ANGELI ARETINI DE MALEFICIIS Tractatus,

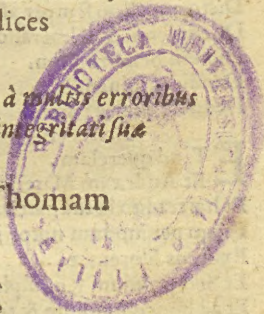
DE INQVIRENDIS ANIMADVERTENDISQ. criminibus, opus nedum vtile, sed necessarium omnibus, maxime ijs,

Qui ad prouincias regendas constituti sunt:

Cui tractatus ALBERTI de Gandino, necnon BONIFACII de Vitellinis, vnà cum apostillis Augustini de Arimino, & Hieronymi Chuchalon, veluti apendices subiecimus.

Cum summarijs, & indice locupletiori quàm antea, à multis erroribus expurgato, & ad studiosorum utilitatem pristinæ integritati suæ nunc demum restituto.

Cum eiusdem ANGELI vita, per Thomam Diplobatacium edita.

VENETIIS,
Apud Cominum de Tridino Montisferrati.
M D LXXIII.

Tabula verborum in practica Do. Ange. contentorum.

A

ADmenauit cõtra dictũ Titium. char. 155

C

CAium Sempronij. char. 54
Caium quod duci debeat. char. 251
Che hai adulterato la mia donna. c. 120
Cicatrix & signum. char. 158
Contra voluntatem dicti Titij. char. 185
Comparuerunt dicti inquisiti, & negauerunt totum. char. 209
Comparuerunt dicti inquisiti, & confitentur totum. char. 212
Comparent inquisiti, & partim negant. c. 216
Comparent dicti inquisiti in termino defensionis. char. 224

D

DE Bononia. char. 50
De anno præsenti. char. 96
De nocte vt mandante. char. 101
Dictus Andreas armatus. char. 179
Dicto maleficio semper astitit. char. 180
De consensu & deliberatio. char. 236
Dictum Sempronium. char. 240
Dandis & soluendis. char. 243
Deducta quarta parte. char. 247

E

ET ad querelam. char. 17
Et Andræam Marci lanificem. char. 58
Et hai tradito la tua patria. char. 133
Etiam per modum notorij. char. 95
Existens Florentiæ. char. ea.
Et Sempronium Rodulphi. char. 61
Et ad hoc colloquium & tractatum. char. 96
Et appensate. char. 108
Et ipsum Titium percussit. char. 155
Et dictus Titius se defendendo. char. 160
Et ex interuallo. char. 166
Etiam vestem cœlestem. char. 169
Et contra formam iuris &c. char. 186
Emergentibus & contingentibus. char. 187
Et quia nobis constat. char. 239
Et ibi caput a spatulis. char. 251
Et eius bona publicamus. char. 259

F

FAlsario. char. 137
Fecit insultum. char. 109

H

HAec est quædam inquisitio. char. 2
Hæc est quædã sentẽtia pecuniaria. c. 235

I

IN festo omnium sanctorum. char. 101
In platea communi. char. 110
In schalis Sancti Petronij. char. 116
Incendiario. char. 146
In facie supercilio. char. 157
Inchoata & facta. char. 187
Iudex commisit quòd Caius. char. 191

M

MEro officio. char. 17
Metidore de mali dadi. char. 149
Membrum. char. 149

N

NEcnon ad denunciationem. char. 46
Non quidam à maliuolis. char. 94
Non semel tantum. char. 95
Nos T. Potestas sedens. char. 238

P

PEr iudicem maleficiorum. char. 16
Per pannos siue caputium. char. 154
Pluribus & pluribus. char. 158
Petro publico & iurato nuncio. char. 195
Pro quibus Antonius fideiussit. char. 218
Præsente dicto Caio. char. 267

Q

QVæ fit, & quæ fieri intenditur. char. 16
Quod fama publica. char. 71
Qui dñs iudex vt s. pro tribunali sedẽs. c. 191
Qui dominus iudex. char. 195
Qui dominus iudex videns, quòd inquisiti non comparent. char. 199
Qui iudex fecit sibi dari licentiam. char. 218
Qui iudex dictos inquisitos. char. 218
Qui iudex dictum Caium. char. 221
Qui iudex dictis inquisitis. char. 222
Qui iudex ad probationẽ suæ inq̃sitio. c. 230
Qui iudex dictũ processum publicauit. c. 231
Qui iudex statuit terminum. char. 235
Qui iudex commisit L. præconi. char. 235
Quas si non soluerit intra decem dies, soluat cum quarto pluri. char. 244
Quas si non soluerit intra decem dies, amputetur sibi manus. char. 248

S

SCienter & dolose. char. 104
Sanguis exiuit. char. 156
Super quibus omnibus. char. 186
Sub examine D. S. char. 237
Saluo semper & reseruato. char. 238

V

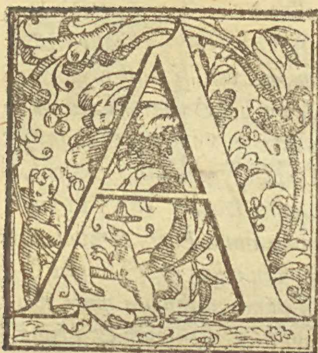
VNo stocho. char. 103
Verba iniuriosa. char. 117
Vna alia percussione. char. 56
Valoris & æstimationis. char. 173
Vsque ad locum. char. 251

FINIS.

ANGELI ARETINI VITA,

PER D. THOMAM DIPLOBATACIVM CONSTANTINOPOLITANVM Iur. Vtr. Doct. edita,

AD LVDOVICVM ET PAVLVM, PADVAE LEGIBVS professores & sororios; filios excellentissimi artium & medicinæ Doctoris, Domini AVGVSTINI de Angelis Pisaurensis.

NGELVS natione Tuscus, patria Aretinus, gēte Gambiliona, patre Ioanne, Iurisconsultus eximius & celeberrimus practicus (ut ipse refert Instit. de pupill. substit. in prin. in ij. col. & in §. fin. in fi. insti. de pa. pot.) Audiuit Bonon. Ioan. de Imol. & Flor. de sancto Petro, prout pluries in suis lecturis attestatur, & præcipue in §. affinitatis. Insti. de nup. & Paduæ, Rapha. Fulgo. & Raph. Cuma. prout in suis lecturis refert, & Paul. de Cast. prout ipse scribit in §. fin. Insti. de inoff. testa. & in l. i. §. cum ex edicto. ff. quæ sent. sine appel. rescin. Et etiam Perusij, Onofrium de Bartolinis de Perusio, ut refert in §. posteriori in ult. col. & in §. ex eo. in i. col. Insti. quib. mod. testa. infir. Quorum doctrina effectus fuit excellentissimus, & Anno Domini 1418. fuit licentiatus, & postmodum fuit doctoratus, Anno 1422. ut ipse scribit in §. quædam actiones. in vi. col. Insti. de actio. in uersic. quæro de quæstione. Et legi ego in libro secretorum almi collegij Bonon. quòd dictus Angel. die 13. Ianuarij 1422. fuit doctaratus publicè more solito, & insignia doctoratus habuit à dicto domino Floriano, & Ioannes de Guasconibus fecit sermonē. Hic Angelus fuit primo assessor Perusij, ut ipse refert in §. i. in fi. Insti. ui bon. rapt. Et Romæ & Castelli, ut scribit in rubr. Instit. de exceptio. in x. col. in fin. & Romæ fuit locumtenens Senatoris, ut per ipsum in l. i. in ij. col. ff. à quib. appel. non licet. & uide Institu. de perpe. & tempo. actio. & quæ in hæred. in prin. in ij. col. Et collateralis Nursiæ secundum Pari. de Puteo Doct. Neapolitanum, in suo solenni tracta. syndic. in xxxi. col. ubi dicit, quòd audiuit Ang. prædictum dum legebat appellationes quòd ipse fuit collateralis apud Norcenses, & cum fuisset in syndicatu, fuit incarceratus, & stetit per annum in carceribus, & quòd decapitabatur nisi omnia collegia Italiæ consuluissent in sui fauorem, ex qua causa relictis officijs exercuit se in lecturis, & ob doctrinæ suę præstantiam à Borso Estensi Marchione, & primo Ferrariæ Duce, publico salario ibi conductus fuit, cuius tēpore primum literarum gymnasium ibi constitutum (prout ipse refert in proœmio

 Instit.)

Instit.) & ibi legit Institu. & alias lecturas. Legit etiam Bonon.titu. institu. de actio. Anno 1441. ut ipse attestatur Institu.de actio.in principio.& in § ex maleficijs. in secunda columna. eodem titulo. Ibi etiam legit appellationes in diebus festiuis. Anno Domini 1443. Angelus fuit eximius legum Doctor, prout Ioannes de Imol. suus praeceptor scribit in consi.xxxvij. incip. Visis & consideratis his quae late.in princ. Et uide Lud.Roma.in consi.ccccxcvij.incip.Diligenter perscrutatis prolixo consilio &c. Et praestantissimum & celeberrimum Iurisconsf. appellat Alex.de Imol.in consi.lxxiiij. in vi.uol.incip. Viso titulo quaestionis. & in consi.iiij.i.uolu.incip.Circa primum.in ix.col.in fi.& in consi.xxvi.in vij.uolu. incip.Cumulatissime.in ult.col. & in consi.cxcviij. in ij.uolu.incip. Viso praestantissimo.& in consi.lxxix. inter consi. Mariani Socini, incip. Accumulatissime & eleganter.in princi. Et solemnem Docto. aetate sua appellat Franciscus Curtius in consi.xxxv. in xi.col.incip. Statuto. Hic Angelus habuit auditores excellentissimos Docto.uidelicet dictum Alex.de Imol.prout idem Alexan. scribit in consi. xxvi.in vij.colum.& in l.sanctio legum.in additio.ff.de poenis. & Bartho.Caepo. Veronensem.prout ipse Bartho.refert in auth.sed nouo iure.in xiij.col. C.de ser. fugiti.Et dictum Pari.de Puteo,ut ipse scribit in dicto tract.syndica.in xxxi.col. & etiam alios Docto. Floruit Bononiae, & Ferrariae Anno Domini 1445.ut per ipsum Institu.ad legem Aquil.in princ.in uers.in glos.in eo anno. Et ibi composuit in iure ciuili plura commentaria in ordinarijs & extraordinarijs, & praecipue in materia appellationum in titu.de appell.usque ad titu. si penden.appella.mors interue.inclusiue. Composuit etiam super institutionibus,opus utilissimum & prope diuinum: & tracta.in materia maleficiorum infrascriptum satis utilissimum, incipit: Saepe mihi naturae munera,quod apud Modernos iudices adoratur: cui fecit addi. Augustinus Bonfranciscus Ariminensis aduocatus consistorialis, quem allegat Iason in l.i.C.de preci.Imper.offe.& Franciscus Curtius in dicto consi.xxxv. in xi.colum. Composuit etiam plura uolumina consiliorum, & tractatuum de testamentis per uiam glossarum incip. Ego Angelus de Gambilionibus legum Doct. Ferrariae &c. In inclyto studio. & pro tractatu Angeli allegat Philippus Decius in l.precibus.in v.colum.C.de impub.& alijs substi. & in l.de alimentis.in prima colum. C.de transactio. tamen dictum opus attribuitur castellano dominij Salustij de Perusio. Et ita dictum opus habeo intitulatum manu propria mutato nomine castellani,in Angelum praedictum. Tandem Ferrariae moritur, & sepultus est in ecclesia Carmelitana, ubi est tale Epitaphium:

ANGELI Gambilionis de Aretio perspicacium ingeniorum alumno oriundi perplexarum legum enodatoris, interpretisque fama noti superaethera, summis ac infimis gratissimi, integritate,comitate, graui genere, diuitijs, bono modo partis ingenua liberorum sobole ornatissimi, viridi senecta religiosissime extincti, ossa, hic moliter quiescunt.

REPERTORIVM PRIMI VOLVMINIS MALEFICIORVM,

IN QVO CONTINENTVR TRACTATVS Clariss. I. V. D. do. ANGELI de Aretio, do. ALBERTI de Gandino: ac do. BONIFACII de Vitalinis de Mantua:

Per ordinem numeri & Alphabeti fabricatum, Deo fauente, Incipit.

BIGEVS quis dicatur esse. Bonifaci. sub rubric. de abigeis. nu. 1 char. 470

Abigeus quis proprie dicatur & quot oues, & quot porci faciunt gregem. Bonif. sub eadem rub. nu. 2 char. ea.

Abolitio publica quid sit. Ange. in verb. & ad querelam. in versi. quaero an abolitione. nu. 75 char. 38

Abolitio legalis quid. An. in eod. verbo, eodem versicu. n. ume. 76 char. ea.

Abolitio publica siue generalis nō porrigitur ad delicta liquida. Ang. in eod. ver. eo. versi. nu. 77. c. 39

Abolitio priuata quid sit. Ang. in eod. verbo, eodem versic. nume. 78 char. 39

Abolitio an extendatur ad crimen falsi. Augu. in ea. glo in eod. verb. nu. 79 char. ea.

Abolitionem priuatam a iudice impetrare non potest, qui propter pecuniam aliquem accusauit, vel qui est in euidenti calumnia. Augu. in eod. verbo, eod. versi. nume. 80 char. ea.

Abolitio quid sit. Bonif. sub ru. de abolitio. n. 1. c. 478

Abolitio quot modis fiat. Bonif. sub ea. rub. n. 2. c. ea.

Abolitio facta a principe quid operetur, & si fiat ad petitionem partis, quomodo fiet, & quid erit cognoscendum. Bonifa. sub ea. rub. nu. 4 char. ea.

Abolitio intra quantum tempus peti debeat. Bonif. sub ead. rub. nu. 5 char. ea.

Abolitio regulariter conceditur quando petitur propter mortem, fallit in casibus hic positis. Bonifac. sub ead. rub. nu. 6 char. ea.

Abolitione generali vel speciali, tollitur poena, & crimen extinguitur, non autem tollitur infamia. Bonifa. sub ead. rub. nu. 8 char. ea.

Abortiuum intentans vt foemina faciat, an cōprehēdatur in statuto puniēte q hominē interfecit. Ang. in ver. et ex interuallo. vers. qd si quis. n. 10. c. 167

Absens siue sit vagabundus vel non, clericus vel laicus quando contra eum fit processus, quomodo debeat citari. Ange. in verbo, qui dominus. versic. & tene menti. nu. 6 char. 200

Absens vbi potest damnari, maxime hodie per statuta Italiae, an tunc possit procurator interuenire. Augu. in eod. verb. vers. tu autem. nu. 20. char. 203

Absens non potest poena corporali vel vltra relegationem damnari. Bonifa. sub rub. de poena condēnationis, & bannis. nu. 9 char. 415

Absolutoria lata super denunciatione, an prosit reo sicut absolutoria lata super accusatione. Ange. in verb. necnon. in vers. qro an confessio. nu. 23. c. 51

Absoluto uno ex reis, an intelligatur absolutus alter. Ang. in verb & ibi caput. ver. sed qro. n. 13. c. 258

ACCVSATIONIS processus nō fit officio iudicis, sed ad partis petitionem. Ange. in verbo, mero officio. in prin. nu. 1 char. 17

Accusare quid sit. Ange. in verb. & ad querelam. in vers. & quia hic. nu. 3 char. 18

Accusator iurat q non animo calumniandi reū accusat. Ang. in eod. verb. nu. 4 char. ea.

Accusator subscribit se ad poenam talionis. Ange. in eod. verbo. in ver. secundo quaeritur. nu. 5. char. ea.

Accusator dicit ius in carceribus sicut accusatus. Angel. in eod. verb. in vers. tertio quaeritur. nu. 7. c. 19

Accusatio debet praestare fideiussorem de accusatione prosequenda vsque ad fi. Ange. in eod. verbo, in vers. quarto quaeritur. nu. 8 char. ead.

Accusare in crimine priuato regulariter nō admittit, nisi cuius interest. Ang. in eo. uer. ver. qro. n. 9. c. e.

Accusare in priuato crimine potest qui suam aut suorum iniuriam vel vindictam prosequitur. Ange. in eod. verbo, vers. si vero. nu. 10 char. 20

Accusare cuilibet permittitur in crimine publico. Ange. in eod. verb. in vers. in crimine. nu. 13. c. 20

Accusare de crimine publico quę personae prohibeātur. Ange. in verb, & ad querelam. in versicu. & licet. nu. 16 char. 21

Accusatus etiam de crimine publico prohibetur accusare suum accusatorem. Ange. in eod. verbo, in versic. secundo. nu. 19 char. 21

Accusare non permittitur quis nomine alieno. Ange. in eod. verb. in vers. tertio. nu. 20 char. ea.

Accusare non permittitur qui expresse vel tacite renunciauit accusationi. Ang. in eod. verb. in versi. quarto quaero. nu. 21 char. 22

Accusare fratrem suum frater non potest. Ang. in eo. verb. in vers. quinto. nu. 22 char. 23

Accusare non potest ille qui est infamis. Ange. in eo. verb. in vers. sexto. nu. 23 char. ea.

Accusare non permittitur excommunicato. Ang. in eod. verb. in ver. septimo. nu. 24 char. ea.

Accusare non potest qui habet duos accusatos. Ang. in eod.

in eod.verb.in vers.octauo. nu.25 char.23
accusatio non conceditur alumno contra suum nutritorē., Ang.in eo.verb.in ver.ix.nu.26. char.ea.
accusare prohibentur serui familiares et liberti.Ange.in eod.verb.in vers.x.nu.27 char.24
accusatio est prohibita militibus.Ange.in eod.verbo,in vers.xj.nu.28 char.ea.
accusare non potest pupillus.Ange.in eod.verbo, in versic.xij nu.29 char.ea.
accusare non potest surdus,furiosus,mutus,& mente captus.Ang.in eod.verb.in vers.ex his.n.30. c.25
accusare nō potest qui habet merum imperium.Ange.in eod.verb.in vers.xv.nu.31 char.ea.
accusare nō pōt, q ptiū accipit, vt aliquē accusaret vel nō accusaret.Ang.in eo.ver.in ver.xv.n.32.c.
accusare non potest qui alias falsum testimonium præstitit in aliqua alia accusatione, Ang.in eodem verbo,in vers.xvij.nu.33 char.ea.
accusatio est interdicta pauperi.Ange.in eod.verbo. in vers.xviij nu.34 char,ea.
accusare non potest socius eiusdem criminis.Ang.in in eod.verb.in vers.xix.nu.35 char.ea.
accusare non potest inimicus capitalis.Ange.in eod. verb.in vers.xx.nu,36 char.ea.
accusatio quando permittitur alicui, vbi alias non pmitteretur,puta in crimine hæresis, & læsæ maiestatis,tamen inimicus capitalis non admittitur. Augu.in eod.verb.in vers.xx.nu.37 char.26
accusatio etiam interdicitur filio emancipato.Ange.in eod.verb.in ver.xxj.nu.38 char.ea.
accusatio interdi a aliquibus personis, permittitur illis in octo casibus à Specu.enumeratis.Augu.in eod.verb.in vers.xxj.nu.39 char.ea.
accusatio quando est interdicta aliquibus, an si accusarent,& non fuerit ius oppositum,processus valeat.Ange.in ead.glo.super verb.quæro.n.40.c.e.
accusari pōt qlibet de delicto, nisi sit priuilegiatus. Ange.in ead.glo in verb.& ex pdictis.n.52.c.30
accusatio omnis debet continere locum, annum, & mensem delicti commissi, Ange. in eod.verbo, in vers.procedamus.nu.55 char.31
accusatio an debeat contineri diem delicti & locū loci.& an sit necessaria conclusio libelli. Ange.in eod.verb in vers.an autem.nu 56 char.ea.
accusatus an posset suum accusatorem vel alium accusare de alio crimine. Ang.in eo.verb.n.63.c.33
accusator non prosequens suam accusationem, an incidat in pœnam,& in quam.Ange.in eod.verb. in versi.quæro,nume.66 char.36
accusans an præsumatur calumniator eoipso, quod non probat suam accusationem. Ang.in eo.verb. in versi.quęro.nu.70. char.37
accusator qui conuersatur cum aduersario facit sufficiens indicium quod calumnietur. Ang. in eod, verbo.in vers.quæro.nume.72, char.ead,
accusatori an liceat impune desistere abolitione publica legali vel priuata.Ang.in eod. verbo. in versi.quæro,numero,74. char.38.
accusatio si recte producatur, & iudex non vult ipsam admittere,vel postquā admisit, nō vult testes super ea examinare,facit litem suam. Ang.in eo,verb.in vers.quæro.nu.84. char.40,
accusatio ciuiliter intentata pro crimine, an possit etiam pro eodem criminaliter intentari,Ang.in e, verb.in versi.quæritur nume,85. char.ea,
accusatus vel inquisitus criminaliter & absolutus an posit iterum de eodem delicto ab alio accusari,in eodem verb. in vers.subsequēter.n.90. c.42
accusationē falsā qui produxit,an ex hoc accusari possit.l.Corn.de fal. Ang.in eod.verb.n.92.c.ea.
accusator & iudex dum aliquis accusatur,quando debeant in accusatione vel inquisitione facere mentionem de scientia delinquentis. Ang. in eo. verbo.in versi.& no.nu.93. char.43
accusare possumus diuersos de diuersis delictis & temporibus dummodo tantum duos accusamus, nisi nostrā vel nostrorū prosequamur iniuriam. Ang.in verb.& Andreā vers.si vero, n.26.c.61.
accusare vel inquirere volens contra mandantem debet consignare locum & tempus delicti secuti nō autē locum & tempus mandati facti. Ang.in verb,& Sempronium.nu.19. char.65
accusatore plene probante suam intentionem, si per exceptiones & pro ationes rei talis probatio redditur dubia,an reus tunc sit absoluendus. Ang. in verb.de anno pręsenti, ver.qd si.nu.5 char.98
accusatore non ponente in libello, quod delictum fuerit commissum tempore punibili,& sic libello existente inepto,an si postea illud probat, debeat sequi condemnatio.Ang.in eo. verb. nu.7. c.ea.
accusauit Titius Seium quod eum vulnerauit hac accusatione pendente, & probato maleficio per testes,& Titius est mortuus ante sententiam, an iudex poterit procedere ad condemnationem super morte.Ang.in verbo, in platea.nu.32. c.116
accusare quis possit in crimine læsæ maiestatis. Ang.in verb.(& hai tradito.) ver.quęro.n.9.c.134
accusatio vel inquisitio,an debeat declarare in qua parte corporis percussio vel vulnus sit illatum. Ang.in verbo,in facie.in prin.nu.3. char.157
accusari vel inquiri de furto vel alio delicto,an possit simul & semel ciuiliter & criminaliter. Ang. in verbo etiam vestē.vers.quęro.nu.30. char.175
accusatio & inquisitio an debeant contineri valorē rei subtractę.Ang.in verb. valoris.nu.1.c.178
accusantur tres vel plures, seu inquiruntur,& quod alter alteri præstitit auxilium tunc ista pars inquisitionis non procedit.Ang.in verbo,dicto maleficio.vers.vnum tamen.nu.7. char.18
accusatus de homicidio si in modum exceptionis dicat testes falsos esse,differtur qstio homicidi.Aug. in verb.inchoata.vers.item inquātū.n.18.c.190. & Augusti.in eod.verb.n.18.19.& 20.char.191
accusatur Titius q percussit Caium in collo, & probatur quod in facie,tunc valet sententia condemnatoria si probatio fit per confessionem.Ang. in verbo,qui dominus.ver.quid si. un.8.char.197
accusans vel inquirens vbicunque innititur responsioni aduersarij,sicut eam assumit pro se ad probādum,ita debet assumere cōtra se ad statuti beneficiū Ang.in verb.cōparent ver.quęrit.n.10.c.217
accusatio contra homicidā quæ durat xx. annis, quanto tempore durat quantum ad effectum confiscationis bonorū. Ang.in verb.& eius.n.23.c.264
accusare est deferre aliquem reum criminis in libel. Gand.sub rub. quid sit accu. in prin. nu.1. ca.281
accusator qñ sit necessarius, & an sine accusatione procedat criminis cognitio vel pœnæ impositio. Gand.sub ea. rub.nume.2. char.ead.
accusare pōt omnes nisi a lege expressa ꝓhibeātur. Gand.

Gan.sub ea.rub.q̃ accus.pos.vel nō nu.1.ch.282
Accusare & testificari quilibet potest de crimine læsæ maiestatis. Gan.sub rub.qui accu.possint, vel non in princip.nu.8 char.283
Accusare prohibetur qui pretium accepit ob accusationem institutam per eum, sicut repellitur testis a testimonio ferendo si pretium recipiat. Gand.sub ea.rub.nume.14 char.ea.
Accusās & ab accusatione desistēs nō impetrata abolitione, nō auditur si postea vult de eo.crimine accusare. Gan. sub ru.qui accu.pos.vel nō.n.16.c.ea.
Accusās personas ecclesiasticas corā iudice seculari de quocūq; crimine, repellit' Gā.sub ea.ru.n.21. c.
Accusari non potest quis coram pedaneo iudice vel arbitrio. Gand.sub ea.rub. nu.27 char.ea.
Accusans de crimine post xx.annos repellit', fallit ī crimine subiecti partus. Gā.sub ea.rub.n.28. c.ea.
Accusans mulierē q̃ falsis medicamētis partū abhortuit audit' ēt post 20.annos. Gā.sub ea.rub.n.29.ea.
Accusans mortuū repellit'.fallit ī crimine læsę maie. repe.hęresis.& peculatus.Gan.sub ea.ru.30.c.ea.
Accusatori si dū testibus est cōclusum in causa opponatur q̃ sit filiosfa.& sic non tenet iudicium, tamen pōtest examinare testes q̃ pater sit mortuus. Gand.sub rub.de filiofami.nu.33. char.284
Accusatori nato ex longinqua prouincia. an possit obijci quod sit filiusfamil. Gandi.sub eadem rub. nume.34 char.284
Accusare vel agere prohibetur quis coram cognato, socero genero, priuigno, vitrico, & consobrino p̃ iniuriā quæ descēdit ex l.Corn.& gñaliter oīs repellitur ab accusatione pp ineptam libelli cōceptionem. Gand.sub.ead rub. nu.35 char.ea.
Accusator an repellatur ,ppter omissam subscriptionem. Gandi.sub ead.rub.nu.36 char.ead.
Accusauit Titius quendam de crimine, Sempronius opposuit quod Titius erat seruus, quomodo intelligitur. Gandi.sub ea.rub.nu.39 char.ea.
Accusatus quando prohibeatur accusare suum accusatorem. Gandi.sub ea.rub.nu.40 char. ead.
Accusans & prosequens suam vel suorum iniuriam, an poterit accusari ab accusato de pari vel minori crimine prosequente suam vel suorum iniuriam. Gandi.sub ead.rub.nu.41 char.ead.
Accusatus quando possit suum accusatorem accusare & quādo non. Gand.sub ead.rub.nu.42.char.285
Accusare alij prohibentur propter paupertatē. Gan. sub eadem.rub.nu.43 char.ea.
Accusari an possint tā masculi q̃ fœminę presentes & absentes. Gandi. sub rub.qui possunt accusari numero 1 char.285
Accusari possunt tantum viui & non mortui. Gand. sub eadem rub.nu.2 char.ead.
Accusatus conuictus & condemnatus si ab illa condemnatione appellauerit, & illa pendente moriatur, quid erit illa cōdemnatione, & de bonis illius mortui. Gandi.sub ea.rub nu.3 char.ea.
Accusari possunt tam puberes q̃ impuberes. Gan. sub eadem rub nume.4 char.ead.
Accusare potest seruus, sed non de omni crimine, Gand.sub ead.rub.nu.5 char. ead.
Accusato Titio de aliquo crimine, an poterit ab alio de eo.crimine accusari. Gā.sub ea.rub. nu 6.c.286
Accusato Titio de homicidio & facto processu contra eum per inquisitionē, & ab eo absoluto, quia nō fuit repertus culpabilis, an hæredes occisi poterint eundē Titiū accusare nō obstāte dicta absolutione. Gandin.sub eadem rubric.nume.7.char.ea.
Accusato Titio vt supra, & ad qōnem positā supra datur alia solutio Gan. sub ead.rub.nu.8.cha.ea.
Accusatio an requirat libellum. Gandi.sub rub qualiter fiat accusatio.nu.1 char.287
Accusans notariū de falso, vel q̃ falsum instrumentum scripsit, an teneatur in accusatione inserere locum falsitatis. Gandin.sub ead.rub.nu.4 cha.ea.
Accusatio non procedit nisi crimen sit commissum? Gandi.sub ead.rub.nu.7 char.ead.
Accusatio, accusatorē reqrit. Ga.sub ea. ru.n.8.c.ea.
Accusatio ciuilis & criminalis mihi competēs, a me simul & semel intentari. Gandi.sub ea.ru.n.10.c.e.
Accusasti Titium q̃ te insultauit cum armis probatur insultus, sed nō cum armis, an condemnabitur Titius de insultu simplici. Gā.sub ea.ru.n.12.c.288
Accusat Titius Caiū de furto; & etiā dicit q̃ est latro publicus & famosus, an in hac parte accusatio sit admittenda. Gand.sub ea. rub.nu.13 char.ea.
Accusatione non continente illa verba gñalia, latro publicus & famosus, an accusator possit in processu illa probare? Gan.sub ea.rub nu.14 char.ea.
Accusatus si sit contumax ante lit.contest.& nō habeat bona quæ possint annotari, quomodo procedit. Gandi.sub rub, quid sit agen.nu.2 char.311
Accusatus de maleficio non comparuit propter q̃ fuit positus in bāno centū lib postea morit' an bānū exiget ab hr̄dibus illius? Gā.sub ea.ru.n.7.112
Accusatus est Titius q̃ cōmisit homicidiū Parmæ, si ipse dicat q̃ fuit cōmisū Cremonæ, nō tñ cōfitetur se cōmisisse homicidiū qūo intelligatur? Gan. sub rub.quid sit agen. reo præsent.nu.2. char.316
Accusatione vt supra stante si non appareat in quo territorio maleficium sit cōmissum, quomodo proceditur? Gandi.sub ea.rub.nu.3 char.ead.
Accusatus q cōparuit & cōfessus est, vel negauit delictum, qd agēdū erit? Gandi sub ea.ru.nu.4.c.ea.
Accusatus cōparens & dans fideiussores de parēdo iuri & condemnatione soluenda si relaxetur, & postea vocetur p iudicē, ille vero nō cōpareat, qd erit faciendum? Gandi.sub ea.rub.nu.6 cha.317
Accusatus vel inquisitus de maleficio si cōpareat & neget an ,pbato postea maleficio si dicat se fecisse ad sui defensionem audietur? Gandi.sub rub.de defenso a reo faciendis.nume.13 char.324
Accusatus in sua rñsione dicens; nego me fecisse maleficiū, & si appareat me fecisse, feci ad meā defensionē, an de iure audietur? Gā.sub ea.ru.n.14.c.ea.
Accusato Titio de crimine pro quo sanguinis pęna venit imponēda, & facta trāsactione, an alius volens eundē accusare de eo crimine audiatur? Gādin.sub rub.de transactio.nume.7.& 8.char. 326
Accusato Titio de vulneribus sibi illatis per Seiū deuenerunt ad transactionem, an Seius poterit cōdemnari propter talem transactionem? Gand.sub ead.rubric.nume.19 char.328
Accusatione cōtra Seium pendente si vulneratus ab illo ante sententiam & cōdemnationem moriatur an iudex possit procedere super dicta accusatione? Gandi.sub rub.de pœnis reorū.nu.19. ch.334
Accusatus de homicidio vel strata derobata, quia nō comparuit eo habito pro confesso fuit condemnatus, & in bāno ppetuo positus, ita q̃ si venerit in

fortiam communis motiatur, eo capto auditur ipse & accusator. Gand. sub ea. rub. nu. 21. char. 334
Accusatione vna dicente q tu fecisti mihi insultum cũ cultello, et alia q tu me percussisti cũ cultello, ita q sanguis exiuit, si de prima fuit probatus insultus non tamen cũ armis, & de secunda q tu me percussisti cũ cultello, non tamen quod exiuit sanguis an debeat sequi cõdemnatio sine armis in prima, & de percussione sine sanguine in secunda? Gandi. sub eadem rubric. nu. 44 char. 380
Accusaui de falso ratione vsus producentem, testamẽtum, vel instrũm, an pendente tali accusatione exequantur instrũa, & quid si accusassem q ille cõmisisset falsum Gan. in ru. de falsarijs. nu. 19. cha. 356
Accusatus de falso Titius tanquã producens falsos testes, & testes etiã accusantur sit defensio, q deposuerunt non iurati. vel parte non citata, nunquid punietur de falso. & quid erit si aliquid falsum dicat deponens extra articulos datos? Gan. sub ea. rubrica. nume. 21. char. 356
Accusatione instituta si per cõfessionẽ accusantis & testium constet falsam & calumniosam, an accusator de falso puniatur? Gan. sub ea. ru. n. 23. ch. 357
Accusatio instituta de damno dato, & alia acta facta coram iudice ciui. quando adest iudex maleficiorum, an valeat? Gand. sub rub. de aliquibus quæst. var. in malefic. nu. 12 char. 366
Accusatus de vulnere cõparuit, & datis fideiussoribus fuit relaxatus. postea cõmisit homicidiũ. petit iudex vt fideiussores eũ repraesentent, an teneantur? Gandi. sub ead. rub. nu. 19 char. 367
Accusare qui põt mulieres qñ accusare nõ põt, & in quibus casibus permittitur eis accusare? Boni. sub rub. de his qui accu. non poss. nu. 1. char. 384
Accusare qui prohibeãtur. Boni. sub ea. rub. n. 2. c. ea.
Accusare prohibent regulariter oẽs prædictæ personæ de iniuria alteri facta; nõ autẽ si suã vel suorũ iniuriã prosequatur, & alijs casibus ibi annotatis. Bonifa. sub eadem rub. nume. 3 char. ea.
Accusari quæ personæ non posiint Boni. sub rub. qui accu. non poss. nu. 1. char. 385
Accusatus nunquid procuratorem cõstituere possit. Boni. sub rub. de procurat. defen. excu. quãdo &c. numero 2 char. 386
Accusatus vel inquisitus de crimine capitali, an possit constituere procuratorẽ ad dilationes petendas & testes producendos; positiones faciendas, & similia. Bonif. sub ead. rub. nu. 5 char. ea.
Accusatus vel inquisitus citatus. vt compareat ad se excusandum, si mittat procuratorem an sufficiat. Bonifa. sub ea. rub. nu. 22 char. 387
Accusatus de adulterio vel homicidio, quorũ pœna de iure cõi est capitalis, si per statutũ pęna est pecuniaria, an ꝓcurator in tali cã poterit interuenire & reũ defendere. Boni. sub ead. rub. n. 15. ca. ea.
Accusatus est aliquis de crimine capitali, & citat Titius, offert se ad defensionẽ illius, & satisdat de rato vel iudicato, an audiet? Bo. sub ea. ru. n. 19. c. ea.
Accusat & defendit quidã tanquam procurator, an ea quæ facta sunt ante mandatum, valeant, Bonif. sub ea. rub. nu. 25 char. 388
Accusando de adulterio quis primo & qs deinceps admittitur, & qñ possit agi de adulterio. Bon. sub ru. de adulterio, incestu & sodomia. nu. 4. cha. 391
Accusare qui possint in casu huius legis, & quæ sit pœna vtentium falsis mensuris. Bonifa. sub rubr. ad l. Iul. de annon. nu. 3 char. 405
Accusare permittitur cuilibet contra vtentes artibus Magicis, nec dignitas excusat aliquem a pœna. Bonifa. sub rub. de sortile. nu. 20 char. 409
Accusare qui permittuntur in delicto priuato Bonifa. sub rub. de priua. delict. nu. 2. char. 411
Accusatus in notorio crimine, an debeat citari ad videndum iurare testes. Bonif. sub ru. de notorijs crimini. cum forma accusati. nu. 13 char. 413
Accusatus vel inquisitus qualiter citandus sit. Boni. sub rub. de citatio. accusati. nu. 1. char. 413
Accusato vel inquisito comparente sine citatione, an processus vel sententia valebit? Bonif. sub forma relationis cor. nu. 14 char. 415
Accusatur Petrus q commisit homicidium Cremonæ, & ille negat, & dicit q fuit commissum Placẽtiæ, an prius cognoscetur de isto incidẽti, & qñ? Bonif. sub ea. forma nu. 17 char. ea.
Accusatori & reo quot dilationes dantur, & qñ Bonifa. sub ea. for. correrij. nu. 57 char. 417
Accusatus nõ valens cõparere, an debeat mittere excusatorem. Bonifa. sub ead. forma. nu. 77 cha. 418
Accusatio de furto continens tempus & locum furti, & res furto subtractas, si etiam contineat q sit homicida plagiarius, an super tali accusatione examinabuntur testes de homicidio, & plagio. Boni. sub rub. de proba. nu. 25 char. 420
Accusaui te de furto mihi facto tali anno & mense, & processus est super eo, an si velim probare q tu es assuetus furari audiendus sim? Bonifa. sub eadem rub. nu. 26 char. ea.
Accusans vel denunciãs nõ põt in illa cã testificari. Boni. sub rub. de testi. nume. 40 char. 422
Accusatus qui ad suã defensionẽ vult probare negatiuã, qño intelligit? Bo. sub for. libelli. n. 84. c. 426
Accusatus de furto & pp legitima indicia tortus si cõfiteat furtũ, an possit iterũ torqueri de alijs furtis de qbus nõ est accusatus? Bonif. sub rub. quæ indicia debeãt præcedere torturam nu 7. char. 430
Accusatio & accusare, quid sint. Bonif. sub rub. quid sit accusatio. nu. 2 char. 435
Actus iudiciarius an debeat fieri præsente aduersario. & scribi per notarium coram iudice. Boni. sub forma productionis accusę. nu. 11 char. 436
Accusator & accusatus; an in grauib. delictis dẽant carcerari. Bon. sub forma inscriptionis. n. 14. c. 436
Accusator debet satisdare de prosequendo accusationem, & an puniatur si non prosequitur. Boni. sub ead. forma. nu. 15 char. ea.
Accusator quomodo debet suam accusationem probare Boni. sub ea. forma nu. 16 char. ea.
Accusare in publicis delictis quis possit, & an denũcians teneat ꝓbare. Boni. sub ea. forma. n. 17. c. ea.
Accusare vel denũciatio nõ cõtinẽs annũ nec mensem, neq indictionem, an valeat, si ĩnsta sint in prin. quaterni. Boni. sub ea. forma nu. 19 cha. ea.
Accusa qñ porrigitur, qd scibere dẽat notarius. Bo. sub forma accusæ per syndicum. nu. 28. char. 439
Accusari plures, an possim in vna causa. Bonif. sub eadem forma. nu. 30 char. ead.
Accusare an possim vnũ de diuersis delictis in vna accusa. Bonifa. sub ea. forma. nu. 31. char. ea.
Accusato aliquo vt supra, si accusator in ꝓba. vnius delicti deficiat, an admittat ad alia crimina, & an pro

pro eodem delicto possit quis diuersis legibus accusari. Bonifa. sub ead. forma. nu. 32 cha. 439
Accusare an possint plures vnum de eod. delicto, & quis prosequatur, & quando ex vno delicto plura crimina oriuntur, an poterũt plures diuersimode accusare. Bonifa. sub ead. forma. nu. 33. cha. ea.
Accusatoribus duobus simul venientibus ad accusandũ, quis erit pferẽdus, Bon. sub ea. forma. n. 34. c. e.
Accusatus est Titius qui opponit accusatori quod nõ potuit eum accusare, & tamen suam exceptionem Titius non probet, an accusator potest agere contra Titium actione iniuriarum? Bonifa. sub eadem forma. nu. 35. cha. ea.
Accusatus est Titius qui percussit Caiũ, si vult probare qd percussit casu, an audietur, et probato hoc quid erit Bon. sub ea. forma nu. 38 cha. 440
Accusatus est quidã de vulnere alteri illato, nũquid psumitur dolose fecisse. Bonif. sub ea. for. n. 40. c. e.
Accusato aliquo vt supra, vsquequo audietur filius interfecti. Bon. sub ea. forma n. 44. cha. ea.
Accusato aliquo & ob contumaciam in iudicio capitali condemnato, an talis sententia valeat? Bonif. sub ead. forma. nu. 45. cha. ea.
Accusati sunt plures φ dolose et appẽsate aliquẽ interfecerunt, & pbatũ fuit, an oẽs condẽnandi sunt de homicidio? Boni. sub ea. forma. nu. 46. cha. ea.
Accusatus est quidam φ plures alapas dedit alicui, an pro qualibet condemnabitur? Bonifa. sub ead. forma. nu. 47. cha. ea.
Accusatis pluribus de damno dato in vna accusa, de qua est imponenda pęna lib. x. an qlibet intelligatur condẽnatus in li. x Bon. sub e. for. n. 48, c. 441
Accusatus de homicidio fugit ad aliam terrã, an possit capi & remitti ad locum delicti? Boni. sub ea. forma. nu. 53. cha. ead.
Accusa data de furto tali anno & mense facto, si postea inferatur φ tu es homicida, an valebit, & pcedetur super criminibus in ea contentis? Bonifa. sub ea. forma. nu. 56. cha. ead.
Accusatus fuit Titius de insultu cum armis, & de percussione cũ sanguinis effusione, & tamen non fuerunt probata prædicta, an absoluetur accusatus Bonifa. sub ead. forma. nu. 65. cha. 442.
Accusator qui vult de nouo accusare de simplici insultu, an sit audiendus, & an iudex dicto modo inquirere possit? Boni. sub ea. forma. nu. 66. char. ea.
Accusatur quidã in vna accusa de pluribus maleficijs, accusator quædã probauit, quædã probare nõ potuit, an sequatur absolutio, vel condẽnatio? Bonif. sub ea. forma. nu. 72. cha. 443
accusatur Titius de insultu in aliũ facto cũ gladio, & probatur tñ φ cũ manu vacua, an puniatur in eo quod est probatũ? Bon. sub ea. for n. 79. c. 444.
accusatus & inquisitus est Titius, qui cõparuit & dedit fideiussorẽ de se præsentãdo & soluendo cõdemnationẽ si qua fuerit facta fuit condẽnatus, & ipse recessit, an fideiussores poterunt cogi ad soluendũ? Bonif. sub ea. forma. nu. 85. cha. ead.
accusatus vel inquisitus de aliquo maleficio si citatus cõpareat & satisdet, & iudex ipsum nõ examinet, & recedat nõ rñdens accusæ vel inquisitioni, an iudex possit ipsum tanquã cõtumacẽ condẽnare? Bonif. sub ea. forma. nu. 88. cha. 446
accusatus est quidã quod dolose dedit auxilium et fauorem ad committendum delictum & probatũ est, an de homicidio erit puniendus? Boni. sub ea. forma. nu. 104. cha. ead.
accusatus est Martinus quod Titium vulnerauit in facie cũ sanguinis effusione, & tpe noctis, si Marti. neget & Titius pbet φ eum percussit de die, quomodo intelligitur, & quid si dicatur de vno loco, & probetur de alio, quomodo procedituri? Bonif. sub ea. forma. nu. 109. cha. 447.
accusatus Sempronius φ dedit Titio certam quantitatẽ denariorum ut occideret Caiũ, & fuit probatum, an dãnabitur Sempronius de homicidio? Bonifa. sub ead. forma. nu 110. cha. ea.
accusatione vt supra facta, an Sempronius poterit repetere pecuniam quam dedit Titio? Bonifa. sub ead. forma. nu. 111. cha. ead.
accusatus de maleficio cõparuit & negauit, probato maleficio dicit φ fecit ad sui defensionem, vel qd poterat ille offensus impune offendi, & petit dilationẽ, an dẽat sibi dari? boni. sub ea. for. n. 114. c. e.
accusatus est Mart. de aliquo delicto, & per sententiam fuit absolutus, an possit alter eundẽ de eodẽ delicto accusare? Bonif. sub ea. for. nu. 115. ch. 448
accusatus est Mar. de aliquo delicto, & citatus non comparens fuit bannitus, si iterum delinquat, an iterũ erit puniẽdus? Bonif. sub ea for. n. 116. c. ea.
acccusatus est Mar. φ vulnerauit Titium, Titius in præsentia iudicis vel testium dicit φ Mar. non vulnerauit eum, an possit procedi contra Martin. Boni. sub ea forma. nu. 117. char. ead.
accusato Mar. de aliquo delicto, si moriatur pendente accusatione, an possit contra eum procedi. Bo. sub ead. forma. nu. 119. cha. ead.
accusato Mar. vt supra, & mortuo, an processus primæ accusæ velebit in secunda accusa? Bonifa. sub eadem forma. nu. 120. char. ead.
accusato & condemnato aliquo in eius absentia, si reuersus admittatur ad suam defensionem, an aduersarius admittatur ad probandum dictam accus. Bonif. sub ea. forma. nu. 121. cha. ea.
accusatus est Martin. de aliquo delicto, pro quo debet amittere membrum, & condemnatus in amissione membri, de quo membro intelligimus de iure. Bonif. sub ea. forma. nu. 122. char. ea.
accusatus est Titius φ vulnerauit Sempro. si Sempronius decedat, dicitur φ decessit ex vulneribus, Titius negat, quid iuris erit? Bonifa. sub ead. forma. nu. 131. cha. ead.
accusatus est Titius a Sempro. de aliquo maleficio si hoc non probatur, an de falsa accusatione Sempron. erit puniendus. Boni. sub ea. forma. n. 133. c. e.
accusatus est pater & filius vel duo fratres quod inuicẽ sunt rixati vel percussi, nunquid sunt puniendi? Bonif. sub ea. forma. nu. 134. char. ead.
accusato Martin. de adulterio cum vxore Titij, ipse dicit φ est mulier malę famæ & cõditionis, & assueta supponere se multis, & alias eam pluries cognouerit carnaliter, quid iuris erit? Bonif. sub ead. forma. nu. 135. char. ead.
accusatus & condemnatus Marti. de vulnere, si vulneratus moriatur postea. an poterit de homicidio accusari & cõdẽnari? Bo. sub ea. forma. n. 136. c. e.
accusato Martino de aliquo maleficio, si testes per accusatorẽ inducti nõ pbent, an iudex ex suo officio poterit alios testes ad inquirendã veritatẽ examinare? Bonif. sub ea. forma. n. 140. cha. 450

Accusato Titio a Sempronio, an Titius possit accusare suũ accusatorẽ? Bon. sub ea. for. n. 142. ch. 450
Accusato Titio de crimine commisso in xxx. annis elapsis, an poterit super tali crimine procedi? Bon. sub ea. forma. nu. 143. char. ead.
Accusatus an sit citandus ad videndum testes iurare, quos iudex ex officio vult examinare super inquisitione. Bonif. sub ru. de inqsitionibus. n. 31. c. 455
Accusare an possim furem qui Petro aliquid furatus est? Bonif. sub ea. rub. nu. 35. cha. 459
Accusare põt qlibet cuius sua intereſt, Bon. ibi. n. 36. c.
Accusans ad infamandum aliquem, vel per calumniam, & animo calumniandi, quõ punitur. Bonif. sub rub. de iniur. nu. 59. cha. 466
Accusato me postquam probaui q̃ ille mihi minatus est de accusando me, nisi dederim ei x. lib. non debet super ipsa accusa procedi. Bonifa. sub rub. de crimine concus. nu. 9. cha. 471
Accusare an prohibitum sit, & si probat uel nõ probat, & quæ sit pœna de iure cano. Bonif. sub rub. de famosis libellis. nu. 6. char. ea.
Accusator desistens ab accusatione, incidit in Turpillianum, fallit in fœmina & minore. Bon. sub ru. de pœna desistentis ab accusatione, nu. 10 ch. 477
Accusator in causa criminali ante lit. conte. per gratiam potest desistere ab accusatione sine pœna Bonif. sub ru. de collusio nu. 4. cha. ead.
Accusato Mart. si accusans non prosequitur, quid faciet iudex, & desistens non potest amplius accusare. Bonif. sua ea. rub. nu. 13. cha. 478
Accusare qñ non possim illũ quẽ alius accusauit, & quando possim. Bonif. sub ea. rub. nu. 14 cha. ea.
Accusatus calumniose, si pecunia conuictus uelit abolitionem fieri, non auditur, etiam parte consentiente Bonif. sub ru. de abolitionibus. nu. 7. cha. 478
Accusatione vel inquisitione facto duo fecerunt pacem de male ficio quod fuit inter eos, an per talẽ pacem videantur fessi crimen, vt iudex possit cõdemnare sine aliqua probatione. Bonifa. sub rub. de pace. nu. 12. cha. 480
Actio damno dati an detur in cõfitentem in simplũ, & negantem in duplum. Bonifa. sub rub. de damno dato. nu. 60 char. 468
Actione arborũ cæsa. an ego possim agere, qui vendidi tibi fundum in quo arbores meę erãt incisæ. Bon. sub ru. de arboribus furtiue cæsis. n. 10. c. 473
Actione arborum fur. cęsa. potest agi ciuiliter, & criminaliter, & incidit vites vt latro punitur. Bonif. sub ead. rub. nu. 16 char. ead.
Actio ciuilis competit contra violatores sepulchrorum, & qñ locũ habeat: & an publicetur domus ad quã portatũ fuit aliquid detractum sepulchro. Bonif. sub ru. de pœna violant. sepul. n. 1. char 410
Actio criminalis cõpetit cõtra extrahẽtes corpora, vel ossa defunctorũ de sepulturis, & qua lege tenetur impediens sepeliri. Bon. sub ea. ru. nu. 3. cha. ea.
Actio vna, an datur in simplũ ex cõtractu de recepto, & alia in duplum, pro delicto & dãno dato. Bonif. sub ru. de furtis aduersus nautas. n. 9. c. 461
Actio rerũ raptarum, non solum domino datur, sed & illis quorum interest, & licet quis restituat rem quam habuit, tamen non euitat pœnam. Bonif. sub sub vi bonorum rap. to nu 6 char. 462
Actio vi bonorũ raptorũ datur hæredi contra raptorẽ, & cõtra ipsius hęredem. Bo. sub ea. ru. n. 8. c. e.
actio da naufragio datur hæredi & contra hæredem. Bonif. sub ea. rub. 11. char. 463
actio dãni dati cõpetit hæredi, & cõtra eius hæredem. Bonif. sub rub. de damno dato. nu. 9. char. 467
actio de pauperie vel in factũ datur cuilibet cuius intereſt. Boni. sub ea. ru. nu. 10. char. ead.
actio de damno dato, an mihi cõpetat si animal tuũ comedat herbã meã, et muscipula comedat carnes meas fallitas. Bonif. sub ea. rubr. nu. 11 char. ea.
actio damni dati requirit vt supra. char. ead.
ADDITIO vel detractio fieri debet ante lit. contest. vel ante nomen rei receptum inter reos. Ang. in verbo, qui dñs. in prin. nu. 3. char. 196
admenatio cultelli, bostioni, vel manus, & si nõ percutiat, an puniatur. Ang. in uer. admenauit. n. 1. c. 159
adulterij crimen nõ patitur quod ex eadẽ inquisitione & eo. processu procedatur cõtra masculũ & fœminã. Ang. in verbo, & Andræam. nu. 3. char. 58
adulterij accusationẽ qs facere possit. Ang. in verb. che hai adulterato la mia dona. uer. qs n. 33. c. 125
adulterij pœna, licet in viro sit capitis, iudex tñ illã ex causa minuere põt. Ang. vbi supra nu. 4 c. 127 c. 44
adulterium, stuprũ, coitus nefarius, incęstus, qñ dicatur cõmitti, Ang. in eod. verb. ver. habeas. n. 66. c. 131
adultus an possit accusare. Gan. sub ru. qui accu. nõ pos. nu. 6. char. 283
adulter manifestus, & homicidiũ manifestũ, quõ dr. Gan. sub ru. de furibus & latronibus. n. 7. cha. 352
adulteriũ, quid sit. Bon. sub rub. de adul. n. 1 cha. 391
adulteriũ cõmittitur si maritus cognoscat solutã. Bo. sub ru. de adult. & incest. & sodomia. nu. 2. c ead.
adulterij pęna q̃ dicatur. Bo. sub ea. rub. n. 5. char. ea.
adultus quõ dẽt accusare. Bo. sub for. accusę. n. 23. 436
aduocatus, procurator, aut solicitator vnius causæ, aut vnus depositarius scripturas vnius partis alteri ostendẽs, an ex sola ostẽsione incidat in falsũ. Ange. in verbo, falsario, uersi, quæro, nu. 8. ch. 118
aduocatus recipiens salarium ab vna parte, vel cui pars reuelauit secreta suæ causæ, & ille patrociniũ promisit, si reuelat iura, vel secreta partes alteri parti, incidit in fal. Ang. in eod. verbo. n. 49. c. 145
aduocati caute faciunt, vt accusatus de homicidio accuset accusatorẽ, quod testes falsos producit, vel excipiat contra testes de falso. Augusti. in verbo, inchoata. versi. item. nu. 21 char. 191
aduocati qualiter se circa accusationem habere debeant. Gan. sub rub. qualiter aduo. circa accusa. se deb. habere. nu. 1 char. 288
aduocati an torqueri possint. Gan. sub rub. de quæstio. & tormen nu. 38 char. 328
aduocatus allegans in causa falsum instrumentum, vel falsos testes, an puniatur de falso. Gandi. sub rub. de falsariis. nu. 16 char. 356
aduocatus, procurator, & similes, an repellantur a testimonio, & quomodo admittantur. Bonif. sub ru. de testibus. nu. 15 char. 421
AFFINIS, vtrique pariter cõuictus. an admittatur in testem. Bon. sub ru. de testibus. nu. 9. char. 421
AGENTES & cõsentientes, pari pęna puniunt. Bonifa. sub rubri. de homicidio, & qui dicantur homicidę. nu. 5 char. 392
agere põt ciuiliter, & criminaliter, ille cui facta est violentia, quot modis intelligitur. Boni. sub rubr. ad l. Iul. de vi ppbli. nu. 5 char. 404
agi an iterũ possit aduersus nautas de eodem delicto quando

quã semel actũ fuit, Bon. sub ru. de furtis. n. 3. c. 461
ALAPAM dans volenti, an puniatur. Gandin. sub rub. de pœnis reorum, nume. 18 char. 334
Aleatores quantũ sint odio a iure habiti. Bonif. sub rub. de ludo azardi & alearum, nu. 7 char. 473
Aleator si verberatur occasione ludi, non potest agi pro iniuria sibi facta. Bonifa. sub rub. de ludo azardi & alearum. nu. 11 char. 474
Aleatori si fiat furtũ, vel rapina alio tpe, q̃ ipe ludi, põt agere, si secus nõ põt Boni. sub ea. ru. n. 12. c. ea.
AMBASCIATA nunquid possit nuncio per iudicem cõmitti die feriata. Gandi. sub rub. de citationibus facien. nu. 3 char. 306
Amicus an admittatur sine mandato ad allegandas causas absentiæ amici de homicidio. Gandi. sub rub. vtrum procur. in malef. nu. 5 char. 358
ANCIANI & præsidentes in ciuitate, si cogunt officialẽ facere iniustitiã, qua lege teneantur Ang. in verbo, de consensu, nu. 2 char. 236
An iudex inquirens ex mero suo officio possit formare inquisitionẽ nulla diffamatione præcedente Ang. in gl. hęc est quędã inquisitio, in verbo, quarto principaliter. nu. 57 char. 9
An regulariter omne crimẽ sit publicũ, uel priuatum Ange. in ver. & ad q̃relã, in vers. q̃ritur. n. 14. c. 20
an q̃s possit aliquẽ accusare simul & semel de pluribus delictis. Ang. in ea. gl. in ver. q̃ro. n. 64. c. 35
An plures possint simul accusare eũdem. Ang. in eo. verbo, in versi. quæro. nu. 65 char. 35
Anni domini nostri Iesu Christi, vel Imperatoris, an sint ponendi in libello accusatoris. Ang. in verbo, eo. ver. quero. nu. 13. char. 10
An delictũ possit ꝓbari per instrũ vel scripturã priuatã. Augu. in ver. cõparuerunt. versi. itẽ. n. 17. c. 21
Annotatio bonorũ hodie nõ habet locũ nisi i bonis mobili. Aug. in verb. qui dñs. ver. & tene. n. 8. c. 20
Annotatio bonorũ rei & expectatio illius, an hodie seruatur. Gandi sub rub. quid sit agẽdũ. n. 3. c. 312
An admittãt testificari q̃ regulariter nõ admitterẽtur si aliter ꝓbari posset. Bon. sub ru. d. test. n. 53. c. 122
Animal vnũ qui sepius furatur, est potius abigeus quam fur. Bonif. sub rub. de abigeis. nu. 4. c. 470
Animalia mea si pascũt fructus tuos, vel glãdes tuas quid iuris. Bonif. sub rub. de dãno dato. n. 64. c. 469
APPELLATIONE fuorũ quę personę cõprehẽdantur. Ange. in verbo, & ad quærelam, in vers. subsequenter, nu. 48 char. 29
Appellatione armorũ quid veniat. Ange. in verbo, vno stocho ferreo, in princi. nu. 1 char. 103
Appellatione armorum non proprie continentur, nisi ea quæ sunt apta ad nocendum. Ange. in eodem verbo, versi. quæro. nu. 5 char. ead.
Appellatione in criminalibus viua voce, & in scriptis fieri põt, & interponi nõ solũ per se, sed etiã per ꝓcura. Ange. in verb. p̃senti. in prin. n. 1. c. 267
Appellatio in criminalibus interponi potest p quemcunque de populo etiam si festinans mori nollet interponi, & defertur executio. Angel. in eodem verbo. nu. 2 c. ead.
Appellatione in criminalibus per tertiũ interpositã, casu quo tertius appellat, an prosequi possit iste tertius. Ang. in eod. verbo. nu. 5 char. 268
Appellans tertius, an possit non solũ appellare, sed et causã appellationis sine alio mãdato prosequi. Augu. in eod. verbo, versi. tu autem. nu. 6 c. ead.
apppellare põt quis p alio condẽnato nõ solũ ad mortẽ, sed & ad mẽbri abscisionẽ, qui morti æquiparatur. Ange. in eo. verb. vers. & not. nu. 7. c. 268
appellare põt quis p alio et ad mortẽ ciuilẽ condẽnato, & põt quilibet soluere inuito reo ne deportetur vel abscindatur membrum. Ange. in eod. verbo. eod. versi. nu. 8 char. ead.
appellationi in causa ciuili siue ante sententiam, siue post, an semper renuncietur. Ange. in eod. verbo. ver. & tene. nu. 10 char. 260
appellationi in criminali an possit renunciari vbi delictũ est notoriũ. Aug. in eod. verb. nu. 11. c. ea.
appellari an possit de iure cano. a sentẽtia excõicationis. Augu. in eod. verbo, eod. versi. nu. 12. c. ea.
appellari põt per procuratorẽ idoneum a sententia corporali a relegatione infra lata contra absentem secus à relegatione supra. Ange. in eodem verbo, versi. si autem. nume. 13 char. ea.
appellari an possit in crimine læsæ maie. Ange. in verbo eod. versi. & no. nu. 15 char. 69
appellatione in criminali interposita, an debeat reus relaxari, & quando appellatur a captura, an iudex debeat dimittere appellantem. Ange. in eod. verbo, ver. quæro. nu. 16 char. 270
appellatio manifeste friuola quæ sit, & iudex eã admittẽs peccat. Ang. ĩ eo. ver. ver. tu autẽ. n. 19. c. 271
appellatio sicut deuoluit nullitatem in ciuili, an sic in criminali, & sicut in ciuili appel. penden. nihil est innouandum, an sic in criminali. Ange. in eod. verbo, ver. quæro. nu. 23 char. 22
appellatione non obstante, quã iudex non admisit, si in iudicio, vel inquisitione principali reus negauit, an possit postea confiteri, vt habeat locum statutum minuens pœnam confitenti. Ange. in eod. verbo, versi. quid autem. nu. 31 char. 274
Appellari a sententia iudicis in criminali, an liceat Ang. in eod. verb. versi. & q̃ possit. n. 32. char. ea.
Appellatione interposita, si reus moriatur, an quo ad crimen sententia extinguatur, & an cadauer puniri possit. Ang. in eo. ver. vers. q̃d si reus. n. 34. c. 275
Appensum aliquid tenere vel habere nullus debet, quod nocere possit transeuntibus. Bonifa. sub rub. si quid sit deiectum. nu. 84 char. 470
Appensum vt tollatur quilibet potest agere. Bonifa. sub eadem rub. nu. 85 char. ea.
Aperiens & dissigillans literas alienas, vt ostendat aduersario, incidit in falsum. Augu. in verbo, falsario. versi. tu autem. no. 10 char. 139
Apes meas includens, vel aues, vel excutiens, an teneatur ad damnum legis Aquiliæ. Bonifa. sub rub. de damno dato. nu. 38 char. 408
Apostasia quid sit, & quotuplex sit. Bonif. sub rub. de apostatis. nu. 1 char. 407
Apostatã irregularis cui acq̃rat. Boni. ibid. n. 4. c. ea.
Apostatæ suprascripti filij cuius sint. Bonifa. sub ea. rub. nu. 5 char. ea.
Apostatæ volẽti redire ad monasteriũ, & nolẽti redire, quid fiet. Bonif. sub ead. rub. nu. 6 char. ea.
Apostata, & excõmunicatus, an repellãtur a testimonio. Boni. sub rub. de testibus. nu. 50 char. 422
AQVAM faciẽs deriuare in locũ meũ, an teneatur. Bonif. sub rub. de dãno dato. nu. 74. char. 469
Aqua putrida, p fenestrã deiecta, vel fecibus. ex q̃bus meę vestes detrimẽtũ sẽtiãt, possũ agere q̃ hoc in duplũ. Boni. sub rub. si q̃d sit deiectũ. n. 80. c. ea.

ARBI-

ARBITRARIAE omnes sunt pœnæ in principe. & pôt ēt pœnā mortis arbitrari. Augu. in verbo,& ibi.versi.tu autem.nu.46 char.259
Arbiter an mulctā imponere possit,et an a pęna psonali appelletur,sicut a mulcta. Aug.ibid.n.eo.c.ea.
Arbores,tabulas, vel instrumenta,aut venam ferri. vel argenti qui furatur, tenetur furti. Bonif.sub rub.de furibus.nu.24. char.459
Arbores cōfinis incidēs, & nō amouens terminos, qūo punitur.Bonif sub rub.de amoto.n.9.cha.472
Arborū furtiue cæsarū datur actio lęsio ad duplū dāni dati.Boni.sub rub. d arb. furtiue cæsis.n.1.c.ea.
Arbores incidens per vim sciente domino.qua actione teneatur.Bonif.sub eadem rub.nu.2 char.ea.
Arbor quando vna dicatur, & quando plures.Bonifa.sub ead.rub. nu.6 char.473
Arborem vnā quādo plures incidunt, qūo agitur.& contra quos.Bonifa.sub eadem rub.nu.7.char.ea.
Arbor tua in fundo meo per te plantata si radices fecerit, an possit incidi per te sine licentia. Bonifa. sub eadem rub. nu.11 char.ead.
Arbore tua subintrante fundamentum domus meæ, quid facere possim.Boni.sub ead.rub.nu.12. c.ea.
Arborum appellatione, an vites contineantur. Boni. sub eadem rub.nu.13 char.ea.
Arbor mea dans tibi damnum cum vmbra, quomodo agatur.Boni.sub ead. rub.nu.14 char.ea.
Arbor quæ cū vmbra dat dānum habet etiā locum, si dat dānū in re cōi.Boni.sub ead.rub.n.15.c.ea.
Aretinus cōmisit delictū in Marchia,& ibi de delicto cōuenitur,an poterit Aretij de dicto maleficio conueniri.Augu.in verbo. hæc est quædam inquisitio.ver.quæro Aretij.nu.86. char.15
Armatum stare cum aliquo, & tamen ei opem non præstare, quomodo est possibile. Ange. in verbo dictus Andreas.in prin.nu.3 char.15
Armati & arma quæ dicuntur, & qñ liceat portare arma.Bonif.sub rub.ad l.Iul.de vi pub.n.3.c.404
Articulos formās super maleficio & super publica voce & fama. & testis deponat sup maleficio, ac subiungat se nihil plus scire, iā super articulo de fama poterit repeti, & testis examinari. Ange. in verbo,qd fama.ver. sed tu caueas.nu.97.char.89
Articuli ad pbandum q fecit ad sui defensionē Ang. in verbo.& dictus Titius.versi. dixi.nu.10.c.161
Articuli fidei quot sunt, defendens vel sequens falsam opinionem cōtra fidem catholicā est hæreticus.Bonifa.sub rub. de crimine hæresis.n.2.c.406
Artifex qui facit aurū vel argentū de minori liga, q sit statutū vel ordinatū in sua ciuitate, an incidat in falsum.Ange.in verbo, falsario versi.quæro.numero.29. char.142
ASSASSINI dicuntur qui sunt corrupti pecunia.Ang.in verbo, & Sempronio.i prin.n.3.c.62
Ascendentes & descendentes in infinitū an repellantur, & qūo parentes possunt testificari pro liberis Bonif.sub rub.de test.b.nu.6 char.421
Ascribens sibi in testamento in scriptis vel nuncupatiuo incidit quasi in falsum. Ange. in verbo,falsario.versi.qui sibi,nu.32. char 142
Asserens se creditorem mercatoris fallit cum nō sit, incidit in falsum, quia ad dānum aliorum tendit. Ang.in verbo falsario.ver qro aliquis.n 13.c.139
Assessores caute semper faciunt scribi q pars dat licentiam expleudi processum in absentia,Augu.in verb. qui iudex. nu.3 char.218
Assertio vulnerati, an saltem faciat indiciū ad torturā. Augu.in verb.qui iudex.ver.tu aūt.n.11. c.231
Assessor quid facere debeat,si nō vult consentire quādo videtur sibi quod fiat iniustitia, ad hoc q non teneatur.Ange in verbo, de consensu. nu.3.c.236
Assistens delicto, an præsumatur assistens ad auxilium quando aliud non apparet. Ang.in verbo,dictus Andreas.in prin.nu.4 char.179
Associans aliquem ad delictum committendum, an pręsumatur opem præstare,Ange. in verbo,dictus Andreas.in prin.nu.2 char.179
Associans latrones ad latrocinandū scienter & cum eis scienter latrocinatur vel occultat eos aut celat & nō reprehendit,qūo punietur. Bonif.sub rub,de receptatorib. furū & aliorū maleficiorū.n.8.c.460
Astare maleficio committendo per alium nihil aliud est quam præstare opem dicto maleficio. Ange. in verbo,dicto malefi.nu.1 char.18
Astrologo quæ permittantur diuinare, & qūo punitur. Bonif.sub rub.de sortilegijs. nu.15.char. 409
AVTORITAS curatoris sufficit in criminalibus nō solum si datus fuerit spāliter ad talē actū sed etiam si datus esset simpliciter ad lites. Ange. in verbo,comparuerunt.vers.necnon.n.10. c.214
Auferens animo lucrandi si postea pœnitentia ductus voluit restituere,an teneatur furti. Ange ī verbo,etiam vestem. vers.sed quid.nu.39 char.177
Auxilium præstare,an quis dicatur supplicando principi vel aduocando. Augu. in verbo, & Andreā. versi.si autem.nu.9 char.59
Auxiliantibus & mandantibus pluribus existentibus, an satisfactio pœnæ vnius liberet alios, Ange.in eod. verbo,nu.15 char.60
Auxiliatoribus & mādantibus existētibus pluribus an satisfactio pœnæ vnius liberet alium si simul mādauerit.Ang.ī eo.uer.uer.et aduertas.n.17.c.60
Auxiliū prębente vno pluribus, an vna pęna tm̄ tenebitur. Ange.in eod.verbo,versi.eod.nu. 18.c.ea.
Auxiliū cū armis pstare an dicatur astās armatus, licet nō euaginet, & an insultū & violentiā facere dicatur. Ang.in verb.dictus And.in prin.n.1.c.79
Auxiliū & fauorē præstantes occisoribus & de hoc cōuicti,quomodo puniri debeāt. Gand.sub rub.de homici. & eorum pęnis. nume.7. char.346
Auxiliū pstans & consilium dans,an puniātur.vide plures casus d hoc.Bo.sub ru.de īsultu.n.24 c.395
Auxilium & fauorē q dederint ad aliqd rapiēdū, qūo puniantur.Bonif.sub rub.de rapto,n.3.c. 460

De litera B.

BANNITVS capiens bānitum, an cōsequatur pmiū statuti, Angel. in verbo,quod fama.versi.quæro.nu.76 char.86
Bānitus, qui alium bānitū posuit in manibus potestatis,an possit per potestatē rebāniri. Ang.in eod.verbo,versi.an autem. nu.77 char.ea.
Banniti,an post mortem derobari possint. Augu. in verbo,etiam vestem.nu.8 char.169
Bānitus si post mortē fuerit derobatus cū hęreditas nō est adita, derobās cōmittit crimen expilatę hęreditatis, Augu.in eodem verbo. nu.9 char. 170
Bannum dicitur sententia interlocutoria. Ange. in verbo. qui dominus.nu. 1 char.199
Bannum potest contra minorem & indefensum infligi. Ange.in eodem verbo,nu.2 char.ea.

Bannum

Bannum datum contra minorem indefensum sine autoritate curatoris, an valeat, Augusti, in eod. verbo versi. tu autem. nume. 3 char. 200
Bannum si extendit pœnam relegationis, de iure communi non potest procedere, August, in eodem verbo, versi. & tene. nume. 7 char. ea.
Bannitus per bannũ ꝙ est sententiã interlocutoria, an possit a tali banno appellare de iure ciuili. Ange. in eod. verbo, versi. quæro. nume. 13 char. 201
Bannum quod fit per contumaciam & inobedientiam æquiparatur mulctæ, Ang. in eodem verbo, versicu. quæro. nume. 25 char. 204
Bannitus cuius bannum transiuit in rem iudicatam; quia reus nunquã comparuit, quomodo procedit, Ange. in verbo eod. versi. quid. nume. 54. char. 208
Bãnitus est Titius, & sic notatus de infamia, postea de bãno est cãcellatus, an infamia sit extincta. Ange. in verbo, q̃ dñs, ver. quæro aliquis. n, 56. ch. ea.
Bannitus deportato æquiparatur, perdit ciuitatẽ dicitur esse hostis ciuitatis desinit esse ciuis illius ciuitatis & perdit omnia priuilegia suę ciuitatis. Ange. in eod. verbo, eodem versi. nume. 58 char. ea.
Bannitus de quo in secundo versi. præcedenti, offendi non potest, quia ille est terminus legalis. Augu. in eo. verbo & versi. nume. 59 char. ead.
Bannitus an regulariter æquiparatur deportato, vide remissiones. Augusti. in eodem verbo. versi tu autem. nume. 60 char. ea.
Bannitus an sibi sufficiat ꝙ sit cãcellatus de banno verbo vel facto. August. in verbo, qui iudex. versicu. tu autem. nu. 13 char. 231
Bannito capto in formatione secundi processus, quid probabit contra primã sententiam. Ange. in verbo, & ibi caput, versi. & quod. nu. 18 char. 254
Bannitus captus, an possit per viam exceptionis impedire executionem sententiæ. August. in eodem verbo. versi. tu adde. nume. 19 char. ea.
Banniti an possint conueniri pro delictis ante bannum, aut expulsionem ibi commissis. Gandi. sub rub. de citationibus. nume. 7 char. 306
Banniti an & quãdo æquiparentur relegatis vel deportatis Gand. sub rub. de bannitis. nu. 1. char. 312
Bannitus de ciuitate pro maleficio, an possit ꝓ alio maleficio accusari, & poni in alio banno. Gand. sub eadem rubri. nume. 8 char. ea.
Bannitus qui non comparuit ad satisdandum de condemnatione soluenda, quomodo intelligitur. Gandi. sub eadem rub. nume. 11 char. 313
Bannitum faciens fugere, quomodo sit puniendus, Gandi. sub eadem rub. nu. 14 char. 314
Banno facto per prætorem, vel pacto quod præsentans bannitum pro homicidio, si talis bannitũ pręsentet, an de banno extrahetur. Gandi. sub rub. de transa. & pactis, nume. 11 char. 326
Bannitus qui poterat impune offendi ex forma statuti, captus ab officialibus, & ab alio sit offensus, an puniretur offendens. Bonifacius sub forma libelli. numero 73 char. 424
Bannitus qui idonee satisdedit de soluendo, & dum iret ad soluendũ, fuit offensus, an offendens puniatur, Bonif. sub eadem forma. nu. 74 char. ea.
Bannitus si offendatur & postea soluat, an poterit accusare offendentẽ. Bonif. sub ea. forma. n. 75. c. e.
Banunm quid sit, Bonifac. sub rubric. de pœnis. in princip nume. 1 char. 433
Banno existente ꝙ nullus intret talem locum, vel quid simile sub pœna decem quomodo procedit. Bonifa. sub eadem rub. nume. 23 char. 434
Barba an possit dici membrum. Angel. in verbo. membrum. nume. 3 char. 159
Bastono aliquem percutiens, gente congregata si illum occidit quem bastonare volebat, an astantes teneantur de occiso. Anget. in verbo. dictus Andreas. numero 5. char. 179
BEROARIVS an excusatur propter mandatum iudicis, executione sententiæ vel præcepti, licet faciat iniustitiam. Angel. in verbo, & Sempronium. versi. quarto. nu. 11 char. 63
Beroarij potestatis qui torserunt vnum indebite, excusantur propter mandatum potestatis. Augu. in eo. verbo. versi. tu autem. nu. 13 char. ea.
Bestia tua deperdita, dante mihi damnum, an agam contra te damnum datum te ignorante. Bonifa. sub rub. de dam. dato. nume. 69 char. 469
Bestiam tuam si ego inuenio in vinea, vel in campo meo dantẽ mihi damnum, quid potero facere circa dictã bestiam. Bonifa. sub ead. rub. nu. 78. c. ea.
BLADVM vendere viliori pretio q̃ communiter vendatur, an aliquis cogi possit. Bonifa. sub rub. ad legem Iul. nu. 4 char. 405
Bladum vel aliam rem portans contra decretum de licentia rectoris, an incidat in pœnam. Bonifa. sub rub. quid sit accusatio. nu. 83 char. 444
Blasphemans an dicat dicere verbũ iniuriosum, ita ꝙ de verbo iniurioso possit puniri. Ang. in verbo verba iniuriosa. versi. quid autem. nu. 12. char. 119
Blasphemare & maledicere, an differant. Angel. in eodem verbo. versi. quæro. nume. 13 char. ea.
Blasphemans Deum, qua pœna puniatur. Bonif. sub rub. de pœna blaspheman. nu. 1 char. 408
Blasphemãs calore iracundiæ vel simili modo, quomodo puniatur. Bonif. sub ea. rub. nu 2 char. ea.
Blasphemans virginẽ Mariã, & alios sanctos, q̃uo puniatur. Bonifa. sub eadem rub. nume. 3. char. ea.
Blasphemans si est clericus, quomodo punitur de iure canonico. Bonif. sub ea. rub. nume. 4 char. ea.
Blasphemans episcopum vel eum iniurians, q̃uo punitur. Bonifa. sub ea. rub. nu. 5 char. ea.
Blasphemans priuatam personam, quomodo punitur Bonifa. sub ea. rub. nume. 6 char. ea.
Blasphemans Papam, quomodo punitur. Bonifac. sub eadem rubri. nume. 7 char. ea.
BONA damnatorum, an hodie regulariter intelligantur confiscata, quando aliquis est damnatus ad mortem. Angel. in verbo, & eius. in prin. numero. 3 char. 260
Bona an aliquo casu confiscari possint, absque sententia. Augu. in eo. verbo, nu 4 char. ea.
Bona si expresse publicentur in sentẽtia, an bona in alieno territorio existẽtia sint publicata. Ange. in verbo, & eius. vers. quæro. nu. 5 char. ea.
Bona si expresse publicentur in sententia, an bona in alieno territorio posita, confiscentur fisco proprio vbi sita sũt. Aug. i eo. ver. ver q̃ro. n. 6. c. 261
Bonorum publicationem quis iudicium facere possit. Ange. in eodem verbo, versi. quæro quis iudicum. nume. 11 ch. ea. 261
Bona omnia sua, si deuastari debeãt propter delictũ, an deuastabuntur fructus qui sunt pignorati vel vẽditi. Ang. in eo. verb. vers. quid autem. n. 10. c. 264

Bona alicuius ex delicto si debent publicari & ex forma statuti domus deuastari, si iste habeat turrim cõmunẽ, cum alio, quid faciet magistratus. Ange. in eo. verbo. versi. tene menti. nu. 21 char. ea.
Bona confiscata propter aliquod enorme delictũ intelliguntur etiã omnes fructus confiscati. Ang. in eodem verbo. versicu. & bene. nu. 24 char. 265
Bona damnatorũ, an reseruetur filijs, & episcopi debent applicare bona damnatorũ cameræ apostolicæ non autem sibi, nec suæ curiæ, Ange. in eodem verbo, versi. & quod bona. nu. 30 char. 266
Bona contumacis etiã hodie omnino non extanti bus liberis annotantur, & per talem annotationem perduntur. Angel. in eodem verbo numero. 32. char. eadem.
Bona delinquentis in fiscum vel commune, tacite redduntur obnoxia fisco vel communi. Gand. sub rub. de bon. nume. 16 char. 363
Bona absentis, quomodo publicantur. Bonif. sub forma inquisitionis. nu. 34 char. 455
Bonæ fidei possessor; an agat ad damnum datum in re possessa, & quid de creditore, & commodatarius quomodo agat. Bonifac. sub rubrica de damno dato. nume. 77 char. 469
Bona hodie an publicantur. Bonifac. sub rubric. de ludo azardi. nu. 14 char. 474

De litera C.

CADAVER rei mortui pendente iudicio, an debet suspendi, vel circa illud aliquid aliud fieri. Ange. in verbo, qui dominus iudex, versi. & prædicta. nu. 43 char. 206
Cadauer rei, an furca suspendi possit. Aug. in eo. verbo. versi. tu autẽ in hac materia. nu. 48 char. 207
Cadente aliquid de naui de die, an præpositus teneatur, secus de nocte. Bonifacius sub rubrica si quid sit deiectum nume. 88 char. 470
Calumniator an, & quando condemnari possit. Ange. in gl. & ad querelã. in verbo. quæro. n. 72. c. 37
Calumniam vel contumeliam inferens episcopo suo vel sortilegus, an depositi tradantur curiæ seculari. Augustin. in verbo, & ibi caput. versi. tu autem. numero 42 char. 258
Campanarius pulsauit campanam in matutinis, dum deberet pulsare in aurora, an punietur inuentus post sonum campanæ. Bonifacius sub rubrica de testib. nume. 81 char. 426
Campanarius an poterit conueniri ab isto, qui est deceptus. Bonif. sub ea. rub. nu. 82 char. ead.
Cane, vrso, lupo, vel simia, alicuius dante dãnũ, quid iuris? Bonifac. sub rubric. de damno dato. numero. 14. char. 467
Cancellatione cõdemnationis non apparente in scriptis, si apparet de verbo superioris ꝙ voluerit ꝙ sit cancellatus tunc sufficit. Ange. in verbo, dandis & soluendis. nu. 6 char. 244
Cancellatio an semper trahatur ad illam causam, propter quam cancellatio fuit facta. Augustinus in eodem verbo. nume. 8 char. ea.
Cancellare tantum est, quantum si in margine dictum est mihi est satisfactum de omnibus. August. in eodem verbo. nume 9 char. ead.
Capere malefactorem, si eum nouit, & illũ ducere in fortiam cõmunis, an quilibet teneatur. Benifa. sub rub. de inquisitionibus. nu. 48 char. 455
Captus si sponte se repræsentet, an sit carcerandus vel fideiussoribus relaxandus. Ange. in verbo, ꝙ forma. versi. x. quæro. nu. 66 cha. 83
Capitula seu probationes de adulterio qualia esse debeant. Ang. in verbo (che hai adulterato la mia donna) ver. visis capitulis. nu. 41 char. 126
Capitula in adulterio, quomodo formabuntur vt cõcludant. Ang. in verbo eodẽ. ver. qðo. nu. 40. c. ea.
Capitalis pœna pluribus modis dicitur. Bonifa. sub rub de pœna plagia. nu. 6 char. 410
Carceratus propter vnum maleficium, an possit per vnum alium officialem ex alio maleficio recommendari. Angel. in verbo, quod fama, versicul. septimo quæro. nume. 61. char. 83
Carcerari quando aliquis posit pro crimine. Angel. in eodem verbo. versicul. xii. circa prædicta numero. 71. char. 85.
Carcer regulariter ad custodiam non ad pœnam est inuentus. Angel. in eodem verbo, versic. tene menti. nume. 80 char. 87
Carceratus reperitur mortuus, quomodo debeat procedi. Angel. in eodem verbo. versicul. secundo quæro numero. 81. char. eadem.
Carceratus pro aliquo crimine, quod tamen non commiserat, si fracto carcere aufugiat habetur pro confesso. Angel. in eodem verbo. versicul. tertio quid si quis. nume. 82. char. ead.
Carceratus senex vel debilis, non ita diligenter est custodiendus sicut iuuenis robustus. Angel. in eodem verbo. versicu. quinto etiam. nu. 84. c. ea.
Carcer quotuplex sit. Angel. in eodem verbo, & versic. nume. 85. char. ead.
Carcer quadruplex est. Augusti. in eodem verbo. versic. tu autem. nume. 87. char. ead.
Carceri perpetuo, iudex ecclesiasticus potest condemnare clericos, non autem laicos, licet efficerentur de foro ecclesiastico, ratione delicti. August. in eodem verbo, & eodem versi. nu. 88 char. 88
Carceratus non debet relaxari, sine bulletino iudicis, qui fecit eum incarcerare. August. in eodem verbo. ver. tu in his. nu. 92 char. ead.
Carceratus inquisitus de crimine capitali. Angel. in verbo, qui iudex. nu. 1 char. 221
Carcerandus est reus, vbicunque venit imponenda pœna corporis afflictiua. Ang. in eo. verbo. n. 2. c. e.
Carcerãdus est reus, vbicũq; indicia sunt sufficiẽtia ad torturam. Ang. in eod. verbo. nu. 4 char. ea.
Carcerandus est reus, in omni causa criminali, quando fideiussores non potest præstare. fallit in fœmina. Ang. in eo. verbo. nu. 4 char. ea.
Carceratus, sine causa, si fugiat, custodes carceris nõ tenetur, & si carceratus veniret postea absoluendus, custodes non sunt in culpa, etiam si non tenẽt illum sub tanta custodia. August. in verbo eodem ver. adde tamen. nu. 6 char. ea.
Carceratus si se vulnerat vel interimit, an iudex teneatur. Ang. in eo. verbo. ver. quæro. nu. 7. c. 222
Carceratus pro causa ciuili vel criminali, an omni die etiam post latam sententiam, per decem dies possit appellare. Ang. in eod. verbo. nu. 13. c. 222
Carcere detineri, et in vinculis esse, quõ quis dicatur Ang. in eod. verbo. ver. & aduertas. nu. 14. c. ea.
Carceratus an possit contrahere, vel testari, vel confiteri in carcere. Angel. in eodem verbo, versi. an autem. nu. 15 char. ea.
Carcer quid dicatur, & quis dicatur carceratus. Angel.

gel.in eodem verbo.nu.16 char.ea.
Carceratus repellitur a testimonio. Bonif. sub rub. de testibus. nu.22 char.421
Carceratum priuatum tenens, qua pœna punitur, & interest reipublicæ carcerem habere. Bonifa. sub rub. de carceribus priua. nu.1 char.475
Carceri quando accusatus siue inquisitus, & sponte confessus delictum, an teneatur in carceribus. Bonifa. sub rub. eadem. nu.2 char.ea.
Carceratus spoliari nõ debet. Bonifacius, sub eadem rub. numero.8 char.476
Carceratus nõ statim pœnam patitur, & quõ cõtra eum proceditur. Bonifa. sub ea. rub. nu.9. char.ea.
Carcerati si ruptis vinculis, aut carcere fracto aufugiant, quomodo puniuntur. Bonifa. sub eadem rubrica. numero.12 char.ea.
Carceratus reuelans qualiter alij carcerati fugere possunt, an debeat relaxari. Bonifa. sub eadem rubrica. numero.13 char.ea.
Carcerati pro crimine graui, an sibi debent apponi ferramẽta, qđ si custos nõ fecerit vel nõ passus fuerit ferrum portari in carceribus, vnde ille euadere posset, aut venenũ, vnde possit occidi, quomodo punitur. Bonifa. sub eadem rub. nu.14 char. ea.
Carceratum pro debito pecuniario fugere faciẽs, quõ punitur. Bonifa. sub eadem rub. nume.6. char. ea.
Carcere in perpetuum, an quis possit damnari. Bonifa. sub eadem rub. nu.17 char.ea.
Carnifex qui mandato iudicis aliquem interficit aut membrum amputat, non peccat. Bonifacius. sub procemio. nume.17 char.383
Casus isti scilicet si non soluerit, vel quas soluere nõ poterit, licet cumulentur, tamen differunt. Ange. in verbo, quas si non soluerit, versiculo. quid autem. numero.9 char.246
Casus degradatione digni q̃ sint, & an hæreticus licet sit incorrigibilis, tamẽ debet degradari. Ange. in verb. & ibi caput. vers. quid autem. nu.36. c.257
Caupone dante hospitanti claues cameræ in qua reposuerit res suas, quid erit. Bonifa. sub rub. de furtis aduersus nautas. nu.6 char.185
Causa quæ mouet iudicem, quando de necessitate debeat apponi in sententia, & quid importat illa verba, quia constat nobis uel per cõfessionẽ inquisiti, & similia in sentẽtijs. Ange. in verbo, & quia nobis. numero.1. char.239
Causa debet inseri in sententijs criminalibus. Augu. in eo. verbo, versi. tu autem nu.4 char.ea.
Cautela iudicum est, vt in principio sui regiminis fieri faciant bannum, quia tunc in casibus expressis in banno, & similibus, poterunt inquirere. Ange. in verbo. hæc est quædam inquisitio, versi. ii. principaliter. nu.27 char.5
Cautela domini Ange. qua dicebat se habere indicia contra reum, ideo debere venire personaliter, & postea eum retinebat, & torquebat, an sit bona. Augusti. in verbo, qui dominus iudex. versi. tu autem. nu.21 char.203
Cautelam domini Angel. supra positam tenet Gandin. Augustin. in eodem verbo, eodem versiculo numero.23 char.ea.
Cautela quod si testis non venit iudex potest formare inquisitionem, an sit vera. August. in verbo, cõparuerunt. nu.12 char.210
Casus isti, scilicet si non soluerit, vel quas si non soluere poterit &c. licet cumulentur, tamen multum differunt. Ange. in verbo, quas si non soluerit. versi. quid autem. nume.9 char.246
Cautela pro iudice est, quando crimẽ non est probatum, & vult ferre absolutionẽ, q̃ faciat citare priuatum ad contradicendũ, & q̃ñ constat iudici reũ nõ esse culpabilem, an possit illum ex suo officio absoluere. Ang. in verbo, & ibi caput. nu.2. c.251
CECVS an possit deponere de his, quæ vidit ante cecitatem. Bonif. sub ru. de testib. n.24. cha.421
Cedere quid sit, & cingere quid, & an cum ferra secans dicatur cedere. Bonifa. sub rub. de termino amoto. nu.10. char.472
Cedere est, non solum in totum incidere, sed ferire causa cedendi cingere, exglobare, excoriare, tunc habet locum arbo. fur. cesa. Bonifa. sub rub. de arbor. fur. cess. nu.8 char.473
Celicolæ an pro hæreticis habeantur & puniantur. Bonifacius sub rubrica de sortilegijs & mathe. nume.10 char.409
CICATRIX duplex est. Ang. in verbo, cicatrix. nu.1 char.158
Cicatrix dicitur execãs faciem, id est deturpans. Angel. in eodem verbo. nu.2 char.ead.
Citatio in ciuili, an debeat continere copiam libelli, q̃ñ quis citatur vt veniat ad respondendum libello. Augu. in verbo iudex. nu 5 char.192
Citatorium an debeat exprimere crimen pro quo quis citat, vel sufficiat citari q̃ cõpareat ad se excusandum. Augu. in eo. verb. nu.6 char.ead.
Citatio ad domum facta valet. Ange. in verbo eod. versi. quæro. nu.11 char.194
Citatio verbalis, an faciat officialem præoccupasse alterius iurisdictionem. Ange. in eo. verbo. versi. quæro. nume.13 char.ead.
Citatus in suo territorio etiam sine literis, & alia fide debet nuncio credere, alias est contumax. Ange. in verbo, Petro. nu 3 char.195
Citari debet pars q̃ñ inquisitionis fit additio vel detractio. Ange. in verbo, qui dominus. nu.1. c.196
Citari quomodo debeat inculpatus de crimine. Gan. sub rub. de citationi. nu.1 char.306
Citatio an semper debeat fieri ex parte iudicis. Gan. sub eadem rub. nu.2 char.ead.
Citatio ad domum rei vel accusati, an sufficiat. Gan. sub ea. rub. nu.4 char.ead.
Citatio vbi fieri debeat, si reus tempore cõmissi delicti habitabat Paduæ, & quando agitur de crimine habitat Bononiæ. Gan. sub ea. rub. nu.5. ch. ea.
Citatio facta Bononiæ per iudicem Paduæ quomodo valebit retento themate præcedenti. Gandinus sub eadem rub. nu.6 char.ead.
Citatio vbi fiet de homicidio commisso Regij per Parmensem qui postea Parmam vadit iudice Regij volente hunc Parmensem citare. Gandinus sub ead. rub. nu.8 char.306
Citatus retento themate superiori si dicat, nõ audere ire Regium propter timorem potẽtiæ inimicorum suorũ quid faciet iudex. Gan. sub ea. rub. n.9. c.e.
Citato aliquo vt personaliter propter maleficiũ cõpareat, an excusabitur mittendo procuratorem. Gandi. sub ea. rub. nu 10 char.ead.
Citatus si non audeat ire ad iudiciũ propter insidias inimicorum, an teneatur mittere procuratorem. Gand. sub rub. vtrum procurator. nu. 8. char.308
Cita-

Citationem contra accusatum vel inquisitum, qualiter iudex committat, Bonifa. sub rubr. de citatione accusati vel inquisiti. nu. 3 char. 413
Citatio facta die feriata, vt cōpareat die nō feriata, an valeat. Boni. sub eadem rub. nu. 7. char. 414
Citatione facta ex parte plurium iudicū, cui est obediendum, Bonif. sub ead. rub. nu. 8 char. ead.
Citatio qualiter fieri debeat, & ad quam domum, quando plures habet. Bonifacius sub eadem rub. nume. 9 char. ead.
Citari vbi quis debeat, quando commisso delicto mutauit domicilium, Bonifacius sub eadem rubr. numero 10 char. ea.
Citatio quantum tempus continere debet. Bonifa. sub eadem rub. nu 11 char. ead.
Citatus qui non potest comparere propter inimicos suos, quomodo excusatur. Bonifacius sub eadem rubr. nu. 12 char. ead.
Citatio an recipiat probationem in contrarium. Bonifa. in ea. rub. nu. 16 char. 415
Citatus ad comparendum, non apposito aliquo tempore, quomodo apparebit. Bonifacius sub eadem rubri. nu. 19 char. ead.
Citatus vt compareat incontinenti, quomodo comparebit. Bonif. sub ead. rub. nu. 20 char. ea.
Citatus vt compareat extra iurisdictionem suam, quid faciet. Bonifacius sub eadem rubric. numero vigesimoprimo. char. ea.
Citationi quæ debeant inferi. Bonifacius sub eadem rubri. nu. 22 char. ead.
Citatus sine loci designatione, ad quem locum ibit. Bonif. sub ead. rub. nu. 23 char. ead.
Citatione cadente die feriata, quando comparebit citatus. Bonif. sub ead. rub nu. 24 char. ea.
Citatio ad cuius instantiam fieri debeat. Bonifa. sub eadem rub nu. 25 char. ea.
Citato comparente, si non compareat qui facit citare, quid erit faciendum. Bonifacius sub eadem rubri. nu. 26 char. ead.
Citationis dies an computetur in termino. Bonifa. sub ead rub. nu. 27 char. ead.
Citatus excusatur multis modis si non compareat. Bonifacius sub ead. rub. nu. 28 char. ea.
Citatus primo excusatur ratione immunitatis quam habet vbi citatur. Bonifacius sub eadem rubrica numero 29 char. ead.
Item quando citatio fit extra iurisdictionem citantis. Bonifa. sub ead. rub. nu. 30 char. ead.
Item quando impeditur per actorem vel accusatorem, ne citatio ad ipsum peruenire possit. Bonifa. sub eadem rub. nu. 31 char. ead.
Item quando sunt plures iudices eiusdem nominis, in eodem palatio. Bonifacius sub eadem rubrica numero 32 char. ead.
Item quando vnus iudex delegatus citat de alterius consensu. Bonif. sub ead. rub. nu. 33 char. ea.
Item quando citatur ad locum non honestum. Bonif. sub ea. rub. nu. 34 char. ead.
Item quando citatur ad locum non tutum, etiam si habet literas de saluoconducto. Bonif. sub eadem rubri. numero 35 char. ea.
Item quando est occupatus circa rem rusticam existentem in periculo. Bonifacius sub eadem rubri. numero 36 char. ead.
Item quando impeditur magna valetudine, Bonifac. sub ead. rub. nu. 37 char. ead.
Item qn̄ impeditur vi fluminis, tēpestate, & alijs de quibus ibi. Bonif. sub ead. rub. nu. 38 char. ead.
Item quando citatur mulier prægnans prope partū, vel quæ peperit & iacet in lecto. Bonifa. sub ead. rubr. nume. 39 char. ead.
Item quando prius est citatus a maiori iudice. Boni. sub ead. rub. nu. 40 char. ead.
Item ratione clarioris extremi. Bonif. sub ea. rubr. numero. 41 char. ead.
Item quando expoliatus est, nisi prius restituatur. Bonifa. sub ea. rub. nu. 24 char. ea.
Item quando citatur hora incongrua. Bonif. sub ea. rub. nume. 43 char. ea.
Item quādo citatio est nimis breuis. Bonifacius sub ea. rub. nu. 44 char. ea.
Item quando citatur coram iudice qui est suus inimicus. Bonifa. sub ea. rub. nu. 45 char. ea
Item quando citatus est in carcere. Bonifacius sub ead. rub. nume. 46 char. ea.
Item quando habet iustam causam excusationis cōparendi, an debeat mittere excusationem, & facere fidem de impedimento. Bonifacius sub ead. rubri. nume. 47 char. ea.
Item an leuis febris excuset. Bonifacius sub eadem rubr. numero. 48 char. 410
Item an leue impedimentum excuset. Bonifaci. sub ea. rub. nume. 49 char. ead.
Citatio an sit de substantialibus iudicijs. Bonif. sub ead. rub. nu. 51 char. ead.
Citatus comparens, quid facere debeat. Bonifa. sub ea. rub. nume. 52 char. ea.
Citatus comparens ad iuris banchum, si iudex abest quid faciat. Bonif. sub ea. rub. nu. 53 char. ea.
Citato nō cōparente, an eius bona describantur, & quid fiat. Bonif. sub ea. rub. nu. 73. char. 418
Citatus non cōparens, an de consuetudine Italiæ ponatur in banno. Bonif. sub ea. rub. nu. 74. char. ea.
Citatus est quis pluries ex diuersis delictis, & non apparet, an pluries possit exbanniri. Bonifac. sub eadem rub. nu. 78 char. ead.
Citatus quis ratione maleficij, vult se defendere per suos familiares, an possit. Bonifacius sub eadem rubri. numero 79 char. ead.
Ciuis quomodo quis conficitur, quādo hoc nō cōsequitur origine sua aut paterna, aut auita. Ange. in verbo, de Bonia, ver. quæro. nu. 5 char. 57
Ciuis ex priuilegio dicente ꝙ habeatur pro ciue, an actiue vel passiue intelligatur. Augusti. in eo. verbo. nu. 6 char. 58
Ciues an possint facere statuta, vt fructus & alia comestibia vendantur certo prҿcio. Gand. sub ru. de obseruantia statutorum. nu. 10. char. 370
Ciuitas vel locus impediens ne hҿretici vel eorum fautores capiantur, quomodo punitur. Bonif. sub rub. de crimine hҿresis. nu. 21 char. 406
Ciuitas vel domus, in qua scienter recipitur hҿreticus, an puniatur. Bonif. sub ea. rub. nu. 22. char. ea.
Cisternam vel foneam faciens, in loco publico, si homo vel animal in illam incidat, quid iuris. Bonifac. sub rub. de dam. dato. nu. 25 char. 468
Ciuiliter & criminaliter, simul & semel agi non potest. Bonif. sub rub. de dam. dato. nu. 61. char. ea.
CLAVSVLA super quibus omnibus & singulis, quare ponitur in inquisitione. Angel.

Ange.in verbo, super quibus omnibus, nu.1. c.186
Clausula supradicta, etiam est vtilis quo ad procedendum Ange.in eod.verbo.nu.3.4.& 5 char.ea.
Clausula ista, emergentibus & cõmentibus &c.posita in inquisitione, si processus erat simpliciter de vulneribus, & postea sequatur mors, an poterit sequi condemnatio de morte. Augusti.in verbo, emergentibus.nume.1 char.187
Clausula prædicta, quid operatur circa quantitates omissas loci, temporis, & alterius. Angelus in eodem verbo.nume 2 char.ea.
Clausula prędicta, si operetur, quod possit sequi condemnatio super morte, quomodo limitatur. Ange. in eodem verbo.nume.3 char.ea.
Clausula inchoata facta & formata, est vtilis in accusatione ad sciendum quis primo accusauit. Ang. in verb.inchoata facta. nu.1.2.3.4 char.187
Clausula, saluo semper & reseruato, quando debeat poni in sententijs. Ange.in verbo, saluo semper nume.1 char.218
Clausula dandis & soluendis generali camerario, debet apponi in sententijs, quia tota pœna debet solui fisco. & postea fiscus facit diuisionem. Ange.in uerbo dandis & soluen.nu.1 char.243
Clausula si non soluerit intra decem dies soluat quarto pluri, an de iure procedat. Ange.in verbo.quas si non.nume.1 char.244
Clausula deducta sibi quarta parte per beneficium confessionis, comprobatur de iure sicut soluenti ante tempus, id in quo veniret condemnandus, minoratur de summa. Angelus in verbo, deducta quarta parte.nume.1 char.247
Clausula, decapitetur ita quod moriatur, est verũ quando reus est ibi præsens, sed quando non est præsens, vide quæ verba ponenda sint, & si capiatur bannitus quomodo fiat processus, Angelus in verbo, & ibi caput.nume.17 char.254
Clericus ab aliqua instigatione percussus, secuta percussione tenetur instigans canone, si quis suadente diabolo. Ange. in verbo, & Sempronium, versicu.viiij.nume.22 char.65
Clericus si solicitat aliquem ad committendũ maleficium morte secuta, an sit irregularis, Ang in eodem verbo.versi.ix.nume.23 char.65
Clericis quomodo licet ludere ad schacos. Ange.in verbo metidore de mili dadi.nu.3 char.150
Clericis & laicis, quando liceat ludere in istis ludis qui cõsistũt in ingenio, Ange.in eo.verb.n.4 c.ea.
Clericum se fecit Titius in fraudem delicti commissi, an istud patrocinabitur ei,& dato quod non, iudex tamen laicus non faciet ipso facto executionem contra eum. Ange.in verbo, comparent, versicu. quid autem.nu.10 char.226
Clericus qui cõmittit delictum morte dignum, & sententia lata est quod decapitetur, an sententia mutatur executioni. Ange.in verbo.& ibi caput. vers. quid autem.nu.35 char.257
Clericus in crimine heresis post depositionem an ita datur curię seculari. August.in eodem verbo, versicu tu autem.nu.40 char.258
Clericum percutiens animo irato, incedentem more laicali, an erit excommunicatus. Gandi sub rub. de aliquibus questio.nu.21 char.367
Clerico exbannito a iudice seculari an quis eum impune offendat, Bonifac. sub rubric. de testibus, numero 72. char.424
Clericus raptum committens qua pœna punitur, Bonifa.sub rub.de raptorib.nu.5 char.460
Clericus aleator, an repellatur a beneficio obtinendo. Bonif.sub rub.de ludo azardi nu.9 char.473
COGNATVS et agnatus, si scribunt se in testamento vel codicillo, & testator se subscribat, quomodo intelligitur. Bonifa.sub rubri.de pœna ascrib. sibi aliquid in testamento nu.3. char.405
Cognitionem falsi fieri per viam exceptionis.an sit verum simpliciter & semper. Ange.in verbo falsario, versi sed vnum.nume.40 char.145
Cognito masculo contra naturam, quid faciet iudex Gandin.sub rubric. de multis quæstionibus, numero 21. char.377
Cognoscens pulchram, an magis peccet quam deformen. Gandi.sub eadem rub.nu.26 char.ead.
Coitus illicitus quatuordecim modis a iure improbatus est & sic punitur. Angel.in verbo (che hai adulterato,) versi.habeas.nu.67 char.112
Collegia quæ personæ facere possunt. & collegia illicita qua pœna puniantur. Bonif.sub rub.de collegijs illicitis.nume.1 char.410
Collegijs de duobus aut duabus societatibus nemo potest esse. Bonifacius sub eadem rubrica numero 2. char.ea.
Collegia dicuntur illicita, quæ non sunt a iure concessa & quædam expresse sunt prohibita. Bonifacius sub eadem rubri.nu.5 char.ead.
Colono tuo mihi damnum dante, quis tenebitur. Bonifa.sub rubri.de dam.dato. nu.68 char.469
Colonus Titij incidens arborem Caij, qua actione tenetur, Bonif.sub ru.de arb.fur.cesis.n.5.cha.478
Collusio quid sit, & est triplex. Bonifa sub rub.de collusione.nume.1 char 477
Collusio in criminalibus quando fiat Bonifacius sub eadem rubri.nume.2. char.ea.
Collusio etiam dicitur, quando accusator desistit ab accusatione, & tunc qua pœna puniatur. Bonifac. sub eadem rubric.nume.3 char.ea.
Colludens super beneficio, punitur, Bonifac. sub eadem rubri.nu.ne.9 char.478
Colludunt non solum personæ principales, sed & aduocati, & quomodo puniantur. Bonifac. sub eadem rubri.nume.11 char.ead.
Collusione & præuaricatione probata; qui a pronunciabit iudex. & potest accusare. Bonifacius sub eadem rubri.nume.15 char.ea.
Cõmburi in quibus casibus quis debeat. Gandin.sub rubri.de pœn.reo.nu.57 char.344
Communis opinio est, quod delinquens extra territorium puniatur per iudicem originis secundũ statuta loci delicti cõmissi. Aug.in verbo, hec est quędã inquisitio. versi.quæro. nu.94. char.15
Commodaui tibi librum vt studeas tu ad aliũ vsum retines. commodo tibi equum vadas ad villã, tu vadis Florẽtiam, commodo tibi argentũ vt ornaris tu pignoras Hebreo, an teneatis furti. Ange.in verbo, & vestem, nume.12 char.176
Commisso iudicis de citando si non appareat, apparente tamen in actis quod nuncius retulit se citasse de mandato iudicis presumitur præcessisse mandatũ Ange.in verbo, iudex nume.10 char.198
Comparens etiam existens in carceribus quando nõ est fideiussoribus relaxandus, potest per se aut per

legitimum procuratorē causam sue relaxationis etiam criminalem agere. Angel. in verbo, qui dominus, versi, & etiam, nu. 11 char. 201
Commissio & citatio, an debeant scribi. Bonifacius sub rubric. de citatione accusati vel inquisiti. numero 50 char. 416
Commodans taxillos vel tabulerium ad ludendum vel condemnans domum, an puniatur. Bonif. sub rub. de ludo azardi, nu. 16 char. 474
Componens cum aduersario, quando non incidat in pœnam, & in quibus casibus abolitio non habet locum. Bonifa. sub rubri. de pœna desistentis ab accusatio. nume. 9 char. 477
Concessum est aliquibus, quod possint facere statuta an poterit antiqua declarare, & qd facient illi quibus concessum est emendare statuta. Gandin. sub rub. de obseruantia statutorum. nu. 5 char. 370
Conductor alicuius operis, sua imperitia me damnificans, an teneatur. Bonifa. sub rubric. de damno dato. nume. 42 char. 468
Cōclusio in causa, an stat in causis criminalibus. Ange. in verb. qui iudex statuit. nu. 25 char. 233
Conclusio in causa, an stat in criminalibus. Adde quod non possunt amplius testes recipi. August. in eodem verbo. nu. 15 char. 234
Concussionis crimen, quis dicatur committere. Bonifa. sub rubri. de crimi. concussi. nu. 1 char. 470
Concussionem faciens tenetur l. Iul. repetund. Bonif. sub eadem rubri. nume. 3 char. ea.
Condemnatus in criminali, an possit conueniri ciuiliter. Angel. in verbo, & ad querelam, versicu. quæritur. nume. 86 char 41
Condemnatus de iniuria dummodo nō sit leuissima, an sit infamis. Ange. in verbo. iniuriosa. nu. 17. c. 12
Condemnato principali propter eius cōtumaciā, propter hoc nihil nocet præstāti opē, quomodo procedat Ange. in verbo, dicto maleficio. nu. 11. c. 182
Condemnatus ex contumacia, quando dicatur condemnatus ex maleficio. Augu. in verbo, qui dominus. versi. quæro. nume. 17 char. 204
Condemnari ex indicijs indubitatis, an quis possit. Augustinus in verbo, comparuerunt. versic. tu autem. nume. 11 char. 210
Condemnatio facta in lib. ccc. pro vulneribus, an differat in condemnatione pro tali vulnere & tali. Ange. in verbo, dictum Semproni. nu. 1. char. 240
Condemnatio licet excedat modum in condemnatione, puta debeat condemnare in centum, & condemnauit in cl. tamen ligat condemnatum nisi appellet. Ange. in eod. verb. nu. 8 char. 242
Condemnato non soluente, tunc illud quartum nō dicitur pœna prima, sed pœna contumaciæ, & sic fideiussor pristinus in processu nō tenetur ad illud quartum plus. Augusti. in verbo, quas si non soluerit. nume. 1 char. 244
Condemnato Titio, q soluat certum, & si non potest soluere amputetur sibi manus, an requiratur monitio iudicis vt intra tempus soluat, aliter non possit aliqua pœna infligi. Augusti. in eodem verbo, versiculo quid autem. nume. 12 char. 246
Condemnandus pœna mortis, an in aliquo sit alleuiandus propter confessionem dummodo moriatur. Ange. in verbo, deducta. nu. 4 char. 247
Condemnandus pœna corporis afflictiua, an alleuiabitur in aliquo propter cōfessionem. Angelus in eodem verbo. nume. 5 char. ea.
Condēnandus pœna corporis afflictiua, si ꝑpter cōfessionem punietur pęna pecuniaria non tamē eua deret infamiam. Ange. in eo. versi. nu. 6. char. ea.
Condemnatus fuit aliquis in centum, quæ si non soluerit intra decem dies amputetur sibi manus, non soluit, an officialis exequi possit dicta centum in bonis condemnati. Angel. in verbo, quas si non soluerit. nume 18 char. 210
Condemnatio ad amputationem manus dextrę, fuit sinistra amputata per errorem executoris, an possit truncari dextra. Ange. in eodem verb. versic. quid si erratum. nume. 20 char. ead.
Condemnatus corporaliter si præsens sit, an efficiatur seruus pœnæ & quid si sit absens. Ang. in verbo, & ibi caput. versicu. bene. nu. 20 char. 254
Cōdemnati ad mortē in pręsentia bis moriuntur. primo gladio oris iudicis, secundo per separationem animæ a corpore. Augustin. in eodem verbo. eodem versicu. nume. 21 char. ead.
Condēnatus ad mortē propter aliquod delictum q de iure in aliquo loco mortē meretur, in alio non, an vbique dicatur inestimabilis nisi sit restitutus. Augusti. in eodem verbo. nu. 24 char. 255
Condemnatus est aliquis in mutilatione membri, vel bannitus & eius bona sunt publicata, an intelligatur tantum de bonis præsentibus, an etiam de futuris. Angelus in verbo, & eius bona. versi. quæro. nume. 25 char. 2
Condemnatus omnis, an appellans audiatur, & casus in quibus non auditur. Ange. in verbo, præsente dicto Caio. nu. 20 char. 271
Condemnatus licet non appellet, sed tamen alio modo reclamet; puta quia dicit bannum vel sententiā post decē dies esse nullā, an sibi i exequi possit per iudicem vel per alium possit impune occidi. Ang. in eo. verbo. versi. si autem. nu. 24. char. 272
Condemnatis pluribus, si vnus appellat, & absolutoria sequatur, an alijs prosit, & an appellans videatur renunciare appellationi consortis. Angel. in eodem verbo. nu. 33 char. 275
Condemnatus si decedat nondum appellatione interposita intra decem dies qui dantur ad appellandum, an extinguatur etiā quo ad bona per sententiam confiscata. Angelus in eodem verbo. versic. quid si reus. nume. 35 char. ea.
Condemnari ad mortem personaliter in quibus causis quis possit. Bonifa. sub rubric. quibus de causis quis possit &c. nume. 1 char. 389
Condemnatus de publico crimine est infamis, & testimonio repellitur. Bonifacius sub rubrica de publi. iudic. nume. 3 char. 390
Cōdēnatio in amissione mēbri, quibus in causis stat. Bonifa. sub rub. quibus de causis qs possit ad mortem vel in membro condemnari. nu. 2 char. ea.
Condemnatus de adulterio, vel de falso, vel de publico iudicio, an possit testimonium dicere. Bonifacius sub rubrica de testibus, & qui repelluntur a testimonio. nume. 41 char. 422
Condemnari nullus debet, nisi liquidis probationibus conuincatur. Bonifac. sub rubrica de pœnis condemnationis. nume. 10 char. 438
Condemnari aut absolui quis non debet ad clamorem populi. Bonifa. sub ead. rub. nu. 11 char. 434
Condēnatione facta cōi, qñ agit quis criminaliter, an poterit

Index huius voluminis.

poterit agere ciuiliter ad dãnum suum & impẽsas. Bonif. sub rub. si quid sit deiectum. nu. 90. char. 470

Cõfessio facta in ciuili, qñ p̃iudicet in criminali Augu. in verb. & ad querelam. ver. tu aũt. n. 87. c. 431

Confessio facta in vno iudicio. tunc nocet in alio inter easdẽ personas, nisi contra illã confessionem in primo iudicio fuerit pronunciatum. Augusti. in eo. verbo, eodem versi. nu. 88 char. ea.

Confessio facta coram officiali denunciante vel remittente ad competentem, an sit sufficiens ad condẽnationẽ. Ang. in verb. necnõ vers. q̃ro. n. 22. c. 50

Confitens delictum an possit poni in carcere, ad hoc vt consocios manifestet, & mandatorem. Ang. in verbo, quod fama. nu. 86 char. 88

Confessio facta sine tormẽtis, semper prẹiudicat, nec est opus quod reiteretur. Ange. in verb. quod fama publica. versi. postquam. nu. 110. char. 93

Confessio vnica & sola sine tormentis aut metu tormentorum facta, non præiudicat. Angel. in eodem verbo, nume. 111 char. ea.

Confessio sine tormentis facta, non prẹiudicat si postea contra eam probetur falsitas. Augu. in eo. verbo, versi. tu autem. nu. 119 char. ea.

Confessus se occidisse hominem & proiecisse in mari, si nõ constat de corpore mortuo, non potest occidi nisi saltem per famam probetur illũ esse mortuum. Augu. in eod. verb. nu. 115 char. ea.

Concubina alicuius, si cognoscatur carnaliter a Titio, an Titius puniatur. Ange. in verbo, (che hai adulterato,) nu. 48 char. 127

Coniecturis probatur, quod quis fecerit ad sui defensionem. Augustin. in verbo. & dictus Titius, versicu. dixi. nume. 14 char. 162

Consors debet defendere consortem de iniuria, socius itineris socium. Abbas monachum, monachus, Abbatem. Ange. in verbo eodem. versicu. quæro sicut. nu. 33 char. 164

Confessioni confitentis se plura furta diuersis temporibus & locis commisisse, an stetur. Ange. in verbo, & vestem. nu. 25 char. 175

Confitente reo delictum post tempus termini præfinitum in iudicio, an iudex poterit sententiam promulgare. Ange. in verbo. inchoata. nu. 8. char. 188

Confessio vera, vere delictum probat, ficta nunquã delictum probat. Ange. in verbo, qui dominus. versi. quæritur. nu. 33 char. 105

Confessio ficta, quid operatur. Ange. in eodem verbo, numero. 37 char. ea.

Confessio extraiudicialis est sufficiens indicium ad torturam, quæ purgatur sicut alia indicia. Ange. in verbo, comparuerunt. nu. 4 char. 209

Confessus metu tormentorum, an cogatur perseuerare in illa confessione, & qualiter iudex se habere debeat circa tormenta adhibenda huic malefactori in isto casu. Augustin. in eod. verb. versic. tu autem. numero. 9 char. 210

Confitens omnia & singula contenta in accusatione aut inquisitione esse vera, si in illis contineatur q̃ Martinus cognouit carnaliter Bertam vxorem Titij, an videatur confiteri non solum q̃ cognouerit eam, sed etiã q̃ est vxor Titij. Ange. in verbo, comparuerunt. nu. 2 char. 212

Confessus an possit opponere de ineptitudine processus in termino defensorio. Ange. in eod. verbo. vers. quæro. nu. 4 char. 213

Cõfessus videtur prorogasse iudici iurisdictionem, licet iudici inquirẽti esset decursa p̃scriptio ex forma statutorum. Ange. in eod. verb. nu. 5. char. ea.

Confessioni minoris facta in tormentis non est necessaria autoritas curatoris. Ange. in eodem verb. versi. necnon. nu. 8 char. 214

Confessio adulti in criminali quæ fit ad solẽnizandum iudicium, an sibi præiudicet sine autoritate administratoris. Augu. in eo. verb. nu. 11. char. ea.

Confessio minoris in tormentis, ei p̃iudicat, nisi restitutione in integ. vel alio modo tractetur. Ange. in eod. verbo, eo. vers. nu. 12 char. ea.

Confessio rei est tantæ potentiæ q̃ facta etiam corã iudice incompetenti, vbi non debet esse iudicium, tamen tenetur illam confirmare coram iudice competenti. Angelus in eodem verbo, versiculo & tenementi. nu. 14 char. 215

Confessio non est tantæ potentiæ vt possit facere id, quod in veritate non est, sit Ange. in eodem verb. eodem versi. nu. 15 char. ea.

Confitens se occidisse Titium, potest condemnari de homicidio, sed non decapitari, sed mitius puniri, quando occidit ad sui defensionem. Augustin. in verbo, comparente. nu. 5 char. 216

Confiteri quis factum, sed negat facti qualitatem, an habeatur pro negato. Ange. in eod. verbo, versicu. quæritur. nu. 9 char. 217

Confessus maleficiũ si petat terminũ. nõ obstãte cõfessione ad se defendendũ, & iudex deneget, quia maleficiũ est notoriũ, an iudex statim possit procedere ad condemnationem & ad executionem. Augusti. in verbo, qui iudex. nu. 10 char. 223

Confessus in toto vel in parte, an possit suam cõfessionem reuocare. Ang. in ver. cõparẽt. n. 21. c. 224

Confessio in criminalibus perseuerata, an reuocari possit. Ange. in eo. verbo, nu. 2 char. ea.

Confessio iurata, an reuocari possit. Augu. in eod. verbo. numero. 3 char. ea.

Confessio vulnerati q̃ Caius eum percusserit nihil facit. Angelus in verbo, qui iudex ad probationem. numero. 6 char. 238

Confessus vel conuictus vere, licet appellet, non auditur sed secus est in contumace, qui ex forma statuti habetur pro confesso. Ange. in verbo. præsente dicto Caio. nu. 21 char. 270

Confessus in causa capitali. si appellet, an debeat exprimere causam in appellatione, & an ille qui habetur pro confesso & conuicto per statutum, audiatur appellans. Augustin. in eodem verbo, versicu. tu autem. nu. 22 char. 272

Confessus in tormentis & perseuerans, si dicat se errasse, an audietur. Gandi. sub rub. de quæstionibus & tormentis. nu. 24 char. 230

Confessione in tormentis facta non habita perseueratione, quid operabitur illa confessio. Gandi. sub ea. rub. nume. 25 char. ea.

Confessio in tormentis facta non præiudicat, nisi sit perseuerata. Gand. sub ea. rub. nume. 27. char. ea.

Confessio quæ dicatur facta metu tormentorum Gandi. sub ea. rub. nu. 28 char. ea.

Confessio facta a ducto ad pedem tormentorum non ligatis retro manibus. an dicatur facta metu tormentorum. Gandi. sub ea. rub. nu. 29 char. ea.

Confessio facta extra locum, in quo homines torquentur, iudice dicente, aut confitearis, aut

focam se ad torturam, an dicatur facta metu tormentorum Gand. sub ea. rub. nu 30 char. ea.
Confitente in tormentis Titio vel coram iudice ꝙ mihi furto rem subtraxit, & postea moriatur, an pro confessione potero hæredes illius conuenire Gandi. sub rubrica. de aliquibus quæstionibus. numero. 24. char. 367
Confessio in tormentis vel metu tormentorum facta, an illi vtetur. Bonifacius, sub rubri. de quæstionibus. numero. 4 char. 430
Confessus crimen, si postea ante sententiam velit reuocare confessionem, dicens se errasse. an possit. Bonifa. sub eo. rub. nu 11 char. 431
Confessioni seu perseuerationi, an adhiberi debeant testes. Bonif. sub rub. de perseueratione. n. 2. c 431
Confessionis effectus quid sit, & ea habita quid sit faciendum. Bonifa. sub rub. de confess. nu. 1. c. 432
Confitens ꝙ in isto loco commisit vnum delictum, & in alijs locis alia delicta, an poterit de omnibus puniri. Bonifacius sub rubrica. de inquisitioni bus. numero. 46 char. 455
Confessus non sponte, quando sit carcerandus, & contra eum procedatur. Bonifa. sub rub. de carceribus. numero. 6 char. 476
Confesso sponte reo, vel testibus conuicto, quid sit faciendum. Bonif. sub ea. rub. nu. 10 char. ea.
Confiscatio olim & hodie qñ fit si bona non excedant summã quingẽtorum aureorum, fiscus non videtur curare & de modica quãtitate, quis possit iudex facere. Augu. in verb. & eius bona. n. 8. c. 262
Confiscatio bonorum, an apprehendat ius patronatus ecclesiæ, & an acquisitio ex dicta confiscatione ipso iure fiat in fiscum: & quando fiat incorporatio. & possit opponi de iure fisci. Ange. in eo. verb. versi. & no. nu. 15 char. 163
Confiscatis bonis vsurarij, vsufructuarij, feudatarij, emphyteutæ, superficiarij, vel alterius, qui habet ius in re, an in publicatione veniãt dicta iura. Ange. in eo. verbo, versi. quid si. nu. 40 char. 267
Cohabitans cum aliquo de familia, an repellitur a testimonio. Bonifa. sub rub. de testi. nu. 12. c. 421
Coniuncto an liceat defendere coniunctos de iniuria. Gandi. sub rub. de defensionib. nume. 3. char. 323
Consanguineus rixatus cum affine, an puniatur. Gãdi. sub rub. de aliquibus quæstionibus. nu. 1. c. 364
Consanguinitas alia, quomodo dicatur notoria præsumptiue. Bonifa. sub rubrica de forma accusa. in notorio. facti. nume. 16 char. 413
Consanguinei & collaterales vsque ad quartũ gradum, an repellentur a testimonio. Bonifa. sub rubrica. de testibus. nu. 48 char. 22
Consuetudine generali totius mundi est derogatum omnibus legibus homicidium pu ientibus non consummatum. Augu. in verbo, in platea communis. versicu. tu autem. nu. 35 char. 116
Consuetudo quandoque excusat a pœna homicidii. Augustin. in verbo, & ex interuallo. versicu. & aduerte. numero. 8 char. 167
Consuetudo obseruat ꝙ ponantur verba, scilicet super quibus omnibus &, singulis. Ange. in verbo, super quibus. nume. 1 char. 186
Consuetudo est per Italiam ꝙ iudices quando accipiunt fideiussores, ꝙ accipiant approbatores fideiussorũ. Ang. in verbo. pro quibus. nu. 15. char. 220
Cõsuetudo est quod in criminalibus bannitur ad cõcilium generale per præconem. Ange. in verb. qui index. nu. 1 char. 235
Consuetum fieri non dicitur arbitrium, sed necessarium, & in arbitrijs iudex in mitiorem inclinabit. Ange. in verbo, quas si non soluerit. versi. quod si statutum. nume. 10 char. 150
Consilium siue persuasio an reuocari possit. Angelus. in verb. & Sempronium versiculo. xxiii. numero 45. char. 71
Consilium dans, quod fiat homicidium vel furtum, an eo sequuto puniatur consulens. Gandi. sub rub. de pœnis reorum. nu. 36 char. 339
Consiliarij si teneantur venire ad consilium pulsata campana sub tali pœna, an qui venit quasi in fine consilij, punietur. Bonifacius. sub rubrica. quid sit accusatio. nume. 77 char 444
Consilium dans ad committendum furtum, quando teneatur. Boni. sub rub. de furib. nu. 11. char. 459
Conspiratores & similes an repellentur a testimonio Bonifa sub rub. de testi. nu. 4 char. 421
Cõtractus celebrati inter ludentes nõ valent nec vẽdens tenetur de euictione. Ange. in verb. meridore de mali dati. vers. quarto aduertas. nu. 12. char. 158
Contumacia an sit delictum ita quod si statuto dicatur, quod bãnitus propter delictum possit impune occidi, an bannitus per contumaciam possit impune occidi. Ange. in verbo, qui dominus, versicu. quæro. numero. 24 char. 104
Contumax licet ex fictione statutorum habeatur pro confesso requiritur tamen declaratoria. Ange. in eod. verbo, nume. 29 char. 204
Contumax reus antequam condemnetur, an semper debeat fieri declaratoria. Angel. in eodem verbo, versi. quæritur. nu. 30 char. ea.
Contumacia licet operetur cõfessionem rei, & quod sit conuictus tamen de contumacia debet apparere in actis. Ange. in eo. verb. nu. 31 char. ea.
Contumax licet habeatur pro confesso, tamen quando iudici constaret ipsum non esse culpabilem, debet eum absoluere & non condemnare. Augu. in eod. verbo, nume. 35 char. 205
Contumacia neganda pronunciandum est super ea alites non est necesse. Augu. in eodem verbo. versicu. tu autem. nu. 36 char. ea.
Contumax si habeatur pro confesso & conuicto ex forma statuti. & moriatur ante condemnationem, an pœna transeat ad hæredes. Augustin. in eo. verbo. versi. prædicta. nu. 45 char. 206
Conuitium vnde dicatur. Bonifa. sub rub. de iniurijs. numero 10 char. 464
Copia additionis vel detractionis ita debet mitti ad cameram ex forma statuti sicut copia inquisitionis. Ange. in verbo qui dominus. nu. 1 char. 196
CREDITORES vnius territorii, an possint agere contra fiscum alterius territorij. Augusti. in verbo, & eius bona. nu. 9 char. 262
Credentes erroribus hæreticis, an pro hæreticis habeatur. Bonifacius sub rub. de crimine hæresis. numero. 5 char. 406
Credentes erroribus hæreticorum, receptatores, eorum scienter defensores quomodo puniantur. Bonifa. sub ea. rub. de cri. hæresis. nu. 9 char. ea.
Creditor falsus, & procurator falsus tenentur furti. Bonif. sub rub. de furib. nu 20 char. 459
Creditor potest seruum sibi pigmoratum castigare, non

non tamen tenetur. Bonifa. sub rub. quibus concessa est castigatio. nu. 2 char. 474
Crimina quae dicantur leuia. Ange. in verbo, haec est quaedam inquisitio. in versicu. quarto principaliter. nume. 68 char. 10
Crimen blasphemiae est crimen publicum. August. in glo. & ad querelã. in ver. si vero. nu. 12. char. 20
Crimen commissum contra incertam personam, licet dicatur publicum, ita ꝙ cuilibet competat accusatio, nulla tamen lege cauetur, ꝙ tale crimen puniatur criminaliter. August. in ea. glo. in verbo, tu in hac materia. nu. 15 char. 22
Crimen pro quo venit imponenda poena mortis naturalis, vel ciuilis, dicitur publicũ. Ange. in glo. & ad querelam. in verb. & vnum. nu. 45 char. 28
Crimen ex quo venit amputanda lingua, vel aliud membrum mutilari, quando sit publicum vel priuatum Ang. in ea. glo. eo. verbo. nu. 46 char. ea.
Crimen quodlibet de iure cano. est publicum, Augu. in ea. glo. eo. verbo. nu. 47 char. ea.
Crimen laesae maiest. an incurrat cõgregãs gentẽ in alia ciuitate ꝙ̃ in Romana ciuitate. Ange. in verbo, & hai tradito la tua patria. nu. 2 char. 135
Crimen laesae maiesta. an censeatur crimen commissum contra dominos seu tyrannos Italię, cum loco principis habeatur, Ange. in eodem verbo, versicu. quarto aliquis nu. 3 char. 137
Crimen lęsę maiesta. est aliquod tentare contra vicarium principis. Angel. in eodem verbo, eodem versicu. nume. 4 char. ea.
Crimen laesae maie. attentatis aliquid cõtra vicariũ principis, an se extendat & cõtra filios delinquẽtis Augu. in eo. verbo, versi. eod. nu. 5 char. ead.
Crimen lęsae maiest. nõ solum cõmittitur contra regem sed etiam contra quemlibet dominum ciuitatis. Augu. in eo. verbo, versi. tu autẽ. nu. 6. cha. ea.
Crimen lęsae maiest. non cõmittitur proprie, quando vnum castrum rebellaret propriae ciuitati. Augu. in eo. verbo eo. versi. nu 7 char. ead.
Crimen laesę maiest. non est quando vna pars ciuiũ expellit aliam, propter partialitatem. Augusti. in eo. verbo, & versicu. nu. 8 char. ea.
Crimen laesę maiest. an committatur per istum, qui in simplicem scientiam incidit, Ange. in eo. verbo versi. ꝙ crimen. nu. 10 char. 134
Crimen lęsae maiesta. cõmissum per patrem, vel per matrem extenditur etiam ad filios. Ang. in eo. verbo, versi. & aduerten. nu. 12 char. 135
Crimine lęsae maiestatis per filium commissio, an pater teneatur. Angel. in eod verbo. versicu. quaeritur. nume. 13 char. ead.
Crimen lęsę maiesta. l. quisquis. an habeat locum in filijs naturalibus. Angel. in eod. verbo, versicu. quaerit. nume. 14 char. ead.
Crimen laesae maiesta. quamprimum quis tractare incipit, statim perdit administrationem rerum suarũ. Angel. in eod. verbo, nu. 16 char. ea.
Crimen laesae maiest. etiã post mortẽ intentari põt. Angel. in eod. verbo. versi. & bene nu. 17. c. 136
Crimine falsi tenetur, qui manu sua schedulam scripsit in sui fauorem, & ꝙ sit falsa, Ange. in verbo, falsario. nume. 4 char. 138
Crimen rerum amota. nõ cõprehenditur regulariter sub crimine furti, sed crimen expilatae hęreditatis põt largo modo cõprehendi, Ange. in verbo, & vestem. versi. & praedicta nu. 44 char. 178
Criminalibus in causis maxime nuncius non potest citare aliquem, sine mandato iudicis. Ange. in verbo, iudex. nume. 9 char. 198
Crimine inquisitionis opposito per modũ exceptionis, an debeat se subscribere ad poenam talionis. Ange. in verbo, compareant. versic. quid si opponat. nume. 26 char. 229
Crimine opposito per modum exceptionis, vt puta dicẽdo accusans est criminosus homicida & adulter & c. quid erit. Ange. in eodem verbo. ver. quid si opponit. nu. 10 char. ea.
Crimina quaedã ita enormia sunt, ꝙ quãprimum cõmissa sunt statim administratio & alienatio bonorum est ipsi delinquenti interdicta. Ang. in verbo & eius bona versi. & aduertas. nu. 19 char. 27
Crimen in modum exceptionis obiectum, non tantũ ad replicandũ ciuiliter, sed ad puniendum criminaliter ad poenam imponi faciat. Gan. sub rub. quomodo cognoscitur de maleficio vel crimine per exceptionem nume. 4 char. 298
Crimine aliquo publico vel priuato cõmisso, si duo aut tres deponãt cõtra aliquẽ vel plures, ꝙ ille sit de dicto crimine culpabilis, de quo crimine vel alio iste nunquã fuit inculpatus, an talis fama sic ad denunciationẽ taliũ indicat presumptionẽ. Gã. sub rubri. a quo vel a quibus. nume. 11 char. 295
Crimine aliquo publico vel priuato cõmisso quidã malę famę post aliquot dies criminis cõmissi ob causam dicti criminis, vel aliã fuit captus, & ductus ad iudicem post hęc, clamor insonuit per ciuitatem, ꝙ ille erat culpabilis de dicto maleficio, nunquid ex dictis presumptionibus possit inquiri, Gand. sub ea. rub. nume. 12 char. 298
Crimine aliquo publico vel priuato commisso, si cõtra Titium fuerit per idoneos testes de publica voce & fama probatum, an iudex possit contra Titium bonae opinionis inquirere. Gandi. sub rubri. de presumptio. nume. 15 char. 300
Crimina ex quibus imponit poena sanguinis ꝙ̃ sint & quibus personis, ac in quibus criminib. liceat transigere. Gand. sub rub. de transf. nu. 2 char. 325
Crimine capitali commisso si fiat alienatio tituli nõ lucratiui, an valebit Gandi. sub rubri. de bonis maleficiorum. nume. 6 char. 362
Crimine commisso, Titius alienauit quasdã res amico suo, non tamen tradidit earum tenutam, an possint hęc bona confiscari secundum formam statuti. Gandi. sub eadem rub. nu. 7 char. ea.
Crimine commisso, propter quod bona malefactoris veniunt destruenda, si malefactor habeat turrim communem cum fratre, an destruetur. Gandi. sub eadem rub. nume. 11 char. 368
Crimine legis Iulię maiest. qui teneantur. Bonif. sub rub. ad l. Iul. maie. nu. 1 char. 391
Criminis cognitio, in quot locis tractari possit. Bonifa. sub rub. de falsis. nu. 13 char. 408
Crimen falsae monetę multa habet specialia. Bonif. sub rub de poena falsantis monetam. nu. 2. char. 402
Crimen stellionatus habet locum in illo, qui duobus eandem rem obligauit. Bonifa. sub rubri. de extraordi. crimi. nu. 16 char. 472
CVIVSLIBET criminis, siue publici, siue priuati, duplex oritur actio, Ang. in versicul. & ad querelam, nume. 11. char. 20

Culpa leuis & leuissima, an faciat delinquentem criminaliter teneri. Ange. in verb. sciēter. n.13. c.106
Currens super equo & damnum dans & nō proclamans, caue caue an teneatur. Bonifa. sub rub. de damno dato. nu.45 char. 192
Custodibus carcerum existentibus duobus, si vnus eorum aufugiat cum carcerato, an alias tenetur pro illo carcerato q̄ aufugiat. Ang. in verb. quod fama. nume.91 char. 106
Custodes agrorum quid facere debeant? Gan. sub rubric. quomodo de maleficijs cognoscat n.4. c.289
Custodię ciuitatis deputatus, si recedat, & postea eadem nocte ad custodiā redeat, an punietur. Gand. sub rub. de furibus & latronibus. nu.18. char.356
Custodes carcerum, quomodo tractare debeant carceratos, & si secus fecerint, quomodo puniuntur. Bonif. sub rubri. de carceribus & priuatis vel fractis. nume.4. & 5. char.476

De litera D.

DAMNARI nemo potest regulariter sine accusatore. Ang. in verbo, hęc est quędā inquisitio. versi. secundo. nu.28. char.6
Damnatus ad perpetuum carcerem, an intelligatur damnatus de publico iudicio. Ang. in verbo, qui iudex. nume.8 char.22
Dānatus ex inquisitione, an sit infamis. Ang. in verbo, dictū Semproniū. ver. an damnatus. nu. 2. c.241
Damnatus actione iniuriarum, an sit infamis. Ang. in eodem verbo. eo. ver. nu.3 char. ea.
Damnatus ex forma statuti, an sit infamis. Ange. in eodem verbo. nume.4 char. ea.
Damnato mandatore, an intelligatur damnatus mādans, & alius auxiliator. Ange. in verbo, & ibi caput. versi. sed quęro. nu.10 char.253
Damnato e falso vno ex reis stipulandi, an sit pręiudicatū alteri. Ang. in eo. verb. ver. eo. n.12. c. ea.
Damnato ad mortē, an hodie efficiantur serui pęnę. Augu. in eo. verbo. versi. & bene no. nū.21. c 254
Damnatus ad mortem, quando testari possit. Ang. in eodem verbo. eo. versi. nu.23 char. ea.
Damnatus est aliquis ad mortem, & iuste, an possit executio differri. Angel. in verbo, eodem. versicu. quęro. nume.31 char.256
Damnandus pœna capitali ex forma statuti si sit. seruus amputabitur ei caput Augu. in eodem verbo versi. quid si statutum. nu.34 char.257
Damnato filiofamilias & publicatis eius bonis; an intelligatur publicatum eius peculium. Angel. in verbo, & eius bona. ver. qd̄ si filiusfa. n.27. c. 265
Damnata matre, & eius bonis publicatis, an filij debeant aliquid habere. Angeli. in eodem verbo. numero 28 char. ea.
Damnata vxore, & eius bonis publicatis, an intelligatur dos publicata. Angel. in eodem verbo. versi. an vxor. nume.29 char. ea.
Damnatus si tantū perdat bona, an reseruentur filijs Ang. in eo. verbo. ver. & ꝙ bona. nu.31. cha. 266
Damnato tantum perdente statū, tunc iura antiqua remanent incorrecta. Angel. in eodem verbo. numero 33. char. ea.
Damnato pendente statum, vel ciuitatem, vel libertatem, vel vitam, an bona reseruentur filijs. Ange. vbi supra. nume.34 char. ead.
Damnato pēdēte tantūmodo vnā partē bonorū, vel cōdemnato in aliqua pecunia, tunc vetera iura remanent incorrecta. Ang. vbi supra. nu.35. char. ea.
Damnatus ad mortem extra ordinem, ex forma statutorum perdit factionem testamenti. Augu. in eodem verbo. versi. tu autem. nu. 37 char.266
Damnatus secundum formam iuris communis de crimine capitali, etiam bona publicantur, secus in bannitis pro crimine capitali ex forma statutorū. Augu. vbi supra. nu.38 char. ea.
Damnatus de publico crimine, an habeat ius accusandi. Gan. sub rub. qui accusa. nō pos. nu.17 char. 283
Damnum vnde dicitur, & an oporteat, ꝙ culpa detur, si damno agi debet, & nec infans, nec furiosus tenetur de damno dato. Bonif. sub rub. de damno dato. nume.1 char.467
Damnū dans ad sui defensionem; quādo teneatur & quando non. Bonifa. vbi supra nu.3 char. ea.
Damnum aliquando datur a quadrupede, & aliquando ab homine. Bonifa. vbi supra nu.4 char. ea.
Dāno dato ab animali māsueto de sui natura, qd̄ dicendū sit in diuersis casibus, & quid q̄n vnū animal aggreditur aliud. Bonifa. vbi supra. nu.5. c. ea.
Damno dato quando nō apparet, quod animal prius aliud aggressum sit quid iuris. Bonifac. vbi supra numero 6. char. ead.
Damno dato propter hoc, ꝙ tunc animal cōcitauit meum, quid iuris. Bonif. vbi supra. nu.7. char. ead.
Damno dato per animal, tenetur qui erat dominus tēpore damni dati, & quid si moriatur ante litē contesta. Bonifa. vbi supra. nu.8 char. ea.
Damno dato corpore animalis, siue per rem quam tangit quod idem est, quid erit? Bonifac. vbi supra. nume.17 char. ea.
Damna omnia veniunt in ęstimatione & restitutione, & damni ęstimatio venit damno dato in rebus. Bonif. vbi supra. nu.19 char. ea.
Damno dato personę per seruū siue ille sit vnius, siue pluriū, siue detur damnum in re propria, siue cōmuni quid iuris? Bonif. vbi supra nu.20. char. ea.
Damno dato in personam liberam, quid iuris. Bonif. vbi supra nume.21 char.192
Damno dato in personam liberam quę actio datur. Bonifa. vbi supra. nu.22 char.468
Damno dato in personam serui, quid iuris erit. Bonifa. vbi supra. nu.23 char. ea.
Damno dato per tuum animal pascens herbam meā, vel bladum meum, quid iuris. Bonifa. vbi supra. numero 26. char. ead.
Damno dato per animal inuentum, quando possum retinere vel expellere, siue offendere. Bonifa. vbi supra. nume.27 char. ea.
Damno dato licet nō animo nocendi, an teneatur ad emendationē. Bonif. vbi supra. nu.30 char. ea.
Damni dati tenetur quis nisi causa periculi vitandi illud fecerit. Bonifa. vbi supra. nu.55 char. ea.
Damni generaliter, quando quis tenetur in quolibet casu quo quis mihi damnū dat in rebus meis, vel fructibus. Bonifac. sub rubric. de damno dato. nume.58 char. ead.
Damno dato per imperitiam, vel negligentiam per se vel per alium mandantē, vel auxilium dantem, an vterque teneatur. Bonif. vbi supra. nu.59. c. ea.
Damnum dare, an sit maleficium. Bonifa. vbi supra. numero 62. char. ea.

Damnum dans illi cui liceat dare iure communi vel municipali, non tenetur de damno dato. Bonifa. vbi supra, nume. 71. char. 469

Damnū dantibus pluribus, an vno satisfaciēte, alij liberētur. Bonif. sub rub. de dāno dato, n. 75. c. e.

Dans notario schedulam falsam, vt registretur in scriptis quam notarius bona fide registrauit, si ob hoc sententiam reportet, an possit de falso puniri Ang. in verb. falsario, nume. 12. char. 139

Dans pecuniam pro officio habendo, & recipiens pro conferendo, quomodo puniantur. Bonif. sub rub. ad l. Iul. de ambitu, nume. 4. char. 404

DECLARATORIA an sit opus qua iudex pronunciet super contumacia. Ang. in verb. qui dominus. versi. quaeritur. nume. 35. char. 205

Decuriones qui dicantur. Gandi. sub rub. de obseruantia statutorum nume. 2. char. 370

Decuriones quem modum seruabant in statutis condendis, Gand. vbi supra nu. 3. char. ead.

Defendere seipsum non tantum sibi licet, sed etiam cuilibet de populo licet defendere offensum. Ang. in verbo, & dictus. nu. 1. char. 160

Defendens alium si vult euitare opiniones doctorum quid facere debeat, Ang. in eo. verb. n. 2. c. ea.

Defensio pro rebus an sic sit licita, sicut pro persona. Ang. in verbo eo, nume. 3. char. ead.

Defendere consanguineum, an liceat. Ange. in eod. verbo, nume. 4 char. ead.

Defendere offensum, an quilbet cogatur, qui illum tueri potest Ang. in eo. ver. nume. 5. char. ea.

Defensio quando dicatur cum moderamine inculpatae tutelę. Ang. in verb. eo. vers. dixi. nu. 7. ch. 161

Defensio satis est probata, si testes dicant & deponant, quod viderunt Titium occidisse Caium ad sui defensionem. Augusti. in eo. verb. versicu. tu autem. nume. 16. char. 162

Defensio quomodo dicatur fieri incontinenti. Augusti. in eod. verbo. nume. 20. char. 163

Defendere aliquem promittens, an teneatur illum defendere Ang. in eo. ver vers. qd aūt n. 35. c. 165

Defensio per reū fieri potest etiā quod ei non daretur terminus ad faciendum defensionē suā. Ange. in verb. qui iudex. vers. si autem, nu. 4. char. 223

Defensioni an possit renunciare reus de quo constat nullam habere defensionem. Ange. in verbo. qui iudex. nume. 6. char. 223

Defensionis renunciatio, an teneat quando constat reum habere defensiones. Angel. in eod. verbo, versi. an autem. nume. 7. char. ead.

Defensionis renunciatio, an admittatur quando dubium est, an reus habeat defensiones. Angel in eodem verbo. nume. 8. char. ead.

Defensionibus quibus possit renunciare reus, & quibus non. Ang. in eo. verb. nume. 9. char. ead.

Defensionibus an possit renunciare, qui in flagrāti crimine est repertus. Ang. in eo. verb. n. 11. ch. ea.

Defensionibus quando possit renunciari, ponitur casus tertius. Augu. in eodem. verb. num. 13. c. ea.

Defensionibus in praesenti competentibus, an quis possit in iudicio generaliter renunciare. Angel. in eodem. verb. nume. 14. char. 224

Defensio aut vindicta quomodo praesumātur. Gand. sub rub. de defensionibus a reo faci. nu. 5. cha. 323.

Defensio a iure permissa intelligitur cum moderamine inculpatae tutelae, Gand. vbi supra nu. 8. c. e.

Defendere se, aut ad sui defensionem aliquid facere quando aliquis dicatur Bonifa. sub rub. de insultu. numero. 9. char. 394

Degradationis forma quae sit, & degradatio est duplex. Angel. in verbo, & ibi caput. versicu. quid autem. nume. 39. char. 158

Delicto de fundo suo, an liceat ex interuallo conuocatis amicis deijcere aduersarium. Gand. sub. rub. de defensio. a reo faci. nume. 6. char. 325

Deiectus de fundo, si domum accedat, & conuocatis amicis stans per diem vel vltra postea recuperet possessionem, an videatur fecisse ad defensionem incontinenti Gan. vbi supra nu. 7. char. eadem.

Deiectus per vim, & palam de fundo suo, an poterit de violentia aduersarium expellere, Gandi. vbi supra. nume. 9. char. eadem.

Deijcere volens Titium de fundo suo, conuocatis amicis, & hincinde moriantur, quis puniatur. Gandi. ubi supra. nume. 10. char. ead.

Deiecto Titio de fundo, & petente restitui, si ille qui deiecit dicat volo probare fundum a me spectare, an possit. Gand. vbi supra, nu. 15. char. 324

Deierans sponte, an peccet mortaliter, & quid sit periuriū, et an accipiatur solidus pro aureo in iure. Bonif. sub rub. de poena blasphe. nu. 13. char. 408

Delicta quattuor modis committuntur, scilicet facto dicto, consilio, & scriptura. Ang. in verbo, Caium Sempronii. nume. 1. char. 54

Delicto vno commisso a familia seruorum, dominus tenetur tantum pro vno delinquente, si delictum fuit commissum vniformiter Augusti. in verbo. & Andream versi. tu autem. nu. 16. char. 60

Delinquentes plures, & diuersa facta committentes, quomodo puniuntur. Angel. vbi supra. versicul. quaero. num. 19. char. 60

Delinquentibus pluribus a primo non inferente vulnus letale, an teneantur alij. Angel. vbi supra. versi. eo. nume. 20. char. ead.

Delictum mandantis et mandatarij, an sit vnum numero, Angel. in verbo, & Sempronium, versicu. xi. nume. 25. char. 65

Delinquens qui non veniret carcerandus, sed relaxandus fideiussoribus. si aufugit de carcere carcerandus est, & diligenter custodiendus. Angel. in verbo, quod fama, versi. quaero. nu. 83. char 87

Delicto existente, quod pro eo reus ex forma iuris vel statutorum non possit torqueri, an si teneatur in carceribus, & si moriatur siti vel fame dicatur tortus Angel. in verbo. eodem. versi. quaero quid si, nume. 99. char 89

Delinquens Ferrarię, an possit puniri Bononiae. Ange. in verbo, existens Florentiae nu. 1. char. 95

Delinquens Bononię, si conueniatur Florentię a iudice suę originis, an imponatur pęna statuti Florentię, an loci delicti. Ange. vbi supra, versi. quid si. nume. 3. char. 96

Delicto durante per annum continue, puta, quia teneat aliquam terram, menses sint exprimendi. Angel. in verbo, de anno praesenti, versicul. vii. durante. nume. 11. char. 101

Delinquente cum sagitta existente in platea, & vulnerante aliquem existentem extra plateā quis locus confinabitur. Ang. in verb. in platea n. 8. c. 112

Delinquens si est in lata culpa, an teneatur, ac si dolo commisisset maleficium. Angel. in verbo scienter,

scienter.numero.4. char.104

Delinquens si est in leui vel leuissima culpa, vel casu aut impetu deliquit, an teneatur. Ang. in eod. verbo, numero.5. char.ead.

Delinquens ignoranter ignorantia facti vel iuris, aut iuris naturalis vel positiui, aut fuit iusta vel iniusta, an & quando teneat, vel non. Ang. in verbo, & appensate. nume.1. char.108

Delinquere cogitans & in animo proponens in vna re, si deliquerit vltra, & præter cogitatum, qualiter teneatur Ang. in eod. verbo, versi. quæro quid si aliquis. nume.3. char.ead.

Delicto commisso in loco religioso, iudex laicus, & non clericus habet cognitionem & punitionem, etiam si esset commissum in clericum. Ang. in verbo, in scalis. nume.1. char.116.

Delicto commisso in ecclesia vel cemiterio, iudex laicus non potest extrahere malefactorem de loco religioso, sed ipse debet eum capere & tradere iudici seculari. Ang. in eo. verbo. nu.2. char.ea.

Delictum quodlibet siue publicum siue priuatum parit duas rationes. Angelus in verbo, etiam vestem nume.6. char.169

Delictum commissum fuit de nocte, & illi de castro tenebantur capere malefactorem, qui non poterunt exire castrum, quum rector claues haberet an tenebuntur de non captura. Angel. in verb. qui iudex. nume.12 char.222

Delictum in citatione generaliter non expliciter per circunstantias loci & temporis debet contineri. Ang. in verbo, iudex. nu.2 char.191

Delicta quæ non sunt publica, non extinguuntur morte, si lis fuit contestata contra defunctum vel habita pro contestata. Ang. in verbo, qui dominus versi. & prædicta. num.42. char.206

Delictum, an possit per scripturam publicam, vel priuatam probari. Ang. in verbo, comparuerunt versi. quæro. nu.16. char.212

Delinquens quando de pluribus delictis puniri possit, & quando non. Ang. in verbo, & ibi caput. versi. quid autem. nume.4 cha.252

Delicti qualitas si non suadet pœnam mortis, poterit appellari a sententia iudicis, licet lege vel statuto fuerit pœna arbitrio iudicis commissa Ang. in eo. verb. versi. quæro aliqua. nu.45. char.259

Delictum graue, quod dicatur esse, Gand. sub rub. quid sit agendum, nu.5. char.317

Delicti, distinctio uel diuisio & maleficium quod cogitat & perficit punitur, Gandi, sub rub. de pœnis reorum. nume 2. char.331

Delinquens si efficiatur clericus post delictum perpetratum, an puniatur per iudicem secularem, vel ecclesiasticum. Gand. sub rub. de aliquibus quæstionibus. nume.9. char.365

Delinquens si vult potius conueniri in vno loco, quam in alio, an sit audiendus. Bonif. sub rub. de falsis. nume.32. char.401

Delinquens regulariter pœna debita est puniendus. Fallit in multis. Bonif. sub rub. de insul. n.48. c.397

Delinquens si sit in casu in quo posset torqueri. & & cum confiteatur sponte, an possit incarcerari siue dederit fideiussores soluendi siue non. Bonifa. sub rub. de compara. accusa. nume.72. char.418

Delictum quomodo probabitur esse factũ a casu. Bonifa. sub rub. quid sit accusa. nu.39. char.440.

Delinquẽs in ecclesia an magis puniatur q̃ alibi delinquẽs Bonif. sub rub. de inquisitionibus n.42. c.455

Delicto commisso per Senensem in ciuitate Lucana ex quo iure cõl imponitur pœna pecuniaria & lege municipali abscissionis manus quo iure puniatur. Bonif. vbi supra. nume.52 char.456

Delicto commisso, si biennium labatur, & flat lex noua quam iurauit seruare potestas nouus, an cõdemnabitur deliquens secundũ antiquã legem vel nouam. Bonif. vbi supra. nume 53. cha.ead.

Delicto commisso in confinio duarum ciuitatum, vel castrorum habentium iurisdictionem, an uterque rector inquirere & punire poterit. Bonifa. vbi supra nume.60. char.457

Delicto commisso vt supra, si per vnum rectorem facta fuit inquisitio, & reus absolutus, an rector alterius ciuitatis poterit de dicto maleficio inquirere, & punire. Bonif. vbi supra. nu.61. char.ead.

Demonstrationibus pluribus appositis in inquisitione quam sit necessarium si vna demonstratio non necessaria falsa sit, non vitiabitur inquisitio Ang. in verbo Canum. vers. quæro. nu.5. char.55

Denunciare quid sit. Ang. in verb. necnõ. n.1. ca.46

Denunciationis plures sunt species quia quædam est euangelica, quædam criminalis, quædam regularis, & quædam iudiciaria, Ang. in eodem verbo. vers. sed quæro. nu.2. char.46

Denunciator quis possit constitui. Ang. vbi supra numero.4. char.ead.

Denunciatores tenentur iurare in princ. officii sui, quod bene & legaliter exercebũt officium suum, Ang. vbi supra. vers. & aduerte. nu.5 char.47

Denunciatores ad quem finem & effectum constituũtur. Ang. vbi supra. ver. iii. nu.6. char.ead.

Denunciator an teneatur denunciare omnia maleficia etiam impunita de iure consuetudine vel statuto, vt quia pater occidit adulterum. Ang. vbi supra. nume.7. char.ead.

Denunciator an teneatur denunciare quemlibet delinquentem. Ang vbi supra. vers. quæro n.8. c.ea.

Denunciator an excuserur a denunciado, si ignorat nomen malefactoris. Ange. vbi supra nu.9. c.ea.

Denuncians non debet se subscribere ad pœnam talionis. Ang. vbi supra. versi. quæro. nu.12. c.48

Denunciari an debeant solum maleficia notoria, Ang. vbi supra. ver. quæro. maleficia. n.13. c.ea.

Denunciatori an credatur, & an si denunciatio habetur pro plena probatione, Angelus vbi supra, numero. 14. char.ea.

Denunciatori credatur, donec probetur contrarium si contrarium potest probari etiam si statuto caueatur, q̃ eius dicto vel iuramẽto stari debeat, Ang. vbi supra, ver. & ita, nume, 16. char.49

Denunciatores an debeant probare illud, quod denũciant. Ang. vbi supra. vers. quæro nu.20. char.50

Denuncians crimen si est socius criminis non habebit pretium statuti. Ang. vbi supra. versic. quæro nume.19. char.58

Denunciatione facta domino potestati per heredes quod eorum pater erat occisus, & q̃ super eius morte deberet procedere facta inquisitione per dñm potestatẽ, & iudicem maleficiorũ an audientur heredes volẽtes accusare quosdã ex malefactoribus, cõtra quos fuit inquisitũ, Gand, sub rubri. qui possunt accusare, nume, 9. char.186

Denuncians

Denunciare quid sit. Gand. sub rubric. quomodo de malefi. cognosci. nu. 1 char. 289

Denunciator an debeat assistere suæ denunciationi. Gād. in rub. quomodo de malefic. nu. 2 char. ea.

Denunciatione facta vel inquisitione de homicidio, si inquisitus cōparcat. & neget, an denūciator poterit producere accusam. Bonifa. sub rub. quid sit accusatio. nu. 16 char 441

Denunciatio quid sit. Bonif. sub rub. de denunciationibus. nu. 1 char. 451

Denunciator quid facere debeat, & an iuret. Bonifa. vbi supra. nu. 2 char. ea.

Denunciare quis possit, & an procurator denunciet. Bonifa. vbi supra. nu. 3 char. ea.

Denunciatio an sit idem quod accusatio. Bonifac. vbi supra. nume 5 char. ea.

Denunciare an teneantur vicini, vbi commissum est delictum Bon. vbi supra. nu. 9 char. ea.

Denunciat quidam iudici quod Mar. & Petrus commiserunt quædā maleficia, si hac habita p cōtesta. per responsionē istorū ad inquisitionē, an qui denūciauit voluerit eos accusare, audiatur. Bonif. sub rub. de inquisitionibus nu. 74 char. 455

Derobauit me aliquis vel læsit, ita quod sum diminutus, probatur maleficium, sed non possum probare meum interesse, quid erit seruandum. Gandi. vbi supra. nume. 22 char. 367

Desistere ab accusatione quādo quis dicatur. & quādo quis dicatur agere vel agere velle. Bonifa. sub rub. de pœnis desistentis ab accusatione. n. 4. c. 477

Desistens propter iustum impedimentum, non videtur desistere, nec currit in pœnam. Bonif. vbi supra. nume. 5 char. ea.

Desistere etiam dicitur, qui non sequitur suam accusam, negligentia tempore sibi assignato, & qui instigat accusatorem & non pergit, etiam qui composuit cum suo aduersario sine iudicis licentia. Bonifa. vbi supra. nu. 6 char. ea.

Desistens nō admittitur amplius ad accusandum, sed potius punitur. Bonif. vbi supra. nu. 12 char. ea.

Desistere qñ liceat in cā crimi. & si alio modo fiat collusio punitur. Bon. sub rub. de collusio. n. 5. c. ea.

Detentus sub fida custodia, an dicatur carceratus. Ange. in verbo, quod fama. nume. 86. char. 87

Detinēs aliquā personā non vt captā teneat sed alia causa, vt puta, mulierem libidinis causa, an teneatur de carcere priuato. Ange. in verbo, qui iudex. versi. quid autem. nu 10 char. 22

DICTANS scripturā, & scienter aliquid omittens, si notarius bona fide scribat, an dictās teneatur de falso instrumento. Ange. in verbo, fallario. versi. quæro nu. 1 char. 139

Dictās testamentū, si aliquid sibi reperiatur relictū, an valebit, & quomodo pœnā euitabit. qui sibi aliquid in testamento ascribit. Bonifa. sub rub. de pœna ascribentis nu. 4 char. 403

Dictio tunc in protestatione quid operatur, & si simpliciter dicitur nolo vti tali re, quomodo intelligatur. Bon. f. sub rub. de f llis. nu. 17 char. 400

Dies quomodo sit apponendus in criminalibus, si ego nuptoso officium iudicis, vt ipse inquirens apponat diem vel faciat accusatorem apponere, quid faciet iudex. Ange. in verbo, de anno præterito. versi. sed circa. nu. 1 char. 97

Dies cum non sit apponendus in libello criminali apponatur per accusatorem vel inquirent a principio, & reo non instante & nō probetur, sed omnia alia probantur, an absoluetur reus. Ange. in eodem verb. versi. secundo quæro. nu 3 char. ea.

Dies apposita in l. bello criminali, si postea ponatur clausula in fine libelli. non tamen se astringens ad probandum, necessario tunc accusator non astringitur ad probandum diem. August. in eodem verbo, nume. 4 char. 98

Dies quando sit ponenda in libello accusatorio, seu in inquisitione. Ange. in verbo, in festo omnium sanctorum. nume. 1 char. 10

Diffamatio non debet esse facta vel producta iudici in occulto, sed ad hāc hū iuris pro tribunal. sedēte. Ange. in verbo, quod fama. in prin. nu 1. char. 71

Diffamatio siue indicia debent præcedere capturam, & arrestationem. & inquisitionis formationem, & tormenta. Ange. eod. verbo. versi. u. aduertendum. nume. 4 char. ea.

Digitus, an sit membrum Ange. in verbo, membrum. nume. 2 char. 159

Digito debilitato, an dicatur debilitatum membrum. Ange. in eod. verbo. nu 8 char. ea.

Digitus an sit membrum. Augu. in eo. verbo. versi. tu autem. nu. 9 char. 160

Dilationem per legem scriptam, aut per statutū concessam non est necesse petere neque a iudice concedi. Ange. in verb qui iudex. nu 3. char 123

Dilatio an primo de iure detur actori ad probandū, deinde elapsa detur reo ad se defendēdum vel probationem faciendam. Bonifa. sub rub. de probationibus. nume. 19 char. 19

Discedere a lite per gratiam in spiritualibus, quomodo liceat vel non liceat, si quis in causa criminali siue spirituali desistit aliter quam debeat, debet iudex ex suo officio inquirere contra desistentem, & punire. Bonif. sub rubri. de collu. nu. 6 char 477

Discedere volēti ab accusatione iusta causa, iudex debet abolitionem concedere, & nō punitur desistens. Bon. vbi supra. nu. 7 char. ea

Discipulus vel operarius, si aliquid eiecerit, an magister vel conductor teneatur, & an detur actio hæredi. & in hæredem. Bonifa sub rub. si quid sit deiectum de domo. nu. 83 char. 470

Diuinandi species quot sint. Bonifa. sub rub. de sortilegijs nume. 2 char. 409

Diuinatio quæ fit pro furtis inueniendis, vel aliis occultis sciendis, an sit licita. Bonifacius vbi supra. numero. 6 char. ea.

Diuinationes quæ fiunt propter vitæ salutem, an sint illicitæ. Bonif. vbi supra. nu. 7. char. ea.

DOLVS regulariter non præsumitur, & in quibus casibus dolus præsumitur. Gandi. sub rub. de falsar. nu. 29 char. 358

Domestici vel familiares qui dicantur Augu. in verbo qui iudex. nu. 30 char. 234

Domestici & familiares, an repellantur a testimonio. Bonifa. sub rub. de testibus, & qui repellantur. numero. 10 char. 421

Domesticus vel familiaris, an cogantur testificari ad instantiam partis, & quid in aduocato. Bonifa. vbi supra nu. 14 char. ea.

Domesticus si est receptus, aduersario ignorante. an dictū illius teneatur, Boni. vbi supra n. 19. char. 19

Dominus, non autem procurator damnandus sit in criminalibus,

criminalibus, in quibus pōt procurator interuenire. Ang.in verbo,qui dominus.vers. & ēt. n.11.c.20
Dominus an possit defendere seruum in causa capitali. Bonif.sub rub,de procuratore,nu.8 char.386
Domino licet seruum corrigere: non aūt occidere,& quādo liceat etiam occidere. Bonifa. sub rub. quibus concessa est correctio.nu.5 char.474
Domus in qua luditur debet publicari. Ange.in verbo,metidore de mali dadi versi.& viso.n.5.c. 150
Domus appellatione quæ edificia contineantur. Bonifa.sub rub.de incendiar.nu.5 char.463
Duplicatio pœnarum quando habeat locum, & quā do non. Ange.in verb.in platea,nu.18. char.114

De litera E.

EBRIVS si propter ebrietatem delinquat, an teneatur. Ange.in verbo.scienter & dolose.versi. sed quid.nu.17 char.107
Emens, & pignori accipiens rem furtiuam a fure an teneantur furti. Ang.in verb.etiam veste. versi.quod si nu.19 char.174
EMPHYTEVTE datur actio arborū furtiue cæsa. ad damnum, Bonifa. sub rub.de arbo. fur. cæsis.nume.4 char.473
ENSEM cōcedens dolose furioso cū quo se interfecit, an punietur.Bonifa. sub rub. de insultu & percussione.nu.27 char.395
EPISCOPVS & quilibet prælatus clericos suos corrigere debet, & si licitum est alium offendere iure concedente.Bonifa.sub rub. quibus concessa est correctio.nu.13 char.474
EQVVS currens super quo erat sessor, quēdā occidit.quomodo puniatur sessor.Bonifa.sub rub. de insultu. nume.45 char.397
Equo vel alio animali damnum dante in personam alicuius quid iuris.Bonifa. sub rub. de damno dato.numero.13 char.469
Equo meo tibi commodato. si alius equus super quo sessor erat percutiat meum equum. & læserit cōtra quem agam.Bonifa. vbi supra.nu.57 char.468
Equam vel vaccam meam cogens in orto & percutiens,ita q̄ abortiuum patiatur,an tenebitur ad dānum mihi.Bonifa.vbi supra.nu.54 char.ea.
Equā tuā si misisti in siluā meā, vel illam incidisti, quid iuris.Bonifa.vbi supra.nu.72 char.469
Equum vel bouem de armento qui furatur abigeus est, & si furatur de stabulo.Bonifa. sub rubri. de abigeis.nume.3 char.479
Equi igni ne fiant,qui prouidere debent.Bonifa.sub rub.de ludo azardi & alearum.nu. 3 char.473
ERROR in nomine proprio patris ipsius inquisiti, an vitiet inquisitionem, vt si dicatur Titius Caii,cū esset Titius Sempronii. Ange, in verbo. Caium.in versi. quid autem.nu.6 char.55
Error in nomine proprio inquisiti, cum constat de corpore,non vitiat inquisitionem.Ange.in eo.verbo,in vers.subsequenter. nu.7 char.56
Error confinium loci delicti non vitiat inquisitionē, si constat de quo loco sensit iudex. Ange. in eod. verbo,versi.quid si est.nume.8 char.ea.
Error loci originis,vel parochiæ delinquentis, non vitiat inquisitionem, dummodo constet de corpore. Ange. in eo.verbo.versi. quid si est.nu.9. c.ea.
Error in nomine artificii, quia dixit becharium cū esset faber, non vitiat inquisitionem, si constat de corpore, Ange.in eo.versi,quid si errasti,n.10,c,ea.
Error in proprio nomine delinquentis.& nō dignitatis seu artificij,etiam vitiat inquisitionē. Ange.in eodem verbo.in versi.quid autem. nu.12.char.ea.
Error in proprio nomine iudicis, non vitiat inquisitionem. Ange. in eodem verbo. in versicu. quid si numero.11 char.ea.
ESTIMATIO dāni dati.ad quod tēpus debet referri.Boni.sub rub.d dāno dato. n.66.c.469.
ET an condemnatus appellet: Bonifa. sub rub. de inquisitionib.nu.23 char.54
Et an fugiens de loco habeatur pro confesso. Et an possit per procuratorē respōdere.& per quot dies dēt stare ad syndicatū.Bonif.vbi supra,n.24 c.ea.
EXAMINATIO testium, an alteri possit demandari. Augu. in verbo, qui iudex. versicu. tu autem.nume.33 char.234
Exbannitus comparens si de banno liberetur per publicam sententiam.& postea aliquis eū offendit an punietur,quia non erat deletus de libro bānitorū.Bonifa. sub forma libelli. nu.79 char.415
Exceptio,ego non possum accusari, est dilatoria. & ideo est opponenda ante litē contestatam. Ange. in glo.& ad querelam. in verbo,& ad querelam Titij infrascripti. nu.54 char.30
Exceptio turpis si opponatur actori agēti ex causa, ciuili,an reus poterit conueniri iniuriarum. Ange. in verbo. verba iniuriosa.vers. quid si.n.16.c.12
Excedens modum in se defendendo, quando puniatur in tantum quantum excessit. Augu. in verbo, & dictus Titius.nu.19 char.162
Exceptio cōtra testē q̄ sit criminosus, debet cōtinere omnes circunstantias criminis sicut libellus accusatorius. Ange.in verbo.qui iudex.n.271.c.253
Exceptio per identitatem rationis, extenditur ad similia. & an schismaticus depositus tradatur curiæ seculari. Augu. in verbo, & ibi caput. versi. quid autem.nu.43 char.258
Exceptio peremptoria in causa criminali, an obijciatur postquā nomē rei receptū est inter reos. Gād. sub rub.qui accusare possunt vel nō.nu. 26.c.283
Exceptio q̄ in libello non sit mensis, annus, vel dies an possit opponi post sñiam. Gandi, sub rub.qualiter fiat accus. nume.5 char.287
Exceptione de maleficiis cognoscitur. Gandi. sub rub.quō cognosc.de malefi.vel crimine.n.1.c.295
Excipiens de falso contra instrumentum, per quod conueniebatur in centum super quo falso petijt inquiri per iudicem, si iudex inquirat non tamen pronunciet.sed excipientem condemnet. Gandi. vbi supra.nume.5 char.298
Excipiens de falso vt supra, nō tamē petēs producentem puniri, an lata sententia contra excipientem in centum possit instrumentum de falso accusare Gandin.vbi supra.nume.6 char.ea.
Excipiens contra instrumentum de falso, tā ciuiliter quā criminaliter an latā,vel non lata sententia su per centum contentis in instrumento, talis producens accusari possit. Gandi. vbi supra. nu.7.c.ea.
Exceptio ista, dico q̄ bānitus p̄ maleficio ex forma statuti poterit impune occidi, an impediat litis cōtesta. stāte statuto q̄ bānitus p̄ enormibus delictis impune possit offendi, & stātibus prædictis, an talis exceptio possit per procuratorem opponi.Gandi.sub rub.vtrum procu.in maleficis interueniat, & quando,nume,15 char,ea.

Exceptio declinatoria fori, quando sit opponenda. Bonif. sub ru b. de falsis nu. 34 char. 401
Executio aliquando fit in loco delicti, ad maiorem exaggerationem, vt ante domum in qua furtū cōmissum est furcę aliquādo eriguntur. Ange. in verbo, vsque ad locum, nu. 1 char. 251
Eximens de manibus officialium captum, quomodo puniatur. Et eximens malefactorem de carcere, quō punitur. Angel. in verbo, quod fama publica, versi. secundo quæro. nu. 55 char. 81
Eximens aliquem de carcere in causa ciuili, non tenetur in plusquam teneretur exemptus, Augu. ver. tu in hac. vbi supra, nu. 57 char. ead.
Expendens falsam monetā an teneatur crimine falsi. Augu. in verbo, falsario, nu. 30 char. 142
Ex pilatæ hæreditatis crimē, & stel lionatus, sunt crimina extraordinaria. Boni. sub rubri. de extraordi. criminib. nu. 11 char. 471
Expilatores hæreditatum extraordinarie puniuntur. Bonif. vbi supra, nu. 12 char. ead.
Expilatæ hæreditatis crimen contra quos locum habeat. Bonif. vbi supra, nu. 15 char. 473
Expēdens falsam monetā, an teneatur crimine falsi. Angel. in verbo, falsario, versi. quæro an aurifex, numero 30 char. 142
Expulsi à suis ciuitatibus, qualiter citari debeāt. Bo. sub ru. de citatione accusati vel inqsiti, n. 15. c. 415
Extranei post quas personas admittantur accusare in crimine adulterii. Ange. in verbo (che hai adulterata.) nu. 39 char. 126
Extraordinarie punitur, qui procurat alterius vxorem carnaliter cognoscere. Bonif. sub rub. de extraordi. crimi. nu. 1 char. 471
Extraordinarie generaliter punit delinquens. quando pœna non est determinata pro tali delicto. Bonifa. vbi supra. nu. 14 char. 472

De litera F.

FABER faciens gladium ad vendendum, quo aliquis postea mortuus est, an puniatur. Bonif. sub ru. de inquisitionibus. n. 44. c. 455
Facies quæ dicatur, Ang. in verbo, in facie. n. 1. c. 157
Factum quando non est variabile propter locum & tempus vt in homicidio, tunc licet locus & tempus deductum in accusatione non probetur, tamen condemnatio valet. Augu. in verbo, qui dominus. versi. quid si. nu. 9 char. 197
Factum quando probatur per confessionem, licet nō probetur qualitas factum alterans, tamen condemnatio valet. Aug. vbi supra, nu. 10 char. ea.
Falsum qd sit. Ange. in verbo falsario, n. 1. char. 137
Falsum quot modis dicatur. Ang. vbi supra. n. 2. c. e.
Falsi crimine quis puniri non potest, nisi talis falsitas alteri noceat, vel nocere possit. Angel. vbi supra. nume. 3 char. 138
Falsum large non cōprehenditur per statutum, mentionem faciens de falso. Aug. vbi supra n. 5. c. ea.
Falsi crimine, quomodo per consuetudinem excusetur. Augu. vbi supra nu. 6 char. ead.
Falsi cognitio, quinque modis fieri potest. Ange. vbi supra. nu. 38 char. 143
Falsi cognitio per multas & diuersas vias fieri potest. Aug. vbi supra. nu. 39 char. 143
Falsum an committat ita, qui vtitur falso instrumento, sicut qui fabricauit vel dictauit. Ang. vbi supra. nu. 42 char. 143
Falsum an quis incidat in testibus, si non vult vti illis. Ange. vbi supra. nu. 43 char. 144
Falsum an incidat Titius, qui mecum vtebatur vno instrumento cum protestatione, ꝙ non vult eo vti si apparebitur falsum, ego assignaui & dixi causas falsitatis, & postea quasi in fine causę vult desistere. Ang. vbi supra. nu. 44 char. ead.
Falsarius literarum apostolicarum, & coniurans contra episcopum, an degradari possint. Ange. in verbo, & ibi caput. nu. 37. char. 257. Et an post depositionem tradatur curię secalari. Augusti. vbi supra. nu. 41. char. 258
Falsum quid sit. Gan. sub ru. de falsarijs. nu. 1. ch. 155
Falsum quot modis cōmittit. Gan. vbi supra. n. 2. c. e.
Falsi cognitio, an fiat ciuiliter & criminaliter. Gan. vbi supra. nu. 3 char. ead.
Falsum instrumetum faciens, vel fieri faciens, quō differt ab vtente tm̄. Gand. vbi supra nu. 4. char. ead.
Falso vtens instrumento, si dicat se abstinere ab vsu an instrumentum ex toto careat viribus. Gandi. vbi supra. nu. 5 char. ea.
Falso vtens instrumento, quomodo punitur, & de tali quomodo debeat protestari, vt euitetur pœna. Gand. vbi supra. nu. 6 char. ea.
Falsos testes producens, an pœna falsi puniatur. Gandi. vbi supra. nu. 10 char. ea.
Falsi pęna quare puniatur producens falsum instrumentum, non habita distinctione an sciuerit vel ignorauerit, non sic dicitur de producente testes. Gan. vbi supra, nu. 11 char. ea.
Falsis testibus per Titium ignoranter productis, si illis postea publicatis, & sibi denunciato, ꝙ sunt falsi, si illis vtetur punitur de falso. Gandi. vbi supra. nu. 12 char. ea.
Falsitas quid sit. Bonif. sub ru. de falsis. nu. 1. cha. 399
Falsitas committitur dicto scripto, facto, & vsu Bonifa. vbi supra. nu. 2 char. ead.
Falsi pœna quæ dicatur. Bonif. vbi supra. nu. 3. c. ea.
Falsum quō committatur de iure canonico, & quis euitat pœnam falsi. Bonif. vbi supra. nu. 4 cha. ea.
Falsis quid sit, & qui mutat sibi nomen, quomodo puniatur. Bonifa. sub rubri. de pœna mutantis sibi nomen. nu. 4 char. 403
Falsum an committat, & an falsi pœna teneatur, qui sibi aliquid ascribit in testamento alicuius. Bonifac. sub rub. de pœna ascribentis sibi aliquid in testamento nu. 1 char. ead.
Fama debet esse talis, quod non possit tergiuersari, nec possit generare scandalum, Ang. in verbo, ꝙ fama, nu. 40 char. 79
Fama, an sit sufficiens indicium ad torturam. Ange. vbi supra, nu. 41 char. ead.
Fama est indicium sufficiens ad torturam, si est vehemens contra malefactorem. Ang. vbi supra. ver. & an fama. nu. 42. 43. & 44 char. ead.
Fama an sit sufficiens indicium ad torturam dantur plures remissiones, Augusti. vbi supra. versic. tu autem nu. 45 char. ead.
Fama quid sit. Gan. sub ru. quō de male. cog. n. 2. 293
Fama hominis quomodo minui dicatur, Gandi. vbi supra. nume. 3. char. 294
Fama vnde, aut a quo loco procedere possit. Gan. vbi supra. nu. 6 char. ead.

Fama a quo vel a quibus,& ex quo tempore incipere possit.Gand.vbi supra nu.8 char.295

Fama & voce publica, maleficio contra aliquē probato si ex aduerso probetur, ꝙ illa fama habuit ortum ab inimicis, an illa fama præsumptionem inducat.Gand.vbi supra.nu.9 char.ead.

Fama ex quo tempore possit & debeat incipere.Gādi.vbi supra,nu.10. char.ead.

Fama contra aliquē probari per quos possit & debeat de iure.Gand.sub rub.qui ad famæ probationē possint & debeant de iure admitti n.13. c.297

Fama qualiter ꝓbari possit.Gā. vbi supra,n. 14.c.e.

Fama probata per testes omni exceptione maiores an ex illa possit ad diffinitiuā sententiam procedi. Gand.vbi supra.nu.15. char.ead.

Fama sola legitime probata,in quibus casibus plenā faciat probationē. Gan.vbi supra n.16.char.298

Famę effectus qualis, & quantus sit.Gandinus vbi supra.nume.18 char.ea.

Fama & voce publica probata per testes infames. an dictis talium fides sit adhibenda.Gandin. vbi supra.nume.19 char.ea.

Fama quid sit.Gandi.sub rubr.de rumore occult.& manifesto.nume.2 char.304

Fama non facit ius,Gandi,quomodo de malefic. cogno,nume 14 char.305

Fama cum vno teste,an sufficienter ꝓbet.Bonif.sub ru.de test.& q repelluntur a testimonio.n.62.413

Famam quot homines faciant,& an fama vnius parochiæ aliquid faciat notorium,& per quot testes probetur fama, an cum vno teste probet. Bonifa. vbi supra nu 63 char.ead.

Fama per quot testes probatur, Bonifacius vbi supra numero 65 char.ead.

Famulus furto subtrahens res domino, quando debeat suspendi furca.Augusti.in verbo,& vestem. versi.quid si. nu.34 char.176

Familia potestatis capiens bannitū,nō habebit præmium quod datur capiēti bannitū ex forma statuti Augu.in verbo,nec nō,versi.quarto.n.30. char.52

Familiaris an dominum armis & clamore ac quocūque modo potest,debeat adiuuare.Ang,in verbo, & dictus Titius. nu.34 char.165

Familia potestatis inquiērte cōtra portātes arma,si inueniatur cultellus ad pedes plurīū,vel sub banchio vbi sedebāt,an quilibet sit cōdēnandus. Boni. sub ru.de inquisitionibus & earū for. n.45. c.455

FAEMINA quę non potest fideiussionem pręstare quomodo per cautionem iuratoriam satisfacit. Ang in verb.pro quibus.nu 10 char 210

FIDEIVSSOR quādo pręstatur in delictis, qn̄ non,Ange.in verb.pro quibus. nu.1.char.218

Fideiussor apud primum iudicem acceptus, quando tenetur,& quando non, lata sententia per iudicem appellationis.Augusti.in verbo,pro quibus.ver. & iis bene cautus. nu.3 char.219

Fideiussor de sistendo curię quando voluerit, an teneatur sistere reum etiam lata sententia. Augu. vbi supra.versi.debes.nu.5 char.ea.

Fideiussor an teneatur ad illud quartū plus in quo incurrit reus ex forma statuti, si non soluerit originaliter condemnationem intra decem dies, & iudex debet esse cautus in accipiendo fideiussionem & quomodo,Angel,vbi supra. versic.quarto est fideiul,nu.8 char.ead.

Fideiussoribus ꝙ relaxādus est si idoneū fideiussorē offerat,& iudex reū in carcere detinēs potest agere contra iudicē actione iniuriarū. Ange.vbi supra versi.& nota.nu.9 char.220

Fideiussorem pręstans in quibus casibus pœnalibus veniat relaxandus,& in quibus non, Ange.vbi supra,versi scis etiam.nu.11 char.ead.

Fideiussor est,qui patitur se nominari in actis pro fideiussore,pro maleficio alieno,& nō eōtradicit incontinenti, licet nō dicat expresse præmitto. & fideiubeo. Ange.vbi supra.nu.12 char.ead.

Fideiussor si pēdēte lite moriatur obligatio fideiussoria transeat ad hæredē suum, & ad quid teneatur si inquisitus sit relaxatus,& postea aufugiat. Ange.vbi.supra.nu.17.18 char.224

Fideiussor interueniens in omnem causam, in qua tenebatur primus,tenetur ad illud quartū plus. Augu.in verbo,quas si nō soluerit,nu.3. char.244

Fideiussoribus datis,si admoniti nō p̄sentauerū principalē,an & quō contra eos procedetur, Gandi. sub rub.quid sit agendum,nu.7 char.319

Fideiussor in exigendo pœnā quā soluit, an seruabit ordinē iudiciariū.Gand.vbi supra.nu.18.char.ea.

Fideiussores si non possunt exhibere reum pro quo fideiusserunt,an poterunt eum defendere, aut inducias ad eum præsentandum petere. Gandinus vbi supra.nu.9 char.ead.

Fideiubente aliquo pro reo de soluendo condēnationē, si ducat reum in fortiā cōis, an poterit cogi soluere ille fideiussor.Bonif.sub rubri.de citatione accusati vel inquisiti.nu.64 char.417

Fideiussor pro aliquo promittens de præsentando eū toties quoties fuerit requisitus,quomodo proceditur.Bonif.vbi supra,nu 65 char.ead.

Fideiussor si vult defendere reum pro quo fideiussit, an audiatur.Bonif.vbi supra.nu.67. char.ea.

Fideiussor ad quod tempus tenetur extrahere reum. & an pœna possit plures committi.Bonifa. vbi supra,nu.68 char.ead.

Fideiussit quidā, delinquente de soluendo oēm condemnationem & postea committit aliud delictū,p ꝙ omnia illius bona sunt confiscata, & condemnatus in centum libr. an fideiussores teneantur ad ista centum.Bonif.vbi supra.nu.72 char 418

Fideiubente Titio pro Mar.de pręsentādo eum ,p aliquo delicto Mar. postea committit aliud delictū an teneatur fideiussor de præsentando. Bonif.sub rub.de inquisitionibus.nu.50 char.456

Fideiubens de præsentando aliquem, & non præsentans punitur.Bonif.vbi supra.nu.57 char.ead.

Filia naturalis, pōt accusare mortem patris naturalis.Ang in verb.& ad querelā.nu.49 char.29

Filius spurius qn̄ possit accusare mortem patris, & quando non, Augu.vbi supra.nu.50 char.30

Filiofamilias accusante, an requiratur cōsensus patris.Ang.vbi supra verf.quęro.nu.81. char 40

Filiæ personę vilis nō pōt pater occidere adulterū. Ange.in verbo,(& hāc adulterato) nu.23.c.122

Filius an possit, & debeat defendere patrem & matrem.Augu.in verbo,& dictus Titius. versicul. quęro.nume.31 char.164

Filius interficiens patrem bannitum, an punietur. Angel.in verbo, ex interuallo, versiculo quid si pater.nume.18 char 169

Filius accusans aliquem coram patre suo iudice non auditur,

auditur. Gan. sub rubri qui acc. poss. n. 1. char. 283

Filiusfamilias an posSit accusare, & in iudicio esse in causa criminali sine consensu patris. Gandi. vbi supra, nu. 32 char. 284

Filio patrem, liberto patronum, & seruo dominum an liceat defendere. Gandinus sub rubri. de defensionibus. nume. 4 char. 323

Filiusfamilias an posSit esse in iudicio criminalis causæ sine patris consensu. Gand. sub rubr. de aliquib. quæstionibus varijs. nu. 12 char. 366

Filiofamilias an teneatur pater consentire in iudicijs publicis. Gan. vbi supra. nu. 13 char. ead.

Filiusfamil. propter delictum in aliqua quantitate fuit condemnatus, an pater teneatur ad illam soluendam. Gan. vbi supra. nu. 15 char. 367

Filius an posSit defendere patrē in causa criminali. Bonif. sub ru. de procuratore excusati. n. 22. c. 387

Filiusfamilias & seruus iussu patris, vel domini aliquid sibi ascribentes, an excusatur a pena, & quid de emancipato. Bonifa. sub rubri. de pœna ascribentis, nu 2. char. 403

Filiusfamil. an posSit in testamento alterius scribere aliquid relictū patri in cuius est ptāte, & qua pena puniatur, et quid de emancipato. Bonif. ibi, n. 6. c. e.

Filius hæreticorum, quomodo puniuntur. Bonif. sub rub. de crimine hæresis. nu. 10 char. 406

Filiatio, & consanguinitas, quō probetur. Bonif. sub rubr. de notorijs criminib. nu. 17 char. 413

Filiatio, ætas, & consanguinitas, per quot testes probentur. Bonif. vbi supra. nu. 18 char. ead.

Filius interfecti, an poterit accusare aliquē de morte pris. Bonif. sub rub. qd sit accusatio, nu. 45. c. 440

Filio patrē, nepoti auum, corrigere non licet & quid posSit pater contra filiū, qui eum offendit. Bonifa. sub rub. quibus est concessa correctio, nu. 8. c. 474

Finium existēte qōne, si vnus litigantiū ante sniam diffinitiuam occupet confines, quomodo punietur. Bonifa. sub rub. de termino amoto. nu. 6. char. 472

Finium amotor an ipso iure, vel per sententiam puniatur. Bonif. vbi supra. nu 7 char. ea.

Fiscus an habeat bona delinquentis pro delicto hypothecatā. Ang. in verbo, dictum Sempronium. versi. quæro. nu. 18 char. 242

Fiscus debet facere partes bonorū applicatorū fisco, qn̄ bona debent diuidi & dare optionem delatori. Ang. in verbo, dandis & soluendis, nu. 2. char. 245

Fisco inquātū puniatur q aliquid detrahit sepulchro Bonf. sub ru. de pena violan. sepulchrū. n. 2. c. 410

Fiscus siue cōe, an habeat oīa bona delinquētis obligata saluo iure creditorū. Bonf. sub ru. de cōpari. accusati cum forma confesSionis, nu. 72, char. 418

FORMA accusationis in notorio facti qualis sit, & quomodo debeat procedi. Bon. sub ru. de notorijs criminibus cū forma accusat. & proba. filiationis & consang. nu. 12 char. 413

Forma libelli, q nō examinētur testes ob inimicitiā capitalē, & qn̄ opponitur talis inimicitia, an prius ille articulus discutitur, & qd sit qn̄ inimicitia nō est capitalis. Boni. sub forma libelli, nu. 69 ch. 424

Forma condemnationis reo existente contumace. Bonif sub rub. de pena. condemnationis, & bannis & eorum forma. nu. 27 char. 434

Forma condemnationis quando reus comparuit. Bonifa. vbi supra. nu. 28 char. 435

Forma condemnationis ad mortem reo existenti in fortijs, Bonif. vbi supra. nu. 29 char. ead.

Forma condemnationis, quando aliquis fuit denunciatus. Bonif. vbi supra. nu. 30 char. ead.

Forma condēnationis, si reus quando processum fuit per inquisitionem. Bonif. vbi supra nu. 31. cha. ea.

Forma condēnationis qn̄ processum est per inquisitionem cōtra famosum latronem. Bonif. ibi. n. 32 c. ea.

Forma libelli accusationis de insultu. Bonif. sub ru. quid sit accusatio. nu. 3 char. ead.

Forma accusationis, vel denunciationis de insultu. Bonif. vbi supra. nu. 4 char. ead.

Forma accusationis, contra adulterum. Bonifac. vbi supra. nume. 5. char. ead.

Forma accusationis contra furem. Bonifaci. vbi supra. nume. 6 char. ead.

Forma productionis accusæ, & quid iurat accusator, & scribi debeat. Bonif. vbi supra nu. 8. cha. 446

Froma inscriptionis ad penam talionis. Bonifac. vbi supra. nu. 13 char. ead.

Forma accusæ eorum qui alieno nomine accusant, puta tutores. Bonif. vbi supra. nu. 20 char. ea.

Forma accusę tutoris in in damno dato. Bonifa. vbi supra. nu. 21 char. ead.

Forma accusationis quam facit adultus, & quando constitutio procuratoris ad accusandum valeat. Bonifa. vbi supra, nu. 24 char. ead.

Forma accusę porrectę per procuratorem. Bonifaci. vbi supra. nu. 26 char. 437

Forma accusæ porrectæ per syndicum. Bonifac. vbi supra. nume. 27 char. 439

Forma denunciationis de insultu Bonif. sub ru. de denunciationibus & notificationibus. nu. 4. cha. 451

Forma notificationis. Boni. vbi supra. nu. 6. char. ea.

Forma notificationis de vulnere illato. Bonifac. vbi supra. nume. 7 char. ead.

Forma inquisitionis cōtra insultantē de percusSione. Bonif. sub ru. de inquisitionibus. nu. 9. char. 452

Forma inquisitionis contra occidentem. Bonifa. vbi supra. nume. 19 char. ead.

Forma inquisitionis contra intrantem domum alterius. Bonif. vbi supra. nu. 11 char. ead.

Forma inquisitionis contra robatores. Bonifaci. vbi supra. nu. 15 char. 453

Forma inquisitionis contra officiales in syndicatu. Bonif. vbi supra. nu. 20 char. ea.

Forma inquisitionis super relatu. Bonifacius vbi supra. nume. 29 char. 454

Fornicatio producit ex se fere omnia delicta. Ange. in verbo, (che hai adulterato.) nu. 1. char. 120

Fornicationem committentes, an euitent pœnas, si dicant se contraxisse matrimonium. Auge. in verbo (che hai adulterato.) nu 47 char. 127

Forensi delinquente extra iurisdictionem sui potestatis, & si capiatur a familia sui potestatis an poterit ab eo puniri. Boni. sub rubr. de inquisitionibus & earum formis. nu. 55 char. 456

Forensi delinquente, vt supra, an erit locus remisSioni. Bonif. vbi supra. nu. 56 char. ead.

FRATER licet non posSit sororem vel adulterum occidere, vel filius matrem tamen potest frater occidere raptorem sororis. Ang. in verbo, (che hai adulterato.) nu 22 char. 118

Frater intentans capitale crimen contra fratrem suū, an audiatur. & quid de matre. Gandi. sub rub. qui accusa. posSint vel non, nu. 15 char. 283

Fratre

Fratre occidente fratrē an bona occisi habebit filius occidentis, & si aliquis promittat bene custodire castrum, & dei fideiussores, postea illud prodit ini micis, an teneantur fideiussores. Gan. sub rubr. de bonis malefactorum. nu 10 char. 362

Frater interficit fratrē, filii interfectoris petunt hęre ditatem mortui quę alias ex sucessione eis defer tur, quid iuris est, Gan. sub. rub. de aliquibus quæstionibus. nu. 23 char. 367

Frater pro fratre, affinis pro affine, an admittātur in testes Bonif. sub rub. de testibus. nu. 7 char 417

Frater pro fratre, affinis pro affine in causa ciuili, qñ sunt omnium bonorum socij, an admittantur in te stes. Bonif. vbi supra. nu. 8 char. ead.

Frater an admittatur pro fratre, in criminali, Bonif. vbi supra. nu. 47 char. 422

F V G A an faciat sufficiens indicium de maleficio & an faciat plenam probationem, vel semiplenā. Ang. in ver. ꝙ fama publi. vers. an fuga. n. 46. c. 78

Fugiens si cadat & se vulneret, an insequens teneatur de vulnere. Ang. i ver. et ipsū Titiū. n. 4. c. 156

Fugere non potens quin percutiatur ab aduersario, an licite possit aduersarium interficere. Angel. in verb. & dictus Titius. nu. 8 char. 161

Furiosus committēs maleficiū, an puniatur. Ang. in ver. scienter. versi. quid si furioso. nu. 7 char. 105

Furiosus habēs dilucida interualla, si maleficiū cōmittat, quō punitur. Ange. vbi supra. nu. 8. ch. ea.

Furiosus habens dilucida interualla, si delinquat tēpore sanæ mentis, quomodo punitur. Angel. vbi supra. nume. 9 char. ea.

Furiosus habens delucida interualla, occidit hominē tpe sanæ mentis, postea furiosus iterū efficitur, quō punitur. Ang. in eo. verb. ver. tu aūt. nu. 11. c. 106

Furiosus & mentecaptus repellitur, & qui in re propria testificari vult, Aug. vbi supra. nu. 10. cha. 106

Furtum repertum apud aliquē nō est sufficiens indicium ad inquirendum necad torturam, si talis est bonæ cōditionis & famę. Aug. in verb. quod fama publica. versi. tu autem. nu. 21 char. 75

Fur manifestus & nō manifestus, quō puniat de iure. Ange. in verbo, etiam vestem. nu. 4. char. 169

Fur quāuis puniatur de iure in duplum, vel quadruplum, tamen etiam potest a iudice puniri extraordinarie. Ang. vbi supra. nu. 5 char. 169

Fur manifestus an in pœnā quadrupli, nō manifestus in pęnā dupli incidat. Aug. vbi supra. nu. 10. c. ea.

Fures de iure, an morti debeant cōdemnari. Ang. vbi supra. ver. & no. bene. nu. 12 char. 170

Furtū qñ dicatur vnū, & sic qñ dicatur primū, secūdum, & tertiū furtum. Ang. vbi supra. n. 13. ch. 171

Fur alias passus pœnam primi & secundi furti, quia fuit instigatus vel bullatus, postea facit tertiū furtū, an mereatur suspēdi. Augu. vbi supra, n. 14. c. e.

Fur commisit furtum Florentiæ, furtum Bononiam portauit, an possit Bononiæ puniri. Ange. vbi supra. nu. 15. & 16 char. ead.

Furto commisso, an possit torqueri actor rei subtractę, etiam sine indicijs, & quando plures vnam rē furto subtrahunt, an sit vnum furtum vel plura. Ange. vbi supra. nu. 17 char. 173

Fur confitetur se abstulisse mihi certa bona, antequā condemnetur moritur, an ex tali confessione possim agere contra eius hęredes. Angelus vbi supra versic. quid si fur. nu. 18 char. 173

Furē vel furtum receptans, an teneatur furti. Ange. vbi supra. versi. quid si rem furatā. nu. 21. char. 174

Furē indicare, an qs cogat. Ang. vbi supra. n. 22. c. e.

Furtum de quo nō potest cognosci temporis præscriptione, vel quia sit cōmissum extra territorium, an aggrauet furtum de nouo commissum. & in numero furtorum connumeretur. Ang. vbi supra. versi. quæro nunquid furtum. nu. 24 char. ead.

Furto apparente, & persona cui dicitur furtum esse factum, non cognoscitur a iudice, nec a fure. Ange. vbi supra. nu. 26 char. 176

Furtiua res eoipso ꝙ reperit apud Titiū, an psumat Titius furto subtraxisse. Ang. vbi supra. n. 28. c. e.

Furtiua res eoipso ꝙ apud Titium reperitur, an pręsumatur particeps furti. Ang. vbi supra. versi. quęro an eoipso. nu. 29 char. ead.

Furti an teneatur ille, qui reperiens boues in suo prędio sibi damnum dantes si illos ad domum suam conducat, & inuito domino retineat. Ang. vbi supra. versi. quæro, quidam. nu. 31 char. 176

Furtum aliquando fit, & res vitio furtiuitatis efficitur, tamen non oritur actio furti, Ange. vbi supra versi. quid si. nu. 33 char. ead.

Furtum ad hoc ꝙ cōmittatur, quō sit necesse, ꝙ ad aliquē spectet. Ang. ubi supra. ver. et aduertas. n. 35. c.

Furtum an committatur, quando aliquis putat aliquid facere inuito domino, & tamen dominus est volens. Ang. vbi supra. nu. 36 char. 177

Furtum quod fit contractio animo lucradi, intelligitur respectu rei vel possessionis, vel vsus rei. Ange. vbi supra. nu. 37 char. ead.

Fur habēs animū lucrādi nō totū, sed partē, an cōmittat furtū totius, vel partis. Ang. ubi supra. n. 38. c. e.

Furtiua cōdictio non infamat, actio vero furti infamat. Ang. in ver. et vestē. ver. & aduer. n. 40. c. e.

Furandi animo qui accessit ad banchū Titij, sed nō potuit quia visus fuit tamen per eum non stetit, an teneatur pœna furti. Ange. in eod. verbo, versi. quæro aliquis. nu. 41 char. 178

Furto rebus mihi subtractis si suspicer illas esse penes aliquē an possum petere officium iudi. ꝙ fiat mihi copia perquirendi in domo illius. Ang. vbi supra. versi. & bene not. nu. 42 char. ead.

Fur dicit ꝙ subtraxit talem rem Titio putando illū esse permissurum, quid erit dicendum. Ange. in verbo, comparent. nu. 11 char. 226

Fur, an liberabitur si cōpareat dominus pro suo interesse, ꝙ furē excusando dicatur fuisse factū sua voluntate. Ang. vbi supra. ver. quid si fur. nu. 12. c. e.

Furē posse interfici de quo fure intelligi debeat. Augu. vbi supra ver. quid interficiens. n. 18. char. 227

Fur dicit furtum esse domesticū, quia est filius, pater dicit est meus, meus filius quomodo punitur. Ang. vbi supra. nu. 22 char 228

Furtum quid sit, Gandin. sub rubric. de furib. & latronibus. nu. 1 char. 351

Furtum & latrocinium, quomodo differunt. Gandi. vbi supra. nu. 3 char. ea.

Fur qui pro primo & secundo furto punitus est in amissione oculi & nasi, an pro tertio moriatur. Gand. vbi supra. nu. 4 char. ea.

Furtum commisit Titius Regij, secundo Mutinæ, tertio Parmæ, de quibus nōdum est punitus, an potestas Parmæ posset suspendere, qui nō est de sua iurisdictione. Gandin. vbi supra. nu. 5 char. ead.

Fur

Fur manifestus & vsurarius manifestus quis dicatur. Gandi vbi supra nume.6 char.152
Fur punitur criminaliter tribus modis, & tribus legibus. Gand. vbi supra nu.9. char.ead.
Furtũ an puniatur secundũ legẽ cõmunem, aut Lombardam, aut legẽ ede Gand. vbi supra n.10.c.e.
Furti an possit accusari, qui inueniens boues in vinea sua damnum dantes, & illos domum suam conduxit, & contra voluntatem domini tenet. Gandi. vbi supra nume.11. char ea.
Furto aliquid mihi est subtractum, an me sic requirente iudex poterit compellere omnes vicinos ad indicandum furem. Gandi. sub rub. de aliquibus quæstionibus. nume.15. char.366
Furtum quid sit, & quotuplex sit Bonifac. sub rub. de furt's nume.1. char.411
Furti actio duplex est, scilicet criminalis & pecuniaria & cui daẽ actio furti. Bo. vbi supra n.1.c.e.
Furtum an sola cogitatione vel verbo fieri dicatur. Boni. vbi supra nume.3. char.ead.
Furtum dicitur quãdo fit inuito domino rei furtiuæ. Bonifac. vbi supra nume.4. char.ea.
Furti an teneatur qui furtum committit, credens dominum permissurum, & quid si aliquo errore conductus Boni. vbi supra, nume.5. char.ead.
Furti an teneatur qui rem suam apud alium existentem surripit, & quid in re communi, & quid si emisti rem meam bona fide, & ego tibi surripio eam. Bonif. vbi supra, nume.6. char.ea.
Furtum est quod occulte fit, et licet rapiens sit fur, tamẽ alia pœna punitur. Boni. vbi supra, nu.7. char.ea.
Furti non solum agitur ciuiliter ad pœnam, sed & condictione furtiua, & licet sit actum ciuiliter, tamẽ potest agi criminaliter. Bo. vbi supra n.8 c e.
Fur qualiter pœna corporali puniatur. Bonifa. vbi supra, nume.9 char.eadem.
Furtum de iure ciuili scripto non videtur puniri morte, & quomodo lege Lombarda puniatur. Bonifa. vbi supra, nume.11. char.ea.
Fur & latro quomodo differunt, & vbi lex Lombarda sibi locum vẽdicet. Bo. vbi supra, n.12. c.e.
Furtum est delictum priuatum, latrocinium vero publicũ. Bo. sub rub. de furibus et latroni. n.2. c.458
Furta duo commisit Titius, & pro illis punitus est postea commisit tertium an laqueo suspendi debeat. Bonifa. vbi supra. nume.3. char.ead.
Furta plura alibi Titius commisit, & vnum hic de quorum nullo adhuc punitus fuit, an de omnibus hic poterit puniri, an solum de illo quod hic commisit. Boni. vbi supra, nu.4. char.ea.
Furto apud aliquem reperto, an propter hoc præsumetetur fur, & iudex possit contra eum inquirere. Bonifa. vbi supra, nume.5. char.ead.
Fure in domo capto, an poterunt esse testes illi de domo Bonif. vbi supra nume.6. char.ead.
Furti tenetur non solum qui furtum facit sed etiam qui scienter præstat opem ad furtum faciendum. Bonifa. vbi supra, nume.8. char.ea.
Furti tenetur, qui dat auxiliũ, vel suadet, vel aliquẽ instigat ad faciendũ furtũ Bo. vbi supra.n.9. c.459
Furti tenetur, qui participat scienter res furtiuas cũ fure. Bonifa. vbi supra, nu.12. char.ea.
Furtũ generaliter cõmittit, qui rẽ aliquã mobilẽ cõtractat fraudulose inuito domino nõ inspecta quãtitate, vel qualitate rei, Bonifa. vbi supra, n.16, c.e.
Furti tenetur rem furtiuã scienter alio transferens, celans furẽ. & ille cui rem meam do quasi suam & ille scit meam esse, tamen eam furandi animo retinet, Bonif. vbi supra, nu.21 char.ea.
Furtum an sit, quãdo filius rem patris, seruus rẽ domini furatur. Bonifa. vbi supra. nu.22. char ea.
Furti an teneatur qui a me missus vt rẽ quã alteri cõmoda uerã acciperet, & mihi apportaret, si sibi retineat. Bonifacius. vbi supra nu.23 char.ea.
Furti an teneatur, qui dixit, quod ille qui petebat a me pecuniam mutuo esset bonus debitor, & propter hoc numeraui ei pecuniam, vel supposuisti alium pro alio, & postea pecuniam cum illo partitus es. Bonifa. vbi supra nu.25 char.ea.
Furti personæ quæ tenentur, an teneatur ciuiliter, vel corporaliter, & quãdo. Bonifa. vbi supra, n.26, c.e.
Furti an teneatur ille, qui audiuit me tibi dicentem quod mittam ad te, vt ad me remittas rem meam: venit ex parte mea & accepit & retinuit, Bonifa. vbi supra nu.27 char.ea.
Furti an teneatur, qui tunicã vel cultellũ alterius in via inuenit, & nesciens cuius sit, & quid faciet, ne furti teneatur. Bonifaci vbi supra nu.28 char.ea.
Furti an teneatur, qui tempore famis comestibilia furatur, vel propter nuditatem vestem, si est infirmus. Bonifa. vbi supra, nu.29 char.ea.
Furti an teneatur, qui domũ intrauit animo furandi, licet furtũ nõ cõmiserit, & ille qui ex metallo argentũ vel aurum furatur, vel consilium dat: quomodo punitur. Bonifacius. vbi supra nu.31. c.ea.
Furtũ prohibere valẽs, si nõ prohibeatur. & sit dominus an furti agere possit. Bonif. vbi supra n.32. c.e.
Furti quando agatur aduersus nautas, caupones, vel stabularios. Bonifa. sub rub. de furt. aduersus nautas, nume.1. char.461.
Furnũ habens apud domũ meam dantem mihi damnum, an teneatur, & si volo agere damni infecti ante damnum datum, an mihi teneatur eadem. Bonifac. sub rub. de damno dato nu.37 char.465

De littera G.

GALLINA vel ansere damnũ dante, quę actio habeat locũ Bonif. sub rub. de dam. dato. nu.12 char.467
GEOMANTIA an sit reprobata. Boni. sub rub de sortilegijs & mathema. n.3. c.409
GREGEM animalium qui furto subtrahit, furti crimine & abigeatus tenetur. Bonif. sub rub. de furibus & latronib. & robatorib. nu.17 char.459
GVERRA existente inter duas ciuitates, quæ venerunt ad concordiam et promiserunt perpetuo obseruare sub certa pœna, si postea vna terra ex istis ciuitatibus supponat se alteri ciuitati, propter quod ciuitas priuata talis terra committit homicidia contra aliam ciuitatem, an incidat in pœnam. Bonifacius sub rub. de pace. nu.18 char.481

De litera H.

HAERES assassini etiam lite contestata cum defuncto tenetur restituere illam pecuniam si ad manus peruenerit. Aug. in verbo Sẽpronium. ver. & bene. n.5. c.62
Hæres scribens totum testamentum manu sua, & se hæredem instituens, & postea dans notario qui illud legit coram testatore & testibus, & fuit rogatus, an incidat hæres in illam pœnam. Angel. in ver. falsario, nu.33 char.142

Hæreticus

Hæreticus quis dicatur Bonif. sub rub. de crimine hæresis.nume.1. char. 405
Hæresis quid sit Bonif vbi supra.nu.3. char.406
Hæreticorũ sectæ quot sint. Bonif. vbi supra.n.4.c.e.
Hæreticorũ pœna quæ sit. Bonif. vbi supra.n 6 c.e.
Hæretico volente ad fidem reuerti, quid fiet. Bonif. vbi supra nume.11. char.ead.
Hæreticos pro suis bonis spoliare, an possit fideles sua autoritate Bonif vbi supra.nu.14. char.ead.
Hæreticorum loca an possint fideles sua autoritate comburere Bonif, vbi supra nu.15. char ead.
Hæreticum an liceat propria autoritate interficere. Bonifa. vbi supra nume 17. char 128
Hæreticos defendentes, & eis credẽtes, & fauentes, non debent admitti ad aliquod officium, vel dignitatẽ ecclesiasticam. Bonif. vbi supra n.18.c.e.
HOSPITI existenti in hospitio aliquid reperitur subtractum & ignoratur a quo, nec aliqua suspitio vel indicium est contra familiam hospitis, an iudex ex suo officio sine aliis indiciis possit torquere familiam hospitis. Angel. in verbo quod fama publica. uersiculo. xi, quære numero 107. char.92
Hostio alterius fracto causa adulterii committendi, si alius ingrediatur, & furtum faciat, an fractor teneatur furti. Bonif. sub rub. de furtib. latronibus & robatoribus nume.7. char 452
Hostias uel fenestras rumpens, sua impenditia an teneatur. Bonif sub rub. de damno dato. n.41 c.468

De litera I.

IDONEIOR quãdo admittitur ad accusandum, Ang. in verbo, & ad quærelam. versic. & ex prædictis. nume.51. char. 30
Idromantia, nigromantia, & pyromantia, an sint illicitæ. Bonifa. sub rub. de sortilegiis. n.3.4.5.c.409
IGNE posito p. me in stipula mea, si dederit alteri damnum, quomodo teneat. Bonif. sub rub. de damno dato. nume.28. char.468
Ignorantia nunquam est in consideratione vbi quis dat operam rei illicitæ. Augu. in verbo, dicto maleficio. nume.14. char.182
Ignorantia quæ sit propter quam non seruatur ius inquirendi. Angel. in verbo inchoata nu.6 ca.158
ILLVSTRIBVS personis, an concedatur per procuratorem accusare. Gandi. sub rub. qui accusare possint. nume.12. char.283
IMPERATOREM maledicens & deierans an puniatur Bonifac. sub rub. de pœna blasphemantium Deum. nume.89. char 408
Impubes non tenetur de damno dato, nisi sit doli capax. Bonif. sub rub. de dam. da. nume.2 ca.467
Impulso me & cadente super aliquo quod damnum det, m quis tenebitur. Bonif vbi supra nu.13 c.468
INCENDIARIVS qualiter puniatur. Ang. in verbo, incendiario. nu.1. char.146
Incendium dolo commissum, quomodo punitur. Ang. vbi supra. nume.12. char.ea.
Incendium lata culpa commissum, quomodo punitur. Angel vbi supra 4. char ead.
Incendium leui culpa commissum, qualiter punitur. Angel. vbi supra nume.5. char.ead.
Incendium negligentia vel leui culpa commissum, quomodo punitur. Ang. vbi supra. nu.6. char.ead.
Incendium quando casu fortuito incepit in vna domo, & vicinas combussit, an dñs primæ domus teneatur aliis ad emendationem, Angel. vbi supra versicu. cuius. nume.9. char.147
Incendium cuius causa fuit paterfami, quomodo punitur. Angel. vbi supra nume.10. char.ead.
Incendium cuius causa fuit habitator quomodo punitur. Angel. vbi supra. nume.11. char.148
Incendium quando dubitatur a quo fuerit immissũ quis puniatur. Ange. vbi supra, nu.12. & 13. c.e.
Incendens scienter vel negligentia domum, vel segetem alterius, quomodo punitur. Bonif. sub. rub. si quid raptum est. nume.13. char.465
Incendium faciens in ciuitate data opera, vel casu, quo punitur, Bonif. vbi supra nume.14 char.ead.
Incendiarius vnde dicitur, Bonif. sub rub. de incendiari s. nume.1. char.ead.
Incendio secuto in domo mea vicina tuæ, quia tuus inimicus posuit ignem in domo tua, an tenearis ad emendationem Bonif. vbi supra, nu.2. char.ead.
Incendens ecclesiã, est excõicatus, & debet ire ad sedem apostolicam pro absolutione. Bonifa. vbi supra. numero.4. char.eadem
Incendium faciens, si ignis mihi dãnũ det dormiẽdo nõ excusatur. Boni. sub rub. de dã. da. n.36. c.468
Incestus crimen patitur, q̃ cõtra plures delinquẽtes simul & semel inquiratur, Augusti. in verbo Andræam. nume.4. char 58
Incestas nuptias contrahentes sunt infames & approbantes, vel auxilium præstantes. Ange. in verbo, (che hai adulterato) num 68. char.132
Incestus quid sit, & quomodo punitur. Bon. sub rub. de adulterio. nume.13. char.391
Incidens ligna in fundo alieno de mandato alterius quãdo excusetur. Aug. in verb. & sẽpro, n.12. c.65
Incidens in vectigal. vi, aut tempestate excusatur & potest publicatus protogare tempus solutionis Boni. sub rub. de collegiis illicitis. nu.4. char.410
In criminalibus hodie de consuetudine concluditur per illam clausulam, quare peto eum condemnari secundum formam iuris & statutorum, Augu. in verbo, hęc est quędam inquisitio. nu. 66. ca. 10
Indicium vnũ, an sufficiat ad formandã inquisitionẽ, Ang. in ver. q̃ fama ver. & regulariter. n.6. c.72
Indiciũ quid sit. Ang. in eo. verb. ver. quęro. n.9. c. e.
Indicium qualiter probetur, Angel. in eod. verbo, versi. quæro nume.10. char.73
Indicium vnum an plura requirãtur ad inquisitionẽ & torturã Ang. in eo. verb. ver. quęro. nu.13. c.74
Indicium vnum valde demonstratiuum sufficiens est ad inquisitionem & torturam, puta vnus testis integer & bonæ famę deponens de visu. Ang. in eo. verbo. eod. versi. nume.14. char.ead.
Indicium sufficiens ad inquirendum, & torturam est, si reperitur furtum apud aliquem Ange. in eo. verbo, eod. versi. nume.15. char.ead.
Indicium sufficiens est vt supra, si quis reperiatur prope mortuum cum gladio euaginato. Angel. in eod. verbo eo. versi. nu.17. char.ead.
Indicium sufficiens est vt supra, si quis iuuenis inuentus est in domo pulchræ puellæ. Angel. in eo. verbo, eod versi. nume 16. char.ea.
Indicium sufficiens vt supra est, si aliquis visus est cum cultello sanguinato, exire cum facie pallida de domo, quæ non habet nisi vnum ostium & intus reperitur homo mortuus, Angel in eod. verbo, nume.8. char.eadem.

Indiciorum

Indiciorum doctrina certa dari non potest, sed remittitur arbitrio iudicantis. Augu. in eo. verbo, versi cu, tu autem. nu. 20 char. ea.
Indiciorũ indubitatorũ multa exempla ponit Gãd. Augu. in eo. verbo, versi. tu autem. nu. 28. char 75
Indicijs omnibus existentibus cõtra reum, tunc etiã indicium vrgens facit. Ange. in eo, verbo, versi. & prædicta. nume. 34 char. 76
Indicijs non præcedentibus, licet reus in tormentis, confiteatur, & postea ratificet, nõ poterit condemnari, secus si sine tortura confitetur. Ange. in eod. verbo, versi. aduertas nu. 36 char. ea.
Indicia non solum debent præcedere & esse nota reo, sed debet dari copia reo. Ange. vbi supra. versic. item. nume. 37 char. 77
Indiciorum copia danda est reo, quando iudex procedit inquirendo in casibus a statuto omissis, & a iure communi permissis alias inquisitio non valet. Ange. vbi supra. nu. 38 char. ea.
Indicium sufficiens ad torturam an sit, si aliquis repertiatur mortuus, & ignoratur a quo, tamen habet inimicũ capitalem pro magna lite magnæ quantitatis in ciuitate præsentem. Ange. vbi supra. versicu. quæro quid si. nume. 50 char. 80
Indicia quæ dicantur noua ad hoc quod quis possit in tormentis reponi. Angelus vbi supra. versicu. sed tu caueas. nume. 98 char. 89
Indicijs nemo põt cõdemnari, nisi sint indicia indubitata, Ange. in verbo, cõparuerunt. nu. 5. cha. 209
Indiciorũ indubitatorũ exemplũ est, quod vbicunque ex qualitate & multitudine indiciorum indicatur veritas. Ange. vbi supra. nu. 6 char. ea.
Indicium quid sit, & vnde dicatur, Gand. sub rub. de præsump. & indicijs. nu. 14 char. 300
Indicia sunt xij. ex quibus delinquens et malefactor in omnibus delictis possunt puniri. Gandi. vbi supra. nu. 16. vsque ad nu. 27 char. 301
Indicia alia multa sunt contra delinquentes quæ iudex debet ex qualitate personarum perpendere. Gandi. vbi supra. nu. 28 char. ea.
Indicia indubitata ex qbus põt cõdẽnatio procedere sunt nouẽ, Gandi. sub rub. de præsump. & indicijs indubitatis. nu. 3. 4. vsque ad nu. 12. c. 303. & 304.
Indiciũ quid sit. Bonif. sub rub. de indicijs. nu. 1. c. 427
Indicium præsumitur contra te de malefitio, si malefactor vulnerauit alium est in domo tua te sciente Bonifa. vbi supra. nu. 2 char. ea.
Indicium est, si es repertus & visus exire domo cũ gladio euaginato, & ibi repertus est homo vulneratus. Bonif vbi supra. nu. 5 char. ea.
Indiciũ est, si suasisti alicui vt iret per certã viam, vbi sciebas habitare latrones; propter inimicitiã cũ eodem. Bonifa. vbi supra. nu. 8 char. ea.
Indiciũ est contra iactantem quod fecerat occidere talem. Bonifa. vbi supra. nu. 14 char. ea.
Indicium est, quando quis accusatur de adulterio, & ipse dicat se consanguineum, & postea contrahat cum illa, Bon. vbi supra. nu. 15 char. ead.
Indicia violenta cũ vno teste de visu, an sufficiãt ad condemnationẽ, Bonifa. vbi supra. nu. 18. char. ea.
Infans qui commisit homicidium, vel maleficium, an puniatur. Ange. in verbo, scienter. versi. quid de infante. nume. 6 char. 105
Infamia quid sit, Ange. in verb, quod fama publica in ea. versi. quæro itaque, nu. 8 char. 72
Infamię probatio quot testes requirat. Gãd. sub rub. quão de malefi. cogno. per inquisi. nu 11 & 13. c. 298
Infamia quid sit Gã. sub ru. quão de male. cog. n. 4. c. 294
Infamatus de crimine per publicã vocẽ & famã incõtinenti cõmisso crimine, an propter hoc poterit capi & torqueri. Gandi. sub rub. de quão nu. 39. c. 121
Infamatus post aliquod tempus cõmissi delicti, quomodo puniatur. Gandi vbi supra. nu. 40. char. 122
Infames serui, & oẽs admittuntur ad accusandũ, & testificandum in crimine legis Iuliæ maiestatis. Bonifa. sub rub. ad l. Iul. maiest. nume. 2. char. 391
Infans, furiosus, pupillus, nõ doli capax, damnũ dantes, nõ tenet. Bo. sub ru. de dãno dato. n. 70. c. 469
Infirmus citatus occasione alicuius maleficij an teneatur mittere procuratorem vel excusatorem ad allegandum causam suę infirmitatis Gand. sub tuori. verum procurat. nu 6 char. 308
Iniuria verbalis, vel realis, quæ dicatur atrocior. Ange. in verbo, che hai adulterato la mia dõna. n. 18. c. 12
Iniuria illata alicui capiẽdo per vestimẽta, an dicatur personalis iniuria Ang. in verbo, per pãnos. n. 1. c. 154
Iniuria illata fratri meo, an dicatur personalis. Angelus vbi supra. nume. 2 char. ea.
Iniuriosis verbis si aliquis protractus fuit in rixã, & vulnerauit iniuriantẽ, quomodo puniatur. Ange. in verbo, & dictus Titius nu. 23 char. 164
Iniuria illata Titio, si postea bibat & comedat cũ iniuriãte an poterit accusare de iniuria. Gãd. sub rub. de transact. & pact. in malefi. nu. 14. ca. 327
Iniuriarum accusari an possit, qui crimen alteri iniuriasse obiecit. Gandi. sub rub. de aliquib. quęst. varijs in maleficijs, nu 2 cha. 364
Iniuria nemini est fiẽda nec pęna irrogãda nisi post legitimas probationes. Bonif. sub rub. de receptatorum & aliorum malefactorum nu. 12. char. 461
Iniuria tribus modis irrogatur, scilicet facto; verbis, & literis. Bonif. sub rub. de iniurijs nu. 1. ca. 464
Iniuria quæ fit pluribus personis, an una agẽte iniuriarũ tollat iniuria alteri Bonif. vbi supra. n. 4. c. ea.
Iniuria facta filiofa. poterit agere per se & per procuratorem. Bonifa. vbi supra. nu. 7 char. ea.
Iniuria quão fiat. verbis Bonif. vbi supra. nu. 9. c. ea.
Iniuriarum an teneatur, qui me in ius facit vocare sine causa iusta. Bonif. vbi supra. nume. 15. char. ea.
Iniuria facta per ludibriũ, vel dicens aliquid ob infamiã, quão punitur, Bonif. vbi supra. nu. 23. ca. ea.
Iniuria an sit, quando nuncius intrat domũ meã me inuito, & quando imponuntur signa super domum meam. Bonif. vbi supra, nume. 20 char. 465
Iniuria an sit, quando inferior facit fumũ superiori, & superior proijcit feces inferiori. Bonifacius ubi supra. numero 31. char. ea.
Iniuriarum an teneatur, qui non permisit me habere meum officium, vel meam dignitatem. Bonifacius vbi supra, nume. 34 char. ea.
Iniuriarum actio quibus personis datur. Bonifacius vbi supra. nume. 37 char. ea.
Iniuria a pluribus illata omnes tenentur insolidum, nec vno soluente alij liberantur. Bonifacius vbi supra. nume. 40 char. ea.
Iniuriarum actione non solum tenetur faciens, sed suadens & incitans. Bonif. vbi supra nu. 41 char. ea.
Iniuriarũ agitur ciuiliter & criminaliter, licet actio fuerit criminale. Bonifa. vbi supra. nu. 43. cha. ea.
Iniuriarum actio an tollatur per pactum, Bonifacius vbi su-

vbi supra numero.49 char.ea.

Iniuriam faciens defuncto, an iniuriam faciat hæredi, vt possit agere iniuriarum. Bonifacius. vbi supra numero 50. char.ea.

Iniuriarum agens quid debet designare in suo libello. Bonifa. vbi supra.nu.52 char.ea.

Iniuriarū an tenetur qui offendit vnū pro alio ignoranter Bonifa. vbi supra.nu.56 char.ead.

Iniuriæ omnes debent in eodem libello describi. Bonifa. vbi supra.nu.60 char.466

Inquisitio fit ex mero iudicis officio accusatio ad partis petitionem, denunciatio vero ad relationē & denunciam officialis. Angel.in verbo, hæc est quædam inquisitio.nu.1 char.2

Inquisitio est magis fauorabilis ad reprimendum delicta, quam accusatio. & ideo statuta in fauorem inquisitionis non extenduntur ad accusationem, quod limita prout in additione, ibi. Angel. in eodem verbo.nume.2 char.3

Inquisitio quædam est generalis, quædam specialis, & quæ sit prima species inquisitionis generalis, Ang.in eo.verb. in versi. ꝑ expeditione.n.3.c.3

Inquisitionis diffinitio tam generalis, ꝙ specialis. Ange.in eodem verbo. & eo.versi.n.4.char.ead.

Inquisitionis generalis quæ sit secūda species. Ang. in eo.verbo, & eo. versi.nu.5 char.ea.

Item quæ sit tertia species. Ange.in eo.verbo, & eo. versicu.nume.6 char.ea.

Item quæ sit quarta species. Ange.in eod. verbo & versicu.nume.7 char.ea.

Inquisitio specialis quæ sit. Ange.in eodem verbo, & versicu.nume.8 char.ea.

Inquisitio duplex est vna generalis, altera specialis. Augu.in eo.verbo, & eodem versi nu.9. char.ea.

Inquisitio secundum Speculatorem est duplex, vna præparatoria altera solennis & ordinaria. Augu. in eo.verbo. & versi.nume.10 char.ea.

Inquisitionis alia diffinitio secundū Hostien. Augu. in eo.verbo. & versi.nu.11 char 4

Inquisitio in quibus casibus de iure formari possit. Ange.in eodem verbo.in versicu. secundo principaliter.nume.12 char.ea.

Inquisitionis ponuntur quinque regulæ, secundum quas potest inquiri. Angelus in eodem verbo. & eodem versicu.nume.13 char.ea.

Inquisitio formatur, aut ad priuatam vtilitatem, aut ad publicam ad priuatam principaliter, non inquiritur regulariter. Angelus in eodem verbo. eodem versi.nume.14 char.ea.

Inquisitio ad publicam vtilitatem, aut respicit principaliter vtilitatem publicam pecuniariam & ciuilem, & potest inquiri, aut respicit casus criminales, & tunc dic vt infra. Ange. in eodem verbo.& versicu.nu.15 char 5

Inquisitio formari pōt vbi crimen esset tale ꝙ accusando iuris solēnitas relaxetur, & de crimine inquiri potest. Ange.in eo.verbo.eo.ver.nu.16.c.ea.

Itē inquiri potest vbicunq; crimen cōmittitur corā iudice, ita ꝙ offendatur persona vel iudicis maiestas. Ange.in eo.verbo.eo.versi.nu.17 char.5

Item vbicunque crimen est de atrocioribus, præcedat fama publica fide dignis. Ange.in eodem verbo.eodem versi.nume.18 char.ea.

Item propter immunitatem criminis, potest quis inquiri. Ange.in eo.verbo, eo.versi.nu.19.char.ea.

Item in crimine læsæ maiestatis. Ange.in eo. verbo eodem versi.nu.20 char.ea.

Item in crimine hæresis, quis potest inquiri. Ang.in eodem verbo.eo.versi.nu.21 char.ea.

Itē quando vnus socius nominat alios, pōt inquiri. Ange.in eo.verbo.eo.versi.nu.22 char.ea.

Itē qū accusator est corruptus a reo, & abolitio fuit impetrata. Ang.in eo.verbo & versi.nu 22. c.ea.

Item quando dominus dicitur occisus a familia, nec constat a quo, sumendo quæstionem a familia. Ange.in eodem verbo, & versi.nu. 24 char.ea.

Item secundum l. quoties. C.de submersis. libr.xij. Ange.in eo.verbo. & ver.nu.25 char.ea.

Item quando iudex ex inquisitione generali inquirit contra aliquem de crimine diffamatum. Ange. in eodem verbo.nu.26 char.ea.

Inquirendi facultas, vtrum sit permissa de iure ad publicā vtilitatē & vindictā Ang. ibi.nu.29 c.ea.

Inquisitionem non potest formare iudex contra certam personam nullo filio præambulo præcedente propter quod iudici vere vel præsumptiue cōstet de aliqua præsumptione legitima illā personā deliquisse perpetrasse. Ang.in eo.ver.eo. ver.n.30. c.ea.

Inquisitio formari potest ad vtilitatē priuatā, quando propter dolum patris esset præclusa via agēdi. Augu.in eo.verb.eo. versi.nu.31 char.6

Inquirere potest iudex ad vtilitatem priuatā, vbi ꝑ fraudē esset impositum silentium actori vel reo. August.in eod. verbo.& eodem versi.nu.32.c.ea.

Inquiri potest in casibus de quibus agit d. Anto. de But.& Bal.in locis hic alleg. Ang.ibi.nu.33.c.e.

Inquisitio potest formari in causa ciuili, in causa vsurarū, in causa suspecti tutoris, & vbi aliqua pietas mouet iudicē. Augu.in eo.verb.eo.ver.n.34.c.ea.

Inquisitio formari potest ciuiliter in causa spoliationis, quādo causa esset miserabiliū personarū, vel episcopus haberet iudicare inter clericos suos. Augu.in eo.verbo.eodem versi.nu.35 char.ea.

Inquisitio ciuiliter formari potest super iniurijs & violentijs si Papa delegat unū iudicē super eisdē. Augu.in eodem verbo eodē versi.nu.36.char.ea.

Inquiri potest in casibus positis ꝑ docto. in locis hic allega. Augu.in eo.verbo.eo.versi.nu.37.cha.ea.

Inquiri potest propter iniuriā illatā presbyteris & illorum ministris in ecclesia vel cultu diuino, & in alijs casibus de quibus per Gandi. in locis hic alleg. Augu.in eo. verbo.eo versi.nu.38. char.ea.

Itē in carta falsa corā iudice producta potest inquiri. August.in eo.verb.eo.versi.nu.39 char.ea.

Item inquiri pōt qū hæres qui adit hæreditatem cū beneficio inuentarij, aliqua de hæreditate subtraxit. Augu.in eo.verb.& eo.versi.nu.40.char.ea.

Item qū socius nominat sociū, tunc potest fieri inquisitio. Augu.in eo.verbo.& versi.nu.41. char.ea.

Item fit inquisitio in crimine notorio. August.in eodem verbo, eo.versi nume.42 char.ea.

Item in bonis damnatorum fit inquisitio. August.in eod.verbo, eo.versi.nu.43 char.ea.

Itē pōt formari inquisitio, contra turbantes & inquietantes scholares. Augu.in eo.verb.nu.44. ch.ea.

Inquisitio criminalis formari potest, vbi delictum committitur cōtra miserabilem personam. Augu. in eodem verbo.eodem versi.nu.45 char.ea.

Inquiri potest in delicto notorio. August. in eodem verbo, eodem versicu.nume.46 char.ea.

Inquirā

Inquiri quando possit cum gl. ponant regulam, & postea faciant exceptiones. Augu. in eodem verb. eodem versi. nu. 47 char. ead.
Inquiri an possit de iure nouissimo de omni crimine. Ang. in eo. verb. eodem ver. nu. 48. char. ead.
Inquisitionis via q iudices procedere possint. Ang. in eo. verb. in versi. tertio principaliter. n 49. ch. 8
Inquisitio quot de necessitate requirat ad sui substãtiam. Ang. in eodem verbo, in versi. quarto principaliter. nu. 50 char. ea.
Inquisitio qñ teneat etiam si non præcedat diffamatio. Ang. in eodem verb. eod. versi. nu. 51 cha. 9
Inquisitio non tenet si non habet debitam formã. Ang. in eo. verbo eodem versi. nu. 52 char. ead.
Inquisitor vel libellus criminalis nõ requirũt de necessitate cõclusionẽ. Ang. in eo. ver. nu. 53. cha. ea.
Inquisitio debet fieri in scriptis. Ang. in eodem verbo, numero 54 char. ea.
Inquisitio non requirit quod lis contestetur. Ang. in eodem verb. eo. versi. nu. 55 char. ea.
Inquisitio fit in crimine hæresis, nulla diffamatione ꝓcedente. Ang in eo. verb. eo. versi. nu. 58. cha. 10
Inquisitio specialis tenet non præcedente diffamatione, quãdo de conscientia principis formata est inquisitio. Ang in eo. verb eo. versi. nu. 59 char. ea.
Inquisitio siue processus non tenet, nisi fama ꝓcedat, licet reus opposuerit & rñderit inqsitioni & semper poterit opponere. Ang. in eo. verb. nu. 60. c. e.
Inquisitionem & capturam debet præcedere fama quæ originem habeat ab honestis & fide dignis. Ang. in eo. verb. eod. versi. nu 61 char. ead.
Inquisitio generalis non debet continere tẽpus nec locum. Aug. in eodem verbo, eo. versi. nu. 62. c. e.
Inquisitio in crimine hæresis tenet sine loco & tpe. Ang. in eodem verbo. eodem versi. nu. 63. cha. ea.
Inquisitio vel processus tenet in crimine falsi, sine loco & tẽpore. Ang. in eodem verbo, nu. 64. ch. ea.
Inquisitione formata contra certam personã de pluribus criminibus in genere commissis, non requirũtur specificationes circunstantiarum, Ange. in eod. verbo, eodem versi. nu. 65 char. ead.
In inquisitione non fit litis contestatio nisi ex parte rei. Ange. in eo. verbo, eod. versi. nu. 67 char. ea.
Inquisitio ex qbus causis possit impugnari. Ang. in eodẽ verb. in versi. quinto principaliter. n. 69. c. 11
Inquisitio nomine reipub. fieri non põt per iudicem, qñ exceptio respicit personã offensi, vt quia est malpagus, qui ex forma statuti non est audiendus nec in ciuili, nec in criminali. Ang. in eodem verb. eodem versi. nu. 71 char. 11
Inquisitio potest fieri de delicto in bannitũ commisso, licet ipse non possit audiri. Augu. in eo. verb. in versi. tu autem. nu. 72 char. ead.
Inquisitioni licet possit opponi, ꝙ reus nõ est diffamatus, limita hoc nõ habere locum, vbi inquisitio ex mero iudicis officio est formata. Aug. in eodem verb. eodem versi. nu. 73 char. ea.
Inquisitio formata per iudicem, si superueniat accusator, & iudex supersedeat in inquisitione, an inquisitus poterit opponere. Ang. in eo. verb. in versic. quæro. nu 74 char. 13
Inquisitione formata, iudex supersedet superueniente accusatore, limita hoc non procedere in crimine læsæ maiesta. Augu. in eodem verbo. versicu. tu autem, nume. 75 char. ead.
Itẽ limita nõ habere locum in crimine hæresis. Aug. in eodem verb. & eodem versi. nu. 76 char. ea.
Item limita, quia si offensus dicat se nolle causare, & ideo iudex formauit inquisitionẽ postea offensus producit accusationẽ. accusatio non debet recipi, quia iudex præuenit eam. Augu. in eodem verbo, eodem vers. nu. 77 char. ead.
Inquisitio non impeditur si iudex habet suspectam conclusionẽ accusatoris, vel si fiscus ex hoc patiatur prẽiudiciũ, nisi accusator sit in bona fide. Aug. in verb. eodem, & eodem vers. nu. 78 char. ea.
Inquisitio non retardatur, liquidato maleficio inquisitione, si superueniat accusator. Idẽ quoque est, si probata indicia ad torturam. Aug. in eodem verb. eodem versi. nu. 79 char. ea.
Inquisitione formata per iudicem, poterit accusator testes producere, licet nolit accusare. Aug. in eo. verb. in eo. versi. nu. 80 char. ead.
Inquisitio iudicis, an impediatur transactione interposita simpliciter super crimine, Ang. in eo. verb. in versi. quæro. nu. 81 char. ead.
Inquisitio an formari possit per iudicem originis cõtra subditum pro delictis commissis extra territorium. Ang. in eodem verb. eo. versi. nu. 83. char. ea.
Inquirere an possit iudex contra suum officialẽ. Ange. in eo, verb. in versi. quæro. nu. 88. char. 15
Inquisitio an fieri possit contra Caiũ de homicidio si reperitur mortuus vnus eremita qui fuit interfectus a Caio, & ignoratur nomen occisi. Ange. in eodem verbo, in versi. quæro. reperitur. n° 90. c. 16
Inquisitus habens nomen singularissimum, vt est in Gallopresso, non debet per alia nomina demonstrari in inquisitione. Ange. in verbo, Caium. in versi. quæro. nu. 4 char. 55
Inquisitione eadẽ proceditur contra principalem, & prẽstantẽ opẽ. Ange. in verb. & Andreã. n. 1. c. 58
Inquisitione facta cõtra plures non tractatur ꝓcessus cõtra præsentes propter absentes & cõtumaces Ange. in eod. verbo, in primis verbis. nu 2. c. ea.
Inquisitio valet si tempore inquisitionis formatę erat fama licet postea superueniat fama contraria. Ange. in verb. quod fama publi. nu. 2. 3. char. 71
Inquisitio emanans de principiis scientia non prẽsupponit de necessitate quod constet de fama. Augusti. in eod. verb. nu. 5 char. ea.
Inquisitio licet non possit formari sine indiciis, & diffamationibus, tamen si fuerit formata, & reus non opponat tenebit processus. Angelus ut supra. numero 7 char. 72
Inquiritur simpliciter de vulnere, & pendente iudicio, sequitur mors, quid faciet iudex Ange. in verbo, in platea. nume. 29 char. 115
Inquisitio, an possit fieri de adulterio & lenocinio. Ang. in ver. (che hai adulte.) vers. qro. n. 31. c. 124
Inquisitione facta de adulterio, si probetur stuprum, an sequetur condemnatio de stupro. Angelus vbi supra, nume. 59 char. 129
Inquisitio qñ fit contra eum, qui habet duas vxores, & negat inqsitionẽ, an iudex secularis possit inducere ꝓbationes super mr̃imonijs. Ange. ubi supra. vers. qd in casu. l. cũ q duas. C. de adul. n. 62. c. 130
Inquisitio vel accusatio de falso, non exigit de necessitate locum vel tempus commissę falsitatis. Aug. in verb. falsario. vers. & tene menti. nu. 37. c. 143
Inquisitione facta de vulnere, si postea mors sequas, an

An possit in eadē instātia sentētia ferri super morte. Aug.in verbo, vna alia percussione.nu 4.c.157
Inquisitio facta ꝙ Titius percussit Caiū in barba, q̃o intelligitur. Ang.in verbo, mēbrum,n.7.c.159
Inquisitus potest probare per fratrem ꝙ fecit homicidium ad sui defensionem. Ang.in verbo, & dictus Titius.nu 18 char.162
Inquisitionis copia quare mittatur ad camerā actorū communis. Ang.in verbo qui dominus nu.1.c.191
Inquisitionis copia vna cū citatorio, vt plurimū ex forma statutorum loci debet trāsmitti, quod seruādum est. Ang.in verb.iudex cōmisit n.1 & 3.c.e.
Inquisitione facta sine qualitate, si qualitas probatur, quae condemnatio sequi debeat. Ang. in verbo, qui dominus.nu.4 char.196
Inquisitio si non probatur propter qualitatē appositam, puta si accusatur ꝙ percussit de nocte, et percussio probatur, sed nō de nocte, an possit sequi cōdemnatio. Ange. vbi supra. nu.7 char. 197
Inquisitione formata cum illa clausula, super quibus omnibus & singulis et in processu appares de homicidio, an possit condemnatio sequi super homicidio. Aug. vbi supra.nu.11 char.198
Inquisitione nō probata per appositionē alicuius qualitatis, si secuta est absolutoria, an sine dicta qualitate iterum possit inquiri. Ange. vbi supra.versi. quaero.nu.15 char.198
Inquisitio regulariter non fit contra mortuum, & si pendente iudicio reus moriatur, tollitur omne delictum contra eum. Angelus in verbo, qui dominus nume.41 char.206
Inquiri in quib.casib. possit in crimine lesae maiest. mortuo reo. Aug.ubi supra.ver.iu aūt.n.46.c.206
Inquiritur contra Titium ꝙ occiderit Caium tali loco & tali tempore & proditorie, si Titius dicat occidi, non autem in tali loco vel tempore nec ꝓditorie, quid debeat facere iudex. Augu.in verbo, comparent.nu.12 char.217
Inquisito absoluto, si postea fiat statutum ꝙ videantur processus, quibus visis, qui fuerat absolutus est condemnatus, an suus fideiussor teneatur. Ange.in verbo, pro quibus, nu.15 char.221
Inquisitus si non pōt fideiussores praestare, quid erit faciendum. Ang. vbi supra. versi, quaero, n.16. c.ea.
Inquisitio fit cōtra Titium, opponitur ꝙ est clericus vel aliquid aliud, cuius cognitio non spectat ad iudicem laicum, quid erit faciendum. Ange.in verb. comparet.nu.9 char.226
Inquisitus si comparet, & dicat ꝙ potuit impune occidi, quia erat bannitus, quomodo intelligitur. Angel.vbi supra.nu.13 char.ead.
Inquisitio si fiat ꝑ filiū de parricidio, & opponatur ꝙ pater erat bānitus q̃d fiet. Ang.ibi.n.15. c.227
Inquirentis personae quae exceptio opponatur. Ange. vbi supra.nu.19 char.ead.
Inquisito dicente ꝙ non est mortuus ex dictis vulneribus, vel non obediuit medicis, quid erit. Angel. vbi supra.nu.31 char.230
Inquisitione iudicis officio proceditur sine accusatione in casibus hic enumeratis. Gand.sub rub.quid sit accusare.nu.8 char.181
Inquisitionem praecedere debet clamosa infamatio. Gand.sub rub.quomodo de malefi.cogno. per denuncia.nu.3 char.189
Inquisitio habet fieri officio iudicis. Gan. sub rubr. q̃o de malefi.cogno. per inquisi.nu.1. char.190
Inquisitio in quo loco debet fieri. Gandinus vbi supra.nu.2. 3. & 4 char.ead.
Inquisitio in quibus casibus possit fieri de iure ciuili Gandi.vbi supra.nu.5 char.ead.
Inquiri quando possit de quolibet crimine de iure canonico, Gan.vbi supra.nu.6,7.8.& 10.char.ea.
Inquirendo de maleficio in genere, quid seruandum sit. Gand.vbi supra.nu.9 char.ead.
Inquirens nullo promouente, quid facere debeat. Gandi.vbi supra.nu.14 char.191
Inquirens tantum testes recipiat super articulis, super quibus praecessit infamia. Gandinus vbi supra.nume.15 char.ea.
Inquirens ex officio suo potest publicatis attestationibus iterum testes recipere & examinare. Gādin.vbi supra.nu.17 char.ea.
Inquisitione completa, an testes & totus processus debeant publicari, & de eis fieri copia reo. Gand. vbi supra.nu.18 char.ea.
Inquisitione pendente qua de iure fieri possit Gand. vbi supra.nu.19.20 char.ea.
Inquisitores & episcopi, an cōtra haereticos brachiū seculare inuocent, & loco teneantur d.re.Bonifa. sub rub.de crimine heresis.nu.19 char.406
Inquisitores quid debent facere quando procedunt contra haereticos.vbi supra nume.20. char.ea.
Inquisitionis descriptio.Bonifa.sub rubri.de inquisitionibus.nu.1 char 452
Inquisitio quando requirit ordinem iudiciciarium. Bonifa.vbi supra.nu.4 char.ea.
Inquisitio an in omni casu fieri possit, & quid de cōsuetudine generali obseruetur.ibid.nu.6. char.ea.
Inquisitione formata non praecedente fama vel clamore, an valebit processus & sententia. Bonifaci. vbi supra.nu.6 char.453
Inquisitio generalis contra officialem, an debeat cōtinere istam clausulā, ꝙ officialis deliquit in suo officio. Bonifa.vbi supra.nu.21 char.ea.
Inquisitionis processu pendente, si compareat extraneus ꝙ velit accusare, an sit audiendus. Bonif. vbi supra.nume.30 char.453
Inquisitione cępta per iudicem super aliquo maleficio, si iudex moriatur vel finiat suum officium, an successor super ea potest procedere. Bonifa. vbi supra.nume.32 char.455
Inquisitione facta super homicidio si inquisitus sit cōtumax & condemnetur, an sententia valebit. Bonifa. vbi supra.nu.33 char.ea.
Inquisitio delicti vsque ad quod tempus fieri potest. Bonifa.vbi supra.nu.63 char.457
Insultus si factus est vno tempore, puta de die, & tanto tempore ꝙ de nocte percussit, ꝙ tempus debet apponi, Ang.in verb.de anno praesenti.versi.u.quarto quaero.nu.9 char.100
Insultu facto vt supra immediate, ꝙ tempus debet apponi de iure, Ange, vbi supra.nu.9 char.ea.
Insultus quid dicatur esse. Ange.in verb. fecit insultum.nume.1 char.109
Insultus quando puniatur vna cum actu secuto. vbi supra.nume.2 char.ea.
Insultatus potest offendere insultantem, quando insultus fit cum armis euaginatis. Augu.in verbo, & dictus Titius.nu.15 char.162
Insultatus modum excedens in se defendendo, teli

cca.

det vulnerando potuit se defendere, & tamen occidit, an puniatur de occiso. Ange. vbi supra. versi. aduertas. nume. 17. char. ea.
Insulus fit contra me sine armis, an possum cū armis me defendere. Augu. vbi supra nu. 21. char. 163
Insultauit me quis cum baculo, & ne percuterer feri ui eum cum gladio vnde mortuus est an puniat. Angel. vbi supra, nume. 22. char. ead.
Insultum fecit Caius contra Titium, qui poterat fugere & non fugit, sed Caium percussit, an puniatur. Angel. vbi supra, nume. 23. char. ea.
Insultatus an debeat expectare se percuti, Angel. vbi supra. nume. 26. char. 164
Insultus factus contra Titiū ad domū conductā, an videatur factus ad domū propriam. Gandin. sub rub. de pœnis reorum. nume. 41. char. 340
Insultus quid sit. Bonifa. sub rubric. de insultu percus. defen. nume. 1. char. 393
Insultum faciens ad domum alicuius, an punietur, prout volunt statuta de hoc loquentia. Bonif. vbi supra. nume. 4. char. ead.
Insultu a pluribus facto contra vnum stante ordine, quod qui fecerit insultum puniatur in decem, an quilibet insultantium condemnabitur in decem Bonif. vbi supra. nume. 5. 6. & 7. char. ead.
Insultāt se duo adinuicem, & quilibet eorum dicit quod alter incepit quis condemnabitur. Bonifac. vbi supra. nume. 13. cha. 394
Insulutum fecit quidam, & vulnus intulit, ex quo mortuus est, an puniatur de insultu & homicidio. Bonif. vbi supra. nu. 22. char. 395
Insultauit & occidit Titius inimicum, & antequam id faceret dixit quibusdam associate me ad talē locum, & ignorantes intentionē illius associauerunt, & cum fuit prope locum antecessit eos, & occidit inimicum, & capitur homicida cum sociis, quod erit. Bonifa. vbi supra. nume. 18. char. 396
Interrogatio in tormentis, quō debeat esse in genere, & non in specie. Ang. in verbo, quod fama publica. nume. 118 char. 94
Interfector qui dicit quod occisus est fur nocturnus, quod aliter res suas & personam defendere non poterat, an sit absoluendus. Angel. in verbo comparent. nume. 17. char. 127
Interpretatio quando sit facienda in fauorem delinquentis, & quando non. Gand. sub rub. de pœnis reorum nume. 51. char. 343
Intrans armatus domū mulieris coniugatæ contra voluntatem suam, quō punietur. Gand. sub rub. de aliquibus quæstio. nume. 3. char. 304
Instrumentū falsum in vno capitulo, an totum vitietur. Ang. in verb. falsario. ver. pone. nu. 45. c. 144
Instrumēti pacis productio, quādo fieri valeat. Ang. in verbo, comparent. vers. item. nume. 4. cah. 224
Instrumenti pacis vulnerum tantum productio, an sibi prosit si ex dictis vulneribus mors est secuta. Ang. vbi supra, nume. 5 char. ea.
Instrumento pacis producto quod habitum fuit a filiis masculis occisi, si est filia quæ contradicat quid erit. Ang. vbi supra. nu. 27. char. 229
Instrumentū an probet homicidiū q homicida possit puniri. Gād. sub rub. de pœnis reorū. n. 15. c. 333
Instrumentū simpliciter productū, si super euidenti suspicione illius feratur sententia, an producens puniatur de falso, Gand. sub rub. de falsa. n. 7. c. 355
Instrumentum continens plura capitula, quorum vnū tātū est falsum, an propter hoc cēsebitur totū falsum Gād. vbi supra. n. 8. 9. 25. & 27. char. ead.
Instrumentū in aliqua parte falsum, an dicatur totū falsum. Bon. sub rub. de falsis. nu. 9. char. 400
Instrumentum in quo deest litera vel syllaba aut dictio, an per hoc vitietur. Bo. vbi supra. n. 11. c. e.
Instrumentum si est falsum ibi, vbi nō est vis instrumenti, an qui fecit, vel qui vtitur, dolose puniatur. Boni. vbi supra nume. 14. char. ead.
Instrumentum debet facere quidam inter te & me super aliquo negotio in mei fauorem, & requisitus a me non vult facere, an falsum committat. Boni. vbi supra nume. 24. char. 402
Instrumentum dolose factum in quo deficiebat mensis indictio vel locus, quomodo punitur. Bon. vbi supra. nume. 29. char. eadem.
Inscriptio requiritur de iure canonico ad pœnam talionis. Augu. in gl. & ad querelam. in verbo secundo. nume. 6. char. 18
Instigans vel solicitans q iudex torqueat & condemnet reum ad vindictam publicam, & per iudicem puniri non poterit postea agere ad vindictā per iniuriam suam. Ang. in eadem gl. in verbo, & tene menti. nu 94. char. 48
Inuentus cum equo in via portare vetita extra districtum, an iste punietur. Gand. sub rub. de rebus non portandis. nume. 10. & 11. char. 369
IVDEX inquirens & non probans, an incidat in Turpillianum. Augu in gl. hæc est quædam inquisitio. in versic. quæro. num. 82. char. 14
Iudice inquirente de delicto, de quo non potest inquiri, poterit appellari, si appellās alleget causam impedientem processum. Ang. in eadem gloss in verbo, & notanda. nume. 87. char. 15
Iudex causarum ciuilium, qui habet iurisdictionem tantum nō potest de criminali cognoscere vel punire. Ang. in gl. per iudicē. in prin. nu. 1. char. 16
Iudex an possit cogere illum vt accuset, cui illata est iniuria. Ang. in glo. & ad quærlam. in verbo, quæro. nume. 75. char. 31
Iudex an possit præfigere terminum intra quē quis accuset, vel inchoatam accusationem prosequatur. Ang. in eadem glo. in verbo, quæro. nu. 58. c. ea
Iudex nunquā potest imponere alicui perpetuū silentium, nisi præcedat bina monitio facta per iudicem de qua appareat in actis. Ange. in eaden glo. eod. verbo. nume. 59. char. ead
Iudex si dixerit processum fore cancellandum, tamen iterum causa poterit in iudicio deduci. Ang in ead. glo. eod. verbo. nume. 60. char. eadem
Iudex producta accusatione facit sibi dari licentiam ab accusatore q ex suo officio pro vindicta publica possit prosequi in dicta accusatione, & facere ea quæ potest ipse accusator. Ange. in eadē glo. in verbo, & adde. nu. 61 char. 33
Iudex competens in causa criminali est ordinarius. Ange. in ea. glo. in verbo, quæro quis. n. 81. c. 43
Iudex nō tantum quando principaliter additur per viā accusationis criminaliter, sed etiā si additur ciuiliter super delicto, potest reū punire de delicto Ange. in eadem glo. in verbo, vltimo. nu. 97. c. 44
Iudex an possit recipere in testem in processu inquisitionis ipsum denunciantem. Ange. in verbo eodem. in vers. quæro. nu. 21 char. 4

Iudice procedente contra aliquem, tanquam contra insignem latronem, & ita condemnâte cum pro sententia præsumatur, non potuit condemnatus appellare dicendo se esse latronem, sed non insignẽ. Ange. in verb. Caium, versi. & tene. nu. 15. ch. 57

Iudex eodem tpe potest inquirere cõtra mille de diuersis criminibus in diuersis tẽporibus cõmissis. Ang. in verb. Andreã, vers. si vero. nu. 17. char. 61

Iudex bonus, inquirit cũ quibus et per q̃ loca cõuersantur delati seu inq̃siti, quos torquere intẽdit. Angel. in ver. quod fama publica. nu. 19. char. 74

Iudex multũ debet temperare sententiã ex præsumptione violẽta. Augu. in eod. ver nu. 24. 25. 26. c. 75

Iudex an posit dare securitatẽ accusato q̀ veniat ad eũ pro se excusando vel pro aliqua informatione curiæ. Ang. in verb. qd fama publica. n. 61. cha. 82

Iudici cuilibet cõpetẽti licet malefactorẽ capere, Ange. vbi supra. versi. nono nota. nu. 65. char. 83

Iudex an posit statuere præmiũ capienti malafactorem, Ang. vbi supra. versi. xiij. quæro. n. 72 ch. 85

Iudex tenetur visitare carceratos, & facere q̀ habeant sibi necessaria. Ang. vbi supra, versi. & aduertas, nume. 90 char. 88

Iudex non debet ad torturam deuenire nisi in subsidium, & quando veritas aliter haberi non potest. Ange. vbi supra. nume. 94 char. ead.

Iudex ne teneatur in syndicatu faciat apparere in actis torturam cum moderamine habitam, secundũ q̀ exigebant indicia de tali inculpato. Ang. vbi supra. versi. sed aduerte. nu. 120 char. 94

Iudex ex suo officio potest punire, quando in actu iudiciario fit aliquod delictum coram iudice, vel a parte, vel a notario, seu a teste, vel ab aduocato. Augu. in verbo, falsario. nu. 25 char. 141

Iudex in sua inquisitione debet dicere sanguis exiuit, quia tũc verificabitur etiam si gutta sanguinis exiuerit, secus si cum sanguinis effusione, Ange. in verbo, sanguis exiuit. nu. 1 char. 156

Iudex eligens medicum imperitum ad videndum, an cicatrix sit remansura, si male referat medicus, an teneatur iudex. Aug. in ver. cicatrix. n. 7. c. 158

Iudice condemnante aliquem q̀ amputetur sibi manus, an intelligatur de dextra vel sinistra. Augu. in verbo, membrum. nu. 10 char. 160

Iudex in electione medicorũ adhibendorũ vulnerato, quando debeat se intromittere. Augu. in verb. & ex interuallo. versi. quæro. nu. 4 char. 166

Iudices an possint condemnare fures ad furcas, & ad restitutionem rerum. Augu. in verbo, & vestẽ. versi. tu autem. nu. 11 char. 170

Iudex negligens in facere restituere res furatas damnum passo, an teneatur, Ang. vbi supra, versi. quæro an quis. nu. 23 char. 174

Iudex q̃ verba debet ponere in inquisitione, si vult quod ille qui percussit non letaliter teneatur de occiso. Ang. in verb. dicto maleficio. nu. 2. char. 180

Iudices cauti habita qualiquali informatione de delicto iubent reum capi, si pœna est corporis afflictiua. Ang. in verbo, iudex commisit, n. 4. char. 192

Iudex vel statutum si concedit minorem dilationem quam faciat lex. quid erit faciendum. Aug vbi supra. versi. tu autem. nu. 9 char. 192

Iudex an posit citare subsidium suũ in alieno territorio existẽtẽ. Ang. vbi supra. vers. q̃ro. n. 11. c. 193

Iudex vnus præuenit in citatione verbali, alius in reali, quia capit reum personaliter, quis dicatur præuenisse. Ange. vbi supra. nu. 14 char. 201

Iudex originis præuenit in citando, & iudex delicti in sententiãdo, quis erit potior. ibid. nu. 15. char. ea.

Iudex inquirit de homicidio & in processu, non solũ apparet de homicidio, sed de furto, an poterit sequi condemnatio de furto. August. in verbo, qui dominus. versi. quid. nu. 6 char. 196

Iudex absoluit reum bannitum sub ista conditione, vt non audeat de cætero similia attentare, secus ipso iure cadat in primas pœnas, Ange. vbi supra. versi. quid autem. nu. 10 char. 200

Iudex an posit repellere procuratorem, qñ de pluribus inquiritur contra vnũ quorum aliquod inferi pœnam sanguinis alterum non. Angel. vbi supra. versi. quæro. nu. 19 char. 203

Iudex posuit Titium in banno centum librarum, q̃a Seiũ vulnerauit. an iudex poterit eligere illã pecuniã. Ang. ubi supra. uer. qd si statuto. n. 52. c. 207

Iudex non debet recipere aliquam responsionem in maleficiis, nisi iuret reus de respondendo veritatẽ, per verbum veritatis, non autem credulitatis. Ange. in verbo, comparuerunt, nu. 1. char. 209

Iudex quomodo purgabit iudicium proueniens ex confessione in tormentis facto. Aug. vbi supra versi. tu autem. nu. 10 char. 210

Iudex an miscendo diuersa genera probationum, posit suam probare intentionem, & reus se defendere. Ang. vbi supra. nu. 15 char. 218

Iudex postquam cõclusum est in causa, potest testes & alias probationes inducere contra reum ex officio suo, & debet iudex facere rñdere reum aut feci vel non feci, non autem nego me esse culpabilẽ. Ange. vbi supra. versi. quæro. nu. 20 char. 212

Iudex habens minorem xxv. annis, fortiam pro aliquo delicto quomodo facere debeat. Ang. in verb. comparuerunt. nu. 7 char. 421

Iudex an & qñ posit facere scribi in actis in responsione malefactoris q̀ sponte est confessus. Angel. vbi supra. nu. 16 char. 215

Iudex q̃ torsit reũ nõ p̃cedentibus indijs, nõ euitabit falsum, qũo intelligitur. ibid. nu. 17 char. ead.

Iudex in licentia per reum sibi data de procedendo debet apponere ista verba vsque ad sñiam inclusiue. Ang. in verbo, qui iudex nu. 1 char. 218

Iudex in criminalibus vbi imponitur pœna relegationis, an posit procedere cõtra absentem. Ange. vbi supra. nu. 2 char. ead.

Iudex debet esse cautus in fideiussione recipienda, q̀ late eã accipiat vt comprehendat casum si reus appellaret, & per iudicẽ appellationis esse iudicatũ. Ang. in verbo, pro quibus. versi. & sis. nu. 2. c. 219

Iudex tenetur in syndicatu fisco si principalis non est soluendo. Ang. vbi supra. nu. 4. 5 char. ead.

Iudex imponit militi quod faciat detineri & carcerari ipsum reum periculo militis. Angel. in verb. qui iudex. nu. 5 char. 221

Iudex secularis, an posit cõdẽnare ad carcerẽ perpetuum. Ang. in ver. q iudex. ver. q̃ro. n. 9. c. 219

Iudex vt sedet tumultum populi, potest pendente dilatione facere executionem corporalem. Aug. in verb. qui iudex. nu. 15 char. 224

Iudicis partes in termino defensiuo sunt testes repetere & alios de nouo inducere, Angel. in verbo, qui iudex, numero 8 char. 120

Iudex

Iudex ostendere pōt ꝙ ille qui fuit interfectus non erat bannitus, & pōt replicare, ꝙ licet esset bānitus, ꝙ appellauit a sententia. Ange.ibid.n.2.c.ea.

Iudex pōt dicere, quod licet ille qui fuerit interfectus esset bannitus, tamē fuit postea rebannitus & cancellatus. Ange.vbi supra.nu.7 char. 231

Iudex an possit ferre sententiam in criminalibus in alio loco maiorum suorū. Ange.in verbo, nos. T. potestas.nume.2 char.238

Iudex ordinarius licet debeat ferre sententiam in loco maioris, an possit alium locum eligere. Augu. vbi supra.nume.3 char.ea.

Iudicis factū non plus operatur si plus condemnaret, vel minus quam deberet. Angel. in verbo, saluo.nume.2 char.ea.

Iudex qn̄ possit aliquam clausulam addere sententiæ, vel ab ea detrahere. Ang.i eo.verb.n.4.c.239

Iudex volens recedere a pœna legali dēt in sententia cām inserere. Augu.in verb.& quia.n.2.c.240

Iudex licet non exprimat causam in snīa in casibus in quibus debet exprimere, tamen sententia valet. Augu.vbi supra.nu.3 char.ea.

Iudex an possit contra vnum ex inquisitis ferre sententiam & contra alios suspendere processum. Ange.in verbo, dictum Sempronium. versi & vt videatis.nume.9 char.242

Iudex sit cautus cui facit pœnam applicare propter statuta, quæ fere diuersimode disponunt. Ange.vbi supra.versi.& tu iudex.nu 10 char.ea.

Iudex potest dare delatori maleficij partē cōdēnationis in præmiū. Ang.in verb.dandis. nu.3.c.243

Iudex an possit dare partē condemnationis accusatori in præmium. Ange.vbi supra.nu.7 char.244

Iudex ex causa potest augere & minuere pœnas a statuto ordinatas. Ange.in verbo, quas si non.nu mero 10.& an possit.nu.13 char.246

Iudex debet in snīa exprimere causas, pp quas a pœna ordinaria recedat. Ange.vbi supra.nu.11.c.ea.

Iudex qui sine causa auget vel minuit pœnas, qua pœna puniatur. Ange.vbi supra.nu.15 char.247

Iudex in pœnis arbitrarijs, an possit transgredi cō suetudinem loci, & stylum illius curiæ, & sicut iudex potest augere & minuere pœnam a lege impositam, an & a consuetudine. August. vbi supra. versi.quid autem.nu.16 char.247

Iudex in alternatiuis, etiam si verba dirigantur ad se debet minorem pœnam eligere. August.in ver. quas si non soluerit.nu.13 char.250

Iudex an possit dare electionem mortis reo morituro. vbi supra.nume.16 char.ea.

Iudex qn̄ facit executionem corporalē, debet habere rē clarā. Ange.in verbo, & ibi caput.n 1.c.151

Iudicio falsi motu inter partes, si constat ꝙ notarius & testes habuerint notitiā de hoc, qūo fiet. Augu. vbi supra.nu.15.16. char.254

Iudex imponens pœnā mortis incōsuetā an puniat i syndicatu. Ang.vbi supra.ver.& bn̄.n.29.c.256

Iudex in crimine in quo tacite venit bonorū ademptio non dicat in sententia condemnamus Caium cum confiscatione bonorum. Ange. in verbo, & eius bona.nu.1.2 char.259

Iudex qn̄ pronunciat super eo, super quo delictū est de iure cōi, & ordo condēnandi est de iure municipali, quomodo procedet. Aug.vbi supra.n.7.c.261

Iudex non debet esse proteruus in admittēdo appellationē, quia teneretur l.Iulia de vi publi. Ange. in verbo.præsente Caio.nu.18 char.271

Iudex qui facere debeat, si appellatur a sententia criminali, et illā nō recipiat, & an a reiectione appellationis sit appellandum. vbi supra.nu. 28.ca.273

Iudex qui nō admisit appellationē quā recipere debebat, qua pœna punietur. Ang. ius vbi supra. numero 29 char.274

Iudex si recipiat testes super infamia alicuius officio mero, nō auditur contradictor volens probare de sua bona fama. Gand sub rub. quomodo de maleficiis cogno.per inquisitionem. nu.16 char.291

Iudice inquirente de maleficio in aliqua domo facto an personæ viles illius domus poterunt esse testes. Gandi.sub rub.eadem.nu.21 char.292

Iudicantis arbitrio generaliter committitur crimen puniendum, vbi a lege pœna non est imposita. Gādin. sub rubic. quomodo cognoscitur de maleficio per exceptionem. nume.2 char.298

Iudex quomodo se habere debeat in pœnarum impositione, & quæ considerabit. Gandi.sub rub.de pœnis reorum.nu.8 char.332

Iudex ac executores illius cum nonnullis alijs excusantur a pœna legis Corne.de sicca. Gandi.sub rubri.de homi.& eorum pœnis.nu.2 char.345

Iudex an ex officio suo possit quærere in domo alicuius, an ibi sit latro cum furto. Gandi.sub rub.de furibus.nume.19 char.356

Iudex ante omnia respicere debet, ne quid durius aut remissius statuat; quam causa deposcat. Bonifa.sub proœm.nu.2 char.382

Iudices non debent iudicare secundum eorum conscientias, sed secundum leges & probationes sibi factas. Bonif. vbi supra.nu.3 char.ea.

Iudex per ordinē iuris debet inquirere veritatē modis licitis & concessis a iure. Bonif.ibi.nu.4.c.ea.

Iudex debet in dubio potius absoluere, ꝙ condēnare, & potius contra fiscum & cōmune loci, ꝙ contra priuatā personā. Bonifa. vbi supra.nu.5.ca.ea.

Iudex non debet esse nimis credulus, nec de facili se mouere. Bonifa. vbi supra.nu.6 char.383

Iudex nō debet verecundari corrigere errorem suū, si errauit. Bonif. vbi supra.nu.7 char.ea.

Iudex nec prece nec pretio a iustitia declinare debet Bonif. vbi supra.nu.9 char.ea.

Iudices qui differunt peccata punire ad iram Deum prouocant. Bonif. vbi supra nu.10 char.ea.

Iudex non debet habere nimiā familiaritatem cum subditis. Bonif. vbi supra.nu.11 char. 104

Iudex non debet illicita statuta audire, nec iniquas leges obseruare, & maxime quæ sunt cōtra legem Dei & ecclesiasticam libertatem, Bonifac. vbi supra.nume.12. char.ead.

Iudex condemnando aliquem ad mortē, vel ad mēbrum, aut ad pecuniā, prout volunt leges, nō peccat. Bonifa. vbi supra.nu.16 char.ea.

Iudices caueant, ne timore, vel amore, aut pretio, aliquid faciant contra Deū & salutē animarū suarū. Bonifa. vbi supra.nu.18 char.ea.

Iudex an possit instrm̄ falsum sibi datū retinere & comburi facere. Bonif.sub rub.de fal.nu.12.c.402

Iudex q nō punit cōtra hanc legē peccantes, qūo puniat. Bonif.sub ru.ad l. Iul.de vi priua n.3.c. 403

Iudex an possit imponere maiorem pœnam quę de iure debeatur lege Iul.de vi pub. qūo intelligitur.

Bonifac.sub rub.ad l.Iul.de vi publi.nu.2.c.404
Iudicis cameram intrans & rogans, vt sibi in aliqua causa faueat, quomodo puniatur. Bonifa. ad l.Iul. de ambitu.nume.3 char.ead.
Iudici nullus debet exhiberi, nisi cōstet de mandato iudicis.Bo. sub ru.de citatione accusati.n.2.c.413
Iudex ex causa pōt nouā dilationē cōcedere. Bonif. sub rub. de cōpa.acc.cū for.confess.&c.n.55.c.416
Iudex si assignauit terminum accusatori ad probandum & reo ad se defendendum illis elapsis quomodo procedit.vbi supra.nu.56 char.ea.
Iudex arbiter & assessor, an repellatur a testimonio Bonifa.sub rub.de testi.nu.43 char.422
Iudex ex præsumptione cum vno teste de veritate, quomodo proceditur in ciuilibus & in criminalibus.Bonif.sub rub.de præsump.nu.5 char.428
Iudice volente aliquem torquere, si reus dicat antequā torqueatis me; detis mihi meas defensiones, quid faciet iudex. Bonif. sub rub. quæ indicia debeant præcedere torturam.nu.10 char.431
Iudice dicente extra locum torturæ aut dicas veritatē, aut ducā te ad torturā, an ista cōfessio dicatur facta metu tormentorū Bonif.vbi supra.n.4.c.431
Iudex diligenter debet considerare ne grauiorem pœnam imponat, quā iuris sit, Boni.sub rub.de pœnis condemna.nume.6 char.433
Iudex circa pœnæ impositionem quid debet facere. vbi supra.nume.19 char.434
Iudex an possit pcipere suas condēnationes solui vsque ad talē terminū.Bonif. vbi supra. nu.22.c.ea.
Iudex quid facere debeat facta sibi denunciatione, Bonif.sub rub.de denuncia.nu.13 char.451
Iudex diligentiā debet habere super crimine sibi relato.Bonif.sub rub.de inquisitionibus.nu.7.c.452
Iudex debet formare inquisitionē secundū veritatē, & non aliter.Bonif. vbi supra.nu.14 char.453
Iudex an debeat dare copiam totius processus inquisito, ante quam cogat illum respondere. Bonifacius vbi supra.nume.15 char.ea.
Iudex quomodo debet esse cautus circa officiū maleficiorum ne decipiatur. Bonifacius vbi supra, numero 35. char.455
Iudex quomodo debet accedere ad locum mortui, & eum videre, & medicis credere, Bonifacius vbi supra.nume.36 char.ea.
Iudex intendens examinare testes contra inquisitū, an debeat eum citare & videat testes iurare. Bonifacius vbi supra.nu.39 char.ea.
Iudice faciente plura præcepta vnum post aliud de præsentando, an de omnibus sit condemnandus, Bonif.vbi supra nu.58 char.457
Iudex an possit iubere quod tales res furatæ requirantur in domo Titij vbi dicuntur esse, Bonifa. sub rub.de furibus.nu.33 char.459
Iudæi antequā crucifixissent Christum multis gaudebāt priuilegijs.Bonif.sub rub.de Iudę.n.1.c.407
Iudæi in quibus grauantur,& an Christianus possit cū Saracenis comedere.Bonif.vbi supra.n.2.c.ea.
Iudæi quomodo iurant.Boni.sub rub.de pœna blasphe.nume.16 char.408
Iudeam vel saracenam per viam matrimonij rapiēs quomodo punitur. Bonif.sub rubr.de raptoribus. numero 7. char.460
Iudex non debet desistere punire delinquētē.Bonif. sub rub.de pœna desistētis ab accusa.nu.13.c.477
Iudice colludente cum inquisito, absolutio non tenet & iterum poterit accusare.Bonif. sub rub.de collusione,nume.8 char.ea.
Iuramentū non est indicium sufficiens ad torturā, nisi vbi in ciuilibus faceret plenā probationē. Ang. in ver.quod fama publi.in versi.iurm aūt.n.35.c.76
Iurans & promittens alteri facere aliquod maleficium. quomodo punitur, Gandi.sub rub.de pœnis reorum.nume.50 char.342
Iurans seruare leges vel statuta quæ sunt contra legem diuinam vel naturalem, Bonifacius sub proœmio.nume.14 char.385
Iurans per Deum quomodo punitur.Bonif.sub rub. de blasphe.nume.10 char.408
Iuramentum impuberis an liget. Bonifacius vbi supra.numero.11 cha.ea.
Iurare per quæ liceat.Bonif.vbi supra.n.15.cha.ea.
Iurare multa sunt quæ excusant. Bonif. vbi supra, numero 17. char.ea.
Iusiurandū an possit deferri in criminali vel publico iudicio.Gandi.sub rub.de transact.nu.25.c.329
Iustū dolorē tēperare est difficilimum. Ange.in verbo, dictus Titius. versi.quæritur nu.29.char.164
Iuuenis solutus inuentus cum puella soluta. contra quem fit inquisitio de tali carnali mistione, si vterque eorū confiteatur; quod vnus alterum desponsauerit, an credatur. Ange. in verbo, che hai adulterato, versiculo pone, nume.58 char.128

De litera L.

LABORATOR ductus in fundum alienum, an excusetur propter mandatum inducentis. August.in verbo, & Sempronium, versi.tu autem.nu.14 char.64
Lacerans, comburens, vel celans scienter scripturas publicas vel priuatas alteri spectantes, ita quod amplius nō appareant, incidit in falsum Ange.in verbo falsario, versi.quæro.nu.9 char.138
Laicus regulariter nō pōt clericū accusare. Ange.in verbo & ad querelam.ver.quæro. nu.82.char.40
Laicus licet contra clericum non possit examinari in criminalibus tamen examinatus facit indicium Augusti.in verbo, quod fama.nu.33 char.76
Laicus contra clericum qñ admittatur,& qñ non.Bonifa.sub rub.de testi.& q repellunt.nu.36.c.421
Lata sententia seu publicatione bonorum quæ bona contineantur. Angel.in verbo,& eius bona. versi. & no.nume.12 char.23
Latro famosus an possit suis defensionibus renunciare. Augu.in verb.qui iudex.nu.12 char.228
Latrones famosi qualiter puniantur.Bonif.sub rubr. de furtis robarijs & latrocinijs.nu.10 char.418
Latrones an censeantur, qui ordinauerunt inter se velle ire ad stratam,& derobare omnes transeuntes, & dum sic ordinarent fuerunt capti, & rem confessi sunt, quomodo puniantur, Bonifa.sub rub.de furibus,nu.1 char.458
Latronem capere potens si accepta pecunia permittit eum euadere, qua pœna punitur, Bonif.sub rub, de receptatoribus furum, & aliorum malefactorum,numero 2. 460
Latronem conseruantes ac receptantes sponte scientes eum esse latronem, quomodo puniuntur. Bonifa.vbi supra,nume.3 char.ea.

Latronem conseruantes si sint agnati vel coniuncti an puniantur. Bonif. vbi supra, nu. 4. char. ea.
Latrones tenēs in domo vel agro, & nō offerens eos iudici, quomodo puniatur. Boni. vbi supra. n. 9. c. e.
Latrones apprehensi debent interrogari de socijs, & receptatoribus a iudice, vt postea notificet alteri iudici, vbi illi socij & receptatores degunt, quomodo in tali negotio sit pcedendum. Bonifa. sub rub. de carceribus. nu. 15 char. 476
LENOCINIVM est delictum maius adulterio. Ang. in verb. che hai adulterato la mia donna. versi. nunc. nu. 69 char. 132
Lex in materia pœnali loquens de filiis, an comprehendat naturales. Aug. in verb. & hai tradito. versi. quæritur. nu. 15 char. 135
Lege Cor. de sica. qui teneatur, siue liberum hominē, siue seruum occiderit. Angel. in verbo, & ex interuallo, nu. 1 char. 166
Lex vel statutum pro aliquo delicto imponit pœnam ad arbitrium iudicis, an tunc poterit iudex arbitrari pęnam mortis. Ange. in verb. & ibi caput. ver. quæro. nu. 44 char. 259
Lex. j. & ij. C. vbi de cri. agi opor. quomodo intelligantur quo ad reum domicilium habere. Gād. sub rub. vbi puniatur delinquens, nu. 3 char. 260
Leges vel statuta cōtra legē Dei vel ecclesiasticā libertatem, non valent. Bon. in prœmio. n. 13. c. 383
Lege Iulia de vi priuata qui teneantur & qñ quis tenetur pluribus legibus, an puniatur pluribus vel vna. Boni. sub ru. ad l. Iul. de vi priuata. n. 1. c. 403
Lege Iulia de vi publica qui teneantur. Bonif. sub rub. ad l. Iul. de vi pub. nu. 1 char. 404
Lege Iul. de ambitu, qui teneātur. Bonif. ibi. n. 1. c. e.
Lege Iulia repetundarum, qui puniantur. Bonifacius ibi. nume. 1 char. 405
Lege Iulia de annona, qui teneantur. Bonifacius ibi. numero 1 char. ea.
Lex Federici Imperatoris. ꝙ si quis quinque solidos furatus sit suspendatur, an sit seruanda. Bonif. sub rub. de furtis. nu. 13 char. 411
LIBELLVS in actione iniuriarum qualiter sit formandus. Angelus in verbo, & ad querelam. ver. no. nu. 96 char. 44
Libello eodem & inquisitione eadem, potest agi cōtra producentem falsos testes & contra falsarios testes, ange. in verb. & andream, versi. ex prædictis. nu. 28 char. 61
Libellus accusatorius non debet de necessitate continere ista verba contra voluntatem meā. angel. in verb. contra voluntatem meam. nu. 4 char. 181
Libellum dare an in omnibus & pro omnibus criminibus sit necesse. Gand. sub rub. qualiter fiat accusatio. nume. 2 char. 187
Libellus accusationis quæ debeat continere. Gandi. vbi supra, nu. 3 char. ea.
Libellus hodie nō datur, sed per totam Italiam simpliciter obseruatur quod sit accusatio. Gandinus vbi supra. nu. 7 char. ea.
Libelli criminalis exemplum. ibi nu. 9 char. ea.
Libello eodem an possim te accusare criminaliter, & petere rem furtiuam mihi restitui. Gandi. vbi supra. nu. 11 char. 288
Libellus, accusatio, denūciatio, & inquisitio q̄ debeāt cōtinere. Bon. sub ru. quid sit accusatio. n. 7. c. 435
Libellus, accusatio, vel alia scriptura iudicialis, vel instrumentum, potest concipi in prima vel tertia persona anni domini mēsis, & dies dati libelli scribi debent, non autem dies commissi delicti. Boni. sub rub. eadem. nu. 12 char. 435
Libellum famosum quando quis dicatur facere, & qua pœna puniatur. Bonifa. sub rub. de famosis libellis. nume. 1 char. 471
Libellum famosum qui fecit, & si nō constet ad cuius iniuriam factus sit libellus, tamen puniaur. Bonifa. vbi supra. nu 2 char. ea.
Libellum famosum falso faciens ad alicuius infamiam, punitur, Boni. vbi supra. nu. 4 char. ea
Libellum famosum inueniens & manifestans ad infamiam alterius in capitalibus indicijs, & nō capitalibus, tamen punitur. Boni. vbi supra. nu. 5. ch. ea.
Liberum corpus estimationem non recipit, sed si qs in aliquo membro est debilitatus a Titio, tunc propter expensas medicorum & medicinarum & operas quibus cariturus est poteris agere vt sibi emendetur damnum secundum taxationem iudicis. angelus in verbo, & ad querelam. versiculo nota, nume. 95 char. 43
Liberti & eorum filij, familiares, quando prohibeantur accusare patronos. Gandinus sub rub. qui accus. possint vel non. nu. 20 char. 278
Liber homo non potest perpetuis carceribus damnari, & plus puniuntur serui quam liberi. Boni. sub rub. de pęnis condēnationis, & bannis. n. 7. c. 433
Libero homine læso, quomodo estimatio dāni fiet. & an possit agi ciuiliter, & criminaliter. boni. sub rubr. de damno dato, nu. 89 char. 470
Limitatio Pa. de Cast. l. ij. ff. vt quis eum qui in ius, pro concordia testium variantium. Augu. in verbo, falsario. nu. 28 char. 141
Linguam sibi abscidens timore tormenti, dū procederetur contra eum deprehensum in adulterio vel alio delicto, an habebitur pro confesso. Bonif. sub rub. de inquisitionibus. nu. 41 char. 455
Literę Papæ vel prælatorum per q̄ reddātur suspectæ. Boni. sub rub. de falsis. nu. 6 char. 400
Litis contestatio, & nomen receptum inter eos quomodo differant. Gandinus sub rubri. qui accusare possint vel non, nu. 25 char. 293
Lis contestari debet super libello siue accusa & etiā iurari de calumnia. Bonifacius sub rub. quid sit accusatio. nu. 9 char. 436
LOCVS & tempus, an necessario sunt apponenda in criminalibus, & inquisitione. ang. in verb. de anno præsenti. nu. 1 char. 96
Locus cōmissi delicti confinatus maxime duobus confinibus, an ponatur in inquisitione. angelus in verbo, in platea. nu. 1 char. 110
Locus loci an debeat poni in inquisitione. angelus vbi supra nu. 2 char. 111
Locis pluribus eiusdem nominis, an requiretur vt demonstretur expresso nomine. ang. vbi supra. ver. quid si sint plura loca. nu. 3 char. ead.
Locus an cōfinari debeat quando quis mittit gentem ad terram abiectam, angelus vbi supra versicu. quæro. nu. 11 char. 112
Locus an sit confinandus in delictis quę committuntur in negligendo. Angelus vbi supra. versicu. & prędicta. nu. 12 char. ead.
Locus & tempus an debeant poni in l. aquil. Ang. vbi supra. nu. 13 char. 113

Locus in quo consueuit sententia ferri, an possit de partium voluntate omitti, & si non opponitur de loco, an partes videntur cōsentire. Ang. in verbo, nos T. potestas. nume. 4. char. 238
Locus maleficij an debeat designari hoc petēte accusato. Bon. sub rub. de citatione accus. nu. 18. c. 415
Loliū vel auenā vel quid simile in bladū meum immittens, vel vinū meum aut acetum corrumpens, an teneatur ad damnum. Bon. sub rub. de damno dato. nu. 39 char. 468
LVDENS cū falsis taxillis punitur pena falsi. Ang. in verbo, metidore de mali dadi. n. 1. ch. 149
Ludus in quo luditur pecunia vel alia res, quō sit prohibitus. Ang. vbi supra nu. 2 char. ea.
Ludum tenens quam acriter puniatur. Ang. vbi supra. versi. & viso nume. 6 char. 150
Ludens non solum punitur, sed etiam particeps, & ideo si statuto imponatur pœna ludenti comprehēditur particeps et socius. Ang. vbi supra. n. 7. c. 158
Ludum tenens quando impune possit offendi. Aug. vbi supra. nume. 8. char. ead.
Ludere quomodo quis dicatur compelli. Augusti. vbi supra. nume. 9. char. ea.
Ludo prohibito ibi vincens, an dicatur habere titulo lucratiuo. Ang. vbi supra. versi. quarto aduertas. nume. 13. char. 151
Ludens ludo prohibito, an teneatur satisfacere mutuantib. sibi in ludo. Ang. vbi supra. nu. 14. ca. 152
Ludenti si tertius mutuet pecuniam, an repetere possit. Augusti. vbi supra. nume. 15. char. ead.
Ludens mutuans collusori, si postea ex interuallo ille qui pecuniā mutuo accepit, promittat per stipulationē illā pecuniā restituturū poterit pecuniam mutuatā repetere. Augu. vbi supra. nu. 16. ca. ead.
Ludere etiā in ludis vetitis licitū est aliquid vescēdi causa. Aug. vbi supra. vers. & tene mēti. n. 17. c. e.
Ludentium pœna ludo prohibito quæ sit. Ange. vbi supra. numero. 18. char. ead.
Ludens ludo prohibito, si nolit repetere. Ange. vbi supra. versi. quæro. nume. 19. char. ea.
Ludens vincens, & perdens potest puniri arbitrio iudicis de hoc inquirētis. Ang. vbi supra. n. 20. c. e.
Ludens ludo permisso & videns, an possit ab eo repeti in foro contentioso. Augu. vbi supra. versi. tu autem. nume. 22. char. 153
Ludens ludo reprobato, & vincens an debeat restituere. Augu. vbi supra. nume. 23. char. ea.
Ludēs ad zardū, quādo dicatur cōmittere vnū delictū vel plura. Ang. vbi supra. ver. qro. n. 25. c. 133
Ludus quis sit permissus. Ang. vbi supra. nu. 26. c. e.
Ludentibus pluribus vnus alterum percussit, quomodo puniatur. Bonif sub rub. de insultu & percussione defen. nume. 18. char. 385
Ludendo si vnus ex socijs alium impellat, qui cadens si frangat caput vel brachium, an impellens puniatur. Boni sub rub. de inquisitionibus & earum formis. nume. 43. char. 455
Ludendo & currendo si vnus alteri data opera damnum dederit, an teneatur. Boni. sub rub. de damno dato. numero. 53 char. 468
Ludus azardi est diabolicus, & a quo sit inuentus. Bo. sub rub. de ludo azard & alearū. nu. 1. ca. 473
Ludus a earū ad quid sit inuentus. & qui ludi sint prohibiti & quō amissum in ludo possit repeti & qui debent prouidere, ne tales ludi fiant. Bonifa. vbi supra nume. 2. char. ead.
Ludus alearum quis sit, & qui ludi sint prohibiti, & qui concessi. Boni. vbi supra. nu. 4. char. ea.
Ludere nemo cogi debet, & cogens ludere quomodo puniatur. Boni. vbi supra. nu. 6. char. ead.
Lusores isti, qua pœna puniantur. Bonifac. vbi supra. nume. 13. char. 474
Ludere videntes seu stantes super ludo, an puniantur, & quid de mutuātibus pecuniam ludentibus. Bonifac. vbi supra. nume. 15. char. ead.
Ludo amittere an solū pecuniā sit prohibitum, vel etiā alias res prohibeatur perdi ludo, ludere autē ad schacos nō est ꝓhibitū. Bo. ubi supra. n. 17. c. e.
Ludētibus pluribus simul. si vnus aliū offendat non dolose, nec data opera, nō tenetur. Bon. sub rubri. quibus cōcessa est correctio. nume. 11. char. ea.
Lupo vel alio animali alicuius dante damnum, quō ille qui tenet tale animal puniatur. Bonifac. sub rub. de damno. dato. nu. 15. char. 467
Lupo vel vrso aut alia bestia aufugiente a domino an dominus teneatur si quis interficiatur, & quæ actio dabitur. Bo. vbi supra. nume. 16. char. ead.

De litera M.

MAGISTRATVS & princeps, an incurrant in pœnā si nō expellunt hæreticos de suis terris. Boni. sub rubr. de crimine hæresis. nu. 16. cha. 406
Magicis est prohibitū accedere ad domū alterius, causa faciēdi istā artē. Boni. sub rub. de sortilegiis & mathematicis. nume. 14. char. 409
Magicā artem dicēs, & addiscens qua pena plectātur. Bo. sub rub. de sortilegijs. nu. 16. char. ead.
Magicis artibus inducētes animos mulierū ad libidinē quō puniantur Bo. vbi supra. nu. 17. cha. ea.
Magistratus aliquid faciēs ꝓ suo officio, et curia, nō tenetur iniuriarū, alias sic, & minor magistratus durāte officio poterit iniuriarū cōueniri. Bonifa. sub rub. de iniurijs. nume. 55. char. 465
Magistratui damnū danti an credatur & teneatur. Bon. sub rub. de damno dato. nu. 46. ca. 468
Magister potest discipulū in disciplina corrigere. Bo. sub ru. de qbus cōcessa est correctio. n. 3. c. 474
Magistratus potest corrigere subditos secundum qualitatem delicti. Bon. vbi supra. n. 12. char. ead.
Maior verberans iuuenē causa corrigendi, non excedens modum. non tenetur iniuriarum. Bon. vbi supra. nu. 9. char. 474
Maleficio commisso in confinibus duarum villarū, quis syndicus tenetur denunciare delictum. Ang. in verbo, necnon. nume. 26. char. 51
Maleficium commissum casu fortuito, an teneatur syndicus denūciare, & si nō denūciat, an incidat in pœnā statuti. Ang. in verb. e. vers. qro. n. 36. c. 53
Malefactore existente in carcere, vel eunte ad supplicium, si cōiuncti sui iuste appellent, tamē iudex vult prosequi, potest de facto resisti iudici & talis executio impediri. Ange. in verbo, ꝙ fama publica nume. 56. char. 81
Malefactor an vbilibet, & sic etiam in ecclesia, capi possit. Ang. vbi supra nu 59. char. ead.
Malefactor qui cōmisit atrox delictū, & si habeat saluū cōductum. tamen pōt iudex eum capere & punire. Ang. vbi supra. nu. 60. char 82
Malefactor pro crimine qui veniat relaxandus captis fideiussoribus, an possit detineri iuste & carcerari

cerari, vt doceat socios mandatores & auxiliatores. Ange. vbi supra. nu. 64. char. 85
Maleficio commisso per plures dies ante natiuitatem domini si inquiritur post natiuitatem, & dicatur de hoc anno de mense Decembris, an valeat inquisitio. Ange. in ver. de anno psenti. n. 11. c. 180
Maleficio commisso per vnum ex duobus simul stātibus, an ex hoc solo ꝙ stat secum dicatur præstare opem. Ange. in verbo, dicto maleficio. vers. quæro. nu. 19 char. 181
Maleficio probato per testes si dicatur cōmissum de nocte, inquisitus potest inducere testes ꝙ in illa nocte luna non lucebat, sed erat obscurum. Ange. in verbo, qui iudex. versi. quid aūt. nu. 24. char. 240
Maleficiorum cognitio quomodo fiat, quando crimen est notorium. Gandi. sub rubri. quomodo de maleficiis. cog. nu. 1 char. 293
Maleficiū cōmissum ob defensionē sui filiorū, & rerum, an puniatur. Gandin. sub rubrica de defensionibus. numero. 1 char. 323
Maleficiū commissum ob tutelam vxoris, an puniatur. Gand. vbi supra. nu. 2 char. ea.
Maleficiū cōmissum quādo impune committi possit. Gandi. sub rub. de pœnis reorum. nu. 3. char. 331
Maleficium cogitans & agens, non tamen perficiēs, an puniatur. Gand. vbi supra. nu. 4. & 5. char. ea.
Maleficium agens & perficiens, non tamē de illo cogitans, quō puniatur. Gandi. vbi supra. nu. 6. c. 331
Maleficium debet esse instructum apertissimis documentis, vt possit pęna imponi. Gandin. vbi supra. nume. 14 char. 332
Maleficium commissum per Placentinum in districtu Cremonæ, quid fiat, & an puniatur pęna statuti extantis tempore cōmissionis illius. Gandi. sub rub. de pęnis reo. nu. 16. & 17. char. 333
Maleficio commisso propter quod aliquod membrū abscindi debeat, quod membrum abscindetur. Gā. vbi supra. nume. 22 char. 334
Maleficio a pluribus commisso, qui erunt conueniendi, & qui tenebuntur. Gandi. sub rub. de pęnis. numero. 32 char. 335
Maleficiū, percussio, aut dānum a pluribus factum quādo punietur. Gand. vbi supra. nu. 46 char. 342
Maleficiū casu cōmissum an puniatur. Gan. sub rub. de homicidiar. & eorum pœnis. nu. 21. char. 349
Malefactores quos prohibeamur per iura recipere. Gand. sub rub. de furibus & latronibus. n. 15. c. 453
Maleficiorū causæ in quibus locis tractētur, & delicta puniātur. Gā. sub ru. vbi puniat. n. 1. et 3. c. 360
Maleficio spoliationis commisso in vno loco, & spoliator reperitur in alio loco, an ibi possit accusari. Gan. vbi supra. nu. 5 char. 361
Maleficio commisso propter quod domus delinquētis veniat destruenda, an vxor poterit defendere ne destruatur ratione dotis suæ. Gandi. sub rubri. de bonis malefactorum. nu. 3 char. 361
Maleficio commisso propter quod bona veniunt publicanda, si malefactor donauit omnia sua bona, an valeat donatio. Gand. vbi supra. nu. 5. char. 362
Malefactor cōdēnatus in centū, in carcere existens dedit fideiussores de nō fugiēdo, postea fugit, quid fiet. Gan. sub rub. de aliquib. qōnibus. nu. 10. c. 366
Maleficiū, crimē, excessus, & delictū, qui sint. Boni. sub rub. quid sit maleficium. nu. 1 char. 384
Maleficio probato per duos, vel tres testes, & malefactor etiam cum tormentis non confitetur, an puniatur. Boni. sub rub. de probatione, & quot sunt genera proba. nu. 21 char. 419
Maleficium committens non dolo, nec culpa, sed negligentia, an puniatur. Bonifa. sub rub. quid sit accusatio. nu. 99 char. 446
Maleficium commisit Titius, dum eum vellet quidā accusare, sed medio cuiusdam amici destitit ab accusa. & delinquens dedit certam pecuniam offenso, an punietur. Bonif. sub rub. ea. nu. 105. char. 170
Malefactore indicare, an quilibet teneatur. Bonifa. vbi supra. nu. 130 char. 449
Malefactorē capere, & ad iudiciū ducere, an quilibet teneatur. Boni. de recepta. furum. nu. 11. char. 461
Mandare quis dicatur. Ange. in verbo, & Sempronium, in prin. nu. 1 char. 62
Mandatum dicitur licet verba non sint imperatiui modi. August. in eo. verb. nu. 2 char. ea.
Mandati assassinamentum, & assassino conueniunt ea quæ dicuntur in mandante, & mandatario. Ange. in eod. verbo. vers. vnde. nu. 6 char. 63
Mādans maleficium, ꝙ nō est secutū, an teneatur ex mandato. Ange. in eo. verbo. versi. q̄ro. nu. 7. c. ea.
Mandatum tunc punitur pęna ordinaria, quando tale mandatum habetur pro perfecto delicto in se. Augu. in eo. verbo. nu. 8 char. ea.
Mādans ipse an teneatur, si mandatarius non pōt teneri. Ange. in eo. verb. versi. q̄ro tertio. nu. 9. c. ea.
Mandans si tenetur, an etiam mandatarius teneatur, vel aliquo casu excusetur. Ange. in eo. verbo. versi. quanto. nu. 16 char. ea.
Mandaui tibi occideres Titium, diu stetisti, & postea commisisti delictum, an ego tenear. Ange. in eo. verbo, versi. v. nu. 15 char. 64
Mando tibi vt mandes alii, an tu secūdo mādās tenearis. Ang. in eo. verb. versi. vj. nu. 16 char. ea.
Mandans an teneatur ex mādato, vel ex delicto postea secuto, ꝙ est vtile scire propter locū & tempus, & alia quæ in inquisitione debent poni. Ang. in eo. verbo, versi. 7. nu. 18 char. 65
Madans obligatur ex mandato, quando mandatum de per se habetur pro delicto perfecto, etiam si nō sequatur delictum, & tunc inspicitur tempus & locus mādati. Aug. in eo. verb. & versi. nu. 21. c. ea.
Mandans maleficiū, eo secuto nihil agit in passum intrinsece per se, sed per causam extrinsecā. Ang. in verbo, eo. vers. decimo. nu. 24 char. 65
Mandans, & mandatarius, an puniantur ea. l. Ange. in eo. verbo, vers. xiij. nu. 30 char. 66
Mādans secuto facto, an dicatur vere facere, vel interpretatiue. Ang. in eodem verbo, versi. xiiii. numero. 31 char. 67
Mandans an teneatur vt principalis, vel accessorie vt opem præstans. Ange. in eodem verbo, & versiculo. nume. 37 char. 68
Mandans an teneatur ex sola attentatione mandatarii, etiam non perficientis delictum. Ange. in eo. verbo, versi. xvij. nu. 38 char. 69
Mādās an teneatur, si mādatarius excedat fines, mādati. Ange. in eod. verbo, versicu. decimooctauo. numero. 39 char. ea.
Mandans & mandatarius coram diuersis iudicibus conuenti, an possint petere se remitti ad eundem iudicem, & coram eodem iudice conueniri. Ange. in eo. verbo, vers. xx. nu. 41 char. ea.

Man-

Mandans non expresse, puta quia non dixit, volo interficias Titiū, sed dominus cui fuerit illata iniuria dixit famulo, nō redeas domum, nisi sentiam aliquid de isto negotio, an talis dominus mādans, si famulus occidat iniuriantem teneatur ex mādato. Ange. in eo. verbo. versi xxj. nu. 41. char 70
Mandatum factum fuit Florentiæ, sed homicidium factum Bononiæ, vbi ille mandans poterit puniri. Ange. in verbo, existens. nu. 2 char. 95
Mandato iudicis apparente si non constet. q̄ citatus sit nuncios, an sibi credatur. Ange. in verbo, Petro versi. iij. nu. 6 char. 195
Mandans aliquod maleficiū fieri, videtur illud propria manu committere, & grauius peccat. Gandi. sub rubrica de pœnis reorum. nu. 12 char. 332
Mādatario punito propter homicidiū cōmissum, an iudex possit cōtra mandantē procedere. Gandin. sub rub. de homicid. & eorum pœnis. nu. 9. c. 346
Mandans homicidium fieri data pecunia mandatario homicidio non sequuto, an puniatur. Gandin. vbi supra. nu. 11 char. 347
Mandans quidā Florentinus cuidam amico suo vt cōmittat tale maleficiū alibi, illo cōmisso, an debet cognosci Florētiæ, an vbi factum est maleficium. Bonifa. sub rub. de fal. nu. 31 char. 401
Mandans an grauius peccet, quam committens. Bonifa. sub rub. quid sit accusatio. nu. 112. char. 447
Mane vel sero, an dicatur nox, vel dies. Ange. in verbo. de nocte. nu. 2 char. 101
Manifestum quid sit. Gand. sub rub. de rumore occulto. & manifesto. nu 3 char. 304
Manus quando venit amputanda. Gandin. sub rub. de pœnis reorum. nu. 23 char. 334
Manus si debet alicui amputari, & tantum vnam habeat qui. i fi. ndum. Gandi. vbi supra. nu. 24. c. 335
Manus si debet alicui amputari, & nullam habeat, quid fiet. Gand. vbi supra. nu. 25 char. ea.
Manum in quibus casibus quis dicatur amittere. Gandi. vbi supra. nu. 52 char. 334
Marito habenti aliquē suspectū de adulterio cum vxore sua, quando liceat eum interficere. Ange. in verbo, che hai adulterato. nu. 2 char. 120
Maritus cui inuenit eū quem habet suspectum de adulterio cū vxore sua, & cui fecit tres denunciationes in scriptis & inuenit loquentem cum ea extra domum suam vel alienam, quid facere debeat Ange. vbi supra. nu 3 char. ea.
Marito an indistincte liceat in casu, auth. si quis ei. C. de adulte. interficere quemlibet adulterum etiā nobilem. Ang. vbi supra. nu. 4 char. ea.
Marito non licet interficere adulterum vilem, repertum cum vxore, si ipse etiam vilis sit. Augu. vbi supra. numero. 5 char. 121
Marito non licet nec etiā patri occidere adulterū repertū cū vxore, si vxor esset ignominiosa & ducta cōtra legē. Augu. vbi supra. nu. 6 char. ea.
Maritus vel pater possūt occidere adulterū, vel adulterā deprehensos in actu veneris, tamen peccant. Augu. vbi supra. nu. 7 char. ea.
Marito an liceat accusare mulierem de adulterio, vt dotem perdat, & puniatur. l. Iulia. de adult. Ange. vbi supra. nu. 25 char. 202
Marito sciente vxorem adulteram, & non accusante, an liceat eius hæredi maxime propter pendendā dotem illam accusare. Ange. vbi supra versi. quid si maritus. nu. 29 char. 123
Marito agente contra vxorem de adulterio, an mulier possit excipere de lenocinio. Ange. vbi supra versi. quod si. nume. 32 char. 124
Maritus & pater an præferantur in accusando, & possint de adulterio accusare, q̄a vxor est ignominiosa. & matrimoniū fuit cōtra leges cōtractū. Augu. vbi supra. vers. quis. nu. 34 char. 125
Maritus si intra sexaginta dies incepit accusare, & non finiuit. nec prosequitur. nec probat, an cōsiderato fine teneatur de calumnia. Ange. vbi supra. versi. quæro. nu. 37 char. 125
Maritus approbans mores mulieris, an videatur approbare futuros. Augu. in verb. (che hai adulterato) vers. tu autem. nu. 50 char. 128
Maritus an possit demādare alteri occisionem vxoris deprehensæ in adulte. Ange. vbi supra. versi. an maritus nu 64 char. 130
Maritus vxorem, sponsus sponsam, amasius concubinam, an defendere possint. Ang. in verbo, & dictus Titius. nu. 32 char. 164
Maritus accusans vxorem suam de adulterio, quando repellatur Gandi. sub rub. qui accu. possint vel non. numero. 19 char. 283
Maritus vxorē accusare d adulterio iure mariti, phibebetur post xl. dies Gād. vbi supra. nu. 22 ch. ea.
Maritus quādo admittatur ad accusandā de adulterio. Boni. sub ru. de adulterio & incestu. n. 5. c. 391
Maritus accusans vxorē de adulterio, & nō pbās, qūo punitur. Bonifa. vbi supra. nu. 14 char. ea.
Maritus quando ascribit sibi legatum aliquod in testamento vxoris, punitur pœna falsi, & amittit legatum. Boni. sub rub. de pœna ascriben. sibi aliquid in testamento. nu. 5 char. 403
Marito an sit pmissa castigatio mulieris, & q̄ Boni. sub rub. quibus cōcessa est correctio. n. 1. char. 474
Maritus, vel pater, occidens adulterantem filiā suā, an puniatur, Bonifacius. sub rubrica quid sit accusatio. nume. 52 char. 442
Maritus accusans vxorem de adulterio, an possit discedere quandocunque vult. Bonifa. sub rub. de collusio. nume. 10 char 478
Masculinum an cōprehendat etiam femininū in delictis. Gand. sub rub. de aliquib. q̄onibus. n. 5. c. 365
Mathematicus q̄d sit. & q̄o ipse puniatur. & q̄o alias vocatur. Bonifa. de sortilegiis. nu 13. c. 409
MEDICI ad hoc vt possint præstare bonum consilium debent multa considerare. Ange. in ver. & ex interuallo. vers. quæro. nu. 13 char. 168
Medici quomodo eliguntur qui habeant ferre iudiciū de vulnerē. Bonifa. sub rub. de insultu & percussione. nume. 12 char. 196
Medicus vnus vel plures an sint adhibendi ad videndū an vulnus sit letale, & cicatrix sit remansura Augu. in verbo, cicatrix. nume. 6 char. 158
Medicus imperitem dicās vel incidens, aut curam derelinquens, & per hoc infirmus sit læsus, an puniatur. Boni. sub rub. de damno dato. nu. 33. c. 456
Membrum quod dicatur. Angel in verbo, membrum. numero. 1 char. 159
Membrum aridum an dicatur membrum. Ange. vbi supra. numero. 4 char. ea.
Membri permutatio, an fiat propter membri sterilitatem, & debilitatem. Angelus. vbi supra, numero. 5 char. ea.

Mensurā vel stateram non iustā tenens in domo, an puniri debeat. Gād, sub rub. de falsariis, n. 22. c. 357
Mensuras vel pondera falsantes, quō puniatur Bonifa. sub rub. de pœna falsantis mē suras. n. 1. c. 402
Mensura falsa emens vel vendens, quomodo puniatur. Bonifa. vbi supra. nu. 2 char. ea.
Mensuram falsam commodans, quomodo punitur. Bonifa. vbi supra. nu. 3 char. ea.
Mēsura falsa, nō est mēsura. Boni. vbi supra. n. 5. c. e.
Merū imperiū habentes, non possunt accusare neq; accusari. Gandi. sub rub qui accusare possint, vel non, numero. 10 char. 283
MILITI quādo cōceditur accusare. Gandi. sub rub. qui accusare possint. nu. 9 char. 283
Milites nostri temporis, an torqueri possint. Gandi. sub rub. de quæstionibus. nu. 37 char. 311
Minatus est Titius alicui mortem, postea die sequenti repetitur mortuus, an Titius præsumatur homicida, Angel. in verbo, quod fama publica. versi. quæro. nume. 39 char. 77
Minatus fuit Titius animo irato contra Semproniū & post paucos dies Sempronius fuit vulneratus, an præsumatur Titius eum vulnerasse. Gandi. sub rub. de aliquibus quæstionibus. nu. 14 char. 365
Minatoria verba probata, an inducant iustum metū accedendi ad prætorem, vt sibi caueat. Ang. in verbo, verba iniuriosa. nu. 8 char. 118
Minis solis interuenientibus, an alter possit minantem percutere. Ange. in verbo, & dictus Titius. versi. quæritur. nu. 27 char. 164
Minor doli capax licet teneatur ex omni delicto in facto consistente in committendo, nō sic si consisterit in negligendo, quia non tenetur. Ange. in ver. scienter. versi. & licet. nu. 12 char. 105
Minor si dicat iudici non torqueas me, quia omnia confitebor & iuro non venire contra, talis confessio non præiudicat minori. Ange. in verbo, comparuerunt. nu. 9 char. 114
Minor contra quem laborant indicia super delicto potest torqueri & confiteri absque authorita. curatoris. Augu. vbi supra. nu. 13 char. 215
Minoratio pœnæ propter beneficiū cōfessionis, an prosit pstāti opē. Ange. in ver. deducta. n. 2. c. 247
Minor xx. annis, an possit esse testis, & an examinatus faciat indicium. Ange. in verbo, qui iudex. numero. 29 char. 233
Minori xxv. annis, an permittatur accusare de adulte. Gandi. sub rub. qui accusare possint vel non. numero. 7 char. 283
Minor. xxv. ann. quō puniri debeat, si delinquit. Gād. sub rub. de pœnis reorum. nu. 30 char. 335
Minor. xx. ann. an admittatur i criminalibus & quā pbationē faciat. Boni. sub rub. de testi. n. 29. c. 421
MONETAM falsam fabricans, vel fabricari faciens, qua pœna punitur. Boni. sub rub. de pœna fal. mone. nume. 1 char. 402
Monetam falsam expendens, quomodo puniatur. Bonifa. vbi supra. nu 4 char. ea.
Monetæ falsator, quomodo puniatur. Bonifa. vbi supra. numero. 3 char. ea.
Mortuo iuxta domū Titii reperto, an sit indicium contra Tituī q̄ eum interfecit. Ang. in verb. quod fama publica. nu. 51 char. 80
Mortuo in strata reperto si ignoratur a quo, dic q̄ præsumitur mortuus ab eo, qui multum frequentabat in illa via. Ang. in verbo, quod fama publica. versi. quid autem. nu. 51 char. eadem
Mortuo reperto in vna domo, in qua erant quinque, si ignoratur a quo præsumitur ab illis occisus. Angel. vbi supra versi. quid autē. nu. 53. c. ea.
Mortuo reo ante sententiā, regulariter finitur iudiciū criminale, & memoria eius non dānatur, nisi hæres vellet sententiā ferri pro purgāda infamia defuncti. Augusti in verbo, qui dominus versicu. & prædicta. nume. 47 char. 207
MVLIER accusans, debet se subscribere, ad pœnā talionis. Ange. in ver. & ad querelam versicu. & licet. numero. 17 char. 21
Mulier in quibus casibus accusare potest. Augusti. in eod. verbo. nu. 18 char 21
Mulier quando possit accusari criminaliter de adulterio per maritum, ad hoc vt ipse lucretur dotem. Augusti. in verbo. (che hai adulterato.) versicu. quæro. nu. 26 char. 123
Mulier committens fornicationem cum sacerdote, debet iudex ecclesiasticus eam punire. Augu. vbi supra. nu. 46 char. 127
Mulier accusata de adulterio quas defensiones facere pōt. Ange. vbi supra. vers. quæro. n. 49. char. ea.
Mulier an sit testis idonea in maleficijs. Ang. i ver. comparuerunt. versi. quid. nu. 14 char. 203
Mulier quando possit accusare. Gand. sub rub. qui accusa. pos. nu. 4 char. 283
Mulier maritum & omnes alios ab accusatione repellit, si obiicit eis exceptionem lenocinii. Gand. vbi supra. nume. 23 char. ea.
Mulierum trium testimonium, an sufficiat ad condemnandum quem de robaria. Gandin. sub rubrica de furt. nume. 8 char. 352
Mulierum testimonium in delictis, an faciat pbationē sine maribus. Boni. sub rub. de testi. n. 37. c. 421
Mulio, mulum, bubulcus, plaustrū deferētes propter timorē, si propter hoc dānum sentio, an tenentur. Bonifa. sub rub. de damno dato. nu. 51. char. 468
Mulieres carcerandæ non sunt in loco vbi sunt viri, nec sunt carcerandæ pro debito pecuniario, & quomodo sit fiendum Bonifa. sub rubrica de carceribus. nume. 4 char. 475
Mulctam impositam sicut propter paupertatem pōt remittere rector terrarum sine scientia, vel consensu superioris, ita & bannum. Ange. in verbo. qui dominus. nu. 26 char. 204
Mutare sibi nomē quando liceat, Bonifa. sub rub. de pœna mutantis sibi nomen. nu. 2 char. 403
Mutare sibi nomen aduersus quos liceat, & quādo. Bonifa. vbi supra. nu. 3 char. ea.
Mutus an possit testificari de pertinentibus ad auditum & visum, & an surdus, mutus, & cecus, semper prohibeantur testificari. Bonifacius. sub rubrica. de testi. nu. 57 char. 40

De litera N.

NAVFRAGIVM fieri facientis, vel quorū consilio factū est, qua pœna puniātur. Bonifa. sub rub. si quid rapiū est occasione incendii ruinæ vel nauf. nu. 7. c. 463
Naufragii tempore recipiens aliquid, an puniatur. Bonifa. vbi supra. nu. 8 char. ea.
Naufragium suum vbilibet, & in quolibet loco licet impune colligere, & imped. eus punitur. Bonifa. vbi supra. nu. 12 char. 463

Nautæ, caupone, vel stabularii, pro quibus personis tenētur, & an possit agi iniuriarū & furti, ac qūo Bonifa. sub rub. de fur. aduersus nautas. nu. 2. c. 461
Nautæ, caupones, an teneantur, si res fuerint immissę ipsis ignorantibus, si vero ipsis videntibus & cōtradicentibus, quid erit dicendum Bonifa. vbi supra. numero. 4 char. ea.
Nautę, caupones, si res fuerint assignante in sacco simul, & non particulariter, an teneantur. Bonifa. vbi supra. numero. 5 char. ea.
Nauta, caupo, non solum potest conueniri pro se, sed etiam pro suis quibus vtitur, & pro seruis. Boni. vbi supra. numero. 7 char. ea.
Nautarum duorum vel trium dicto statur. Bonifa. sub rub. si quid raptum est occasione incendii ruinæ vel naufra. nu. 9 char. ea.
Negatio per quam augetur pęna, quomodo sit intelligenda. Ange. in verb. comparent. nu. 8 char. ea.
NEMO dānandus est nisi prius ei datus sit terminus ad faciendum suam defensionem. Ange. in verbo, quid iudex. nu. 1 char. 222
NOMEN agnomen, & cognomen ponuntur in maleficiis, vt fiat cognitio. Ange. in verbo, Caium Sempronij. numero. 2 char. 54
Nomine patriæ delinquēs non existente inquisitione, præsumitur ꝙ talis sit de loco vbi sit indiciū. Angel. in verbo. de Bononia versic. quid autem. nume. 3. char. 57
Nomen proprium pronomen, aut agnomen, sibi mutās, quando puniatur. Bonifa. sub rub rub de pęna mutantis sibi nomen. nu. 1 char. 405
Notarius damnatus ꝙ falsum commisit in arte notariæ an iudex potest reseruare in sententia instrumentorum confectionem. Ange. in verb. falsario. vers. quæro. nu. 16 char. 139
Notarius infamis, an potest exercere officium tabellionatus. Ang. vbi supra. nu. 17 char. ea.
Notarius infamis vel quia alias sit condemnatus de falso, an possit conficere alia instrumenta. August. in verbo, falsario, nu. 18 char. 140
Notarius an possit in pacto proprio esse notarius. Ange. vbi supra. ver. quid si. nu. 34. & 35. c. 142
Notarius qui in aliquo actu de quo est rogatus, non fecit debitam solēnitatē, an incidat in falsum. Ang. vbi supra. vers. non autem notarius. nu. 51. c. 146
Notarius condemnatus de falso ex confessione vera vel conuictus, nunquam poterit amplius instrumēta cōficere. Ang. in ver. qui dominus. n. 31. c. 105
Notarius damnatus ꝙ fecerit falsum instrumentum, an sit prædicatum ei, ad cuius vtilitatem cōfectum fuit instrumentum. Angel. in verbo, & ibi caput. versic. sed quæro. nu. 11 char. 258
Notarius accusatus de falso instrumēto, comparuit se excusando & dat fideiussores, & postea fugit, an propter fugam habebitur pro confesso. Gandi. sub rubr. de falsariis. nu. 20 char. 356
Notarius facit mihi instrumentum post tempus, peto illud dari mihi in forma publica, ille dicit se non recordari fecisse, an punietur de falso. Gandin. vbi supra nu. 23 char. 378
Notarius qui est officialis scribit acta & dicta testiū, si promittat parti legere ante publicationem, an teneatur pęna falsi. Bo. sub ru. de falsis. n 20. c. 400
Notificare, & accusare, an quilibet possit, & an homo malæ famæ denunciare possit, & quid debet facere iudex recepta denūciatione. Bonif. sub rub. de denunciationib. nu. 8 char. 451
Notorium præsumptionis quotuplex sit. Gandi. sub rub. quomodo de malefi. cogn. nu. 12 char. 304
Notorium iuris quid sit. Gan. vbi supra. nu. 3. c. ead.
Notorium facti quid sit. Gandinus vbi supra. numero. 4. 5. 6. 7. 8 char. 305
Notorium iudici & aliis, quid operetur. Gandi. vbi supra. nu. 9. 10. 11 char. ead.
Notorium esse crimen quot testibus probetur. Gand. vbi supra. nu. 12 char. ea.
Notorium, fama, & communis opin. quomodo differant inter se. Gandi. vbi supra. nu. 13 char. ea.
Notorium triplex est. Bonifacius sub rubri. de noto. crimi. nu. 1 char. 412
Notorium iuris quid sit. Bon. vbi supra. nu. 3. ch. ea.
Notorium facti quod dicatur. vbi supra. n. 4. char. ea.
Notorium facti triplex est. vbi supra. nu. 7. char. ea.
Notorium per euidentiam facti, quod dicatur. Bonif. vbi supra. nu. 10 char. 134
Notorium facti quomodo probetur per testes. Bonif. vbi supra. nu. 11 char. ea.
Notorium præsumptionis quid sit. Bonifacius vbi supra. nume. 14 char. 413
Nox qñ dicatur. Ang. in verb. de nocte. n. 1. c. 101
NVMMOS cadere faciens de manu, vel faciēs equam meam facere abortiuum & perforans nauē meam, ita ꝙ lesus sum, quomodo puniatur. Bonif. sub rub. de damno dato. nu. 40 char. 468
Nuncius scienter portans literas vt maleficium committatur, punitur secuto homicidio. Augu. in ver. & Sempro. nu. 17 char. 64
Nuncius potest esse infamis. Angelus in verbo, Petro. nume. 1 char. 195
Nuncij si ex forma statuti debent eligi in consilio generali, tunc iudex non posset a se nuncium eligere. Ange. vbi supra. nu. 2 char. ea.
Nuncius iuratus & deputatus seruire ptāti, si fuerit vocatus ab inferiore, puta a barisello, citari o nalebit. Angel. vbi supra. versicu. tertio citatus. numero. 4. char. ea.
Nuncio dicenti se aliquem citasse, an credi debeat de iure. Ange. vbi supra. nu. 5 char. ea.
Nuncius referens se aliquid citasse de mandato iudicis, an & quando credatur. Gandi. sub rubri. de citationibus. nu. 11 char. 307
Nuncius communis, an de falso puniatur si retulit se citasse quem non citauit quid si bona fide vtens instrumento, & dicatur a parte ꝙ nō est falsum, & nō desistat nisi prope finem causæ, an euitabit pœnā falsi. Gandi. sub rub. de falsariis. n. 24. c. 357

De litera O.

OBIICIENS crimen electo ante confirmationem et post, quomodo differat. Gandi. sub rub. qūo. cogno. de malefi. n. 5. c. 292
Obscure loquens repellitur a testimonio. Bonifa. sub rub. de test. nume 49 char. 422
OCCIDENS hominem mōstruosum an subsit statuto punienti interficientem hominem. Ang. in verbo, & ex interuallo. versi. quid autē. n. 9. c. 167
Occidens non legitime bannitum, an teneatur lege Cornel. de siccar. an ignorantia eum excuset. Augusti. in verb. qui iudex. nu. 9 cha. 231

Occiso bannito, pendente appellatione, quid erit. Augu. vbi supra. nu. 10 char. ea.
Occiso Titio in vna domo, & ignoratur quis occiderit, sed est vxor & fama publica quod fuit Seius, quid erit dicendum. Gandi. sub rubric. de præsump. & indici. nu. 2. char. 302
Occisus Titius a Caio de mandato Sempronij, punito Caio, an potestas poterit procedere contra Sempronium. Boni. sub rub. de insultu percussione nume. 42. char. 397
Occidere vientes arte magica propria authoritate nō licet. sed bene capere, & ad iudiciū ducere. Bo. sub rub. de fortilegijs. nume. 21. char. 409
Occisus est quidam, & inuentus in vna domo ex qua exiuit Titius cū gladio euaginato, an Titius poterit cōdēnari. Bo. sub ru. de indicijs. n. 11. c. 427
Occiso patre, si iudex nō possit procedere sine accusatore, an possit filiū, vel hęredē cogere ad accusandū. Bon. sub rub. quid sit accusatio. n. 42. c. 440
Occiso aliquo; si hæredes vel filij fecerunt pacē de homicidio & iniuria, an potestas poterit procedere, si esset statutū quod posset fieri pax. Bon. sub rubri. de pace. nume. 4. char. 479
Occultum omnino & pene occultum, quid sint. Gā. sub rub. de rumore occulto et manifesto. n. 4. c. 304
Occupans de pdio alterius, an teneatur ad restitutionem fructuum eius quod occupauit. Bonif. sub rub. de termi. amoto. nume. 8. char. 472
OFFENDI faciētes per assassinos, grauius puniūtur quam si proprijs manibus fecissent. Gand. sub rub. de pœnis reorum. nume. 3. char. 332
Offendere alium impune quibus liceat. Bonifa. sub rub. quis alium possit offendere, & vindictam facere. numero. 1. char. 388
Offendere alium impune, quomodo licet alicui. Bonifa. vbi supra. nume. 2. char. 389
Offendere aliquē aut ius sibi dicere nemini licet, sed fallit in multis Bon. vbi supra. nu. 4. char. eadem.
Offendes aliquē ignotū an sit puniendus. Boni. sub rubri. quid sit accusatio. nu. 118. char. 448
Offensus an cōpelli possit ad faciendū pacem cum offendente. Bon. sub rub. de pace. n. 7. char. 480
Officiali creditur, & eius dicto statur, & si statuto hoc expresse dicatur, intelligitur donec denūciatus probauerit contrarium. Ang. in verbo, necnon versi. quæro. nume. 5. cha. 49
Officialis ad denunciandum deputatus, an possit capere malefactorem, & incarcerare. Angel. vbi supra numero. 32. char. 53
Officialis quādo capit bannitū, antequā faciat executionē, facit ipsum confiteri, ꝙ est idem homo qui sic vocabatur, qui fuit bānitus. Ang. in verb. Caium Sempronij. nume. 3. char. 54
Officialis volēs tenere malefactorē, q fugere vult & se armis defendere, an possit illū impune occidere. Ang. in verb. ꝙ fama. in ver. verū. n. 54. c. 80
Officiali an liceat capere in alieno territorio malefactorem quem incipit prosequi in suo. Angel. in verbo, quod fama publica. nu. 62 char. 81
Officialis publicus non debet habere præmium statutum capienti malefactorem. Angel. vbi supra, versic. octauo quęro. nume. 74. char. 85
Officialis dicens se iussu præsidis debere aliquem capere quod non sit verum, & propter timorem sint sibi datū aliquid, an teneatur de concussione, Ang. vbi supra versi teue menti. nu. 76. char. 86
Officiales exigentes pęnā, errarūt in calculo, quod condēnatus fuit in bona fide, licet nō soluerit integram condemnationē, an amputabitur sibi manus. Ange. in verbo, quas si non soluerit. versi. quid si. nume. 19. char. 250
Officiali iuste exequenti. an de facto resistere liceat Augu. in verbo. præsente nu. 30. char. 274
Officiali seu alicui de sua familia, si fiat iniuria in persona vel in rebus, verbo, vel facto, an ipse officialis qui est iudex poterit eos punire. Gand. sub rub. de pęnis reorum. nume. 26. char. 339
Officialis præsumitur bene & legaliter suum officium exercere, qui iurauit. Bonifaci. ad leg. iul. repetun. nu. 3 char. 405
Officialis quādo teneatur nō solum pro se, sed etiā pro suis familiaribus. Bo. vbi supra. nu. 4. char. e.
Officiali aliquid dans, vt aliquid faciat pro eo, quid fiet. Bonifa. vbi supra. nume. 5. char. ead.
Officialis accipiens an possit puniri durante officio, & an puniatur ciuiliter vel criminaliter. Bonif. vbi supra nume. 6. char. ead.
Officiali an liceat recipere aliquid vltra salarium. Boni vbi supra. nume. 7. char. ead.
Officiali asserenti aliquem commisisse aliquod delictum vel contrafecisse statuto, an sibi credatur. & qui poterunt in his testificari. Bonif. sub rub. de denunciationibus nume. 10. char. 451
Officialis an teneatur de negligentia & dolo, & an possit duplici officio fungi. Bonif. sub rubr. de inquisitioni. nume. 22. char. 453
Officialis si non respondeat per se vel per procuratorem idoneum, an stabitur iuramento potentis. Bonifa. vbi supra. nume. 25. char. 454
Officialis repertus inutilis propter quas causas poterit amoueri. Bo. vbi supra. nume. 26. char. ea.
Officialis tenetur de dolo et imperitia, et an imperitia assessoris amputetur assessori. Bonifaci. vbi supra. nume. 27 char. ea.
Officialis quō puniatur pro subtractis, & an possit accusari durāte officio. Bon. vbi supra. n. 28. c. ea.
Officialis, nūcius cōis, & iudex quādo tenentur crimine cōcussionis, & quō puniuntur. Bonifa. sub rub. de crimine concussionis. nume. 2. char. 470
OMNIS exceptio quæ potest opponi contra accusatorem, potest opponi contra iudicē regulariter, excepto eo ꝙ concerneret, quia est magistratus. Ange. in verbo, hæc est quædam inquisitio. versicu. quinto. nume. 70. char. 12
ONERANS se plusquam fere possit & ob hoc damnum dans, an puniatur. Boni. sub. rub. de damno dato. nume. 32. char. 468
OPEM præstare maleficio quot modis qs dicatur. Ang in verb. & Andream, vers. qro. n. 5. ch. 58
Opem præstans licet indistincte teneatur, tamen fallit qñ fauor est simplex, & omnino malefactor maleficium commisit sine ope & fauore. Augu. in verbo, & Sempronium, versi. tu aūt. nu. 44. c. 70
Opē præstans qua pœna puniatur. Ange. in verbo, dicto maleficio vers. quæro qua pęna. n. 10. c. 182
Opem præstare maleficio, quando quis dicat. Ange. vbi supra. nume. 13 char. ea.
Opē dās ad faciendū delictum, an in totum teneatur sicut ille qui facit. Bonifacius. sub rubrica de furibus. nume. 10 char. 499

Opem

Opem dans ad furandū qua pœna puniatur. Bonifa. sub rubric. de aggeribus nili vel alterius flumi. numero. 1. char. 475
ORDINARIUS non solum potest imponere pœnam pecuniariam, sed etiam delegatus. Bonifa. sub rub. de pœnis condemna. nu. 15. char. 434
Ordinatione existente, quod si quis fecerit insultum puniatur in x. lib. plures simul & semel faciunt insultum puniuntur omnes. Bonifa. sub rub. quid sit accusatio. nume. 36. char. 439
Ordinatum est, quod qui percusserit aliquem gladio, puniatur in centum lib. si percussit baculo, an puniatur. Bonif. vbi supra nume. 50. cha. 440
Ordinatum ꝙ percutiens cum sanguinis effusione puniatur in xx. lib. si absciderit membrum, in centum, accidit quod quis abscidit digitum, vel auriculam, quomodo punietur Bonifac. vbi supra nume. 58. char. 441
Ordinatum est, portans cultellum puniatur in quinque lib. & vulnerans puniatur in xxv. accidit ꝙ quis vulnerauit cum cultello, an puniatur in vtraque pœna. Boni. vbi supra. nume. 59. char. ead.
Ordinatum est quod percutiens aliquem cum sanguine puniatur in centum lib. quidā vulnerauit cum ense, & cum magna sanguinis effusione, alter vero cum vngula cum parua sanguinis effusione, an equaliter puniantur. Boni vbi supra nu 64. c. 442
Ordinatum est, quod qui accusam dat, & eam non probet, puniatur in decem lib. quidam accusauit plures de vno maleficio vna accusa, & non probauit, an punietur in decem lib. pro quolibet accusato, vel pro vno tantum. Bonifac. vbi supra nume. 67. char. ea.
Ordinatum est, quod percutiens aliquem puniatur in x. lib. & potestas fecit bannum, quod volens portare arma satisdet de non offendendo aliquem, sub pœna centum lib. quidam satisdat, & postea offendit cum armis, quomodo puniatur. Bonifac. vbi supra. nume. 68. char. ea.
Ordinatum est ꝙ nullus receptet malefactorem in domo sua sub pęna centū lib. quidā ignorās recepit malefactorem, an punietur. Bonifac. vbi supra numero 70. char. 443
Ordinatum est quod si quis fuerit in banno, cancelletur si soluat x. lib. cōi, quidā positus fuit in bāno ante ordinamentū, & facto ordinamēto soluit x. lib. communi, an erit cancellandus. Bonifa. vbi supra nume. 74. char. ea.
Ordinatum est quod si aliqua domus, vel bladū in villa fuerit cōbustū, & debeant capi malefactores aliter damnū compensetur, malefactores quibus cōbusta est domus non fuerunt capti, an villa teneatur Bonif. vbi supra, nume. 75. char. ead.
Ordinatum est quod nullus ducat bladū vel vinum extra districtū sub pœna dec m lib. & amissione bladi & vini, quidā portauit farinā & acetum, an punietur. Boni. vbi supra, nume. 80. char. 444
Ordinatum est quod emēs aliquā rē publice in platea iuste non teneatur reddere, nisi reddito sibi pretio, pone forensis probat rem suā esse, & sibi furto subtractā qd iuris. Bo. vbi supra n. 81 ca. ea.
Ordinatū est, quod quicunq; habet in bonis lib. mille debeat tenere vnū equū, quidā habet in bonis mille lib. cōputata dote vxoris, an teneatur ad ordinamentum Bon. vbi supra. nu. 91. char. 495
Ordinatū est qd si quis percusserit aliquē puniatur in lib. x. si de nocte duplicetur pœna, si in ecclesia etiā duplicetur, quidā percussit de nocte & in ecclesia quid iuris. Bon. vbi supra. nu. 97. char. 446
Ordinato quod qui accusauerit habeat x. lib. aliquis non accuset sed denunciet an habebit x. Bonifa. sub rub de denunciationibus, nu. 11. char. 451
Ordinatum est, quod quelibet villa vel castrum debeat denunciare maleficia cōmissa in suo territorio, fuit commissum delictum in confinio duorum territoriorum, & nulla facta fuit denūciatio, quid iuris. Boni. vbi supra nume. 12. char. ead.
Ordinatum est per legem Mantuæ, quod homicida puniatur in decem lib. Titius fuit condēnatus in dicta pœna pro homicidio, postea habuit pacem cum filio occisi, quid iuris Bonifa. sub rubri. de pace. nume. 19. char. 481
OSCULANS mulierē siue sit clericus vel laicus, quādo præsumitur actu venereo. Aug. in verbo (che hai adulterato,) nume. 18. char. 122
OVIBUS vel porcis suo motu intrantibus bladū meū, si damnū dederint, quid iuris. Bonifa. sub rub. de damno dato. nu. 65 char. 469

De litera P.

PAPA & Imperator licet de plenitudine potestatis possint in criminalibus condemnare absentem, fallit in non citatum. Aug. in verbo, qui iudex. nu. 5 char. 235
Parricidium quid sit, Bonifa. sub rub. de parricidijs. nume. 1. char. 398
Parricidij pœna quæ sit. Bonif. vbi supra. nu. 2. c. ea.
Patri licet nō sit permissum accusare magistratū durante officio, tū licitū erit propria authoritate ius dicere, si inuenit magistratum adulterantem filiā, & ipsum occidere. Augu. in verbo, & ad querelā. ver. & ex prædictis. nu. 53 char. 30
Patri licet interficere adulterum si reperiat filiam in actu veneris, & in osculis inhonestis, & debet occidere etiam filiam tamen mater hoc non potest facere, nec frater pro sorore, nec auus pro nepte. Angel. in verbo, (che hai adulterato,) nume. 8. 9. 10. 11. 12. char. 121
Itē patri licet, nō aūt matri filiā, nec fratri sororem, nec auo neptem, etiam quam habet in potestate. Ang. vbi supra, nu. 13. 14. 15. 16. 17. char. ea.
Patri quare non licet interficere filiā adulterantē in domo ipsius patris, in qua non habitat. Augu. in eo. verb. vers. tu autem. nu. 19 char. 122
Pater occidens adulterum, & non filiam tenetur l. Corn. de sicca. Augu. vbi supra. nu. 20 char. 122
Pater mandans alteri ꝙ filium & adulterum interficiat, an liceat tale mandatum. Angel. vbi supra. ver. quid si pater. nu. 14 char. ea.
Pater & maritus si intra lx. dies non probent accusam, an condemnentur de calumnia. Ang. vbi supra. ver. quæro. nu. 35. & 36 char. 129
Pater, frater, vel auunculus, an admittantur et iure mariti. Ang. vbi supra. nu. 38 char. 126
Pater vel maritus reperiens clericum adulterantem filiam an possit eum occidere. Angel. vbi supra. ver. quid si pater. nu. 63 char. 139
Pater percutiens filium, propinquus propinquum, causa corrigendi, an teneantur. Ang. in verbo, admenauit. ver. quid autem. nu. 2 char. 155
Pater & mater an filiam tam legitimā quam non legitimam

-gitimam defendere possint. Ange. in verbo, & dictus Titius. versi. quaero. nu. 30 char. 164
Pater occidens filium spurium, an incidat in poenam parricidij. Ange. in verbo, & ex interuallo, versicu. quid si pater. nu. 27 char. 169
Pater quod teneatur pro delicto filij, quomodo intelligitur. Augusti. in verbo, dictum Sempronium. versi. tu autem. nume. 14 char. 243
Pater an possit defendere filium pro crimine capitali inculpatum & citatum. Gandin. sub rubrica v. rum procurator. nu 9 char. 308
Particeps criminis aliquando non est idoneus testis ad indiciū contra socium, aliquando sic. Ange. in verbo, quod fama publica. nu. 31 char. 75
Pastores tui; si cū bestijs tuis mihi dederunt damnū in fructibus meis te ignorante, an tenearis ad dānum. Bonif. sub rub. de damno dato. nu. 79. c. 193
Pax erat inter aliquos, & promiserant se non offendere sub poena, an adulterando vxorem incidat in poenam. Angelus in verbo, (che hai adulterato.) numero 60. char. 130
Pax quō valeat vel nō, & an charta pacis producta per vnū ex rixantibus, prosit alteri contumaci. Gandi. sub rub. de transactionibus nu. 17. cha. 318
Pax facta per matrem tutricem filiorum pupillorum de homicidio mariti an valeat. Gandi. vbi supra nume. 21 char. 319
Pace facta inter Titiū & Seium de verbis & verberibus, quā promiserunt seruare sub pena centū, postea inuicem se percutiunt, quid erit dicendum. Gandi. vbi supra. nu. 24 char. ead.
Pax quid sit, pax potest fieri super quolibet maleficio, pro quo ingeritur poena sanguinis fallit in adulterio. Bonifa. sub rub. de pace. nu. 1 char. 479
PECVDIBVS missis per dnm in praedium meum & mihi damno dato, an liberetur dominus dando ipsa pro noxa. Bonifac. sub rubric. de damno dato. nume. 67 char. 469
Poena a principio existente pecuniaria in subsidiū vero corporis afflictiua, an sit malefactor fideiussoribus relaxādus. Ange. in verbo, quod fama publica. versi. xj. quaero. nu. 67 char. 84
Poena corporalis quoties est imponenda ex delicto nunquam imponitur nisi solus interueniat. Ang. in verbo, scienter. nu. 1 char. 104
Poena si imponatur maior delinquenti in principio plateae quaeritur quod dicat plateae principium. Ange. in verbo, in platea. nu. 4 char. 111
Poena quando imponitur per respectum ad aliā, intelligitur cum omnibus qualitatibus illius poenae ad quam sit relatio. August. in verbo, eod. versic. tu autem. nu. 23 char. 411
Poena quae sit contra blasphemantes Deum & sanctos. Ange. in verbo, (che hai adulterato.) versi. quaero. nume. 14 char. 119
Poena adulterij quae sit. Ange. in verbo; (che hai adulterato.) nume. 44 char. 124
Poena stupri quae sit, Ange. vbi supra, versi. quaero. numero. 53 char. 128
Poena minori existente in ciue quam in forensi, si forensis opem praestat ciui, an qualitas ciuis prosit forensi ad minoritatē poenae. Ange. in verb. dicto maleficio. nume. 12 char. 182
Poena corporalis est duplex, Ange. in verbo, deducta nume. 3 char. 247
Poenae in specie an possint duplicari. August. vbi supra. nume. 12 char. 148
Poena existente quod amputetur manus & non dicatur quae, quid erit. & si vna est arida, alia bona, quid erit vel si habet vnam tantum. Ange. in verbo quas si non soluerit. nu 2. 3. 4 char. 249
Poena arbitraria & mixta alternatiua est iudicis arbitrium, sed pena vnica vbi non cadit electio sed dispensatio, vt in poena pueri vel senis, potest in lex dispensare. Ange. vbi supra. versicu. quid si nume. 67. & 8 char. ea.
Poenam minorem in alternatiuis esse eligendam. Ange. vbi supra. versi. quid si. nu 14 char. 253
Poena pe uniaria eoniat corporalem & coniunctus inuito reo potest soluere. Ange. vbi supra. versicu. quid si. nume 22 & 23 char. 251
Poena pecuniaria per statutum imposita super homicidio, an deroget penae iuris communis. Ange. in verbo, & ibi caput. nu. 5 char. 252
Poena gnali & speciali existente imposita sup vno delicto qd erit faciēdū Ang. vbi supra n. 6. c. 252
Poena vna si imponatur per ius commune, & alia per statutum, an prima pena iuris communis sit sublata. Ange. in eo. verb versi tu autē. nu. 9. c. ea.
Poena quid sit, & delictum quod modis cōmittitur, & poena quot mod s aggrauetur. Gandi. sub rub. de penis reor. nu 1 char. 331
Poena quando quis non subiacet propter delictum. Gandi vbi supra. nume. 60 char 344
Poena quae imponi debeat furibus. Gandi. sub rub. de furibus & latron nu. 2 char 351
Poena quae punit fratres receptantes fratrem malefactorem est in arbitrio iudicis. Gandi. vbi supra. nume. 16 char. 353
Poenae duae diuersae si imponantur ex forma duorū statutorū pro percussione, nec appareret quod statutum sit prius, quae poena imponatur. Bonifa. sub rubri. de insultu percussi nu. 46. 47 char. 397
Poena leg. Iul. que sit. Bonifac. ad l. Iuliam pecul. numero. 1 char 398
Poena leg. Iul. de vi priuata quae sit. Bonifac. ad leg. Iul. de vi priuata. nume. 2 char. 403
Poena leg. Iul. de vi publica quae sit in liberis hominibus. Bonifacius sub rubrica ad leg. Iuliam de vi publica. nume. 4 char. 404
Pena leg. Iul. de ambitu que sit. Bonifa. sub rub. ad l. Iul. de ambitu. nu. 2 char. ea.
Poena leg. Iuliae repetunda. quae sit. Bonifac. ibid. numero 2. 405
Poena leg. Iul. de annona quae sit. Bonifacius ibid. numero 2. char. ea.
Poena apostasiae secundum leges & secundum canones. Bonifa. sub rub. de aposta. nu. 23 char 407
Poena quid sit. Bonifac. sub rubric. de poenis codemnatio. nume. 2 char 433
Poena exigit considerationem multorū, quando imponenda venit & poena in pecunia existente, quomodo procedit. Bonif. vbi supra. nu. 3 char. ea.
Pena corporalis quomodo augetur, & minuitur. Bonifac. vbi supra. nu. 5 char. ea.
Pena corporalis & pecuniaria, an possint remitti. Bonifa. vbi supra. nu. 12 char. 434
Poena capientis aliquid occasione incendij, nau. vel ruinae, que sit. Bonifac. sub rubric. si quid raptum occasio. incendij. nume. 1 char. 462

Pœna qua teneatur rapiens aliquid de domo, vel villa quã pugnatur. Boni. vbi supra, nu. 4. char. ea.
Pœna vna in crimine cõcussionis an per aliã tollat. Bonifa. sub rub. de crimine cõcussionis. n. 8. c. 470
Pœna legis, de residuis quæ sit. Bonifac. ibid. de residuis. nume. 2 char. 471
Pendẽte criminari iudicio semper crimine intentato per iudicem inquirentem, vel etiam eo finito, an possit ciuilis actio intentari per partem offensam ad suum interesse. Ange. in verbo, & ad querelã. versicu. quæro. nu. 89 char. 41
Percutiens cum pomo ensis quem habebat, an teneatur de siccar. Ange. in verbo scienter. versic. quid si. nume. 18 char. 107
Percutitur quis in vno loco & in alio moritur quis locus debet apponi. Ange. in verbo, in platea. versicu. quæro. nu. 7 char. 111
Percussit Titius quendam in via priuata per quã itur publice, stante ordine quod percutiens in via publica puniatur pœna dupli, an Titius ista pena puniatur. Bonif. sub rubrica de insultu percussione &c. nume. 21 char. 195
Percussit quidã Martinũ dum vellet percutere aliũ, vel canem ex qua percussione mortuus est, an iste punitur. Bonifa. vbi supra. nu. 35 char. 396
Percutiens in confinibus plateę, an puniatur ac si percussisset in platea, in qua per statutum imponitur maior pęna. Gandin. sub rubri. de pęnis reorum. nume. 40 char. 340
Periurus testis an tanquam infamis sit repellendus a testimonio ferendo. Gandin. sub rubri. qualis & quantus. nume. 20 char. 298
Periurus an repellatur a testimonio tanquam infamis. Bonifa. sub rub. de testi. nu. 67 char. 423
Perseueratio in quo loco fieri debeat, & quantũ tempus ab hora confessionis debeat distare. Gandi. sub rub. de q̃onib. & tormentis. nu. 32. & 33. c. 321
Perseueratio in tormentis quæ dicatur, & an præiudicet. Bonifac. sub rubrica de perseueratione post tormen. nume. 1 char. 431
Perseueratio quę fit post tormentum in quo loco fieri debeat. Bonifa. vbi supra. nu. 5 char. ea.
Perseueratio quantũ tẽporis interuallũ habere debeat a tormenti. Bonifa. vbi supra. nu. 3. char. 442
Personaliter cogi posse cõparere reum in criminalibus limitatur, si contra eum sunt indicia. Augu. in verb. qui dominus. nu. 22 char. 203
Personaliter comparere pro quo delicto quis teneatur, & pro quo non. Bonifac. sub rub. de citatione accusati vel inquisiti. nu. 5 char. 414
Persuadens, siue consilium pręstans delinquenti, quomodo puniatur. Auge. in verbo, & Sempronium. versi. xxij. quęro. nu. 43 char. 70
Persuadens punitur simpliciter quando tractatur de sola persuasione, secus quando tractatur de maleficio puniendi. Ange. vbi supra. nu. 46 char. 71
Persuadens maleficium fieri, an dicatur opem pręstare. Ange. in verbo, dicto maleficio. versicul. an autem. nume. 8 char. 185
Petens exigens vt procurator Titij, & scit se nullũ habere mandatum, an dicatur fur. Ange. in verbo, etiam vestem. nu. 42 char. 178
PLATEA quę dicatur. Angelus in verbo in platea. numero 5. char. 111
Plures testes dicẽtes varia ad inuicẽ discrepãtes, an sint reducendi ad concordiã ne incidant in falsum. Ange. in ver. falsario versi. quid si. nu. 27. c. 141
Pluribus delinquentibus, qualiter debeant puniri. Angel. in verbo, & Andream. versiculo, quæro. nume. 12 char. 59
Pluribus delinquentibus iuri alieno subiectis, quę pœna erit. Ange. vbi supra. nu. 13 char. 60
Pluribus existentibus percussoribus, & nõ apparet ex cuius ictu mortuus perierit, an oẽs debeant cõdemnari. Augu. vbi supra. versi. tu autẽ. n. 22. c. 61
Pluribus pręstantibus auxiliũ qui armati erant ad hoc vt vnus bastonaret aliquem, sed ille occidit, an illi non condemnabuntur tanquam occisores. Augusti. vbi supra. nume. 25 char. ea.
Pluribus delictis in processu contentis si etiam contineantur verba iniuriosa, quomodo proceditur. Ange. in verbo, verba iniuriosa. nu. 2 char. 117
Pluribus pœnis & legibus, si vnum delictum puniatur, an mitior sit imponenda. Ange. in verbo, & ibi caput. versi. quid autem. nu. 7 char. 252
Pluribus pęnis impositis siue alternatiue siue copulatiue, aut aliter, quid sit faciendum. Angel. vbi supra. nume 8 char. ea.
PISANVS vel Perusinus qui sunt homines bellicosi, & quibus esset verecundia fugere, si fuerit insultatus, & fugere possit, an debeat. Ange. in verbo, & dictus Titius. versi. ex his. nu. 24. c. 163
Piscatores de nocte cum lumine decipiẽtes nauigantes propter quod damnificantur, quomodo puniantur. Bonifa. sub rub. si quid ratum est occasione incendij. nume. 15 char. 463
POPVLARI mandante magnati quod committat delictum, eo secuto quando puniatur popularis pœna dupli. Ange. in verbo, & Sempronium versi. duodecimo quæro. nu. 28 char. 65
Portans arma vetita, si tamen non fuerit repertus per familiam, non tenetur. Angel. in verbo, (vno stocho.) nume. 6 char. 104
Portans res cõtra decretum, et reperiatur in via quasi in confinibus, quomodo punietur. Gandi. in verbo, de rebus non portandis. nu. 6. char. 368
Potestas tenetur de negligentia statuto dicente, quod potestas in talibus casibus possit inquirere. Ange. in verbo, hæc est quædam inquisitio. versi. quid si statuto. nume. 85 char. 15
Potestas vel superior potest cognoscere de iniuria facta officiali vel eius familiari. August. in eo. verbo. versi. quæro. nu. 89 char. 16
Potestas non potest cognoscere de maleficijs commissis per sex menses ante officium suum. Ange. in verbo: inchoata. nu. 15. 16. & 17. char. 193
Potestas iuris ignorans an teneatur in syndicatu si tulit sniam iniustã, licet de consilio suorum iudicum. August. in verbo, de consensu. nu. 5 char. 237
Potestas an possit cogere hæredes vel fratrem defuncti accusare homicidam. Gandi. sub rub. quid sit accusatio. nu 4 char. 282
Potestas præcepit Titio ꝙ iuret ei præcepta sub pœna decẽ lib. & propter cõtumaciã præcepit sub pęna xx. & postea xxx. quomodo intelligitur. Gandi. sub rub. de pœnis reorum. nu. 47 char. 342
Potestas existens ad balconum palatij vidit Titium vulnerari a Seio ex quo vulnere secuta est mors an potestas ex hoc possit Seiũ cõdẽnare. Gandi. sub rub. de aliquibus q̃onib. varijs. nu. 18. cha. 366

Potestas dans licentiam Titio posse extrahere res aliquas extra territoriū quod est contra statutū, an extrahendo punietur. Gand. sub rub. de rebus non portantibus. nu. 9 char. 369
Potestas iurauit seruare omnia statuta si sint ibi mala & iniqua, an teneatur seruare. Gand. sub rub. de obseruantia statutorum. nu. 9. & 11. char. 370
Potestas sedens pro tribunali præcepit cuidā allegāti ne amplius loqueretur sub pœna lib. centum, sed tamen locutus est, quid iuris. Gan. sub rub. de multis quæstionibus. nu. 34 char. 378
Potestas habens arbitrium super criminibus, vult punire subditum delinquentem extra iurisdictionē suam an possit. Bonifa. sub rubri. de inquisitionib. numero 54 char. 456
Potestate habente arbitriū super criminibus suo tēpore commissis, si aliquis suo tpe vulneratus, & postea tempore potestatis sequentis moriatur, an secundus potestas poterit procedere super homicidio. Bonif. vbi supra. nu. 65 char. 457
Potestas an possit ponere guerrantes ad confines qñ nolunt facere pacem. et possit accipere fideiusores. Bonif. sub rub. de pace. nu. 11 char. 480
PRACTICA quod in sententijs criminalibus dicatur de consensu & deliberatione omnium iudicum, vnde sit tracta. Angelus in verbo. de consensu. nu. 1. char. 236
Practica est quod clausula saluo semper & reseruato semper apponatur in princip. sententiæ. Ange. in verb. saluo semper reseruato. nu. 3 char. 238
Practica ducendi condemnatos per loca publica & consueta est inducta vt ab omnibus videātur. Ange. in verb. Caium. nu. 1 char. 251
Præceptum factum alicui allegantis coram iudice de iure suo ab ipso iudice ne amplius loqueretur, sub pena v. libr. tamen ille allegando non cessat loqui, an punietur. Bonif. sub rubri. de inquisitionibus. nume. 59 char. 457
Prægantem filiam in adulterio repertam, si pater occidat, nulla pęna tenetur. Ange. in verb. & ex interuallo. versi. quid si. nu. 11 char. 167
Pręmium concessum accusanti ludentem ad azardū non debetur officialibus potestatis. Ang. in ver. necnon. versi. quæro. nu. 28 char. 52
Pręmium statutum capienti malefactorem de quibus bonis sit soluendum. Ang. in verb. fama publica. versi. xiij. nu. 73 char. 85
Præscriptio ad inquirendū qñ currat iudici uel non. Ange. in verb. inchoata. nu. 7 char. 188
Præsens maleficio nō dicitur pręstare opem. & qño dicatur. Angel. vide hic in verb. dicto maleficio, versi. & aduertas. nu. 24 char. 195
Pręsens licet sit tacens si patitur nomen suum ascribi in actis quod approbet fideiussores idoneos, tenebitur. Ange. in verbo, pro quibus. versicu. nota etiam. nu. 14 char. 225
Præsens homicidio, an teneatur prohibere ne homicidium committatur. Gand. sub rub. de defensio. a reo faci. nu. 12 char. 324
Pręsumptiones & indicia, an sufficiant ad condēnationem. Ang. in verb. quod fama publica. versicu. quæro. nu. 22 char. 57
Præsumptio violenta puta nudus cum nuda, non est plena probatio ad condemnandum de adulterio in criminibus. Ang. vbi supra. nu. 23 char. ea.
Præsumitur qs in discrimine vitæ cōstitutus eoipso q sibi terror infertur cum armis. Ang. in verb. & dictus Titius. nu. 11 char. 161
Præsumptionum species quæ sint. Gandi. sub rub. de præsump. nu 2. 3 4. 5 char. 299
Præsumptio hominis quid sit & naturæ iuris tantū. Gand. vbi supra. nu. 6. 7. 8 char. ea.
Præsumptio temeraria & violenta, quid si. Gan. vbi supra, nume. 11. 12 char. 300
Præsumptio & fictio quomodo differant. Gand. vbi supra. nume. 13 char. ead.
Pręsumptiones & indicia indubitata quę sint. Gan. sub rub. de pręsumptionibus indubitatis. n. 1. c. 302
Pręsumptio quid sit. Bonif. sub rub. de pręsumptionibus. nu. 1 char. 428
Pręsumptio insurgit ex multis causis ibi notatis, est etiam temeraria pręsumptio & probabilis inducens purgationem & probationem. Bonifaci. vbi supra. nu. 2. 3. 4 char. ead.
Pręsumptio violenta & necessaria quę sit. Bonifaci. vbi supra. nu. 6 char. ead.
Pręsumptio iuris de iure, & iuris tantum quę sit. Bonif. vbi supra. nu 9 char. 429
Pręsumptio temporis pręcedentis quæ sit, & an recipiat probationem in contrarium. Bonifacius vbi supra. nume. 10 char. ea.
Pręsumptio facti pręcedentis, & facti subsequentis quę sit. Bonif. vbi supra. nu. 12 char. ea.
Præsumptio de iure tantum, quæ sit. Bonifacius vbi supra nu. 14 char. ea
Præstans opē homicidio, an dicatur homicida. Ang. in verb. dicto maleficio. vers. qro primo. n. 9. c. 181
Præstans opem & fauorē punitur sicut principalis, an habeat hoc semper locum. Ang. in verbo, dicto maleficio. versi. quæro. nu. 15. 16. 17. char. 183
Principalis conuento de crimine, an liberetur auxiliator. Ang. in ver. & Andreā. ver. qro. n. 11. c. 59
Priuilegium concessum ecclesiæ dicitur & cōcessum per xxx. passus in eius circuitu. Ang. in verbo, in scalis. nu. 3 char. 116
Priuilegiatus siue exemptus qui non tenetur coram potestate respondere, si delinquat. an possit per potestatem puniri. Ange. in verb. in scalis. versicul. quid autem. nu. 4 char. ead.
Probari quomodo possit aliquid factum fuisse ad sui defensionem, & quomodo faciet articulos. Ang. in verbo, & dictus Titius. nu. 9 char. 161
Pobato quod tu cum armis insultasti me, lex præsumit q erā constitutus in discrimine vitæ, & si occido te, dicor fecisse ad meam defensionem. Augu. vbi supra. versi. dixi. nu. 12. & 13. char. 162
Probante Titio se Caium occidisse, sed ad sui defensionem, an debet puniri, nisi probet q fecit ad sui defensionem necessariam. Aug. in verbo, comparent. numero. 4 char. 216
Probatio quod Titius fuit percussus tribus vulneribus quomodo procedit. Ange. in verb. comparent. versi. quid autem. nu. 33 char. 230
Probatio de falsis testibus, quomodo fit. Gandin. de falsarijs. nu. 17 char. 356
Probatio quæ sit & vnde dicatur, & distinguitur per sex genera, ibi. Bonifaci. sub rubri. de probatione. nume. 1 char. 418
Probatio fit per famam & indicia, Bonifacius vbi supra, n. 8 char. 419

Probatio plena & semiplena per quot testes fiat, quę fit etiam per comprationem literarum, Bonifaci. vbi supra.nu.14 char.ea.
Probatio an debeat fieri secundum formam accusæ. Bonif.vbi supra.nu.27 char.420
Procedendum nō est de similibus ad similia in odio sis. Ang.in verb.etiam vestem.nu.45. char.178
Procedi si non debet contra opem præstantem, quid fiet. Ang.in verb.dicto maleficio.versi.quæro nu. 20.cha.183. Limita versiculam præcedentem, nisi simus in casibus in quibus aliquando principalis punitur, Aug.vbi supra.nu.21 char.184
Processus in quo inquiritur specialiter cōtra Titiū, & in genere contra eius auxiliatorem, an valeat. Ang.in verb.dicto maleficio.ver.q̄ro.n.22.c.184
Procedi omni die & tempore, an possit in criminalibus. Ang.in verb.inchoata.versi q̄ro.n.12. c.159
Procedi de similibus ad similia l.municipali. Gand. sub rub.de rebus non portandis.nu. 5. char.368
Procedi non potest super eo super quo prius est processum & lapsum biennium intra quod processus debuit fieri & sententia. ferri. Bonifa.sub rub.de inquisitionib.nu.40 char.455
Procurator vel pars in causa ostendens iudici statuta vel reformationes correctas, vt secundum ea decidat causam, an incidat in falsum, Ang.in ver.falsario.versi.quęro.nu.14 char.139
Procurator admittitur in crimine pro quo venit pœna tantam pecuniaria, & admittitur ad opponendū exceptionem dilatoriam. Ange.in verb.qui dominus.versi.quæro.nu.16.c.202 & nu.18. char.203
Procurator an in causa criminali interueniie possit Aug.in verb.presente.nu.14 char.269
Procurator an interueniat in criminalibus, & an interueniat ad proponēdum exceptiones dilatorias vbi pœna corporalis imponeretur reo. Gandi.sub rub.vtrum proc.in maleficijs interueniat & quando.nume.1.2.3 char.307
Procurator allegans causas absentiæ an teneatur satisdare. Gand.vbi supra.nu.4 char.308
Procurator in crimine publici iudij q̄n possit interuenire. Gand.vbi supra.nu.10 char.ead.
Procurator an possit interuenire in maleficio, pro quo pœna mortis imponenda alterata est in pecuniariam ex forma statuti.ibid.nu.11 char.ea.
Procurator an interueniat ad totā causam homicidij commissi, q̄n in pęnam pecuniariā vigore statuti corporalis pęna mutat. Gan.vbi supra.n. 12. 309
Procurator an possit interuenire, quando aliquis inculpatur, & citatur in causa capitali, stante statuto quod qui absens possit condemnari Gandin.vbi supra.nu. 13 char.ea.
Pprocurator an teneatur in duabus quæstionibus supra positis facere comparere personam principalem in iudicio pro veritate dicenda si fuerit requisitus. Gand.vbi supra.nu.14 char.ea.
Procurator quis sit Bonif.sub rubr.de procuratore. numero 1 char.386
Procurator an in causa capitali poterit interuenire ad opponendum exceptiones cōtra personam accusantis & iudicis. Bonif vbi supra.nu.3.char.ea.
Procurator defendens, an teneatur satisdare de pręsentando dominum. Bonif vbi supra.nu.6. char.ead.
Procurator comparens vbi potest ad allegan. causas absentiæ an audiatur, Bon, vbi supra,nu,7,c,e.
Procurator quare non admittitur in criminibus capitalibus. Bonif.vbi supra.nu.16 char.357
Procuratore interueniente in causa capitali, si ei nō fuerit oppositū ante lit.cōtest.nūquid per eū facta in causa valebunt, Boni.vbi supra,nu,17.char.ea.
Procurator constitutus ad omnes lites, an intelligatur et de criminalibus. Bonif.vbi supra n. 23.c.e.
Procurator regulariter in causa criminali publica vel priuata non admittitur in agendo, nec in defendendo, fallit in casibus ibi notatis. Bonifac.vbi supra.nu 26 char.ead.
Procurator ad denunciandum siue ad causas criminales, an debeat habere speciale mandatum, & an syndicatus indistincte sit audiendus. Boni.sub rub. quid sit accusa nu.27 char. 437
Processus formatus et in fauorē inquisiti, an valeat. Ang.in verb.q dominus.versi.quęro.nu.55.c 203
Processus factus contra infirmum tali modo excusatum, an valeat. Gandi.sub rub.vtrum procu.in malefic. nu.7 char.308
Prodigus cui bonis est interdictum, an teneatur si delinquit. Ange.in verbo, scienter.versi.quid prodigio.nu.16 char.107
Proditio patriæ est crimen enorme, si de eo nō appelletur, tn̄ non proceditur ad torturam sine indicijs. Ang.in verb.(& hai tracito).nu.1 char.ea.
Producentes falsos testes. an possit vna cum eis in eodem libello accusari. Ang.in verb.falsario.vers. quæro.nu 26 char.141
Productio pacis a defuncto, si statutum dicat debet habere ab hærede, an sibi prosit. Ang. in verb.cōparent. nu.6 char.225
Producens falsos testes quando puniatur. Bonifa.sub rub.de falsis. nu 16 char 400
Produxit quidā dolose falsos testes, accusatur de hoc ille se defendit dicens illorū dicta non valere, vt puta, quia iurauerunt parte non citata, an puniatur de falso. Bonif.vbi supra.nu. 21 char.401
Producto instrumento in quo scripti sunt duo testes, quorum vnus est infamis, an tale inſm̄ sit falsum. Bonif. vbi supra.nu.36 char.ead.
Professus ordinem sancti Augustini si postea exeat & vxorem ducat portans arma & vestes laicales si de percussione cōdemnat an sententia valebit. Gandi.sub rubr.de pœnis reorum.nu.33.char.337
Prohibere potest maleficium, & non prohibeat, an sit puniendus. Bonifac. sub rubr. quid sit accusatio.nume.41 char.400
Prohijciēs aliquid sine dolo per quod liber homo est occisus aut offensus, quomodo punietur proijciens. Boni.sub rub.si quid sit deiectum de domo, ex quo damnum datum sit alicui.nu.81.char.469
Protestans quidam quod tunc intendit vti tali instrumento & dicti s talium testium. si vera sunt & si apparuerit in processu quod sint falsa non vult esse vsus.an teneatur de falso. Bonif. sub rubr. de falsis.nu.16 char.ead.
Prouocatus aliquo dicto vel facto iniurioso ad iram, & iniurietur prouocanti, non tenetur iniuriarum, Ange.in verbo, verba iniuriosa.nu.10. char.119
PVBES an possit testificari de his q̄ vidit & audiuit in pupil.ætate existēs. Bo.de test, n.27.c.43
Puplicatio processus quando est de substantia, & differt in causa ciuili & criminali, Ang. in verb.qui iudex.nu.1,2 char.231

Publica-

Publicationem bonorum damnati quis impedire pos sit. Ange. in verbo, & eius bona, versicu. quæro. nume 10. & 14 char. 262
Publicatis bonis an veniat fundus emphyteuticus, & ius patronatus. Ange. vbi supra. versicu. & no. numero 16 char. 263
Publicatis bonis dñi, an veniat proprietas rei feuda lis. Augu vbi supra versi tu autem. nu 41. c. 267
Publicatio bonorum, quando fiat, & an fieri debdat per sententiam Gandi. sub rub. de bonis malefactorum. nu. 1. & 2 char. 361
Publicatis bonis mariti, an dos minuatur. Gand. vbi supra. nume 4 char. 362
Publicatis bonis malefactoris habet locum regula, quod qui prior est tempore potior est iure. Gand. vbi supra. nume. 15 char. 363
Publica delicta quæ dicantur; & quæ priuata, quæ capitalia vel non capitalia. Bonifa. de publicis iu dicijs. nume. 1 char 390
Publicanus vel eius familiaris exigens per fraudem plusquam, debeat quomodo puniatur. Bonifac. de collegijs illicitis. nume. 5 char. 410
Puerū alterius qui furatur, tenetur ad mortē. Bonifa. sub rub. de furibus & latronib nu. 18 char. 459
Pullos gallinas, vel pauones, qui furantur, tenentur furti. Bonifa. vbi supra. nu. 15 char. ea.
Punito aliquo de vulneribus, si postea mors sequatur, an etiam possit puniri de morte. Ange. in verbo, vna alia, versi. quid si quis. nu. 5 char. 157
Puniri non potest quis in facie. Bonifa de pœnis con demnatio. nume. 8 char. 433
Puniri an quis possit pecuniariter in causis crimina libus. Bonifa. vbi supra. nu 13 char. 434
Punitur quis in expensis ratione contumaciæ. Bonif. vbi supra. nu. 14 char. ead.
Puniri an possit aliquis sine accusatore, secundum iu ra antiqua & in quibus casibus fallat. Bonifa. sub rub. de inquisi io. nume. 5 char. 452
Pupillus quando possit accusare. Gandi. sub rub qui accusare possint vel non. nu. 5 char. 282
Pupillus an possit facere pacem de morte patris cū autoritate sui tutoris. Bonifacius sub rubrica de pace. numero 3. char. 480
Putator si arboris ramum proijciat, non clamans, & aliquem percutiat tenetur. Bonifac. de damno dato nume. 49 char. 468

De litera Q.

QVALITAS quæ oritur ex tempore respiciens mandantem, & mandatarium, qualificata ex tempore, vel loco, an ag grauat pariter factum in vtraque. Ange. in verbo, & Sempronium. versi. vij. nu. 10 char. 65
Qualitas quæ est in mandante, an sit in mandatario. Ang. in eo. verbo, versi duodecimo. nu. 26. cha. 66
Qualitas quæ oritur ex tempore qualificato an re cipiens mādantē, & mandatarium debet in accusa tione, vel inquisitione cōtra vtrunque apponi. An ge. in eod. verbo, versi. eo. nu. 29 char. ea.
Qualitates quando sunt post maleficiū consummatū, vt contra negantem maleficiū, quomodo faciant pœnam duplicari. Ange. in verbo, in platea. versi. & aduertendum nu. 16 char. 113
Qualitas quæ inest a principio, vt puta in statuto de nobili offendente, quomodo faciat pœnam du plicari. Ange. vbi supra. nu. 17 cha. 114
Qualitas mortis quando possit addi, processui for mato de vulneribus. Angelus vbi supra, versicu. quid si, nume. 30 char. 115
Qualitate probata quæ non erat in inquisitione, po test fieri condemnatio si per confessionem rei ap paret de illa qualitate. Augu. in verbo, qui domi nus. versi. quid si sine qualitate. nu. 5 char. 196
Qualitas probata per confessionem, quomodo pro cedat. Augustin. in verbo, eodem versicu. quid si, numero 13 14 char. 198
Qualitate nullo modo pbata in inquisitione prima, an propter illam iterum possit inquiri. Ange. vbi supra, uersi. quæro. nu. 16 char. 198
Qualitas propter quam cōdemnationis effectus est diuersus, tunc est detrahenda per iudicem, penden te iudicio, cum iudex illam probare non potest. Ange. vbi supra. nume. 17 char. ea.
Quando nomen rei dicatur receptum inter reos. Au gustin. in glos. & ad querelam in verbo, & adde numero 62. char. 33
QVERELANS aut instigans iudicē ut pro prie inquirat non proprie dicitur accusator. Ange. in glo & ad querelam in prin. nu. 1 char. 17
Querelans siue instigans aut solicitans iudicē vt in quirat tenetur pœna Turpilliani & condemnatur in expensis sicut si principaliter accusasset, & nō probasset. Ange. in ead glo. in prin. nu. 2. char. ea.
Querela falsi vsq; ad quantū tempus duret. Ange. in verbo, falsario versi. quæro nu. 41 char 143
Questio non ex quolibet maleficio neque ex quali bet causa, neq; indifferenter de qualibet persona est habēda. Gand sub rub. de qōnib. nu. 2. cha. 318
Quæstio quando sit adhibenda, & quando repeten da. Gandii. vbi supra. nu. 34 char. ea.
Quæstio quid sit, & per quæ debeant subijci. Gan di. vbi supra nume 6. 7. char. ea.
Quæstio quomodo sit habenda, & quo ordine, qñ plus sunt torquendi & quæ debeant præcedere. Gandi. vbi supra. nu. 10. 11. & 13 char. ea.
Quæstionis quis sit effectus. Gandinus vbi supra, numero 15. char. 319
Quæstioni qui debeant interesse. Gandinus vbi su pra. numero 34 char. 321
Quæstio quid sit, & quæ personæ possint torqueri. Bonif. sub rub. de qō. & tormētis. n. 1. & 2. c. 429
Quæstionis absque formidine tormentorum quis sit effectus. Bonifa. vbi supra. nu. 3 char. 430
QVIS potest denunciatores constituere. Ange. in glo. nec non in verbo, sed quære. nu. 3 char. 46
Quilibet iudex an possit de falso corā se cōmisso pu nire. Ang. in verb. falsario ver. quero. nu. 36. c. 144
Quis, quicunque, nullus, vel simila prelata a lege municipali, an comprehendant quæ nulla sunt. Gandi. sub rub. de aliquibus quæstionibus varijs, in maleficijs nu. 6 365

De litera R.

RAPERE an dicatur crimen publicum. Augu. in verbo etiam vestem. nu. 7. c. 169
Rapina proprie dicitur, quando quis rapit vestem illi quem vulnerauit, & an dicatur crimen publicum. Ange. vbi supra. nu. 1 char. 169
Rapina non est licita in bannitus post mortem ipso rum, licet ex statuto possunt impune offendi in re, & in persona. Ang. vbi supra. nu. 3 char. ea.
Raptor an per consequens matrimonium ducendo

sit vxorem raptam euitet mortem, Augu. in verbo (.he hai adulterato.) nu. 57 cha. 128
Raptus qd sit, & quę sit illius pœna. Bonif. sub rub. de adulterio incestu & sodomia, nu. 12 char. 391
Raptor vnde dicitur. Bonifacius sub rubrica de raptoribus. nume. 1 char. 459
Raptor pueri causa libidinis, qua pœna punitur. Bonifa. vbi supra. nu 4 char. 462
Raptores personarum quomodo puniatur. Bonifa. vbi supra. nume. 2 char. ea.
Rapina quando puniatur criminaliter, & quando l. Iul. de vi priuata & quando impubes nō doli capax teneatur, & quando non Bonifa. sub rubr. de bono. rapte. nume 7 char 452
Rapiens clauū, anchorā, vel remū nauis qua pœna punitur Bonifa. sub rub. si quid raptum est occasione incendij ruinę vel naufragij. nu. 6. char. ea.
Rasura quando inducat suspicionem instrumenti vel literarum & quando non. Bonifacius sub rubrica de falsis. nume 5 char. 399
Ratihabitio in delictis, an æquiparetur mandato. Ange. in verbo, & Sempronium, versi. x v nunc quæritur. nume. 14 char 68
Ratum habens licet non sit gestū nomine suo, quando aliquis peruenit ad manus eius, tenetur de iure canonico Augustinus in eodem verbo. versicu. tu autem nume. 35 char ea.
Ratum habere non possum adulterium nomine meo perpetratum. Augustinus in eodem verbo, eodem versicu. nume. 36 char. ea.
RECEPTANS malefactorem quando teneatur Ange. in verbo, dicto maleficio. versicu. quæro; quia supra dixi. nu. 23 char. 184
Receptare an possit vxor maritum bannitum. Ange. vbi supra. nume. 25 char 185
Receptatores malefactoris. an semper puniantur Gā. sub rub. de furi. & latro. nu. 1, & 16. c. 352. & 353
Receptator latronum, vel associans, aut diuidens furta; quō punitur. Bonifac. sub rub. de receptatorib furum & aliorum malefactorum nu. 1 char 463
Rectores terrarum nō possint aliquem bannire. Augu. vbi supra. nume. 9 char. ea.
Remissio iniuriarū facta in foro pœnitētiali, an prosit in foro iudiciali. Ang. in verbo, cōparent. ver. quero. nume. 23 char. 229
Remissio iniuriarū facta cum iuramento metu mortis instantis testamentum condendo, an postea eo reconualescente, prosit talis remissio. Ange. vbi supra versi. quid si. nu. 29 char ea.
Reo negante, & in negatione perseuerante, quid de eo fieri debeat. Ange. in verbo, quod fama publica. versi. si vero nu. 119 char. 94
Reus citatus, vel in banno positus, si non venit sed mittit, an sit excusatus. Ange. in verbo, qui dominus. nume. 15 char. 202
Reo sponte confitente, etiam ex inordinato processu sequi potest condemnatio, secus ex ficta confessione, puta per contumaciam. Ange. vbi supra. versi. quæritur nu 12 char. 204
Reo mortuo post appellationem quid erit, an hæres eius appellaret. Ange. vbi supra. versi & pręd. nume. 44 49 char. 206
Reus nunquam ad tribunal ducendum est nisi prius aut cum tormentis, aut sine, delictum fuerit confessus. Angel. in verbo, comparuerunt. numero 2. char. 209
Reus tortus, & qui purgauit indicium habitum ex confessione, non est amplius torquendus. Ange. vbi supra. nume. 3 char. ea.
Reus in maleficijs respondere debet per iuramentum veritatis, non autem credulitatis. Augustin. vbi supra. versi. tu autem. nu 8 char. 210
Reo confitente omnia & singula contenta in inquisitione esse vera, nihil excludit in confessione. Ange. vbi supra. nume. 1 char. 212
Reo confitente factum, & negante qualitatem per quam substantia facti, alteratur, aut condemnatio minuitur, vel confiteatur factum sed dicat ad sui defensionem fecisse, aut neget qualitatem, quid erit. Angelus in verbo, comparent. numero 1. char. 216
Reus confessus est maleficium, & statim iudex misit eum ad furcas non dato ei termino ad se defendendum, an poterit iudex in syndicatu sustentari. Angelus in verbo, qui iudex, versiculo si autem. numero 2. char. 223
Reus an possit renunciare termino defensionis. Ange. vbi supra. versi. an autem. nu. 5 char ea.
Reus si compareat & dicat occisum fuisse bannitum, sed variatum est nomen banni & inquisitionis. Angelus in verbo, comparent. versicu. quid si dicat nume. 14 char. 217
Reo opponente quod alias fuit inquisitus de eodem crimine, an exceptio erit peremptoria vel dilatoria. Angelus vbi supra. versiculo quid si opponitur. numero 15 char. ead.
Reo dicente quod commisit tale delictum dormiens an excusabitur. Angelus vbi supra. versicu. quid si. numero 21. & 23 char. 228
Reus specialiter citari ad audiendum sententiam in criminalibus non est necesse. Ange. in verbo, qui iudex. nume. 1 char 236
Reus absens qui non comparuit, non potest in criminalibus condemnari, nisi specialiter & nominatim fuerit citatus. Ange. vbi supra. nu. 2. cha. ea.
Reus ad hoc vt fugiat pœnam corporalem, an teneatur soluere nedum pœnam, originalem, sed illā etiā quarti pluris, in quam incurrit propter cessationem solutionis pœna originariæ. Augu. in verbo, quas si non soluerit. nu. 5 char. 245
Reus qui confitetur se commisisse homicidium, sed negat se commisisse in illo loco, an gaudebit beneficio quod confitenti minoretur quarta pars condemnationis, & an primo postea confitens antequam de mendacio conuincatur euitet pœnā quarti pluris. Ange. in verbo, deducta. nu. 8 char. 248
Reus qui partem inquisitionis confitetur, an gaudebit beneficio statuti minorantis pœnam in vna quarta propter confessionem. Angelus vbi supra. numero 9. char. ea.
Reo mori debente, an iudex possit ei dare optionem mortis. Augustinus vbi supra. versicu. quid si statutum. nu. 11 char. 250
Reus captus, qui fecit suas probationes ad sui defensionem ita quod pro eo debet ferri sententia absolutoria, etiam ante sententiam debet relaxari, licet dicatur quod lite pendente nihil innouetur. Augustinus in verbo, præsente dicto Caio. versi. circa quæro. nume. 17 char. 271
Reo absente & contumace, quid agatur circa annotationem

ctionem bonorum illius. Gandin. sub rub. quid sit agendum reo absente & contumace, nu. 1. char. 311
Reus quando est præsens & non contumax, quid facere debeat. Gandi. sub rub. quid sit agendum reo præsente & non contumace. nu. 3 char. 316
Reus quæstionibus & tormentis subiectis si de alijs confiteatur, an illius dicto stetur, & an illi sint tormentis subijciendi. Gandi. sub rub. de quæstionibus. nu. 16. & 17 char. 319
Reo indicato iudex vult eum torquere, ipse dicit detis mihi meam defensionem, quia volo tollere indicia an danda erit dilatio ad se defendendum. Gandi. vbi supra. nu. 23 char. 320
Reus se defendendo an possit plures procuratores constituere, Bo. sub rub. de procuratore defensore. n. 21. c. 187
Reus accusatus quando sit detinendus in carcere & non relaxandus etiam cum fideiussoribus, & quid faciet iudex. Bonifa. sub rub. de citatione accusati vel inquisiti. nu. 58 char. 417
Reus qui promisit se præsentare coram iudice sub pena si se non præsentauerit, quid faciet iudex. Boni. vbi supra. nu. 62 char. ea.
Reus an cogi possit cauere de parendo iudicis soluendo condemnationem Boni. vbi supra nu 63. char. e.
Reo mortuo, aut membro debilitato in tormentis, quomodo tenetur iudex. Bonifa. sub rub. de quæstionib. & tormentis. nu. 4 char. 432
Reo mortuo vt supra iudex non tenetur. Boni. vbi supra nu. 5 char. ea.
Reo adhuc non torto, si ipse dicat torqueatis quid erit faciendum. Bo. sub rub. de quæstio. nu. 9. c. 153
Repeti non debet malefactor in tormentis sine nouis indicijs, poterit tamen repeti post publicationem processus quando sunt indicia euidentiora. Ange. in verbo, quod fama publica. versi. sed tu quæras. nu 96 char 89
Respondens positioni quod occidit Titium ad sui defensionem, an proinde habeatur ac si negasset homicidium fecisse. Aug. in verbo, cōparent. n. 20. 216
Respondens inquisitioni occidi, si homicidiū apparet, an videatur respondisse sufficienter. Ang. vbi supra. versi. quid autem. nu. 12 char. 219
Respondens dicens se velle cōmittere graue delictū mihi placet faciās, bonū est, an ex tali respōsione aliquam penam patiatur. Gandi. sub rub. de aliquibus quæstionibus varijs. nu. 7 char 365
Retributio quando, possit habere locum in delictis quæ nomine alieno committuntur. Gandin. sub rub. de fur. b nu. 2 char. 352
Rixa capta non ratione possessionis, sed alia causa, an auctor puniatur. Gandin. sub rub. de defensione b. a reo fieri nu 11 char. 323
ROBARIA facta in territorio villæ vel castri, & an ille locus teneatur ad emendandam, & quomodo Gand. sub rub. de aliquibus quæstionibus varijs. nu. 3 char. 365
Robaria commissa in territorio castri vel villæ an homines illius loci tenebūtur ad emēdā pro modo patrimoniorum Gandi. vbi supra. nu 17. c. 366
Robustus veniens contra debilem pugno, nunquid debilis possit vti gladio. Ange. in verbo, & dicit Titius verū. ex h s. nu. 25 char. 263
Rumor quid sit. Gand. sub rub. de rumore occulto & manifesto. nu. 1. char. 304. & Bonifa. sub rubri. de rumor. nume. 1 char. 418

De litera S.

SACERDOS qui in confessione consulit confitentem crimen læsæ maiestatis, an teneatur vel possit confessionem sibi factam reuelare. Ange. in verbo, & hac tradito. versiculo quæro. numero 18. char. 136
Sacrilegium quid sit, & quando committatur, & præses debet contra sacrilegos inquirere & captos punire. Bonifacius sub rubrica de pœna committentium sacrilegium nu 1 char 408
Sacrilegorum pœna quæ sit Bonifacius vbi supra. numero. 2. char. 409
Sacrilegi qui sint. Bonifa de sacrilegijs. nu. 1. cha. ea.
Sacrilegi siue clerici siue laici, quomodo puniantur, & an aliquando sors sit laxata Bonifacius vbi supra. nume. 11 char. ead.
Sacrilegia illicita facientes adorant idolas vel statuas illicitas quomodo puniantur, Bonifacius vbi supra. nume 9 char. ea.
Satisdationis forma quæ fit pro reo. Bonif. sub rub. de citatio. accusati vel inquisiti. nu 60 & 69. c 417
SCIENTIA simplex facit aliquem teneri cōmuni lege mansta. Ang. in verbo, & hac tradita. nume. 1 char. 134
Scripturam falsa vel instrumento, aut dicto testis qui vsus nullum præiudiciū paretur alicui quamuis pœna falsi non adhibeatur, attamen pœna extraordinaria erit exercenda. Aug. in verbo, falsario. versi. quæro nu. 7 char 178
SEMIPLENAM probationem per vnum testem fieri quomodo intelligatur & an vnus credatur. Bonifaci. sub rub de probatione, & quot sunt genera probationum. nu 18 char. 409
Sententia lata pro mandatario, an prosit mandanti. Angelus in verbo, Sempronium. versiculo ex quæro. nume. 40 char. 69
Sententia lata an possit referri ad dispositionem iuris, vel statutorum. Aug. in verb. & con formam. nu. 1 char. 186
Sententia lata pp cōtumaciam an magis dicatur lata pro cōtumacia q̄ propter delictum. Aug. in verb. qui dominus versi tu autem nu. 40 char. 206
Sententiæ feruntur congregato consilio, & si quis vellet allegare iura fisci & reipublicæ, ne fraudentur, pōt. Ang. in verbo qui iudex. nu. 4. char. 235
Sententia in criminalibus quādo est mortis vel mutilationis membri, necesse est, vt sententia dicatur lata per potestatem vel præsidē prouinciæ. Ange. in verb. hæc est quedā sententia. nu 1. cha. 235
Sententia dicens quam si non soluerit &c sufficit quod soluat penam primam vel quarum plus ad hoc vt euitet penam corporalem, in quot plus incurrit propter cessationem primæ pe Ange. in verbo, quas si non soluerit. nu 4 char. 244
Sententia dicens, quæ centum si non soluerit amputetur ei manus, quantū tempus intelligitur esse concessum intra quod soluere possit antequam manus sibi amputetur & quando reus creditor communis possit compensationem obijcere. Ange. vbi supra versi. quid autem. nu 6 char. 245
Sententia dicente, si homicida non soluerit, vel soluere nō poterit mille decapitetur, nunquid expectabitur diu vt soluere possit. Ange. eod. nu. 7. c. ea.
Sententia dicens, si non soluerit vel soluere non poterit centum condemnatur in amputatione

ne,manus, an debeat regulari secundū vltimas vo luntates vel cōtractus. Ange. vbi supra.n.8. c.ead.
Sententia dicēs, quod amputetur manus dextra, si nō habet an iudex poterit amputare sinistrā. Ange.in verb.quas si non solueris.nu.1 char. 248
Sententia corporalis lata, an statim debeat mitti ad executionem. Ange.in verbo, & ibi caput versi. quæro.nu.25 char.155
Sententia lata contra homicidā, an habeat effectum cōfiscationis bonorū & executionē paratā contra hæredes absque alia probatione. Ange. in verbo, & eius bona, versi. & sic bene.nu.22 char.194
Sentētia dicens & eius bona publicamus in quo differatur quo ad effectum a dicente, & eius bona sunt publicanda. Ange. in verbo, & eius bona. versi.etiam diligenter.nu.26 char.195
Sententia lata contra falsos testes, an præiudicet producenti vel econtra. Augu. in verb. & ibi caput. versi.tu autem.nu.14 char.154
Sententia corporali confirmata quis eam mandabit executioni. Ang.in verbo, præsente.versicu.quæro.nu.26 char.273
Sentētia qua aliquis ad mortē dānatus est, quō debeat exequi, & an exequendo cōmittatur peccatū. Gandi.sub rub.de pœnis reorum. nu 48. c.342
Sententia condemnatoria in criminalibus, an sit mandāda executioni statim, Gād. vbi supra.n.49.c.ea.
Sentētia lata ob allegationē falsæ legis, an irritabitur. Gand. sub rub. de falsariis. nu.13 char.356
Sententia lata vigore confessionis quomodo impugnetur. Bonifa.sub rubrica de confessione & contra eos.nume.2 char.432
Sententia an sit ferenda per os potestatis, vel capitanei, vel iudicis Boni. sub rub.de pœn, condemnationis & bannis eorum. nu.26 char.454
SI infamis excōmunicatus vel bānitus qui accusare non pōt, accusetur ab vno qui etiā accusare nō potest vt a muliere, an possit excipere, tu non potest me accusare, quia inhabilis es, an accusatus possit replicare.s. tu non potest contra me excipere. Ange.in verbo, & ad querelam. versiculo quæro.nume.69 char.37
Si inquisitor hæreticæ prauitatis aliquem de hæresi condemnauit, & ad iudicem secularem remisit puniendum, an requiratur nouus processus. Augustin.in verbo, necnon, versi. & ita in hac difficultate.nu.19 char.50
Si Titius q naturaliter est nobilis statuto fiat popularis & desiderat esse nobilis, quō intelligitur. Ange.in verb. Caium. versi. quid aūt.nu.14. char.57
SOCERO an permittatur satrē vilē adulterū interficere, sicut patri, & sicut vir non tenetur de sicca, ita & socer. Ange.in verbo, che hai adulterato, versi.nunquid.nu 28 char.123
Socius pōt interrogari de socijs in crimen assassinamenti propter immutātē criminis. Augu.in verbo, & Semproniū versi.sed addas s nume.4 char.62
Socius eiusdem criminis repellitur a testimonio. Bonifa.sub rub.de testibus.nu.30 char.421
Socius nō auditur accusans sociū de eodē crimine, & an idē si sit commissū aliud per delictū vel similē. Gand.sub rub.qui accu.non poss. nu.18 char.283
Sodomita qua pœna de iure canon. puniatur. Ange. in verbo, (che hai adulterato,) versi. quæro.numero.34 char.128
Sodomita vel seipsum polluens vel vxorem extra claustra polluens, an huiusmodi possis dimitti Gandin. sub rub. de multis quæstionibus de pœn. a statutis.nu.15 char.377.
Sodomiæ quæ sit pœna. Bonifa.sub rub.de adulterio, incestu & sodomia nu. 10. char.391
Sodomiæ vitiū turpissimū est cum masculo, & quō puniatur cōmissum cū quicunque persona, & cū bestia. Boni.sub rub.de rapto.nu.6 char.460
Solēnitates iuris & statutorū nō requiruntur in modo procedendi vel condemnandi, quando crimina læuia sunt Ange. in verbo, hæc est quædam inquisitio versiculo quarto principaliter quæro. numero.56 char.9
Soluens condemnationem pro carcerato ex causa maleficij an possit repetere. Angel. in verbo, qui iudex. versicu.quid si nu.11 char.222
Soluere potest quis pro condemnato conditionaliter; si non soluerit q deportetur eo etiam inuitio: Augu.in verb. præsente. versi.tu aūt.nu.9.ch.168
Solutione condēnationis facta per vnū ex cōdēnatis quō debeat cōdēnatio cācellari. Ang. in verb. dandis, & soluendis. ver. & vides.nu.4.char.244
Solutione facta ab vno si tota sententia fuerit cancellata; an non soluentes erunt liberati. Ange. vbi supra. versi.quæro.nu.5 char.ea.
Sors in iure ciuili quando concedatur. Boni.sub rub. de sortilegijs.nu.12 char.409
Sortilegus & homicida licet non sint incorrigibiles, an valeant degradari. Ange. in verbo, & ibi caput. versi. quid autem.nu.38 char. 257
STATVTO existente, quod quilibet possit accusare de homicidio, an admittatur minus legitimus accusator. Ange. in eadem glos. in verbo, subsequenter.nu.41 char.27
Statuto dicente quod de homicidio nō possit quis accusare nisi sit agnatus vel affinis, tunc delictū non est publicum. Augu.in ea.glo.in verbo, subsequenter.nu.42 char.28
Statuto stāte de tali maleficio liceat cuilibet accusare, & accusator habeat tertiā partē, si officialis curię vel familiaris potestatis accusauerit de tali maleficio, non habebit tertiā partē a statuto concessam. Hiero.in ea.gl.eod.verbo,nu.43. char.ead.
Statuto alterante pœnam delicti publici, non propter hoc desinit esse publicum. Ange.in ea.glo.in verbo, quæsit.nu.44 char.ea.
Statuto stante, quod stetur dicto alicuius, potest contrarium probari. Ange.in verbo, necnon, versicu. quæro.nu.17 char.49
Statuto dicente, quod de dāno dato stetur iuramento accusatoris vsque ad quantitatē x. librarū licet accusator iurauerit, tū iudex poterit taxare prout sibi videbitur falsitatē vel calumniā continere. Augu.in eod.verbo, in eo. versi.nu.18 char.50
Statutū dante præmium accusanti, ludentes ad azarū, an debeatur etiam denuncianti, Ange. in verbo, necnon.in versi.quæro.nu. 27 char.52
Statuto dicente, quicunque reuelauerit tale delictum habeat tale præmium, non comprehenduntur complices. Augu.in verbo, necnon ad denunciationem in versi.tu autem.nu.31 char.ead.
Statuto dicente, quod syndicus teneatur denunciare omnia maleficia de quibus est fama, si sit fama q ipsemet syndicus deliquit posito quod alias debeat

beret se denunciare an. si ipse syndicus vere scit ꝙ non deliquit, debeat se denunciare, di. ꝙ non. Ange. in verbo, eodem versiculo quid si statuto, numero. 38 char.53

Statutum dicit ꝙ pœna augeatur, si quis ostendit annunciatum Titius ostendit Petrũ ab annunciatu remotũ de proximo dic quod augebatur pœna, Ang in verb Gaiũ. versi. & diligenter. nu.13. c.56

Statuta sunt in aliquibus locis, ꝙ alia pœna sit in ciue, alia in forense. Ange. in verbo, de Bononia in primis verbis. nu.1 char.57

Statutũ imponens maiorẽ pœnam forensi quã ciui, an valeat. Ange. in verbo, de Bononia. nu.2. c.ea.

Statuto dicente, quod forensi plus puniatur quam ciuis quis dicetur tunc ciuis, di. quod ciuis est origine propria paterna vel auita. Ange. in eo. verb. versi. quæro. nu 4 char ea.

Statuto dicente, quod si quis bannito opẽ & adiutoriũ præstiterit qualiter intelligatur. Ange. in verbo, & andreã. versi. si autem. nu.6 char.59

Statuto dicẽte quod si quis dederit auxilium alicui ad maleficiũ cõmittendũ, qualiter intelligatur. Ange. in eo. verbo, eodem versi. nu.7 cha.ea.

Statuto puniente absolute, operatur quod si quis p̄stiterit auxilium post maleficiũ perfectum ille talis punitur ac si vere præstitisset auxilium maleficio. Augu. in eod. verbo, eo. versi nu.8 char.ead.

Statuto dicẽte quod bãnito non possit præstari auxiliũ tunc testificans pro bãnito incidat in pœnam. Augu. in eo. verbo eodem versi. nu.10 char.ea.

Statuto dicente, quod villa teneatur emendare damnum passo sub pœna centum, si malefactorem non capit ille qui passus est damnum debet etiã contribuere pro rata ad istã pœnã, si est de villa. Ange. in eodem verbo, versi. quid autem. nu.29. char.61

Statuto dicẽte, quod magnas puniatur pœna in duplo maiori quã popularis, si popularis mãdet magnati ꝙ occidat Titiũ secuto delicto, an iste popularis puniatur pena dupli. Ange. in verbo, & sempronium. versicu. xii. nu.27 char.66

statuto dicẽte, quod si quis produxerit exceptionem aliquã contra instrumentũ confessionatum, nec p̄bauerit. puniatur in tantum. Ange. in eod. verbo, versi. xiiij. nu.32 char.67

Statuto dicẽte, si quis propriis manibus vulnerauerit aliquẽ, puniatur graui pena dic quod nõ comprehendit, si quis aliquẽ per aliũ vulnerari fecerit. Ange. in eodem verbo, eo. versi. nu.13 char.ea.

Statuto an fieri possit quod omni casu fuga faciat plenam probationem. Ange. in verbo, quod fama in vers. quærit. nu.47 char.79

Statuto an possit fieri ꝙ stante rumore de commisso delicto in ciuitate, fugiens capitaliter puniatur. Ange vbi supra. nu.48 char.ea.

stante statuto, quod bannitus possit impune occidi an bannitus existens in manibus familiæ potestatis possit impune per priuatũ occidi. Ange. in verbo quod fama publica. versi. tertio quæritur. numero.58 char 81

Statuto dictante, quod villa teneatur capere malefactorẽ & nõ capere, an & quõ teneatur. Ange. vbi supra. versiculo xii. nume.68 char.84

Statuto dictante, quod villa teneatur custodire & saluare territoriũ suum, ne incendia, furta & damna fiant, alias teneatur ad emendandũ damnum, si nõ apparet malefactor. Aug. vbi supra. n.69. c.ea.

Statuto dante præmium illi qui inuenit bannitum, quomodo intelligatur. Angel. vbi supra. versicu. xiii numero 75 char 85

Statuto cauetur, quod si villa non ceperit malefactorem teneatur ad penã centũ, modo fuerũt plures malefactores in territorio villæ, quorũ nullũ villa cepit quomodo puniatur villa. Angel. vbi supra. versi. quæritur. nu.78 char. 86

Stãte statuto, quod aliquid sit delictũ in vno die ꝙ nõ est in alio, tunc debet exprimi dies. Ange. in verb. de anno præsenti. versi. iij. quæro. nu 5. c.98

Statuto puniẽte portãtes arma offensibilia, si aliquis inueniatur portare arma defensibilia, vt puta tabulacinũ, an cadat in penã statuti. Ange. in verbo, uno flocho. versi. quæro. nu.2 char 103

Statuto puniente portantes arma, an si quis causa iterationis portet arma cadat in penam statuti. Ang. vbi supra. versi. quæro. nu.3 char.ea.

Statuto puniente delatorem armorum, an etiã intelligatur punire portantes arma, vt interficiat bannitum. Ange. vbi supra. vers. quæro. nu 4. char.ead.

Statuto dicente, si quis turbauerit aliquem in possessione suã vel molestauerit, tunc requiritur dolus, si autem statutum dicat si quis ingressus possessionem tunc sufficit lata culpa. Ang. in verbo, scienter, nume.2 char.106

Statuto dicente si quis robauerit rem alienã vel dãnum dederit in re aliena, ꝙ si dannũ datũ est, vel fructus sunt derobati, tunc colonus, vel qui conduxit fundum, non potest accusare sed proprietarius Ange. vbi supra nu.3 char.ea.

Statuto magis puniẽte insultũ factũ, ad domũ alicuius, an & quando dicatur factũ ad domũ. Ange. in verb. fecit insultũ. versi. quid autem. nu.3. char.109

Statuto loquente de insultu facto ad domum, an habeat locum in domo communi. Ange. vbi supra. versi. an autem. nu.5 char.110

Statuto dicente si quis offenderit aliquem in tali uia, per quam itur ad talem locum, puniatur pena dupli, an includatur offensa in fossatis, quæ sunt in dicta via. Ange. in verb. in platea. nu.6. char.111

Statuto cauetur, quod liceat percutere dãnũ dãtẽ in tua possessione tu inuenisti delinquentem, & ipse fugit, sed postquam est extra tuã possessionẽ percutis, an liceat. Ange. in verbo, in platea, versicu. quæro quid si. nu.10 char.112

Statutum duplicans penas quomodo intelligitur. Ange. vbi supra. nu.14 char.113

Statutum dicens quod de delictis commissis in ecclesia duplicentur penæ. Ange. vbi supra. versi. & aduertendum nu.15 char.ea.

Statuto dicente, ꝙ quis percusserit aliquẽ in platea cum sanguinis effusione, amputetur sibi manus quidam percutit aliquẽ pluribus vulneribus, an plus manus debeãt amputari. Ang ubi supra. n.19. c.114

Statuto cauetur, quod portans bladum extra territorium perdat animal, modo quis portauit bladum de nocte cum vno animali in qua debet pena duplicari, an teneatur ad duo animalia. Ange. vbi supra. nume.20 char.ea.

Statuto cauetur, quod magnas condemnetur in quadruplum quam popularis, magnas vulnerauit aliquem de nocte in qua pena debet duplicari quomodo punietur. Ang. vbi supra n.21. & 22. c.ea.

Statutum de pœnis duplicandis non habet locum in pœn.correlat uis. Aug. vbi supra.nu.24.char.115
Statuta dicentia quod de nocte pœna duplicetur, non habent locum in abscisione membri, & quo intelligantur statuta pęnam duplicantia. Angel. vbi supra nume 25.26.27 & 28 char.ead.
Statuto stante, quod de maleficio facto de nocte sit pœna dupli, an pro verbo iniurioso dicto de nocte, duplicanda sit pęna. Ang.in verb. verba iniuriosa. vers.quid autem.nu.5.& 6. char.18
Statuto dicente, si aliquis diffamauerit alium de aliquo maleficio puniatur, quando dicatur quis diffamare Ang.vbi supra.ver.quid autē.nume.7.c.ea.
Statuto cauetur quod pro maleficijs commissis in palatio potestatis pœna duplicetur, si quis blasphemauit in palatio quomodo punietur. Ang. vbi supra. versi.quid si statuto.nu.11. char.119
Statuto dicente quod blasphemans Deum aut virginem Mariam vel sanctos, puniatur in centum quo modo intelligitur. Augusti. vbi supra, versicu.tu autem.nume.15 cha.ea.
Statutum imponens pœnam pecuniariam pro adultero si reus confessus est quod pluries cognouit carnaliter uxorem Titij, quomodo punietur, Ang. in ver. (che hai adultera.) vers.quid si, n.61.c.130
Statuto cauetur ꝙ inducens falsos testes incidat in falsum, an inducens vnum testem tantū incidat in falsum & in pęnam statuti. Ang.in verbo, falsario. versi.quæro.nume.22 char.140
Statuto cauetur quod falsum instrumentum puniatur pęna manus, quidam falsificauit acta an incidat in statutum. Ange.in verbo, falsario.versic. quid si statuto.nume.48 char 144
Statutum puniens comburentem domum, an comprehendat capanam & domum paruam. Augu.in verbo, incendiario.nu.7.8 char.147
Statuto dicente quod damnum datum per incendiū debeat emendari, quomodo emendabitur. Augusti. vbi supra.versi.cuius.nume. 14 char.149
Statuto dicente, quod villa teneatur custodire territorium suum, si ignis fuit immissus, & ignoratur, an villa teneatur ad emendā. Ang. vbi supra. versi.sinautem.nume.15 char.149
Statutum puniens ludentem, an puniat participem, Augusti.in verbo, metidore, de mali dadi, versi, & viso.nume.11 char.151
Statu.concedente arbitrium officiali contra ludentes ad azar.an iudex poterit omnia eorum bona cōfiscare. Ang.vbi supra.ver.quo.n.21.et 24.c.151
Statuto prohibente ludere simpliciter licet ille ludus non sit proprie turpis, tamen quia est reprobatus vincens victo tenetur via fori, & via poli. Ang. vbi supra. ver.in ista.nume.27 cha.154
Statuto puniente vulnus simpliciter, an intelligatur de omni vulnere. Ang.in verbo, vna alia percussione, nume.6 char.157
Statutū quod pro furto quis debeat in facie bullari, est cōtra formā iuris. Ang.in ver.in facie.n.1.c.e.
Statuto dicente ꝙ pro vulnere in facie illato quis puniatur in centū, & in alia parte corporis in xxv. si probata fuerit percussio sed non in facie an se qui debeat absolutio ab accusatione, Angel. vbi supra.nume.4 char.ead.
Statuto dicēte, ꝙ super cicatrice nō possit fieri condēnatoria nisi medicis adhibitis qui ita iudicent. Ange.in verbo, cicatrix.nume.3.& 5. char.158
Statuto imponente pęna amputationis dexteræ, si illa sit arida, an illa erit amputanda vel sinistra. Ang.in verbo, membrum num.6 char.159
Statuto permittente vulnerato competentem vindictam contra vulnerantem, an tale ius poterit alteri demendari. Ange. in verbo, & dictus Titius versi.quæro.nume.6 char.16
Statutū an possit imponere pœnā pecuniariā ꝓ homicidio. Ang in verb.& ex interuallo n.7.c.167
Statuta per Italiā puniūt factū nō animū, vnde nisi quis interficiat, licet fuisse animus occidendi, non tam en tenebitur de sicc. Ange.vbi supra. versicu. sed aduertas.nume.15 char.168
Statutum loquens de robaria, quomodo intelligatur. Ang.in verbo, etiam vestem.nu.2. char.169
Statutum dicens quod accusatus de furto & non comparens ponatur in banno furcarum, an valeat Ange.vbi supra, versi.quæro.nu.27. char.175
Statuto puniente violentiam factam cum armis vel sine an comprehendat etiā mulieres sic facientes. Ang.in verb, dictus Andreas, versic. quid si statutum.nume.6 char.179
Statuto dicente quod quicunque inuentus fuerit cū armis, vel ludere ad azardū, intelligitur inuentus & apprehensus. Ange. vbi supra. versic. & facit numero.7.& 8. char.ea.
Statuto puniente mulieres inuentas cum perlis, an sufficiat eas esse visas vel etiam apprehensas. August. vbi supra. versi.tu autem.nu.9 char.180
Statuto dicente quod potestas possit inquirere de delictis cōmissis p annū ante processū inchoatū, quō intelligitur. Ang.in verb.inchoata n.5.c.187
Statuto stante ꝙ cōsules cōmuniū, & cōmunia teneātur denunciare maleficia, & capere malefactorem sub certis pœnis, & intra certū tempus, si maleficium sit occultum, an cōmune vel consules teneātur. Aug.vbi supra.versi.tu autem.n.10.char.188
Statutum ponens tempus terminatum, in quo possit inquisitio formari. Limitat Ang.in l.si qui. C.de adult. Aug. vbi supra.nume.11. char.189
Statuto dicente quod potestas non possit cognoscere de maleficio commisso ante inchoatum processum per annum, modo aliquis facit ligam prohibitam iam sunt tres anni quæ adhuc durat an possit de hoc crimine cognosci, vtilis erit clausula inchoata facta. Ang.vbi supra.versi.est etiam. numero.13. char.190
Statuto cauetur quod iudex expediat processum vel accusationem intra duos menses, probata accusatione intra legitimum tempus, sed opponitur de falso cōtra testes, & an talis instantia prorogetur, ita quod si iudex non expediat causam non incidat in pęnam. Ang.vbi supra.nu.14. char.ead.
Statuta quæ cōmuniter per Italiā fiunt, quod absens possit condēnari, sunt introducta de iure positiuo & bannum reuocatur, quamprimum citatus compareat, etiam post terminum assignatum etiam vsque ad prolationem sententiæ. Angel.in verbo, qui dominus, vers.& tene mēti.nume.4. cha.200
Statuto dicente quod absens possit damnari in capitali causa etiam a relegatione, an tunc possit interuenire procurator. Aug.in verbo, qui dominus. versi.tu autem, nu.14 char.202
Statuta hodie extant per q̄ potest absens in capitali causa

si causa ei corporali damnari, an hoc casu poterit admitti procurator ad plenam defensionem Ange. vbi supra versi. quæro. nu.17 char.202
Statutum disponens quod contumax habeatur pro confesso, an valeat de iure. Ange. vbi supra. versi. quæritur. nume.28 char.204
statutum quod quis habeatur pro cõfesso, intelligitur quo ad delictũ, non quo ad qualitatẽ personæ aggrauã tẽ delictũ. Augu. vbi supra vers. tu autẽ. n.38.c. 05
statuto dicente, quod quis habeatur pro confesso, & quis moritur ante cõdemnationem, an pœna transeat ad heredes. August. vbi supra. versi. tu autem. numero 50. char.207
statuto cauetur quod non comparens ponatur in bãno, de quo non extrahatur donec soluat condemnationem mille, modo quidam positus est in banno, & non vult soluere mille, an fiscus poterit facere executionem in bonis istius vsq; summã mille. Ange. vbi supra. versi. quid si statuto. nu.51.c.ea.
statuto stante vt supra si bannitus moriatur in banno, an bannum habebit executionem contra hæredes banniti. Ange. vt supra. nu.52 char.ea.
statuto cauetur quod elapso termino bannitus possit impune occidi, aliqs est bãnitus, nisi intra tres dies comparuerit qui tunc reperitur Venetijs & iam sunt elapsi duo dies, & sic est impossibile quod vno die compareat, an interim possit occidi. Ange. vbi supra. versi. quæro. nu.57 char.208
statuto puniente in plus propter negationem quomodo poterit euitari talis pœna per confessionem. Ange. in verbo comparuerunt dicti inquisiti. versicu. quid autem. nu.22 char.212
statuto dicente quod quis simpliciter respondeat inquisitioni an possit respondere quod ad sui defensionem occidit. Augu. in verbo, comparent inquisiti, & partim negant. nu.3 char.216
statuto aut lege cauetur, quod ex aliquo facto pœna imponatur ipso iure, si per aliud statutũ dicens quod confitenti minuatur, & neganti augeatur pœna, an per confessionem minuatur & per negationẽ augeatur pœna. Ange. in verbo, comparent, versicu. quæro, nu.6 char.217
statuto dicente quod confitenti minoretur pœna & neganti augeatur, si aliquis primo fuit confessus & postea negauit maleficiũ, vel econtra quid erit circa talẽ confessionem & negationem. Ange. vbi supra versi sed aduertas. nu.7 char.ea.
statutum dicens quod habeat pacem ab hæredibus, & sint plures offensi, & ipse habuit ab vno tantũ, quid erit dicendum. Ange. in verbo comparent. versi. quid autem. nu.7 char.225
statuto dicẽte quod habeat pacem a filijs, an sufficiat habere a spurijs. Ange. vbi supra, versicu. quid si statuto. nume.8 char.ea.
statutum erat imponens tempore delicti grauem pœnam pro aliquo maleficio, tempore inquisitionis vel accusationis fuit factum nouum statutum imponens minorem pœnam quod statutum attendetur. Angel. in verbo, dictum sempronium. vers. quæro. nu.5 char.241
statuto dicente quod pro tali delicto soluantur decẽ lib. si postea mutetur moneta, quæ moneta attendetur. Ange. vbi supra, nu.6 char.ea.
statuto dicente; quod homicida puniatur in mille lib. Titius occidit seruum, & antequam de illo homicidio accusaretur fit statutum imponens pœnam mortis homicidis, & Titius accusatur, quod statutum attendetur. Augusti. vbi supra. versi. tu autem. nume.7 char.242
statuto dicente quod pater teneatur soluere condemnationem filij, an filius sit contumax possit contra patrem sine aliqua inuestigatione delicti exequi sententiam, quia contumax ex forma statuti habeatur pro confesso. Ange. vbi supra. versicu. quid si. nume.12 char.ea.
statutum quod ex delicto vnius alter teneatur corporaliter non valet. & statuto dicẽte quod ex delicto filij facta condemnatione pater teneatur, quãdo sententia habebit executionem contra patrẽ. Ange. vbi supra. nume.13 char.ea.
statutum quod pro delicto vnius pater vel alius teneatur, siue pœna sit pecuniaria, siue corporalis, an teneatur. Ange. vbi supra. nu.15 char.143
statutum quod illi de domo teneantur pro socio. an valeat. Augusti. vbi supra. nu.16 char.ea.
Statuto imponente pœnam pro delicto, si illud delictum non factum sit ex proposito, id est dolo, sed per latam aut leuem culpam, an cesset pœna statuti. Augu. in verbo, quas si non soluerit. versi cu. quid autem. nu.14 char.246
Statuto dicente quod vna quarta debeat deduci propter confessionem, & alia propter pacem ab offenso, si aliquis confitetur delictum & quod ab offenso habeat pacẽ quomodo fiet deductio istarum quartarũ. Ange. in verbo, deducta. nu.7. char.474
Statuto dicente quod ex quolibet instrumẽto soluatur sex denarii pro libra, an cõprehendat casum, quãdo instrumentũ sit super re inestimabili, et qũo intelligatur. Augu. vbi supra. nu.10 char.248
Statuto imponente pœnã alternatiue, vt puta amputetur manus, vel pes, vel amputetur manus vel stet perpetuo in carceribus, quis faciet electionem pænæ, iudex vel reus. Ange. in verbo, quas si nõ soluerit. versiculo quid si. nu.5 char.249
Statuto dicente, occidens occidatur vt in eo in quo deliquit puniatur, si te culpa non dolo percussi, et mortuus es, vtique nõ debeo mori, & hoc est interpretatio nõ dispensatio, & quo iure introducta sit interpretatio. Ange. vbi supra. nu.9 char.250
Statuto licet possit fur pro paruo furto suspendi, iudex poterit illam pænam moderare circa mortẽ, & an iudex aliter debeat arbitrari quam sit consuetudo. Augu. vbi supra. versi. tu autem. n.15.c.e.
Statuto dicente quod de tali delicto debeat puniri grauissima pœna, an flagellis cedendo debeat dici grauissima pœna. Ange. vbi supra versiculo. quid autem. nu.17 char.ea.
Statum dicit quod homicida condemnetur in centum, & si non soluerit intra x. dies decapitetur homicidium est commissum non dolo, sed culpa tantum, & intra tempus non fuerunt soluta centum, an debeat decapitari. Ange. vbi supra. ver. quid autem. nu..1 char.251
Statutum imponit vnam pœnam, ius commune aliã, quæ pœna erit attendenda. Ange. in verbo, & ibi. versi. quid autem. nu.3 char.252
Statuto cauetur quod officialis vltimo mense sui regiminis non possit aliquem absoluere vel cancellare de banno, si inquisitus venit absoluendus, an dicto mense poterit pronunciare absoluendum, vel

vel cancellandum esse. Ange. vbi supra. vers. quæro. nume. 28 char. 256
Statutū dicēs quod homicida puniatur in trecentis libris modo iudex noluit sequi statutū, sed ius cōe, quia fecit eū decapitari, an syndicatu iudex punietur. Ange. in verb. & ibi a spatulis amputetur. versic. quæro Perusij. nu. 30 char. ea.
Statuto dicente quod pro tali delicto imponatur pœna capitis vel capitalis, quid important talia verba, & an poterit decapitari. Aug. vbi supra. versi. quid si. nu. 32 char. 257
Statuto dicente non quod pœna capitalis, sed capitis imponatur, quomodo intelligetur. August. vbi supra. nume. 33 char. ea.
Statuto cauetur quod reus incurrat in pœnam centum ducatorum, vel in aliam pœnam arbitrariā, tunc iudex potest talem pœnam imponere, non autem capitalem. Augu. vbi supra. versicu. tu autem. nume. 47 char. 259
Statuto dicente, confiscantur bona sua, an ueniant iura & actiones, & hæreditatis delatio ipsius damnati, & appellatione publicationis bonorum, quid veniat. Angelus in verbo & eius bona. versic. & no. nume. 13 char. 263
Statuto cauetur quod bona homicidæ publicari debeant reseruata parte filiis, an ex illa parte teneatur alere patrem, & si quis damnatur ex forma statuti ad mortem, an in consequentiam veniant bona, si non habeat descendentes neque transuersales vel applicentur aliis coniunctis vsque ad decimum gradum. Angelus vbi supra. versicul. & quid bona. nu 36 char. 266
Statutum auferens appellationem in criminali an valeat. Angelus in verbo præsente. versiculo an valeat. nume. 25 char. 272
Statutum ciuitatis continens quod banniti pro maleficio possint impune offendi & occidi, an valeat. Gād. sub rub. de bānitis pro maleficio. nu. 2. c. 312
Statuto dicente quod banniti pro maleficio impune possint offendi: si bannitus pro maleficio ex causa ex qua non poterat in sanguine damnari occiditur, an erit occisus impune Gand. sub rub. de bannitis pro maleficio. nu. 2 char. ea.
Statuto dicente vt supra, si procurator banniti dicat bannū fore nullum ipso iure, & sit in causa corā potestate, & medio tēpore bānitus occidatur, an erit impune occisus. Gen. vbi supra. nu. 4 char. ea.
Statuto dicente vt supra, si Titius interficiat bannitum in tempore appellationis, nunquid Titius erit puniendus. Gan. vbi supra. nu. 5 char. ead.
Statuto dicente vt supra si occidatur bannitus appellatione pendente, quid erit. Gand. sub rub. de bannitis pro malefi. nu 6 char. ea.
Statuto dicente quod banniti pro maleficio possint ex ire de banno si pacē habuerint, & soluāt libras centum communi, si vniuersitatas sit in banno, qd erit agendum. Gand. vbi supra. nu 9 char. ea.
Statutum dicens ꝙ bannitus pro maleficio possit impune offendi, an qui est bannitus pro debito nō soluto possit impune offendi. Gand. sub rub. de bānitis pro malefi. nu 10 char. 313
Statuto dicente quod banniti pro maleficio possint impune offendi si Titius vulnerauit sacerdotem bannitum pro maleficio a iudice laico quid erit. Gand. vbi supra. nu. 12 char. ea.
Statuto stante vt supra, ꝙ bannito nullus pstet auxilium vel fauorem sub certa pœna, si qs tali bannito alleget causas absentię vel associet eum, an incurrat in pœnā. Gan. vbi supra. n. 13. cha. 314
Statutum stat ꝙ nulla vniuersitas alicuius castri vel villę debeat retinere vel receptare bannitum pro maleficio, & post deuetationem creditorū sub certa pœna communi soluenda & creditoribus si bannitus pro debito steterit per vnam vel duas noctes in aliqua villa, an tenebitur ad pœnam. Gan. vbi supra. nu. 15 char. ea.
Statuto dicente ꝙ bannitus pro maleficio possit impune occidi, si bannitus dum est captus & ligatus per beroarios ad curiam duceretur fuit per alium interfectus, an poterit impune occidi. Gandi. vbi supra. nume. 16 char. ea.
Statuto dicente vt supra si bannitus dedit fideiussores de soluendo, vel soluit, & bannum non sit cācellatum, ac interim occidatur, an potuit impune occidi. Gand. vbi supra. nume. 17 char. ea.
Statuto ciuitatis dicente ꝙ quis non possit poni ad torturam nisi in certis casibus potestas audi honoris fecit ponere reū in vna turri denegādo ei cibū, & potum vsquequo confessus fuit, an talis confessio dicatur facta metu tormentorum. Gan. sub rub. de quæstionibus & tormentis. nu. 31 char. 320
Statuto dante liberum & generale arbitrium potestati inquirendi & puniendi maleficia, an poterit cōtra delatum de crimi. ad torturam procedere sine indicijs. Gand. vbi supra. nu. 41 char. 322
Statuto dicente ꝙ bānitus possit impune offendi, an talis ex certio possit p procuratorē opponi. Gandi. sub ru. de defensionibus a reo faciendis. n. 16. c. 324
Statutum imponens pœnam pecuniariam pro homicidio, an poterit super illo maleficio trāsigi. Itē si vulneratus mortifere iacēs in lecto faciat pacem cum offensore in manibus sacerdotis dum recipit pœnitentiam, valebit talis pax. Gandinus sub rub. de transa. nume. 20 char. 328
Statutum disponēs ꝙ qui de maleficio habuerit pacem ante accusationem porrectam, puniri nō possit, an valeat. Gand. vbi supra. nu. 11 char. 329
Statuto dicente ꝙ si bannitus habuerit pacem ab offenso vel ab hæredibus tunc ex ire possit de bāno, an pax sit habenda ab omnibus hæredibus. Gādi. vbi supra. nu. 23 char. ea.
Statuto dicente ꝙ qui fecerit homicidium nūquam possit habere pacem & concordiam, & illius bona deuastentur. & si habuerit pacem et non prosit si Titius mandato Sempronij fuit interfectus, an Sempronio mandanti proderit habere pacem. vel eius bona erūt deuastāda Gā. vbi supra n. 26. c. e.
Statuto stante ꝙ percutiens in via publica, magis puniatur quam alibi, si Titius percutiat aliquem in via priuata per quam vulgo fit iter, quid erit, & an videns homicidium fieri teneatur se interponere & dare auxilium. Gandi. sub rub. de pœnis reor. nu. 29 char. 395
Statutum dicēs ꝙ quicunq; fecerit insultum puniatur in centum lib. & aliud dicēs ꝙ pro percussione puniatur in centum lib. Parmē. si al quis simul & semel faciat insultū & pcutiat aliquem quomodo punietur. Gand. vbi supra. nu. 37 char. 359
Statutum dicens quod pœnæ delictorum commissorum de nocte publicentur, si aliquis commisit

malum de fero, an pęna sit duplicanda. Gandinus vbi supra. nume. 42 char. 340

Statutum dicens quod magis puniatur qui insultum fecerit ad domũ alicuius quam alibi, si aliquis faciat insultum ad porticũ domus alicuius, an videatur fecisse ad domũ. Gãd. vbi supra. n. 42. char. ea.

Statuto dicente, quod qui receptauerit bannitum puniatur in centum, an ignorans teneatur. Gandi. sub rub. de furibus. nume. 14 char. 353

Statuto dicente, quod nullus sub certa poena debeat bannitũ pro certis criminibus receptare quidam receptauit cõpatrem & post duo dies manifestauit potestati, & pater banniti accusauit receptatorem. quid erit Gandi. vbi supra. nu. 17. char. ead.

Statuto dicente, qui produxerit falsos testes puniatur personaliter si Titius plures testes producat, & vnum falsum, an sit puniendus. Gandi. sub rub. de falsarijs. nume. 13 char. 355

Statutum dicens quod qui fecerit falsum instrumentum puniatur in l. libris, si notarius in actis curię aliquid radat, aut cancellet, vel falsum scribat, an puniatur. Gand. vbi supra. nu. 14 char. 356

Statutum est Bononiæ quod nullus faciat instrumentũ venditionis bonorũ quã fecerit aliquis de parte Lambertorũ sub poena centũ lib. si notarius faciat instrumentum super alienatione dictorũ bonorũ, et nõ reperiatur in registro, et sic erit inefficax ex forma statuti, an notarius incidat in poenam. Gandi. vbi supra. nume. 33 char. 359

Statuto dicente quod bona homicidæ debeant deuastari, si quidam coloni conducant prædia a Titio, & eo postea homicidium perpetrant, an deuastabunt segetes colonorum. Gand. sub rub. de bonis malefi. nume. 8 char. 362

Statuto vt supra dicente, an bona mandantis homicidiũ fieri destruantur. Gãd. vbi supra. nu. 9. c. ea.

Statuto dicente, si damnũ datum fuit in commune illius villæ, & ignoretur malefactor quod cõe teneatur ad emendã, si ecclesia sit damnificata, quid iuris. Gãd. sub rub. de aliqbus qõnib. n. 26 c. 367

Statuto dicente, si quis extraxerit de districtu, bladum carnes, & similia, amittat res & equum portantem, super equo erant res licitę & illicitę, an omnes deperduntur. Gand. sub rub. de rebus nõ deportandis. nume. 1 & 2 char. 368

Statutum punit portantẽ bladum extra ciuitatem, modo aliquis reperitur portare farinam, an punietur. Gandi. vbi supra. nume. 4 char. ea.

Statutum dicit quod non posit talis res portari extra ciuitatem de nocte & ante pulsatam campanã diei, aliquis credens fuisse pulsatam campanam portauit dictas res parum ante campanam pulsatam, quid erit. Gand. vbi supra. nu. 3 char. ead.

Statutũ imponit poenam portantibus bladum &c. extra ciuitatem, quidam forensis repertus est portare res contra formam statuti, an incidat in pęnã Gand. vbi supra nume. 7 char. 369

Statutũ est Cremonæ quod nullus forensis ducat vinum forense Cremonam, an punietur. Gandi. vbi supra, nume. 8 char. ead.

Statuta qui facere possunt. Gandi. sub rub. de obseruantia statutorum. nume. 1. char. 370

Statuta quando tempore durant. Gandi, vbi supra. numero. 4. char. 370

Statutis & reformationibus, an posit renunciari. Gandi. vbi supra. nume. 6 char. ea.

Statutum a ciuibus factum contra, an valeat. Gandi. vbi supra. nume. 9. char. ead.

Statuta ciuitatis & terrarum, an recipiant interpretationem. Gand. vbi supra. nume. 12 char. ea.

Statutum quis declarare debeat, si super eo aliqua dubitatio oriatur, & sit in eo obscuritas. Gandi. vbi supra nume 13 char. 371

Statutum si per consilium nõ interpretatur, quid erit faciẽdum Gand. vbi supra. nu 14 char. 372

Statutis duobus in volumine statutorum existentibus contrarijs & diuersis, an potestas debet ea obseruare vel quod nullũ Gand. vbi supra. n. 15. cha. ea.

Statutis duobus existẽtibus directe contrarijs, quid fiet Gand. vbi supra. nume. 16 char. ead.

Statutum antiquum dicens, quod vulnerans cũ armis ponatur in banno perpetuo, nouum vero quod vulnerat aliquem in platea cõmuni puniatur in v. quomodo intelliguntur. Gand. vbi supra. n. 17. c. e.

Statutum factũ iuratũ per ciues, an possint illud tollere & mutare. Gand. vbi supra. nu. 18. char. ead.

Statutorum beneficijs an renunciare possint accusati de maleficio. Gand. vbi supra n. 19. char 373

Statutum quod imponit poenam centum vulnerati, & mille occidenti. si aliquis vulneret alium, & accusatus se præsentauit, ac fideiussores dedit, postea moriatur vulneratus, & potestas cõdemnet in mille reum, an fideiussores tenebuntur ad centum vel ad mille. Gand. sub rubri. de multis quęstionibus de pen. a statutis. nume. 1. & 2. cha. 374

Statutum dicens si in aliqua villa vel castro fuerit maleficium factum cõe teneatur illud potestati denunciare sub pęna centũ. Titius deliquit & postea aufugit sed deinde in manus ptestatis venit an cõmune liberetur, & an infirmi, absentes viduę, pupilli & inquilini, teneantur quando commune tenetur. Gand. vbi supra. nu. 3. & 4. 5. char. ead.

Statuto dicente quod nullus portet arma sub certa pęna inuentus fuit vnus cum panceria, an puniatur. Gandi. vbi supra. nume. 6 char. 375

Statuto continetur, qui fecerit tale maleficiũ posit quolibet accusari, & habeat medietatem banni. Titius denunciauit aliquem, & non accusauit, & sequuta est condemnatio, an medietatem habebit. Gand. vbi supra. nu. 7 char. ea.

Statuto dicente quod potestas debeat terminare omnes causas maleficiorum intra duos menses, an elapsis duobus mensibus poterit condemnare, vel absoluere Gand. vbi supra. nume. 10 char. ead.

Statuto dante potestati arbitrium in omnibus maleficijs suo tempore commissis, contingit quod quidam illo tempore fuit mortifere vulneratus, & tempore sequentis potestatis qui non habebat arbitrium est mortuus, quid erit. Gandinus vbi supra. nume. 11. & 12. char. ead.

Statutum ponens pęnam accurrenti ad rumorem cum armis, quidam finito rumore currit cum armis, an punietur. Gand. vbi supra. n. 13. char. 376

Statutum ponens pęnam quinque solidorum quando bestia intraret in vineam alicuius & damnum daret, si bestia sit perdita & damnum det, an dominus punietur Gand. vbi supra. nu. 14. cha. ea.

Statutum ciuitatis dicens quod si damnum detur in villa, commune teneatur, villa etiam habeat statutum quod pro damnis datis villa non teneatur quod

quod statutum seruabitur. Gandinus vbi supra. numero.15 char.ead.
Statutum est Senis quod bona homicidæ publicentur, si vasallus homicidium cõmittat, an feudum publicabitur. Gand.vbi supra.nu.16 char.ea.
Statutum dicens quod nullus posfit detineri pro maleficio pro quo pœna pecuniaria sit imponenda, si dederit fideiussores de condemnatione soluenda, vel de præsentando se, quomodo intelligetur. Gand.vbi supra nume.17.& 18 cha.ea.
Statutum dicit quod nullus ponatur ad torturam nisi pro homicidio, raptu mulierum, & falsitate, quidam carnaliter cognouit mulierem, an torqueatur Gandi.vbi supra.nume.19 char.ea.
Statutum dicit quod rapiens filium decapitetur, si aliquis rapiat carentem patre, an punietur. Gand. vbi supra nume.22 char.377
statutum dicens quod banniti pro quibusdam maleficijs nunquam posfint eximi nec cancellari de banno si quidam pro tali maleficio bannitus petat se cancellari, quia vult ostendere bannum esse nullum, an audiatur. Gand.vbi supra.nu.27.c.ea.
statuto continetur quod potestas in condemnatione & absolutione faciendis conuocet cęteros sapientes, ex quorum consilio procedat ad condemnationem & absolutionem, quomodo intelligitur. Gand.vbi supra.nume.28 char.ead.
Statuto imponente pro maleficio pœnam lib. centum, & in lib.statutorum reperiatur aliud statutũ generale imponens aliam pęnam, quod seruabitur Gandi.vbi supra, nume 29 char.ea.
Statuto ciuitatis castelli continetur, quod nullus cõpellatur restituere rem quam emit publice, & sine fraude, nisi pretium fuerit restitutum, contigit quod duo boues derobati in agro Aretino conducti ad ciuitatem castelli & ibi venditi. quid iuris erit. Gand.vbi supra.nu.30 & 31 char.ead.
Statutum dicit quod banniti pro maleficio non posfint exire de bãno, potestas cancellauit de banno quendam sine licentia concilii, quia sibi prodidit plures derobatores, an potuit cancellare. Gandin. vbi supra.nume. 35 char.378
Statutum dicit quod omnia bona homicidę debeant publicari, si aliquis vendat posfesfionem nec tardat, & postea committat homicidium, quomodo procedatur. Gand.vbi supra.nu.36 char.379
Statutum dicit quod omnia bona homicidę applicentur hæredi interfecti tam mobilia, quam immobilia, an nomina debitorum sint applicanda huic hæredi, Gand.vbi supra.n.37 char.ead.
Statutum est, quod accusatus de crimine capitali fuerit citatus, & si non compareat, quod habeatur pro confesfo, & posfit condemnari, an poterit ipse constituere procuratorem ad se defendendum in tota causa, Bonifacius sub rubrica de procura. defen. excu.nume.14 char.387
Statutum est quod bannitus condemnatus pro homicidio posfit impune occidi, quomodo proceditur. Bonifa.vbi supra.nume.15 char.ead.
Statutum dicens quod qui alium percusferit in facie puniatur in centum, aliud dicit qui percusferit in platea condemnetur pœna dupli, aliud si nocte, omnes pœnæ duplicentur, aliquis percusfit hominem in facie in platea de nocte, quomodo punietur, Bon.sub rub.de insultu, nu.20. char.395
Statutum dicens, qui percusferit potestatem puniatur pœna dupli, percusfus fuit eius miles, qua pœna punietur. Bonif.vbi supra.nume.30. char.396
Statutum puniens percutientem in x. lib. homicidã ad mortem. Mar.aliquem vulnerauit, alius illum percusfit & interfecit, quomodo punietur ibi. Bo. vbi supra.nume.43 char.397
Statutum punit percutientem in domo pœna dupli. quidam percusfit in ecclesia, vel in molendino, quomodo punietur. Bon.vbi supra.nu.44.char.e.
Statutum puniens producentes falsos testes in centũ lib. si quis produxerit plures testes inter quos produxit vnum falsum, an punietur de falso. Bon. sub rub.de falsis.nume.18 char.400
statutum puniens notarium facientem instrumentũ falsum in x. lib. & quidam notarius falsificauit plura acta vnius causæ, quomodo punietur. Boni. vbi supra.nume.19 char.ea.
Statuto stante quod notarius nullus faciat instrumẽtum in fauorem banniti sub pœna lib.centum, quidam fecit tale instrumentum, an puniatur de falso. Bonif.vt supra.nume. 39 char.401
Statutum dicens quod bannitus de maleficio posfit impune offendi, si condemnatus pro maleficio requiratur quod veniat in tali termino ad soluendũ & non veniat & banniatur, an poterit impune offendi. Boni.sub rub.de testibus. nume.71. ca.424
Statutum an posfit fieri quod sit licitum cuilibet offendere bannitum vel condemnandum. Bonif.vbi supra.nume.76 char.ead.
Statutum est, quod qui ceperit bannitum & duxerit in fortiam communis, habeat centum lib. quidam exbannitus de Mantua fuit captus Brixiæ an relaxabitur & capiens habebit libras centum. Bonifa.vbi supra.nu.78 char.425
Statutum est quod nullus debeat ire post sonum campanę de sero, & ante sonũ campanæ de mane sub pęna solidorum decem campanarius nõ sonat hora debita, inuentus post vel ante sonum, an punietur. Bonif vbi supra.nume.80 char.ead.
Statutum est quod offendens clericum puniatur pœna dupli, quidam offendit clericum vestitum vestibus laicis, an punietur. Bonifacius vbi supra. numero.83 char.425
Statuto permittente bannitum impune offendi, si offendatur & contra offendentem procedatur, an exceptio banni impediat procesfum. Bonifa. vbi supra.nume.85 char.ead.
Statutum puniẽs percutientem alium cum manu vacua in decem, si armata in centum, quidam habens chirotecam in manu alium percusfit, quomodo punietur. Bonifacius sub rubr.quid sit accusati.nume.61 char.438
Statutum puniens percutientem alium sine sanguine in decem, si vero cum sanguine in xx. quidã cepit alium per capillos & per terram traxit qui cecidit super lapidem cum capite, & sanguis exiuit quomodo punietur.Bon.vbi supra.n.63.cha.442
Statutum dicit quod bannitus posfit impune offendi, si aliquis sit bannitus, & ipse vel eius procurator opponat bannum nullum, pendente causa nullitatis offendatur, an impune poterit offendi. Bo. vbi supra.nume.87 char.445
Statutum est quod nullus posfit vendere equum sub pęna, quidam dedit creditori equum insolutũ vel donauit,

donauit, an punietur. Bonif. vbi supra. nu. 89. c. ea.
Statutum puniens tale delictum perpetrantem, an comprehendat fœminam delinquentem illud delictum. Bonif. vbi supra. nu. 96 char. 446
Statuto dicente quod accusatus de homicidio si fuerit contumax quod habeatur pro confesso, contingit, quod ipse in manus potestatis peruenit & vult eum decapitare, sed reus petit sibi dari dilationem ad suam defensionem, quid iuris erit. Bonifacius vbi supra. nu. 113 char. 447
Statutum dicens quod si quis habuerit pacem ab offenso, vel eius hærede quod non possit personaliter de homicidio damnari; Titius fuit occisus pluribus hæredibus relictis, an est opus quod habeat pacē cū omnibus. Bonif. sub rub. de pace. nu. 5. char. 481
Statutum est quod non obstante pace homicidij condēnetur, si Martinus fuerit interfectus mandato Titii, qui postea habuit pacem, an pax prodesset Titio. Bonif. vbi supra. nu. 16 char. ead.
Statuto dicente, quod qui habet pacem cum inimico dimittatur ei pœna vel condemnatio, vel de banno eximatur. si vniuersitas fuit propter delictum condemnata & volet facere pacem quomodo faciet, & quomodo congregabitur. Bonifacius vbi supra. nu. 12 char. ea.
Stipulatione magistratus in officio præsidentis, & notarij, an acquiratur communi actio, ex cuius nomine stipulatur. Bonif. sub rub. de citatione accusati vel inquisiti nu. 6 char. 417
Stuprum quā dicatur committi. Ange. in verbo, (che hai adulterato) versi. quæro. nu. 51 char. 128
Stuprum committens, quomodo teneatur. Ang. vbi supra. versi. quid autem. nu. 52 char. ead.
Stupro an sit pœna capitis quā non interuenit ius. & quomodo dicatur mulier consentire. Angelus vbi supra. nu. 55. & 56 char. 129
Stuprū committit qui duas habet vxores, nō autem adulterium sic non debet capitaliter puniri. Ange. vbi supra. versi. & aduertas. nu. 65 char. 131
Stuprum quid sit. Bonifacius sub rubr. de adulterio. numero 3 char. 391
Stupri quæ sit pœna. Boni. vbi supra. nu. 21. char. ea.
SVBSCRIBENS se simpliciter schedulæ, an videatur omnia cōprobare. Ange. in verb. comparuerunt. nu. 3 char. 213
Subscribere se qui & quando non teneantur. Gand. sub rub. de fistola. nu. 37 char. 284
Subscriptiones hodie de consuetudine non sunt in vsu. ibid. nu. 38 char. ead.
Succumbens in criminali, an debeat in expensis condemnari. Ange. in verbo. & ad querelam. versicu. quæro. nu. 73 char. 18
Suspendi in quibus casibus quis debeat. Gand. in. sub rub. de pœnis reorum. nu. 58 char. 344
Suspectus de hæresi, & monitus si non se purgauerit intra annum, quid fiet. Bonifacius sub rubri. de crimine hæresis. nu. 8 char. 406
SYNDICI qui nolunt se excusare super ignorātia debent probare de diligēti sua inquisitione. Ang. in verb. necnon, in versi. quæro. n. 10. ch. 48
Syndicus si præuentus fuerit in denunciando ab iniuria, vel a iudice inquirente, an puniatur. Ang. in verbo, necnon ad denunciationem. versicu. quid si fuit syndicus. nu. 21 char. ead.
Syndicus denunciauit vnum deliquisse, qui non deliquerat, subductus instigatione aliquorum, an teneatur denunciator. Ang. in verbo, necnon. versi. quæro. nu. 24 char. 51
Syndicus si accepta pecunia aliquem denunciauit falso minuendo, vel grauando delictū, tenetur pœna falsi. Ang. in verb. necnon ad denunciationem. versi. quæro. nu. 25 char. ead.
Syndici obligati ad denunciandum maleficia intra certū tempus alias incidant in pœnā, si Titius ut priuatus denunciauit maleficiū & postea fuit creatus syndicus, an si deinde non denunciet intra terminum, incidat in pœnam, dic quod nō. Ang. in verb. necnon ad denunciationē. in. nu. 34 char. 53
Syndico existente Titio fuit commissum maleficiū, de quo non habuit notitiam; finito officio habuit notitiā de eo an teneatur illud denunciare. Ang. in verbo, necnon ad denunciationem. in versi. quæro. si maleficium. nu. 35 char. ea.
Syndicus communis an citandus sit quā appellatur a sententia in criminali. Ange. in verbo, præsente, versi. quæro. nu. 27 char. 273

De litera T.

TABELLIO scripsit instrumentum super re illicita extra casus a iure permissos, an incidat in pœnam falsi. Ang. in verb. falsario. versi. quæro tabelliu. nu. 46 char. 144
Tabellio in instrumento dicit & hoc pro pretio cētū, quod pretium totum dedit & numerauit &c. & testes scripti in instrumento dicunt, quod nō est uerum, quod numerauit, sed quod venditor tantum confessus est habuisse, an instrumentum dicatur falsum, & tabellio falsarius. Ang. in verb. falsario. versic. quæro tabellio. nu. 44 char. ead.
Tabellio vel iudex manifestans dicta testium ante aperturam; an teneatur pœna falsi & de alijs manifestantibus secreta. Gandi. sub rubr. de falsarijs. numero 15 char. 356
Tabellio condemnatus de falso, quia falsum instrumentum confecerat, facta reseruatione artis suæ in sententia, an talis reseruatio valeat. Gandi. sub rub. de falsarijs. nu. 30 char. 358
Tabellio semel falsum commisit, postea multa alia instrumenta fecit, an ei credatur. Gand. sub rubri. de falsariis. nu. 31 char. 359
Tabellio scienter fecit instrumentum falsum, sed in illo deficit dies, an notarius teneatur pœna falsi. Gand. vbi supra. 32 char. ea.
TECTOR domus si aliquid proiiciat non clamans, an puniatur si aliquem percutiat. Bonif. sub rubrica de damno dato. nu. 50 char. ead.
Tergiuersator seu ab accusationibus porrectis desistens, punitur. Bonif. sub rub. de pœna desistētis ab accusa. & q puniātur pena Turpilliani. n. 1. c. 476
Termino ad accusandum, vel inquirendum elapso si quis fuerit accusatus, an teneatur cōparere ad opponendū exceptionē præscriptionis, ne in banno ponatur. Ang. in verbo, inchoata. n. 9. char. 188
Terminus ad comparēdum & rñdendum libello sicut datur in ciuili, ita & in criminali, sed statuta seruanda sunt quę cōtra altū statuunt terminum. Angelus in verb. iudex, versiculo & est notandum. nume. 7 char. 192
Terminus non debet dari accusato vel inquisito ad deliberate respondendum in facto proprio, secus in facto alieno. Angelus in verbo, comparuerunt. versicu.

versi. & bene. nu. 6 char. 214

Terminos pro finibus positos intra possessiones aliquorum furto subtrahens, furti punitur, Bonif. sub rub. de termino amoto. nu. 1 char. 472

Terminos mouens vt supra cā occupādorū finiū, corporaliter punitur. Bonifa. vbi supra. nu. 2. char. ea.

Terminos mouens dolose & non dolose, quomodo puniatur. Bonif. vbi supra. nu. 3 char. ea.

Terminos mouens causa seminandæ discordiæ inter vicinos qua pœna puniatur. Bonif. sub rub de termino amoto. nu. 5 char. ead.

Testes examinati super inquisitione generali non præiudicant malefactori contra quem specialiter inquiritur. si malefactor nō fuit citatus quando testes iurauerunt in inquisitione generali. Angel. in verb. quod fama publica. versi. quæro. nu. 11. char. 73

Testis vnus de visu aliquē facit indicium ad torturā. Aug. vbi supra versi. tu autem. nu. 12 char. ead.

Testis vnus integer, non autem seruus, aut vilis, seu infamis, facit indicium in maleficio. Ange. vbi supra versi. etiam bene nota. nu. 30 . nu. 75

Testis qui non debet examinari. vt pater si examinatus fuerit, non facit indicium, Ang. vbi supra. ver. quid si quis testis. nu. 32 char. 76

Testes quando pro indicijs habēdis & eruendis torquendi sunt, an sit seruanda fama. l. custodias. ff. de publ. iud. Ang. vbi supra. versi. q̄ro. n 49 char. 79

Testis confessus per torturam non debet perseuerare nisi in confessione illa. Augu. vbi supra versi. tu autem. nu. 117 char. 93

Testis accipiens pecuniam, vt dicat testimoniū etiā verum, incidit in falsum. Angel. in verb falsario. versi. quæro. nu. 19 char. 140

Testis dare palam pecuniam vt verum dicat possum & etiam coram iudice. Aug. vbi supra, versi. tu autem. nu 20. 21 char. ea.

Testis dicens vnum in iudicio, & aliud extra iudicium, an incidat in falsum, Ang. vbi supra versic. an testis. nu. 23 char. 140

Testis dicens falsum coram arbitro vel arbitratore, an possit puniri de falso, Ang. vbi supra. versicu. quæro. nu. 24 char. ea.

Testis vacillans, an vt falsarius puniri possit. Ang. vbi supra versi. quid si testis. nu. 50. char. 45

Testes qui do nolunt venire ad testificandum, qua cautela sint cogendi, Angel. in verbo, comparuerunt. num 7 char. 210

Testes qui sint idonei in criminalibus. Ang. vbi supra. versi. quæro. nu. 13 char. ea.

Testes an torquendi sint, & an eis sine tortura credatur. Ang. vbi supra. versi. quæro. nu 18 char. 211

Testes in causa criminali, an possint recipi ad defensiam post publicationem processus. Ang. vbi supra. versi. quæro. nu. 19 char. ea.

Testibus de falso accusans ex quibus reus cōuictus est, an differatur sententia condemnatoria contra inquisitum. Ange. in verb. comparens. versi. quid si. numero 20 char. 2.8

Testes qui possunt redargui hi sunt, infames, serui, religiosi, minores, mentecapti, pauperes, domestici, seu familiares, vxor pro viro, & contra, frater pro fratre, aduocati, procuratores, sollicitatores, tutor curator, socij criminis, excommunicati, hæretici, infideles, inimici illius contra quem producuntur corrupti pecunia, Ang. in verbo, qui iudex. nu. 1,

vsque ad. nu. 16 char. 233

Testis infamis an repellatur a testimonio in criminalibus. Augu. vbi supra nu. 8 char. 234

Testes qui dicunt de diuersis delictis debent redargui, qui dicunt de diuersis locis & personis & temporibus. & de auditu, quos omnes iudex non per se, sed per alium examinauit. Angelus vbi supra. numero 19 char. ea.

Testis an sit torquendus, & an infamis repellatur a testimonio in criminalibus. Ange. in verb, qui iudex. nume. 26 char. ea.

Testis alterius territorij in causa criminali an possit examinari per alium q̄ per suū iudicem. Augu. vbi supra. versi. tu autem. nu. 34 char. 234

Testibus dicentibus se carnaliter cognouisse Semproniam locis diuersis & temporibus, an sit fides adhibenda. Gandinus sub rub quomodo de malefi. cognosca. nu. 11 char 290

Testibus deponentibus contra Titium q̄ est communis opinio in ciuitate, quod ipse fecit tale delictum, alijs dicentibus q̄ de hoc publica vox & fama, alijs vero dicentibus, q̄ homines ciuitatis estimant contra eum idem, an ipsi dicant diuersa vel concordent. Gand. sub rub. quomodo de malefic. cognoscatur. nu. 5 char. 294

Testes aliquo territorio degētes, an possint cogi ad comparendum coram iudice quæstionem aliquam ventilante in alio territorio. Gandi sub rub quomodo de malefic. cognoscatur. nu. 7 char. 296

Testis super pluribus articulis interrogatus, dicens se nihil scire, super aliquibus vero probet, in fine autem interrogatus, dicat q̄ de omnibus supradictis est vox publica & fama, quid erit, Gand. vbi supra. nume. 17 char. 298

Testis an torqueri possit. Gand. sub rub. de quæstionibus & tormen. nu. 8 char. 318

Testis deponēs super pluribus articulis si super vno conuincatur dixisse falsum, an derogetur quo ad omnes articulos. Gandinus sub rubri. de falsarijs. numero 26 char. 357

Testis inductus super pluribus capitulis, si sup. vno falsum dicat, an reprobatur in alijs tanquam falsarius. Bonif. sub rub. de falsis. nu 22 char. 401

Testis non condemnatus, an poterit adhiberi ad probandum verum esse quod continetur in instrumēto. Bonif vbi supra. nu. 27 char. ea.

Testis vnus cum notario, an sufficeret in instrumento publico ad hoc vt instrumentum valeat. Bonif. vbi supra. 28 char. ea.

Testimonium quot personas requirit, ad hoc vt faciat aliquid notorium esse. Bonif. sub rub. de notorijs criminibus cum forma accusati. nu. 6. cha. 411

Testatore aliquē nominate filium suum, an statur talem nominationi. Bonif. vbi supra. nu. 15 char. 413

Testis dicens q̄ firmiter credit illud quod dicit, & inducit rationes verisimiles, & præsumptiones, an tale delictum sit sufficiens ad talem pbationem. Bonif. sub rub. de probatione & quot sunt genera probationum. nu. 24 char. 4.9

Testes qui repellantur, & quomodo ratione inimicitiæ, & litis & odij, & nimiæ auaritiæ. Bonifac. sub rubrica de testibus & qui repelluntur a testimonio nu. 2 char 421

Testis an possit vnus esse de collegio in causa collegij, & vnus de vniuersitate in causa vniuersitatis, &

tis.& an faciat fidē sicut alter faceret. Bonif. sub rub.de testi.& qui repelluntur a testimo.n.13.c.e.
Testis an possit esse in causa, habens similem litem causæ in qua producitur, & qui in causa criminali testimonium cōtra aliquē tulit. Bonifa. sub rubr. de testib.& qui repellūtur a testimonio.n. 16.c.e.
Testis non rogatus in casibus in quibus rogādus est, an repellatur.Boni.vbi supra.nu.42 char.422
Testis debet deponere dictum suum super aliquo ex quinque sensibus.Bonifa.vbi supra.nu.54.char.e.
Testes duo tres vel plures deponunt contra aliquē, qui est conscius criminis commissi de quo nunquā fuit infamatus nisi ab istis, an inducerent præsumptionem, vt iudex possit ad inquisitionem procedere. Bonifa vbi supra.nu.58 char.145
Testes duo dicentes contra aliquem, quod est fama publica contra eum, an poterit procedi ad condemnationem.Bonifa.vbi supra.nu.61 char.423
Testis vnus simul cū fama de leui crimine ex quo pœna pecuniaria imponitur, an faciat plenā probationē vel semiplenā.Boni.vbi supra.n.64.ch.e.
Testis super aliquibus articulis deponēs,et super quibusdā dicens se nescire, si postea in fine interrogetur, est ne de prædictis omnibus vox & fama publica,& dicat quod sit, an referatur responsio ad omnia bona.Bonifa.vbi supra.nu.68. char.ea.
Testibus potest opponi quod sunt infames, vel condemnati de falso vel alio crimine publico. Bonifa.vbi supra.nu.70 char.424
Testes quales debeant esse, & mali assessores nō sūt assessores,sed canes nuncupari possunt, & inquisitio multis modis formari potest. Boni. sub rubri. de inquisitionibus & earum formis. nu.8.ch.452
TORMENTORVM metus quādo dicatur instare in personam rei, etiam si sit relaxatus. Augu.in verbo,comparuerunt,versicu.vnum non omittam.nu.18 char.215
Tormentis qui possint subijci in crimine læsæ maiestatis.& qui hoc crimine teneantur.Bonifa. sub rub. ad l.Iul.maiest.nu.3 char 391
Tormenta qualiter habēda sint, & a quibus sit incipiēdū.Boni.sub rub. de quæstionibus.n.1.c.429
Tormenti appellatione quid veniat, & quid intelligatur.Bonifa.vbi supra.nu.2 char.ea.
Tortura quando possit adhiberi. tam contra malefactores,quā cōtra testes & pluribus existētibus inculpatis de vno debito,a quo debeat incipere tortura.Angel.in verbo,quod fama publica. versicu. nunc videamus.nu.93 char.88
Tortus an iterum torqueri possit. Ange. vbi supra. versi.iij quæro.nu.99 char.89
Torqueri timēs contra ius appellet, quoniam appellatione pendente, si aliqua confessio emanauerit, erit ipso iure nulla,Ange.vbi supra. versi. aduertas nume.100 char.90
Tortus fuit vnus, contra quem vere erant indicia sufficientia, non tamen apparebant in actis, nec erant nota iudici, postea superuenerunt indicia, et iā vera ad notitiam iudicis, quæ in actis apparent dicta tortura non iustificabitur ex indicijs postea notis iudici, Ange.vbi supra.versi.v. quæro. numero.101 char.ea.
Torqueri quæ personæ possint,& quæ non. Angel. vbi supra.vers.vi.quæro.nu. 102 char.90
Tortura seu quæstio, quo moderamine sit habenda. Ange.vbi supra.versi.vij quæro.nu. 103.c.ea
Torto moriēte in tormētis, an iudex puniatur.Ange. vbi supra.octauo quæro, nu:104 char.91
Tortura non debet adhiberi pro maleficio, priusquam, constet curiæ maleficium fuisse commissum. Angelus. vbi supra versi. duodecimo tu iudex.nume.108 char.92
Torqueri possunt custodes quando curiæ constet de maleficio.Ange.vbi supra versiculo. sed si curiæ. numero.109 char.ea.
Tortus quantum tempus quiescere debet antequam ducatur ad tribunal,& ratificet. Ange.vbi supra. versic postquam.nu.112 char.93
Torqueri qui non possint.Gandin. sub rub. de quæstionibus & tormentis.nu 9 char.318
Torqueri homines ex quibus causis possint, & quādo liber homo torqueatur.Gandin.vbi supra.numero.12 cha.ea.
Tortus nominat aliquem malæ conditionis, an nominatus poterit torqueri in casibus nō exceptuaptis.Gandin.vbi supra.nu.18 char.399
Tortus indiciis præcedentibus confitetur se illud furtum fecisse, an poterit torqueri & interrogari de aliis furtis ad quæ nulla indicia habemus. Gandi. vbi supra.nu.19 char.ea.
Tortus qui nihil dixit, an poterit repeti. Gandin. vbi supra.nume.20 char.ea.
Tortus si dicat teneatis me ad tondulum quantum vultis,quia nihil dicam,cum sim innocens, an statim de tormento est deponendus.Gandin.vbi supra.nume.21 char.ea.
Tortus fuit quidam a potestate Bononiæ causa maleficii commissi in commitatu Bononiæ, pro quo tamen debebat pati pœnam corporalem, qui confessus est se fecisse aliqua furta Mutinæ, an iuste potestas poterit eum punire. Gandin. sub rubri. de quæstionib.nu.12 char.320
Tortus non præcedentibus indicijs si confiteatur homicidium & perseueret,an possit damnari.Gādin.vbi supra.nu.26 char.320
Tortus si confiteatur contra alium, an stetur dicto suo. & an inculpati per talem præsumptionem possint torqueri,Bonifa.sub rub.de quæstionibus. numero.5 char.430
Tortus præcedentibus indiciis, si de maleficio nihil confiteatur, an poterit iterum torqueri sine aliis indiciis, & quid debet iudex considerare in quæstione adhibenda.Bonif. vbi supra, nu.8.char.431
Tortus legitimis indicijs præcedentibus & confessus,si postea non perseuerat,an prior confessio sibi præiudicet.Bonifa. vbi supra nu.11 char.ea.
Tortus non præcedentibus legitimis indiciis.si confessus est,& perseueret, an talis confessio & perseueratio sibi præiudicent, & quomodo tormentum fieri debeat.Bonifa.vbi supra. nu.13. c.ead.
TRACTANS Florentiæ de homicidio committendo Bononiæ an possit conueniri Florentiæ de tractatu solummodo,Ange.in verbo, existens Florentiæ.versi.quæro,nu.4 char.96
Tractatus factus Florentiæ,quando postea delictum alibi fuit commissum, an possit puniri Florentiæ. Ange.in verbo,& ad hoc.nu.1 char.ea.
Tractatu habito per Titiū & Caiū,quod Caius interficeret Seium,si postea Caius occidat: præsumitur quod fuit secutus ipsum tractatum, & quod ita fuit ordinatum

patris inter ipsos, licet testes dicant se nescire de finali ordinatione, Ange. vbi supra. nu.2.char.ea.
Trepidatio, balbuties, & variatio, in actis redacta, et sine indicijs alijs, an sint sufficiētia indicia ad torturā. Ang.i ver qđ fama ner.ix.q̃ro.n.105.c.95
Transigi an possit ex parte rei sine aliqua pœna oro quolibet crimine de quo i gerutur pœna sanguinis. Gandi. sub rub. de transactionibus & pactis. numero.1 char 325
Transigere an liceat in crimine læsę maiesta. hęreseos, patria oppugnata vel prodita, & talibus exceptuatis. Gandi. vbi supra. nu.3 char.ea.
Transigere an liceat in lenocinio, & incestu. & quid secundū canones Gandi. vbi supra. nu 4.c.e.
Transigere an liceat in criminibus non ingerentibus pœnam sanguinis præterquam in crimi. falsi. & an in criminibus priuatis. Gandi. vbi supra. numero.5.& 6. char.ea.
Trāsactionis causa datū an repeti possit, & an trāsigere & procuratorē statuere liceat, si statutū pęna sanguinolēta mutatur in pecuniariā. Gādi. vbi supra. nu.9.& 10. char.316
Transactio facta in crimnali, an postea præiudi et in ciu li actore agente ex eodem facto. Gandin. vbi supra. nu.12 char.326
Transactione facta & remissione totius iuris sui per filios, & hæredes occisi, cum homicida, an potestas possit homicidam illum punire. Gandin. vbi supra. nume. 13 char.ea.
Treuga quid sit Bonifacius sub rub. de treuga. numero.1 char.479
Treuga duplex est scilicet conuentionalis & canonica. Bonifa. vbi supra. nu.3 char.ea.
Treugam frangens qua pœna punitur, & treugam habens si faciat homicidium, capite punitur. Bonifa. vbi supra. nu.4 char.ea.
Treuga canonicia quę sit. Bonifaci. vbi supra. numero.8 char.ea.
Truncans caput vel mēbrum &c. nō peccat si mandato rectoris hoc facit. Boni. sub rub. quis alium possit offendere, & vindictā facere. nume.3 c.ead.
TVTOR curator procurator, & generaliter omnes qui non suo, sed aliorū nomine accusant, an prohibeantur accusare. Gand. sub rub. qui accusare possint vel non. nu.11 char.283
Tutor nomine pupilli vel infantis. & curator nomine adulti, an pacem facere possit, ita vt valeat. Boni. sub rub. de pace. nu.20 char.481

De litera V.

VENDENS scienter eandē rem duobus an incidat in falsum. Ange. in verbo, falsario. versi. quęro. nu.31 char.142
Venditione in alea facta, an venditor de euictione teneatur. Bonifa. sub rub. de ludo azardi & alea. nu.8 char.473
Venenum tenens vt daret alteri, licet non dederit, punitur. Ange. in verbo, & ex interuallo. versicu. sed aduertas. nu.16 char.168
Ventos, imbres, ac tempestates venire facientes, quō puniantur Bonifa. sub rub. de sortile. nu.18. c.49
Ventos ac tempestates prohibens, an præmium recipiat. Bonifa. vbi supra. nu.19 char.ea.
Verba ex mero officio operantur, q̄ inquisitio fieri possit absque hoc precedat diffamatio, & quod copia inquisitionis reo detur. Ange. in verbo, mero officio. nu.2 char.17
Verba non quidem a maliuolis &c. ponuntur in inquisitione, quia ad hoc q̄ fama sit iusta, oportet, q̄ habeat initium a personis iustis. Ange. in verbo. non quidem. nu.1 char.94
Verba nō semel tantū &c. sunt necessaria ad substātiandum famam, quia non sufficit semel vociferatio, sed debet sepius. Angel. in verbo, non semel. numero.1 char.97
Verbum notorij positum in inquisitione, an faciat remitti omnes iuris solennitates. Ange. in verbo, etiam per modum. nu.1 char.ea.
Verba scienter, dolose, & appēsate quare apponūtur in inquisitione. Ange. in verb. sciēter. versi. nu. adde nu. 19. & in ver. & appensate. nu.1 char.108
Verba mouendi se de lo o ad locum, denotant insultum Ange. in verbo, fecit insultum. ver. & bene nota. nume.4 char.110
Verbum iniuriosum, siue in genere, siue in specie, q̄ dicatur & præsumitur semper quod sit dictum animo iniuriandi. Ange. in verb. verba iniuriosa. nume.1.& 2 char.117
Verbis iniuriosis si aliquis in iudicio excipiat & non probet potest contra eum agi actione iniuriarum. Augu. vbi supra. nu.4 char.ea.
Verbum iniuriosum cum protestatione, puta tu mentiris per gulam saluo honore tuo, an faciat sic dicentem teneri de verbo iniurioso. Ange. in verbo, eo. vers quid autem. nu 9 char.118
Verbum produxit, intelligitur de actuali, & nō verbali & ideo si notarius scribat produxit, & tamen productio fuit solum verbalis, incidit in falsum. Angel. in verbo, falsario, versiculo quæro in actis. nume.15 char.139
Verba pluribus, & pluribus, intelliguntur de quatuor percussionibus, & verba multis vicibus, quō verificentur. Ange. in verb. pluribus. nu.1. et 2. c.e.
Verba sub examine iudi. maleficio. q̄ in sententiis criminalibus ponuntur, vnde sumpta sunt. Ange. in verbo, sub examine. nu.1 char.127
Verba ad nostrum solitum banchum iuris, ponuntur in sententiis criminalibus, quia regulare est vt iudex sententias ferat in loco maiorum suorum. Ange. in verbo, nos T. potestas. nu.1 char.158
Verberari in quibus casibus quis debeat, & tundi. Gand. sub rub. de pęnis reo. nu.55 char.348
VICARII constituti a potestate & a superiore, & vicerectores constituti a rectore, & ab vniuersitate, differentia non est parua. Ange. in verbo. hæc est quædam sententia. nu.2 char.135
Vidua & pupillus an puniantur, si domus eorū publicatur quando in ea luditur. Augu. in verb. metidore de mali dadi. vers. & viso. nu.10. char.156
Villa tenetur capere malefactorē sub certa pęna, si plures fuerint malefactores, & nullus capiatur, an villa teneatur pluribus pęnis, vel vna tantum. Ange. in verb. & andreā. versi. quæro. nu.14. char.69
Villa si tenetur pro delicto quomodo imponetur collecta. Ange. in verbo, quod fama publica. versicu. xii. nume.70 char.94
Virginem projiciens in terram, & eam per vim stuprans qua pęna puniatur. Gand. sub rub. de multis quęstionib. nu.20 char.377

Virginis raptus an pœnæ mortis puniatur, & quando. Gandi. sub rubri. de multis quæstionibus. numero. 21. char. ea.
Viro tenente concubinam, si mulier eius adulterium committat, non perdit dotem suam. Augu. in verb. (che hai adulterato.) vers. tu aūt. n. 32. c. 114
Vir an admittatur pro vxore, & econtra, & an procuratores admittantur in subsidium. Ang. in verbo, qui iudex. nume. 32. char. 234
Vir si membro mulieris non ad hoc concesso visus fuerit qua pœna puniatur. Gandi. sub. rubric. de multis quæstionib. nu. 24 char. 377
Vir quando non teneatur de adulterio Bonifac. sub rub. de adulterio. nume 8 char. 391
Vir & vxor & amasia, an repellantur a testimonio Bonif. sub rub. de testi. nume. 11. char. 421.
VNIVERSITAS an possit accusare per syndicum ad hoc constitutum. Gand. sub rubri. qui accusa. poss. vel non. nu. 13 char. 283
Vniuersitas ciuitatis villæ & castri, an possit cōmittere maleficium, & ex illo an teneatur. Gandin. sub rubr. de homicidiarijs, & eorum pœnis. numero. 14. char. 147
Vniuersitas ciuitatis castri vel villæ committens maleficium, quomodo punitur. Gandi. vbi supra. numero. 15. & 16. char. 148
Vniuersitas in causa capitali vt supra, an poterit per procuratorem respondere. Gandin. vbi supra numero. 17. char. ead.
Vniuersitas vel collegium, an possit esse in omni causa criminali agendo vel defendendo. Bonifac. sub rub. de procura. nume. 18. char. 387
VSVFRVCTVARIO quæ actio detur pro arboribus cesis. Boni. sub rub. de arboribus furtiue cesis. nume. 3. char. 472
Vsufructuarius potest seruum castigare si tamen atrociter faceret punitur. Bonif. sub rubri. quibus concessa est correctio. nume. 4 char. 474
VVLNERE letali illato & non apparente a quo, an in vno libello plures poterunt accusari. Ange. in verbo, & Andream marci lanificem. in ver. & aduertas nume. 21. char. 60
Vulnere vno letali illato, pluribus existentib. delinquētibus quādo omnes puniantur, vel nō. August. in eodē verbo, vers. tu autē. nu. 23 char. 61
Vulnere vno illato letali, & alio non letali, quando omnes puniantur, vel Ang. in eod. verbo, eodem. versi. nume. 24. char. ead.
Vulnerato aliquo vno tempore, & alio tempore secuta morte quod tempus apponetur. Ang. in verb. de anno præsenti & mense Nouembris. versic. v. quæro. nume. 10. char. 100
Vulnerare & percutere, quomodo differant. Ange. in verbo. & ipsum Titium. nume. 1. 2. char. 155
Vulnerato aliquo mortifere, an possit contra delinquentem inquirere de occiso. Angel. in verbo, vna alia percussione. nume. 1. 2. char. 156
Vulnus quod sit mortale, & quando fletur dicto vnius. Augusti. vbi supra. nu. 3 char. 157
Vulnerato aliquo extra plateam, qui fuerat apprehensus in platea, & extra illam portatus, an puniatur percutiens tanquam vulnerauit ipsum in platea. Ang. in verbo, in platea. nu. 9. char. 112
Vulnerauerunt se duo simul, & ignoratur quis fuit aggressor, quid sit. Ang. in verbo, & dictus Titius. versic. quærit gloss. nume. 37 char. 165
Vulnerat Seio a Caio statim aufugiente, si Seius post Titium aufugientē currat, & illi vulnus inferat, nunquid Seius punietur. Ange. vbi supra. versicu. quæritur. nume. 36 char. ead.
Vulneratus si ex interuallo moriatur, an intelligatur mortuus ex præcedentibus vulneribus. Ang. in verb. & ex interuallo. ver. q̄ro. n. 2. char. 166
Vulneratus intra q̄ tempus præsumatur mortuus ex vulnere. Aug. vbi supra. ver. q̄ro nu. 3. char. ea.
Vulnerato mortuo ex negligētia, vel mala custodia reus quomodo punitur. Angel. vbi supra. versic. quæro. nume. 5 char. 166
Vulnerans vnum debilem, ex quo vulnere sanus nō moreretur, & debilis moritur, an puniatur reus de occiso. Ang vbi supra. vers. quæro n. 6. char. ea.
Vulneratus culpam committens in non adhibendo medicos, vel alia necessaria, & moritur. an percutiens teneatur de occiso. Ang. vbi supra. versic. quæro nume. 12. & 14 cha. 167
Vulnerans potest teneri tanquam principalis, & tanquam opem præstans. Augu. in verbo, dicto maleficio. nume. 3. char. 179
Vulnerauerunt duo Titium quorum intulit vnus mortale vulnus alter nō; moritur Titius an æqualiter percutiētes puniētur. Aug. vbi supra. n. 5. c. e.
Vulnerauit dominus aliquem mortaliter, & famulus postea de facto occidit eum, an dominus debeat decapitari. Augu. vbi supra. nu. 6. char. ead.
Vulnus illatum sano, licet mortale non dicatur, tamen illatum infirmo, dicitur mortale. August. in verbo, qui iudex. nu. 11 char. 251
Vulneratus est Titius a Sempronio, & facit pacem cum eo de dictis vulneribus, & postea mortuus est, an intelligatur fecisse pacem de vulneribus vel de morte. Gandin. sub rubric. de transactionibus. nume. 15. char. 327
Vulneratus mortifere iacens in lecto, si dicat Titius qui inculpatur de isto maleficio, non fuit ille qui me vulnerauit sed alius, nunquid Titius erit liberatus, si vero dicat Titius me vulnerauit, an faciat præiudiciū Titio. Gan. vbi supra. n. 16. c. 328
Vulnerauit Titius Seium, ex quo inter ipsos, & eorū amicos orta est magna guerra, modo Titius et sui petūt pacē quid erit. Gād. vbi supra. n. 18. c. ea.
Vulnerans aliquem cum forcipe, & plura faciens vulnera an puniatur pro pluribus vulneribus, stāte statuto, q̄d pro quolibet vulnere quis puniatur in lib. Gandi. sub rub. de pœ. reo. nu. 28. cha. 335
Vulnera plura vel plures alapæ si vno eo momento illatę fuerint, an pro vulnere vel pluribus puniatur. Gand. vbi supra. nu. 35 char. 338
Vulnerato Titio per iactum lapidis factum ab vno quatuor existentium in quadam domo, & ignoratur quis proiecerit, quid faciet iudex. Gand. sub rub. de pœnis reorum nu. 45 char. 342
Vulneratus Titius a pluribus in rixa si moriatur, vniuscuiusque ictus est contemplandus. Gand. sub rub. de homicidia. & eor. pœ. nu. 3. char. 346
Vulneratus est Titius non mortifere, sed super ueniente febris est mortuus est, an percussor teneatur de occiso. Gand. vbi supra. nu. 13 cha. 357
Vulneratus non mortifere & propter negligentiam est mortuus, an percussor teneatur de occiso. Gād. vbi supra. nume. 24. & 25. char. ea.

Vulnerato

Vulnerato Titio pluribus vulneribus, & medicus iuramento dixit, quod erat mortuus ex vulnere Seij, & Seius fuit condemnatus, an postea poterit per medicos oppositum probari Gand. vbi supra nu. 26. & 27. char. ead.
Vulneratus sine occidens ad sui defensionem aliquẽ qui contra eũ irato animo & ense euaginato ibat an teneatur de vulnerato, vel de occiso. Boni. vbi supra, de insultu percussione & defensione numero. 8. char. 394
Vulneratus Titius ab alio qui statim aufugit, quem Titius postea vulnerat, an puniatur, Bonifacius vbi supra, nume. 12 char. ead.
Vulneratus & occisus Martinus malæ conditionis & famæ a Titio bonæ famæ & conditionis, dum se defendit, quomodo procedetur. Bonifac. vbi supra, nume. 14. char. ead.
Vulnus intuli Titius Sempronio animo occidẽdi, an punietur de homicidio licet non sequatur mors. Bonifa. vbi supra, nume. 15. char. ead.
Vulneratus est Titius, qui pluribus diebus iacuit in lecto, postea surgat, huc & illuc eat, & moritur, an vulnerans puniatur de vulnerato, vel occiso. Bonifac. vbi supra, nume. 16. char. ea.
Vulnus intulit Titius existẽs in via Caio existenti in domo preijciendo ensem in domum, & stante statuto quod percutiens aliquem in domo puniatur pena dupli, quomodo punietur Bonifac. sub rub. ead nume. 19. char. 395
Vulneratus est Titius a pluribus, & dicitur quod Martinus eum vulnerauit, sed ipse dicit quod fuit alter, an erit audiendus. Bonifacius. vbi supra, numero. 25. char. ead.
Vulnerauit quis Titium in platea, & stante statuto quod si quis vulnerauit aliquem in platea puniatur in x, aliud est quod si quis deliquerit ibidem, puniatur pœna dupli, quomodo iste punietur. Bonifac, vbi supra, nume. 28 char. ea.
Vulnerauerunt plures vnum in rixa, et mortuus est, quomodo isti punientur, Bo. vbi supra, n. 30 c. 369
Vulnerauit seipsum quidam, quomodo punietur, Bonif. vbi supra, nume. 34 char. ead.
Vulnerauit Titius Martinum, & condemnatus in lib. xxv. & vult repetere expensas, factas pro medicis an possit. Bon. vbi supra, nu. 40, char. ea.
Vulnerato Titio a Ioanne & lite pendente sententiã est mortuus Titius, an iudex poterit procedere ad condemnationem de morte dicti Titij, & quid fieri poterit. Bonifac. sub rub. quid sit accusatio, numero 95 char. 443
Vulnerans animo occidẽdi aliter punitur secundum ius commune, aliter secundum leges municipales, & generalem cõsuetudinem morte non sequuta. boni. sub rub. de inquisitionibus. nu. 38 char. 455
Vulnerans aliquem de familia potestatis vel capitanei, an possit inquiri & puniri per potestatem vel capitaneum. Bonif. vbi supra. nu. 64. cha. 457
Vulnerantes plures vnum qui iacet in lecto, an teneantur ad omnes expensas. Bonifac. sub rubric. de damno dato nume. 24. char. 468
Vulneratus est Titius, qui fecit pacem de omni iniuria, an alius possit vulnerantem accusare. Bonifa. sub rub. de pace nume. 5 cahr. 479
Vlneratus est Titius & fecit pacem cum inimico de omni offensa, postea moritur, an eius hæredes poterint vulnerantem accusare. Bonifac. vbi supra nume. 6 char. ead.
VXOR sicut perdit dotem propter adulterium, ita perdit bona parafernalia. Augu. in verbo (che hai adulterato.) versi. tu autem, nu. 27 char. 123
Vxor quando possit excipere contra maritum accusantem eam de adulterio. Bonifac. sub rub. de adulterio, nume. 6 char. 398
Vxor surripiens rem mariti, an furtum faciat, & contra eam furti agatur, & an dans consilium, vel opem furti teneatur. Bonifacius sub rubri. de furibus & latronibus & robato. nu. 24 char. 459
Vxor an poterit agere, & accusare quando res dotalis est furata Bonifacius vbi supra, nu. 34. c. ea.

FINIS.

ANGELI ARETINI, DE MALEFICIIS TRACTATVS,

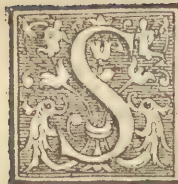
CVM ADDITIONIBVS OPTIMI PRACTICI D.Augustini Ariminensis: ac D.Hieronymi Cuchalon Hispani, nouissimè superadditis:

In quibus multa quæ ad integralem intelligentiam aliquarum materiarum à prædictis omissa fuerunt, quandoque decisiuè (præmaximè in his quæ sibi annotatu digna uisa sunt) quandoque remissiuè per eum breuissimè superaddita fuerunt:

Vnà cum quamplurimis vtilissimis, & necessariis apostillis Do.Bernardini de Landriano: necnon & aliorum Modernorum: Ad laudem omnipotentis Dei, ac eius immaculatæ genitricis Mariæ:

Cum summarijs nuper additis.

PROOEMIVM.

Saepe mihi naturæ munera animo repetenti verissimũ illud Stoicorũ videri solet. Quæcunq; à natura ipsa genita essent omnia ad vsum hominũ esse genita. Homines autem etiam hominum causa esse procreatos, vt sibiinuicẽ quacunq; possent ratione auxilio forẽt. Proinde quantũ quisq; ingenio, quantũ opere & labore assequi posset, tantũ in cõem hominum societatem cõferendum esse. Itaq; cũ essem rogatus à pluribus iuris ciuilis studiosis, & qui in eo administrãdo versari cũ dignitate cuperent: vt de inquirendis puniendisq; criminibus cõscriberem: quo facilius ea, & rectius diiudicare, & iustis pœnis emẽdare possent: non ingenio fretus, sed eorũ precibus: & eo (quo dixi) naturæ instinctu adductus: minimè in hoc à me illis officium meum denegandũ putaui: præsertim recta cupientibus & iusta petentibus. Quare cũ iu hoc de vita & moribus hominum agatur, quæ inter mortalia potissima sunt collectis multorum Doctorum sententiis, atq; opinionibus veris, & cõmuniter vsitatis: decreui eas in bellum cõferre, nec ex meipso quicquam nisi breues notulas aliquas addere. Satis enim mihi visum est ad similitudinẽ doctissimi Paperii Iurisconsulti: si ea quæ ab illis doctissimis viris summo labore cõquisita, ac literis prodita essent: ita disponerem, atque ordinarem, vt eorum inuestigatio & perceptio facilior videretur. Qua de re cum publicè in inclyto, ac in orbe famosissimo studio Bononiæ iura ciuilia legerẽ: ego Angelus de Gãbilionibus, de Aretio, minimus inter legũ Doctores id opus ag-

gressus sum, breuiq; tempore persolui: quod spectabilib⁹ dominis rectoribus, necnõ excellentissimis Doctoribus, & scholaribus egregiis Bononiæ commorãtibus assigno, quodq; omnium iudicio corrigendũ atq; emendandum trado. Tu igitur lector, velim ipsum non detrahendi, aut vituperãdi studio, sed amore impulsus, diligenter legas: & si quid in eo, aut inconditum, aut paratum perfecte scriptũ inueneris, id tua doctrina suppleas: & quod minus pro iuris æquitate dictum videatur, prudẽtia corrigas, emendesque. Si quid autem ex ipso fructus & vtilitatis capies, immortali Deo, & summis illis Doctoribus, qui ea nobis scripta reliquerunt, gratias agas. Huius autem liberculi vel tractatus erit ordo. Primo nanque loco tex. ponetur, & inquisitio quædã, cum totali processu. Demum, loco interpretationis, & declarationis dicti text. glossas necessarias, & vtiles faciam.

INQVISITIO.

Aec est quædam inquisitio, quæ fit & fieri intenditur per do. T. de Fano, honorabilem Potestatem Bononiæ, necnon per do. Sabbam eius iudicem maleficiorũ, ex eorum, & cuiusq; eorum mero officio, authoritate, potestate, arbitrio, atq; bailia. Et ad querelã infrascripti Titii, necnon ad denunciam Ioannis Ambrosii ministralis, siue syndici capellæ sancti Petronii: cõtra, & aduersus Caium Sempronii de nobilibus, de monte Olivueto, capellæ sancti Blasii de Bononia, homicidam: & Andream Marci lanificem, capellæ prædictæ sancti Blasii de Bononia, auxiliatorem: & Sempronium Rodulphi barbitonsorem forẽsem de Florentia, mandatorem. In eo, de eo, & super eo, quòd fama publica præcedente, & clamosa insinuatione referente, non quidem à maliuolis, & suspectis, sed potius ab honestis, & veridicis hominibus & personis: non semel tantum, sed sæpe ac sæpius ad aures & notitiam dicti domini potestatis iudicis & curiæ, etiam per modũ notorii auditu peruenit, quòd de anno præsenti, & de mense Octobris, dictus Sempronius existens Florẽtiæ in hospitio Leonis: cui à primo latere coheret platea communis, ab alio bona Do. Andreuccii, & alia latera: commisit, & mandauit dicto Caio, quòd Titium, Ioannis Martini de Bononia, capellæ sancti Saluatoris in ciuitate Bononiæ vulneraret: & ad hoc colloquium, & tractatum qualiter hoc fieri posset, in dicto hospitio adinuicem habuerũt. Deinde dictus Caius de anno præsenti, & de mense Nouembris, in festo omnium sanctorum, de nocte, vt dictum mãdatum exequi valeret, armatus vno stocho de ferro, scienter, dolose, & appensate in ciuitate Bononiæ mouendo se de loco ad locum, fecit insultum contra dictum Titium, in platea cõis Bononiæ, in scalis sancti Petronii: quib⁹ ab vna parte cohæret ecclesia dicti sãcti Petronii, ab alia platea dicti cõis, & alia latera: & cõtra dictũ Titiũ verba iniuriosa & cõtumeliosa diceñ. videlicet, (Traditore adultero, che hai adulterato la mia dõna, & hai tradito la tua patria, falsario, incendiario, mittitor de mali dati, tu non poi scampare, io te ne pagarò.) Et ipsum Titiũ per pannos siue caputium capiendo dictũ stochũ quẽ habebat ad latus euaginauit, & ipsum admenauit cõtra dictũ Titiũ: ipsũq; Titium percussit & vulnerauit vna percussione, & vulnere ĩ pectore, ex qua sanguis exiuit: & ẽt ipsum percussit vna alia percussione & vulnere, in facie, supercilio sinistro, cum sanguinis effusione, & cũ fractura ossis, ex qua cicatrix & signum perpetuum erat remansurũ. Et nõ contentus de prædictis, dictum Titium pluribus & pluribus percussionibus, & vulneribus percussit, & vulnerauit in brachio dextro: ex quibus mẽbrum prædictum remanet debilitatũ: & dictus Titius se defendendo, percussit dictum Caium cũ vno cultello, in manu dextra vno vulnere, ex quo sanguis exiuit. Deinde ex interuallo dictus Titius ex dictis vulneribus mortuus fuit, & est. Et vt votũ suum iniquum dictus Caius adimpleret, vestẽ celestrẽ fodratã de agnelinis dicti Titii, valoris, & cõis æstimationis flor. x. abstulit: & de loco ad locum contractando quo voluit, asportauit, & in sui vtilitatẽ cõuertit. Et vt dictus Caius prædicta omnia habilius cõmittere posset: dictus Andreas armatus vno ense de ferro, quẽ habebat ad latus, dicto maleficio semper astitit. Et prædicta & quolibet prædictorum facta, commissa,

missa, & perpetrata fuerunt per dictos inquisitos, & quẽlibet eorũ, singula singulis referendo supradictis locis, modis, & tẽporibus, cõtra volũtatẽ dicti Titii, & cõtra formam iuris & statutorum cõis Bononiæ.

FORMA SENTENTIAE.

SVPER quibus omnib⁹ & singulis emergentibus, cõtingentibus, connexis, & dependentibus ab eis, ac ꝓrsus extraneis: ꝑdicti dñs Potestas, & Iudex, & quilibet eorum ex eorũ, & cuiusq; ipsorum mero officio ſm formã iuris, & statutorũ dictæ ciuitatis, inquirere, & procedere intendunt: & dictos inquisitos, & quẽlibet eorũ repertos culpabiles, punire & condẽnare intendunt, ſm formã iuris & statutorum cõis Bononiæ. Die. xxiiii. Nouembris supradicti anni. Mccccxxxvii. inchoata, facta, & formata fuit dicta inquisitio ꝑ dictũ dñm Ptãtẽ, & eius Iudicẽ maleficiorũ: & quẽlibet, vel alterũ ipsorũ, pro tribunali sedentes, ad eorũ solitũ banchũ iuris, ex ipsorũ, & cuiusq; eorũ mero officio, arbitrio, autoritate, ptãte, atq; bailia. Die vero. xxx. Nouẽbris, ipse dñs Iudex, vt s. pro tribunali sedens, commisit N. publico & iurato nuntio cõis Bononiæ, ꝙ dictæ inquisitionis copiã secum portet, & dimittat ad cameram actorum communis Bononiæ. Dicta die dictus N. publicus nuncius, retulit se dictam copiam portasse, & dimisisse &c. vt habuit in mandatis, &c. Die autem xxvi. Nouembris, supradictus dominus Iudex, vt supra pro tribunali sedens, cõmisit N. publico & iurato nuncio, ꝙ citet, & requirat dictos Ca. An. & Semproniũ, & quẽlibet eorũ inquisitos, & eisdẽ schedulã continentem totum tenorem dictæ ĩquisitionis secũ portet, & eis dimittat. Dicta die, dictus N. publicus & iuratus nũcius ꝑdictus retulit se dictos inquisitos, & quẽlibet eorũ: qm̃ ipsos personaliter reperire non potuit, citasse domi eorum, & cuiusq; eorum solitæ habitationis. & omnia alia dixisse, & fecisse quæ habuit à dicto domino Iudice, in commissione, & mãdatis. Die vero xxvii. Nouembris dictus dñs iudex, vt supra ꝑ tribunali sedens, quoniam esset contra formam statutorum: vel quia nõ est verũ ꝙ cicatrix sit ꝑpetuo remãsura: vel quia non fuit, de nocte, dicta verba in inquisitione apposita, videlicet, cicatrix, & signũ perpetuo remãsurũ: vel, de nocte, ademit, & detraxit, & huius detractionis copiã ad camerã portari iussit, & imposuit dicto N. nuncio publico, ꝙ ad istã detractionem dictos inquisitos, & quẽlibet eorũ solẽniter citet, cũ schedula continente dictã detractionẽ & adẽptionẽ &c. Dicta die N. nuncius retulit se copiã dictæ detractionis in camerã actorũ dimisisse, & ẽt dictos inquisitos, & quẽlibet eorum cũ dicta schedula se citasse domi &c. Die verò iii. Decẽbris dictus Iudex, videns & cognoscens dictos inquisitos nõ cõparuisse, & esse cõtumaces, & in eorum cõtumacia perseuerãtes: cõmisit S. publico bannitori dicti cõis dictos inquisitos, & quẽlibet eorũ banniri in tali pœna, vel in tãta quãtitate pecuniarum, & eisdẽ assignet terminũ octo dierũ ad cõparẽdũ, & defendẽdũ se à dicto bãno & inquisitione, & contentis in eis vel altero eorũ. Dicta die dictus S. preco retulit se ita bãnisse, ꝑconizasse, & in bãno posuisse, & alia fecisse, vt habuit in cõmissione & in mandatis. Die aũt xiiii. dicti mensis, ꝑdicti inquisiti cpmparuere coram suprascripto iudice, & rñdendo dictæ inquisitioni, aut negauerunt totũ, aut cõfessi sunt totũ, aut partẽ negauerũt & partẽ confessi sunt &c. aut in eorũ cõtumacia perseuerauerunt, & omnia ista vt appareant, scribi debent in actis. Dicta die, præfatus iudex fecit sibi dari licentiã posse ꝓcedi vsq; ad sententiã diffinitiuã inclusiue, à dictis inquisitis cõparẽtibus &c. Qui iudex dictos inquisitos, & quẽlibet eorũ monuit singulis diebus & horis &c. Qui inquisiti, & quilibet eorum, promiserunt stare, parere, & pati oẽm condẽnationẽ &c. pro quibus & quolibet eorũ &c. An. thomæ capellæ sancti Antonii de Bononia fideiussit &c. Quibus inqſitis, & cuilibet eorũ dictus Iudex statuit terminũ x. dierũ ad faciẽdas suas defensiones. Qui dictus iudex dictũ Caiũ detineri & carcerari iussit &c. Die xxv. Decemb. cõparent dicti inqſiti, & quilibet eorũ & in termino defensionis, & pro eorũ defensione produxerunt instrumentum pacis, & alia q̃ sunt in filcia, & infrascriptos testes, quos petierunt citari, & examinari, &c. Die vero ii. Ianua-

Ianuarii, dict. Iudex ad probationem suæ inquisitionis & processus produxit infrascriptos testes, quos examinauit &c. facta prius citatione de dictis inquisitis, ad vidédũ iurare testes &c. Die v. dicti mẽsis, dict. Iudex publicauit processum. Qui dict. Iudex, statuit terminũ quatuor dierũ ad cõparendum & opponendum cõtra dictum processum. Die viii. eiusdẽ, cõparent, & opponunt dicti inquisiti contra processum & testes, put est in filcia &c. Die xii. eiusdem, dict. Iudex imposuit S. publico bãnitori, ꝙ banniat ad cõciliũ generale pro sententiis in criminibus ferendis. Dicta die pdictus præco retulit se ita bannisse, præconizasse &c. vt habuit in mãdatis. In nomine domini, amen. Hæc est quædam sententia condẽnatoria corporalis, & partim pecuniaria &c. lata per do. Thomã de Fano Potestatem &c. Bononiæ &c. de consensu omnium suorũ iudicum &c. sub examine do. Sabbæ Iudicis maleficiorũ &c. Nos Tho. Potestas prædictus pro tribunali sedens, ad nostrum solitum banchum iuris maleficiorum &c. saluo & reseruato semper &c. & quia nobis constat &c. Sempronium in libris ccc. Bononeorũ &c. dãdis & soluendis camerario: quas si nõ soluerit intra x. dies, soluat cũ quarto pluri, admisso sibi bñficio ppter cõfessionẽ &c. Et sic deducta quarta parte sibi, ac ẽt sibi deducta alia quarta pte propter instr̃m pacis &c. And. in libris mille Bononeorum: quas si non soluerit intra x. dies, manus sibi amputet &c. Caium ꝙ duci debeat per loca publica consueta vsq; ad locũ iustitiæ, & ibi caput à spatulis amputet, ita & taliter ꝙ moriatur &c. & eius bona publicamus &c. præsentibus T. D. & G. infrascriptis testibus &c. præsente dicto Caio & appellante &c. Qui do. Potestas, & eius Iudex maleficiorum, & quilibet eorum visis & intellectis prædictis, & visa forma iuris & statutorum cõmunis Bononiæ appellationẽ do. Caii nõ admiserunt, imo vt friuole, & contra, vel præter formã iuris & statuti Bono. non detulerunt. Quinimò nõ obstante dicta asserta appellatione, mãdauerunt Ant. militi suo, qui dictã executionem corporalem faciat, prout habuit in cõmissione, & in mandatis. Qui Antonius miles die dicta de corporali executione fidem fecit per publicum instrumẽtum &c.

ADDITIO.

a ¶Ista est sententia. Adde tu circa hoc, & vide do. Alex. de Imol. in l. si constante. in princ. iiii. col. vbi tenet ꝙ glo. male loquatur, dum vult, ꝙ fauore fidei non debeat extendi ad accusationẽ, & ꝙ contra illam tenet Archid. ibi: quẽ sequitur Lud. Ro. in auth. similiter. C. ad l. fal. & ꝙ causa accusationis sit magis fauorabilis, ꝙ̃ causa inquisitionis: patet ex not. per Bar. in l. infamem. ff. de pub. iudi. & in l. ij. §. ex publico. ff. de adulter. & aliquid per Bal. in l. ea quidẽ. C. de adult. & in l. iij. ff. de suspec. tut. & pro cõfirmatione prædictorum adde ꝙ voluit Cald. in titu. de accus. cons. j. de pœn. cõs. j. Ful. cõs. cxxxvj. & cõs. clxxxvj. & Cœpol. consi. lxv. Pet. de Anch. cons. cxc. & Abb. cons. xxv. In quibus locis concluditur, ꝙ inquisitio est in via extraordinaria, & accusatio ordinaria: & ꝙ dãnatus ex inquisitione nõ efficitur infamis: sed ex accusatione sic. ergo patet, ꝙ quo ad punitionẽ criminis, accusatio est magis fauorabilis: facit ꝙ dicit Alexã. consi. lxiij. in j. vol. vbi ꝙ omnis exceptio quæ põt opponi contra accusatorem, potest opponi contra iudicẽ inquirentem. & inquantum dixi ꝙ dãnatus ex inquisitione non efficitur infamis: intellige vt per Bart. in d. l. infamem. & adde ꝙ per dicta Bar. ibi cõsuluit Raph. Cuma. in consi. lxxj. ꝙ si taliter dãnatus instruitur a fratre in testõ; ꝙ excludetur p querelam inofficiosi ab illo, qui de iure debebat institui. aduerte tamen ꝙ gl. in d. c. in fidei. sequitur simpliciter Rom. in cons. cccxxxvij. Ber.

INQVISITIONIS DECLARATIO.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitio fit ex mero iudicis officio, accusatio ad partis petitionẽ, denunciatio uerò ad relationem & denunciam officialis.*

2 *Inquisitio est magis fauorabilis ad reprimendum delicta quàm accusatio, & ideo statuta in fauorẽ inquisitionis nõ extẽduntur ad accusationẽ: quod limita prout ĩ addit. ibi.*

HAEC est quædam inquisitio. Hunc ordinem tenebo, scilicet quem tenuit Bar. in extrauag. ad reprimendum: quia exponam vnumquodque verbum substãtiale, & clausulas dicti processus, quid importet, & quare ita practicatur: super vnoquoque verbo, faciendo glos. formãdo quæstiones & casus quotidianos, ponendo decisiue dicta Doct. 1 † Et ideo dicitur, hæc est quædã inquisitio, ad differẽtiam accusationis, quæ non fit ex mero officio, sed ad partis accusantis petitionem. l. rescripto. §. si quis accusatorem. de mune. & hono. l. qui accusare. ff. de

ff.de accus.& dicitur super glo.in ver. necnõ ad querelã. Et ẽt dicitur inquisitio, ad differentiã denuntiationis, quæ fit ad denunciã, & relationẽ officialis. de quo in l.diuus. ibi per Bar.ff.de custo.reo.& per Cyn. Bald.& Sal.in l.ea quidẽ.C.de accus.& infra dicet, in versic.necnon ad denunciam. Et de istis tribus dicunt Moder.habetur in text. & ibi Bar.in extrauag.ad reprimen.in ver.per accusationem, denuntiationem, & inquisitionem.
2 † Aduertas tñ, ꝙ magis fauorabilis est inquisitio ad reprimendum ipsa delicta, q̃ accusatio, vnde multa statuta in fauorem inquisitionis, non extenduntur ad accusationem: vt est text.cum glos.in c.in fidei.de hær.lib.vi.& Ange.in l.si vacã.C.de bo.va. lib.x.in ver.sumus expediti de hac lege.

AVGVSTI. Tu hic in hac prima conclusione adde, ꝙ verum est, ꝙ statuta in fauorem inquisitionis non extenduntur ad accusationem. Limita hoc procedere, qñ illa statuta in fauorem inquisitionis sunt cõtra ius cõmune: quia non extenduntur ad accusationem, aliàs secus. Ista est sententia Ioan. Andr.& Domi. de sancto Gemin. in c. frequens.in ver.primo.extra de restit.spol.lib. vi.idẽ firmauit Domi. in d.c. in fidei. Adde de materia not.per Anto.de But.in c.venerabili.in fi.extra de off.deleg.

HIERO. Præclare scribitur apud Psalmistam celebrem: Propè est dominus inuocantibus eum. quo enim inuocandi more non tantum in maioribus & arduis vnusquisque fidelis Christianus vti debet: vt in nomine Domini.de testi. vbi Doct.& i q.i. cum Paulus.cum cõcor.de quibus vbique: sed etiã & in minimis.apud Græcos summæ philosophiæ princeps Plato, primo Thimey prudẽter scripsit: Omne quippe opus ex diuini nominis inuocatione principium bonum, melius medium, optimumq; finem consequitur.vt in auth.quomo. opor.episc. in prin.colla.i.not.glo.& Doct.in proœ. instit.Bartol.& Docto.in prima constitu. ff.in princ. idcirco clementissimum ac supremũ Deum puro corde & ore, humiliter inuoco & piissimo saluatore domino nostro Iesu Christo medio, ac immaculata & semper virgine Maria aduocata nostra, totaq; cœlesti curia, ac beato Iacobo, & diuo Hieronymo patronis meis intercessoribus, dignetur ingressum instruere, progressum dirigere, egressum cõplere, lumenq; claritatis, veritatis, ac iustitiæ super intellectus mei tenebras infundere, quatenus valeam quę vera sunt & maiestati suæ grata, ad eius laudem, iudicum & aduocatorum vtilitatem scribere, & in medium deferre, & omni vana gloria semota ita dicere: nolite loqui sublimia gloriantes: quoniam Deus est scientiarum dominus. vt primo Reg.cap.secundo. sapienter scribitur &c. Nunc ad propositum nostrum deueniendo, quia aliquãdo iuuenes assessores ignorant qualiter formãda sit inquisitio (vt verbis vtar do. Bonifa. in suo tractatu de malefi.in rubr. de inquisitionib.) ideo videatis eum qui posuit aliquas diuersas formas inquisitionum: cum vnaquæque inquisitio formari debet secũdum quod qualitas delicti exposcit, vt in l. prætor. ff.de iniur. & per Papiensem in sua practica, in rubr.de forma inquisitionis. vbi multa tangentia materiã nostrã reperietis.

3 *Inquisitio quædam est generalis, quædam specialis, & quæ sit prima species inquisitionis generalis.*
4 *Inquisitionis diffinitio, tam generalis, quàm specialis.*
5 *Inquisitionis generalis quæ sit secunda species.*
6 *Item quæ sit tertia species.*
7 *Item quæ sit quarta species.*
8 *Inquisitio specialis quæ sit.*
9 *Inquisitio duplex est, vna generalis, alia specialis, secundum Hosti.*
10 *Inquisitio secundum Specu. duplex est, vna præparatoria alia solennis & ordinaria.*
11 *Inquisitionis alia diffinitio secundum Hosti.*

ANGE. Et pro expeditione istius materiæ antequàm diffiniatur ipsa inquisitio:
3 † quæro quotuplex est inquisitio: & ibi dicetur eius diffinitio separatim. & dic, quòd duplex est inquisitio, vna generalis, & alia specialis: generalis diuiditur in quatuor species. Vna est, cum præses inquirit generaliter quo ad delicta, quo ad personas: vt cum inquirit ne in suo territorio aliqui sunt pœna digni. vt l. congruit. ff. de offic. præsid. Et ex ista hodie succedit illud bannum generale contra omnes homines malę conditionis & famæ. Et hoc faciunt facere Potestates ꝑ proclama in principio

cipio sui officii: & dicetur hic infra, in hac eadem glo. in ver. (ex quo dico tu iudex et cætera.) & ita dicit Butri. in d. l. congruit. & Sali. in l. ea quidem. C. de accus. in versi. sed quia per denunciationem deuenimus & cętera. circa prin. licet Ang. dicat contrarium
4 in d. l. si vacantia. † & ita diffinitur, ꝙ est ius procedendi per officium ad inuestigationē omnis facinorosæ personæ inquirētis in territorio pœna dignæ: facit ꝙ not. Inno. in c. bonæ de elect.
5 † Secunda generalis inquisitio, est generalis quo ad personas: specialis quo ad delicta, vt cum delictum notorium
a est, sed ignorat malefactor [a] l. quarta §. mādatis. ff. ad leg. iul. pecu. & ita diffinitur, ꝙ sit ius p officium procedendi ad inuestigandum personam, quæ iam repertum maleficium commisit.
6 † Tertia est inquisitio generalis quo ad delicta, specialis quoad personas: vt est illa quam facit visitator ecclesiæ contra existentes in ecclesia ad inuestigandum & puniendum crimē per aliquem
b eorum [b] cōmissum: de qua in capitulo per inquisitionem. extra de accusa. vel cū Syndicus Potestatis contra Potestatem & eius familiam generaliter inquirit de delictis: &
c sic Syndicus ex sua generali [c] inquisitione posset damnare Potestatem & eius familiā postea repertā culpabilē de aliquo delicto.
7 † Itē est & quarta species inquisitionis generalis contra personas de necessitate, vt cum inquiritur de aliquo maleficio contra aliquam ciuitatem & eius homines: de qua ī l. aliud. §. refertur. de re. iur. & sic istę duæ vltimæ diffiniuntur, ꝙ est ius quoddam p officium procedendi ad condemnādum & puniendum facinorosos homines de territorio inquirentis de aliquo crimine, non à maliuolis diffamatos: & hoc etiam de mente Sali. licet per alia verba, in d. l. ea quidē. ver. sed quia per denunciationem deueni-
8 mus ad inquisitionem. † Alia est inquisitio spālis, de qua loquit iste processus: specialis, dico, quoad delicta, & quoad personas, quę potest sic diffiniri, ꝙ est quoddam ius per officium procedendi ad condemnationem & punitionem dictos aliquos nominatim inquisitos, de delictis certis diffamatos. Ista sunt in effectu verba Bar. in d. l. secunda. §. si publico. ff. de adulte. & Ang. in d. l. si vacantia. in verbo, (sumus expediti de hac lege.) Et vide circa huiusmodi diffinitiones Bald. in l. ea quidem. C. de accus. in versicu. circa quod his præmissis & cætera. qui in effectu idem ponit. Et ita in hac prima conclusione residet domi. Ange.

ADDITIONES.

a ¶ Sed ignoratur malefactor. Adde circa hoc, & dic vt per Bald. consi. xxix. incip. in causa inquisitonis. in ij. vol. Ber.

b ¶ Aliquem eorum. Adde ꝙ cum per iudicē ecclesiasticum inquiritur ad punitionē criminum p pœnitentiam, tunc poterit interuenire procurator nec causa dicitur criminalis; secus tamē si ad depositionem: nec superiori casu habet Abbas se necesse inscribere, cum detrudit monachum in carcerem propter crimen. ita tenet Cal. in ti. de accu. consi. ciij. & tenet Oldra. in consi. xlvj. incipi. videtur ꝙ episcopus. Ber.

c ¶ Ex sua generali. Adde circa hoc Bald. in cōs. clxiij. in iij. lib. incip. pręsupposito statuto. de inquisitio. vbi dicit syndicatus officialium dicuntur digestiones: quia tunc officialis digeritur quod inglutiuit ante, & ideo sufficit libellus inquisitionis generalis de generibus singulorum, si postea sequatur probatio specialis de singulis generum; præsertim si in inquisitione ponantur quædā capitula specialia; & dicit esse casum expressum in capitu. veritatis. in versi. alijsque criminibus. de do. & contu. aduerte tamen ꝙ syndici non possunt cognoscere de commissis extra officium; ita Rom. consi. ccccxv.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde, ꝙ licet Barto. in d. §. si publico. posuerit has diuersitates inquisitionum: tamen Hostien. in ti. de inquisi. in sum. sua in §. & qualiter procedatur. nō videtur velle ex dictis
9 per ipsum ibi, nisi ꝙ † duplex sit inquisitio: vna generalis, altera specialis. Et idē Rofr. in sum. sua. in tit. de accus. & inquisi. §. i. versicu. itē videamus de secūda parte rubr. Et idem dixit Gand. in tract. malefic. in rubr. quomo. cogno. de malefic. per inquisitio. in vers. super inquisitionę autem per iudicem faciēda. Adde tamen ꝙ Spe. in tit. de inquisi. §. quando autē. versi. ꝙ autē in hac quę-
10 stione quotuplex sit, dixit, † ꝙ duplex est. Vna est præparatoria: alia solennis & ordinaria. Hostien. vero in c. qualiter & quādo extra de accusa. secūdum quod refertur ibi Moder. repetentes, & eum sequūtur in hac materia: addidit aliā speciem inquisitionis, ꝙ erat vna inquisitio vltra generalē inquisitionem. s. generalissima inquisitio: quæ sit ex mero iudicis officio cum in generali, vel prouinciali, aut diœcesali cōsilio inquiritur de statu prouinciarū, siue diœcesum, & de hac

hac tractatur auth. de sanct. epi. in §. vt autem omnis. col. ix. & in c. graue. extra de p̃ben. Sed aduerte, ꝙ si quis subtiliter omnia ista cõsiderabit, licet per diuersa verba hęc dicant: tamẽ reducuntur ad distinctionem Bart. de qua supra in d. §. si publico, à cuius doctrina non est recedendum in hoc, licet repetentes Moder. in d. c. qualiter & quãdo. multa in hoc dicant, tamen resident in idẽ. Et de materia, vide per Salice. in d. l. ea quidem. C. de accusa. in materia inquisitionis, in i. q. & vide Bar. in d. l. ea quidem. qui multum eleganter loquitur: & de illa generali inquisitione, vide Bar. in l. cõgruit ff. de off. præsi. Item addo, ꝙ Hosti. in tit. de inquisi.
11 §. i. aliter diffinit inquisitionem. Nam † dicit, ꝙ inquisitio est alicuius criminis manifesti, ex bono & æquo Iudicis cõpetentis canonice facta inuestigatione: quæ diffinitio posset morderi, quia inuestigatio sonat in factum. Sed inquisitio, est quoddã ius, vt diffinit Bar. in d. §. si publico. & iõ plus mihi placet diffinitio Bart. & ꝙ inquisitio sit ius, & non factum, ad hoc allego Bal. in l. quidem. C. de accusa. & ibi vide per eum diffinitionẽ inquisitionis generalis & specialis: & vi-
a dea Oldr. in cons. suo cclxxvi. qui ponit effectũ inquisitionis generalis & specialis: & ponit an ambæ possint cõcurrere in vno met delicto: & quomodo in inquisitione generali, testes domestici sint admittendi.

ADDITIO.

a ¶ Vide Oldra. Adde tu, & vide eundem in cõs. cclxxviii. incip. licet quantum claustrales. Ber.

Hiero. Inquantum do. Angel. quærit quotuplex sit inquisitio, & qualiter diffiniatur, addatis Vitali. in tracta. malefic. in rub. de inquisi. & earum form. in prin. Bonicuntum in tracta. de accusa. & inquisit. col. iiii. versi. restat videre de quarto. Angel. de Clauasio in sum. in versicu. inquisitio. in §. i. latius Præpo. in sum. ii. q. viii. col. xii. versi. circa inquisitionem.

12 *Inquisitio in quibus casibus de iure formari possit.*
13 *Inquisitionis ponuntur quinque regulæ, secundum quas potest inquiri.*
14 *Inquisitio formatur, aut ad priuatam vtilitatem, aut ad publicam, ad priuatam principaliter, non inquiritur regulariter.*
15 *Inquisitio ad publicam vtilitatem, aut respicit principaliter vtilitem publicam pecuniariã & ciuilem, & potest inquiri, aut respicit casus criminales, & tunc dic. vt infra.*
16 *Inquisitio formari potest vbi crimen tale esset, quod accusando iuris solennitas relaxetur, & de eo crimine inquiri potest.*
17 *Item vbicunque crimen committitur corã iudice, ita q̃d offẽdit ꝑsona vel iudicis maiestas.*
18 *Item, vbicunq; crimen est de atrocioribus, & præcedat fama publica à fide dignis.*
19 *Item, propter immanitatem criminis.*
20 *Item, in crimine læsæ maiestatis.*
21 *Item, in crimine hæresis.*
22 *Item, quando vnus socius nominat alios.*
23 *Item, quando fuit impetratus accusator corruptus à reo, & abolitio fuit impetrata.*
24 *Item, q̃n dominus dicitur occisus a familia, nec cõstat à quo, sumẽdo quæstionem à familia.*
25 *Item, secundum l. quoties. C. de submer. li. xy.*
26 *Item, quando iudex ex inquisitione generali, inquirit cõtra aliquẽ de crimine diffamatũ.*
27 *Cautela Iudicum est, vt in principio sui regiminis faciant fieri bannum prout in litera, quia tunc in casibus expressis in banno et similibus, poterunt inquirere.*
28 *Dãnari regulariter nemo põt sine accusatore.*
29 *Inquirendi facultas, vtrum sit permissa de iure ad publicam vtilitatem & vindictam.*
30 *Inquisitionem non potest formare Iudex cõtra certam personam: nullo alio præambuli præcedente; propter quod iudici vere vel præsumptiue constet de aliqua præsumptione legitima, illam personam delictum perpetrasse.*
31 *Inquisitio formari potest ad vtilitatem priuatam, quando propter dolum partis esset præclusa via agendi.*
32 *Inquirere potest Iudex ad vtilitatem priuatã, vbi per fraudem esset impositum silentium actori vel reo.*
33 *Inquiri potest in casibus de quibus agit do. Anto. de But. & Bal. in locis hic allegatis.*
34 *Inquisitio potest formari in causa ciuili. s. in causa vsurarum, in causa suspecti tuto. & vbi aliqua pietas monet Iudicem.*
35 *Inquisitio formari potest ciuiliter in causa spoliationis, quando causa esset miserabilium personarum, vel episcopus haberet iudicare inter clericos suos.*
36 *Inquisitio ciuiliter formari potest sup iniurijs & vio-*

& violentijs, si Papa delegat vnum iudicem super eisdem.

37 *Inquiri potest in cas. bus positis per doct. in locis hic alleg.*

38 *inquiri potest propter iniuriam illatam presbyteris & illorum ministris, & in ecclesia, vel cultu diuino; & in alijs casibus de quibus per Gandi. in locis hic alle.*

39 *Item, in charta falsa coram iudice producta.*

40 *Itẽ, quãdo hæres qui adit hæreditatẽ cũ beneficio inuẽtarij, aliqua de hæreditate subtrahit.*

41 *Item quando socius nominat socium.*

42 *Item, in crimine notorio.*

43 *Item, in bonis damnatorum.*

44 *Itẽ, contra turbantes, vel iniuriantes scholares.*

45 *Inquisitio criminalis formari potest, vbi delictũ committitur contra miserabilẽ personã.*

46 *Inquiri potest in delicto notorio.*

47 *Inquiri quando possit cum gl. ponant regulã, & postea faciant exceptiones.*

48 *Inquiri an possit de iure nouissimo de omni crimine.*

12 ANGE. † Secundo principaliter in hac materia videndum est, in quibus delictis possit formari de iure ipsa inquisitio: & dico, quòd glo. & antiqui communiter post Dynum dicunt, quòd regulariter de iure non est permissa specialis inquisitio. Sed fal-
a lit in sex casibus[a], quos glo. enumerat in d. l. ii. §. si publi. de adulter. Et Bar. & Nico. de Matarel. in d. §. si publico. in versi. do ergo
13 regulam. Ponunt † quinque regulas ex quibus potest inquiri. Prima est, ad denunciam officialis: vt l. diuus. & ibi Barto. ff. de cust. & exhib. reo. Secunda, quando incidenter de crimine cognoscitur. l. i. C. si aduer. lib. Tertia, quando præcedit generalis inquisitio, postea specialiter inquiri potest: vt l. congruit ff. de offi. præsi. Quarta, quãdo crimen committitur coram eo. l. nullum. C. de testi. Quinta, propter imma-
b nitatem criminis [b] l. si quis in hoc genus. C. de epis. & cle. & sic quoties potest procedi sine metu calumniæ, tunc potest procedi per inquisitionem. Sed Angel. in d. l. si vacantia. damnat istam opinio. Barto. ibi in vers. venio ad secundum articulum principalem. quia falsum est quod inquisitio formari possit, vbi procedi potest sine metu calumniæ: quia fama, licet falsa, excusat à præsumpta calumnia [c]: vt l. si. ff. de hære. insti. & tamen nõ potest inquiri de omni crimine, de quo rumor & fama procedit, vt ibi late per eum facit l. iiii. in prin. & quod ibi not. ff. de suspe. tut. & quod no. Dy. in l. si. eod. ti. quia requiritur inscriptio & accusatio calũniæ. ad hoc vt procedi possit, vt ibi not. Item, in crimine suspecti tutoris, potest per inquisitionẽ procedi l. iii. §. suspectus. ff. de suspec. tut. & tamen hoc nõ est secundum regulas Bar. videlicet, non ad denuntiam officialis. non per incidentem cognitionem, nõ ob generalem præcedentem inquisitionem, nec propter criminis atrocitatem, nec per offensam iudicis. Vnde ipsemet Ang. in d. l. si vacantia. in ver. quid dicendũ: & istud est diffi-
14 cile: † dicit quod inquisitio potest formari aut ad priuatã, aut ad publicam vtilitatem. Ad priuatam principaliter non inquiritur regulariter. quia quando tractatur de priuata vtilitate, debet fieri ad partis petitionem: vt l. iiii. §. hoc autem. & ibi Bar. de dam. infec.

Sed fallit primo, in crimine suspect. tutoris. l. i. & iii. de suspe. tut. Secundo, fallit in datione tutoris l. credendum. ff. qui pe. tut. Tertio, inquisitor ad priuatam vtilitatem inquirit, ad vidẽdum cuius patrimonium sit minutum, vt releuetur à cẽsu. l. fi. ff. de censib. Quarto prætor inquirit ad priuatam vtilitatem contra executores publicos, ne interim tributis aliis vexationibus iniuste vexent subditos: in authenti. de man. prin. §. coges Quinto, episcopus contra vsurarios inquirit, vt vsuras priuato re-
d stituant.[d] c. ad nostrã. extra de iureiu. referunt etiam quod Salic. in d. l. ea quidem. C. de accu. in ver. sed quia propter denuntiationes venimus & cętera. dicit, quod etiam fallit in l. quoties. C. de naufr. lib. xii. & his casibus exceptis dicit, quod nõ potest inquiri ad
15 priuatam vtilitatem. † Secundo casu principali ad publicam vtilitatẽ, distingue: aut respicit principaliter vtilitatem publicam pecuniariam & ciuilem, & potest inquiri d. l. si vacãtia. aut respicit casus criminales: & in hoc ibi Ang. dat quatuor regulas, tres
16 affirmatiuas, & vnam negatiuam. † Prima affirmatiua est, quod inquisitio formari potest, vbi crimen esset tale, quod accusando iuris solennitas aliqualiter relaxetur; & de eo crimine potest inquiri: vt d. l. ea quidem. & l. i. §. denũciatores. ff. ad Turp. & ratio quare ad denunciam officialis potest inquiri,

est: quia ex hoc crimen efficitur notorium: sed in notoriis, proceditur nulla iuris solen
e nitate [e] seruata: l. i. C. qui & aduer. quos. & c. vestra. extra de cohabi. cle. & mul. & ibi
17 per Inno. & alios. † Secunda regula est, ꝙ vbicunque crimen committitur coram iu-
f dice [f]: ita ꝙ offendatur persona, vel iudicis maiestas, de eo potest inquiri d. l. nullum. C. de test. & l. iubemus. C. de ꝓba. & ibi ple
18 ne per Bal. C de proba. † Tertia regula est, quod vbicunq; crimen est de atrocioribus, fama publica præcedente à fide dignis, de eo potest inquiri l. quarta. §. mandatis ff. ad l. Iuli. pec. Et ratio est: quia his atrocioribus, solennitas iuris relaxatur l. prouinciarum. C. de feriis. Ergo ratione prædicta, potest per inquisitionem procedi. & probatur in l. si quis in hoc genus. C. de epis. & cleri.
19 † ꝙ propter immunitatem criminis potest formari inquisitio. Et quæ dicantur crimi-
g na atrocia [g], colligitur ex not. in l. ab ea. & in l. omnibus. ff. de re. iu. & in l. liber homo ff. ad l. Aquil. & l. auxilium. §. in delictis. de mino. & in auth. de mand. princi. §. sed nec homicidas. & in auth. de nup. §. denuntiationes. in qubus casibus poteris per inquisitionem procedere: & quod propter criminis immanitatē potest inquiri, probatur in l. si quis in hoc genus. C. de episc. & cler. Et adde Rofr. in materia inquisitionis, in summa sua. & Spe. in titu. de inquisitio. §. ii. ad-
20 dūt alios duos casus speciales, † vbi potest informari inquisitio, scilicet in crimine læ-
21 sæ maistatis. l. ii. & iii. ad l. Iul. ma. † Item
h in crimine hæresis [h] l. apostata. C. de apo-
22 sta. † Item, quando vnus socius nominat alios: nam eius dicto non creditur regulariter. l. fi. C. de accus. tamē ex hoc solo Iudex
i potest inquirere [i] contra eum l. i. §. si quis
23 vltro. ff. de quæst. † Item, quando accusatorem a reo corruptum, & abolitionem ipsam impetrasse dicitur: vt l. abolitio. C. de
24 aboli. † Item, quando dominus à familia dicitur occisus, nec constat à quo, tunc pōt inquiri, sumendo quæstionem à familia. l. i.
25 in prin. ff. ad Sil. † Item in l. quoties. C. de
26 submer. li. xii. secundum aliam lect. † Item quando iudex ex inquisitione generali, inquirit contra aliquem de crimine diffama-
k tum. Nam tunc Iudex ad specialem, [k] & solennem inquisitionem super illo delicto, cōtra illum, procedere potest l. iiii. §. i. ff. ad l. Iu. pe. Et est ratio, ne inquisitio generalis reperiatur frustratorie facta: & maxime, cum iudex nunc scit illū diffamatum esse de crimine. l. illustrissimos. C. de off. præfe. prouin. ita dicit Salic. in d. l. ea quidem. in dict. ver. sed quia propter denuntiationem. & in ver. est & alia species: ex quo dico ꝙ Sali. ibi videtur velle id, quod vult Bar. in d. §. si publico. in versi. venio ad secundum articulum. in ver. non obstat, ꝙ alia est inquisi
27 tio generalis. Et dico, ꝙ † iudices debēt assumere hāc cautelam, ꝙ in principio sui regiminis faciant bannum fieri, ad purgandū prouinciam malis hominibus, latum vt cōprehendat proditores, sacrilegos, incestuosos, homicidas, fures, raptores, incendiatores, adulteros, falsarios, & omnes homines malæ conditionis & famæ: postea addenda
l est clausula generalis [l] in fine: & contra omnem personam: quæ aliquid fecerit, vel dixerit cōtra formam iuris & statutorum cōis Ferrariæ. Nam in omnibus casibus expressis in illa inquisitione generali, & etiā in similibus expressis, poterit postea fieri inquisitio specialis, licet aliàs in illo casu speciali non potuisset formari inquisitio. & faciunt not. in l. stipulationes. §. commodissimum. ff. de verb. obl. & in l. sed & si quis. §. quæsitum ff. si quis cau. & c. qui ad agendū. de procu. in vi. & in clem. fi. extra de pro-
28 cura. † Vltima regula negatiua est, quoniam regulariter sine accusatore, nemo potest damnari. l. rescriptio. §. si quis accusator. & ibi gl. ff. de mu. & honor. Vltimo in hac difficultate videtur, secūdum Salicetum in d. l. ea quidem. in vers. sed quia propter denūntiationes. ibi sed mihi videtur & cætera. ꝙ prædictorum conclusio nō fit lege vel ratione, quia nō sequitur: accusatio sine metu calumniæ fieri potest: ergo & Iudex poterit inquirere, quia ista sunt separata. l. Papinianus exuli. ff. de mi. & econtra, non admittitur accusator sine metu calūniæ præsumptæ: ergo nec Iudex potest inquirere. Præterea eorum verba potius probant, ꝙ Iudex potest semper inquirere, sicut quis accusare. sed non tenetur de præsumpta calumnia accusator: vnde ipse tenet glo. aliter
29 intelligēdo, ꝙ intelligat Bar. † Et ideo, cum quæritur, an facultas inquirendi sit de iure permissa ad publicam vtilitatem, & vindicta: sic ibi inquit Sal. aut q̄ritur an sit permissa

missa hoc respectu vt sit sensus, an de quolibet crimine possit inquiri? & dicit. ꝙ sic, quidquid senserit gl.& probat primo? quia accusatio de quolibet crimine est permissa: ergo & inquisitio., quæ succedit loco eius: capitulo licet Hely, extra de simo.l. cũ patronum.§.i.ff.de iur.pa.& sic ad eundẽ effectum,nec maleficia remaneãt impunita.Secundo, inquisitio generalis fit ad effectũ descendendi ad specialem.l.iiii.§.i.ff.ad l. Iul. pe.ergo sequitur, ꝙ in speciali,& de quolibet delicto põt inquiri:iuxta illud generale, propter vnumquodq; tale, & illud magis: vt in auth.multo magis.C.de sa.san.eccl.et dicit ꝙ nõ est respõsio bona huic mortuo. Vnde subdit ibi Sali.& in d.l.ea quidem.ꝙ

30 verà cõclusio in materia est ista.†aut quæritur an Iudex possit suam inquisitionẽ specialem formare contra certam personam, nullo alio præambulo præcedente,propter quod iudici vere,vel præsumptiue sibi cõstet de aliqua præsumptione legitima, illã personam delictum perpetrasse, & dicit, ꝙ not.Et hoc modo intelligẽda est gl. in d.§. si publico. & potest esse ratio, vt iudicũ ma

m litia refrenetur [m]: vt l.ii. in fi. de cu. reo. Si vero præambulo legitimo præcedente propter quod appareat iudici vere,præsumptiue istam personam illud delictũ perpetras-

n se:dicit,ꝙ inquisitio specialis [n] formari poterit pro cuius declararatione cum Canonistis dat talem conclusionem,ꝙ iudex poterit formare semper inquisitionem, vbi clamor validus peruenit ad aures iudicis, ꝙ eius subditus diffamatus sit de aliquo delicto.& dicit,ꝙ de hoc est tex. in d.c.qualiter & quando ext.de accu.& in l.iii. ff.de offic. præfe.præ.& ex eo, quia contra diffamationẽ, in inquisitione generali, iudex deuenit ad specialem.d.l.iiii.ff. ad leg. Iul. pe. & est ratio: quia tale delictum nõ potest amplius sub dissimulatione transferri. Nam iudex non debet dimittere indiscussum ius reipublicæ:maxime, cum scandalum potest oriri:vt in d.c.qualiter. dummodo clamor iste perseueret,qui perueniat ab honestis,et nõ à maledicis personis. Item,ꝙ sit valẽs clamor:ita ꝙ non ab vno,vel semel tantũ, sed sæpe & sæpius & talis clamor debet esse cũ diffamatione: & ideo iudex de tali diffamatione non debet inuestigare à vicinis, & ab aliis notis, & postea suam inquisitionem formare: vbi aũt talis diffamatio cessaret, nõ potest iudex talem inquisitionem formare,nisi sit talis persona, vel vere, vel iuris præsumptione, de tali crimine suspecta: & sic iudici præambulum constaret sibi, videlicet,tale delictum commisisse, vt in ea inquisitione generali reperitur deliquisse. Item, & quando iudex cognoscit incidenter.& est ratio, quia satis sibi constat vt iudici: ideo non potest sub dissimulatione transire, & reipublicæ ius indiscussum relinquere: & hoc etiã patet per alios casus numeratos per glo.in d.§.si publico. Item probato in eo qui instituit accusationem, & non probauit:quia præsumitur calũniose, & contra ipsum potest iudex de calumnia inquirere. Sed his cessantibus, non potest inquirere: & sic loquitur opinio. glo.& ista sunt verba Salic.in d.l. ea quidem. quæ valde sunt notanda.

ADDITIONES.

a ℭ Casibus. Adde, & vide doc. supra in prima apost.alleg.Et vltra ibi alleg.vide Cepo.in cõsi. xxiij.Petr.de Ancha.in consi.cxc. & ad ea quæ ponit infra do.August.vide do.Alex. in d.§.publico in apostillis.

b ℭ Propter immanitatem criminis.Adde, ꝙ propter immanitatem criminis potest transgredi leges.vt puta, propter præruptam seditionem, ita dicit Bal.in l.si quis filio.§.hi qui. ff.de iniust. testa.& sequitur d.Hie. Tor. in consi. edito in fauorem Florentinorum, cum suspendi fecerunt archiepiscopũ Pisanũ & specialia ꝑ criminis immanitatẽ, vide Io Barba.in consil suo lxxij. Ber.

c ℭ Calumnia. Adde Bal.in consi.clxii.in iii. vol. vbi ponitur, ꝙ iudex inquirendo excusatur a ꝑsumpta calũnia licet dicat, fama publica ꝓcedente.& ꝙ dicit famã publicam præcedente: & ꝙ dicit famam publicam nõ præcessisse: id probare debet, & adde ꝙ iudex potest inquirere, licet fama non habeat certum autorem.ita Ioan.An.in addi. Spe.in tit. de no.cri.in.§.fama.& sequitur Fran. de Are.in consi.suo lxxiij.Ber.

d ℭ Restituant. Adde,ꝙ quando formatur inquisitio contra aliquem,qui fuit publicus vsurarius,nõ requiruntur specificationes circunstantiarum criminum sed sufficit generalis,ita Cal.in titu. de accusatio.consi.ij. Ber.

e ℭ Solennitate. Adde,& intellige de notorietate, tam facti permanentis,quam transeuntis: vt dicit Ang.in d.l.si vacantia.versi. sed quæro. & ita alle.& sequitur Hie.Tor.in d.consi. supra alle.

f ℭ Coram iudice. Adde,vt per Raph.Cu.in cõsi. cxxxv. vbi ponit qualiter Iudex possit inquirere de scriptura falsa ꝓducta per partem. & Pe. de Ancha.in consi.clxxij. Ber.

g ℭ Crimina atrocia. Adde ad hæc Bar. i cõs.127. incip.ad declarationẽ,Io.de Ana.in cõs.xliiii.Cepol.in cõsi.xj.& no.ꝙ iudex, licet in atrocioribus

bus delictis nō poſsit inquirere, niſi fama publica præcedente: tamen vt obuietur delicto cōmmitendo, poterit ſine infamia præcedente inquirere. ita voluit And. Barba. in conſi. lxxj. incip. ſcribitur in lib. Heſter & dicit fuiſſe ſingulare dictum Inn. in c. j. de poſtu. præ. & in dicto conſi. vide etiam multa conceſſa: vt futuris delictis obuietur. Ber.

h ¶ In crimine hæreſis. Adde, ꝙ inquiſitor hæreticæ prauitatis, poteſt procedere contra Iudeum occultantem Chriſtianum, volentē ad Iudaicam ſectam tranſire. ita Old. conſi. xxxvj. & quid ſit hæreſis, & qualiter debeat probari. vide eundem Oldr. in conſi. ccx. & an inquiſitor poſsit procedere: tam contra hæreticum, quam contra illum qui confeſſus eſt ſe male ſentire de fide, qui de dicto peccato ſuſcepit pœnitentiā, ſed adimplere noluit. vide Cal. in ti. de hære. conſi. j. Et an ſimiliter procedi poſsit cōtra illū, qui prædicauit hæretica: & per ſuperiorē correctus prædicauit oppoſitum, non tamen voluit corrigere dicta quę ſuus ſcolaris ſcripſit: vide per eundē in d. ti. cōſ. vlt. B.

i ¶ Inquirere. Adde, ꝙ Fulg. in conſi. clxxiij inci. in cauſa inquiſitionis. tenere videtur, ꝙ illud habet locum in homine malæ famæ, vt ex confeſsione ſocij poſsit inquirere cōtra culpatum, & ita refert Albe. & Old. in quodam tract. quem dicit inſeruiſſe. Gand. in tit. de quæſtio. & tormen. & vide Alex. in conſi. lxxxix. in iij. vol. & Pau. de Ca. in conſi. ccxxiiij. in nouis. Ber.

K ¶ Ad ſpecialē. Adde circa hoc, & vide Frācis. de Are. in conſ. vlt; Pet. de Ancha. in conſ. ccccxl. & Pau. de Ca. in conſ. 17. in nouis.

l ¶ Clauſula generalis. Adde tu, & vide Fulgo. conſi. cxxxvj. in iij. col. & de prædicta clauſula: & vide per Ro. in conſ. cclxxv. & cōſ. cccxcix. caſus aliquos in quibus iudex poteſt facere ſpecialem inquiſitionem: vide per Io. And. in capitu. j. vt eccle. bene. & vide Cal. in conſi. j. de accuſ. & Pet. de Ancha. in conſi. cxc. Ber.

m ¶ Refrenetur. Adde circa hoc late And. Barb. in cōſ. 35. incip. ſcribitur præclare eccleſiaſtes. Ber.

n ¶ Specialis. Adde quod Rapha. Cu. in conſ. 135. dicit, ꝙ communis opi. eſt de iure ciuili, ꝙ Iudex poſsit inquirere: ſed de conſuetudine contrarium obſeruatur: & tamen non poteſt inquirere niſi præcedentibus indiciis legitimis. & idē voluit Io. Andr. in addi. ad Spe. tit. de inquiſi. §. j.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde, & dic ꝙ inquātum tractatur hic in iſto
paſſu, in quibus caſibus poteſt formari inquiſitio. Et primo diſcuſſum fuit, an ad vtilitatē priuatā poſsit formari vltra illos ca-
31 ſus ſupra enumeratos. † Adde aliū caſum,
vbi poteſt formari inquiſitio ad priuatam vtilitatem, quando propter dolum partis eſſet ꝓcluſa via agendi: ita voluerunt Guil. Lau. & Pau. in cle. i. ext. de offic. ord. quæ doctrina fuit approbata à Pe. de Anch. & à Ioan. de Imo. ibi: & idem voluit Paul. in c. ſi. extra de fo. compet. De qua materia late. per doct. in c. ad noſtrā. & in c. quemadmodum. de iureiur. & infra dicetur. Dicit tamen Do. Car. in d. cle. i. ꝙ Lau. ibi dice-
32 bat, † ꝙ vbi per fraudem eſſet impoſitum
ſilentium reo vel actori: ꝙ tunc iudex pōt inquirere ad vtilitatem priuatam: maxime ſi ſit caſus, in quo eſt peccatum notorie, vt eſt in reſtitutione vſurarum, vel in impedimento executionis teſtamēti: quia talia ſpectant ad eccleſiam. maxime ſi actor iurauit non agere: & ſic dicit Lau. ꝙ intelligatur dictum c. ad noſtram. Sed dicit do. Card. ꝙ proprie hic non fit inquiſitio ad vtilitatem priuatam, ſed ad intereſſe publicum. Item adde, ꝙ doctrina poſita in dicta clemen. i. de offic. ord. videtur falſa: nam ſentētia eſt Inn. Ioā. And. Ant. de But. & aliorū in c. ad noſtram. extra de iureiur. ꝙ etiam in cauſa vſurarum, ꝙ fortius eſt, ſi ſoluens excluſus à via repetendi vſuras: quia ita iurauit nō repetere. Tamen iudex ad priuatam vtilitatem. & ſic ad priuatum intereſſe, nō poteſt formare inquiſitionem ſuam, ad hoc vt ille reſtituat vſuras: ſed bene poterit formare inquiſitionem ad pœnitentiam imponēdam, licet in conſequentiam veniat priuatum intereſſe, quia fructuoſum, non poteſt agere pœnitentiam, niſi reſtituat alienum. capi. non remittitur peccatum. de regu. iur. & ita voluit Hoſtien. in ca. i. extra de vſur.
33 † Itē adde in hac materia alios caſus, quos
poſuit Anto. de But. & Alii in dicto capitulo ad noſtram. extra de iureiurand. Item adde alium caſum, quem poſuit Bal. in l. ſācimus. per illum tex. C. de ſacroſan. eccleſ. qui dicit, ꝙ licet fuerit ſententia Inno. in d. c. ad noſtram, ꝙ in cauſa ciuili non poteſt formari inquiſitio. Tamen fallit fauore eccleſiæ: quia contra detentatores rerum eccleſiarū, poterit iudex formare inquiſitionem ciuiliter. Et pro hac concluſione bene facit id quod dixit Bal. in c. primo. §. ſi tres.
34 de pa. iur. fir. qui videtur velle, † ꝙ in cau-
ſa ciuili, iudex non poteſt formare inquiſitionem, niſi in tribus caſibus. in cauſa vſurarum, in cauſa ſuſpecti tutoris, & vbi aliqua pietas mouet iudicē: & idē dixit Bald. in c. primo. §. iniuria. de pa. iur. fir. vbi allegat Cynus in l. mulierem. C. ſi mā. ita fuer. alie. ne proſti. quem ſequuntur docto. ibi. ꝙ in cauſa miſerabilium perſonarum, pōt iudex formare inquiſitionem ciuiliter. Sed cauſa eccleſiæ eſt cauſa pia, & dicitur habe

re fauorem miserabilium personarum. argu. eorum qui habentur in l.fina. C. de sacrosan eccles. igitur & cætera. Et pro hac conclusione facit quod dixit etiam Hostien. & sequitur Ioan. Andr. in c.solitæ. extra de restitu. spolia. in i. colum. qui dixit,
35 † ꝙ licet videatur probari, ꝙ in causa spoliationis iudex possit formari inquisitionē ciuiliter: hoc verum, quando causa esset miserabilium personarum, vel episcopus inter clericos suos haberet iudicare in tali causa. Adde tamen, quòd licet Innocen. in d. c. ad nostram. & in c. quoniam frequē ter. extra vt lite non conte. dixerit, ꝙ ciuiliter super iuribus ecclesiæ inferior a Papa non possit per inquisitionem, existente legitima causa, procedere: nisi quòd do. Ant. de Butr. in d.c. quoniam. §. sunt & alii. declarat hoc, quòd erit legitima causa, si qs occupat, vel male tractet iura ecclesiæ. vide tamen Imo. in d. §. sunt & alii. qui aliter intelligit dictū Inno. & Imo. in d.c. ad nostrā. vide dicta Ant. de Bu. in c. venerabili. extra de offi. dele. in penul. col. vide Ro. in singu. primi anni, quod inci. Innoc. dubitat &c. & est singul. penulti. illius primi anni, qui per bonas rationes concludit, quòd ēt inferior
a à Papa & quilibet iudex,[a] potest procedere per viam inquisitionis super rebus ecclesiæ, & aliarum personarum miserabilium.
36 † Adde etiam alium casum positum p Fe-
b de. de senis in suo eleganti consi. ccix.[b] qui dixit, ꝙ si Papa delegat vnum iudicem super iniuriis & violentiis: talis iudex poterit formare inquisitionē ciuiliter super eisdē: & non poterit formare inquisitionē ad hoc vt reus criminaliter puniatur: & hoc concludit per bonas rationes: de quibus ibi per
37 eū. Et certe mirabilis est illa doctrina. † Adde alios casus collectos per do. Ant in d. c. ad nostram. & alii etiam possent colligi ex doctrina Sali. in d.l. ea quidem. & per Bald. ibi, dum allegat. l. interdum. §. qui furem. ff. de fur. & vide Ang. in l. inter litigantes. ff. de iudi. & Bar. in d.l. si vacantia. Et inquantum do. Ang. hic ponit materiam quādo in
38 criminalibus possit formari īquisitio. † Adde, ꝙ vltra alios casus posuit alium Io. Andre. in c.i. vt eccle. benefi. propter iniuriam illatam presbyteris[c] & illorum ministris, in ecclesia vel cultu diuino: per ea quæ habentur in l. si quis hoc genus. C. de episc. & cle. Gandi. vero in trac. malefi. in rub. quomo. cogn. de malefi. per inquisi. & melius in rubri. quid sit accus. & quan. accusa. est neces. enumerat alios casus, vbi per inquisitionē pōt procedi in crimine sacrilegii. d. l. si quis
39 in hoc genus. † Item, in charta falsa coram iudice pducta l. iubemus. C. de probatio.
40 Item quando hæres qui adit hæreditatem cum beneficio inuentarii aliqua de hereditate subtraxit: vt C. de iure del ber. l. sanci-
41 mus. § licentiam. † Item, approbat etiam,
42 quando socius nominat socios. † Item, in crimine notorio. & voluit etiā gl. i c. de manifesta. ii. q i. & in d. c.i. vt eccles. benefic.
43 † Item, in bonis damnatorū. l. si quis intra. C. de bo. proscri. & tandem multas alias leges allegat etiam, vbi speciale est, ꝙ pōt formari inquisitio. vide etiā Io. An. in d.c.i. vt eccle. benefi. ponentem multos alios casus, vbi potest ēt formari inquisitio: sed Imo.
44 ibi eum reprehendit. † Item adde alium casum vltra doct. vt contra turbantes, vel iniuriantes scholares, potest formari inquisitio: vt dicit Bal. in authē. habita. C. ne fil. p
45 pa. in viii. colum. † Adde alium casum per Ang. post doct. ibi, in l. mulierem. C. si mancip. ita fuer. alie. ꝙ vbi delictum committitur contra miserabilem personam: in omni tali delicto inquisitio criminalis potest forma-
46 ri. † Item, vbi delictum est notorium: & de materia vide per Bart. in extrauag. ad reprimen. in ver. per inquisitionem. vbi idem dixit, ꝙ in d. §. si publico. & per Bald. in d.l. ea quidem. Et inquantum quidam nituntur impugnare gl. illā in d.l. ii. §. si publico. de adul. quem dicit, ꝙ regula est; ꝙ de iure ciuili non potest formari inquisitio contra delinquētem, sed ista regula habet multas
47 fallentias, vt supra dictū fuit. † Adde quòd glo. nostra iuris ciuilis videtur vera. pro qua allego aliā gl. de iure cano. in c. de manifesta. ii. q. i. approbant omnes doct. ibi: & aliam gl. in c.i. extra vt eccl. benefi. quæ gl. faciunt regulam, postea ponunt exceptiones, in quibus casibus potest formari inquisitio. Ad idem allego glo. insti. de pub. iudi. in princ. & gl. in l. tutor. §. præterea. ff. de suspe. tuto. & glo. in l. rescripto. §. si quis accusatorem. ff. de mu. & ho. faciunt no. per gl.
48 in d.l. nullum. & l. pen. C. de proba. † Sed aduerte, quòd ista doctrina vr̄ falsa: & primo in hac difficultate allego autoritatē Io.

And.

And. in c. felicis. extra de pœ. ĩ nouel. li. vi. q. dicit, ꝙ hodie de iure nouissimo, in omni crimine põt formari inquisitio: per tex. in auth. de colla. §. iubemus. per quẽ text. dicit etiam Ioan. Fab. insti. de publ. iudi. in prin. ꝙ satis hodie possumus dicere, tã de iure ciuili, q̃ canonico. ꝙ præcedente infamia, põt de omni crimine formari inquisitio. & ita dicit, ꝙ de facto obseruatur. Præterea hoc idẽ est de consuetudine. quia licet de iure nõ posit formari ĩquisitio, nisi in certis casibus. supra enumeratis. Tamen hodie, cõsuetudine, potest formari inquisitio regulariter in omnibus casibus: & primo ad hoc allego autoritatẽ Gãd. in tract. malefi. ĩ d. rub. supra alle. qui dicit, ꝙ de iure Lombardo, potest formari inquisitio in omnibus casibus, sed etiã de consuetudine in aliis locis. de quo dicto Gand. fecit mentionem Bald. in d. l. ea quidem. Quinimo saltẽ de iure cano. hodie in omnibus casibus potest formari inquisitio, præcedentibus his de quibus in c. qualiter & quando. extra de accusa. Ita in terminis no. Ant. de Bu. in c. i. extra de offic ord. per illum tex. in i. colum. & idem Anto. in c. i. vt eccl. benefi. in vi. col. est & sententia Archi. in d. c. felicis. §. fi. extra de pœ. li. vi. & doct. communiter ĩ d. c. qualiter & qñ. Sed aduerte. quia regulariter teneo, siue de iure ciuili, siue de cõsuetudine, siue de iure canoni. nõ potest formari inquisitio, nisi ĩ casibus supra enumeratis & regula est vera, tã de iure ciuili, q̃ de iure canonico, quod inquisitio nõ potest formari. Fallit in casibus supra enumeratis: hoc satis supra ꝓbatũ est autoritate illarum gloss. de iure ciuili & canonico, in d. §. si publico. & in d. c. de manifesta. & in d. c. i. vt eccle. benefi. vt glo. nostri semper posuerunt exceptiones à regula: & sic est falsa illa doctrina Ioan. And. in d. c. felicis. & ideo illa glo. in d. c. de manifesta. quæ dicit. Fallit quando crimen probatur per inquisitionem, voluit dicere ꝙ vbi præcedunt illæ solennitates, & sunt probatæ: de quibus in d. c. qualiter & quando. poterit procedi hodie per inquisitionẽ: quia fateor hic, ꝙ iste est vnus de illis casib⁹ vbi potest formari inquisitio qñ fama ꝓcessit. Et ideo, in hoc reprehendo Bart. in l. congruit. ff. de offi. præsi. qui dixit, ꝙ vbi sancitum est, ꝙ ĩ certis casibus specialibus possit procedi per inquisitionẽ: hoc debet intelligi, si fama ꝓcessit: quia dico, ꝙ in omnibus casibus, potest formari ĩquisitio, si fama præcessit, per. d. c. qualiter & quando. Nec obst. ille text. in §. iubemus, per quem tex. Ioan. And. in d. c. felicis. dicit, ꝙ hodie de iure nouissimo, in omnibus delictis potest formari inquisitio. Nam hæc sua sentẽtia est falsa, quia ille tex. loquitur ĩ casu speciali, vbi potest formari inquisitio. Et ideo ipsemet [c] Ioan. Andre. melius, & rectius in hac materia locutus est in addi. Specu. ĩ titu. de inquisi. §. quando autem. versi. ii. vbi reprehendit iudices qui hodie in Italia de cõsuetudine ĩ omni delicto formant inquisitionem: & dicit, ꝙ male faciunt: Ecce ergo quomodo Ioan. And. totum dixit contrarium eius quod dixit in d. c. felicis. Adde tamẽ ꝙ Guid. de Suza in tracta. de malefi. sub rub. quali. fiat inquisitio. dicit, ꝙ de generali cõsuetudine, hodie potestates omnes in omnibus criminalibus procedunt ꝑ viam inquisitionis, licet contra ius sit quia nisi in xiii. casibus de iure hoc fieri non potest. Et in hac materia multum eleganter locutus est Gaspa. de Calde. in consil. suis, in titu. de accusa. consilio primo. qui ponit, qui sunt casus in quibus de iure ciuili potest procedi per viã inquisitionis. Præterea, ꝙ omni crimine possit formari ĩquisitio de iure canonico: hoc etiam nõ credo verum, quia Spe. & Ioan. And. in d. §. quãdo autem. dum ponũt exceptiones à regula, videntur sentire cõtrarium. & Ioã. Andre. in d. c. primo. vt ec. benefi. Et ideo licet Bal. dixerit in c. i. extra de offi. ordi. ꝙ inquisitio de iure canonico, est remediũ ordinarium: sed de iure ciuili, est remedium extraordinarium. Nam omnis exceptio, quæ est contra regulam, dicitur esse remedium extraordinarium: & sic Bal. videtur sentire, ꝙ de iure canonico, nulla est exceptio criminis, quin in omni crimine possit formari inquisitio. quia ordinarium remedium est hoc de iure canonico: sed de iure ciuili, est secus: quia est extraordinariũ remedium: patet quia nõ inquiritur nisi casibus exceptuatis. Nam dico, ꝙ ista doctrina Bal. est falsa. Et cõtra ipsum allego decis. Inno. in c. cum oporteat. de accus. q. dixit, ꝙ inquisitio est remediũ extraordinarium: & glo. hoc dicit in c. presbyter. ii. q. iiii. dum

illi.dum dicit, primo debet pcedere accusatio,postea inquisitio: faciunt ea quæ habentur in c.nullius.iii.q.iiii. & facit c.quoniam contra.coniuncta gl.de prob.vbi appellatione iudicii ordinarii, non venit inquisitio:& ideo gl.in indiuiduo de iure cano.in c.cum speciali,extra de appel.in versi.cum iudicē.vult q processus inquisitionis dicatur extraordinarius processus: & hoc credo verum,licet Innoc.in c.dilecto. de senten.excom.libro vi.tenuerit contrarium.& Bal.in c.super literis. extra de rescrip.allegat Inno.hoc voluisse ibi, q de iure canonico,inquisitio sit remedium ordinarium. Adde tamen, q in hac materia videnda essent dicta Bart.in l. si maritus §.i. ff.de adult.& do. Bal. in l.i.§.cum vrbem. ff.de offi.præfe.vr.& Ang.in l.ea quidem. C.de accusa.& dicta do.Abb.in rub.extra de iur.vbi videtur concordare opi. & vide Domi.de san.Gem.latius loquentem in c. multi.ii.q.i.& Bal.in l.i.C.qui accu. & Ange in d.l.si vacantia. Item aduerte, q in illis casibus exceptuatis à regula in quibus dixit, q potest formari inquisitio:possem allegare multas decisiones similes, sed qa in hoc nemo contradicit:ideo sum contentus pronunc de huiusmodi allegationibus.

ADDITIONES.

a ¶Iudex. circa hāc materiam,videlicet, qui Iudex possit inquisitionem facere contra suos subditos,vide longā & bonam dis.d.Henrici Boyc. qui per duas col.eam examinat. in c.i. extra de offi.ordi.Hie.Cbucha.

b ¶Consi.cclix. Adde tu,q est in cōsi.cxvj. inci. do.Fede. & dicit hoc probari in auth. de collatio.§.iubemus.B er.

c ¶Et ideo ipsemet. aduerte tu, quia Ioan. And. ibi loquitur de iure ciuili, sed de iure cano.sensit secus,vt supra.

Hiero. Inquantum Ang. Augusti. laborant,an gloss. in d.l.ii. §. si publico.de adulte. sit vera, quòd regulariter de iure ciuili non est permissa inquisitio,nisi in certis casibus.dicatis,quòd domi.Alb.de Ro. in l.ea quidem.C.de accus.& in d.§.si publico.tenet illam glo. & dicit eam communiter à docto. approbatam. subdit tamen, quòd de consuetudine,& alicubi de statuto,iudices de omni crimine inquirunt:pro quibus dicit benefacere text.in authen.de colla.§.iubemus.coll.ix.& ff.ad leg.iul.pe. l.iiii.§.mandati.l.congruit.de offi. præsi.& Amede.in tracta.de syndi.col.vii.& eandē opinio.glo.tenet Bal.in sua practica:quam dicunt quidam fuisse Tancre. de corne.in rubri.de quæstio.circa inquisitio.in i.q.vbi etiam firmat, q nec etiam de iure cano.in omni causa seu crimine generaliter possit inquiri:& respondebit ad c.qualiter & qn. cum suis concor.q loquitur quando inquiritur contra aliquem in sua administratione, vel officio præsidentiæ, vt suæ villicationis rationē reddat:tunc enim, quia eius administratio cōsistit circa multa: ideo nō est mirum, si de multis inquiratur. arg.l.i. C.de transac.& l.exigendum. C.de procura.& l i.de admi.tut.& l.procu.C. de transact vnde etiam de omnibus delictis commissis & per eum perpetratis, potest inquiri: vt in auten.vt iud si. quoquo suffra. & de diuer.& tempo.præscrip. l.i.& de statu mona.c.i. in prin. sed prædicta omnia non sunt trahenda ad cōsequentiam inquirendi cōtra specialem personam præter administrationem officii delinquētem: quia de hoc nihil dicitur in d.c.stabimus ergo iuri, q non inuenio correctum &c.vt C.de testa.l.sancimus.nec obst.etiam iura alle. videlicet.§.iubemus.& §.mandatis.quia respondeo dupliciter. primo,secūdum Marsil.q dictæ leges intelligantur.& loquātur. quando generaliter cōtra personam inquiritur:vt in l.congruit.ff.de offi.præsi.& ita videtur sentire ibi glo. la Alber.& Bart.& Albe.in d.§.si publico. vbi multas solu.ponit ad dicta iura.vel secundo,secundū Dy. quādo crimina sunt notoria & manifesta: nā tunc permissum sit iudici inquirere, & interrogare.subdit tamē, q de consuetudine contrarium obseruatur:& hanc opi videtur tenere Areti.in rub.extra de iud.vbi dicit,q etiam de iure cano.regulariter nō est permissa inquisitio. Vos tamē domini, reiectis op.teneatis cum Sali.& An. hic & Aret.idem tenenti.in c.qualiter & quādo. extra eo.col.xiiii.pro quibus allego Vitali. in suo opere malefi.in d.ru. de inquisi. vbi cōcludit per supradicta iura, q procedi possit per inquisitionē in omni casu: & q ita de generali consuetudine obseruatur,quę vicem.l.obtinet:vt ff.de leg.l.cum de consuetudine.l.de quibus.§.fi.& quæ sit longa consuetud.C.l.i.& sic cum tam certam habuerint interpretationē, minime essent immutanda

mutāda:vt in l.minime.ff.de legi. quod tamen intelligit fama præcedente,clamore, vel indicio vno vel duobus: per dictum c. qualiter.& ibi nota.& c.cum oporteat.eo.ti.idem etiam tenet Io.Fab.ī l.ea quidem. C.de accusa.& Præpo.in sum.ii.q.viii.col. xxii.versi.in criminibus autem &c.& hæc videtur verior opi.Secundo, inquantū Ange.tangit an quādo agitur de priuata vtilitate, possit inquisitio formari: adde quod Areti.vbi supra.colum.xv.versi.sed quæritur.tangit quæstionē,& finaliter concludit,ꝙ sic,per l cōgruit.de offi.præsi.vbi generaliter videtur permittere iudicē,super omni delicto posse specialiter inquirere.& ponit exemplum in furto, quod est crimē priuatum:vt in l.fi.ff. de furt.& tamē pro eo ponitur pœna corporis afflictiua: vt in authē.nouo iure.C. de furt.& in corpore, vnde sumitur. & ibi respōdit ad quædam facientia contra hanc opi. & concordat cū eo Præp.vbi supra qui de verbo ad verbū omnia motiua & fundamēta Are.eo tacito posuit,duntamen ex sufficientibus indiciis moueatur iudex ad inquirendum.Tertio,inquantum Ang.& August.enumerāt hic plures casus in quibus potest formari inquisitio, tam ad publicam vtilitatem,q̃ etiam ad priuatam.vide quam plures per Bal.in sua practi.in d.rub.& q.& Præposi. & vitali.vbi supra. Zaneti. in repet.c. i.extra de accus.super rubr.col.xii. & Alex.in apo.ad Bar.in d.§.si publico. Io.de Platea instit.de pub.iud.in prin.col.ii.& iii. & per Soci.in tracta.fallen.quem dicunt fore suū in cc.regula.vbi ponit vii.fallen.per ordinē:in quibus potest iudex in criminalibus etiam ad priuatā vtilitatē inquirere, quas referre non curo,ne longum processum faciamus.Item,inquantum dicunt, ꝙ quando vnus socius nominat alios, iudex pōt inquirere.addatis quod cōtraria sententia videtur verior:quam tenet Fulgo.consilio cxxxvi.col.fi.versi.nouissime Alex. consi. cxxviii.incip.quoniam abunde.col.fin.lib. iiii.Phili.Deci.consi. clxxv.in i.parte. inci. in causa falsita.col.ii.versi.secundo dato.& in cons.ccxxxiii.incip.in effectu. quæritur. col.i.in ii.parte.vbi allegat plures concor. pro qua mihi videtur ꝙ faciat doctrina Vitali.de qua supra inquantū vult.quod non possit procedi ad inquisitionem, nisi saltē sit vnum indicium contra delinquētē, sed dictum socii nō facit indicium: vult Sal.in l.fi.C.de accus.& Alex.& Phili.in præalle. consi.ergo dicendum est iudicē non posse propter eius dictum inquisitionē informare. Item etiā facit pro hac opi.doctri.Ang. hic,cum concor.de quibus supra quando, s. possit cōtra certam personā iudex suam inquisitionem formare &c.Quarto inquātum Ang.& Aug. dicunt posse formari inquisitionem in causa vsurarum:addatis,ꝙ hoc procedit de iure canonico,non tamen de iure ciuili.ita Bald.in c.i.§.similiter,col. ii.versi.extra.no.&c.de cōtro.inuest.refert & sequitur Phil.Deci.consil.clxx.in i.par. col.iii.versi.confirmatur.inci.viso themate & his quæ narrata & cætera.

49 *Inquisitionis via q. iudices procedere possint.*

Ange. Tertio principaliter est viden-
49 dum,† qui iudices possint per viam inquisitionis procedere?& dico, quòd Ange.in d.l.si vacantia.dicit,aut est causa meri imperii principaliter, aut incidenter, aut est causa mere peccuniaria. Primo casu nemo formabit illam inquisitionem nisi sit iudex qui habet merum imperium, nec potest hoc merum imperium delegari. l. i.ff.de offi.eius cui man.est iurisd. & l. imperium. ff. de iurisd.omn. iudic. Si autem causa meri imperii incidit ī dicta causa mere ciuili,etiam pecuniaria,& tunc quilibet iudex coram quo tale crimen incidit poterit cognoscere đ tali causa.l.nullum.C.de testi.cum si.Et est ratio: quia ratione īcidētis cognitionis causa meri imperii deuoluta est ad suā iurisditionem.l.quoties.C.de iudic.Secundo casu,quādo causa est mere pecuniaria & ciuilis, spectans ad publicam vtilitatem: & tunc omnis iudex qui habet cognitionem da illa causa,pôterit ꝑ inquisitionē procedere in dicta causa, vt est tex. in d.l. si vacantia.& ita dicit do.Aug.ibi. Avgvsti. Tu autem in hac materia adde quod dixit Spe. in titu. de inquisi.§.i.in versicu. Item opponitur quòd volens &c.qui dixit, quòd Papa & Imperator inquirunt per suos legatos vel delegatos a. Item episcopi in suis diœcesibus. Item metropolitanus,non tamen in clericis suffraganei, nisi in casibus qui not.in c. pastoralis.de off.ord.Item præses prouinciæ.

ciæ. Item quicunq; habet cognitionẽ causæ criminalis: hoc est merum imperium. & qui sunt isti, not. per Spe. in tit. de iurisdi. om. iudic. & alleg. d. c. qualiter & quando. & c. sicut olim. extra de accu. & c. i. extra de offic. ordi. & l. i. §. si quis vltro. ff. de quæstio. & in fine concludit, ꝙ quicunq; iudex qui pôt corrigere & punire, pôt & inquirere: & hanc sentẽtiam tenuit Hosti. in sum. de inquisitio. §. si q̃s possit. qui in effectu hoc dixit. Adde tñ, ꝙ in hac materia in illa inquisitione gñalissima, de qua locutus sum vltra Doct. ꝙ illã inquisitionẽ generalissimam potest facere episcopus, & quilibet metropolitanus: secundum tñ formam traditam in c. sicut olim. extra de accusa. & in auth. de san. epis. §. vt autem omnis. col. ix. Item illam inquisitionem super statu alicuius ecclesiæ, vel loci, tam super capite, q̃ super membris, potest facere quilibet prælatus, qui habet ecclesias sub se pleno iure: vt in c. conquerente. extra de off. ord. Item
b scias, ꝙ Oldr. in cõsil. suis, cõs. ccxiii.[b] dicit, ꝙ iudex delegatus super iniuriis & differẽtiis, censetur etiam habere potestatem inquirendi super huiusmodi violentiis.

ADDITIONES.

a ¶ Per suos delegatos. Adde tu tamẽ, ꝙ delegati papæ in suis prouinciis non possunt dicere sentẽtiam sanguinis. ita Io. And. in c. fi. ne cle. vel mo. lib. vj. tñ si papa cõmittat sacerdoti causam capitalem ex certa scientia, videtur dispẽsare vt sententiam capitalem dicat. ita Fran. de Are. in cons. lviii. vbi etiam dicit, ꝙ statutum de duabus dietis, non habet locum in causa inquisitionis. Ber.

b ¶ Consi. ccxiij. Adde, ꝙ voluit allegare Fede. de Senis. in consi. cxvj. Ber.

Hiero. Inquantum quærit Ange. qui iudices possint per viam inquisitionis procedere: addatis, ꝙ istam quæstionẽ melius q̃ alibi reperietis examinatã per do. Henri. Boyc, in c. i. de off. ordi. extra in i. dist. quẽ omnino videatis, & quia longa est eius di. eã referre nõ curo. sufficiat vobis remissio.

50 *Inquisitio quod de necessitate requirat, ad sui substantiam.*

51 *Inquisitio quando teneat, etiam si non præcedat diffamatio.*

52 *Inquisitio nõ tenet si nõ habet debitã formã.*

53 *Inquisitio, vel libellus criminalis, non requirunt de necessitate conclusionem.*

54 *Inquisitio debet fieri in scriptis.*

55 *Inquisitio non requirit quòd lis contestetur.*

56 *Solennitas iuris vel statutorum non requiruntur in modo procedendi vel condemnandi, quando crimina leuia sunt.*

57 *An iudex inquirens ex mero suo officio, possit formare inquisitionem, nulla diffamatione præcedente.*

58 *Inquisitio fit in crimine hæresis, nulla diffamatione præcedente.*

59 *Inquisitio specialis tenet, non præcedente diffamatione quando de conscientia principis formata est inquisitio.*

60 *Inquisitio siue processus non tenet, nisi fama præcedat licet reus nõ opposuerit et rñderit inquisitioni, & semper poterit opponere.*

61 *Inquisitionem & capturam debet præcedere fama, quæ originem habeat ab honestis & fide dignis.*

62 *Inquisitio generalis non debet continere tempus nec locum.*

63 *Inquisitio in crimine hæresis tenet, sine loco et tempore.*

64 *In crimine falsi tenet processus sine loco & tempore.*

65 *Inquisitio formata cõtra certã personã de pluribus criminibus in genere cõmissis, nõ requiruntur specificationes circunstantiarum.*

66 *In criminalibus hodie de consuetudine concluditur per illã clausulã: quare peto eũ cõdẽnari secundũ formã iuris et statutorum.*

67 *Inquisitione non fit litis contestatio, nisi ex parte rei.*

68 *Crimina quæ dicantur esse leuia.*

50 Angel. Quarto principaliter † quæro quot sunt necessaria pro substantia inquisitionis: & dic ꝙ quinque. Primo, ꝙ ex parte iudicis inquirentis sit Iudex cõpetẽs: aliàs non valeret quicquid actum esset. C. si à non cõpet. iud. per totum. Secundo requiritur ex parte rei contra quem inquiritur, ꝙ sit suppositus iurisdictionem inqui-
a rentis[a] quo ad illud crimen, aut ratione loci, aut delicti. l. i. C. vbi de cri. agi opor. aliàs non posset contrà eum inquirere. c. si diligenti de for. cõp. Tertiò requiritur ex parte causæ de qua inquiritur, quia non super omni crimine, de iure ciuili potest inquiri, vt supra dictum est, secundum Salycet. Quarto requiritur, ꝙ fama publica à fide dignis præcedat: & non semel, sed sæpius: & sit tanta, ꝙ generet scandalum, & sine periculo tolerari nõ possit. c. ad petitionẽ

& c.

& cap. qualiter & quando. & c. cum oporteat. extra de accusa. ita dicit Ange. in d. l. si vacantia. & si ista diffamatio non præcedit, nec inquisitio procedit. Sed Ange. in d. l. si vacantia, in ver. de quinto notabili articulo, dicit ꝙ in pluribus casibus tenet inquisitio, quantuncunque non pręcedat diffamatio. † Primo, quando reus est pręsens, & non opponit [b] vt in capitulo secundo. de accusatio. in sexto. quia tunc tenet inquisitio sine diffamatione.
51
b

Item fallit in inquisitione generali contra caput & membra, vt in cap. primo, de offi. ordi. & sic Syndicus potestatis qui inquirit contra potestatem & eius officiales, & sic contra caput & membra, potest inquirere non præcedente aliqua diffamatione. Tertio fallit quando ad denunciam officialium [c] procedit, vt d. l. ea quidem. Quarto fallit quando Iudex ex mero officio inquirit, & non ad postulationem vel querelam alicuius d. cap. primo, de offic. ordi. Quinto, quando iudex inquirit ex necessitate sui officij, vel vertitur periculum animarum, vt not. in c. ad nostram. extra de iureiur. quod notandum est, si per statutum cauetur, ꝙ potestas teneatur inquirere de tali delicto, & si non fecerit, imponit sibi pęnã, & tunc in tali crimine potest inquisitio formari, non præcedente aliqua diffamatione, alias poterit inquirere si vellet, sed nõ arctatur à statuto, tunc regulariter requiritur ꝙ diffamatio præcedat, [d] nisi in casibus supradictis, vt in cap. qualiter. & in cap. inquisitionis. de accus. ita dicit Ange. in d. l. si vacantia. versi. de quinto vero articulo. † Sexto requiritur ex parte formæ inquisitionis, quia si non habet debitam formam, [e] non tenet. d. c. qualiter & quando. & d. cap. inquisitionis. facit l. j. ff. si men. fal. mod. dixe. ita dixit Ange. in l. si vacantia. & ista forma est, ꝙ pars citetur. ita dicit Ange. in d. l. si vacantia. in princ. facit cle. pastoralis de re iud. Item, ꝙ apponatur locus & tempus, sicut in accusatione. l. libellorum. ff. de accusatio. quoniam Judex inquirens, succedit in locum accusatoris, præterquam in subscriptione ad pœnam talionis [f], quia non debet se subscribere, ita dicit Barto. in d. l. ij. §. si publico. versicu. quæro vtrum in inquisitione. & in versi. vtrum in inquisitione iudex. & Ange. in d. l. si vacantia in versic. quæro an iudex teneatur ad pœnam talionis. & in versi. quęro an in inquisitione debeat apponi locus. & Sali. in d. l. ea quidem versicu. si per denunciationem. Et subdit do. Ang. hic, † ꝙ licet in libello sit necessaria conclusio, tamen in libello criminali vel in inquisitione, non est necessaria cõclusio, vt no. in l. j. ff. de eden. quia ius concludit ad pęnam sine iudice. l. j. ff. ad Turpil. ita no. Bal. in d. l. edita. C. de eden. Sed de consuetudine accusator concludit. dum petit eum puniri secundum formam iuris vel statutorum [g], & iudex inquirens concludit, apponendo illam clausulam, super quibus omnibus & singulis &c. Ita dicit Bar. in d. §. si publico. in versic. tertio quæro vtrum inquisitio debeat continere conclusionem. & Ange. in d. l. si vacantia. † Item requiritur ꝙ inquisitio fiat in scriptis, & redigatur in scriptis, [h] sicut libellus in ciuili, ita dixit Ange. in d. l. si vacantia. in versic. item quæro an quando fieri debeat inquisitio. Et fuit originale verbum Azo. in aut. de exhib. re. in §. scimus. in fin. gl. magnę.
c
d
52
e
f
53
g
54
h

Item iudex debet animaduertere, ꝙ antequam faciat inquisitionem, interroget reum super quo intendit inquirere contra eum, alias si primo formaretur inquisitio, & postea interrogaret, non valeret, vt in cap. qualiter & quando, in ver. debet igitur. de accusa. Sed Ange. in d. l. si vacantia. in versi. proceditur autem in inquisitione ordinaria. dicit, ꝙ hoc de consuetudine non seruatur, quia imo semper ante fit inquisitio & postea interrogatur. Sed dic quòd illa doctrina [i] Angel. in d. l. si vacantia. procedit quando iudex contra absentem inquirit. Si autem reus est pręsens & in fortia officialis, tunc semper iudex interroget [k] cũ tortura & si non, in camera pluries, vt videat bene super quo possit informare inquisitionem, & post eius interrogationẽ, formet inquisitionem. † Item non est necesse quod super inquisitione lis contestetur, quoniam hic non est actio, ergo non est dare cõtestationem, & licet non sit litis contesta. fieri tamen debet per iudicem interrogatio, & per reum responsio, vt infra patebit in glo. super verbo, (constitutus &c. respondet &c.) Et maxime hoc militat, vbi contra absentem in aliquibus casibus poterit fieri condemnatio, vt l. iiij. ff. de sica. & ex forma statutorum communiter per Italiam, proceditur contra absentem, ergo non requiritur litis contesta. quia hoc impossibile est. ita dicit Ange. in d. l. si vacantia. in versicu. item quæro an in causa inquisitionis debeat litis contestari. Et prædicta omnia procedunt in criminibus grauibus, quia istę solennitates requiruntur. † Sed in criminibus leuibus [l] solennitates iuris. vel statutorum, non requiruntur in modo proce-
i
k
55
56
l

dendi, vel condemnandi, vt in authen. nisi breuiores. C. de sen. ex pericu. recit. puta, si quis fuerit repertus ad ludum azardi vel cum armis, vel de nocte; si pœna est pecuniaria & parua, tunc in his non requiritur ordo iuris, vel statutorum, nec requiritur quòd processus formetur, sed sufficit quòd iudex faciat mandatum, quòd soluat pœnam, & si statuto cauetur. quòd de omni delicto iudex faciat processum, intelligitur de delictis grauibus, non autem de leuioribus. ita eleganter dicit Barto. in l. leuia. circa fin. de accusa. & quæ crimina dicantur leuia[m] vide Bar. in d. l. leuia &
m plenius in d. l. nõ solũ. §. si mãdato de iniurijs.

ADDITIONES.

a ¶Inquirentis, Adde tu, ꝙ tamen delegatus papæ poterit inquirere & citare existentem in territorio imperij. ita Bar. in extraua. ad repri. versi. totius orbis. & dicit etiam ipse ibi, in verbo, per edictum, ꝙ licet iudex non possit citare in alieno territorio, potest tamen scribere iudici illius territorij, vt reum citet. & si fuerit negligens, poterit postea ipse citare. & prædicta sequitur Frã. de Aret. in consi. liij. vbi etiam dicit, quod si inquisitus comparuerit, & responderit inquisitioni, & deinde recesserit, quod tamen valet sententia cõtra eum lata, ex quo voluntarie comparuit, licet non potuisset citari. Ber.

b Et non opponit. Adde ad hoc Cepol. in consil. lxvij.

c Officialium. Adde Cep. in consi. xl. quem vide.

d Diffamatio præcedat. Adde Fulg. in consilio. cxxxvj. & consil. clxxv. vbi consului pro statuto Vincentiæ, & vide infra. in verbo. fama publica præcedente.

e Formam. Adde, ꝙ ex inepta inquisitione debet sequi absolutoria, ita tenet Roma. in consil. cxliiij. & an sine inquisitione quis possit damnari. vide Cepo. consil. lx. in fi. & Roma. in consil. cx. & Pau. de Cast. consil. cxlj. in antiquis. & quæ sint præeminentiæ inepti libelli. vide per Bart. in consi. penult. Ber.

f Pœnam talionis. Adde circa hoc Ioan. de Ana. consil. j. & Ang. consi. clxxvij. & an procurator fisci debeat se subscribere ad pœnam talionis in crimi. lęse. maie. vide Cepo. consi. xvij.

g Statutorum. Adde ꝙ tunc libellus dicitur præsumptiue concludere, ita Rom. in consil. xv. & an sit necesse ꝙ libellus in criminalibus concludat, vide Cepo. in consi. xiiij. col. iij. versi. nec ob. dum dixi. vbi tenet quòd non.

h In scriptis. Adde & vide Spe. in titu. de inquisi. §. nunc tractemus, in tit. de lit. contest. §. i.

i Illa doctrina. Adde ꝙ ex his declarantur dicta per istum infra in versi. fama publica. in vi. col. versi. quæro qualiter &c. & in iiii. col. in addi. incip. tu autem adde hoc &c.

k Interroget. Adde, & vide Cepo. in consi. xl. col. xiii. versic. circa sextum.

l Leuibus. Adde tu & vide Cepo. in cõs. xxxiiii. & idem est si esset consuetudo ꝙ de grauibus non fieret processus, vt refert Cepo. in consil. xl. fieri in Alemania & Germania, ita ipse in d. consil. xl. in fin.

m Leuia. Adde quę dicantur crimina leuia, tam de iure diuino quam positiuo. & vide per Bar. in consi. ccxvii. incip. ad declarationem. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde, ꝙ quantum primo supra deducta fuit illa singularis doctrina do. Ange. in d. l. si vacantia. in 4. fallen. † quòd vbi Iudex inquirit ex 57
a mero officio[a] suo, & non ad postulationem, vel denunciam alicuius, quòd tunc Iudex formabit inquisitionem nulla diffamatione præcedente, per capitulum primum. de offic. ord. dicatis, quòd licet communiter assessores hoc obseruent, tamen ista doctrina est falsa, contra quos primo allego Gandi. in tract. malefi. in rub. quomo. cogn. de malefi. per inquisitio. in versic. si autem iudex accedat ad inquisitionem nullo inquisitionem promouente. & in versi. item no. quod quãdo Iudex recepit testes super infamia alicuius ex mero officio & cætera. qui concludit ipse quòd vbi iudex procedit ex officio suo ad inquisitionem nullo promouente, iudicem, quod tunc si reus neget se de illo crimine infamatum, tunc iudex debet inquirere de fama & infamia, quã reperta incipiet procedere ad inquirendum de maleficio. & allegat dictum capitulo primo de offic. ordin. bene verum est, quòd Gandi. ibi dicit, quòd si iudex inquirens receperit infamiam contra Caium, & Caius neget se esse de illo crimine infamat, non tenetur iudex ei facere fidem de ipsa infamia. Nam iudex non faceret fidem de ipsa infamia nisi sibi iudic. cum ipsemet iudex sit. Dicit tamen quod si à tali grauamine appelletur, tunc iudici superiori fides est adhibenda de ipsa fama. capitu. cum cessante, extra de appel. Vnde Gand. ibi vult omnino, quòd isto casu reo negante, contra quem inquiritur, se esse infamatum de tali crimine, quòd non teneat inquisitio, si non præcessit infamia, & in hoc est differentia bene, quando iudex inquirit ex mero officio, vel alio promouente iudicem ad inquisitionem, quia vbi iudex ex mero officio procedit, habitis testibus super infamia, & reo petente copiam, iudex non debet dare sibi copiam, secus si ad postulationem alterius vel ad denunciam alterius iudex inquirit, quia ipsi reo petenti copiam de ipsa infamia, iudex debet ei dare copiam infamiæ. Et ideo contra Ange. concludo, quòd nemo

Nemo iudex vnquam sit tantæ audaciæ quan-
do inquirit contra certam personam de male-
ficio, et ex suo mero officio, vt formet inqui-
sitionem suam nisi præcedente infamia de de-
licto. Et in terminis ad hoc allego Host. in
sum. de inquisi. in §. qualiter procedatur. ver.
quòd si alias contra singularem personam in-
quisitio fiat, & iudex ex suo officio procedat,
& ibi in ver. aut præsens est is contra quem
&c. qui Hostien. determinat illud idē quod
dicit Gand. supra scilicet, quòd vbi iudex ex
suo officio procedit nullo promouente inqui
sitionem, & reus negat se esse diffamatum iu-
dex non potest procedere, etiam isto casu ni-
si præcedat infamia, & hoc voluit Spe. in ti.
de inquisi. §. nunc tractemus. versi. hoc autem
scias. & Ioan. And. in c. qualiter & quando. su
per glo. mag. extra de accu. Adde tamen quòd
pro opi. Angel. videtur esse casus in cap. ad no
stram. extra de iureiuran. vbi proceditur ad
inquisitionem, nulla præcedente infamia. Et
ideo dicebat ibi do. Anto. de But. quòd Inno.
dicebat, quòd ibi erat speciale vbi iudex ex
mero & puro officio procedit, quia non præ-
cedente diffamatione, poterat formare inqui-
sitionem, secus si ad denunciam alterius. Sed
do. Anto. de But. ibi temperat hoc esse ve-
rum, vbi iudex procedit ex mero & puro of-
ficio, & agitur de peccatorum correctione,
vel imminet periculum animarum, tunc iu-
dex procedendo de mero & puro officio, for-
mabit inquisitionem sine diffamatione præ-
cedente. alleg. cap. ij. & penul. de sup. negli.
præla. & cap. fin. de cleri. peregri. & hanc limi
58 tationem semper teneas menti. †Item ad-
de alium casum vbi proceditur per inquisitio
nem nulla præcedente diffamatione, scilicet
in crimine hæresis, casus est quem do. Card.
dicit ibi esse singularem, & sic alibi non le-
gisse, in cap. excommunicamus. §. adijcimus.
extra de hære. & ipsum sequitur Io. de Ana.
ibi in ij. col. Sed ille tex. hoc mihi non dicit,
bene verum est, quòd est alia differentia isto
casu, ꝙ vbi iudex ex suo officio procedit ad
inquisitionem nullo promouente, examina-
bit testes super diffamatione quòd isto casu
si comparet contradictor, & vult probare
de bona fama, non aditur, secus si iudex ad po
stulationem alterius inquirit contra aliquem.
ita voluit Gandi. in loco supra alle. quia non
ita præsumitur contra iudicem, sicut contra
aduersarium. alleg. d. c. cum oportet. & de hoc
59 vide etiam in locis supra alleg. †Adde etiā
alium casum, vbi regulariter tenet inquisi-
tio specialis, nulla præcedente diffamatione,
quando de conscientia principis est formata
inquisitio, quæ conclusio, an sit vera vel falsa,
late dicam in additi. meis infra in ver. fama pu-
60 blica præcedente. †Item adde Old. in con-
sil. suo. ccxiij. qui vult, ꝙ fama præcedat inqui
sitionem, vel quòd testes ipsam probent, alias
non tenet processus, licet etiam reus non op-
posuerit, & responderit inquisitioni, quia sem
per poterit probare contrarium, & hoc oppo-
61 nere. †Item adde pulchrum cōsilium Pet.
de Ancha. in consi. suo ccliiij. qui consuluit,
ꝙ opus est, ꝙ fama præcedat capturam & in-
quisitionem iudicis, non autem sequatur, &
debet habere originem ab honestis & fide di-
gnis, & ideo ibi dicit quòd fama quæ probat,
quod post capturam rei habuit originem, non
probat, quia opus est, ꝙ appareat à quibus, &
à quo tempore ista fama habuit originem an-
62 te capturam, & inquisitionem. †Item in-
quantum supra dictum est, quòd inquisitione
debet apponi locus & tempus, addatis ꝙ hoc
est verum in inquisitione speciali secus in in-
quisitione generali, vt voluit Bartol. in extra-
uagan. ad reprimen. super verbo, inquisitio-
nem, qui affirmauit etiam in dicto §. si publi-
co. dum respondet ad glo. institu. de publi.
63 iudi. in princi. †Item addatis quod hoc nō
habet locum in crimine hæresis, quia proce-
dit inquisitio sine loco & tempore. Ita singu-
lariter dixit Bald. in l. j. C. qui accusa. in iij. co-
lum. & ibi vide rationem. Et de ista materia
vide omnino Rapha. post doc. in d. l. edita. C.
de eden. & ibi Bald. in versi. nono opponitur.
& ibi dicit Bald. ꝙ imo in inquisitione non
debemus apponere nec locum, nec tempus,
quia lege hoc non cauetur. & l. libellorum.
loquitur in accusatore qui non caret odio,
sed non sic in iudice. Et omnino vide Abb.
in cap. fina. extra de purg. cano. qui videtur
limitare prædicta. & per Bald. in l. ij. C. de
eden. & per Bald. & Salic. in dicta l. ea qui-
dem. & Cyn. in l. j. C. vbi conue. qui cer. lo.
da. promis. & per Bartol. in l. j. §. j. ff. de suspe.
tuto. & per Angel. in l. libellorum. ff. de accu
64 sa. †Item adde quod dixit Bald. multum
eleganter in c. j. quib. mo. feu. amit. qui dixit,
ꝙ in crimine falsi tenet processus sine lo-
co & tempore, & dixit, ꝙ allegat glo. quæ nō
reperitur alibi. insti. de pub iudi. in princ. Et
ratio est, quia crimen tale fit in absconso, &
sic etiam possemus dicere, ꝙ omnibus casi-
bus vbi non militat solennitas legis libello-
rum, in illis casibus procedet inquisitio sine

aco & tempore, &c. qui sunt isti casus, pro nūc tene menti quòd dixit Angel. multum singulariter in auth. quomodo opor. epi. in §. fin. & contra committentes delictum cōtra maiestatem diuinam tenet processus sine solennitate legis libellorum, quæ solennitas legis libellorum, an habeat locum de iure canoni. Moder.
65 late posuerūt in c. delicti. extra de iudic. † Itē adde id quod dixit Gaspar Calde. in consi. suo. ij. tit. de accus. ꝙ vbi formatur inquisitio contra certam personā de pluribus criminibus in genere commissis, non requirūtur specificationes circūstantiarum criminum, & allegat Io.
c And. ita voluisse, & in hac materia[c], vide Angel. in consil. suo clxxvij. quod incip. visis actis prædictis. qui dicit. ꝙ in inquisitione, sicut in accusatione, debet apponi locus & tempus, & dicit ꝙ locus & tempus, homicidij debet apponi, non autem auxilij, vel mandati.
66 † Item inquantum supra dictum est, quòd in criminalibus non est de necessitate ponere conclusionem in libello. Adde glo. Cyn. & Ang. in l. in causis. C. de accusa. quam glo. ponderauit etiā Bald. in l. edita. C. de eden. in versi. ibi, circa secundum, an libellus procedat sine conclusione & cætera. ibi Bald. notabiliter loquitur, quæ differentia, si an libellus concludat, vel non, in criminalibus. Adde tamen quod Saly. in d. l. in causis. dicit, quòd hodie de consuetudine concluditur semper in criminalibus, per illam clausulam quæ apponitur in fin. quare peto eum condemnari secundum formam iuris & statutorum. & de hac materia vide pulchra verba Bald. in l. & si seuerior. C. de his qui not. infam. per Bar. in l. quid ergo. §. pęna grauior. ff. de infami. & per Ang. in d. l. edita. & latius dicam. infra in versi. nec non ad querelam.
67 † Item inquantum dictum est supra ꝙ inquisitione non fit litis cōtestatio.
d [d] Adde ꝙ Bal. in l. j. §. ij. de offi. præfect. vrb. in vlt. col dicit, ꝙ non fit litis contesta. nisi ex vna parte, scilicet rei, & in vlti. col. C. de accusa. & ibi dixit vnum not. verbum. & idem Bald. in l. j. C. qui accu. in x. col. dicit, quod licet in inquisitione lis non contestetur, tamen quasi contestatur per responsionem rei apud acta, dum respondet inquisitioni. Et de materia vide per Bald. in l. j. C. vbi de crimi. in fin Sed tene menti, quæ dixerunt do. Anto. de But. & Abb. in cap. quoniam frequenter. in §. sunt & alij. extra vt lite non contesta. Nam imo videtur quod in causa inquisitionis non possit procedi sine litis contest. de hoc videtur text. in cap. cum dilecti. extra de purga. Cano. Et ideo pro solutione referunt, ꝙ Hostien. dicebat, aut iudex procedit ex mero officio, & tunc nulla requiritur litis contest. quia non est cum quo lis conteste. aut ad querelam alterius inquiritur, & tunc cum illo promouente querelam, debet lis contestari, idem, secundum Innoc. cum inquiritur aliquo specialiter prosequente ipsam inquisitionem, per no. in c. cum olim, extra de test. ad fi. magnæ glo. Et de materia in c. cum I. & A. extra de re iudi, Referunt tamen quòd Spe. in ti. de inquisi. §. j. versi. cum igitur. concordat opin. ꝙ in generali inquisitione, siue sit specialis prosecutor, siue non, non fit litis contesta. fit tamen quasi litis contesta. ita loquitur text. in c. cū I. & A. In speciali vero inquisitione, si non est specialis prosecutor, non fit litis contest. fit tamen quasi litis contesta. quæ est inter famam & responsionem factam per ipsum reum, traditis capitulis secundum formam cap. qualiter & quando. Si autem est inuestigator tunc assistens, vel ibi positus per iudicem vt adiuuet iudicem, tunc non est lis cōtestanda, secus si sit prosecutor specialis impetrans & assumens inquisitionis tutelā, quia tunc lis debet contestari cum ipso & reo, & hoc omnino ad limitationem Bar. & Angel. & dictorum supra & hoc voluerunt Innoc. & Hostien. in cap. cum clamor. extra de test. Quando autem est specialis prosecutor, & reus est absens per contumaciam, an tunc sine litis contest. possit procedi, vide do. Abb. in d. §. sunt & alij. decidentem ꝙ sic, per glo. in cap. cum I. & A. extra de re iudic. & hoc affirmat Old. in consi. suo cclxxvj. & vide Bald. in l. si pluribus. ff. de lega. j. & vide pulchra verba Bald. in l. cum mulier. ff. solu. mat. in v. colum. qui dicit, quòd licet per talem responsionem factam per reum, inducatur quasi litis contesta. tamē illa responsio debet fieri iudice sedente pro tribunali, non in ortis & nō in domo, quod not.
68 † Item inquantum do. Angel. hic dixit quæ crimina dicantur leuia, vel non, & allegauit Bart. in locis supra alle. Addatis, quòd per prædicta non habetis veram conclusionem, sed videatis Angel. temperantem ista in d. l. non solum. §. si mandato. de iniur. & in d. l. leuia. de accus. & adde vltra ipsos glo. in cap. cum illorum. extra de senten. excom. in verbo, membri, quàm dicit, quòd hoc relinquitur arbitrio iudicis, quàm crimina dicantur leuia, vel non, & per illam glo. contra Bartol. approbo do. Angel. in d. l. leuia. quia secundum vulgi opi. & consuetudinem,

dinem, ista veniunt in consideratione. Nã licet alias per l.crimen.dicat, atrox tamen secundum consuetudinem hoc nunc non erit. & vide glo.in l.iii.ff. de iniur. in princ. quæ videtur velle, quòd omnis iniuria facta cum armis, dicatur atrox crimen.

ADDITIONES.

a Ex mero officio. Adde circa hoc & de intellectu d.c.j. vide per Barb. in consi. xxxv. incip. scribitur præclare apud Ecclesiastes. vbi late de hoc. Ber.

b Et hoc voluit Spe. Adde ꝙ vbi scandalum verti posſit. & in causa hæresis potest iudex inquirere diffamatione non præcedente, ita Spe.in d.§.j.verſi.vtrum, quod fortifica, vt per Barb.in consi.lxxij.incip.scribitur libro Hester.

c Et in hac materia. Adde quod Ange.in consilio clxxviij.& in consi.ccxcvij.dicit expresse ꝙ in inquisitione, sicut in accusatione, est apponendus locus consummati delicti, nec sufficit ponere locum auxilij præstiti, vel man. vel tractatus, & ꝙ debeat apponi locus & tempus & solennia l.libellorum, tenet Alex.de Imol.in consi.clxvj. & consil.cxxiij.in ii.vol.& videtur voluisse Rapha.Cu.in consi.xxvii.vbi dicit, ꝙ ex quo inquisitio su cessit loco accus.sicut ostẽsus accusans non potest producere testes domesticos, ita nec iudex inquirens, & vide remissiue per Alex.in apost.ad Barb.in d.l. libellorum. no.tamen ꝙ sicut in accusatione requiritur locus & tempus delicti, ita debet poni in mandato dato ad accusandũ, secundum Rom. consi.lx.& non solum in libello criminali inserendus est locus, sed etiam cum agitur actione famosa ciuiliter, ita Rom.in cõsi.cxci. tamẽ si cognosceretur virtute rescripti, in quo esset clausula ꝙ cognosceret summarie de veritate & æquitate, tunc locus non incertus non vitiaret libellum, ita Alex.in consi. vi.in iii.vol. Ber.

d Litis contestatio. Adde tu circa hoc. & vide Franc. de Are.in consil lviii.versi.ad quintum. vbi ꝙ responsio facta per reum in iudicio criminali accusationi vel inquisitioni ad interrogationem iud. etiam absente denunciatore inducit lit. contest.allegat Bar.in l.is qui reus.& de pub.iud. & dicit ꝙ ita seruatur in practica, & iudex dicitur interrogasse reum quando detulit iuramentũ calumniæ, vt respondeat inquisitioni. & licet in actis non appareat de interrogatione, tamen ex quo apparet de solenni responsione, præsumitur ꝙ præcesserit interrogatio. allegat Ioan. And. & Anto.de But. in c.j.de lit.contesta.& an quando est specialis prosecutor, & reus est absens, posſit procedi in cõtumaciam litis contesta. vide Oldr. consi.lxvi.& Capo.in consi.vi. Ber.

Hiero. Prima inquantum Ange.ponit quinque quæ necessaria sunt de substantia inquisitionis, addatis Amede.in trac.de syndic col.vii.vers.successiue vbi per ordinem ponit ista quinque substantialia Bal. in sua pract.in rubr.de quæsti.circa inquisi.in i.q.

Secũdo, inquantum Ang.enumerat hic quinque casus in quibus potest iudex formare inquisitionem, diffamatione non præcedente.addatis Amede. in tract.de syndi. col.xi.in glo.super verbo, in eo & cætera. vbi enim enumerat xii. casus, quos referre non curo, in aliis autem casibus regula remanet firma p iura hic allegata. & hæc est cõis sententia doct.in d.c.qualiter & quando.& in c.inquisitionis.de accusa.de qua ẽt materia late traditur per Alex.cõsi.cxxiiii. inci.quoniam abunde in princ. in vi.vol.& in cõsi.cxxxviii.incip.visa copia denuncia. in prin.& col.iii. versi. non obst.eo.volu.& consi.cxx.incip.viso processu inquisitio. in princ.vii.vol.Phil. Deci. consi.clxx. incip. viso thema.& his quæ narrata sũt.in i.par. col.ii.versi.sed prædictis.& consi.clxxv.incip.in causa falsita.col.ii.versicu.ii.principaliter. vbi plures concor. Hiero.zane.in repe.c.i.de accus.super rub.col.xiii. versi.nec procedit &c. Tertio inquantum dicit ꝙ forma inquisitionis est quòd pars citetur, videatis notabiliter Mar. so. in tract.de citat.arti.xx.q. xxv. vbi ponit formam citationis in criminalibus. Quarto, inquantum Ang.sequendo Aug.in d.l.si vacantia. tenet, quòd quando iudex ex mero officio inquirit, & non ad postulationem partis, ꝙ non requiritur diffamatio, addatis quòd cõmunis opin.doct.est in contrarium de qua videatis Alexan.qui eam tenet cum multis concor.per eum in consi.cxxxviii.incip.visa copia inquisitionis.col. pen.& fi.ver.non obst. pro ista communi est tex.iuncta glo. quam sequuntur doct.ibi, in c.i.de offi.ordi.vbi latisſime Henric.Boyc, in sua i.dist. quam dicit ibi Bal.procedere, etiam si Potestas habeat à statuto arbitriũ procedendi libere in criminalibus, vt probatur in d. tex.in versi. liberam pro qua facit doctrina Pau.de Leaza. in c.grauis. in vlt.col.extra de deposi. & ante eum fuit Gandi. in rub.an pote.qui hab.arbi. &c. qui volunt quòd Potestas, siue iudex quantumcunque habeat amplum & liberum arbitrium procedendi in criminalibus, non tam per hoc poterit ponere aliquem ad torturam, legitimis non præcedentibus indiciis, vt late tradit Alex.consi.clxxxiii.incip.habita super contentis & cætera. ii. vol. & cum

communi tenet Bonifa. Vital. in d. opere malefi.in d.rub.de inquisi.in princip.versi. si autem iudex Præpo.in c.habet.ii.quæst. iiii.col.ii.in princ.versi.conclude. sed aduerte,posito ꝙ indicia debeant præcedere inquisitionem,si tamen oppositum non fuerit, an valebit processus, & videtur ꝙ sic, per tex.in c.ii.de accus.lib. vi. & ibi docto. & Alex.in d.consi.cxxxviii.& in cons.cxx. inci.viso processu vii.vol.& practicus Pap. in sua forma inquisitio.in glos.super versi. fama publica & cætera.contrarium tamen tenet Vital.in d. opere, in d.rub.de inquisi in forma inquisi.contra robora.in fi.per cap.inquisitionis. de accus.extra.idem Areti.vbi alleg.Bart.Bald.& Gand.idem tenere in c. qualiter & quando. pen. col. in fin. sed breuiter dicatis,quòd prima opp.procedit quando præsente & tacente inquisito iudex inquirit:vt in d.cap.ii. de accu.lib. vi.secus tamen quando absente: & ita procedit, secunda opp. Quinto,inquantum de substantia inquisitionis est, ꝙ ponatur locus & tempus adde. ꝙ idem tenet Bald. consi.ccccxc.incip. de sola subscriptione.in iii.volu.Pap.vbi supra in glo.super verb.in domo Amede.vbi supra col.vii.in fin.& Pari.de Puteo in tracta.de syndi.in rub.redditio rationum in verbo, an per dictũ char. ci.idem Bar.& Angel.in sua Marga.in verbo,inquisitio.versic.i. & notabiliter Henri. Boyc.in cap.fina.de purg.cano.de quo posuimus infra in glossa.de anno præsenti, & in glo.in platea.& traditur etiam per Ang. infra in verbo, (& ad querelam,) numero 55.& adde quòd gloss.quam hic allegat August.institu.de publi.iudi.in princip.reprobatur communiter, secundum Præpo. in dicto capitu.libellorum.ii.quæst.viii.colum.v.ver.& de inquisitione & cætera. Cano.tamen communiter in dicto cap.qualiter & quando.tenent quòd non, vt ibi per Fely.post alios. Sexto quæro, in quibus causis criminalibus nõ requiratur libellus? videatis nota. Maria.in capitu. ignatius episcopus.de libel.obl.vbi col.vi.ponit regulam cum lxxx.fallen. inter quas enumerat multas causas criminales, in quibus non requiritur libellus,sed etiam quæro, an iurabitur de calumnia in istis causis criminalibus? Et breuiter dico ꝙ sic, secundum cõmunem opinionem, quã late prosequitur Marian.in capitulo literas.de iuramen.calum col.ii. vers.octauo. Inquantum Ange.concludit, quòd in libello criminali,vel inquisitione,non requiratur conclusio.adde ꝙ idem tenet idem Ang.infra in glo.super verbo, (& ad querelam.) & ibi Augustinus.ver.an autem dies & cætera.de quo late Præpo.qui idem tenet in c. libellorum secunda quæstio. octaua colum.ii. versicu. nota ꝙ non & cætera. & Amede. in dicto tracta.colum.septima.in fin. Octauo inquãtum tangit Angelus an requiratur lit. cõtesta.in inquisitione. vide vnam bonam dist.quam facit dominus Henricus Boyc, in dicto capitulo qualiter & quando .lo ii. in secunda distinctio. & rogo,ꝙ vbicunque allegauero tibi distin.Henri.quòd omnino eas videas, quia meram veritatem, quasi semper in eis reperies.

69 *Inquisitio ex quibus causis possit impugnari.*

70 *Omnis exceptio quæ potest opponi contra accusatorem, potest opponi contra iudicem regulariter,excepto quod concerneret,quia est magistratus.*

71 *Inquisitio nomine reipublicæ fieri nõ põt ꝓ iudicẽ,qñ exceptio respicit personã offensi,ut quia est malpagus, qui ex forma statuti non est audiẽdus,nec in ciuili,nec in criminali.*

72 *Inquisitio potest fieri de delicto in bannitum commisso,licet ipse non possit audiri.*

73 *Inquisitio licet possit opponi quod reus non est diffamatus,limita hoc nõ habere locũ ubi inquisitio ex mero iudicis officio est formata.*

69 ANGE. † Quinto principaliter quæro, ex quibus causis põt inquisitio impugnari? Respondeo,ſm Ange.in d.l.si vacantia.in ver.de tertio articu.principali.ꝙ inquisitio semper põt impugnari, qñ deficit aliquid de natura ex substantialia ipsius inquisitionis,& hoc regulariter est in omni actu, vt ex tali defectu semper possit impugnari l. cũ hi.§.cũ ꝑtor.ff.de transac. Sed Sali.in d. l.ea quidẽ.in versi.sed quia propter denunciationẽ,& in versi.quæro quinto de exceptione dilatoria.altius exorditur materiã, ꝙ quædã sunt exceptiones respiciẽtes permissionẽ inquirẽdi, quædã personã iudicis cõtinẽtes,quædã eius qualitates, vel officiũ attẽdentes. Exceptiones circa permissionẽ inquirẽdi pertinẽtes, & respiciẽtes indistincte possunt opponi,vt puta:nõ est tibi permissum

missum de hoc crimine inquirere, & procedit exceptio, attento quòd de omni crimine non potest inquiri, alias secús. pro quo facit, quia sufficit dare instantiam. prima quæstio. primo capitulo sicut vrgeri, & est text. cum glo. in l. creditori ff. de oper. no. nuncia. Item, quia non potest contra me inquiri, quia non sum diffamatus, & ideo contra me non potest procedi, vt dicto capitulo qualiter & quando. Et isto casu habebit iudex de hoc præambulo docere, alias non poterit ad vlteriora procedere. l. ignorant. C. qui accusa. non possunt. Secundo potest opponere exceptiones tendētes contra personam iudicis, vt quia sunt ini-
a micitiæ capitales a, vt est text. & glo. in dicto capitu. qualiter & quando. sed hoc probabit opponens. Et aduertas, secundum Bartol. in dicta l. secunda. §. si publico. ff. de adulte. in versic. item quæritur vtrum contra iudicem.
70 Nam dicit, † quòd regulariter omnis exceptio, quæ potest opponi contra accusatorem,
b potest opponi contra iudicem b excepto eo quòd concerneret, quia est magistratus, allegat de cleri. coniu. capitulo diuersis. vt puta, quia est magistratus, vel quod habeat plures vno semel inquisitos. Istud non potest opponi. argumen. l. cum his. §. j. ff. de conditio. indebi. ita etiam dixit Salicet. in dicto loco. Si autem opponeret exceptionem incompe-
c tentiæ c ratione iurisdictionis, & potest opponi l. prima. C. si à non compe. iudi. Item isto casu non poterit iudex declarare inquisitionem obscuram, & eius verba quam formauit eius præcessor, ita dicit Bartol. in l. inter stipulantem. §. primo. ff. de verborum obligatio. & ideo hæc exceptio poterit opponi.
71 † Quædam sunt exceptiones respicientes personam offensi, vt quia est malpagus, qui ex forma statuti non est audiendus, nec in ciuili, nec in criminali, tunc iudex nomine reipubli. non potest inquirere, cum ipse offensus non posit & istam quæstionem formant Iac. de Aret. & Bartol. in l. non solum. §. quanquam. ff. de iniur. vbi Iacō. tenet, quòd talis exceptio potest opponi dicto. §. quanquam, in contrarium alleg. Bartol. in l. prima. §. vsque adeo, eodem titu. & plus ibi non dicit Bartol. sed Salicet. in d. l. ea quidem. pro Bartol. alleg. glo. coniuncto tex. in l. falsi. C. de fal. Quapropter distinguit Salicē. aut verba statuti sunt in rem scripta, vt puta de iniurijs illatis in malpagum ius non reddatur, & tunc procedat opin. Iacob. pro quo facit dicto. §. quanquam. in versicu. finautem cum liberto.

*Nam ibi maritus & vxor erant prohibiti agere iniuriarum. aut verba statuti in personam sunt scripta, quia malpagus non audiatur, & tunc aut verba aliqua in statuto procedūt, vel sequuntur, per quàm iniuriæ malpago illatæ sunt permissę, & tunc etiam iudex inquirere non potest, quia iniuria non est punibilis, & maxime quia respectu consentit, quòd iniuria in malpagum fiat, ideo nomine reipubl. inquisitio fieri non potest d. l. j. §. vsqueadeo. in fin. aut talia verba procedunt, per quàm non appareat quòd malpago iniurię sunt à statuto permissæ, tunc licet malpagus non debeat audiri, tamen resp. de iniuria sibi illata poterit formare inquisitionem de vulnere malpago illato. dicto. §. vsqueadeo. Nec huic contradicit dicto. §. quanquam. imo conformat. Nam pro iniuria illata à patrono non leui libertæ, permittitur marito cum liberta proprio nomine experiri, vt ibi in princip. & in fin. Et per hoc accedat glo. in dicta l. falsi. & quòd ibi Angel. & gl. in l. j. C. si tut. vel cur. non ges. & Bal. in l. j. C. senten. rescind. non poss. et pro prædicta diffinitione, an verba sint scripta in rem, vel in personā. facit tex. in lege hæc verba. ff. de adul. & ꝙ ibi Bar. & l. aut qui aliter. §. fina. ff. ꝙ vi aut clam, quod est not. de qua q. videnda sunt dicta per Petr de Ancha. in clem. prima, de seque. pos. & fruc. refert etiā qualiter Ange. in l. si vacantia. in versi. iuxta prædicta quęro, Perusinę ciuitatis statuto cauetur, finaliter concludit. ꝙ quando statutum facit maleficium licitum, puta quia non soluens collectas potest impune offendi, tunc non potest formari inquisitio cōtra facientem tale maleficium, quia non est illicitum d. §. quanq̃. Si vero statutū non facit maleficium licitum, sed tātummodo denegat audientiam malpago, quia dicit ꝙ nō soluenti collectas ius non reddatur, tunc aut redditio iuris denegatur perpetuo, & tunc est vera opi. Iac. de Butr. q. nec per inquisitionē procedi potest. l. filius. §. veteranis. ff. de proc. Nec ob. gl. in l. querelā. C. de fal. vbi post xx. ann. falsi querela perpetuo denegatur, & tamen inquiri potest, quia illa gl. secūdum Ang. falsa est, & contra d. §. veteranis. & ita dicit, ꝙ audiuit Bar. in scholis hoc dicētem, aut redditio iuris denegatur ad tempus, puta quia statutum dicit, ꝙ non soluenti collectas, non redatur ius ad annum, & tunc proprie verba fauent, ꝙ ius non reddatur ad petitionem non soluentis, & tunc ex mero officio inquiri potest, & ita loquitur gl. no. si recte inspiciatur in l. j. C. qui accus. non pos. & in l. j. C. de calum.

ADDITIONES.

a ¶ Inimicitię capitales. Adde circa hoc et vide Anto. de Prato vete. in consi. penul. in consilijs Bar. primo volumi.

b Contra iudicem. Adde circa hoc Alexan. in consil. lxiiij. & consi. lxxiij. & consi. clxxvi. in ii. vol. & vide Specu. in §. i. in tit. de inquisi. & Rapha. Cu. in suo consi. xxvii. Ber.

c Incompetentię. Adde φ licet reus non opposuerit de incompetentia & crimen confessus fuerit, dummodo non scienter responderit, φ debet absolui. ita Ange. in consil. suo xxvii. in fi. & dicit Cepo. in consi. lix. in fi. φ reus non videtur consentire in iudicem procedentem per inquisitionē. alleg. Innoc. in c. ad petitionem, de accus. & dicit esse singulariter notandum.

72 AVGVSTI. † Tu autem in hac materia adde quod Bald. in cap. j. in princip. hic finitur lex Corradi. deinde incipiunt consuetudines regni indistincte, dixit quòd licet bannitus non posit audiri, tamen potest inquiri de delicto in eum commisso, & alleg. Richar. Malum ita dixisse. sed vide Bald. in l. j. C. si à non compe. iudi. in penul. colum. qui multum eleganter distinguit in hac materia, secūdum doctrinam do. Richar. Malum. Et tandem facit illam distinctionem quam facit Ang. in d. l. si vacantia. prout supra refert Ange. & sic autor iste hic credit, quòd illa distinctio Ange. in d. l. si vacantia. fuerit ipsius Ang. quia dico, quòd fuit Richar. Malum. originaliter, secundum Bald. in d. l. prima à qua doctrina Salic. in l. ea quidem. postea subtilizauit illam suam distinctionem. Sed istam materiam late posuit Bal. in l. cum mulier. a in vlt. char. ff. solut. matrimo. qui referens illam disputationem Iac. de Butr. arguit pro & contra multum eleganter per cuius dicta poteris limitare prędicta. Et de materia vide per Bartol. & Angel. per illum text. in l. quęsitum. ff. de in ius vocand. Aliquid per Bartol. in consil. suo xcvj. Adde dicta Ange. in d l. querela. C. de fal. per illum text. coniuncta glo. & per Mod. in repet. cap. qualiter & quando. extra de accu. per Pet. de Ancha. in cap. nulli. extra de accusa. per Iaco. Butr. & per Ange. multum eleganter per illum tex. in l. quæ adulterium. C. de adult. per Bar. in l. j. quod autem. ff. de aleat. Adde dicta Bald. in l. j. §. filius. ff. ne quis eum qui in ius vocan. est vi exi. & per Bald. in l. falsi. C. de fal. Sed in hac materia adhereo sententię Bal. in dicta l. cum mulier. ex cuius doctrina poteris ibi habere veram conclusionem. Limitarem etiam prædicta non procedere, si primo iniuria fuit facta malpago, antequam desijsset soluere, quia tunc sicut ipse poteras prosequi accusationem suam, non obstāte statuto, ita non dubito, φ iudex poterit inquirere, per not. per Bald. in l. j. C. qui accu. qui referendo Cyn. dicit, φ si per statutum bannito non debet reddi ius, si ante bannum produxit libellum contra aliquem in criminalibus, licet postea sit bannitus, tamen audiri debet ipse bannitus.
73 † Item inquantum supra dixit do. Ang. hic, φ contra inquisitionem potest opponi exceptio, φ reus non est diffamatus de tali crimine, & iudex habet probare de tali diffamatione, limitate hoc non habere locū vbi inquisitio ex mero officio iudicis fuit formata, quia licet nō posit formari non præcedente diffamatione etiam isto casu, tñ non tenetur Iudex facere fidē reo de tali diffamatione, per ea quę supra dixi in addit. meis, in præceden. artic. in iiij. q. princi. dum allegaui Host. Spe. & Gand. Et hic adde Old. in consi. suo ccxiij. qui dicit φ etiam si reus responderit inquisitioni, & non opposuerit, φ fama non præcesserit inquisitionem semper potest opponi, & contrarium probari.

ADDITIO.

a ¶ In l. cum mulier. Adde circa hoc, & vide Fraēcis. de Are. in consi. lxxix. & late per Rom. in consi. ccxiiij. Fede. de Senis consi. cclxxj. & Alexan. in consi. cxxx. in iii. vol. Ber.

HIERO. Circa hanc quintam quæstionē principalem, vide late Spec. in titu. de inquisi. in §. j. vbi late materiam prosequitur. Secundo, quantum ad quæstionem de malpago, videatis forte melius quàm alibi Are. in c. nulli. ext. de accusa. col. ij. in prin. vbi post Abb. & doct. facit vnam longam distinctionem.

74 *Inquisitione formata per iudicem, si superueniat accusator, an supersedeat iudex in inquisitione.*

75 *Inquisitione formata, iudex supersedet superueniente accusatore. limita hoc non habere locum in crimine lęsæ maiestatis.*

76 *Item limita hoc non habere locum, in crimine hæresis.*

77 *Itē limita, quia si offensus dicat se nolle accusare, & ideo iudex formauit inquisitionē, postea offensus producit accusationē, accusatio nō debet recipi, quia iudex præuenit eam.*

78 *Inquisitio non impeditur si iudex habet suspectam conclusionem accusatoris, uel si fiscus ex hoc patiatur præiudicium, nisi accusator sit in bona fide.*

79 *Inquisitio non retardatur liquidato maleficio in inquisitione, si superueniat accusator. Idem quoque est, si sunt probata indicia ad torturam.*

80 *Inquisitione formata per iudicē, poterit accusator testes producere, licet nolit accusare.*

74 ANGE. † Quæro, an inquisitus in inquisitione formata per iudicem, superueniente accusatore, supersedeat iudex in inquisitione, & sic an inquisitus poterit opponere, ꝙ superuenit accusator, Dic ꝙ Dyn. posuit istam materiā in c.actus legitimi, extra de reg.iur. Cy. posuit in l.ea quidē. C.de accu. Bar. in l.tertia. §.fin.ff.de adult. ibi concludit, ꝙ si inquisitio est formata ad petitionē vel querelam iniuriati, vel ob negligentiam, cessat accusatio, nec potest opponi talis exceptio, vt l.ij. in fin. ff. de adult. aut ista cessant, & tunc si accusator prosequitur suam iniuriam, quia tenet accusatio, tunc contra talem inquisitionem potest inquisitos opponere d.§.fin. & l.si cui.§. eisdem.ff. de accus. Si vero non prosequitur suam iniuriam, & tunc de iure cōi potest opponi talis exceptio, quia accusatio, vt remedium ordinariū, præfertur inquisitioni remedio extraordinario. l.in prouinciali. in princi.ff. de ope. no. nunc. nisi comprehendat iudex, ꝙ animo calumniandi hoc faciat. l.ij.§.fi.ff. de adult. Hodie aūt cum per statutum permittatur ꝙ omni crimine possit fieri inquisitio, & sic inquisitio erit remedium ordinarium vnum ordinariū nō poterit tollere aliud ordinariū Ang. vero in l.si vacantia. C.de bon.vacan. in ver. quæro an accusatio superueniens in effectu. videtur velle illud idem quod Bar. supra Sali. vero in d.l.ea quidem. in versic. sed quia propter denunciationes. & in ver. quæro cū glo. in c.actus legitimi. latius locutus est. Nam dicit, aut accusator superuenit ante receptionē testium seu probationum, seu post. Primo casu, aut negligentia potest accusatori imputari. & tunc non cessat inquisitio, sed repellitur accusator. d.l.ij. in fin. Et est ratio, quia propter negligentiam se suspectum facit, & sic magis lex confidit de iudice, vt in quarta ratione ci. aut accusatori non potest negligentia imputari, tunc aut prosequitur suā vel suorū iniuriam, & tunc auditur, & cessat inquisitio, nisi videretur iudici, ꝙ animo calumniandi & tāsigendi accusator venit, vt d.l.ij.§.j. in fin. Et est ratio, quia colludente, vel desistente accusatore, iudex pōt perficere d.l.si cui.§.eisdem. & l.ij. de abolitio. Et pro tanto non debet desistere à sua inquisitione, vt in quarta ratione ci. aut suā vel suorū iniuriam nō prosequitur, & tūc nō auditur, & sic inquisitio non cessat. Et isto casu, inquisitus nō pōt istam exceptionem opponere. Ratio, quia in pari causa, melior est conditio possidentis. Sed iudex inquirens, cum accusatore contendit, & iudex est in quasi possessione inquisitionis, vel processus igitur &c. Item, præoccupantis melior est conditio. in l.si quis à multis.ff. de noxal. Itē, quia in iudice est maior ratio, quia prosequitur, vindictam publicam & offensi, & cum ex suo officio incumbat inspicere ne maleficia cōmittantur, fortius vt commissa puniatur, & sic non proprio dolore commotus, credendū est, ꝙ fidelius prosequatur, nec accusator suū perdet intentum, quia potest assistere iudici, & necessaria præparare, ꝙ si non facit, satis se suspectū reddit, nec est inquisitio remedium
a extraordinarium, [a] si teneas ꝙ supra dictum est, videlicet, ꝙ de omni crimine potest inquiri ad vindictā publicā, tñ in casu, in quo pōt Iudex inquirere, cum succedat in locū accusatoris, vt supra dictū est, ipse eligendus est vt idoneior, vt l.si plures.ff. de vi & vi armata. & l.si plures.ff. de accusa. Secundo casu principali, quando accusator superuenit, qñ probationes sunt iam receptæ in inquisitione, & tunc delictū iam erat probatum, & cessat accusatio. Si vero delictū non erat probatum, tunc auditur accusator, ne præiudiciū fiat accusatori, lata sententia absolutoria, & ratio est, ne delictum remaneat impunitum. Item, si teneas ꝙ post didicita testificata, pōt de nouo iudex testes recipere, ad veritatem criminis eruendam, vt not. Bar. in l.j. in fi.ff. de quæst. Et conclusionem causæ, ꝙ iudex potest testes accusatoris examinare absque nouo processu, ne differatur sententia absolutoria, vel cōdemnatoria. Et prædicta procedunt quando corā eodem iudice inquirente fit accusatio. Sed quando coram alio, qui est paris potentiæ, an
b iudex inquisitionis poterit obijcere [b] iudici inquirenti, ne super inquisitione procedat. dicit Bart. in d.l.ij. de adul. ꝙ sic. arg. l. sepulchri. & ibi Bar.ff. de sepul. vio. Quinimo dicit, ꝙ cum sua intersit, posset suam iurisdictionem tueri. l.j.ff. si quis ius di. non obtemp. pro hoc allegat. cap. ideo. de offi. ord. quod not. tu qui es inquisitus in isto casu, facias ꝙ iudex coram quo vertitur accusatio, notificet, vel protestetur iudici inquirenti vt supra quod placet do. Angel. hic, in casibus, in quibus accusatio faceret cessare inquisitionem, alias secus.

eus. Et subdit do. Ang. ꝙ Bald. & Ang. in l. si seruus plurium. §. ij. ff. de leg. j. dixerunt, ꝙ si quis procurauit accusati vt euitet inquisi-
c tionem, talis procuratio sibi nō prodest, c imo Iudex poterit inquirere per illum text. Sed Raph. ibi tenet contrarium, per l. at qui natura. §. cum me absente. ff. de neg. gest. Nec obst. ille §. ij. quia ille tex. considerauit, vt videretur colludere, vel procurauit, vt iniuste deferretur fisco. Sed puto forte considerandum esse, an ista procuratio ꝙ accusetur, fiat animo colludendi, vel non, per prædicta, & ita in hoc eleganti passu resideo.

ADDITIONES.

a ¶ Extraordinarium. Adde hic quæ supra posui. in prima addi. & vide Spec. in titu. de inquisi. §. nunc tractemus ver. si autorita, vbi ꝙ inquisitio tunc dicitur remedium ordinarium, quando accusator non comparet. Ber.

b ¶ Poterit obijcere. Adde & vide Bald. in l. ea quidem. C. de accusa.

c ¶ Sibi non prodest, vltra posita infra, per do. August. in aposti. quādo prosint procurata per Barb. in consil. liiij. incip. Scribitur j. Reg. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde Bart. in extrauag. ad reprimen. in ver. per
75 denunciationem. qui dicit, † ꝙ licet superueniente accusatore, Iudex debeat supersedere super inquisitione, tamen limitat hoc non ha-
d bere locum in crimine læsæ maiestatis, d per
76 illum tex. † Adde aliam limitationem, quā posuit Ang. in l. j. §. q. in fin. ff. de rei vend. ꝙ in crimine hæresis, superueniente accusatore, iudex nō supersedebit in inquisitione. Et illo casu vnum remedium non tollit aliud, & has duas limitationes approbauit etiam Angel. in l. ea quidem. C. de accusa. per tex. in c. per hoc. extra de hær. lib. vj. licet A[illegible] notitiam de doctrina B[illegible] &
77 vide Bald. in d. l. ea quidem. † A[illegible] limitationem quam posuit Bald. in l. accusationem. in j. colum. C. qui a[illegible] qui dixit. quòd si offensus dixit se nolle accusare, & ideo iudex formauit inquisitionem, & formata inquisitione, offensus produxit accusationem, quod tunc sua accusatio non debet recipi, quia iudex præuenit eam antequam reuocaret voluntatem suam, quod est notab. argu. illius tex. iuncta glo. Et adde Bald. in l. j. § ij. ff. de offic. præfe. vrb. qui reprobat Bart. in quantū Bar. voluit, quòd si per statutum de omni crimine potest fieri inquisitio, quòd tunc superueniente accusatore, iudex supersedebit in inquisitione. Nam illa doctrina Bart. est reprobata à Bal. & ibi Bald. multum late loquitur, ex cuius dictis, poteris limitare prædicta. Adde etiam omnino Ioan. And. in addi. Specu. in titu. de inquisitio. §. nunc tractemus in ver. porro. qui hunc passum late disputat, & refert omnes antiquos in hac materia. Ex cuius dictis poteris etiam limitare prædicta, & vide Bald. in dicta l. ea quidem. & adde Bald. in addi. Specu. in titu. de senten. in xvij. colum. qui multum eleganter loquitur in hac
78 materia. † [illegible] notabile verbū, quòd si iudex habet suspectam conclusionē accusatoris, non debet supersedere in inquisitione. Item si ex hoc fiscus patitur præiudicium, quia inquisitio est probata, & accusator vellet de nouo producere probationes, non auditur. Limita tamen, nisi accusator sit in bona fide, quia tunc, etiam iudex supersedebit in inquisitione argu. l. eum qui. §. in popularibus. ff. de iureiuran. & dicit, quòd practica est, quòd si plenior est accusatio super ea tantum, procedet & pronunciabitur non esse procedendum super inquisitione. Et nihilominus acta facta in inquisitione, poterunt produci in accusatione, sed attestationes non publicatæ in inquisitione, non poterunt produci in accusatione. Et ibi dicit, quod superueniens accusatio non tollet ipso iure inquisitionem, sed opus est quòd pronuncietur primo non esse procedendum in inquisitione. allegat l. ij. in fin. ff. de adult. & vide Gand. in tracta. malefi. in rub. quomo. cogno. de malefi. per inquisi. in versi. sed pone iudex inquirit, qui per plures rationes probat, quòd iudex non debet supersedere super inquisitione propter accusationem superuenientem & de materia vide per Bald. in l. denique. §. primo ff. de mino. qui dixit ad ampliationem prædictorum vnum nota-
79 bile verbum, † quòd licet liquidato maleficio in inquisitione superueniente, accusatore iudex non debeat supersedere in inquisitione, idem erit, si sunt probata indicia ad torturam, & hoc semper teneas menti. allegat Cyn. ita voluisse ibi in additio. & de materia vide Bald. in l. quædam in fin. ff. de eden. qui dixit quòd licet ex doctrina Dyn. posset fieri fraus, quòd reus videns formatam esse inquisitionem contra ipsum, faciet venire vnū accusatorem, qui accusat, & postea nihil probat, & sic sequitur absolutio, tamen dicit ibi Bald. quòd iudex poterit huic malitiæ resistere, producendo testes, quos credit scire veritatem, vt not. in l. idem est §. si tibi. ff. de conditio. ob turp. caus. & vide vnum

verbum per Bal.in l.ea lege.C.de cond.ob cau.& p Io.And.late in c.actus legitimi.ex
80 tra de reg.iu.in mercu. † Et tene menti.ꝙ dixit Bal.in authen.nūc si hæres. C.de litig. ꝙ licet accusator nolit accusare, tamen inquisitione formata p iudicē poterit testes producere.Adde quæ dixi in d.l.si seruus plurium.§.ii.ff.de leg.i.an sit vera illa doctrina Bal.& Ang.ibi,& vide Ang.in cōsil. suo cclxxxvi.ꝙ incip.Viso facto & statuto. in fi.p quę poteris limitare prædicta,late p Albe.de Rosa.in iii.parte statutorū.q.lxvi.

a ¶In crimine lęsæ maiestatis. Adde tu quod Bar. non fundat se ex eo quod sit crimen læsæ maiestatis,sed ex eo quod vbi competit remedium ordinarium,non potest impediri per aliud remedium ordinatium, & sic dicit cessare rationem Dyn.in c.actus legitimi.extra de reg.iur. & hoc est quod dicit hic Ang.si bene aduertatur,& ad dicta per do. Ange.hic in præsenti addit. vide Alexandr.de Imo.in apost. ad Barto. in l.iij.ff. de adult.Ber.

HIERO. Quantum ad principia.q.adꝺatis,ꝙ dist.Salic.in l. ea quidē. quam hic refert Ang.cōmuniter tenetur. secundum Felynum. in c.qualiter & quādo.in.§. licet in fi.ver.vlterius tāgunt.de qua quęst.vltra allega per Felynum.traditur Alber.in rubric.ff.de suspe.tuto.& per Signo. consilio xlvi.inci.statuto ciuitatis Mediolani & cætera Præpo.in c.porro.de diuor.in iii.nota. Vitali.in d.rub.de inquisi.in forma inquisi. supra relata.in i.col.ver.sed pone ꝙ iudex licet Bal.in d.pract.in rub.de quæstio.circa inquisitio.in iii.quæst.dicat,ꝙ opinio.Dyn. quam refert hic Ang.seruatur in practica.

Item,inquantum incidenter tāgitur,an inquisitio sit remedium ordinarium vel extraordinarium.Dicatis omissis opinio doc. ꝙ communi cōclusio est, ꝙ tam de iure canonico q̄ ciuili,sit remedium extraordinarium.Et hāc opi.tenent communiter cano. in rub.extra de iudic.vbi do.Philip.& Moder.dicunt hanc cōmunē:& eam tenet Bal. Ang.& Paul.in l.i.C.de libe.& eo.libe. Ange.in l.ea quidem.C.de accu.Inno. in c.cū oporteat.de accus.Bar.in l.si maritus.§. sin autem.ff.de adulte.Ancha.consi.cix. incip. Plura.Cepol.consi.lxv.incip.Super articulo gl.& ibi Præpo.& Perusi.in c.cum specia li.de appel.gl.& ibi Lanfran.in c.quoniam contra de probat.voluit etiam Augu.st.vbi etiā dat cōcor.supra in ii.quęst.princp.in fi.

81 *Inquisitio iudicis, an impediatur, transactione interposita simpliciter super crimine.*

81 ANGE. Quæro† an transactione simpliciter interposita super crimine, impediatur ꝙ iudex possit inquirere,vel inquisitionem inchoatam prosequi,dicit do. Ang.ꝙ istam materiam ponit Iaco. & Barto. in l. transigere.C.de transact.& Bar.in l.si maritus.§.si negauerit.ff.de adulte.

AVGVSTI. Tu in hac materia omnino vide per Mod.in d.l. transigere. & vnū pulchrū cōsilium Bar.ꝙ inci.Domino potestati terræ rochæ contractæ p Cano. in c.i. de col. deteg. & vide vnū bonū verbū Angel.in l. iurisgētiū.§. si pasciscar.ff.de pac.qui dixit, qđ si pœna remittitur p statutū, quia dicit facta cōcordia inter partes,remittatur pœna,tunc iudex nō potest psequi inquisitionē inchoatā,facta concordia inter partes.

82 *Iudex inquirens & non probans,an incidat in Turpilianum.*

82 ANGE. †Quæro an iudex inquirens & nō pbans,incidat in Turpilianū.videtur tex.quod sic.l.senatus.§.nam ad eos.ff.ad Turp.Tamē gl.& Bar.ibi aliter intelligūt,et ibi dicit Bar.qđ si inquirit ex necessitate officii,qđ sit excusatus à psumpta calumnia, vt no.Bar.in l.ii.§.si publico.ff.de adult. & etiam excusatur ne incidat in Turpilianū, nisi sit in euidenti calumnia.d.§.nā ad eos.

a AVGVSTI.Tu autē in hac materia a adde,q̄ dixit Bal.in l.iubemus.in fi. C. de pba.qđ iudex inquirēs,excusatur à psumpta calumnia,nō autē à probata calumnia. Et ideo voluit ibi dicere Bal.qđ si ex processu apparet iudicē inquirentē calumniasse, qđ tūc tenetur de calumnia,& idē voluit Bal. in d.l.iubemus,in prin.vbi dicit, qđ iudex inquirēs excusatur à p̄sumpta calūnia, & à pœna in casibus,in quibus ex officio debet formare inquisitionē, & ibi enumerat qui sunt illi casus:& hoc est qđ voluerūt dicere Canonistæ,maxime do.Ant.de Butr. in c. cū dilecti.extra de dolo & cōtu.qđ si iudex p̄cedēte fama formauit inqsitionē,excusat à pręsumpta calumnia,nec debet ipse soluere expensas factas in illa inquisitione,si postea reus fuit absolutus, quia processit ex necessitate officii,fama p̄cedēte.& ita dixit

Bald.

Bal.in l.obseruare.in.§.proficisci.ff. de offic. procons.& lega.in xvi.q. allegat Cy. in l.seueriter.C.de excu.tut.Adde tamē omnino do.Ang.in l.fi.C.ad Turp.vbi no.loquitur & probat dicta Bar. in d.§.nā ad eos.& ibi exclamat Angel.in d.l. fi. quod caueas tu iudex vt formata inquisitione, non supersedeas in processu, quia teneris in syndicatu quia incidis in Turpilianum.

ADDITIO.

a ¶In hac materia.adde etiam tu in materia,& vide Bald.in l.j.§. si præses.ff. de magi. conue. & Bal.in consi.clxiij.in iij.volu.Franc.Are.in cōsi. clxxiii.& latius per Bar.in consi.xxxv. inci. scribitur præclare apud Eccl esiast.j.Ber.

Hiero. Tu adde, an iudex male inquirēs faciat litē suā, & dic q̄d aut loquimur in calumnia vera,& tunc facit litem suam, vt in cle.i.de hære & in l.seueriter.C.de excus.tuto.aut de calumnia presumpta,& tūc qualitas officii excusat ipsum,quia p̄sumitur pro iudice in c.in præsentia de renun.c. pisanis.de resti.spolia.l.ii.C.de offi.ciui. iudi. & ita intelligatur Cal.in authen. generaliter.C.de episc.& cle.in l.licet.de procur. in l.sancimus.C.de iudi.in l.obseruare.§.proficisci de offi.procon.in l.ii.§.si absens.si ex noxali caus.agat.in l.athletas.§. calumniator.Anto.de Bu.quem hic refert Augu.in d.c.cum dilecti.docto.in c. finē lit. de dolo & contuma.& in c.quoniam cōtra.de proba.Ancha.in d.clem.i.de hære. Item adde, quod si iudex formet inquisitionem de mandato principis,non tenebitur,si temere inquisiuerit,per not.per Inno.in.c.cum oporteat.de accu.& Bald.in l.nullus.ad leg.Iuli. maiesta. Item etiam si mandato,vel scientia regentis ciuitatem,quia regens ciuitatē habetur loco principis.secundū glo.& Cy. in l.fi.de præscri.lon.temp. Bar.in l.hostes. de c.Ita voluit Paris de Puteo in tract. de syndi.in rubr.de fug.officia.in verbo, dicit constitutio.ii.col.in princ.

83 *Inquisitio an formari possit per iudicem originis contra subditum, pro delictis commissis extra territorium.*

84 *Communis opinio est quod delinquens extra territorium punitur per iudicem originis, secundum statuta loci delicti commissi.*

83 Ange. † Quæro an in delictis cōmissis per subditū extra territorium,possit formari inquisitio contra eum per iudicem originis.Odof.& Iaco.de Bel.in l.i. C. vbi de cri.agi opor.tenent.quod non, quia inquisitio regulariter est prohibita,& pertinet ad vindictam publicā. Ciuitas autē originis non offenditur,sed terra vbi est delictum commissū: idem voluit Gandi. & idem Ioan. Andre.in additio.Specu.in titu. de compe. iudi.adi.§.i.Sed Cyn.in d.l.i.tenet cōtrariū: quoniā inquirere pertinet ad ordinē processus ideo inspicitur locus iudici.l.ii C. quēadmo.test.aperian.& sic poterit inquirere de delicto commisso in alieno territorio.l. si quis in hoc genus.C.de episco. & cle.& idem voluit Bar.in l.i. C.de sum.tri. Subdit tamē quod pœna debet imponi secundū statuta loci delicti,nō secundum statuta loci originis,quod tn̄ nō placet Bal.in d.l.i.C.de sum. trini.ver.vlterius queritur. & versic. posito quod ciuis &c.vbi dicit,quod tutior est opinio, quod iudex originis possit inquirere,quia obligatio sequitur delinquentē.Nam noxa caput sequitur:merito potest per iudicē proprium puniri,etiā inquirēdo,non attenta qualitate loci,sed personæ q̄ est effecta propter delictum.Sicut enim officiū suū ex omni causa ciuili impatitur,ita in criminali cū redigatur ad instar ciuilis in procedendo.l. absentē. de pœnis.Et maxime,quia punitur illa clausula, super quibus omnibus & singulis.& ita dixit Ang.in in d.l.si vacātia.in versic.sed hic incidenter quæro de inquisitione,quā hoc anno vidi in ciuitate Aretii &c.& dicit d.Ang. hic quod semel habuit istam questionem de facto.Et quod multa consilia doctorum peritorum vidit pro & contra. Tamen ipse in practica tenuit opin.Cyn.& Bart.ad hoc ne delicta remaneant impunita.

Avgvsti. Tu aūt in hac materia adde,quod Bal.& Ang.in l.si ff.de iu.om.iud.sequuntur opi.Cy.& Bar. & Bal.in l.i.§.ii.ff. de offic. pręf.vrb.approbat dicta per ipsum in l.i.C. de sa.sanct.ecc. & idē dixit Bal.in l.i.C.vbi de cri.licet Bal.in addi.Spec.in tit.de sen.in pe.col.videatur trāsire cū opi.Odof.& Ioan. And.& vide Bal.in l.si qs in hoc genus b quod

b approbat dicta per ipsum in d.l.i.C.de sacro sanct.ec.Et de materia vide pulchra verba Bart.in l.ii.C.de eunuchis. & d. Bald.in l.mercatores.C.de commer.& per Bald.in l.negan-

l.neganda.C.qui accuſa.in vi.col.in verſic. pone Florentinus deliquit.& per omnes doctores in c.vt animarũ.§.i.extra de teſtib. & in vi.per Canoniſt.maxime p do. Antonium de Butr.in c.à nobis.extra de ſenten. excommu.& opin.Cyn.& Barr.ſecutus eſt Angel.in publica diſputatione, quæ incip. Bononienſis bannitus.& vide Pet. de Ancha.in ſolenni ſua repetitione.c. poſtulaſti. extra de foro cõpe.& de materia per Bart. in l.ii.ff.de offic.præſid. Adde tamen quod
c Bald.c in l.i.§. ſecundo.ff. de offic. præfe. vt.videtur velle, ꝙ in foro canonico, ſaltẽ militet opi. Odofr.quod not.quia in terris eccleſiæ forte non poterit iudex punire maleſactorem committentem delictum extra territorium:& ſic concordabimus opiniones.Et de materia per Bar.in l.ſi cui.§.fi.ff. de accuſa.& Pet.de Ancha.in repetitio.c.canonum ſtatuta extra de conſti.dum ponit materiam,an ſtatuta extendant vires extra territorium.& ibi dixit. Pet. de Ancha.ꝙ imo Ioã.And.in addi.Specu.approbat opi. Cyn.Puto ꝙ errauit Pet.de Ancha.ibi:vnde non dubito, ꝙ iſta eſt communis opi.& ſi do.Ang.vidiſſet iſtas deciſiones.non dubitaſſet formare inquiſitionem,ad hoc tantum vt delicta punirentur.Sed dico, ꝙ hodie iudex debet formare inquiſitionẽ,quia
84 iſta eſt communis opi.† An autem ſecundum ſtatutum originis vel loci in quo deliquit ille talis debeat puniri; vide in locis ſupra allega.communis eſt ſententia, ꝙ in locis delicti.

b ℭ Si quis in hoc genus. adde ꝙ ibi videtur caſus contra Odof.& ratio,quia non differunt procedere per inquiſitionem, vel accuſationem, niſi quo ad ordinem.leg.abſentem.ff. de pœ. & finis inquiſitionis tendit ad hoc, vt prouincia purgetur.l.congruit. ff. de offic.præſid.

c ℭ Adde tamen quod Bald. Hoc ibi non firmat, ſed remittit ſe ad dictum c. vt animarum. in quo fundatur dubitatio: ſed reſponde quod loquitur in pœna quæ infligitur ipſo iure: & de hoc vide in cap.cum contingat.in ij.colum.de foro compe. & adde quod aliud eſt in foro canonico, aliud in terris eccleſiæ in foro ciuili, patet in cap. cum eſſes.de teſta.& aduerte, quia Gandi. in tracta. malefic. in queſt.incip. licet finem impoſuerim, quæ eſt in fin. ſui operis, ſentit, quod de iure canonico iudex originis & domicilij poſſit inquirere: ſecus de iure ciuili, per rationes de quibus ibi per eum, & idem quod in iure canonico, & de iure procedat opin. Cynus vult Ioan. Andr. in addi. Specula.in titul. de compe. iudi. adi. vt refert & declarat Abbas Pan.in capitu. cum contingat, de foro competen. vbi vide per Mod.& vide aliquid per Alexandr.in conſilio cxj. in primo volu. & latius per Abbas in conſilio xxiij. incip.Rodulphus ciuis Gorneti.

85 *Poteſtas tenetur de negligentia, ſtatuto dicente, quod poteſtas in talibus caſibus poſſit inquirere.*

85 ANGEL. †Quid ſi ſtatuto cauetur, ꝙ poteſtas in talibus caſibus poſſit inquirere, an ſi non inquirat,teneatur de negligentia? Bald.in l.Gallus.in princ.ff.de lib. & poſth. tenet quod ſic. Et ſequuntur ibi Raph.& Imo.qui dicunt, ꝙ cum poteſtas teneatur purgare prouinciam malis hominibus.l. congruit.ff.de offic.præſid.not.in rub.ff.de iuriſdi.om. iud. neceſſario ſequitur, quod verbum poteſt, importet neceſsitatem: & per conſequens ſi fuerit negligens,teneatur de negligentia. faciunt quod not. Docto. maxime Bald.& Ange.in l.mancipia.C.de ſer.fugit.quod no.debet ergo iudex de delictis inquirere, alias tenetur in ſydicatu, ſi fuerit negligens, ſiue ſtatutum dicat,quod de tali crimine debeat inquirere,ſiue quod poſſit inquirere.

AVGVSTI. Adde hic quæ dixi in dicta.l. Gallus.vide tex.& ibi Bart.in l.i.C.de pub. læti.lib.xii.qui dicit, ꝙ acriter puniũtur iudices,qui diſsimulant inquirere contra ma-
a leſactores.Adde tamen, ꝙ dicta Bal.[a] & ſequacium videntur falſa, quia vbi verbum, poteſt dirigitur in iudicem. illud verbum, poteſt,nõ inducit neceſsitatẽ, & ideo dicit Bal.in l.nõ quicquid.ff.de iudi. ꝙ iſto caſu iudex non facit litem ſuam,nec poteſt appellari à tali negligentia.& allegati Specul. hoc voluiſſe in tit. de offic.iudic.§.impedit. verſi.ſed nunquid iudex.ſequitur dominus Catald.in tracta.de ſyndica.in quæſt. clv.

ADDITIO.

a ℭ Quod dicta Bald.adde ꝙ contra Bal.etiam tenet Alexan.in d.l.Gallus.& quod ideo in ciuitate Bono.ſunt duo ſtatuta, vnum, ꝙ iudex teneatur inquirere,aliud quod poſſit,ſed Raph.Cuma. in conſil.cxlviij.in ii.col.tenet ꝙ verbum poſſit, poſitum in ſtatuto, importet neceſsitatem cauſatiuam, quia aliter ſtatutum eſſet fruſtatorium, quando autem in ſtatuto ſunt prędicta negatiue prolata,tunc bene important neceſsitatem præciſam,ita conſuluit Alexan.in conſil.lxxvij. in iii. lib. & de verbo poteſt, vide per Pau.de Caſt. in conſil.ccxvj.Bet.

Aretinus

86 *Aretinus commisit delictum in Marchia, & ibi de delicto conuenitur, an Aretij pot erit de dicto maleficio conueniri?*

86 Ange. †Quæro, Aretinus commisit delictum in Marchia, & ibi de delicto conuenitur, & est contumax, an Aretii poterit de dicto maleficio conueniri? Bart. format istam quæstionem in l. sepulchri. ff. de sepu. viol. & ibi cõcludit, ꝙ si præcedente processu in Marchia est cõtumax, & vellit opponere Aretii de litis pendentia, non potest, quia nõ potest vti beneficio dicti processus in quo est contumax, nisi compareat, & reficiat expẽsas. l. sancimus. C. de iudic. & sic non potest vti beneficio. l. vbi cœptum. ff. de iudic. & idem not. Bar. in l. quamuis. ff. de dam. infec. & idem in Marchia fuit condemnatus, tamen illi sententiæ non paruit, & fuit contumax, tunc non potest vti dicta sententia in sui fauorem. l. euidenter. ff. de excep. rei iudi. Et ideo potest in loco suæ originis cõueniri, ex quo Bar. ibi in fine infert vnũ mirabile, ꝙ si in Marchia est condemnatus & Aretii, & sic in loco originis, quod valet vtraq; cõdemnatio: & sic imputet sibi, si nõ comparuerit in vno loco, & dictæ sententiæ paruerit, & opposuerit exceptionẽ litis pẽdentiæ in alio loco, sicut in simili dicimus in eo qui condemnatus est & domino & procuratori. l. si seruum. §. cũ autẽ. ff. rem ra. hab. Et dico hoc esse not. q̃a alias hoc vidi de facto, & tũc si tam in Marchia fuerit repertus q̃ Aretii, poterit de dicto delicto puniri.

Avgvsti. Tu autem in hac materia adde quæ dixit Bal. in l. senatus. C. qui accusa. qui hoc idem dixit ꝙ Bar. in d. l. sepulchri.[b] quod contumax nõ potest opponere de litis pendentia, quãdo in duobus locis in diuersis territoriis formãtur inquisitiones. Et idem dixit Pet. de Ancha. in repetitio. c. proposuisti. extra de foro cõpe. & do. Abb. in c. postulasti. in prin. vlt. col. extra de fo. compe. qui multũ magnificit doctrinam Bar. in d. l. sepulchri. & eã approbat. & vide Imol. in c. à nobis. extra de senten. excom. Et hæc fuerũt originalia verba Iac. de bel. in sua disputa. quam posuit in l. i. C. vbi de cri. quẽ refert & sequitur Bal. in l. si pluribus. ff. de leg. i. dicens hoc esse verũ, ꝙ propter cõtumaciã inquisiti in diuersis territoriis, poterit formari inquisitio. Intellige tñ prædicta, vt late scripsi post Mod. in d. l. si pluribus. & vide ꝙ not. in d. l. vbi cœptum. ff. de iudic.

b ℂQuod Bart. in d. l. sepulchri. adde & vide ibi Alexan. in Apost. & in consi suo xi. in. j. volu.

87 *Iudice requirente de delicto, de quo non potest inquiri, poterit appellari, si appellans allegat causam impedientem processum.*

87 Ange. †Et notanda est doctrina Bald. q̃ posuit in l. ii. C. de episco. aud. in pe. col. ꝙ si iudex inquirit de delicto. de quo nõ põt inquiri, quod poterit appellari, si ipse appellans allegat causam impedientẽ ꝓcessum, quia grauatur litibus & sumptibus, & etiã quia ipsum forte oportet stare in carcere, ꝙ grauamen nõ potest postea reparari. secus si allegaret causam inimicitię, quia non poterit appellare, sed debet se purgare, vt l. is qui reus. ff. de publi. iudic.

Avgsti. Tu adde hoc quod dixit Bal. in l. si quis prouocatione.[c] C. de appella. q̃ dixit, ꝙ vbi timetur quod iudex nõ prorũpat in actum, quo facto nõ esset reparabile per appellationem, puta ne ponat inquisitũ ad torturam indebite, ꝙ ille poterit appellare, modo in ꝓposito, facta inquisitione, deuenitur regulariter ad torturam, vt infra dicam. vnde non dubito, ꝙ si iudex formabit inquisitionem, casu quo fieri non potest, ꝙ in istis criminalibus tenebit appellatio.

c ℂProuocatione. adde circa hoc ꝙ voluit Alex. in consil. cxli. in ii. volu. & Paul. de Cast. in cõs. cxxii. in antiquis secundo impressis. B.

88 *Inquirere an possit iudex cõtra suum officialẽ.*

89 *Potestas, vel superior potest cognoscere de iniuria facta officiali vel eius familiari, si sic sit consuetudo.*

88 Ange. Quęro an iudex possit inquirere cõtra suũ officialẽ[a] delinquẽtem? dic, aut deliquit in officio, & põt. l. ii. C. de sportu. Si vero extra officiũ, tũc si crimẽ non est notoriũ, nõ põt, quia esset suspectus. l. senatus. & ꝙ ibi ꝑ gl. & Bar. ff. de offi. pręsi. aut est notoriũ, quia iudex nõ habet nisi punire, & tunc põt. l. si quis forte. §. si quos. & ꝙ ibi Bar. ff. de pœ. & ibi Bar. etiã dixit, q̃d iudex potest inquirere cõtra delinquentẽ in familiã suã, q̃n crimẽ est notoriũ, quia tunc cessat causa suspitionis. arg. l. ea quidem. C. de

de accu. secus si nō est notoriū, nisi delictū committatur circa officiū principaliter, & non circa personā officialis, quia tunc pōt procedere & punire. d. §. si quos secus si deliquerit circa personam. d. l. senatus. & dicit do. Ang. ꝙ vidēda sūt dicta Inn. & Io. And. in c. ex parte. extra verb. signifi. & plenius Pet. de Ancha. in cle. i. de fo. cōpe. & bonus tex. in c. i. de pœ. in vi. & Cy. in l. i. C. ne qs in sua cau. dixit etiam Bar. in d. l. senatus. ꝙ si duo officiales insimul delinquunt eiusdem iudicis, talis iudex idoneus erit in cognoscēdo & puniēdo, qa cessat causa suspitionis. argu. l. non solum. §. i. ff. de ritu. nupt.

ADDITIO.

b Officialē. Adde tu vltra dicta hic per do. Ang. ꝙ opi. Bar. sequitur Alex. in con si. xxxv. & an Episcopus possit cognoscere in causa suæ Ecclesiæ, vide Oldrad. in consi. lvii.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde d. Bar. in l. ex Cornelia. in princ. ff. de iniu. qui ponderauit illum tex. ad hoc, ꝙ potestas tunc pōt esse iudex de iniuria facta familiæ, nihilominus Bar. ibi approbat dicta per ipsum in d. §. si quis obrepserit. circa fi. ff. de falsis. Et ad idē allego. Dominic. de sācto. Gemi in c. i. de pœ. in vi. qui dixit, ꝙ ibi est casus, ꝙ superior nō pōt cognoscere de iniuria facta officiali, vel eius familiari, patet ibi in tex. qa opus fuit, ꝙ Papa illi superiori delegaret illam causam. Nā frustratoria illa fuisset delegatio, si ille de iure cōi poterat procedere circa ꝓcessum illū.
89 † Limita tn̄ pdicta ꝓm text. & gl. ibi, & Domi. de sancto Gemi. in d. c. i. ꝙ ēt in casibus in quibus de iure cōi potestas, superior non pōt cognoscere de iniuria facta officiali, vel eius familiari, nisi cōsuetudo esset in contrariū, qa cōsuetudo tribuit ius, vt ibi ꝑ gl. qa tunc poterit superior esse iudex in illa causā. Et de materia vide omnino dicta Spe. in tit. de legato. § i. vers. sed nūquid poterit legatus. & bn̄ faciunt no. ꝑ Spec. in ti. de cōpe. iudi. aditio. § ii. vers. itē nota. Adde tn̄ in materia vnū notabile verbū; ꝙ eo casu, quo potestas inquirit de delicto facto ꝑ officialē, vel eius familia, nō potest appellari ab illa snia lata ꝑ potestatē. Iste est casus, & ibi omnes notant, in l. nulli. C. quorū appel. non recip.

90 *Inquisitio an fieri possit cōtra Caiū de homicidio, si reperit mortuus unus Eremita, q. fuit interfectus à Caio & ignorat nomē occisi.*

90 ANGE. † Quæro repetitur vnus Eremita mortuus, vel vnus aduena qui fuit interfectus à Caio, & ignoratur nomē occisi, an contra Caium homicidam possit inquiri, vt valeat inquisitio vel accusatio, licet ignoretur nomen interfecti? dic quod sic, vt est gl. sing. ii. q. viii. c. libellorum. Et not. Bal. & Imo. in l. quoties. §. si quis nomen. ff. de he. insti. Et hęc dicit Ange. qđ cætera spectātia ad materiā inquisitionis, dicentur infra in verb. super fama publica.

AVGVSTI. Tu aūt in hoc articulo supra dicto adde, ꝙ Bal. in l. solā. C. de test. in iiii. col. approbat illā gl. in d. c. libellorum & ibi dicit ipsam esse singularē. ꝓ qua gl. ego allego casum in l. i. §. interdū. ff. si pars hęre. pet. quē tex. ad hoc pōderauit ibi Ang. q dicit no. ꝙ hic tex. est ꝓ illa gl. ī d. c. libellorū. ꝙ si constat vnū occidisse vnū hominē, & ignoratur quis sit occisus, poterit formari inquisitio cōtra occidentē. Et idem dicit in furto, qa quotidie videmus in istis furibus qui capiūtur cum diuersis rebus subtractis, & ignoratur cuius fuerint res ꝙ poterit formari inquisitio. Et dicit ibi do. Ang. ꝙ vtrūque casum ita vidit practicari. Et ad hoc vide in argumentum bonā gl. in l. si cū exceptione in. § in hac. ff. quod met. cau. q̄ gl. b pōderauit ibi Ang.[b] referēs Bal. fratrē suū alias vidisse practicari Florentię cōtra vnū potestatē, q in tortura vnū occidit cuius nomē ignorabat, qa fuit punitus potestas, licet nomē occisi ignoraret. Quinimo fortius dixit ibi Ang. qđ licet acrius puniretur isto casu occidēs ciuē q̄ forēsem, q̄ in dubio ille occisus tortura, ꝑsumit magis ciuis q̄ forēsis. Nā ex quo occisus erat Florētię ꝑsumit potius Florētinus q̄ forēsis, nisi alia eius ostēdatur origo, vt l. i. in fi. ff. ad municipa. imo si ille occisus allegeē fuisse bannitū. Dicit Ang. ibi, hoc nō ꝑsumi, qa nō est qualitas insita à natura dic vt ibi ꝑ eum. & remittit se ad no. in l. libellorū. ff. đ accusa. ī reportatis suis, quas fecit Bononię, & hęc omnia bene no. Adde Ang. in l. prætor. §. si dicat. ff. de iniur. q dicit, qūo debet formari inquisitio vel accusatio isto casu, & an ille talis occisus, præsumatur bannitus.

b Et ibi Ang. adde & vide Bal. in addi. ad Spec. in tit. de accusa. in iiij. parte.

QVæ sit & q̄ fieri intēdit.] Notanda sunt ista verba, qa non solū dicit q sit sed ēt dicitur

dicitur, quæ fieri intenditur, quasi velit non solum præsens tempus, sed etiam futurum cōprehendere & manifestare, ꝙ dictus dominus potestas & iudex, volunt, & intendunt ex eorū mero officio per inquisitionem procedere in casu infrascripto, postea in specie deducto, & in toto processu vsque ad sententiam inclusiue, sicut dicit Bar. in simili quādo procurator in principio sui libelli dicit, Titius procurator, & procuratorio nomine agit, & agere intendit, & sic signat futurum tempus, quia licet postea in processu omittit procurator dicere, & procuratio nomine, tamen intelligitur, quia apparet expresse de sua prime ua intentione, quòd in toto illo processu, & sic in futurum, vult procuratorio nomine agere. ita voluit Bartol. in l. si stipulatus. §. Chrysogonus. ff. de verbo. obligatio. in vlt. colum. Nam licet postea in dicto processu in aliquo actu non apparuerit quis actum fecerit, potestas, vel iudex, vel sub nomine proprio, vel sub nomine dignitatis, vel officij, ex inquisitione, & sic ex mero officio, vel quomodo, quòd ista clausula in principio apposita, est tantæ potentiæ, quòd facit quod præsumatur per viam inquisitionis, ex mero officio, prosequutum per dominum potestatem, & iudicem maleficiorum vsque ad finem.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde inquantum supra domi. Ang. allegauit doctrinam Bartoli in d. §. Chrysogonus. vide pulchra verba Bart. in l. qui in aliena. §. is qui. ff. de acquirenda hæreditate. Et ibi omnino vide Romanum qui multa allegat. vide Bal. in l. literas. C. mandati. & per Bartol. in l. post diem. ff. soluto matrimonio. in sexta lectura. vide quę dixi post Modernos in dicto. §. Chrysogonus.

SVMMARIVM.

1 *Iudex causarum ciuilium, & qui habet iurisdictionem tantum, non potest de causa criminali cognoscere, vel punire.*

1 PER iudicem maleficiorū.] †Iudex enim causarum ciuilium tantum, & sic qui habet iurisdictionem tantum, iuxta l. imperium. in n. ff. de iurisdictio. omnium iudicum & l. ea quę magistratus. ff. ad municip. non potest de causa criminali cognoscere, vel punire regulariter, vt dictum est supra in tex. in princ. ibi, hæc est quædam inquisitio. in versi. tertio principaliter est videndum. Ad hoc enim vt quis possit de maleficijs regulariter cognoscere, & punire, oportet, ꝙ habeat merum imperium. l. imperium. ff. de iurisd. om. iud. & quę ibi Bar. & l. iubere cauere. eod. tit. l. j. ff. de offi. eius cui mand. est iuris. facit quod no. Bar. in l. inter conuenientes. ff. ad munici. Iudex enim causarum ciuilium tantum, etiam si iurisdictio sua esset prorogata, non posset de causa criminali cognoscere, sicut econtra, iudex maleficiorum non posset de causa ciuili iudicare, vt l. solemus. §. latrunculator. ff. de iudi. etiam si sua iurisdictio in causis ciuilibus esset prorogata. l. testamenta omnia. & quod ibi Bald. C. de testa. & not. Cyn. & Bal. in l. si qui ex consensu. C. de epis. audi. & Bar. in d. l. inter conuenientes. quod est verum, si principaliter iudex maleficiorum super ciuili aditus, etiam ex prorogatione fuisset secus si incidenter, vt quia cognoscit de furto criminaliter, & potest iudicare vltra pœnam furti, ꝙ res ablata restituatur, vt dicit glo. & Bar. in l. interdū. §. qui furem. ff. de furt. & no. Inno. in cap. cum oporteat. de accusatio.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde quod id quod dixit Bar.[a] in d. l. interdum. §. qui furem. idem voluit in l. pen. ff. de calum. Et idem voluit Ang. in d. l. si vacantia. in vlt. q. & Bart. in l. defuncto. §. fi. ff. de public. iudi. per illum tex. qui ita limitat dictum §. latrunculator. Et ideo dixit Bald. in l. quod euitandi. C. de condi. ob turp. caus. ꝙ ex processu criminali, peruenitur ad ciuilem processum ex eadem instantia, ex officio iudic. Et ideo dicit, quòd fur qui criminaliter fustigatur, tamen de carcere non relaxatur, donec furtum reddatur. alleg. d. §. qui furem. Et ideo dicit, ꝙ custodes carcerum caueant, ne talem sic condemnatum dimittant, nisi prius sit satisfactū fisco & parti. Et idem videtur velle Bald. in d. l. ea quidem. in vlt. col. dum allegat d. §. qui furem. & idem Bald. in l. j. C. si a non compe. iudi. in pen. col. & idem Bartol. in l. j. in §. hoc edictum. in j. col. ff. vi bono. rapt. per Bar. in l. j. quan. ciui. actio. præiudi. crimi. Adde tamen, ꝙ Bald. in l. si quis a se fundum. C. vnde vi. in vlt. col. tenet contrarium, quia iudex maleficiorum incidenter non pronunciabit super restitutione rei, quia duo processus sunt necessarij. s. ciuilis, & criminalis. Nec obst. dictus. §. qui furem. quia respondet, ꝙ ibi fuit processum de facto, nō de iure. & alleg. Odof. Pet. & Cy. ita tenuisse, vel dicit, quòd ibi est speciale, quia delinquens fuit repertus in crimine,

mine: vt est et speciale in l. capite quinto. ff. de adulte. & in l. ictus fustiũ. ff. de infa. Ad idẽ cõtra Bar. Bal. allegauit text. in terminis in l. si de possessione. C. vnde vi. Nam dicit Bal. in d. l. si de possesſ. hic est casus cõtra opi. Bar. ꝙ iudex maleficiorũ incidenter nõ põt pronũciare super restitutione rei. Nõ ob. §. q fure. quia r̃ndet quòd ibi fallit, nisi latro duceretur ad furcas. & ita intelligi d. §. q furẽ. Et sic voluit, quòd ibi illo casu in d. §. q furẽ. esset speciale. Sed nõ recedatis ab opi. Bar. in locis s. alleg. quia diuinatio est, quòd in d. §. q furẽ ibi fuerit aliqua sp̃alitas. Limita tñ p̃dicta, quòd verum est, quòd incidẽter iudex maleficiorũ ex officio põt pronũciare su p restitutione rei ablatæ, qñ de maleficio cõstaret p confessionem: secus si per alias probationes. ita elegãter & singulariter voluit Bal. p bonas rõnes, in l. q crimen. in vlt. col. C. q accuſ. & certè ista est maxima restrictio ad dicta Bar. & ad d. §. q fu. sed certe rõnes Bal. ibi sunt friuolæ, quas ipse adduxit. De hac materia vide per Sal. in d. l. si quis à se fundũ. & aliquid p Bar. argu. illius tex. in l. pen. C. si aduer. lib. Et de intellectu d. §. qui furẽ. latè per Gand. in tract. malefi. in rub. forma libel. accuſ. in ver. sed interim, ego quæro, nũquid in eodẽ libello &c. & ibi late examinat intellectũ d. §. qui furẽ. & vide Bar. in l. i. in fi. ff. ad Turp. & Bal. in l. obseruare. §. p̃ficisci. ff. de of. proconſ. & leg q in fin. vi. q. dicit, quòd dispositio d. §. q furẽ, habet locũ in inquisitione, nedũ in accusatione: & intellectũ d. §. qui furẽ. melius posuit Ang. in l. i. C. qñ ciui. act. præiu. crimi. & ponit practicam qua vtuntur hodie iudices maleficiorũ, per Bal. in l. i. in i. col. C. de app. per do. Catal. in tract. syndica. q. cxcviii. qui tenet, quòd iudex maleficiorum erit iudex, etiam si de maleficio ageretur ciuiliter.

ADDITIO.

a ¶Id quod dixit Bar. Adde tu ꝙ opi. Bar. videtur tenere Ro. in conſ. clxij. vbi dicit, ꝙ nõ valet sententia iudi. malefi. in ciuili, cũ nõ cõdẽnat de maleficio, vel criminis causa: & de consensu partium non posset de causa ciuili cognoscere. Ber.

ANGE. Et dico, quòd quilibet potestas & q libet alius officialis iurare debent, quòd officium suu facient bona fide, & sine fraude, remoto pretio, & qualibet illicita pactione. l. fin. & ibi Bal. C. ad l. Iul. repet. Siquidẽ autem aliquid receperit per concussionem, vel per baratariam acceperit, donum illud cũ quadruplo restituet. l. i. & ibi Bald. C. eo. tit. q pœna transit in hęredem officialis, licet contra eum non fuerit lis contestata, vel ad hæredem eius nihil peruenerit. l. ii. & ibi Bal. eo. tit. Nã officialis debet habere mundas manus. l. omnis. eo. tit. & ibi Bal. de Barataria põt à quolibet accusari, l. iubemus, eo. tit. & ibi Bal. & etiã ab eo, à quo extorsit, dummodo ad querelam porrigat intra certum tempus: vt l. vnusquisque, & ibi Bal. eod. titu. quod not. pro syndicatu, & contra alios officiales baratarios.

AVGVSTI. Adde tu in hac materia, inquantum dictum est, ꝙ iudex qui cõmisit baratariã tenetur ad quadruplum, dic hoc verũ, qñ ciuiliter conueniretur, secus si criminaliter. Nã & criminaliter põt etiã conueniri. tex. in l. antepen. §. hodie. ff. ad l. Iuli. repetun. & ideo caueant ne iudices baratariã cõmittant. & quòd etiam criminaliter possit agi, voluit gl. in l. i. C. eo. tit. & omnes Doct. Cy. Pet. & Sal. in l. iii. C. eo. tit. quinimò dixit ibi Ang. quòd si iudex in cã capitali cõmisit baratariã, quia condẽnauit innocentem, & absoluit nocentem, pœna capitali punitur, vel deportatur. In aliis casibus siue criminaliter agatur, siue ciuiliter, et si causa sit pecuniaria, relegandus est, per d. §. hodie, licet Sal. ibi in d. l. iii. aliter intellexerit istam materiã. Itẽ inquantum dictum est s. quòd quilibet potest accusare iudicem qui cõmisit baratariam. Adde & tempera prædicta procedere, qñ ageretur criminaliter, seu ageretur pœna quadrupli, & illud quadruplũ applicaretur fisco: secus si illud quadruplũ applicaret parti & fisco: quia tũc non põt quilibet de populo agere contra iudicẽ: sed solũ ille, q dedit pecuniã, & hæres eius, cuius interest. Ita dixit Ang. in d. l. i. C. ad l. Iul. repe. i i. col. & de materia vide Bar. in d. l. datur. qui ponit qñ hæres iudicis teneatur de barataria: & p Ange. & Sal. in l. ii. C. eo. tit. & vide do. Catal. in trac. syndic. in q. cx. qui dicit, quòd in sola promissione cõ-
b mittit barataria, b & in vno nummo, & priuatur ipso iure officio, & in qõ. lxiiii. ponit, qñ mediator in barataria potest esse testis.

b Barataria. Quid autem sit barataria, & qualiter fiat. & ad materiã vide Pau. de Cast. in cõſi. clxij. prima stamp. & Pet. de Anch. conſi. cclxij. Ber.

HIERO. Tu adde Parid. de Puteo, vbi late tradit de hac materia in tract. de syndi. in rub. de barataria. char. 26. & in eadē rub. in verbo. corruptio, char. 38.

SVMMARIVM.

1 *Accusationis processus non fit officio iudicis, sed ad partis petitionem.*

2 *Verba, mero officio operātur, quòd inquisitio fieri possit absq; hoc quòd procedat diffamatio & quòd inquisitionis copia reo detur.*

MERO officio, arbitrio, autoritate, potestate, atq; bailia.] Dic quòd ista verba, de necessitate, & vtilitate, & cū ministerio apponuntur, † q̄m
1 q̄n agitur per accusationem, non fit ex officio iudicis, sed ad partis petitionē, t dicetur statim in gloss. seq. facit l. rescripto. §. si quis accusatorem. ff. de mune. & hono. & dic, ꝙ ista verba, ex mero officio, sunt multū vtilia apponi in inquisitione, nam per talia verba apposita in inquisitione nō est necesse ꝙ
2 præcedat diffamatio, † sed nec est necesse, ꝙ copia inquisitionis tradatur reo, vt in c. qualiter & quando, & in c. inquisitionis, eo. tit. ita dicit Ang. in d. l. si vacantia, in vers. de quinto vero articulo, & in ver. itē fallit, vbi iudex inquirit ex mero officio, & hoc voluit Ant. de But. in d. c. qualiter & q̄n, in iii. col. alias non appositis dictis verbis, nō procederet inquisitio, nisi præcedente diffamatione. Et multū cōmenda in practica, quia multi hoc nō pōderauerūt, & qd importet & significet, ex mero, vide Ang. & Imol. in fi. in l. v. in prin. ff. de ver. obl. facit tex. & gl. i ver. mero, insti. de diuis. stip. §. ii. & ibi dixi.

Præter reprehensionē Augusti. hic, Menochi: reprobat Angel: in hoc in tract: de arbitrar: Iu: dic: lib. quæst: 78. sub nu. 3.

a AVGVSTI. Tu autem in hac materia q̄ dixi supra in illo articulo,[a] in 4. q. prin. in glos. hæc est quædā inquisitio, vbi probaui istam suam practicā esse falsam, motus autoritate Spe. Host. & Io. And. & Gand. qui in propriis terminis dixerunt contrarium, quos iste ignorauit, qui volunt, ꝙ imo si iudex ēt procedit ex mero officio, necessaria est ipsa diffamatio, imo dico, quòd tu iudex teneris in syndicatu, si tu formares etiā inquisitionē ex mero officio, nulla p̄cedēte diffamatione, dic vt ibi, & de verbo, mero, vide quæ dixi in d. l. v. ff. de verb. ob. i.

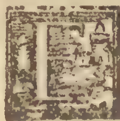
ADDITIO.

a ℭ In illo articulo. Adde tu, & vide ibi posita, & vide Cepo. in consi. lxvj. vbi transit cum opinio. Ange. scilicet ꝙ non sit danda copia inquisitionis & indiciorū: & dicit ꝙ Ang. in d. l. si vacātia, hoc nō dicit. & ꝙ author ista sic correxit infra in ver. fama publica. & ꝙ sit danda copia indiciorum & inquisitionis cum proceditur ex mero officio, dicit tenere Ioan. Pet. Ferra. Pap. in sua pract. Gand. & plures alios, quos vide ibi: & quando sit danda copia indiciorum, cum iudex habet latum arbitrium, vide Alex. in consi. in ij. volum. Ber.

VMMARIVM.

1 *Querelans, aut instigans iudicem, vt inquirat, non proprie dicitur recusator.*

2 *Querelans, siue instigans, aut solicitans iudicem vt inquirat, tenetur pœna Turpilliani. & & condemnatur in expensis sicut si principaliter accusaret, & non probasset.*

ET AD querelam Titii infrascripti.] † Dico quòd iste nō
1 est proprie accusator, licet querelet, vel instiget iudicē vt inquirat, quod patet, quia non facit ea quæ sunt necessaria in accusatione, vt se subscribat, vel p̄stet fideiussionē,
2 & alia de quibus infra. † Et dico vnū mēti tenendū, quòd talis ad cuius instantiā que-
b relā,[b] vel inuestigationē iudex inquirit siue solicitauerit, si inquisitio non probatur, tenet pœna Turpiliani, & ēt condēnatur in expensis, sicut si principaliter accusasset, & non probasset accusationē, vt est tex. & glo. in l. i. § incidit. ff. ad Turp. & est text. glos. & Bar. in l. senatus. §. an ad eius. in princ. ff. ad Turp. & est text. in l. ob hæc verba. ff. de infa. Et ibi omnino videas Bal. & Ang. singulariter, quod singulariter not. & tene mēti.

b ℭ Querelā. Adde tu quid sit querela, & an ponatur pro accusatione, & denūciatione. Vide Cepo. in consi. lxv. & ꝙ assistens seu accusans, nō probat, possit puniri de falso, tenet do. Alexā. in consi. xj. in j. volu. & an instigator incidet in Turpilianum: vide Cepol. consi. lxj. Ber.

AVGVSTI. Tu adde vltra prædicta ea q̄ dicit Ang. in l. 3. ff. de cri. stel. qui dicit, quòd isti instigatores tenentur crimine stellionatus, & sic puniuntur arbitrio iudicis. Et idem voluit in d. l. ob hæc verba. quem omnino vide. Si autem vnus cum pecunia faceret, quòd vnus denunciaret iudici inique ali-

aliquod maleficiũ, ad hoc vt iudex procede ret cõtra eũ, tenetur pœna falsi. l. lege Cornelia. §. fi. & ibi Bar. ff. de fal. Et adde h. c. no. p do. Anto. de But. & Abb. in c. cũ dilecti. in fin. extra de dol. & cõtu. Et q iste ꝓmouẽs iudicẽ in formãdo inquisitionẽ teneatur in expensis si reus est absolutus, tenet do. Catald. in tract. de syndic. q. clxv. secus si iudex ex necessitate officii, ex mero offõ, format inquisitionẽ, ibi vide, & in q. seq. ibi declarat do. Catal. q̃d importet hoc verbũ, q̃rela.

HIERO. Addatis Steph. Aufre. omnia ista referentem & approbãtem in decis. capellæ Tholosanæ. in decis. vii. in ordine.

3 *Accusare quid sit.*
4 *Accusator iurat quòd non animo calumniandi reum accusat.*

ANGE. Et quia tractatur materia congruentius ipsius accusationis. Primo q̃ro,
3 †quid sit accusatio. Vnde dixit Azo in sum. C. de accus. Accusare est aliquem in libello reũ criminis deferre, vel facere ad vindictã. Et de materia late per Hosti. in sum. eo. tit.
4 & facit l. cũ rationibus. C. qui accus. †Et ille qui accusat, primo iurare debet, q nõ animo calumniandi reum accusat. Ita voluit Bar. in l. is qui reus. ff. de publi. iudi. in versi. sed quæro cum supra dixerim.

AVGVSTI. Tu adde, q miror, q iste non allegauerit doctr. Bart. in l. i. C. de iura. calum. qui melius. h. d. q hodie ſm cõsuetu dinẽ Italiæ, accusator iurat in principio, q accusatio est vera, & q non in animo calũniandi hoc facit, & reus iurat de dicenda veritate. Idem dixit Gandi. in trac malefic. in rub. qualiter fiat accusatio. in vers hodie autem de consuetudine per totã Italiã. vbi dicit, q hodie nõ producitur libellus accusatorius, sed simplex quædam accusatio, quæ continet & nomen accusantis & accusati, & delictum, locum, & tempus: & ille accusans iurat accusationem esse veram. Sed ibi Gandi. non adiicit illa verba, quod non est animo calumniandi hæc facit.

HIERO. Tu adde do. Præposi. in sum. ii. q. viii. in ii. col. vers. & in primis. cum pluribus seq. vbi ponit plures diffinitiones, quę tñ in idẽ reincidunt. & per Bal. in sua prac. in rub. de q̃õ. circa lib. cri. Hiero. Zane. post Docto. in repet. c. i. de accu. super rub. col. v. vers. q̃ro. Vital. ĩ trac. malef. ĩ rub. q̃uot mo. super malefi. ꝓced. ĩ ver. quid sit accusatio. vbi ẽt ponit multas formas accusæ: sed an accusatio expediat offõ iudicis nobili: & breuiter dico, q sic, ſm Bapt. de sancto Blasio, qui late hanc q̃õnem disputat in l. imperiũ. ff. de iuris. om. iud. 4. col. vers. 8. quæro &c.

5 *Accusator subscribit se ad pœnam talionis.*
6 *Inscriptio requiritur de iure canonico.*

5 ANGE. †Secundò requiritur, q se subscribat ad penã talionis. l. 3. C. qui accu. non poss. & ibi Cy. Bal. Ang. & Saly. in l. si cui. in prin. & ibi Bar. ff. de accu. & Specu. in tit. de accu. in prin ver. his igitur consideratis &c.

Itẽ inscribat se eandẽ pœnã subiturum, si
a nõ probet, quã reus pateretur,[a] si probatũ esset. l. pen. & fin. C. de accus. & debet per se siue p aliũ, si nescit scribere, se subscribere: vt l. libellorũ. ff. de accu. & auth. generaliter. C. de ep. s. & cle. & not. Saly. in d. l. 3. & vide bonũ tex. in c. tuæ. extra de procura. & in c. super his. extra de acc. & hoc ꝓcedit de iure, sed de consuetudine non est necessaria
b subscriptio[b]: vt no. Bar. in d. l. si cui. in prin. & in d. l. libellorum. ff. de accu Sed de iure hoc ẽt fallit in l. quãuis. l ii. C. de adulter. & hoc de iure antiquo: hodie vero secus: vt in authẽ. vt lice. mat. & auiæ. in §. si de adulterio. Itẽ fallit in causa abigeatus: vt l. i. C. de abige. & hoc cũ agitur de crimine criminaliter: si verò agitur ciuiliter, non est necessaria inscriptio, & sic ad pœnã applicandam
c parti. Secus si applicaretẽ fisco,[c] licet esset pecuniaria: quia tunc dicetur agi criminaliter, vt est gl. sing. in l. ii. §. i. ff de sepul. viol. tunc aũt neecessaria esset subscriptio Ista distinctio probatur expresse in l. fina. ff. de priua. deli. & idẽ si agitur de crimine & criminaliter per viã exceptionis, quia qui excipit, nõ proprie accusat, & sic se subscribit. Et hoc ẽt patet, quia si crimen obiicitur per modum exceptionis, non est punibile l. Lucius ff. de infa. Nec obst. l. vbi. C. de fal. quia illud accessorie officio iudicis, non principaliter, ergo est attendendum, vt l. si quis nec causam. ff. si certum peta. Si vero non simpliciter excipit, sed impugnat, quia petit puniri illũ contra quẽ excipit, tunc debet se subscribere. Ita in hoc vltimo dixit Bart. in l. si cui. in prin. de accus. & Sal. in l. 3. C. qui accusa. non pos. Si vero procedatur per denũciationem,

ciationē, non est necessaria subscriptio: vt l. ea quidē. C. de accu. Aduertas tñ, secundū Ang. in l. iii. C. qui accu. non pos. quòd licet qñ crimē obiicit tātūmodo ad repellendū. nō sit necessaria subscriptio. Tñ obiiciēs, potest iniuriarū d cōuenire indistinctè, nisi ꝓbet, quòd nō ꝓbauit pp potētiā aduersarii, vel quia fuit deceptus à testibus: tūc apparet, ꝙ nō animo iniuriādi hoc fecit: iō nō tenet iniuriarū. Et ita tenet Io. And. in addit. Spe. in ti. de accu. in vers. vsque pene ad fi.

ADDITIONES.

a ¶ Pateretur. Adde tu Alex. de Imo. in consi. xi. j. vol. & Ant. de Prato vete. in cōs. Barb. cōs. pen.
b Subscriptio. Adde Ant. de Prato vete. in consi. proxi. alle. & idē sentit Ro. in cōs. ccccli. I ff. Ber.
c Fisco. Adde circa hæc dicta. & vide quæ ponit Alex. in consi. cxxxiij. in j. vol.
d Iniuriarum. Adde ad hoc Alex. in consi. xj. in j. vol. Old. consi. cliij. & Pet. de anch. cōs. 426. Ber.

Avgvsti. Tu aūt in materia hac adde, quòd vera est ista conclusio, quòd vbi agitur ciuiliter, nō requiritur illa solēnitas inscriptionis. tex. est & ibi Bal. in l. momentaneæ. C. vñ vi. voluit Bal. in l. ii. C. de fide instru. Et in hac materia adde bonā gl. ii. q. viii. in summa. q̄ enumerat sex casus, in quibus de iure si agitur criminaliter, nō requiritur inscriptio ad pęnam talionis. Sed adde ad illā gl. & ad doct. hic, quòd vbi crimē est cōtra maiestatē diuinā, nec ēt ibi requiritur talis inscriptio. Ita voluit Ang. singulariter in auth. quomo. opor. epis. in §. fin. qđ nota, contra blasphemātes maiestatē diuinā. De cōsuetudine hodie nō requiritur inscriptio. Ita dixit Gand. in tract. malefi. sub rub. qualiter fiat accusatio in ver. dixi inscriptionē de cōsuetudine nō esse faciendā. Et idē Gand. sub rub. quis possit accusare. in vers. hodie aūt in consuetudine. Et ibi ēt ponit aliquos casus, vbi ēt de iure nō fit inscriptio. Et dixit Bart. in l. pen. §. ad crimen. ff. de pub. iud. in prin. in i. colū. ꝙ in Italia ex forma statutorū, nō fiunt istæ inscriptiones. Et iō Spe. in ti. de accus. in §. i. in versic. nec mirum si criminali. dicit, ꝙ gñeralis cōsuetudo nō obseruat has inscriptiones. Et vide Io. Andr. in addi. Spe. in tit. de accusa. & inquisitione in iiii. parte. in fi. qui remittit se ad bonas remissiones. vide Old. i cōs. cclxix. q. ponit qñ superior accusat inferiorē, e an requiratur inscriptio ista: & dicit ꝙ sic. † De iure canonico vidi dubitari, an requiratur inscriptio ad pœnam talionis: & dubiū faciebat tex. i c. dilecti. extra de iud. & tex. in c. licet in beato Petro. extra de accu. Sed certe frustratoria erat disputatio: q. de hoc est casus in c. q̄squis. ii. q. viii. & text. in c. licet hely. extra de simonia. vbi expresse requiritur inscriptio: & tex. in c. qualiter & qñ. An aūt vbi crimē opponitur ꝑ viam exceptionis, requirat inscriptio? in hac materia vltra supra alleg. adde gl. ii. q. viii. in sūma. & Bal. in l. fin. in pen. col. C. si ex fal. instrumen. & Ang. in l. libellorū. ff. de accu. & Canonistæ in c. sup his extra de accusatio.

e ¶ Inferiorem. adde tu & dic hoc verū nisi ageret ad correctionem morum, & imponere penitentiam, ita Cal. in tit. de accusa. consi. ii. & adde, ꝙ libellus accusatorius in ciuili debet continere omnes solennitates: f. i. licet loci, & temporis, quæ continere debet in criminali, ita Ro. in consi. cxcj. B.

Hiero. In hac materia adde Sali. in l. pen. vbi ponit formā inscriptionis. Itē inquātum dicunt hic Ang. & Augusti. ꝙ inscriptio hodie nō requiritur de cōsuetudine. Adde ꝙ idē tenet practicus Pap. in forma inquisitio. in gl. hæc est q̄dā inquisitio. i. col. vers. sed q̄d dices. Itē vltra casus ponit hic, in quibus non requirit inscriptio, adde notabiliter Henri. Boyc, in c. super literis. de accusa. in i. & ii. colū. vbi post antiquos ponit xi. casus. & Præpo. post gl. in summa. ii. q. viii. & per Ia. de Bel. in sua practi. i rub. inqu. si. i. col. versi. & intelligant. vbi tenet, ꝙ vbicūque cōitas, collegiū, seu vniuersitas accusat, ꝙ nō requiritur inscriptio. Sed q̄ro, i quibus casibus requiritur inscriptio, et si nō interueniat accusatio, & an sit nulla: & breuiter dicatis ꝙ nō, secundū cōiter in c. super his. de accusa. extra, de qua traditur per doct. in l. pen. & fi. hic alleg. & rō est, q. a suppletur à lege vt accusator intelligatur obligatus ad pœnā talionis, & ad prosequendā accusam, secundum gl. & doct. ibi: ꝙ probatur per tex. quē ibi no. Bal. in l. his. ver. is. cū. si q. ff. de adoptio. & in l. i. in princ. C. de rei vx. o. actio. vbi omissio solennitatis quæ suppletur à lege ipso iure, nūquam reddit actū ipso iure nullum. & ita declarat etiam dñs Præpo. c. vbi supra. col. iii. sed an vbi procedītur per denunciationem requiratur inscriptio, videatis sing. Henri. Boyc, in d. c. super his. de accusa. vbi ponit in accusatione, inquisitione, denunciatione, & exceptione.

Accu-

7 *Accusator dicit ius i carceribus sicut accusatus.*

7 ANGE. † Tertiò requiritur, vt ius dicat in carceribus, vt sicut accusatus stat in carcere, ita accusans: & sic non probat, possit postea sustinere similē pęnā, & sic ne pœna sit elusoria: vt est casus in l.fi.C.de accu.qđ intelligit esse verum, qn̄ reus esset detētus: quia est tale delictum, quòd nō est fideiussoribus relaxādus. iuxta not.in l.i.ff. de custo.reo. Aliàs autē reus non cōpareret, accusator nō debet stare detētus plus q̄ reus: vt est casus in l.nullus. C.de exhi.re. Et idē si accusatio fiat de crimine, cuius pœna sit pecuniaria semper, & sic reus veniret fideiussoribus relaxandus: quia posito ꝙ accusator non probet, & sic tenetur ad similitudinem supplicii: tn̄ sententia poterit habere effectum, quāuis accusator non sit detentus cum præstet fideiussorē de accusatione ꝓsequenda.arg.l.generaliter.C.de epis.& cler. & l.grege.§.post.ff.de fideius.& dicit d.Angel.hic, ista esse bene not. quia vidit multos peritos errare. Dicit tn̄, ꝙ licèt accusator debeat stare detentus, vnà cum malefactore: tn̄ relaxabitur liquidato delicto, licet adhuc lata non sit sententia: quia non potest amplius esse suspitio, ꝙ aut colludat, aut non probet delictum intentātum.ita dicit Sal.in d.l.nullus.in fi.C.de exhib.re.Barto.autem in l.pen.§.ad crimen.ff.de publ.iud.in prin. ii.col.dicit, quòd hodie cōmuniter ex forma statutorum Italiæ hoc non obseruāt, vt accusator stet detētus: q̄a vtplurimū ex forma statutorum, accusator non tenetur ad pœnā talionis: quia dicit, ꝙ si statuta sunt illa, obseruanda sunt, aliàs aūt procedunt de iure quæ supra dicta sunt. & voluit ēt Bart. in d.§.ad crimen.& Bar.in l.fin.C.de accu. quod intelligit verum ibi Bar.nisi accusatus vellet statim accusare accusatorem suum de falso, & calumniosa accusatione.

AVGVST. Tu autē in hac materia adde, ꝙ Ang.in l.fin.C.de accus. ponderauit glo. in d.l.nullus, ꝙ accusator non debet ingredi carceres, nisi reus compareat. Sed limita prædicta, ꝙ poterit esse, ꝙ accusatus ingre-
a diaē carceres, quia est vilis persona,[a] & accusans est nobilis persona. Nā illo casu, accusans non ingredieē carceres: vt est tex.singul.in c.quisquis.ii.q.viii. nisi omnino essemus in casu, vbi etiā nobilis deberet incarcerari: vt declarat Ang. in d.l.nullus.qui ponit modum & practicā qūo accusatus qn̄q; debet relaxari fideiussoribus datis: aliquando propter vtilitatem personæ incarcerari, ailqn̄ daē in custodia militibus, aliqn̄ assignatur sibi vnus locus in ciuitate, & licet cōtra limitationem meā videatur expresse decisio Bal.in l.ii.C.de fid.instr. Tn̄ contra Bal.ibi est casus, in d.c.quisquis. & in l.fi.C. vbi sena.vel claris.Tu adde, ꝙ etiā stante cōsuetudine, ꝙ accusans non debet se subscribere ad pœnā talionis, etiā circunscripto statuto: de quo ꝑ Bar.in d.§.ad crimē. & dictū s.dico, ꝙ in illis locis vbi viget talis cōsuetudo, accusans non ingreditur carceres, quia cessat rō.l.fi.C.de accu.ar.l.adigere.§.q̄uis. ff.de iur.patr.c.cū cessante. extra de appel.

ADDITIO.

a *Vilis persona*. **Adde ad propositum, & vide Anto.de Prato vete.in consi. supra sępius alleg. B.**

HIERO. De hac materia adde ēt Præpo.in sum.ii.q.viii.col.v.in fi. sed aduertendū, ꝙ do.Bonifa.de Vitalinis dicit, ꝙ id qđ dr̄ de carceribus, non seruatur de consuetudine: vt per eum in d.tract.in rub.quot modis super malefi. proced.&c. in versic. constitutus M.coram do.P.

8 *Accusator præstat fideiussorem de accusatione prosequenda usque ad finem.*

8 ANGE. † Quarto requiriē, ꝙ fideiussorē
b præstet de accusatione prosequenda [b] vsq; ad finem: sicut accusator tenetur facere in ciuili.authē.generaliter.C.de epis.& cler.& est tex.in l.iii.C.qui accusa.non pos.qui loquitur in plurali numero. & ibi Sal.in prin. & quòd se inscribat ad pœnā talionis, & de lite prosequēda habent locum siue delictū sit publicū siue priuatū. d.l.iii.& gl.& ibi Sali.in prin. C.q̄ accus.non pos. Et satis est, ꝙ in criminali pręstet fideiussorem ante litē contesta.l.senatus.§.qui post. ad Turpill.

b *Prosequenda*. **Adde circa hoc, & vide consi.Ant. de Prato vete.supra allega.& consi.huius autoris, quod immediate sequitur.**

AVGVST. Tu in hac materia adde not.ꝑ Alb.de Ros.post Iac.de But.in d.l.ii. C.qui accusa.& per Alber.in l.senatus.§.qui post. ad Turpillianum.

HIERO. Circa hanc quartam qõ. vide Præpo. vbi supra col. v. vers. ponitur indiffi. vbi in fi. eiusdem col. hoc limitat. sed aduerte, quia Bonifa. vbi supra tenet, ꝙ de consuetudine non præstatur ista satisdatio. sed quæro, quid si statutum dicit simpliciter, ꝙ accusans, vel denuncians det fideiussores, an ualebit accus. si cõtra factũ fue. videatis Bal. post Ia. But. in l. si tutor. in fi. C. in qb. cau. in integ. Mod. in l. ii. ff. de lib. & posthu.

9 *Accusare in crimine priuato regulariter non admittitur nisi cuius interest.*

9 ANGE. †Quæro, an qlibet posit de crimine publico accusare? & dico, ꝙ distingui debet crimẽ publicum à priuato: nã in crimine priuato, regulariter nõ admittitur ad accusandum, nisi cuius interest, vt vř velle gl. in l. fi. ff de priua. delict. quod limita, nisi sit tale delictũ priuatum ex quo veniret pœna pecuniaria applicanda fisco: quia quilibet de populo admittit ad accusandũ, ꝑ illa pœna ẽt pecuniaria, quæ applicari debet fisco, nõ pro interesse offensi. ita voluit glo. sing. Dy. & Bar. in rub. ff. de popu. actio. ꝑ quo facit. l. i. ff. de iure fis. & l. iii. ff. de pręua. Sed Bal. in l. aduersus. C. de fur. tenet cõtra gl. & Bar. per eundem in l. i. C. qui accus. nõ pos. vbi dicit primo, qđ ipsis dissimulãtibus iniuria nõ puniretur. Itẽ est cõtra d. l. iii. ff. de ꝑuari. Itẽ & ius & obligatio, q ex facto oritur, coheret personæ quã factũ tangit: vt licet. §. ea obligatio. ff. de procu. Nõ ob. dicit ista gl. in rub. ff. de popula. actio. quia illa loquitur de ciuilibus actionibus, quæ veniũt ex edicto prætoris: nã sunt populares eo ipso, ꝙ pœna fisco applicatur. Ad pœnã autẽ corporalẽ, actio popularis non intentatur, licet in defectũ pecuniariæ quãdoq; pęna officio iudicis imponatur. l. si id qđ. ff. de iur. om. iudi. Nec ob. l. fi C. de litigio. qa alienatio tẽdebat ibi ad impediendũ effectum iudicii, & sic delictũ in rem ipsam, non in personam. Nec ob. ff. de sepul. vio. l. qui sepulchri. quia speciale ibi: quia ibi deliquit in re sacra siue religiosa, vnde est sacrilegiũ. Item ibi lex vltra procedit: vt C. de præuaric. l. i. Item non ob. l. i. ff. de iure fisci. quia dicit, ꝙ ibi non est pœna criminalis, sed defertur in fiscum ex contractu, vel ex cõtumacia. vel dic, ꝙ illa l. indistincte loquens debet intelligi secundum aliam distinctionem legum. Item in criminali fiscus non est creditor, nisi lata sñia: vt l. si qua pęna. ff. de verb. signi. & sic ante sñiam, nihil pertinet ad fiscũ, quod posset dici debitum post sñiam. Ergo quilibet posset denunciare ꝙ est publicum, c id fiscale. Et cõtra gl. & Bar. ᶜ videtur text. apertus in l. f. na. de litig. vide aliquid per Imo. in l. i. ff. de pub. iud. Et pro Bal. facit gl. singu. in l. cum emancipatus. §. cum emancipati. ff. de colla. bono.

a ¶ Et contra gl. & Bar. Adde ꝙ etiam contra Bar. consuluit Ro. in cons. clij. incip. præsens accusatio & ibi fortificat opi. Bal. in d. l. aduersus. & ibi dicit, ꝙ Bal. perfecte respõdet ad motiua Bart. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde, ꝙ iste doc. errauit, dum supra posuit illam doctrinã Bal. cõtra Bart. allegando Bal. in l. i. C. qui accus. qa Bal. ibi nihil loquitur de ista materia. Sed voluit allegare Bal. in ru. C. qui accus. non pos. in iiii. col. Et vnũ pondera, ꝙ Bal. in d. rub. dicit, ꝙ cõis sñia doct. est cõtra Bar. & certe periculosum est verbũ istud. Sed ego sum in contraria opi. qa dico, ꝙ imo cõis opinio est contra Bal. & ꝑ sententia Bart. allego aliã gl. in l. fi. C. de litigio. quã ibi sequutus est ipsemet Bal. & sic Bal. est sibimet contrarius in hoc articulo. Et ad idẽ reprehendo do. Ang. qui dixit, illã gl. sing. in rubr. de popula. ac quia similis est gl. in d. l. fi. C. de litig. & ita eã ibi põderauit Bal. vt dixi. Quinimo ĩuenio Ang. in rubr. ff. de publ. iud. quod in hac materia approbat illã gl. in rub. ff. de popul. actio. & ibi etiam dicit, quòd vbi pœna applicatur fisco in delicto priuato, quilibet de populo admittit ad accusandũ, Vñ cũ habeamus autoritatẽ gl. approbatã à Bar. & ab Ange. nõ video quare cõis opinio nõ sit illa, quã posuit gl. in dicta rub. ff. de popula. actio. & maxime cum Bal. reperiatur contrarius vt supra dixi. Nec, cum supportatione Bal. responde recte ad motiua Bartol. quinimo allego in indiuiduo Dyn. quẽ refert & sequitur Angel. in l. si quis. ff. de priuat. delict. q hoc voluit in terminis. Et ibi Ang. multum exclamat pro statutis, quę ponunt pœnam pecuniariam applicandã fisco, quòd qlibet poterit accusare illo casu, licet ĩ statuto hoc non dicatur: & allegant illam gl. in dicta rubri. de popula. actio. Et ad idem allego Ange. in l. præuaricationis. ff. de præuarica. vbi approbat

approbat etiam prædictam gloss. Cõcludo ergo cõem opi. esse illam, quam retinuit p̃fata gl. Dy. Bar. & Ang. & sic errauit Bald. in d. rubri. C. qui accusa. inquantum voluit, ꝙ cõis opin. docto. sit contra Bartol.

HIERO. Adde, quòd dictã gl. approbauit Alb. de ros. post And. de Pisis in d. rubri. de popula. actio. vide Dyn. qui sibi dixit, quòd si ex priuato delicto imponat̃ pœna ꝑ statutum applicanda fisco, quòd quilibet de populo admittetur ad accusandum.

10 *Accusare in priuato crimine potest: qui suã aut suorum iniuriam, uel uindictam prosequitur.*

11 *Cuiuslibet criminis, siue publici, siue priuati, duplex oritur actio, una ad cõmodum iniuriati, alia ad uindictam, siue pœnam fisci.*

12 *Crimen blasphemiæ est crimen publicum.*

10 ANGE. † Si vero est ille qui suã vel suorum iniuriam, vel vindictam propriã, vel suorum prosequatur, põt in crimine priuato accusare. vt l. fi. ff. de priua. delict. & l. fin. ff. de iniur. & l. fin. de fur. & ẽt põt agere ad pœnã applicandã sibi, & ad vindictam publicam: & tunc dicitur agere ciuiliter, & criminaliter: vel potest agere ad pęnam applicandam sibi, & dicitur agere ciuiliter tantum: vel potest agere ad vindictam publicam, vel ad pœnam applicandam fisco, & tunc dicitur criminaliter agere: vt est gl. singu. in l. iii. §. i. ff. de sepul. vio. & Barto. ibi

11 † Nam de vnoquoq; crimine publico, vel priuato, oritur duplex actio: vna ad cõmodum iniuriati, quæ dicitur actio in factũ: & vocatur actio ciuilis. Alia ad vindictam, vel pœnam fisci, quę dicitur criminalis, & de hoc est tex. in l. fi. ff. de priua. delic. & in l. fi. ff. de fur. & in l. fi. ff. de iniur. & in l. qui nomine. ff. de fal. prædicta procedunt qñ delictũ committitur contra personã certã aliàs si in incertã: vt puta statuto cauetur, ꝙ q̃cunque blasphemauerit Deum, quicunque portauerit arma, quicunque iuerit de nocte puniat̃ in x. Tunc ad accusandum talẽ reum, quilibet admittitur, quia cum certa a & determinata non sit persona passa iniuriã, ne delicta remaneãt impunita: q̃a ꝑsona offensa nõ cõquerit̃, vt Deus & respub. Tũc quilibet de populo admittitur ad accusandum: vt no. Bart. & Imo. in l. i. ff. de publi. iudi. & Bart. in l. lex Cornelia. §. si q̃s libellũ. ff. de iniur. Bar. in l. ea quidem. C. de accusa.

ADDITIO.

a ¶ Quia cum certa. Adde, & vide Bar. in consil. suo inci. q̃d minister fratrũ. vbi dicit, ꝙ si aliquis habet priuilegium extrahendi duos carceratos in festo Natiuitatis domini, dummodo carcerati habuerint pacem ab offenso, ꝙ blasphemator incarceratos poterit extrahi: quia clausula, ꝙ habeat pacem, debet intelligi, quãdo persona est certa B.

AVGVST. Tu autẽ adde in hac materia

12 quòd falsa est ista cõclusio, † quòd crimen blasphemiæ sit crimẽ priuatum: imo teneo quòd est crimẽ publicũ: bene fateor, quòd ĩ crimine q̃libet admittit̃ ad accusandũ. Ita allego Bald. dixisse, quẽ iste nõ vidit. in l. si reos. C. de accusa. in vi. col. q̃ dixit, quòd illud crimẽ blasphemiæ est crimẽ publicũ, et q̃libet admittitur ad accusandũ. Idẽ, cum crimen cõmittitur contra incertam personam: quia crimen dicitur esse publicum, ita voluit Bal. ibi. Si ergo publicum. ergo quilibet ad accusandum admittitur. est casus in sti. de publ. iudi. in prin. & hoc dixit Bar. in terminis in l. i. ff. de publ. iud. qui ponit exẽplum blasphemante Deum.

13 *Accusare cuilibet permittitur in crimine publico.*

13 ANGE. † In crimine aũt publico regulare est, quòd q̃libet admittat̃ ad accusandũ: & sic regula est ꝑmissiua. Et tene bene mẽti, quòd nõ tm̃ ꝑmittit̃ cui dicta accusatio

b de crimine publico, sed ẽt cuilibet forẽsi. b ita dicit Bar. in l. is qui reus. ff. de publ. iudi. quem ibi sequitur Ioan. de Imo. super gl. fi. qm̃ iura indistincte loquuntur. facit l. i. §. cõsequẽs. ff. de suspe. tuto. Et q̃a non potest reddi ratio diuersitatis inter ciuem, & forẽsem: & pro hoc etiam facit quod no. Iac. de Are. & Bar. in l. prouinciali. §. fi. ff. de oper. no. nunc. & facit glo. in l. ii. §. pen. ff. ne quid in loco publ. Et pro hoc potest alleg. quod no. Imo. in rub. de publ. iudic. quod dic ꝑpetuo esse notandum. Et dico, quòd inquãtum supra dictum est, cuilibet ciui & forẽsi licita est accusatio publica: hoc verum, nisi quis lege, vel statuto ꝓhibeat̃, vel cõsuetudine: vt l. q̃ accusare. cũ pluribus legibus sequẽtibus. ff. de accusa. & ibi no. plures alios qui repelluntur à dicta accusatione ponit Spe. in ti. de accusato. in fi. & no. gl. in rub. C. qui accusa. non poss. & & ibi Bal. & Sali.

b ¶ Forensi. de hoc vide etiam per Petr. de Ancha. in consi. cccc xvij.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde inquantum dictum est, ꝙ forensis poterit accusare. dic ꝙ imo videtur, ꝙ illa gl. in d.l. is qui reus. ff. de pub. iud. sit verior, quæ voluit, ꝙ forẽsis nõ possit accusare. & ita voluit Ang. in rub. ff. de publ. iudi. quia sua nõ interest, ẽt ratione patriæ. ergo non admittitur ad accusãdũ. sed vide Imo. ipsum reprehendentem in l. i. ff. de pub. iudi. qui dicit, ꝙ Ang. cõtrariũ vr̃ tenuisse in l. fi. ff. de priua. delic & in hoc reprehendo do. Ang. qui supra allega. Imo. posuisse istam materiã, in rubri. ff. de pub. iud. quia nõ est verũ, qđ ibi Imo. loquatur de ista materia. Adde ẽt, ꝙ Ang. in l. si quis. ff. de priua. deli. attingit istã difficultatẽ, & ibi in indiuiduo dicit, ꝙ imo forensis poterit accusare. & de hoc dicit, ꝙ allegat gl. no. ĩ l. ii. §. pen. ff. ne q̃d ĩ lo. pub. & voluit Bal. in rub. C. qui accusare. in vlt. col. in illa q. quã ponit. an statuto dictãte. ꝙ quilibet possit accusare, an forensis poterit accusare? & in hac materia mihi placet doctrina Ange. in d. l. ii. §. pen. Ex cuius dictis possumus reducere omnia ad cõcordiã: dic vt ibi ꝑ eum. Et omnino vide q̃ scripsi post Mod. in d. l. i ꝓuinciã. §. fi. ff. de op. no. nũc.

HIERO. In hac qõ. scilicet an cuilibet forensi ꝓmittatur accusatio de crimine publico. dicas ꝙ verior opin. videt̃ ꝙ non admittatur, per text in l. in ꝓuinciali. in. §. fin. de oper. no. nuncia. vbi Pau. vult per illum text. ꝙ stãte statuto ꝙ quilibet possit accusare, ꝙ forẽsis nõ admittet̃ ad accusandũ. ꝓ quo Iason ibi allegat Bald. qui idẽ tenet in c. ex parte A. de testi. col. ii. vers. dicit Barto. & c. iuncta gl. ibi per doctri. Bald. & Pau. in l. i. §. huius studii. de iusti. & iure. vbi volũt, ꝙ si iniuria sit facta sacerdoti, ꝙ quilibet de populo poterit accusare: ꝙ intelligũt scilicet de populo illius loci, s. ciuitatis, vel castri. & hanc etiam opin. tenet d. Præpo. in summa. ii. q. viii. col. vii. vbi dicit Ange. Pau. & Roma. idem tenere in d. §. fin.

24 *An regulariter omne crimen sit publicum, vel priuatum.*

25 *Crimen commissum contra incertam personã, licet dicatur publicum, ita quod cuilibet cõpetat accusatio: nulla tamen lege cauetur, quod tale crimen puniatur criminaliter.*

24 ANGE. † Quæritur tamen pro declaratione, an omne crimen regulariter sit publicũ, vel priuatũ? dic ꝙ regulariter omne crimẽ dr̃ priuatum, nisi exprimat ꝙ sit publicũ. l. iii. in fine. ff. de præuaricat. & ibi Bar. & Bart. in l i. ff. de publi iudi. & Imo. in l. fi. ff. de priua. deli. & in l. ii. ff. de concussio. In certis tamen casibus regulariter omne crimen est publicum. Primo, si cõmittitur in Deum vel in sanctos. C. de hæret. l. Ariam. & supra dictum est. Secundo, si committit̃ in sacerdotibus. l. si quis in hoc genus. C. de epis. & cleri. Tertio, si cõmittitur in magistratibus, occupando vel offendendo: vt l. i. C. de priua. carce. l. fin. C. ad l. Iul. de vi. Quarto, quando committitur in religionẽ diuinam. l. fi. ff. ad l. Iul. pec. Itẽ est publicũ, ꝑꝑ qđ offenditur ẽt oẽ genus hominum. l. fi. C. de malefic. & mathe. quia nõ cõmittitur cõtra singularẽ personã, sed contra genus personarũ. Idẽ in delicto, in quo offendit incerta persona cõsiderato actu: sed cõsiderata potentia, iniuria põt cadere in quocunq;. l. eum qui. §. in popularibus. ff. de iureiuran. exẽplum in appenso. & Ang. in l. fi. ff. de priua. delic. tenet isto casu, ꝙ forensis transiens per istam ciuitatẽ, poterit intẽtare accusationẽ contra tenentem aliquid appensum. & ideo Imo. in l. i. ff. de public. iudic. allegat gl. in l. ii. §. penul. ne quid in loco publi. Sed idem in rub. ff. de publ. iud. tenet contrarium: quia non est interesse forensis tueri iura ciuitatis alienæ. Et dicit do. Ang. ꝙ hoc putat verius. facit l. in prouinciali. ff. de operis noui nuncia. Non obst. glos. in d. §. penul. quia ibi loquitur, quando sunt de eodem populo: licet essent de alia contrata, vel alia vicinia.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde, ꝙ illa sunt omnia iudicia publica, q̃ sunt numerata. institu. de publi. iudic. per totum. & in l. i. ff. de publi. iudic. Et ideo cum legislator voluit numerari quæ dicantur publica iudicia, manifeste denotat, ꝙ illa non sunt enumerata, erunt priuata. arg. eorum q̃ habẽtur in l. cum ita. ff. de conditio. & demonstr. & l. quod Labeo. ff. de competen. & l. maritus. C. de procura. & dixit Bal. post Bart. in l. si quis in hoc genus. C. de episco. & cleri. quòd omnis iniuria, q̃ fit Ecclesiæ vel clericis, dicitur crimen publicum: & omnia ista dicta do. Ang. fuerunt Bal. in rubr. C. q̃ accus. in. i. col. & vide Bal. in l. reos. C. de accu. in vi. col. quòd si quis blasphemat Deum, hoc

hoc est crimen publicum. & idem si crimẽ committatur in sacerdotes.d. l. si qs in hoc genus.Idem, si crimen cõmittitur in Deũ terrenum,id est Cæsarem, vel his qui sunt ad latus eius. Et ideo crimẽ commissum in aliquem ex prioribus, vel officialem publicum.est crimen publicum.l.Spadonem.§.si cum inter.ff.de exc.tu Et dicit ibi Bal. in d.
15 l.reos. vnũ singulare verbum, † ꝙ licet crimen commissum cõtra incertam personã dicatur esse publicum,adeo, ꝙ cuilibet cõpetat accusatio: tamen nulla lege cauetur, ꝙ tale crimen criminaliter puniatur: quia regulariter debet constare de persona offensa.l.i.§.item illud.ff.ad Silla. Sed nota,quia Bald.ibi noluit,quòd delictũ sit factum:sed erat in fieri in potẽtia fiendi:qa nemini dubiũ facto delicto,cõstaret de ꝑsona:& sic criminaliter puniretur. An aũt forensis possit accusare in crimine cõmisso in incertã personam? Adde q̃ dixi supra,in ꝓcedenti colũ. Adde tñ hoc ꝓcedere de iure ciuili: sed de iure canonico,omne crimẽ est publicũ. Ita dicit Ioan.Fab.institu. de pœna temere liti.in §. fi. in gl.& multa allegat. & ita dicit Bal.in rub.C.q accu.in vi.col.alleg.vi.q.i.ĩ c.infames. in gl.q̃ hoc dicit.& infra dicã, in hac eadẽ gl.in illa q.q̃ incipit,(qd aũt si ex aliquo delicto debet lingua amputari.)

HIERO. Circa principalẽ q. addatis pro eius intelligentia,ꝙ publicũ crimẽ põt intelligi tribus modis:latissime, late, & stricte, qđ declara,& ꝓsequere,vt late per Bart.in l.i.ff.de publi.iudi.col.ii.versic.pro eius decla.quem sequuntur Ioan. de Platea,& Ange.de Aret.in §.i.in fine.institu. de publi.iudi.Præposi.in sua.ii.q.viii. col.vi. in fi. cum sequen.Item adde,ꝙ publica, alia ordinaria,alia extraordinaria.de quo Spe.ti. de accusatione.§.ii.in princip. de quo vide etiam Vitali.in tract.malefi. in rub. de publ. iudi. & in rubri.de priuatis delictis.

16 *Accusare de crimine publico quæ personæ prohibeantur.*

17 *Mulier accusans debet se subscribere ad pœnam talionis.*

18 *Mulier in quibus casibus accusare potest.*

ANGE. Et licet in supradictis criminibus quilibet admittatur ad accusandum re
16 gulariter.†fallit in aliquib⁹ ꝑsonis q ꝓhibẽtur de crimine publico accusare. ita dicit Bal.in rub.C.qui accusare nõ pos.Primo ergo ꝓhibeť accusare mulier.& est rõ fragilitatis sexus. l.de crimine.C.q acc.nõ po.nisi ꝓsequať suã,vel suorũ iniuriã.l.ii.ff. de accu.& isto casu ꝑfert in accusãdo omnibus accusare volẽtibus, q nõ ꝓsequũtur suã vel suorum iniuriã: vt est casus in l. vxore.C. qui accusa.nõ pos.& ibi Salic. Si autem masculus & fœmina prosequuntur suorum iniuriam: vt est casus in l.vxor.C. qui accus. nõ pos.& ibi Salic. Si aũt masculus & fœmina prosequuntur suorum iniuriã,& ẽt masculus sit in vlteriori gradu, præfertur masculus.l.iii.ff.de lib. causa. & quia masculus admittitur ad accusandũ de iure cõmuni, fœmina de iure speciali.l.eius militis.§. militia missus,ff.de testa.mili. Ita dicit.in d. l. vxor. Si vero fœmina prosequať suorũ iniuriã,& masculus:& simul veniant ad accusandũ, ꝑferť fęmina. facit l. i.§. socrũ.ff.de posthu.ita dicit Sali.in d.l.vxor.Quãdo aũt nec masculus nec fęmina prosequitur suã, vel suorum iniuriã: & in casum in quo mulier posset admitti iuxta not.i l. qui de crimine.& qđ ibi Sali. Tunc si masculus aliàs est habilis,ꝑfertur.Si vero est inhabilis: tũc locus erit gratificationi. l.iii.§. si mulier.ff. de libe.homi.exhiben.Ita dicit Sali.in d l.si
17 vxor.†Sed aduertas, quando tũc admittitur mulier ad accusandum,debet se subscribere ad pęnam talionis,alias non admitteretur. l. de crimine.C. qui accus.non poss. qđ fallit ẽt in casibus notatis ꝑ gl & Bar.in l.ii.ff.de accu. vbi mulier admittiť ad accusandũ:licet nec suã,nec suorũ iniuriã prosequať.& ꝑ gl.in d.l. de crimine. & ibi Bald. Ang.ibi, addunt ad gl.tres alios casus. vide licet,in crimine hæresis.l.manicheos.C. de hære.& c.vergẽtis.extra eo.tit. Itẽ in crimine sacrilegii.l.si qs in hoc genus.C. de pisc. & cleri.& ii.q.i.in primis. Itẽ in crimine simoniæ: l.si quẽquã.C.de episc.& cle. Itẽ qñ pastor ecclesiæ dilapidat bona ecclesiæ: vt extra de simonia.c. licet hely. quos casus ẽt enumerat Spe.in tit.de accu in fi. & Sali.in d.l.de crimine in qbus casibus nõ tm̃ fęmina,sed qlibet admittiť.excepto inimico capitali:vt ĩ c. ꝑ tuas.& ĩ c.licet hey.extra đ si.
18 AVGVSTI. †Tu aũt in hac materia adde,ꝙ Gand. in tra.malefi.sub rub.qui accusa.non pos.ibi in princ. ponit aliquos casus, in quibus fęmina potest accusare, & ibi dicit,

cit, ꝙ licet in crimine falsi possit accusare fœmina: hoc verũ in crimine falsi, vbi falsitas circa testamētum est cōmissa. in alia falsitate nō, ꝑ tex. in l. si per te. C. de fal. & vide Spec. in ti. de accusatore. in i. parte. in §. viso. in versi. itē ꝙ est mulier. qui enumerat nouē fallētias, vbi mulier pōt esse ĩ iudicio criminali accusando. Et de materia vbi tex. & glo. xv. q. 4. c. de crimine. & c. ex eo. & c. nō est permissum mulieri. & c. de certis causis. & c. vxor. & tex. gl. & Arch. ibi, enumerantes aliquos casus, ii. q. i. c. ꝓhibent. §. mulierē. & Spe. & Arch. enumerant illos casus in hæresi, in simonia, & ĩ aliis &c. quos enumerat Ang. in l. ii. ff. de accu. Nec est verũ ꝙ Ang. enumerauit illos casus ĩ d. l. de crimine, & in d. l. vxor quia ibi nihil dixit. Et in hoc reprehēdo do. Ang. hic, & ibi dicit Ange. in d. l. ii. ꝙ licet de crimine ꝑlati dilapidātis bona ecclesię mulier possit accusare: vt voluit Spec. in d. versi. §. viso hoc debet limitari, qñ ille ꝑlatus est superior suus. Nā interest eius tunc bona non dilapidari. Adde ꝙ inquātũ supra dictũ est, quòd fęmina tenetur se subscribere ad pęnā talionis: hoc verũ est de iure ciuili. Sed secus est de iure canonico. Ita voluit Io. Fa. insti. de susp. tut. §. consequens. & allega. Hostien. in sum. de accu. §. q̃s possit. Et de hoc vide gl. in terminis. xv. q. 3. c. de crimine. & ii. q. i. §. mulierē.

H i e r o. In hac materia, inquantũ Augu. dicit, ꝙ de iure can. mulier in casibus in quibus admittitur ad accusandũ non tenet se subscribere. Adde quòd istā opi. tnet glo. in summa. ii. q. 8. & gl. in c. super his. de accusatio. & hæc opinio cōiter tenetur à canonistis. cum qua concor. Guid. de suza. & Albe. in l. de crimine. C. qui accusare non possunt. Item, inquantũ ponũt hic Ang. & Augusti. casus in quibus mulier admittitur ad accusandum. Adde quòd ꝑ Barb. in c. communia. de offi. deleg. col. v. ver. ego adduco &c. approbat dictum Bal. in l. i. col. xii. versi. sed an cōmater &c. vbi vult, ꝙ cōmater possit accusare occisorē compatris sui. his fundamentis quibus & Bal. Itē circa istos casus, quos hic in fine enumerat Ange. vide Vitalinum idem tenētem in rubr. de priuatis delictis. Præpo. in c. prohibentur. 2. q. i.

19 *Accusatus etiam de crimine publico, prohibetur accusare suum accusatorem.*

19 A n g e. † Secundo, prohibet accusare, et de publico crimine, accusatus suũ accusatorem. l. negāda. C. q̃ accus. nō pos. & credo ꝙ ista sit ratio quā assignat iuriscōsultus ĩ l. is q̃ reus. ff. de publ. iudic. videlicet, ꝙ nō relatione criminis, sed innocētia reus debet purgari. Ita vult Cy. ĩ d. l. negāda. Nā ante nomē receptũ rei inter reos, pōt ēt suũ accusatorē accusare. Sed post suũ nomē receptũ inter reos, nō: vt habet in d. l. is q̃ reus. & ĩ d. l. negāda. & est ratio, quia qñ fit ante nomē rei receptũ inter reos, vr̃ iniuria habita ex accusatione de eo facta propulsari incontinenti, quod licet. l. vt vim. ff. de iusti. & iure. Sed qñ vellet accusare post nomen suũ receptum, videtur magis facere ad vindictam, & sic non licet. vt not. in d. l. vt vim.

A v g v s t i. Sed aduerte, quòd iste est maximus passus, an accusatus possit accusare suum accusatorem, & quando dic vt infra dicam in istamet glo. post d. Ang. vbi in terminis examinabitur ista quæst.

H i e r o. Tu in hac. q. vide quæ infra dicam, in ver. quæro an accusatus. nu. 63.

20 *Accusare non ꝑmittitur quis nomine alieno.*

20 A n g e. † Tertio, non admittitur ad accusandum qui facit, siue accusat alieno[a] nomine l. ii. C. qui accusa. nō poss. & per cōsequens ꝓcurator, curator & actor administratorio nomine accusare non possunt, ut ibi. & idem in syndico vniuersitatis, syndicario nomine: vt dicit ibi Salic. in versi. extra glo. quæro. Quādo ergo volunt admitti, debent accusare proprio nomine, ad vtilitatē tñ sui dñi, & principalis: vt ibi dicũt doc. & Bar. in l. ii. ff. de accu. in §. i. vbi Bart. dixit, ꝙ cautela est quòd tutor dicat, talis tutor accusat: quia si repetitur, tutorio nomine, satis est. l. si post mortem. in prin. ff. quando ex fa. tuto. Si proprio nomine debet accusare. intelligitur vt debet, sed ista cautela nō placet: quia eo ipso ꝙ dicit, talis tutor, & sic facit mentionem de officio: videtur facere in dubio, tutorio nomine: vt est casus not. in l. si. ff. de instit. & allegat rationē ex parte rei, ne iudicia fint elusoria: q̃a si ꝓcurator, vel defensor succũberet, reus aufugeret. Itē ex parte actoris: quia ipse debet subire pœnā talionis, & detineri carceratus, qđ nō possent esse. Itē, quia diligentius facit causam suam per se, q̃ per alium. de quo per Bar. & Imo. in l. pen. §. ad crimen. ff. de publi. iudi.

ADDI-

ADDITIONES.

a ¶Nomine alieno. Adde tu qñ quis possit accusare, nomine alieno. & vide Ant. de Prato vete. in d. consi. pe. supra allegato, in consiliis Barba.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde, ꝙ ista cõclusio videtur falsa, ꝙ tutor non possit accusare nomine pupilli, est tex. in l. polla. C. de his qui. vt indignis. Sed Bal. ibi videtur transire cum opi. Bar. tenentis ꝙ poterit accusare, sed suo nomine, ad vtilitatem tamen pupilli, & ita voluit Ioan. And. in c. delictus. extra de simon. & Imo. & An. in l. pen. §. ad crimen. ff. de publi. iudi. Vide tamen Gand. in tracta malefic. in rub. quis possit accusare, & quis non. in ver. item accusare vetantur tutores. qui idem tenuit. Limita tamen hoc non procedere in personis illustribus, qui per procuratorem poterunt accusare nomine proprio, per. l. fi. C. de iniuriis. Et ibi subdit Gandi. hoc procedere, quãdo imponeretur pœna à relegatione supra: secus à relegatione infra: quia non habebit locum dispositio legis. ii. C. de accusa. quia procurator etiam nomine alieno, poterit accusare, per ea quæ habentur in d. §. ad crimen. & tene menti. Ioan. Andr. in c. dilectus. de simo. qui dicit, ꝙ communis est sententia legistarum, ꝙ syndicus vniuersitatis nõ poterit accusare syndicario nomine. sed opus est quòd suo nomine accuset, ad vtilitatem tamẽ vniuersitatis. De qua tamẽ materia, vide dicta Bart. in d. l. 2. §. i. in fin. ff. de accu. & Bald. & Ang. in d. l. 2. C. qui accusare. vbi Ang. no. loquit. & Ang. & Imo. in d. l. pen. §. ad crimen. ff. de publi. iud. ibi. 8. fallit in causa vniuersatis. & vide Gãdi. sub ea dẽ rubr. in ver. Sed hic q̃ro, nũquid vniuersitas q. tenet ipse ꝙ syndic⁹ vniuersitatis, proprio nomine vniuersitatis poterit accusare.

HIERO. Inquantũ August. dicit referẽdo Ioan. Andr. in c. dilectus. de simo. extra, quòd vniuersitas non põt per syndicũ accusare syndicario nomine, sed proprio, ad vtilitatẽ vniuersitatis. Adde ꝙ hęc est cõmunis senten. legistarum. Adde ꝙ hãc ẽt dicũt communem Henricus Boyc, & Pet. de Ancha. in d. c. dilectus. de quo, q̃a melius q̃ alibi discussit. q. istã do. Vianensis de pasci. pauperis. ibi per plura fundat cõmunẽ opi. ad eum me remitto, in q. sua ordinaria nu. 67. incipi. vniuersitas Bazani. à quo quãplurima fundamenta habuit Sali. in d. l. 2. C. qui accusa. non pos. et aduerte, quia quãplures doct. dicunt simpliciter, ꝙ vniuersitas põt accusare per syndicũ. & ita dicit Ange. in l. pen. §. ad crimen. hic allega. & Bonifacius vitelinus, in tracta malefi. in rub. de procu. col. 3. versi. sed nunquid. q. a debes intelligere secundum prædictam communẽ opi. Et an & quando vniuersitas possit accusari & puniri: vide late doct. in d. c. dilectus. vbi Hẽri. facit vnam longam dis. & circa accusantes nomine alieno: vt tut. cura. &c. vide Vital. in d. tra. rub. de his qui accu. non pos.

21 *Accusare non permittitur, qui expresse vel tacite renuntiauit accusationi.*

21 ANGE. † Quarto principaliter non admittitur ad accusandum qui renunciat b expresse, vel tacite accusationi. l. accusationẽ. C. qui accus. non pos. l. si ea. eo. tit. Et est ratio, propter varietatem & inconstantiã eius euitandam: vt l. in causæ. in prin. ff. de procura. De hoc tamen an possit renuntiari & an valeat renuntiatio: not. Bart. in l. maritus. §. si negauerit. ff. de adult dic vt ibi infra dicetur, ex quibus verbis inducatur repudiatio vel non: no. Salic. in d. l. si ea.

b ¶Renunciat expresse. Adde tu circa hoc, & vide Barb. in consi. lxij.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde ꝙ vera est ista cõclusio, ꝙ ille qui renuciauit accusationi, non põt postea accusare. Limita hoc verum vbi accusatio fuit ꝓposita, & postea secuta est renũtiatio. Sed vbi nunquam fuit proposita accusatio, licet quis millies renuntiaret accusationi. Tamẽ postea poterit accusare. tex. est, & ibi Bart. in l. iii. §. si his. ff. de sepul. vio.

HIERO. In hac. q. reperio quandam notabilem distinctionem Petri de bella perti. Cy. & Alberic. de rosa. in d. l. accusationẽ. & Henr. Boyc eã approbãtem ĩ c. crimina de collu. detegen. ꝙ aut quis admittitur ad accusandũ vna cõsideratione, vel vno iure tãtum: vt quia vnus de populo, & sic ratione pub. interesse tm̃, & tunc si desistit, seu renũciat, non potest amplius accusare. & sic intelligitur. l. accusationem. hic allegat. aut admittitur duplici iure, vt puta ratione iniurię sibi, vel suis illatæ, & tanquam vnus de populo: & tunc, aut renunciat accusationĩ vtroque iure, & tunc neutro iure amplius admitte-

admitteretur: vt in d.l.accusationē. & in l.si maritus §. si negauerit de adult.ff.aut renūciat vno respectu tantum: & tunc alio respectu admittetur, & sic intelligatur tex.in l.4. §.si is.ff.de sepul.viol. & hoc ꝓbať à simili. ff. de succes.edi.l.i.§.quibus.& §.sed videndum.in dubio tamen alio non apparēte, videtur renunciasse vtraque consideratione. arg.l.in plurium.in fi.& l.nec is qui. §. hæres.& l.illud.ff.de accqui.hæred.& hoc dicunt esse valde notandum, & cū hac di.dicit ibi Sal.ꝙ multi pertranseunt, licet ipse velit ibi eam impugnare, quam tamen dicit in se continere veritatem. Item reperio, ꝙ Ang. in d.l.accusationē refert Bar.dixisse, ꝙ in casibus in quibus licitum est transigere de cetero renucians nō auditur, alias admittitur per l.trāsigere.C.de trāsa.vbi vero nō licet, tunc si renunciat ante accusationem propositā, & ab alio est præuentus, similiter nō admittitur, per tex.in d.l.3. §. si is cuius.de sepul.vio.secus si non sit pṽentus, vt ibidē: ꝙ fallit in crimine adulterii: vt in d.§.si negauerit.in l.miles.§.socer.eod.ti. ꝙ intelligit, ibi Ang.quādo simpliciter renunciauit, per dist. Pet. secus si negasset se accusaturū ex vno capite: q̄a ex altero admitteret, ꝑ supradictā distinctionē, & ꝑ d.§.sexaginta, & ꝙ dictū est, ꝙ fallit ī adulterio, ītelligit Ang. in vnō casu tm̄, qn̄ scilicet q̄s negat se de adulterio accusaturū agit ciuiliter solū ad finē, vt adultera ꝑdat dotē.nā tunc eius odio q̄a nō erubuit ꝑponere commodum pecuniariū vindictæ domus suæ, introductū est, vt postquā se de adulterio negauit, ꝙ non audiať: & maxime cum primo protestatus fuerat, quòd volebat de adulterio accusare: vt ꝓbatur ī d.§.socer.Si vero renūtiat post accusationē propositā, non admittetur amplius ad accusandum, & hoc propter suspicionem & infamiam quam incurrit desistēdo, per.l. qui desistit.ff.ad turpil. & per d.l. accusatio quæ ita intelligitur, secundū Ange.& Bar.sed hoc intellige, quādo propria auto.desistit: secus tamē si abolitione impetrata, quia tunc poterit repetere accusationes intra xxx.dies secundum Ang.vbi, supra per l.libellorū.§.fin.ff. de accus.& cum opi.Bart.transit Alex.in l.iurisgentium §.si paciscar.ff.de pactis.& in d.l.transigere. C. de transa. Albe.tn̄ de rosa.in dicta l.transigere.ii.col.formať.q. an trāsiēs admittatur ad accusandū de crimine non obstante trāsac.& refert tres opi. Primā Gui. & Odof. tenentes, ꝙ nō. Alteram Iac.de are. Oldr. Cyn.& cōmuniter Mod.tenentiū ꝙ sic, sequendo opin.Io. approbatā à gl. in l.iurisgentium.§.si paciscar.ff. de pactis q̄ se fundat per d. §. si is cuius hoc tn̄ intelligentes, qn̄ ante inchoatā accusationē fuit facta trāsactio: & in quolibet crimine pub.sanguinolento vel non: & hoc ne melioris cōditionis sit magis delinquens q̄ minus, contra l.diuus.de offi p̄si.ff.& l.presbyteri. de episc.& cle.C.ꝙ esset si, vbi pœna sanguinis nō ingeritur, ibi admitteretur: & vbi pœna sanguinis ingeritur, non admitteretur. Tertia opinio est quorundā, quā sequitur ipse Alb. concor.opi.ꝙ aut transactio nō tenet: q̄a cōtra formā.l.transigere. & ꝙ tunc trāsigens posit contrauenire, cū trāsactio facta fuerit cōtra legē, aut trāsactio tenuit: q̄a facta, secundū formā dictæ legis, & tunc trāsigens pro suo priuato cōmodo, nō posit sic contrauenire & ꝙ ita ꝓcedit opi.Gui.& Odo. pro vindicta tn̄ publica, posit sicut quilibet de populo. & ita procedat opi.Iac.de Are. & sequaciū.Et si ex p̄dictis poteris colligere q̄ magna sit confusio circa veritatē huius q.quid ergo dicēdū? Mihi autē vr̄ concordando opi.sic posse distingui, ꝙ aut sumus in casibus in quibus licita est trāsactio, aut nō. Primo casu subdistingue: aut renūciatio fuit facta ante accusationē propositā, & tunc opi.Bar.Ang.& Alex. habes in d.l. transigere.in primo mēbro: intelligēdo eā, secundum dis.Pet.& sequaciū: aut post propositam accusationem: & tunc renuncians repellatur, propter suspicionem & infamiā quā incurrit desistendo, per l.accusationē. & per l.qui desistit.ff.ad turpil.Secundo casu prin.distingue vt supra, secundum Bart. Ang.& Alex.de quo vide Abba.& Mod.in c.veniens.de accu.extra.Et ex his colligitur male dixisse, hic Aug.quod vbi nunquam fuit proposita accusatio, licet quis millies renūciasset accusationi, quòd poterit postea accusare, per tex.& ibi Bar.in d.§.si is cuius quia debet intelligi, vt supra dictū est. Sed quæro, an de iure canonico detur potentia pœnitendi postquā quis accusationi renunciauit? Ang.mouet.q.in d.l.accusationē, sed non decidit.remittit se ad Ioan.Andr.ca.ii. de collu.detengen. vbi videatis docto.

22 *Accusare fratrem suum frater non potest.*

22 ANGE. †Quinto, repellit frater fratrē accusare. l. si magnū. C. q. accu. non pos. Ratio est pp coniunctionē sanguinis, quæ est immutabilis. l. ius sanguinis. ff. de reg. iuris. q̄ et pacto, & voluntate partium tolli non pōt, vt l. ius agnationis. ff. de pact. q̄ est verū in magnis delictis. Sed in leuibus, permittitur acus. vt in l. sororem. C. qui accusa. non poss. Et hoc idem erit in fratre naturali tantum: vt no. Sal. in d. l. si magnum.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde qđ dixit Gand. in tractatu malefi. sub rubrica, quis possit accusare vel non, in vers. item frater non auditur. Qui limitat prædicta, q̄ verum est, frater non admittitur in capitali crimine accusare fratrem a nisi prosequatur suā vel suorum iniuriam: quia tūc admittitur, sicut dr̄ de matre. in l. propter. & in l. si sororem. C. qui accusa. non poss. & ad hoc idem allego Spec. in tit. de eccusatore §. i. in ver. item quòd est frater.

ADDITIO.

a ¶Fratrē. Adde tu nec soror fratrē quia appellatione fratris, venit soror. ita Fulgo. in suo cōsi. cvij. & de fratre naturali Adde & vide Petr. de Ancha. in consi. lxxxvii. vbi quod statutum, q̄ inter fratres fiat cōpromissum, cōprehendit fratrem naturalem: quia est eadem rō. Ber.

HIERO. Cum istis concor. Vitalinus in tracta. malefi. in rubri. de his qui accusare non possunt. Ang. & Albe. in d. l. si magnū. vbi Sali. extendit ad fratrem naturalem tātum: quia dicta lex magis respicit naturalitatem. arg. l. ponentes. ff. de in ius vocan. & l. tutelas. de cap. domi.

23 *Accusare non potest ille qui est infamis.*

23 ANGE. †Sexto, ab accusatione repelit b infamis. b vt C. qui acc. nō poss. l. qui criminis. Ratio est pp præsumptā calumniā qa qui semel malus &c. l. Cassius. ff. de senato. Vel est ratio, scđm Cy. ibi: quia si ille qui accusat non probaret, perdit æstimationem & famā. l. fi. C. de accu. Sed ille qui est infamis, iā amisit. l. cogitationū. §. i. ff. de variis & extraor. crimi. l. i. C. de vt intra certū tēpus. In certis tñ casibus admittitur. l. famosi. ff. ad leg. Iul. maie. q̄ intelligit, s̄m glo. in l. q. iudicio. ff. de accu. Et dicetur infra in gl. super verbo (Tu hai tradito la tua patria) & in ver. (quis possit accusare de hoc crimine.) intellige ī infame infamia iuris, non facti tm̄. l. qui accu. in prin. ff. de accu. vbi Bar. & l. infamē. & ibi Bar. ff. de publi. iudi. & Sali. & doc. in lege criminis. C. q. acc. nō pos. & Ang. & Imo. in l. is qui reus. ff. de publi. iud.

b ¶Infamis. adde tu & vide circa hoc. d. Alex. cōs. xj. & qđ possit facere iudex vigore lati arbitrii. vide Per. de Anch. in cōs. cxlvi. Ro. cōs. ccxlvii. & Alex. consi. xlj. v. velu. & vide Anto. de Prato veteri in consi. supra sepius allegato qui dicit, quod est arbitratrium iudici an velit admittere infamem infamia facti accusandum Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac mária adde quæ dixit Specu. in tit. de accu. in iii. parte. §. tertio videndum est. in ver. infamis autem & criminosus. qui dixit, q̄ isti infames, scđm canones, repelluntur ab omni accusatione. ii. q. vii. c. quęrendum. & c. si qui sunt. & vide in c. infames. vi. q. i. & eadē causa. & q. c. cui crimen. & ii. q. i. ca. in primis. versus finem. Sed latius de materia vide per Spec. in tit. de accu. in i. parte. §. i. ver. item qui est infamis. qui ponit de his q̄ infames ipso iure vel per sententiā, vel infamia facti: an repellantur ab accusatione, & ibi dixit Spec. q̄ non reperitur ī iure, q̄ infames infamia facti repellātur ab accusando. Arguit tamē postea contrariū & ibi ponit multas fallentias, vbi infamis poterit accusari. & ibi vide an infamis possit infamem accusare. & de materia per Bal. C. qui acc. in rub. quòd omnino adde dictum do. Abba. in c. i. extra. de acc. qui aliqua noua adducit, an infamis infamia facti repellatur ab accusando. & dicit Bal. in l. neminē. C. de incest. nup. quòd ille qui habet vnam vxorem, & vnam concubinam, est infamis ipso facto, & non admittitur ad accusandū de pub. iudicio, seu crimine. Idem, qui habet duas concubinas. quia infamis ēst, vt voluit gl. secundum eū, in authē. qui mo. na. effi. legi. §. fi. quod notu scholaris, qui aliquando habes tres in domo. Limita tamen prædicta & tempera, nisi iudex haberet arbitrium procedendi de iure, & de facto: quia tunc infamis, vel alias criminosus, vel non legitimus accusator admitteretur: per ea q̄ dixit Bal. in l. vbi pactū. C. de transact. p illā glo. ibi. in vlt. col. in fi.

HIERO. In hac materia faciamus tres cōclusiones. Prima cōclusio, & cōis, & indubitata, tā d̄ iure can. quā ciuili. Infamis infamia

famia iuris repellitur ab accusando.c. infames.vi. q.i.c. quærendum.ii.q.vii.l. qui accusare.ff.de accu. vbi Bar. Secunda conclusio, q de iure cano. infamis infamia facti repellitur ab accusando, ita gl. & cõmuniter cano.in c.i.de accu.cum concor. de quibus ibi per doct.Tertia conclusio, q de iure ciuili infamis infamia facti nõ repellit.& hãc tenent Bar. & Alb.q refert et eã tenere.Rofre.in suis libellis iuris cano. in rubri. repelluntur ab accu.&c.Boni. Vitalinus in tract. malefi.in rub.de his q accu. non pos. Abb. Maria.& Soc, & Ioã.de Imo.in d.c.i.& hec vr cõis oppi. attẽto q de iure ciuili infamis infamia facti repellit à testificando,secundũ cõem sentẽtiã doc.in l.i.C. de sum. trinita. vbi late p Mod. cũ ista duo,s. testificari, & accusare parificent, vt volunt cõiter doct. in c.de cætero.de testi.licet do.Ant. quẽ sequunt ibi Fely. & Are.voluerit, q de iure ciuili sit in arbitrio iudicis repellere infamẽ vbi specialiter non est determinatum.

24 *Accusare non permittitur excommunicato.*

24 ANGE. † Septimo, repellitur ab accusando excõmunicatus, p p periculũ participationis c.pia extra de exceptio. lib.vi.

AVGVSTI. Sed adde, quòd ille text. nõ loquit in criminalibus, & casu quo loqueret in criminalibus. Tñ secundũ glo. in d.c.pia. in versi. cõmunibus. ibi excõicatus repellitur ab actu iudiciali quoties de proprio commodo excõmunicati tractaretur: nihilominus nõ dubito, quin excommunicatus repellat ab excusando. ita allego Specu.dixisse in tit. de accusatore. in i. parte.§. i.Item quod est excommunicatus, vel anathematizatus.& Bald.in rubr.C. qui accu.

HIERO. Pro ista opin. facit bñ text. in c.illud de cle. excõmu. & per quẽ docto. post Abb.in d.c.pia ponunt regul, q omnis actus q sine cõmunicatione alterius nõ pcedit,est interdictus excõmunicato.Item pro ista opi.videtur etiam bonus text. in c. intelleximus.de iudi. iunctis his quæ ibi notantur extra, vbi regulariter prohibetur, excõmunica.esse in iudicio, & hoc expresse tenet Vitalinus in tracta.malefi. in rubri. de his qui accu.non pos.vbi ponit de excõmuni.suspenso,& interdicto.

25 *Accusare non potest qui habet duos accusatos.*

25 ANGE. †Octauo, repellitur qui habet duos accusatos.l. cũ rationibus.C. qui accus. nõ pos.& est ratio p p turpẽ quæstum euitandũ,vt dixit tex.in d.l.hos accusare.ff. de accu.si tñ habet plures accusatos, tenet processus si non opponat. Fallit in crimine adulterii:vt no.Bar. in l.hos accusare.§.l. ff. de accus.& Salic.in l.cũ rõnibus.C. q accu.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia ad de Gandi.in tract. malefi. sub rubri. q pñt accusare,& qui nõ,in versi. Itẽ qui duos accusauit. qui limitat pdicta, quòd licet ille q duos accusauit, non possit tertium accusare.Tamen hoc non militat vbi suã vel suorum iniuriam prosequeretur: quia poterit plures accusare. Et dic, q de hoc est tex. in d.l.cum rationibus. Adde tñ, quòd isto casu

a quãdo diuersa sunt delicta, tamẽ i eodẽ libello nõ poterit qs accusare tres vel quatuor, etiam si prosequatur suam vel suorũ iniuriã.Ita dixit Ang.l.i.C. si reus vel accusator mortuus fuerit. & ibi Ang. approbat dicta Bart.in d.l.hos accusare.§.lege.an aũt eo casu quo quis accusat plures. cũ nõ possit,teneat iudiciũ si nõ opponat:adde Bart. in d.l.i.§.accusationem.ff.ad turpil.qui hoc idem voluit. Et de ista materia per Specul. intitu.de accusa.§.i.in versi.Itẽ opponit q nõ potest.Et alias limitationes vide p Bar. in d.§.lege.Et per Salice.post doc.in d.l. cũ rationibus. & per Ange.in d l.i.

ADDITIO.

a Diuersa delicta. Adde tu quod Rom. in consi. ccxl.dicit,q cõmunis opi.est., q quis ex diuersis delictis nõ possit plures eodẽ libello accusare. B.

26 *Accusatio non conceditur alumno contra suum nutritorem.*

26 ANGE. †Nono,repellitur, alũnus. l. iniquum.C.qui accu.non pos. Et est ratio quia iniquitas & ingratitudo beatũ hominem esse nõ sinunt: & ingratitudo desiccat fontẽ pietatis.facit leg.si nõ sortem.§. libertus.ff.de condi.inde.

AVGVSTI. Tu adde & intellige præmissa, vbi nutritus vellet accusare suũ nutritorẽ,qa nõ põt:sed ibi nõ dr, q alumnus nõ possit accusare eum quem nutriuit: sed contra:& ita intellige.d.do. Ang hic. Limita tamen prædicta, nisi nutritus vellet prosequi suam vel suorum iniuriam: quia poterit

rit suum ~~alumnum~~ accusare. Ita not. dixit. Ang.d.l.iniquum.

HIERO. Circa limitationē quā ponit hic Aug.dic, ꝙ idē tenet. & ibi Sal. vbi & q̄rit. sed an hoc locū habeat ī delictis magnis ꝙ vr̄ ꝑ ea quæ dicta sunt supra de fratre.

27 *Accusare ꝓhibentur serui familiares & liberti.*

27 ANGE. †Decimo, ꝓhibent serui, familiares, b & liberti accusare dominū, vel patronū, vel eorū hæredē extraneū: vt l. pen. & fina C. qui accusa. non pos. Et est ratio: quia non est permittendū his, qui calcaneū dirigunt contra dominum vel patronum. l. ii. C. de libertis & eorum liberis. Et intelliguntur familiares, & etiam non sunt conducti propter mercedem. Sed familiares intelliguntur, secundum communē vsum loquendi: vt not. glo. in c. ex literis. de accu. facit l. fina. §. si qua. C. de his qui ad eccle. confugi. & not. Sali. in l. si quis ex familia. C. qui accus. nō pos. ꝙ est verum, nisi in crimine læsæ maiestatis & heresis: & aliorum quæ habentur in l. lis certis. ff. de iud. & ita habetur in d. l. si quis. & ibi Salic.

b *Familiares. Adde circa hoc: & vide etiā Old. in consi. lx. in v. volu. Ber.*

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia ad de Gandi in tract. malefi. sub rub. q. accusa. pos. in ver. Item repelluntur filii, liberti, & homines familiares: & vide Specu. in titu. de accu. in i. parte, in §. i. in versi. itē, ꝙ est libertus, vel beneficiatus: per cuius dicta poteris limitare prædicta: & vide text. & glo. & ibi Bar. in l. hi tamen. §. liberi. ff. de accu. per cuius dicta limitantur etiam prædicta: & quid econtra. Vide etiam per Specu. in loco supra allegato: vbi bonos text. allegat in ista materia. Item adde & limita secundum Ioann. Andr. Abb. & docto. in c. nulli. extra de accusa.

HIERO. Circa hanc materiā vide late doct. in d. c. nulli. vbi Felynus ponit. iiii. limitationes, q. tex. intelligitur in familiari criminoso, secundum communem intelle. de quo vide Phil. Decium in c. dilecti. de except. extra. col. iiii. in medio.

28 *Accusatio est prohibita militibus.*

28 ANGE. †Vndecimo prohibentur milites, in l. non prohibentur. C. qui accusa. non poss. & est ratio: quia militaribus exercitiis operā dare debent: vt l. milites. C. de procu. & ita in milite cœlestis militiæ, vt in clerico, ar. l. cōsulta diualia. C. de testa. & l. reperta. C. de epis. & cler. & facit gl. Bart. & Imo. in l. miles in prin. ff. de re iudi. & idem in milite causarum, & sic in doctore. Militant nanque patroni causarum, vt no. glo. in d. l. miles. & facit. l. aduocati. & l. fori. C. de aduo. diuer. iudi. sed Sali. in d. l. non prohibentur dicit, ꝙ in militibus nostri temporis nō est prohibitū accusare, etiā de iniuria aliena: quia non iurant, & non exercent stipendia, & vt plurimum negotiantur: vnde ī eis cessat ratio prohibitionis, & alleg. Spe. & Ioan. Andr. in tit. de accusa. §. i. ver. item excipitur. pro quo facit quod no. Cy. in l. i. C. de iur. & fact. ignor.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia ad de Gand. in tract. malefi. sub rubr. qui accus. pos. in versi. itē milites prohibentur accusare. Qui militat, nisi suam vel suorū iniuriam prosequantur: quia tunc milites poterunt accusare. & de hoc est text. secundū Ang. & doct. ibi, in l. non prohibentur. C. q. accu. & alias limitationes vide per Specu. in titu. de accu. §. i. in versi. Item excipitur. & adde Bald. in rub. C. qui accu. non poss. in i. col. qui dicit, ꝙ ideo milites nō possunt accusare, quia debent suos ciues defendere, et castris insistere. & nō versari circa lites, nec esse terribiles inferioribus. Et ideo si recte ponderentur verba Bal. in militibus nostri temporis, qui non insistunt castris, non procedet hæc cōclusio. Quinimo allego tex. in c. prohibentur. 2. q. 1. vbi est tex. coniuncta glo. ꝙ ideo milites non possunt accusare, ꝓpter sacramentū quod recipiunt, ꝙ non euitabunt mortem dum creantur milites. Vnde cum hodie non subiiciant se huiusmodi sacramento: dico, ꝙ poterunt accusare. & hoc dicit tex. coniuncta glo. in l. qui accusare. ff. de accu. in gl. magna. An aūt ista hodie procedāt in militibus nostri tēpis, vt habeāt priuilegia militaria. Adde hic q̄ dicā infra in gl. super verbo, (fama publica. in vers. vi. quæro) quæ personæ possint torqueri &c.

29 *Accusare non potest pupillus.*

29 ANGE. †Duodecimo, ꝓhibet pupillus. l. i. & ii. ff. de accu. & est rō, ꝓpter fragilitatē ætatis, & carētiā intellectus. d. l. ii. §. pupillus. & ibi Bar. ff. de accu. Sed q̄d ī adulto? gl. in d. §. pupillus. secundū opi. Vgo. tenet, ꝓ

minor

minor xx. annis non posit accusare, sicut nec pót esse testis in criminali.l.testimoniũ. ff.de test.quia accusare, & testimoniũ ferre, à pari ꝓcedunt.l.qui cũ maior. §.i.ff.de bo. lib. & hanc partem tenent Doct. in d.l.ii &

a Bar.in d.§.pupillus.Sed hoc nõ placet[a] mihi:quia regula est permissiua,ꝙ cuilibet ꝑmittitur accusatio, nisi expresse reperiatur prohibitũ.l.qui accusare.ff.de accus.sed solum pupillus reperitur ꝓhibitus:vt d.§.pupillus. igitur &c. Nec est bonum simile qđ faciunt de testimonio:quia quod minor xx. ann.non posit esse testis. est exorbitans à iure cõi:cũ pubes regulariter posit esse testis:vt ibi nota.ergo non debet trahi ad exẽplũ.l.quòd vero.ff.de legib. & maximè qñ est diuersa ratio. Nã multi prohibẽtur esse testes, q nõ prohibẽtur accusare,ꝑꝑ præiudicium quod magis infertur cum testimonio,quàm per solum accusatorem.facit l.iii. ff.de testi.coniuncta l.ii in princ.ff.de accus. & pro hoc facit glo.not. in §.consequens.in gl.ii.instit.de suspe.tut. & in hac quæstione vide late per Sal.d.l.ii. C.qui accus.nõ poss. in vers.expeditis igitur. & pro ista parte vř casus in l.clarum. C.de auto.ꝓstan. vbi loquitur siue accusent, siue accusentur. & tñ quos simpliciter vocant minores xxv. ann. postea vocãt pupillum,& adultum,vt clare comprehendat minorem xx.annis:

ADDITIO.

a ¶Sed hoc non placet. Adde Alex.in d.§.si pupillus.& Bald.consi.lx. in v.vol. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde dicta Bar.in l. qui accusare. ff.de accu. & per Imol.& Ro.in l.de pupillo. ff.de op. noui nunc.per Spec.& Ioã.And. in titu. de accusa.§.i.vers.quid de pubere.& per Bald. in rubr.C.qui accus.in iiii.col. & per Sal.in d.l.clarum.C.de auto.præstan. qui tenet cõtra cõem sententiam.& idem fecit Ange.in l.ii. C.qui accus. & in l.iii.ff.de accusa.& per Ang.in l.propter insidias.C.qui accusa.non poss.& no.ꝙ Spec.in loco supra alleg. limitat prædicta.De qua limitatione dicendum est,vt per docto.in locis supra alleg.& latissimè posui materiã vltra docto. in collectis meis.in d.l. de pupillo. Tene tamen menti, ꝙ dixit Spe.in tit.de act.in vers. si autem sit maior.in ii.col. qui dicit ꝙ maior xiiii.ann. & minor xxv. poterit facere accusationem in spãalibus sine tutoris auto.Et adde Gãd. in trac.malef.in rub.q accu.poss.in vers. Sed q̃ro,nunquid adultus, qui dicit, ꝙ in crimine adulterii, & læsæ maiesta. adultus poterit accusare,aliàs nõ,& đ eo q hẽt xiiii.ann. vide Abb. in c.i.extra de acc.q nota.loquit.

HIERO. De hac etiam materia vide Vitali.ĩ trac.malef.ĩ rubr.de his q accu.non poss.col.ii.ĩ medio.& adde ꝙ maior xx.ann. ẽt si suã vel suorũ iniuriã non prosequatur, poterit accusare, secundũ glo.& Bart.in l.q accusare.de accusa.& hæc est cõis sententia Doct.quã latè prosequitur Alex. in l.in ꝓuinciali.§.fi.de ope.nou.nunc.col.ii.ver.sed dicas.de qua per Areti.post Abba. in c.i. de iudi.vbi Zanet. ẽt dixit cõem. Pupillus vero non admittitur, nisi suã,vel suorum iniuriam prosequatur, secundum cõem sñiam doct.vt s.per l.ii.ff.de accu.& tunc si infans accusat,tutor nomine suo, & se inscribit ad pœnã talionis:vt tenet Bart.in d.l.ii.si vero maior infante, & impubes, accusare põt,cũ auto.tuto.vt d.l.ii.& l.clarum.de aut.ꝓstan. de quo late Moder.post Abb.in d.c.i.

30 *Accusare non potest furiosus, surdus, mutus, & mentecaptus.*

30 ANGE. † Ex his potest inferri xiii. ꝙ ẽt furiosus repellitur ab accusatione. arg.l. fulcinius.§.adeo.ff.ex quib.cau.in pos.ea.& ẽt xiiii.põt inferri, ꝙ surdus,mutus,& mẽte captus.Et idẽ in ꝓdigo,& cæco, q isti repelluntur ab accusatione.ar.l.i.§.per casum. & §.cæcum.ff.de postulan. & instit. de curato. §.sed mẽtecaptus.& d.§.adeo.& l.is cui bonis.& ibi Bar.ff.de verb. obli. & in l.i.eo.tit. & ibi Bar. Et illud quod dixi de surdo, intelligendum est de eo, qui nihil penitus audiuit.Secus si esset surdaster, qui posset exaudire:vt not.in l.discretis.C.qui test.fac. pos. tunc iste potest accus.d.§.per casum.& arg. l.i.in fi.ff.de act.& obliga. Quod tamen est intelligendum,si linguam habet expeditã. Si aũt lingua caret,licet exaudiret, credit ꝙ nõ admitteret ad accusandũ: quia posset exponere coram prætore.ar.l.i.ff.de postul.

AVGVSTI. Tu de his omnibus vide quæ vltra Docto.notaui in l.i.ff.de ver.obl. an isti æquiparentur pupillis, vel adultis, vel maioribus.dicit tñ Bal.in rub. C.qui accus. non poss.in prin.ii.col.ꝙ illi qui carent mẽte,vel intellectu,illi accusare non possunt.

HIERO.

HIERO: Circa hanc materiam adde, ꝙ do. Bar. in rub. extra de accu. volebat, quod stāte statuto, ꝙ quilibet posset accusare, ꝙ furiosus esset admittendus motus, quia vbi stultus vel furiosus facit actum quem facit sapiens, tūc valet id ꝙ facit furiosus, per no. per Io. And. in c. fi. de succes. ab intest. &c. sed do. Hiero. Zaneti. eius discipulus eum reprehendit, qa contra. d. c. fi. de succes. ab intest. quē vide in repe. c. i. de accu. sup rub. col. viii vers. vlterius q̄rit hic dn̄s meus &c. Itē adde, ꝙ eandē sententiā. s. ꝙ prodigus. surdus, mutus, & furiosus non possint accusare, tenet idē do. Ang. insti. de excep. in §. pterea. col. xiii. ver. iii. pdigus non pōt &c.

31 *Accusare non potest qui habet merum imperium.*

31 ANGE. † Decimoquinto, repellitur qui habet merū imperiū. ff. de accu. l. q accu. Et est ratio propter potentiā litigātis. Sed ego assigno aliā rationem hic, scilicet, quia si ipse esset falsus calumniator, non posset puniri pœna talionis, quia durante officio, cōueniri non potest. l. nec magistratibus. ff. de iniu. Nec carceratus retineri posset, vt necessario fieri debet. l. fin. C. de accusa. Quoniam conueniens esset ꝙ magnus magistratus retinerē in carceribus, ergo videns se succumbere durante officio cum nō pos-
a set interim conueniri [a], aufugeret, & sic pœna talionis non posset habere locum. igitur &c. vt l. adigere. §. quamuis. ff. de iure patro. Nam etiam durante officio conueniri potest. d. l. nec magistratibus. facit ꝙ no. Barto in simili. in l. penul. §. ad crimē. ff. de publi. iudi. Ex quo sequitur, ꝙ minor magistratus potest accusare, quia in eo cessant prædictæ rationes, igitur, &c.

ADDITIO.

a ¶ Cōueniri. Adde tu quod de delictis factis in officio possunt conueniri, ita Ro. in consi. cccxv. Item potest officialis perpetuus per superiorem syndicari durāte offi. ita Bar. in l. nisi. §. si. de tute. & rat i. distra. Ber.

AVGVSTI. Tu adde ꝙ ista ratio domi. Ang. nō mihi placet, qa secūdū rōnem suā, sequereē ꝙ hodie posset magistratus habēs merū vel mixtū imperiū accusa. Ex quo de cōsuetudine nemo teneē se subscribere ad pœnā talionis, vt supra dixi. Adde tamē ꝙ Spe. in ti. de accu. §. i. vers. itē qđ est magistratus. dicit, qđ nec præses prouincie, seu iustitiarius, seu seneschalus, possunt accusare nec accusare, nec accusari qui habet cognitionē mixti vel meri imperii, & alii officiales de quibus per eum in tit. de iurisdi. omni. iudic. Limitat tamen prædicta Specu. quia dicit qđ hoc nō procedit vbi pater inueniret magistratum talem cū filia sua, quia poterit accusare, quia ipsum magistratum, isto casu, poterit occidere, vt est tex. in l. marito. ff. de adulter. Minores autem magistratus, vt sunt defensores, seu potestates ciuitatū, ipsi accusant & accusantur. l. quem admodum. §. si magistratus ff. ad l. aquil. & l. nec magistratibus. ff. de iniuri. Adde tamē, qđ ratio vera quare magistratus non possit accusare est illa, quæ est assignata gl. in d. l. qui accusare. in glo magna.

32 *Accusare non potest qui pretium accipit, vt aliquem accusaret, vel non accusaret.*

32 ANGE. † Decimo sexto, repellitur quā pretium accepit, vt aliquē accusaret, vel nō accusaret. l. qui accusare. ff. de accusa.

AVGVSTI. Tu adde dicta doctorū ibi.

33 *Accusare nō potest qui alias falsum testimonium præstitit in aliqua alia accusatione.*

33 ANGE. † Decimoseptimo, repellitur q alias falsum testimonium p̄stitit in aliqua alia accusatione, vt l. alii. pter. ff. de accus. Ratio est, propter suspicionem, quia p̄sumitur qđ sicut alias in alia accusatione falsum testimonium p̄buit, ita etiā proferat falsam accusationem, quia procedunt à pari: vt l. qui cum maior. §. i. de bon. liber. facit quod not. glo. in l. ii. §. i. ff. de accusa.

AVGVSTI. Tu intelligas istam conclusionem secundū doct. in d. l. alii propter.

34 *Accusatio est interdicta pauperi.*

34 ANGE. † Decimooctauo, repellitur pauper, vt l. nonnulli. de accu. & pauper est in isto casu accusandi, qui non habet quinquaginta aureos in bonis. Et est ratio, quia lex clare se declarat isto casu. Non autem statur isto casu arbitrio iudicis, vt alias regulariter fit: vt not. glo. in authē. præterea. C. vnde vir & vxor. Et ita dicit Bart. in simili. in l. si cōst. ff. so. ma. Et isto modo pauper repellit l. iii. ī prin. ff. đ te. qa ī accusatio-

ne procedimus prohibēdo, sicut in testimonio, vt not. in l. ii. ff. de accu. Et istud de paupere intelligas, nisi sit fidelis & diligēs: quia tunc posset accusare: vt est glo. ordinaria in d. l. nonnulli, & gl. ii. q. i c. prohibentur.

AVGVSTI. Tu adde Spec. in ti. de accu. §.
b i. versi. item ꝙ est pauper, [b] qui dicit quod ratio quare pauper repellitur ab accusando: est illa quia diues cū pecunia posset eū corrūpere. Si ita est ratio, sequeretur ꝙ vbi pauper accusaret alium pauperē, admitteretur accusatio, quia cessat illa pręsumptio, ꝙ accusatus cum pecunia posset accusatorē corrumpere. Sed illa ratio non mihi placet: & credo ꝙ melior sit ratio supra assignata, an autem illa limitatio sit vera, ꝙ si pauper est fidelis & honesta persona, possit accusare. Vide Abba. in c. i. de accusa. Et inquantum in alia materia quis dicatur pauper, tāgit hic do. Ang. allegando dicta Bar. in dicta l. si cōstante. Adde gl. & Domi. in c. ꝓhibentur. ii. qō. i. per Ioan. And. in addi. Specu. in titu. de suc. ab intesta. in prin. per Ange. post glo. in §. si vero absunt. in authenti. de hæred. & falcid. per glo. & Bal. in l. ii. C. quan. fisc. vel pri. per Archid. & Domi. in c. quo iure. viii. dist. per Bal. in l. si quis ad declinandum, in iii. col. C. de episc. & cler. per Bal. in l. paupertas. ff. de excus. tuto. per. do. Abba. in c. super his. extra de voto per Pet. de Ancha: & do. Card. in c. ii. de maledi. per Imol. & Abba. in c. Odoardus. de solu. per Imol. post Ioā. And. in c. quę in ecclesiarū. de constitu. per glo. xxi. q. i. in summa, per glo. Bar. & alios in authen. præterea. C. vnde vir & vxor. per glos. in c. i. de statu regū. in vi. per gloss. in l. sed si susceperit. §. i. ff. de iudi. per Bal. in authen. nisi breuiores. C. de senten. per glos. in l. illicitas. §. ne tenuis. de offi. præsi. per Archid. xi. q. iii. c. pauper. Et per Bald. in §. item propter litem institu. de excusa. tuto. per Ang. in l. mater & filii. C. qui bon. ce. pos. per Archid. vi. q. vlt. in §. actor. circa fin. per gl. in l. si quis argentum: in verbo donauit. C. de dona. & per glos. in l. paupertas. ff. de excu. tuto. Late per Ang. in l. si vero. §. i. ff. qui satisda. cog.

b ¶ Pauper. adde vltra ea quæ dicit hic domi. Ang. an pauper possit accusare. & vide per Petr. de Ancha. in consil. ccccxvij. incipien. plura ex prædictis. versic. quarta exceptio, & quis dicatur pauper in causa criminali & ciuili, per Alex. in consi. xv. in ii. volu. & qualiter paupertas probetur. vide Roma. consi. ccxlv. Et multa de paupertate. vide per do. Fran. Pep. l. repe. auth. pręterea. C. vnde vir & vxor. & adde ꝙ quando quis est pauper & subditus, licet fidelis, quod tunc non testificatur, ita Ro. in consi. ccclxxxij. Ber.

HIERO. De hac materia videatis latis. Zaneti. in in repe. c. i. de accusa. vbi multa cōgerit. colum. xl. versi. vltimo &c.

35 *Accusare non potest socius eiusdem criminis.*

35 ANGE. † Decimonono repellitur socius eiusdem criminis, vt l. si filium. C. de liber. cau. Ratio est: propter delicti participationem, quia non meam festucam oculi, sed tuam respice trabem. Et quia nil dolus doloso. l. viro atque vxore. ff. solu. matr. Quomodo autem repellens possit facere vt sociū ab accusatione remoueat, no. gl. in d. l. filium. & Bart. in dicta l. qui accusare.

c AVGVSTI. Tu autem [c] in hac materia adde Gandi. istā eādem cōclusionē tenuisse in tracta. maleficio. in rub. qui possunt accusare vel non. in versi. item qui est socius. & Bal. in rubr. C qui accus. & Spec. in ti. de accus. in prima parte. §. versi. item repellitur qui fuit socius. qui limitat prædicta. Nā dicit, ꝙ fallit in simonia ꝓ papatu habēdo commissa, allegat. lxxix. dist. c. si quis. Et fallit in crimine læsæ maiestatis xv. q. iii. c. nemini. & ī qualibet alia simonia, vbi esset eadem ratio c. licet heli. extra de simon. & crimine sacrilegii. ii. q. i. in primis, & in crimine falsæ monetæ. l. i. C. de falsa mone. & in mathematicis l. fi. C. de male. & mathema. & in aliis de quibus per eum. & vide Ang. affirmantem prædicta in d. l. qui accu.

c Tu autem in hac materia. vltra hic addita addetu Alex. in consi. cxxvij. in quarto volumi.

HIERO Circa hanc materiam addatis Vitalinum idem tenētem, cum fallen. de quibus per Augu. in tracta. malefi. in rubr. de his qui accu. non poss. post principium.

36 *Accusare non permittitur inimicus capitalis.*

37 *Accusatio quādo permittitur alicui, ubi alias nō permitteretur, puta in crimine hæresis, tamē capitalis inimicus non admittitur.*

36 ANGE. † Vigesimo, repellitur inimicus capitalis. arg. no. in l. labeo. ff. de arb. & in l. inimicitiæ. ff. de his q. vt indi. & ī l. iii. §. fi. & ibi

ibi per Barto.ff.de adimen.leg.& quod inimicus repellatur,tenet Bal.& Angel. in l. is qui reus.ff.de pobl.iud.pro quo facit auth. si dicatur.C.de testi.& c.cum P.manconella, de accusat. Sed Imol. in d.l. is qui reus. tenet contrarium de iure ciui. De iure autem cano. fatetur,quòd inimicus repellatur, & assignat rationem inter teste m & accusatorem,dic vt ibi per eum. Sed præcedens opi. seruatur, & communiter tenetur.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde,quòd miror,ꝙ doc.non viderint gl.in terminis, quæ decidit istam quæstionem in c.j. extra de accu. quæ vult, ꝙ inimicus nõ admittatur ad accusandum. Sed aduertas,quia Abb. ibi dicit,ꝙ hoc est verum de iure cano. sed de iure ciui.est secus. Et probat hoc modo, quia iure non reperitur, quod inimicus repellatur de iure ciui. ergo sibi est permissum accusare d.l.qui accusare. Ego credo inimicum posse repelli,intelligendo tamen vt dicit Spec. in ti. de accusa.in j.parte.in §.j.in versi. Item ꝙ est inimicus. quod nedum si est inimicus de præsenti,vel etiam si olim fuit inimicus, licet nũc non sit.iij.q j.c.j. Quæ autem inimicitia habeat repellere accusatorem, dicit Specu. ibi hoc arbitrarium esse, quia etiam in fraudem posset hoc asserere c.inquisitionis. de accusa.

37 & c.per tuas,extra de simo.† Tene tamen mẽti vnum singulare verbum, quòd etiam in casibus exceptuatis, vbi quis admittitur ad accusandum, vbi alias non admitteretur, puta læsæ maiestatis,hęresis, vel simoniæ.& similiũ, vbi non habiles admittuntur, ad accusandum, tamen capitalis inimicus non admittitur. Ista est sententia aurea Spec.in titu. de accus.in j. parte in ver.fi.in fi.qui ita dicit per text.in c. per tuas, de simon. De qua doctrina facit festum Angel.in d,l.qui accu.ff.de accu.& idem firmauit Spec. in titu.de accus.in iij.parte.§. ij.versi.j.

HIERO. Sed quæro, quid de teste producto contra me in causa criminali, an præsumatur inimicus meus, ad hoc vt repellatur ab accusatione? & breuiter dico, ꝙ sic,per tex.& ibi docto.vbi Anch.iij.not.in cap.cum P.manconella.de accusa.extra sed quid de aduocato, procura.vel fideiussore accusatoris? & idẽ est dicendum secundum Ancha. vbi supra, per text. in l.post legatum. §. his vero. ff. de his quib.vt indig, sed quid de iudice qui aliquem condemnauit ad mortem, an ex hoc inimicitia sit contracta cum fratribus & cognatis occisi,sicut si de facto occidisset,& videtur quod non, quia officij necessitate hoc fecit, & ideo debet esse excusatus, vt in d.l. post legatum. §.in omnibus. Item quia auto: legis, & ideo non tenetur pœna l.gracchus. C.de adulte.sed contrarium videtur verius, quia in inimicitia contrahenda, non consideratur quod verum & iustum est (vt patet in teste, qui licet verum dicat,præsumitur tamen inimicus) sed consideratur,quod potest animum ad iracundiam prouocare, licet possit illud fieri impune,& etiam cum præmio,vt accusare, testificari,& aduocare,& ita est casus not.in d.l. post legatum.§.his verbis.ff. de his quib. vt indig. & ibi Bart.& probatur in d.c. cum P. manconella.secundum Anch. ibi. Item inquantum concludit,ꝙ inimicus capitalis repellatur. adde quod istam opi. communiter tenent doct. in d.c.cum P.manconella.de accusa.quæ tamẽ conclu.procedit in inimico capitali, & non in quolibet odio,vt in auth.de testibus.§.fin.ita tenet Vincen.in c.repellantur.de accusa.quem ibi sequuntur communiter doct. vbi Ancha. Abb.& Aret. Sed qui dicantur inimici capitales. Respondetur secundum omnes vbi supra, possunt dici,qui contendunt de omnibus bonis vel maiori parte,vt in l.propter litis. de excusa.tut.ff.vel vbi agitur de statu personæ, puta quia aliquis minatus fuit mihi mortem, vel me criminaliter accusauit, vt in l. licet.ff. de arbi.de quo late Abb.& doct.vbi supra,& in c.oporteat.eod.tit.post glo.ibi.& no. quòd non refert à quo fuerit inimicitia causata, vt probatur in d.c.repelluntur.& ibi doctor. vbi Anch allegat no.in l. athletæ. §. dat remissio. ff.de excus. tuto. Item etiam aduertendum est,ꝙ illud quod dictum est de inimicitia capitali,procedit indistincte, vt in d.cap.cũ oporteat.& cap.accedens. de accu.& ita volunt ibi cõiter doct.in alijs autem relinquitur arbitrio iudicis,& ita procedit do.Spe.hic alle. & glo. quæ hoc idem tenet in d.c.cum oporteat, pro quo facit l.j.ff.de quæstio.§.cũ quis. vbi Bart. & Abb.in d.c.repellantur. Item est not.ꝙ dicta inimicitia extenditur vsque ad quartum gradum, secundum Anch. in d. cap. repellantur, per text. in l. si fœmina.C. ad Turpillia. & in l. lex Corne.ff. de iniurijs. & perpetuo est valde memoriæ commendandum in hac materia dictum Innoc.in c.cum I.& A. de re iudi.ꝙ non solum dicitur mihi inimicus,qui est inimicus capitalis, sed etiam ille qui habet causam inimicitiæ,licet ostendat contrarium, & de hoc dicto facit magnum festum Ro. in rub.ff.de arbi.col.vij. versicu. scias tamen. &

Anch.in c. statutum. §. cum vero, in quarto not.de rescrip.lib.vj.Bald.in c.si grauis. de cõfirma. vtili vel inuti. Item finaliter pro complemento huius materiæ est sciendum, quòd illud ꝙ supra dictum est, videlicet, ꝙ inimicus non admittatur ad accusandum, procedit etiam in notorijs, secundũ Ro.consi.cccxxiiij. incip.in proposita consultatione breuiter &c. & Alex.consi.cxxv.incip.visa inquisitione in fi.iiij.volu.per tex.singularem, in c. nulli episcoporum.in fi.iij.q. v.vbi idem tenent Hug. & Cardi.

38 *Accusatio interdicitur etiam filio emancipato.*
39 *Accusatio interdicta aliquibus personis, permittitur illis in octo casibus a Specu. enumeratis.*

38 ANGE.† Vigesimoprimo, repellitur filius etiam emãcipatus, pro leui in iniuria accusare patrem sed pro graui sic, si ciuiliter non potest agere l.hi tamen.in princ. ff. de accusa. ad instar liberti.l. si adulterium. §. liberto. ff. de adul. alias si ciuiliter agere potest commode, non agit criminaliter.l.v.C.de falci.Filius vero in potesta te, etiam pro graui, non accusat, sed contra patrem imploratur officium iudicis, vt l.si lenones.C.de episco.audi. vide Bar. & glo.in l.qui accusare. §.liberti. ff. de accusa. Sed plenius Sali. in l.iniquum. C.eo. titu. qui accusare non possunt.

AVGVSTI. Adde tamen quod dixit Spec.in titu.de accusa.§.j. versi. Item ꝙ est libertus, quòd si filius, ad suam vel suorum iniuriam velit accusare patrem criminaliter, auditur, per l.propter insidias.C. qui accus.nõ poss. Idem in crimine læsæ maiestatis. Adde hic, quòd si pater accusat filium de crimine læsæ maiestatis, quòd princeps debet remittere ei pœnam. Ita dicit Sali. in d.l.propter insidias. C.qui accu. per tex. sing. in l.milites agrum. §.desertorem.ff.de re mili. & dicit Sali.quòd ita consuluit Forliuij, & fuit obtentũ, & dicit Pau.de Cast.quòd ita etiam consuluit in casu cuiusdam mercatoris alemani, per illum §.singularem, & ille mercator allegauit, & ostendit Imperatori illum tex. & ita Imperator pepercit filio illius mercatoris, quem pater accusauerat in crimine læsæ maiestatis, tamen Imperator posuit ipsum in exilium per decẽ annos. Aduertas tamen & tene menti, quòd licet iste bonus doctor in isto tractatu de maleficijs enumerauit has.xxj.personas, quæ repelluntur ab accusando. Tamen Gand.in tracta. maleficiorum, sub rub. qui accusare poss. alias a personas[a] enumerauit, quæ repelluntur ab accusatione. Sed miror, quòd non alleget Spec. in tit.de accus. §.j.vbi a principio vsque ad finem enumerauit plusquam sexaginta casus, vbi diuersæ personæ in diuersis casibus repelluntur ab accusan. Et ideo Ang.in d.l. qui accusare.ff.de accusa.dicit, ꝙ licet glo. in dicta l. q accusare. enumerauit multos casus vbi quis repellitur ab accusando. Tamen latius & melius posuit istam materiam Spec.in loco supra alle. Ego nõ tracto dicta Spec. quia hoc mihi parum esset.ne sim nimis longus, sufficiãt remissiones pro nunc. Tenet tamen menti vnum sing.verbum Specu.quod posuit in d. §.j.in versi.in summa, qui versiculus est circa
39 fin.†qui dixit, ꝙ omnes illæ personæ, quæ sunt prohibitę accusare, tamen in octo casibus enumeratis ibi per eum poterunt accusare, & habebunt legitimã personam. Primo, si prosequantur suam vel suorum iniuriam in crimine hæresis, in crimine læsæ maiestatis, & in alijs de quibus per eum ibi, excepto inimico capitali, quia in nullo casu admittitur ad accusandum, etiam in illis octo casibus exceptuatis, vbi alias non habentes personam legitimã, possunt accusationem instituere. Et illam doctrinam Spec.approbauit Sal.in l. de crimine. C.qui accusa.non poss. & ibi vltra Spec. addit alium casum not.vbi etiam vltra inimicum capitalem quis non admittitur ad accusandum in illis casibus exceptuatis.

ADDITIO.

a ℭ Alias personas. Adde tu ꝙ etiam blasphemator nõ potest accusare, quia qui Deo est infidelis, non esse hominibus fidelis.ij q.vij. c.non potest, & tenet Pet.de Anch.in consi.cccxvij.nec domesticus familiaris, ita Roma.consi.clii. Et an accusans attinentem, priuetur eius hęreditate, vide per Pau. de Ca.in cõsi.ccvi.in secũdo impressis.Ber.

HIERO. Inquantũ Augu.hic dat remissiones plures, in quibus reperiuntur quam plures aliæ personę prohibitę accusare. addatis Bonifaciũ in d.tract.in rub. de his qui accusare nõ poss.vbi enumerat plusquã quinquaginta personas, inter quas etiã enumerauit omnes quas hic posuit Ang.& per Hostiẽ in sua pract. in rub.de q.circa libel.crimina.q.vj.versi. restat videre. Præpo.in summa ij.q.viij.col.vij.ver. qui aũt, & latius.ij.q.j.in cap. prohibentur. in prin.j.col.cum seq.doct.in c.j. extra de accus. Item inquantum August.hic dicit, ꝙ personę prohibitæ accusare possunt in quibusdam casibus accusare, adde Bonifacium vbi supra. col

col.fi.in fin. Ancha.in d.c.i.de accusa. Item inquantum dicit, ꝙ inimicus si prosequatur suam vel suorum iniuriam, quod non admittitur, addatis ꝙ hanc quæstionē tetigit Aret.vbi melius q̃ alibi in c. cum oporteat.extra de accus.iiii.col. versi. sed adhuc restat &c.glo.& Anchar.in c.per tuas el i. de simo.extra & limitat eum ẜm Archi.in c.accusatores.vbi idem tenet Ioan.de Fantu.iii. q.v.ar. c. omnibus iiii. q.vi. vbi dicit hoc procedere, nisi quādo quis est effectus inimicus ex causa propter quam accusat.licet Are.vbi supra voluerit tenere contra, quē videatis. Item quæro, an prohibitus accusare, posit esse promotor inquisitionis, videatis Areti.in d.c. de accusa.col.iiii. versic. quæritur vbi ponit longam distinctionem.

40 *Accusatio quando est interdicta aliquibus an si accusauerint & non fuerit ius oppositum, processus ualeat.*

40 Ange. † Quæro, si prædictæ personæ prohibitæ accusauerint, & non fuit oppositum, an valeat processus? Bar.in l.i.§.accusationem.ff. ad Turpil. tenet ꝙ sic, quia istæ sunt exceptiones, quæ debent opponi ante lit.contesta.iuxta.l.si maritus.§.præscriptiones.ff.de adulte. Sed credo, ꝙ etiā post litē
a cōtesta.aliquos ex iis iudex ex officio suo [a] posit repellere, vt sunt mulieres, milites, infames, excommunicati, & similes. Facit qđ notatur in l.ea demum.C.de procura. coniuncta l.quos prohibet. ff. de postulan. Et credo, ꝙ in aliquibus iudicium nō tenebit, vt est in furiosis, pupillis, mente captis, & similibus, qui carent sensu, quia clarum est, ꝙ iudicium aliquo modo non tenet, quia habentur loco absentis l.si quis cum nullū. §.ii.ff.de iure codi. Facit l.fulcinius.§.adeo. ff.ex quib.cau.in pos.ea.& prędicta vendicant sibi locum, nisi suam vel suorum iniuriam sequantur, & sint iudicii & discretionis capaces, quia omnis admittitur ad accusandum.l.hi tamē.§. omnis.ff.de accusa.in prin. Item prędicta vera in iudiciis publicis, in priuatis non quæ pariunt actionem, vel accusationem damnum pasio, vel iniuriam. Item sibi & suis tantum, & nō cuilibet de populo. Regula est, ꝙ quilibet, cuius competit, poterit accusare, & exceptiones statim supra positæ alique, non omnes tamen, sibi locum vendicent priuato delicto. Quidam enim vt infantes, & furiosi & intellectu carentes, & similes sui natura repellūtur a limine cuiuslibet iudicii publici vel priuati, quia non possunt se subscribere ad pœnam talionis, nec alia facere, quæ sunt de substantia, prout supra dictum est. Facit l.ii. C.qui accu. non pos. Quidā ex his repelluntur moribus, vt fœminæ, & hę propriam iniuriam vlcisci possunt & suorū. d.l.hi tamē. & l ii.ff. de accusa. dummodo qñ iniuriam volunt vēdicare, non sit alius
b idoneior, [b] qui dictam iniuriam posit, & velit vendicare l.senatus.C.qui accu. Quidam repelluntur iure ciuili, & hi per infamiam. Et isti si accusationem inchoauerint
c ante infamiā, [c] nō repellūtur.l. is qui reus. ff.de publi.iudi. Secus si post infamiam, nisi suam vel suorum iniuriam prosequātur d. l.hi tamen. Quidam vero repelluntur ꝓpter periculum participationis, vt excommunicati, & isti similiter repelluntur. Quidam ratione pœnalitatis, vt banniti, & tūc indistincte repelluntur d.c.pia. De quo no. Bar.in l.viro.ff.solu.ma. & in l.cū mulier. eod. tit.& in l.de pupillo.§.pe.& ibi Bar.ff. de ope.no.nun. Quidam repelluntur ratione pręiudicialitatis, vt l.fi. C.de accusa. Quidam ratione ordinis l.denunciasse. §.item.ff.de adul. Quidā propter magnā reuerentiam.l.pe.in fi.C.qui accu.non pos. Quidam propter euidētem calumniā.l. si maiore.§.si matris.ff.de bo.libe. Quidam ꝓꝑ ingratitudinē.l.iniquum.C.qui accusa.nō poss.& ita summat Bal.istos casus in l.i.C.qui accu. non pos. Omnes ergo hę personę quæ prohibentur accusare liberos, prohibentur etiam accusare seruos. vt est casus si.in l.seruos.& ibi Bar.ff.de accu. Cum ergo istę personę sint prohibitę accusare, remanet regula, quòd quilibet admittitur ad accusandum regulariter.

ADDITIONES.

a ¶ Ex officio suo. Adde Ro.in consi.lx.& consi. cccclvij.vbi dicit, ꝙ iudex officio suo debet nulliter agentem repellere, ne elusorij actus coram eo fiant, & vide Anto.de Prato vete.in consil. pen. supra sępius allegato, vbi quod iudex etiam parte non opponente, potest accusatorem inhabilem repellere. Ber.

b Idoneior, adde tamen, ꝙ si statuto caueretur, ꝙ proximiores occisi citarentur ad accusationem occisoris, quod fœminæ tunc erunt citādę, quia hoc

casu masculinū concipit fœmininum fauore reipublicæ. & fœmina potest habere vindictam iudicialem. ita Ang. in consi. cclxxxviij. Ber.

c ¶ Ante infamiam. Adde, & vide Pet. de Ancha. in consi. ccccxvij. vbi ꝙ bannitus post accusationem repellitur ab accus. Ber.

AVGVSTI. Tu adde inquantum do. Ang allegauit vltimo loco, ꝙ Bal. in l. i. C. qu accusa non pos. summauit istos casus. puto ꝙ vitio scriptoris ita scriptum sit, quia Bald. ibi hoc non dicit. Sed voluit allegare Bal. in rubri. C. qui accu. in ii. col. vbi alios enumerauit dic vt ibi. Et inquantum supra quæsitū est, an si non fuit opposita exceptio contra personā, quæ non potest accusare, nihilominus iudiciū sit folū? Adde, ꝙ Bal. in l. ii. C. qui accusa. in vlt. col. videtur approbare. d. Bart. in d. l. i. §. Accusationem. ff ad Turpil. Et idem fecit Bar. in l. hi tamem. §. liberi. ff. de accusa. & omnino vide Bal. in rub. C. qui accusa. in ii col. dum quærit an exceptio de inhabilitate accusatoris possit opponi post litem contesta.

HIERO. Inquantum Ange. concludit, ꝙ si personæ, prohibitæ accusauerint & oppositum nō fuit, ꝙ valet processus. addatis quod ista est cōis senten. doct. in c. i. extra de accusa. vbi Areti. dicit eam cōem, quam tamen limitat, quando statutum repelleret aliquem ab accusando, puta si diceret, ꝙ bannitus non audiatur ab agendo, vel accusando, quia tunc iudicium erit nullum, secundum Bar. in l. cum lex. in vltima quæst. ff. de fideiusso. de quo vide cōcor. per eum in versi. sed supposita &c.

41 *Statuto existente quod quilibet possit accusare de homicidio, an admittatur minus legitimus accusator.*

42 *statuto dicente, quod de homicidio non possit quis accusare, nisi sit agnatus uel affinis, tunc delictum non est publicum.*

43 *Statuto stāte quod de tali maleficio liceat cuilibet accusare, & accusator habeat tertiam partem, si officialis curiæ, uel familiaris potestatis accusauerit de tali maleficio non habebit tertiam partem à statuto concessam.*

41 ANGE. † Subsequenter quæro de vna quæst. quā posuit Bal. in rub. C. qui accus. Statuto cauet, ꝙ quilibet possit accusare de homicidio. An admittat minus legitimus accusator? Bald. ibi in d. rub. Primo arguit ibi ꝙ non, quia intelligitur quilibet, scilicet habilis. l. vt gradatim. in §. sed si lege. ff. de mu. & hono. In cōtrariū. determinat, quia verba statuti debēt aliqd operari. i. ad muni. & sic quilibet alias prohibitus admittet ad accusandū isto casu, qđ est verū, nisi talis esset ꝓhibitus iure diuino, vt excōicatus, aut iure nature, vt infans, furiosus, & mēte captus. Nā accusare est beneficiū, qđ odiosis nō datur, nec est in bānitis, nec natura impeditis, vt l. Lucius Titius ff. de le. ii. Mulier ergo, & minor xx. ann. si est doli capax, & inimicus, & cęteri q iure cōi, vel cōsuetudine hoium regulariter repelluntur, isto casu audiunt, quia vr dispēsatū cū eis arg. l. si qñ. C. de inof. test. Itē admittunt isto casu forenses ad accusandū, si ẜm ius cōe permittit accusatio de dicto crimine, alias secus, quia nō est de illo populo, vt l. si nō spāli. C. de test. Rustici tñ admittuntur, quia dñr esse de populo, vel ciuitate cui subsunt, vt in authentico de qō. circa prin. Si autem statutū adduceret nouā permissionē, puta ꝙ quilibet possit de dāno dato accusare, an mulier isto poterit? Bal. ibi dicit, ꝙ intelligit de persona habili, & ltīma, vt l. i. C. de sacrosan. eccle. Si vero statutū inducit delictū, vbi alias de iure non erat, vt ne quis vadat de nocte, & dat ptātem cuilibet accusandi. Dicit ibi Bal. in fine, ꝙ hoc statutū limitat, quia solummodo ꝑsonæ habiles admittunt, & nō aliæ. d. l. i. C. de sacrosan. eccle. Nec ꝑ hoc ꝙ dat potestatē accusandi cuilibet efficitur crimen publicū, quātū ad effectū publici iudicii. Et sic ꝙ dānatus efficiatur infamis, & ꝙ nō possit interuenire procurator, & quo ad alia, Ratio, quia hoc nō inducit aliqua lege publicorū iudiciorū. Sed est publicū quo ad illos effectus, assumēdo publicū large. Ita dicit Bar. in l. i. ff. de publ. iudic. Et dicit Bal. ibi, ꝙ si statutū restringit accusationē non ad certas personas, ꝙ adhuc erit crimen publicum, quia in illis personis, ius publicum inducitur, arg. l. sicut. ff. quod cuiusque vniuer. nomi. & est tex. in l quāuis. C. de adulte. & ita voluit Bar. in l. i. ff. de publi. iudic.

a AVGVSTI. Tu autem in hac materia a adde, ꝙ imo videtur, ꝙ si statutum dicit, ꝙ in homicidio quilibet possit accusare, ꝙ imo nec etiā fœmina, nec alii prohibiti poterunt accusare, qui prohibētur de iure cōmuni. Et hoc, quia tale statutū dicit id quod

ius

ius commune, quia de iure communi, quilibet de homicidio poterit accusare, exceptis aliquibus personis exceptuatis. l. qui accusare. ff. de accusat. & satis supra dictum est. Vnde cum tale statutum disponat id quod ius commune, debet intelligi, & interpretarj secundũ ius commune. cap. dilectus. extra de consuetudine. & ibi casus. c. ex parte. extra de verb. signi. & ibi do. Anton. de But. l. ij. C. de noxa. Sed de iure communi mulier, & alij prohibentur, de quibus supra. Non dico de iure diuino tantum vel naturali. Ergo Bal. in dicta rub. pessime est loquutus in hoc bene approbo dictum do. Bald. ꝙ illi qui sunt prohibiti de iure diuino, non videntur admissi propter generalitatem illius statuti. Nec infantes, furiosi, mentecapti, & carentes intellectu, quia hoc censetur impossibile. Nam generalia verba statuti, non trahuntur ad impossibilia. hoc modo loquendi fretus est Bald. in l. fin. §. in computatione. C. de iure deliberan. alleg. Bart. in l. si quis sub conditione. ff. de condi. insti. & Bald. in l. omnes populi. ff. de iu sti. & iure, allegat Bart. vbi supra. & Bald. in l. fin. C. de sacrosan. eccle. in v. col. & Bald. in cap. cum non ab homine. extra de iudi. Bald. in c. clerici. eod. titu. & Bald. in c. ecclesia sanctæ Mariæ, de constitutio & Bal. in l. sacrosanctæ. C. de episco. & cleri. & fuit originale verbum Ioannis. monachi, in c. vt animarum extra de consti. Abb. in c. à nobis el. j. de sententia excommu. & vide text. in c. tua, extra de decimis. & ibi do. Anto. de But. & ideo dixit Bald. per illum tex. in l. ij. §. quòd ait. ff. qui satisd. cog. ꝙ si statuto cauetur, ꝙ lauda qualitercunque lata executioni mandentur, hoc debet intelligi dummodo subsistant de iure. argumento illius tex. & arg. l. diuus. ff. de testamen. mili. Idem si statutum dicit, ꝙ contra magnatem sufficit qualiscũq; probatio quæ debet intelligi ꝙ de iure valeat argumento illius legis. Adde tamen, si tu velles tenere opin. Bald. in d. rub. dum reprobaui ipsum in j. cap. Vide quæ allegaui in l. iiij. §. prætor ait. ff. de damno infecto. vbi posui, an vera sit illa conclusio, an quando statutum disponit id quod ius commune, debeat intelligi, & interpretari, & limitari secundum ius commune, vel non, & multa allegaui in iure ciuili & canonico. Tu autem in hac materia adde etiam Ang. in l. prætor. §. j. ff. de

42 iniur. †qui dicit, ꝙ si si statuto cauetur, quod de homicidio non possit quis accusare, nisi sit agnatus, vel affinis, quòd tunc delictum non erit publicum. Vnde damnatus ex tali maleficio, non erit damnatus de delicto publico, vt ponderauit ibi Ang. text. & glo. cuius contrarium dixit Bal. in d. rubrica.

ADDITIO.

a ¶In hac materia. vltra adducta per do. Ang. infra, adde tu Pet. de Anch. in consi. ccccxvij. vbi quod statutum loquens de personis, debet intelligi de habilibus, & adde ꝙ Bald. in consil. suo cccxciij. ꝙ stante statuto ꝙ nullus possit opponere de nullitate iudicij, quod tamen poterit opponi per filiumfamilias. & etiam voluit Rom. in consi. ccxviij. quod statutum disponens, ꝙ omnes causæ compromittantur, non comprehendit causas mixti imperij, nec spirituales. Item facit, ꝙ statutum permittens iudici inquirere de omnibus delictis debet omnino intelligi etiam de adulterio constante matrimonio commisso, & an statutum debeat intelligi secundum ius commune. vide Alexan. in consi. cxxx. in iiij. volu. Raph. Cu. consil. xl. Fulg. consi. cxiiij. Roman. consi. cccxlviij. Ang. cõsi. xliij. Fran. de Are. pulchre in cõsi. xx. & Capo. in consi. pen. Ber.

Hiero. In hac materia addatis Hiero. Zaneti in repe. c. j. de accu. extra. colum. vj. ver. restringo. vbi quasi omnia hic dicta per Ang. refert & sequitur & potest ista sententia Bal. comprobari ex multis auto. docto. Nam cum istud statutum respiciat publicam vtilitatem, ne maleficia remaneant impunita, non debet recipere restrictionem de habilitate, secundum Alexan. post Guil. de Cu. in l. si filiusfamilias. ff. si cert. peta. vbi dicit, ꝙ si proclamatum sit, ꝙ quicunque cœperit talem bannitum, habeat castrum in feudum, quod tunc etiam inhabiles ad feudum admittentur, quod dictum Guil. dicit ibi Iason in j. colum. versi. istud not. quòd communiter approbatur vbi vide late per Doct. & per Philip. Decium in regula fin. de regu. iur. ff. & in dicta l. filiusfamilias. iij. not. Item adde circa id quod dicit August. ꝙ stante tali statuto &c. quòd infans nõ admittatur Hyp. de Marsi. in l. vnius. §. cognitionum. ff. de quæstio. col. vij. in princip. refert Bald. tenere contra. in l. ita nobis. C. de adult. sed male, quia tantum loquitur de inhabilibus non iure naturali. de quo late Iason in l. j. C. de sum. trinit. colum. iij. in fi. versicu. regula &c. vbi multa adducit in materia.

43 †sed an stante statuto, quòd de tali maleficio liceat cuilibet accusare, & quod accusator habeat tertiam partem si officialis curiæ vel familiaris potestatis accusauerit de tali maleficio, an recipiet dictam partem à statuto concessam. Bald. disputat pro & contra in practica

practica sua, in rub. de quæstio. circa statuta q. xij. finaliter concludit ꝙ nõ, eo quia potestas siue rector recipit salarium pro se & omnibus famulis, quo debet esse contentus, vt in auth. de iureiuran. qđ præstatur ab his qui in prin. Item quia lege cauetur, ꝙ id quod capitur ab hostibus efficiatur capientis, vt in l. si quid. ff. de cap. & postlimi. reuer. & tamen si milites armatę militię qui recipiunt stipēdia à repub. capiant aliquē ab hostibus, non ideo efficitur eius seruus, & idem dicit seruandum fore in officialibus & familiaribus terrarum, argu. l. ne quid in fi. ff. de incen. rui. naufra.

44 *Statuto alterante pœnam delicti publici, non propter hoc desinit esse publicum.*

44 ANGE. † Quærit etiam Bal. circa fi. quid si statutum alterat pœnam delicti publici, an desinat esse publicum propter hoc? & ibi concludit ꝙ non, vt not. Iacob. But. in l. seruum quoque. in §. publi. ff. de procur. & Bal. in l. reos. C. de accusa. Crimen tamen dicitur publicum respectu ordinationis iudicij, & eius qualitatis, non respectu pœnæ, & lex, & non pœna facit publicum iudicium. & Bart. late posuit istam materiam in l. j. ff. de pub. iud. Et ibi concludit, ꝙ si statutum alterat pœnā super homicidio, non accusatur accusatione descendente à statuto. Sed accusabitur lege publicorum iudiciorum, & sic de sicarijs. Secus si statutum inducit nouum nomen delicti, & nouam speciem, vt quia falsitati imponit nomen baratariæ, seu aliud vocabulum, tunc accusabitur accusatione descendente a statuto, & damnatus non efficitur infamis, quia non est damnatus publico iudicio.

AVGVSTI. Tu adde dicta Bart. per illum tex in l. ij. ff. de concessio. & approbāt d. per ipsum in d. l. j. ff. de publi. iudic. & ibi vide Ang. & Imo. approbātem d. per Bar. Et idem dixit Bart. in l. infamem. de publi. iudi. & in l. hos accusare in fi. in §. fi. ff. de accusa. Vide tamen Bald. in l. ij. C. qui test. facere possunt. qui dicit, quod statuta sunt priuatorum iudiciorum, & non publicorum.

HIERO. Addatis eundem Ang. in §. j. in fi. insti. de publi. iudi. & ibi per Ioā. de platea.

45 *Crimen pro quo uenit imponenda pœna mortis naturalis, vel ciuilis, dicitur publicum.*

46 *Crimen ex quo uenit amputanda lingua, uel aliud membrū mutilari, quādo sit publicū.*

47 *Crimen quodlibet de iure canonico est publicum.*

45 ANGE. † Et vnum est menti tenendum, ꝙ quoties de aliquo crimine est pœna mortis naturalis vel ciuilis, potest dici crimen publicum, vt l. j. ff. de pub. iud. & quod ibi late Bart. quod bene no. quia quoties ex lege vel statuto ex aliquo delicto est pœna mortis, etiam ciuilis, ꝙ quilibet admittitur ad accusandum licet de dicto crimine lex expresse non dicat ꝙ sit publicum, dummodo non dicat expres-

46 se, ꝙ sit priuatum. † Quid autem si ex aliquo delicto debet lingua amputari, vel aliud membrum mutilari? Respōdet Bald. in rub. C. de iure fis. lib. x. quòd si delictum punitur de iure communi tali pœna per legem antiquam. xij. tabularum distinguitur. Aut punitur per l. publicorum iudiciorum, & est publicum, aut per aliam legem, & est priuatum, vt d. l. j. ff. de pub. iudi. aut punitur per legem nouam imperatoris & statutariam. Tūc aut delictum ob quod venit imponenda pœna, fuit commissum in rem examinabilem, puta in facultates tuas, quia ratione eius delicti multum expendisti, tunc accusatio nō est publica, sed tantum competit ius accusandi cuius interest, vt C. de dela. l. omnes. in fin. lib. x. & not. in l. fin. ff. de priuatis delic. & de popu. actio. in rub. aut committitur in rem inestimabilem, vt in corpus liberum, vel in rem publicam, tunc accusatio est publica, & tunc maius delictum est. Ita inquit Bald. in d. rub. C. de iure fisci. & ita intelligit, de pace tenenda. & eius viro. in §. si quis alium. quia hodie propter cognationem quandam quæ est inter homines, commissum in aliquod corpus, ab omnibus potest vendicare, vt l. j. ff. de libe. homi. exhiben. ex quo ibi Bald. dicit, quòd si statuto dicitur, ꝙ qui vineam inciderit alterius, amputetur manus eius, ꝙ non erit accusatio publica. Si autem dicat, ꝙ si notarius fecerit falsum instrumentum, amputetur sibi manus, ꝙ cuilibet competit accusatio, quia deliquit in officio quod est publicum, & accusatio erit publica omnibus illius prouinciæ, siue territorij & non alijs, quia quantum ad alios, illa statuta, vel consuetudines, sunt priuati iuris. Ex quo etiam infert, ꝙ licet in statuto sit pœna mortis pro furto, tamen non est publicum crimen, nec omnibus competit accusatio, quia ad priuatam vtilitatem datur, & expresse dicitur, ꝙ est priuatum crimen, vt l. fi. ff. de priua. delic.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde, ꝙ omnia ista de iure ciuili possunt pro-

47 cedere. † Sed de iure canoni. omne crimen cen-

censetur esse publicum. Ita dixit Innocen. in cap. ij. extra de collusio. detegen. Sed aduerte, quia Inno. loquitur ibi per verbum, forte. Nã dicit, forte omne crimen est publicum de iure canonico. Sed addatis, ꝙ non debebat dubitare de hoc Innoc. quia de iure canonico, de hoc est glo. in terminis, quæ hoc affirmat sine verbo, forte. vj. q. j. c. infames. quam Bald. primo reuelauit legistis. & eam sequitur in rub. C. qui accusare non pos. in v. colũ. Sed ego vltra Bald. allego aliam glo. quam ipse ignorauit, quæ hoc voluit ij. q. iij. c. præuaricator. in glo. magna. & sic de iure canonico, non habet locum titulus de priuatis delic. Et idem dixit Ioan. Fabr. insti. de pœn. teme. litig. in §. fin. super glo. Miror tamẽ, ꝙ Spec. in titu. de accusa. in iij parte in §. ij. ver. j. hoc non dixerit. imo dixit, ꝙ crimina aliqua sunt publica, aliqua sunt priuata, nisi dicamus per iura quæ ipse allegat, quod ipse loquitur de iure ciuili.

48 *Appellatione suorum quæ personæ comprehendantur.*

48 ANGE. †Subsequenter quæritur, quia supra visum est, ꝙ hæ personæ prohibitæ possunt prosequi suam vel suorum iniuriam. Modo quæritur, quid continetur appellatione suorum? & gl. in l. leganda. in fi glo. j. C. qui accu. non pos. dicit ꝙ ista verba non sunt late interpretanda. Alibi glo. videtur velle, ꝙ si vni de a cognatione fiat iniuria, toti familiæ [a] dicitur facta, vt not. in l. lex cornelia. in princ ff. de iniu. Facit quod not. Cyn. in l. raptores. C. de epis. & cle. Alibi dicit glo. ꝙ sui considerantur ratione affectionis. Ita dicit glo. in l. vt vir. ff. de iusti. & iure alibi text. limitat vsque ad quartum gradum, vt l. petitionem. §. egredien te. C. de aduocatis diuerso. iudic. Sed Bart. in l. ij. ff. de accu. in fin. prin. dicit secundum Innoc. in cap. nonnulli. extra de rescrip. ꝙ coniunctæ personæ per consequens sui dicuntur, vsque ad illum gradum, in quo possunt succedere. & ita intelligitur text. in l. sed & hæ. ff. de procu. pro quo bene facit text. in authen. in successione. & quod ibi notatur. C. de suis & legiti. & glo. in l. si fœmina. C. ad tur b pil. dicit, ꝙ suorum [b] appellatione, dicuntur omnes illi pro quibus quis inuitus testimonium ferre non cogitur, qui sunt vsque ad septimum gradum. Et istam glo. tenet Bal. in l. j. C. qui accusare non possunt. Et credo istam gl. veram pro qua est casus in l. ij. in princi. ff. de accusa. cõiuncta ibi glo. & coniuncta l. lege Iulia. ff. de testi. Nam pro socero & nouerca, quis non cogitur testimonium dicere, vt d. lege Iulia. ergo pro eis licita est accusatio publica dicta l. ij. ff. de accusa. & dicitur prosequi iniuriam suorum, vt ibi. sed clarum est, quòd eis non succeditur, vt not. in l. prima. C. vnde vir & vxor. facit. l. iij. ff. de inoffi. testamen. ergo in ista materia accusationis, coniuncta persona non dicitur per modum successionis, nec etiam quo ad hoc vt possit agi sine mandato. Quinimo omnis ille dicitur coniuncta persona, pro qua quis inuitus non cogitur testimonium fere. De quibus personis habetur in d. l. lege Iulia. & in l. fi. cum l. j. §. sequenti. ff. de postula. & ita no. in l. sed & hæ. in princ. ff. de procu. & de materia allegat etiam Specu. in tit. qualiter in accusatione procedatur. §. iij. videndum est in princ. §. ex quibus. Bar. in d. l. ij. ff. de accusa. dicit, quòd sicut fœmina nõ admittitur ad accusandum de morte soceri, ita non admittitur de morte viri, quia dicitur prosequi suorum iniuriam d. l. lege Iul. coniuncta. d. l. ij. ff. de accusa.

ADDITIONES.

a ¶Toti familiæ, adde vt per Alex. de Imol. in cõsi. xcix. in j. volu. & in cõsi. cxij. in ij. vol. Ber.

b Suorum appellatione. Adde ꝙ do. de Ro. in decis. ccccl x. in titu. de renun. dicunt; ꝙ suorum appellatione, veniunt nedum parentes & consanguinei, sed etiam domesticæ personæ, & ibi, ꝙ renunciatio facta de beneficio propter liberationem domesticę personæ a carcere, nõ valet, & dicitur meticulosa. & qui veniant suorum appellatione, vide late per Barb. in repe. l. cum acutissimi. C. de fideicom. & per do. meum Soci. in repet. l. cum auus. ff. de conditio. & demonst.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde d. Bart. in l. lex cornelia. ff. de iniur. & quæ dicantur coniunctæ personę, vide tex. in l. j. §. fi. ff. de postula. & ibi Bal. qui dicit, ꝙ diuersis modis accipitur in iure, quæ dicatur coniuncta, & ibi vide ipsum Bald. allegantem bonas decisiones Spec. & Cyn. & illum text. ponderauit Bar. in l. cui eorum. §. affinitatis ff. de postu. & vide Bal. in l. sed & hæ: ff. de procurato. & pondera quod in hac materia Bartol. in d. l. ij. ff. de accu. videtur sibi contrarius & vide nouissimos in c. nonnulli. extra de rescri. & vide Bald. in cap. post remo. extra de appellatio. & in repetitione c. si pater. de testa. li. vj. Quid contineatur appelletione suorum. Et aduerte, quia iste passus dubius est. Nam in eo doct. vario modo loquuti sunt, & ideo in indiuiduo in proposito nostro do. Anto. de Butr. post Ioan.

Ioan. Andr. in c. de cætero. extra de testibus: quærit qui cōtineantur appellatione suorum, ad hoc vt cognoscamus qñ quis potest prosequi suorum iniuriam. & breuiter ibi refert Ioan. And. posuisse istam quæstionem ibi, qui dixit, ꝙ sui, sunt qui pro eo testificari non possunt, per d. l. pen. C. ad turpil. & ibi glo. refert Azo. habuisse aliam opi. Item Gofre. habuit aliam opi. Io. Andr. in addi. Specu. habuit aliam. dic vt ibi in d. c. decætero. per do. & late de hac materia loquitur Salic. in d. l. pen. C. ad turpil. vbi refert multas opi. & dicit Ange. ibi, ꝙ ibi est glo. melior de iure quid contineatur appellatione suorum.

HIERO. Inquantum Ang. dicit, ꝙ appellatione suorum dicuntur illi pro quibus quis inuitus testimonium ferre nō cogitur, q. sunt vsque ad. vij. gradum. addatis Henr. Boyc, idē tenentem in c. decætero. extra de testib. in ij. dist. in medio. vbi Fely. in fi. col. post alios late cumulat hanc materiā. & per do. de Rota, decisio. ccix. sub ti. quod metus causa. in antiquis. Alex. consi. xxxiiij. volu. iij. Item an appella. suorum, veniant magni amici. Barb. in c. coram de offi. deleg. col. vj. post prin. tenet ꝙ sic, per glo. in l. ij, C. in quibus causis col. censi. li. xj. pro qua allegat. l. alumnam. C. de lega. iuncta glo in l. in testamento. ff. de fideic. liber. & per alia multa probantia, ꝙ amici magni censentur cōiuncti. de quo late vltra eum ꝑ Hippo. in repe. rub. ff. de fideiuss. col. lv. in princ. & per Ias. vbi etiam dicit, amicus singu. venit appel. suorum in l. titia. ff. de verb. obli. col. ij. & in l. exigendi. de procu. C. & in l. quæ dotis. ff. sol. mat. & in l. si fratres. ff. de lega. j. in j. col.

49 *Filia naturalis potest accusare mortem patris naturalis.*

50 *Filius spurius quando possit accusare mortem patris, & quando non.*

49 ANGE. † Quæsiuit etiam Bar. in l. ij. ff. de accu. An filia naturalis possit accusare mortem patris naturalis? & determinat ꝙ sic, siue sit pater naturalis tantum, vt l. iij. ff. de liber. cau. siue sit spuria, quia isti admittuntur tanq̄ idoneiores. ar. l. ij. §. fi. ff. de adul. allegat Inno. in c. nonnulli. extra de rescrip. in fin. & idem tenet Bart. in l. hos accusare §. omnibus. ff. de accusa. Sed Imol. videtur concludere, ꝙ naturalis tantū admittatur, non spuria & opi. Bar.

a sequitur ibi Bal. Ang. & Rapha. a Sed in filia naturali potest procedere, quia de iure digestorū, cōcubinatus est, permissus, vt l. j. & pe. & ibi Bartol. ff. de concubinis. & quia in certo casu & modo succedit patri, vt not. in l. si quā illustris. C. ad orfi. & dicit do. Angel. quòd credit quòd in alijs ex damnato coitu tales non possint accusare. Primo, quia non possunt ostendere patrem, vt l. vulgo concepti. & ibi not. ff. de stat. homi. Secundo, quia non sunt nominandi filij, nec ille pater, vt in auth. ex complexu. C. de incest. nup. intantum, ꝙ non sunt alendi de iure ciuili, vt ibi. Secus de iure canonico, vt ibi not. Bart. Tertio, ille dicitur pater & filius, quem nuptiæ, demonstrant, vt l. quia semper. ff. de in ius vocan. institu. de nup. in princ. & in §. aduersus. Quomodo ergo iste dicitur accusare de morte patris, cum patrem nominare non debet. Præterea isti non dicuntur de agnatione, nec de cognatione, nec de familia, nec de cippo, nec de casata, nec de gente illius quem dicit patrem, vt not. Angel. & Imo. in l. ex facto. in §. si quis rogatus. ff. ad treb. & hoc est verum si sit spuria & nata ex coitu damnato, secus si non posit accusari criminaliter, vt l. quia semper. ff. de in ius voc. & ibi per glo. & prædicta procedunt in fœmina. Sinautem

b esset masculus naturalis, b nulli dubium, quòd admitteretur, vt quilibet de populo, & quando concurrunt plures ad accusandum, ille debet præferri, cuius magis verisimiliter interest, & melius prosequatur accusationem, vt. l. si plures. ff. de accusa. & clarum est, quod sui, magis interest ratione affectionis, quam alterius, qui penitus extraneus est, ideo extraneo præfertur. ita dicit Imol. in d. l. ex facto. in ver. item per prædicta potest inferri. & facit quod not. Bar. & Bal. in l. fi. ff. de verb. sig. & Bar. in l. tutelā ff. de cap. di. Bar. in l. pronūciatio. §. familiæ. ff. de verb. sig.

ADDITIONES.

a ¶ Rapha. idem tenet Angel. in l. senatus. C. quī accu. non pos.

b Masculus naturalis. circa hoc adde & vide, vt latius per Fely. in d. c. nonnulli. de rescri. col. pen. vbi dicit, ꝙ opi. Bar. semper fuit visa ęqua. Pro qua tu allega ꝙ voluit Bal. in consi. cxix. lib. v. vbi spurius poterit vindicare mortem patris, stante statuto, ꝙ cōiuncti & illi de domo possint vindicare mortē defuncti. Et an spurij dicantur de domo vel agnatione. vide Ang. i cōsi. xxx. & Nic. de Vbal. in tract. successionū ab intestato, par. iij.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde, ꝙ Bar. in l. cū scimus. C. de agri. & censi. li. xj. hoc idem affirmauit, quod spurius admittatur ad accusandum mortem patris. & idem Ang. affirmauit doctrinam Bar. in l. vxorem. C. qui

50 C.qui accusare.†Adde tamē, ꝙ Bal. in l.i. C.qui accusare.in xvi.colum.videtur limitare prædicta, vt procedāt quādo esset spurius natus ex certo complexu, quia idē est quod in filio naturali: quia naturalis dolor eos impellit, argumento.l.ii.& iii.ff.de liberta.cau.Secus si ex incerto complexu: vt vulgo cōcepti: quia respectu patris, eos ius vindictæ non tangit: quia nō possunt se probare filios, cum lex fingat eos non habere patrem.l.vulgo.ff.de statu homi. Rspectu vero patris, admittentur ad vindicandā mortem matris. Et hæc teneas menti: quia per prædicta opiniones possent reduci ad concordiā. Et vide pulchra verba Bal.in c. naturalis, si de feu.fue.cōt.ver.de istis spuriis. & Bal.ī l.ius ciuile.ff de iusti.& iure.& Bal. & Imo.in l.lucius.§.fi.ff. de lega.ii.& in l.i. §.diuus.ff.ad sil.& ibi ꝑ Mod.in l.generaliter.§.cū autē.C.de institut. & substitu. Itē cōsydera, ꝙ Bar.in hac materia semper allegauit doctrinā Inno.in c.nōnulli.extra de rescriptis. Sed Inno.ibi non q̄rit: an spurii admittātur ad accusandū mortē patri: sed an addmittātur ad agendum, propterea ibi Innoc.dicit, ꝙ spurii nō sunt cōiunctæ ꝑsonæ, sed naturales sic. Vnde ibi Inno.est cōtra Bart. si quis subtiliter respicit verba Inno. Itē cōsydera inquantū supra dictū, est ꝙ spurius saltē poterit accusare tāquā q̄libet de populo. Nam quidā Mod.in c.nonnulli extra de rescrip damnat istā doctrinam.& multū clamāt cōtra Imo.in d.l.ex facto, & arguūt hoc modo: actio q̄ cōpetit alicui tāquā cuilibet de populo, debet intentari ꝑ eū qui est integræ opinionis.text.est in l.popularis actio.ff.de popu.ac.& in l.omnis, in verbo, si tibi integre æstimatio est.C.q̄ accu.non pos. Sed spurii & nati ex damnato coitu sunt infames, vt in authē.ex cōplexu. C.de incest.nup ꝑ Bart. & Sali. in l.fi.C.de verb si.Cyn.in l.quisquis.ad l.Iul.maie.C. & in l.parētes.ff.de in ius vocā. Ergo necessario sequitur, ꝙ vt extraneus, & vt q̄libet de populo accusare nō potest nisi saluando dicamus, vt dixi supra in xxi.fallētia q̄ accusare possunt.allegādo Specu.ibi, ꝙ quoties aliquis vt infamis repellitur ab accusatione, vel ex alio capite q̄a mulier, tamē si prosequitur suā vel suorum iniuriam, isto casu admittitur.

HIERO. De hac materia, quia satis habetur in locis hic per Augu.alleg. amplius non me intromitto.videatis tamen Ange. in l.senatus.C.qui accusa.nō pos. vbi tenet opi.Bart.videlicet, quod filia naturalis &c.

51 *Idoneior quando admittatur ad accusandum.*

52 *Accusari potest quilibet de delicto, nisi sit priuilegiatus.*

53 *Patri licet non sit permissum accusare magistratum durante officio: tamen licitum erit propria autoritate ius dicere si inuenit magistratū adulterantē filiam, & ipsum occidere.*

51 ANGE. †Et ex prædictis apparet, quod idoneior admittitur ad accusandum .l. si plures.ff.de accusa.quod est verum, quando principaliter, & non æque interest, quia tunc omnes admittuntur, iuxta l.i. & ibi Barto.ff.de sepulchr. viola. Et ad notandum est id, quod dixit Barto.in l. post dotem.ff.solu. matri. quod si accuso Titium de publico crimine, & dico me accusasse de voluntate Titii, pręsentis, & volentis, ꝙ nō dicor facere procuratorio nomine. dic vt

52 ibi. † Postquam vidimus quæ personæ possint accusare, & quo crimine, & quid sibi incumbat, ad hoc vt ad accusandū admittatur, procedamus vlterius: & quæramus quæ personæ possunt, vel non possunt accusari: quilibet potest de delicto accusari, nisi sit priuilegiatus, ita ꝙ ex priuilegio

a nō possit accusari: vt est magistratus[a], dum est in magistratu, vel legatus, vel qui semel rite, vel recte fuit absolutus de crimine.iuxta notata in l.si cui.§.i.ff. de accu. Aduertas tamen, ꝙ verum est, ꝙ magistratus nō pōt accusari durāte officio ad hoc, vt cōtra eū ꝓcedatur in accusatione, vt est tex.in l.si adulteriū cū incest.§.fi ff. de adult.ex quo dicit Bar.in l.hos accusare.ff.de accu.ꝙ anciani, durāte officio possūt accusari, solū ad hoc, vt recipiatur accusatio, & deposito officio ancianatus, super dicta accu. ꝓcedatur.

ADDITIO.

a ¶Magistratus. Adde Spe.in tit.de accu.§.j.vers. item ꝙ magistratus.& Bal.in l.nisi.§.fi.ff.de tute.& ratio.dist.vbi, ꝙ officialis perpetuus potest, durante officio.ꝑ superiorem syndicari.& Ro.in cōsi.ccccxlv.vbi ꝙ officialis de delictis cōmissis in officio, potest durante officio puniri. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt ī hac materia adde, ꝙ Gandi in trac.suo maleficio.fecit vnam specialem rubricā, de his qui possunt accusari.

sari. & ibi ponit breuiter, an masculi, vel fœminæ. tam præsentes, quam absentes, possint accusari, & tam mortui, q̃ viui, & in quibus casibus, & an serui in quolibet crimine, & in omni pœna, & tam puberes, q̃ impuberes. Et an q̃s in pluribus possit accusari. Ibi autem Gand. de magistratibus, nil loquitur. Sed in hac materia adde, inquantū dictum est, ꝙ magistratus, durante officio, non potest accusari. Limita, nisi in officio committeret crimen, quod spectaret ad eius officium, quia etiam durante officio, nedum potest accusari, sed etiā expelli de officio, puta, si cōmisit batatariā, vel aliud delictum. ita dicunt doct. maxime Bal. in l. iubemus. C. ad l. Iul. repe. & hoc est ꝙ dixit Bar. ī l. nec magistratibus. ff. de iniuriis. & Ang. in d. l. iubemus. Item tenementi, ꝙ dixit Albe. de rosa. in l. si præses. C. de epis. au. ꝙ licet officialis, durāte officio, nō possit accusari, tamē in tribus casibus poterit. Primo, si se submittit iurisdictioni, per l. est receptū. ff. de iurisdi. om. iu. Secūdo si deliquit in officio, per d. l. iubemus. Tertio, in crimine adulterii, ꝑ d. l. si adulterium cum incestu. §. fi. ff. de adult. cū hoc, ꝙ nō poterit cōtra eum, hoc casu, ꝓcedi durāte officio, sed præstabit cautionem, ꝙ finito officio, si stet in iudicio. Sed aduertas, quia credo ꝙ ista decisio Albe. inquantum loquitur de adulterio, sit falsa. Primo, ille tex. in d. §. fi. dicit, ꝙ supersedītur durante officio, & ita omnes docto. intelligunt illum text. ibi, & Bart. Ang. & alii doct. ibi intelligunt illum text. nedum procedere in adulterio, sed in omnibus delictis. Aduertas tamen, quod

53 in crimine adulterii, speciale † est, quod licet non sit permissum patri accusare durāte officio magistratum, tamē sibi licitū erit propria autoritate ius dicere, si inuenit magistratum adulterātem filiam, & ipsum occidere. text. est singularis in l. marito. ff. de adult. & ibi Ang. & Ang. etiam hoc dixit in l. hos accusare. ff. de accu. & Specu. in tit. de accusatore. §. i. in versi. item quod est magistratus. Et an prædicta militent in magistratu maiori vel minori: vel si officium sit perpetuum, vel temporale, vel si sunt magistratus habentes dignitatem solam, vt sunt duces, marchiones, vel si sunt potestates terrarum. Adde d. Spec. in loco allegato per me. in d. versi. item qđ est magistratus. & Bart. in d. l. nec magistratus. & latius per Salic. in l. iubemus. C. ad l. Iul. repetun. Et Sali. in d. l. si præses. C. de episc. au. dixit, quod in criminalibus approbat. d. per ipsum, in d. l. iubemus. & ex omnibus istis poteris etiam limitare prædicta. Adde tamen, quod si maiores magistratus faciunt aliquid contra iurisdictionē superioris, etiam durāte officio, poterunt cōueniri. Ita voluit Bal. pōderans ibi esse tex. ī l. si appellationē. C. de appell. HIERO. De hac etiā materia fecit dñs Vitalinus vnā specialē rub. in tract. malefi. in rubri. qui accusari non possunt. & adde inquantum tangūt hic an magistratus possit, durante officio, accusari: Vide dist. quā facit idem Vitalinus in fi. d. rub. vbi approbat aliqua hic dicta. late per Amadeum in trac. de syndi. col. ix. in fi. cū seq. in gl. super verbo, olim potestatē. & Catal. in tract. de syndi. q. xxxiii. Parid. de puteo, in tract. de syndi. in verbo, durante. in verbo officialis. char. xliiii. & in istis remissioni. satis habetur de materia.

54 *Exceptio, ego nō possum accusari, est dilatoria, & ideo est opponenda ante litem contesta.*

54 ANGE. † Et tene menti, quod talis exceptio, Ego non possum accusari, est dilatoria, vnde necesse est quod opponatur ante lit. conte. & sic ante nomē rei receptum inter reos, alias autem si tunc non opponitur, processus remanebit validus.[b] vt l. si maritus. §. pręscriptiones. ff. de adu. Et dicit Bar. in d. l. hos accusare. in prin. & in. §. i.

b Validus. Adde & intellige hoc, nisi inhabilitas procedere de iure naturali, vt in pupillo, & furioso, quia tunc talis exceptio poterit opponi, etiam post litem contestatam, per ea quæ voluit Petr. de Ancha. in consilio clxvj. & an si accusatus vel inquisitus non opponit exceptiones, competentes videatur illis renunciare. vide Pau. de Castr. in consi. xvij. in nouiter impressis. Ber.

AVGVSTI. Adde tamen in hac materia, quod non putarem prædicta procedere si vnus accusaret personam inhabilem ad accusandum, cuius inhabilitas procederet de iure naturali, puta in infante, & furioso, qui non possunt accusari, quia etiam post litem contesta. posset opponi ista exceptio, Ego non possum accusari & moueor ex his quę dixit Bal. in rub. C. qui accusare. in iii. col. vbi dicit, quod licet ista exceptio, Tu non potes

potes accusare. debeat opponi ante litem contest. Tamen si inhabilitas descendit de iure naturali, semper poterit opponi talis exceptio dilatoria.

HIERO. De hac q. satis dictum fuit supra in quæstione incipien. quæro, si prædicta &c. nu. 40. vbi vide quæ ibi dicta sunt.

55 *Accusatio omnis debet continere locum, annũ, & mensem delicti commissi.*

ANGE. Procedamus vlterius in materia accusationum, & aliqua vtilia & necessaria videamus, quę etiam sunt quotidiana. † Et primo, scias quod in omni accusatione, requiritur quod apponatur locus, annus, & mẽsis delicti, vt l. libellorũ. ff. de accusa. Siue agatur criminaliter, vt ibi, Siue agatur de crimine ad interesse partis tñ, siue p modũ accusationis crimẽ deducat, siue p modũ exceptionis, vt dicit Bar. in l. j. ff. de excep. Dũmodo sit talis accusatio q̃ infamet, siue de iure, siue de facto tãtũ, vt l. p̃tor edixit. & ibi Bar. in prin. ff. de iniur. Et idẽ voluit Bar. in l. viro atque vxore. ff. sol. mat. & in l. j. ff. de suspec. tuto. & in l. j. ff. de excep. & in l. & an eandem. in §. actiones. ff. de exce. rei iud. ex quo sequitur, quod si ageretur ex quasi delicto quod non infamaret, vt l. cessat. ff. de actio. & oblig. quod non est necesse, quod locus & tẽpus apponatur, vt dixit Bar. in d. l. prętor. quod perpetuo no. quia qñ agitur cõtra iudicẽ, qui male iudicauit, qui tenetur ex quasi delicto, vt insti. de oblig. quę ex quasi delic. in princ. cũ ibi no. quod procedit libellus, licet locus, & tempus in libello non sit insertus.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde, inquantum dictum est, quod locus, [a] & tempus ponendus est semper in accusatione. Limita omnia ista, per ea quæ supra dixi, in ver. hæc est quædam inquisitio. in illo articulo, an in inquisitione sit apponendus locus, & tempus in criminalibus, & ibi addidi aliquos casus, in quibus non requiritur locus & tempus, in criminalibus. Sed aduerte inquantum supra dictum est, quod vbi accusatio est famosa, & agitur ciuiliter [b] requiritur locus & tempus, & ista semper fuit sententia Bart. Adde, quod sententiam Bar. sequitur Sali. in l. atrocem. C. de iniur. Bart. in l. item exigitur. ff. de dolo. & sequitur Bald. ibi. & Ang. in l. liberorum. ff. de accu. & Pet. de Anch. post d. Car. in c. tuæ. extra de procu. & ibi Abb. & Bart. voluit in l. j. §. interdictũ. ff. vti possi. Et pro hac sententia videtur text. & ibi Bartol. in l. inde Neratius. ff. ad l. aquil. & Pet. de Anch. post Arch. in c. vt circa. extra de electio. lib. vj. & in c. præsentium. §. testes. extra de testi. lib. vj. & Inno. post Host. voluit in terminis, in c. accepimus. extra de purgatione canonica. Et de materia, vide per doct. in l. edita. C. de eden. & per Io. And. in addi. Specu. in titu. de accu. §. j. ver. i j. super. l. in fi. Aduertas tamẽ, licet ista videatur cõis opinio, tamen non obseruatur in curia Romana. Et domini de Rota contrariũ tenuerũt in decisionibus suis, decisione. xlv. & pro hac parte arguunt terribiliter. Idem Bal. in c. j. §. item si fidelis. quib. mod. feu. amit. & ibi Bal. respõdet ad motiua Bar. sed certe ego confundo doctrinã Bart. per ea quæ ipsemet tradit in l. j. ff. de vulga. & pu. vbi dicit, quod triplex est expressio, quædã generalis, quædã specialis, quædã indiuidua, & istam doctrinã sequitur Bal. in l. edita. C. de eden. & in l. humanũ. C. de legi. & eam sequitur Paul. de Ca. in consilijs suis. consi. xxj. Et ideo dixit Bar. per illum tex. in l. j. in verbo. specialis. ff. de in ius voc. quod scholaris qui debet specialiter renunciare priuilegio suo, sufficit si in genere renunciet, licet non in indiuiduo. Modo sic Bart. fundat se per tex. in d. l. prætor. ff. de iniur. quod qñ agitur ciuiliter crimine, debet specialiter exprimi crimen. Ille ergo tex. facit contra Bart. quia sufficit si sit facta certificatio in specie, circa substantiam & qualitatem delicti, nõ aũt opus est, quod apponatur locus & tempus, [c] & sic in indiuiduo, & singulariter ponere delictum, sicut dixit tex. in d. l. libellorum.

ADDITIONES.

[a] Locus & tempus. Adde circa hoc. & vide Alexan. in consi. lxxiij. in j. lib. & consi. cli. in ij. vol. & ibi quæ requirantur in accusatione. & Ang. in consi. clxxviii. Ro. consi. cxci. & posita supra in j. glo. Ber.

[b] Ciuiliter. Adde Alex. consi. cclx. & Rom. in consi. cxci. & dum supra Ang. allegat Bar. in l. i. ff. de excep. adde Cald. in consi. j. in tit. de exceptio. Ber.

[c] Locus & tempus. Adde Bal. in consi. clxiii. & alios casus in quibus specificatio circunstantiarum non requiritur. vide per Cald. in tit. de accusa. consi. iii. Ber.

56 *Accusatio an debeat cõtinere diem delicti, & locũ loci, et an sit necessaria conclusio libelli.*

56 ANGE. † An aũt dies sit apponẽda, & locus loci, satis dictum est supra. in verbo, hæc est quædã inquisitio. Et an in accusatione sit necessaria cõclusio libelli, [d] sicut in ciuili, vt l. j. ff. de eden. cum simi. Respõdeo, q̃ non. vt no. Bar. in l. libellorũ. in fin. prin. ff. de accusa. & in

in l.ij.§.si publico.in ver.tertio quero vtrum. ff.de adult.& idem Bal.& alij in l. edita.C.de eden.& Sali.in l.penul.C.de accu. & non est mirum,quia in iudice,nõ est necesse quod ipse cõcludat ad pœnã, vel in pœnã cõdemnet, sed tantum narret,siue declaret delictum, vt in l.j.§.j.& ibi Bart.ff.ad turpilia.De consuetudine tamen est,ꝙ ipse concludat,videlicet, quare peto ipsum puniri secundũ formã iuris
e & statutorũ.[e] Ita dicit Bal.in d.l.edita.in ver. vj.quærit principaliter.& in l.ij.C.de proba.& no.Bar.in d.l.ij.§.si publico.in d.versi.tertio quæro.& Bar.in l.accusare.§.omnibus.dicit,ꝙ caute concludat generaliter,quare peto ipsum puniri.quia intelligitur,prout debet de iure,non autem descendet ad aliquam specificam pœnam.& sic si dicta conclusio non apponatur,sed simpliciter factum, & delictum narret,satis est,quia statim succedit dispositio iuris primitiua in ferendo pœnam condignam, vt l.j.§.j.& ibi Bart.ff. ad turpil. Et aduertas,quod licet causæ criminales expediantur per accusationem,tamen expediuntur officio iudicis nobili tantum,nõ autem iure actionis. & sic nihil ponitur,vel concluditur à parte aduersa,sed iudici. Ita dixit Bart.in l.imperium. ff.de iurisd.omn.iudi.in versic.videamus ergo primum.coniuncto eo quod etiam ipse nota. in l.j.ff.eod.titu.versi. item quæro.Sed putarem,quod si dicta consuetudo,quod cõclusio apponatur est præscripta,& alias obtenta,tunc requiritur.iuxta notata per Cy.in l. ij.C.quæ sit longa consuetudo. & ibi Bal. & docto.in l. de quibus.ff de lega. maxime quia dicta consuetudo sit ius municipale, non scriptum. in §.ex non scriptio.instit.de iure na.gen.& ciuili.& ista talis consuetudo vincet, & tollet legem.l.iij.§.diuus.ff. de sepulchr.vio.alias si ta
f lis consuetudo [f] non est solennizata, non est obseruanda, quia est corruptela l.j. C.de iudæis. Nam stylus curiæ antiquitus est obseruandus,vt no.Cy.& alij in l.ij.C.quæ sit longa consuetu.Et de tali stylo curiæ,iudex leuato velo,ex suo mero officio, pro sui informatione potest procuratores & alios circunstantes,& litigantes interrogare cum iuramento, & in actis tot relationes scribi facere, vt dicit Bartol.& Flo.in l.iij.§.si.ff.de testi.& no.Bal. in l.j.C.vt quæ desunt aduo.

d ℭConclusio libelli. Adde vltra ea quę ponit infra do. Ang.ꝙ si in libello accusatorio sit conclusio, quod ex illa colligitur an ciuiliter an criminaliter agatur. ita Cal. in tit.de accu.consi.iij. & adde quod pro opi.do. Anto. facit glo.ord.in l. vinum.ff.si cer.pet.quę dicit, ꝙ in causis in quibus non requiritur libellus, processus non vitiatur,licet sit inepte conceptus.& per illam gl.Ro. in consil.ccccxcvij.dicit,ꝙ in casibus, in quibus non erat necessaria citatio,si illa fiat minus solenniter, non vitiat processum.

e Et statutorum. Adde Ro. in consi.cv. Ber.

f Talis consuetudo. Adde ꝙ Cepol. in consil. xl.tene.,ꝙ valet consuetudo, ꝙ reus condemnetur ex confessione facta in loco tormentorum, & vbi sunt instrumenta ad torquendum, & de consuet udine statur dicto excellentis.doctoris. Ber.

AVGVST. Tu autẽ in hac materia adde, inquãtum dictum est, an procedat libellus in criminalibus sine conclusione. Adde ea quæ late dixi supra in versi. (hæc est quædam inquisitio.) vbi scripsi, an in criminalibus requiratur conclusio.Et de materia vide glo.& Ange.in l.in causis.C.de accu.vbi habetur, ꝙ in criminalibus non requiritur conclusio in libello. Dicit tamen ibi Ang.quod si est conclusio in libello accusatorio, tamen sententia est ferenda secundum formam iudicij, per tex.in c.qualiter.el.ij.extra de accusationibus.Sed vide Ange.in d.l.hos accusare. in §.omnibus.in vlt.colum.ff.de accusa.qui dicit, quod licet in libello criminali non requiratur conclusio, tamen si par concluditur ad pœnam aliquã, quę non conuenit accusato, reijciendus est libellus. Et de materia vide per do. Anto.de But. in c.examinata.extra de iudi.in xj colum,qui concludit,contrarium, quod imo,licet in criminalibus non requiratur conclusio in libello. Ratio est,quia iudici, & non parti concluditur. Tamen si conclusio est inepta, cum iudex ex officio possit supplere, supplebit illi cõclusioni ineptæ, secundum quod sibi videbitur.Mouetur per doctrinam Bart.in d.§.pœna grauior.& istam partem credo veriorem. Et de materia vide per Ang.in d.l. libellorũ. & per Bal.in l.si quis iure. C.de accusa.qui dixit ibi vnum notabile verbum.& Bal.in l.& si seuerior.C.de his.qui no.infa.q pro hac parte allegat glo.ordinariam. in c. quia præsulatus. iiij.q.j.Sed pondera, quod illa glo.non loquitur in criminalibus,sed allegatur,quod contra violentum inuasorem procedi libellus sine cõclusione, & in hoc reprehendo etiam Ange. in l.omnium.C.de testamentis.qui etiam allegauit illam gl.in d.c.quia præsulatus, in criminalibus.Sed latius posui istam materiam,& remissiue vltra modernos.dic vt ibi,in l.j.§.hoc autẽ iudicium.ff.de ope.no.nun.Et ideo opus est videre omnes illas remissiones quas ibi allegaui circa materiã illius gl.in d.c.qa p̃sulatus

in quibus remissionibus habetur ēt iste articulus, an in criminalib. requirat̄ cōclusio. Hiero. Circa materiam præcedentiū quæst. quæ supra posui post Ang. & Augu. in verbo. (hæc est q̄dā inquisitio.) & infra, in verbo, (de anno.) & ī verbo,)ī platea.)

57 *Iudex an possit cogere illum accusare, cui iniuria est illata.*

57 Ange. † Quæro, alicui est illata iniuria, & nō vult accusare, an iudex possit cogere illum, quod accuset, & forte in tali casu, iudex non potest inquirere contra eum, vetāte statuto. Et breuiter. do. Ang. refert verba Bar. quæ ipse posuit in l. in eum. ff. de accusa. q. dicit, quod Spec. posuit materiam in tit. de accusatore. §. i. ver. q d si nullus. & ibi dicit, qđ non pōt cogi, vt ibi in rubro & nigro. C. vt nemo inuitus. & Bar. hoc fatetur verū, in d. l in eū. preterquā in causa homicidii, q a pōt cogere hæredes vt accusent, argu. l. ptor. §. i. ff. de iniuriis, quoniā si non accusarent, delinquerent, & sic perderent hereditatē, vt l. i. ff. & C. de his qui. vt indi. ergo iudex pōt cogere hæredē ne delinquat, & sic ne sit negligens, imo quod accuset, vt
a in l. i. ff. de offic. præfe. vrbis. Sed cōtrariū a videtur tenere glo. in l. si quis homicidii. C. de accusa. & ibi Cy. Bal. & Sali. & Ang. & Raph. in d. l in eū. videlicet, quod indistincte nemo cogatur accusare, etiā in crimine homicidii, vt est tex. qui loquitur indistincte in l. diui fratres. ff. de accusa. Et pro hoc facit gl. in c. licet in beato Petro. extra de accusatio. allegat. ii. q. iii. in c. si quem. Non obstat. l. prætor. §. i. quia ibi non omnino desistebat ab accusatione, sed volebat accusare, sed vno modo tunc iudex, ne præiudicium fiat leg. Iulia de sicariis, talem accusationē non recipiet, & postquam vult accusare, coget quod eum accuset de sicariis. Sed in casu nostro, nullo modo volebat accusare. Nec obstat, quod iudex potest cogere ne quis delinquat, sed nemo deliquit non accusando, imo accusare est contra præceptum Dei, vt tenet gl. in l. quid ergo. in §. pen. ff. de infamibus. dum allegat illam particulā Pater noster. ibi, & dimitte nobis debita nostra. Et si quis deliquit, non accusando de homicidio, ratione negligentie punitur, vt priuetur hæreditate. Vnde satis sufficit illa pœna, igitur &c.

ADDITIO.

a ¶ Contrarium. Adde tu, & vide Alex. in apost ad Bart. in d. l. in eum, & adde Ro. in cōsi. clxvij. vbi ꝙ in crimine homicidij, iudex potest compellere ad accusandum. Ber.

Augusti. Tu autē in hac materia adde, quod imo vr̄, quod quis cogatur accusare. Et sic vera sit opi. Bar. pro qua ego allego gl. in terminis. xxii. q. i. c. si quis per capillum. & cum illa glo. videtur ibi transire Arc. & dicit quod fuit opin. Laudonii. Et hoc ne delicta remaneant impunita. ibi tamen gl. dicit, quod iure actionis, nemo cogitur accusare, sed officio iudicis. & sic possumus respondere ad cō. raria, & vide aliam in terminis. ii. q. vii. c. qua propter. quæ aliter videtur loqui. & glo. xcvi. dist. c. in causis. dicit tñ Ioan. And. in addi. Spe. in tit. de accusatore. §. i. in addi. quę incipit, Guid. de Suza. quod Guido de Suzar. in l. i C. vt nemo inuitus. & Rolandinus in prin. sui operis dicunt, quod licet hoc nō caueatur, qđ quis cogatur accusare. Tamē iudex benefaciet si coget illum, cuius interest, quod accuset. Et ideo pondera dicta Bal. in d. l. si quis homicidii. C. de accu. quod cōiter obseruatur, quod q s cogatur accusare, & ita tenet Sali. in d. l. ex morte. C. ad l. Aquil. in ii. col. qđ Bar. male loquutus sit in hac materia. Hiero. In prin. q. an quis cogatur accusare, adde quod Bal. in sua practica, & p & contra disputat, an qui dubitat accusare aliquē propter potētiam aduersarii, possit compelli per iudicē ad accusandum, cogēdo aduersarium satisdare de non offendendo, vel quid in casibus in quibus iudex nō pōt procedere ad inquisitionē, & finaliter vr̄ concludere, quod ad accusandum ex iudicis officio possit cogi, non tñ iure actio. per c. si quis. in fi. xxii. q. i. & hāc opi. etiā tenet Georg. Nathan. in repeti. cle. sæpe. de verb. sig. col. xxxviii. vbi ponēdo regulā generalē de qua in l. vnica. C. vt nemo inuitus. in ii. fallen. sequitur hanc opi. Itē circa limita. Bar. videlicet, quod quis cogatur accusare in crimine homicidii. dic quod cōis opinio. est contra Bar. quā etiam tenet Albe. de Ro. in l. vnica. & Bonifa. in tract. ma. in rub. de accu. in forma accu. porrectę per syndicū. col. iii. versi. sed pone quod pater.

58 *Iudex an possit ꝓfigere terminū intra quē quis accuset, vel inchoatā accusationē ꝓsequatur.*

Iudex

59 *Iudex nunquam potest imponere alicui perpetuum silentiũ, nisi præcedat bina monitio facta per iudicem, de qua appareat in actis.*

60 *Iudex si dixerit processũ fore cancellãdũ, nihilominus iterũ causa poterit ĩ iudicio deduci.*

b Præfigere. Adde vltra ea, quę dicit infra d. Ang. & vide Ro. in consi. liij. vbi etiã concludit, q̃ l. diffamari, habet locum, tam in ciuili, q̃ in criminali, de quo per nouis. in c. nouit. de iudi. Ber.

c Deterius. Adde tu Bal. circa hoc in cõs. ccxxvj. in ij. volu. & Oldra. consi. iij. circa medium. Ber.

58 ANGE. † Quæro, an iudex posit præ-
b figere b terminũ intra quẽ quis accuset, vel intra quẽ accusationẽ inchoatã prosequatur? Istã qõ. ponit Bar. in l. titia. ff. de accus. Vbi concludit, quod ex iusta causa potest hoc facere, vt puta si tu vadis me diffamãdo, ego accusabo Titiũ de tali delicto, p l. diffamari. C. de ingenu. & manu. & ibi Bal. & doct. in l. si ea. C. q accu. non pos. vbi Ange. sic cõcludit. quod qñque iudex vult statuere terminũ ad agendũ vel accusandũ. Et hoc casu nõ põt nisi ex cã, vt puta nisi præcedat diffamatio. Nã tunc interest diffamati terminũ statui. Ita loquit̃ d. l. diffamari. & ff. de opti. lega. l. mancipiorũ. & tñ nõ obstante lapsu termini audit̃ ille, saluo nisi iudex p suã interlocutoriã imposuerit sibi silentiũ. Tex. est in dictis iuribus. Et Inno. in c. cũ in tua q ma. accusa. poss. Ideo sis cautus tu aduocatus, vt p interlocutoriã p̃dicta fieri facias. Et de ista interlocutoria est tex. in d. l. titia ex quo sequitur, q̃d à tali sñia interlocutoria ẽt põt appellari de iure ciuili, vt ibi. qñque iudex vult statuere terminũ parti ad impediẽdũ aliquẽ actũ, quominus per aduersariũ fiat, & tunc elapso termino, parte nõ opponente, amplius nõ datur regressus ad illũ actũ impugnandũ, vt l. si co tẽpore. C. de remis. pignor. Quãdoque statuit terminũ ad opponeñ. exceptionem & tunc põt, sed lapsus termini non præcludit viã opponẽdi, nisi ius aduersarii sit factum
c deterius. c Sed in productione instrumẽtorũ, nõ debet p̃figi terminus, nisi ex magna cã. ita not. in l. iudices. C. de iud & Dy. in c. indultũ. de reg. iur. & vide Bal. in d. l. si ea.

59 † Vnum tamẽ singulariter est menti tenẽdũ, quod nunquã iudex põt imponere perpetuũ silentiũ, & sic ferre talẽ interlocutoriã, nisi tali diffamati, & cui iam terminus statuit ad agendũ vel accusandũ, præcedat bina monitio facta p iudicẽ, de qua in actis appareat, alias dicta bina admonitione non præcedente, nunquã potest sibi silentiũ imponi. gl. est singu. & ibi Ang. in auth. de hæredibus & fal. §. i. quod bene no. in practica.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde, an iudex posit præfigere terminũ ad accusandũ ea q̃ dixit Abb. in c licet in beato Petro. extra de accu. Inno in c. super eo. extra de app. & vide q̃ dixit Ange. in l. i. C. vt nemo inuitus. q. dicit, q̃d statuto termino p iudicẽ, intra quẽ ille deducat ius suũ, tñ elapso illo termino audiet̃, ẽt nisi sit sequuta sñia interlocutoria, imponẽdo sibi ppetuum silentiũ, qa amplius nõ põt audiri. Et allegat illud dictũ Inn. in c. cũ in tua. extra q matrimoniũ accusare pos. & ibi dat vnã notabilẽ limitationẽ & idẽ dicit Bal. in authen. ad hæc. C. de vsur. in pe. col. in versic. quęrit̃ si ego diffamo, an mora posit purgari. & vide Bar. in l. si quis libertatẽ. ff. de peti. hæred. in pe. col. q approbat dicta sua in d. l. titia in hac materia. Et vide omnino pulchra verba Ang. post gl. & Bar. ibi, in d. l. Papinianus. §. si qs. ff. de inoff. testament.

60 † Adde tñ, q̃d si iudex diceret pcessũ cancellandũ, nihilominus poterit iterũ cã deduci in iudicio, secus si iudex funditus imponeret fnẽ liti. ita dicit Ang. in d. l. si qs libertatẽ, in v. col. & approbat dicta Bar. in d. l. titia. Et inquantũ supra dictũ est, q̃d nunq̃ põt iudex auferre ius tertio, imponẽdo sibi perpetuũ silẽtiũ, q̃d intra certũ tẽpus agat vel accuset, nisi p̃cedente bina monitione per gl. sing. & ibi Ang. in d. § i. in authen. de hære. & falci. Adde q̃d ad idẽ alleg. Ang. post gl. in auth. de ecclesiasticis titulis. in §. si qs aũt. Adde tñ q̃d Ro. in l. quandiu. ff. de acqui. hęre. in §. i. reprobat dicta Ang. in loco supra alleg. p vrgentes rationes, & si recte verba Ang. ponderent̃, ibi Ang. loquitur p verbũ forte. Et dicit Ro. in d. l. quandiu. q̃d cũ qõ accidisset sibi de facto, nõ potuit tñ clamare, q iudex nõ sentiaret pro opi. Ang. Et inquantũ supra dictũ est, an dato termino opponendi suas exceptiones, an post terminũ qs posit audiri. Adde ea, quę vltra doct. scripsi, vbi infinitas limitationes dedi in repetitione mea. in l. si insulam. ff. de verb. ob. in pen & antepe. char. vbi multa allegaui, q̃ hic nõ recito, ne sim nimis lõgus.

HIERO. In hac q. adde, quod opin. Bar. in l. titia. ff. de accu. tenet Ancha. in c. licet in beato. extra de accu. & Collectarius in c. veniens, eod tit. col. 4. in princ. de quo vide tex. bonum. & ibi Abb. & Præpo. post alios. extra qui filii sint legitimi.

61 *Iudex producta accusatione, facit sibi dari licentiam ab accusatore, quod ex suo officio pro vindicta publica possit proseq. in dicta accusatiõe, & facere ea, q pōt ipse accusator.*

62 *Quando nomē rei dicatur receptū inter reos.*

61 ANGE. † Et adde, quod postq̃ est facta dicta accusatio & producta iudex facit sibi
a statim dare licētiam [a] à d. accusatore. quod ipse ex suo officio, pro vindicta publica, posset ,psequi in dicta accusatione, & facere ea, q̃ potest ipse accusator: vt no. Bar. ĩ l. is qui reus ff. de publ. iud. Sed etiã, vt dicit ibi Bar. si dicta licētia non esset data, nec ab accusatore, nec à reo, Tamen iudex ex suo officio posset illud facere, per l. pen. ff. de pub. iudi. & ibi Bar. ex quo infert ad illud, quod data sibi licentia vel nō, quod licet accusator sit absens, & non prosequatur suam accusatione: tñ iudex potest si vult, reum absoluere ab obseruatione iudicii, vel si vult, potest assumere partes accusatoris, & prosequi dictum processum, & absoluere diffinitiue, & cōdemnare prout videbitur, & iustum fuerit. l. penul. ff. de pub. iud. & ibi Imo. & Bar. in l. libellorum. in fi. ff. de accusa. Adde hic dicta per Bal. in l. vt perfectius. ff. de annali excep. in pe. col. qui dicit, quod in criminalibus cōis est practica, & obseruatur, quod iudex facit sibi dari licentiam, quod posit ,pcedere. Et idem dixit Bal. in l. si accusatoribus. C. de accu. in princ. quod cauti assessores semper faciūt hoc. Et ibi probat per rationem qũo valet huiusmodi licētia data iudici: qua accusatione formata, & data iudici, citatur reus ad comparendum & respondendum dictæ accusationi, & statuitur certus terminus: vt l. i. & ibi no. C. de requiren. reis. & si comparet & apponit exceptiones suas dilatorias, & iudex pronunciat, non obstantibus dictis exceptionibus, procedendũ esse in dicta inquisitione, nō obstante cōtumacia rei quam accusat: Tunc iudex procedendo ad vlteriora, vel etiam si accusator istud non petat: quia etiam ipse non comparet, sed iudex faciat ex suo officio quod potest: Tunc statim dicitur nomen rei receptũ inter reos. Ita dicit Bar. in d. l. is qui reus. ff. de pub. iudi. allegat. l. si maritus. §. præscriptiones. ff. de adult. & l. adulterii accusatione. C. eo. ti. quã opi Bar. ibi Imo. approbat, reprobata opi. Ange. & reprobata opi. Sali. in l. neganda C. qui accusa. non poss. & ista opi. Bar. in practica obseruatur. Dicitur tamen, quod Sali. post Bal. late posuit istã materiam, quando nomen rei dicatur receptũ
b inter reos [b], in l. i. C. qui accu. non poss.

ADDITIONES.

a ¶ Dare licētiam. Adde quod Bar. in extrauag. ad repri. in ver. neglexerint. dicit hoc non procedere in crimine læsæ maiest, Ber.

b Inter reos. Adde do. Alexan. in l. cum mulier. ff. solu. matrimo.

62 AVGVSTI. † Tu aũt in hac materia qñ dicatur nomē rei receptum inter reos. adde ea q̃ dixit Ang. in l adulterii. ĩ fi. C. de adulte. Et adde bonũ tex. & ibi vide Ang. in l. adulterã. C. de adulte. & tñ ib vr̃ approbare dicta Bar. in d. l. is qui reus. & vide tex. meliorem de iure, secundum Odof. & Bar. ibi, in l. quãuis. C. si pendē. appel. mors interuenerit. & Bar. in l. ii. C. vt nemo priuatus. Et omnino amplia, & extēde istam materiam, secundum Bal. in l. neganda. C. qui accus. & Ang. in rub. C. qui accu. Et omnino intellige prædicta, secundum Imo. in l. cũ mulier. in 3. oppositione. ff. sol. ma.

HIERO. In hac materia qñ dicat̃ nomen rei receptum inter reos, vltra hic alle. addatis notabiliter Bal. in sua practica, in rub. de q. circa ordin. libellorum. in q. x. vera tñ opi. & cōis est, quod si contra personã accusatoris sunt oppositæ aliquæ exce. non concernētes merita causę: tunc eo ipso quod iudex procedit ad vlteriora, videlicet declarando eum esse accusatum, vel se esse iudicē competentē, & similia, dr̃ nomen accusati receptum inter reos l. adulterii: & l. adulteram. C. de adul. vbi vero nō sunt op. tales exceptio. tunc eo ipso quod lis non est contestata ,p accu. vel inquisitionem, dr̃ nomen accusati esse receptum inter reos: vt in l. si maritus. §. præscri. ff. de adulteri.

63 *Accusatus an possit suum accusatorem, vel aliũ accusare de alio crimine.*

63 ANGE. † Quæro, an accusatus posit
a suũ accusatorē [a] accusare de alio crimin... Et

dic, quod si suā, vel suorum iniuriam prosequatur, siue ante nomen rei receptū fuerit inter reos, siue ēt post, pōt suū accusatorem accusare de pari vel minori crimine. Si autem suam vel suorum iniuriam non prosequatur, non licet, nisi de maiori crimine conueniet. Iste est tex. & glo. & docto. in dicta l. neganda. C. qui accusare. Ita intelligit istum tex. gl. i. coniuncta glos. ii. in dicta l. is qui reus. ff. de pub. iud. & ibi Bar. Bal. Ang. & Imol. Facit l. i. C. de calum. & in l. ii. §. si publico. ff. de adult. Et aduertas, quod quādo reus accusatus reccusat de pari, vel minori, etiam ante nomen rei receptum inter reos, prosequendo suam vel suorum iniuriam, non supersedetur in prima accusatione contra eū formata. Ista est sentētia Pe. Cyn. & Sali. in d. l. neganda. & Imo. in dicta l. is qui reus. in versi. sed circa prædicta posset esse dubium, sed Bar. in d. l. is qui reus. & ibi Ange. late & Imo. & Sali. in d. l. neganda. dicunt, quod aut vult accusare ante nomen rei receptum īter reos: aut post nomē rei receptum inter reos: ante tamē latā sententiam, aliquando post latam sententiam.

Primo casu, de maiori crimine potest: vt l. per minorem. ff. de iudi. & in d. l. i. C. qui accusa. non possunt de minori vel pari non potest, vt dicta l. neganda, nisi sit præiudicialis ad primam, vt l. quoniam Alexan. C. de adulter. Si vero non esset præiudicialis, & vult suum libellum producere, non autem prosequi accusationem, & tunc potest, vt dicta l. neganda, in fin. quæ debet ita intelligi, secundum Pet. prædicta vera nisi prosequatur suam, vel suorum iniuriam, quia tunc regulæ iuris cessant. l. hi tamē. ff. de accusa. Secundo casu principali, quando nomen rei receptum est inter reos, & vult libellum accusationis simpliciter porrigere, & in causa non est conclusum & liquidatū, & potest, alias secus d. l. neganda, quæ sic ēt debet intelligi. arg. l. fi. C. de compēsa. Hoc verum, nisi prosequatur suam, vel suorū iniuriā: quo casu, ad prosequendum admittitur. l. qui publico. ff. de accusa. & hoc in pari, siue in maiori d. l. neganda. Tertio casu principali, qn̄ post sententiam condemnatoriam latam: Et tunc si sentētia non infamat, nulli dubium quòd potest. Si vero infamat & tunc super antiqua accusatione proposita potest procedere. Si autē nouam inchoare vult, non potest: vt d. l. is qui reus. in fi. distingue, aut illa sententia abstulit sibi ciuitatem, aut libertatem, aut non. Siquidē abstulit ciuitatem, aut libertatem: tunc nō potest nouā accusationē proponere. Aut non abstulit, sed est pęna relegatiōis imposita, vel minor, tunc dicunt docto. aut suā, vel suorū iniuriā prosequit, & tunc pōt. vt l. is tn̄ omnes. ff. de accusati. Aut non prosequitur suā vel suorum iniuriā, & tunc aut vult aliū accusare q̄ accusatorē suum, & non pōt, quia est infamis. l. infamem. ff. de publ. iud. Aut vult suū accusatorē reaccusare, & tunc sibi licet: quia illi qui vult se vendicare, ignoscēdum est, dicta l. is qui reus arg. l. qui cū maior. §. liber. ff. de bo. liber. Si vero ista esset absolutoria: Tunc dic indistincte, quod pōt in accusatione ꝓposita insistere, actionem nouā producere. vt d. l. negāda. ibi, plusquā & d. l. i. ī fi. C. q. accus. nō pos. de qua q̄stione late per Dy. Cy. Bal. & Sal. ī d. l. i. & Bar. in d. l. is qui reus. & ibi Ang. & Imo. latius. Vel in hac materia latius cōcludēdo & clarius dic, cum q̄ritur an accusatus possit aliū accusare. Dic, aut q̄rit ante nomē rei receptum inter reos, aut post, aut vsque ad conclusionē in causa, aut post cōclusionē ī causa vsq; ad sn̄iam, aut post sn̄iam. Primo casu, nulli dubiū, quod accusator non prohibetur, nisi aliud à lege prohibeat, vt l. q. accusare. ff. de accus. & sibi permittitur accusare quēlibet aliū, siue prosequatur suā iniuriā, siue non, siue de maiori, siue de pari, vel minori crimine d. l. is qui reus. & d. l. neganda. in fi. vt super sua accusatione ꝓcedatur. Et isto casu, si accusat suū accusatorem, discutietur super vtroq;, vt ī ciuili, vt l. pe. & auth. & cōsequēter. C. de sent. si vero accusat extraneū: tunc quilibet potest procedere, ꝓut solertior erit. Veruntamen citatus pro vno iudicio, nō cogitur cōparere pro alio, & non cōparens, pōt dici contumax. l. contumaciæ. §. fi. ff. de re iudi. Secundo casu principali, post nomen rei receptū inter reos, & tunc aut vult inscriptionis accusationis facere ad finē, ne tēpus sibi currat: & vt post sententiā possit prosequi suā accusationē, & auditur d. l. neganda. in fi. siue accuset suū accusatorē siue aliū. d. l. neganda. dūmodo nō faciat in fraudē, vt retardet executionē, & tūc nō valebit sn̄ia lata cōtra ipsum, vt not. Ang. & Imol. in d. l. is qui reus. aut vult accusare ad

finem,

finem, vt procedatur super ea, & tunc aut prosequitur suam, vel suorum iniuriã, & auditur: siue accuset de maiori, siue đ minori, siue de pari d.l.neganda. si autẽ suã, vel suorum &c. non prosequitur, & tũc aut vult accusare de maiori crimine, & põt quẽlibet, siue suũ, siue extraneum accusatorẽ accusare vt d.l.neganda. Potissime si dicta accusatio superuenit post nomen suum receptum inter reos, arg.l.2.C.de satis. Sed aduertendum tñ est isto casu, qñ accusat accusatorẽ suum de maiori. Et tũc aut de tali crimine, quod si esset verum, primum crimen cõtra eum obiectum & ascriptũ non esset verũ. Et tunc nõ solum audietur, sed omnino imponetur silẽtium ĩ primo, donec scđm fuerit discussum, & ex euentu causæ ꝓcedatur super primo vel non. Iste est proprie casus in l.i.C.qui accusare. Qui tex. põt ẽt intelligi post nomẽ rei receptum inter reos. Aut non opponitur tale crimẽ, sed aliud, & primum, & scđm delictũ possunt esse, & tunc auditur, & super suo scđo procedetur pariter, sicut proceditur in crimine quod sibi asscribitur. Et iste est proprie casus iu d.l.neganda Aut vult accusare extraneũ de maiori, & tunc nõ põt, postquã nomen suum est receptũ inter reos d.l.is qui. & d.l.negãda. Siue accusatorẽ suum velit accusare d. l.is qui. siue extraneum d.l.negãda. facit l.2.§. si extraneum.ff.de adul. vbi de pari non põt accusari. vel obiici, vt ibi. Hoc tñ fallit ĩ vxore & marito, qñ obiicit marito de lenocinio post nomen rei receptum inter reos, vt d.§. si publico. & ratio specialitatis patet ibi. Tertio casu principali, post conclusionẽ in causa ante sentẽtiam, & quarto casu videlicet, post sententiam, & tunc aut fuit absolutus, & clarũ quod omnis accusatus accusat de quolibet crimine, vt d.l.qui accusare. Aut fuit condẽnatus de crimine priuato tantum, & per consequens non fuit effectus infamis ex prolatione sententiæ, & potest quemlibet de quolibet crimine accusare, vt l.infamẽ.ff.de publi. iudi. & not. Barto. in l.in eum.ff.de accusatio. aut fuit effectus infamis, quia fuit damnatus đ publico iudicio d.l.infamem. & tunc aut vult accusare extraneum de nouo, & nullo modo auditᷓ de aliquo crimine, vt l.qui iudicio.ff.de accusatio nisi de crimine lęsæ maiestatis, vt l. famosi.ff.ad l.Iul.maiesta & no.glo.3.in d.l.is qui reus. Aut vult accusare accusatorẽ suum, & tunc aut per sentẽtiam debet perdere vitam naturalem, & tunc scđm glo.in d.l.is ꝙ reus. nullo modo põt, per d.l. cum reis.C.de pœ. & puto istam conclusionem esse verã in hac materia, licet doct. alio modo loquantur, quia in d.l.is ꝙ reus cum mĩsterio Iurisconsultus, in versi. illud dicit, qđ Imperator indistincte volebat, quod accusatus post cõdemnationẽ non audiretur, & sic est regula negatiua. Tñ iurisconsultus dĩcit, qđ est verum demum quo ad eos ꝗ & ciuitatẽ, & libertatẽ perdiderunt & per consequens, multominus poterat accusare si ꝑderet vitã naturalẽ, & idem quod non admittatur ad accusandum, si perdit libertatem. d.l.is qui reus. Secus aũt si simpliciter fuerit relegatus. quia tunc licet sit infamis, suum accusatorẽ tm̃, vt se posit aliqualiter vlcisci poterit accusare de quolibet crimine vt no.gl.2.in d.l. is ꝗ reus. sed accusatione. si non perdit per sñiam vitã, ciuitatẽ, vel libertatem: tñ scđm omnes docto. poterit ꝓsequi. d.l.is qui reus. ĩ ver. sed hoc puto. iuncto ver. si. Sinautẽ perderet ẽt vitã naturalem, & tunc secundum gl. nõ põt prosequi ẽt iã inchoatas: vt no.gl.fi.in d.l.is qui reus. quod non placet doctoribus: quia cũ ibi dicatur de vita ciuili, ergo idem naturali. Sed ego credo glo. veriorem: quia, vt dictũ est, regula stat negatiua, quod accusare non potest post dãnationem. quã regulã approbat Bar. in duobus casibus: & dicit, quod per dictionẽ, demum, q̃ sonat in taxatiuam videlicet, qđ istud est verum, si ciuitatẽ, vel libertatem perdidit. Ergo in aliis casibus nõ expressis, remanemus in regula prohibitiua vniuersali quod non possit, vt dicit Imperator. arg.l.cum prætor.ff.de iudi. non autem dicas, vt dicit Sali. in l.i. C. qui accusare. & Imol. in d.l.is qui reus. argumentum à contrario sensu. Sed ĩ aliis casibus remanet sub regula negatiua, vt dicit Imperator, & sic extra casus declaratos per iurisconsultũ remanemus in dicta regula prohibitiua: ergo cum casus mortis naturalis nõ sit specificatus à iureconsulto. necessario sequitur, ꝙ remanemus in dicta regula prohibitiua. Et maxime, cum mors ciuilis non habet eundem effectum, sicut mors naturalis: facit.l. ex ea parte §.i.ff.de verb.obl. & hoc puto verius, quicquid concludant doctores.

dic, quod si suã, vel suorum iniuriam prosequatur, siue ante nomen rei receptũ fuerit inter reos, siue ẽt post, põt suũ accusatorem accusare de pari vel minori crimine. Si autem suam vel suorum iniuriam non prosequatur, non licet, nisi de maiori crimine conuenitt. Iste est tex. & glo. & docto. in dicta l. neganda. C. qui accusare. Ita intelligit istum tex. gl. i. coniuncta glos. ii. in dicta l. is qui reus. ff. de pub. iud. & ibi Bar. Bal. Ang. & Imol. Facit l. i. C. de calum. & in l. ii. §. si publico. ff. de adult. Et aduertas, quod quãdo reus accusatus reccusat de pari, vel minori, etiam ante nomen rei receptum inter reos, prosequendo suam vel suorum iniuriam, non supersedetur in prima accusatione contra eũ formata. Ista est sentẽtia Pe. Cyn. & Sali. in d. l. neganda. & Imo. in dicta l. is qui reus. in versi. sed circa prædicta posset esse dubium, sed Bar. in d. l. is qui reus. & ibi Ange. late & Imo. & Sali. in d. l. neganda. dicunt, quod aut vult accusare ante nomen rei receptum ĩter reos: aut post nomẽ rei receptum inter reos: ante tamẽ latã sententiam, aliquando post latam sententiam.

Primo casu, de maiori crimine potest: vt l. per minorem. ff. de iudi. & in d. l. i. C. qui accusa. non possunt de minori vel pari non potest, vt dicta l. neganda, nisi sit præiudicialis ad primam, vt l. quoniam Alexan. C. de adulter. Si vero non esset præiudicialis, & vult suum libellum producere, non autem prosequi accusationem, & tunc potest, vt dicta l. neganda, in fin. quæ debet ita intelligi, secundum Pet. prædicta vera nisi prosequatur suam, vel suorum iniuriam, quia tunc regulæ iuris cessant. l. hi tamẽ. ff. de accusa. Secundo casu principali, quando nomen rei receptum est inter reos, & vult libellum accusationis simpliciter porrigere, & in causa non est conclusum & liquidatũ, & potest, alias secus d. l. neganda, quæ sic ẽt debet intelligi. arg. l. fi. C. de compẽsa. Hoc verum, nisi prosequatur suam, vel suorũ iniuriã: quo casu, ad prosequendum admittitur. l. qui publico. ff. de accusa. & hoc in pari, siue in maiori d. l. neganda. Tertio casu principali, qñ post sententiam condemnatoriam latam: Et tunc si sentẽtia non infamat, nulli dubium quòd potest. Si vero infamat: & tunc super antiqua accusatione proposita potest procedere. Si autẽ nouam inchoare vult, non potest: vt d. l. is qui reus. in fi. distingue, aut illa sententia abstulit sibi ciuitatem, aut libertatem, aut non. Siquidẽ abstulit ciuitatem, aut libertatem: tunc nõ potest nouã accusationẽ proponere. Aut non abstulit, sed est pena relegatiõis imposita, vel minor, tunc dicunt docto. aut suã, vel suorũ iniuriã prosequit, & tunc põt. vt l. is tñ omnes. ff. de accusati. Aut non prosequitur suã vel suorum iniuriã, & tunc aut vult aliũ accusare q̃ accusatorẽ suum, & non põt, quia est infamis. l. infamem. ff. de publ. iud. Aut vult suũ accusatorẽ reaccusare, & tunc sibi licet: quia illi qui vult se vendicare, ignoscẽdum est, dicta l. is qui reus arg. l. qui cũ maior. §. liber. ff. de bo. liber. Si vero ista esset absolutoria: Tunc dic indistincte, quod põt in accusatione ꝓposita insistere, actionem nouã producere. vt d. l. negãda. ibi, plusquã & d. l. ii. ĩ fi. C. q. accus. nõ pos. de qua q̃stione late per Dy. Cy. Bal. & Sal. ĩ d. l. i. & Bar. in d. l. is qui reus. & ibi Ang. & Imo. latius. Vel in hac materia latius cõcludẽdo & clarius dic, cum q̃ritur an accusatus posit aliũ accusare. Dic, aut q̃rit ante nomẽ rei receptum inter reos, aut post, aut vsque ad conclusionẽ in causa, aut post cõclusionẽ ĩ causa vsq; ad sñiam, aut post sñiam. Primo casu, nulli dubiũ, quod accusator non prohibetur, nisi aliud à lege prohibeatꝛ, vt l. q. accusare. ff. de accus. & sibi permittitur accusare quẽlibet aliũ, siue prosequatur suã iniuriã, siue non, siue de maiori, siue de pari, vel minori crimine d. l. is qui reus. & d. l. negandæ. in fi. vt super sua accusatione ꝓcedatur. Et isto casu, si accusat suũ accusatorem, discutietur super vtroq;, vt ĩ ciuili, vt l. pe. & auth. & cõsequẽter. C. de sent. si vero accusat extraneũ: tunc quilibet potest procedere, ꝓut solertior erit. Veruntamen citatus pro vno iudicio, nõ cogitur cõparere pro alio, & non cõparens, põt dici contumax. l. contumaciæ. §. fi. ff. de re iudi. Secundo casu principali, post nomen rei receptũ inter reos, & tunc aut vult inscriptionis accusationis facere ad finẽ, ne tẽpus sibi currat: & vt post sententiã posit prosequi suã accusationẽ, & auditur d. l. neganda. in fi. siue accuset suũ accusatorẽ siue aliũ. d. l. neganda. dũmodo nõ faciat in fraudẽ, vt retardet executionẽ, & tũc nõ valebit sñia lata cõtra ipsum, vt not. Ang. & Imol. in d. l. is qui reus. aut vult accusare ad

finem,

finem, vt procedatur super ea, & tunc aut prosequitur suam, vel suorum iniuriā, & auditur: siue accuset de maiori, siue đ minori, siue de pari d.l.neganda. si autē suā, vel suorum &c. non prosequitur, & tūc aut vult accusare de maiori crimine, & pōt quēlibet, siue suū, siue extraneum accusatorē accusare vt d.l.neganda. Potissime si dicta accusatio superuenit post nomen suum receptum inter reos, arg.l.2.C.de satis. Sed aduertendum tñ est isto casu, qñ accusat accusatorē suum de maiori. Et tūc aut de tali crimine, quod si esset verum, primum crimen cōtra eum obiectum & ascriptū non esset verū. Et tunc nō solum audietur, sed omnino imponetur silētium ī primo, donec scđm fuerit discussum, & ex euentu causæ ꝓcedatur super primo vel non. Iste est proprie casus in l.i.C.qui accusare. Qui tex. pōt ēt intelligi post nomē rei receptum inter reos. Aut non opponitur tale crimē, sed aliud, & primum, & scđm delictū possunt esse, & tunc auditur, & super suo scđo procedetur pariter, sicut proceditur in crimine quod sibi asscribitur. Et iste est proprie casus in d.l.neganda Aut vult accusare extraneū de maiori, & tunc nō pōt, postquā nomen suum est receptū inter reos d.l.is qui. & d.l.negāda. Siue accusatorē suum velit accusare d.l.is qui. siue extraneum d.l.negāda. facit l.2.§. si extraneum.ff.de adul. vbi de pari non pōt accusari. vel obiici, vt ibi. Hoc tñ fallit ī vxore & marito, qñ obiicit marito de lenocinio post nomen rei receptum inter reos, vt d.§. si publico. & ratio specialitatis patet ibi. Tertio casu principali, post conclusionē in causa ante sentētiam, & quarto casu videlicet, post sententiam, & tunc aut fuit absolutus, & clarū quod omnis accusatus accusat de quolibet crimine, vt d.l.qui accusare. Aut fuit condēnatus de crimine priuato tantum, & per consequens non fuit effectus infamis ex prolatione sententiæ, & potest quemlibet de quolibet crimine accusare, vt l.infamē.ff.de publi. iudi. & not. Barto. in l.in eum.ff.de accusatio. aut fuit effectus infamis, quia fuit damnatus đ publico iudicio d.l.infamem. & tunc aut vult accusare extraneum de nouo, & nullo modo audiť de aliquo crimine, vt l.qui iudicio.ff.de accusatio nisi de crimine lęsæ maiestatis, vt l. famosi.ff.ad l.Iul.maiesta & no.glo.3.in d. l.is qui reus. Aut vult accusare accusatorē suum, & tunc aut per sentētiam debet perdere vitam naturalem, & tunc scđm glo. in d.l.is q̃ reus. nullo modo pōt, per d.l. cum reis.C.de pœ. & puto istam conclusionem esse verā in hac materia, licet doct. alio modo loquantur, quia in d.l.is q̃ reus cum misterio Iurisconsultus, in versi. illud dicit, qđ Imperator indistincte volebat, quod accusatus post cōdemnationē non audiretur, & sic est regula negatiua. Tñ iurisconsultus dicit, qđ est verum demum quo ad eos q̃ & ciuitatē, & libertatē perdiderunt & per consequens, multominus poterat accusare si ꝑderet vitā naturalē, & idem quod non admittatur ad accusandum, si perdit libertatem.d.l.is qui reus. Secus aūt si simpliciter fuerit relegatus. quia tunc licet sit infamis, suum accusatorē tm̃, vt se posit aliqualiter vlcisci poterit accusare de quolibet crimine vt no.gl.2.in d.l. is q̃ reus. sed accusatione. si non perdit per sñam vitā, ciuitatē, vel libertatem: tñ scđm omnes docto. poterit ꝓsequi.d.l.is qui reus. ī ver. sed hoc puto. iuncto ver. si. Sin autē perderet ēt vitā naturalem, & tunc secundum gl. nō pōt prosequi ēt iā inchoatas: vt no.gl.fi.in d.l.is qui reus. quod non placet doctoribus: quia cū ibi dicatur de vita ciuili, ergo idem naturali. Sed ego credo glo. veriorem: quia, vt dictū est, regula stat negatiua, quod accusare non potest post dānationem. quā regulā approbat Bar. in duobus casibus: & dicit, quod per dictionē, demum, q̃ sonat in taxatiuam videlicet, qđ istud est verum, si ciuitatē, vel libertatem perdidit. Ergo in aliis casibus nō expressis, remanemus in regula prohibitiua vniuersali quod non posit, vt dicit Imperator. arg.l.cum prætor.ff.de iudi. non autem dicas, vt dicit Sali. in l.i. C. qui accusare. & Imol. in d.l.is qui reus. argumentum à contrario sensu. Sed ī aliis casibus remanet sub regula negatiua, vt dicit Imperator, & sic extra casus declaratos per iurisconsultū remanemus in dicta regula prohibitiua: ergo cum casus mortis naturalis nō sit specificatus à iureconsulto. necessario sequitur, ꝙ remanemus in dicta regula prohibitiua. Et maxime, cum mors ciuilis non habet eundem effectum, sicut mors naturalis: facit.l. ex ea parte §.i.ff.de verb.obl. & hoc puto verius, quicquid concludant doctores.

ADDITIO.

a ¶Suū accusatorem. circa hoc vide Fede. de Se. in cōsi. xciij. incip. factum quod proponitur. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde ea, q̄ dixit gl. in terminis de iure canonico, in c. negāda. 3. q. ix. & latius posuit istā materiam Ioan. And. ī addi. Specu. ibi post Spe. in tit. de accusa. §. i. versi. item, quod est accusatus. Sed vide Gandi. in tract. malefic. sub rubr. qui possunt accusare, & qui nō in versi. sed ego formabo talem quæstionē ponamus. Qui in hac materia arguit pro & cōtra. & refert opi. Azo. in hac materia. Tamē dicit, quod per totā Italiam obseruatur opinio Odofr. & Iacobi Balduini, qui dicebāt, quod secūdus accusator si prosequatur suā, vel suorum iniuriā, quod audiatur reaccusans reaccusatorem suum hac ratione: q̄m si te accusaui de crimine cōtra me illato, & non potuit meā accusationem probare tēpore sententiæ proferendæ, poteris postulare me de calumnia condemnari, ex eo, quia tuam iniuriā prosequebaris: vt l. i. C. de calum. Nam & ei ignoscēdum est, qui prouocatus, seu accusatus voluit vlcisci. ff. de bo. liberto. l. qui cum maior. §. si libertus. & hic me non extendo: poteris ibi videre Gandi. qui r̄ndet ad motiua Azo. postea ibi Gandi. dicit, quod cū ista quæstio sibi euenisset de facto in ciuitate Bononiæ: & ibi esset iudex maleficiorum, consuluit in hac materia do. Dyn. de Musello, qui sibi ita deliberate respondit, cum aliquis accusatus vult suum accusatorem accusare: Aut opponit aduersario suo crimina in modū exceptionis, aut in modum accusationis. Primo casu subdistingue: quia aut lis est contestata, aut non. Primo casu, q̄n lis est contesta. Tunc accusatus non potest crimen opponere suo accusatori in modum exceptionis. Secundo casu sic: vt ff. de adult. l. i. §. extraneus. & d. l. maticus. §. præscriptiones. Si aūt vult accusare suum accusatorem per modū accusationis. Tunc subdistingue eodem modo: aut lis nō est contestata. aut sic: aut est lata sentētia. In primo casu quando lis non est contestata, si vult accusare de crimine maiori, pōt: adeo q̄ sua accusatio tanq̄ maior p̄cedere dēt in c̄i. Si aūt vult accusare d̄ pari, vel de minori crimine, nō pōt: nisi p̄sequat̄ suā vel suorū iniuriā: vt l. negāda. C. qui accu. non poss. in secundo casu quādo lis est contest. Tunc aut iste accusatus prętendit suam, vel suorum iniuriam: aut iniuriam publicam. In primo casu auditur. ff. de accus. & l. hi tantum. siue velit accusa. de maiori crimine, siue de minori, vel pari. In secundo casu quando prætendit iniuriam publicam, non auditur. ff. de publi. iudi. l. is qui. In tertio casu quando lata est sententia, tūc subdistingue: quia aut sententia est absolutoria, tunc auditur. ff. de publi. iud. l. is qui. in princ. & ibi dum dicit quod fuerit excusatus. Ergo à contrario sensu si fuerit absolutus, potest. Si vero sententia fuerit condemnatoria: Tūc distingue, aut illa sententia adimit vitam, ciuitatem, vel libertatem: aut nihil ex his. si nihil adimit. Aut vult accusare extraneum, aut accusatorem suum. Si vult extraneum accusare, & non potest: quia infamis. l. infamem. ff. de publ. iud. Si vero vult accusare suum accusatorem, & potest, d. l. is qui. quia hoc cōceditur ad vindictā. Si vero illa sententia adimit sibi ciuitatem, vel libertatē: Tunc aut vult de nouo inducere accusationē, aut inchoatam accusationem vult prosequi. Primo casu non potest indistincte, nec contra extraneum, nec contra accusatorem: vt dicta l. is qui. versi. pro hoc &c. In secundo casu quando vult inchoatam prosequi. Tunc aut sententia adimit vitam, aut solam ciuitatem, vel libertatem: si adimit vitā, non potest prosequi: quia non debet differri pęna: l. cum reis. C. de pęnis. In alio casu quando sola libertas, vel ciuitas adimitur, & non vita: Tūc aut accusatio sua perimitur per sententiam contra eum datam, & tunc non auditur: arg. l. i. C. qui accusare non possunt. Aut nō adimitur: quia sua accusatio potest esse vera, & tunc etiā contra omnes admititur: vt d. l. is qui. ff. de pub. iud. Et ita in hac difficultate residet do. Dyn. & ibi Gād. approbauit suā distinctionē. Et certe p̄ p̄dicta habem⁹ clarā doctrinā, & verā solutionem ad illos tex. q̄ ita videntur sibi contrariari. HIERO. Circa hanc materiā. vide Abba. in c. i. de mutuis petitio. extra col. 7. ver. vlt. gl. &c. vbi sequitur opi. Bar. ī l. is q̄ reus. & ibi notabiliter Henric. Boyc, qui longam facit dist. col. 2. in v. dist. p̄ doct. in c. si. extra de testi. vbi Aret. vlti. notab. Bonifa. Vitali. qui etiam facit vnam dist. in tract. malefi. in rub. quid sit accusat. in forma accusæ porrectæ per syndicum. col. i. versi. sed pone. & in

ea.

ea forma col fi.ĩ fi. Albe. qui post antiquos distinguit in l.i.C.qui accu.non pos. col.ii. in prin. Collectan.in c.accedens.de accusa. breuiter & cõpẽdiose p do.Præp. post doc. in c.prius.3.q.ii.Itẽ aduerte:nã inquantum Ang.hic,in fi.ĩ vers.(sinautẽ pderet ẽt vitã naturalẽ &c.) approbat gl.fi.ĩ l.is qui reus. dicatis,quod d.gl.cõiter reprobatur ab omnibus,& eam dicunt cõiter reprobatã Abb. & Prępo.vbi supra bene tamen possem hic adducere quam plures dis.supradicto.doct. prout etiam fecit hoc do. Augusti.sed faceremus valde longum processum.videatis in locis supra allegatis.

64 *An quis possit aliquem accusare simul & semel de pluribus delictis.*

64 ANGE. †Quare, an quis possit accusare aliquẽ simul & semel[a] de pluribus delictis glo.& doc. ponunt in l.qui de crimine. C.de accu.Bar.in l.libellorum.§.si aliud.ff. de acc.vbi concludit,quod aliqñ alicui obiiciũtur plura delicta, q̃ puniuntur eadem lege:tũc de omnibus põt simul accusare: vt l.non est nouum.ff.đ acti.emp.Si vero ista delicta puniunt̃ diuersis legibus vel statuto,ẽt põt eodẽ tempore eundem de omnibus accusare,sed nõ eodẽ libello d.l. nouũ. & ibi no.Et vide latius per Bar.in l.q de crimine. C.de accus.Sed latius per glo.& Bar. in l.senatus.ff.eod.tit.Et prædicta procedũt, quando ex diuersis factis. Sinautem ex eodem facto plura delicta oriuntur loquitur lex,qui de crimine. de quo latius per Salic. in l.si quis homicidii.C.de accus.

ADDITIO.

a ¶Simul & semel. Adde ad hoc Ro.ĩ cõs.cccxlv.

AVGVSTI. Adde tamẽ hic ea quæ dicit Ang.in l.i.C.si reus vel accu.mor.fue.q faciens mentionem de hac materia, allegat quomodo gl.dubitauit ĩ d.§.sed si aliud. & quomodo gl.magna in d.l. qui de crimine, aliter locuta est,& quomodo Bar.postea distinxit in d.§.sed si aliud.Et ibi dicit Ange. quod verũ est,ꝙ si quis punitur diuersis legibus,põt accusari simul & semel eodem tẽpore,sed non vno libello.d.l. non est nouũ. Et hoc, cũ dicta crimina diuersa oriunt̃ ex diuersis factis:nã si ex vno, tene glo.in d.l. qui de crimine.s.vt in eodem libello per eũdem possint deduci omnia, non autem in diuersis.per text. illius l. & ibi limitat Ang. prædicta, & intelligit esse vera quãdo vnus accusat vnum non prosequendo suam vel suorum iniuriam, aliàs etiam si delicta sint omnino diuersa, & ex diuersis factis contingentia,& siue puniantur eadem.l.vel diuersis:in eodem libello de omnibus poterit accusari,& etiam in diuersis ad libitum accusantis:quia in criminalibus est eadem forma procedendi sicut in ciuilibus. l.absentẽ. ff.de pœn.& ibi glo.

65 *An plures possint simul accusare eundem.*

HIERO. Adde ĩ hac materia,ꝙ cũ dictis p Ang.hic cõcor.Collecta.in c.licet in beato.de acc. Sed circa hanc materiã & q.seq. fac istos casus,quos remissiue ꝓsequere. Primus est,qñ vnus accusat vnũ. Secundus qñ vnus plures. Tertius qñ plures vnũ de oib' istis,vide no.d.Albe. post alios antiquos in l.qui de crimine. C.de accu. col.2.ĩ medio. ver.& ideo vt plene liqueat.&c.cum co.seq. Henri.Boyc,ĩ c.i.de col.dete. in c.de his.de accu.extra vbi facit no.distĩctiones, sed melius q̃ alibi vide Maria.Soc.ĩ c.i.de lib.obla. col.xxxiii.versi.circa quartum membrum. col.xlii.in medio. versi.secundo casu.

65 An plures possint simul accusare eundem.

65 ANGE. †Quæro,an plures possint simul accusare eundẽ.Istã q.format Cy.& Sal.in l.4.C.de accu.vbi gl.& Sal. finaliter concludunt,ꝙ aut cuiuslibet accusantium interest ratione officii,& tunc possunt de eodem libello,non diuersis, accusare eundem, vt l. senatus.C.q accu.non poss.& ibi Sali.ponit rationem,aut cuiuslibet eorum interest ratione ꝓprii interesse, puta si seruus cõis sit occisus,& tunc etiã possit eodem libello:vt ff.de noxa.& l.si retentione.in prin. non diuersis:ex quo propter idem,& ad idem agitur,&hoc ne de delicto euiusdẽ hominis sępius inquiratur, aut neutrius eorũ interest ratione officii vel interesse & cõis iniuriæ, & tũc nec diuersis libellis, nec eodẽ libello, possunt eundem accusare, sed idoneior ipsum admittit,ne reus in plures aduersarios fatiget̃, & ne sępius q̃rat̃ de delicto eiusdẽ hominis.vt l.licet.§.fi.ff.nau.caup sta.

AVGVST. Adde tñ & ĩtellige ꝑmissa,secundum Sal.in l.vxor. C. qui accu.nõ pos. vbi pouit qñ plures ratione officii concurrũt ad accusandum vnum,quis ꝑferatur:& ibi

ibi ponit, qñ ratione proprii ĩteresse plures concurrunt ad accusandum vnum, q̃s præferatur: & limitat p̃dicta, & cui debet iudex gratificari, an masculo, an feminę Et d̃ materia vide Bar. in l. si plures. ff. de accu. & gl. & Archi. in c. accusatoris ii. q. i. & domi. Abb. ĩ c. i. de collusi. Inn. in c. olim. extra de accus. & Archi. in c. epiphaniam v. q. i.

HIERO. Adde, quod ita etiam concludunt cõiter doc. in c. ii. extra de acc. Ad cuius tñ veritatẽ indagandã, vide dist. quã facit do. Henri. Boyc, ĩ d. c. de his. extra de accus. col. 2. versi. q̃ris nũquid possit accusati &c. & Bal. & Albe. post Iaco. de Are. & antiquos in d. l. senatus. & idem Sali. in l. si accusatoribus. col. ii. de accu. quod intellige tã in isto primo mẽbro, q̃ in aliis tribus: q̃a in omnib⁹ cõiter tenet̃ dist. tradita hic p̃ Ang. vt ẽt tradit Barba. post Nic. de Neap. ĩ l. decreto. §. si duobus, de administra. tut. ff. & doct. in locis hic allega. Et ratio quo ad primum membrum est, secundum Salic. in d. l. 4. quia omnes isti officiarii representant p̃sonam offensi, quæ vna est, & sic sicut non posset ipse offensus variis libellis eundem accusare: vt in l. licet. §. fi. ff. nau. caup. stab. sic nec etiam isti representantes vnã personam, vt in l. si plures. ff. de pact. & hanc rationem ante eum assignãt doct. & Henric. Boyc, vbi supra. Item circa vltimum membrum Ang. quæro, quod si oppositum non fuerit, an valebit iudicium? Et dicatis, quod sic, per tex. in l. si accusatoribus. C. de accus. vbi hoc tenet Barto. & idem Barto. in dicta l. si plures. ff. eod. Canonist. in c. ii. vbi Abb. post alios extra de accus. & idem Abb. per text. & gloss. ibi, in c. i. de collu. deteg. extra quod tamen intelligit Sali. in d. l. si accusatoribus. quando in eodem libello isti accusant, secus tamẽ si diuersis: quia tunc etiam post litem contestatam, & postquam receptum est nomen inter reos, poterit alter eorum repelli & eligi idoneior p̃ iudicem ex officio suo, etiam parte non petente, q̃a ad eius decorem spectat ne coram eo, & maxime eodem tempore, de eisdem delictis sæpius quæratur, cum ea, quæ ad iudicis decorem spectant, pars remittere non possit: vt in l. quos prohibet. de postu. vt ibi per eum: qui pluribus & bonis rationibus hanc fundat. Et in hac materia cadit bene q̃stio vulgata, vtrum eodem libello quis possit accusare testes qui deposuerũt falsum & producentem ipsos, q̃ tñ diuiditur in duas. Prima, vtrum producẽs testes falso scienter & dolose, possit accusari simul cum dictis testib⁹ falsum deponentibus. Secunda, vtrum ipsi testes plures numero, possint simul accusari de falsitate. Et scias, quod ista quęstio cõtingit tempore dñi Vianensis de Pasci pauperis doct. antiqui, quẽ posuit in q̃õ. suis nu. lxxvi. incip. Vniuersitas Bazani. licet eã decidat in q̃õne seq. incip. Quęrit̃ &c. Et quo ad primam cõcludit, quod si accusator suã non prosequit̃ iniuriã, quod accu. non procedat, aut suã prosequit̃ iniuriã, & tunc sic: alleg. l. hos accusare. §. lex. Iulia. ff. de accus. & l. athletas. ff. de falsis, vos tñ videatis Alb. in l. qui de crimine. C. de accu. Bar. ĩ d. l. athletas. Io. Andr. Are. qui eũ singulariter examinat in c. si quis episcopus. de accu. col. fi. ver. & tãgunt &c. vbi concludit quod sic. alleg. Bar. vbi supra, per d. l. athletas: & eundẽ Bar. per tex. ibi ĩ l. nihil. §. fi. ff. de adul. & Io. And. idem tenentem in tit. de accusa §. i. de qua videatis etiam Præpo. in c. prohibent̃. ii. q. i. col. 3. in princi. De secunda videatis Are. & Præpo. vbi supra, vbi faciunt longã dist. quam referre non curo. Item circa fi. membrum Ang. potest hic quæri de q. statuto cauetur, quod qui cum armis aliquẽ p̃cusserit, manum cum qua p̃cussit, amittat. Titius eo impetu duos percussit, & dubitatur quẽ prius percusserit accusatur ab eisdẽ eo tempore de dictis percussionibus. quæritur, quis istorum admittẽdus est, & sic quis erit præferendus? videatis Alb. qui tetigit hanc q̃õnem in d. l. si plures. ff. de accu. Concludit tñ, quod ista sint plura facta, & plura delicta: quia plures personæ, & sic quod nõ sit locus prælationi, per l. qui de crimine. C. de accu. & quia idem est in ciuili: vbi nõ est locus prę̃lationi in pluribus concurrẽtibus ad agendum: vt patet in petitione hæred. vt in l. pen. de pet. hæred. & in rei ven. vt l. is à quo. de rei vendi. & in noxa. vt in l. si quis à multis. ff. de nox. ergo arguendo de ciuilibus ad criminalia, quod est licitum: vt in l. omnem, supra de iudi. & in l. iii. §. si mulier. ff. de liber. homi. exhib. concludendum est, idem esse in criminalibus, q̃ ĩ ciuilibus. & ita residet ille practicus doct. quãtum ad accusationẽ. Sc̃d͂o q̃rit̃ quid quantũ ad sñiam

& quid

& quid quantũ ad pœnæ impositionem? vide per eum: q̃a magnum facit processum.

66 *Accusator non prosequens suam accusationem an incidat in pœnam, & in quam.*

66 Ange. †Quæro, accusator non ꝓsequitur suam accusationem, an & in quã pęnã incidat? Istam q̃stionem ponit Bar. in l. 3. §. i. ff. de p̃uar. & distinguit, quod aut expresse destitit, non impetrata abolitione, & punitur pęna quinque librarum auri: vt d. §. aut tacite, & tunc aut faciendo labi tempus statutum à iudice, & punitur extraordinarie: vt l. qui crimẽ. C. qui accu. non pos. Aut patiendo labi tempus legale, & punitur pœna apposita in l. i. C. vt intra cert. tem. punitur etiã q̃nq; pęna conuẽtionali. vt l. iiii. ff. de custo. reo. & idẽ Bar. in l. i. §. si quis aũt. ff. ad Turpilli. latius dicit, videlicet q̃nque aliquis desistit expresse & manifeste ab accusatione, & tunc punit̃ pęna Turpilliani: vt d. §. si quis aũt. Si vero non expresse desistit, sed tacite, & hoc tribus modis contingit. Nã quãdoque statuit̃ terminus absenti, & ipse non venit, & punitur propter contumaciã pœna extraordinaria, non pœna Turpilliani: vt l. q crimen. C. q accus. non poss. Quãdoque statuit terminus præsenti ad ꝓsequendum, & non prosequitur, & tunc videtur desistere, & punitur pœna Turpiliani: vt l. si ea. C. q accu. non pos. Q̃nq; nullus terminus statuit à iudice. Sed ipse accusator ĩtra tẽpus statutũ à lege non ꝓsequit̃, videlicet intra biennium, tunc punitur pena. l. ii. C. vt intra cert. temp. q̃stio crimi. terminetur. Adde scd̃m Cy. & Bu. in d. l. q crimẽ, ꝙ aliq̃n non desistit, sed non ꝓbat suã accusationẽ, & tunc punit̃ similitudine supplicii: vt l. fi. C. de accu. Itẽ adde scd̃m Ang. in d. l. q crimen, q̃n statuitur terminus à iudice, prosequit̃, ꝙ etiã punit̃ in expẽsis, vt d. l. q crimẽ. C. q accu. non pos. An aũt ad hoc, vt non ꝓsequens accusationẽ suã, incidat in Turpillianũ, requirat̃ quod lis contest. vel nõ vide late per Cy. Bal. & Sal. in l. i. C. ad Turp. Et no. in Spec. & ibi Ioan. Andre. in additio. in titul. qualiter in accusatione procedatur. §. quinto tractandum. versi. i. & Cyn. ibi concludit, ꝙ siue lite contestata, siue ante desistat, quod incidat in Turpillianum arg. authen. qui semel. C. quomodo & quando iudex. quod ĩtellige verum, secundũ Iacobũ, si reus iã fuerit citatus & cõparuerit. Sin autem reus nõ fuerit citatus, vel citatus nõ cõparuerit. Tũc nõ habet locũ dicta pęna, imo impune põt desistere: vt l. q̃sitũ. ff. ad Turp. quod ĩtellige: vt infra dicet̃ in q̃stione sequẽti, secundum Bar. in d. l. quæsitum. Et tene menti, ꝙ ille q desistit, non potest ex eodẽ facto ad illum redire, & iterum accusare ẽt criminaliter, vt est tex. & ibi Bar. ĩ l. qui desistit. ad Turp. & dicit Barto. in d. l. q̃situm. ff. ad Turp. quod post litem cõtestatã super accusatione non licet desistere impune. vt l. senatus. ff. ad Tur. ĩ §. qui post. Quinimo ẽt ante litem contestatã post fideiussionẽ p̃stitam non licet desistere: vt l. i. C. eo. ti. & ibi Cy. Si vero sumus ante litem contestatã, & ante datã fideiussionem, post tñ productionem accusationis. Tunc Bar. distinguit, aut reus est iã citatus, aut nõ, si reus est citatus, & non licet desistere. vt auth. qui semel. C. quomodo & q̃n iudex. cõiuncta l. absentẽ. ff. de pœ. ante citationem vero licet desistere, sicut in ciuili. Quoddã est tẽpus ante accusationẽ propositã, licet etiã dederit libellum principi, & licet desistere. l. miles. §. socer. ff. de adulter. Quid si ex forma statuti licet alicui à quacunque accusatione desistere, dummodo soluat decem, pone quod eodem libello accusauit aliquẽ de pluribus, secundum quod supra dictum est, & vult desistere, an soluat vnã decẽ, vel tot quot sunt crimina intentata? & Bar. dicidet istam quæstionem in l. libellorum. §. quod si alud. ff. de accusationibus. & ibi dicit quod de iure

a accusatio est ius accusandi [a], sicut actio ius est prosequendi quod sibi debetur, & sic quot sunt crimina, tot sunt accusationes. Ideo tot decem soluere debet: vt l. scire debemus. ff. de verb. obl. & l. si pluribus. eod. tit. Tamen communis vsus loquendi, quod vnica charta appellatur pro vna accusatione. Vnde si est vnus libellus, licet plura delicta contineat, pro vna accusatione soluat decem. Vnde desistens, debet probare istũ communem vsum loquẽdi, alias soluet pro pluribus. & vide Barto. in simili in l. i. in fin. ff. de tistibus. & Bal. in l. ordinarii. C. de rei vend. qui Barto. dicit in d. l. i. quod aut statutum habuit respectum ad substantiã, vt de quolibet testamento soluatur gabella, tunc licet essent plures chartæ, tamen si est testamentum vnius, vnicum est testamentũ, aut

 dicit

dicit quod notarius de quolibet testamento scripto tantum accipere possit, & tunc habetur respectus ad schedulas. Sed Bal. in d. l.ordinarii.dicit magis ad ꝓpositũ, videlicet quod circa eandẽ accusationẽ dicitur vnus libellus.à cõclusione. Nã vnitas cõclusionis est illa, q̃ facit vnitatẽ petitionis, licet in diuersis actionibus & accusationibus: tunc dicitur vnicus libellus, qñ cõclusio est cõmunis vtriq; actioni: aliàs dicuntur plures libelli.ff.famil.hærcis.l.hęredes.§.de pluribus.l. non est nouum.ff.de actio.emp. Et inducit

67 ad quęstionẽ. Dicit statutũ,† quod non probans accusationem, puniatur in centũ. Modo quidam in eodẽ libello accusat plures, & non probat de aliquo. Quæritur an debeat puniri in pluribus pœnis, an in vna? si summatur accusatio pro libello, est tantũ vna pœna. & ad hoc facit l.edita.C.de edẽ. vbi actio ponitur pro libello Sin autẽ assumitur pro iure accusandi, tunc sunt plures actiones.l.i.C.si reus vel acc.mor.fue. & ẽt dicit, quod Dyn. disputauit istam quæstionem & dixit, quod erat vnica pœna, quę habebat locum ex vniuerso, & ex aliquo, id est siue nil probetur, siue probetur contra vnum & non contra alium. Et hoc ex natura indefinitæ, quæ potest verificari in vniuersali & particulari, secundum Dy. quod Bar.ibi approbat, quod notandum est.

ADDITIO.

a ¶ Ius accusandi. Adde quod doct. Bart. sequitur Franc.de Are.in consi.lxxix.Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia in his quæstionibus. Adde primo qua pœna puniatur qui desistit ab accusatione. vide tex.gl.& doct in l. accusationis.C. de accu. & in l.absentẽ.§.pe.ff. de pœn. Latius vltra docto. posuit istam materiam Specu. in tit. de accu.in 3.parte in.§.v. vbi examinauit intellectum omnium legum loquentium in hac materia, q̃ videntur contrariari. Et ibi Specu. latius & melius loquitur q̃ fecerint legistæ. Adde tamen, quod multæ sunt personæ, quæ possunt accusando desistere ab accusatione, & non incidunt in aliquam pęnam, vt est mulier, & minor. Ita dixit Ang. in l.si fœmina.C.ad Turpil. & intellige, vt dixit tex.cum gl.& ibi Bart.in l. mulier.ff. ad Turp. Et limita prædicta per alium text. & ibi glo. & Bart.in l.in senatus.§. cos.ff.ad Turp. Et adde pulchra verba Ange. vbi refert Cy.in l.fi.C. de accu. an sicut licitũ est hæretico pœnitere si est accusatus de hæresi, an etiam accusanti hæreticum licitum sit impune desistere à dicta accusatione, &

68 qua pœna punitur si desistit. † Item adde inquantum dictum est, ꝗ post datũ libellũ, in cõtinenti licet desistere impune. Limita tñ prædicta, & intellige, ꝗ talis contra quẽ productus est libellus, poterit agere iniuriarum b.ita dixit Ange.in l.nullus.C.de exhibend.reis.referens Iacob.de Aret. ita dixisse in l.i.C.ad Turp.& ibi Ang.hoc ẽt firmauit per illũ text.in l.itẽ apud.§.si quis libello.ff.de iniuriis & ibi in d.l.i. dicit Ang. qđ si accusatorẽ pęnitet antequã accusatus cõpareat, nõ incidit in Turpilianũ, sed tenetur iniuriarum, sed intelligo prædicta: vt dixit dominus Ant.de But.in c. licet in beato Petro.extra de accusationibus, qđ hoc est verũ, ꝗ agitur iniuriarum, si ex tali productione libelli oritur infamia ipsi accusato. Et de materia vide ẽt ibi, in dicto capitulo, licet. per Abbatẽ & per Modernos, quando licet desistere ab accusatione. Et adde quę dixit Ang.per illam glo. in rubr.C. de in ius vocando. ꝗ ille qui produxit libellum accusationis & desistit ante partis citationem non tenetur pęna Turpiliani. De qua materia per Bart. in d.l.quæsitum.ff. ad Turpil.per gloss.& doc.in c.licet in beato Petro. & per Bald.in l.i.in xvi.colum.C.qui accu. & per Bald.in l.i.C.vt intra cert.temp. Et de materia vide per Bal.in l.accusationem. in fin. C.qui accu. Aduertas tamen inquantum supra legistæ omnes tenent istam cõclusionem, quod in criminalibus non cogitur accusator prosequi accusationem, sed potest desistere: vt supra dictum est in multis casibus. Tamen limita secundum do. Anto. de But.in dicto c.licet in beato Petro. in fin.in vltimis verbis nisi oriretur infamia ipsi accusato: quia poterit dicere, volo quod litiges, & procedas in causa, & super hoc feratur sententia & allegat glos.4. q.v. c. quisquis.& allegat.v.q.i. c.quædã. & c. vltimo. & c.epiphaniam. Adde not.in sing.2.anni. xxxix. quod incipit, instituens accusationẽ, an postquàm accusator desistit ab accusatione, vel per mortem, vel per contumaciã, possit iudex compellere tertium ad prosequendum. Et in hac materia vide Inno. in

c.i.extra de collu.deteg.an instituens accusationem ineptam incidat in Turpilianum, si postea desistit. Limita & intellige prout fecit Ang.in l.fi.ad Turp.C. qui limitat dicta Bar.in l.q̃rebat̃.ff.ad Turp.inquātū supra q̃sitū est, an si vnus accusauit aliquē de pluribus delictis in eodē libello, an sint plures libelli, an vnus libellus. Adde omnino Salic. qui late loquitur in hac materia referens oẽs in l.si qs homicidii. C. de accus. & q̃n dicantur plures libelli, vel vnus. Materiā late vide p Bal.in l.edita.in rep. Paduana.in xv.q.C.de edē.Et in criminalibus vide p Bal.in l.cū rōnibus.C.q accu. nō poss.

b ¶Iniuriarum. Adde hic verum etiam si accusator desistat,ita Ro.consi.ccviij.Ber.

HIERO. In hac materia adde qđ Ancha. Anto.Abb.& Mod. in c. licet in beato. extra de eo.referunt distin.Bar. & eā sequũtur:vbi tñ vide Henr.Boyc, q bonā distinctionē facit,quæ multū declarat materiam, de qua materia vide etiam Collecta.in c.cū dilectus.de calum.extra.

69 *Si infamis excommunicatus, uel bannitus qui accusare non potest, accusetur ab uno qui accusare non potest, ut à muliere, an possit excipere, tu non potes me accusare quia inhabilis es & an accusans possit replicare, tu non potes contra me excipere.*

69 AGE. † Quæro si infamis excommunicatus, vel bannitus, q nō pōt accusare, vt supra dictū est, accusetur ab vno q non pōt accusare, vt à muliere, vel ab alio, an pōt opponere exceptionem, tu non potes me accusare:quia inhabilis es ad accusandum, & an accusans posit replicare,& tu non po

a tes contra me excipere.& Bar.in l.seruos a. ff.de acc.dicit,qđ accusatus potest opponere dictam exceptionem,& accusator nō potest replicare,quod etiā accusatus est infamis,vel bannitus,siue excommunicatus,vt d.l seruos.& c.cū dilecti. extra de excep.de qua q.per Bar.Bal.& Imo.in l.cū mulier.ff. sol.ma.& Flor. in l.iiii.§.l. Iul.ff.de test. & dicendū est,vt ibi plene per præfatos doctores.Sed forte dictum Bar.in d.l.seruos procedit qñ agitur ciuiliter,vel ad pœnam applicandam accusatori,vel pro eius interesse.Sinautē ageretur criminaliter ad vindictam publicam,tunc videtur quod contra talē exceptionē possit replicari etiā de inhabilitate,ne delicta remaneāt impunita.l. ita vulneratus.ff.ad leg.Aquil.argu.l.apud Celsum.§.Marcellus.ff.de doli excep.& ꝙ no.Inn.in c intelleximus.extra de adult.in gl.& hic videt̃ sentire Bal. in d.l.cū mulier. in i. limitatione regulæ, an dolus cū dolo cōpēset̃.allegat no.in l.his q reus.ff. đ pub. iud.& ꝙ no.in c.sicut.extra de iureiu. & in l.viro atq; vxore.& ibi gl.& Bar.ff.sol.mat. de qua q.per Imo.in d.l.cum mulier.

ADDITIO.

a Bar.in l.seruos.Adde tu Pet.de Anch. in c. intelleximus.extra de adul.Ant.de Bu.& Fely.in c. cū dilecti.extra de excep.etiā Alex.in l.cū mulier.ff.sol.mat.& Ioā. And.in addi.Spec.in tit.de accusa.iiij.parte.Ber.

AVGVSTI. Tu adde & latius vide ista disputata per Roma.in d.l. cū mulier. qui multa allegat.& per Bal.in l.i.§.i.ff.ne quis eū qui in ius voca.est vi eximat.& per Ant. de But ī c.cū dilecti.extra de exce.& p Pet. de Anc.in c.intelleximus.extra de adul.& p Bal.aliquid in l.in arena.C. de inofficio. testamē.vbi p̄dicta poteris limitare. & aliquid p Ang.in §.itaque.in auth. vt iudices sine quoque suffragio.

HIERO. Breuiter in hac quæstione dicā opi.Bar. cōmuniter tenet̃ p docto.in d.l.cū mulier.quā etiā tenet Alb.in l.seruos.hic allega.& in l.amplius.ff rē ratā haberi. Abb. & post eum Moder.vbi late declarant in c. dilecti. de excep.extra.

70 *Accusans an præsumatur calumniator, eo ipso quòd non probat suam accusationem.*

o ANGE. †Quæro an accusator p̄sumat̃

b calumniator,eo ipso ꝙ non probat b suam accusationē.Istam q̃stionem format Bart. in l.i.in prin.ff.ad Turp. & in effectu cōcludit cū gl. in l.athletas.§. calumniator.ff. de his q notan.infa.in casibus exceptuatis qui ponuntur p gl.in d.l.i.non præsumitur calumniator,aliàs regulariter contra non p-bantem præsumitur calumnia,sed non est præsumptio iuris & de iure,& sic admittitur probatio in contrarium:vt d.l.i.quia potest probare iustū errorē,& est iustus error fama publica.l.miles.§.mulier.ff. de adult. vel si audiuit à p̄sonis fide dignis : vt nota. Bar.in l.athletas.ff.de infa.Et vide Bar.in l. fi.ff.de hær.insti.& Cy.doc.ī l.i.C.đ aduo. diuer.iudic & Sal.in l.iii.C.de calum.& ibi Bal.

Bal. qui not. distinguit, an publica fama excuset à psumpta calũnia, & p Canonist. ĩ c. fi. extra de calũ. Ex qbus sequit, qđ tu iudex anteq̃ cõdẽnes accusatorẽ de calũnia, statuas terminũ eidẽ ad faciẽdũ suã defẽsionẽ quare de calũnia nõ veniat cõdẽnãdus: vt dicit ibi Bar. alias si hoc non faceres, faciliter poteris errare, & teneris in syndicatu.

b ¶ An accusator præsumatur calumniator eo ipso qđ nõ pbat. Adde circa hoc & vide do. Alex. in cõs xj in j. vol. & clarius p Abb. in cõs. 78. ubi dicit, q cõmunis opinio est qđ accusator deficiẽs excusatur a præsumpta calũnia, si habet alia iudicia euidentia, uel famã, uel quod auditur a fidedignis, vel quid simile, & an si accusator dicat, qđ nõ potest probare nisi per duellum, an tunc dicatur in calumnia, vide Barb. in consi. penult.

AVGVSTI: Tu aũt in hac materia adde do. Bar. & doct. in l. cũ quædã. §. i. ff de acqui. hæred. & dicta do. Ant. de But. in fin. & aliorũ in c. cũ dilecti. extra de dolo. & cõtu. & vide Ang. in l. mater. C. de calũ. q ponit in hac materia altercationẽ inter Cyn. & Bar. & breuiter limitat dicta Bart. qđ tũc fama non excusat aliquẽ, vbi qs accusat aliquẽ de facto in se cõmisso, cuius no põt, nec debet ignorãtiã ptendere. Nã si scio me nõ esse iniuriatũ à te, & fama sit in cõtrarium, illa fama falsa non excusat me. ar. l. fi. C. de calũ. & certe pro hoc est tex. & ibi Ang. põderãs cũ in l. fallaciter. C. de calũ. q dicit, qđ vbi cõstat de calũnia accusantis. nullus color excusat, nec ẽt fama isto casu, nec semiplena probatio, vel præsumptio, nec rescriptũ principis generale aut speciale, nisi dicatur in eo, non obstante lege aliqua, quia omnia hęc veritati succumbunt. Sed doctrina Bar. secundum Ang. in d. l. mater. habet locum vbi quis accusat de facto non commisso in se, sed in res suas: puta de rebus sublatis ei de domo noctis tẽpore, vel de adulterio cõmisso in vxorẽ eo absente, vel aliis similibus. Nec ẽt habebit locũ doctrina Barto. vbi qs accusaret aliquẽ de iniuria nõ cõcernente eũ vel suos: quia famã nõ excusat: qa cum nõ pprio dolore moueãtur ad accusandũ, debuit mature deliberare & indagare sufficienter. arg. l. fi. C. de accu.

HIER. In hac materia adde, qđ cõis opi. doct. est, quod accusator psumatur calumniator eo ipso quod nõ probat, ita est glos. cõiter approbata in c. 2. de calum. vbi Abb. & Moder. dicunt eã communẽ. idem etiam tenet Collect. post Vinc. in c. i. eo. tit. vbi dicit eidem tenere Arch. & Host. idem etiam tenet Sali. in l 2. C. de calumnia. ista tñ regula fallit in pluribꝰ casibus ibi positis p Abb. Hẽric. & Fel. quos referre nõ curo:

71 *Calumniator, an & quando condẽnari posit.*
72 *Accusator qui cõuersatur cũ aduersario, facit sufficiens indicium, quod calumnietur.*

71 ANGE. †Quæro, an & qñ põt calumniator condemnari. cõcludo, qđ aut fit eadẽ sẽtentia: quia reum absoluit, vt quia dicit reũ non fore repertum culpabilẽ absoluo, & accusatorẽ declaro dolose & calumniose non probasse. Tunc licet aliter non condẽnet, vel penam non imponit, statim succedit dispositio iuris condemnatoria. d. l. i. & ibi Bart. ff. ad Turpil. Et intelligitur pœna imposita si est certa & determinata à iure vel statuto, vel quæ consueuit in similibus imponi. vt l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de his qui notan. infa. Secus si iudex diceret absoluo reum, & declaro accusatorem nõ probasse, potest esse cum dolo & sine dolo: Ergo necessario nõ includit delictum, cum in pęnis minor pęna sit eligend. vt l. pen. ff. de pęn. non intelligitur dictus accusator de calumnia damnatus, quod eadem sentẽtia debeat condemnari. est tex. in l. i. C. de calum. Et est text. & ibi Bar. in l. athletas. in fi. ff. de fal. Aduertas tñ qđ hoc est verum, vt pcludat via officio iudicis mercenario deseruienti dictæ actioni ppositæ, reus dẽt petere accusatorẽ puniri eadẽ sñia. l. 4. C. de po. l. Paulus. ff. de re iudi. Sed nõ negatur quod si principaliter velit accusare eum de calumnia, & solenniter, & se subscribere ad pęnã talionis, & alia facere, q ipse non possit ẽt post primã sentẽtia. l. i. ff. ad Tur. Nec etiam negaĩ quin iudex ex suo officio nobili, per viam inquisitionis, etiam post primam sententiam, posit cõtra accusatorem inquirere, & cõdemnare de calumnia. Maxime cum tale delictum fuerit commissum coram maiestate sua: iuxta nota. per Bar. in d. §. si publico. coniuncta l. nullum. C. de testib. Ita dicit Bart. in l. i. ff. ad Turp. facit qđ
72 no. Bar. in l. athletas. §. fi. ff. de fal. † Vnum no. tu iudex, & nunquam tradas obliuioni, quod si tu vides accusatorem conuersari et vti cum aduersario. Tunc sufficiens est iudi

ciũ

cium, quòd accusator sit calumniator. Nã per accusationẽ solent oriri inimicitię capitales inter accusatorẽ & accusatũ. l.iii.& ibi Bar.ff.de adi.leg.l.si inimicitiæ.ff.de his q̃b. vt indig. Si ergo reus ex hac accusatione nõ indignetur, p̃sumitur collusio, sicut vir p̃sumetur leno, qui non indignat de adulterio commisso per vxorem. l. mariti lenociniũ. ff.de adult. Ita sing. dicit Bar.in l.i.§.præuaricatorem.ff.ad Turp.

a AVGVSTI. Tu aũt in hac materia [a] adde oĩno, & vide dicta Bar.in l.athletas.§.calumniator.in fi.ff.de his qui not.infa. qui ẽt ponit quot modis põt quis de calumnia accusari, & in effectu idẽ vr̃ concludere, quòd dixit in d.l.i.ff.ad Turpil.& hos modos approbat Sal.post gl.in l.qui non probasse.C. de calũ. Sed in hac materia adde, quòd glo. in l.si tibi.C.de lib.cau. vr̃ velle, quòd eo ipso quòd reus est absolutus, & accusator nõ est de calumnia condẽnatus, eo ipso vr̃ accusator absolutus de calumnia, & si ita est, ergo non põt contra eum procedi postea p̃ viã inquisitionis vel accusationis: quia obstaret tali processui exceptio rei iudicatæ, & sic remaneret destructa illa sententia Bart. supra allegata, quod multis modis põt calumniator puniri, & licet Cyn.in l.qui non probasse.C.de calum. videatur reprobare illam glo.in d.l.si tibi. Tñ Angel. in l.i. C.de calum. saluando illam gl. singulariter limitabat dicta doctor. quia si iudex dirigit verba ad accusatorem, & dicit eum calumniatum, & reum absoluit. Tunc vera est illa cõclusio, quod vr̃ condẽnare accusatorem de calumnia, & sic amplius nõ est quærẽdum: quia eum vr̃ cõdẽnare similitudine supplicium.tex.est in l.ii.§.i.ff.ad Turp. Si autẽ iudex dirigit verba ad accusatorem, & reum absoluit: vt dicit accusatori, nõ probasti, & non dicit eum calumniatum. Nã tunc vera est illa gl. in d.l.si tibi. nã vr̃ iudex pepercisse, & dicit, quòd de hoc est etiã tex.in d.§.i. quẽ diligenter dicit esse ponderandũ, & sic contra accusatorem nõ poterit formari inquisitio amplius, nec accusatio de calumnia. Secus si iudex simpliciter reũ absoluit: Tunc verum dicit glo. in d.l.i C.de calum. quia accusator non intelligitur absolutus, nec cõdẽnatus, & ideo tunc de calumnia poterit accusari, & inquiri. Ita dicit Angel. esse tenendũ pro Euãgelio in d.l.i.C.de calum.

ADDITIO.

a ¶ In hac materia: Adde tu & vide Fede. de Sen. in consi.xciiij.incip.factum proponitur.

HIERO. In hac materia vide dicta dom. Henric.Boyc, in c.ii.de calum.per A b.post antiquos in l i.C.de aduoc.diuer.indi. Item vtrum & qualiter non probans à præsumptione calumniæ valeat se purgare. vide docto.in d.c.ii.de calum. vbi Henr.post Host. & Io.And. qui notabiliter distinguit.

73 *Succumbens in criminali, an debeat in expensis condemnari.*

73 ANGE. † Quæro, an succumbens in criminali, debeat in expẽsis condẽnari officio mercenario. dic q̃ sic: vt not.Bar.in l.i.in fi. prin.ff.ad Turp.& Sal.& doct.in l.iii. C.qui accu. non pos.& facit l.pen. & fi. C.de fruc. & lit.expen.& ibi Bart.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, b an condemnatio expensarum [b] veniat in criminalibus. Adde dicta Bal. in l.eũ quem temere.ff.de iudic.& per Bar. in l.si postulauerit, in principio.& in §.fina.ff.de adulter. & latius per Baldum in authẽ. generaliter. in penultima colum. C.de episcop.& cleri. late per canonistas in c.cum dilecti.extra de pœn. Aliquid per do. Ant.in c.cũ dilecti.extra de dolo & contu. & per Bald. in l.sancimus. C. de iudic.& in prædictis locis habemus alias decisiones.

b ¶ Condemnatio expensarum. Adde q̃ Ab. in consi.lxxviij. dicit, q̃ ille videtur tenere accusasse, qui non consuluit peritiores, & ideo in expensis condemnatur.

HIERO. Tu in hac materia expẽsarum, adde Cyn.in l.i. C.de aduo.diuer.iudi. vbi dicit, quòd quo ad condemnationẽ expensarum, non probans præsumatur iniuste litigasse, licet non quo ad pœnam calumnię, nisi iudex expresse pronunciauerit eum calumniatorem: vt ff.ad Turpilia. l.i.§.i.& sic intelligit d.l.i. & l. qui non probasse. C. de calum. & rationem diuersitatis assignat inter calum.& condẽna.expensarum: quia condemnatio expensarum est quoddã intrinsecum causæ, calumnia vero quoddam extrinsecum, quod cõmittitur multis modis: in dicta l. prima. ad Turpilianum. & ideo facilior est præsumptio iniustæ litis, quo ad expensas, quã præsumptio calũniæ, arg.

arg. not. in l. ii. C. de cond. ob tur. cau. & per Innoc. extra de accu. c. super his. & ita intel ligit quod not. C. de libe. cau. l. si tibi. & addatis ꝑ declaratione huius materiæ, quòd de expensis contumaciæ, clara est decisio, quòd sic, vt in l. qui crimen. C. qui acc. non poss. & ibi Cy. & Doc. & hr̃ in l. pen. hic all. per Bart. & Bal. & per Doct. in c. finem litibus, & in c. cum dilecti. de dol. & contum. & Lanfran. in c. qm̃ contra, extra de prob. sed de expensis victoriæ, an succumbens condemnetur, & in hoc dicatis, ꝙ tam de iure cano. q̃ ciuili, cõiter tenent Doc. ꝙ sic, in c. calumniam, de pœ. & in c. accedens, de acc. vbi istam dicit cõem Are. super glo. in verb. in expensis. iii. col. cũ plur. concordã. nec est aliqua differentia inter ius canon. & ciuile, secundum Prępos. qui hanc ẽt dicit cõem, in c. in primis, vbi est glos. not. ii. q. i. col. iii. extende istã cõem opin. quòd in causis criminalibus vbi proceditur per accu. denun. siue inquisitionem, semper victus victori cõdẽnatur in expensis, secundum glos. not. in d. c. cum dilecti. in glo. fin. quã ibi Bal. dicit vnicam. quod extende, ẽt si per modum exceptionis de crimine quæratur, per text. ibi. Item adde circa id quod diximus, qñ per denunciationẽ, vide Cyn qui hoc tenet in l. seueriter. C. de excusatio. tut. & ibi Bald. & hanc dicit communem opin. Albe. in l. sancimus. colum. iii. C. de iudic. & adde circa id quod diximus quando agitur per modum inquisitionis, quòd si iudex male, vel calumniose inquirat, tenetur ad expensas & interesse parti, vt tenet Bald. in rubr. C. de peda. iudi. in prin. Cataldi. in tractatu de syndic. q. cviii. colum. xv. & sequitur do. Præpo. vbi supra qui allegat concor. & Areti. in d. c. accedens, & nedum ad expẽsas & interesse etiã punitur criminaliter. ita tenet Cyn. & Bal. in l. seueriter, per illum text. C. de excus. tuto. & Anto. de Butr. in d. c. cum dilecti, ad fin. Paris de Put. in tract. de syndi. in rub. de barataria, in versi. quia, char. 28. vbi dat concor. & idem Cy. & Bald. in iii. q. in d. l. sancimus. C. de iud. Item etiam adde, quod etiam supradicta doctrina communis habet locum in instigatore, secundũ Bartol. in l. i. §. incidit, ad Turpil. ff. & reliqua, quę possent in hac materia adduci, vide in locis supra allegatis: quia hæc satis sufficiunt hic pro declaratione huius q.

74 *Accusatori an liceat impune desistere abolitione publica legali, uel priuata.*
75 *Abolitio publica quid sit.*
76 *Abolitio legalis quid sit.*
77 *Abolitio publica, siue generalis, non porrigitur ad delicta liquida.*
78 *Abolitio priuata, quid sit.*
79 *Abolitio an extendatur ad crimen falsi.*
80 *Abolitionem priuatam à iudice impetrare nõ potest, qui propter pecuniam aliquem accusauit, uel qui est in euidenti calumnia.*

74 Ang. † Quæro an abolitione publica legali vel priuata, liceat impune accusatori desistere. & sciendum est, ꝙ aliqua est abolitio publica, aliqua legalis, aliqua priuata.
75 † Abolitio publica est, quæ à solo principe vel superiore conceditur ob diem insignẽ, puta propter filiũ sibi natum, vel ob res prospere gestas, vel ꝑpter debellationẽ hostiũ: vt l. abolitio. cum l. seq. ff. ad Turp. & fit isto modo, quia princeps permittit, ꝙ oẽs accusatores impunè possunt desistere ab accu-
76 satione: vt ibi no. glo. † Legalis vero abolitio est, cũ accusator mortuus est, vel aliter iuste impeditur prosequi. l. libellorum. §. fi. ff. de accusa. Quibus omnibus reo postulãte, processus circunducitur, & nomen rei aboletur. d. l. libellorum. §. fi. Quinimo etiã reo non postulãte hoc, iudex ex officio suo potest istud facere, cũ in criminalibus maxime ad defensam, iudex habeat latas habenas. l. si nõ defendãtur. de pœ. Ita dicit Bar. in d. l. libellorũ. §. fi. his duobus casibus quãuis abolitio fiat, non tñ in totum accusator excluditur. Quinimo idẽ accusator, si vult, potest repetere reũ intra triginta dies à die prædictæ abolitionis. Qui dies vtiles sunt: vt l. aut priuatim. §. triginta. ff. ad Turp. & in d. l. libellorum. ad fi. Et aduertas, ꝙ in potestate accusatoris est, si vult redire ad suã accusationẽ inchoatã prosequendã, & sic ad eandem instantiã: vt not. Bart. & glo. in d. §. triginta. & Bar. in l. libellorũ. §. fi. ff. de accu. eodem statu in quo instantiam dereliquit, & eodem modo quo primo agere & prosequi, & non opponi potest: vt est text. & gl. in l. si quis repetere. in prin. ff. ad Turpi. facit l. si priuatorum. §. abolitionem. ff. eo. tit. licet Cyn. teneat contrarium in l. i. C. de aboli. Itẽ est in facultate eiusdem accusatoris dictũ accusatũ repetere de nouo, & ex nouo

processu

processu intra dictos triginta dies vtiles: vt d.l.libellorum.§.fi.& est in facultate cuiuslibet alterius eandem accusationem ab alio productam, vel de nouo aliā accusationem inchoare, dummodo inchoet intra triginta dies. Iste est tex.in d.l.libellorū.§.fin.ibi, ex integro &c. Licet Bar.ibi, secundum Iaco. de Are.teneat, quod si ex integro vult accusare, quod pōt in viginti annos. per l.querela.C.de fal.Sed dicit contra d.l. libellorū. §.fi.ibi.ex integro.& ita dicit Ioan.de Imo. in l.pen.§.ad crimen.ff.de publi. iud. Quinimo, ēt si iudex vult, pōt, non obstante dicta generali vel legali abolitione, eundem reum in eandē instantiā antiquā, vel de nouo p inquisitionē inquietare: vt ibi no.Bar. & prosequitur Ang.& alii ī d.l.pen.§.ad crimen.Sed Bar.ī d.l.libellorū.§.fi.dicit, quod de nouo potest accusari vel inquiri in viginti annos. Sed Imol.in dicto §. ad crimen, dicit, imo intra triginta dies; vt dict. §.fina. ibi, ex integro. Nec obs. l.querela. quia loquitur qñ nunquā fuit per prius accusatus,& ratio differētiæ est, ne ex delicto eiusdē hominis, sæpius q̄ratur: vt l. licet.in fi.ff.nau.caupo. stab.Sed forte secundū do. Ang.hic, opi.Imol. erit verior in alio priuato: vt d.§.fi.ibi, ex integro.& ibi, ītra triginta dies.Secus in iudice: vt ibi patet à contrario: quia dicendo de alio, ergo non videtur concludere iudicem: vt l.cum prætor. ff. de iudi.& sic iudex poterit prosequi accusationem iam inchoatam intra triginta dies. Itē poterit nouū processum formare quomodocunq;, etiā intra viginti annos: vt d.l.querela.facit l.2.ibi, in q̄stione formata. C. de aboli.& dicit do.Ang.quod hoc credit verius, vt iudex ad quem spectat malefactores punire, vt l.congruit.ff.de officio præsidis.facilius posit contra malefactores intentare

77 officium suum. † Et subdit multū nota.quod ista abolitio generalis, non porrigitur ad delicta iam liquida: vt est tex.in l.fin. C.de abolit.Item secundo, non porrigitur

a ad crimen falsi, licet non sit liquidatum: vt est tex.ī l. Lucius.ff.ad Turpi.& ibi Bar.Tertio, non porrigit ad iā carceratos, vt est tex. & ibi Bar.in l. Domitius.ff. ad Turpil.quod intellige: vt ibi no.Bar.ī d.l. Lucius.in fi.Ita dicit Ang.in d.l.libellorum.§.fi. ff. de accu. Quarto, dicta abolitio nō porrigit ad accusationes nondū inchoatas,& institutas.l.i.& ii.C.de genera. abolitione. Et incidenter,& satis inepte subdit hic do. Ang.quod no.est, instātia cępta ī criminali p accusatorē mortuum, non trāsit ad hæredē eius: vt est casus in l.diui fratres. & ibi Bar.ff.de accu.licet in ciuili actiue & passiue trāseat ī hæredē vniuersalē.l.si hominē.& ibi Bar.ff.đ fideiusso. facit l.si constāte.ff. soluto matri.& ibi Bar. & tñ dicta instātia criminalis trāsire pōt in quēlibet extraneū, vt d.l.libellorū.§.fi.quod vr̄ mirabile, q̄đ magis transeat in extraneū quā in hæredē.Et ratio esse potest: q̄a hęres repesentat personā mortui p oīa: ideo sicut mortuus non pōt, ita nec hæres q̄ represen tat eius personā.Ex quo infert quod si hæres vellet admitti tanquā quilibet de populo, nō vt hæres, quod posset arg.l.sed si hac. in §.qui duos.ff.de adop.& quod no.glo.& Bar.in l.quidā cum filium. ff. de verb. obli.

78 † Alia est abolitio priuata, quæ diffinit secū dum Bar.ī d.§.triginta.quod abolitio nil aliud est, q̄ nomē rei abolere inter reos,& eū ab instantia iudicii absoluere. Ista probant in l.interuenientte.ad fi.ff. ad Turp. quæ fit à præsule accusatore impetrante, causa cognita,& partibus p̄sentibus, vel absentibus: tñ parte citata & contumace.l.i.C.de abolit. & sic debet dicere causam ex qua petit abolitionem, aliàs non esset audiendus. videlicet, quod ideo petit: quia per calorem, vel errorem, vel temeritatem,& nō melius de negotio informatio, prosiluit ad accusationem.Item debet iurare & dicere, quod istam abolitionem petit, non corruptus prece, vel precio, vel alia humana gratia d.l.i. C. de abol. Requiritur & aliud, videlicet, quod pure & simpliciter accusatio tantū sit producta, nec reus, vel aliquis alius, vt testis, iniuriam aliquā sit passus, & tunc si nihil cōtra reum, vel alium: vt puta testē, mali aliquid nō sit actū intra triginta dies, etiā reo inuito, abolitio concedetur regulariter, nisi in certis casibus qui habentur in tex. in l.fallaciter.C.de abol. & in l. vbi.C.de fal. vbi etiā accusatore nihil probante, reus debet innocentiam suā purgare. Si autē reus, vel alius: vt puta testis, aliquam iniuriam sit passus ex dicta accusatione, vt quia captus, vel detentus, vel carceratus, tunc nunq̄ conceditur abolitio, nisi volente iniuriam passo, quæ omnia tu iudex, qñ cōcedis dictam abolitionem, bene consideres,& nisi omnia supra-

supradicta sint verificata, & i actis appareat nunq̃ concedas dictã abolitionẽ. Et subdit do. Ang. in hac materia, q qñ aliquis accusauit aliquẽ de pluribus delictis. iuxta no. in l. qui de crimine. C. de accus. oportet, quòd abolitio sit generalis, ita q oĩa delicta intentata cõprehendat. Aliàs aũt si nõ esset gñalis, nõ p̃iudicat in oĩbus. l. i. in prin. & ibi no. C. de abol. Secundo aduerte, q impetrata abolitione priuata, nunq̃ prędicto impetrãti abolitionẽ conceditur reaccusare de eodẽ crimine dictũ reũ, nisi à principe, & sic à superiore, impetrauerit abolitionẽ abolitionis, id est, q nõ obstãte sua abolitione, possit denuo accusare. d. l. i. in fi. C. de aboli. Et vide quod no. Ang. in l. i. C. de genera. abo. & in l. hi. §. fi. ff. de accusa.

ADDITIO.

a Crimen falsi. Adde & vide Alex. in l. de pupillo. §. si pluribus. ff. de dam. infec. & Ant. de Prato vet. in consi. pen. quod est in j. volu. consi. Barb.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde dicta Salic. in rub. C. de abolitio. vbi ponit istã materiã, quotuplex sit abolitio. Et vide late omnes istas quæstiones terminatas per Ang. in l. i. C. de gener. aboli. Adde dicta eleganter per Spec. tit. de abolitio. §. i. in prin. in ver. i. vbi ponit similiter quotuplex sit abolitio, & à quo cõcedatur, & an, & qñ concedatur. Et vide Ang. in rubr. eo. tit. qui dicit, q ista generalis abolitio nõ porrigitur ad crimina liquidata, per l. fina. C. de aboli. nec in crimine falsi, per d. l. Lucius. nec ad crimina nõdũ in iudicio deducta. Adde tñ,
79 inquantum † supra dictum est, q abolitio generalis non extenditur ad crimen falsi, q ista conclusio videtur falsa, per text. in l. si docueris. & quod ibi glos. C. de fals. vbi si princeps alicui ex cã concedit indulgentiã criminum, ẽt extẽditur ad crimen falsi. Sed dicas, q aliud est q princeps concedat hoc vni in genere ex causa quia tunc etiã in crimine falsi, videtur indulsisse. Aliud est, qñ propter res prospere gestas conceditur abolitio: quia tunc non venit crimẽ falsi in hac generali abolitione. & ita intelligo tex. in d. l. Lucius. & ibi Bar. & ratio differentiæ est: quia primo casu crimen extinguitur. Secũdo non, sed tantum illud iudicium & instantia. Ideo intra triginta dies finita illa lętitia poterit ille accusari iterũ. l. si interueniente. ff. ad Turp. & ibi Bart. per quę patet Rom. pessime locutũ esse, in l. de pupillo. §. si in pluribus. ff. de oper. nou. nunc. & ibi late dixi post Mod. Item adde, q ista generalis abolitio, nõ extẽditur ad bannitos propter crimen lęsæ maiesta. Ita dicit Roma. in l. si quis in graui. §. de his quoq;. ff. ad Silla. allegat Ang. in dispu. sua incip. exorta guerra. qui dixit, q si per statutum cõceditur abolitio delinquentibus, non cõprehenduntur delinquentes in crimine læsæ maiestatis: & forte possemus ẽt dicere, q non cõprehenderentur etiam illi, qui deliquerunt in aliquo enormi delicto, per doctrinã Bald. per tex. in l. iii. C. de episco. aud. quod pro nunc non affirmo. Et in hac materia vide omnino aliqua no. quæ dixi in d. l. de pupillo. §. si pluribus. vbi ẽt aliqua allegaui vltra supra-
80 dicta. Vnũ tñ † nota, & tene menti, q in casibus in quibus supradictum est, q quis põt impetrare abolitionẽ priuatã à iudice. Tñ si quis accusauerit aliquẽ propter pecuniam, vel est in euidenti calumnia, illã abolitionẽ priuatã à iudice impetrare non poterit. Ita dicit Ange. per illum tex. in l. i. C de abolitio. & ideo dicit, quòd hoc notan. est. Et in hac materia dicta Bart. in d. l. Domitius. approbauit Ang. post Bart. in l. ii. de custod. & exhibi. reo. & Pet. de Anchar. in repe. c. canonum statuta. in vers. sed alibi quærit Bar. approbauit dicta Bar. in hac materia, in d. l. Lucius.

HIERO. Hanc materiam satis notabiliter examinat do. Henric. Boyc, in c. licet, in ii. dist. de accu. vbi primo ponit, quid sit abolitio. secundo quot sint eius species. tertio, quis sit effectus cuiuslibet abolitionis. quarto, quando & vsq; ad quod tẽpus liceat ab accusatione desistere. vbi etiã vide late per docto. declarat ẽt not. Alberi. in l. i. vbi Sali. in rub. C. de aboli. glos. not. in c. prohibent. in verb. triplex. ii. q. i. vbi per Docto. Item inquantum dicunt hic Ange. & Augusti. q generalis abolitio non extenditur ad crimẽ falsi &c. adde, quòd idem tenet Anchar. in repeti. c. i. de cõstitu. extra fol. 38. versic. vñ si statuto &c. Nellus in tracta. bannitorum in iii. parte. q. xii. vbi quærit statuto cauetur quòd banniti certã quantitatem soluentes eximatur de banno, an bannitus de falsitate, debeat eximi, vel si statutum dicit, quòd incarcerati debeant relaxari certa quantitate soluta, an carcerati pro delicto falsitatis,

tis, debeant relaxari. & concludit, quòd cõmuniter tenetur quod non, per d. l. Lucius. & ibi Bar. & per l. fallaciter. §. i. C de aboli. quod ipse approbat, & limitat, nisi in carceribus, vel banno nõ essent alii carcerati vel banniti pro alia causa, quàm pro falsitate: nam tunc cum rectus futuro pluralis numeri aliter verificari nõ potest, ad illos porrigetur. arg. ff. ad Trebel. l. fi. cum ibi not.

81 *Filiofamilias accusante, an requiratur consensus patris.*

81 ANGE. † Quæro, qñ filiusfamilias accu-
b sat, an requiratur cõsensus patris. b dico qđ sic, per l. fi. §. necessitatem. C. de bo. q̃ liber. pro quo allego Spe. ita voluisse in tit. de accusato. in versi. Quæro si accusator sit filiusfamilias. Et ibi ponit, quomodo pater p̃stat cõsensum accusationis. Sed Dy. Bart. Bald. & Imol. in l. fi. §. i. ff. de verb. oblig. tenent cõtrarium. & Bart. in l. inter liberos. §. i. & in l. filiusfamilias. ff. de adulter. scilicet. quod imo non requiratur consensus patris, siue accuset, siue accusetur de publico crimine. Quoniã regula est, quod quoties patri non quæritur vsusfructus, non est in illo actu necessarius consensus. d. l. fin. §. i. & est casus in c. fi. de iudiciis. lib. vi. Merito in criminalibus, in quibus patri non acquiritur vsusfructus, non requiritur consensus, siue filius accuset, siue accusetur.

b ¶ Consensus patris. Adde ad hoc Bal. in cõs. 69. in v. vol. & Pet. de Ancha. in consi. 72. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde, qđ Ang. in d. l. inter liberos. §. i. dicit, qđ ista quæstio est dubia. Adde etiã, quod Specu. in tit. de actore. §. i. versi. sed nunquid in publicis. ibi expresse tenet cõtrarium eius, quo dixit in versi. quæro, si accusator. scilicet quod in publicis iudiciis non requiritur consensus patris. Quinimo dicit ibi Ioann. Andr. in additio. quod Guido de Suza. dicebat, quod ẽt in priuatis delictis nõ requirit̃ cõsensus patris, per l. quoties. ff. de noxa. & l. 3. ff. de cõdi. furt. Ego vero ẽt teneo istam partẽ pro qua allego casum, & ibi Bart. põderauit illum tex. in l. post legatũ. §. si filius. ff. de his quib. vt indig. & est bonus text. & ibi Bart. in l. filii nomine. ff. de iniur. dicit tñ Ang. in d. l. inter liberos. quod tutius est qđ pater p̃stet consensum: qa Ioã. And. in gl. sua quã fecit in c. fi. extra de iud. in vi. dixit, qđ reegula est, qđ pater præstare debeat consensum filio in iudiciis: fallit in certis casibus, scilicet in crimine adulterii, & in certis casibus de quibus per eum ibi.

HIERO. In hac materia addatis, quod cũ opi. Bar. transit d. Præpo. in summa. 2. q. 8. col. ix. in prin. versi. Itẽ secũdũ. vbi dicit, qđ gl. in § necessitatẽ, hic alleg. volẽs cõtrariã sñiam, quod cõiter reprobatur p Bart. Pau. Sali. Ioã. Fab. Phil. Cor. Ang. & Albe. de Ros qui refert plures antiquos, qui indistincte tenẽt hãc opi. in d. §. necessitatẽ. Idẽ ẽt tenet Stheph. Aufre. in decisio. capellæ. decis. clxxv. super glo. & hæc est cõis opi. à qua in iudicando non est recedendũ, quicquid dixerit Ang. in d. l. inter liberos. puta qđ tutius est, qđ pater p̃stet consensum. & idẽ vr̃ ẽt velle Bal. in §. necessitate. &c. & cũ Bar. tenet ẽt Iac. de Belui. in sua p̃acti. lib. 2. in rubr. de causis criminalibus criminaliter. &c. col. 2. ver. sed an præsens.

82 *Laicus regulariter non potest clericũ accusare.*

82 ANGE. † Quæro an laicus possit accusare clericũ? dicas regulariter q̃ nõ, nisi in casibus exceptis, & nisi p̃sequat̃ suam, vel suorũ iniuriã: vt no. Spe. in tit. qualiter procedatur in accusatione. §. tertio videndum. versi. & not. q̃ accusatus. & vers. item q̃ est laicus. & quis sit competens in causa criminali contra clericum presbyterum, diaconum, subdiaconum, vel episcopum. not. in Spe. in tit. qualiter in accusa. procedatur. §. quarto loco, per totum. §:

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde dicta Gandi. in rubr. q̃s possit accusare vel non. in versi. itẽ repelluntur. clericos & alias ecclesiasticas personas accusa. qui per tex. & in authen. causa quæ fit cum monacho. C. de epis. audien. vult, q̃ tunc laicus repellit̃ accusare ecclesiasticas p̃sonas? quoties corã iudicibus secularibus vult accusare, & melius hr̃ hoc de iure nouissimo, ĩ au-
a then. ad decus & decorẽ. Sed de ista a materia late vide p gl. & tex. lo. And. Innocen. Ant. de Bu. Abb. & Imo. in c. cũ P. mãconella. extra de accu. vbi gl. enumerat oẽs fallẽtias, vbi laic⁹ põt accusare clericũ. & p Spe. in titu. de accu. in i. parte. §. i. versi. itẽ quod est laicus, qui non potest clericum accusare. vbi multos text. de iure cano. allegat.

ADDI-

ADDITIO.

a ¶Sed de ista materia. Tu ultra hoc adde Feder. de Sen. in consi. xciij. & Cepo. in consi. xj. Ber.

HIERO. Vide Bonifa. Vitali. in tract. malefi. in rub. qui accu. non poss. in medio vers. itē clericus &c. & notabilē distinctionē do. Henr. Boyc, in c. de cætero. extra de testib. in i. dist. & adde ꝙ ad accusationē clericorū nullus admittit qui sit ignotus, vel suspectus de fal tate, vel inimicitia. c. accusatorib⁹. c. canonica. & c. accusatores. 3. q. 3. & hoc nisi prius inquiratur de vita, ꝙ fide, & intentione eius: vt in c. quærendum, & c. si qui. 2. q. 7. & ibi per Archi. & per Inno. & doct. vbi do. Ancha. facit no. distinctionem in c. cum P. manconella. de accusa. per Henricum vbi s. 2. dist. & de ista materia vltra hic alle. vide doct. in d. c. de cætero. de testi.

83 *Iudex cōpetens in cā criminali est ordinarius.*

83 ANG. † Quæro, quis est iudex cōpetēs in cā criminali. dic ꝙ ordinarius, non delegatus b, qm̄ causa criminalis nō pōt delegari, nisi à principe: & nisi in certis casibus. l. i. ff. de offi. eius cui manda. est iurisdict. & ibi gl. & doct. & no. Spe. de offi. delegati. §. excipit. in vers. itē ꝙ est delegatus in causa &c.

b ¶Delegatus. Adde & vide omnino Franc. de Are. in consi. lviij. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde q̄ dixi supra in ver. iudicem maleficiorū.

84 *Accusatio si recte producatur, & index non uult ipsam admittere uel postquam admisit, non uult testes super ea examinare, facit litem suam.*

84 ANGE. † Quæro an si producatur accusatio, & ipse iudex non vult ipsam accusationē recte ꝓductā admittere c vel postquā admisit, nō vult testes super ea examinare: dic quod talis iudex facit litem suam, & tenetur in syndicatu. l. argentarius. §. ad hoc nunc. ff. de eden. Ita not. Bal. in l. mācipia. in principio. C. de ser. fugi.

c ¶Admittere. Adde tu qualiter puniatur denegās iustitiam vide Alex. in consi. iij in j. volu. & Car. in consi. cl. & an represaliæ possunt concedi si iudex est negligens in ministrando iustitiam. et vide per Ro. in consi. clviij. & consi. clxxix. B.

AVGVSTI. Tu adde q̄ dixi ī l. 4. §. in eū. ff. de dam. infe. vbi vltra oēs doct. posui materiā qualiter puniantur. Et inquantum isti iudices nolentes administrare iustitiam & ibi pulchra multa dixi vltra docto.

HIERO. In ista materia multa possē adducere, sed esset occupare mēbranas, iō vltra doct. vbi Lud. & Alex. aliqua dicunt in d. l. 3. §. in eū. dabo remissiones, vbi latissime examinatur materia. & videatis Amedeum, qui lat. ss. per tres col. multa congerit in tract. de syn. in glo. super verbo, item in eo & de eo &c. Pari. de Puteo in tracta. de syn. in verbo, negligentiam char. lxxii. & in versi. contra. & in versi. qualiter probetur negligentia. vide not. Bar. in cōs. 102. incip. charissime domine &c. & Cor. in cōs. inc. cōsuluit dominus &c. in i. parte ī princ.

85 *Accusatio pro crimine ciuiliter intentata, an possit etiā pro eodē criminaliter intentari.*

86 *Condemnatus in criminali, an possit conueniri ciuiliter*

87 *Confessio facta in ciuili, quando praeiudicet in criminali.*

88 *Confessio facta in uno iudicio tunc nocet in alio inter easdē personas nisi cōtra illā confessionē in primo iudicio fuerit ꝓnunciatū.*

85 ANGE. † Quærit, si actū fuerit ꝓ crimine ciuiliter, an possit et ꝓ eodē criminaliter accusatio interponi d. Istā q. ponit Bar. in l. p̄tor ait. §. hoc edicto. ff. vi bon rapto. & Imo. in l. interdū. ff. de pub. iud. vbi concludit, qđ si obtinuit in ciuili, indubitanter poterit postea criminaliter accusare, nō tn̄ ꝓbationes in ciuili sufficiunt in criminali: vt l si. C. de proba. & sic iterū produci debent testes: quia testibus, & non attestationibus creditur. l. 3. §. item diuus, & ibi Flo. ff. de testib. faciunt tn̄ acta in ciuili aliqualem præsumptionē in criminali: vt not. gl. in l. si q̄s à se fundū. C. ad l. Iul. de vi. & ibi doct. Sed Bal. in l. 2. C. de eden. in versi. venio ad secūdam partem. & dico, dicit, ꝙ in effectu prædicta sunt vera, qn̄ probatio est variabilis: puta, facta per testes. Sin autē nō posset variari. vt puta, qn̄ in ciuili causa aliquid est cōsensus, vel sunt instrumenta publica producta inter te & me. Tunc talis probatio facta in ciuili: prodest in criminali. l. penul. C. de arbi. & extra de testamen. c. præsentia. si vero reus fuit absolutus, tūc si fuit absolutus: quia

quia crimen non fuit cōmissum. Tunc non potest accusari criminaliter, & hoc casu absolutoria lata in ciuili, parit exceptionē rei iudicatę in criminali. argumento eorū quæ habentur in l. fi. C. de fide instru. Si vero fuerit lata, quia non fuit probatum, tunc præiudicat in criminali. Si vero est lata simpliciter, tunc si ex actis pōt apparere de causa, ex illa videt lata, per notata, in l. si quis ad exhibēdū. ff. de exceptio. rei iudi. Si vero non apparet tunc in dubio, videtur lata
e ex eo, quia nō probatū,[e] per legem Iuliam. ff de condi. inde. ibi. Sed si aliquis fuit accusatus, vel inquisitus criminaliter, & absolutus, an possit ipse de eodē delicto ab alio ac
f cusari[f]. vide tex. gl. Bar. Ang. in l. si cui. §. i. ff. de accusat. & Salic. in l. qui crimen. C. de
86 accusa. † Quid autem econtra, an condemnatus in criminali, possit conueniri ci
g uiliter[g], dic φ sic, si remanent sibi bona. ita dicit Bart. in d. l. prætor ait hoc edictū, φ cōdemnatus in criminali, potest postea ciuiliter conueniri, si remanent sibi bona. Quinimo plus, videtur qđ probationes factę in criminali, faciāt fidē in ciuili, qa cessant rationes, quæ dictæ sunt supra. Vnde ex quo eadē quæstio vertitur inter easdem personas, videtur quod faci fidem. & hoc tenet Bart. in l. ii. §. ii. ff. vi bono. rapto. Sed Imol. in d. l. interdum. tenet contrarium, quia licet sint eædē personæ, tñ causa est mutata. Igitur nō obstat exceptio rei iudicatę, facit quod no. Inn. in c. veniens, extra de testib.

d ¶ Interponi. Adde tu quando probationes factę in ciuili, probent in criminali. vide Paul. de Cast. in consi. cccxxvij. in nouiter impressis.
e Adde vltra dicta Augu. Ari. infra & vide Rom. in consi. cccxxix. Ber.
f Accusari Adde & vide de hoc per Alexand. in cōsi. xj. ij. col. in j. vol. Fran. de Are. in cōsi. lviij. & Rom. in consi. ccxiij. & an monachus punitus per Abb. possit per ordinarium puniri. vide per Roma. in consil. ccclxxv. Ber.
g Ciuiliter. Et an & quando sententia lata in causa criminali faciat fidem in ciuili. vide Bald. in consi. xxix. in j. vol. Ber.

Avgvsti. Tu autem in hac materia adde, φ inquantum dictū est, φ si lata est sñia condemnatoria in ciuili, pōt postea agi criminaliter. Intellige hoc verū, vbi illa ciuilis est intentata ad prosecutionē rei familiaris, sed si sit proposita ipsa ciuilis ad meram vindictā, & condemnatoria est lata, & est satisfactum, tunc non posset agi criminaliter vllo modo. Sed bonus iudex non debet tunc pati, vt præponatur ciuilis, & omittāt criminales, propter magnū præiudiciū, qđ reipub. paratur, sic intelligitur sing. tex. in l. prætor edixit. §. i. ff. de iniur. vbi volēs agere ciuiliter ad vindictā de iniuria, nō debet audiri, sed accuset criminaliter si vult. Ista sunt verba aurea Ang. ī l. i. C. qñ ciuil. actio præiudi. crimi. in i. & iii. col. & Bal. in l. edita. in xxxii. col. C. de eden & infra in seq. q. etiā dicetur & vide do. Ant. de But. & doc. in c. de his extra de accu. Sed aduerte, qa cū supportatione Ang. in d. l. i. male loquitur, inquantū vult, qđ iudex nō debet permittere, φ primo agatur ciuiliter ad vindictā, qa speciale est, vt d. l. prætor ædixit. §. i. scilicet in causa homicidii, quia licet de omni crimine possim agere ciuiliter ad vindictā, & criminaliter, vt no. ī locis supra alle. & si actū sit ciuiliter ad vindictā, tunc indistincte sñia absolutoria, vel cōdemnatoria parit exceptionē rei iud. in cā criminali. Fallit tñ isto casu in crimine homicidii, qa iudex nō debet pati, quod illa ciuilis ad vindictā primo intentetur. & ita dixit Ang. in l. qđ senatus. ff. de iniur. ita intelligēs illum tex. singu. in d. l. prætor. §. i. Quinimo Bar. in d. §. i. hoc dixit. & Sali. in l. ex morte. C. ad l. aquil. in 3. col. & qa ista materia amplissima est, an si actū est ciuiliter, possit agi crimina. vel econtra. Adde oīno pulchra verba Bal. in l. i. C. ad l. Iul. de plagia. & vltra oēs posuit Ang. in d. l. i. C. qñ ciui. actio p̄iu cri. vbi ponit aliqua noua. & ibi vide Sali. & p doc. maxime p Bal. Ang. & Sal. post gl in d. l. ex morte. C. ad leg. aqui. & multas gl. in hac materia alle. Sali. in l. i. C. qñ ciui. actio p̄iu. crimi. Et p doc. maxime p Imo.
87 in c. de his. extra de accu. † Itē inquantum supra dictū est, φ confessio ciuili, præiud. in crimina. Adde, qđ idē tenet Io. And. & alii in c. per inqui tionē. extra de elect. p l. generaliter. in fi. in ratione sui C. de non nume. pecu no. doct. in c. ii. extra de ordi. cogni. Ant. de But. in c cū dilectus. de capellis monacho, qđ est verū in cōfessione prin
a cipali, secus in cōfessione procuratoris[a] qa in eo cessat ratio posita in d. l. generaliter. & sic non nocebit dño in alia causa. Ita elegāter dixit Cōpo. & Io. And. in d. c. per inquisitionē. & Spec. in ti. de confess. §. nunc vi-

dendũ.in ver.sed nunquid cõfesſio.& Pau. de Leaza.in c. fi.de confeſ. qđ eſt notan.ſecundũ d.Ant.de Bu. & Imo.in c.i extra vt lit.nõ conteſt. & plenius per d. Ant.in d.c.
88 per inquiſitionẽ.ad fin.† Et tene menti, ꝙ cõfeſsio facta in vno iudicio, tunc nocet in alio inter eaſdẽ perſonas,niſi cõtra illã confeſsionẽ in primo iudicio fuerit pronunciatum.gl.eſt no.in auth. itẽ poſſeſſor.in gl. q potio.in pign.habe.& ibi Bar.dubitauit de illa gl.ſed vide Bart. in l.Papinianus §. ſed nec impuberis.ff.de inof.teſt. Et vide dicta Inno.in c.mulieri. extra de iureiur. & Bal. in authen. ſed nouo iure.C. de pœna iudi. qui male iudica. & Bald.in l. ſi quis in hoc genus.de epiſ.& cler. An autem ſñia abſolutoria videatur lata, q̃a non fuit delictum cõmiſſum,vel q̃a non probatũ. Adde vltra p̃dicta dicta Bal.& Ang.in d.l.ex morte.C.ad leg.Aqui. & domi.Ant. de But.& Imo. in c.de his extra de accuſ.& Bart.in l. qui Romę.§.duo fratres.ff.de verb.ob.Barto.& Imo.in l.ex duobus.ff. de duobus re. cõiter tenetur q̃a non probatũ,licet Ange. tenuerit contrariũ in d.l.ex duobus. Cuius opinionẽ poſſumus intelligere quando ex actis apparet maleficium non fuiſſe cõmiſſum, prout expreſſe declarant Bal.& Ang. in d.l.ex morte, quia verba ſententiæ generalia ſemper debent limitari ex actis. gl. in c.ſi confirmationem. de elect. in vi.gl.& Bar.in l.ſi quis ad exhibendũ.ff. de except. rei iudi Bald.in c. cum ſuper.ad fi de cauſa poſſeſſ. & proprie. Et de materia vide late per Ang & Sali.vbi latiſsime loquuntur,in d.l.i.C. quando ciuil. actio præiudic. crimi. & ibi Ang.pulchra verba,ponit,an in dubio p̃ſumatur abſolutoriã fuiſſe latã, quia non fuit cõmiſſum delictũ vltra,quia nõ ꝓbatũ.

ADDITIO.

a ℭConfeſsione procuratoris. Adde de hac confeſſione ꝙ præiudicium faciat.& vide per Cepo.in conſi. xxj & ꝙ confeſsio reprobata per iudicem ſit nullius momenti. adde Ro.in conſi.lix.& conſil.lxxj.& ibi idem in confeſsione reprobata ex legis diſpoſitione.

Hiero. In hac materia videtur ita diſtinguendũ,ſcḋm Pet.de Anch.in c.de his.extra de accuſati.aliquibus tñ addatis, ꝙ aut eſt ſecuta abſolutoria ſuper facto,vt q.crimen non eſt cõmiſſum, & tunc non poſsit agi alia, aut pronunciatũ eſt ſuper iure, vt quia non eſt probatũ,& poterit iterũ agi,vt in l.ſi duo patroni.§.idẽ Iulianus ff.de iureiu.& no.Dy.in regula nullus pluribus.de reg.iur lib. vi.fi.col.verſ. dico igitur.aut lata eſt prima ſñia condẽnatoria, & tũc ſine dubio poterit agi ſecundo iudicio, vt in l.i. & ibi Cy.Iac. de Are. Pe.& Alber.de Ro. ſequuntur hanc diſtinctionẽ hoc tñ finale mẽbrũ intellige, ſi iſta cõdemnatoria ſit lata in ciuili tenderet ad vindictã,ꝑ l.qđ ſenatus.& l.p̃tor.§.i.ff.de adult.& ſcḋm doc.in d. l.vnica.& Abb.in c.tuæ. de procu. & Fely. in d.c.de his.in iii.col.in vi.limita. Sed dubiũ eſt, q̃d ſi ſimpliciter lata ſit abſolutoria an videat̃ lata,q̃a nõ fuit cõmiſſum delictũ aut q̃a nõ fuit probatũ. Et breuiter omiſſis opinio.dicatis,ꝙ cõis opi.doc.eſt, quod lata ſit,q̃a nõ probatũ,vt dicit hic Augu.& ita concludunt doct. in d.c.de his.de accuſ. vbi Fely.allegat plures concord. de qua et̃ materia videatis Henri Boyc, in c. cũ dilectus.de ordi.cogni.Secundo inquantũ tangitur hic per Ang.& Auguſt.ꝙ cõfeſsio facta in ciuili,præiudicat in criminali.videatis latiſ.remiſsio.ꝑ Fely.in c.qualiter & q̃ñ extra de accuſa. in §.ad corrigẽdos.in ix.& x.col.& ponit limitationẽ,de qua hic ꝑ Auguſt.vbi eũ videbitis remiſsiue quãdo acta in vno iudicio faciant fidem in alio &c.

89 *Pendente criminali iudicio ſuper crimine intentato per iudicem inquirentem, uel etiam eo finito, an, poſsit ciuilis actio intẽtari per partem offenſam ad ſuum intereſſe.*

89 Ange. † Quęro, an pẽdente criminali iudicio ſuper crimine intẽtato ꝑ iudicẽ inquirẽtẽ,poſsit ciuilis intẽtari ꝑ partẽ offenſam ad ſuũ intereſſe,vel ẽt eo finito,vr̃ ꝙ ſic q̃a regula prohibitiua.l.i.C.q̃ñ ciuilis actio p̃iudicet crimina.habet locũ q̃ñ vnus & idẽ eſt ꝓmotor iudicii criminalis,vel ciuilis,ſed q̃ñ noſta loquitur q̃ñ ſunt diuerſi,vt iud ex & pars.Vnus nõ debet per factum vnius alteri præiudicari,vt in regula,non debet. extra de reg.iur. In contrariũ facit l.i.C.q̃ñ ciuilis actio præiudi. crimi. & quia factum iu dicis,eſt factũ partis.l.ſi ob cauſam.C.de euic.Maxime cũ inquiſitio hodie ſuccedat in locũ ordinariæ accuſationis ꝑ ſtatuta terrarum,vt tractat Bar.in l.3.ff.de adult. igitur &c.Sed tñ ego teneo primam partem quia factum partis, non præiudicat iuri publico

blico ad vindictam publicam l.j.cũ gl. & Bar. ff.ad Sillan. Ita econtra factum iudicis, nõ debet præiudicare parti, quãdo prosequitur suũ interesse.l.qui de crimine.ff.de falci.l.fin.ff.de priua.delict.l.fi.ff.de furt. Quod sane intelligas, qñ actio ciuilis intentata tendit ad prosecutionem rei familiaris, secus si et ciuilis tenderet ad vindictã.iuxta glo singularem, in l.si cum emancipatus. §. si duo emancipati.ff. de colla.bono. Nam si etiam ciuilis intentata fuisset ad vindictam,& non ad prosecutioné rei familiaris, vel pro emendatione damni interesse & expensarũ. Tũc sententia absolutoria lata in criminali, pareret exceptioné rei iud.in ciuili, ideo non põt agere ét ciuiliter, si nauté ageret quo ad resarciendum suum interesse,& expésas operarum deperditarum,& tũc potest agere.ita not. Bar.in l.ait prætor.§.interdum.ff. vi bo.rap.& in l.prætor.§.j.ff.de iniu.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde, ꝙ miror ꝙ do.Ang.hic in hac sua quæstione quam formauit in terminis, non allegauerit Bald.in c.i. de appel. in iiij. colum. qui dixit. quod illa regula, posita in l.i.C. quando ciui. act.præiudi.crimi.non habet locum in iudice formante inquisitionem, prout supra formauit do. Ange. quæstionem suam, qui præsupponit, ꝙ formata sit inquisitio per iudicem. Et ratio est, quia sunt personæ diuersæ Iudex & pars. Et multo fortius posset pars ipsa formata inquisitione per iudicem intentare suam ciuilem, si ex tali inquisitione reus condemnaretur ad mortem Ad hoc allego sing.doctrinam Bald.in in l.j. C. de appel.in ij.col. qui dicit, quod vbi quis venit condemnandus ad mortem. Tunc non habet locum titulus quando ciuilis actio præiudicat criminali. quia isto casu, simul & semel possunt cumulari. Et ratio est, quia frustra actor intentaret iudicium ciuile reo mortuo. Et dicit ꝙ est sua cõclusio noua in hac materia. Bene faciũt notata ꝑ Bal. in rep.Peru.in l.edita in xxxij.col.C.de edé.

90 *Accusatus uel inquisitus criminaliter & absolutus an possit iterum de eodem delicto ab alio accusari.*

90 ANGE. †Subsequenter quæro. Pone ꝙ aliquis fuit accusatus vel inquisitus criminaliter & absolutus, an possit iterũ de eodé delicto ab alio accusari. vide tex.gl.Bar.& Ang. in l.si cui.§.j.ff.de accu.& Sal.in l.qui crimen.C.de acc. Et aduerte, quia iste est pulcher passus cõmuniter omnes doct. vbi supra, dicunt, ꝙ absolutus de certo crimine, amplius accu.nõ põt.

91 *Baptisma operatur remissionem peccatorum.*

AVGVSTI. Tu in hac materia adde dicta Canonistæ, in c.de his.extra de accusa.maxime do. Anto. de But.Abb.& Imo.ibi. Et limita prædicta secundum gl. in d.c.de his, quã ibi approbant omnes, nisi quis absolutus esset in foro pœnitentiali, quia poterit iterum accusari, non obstante illa absolutione. Pro qua cõclusione allego etiam tex. quem ponderauit ibi do. Abb.in c. j.de purga. cano. & vide glo. in c.ij.de schismaticis. & glo. in c.admonere. xxxiij.quęst.ij.& glo. in c.qui crimen.vj.q.j. & gl.in c.penul.de pęni.distin.j.& gl.in c.gaudemus.de diuor.& glo.in c.ij. de emp.& vendi.& glo.in c.fi.de tempo.ordi. & Spec.in tit. de accusatore.in v. col.& glo.in c.cum percussio.vij.q.j. & glo.in regula.peccati venia.libr. vj. Sed aduerte, quia do.Anto. de But. & Imol.in d.c.de his.Limitant prædicta, nisi pœnitentia fuisset publica. & hoc voluit Hostiẽ. in c.tuæ extra de procura. licet do.Abb.tenuerit contrarium in d.c.de his. per quandam rationem friuolam, quia tunc dico, ꝙ facta illa absolutione cum publica pœnitentia, non poterit ille talis amplius accusari. Idem dico si absolutio facta in pœnitentia per omnia operatur eundem effectum quem absolutio iudidicialis, ita mirabiliter consuluit Barto. in cõsilio incipien. Minister fratrum de pœnitentia.quem refert, & sequitur Pet.de Ancha.in c.ij.in xiiij.col.de maledi.& ideo si blasphemãti virginem Mariam imponitur pœna lingue per statutum & alio statuto cauetur, ꝙ habéti pacem ab offenso, pœna remittatur, tunc si talis blasphemans egerit pęnitentiam cum isto casu, per talem pœnitentiam remittatur peccatum,& sic habuerit pacem ab eo qui fuit offensus, tunc talis blasphemans, amplius non potest accusari. Item aduerte, quòd licet illæ gloss.in locis supra allega. per me vltra docto. velint, quòd absolutus isto casu in foro pœnitentiali, tamen poterit accusari crimina
91 liter de illo delicto. † Limita etiam. nisi crimen fuerit commissum ante baptisma, quia baptisma operatur remissionem peccatorum, etiam foro iudicialis, vt post baptisma quis non possit accusari. etiam criminaliter. Ita volunt Anto.de Butr.& Imol. in capitu. de his. & est glos. in c. quòd autem. xxxij.q.j. & glo.in c.fine pœnitentia, de consecra. dist.iiij. & in c.quoniam. xlviij.distin.& voluit Arch. l.dist. in summa. Sed contrariam sententiam tenet Abb.in d.c.de his. Innoc. Hosti.& Abba.in cap.gaudemus. de diuor. per text ibi in

 fin. Et

fin. Et ibi materia late examinatur, quia baptisma operatur solum remisiõné respectu Dei. Sed Imo. respondet ad c. gaudemus. ꝙ illud habet locum iure quæsito parti læsæ propter suum interesse, sicut in debito pecuniario. Et sic limitabitur prædicta conclusio doctorum, & firma remanebit opin. contra Hostien. & Innoc. Item adde, & prædicta limita etiam non habere locum, quando quis fuit absolutus, vel punitus in foro ecclesiastico, quia tũc poterit puniri, vel absolui de eodem crimine in foro seculari, secundum Bald. in l. placet. C. de sacrosan. eccle. qui vult, ꝙ pœna spiritualis non tollat temporalem, nec econuerso. Idẽ Bal. in l. si quis in hoc genus. C. de epis. & cle. & Petr. de Anch. in regula, ea quæ. de regu. iur. in xxxvj. col. qui dicit, ꝙ Bald. ita consuluit. licet Bald. non ausus sit decidere in l. j. C. de summa Trini. & fid. catho. in viij. colũ. Et pro hac conclusione est casus in terminis in c. felicis. de pœn. in vj. quem subtiliter ponderauit & induxit do. Abb. in c. tuæ. extra de procura. & ibi Abb. multum exclamant de illo tex. Sed aduertas, quia si ibi speciale inductũ est fauore Cardinalium. ille text. esset in contrarium. Et de materia vide per do. Abb. in c. cum sit. extra de foro compe. per do. Card. & Pet. de Anch. in cap. ij. extra de adult. per do. Abb. in c. de causis. in pen. col. extra de offi. delega. per Abb. & Imol. in c. j. extra de offi. ordina. per Bal. in l. nemo martyres. C. de sacrosan. eccle. alias limitationes vide per doct. in d. c. de his. in locis supra alleg.

HIERO. Inquantum concludit Angel. ꝙ absolutus de certo crimine, amplius accusari non potest. Adde ꝙ idem tenet Bonifa. Vitali. in suo tract. maleficio. in rub. qui accusari non possunt post medium, sed circa istam regulam, quæ traditur in c. de his. extra de accusa. vide ibi Fely. qui ponit xiij. limitationes quas tamen colligere poteris ex notabili distinctio. do. Henri. Boyc. super d. c. colum. ij. versicu: sequitur de secundo membro &c. & per Præpo. notabiliter. ij. q. v. cap. habet. fin. colum. Sed quæro, aliquis fuit accusatus ꝙ Titium vulnerauit cum sanguinis effusione, vel cum spata, aut adiecta alia qualitate, vel econuerso fuit accusatus simpliciter sine expressione qualitatis, & quia illa qualitas non fuit adiecta, vel nõ fuit probata, ipse fuit absolutus, quæritur an de nouo poterit accusari qualitate detracta vel adiecta? vide Bartol. in l. denunciasse. §. qui tamen. ff. ad legem Iul. de adulter. & in l. senatus. ff. de accusatio. vbi facit quandam distinct. Ad cuius tamẽ declarationẽ. vide Practicum Papien. in sua practica in forma inquisitionis. in verbo, hæc est quædam. colum. ij. versic. sed circa hoc insurgit. & per Fely. in d. cap. de his. in ix. & x. limitatione. Item inquantum Augustin. reprehendit hic Abb. dicendo rationem Abba. fore friuolam &c. dic quòd cum domi. Abba. tenent Maria. Fely. & Aret. in dicto c. de his qui respõdit motiuis in contrarium adductis.

Item ad id quod tangit hic August. de crimine commisso ante baptismum &c. Adde quod communis opin. doct. tenet, quod baptismus non liberat bãptizatum à pęna delicti, in prędiudicium reipub. & hoc tenet communiter docto. in cap. gaudemus. vbi Innocent. Ioan. Andre. Pe. de Peru. Hostien. & Abb. post glo. ibidem Abb. in cap. de his. extra de accusatio. vbi idem tenent Maria. Soci. Are. & Ioã. de Ana. & hanc dicit cõmunem hanc etiam tenet Cardi. in clemen. j. §. sane q. xiiij. de vsuris. & idẽ domi. Philippus Decius, in cap. quæ in ecclesia rum. de constitu. colum. vij. in medio versicu. tertio & vltimo &c. vbi eam dicit communem, & fundat bonis & nouis fundamentis. & hanc etiam dicit communem Felyn. in dicto c. de his, licet ipse sequatur limitationẽ, seu opin. Ioan. de Imol. & cum communi opi. tenet egregius doctor do. Henri. Boyc, in dicto c. gaudemus. fi. colum. in ij. distin. vbi allegat plures antiquos. qui hanc opin. tenuerunt.

Item circa limitatio. quam ponit hic Augustin. de punito vel absoluto in foro ecclesi. &c.

Adde, hanc etiam limitationem ponunt docto. in capitu. de his. vbi Fel. in xij. limitatio. qui allegat plures concor. cui vltra per eum positas. adde quod idem tenet ibi Aret. in iij. colum. in fin. & Henri. Boyc, in sua no. distinctio. colum. iij. in fin. versicu. aut est tale &cę. idẽ Aretin. consil. lviij. incipien. diligenter considerátis &c. in secundo dubio. Ioan. Bapt. de sancto Seueri. in l. prima. C. de summa trinita. colum. xj. in fin. versicu. super iij. quęstione & latius per domi. Barba. post Abb. in capitu. primo de offic. ordina. colum. antepenult. versic. capio tertium &cæ. Cataldi. in tracta. de syndica. quæstio. clxx.

92 *Accusationem falsam qui produxit, an ex hoc accusari possit lege Cornelia de falsis.*

92 ANGE. † Quæro, aliquis produxit falsã accusationẽ, vtrum ex hoc posit accusari lege Cornelia de falsis. Dic, ꝙ aut dicitur ꝙ accusabit

bit me calumniose de falso crimine, & non vero, qđ non probauit, & tunc est pœna calumniæ. l. i. §. i. ff. ad Turpil. Si vero accusatur, ꝙ produxit falsā accusatione cōtra me, propter quod obtinuit à prętore me citari, & contra me procedi, & sic ꝑ obreptionē à prætore impetrauit, tunc est pœna falsi, vt est casus, & ibi Bar. in l. si qs obrepserit. ff. de fal. quod no. qa virtus stat in modo practicandi, an cadat in calumniā, vel in falsū.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde quod Bal. in l. quicunque. in fin. C. de seruis fugitiuis, reprehendit Bar. & dicit qđ

a Bar.[a] in hoc fortiter errauit, qa isti sunt tituli diuersi, & de calūniatoribus, & de falsis, & ꝙ in capite legis Corneliæ de falsis, non cōprehēditur accusans falso, sed cōprehenditur in l. hernia. Vnde concludit, ꝙ si quis produxit falsam accusationē narrādo, nunquam punitur pęna falsi. Sed si vlterius deliquit producēdo falsos testes, & falsa instrumenta, fortius punitur, qa pęna falsi. l. i. ff. de falsis. Et subdit, ꝙ d. l. si qs obrepserit. quā Bar. allegauit, debet intelligi obreptione probatoria, nō narratoria. Et ideo Bald. ibi ꝑ multa argumēta alia concludit, ꝙ impossibile est, ꝙ solū accusans aliquē de falso, teneat pœna falsi, nisi prosecutus sit in ꝓducēdo falsos testes, vel falsa instrumenta, & hoc mihi placet. De materia vide per Bal. in l. ii. C. qui accusa. in vlt. col. & ꝑ Bal. in l. data opera. in nona col. ibi, verbi gratia, dicit statutū, quòd producens falsam accusationem, teneatur pœna falsi.

ADDITIO.

a ¶Quod Bart. Adde quod opin. Bar. tenet Alex. in consil. xl. in j. volumi.

93 *Accusator & iudex dum aliquis accusatur, qñ debeant in accusatione uel inquisitione facere mentionem de scientia delinquentis.*

93 ANGE. † Et nota quòd accusator dēt aduertere, & idē in iudice inquirente, ꝙ qñ quis accusatur, ꝙ nihil fecit, & sic de omissione, vel negligentiā, tunc scientia est de substātia delicti, vt l. si. ff. de decre. ab ordi. facien. & istud est bene not. vbicunque qs accusatur, ꝙ nihil fecit, debet in accusatione, siue in inquisitione fieri mentio de sciētia, vt puta si accusatur villa, ꝙ non cœpit malefactorem, debet dici in inquisitione, sciens, vel scire debens &c. Idem si accusatus syndicus ꝙ non denunciauit malefactorem, sed si quis accusatur quòd aliquid fecit, puta qđ vulnerauit, vel quid simile, ꝓcedit accusatio vel inquisitio, licet nō fiat mentio scientiæ vel supinæ ignorantiæ quę pro scientia reputatur. Ita no. glo. aurea q̄ istā dat doctrinā in l. ex maleficiis §. longe minus. ff. de actio. & obl. facit, l. j. C. de falsa mone. Ita dicit Bal. in l. i. C. qui accusa. non possunt, versi. super secundo præmitto.

AVGVSTI. Adde tamē quòd ista con

b clusio ita generaliter tradita[b] videtur falsa qa dico, ꝙ imo pōt esse quòd aliquod delictum est commissum in faciēdo, & tamen accusatio vel inquisitio non procedit, nisi in accusatione vel inquisitione apponatur scientia, ad hoc allego Bart. ita dixisse per illum tex. in l. omnes. C. de agri. & cēsi. lib. xi. licet aliqui habeant in tit. in quibus causis coloni censi. dominos accusare non pos. eod. lib. qui per illum tex. dixit, ꝙ licet per statutum præstanti opem bannito debeat truncari manus: Tamen si quis opē bānito cōmittēti delictū præstat, dēt poni ī inquisitione, formata cōtra præstātē auxiliū, ꝙ sciebat illū esse bānitū. Idē dicit Ang. in l. i. C. de nili agge. non rumpen. in secunda col. ꝙ si præstans opem nobili acrius debet puniri, debet probari illum popularem qui præstitit opē debere habere scientiā, quòd cōmittens delictum erat nobilis. Et ita dicit obtinuisse Perusii. Præterea confunditur prædicta doctrina per glo. & Bar. in l. i. ff. de receptatoribus. vbi recipiens bannitum debet puniri. Tamen hoc verum si est proba

c tum & articulatum illum scienter[c], sciuisse esse bannitum & receptasse. pro qua cōclusione est tex. & ibi Bar. in l. ii §. i. ff. de incēdio. rui. nau. & est tex. & ibi Bar. in l. i. C. de sena. lib. xii. & tex. & ibi Bar. C. de colo illiricis. l. i lib. xi. & tex. in l. metodorum. ff. de pęnis. & ibi Bart. Ista ergo delicta committuntur in faciendo, & tamen scientia debet poni in accusatione vel inquisitione, & sic prædicta videtur falsa. De qua materia vide etiam per Bal. in l. data opera. C. qui accusa. nō poss. & Domini. de sancto Gemi. in c. cōcertationi, extra de app. super gl. in verbo, sciuerit. in vi. Vnū tamē scias ꝙ si ciuis

d probaret se ignorasse[d], & est diuerso probaretur ipsum illā ignorantiā affectasse, ille talis habetur pro sciente. Ita voluerunt do.

de Rota in nouis decisionibus.ccliiii.in fin. & est gl.quã ibi ponderauit ad hoc Dñi.de sancto Gemi.in c.fi.§.vt autẽ.de offic.delegat.in vi.& glo.in c.ad falsariorũ.de crimine falsi.& gl.in clemen.i.de consanguini.& affini.& glo.in c.eos.de tempo. ordi. in vi.

b Generaliter tradita. Adde circa hæc dicta. & vide Bar.in cõsi.cij.incip.charissime domine,isti nostri. vbi late ponit qualiter probetur negligentia villæ in capiẽdo malefactorẽ,& qualiter diligẽtia.& vide ẽt Ro.in proposito consi.cv. Ber.

c Illum scienter. Adde tu circa hoc & vide Ro.in consi.ccccclxxiij. Ber.

d Se ignorasse. Adde circa hoc & vide Roma.in consil.ccclxxxj. Ber.

Hiero. In hac materia inquantũ Ange.limitat dictum Bal.in l.i.C. qui accusa. non poss.videlicet, nisi actus ostenderit sciẽtiã,dato ꝙ accusator nõ reprimat scientiã, alias autẽ si actus nõ ostenderit scientiam, qđ procedat dictũ Bal. addatis ꝙ idẽ tenet Fely.in rub.de accu.extra.Itẽ addatis Bar. cõsi.cii.inci.charissime dñe.vbi consuluit, ꝙ ad hoc vt syndicus nõ denuncians maleficium incidat in pęnã,debet probari,ꝙ habuit scientia,quia qñ aliquis tenetur ad aliquid faciendũ in genere, vt in casu nostro, syndicus ad denunciandum malefactores, tunc ad ostendendũ negligentiã syndici,debet primo probari syndicũ sciuisse maleficiũ esse cõmissum. ꝑ l.qdã decedens §. fina. cum l. sequen.ff. de admi. tuto. vbi periculum tunc tẽporis spectat ad tutorẽ, ex quo innotuit sibi se esse tutorẽ,quã sñiam sequitur do.Corne.cõsi.c.incipien. cõsuluit do. Bal.& c.in prima parte, vbi allegat quãplures tenẽtes doctrinã Bar.in d.cõsi.& ꝑ hoc facit tex.iuncta doctri.Florian.ibi,in l.quotiẽs.ff.ad l.aqui.vbi dicit Flo.ꝑ illũ text.qđ villa non teneaĩ de robaria cõmissa in eius territorio, nisi fuerit sciens, sed cõtra hanc absentem Ang.facit qđ voluit Bar.in l.nec exemplũ.C.ad leg.Cor.de falsis.vbi dicit, ꝙ qñ quis accusat aliquẽ de falso, non est necesse ꝙ dicat, ꝙ cõmisit falsum scienter & dolose,qa ista tacite includuntur,& ideo pro concordia mihi vr̃ inhęrendum doctrinæ Bald.in anthen.habita. C. ne filius pro patre quia distinguit, ꝙ aut qualitas exprimẽda in libello tacite inest ex natura facti, ꝙ concludat libellus per locum ab effectu, vt in l.consti. ff.in §. duabus. vbi per Iaco. de Are.Cy.& Bal.de hoc notatur,aut qualitas possit adesse, & abesse, & tunc secus, per l.merito.ff. pro socio.

94 *Instigans,uel solicitans quod iudex torqueat et condemnet reum ad uindictam publicã, & per iudicem puniri, non poterit postea agere ad uindictam per iniuriam suam.*

94 Ange. † Et tene menti tu cui iniuria illata fuit qa si iudicẽ instiges ac solicites,ꝙ malefactorem torqueat atque cõdẽnet ad vindictam publicam, ꝙ si fuerit punitus ꝑ iudicem, tu non potest postea agere ad vindictã ꝑ iniuriã tuam,qa eo ipso ꝙ fuit tortus & condemnatus,satisfactum est tuæ iniuriæ,secundum tuã voluntatẽ. Vnde videris illam iniuriam pro tua emendatione remisisse,vt est tex.& ibi Bartol.in l. sed & si vnius.§.si ante.ff.de iniur.facit l.interdum. §.qui fidẽ. ff.de fur.Vnde sis cautus, ꝙ ista non facias,aut quando facis,semper protesteris ad hoc,vt postea possit agere pro tua iniuria.l.fi.ff.de iniur.

Avvsti. Adde tu quod Bar.in d.§.si ante nihil dicit de hoc sed, est Ang.ibi, q ita põderat illũ tex.& ibi certe est casus, & illũ tex.põderauit ẽt Bal. ĩ l.fi.ff.de in ius vocã.

Hiero. Et hic dixit Albe. de Rosa.in l.interdũ.§.qui furem.ff.de fur.per illũ tex. ꝙ si passus furtum sua authoritate ducat furem coram iudice,qui tantum de ciuilibus cognoscit,ꝙ hoc ipso videtur actionem criminalem & pœnam remittere,de qua materia vide Alex.in apost.ad Bar.in d.l.si ante.vbi alleg.no.ĩ l.si ab hostib.§.i.ff.so.ma.

95 *Liberum corpus æstimationem non recipit,sed si quis in aliquo membro est debilitatus à Titio, tunc propter expensas medicorum & medicinarum,et operas quibus cariturus est, poterit agere ut sibi emendetur damnum, secundum taxationem iudicis.*

96 *Libellus in actione iniuriarum qualiter sit formandus.*

95 Ange. Nota etiã,ꝙ liberum corpus nõ recipit æstimationem.Sed si membrum est tibi debilitatum à Caio, vel fuisti vulneratus,& propter vulnera & membri debilitationẽ expendisti in medicis,& caruisti,& cariturus es multis operibus,tũc propter hoc bene potes agere, vt tibi emendetur dãnũ, secundum taxationem iudicis. & vtroque

est

est casus in l. fina.ff.de his qui deiece.vel effu. & insti.de obliga. quæ ex quasi delict.in §.pe
a nul.qđ no.in modo practicandi,[a] ne tu erres.
96 † Qualiter aũt debes formare libellũ in actione iniuriarũ,no.Bar. in l.iniuriarum.ff. de iniurijs.videlicet, duplici modo. Vno modo, referendo se ad dãnũ videlicet, ꝙ dicat prius voluissem esse passus tantum damnum q̃ tantam iniuriam. Vel secundo referat se ad lucrum videlicet, noluissem esse lucratus tantũ, & pati tantã iniuriã. Ratio, quia cum agitur ex maleficio,habetur ratio cuiuslibet interesse intrinseci, vt not.glo.in d.l. iniuriarũ. Et aduertas,ꝙ aliqui ibi in glo.tenet ꝙ tale interesse potest probari per sacramentu iniuriam passi,taxatione iudicis preambula. argu.l.videamus.§.pen.ff.de in litē iur.Sed Bar.ibi tenet, ꝙ imo potius fiat ęstimatio iudicis allegat.d.l. sed si vnius.§. seruus meus.ff.de iniu.Et istud tenet Azo.in summa illius tituli. ex quo Bar. infert,an in libello iniuriarum certa quantitas sit exprimenda, & dicit quòd eo casu quo taxatio facienda est officio iudicis, certa quantitas apponi non debet, si autem sit facienda sacramento iniuriati,tunc certa quantitas apponatur lege continuus.§.qui illud.ff.de verbo. obliga. Ego autem practicando semper appono certam summam cum iuramento,& postea subdo,& plus & minus, vt videbitur iudici,& eius officio,& eius taxationi &c. Et sic vtrunque intento simul & diuisim.

ADDITIO.

a ℂ In modo practicandi. Adde Roma. in consil. cclxxviij.& Barba.in consi.xxxv.vbi ponit de iudice inquirente. Ber.

AVGVSTI. Tu in hac materia quomodo formetur libellus in materia iniuriarum. adde gl.in c. si canonici. extra de officio ordi. lib.vj. Sed vltra omnes late posuit materiam
b & formam [b] Specu.in titu.de iniu. in §.j.per totã.j.col.vbi in proposito multa pulchra dixit.Et adde Bal.in l.ij. C.de sen. quæ sine cer. quanti.j.col. & ibi Sali. & late ꝑ Sali.in l.atrocem.C. de iniu.per Cyn.in l. si non conuicij. C. de iniur.ꝑ Bal.in c.j.§.iniuria.de pace iur. fir.ꝑ do.Abb.in c.j.in fi.& ibi per Imo.de iniurijs & damno dato.in fi. Et ibi vide do. Abba. ad illã quæstionem quam supra posuit do. Angel.hic ante istam.& per docto. in c.in nostra extra de iniurijs & dam.da.Et vide Angel.in consi. xciiij.incipiente, super puncto primo. & ibi vide formam libelli & ęstimationis iniurię & vide in consilio. ccxlvij.vbi ipse Ang. ponit an possit concludi ad pœnam applicandam fisco si ciuiliter agatur.

b Et formam. vltra relata hic per do.Aug.vide Ang.in consi.xciiij.in princ. incip.super puncto & Alex.late in consi.ccix.in ij.vol.Ber.

HIERO. De hac forma libelli in actione iniuriarum, vide Iaco. de Bel. in sua practica in prin.vbi ponit formam libelli in quo totam suã practicam fundauit late per Iaso.post alios in prin.de actio.vbi ponit,an locus & tempus commissæ iniuriæ sit apponendus in libello. vbi cõcludit ꝙ sic,per l.iniuriarum la j. & ibi Bart.ff.de iniu. Item an debeat inseri qualitas personæ iniuriatæ. Itẽ & æstimatio iniuriæ. colum.xvj.ver.in eadem glo.& cap.de quibus omnibus per Iac. vbi supra & per Pet.Iaco.in sua practica de libellis in forma libelli de iniurijs.vbi ponit formã libelli tam de iniuris ex l. cornelia,q̃ prætoria, cũ suis declarationibus.

97 *Iudex non tantum quando principaliter aditur per uiam accusationis criminaliter, sed etiam si aditur ciuiliter super delicto, potest reum punire de delicto.*

97 ANGE. † Vltimo addo hęc quod iudex nõ tantum quando principaliter aditur per viam accusationis criminaliter, potest reum punire de delicto,sed etiam si additur ciuiliter, & ciuili modo super delicto. Tamen iudex pendẽte officio ciuiliter intentato, si reperit reum de delicto fore culpabilem,poterit eum criminaliter punire.l.quos retrahi. & ibi Bar. C. si aduersus libertatem.l.iij.C. de condi. ob turpem causam.ff.de calum.l.pen.

AVGVSTI. Adde tu ea quæ dixi supra, super verbo,(iudicẽ maleficiorum.)adde tex. & ibi Bart.in l.pen.ff.de calum. & per Bal. in l.nullum.C.de testi.licet aliter videatur loqui Bart. in l.diuus.la ij.ff. de fal. circa ea quæ dixit in d.l.nullum.

HIERO. Miror ꝙ in hac notabili & contingenti q.isti patres tam sicco pede (vt dicã) pertransierint,aliter eã non declarando. Ideo pro eius dilucidatione aduertendũ est ꝙ conclusio ista sic simpliciter intellecta est falsa, quia iura allega.hic per Ang. nõ bene hoc probant,nec Bart. ita indistinctè ea intellexit, vt infra dicã,sed pro hac ẽt cõclu.allegantur per Bar.in l.pen.hic allega.hęc tria iura de quibus hic per Ang.videlicet text. in l. quos retrahi. ibi,non dubitaturus ẽt grauiorẽ &c. Secũdo tex.in l.iij.de ord. &c. ibi, cõcussiones crimẽ inultũ nõ patietur.Tertio tex.in l.pe.ff.de ca-

lum.in fi.ibi pro modo delicti pœnã irroget. Quarto tex.in l.diuus.ff.de re iudic. ibi, rem seuere iudica. Quinto tex.in l.j.ff.de concussio.ibi, & delictum coercet. Sexto tex.in l. medicus.ff.de varijs & extraor.cogni.ibi, in ciuile factum præses prouinciæ coercet. Septimo tex.in l. interdũ.§.qui furẽ.ff.de furt.ibi, maxime si iudex aliquid in eũ cõstituerit. Octauo tex.in l.iiij. §. si dicantur.ff.fin. regun. in quibus iuribus videtur probari quod iudex qui cognoscit de crimine ciuiliter,eo cõperto, põt ex officio suo delinquentẽ criminaliter punire. Attamen, vt dixit, Bart.in d.l.pen. de calumniatoribus. ff.vidẽs ꝙ quidam,per d.ll.volebant,ꝙ l.interdũ.de pub.iud.ff.quæ dicit, ꝙ non potest concurrere ciuilis cum criminali, quod debeat intelligi in iudicijs publi. & non in priuatis,per d.ll.quod.Bart.placuit, quia in priuatis,non potest cõcurrere ciuilis cũ criminali,si intententur principaliter, per regulam, quia absolutoria lata in vno,præiudicat in alio, vt l.ij.§.j.ff.vi bon rap.& in l.j. quando ciuilis actio.crim.præiu.ideo posuit duos intellectus ad omnes prædictas. ll. Primus, ꝙ d.ll. intelligantur,ꝙ sint duo iudicia, & hoc ne repugnet regula l.ij.§.j.ff.vi bono.rap. & l.j.ff. quando ciuilis actio &c. videlicet,ꝙ absolutoria lata in vno,præiudicet in alio, & istũ etiã tenuit in l.quos retrahi.dicit,quod ex illo tex. non apparet,an ex eodẽ iudicio vel diuerso iudex criminaliter puniat,ideo remittit se ad dicta per eum in l defuncto.de pub.iud.ff.& ita intellexerunt l. quod euitandi, Bald. Salic. & Guido. papæ. ibi dicentes, ꝙ d.l. intelligitur, non ꝙ ex eodem processu, & ex eadem instãtia ex qua agebatur ciuiliter, imponatur pœna criminalis,sed cum per primam cognitionẽ de delicto sit iudici notificatum, ꝙ talis notificatio habeatur loco denunciationis, sicut dicitur de fama,qua mediante,iudex procedit super crimine,vt in l.j.§.si publico. ff de adult. Secundus intellectus est,quem tenet Bart. in d.l.pen.& d.l.defuncto,& in l. interdũ.§. qui furem.ff.de fur.videlicet,ꝙ dicamus,ꝙ quando formatur libellus seu accusatio de damno dato,vel robaria facta, dicendo, peto eum puniri,& condemnari, & rem mihi restitui, seu damnum emendari, ꝙ talis libellus procedat, & quod non sum visus intentare ciuilem & criminalem in eodem libello, sed quòd videor intentare criminalem tantum,& incidenter implorare officiũ iudicis,vt incidenter faciat mihi rem restitui,seu damnum emendari, & ꝙ ita intelligantur omnia iura supra allega.& ita etiam declarat idem Bart.& singu. in l.ij.§.j.ff.vi bono.rapt.Flo. in l.iiij.§.si dicantur.Ioan.de Imol.& Ang.in l.interdum.ff.de pub.iudi. Salic.in lege si quis ad se fundum.ff. ad l.Iuliam.de vi &c. & sic videntur concludere, ꝙ quando formatus est libellus eo modo quo supra quòd tunc iudex maleficiorum per d.iura, cognoscit principaliter de delicto, & incidenter facit rem restitui, seu damnum emendari,ex quo colligitur,ꝙ dicta iura non probãt,quòd ibi principaliter agitur ciuiliter, & quòd iudex ex officio suo punit criminaliter,sed quòd agitur principaliter criminaliter, & incidenter petitur restitutio. Quia domini aduertatis, quòd licet iste secundus intellectus in se sit verus,videlicet quòd quando formatus est libellus eo modo quo supra quòd iudex maleficiorum possit incidenter ex imploratione officij condemnare ad restitutionem rei seu ad emendationem damni, tamen non potest adaptari ad omnia supra dicta iura. Primo, quia in lege quod euitandi, principaliter intentata est actio ciuilis ad restitutionem pecuniæ. idem in lege quos retrahi. & in lege penul.& in lege diuus.ibi principaliter fuit petita restit.& in l.j.de concussio. licet in alijs videatur principaliter intentata criminalis. Secundo, quia prædictus intellectus diuinat ad dicta iura. Tertio, quia in eis non constat an eo iudicio, an diuerso, & ideo videtur verior primus intellectus scilicet quòd ex nouo processu ex iudicis officio formato possit punire criminaliter, & sic quòd in citato ex priori processu,procedat ad criminalem, vt supra dictum fuit,quòd si aliter diceremus,sequeretur quòd ex probationibus factis in ciuili,posset quis puniri criminaliter, quod non est dicendum,cum in criminalibus requirantur probationes luce clariores. vulga.l. sciant cuncti. de probatio.C.cum ibi no.& in expressis terminis declarando istum secundum intellectũ Flo.in d.l.si dicantur.dicit hoc non procedere econtra scilicet si principaliter intentaretur ciuilis, quòd de criminali non potest cognosci accessorie propter disparitatem probatio.allegat d.l.sciant cuncti.& Bart. in dicta lege secunda. §. primo.ff.vi bono.rapt. pro quo faciunt quæ infra dicam in distinctione. & per hoc tollitur illa ratio Paul.de Cast.in l.quæsitum.C.de ser.fugi.& in dicta lege quos retrahi. vbi dicit,quòd sicut potest iudex maleficiorum principaliter aditus super crimine incidenter cognoscere de causa ciuili, per dictum §.qui furem.hoc est cõdemnare eum ad mortem,

tem,& incidenter facere restit.de re, ita etiam econtra, iudex qui cognoscit de causa ciuiliter, possit reperto crimine circa contingentia causæ ex officio suo extra ordinem punire, sed,vt dixi, ista parificatio non procedit ratione de qua supra. Præterea sequeretur, quòd duo specialia concurrerent circa idem, contra lege prima & ibi not.C.de dotis promissione, quod ita probatur.quia cum de iure nemo sine accusatore debeat,puniri,vt in lege rescrip. § si quis.ff.de mune.& hono.c.j.vt eccle. benefi.si iudex ex probationibus factis in ciuili puniret criminaliter, sequeretur quòd dictæ probatio. haberentur loco accusatoris,& loco probationum, & sic concurrerent duæ fictiones seu specialitates,cum nemo possit fungi loco accusatoris, & loco testis, vt in cap. nullus.iiij.q.iiij.domini.pro vera intelligentia sic distinguendum fore arbitror Aut loquimur de iudice causarum ciuilium tantum,aut criminalium tantum, aut criminalium & ciuilium insimul. Primo casu dico quòd iudex ciuilium causarum non poterit criminaliter punire quia ad hoc, vt quis possit de maleficijs cognoscere & punire, requiritur quòd habeat merum imperium.l.imperium.& l.cauere.ff.de iurisd.omn. iud.cum ibi plene not. & l.j.ff.de offic.eius cui man. est iurisd. de quo late per Angel.supra in gloss.in verbo,per iudicem maleficiorum. sed debet illum delinquentem remittere ad iudicem competentem, per text. not. in l.quicunque.C. de ser. fugi.ibi,compe.iudic.&cęt. vbi hoc tenent Rapha. & Guido papæ. vbi Salicet.hanc tenens allegat text. quem dicit fore notabilem & menti tenendum.in l.fina. de in ius vocan.ff. & pro hoc facit doct. Bart. idem volentis in lege diuus Pius.ff.ad leg.Cor.de fal.quem sequitur Aret. in rubr.de iudi.extra. colum.iiij. in fin. de qua doctri. videbitis latius infra in gloss.super verbo, falsatio.in verbo, quæro,testis dixit falsum coram iudice &cætera.

Secundo casu quando est iudex maleficiorum tantum,dico quòd talis iudex non competens in causæ ciuili principaliter intentata, vt l.solemus.§.latrunculator.ff.de iudi.& ibi docto. sed bene quando cognoscit de ciuili incidenter, & de tali ciuili,quæ descendit ex eodem facto, de quo criminaliter cognoscit, vt lege interdum.§.qui furem.ff.de furtis. & in dicto.§. si dicantur. & vult Bartol. & communiter Docto. in dicto. §. qui furem.cum concordan. de quibus supra & tunc non cadit dubitatio, cum iam de ipso delicto cognoscit & punit, sed dubium est, quando de causa ciuili cognoscat principaliter propter absentiam iudicis causarum ciuilium, quod potest, secundum Angel. in repetitio. l.si vacantia.de bonis vacanti.libro x.vel quando agitur condictione furtiua, quia tunc debet intentari coram iudice maleficiorum, secundum Bald.in leg.si pro fure. §.fina. ff. de cōdic.furti.quem sequitur Cataldi. in tractatu de syndi.quæst.cxcviij.qui tamen male intellexit Baldum vult, quòd generaliter quando agitur de maleficio ciuiliter, debeat agi coram iudice maleficiorum, & non coram alio, quia Bal.tantum loquitur quando agitur condictione furtiua.nam disputando Bald.an condictio furtiua nascatur ex delicto vel quasi,vel ex contractu vel quasi, dicit secundum Dynum, quòd quantum ad natiuitatem, est ex maleficio, quantum ad effectum, est anomala, vnde ex hoc infert, quod si deputatus sit vnus iudex super maleficijs, & alius super alijs causis, si agatur cōdictione furtiua,quòd agi debet coram iudice maleficiorum. & hoc, quia quantum ad natiuitatem, oritur ex maleficio, vt in l.si ambo.§.quoties.ff.de compēsa.& his duobus casibus, an iudex reperto delinquente culpabili, poterit cum criminaliter punire,dic vt in sequenti membro. Tertio casu, quando est iudex ciuilium & criminalium, & sic habens merum & mixtum imperium, & hic cadit hæc.quæstio.si actum sit ciuiliter de crimine,an eo comperto possit ex officio suo criminaliter delinquētem punire, & in hoc distingue, aut finita causa ciuili vult nouum inchoare processum,aut non. Primo casu subdistingue, aut vult punire cum vigore probationum seu actorum causę ciuilis,aut vigore confessionis in ea habitæ. Primo casu dico,quòd licet verum sit,quod talis iudex possit procedere ex officio ad criminalem sine alio accusarore, vt voluit Bald.Salicet. & Guido.papæ, ita intelligendo tex. ibi in d l. quòd euitādi.& hoc quia incitatus fuit ex priori processu & sententia,vt in l.j.§.si publico. ff.de adult.non tamen poterit cum punire vigore talium probationum & actorum, quia probationes in causa ciuili factæ, non plene probant in criminalibus,in quibus luce clariores requiruntur probationes,vt in l.sciant cuncti.de probatio. C.vbi Paul.de Cast.plura ponit exempla.tum etiam,quia iudex debet videre qua voce, qua trepidatione testes deponunt,vt in l.de minore.§.tormenta.ff.de quęstio. & in authen, apud eloquentissimum. in fi.C.

fi.C.de fide instru.& hoc maxime,cum consuetudo admittat examinationem testium per tabellionem in ciuilibus,quod non facit in criminalibus, est tamen bene verum , quod dictæ probationes facerent aliqualem probationem & adminicularentur. vt in l.c.v. cum ibi not.ff.de adult. & per Barto. in l.i.§.i.ff. vi bono.rapto.& quod tales probations in causa criminali non faciant plenam fidem , tenet gloss.in verbo , destinatus. & ibi docto. vbi not.Salic.in l.si quis ad se fundum.C.ad l.Iul. de vi.Abb.& do docto. in c.i. de iudi.& in c. per inquisitionem.de elect. doct. in in c.j de excep.vbi late Fely. Abb.& Mod.in c.qualiter & quando. de accusa. vbi Felyn. plures dat concor.& hanc communem opi. late prosequitur per concor. Alex. post alios, in l.ii.C. de eden.vbi Albe.notabiliter loquutus est in hac materia.Et aduerte ne te faciat dubitare dictum Inn. in c. qualiter. de accu. vbi voluit,quod cõuictus de crimine ciuiliter,ꝙ potest per ipsum superiorem priuari beneficiis vigore sententiæ primæ,in alia temen instantia,cum quo dicto communiter ibi pertranseunt doct.quia idemmet Inno.tenuit contra rium in d.c.per inquisitionem. & eum reprobat Abb. in d.c. qualiter. quem sequitur ibi Felyn.& in veritate magis communis opin. doct. est illa quã supra dixi, videlicet , ꝙ nec probationes factæ in causa ciuiliter intentata super crimine, nec ipsa sententia faciant plenã probationẽ in causa criminali, nec ita firmant oẽs doct.vbi supra cũ plu.concor. per eos tradi. Secundo casu scilicet quãdo ex confessione facta in causa ciuili constat de crimine , & tũc dico,ꝙ sic,secundum Inno.in c.per inquisitionẽ.extra de elect.vbi late doct.& Abb.& Moder.in c.at si clerici.de iudi. & in c.ij. de confes.Bal.in l.ij.C.de eden.per l. locũ.§. si quis. ff.de tabu.exhib.q. tamẽ tex. videri meo hoc non probat,licet bene probet, ꝙ acta facta in ciuili probant in criminali. & ad hoc illũ not. Old.Iac.de Aret.& Bart. vbi Alber. de rosa. declarat, ꝙ faciunt aliqualem probationem, non tamen ꝙ plene, & ita idemmet Alber.declarat illum tex.in d.l.ij.de eden. prout etiam dicit glo.in d.l. si quis ad se fundum. tenent doct.in c.j.de excep.vbi late Fely. & Moder. Abb.& doc.in locis supra alleg. Alex.late post alios in d.l.ij. de eden. vbi ponit plures concor.hanc tamen conclu. limitabitis secundum doc. vt supra,multis modis,& primo intelligetis eam in confessione principalis, & non procu.per l.generaliter.C.de non nu.pec.Secundo in confessione vera & non ficta, per l.iij. de fide instru.& l.iij.§.diuus. ff. de iure fisci. alias aũt limitatio,videatis per Fely.in d.c.qualiter & quãdo.& in d.c.j.de excep.& Alex.in d.l.ij.de eden. vbi melius omnibus posuit do. Riminal.col pe.& fi.sed aduertendũ est domini,ꝙ licet multi pertranseant cum opi Innoc. de qua in d.c.per inquisitionẽ,non aliter considerantes,tamẽ glo.in c.ex pœnitentibus 50.distin.videtur sentire contra.& idem tenet expresse Marianus Soci.consi.viij.incip.visis & diligenter col.iij.in medio. vbi refert idem tenere.Ioan.And.in c.cum contingat.de off. de lega.& idem ẽt tenet magnus practicus in criminalibus do.Vitalinus in tract.malefi.in rub. de confessione.in fin. & pro hac sententia faciunt not,per Bar.in l.si confessus.ff. de custo. & exhib.reor.& Ioan.de Anania,in d.c.qualiter & quando.qui allegat Ant.de But.idem tenere, per text.in c.olim.de rescrip. vbi Anto. dixit dictum Inno.in d c.per inquisitio. debere non procedere, quando confessio facta fuit in causa ciuiliter intentata super crimine, & ideo Abbas in c.qualiter & quando. de accu. in fin.dicit concludendo, ꝙ sola confessio nõ sufficiat ad condemnationem, sed quod possit reus compelli vt perseueret in confessione sua,vel vt det intellectum confessioni suæ, & quod ita intelligatur dictum Inno. in d.c. per inquisitionem.cum orta sit suspicio non leuis contra illum ex illa confessione , arg. l. capite quinto.ff.de adult.& hæc opi.humanior & verior videtur. Secundo casu principali, quãdo scilicet non inchoato alio processu vult iudex in eadem instantia ciuili punire criminaliter,prout hic simpliciter dixit do. Angel. & hoc casu dicatis iudicem non posse eum punire,quia iura hic alleg. hoc non probant. Imo Bart.vt supra dixi, voluit secundum primum intellectum, quòd d. ll. intelligerentur quando ex alio iudicio de nouo intentato iudex procedit ad criminalem,quia in d.iuribus non apparet an eodem iudicio,an vero diuerso, & hunc intellectum sequuti sunt in d. l. quod euitandi. Bald.Sali. & Guido papæ.& pro hac opi. est text.secundum vnum intellectum in c.ij.de confessis.& dictum Innoc. quod supra retuli in d.cap.per inquisitionem. de electio . quod ibi,& in cap.j.de iudicijs.& in c.j.de excep.& in c. cum dilectus.de ordi. cogni. & in cap. qualiter & quando. de accusa. communiter approbant doct. dicentes iudicem , nec ex probationibus sententia, nec etiam confessione non posse procedere ad criminalem,

lem, nisi nouo inchoato processu: hoc est vel per inquisitionẽ ex suo offi. ꝙ per l.capite quinto. vel accusatione de nouo intentata à patre: vt vult gl. à minime reprobata. in l.i. de concussio. quam approbat Albe. in d.l.ii. de edendo. C. quæ tenet. Reliqua aũt circa materiam vide in locis supra alleg.

AD LECTOREM.

Charissime lector, iste domi. Hieronymus infirmitate superueniente vltra non processit: quapropter nos necessitate coacti, finem operi imposuimus.

SVMMARIVM.

1 *Denunciare quid sit.*

NEC NON ad denunciationem Ioannis Ambrosii ministralis capellæ. S. Petronii.] Hic tractatur materia denunciationis. Et dico, ꝙ iudex non debet credere, quod ista forma hic in isto processu sit forma communis, videlicet quia quandoq; iudex format inquisitionẽ ex mero officio, aliquãdo solummodo ad denunciationem officialis. sed per raro istis tribus modis formatur inquisitio: & ideo ista tria simul cumulaui, vt commodius possem separatim tractare de accusatione, inquisitione, & denunciatio
1 ne. †Primo igitur quærendum est quid sit denunciare. Et dico, ꝙ Sali. in l. ea quidẽ. C. de accusa. reiectis aliis diffinitionibus. dicit,
a ꝙ denunciare a est crimen alicuius deferre apud competentem iudicem sine inscriptione legitima ad pœnam peragendam, vel aliam legitimã pœnam subeundã, & ista diffinitio declarationẽ recepit ex sequẽtib.

ADDITIO.

a Denunciare. Adde quomodo cognoscatur denũciatio iudicialis, vide Cal. in cõs. iiij. in ti. de ac. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde, ꝙ Gãd. in opere suo maleficiorũ, sub rubrica, quomodo de maleficiis cognoscatur per denunciationem. in prin. dicit, qđ denũciare nihil aliud est, q̃ deferre aliquem reũ criminis allegat. l. ea quidem. C. de accusa. & l. ab accusatione. §. denunciatores. ff. ad Turp. & idem dicit Guido de Suza. in tractatu maleficiorum, sub rubrica de denunciatoribus. Adde etiam ꝙ Specu. in titu. de denuncia. §. i. ponit diffinitionem denunciationis aliter. Sed ibi intellige dicta Specul. in denuntiatione euangelica. licet postea Specul. dum allegauit ibi tex. in d.l. ab accusatione. §. denunciatores. voluerit diffinire denunciationem de qua supra.

2 *Denũciationis plures sunt species, quia quadã euangelica, quædam criminalis, quædam regularis, & quædam iudiciaria.*
3 *Quis potest denunciatores constituere.*

2 ANGEL. †Sed quæro, quot sunt species denũciationis? & dico, ꝙ plures sunt species denunciationis: alia euangelica, alia canonica alia regularis, alia iudiciaria: vt dicit Sali. in d. loco. & Bar. in extrauaganti, ad reprimendũ, in verbo, ꝑ denunciationẽ: & ꝑ canonistas in c. nouit. extra de iudiciis. Tamẽ hic solũ tractatur denunciatione iudiciaria. Et primo tractabitur de causa efficienti, videlicet quis posset istos denunciatores constituere. Secundo tractabitur de causa materiali, qui possunt denunciatores constitui.
3 †Tertio aliqua dubia mouebũtur in materia. Primo igitur querendũ est de causa efficienti, quis potest tales denunciatores constituere. respondetur secundum Bart. in l. diuus. ff. de custo. & exhib. reorũ, videlicet, ꝙ quilibet iudex, vel vniuersitas, quæ habet
a merũ & mixtum imperium a vt l.i. §. q ex. ff. de offi. præf. vr. & l. diuus. ff. de custo. re. vnde iudex paruus q habet tantũ iurisdict. vel iudex delegatus, non potest tales officiales denunciatores creare: vt in dictis iuribus. facit. l.i. C. de decurionibus. lib. x. & l. i. §. denunciatores. ff. ad Turpil. bene affirmat Salic. in d.l. ea quidem. in princ.

ADDITIO.

a Imperium. Adde, & dic vt per Paul. de Cast. in consi. ccxxxij. in ij. impressis. Ber.

AVGVSTI. Adde tamen, ꝙ ista conclusio videtur falsa: q a imo videtur, quòd quilibet admittatur ad denunciandum crimina, dũmodo sit bonæ famæ, & bono zelo se moueat. de hoc est casus in c qualiter & qñ. extra de accu: quinimo videtur casus in d.l. ea quidem. C. de accu. in ver. ibi, publicũ officiũ: vbi Ang. ibi exponit, id est officiales deputatos à publico: per quẽ tex. ibi dicit

dicit Ang. ꝙ alii non deputati à publico, nõ admittuntur ad denunciandũ maleficia: q̃a non reperitur lege cautum. Sed aduerte, q̃a per prædicta nõ recedo ab opi. Bar. non ob. c. qualiter & quando. quia ille tex. loquitur in denunciatione, quæ fit ad iniungendam pœnitentiã. Et de hac non loquitur q̃ denũciatio fieri nõ potest, nisi p̃cedente monitione, vt ibi habet̃ in tex. vnde ille talis denũciatur non opus est, ꝙ constituatur ab alio iudice vel vniuersitate: sed quilibet admittitur ad denunciandũ, vt supra dixi. Et sic dixit. Ang. in d. l. ea quidem. in princ. nõ ob. tex. in d. l. ea quidem. quia intelligo illũ tex. ꝙ satis deputat⁹ est officialis à publico, si est deputatus vel ab vniuersitate, vel à iudice.

4 *Denunciator quis possit constitui.*

4 ANGEL. †Secundo principaliter quæritur de ratione subiecti vel materiæ, q̃s possit constitui denunciator. Bart. in d. l. diuus. in versic. sed quæro qui p̃nt cõstitui. dicit, ꝙ omnis qui admittitur ad accusandum, admittitur ad denunciandũ: & omnis q̃ prohibetur accusare. iuxta. l. qui accusare, cum l. sequenti. ff. de accus. prohibetur denunciare: vt c. cũ omni. extra de accu. ita dicit Sali. in d. l. ea quidem. ver. tertio ratione materiæ. ex quo no. q̃d cũ per l. q. accusare. & l. seq̃ẽ ff. de acc. prohibeãtur infames accu. q̃d etiã infamis prohibetur denũciare. Sed dicit do. Ang. q̃d credit cõtrarium & ita cõmuniter obseruatur. nam isti denũciatores constituuntur & sunt officiales viles & minimi, & nuncii, sed nuncius etiam infamis potest cõstitui. l. i. C. de infa. lib. x. ergo &c. Præterea dico, denunciatori seu officiali nõ creditur, nisi probetur postea crimẽ per eũ denunciatum. Sed solum facit ꝙ iudex inquirit, vt d. l. ea quidem. ergo &c. Præterea deputatio & mandatum iudicis constituentis istum infamem ꝓ denunciatore, ipsum habilitat: vt l. furti. §. si quis iussu. & ibi not. ff. de infa. Et maxime cum vt plurimũ fiũt tales etiam inuiti eliguntur ad tale officiũ. vnde ego sic distinguerem: aliquis denũciat

b motu proprio,[b] & tunc verũ si dictum Bar. q̃a eadẽ est rõ in denunciãte, sicut in accusatore, aut denũciat virtute sui officii, q̃a fuit deputatus à iudice, vel forte inuitus: & tũc ĩfamis põt esse denũciator & ex necessitate officii hoc facit, igit̃ nõ põt repelli vt infamis, sicut dicimus ĩ nũcio, vt dictũ est supra.

b *Motu proprio. Adde & tu vide pro opini. Bart. Petr. de Ancha. in consil. ccccxvij. Ber.*

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde, & dic ꝙ videtur ꝙ do. Ang. rectius lo-

c quatur cõtra Bar.[c] inquantũ dixit, ꝙ infamis admittitur etiã ad denũciandũ. ꝓ qua cõclusione allego decisionẽ ĩ terminis quã ipse ignorauit. nam gl. in terminis in c. si peccauerit. ii. q. i. gl. magna, tetigit istã difficultatẽ, & arguit ad partes & tandem concludit infamem posse denunciare, licet nõ possit accusare, & licet gl. ii. q. viii. in summa in gl. magna, videatur tenere, ꝙ infames repellantur ad denunciãdum, tñ dum gl. in hac materia remittit se ad no. per ipsum. in d. c. si peccauerit videtur velle, ꝙ infames admittantur ad denunciandum, sed contrariã gl. allego in c. præterea. extra de testi. cogẽ. vbi ponderat ibi esse casum, ꝙ infamis non admittatur ad denunciandum, & maxime secundum do. Ant. de But. cum denũciator habeat aliquid de publico, & ibi gl. pro hac parte allegat bonũ tex. ĩ c. cũ dilectus. extra de accu. & tex. ĩ c. ĩ tua extra despõ. & vide Spec. in tit. de denũc. in §. q̃s denũciare possit. in ver. sed nũquid infamis, qui late disputat istã materiã pro & cõtra, & ibi tñ vr̃ cõcludere, ꝙ si quis cogeret̃ denunciare, infamis admitteretur ad denunciandum alias secus. Ego vero indistincte approbo dicta Bart. ꝙ ille qui non potest accusare, non potest denunciare, & ideo infamis non potest accusare, ergo non potest denunciare ꝓ superius allegata. Et ideo recte dixerunt domi. Ant. de But. & Imo. in dicto. c. in omni. q̃d iura quę dicũtur infames admitti ad denunciandum, loquuntur de denunciatione euangelica: secus in denunciatione iudiciali, quia infamis repellitur. ibi tamen limitat

d domi. Ant. de But.[d] istam materiam, nisi in ista iudiciali denunciatione accusatus esset diffamatus ab aliis personis, quia tunc infamis denunciator admitteretur, & istam partem credo verã, non ob. q̃d infames admittunt̃ ĩ nũcios, q̃a illa l. i. C. d̃ infami. hoc nõ dicit. sed casu q̃d hoc verũ esset, nos loquimur ĩ denũciatoribus denũciãtibus maleficia, & vbi agit̃ d̃ vita hominis, ergo cautius agẽdũ est arg. l. sciãt C. de ꝓba. c. vbi periculum. extra de elec. lib. vi. imo pertineret ad officium iudicis repellere hos infames. l. quos prohibet. ff. de postu.

c Loquatur contra Bar. Adde tu in proposito. & vide Petr. de Ancha. in consi. ccccxvij. vbi tenet, ꝙ infamis non potest esse denunciator quando statutum dicere ꝙ stetur dicto denunciatoris.

d Do. Ant. de Butr. Adde quod contra hanc limita. facit quod voluit Rom. in consi. ccxliiij. vbi ꝙ in notorijs. accusator non admittatur iusta exceptione puta inimicitiæ. Ber.

5 *Denunciatores tenentur iurare in principio officij sui, quod bene & legaliter exercebunt officium suum.*

5 Ange. † Et aduerte, quòd isti denunciatores tenentur iurare in prin. officij sui, quod bene & legaliter exercebunt officium suum ita dicit Ang. in l. si vacantia. C. de bon. vacan. in prin. sicut nuncij tenentur etiam iurare l. comparationes. C. de fide instrumen.

Augusti. Tu autem adde Gandi. in tract. malefi. sub rub. qualiter cognoscatur de maleficijs per denunciationē. in fi. ij. col. qui idem voluit, ꝙ isti denunciatores teneantur suscipere istud iuramentum, ꝙ fideliter & legaliter exercebunt officium suum. Idem dixit Spec. in tit. de accusa. §. j. in ver. pen. in iij. parte. & hoc iuramentum est maxime efficaciæ, vt declarat ibi Gandi.

6 *Denunciatores ad quem finem & effectum constituantur.*

6 Ange. † Tertio quæro ratione finis & effectus ad quē finē & effectū isti denunciatores constituantur? Respondeo secundū Sali. in d. l. ea quidē. in ver. iij. ratione finis, vt eorū denunciationibus mediātibus puniantur delicta, & per consequens prouincia remaneat purgata, vt l. congruit. ff. de offic. præsi. nam facta denunciatione per syndicum villæ, iudex duobus modis potest procedere, secundum quod dicit Bart. in dicta l. diuus. in versi. vlterius quæro quid sit. videlicet, vno modo super denunciatione simpliciter procedendo, & isto casu possunt opponi omnes exceptiones, quæ possunt opponi contra accusatorem, vtputa, talis non est, nec esse potest legitimus denunciator, arg. l. qui accusare. ff. de accus. Item potest procedere iudex per inquisitionem quā facit propter denunciationē, tūc illæ exceptiones secundū Bar. ibi, cessabunt in personam illius denunciatoris & allegat tex. in c. licet Hely. extra de simonia. Sed inquantum Bar. dicit, quando simpliciter iudex super denunciatione procedit, ꝙ potest opponi exceptio sicut contra accusatorem, nō credo verum, quoniā iste denunciator eligitur ex publico, & vi tute & ex necessitate officij dicitur habilis, vnde dictum Bart. puto verum, quando non est ad illud officium deputatus, sed motu proprio denunciat. pro hoc facit ꝙ not. Sali. in d. l. ea quidem. versi. vij. quæro.

Augusti. Tu aūt in hac materia adde, ꝙ Gand. in tract. malefi. sub rub. qūo de malefi. cognoscatur per denuncia. & Spec. in tit. de accusato. in iij. par. §. j. ver. pen. aliter loquuntur, dū tractāt istā materiā, quis sit finis & effectus istorū denunciatorū, & in specie declarāt finē istorum denunciantium. Nam dicunt, ꝙ quādoque nocturni custodes iurati ponūtur, vt quoscunque sub noctis silentio transeuntes capiant, & denuncient puniendos, quandoquē et ponuntur custodes ad custodiam alicuius passus, vt quoscunque inuenerint cum rebus vetitis transeuntes capiant, similiter denūciēt & præsentent, nonnunquam etiam ponuntur custodes ad agrorum custodiam, vt fructuum depopulatores eodem modo denuncient & præsentent, & similiter quadrupedes in prædijs damnum dantes. Et hi denunciatores nō tenētur accusare, nec iurare de calumnia. Sed solum faciunt denunciationem, quibus creditur propter officium sibi commissum, & hoc secundum diuersas consuetudines locorum. et sic facta tali denūciatione, ipsis creditur, & hoc propter iuramentum ꝙ iurauerunt à prin. sui officij, ꝙ legaliter & fideliter exercebunt illud, adeo ꝙ nisi denunciatus probauerit suā innocentiam, condemnabitur ex tali denunciatione, quæ quo ad hoc fidem & probationē facit, & ita de consuetudine obseruatur. hæc Gandi. & Spec. in loco supra allegato. ex quibus habes, ꝙ officium denunciatoris quandoque solum non est in denunciando, sed etiam in capiendo. Item effectus denunciationis est quòd sine alia inquisitione sequitur condemnatio. nihilominus nō recedo a doctrina Bar. quia etiam propter illam denunciationem iudex poterit formare inquisitionem suam. an autem tali denunciatori credatur, infra dicetur in materia. Et an exceptiones possint opponi, ego teneo cum Bart. & quòd d. Angel. hic male dicat per ea quæ supra dixi in proxima. q. præcedenti, & secundum do. Ang. sequeretur ꝙ licet denunciator sit deputatus de publico, & denunciaret me occidisse Titium, & esset inimicus meus, ꝙ ego non possem opponere denunciatorem inimicum meum esse, contra no. in c. cum oporteat. & in c. qualiter & quando. extra de accus.

Denunciator

7 *Denunciator an teneatur denũciare omnia maleficia et impunita de iure, consuetudine, uel statuto, ut quia pater occidit adulterum.*

7 ANGE. † Quæro an iste denunciare omnia maleficia, etiam impunita de iure, consuetudine, vel statuto, vt quia pater occidit adulterum, vt in l. nec in ea. ff. de adult. dic ꝙ sic quoniam cognitio iuris, vtrum tale delictum sit punibile vel non, nõ spectat ad eum, sed ad iudicem l. fin. §. diuus. & ibi hoc not. Bart. ff. de publi. & ibi Imol. & Bartol. in l. si quis in graui. § maritus. ff. ad Syllan. & dicta l. diuus. in versic. vlterius quæro. & in l. j. §. qui denunciationem. in pen. quæstio. ff. ad Turpil. & Sali. in dicta l. ea quidem. in princ. in versicu. quarto quæro circa ipsius constituti. licet secundum Rom. in contrarium posset argui, ex no. per Bald. in d. l. decuriones. C. de infami. quia licet maleficium non puniatur, tamen maleficium est, vt l. si vxori. ff. de fur. & l. respiciendum. §. facta. ff. de pœnis. sed Roman. in d. §. maritus. tenet opin. Bart. pro quo allegat tex. & ibi Bal. in l. j. & ij. C. vt nemo priuatus, sed vide quæ dicam infra in ista glo. in versi. quæro, vtrum maleficium commissum per Titium casu fortuito, &c.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde, ꝙ cõtra istam communem sententiã alleg. bo. tex. in l. si seruus. C. de his qui ad eccl. confu. & ibi Bar. dicit, ꝙ si delictum est commissum in casu permisso à lege, quia occidi Titium ad mei defensionem, ꝙ ista accusatio non debet recipi. pro hac parte allego etiam doctrinam Bartol. per illum tex. in l. cum quidam. §. fin. ff. de acquiren. hæredi. & in l. fina. qui dicit, ꝙ stante statuto, ꝙ fama præcedente syndicus teneatur denunciare omnia maleficia, ꝙ si fama præcedit, quòd syndicus ipse commisit delictum quod isto casu syndicus non denunciando non incidit in pœnam. nihilominus allego Pet. de Anch. in proprijs terminis tetigisse istam difficultatem in clemẽ. præsenti, extra de censi. vbi facit mentionem de illa doctrina Bart. in dicta l. fina. §. diuus. & tandem arguit pro & contra, & approbat illam doctrinam Bart. ꝙ imo syndicus tale maleficium tenetur denunciare, & ista opin. mihi placet. Limito tamen communem opinionem, nisi notorium esset illum occisum fuisse bãnitum, quia tunc maleficium non tenetur denunciare. Item communem opinionem limitat Angel. in l. ne quis vela. C. vt nemo priua. titulos prędijs suis imponat.

8 *Denunciator, an quemlibet delinquentem denunciare teneatur.*

8 ANGE. † Quæro, an quemlibet delinquentem denunciare teneatur. Bar. in d. l. diuus. in ver. quæro vtrum iste denũciator. dicit, ꝙ nõ, sed solum quos accusare posset, vt l. iniquum. & l. pen. & fi. C. qui accus. non pos. sed Sali. in d. l. ea quidẽ. in ver. quæro an quemlibet delinquentem. in contrarium allegat necessitatem publici officij. facit l. quæsitum. ff. de in ius vocan. sed respondet, ꝙ ibi loquitur in tutore, non tamen in accusatione, quam nec tutorio nomine gerere potest. C. si tutor non gesser. l. j. sed quia officium istius est principaliter deputatum ad maleficia denuncianda, ideo videtur, ꝙ apud eum sint partes iudicis. hinc est, ꝙ Romulus fecit mori fratrem, qui transcendit mures, quasi violata le. l. fi. ff. de re diuisio. & desertorem militiæ filium, pater defert & denunciat. l. milites. ff. de re milita. & tutor nomine pupilli contra patronum implorat officium iudicis, & suspectum iudicem denũciat, vt d. l. j. si tutor non gesserit. Item quia non facit, vt ipse sed tanquam alius, vt C. de administra. tut. l. cum quidam. & hoc credo verum. facit. l. minime. ff. de relig. & sumpt. fune.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde, ꝙ veritas istius difficultatis dependet ab illa q. quæ fuit disputata supra in hac glo. in ij. q. principali. vbi Bart. voluit, ꝙ omnis qui admittitur ad accusandum, admittatur etiam ad denunciandum, alias secus, quæ conclusio an vera sit vel falsa, dic vt ibi.

9 *Denunciator an excusetur à denunciando, si ignorat nomen illius qui maleficiũ cõmisit.*

10 *Syndici qui uolunt se excusare super ignorantia, debent probare de diligenti sua inquisitione.*

9 ANGE. † Quæro, an excusetur ex eo quia ignorauit nomen illius qui maleficium commisit. Bartol. in dicta l. diuus. in versic. vlterius circa legem nostram. dicit, quòd sic. per l. si ideo. C. de his quibus vt indig. sed Bald. in l. duobus. §. fina. ff. de iureiuran. dicit, quòd si ignoratur, quis licet sciatur quòd maleficium sit commissum, puta in multitudine hominum est commissum maleficium, & ignoratur quis commiserit, vel de nocte est commissum, & syndicus fecit priuatam inquisitionem, vel in domo, vel in villa, ꝙ excusatur

cusatur.per l.si cum exceptione.§.in hac.ff. ꝙ met.cau.sed Sal.in d.l.ea quidem.in ver. sexto quæro,an excusetur.dicit,ꝙ pōderāda sunt verba statuti loquentis de his denunciatoribus,quia aut sint scripta in rem, aut personā,aut vtroque modo, si in rē,vt puta syndici villarū teneatur denunciare omnia maleficia in villis eorum commissa, & tunc licet ignoret à quo ipsum maleficiū sit cōmissum,tñ ipsum maleficiū denūciare debet.si vero loquitur in personā, puta qđ denunciet syndicus oēs qui maleficia commiserint,tūc si ignoraret malefactorē, non tenetur denūciare maleficiū qa denūciatio maleficii,tunc in cōsequentiā venit ad denunciationē personæ maleficiū cōmittētis. Et ad hoc bene facit.d.l.si ideo.Si vero vtroque modo sint scripta vt denūciēnt omnia maleficia in eorū villis commissa,& omnes personas q̄ illa cōmiserint,& tūc licet malefactor ignoretur,nō excusatur syndicus ad denūciationem maleficii. sicut dicimus in simili de pceptis factis ab arbitro.l.celsus.§.i.ff.de arbi. Sed aduertas, quia iusta causa
a ignorātię aad excusandū syndicū est,si maleficium sit clam & occulte de nocte cōmissum,vel in loco in quo homines de raro vadunt.l.i.§.occisorū.& ibi omnino vide Bar. ff.ad Silla.& in l.semper.§.super hoc interdicto.ff.ꝙ vi aut clā & ibi Bar. & in l.auus. & ibi Bar.ff.de calū.& Bar. in d.l. diuus in vers.sed quid si nō denunciauit intra tēpus. facit ꝙ no.Bar.in l.fi.ff.si q̄s testa.liber esse iuſ.fue. & quod not.Bald.in l.id quod pauperibus.C.de episcop.& cleri.in l.si quis nō dicam rapere.C.de sacrosanctis ecclesi.

ADDITIO.

a ¶Iusta causa ignorantię. Adde tu quod tēpus non currit syndico nisi a die scientiæ.ita Ro.in cōsil. ccxviij.& ꝙ non teneatur denunciare maleficia facta clam.Adde eundem Roma.in consi.vij.& Alexan.in consi.xxiiij.in ij.vol.& vide ad hoc late per Bar.in cōsi.suo inci.clarissime d. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde,qđ nemini dubium,quod ignorantia excusat syndicum,qui tenetur denunciare. ita voluit Ang.ꝑ illū tex.in l.si cum exceptione.§.in hac actione, in i. colū.ff. ꝙ met. caus.& ibi ponit etiam exemplum,quando maleficium de nocte fuit commissum , vel in multitudine,& ignoratur quis cōmiserit. & ꝙ ignorātia excuset,voluit Ang.ꝑ illum tex.in l.semper.§.hoc interdictū.ff.ꝙ vi aut clā.& est bonus tex in l.i.C. de fals.mone. & ibi Bal.pōderās illū tex.ibi tñ dicit, quod licet ignoret à principio,si tñ postea superuenit scientia,tenet̄ syndicus denūciare ad idē est bonus tex.& ibi Bal.in l.cū ancillis. C.de incest.nup.vbi per illū tex. idem dicit Bal.ꝙ ignorātia excusat syndicum, tamen si superuenit scientia,tenetur postea denunciare,per illum tex.& ibi disputat, quid si finito officio postea superuenit scientia? & de hoc infra etiam dicetur.& in tm̄ ignorātia excusat syndicum,ꝙ si statuto cauetur, ꝙ syndici teneantur denunciare maleficia, nec apponitur quando,semper intelligitur à tempore scientiæ, nec intelligas statim à tempore scientiæ syndici hoc est cum præcipiti festinantia,sed perquisita veritate. ita voluit Bal.in d.l.cum ancillis.in argu.allegat bonum tex.in l.ii.§.cōfestim.ff.ad Ter-
10 tul.† Tene tñ menti in hac materia vnum singulare verbum,ꝙ syndici qui volunt se excusare super ignorantia nunquam erunt excusati,nisi probent de diligēti inquisitione eorum.aurea est doctrina Bal.ꝑ bonas rationes in l.i.C.ad mac.quam doctrinam semper teneas mēti, quia alias regulariter ignorantia præsumitur, vt ibi notat̄. Ade tñ ꝙ do.Ant.de But.in c.ab excōicato. extra de rescrip.faciens mentionem de do. Bar.dixit ꝙ licet scientia p̄sumatur in syndico cōmisso delicto, tñ eoipso qđ probat se inuestigasse malefactores,& iurat etiam se non potuisse inuenire,hoc modo probatur ignorantia.dic vt ibi per eum. In hac materia vide pulchrum consilium Pau.de Castr.consil.ccxxvi. de quadam muliere, quæ fuit impregnata,an tale delictum debeat denunciari postquam peperit,& an tale tempus sit continuum.vel vtile,& currat ignoranti. & vide Alber.de Rosa.in iii. parte statutorum q.lxxx.qui ponit, an isti teneantur denunciare furta nocturna & similia,vel si maritus de nocte occidit vxorē.

11 *Syndicus si præuētus fuerit in denūciādo ab iniuriato,uel à iudice inquirēte, an puniatur.*

11 ANGEL. †Quid si fuit syndicus in denūciando ꝑuentus ab iniurato,vel à iudice inqrente, an puniat̄ syndicus.Rñdeo quod non

non, si nō potest ei negligētia imputari.l i. §.eleganter.ff.de lib.agno.& vide omnino Bar.in d.l.diuus.in vers.qd si talis denūciator.& Sal.in d.l.ea quidē.in ver.nec puemiētia accusatoris.de hac tamē materia latius dicet infra in ver.qd si debet syndicus denunciare.& ego ibi dicā,& vide Bar.in l.sororē.& ibi Bal.& Ang.C.de his qb.vt indi. AVGVSTI. Tu in hac materia adde Albe. de Rosa.in ii. parte statu.q.lxii. qui eleganter loquitur.

12 *Denuncians non debet se subscribere ad pœnam talionis.*

12 ANGEL. † Quæro,an denuncians debeat se subscribere ad pœnā talionis,dic ꝙ nō,vt est casus in d.l.ea quidē, nō ob.l. fin. eod.ti.qa loquit in accusatore, nos loquimur.ī denūciatore:ita dicit Bar.ī d.l.diuus. in vers. quęro vtrū ille q denūciat.& Sal.in d.l.ea quidem,in ver.quæro,an denunciās. AVGVSTI. Adde tu,ꝙ illud idem voluit Bal.in l.ea quidē.C.de accu.in vers.q̄ro vtrum ordo iuris sit seruandus super notorio. Et melius Ang. in d.l.ea quidē in fi.i.col.& dicit,ꝙ ita seruatur de consuetudine. Adde tamen,ꝙ licet syndicus nō teneatur se subscribere, tamen illa denuncia sua
b quam facit iudici,debet esse inscriptis. b Ita volunt doct.maxime Bal.in l.fi. C.de neg. gest.per bonas rationes.

b ¶In scriptis. Adde tu circa hoc vide Alexan.de Imo.in consi.lxxi.in iij.volu.B.

13 *Denunciari an debeāt solā maleficia notoria.*

13 ANGE. † Quæro,an maleficia notoria tm̄ possint denūciari? Cy.& alii doct.in l.ea quidē.C.de accu.dicunt, ꝙ illa notoria tm̄ possunt denūciari.se Sal.ibi. in vers. octauo q̄ro,q̄ delicta &c.tenet cōtrarium,ꝙ ēt non notoria debēt denunciari, dūmodo ꝓbari possint.l.i.§.quies.ff.de offi.p̄fe.vrb. & d.l. diuus.vel dic.dicit ipse, ꝙ maleficia debēt esse notoria:sed nō est necesse malefactorē hoc notorie fecisse,vel notoriū esse,ideo iudex inqrit an ꝑsona denūciata illud crimē fecerit necne,& sic concordat opiniones. AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde, & dic ꝙ imo de iure ciuili nemo admittit ad denunciandū,nisi sit deputatus de publico,& opus est ꝙ crimē sit notorium.Et iste est casus in d.l. ea quidē. & ibi Bal.summat hoc modo illū tex.sed de iure can. quilibet bonę famę,motus bono zelo, admittit ad denūciādū,præcedēte primo admonitione charitatiua,ꝑ tex.in c.qualiter & quādo.el ii.extra de ac.Et ideo Ang.in d.l.ea quidē.ī prin.dixit,in foro ciuili seruabis leges,in foro cān.seruabis cānones.Et hoc est qđ voluit dicere Gād.in trac.maleficio.ī rub.qualiter ꝓcedat in maleficiis ꝑ viā denūciationis.& Spec.in ti.de denūciatione.§.i.in i. & ii.col.qui ponit de denunciatione iudiciali.

14 *Denunciatori an credatur,& sic an denunciatio habetur pro plena probatione.*

15 *Officiali,creditur & eius dicto statur, & si statuto hoc expresse dicatur, intelligitur donec denunciatus probauerit contrarium.*

16 *Denuntiatori an credatur donec propter contrarium,& contrarium probari potest etiam si statuto cauetur, quod eius dicto uel iuramento stari debeat.*

17 *Stante statuto quòd stetur dicto alicuius, potest probari contrarium.*

18 *Statuto dicente, quòd de damno dato stetur iuramento accusatoris usque ad quantitatem decem librarum licet accusator iurauerit, tamē iudex poterit taxare prout sibi uidebitur falsitatem uel calumniam continere.*

19 *Si inquisitor hæreticæ prauitatis aliquem de heresi condemnauit,et ad iudicem secularē remisit puniēdū, an requiratur nouus processus.*

14 ANGE. †Quęro,an denūciatori credat, & sic de effectu huius denūciationi an habeat ꝓ plena ꝓbatione.Barto.in l.diuus.in vers.q̄ro qs sit effectus denūciationis. concludit,qđ talis denūciatio ī delictis grauib⁹ nō facit plenā fidē.d.l.ea quidē.si vero delicta nō sunt grauia,Bar.distinguit,q̄a aliquādo ponit denūciator ad denūciandū illud, qđ inuenit vere,& illud,qđ ipse vidit exēplū mittit aliquis ad inuestigandū ludētes ꝑ ciuitatē,& tūc credit tali officiali referēti, vt d.§.quies.Si vero nō mittit ad referendum q̄ vidit, sed q̄ auditu percepit ex relatu aliorum,& tunc ei nō credit ad punien-
a dum,sed ad inquirendum, a vt d.l. diuus. sed de hoc latius per Bar.ī d.l diuus.in ver. sed quoniam dixi.sed fortius,nec etiam credit iudici,sicut dicimus,in inquisitione hæreticæ prauitatis,qui condemnatum de hęresi tradi puniendum iudci seculari, nam tunc iudex secularis non tenetur stare ꝓcessu

cessu inquisitoris: sed pōt de nouo crimen examinare, & nouum processum facere. in authen. de san. epis. in §. si vero crimen. ita dicunt Guil. & Bart. in d. l. diuus. sed Sali. in d. l. ea quidem, in prin. in versi. x. q̄ro dicit, caue tibi. qa d. §. si vero crimē. loquit̄ quādo episcopus remittit degradatū cōdēnādū nos vero loquimur ī iā cōdēnato, cuius executio mādatur iudici seculari. tñ non habet ipse cognoscere de viribus sententiæ: sicut nec in ciuilibus, cū vnus iudex alii rescribit, vt exequatur rescribentis sentētiā: vt C. de iudi. l. ꝓperandum. §. sinautē reus. & ꝓ hoc bene facit c. sup eo. de hære. lib. vi. vbi dicitur, quòd hæretici b deprehēsi per inquisitorē, sine vlla audientia relinquantur iudici seculari: & sic executor merus est iudex secularis: vt est casus ī c. inquisitionis tenor. de here. lib. vi. vbi dr̄, quòd sententiam inquisitoris, vel episcopi, iudex secularis debet sine mora contra ipsum de hæresi dānatum executioni mandare. Præterea caue, secundum Sali. ibi licet cognitio & condemnatio de hæresi olim spectaret ad iudicē secularem, vt l. cuncti. & l. quicunq;. C. de hæret. tñ secus est hodie de iure canonico, sed ad inquisitorem hæreticæ prauitatis, vel ad episcopum tantū. ita quòd non ad iudicē secularem, & ideo cessaret. §. si vero crimen. & ibi no. glo. & habet locum. §. ibi sequens: videlicet. §. si aūt ecclesiasticum. est aūt crimen hæresis ecclesiasticū tm̄: vt habetur in d. c. Et aduerte quòd inquātū supra dictum est, secundum Bar quòd credit̄ officiali qñ mittitur per ciuitatē ad videndum ludētes vel portantes arma: nā hæc doctrina venit limitāda per quandam aureā decisionem Iac. de But. in l. i. C. de re iudi. vt refert Sali. in d. l. ea q dē. in d. loco. & in d. versi. videli-
15 cet, quod † ei creditur & dicto eius statur, & si statuto hoc expresse dicatur, intelligit̄ donec denunciatus c probauerit contrariū. d. l. i. C. de re iud. Et in hac materia pulchre hoc no. Ang. & Imo. in l. qui bona. §. qui dāni. ff. de dam. infe. & ibi cōcludit Imo. ꝙ aut statutū vel lex dicit stari debere simplici dicto alicuius, aut stari debere sacramecto alicuius. Primo casu vr̄, quòd intelligat̄ stari debere in dubio, nisi aliud in cōtrarium ꝓbaretur, ēt si forte sit talis qui sit officialis, & iurauerit fideliter exercere officium, per no. p Ia. de Bu. in l. i. C. de re iud. Secundo casu principali aut lex vel statutū vult stare sacramento alicuius ꝓcedente cōtumacia alterius cum dolo, de qua constat, & tūc vr̄, quòd stari debeat iuro, nec cōtrarium ꝓbari possit, ꝑ ea q̄ habentur in auth. sed nouo iure. de ser. fugi. & l. si qñ. C. vñ vi. & c. fi. extra quòd met. cau. & hoc operat̄ delictū delinquentis de cuius delicto aliàs non constat aliter de delicto, & tunc aut lex dicit in subsidium stari debere sacramento, et nō potest probari cōtrarium statutum. §. i. de rescri. lib. vi. & in Spe. de offi. iudi. in fin. & ibi per Io. And. rō, quia iuramentum ēt succedit in locū alterius probationis, & non est dubium, ꝙ si alia probatio fieret, nō posset contrarium ꝓbari, aut lex vel statutum dicit simpliciter stari sacro: et tunc si sumus in spiritualibus, poterit iudex ex officio, nō obstāte sacramento: inquirere veritatē per supra dicta, aut nō in spiritualibus, & tunc si expresse nō disponat in casu quo q̄ritur, sed fit extensio per quandā similitudinem, tunc vr̄ posse ꝓbari cōtrariū, per no. Ioan. And. in c. 2. de iureiu. aut expresse disponit in casu quo q̄ritur, & tunc est dubium. Nā vr̄ quòd amplius non debeat agitari, ne ꝑiurium detegatur, vt l. nam & postea. §. i. ff. de iureiu. qđ tñ intellige vt supra dixi, aut aliter cōstet de malefi. aut nō, vt plene colligit̄ ex no. per Imo. in d. l. qui bona. §. qdā.

ADDITIONES.

a ℭSed inquirendum. Adde ꝙ Bart. in d. l. diuus. sequitur do. Alex. in consi. j. in iiii volu. Ber.

b Hæretici. Vide Augusti. infra in sua addi. in fin. & quæ ibi ponit Hiero. Chu.

c Denunciatus. Adde tu, & dic ꝙ statutum potest disponere ꝙ stetur dicto saltuarii. vel officialis. ita Fulg. in consi. cxxxvi. in iii. col. & quid operetur tale statutum, & qualiter denunciare debeat, & qualiter fides denunciatione iudici sit facienda, per Alexan. late consi. lxxi. in iii. volu. & ꝙ probatio facta per iuramentum vigore statuti possit reprobari. voluit Ro. in consi. cii. & uide circa hoc Alex. de Imo. in d. §. damni. Ber.

AVGVSTI. Et ita in hac difficultate qeuit spiritus horum patrum nostrorum. Sed qa hæc materia quotidiana & vtilis est, iō altius scribā in hac materia, & multa allegabo istis incognita. Tu ergo ī hac materia adde primo, quòd Gandi. in tract. maleficio. sub rub. quo de malefi. cognoscat̄ ꝑ denuncia. in i. & ii. col. late disputat istā materiā, an istis denunciatoribus credat̄: & sal-

tuariis, & syndicis. & ibi dicit, quod licet de consuetudine seruetur scd'm varietates locorũ, ꝙ ipsis credit: tñ vr̃, ꝙ de iure non est ipsis credẽdum, q̃a habetur loco vnius testis, & vni testi nõ creditur. l. iusiurãdi. C. de testi. Itẽ soli arbitrio nõ credit. l. ne in arbitris. C. de arbi. itẽ hoc vr̃ velle Accur. ĩ l. ea quidẽ. C. de accu. Item vbi agitur de crimine, ꝓbationes debent esse luce meridiana clariores. l. sciant. C. de probat. & ecõtra, ꝙ ipsis credatur arguit q̃a iurauit bene & legaliter suũ officium exercere. vñ nemo p̃sumitur immemor salutis æternę. l. fi. C. ad l. Iul. rep. Itẽ oĩa q̃ in iudicio agũtur, solemniter p̃sumuntur acta. l. sciẽdũ. ff. de ver. ob. Item ꝓ hac parte solet allegari ĩ d. l. q̃dem. vnde ꝓ concordia dicit Gãdi: ꝙ si isti syndici sunt deputati ad denunciãdum maleficia tm̃, & ipsis nõ creditur, aut officiũ horũ nõ consistit tm̃ in denunciãdo, sed in inquirendo & cognoscendo, vt quoties ipsi vadunt cum notario, vel iudex cũ familia discurrẽdo ciuitatẽ de nocte, & videt, & inuenit aggressorẽ, vel maleficium cõmitẽtes, aut homines eũtes de nocte, vel arma portãtes, vetita, vel victualia, vel alia vetita p statutum: nã tunc & eo casu satis dici põt, & vr̃ tale esse indiciũ, ex quo iudex vel potestas possit sñiam diffinitiuã ferre, nulla alia super eo excessu ꝓbatione reperta, qm̃ tale factum dr̃ esse iudici notorium, & sibi vr̃ de eo excessu constare, non vt priuato, sed vt iudici: arg. ff. finium regu. l. si irruptione. §. fi. & ff. de offi. p̃si. l. illic tas. §. veritas. satis dr̃ cõstare de crimine, quod oculis subiicitur iudicis more iudiciario inquirẽtis, cum oculorũ inspectio pro quadã specie ꝓbationis habeatur. l. lex q̃ tutores. C. de admi. tut. non ob. quod dictũ est supra, ꝙ officialibus non est credendum, vt l. diuus. ff. custo. & exhi. reo. & C. de accu. l. ea quidẽ, q̃a illud vr̃ intelligi, cum officialis suum officiũ solum in denunciãdo, & non inquirẽdo consistit, arg. l. i. §. quies. ff. de offi. p̃fe. vrb. & l. magis puto.
16 §. ne tñ. ff. de reb. eorum. † Sed aduerte inquãtum d. Ang. supra tetigit illã difficultatem, an eis credatur donec ꝓbetur contrarium, & si contrarium ꝓbari põt, ẽt si statuto caueatur, ꝙ eius dicto vel iuramento stari debeat, quia iste est pulcher passus & quotidianus, ideo latius ipsum examinabo, quia sæpe occurrit de facto, & primo vide domi. Abb. in cons. suo lii. & adde inquantum do. Ang. hic refert illã doctrinã Im. in d. §. qui damni. qui dicit, ꝙ si statutũ vult, ꝙ stetur sacramento alicuius p̃cedente dolo vel contumacia alicuius cõtra quẽ iuratur de quo dolo vel delicto cõstat, & tunc non põt probari cõtrarium contra iuramentũ, dic ꝙ Inno. tenet contrarium in c. fi. extra q̃d met. causa quẽ sequuntur. Io. And & do. An. de But. ibi, q̃a imo si iurãs taxabit vltra debitum, iudex non obstante iuramento faciet taxationẽ iustã. & licet Im. ĩ d. § q̃ dãni. nitat reprobare sñiam Inno. tñ allego ipsum met Imo. approbasse illã sñiam Inno. ĩ hac materia. nã Imo. in l. quod iussit. ff. d' re iu. approbauit sñiam Inn. ĩ d. c. fi. ipsemet Im. in d. c. fi. dixit hoc. & Imo. in l. ait prætor. §. i. ff. de re iud. nec ob. d. auth. sed nouo iure. quia ille tex. debet ĩtelligi qñ fuit iuratum, & pars aduersa non contradixit, & ꝓbationes in contrariũ nõ fecit, & hæc pars corroboratur rõne viua, quia est maior dolus falsum iurantis, qui partem, & ẽt Deum offendit. c. debitores. de iureiur. l. ii. C. de reb. cre. quã sit contumacia illius qui tm̃ iudicẽ contemnit, dolus enim culpæ p̃põderat. l. itẽ si obstetrix. §. fi. ff. ad l. Aquil. & non licet aduersus delinquẽtẽ se vindicare per viã delicti seu periurii. l. si q̃s a se fundum. C. ad l. Iul. de vi. & sic ista vr̃ esse cõis opi. & Ro. in d. §. q̃ dãni, vr̃ approbare istã sñiam: licet Im in d. §. q̃ dãni. videat aliter ĩtelligere dictum Inno. in d. c. fi.
17 † Itẽ ĩquãtum supra dictum est, ꝙ si statuto cauetur, ꝙ stet dicto alicuius, ꝙ tunc põt probari cõtrarium, Adde ꝙ ẽt istã sñiam tenuerunt Bal. & Sali. in d. l. i. C. de re iu. & Pau. de Ca. per illã gl. in l. ii. si absens. ff. si ex nox. cau. aga. et sequit Bal. in l. pe. C. de peri. tut. vbi pro hoc adducit multa. & Ang. in l. diuus. de testa. mil. & Pet. de Anchar. in repet. c. canonum statuta. extra de consti. in ver. vlterius quæro. statuto cauetur. quicquid in hoc articulo dixerint Ia. de Are. Cy. in l. i. C. si aduer. liber. limitarem tñ prædicta, nisi statutum vltra figeret pedes, prohibens contrarium posse probari, arg. l. si. circa princ. cum ibi no. C. arbi. tut. & l. idem proferre. §. stari. ff. de arbi. nisi quis vellet probare per modos per quos admittitur probatio contra præsumptionem iuris & de iure, quę regulariter nõ recipit probationem in cõtrarium, de quibus

bus modis tangitur per Ro.in l.si duo.ff.de acquir.hære.per Moder.in l.inter stipulantem.§.i.ff.de verb.ob.per glo.in auth.sed iã necesse,& in corpore vnde sumit.C.de do. ante nup.& ibi per doc.& per doc.in c.ei q. extra de sponsalibus.& Alberi. de Ros.in ii. parte statutorũ.q.xii.ibi tenet, q pōt probari contrariũ, nisi statutũ expresse vellet, q omnino credatur officiali denuncianti vel accusanti,sed dubiũ est maximũ. qd si statuto cauetur, q stat sacraméto alicuius,an
18 stabitur donec cõtrarium ꝓbabitur.†Addatis vltra supra allegata, q Ang. in authẽ. de exhi.& introdu.reis.in prin.dicit, q licet statutum dicat.q de dãno dato stetur sacramento accusatoris vsque ad quantitatẽ decẽ liberarũ.certe licet accusator iuret,tñ iudex poterit illud iuramentũ taxare,prout sibi videbitur late iuramẽtũ falsitatẽ vel calũniam continere.& hoc dicit probari per illũ tex.& per tex.in d.§. qui damni.& idẽ dicit Ang.in l.qui vas,in prin.ff.de fur.qui per illum tex.dixit, q licet de iure cõi,vel ex forma statuti de robaria stari debeat sacramẽto passi furtum vel robariã, sit tñ accusatus probat de vera æstimatione, non est stãdũ sacramẽto.Et idẽ dicit in saltuario, q super damno dato,debet stari eius sacramẽto. tñ veritate ꝓbata,receditur à iuramento.licet Iac.in l.i.alias si.C.si aduer.libe.dixerit stãdum esse sacramento, sed puniendum esse saltuarium.& qđ dixit Ang. in d.l.qui vas, & idem dixit ĩ l.qui restituere.ff.de rei vẽd. confirmatur hæc sñia autoritate Bal. in c.i. in i col. in titu.si de inuestitura inter do. & vasalis oria. q. dicit, q si statuto cauetur, q stetur iuramento alicuius,nisi statutum figat pedes ibi,& nolit vltra de ꝑiurio inquiri,poterit ꝓbari contrarium.alleg.no.ꝑ Ia. de Bu.in d.l.i.C.de re iud. & idẽ Bal. in l.i. C.de re.cre.& ibi expresśius Sal. & Sal. ibi allegat. Ia.de Bu.ĩ d.l.i.& ii.licet Ia.de Are. contrariuum dixerit in d.l.i.C.si aduer. lib. idẽ dixit Pet.de Anc. in regula, semel malus.de reg.iur.lib vi. in 4.cahr.& Sali.in d.l. contra negantẽ.C.ad l.Aqui. & idem dixit d.Abb.per illum tex. iuncta gl.in c.ꝓposuisti.extra de probat. & idem dixit d. Abb.ꝑ illum tex.ĩ c.cõtinebatur. extra de despon. impu.& ibi reprehẽdit doctri. Ia.de Are.in d.l.i.C.si aduer.liber.& vide q dixit Ang.in l.videamus.§.iurare,ꝑ illã gl.ff.de in lit.iur. & Pau.de Ca.in l. si ff. de præto.stip. Et de materia pulchra verba Bal.in l si.ff.q met. cau.Sed adde, q contrariam sñiam tenuit Alb.de Ros.in elegan̄ti suo opere statutorum.in ii.parte.q.lxxxii.q̃ incipit, sed pono statuto Bononiæ cauetur.vbi dicit,de dãno dato scholaribus stetur eorum sacramẽto, & damnum fuit modicum, & scholaris iurauit de maiori summa, q iudex facta inquisitione veritatis, non retractabit illud iuramentum.Idẽ dicit Alb.de Ro. in d.l.i.,C.si aduer.lib.& dicit, q ad hoc alle.l.i.ff.si mes. fal.mo.di.idẽ videt velle Bal.in d.l.ait ptor. in prin.ff.de iureiu.Et aduerte,q a ĩ hac materia ego scripsi vltra oẽs doc.ĩ d.l q bona. §.qui dãni.ff.de dã.infec. Ideo me remitto ad dicta ꝑ me ibi.Et aduerte, q licet statutũ velit quod denũciatori credatur, tñ poterit apponi, q est forẽsis, pauper, & bannitus, & alia.ita cõsuluit Pe.de Anc.in cõsi.ccccxvii.
19 †Et inquãtum supra dictũ est,an si inquisitor hæreticę prauitatis cõdẽnauit aliquẽ de hęresi,& remisit ad iudicẽ secularẽ vt eũ puniat,an requirat nouus ꝓcessus. Adde oẽs doc.in l.magistratibus.ff.de iurisd.om.iud.& in l.diuus.ff.de cust.& exhi.reo.& Bar. in l. i.ff.si quis in ius di non obtemp. & vide gl. & Bal.in auth.clericus. C. de epis.& cler.& Ang.in d.l.diuus dicit q Cano. tenẽt cõtra opi.Bar.& vide Pe.de Anc.ĩ c.at si clerici extra de iu.& Im.ĩ d.c.i.de offi.ord.vbi rñdet ad d §.si crimen.Et aduerte q a Imo.in d.c. i.dicit, q cano.cõiter tenent opin.Bar. & de materia ꝑ Ange.in l.i.C.de exhib.reis.

20 *Denunciatores an debeant probare quod denunciant.*

20 ANGE. †Quæro, an isti denunciatores debeãt probare quod denunciant? & dic q sic de iure,ĩ d.l.diuus.& l.accusationem. §. denunciatores.ff.ad Tup.sed vsus hoc non admittit,sed solum nomina testium q scire perpetrata dicuntur,post denunciationẽ in eadem schedula scribunt.Ita dicit Sal.in d. l.ea quidem.in princ.versicu.xi.quæro, an denunciatores.& ibi Sal. inquit, omissis verbis Bar.in d.l.diuus.qui minus perfecte loquitur in hac materia, q isti denunciatores non probant.quia nec [illegible] assistunt, imo deserunt,& tunc propter desistentiam, pœna Turpiliani sunt puniendi.d.§. denunciatores.qui sic debet intelligi, vt faciat titulũ:

G 2 aut

aut nõ ꝓbant, q̃a testes denunciationẽ nõ ꝓbant. Et tunc aut q̃ris an pęna talionis puniat: & dic ꝙ non. d. l. ea quidẽ. q̃ dicit ꝙ nõ teneẽ se subscribere: aut q̃ritur an extraordinarie puniaẽ. & tũc aut eorum calumnia est p̃sumpta ex defectu ꝓbationum, aut est euidẽs, si p̃sumpta, & tunc aut denunciator est voluntarius, & tunc extra ordinẽ puniẽdus, nisi purget suã innocẽtiã, vt ĩ c. fi. extra de calũ. aut est necessarius, q̃a ex necessitate officii hoc facit, vt d. l. ea quidẽ. & tunc præsumpta calumnia nõ tenetur, seu non punitur, vt d. l. diuus. in fi. quod intelligit Bar. extra ordinẽ iudicis arbitrio. d. c. fi. & l. i. ff. var. & extraor. cri. & Sal. ibi dicit iudicẽ ex qualitate calumniæ & doli, & ex circunstãtiis seuerius pęnã falsi q̃nq; iniũgere posse: arg. l. i. in prin. vers. ii. & 3. ff. de falsis.

AVGVSTI. Adde tu, ꝙ vera est ista conclusio, ꝙ denunciator, q. cõpellitur accusare vigore officii ex debito, non puniẽ tanq̃ calumniator si deficit in ꝓbatione, ꝑ regulã traditã in l. ii. C. q. accu & ideo ꝑ illã l. doc. ibi in d. l. ii. & Canonistæ, maxime do. Ant. de But. in c. cum dilecti. extra de dolo & cõtu. in fi. vlt. col. tradunt istã regulã, ꝙ ille qui accusat aliquẽ ꝑ necessitatẽ officii, accusatur à pœna calumniæ ĩtelligo ego de p̃sumpta calumniã. Adde tñ, quòd si syndicus deficeret in probando, qui scienter aliquẽ falso accusauit, vel denunciauit, & sic ꝓbare non potuit, teneẽ pęna falsi. ita dicit Bal. ĩ l. ii. C. de erro. aduoc. in prin. & Bar. melius ꝑ illum tex. in l. lege Corn. §. fi. ff. de fal. & de materia vide aliquid per d. Ant. de Bu. in c. licet hely. extra de simo. in v. col. ver. oppo: Scđo vr̃, quòd isti denunciatores desistentes debeant puniri. Et in hac materia in propriis terminis adde gl. & ibi omnes doct. in c. ii. extra de calum. & per Albe. de Rosa. in rubr. C. de monopoliis. sed latissime posuit istam materiã Alb. de Ros. in ii. parte statu tutorũ, q. cxviii qui multas decisiones alleg.

21 *Iudex an possit recipere in testem in processu inquisitionis ipsum denunciantem.*

21 ANGE. † Quæro, an iudex possit denunciatẽ recipere in testẽ in ꝓcessu inquisitionis? dicit Bar. ꝙ sic, ĩ d. l. diuus. ꝑ c. licet hely. extra de simo. sed Sali. in d. l. ea quidẽ. ver. xiii. q̃ro. dicit, ꝙ opi. Bart. est vera, si iudex non ꝓcedit sup̱ denunciatione: sed inquirit ꝑ denũciationẽ, & famã eius aures reuerberantẽ, ita ꝙ modo sub dissimulatione trãsire non põt, & ita loquiẽ c. licet hely. sed vbi sup̱ denunciatione ꝓcedit, tunc denunciãs debet denunciare ꝑ idoneos testes, & non ꝑ se ꝓbare, vt d. l. diuus. & d. l. ab accusatione. §. denunciatores, patet ratione, ꝙ isto casu si non ꝓbat denunciata, est puniẽdus, vt supra dictum est in ꝓxima q̃stione, & ꝑ consequens nõ est legitimus testis ex quo tu iudex sumas cautelã, quòd q̃n non haberes de delicto alium testẽ idoneũ nisi officialẽ positum ad denunciandum, ꝙ non procedas super ipsa denuncia per viam denunciæ, sed per viam inquisitionis ex mero officio propter publicam famam præcedentem, & poteris dictum syndicum denunciãtem in testẽ examinare. quod tene menti.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde tex.
a in terminis,[a] & ibi Bal. in c. ĩ omni negotio. extra de testi. vbi est tex. coniuncta gl. ꝙ denunciator põt esse testis, & ideo illum text. ponderauit ibi Bal. ꝙ syndicus villæ qui habet denunciare maleficium, põt ẽt testificari de visis per eum quia aliud est officium publici syndici, aliud testis, Itẽ denunciat secundum conscientiã publicã, sed testificaẽ secundum propriã, & sunt officia compatibilia, ãrg. l. si consul. ff. de adop. vnde nõ dubito, ꝙ siue procedat iudex per viã inquisitionis facta denunciatione, siue sup̱ ipsa denũciatione. & syndicus facto maleficio, q̃d maleficium ꝑ officium suum teneẽ denũciare, tñ si vidit ẽt fieri maleficiũ ꝙ de suo visu poterit testificari, q̃a omni negotio, nõ ob. q̃a si non ꝓbat, punitur, nã r̃ndeo hoc falsum, quia imo excusatur à pręsumpta calumnia: vt supra dixi ĩ proxima q̃stione, & sic approbo indifferẽter dicta Bar. in d. l. diuus, quicquid dicant hic Sali. & do. Ang.

ADDITIO.

a In terminis. Adde & tu vide per Franc. de Aret. in consilio suo xiij.

22 *Confessio facta coram officiali denunciante vel remittente ad competentem, an sit sufficiens ad condemnationem.*

22 ANGE. † Quæro, an cõfessio facta coram tali officiali denunciante, vel remittente ad iudicem ad quem spectat denunciatio sit sufficiens ad ipsius condemnationẽ? Sal. in

in d.l.ea quidem.in prin.in ver.3.quæro an confesſio dicit,ꝙ non,tanq̃ facto corā iudice incōpetēti:b vt d.l.diuus.& ibi no. Bar.in l.magiſtratibus.de iuriſd.om.iud vbi ēt dicit,ꝙ qñ inquiſitor hæreticæ prauitatis tradit iudici ſeculari decapitandum aliquē de hæreſi,ꝙ nō debet ſtare proceſſui.& confeſſioni factæ coram dicto inquiſiotre: ſed de nouo faciat corā ſe confiteri,alias talis confeſſio non noceret delinquenti. dicit tñ d. Ang.ꝙ talis confeſsio duo operatur: vnum eſt,ꝙ eſt tantæ potentiæ,ꝙ talis cōfeſſio facit indicium tale ꝙ poteſt poni ad torturā, ſine alio indicio.arg.gl.in l.capite quinto.ff. de adulte.& ibi Bar. facit quod no.ī l. ictus fuſtium.ff.de infami.Scđo operatur,ꝙ cogitur poſtea corā iudice ordinario & competenti.in tali ſua confeſſione perſeuerare, vt no.Inno.in c.at ſi clerici.extra de iud.qđ bene nota,qñ ſyndicus villæ malefactor cōfeſſus eſt delictum,ꝙ talis cōfeſſio facta coram officiali,licet,non in iudicio ordinario & competenti,habet dictos duos effectus.

b. ¶Iudice incompetenti. Addetur & vide Franc. de Are.in conſi.cl.& ibi an valeat vt extraiudicialis.& Ang.in cōſ.clxxviij.& cōſ.cxcvii.Ce. conſi.xj.Ioā.de Ana.cōſi.xij.& ibi Ludo.Bolo. Alex.conſi.xiij.& conſi.xcvi.in j.volu.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde, ꝙ iſtę concluſiones videntur falſæ ꝙ imo talis confeſſio facta corā iudice incōpetenti, nullum effectū poſſit operari.nā hoc probatur,quia ea quæ ſunt facta in iudicio reprobato,nullum habent effectū:arg.l. nō dubium.C.de legi.Præterea pro hac parte eſt caſus in c.at ſi clerici.extra de iud.in verbo,aliquatenus.quem tex.ibi, ad hoc pōderauit do.Ant.de Bu.& mouetur ēt arg.c.ſuper.extra de offi dele.& ideo Bal.in d. c.at ſi clerici.dixit,ꝙ hoc relinquit arbitrio iud. vtrum propter talem confeſſionem malefactor poſſit torqueri vt perſeueret in tali confeſſione.ſed Imo.in d.c.at ſi clerici.dicit cōem opi.eſſe contra opini.do.Ant.de But. licet ſua opinio videatur verior de iure. & verū dicit Imo. quia cōis opi.eſt in contrarium.pro qua vltra doct.allego.ꝙ Bal.in l. clarum.C.de auto.præſtan.idem tenuit ēt Bal.in l.i.in pen.col.C.de confeſ.& Ang.in ſua diſputa.quæ incipit. Aſtenſis miles.i ii. col. & Bal. in d.l.magiſtratibus qui dicit ita debere intelligi dictum Inno.in c.per inquiſitionem.de elec.& ī c.cum ſuper.extra de confeſſis.& Ang.& Pau.de Ca.in d l.magiſtratibus.hoc idem tenuerunt. & Ang.ī l.i. C.de cōfeſſis.qui ꝓ hoc alleg gl.ī d.l.ictus fuſtiū.ff.de infami.& Ang.in l.i.ff.de cōfeſſis.Limito tñ iſtā cōem ſñiam,niſi talis confeſſio eſſet facta calore iracūdiæ:q̃a non p̄iudicaret in aliquo confitenti,per gl.in c.ex literis,extra de diuor.ita dixit do.Abb.in d.

c c.at ſi clerici.Secūdo limito c hæc procedere vbi talis confeſſio emanaſſet ad eundē effectū:ſecus ſi ad aliū:qñ quis negare pōt.id quod ſemel eſt cōfeſſus ad alium effectum: vt eſt gl.notabilis in auth.Itē poſſ. qui potio.in pig.ha.& ita ſing.limitabat iſtā cōem ſñiam Ang.in l.i.C.de confeſſ.ſed aduerte, qnia dubito de iſta limitatione ꝓ doctrinā Bar.in l.ii.ff.iudi.ſol. Et per gl.no. ī l. & q.a. §.fi.in verbo,præludia.ff de interro. act.vbi habetur ꝙ confeſſio facta in vna cauſa, & ſic ad effectum illius cauſæ nocet in alia,ſaltem quo ad p̄ſumptionem & indicium.nec ob.gl.in d.auth. Item poſſeſſor. quia bene veru eſt, ꝙ quis pōt negare qñ contra ſuā confeſſionem fuit iudicatū, alias non:& ita declarat Bar.ꝑ illū tex.in l.Pāpi. §. ſed nec impuberis.ff.de inof.teſt.& Inno.in c.mu-

d lieri.extra de iureiur.Itē adde ꝙ tertio d limitabat Ang. iſtā communē ſñiam in d.l. i.C.de cōfeſſ. niſi malefator confitetur coram iudice penitus incompetenti, cuius iuriſdictio nec expreſſe nec tacite poteſt prorogari:quia clericus coram iudice laico confitetur:& ita intelligit tex. in d.c. at ſi clerici. & Io.And.hoc voluit in addi.Spec.in tit.de confeſſis.§.ſequitur.in ver.v.Et hoc modo poteſt ſaluari opinio do.An.de But.in loco ſupra alleg.licet Inno.in d.c per inquiſitionem.& Ang.in d.l.i.ff.de confeſſ. indiſtincte loquantur.Sed aduerte contra iſtā limitationem expreſſe adduco tex in auth. de ſantiſſimis epiſcopis.in §.ſi vero crimen. in verſi.prius ciuilem iudice habeat. quē tex. ibi ponderauit Ang.i propriis terminis.vbi ſi coram iudice laico clericus eſt confeſſus, & factus ſit proceſſus,debet remitti ad epiſcopum ille clericus cum illo proceſſu,& ibi ſuper illo proceſſu epiſcopus debet ſe fundare. alias limitationes in hac materia poteris colligere ex dictis In.i d.c. at ſi clerci.

c ¶Secūdo limito. Ad hanc limitationē vide Alex. in conſi.xiij.& conſi.xcvj.in j.vol.

Item adde ꝙ tertio. Contra hanc limitationem vide Cald. in consi. vj. in tit. de confes. & Abb. in consi. xxv. in fi. verbis. Ber.

23 *Absolutoria lata sup denuntiatione, an prosit reo sicut absolutoria lata super accusatione.*

23 ANGE. Quæro, an absolutoria lata sup denunciatione prosit reo, sicut absolutoria lata super accusatione. & Sali. in d. l. ea quidē in ver. quero an absolutoria. dicit ꝙ doc. dicūt, ꝙ sic. Addunt aliqui, ꝙ cautus iudex non debet eum absoluere, sed pronunciare denūciatorē minus bene retulisse: & sic reiterato denunciari vel accusari poterit, sed Sali. in d. l. ea quidem. dicit hoc non esse verum, quia etiam si procedit super denunciatione absolui debet in vtroque casu d. c. licet hely. & sic est eadem ratio sicut in accusatore: quia de qua re &c. & l. de qua re. ff. de iudi. nec ob. d. l. diuus. quia loquitur ibi respectu denunciationis an veniat puniendus necne, vt ibi patet ex sequentibus, Et ita voluit Bar. in d. l. diuus. in versi. vlterius quæro an absolutoria.

AVGVSTI. Tu aūt ī hac materia adde, ꝙ vera est cōclusio Sal. ī loco supra allega. per tex. & p ea q̄ ibi notātur. in l. si cui. §. i. ff. de accusa. vbi dicta in illo §. extēdunt ēt ad alios modos p quos d̄licta puniūt, vt absolutoria illa lata, ꝓsit ipsi reo, & ad hęc possunt adduci multa iura q̄ allegant ibi in gl.

24 *Syndicus denunciauit unum deliquisse qui non deliquerat, subductus instigatione aliquorū an teneatur denunciator.*

24 ANGE. †Quæro, syndicus denunciauit vnum deliquisse & nō vere, qa nō deliquerat subductus instigatione, & dictis aliquorum: an teneat̄ denūciator? istā q̄stionē mouet Bar. in l. Athletas. ff. de fal. vbi cōcludit, ꝙ aut talis instigatio siue notificatio fuit facta à ꝑsonis quibus verisimiliter debet credi, & tūc excusat̄.[a] l. qui cū maior. §. pen. & fi. ff. de bo. libe. alias secus. d. l. Athletas. facit quod no. Bar. in l. Athletas. §. i. ff. de infami.

ADDITIO.

a Excusatur. Adde & vide Pano. cōsi. 78. Ber.

AVGVST. Tu ī hac materia hic adde tex. coniuncta gl. in l. pen. ff. de his qui. vt indig. & per Ia. de Are. in d. l. Athletas. ff. de fal.

25 *Syndicus si accepta pecunia aliquem denunciauit falso, minuendo, uel aggrauando delictum tenetur pœna falsi.*

25 ANGE. †Quæro syndicus accepta pecunia aliquem denūtiauit falso: intelligo falso aliquid minorādo de delicto, vel aggrauādo delictū vltra qualitatem delicti. & dicit Bar. in l. lex Cornelia, per illū tex. ff. de fal. ꝙ tenetur pœna falsi. & hoc not. quia dicit hic do. Ang. ꝙ semel vidit hoc in ciuitatē Perusii, ꝙ syndicus ad instantiā vnius potētis ciuis minorauerat delictum, & vide Bal. in l. duobus. §. i. ff. de iureiur.

AVGVSTI. Adde quod dixi supra, in quā pęna incidat iste denūciator, ibi feci mētionē de hac doctri. Bar. ī d. l. lex Cor. §. fi.

26 *Maleficio commisso in confinibus duarum villarum quis syndicus tenetur denunciare dictum maleficium.*

26 ANGE. †Quæro, quando maleficiū est cōmissum ī cōfinibus dictarū villarū, & sic ī loco cōi dictarum vilarum quis syndicus teneatur denunciare dictum maleficiū? Baldus posuit istā q̄stionem ī l. 2. C. vbi de cri. agi opor. qui dicit, ꝙ vterque syndicus tenetur denūciare. allegat l. si vero. §. q ex morte. ff. de his qui deiec. vel effude. sed tn̄ sufficit ꝙ vnus syndicus denunciet. Si autem nemo denūciaret, vterq; teneret̄. ita dicit Bal. ibi, ex quo infert ꝙ si sunt duo diuersi iudices, & in eorū confinibus in loco medio sit commissum delictum, ꝙ vterque iudex potest puniri. alleg. l. iuris peritos. §. cum oriūdus. ff. de excusa. tu. dic vt ibi per eum.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde Albe. de rosa. in authen. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi opor. vbi idē voluit, ꝙ vterq; iudex cognoscat facto maleficio in confinibus, putarem temen ꝙ, si vnus inquirit, & punit, alter non procedet: per ea quæ dixit Bal. in l. iii. §. i. ff. de officio præfe. vigi. quia dixit ꝙ licet maleficium sit commissum in confinibus duarum villarum, vtraque tenetur, & si quilibet syndicus denunciabit. sed si vna villa soluit, altera liberatur. De prima q. adde omnino dicta Alber. de rosa in quæstionibus suis. q. clxx. in ii. parte, quæ incipit, quæstio disputata fuit per Richard. Malum. in quæstionibus statutorum. & ibi ponit,

ponit, si homo mortuus reperitur in illo loco: an præsumatur ibi mortuus. ita dixit ibi Alb. in d.q. & Bal. in d.l.iii. §.i. Itē limitarē prædicta, quia licet maleficium sit factū in confinibus. tñ si maleficium plus participat & attingit de confinibus vnius villæ q̃ alterius, ꝙ isto casu syndicus illius villæ in cuius confinibus plus attingit illud maleficiū, teneatur. Et in hoc adduco oēs leges quas adducit Alber. de rosa. in ii. parte statutorū. q. cxxxix. in illa q. quā ipse format qñ aliquis debet soluere collectā ī parochia quā habitat, & aliquis habebat domum in confinibus duarum parochiarum, sed plus participabat de vna parochia, q̃ de alia. Et ī hac materia bene faciunt no. per Alb. de rosa. in quæstionibus suis statutorum in ii. parte. q. lxxiii. qui dixit, ꝙ si statuto cauet ꝙ villa teneatur de d no dato, tñ si maleficiū est cōmissum in confinibus duarū villarū, vtraq; tenet, si tñ maleficiū esset cōmissum in loco vbi non esset syndicus deputatus: tunc ꝓximior villæ tenet denunciare: ꝑ ea quę dixit Alb. de Rosa. in ii. parte. statutorum. q̃stio. lxxxv. vbi dixit, si villa tenetur emendare dānum, & dānum est datū i loco indeterminato. Tunc vicinior villa tenetur, & allegat bonas rationes. Sed in hac materia & principali q̃stione adde omnino pulchra verba Bald in l. si plures. C. de condictio. inser. in quinta colum. & Bald. in l. si quis ex aliena. ff. de iudic. in fine.

27 *Statuto dante premium accusanti ludentes ad aZardum, an debeatur etiam denuncianti.*

28 *Premium cōcessum accusanti ludentē ad aZardū non debetur officialibus potestatis.*

29 *Denuncians crimen, non habebit premium statuti, si est socius criminis.*

30 *Familia potestatis capiens bannitum, non habebit premium quod datur capienti bannitum.*

31 *Statuto dicente, quicunq; reuelauerit tale delictum habeat tale premium, non comprehenduntur complices.*

27 ANGE. †Quæro secundum Sali. in d.l. ea quidē. in prin. in ver. xvi. q̃ro de q̃stione Specul. vtrum si per statutum datur p̄miū accusanti ludentes ad azardum, debeatur etiam denuncianti? Specu. in tit. de denuncia. §. i. determinat ꝙ sic. per l. cum patronus. §. i. ff. de bon. liber. vbi delator dicitur accusator. nec obst. l. qui cum maior. §. accusasse. ff. de bo. lib. qm r̄ndeo ꝙ Sali credit verum in denuciatore voluntario. non aūt a necessario,[a] qui facit ex necessitate sui officii, quia præmiū non debet habere nisi expresse caueatur à statuto, quia turpiter dicit recipere is, qui gratis tenetur facere. l. ii. §. i. ff. de cōdi. ob turp. causam. pro hoc allegat tex. singu. in l. si quis in graui. §. vtrum. ff. ad Silla. vbi patet, ꝙ p̄mia q̃ dantur denunciatoribus, intelliguntur de denunciatoribus spontaneis, non de illis qui de necessitate faciunt, ēt si causatiue hoc faciūt. †Et ideo
28 huiusmo. li præmia non debentur familiæ patestatis, vel alterius officialis ad quē spectat capere bānitos. ꝓ hoc vř tex. & ibi Bal.
29 in l. ii. C. de ope. lib. † Itē q̃d dicit de spōtaneo denunciare, hoc limita verū, nisi fuerit b socius in crimine,[b] q. socium denūciat, vt si malefactor semetipsum denūciaret, q̄a tūc nullū p̄miū sibi debet. arg. l idē est. §. fin. cū l. seq. ff. de cōditio. ob turp. causā. & ibi hoc vult Bar. & vide Bal. ī l. i. C. e. tit. Et hoc ꝓbat tex. sing. cum gl. in l. i. C. de mulierib. q̃ propriis seruis. Et ibi Sali. non ob. verba statuti, q̃d generaliter dat p̄mium accusāti, q̄a restringunt dummodo sint habiles. l. vt gradatim. §. ēt si lege. ff. de mune. & hono. Sed in hac q̃stione principali qñ dat p̄mium accusanti, an intelligatur ēt comcessum denūcianti, dubito. nā licet Sali. teneat ꝙ sic ī spōtaneo denunciatore. & Spec. indistincte in omni denunciatore dicit habere locum: tñ facit dubium, q̄a etiā si expresse statuto cauetur, ꝙ indicans malefactorem habeat certum p̄mium qualiter intelligatur indicare vt p̄mium habeat. nā nunquā dř īdicare vt dictum p̄mium consequatur, licet vadat ad iudicem, vel ad notarium maleficiorum, & dicat ꝙ ille talis commisit tale maleficium: Sed requiritur, ꝙ expresse accuset, & nisi expresse accuset, nō dř indicasse. vt est tex. & ibi hoc vult Bar. in l. lex Cornelia. §. si qs libellum. ff. de iniuriis. Si ergo qñ datur expresse p̄mium à statuto indicāti, inteligitur dummodo accuset, aliter p̄mium nō habet. quāto magis non debet dare p̄mium indicanti vel denuncianti simpliciter, si statuto expresse cauetur, ꝙ p̄mium assignet accusatori. Sed in hoc an si statutum præmiat accusatorem, habeat locum in denunciatore. Rom. in l. si quis in graui. §. vtrum. ff. ad Silla.

Silla.allegat Ioã.And.in addi.Spe. in tit. de denuncia.& arguit primo ꝙ nõ, ex quo nomine & effectu differunt: nõ aũt effectu tãtũ,vt patet in l.ab accusatione.§. nunciatores.ff.ad Turpil.igit statutũ loquẽs de vno, non extenditur ad aliũ. facit.l. q cũ maior. §.accusasse.ff.de bonis liber.Sed Ioã. And. ibi tenet cõtrarium. qđ sequitur Ang. in di cta l.diuus.& Albe.de Rosa.in suo tractatu statutorũ. in secunda parte, & hoc ꝑ text. optimũ in l. patronis.§. qui nomen detulit. ff.de iu.patrona. Secundo fauore reipublicæ q est vt citius inueniantur homines ad accusandum delinquentes: argu.l.eum qui innocentẽ.ff.de iniur. Tertio, quòd idem effectus ad illationem pene in illum delinquentem sequitur ex denunciatione quem sequitur ex accusatione: vt not.in l. sepulchri.ff.de sepulchr.viol. ergo pariter sibi locum debet vendicare statutum, quod Roma.dicit fore notandum.

ADDITIO.

a ℭNecessario. Adde tu & vide circa hoc Bald. in consi.cxij.in v.volu.

b ℭSocius in crimine. Adde tu & vide circa hoc Mod.in d.l.idẽ est,& Ioã.de Ana.in cõs.59. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde primo inquantum dictum est, an statutum loquens in accusatore, habeat locũ in denũciatore. Adde ꝙ vera mihi vr̃ illa cõclusio, ꝙ sic:& moueor ex elegãti doctrina.d.Bar

c to c per illum tex.cõiuncta gl. in l.quemadmodum.C.de agri.& censi.qui dicit, ꝙ licet lex vel statutũ pęnale debeat intelligi in ꝓprio significatu: nec extra propriũ significatum possit fieri extẽsio. l. cum q.dã.ff. de libe.& posthu.c. odia.extra de reg.iur.tñ si illa lex sit in fauorẽ reipub. ad hoc vt maleficia puniantur, fiet expẽsio isto casu, si lex esset fauorabilis.Cũ ergo huiusmodi statuta fiant fauore reipub. ad hoc vt ꝓuincia purgetur malis hominibus: statutũ loquẽs in accusatore, extendetur ad denunciatorẽ & maxime cum secundo loco pro hac cõclusione videatur esse text. coniuncta gloss. in c.si episcopus.extra de accusa. in i. gloss. 2.& 3.vbi verbum,accusator,exponitur, id

30 est,denunciator. † Item inquantum supra conclusum est, ꝙ præmium datur capienti bannitum, non dabitur isto casu familiæ potestatis capienti bannitum. Adde.ꝙ pro ista cõclusione allego text. & ibi do. Abba. põderãtẽ ad hoc illũ tex.in c. ecclesiis. extra de cẽsi. Et idẽ voluit Ang.in l.3.§. si ex stipulatione.ff.ad Silla.& idẽ Bal. ꝑ illũ tex. in l.ab hostibus.la.2.C.de capti.& postli.re

31 uers.† Itẽ inquantum supra conclusum est ꝙ si statutum loquitur gñaliter ꝙ quicunque reuelauerit tale delictum, habebit tale præmium:ꝙ isto casu non comprehenduntur participes & cõplices delicti. Adde,ꝙ istam sententiã tenuit Bar.Ang.& Raph.in l.3.§. si ex stipulatione.ff. ad Silla. & oẽs Doct.in d.l.idẽ est.§.fin. cum l. seq.ff. de condit. ob turp.cau.& Salic.in l.penul.C. de condi.ob turp.caus.& Sal.in l.2.C.de noxa. sed contrarium vr̃ tenere Bal.in d.§. si ex stipu. & idẽ in l.i.C.de condi.ob turp. caus. ꝓ quo ĩ medium adduco illã doctrinã quã tradunt doct.per illum tex.in d.§. si ex stipula.ꝙ fauore reipublicæ generalitas statuti non restringitur ad personas habiles: sed statutũ loquens gñaliter:generaliter debet intelligi.Vñ isto casu, cum statutum dicat gñaliter, ꝙ quicunque reuelauerit, habeat tãtũ: hoc statutum debet cõprehendere ẽt personas inhabiles, & sic participes delicti: & hoc fauore reipublicæ, vt citius delictũ puniatur, & ne delictum remaneat impunitum:vt l.cõgruit.ff.de offi.præsi. sed ꝓ hoc non recedo à cõi opi.Doct.quia Sali.in d.l. 2.C.de noxa.respõdet huic motiuo: q̃a verum est, ꝙ tale statutum non restringit̃ ad habiles cõsequendi præmium ꝙ eis pollicetur: sed benę restringit̃ ad habiles faciendi id qđ petitur quod dicit esse notãdũ. Limita tñ istã cõem opinionẽ nõ habere locum in eo,q. fuit socius delicti, q delictum cõmisit in omittendo,vel in negligendo:quia ille talis cõsequitur p̃mium vt fuit casus ĩ d. §.si ex stipula.Ita voluit ibi Raph.Cu. Sed certe illa fuit sẽtẽtia Bar.ibi: & licet Bal.in l.i.C.de condi.ob turp.caus.videatur cõtra dicere Bar. vel saltẽ limitare dicta Bart. tñ eius sententia est falsa,ꝑ rõnes supra dictas Et inquantum do. Ang.cõcludit hic,ꝙ isto casu ille qui reuelabit non habebit p̃miũ nisi accuset,dicatis,ꝙ ista conclusio est falsa:quia aliud est reuelare,manifestare, pandere,& aliud accusare.Ista probãtur ex cõiunctione duorum iuriũ,in c.i. de noua forma fidelitatis.in vsibus feudo.& in l.qui accusare.ff.de accus.non obst.doctrina Bar. ĩ d.l.lex Cornelia.§.si quis libellum.ff.de iniur.

iur. quia ibi loquitur de verbo, indicare. De cuius propria significatione est, verbum, indicare, denotet accusationẽ: sed cum verba statuti debeant intelligi secundum communem vsum loquendi: vt dicit Bar. ĩ rub. ff. de ope. no. nun. & in l. i. ff. de verb. sig. verbum, indicare, denotabit simplicem manifestationem: quia sic videmus hodie in practica, quia sufficit sola manifestatio.

c ℭDo. Bart. Adde & fortifica hæc per dicta Ro. in consi. cv. Ber.

32 *Officialis ad denunciandum deputatus, an possit capere malefactorem & incarcerare.*

32 ANGE. †Quæro, an talis officialis ad denunciãdum deputatus possit capere malefactorẽ & incarcerare? dic ꝙ nõ vt est tex. & ibi Bar. in l. i. C. de curio. & statio. lib. xii.

AVGVSTI. Tu adde ꝙ Bar. hoc ibi expresse nõ dicit: sed istã sententiã puto verã, per text. in l. c. v. ff. de adult. vbi est casus, ꝙ ille qui habet facultatem occidendi ꝙ fortius est, nõ põt retinere in carcere illum malefactorẽ. nisi dicamus, ꝙ ille tex. loquitur de priuato carcere: qa non poterit retinere eũ nisi ꝑ xx. horas. & ita illum text. hoc mõ declarauit Alb. de rosa. in 4. parte statutorum. q. xciii. q̃ incipit, dubitari ẽt vidi, nunquid statutum. sed ꝙ maxima differẽtia sit: an si statutum dicat, ꝙ syndicus debeat denunciare maleficium, vel syndicus teneatr̃ capere malefactores: vide rõnẽ differentiæ per Bar. in l. si quis maritus. ff. ad Sillania.

33 *Statuto dicente, quòd syndicus teneatur denunciare omnia maleficia de quibus est fama, si sit fama quòd ipsemet syndicus deliquit, posito quòd alias deberet se denunciare, an si ipse syndicus uere scit quod non deliquit, debeat denunciare, dic quod non.*

33 ANGE. †Quid si statuto cauetur, ꝙ syndicus teneatur denunciare omnia maleficia de quibus est fama: tunc si est fama, ꝙ ipsemet syndicus deliquit, posito ꝙ alias deberet se denunciare: an si ipse syndicus vere scit, ꝙ nõ deliquit, debeat se denunciare, dic ꝙ nõ vt not. Bar. per illum text. & ibi alii Doct in l. cum quidam. §. ꝙ dr̃. ff. de acquir. hære. sed Raph. & Ro. ibi tenẽt cõtrariũ. videlicet ꝙ imo debet denunciare. nã talis denunciatio constituta est eo vt iudex cognoscat, an ĩculpatus maleficium cõmiserit, non autem debet cognoscere ipse syndicus, nec debet se de hoc impedire: qa æquiparatr̃ mero executori, vt colligitur ex no. ꝑ Bart. in d. l. diuus. facit quod no. Bart. in l. si quis in graui. §. si maritus. ff. ad Sillania. & l. fi. §. diuus. ff. de publicanis. vbi Bar. vult, ꝙ omnino syndicus debet denunciare maleficium, ẽt si nõ sit punibile: sed ipsemet de se cognoscere non debet, imo debet denunciare. Tu vero posses saluare Bar. per l. cum falsum. & quòd ibi Doc. ff. de acquir. hære. & iura allegata ꝑ Raph. & Ro. loquũtur ĩ alio q̃ dr̃ deliquisse, vel deliquit, & nõ ipso syndico: qá certissim⁹ est, ꝙ nõ del:qt.

AVGVSTI. Addatis ꝙ miror de ista saluatione do. Ang. qa nihil dicit, & non tollit motiuum Lud. & Raph. Addatis tñ, ꝙ opinionẽ Bart. possumus saluare in vno casu. s. nã licet nõ pertineat ad syndicũ ad iudicãdum an illud sit maleficium vel nõ: & iõ indistincte ẽt maleficia nõ punibilia deberet denunciare, quia merus est executor: tñ si notorium est illud maleficium nõ esse, vel nõ fuisse punibile: tunc syndicus non tenetr̃ tale maleficium denunciare, Ita in ꝓpriis terminis dixit Ang. in l. ne q̃s vela. C. vt nemo priuatus. ꝑ bonas rõnes. Intelligo ergo doctrinã Bar. & saluo hoc modo. puta: quia cõtra famã notorium erat illum syndicum fuisse absentẽ tempore delicti commissi. An autem syndicus teneatur denunciare maleficia commissa per ipsum stãte statuto &c. vide per Petr. de Ancha. in repetitione c. canonum statuta. extra de consti. sub rubr. q̃ personæ ligentur statutis. faciunt nota. per Bal. in l. i. in fin. C. ex quib. cau. restitutio in integrum non est necessaria.

34 *Syndici obligati ad denunciandum maleficia intra certum tempus, alias incidant in pœnã si Titius ut priuatus denunciauit maleficiũ, & postea fuit creatus syndicus, an si deinde nõ denunciet intra terminum, incidat in pœnam dic quod non.*

34 ANGE. †Quid si sindicus debeat denunciare maleficia intra certũ tẽpus alias incidit in pęnã. pone ꝙ maleficiũ denũciauit Titius vt q̃libet priuatus: postea fuit creatus syndicus, an iterum debeat denunciare: & si non faciat intra terminum, incidat in pœnam: dic ꝙ non, cum iam semel denunciauerit, licet vt priuatus. l. si quis hæres. ff. de iniust.

iniust. rup. & irri. testa. & ibi Imol. qnimo subiungit do. Ang. ꝙ si syndicus villæ tenetur denunciare maleficia sub certa pęna, excusatur si alius denũciando pũenit eũ. ita dixit Bal. in l. 2. C. de his quib. vt indig. & l. 2 §. si mater. ff. ad Tertulia. & l. 2. ff. de lib. agno. sed Ro. in l. pe. ff. ad Silla. dixit, ꝙ animaduertendũ est: aut accusatio, seu denunciatio fuit minus sufficienter instructa per illum præuenientẽ, & tunc syndicus tenet ad pęnã, & ad interesse: & hoc ꝑꝑ interesse reipublicę. facit l. 2. §. non solũ. ff. ad Tertul. Et maxime cũ timeat de collusione: & ideo tali casu nõ excusat syndicus, licet fuerit ꝑuentus & ita intelligit Alb. de ros. in 2 parte statutorũ. qui posuit hanc. q. & qđ not. Bar. in l. sororem C. de his quib. vt indig.

AVGVSTI. Tu dic vt dixi supra in glo. ista. in verbo, (quid si fuit in denunciando ꝑuentus &c.) Et in hac materia adde, ꝙ voluit Alb. de ros. in 2. parte statutorũ. q. lxii. q̃ incipit, Itẽ q̃ro, statuto cauet ꝙ consules villarum. Et de materia vide omnino Alb. de rosa. & Bar. in l. i. §. eleganter. ff. de libe. agno. & idẽ vide Alb. de Rosa ĩ q̃stione statutorũ. in 2. parte. q. lxxxiii. incipiente, item dubitatur. statuto cauetur, quòd si maleficiũ cõmittatur in aliquo loco: q. allegando Gand. in tract. malefi. sub rub. de multis q̃stionibus maleficiorũ depẽdentibus à statuto, in versi. itẽ qd erit. vr̃ cõcludẽre, quòd si ille malefactor alias punitus à cõmunitate absque denunciatione vel captura illius qui sub pęna deberet denũciare vel capere malefactorẽ, & ob aliã causã vel delictum fuit detentus ille malefactor licet punitus ꝑꝑ illud delictũ, qđ debebat denunciare ꝑ denũciantẽ. vel malefactor capi ꝑ capientẽ, quòd isto casu ille talis incidit ĩ pęnã, alias secus. dicit tñ ibi Alb. qđ si negligẽtia poterit imputari villæ q̃ debebat denunciare, vel capere, licet ille talis malefactor fuerit præuentus vel punitus, quòd villa incidit in pęnã. Adde tamen quòd indistincte teneo isto casu in q̃stione nr̃a, quòd syndicus qui fuit ꝑuentus excusatur à pęna ꝑꝑ regulã quã approbãt oẽs doct. Bar. Ang. Imol. & Raph. in l. eum seruus. ff. de verb. obl. per text. in l. si puellã. C. si mãcip. ita fuerit aliena. q. dat illã regulã quòd quo ad pęnã euitãdã, nõ refert à quo dispositio adimpleat, ꝑ quã regulã decidunt doct. post Bar. ĩ d. l. cũ seruus. infinitas q̃stiones. vñ cum hic tractemus de euitatione pœnæ ipsius syndici, licet illud factũ, qđ debeat adimplere, s. denũciarẽ maleficia, alias incideret in pęnã, hoc factum sit adimpletũ per alium: euitat pęnam ille syndicus propter denunciationem alterius.

35 *Syndico existente Titio fuit cõmissũ maleficiũ de quo non habuit notitiã, finito officio habuit notitiã de illo an teneat illud denũciare.*

35 ANGE. †Quæro, si maleficiũ fuit commissum tpe quo Titius fuit syndicus, & tẽpore sui syndicatus nõ habuit notitiam de vno crimine cõmisso: postea finito suo officio superuenit notitia dicti criminis, an denunciare debeat tale dictũ? Istã q̃stionẽ format Bal. in l. cũ ancillis. C. de incest. nup. & ibi tenuit ꝙ nõ est denunciãdũ: ꝑ tex. in l. i. §. occisorũ. ff. ad Silla. Sed Ro. in d. §. occisorũ, dicit, ꝙ hoc est dubitabile: qa hæc denũ-
a ciatio hẽt tractũ & originẽ a ex delicto cõmisso tpe sui officii, ergo denũciare tenet. ad hoc alle. l. nã & si seruus. §. si viuo. ff. de neg. ge. & ꝑ l. i. C. vt cãæ paup. post pu. ad tu. & qđ no. Bar. in l. i. §. si. de admini. tuto.

ADDITIO.

a ¶Tractum & originem. Adde tu circa hoc, & vide Alex. in consi. vij. iij. lib.

AVGVSTI. Tu Adde, ꝙ ꝑ opi. Ro. allego optimã decisionẽ Bal. quã posuit in l. fin. ff. de iurisdi. om. iudi. q. dixit, ꝙ si syndicus intra octo dies debet denunciare maleficiũ, & vltima die sui officii fuit cõmissum delictum, quòd ad ipsũ spectat denunciatio maleficii, nõ ad nouũ syndicũ: licet statutũ dicat, ꝙ intra viii. dies dẽt fieri talis denunciatio. & rõ est qa in ꝑsona syndici veteris, cepit obligatio, q̃ nõ transfundit in successorẽ in officio: vt C. de decu. l. ꝑuidendũ. & alia allegat de quibus ibi per eum.

36 *Maleficium commissum casu fortuito, an debeat per syndicum denunciari, & si non denunciet, an incidat in pœnam statuti.*

36 ANGE. †Quæro vnũ maleficiũ fuit cõmissum casu fortuito: an istud dẽt ꝑ syndicũ, vel ministralẽ denunciari: & si nõ denũciauerit, incidat in pęnam statuti? Et ad huius dubii decisionem. Primo videndum est, an tale commissum per Titium dicat maleficium, & vr̃ ꝙ non, quia ex casu quis non punitur

punitur aliquo modo, nisi culpa pcedat casum: vt l. si fortuito. ff. de incend. rui. nauf. & not. in l. i. §. idē iuris. ff. ad l. Rhod. de iact. In contrarium vr̄ tex. in l. respiciendū. §. delinquunt. ff. de pœn. & quod ibi not. Est ergo maleficium, sed est absq; pœna. & hoc sciri potest in casu proposito, an syndicus teneatur denunciare tale maleficiū, & videtur quòd sic. Sufficit enim, quòd prima facie sit maleficiū: & iudex postea habet inqrere, an sit punibile, vt ff. ad Turp. l. ab accusatione. & ibi Bar. Syndici ergo nō est iudicare, sed indicare, & denunciare. quod not. Facit quod no. Bar. in l. fi. §. diui. ff. de publi. Et istā qōnē posuit Bald. in l. data opera. C. qui accus. non pos. in ver. quæro vtrū maleficiū cōmissum casu. & idē Bal. subdit, q secus erit si quis occidat hominē se defendēdo: quia illud nō dr̄ maleficium. Ratio differentiæ est: quia occidere aliquē ad sui defensionē, fit lege permittente, & naturali rōne concedente: sed homicidium casuale nō fit legis autoritate, sed fit præter legē. Et ideo qn̄ fit casu, essentialiter est maleficium: sed non quo ad punitionē. Et facit extra de delictis puero. c. i. versi. quis vero &c. & ff. de fur. l. inter oēs. §. i. Ex quo Bal. ibi infert. aut maleficium fit secundum legem, & non est maleficium, nec essentialiter, nec quo ad punitionē: quia lex est illa quæ occidit & hominē negauit ministerio hominis. ar. l. palā. ff. de rit. nupt. & no. xxiiii. q. vii. in c. occidit. in gl. aut præter legē, & tūc est maleficium essentialiter, non quo ad punitionem, vt qn̄ fit casu fortuito: aut fit contra legē, & tunc est maleficium essentialiter, quo ad delictū, & quo ad pœnā, vt no. C. de sacros. eccl. l. ii. Sed dico, q licet magna sit autoritas Bal. in iudiciis, qn̄ nō habet cōtradictorē: tn̄ dubito de hac sua doctrina dum dicit: qn̄ maleficium est commissum ad sui defensionem, q syndicus nō teneatur denunciare: qm̄, vt supra dictum est, officium syndici est referre & denunciare, & nō iudicare. Vnde etiā si delictum non esset delictum effectum. tn̄ stante dubio de delicto vtrum probabitur, quòd fecerit ad sui defensionē vel nō: quia allegāti, quòd fecerit ad sui defensionē, incumbit onus pbādi. & nō pōt negari, quòd delictum, saltē apparenter nō sit, qm̄ dicēti quòd fecerit ad sui defensionē, incūbit onus probādi, qa intentio iudicis ad accusantem est fundata, quòd occidens attentauit rē sua natura de gnē prohibitorum. l. i. C. de sicar & dicet infra in gl. super ver. (& dictus Titius se defendendo &c.) ergo stante hoc dubio, ad ipsum syndicum nō spectat interim iudicare, sed denunciare: & nō denunciādo incidit in pœnā. facit quod not. Bart. in l. fin. §. diui. ff. de publi. & supra dictum est: credo tn̄ q si in pcessu formato ad qrelā Titii offensi, vel ex inquisitione iudicis apparebit q ille fecit ad sui defensionē, & sic p snīam apparebit illi fuisse licitum ad sui defensionē occidisse Titium, & sic notorium erit, quòd isto casu syndicus releuabit à pœna. & ita poterit saluari dictum Bald. qđ no. vt possis cū opus erit saluare amicū tuū syndicum, q nō denunciauit, cū tale homicidiū cōmissū erit.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde quòd inquātū Bal. s. voluit i d. l. data opera, quòd homicidiū pœnā non meret. Tū essentialiter est delictū, quia casu fortuito cōmissum, quòd isto casu syndicus tenetur denūciare maleficiū, quia delictū est, licet nō quo ad pœnā. Nā ista cōclusio vr̄ esse cōtra text. ff. ne qs eum q in ius voc. est vi exi. in verb. nō deliquit, q exemi. in l. i. §. cū Offilius. nā in l. ii. illius titu. dr̄, quòd q eximit aliquē de manu familię, qn̄ vocatus est in ius, ille eximēs cōmittit delictū. d. l. ii. in ver. qui i simili delicto. tn̄ si quis eū q in ius voc. est eximit: q vocatus, nō poterat vocari, tn̄ hoc illiciū, cū pœna nō meret, nō vocat delictū, vt est casus in d. § cū Offilius. vn̄ Bal. ibi no. Nota q illicite cōmissum, cū pœnā nō meret, non vocat delictum, ergo cum verba statuti pprie debeāt intelligi l. iii. § hæc verba. ff. de de neg. ge. Syndicus qui renunciare oia delicta vel maleficia, non tenebit ēt denuntiare delictum cōmissum casu fortuito, cum pœnā non meretur, cum non sit delictum. Præterea vr̄, quòd author hic male reprehendat Bald. in casu qn̄ aliquis occidit aliquem ad sui defensionē, p text. & ibi Bar. in l. ii. C. de his qui ad eccle. confu. vbi Bart dicit, quòd quando homicidium fit lege permittente, & accusator compareat, iudex repellet talē accusatorem. Vnde multo fortius videtur quòd syndicus non incidat in pœnam si non denunciat maleficium permissum autoritate legis. His tamen nō obstantibus puto talsam esse illam primam conclusionem, quā supra posui contra Bal. de homicidio commisso

misso casu fortuito: quia licet illud pœnam non mereatur: tñ dico essentialiter maleficium esse, licet non quo ad pœnam. & ita intelligo d §. cum Offilius. & ita ipsum intellexit Bal. ibi illum tex. Præterea vt dixit Barto. in l. si quis in graui. §. si maritus. ff. ad Silla. & Bar in l. diuus. ff. de custod. & exhib. reo. & Bart. in l. i. §. qui denunciationem. ff. ad Turpi. & Salic. in d. l. ea quidē. licet delictum sit factum, & pœnam non mereatur. Tñ syndicus tenetur denunciare similia maleficia: quia onus iudicandi non pertinet ad ipsum. Nec obst. doctr. Bal. in d. l. ii. quia intelligo dicta Bal. qñ notorium erat homicidium cōmissum esse ad sui defensionē: quia hoc accusator dicebat in suo libello. Et ideo dixit Ang. in l. ii. C. vt nemo priua. quòd vbi notorium est homicidium potuisse fieri autoritate legis, tunc syndici non tenentur denunciare similia maleficia, & hæc nota.

SVMMARIVM.

1 *Delicta quatuor modis committuntur, scilicet, facto, dicto, consilio, & scriptura.*

2 *Nomen, agnomen, & cognomen ponuntur in maleficijs ut fiat cognitio.*

3 *Officialijs quando capit bannitum antequàm faciat executionem, facit ipsum confiteri, quòd est idem homo qui sic nocabatur, qui fuit bannitus &c.*

CAIVM Sempronii de nobilibus, de monte Oliueto.] Et quia in multis gl. inferius plura delicta veniūt examinanda. Sciēdum est, quòd
1 † quatuor modis, videlicet facto, dicto, cōsilio & scriptura maleficia cōmittuntur, vt l. maleficia. ff. de act. & obli. & infra dicetur in suis congruis locis. & hæc colliguntur ex doctrina Bal. in l data opera. in ver. præmittendum est autem ꝙ delicta. C. qui accus.
2 vbi multa alleg. Ideo † hic ponitur nomē, agnomen, & cognomē vt fiat cognitio. Qm per ista agnoscitur homo & corpus, de quo iudex inquirens sensit. l. ad recognoscēdas. C. de inge. & manu. insti. de leg. §. si quis in nomine. C. de test. facit. C. de mutatio. nomi. l. i. sicut dicimus in rebus inanimatis, q ex duabus ad minus demonstrationibus & circūstantiis demonstrandæ & circunstantiandæ sunt, vt l. forma. & quod ibi not. glo. & Bar. ff. de censi. l. si quis in fundi vocabulo. & ibi glo. & Barto. ff. de legat. primo. Ita igitur quando describitur homo animal rationale. facit l. demonstratio, in princi. ff. de cōdi & demon. & ibi Bar. in versic. quæro ꝑ quæ verba inducatur demōstratio. & ibi; ex
3 quo vide &c. † Et dicit Bar. in l. inter stipulantē. §. i. ff. de ver. obli. ꝙ qñ officialis capit bannitum antequā faciat executionē, facit ipsum confiteri, ꝙ ipse est idē homo & idē corpus, qui sic vocabatur, qui fuit bannitus & cōdēnatus pro tali crimine, & tali tēpore sub tali nomine, & fuit citatus & recondēnatus: qua cognitione facta, executio capitalis de eo fieri pōt absq; nouo processu: & ꝙ dixi, absq; nouo processu, intelligas super delicto: sed fiet nouus processus, in quo declaretur talem personā captā esse, quæ reperitur in banno, & bannū contra ipsam exequendū esse. ita dicit Bal. tit. de feu. sine culpa non admittēdo. c. i. de quo ēt dicetur infra in gl. in verb. (& ibi caput à spatulis amputetur.) & in vers. ꝙ hic dī ꝙ decapitetur.
a Sed Bal.[a] in quodā suo consil. quod incipit, Cum appareat Petrus &c. dicit, ꝙ talis recognitio est de cautela: non autem de necessitate. Sed ego dico, quòd imo est de necessitate per rōnes Bal. in l. demonstratio. quinimo plus, quòd melior practica est & forte necessaria, quòd talis bānitus non tm̄ se recognoscat, vt dicit Bar. sed addatur, quòd tale crimen de quo cantat bannum, & cōdēnatio, loco, & tēpore, modo & forma in ipso processu contenta ipse cōmisit: tūc facta dicta confessione, poterit fieri dicta executio. Aliàs aūt cū tale bānū, & cōdemnatio facta in contumacia dicti bāniti non probet dictū bānitum tale maleficium cōmisisse: vt no. Bar. in l. si ideo. in prin. ff. de euic. & Bal. in l. transigere. C. de transac. circa medium. Necessariò sequitur, quòd iste magis est bānitus ꝑꝑ contumaciā, q̄ quòd tale delictum cōmiserit: arg. l. si repudiantis. §. fi. ff. de inof. testa. & ideo iste dānaretur absq; delicti ꝓbatione, quod est inconueniens. Vnde vt appareat, ꝙ ex delicto, & non ꝑꝑ eius cōtumaciā fiet executio ita acriter, quia decapitatur: semper vtile, imo necessariū mihi vī, ꝙ bannitus confiteatur se tale maleficiū cōmisisse, vt dictum est: & ita ēt sentit Ange. & Imol. in d. l. inter stipulantem. §. i. & hoc ēt vī sentire Bartol. in d. l. inter stipulantem. §. Stichum.

Stichum. in fin. si recte ponderentur verba Bar. vnde dicit, quòd si iudex nõ potest hãc cõfessionem extorquere, habeat probationes, quòd iste est ille homo qui de hoc maleficio inculpabatur, vel qui illud fecerit: Sic ergo Bar. vult quòd probet quòd illud maleficium cõmiserit: clarum quod sentit, ꝙ si tu iudex si potes & eandẽ confessionem ab eodem tu exigas, ꝙ illud maleficiũ cõmisit. Et de materia vide per Bart. in d. l. diuus. ff. de cust. reo. & Bal. & Imol. in l. si quis seruũ. §. inter duos. ff. de leg. ii. & Ang. & Im. in l. ii. ff. de lib. & posth. & Imol. in d. l. demõstratio. & vide Ang. i l. hac cõsultissima. C. q te. face. pos. & in l. i. C. de sent. q̃ sine cer. quãti.

ADDITIO.

a ¶Sed Bal. Adde tu, & vide Bal. in consi. lxxiiij. in v. volu. Ber.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia adde ꝙ mihi vr̃ verior illa sententia Bar. ꝙ ille cõfiteatur se esse illud corpus, & non sunt necessaria illa, q̃ dicit do. Ang hic, ꝙ confiteatur[b] quòd ipse cõmisit delictũ: & pro sentẽtia Bar. allego Bal. ĩ l. volũtatis. C. de fideic. & hoc dixit in terminis Bal. in l. hac consultissima. C. qui test. face. pos. & Bal. in l. i. C. si vnus ex pluribus. & Imo. in d. l. demonstratio. & licet Ange. tenuerit cõtrarium in l. ii. ff. de lib. & posth. & Ang. & Imo. in d. l. inter stipulantẽ. §. i. per aliquas rationes, quibus faciliter respondetur per Imol. in d. l. ii. & in d. l. demõstratio. & per Bald. in d. §. si inter duos. per quẽ patet, ꝙ hic do. Ang. male loquitur. Nec est verum, ꝙ Bart. in d. l. inter stipulantẽ. §. i. hoc dixerit, si recte eius verba ponderentur. Sed bene verũ est ꝙ cautius faciet iudex, si ipse interpretetur, quòd de hoc corpore sensit in processu & banno: quod quidẽ facere põt. l. ab executore. in princ. & hoc Bar. vult. ff. de appel. & Bal. in l. nõ ignorat. in fin. C. de fruc. & lit. expẽ. Sed adde ꝙ contra istã doctrinã arguit terribiliter Ang. in l. eum quẽ temere. ff. de iud. in fi. prin. vbi probat, quòd lata sententia, ista interpretatio non põt fieri p iudicẽ. & aliquid de materia per Ang. in l. his verbis. ff. de hær. insti. & vide Alb. de Rosa. in iiii. parte statutorũ. q. liiii. qui disputat ibi: an bannito capto, statim debeat fieri executio contra ipsum. Tẽpera tñ pdicta, quòd licet bannitus miles cõfiteretur se esse corpus de quo in citatione & bãno, tñ si tunc opponeret exceptionẽ, q̃ si fuisset apposita à principio, ipse bannitus iudiciũ suscipere non cõpelletur: quòd tunc iudex declarabit iudicium & bannũ fuisse nullũ. ita dicit Bar. in l. nõ vr̃. in fi. ff. de iudi. Quinimo cõsuluit Pau. de Cast. in suo cõs. xxx. quòd si post terminũ bãni cõpareat bãnitus, & neget se cõmisisse delictũ, qđ videbaẗ tacite cõfessus ex contumacia ex forma statuti, ꝙ ipse ẽ audiẽdus. ibi vide. Et de materia an statim dẽat fieri executio cõtra bãnitũ captũ sine nouo ꝓcessu, vel opus sit, ꝙ iudex faciat ipsum se recognoscere eẽ illud corpus. Late posuit do. Nellus in tract. bannitorum. in ii. parte ii. temporis. q. xxxiiii.

b **Confiteatur. Adde circa ista vide Cepol. in consilio vigesimoprimo.**

4 *Inquisitus habens nomen singularissimum, ut est in gallopresso, non debet per alia nomina demonstrari in inquisitione.*

4 Ange. †Quæro, quid si habet nomẽ singularissimum, vt est ĩ gallopresso, vt no. gl. in l. hac consultissima. C. qui test. face. poss. Rñdeo quòd sufficit in inquisitione solum nomẽ suum sine alia demõstratione apponi. Aliæ autẽ demõstrationes & pronomina apponuntur vt certus reddaẗ. Sed si certus est, ex sola proprii nominis appositione, nõ est necesse, quòd alia apponãtur. ita voluit Bar. in d. l. demonstratio. ff. de cõd. & dem.

Avgvsti. Tu autẽ in hac materia adde, quòd vera est ista conclusio, quòd ẽt in criminalibus opus est, quòd persona appareat certa, quã intendit iudex punire. Et addatis d. Bar. in l. libellorum. in fin. prin. ff. de accu. q. dixit, quòd persona ita debet exprimi, quòd certa reddaẗ p duas demõstrationes, vt Petrus filius talis de tali loco, nisi eẽt ita singulare nomen quòd ꝑsona redderet p se certa. & alleg. d. l. hac consultissima. Nã voluit ibi Bar. loqui de gallopresso. & idem dixit Bal. in l. certum. ff. si cer. pet. de isto gallopresso. & not. Doct. per illum text. in l. i. & ii. ff. de lib. & posthr. & ibi Ang. loquitur de illo qui vocabatur Papasaua.

5 *Demonstrationibus pluribus appositis in inquisitione quàm sit necessarium, si una demonstratio non necessaria, falsa sit, non uitiabitur inquisitio.*

ANGE.

ANGE. † Quæro, quid si plures q̃ sufficiãt demonstrationes apponantur: puta, q̃a dicit Titiũ Sempronii beccariũ de Gallutiis capellæ sancti Blasii: & ipse non est de Gallutiis, sed de Pepolis: An talis adiectio falsa vitiet inquisitionẽ, cum aliæ oẽs demonstrationes sint veræ. & Bar dicit ꝙ nõ: in d.l. demonstratio. in versic. 6. quæro quõ &c. & in vers. & licet aliqua demonstratio: quia quicquid adiicitur vltra necessariã demonstrationem frustra fit, & nõ vitiat. l. i. §. fin. ff. de dote præleg. & l. i. in prin. C. de rei vxo. act. sicut dicimus in simili, ꝙ in summariis põt ꝓcedi, & in executiuis sine libello. Si tñ fiat libellus & ineptus, non nocet, vt dicunt glo. & doct. in l. vinum. ff. si certum peta.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ꝙ nunc nõ intendo examinare illã difficultatẽ quã posuerunt Doct. in l. vinũ. quia maxima est dubietas de iure an sit vera cõclusio, ꝙ multæ decisiones reperiuntur in con
a trariũ. Sed in princip.[a] q. adde, quòd Bart. idẽ expresse affirmauit in l. i. §. fi. ff. de dote prælega. quia illa falsa demonstratio nõ habet vitiare id, quod certũ erat per alias demonstrationes. & nota. in l. si quis in fundi vocabulo. ff. de leg. i. Sed hic adde quæ dicã infra in seq. q. in additionibus meis.

ADDITIO.

a Sed in princip. q. Adde circa hoc Rom. in consil. ccc. lxiii. & quando vna demonstratio est falsa, & veræ sunt aliq. vide Alexan. in consil. lxxiij. in iij. volum. Ber.

6 *Error in nomine proprio patris ipsius inquisiti, an vitiet inquisitionem, ut si dicatur, Titius Caij, cum esset Titius Sempronij.*

6 ANGE. †Quid aũt si erratum fuit in nomine patris: vt quia erat Titius Caii, & fuit citatus Titius Sempronii, an vitietur ꝑ hoc inquisitio? Rñdeo: aut sub tali & propter talẽ citationẽ & inquisitionẽ ipse cõparauit & sub tali nomine ipse litigauit, & contra hoc nõ opposuit: & tunc talis processus ꝑ hoc non vitiatur: quia tã iudex q̃ partes habent istũ pro Titio Sempronii. Si vero fuit cõtumax, & in cõtumacia ꝓcessum fuit, & cõstat ꝙ ille est homo qui fuit de tali crimine diffamatus & inculpatus, licet fuerit in nomine erratum, valet processus: & sic si fuerit de tali crimine diffamatus, ꝑ hoc, & propter processum ꝑdictum ipse se absentauit, & cõtulit ad a'ia territoria, & vt bannitus stabat, & capi timebat ne decapitaretur. Tunc talis error nominis nõ vitiat. Si vero cõstaret hunc fuisse conuentũ sub nomine Titii Sẽpronii, & cõstat ꝙ non est Sẽpronii, sed Caii. tunc processus vitiat. Ita dicit Bar. in d.l. demõstratio. in vers. 6. quęro quid in iudiciis. hoc verum, vt dicit Bar. nisi illæ demonstrationes essent ita veræ, ꝙ sufficerẽt vt supra dictum est.

b AVGVSTI. Tu autẽ[b] in hac materia adde, ꝙ vera vr̃ illa cõclusio: quòd si ille Titius cõparuit tãquã Titius Sẽpronii, & non opposuit, sibi imputet. Et ideo dixit Ange. i l. cũ quẽ temere. de iud. quòd si inquisitio est formata cõtra Titiũ: & duo erãt Titii in ciuitate: & vnus cõparuit qui fuit citatus, in veritate nõ erat ille de quo iudex sensit: quia ille talis nõ cõmiserat illud delictũ, q̃d faciat quòd iudex interpretetur, & declaret se de illo Titio non sensisse. Aduerte tñ inquantũ Bar. in d.l. demõstratio. & in d.l. i. §. fi. voluit, ꝙ licet sit erratũ in nomine patris: si tñ per alias cõiecturas appareat, ꝙ ille est illud corpus, de quo in dispositione, ꝙ talis error nõ vitiat actum maxime si sunt duæ demõstrationes veræ, vt in exẽplo. Pone ꝙ citatur Bart. Petri de Saxoferrato legũ doctor. Nã licet nõ sit verũ ꝙ vocet Bar. Petri. sed quia erat de Saxoferr. legũ doctor: satis probat nõ esse erratum i corpore. Adde tñ ꝙ Pau. de Cast. in l. testãtõ quidã. ff. de cõd. & demõ. dicit ꝑdicta nõ habere locum vbi essent expressæ quatuor qualitates, & duæ cõuenirent, & duę nõ: quia tunc dispositio viciatur: quia res efficitur dubia. quod intelligo verum, qñ illę q̃ conueniebant huic rei, cõueniebant alteri, quia tunc dispositio vitiatũ. Ita voluit Pau. de Ca. in l. si in noĩe. C. de test. per ea q̃ hñr in l. i. §. fi. ff. de dot. ple. Vnde ad ꝑdicta d'co, ꝙ si iudex citat Titiũ Sẽpronii beccariũ de Galluciis capellæ sancti Blasii: & ipse non est de Galluciis, sed de Pepolis, q tenet citacio, quia reperiunt aliæ demonstrationes veræ saltẽ duæ. s. quòd est Titius beccarius capellæ S. Blasii: quia illæ duæ demonstrationes veræ vincunt illã falsam. Sed si citaret Sempronium beccarium de Galluciis capellæ sancti Blasii, sed nõ esset Titius Sempronii, sed Titius Caii, & sic errauit in vna demonstratione, scilicet de

Galluciis, quia volebat dicere de Pepolis, & errauit in alia, quia dum dixit Sempronii, volebat dicere Caii. & sic volebat dicere Titium Caii beccariũ de Pepolis capellæ sancti Blasii. tunc isto casu citatio & processus nõ valerẽt: q̃a licet hic essent duæ demonstrationes veræ, erant aliæ duæ falsæ, q̃ faciebant rẽ dubiã. Limito tñ secundũ Pau. de Ca. si illæ duæ qualitates falsæ alteri Titio de Galluciis conueniebãt, alias nõ, vt dixi supra, quia tunc cum nõ cõstaret de corpore, citatio non valuisset. & late dixi in l. si q̃s ĩ fundi vocabulo. ff. de de legatis primo.

b ¶ Tu autem. Adde tu & vide Alex. de Imo. in consi. lxxiij. in iij. vol.

7 *Error in nomine proprio inquisiti cum constat de corpore, non uitiat inquisitionem.*

7 ANGE. †Subsequenter q̃ro, q̃d si sit erratum in nomine ꝓprio delinquẽtis cum de corpore cõstet. Respõdeo, non vitiat ꝓcessus nec inquisitio. vt l. si ĩ iudiciis. ff. de iudi.

AVGVSTI. Aduertas, tñ ꝙ recte dixit, cũ de corpore cõstet, q̃a si non constaret de corpore: q̃a erãt duo Titii in ciuitate, & iudex citaret Titium: ille qui fecit facere illã citationẽ illo mõ, dẽt condẽnari in expẽsis. gl. Bal. & Ang. in l. eum quẽ temere. ff. de iudi. Scias tñ, ꝙ ille sic citatus tenetur cõparere & allegare exceptionẽ, vel ꝙ citatio est obscura, vel quòd nõ est ille Titius. Ita dixit Bal. in d. l. eum quẽ temere fuisse iudicatum Florentiæ: licet Ang. ibi aliter loquat̃.

8 *Error confinium loci delicti non uitiat inquisitionem, si constat de quo loco sensit iudex*

8 ANGE. † Quid si est erratum in confinibus delicti, cur tñ cõstet de quo loco iudex hic sensit. dic ꝙ nõ vitiat̃ inquisitio. l. patronus. §. Sempronio. ff. de leg. iii.

AVGVST. Tu adde no. ꝑ doct. in d. l. si q̃s in fundi vocabulo. de leg. i. & ibi late dixi. & doct. in l forma. §. ff. de censi. ꝑ Bar. in l. cum pater. §. fi. ff. de leg. ii. vide no. in l si fortidianum. C. de leg. vide Bald. in l. pen. in x. col. C. de exec. rei iud. q dicit, ꝙ error cõfiniũ etiam non vitiat sententiam.

9 *Error loci originis uel parochiæ delinq̃ẽtis nõ uitiat inquisitionẽ dũmodo cõstet de corpore.*

9 ANGE. † Quid si est erratum in terra siue loco originis delinquentis, vel erratum fuerit in parochia? dic ꝙ nõ vitiat inquisitio l. quoties.. in prin. ff. de hære. insti. dummodo de corpore cõstet. intãtum ꝙ dicit Ang. & Imo. in l. his verbis. §. i. ff. de hære. instit. ꝙ semel fuit Bononiæ vnus decapitatus q̃ non credebat bannum suum valere, quia erat de alia terra quam diceretur in bãno: quia cõstabat de corpore, quod not.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde, ꝙ verum est, ꝙ vbi cõstat de corpore, error in patria non vitiat dispositionẽ. Sed limito ꝑdicta vbi patria nõ esset de substãtia actus, alias secus, quia sc̃d m diuersas patrias erãt diuersæ pęnæ: quia tunc error patriæ vitiaret inquisitionẽ. Ita ad hoc allego doc. ĩ c. significãte. extra de rescri. maxime Imo. in illa q. de illo qui impetrauit rescriptũ cõtra Titiũ doct. de diocesi. Ferrariẽsi, & erat Reginus: quia si cõstabat ꝑ alias circunstãtias de corpore Titii. tñ ratione patrię propter dictas, rescriptum obtinuisset &c. vide. Nam communis sentẽtia est, ꝙ ille error ĩ diocesi, vel patria vitiat dispositionem, etiã si constat de corpore. vide tamen quæ dixi in d. l. si quis in fundi vocabulo.

10 *Error in nomine artificij, quia dixit beccariũ cum esset faber, non uitiat inquisitionem, si constat de corpore.*

10 ANGE. † Quid sit erratum fuit in nomine artificii, q̃a dixit beccarium, cũ esset faber c. dic quòd si de corpore constat non vitiatur inquisitio l. qui habeat flaccum. ff. de reb. dub. ita dixit Bal. in l. si quis in fundi vocabulo. ff. de leg. i.

c ¶ Faber. Adde & vide Ludo. Roma. in consi. cccxliiij. Ber.

AVGVSTI. Tu adde q̃ ibi dixi. Adde tñ ꝙ ista cõclusio vr̃ falsa. Nã error in nomine appellatiuo, vitiat dispositionem. d. l. si quis in fundi vocabulo. vñ cum dico beccarium, cum esset faber, videtur erratum in nomine appellatiuo, & sic vt dixi, videtur vitiari dispositio, cum ẽt de corpore cõstet d. l. si quis in fundi vocabulo. & ideo pro pleniori doctrina & vera solutione illius tex. in d. l. qui habebat flaccum. vide Bald. in l. si in nomine. C. de testa & aliquid in l. si Fortidianum. C. de lega.

Error

11 *Error in proprio nomine iudicis non vitiat inquisitionem.*

11 Ange. †Quid si iudex erat ĩ ꝓprio suo nomine, an per hoc vitietur inquisitio? vĩ quod sic, quia error in suo nomine proprio videtur supinus, vt in l.fi.C.de hæred.insti. Tñ ille tex.vult cõtrarium, q̃a licet sit supinus si tñ erretur, non vitiatur institutio, & sic non debet inquisitio vitiari. vt no. Raph. in d.l. si quis in fundi vocabulo. in princip.

Avgvsti. Tu in hac materia adde, ꝙ a ista decisio vĩ falsa a, quia Bar. Bal. Ang. & doct. in d.l.fi.C.de hære.insti. contrariũ volunt, quòd imo vitietur dispositio ꝑꝑ errorẽ nominis ꝓprii. Et Ro. in l. si ĩ noĩe.C. de testa. & Mod. & ibi late scripsi. in d.l.si q̃s in fundi vocabulo.ff. de leg i. vbi ẽt vltra legistas dedi aliã pulchrã limitationẽ q̃n error in nomine proprio vitiat dispositionem.

ADDITIO.

a ¶ Videtur falsa. Vltra dicta hic adde, ꝙ non solum error in nomine proprio testãtis vitiat testm̃, sed etiam in nomine proprio patris ipsius testãtis vitiat institutionem. ita consuluit Ro. in consi. clxxix. dic tamẽ ꝙ error nominis iudicis vel partis, non vitiat rescriptum. ita ipse Roma. in consi. cccxliij. quem etiam vide ad q. sequentẽ. Ber.

12 *Error in proprio nomine delinquentis non autem dignitatis seu artificij, etiam vitiat inquisitionem.*

12 Ange. †Quid aũt si esset error in nomine ꝓprio delinquentis, sed nõ dignitatis seu artificii: vt quia inquiritur cõtra Titium potestatẽ Aretii, & Sempronius est potestas Aretii, an teneat inquisitio? dic ꝙ sic q̃a attẽditur artificiũ siue dignitas, ꝑꝑ quã dignitatem & artificiũ administratum contra eũ inquiritur, licet sit erratum in nomine proprio: vt no. Bar. per illum tex. in l. pen. ff. de reb. dub. & in d.l. demonstratio. in princ. in ver. item est aduertendũ quòd quãdo &c.

Avgvsti. Adde, ꝙ ista cõclusio est vera, ꝑ ea q̃ tradidi late in d. l. si q̃s ĩ fundi vocabulo. ff. de leg. i. secutus sñiam Bal. in l. si in nomine. C. de testa. & maxime, quia vbi constat de corpore ꝑ alias demõstrationes, error in nomine proprio non vitiat dispositionẽ. d.l. si in nomine. C. de testa. cũ simil.

13 *Statutum dicit quòd pœna augeatur si quis offendit anciãnu, Titius offendit Petrũ ab ancianatu remotum de proximo, dic quod augebitur pœna.*

13 Ange. †Et diligenter põderanda sunt verba nr̃æ inquisitionis: q̃a homicida erat nobilis. Quid ecõtra, si offensus erat nobilis in dignitate de p̃senti, vel præterito, vt puta. Pone quòd statutũ vult, ꝙ pęna augmenteẽ si q̃s offendat ancianum, vel ptãtẽ aliquis offendit aliquẽ ab ancianatu, vel potestaria remotũ de ꝓximo: an pęna augmentetur. Ro. in l. si quis in graui. §. de his. ff. ad Silla. alle. Albe. q. tenet, quòd sic ĩ tractatu statuto. ꝓ quo alleg. text in l. fi. ff. de decu. & tex. in l. pe. C. eo. tit. facit. l. frustra. b C. de sen. pass. Sed Ro. b ibi dicit fortiter se dubitare, cũ qualitas adiũcta verbo, debeat intelligi secundum tẽpus & actum verbi. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. Cum ergo statutum loquatur de potestate, nõ debet intelligi de remoto, siue de eo qui finiuit officium. l. si vero. §. de viro. ff. solu. mat. & l. cui eorũ. §. affinitas. ff. de posthu. Nec ob. d.l. fi. & d. l. pe. q̃a ibi expresse fit mẽtio de remoto à decurionatu, nõ autẽ est ita in statuto. Et ꝓ hoc inducit casum in c.i. de vasallo qui cõtra cõstitutionẽ: vbi vasallus liberatus non tenetur defendere dominum vt prius ita nec offendere: & si dominus offenderetur à vasallo liberato, vasallus non tenetur eadem pęna, sed alia iudicis arbitrio: vt dicit tex. iuncta glo.

b ¶ Sed Roma. Adde tu ꝙ pro opi. Rom. facit quod consuluit Pau. de Ca. in consi. lxviij. vbi statutum de compromisso fiendo, non comprehendit socrum & nurum mortuo viro. Ber.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia adde id q̃d dixit Bal. no. in l. obseruare. §. ꝓficisci. ff. de offi. ꝓconsul. & leg. in vii. q. qui dicit in propriis terminis, quòd stante statuto, quod si q̃s offenderit ptãtem puniatur in tantum, non intelligitur de remoto, sed de præsenti. & allegat in argumentum d. §. affinitatis. in d.l. cui eorũ. & hoc intelligo ꝓcedere, & idẽ esset ĩ ancianis & aliis prioribus. Limito tamen prędicta singulariter ꝙ si statutũ loquereẽ de officialibus, q finito officio tenẽtur stare ad syndicatum: statutum loquẽs puniendo iniuriantes huiusmodi officiales, comprehendit etiam officialem remotum ab officio, qui fuit offensus

sus durante syndicatu suo, dũmodo, fuerit offensus tẽpore syndicatus, ratione illius officii finiti, ita singulariter dixit Bal. ĩ d. §. proficisci. in vii. q. arg. l. i. C. vt causę post puber. adsit tutor. Et hęc no. quia alias vidi de facto hanc q. Ro. voluit allegare Alber. in ii. parte statutorum. q. xviii.

14 *Si Titius qui naturaliter est nobilis, statuto fiat popularis, & desierat esse nobilis, quomodo intelligatur.*

14 ANGE. †Quid autẽ si quis naturaliter nobilis est, sed ex forma statuti efficitur popularis, vt fit Florentiæ, ꝙ magnas efficitur de populo & desinit esse nobilis, quo intellelligitur? dic ꝙ quo ad ea quæ cedunt ab eius fauorẽ, desinit esse nobilis, sed non ad ea quæ cedunt in eius odium, vt no. Bar. ꝑ illũ tex. in l. i. C. de infa. li. xii. facit quod ipse not. in l. i C. de dignitatib. li. xii. & facit l. actionum. §. item qui sunt. ff. pro socio. ſm Ro. in d. §. de his. facit quod no. Bar. in simi. in l. i. ff. de leg. i. in ver. & faciunt prædicta. quod singulariter no. q̃a si Florentiæ vnus qui erat nobilis & magnus effectus sit postea popularis & delinquat, tamẽ punietur pęna magnatum, & sic maiori, non aũt pęna populariũ, & sic minori, quia quo ad sui odium non desinit esse nobilis.

AVGVSTI. Adde tñ ꝙ ista decisio vr̃ ꝑ tex. in l. ex ratione. ff. de excu. tut. per quẽ tex. dicit ibi Bal. ꝙ si comitatiuus dẽt tractari vt ciuis, nedũ dẽt tractari vt ciuis quo ad fauorẽ, sed quo ad odiũ. Et idẽ vult Bal. in l. qđ fauore. in vii. op. C. de legi. & Pau. de Ca. in l. si duo. ff. de acqui. hære. & in l. nulla. ff. de legi. Sed q̃a ista est maxima difficultas, & multæ decisiones Bar. & Bal. & canonistarũ reperiuntur contrariæ, ideo me remitto ad ea quæ dixi in l. i. ff. de lega. i. c vbi multas decisiones allegaui.

c ¶ ff. de lega. i. Adde tu, ꝙ verba statutorum vel reformationem quibus nobiles efficiuntur populares, sunt, ponderanda per ea quæ ponit Ro. in consil. lxxxiij. vbi ponit, ꝙ statutum disponens, ꝙ inter affines fiat compromissum, & alio statuto existẽte, ꝙ aliquis nõ intelligatur de tali agnatione esse, & habeatur vt extraneus, an hoc non obstante poterit fieri compromissum. Ber.

15 *Iudice procedente contra aliquẽ tanquã cõtra insignẽ latronẽ, & ita condẽnante, cum pro sñia præsumatur, nõ potuit cõdẽnatus appellare, dicendo se esse latronẽ, sed nõ insignẽ.*

15 ANGE. † Et tene bene menti, & hic in nostro ꝓcessu procedit tanquã cõtra homicidã, & ita dãnatur. qđ facit si iudex ꝓcedit cõtra aliquẽ tanquã contra insignẽ latronẽ, & ita cõdemnauit. ꝙ cũ ꝓ sñia præsumat. l. herennius. §. i. ff. de euictio. nõ poterit cõdẽnatus allegare ꝙ nõ est insignis, licet sit latro, ad hoc vt possit appellare ita dicit Bar. sing. in l. cõstitutiones. ff. de app. & ipsũ sequit Imo. qđ singulariter nota, ꝓ inquirentibus q̃ solent dicere in inquisitione cõtra Caiũ publicũ & insignẽ furẽ & latronem, & in inquisitione dicunt similia verba, vt ita præsumat nisi in cõtrariũ probet.

AVGVSTI. Adde ꝙ ista cõclusio an sit vera vel falsa, pendet ab his quæ dixi in repet. l. sciendũ. ff. de verb. obl. vbi disputaui, an præsumatur ꝓ sñia qñ iudex in sñia dicit, viso libello, visa litis contestatione &c.

SVMMARIVM.

1 *Statuta sunt in aliquibus locis, quòd alia pœna sit in ciue, alia in forense.*

2 *Statutum imponens maiorem pœnam forensi quam ciui, an ualeat.*

DE Bononia homicidam.] Ideo apponunt ista verba, vt sit maior demonstratio vt supra in gl. præcedente dictum est, & dic

1 vt ibi.† Ac etiã, qñ in aliquibus ciuitatibus & locis sunt statuta, ꝙ alia pęna est in forẽse, alia in ciue. Vnde, vt iudex postea in limitatione pęnarum sciat & possit pęnã de delicto secũdũ qualitatẽ personarũ cõmensurare l. auxilium. §. in delictis. ff. de mino. Ideo talia verba à iudice in inquisitione ap

2 ponuntur.† Quid aũt si statutũ vult, ꝙ maior pęna imponatur forẽsi &c. an valeat tale statutum? & vr̃ ꝙ nõ, qñ lex, siue statutum, debet esse vniuersalis, non particularis, alias non valet. l. Antiochensiũ. & quod ibi no ff. de priui. credi. Pręterea lex, vel statutũ debet esse sancta, & honesta, vt i. q. v. c. hoc quippe & l. ii. & iii. ff. de legi. sed nõ põt dici honestũ statutum, qđ pariter nõ punit delinquẽtes, ac ẽt cũ ꝑ statutũ ciues redderẽtur audaciores & forenses timidiores, cum maiori pęna timerent affici, arg. l. i. §. quę honorandę. ff. quarum rer. actio nõ datur. & quod ibi Bar. In cõtrarium ꝙ valeat statutũ, qñ ciuitas põt grauare ciues suos

muneribus realibus, & personalibus,& mistis,& nō forenses.ff.de mune. & hono.per totā.l.incola.ff.ad municip.l.ii.ff.de iure immuni.l rescripto.§.fi.& ibi gl. & Bart.ff. de mune.& honor.Ergo non est mirum, si ciuitas pōt postea ciues suos in alio alleuiare,vt minori pęna de pari delicto afficiant q̄ forēses,arg.l.eū qui.in prin.ff.de iureiur. AVGVSTI. Tu in hac materia adde,ꝙ vera est ista conclusio.ꝙ tale statutum va-
a leat quod punit in plus forenses [a] q̄ ciues quia in delictis est ista vna maxima, ꝙ lex non debet esse tm̄ vniuersalis & generalis quo ad oēs, quin habeatur distinctio personarum,vt in vno eodemque delicto maiori pœna afficiatur vnus plusquam alter. Iste est text.in l.in seruorū. in prin.ff.de pęn. & ideo dixit iuriscōsultus in l.aut facta in versi.persona dupliciter spectat, eius qui fecit & eius qui passus est.ff.de pœnis.ꝙ ad puniendū malefactorē ad pęnā infligendā, iudex debet animaduertere ad conditionem personę.Vnde non est nouū,ꝙ de pari delicto vna persona puniatur plusquā alia,vt ibi habetur,& dic vt dicam infra in seq. q.

ADDITIO.

a ¶Forenses. Adde tu & dic vt etiam per Cepo, consilio, xl.

3 *Nomine patriæ delinquētis non existente in inquisitione, præsumitur quòd talis sit de loco in quo sit iudicium.*

3 ANGE. † Quid autē si dicta verba videlicet,(de Bononia)non apponantur,an in dubio præsumatur de Bononia,vel Forensis? dico ꝙ in dubio p̄sumit̄ de loco vbi iudiciū,accusatio, vel inqsitio agitat̄.arg.no.in l.q̄ cōditio.§.cū ita.ff.de cōd.& demō.& l.nulli.C.de epis.& cle.q̄a ista qualitas videlicet,ꝙ sit forēsis cū nō sit apposita,nō p̄sumitur, nec subintelligit̄.l. ita stipulatus.§. Chrysogonus.& qđ ibi no. ff.de verb.obl. Et p̄sertim cū ista qualitas sit cā fundamentalis iudicis ad imponēdā maiorē pęnam. Ideo fuit de necessitate apponēda in inquisitione approbāda,& nō apposita & nō probata nō pręsumitur, & sic solū pœna ciuiū & nō forensiū pōt imponi, q̄a iudici hoc facere & ꝓbare incumbebat,cū sit causa suę intentionis. arg.no.per Bar.in l.in illa stipulatione si cal.& l.hoc iure.ff.de verb. obl. AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde ꝙ vera est ista cōclusio, ꝙ in dubio quis præsumat̄ esse de illo loco vbi repertus est, siue viuus,siue mortuus.Et ideo dicit Ang. in l.si cū exceptione.§. in hac. ff. qđ metus cau.ꝙ stāte statuto,ꝙ maiori pœna puniat̄ ille q. occidit ciuē,ꝙ forēsem,& aliquis occidit aliquē in dubio alio nō docto,ille mortuus p̄sumit̄ esse ciuis & nō forēsis,q̄a ī dubio q̄s nō p̄sumit̄ forēsis.de hoc v̄r esse tex. in l.i.ff.ad municipa. quē tex. pōderauit ibi Bar.in illa qō.ibi, quæro quid si est aliquis cuius ignorat̄ origo paterna vel materna, late dixi in rub. soluto matri.in addi.meis.

4 *Statuto dicente quòd forensis plus puniatur quā ciuis, quis dicetur tunc ciuis? dic quod ciuis est origine propria, paterna uel auita.*

5 *Ciuis quomodo efficitur quis quādo hoc nō cōsequitur origine sua, aut paterna, uel auita.*

6 *Ciuis ex priuilegio dicente quòd habeatur pro ciue, an actiue et passiue habeatur pro ciue.*

4 ANGE. † Quæro stāte, statuto ꝙ forēsis plus puniatur &c.quis dicatur forensis? dic vt dicit Bar.in simili.in suo tracta.repræsaliarum.in principali q.in ver.ad tertiū quæritur an ciuibus nostris &c. & in versi c. ad quartum quæritur.& in versi.ad quintum. & in versi.ad sextum.vbi in effectu concludit, ꝙ ciuis est origine propria, paterna, vel auita.vt l.assumptio.& qđ ibi no.glo.&
5 Bar.ff.ad municip. † Si autē ibi natus non sit,& tūc est effectus ciuis, & tūc si dictū sit ꝙ in oībus & ꝑ oīa sit ciuis & ꝓ ciue habeatur, & tūc dēt sibi imponi pęna vt ciui originario.l.si maritus.§.lege Iul.& ibi Bartol ff de adulte.& l.si is q̄ pro emptore,circa mediū.ff.de vsuca.& hoc est verū, si factus est primo ciuis dicto modo ante dictū maleficiū,alias sibi nō ꝓdesset, vt l.qs postea quā.ff.de iudic. & facit qđ plene not. Bar.in l i.ff.de pœn. Si autē quo ad q̄d habentur pro ciuibus, & non quo ad omnia, vt scholaris,vt l.ii.C.de incol.& tunc in his q̄ ad eorū cōmodū spectant,habent̄ ꝓ ciuibus,& sic quo ad pęnę minorationē.In his vero q̄ ad eorū damnū spectant,nō habentur ꝓ ciuibus,vt no.doct.in l.qđ fauore.C. de legi.& in l.i. & ii.C.vbi de crimi.agi op. Si autē statutū diceret, ꝙ tales tractarent̄ vt ciues, animaduertēdū est, ꝙ talia verba nō faciūt eos ciues,vt ff.de verb.sign.l.mercis loco in prin.& quod ibi no.gl.& Iac. de

Are.

Are.importãt tñ illa verba, ꝙ in ijs quæ de iure possunt consequi vt ciues tales qui haberi debeant pro ciuibus consequantur, ita ꝙ intelligitur addita dicta qualitas, scilicet vt tractentur vt ciues. sicut dicimus in simili, ꝙ tutor loco domini habetur, intelligitur in his quę de iure fieri possunt, vt l.si fundum.§.si tutor.ff. pro empto. Alij aũt omnes dicuntur forenses. & in his habet locũ augmentatio pęnæ, nisi steterit in ciuitate per decem annos, quia ipso iure habentur pro incolis, & non forensibus, vt d.l.ij.C.de incolis.& ibi glo.& Bar.in d.l.j. & ij.& ibi do.C.vbi de cri. agi opor.& in authẽ. qua in prouincia.C.eo.ti.quæ oĩa singulariter tene menti, quia vt plurimum statuta terrarũ imponũt maiorẽ pęnã forensibus, vt scias cognoscere qui sint forenses, & qui non.

a AVGVSTI. Tu autem [a] in hac materia adde inquantum do. Ang. hic cõcludit, quòd stante statuto, quòd maior pęna sit in forense q̃ in ciue, quòd ad hoc vt quis nõ sit forensis, sed dicatur ciuis, & ꝙ ciuis dicitur proprie origine propria, vel paterna, vel auita, per doctrinam Bartol.post gloss.in l.assumptio.ff.ad muni. Sed addatis, quòd imo etiam si esset aliquis qui haberet incolatum vel domicilium in aliqua ciuitate, potest dici ciuis illius ciuitatis. & ad hoc allego glo.sing. in c.statutum. §.cum vero.in versic. eiusdem ciuitatis. & in versi.vnam dietam in fin.extra de rescri.in vj. vbi gl.dicit.quòd si habet domicilium in vna ciuitate, dicitur esse de illa ciuitate, & ideo Domi.de sancto Gemini. ibi ponderabat illam ad gloss. adhoc, vt ille qui habet domicilium in vna ciuitate, possit dici ciuis illius ciuitatis, & maxime in fauorabilibus, non autem stricté & proprie, & alleg.l. ciues. cum glo. ibi.C. de appel. Et certe hoc etiam ibi voluit Bald.in d.l.ciues. per ea quæ habentur in l.ciues.C.de incol.& idem dixit Pau.de Cast. in l.in prouinciali.§. si in publico.ff. de oper. no.nuncia.qui per not.in l.prima.ff. ad munici.& per not. per Bartol.in tracta.repræsalia. in v.q.princip. dixit, quòd si forensis subiret onera ciuitatis & ibi haberet domicilium, etiã quo ad commoda habebitur pro ciue. Ergo in proposito, cum tractatur in casu nostro de fauore, hoc est quòd talis delinquens habeatur pro ciue, & sic in minori pœna afficiatur, videtur quòd forensis habens domicilium in vna ciuitate quo ad ista commoda ciuium, debeat haberi vt ciuis. Et an ista conclusio sit vera vel falsa, dic vt dixi in additionibus meis,

b in d.§.si in publico. † Et inquantum dictum est, ꝙ si aliquis ex priuilegio habetur pro ciue in omnibus & per omnia, [b] vel sine his verbis dictum est ꝙ talis habeatur pro ciue, an actiue & passiue debeat haberi pro ciue, vel quo ad commoda, vel incommoda. De hac materia adde no.per Ang.in l.ij.§.furiosus.per illũ tex.ff.de iure codicil.& Bald. in l. quod fauore.C.de legi.in vij. opp. & Paul.de Cast. in l. si duo.ff.de acqui.hære. & in l. nulla.ff. de legib.& per Bar.in l.non tantum.& in l.si emãcipa.ff.de contratab. Et Bald.in l.ea lege. C.de condict.ob caus. & Ang. in l. diuus. per illum tex.ff.de testa.mili.& Ang. in l. si à milite. eo. ti.& adde Bald.in auth.habita. C. ne filius pro patre.in ij.colum. & Bald. in prœmio.ff. Et Bal.in l.si Rufinus.C.de testamen. mili. per Rom. in l. adoptiuum.§. patronum. ff. de in ius vocan.Pet.de Anch.in repe.cap.canonum statuta.extra de iudi.in ciiij.col. & Ang. in l. j.ff.de leg.j. Ang.in l.tale.§.j.ff.de hæred. insti.& ibi Imol. Fulg. & Rom. in d.l. si Rufinus.& Ro.in l.si is qui pro emptore.ff.de vsucapio. Et prędicta limitabat Paul. de Cast. in d.l.si Rufinus & Paul.de Ca. in d.l. si duo.ff. de acquir.hæredi.& Albe.de Rosa.in quæstionibus statutorum.in prima parte q.lxx.in ver. Item quæro statuto cauetur, ꝙ ciues habentes discordiam.

ADDITIONES.

a ¶ Tu autem. Adde tu vide pro confirmatione eorum quæ hic dicuntur, quæ voluit Fran.de Are. in consi.lxx vij.vbi alleg.gl.in d.c. statutum. & ad illam respondet. & fortificatur per ea quæ voluit Alex. in consi. clxvij.in ij. vol.& vterque alleg.Bar.in consi.quod incipien, quidam est effectus ciuis.et vide Raph.Cu.in cõsi.clxx de Bu.in consi.xxj.vbi alleg. dictam glo. Ber.

b In omnibus & per omnia. Adde tu & vide Alex.de Imol.in l.i.ff.de leg.j. Rom. consi.lxii. xcii.& ccvi.vbi bonum verbum.& inquantum supra Ang.dicit quod qui stetit in ciuitate per decem annos habetur pro incola, adde Ang.de Pe. in consi.clxxviii.Ber.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitione eadem proceditur contra principalem, & præstantem opem.*

2 *Inquisitione facta cõtra plures, non retardatur processus contra præsentes propter absentes & contumaces.*

3 *Adulterij crimẽ nõ patitur quòd ex eadẽ inquisitione & eodem processu procedatur cõtra masculum & fæminam.*

4 *Incestus crimen patitur quòd contra plures delinquentes simul & semel inquiratur.*

T Andream Marci lanificem capellæ sancti Blasij de Bononia auxiliatorem.] † Nota ꝙ
1 ex eadem inquisitione proceditur contra principalem & accessorem, seu opem præstantem, quod fieri potest. Et idem contra principales & opē præstantes ex eodem facto & delicto, & eodē tēpore & loco cōmisso, vt C. de accusa. l. si quis homicidij, & quod ibi not. doct. in l. nihil. §.
2 fi. ff. de adulte. † Aduertas tamen, ꝙ isto casu quando inquiritur contra plures, ꝙ propter absentes & contumaces nō tractatur processus contra præsentes & econtra, vt est tex.
3 & ibi Bart. in l. non idcirco. ff. de iudic. † quod fallit in crimine adulterij, quia ex eadem inquisitione & processu non potest procedi cōtra masculum & fœminam adinuicem adulterantes. l. si maritus. §. fi. de adulte. Ita dicit Cy. in l. iij. C. de sepul. vio. & Bart. in l. hos accusare. §. lege Iulia. ff. de accusa. & Bar. in l. inter liberos. §. filiusfam. ff. de adult. Et no. glo. in l. si cui. C. si reus vel accusator mortuus fuerit. Et aduertendum est, quòd dictus Andreas nihil aliud fecit, nisi quod semper astitit dicto maleficio, vt dictus Titius habilius committere posset, vt patet in dicta inquisitione, sed dicta verba, semper astitit maleficio, sunt tantæ importantiæ quantæ si diceretur, auxilium & fauorem præstitit. Ita dicit Bart. in l. si seruus. §. fin. ff. de fur. circa fin. & in l. si in rixa. in versi. datis his regulis. ibi, tamen aduerte &c, ff. de sicca. facit quod not. Bald. in l. non ideo minus. C. de accu. & Bart. in l. in furti. §. ope. ibi, quandoque quis præstat auxilium in ipso actu &c. ff. de fur. & vide quæ dicam infra in glo. in verbo, (dicto maleficio semper astitit &c.)

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde ea quæ dixit Bar. per illum tex. in l. de vno quoque. ff. de re iudi. qui multa allegando, dixit idem quod dixit in d. l. non idcirco. videlicet, quòd non debet retardari processus propter contumaciam aliorum, & idem econtra. & ibi vide Moder. quia ista est vera sententia. Et hoc ne delicta remaneant impunita, & hoc pertinet ad officium iudicis. l. congruit. ff. de offi. præsi. Dixi etiā in l. iiij. §. hoc aūt iudiciū.
4 ff. de dam. infe. † Et inquantum do. Ang. limitabat hoc non procedere in crimine adulte-
c rij, [c] quia cōtra plures simul & semel delinquētes non pōt inquiri. Adde Cy. Bal. Ang. Sali. & doct. in l. reos. C. de adult. qui ita dicunt per illū tex. & ibi Ang. dicit, ꝙ est speciale in illo delicto. Limita tamen hoc nō limitare in crimine, incestus, quia contra plures simul & semel cōmittentes illud delictū pōt inquiri. tex. est in l. vim passam. §. incesti. ff. de adulte. & in l. qui pupillam. in fi. ff. eo. tit. & licet glo. voluerit destruere illos tex. Tamen Bar. in l. hos accusare. §. j. ff. de accus. damnat illas gl. Secundo, limita hoc debere intelligi qn̄ quis vellet accusare adulterum & adulterā, quia non potest, qui commiserunt simul & semel illud delictum sed si vellet accusare adulterū, & opē præstantem adulterio, tunc tenet processus, text. est sing. in l. nihil. §. fi. ff. de adulte. ita etiā dicit Sali c. in l. reos. C. de adult. & hæc omnia nota, quia sunt quotidiana & pulchra.

c **In crimine adulterij. Adde tu non adulter & adultera possint simul & semel accusari uide Bal. in consi. cclxxxj. in iiij. vol. Ber.**

5 *Opē præstare maleficio quot modis quis dicatur.*

5 ANGE. † Quæro, quot modis dicatur qs
d præstastare opem? [d] Respondeo, ꝙ maleficio præstare opē dicitur duobus modis, ante maleficium, vt præstando ferramenta, & præstādo domum vbi se reponant, & de committendo maleficio loquantur, vt l. si pignore. §. fi. ff. de furt. & l. qui domum. ff. de adulte. vel assistēdo dicto maleficio. ita dicit Bar. in d. §. ope. ibi, venio ad secūdum. ff. de fur. Post vero maleficium præstando opem, vt puta ad euasionem homicidæ, etiam tunc non dicitur proprie præstare opem maleficio, sed alio modo, vt no. ibi Bartol. circa finem.

d **Præstare opem. Adde tu qualiter dicatur opē præstare, & vide Bal. in consi. ccxx. in iij. lib. Cepol. cōsi. j. & Pau. de Cast. in consi. ccxxvij. Ber.**

AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde, ꝙ melius posuit istam materiā Ange. in l. j. C. de nili aggerib. nō rumpendis, vbi ponit quot modis dicatur prēstare auxilium. Sed aduerte
a inquantum Bar. [a] & alij volunt, ꝙ quis præstando auxilium post maleficiū proprie non sit auxiliator. Adde ꝙ contra istam determinationem tenebat expresse Gandi. in tract. malefi. sub rubri. de pœna associantis & fugere facientis, vbi expresse decidit, ꝙ imo dicit præstare auxilium post maleficium commissum. & allegat text. in l. 3. §. si quisquam. ff. ad Silla. & certe ille tex. videt destruere cōmunem sententiam doct. Sed vide Bar. multum eleganter in d. §. si quispiā. respondentē ad motiua Gandi. Et de materia vide Alber. de Rosa in quarta parte statutorum questio, xxxiiij.

qui

qui facit mentionem de illa doctrina Gandi. in loco supra allegato per me. Limito tamen, ꝙ si cōsilium præcesſit auxilium prestitum post maleficium, ꝙ tunc ille talis tenetur de auxilio. Ita eleganter dixit Bar. in d.l. in furti. §. ope. puta, consulo vt occidas Titium, quia postea trāsfugabo te extra territorium in vna naui, & alias istum casum habui de facto: Adde vnam pulchrā limitationem quam ponam nūc in additionibus meis infra in sequenti quæstione vbi præstando auxilium post maleficium perfectum proprie dicitur præstare opem.

ADDITIO.

a ¶ Inquantum Bart. Adde tu ꝙ opi. Bar. sequitur Cepo. in dicto cōſ. j. Et pro limitatione Bartol. in d. §. ope. adde Bal. in consi. ccccxvj. in j. volu. vbi dicit, ꝙ quidam nimis rigorosi dicunt, ꝙ vbi cōsilium coniungitur cum ope, ꝙ debet puniri vt principalis, & quod de æquitate putat contrariū esse tenendum. Ideo ibi refert & sequi consilium do. Phili. de Regio, & ꝙ præstans consilium homicidio cum ope, debeat puniri pœna arbitraria. adde Cepo. in consi. xxvij. Ber.

6 *Statuto dicente, si quis bannito opem & adiutorium præstiterit, qualiter intelligatur.*

7 *Statutum dicente, si quis dederit auxilium alicui ad maleficium committendum, qualiter intelligatur.*

8 *Statuto puniente absolute, operatur quòd si quis præstiterit auxilium post maleficium perfectum, ille talis puniatur ac si uere præstasset auxilium maleficio.*

9 *Auxilium præstare an dicatur quis supplicando principi, uel aduocando.*

10 *Statuto dicente quòd bannito non possit præstari auxilium, testificans pro bannito incidit in pœnam.*

6 Ange. † Si autem diceret statutum, si quis bannito opem & adiutoriū præstiter qualiter intelligat. no. Bar. in prin. d. §. ope. vbi dicit, ꝙ quandoque statutū punit auxilium non respectu certi actus, puta quia statutum dicit, si quis auxilium dederit bannito. quādoque statutū punit auxiliū respectu certi actus, vt quia dedit auxiliū ad maleficium cōmittendū. Primo casu auxilium intelligitur multum late pro quolibet adiutorio, siue mutuetur pecunia, siue pariter, associet, siue quicqd aliud faciat qđ ad eius vtilitatem pertineat, probatur in l. 4. ff. ad l. Iuliā maiest. ibi, cuius de opera &c. & ibi vide Bar. Prædicta vero nō habent locū, qñ procuraretur ꝙ rebanniretur per superiorē per viā gratiæ vel iustitiæ vt ibi late per Bar qa nō dicit dare auxiliū, taliter ꝙ ipse procurās puniat. Sed aduerte, ꝙ Bart. in l. post legatū. §. sunt qui putant. ff. de his qui. vt indi g. dicit per illū tex. ꝙ aduocādo pro bānito, est p̄stare auxiliū & fauorem. Vnde dicit, sis cautus ne sis ꝓ eo aduocatus, nec ꝓ eo fideiubeas nisi mandato iudicis, alias in pęnā incurreres, ar. d.l. cogita. Sed de p̄stante auxiliū ante maleficiū, & in ipso, & post ipsum, vel ad euadendū, vel ꝑ viā iustitiæ, vel ꝑ viā gratiæ, vel per viā supplicationis vel misericordiæ, vel pręstādo alimēta, vel reprę̄sentādo, vide latius ꝑ Sal. in l. j. C. de raptu virgi. in ver. nunc transeamus &c. dicūt ibi, qa hic esset longum rescribere. Si

7 aūt † punitur auxiliū respectu certi actus, distinguit aut ante maleficiū, vt scalas accōmodando, & tenet, vt l. si pignore. §. fi. ff. de furt. aut in ipso maleficio, & idē, vt d.l. i. Sinautē post perfectum maleficiū vt puta ad euadēdū, non dr̄ proprie præstasse opē maleficio, vnde non tenetur simili pęna sicut cōmittens maleficiū, sed arbitrio iudicis tenetur, vt l. i. & ii. C. qui latrocini. vbi vide Bal. & Ang. & plene no. Bar. in d.l. ope. Et istam materiam an & quando quis dicatur præstare opem & auxilium vel consiliū, & qua pœna teneatur, vide infra in glo. in verbo, (dicto maleficio &c.) vbi latius dicam. Avgvsti. Tu autē in hac materia adde, quod dixit Ang. in l. i. C. de nili aggerib. nō rūpendis. in fi. ii. col. ꝙ vera est illa cōclusio, ꝙ qñ per statutū punitur auxiliū nō respectu certi actus, ꝙ illud auxiliū capit ibi late, & dixit vnū notabile verbū, ꝙ intantū

8 capit late, † ꝙ si quis post maleficiū perfectum præstiterit auxiliū, ille talis punit ac si vere p̄stasset auxiliū maleficio, ꝑ d.l. 4. ff. ad l. Iuliā maiesta. quod no. Et adde, ꝙ vera est illa conclusio, ꝙ quis mutando pecuniā, dicitur præstare auxiliū. Ita dicit Bart. in l. si sciētē. ff. ad leg. Pompē. de parricid. Et inquantū supra dictū est, ꝙ dubiū est in

9 iure, † an quis supplicando principi, vel aduocando quis dicatur præstare auxiliū, & reperitur quod Bar. est sibi cōtrarius. Adde, ꝙ prima facie videtur ꝙ vera sit illa cōclusio Bar. quam posuit in dicto. §. sunt qui putant. pro qua conclusione allego glos. &

quod ibi Bar. in l. post legatũ. §. his vero. ff.
10 de his quibus vt indig. in fin. qui † dixit, ꝙ si statuto cauetur, ꝙ bãnito nõ possit p̃stari auxiliũ, alias incidit in pœnã, ꝙ si q̃s testificatur pro bannito, incidit in pęnam, quia testifican. dicitur auxilium præstare: Præterea in hac parte videt̃ text. in l. quisquis. C. ad legẽ Iuliã maiesta. vbi nec potest supplicari principi pro cõmittentibus crimen læsæ maiestatis. Nec dicas ꝙ ibi sit speciale, quia ad idẽ allego casum in l. quicunque. C. de episc. & cler. vbi habetur, ꝙ si episcopus, vel aliquis habens dignitatem spiritualem molitur aliquid contra ciuitatẽ suam, pro eo quis non põt supplicare principi. Sed his non obst. t neo contrariã partem, & falsa videt̃ illa cõclusio Bar. quã posuit in d. §. sunt qui putant. & in d. §. his vero. & vera est sñia Bar. in d. §. ope. & allego pro hac parte Alber. de Rosa. in iiii. parte statutorum. q. xxxii quæ incip. item quærit ipse Gand. qui faciens mentionem de quadam Gandi. in tract. malefi. sub rub. de bannitis. in versi. itẽ pone continetur in statuto, ꝙ nullus præstet auxiliũ consiliũ & fauorẽ ipsis bannitis. ibi Gandi. volebat, ꝙ si aliquis aduocatus, vel alius pro eo iuit coram iudice pro bannito ad allegandũ causas absentiæ, ꝙ iste talis vr̃ defendere & fauorẽ præstare ipsi bannito si hoc facit corã iudice, secus si corã alio. Et sic ibi Gandi. voluit id quod voluit Bar. in d. §. sunt qui putant. Sed ipse Alber. de Rosa. in d. iiii. parte statutorũ. q. xxxii. dicit, ꝙ ista decisio est nimis dura & periculosa. & cõtra tenẽtes cõtrariã partẽ arguit hoc modo. Nã officium aduocationis & allegãdi causas absentię est publicũ, & publicæ vtilitatis, vt ff. & C. de postulãdo. & l. seruũ quoque. §. publice. ff. de procur. Ergo tale faciẽs pęnã nõ meret̃. l. Gracchus. C. de adul. Et de talibus nõ debet intelligi statutũ, sed de dãtibus auxiliũ, consilium & fauorẽ extra iudiciũ. Omnia enim iura loquẽtia de auxilio, consilio, vel fauore, videntur loqui de auxilio extraiudiciali. C. de his qui latro. l. ii. c. sicut dignum. §. f. extra de homici. & ibi per Innoc. c. i. de schismati. lib. vi. Item dicit, ꝙ est speciale in crimine læsæ maiestatis, quod quis pro tali non possit interced ere, vel allegare coram principe. alleg. d. l. q̃squis. & istã partẽ puto veriorem de iure. Nec obst. d. l. quicunq; quia speciale est in illo casu, vt dicit Ang. in l. in furti. §. ope. ff. de fur. Pręterea idẽ ibi est casus, ꝙ in d. l. q̃squis. & licet Albe. multa alleget in contrariũ ibi, tñ dicit, ꝙ prima opi. est verior. & ideo subdit ipse, ꝙ existẽs Romæ corã papa Benedicto. xii. pro dñis vicecomitibus de Mediolano, q̃ fuerant dãnati de hæresi per Ioãnem papã. xxii. & iniuste, cũ peteret dictos processus annullari in publico consistorio, fuit sibi dictũ per vnũ ex cardinalibus, ꝙ caueret ne incideret in fautoriã hæreticorũ & ꝙ ipse ꝓtestatus est, ꝙ hoc nõ erat p̃stare auxiliũ, corã superiore defendere aliquẽ. Secus si extra iudiciũ aliter q̃s p̃staret auxiliũ, & ita dicit, ꝙ alias obtinuit Pergami. Remanet ergo defensata opi. Bar. in d. §. ope. & hęc omnia not.

11 Principali conuento de crimine, an liberetur auxiliator.

12 Pluribus delinquẽtib. qualiter debeãt puniri.

13 Pluribus delinquentibus iuri alieno subiectis, quæ erit pœna.

14 Villa tenetur capere malefactorem sub certa pœna si plures fuerint malefactores, & nullus capiatur, an villa teneatur pluribus pœnis, uel una tantum.

15 Auxiliãtibus & mãdantibus pluribus existentibus, an satisfactio pœna unius liberet alios.

16 Delicto uno commisso à familia seruorum, dominus tenetur tantum pro uno delinquente, si delictum fuit commissum uniformiter, secus si diformiter.

11 Ange. † Quæro an Caio principali
a conuento [a] de crimine, liberetur ipse Andreas. inter gl. sunt opiniones. Dy. dicit, ꝙ si esset mera pœna ex parte conuenti & agẽtis, & si deliquit vt vniuersitas vel vt familia, & tũc vnius solutio liberat alios. ff. si fami. fur. fecis. dica. per totũ. Si non comprehenduntur sub vno nomine, & tũc siue fecerint communicato consilio siue proprio motu, quilibet tenetur insolidũ, nec vnius solutione liberatur alter, vt l. si id quod. §. fi. & ibi Bar. ff. de iurisd. omn. iudic. & l. itẽ mela. §. si plures. & ibi Floria. ff. ad legem Aquil. de quo p̃ Bar. in l. semper. §. quod si in sepulchro. ff. quod vi aut clam. & l. i. si fami. fur. fec. dica. & l. si plures ff. arbo. fur.
12 cæs. † Et aduerte. qualiter puniantur, q̃a si oẽs æqualiter delinquũt, tunc æqualiter puniẽt, vt l. si plures. ff. de iniur. Si vero inæqualiter

qualiter delinquũt,tũc quilibet puniũtur secũdum sui delicti qualitatẽ, & sic factum vniuscuiusque debet per se contemplari, vt d.§.si plures.& l.si in rixa.ff.de sicca.& ibi dixit Bartol.Si vero est tale delictum cuius ratione pœna debet imponi ex parte rei, sed ex parte actoris est interesse,& tũc licet de rigore vno conuento alter sit liberatus, tamen de æquitate liberatur ope exceptionis, legis perceptione.& ibi Flor.ff.de his qui deiecerunt vel effude. Si vero proprio animo delinquunt, & tunc aut concurrunt in idem tempus, & tũc vnius conuentio & perceptio liberat alium, vt l.j.§.j.ff.de his qui deiece.vel effu. Si vero diuersis temporibus, tunc vno soluente, alter non liberatur, quod patet, quia vbi agitur rei persecutoria, vno soluente, non liberatur alter,vt l.j.§.qui rem.ff.de fur. Ergo idẽ quãdo ex altera parte est pœnalis,vt l.ita vulneratus.ff.ad legẽ Aquil. vel etiam possumus breuiter distinguere. Aut sumus in delictis ꝓprie, & tunc pœna vnius corporalis vel pecuniaria non liberat consocios, vt d. Imola. §.si plures.aut loquimur in quasi maleficijs,& tũc vno soluente, vel pęnam sustinente, reliqui liberantur, vt not. Bartol.in l.ex maleficijs.§.pen.ff.de actio.& obligatio. Et idem quando sunt plures officiales & publicę personę simul delinquentes in officio, & tunc sufficit solui vnam pęnam per vnum & alij liberantur, q͂a omnes reputantur pro vno, vt l. si multi. ff. de publi.& l.ij.de iure fisci. ita dicit Barto. in dicta l.si id quod.§. fina.ff. de iurisdict.omn.iudic. & in d.l.si in rixa.in fin.ij.colum. facit. l. tres.& ibi not.Bartol ff.de administra.tuto.& in l.sacrilegij capite.§.j.ff. ad leg.Iul. pecu. Et prædicta procedunt quando ille qui soluit pęnam, commisit maleficium, vel opem præstitit de quo inquiritur, vel est vnus de malefactoribus dicti maleficij. Si autem maleficium in veritate non commiserit, nec fuerit particeps, licet maleficium contra eum in tentatũ confessus fuerit, & pœnam soluerit, tunc talis pęnæ solutio non liberat verum delinquẽtem, vt l.qui seruum.ff.de interroga.actio.& not. Angel.& Imol.in l. quoties.§.j.ff.soluto matrimo.vnde reperto postea malefactore cõtra eum de dicto delicto poterit iterum inquiri & pœna imponi, non obstante sententia cõdemnatoria & solutione pœnæ facta per confitentẽm, quod not. Et prædicta procedũt quando plures homines liberi delinquunt.

13 † Si vero alieno iuri sunt subiecti, distingue, aut delinquit quilibet ex proprio proposito,non simul communicato consilio, & tunc dominus tenetur pro quolibet, non pro vno tantũ, vt l.si familia. secundum primã solu.ff. de iuris.om.iudic. Aut omnes delinquunt cõmunicato cõsilio, & tunc aut domino sciente, & dominus tenetur pro omnibus, vt l.j. ff. si famil.fur.fecis.dica. Aut domino ignorante,& tunc aut est vnum maleficium, & dominus tenetur pro vno,vt d.l.si familia.in fin. aut sunt plura delicta, & tunc aut agitur criminaliter, & sic ad vindictam publicam vt in albo corrupto,& tunc pro omnibus tenetur, vt d.l. si familia. Aut agitur pro vindicta priuata, & sic ad pœnã parti applicandã,& tunc tenetur tanquam pro vno ac si delictum fuisset commissum ab vno seruo tantum,& nõ à pluribus,vt l.illud. ad leg. Aquil. & intellige si tempore commissi delicti erat vna familia,alias secus,vt l.quod ait prætor.in fin.de noxa. & hæc sunt verba Bart.in d.l.si familia.

14 † Ex his terminatus talis q.villa tenetur capere malefactorẽ sub certa pœna, fuerunt plures malefactores simul & nullum cœpit, an teneatur villa de pluribus pœnis, & sic tanquam pro pluribus malefactoribus non captis,dicas quod pro vna pœna tantum, ac si pro vno malefactore non capto quem capere villa debebat,& tenebatur virtute statuti,& non pluribus pœnis tenebitur dicta villa,ita determinauit Dyn. & Bar. in d.l.si in rixa. De ista tamen quæstio. latius. dicam infra in gloss. in verbo, (fama publica &c.) versi.(quæritur econtra statuto caueatur &c.)sed hic aduerte,quia hic fuit vnus qui præstitit auxilium malefactori.

15 † Quid autẽ si auxiliantes & mandantes erant plures,an satisfactio pœnæ vnius liberet alios auxiliantes, si simul mandauerint & auxiliati fuerint. Dic ꝙ non,vt est tex.& ibi not.in l.si plures serui. ff.de noxa.& not.Bart.in l.j.in fi.prin.ff. si fa. fur.fecis. dica.

ADDITIO.

a Conuento. Adde tu an confessio principaliter delinquentis noceat accessorie delinquenti. Adde & vide Bal.in consi.xxxv.in v.vol. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde,ꝙ illa prima distinctio quam primo adduxit do.Ang.in hac materia, de verbo ad verbum fuit Bar.in l.semper. §. quod si in sepulchro.ff.quod vi aut clam.

16 † Sed in hac materia adde vnam pulchram limitationem, ꝙ licet supra conclusum fuerit, quòd vbi maleficium vnum est factum à familia seruorum,

dominus tantum tenetur pro vno delinquente, puta si familia commisit vnum furtũ. Nam intelligas hoc verum, quando delictum factũ fuit ab omnibus vniformiter commissum, secus si difformiter, quia vnus cõmisit furtum manifestum, alius non manifestum, vt est tex. in l. si quis per fundum. in fin. ff. de furt. quẽ Ang. ad hoc dixit esse not. perpetuo, & alibi non esse. Et in hac materia vide pulchra verba Gandi. in tract. malefi. sub rub. de pœna associantis & fugere facientis homicidam. in versi. pone etiam de facto aliam quæst. qui arguit, & in terminis quæstionis nostræ principalis, imo videtur ꝙ si iste Andræas præstitit auxilium Titio, vt occideret, & secuta occisione si Titius fuit punitus, ꝙ Andreas auxiliator non debet puniri, quia regula extat, quòd vbicunque sunt culpabiles eiusdem delicti, & appareat ex cuius ictu perierit occisus, ille solus punietur de occiso, & cæteri de occiso liberãtur. l. item mela. §. si plures. ff. ad leg. Aquil. l. quoniam. C. de vi publica not. in l. si in rixa. ff. de sicca. ibi tamen Gand. arguit pro & contra tandem concludit ꝙ pœna vnius non libe rat alium. & adde Gand. in rub. de pœna imponenda pluribus delinquẽtibus. & vide Bal. in l. j. C. si plures vna sententia. in ij. colum. & Bal. in l. j. C. de condi. furti. qui decidit. quæst. de villa quæ tenebatur capere malefactorem, & plures fecerunt delictum, & villa fuit negligens. & adde Bar. in l. cum si exhibuissent. §. si plures. ff. de publi. Et in principali materia adde Innocen. in c. sicut dignum. extra de homicid. & per Cyn. in c. significasti. eo. ti. Alias limitationes prosequere per Mod. in d. l. si familia. ff. de iuris. om. iud. & in d. l. si id quod. §. si. ff. eo. tit. & omnino vide arg. Gand. pro veritate inuestiganda, quæ ipse posuit pro & contra in d. rub. de pœna associantis & fugere facientis, quem supra allegaui.

17 *Auxiliatoribus & mandantibus existentibus pluribus, an satisfactio pœna vnius liberet alium, si simul mandauerint.*

18 *Auxilium prebente vno pluribus, an vna pœna tantum tenebitur.*

19 *Delinquentes plures & diuersa facta committentes, quomodo tenebuntur.*

20 *Delinquente primo non inferente vulnus letale, quomodo tenebuntur alij.*

21 *Vulnere letali illato & non apparente à quo, an vno libello plures poterunt accusari.*

22 *Pluribus existentibus percussoribus & non apparente ex cuius ictu mortuus perierit, quãdo debent omnes condemnari uel non.*

23 *Vulnere uno letali illato, pluribus existentibus delinquentibus, quando omnes debent puniri vel non.*

24 *Vulnere uno letali illato, & alio non letali, quando omnes puniantur uel non.*

25 *Pluribus præstantibus auxilium qui armati erant ad hoc ut unus aliquem bastonaret, & ille occidit, illi non condemnabuntur tanquam occisores.*

Ang. Et aduertas, quia hic fuit vnus
17 qui præstitit auxilium malefactori. † Quid autem si auxiliatores & mandantes erant plures, an satisfactio pœnæ vnius liberet alios auxiliantes si simul mandauerint, & auxiliati fuerint? dic ꝙ non, vt est tex. & ibi not. in l. si plures serui. ff. de noxa. & not. Bart. in l. j. in fin.
18 princ. ff. si fa. fur. fecis. dica. † Quid autem si
a vnus præstitit auxilium pluribus [a] malefactoribus simul, an teneatur pro pluribus auxilijs pluribus pœnis? dicas ꝙ vna pœna tantum tenetur, tãquã omnes illi malefactores pro vno reputentur, cum tractetur de puniendo illum auxiliantem propter illorum delictum. Ita terminauit Dyn. & Bartol. in d. l. si in rixa. in ij. colum. Prædicta procedunt quãdo auxilium & mandatum præstitum est per vnum pluribus vnum maleficium committentibus, secus si diuersa maleficia, quia præstans auxilium vel mandans, pro vno quolibet tenetur, vt di
19 cit ibi Bar. † Si vero plures delinquentes simul & diuersa facta fecerunt, quia vnus intulit vnum vulnus, alter aliud, quomodo teneantur. Si inferens vulnus letale primo percussit, & alij qui non intulerunt vulnera letalia secundo percusserunt, tunc omnes tenentur de occiso, vt l. qua actione. § sed si seruum egro-
20 tum. & ibi Flo. ad legem Aquil. † Si autem qui primo percussit non intulit vulnus letale, tunc secundi & non primi tenentur de occiso d. l. Item mela. Et hoc quando ista possunt apparere. si autem non apparet ex cuius ictu perijt, quia nulla vulnera per se erant letalia, sed simul iuncta sic, tunc omnes tenentur de occiso, ita dicit Innocen. extra de homici. c.
21 significasti. † Si vero illatũ sit vnum vulnus letale, apparere autem non potest quomodo illatum fuerit, quia ignoratur quis illud letale vulnus intulerit, & delictum commiserint simul, licet diuersa & delicta & facta tunc vno libello, etiam mille, possunt accusari, vel contra eos simul inquiri, etiam de occiso,

ſo,ſiue de vulnere letali.facit quod no.in l.qui pupillū.§.fi.& ibi Bar.& l. vim paſſam.§.inceſtu.ff.de adult. licet quidā Alb.Pap. teneat contrariū.ſed opi.glo.Dy.& Bar.cōiter tenetur de quo vide latius per Sali.in l.qm̄ multa. C.ad leg.Iul.de vi verſic.quæro vt prædicta & c.niſi fuiſſet vnus autor tumultus & belli, licet poſtea multi coadunanti ſint,quia ſecundum Salic. ibi in verſi.quæro extra gl.vbi punitur &c.quia tunc autor ſolus de occiſo tenetur,& alij de culpa,vt d.l.quoniā.& eſt ratio, quoniam omnes tenentur.nam omnia iſta reputātur pro vno facto, vt l.ſi quis homicidij. & quod ibi not.C.de accuſa. Fallit in crimine adulterij, vbi maſculus & fœmina nō poſſunt ſimul accuſari, vt l. ſi maritus.§.fi.& ibi Bart.ff.de adult.& ſupra dixi.

ADDITIO.

a ¶Auxilium pluribus. Adde tu ſatis in propoſito Bar.in conſi.ccxiij.incip.lege municipali cauetur vbi ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ præſtans auxilium ad maleficium committendum puniatur in mille, an præſtans auxilium pluribus ad committendum maleficium debeat puniri pro quolibet delinquente in mille, concludit ꝙ non. Ber.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde, ꝙ periculoſa videtur illa deciſio Bar.poſt gl. in d.l.ſi in rixa.inquantum voluit in illo articulo,ꝙ ſi non apparet ex cuius ictu quis periit,ꝙ omnes debent decapitari, quia certe iſta videntur eſſe contra determinationem glo.in
22 l.itē mela.§.ſi plures.ff.ad legem Aquil.†Sed dicatis, ꝙ poſitio ꝙ doctrina Bar.& gl.ſit vera, tñ ego limito ꝙ illa doctrina debet procedere qñ omnes qui erāt in rixa percuſſerunt, & erant tot vulnera quot perſonæ vulnerantes, ſed ſi erant decem ſimul in rixa, & reperitur ꝙ homo mortuus non habet niſi vnum vulnus tātū,vel tria vulnera, tunc dico,ꝙ oēs decem nō debet decapitari,imo nemo. ad hoc allego in terminis Arch, in c.fi.xxiij.q.vlti,& idem voluit Ang. in d.l. ſi in rixa.& Ang.in l. qm̄ multa.C.ad leg.Iul.de vi.& Specu. in tit. de homicid.§.j.verſi.ſed pone ꝙ quatuor.& ideo tex.in d.§.ſed ſi plures.in d.l. item mela.præſup. ponit ꝙ omnes vulnerauerunt, & ideo ibi Bald.dicit, ꝙ in illo.§.conſtabat omnes deliquiſſe,ideo omnes puniuntur de occiſo,quia omnes vulnerauerunt.& ita cōſuluit. Petr.de Anchara.in terminis. in conſilio ſuo.
b ccxvij.b & ad hoc allego illum magnum practicum Gandi. in tract. malefi.ſub rubr. quomodo puniantur plures aliquem vulnerantes,& illo vulnerato decedente ex aliquo dictorum vulnerum, quia in criminalibus nemo ex præſumptionibus debet damnari.l. abſentem.ff.de pœnis. maxime capitaliter, licet ipſe non alleget.eſt caſus in c.afferte.extra de præſumptio. & ibi hoc notant Ioan. And. & omnes,maxime cum in maleficijs debeant eſſe probationes luce meridiana clariores.l.vlti. C.de proba.nec debemus vti mendicatis ſuffragijs.l.ſinguli.C.de accuſa.& iſte non poteſt probare cuius ictu ſit mortuus, igitur &c.& ideo dicit text. in d.l. ſi in rixa.ꝙ ictus vniuſcuiuſque eſt contemplandus. cum ergo deficiat vera probatio,ſcilicet quis eorum occiderit,neuter de occiſo debet damnari ad mortem.l.duo ſunt Titij. ff. de teſta. tutela. nam cum non apparet ex cuius ictu perierit, pœna eſt potius molienda. l. interpretatione. ff. de pœn.& ideo dicit Gandi. ꝙ cum iſta quæſtio veniſſet de facto, conſilio plurimorum ſapientum non occidit illos malefactores, ſed quia conſtitit ipſos deliquiſſe, condemnauit ipſos in pecunia, ne maleficia remaneant impunita.l. ita vulneratus. ff. ad legem Aquil. Nec obſt.illa glo.in d.l.ſi in rixa.quia eſt falſa, ſecundum Gand.quia nemo ex præſumptionibus debet damnari, vt ſupra probatum eſt. Nec obſt.tex.in d.l.item mela.§.ſed ſi plures. & l. ita vulneratus.quia locum habent quando ciuiliter agitur ex l. Aquil.pro damno dato ex ſeruo occiſo,vbi ex præſumptione habita contra reos quilibet inſolidum ad damnū emendandum condemnatur,ſed aliud vbi criminaliter agitur,vt ſupra dictum eſt. Et ad hoc in terminis allego Bald. in l.j. §. cognoſcit.ff.de offic.præfec.vigil. qui dicit, ꝙ ideo in d.§.ſed ſi plures. omnes puniuntur,quia pecuniariter puniuntur, non autem pœna capitali. & ita voluit Bartol. in d.§. ſed ſi plures.
23 †Intellige tamen prædicta ſecundum Bar.in d.l.ſi in rixa.& Ioan. And,in d. cap. ſignifi. & Gandi.in loco ſupra allegato, procedere quando in rixa iſta ſunt facta, & ſic tunc non animo deliberato, ſecus ſi animo deliberato iuerunt omnes, & vnus percuſſit, nec apparet ex cuius ictu,tunc omnes tenentur tanquam videantur præſtitiſſe auxilium vnus alteri. ita etiam voluit Spec.in loco ſupra alleg.& colligitur ex doctrina Ang. poſt Bart. in d.l. ſi in rixa,& Bart.in d.l.item mela. §. ſed ſi plures.
24 †Sed aduerte inquantum doctores volunt in locis ſupra alleg. ꝙ ſi primum vulnus eſt letale,alter ſecundo dedit vulnus non letale,cum in corpore non ſano illud ſecundum vulnus eſt

est letale in rixa, ambo debent decapitari, intellige prædicta quãdo inferius secundũ vulnus non letale omnino efficitur letale in corpore non sano, sed si constaret secundũ vulnus illatum in corpore vulnerato non esse letale, nõ haberet locũ decisio Bart. per rationes ipsiusmet Bar, puta vnus dedit vnũ vulnus letale in rixa in capite vulnerati, si superuenit secũdus, & percussit vulneratũ vno vulnere paruo in vno digito, tunc non diceremus hunc secundũ debere decapitari per rationes Bart. quia non omne vulnus illatũ secundo loco in personã iam vulnerati, tale secundũ vulnus est mortale. nam Bar. præsupponit, ꝙ secundum vulnus efficitur mortale propter primũ vulnus, sed Bar. necessario non decidit, ꝙ omne vulnus secundo illatũ sit mortale. & hęc probatur per dictũ. §. si quis seruum ægrotum. & per doctrinã Bar. in d. l. si in rixa. Bene faciunt notata in l. ita vulneratus. ff. ad l. Aquil. Vltimo in hac materia adde vnum pulchrum consi. Paul. de Cast. in cõsi. suo. clxxxix. quod incip. In Chri
25 sti nomine amen. in causa incarceratorũ. † ꝙ si plures præstiterunt auxilium, qui erant armati, ad hoc vt vnus bastonaret aliquem, & sic cum baculo verberaret, & ille talis postea occidit, ꝙ auxiliatores non debent condemnari tanquam occisores, sed tanquam præstantes auxilium homicidio, quod no.

b ¶ In consilio suo. ccxvij. Adde ꝙ hic dictum Pet. de Anch. sequitur Alex. de Imol. in consi. xv. in j. volu. & in consi. xiiij. in iij. vol. Cepo. in consi. xli. & idem Alex. in consi. lxxxi. in v. volu. & vide Paul. de Cast. in consi. cxcij. in prima stampa. & ccxciiij. in secunda stampa. Ber.

26 *Accusare possumus diuersos de diuersis delictis & temporibus, dummodo tantum duos accusamus, nisi nostram uel nostrorum prosequamur iniuriam.*

27 *Iudex eodem tempore potest inquirere contra mille de diuersis criminibus, diuersis temporibus commissis.*

26 Ange. † Si vero vult aliquis diuersos de diuersis delictis & temporibus commissis accusare, & duos tantum tunc potest accusare l. cum rationibus. quod & ibi not. Ang. & Bal. C. qui accusa. non pos. diuersis tamen libellis, vt l. hos accusa. § lege Iulia. ff. de accus. plures
a vero quàm duos [a] non põt eodẽ tẽpore habere accusatos, nisi suam vel suorum prosequatur iniuriam d. l. cum rationibus. ita dicit Bart. in d. §. lege Iulia. & Cyn. in l. iij. C. de sepulc. viol. & vide Bar. in l. inter liberos. §. maritus
27 ff. de adult. † Præterea procedunt in accusatore, sed in iudice inquirente dic, quòd potest eodem tempore mille de diuersis criminibus, diuersis temporibus commissis habere inquisitos, ne delicta remaneant impunita l. ita vulneratus. ad leg. Aquil. facit quod not. Bart. in l. ij. §. si publico. de adulterijs.

ADDITIO.

a ¶ Quã duos. Adde Lu. Ro. in consi. cccxliij. Ber.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia adde glo. in l. qui accusare. ff. de accus. circa medium glo. magnæ, quæ ẽt reddit rationem quare ille qui accusauit duos, non põt tertiũ accusare, nisi suã vel suorum iniuriam prosequatur. & vide Ang. in l. j. C. si reus vel accusa. mortuus fuer. vide tamen Gand. in tract. malefi. sub rub. qui accusa. poss. vel non. in ver. Item qui duos accusauit, prohibetur tertium accusare.

28 *Libello eodem et inquisitione eadem potest agi contra producentem falsos testes, & contra falsarios testes.*

28 Ange. † Ex prædictis infertur, ꝙ eodẽ libello, & eadẽ inquisitione põt agi contra producentem falsos testes, & contra falsarios testes, vt no. Bar. in d. l. nihil. §. j. ff. de adult.
Avgvsti. Tu adde Ang. in l. j. C. si reus vel accusa. mortuus fuer. & Ang. in l. hos accusare. § l. Iul. ff. de accu. & ibi ponit si plures testes falsum deposuerunt, an omnes vno libello possint accusari? & refert opi. doctorum, tandẽ adducit optimam distinctionem, ex qua opiniones omnium possunt saluari, dic vt ibi.

29 *Statuto dicente, quòd uilla teneatur emendare damnum passo sub pœna centum si malefactorem non capit, ille qui passus est damnũ, debet etiam contribuere pro rata ad istam pœnam si est de uilla.*

29 Ange. † Quid autẽ si plures tenẽtur ex vnius delicto, vtputa dicit statutum, ꝙ villa teneatur emendare damnũ passo sub pœna centũ, malefactorẽ non cepit, an ille qui passus est damnum, debeat ẽt contribuere pro rata sua ad istã pœnã si est de villa? Dic ꝙ sic, vt no. Bal. in l. ab omnibus. §. si Titio. ff. de leg. j. Quid ecõtra, si statuto cauetur, ꝙ condemnationes consiliariorũ qui nõ veniũt ad consilium diuidantur inter eos, an ẽt debeãt habere partem suã dicti cõsiliarij cõdemnati & contumaces? Bart. in d. §. dicit ꝙ sic. & ibi vide Bald. Ang. Imo.

Imo.& Raph.qđ not. An aũt cõdemnatio facta de Caio,& sic de principali, ꝑiudicet consociis,vel mandatori,vel auxiliatori.Et ecõtra,an absolutoria vnius prosit alteri.Et de multis aliis q̃ faciunt ad istam materiã ꝑ eius perfectione dicam infra in gl.in verbo, (& ibi caput à spatulis &c.)& in versi.(sed quæro an damnato &c.)& versi.seq.

AVGVSTI. Tu adde hic in prima quęstione[b] de villa q̃ tenetur emẽdare damnũ, qđ Martinus de Fano latissime disputauit istã quęstionẽ,vt late ꝓsequit Io. And.in tit.de cẽsibus.§.ii.in ver.ꝙ si damnũ.qui allegat oẽs antiquos in hac materia, & dãnat Dyn.q in hac q.in d.§.si Titio nimis breuiter loquutus est.& vide doct.post Io. And. in c.cũ nõ deceat.extra de elec.i ver. in nouel super vlt.gl.bene facit gl.in l.i.ff.ad leg. Rhodiam de iactu. & ibi Bald. qui idem decidit quod Bar.in d.§.si Titio.

b ¶In prima.q.de villa Adde etiã tu & vide Io. And.in tit.de solu.in addit. Spec.vbi dicit an receptus in collegio debeat habere partẽ eius quod soluit in introitu, & qũo intelligatur statutum Senense disponens,quod si villa fuerit negligens in capiendo malefactorem, quod pro eo ꝙ soluit ob negligentiam possit habere recursum ad bona delinquentis & fratrum,vide Roma.in consilio cccccix.Ber.

SVMMARIVM.

1 *Mandare quis dicatur.*

2 *Mandatum dicitur,licet uerba non sint imperatiui modi.*

3 *Assassini dicuntur,qui sunt corrupti pecunia.*

ET Sempronium Rodulphi barbitonsorem de Florentia mandatorem,in eo, de eo & super eo.] Vt cognosci possit quis ex mandato, & quis
1 ex persuasione vel cõsilio teneatur.†Quero primo,quis dicatur mandare.Et respondeo,qđ mandare dicitur omnis,qui mãdat committi delictum propter seipsum ad suę voluntatis satisfactionem,nulla data pecu-
a nia quæcunq; verba[a] interueniant, ita tñ qđ sit ad vtilitatem mandantis. Sinautẽ ad vtilitatẽ illius cui committitur, dicetur persuasor & mãdator,non habito respectu quibus verbis vsus fuerit,vt not. Bart.in l.non solum.§.si mãdato.ff.de iniu.ver.venio ad materiam &c.& versi.venio ad conductorem &c.Si autẽ data peccunia,dicitur accipiens ita mandatum per pecuniam,assassinus.& de hoc habetur in c.i. de homi.li.vi. vbi mandans etiam non secuta morte,ipso iure cano.lata sententia sine alia declaratoria cum suis bonis à toto populo diffidatus est.& facit authen.item nulla communitas C.de episc.& cler.& d.§.si mandato. & ibi dicitur.quod non vocatur assassinus, sed locator,& dominus conductor.

ADDITIO.

a ¶Quæcunque verba. Adde tu & vide per quæ verba quis videbatur mandare & quis persuadere.do.Alex.in consi.cxxvij.in iiij.volu.& Ang. consi.xxii.& an mandatum præsumatur ex eo ꝙ sit locutus ad aurem alicuius, & statim sit sequutum homicidium.vide Io.de Ana.cõsi. iiij.& Bal.in consi.cclvi. in ii.volu.vbi quis annuendo capite ad malefactorem,dicatur mandare,& tenet quod non nisi constet quod contemplatione ipsius annuentis hoc fecit,vt ibi.Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde inquantũ dictũ est supra,ꝙ quęcunq;verba interueniant,dicitur mandatum,& hęc intelligo,dummodo illa verba quocunq; modo possint importare mãdatum,& ideo dixit Bal.in l.hæc verba.ff.de infa.per tex. cũ gl.ibi,ꝙ ille qui hortatur,nõ mandat, vt ff. manda.l.si vero non remunerandi.§.cum quidam.& ille qui persuadet,non mandat. allegat l.i.§.Pomponius.ff.depositi. Item qui cõsuluit vel permittit,nõ mandat.ff.de lega.ii.l.cum pater.§.mandato.vnde dicit: si tu vis occidere hominẽ,et tu dixisti mihi, & ego laudaui ꝙ erat bene factũ:istud non est mandare.& ideo dicit ibi Bal.ꝙ qñ aliquis inducit testes ad probandũ mandatũ, iudex debet interrogare quibus verbis fuit vsus ille qui accusatur,nam ex serie & qualitate verborũ apparebit,vtrũ fuerit mãdatum necne.Et subdit ibi Bal. ꝙ opus est.ꝙ mandatum præcedat factũ,& sic debet probari ordo tẽporis,alias quis non posset condemnari de mandato.& dicit, qđ ad hoc allegat gl.singularẽ in l.si vero remunerandi. §.si post creditã ff.mandati.quod dicit esse singulare secundum Iac.de Are.& hoc idẽ dixit Bal.in l.i. C.de ser.fugi. in iiii. colum. & ibi in d.l.i.dixit Bald.quod ille qui vtitur verbis imperatiui modi, dicitur mandare.
2 †Ibi tamen Bald.dixit vnum notabile verbum.qđ licet nõ sint verba imperatiui modi,

di, erit mandatum, nam dicit, quod ille qui optat se vlcisci, etiam rogando, dicitur mādare. & fortius dixit, qđ si locutus est ad aurem, & secutum fuit factum illo instanti, & præcesșit capitalis inimicitia, præsumitur mandatū, per ea q̄ habētur in l. si quis mihi dona. §. fin. & ibi per Bar. ff. de acquir. hæred. & dixit singulariter Ang. in consil. suo xxii. incip. Pro decisione quæstionis hoc solum mandari oportet, ꝙ licet vsus fuerim verbis importantibus mandatum contra illum qui alias deliberauerat primo occidere, ꝙ ego non habeo puniri tanquam mandans sed tanquam persuadens, licet confessus fuerim, ꝙ ego mandaui, quia ista verba nō possunt importare mandatum isto casu. Et aduerte inquantū dictum est, ꝙ ordo tēporis inspicitur in mādato, alias nō est mandatū De hac q. vide quę dicā infra, in materia. in illa q. an ratihabitio ī maleficiis ęquiparetur mandato. †Et inquantum supra di
3 ctum b est, ꝙ illi, qui sunt pecunia corrupti,
b dicuntur assassini. Addatis, ꝙ hoc idem voluit Barto. in l. Cicero. ff. de pœ. & Ang. in l. qui sepulchra. C. de sepul. viol. & Ang. in l. i. ff. de eo per quē fac. erit. & Sal. in d. l. non eo minus. in fi. licet Ang. in cons. xiiii. incip. Nos Caro. videtur velle, ꝙ etiā potest esse vnus assassinus sine pecunia. & Ioā. And. in c. pe. extra de cleri. non residen. videtur velle, ꝙ assassinus dicitur ille qui exponit se morti obediendo domino in malum. tu vide doct. in c. i. de homicid. lib. vi.

b ¶ Et inquantum supra dictum est. Circa hoc adde tu vt pulchre per Angel. in consil. xiiij. incip. Nos Carolus. & per Bald. in consil. lxxxj. in iij. vol. incip. iste Betonus. vbi quod stante statuto, ꝙ assassinus dicatur qui precio dato fieri fecit vel promissione, si aliquis dicat quod mandans dixit, (va & dalli, Io ti daro la promessa,) probetur per hoc assassinus. & an mandans fieri homicidium pecunia, debeat decapitari vt assassinus, vide ꝙ habetur pulchre per Are. in consi. clxv, Ber.

4 *Socius potest interrogari de socijs in crimine assaßinamenti, propter immanitatem criminis.*

5 *Hæres assaßini etiam lite non contestata cum defuncto, tenetur restituere illam pecuniā, si ad manus suas peruenit.*

Angel. Et bene nota, ꝙ isto casu assassinus tenetur dominum siue mandatorem in iudicio nominare, & per hoc possunt torqueri, vt no. gl. ii. in l. non ideo minus. C. de accu. ita dicit ibi Bal. circa princ. in versic. in gl. ii. & c. quod tene mēti, quia licet alias socius regulariter non sit de socio interrogādus, & participe delicti, vt l. fi. C. de accusa. in assassinatu tamē secus est, vt hic, propter criminis & proditionis immanitatem.

Augusti. Sed addatis, ꝙ ista cōclusio videtur falsa per gl. in l. fi. C. de accu. & per gl. in c. i. de confessis. vbi enumerantur casus speciales, in quibus socius potest interrogari de consociis, & tñ iste casus in assassino non ponitur ibi in exceptuatis à regula, nisi saluādo dicamus, ꝙ propter immanita
4 tem criminis hoc sancitum est. †Et ideo gl. in d. l. fin. dicit, fallit in tali casu propter immanitatem criminis: sed assassinamentū est crimen immane, igitur &c. & probo, quia licet hodie de generali consuetudine mundi nō puniatur affectus, nisi sequatur effectus in delictis, fallit in assassino q. punitur capitaliter, licet non consumauerit delictum. ita consuluit Ang. elgāter in consi. suo xiiii. incip. Nos Caro. fundans se super tex. dicti c. i. de homicid. in vi. Et hoc propter immanitatem criminis. & idem Bal. in l. i. ff. quod quisque iuris. in §. hæc verba. de qua materia vide omnino Io. And. in mercu. in regula, in pœnis extra de reg. iur. lib. vi. & aliter videtur velle Ang. in l. item caput. §. si curauerit. ff. de iniu. sed ille tex. nō probat, quia loquitur in delictis leuioribus, vt dixit Bar. & Bar. in d. §. si mādato. & infra, dicetur in quæstione quæ incipit, (quæro secundo, ali
5 quis mandat.) †hoc confirmatur, quia licet hæres de delicto defuncti regulariter non teneatur, si quid ad manus defuncti peruenerit lite non contestata, tamen fallit in hærede assassini, qui tenetur restituere illā pecuniam, etiam lite non contestata cum defuncto. tex. est cum gl. & ibi Ang. in l. i. §. fi. ff. de eo per quē fac. erit. & hoc propter immanitatem criminis. Præterea illa gl in l. fi. C. de accu. simpliciter nō approbatur à docto. nam multos alios casus exceptuatos ab illa regula, ꝙ socius potest interrogari de sociis. posuit Spec. in titu. de accusatore. §. i. versi. item repellitur. & ita eum allegat Anto. de Butr. in c. i. de confessis Præterea illā gl. illius l. fi. derisit Bar. in l. repeti. §. i. ff. de quæstio. qui in hac materia aliter loquitur.

Sed

Sed aduerte,quia do.Ang.hic,& Bald.in l.nõ ideo minus, non videntur aliquid dixisse,quia hoc non est tantum in assassino, vt socius possit interrogari de socijs,sed etiam in omni alio mandatore.tex.est & ibi Ang. in terminis, in l.& si certus.ff.ad Silla.& hoc est quod voluit dicere Bar. in d.l.repeti.§.j.ff. de quæstio. dũ dixit.fallit in l.si prius.ff.ad Silla.licet Salic.in l.non eo.minus.in iiij.colum.C.de accusa.dicat,ꝙ distinguendum est, an mandatum sit libero, an seruo, vno casu tenetur nominare mandatorem,a io non,& ita intelligit glo. in d.l.si prius.

6 *Mãdati assassinamentum & assassino conueniũt,quæ dicũtur in mãdante & mãdatario.*

Ange. Vnde Sali. in d.l. non ideo minus
6 ver.modo veniamus &c.circa fi.† Quærit,an in illo qui mandat assassinamentum & in assassino habeant locũ,quæ dicam infra,in mandante, & mandatario. Et dicit ꝙ sic,vt probatur in d.§.si mandato. Et allegat rationẽ, quia licet pecunia detur,tñ mandator data vel non data pecunia,non obligatur ex mandato, nec ex locato,vel alia obligatione,quia res est turpis,& à iure improbata, vt ff. manda.l. si vero non remunerandi.§.rei turpis, & ideo dicit, dantem pecunias obligari ex maleficio postea secuto,vt infra,dicam in mandatore.& probat ille qui dat pecuniam, vt eius nomine cũ contrahat obligatur ex cõtractu postea secuto cũ quo cõtraxit,pecuniã recepit,vt ff.de presc[r]i. ver.l. naturalis.§.pen. veruntamen vt dicunt doct.& Bar.delictum censetur in vtroque ipsorum atrocius,quàm si pecunia non interuenisset, & ideo grauior pœna, vt in c.j. de homic.lib. vj. sicut de iudice dicimus, qui magis peccat corruptus pecunia,quàm si gratis, vt l. venales.C.quando prouo.non est ne.coniuncta l.seruo inuito.§.si prætor.ff.ad Treb.

Avgvsti. Tu autẽ in hac materia adde pro confirmatione prædictorum d. Bart.in l. Cicero.ff.de pœ. qui dicit, ꝙ vera est illa conclusio, ꝙ grauius peccant corrupti pecunia, quàm illi qui nõ sunt corrupti pecunia, & adducit hoc exẽplũ de assassino. Et considera, ꝙ vera est ista cõclusio,ꝙ ea quæ dicta sunt per Salic.ꝙ dicta in mandatore & mandatario,militant in assassino,sed non econuerso,vt supra in præcedenti col. satis clare probaui.

7 *Mandans maleficium quod non est secutum, an teneatur ex mandato.*

8 *Mandatum tunc punitur pœna ordinaria, quando tale mandatum habetur pro perfecto delicto in se.*

7 Ange. † Quærò secundo,aliquis mandat committi maleficium,quod tamen secutũ non est,an mandans ex mandato teneatur? Bart.in d.§.si mandato.ver.hoc premisso &c.cõcludit
a in effectu,aut delictum est atrox, [a] & tunc ex solo mandato tenetur, vt extra ordinẽ puniatur,vt l.j.ff.de extraor.crimi. non autẽ vt puniantur ex ipso delicto, quod mandauit fieri, aut delictũ est leue, & non tenetur, vt l. item apud.§.si curauerit.ff.de iniur.idẽ tenet Sali. in d.l.non ideo minus.ver. quæro tertio &c.

ADDITIO.

a ¶Est atrox. Adde Ang.in consi.xiiii. & Bald. in consi. lxxxi. supra alleg. de veritate autem. vide per Aret.in d.consi.clxv. Ber.

Avgvsti. Tu autem in hac materia adde ꝙ omnia ista approbauit etiam Imol.l.si vt proponitur.ff. de fideiuſ. Sed aduertas,ꝙ ista cõclusio legistarum est de directo cõtra text. in c.pro humani.extra de homi.lib.vj. ibi, vel etiam mandauerit, quanquam mors forsitam non sequatur.vbi Papa vult, ꝙ in assassinamẽto,& sic in grauiori & atroci delicto mandans puniatur illa pœna ordinaria, licet delictũ nõ sit postea secutum,sicut ea pœna punitur quãdo delictum est postea secutum post mãdatũ, & tamen doct.hic volunt, quod puniatur tale mãdatum,sed extraordinarie, non pœna ordinaria,nisi respondeamus, ꝙ ibi est speciale in assassino, vel dicamus vt dixit Ioan. And. in regula,in pœnis.in mercuriali.quod ibi in cap. humani. quo ad illas pœnas de quibus ibi in d.c.pro humani.facto illo mandato delictum erat perfectum, non mirum si punitur pœna ordinaria,ac si delictum principale fuisset con
8 summatum.† Ex quibus infero vnam conclusionem vltra legistas,ꝙ vbi mandatum habetur pro delicto perfecto in se, tunc tale mandatum punitur pœna ordinaria,ac si delictum principale fuisset commissum,per text.in d.c. pro humani.quem text. aliter non possumus fugere. Item adde, ꝙ contra prædicta est expressa decisio Dyn.& Ang.in l.item apud.§. si curauerit. ff. de iniur. qui dicunt quòd in assassinamento si do pecuniam alicui vt aliquẽ occidat,tamen homicidio non secuto,non punitur mandans. Sed aduertas, quia verum dicunt, quia non punitur tanquam de homicidio,sed pœna extraordinaria, vt ibi declarant,

& de materia vide in illo consi. Ang. qđ incipit, nos Caro.& ibi Angel.dicit, ꝙ si delictũ est secutũ, licet assassinus debeat decapitari, quia peruenit ad actũ proximũ tñ ex quo delictũ non est consummatũ, quia mors nõ est secuta, bene faciet princeps, si cõmutet illã pœnam corporalem mandantis in pecuniariam.

9 *Mandans ipse an teneatur, si mandatarius non potest teneri.*

9 ANGE. †Quæro tertio, si mandatarius nõ possit teneri, an mandans ipse teneatur? Dicẽdum est vt no.gl. Bar.& alij in l. si id quod. §. fi.ff.de iurisd.omn.iud.

AVGVSTI. Tu dic, ꝙ in hac materia pulchre consuluerunt Bart.& Fran. Tigrini, in l. si mulier. § si seruus. ff. rerum amo. vt ipse Bart.dicit.vide Moder.in d.§.fi.

10 *Mandans si tenetur, an etiam mandatarius an teneatur, an uero aliquo casu excusetur.*

11 *Beroarius an excusatur propter mandatum iudicis pro executione sententiæ uel præcepti, licet faciat iniustitiam.*

12 *Incidens ligna in fundo alieno de mandato alterius, quando excusetur.*

13 *Beroarij potestatis qui torserunt unum indebite, excusantur propter mandatum potestatis.*

14 *Laborator inductus in fundum alienum quando excusetur propter mandatũ inducentis.*

10 ANGE. † Quarto quæro. posito ꝙ mandãs teneatur, an etiam & mãdatarius teneatur, an vero aliquo casu excusetur virtute mandati? Istam q.format Bartol.in d.l. non solum.§. si mandato.ff.de iniur.ver.sed quæro qñ est secutum delictum &c.& concludit, ꝙ aut mandatarius nulla iusta causa potest se excusare,& tunc clarum est, ꝙ tenetur, vt d. l. non ideo minus,& d.§.si mandato aut põt se excusare, vt quia credebat nõ delinquere, vt filius, vel seruus, qui obediũt patri, vel domino,& tunc aut est delictũ leue,& non tenetur, quia patri, vel domino parere tenetur in leuibus criminibus, vt l.liber homo.in prin.& ibi glo. & Flor. ff.ad l. Aquil.aut est delictum graue, & tunc propter mandatũ nõ excusantur, quia in atrocioribus & grauibus obedire non tenentur, vt d.l.liber homo. Et est singulariter aduertendum, secundum Bar.in d.§.si mãdato.ꝙ quęlibet iniuria personalis dicitur delictũ graue, & sic filius nõ excusatur si mãdato patris percutit & manu vacua aliquẽ, cũ quęlibet iniuria personalis dicatur grauior quauis alia pecuniaria, vt l.in seruorum.ff.de pœn. & sic filius &c. seruus tenerentur qñ mãdato patris vel domini aliquam iniuriam contra alicuius personam intulerint, vtputa quia percussit manu vacua, quod est singulare.dicit tñ Sali.& Bal.in l. seruus.C.ad l.Iul.de vi.ꝙ licet mandatum patris vel alterius superioris non excuset in totũ, tñ mitigari facit pœnã, per d. l. seruus.facit.l. Gracchus.C.de adult.& quod est singulare.& quæ b dicantur delicta grauia,[b] vel leuia.no. Bart.in d.§.si mandato.& l.leuia.ff.de accu. Dicendũ est vt ibi per eum.& per gl.in l.auxilium.§.in delictis.ff. de minor. & quod dixi de filio & seruo quibus casibus parere debeant patri &

11 domino.†Idem in beroario [c] siue executore

c qui paret iudici pro executione sententiæ, vel præcepti iudicis, licet faciat iniustitiã pp mandatũ excusatur, vt no.Dy.in c.quod si quis mãdato.de reg.iur. Et prædicta procedunt regulariter, ꝙ mandatarius propter mandatum nõ excusatur, nisi ex iusta causa, vt quãdo tractamus de ijs quæ sunt de iure prohibitorum, vt in maleficijs & in alijs prohibitis, secus si man

12 datum esset de genere permissorum. †vt qñ conduco artificẽ ad incidendũ ligna in fundo, quia bona fide credens fundum meum, licet sit alienus, excusatur propter mandatum, nec ipse laborator potest accusari de damno dato, sed conducens tantum, vt l.in rem.§. tignum. de rei vend. ita dicit no.Bar.& Bald.in d.§.& ibi Ang. nisi fuerit sibi laboratori protestatũ, ꝙ nõ incideret ligna vel edificaret in tali fundo, quia spectat ad denunciantem, tunc laborãdo, vel ædificando constituetur in mala fide, & tenetur & posset accusari. ita dicit Sali. in d.l.non ideo minus.& do.Ioan.de Imo. & Ludo.in l.de pupillo.§.si forte.de oper.no.nunciа.vel secundo hoc est verũ, nisi ille laborator fuerit vicinus, quia tunc præsumitur scire cu-

d ius fuerit ille fundus, [d] vt not. Spec. in titu.de emptio.& vendi.§.ostenso. circa fin. & vide Bald. in d.l. non ideo minus. versi. in glo.iij. ibi.l.ad ea &c.

b ¶Delicta grauia. Adde & vide Cepo. in consi. vj. vbi late.

c Beroario. Adde tu & vide pulchre per Alex. in consi.j.in iiii.vol.

d Ille fundus. Adde de hoc & dic vt pulchre per Bartol.in consil.cxxix. incip.statuto Papiæ. in iij.volu.& de hac quæstione late per Alexan.in consi.xxxvi.in.iii.vol. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde

13 inquantum dictum est, ꝙ† familia potestatis excu-

excusatur propter mādatum potestatis, ꝙ Bal. in l. liber homo. ff. ad l. Aquil. idem voluit secundum Dy. ꝙ si beroarii potestatis torserunt vnum indebite ex mandato potestatis ipsi excusantur. & voluit Ang. in l. liberorū. §. excusatur. ff. de his qui no. infa. & ꝙ iussus iudicis excuset, est tex. & ibi Bart. in l. si quis id quod. in versi. doli mali. ff. de iuris. om. iudi. sed Ang. vbi videtur limitare prædicta, vt procedāt in leuioribus delictis: secus in atrocioribus & grauioribus, per d. l. liber homo. & sic Ang. ibi intelligit etiam d. l. liber homo. procedere in potestate & iudice sed hæc conclusio nō sit vera vel falsa, habeas recursum ad gl. no. quam ibi ponderat Bar. & est gl. magistra. in l. non videtur. §. quod iussu. ff. de reg. iu. per quam gl. prędicta possunt reduci ad concordiam, & prędicta poterunt etiam limitari. Sed cōtra doctrinam istā legistarum de directo est text. cum gl. antepen. in c. quicunque. de senten. excom. lib. vi. quæ gl. dicit, nec hic excusat iussus maioris vel superioris, sed dic vt dicitur ibi in glo. vt no. in regula, quod quis ex mandato. extra de regu. iu. & contra prędicta est glo. in c. mulieres. extra de sen. excō. in antiquis.

14 † Item inquantum dictum est, ꝙ si induco laboratorem in fundo, vel aliquem artificem qui laboret, ꝙ non possunt accusari de damno dato, sed excusantur ꝓpter mandatum conducentis ipsos, licet ille fundus fuerit alienus. Sed limitant prędicta nisi fuerit facta protestatio, ꝙ non laborent in fundo denunciantis, quia tunc faber vel operarius tenetur, nec mandatum excusat. Addatis, ꝙ ista limitatio videtur falsa, quia nō probatur de iure. nam Imo. & Rom. in d. §. si forte. allegāt Sal. in d. l. nō eo minus. hoc dixisse, sed nō est verū, ꝙ Sal. dixerit Secundo mouent̄ ꝑ doc. Bar. & gl. ibi in d. §. si forte. sed illa etiā nō probāt, q̄a gl. & Bart. loquunt̄ in nunciatore noui operis ex illo ædicto, cui parēdum est, siue iuxta siue iniusta sit. l. i. ff. de ope. no. nūc. & idē in nūciatione noui operis ex ędicto ꝙ vi aut clā. l. i. §. & parui. ff. ꝙ vi aut clā. In aliis vero denunciationibus extraiudicialibus nō reperit, ꝙ ꝑ solā denūciationē q̄s cōstituat̄ in mala fide, si alitercertioratus nō est, & sic nō tenet̄ eis credere, vt no. Inn. in c. dilecti extra de ma. & obe. no. Bar. post gl. in l. pe. ff. ꝓ emp. & dixi late vltra doc. in repe. §. morte. ī l. nō solū. ff. de ope. no. nun. Aduerte tn̄, ꝙ Ang. ī d. §. tignū. & Ang. ī auth. qua in ꝓuincia. C. vbi de cri. agi. opor. & Ang. ī auth. vt oēs obediant iudicibus. circa v. colum. voluit, q̄d ꝑ denunciationem factam operariis, ipsi constituantur in mala fide, per l. si fundū. C. de rei vend. & per tex. in auth. vt omnes obediāt iudicibus. in §. si vero alter. ex quo tex. sumpta est illa auth. qua in ꝓuincia, & bene facit licet ipse non alleget, quod not. Bart in l. si Stichum. §. si ab alio. ff. de noua. Sed aduerte, quia etiam ista iura nō ꝓbāt, quia tex. in d. authē. qua in prouincia. intelligitur, qn̄ operarius nullam causam excusationis habebat, q̄a nullum præcessit mandatum, quia tunc tenetur, vt ibi dic't Bart. Nec ob. d. l. si fundum, quia ibi denunciatio fuit facta ante cōtractum, & sic tēpore quo faber nullam excusationem habebat, quia nullum præcessit mandatum. Non ob. d. §. si ab alio, q̄a etiam sibi mandatū cessabat, & sic patet, ꝙ opi. Ang. posset saluari, quando illa denunciatio fuit facta operariis ante mandatum, alias nō potest procedere, vt sola denunciatio cōstituat ipsos in mala fide, & quia in hac materia difficultas videt̄ stare in hoc, an per solā protestationē quis cōstituat̄ in mala fide. In hac materia approbo dicta Spe. in tit. de emp. & vendi. §. nunc dicendum. versi. si. quia si aliqua adminicula concurrebant cum denunciatione protestātis, ei erat credēdum, & ille cui fit protestatio, constituitur in mala fide, & ī hac materia adde dicta Bald. in auth. ingressi. C. de sacrosan. eccle. in ii. col. & Bal. in disputatione sua, accusatus de vi turbatiua. in xxii. col. & Bal. instit. de rerum diui. in §. si quis suo solo. qui dicit, ꝙ si coloni veniunt ad laborandum cum armis, hoc casu nō excusantur. Item inquantum supra dictum est quæ dicantur delicta leuia, & quæ grauia. dic vt late dixi supra.

15 *Mandaui tibi ut occideres Titium, diu stetisti, & postea cōmisisti delictum, an ego tenear.*

15 Angel. † Quinto quærit Bar. in d. § si mādato. in versi. si mādaui tibi vt delinqueres &c. si semel mādaui delictū & diu stetisti, & delictum postea cōmisisti, an tenear? & cōcludit cum Inn. in c. ad audiētiā extra de homi. ꝙ sic. nisi mādatum meum sit expresse, vel tacite reuocatum, vt quia feci pacem, vel parētelam cum inimico meo, vt l. iii. §.

iii.§.fi.& ibi gl.& Bar.ff.de adimen lega.& hoc sequitur Bal.in d.l.nō ideo minus.in fi. & hoc etiā probatur per id ꝙ no.Bar.in ciuilibus in l.qui aliena.§.si is qui. in fi.ff. de acqui.hær.& l.is.qui.§.vnde quæri poterit. ff de manu.& hāc tenet Bal.in l.multū.C.si qs alteri vel sibi.in iii.col.in ver.vnde dico ī simili & dicet īfra eo.ī gl.colloquiū. et trac. AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde,& dic limitādo pdicta qđ si mandatū à prin.fuit tempore limitatū, si trāsacto tēpore mandatarius interfecit mandans non tenetur.ita dicit Salic.in l.non ideo minus.in iiii.q.C.de accusa.per tex.in l.diligenter.ff. manda.cum simil.Item adde,qđ si mandatum nō est tempore limitatum,tn̄ mandās in delictis poterit reuocare mandatum. de hoc est tex.in c.quicunque. extra de sentē. excom.dummodo re integra sit facta reuocatio mandati,vt est ibi tex.& glo.& intellige prędicta,ꝙ facta reuocatione reuocās mādatum non teneatur secuto postea delicto,dūmodo illa reuocatio mādati peruenerit ad notitiam mādatarii,alias nō.ita dixerunt Cy.& Sal.in d.l.non ideo minus.& ita dicit Sali.intelligenda esse dicta Innoc. in d.c.ad audientiam.pro qua conclusione dicit Sal.qđ allegat.gl.ordinariam in c.mulieres extra de sen.excom. Sed ego allego gl.meliorem in c.cum quis.extra de sentē. excom.lib.vi.& est doctrina Bart.per illum tex.in l.si pecuniam.§.si.seruum.ff.de cōdi. causa da.& ex dictis Bar.ibi colligitur quare opus est qđ reuocatio mādati perueniat ad notitiam illius cui mandatū erat fieri delictum.Quinimo Ang.in l.i.C.de nil agge. non rumpē.in fi.videtur velle,qđ illa reuocatio mādati peruenire debeat etiam ad aures illius qui fuit occisus.sed certe Ange.ibi videtur loqui in alio casu. Adde tamē, qđ videtur qđ in delictis facto mādato ꝑ me, vt aliquem occidas,licet reuocem mandatum,etiam antequam delictū fiat,nihilominus pœna ordinaria debet puniri mandās, quia talis reuocatio mandati fieri nō potest etiam re integra quin puniatur,vt est casus in c.pro humani.extra de homic.lib.vi. sed responde,vt per glo.ibi in verbo mandauerit.& tene menti illum casum.Adde Bal.in l.i. C.de ser.fu.in iii. col. q approbat dicta Inn.in d.c.ad andiētiam.in hac materia.& ibi tāgit,qđ si mādaui tibi vt Titiū occideres,& ex interuallo occidisti, omnino alias facturus,an mandās teneat? Adde Bal.in c. i.§.furtū.de pace iuramē.fir.q ponit quādo mādās volebat ꝓbare mādatariū esse inimicū occisi.& adde etiā qđ dicit Bal.in c.i. §.iniuria.in viii.col.ver.qro Titius.de pace iur.fir.& adde dicta Ang.in l.i.C.de nil.agge.nō rumpen.in fi.& Sali. in l.i.C.de rap. virgi.in vi.col. q faciūt mentionē de doct. Inn.in d.c.ad audientiā. & de ista reuocatione mādati dicā in hac eadē gl.in vlt.q.& vide Pet.de Anch.in clemēti.i. de renūcia. de intellectu do.Inn.in d.c.ad audientiam.

16 *Mando tibi ut mandes alij, an tu secundo mandans tenearis.*

17 *Nuncius scienter portans literas, ut maleficium committatur, punitur secuto homicidio.*

16 ANGEL. †Sexto quæro,mando tibi, vt tu mandes alii,an tu secūdo mandās tenearis? hāc qō,format Bart. in l.aut q aliter.§. pe.ff.quod vi aut clam.& in l.i.§. incidit.ff. ad Turp.vbi cōcluditur,qđ aut est crimē leue.& talis nuncius,vel habēs mādatum ad mandandum,non tenetur,vt d.§.pen.aut ī grauibus,& tenetur,vt d.§.incidit. ex quo dicit ibi Bar.no.qđ cōtra istos nuncios,per quos fiunt isti tractatus,per iudicem maleficiorum potest procedi,& puniri possunt.de hoc est glo.ordi.& Bar.no.in l.si sciente.ff. de parri.quod singulariter not.contra istos portantes literas,vel ambasiatam de aliquo tractatu contra rem publicam,vel alio delicto atroci,quia tenētur,& puniri possunt, vt principales delinquentes.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde quæ dixerunt Pe.& Cy.vt refert ibi Sal.in d.l.non eo minus.C.de accu.in antepe.col. in versi.viso de mandante an & qūo puniatur. Quæro,quid de nuncio? & ibi Sali. breuiter faciēs mentionem de doct.Bar. in locis supra alle.tandem concludit secundū Pe.& Cy.id quod Bart.supra Adde tn̄ quę in hac materia pulchre dixit Bal.in l.i.§.ne autem.C.de cadu.tol.in fi.vlt.col.qui dicit, qđ nuncius,qui scienter portauit literas vt maleficium vel homicidium cōmiteretur, punitur secuto homicidio.qui allegat doctrinam Cyn.in d.l.non ideo minus. idem dicit si mandaui Titio, & Titius Seio omnes tenemur,per tex.quem dicit esse singularem in l.si ego.ff. quod vi aut clam.

Mandans

18 *Mandans an teneatur ex mandato vel ex delicto postea secuto, quod est vtile scire propter locum, & tempus, & alia quae in inquisitione debent apponi.*

19 *Accusare vel inquirere volens cõtra mãdantẽ, debet confinare locum, & tẽpus delicti secuti, nõ autẽ locum & tempus mandati facti.*

20 *Qualitas quae oritur ex tempore respiciens mãdantẽ et mãdatariũ, qualificata ex tpe vel loco, an aggrauat pariter factũ in vtroque.*

21 *Mandans obligatur ex mandato, quando mandatum de per sa habetur ꝓ delicto perfecto et tam si non sequatur delictum, & tunc inspicitur tempus & locus mandati.*

18 ANGE. †Septimo quaeritur, an mandãs teneatur ex mandato vel ex delicto postea secuto, quod est vtile scire ꝑpter locum & tempus, & alia quae in inquisitione debent apponi. & hanc q. format Bar. in d. §. si mãdato. versi. q̃ro vnde oritur obligatio &c. vbi tenet, ꝙ ꝑ mandatum tenetur ex delicto, vt l. i. §. persuadere. ff. de seruo curru. & ibi gl. & no. gl. in §. ope. de obli. q ex deli.
19 nascun. †Ex quo infert, ꝙ qñ vis accusare, vel inquirere contra mandantem, debes cõ
a finare locum delicti secuti, [a] tempus delicti, non autẽ tempus & locum mandati facti, vt l. praetor. §. hoc aũt edicto. & ibi Bar. ff. vi bo. rap. quod est menti tenẽdum. & ibi etiam infert. ꝙ locus & tempus delicti commissi inspicitur ad pęnam augẽdam vel minuendam in mandante, vt d. §. hoc autẽ edicto. facit quod no. Bar. & ibi etiam Im. in l. si vt proponis. ff. de fideiuss. de quo latius ꝑ Sali. in l. non ideo minus. C. de accu. versic. vii. quaero vnde obligatio &c. sed Bald. in d. l. non ideo minus licet in effectu idẽ videat concludere cum Bar. tñ in ver. quinto quaeritur an mandans &c. sic dicit. aut mandãs obligatur ex eodem delicto, & tunc sine dubio obligatur simul in tẽpore, aũt ex diuersis delictis, & tunc refert an delictum mandantis recipit consumationem in ipso mãdato, & tunc obligatur mandans, & tunc locus mandati tãtummodo, & tempus est apponẽdus: vt d. §. persuadere. aut in ipso mãdato non recipit consumationẽ, sed in delicto postea secuto, tunc dicit ꝙ simul obligãtur, vt l. haec verba. ff. de adul. & locus & tẽpus delicti postea secuti sunt apponẽda. Ex
20 quibus inferĩ, & patet, † an qualitas q̃ oriĩ ex tẽpore qualificata, & quae respicit mãdãtem & mandatarium q̃a vbicunque delinquũt simul in tẽpore, ibi sequiĩ accusatio, ꝙ ea qualitas aggrauet factum pariter in vtroque, & eodem mõdo dicit, an obligẽtur eo loco, q̃a aduertendũ est ꝙ vbicunque obligantur simul in eodem tempore, obligãtur etiã simul eodẽ loco, & sic qualitas loci pariter aggrauat mandãtem & mãdatarium, & ẽt sequitur, ꝙ mandatarius debet conueniri in loco facti & delicti consummati, non in loco mandati. Adde tamen quod dicam infra in versi. xii. quaero &c. vbi aliter in aliquibus dicam secundum Bal. & plenius.

ADDITIO.

a *Delicti secuti.* an tẽpus consumati delicti debeat poni accusatione, adde tu & vide Ang. in consil. suo clxxviij. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia
21 adde & limita praedicta, ꝙ † verũ est, & fateor, ꝙ mãdans obligatur ex delicto ꝑpter mãdatũ & sic locus & tempus, delict. consumati inspicitur, etiã quo ad poenam imponendam, fateor hoc, vbi mãdatũ de per se solum non est delictũ, nisi secuto maleficio. loquor quo ad hoc, vt poena ordinaria puniatur, sed vbi mandatum de per se solũ habetur pro delicto perfecto etiam non secuto maleficio vt in assasino, vt est casus in c. pro humani. de homi. lib. vi. & ibi glo. super verbo, mandauerit. & Io. And. in regu. in poenis. in mercu. ꝙ facto illo mandato, in hoc delictum est perfectum, tunc dico, ꝙ tẽpus & locus mandati inspicitur, quia mandans obligatur isto casu ex mãdato illo iniusto, & hoc probatur in d. §. pro humani. ibi, vel mandauerit. quãquam mors forsitã nõ sequatur. & hoc est qu..d dixit Bald. in d. l. non eo minus. in sua distinctione relata ab isto authore hic. dum Bald. dicit, ꝙ vbi delictum mandantis recipit cõsumationem in ipso mandato, & tunc ex illo obligatur mãdans, & locus mãdati, & tempus esset apponendum in inquisitione. d. l. i. §. persuadere. item intellige & limita dicta Bar. supra allegata, dum tractatur de puniẽdo mandantẽ poena ordinaria, secus si tractaretur de puniendo ipsum poena extraordinaria ꝑpter mandatum tñ, quia locus & tempus mãdati inspicitur, & non locus & tempus cõsummati delicti, ita elegãter dixit Imo. in l. si vt proponitur. ff. de fideiuss. & omnino vide

Bar. q. ponit istam eandē qō. si ego existens Ferrariæ mando vt occidas vnū Florētiā, & occidisti, an hic Ferrariæ ego mādans possum conueniri, si obligatio orit ex mādato, possum conueniri Ferrariæ. si orit p p delictū consumatum nō ibi vide, & de materia pricipali vide Bal. i l. sed & eximēdi. §. ptor. i fi. ff. ne quis eū q. in ius voc. est vi eximat.

22 *Instigans quòd clericus percutiatur, secuta percussione, tenetur instigans canone, si quis suadente diabolo.*

22 ANGE. †Octauo quæro al quis instigat & solicitat q clericus pcutiat, an peercussione secuta teneatur ēt, canone si quis suadēte diabolo. & dicēdū est q sic, vt no. Bal. Ang. Rap. & Im. i l. qd ergo. §. pe. ff. de le. i.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde tex. in c. mulieres. extra de senten. excōmu. §. i. qui tex. vult, q talis non possit absolui nisi à summo Pontifice.

23 *Clericus si solicitat aliquē ad committendum maleficiū, morte secuta, an sit irregularis.*

23 ANGE. †Nono quæro, quid econtra si a clericus īstigauerit [a] vel solicitauerit aliquē ad maleficium commitendum, & mors sequatur, an ipse sit irregularis? vide vt supra per eosdem in dicto. §. pen.

ADDITIO.

a Instigauerit. Circa hoc adde & vide Federi. de Sen. in consi. clxvij. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde no. p doct. in c. sicut dignū. extra de homici. li. vi. sed melius vide tex. cū gl. in c. Petrus diaconus. eo. tit. extra de homici.

24 *Mādans maleficiū, eo secuto, nihil agit in passum intrinsece p se, sed per causā extrinsecā.*

24 ANGE. †Decimo quęro, si mādatur cōmitti maleficium seu homicidiū, & eo secuto quid mādās dicatur agere in passo? hāc q. format Bal. in d. l. non eo minus. in ver. in ista materia procedo &c. vbi concludit, q nihil agit intrinsece per se, sed agit per causam extrinsecā, qđ patet, qa nihil pōt agere p causam intrinsecā, nisi sit approximatus passo, sed talis agēs pōt esse omnino separatus à passo, verbi gratia. si ille q. est Florentiæ mandat percuti illum, qui est Bononiæ, nā inter illud agens, & illud patiens nulla est approximatio. vnde iste actus non attribuitur illi primo agenti per propriam operationem, sed per alienam.

AVGVSTI. Adde & dic q ista pcedūt de facto, sed iuris fictione aliqn mādans dicitur vere facere, etiam in passo, vt in casibus quos plene examinabo infra in xiiii. q. (an mandans dicatur vere facere.)

25 *Delictum mandantis & mandatarij an sit vnum numero.*

25 ANGE. †Vndecimo qro, an delictū mādantis & mādatarii sit vnum & idē numero. istā. q. format Bal. in d. l. non eo minus. versi. sed qro an delictum &c. vbi cōcludit. q qn resultat delictū in mandante & mādatario, q est qn mandatū transit in nomē illius delicti, ita qđ nomine i mādator talis quale est delictum, q tunc in mandante & mādatario est idē delictū numero ex parte finis: qa non est nisi vnicū delictū igitur &c. quod patet etiam, quia vnico libello cōtra omnes agitur: vt l. accusatorib. C. de accus. facit l. ita vlneratus. in fi. ff. ad l. Aqui. quod qualiter debeat intelligi, dic vt no. Salic. in d. l. non ideo minus. versi. x. quæro an mandans &c. si vero non resultat in mandante quod in mandatario, vel aliquod delictū resultat in mādatario, quod nō resultat i mādante, & tunc non obligantur eodē delicto numero, quod patet, quia dicuntur esse plures obligationes numero, vt l. generaliter. ff. de fideius. per d. l. nō eo minus. vbi dicit, q quælibet persona, ergo quilibet tenet ex suo facto, & sic sunt plura facta numero. de quo vide Salic. per alia verba in d. l. non eo minus. versic. quæro septimo vtrum delictū mandantis. & ibidem Bal. in vers. quæro an delictum mādantis. sed istas qō. magis ordinate format Bar. in l. sed si vnius. in fin. ff. de iniur. dic vt ibi per eum, per Cy. & Salic. in d. l. nō eo minus. qui in effectu idem dicunt quod supradictum est, ideo non reitero.

AVGVSTI. Tu autē hac materia vide dicta Cy. in l. i. C. si reus vel accu. mor. fue. & dicta Bar. i l. i. §. aūt. C. de cadu. tol. in vlt. col. qui dicit, q factum mandantis & mādatarii est vnum numero: & alleg. Cy. ita voluisse in d. l. i. C. si reus vel accu. mor. fue: & dicit q de hoc est gl. valde no. i l. qui de crimine. C. de accu. sed certe ibi gl. nihil loquitur de hoc. & subdit ibi Bal. q ex mandāte & mandatario compilatur vnū & idē maleficium

siciũ per l. si familia ff. de iurisd. om. iud. sed vide postea ibi Bal. terribiliter arguentẽ in contrarium. tu non recedas ab op. n. Bar. in d. l. sed si vnius. Adde tñ do. Nellum in tracta. bannito. in ii. parte primi tẽporis. in qõ. vii. & ibi per multas authoritates probat, ꝙ delictum mãdantis & mandatarii est vnũ & idem in specie, & in numero. licet alleget Bal. alibi cõtrarium dixisse. Limita tamen prædicta & intellige: vt dixi supra in vii. q. in addictionibus meis, in hac eadem glo.

26 *Qualitas q̃ est in mãdãte an sit in mãdatario.*
27 *Statuto dicente quòd magnas puniatur pœna in duplo maiori quã popularis, si popularis mãdet magnati quod occidat Titiũ sequuto delicto, an iste popularis puniatur pœne dupli.*
28 *Populari mandante magnati quod committat delictum, eo se quuto, quando puniatur popularis pœna dupli.*
29 *Qualitas q̃ oritur ex tp̃e qualificata, respiciẽs mandantem & mandatariũ, debet in accusatione, vel inquisitione cõtra vtrunq; apponi.*

26 Ange. †Duodecimo quæro, an qualitas q̃ est in mandante, sit in mãdatario? hãc
b q. format Bar.[b] in l. is qui ope. ff. de fur. in d. §. si mãdato. vbi cõcludit, ꝙ qualitas q̃ inhęret mandatario loco & tempore delicti, intelligitur inesse mandanti: vt l. vtrum. ff. ad l. Iul. de paric. qualitas aũt post delictum cõsummatum superueniens, sicut est qualitas furti manifesti ex apprehensione superueniente: ista talis qualitas non intelligitur inesse in mandante, dato ꝙ insit in mandatario, vt d. l. is qui ope. Ex quo infertur gratia
27 exempli. dicit† statutum, ꝙ magnas puniatur duplici pęna quàm popularis, popularis mandat magnati ꝙ Titium occidat: quæritur an iste popularis, delicto secuto, puniatur pœna dupli. & dic ꝙ sic: quia ista erat qualitas inhærens mãdatario. iõ eadẽ repręsentatur in mandante, vt d. l. vtrum alias secus. sed istam opinionẽ reprobat Bal. in d. l. non ideo minus. ver. hoc præmisso. circa q. propositam. & ꝙ non sit vera, ponit exemplum. dicit lex, ꝙ decurio non possit bestiis subiici, serui aũt et aliæ viles personę bestiis subiiciantur, modo decurio mãdat vili personę ꝙ commitat homicidium, an decurio bestiis subiicietur? certe si respicimus propriam qualitatem ipsi mandanti inherentẽ, non subbiicietur bestiis, si autẽ inspicimus qualitatem ipsi mandatario inhærentem, & ipsam trahimus ad mãdantem, tunc bestiis subiicitur, sed primam partem dicit fore verã allegat casum in l. more. §. iste. ff. de pęn. ergo opi. Bar. videtur esse falsa. Et sic qualitas inhærẽs personę siue generet odiũ, siue fauorem, nõ est trahẽda ad aliam personã. l. i. ff. de consti. prin. Ex quo infert ad qõ.
28 Bar. †ꝙ falsum est, ꝙ popularis qui mãdat nobili committi maleficiũ, puniatur pœna dupli, cum ratione istius qualitatis, quæ diuersa est, tam in vno, q̃ in altero, resultat diuersa ratio: ergo nõ debet esse eadem punitio in vno quæ est in alio, sed quilibet puniẽdus est secundum propriam & inherentem conditionem & qualitatem. Non ob. secũdum Bal. in d l. vtrum quia ibi est speciale propter criminis immanitatem, vel secũdo ibi est propter qualitatem, quæ est in offenso, quæ aggrauat factum qualitatem in persona mãdantis & mãdatarii, sed in q̃stio. nostra, solũ loquit de qualitate q̃ solũ est in offendẽtibus subdit tñ Bal. in d. l. nõ ideo minus. ꝙ si nõ loquimur de qualitate inhęrente personis, sed de inhærente circũstantiis, vel concomitantiis, dicit ꝙ vr̃ opi. Bar. concludere, ꝙ illa qualitas nõ repræsentetur in mandãte, ꝙ dicit falsum ita intelligẽdo, q̃a si mãdatarius deliquit de nocte, vel ĩ platea, vt fuit in nostra inquisitione, istę qualitates aggrauant factum in personã mãdantis, sicut in personã facientis, nec ob. d. l. is q̃ ope. q̃a ibi dicta apprehensio nõ inducit qualitatẽ in ipso facto proprie loquendo, sed solũ in p̃sona apprehẽsa, & ideo ad aliam personã non trahitur. Comitantia aũt criminis sunt locus, & tẽpus, vt c. Abbate. de re iudi. li. vi. sunt qualitates in rem, ideo non est mirum, si hæ qualitates ad mãdantẽ porrigat. Et p̃dicta dicit vera, q̃n mandans obligatur ex eodem delicto: sed si ex delictis diuersis, tũc sine dubio qualitas inhærẽs vni, nõ aggrauat, nec leuiat alium, vt est exẽplũ in d. §. persuadere. & istã opinionẽ credo veriorem, q̃a mitior est, vt l. præses. & l. si de interpretatione. ff. de pęn. ex quibus Bal. in d. l. non ideo minus. etiam infert, an mãdãs & mandatarius obligentur simul in tẽpore, &, vt etiam supra dixi, an obligẽtur ex eodem delicto, & tunc obligãtur simul in tempore, aut ex diuersis delictis, & tunc refert an delictum mandantis recipiat consummationem

tionem in ipso mandato: & tunc nõ obligãtur eodem tempore: quia ante obligat mãdans, vt d. §. persuadere. an non recipiat cõsummationem in ipso mandato, sed in facto postea subsecuto, & tunc simul & eo tẽpore obligantur: vt l. hęc verba. ff. de adult.

29 † Ex his patet, an qualitas q̃ oritur ex tẽpore qualificata, & q̃ respicit mãdantẽ & mãdatarium, quia vbicunque simul deliquerint in tpe, ibi sequit, ꝙ illa qualitas aggrauat factũ pariter in vtroque: sicut idẽ tẽpus debet in accusatione vel inquisitione cõtra vtrunque apponi. Insuper idẽ Bal. infert in dicta l. non ideo minus. an simul mãdãs & mandatarius obligentur eo loco. & concludit, ꝙ omni casu quo obligantur: eo tẽpore & loco simul obligantur. Ex quo infert, ꝙ qualitas loci aggrauat factum in personam mandantis, & mandatarii.

b Format Bart. Adde ꝙ opin. Bart. sequitur late Batt. Cepol. in cons. xxxiiij. vbi uide. Ber.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia adde, ꝙ in principali articulo quẽ tetigit do. Ange. hic in hac vii. q. s. an qualitas q̃ est in mandatario sit in mandante vel econtra: Quod inquantum adduxit illã doctri. Bar. in d. l. his qui opẽ. quam omnes allegant ad hoc? ꝙ ibi Bar. nihil dixit de mãdante; sed potius vr̃ loqui de opẽ præstãte. Sed in propriis terminis istam. q. posuit Bar. in mandante in l. vtrum. ff. ad Põpeiã de parricid. tandem concludit id quod ipsemet Bartol. in d. l. his qui opẽ, in materia opẽ præstãtis: & addatis ꝙ Bal. in l. vnica. §. ne aũt. C. de caduc. tollen. in penul. col. circa intellectum d. l. vtrum. dixit, ꝙ in mandante & mandatario adeo nõ causatur vnum & idẽ delictũ ꝙ quælibet persona decernitur de per se, et qualitas cuiusque in se proprie decernitur. & mouetur p. d. l. non ideo minus. ex vers. in sua persona. Nõ obstat dicta lex vtrum: de parricidiis: quia ibi est speciale, & ibi ponit aliã specialitatẽ, quã non posuit in dicta l. non ideo minus. Adde tñ quod Ang. in l. i. C. de nili. ag. non rum. fecit etiam mentionem de doctrina Bart. in d. l. is qui opem: & etiam reprehendit Bar. qui minus perfecte loquitur, & est defectiuus: quia licet esset vera illa cõclusio, quod vbi qualitas quę inest à principio in committendo delictum. quæ aggrauat delictum quo ad pœnam, & fortius punit: sit & esse debeat & ẽt in alio: tñ hoc verũ, vbi ille alter scit illã qualitatẽ inesse. & hoc probatur: quia tunc ille alter ita acrius debet puniri, sicut ille principalis, qui cõmisit delictum per dictã l. vtrum. in verbo, participes & conscios. Quinimo ibi Ang. ẽt in aliis reprehendit Bar. in d. l. is qui opẽ. Bene faciunt notata per Sali. in l. i. C. de rap. virgi. in v. col. Et sententiã Bart. in d. l. is qui opẽ. vr̃ approbare domi. Ant. de Butr. & Imo. in c. i. extra de officio delega. qui ita vident intelligere dictã l. vtrũ. sicut intellexit Bar. quia ibi illa qualitas inerat à principio. Qñ aũt pęna minoret. vide p Bar. per illũ tex. in l. q̃ seruo. § i. ff. de furtis. vide doctores in l. i. C. de rap. virgi.

30 *Mandans & mandatarius an puniantur eadem lege.*

30 Ang. † Tertiodecimo quærit, an mãdans & mandatarius puniantur eadem lege a. hanc. q. format Bal. in d. l. non ideo minus. versi. 7. q̃ritur an mandans &c. vbi cõcludit, ꝙ aut q̃ritur an teneatur eadẽ l. iuris cõis, an municipalis vel cõsuetudinis. si loquitur de iure cõi, videtur sic dicendũ: quia aut consideramus fictionẽ, & tunc tenetur eadẽ lege: vt l. i. §. deiecisse. ff. de vi & vi arma. aut cõsideramus veritatẽ, & quilibet tenetur sua lege: vt l. nõ solum. in princ. ff. de iureiur. si vero loquimur de iure municipali, vel consuetudin. tunc illud est seruandũ, & eius verba: vt l. i. §. is qui nauẽ. ff. de exerci. sed Salic. in d. l. nõ iõ minus vers. q̃ro ibi ad declarationẽ &c. subiungit latius istã. q. videlicet, an qui fieri mãdat, cõprehẽdatur sub verbis legis de faciente disponẽtis, nam dicit ipse, ꝙ doct. dicũt, aut verba legis sunt in rẽ scripta. & tunc tã ex ꝓprio significatu, q̃ ex virtute cõprehendũt vtrũque. ff. de eo p quẽ fac. est. l. i. §. i. aut verba sũt scripta in ꝑsonã, & tunc dicunt, ꝙ mãdãs nõ tenetur nec ex verbis comprehenditur. Sed Sali. dicit, ꝙ aut verba legis disponunt expresse & specifice de vtroque, & tunc quilibet expresse ex propria culpa tm̃ comprehenditur, nõ vnus ex alterius culpa, & nedum ex significatu verborum, sed nec etiam ex mente proferentis, vt l. si per alium coniuncta l. præcedenti. in fi. ff. ne quis eum qui in ius vocatus est vi eximat. Et ita dicit debere intelligi. l. liber homo. in princ. ff. ad legẽ Aquil.

Aquil. q̃ dicit iubentem teneri Aquilia, q̃a de iubente damnum dari vel fieri, & expressa erat facta mētio in verbis tertiis capituli edicti, vt patet ĩ l. si seruus seruũ. §. tertio capite. eo. tit. Aut verba legis sunt prolata per verbum cõe ad vtrunque, quale est verbũ, committit, vt l. non dubiũ. C. de legi. & tũc si qua lex ciuilis vel municipalis dicat ꝙ si quis cõmisit homicidiũ, vel adulterium, tũc dicit, ꝙ ex proprio significatu verbi, vtrũq; cõprehẽditur, vt d. l. nõ dubiũ. & ff. de adul. & l. si quis. & l. nihil. §. fi. & clarius extra de & sen. excõ. c. mulieres. Aut verba specialiter ꝓbata pariter vtrũque nõ cõcernunt ex ipsorũ significatu, & tũc dicit, ꝙ si ex actu illius de quo q̃ritur finis & effectus, efficacia siue cõmodum, cõcernũt duntaxat agentē remotum vel mediatum, non ꝓximum & immediatum tunc ex ꝓprio significatu, & ex mēte declarata, ipse mandans ex verbis legis cõprehenditur, non ipse immediate faciēs, & assignat rationē, q̃a iste act⁹ soli mediato põt attribui. tñ absq; eius mãdato, nõ poterat effectualiter fieri. exẽplũ est in l. iii. §. si ꝓcu. coniuncta. l. i. §. fi. ff. de manu. vin. Aut ille actus vel effectus cõcernit tm̃ ipsũ agētē, & tunc ex vi verborum mãdans nõ comprehenditur, sed interpretatur. exemplum in l. Aquilia. cuius verba sunt ĩ persona m scripta, vt l. ii. ff. ad l. Aquil. & mãdans non dr̃ occidere, sed mortis causam praebere, ideo non Aquilia. sed in factum subsidiaria tenetur, vt l. qua actione. §. occisum. tũc fieri faciens tenetur ex eius mente, vt l. i. §. deiecisse. cum. §. seq. de vi & vi arma.

ADDITIO.

2 ¶Eadem lege. Adde tu circa hoc Cep. in consilio xxxiiij. supra alleg. qui distinguit: aut uerba legis loquuntur realiter, & punitur mandãs eadem pœna: aut personaliter, & secus. Ber.

Avgvsti; Tu autē in hac materia adde, q̃a ista q̃stio multũ depēdet ab illa q̃one quam nunc proxime examinabo. Ideo dic, ꝙ adde illas additiones quas nũc infra ꝓxime ĩ additionibus proximis dicã. Adde tñ pro nunc, ꝙ contra istã distinctionē Sal. vr̃ expressa decisio in c. pro humani. extra de homici. ĩ vi. in verbo, vel ẽt mãdauerit. vbi speciale introductum est in illo delicto. de quo ibi, vt mandans fieri delictum, cõprehēdatur sub dispositione legis punientis facientē principaliter delictũ, ergo in cõtrariũ debet esse ius cõe. In cõtrarium fortiter facit l. i. §. i. ff. de eo ꝑ quē fact. erit. in verbo, manibus suis, inducendo illum tex. aliter q̃ doc. ĩduxerint. Nã illa verba: manibus suis. ꝓprie cõprehendunt personã facientis delictum, vt no. Bar. per illum tex. in l. per hãc. C. de eroga. mil. anno. lib. xi. & ibi Bar. ponderans ibi tex. in verb. manu sua, & infra dicet in seq. q. & tñ illa pena illius edicti comprehendit ẽt mandãtē, vt est casus ĩ d. l. i. §. i. Sed, vt dixi, vera decisio colligitur ex his decisionibus, quas infra in seq. q. adducam. Lud. de Ro. in l. si is qui pro emptore. ff. de vsuc. multas decisiones Sali. destruxit, quas ipse Sali. posuit in hac materia ĩ d. l. non eo minus. & adde Bal. in l. athletas. §. Põpo. in fi. ff. de his qui no. infa. per illum tex. ibi.

31 *Mandans secuto facto, an dicatur vere facere vel interpretatiue.*

32 *Statuto dicente, quòd si quis ꝓduxerit exceptionem aliquã contra instrumentum confessionatũ, nec probauerit, puniatur in tantũ si aliquis ꝓducat exceptionē cõtra instrumētum, per procuratorē habentem mãdatum ad hoc. & nõ ꝓbet, ex verbis statuti dñs punietur.*

33 *Statuto dicente, si quis proprijs manibus vulnerauerit aliquem, puniatur graui pœna dic quòd non comprehendit, si quis aliquem per alium vulnerari fecerit.*

31 Ange. † Quartodecimo queritur, an mandans, secuto facto, dicatur vere facere, vel interpretatiue, & sic ad vidēdum vtrum locum habeat in statutis, in quibus habent locũ verba propria non fictitia. hanc q̃onē format Bar. ĩ l. sed si vnius. §. seruus. ff. de iniur. in ver. q̃ro circa hanc legem &c. & post allegationes hincinde concludit, ꝙ q̃n mando tibi aliquid. ꝙ post susceptum mandatũ tu habes nececesse facere, necessitate ciuili: quia es obligatus ad hoc: puta quia mandatur tibi aliquid quod est honestũ, vel si dominus mandat aliquid seruo, q̃d non cadat in graue delictum tunc vere ille facit cuius mandato id fit: q̃m instrumentum, quo mediante agit, de necessitate agit. dico de necessitate ciuili. iste est casus in l. si pater. in fi. de manu. vindic. & l. iii. §. si procurator. ff. quod quisque iuris. Licet enim verba illius edicti loquãtur in personam, tñ locum habent

habent in eo qui per procuratorem impetrauit: cum enim mandatum de impetrando sit licitum, ille procurator de necessitate impetrauit. Et per hoc dixi semel de facto
32 in ciuitate † Asisii. statuto dicitur, q si quis produxerit exceptionẽ aliquã contra instrumentum confessionatum, nec probauerit, puniatur in c. t̃n: modo aliquis produxit exceptionem contra instr̃m per procuratorẽ habentem ad hoc mandatum, nec probauit: dixi q ex verbis statuti dominus puni-
a tur.[a] quia vero dñs produxit: quia procurator tanquã instr̃m hoc facit de necessitate ciuili: nec tunc dicit q debeant inspici verba statuti vtrum loquãtur in rẽ, vel in personã. Si vero mandatum non sit licitum, iõ ille per quẽ quis facit, non facit de necessitate naturæ, quia liberũ arbitriũ habet: nec ex necessitate legali, cum rei turpis nullum sit mandatum: tunc ille qui mãdat nõ vere facit, sed interpretatiue, & sic nõ habet locũ in statuto loquente in personã. ita loquitur l.i.§.dcieciste. & l.si pater cũ simi. ff. de his q̃ in frau. credi. & ista est veritas. licet Bald. in d.l. non ideo minus. vt supra retuli, aliter distinxerit. de ista tñ qõne dic, vt in l. si is qui pro emptore. ff. de vsuca. & ibi latissime Ludouic. & vide notanter Bal. in l. transigere. circa fin. C. de transa. & doct. in l. iii. §. si pcurator. ff. quod quisq; iur. & Bal. in c. si quis dixerit. si de feu. fue. contr. & l. Gallus. §. qd si is. de libe. & posth. & per Imol. in d.l. Gallus. §. & quid si tantum. & per Sali. in l. non dubium. circa princi. C. de legi. & latius per eundem in l. non ideo minus. qui in aliquibus discrepat à Bar. vnde sufficit remissio: quia multa scribit in versic. quæro quinto.
33 † Quid si statutum dicit: si quis manibus propriis vulnerauerit aliquem, teneat grapui pœna. dic q non cõprehendit si quis aliquẽ per alium vulnerari fecit: vt eleganter not. Bal. in tit. de pace iur. fir. in §. furtũ in fi. in vsib. feudor. & hoc volunt Canonistæ in c. sicut dignum. de homici. & not. Domi. de sancto Gemi. in c. si quis viduã. l. dist. & pro hoc facit quod no. Bart. in l. per hanc. C. de ero. mili. annonæ. lib. xi. ibi, manu sua: vbi dicitur, q non põt capere per substitutum. & etiã facit tex. in l. probationes. & ibi Bartol. C. de diuer. offic. lib. xii. vbi vult Bart. quòd si statuto dicitur de instrumento scripto manu publici notarii, non intelligitur de exẽplo manu publici notarii, sed de primo & originali. de ista quæstione, videlicet de faciente manibus propriis, vide Lud. in l. si is qui pro emptore. ff. de vsucap. Et prædicta procedunt quando mandatum procedit.

ADDITIO.

a ¶ Dominus punitur. Circa hæc, an per alium faciens dicatur per se ipsum facere, vltra posita infra per Ang. adde tu pro parte affirmatiua text. in l. hæc verba. ff. ad l. Iul. de adult. vide dicta Bar. ibi in vers. pertinet. item adde & pondera text. in l. certe. §. j. ff. de præcar. quem Bal. reputat singulariter in c. j. §. iniuria. ff. de pac. iur. firm. item text. in c. mulieres. in fi. de sent. excom. item tex. in c. sicut dignum. extra de homicid. adde tamen q sententiã Barto. tenent communiter docto. & Bald. in l. non ideo minus. C. de accus. & Pet. de Ancha. in c. canonum statuta. de constit. Abb. in d. c. mulieres. & Ang. in l. quem pater. de priuileg. credi. Bald. Angel. & Imol. in l. si seruum. ff. de acquiren. hæred. & Flor. in l. ita vulneratus. ff. ad leg. Aquil. Item adde q statutum puniens personaliter facientem, nõ comprehendit mandantem. glo. est in clem. j. in ver. publice. de vi. & hone. cler. quam singu. reputat Abb. in d. c. mulieres. & sequitur do. Iaf. in l. id quod. ff. de iurisd. om. iudic. & in proposito vide Roma. in consil. cv. vbi consuluit, q stante statuto q vtens falso instrumento puniatur certa pœna, tale statutum comprehendit vtentem per procuratorem. quod adde ad id quod dicit supra, authen. de excipiente. Item adde in principali, q stante statuto, q homicida capite puniatur, ita q moriatur statim, vt est Mediolani: & alio statuto caueatur, q nullus corporaliter puniatur, nisi lege municipali caueatur, q mandans fieri homicidium de iuris subtilitate, non comprehenditur. ita Bald. in consil. lij. in ij. volu. & satis in proposito. vide etiã Alexan. in consil. lxv. in iiij. volum. & Cæpol. in consil. xxxiiij. supra in præcedenti additione allegato. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, quia materia amplissima est, scilicet an mãdans & mandatarius eadem pœna puniantur, & an mãdans dicatur vere facere: & an statutum comprehendat eum. Adde dicta Bal. in c. i. in verbo, opizoni. de pace constãtiæ. per Ang. in l. iii. §. si procurator. ff. quod quisque iur. per Bal. in l. i. C. de seruis fugit. per Cyn. & Bald. in l. si per alium. ff. ne quis eum qui in ius voc. est vi eximat. per Bal. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iure. in xv. col. per Bald. in l. i. § ne autẽ. C. de caduc. tollẽ. per Imol in l. si seruum. §. prætor. ff. de acq. hæred. per Bal. in l. peremptorias. C. senten. rescin. non pos. per cano. in c. sciant cuncti. post glo. extra de elect. per Abba. in c. mulieres. extra de sent. excommu. qui eleganter loquitur. per Bartol. in l. quemadmodũ. C. de

C.de agric.& censi.vbi facit vnum terribile argumentum, & est mirabilis doctrina pro decisione istius passus. nã dixit, ꝙ ibi est casus coniuncta gloss.ꝙ licet lex pœnalis non sit extendenda:tamen si extenditur in fauorem publicum: talis lex debet extendi sicut lex fauorabilis. Et ideo cum intersit reipublicæ,purgare ciuitatẽ malis hominibus . l. congruit.ff.de off.præsid. lex, vel statutum puniens delinquentem, extenditur ad mãdantem.Sed aduertas, quia Moder. in l.i.in principio.ff.de verbor.obliga. dicunt, quòd communis opinio in hac materia est, quòd statutum pœnale non comprehendit mandantem, quia mandans fieri delictum, hoc facit per alium,& sic videtur ficte agere.l.i. §.deiecisse.in verb.videtur.ff.de vi & vi ar. l.si pater.cum glo.ff.quæ in fraud.credit. Et ideo statutum loquens in casu facientis, & sic in casu vero, non trahitur ad fictum, & sic ad factum per alium. l.iii. §. hæc verba. ff.de nego.gest.l.i. §.hoc interdictum de cisterna.ff.de fonte. Vnde in casu faciens per alium erit puniendus pœna iuris communis tanquam omissum à statuto. Et vltra prædicta adde Bald. in l. ex hoc iure. ff. de iust.& iur.& per Ang.in l.i.ff.de eo per quẽ fac.erit.per Bal.in l.athletas.§.Pomponius. ff.de his qui notan.infa. per Bartol. in l.aut qui aliter.in §.fina.ff.quod vi aut clam.per Bald. in cap.i.in vlti. colum. quibus modis feud.amitt. per Bartol.in l. hæc verba. ff.de adult.per Petrum de Anchar. in cap.canonum statuta.extra de cõstitutio. in materia interpretationis. extensiue in versiculo.hic subiungitur quæstio de mandante. Sed in hac materia allego singularem decisionem Alberic.de Rosa.legistis incognitam,in iiii. parte statutorum.q.lv. qui ibi refert opiniones omnium Docto. Et alleg. omnia quæ pro & contra possunt allegari.Et subdit, ꝙ cum ista quæstio semel fuisset de facto in ciuitate Bononiæ, fuit decisum,ꝙ statutum nõ cõprehendat mandatũ,sed male. & ideo secundum ipsum Iacob.de Are.& Vber.de bobio,deciderunt contrarium, & ibi dicit, ꝙ præfati Docto. dicebant hanc esse magis communem opin.& ibi Alberic. respondet ad omnia motiua, quæ possunt allegari in contrarium, & parum mihi hoc esset deducere,& transcribere. Adde tñ ea,quę dixi in l.i.in princip.ff.de verbor.obligatio.copiose vltra doct.& pondera,quia Abba.in c.sicut dignum extra.de homi.vř tenere cõtra cõmunẽ sententiã Ioan.Andr.& aliorum,ibi, quòd si statutum dicit: si qs ꝓpriis manibus vulnerauit aliquẽ, tunc statũ nõ cõprehendit mandantẽ. & arguit ipse terribiliter cõtra docto.sed puto suã opi.falsam.contra quem arguo,argumẽto inconuincibili. Nã lex, vel canõ loquẽs de ꝓpriis manib⁹ hæc verba operanť,quòd ꝓprie cõprehendatur ꝑsona facientis, & nõ alterius q̃ mãdat: & iste est ꝓprie tex.coniuncta gl.in c.quicunque.extra de hæreti.in vi.in verbo,propriis manibus.Ad hoc allego tex. in cle.i. de iureiuran.in versic.nos itaque.ibi, per manus nostras,vbi per illum tex. dicit domi.Cardi.xxi.notab.quòd vbi sunt ista verba: hæc verba important restrictionẽ personæ. per hoc allegat gl.quã dicit singularẽ in cle.i. in verbo,publice,de vita & hone.cleri. Sed ꝓ opi.do.Abba.in propriis terminis vř tex. in l.i.ff.de eo ꝑ quẽ fac.erit.in princ.in verbo, manibus suis. & tñ in illud edictũ incidit ẽt ille,qui per alium facit nisi dicamus, ꝙ ibi dř solum,de manibus suis:non aũt, de propriis manibus.cogita. In prima quæstione adde do.Abb. per illum textum in c.vt famæ. extra de senten. excom.

34 *Ratihabitio in delictis an æquiparetur mandato.*

35 *Ratum habens, licet non sit gestum nomine suo,quãdo aliquid peruenit ad manus eius, tenetur de iure canonico.*

36 *Ratum habere non possum adulterium nomine meo perpetratum.*

34 ANGE. †Nunc xv.q̃ritur An in delictis ratihabitio æquiparetur mandato? Istã quęstionẽ format Bal.in d.l. non iõ minus. versicu.xii.quæritur.& ibi alleg.gl.in l.i.§. quoties.ff.de vi & vi arma. qui dicit quòd sic, qñ est delictum perpetratum nomine ratificantis,alias secus.Sed Iacob.de Aret. dicit, quod in delictis ex quibus aliquid adest, operatur ratihabitio, non autem in illis q̃bus aliquid nõ adest. & est ista opinio approbata in l.i.§.deiicere.ff.de vi & vi arma. per gl.ibi, sed Bar. in l.i.§.sed cũ qs.ff.de vi & vi arma.aliter dicit.& no.illã gl.q̃ cũ ministerio loquiť.Ad hoc vt qs ex ratihabitione teneť,duo requiruntur in maleficiis,s.ꝙ sit gestum nomine meo,& ꝙ ratum habeã

tanq̃ gestũ nomine meo. & si aliquod isto rum deficit ex ratihabitione, non tenetur: ex quo singulariter infert, & est mẽti tenẽdum, ꝙ possum hr̃e ratũ factũ, licet nõ qualitatẽ facti: vt l. si q̃d interdicto. C. arbi. tute. & not. in l. Põponius scribit. ff. de negotiis gest. & ex his tu iudex sumas cautelã quando vis inquirere cõtra aliquẽ, ꝙ maleficiũ ratũ habuit: ꝙ tu dicas qualiter fuit cõmissum delictũ nomine illius, & ꝙ postea ille sentiẽs suo nomine gestũ ratũ habuit tanquã suo nomine gestũ, & sic gestum, alias aũt licet ratum habuerit & tanquã sic gestũ quia lætatur q̃d Titius sit interfectus: quia forte erat inimicus suus: si tñ non habet ratum vt factum nomine suo, non tenet̃ ex ratihabitione: quod perpetuo tene menti. Sed Salic. in d. l. non eo minus. C. de accus. in versicu. nunc quæro de ratum habente ponit circa hoc v. q. Prima est, an & qñ ratũ habens teneatur. Secunda, an quodlibet delictũ possit ratum haberi. Tertia, an ratũ habẽs puniat̃ vt faciẽs, Quarta, quomodo cognoscitur, quod faciẽs nomine ratũ habentis, fecerit. Quinta, an ratũ habẽs immediate ex ratihabitione obligetur, an ex maleficio commisso: de quibus dic vt ibi ꝑ eũ: quia decreui non implere chartas.

h AVGVSTI. Tu aũt a in hac materia adde, & limita ꝓdicta ꝓcedere in foro iudiciali, secus in foro pœnitentiali, quia licet delictum non sit meo nomine ꝑpetratum: tñ si ratum habeo, ipso facto teneor quo ad ecclesiã. Ista est gl. singu. in c. cum quis. extra de sent. excomu. libr. vi. q̃ multa ad hoc

35 allegat ibi. †Itẽ adde, ꝙ ꝓdicta ẽt nõ militarent de iure canonico, vbi aliud ꝑuenit ad manus ratum habentis, licet nõ sit suo nomine gestũ Et iõ dixit domi. Anto. de But. in c. cum dilectus. extra de ordi. cogni. in fi. princip. ꝙ licet in maleficiis requirat̃, ꝙ ille qui ratum hẽt ad hoc vt teneat̃: opus est quòd delictũ fuerit suo nomine gestum, si tñ non fuerit suo nomine gestũ, sed aliquid ꝑuenit ad manus ratum habẽtis, & sit locupletatus: tunc isto casu tenet̃, dicit tñ, quod licet non competeret directa actio, competeret alia, per ea quæ habentur in c. sæpe.

36 de resti. spo. & in c. reintegranda. 3. q. i. †Itẽ adde ꝓdicta nõ hr̃e locũ in adulterio, quia si adulteriũ nomine meo est perpetratum, non possum habere ratũ, ad hoc vt puniar capitaliter. Ista est gl. sing. in l. i. §. quoties. ff. de vi & vi arma. quã approbat Bald. in l. quid ergo. ff. de his q̃ not. infa. & Bal. in l. i. §. si procura. ff. si quis ius dicen. nõ obtẽperauerit. licet Bar. tenuerit contrariũ in l. i. §. cum quis. ff. de vi & vi arma. & Ang. in l. 3. §. i. q̃d quisque iur. Adde tñ, ꝙ Bal. in l. obseruare. §. ꝓficisci. ff. de offi. proconsu. & lega. Multum eleganter arguit in hac materia, ꝙ impossibile est, ꝙ maleficiũ possit ratificari. licet meo nomine sit gestũ, ad hoc vt puniat̃ capitaliter. Nec obst. d. c. cũ quis. extra de sentẽ. excom. quia dicit ibi est speciale in sñia excõicationis, q̃ medicinalis est non pœnalis. Sed aduertas, quia Bald. dicit, ꝙ cõmunis opinio est in contrarium: licet ipse videatur sequi sententiã Iaco. de Butr. ibi. Adde tñ & dic vt ꝑ Host. Inno. & oẽs doct. in c. mulieres. extra de sent. excõ. in antiquis. post glos. ibi. & d. Bald. in l. fi. C. ad mace. & ꝑ Ang. in l. non solũ. §. si mãdatum in fi. ff. de iniur. & ꝑ Ang. in l. i. §. quoties. ff. de vi & vi arma. vide Bal. in l. ob hęc verba. ff. de his q̃ no. infa. ibi tenet contra Iaco. de Butr. & per Ang. in l. Iul. ff. qui satisda. cog.

ADDITIO.

a Tu autem. Adde ad principalem. q. Ro. in cõs. cv. & Oldra. in consi. cxcix. & Franc. Areti. pulchre in consi. clxv. & ad limitationes quas ponit hic do. Augusti. vide Fed. de Sen. in consilio 28. vbi an clericus efficiatur irregularis, quia cum sciuit delictum eius nomine gestum cõtradixit, deinde aliquo interuallo ratificabit. Ber.

37 *Mandans an teneatur ut principalis, uel accessorie ut opem præstans.*

37 ANGE. †Decimosexto quæro, an mãdans teneatur vt principalis, vel accessorie vt opẽ ꝑstãs. Istã q. ponit Cy. ĩ d. l. non eo minus & eã reassumpsit Barto. in d. l. sed si vnius. §. seruus. ff. de iniur. in fi. vbi dicit, ꝙ quælibet obligatio qua isti tenẽtur est principalis, nec obligatio cedit obligationi: licet factum accedat facto. Et remittit ad no. per gl. in l. qui seruo. §. i. ff. de fur. Sed Bald. in d. l. non eo minus. in versic. x. quæritur. allegat Cy. ibi qui tenet, ꝙ mandans est æque principalis, & magis, sicut ipse mãdatarius. ad quod allegat Bar. in l. ii. §. non homines. ff. vi bo. rap. vbi mãdans dicitur corporalis & principalis. facit C. ad l. Iul. de vi. l. quoniam multa. & hoc dicit verum de mãdan-

te,

te, qui obligatur ex eodem facto cum mãdatario. Sed qñ mãdãs proprie non obligaretur vt mandans, sed de consilio vel ordine delicti: tunc mandatarius debet magis dici accessor. l. hęc verba. ff. de adulte. & huius inuestigationis effectus est. Quia q. obligatur accessorie, obligatur ad illã pęnã, ad quã tenetur principalis. C. de epis. & cler. l. si quãquam. Sed qui obligatur æque principaliter, pôt suo mõ, & sua pęna teneri a.

ADDITIO.

a ℭTeneri. Adde tu & vide Cepol. in consi. 34.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde & dic ꝙ prædicta non militarẽt, vbi ꝑ solũ mandatũ delictum esset ꝑfectũ. Secus si non perficeretur, nisi secuto mandato ad effectum: vt supra dixi in illa q. vi. supra, an mandãs teneatur ex mãdato, vel ex delicto postea secuto: quia tunc mandans ipse indistincte tenetur: vt principalis, & nõ accessorie, vt probatur in tex. in c. pro humani. extra de homicid. lib. vi. super verbo, mãdauerit. & ibi gl. Quinimo, impossibile est, quod mandans teneatur vt accessorie, sed sẽper vr̃ teneri, vt principalis, & ꝓbo argumẽto inconuincibili ex doctrina Bald. in l. athletas. §. Põponius. ff. de his q. notan. infa. quia dixit per gl. in l. si plures. ff. de iniu. qđ maiori pęna punitur mandãs, q̃ faciens delictũ: quia mandans plus deliquit, quia illud dr̃ esse maius delictũ, qđ dinumeratur inter plures personas facientes. d. l. si plures. ff. de iniur. Si ergo punireẽ tanq̃ opẽ p̃stãs, puniretur tanq̃ accessorius ad delictum, & eadẽ pęna punireẽ, vt l. si quãquã. C. de episco. & cler. Sed multas limitationes in hac materia vide per Salic. in d. l. non ideo minus. C. de accusa. in ver. q̃ro octauo. ꝓ intelligẽtia tex. & materiæ dic vt ibi, q. a multũ eleganter loquitur. Adde tñ Bal. in l. data opera. C. qui accusa. in pe. char. qui videtur velle, quod mandans sit accessorius.

38 *Mandans an teneatur ex sola attentatione mãdatarij, non autem perficientis delictum.*

38 ANGE. †Decimoseptimo quæritur, an si mãdatarius tantũmodo tentauit, sed non perfecit delictum, an ex sola attentatione mandatarii mandans teneaẽ: Istã q̃stionem format Bald. in d. l. nõ iõ minus. in vers. Itẽ quæritur an mandans &c. Et primo dicit ꝙ non: quia l. si quis non dicam rapere. C. de epis. & cle. nõ dicit, quòd mãdãs teneaẽ: q. a mandatarius non est secutus formã mãdati. Sed contrariũ ibi determinat: quia q. mãdat præcedentia, vr̃ ẽt mandare ea, q̃ sunt præambula. arg. ff. de procur. l. ad rẽ mobilẽ. probatur: quia mandans tenetur non tm̃ qñ mandatarius facit totaliter, secundum mandatum, sed etiam qñ facit iuxta mandatum: l. ita tamen. §. pen. ff. iud. solui.

AVGVSTI. Adde tñ contra, quòd istã decisionẽ facit text. in c. pro humani, extra de homicid. in vi. ibi, quanquã mors ex hoc forsitã non sequatur, inducendo vt ibi tex: à speciali, vbi si speciale est, quòd ille q. mãdat assassino in illo casu vt aliquem interficiat, speciale est si nõ totaliter ipsum interfecit. Sed si attentauit delictum, nihilominus tenetur. Ergo in contrarium est ius cõe, nisi dicamus, quòd in hoc ille text. non inducit isto casu aliquã specialitatẽ. Sed ibi bene est alia specialitas, vt patet ibi in tex.

39 *Mandans an teneatur, si mandatarius excedat fines mandati.*

39 ANGE: †Decimooctauo econtra q̃ritur, an mandans teneatur, si mandatarius excedit fines b mãdati. Istã q. format Bal. in d. l. non ideo minus. in vers. itẽ q̃ro, an mandãs teneaẽ sicut mãdatarius. vbi cõcludit, quòd aut seruare fines mãdati nõ est in ptãte mãdatarii, & tunc mandans in totum tenetur, vt puta, mãdo tibi quòd gladio aliquẽ vulneres, & non occidas, hoc non potes facere, quia ẽt modicum vulnus est mortale. Vnde mortale, & nõ mortale non est in ptãte facientis. Nã cõcludit, quòd isto casu mandator tenetur de homicidio, ac si mandasset homicidium fieri, vt est casus in c. fi. de homici. li. vi. Aut seruare fines mãdati, & erat in ptãte mandatarii: vt si mando tibi vt ꝑcutias aliquẽ extra plateam percutis in platea, certe non teneor. arg. l. diligenter. ff. mand.

b ℭFines. Vltra ea q̃ ponit infra d. Ange. adde tu, & vide Bal. in l. si quis mihi bona. §. si quis aliter. ff. de acquit. hæred. & Alex. de Imol. in conf. 138. in j. vol. & Bar. Cep. in consi. xxxiiij. Ber.

AVGVSTI: Tu autem in hac materia adde, quòd cõtra p̃dicta vr̃ esse decisio Inn: in c. ad audientiam. extra de homi. Et vide Host. in c. Petrus diaconus. extra de homic. Sed ego non recedo à decisione Bal. in d. l. non

non ideo minus. quã amplio. quod fortius est non tantum habere locum in expresso mandato, sed etiam in tacito: vnde d. Abb. in c. ex literis. extra de exces. præl. per illum text. dicit, quod ibi videtur casus, quod ille episcopus de quo ibi, qui tacite videbatur mãdasse, q ille minister suus verberaret aliquem, qd si mors secuta est postea, tenet, ad hoc extendit d.c. si. Adde aliã limitationem quã posuit Bal. in c. cum mandati. C. mand. nisi dñs mandasset, vt mandatarius vulneraret cum cultello ita paruulo, q non esset aptus ad occidẽdum, & ille excessit fines mandati: quia tunc non militaret dispositio d.c. si. extra de homic in vi. quod not.

40 *Sentẽtia lata pro mãdatario, an prosit mãdãti.*

40 ANGE. †Decimonono quæro, an sentẽ

c tia lata pro mãdatario psit mãdanti c. Istã q. ponit Cy. in d.l. non ideo minus. & Bal. in ver. Itẽ q̃ro an snia lata. Vbi cõcludit, quod cum sit possibile mandatarium non teneri: quia tñ tenetur mandans, tunc liberato mãdatario, non pdest ei. Præterea si non esset possibile vt in furto, tñ res inter alios acta non præiudicat. ff. de adulter. §. queritur. l. denunciasse. facit. l. Lucius, ff. de his qui no. insa. facit quia potest agi simul contra mandantẽ & mandatarium, vt l. i. C. si reus vel acc. mor. fue. quod fieri posset, si snia generaret præiudicium in alterum. l. i. §. fi. ff. si fa mi. fur. fecis. dic. facit l. i. & quod ibi no. gl. ff. de fide instr. & ibi hoc not. omnes.

c ¶Mandanti. Circa hoc vide late domi. Alexan. in l. sæpe. ff. de re iudic. & in cõsilio lxxxix. iij. volumi. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde, quod miror q iste doctor non allegauerit in terminis decisionẽ Bar. qui ponit istã quæstionem, referens antiquos in l. adultera. §. si eo tempore. ff. de adulte. Nam Dyn. in c. ratiabitio. extra de reg. iur. lib. vi. etiam ibi quæsiuit, vtrũ absoluto malefactore, videatur absolutus mandator. & ibi Dy. dixit aliter: quia aut absoluitur: quia pronuncia- tur delictum non esse cõmissum, & tũc sententia absolutoria lata pro mãdatario prodest mãdanti. l. duobus. §. à fideiussore. ff. de iureiu. Et per istam conclusionem limita allegata per d. Ang. hic secundum dicta Cy. & Bal. in d.l. non eo minus. Sed Bar. ibi hoc reprobat in d. §. si eo tẽpore. & ita dicit Richar. Malum. determinasse contrariũ in publica disputatione, per d. §. si eo tẽpore. Nã delictum ibi erat coniunctum inter adulterum & adulteram, & tñ absolutoria lata p vno non prodest alteri, nisi in casu speciali, vt ibi dr. Nec obst. d. §. à fideiussore. quia ibi loquitur in iuramento quod hãbet vim solutionis, vt ibi dr. Aliud in snia, quia regulariter sententia lata pro fideiussore, non prodest principali. l. aduersus. ff. de arbi. & concludit ibi Bar. secundum Dy. Idẽ si pronunciatur mandatarium nõ fuisse in culpa, qa ista absolutoria nõ pdest mandanti, & vide bonũ tex. & ibi Bar. in l. denũciasse. §. fi. ff. de adul. & d. Bar. in l. i. §. si qs vltro. ff. de quæst. an acta & testes recepti p mandante psint mandatario, & econtra. & d. Bal. in l. iurisc. C. quib. res iud. nõ nocet. An condemnatoria lata contra vnũ, nocet alteri. & Sali. in l. i. C. de rap. virg. & per Mod. in repe. l. sæpe. de re iud. ff. & vide Alb. de Ro. in iii. parte statutorũ. q. xlv. quæ incipit, An aũt snia absolutoria. & ibi vide p & cõtra. late p Alb. in l. nõ ideo minus. C. de accu. & dicetur infra, ĩ verbo, (q caput à spatulis amputet.) in versi. sed quæro an damnato dicta Titio.

41 *Mandans & mandatarius coram diuersis iudicibus conuenti an possit petere se remitti ad eundẽ iudicẽ, & corã eodem iudice cõueniri.*

41 ANGE. †Vigesimo quero, an mandans & mandatarius corã diuersis iudicibus cõuenti, possint petere se remitti ad eundem, iudicẽ, & corã eodẽ iudice conueniri. Istam q. format Bal. in d.l. non eo minus. circa fi. ver. Itẽ q̃ro an mandans & mãdatarius qui conueniuntur &c. & ibi primo arguit quod sic, propter causæ connexitatem. ff. de iudi. l. nulli. §. si queritur. ff. de libe. cau. Et quod no. Inno. in c. cum M. ferariensis. extra de constit. Sed tamen dicit, quod de facto fuit determinatum cõtrariũ, & ratio fuit, quia isti obligantur de per se quilibet, & processus cum vno, non valeret cum alio, argu. d. l. nulli. & l. ii. C. de quib. reb. ad eũdem iudicatur. & l. i. C. de cri. expil. hæred.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde, quod nemini dubiũ quod corã eo iudice nõ debet esse ista talis cognitio, cum penitus ista sint separata, & sententia siue absolutoria, siue condẽnatoria lata pro vno vel cõtra

tra, non prodest, nec nocet, per ea quæ dixit Bar. in l. adultera. §. i. ff. de adult. & Dy. in d. c. ratihabitio. & Bal. ĩ l. iurisc. C. q b. res iud. nõ noc. & no. in l. sæpe. ff. de re iud. Nec video rationem, quare ista remissio fieri debeat. Limita tñ, vt p d. Nellũ in trac. bannitorũ. in scđa parte primi temporis. in q vii.

42 *Mandans non expresse, puta quia non dixit volo quòd interficias Ticium sed dominus, cui fuerit illata iniuria dixit famulo, nõ redeas domum, si ego non sentio aliquid de negotio isto, an talis dominus mandans, si famulus occidat iniuria tuem, teneatur ex mandato.*

42 Ange. †Vigesimoprimo quæro, pone ꝙ non fuit mandatũ expresse. puta qa non dixit, neq; vsus fuit istis verbis q̃ sunt in l. i. ff. man. quia nõ dixit, mãdo, volo, rogo qđ Titium interficias, sed dum quidã dominus cum suis famulis rediret domum, cui iniuria illata fuerat, vel pater dixit filio, amplius redeas domũ, si ego non sentio aliquid de negotio isto. An si filius, vel famulus postea iuterficiat iniuriãtẽ: dñs vel pater teneatur ex mãdato. Ista quæstio fuit semel de facto Florẽtiæ, & quidã dñs propter dictum mãdatum fuit decapitatus, vt refert Bar. per illum tex. in l. si quis mihi bona. §. si quis mãdauerit. ff. de acquir. hære. qđ perpetuo no. & maxime tu paterfamilias. vel dñe, ꝙ bene aduertas quomodo loquaris cum filio vel famulis q̃bus est illata ĩiuria, ne postea posset dici, quod ex mandato tenearis.

Avgvsti. Tu autem in hac materia adde, qđ periculosa vř ista decisio, & maxime in criminalibus, quod illa directa verba per dñm in famulum, cũ directe dñs, nõ videatur mandare, important mandatum, & negare nõ possumus, quin sint dubia, & in pœnis debemus in istis ambiguis ĩterpretari in mitiorẽ partẽ. l. interpretatione. vbi est casus, sed ego non recedo ab opi. Bar. q̃ est cõis, quam sequũtur Ange. & Imo. in d. §. si quis mãdauerit. pro qua conclusione allego tex. & ibi d. Abb. ponderãtẽ illũ tex. ad hoc in c. ex literis. extra de exces. pl. & fortius dixit Bald. in l. i. C. de fer. fug. in 4. col.

a qđ si loquor tibi in aure [a], & statim occidas vnũ q sit meus capitalis inimicus, debeo puniri tanq̃ mãdator illius homicidii. all. Bar. ĩ l. si vẽtri. §. fi. de pri. cre. licet Bar. ibi videatur loqui, sed aduertas [b] limitãdo cõem opi:

b quod verum est, si dico famulo, facias quod non reuertaris quin sentiam noua de iniuria tibi illata, & tu occidas illũ, quod ego videor mãdare, quod tu cõmittas illud homicidiũ. Nã est hoc verũ, si iniuria grauis fuit illata illi famulo, vtputa vnũ vulnus. sed si vna alapa fuisset sibi data, vel alia ĩiuria nõ multũ grauis, & hoc debet esse in arbitrio iudicis. tũc si illi famulo, q habuit illã alapã. dico ego dñs, facias ꝙ ego sentiã noua, & ille famulus occidat illũ iniuriantẽ, tũc nõ teneor ego dñs tanq̃ mãdans fieri illud homicidiũ. & probatř p l. i. C. vnde vi. per gl. & Bar. in l. fi. ff. ad l. Cor. de sica. qa si habuisti iniuriã cũ alapa, debẽs defendere cũ manu. & sic ĩ singulis limita, vt p Bal. ĩ l. si literas. C. man. in fi. Et limita ẽt d. Bar. p doctrinã Bal. in l. cum mãdati. C. mand. nisi dñs dixisset famulo, fac cũ isto cultello sentiã noua, & ille cultellus erat ita paruulus. ꝙ nõ erat aptus ad occidẽdũ. Et ille occidit, & sic excessit fines mãdati, quia vř solum mandasse de vulnere, vt dixit supra in xviii. q. ĩ hac eadẽ gl. Paul. vero de Ca. per illũ tex. cum gl. in l. i. ff. de his quib. vt indign. vř habere aliam opinionem in prin. q. Bar. hic.

ADDITIONES.

a ¶ In aure. Adde tu & vide Io. de Ana. in cõsl. lix.

b ¶ Sed aduertas. Adde quod opi. Bar. & Ang. hic sequitur Pa. de Ca. in cõsi. clxij. & ibi poteris colligere p veritate huius limitationis, & ĩ materia vide Alex. de Im. in cõsi. cxxvij. in iiij. lib. Ber.

43 *Persuadẽs siue consilium præstans, an teneatur.*

44 *Opem p̃stans, licet indistincte teneatur ẽt si malefactor erat perpetraturus delictũ tñ limitatř, nisi fauor sit simplex & malefactor omnino maleficiũ cõmisisset sine ope vel fauore meo, qa tunc opem p̃stans mitius punitur.*

43 Ange. †Vigesimosecũdo q̃ro: vide materiã mãdãtis & mãdatari gratis, qñ cũ pecunia, & sic de assassinis: nũc videamus qđ

c in persuadente [c] siue p̃stante consiliũ, an teneatř. Istã q. format Bar. in d. §. si mãdato. in ver. q̃ro vtrũ in p̃suadente &c. vbi cõcludit vna cũ Cy. quòd illa distinctio an eẽt alias facturus, vel ne in his q̃ sonãt in delictis nõ habet locum, probatur in l. i. §. incidit. ff. ad Tur. ibi, aut qui instigat &c. persuadere & dare consiliũ, est opẽ ferre, vt l. qui seruo. §. plus Põponius. ff. de fur. & si persuades, vel consi-

consiliū pſtas Titio, qđ vnū maleficium cō mittat, quod ēt sine dicta persuasione, siue cōsilio facturus erat vel non, quod tu teneaтis, quod bene no. tu iudex, q inquiris de cō silio vel persuasione, quod ēt si non concludas qđ nullo modo Titius dictum maleficium cōmisisset, nisi fuisset talis psuasio vel cōsiliū, Tñ pcessus tuus procedit, & ecōtra, vt qui vis defendere, articulare qđ omnino Titius illud maleficium cōmisisset, ēt si nō fuisset vel tuum consilium: vel tua persuasio. Tñ veniens condemnādus, licet forte leuius, quod perpetuo no. in practica, sed in pſtante opē, sine dubio non adhibeť dicta distinctio, vt no. Bar. ī d. l. is q opē. ff. de fur: & an persuadens, vel cōsiliū pſtās ad maleficiū commiteñ. puniatur vel non, vide Sal. in l i. C. de rap. vir. in ver. q̄ro ergo an persuadens &c. & qua pœna teneatur persuadens vel consulens, not. ibidem Sal. ver. q̄ro scđo si in lege non est &c. Scribit in ista q. Bar. an malefactor eēt alias facturus necne. & Bal. & Sal. i l. i. C. de ser. fug. Sed in pſtāte opē, absq; dubio nō adhibeť dicta distinctio, vt no. Bar. in l. is qui opē. ff. de fur. Et p dicta sunt vera. qñ persuadeť aliquid quod cadit in delictum. Si uero persuasio siue cōsilium est circa illud, qđ ī delictū non cadit, tūc adhibeatur ista distinctio, videlicet, aut fecit dolo aut nō, aut erāt alias facturus aut non: vt l. si qs cū sciret. ff. de dolo. l. ii. in fi. ff. man. l. si remunerādi. §. si tibi. eo. ti. Sed aduerte, qa distinctio an esset alias factur⁹ vel non, non habet locū in mādāte, qa pro certo pſupponitur qđ non erat alias facturus, nisi gratia mandantis, vt supra dictum est.

c ¶ Persuadente. Adde vltra dicta per Augu. an accusatus de mandato, probetur de persuasione, debeat condemnari. & vide Alexan. de Imo. in consi. cxxvij. iiij. lib. & qualiter quis teneatur de cōsi. vide Cep. in cōs. xxvij. Bar. cōsi. clxv. Ang. cōsi. xxij. & Bal. in consi. ccxx. iij. vol. Ber.

AVGVSTI: Tu autē in hac materia adde vltra doct. inquantum supra conclusum est, quod in mandāte illa distinctio non habetur, an quis alias sit facturus vel ne. Adde quod Bal. post multa verba vř affirmare in d. l. non ideo minus. C. de accu. in ante pe. colum. & vide Bal. in l. obseruare. §. proficisci. ff. de offi. procon. & leg. q post Iac. de But. tenet contrarium, sed Ang. in l. i. ff. de eo p quē fac. erit. tenet contrarium, q a indistincte mandans tenetur, etiā si ille alias facturus erat. & ideo Bald. mutauit propositū in l. ob hæc verba. ff. de his qui not. infa. qui dicit, quod illa distinctio, an quis alias facturus erat vel non, non habet locum in mandato, sed solum in consilio. & ibi alleg. multas gl. Limita per Bal. in l. metum. C. quod met. cau. secundo limita in persuadente & consulente, & prædicta non militare, qñ solum tractaretur de puniendo persuasorem vel consulentem de solo consilio vel persuasione, quia non adhibetur illa distinctio, secus si tractaretur de ipsis puniēdis, qñ maleficium est secutum propter ipsum maleficium, quia adhibeatur illa distinctio, secundum Bal. in l. data opera C. qui accu. ī pen. char. & certe est sententia Bart. in l. non solum. §. si mandato ff. de iniur. & infra, dicetur in fine istius gl. & ibi Bald. in l. data opera. loquitur in mandante, & vide Inn. in ca. querelā. extra de elec. in verbo subtractā. q loquitur de consilio, & dicit Mathesil. in notabilibus suis notabili. xcvii. quod ille qui facit furtum persuasione vel cōsilio alterius, non tenetur actione furti, si fur alias erat facturus. per tex. §. ope. insti. de obli. quæ ex quasi delicto. vbi glo. hoc vult. licet Bar. teneat cōtrarium in d. §. si mandato. sed dicit Mathesi. quod Bar. dixit contra mentem illius. §. ope. dicit tñ quod Ioan. de Lig. in c. mulieres. extra de sen. excom sequitur opi. Bart. & vide quæ dicētur in fine istius glo. & vide Bal. & Salic. in hac materia in l. i. C. de ser. fugi. Sali. in l. i. C. de rap. virg. & Bart. in consi. suo clx. qui notabiliter loquitur de persuadente & consulente. & Ang. in cons. suo xxii. quod incipit, pro decisione quæstionis hoc solum. qui singulariter decidit, quod licet fuerint verba importantia mandatum, tñ erit persuasio vel cōsilium qñ dixerit verba contra illum qui omnino deli-
44 berauerat facere homicidium. † Item adde in opem præstāte. Adde quod licet non adhibeatur illa distinctio, an quis alias sit facturus vel ne, quia indistincte tenetur: limito hoc verum nisi fauor sit simplex & malefactor omnino maleficium cōmisisset sine ope vel fauore meo, quia tunc mitius debet puniri præstans opem: mirabilis est decisio Ioan. And. in c. felicis. de pœni. lib. vi. quam multum ponderat & magnificat Ang. in l. is qui opem. ff. de fur. & in l. in furti. §. ope. eo. tit. &

tit. & allego similē gl. ī cle. i. de pœn. & quo modo adhibet simplex fauor. vide p Ang. in d. l. is qui opē. & semel ego euasi vnum à furca p illā doctrinā, quē iudex maleficio rū volebat suspendere tanquā opē pstantē delicto, quia dicebā qđ minus debebat puniri: quia omnino principalis fur delictum commisisset, ēt si iste opē nō pstitisset, quia fuit simplex fauor, intelligēdo fauorē simplicē: vt ibi declarat Ang. Et in hac principali materia. adde gloss. in §. ope. institu. de obliga. quæ ex quasi delicto.

45 *Consilium siue persuasio, an reuocari posit.*
46 *Persuadens punitur simpliciter qñ tractat de ipsa persuasione punienda, sed quando tractatur de maleficio puniendo commisso persuasione tunc opus est distinctione.*

Ang. Vigesimotertio quæro, an posit reuocari consiliū siue persuasio. dic, quod si meo cōsilio, & mea persuasione solū incepisti hoc facere, oportet q tibi persuadeā contrariū, q sim certus te mutasse propositū: alias debeo denunciare ei, in cuius persona maleficiū dēt cōmitti, vt se custodiat ne offendatur. ita tenet Inn. in c. ad audientiam. extra de homic. In mādato vero solū sufficit reuocatio. Ita dixit Bar. in d. §. si mādato. in pe. q. de quo vide bonā gl. in c. cū quis extra de sentent. excō. in vi. in gl. q̄ quęrit, si quis mādauit clericum vulnerari, & postea ante manus iniectionē mādatū reuocauerit, demum mandatarius percusserit, dicit qđ quo ad Deū mādans nō tenet, sed quo ad ecclesiā patitur pęnā, qa excōicatus est. quod no. & late Petr. de Anchar. in cle. i. de renū. ponit materiā. an & quādo reuocatio mādati sit necessaria, qđ pueniat ad mādatarii notitiā, & bñ & diligēter aduerte, qđ oēs actus qui fiunt verbis tantū, & fiūt gratia faciētis, nō gr̃a consulentis, possuut dici consilium, vt ff. de fur. l. in furti. §. consiliū. Sed quādo peruenitur non tantum ad verba, sed ad actū, tunc dicitur quis præstare
46 opem, vt d. l. in furti. §. ope. † Et prędicta sunt vera, qñ tractatur de aliquo maleficio commisso persuasione puniendo. Sed si tractatur de ipsa persuasione puniēda tunc distinctio & opinio supra dicta non habet locum, sed simpliciter puniretur. l. i. §. persuadere. ff. de ser. cor. Ita dicit Bar. in d. §. si mandato in fi. quod no. & tene menti. Et vide plene p Bal. C. māda. in l. mandatum. in fin. Tu autē de cōsilio vel mādato an esset alias facturus, vel nō: & qūo vide no. p Bal. in l. i. C. de ser. fugi. & ibi Salice. & per Salice. in l. i. in vi. parti. de rap. virg. qui latius & melius loquuntur.

Avgvsti. Tu aūt in hac materia adde, q tex. est in terminis in c. quicunque extra de sent. excō in vi. vbi pbat qđ mādās in delictis, pōt reuocare mādatū licet text. videatur in cōtrariū in c. p humani. de homi. lib. vi. Sed dic vt dixi supra in hac eadē glo. in ver. q̄rit. Bar. in d. §. si mādat. & vide gl in terminis. & ibi oēs doc. in c. mulieres. extra de sen. excō. & Ange. in l. i. C. de nili agge. non rump. & Bar. in l. si pecunia. §. si seruum. ff. de condi. ob cau. & Cy. & Sal. in d. l. nō iō minus. C. de accu. omnino vide q̄ dixi in vers. q̄rit Bar. in d. §. si mādato. Et vide omnino pulchra verba Bal. in l. mādatū. C. man. in vlti. col. q ponit ēt qūo reuocat cōsiliū, & Bal. in l. hæc verba. ff. de his q̄ no. infa. in fi. qui remittendo se ad dicta Inno. ī c. ad audiētiā. approbat dicta ipsius Inno. & & tene mēti dicta Bar. q̄ posuit in d. l. nō solum. §. si mādato. ff. de iureiur. qui dixit qđ oēs actus qui fiunt verbis tm̃, & sic gratia facientis & non gratia cōsulentis possunt dici consilium, vt probat ff. de fur. l. in furti. §. cōsiliū, sed qñ peruenitur nō tm̃ ad verba sed ad actum, tunc dr̃ quis præstare opē d. l. in furti. § ope. & pdicta sunt vera qñ tractat de aliquo maleficio puniendo cōmisso persuasione, qđ si tractatur de ipsa persuasione puniēda distinctiones, & opi. supra dictæ nō habebūt locū, sed simpliciter puniret, vt d. l. i. §. psuaderi. de ser. cor. Adde hic bonā gl. in §. ope. insti. de obl. q̄ ex quasi delic. vñ dicta Bal. ī l. data opera. ī pe. char. C. q acc.

SVMMARIVM.

1 *Diffamatio non debet esse facta nel producta iudici in occulto, sed ad banchum iuris pro tribunali sedente*

a Q Vod fama publica[a] pcedēte & clamosa insinuatione &
1 & referente.] † No. qđ dicit fama publica pcedente, vt in c. qualiter & qñ. de accusa. & non debet esse facta, vel producta iudici talis diffamatio in occulto, vt in c. insiquisitionis,

nis de accu. Ex quo Ang. in l. si vacantia. C. de bon. vac. lib. x. vers. sed quæro diffamantes Titium &c. dicit quod sit cautus iudex vt dictam diffamationem recipiat ad banchum iuris pro tribunali sedēs, ne possit dici, ꝙ diffamatio in occulto facta fuerit: quod not. vnde qñ recipis dictā diffamationē in tuo bastardello, facias quod notarius maleficiorum dicat: & prædicta & facta fuerunt ad banchum iuris iudice pro tribunali sedente: quod tene mēti in practica, ne erres.

ADDITIO.

a Fama publica. Aduerte, quia iudici asserenti in inquisitione famam præcedere, non uidetur credēdum: vt per Fulg. in cons. cvij. col. ij. vers. deniq;. & adde quid sit fama, & qualiter probetur: & vide Fran. de Aret. in cons. ciij. Alexād. de Imol. in cons. xc. in ii. vol. & Pau. de Ca. in consi. cxlii. in ii. impressis. & adde ꝙ testis deponens super infamia, etiam non interrogatus, debet deponere apud quos: ita Inn. in c. cum oporteat. de accus. & Cald. in consi. iii. in tit. de testib. & adde si fama non habet certum autorem sit tamen iusta credulitas, an iudex poterit inquirere. vide Fran. de Are. in cōs. lxxiii. & quando fama possit per inhabilē probari per Barb. in consi. vi. Ber.

A ᴍᴏ ᴠsᴛ ɪ. Adde ꝙ ista possunt procedere regulariter, sed non militarent vbi esset contra diffamatū tāta vehemens fama,

a ꝙ transiret ad notorium a, in notoriis requiritur ordo iuris, per ea quæ habentur in c. vestra. extra de cohab. cle. & mul. & ideo si talis diffamatio esset recepta per iudicē ipso non sedente pro tribunali, quod teneret processus non dubito.

ADDITIO.

a Ad notorium. adde tu circa hanc limitationē: & vide Fran. de Aret. in consi. clxv. vbi quod in notorio procedit iudex iuris ordine non seruato, cum iam sibi constet de notorio. Ber.

2 *Inquisitio valet si tempore inquisitionis formatæ erat fama, licet postea superueueniat fama contraria.*

3 *Inquisitio potest fieri contra Titium, quando contra illum sunt indicia, licet non sit diffamatus, & bonus reputetur.*

2 A ɴ ɢ. † Et tene menti, ꝙ si tēpore inquisitionis formatæ erat fama satisfactum est iuri, & valet inquisitio, licet postea superueniat fama contraria: quia fama contraria non tollit actū iam inesse formatū sed formandum sic, & sic cū noua fama superueniat, non poterit poni ad torturā, qa tortura non est actus formatus, sed formandus post primā famā. Vnde ex prima fama cōtra eū facta, licet potuerit inquiri, tamen nō potuit torqueri, superuēta noua fama contraria, nisi alia indicia habeant, quia iste est actus de nouo formādus. Ita sing. dicit Bal. & Imol. in l. si pōt. ff. de acq. hære. & ꝓ hoc bene facit quod ibi not. Bar. in vers. pro declaratione huiusmodi q. præcedentiū & sequentiū.

3 Sed † quid si cōtra Titiū nō laborat diffamatio, tñ sunt indicia cōtra eū, licet cōmuniter reputet bonus. Credo si sunt indicia contra eū, pōt inquiri cōtra eū: quia indicia sunt loco diffamationis. Cū aūt est diffamatio sufficit. Si aūt sunt tantūmodo indicia et sufficit ad inquirendum, & ita declaratur. c. qualiter & quando. de accusa.

A ᴠ ɢ ᴠ s ᴛ ɪ. Adde hic, & intellige pdicta secundū ea quæ infra dicā in addi. meis in hac eadē glos. an fama sit sufficiēs indiciū ad torturā: quia dñs Ang. vr̄ velle hic, quòd nisi fama venisset in cōtrariū, illa sola fama ꝑ quā fuit formata inquisitio, per illā famā reus et possit torqueri. Et subdit do. Ange. hic, ꝙ si cōtra Titiū nō laborat diffamatio, sed tñ sunt indicia cōtra eū, licet cōiter reputetur bonus, tñ cōtra eū poterit formari inquisitio: quia illa indicia credit quod sint loco diffamationis. & ita intellige c. qualiter. & qñ. extra de acc. Adde tñ ꝙ ista cōclusio vr̄ vera: qa fortiorā sunt indicia super veritate q̄ ipsa diffamatio: quia ꝑ indicia deuenitur ad torturā. l. i. §. ii. & iii. ff. de qō. l. si. ff. eo. tit. quod fortius est, ergo per illa indicia poterit fieri quod minus est, s. ipsa inquisitio. Præterea nō possunt esse indicia super veritate, quin in ipsis non cōtineatur diffamatio ipsius rei. Loquor quando sunt indicia propinqua non remota: ut declarat Bar. in d. l. fi. ff. de quæstionib. igitur &c.

4 *Diffamatio siue indicia debent præcedere capturam, arrestationem inquisitionis, formationem, & tormenta.*

5 *Inquisitio emanans de principis scientia nō præsupponit de necessitate quod constet de famā.*

4 A ɴ ɢ. † Aduertendū aūt est, ꝙ oportet, ꝙ diffamatio siue indicia ꝓcedat, sine indiciis autem, & sine suspicionibus præcedentibus & diffamatione in criminali, non potest ad

b aliquem actū b iudex procedere vel capturæ,

tæ, vel arrestationis personæ, vel tormentorum, vel inquisitionis formationē: vt in c. qualiter & qñ. & c. inquisitionis: & quod in eis not. per Inno. & Ioan. Andr. & Anto. de But. & no. in l. si vacantia. extra de accusat. ver. ideo non autem ponuntur dicta verba &c. & Bar. in l. de minore. §. tormenta. & l. si ff. de q. & l. i. in prin. eo titu. Quod verum est, qñ inquisitio emanat principe incōsulto, secus si eo cōsulto, & de eius conscientia

5 vt l. nullus. & ibi Bal. C. ad l. Iul. maiest. †Et pro hoc facit quod no. Inno. in c. cū oporteat. de accusa. ad fi. vbi dicit, quod qñ inquisitio emanat de principis scientia, nō est necesse quod constet de fama, qa sola principis scientia supplet defectū cuiuslibet solennitatis. ita dicit Bal. argu. d. l. nullus. qđ not. iudex qñ crimen est atrox, & non sunt ita vrgentia indicia, quod tu facias inquisitionē tuā de conscientia regētis ciuitatē, & ita facias in actis apparere: quia regēs ciuitatē hī loco principis, vt no. gl. Cy. in l. fi. C. de præscri. lon. temp. & Barto. in l. hostes. ff. de capt. & postli. reuer. & isto mō nō poterit dicta inquisitio annullari ex hoc. qđ fama & indicia non laborent contra inquisitum.

b ¶Ad aliquem actum. Adde tu quod voluit Ro. in consi. cx. incip. quæstio consultationis. vbi per tex. in c. j. & ij. de homi. lib. vi. dicit, quod ex inquisitione formata super delicto contra aliquem, diffamatione non præcedente nunquam sequitur condemnatio nisi delictum confiteatur: imo si de delicto sit inquisitum cum qualitate & dictum probetur absque qualitate sequitur absolutio, Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde, quod ista doctrina hoc mō simpliciter relata, fecit errare non multos ignorātes: quinimo audiui sæpe multos peritos, & aduocatos in hoc errasse, sequentes simpliciter illam doctrinam Bald. in d. l. nullus. quia

c primo ego limito c prædicta, quod verum est, quod qñ inquisitio formatur de mādato principis, nō requiritur qđ infamia præ-

d cedat isto casu, hoc verū, qñ motu proprio d superior mādat hoc, secus si ad postulationē alterius, ista est gl. sing. in c. 2. in gl. i. extra. de accu. lib. vi. ita tēperās dicta Inno. in d. c. cū oportet. & aliā limitationē: vide per Specu. in ti. de inquisitio. §. nunc tractemus. versi. hoc aūt notandum. & ibi vide Ioan. And. in addi. in dicto versi. limitantem etiā prædicta, & ī hac materia multas alias limitationes & restrictiones, vide per Domi. de sancto Gemi. post Io. Ant. & Archi. in d. c. 2. extra de accusa. libr. vi. & late per Ioan. And. & Ant. de But. & Imo. in d. c. cū oportet. cui vr̄ cōtraria, & ibi Abb. facit vnā distinctionē in hac materia. Et p Hostien. & Ioā. Andr. in c. fi. extra de accusati. in antiquis. & oīa ista plene sunt collecta p Mod. reperientes dictū c. qualiter & qñ. post Ioā. And. in viii. q. princip. in xii. q. & vide Pe. de Anch. in cons. suo ccliiii. qui ponit q. ista diffamatio debet præcedere capturā & inquisitionē, & quomodo testes debent deponere de diffamatione ante capturam, non post.

c ¶Ego limito. Adde tu ad has limitationes, & vide Fel. in rubr. de rescriq. vbi alleg. Fran. de Paui. in suis consilijs. post Oldr. & Ro. in repet. l. i. C. de hære. insti. & vide Fulg. in cōs. cvii. vbi quod in grauioribus delictis seueritatē legū cū aliquo temperamento benignitatis subsequi debemus, & pro hoc facit quod no. eleganter Hostien. in sum. de inquisitio. §. qualiter. vbi q. si papa mandat alicui quod inquirat contra talem de tali crimine videtur mandare si ea quæ requirunt ad inquisitionem interueniant & adde quod do. Alex. ī cōs. clxxx. iiii. vol. intelligit dicta Inno. allegata p Bal. in d. l. nullus. si princeps dicat sibi assertiue si bi constare de infamia; alias non videtur remittere quin recipiantur testes super infamia, & facit quod dicit And. de Barba. in cons. xxxv. incipi. scribitur apud Ecclesiasten: referendo Tancred. in d. c. cum oporteat. & Ioan. And. quod licet papa narret aliquem de crimine diffamatum, quod propter hoc non impeditur processus super infamia, quia potuit a maliuolis hic procedi, adde tamen quod Cep. in cons. xviii. simpliciter sequitur dicta Bal. in d. l. nullus. & ibi videtur velle Ioā. Moder. in d. c. ii. licet Archi. ibi videatur sequi sententiam Gofre. Ber.

d Motu proprio. Adde tu, & vide gloss. & quod voluit Ro. in cons. ccxxxvii. vbi motus proprius tollit ea, quæ sunt iuris positiui tantum. Ber.

6 *Indicium unum an sufficiat ad formandum inquisitionem.*

6 ANGE. †Et regulariter nō sufficit vnum indiciū, sed plura, vt no gl. & Bar. in l. i § occisorū. ff. ad Silla. & d. l. i. in prin. ff. de q̄sti. nisi in casu l. prius. ad Silla. & ibi not. gl. & Bar. in l. vnius. §. in ea causa. ff. de quæstionibus, & no. Bal. in l. congruit. ff. de offic. præsid. & idem l. i. C. de summa trini. & fide ca tho. in vi. colum. & vide Cy. plene in l. fin. C. de quæstionib. plenius per Bar. in l. fi. ff. de q̄stio. Et quando plura indicia vel vnum sufficiant. not. Iaco. de Bel. in l. i. §. si vero in authen. de exhiben. reis. Ioan. Andr. in additio.

ditio. ad Specu. in titu. de probatio. §. fin. super versicu. xiii. & Bal. in l. fin. ff. de hæred. instituen. & ibi Imo.

a AVGVSTI. Tu aũt in hac materia [a] ad de dicta Sali. in l. fi. C. de q. qui multũ elegã ter loquitur: & vide Gandi. in tract. malefi. in rub. an sufficiat vnus testis de visu ad tormenta. & Ioã. And. & alios in c. cũ in cõtẽplatione. extra de reg. iur. & Io. Andr. in ad di Spe. in tit. de psumptio. §. species. in fin. i. col. & Guido. de Suza. in tract. malefic. sub rub. qualiter reus subiicia. tormen. & dicet infra in hac eadem glo. in illa quæstio. quã do sufficit vnum indicium: & in hac eadem gloss. infra in additio. meis ibi in illa quæstio. quæro. qualiter probetur indiciũ. Et in hoc omnes resident in sententiam Bar. quam posuit in l. fin ff. de quæstionibus. & Bald. in l. obseruare. C. quorum appella. non recip.

ADDITIO.

a ¶In hac materia. Adde ultra dicta per Augusti. Pet. de Ancha. in consi. ccliiii. & Andr. Barba. in consi. xxxv. Ber.

7 *Inquisitio licet nõ possit formari sine indicijs, & diffamationibus, tamẽ si fuerit formata, & reus non opponat, tenebit processus.*

7 ANGE. †Et sic bene nota quod licet sine indiciis & diffamationibus pcedentibus nõ possit formari inquisitio: verũ est si op-
b ponatur per reum [b] alias si nõ opponeret, processus, vt est casus in c. fi. de accusa. in vi. & ideo danda est indiciorum copia reo, vt possit suas exceptiones opponere, vt ĩfra dicam, & sic opponere quod dicta diffamatio & indicia non præcesserint, quod bene not. tu vis facere defensionem reo, vt opponas quod inquisitio fuit formata sine indiciis præcedentibus.

b ¶Opponatur per reum. Adde Ro. in consi. cx. B.

AVGVSTI. Tu aũt, adde hic, inquantum do. Angel. hic dixit quod indicia debent præcedere inquisitionem, dic ꝙ iste autor nõ vult intelligere quod de necessitate illa indicia, quæ debent præcedere torturam, debent etiam præcedere inquisitionem: quia sola diffamatio sufficit ad formãdam inquisitionem. in c. qualiter & qñ. extra de accusa. Et satis fuit dictum supra, in materia inquisitionis. Indicia ergo debent præcedere torturam non inquisitionem. Quinimo nec captura in criminalibus, & ideo Bald. in l. & si certus. ff. ad Silla. dixit quod indicia debẽt pcedere torturã non capturã, quia vt dixit Sali. in l. nullus. C. de exhibẽ. reis. per illum tex. in maleficiis, statim potestas põt capere malefactorẽ, dicit tamẽ primo, habita aliquali informatione de maleficio & malefactore, quia nemini dubiũ, si potestas capit aliquẽ ĩ criminalibus, temere teneṙ, vt dixit Bal. in l. 2. C. de his qui latro. Quinimo Sali. in l. fi. C. de quæsti. in fi. vult, quod antequam in criminalibus iudex veniat ad capturam, quod habita informa-
c tio e primo, & formata inquisitione [c], postea veniat ad capturam.

c ¶Formata inquisitione. Adde Ang. infra. iij. col. in versic. quæro qualiter. Et vide eundem Ang. supra in versicu. hæc est quædam inquisitio, in iiij. q. prin. versi. sexto requiritur.

8 *Infamia quid sit.*

8 ANGE. †Quæro itaque quid sit infamia vide Bal. in l. i. in prin. ff. de his qui sunt sui vel ali. iur. qui dicit, qđ infamia est macula acqsita ex malis moribus diuulgata in populo detestabilis, & maxime apud bonos & graues viros.

AVGVSTI. Tu adde quod Bar. in l. i. ff.
d de his qui not. infam. dicit, ꝙ infamia [d] est læsæ dignitatis status legibus & moribus improbatus, vt in §. cognitionum. ff. de vari. & extraordin. cogni. Et idem tenet Sali. in l. ea quidem. C. de accu. in vi. in deffinitione famæ & infamiæ. & Gandi. in tracta. maleficiorum. sub rubr. de opposi. famæ. §. infamia. & Salice. in d. l. ea quidem. alleg. Io. Andr. hoc etiam voluisse.

d ¶Infamia. Adde tu quæ requiruntur ad hoc vt infamia irrogetur, & vide Cardi. in consi. xciiii. & consi. xcvj.

9 *Indicium quid sit.*

9 ANGE. †Quæro quid sit indicium [e]. do-
e cto. dicunt quod nõ potest dari certa doctrina, sed totũ hoc relinquitur arbitrio boni viri iudicis, qui secundum qualitatẽ psonæ & delicti, & demõstrationũ, seu suspicionũ iudicabit indiciũ esse sufficiens, vel idoneum esse, vel non, vt l. iii. §. tu magis & eiusdem quoque. ff. de testib. Ita dicit Bar. in d. l. fi. ff. de quæstio. Nã indicium dicitur ab indico indicas

indicas, vnde indicia, id est demonstrantia adminicula ad veritatē indagandā, vt C. de adulte. l. adulterii. & l. solent. ff. de præscrip. versi. sed istud est potius quædā descriptio quā eius diffinitio. Vnde Bal. in l. ea quidē. C. de accu. in fi. ii. col. in ver. indicium vero est &c. dicit quod duplex est indicium, videlicet semiplenū, dubitatū, & plenum Et indicium semiplenū est præsumptio mouēs fortiter animum ad aliquid credendū, vel non credēdum. & de hoc in l. cū probatio. ff. de probatio. Indicium vero plenū. est dinumeratio rei per signa sufficiētia, per quæ animus in aliquo tanquam existente vero quiescit, & plus inuestigare nō curat, vt C. de rei vendic. l. indicia. & ibi doct. & Ioan. And. in addi. Spec. in tit. de proba. in versic. octauo quia indicia. Vel dic ꝙ indicium est duplex, scilicet facti & iuris, ex indicio facti dirigitur iudex in viam præsumptionis, & tale indiciū potest per quemcunque fieri: vt ff. de pœn. l. qui vltimo. Indicium autem iuris, id est quod habet aliquem effectū iuris, est duplex quoddā est quod iudicē dirigit in viam habendæ quæstionis, id est torturæ, quoddā est ꝙ instruit iudicem simul cum aliis in viam condemnationis. ita dicit Bal. in l. seruos. C. de testibus, dic vt ibi per eum, facit text. cum gloss. singula. & ibi Bal. in l. excipiuntur. ff. ad Silla.

c ¶Indicium. Adde tu quod Bal. in consi. cxxiiii. col. fin. in j. parte, dicit ꝙ indicium est minus ꝙ̄ semiplena probatio. Ber.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia inquantum dictū est supra, ꝙ in indiciis non pōt dari certa doctrina, sed totum hoc relinquitur arbitrio iudicis. Adde quod istam sñiam tenuit Ioan. And. in c. cum in contēplatione. extra de reg. iur. & Bal. in l. obseruare. C. quor. appel nō recip. & Sali in l. fi. C. de qō. & Bal. in l. cū probatio. ff. de proba. in addi. Gandi. in tract. malefi. sub rubr. de indi. in dubi. quib. ad tormen. proced. & ibi Gand. dicit, ꝙ in criminalibus iudicium sumitur, & dicitur signū alicuius maleficii cōmissi, vel alterius rei de qua agitur. Et subdit ꝙ indiciū dr̄ ab indicando. Et idem dixit Gandi. in eo. tracta. & melius in rub. quæ debeant præced. qō. in versi. quæro, q̄ & qualia debent esse ista indicia, quod licet certa doctrina dari non posit, sed relinquitur arbitrio iudicis, tñ quilibet bonus iudex debet solicite instare ad indicia indaganda. Et subdit quod indicia sunt proxima aliis probationibus, & indicia dicuntur à demōstratione, & demonstrantia veritatis, & probationis adminicula. l. fin. & l. instrumenta domestica. C. de probat. sunt enim indicia pars clare probationis. alleg. l. hac consultissima. C. qui testa. face. post adde Bal. in addit. in d. l. cum probatio. ff. de proba. q dicit quod indiciū est minus q̄ semiplena probatio, quinimo dicit ꝙ quędā sunt indicia quę sūt minus, q̄ semiplena ꝓbatio, & tñ ex eis peruenit ad torturā. allegat gl. ibi, & dicit qđ similiter hr̄ i l. capite quinto. ff. de adul. adde Abb. in c. tertio loco. & extra de ꝓba.

10 *Indicium qualiter probetur.*
11 *Testes examinati super inquisitione generali, non praeiudicant malefactori, contra quem specialiter postea inquiritur, si malefactor non fuit citatus, quando testes iurauerunt in inquisitione generali.*
12 *Testis unus de uisu quando faciat indicium ad torturam.*

10 ANGE. †Quæro qualiter probetur in-
a diciū, dic quod ad minus per duos testes [a], qui tamen directe nō probant maleficium, sed qui viderunt eum prope domū de no-
b cte ibi stantē, in qua furtū cōmissum est [b], vt est gl. sing. & ibi doct. in l. fi. C. fami. herciscun. facit quod no. in l. cū Sillanianū. C. de his quib. vt indig. ita dicit Bar. in l. fin. de qō. Nā vnicus testis de visu probat indiciū & facit indiciū, vt no. gl & doct. in l. si quis C. ad leg. Iul. maiest & vide Sali. in l. fi. C. de quæ i. Et aduertas qđ qñ ibi testes examinantur pro habendis indiciis, necesse est, ꝙ ad hoc vt præiudicēt malefactori, qđ ipsi illo citato iurēt, & sic in cōtradictorio iudicio, alias aūt si simpliciter examinarētur inscio, & eo nō citato, sibi non præiudicāt, vt no. Bar. in l. si qs de crimine adulterii. C. de adul. & in l. pe. de quæsti. & in l. custo-
11 dias. de publ. iud. ex quo infert ad aliud † ꝙ testes examinati super inquisitione gñali, nō præiudicāt malefactori, cōtra quē specialiter postea inquirit, si malefactor nō fuit ci-
c tatus [c], qñ testes iurauerunt in inquisitione gñali. l. si qñ. C. de test. ita dixit singulariter Bal. i d. l. fi. ff. de qō. Et ideo, cauti iudices anteq̄ formēt inquisitionē, recipiūt informa

tionem à testibus, & in scriptis redigunt, ne postea dicant contrariũ qua informatione habita formant eorũ inquisitionẽ, & si pena est corporalis, citari faciunt inquisitũ realiter, scilicet capiendo per personam, nõ autẽ simplici verbo ne aufugiat. arg.l.nullus. C.de exhib.reis.& ibi Sali. & postea faciunt reũ respondere inquisitioni, & si negat iterato examinãt testes reo citato & in iudicium veniente vt videat iurare testes, & potest tũc ipse vel eius aduocatus interrogatoria facere.ff.de adultl. si postulauerit.§.quæstioni. & istæ secundæ attestationes nõ primæ præiudicãt ei in totũ si plene ꝓbant, vel quo ad torturã si faciũt sufficiẽtia indicia, quod no.dicit Sali.in l.fi. in fi.ff. de questi.vide Bal. in l.si tibi.ff.de cõdi.ob tur.cau.i ver.sed nunqd isti testes recepti.

ADDITIONES.

a ¶Per duos testes. Adde Cep. in consi.lxvij.Panor.consil.xvj.Ang.in consi.iij.& Fulg.in consi. cvij.& per do. Bartho.Soci.in consi.cxviij.col. v.versi.postremo.& intellige quod probatur per duos testes, quando indicium est a remotis.ita do. Alexan.in consi.v.col.ij.in i.vol.& idem in consil.xvi.col.vi.versi.præterea iste testis, & in cõsil.xviii.col.iii.eo. vol.versi.ii.& fortius in consil.i.col.ii.versi.accedit quia. in iii.vol.

b Commissum. Ang.idem voluit in l.cum cognitionaliter.C.de quæst.& Sali. in l.fi.de quæstio. & Ang.in l.fi.C.quod met.cau.Inno.in c.sicut.de simo.Et hoc verum est, quãdo testes deponunt super indiciis, a quibus potest esse veritas, sed quãdo testis deponit super actu facti, quia testificatur de ipso maleficio, vt quia vidit maleficium committi, stuprum perpetrari, tunc vnus solus testis facit indicium sufficiens ad torturam.gl. & doct.in d.l.si quis. ad leg. Iul.maiesta. hoc etiam voluit Ang.in d.l.cum cognitionaliter, & in l.fina.C.eo. & idem voluit Bar. Bal.l.& Angel.in l.fi. circa fin.C.fami erci.& Bal.in l.cum proponebatur.ff. de leg.ii.& in l. si quis ex argentariis.§.i. ff. de eden.& Cy.in l.fi.C.de quæstio.

c Non fuit citatus. Adde & intellige hoc, nisi stylus palatii aliter se haberet: tunc preiudicarent, ita Alex.in consi.xli.supra proxime allega.quia cõsuetudo potest derogare solennizati citationis, vt voluit Bal.in auth.si qs in aliquo.C. de eden. & vide ad materiam Franc.de Are.in cõsi.clxv.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde inquantũ d.Ang.hic dixit, quod vnus testis de visu facit indiciũ ad torturã, vel deponit de veritate, quia vidit Titiũ occidere
2 Caium. †Adde hoc verũ [d] qñ ille testis
d est omni exceptione maior, alias non, quia non infamis, nõ vilis, non attinens, & sic de simi. Aurea est doctrina Bar.i l.i.§.itẽ Cornelio.ff.de questio.in l.maritus.in i.col.cõtit.& de illa doctrina facit festum Ang.in l. si qs.C.ad l.Iul.maiesta.& Ang. in l.fi. C. de qõ.in fi.& dicetur infra in seq.q.hoc idẽ tenet Abb.in c.i.extra de confess. Adde tñ singularia verba Bar.in l.admonendi.ff.de iureiuran.in antepen.char.qui multas limitationes dicit, & vide Sali.in l.si quis alicui. C.ad l.Iul.maiesta.qui dicit Dy. velle, qđ in criminalibus vnus testis faciat indiciũ, vide do. Abb.in consi.suo xvi.qui ponit, an vnus testis faciat indiciũ vel duo. Item adde, ꝙ licet duo testes faciunt indiciũ ad torturam quãdo non deponunt de veritate, sed per indicia, quia de nocte viderunt Titiũ exeuntẽ illã domũ, in qua furtũ fuit cõmissum, & sic cum deponant super actu remoto opus est, vt sint duo testes vt supra dixit iste autor allegando Bar.in l fin.ff.de quæst.Dic tamẽ quod propter hoc indist n ete semper iudex non debet ponere ad torturã illũ hominẽ, pro quo deponũt illi duo testes, qa opus est, ꝙ illi duo testes, qui deponunt super isto indicio, & sic super actu remoto dicant indicia verisimilia. Nam pone, quòd ille qui exiuit illam domum erat vnus magnus mercator, & visus fuit habere aliquid sub mãtello, licet sint duo testes, qui hoc deponant, cum hoc indicium non sit verisimile, hoc solũ indicium non sufficeret, licet duo testes hoc dicãt, ita declarat Ang.in l.milites.C.de questio.per illũ tex. qui dixit, ꝙ conditio personæ excludit præsumptionem resultantẽ ex indiciis, & ideo opus est, quod alia indicia concurrant, puta quia visus de nocte exire illam domum, in qua fuit factum furtum, & habebat aliquid subtus, & incontinenti fuit visus expendere illam pecuniã stampatam stampa illius monetæ, quæ asserebatur furata, an autem testes examinati in inquisitione gñali preiudicent, postea in inquisitione specialiter formata, dic ꝙ nõ. Adde vltra supra allegata.Bald.in l.iubemus.C.de proba.Inno.in c.bone memorie magunt extra de electio. & Gandi.in tracta.malefi.sub rub. quomodo cognoscatur de malefi.per inquisitionẽ. in vers.sed nunquid introductione testium inquisitor faciet citare reum, quam doctrinam multum extollit Alber. de Rosa.in l. iurisiurandi.C.de testib. & ibi declarat dicta Inno.in d.c.bonæ.& dicta Gandi.

Adde

8 ¶Adde quod hoc verum. Tu circa hoc, adde ꝙ etiam si non sit omni exceptione maior, duntamen alia concurrant erit sufficiens indicium ad torturam. ita Rom. in consi. ccccli. & Alexan. in consi. v. & in consi. xlj. in ij. vol. & in consi. xj. in j. vol. Cep. in consi. xl. & ibi quid si deponat directo super maleficio. & Angel. in consi. iij. & in materia. vide etiam Paul. de Cast. in l. fi. C. fami. herc. & no. quod vbi iudex haberet arbitrium in procedendo posset ad torturam deuenire etiam si testis non esset omni exceptione maior ita Alex. in dicto consi. xlj. cuius contrarium tenet Bart. in suo consi. xxxv. incip. scribitur apud Ecclesiastes. & dicta supra. adde etiam infra ad ver. quæro ad vnum indicium, & quando vnus testis de visu faciat indicium, adde etiã Alex. in consi. lxv. col. fi. in j. vol.

13 *Indicium vnum, an plura requirantur ad inquisitionem & torturam.*

14 *Indicium unum valde demonstratiuum sufficiens est, ad inquisitionem & torturam, puta unus testis integer, & bonæ famæ deponens de visu.*

15 *Indicium sufficiens ad inquirẽdum, & torturã est si reperiatur furtum apud aliquem.*

16 *Indicium sufficiens, vt supra est si quis iuuenis inuentus est in domo pulchræ puellæ.*

17 *Indicium sufficiens, vt supra est, si quis reperiatur prope mortuum cum cultello euaginato.*

18 *Indicium sufficiens, vt supra est si aliquis visus est cum cultello sanguinolento exire cum facia pallida de domo quæ nõ habet nisi vnũ ostiũ, & intus reperitur homo mortuus.*

19 *Iudex bonus, inquirit cum quibus & per quæ loca conuersantur delati seu inquisiti, quos torquere intendit.*

20 *Indiciorum doctrina certa dari non potest, sed remittetur arbitrio iudicantis.*

21 *Furtum repertum apud aliquem non est sufficiens ad inquirendum seu ad torturam, si talis est bonæ conditionis & famæ.*

22 *Præsumptiones & indicia, an sufficiant ad condemnationem.*

23 *Præsumptio violenta, puta nudus cum nuda, non est probatio plena ad condemnandum de adulterio in criminalibus.*

24 *Iudex multum debet temperare sententiam ex præsumptione violenta.*

25 *Iudex non tenetur temperare pœnam, quando fert sententiam ex præsumptione, quam lex expresse approbat in criminalibus.*

26 *Iudex non tenetur temperare sententiam ex præsumptione violenta, si agatur de puniendo aliquem pecuniariter, uel pœna corporali leui.*

27 *Iudex tenetur temperare sententiam ex præsumptione, si præsumptio est uiolentissima.*

28 *Indiciorum indubitatorum multa exempla ponit Gandi.*

29 *Inimicitia an sit indicium sufficiens ad torturam.*

13 Ang. †Quæro an vnum indicium vel plura requirantur, dic quod hoc residet in pectore iudicis, vt d. §. eiusdem. nam possunt esse plura indicia valde leuia, vnde nõ sufficiũt,
14 † & põt esse vnum valde demonstratiuũ, vt puta si est vnus testis integer, & benę famæ, qui testificetur, quod vidit maleficiũ cõmitti, tunc talis testis est sufficiens ad inquirendum, & ad torturam, vt not. gl. & docto. in l. si quis. C. ad leg. Iul. maiesta. & Bart. in d. l. j. §. ij. & in l. maritus. & in l. pen. ff. de quæstio. vel etiã
a est confessio rei extraiudicialis [a], vt l. capite
15 quinto. ff. de adult. & ibi glo. † vel quia res fu
b rata [b] est penes eum, secus autem si esset homo male conditionis & aliud indicium nõ habetur contra eum, ita dicit Bart. in d. l. fina. ff.
16 de quęstio. † & idem si quis iuuenis inuentus fuit in domo pulchræ puellæ, vel venisset de domo vnius pulchræ, præsumitur supposuisse, ita dicit Bartol. post Iaco. de But. in l. fi. ff.
17 de hæredi. institu. † vel prope mortuum aliquis reperiatur cum cultello euaginato, nam istud solum est sufficiens indicium, imo manifestum. ita dicit Bartol. in l. fur manifestus. ff.
18 de furt. † & idem visus est cum cultello sanguinolento exire, cum facie pallida de domo, quæ non habet nisi vnum hostium, & reperitur intus homo mortuus. ita dicit Tho. Piperata, vt refert Ioan. Andre. in additio. Specula. in tit. de probatio. §. primo versi. xiij. intantum quòd est sufficiens indicium ad condemnationem. & idem ibi dicit idem Tho. si visus fuit admenare cultellum, licet non visus fuit percutere, & postea ibi reperitur interfectus, & postea visus fuit fugere, & apparet quod erat sibi inimicus, & fama laborat contra eum, & idem probatur quod Titius erat inimicus Seij. ff. de quæstio. l. prima §. prę terea. vel quod tempore occisionis erat in loco, vel quod receptauit occidentem, vel quod occidenti erat familiaris vel domesticus, vel ꝙ Titius iactabat se quod Seium interficere fecerat, vel quod inter eos offensæ præcesserant. Sed ibi Ioan. Andre. tenet, quod ista indicia non sunt sufficiẽtia ad condemnationem, sed ad torturam, vt etiam ab eo

c habeatur confessio & istud est tutius, c & idem tenet Imol. in d.l.fi.de hęred.institu.en.

19 † Iudex enim bonus inquiret cum quibus,& per quæ loca conuersantur delati,seu inquisiti,quos torquere intendit, quoniam mala con

d uersatio d est malę operationis indicium ff.de admi.tut.l.si plures.§. quamuis. quia ex mala conuersatione bonus efficitur malus vel vitiosus,vt l.ædiles.§.pedius.de ædili.ædic.Itē considerat loca in quibus conuersatur,quia secundum loci varietatem,collige coniecturam, vt l.fi. C. si manc ita fuer.alien. Item conspiciat constantiam,vel vocis trepidationem,vel mēbrorum pallorem, vt l.de minore.§.tormenta.ff.de quæstio. Item quęret cuius vitæ fuerat prius,& an talia vel similia,de quibus inculpatur facere consueuerit ff. de re mili.l.desertorem.§.is qui, Item inuestiget cuius famæ & opinionis est in ciuitate, quia secundum famam iudicabo, vt d.§.tormenta. & quod ibi not. Bartol. item si ibi erat inimicitia, vel displicentia aliqua inter reum & offensum vel aliqua offensa, vel iniuria fuerit inter eos, q2 tunc videtur præsumptio culpæ.ff.de his quibus vt indig.l.si militia. & etiam alia de quibus inuestigare debet. Ex quibus omnibus curiosus iudex poterit capere indicia ad informandum conscientiam suam, ita dicit Bartol. in tracta.suo de quæstio. in rubric.quæro aliqua indicia &c.

ADDITIONES.

a Extra iudicialis. Adde Ro. in cōsi.viii. et ibi etiam dicit ꝙ mendacium & domesticitas faciunt indicium ad torturam.& adde Pau.de Ca.in consi.cxcvii.in prima impressione. & vltra prædicta vide quę late ponit do.Franc.Brun.de sancto Seric.in suo tr cta.de iudi.& tortu.char.iii.vers. aliud est iudicium generale.in iii.col.& Pari Neapol.in tracta.de syndi.in verbo tortura.§.quia cōmuniter.circa fin.

b Res furata. Adde ꝙ idem est si est solitus emere res furatas. Ita Alex. in consi.l.in i.vol.& ibi ꝙ inuentus in strata mortuus pręsumitur mortuus a frequentantibus stratam.

c Et istud est tutius. Aduerte quia Tho.de Piperata loquitur copulatiue, & adde quod Io.loquitur solum in secundo exemplo ibi relato, & per quod idem sentiat in tertio, quia est minus violētum,ꝙ secundum,sed in primo non videtur aliter sentire quā Tho.et Gui.de Suza.& est magis uiolentū,ꝙ cęteri.& vltra prędicta.adde ꝙ opi.Gādi.sequitur Pau.de Cast.in consi.cxcvii. in i.impressis.& ibi ꝙ propter Gand.authoritatē liberauerat quendā a morte,& eandem opi.tenet Alex. in consi.xv.in i.vol.& ibi ꝙ est casus in c.affertæ,de pręsump.quia ibi illa mulier propter plagiā merebatur mortem, verū quia non erant,nisi pręsumptiones violente,nō cōdemnauit Salomon ad mortem,sed ad restituendum filium.& idem tenet in consi.xiiij.in iij.vol.Io. de Ana.in consi.lix.& Old. in consi.cxcij. vbi idem dicit de d.c. afferte. Cepol.in consi.xxxij.& consi.xxxix.& Pet.de Anch.in consi.cciiij.

d Mala cōuersatio. Adde quod Bal.in cōsi.lxxix. in iij.vol.consuluit ꝙ conuersus cum hæretico poterat tanquam hęreticus poni ad torturam. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quod miror ꝙ iste doctor allegauerit Bar. in tract.de quæstio.quia Bar. non fecit tractatum de quæstio.sed vide plerosque doct.tenētes quod ille tractatus, qui appropriatur Bart. fuerit Dyn.sed certe nō fuit,nec Bar.nec Dy. sed fuit Gandi. & posuit illum tract.in tract. suo maleficio.Et ideo Gand.in tract.maleficio. sub rub.de iudic. non dubita. qui. ad tormen. perueni.in princ. ibi facit mentionem, & allegat tractatum suum de quæstio.& tormen. & de verbo ad verbum, vna syllaba nō detracta, ille tracta.Gand. de quæstio. est sicut ille tract. de quæstio. qui appropriatur Bart. & ideo in hoc reprehendo doct. qui hoc modo allegant Bart. sed iste error causatur, quia multi doct. sunt sicut pictores, quia nolunt emere libros, sed viuunt super additionibus & apostillis aliorum, & interdum nedum errant in quotis & decisionibus legum & docto. sed etiam in libris,& ideo si d. Ang. hic vidisset originaliter in fonte tractatum Bart.de quæstio. quem ipse allegat, & tract. Gandi. non fecisset tantum

29 errorem. † Sed adde in hac materia, primo do Gand.in tract. malefi. sub rub. de quæst. in versicu. quæ debeant præcedere quæstiones. concludit, quod in materia indiciorum certa doctrina dari non potest, sed remittitur arbitrio iudicantis, & ibi dicit quod iudex ex mala conuersatione rei, capiet indicia, & in quo loco conuersabatur, cuius vitæ antea fuit & qualis æstimationis & famæ, ac qualem vitam & habitum quis duxerit. Item qualitate maleficij. Item si ille qui de crimine inculpatur erat inimicus occisi, vel offensi. Item si potuit prouidere ne illud maleficium committeretur, & ibi etiam multa, quia & idem fecit Gandi. in dicto tracta. sub rub. de indi. non dubi. qui ad tormen. proce. Adde etiam Guid. de Suza. in tracta. malefi. sub rubri. qualiter reus subijcia. tormen. qui po. mul. indi. ad ponen.quem ad tor. & multa indicia ponit Ang. in l. milites. C. de quęstio.& in l.fina.C.eod.tit.& Ioan.And.in c. cū in contemplatione. extra de regu. iur. & inquantum dicitur hic de confessione extraiudiciali

diciali. Adde do. de Rot. in decis. cxii. q. dicunt quod in delictis extraiudicialis, cōfessio plene delictū non probat ad effectū pœnæ ordinariæ infligendæ, sed ad pœnā priuationis beneficii, & facit indiciū ad torturā.
21 † Sed aduerte inquantum do. Ang. hic dicit, qđ si res furata est penes vnū, est sufficiens indiciū ad torturā, & idē affirmauit Ange. in l. fi. C. de qō. per ea quæ habentur in l. ancillæ. C. de fur. limita & tēpora hoc procedere, nisi illa res reperiatur penes vnū hominē bonæ conditionis & famæ, q̄a tūc non est sufficiens indiciū ad torturā, & ita Sali. ī l. fi. C. de qō. limitabat dicta Bar. Nec mirum, quia vt dixit Bart. in l. i. §. i. per illū text. in princ. ff. de qō. quod licet reperiantur indicia, quæ alias essent sufficientia ad torquendū reum. Tñ si pro reo aliqua sunt indicia pro ipso tunc opus est ꝙ illa indicia ad torquendū sint magis vrgētia. Et inquā
22 tum supra alleg. Ioan. And. † quod ex præsumptionibus & indiciis licet sint indubitata quis nō pōt damnari, sed bene torqueri.
a Adde tñ quod pro opin. Thomæ [a], de piperata allego in terminis Barto. in l. ii. ff. de fur. in prin. & Bart. in l. ii. §. fi. ff. de adult. & Bal. in authē. quas actiones. C. de sacrosan. ecc. & Bal. in l. neque natales. C. de proba. qui volunt ꝙ aliquādo vera probatio in his criminalibus, colligatur ex præsumptione violenta, & ponūt exemplum in eo qui visus fugere cū gladio euaginato, & de scholari reperto cū muliere, q̄a non præsumit dicere pater noster, sed hoc modo probat adulteriū & homicidiū. Sed aduerte quod Ang. in l. ii. ff. de furt. repræhendit Bart. q̄a dicit, quod ex præsumptione aliqua violenta, nemo pōt dānari criminaliter, maxime ad mortē, sed bene est sufficiens indiciū ad torturā, & ita dicit Imo. in l. fi. ff. de hæred. instit. & Bal. in l. fi. C. de proba. & vide not. in c. afferte. extra de præsumpt. adde Bal. in l. sciant cuncti. C. de proba. & Bar. in l. capite quinto. ff. de adult. q. loquuntur de indiciis indubitatis. adde no. in l. si q̄s adulterii. C. de adul. Adde Abb. in c. tertio loco. extra de ꝓba. q. vr̄ aliter loqui. Et adde hic q̄ infra dicā in glo. che hai adulterato la mia dona. visis capitulis de vxore quæramus qualis debet esse ꝓbatio de adulterio. Et vi
23 de Mathesil. ī no. dictis suis. no. cxviii. † vbi dr̄ ꝙ præsumptio violenta, nō est plena ꝓbatio ad condemnandū de adulterio in criminalibus, sicut nudus cum nuda, solus cū sola, de qua in c. literis. extra de præsumpt. q̄a ibi agebat ad separationē matrimonii ciuiliter, secus in p̄sumptione violēta approbata à iure ēt quo ad cām criminalē, q̄a illa
24 sola sufficit, vt in l. si q. C. de adult. † Adde tñ quod ex præsumptione violenta iudex debet multū temperare sñiam, & maxime vt non condemnet ad pœnā corporalē, iuxta no. ꝑ Inno. in c. quia verisimile. extra de p̄sump. & affirmat hæc do. Card. d. Anto. Abb. & Imol. ibi, & Old. in consi. cxcii. qđ incip. viso diligenter. & Pet. de Anch. in regu. semel malus. ī x. col. de reg. iur. & d. Anto. in c. quāto. extra de præsump. d. Abb. in c. cōstitutus. extra de testib. & Bal. in l. fi. C. de proba. & Bal. in rub extra de offi. deleg. Spec. in tit. de p̄sum. §. species. versi. in summa. Abb. in c. ii. extra de cohab. cleri. & mulie. & Abba. in c. & si clerici. §. de adulte. extra de iud. & Abb. ī c. auditis. extra de p̄scr. recte locutus est Bal. in d. l. fi. C. de proba. ꝙ vbi iudex ex præsumptionibus venit ad condemnationē est iusta causa minuendi pœnā, ꝑ l. q.d ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui no. infa. pro quo facit tex. & ibi gl. in c.
25 inter solicitudinis extra de purg. cano. † Limitarē tñ prædicta, nisi iudex ferret sententiam per quandam præsumptionem, quā lex expresse approbat in criminalibus, vt dicebat Mathesi. supra & alii per d. l. si quis adulterii. C. de adul. & ita tenet do. Abb. in c. accedens. extra de simo. & Bal. in d. l. fi. & sic intelligātur dicta doct. maxime d. Abb.
26 in c. i. extra de iudic. in xiii. col. † Item limitarem vt dixi supra, nisi ageretur de puniendo aliquem pecuniariter, vel pœna leui corporali, puta fustiga. tex. est etiā in l. iii. ver. & q̄a plerunque. ff. de offi. præfect. vigil. vbi ex culpa præsumpta, q̄a incēdium præsumitur culpa inhabitantium, pōt q̄s fustigari. Item hoc etiam nō procedit in grauissimo delicto, puta in casu c. pro humani extra de homici. ibi dum dicitur probabili
27 ter constiterit argumentis. † Item limitabat alio modo Ioan. Andr. in addi. Spec. in tit. de proba. §. fi. versi. xiii. nisi iudex moueret se ex præsumptione violentissima, & ita refert Inno. in d. cap. afferte. extra de præsump. & d. Ant. & do. Abb. in c. tertio loco extra de probatio. & videtur esse de mente Bal.

Bal. in d.l. excipiuntur. ff. ad Silla. Sed Ro. ibi multum eleganter loquitur intelligendo de illis indiciis de quibus in d. l. si qui adulterii. quæ cõclusio an sit vera vel falsa: patet ex supradictis per me, q̃a vt dixi Gãdi. & alii dicunt cõtrariũ, & ideo licet dicãt in exẽplo, de eo q visus fuit fugere cũ gladio sanguinolẽto: qđ illa fuga arguit plenã ꝓbationẽ delicti, ẜm do. Abb. in c. tertio lo co. extra de præsumpt. & Bar. in d.l. fur est: in prin. ff. de fur. & Ioã. And. in dicto ver. xiii. & Bal. in d.l. neque natales. & in l. fi. C. de prob. & Bald. in l. fi. ff. de offi. procon. & leg. tñ istæ probationes nõ concludunt, q̃a poterit esse, quod ille qui aufugiebat cum gladio euaginato, quicq̃d fecit, fecit ad suã defensionem, & ideo alia opinio videretur verior de iure. Fateor bene quod hoc esset indicium sufficiẽs ad torturã, vt voluit Spec. in tit. de præsumptionib. §. fi. ver. sed

28 pone. in fi. † Adde Gand. in tract. maleficio sub rub. de indic. & præsump. indubitata. ex quibus ad condemna. perue. potest. quia multa ponit exẽpla de illis indiciis indubitatis, de illo qui exiuit camerã cũ gladio sanguinolento pallidus. Item de capitali inimico. Itẽ quod vnus vidit admenare. Itẽ quod fugit, tamẽ do. Gandi. dicit, quod vidit in practica obseruari. & omnes sapiẽtes Bononiæ & alibi non volunt aliquẽ capitaliter posse puniri ex aliquo indicio quãtuncunque indubitato, secus si pœna pecuniaria veniret imponenda, & ibi multa allegat, & de ista doctrina Gandi. facit mentionẽ Bal. in addi. Spec. in titu. de senten. in vlt. charta. allegat tamen Dy. in l. ii. ff. de ex

29 cusatio. tutorũ. cõtrariũ tenuiss. † Itẽ inquantum dicunt, qđ inimicitia est sufficiẽs indiciũ ad torturã. Adde ꝙ alias de facto vidi allegare doctrinã Spec. in titu. de præsumptionibus. §. i. versi. sed pone. & ibi Ioãnes Andreas qui dicunt quod si vnus reperitur interfectus, & habebat aliquem inimicum, potest capi ille inimicus & torqueri, quia hoc solum est sufficiens indiciũ ad torturam, sed ista decisio est falsa, quia alias sequeretur ꝙ vnũ indiciũ remotum à facto, sit sufficiens indiciũ ad torturam, per doctrinam Bar. in l. fi. ff. de questi. & ideo Imo. in l. fi. ff. de hære. insti. videtur destruere illam doctrinam Spec. & Gandi. in tracta. maleficiorum sub rubri. quæ debeant præceden. quæstio. qui vult, quod concurrant alia indicia cũ isto indicio, si ille q̃ inculpat inimicus offensi, & latius dicet in fra in ea. gl. ibi, q̃ro reperit aliq̃s occisus & ignorat à quo.

ADDITIO.

a ¶ Adde tamen quod pro opinio. Thomæ. No. qđ Tho. de Piperata posuit tres casus seu tria exẽpla præsumptionis violentissimę seu indiciorũ indubitatorũ, in quibus voluit habere locum. l. sciant cuncti. C. de prob. & in quibus ex indiciis possit quis damnari. & cum eo transit Abb. in c. tertio loco. de proba. in c. quanto de præsum. & satis idẽ sentit in c. quia verisimile. eo. titu. repræhendit enim Bar. in d.l. fur. est solum in exẽplo. de adult. vt patet ex dictis ipsius Abb. in d.c. tertio loco. de probationibus. & in c. tertio loco. de pręsump. & cum Tho. transeunt multi quos hic refert. Sed est dubiũ an in omnibus dictis casibus & exemplis, possit quis damnari non dico ad mortem, quia communis opi. est quod non, post Inno. in d. c. quia verisimile. & sequuntur doct. hic relati, sed ad pœnam mitiorem ordinariam, & videtur de mente sequentium ipsum Thomam ꝙ sic. tamen Ioan. And. in dicta addi. & Ange. & Imol. contra relatio. videntur sentire quod solum ad torturam, & concordantes cum eis, licet Ioan. And. in primo exemplo transeat cum Thoma quod ad condemnationem sufficiat, & sic videntur contra dicere, nisi dicamus saluando, quod qui dicunt non sufficere ad condemnationem sed ad torturam loquuntur quando vellet iudex procedere ad condemnationem pœnam ordinariam, quia ad talem effectum potest torquere, & non excludant condemnationem mitiorem, patet, quia ex præsumptionibus etiam non adeo violentis potest quis damnari ad pœnam pecuniariam vel leuem corporalem, vt supra in ij. limita. & nota quia hic in dicta limitatio. ij expresse sentit ꝙ in secundo & tertio casu Thõ. potest sententia ex præsumptionibus in pœna pecuniaria vel corporali mitiore. In primo vero exemplo Tho. licet Ioan. Andr. post Tho. vellet pœnam ordinariam, seu sentiret imponi posse, vt in iij. limitatio. tamen Specu. ibi relatis Gan. Mathesi. Ro. & alii relati contra.

30 *Testis unus integer, non autem seruus aut uilis seu infamis facit indicium maleficio.*

30 Ange. † Et bene nota. q̃a dixit qđ vnus testis integer de maleficio: facit indiciũ, q̃a secus si nõ esset hõ ĩteger, vt seruus vilis vel infamis, tũc ẽt deponẽs de visu nõ facit indiciũ, vt l. i. §. idẽ cornelio. & ibi Bar. ff. de qõ. Avgvsti. Tu adde q̃ dixi supra in hac eadẽ gl. in ver. q̃ro qualiter probet indiciũ. vbi ad hoc multas decisiones allegaui i ꝓpriis terminis, quas nõ replico breuitatis cã.

31 *Particeps criminis aliquando non est idoneus testis ad indicium cõtra sociũ, aliquando sic.*

31 Ange. † Quæro an particeps criminis dicat testis idoneus cõtra sociũ ad indiciũ: dic quod nõ, vt no. gl. in l. filiũ. C. de li. cau. & sic

& sic non fuit interrogandus de socijs, vt l.fi. & ibi per glo.& doct.C. de accusa. & ideo interrogatus etiam si sua sponte dixeri non facit indicium contra socium vt not. Bart. in l. j.§.si seruus. ff. de quæstio. Etiam si inculpatus sit malæ famæ,quod est verum, nisi in casibus not.in d.l.fi.ex quo Bar.in l.sæpe.§.j.ff. de quæst.dat certam doctrinam, de qua dic vt ibi per eum,sed Salice.in d.l.fin.ver. nunc oppono contra secundam quod &c. concludit quod sunt considerandæ qualitates personarum & delictorum. Nam aut inquisitus est seruus & de socijs est interrogandus,vt l.quicunque.C.de ser.fug.& l.j in fin.ff.de quæst. Si vero erat liber homo,& tunc in criminibus quæ regulariter sine socijs nō committuntur interrogari possunt, vt l.prouinciarum. C. de fer. Item de falsificantibus monetā,quia plures in eo ministerio sunt necessarij, vt l. j. de fal.mo. idem in crimine læsæ maiestatis, quia vnus solus tantum committere non posset, Idem quando tendit ad salutem communem omnium,vt l.fina.C.de malefic.& mathe. vbi autem delicta non sunt in atrocia, & sunt delicta quæ sine socijs vt plurimum committi solent,tunc de socijs non est interrogandus,& interrogatus non præiudicat illis nominatis quæ omnia not. Sed Anto.de But.in cap.j. de confes.tenet simpliciter opin.Bar.sed quod socius faciat indicium cōtra socium, videtur tex. in c.j.de testi.& ibi Innoc. & Ant. de But. & est tex.& ibi But.in c.veniens.el j.eod tit. facit tex.in l.cum seruum.C.de ser.fug.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde quod licet inueniam & glo. & doct. vario modo locutos fuisse in hac materia, tamen nō recederem à sententia illorum qui fuerūt magni practici in maleficijs. Nam reperio Gan. in tract.malefi.sub rub.de quæstio.& tormen. in versicu.bonas quæstiones de tormentis.ibi aliquis subijcitur tormentis confitetur contra alium,nunquid statur dicto suo,concludit ibi veram esse opi. Azo.quod socius non facit indicium contra socium, nisi in cæteris casibus specialibus,in d.l.fina.C. de accu. enumeratis ibi per glo. Quinimo ibi concludit quod etiā in illis casibus specialibus si non præcedant alia indicia non creditur socio. Et istam sententiam tenet Gui. de Suza. in tracta. malefi. sub rub.qualiter reus subijcia.tor.in fi.j.col.& ambo præfati docto. concludunt quod imo si persona nominata sit malæ conditionis & famæ,etiam propter talem nominationem, non poterit subijci tormentis de iure, exceptis casibus illis exceptuatis. Et ideo Ang.& Roma. quos doct.iste non vidit in l.& si certus.ff.ad Silla. dicunt quod bene verum est quod so-
a cius [a] contra socium facit indicium ad formandam inquisitionem non torturam, Quinimo Ro.in dicta l. & si certus. dicit, quod ista est communis sententia. & Arch. in c. nemini.ix. q.iij.dicit,quod præter casus exceptos. socius contra socium non facit indicium. Et de materia,adde vltra istum doct.dicta Pet.de Anch. in c.j.de confess.in vj. & latissime scripsit vltra omnes doct. Abb.in c.j.extra de confess. & vide glo.in c.quoniam.extra de testi.& ibi per doct.& Bart.& Ang.in l.fi.C.de accusa.quicquid sit in practica non recederem a gl. huius l.fi.C.de accusa.approbata & declarata ab illis summis docto. qui fuerunt magni practici in maleficijs, scilicet Gand. & Gui de Suza. Et ideo do. Abb.in c.j.extra de confess. bene facit dum reprehendit in aliquibus Bar.in hac materia in d.l.repeti.

ADDITIO.

a ¶Socius criminis facit indicium ad inquirendum. Adde Sali.in l.ea quidem.in xiiij.col. C. de accu. & adde Ful.in consi.lxxj.& Alex.de Imo.in l.j. .§.si seruus,ff.de quæst. Et de hoc vide late per eundem Alex.in consi.cxxvii.in iiii.volu. & in consi.cxxxii.in j.vol.& vide Franc. de Are. in consi. lxj. vbi ꝙ licet socius non possit interrogari de socio,nisi in aliquibus casibus,tamen quando de crimine agitur ciuiliter socius semper potest interrogari,alleg.Spec.in tit. de teste.§.j.ver. item ꝙ est socius. Et vltra prędicta vide Cep.in consi.xxxj.Ro.in consi.cliiij. in fin. & Paul. de Cast.in consi.ccxxiiii. in nouis. Et plene de hoc per Alex. in consi. lxxxix. per totū. in iiij.vol.

32 *Testis qui non debet examinari, ut pater, si examinatus fuerint an facit indicium.*

33 *Laicus licet cōtra clericū nō possit examinari ī criminalibus, tamē examinatus facit indiciū.*

32 ANGE. † Quid si quis testis [b] non debuit
b contra malefactorem examinari, vt pater, filius,& alij commensales & domestici,vt l.præsenti.C.de his qui ad eccle.confu.& l.lege Iul. & l.inuiti.& l.parentibus.ff.de testib. an examinati faciant indicium, dic quod non, vt not. Bar.in l.j.§ idem cornelio.& in §.diuus. & §. seruus.& l.maritus.ff.de quæstio.& Bald. in l. seruos pro domino.C.de testi.& in l.si quis ex argentarijs.§.ij.ff.de eden.

b ¶Quid si quis testis, Adde Alexand. in consil. cxxvii.in iiii.volu.& Ro.in consi.cliiii.& Barb. in consil. xxxv. incip. scribitur præclare apud Ecclesiastes, Et qui sunt illi testes qui examinari

 non

non debent, vide late per Fran. Bru.in tract. de indi. & tor. char.j.colum.iiij.versi.vlterius generaliter quæro.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde dicta do. Abb.per illum tex.in c.de cætero.ex-
33 tra de test. †vbi dicit quod licet laicus in criminalibus non posit testificari cõtra clericũ, tamen facit indicium & vide Bald.in c. sacramenta.de consue.rec.feu. qui dicit quod testis non legitime examinatus, faciet indiciũ. quã materiam intelligo secũdum d.Bar.in l.admonendi.in antepen.char.ff. de iureiur. & multa dixit Bald.in d.c.sacramenta.

34 *Indicijs omnibus existentibus contra reum, tunc indicium etiã urgens facit, si uero pro eo sint aliqua indicia, tunc indicia contra reum debent esse multum urgentia.*

34 ANGE. † Et prædicta præcedũt,qñ om-
c nia indicia sunt contra reum. Sinautẽ pro se [c] aliqua indicia reũ excusantia,tunc indicia contra reum debent esse multum vrgentia, vt superent ea quæ faciunt pro eius excusatione, vt no.in l.j.§.j.in fin.de quæstio. & ibi Bar.

c ℭ Pro se. Adde Ful.in consi.lxxj.& dicta Ang. sequitur etiam Fran.Bru. in tract. de indi. & tor. char.ij.col.iiij.circa fi.

AVGVSTI. Tu adde id quod dixit Bar.in l.ij.C.quo.appel.non reci.in ij.col.qui alle. Io. And.in c.cũ in contemplatione extra de reg. iur.dixit ꝙ licet vnus testis de veritate faciat indicium ad torturam,hoc verum est nisi aliæ circunstantiæ resistant illi testi. & pro hoc facit optime id quod dixit Salice. in l.fin. C.de accu.circa glo.in l.in ciuile.C.de fur.

35 *Iuramentum non est indicium sufficiens ad torturam,nisi ubi in ciuilibus faceret plenam probationem.*

35 ANGE. †Iuramentũ autem non est indicium sufficiens veruntamen in casibus in quibus ciuiliter agendo facit plenam probationẽ, vt in l.si quando.C. vnde vi. & quod ibi no. per glo. & docto.in cap.fin. extra quod met. cau. in illis casibus facit indicium sufficiens ad
a torturam. ita dicit Bart. [a] in l.fina. in fin.ff.de in lit.iur. quod not.

ADDITIO.

a ℭ Ita dicit Bart. Adde, & vide Alexand. ibi in apostil. qui dicit hoc esse arbitrarium. ar. not. in c.cum in contemplatione. extra de reg.iur. & maxime per Ioan. And. Ber.

AVGVSTI. Adde tamen quod ibi Bart. loquitur per verbũ,forte,& sic Bar. ita ibi clare hoc non videtur affirmare,quia certe durũ est quod asserenti se esse vi derobatum quod sibi credatur in criminalibus in facto proprio, & ad ponendum reũ ad torturam quia vbi ex dicto vnius quis torqueri potest, opus est q̃d illo sit omni exceptione maior, iuxta not. per Bartol.in l.j.§.item cornelio.ff.de quæstio.& supra late dixi.

36 *Indicijs non præcedentibus, licet reus in tormentis confiteatur & postea ratificet, non poterit condemnari, secus tamen si sponte & absque tortura confessus fuisset.*

36 ANGE. † Aduertas tñ q̃d si indicia non præcedãt & inquisitio formetur nõ præceden-
b tibus indicijs,lice, reus cõfessus [b] fuerit in tormentis,& postea ratificauerit,non tamẽ ex tali confessione ẽt ratificata, & processu poterit damnari,vt est tex. cũ gl.singulari. & ibi Bar. in l.pe.ff.de quæst.secus tamẽ si spõte & absq; tortura confessus fuisset,quia tunc ẽt non præcedentibus indicijs vel ẽt non data indiciorũ copia ex tali spõtanea confessione, potest damnari,vt est tex.& ibi not.in c.j.de accusa.lib.vj. ita not.Pet.de Anch.in clem.j.de homi.quod
c singulariter tene menti. [c]

b Confessus nõ præcedẽtibus indicijs. vide Mod. in c. at si clerici. in princ. de iudic.& istum infra in versi.comparent inquisiti & confitentur totum in vlti.col.& vide Cepo. in consi.cv. & Barba. in consi.xxxv.

c Tene menti. Adde tu vltra ea quæ ponit hic Angu.ꝙ consi.Ro.est nu.clxvij. Et vide Alexã. in consi.v.in j.volu. in consi.j.consi.xxxiiij. & consi.lij.in iii.volu.Cep.consi.xl.et cõsi.xxxiii. & ibi dicit ꝙ confessio spontanea non verisimilis, non est sufficiens ad condemnationem. & vide consi. Paul. de Cast.in consi.cclxvj. in secundo impressis. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde,quod contra istam conclusionem expresse tenet Bald. in l.j.C.de confes.in iij.oppo. qui vult quod si confessio est facta in tormentis sine indicijs dummodo sit ratificata nocet confitenti,vt possit damnari ad mortem, & ita solet allegari quod Sal.in l.ij.colũ.ij. C. de cust. & exhib. reo. & hoc idem tenuit, & hoc est quod voluit dicere Imo.in c.fi. extra de confes. qui dixit quod Salic. tenuit contrarium eius quod dicit Bart.in d.l.pen. ff. de quæstio. Sed vos addatis & teneatis opin. Bartol. pro

qua

qua allego Imo. post Ange. in l. celsus. in fi. ff. de acquir. hære. q. dicit hoc notandũ esse, quia poteris lucrari multas pecunias. Et ita alias obtinuit in personã vnius qui vocabatur Augu. de Arimino, & libẽter feci, qa propriũ nomẽ meũ habebat & erat de ciuitate Arimini sicut ego, & tunc Romæ erant, & fuit primo anno quo fui creatus aduocatus consistorialis. Pro qua conclusione in terminis vltra doc. allego Ange. hoc idem voluisse in l. ij. C. de confes. & Ange. in l. ij. C. quo. appel. non recip. & Gād. in tract. malefi. in materia torturæ sub rub. an confes. per tortu. quã nõ præces. indic. & Gui. de Suza. in tract. maleficio. sub rub. quali. reus subijcia. tormen. in versi. sed quæro aliquis & Bald. in addi. Specu. in tit. de confes. in j. col. & Pet. de Anch. in cõsi. suo xxiij. incip. In Christi nomine visa inquisitione. Plus dicebat ibi Pet. de Ancha. quod si apparet illũ talem iniuste carceratum, & postea confessum non dicitur confessio legitima, nec ex ea reus est cõdemnandus per bonas rationes quas allegat & sequuntur Mod. in d. §. celsus. & Ro. in consi. cxlix. licet Pau. de Eleaza. contrarium tenuerit in commẽto. c. grauis. de deposi. & malefi. Et vide do. Catal. in materia syndica. in quęst. ccxij. qui tenet quod talis ratificatio nõ tenet quando per torturam est habita confessio sine indicijs. Limitat tamen ibi hoc esse verum qñ ille reus nõ esset repositus in suam pristinã libertatẽ, secus si esset repositus & postea iretad iudicem & ratificaret quia ipse ex tali cõfessione obligaretur, ibi vide multa quę allegat, quę hic non trãscribo, nam mihi hoc esset parum. Et licet iste do. Catald. non dicat, tamen reperio quod originaliter hoc fuit dictum Math. in notabilibus dictis suis, notabili. lvj. Nec ob. dicta Sali. in d. l. ij. quia ibi Salice. non præsupponit quod nulla indicia præcesserint, vt in casu nostro nos loquimur. Et de materia per Flor. in rub. ff. de proba. per quæ patet veram esse sñiam Bar. in d. l. pe. quod confessio facta in tormentis sine indicijs, etiam si millies esset ratificata non est sufficiens ad condemnandũ hominem ad mortem. Adde tñ quod in tribus casibus potest quis torqueri sine indicijs, quos glo. enumerat. xij. q. ij. in c. quæstionem.

37 *Indicia non solum debent precedere, et esse nota reo, sed debet dari copia reo.*

38 *Indiciorum copia danda est reo, quando iudex procedit inquirendo in casibus à statuto omissis, & à iure communi permissis, alias inquisitio non valet.*

37 ANGE. † Item aduertas quod non sufficit quod indicia præcedant & nota sint iudici, nisi detur copia reo & qđ cõtra dicat, alias ad torturam poni non potest. & etiam detur copia aduocato suo, vt l. custodias & ibi gl. Bart. & Ange. & Imol. ff. de publ. iudic. & nota. in cap. qualiter & quando. de accusat. Si tamen indiciorum copia non fuerit data aduocato, non tamen propter hoc ipse iure vitiabitur processus, vt not. Bartol. in dicta l. custodias argument. l. j. C. de sent. aduer. fi. la. lib. xij. Si tamen reo postulante non detur copia diffamationis, & indiciorum, & vltra procederetur ipso iure, non valet processus, vt dicto cap. qualiter & quando. & c. inquisitionis. quod vltimum singulariter limitatur per Ang. in l. si vacantia. C. de bo. vac. post formam specialis inquisitionis quo ad personas & delicta, vbi in effectu dicit quod quando inquisitio est remedium ordinarium, quod est quando de tali crimine ex forma statuti potest procedi per inquisitionem, tunc cum procedi possit fama nõ præcedente non est famæ & aliorum indicio-

38 rum copia danda, alias sic. † Ex quo bene noquod si tu iudex vis per viam inquisitionis procedere in casibus à statuto omissis, & qui permittuntur à iure communi, iuxta regulas Bartol. in l. ij. §. sed si publico. & ibi glo. ff. de adult. Salic. in l. ea quidem. C. de accusat. & dixi in glo. hęc est quædam inquisitio &c. quod copia iudiciorũ danda est, alias inquisitio non valet. Secũdo, in dicto loco hoc limitat Ange. esse verum, nisi quando iudex inquirit ex

d mero officio [d], & non ad alicuius querelam vt supra dixi in verbo, ex mero officio. ita etiam dicit Anto. de But. in dicto capitu. qualiter & quando in iij. colum. Vel tertio quã do procedit per inquisitionem ad denunciatam syndici vel officialis, tunc copia famæ non est danda, vt dicit Ang. in d. l. si vacantia. Sed an saltem aliorum indiciorum sit danda copia, videtur quòd sic, & sic saluatur opin. Bartol. in d. l. custodias. & d. §. si publico.

d ¶ Ex mero officio. adde ꝙ etiam quando iudex procedit ex mero officio ꝙ copia indiciorum sit danda tenet Cepo. in consilio. lxvi. & ibi quod iudex non dicitur procedere ex mero officio, quã do est aliquis qui instigat. et vide Alex. de Imol. in consi. xli. in ii. volumi. vbi ꝙ iusta causa denegandi indicia reo est, quando reus esset iurisperitus, & iudex sibi legit copiam indiciorum, & idem quando esset timor subornationis, testium propter potentiam rei. vt ibi per Alexand. & per Barb. in consi. xxxv. incipient. scribitur apud ecclesiastes.

AVGV-

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde vnam singularem limitationem quod verum est quod copia inquisitionis & indiciorum est danda, nisi captus alias sit homo malæ cōditionis & famæ, ita singulariter dixit Guid. de Suza. in tract. suo malefi. sub rub. qualiter fiat inquisi. in princi. qui dicit ista verba formalia. Quæro nunquid facta & completa inquisitio ne testes debeant publicari & de eis fieri copia illi contra quem est facta dicta inquisitio. & breuiter determinat quod sic, per l. vnius. §. cogniturum. ff. de quæst. cum multis si. Temperat tamen hoc esse verum si ille olim fuit bonæ famæ, alias non. Et hoc etiam voluit Gan. in trac. malefic. sub rub. quomo. cognosca. de malefic. per inquisitio. in versi. sed quæro facta & completa inquisitione, nunquid testes & totus processus debent publicari, & de his debet fieri copia ipsi reo, ibi concludit quod sic. Tēperat tn̄ hoc esse verum, nisi ille contra quem est facta dicta inquisitio, sit homo malæ famæ & vitæ, & olim sic est habitus. & allegat Spec. in terminis hoc voluisse. Et ibi dicit qđ illud opus Spec. multum pro authentico reputatur. Et certe voluit allegare Spec. vbi ego allegaui supra in glo. in verbo, hæc est quædam inquisitio. in illo articulo, an quando iudex mero officio procedit, requiratur quod testes examinentur super infamia. Sed certe mihi videtur ista sententia periculosa, nisi limitaremus istam sententiam secundum quod alias Gan. dixit sub eadem rub. quomo. cogno. de malefi. per inquisitio. in iij. col. in ver. sed nunquid in introductione testium. qui dicit quod doctores Bononienses semel interrogauerunt do. Fede. qui in hac materia dixit quod licet alias illi qui olim sit diffamatus quod sit homo malæ conditionis & famæ, copia & inquisitionis testium non sit danda, hoc verum vbi inquisitio est formata ex mero officio iudicis, secus si ad postulationem alterius, & istam partem credo veram, & intelligas sane, quia intelligo prædictos doctores quod loquantur de copia inquisitionis, & solum de copia testium super diffamatione. nō de copia indiciorum, propter quæ quis postea potest poni ad torturam, quia licet millies sit homo malæ famæ & vitæ, non dubito quin dari debeat sibi copia illorum indiciorum, per ea quę dicta sunt, quia defensio, quæ est de iure naturali, nemini est auferenda. l. vt vim. ff. de iusti. & iure. cum simi. Et ideo dixerunt Gandi. & Gui. de Suza. qui fuerunt magni practici in criminalibus, quod facta captura de ipso reo à receptis indicijs contra reum, ad hoc vt possit torqueri, & iudex vult ipsum torqueri. Si reus captus dicit, domine potestas, antequam me ad torturam ponatis, detis mihi terminum defensionis infra quem possim probare de innocentia mea, quia incontinenti sum paratus probare per testes idoneos, & tollere omnia indicia quæ habetis contra me, quod iudex non debet ponere ipsum ad torturā, imo dare sibi dilationem ad destruendum illa indicia quæ habet potestas in reum. Ita dicit quod dixit Lamber. de rampo. & hoc dixit Gandi. in tract. malefi. sub rub. an volens probare contra indicia præceden. ad tortu. admit. & idem Gui. de Suza. in tract. malefi. sub rub. qualiter reus subijcia. tormen. in versi. sed quæro ponamus quod præcedant criminis indicia. Vnde concludo indistincte copiam indiciorum ad torturam esse dandam, etiam si reus sit homo malæ vitæ & conditionis, vel etiam si iudex procedat ex mero officio. Nec obstant supra allegata, scilicet quod vbi iudex ex mero officio non est danda copia, quia intelligo & inquisitionis & infamiæ, & ita intelligo dicta Ang. in d. l. si vacantia. & Gand. & Gui. de Suza. aliter Doctr. essent ipsimet contrarij. Inquantum autem dixi quod vbi ex mero officio iudex procedit, copia diffamationis sit danda, intelligas materiam, vt dixi supra in gloss. in verbo, hæc est quædam inquisitio.

39 *Minatus est Titius alicui mortem postea die sequenti ille cui facta sunt minæ reperitur mortuus, an præsumatur mortuus ab eo qui minatus fuit.*

39 ANGE. †Quæro quid si aliquis minatus sit alicui post mortē, post ea vero sequenti die ille cui factæ sunt minæ reperiatur mortuus, an præsumatur mortuus ab eo qui intulit minas. Istam quæstionem format gloss. Cyn. & alij in l. metum. C. quod met. cau. & per Specul. in titu. de præsumpt. §. ij. versicul. sed pone. & Cyn. in l. j. C. si quis impera. maledixe. & Ray. & Bald. & Imol. in l. fi. ff. de hære. institu. & per Bart. in l. famosi. §. j. ff. ad legem Iuliam. maie. vbi in effectu concludit esse aduertendum, an minator fuerit homo malæ famæ, & consuetus sit minas suas in interfectione hominum executioni mandare, & tunc licet Ray. dicat quod est sufficiens indicium ad condemnationem, tn̄ Bal. ibi quem sequitur Imo. dicit quod non, ad condemnationem, sed quo ad ponēdum ad torturam est sufficiēs indicium

indicium, quia nemo ex præsumptionibus debet damnari. l. absentem. ff. de penis, sed probationibus claris, vt l. fina. C. de probationibus &c.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde ꝙ miror quod iste docto. hic attribuerit istam determinationẽ Bal. cõtra Ray. Sed hoc fuit originale verbũ Spec. quem sequitur ibi Io. And. in addi. titu. de præsump. §. i. vers. sed pone. Et istam sentẽtiam secutus est Gã. in trac. malefi. in rub. an possit emẽdam. coram vicar. domi. potesta. in versic. item pone quod quidã mihi minatus fuit. Et ibi in effectu concludit per bonas rationes quod solum est sufficiens indicium ad torturam, non ad condemnandum, & vide Salice. in l. i. C. si quis impera. maledi. Adde Ant. de But. in c. iii. loco extra de probatio. Et omnino Ang. in l. fi. C. de quęstio. & ꝑ Ang. ĩ l. i. C. de his quib. vt indig. Adde Abba. in c. literas. extra de pręsumpt. post Bal. ibi vide Abba. in c. scribã. in fi. extra de pręsum. Domi. de sancto Gemi. in c. secundũ. xviii. dist. aliquid per Bald. in l. i. in iii. colũ. & do. Bart. in l. fi. in penulti. q. ff. de quæstio. dum dixit quod de homicidio pręsumitur contra illum qui erat inimicus occisi, & ex nimis capitalibus inducitur inimicitia capitalis. vt est glo. not. in l. licet. ff. de arbi.

40 *Fama debet esse talis quòd non possit tergiuersari, & quæ possit generare scandalum, alias talis diffamatio non sufficeret.*

40 ANGE. †Et bene nota. quod dicta fama de qua supra debet esse talis, ꝙ nõ possit tergiuersari, & quæ possit generare scandalũ, vt d. c. qualiter & quando. alias talis diffamatio nõ sufficeret, vt ibi. Quæro quæ fama esse debeat & qualiter probari debet a, vide Bartolum in l. de minore. §. tormenta. ff. de quæstioni. & Salice. plene in d. l. ea quidem. C. de accusationibus.

ADDITIO.

a ¶Probari debet. Adde tu, & vide circa hoc Alexand. in consil. xc. in ij. volu. & Fran. de Aret. in consi. ciij. Io. de Ana. in consil. i. Fulg. in consil. clxxxiiij. Raph. Cu. in consi. lxiii. & lxxvii. Cald. in titu. de proba. consil. j. & Panor. in consi. iij. Ber. Adde vltra prædicta circa probationem famæ. & vide Alex. de Imol. in consil. ccxj. col. penul. versicu. nec etiam. in ij. volu. & in consilio xix. col. pen. post medium. ibi, quæ singula &c. in iiij. volumi. & in consi. xxv. colum. ij. & aliquid in consi. lxvi. colum. fin. versic. & sic stat. in iii. volu. & etiam in consi. lxx. eo. vol. Et quomodo probetur per eundem Alex. in consil. lxxij. colum. ij. versicu. nec etiam obstaret in primo vol. & vide eundem in consi. lj. eo. vol. vbi quod probatur per testes singulares.

AVGVSTI. Tu adde & vide dicta Gand. in trac. malefi. in rubr. vnde & à quo loco possit famæ procedere. qui late examinat istã materiã. & in rub. q. ad famæ ꝓba. poss. & debe. de iure admit. qui ponit quo modo fama sit ꝓbanda, & cõtra Bar. tenet Bal. in l. de quibus. ff. de legi. in fi. & Bal. in l. testiũ. C. de testi. in fi. & de materia ꝑ Ang. in d. l. ea quidẽ. per Inn. & do. Ant. de But. in c. cũ oporteat. extra de acc. per Bar. & Bal. in lectu. & in additio. in l. iii. §. i. ff. de testib. per Bar. in l. fi. ff. de suppel. leg. Tãcre. in cõpendio suo ꝓ & cõtra, fo. lxxix. q. x. ꝑ Flor. in l. si arbiter. C. de probatio. per Bal. in authẽ. quod locum. C. de colla. & per Bal. in additio. Specu. in tit. de senten. in vltim. col.

41 *Fama an sit sufficiens indicium ad torturam.*
42 *Fama est indicium sufficiens ad torturam, si est vehemens contra malefactorem.*
43 *Item si cum fama adsit denũciatio syndici cũ iuramẽto denũciãtis Titiũ occidisse Caiũ.*
44 *Item si cum fama, probatum est etiam esse ipsum alias malæ famæ, & vitæ & cõditionis.*
45 *Fama an sit sufficiens indicium ad torturam. dantur multæ remissiones.*

41 ANGE. †Et an fama a sit sufficiẽs indiciũ ad torturam, dic vt ibi & in l. fi. eo. ti. ꝑ Bar. & Sali. in d. l ea quidẽ. in materia famæ, & facit gl. in l. iii. §. eiusdẽ. ff. de testib. quæ regulariter dicit quod non, sed iuncta cũ aliis indiciis valet, vt not. Bar. in l. i. §. idem cornelio. ff. de q̃stio. Tene tñ menti sing. glo. in c. veniens. el. i. de testi. quæ dicit quod fama cum vno teste in causa ciuili facit plenã probationem, & sic sufficit ad cõdemnationem, secus criminali, quod bene no. de quo tñ dic vt not. Bar. in d. §. item cornelio. sed melius loquitur Bar. secundum Dy. Ray. & Old. in l. i. vbi ẽt gl. ff. de excu. tu. dic vt ibi & ꝑ Ant. de But. in c. cũ oporteat. de accu. de quo dic vt dixi in gl. i. in ver. cõparẽt dicti inquisiti & negauerũt totũ &c. in ver. q̃ro an ex diuersis generibus ꝓbationũ. & hoc tenet Barto. in l. si quis ex argentariis. § primo. ff. de edend.

ADDITIO.

a ¶An fama sit sufficiens indicium ad torturam. Adde tu, & vide Alexã.de Imo.in cons.v.supra in aliis a postil.alle.vbi ꝙ est sufficiens indicium ad torturam in eo.genere mali, de quo imputatur puta in furto quando est fama, ꝙ sit fur, vbi vide, & vide etiam Fran.de Aret.in consi.xiij. Ro.in cõs.vij.& de hoc plene per Pari.de puteo in trac. syndi.in ver.tortura.versi. an fama, & adde an fama de iure canonico probet,& sit sufficiens vt quis reputetur irregularis, vt eius impetrata non teneant,& vide Calde.in tit.de proba.consi. ix. & an si fama non habet certum autorem sit sufficiens indicium ad inquirendum, & vide per Fran.de Aret.in consil.lxxiij.

Avgvsti. Tu autẽ in hac materia qa quotidiana est, adde ꝙ istũ passum late disputauit pro & contra vltra omnes doc. Gã di.in tracta.malefic.sub rubr.de quæstio.& tormẽ.in illa quęstione, sed de vno quero, pone fore probatum de crimne per publicam vocem & famam & tãdem concludit quod si cum fama est vnum aliud indiciũ, tunc per famam poterit poni ad torturam reus. Idem Gui.de Suza.in trac.malefi.sub rubr.qualiter reus subiicia.tormen.in prin. qui dicit puta qui erat inimicus. puta quia iactatus est vel fugit &c.& hoc dicit Gan. secundum iura ciuilia, secundum iura canonica, cum fama faciat semiplenam ꝓbationem,& equiparetur dicto vnius testis.c. illud.extra de pręsum. & c.si quis. extra de purga.cano.cum simi.tunc per solam ꝓbationem famæ quis poterit torqueri,& subdit quod communiter assessores hoc obseruant. Subdit tñ quod multoties vidit obseruari pro & contra, per iudices & assessores secundum varias & diuersas opiniones diuersorum. Ego autem si assessor essem hoc non facerem, quod per solam famam pone

42 rem vnum ad torturam. † Limitarem tñ prædicta secundum quod dicit Bart.in quodam consi.suo clxxxvi.incip. Domino Paci de burgo sepulchri legum doctori.qui dixit quod si fama est vehemens cõtra malefactorem, tunc est sufficiens indiciũ ad torturam. Et ita reperio Bald.tenuisse in c.i.de pace iura.fir.in viii.colũ.& habetur in d.§.

43 tormenta. † Secundo limitarem nisi cum probatione fama esset dictum syndici cum iuramento, qui ita denũciauit Titium occidisse Caium.ita cõsuluit Bar. consi.clxxxvi.

44 †Tertio limitarem vbi contra illum malefactorem contra quem viget fama de delicto cõmisso probatum est etiã esse ipsum, alias hominem malæ famæ & vitę & conditionis. Ita multum copiose probauit Gã.in tract.malefic.sub rub.ex quo tempore possit fama incipere.ver.sed pone quod crimẽ. & affirmauit etiam in fin.illius.q.in versic. sed de vno quæro. quam supra allegaui.

45 †Et an fama sit sufficiens indiciũ ad torturam. Adde Bal.in additio.Specu.in tit.de senten.in vltim.colum.& Ant.de Butr.in c. veniens.extra de testi.in iii.colum. Abb.in c.i.extra de deposi.pulchra verba Ang.in l. fin.C.de quæstio. Et dixit Bal.in l.ii.§.eiusdem.ff.de testi.in addi. quod vbi est varia opinio gentium, tunc fama nõ est sufficiens indicium ad torturã. Et omnino vide Bald. in l.milites.C.de quæstio.Moder.in ista materia late loquuntur in d.c.veniens. Consuluit Pe.de Anch.in cõsi.suo, vbi omnino vide.ccliiii.quod fama non est sufficiens indicium ad torturam,& ibi ponit qũo testis debet deponere super fama. Adde d.Catal.in trac.syn.q.cxxvii.vbi tractat materiam qñ fuga facit indiciũ,& ibi ponit etiã de fama.

46 *Fuga an faciat indicium sufficiens de maleficio.& an faciat probationem plenam uel semiplenam seu indicium.*

46 Angel. †An fuga b sit sufficiẽs indiciũ

b ꝓ maleficio.dic qđ aut fugit reus antequã cõtra eum ad aliquid procedatur, qa nõdũ est accusatus, nec iudex aliquid ꝑparauit,& tunc facit indicium & suspicionem contra eũ, vt.l.lege cornelia.ff.ad Silla.sed si postq̃ ipse accusatus vel inquisitus est aufugit vel stat cautus nõ eũdo per ciuitatem propter crimen capitale sibi ascriptum, tunc nõ est præsumptio propter hoc contra eum, quia iuste debuit & potuit timere, ita singulariter dixit Bar. in l.i.ff.de his qui sibi mor. cõsci.alias aũt, an fuga faciat plenam vel semiplenam probationem, vel indiciũ.plene ponit Bar.in d.l.lege cornelia vbi dicit quandoque fuga obiicitur alicui pro crimine,& tunc ea probata probatur crimẽ, vt l. desertores.C.de deser.& l.desertorẽ.ff.de re mili.qñq; fuga obiicitur alicui in probationẽ alterius criminis non vt crimẽ pro se,& tũc quandoq; est crimen solius suspicionis, & tunc fuga est plena probatio, quia facit quẽ suspectũ, vt l.impuberibus.ff. de suspe. tut. quandoq; est crimen de quo requiritur plena

na probatio de ipso facto non de suspicione tã tum, & tunc fuga regulariter non facit plenam probationẽ, vt l. j. C. de rap. virg. §. j. & ibi doc. C. de exhiben. re. & in authen. §. suscepto. sed verũ indiciũ facit semiplenam probationem, vt no. gl. in l. in bonæ fidei. C. de re. cre. & l. admonendi. ff. de iureiur. & ibi vide Ang. in ver. in eadem glo. ibi, per fugã. sed aduertas ad hoc, quia plenius no. Sali. in d. l. in bonę fidei. & etiã aduerte quod illud quod dixi secundum Bar. in d. l. j. de his qui sibi mor. consci. quia Lud. de Ro. in d. l. lege dupliciter limitat. Primo quã uis nondũ interuenerit accusator, tũ si interuenerit libellus minatorius de accusando, quia de hoc resultat in multis casibus effectus. idẽ qui resultaret ex libello accusatorio, vt est tex. in l. miles. §. sicubi. ff. de adult. Secũdo nisi alia suspicio laboraret contra fugientem, quia tunc etiã fuga abrepta post accusationem vna cum hac maximam inducit suspicionem arg not. in l. fi. C. qui nume. tute. & vide glo. not in auth. de exhib. re. §. si vero. in glo. fin. vbi familiaris recedens fugitiue, videtur quod si res quæ in domo de qua fugit, non reperiuntur, sit furatus, quam glo. bene not.

B ¶ Quale indicium faciat fuga. Et vltra ea quæ infra ponit do. Ang. adde Bal. in conf. cxxii. & cxxx. & Alex. de Imo. in conf. cxliiii. in ii. vol. Cuma. in conf. xliii. & Io. de Ana. in cõs. i. & quod & quale indicium faciat fuga. vide etiã per Fran. Bru. in trac. de indi. & tortu. char. iii. col. i. versi. Item potest esse aliud.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde omnino pulchra verba Bal. in l. in bonæ fidei. C de iureiuran. in pen. col. qui ponit de officiali qui syndicatur & aufugit vel de ciuibus qui propter partialitatem aufugiunt, & vide vnũ bonum verbum Bar. in l. quid sit fugitiuus. per illum tex. in §. j. ff. de ædil. edic. & tene menti, quod Ang. in l. fi. C. de quæstio. in hac materia an per fugam quis possit torqueri, multum magnifacit doctrinam Bart. quam posuit in l. j. ff. de bo. eo. qui mor. sibi consci. & sequitur Ro. in d. l. lex cornel. & adde Bal. in addi. l. cum probatio. ff. de proba. & ibi indistincte dixit quod est sufficiens indicium ad torturam, quæ doctrina mihi non placet. Et ideo Gui. de Suza. in tracta. malefi. sub rub. qualiter reus subijci. tor. voluit quod si cum fuga fuisset aliud indicium, scilicet publica vox & fama contra fugiẽtem, tunc possit fugiens torqueri, quia alias sequeretur quod vnum indicium remotum à maleficio, sufficeret ad torquendum, quod est falsum, vt supra dixi. Et de materia adde Gan. in tract. malefi. in rub. de quæstio. & tor. in illa quæstione, quæ debeãt præcedere qõnes. Et de materia, vide Bald. in d. l. lex cornelia. ff. ad Silla. & latissime vltra omnes posuit istam materiã Io. And. in addi. Spe. in tit. de præsum. §. ij. versi. violenta præsumptio. & Pet. de Anch. per illum tex. in c. literis extra de pig. & Ioan. de Imol. in c. nullus. extra de præsump. & Bar. in l. impuberibus. §. j. ff. de suspe. tuto. & Bart. post glo in l. admonendi. ff. de iureiuran. & ibi in effectu approbat dicta per ipsum d. l. lex cornel. & idem Rom. in d. l. admonendi. in fin. Et adde Bal. in l. j. C. de requi. re. & Bal. in l. si cõsiliarios. C. de assesso. Adde aliam pulchrã limitationem Ro. in d. l. lex cornelia. ff. ad Silla. in iij. col. qñ quis post accusationem fregit carceres & aufugit, quia põt procedi contra eũ tanquam contra confessum, per l. in eos. & l. fi. ff. de cust. reo. Et de materia, vide Old. consi. suo lxij. quia dicit quod fuga facit semiplenã probationem, & vltra omnes doc. in hac materia loquitur do. Catal. in suo tract. syn. q. cxxvij. & in hac materia opin. Bart. quã ponit in d. l. j. ff. de bon. eo. sequitur & magnificauit Math. in no. dictis suis not. clxv.

47 *Statuto an fieri possit quod omni casu fuga faciat plenam probationem.*

48 *Statuto an possit fieri quod stante rumore de commisso delicto in ciuitate, fugiens capitaliter puniatur.*

47 ANGE. † Quærit Lud. in d. l. lege Cornelia. an statuto fieri possit quod omni casu fuga faciat plenã probationẽ, & arguit quod sic. ar. c. cũ dilectus. de fi. instr. & quod not. in cap. ij. de proba. & quod no. Inno. in c. cũ P. tabellio. de fi. instru. Sed contrarium tenet, quia tale statutũ est contra ius cõe, vbi ex suspicionibus quis non debet damnari. l. absentem. ff. de pe. Itẽ nõ potest facere quod debitum vsurarum probetur per vnũ testem, vt no. Fed. de Se. in consi. xvij. & xviij. & Bal. in l solã. in fi. C. de test. & l. si non speciali C. de testa. dicit quod non potest statuto fieri, quod per vnum testẽ tantum non reddentẽ sufficientem causam, possit probari contra bannitum, quia est contra ius commune. a † Quærit idem in d. l. an per statutum
48 possit fieri quod stante rumore de commisso delicto in ciuitate fugiens capitaliter puniatur. Et breuiter dicit quod eo casu quo ex fuga nõ resultaret nisi suspicio, quod aut tractamus an possit puniri ratione delicti commissi, aut ratione alicuius actionis intentare, primo casu aut fugiens est citatus, ita quod fuit contumax, & tunc

& tunc poſsit virtute ſtatuti. Item etiam ratione contumaciæ quæ in hoc caſu eſt delictum, vt l. omne delictum. §. cōtumacia. ff. de re mil. aut non fuit citatus, & tunc nullo modo valet ſtatutū. Primo, quia citatio eſt de iure diuino, vt in clem. paſtoralis. de re iudi. Secundo, quia damnaretur ex præſumptionibus quod nō eſt dicendū, vt ſupra dixi. Et hoc colligitur ex verbis Bal. in l. j. C. quomo. & quan. iu. & iſto caſu dicit ſtatutum non valere, quia ex contumacia non poteſt quis capitaliter damnari, ſecūdum gl. iiij. q. j. in ſum. quā Bal. dicit non eſſe alibi in repeti. l. data opera. C. qui accu. non poſ. ergo multominus per ſimplicem fugam.

ADDITIO.

a ¶ Contra ius commune. Adde tu Cal. in conſi. iiij. & quod ſtatutum per quod crimen vſurarum poſſit probari per vnum teſtem valeat, tenet idē Cal. in tit. de conſti. conſi. xxii. Ber.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, adde quod iſte ambæ deciſio. Ro. videntur falſæ, quia principale fundamentū eſt, quod ſtatutū cōtra ius cōe non valet, ſed de iure cōi nemo capitaliter punitur ex præſumptionibus. igitur &c. quia cū ſupportatione ſententia communis eſt quod ſtatutum contra ius cōe valet, & tenet. Et ita argumentando pro & contra determinauit Alb. de Roſa. in j. parte ſtatuto. q. vij. qui dicit quod totus mundus ita obſeruat & determinat. igitur &c. Præterea conuincitur autoritas Ro. per autoritatem Bald. in c. j. §. furtum. de pa. iur. fir. qui dicit quod ſtatutum fieri pōt quod ex ſola cōtumacia quis poteſt capitaliter puniri, etiā non conſtito aliter de delicto. Et alle. Spec. hoc voluiſſe in titu. de fideiuſſ. §. j. ver. ſed pone. & Ioan. And. in c. veritatis. extra de do. & contu. & idem dixit Bald. in c. j. qui ſucceſ. tene. Et hoc dixit melius Bald. in rubri. C. commi. vel epiſto. in fin. quod licet per ſolā contumaciam quis non poteſt de iure communi corporaliter puniri, per l. diuus. ff. de cuſto. reo. tamen per ſtatutum hoc fieri poteſt, & ſic iſtæ deciſiones ſunt de directo contra illam gl. iiij. q. j. in ſum. quam etiam allegauit & ſequitur Imo in c. ij. extra de maio. & obe. Præterea ibi præfati doct. alleg. per me expreſſe volunt quod ſtatutum contra ius commune in iſtis criminalibus valet, & tenet etiam ad puniendum. Sed aduerte quo ad primam deciſionem Ro. mihi videtur Ro. bene dicere, quia dico tale ſtatutum non tantum eſſe contra ius commune, ſed contra ius diuinum, & moueor per deciſionem Pet. de Anch. in repet. c. j. extra de quæſtio. quam poſuit in xj. q. de quibus rebus & ſuper quibus rebus poſſunt fieri ſtatuta in illa quæſtione, nunquid valet ſtatutum quod crimen vſurarium poſsit probari per teſtes ſingulares vel per famam, qui in deciſione illius quæſtionis dicit nō valere ſtatutum quaſi annihilans ſpeciem probationis, & eas adducens ad probationes reprobatas vel inſufficientes, quia illud ſtatutū eſt contra ius diuinum, & eſt in damnum plurimorum, qui poſſunt de facili ſuccumbere, & ibi multas rationes allegat. Iure enim diuino ad minus dicit ipſe, debet quis conuinci per duos teſtes, cui non poteſt humana conſtitutio derogare viij. diſtin. per totum. dico ergo tale ſtatutum eſſe contra ius diuinū, & non tantum contra ius commune. Quo ad ſecundam deciſionē, credo opi. Ro. veram per rationes ſuas, & dicta Bal. allegata per me militant, ſi primo ille fuit citatus & non conſtito, aliter de delicto ille aufugiat.

49 *Teſtes quando pro indicijs habendis & eruendis torquendi ſunt, an ſit ſeruanda forma l. cuſtodias. ff. de pub. iudi.*

49 ANGE. † Quæro in quo caſu [b] teſtes pro
b indicijs habendis & eruendis ſint torquendi, quia non omnis nec omni caſu teſtes in criminalibus ſunt torquendi, vt no. Bart. in l. ex libero. ff. de quæſtio. An quando poſſunt torqueri ſit ſeruanda forma. l. cuſtodias. ff. de publ. iud. videlicet quod eorum aduocati moneantur, & quod videant indicia quæ ſunt contra dictos teſtes, quod ipſi teſtes ſciunt ea quæ vult iudex ab eis, videlicet quod ipſi ſciunt indicia qualiter Titius vulnerauit Seium, dic quod non, vt not. Bart. in l. vnius. §. j. ff. de quæſtion. & ſic pro indicijs à teſtibus habendis non ſeruatur ſolennitas. l. cuſtodias. ſecus quando agitur contra malefactorem. Et ſis bene cautus tu iudex ꝙ quādo tu perquiris pro indicijs inci-
c pias à vicinis [c] quoniam in dubio vicini præſumuntur commiſiſſe damnum & furtū magis quàm alij, vt no. Iaco. de Are. & Bar. in l. ſi ita. § fin. ff. de fun. inſtru. quod not.

b ¶ Quæro in quo caſu. Adde ad propoſitum & vide Cep. in conſi. lxi. & dicit Franc. de Are. in ſuo conſi. lxj. quod plus creditur confitenti de ſe & ſocio ſine tormentis quam cum tormentis. Ber.

c A vicinis. Adde circa hoc quæ ponit Rom. in conſi. vij.

AVGVSTI. Tu in hac materia inquātū do. Ang. hic dixit ꝙ nō omni caſu teſtes ſunt

torquendi

torquendi. Adde omnino Gād. in trac. malefic. sub rub. de quæstio. & tormen. in ver. an posit testis torqueri vbi ponit ibi melius enumerando qñ persona testis posit torqueri q̃ fecerit Bar. in d. l. ex libero. ff. de q̃stio. Et scias vnū notabile verbū quando erit iudex tu, quod eleganter dixit Bal. in repeti. l. data opera. C. qui accusare. circa medium. ꝙ vbi testes torquētur, sufficit torqueri duo vel tres factum scientes, & non omnes, nam frenāda est tortura. l. quoties. C. de naufrag. lib. xi. Itē inquātum domi. Ang. hic dixit quod vicinus magis presumitur cōmisisse furtum quam alius. Adde & intellige prædicta si vicinus alias est malæ famæ, secus si alias esset honestæ vitæ. argumē. eorū quæ tradidit Sali. in l. fi. C. de accusatio. circa intellectū gl. l. in ciuilē. C. de fur.

50 *Indicium sufficiens ad torturā an sit, si aliquis reperiatur mortuus, & ignoratur à quo habet tamen inimicū capitalē, vel pro magna lite magnæ quātitatis in ciuitate præsentē.*

50 ANGEL. †Quæro quid si reperiatur q̃dam occisus, & ignoratur à quo habet tñ inimicum capitalem, vel ꝓ magna lite magnæ quantitatis in ciuitate præsentē, an sit indiciū cōtra eius inimicū, adeo ꝙ ob hoc torqueri posit. dicit Spe. in ti. de præsum. §. ii. versic. sed pone ꝙ sic. quod Lud. in l. i. §. hoc rescriptum. ff. ad Sillan. ibi qui suspicione cedis. dicit fore verum de inimico capitali [a] vel si de maiori parte bonorum erat litigium inter eos. argu. glo. in l. licet. de arb. & not. Bart. in l. iii. §. fi. ff. de adimen. lega.

ADDITIO.

a ℭDe inimico capitali. Adde quod damnum præsumitur datum ab inimico, ita Rom. in consi. viij.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, adde ꝙ istā eandē snīam tenuit do. Ang. in l. fi. C. de quest. vbi dicit ꝙ istū est maximū indiciū ad torturā, si ꝓbatur illū esse inimicū occisi, qui inculpatur de delicto. Et Bart. hoc voluit in l. fi. ff. de quæstio. ibi, vt in homicidio reperiē homo mortuus & ignoratur à quo. Sed certe non dubito istā doctrinā esse falsam, et ideo Imo. in l. fi. ff. de here. insti. in antepe. col. tetigit istā difficultatē ī propriis terminis. & alle. Ia. de Belui. tenuisse contrariū, quia vnum indiciū nō sufficit ad torturā. Nam Bar. & oēs fatentur in l. fi. ff. de quæst. & dixi supra quod vbi per vnū indicium probatum est, & est remotū à facto hoc est maleficio, tūc vnum indiciū nō sufficit ad torturā, sed hoc est remotum à facto, vbi declarat Bar. igitur. Et ideo propter hoc nunq̃ ponerē aliquē ad torturam nisi alia indicia cōcurrerēt, secundū ꝙ videtur velle Gā. in trac. malefi. sub rub. de q̃st. & tormē. ibi, quę debeant præcedere quæstiones. & de hoc etiam dixi supra in hac eadē gl. ibi, q̃ro an vnum indiciū vel plura.

51 *Mortuo iuxta domum Titij reperto, an sit indicium contra Titium quod eū interfecerit.*

51 ANGE. †Quid aūt si reperiaē mortuus iuxta domū Titij, [b] an cōtra Titiū sit indiciū quod eū interfecerit Bar. in l. fi. ff. de vi pub. dicit ꝙ sic, quod Lud. in d. §. hoc rescriptū. intelligit verum, si ille alias erat solitus cōmittere homicidia. argu. no. per glo. in l. in ciuilem. C. de furt.

b ℭDomum Titij. Adde quod Bal. in l. iii. ff. de offic. prefe. vigi. de hoc dubitauit pro Bar. facit tex. in l. si vendita, de peric. & commo. rei vendi. & plene per Pari. in trac. syndi. in verbo, tortura. §. mandauit. col. v. in prin.

AVGVSTI. Tu dic vt infra nunc dicam in additio. in proxima quæstione.

52 *Mortuo in strata reperto, si ignoratur à quo, dic quod præsumitur mortuus ab eo qui multum frequentabat in illa via.*

52 ANGE. †Quid autē si quis in strata reperiatur mortuus & ignoraē à quo, dic ꝙ ꝓsumiē mortuus ab eo q̃ multū frequētabat in illa via. ita dicit Bar. in l. iusto. in prin. ff. de vsuca. & talis viā frequētans pōt torqueri, ītellige tñ si ille erat malus homo, ꝓ quo facit quod no Bar. in l. in omnibus mēsuralibus. ff. de priui. cre. & per Bal. in l. multum interest. C. si quis alte. vel sibi. & in l. i. C. de ser. fug. facit quod no. Bar. in l. fur manifestus. ff. de fur. & Bal. in l. fi. ff. de hæredi. insti. & in l. fi. ff. de proba. & Ange. in l. i. C. si quis impe. maledi.

AVGVSTI. Tu in his duabus, q̃stionibus adde quod mihi durum videtur quod propter locum vbi corpus mortuū reperitur quis debeat torqueri, siue reperiatur in strata vbi quis frequētabat, siue reperiatur corpus mortuum ante domū Titij, quia dicit Bal. multū eleganter in l. iii. §. i. ff. de off. præfe.

præfe.vigi.in i.col.alle.Ri h.malum. quod corpus mortuum non prębet testimonium loci,scilicet in quo loco cædes facta sit. Et ita voluit Alb.de Ro.in ii.par.statu.q.clxx. quæ inci.talis quæstio disputata fuit p d.Richar.Et est etiã ratio vera, quia alias sequeretur quod per vnum indicium remotũ à facto quis posit torqueri contra doctrinã omnium doc.maxime Bar.in l.fi.ff.de quæstio.& supra dixi in illa quęstione quot indicia requirãtur ad torturam,fateor tñ si essent alia indicia,puta quia & ille Titius talia consueuerat facere, vel ille qui ibi versabatur erat malus homo,nõ dubito,q̃ stantibus istis indiciis posset torqueri per ea q̃ dixit Bal.in d.l.iii.§.i.& Albe.de Ro.in loco supra alle.quicquid dixerit Ang.in l.fin. C.de quęstio.qui dixit quod si aliquis visus fuit ire per locũ in quo quis fuit interfectus est sufficiẽs indicium ad torturã, maxime si ille qui inculpatur,nõ erat solitus ire per illum locum,& sic Ang.videtur dicere contrarium eius quod dixerunt doc.supra. Adde tñ quod non reperio,quod Bar.in d l.iusto.hoc dixerit secundũ quod alle.do.Ang. hic,quia errauit ipse,sed bene reperto q̃ illud fuit dictum Rayn.de Forli.ibi in d.l.iusto.arg.illius text.secundum quod referũt ibi Ang.& Raph.& ibi Ang.dicit quod verum est quod ille qui locũ frequẽtabat præsumitur occidisse illud corpus quod reperitur mortuum ibi,si ignoratur quis occiderit, sed ibi Angel.dicit, maxime si ille talis erat cõsuetus facere talia,& sic videt̃ velle id quod voluit Ro.in d.§.hoc rescriptum. vide quæ nunc infra dicam in addi. proxi.

53 *Mortuo reperto in una domo in qua erant quinque si ignoratur à quo, an presumatur occisus ab illis.*

53 Ange. † Quid autem si sint quinque in vna domo & vnus reperiat̃ intellectus, ignoratur autẽ à quo.an præsumatur occisus ab illis.Dy.in l.i.§.hoc aũt senatusconsul.ff.ad Sillan.per illum tex. ipsorũ, tenet quod sic Hanc qõ.posuit Io.And.in c.significasti.de homi.& tenet idem p l.itẽ mela. §.si plures.l.ad l.Aquil.idem Bal.in l.iii.§. i.ff.de offi.pręfe.vigi.sed Alb. in suo tract. statuto.in ii.parte,circa fi.tenet cõtrariũ dicens q̃.§.si plures.loquitur qñ constabat vnũ ex illis deliquisse,sed ignorat̃ quis fuerit.In quæstione autẽ nostra nõ erat certũ aliquẽ deliquisse.Lud.aũt in d.§.alleg.Ioã And.ĩ addi.ad Spe.in ti.đ homi.§.i.ver.sed pone quod aut q̃ritur,an oẽs prędicti possunt puniri pœna capitali,& dic quod non, quia talis pœna requirit indubitatas probationes.l.fi.C.de proba.an autem possit torqueri,& dicit quod sic,per prędicta iura Et materiam indiciorum vide per Bal.in l.excipiũtur.ff.ad Silla.& in l.fin.ibi Imo.ff. de hære.insti & per Cy.& Sali & alios doc.in l.fi.C.de quæsti.& per Bar.in l.pe.& fin.ff. de quæstio.& per Ioan.And.in addi.Spe.in tit.de proba.§.fi.iuxta finem.

Avgvsti. Tu autẽ in hac materia, adde de ista q̃stione quã posuit Io. And. in d. c.significasti.alleg.gl. in terminis q̃ arguit pro & contra.xlii.dist.in c. quiescamus. & vide Arch.in c. nolite.xi.q.iii. & per Brixi. in illa qõne quinque erãt in domo per Hostiẽ.in sum.in ti.de homic.§.qua pœna.ver si.sed nunquid omnes.per Spec.in ti.de deleg.in tracta.dispensationis.§.iuxta.ver sed quid si rixa.& melius in titu.de homic.§.i. c versi.pone quod quatuor:c homines. Adde omnino dicta Moder.in d.c.significasti. nõ dubitarẽ si essent aliqui qui essent malę cõditionis & vitæ,quin iudex ab illis deberet incipere torturam,per ea quæ dixi supra in addi.proxima in præceden.qõ.Et adde hic quæ dixit Ro. in l.excipiuntur.ff.ad Silla. in fi.qui disputat an si quis reperiatur occisus in vna domo,& socius suus tacet & nihil.dicit,tunc indicium est contra eũ,& potest torqueri,& ibi disputat an poterit condemnari.Et materiam indiciorum, vide p Bal.in l.excipiuntur.ff.ad Silla.& in l.fi.& ibi Imo.ff.de hære.insti.

c ¶Pone quod quatuor. Adde q̃ hæc dicta Specul. sequitur Bal.in consil.lxxxj.in v.volu. Ber.

54 *Officialis uolens tenere malefactorem qui fugere uolt & se armis defendere, an posiit illum impune occidere.*

54 Ange. †Verũ quia p̃cedẽtibus indiciis deuenietur aliquãdo ad capturã mandato diligẽti iudicis,ideo q̃a hic cadit cõgruẽtius quam in alio loco,de captura,& carceratione videamus.Et primo qñ officialis vadit pro malefactore capiendo,& ipse vult aufugere seque armis defendere, an possit per officialem

a officialē & eius familiā īpune occidi [a] dic ꝙ nō: imo occidēs tenet de siccariis: qđ intelligo verū, nisi ī mādatis à sup̄iore habuerit ꝙ si nō potuerit eū capere vel ducere ꝙ ipsū interficiat ita vr̄ velle Bal. ī simili. ī l. additos. C đ epis. aud. vbi dicit ꝙ miles ducēs malefactorē ad supliciū timēs ne ab eo auferat, ꝙ īterficiēs tenet nisi ī mādatis hoc spāliter habuerit: vt l ita vulneratus. ff. ad l. Aq. ver. si qs igit &c. ad hoc ff. đ re. iur. l. nō ex singulis. qa tūc nō vt priuat⁹, sed vt publica p̄sona facit. vide Flor. in l. queādmodū. §. magr̄atus. ff. ad l. Aq. ubi vr̄ arguere vt officialis nō vr̄ delinquere vulnerādo resistētē: sed ī l. seruus. ī pri. etit. dicit ꝙ si talis malefactor erat bānitus, q poterat ex forma statuti īpune occidi, tūc clarū est ꝙ occidēs nō tenet, qa tali bānito nō p̄mittit sui defensio, vt l. fi. C. qn̄ li. vni. se. si. iud. vin. ita i isto casu ī bānito voluit Bar. & Bal. ī l. vt vim. ff. đ iusti. & iur. sed si nō reperiat talis, tūc pōt dici ꝙ si volēs capere vtat iure suo possit eū ipune occidere. l. si seruus. C. đ his q̄ ad ec. cōfu. sed si vtat iure publico, vr̄ magis dubiū. & text. in l. fi. C. de malef. & math. vr̄ p̄bare ꝙ nō liceat hoc: dic vt ibi p̄ doc. ꝙ nō. Sed Sal. ī l. neminē. C. đ exhi. re. no. ex gl. ꝙ iudex pōt dare licētiā cuilibet priuato capiēdi malefactorē, & tūc si capit nō delinq̄t: facit d. l. fin. C. de malef. & mathe. & qđ ibi p̄ doc. & si resistētē vulneret nō tenet: vt d. l. si seruus. ff. de his q̄ ad ec. cōfu. Bar. ibidē no. ꝙ qn̄ aliquis pōt licite capi si se defendat & ī certamine à familia occidat ꝙ occidēs nō veniet puniendus. ar. d. l. qđ singulariter. no. sed forte talē mādatū de quo dicit Bal. nō excusaret eū ī q̄ōne p̄ me supra posita, qa ī atrociorib⁹ mādatū superioris nō excusat. l. liber hō. in prin. & ibi gl. & Flor ff ad l. Aql. Nō ob. dictū Bal. qa ibi loquit qn̄ aliqs ducebat ad suppliciū, & sic iā dānatus erat, & sic ex snīa delictū iā erat factū notoriū, vt l. emptorē. ī prin. ff. de act. emp. in casu aūt nr̄o nōdū erat dānatus, & sic de delicto plene non cōstabat, ergo priusq̄ dānaret de eo fieri nō poterat executio, vt l. i. C. de exec. rei iud. & l. cōstitutiones. & l. nō tm̄. ff. de app. & l. si nō defendant. ff. de poenis.

ADDITIO.

a **Occidi.** Adde & vide Bal. in cons. cv. in j. vol.

AVGVSTI. Tu aūt ī hac materia teneas & cōcludas, qđ si familia p̄tātis vulnerat vel occidat aliquē quē volebat capere, & ille resistebat, ꝙ familia nō incidit ī aliquā poenā. Et istā snīam tenuit Bal. ī l. fi. C. de exhi. re. q dicit ꝙ vidit đ facto ꝙ vbicūq; aliqs pōt capi, si ille resistat & iter ueniat vulnera, ꝙ vulnerās n̄ punit, & dicit ꝙ vidit đ facto ꝙ vn⁹ fugiebat quē familia p̄tātis volebat capere, & vnu⁹ biruarius eū p̄cussit, ꝙ ille biruarius nō venit puniēdus: p̄ d. l. si seruus. et ita voluit ēt Raph. Fulg. ī d. l. si seruus. & Alb. đ Rosa. ī 4. par. stat. q. 36. ibi dū dicit licet resistētē īterficere. & đ materia vide Bal. ī l. i. C. vn̄ vi. ī repe. penul. char. circa itellectū dictę l. si seruus. Adde tn̄ vnā pulchrā limitationē quā dedit Bal. ī auth. & oīno. C. ne vxor p̄ mari. ī pe. col. q̄ dixit qđ haec p̄cedūt in officiali cui cōmissa est captura: Sed si iudex daret licētiā creditori vt capiat debitorē, & dū vult ipsū capere debitor aufugit, tādē creditor eū vulnerare coepit & duxit ad iudicē. nedū creditor punit de vulnere, sed imo capt⁹ illo mō dēt relaxari in pristinā suā libertatē tāquā male capt⁹. arg. l. extat. ff qđ met. cau. Quinimo ibi Bal. vr̄ sētire ꝙ ēt familia p̄tātis puniat de vulnere, nisi saluādo dicas ꝙ aut qs p̄ debito ciuili debebat capi, & ille talis nō pōt occidi, nec vulnerari, vt vr̄ sētire Bal. ī auth. & oīno. q loquitur ī cā ciuili, aut ī criminali. Et tūc habēt locū do. Bar. ī d. l. si seruus. cogita, nō decido. & ad intellectū. d. l. si seruus. vide Bal. ī l. vt vi. ff. đ iust. et iur. & oīno viđ Bal. ī l. nec timorē ff. q̄ met. cau. q̄ alle. Inno. ī hac materia, & ibi expresse tenet, ꝙ licet īpune occidere resistētē, & ꝙ ipune possit familia p̄tātis occidere resistētē tenuit Pau. đ Ca. ī cōs. suo 193. & alle. Iac. But. ita voluisse ī l. 2. C. de his qui latro. & idē dixit do. Catal. in tracta. syn. q. ccxxvii. si ille qui volebat capi volebat se defendere. & adde q̄ dicit Ang. in l. si q̄s virginē. ff. de iniur. qđ verū est ꝙ ille q̄ capit à familia potestatis nō pōt se defendere, hoc verū si cognoscebat illos esse de familia potestatis, secus si illi biruarii nō habebant aliqua insignia, quia eis non est credendum, unde licita est defensio, ita dixit Ange. fuisse determinatum alias.

55 *Eximens de manibus officialium captum quomodo puniatur, & eximens malefactorem de carcere, quomodo puniatur.*

56 *Malefactore existente in carcere seu eunte ad supplicium si coniuncti sui iuste appellēt, & iudex nihilominus vult prosequi, pōt de facto resisti iudici & talis executio impediri.*

57 *Eximens aliquem de carcere, in causa ciuili, non tenetur in plusquam teneretur exemptus.*

55 ANGE. †Scđo q̄ro qn̄ qs iā est captus ab officialib⁹, & de manib⁹ familię eximat, qualiter eximēs tenet. Bal. in d. l. additos. C. de epis. aud. dicit, qđ tenet ac si p̄ eo ī oēm casū fideiussisset: vt l. 3. C. đ exa. trib. li. x. Si aūt offālis iā posuisset

a malefatorē ī carcere, tūc eximēs eū de carcere [a] tenet l. Iu. ma. vt l 4. ff. ad l. Iu. maie. qđ ītellige verū, qn̄ iā eēt dānat⁹ vel dānād⁹, qa aut cōfessus, vel de crimine cōuictus, vt d. l. 4. aliās aūt si

nodũ cõfessũ, cõuictũ, vel dãnatũ eximat, tũc exi mẽs punit, iuxta §. eripiat ĩ aut. vt om. obe. iud. nisi ĩ casu l. fi. de mal. & math. vbi punit ad morte, ista sũt verba Bar. ĩ d. l. 4. facit qđ idẽ no. in l.
56 in l. ff. de vi pub. † Aduertẽdũ tñ ẽ qđ siue malefactor sit ĩ carcere dãnat⁹, siue ducat ad suppliciũ, & cõiũcti sui iuste appellẽt ꝑ eo iuxta l. nõ tm̃. ff. de appel. & iudex nõ obstãte appellatione iuridica vult vlteri⁹ ꝓsequi ĩ exequẽdo qđ isto
b casu põt iudici de facto resisti b, & talẽ executionẽ impedire ĩpune, q̃a ꝑ appellationẽ ablata est iudici iurisdictio, à quo scđm In. in c. si qñ. extra de off. dele. qđ est no. dignũ, & hoc tñ nõ est mirũ, qm̃ qñ executio nõ est reiterabilis, tũc faciliter põt ĩpediri. fac t l. si qs ꝓuocatione. & qđ ibi no. C. de appel. hinc est qđ licet cõtra tres sñias
c conformes de nullitate opponi non possit c, vt in cle. i. de re iudi istud verũ est nisi executio eẽt irreiterabilis vel ꝑsonalis, ita ibi dicit Pa. de Ele. & Pe. de Anch. nã vt dicit Inn. in c. pastoralis. de offi. dele. nũquã executor pęnę corporalis debet illam exequi, qñ eam videt iniustã, sed referre
d superiori d, pro quo est casus l. i. in fi. ff. de qõ.

ADDITIONES.

a ℭ Eũm de carcere. Tu autẽ dic vt per Cep. in cõs. xiiii. & latius per do. Alex. in consi. 45. in vii. vol.
b De facto resistit. Adde quod Alexan. in consi. clxiiii. in secundo uolumi. consuluit, quod stante statuto quod aufugiens de carcere habeatur pro confesso de delicto, quia tortus non præcedentibus indiciis, nõ debet haberi pro confesso, quia illo casu licuisset de facto resistere iudici. & adde etiã Ange. in consi. clxxii. ꝙ iudici volenti exequi sententiam nullã põt de facto resisti. Ber.
c Nõ possit. Adde tu de hoc & dic vt per Oldr. pulchre in consi. cvi. et per Alex. in consi. lxxvii. in iii. vol. Ber.
d Superiori. Adde tu & vide Ang. in consi. cccviii.

AVGVSTI. Tu in hac materia inquãtũ Bal. ĩ d. l. additos. voluit ꝙ ille qui malefactorẽ eximit de manib⁹ familiæ, teneat ac si ꝑ eo fideiussisset secus si erat ĩ carcerib⁹. Adde & dic ꝙ mihi vr̃ ꝙ nõ sit aliqua dr̃ia, vel ꝙ vnus sit in manib⁹ familiæ, vel sit in carcerib⁹, & hoc ꝑ doc. Bar. in l. ii. §. trãsfuga. ff. de sicca. q hoc voluit. Et iõ Raph. in d. l. additos. repr̃hẽdit ibi Bal. ꝑ hãc eandẽ rõnẽ. Dicit tñ ibi Raph. ꝙ cõiter isti eximẽtes hoc mõ pecuniariter puniunt, vt l. si qs. ff. de cust. reo. & de pęna frãgẽtiũ carceres, vide Sal. in l. i. C. đ fal. mone. in vii. no. Ang ĩ l. i. ff. de effra. vbi poteris limitare p̃dicta. & no. in l. si qs. ff. de custo. reo. & vide pulchra verba Ang. in l. i. ff. ne quis eũ q in ius voc. est vi exi. q ponit quõ punit qui eximit captũ à familia ẽt indebite captũ, & in l. sed eximẽdi. §. i. e. ti. & Bal ibi, vide Sal. in l. fi. C. de malefi. & math. q approbat distinct. Bar. quã posuit in d. l. iii & vera est ista cõclusio, qñ executio est irretractabilis, põt de facto resisti ipsis officialib⁹ & iudicibus, est sñia Cy. in l. i. in vlt. q. C. vñ vi: vbi multũ magr̃aliter distinguit. & Bal. ĩ l. vt vi ff. de iu. & iur. & materiã late ponã infra in verꝑsente Caio & appellãte in ver. qd aũt si nõ obstãte appellatione. & vide Abb. in c. si qñ. de off. dele & Ang. in d. l. i. ff. ne qs eũ q in ius vo. est vi
57 exi. † Et tene mẽti vnũ tex. cũ glo. quẽ ibi Ange. põderauit in l. i. § hæc verba. ff. ne vis fiat ei. qđ ille q exemit aliquẽ de carcere nõ tenet in plus q̃ teneret ipse principalis q fuit exẽptus: hoc intelligo in ciuili, vt in plus nõ teneatur, sed in criminalibus non procedet hoc per prædicta.

58 *Stante statuto quòd bannitus possit impune occidi, an bannitus existens in manibus familiæ potestatis possit impune per priuatum occidi.*

58 ANGE. † Tertio q̃rit si bannitus & cõdẽnatus capiatur, & existẽs in manibus & fortia familiæ, an possit impune occidi per priuatum, stante statuto ꝙ bãnitus possit impune occidi. Dy. Iac. de Aret. ponũt ĩ l. in laqueũ. ff. de acq. rer. do. & ibi Bar. & Bar. ponit in l. 3. §. fi. ff. de sicca. & Dyn. & Imo. in in l. publius. §. i. ff. de cõd. & dem. veritas est quã ponit Bar. ĩ d. l. 3. §. fi. videlicet ꝙ nõ possit occidi, aliàs occidẽs tenet: q̃a licet sit hostis, tñ hostis captus est seruãdus. l. seruos ff. đ stat. ho. igit &c. & ꝑ alias ẽt rõnes ibi alleg. tu dic vt ibi ꝑ eũ, & aliq̃tulũ lati⁹ ꝑ Sal. l. fi. C. đ malef & math.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde Io. And. in addi. Spe. in tit. de acc. §. sequitur videre: in v. col. ver. tertiũ mẽbrũ fuit an bãnitus captus q per familiã ducebatur. & late vide per Alb. de Rosa. in 4. part. statu. q. xxxvi. incip. adhuc q̃ritr. e. tit. de bãni. & malef. videlicet vltra duas qões q faciẽs mẽtionẽ de doctri. Gãdi. in tit. de bãni: & ibi ẽt facit mẽtionẽ quõ Iac. de Are. hãc qõnẽ disputauit, & est in libro magno q̃stionũ disputatarũ. qõ. ccxxiii. q incip. q̃ro in statutis vel cõsuetudinibus alicuius ciuitatis habet. Tandẽ Albe. dicit ibi quòd decisio Gãd. cõiter obseruatur in hac materia. Adde omnino & limita per dicta Bal. in l. libertus. ff. de sta. ho. & vide do. Nel. in tract. bannito. in 2. parte secundi temporis.

59 *Malefactor an ubilibet & sic etiam in ecclesia capi possit.*

59 ANGE. † Quarto q̃ro an vbilibet liceat ca-
a pere malefactorẽ, & sic ẽt in ecclesia a, dic quòd ꝑ crimina atrocia, vt propter homicidium ra-
b ptũ virginũ & similia põt capi in ecclesia b, & de ea eximi, vt est tex. & ibi ple. gl. in auth. de mãda. prin. §. neq; aũt. no. gl. Cy. & Bar. in l. 2. C. de his q ad ecc. cõfu. quod Sali. in auth. si quis ei. C. de adult. intelligit verũ, dũmodo prius requirat episco-

episcopū vt sibi tradi faciat, vt d.auth. ipso autē annuente poterit postea extrahere vt §.neq; in d.authē.dic vt ibi per eū. ꝑ aliis vero in criminibus nō atrocioribus de ea extrahi non pōt, vel eius cemitetio, vt ibi not.gl.& doc. quod not.in practica,& sic ostium scalarum ecclesię & cemiterīū sunt peiuilegiata, sicut ipsa ecclesia, vt al.qs de eis extrahi non possit, nec capi sicut nec posset in ecclesia, vide q̄ in simili dicā infra in glo. in versi.in scalis sancti Petronii. Et quod dixi quòd non pōt extrahi de ecclesia, hēt locū in hosp.tali cōstituto autoritate epi, ita dicit Arch.xvii.q.3. c.diffinit.& Bald.in l.si quis ad declinandum.§. in omnibus. versi. sed q̄ro iuxta hoc de duabus q̄stionibus. C.de episc.& cler. Et prædicta ꝓcedūt de iure ciuili, de iure vero canonico, ecclclesia cum suo cemiterio habent immunitatē præterquā q̄n in eis aliquis occidit, vel mēbrū mutilatur, & postea in ecclesia aufugit, vt extra de immu.ec .c.fi.ita dicit Sal.in d.auth.si quis ei.tenet etiam quòd sorte per rationem positam in d. c. fi.potest extendi ad quodlibet delictū, per quod ecclesia violatur. Idē q̄n esset latro publicus qui homines in stratis publicis inuadit, vel q̄n esset agrorum populator, vt in c.inter alia.e.ti. & no. gl. ibidem quod dicit esse notabile propter alios qui sunt de terris ecclesię, quia in illis seruat ius canonicum, vt no.gl.in c.2.de arbitris.in vi.

ADDITIONES.

a ℭEt sic ēt in ecclesia. Adde tu de hoc & vide Ro. in cōs.223.et 224.vbi dicit ꝙ nō solū in laico, sed ēt in cle tico hēt locū dispositio, l.p̄senti:et nō solū in delinquēte in ecclesia sed ēt extra ecclesiā.alle.gl.sing. in c.frater.xv.q.iiii.& ꝙ fugiēs ad hospitale sit tutus, sicut fugiēs ad ecclesiam.ponit idem Rom.in cōs.cccix.et vide Pau.de Cast.in consi.ccccixxi.in iij. vol. vbi habebis pulchram limitationem ad prędicta. Ber.

b Pro quibus delictis q̄s possit capi in ecclesia. Est tex. in c.inter alia.extra de imm.ecc.ubi patet ꝙ nō pōt q̄s extrahi nisi in casibus videlicet in publico latrone, & depopulatore agrorū: ēt quātūcunq; delicta grauia sint, nisi deliquerit in ecclesia c.fi.eo.tit.facit text.in c.reū. xvij.q.iiij. vbi dicit reū simpliciter indefinite, et sic cōprehēdit oēm reū.facit c.sicut antiquitus. ea.q. & c.frater coeps.ibi ꝙ nec ptātibus qdē uel principibus vnq̄ licuit ꝑpetrare, vt hoīum i sāctuariis cōstitutū, captata sacerdotis abs̄tia, reluctātē, reclamātēq;, violēterq; abstraherēt, & in c.diffiniuit.vbi dicit regia seueritate plectēdū.facit.l.ii.& l.p̄senti.C.q ad eccl.cōfu. vbi indefinite datur priuilegiū. In cōtrariū facit ꝙ q̄n delictū est cōmissum ex ꝓposito & sit atrox, possit extrahi de ecclesia delinquēs vltra dictos duos casus cōprehensos in c.inter alia. Primo tex.i c.j.de homi.vbi in homicidio p̄fato cōceditur.facit doctri.Guil.de Cu.in auth. licet. C.de lib.præ.& tex.in d.§.neq; aūt homicidis.i auth. de mā.prin.& text.in c.2.§.p̄dictis.ver.sed quia.q̄ fuit pri.cā bn̄fi.amit. et ibi Iac. Alua. idē tenuit Inn.Hosti. & Ant.de But.in d.c.inter alia.in sua dist.vbi in grauibus delictis cōcludit cōfugiēs nō gaudere, licet d.Abb. ibidē tenuerit cōtrariū.idē tenuit Cyn.in d.l p̄senti. & Io.Fab.in practica i materia inq̄sitionis.& Old.in cōs. 54. Et maxime q̄n sumus in terris Iperii dēt seruari ius ciuile, vt voluit Pe.de Anch in d.c.inter alia. vt refert Abb.Sic.in l.facit, ēt optima rō aducta p Bar.i l.si vi. de vsuça.& in l.ob æs.ꝙ vbi lex ponit regulā & excipit aliquos casus, tn̄ alii cases q reperiūtur excepti vēdicāt sibi locū. Et sic casus exceptuati in c. inter alia. nō restringūt regulā in cæteris, q̄ ēt nō est bona consequētia.l.canonū. excepi aliquos casus &c. Ergo in nō numeratis & excep. est lex correcta.in quo gl.in c.q̄m frequēter ut lit.nō cōte. Et ita seruatū fuit Veronæ dū Ego Fran.a Ligna.essem iudex malefic.do.Ant.Venerio Potestatis Veronæ die 17. Nouem. 1481. in personā Pe.Peroni de insula scalarū qui fuit captus in ecclesia sanctæ Mariæ insulæ Porcariæ.& fuit ꝓ furtis suspēsus, cū consensu ipsius clarissimi dn̄i Ptātis & curiæ suæ ac curiæ cōsulū ciuitatis Veronæ, excepto sapientiss.doct.do.Anto.de Pelegrinus, in qua curia omnia suprascripta allegaui. Ber.

Avgvsti. Tu aūt i materia i q̄bus casibus q̄s pōt capi i ecclesia, q̄a maxima est, ꝓ nūc sufficiāt remissiones q̄ doc. diuersimode loquunt̄. Adde et vide do.Ang.i d.auth si q̄s ei.et Sal.i d. l.2.C.de his q ad eccl.cōfu.& doc.i d.c.iter alia. & doc.i d.c.fi.extra de immu.eccl.& Alb.d̄ Ro. i rub.C.de his q ad ecc.cōfu.& lōgā dist. Cyn. quā posuit i l.p̄senti.C.de his q ad eccle. cōfu.& late scribit Iac.de Bel. i §.sed neq;. i auth.de mā da.prin.& Imo. i cle.i.col. pe.extra de pœn.& remis.oino vide Host.i summā sua ti de immu. eccl.i §.inquātū. i prin.2.col. vbi ponit notabilē intellectū ad tex.i d.§.sed neq;. Et adde Oldr.in cōs.suo li.& gl.36.q.i.c.raptoribus.& ibi Arch.et 23.q.5.c.reos.& xvi.q.q.c.reū. oino adde q̄ dicā īfra, in glo. super verbo, in scalis sancti Petronii.

60 *Malefactor qui cōmisit atrox delictū, si habeat saluum conductū an nō obstāte saluo cōducto per indicē cōcesso, possit iudex facere eū capi et punire.*

61 *Iudex an possit dare fidentiam accusato seu inquisito, quod ueniat ad eum pro se excusando uel pro aliqua informatione curiæ.*

60 Ange. † Quinto q̄ro si cōmittēs atrox delictū habet saluū cōductū, an nō obstāte saluo cōducto ꝑ iudicē concesso iudex pōt eū facere capi & punire.& vr̄ tex.ꝙ sic, in §.neq; aūt.i aut. de mā.prin.& ꝓ hoc facit l.i.& ii.& ibi gl.i ver. hostes & duces belli.ff.de dolo. Guil.de Cu.ibi dicit ꝙ si ē talis malefactor q pōt inuitꝰ extrahi de ecclesia, ꝙ tūc iudex pōt saluū conductū frāgere, vt d.§.neq; aūt.alias secus. Cy.vero i l.p̄senti.C.de his q ad ecc. confu.dicit ꝙ sēper est seruādū q̄a ēt hosti fides seruanda est, vt d.l.i. §.ii.ff. de dolo.& l. cognitionē.de bo.au.iu.pos. Bal.& Ang.ibidē dicunt, ꝙ si est factū cū causæ cognitione, & plena informatione, tūc sēper ser

 uandum

uandũ est, vt no. gl. Bar. & Im. ĩ l. is q̃ reus. ff. de pub. iudi. aut sine causæ cognitione, vel iusta cã vel ex abrupto, & tũc nõ tenet illud obseruare, qm̃ cõcedere nõ potuit ĩ p̃iudiciũ reipublicæ, vt l. relegati. ff. de pę. nã vt dixi hosti ẽt est seruãda fides, vt no. gl. xxiii. q. i. c. noli estimari, vbi dicit q̃d istud est verũ si ipse ẽt obseruat, qnia de nouo nullũ maleficiũ cõmittit. hoc ẽt vult Ang. ĩ d. l. i. §. 2. & vide q̃ no. Lud. de Ro. ĩ d. l. 3. §. si quis

61 seruũ. ff. de acq. pos. † Sed prius esset vidẽdũ an iudex possit accusato vel inquisito dare securitatẽ fidẽtiã, vel saluũ cõductũ, vt veniat ad se excusãdũ, vel p aliqua ĩformatione curiæ, vide gl. & doc. & Io. de Imo. in l. is qui reus ff. de accus. & late Salic. in l. cum indulgentiam. in ii. colũ. C. de sen. pas. dic vt ibi plene.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia vltra doc. adde & vide istã materiã late disputãtẽ per do. Nico. Capociũ cardinalẽ Romanæ ecclesiæ quã disputationẽ refert de verbo ad verbũ Albe. de Rosa in 4. par. statu. q. 3°. q̃ incipit q̃ro ẽt aliam q̃õnẽ, bãnitus d̃ maleficio accusatus de alio maleficio, volẽs se defendere petit fiduciã. ibi põnũtur & allegant oĩa iura p & cõtra, q̃ p̃nt allegari ĩ hac materia & adde longã distinctionẽ quã ponit Iac. de Bel. ĩ auth. de mãd. prin. ĩ §. sed neq;. Sed oĩno ĩ hac materia, adde pulchrã doctri. Ang. in l. vtimur. ff. de sepul. viol. et ibi aliquid p Bar. & p Ang. in l. Papinia. §. si quis mortis. ff. de ĩnof. test. & p Bal. ĩ l. libertas. ff. de sta. ho. an aũt iudex possit saluũ conductũ facere, vel princeps dẽat facere, vide doct. in locis ĩ alle. & p Ang. in l. i. ff. ad l. Iul. ma. & ibi Bar. & p Bal. ĩ l. relegati. ff. de pœ. Adde Ro. ponẽtẽ istas q̃ões & allegãtẽ multas gl. de iure canoni. in l. recusare. §. sed si alio. ff. ad Treb. & vide Ange. in dispu. sua q̃ inci. Bononiẽsis suæ ciuitatis bãnitus. in vi. q. q̃ disputat, an iste saluus cõductus possit dari per iudicẽ & qñ. & vide Bal. in l. reos. C. de accus. in antep. char. & oĩno Alb. de Ros. ĩ 4. par. statu. q. 83. Et de oĩbus istis q̃õnib° vltra oẽs posuit istã materiã do. Nell. in trac. bãnito. in ii. par. ii. tẽp. in xv. & xvi. q̃õ. & ibi videas an saluus conductus debeat obseruari per superiorem.

62 Officialis an liceat capere in alieno territorio malefactorem quem incœpit prosequi in suo

62 ANG. † Sexto querit an si officialis vult capere malefactorẽ quẽ in suo territorio ĩcœpit p̃seq;, ille vero ĩ alieno postea fugiat territorio, & officialis suã p̃sequat capturã, an liceat ei capere ĩ alieno territorio. hoc posuit Bal. & Flor. in l. sequuti. §. aristo. ff. si ser. ven. vbi primo arguit q̃ nõ licet vt ĩ d. §. aristo. ĩ cõtrariũ allegat. l. capite qnto. ff. de adulte. sed tene primũ dictũ eã rõne, cũ. n. ad alienũ territoriũ se contulit statim dñs primi territorii priuatus est ptãte capiẽdi. p hoc facit. d. §. aristo. qa p̃bat q̃ nõ licet ponere pedẽ in alieno territorio, nã mutato territorio statim dr̃ mutata ptãs. arg. l. si dñiũ. ff. de fur. facit. ff. de ædi. edi. q̃d sit seruus fugitiu°. §. idẽ Celsus. Nec ob. l. capite quinto. qa ibi durabat ptãs retinendi patrisfamil. ff. de adult. l. q̃d ait lex. §. q̃d ait lex. idẽ tenet Sal. in l. 2. C. de exhi. re. ĩ casu aũt nr̃o, secus est p p territorii mutationẽ &c. Si nõ iuste caperet, tũc iudex in cuius territorio iniuste captus est, põt repetere talẽ captũ, & allegare q̃ capi nõ potuerit. facit d. § idẽ Celsus. & q̃d potuerit repeti. tex. est ĩ c. ex parte. extra de ver. sig. ita dicit Bar. ĩ l. si cui. ff. de accu. & sic capiẽs nõ posset de eo facere executionẽ ẽt si iudex alterius territorii nõ repeteret, sed deberet suę pristinę libertati restituere, cũ captura sit nulla, qnimo & capiens & retinens vr̃ obligari actionẽ iniuriarũ, vt d. c. ex parte. ita dicit Flor. in d. §. aristo.

a AVGVSTI. Adde tñ q̃ illa decisio est falsa a in i. q. p doctri. Bar. quã posuit ĩ l. quod ait. §. q̃d ait. ff. de adult. & ibi eum oẽs sequunt, q̃ dicit q̃ quoties initiũ est licitũ & hẽt cãm licitã, finis vero est illicitus, tũc initiũ ĩspicimus. vt est text. ibi in d. §. q̃d ait. & est text. in l. q cũ maior. §. i. ff. de libe. cau. secus qñ finis & initiũ sunt illicit', quia inspicit finis. Sed in casu nr̃o initium est illicitũ, ergo inspicit locus initii, & ita decidit Ang. p illũ tex. ĩ p̃priis terminis q̃stionis nr̃æ. ĩ l. Gracchus. C. de adulte. & p hãc rõnẽ ita decidit Ro. multa allegãdo ĩ l. i. §. occisorũ. in 8. col. ff. ad Silla. & ad hoc vid pulchrã disputationẽ Alb. de Ros. vltra oẽs doct. in trac. statu. q. 76. in 4. par. q̃ inci. disputauit ẽt ipse Old. aliã pulchrã q̃stionẽ. qui in hac difficultate scripsit xii. col. & allegat oĩa q̃ p̃nt allegari: & vide aliq̃d p Io. And. ĩ reg. in obscuris. de reg. iur. in mercur. faciũt no. p Ange. in l. nemo carcere. C. de exact. tribu. & do. Bald. in l. i. C. de ser. fug. & in propriis terminis istius q̃õnis vide Bal. pulchre omnino in l. i. C. de sum. tri. & fid. catho. in repeti. in vii. char.

ADDITIO.

a ¶ Falsa. Adde tu q̃ imo vr̃ vera, & allegata cõtra Ange. p̃cedunt ubi est eadẽ rõ et cõgruitas terminorũ, sed vbi est diuersa rõ & qualitas terminorũ quicquid est licitũ in termino a quo nõ est licitum in termino continuato, ita Bal. in l. si quis nõ dicã rapere. C. de epis. & cler. vñ ex diuersis nõ infertur: allegat Bal. in l. q̃d si fugitiuus. hic alle. & sic voluit Bal. q̃ vbicũq; esset licitũ ex forma statuti offendere aliquẽ dep̃hẽsũ ĩ aliquo crimine & in domo, certe si ille dep̃hẽsus aufugiat de domo, poterit p totũ territoriũ statuẽtiũ impune offendi. sed si sequat ĩ alieno territorio & offẽdat hoc nõ poterit, qa statutũ hoc nõ potuisset p̃mittere, nec ẽ verisimile ita p̃misisse,

fisse,& ita loquitur.l.quid si fugitiuus.& lo.And. in addi. Spe.in titu. de accu.§.fi. in iij.parte. quia tunc est diuersitas terminorum, & per consequens nominis, sed si exinde sequatur extra domũ per territorium statuentis, inspecto ꝙ principium est licitum,& vbiq; eadẽ ratio, & ita loquatur Bar. in d.§.ait. qui se fundat in hac ratione, & ita ẽt voluit Bal.in d.l.sicuti.dum dicit ꝙ mutato territorio est mutata potestas.& ita tenet Ang. in specie in l.nec in ea.§. nec occidẽdi. ff.de adul.intelligens d.§.quod ait. vt supra dixi, vnde nõ meruit reprehendi Ang.iuxta illud Senec.Qui parce laudãdus est parcius vituperandus.& pro Ang. facit quod voluit Bal.in conf.lxxij.incip.quidam subditus vbi consuluit pro quodam subdito ducis Sabaudiæ quæ alium subditum dicti ducis interfecerat & aufugerat in dominio comitis virtutum, & ibi captus per subditos ducis Sabaudiæ,& ductus eius in dominio,& consuluit ꝙ deberet relaxari, & idem consuluit Barb. in consi. xxvj.

63 *Carceratus propter unum maleficium an possit per unum alium officialem, ex alio maleficio recommendari.*

63 ANGE. † Septimo quæro, an carceratus ꝑꝑ vnum maleficium, possit per aliũ officialẽ ex alio officio recõmendari. dic quòd sic,facit quod no.Bar.in simili in l ii.§.fi. ff. de custo.reo. & in q. sua Lapus fuit captus quod est verũ,dummodo processus per primum officialẽ inchoatus non impediatur, imo primo expediatꝛ:ita dicit Bar.in l.si cui §.fi.ff.de accu. Sed aduerte q̃a per secundã recommendationẽ nõ põt impediri executio primæ pœnæ,quod tñ intelligo, vt not. Bar.in l.ii.§.fi. vbi vlterius quæro &c.ff.de cust.re.& no.Raph.in l.nil no.appel. penu. qui videtur aliter dicere.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia an carceratus ex vna causa possit recommendari [b] ex alia. Adde Bar.in l.ii.§.sed & eximendi.ff. ne quis eum qui in ius vocan. est vi.exi.vide Bal.in l.q̃a plerique.ff.de in ius vocan.Bal.in auth.ei qui.in vi.col.C.de bo: auto.iud.pos.Bal.ĩ l.turpia.ff. de lega.i. omnino Ang.in d.l.ii.§.fi.ff.de custo.re.q̃ breuius & melius loquitur quàm Bar.& Ang. in d.l.si cui.§.fi.ff.de accusa.& Bal.in l.pen. & fina.ff.quod metus causa.

b ¶Recommendari. Adde tu,& vide Bal.in consi. ccclxxiiii.In ii.lib.& ibi ponit cautelam ad euitandam istam sequestrationẽ,& etiam an carceratus pro delicto possit ꝑ debito recõmendari, & vide eundem in conf.ccclxxv.vbi an carceratus per potestatem possit per episcopum recommendari,& adde Bar.in dispu.sua incip. Lapus, & in consi.cxxvi.& etiam vide Alex. in consi. clix. in ij.vol.vbi quod recommendatio in carcere nõ poterit fieri in die feriato.vnum etiã no. ꝙ si reperiatur vnus carceratus pro delicto, & fiat proclama,ꝙ talis est in carcere.et ꝙ petit relaxari,si est aliquis qui vult contradicere,ꝙ compareat ꝙ si nullus comparet,ꝙ iudex debet illum relaxare,ita dicit Paul.de Cast. in consi.xliij. in prima impressione.Ber.

64 *Malefactor pro crimine quod veniat relaxandus captis fideiussoribus, an iuste possit detineri & carcerari, vt doceat socios mandatores & auxiliatores.*

64 ANGE. †Octauo q̃ro an si est tale delictum ꝙ debeat captis fideiussoribus relaxari:iuxta no.ĩ l.i.ff.de cust.re.an sit iusta causa detinẽdi & carcerãdi eũ vt doceat socios mãdatores,& auxiliatores:dic ꝙ sic, vt nõ. Bar.per illum tex.in l.ii.§.pe.ff.de iur.fis.ꝙ intellige verum,q̃n sumus in casu quo possit de sociis interrogari,iuxta not.l.fi. C. de accu.ita tenet ibi Cy.& Sal. aliãs si nõ posset interrogari,interrogatus ẽt non facit indiciũ vt no.Bar.in l.i.§. si seruus.ff.de q̃ó.ꝙ videlicet q̃n possit de sociis interrogari, põnit Bar.suam determinationem in l.repeti. §.ii.ff.de quæstio. quam damnat Salic. in l. fina.C.de accusa.& suam ponit, quam supra recitaui in ista gloss. versicul. quæro an particeps criminis &c.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia inquantum dictum est, an mãdatarius possit in carcere retineri.Et in aliquo casu ad hoc nominet mandatorem. Adde gl. no.in l.nõ ideo minus.C.de accu.in gl. secunda.& ibi Bal.circa princ.in glo.secunda.no.qui dixit quòd assassinus tenetur dominum siue mãdatorem in iudicio nominare & super hoc potest torqueri: q̃n aũt socius tenetur sociũ nominare late dixi in addi.in d. ver.quæro an particeps criminis,& vide Ang.in l.& si certus. ad Silla.

65 *Iudici cuilibet competenti licet malefactorem capere.*

65 ANGE. † Nono nota, ꝙ cuilibet iudici suo cõpetenti licet capere malefactorẽ. Vnde clericus non põt capi à iudice laico, nisi de licẽtia sui ordinarii ecclesiastici, vel nisi in flagranti crimine reperiatꝛ,quia tunc potest capi per laicum vt ducatur ad iudicẽ [c] ecclesiasticum:ita dicit Innoc.in c.vt famæ

de sen.excom.& no.Flor.i in l.quarta.ff.ad leg.Aquil. Si clericus capiatur à iudice laico vel inquiratur à iudice laico, an possit petere se remitti, ad iudicem ecclesiasticum, si non est in habitu & tonsura: vide Bal. in l.si qua per calumniam. C.de epis.& cle. Et nota, q nō tantum officiali licitum est capere clericum delinquentē: imo etiam laico priuatæ personæ, vt ad suū iudicem ducat, vt no.p Bar.in l.si quis in seruitute.ff.de furt. facit l.prima.C.de ra.virg Et hoc ēt voluit Bal.in d.l.si qua per calumniam.C.de epis. & cle. Secundo etiam casu licitum est cuilibet capere malefactorem, vt qn̄ aufugeret. atg.l.ait prætor.§.si quis debitorē. ff.de his quæ in frau.cred. Tertio si ex forma statuti esset casus in quo liceret ipsum reū offendere, ergo fortius pōt capi, & ēt omni casu, & per quēcunq; qn̄ q̄s repertus est in flagrāti crimine, tūc q̄libet habet mādatū à lege de capiendo quēlibet malefactorē, vt l.raptores.C.de epis.& cle.& l.capite quinto.ff. de adul.ita dicit Bal.in l.fi.C.de req.re.qđ no. Et aduertas q nō pōt retinere captū nisi p xx.horas vt ad iudicē ducat: vt no.gl.& Bar. ī d.l.capite quinto.& ita dicit Bal.in d.l.ij.& idē ibi Sal.in casibus in q̄bus liceat priuato capere malefactorem, de quibus ibi per gl.

¶Ad iudicem. Tu adde, & vide in proposito qn̄ clericus deprehensus possit per laicum puniri per Alexand. in consil. vi i. in j. volum. & Cepo.in consi.xv.Ber.

Avgvsti. Tu aūt in hac materia inquantum dictum est, an licitū sit capere clericū delinquētē, repertū ī flagrāti crimine, vel fugientē p quēlibet laicū. Adde qđ Hostien. in summa de sen. excom.in §.quibus debet versi. fallit.dicit qđ non vult diffinire istā q̄stionem, & ibi dubitauit de vera decisione. Et eundē recitat simpliciter Archi. in c.presbyter.lxxxi.dist. quinimo Host.in c.nuper.de sent.exc. dicit se nō fateri q vbi leges capturā permittūt, possit illo casu clericus capi nisi det ius canonicū expressum, & vide in hac materia Laudinium & Io.de Ligna.& doct. in c.i.de offi ord.in cle.& dicta Inno.in c.si vero. extra de sent. excom. Adde q istā materiā d.Card.d.Ant.de Bu. & omnes posuerunt in capitulo cum nō ab homine, & ibi & vltra omnes locutus est d. Abb, & ibi vide Mod. extra de iudi.Et adde pulchra verba Ang.ī l.ictus fustium. de his q not.infa.& ibi Bal. sed Bal.ibi optime est locutus in c.i.§.si quis.de pa.iur. fir.q dicit q clerici capi possunt vt p̄sententur episcopo, vt voluit Ioā. And. in nouel.in dicto capitulo vt famæ. sed ex interuallo nemo pōt eum capere nisi de commissione episcopi, allegat no.in c.cū nō ab homine.extra đ iud. An aūt clericū debitorē fugientē licitū sit creditori capere, vide Abb.& Mo.in c cū nō ab homine. De prima q̄one, vide Domi. de sancto Gem.post Arc.in c.de his clericis. el ii.in c.ante oīa xxv. distinct. & Domi.de sancto Gemi.l.dist.c. de his. vide Bal.p illū tex.in l.nec timorem.ff.quod met.cau.

66 *Captus si spōte se præsentat, an sit carcerādus vel fideiussoribus relaxandus.*

66 Ange. † Decimo quæro an postquam est captus, si ponte se repræsentauerit sit carcerādus vel fideiussoribus relaxandus, dic q aut ex tali delicto qđ sibi ascribitī venit pœna corporalis vel corporis afflictiua, imponenda de iure vel à statuto, & tunc ne pœna deludatur nō est fideiussoribus relaxādus. Quinimo si sit graue crimen nō tm̄ est carcerandus, sed ēt in vinculis ponendus.l. diuus & l.si cōfessus.ff.de cust.re. vel si crimen confiteatur etiam in vinculis ponendus est, dato q crimen non sit graue, vel ēt si sit testibus conuictus, alias si crimen nō sit multum graue solum in carcere ponet. d.l.si confessus. Si autem pœna non sit corporis afflictiua, & tunc fideiussoribus est relaxādus, ēt antequā astringat vel confiteat, vt est tex.& ibi Bar.ī l.i.ff.de cust.re.qđ singulariter no.contra aliquos latrumculatores qui antequā malefactorem captum velit fideiussoribus relaxare, casu quo sit fideiussoribus relaxandus, compellunt eum ad confitendū quòd ipsi postea tenentur syndicatu.

Avgvsti. Tu aūt in hac materia quādo aliquis fideiussoribus relaxandus, adde nota.per Bald. & Ange.in l.ii. C.de exhib. re.& vide illas decis. quas allego nunc infra in proxi.seq.q & dicetur infra in gl.pro quibus Anto.fideiuss.

67 *Pœna à principio existente pecuniaria in subsidium vero corporis afflictiua, an sit malefactor fideiussoribus relaxandus.*

Ange.

67 ANSEL. † Vndecimo quæro si à principio pœna erat pecuniaria, in subsidium vero erat corporis afflictiua an sit fideiussoribus[a] relaxādus: dic ꝗ nō qa possibile est illā pœnā corporalē imponi igitur iudicatur pęna corporalis: vt no. Bar. in l ii. ff. de pub. iud. & ita idem determinat in l. i. ff. de cust. re. Aduertas tñ ꝗ cautela est, ꝗ si talis vult relaxari quod soluat pœn fisco transferendo in eū dñium, sub hac conditione si condemnabitur, vt l. si sub conditione. ff de solutionibus, nō aūt pecuniā deponat ēt apud fiscum, qa deposita forte periret, scḋm Bar. ibi sed Ang. in l. ii. C. de exhi. re. dicit hoc verū, si fuit deposita in sacculo, secus si fuerit numerata quia tunc dñium transferē in fiscum & sic perire no pōt, vt l. diem sponsaliorum & lucius. ff. depo. nec ēt fideiussores de soluendo damno relaxabuntur, qa poterunt effici nō soluēdo, & sic possibile est ꝗ pecunia non soluatur, & sic corporalis posset imponi, nō ergo depositum vel fideiussores admittuntur ne pęna coporalis sit elusoria. ita no. dicit Bar. in l. i. & l. item liberatur. § i. ff. qui. mo. pig. vel hyp. sol. vbi plura singularia dicit. Nam in dicta qō. alio modo distinguit, videlicet aut statutum dicit, quod cōdēnetur in certa quātitate quā si so uere non poterit, amputat sibi pes.[b] & tunc datis fideiussoribus vel facto deposito relaxabitur, quia non pōt dici, ꝗ soluere possit q fideiusores idoneos adinuenit, vt l. nemo dubitat. de reg. iur. qḋ intellige verū, si sunt fideiussores qui habent bona verisimiliter non peritura, alias secus vt l ii. §. i. & ibi no. ff. so. ma. Si vero statutum dicatur ꝗ condemnetur in certa quantitate quā si nō soluerit amputetur sibi pes, tunc non debet relaxari datis fideiussoribus, quia pōt esse ꝗ nec ipse nec eius fideiussores soluent, quāquam sint locupletes, & statutum requirit solutionē, ergo nō sufficit satisdatio vel datio fideius. vt d. l. itē liberatur. §. i. & eo modo faciendo depositum non relaxatur nisi tranferat dñium, vt dixi. Sed dubiū est an massarii fisci cogātur talē dominii trāslationem in dicta pecunia recipere. Bar. ī d. l. itē liberatur. §. i. in fi. dicit ꝗ nō, quia nemo cogitur recipere pecuniā per quā qs obligat ad reddēdum. vt l. i. qui po. in pig. hab. Sed dicti massarii possunt obligari ad restituendum si ille veniret absoluendus, ergo non pōt cogi recipere. Ex quo not. ꝗ si dicti officiales volunt recipere pñt & facere, ꝗ illi fiat gratia, qḋ fideiussoribus relaxetur, alias si nō volūt facere dictā gratiā arrestabitur & carcerabitur. ita dicit Bar. quod no. quia eorum officium poterit esse venale. facit qḋ no Bar. in l. ventre. circa fi. ff. de acqui. hęre. quā cautelam no. perpetuo tu iudex, qñ vis arrestare aliquē dicto casu ꝗ facias ꝗ camerarius cōmunis non velit dictum depositum sub dicta conditione, & ita semel practicaui Nursiæ, de quo dic vt etiam dicam infra in glos. in versicu. per quibus Anto. fideiussit.

ADDITIONES.

a ℭ An sit fideiussoribus. adde in materia. vide Io. de Ana. & in consi. i. & Cepo. in consi. xl. & ibi ēt ꝗ valet consuetudo ꝗ quis relaxetur fideiussoribus vbi venit pœna corporalis, & adde ēt Pa. de Ca. in consi. cccxlvj. incip. clarum est in iure. in iij. vol. ī vltimo impressis, vbi ꝗ iudex ex causa pōt reum fideiussori relaxare, etiam videtur ponere in iudicis arbitrio, qñ quis sit relaxādus fideiussoribus quicquid dicant doc. in l. j. de cust. reo. & subdit ꝗ cā est iusta qñ aliquis non magnæ conditionis accusat aliquē magnū virum de crimine, ingerente pœnā sanguinis. & ibi ēt dat cautelam iudici. vt in actis apparere faciat causam, quare reum relaxauit, & fideiussoribus, sicut qñ pœna auget vel minuit, & hæc no. Ber.

b ℭ Sibi pes. adde an si statutum dicat ꝗ debeat soluere intra mensem condēnationē pecuniariā, an iudex possit intra mensem illum cogere ad soluē dum, vide Cal. cō si. ij. in ti. de pe. & quid si appellauit a quo tempore incipiat currere mensis, vide do. Alex, in consi. xxxvj. in iiij. lib. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde, primo ꝗ licet per iura vulgata sancitum sit ꝗ captus in aliquibus casibus fideiussoribus sit relaxādus, iuxta no. ī d. l. i. ff de cust. re. & quod ibi per Bar. & alios & satis supra in his duabus proxi. q̄stio. dictum fuit. Tñ limita hoc verum nisi ille q est captus qui vult fideiussoribus relaxari alias fregerit carceres & aufugerit, qa tunc nullo modo fideiussoribus est relaxandus. Ita singulariter dixit gloss. quæ est singularis secundum Roma. ibi in l. lex Cornelia. ff. ad Silla. & ibi Ro. dicit ꝗ nemo vnquam eam pōderauit, sed certe errauit Ro. qa Bal. ibi in d. l. corne. eam ponderauit, quem ipse non vidit, & infra dicetur in hac eadem gloss. in versi. quarto notandum est. & ibi latius. Et idem voluit Bal. in l. ii. C. de episco. audian.

vbi etiam limitat istã materiam p auth. nouo iure. C. de custo. & exhib. reo. Et adde pulchra verba Bal. in l. sed si his. ff. de in ius voc. & ibi dicit ꝙ qñ aliquis est inuẽtus cũ armis nõ est fideiussoribus relaxandus, qa constat de delicto manifeste, licet delictum non sit graue. vide Bald. & docto. in l. si qs post. ff. de testa. Adde quod Ang. in l. more Romano. ff. de fer. per illam glo. ibi dicit ꝙ si quis cõparet & vult dare pignora etiã de nocte pro carcerato. quia carceratus dẽt relaxari, & tene menti sñiam Bald. in l. eos §. super his. C. de app. ꝙ cã est capitalis, & vnus vellet dare nedum centũ, sed mille fideiussores talis non debet relaxari. ita dicit Bal. ibi secundũ Petrũ. ꝙ not. Et dẽ hac q̃stione quã formaui hic ĩ xi. q. vide Bar. dubitantẽ in l. nemo dubitat. ff. de reg. iur. vide p Bar. per illũ tex. in l. statu liberos. §. ii. ff. de sta. lib. oino per Ang. & Raph. in l. i. ff. de cust. reo. per Mod. in d. l. itẽ liberat. §. i. ff. quib. mo. pig. &c. vide Bal. in terminis in l. data opera. circa mediũ. C. q accu. Et tene menti quod dixit Bal. in l. i. ff. qui satisd. co. & quod dixit Bal. in l. i. ff. si quis in ius voc. nõ ier. ꝙ si iudex maleficiorũ acceptauit fideiussores nõ idoneos & captũ relaxauit, nihilominus põt iterũ capere eũ & facere ꝙ iterũ p̃stet fideiussores, quibus p̃stitis nihilominus ẽt primi fideiussores sunt obligati, & in hac materia bene faciunt not. in l. si quis ab alio. ff. de re iu. in l. iiii §. ait prætor. eo. tit. ff. de re iud. per Bar. in l. solutionis. ff. de solu. Quinto adde do. Bal. & Ang. in l. 2. C. de exhi. re. Et certe Bal. in d. l. 2. notabiliter loquitur, nihilominus non recedo à doctrina Bar. in d. l. item leberatur. §. i.

68 *Statuto dictãte quòd villa teneatur capere malefactorem & non capere, & an quomo teneatur.* [illegible]

69 *Statuto dicente quòd villa teneatur custodire & saluare territorium suum ne incendia, robaria & damna committantur, alias teneatur ad emendandum damnum si non appareat maleficium puta ignis commissum fuit de nocte, & ignoratur malefactor, an villa teneatur.*

70 *Villa tenetur pro delicto de quo supra, quomodo imponetur collecta.*

71 *Carcerari quando aliquis possit pro crimine.*

68 ANGE. †Duodecimo circa prædicta q̃ritur quia supra vidimus qñ aliquis tenet vel nõ, qñ malefactor capit vel captus est, imo videamus qñ aliqui teneant qa fuerũt negligentes in capiẽdo malefactorẽ, qm̃ p Italiã cõiter sunt statuta, ꝙ villæ teneantur capere malefactorẽ, & nõ ceperunt, & q̃uo teneatur distinguendũ est, ꝙ si non potuerunt capere, quia forte venit cum tanta gẽte, ꝙ eũ capere nõ potuerunt, vel malefici i in confinibus villæ cõmissum fuit, & incon
a tinenti se trãstulit ad alienũ territoriũ [a] vel tertio de nocte cõmissum est dictũ maleficiũ, ꝙ in notitiã villæ maxime maioris partis hominũ deuenit & tunc villa non tenet, ita singulariter dicit Bart. in l. i. §. occisorũ. ff. ad Sill. & ĩ l. ne quid. ff. de incen. rui. nau. & in l. in delictis. in prin. ff. de noxa. alias tenetur. vt ibi. facit qđ no. Bal. in l. si quis non dicã rapere. C. de epis. & cle. & ibi in versi. mõ iuxta p̃dicta. ibi, vt qa puta de nocte. &
69 cætera. † Quid si statuto eauetur vt est Bononiæ, ꝙ villa teneatur custodire & saluare territoriũ suum, ne incendia, robaria, & damna cõmittantur, alias teneatur ad emẽdãdũ damnũ passo, si non appareret maleficium ignis, siue dãnum commissum fuit de nocte, vel in confinibus villæ, & ignoratur malefactor, an teneatur villa: & dic ꝙ
b sic [b], qm̃ statutũ iniungit sibi custodiã, ergo si non custodit & de die & de nocte, dicitur esse in culpa, & magis debet custodire confinia, vt est tex. in l. 2 §. i. C. de of. præf. aphri. ibi, vt festinent die nocteque &c. & ꝙ ille q tenet custodire. dicatur esse in culpa & ita p̃sumat si nõ custodiat, text. est & ibi hoc vult Bar. in l. 3. in prin. ff. de of. præf. vigi. & tenet qm̃ lex siue statutũ mandat custodiã, ergo si nõ custodiat, fecit cõtra statutũ, ergo pena statim cõtinuata est, vt tex. in l. imperator. ff. de of. pręf. vig. ita dicit Ange. in cons. suo qđ incip. in q̃stione p̃posita dubiũ faciunt mihi plura &c. facit l. ne quid
70 cũ gl. & ibi Bart. ff. de incen. rui. naufr. †Sed tunc insurgit dubiũ casu quo villa teneatur ad pœnã vel dãni emãdationẽ q̃uo imponatur collecta an p librã & solidos, an per capita, no. Bar. in d. l. ne qd. & l. 4. §. actor. & Imo. ff. de re iud. & per Bar. in l. aut facta. §. fi. ff. de pen. Sed in d. l. ne qd determinat in casu nr̃o, & nõ alibi, vbi dicit in ver. sed quero in vniuersitate &c. vbi primo arguit, ꝙ imponitur per capita, vniuscuiusq; delictũ

&c. vt

&c. vt l. si quenquam. C. de epis. & cle. in cōtrariū, ꝙ imponatur ꝓ patrimonii quātitate. C. de patrim. l. i. lib. x. de naufr. l. fi. lib. xi. & hoc sequitur Dy. & Spec. in tit. de rapt. §. i. versi. pone vniuersi. & no. plene Bald. in
71 l. i. C. de execu. rei iudi. Vt † ergo scias quando & quis possit in carcere detrudi pro crimine. nota. plene Bar. in l. sacrilegii. §. cū eo alias incip. Labeo. ff. ad leg. Iul. pecu. vbi cōcludit, aut est priuatus qui vult capere malefactorē, aut iudex. si priuatus capere vult ob delictū cōmissum, & tunc si est crimen capitale vel eidē pœna sanguinis sit imponenda, tunc in flagranti crimine licet eum capere, alias secus, vt l. i. C. de rap. virg. & l. capite quinto. ff. de adult. dum tñ postquā cum poterit ducat ad iudicē intra xx. horas si fieri pōt, vt not. in d. l. capite quinto. alias priuato capere nō licet, vt l. i. C. de pri. car. Scd'o casu principali, an iudici hoc liceat, distingue ꝙ pro delicto capere potest etiā in domo propria, vt C de off. diuer. in l. i. & not. in l. nemo de domo. de reg. iur. Fallit in muliere quæ committitur fideiussoribus in crimine pecuniario, vt d. l. i. C. de of. di. iud.

ADDITIONES.

a ¶ Alienum territorium. Adde & vide Bar. in cō s. cij. incip. charissime domine isti nostri nucerini. & ꝙ syndicus non teneatur denunciare maleficia claudestina, tenet Ro. in consi. vii. Ber.

b Et dic ꝙ sic, adde tu & uide Bal. in consi. 36. in j. volu. & ibi consuluit super statuto Cremonæ, ꝙ villa teneatur de incendio facto siue clam siue palam, & vide eundem in consi. clxxii. & consi. clxxiiii. vbi consuluit super statuto Mediolani disponente, ꝙ uilla teneatur emēdare robariam nisi intra. xxx. dies malefactorem consignauerit, an si fuerint quatuor malefactores quorum vnus fuit carceratus non tamen per villam, an villa dicatur liberata. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde inquantū dictū est supra. de villa q̄ tenetur capere malefactorem, & si non capit nō tenetur. qñ villa non erat potens. Adde no. per Bald. in l. non idcirco. C. de his quib. vt indig. pro quo allego tex. in c. fi. de pœn. lib. vi. & ibi Ioā. And. super verbo, affuerit, vbi ciuitas vel vniuersitas punitur si nō capiūt ibi malefactores, & tñ dicit ibi Ioā. And. super verbo affuerit, hoc verum: nisi malefactores essent potentes, & ratio est, quia verba statuti non trahuntur ad impossibilia, & ita dixit Bal. in d. l. non idcirco. Et tene mēti id quod dicit Bal. in l. fi. C. de his qui latro. ꝙ licet villa non possit capere malefactorem propter impotentiam tenetur tñ denunciare. arg. illius tex. Et isto casu an villa excusetur si delictum est factū clā vel de nocte vide no. per Bar. in l. auus. ff. de calū. Bar. in l. diuus. ff. de cust. reo. Et dixi supra. in ver. necnō ad denūciā. in materia an illi denūciatores & syndici teneanē denūciare hmōi maleficia clandestina commissa, dic vt ibi. Itē inquātū tractū est supra an emēda q̄ debet fieri ꝑ cōitatē, an pro mō facultatū illorū de vniuersitate fieri debet, vel secundū numerum personarū. Adde ꝙ vr̄ ꝙ fieri debet ꝓ numero ꝑsonarū, quia oēs negligētes fuerūt, ergo oēs æqualiter tenētur, vt l. si nō fuerit. ff. pro soc. & ibi Alb. de Rosa in termi. hoc dixit in cōtrariū ꝓ numero facultatū & patrimoniorū: probatur ex cōiunctione duarū legū, per l. fi. C. de naufra. vbi dicit ꝙ ꝓ rata cōtingentis numeri, ꝑ l. i: C. de mu. patr. per quas duas leges ita voluit Dy. in d. l. ne quid. & ita Marti. de Fano dicit se consuluisse de facto, & ꝓ hoc. C. de ope. pub. l. oēs. & l. forma. ff. de censi & ita videtur determinare Albe. de Rosa. in 2. par. statuto. q. lxvi. quā incip. q̄ro qūo fiet ista emendatio per cōmunitatē. Et de materia, adde dicta Inno. in c. graue. extra de sen. exc. & ibi ꝑ doc. Itē inquātū dictū est supra, quod licet persona priuata possit capere malefactorē, tñ non pōt eum retinere in priuato carcere, nisi per xx. horas. Limita ꝑdicta, & dic ꝙ si quis posuit aliquē in priuato carcere & non erat tātum ligatus nec in vinculis positus qn̄ de facili posset fugere nō icidit i l. i. C. de pri. carceri. ita dicit Ang. in l. si quis in graui. §. subuenitur. ff. ad Silla.

72 *Iudex an possit statuere præmium capienti malefactorem.*
73 *Præmium statutum capienti malefactorem, de quibus bonis sit soluendum.*
74 *Officialis publicus non debet habere præmium statutum capienti malefactorem.*
75 *Statuto dante præmium inuentori banniti, quo modo intelligatur.*

72 ANGE. † Tertiodecimo q̄ro, an iudex possit statuere ꝑmiū capienti malefactorē. videtur text. ꝙ sic: in l. si barsatorā. C. de fideius. & qđ ibi no. ꝑ gl. & doc. Sed tu dic ꝙ aut

aut consensu regentium ciuitatē hoc bānū fecit pmiū statuendo, & pōt salariū constituere. vt l.i. in prin. ff. de iust. & iu. aut pter dictū cōsensum, & pmiū statuere nō pōt: vt l.i. C. q̄ sala. nō præ. li. xi. & ibi Bar. ita dicit ēt Iaco. Butr. in l.i. in prin. & ēt ibi Bar. ff. de
73 iusti. & iure. † Et aduerte ꝙ isto casu nisi aliud in bāno specificet, tale pmiū in dubio
a primo dēt solui de bonis delinquentis a si vero nō sunt bona sufficientia, debet solui de bonis offensi, ad cuius iniuriā vindicādā hoc fit. Si vero ista bona nō sint sufficiētia. vltimo loco debet solui de bonis fisci, ita dixit Bart. p illū tex. in l. lege ad Silla. sed etiā in isto casu est considerādū, ꝙ si quis nō ex pposito, sed casu obuiauerit malefactori, et casu eū indicauerit, vel ipsum ceperit, quia nō ibat isto pposito, vt eū caperet & pquireret, tunc talis non debet habere aliquod
74 pmiū. Sed † nec officialis publicus b dēt ha-
b bere pmiū, qa ex necessitate sui officii cogitur perquirere & prouinciā purgare malis hominibus: tunc etiā si ex proposito cœpit bannitū vel malefactorē, nō debet habere pmiū etiā nō à se constitutū & ordinariū, sed vniuersaliter ordinariū & à statuto deputatum, vt not. Bar. in l. 3. §. vtrū. ff. ad Silla. & Sali. in l. ea quidē. in princ. versi. xvi. quæro &c. C. de accus. not. Bar. ff. de acqui. re. do. his qui. §. ꝙ si seruus. facit quod hr̄ in l. 2. ff. de condi. & demō. & ibi Bart. & Imo. & Bal. in l. genero. ff. de his qui not. infa. & idem in l. si quis hæredē. in pe. q. C. de insti. & substi. sub condi. fac. sed idē Bal. tenet cōtrariū in d. l. genero. confundens fundamētū Bar. primo, quia nō est ista cōditio mere potestatiua, vt patet, qa partim pendet ex fortuna vt bannitus obuiet capienti, tū qa talis conditio est difficilis in implemento, vñ sufficit si facto impleat, vt d. l. 2. de cōd. & demon. & l. multū. eo. tit. & hoc sequitur Lud. in d. §. vtrū considerādo mentē dicti statuti, q̄ vt bānitus capiatur p executione pone, facienda, vñ cū tale qd habeat locum in casu Bar. merito & statuti verba, ar. l. q̄d dictū. ff. de pac. & sic capiens casu & fortuna ipsum bannitū, licet non ex pposito cōsequenter præmiū statuti q̄d credo verum quia effectu purgatur puincia malis hominibus, & reipu. interest. vt l. congruit. ff. de of. præsi. siue ex pposito capiat bānitus, siue casu, & facit quod no. Bar. in l. oēs popu

75 li. in xii. col. ff. de iust. & iur. † Sed aduertēdū est si statutū pmiat inuētorē banniti, in-
c telligitur dūmodo cū apprehēdat c nec sufficit sola inuētio: vt d. l. si barsatorā. C. de fideiuss. facit q̄d not. Bar. in l.i. in princ. ff. de acquiren. pos. quod est verū secundū Ang. in l. 4. §. neratius. eo. tit. si statutū pmiat inuētorē maleficii. Si aūt puniret quēcunque inuentū cū armis, tunc ēt si nō capiat, punit pena statuti si fuerit inuentus alias sequeretur, ꝙ nisi quis apprehendatur, licet delictū probaretur, non posset puniri contra l.i. C. de rap. vir & d. §. neratius. & vide Imo. qui ēt p d. l.i. de rap. virg. dicit ꝙ qs satis dicit inueniri si fuerit de maleficio conuictus. dic vt ibi per eum de quo dixi infra eo. in gloss. in ver. & dictus Andreas armatus.

ADDITIONES.

a Delinquētis. adde & vide p Ro. in cōs. 419 B.

b Officialis publicus. Adde tamen quod Bal. in cōs. cii. in ii. volu. vult ꝙ syndicus denuncians debet habere præmium, quod per statutum denuncianti maleficium est constitutum. Ber.

c Apprahendat. adde & dic vt per alexā. in cōs. xxiiii. vbi, an stante statuto ꝙ inuentus in domo possit vulnerari & occidi, an sit necesse ꝙ manu capiatur. Ber.

d Avgvsti. Tu autē d in hac. xiii. q. in principali articulo, an iudex possit statuere pmiū capienti malefactorē. Adde, & vide dicta Ang. p illū text. cū gl. in l.i. ꝙ quisque iur. q dicit ꝙ ipse vidit istā quæstionē de facto Perusii. infinitis vicibus: & dicit Alb. de Rosa. in 4. parte statu. q. xlvii. q̄ incip. item colligit Dy. ꝙ cōiter tenet ꝙ potestas sine statuto pōt statuere tale pmiū, capienti malefactorē, p gl. in l. 2. C. qui ad libe. perue. non pos. & ff. de re mil. l. nō oēs §. fi. & l.i. & ii. C. qui. ex caus. ser. pro præ. liber. acci. pos. & vide Bal. in d. l.i. ff. de iust. & iur. De quibus aūt bonis debet solui dictū præmium, an de bonis delinquentis an de bonis offensi, vel de bonis reipu. adde ꝙ per sentētiam Bar. ibi in d. l. lege Cornelia. videtur approbare ibi Bal. & Raph. & dicit Ang. in l. lege Cornelia. §. fi. ff. de iniur. per illum text. ibi ꝙ illud præmium quod statuitur capientibus vel indicātibus malefactorem, semper debet solui de substantia malefactoris. Et inquantum dictum est ꝙ tale præmiū non debetur officiali qui ex casu fortuito capit. Adde tex. & ibi do. Abba. in c. ecclesiis. extra.

tra de censi. & idem voluit Ang. in l.iii.§ si ex stipulatione.ff.ad Sill. & Bal.per illũ tex. in l.ab hostibus.la ii.C.de cap. & postli.reuer.& pro hac qõne bene faciũt not. ꝑ Alb. de Ro.in 4.par.statu.q lxxvi.quæ inci.Ipse Odofr q̃rit aliã pulchrã qõnẽ. An aũt quis dicatur inuenisse nisi apprehendat.pp statutum præmiantẽ inuentorẽ.Adde do.Cy. post antiquos in l.licet.C.de acquir. pos. & omnino pulchra verba Ang.post Bald. in l. si barsatorã. C.de fideius.& Pau.de Cast.in l.i.ff.de acquir.pos. & Bal.in l.itẽ lapilli. §.i. ff.de rer.diuis. qui ponit de statuto quo caueтur, ꝙ si dñæ fuerint inuentæ cum perlis soluãt decẽ: nam si sunt visæ per officialem & nõ retentæ,nõ debent soluere x. De materia ꝑ Ang.in l.q seruũ ff.de ver.obli. & ꝑ Ang.in l.si fugitiui. C.de ser.fugit. & ista vera sentẽtia, & cõis, ꝙ quis nõ dr̃ inuenisse nisi apprehendat, licet Ro. in l.prima.& Ang.in d.§.Neratius.ff.de acq.pos.aliter distinguãt:& v.de Bar.in l.i.C.de peti.bo. subla li.x.& Alb.de Ros.i .i.par.statu.q.cxvi.

d ¶Tu autem. Adde tu,& vide Baldum in consil. xliij. in quinto libro.

e ¶Sed Bar.in l.iiij. Adde tu, & ibi vide nouis. Alexan.in consi.j.in iij.vol. Ber.

f ¶Statutum valet. Adde circa hoc,& vide Ioan. de Ana.in consi.lix. Ber.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia,adde tex.& ibi Saly.in l.i.C.de mulie.quæ ꝑ ser. & Ang & Raph in l.iii.§.si ex stipulatione. ff.ad Silla.& omnes Doct.in l idem est.§.si. ff.de cõdi ob tur.cau. & Sal.i l.ii.C.de nox. Sed contrariũ vr̃ tenere Bal.in d.§.si ex stipulatione. & Bald in l.i.C.de cõdi ob turp. cau.ꝑ quo adduco id qđ tradũt doct. ꝑ illũ tex.in d.§.si ex stipulatione, ꝙ fauore reip. generalis statuti nõ restringitur ad ꝑsonas habiles.Sed statutũ loquẽs gñaliter, gñaliter debet intelligi: vnde isto casu cũ statutũ gñaliter loquatur quicunq; iudicauerit &c. debet tale statutũ cõprehendere ẽt inhabiles,ẽt si sit bannitus,vel socius criminis Sed vide omnino Sal.in d.l.ii. C.de noxa.notabiliter respondentem ad istud motiuum in hac difficultate,& eius verba posui supra in glos.necnon ad denunciationẽ. in illa quęstione, quæ incip. quæro secundum Sali. in d.l.ea quidem.

76 Bannitus capiens bannitum an consequatur præmium statuti.

76 Ange. † Quæro an bannitus capiẽs bãnitum consequatur præmium statuti. vr̃ ꝙ nõ: quia statuta sunt fauorabiliora,ergo nõ comprehendunt bãnitũ: vt l.amissione. §.i. & ibi Bar.ff.de capi.di. In cõtrariũ vr̃ veritas,quia de iure cõi manifestans, & capiens sociũ criminis punitur: vt l.non omnes.§.si. ff.de re milita. Secundo, quia verba fauore reipublicæ capiunt ampliationem: vt d. §. vtrum.& est text.in l.hoc modo.ff.de cõdi. & demõ. & istud tenet Lud.in d.§.vtrũ.sed Bar.in l.iiii.[e] §.si tibi.ff.de cõd.ob turp.cau. dicit not.istũ versi.ad excusationẽ cõis Perusii,ꝙ fecit banniri,ꝙ quicũq; indicaret occisores sabbati Iudæi haberet tantã quãtitatẽ. nam debet intelligi de aliis indicantibus q̃ de sociis & criminis particip.bus: illi.n.licitè accipere non possunt:& ideo dicit,ꝙ ille fornarolus q̃ indicauit alios licite fuit suspensus: quod est verũ, nisi statuto dicatur expresse,ꝙ pręmiũ detur ẽt si esset de sociis criminis, quia statutum valet[f] & pęna remittitur:vt authẽ.sed nouo iure.C.de pęn. iudi.qui ma.iudi.ita dicit Bar. in d.§.si tibi.

77 Bannitus qui alium bannitum posuit in manibus potestatis, an possit per Potestatem rebanniri.

77 Ange. † An aũt bannitus qui aliũ bãnitũ posuit in manibus ptãtis possit ꝑ ptãtẽ rebanniri.[a] vr̃ ꝙ sic, vt homines facilius inducentur ad capiendũ bãnitos: vt d.§.vtrũ. ad Sill.cõtrariũ aũt tenet Bar.in l.ambitiosa.ff.de decre.ab ord.fac. & in l.oẽs populi. ff.de iusti.& iur. & ꝑ l.i.§.si.ff.de qõ. facit l. relegati.& l.diui fratres.ff.de pœ.& C.eod. tit.l.pen. & primã partẽ sequitur Alb. i suo tract.statuto.in ii.par.per d.l.nõ oẽs. §.si.& l.ii.C.qui ad liber.procla.non lic. & l ii. C. ex quib cau.ser.præ. liber.ac. sed pro Bart. facit l.iii.§.plane.ff.quod vi aut clã. Lude. autem in d.§.vtrum.cõcordat. aut potestas est assumptus cũ mero & mixto imperio,& tunc possit ipsum rebãnire: mouetur per l. illicitas.§.qui vniuersita.ff.de off. præsi. aut est vt cõiter eliguntur,& tunc aut talis bannitus erat certo loco relegatus ad expediẽda certa opera ciuitatis: & tunc potest saluari Albe.quòd potestas rebannire nõ possit: vt l.metallum.ff.de pœn.alias tenet opi. Bar.& hoc sequitur Bart.in l.i.circa fi.C.de preci.

preci.impe.offe.& tangit postea Guil. in l.i. circa fin.princ.ff.de iust.& iur.

ADDITIO.

a ¶Rebanniri. adde & vide Alex.de Imo.in consi.xxvj. in primo volumi.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ꝙ Bar.in d.l.ambitiosa.de decre. ab ord. fac.nõ loquitur aliquid in qõne proposita,s. potestate, an possit rebanniri: sed loquitur tm̃ ipse de decurionibus: quibus est datum liberum arbitrium &c.an vigore dicti arbitrii possit rebannire: & sic loquitur Bal.per illũ tex.in l.Lucius. §.Lucius. el ii.ff.de leg. ii.sed melius facit quod dixit Bar.ꝑ illũ tex. in l.releganti.ff.de pœ. ꝙ solus princeps est ille qui põt rebãnire,& nõ iudex. Nec ob.ꝙ iudex ex cã põt hoc facere:quia intelligit,s. autoritate principis & non aliter. Idẽ dicit de populo,qui nõ recognoscit superiorem.

78 *Statuto cauet quòd si uilla nõ cœperit malefactorem teneatur ad pœnam centum, modo fuerunt plures malefactores in territorio uillæ quorum nullum uilla cœpit, an debeat uilla in totum in centum puniri uel pro singulo malefactore in centum.*

78 ANGE. Quæritur econtra, si statuto cauetur, ꝙ si villa nõ cœperit malefactorẽ teneatur ad pœnã centũ, modo fuerũt plures malefactores in territorio villæ, quorũ villa nullũ cœperit: an debeat in totũ in centũ puniri, vel pro singulo malefactore in cẽtum, & quòd pro singulo teneatur: vř casus in l. lege Iul.ff.ad Sill.& ẽt quia personarũ multiplicatio vel rerum, inducit multiplicationem pęnarũ: vt l.agraria.ff.de termo. & l. pe.& fi.de colle.illi. Præterea quot sunt ꝑsonæ,tot vñr esse delinquentes. vt l.si plures. ff.de iniur.& l.si familia.ff.de iur om.iud.Si igitur plures delinquentes, ergo plures negligentiæ interuenerunt in villa nõ capiendo aliquem, ergo pro singulo debent puniri.pro hoc l.senatus.in fin.ff.ad Turpil. & statutũ singulariter loquẽs pluralitatẽ inducit.l.si quis id quod.de iur.om.iud.Pręterea vnusquisq; vnũ maleficiorũ cõmisisse intelligit:vt d.l.si ex familia. ergo ex maleficiorũ multitudine pęnarũ numerus multiplicat. l.nunquã plura.ff. de priua.deli. Sed cõtrariũ tenet Alb.in suo trac.statu.in ii.parte.in fin.& Bar.in l.cũ si exhibuissent. ff.de publ. & l.ex maleficiis.§.fin.ff.de actio.& obliga. quia verũ est ꝙ sunt plura maleficia,habito respectu ad ipsos delinquentes: sed quantũ ad villã,quæ tenetur,dř vnũ maleficiũ:vt d. l.si cũ exhibuissent. Et ideo cũ villa teneat ex quasi maleficio,quia propter alterius tm̃ delictũ, vna tantũ pęna solutio. liberat oẽs totaliter & totã villã. vt l.i.§.fin. cũ duabus seq.ff.de his qui deie.vel effud.& plene per Bar.in l.semper.§.sepulchro.ff. quod vi aut clã.& l.si plures.ff.si fa.fur. fe.dic. & in l.itẽ mela.§.si plures.ff.ad l.Aqui.no.in l.si multum.ff.de pub.iudi.quinimo dicit Bald.notanter in l.i.C.de cõdi.furt.ꝙ stante statuto quòd quicunq; nõ cęperit malefactorẽ,puniatur tanta pęna quòd si plures fuerunt,& nullus eorum cęperit:solutio facta ab vno, oẽs liberat.cuius cõtrarium videbat dicendum per dictionẽ quicunque, q̃ est distributiua:vt plene per Bar.in l.in hoc articulo.ff. de hære.insti.& ideo hoc est, quia isti tenẽtur ex quasi maleficio: ideo solutio facta ab vno oẽs liberat,vt supra dictum est. Et oĩa ista vide ꝑ Lud.in l.lege Cor.ff.ad Silla. Et aliquid dixi supra in glos.in ver. & Andreã. &c.in vers.ex his determinatur talis qõ.

AVGVSTI. Tu aduertas, quia mirabar quòd iste doctor tanta allegasset in hac materia:sed omnia verba sua de verbo ad verbum fuerunt.Ro.in l.lege.ff. ad Sill. qui allegant oĩa ista: & ipse Roma. in d.l.cum si exhibuissem. faciens mentionẽ de hac doctrina Bar.dicit quòd de hac materia late dixit in l.diuus.ff.ad Sill. sed errauit,quia voluit dicere in d.l.lege.ff.ad Sill. & ibi alle.dicta Bar.in l.si rixa.ff.de siccar.Et vide omo dicta Bal.in l.i.C.si plu.vna sent.in ii.col.& hic potes addere ea quæ dixi supra in gl. in ver.Andreã auxiliatorem.in addi.meis, in illa q.q̃ inci.ex his determinatur talis qõ.Et adde Mod.in d.l.cũ si exhibuissem.§.si plures.Et certe il'e tex.multũ facit ꝑ ista qõne: sed istam.q.melius probat text. in l. perceptione.ff.de his qui deie.vel effu. & vide Alber.de Rosa.in loco allegato à Rom.in d.l. lege.ff.ad Silla.qui allegat omnia bona iura quæ possunt allegari in hac materia.

79 *Officialis dicens se iussu præsidis debere aliquem capere quod uerum non sit, & propter huius timorem fuit sibi aliquid datum, tenetur de concussione.*

Caret

78 *Carcer regulariter ad custodiam non ad pœnam est inuentus.*

79 ANGE. †Tenet tñ menti, ꝙ si officialis dicat ꝙ iussu p̄sidis debeat aliquē capere, ꝙ nō erat verū, & pp hūc timorē fuit aliquid sibi datū, tenetur de concussionibus, vt no. gl. in l. i. ff. de concuss. Postq̄ verò reus se pręsentauerit, vel captus est ponit in carcere, dicamus aliquid de ipsa carceratione, & vinculis, & custodia, qm̄ hic cōgruenter cadit.

80 Et primo sciendū est ꝙ †carcer regulariter

b ad custodiam nō ad pœnam[b] inuentus est. l. aut damnum. §. solent. ff. de pœ. Sed si punitio delicti non expectat aliā pœnā à lege

c vel ab homine imponendā, tūc carceratio [c] à lege ordinaria datur ad pœnam, vt l. i. in fi. ff. de alea. & in casu speciali, in l. nemo. & ibi Angel. C. de exac. tri. lib. x. ita dicit Sali. in l. i. C. de custo. reo.

b ¶Non ad pœnam, adde circa hæc & vide Fulg. in consi. xliiij. Ber.

c De carceratione.

AVGVSTI. Adde & intellige prædicta ꝙ verū est, ꝙ carcer regulariter inuētus est ad custodiā, nō ad pęnā. hoc verū qn̄ carcer non habet in se aliquod aliud accidēs, vt est in casu declarato pulchre per Bart. in l. i. §. diuus seuerus. ff. de qō. Et vide Bal. in auth. si captiui. C. de epis. & cle. & dicam infra late in materia. Adde omnino do. Io. And. & do. Ant. ī c. à nobis, de aposta. extra sed omnino ibi vide do. Abb. qui eleganter loquit̄, & vide in c. quamuis. de pęn. lib. vi. do. Catal. in tracta. syn. in q cli. qui ponit ꝙ carcer est mala mansio, & ille q nō potest torqueri non poterit etiam incarcerari, quę cōclusio an sit vera vel falsa, ibi vide.

81 *Carcerato reperto mortuo, & nō cognito quo modo vel à quo, præsumit̄ cōtra ipsum officialem, vel commentariensem, qui eum retinebat in carcerem.*

81 ANGE. †Secundo quæro, carceratus reperit̄ mortuus & ignorat̄ qūo vel à quo. dic ꝙ p̄sumit̄ cōtra ipsum officialem, vel commētariensem q eū retinebat in carceribus, qui nisi probent ꝙ non dolo vel eorū culpa sit mortuus, tenentur, de quo est gl. singu. in l. cum res. §. species. ff. de leg. ii. & est casus ibi, & in casibus per glo. alleg.

AVGVSTI. Tu aūt ī hac materia, adde ea quæ dixit Ang. in l. si quis ex argentariis §. prætor in fi. ff. de eden. qui dixit ꝙ hod. ie custodes carcerum adhibent istam cautelā ꝙ eo ipso ꝙ vnus est ī carceribus mortuus adhibēt medicos qui dicunt mortuū absq; culpa ipsorum, quod morte sua mortuum, & ita faciūt notarium esse rogatum: & hoc probat illa prima solutio glo. ibi & est text. in l. fi. ff. de cust. reo. & ibi Ang. hoc etiā dixit, & ibi etiam dat aliam cautelam anteq̄ carceratus sit mortuus.

82 *Carceratus pro aliquo crimine quod tamen nō commiserat, si fracto carcere aufugiat, habetur pro confesso dictum crimen, & contra eū tanquam si dictum crimen commisisset & confessus fuisset procedi potest.*

82 ANGE. †Tertio, quid si quis positus fuit in carcere pro aliquo crimine, et si dictum crimē non commiserit, tñ si effracto carcere aufugerit, habetur ꝓ confesso dictum crimen, & contra eum vt tanq̄ dictum crimē commisisset, & tanq̄ contra confessum dictum crimē procedi pōt, vt est tex. & ibi gl. Bar. in l. in eos ff. de cus. re. & l. fi. e. tit.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde, ꝙ opus est quòd ad hoc vt fuga de carcere inducat illā plenā ꝓbationē ꝓpter fractionem carceris, ꝙ opus est ꝙ fugiēs fregerit carceres. alias si reperiret hostiū apertū & negligētia custodis aufugisset illo modo & illa pœna nō debet puniri scd̄m quod dixit do. Ang. hic. Ita in terminis voluit Guil. de Cu. in l. succurrit. ff. ex qui. cau. ma. & ibi Bal. & Bal. in l. admonendi. ff. de iureiur. & Ang. in l. i. ff. de effr. Et de materia vide pulchra verba Io. An. ī ti de p̄sum. §. ii. ver. violēta. & vide no. in c. cū nō ab hoīe. extra de iu. & Bal. in d. l. succurrit̄ dicit ꝙ sine fractura aufugit, quia inuenit hostium apertū nō habetur pro cōfesso. Si aūt extra muros exiuit, tunc est violator carceris, & sic tenetur pœna frangentis carcerē, & tunc dico ꝙ habebitur pro cōfesso, Idē si fractis cōpedibus exiuit per hostium, vide ibi Bal. post Guil.

83 *Delinquēs qui non veniret carcerādus sed relaxādus fideiussoribus si alias aufugit de carcere carcerādus est & dilīgēter custodiē dus.*

83 ANGE. †Quæro notandū est ꝙ licet q esset fideiussoribus relaxādus ex aliquo delicto

Ecto, nec carcerãdus, si tñ aliàs semel de car ceribus aufugit carcerãdus est & diligẽter custodiendus, & per hoc amittit beneficiũ l.i.ff.de cus.reo. cum si.gl.est in l.lege.ff.ad Sil.ex hoc dicit ibi Lud.ꝙ surgit intellectus ad gl.quæ semper allegatur in l.si pec. ff.de condi.ob cau.circa med.videlicet ꝙ vbi qs est de delicto absoluendus non est diligẽter custodiendus sicut dãnandus,ita no.ĩ d. l.si pecuniam.§.pe.ꝙ bene debent tenere mẽti commentarienses,quia propter hoc multoties excusãtur tñ illud est verum nisi alias talis malefactor aufugerit, vt d.l.quia cum semel aufugerit p̃sumitur ꝙ semper aufugeret, & ideo perdidit priuilegium ꝙ non ita arcte confringatur, facit l.quid sit fugitiuus.in prin.ff.de ædil.edi.quod bene no.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, circa intellectũ illius gl.in d.l.lege corne. adde qđ Ro.ibi dixit ꝙ illa gl nunq̃ fuit põderata ab aliquo nisi ab ipso,sed ipse errauit, qa Bal.ibi eam ponderauit licet Bal.in l.nemo deinceps,in fi.C.de epis.audi.non recordatus fuerit de illa glo.in d.l.lege.sed ipse Bal. ibi ponderauit ꝙ de hoc erat tex.in d.l. nemo. Nã dicit ꝙ licet quis non esset in carcere detinendus, si alias fugit [a] de palatio:tũc si iterum capitur debet incarcerari pp illã primam fugam;[b] & hoc no.

ADDITIONES.

a ¶Si alias fugit. Adde tu an aufugiens de carcere habeatur pro confesso,adde & vide Bal. in cons. cccxx.j.vol.& Alex.in consi.clviij.in vol.ii. & qualiter puniantur plures conspirantes ad frangendum carceres,vide per Rapha. Cum. in consilio cv. Ber.

b Et hoc no. Adde tu,& vide Io.de Ana.in consi.j.& ibi Lud.Bolo.in addi.Ber.

84 *Carceratus senex uel debilis non sunt ita diligenter custodiendi sicut iuuenis & robustus.*

85 *Carcer quotuplex sit.*

86 *Detẽtus sub fida custodia an dicat̃ carceratus.*

87 *Carcer quadruplex*

88 *Carceri perpetuo iudex ecclesiasticus potest cõdemnare clericos,non autem laicos,licet efficerentur fori ecclesiastici ratione delicti.*

84 ANGE. Quinto ẽt aduertat custos carceris ꝙ nõ ita diligẽter est custodiendus senex sicut iuuenis,& nõ ita debilis sicut robustus,vt no gl.ĩ l.si vt certo.§.nũc videdũ. ff.cõmoda.Et bene notãdũ est qualiter intelligat̃ ꝙ qs diligẽter custodiẽdus sit. quia de hoc habes gl.in l.i.in fi.ff.de ser.fugit.cuius gl.formã sequi debes tu custos carcerũ.

85 †Quotuplex aũt sit carcer no.plene Bal.in auth.si captiui.C. de epis. & cle.vbi videas de plurib⁹ carcerũ speciebus. Nã quidã est carcer terminus pœnæ, & imponit de iure

c cano.pœna ꝑpetui carceris. [c] Secũdus carcer est,qñ qs detinetur ꝓ criminis inuestigatione, vt l.ii.ff.de exhi.re. Tertius est carcer,qñ qs iã condẽnatus est,& detinetur in carcere,vt soluat condẽnationem,vel de eo fiat executio, & est carcer hostiũ,vt in toto ti.de capti.Est & alius latronum, vt l.nã &

86 seruius.in prin ff.de neg.gest.†Quæro,aliquis detinet̃ sub fida custodia,an dicat̃ carceratus vel teneri in carcere,ita ꝙ si esset tale delictũ,ex quo ꝓhibita esset carceratio, ꝙ iudex teneat ĩ syndicatu necne,dic ꝙ nõ dr̃ incarceratus vt est tex.gl.& Bar.ĩ si.C.đ cur.& stat.lib.xii.qđ bene no.ꝓ excusatione iudicis q̃ ponit biruarios circa captũ ne aufugiat, quòd tñ nõ dr̃ ipsum carcerasse.

c Perpetui carceris.adde & intellige hoc procedere in clerico nõ autem in laico effecto de foro ecclesiastico.ita Rom.in fin.cxciiij.& adde ꝙ licet damnatus ad perpetuos carceres fugiat de carceribus nihilominus seruus pœnæ remanet, ita cõsuluit Raph.Fulg.in consi.xliij.Ber

87 AVGVSTI. Tu aũt in hac materia inquantum dictum est quotuplex sit carcer, Adde Bal.in l.imperiũ ff.de iuris.om.iu .in 4.col. q dicit ꝙ quadruplex est carcer.s.pœnæ perpetuæ,& est meri imperii, qa morti æquiparatur,alle.Inn.ĩ c.qualiter extra de acc.Scđs est carcer modicę coercionis, exẽplũ,qa baiulus nõ bene facit ambasiatã iudicis,& iudex facit eũ poni ĩ cippis. Tertius est carcer custodiæ,Quartus est carcer domesticus.dic vt ibi ꝑ eũ, & vide Ang.in l. i.C.de priua.car. q dicit ꝙ ẽt ille q detinet̃ in via & recedere nõ põt dr̃ incarceratus,& talis detinẽs illo modo incidit in pœnã de priuatis carceribus.Itẽ qui de loco libere & tute recedere nõ põt dr̃ incarceratus, vide ibi.& ibi Bal.in l.i.C.de cõfes. in xi.col. ꝙ ille q. est bene custoditus dr̃ incarceratus per l.qui neq;.ff.de ver.sig.& dixit Ange.in l.q in carcerẽ.ff.quod me.cau.ꝙ carceratus est qui de loco ad sui libitũ recedere non põt. Quinimo vult ibi ꝙ ẽt dicit̃ carceratus ille cui assignatus est vnus locus amplissimus, vnde si vni nobili assignatur palatiũ totũ, à quo

à quo nō recedat, vel ciuitas tota, ille dr̃ incarceratus, & satisfactū est statuto ꝙ accusator ponat in carcerē q aūt dedit fideiussores & iurauit de nō recedēdo, nec in uinculis, nec ĩ custodia est. Et vide d. Catal. in tracta. synd. q. ccxlvii. q. dicit ꝙ maior custodia adhibēda est illi q debet cōdēnari, q̃ illi qui debet absolui. & vide ipsum ibi ĩ q. ccxlviii. & ccxlix. q dicit ꝙ ille dr̃ incarceratus cui locus est assignatus quē exire nō pōt, & ibi ponit qñ quis dicatur esse sub fida & secura custodia, & ibi dicit ꝙ ille dr̃ esse sub fida & secura custodia qui est ligatus, & licet aufugiat cōmentariēsis dr̃ excusatus. Et quod dixit supra de carcere ꝙ carcer perpetuum

88 est meri imperii. †Scias ꝙ licet iudex ecclesiasticus possit condēnare ad perpetuū carcerem intelligas hoc esse verum contra clericos, nō cōtra laicos, ēt qñ laici propter crimen efficerentur de foro ecclesiastico, ita dixit Ro. in sing. suis secundi anni clxxxiii. quod incip. Tu scis quod de iure ciuili.

89 *Confitens delictum an possit poni in carcere, ad hoc ut cōsocios manifestet. & mādatorē.*

89 ANGE. † Quæro aliquis confitet̃ delictū an possit poni ĩ carcere, solūmodo ꝑꝑ hoc, vt manifestet consocios & mandatorē, dicit Bar. ꝙ sic, per illū tex. in l. ii. §. pe. ff. de iure fis. & in ista gl. supra dixit versi. octauo quero an si est tale & cetera. Vnde tu iudex si tu retines eū in carceribus, propter hoc vt manifestet madatorē vel socios, excusaris, & hoc semper facias apparere in actis, aliàs talis carceratus posset agere actione iniuriarum contra iudicem, vt not. Bar. in l. si vero pro condemnato. §. i. ff. qui satisda. cog.

AVGVST. Tu aūt in hac materia adde & intellige ꝓdicta, vbi sumus in casu ꝙ qs tenet̃ nominare socios criminis, iuxta not. in l. fi. C. de accu. & in c. i. extra de confess. Et late dixi supra in hac eadem gl. in illa q. quæro incipit, quæro an particeps criminis dicatur ad indicium idoneus testis.

90 *Iudex tenetur uisitare carceratos & facere qđ habeant necessaria sibi.*

91 *Custodibus carcerem existentibus duobus, si vnus eorū aufugiat cū carcerato, alius custos nō tenetur pro illo carcerato qui aufugit.*

92 *Carceratus non debet relaxare sine bulletino illius iudicis qui fecit eum incarcerare.*

90 ANGE. Et aduertas tu iudex ꝙ obligaris visitare carceratos & facere et currare ꝙ habeāt necessaria sibi, vt C. de epi. aud. l. iii. & si vides aliquē carceratū sine cā, siue sine delicto ad nullius petitionē pōt ex mero

a officio relaxare[a], vt no. Bar. in l. si qs vxori. §. si fugitiuū. ff. de fur. Et isto casu bene aduertat custos carceris, quia si ipse sine iudicis mādato relaxaret, ēt illū qui sine causa positus est in carceribus tenet̃ alias tenetur iudex, si minus q̃ iuste mādauit ꝙ relaxet̃, vt no. Bar. ĩ d. §. fugitiuū, & sic dict⁹ custos sēper velit de mādato iudicis ꝑcipientis sibi ꝙ relaxet apparere ĩ scriptis & cōtra. Etiā tu iudex bene aduertas qualiter mādās aliquē carceratū relaxari, ne postea tu tenearis fisco vel creditori ad interesse, & ita sæpę ĩ vrbe practicani dū essē locūtenēs sena

91 torū. †Tene ēt mēti, ꝙ si sunt duo vel plures carcerū custodes, & vn⁹ ex eis aufugiat

b cū carcerato, ꝙ alii custodes[b] ab aliquo modo nō tenent̃ ꝓ illo carcerato qui aufugiat, vt est tex. in d. l. pe. § i. ff. de cu. re. Ita ēt dixit Bal. in l. filio exhę. §. eius q. ff. de iniu. te. qđ perpetuo no. quia semel habui de facto in ciuitate castelli. Adde qđ dicā infra ĩ gl. in verbo, iudex detineri & decarcerari iussit. Sed aduertas si qs fuit iniuste captus & detēt⁹, & aufugit, qđ nō tenet̃ de fuga, no. Bart. in l. ius eius. & ibi docto. C. de probat.

ADDITIONES.

a ¶Officio relaxare. adde tu, & vide Pau. castr. in consi. xliiij. in j. impressis, Ber.

b Quod alii custodes. adde quod carceratus præsumitur aufugisse regulariter negligētia custodię. vnde superstes habet præsumptionem pro se ita probat tex. in l. fi. circa medium. & ibi gl. ff. ff. de cu. reo. itē adde ꝙ custos carceris non est diligens, si non tenet duos carceres ad ꝙbseruandum custodem. tex. est in d. l. fin. in princ. & ferramenta pro frangendo carcere non præsumuntur posse inferri in carcerem nisi ex culpa & negligentia custodis casus est not. in l. carceri, in princi. ff. de cust. reo. de quo late vide per Fran. de Are. in consilio xxxvij.

AVGVSTI. Tu in his q̃stio. adde inquātum dictū est ꝙ iudex tenetur procurare quod carcerati habeant sibi necessaria. Adde ꝙ si carceratus nō habet vnde ali, debet alimētari per eum qui fecit incarcerari eū. gl. in l. fin. C. de erog. mil. anno. lib. xii. vide Bar. in l. sanctum. in prin. ff. de rer. diuisi. Et

Ange.

Ang. in l. minime. C. de app. & ĩ materia ad dĕ Ang. in d §. si fugitiuũ, q cõfirmat d. Bar. ibi, & Bal. in l. mulier. ff. de cõdi. insti. ꝙ si iudex videt aliquẽ incarceratũ sine cã, nec ad
92 alicuius petitionẽ põt ipsum relaxare. † Et no. q̃ dixit Ang. in l. plerisq. ff. de in ius voc. §. si quod carceratus nõ debet relaxari sine bulletino illius iudicis qui fecit eũ incarcerari. Adde q̃ dixit Ro. in sing. suis primi anni xxviii. quod incipit, si dicit statutũ, ꝙ ille tex. in l. fi. §. interdũ. ff. de cust. re. est singularis, s. ꝙ si vnus carceratus aufugit cũ altero custode carceris, ꝙ aliter non tenetur.

93 *Tortura quando possit adhiberi tam contra malefactores, quàm contra testes, & pluribus existentibus inculpatis de uno debito, à quo debeat incipere tortura.*

93 ANGE. † Nũc videamus de tortura facta post indicia, capturã, & carceratione ad
c torturã c deuenerũt, hic. n. cõgruẽtius ponit q̃ in aliqua glo. huius tractatus: iõ hic de ea aliqd dicã. Præmittas primo qñ ad torturã põt deueniri, tã cõtra malefactores, q̃ cõtra testes, qđ not. plene Sal. in fi. C. de qõ. versi. tertio quero qñ ad qões possit deueniri, & quẽ ordinẽ debeat tenere iudex: vide plene p Ang. in d. l. fi. Et primo q̃ro qñ iudex habet plures inculpatos de vno delicto, à quo debet initiũ facere de torquẽdo. Bar. in l. i. in prin. ff. de qõ. dicit iudex dẽt animaduertere à quo melius sperat & citius extrahere veritatẽ & ab illo in torquendo faciat initiũ: si aũt sperat ita ab vno sicut ab alio, tũc initiũ faciat ab eo, qui magis de crimine est suspectus. Si aũt oẽs pariter sunt suspecti tũc incipiat à magis debili: vt d. l. i. cõiuncta l. vnius. ĩ prin. eo tit. Itẽ si est pater & filius, à filio in cõspectu pr̃is incipiat, q magis timet in filiũ q̃ in se: vt l. isti quidẽ. ff. qđ me. cau. Itẽ si est masculus & fœmina incipiat à fœmina quia est debilior: vt l. filio. C. de inof. te. & l. deferre. ĩ prin. ff. de iur. fis. ita dicit Dy. ĩ suo tract. de qõ. vers. quo ordine sit habẽda tor. &c.

c **Ad torturã.** Adde & vide Bal. in cõs. 275. vbi ꝙ triplex est tortura, grauis, grauior, & grauissima, quæ cum imponitur, bene esset ꝙ adessent, quia aliquãdo ita moles ꝙ expirarent torti in tortura.

AVGVSTI. Tu aũt adde, ꝙ Gãd. in trac. suo malef. ĩ rub. de qõ. & tormẽ. in ver. nũc vidẽdũ est quo ordine sint habẽda tormẽta dicit ꝙ iudex sagax cõsiderabit à quo facilius veritas erui possit vt ab illo qõnẽ incipiat, tanq̃ à timidiore & à magis suspecto, & magis debiliori, & non à fortiore, per l. i. §. i. ff. de qõ. & d. l. vnius. & dicit, quòd cũ fœmina habeat cor momentaneũ & instabile: l. deferre. in prin. ff. de iu. fis. primo torquẽda est fœmina magis q̃ masculus. Itẽ filius q̃ pater. Et certe dũ do. Ange. hic allegauit Dy. in suo trac. de qõ. errauit ipse, & alii qui allegant Dy. fecisse illũ tractatum, quia fuit Gãdi. qui fecit illũ trac. de qõ. & tormẽ. quẽ posuit ĩ suo tra. malefi. Et de materia ista vide Io. And. in terminis formantẽ istã qõnẽ in c. cum contẽplatione extra de reg. iur. & Pau. de Liaza in cõmẽto. c. grauis. extra de deposito. Adde tñ inquãtum dictum est supra, quòd post indicia deuenitur ad torturã quod gl. in c. quæstionẽ. xxii q ii. dicit quòd licet regulariter ad torturã deueniri nõ possit nisi p̃cedentibus indiciis: tñ hoc fallit in tribus casibus ibi enumeratis: vbi ad tormenta peruenitur: nullius indiciis p̃cedẽtibus. Itẽ fallit in teste, qui in vili persona, q potest torqueri sine indiciis. Bal. in l. milites.
a C. de quæstioni & ibi vide alios casus a.

ADDITIO.

a ¶ Alios casus. Adde vide Barba, cons. xxxvi.

94 *Iudex non debet ad torturam deuenire, nisi in subsidium, & quando aliter ueritas non potest uerisimiliter haberi.*

94 ANGE. † Secundo quæro ante omnia, an liceat iudici deuenire ad torturã quãdo vult, dic quòd non, sed in subsidium deuenitur vt qñ verisimiliter veritas aliàs haberi non potest, aliàs aũt si per aliã viã veritas reperiri posset: deueniendũ non esset ad torturã, vt est tex. & ibi Bar. in l. edictum. ff. de quæstio. Ex quo not. & cautus sis quòd facias in actis apparere quòd iudex non pos-
b sendo aliter veritatem b habere, declarauit deueniendũ ad torturã, aliàs autẽ in syndicatu posses teneri. Sed aduertas quòd prædicta procedunt in cã capitali, & graui. in pecuniaria aũt non tantũ, quò d in subsidiũ ad torturã deueniatur: sed non ita faciliter deuenitur, sicut in criminali: vt l. etiam liberi. & l. diuus. ff. de quæstionib.

b **Aliter habere veritatẽ.** Adde ꝙ ẽt ad torturam deuenitur, qñ causa ciuilis habet annexum delictum. ita Alex. in consi. lxxvij. in j. vol. & Barba. in consi. xxxvij. in c. scribitur in lib. iudicum.

AVGV-

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde quæ dixit Gandi. in tractatu malefic. in rub. de quæstio. & tormentis in prin. qui dixit ꝙ iudex q de aliquo qõnem habere intendit, ante oĩa habere debet iuris & humanitatis rationẽ, & considerationẽ hanc, videlicet vt non facile & repente ad qõnem prosiliat, si aliqua alia via leuior põt obiecti criminis veritas inueniri, quantuncunq; ad sint indicia vel verisimilia argumenta, alle. l. diuus. ff. de quæst. Et ideo dixit Ang. in l. si certus. ff. ad Sillan. ꝙ si maleficiũ est liquidatũ per probationes veras, male facit iudex ponere malefactorẽ ad torturam, & tenetur in syndicatu. & vide Bal. in l. milites. C. de qõ. & Ang. ĩ l. fi. C. de qõ. Et hoc dicit Ioan. And. in terminis in c. cũ in contemplatione. extra de reg. iur. Et do. Catal. idem dixit in suo tract. syndicatus, in quæstio. cxxii. & in q. ccix. ccx. ccxi. Qui ponit ꝙ de facili non est deueniendum ad torturam, & quod in diebus paschalibus, an autẽ in causa ciuili possit ad torturam procedi, vide Canonistas in c. primo, extra de depo si. Et maxime per do. Anto. de But. q dixit ꝙ in causa ciuili aliquãdo ad veritatẽ eruẽdam potest procedi ad torturam, quãdo ciuilis causa habet in se annexum delictum. & vide glo. xv. q. vi. in summa.

95 *Tortus, an iterum torqueri possit.*

95 ANGE. † Tertio quæro an tortus c possit iterũ torqueri & repeti in tormẽtis. Bar. in l. vnius. §. i. ff. de qõni. dicit si primo fuit sufficienter tortus, nunquam in tormentis põt repeti, nisi superueniant indicia de nouo vt ibi probatur quod no. contra aliquos crudeles iudices q quotidie torquẽt, & tormenta repetunt, & de nouo illa indicia nõ habẽt, quoniã tenentur in syndicatu q nõ poterãt illũ in tormentis repetere, & idẽ tenet Sali. in l. ii. in fi. C. de cust. & exhib. re. in tantũ ꝙ Bal. in l. decuriones. C. de qõ. dicit quod illa lex est in arg. ꝙ de q[illegible] que tortura ꝙ iudex facit dolo malo & sine causa, sit pęna capitis vt etiam ipse no. in l. i. C. de priua. carce. ꝙ bene tu iudex debes conside rare. Aduertas tamen secundum Dy. in suo tractatu versi. quid si aliquis &c. vbi dicit quod assessores hoc ex consuetudine nõ seruant. Sed iudicio meo male faciunt, imo continue repetunt in tormentis, sine nouis indiciis quousq; de obiectis criminibus veritatem eruant pro quorum opinione saluã da Cy. alleg. in auth. vt iudic. sine quo. suffra. §. oportet. & ibi iudices torquebunt fures, nisi prius &c.

c ¶ An & quando tortus possit repeti quid autem si sit sufficienter tortus iudex tamen propter indicia vehementia suspicetur ꝙ sit culpabilis. an debeat diffinitiue absoluere. vide Salice. in l. ea quidem. antepenult. colum. C. de accus. in l. si quis. C. ad l. Iul. maiesta. & in l. si quis adulte. ff. de adult. Moder. in l. vnius. §. reus. ff. de quæstio. vide tamen dictum do. Abb. post alios Moder. in c. j. vij. char. de offic. ordi. & vltra prædicta adde tu & vide Alexand. de Imol. in consi. v in j. vol. & Cepol. in cõsil. lxviij Rapha. Cu. in cõsi. cxxxviij. & Bal. in consil. cclxxvj. in volu. & ibi quæ sint noua indicia. Stra.

AVGVST. Adde tñ tu ꝙ Bal. in l. milites. C. de quæsti. dicit ꝙ semel tortus non põt iterum torqueri, & si faceret hoc iudex quia repeteret & tortus decederet iudex punitur acriter. Et hoc dixit dõ. Catal. in materia singula. qõ. ccvi. & sequitur Bal. in d. l. milites. & dicit do Catal. in q. ccxx. ꝙ leuiter tortus non potest iterum torqueri quantuncunque Bal. in l. obseruare. C. quorum appel. non reci. dicit, ꝙ semel tortus ẽt insufficienter, non potest torqueri sine nouis indiciis, quam sententiam non credo verã, quia caret ratione per doctrinam Ba[illegible] in d. l. vnius. quia Bar. voluit quod si sufficienter fuit tortus secundum indicia non possit iterum torqueri, alias sic, & licet Ioan. And. in c. cum in contemplatione. in si. extra de regu. iur. referat ibi opi. diuersorum docto. in hac materia, & nihil affirmet. & Cy. habuit aliam opi. in l. fin. C. de quæstio. Tamen ibi dicit Cy. ꝙ assessores qui repetunt tormẽta sine nouis indiciis, vel sine nouis argumẽtis, non habent nec Deum nec leges poculis. Mihi autẽ in hac materia placet sententia Gandi. in tracta. malefi. sub rubri. de qõ. in versi. an quęstio possit repeti. qui dicit ꝙ licet assessores qui sunt audi honoris obseruent, vt repetant quęstionem sine nouis indiciis, tamen communis opi. doct. est quod sine nouis indiciis non põt repeti tortura. Et affirmauit Gãdi. in d. tracta. malefi. sub rub. de quæstio. in i. col. licet ibi dicat ꝙ de consuetudine multi assessores hoc nõ obseruent. & dicit Ange. in l. i. §. si quis mortis. ff. ad Silla. quod semel illata tortura caueant iudices ne iterum torquant. & dicit Bald. in

c.i.§.iniuria.de pace iur.fir.semel tortus bis & ter, & sufficienter si tamen perseuerat negando, & superueniant indicia de nouo potest iterũ torqueri. Et idẽ dixit Bal. in l.i.de cõfessis, in vii.col.ꝙ tortus cõpetenter non potest iterum torqueri, sine nouis indiciis.

96 *Repeti non debet malefactor in tormentis, sine nouis indicijs, poterit tamen repeti etiam post publicationem processus quando sunt euidentiora primis.*

97 *Articulos formans super maleficio, & publica uoce & fama, & testis deponat super maleficio, ac subiungat se nihil plus scire, tamen super articulo de fama poterit testis repeti & examinari.*

98 *Indicia quæ dicantur noua ad hoc quod quis possit in tormentis repeti.*

96 ANG. †Sed tu caueas & sine nouis indiciis non repetas malefactorẽ tormentis, vt supra dixi. Et potest etiam in tormentis repeti etiã post publicationẽ processus, qñ sunt indicia euidentiora primis, ita dicit eleganter Bart. per illum tex. in l.vnius.§.i.ff. de quęstio. quod no. perpetuo. Quinimo ẽt si publicatus fuerit processus & nõ fuerint testes examinati super omnibus articulis nõ obstat quin testes super articulis super quibus non fuerunt examinati testes, possint examinari, vt no. Specu. in tit. de notorio crimine.§.fama.versi.fin. & hoc voluit Bar. in l. de minore.§.tormenta.ff.de qõ.& hoc probatur secundũ regulam & doctrinam doct. Bar. & aliorũ in auth. qui semel. C.de proba. quia super nouis articulis, vel super aliis qui nõ comprehenduntur in publicatione priorum, non obstat publicatio

a quin testes possint repeti, vt ibi.[a] † Et ad-

97 uertas ꝙ si feci articulos super maleficio. Itẽ alios super publica voce & fama & testis super maleficio aliquid dixit, & subiunxit se nihil plus scire. tamen super articulo de fama poterit repeti & testis examinari, non obstãte publicatione processus, vt no. Spec. & Ioan. Andr. in tit. de teste.§. nunc videndum. versi. illud autem. & no. Ioan. And. & Ant. de But. in c.fraternitatis. de testi. ꝙ bene no. quia vidi de facto Ferrarię. † Quæro

98

b quæ dicantur noua indicia [b] ad hoc vt possit repeti in tormentis. Respondeo esse ea quę differunt à procedẽtibus specie vel substantia. Verbi gratia, prima indicia erant de mala fama rei, vel quod erat inimicus &c: superuenit postea vnus testis qui dicit se vidisset reum percutere, vel dicit quod vidit cum gladio euaginato. Talia enim indicia dicunt noua quę à prioribus specie differũt vel substãtia sicut dicimus ĩ capitulis nouis, vt l.ꝑ hanc. C.de tẽpo.app.& c.fraternitatis.de test. quod bene not. ne erres, q̃a si tu primo habuisti indiciũ ex fama per aliquos testes, licet postea plures habeas pur super fama nõ dñr noua indicia, sed dr̃ noua probatio primi indicii, & sic ꝑpter nouos testes super fama non posset in tormentis repeti.

ADDITIO.

a ¶Repeti vt ibi. Adde ꝙ Bal. in consil.cclxx vj. in j.vou. l.alias est in consi.clij.inci.in Christi nomine plura tanguntur, & quod dicit Inno.in c.cũ clamor. & de testibus intellige verum quando iudex proprio motu & inquisitio est facta ex mero officio, secus vbi esset ꝓsequutor inquisitionis. B.

b Quæ dicãtur noua indicia. Adde etiam tu & vide d. Alex. de Imol. in consi.clxxxiij.colum.fin. in princip in ij.votu.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde inquantum dictũ est ꝙ propter indicia de nouo superuenientia reus potest iterũ torqueri. dic hoc verum, intelligendo noua faciẽtia indicia verisimilia contra captũ nõ intelligẽdo noua scilicet impertinẽtia & hęc sumuntur ex doctrina d. An. in d.c.fraternitatis. extra de test. dum tractat materiã q. dicãtur noui vel antiqui articuli, & vide Speculu. in ti. de teste.§. satis vtiliter. ver. illud autẽ. & Host. in summa de teste in fi. bene faciunt d. Ang. in l.i. in fi. principii.ff. qđ quisque iuris dum tractat materiã q. dicant noui casus, & glo. in c.generali. de elec. lib. vi. in gl. super verbo de nouo. & gl. xviii.q.ii.c. quidã in glo. nouũ. & vide Ant. de But. in c. fraternitatis allegantẽ multa in hac materia qui dicatur nouus vel antiquus articulus ex cuius dictis poteris arguere ad hanc materiã, q̃ dicant noua vel antiqua indicia.

99 *Delicto existente quòd pro eo reus ex forma iuris uel statutorum non possit torqueri, uel fuerit sufficienter tortus, & non supersunt indicia an si retineatur in carceribus ut siti uel fame moriatur, dicatur tortus.*

99 ANGE. †Quęro quid si est tale delictũ, ꝓ quo non põt torqueri ex forma iuris vel statutorũ, vel fuit ad sufficiẽtiam tortus, & non

non supersint indicia, an si retineatur in carceribus vt famæ aut siti moriatur, dicatur tor-
c tus c ita ꝙ si virtute talis sitis confiteatur teneat talis sitis confessio, dico ꝙ non, nisi in ea postea rite & recte perseueret. ita dicit eleganter Bar. in l. j. § diuus Seuerus. ff. de quæst. & facit l. ij. § si quis autem visus. ff. de vi & vi armata. Et sic facit cōtra iudices ignorantes qui nō possunt torquere dant carnes valde salitas ad comedendum malefactori & non bibere, quia tunc dicuntur torquere & teneri debent in syndicatu.

c ℭ Dicatur tortus. Adde tu quod dicatur tormentū & vide per Alex. de Imo. in cōsi. xlvj. in ij. vol.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde hic quæ dixerunt Paul. de Leaza. & Pet. de Anch. in c. j. extra de depo. Et hic bene faciunt no. per doct. in l. ij. C. quòd metus causa. & in l. interpositas. C. de transact. & dicit Bal. in l. j. C. de his qui ad liber. perue. non pos. ꝙ carcer est tormentum & ponere in compedibus. vide Bar. in l. j. ff. de cust. re. & ideo recte dixit Bal. per illum text. in d. l. j. C. de his qui ad liber. perue. non possunt ꝙ iudices nō possent adhibere ista genera pœnarū extra. Adde do Io. And. in c. cum in contemplatione. extra de reg. iur. qui dicit ꝙ tormentum fit etiā cū ieiunio, & ꝙ ieiunia sint tormenta. vide gl. in clem. j. de hęre. & ibi vide doct. & ideo recte dicit Ioā. And. in d. c. cum in contemplatione. dum corpus habet dolorem illud est tormentum, & voluit Bal. in l. obseruare. C. quorum appe. non re. imo aliqui voluerunt ꝙ solus carcer sit tormentum. Sed hoc est falsum, quia carcer tunc est tormentum dum sibi victus denegatur, Ang. in l. item apud. § q. ff. de iniur. idē dixit in hac principali quæstione melius Gan. in tract. malefi. sub rub. de quæst. & tormē. in ver. dictum est supra quòd confessio facta &c. in fi. j. col. Et d. Catal. in q. ccvij. & in q. ccx. in tractatu suo syndicatus, vbi ponit quid etiam tormentum, quid est quæstio. & Albe. de Rosa. in iij. parte statutorum. q. xxxj. qui ponit de eo qui non dat alicui nec comedere nec bibere, vt talis dicatur tortus.

100 *Torqueri timens contra ius, appellet, quoniā appellatione pendente, si aliqua confessio emanauerit, erit ipso iure nulla.*

100 ANGE. †Aduertas tamen eleganter ꝙ si captus timet torqueri contra ius, consilium est quod appellet, quoniam appellatione pendente, etiam si aliqua confessio emanauerit, talis
d confessio est ipso iure nulla, d vt arg. l. j. ff. nil not. appella. pen. nec in hoc articulo opus est vt iudex appellationis superior inhibeat, quia periculosum esset. ita dicit Bal. in l. j. C. commina. vel episto. quod not.

d ℭ Ipso iure nulla. Adde tu & vide Alex. in consi. cxliiij. in ij. volu. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde Bal. per illum text. in l. si quis prouocatione. C. de appel. qui dixit ꝙ licet ante factum non possit appellari, sed post factum. tamen vbi factum est irreparabile ante factum tenet appel. Et exemplum ponit. Et ideo dicit ꝙ vbi de intentione aliqua iudicis comprehenditur aliquo modo, ꝙ vult aliquem torquere, vel quia comminatus, tunc ante tormenta possit appellari, quia post factum illud irrecuperabile est non nimirum ergo si non teneret talis confessio, appellatione pendente.

101 *Tortus fuit unus contra quem uere erant indicia sufficientia, non tamen apparebant in actis nec erant nota iudici, postea superuenerunt indicia uera ad notitiam iudicis quæ in actis apparent dicta tortura non iustificabitur ex indicijs postea notis iudici.*

101 ANGE. †Quinto quęro, iudex tor sit vnū & in veritate indicia erant sufficientia contra eū, nō tamē apparebat in actis nec erāt nota iudici, post torturā indicia superuenerunt & vera, & in notitiā iudicis deuenerunt & in actis apparet, an d. tortura iustificetur ex indicijs post ea notis iudici. dic quod non vt not. Bart. in l. maritus. in prin. secundū gl. ff. de q. & non est mirū quia sic ēt est in ciuili, vt no. Bar. in l. hoc aūt. § j. ff. ex qui. caus. in pos. ea. & in l. multum. ff. de cond. & demon. quod not. ne in syndicatu postea tenearis quod antequā torqueas facias indicia prius apparere in actis.

AVGVSTI. Tu adde ꝙ istā eādē cōclusionē approbauit Bal. in l. ea q dē. C. de accus. Sed in proprijs terminis Bal. in l. fi. C. de accu. formauit istā q. & multū extollit illā gl. in l. maritus. ff. de qō. secundū secundā lecturā, & ibi dicit ꝙ indicia superuenientia non iustificāt torturā, & alleg. rōnem qa dicit ꝙ ordo iuris est peruersus. & sic Bald. ibi tenet ꝙ est de ordine
a essentiali. & ita cōsuluit Ro. in cōs. suo. clxvij. a

ADDITIO.

a ℭ Consi. clxvij. adde tu etiam Pet. de Anch. in consi. xxiiii. & Alex. in cōsi. liij. in iij. vol. Ber.

102 *Torqueri quæ personæ poßint & quæ non.*

102 ANG. †Sexto quæro quæ personæ possint torqueri dic ꝙ regulariter omnes, & sic regula est affirmatiua nisi expresse reperiantur prohibitę, & sic siue liberti, siue serui, siue mares, siue fœminæ, siue paterfa. siue filiusfa. vt l. vnius. §. j. & l. labeo. ff. de quæst. Sed excipiũtur minores xiiij. an. quia debent ferula cedi, vt l. j. §. impub. ff. ad Sil. Itẽ in dignitate constitutus vt decurio & eius filij. Itẽ maior magistratus, durante officio. Item docto. Item clericus b in sacris & istorum filij. Sed milites nostri tẽporis cum non sint milites proprie, poterãt torqueri, vt no. Cy. in l. iij. C. ad le. Iu. maiesta. & in l. milites. & ibi Ang ff de q. & not. Dy. in suo tract. de q. in ver. quę personæ possint torqueri. Et etiam circa fi. prædicti tract. in ver. modo dictũ est supra qñ &c. Item decrepitus non torquetur, vt l. iij. §. ignoscitur. ad Sil. Aduertas tñ ꝙ in certis delictis etiam prædicti exceptuati, vt magistratus doctor & similes, torquentur vt in crimine læsę maiestatis, vt l. de minore. in prin. & l. libero. §. j de quæstio. de re milita. l. proditores. & in crimine hæresis, vt no. gl. in l. iij. C. ad leg. Iul. maie. Itẽ mulier prægnans dum est grauida nõ torquetur, vt l. pręgnãtis. ff. de pœ. ex quo Bal. in l. decu. C. de quęsti. dicit no. ꝙ si ptãs huius ciuitatis torqueat aliquẽ de prioribus, siue de ancianis qui sunt de loco curionũ, punietur pœna capitis, excepto in crimine læsę maiestatis, & proditionis populi. l. fallaciter. C. de aboli.

b ¶ Clericus in sacris. Adde ꝙ si clericus qui ex causa torqueri potest fuit tortus super diffinitione vnius delicti & cõfiteatur de alio vbi non essent indicia talis confessio valet. ita Card. in cõsi. xlv. & ponit etiam Ioan. Ana. in consi. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde & vide Ioan. And. in c. cũ in contemplatione. extra de reg. iur. qui late vltra doct. examinat istã materiã, q̃ personæ possunt torqueri, & qñ milites & senes & iuuenes & minores possunt torqueri & in quibus casibus. Itẽ qñ serui siue liberi, siue statu liberi. Itẽ qñ clericus siue intelligamus de clerico, siue de presbytero. Itẽ quid si istę personę examinantur propter se, siue propter alium. s. in testem qñ & quomodo possũt torqueri. & ibi late loquitur Io. And. referens dicta antiquorũ. Et de clerico & de presbytero. adde d. Bal. in l. presbyteri. C. de episc. & cler. & ibi per alios Mod. Et de materia. vide per Gan. in tract. malefi. de q. & tormen. in rub. in versi. q̃ personę possunt torqueri. vbi multa alle. in hac materia & bonus tex. & per Bart. in l. ex libero. ff. de q. & ibi late & per Gand. in d. trac. in ver. an testes possint torqueri. & in ver. pulchra quęst. dictũ est supra & ibi ponit quid de militibus nostri temporis & quid de aduocatis, & per Ioã. And. in c. j. extra do depo. vbi ponit quid de clericis & ibi per doct. & an consiliarij ciuitatum nostri tẽporis possunt torqueri, vide Gand. in loco supra alleg. in ver. supra dictũ est, decuriones nõ posse torqueri. qui dicit ꝙ cũ isti decurionibus ęquiparentur & decuriones non possint torqueri. igitur &c. sed dicit ꝙ de generali cõsuetudine contrarium obseruatur. & ita vidit Bononiæ obseruari, & consuli per sapientes & obseruari autoritate cõsuetudinis, quàm consuetudo pro lege obseruatur. Adde tñ quę dixit Ro. in singu. primi anni ccclxxj. quod incipit milites, doctores, decuriones &c. ꝙ. non valet cõsuetudo in contrarium vt pręfatæ personæ possint torqueri. Et hoc dicit Bar. in l. omnes C. de dec. li. x. qui loquitur de militibus. Salic.
c vero in l. j. C. de iur. & fa. ign. dicit ꝙ milites c nostri tẽporis nõ pñt torqueri. & Guil. de Cu. quem vidi in fonte in l. pe. ff. ex quib. cau. ma. & approbant Mod. in l. centurio. ff. de vul. & pupil. sed ego in tractatu meo allegationũ quẽ nuperrime facio, dãno opinionẽ istã, & teneo ꝙ milites nostri temporis pñt torqueri & ꝙ non gaudent priuilegijs militaribus.

c ¶ Quod milites. & quod milites nostri temporis non gaudeant priuilegio antiquorum tenet Franc. de Are. in consi. xij. sed contrariũ ꝙ imo gaudeãt tenet Ro. in consi. ccccvj. & ꝙ aduocatus nec miles possunt torqueri, consuluit Fulg. consi. clxxiij. qui alleg. Cyn. & Albe. ita tenere in d. l. milites. contrarium tamen tenet Cep. in consi. xl. & ibi ꝙ de consuetudine decuriones & consiliarij ciuitatis possunt torqueri alleg. Gan. per Ang. supra alleg. & Odof. in trac. de quęst. in fi. qui dicit quod ita vidit consului & seruari. Albe. de Rosa. in l. diuo marco. in fi. de quæst. & ibi etiam Sal. qui dicit ꝙ non seruatur priuilegium quo ad torturam, ꝙ consiliarij non torqueantur. & dicit ꝙ ita est generalis consuetudo, & ita seruanda nisi esset specialis contraria in loco, vt est Florentiæ, vt dicit Bal. in l. nihil. de quæstio & ibi late. Ber.

103 *Tortura seu quæstio quo moderamine sit habenda.*

103 ANG. †Septimo quæro cũ quo moderamine sit habenda qõ. respondeo moderate, vt l. de minore §. tormenta. ff. de qõ. & hoc totũ residet in pectore boni iudicis, qui considerabit

rabit cuius fortitudinis sit torquēdus, cuius
d ętatis valitudinis,& ſm qualitatē personę,[d]
& delictorū, nec à grauioribus nec à leuiori
bus tormētis initiū faciet: facit l.iii.§.fi.ff. de
re mil.& ff.ad Sil.l.si quis in graui.in princ.
& in l.i.§.impubes.co.tit.& sic vt innocentiæ vel supplicio cū conseruet indemnē, vt l.q̄stionis modus.ff.de quæst.ita dicit Dy.in suo tract.ver.qualiter inq̄sitio fieri dēat &c.

d ¶Qualitatem personę. Adde tu & vide Alexan. de Imol.in consi.clxxv.in fi.in ij.vol. Ber.

AVGVST. Tu in hac materia dic vt sæpe dixi in isto tractatu, ꝙ supportatione iste tractatus q̄stionis appropriat Dy.fuit Gan. in tract.malefi. qui fecit rubr.de q̄stionibus & tormentis. Quinimo dixit Gan.in tract. in prin.i ver.quinto no.ꝙ iudices hoc tēpe ramentū teneāt vt tormēta nō sumant immēsa de aliquo nec inquantū accusator postulauerit, sed ꝓut moderatę rationis tēperamēta desiderāt, adeo ꝙ totus sanus vel saluus innocētiæ vel supplico cōseruet ita dixit Io. And.in c.cū in cōtēplatione.extra de re.iu. ꝑ tex.in l.q̄onis modū.ff.de q.& Adde Bal.in l.i.C.de conf.in vi.col.qui dicit ꝙ quo moderamine sit habēda q̄ō hoc relinquitur arbtrio iudicis ibi vide, sed intelligo dictū arbitriū ſm virū discretū, nō indiscretū per ea quæ habentur in l.i.ff.de leg.ii.

104 *Torto moriēte in tormētis, an iudex puniat.*

104 ANGE. † Octauo quæro quid si tortus[e] moritur in tormentis an iudex e teneatur. vr̄ dictū Bar.ꝙ sic in l.lege Cornelia.ff. de sicca.vbi dr̄ ꝙ si rectores torquēt reū vel testē, ita ꝙ ex hoc moriat ꝙ tenet̄ l.Cornelia, de sicca. per illam legē.ad idē facit.l.aut damnū.§.i.ff.de pęnis.Sed Bar.in l.quęstionis.ff.de quæst.& Cy.Bald.& Sal.in l.gracchus. C.ad leg. Iul.de adul.tenet contrariū: & idē tenet Ange.in l.iii.C.de adult. qđ tn̄ Cyn.Ang.& Sali.intelligunt verum dummodo indicia præcedant & in actis de indiciis appareat, tūc cum iudex fecerit ex permissu legis, quia ad torturā licite peruenit, licet ille moriatur non debet teneri, vt l.sed an vltro in princ.ff. de neg.gest.& hoc etiā intelligunt verū, dummodo iudex nō fuerit egressus terminos torturæ, de quo per Cyn.in d.l.ii.& per Bal.in d.l.gracchus.In dubio autē non sumitur ꝙ fuerit egressus,

imo quod suum officium temperare gesserit, vt l.herennius.§.caia.ff.de euict. Vnde alleganti ꝙ iniuste torsit incūbit onus probādi ſm Ang.ꝙ est no.dignū, nō obstat dictū Bar.in d.l.lege.q̄a imo facit pro ista parte si bene consideret, q̄a dixit reū torsit cōtra iustitiā &c.& sine indiciis, & sic excessit formā & modū torquendi, alias sentit se fecisse ſm iustitiā ꝙ non teneretur. Et de materia ꝑ Flor.in l.q̄ occidit.ff.ad leg. Aquil.

e ¶Si tortus. Adde & vide Bal.in cōsi.cccxxxvi. in iiii. volu.incip.factum sic proponitur. vbi ꝙ si in casu etiā a iure permisso iudex dolose torquet ꝙ tenetur pęna.l.Cornelia.de sicca.l.lege.§. fi.ff. ad l.Iul.pecu.aut rigide & non dolose torquet & tunc tenetur minori pęna.l.respiciendum.§.qui delinquunt.ff.de pœ. aut nec dolo nec culpa torquet & facit sicut quilibet diligēs.& tunc nullo modo tenetur. Si vero iure prohibente vel non permisso ponit iudex aliquem ad torturā punitur.l.Cornelia. de sicca. ita Iac.de Are.in tracta.de quæst. & vide Franc.de Are.in consi.x viii. Ber.

AVGVSTI. Tu de hac materia, ad de dicta Gasp.de Cal.in c.i.extra de deposi.Sed in hac materia reperi vnum pulchrum consilium domini Zilioli de Cauitel. qui consuluit.pone ꝙ iudex excessit, modū in torquēdo reū excessiue vel in casu non permisso, vt quia forte nō erant indicia legitima, vel fuerunt purgata per alias probationes, vel quia non erat de casibus, de quibus posset torqueri de iure an teneatur directa.l.Cornelia.de sicca. & sic debeat decapitari. Nā vr̄ ꝙ sic cū iudex non posset prætendere se ignorare iura quorū asseruit se fore peritū cū electioni de se, vt de perito factæ consenserit l.ii.& ibi no.ff.ꝙ q̄sque iur. Nam licet ignorare iura sit lata culpa, q̄a pōt consulere peritiorē, vt ff.de infa.l.liberorū.in fin.& ita dicit ibi gl.in l.ex maleficiis.§.si iudex. ff.de actio.& oblig.& probatur per tex. insti.ad leg. Aquil.§.præterea. ver.imperitiā. & ff. de reg.iur.l. imperitiā. tn̄ hoc verū in personis quæ non sunt astrictæ scire iura, vbi in pęnalibus lata culpa non æquiparatur dolo, & ita intelligitur.d.l. imperitiā. cū similib.Sed in iudice qui se asserit iurisperitū ignorare ius, est a deo lata culpa, ꝙ dolus in eo pręsumitur cum iuris ignorantia non præsumitur, sed verius scientia iuris. Et isto casu lata culpa æquiparatur dolo.l.ii. cū gl. ff. ꝙ quisque iur. Et pro hoc videtur ꝙ iudex debeat decapitari tāquam dolose occiderit

derit illum in tormentis. & ita videtur tenere Sali. sed certe est error, quia secundum dictum domini Zilioli. isto casu lata culpa æquiparatur dolo, sed non dolo vero sed præsumpto. Item æquiparatur dolo tacito, & nõ expresso. & ita debet intelligi tex. & glo. in d.l. ex maleficiis. & glo. in l. fin. C. de pę. iud. qui male iud. Et idem in medico qui per imperitiam aliquem debilitauit vel occiderit, vt dicit gl. in d.l. ii. quod quisque iur. & tex. in d. §. pterea. instit. ad leg. Aqui. & ideo errauit Salic. dum voluit talem puniri directa. l. aquilia. sed nõ est verũ, qa in pęnis corporalibus infligẽdis lata culpa, nõ æquiparatur dolo. Sed eum dico teneri vti li Cornelia vt extra ordinem iudicis arbitrio puniatur. & ita dicit Bar. in l. vlti. ff. de adult. in q. de occiso bannito probatur in l. lex Iul. §. fi. ff. ad leg. Iul. repetum. lex enim Cornelia directa requirit verum dolũ, vtilis autem requirit fictum seu præsumptum ꝙ insurgit ex lata culpa cõmissa per illum qui est astrictus scire iura, vt in iudice & medico. Et licet qñ iudex lædit partem ciuiliter per impudentiã non teneatur ad merã pęnã fisco applicandã, sed tantũ ad satisfactionẽ dãnorũ & expẽsarũ seu interesse partis læsę, vt dicit Bar. in l. fi. in fi. de va. & extraor. cogni. & in disputatione sua, quæ incipit à snia iudicis qui male iudicauit &c. tamen quãdo iudex per imprudentiã lędit in corpus aliquem scilicet torquẽdo, vel eum aliter debilitãdo, vel occidi faciendo in publico arẽgo. iste iudex tenetur extra ordinẽ vtili, lege Cornelia. vt supra dixi. & ita consuluit dominus Ziliolus in ciuitate Mantuę qui dixit ꝙ nisi dolus expressus probetur in iudice scilicet quod vel odio, vel gratia alterius, puta inimici passi vel corruptus pecunia, illum læderet in corpus nõ teneatur directa l. Cornelia. scilicet pęna corporali quin potius dici debet ipsum iudicẽ fuisse in culpa lata, quam in dolo vero & expresso, quia saltem prætextu officii sibi commissi id fecit, & per cõsequens non prætextu homicidii cõmittendi, nam ad excludendum verum dolum & expressum. & pęnã quæ pro tali dolo imponenda venit sufficit quòd aliquo colore iusto, vel prætextu, id factum sit, licet facere iure non debuerit, vt l. Gracchus. C. de adult. vbi casus. Item sufficit eum fuisse motum aliquibus rationibus, siue iustis, siue iniustis, quia per hæc caliditas excluditur, licet vera culpa concludatur quæ ex quasi maleficio peruenit non ex maleficio, vt dicit glo. in d.l. ex maleficiis. §. si iudex. & d.l. fi. ff. de va. & extraor. cog. & pro hoc tex. in l. igitur. §. potest. ff. de libe. caus. & glo. in l. i. ff. de abige. & in l. plagiarii. C. de plagia. & in l. i. C. vbi causa status. & ibi Bal. & per Bar. in d.l. fi. ff. de adul. & in corporalibus lata culpa non æquiparatur dolo scilicet vero & expresso, vt l. in lege in princip. vbi Bartol. ff. de sicca. Et hanc opi. dicit ipse dominus Ziliolus tenere Iac. de Arena. in addi. in d.l. Gracchus. & Gui. de Suza. tñ dicebat iudicem huiusmodi debere caute protestari se errasse ĩ iure, & sũũ errorẽ iuris allegare, & protestari, ꝙ si alias similis reus sibi occurreret, eum taliter non torqueret. ar. l. si adulterium cũ incestu. §. idem polioni. ff. de adulter. & dicebat eum extra ordinem præter quam in corpus puniendum. & ita ipse dominus Ziliolus de facto consuluit in ciuitate Mantuę pro dño Bidia de Fauentia ibi iudice qui tantũ torqueri fecerat vnum reum modum debitũ excedendo ꝙ mortuus fuerat, & in syndicatu contra iudicem procedebatur. & no. etiã pro medico cuius lata culpa perit infirmus, pro quo instit. ad leg. Aquil. §. pręterea. versicu. imperitiam. & l. illicitas. §. sicuti medico. ff. de offi. psi. & glo. in l. ii. ff. quòd quisque iuris. Sed in hac materia adde Gand. in tract. malefi. sub rub. de quęst. tormen. in illa quæst. quę cõfessio dicatur facta formidine tormento. in versi. sed quid si iudex. in tormentis adeo modũ excedit quòd tortus ibi defecit vel membrũ debilitauit, qui latissime disputauit istã q. arguendo pro & contra. & refert Gui. de Suza. dixisse quòd vbi iudex modũ excidit torquẽdo statim quòd modũ excedat, tenetur, quia fingitur nõ iudex sed, est priuatus sicut tutor male administrando, fingitur non tutor, & tenetur tãquam quilibet. l. tutor. ff. de suspect. tut. cũ similibus. Ipse vero Gan. dicit, ꝙ si dolo fecit tenetur, si vero aliam culpam commiserit, non tenetur, dic vt ibi. Adde do. Ang. notabiliter loquentem in l. Iuliam. ff. ad legem Iuliam de vi publica. Adde do. Catal. in tracta. syndica. q. clxiiii. vbi approbat in hac materia dicta Bartol. in l. quæsti nis. ff. de quęst. & Cy. in l. Gracchus. C. de adult. & idem

& idem domi. Catal.q. ccv.& ccvj.dicit, ꝙ si aliquis in tortura repetitur, & ibi moriatur assessor tenetur tanquam homicida.

105 *Trepidatio balbuties & uariatio in actis redacta, etiam sine illis indicijs, an sit sufficientia indicia ad torturam.*

105 ANGE. †Nono quæro quid si alia indicia nō sunt iudex tñ interrogat & ipso trepidat balbutiat & variat, tunc iudex faciat ista in actis scribere, & hęc sunt sufficientia indicia sine alijs indicijs ad torturam. ita dicit Inno. in c.quoniā de proba.& Bar.in l.de minore.§.tormenta.versic.plurimum.ff. de quæst. Ex quo pulchram & salubrem capias cautelam ꝙ qñ præcedentibus indicijs torques aliquem, & vno sero dicit vnum, alio vero sero dicit aliud

a variando a tunc non parcas calamo, imo omnia quæquæ dicit & istas varietates facias scribi in act. tunc secure & sæpe & sæpius etiam alijs indicijs non superuenientibus potes eũ in torturam repetere. ita dicit Bar.in d.§.tormenta.in prin.quòd bene not.quia hoc practicando multoties fecit mihi honorem & maxime in vrbe dum ibi assidebam.

ADDITIO.

a ℭVariando.& quod mēdacium sit sufficiens indicium ad torturam.vide Ro.in consi.viij. Ber.

AVGVSTI. Tu autem adde & intellige prædicta nisi torqueres reũ iniuste sine indicijs & ipse tũc variaret & vacillaret, quia vno sero diceret vnum alio sero diceret aliud in tortura, quia omnes illæ confessiones & vacillationes factæ illo modo in tortuta, etiam si essent millies ratificatæ non valerent, vt supra in hac cadē glo.in versi.aduertas tamen si indicia non pręcedant & inquisitio formetur, licet reus fuerit confessus in tormētis & in quęstione quam tetigit domi.Ang.hic. Adde Bar. in l.fi.ff.de quęst.in fi.j.colum.qui dicit ex voce,& trepidatione, & inconstantia, poterit iudex habere indicium vel pręsumptionem contra aliquem, & vbi inuenit illum in mendacio hoc est sufficiēs indicium. Sola autem trepidatio, vel mutatio coloris vultus, non sufficeret, vt videtur velle Bal.in l. præsbyteri. in princ. C.de epis. & cle.nisi concurrerent alia quę arbitrio iudicis relinquuntur, vt dicit ibi Bal.& certe est sententia Bartol. in d.l.fi.vbi videtur velle ꝙ copulatiue illa concurrant, dum dicit ex voce & trepidatione & inconstantia.

106 *Inculpatio quam facit socius criminis, an sit sufficiens indicium ad torturam.*

106 ANGE. † Decimo quęro an inculpatio quam facit socius criminis sit sufficiens indiciũ vt quis possit torqueri, dic ꝙ in casibus in quibus quis potest interrogari de socijs ꝙ est in sex casibus not.in l.fin.C.de accusa.ꝙ talis in-

a culpatio est sufficiens a ad ponendum inculpatũ ad torturā, vt l.edictum.& l.j.§.eum qui latrones.ff.de qō.ita dicit Dy.in suo tract.versi. sed nunquid propter talē præsumptionē &c. alias secus.facit quod supra dixi in ista gl. ver. octauo an si contra talem delictum &c.

ADDITIO.

a ℭSufficiens. Adde tu & vide Alexand.in consi. lxxxviij.in iiij.volu.Ber.

AVGVSTI. Adde ꝙ miror ꝙ iste doctor in isto articulo tam arduo et quotidiano & vbi tractatur de torquendo homines, ita incaute locutus est. primo quia vt sæpe dixi ille nō est tractatus Dy.sed Gan.in loco supra alleg. Sed siue sit Dy.siue Gandi. hodie assessores communiter videntur obseruare doctrinam Bart. in hac materia quam posuit in l. repeti.§.j.ff. de quæstio. Et materia est amplissima quam late posui supra in ad.meis, in hac eadem glo. in ver.qui incipit, quæro an particeps criminis.& ibi iste autor posuit latius in materia, sed non fuit recordatus hic.

107 *Hospiti existenti in hospitio aliquid reperitur subtractũ & ignoratur à quo nec aliqua suspicio, vel indiciũ est cōtra familiam hospitis, an iudex ex suo officio sine alijs indicijs potest torquere familiam hospitis.*

107 ANGE. † Vndecimo quęro alicui hospitanti in aliquo hospitio aliquid reperitur subtractũ & ignoratur à quo, nec aliqua suspicio vel indicium est contra familiam hospitis an ex suo officio iudex sine alijs indicijs pōt, torquere familiam hospitis & alios qui erant in domo, dic ꝙ sic ita dicit Bar.ꝙ semel practicauit in l.j.in fi.ff.si fa.fur.fe.dic.

AVGVSTI. Tu adde quod iste doctor errauit, quia Bar.ibi nihil dixit de hoc, sed voluit allegare Bar.in l.j.ff.fur.aduer.nau.cau. & stabu. & etiam si tu consideras verba Barto.ibi Bart.nihil dicit de hoc.Sed Bart. dicit ꝙ practicauit semel ꝙ familia potest torqueri ad deponēdum quid erat in illa valisia. & Spe. videtur aliter dixisse in titul. de fur.§.j. versicul. pone; sed posito quod Bart, hoc diceret. Ego

 autem

autem ita indistincte non torquerem familia hospitis, sed haberē recursum ad dicta Specu. in d.versi.per totam illā col. coniecturando si hospes est bonæ famæ vel malæ, vt ibi dicit Spec.si peregrinus est pauper vel diues & aliç præsumptiones,de quibus ēt per Bar. in d.l.j. ff.furt.aduer.nau.cau.sta.dicit tñ Bal.in l.j.C. loca. quod generaliter est præsumptio contra hospites qui sunt homines malæ conditionis & rapaces,istud d. Bal. habet locum qñ dubitatur, an hospes sit malæ vitæ. & conditionis vel bonæ vitæ.Sed si est bonæ famę & constat vt in hac ciuitate Ferrariæ habemus hospitem Angeli qui fidelis est & bonæ famæ nō habet locum doctrina Bal.supra alle. quia vera probatio excludit præsumptionem l. j. C. de proba.l.non est verisimile.ff. quod me. cau. & ita videtur esse de mente Pet. de Anch. in consi. suo cclxxxvij.qui multū eleganter loquitur. dicit tamen dominus Catald.in tract. synd. in q.cclxxiiij. ꝙ cum res datur in custodiam alicui, & illa res est derobata talis custos potest torqueri & multa allega.ibi vide.

108 *Tortura non debet adhiberi pro maleficio priusquam constet curia maleficium fuisse commissum.*

108 Ange. † Duodecimo tu iudex sis bene cautus ne aliquem ad torturam pro maleficio ponas,priusquam constet curiæ tuæ id maleficium fuisse cōmissum, licet ignoretur quis illud cōmiserit,vt l.j.§.illud.& ibi Bar.ff.ad Silla.vnde si furtum dicitur factum, facias in bastardello tuo per diligentem inquisitionem, querelam & testes, & misionem tui officialis.vbi furtum commissum describi & ponere per tuum notarium.Et sic de homicidio quòd mittas officialem ad videndum mortuum & vulneratum & vulnera describi, & hoc redigas prius in actis, alias autem nisi facta tali diligentia si aliquem torqueres pro dicto maleficio posses in syndicatu teneri,vt not.Bart.in d.§.illud.facit quod idem not. in simili in l. hæc autem.§.j.ff.ex qui.cau.in pos.ea.& l.multum.de condi.& demon.

Augusti. Tu autē in hac materia adde ꝙ Bar.hoc nō dixit in d.l.j.§.item illud.ff. ad Sil.quē voluit allegare iste doctor,& ibi nihil dicit de tortura magis q̄ de processu.Sed dico ꝙ imo iudex non debet procedere, quod fortius est ad inquisitionem specialē, nisi primo constet de delicto.& ita dicit Bar.in l.fi. ff. de quæst.in princ.Si aūt aliquis sponte confitere tur delictum, puta occidisse Titium,& postea constaret Titiū fuisse occisum per famam vel hominē & proiecisse in mari, an sufficiat hoc modo cōstare de delicto,dicam infra in glo.in verbo,& vestē cœlestē abstulit.in ver. quid si aliquis confitetur se plura furta commisisse.dicam infra in proxi.col.& seq. omnino vide. & vide Rom.in d,§.item illud.in l.j.ff.ad Sil.qui videtur velle ꝙ si non sit oppositū, & postea constaret de delicto in processu sufficeret. Limita tñ prædicta secundum Bal.in l.inde neratius.ff.ad leg.Aquil.in §.fi.& voluit Bar.in d. §.item illud.Adde tamen quod Bal. in l.iij.§. eiusdem.de test.in addi. per text. in d.l.j.§.itē illud.ff.ad Silla.dixit quod prius debet constare liquido de facto, antequā quis torqueatur, vnde tortura fit ad liquidationē personæ non ad liquidationem facti,alleg.d §.item illud dicas,sed ꝙ dispositio.d.§.item illud. fallit in crimine furti per l.vbi. C.fal. & in crimine furti per leg.cū seruus.ff.de condi.ob cau.& in crimine adulterij per l.prospexit.ff.qui & à quibus.Ego vero pro nunc dubito de istis tribus fallentijs,quia illæ leges mihi hoc non probāt.

109 *Torqueri possunt custodes quando curia constat de maleficio.*

109 Ange.† Sed si curiæ constat de maleficio,puta de furto, potes custodes torquere vt iudicēt furem,& non teneri postea in syndicatu,licet dictos custodes sine indicijs torseris, ita dicit Bar.in l.j.ff.de offi.præfe.vigil.

Augusti. Tu adde,& vide Bal.in d.l.j. de offic.præf.vigi.& hoc est quod voluit dicere Bar.in l.j.in fi.ff.de fur.aduer.nau.cau. sta. de illis qui tenentur custodire res positas in stabulo,vel caupona,qui possunt torqueri, & dic vt supra dixi in xi.q.

110 *Confessio facta sine tormētis praiudicat nec est opus quod reiteretur.*

111 *Confessio unica & sola sine tormentis aut metu tormentorum facta,non praiudicat.*

112 *Tortus quantum tempus quiescere debet, antequam ducatur ad tribunal,& ratificet.*

113 *Confessio sine tormētis facta non praiudicat si postea contra eam probetur falsitas.*

114 *Item non praiudicat si non est uerisimilis.*

115 *Confessus se occidisse hominem & proiecisse in mari, si nō constat de corpore mortuo, non potest occidi nisi saltem per famam probetur illum esse mortuum.*

116 *Item non praiudicat confessio facta sine tormentis*

mentis, nisi fuerit facta ante sententiam.
117 *Testis confessus per torturam, non debet præseruari nisi in confessione illa.*

ANGE. Postquam aliquis est captus & carceratus aliquando sine tortura confitetur, & sine metu aliquando cũ tortura vel metu tormentorum, aliquando negat de quibus omni-
110 bus videamus. † Et primo quando sponte confitetur sine tormẽtis, an talis confessio præ
a iudicet. dic quod sic, a & vnica sufficit nec est opus quòd reiteretur not. glo. & Bar. in l. j. §. diuus. in princip. ff. de quæstio. & Dyn. in suo tract. versi. restat videre quid sit confessus &c. & idẽ no. Bar. in l. j. in fin. ff. de custo. reo. idem no. doct. & Sali. in l. ij. C. de cust. & exhi. re. vt ibi plene per eum, sed cautus iudex semper facit eum in confessione reiterare ad tribunal, & in ea perseuerare, ne aliquo modo possit dici quòd illa confessio fuerit ex torta metu tormentorum. nam confessio dicitur facta metu tormẽtorum, si facta fuit tormentis adhibitis, vel si ligatus est in tortura, vel ante torturam ductus, & minæ præcedant, quòd si non confiteatur torquebitur tũc dicitur facta metu tormentorum. ita dicit Iaco. But. Cy. & Sali. in l. ij. C. de cust. & exhi. re. & no. Bart. in d. §. di-
b uus. Dicitur etiam facta metu tormentorũ b si tantummodo ante torturã quis spoliatus fuerit, & non ligatus, nec minatus sibi de tortura si nõ confiteatur. ita eleganter dicit Bart. in l. nouissime. per illum tex. ff. quòd fal. tu. aut. vbi dicit ꝙ semel habuit de facto Florentię, ꝙ no. sed aduertas quia multi iudices faciunt malefactorem qui confessus fuit in tormentis statim ad banchum ratificare & male faciunt, q̃a adhuc inest dolor & metus tormentorum, quia antequam ducatur ad ratificandum debet esse interualum. ita dicit Bar. Bal. & Salic. in l. ij. C. quod met. cau. & ibi Ange. & ibi infra dicam, posset tamen esse ꝙ aliquo modo nõ præsumeretur confessio facta metu tormentorum, vt si quis captus esse præcedentibus indicijs & statim cum captus est antequã carceretur vel aliquo modo ei minetur cum esset in palatio ante tribunal, sponte dixit & confessus fuit iudici pro tribunali sedenti ex tali vnica confessione poterit damnari, nec est opus
111 quod perseueret, ita intelligatur Bar. † Secundo not. quòd si confessio facta sit in tormẽtis vel tormentorum metu, quòd vnica & sola non pręiudicat, vt dicit. §. diuus, & ibi Bar. quando dicatur facta metu tormentorum. & idem not. Iac. Butr. in d. l. ij. de cust. & exhib.
112 reo. Vbi dicit † ꝙ tortus debet quiescere saltem per vnam diem naturalem post torturã, antequam ducatur ad tribunal vt ratificet, vel secundum Bar. hoc erit arbitrio boni iudicis relinquẽdũ, qui iudex debet arbitrari ęque, vt reducat eũ ad reiterandum confessionem ante tribunal eo tẽpore quo verisimiliter tormentorum metus cessauerit, ꝙ puto verius cũ dolore & metu tormentorum cessantibus, ducitur ad tribunal, & sic in loco publici iudicij corã notarijs & publicis personis, vt quod in secretis palatij dixerit confirmet, & in publicum confiteatur, vt dicit tex. & ibi Ang. & Sali. in d. l. ij. quibus omnino addas quod not. Sali. in l. fi. in j. col. C. de quæstio.

ADDITIONES.

a ¶ Quod sic. Adde tu vltra ea quæ ponit do. Alexan. & vide Alex. de Imol. in consi. cxxvij. in iiij. vol. & ibi ꝙ sola confessio sufficit ad condemnandum, etiam si processus est inordinatus. Et idẽ voluit Abb. in consi. xxv. & quando confessio dicatur facta metu tormentorum, & si notarius scripsit sponte confessus, vide Paul. de Cast. in consil. cclxxxiiii. & Alex. de Imo. in cõsi. clxxvii. in ii. volu. & in consi. ii. in iii. vol.

b Metu tormentorum. Adde tu quando confessio dicatur facta metu tormentorum, & debeat perseuerare, & ꝙ interuallum esse debeat. Et vide Alexan. in consi. i. & consi. lii. in iij. vol. & in cõsi. v. in j. vol. & Cep. late in consi. xl. vbi dicit ꝙ valet consuetudo ꝙ reus interrogetur in loco tormẽtorum. & vide Franc. de Are. in consi. xiiii. no. tamen ꝙ confessio rei in benigniorem partem, & pro reo est interpretanda. ita Rom. in cõsi. ccccl v. & Cepo. in consi. lxxvii. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde quod Gand. in tract. malefi. sub rub. de quæst. & tormen. in ver. quis sit effectus quęstionis. ibi arguendo pro & contra, an confessio sponte facta in criminalibus debeat ratificari per eum, tandem concludit ꝙ illa quæ est facta sine tortura & metu tormentorum, illa sola & vnica sufficit ad condemnandum, & dicit ꝙ ista est communis opin. Doct. & idem tenet Bald. in addi. Specu. in tit. de confes. in j. col. & Bal. & Doct. in l. ij. C. quod met. cau. & Bal. & Ang. post gl. in l. j. C. de confess. & idẽ
113 Ang. in l. j. ff. de cõfes. † Qui limitat primo a
a prædicta nisi illa confessio quæ est sponte facta sine tortura, & vna contra eam probetur, postea falsitas ꝙ ex illa confessione sponte facta in criminalibus, tunc non potest sequi cõdemnatio alleg. Specu. hoc voluisse in titu. de confes. §. effectus. ad fin. Et hanc sententiam approbauit etiam Bald. in l. si quis in hoc genus. C. de episco. & cler. Ex cuius dictis po-
114 tes limitare prædicta. † Secundo ꝙ verum est

est ꝙ propter solam confessionem sponte factam in capitalibus, quis potest condemnari, si talis confessio est verisimilis, secus si non sit verisimilis. alleg. l. j. si quis vltro. ff. de quæstio. & hic possum ponere exemplum Angel. ꝙ posuit in l. j. C. de confes. de illis malandrinis qui confessi sunt occidisse plures mercatores peregrinos & proiecisse eorum corpora in mari, an standum sit illi confessioni, quia inspiciendum est an mare flumen esset ibi prope vel non. Ex istis enim comprehenditur verisimilitudo, quia si erant homines malæ vitæ & ibi aqua erat prope, potuerunt damnari, alias non. Sed dubito de illa decisione, quia contrarium videtur innuere ipse Angel. in l. certum. ff. de confes. Item dubito propter tex. in l. j. §. item illud. ad Silla, vbi primo opus est ꝙ constet de maleficio, antequam procedat, & satis supra dixi in prox. col. & ideo Bald. in addit. Specu. in titu. de sent. in xviij. colum.

115 †dixit ꝙ si quis confitetur hominem occidisse & proiecisse in mari, cum non constet de corpore mortuo, ille non potest occidi saltem nisi probetur per famam illum esse mortuum per d. §. itē illud quæ doctrina an sit vera vel falsa, nunc infra dicam quantuncunque Bald. hoc affirmauerit in l. cum probatio. ff. de probat. in addi. suis. & idem dixit Bald. in authen. sed nouo iure. C. de furt. ꝙ qui confessus est se plura furta fecisse à diuersis personis, per istam solam confessionem non potest damnari, nisi iudex inuestiget ab illis personis à quibus dixit se furto subtraxisse, an hoc sit verū vel falsum dubito etiam de illa doctrina Bald. in addi. in tit. de senten. quia vbi tractatur de magno præiudicio, mors non probatur per solam famam, vt dicunt doct. in l. si quidem. C. sol. matr. & Ang. & doct. ibi & per Ang. in l. fi.

116 ff. de his qui notan. infam. †Tertio limitat Bald. in d. l. si quis in hoc genus, ꝙ opus est ꝙ illa confessio fiat ante sententiam, secus si fiat lata sententia extra iudicium, vt l. non tantum. ff. de appel. & ibi dicit ꝙ est glo. ordi.

117 † Quarto limita prædicta non habere locū in teste, quia testis qui confessus est per torturam non debet perseuerare in confessione illa. ita per bonas rationes concludit Bal. in l. fi. C. de quęstio. & istam sententiam quam etiam supra dixi in q. prin. tenet etiam Ioan. And. in c. cum in contemplatione. extra de reg. iur. qui dicit ꝙ quando fit ista ratificatio opus est qđ reus non sit territus tormentis, & extra locum tormentorum illa non videns, alias si prope tormenta, vel illa videret non valere illa ratificatio. & ita dicit ꝙ doct. tenent hoc, & hoc voluit etiam Bald. in c. j. §. furtum. de pa. iur. fir. Ang. vero in l. item apud. §. quæstionem. ff. de iniur. dicit ꝙ licet assessor ducat malefactorem ad funem, illa est leuis territio, nec dicitur confessio facta metu tormentorum. nisi fuerit ligatus ad funem. per d. §. quæstio. Sed vide Gand. in tract. malefi. sub rub. de quæstio. & tor. in versic. dictum supra, ꝙ confessio in tormentis non valet, qui vltra doct. late disputauit istas quæstiones. & breuiter respondet ad d. §. quæstionem. & ibi tenet ꝙ sufficit ꝙ ille sit penes torturam, licet non fuerint ligatæ manus de retro. & ibi Gan. dixit, ꝙ si extra locum in quo homines torquētur. Iudex dixit, aut confitearis, aut ducam te ad tormenta inferendo sibi terrorem, de hoc quantum poterat, & reus his auditis fuit confessus. Isto casu non dicitur confessio facta metu tormentorum, quia leuis est territio per d. §. quæstionem. Et de istis minis quas faciunt iudices, an dicatur malefactor confiteri metu. vide quæ dixi Bald. in l. j. C. de confes. in fin. viij. colum. in versic. sequitur tertium membrum. & vide Bald. in c. j. §. iniuria de pace iur. fir. qui ponit etiam an vultus terribilis superioris inducat iustum metum, & quando nō. Adde Gand. in loco supra alleg. circa ij. colū. qui quærit quantum tempus debet esse intermedium ab hora confessionis factæ per tormēta vsque ad horam ratificationis. Et breuiter dixit ꝙ in d. l. ij. C. de cust. & exhib. reo. hoc non dicitur, sed hoc debet esse in arbitrio iudicis considerata qualitate personarum, & leuitate, & grauitate criminis, quia cum tempus nō præfinitur à iure hoc in arbitrio iudicis est per l. j. ff. de iu. deli. Idem Imol. in l. qui in alienas. §. fi. ff. de acqui. hær. in materia principali. Adde etiam Ioan. And. & alios in c. olim. extra de rescrip. & doct. in d. c. cum in contemplatione. & tene mēti quæ dixit Pet. de Anch. in consi. suo xxiij. qui dixit ꝙ si quis confessus est, per istam primam confessionem nō debet condemnari, si dicit postea quod confessus est metu tormentorum, & licet curia dicat, quòd imo sponte attestatur, ita not. nihilominus prę sumitur metus tormentorū & talis confessio dicitur metu facta cū semper potestas habeat biruarios & torturā ad sui libitū, & reus est in carcere, semper omnis confessio in criminalibus dicitur facta metu tormentorū, si reus hoc alle. & ideo secūdū Pe. de Anc. opus est ꝙ isto casu semper reus ratificaret qui allegaret cōfessionē metu factā. & vide do. Catal. in tract. syn. in q.

in q.cl, qui allegando Ang. dicit quod confessio dicitur metu facta, quando reus est ductus ante funem, licet non sit ligatus.

ADDITIO.

a ¶Qui primo limita. Adde & limita etiã vt per Alex. de Imo. in cõs. xv. vbi vult ꝙ si reus cõfiteatur se veneno interfecisse aliquem, qui iudicio medicorũ nõ eras mortuus veneno, ꝙ ex tali cõfessione nõ debet cõdemnari. Item limita quod cõfessio minoris ann. xxv. alio nõ probato, nõ est sufficiens ad condemnandũ, ita Ang. in l. certum, de cõfessi. & ponit Alex. vbi supra & prędictis adde ꝙ confessio nõ verisimi lis nõ est sufficiens ad cõdemnationẽ. Ita Cep. in consi. xxxiiij. & Pau. de Ca. in cõs. cclxvj. Et an cõfessio criminis possit prętextu erroris reuocari. vide Frã. de Are. in cõs. cxlvij. & incidẽter no. qñ mors ꝓbetur p famã & vide Alex. in cõs. iiij. in ij. vol. Itẽ not. aliud an cõfitẽs se fecisse homicidiũ possit interuallo dicere ꝙ fecit ad defensionẽ. & vide Alex. in consi. j. in iij. volu. Ber. & cons. Alexand. supra alleg. nume. xv. est in consi. cxv. in iij. volum.

118 *Interrogatio in tormentis, quomodo debeat esse in genere & non in specie.*

118 Ange. †Tertio sit bene cautus iudex ne dicatur confessionẽ in tortura habuisse per suggestionẽ, q̃a non debet interrogare reũ an percussit Caiũ in brachio cũ ense tali die & tali loco quoniã esset ipsum instruere & per suggestionẽ cũ inducere ad sic cõfitendum, vt est text. & ibi Bart. in l. i. §. qui quæst. ff. de quæsti. & ideo h. d. Bart. in teste torto & interrogato, sed debet eum in genere interrogare si cum aliquo fecit aliquã rixam vel etiam ad speciem descendendo si cum Caio, vel etiam ad speciẽ magis si Caium vulnerauit non aũt in specie magis inclinet vel dicat & rectius si aliquod maleficium cõmiserit nec plus nec vlterius interroget, alias forte ille metu tormẽtorum vt doctus illud diceret quod nunquã sciuisset dicere nec dicere potuisset, & sic contra ius cõfessionẽ haberet de delicto, ꝙ forte nunquã cõmisit, ꝙ est iniquũ facit ꝙ no. gl. in l. si prius. ff. ad Sil. & no. Cy. in l. fi. C. de accusa. ibi & Sal. in ver. q̃ro tũc de modo &c. Avgvsti. Tu hic adde dicta Gui. de Suza. in trac. malefic. in rub. qñ reus subiiciatᷓ tormẽtis in fi. in pen. col. qui dicit, ꝙ qñ aliquis torquetur non æst interrogandus in specie, an Caius occiderit Seiũ, sed est interrogandus in genere, puta quis fuit ille q occidi Seium alleg. l. i. §. quæstio. ff de quæst. putarem ego ista vera vbi indicia nõ essent nimis manifesta, sed vbi cõstaret de delicto vere contra culpatum, nõ video quare iudex ad conuincẽdam malitiam malefactoris qui negaret, ad hoc vt sibi denotaret, ꝙ imo iudex scit omnia, quare iudex peccaret si hoc dicere reo per ea q̃ habentur in l. cum hi. §. si cum lis. ff. de trãsactio. cũ simi. vbi malitiis hominum obuiandum est.

119 *Reo negante & in negatione perseuerante quid de eo fieri debeat.*

119 Angel. †Si vero negat crimen & in negatione perseueret, debet in carceribus reponi & iterũ torqueri si noua indicia superuenerũt vel vacillaret, vt supradictũ est & sic in carcere ꝑ plures vel plures dies retinere, alias si noua nõ superuenerũt indicia debet relaxari. ita dicit Dyn. in suo tract. in ver. quæro si dicat in tormentis & cætera. Avgvsti. Tu adde ꝙ ista nõ fuerunt Dy. sed Gan. in trac. malefi. sub rub. de qõ. & tormen. in quæstione illa, an quæstio possit repeti in fi. in vers. quid si tortus dicat, teneatis me ad tondulum quantum vultis, & ibi dicit quod si ille q semper cõstãter negauit in tormẽtis fuit accusatus & nõ inquisitus debet iudex reponere reũ in carceribus & assignare vnã dilationẽ accusatori intra quantũ tẽpus debeat produxisse cõtra inculpatũ quicquid velit, alias relaxabit ipsũ.

120 *Iudex ne teneatur in syndicatu faciat apparere in actis torturã cum moderamine secundum quod exigebant indicia, habitam fuisse de tali inculpato, & purgationis bene indiciis nõ repertũ culpabilẽ relaxari. et 121.*

120 Ange. †Sed aduerte ꝙ bona cautela est, ne tu iudex in syndicatu tenearis qđ facias in actis apparere torturam cum moderamine, secundum quod indicia prædicta demonstrabant habitam fuisse de tali inculpato & purgatis bene indiciis non repertum culpabilem relaxari. ita not. dicit Bar. in l. fi. in prin. ff. de q̃stio. quod tene mẽti perpetuo, quia hoc pluries practicaui, & in vrbe Perusii, Nursie & in aliis q̄bus assedi. Si q̄s vero cõfessus fuerit crimẽ de quo sunt indicia, an possit interrogari de delictis, de q̄bus indicia nõ sunt. dic ꝙ non de iure, vt l. i. in prin. ff. de q̃stio. sed de cõsuetu
b dine seruatᷓ bcõtrariũ quę consuetudo põt ꝓbari p l. non omnes. §. a barbaris. ff. de re mili. & l. congruit. ff. de offic. præsid.

Seruatur

b ℭ Seruatur contrarium. Adde tu, quod ſententiã Gandi. & Ange. ſequitur Cep. in conſi. xl. col. xj. & idem voluit Card. in conſi. xlv. vbi dicit ꝙ ex quo confeſſus eſt illud crimen ob quod poſitus fuit ad torturam quod præſumitur criminoſus in alijs iuxta regu. cap. defleat ſecundum iii. lec. de regu. iur. & vide Alex. in cõſ. lii. in iii. vol. Ber.

Modus interloquendi in relaxatione purgatis indicijs.

A v g v s t i. Tu in hac materia, adde & dic ꝙ iſta eſt periculoſa deciſio, & miror ꝙ iſte autor nõ allegauerit ꝓ ſe illã pulchrã deciſionẽ Gan. quã poſuit in tract. melefic. ſub rub. de quæſtio. & tormẽ. in illa q. quæſtio. incip. bonas qõnes de tormen. in verſi. ſed quid de quæſtione quæ quotidie occurrit de facto, quidã. de furto accuſat̃ & indiciis præcedenti. torquetur & confitetur ſe illud furtum feciſſe nunquid debet procedi in tortura & interrogari ꝙ confiteatur de aliis furtis, ſed qua fecerit ad q̃ nulla habeamus indicia. Rñ. ipſe Gandi. ꝙ non de iuris ſubtilitate, quia ſine indiciis nemo torquetur. l. milites. C. de quæſt. Sed dicit Gã. ꝙ de generali cõſuetudine totius Italię ſeruatur contrariũ, & ſpecialiter in furtis quia magis frequentatur, & dicit ꝙ illa conſuetudo poteſt adiuuari per illa leges quas alleg. ſupra iſte autor hic. Ego vero credo illã cõſuetudinem non valere, quia irrationabilis contra tex. in c. fi. extra de conſue. & l. ii. C. quę ſit loã. in cõſue. nam opus eſt ꝙ primo conſtet de delicto, anteq̃ procedatur vt eſt tex. in l. i. §. item illud. ff. ad Sill. Bar. in l. fi. in prin. ff. de qũæſtio dixi ſupra in proxi. iiii. cõl. niſi forte poſtea iſta furta verificarẽtur, vt dixit Bar. in authẽ. ſed nouo iure. C. de fur. & dixi ſupra ĩ iſta gl. in ver. poſtquã aliquis eſt captus & carceratus. in additio. meis, quæ concluſio an ſit vera vel falſa, pẽdet etiam ab his q̃ dixi in addit. meis ſupra in hac eadem gl. vbi quæro an prius debet cõſtare de delicto, ibi dum diſputo an opus

121 eſt ꝙ conſtet de delicto. †Tene bene mẽti q̃ dixit Ang. in l. ſi vacantia. T. do. bo. vacan. lib. x. in xxiiii. colũ. ꝙ ſi iudex inquirit de homicidio contra me apparet in proceſſu me eſſe culpabilem de adulterio & homicidio quod propter illam inquiſitionem iudex nõ poteſt me condẽnare niſi appareat per meam cõfeſſionẽ ſpontaneam de aliis criminibus non poſitis in inquiſitione, quia tunc licet illud aliud crimẽ nõ ſit in inquiſitione deductum tamen ratione confeſſionis poteſt ſequi cõdemnatio, ita eſt caſus in c. i. extra de accuſa. in vi. quia in confeſſum nullę ſunt partes iudicis, niſi in condemnãdo, vt l. proinde. §. nondum. ff. ad l. aqui. hęc credo vera vt dixi, vbi conſtaret de maleficio, vt ſupra dixi. præterea in confeſſione ſpontanea hæc poſſent procedere, ſed in cõfeſſione extorta per tormenta ſine indiciis, hoc non credo verum imo credo cõſuetudinem non valere per ea quæ ſupra dixi & niſi ſit vera ſententia Bal. in l. iii. §. eiuſdem. ff. de teſti. in addi. qui voluit quod in crimine adulterii, falſi, & furti poteſt ꝓcedi. etiã ſi non cõſtat de delicto, ſed dubito, vt ſupra dixi in hac eadem gloſſ. vbi quæro an opus eſt quod prius conſtet de delicto.

S V M M A R I V M.

1 *Verba non quidem à maliuolis &c. ponuntur in inquiſitione quia ad hoc quod fama ſit iuxta oportet quod habeat initium à perſonis honeſtis & veridicis non ſemel tantũ, ſed ſæpe & ſæpius ad aures & notitiam dicti domini poteſtatis & iudicis & curiæ.*

NO n quidem à maliuolis & ſuſpectis, ſed ab honeſtis & veridicis hominibus & perſonis.]

1 †Ideo apponuntur iſta verba quoniã alias nõ eſt iuſta fama, qm̃ oportet qđ habeat initium à perſonis honeſtis & veridicis. vt no. gl. in l. cũ quidã. §. qđ dicis. ff. de acqui. hære. & ibi Bar. & in l. de minore. §. tormenta. ff. de queſt. & ibi late ꝑ Bar. & Salic. in l. ea quidem. C. de accuſ. Et ſic ſine diffamatione procederet qđ nõ permittitur. & ſic inquiſitio non ꝓcederet, iuxta no. in c. qualiter & quando. extra de accuſ. A v g v s t i. Adde qđ Ang. in l. ſi vacãtia. C. de bo. vac. hoc idẽ voluit, & Bal. in l. cõgruit. de offi. præſi. Et limita ṗdicta qđ verũ eſt, qđ nõ formanda inquiſitio ſine diffamatione, quæ habuit ortum à maliuolis, hoc verum ſuper delicto, ſed ſemper fama inquirẽda ſufficeret. Ita ſingulariter di

a xit Ro. in ſingu. cccclxxix. a quod reputat not. & alleg. Ioan. And. hoc voluiſſe in cap. cum in iuuentute. extra de præſumptio.

A D D I T I O.

a ℭ Singulari cccclxxix. Adde ꝙ eſt alias ſingu. cccclxxvii. & vide eundem in conſil. cccli. Ber.

S V M-

SVMMARIVM.

1 *Verba non semel tantum &c. sunt necessaria ad substantiandum famam, quia non sufficit semel vociferatio sed debet esse reiterata populi vel viciniæ vociferatio.*

ON semel tãtum sed sæpe & sępius ad aures & notitiam dicti domini potestatis & iudicis &
1 curiæ.] † Necessaria sunt ista verba ad substantiandum ipsam famam, quia nõ sufficiat semel vociferatio, sed debet esse reiterata populi vel viciniæ, vociferatio, vt no. Bar. in d. §. torméta. vt est tex. in d. c. qualiter & qñ. el ij. extra de accus. & ꝙ si talis vociferatio & fama ꝙ nõ queat tergiuersari & quæ posset generare scandalum vt ibi, & dixi supra in glo. in verbo, fama publica. circa prin. & Sali. ponit multũ late in d. l. ea quidẽ. AVGVSTI. Adde hic dicta Gãd. in tract. malefi. sub rub, quis sit famę effect. & sub rub. quomodo debeat fama initium capere, & sub rub. à quibus debet fama initium capere.

SVMMARIVM.

1 *Verbum notorij positum in inquisitione, an faciat remitti omnes iuris solennitates.*

b

TIAM per modum notorij b auditu peruenit quod de anno præsenti & mense Octobris di-
1 ctus Sempronius.] †Hoc verbũ in inquisitione est magnæ importãtiæ, vt no. Ang. in d. l. si vacãtia. in ver. venio ad secundũ articulũ principalẽ & ver. iiij. est regula &c. C. de bon. vacan. lib. x. vbi in effectu dicit ꝙ quãdo crimẽ est notoriũ, omnis solennitas iuris cõis intelligitur remitti, vt in c. vestra. de cohab. cle. & mu. & in l. j. C. qui & aduersus quos. & ibi gl. vnde si de iure cõi nõ posset procedere sine accusatore in tali crimine, tamẽ si sit notoriũ ẽt sine accusatore, & sic ex inquisitione poterit procedi, ita dicit ibi Ang. idem voluit Bar. in l. ij. §. si publico. ff. de adult. ver. vlterius scias ꝙ quãdo crimẽ est notoriũ. & ẽt non est necesse quod indiciorũ copia detur. Vnde si ipse postea respondendo inquisitionis confiteatur omnia in ea contenta confitetur ẽt notorietatem, vt no. Bar. & Bald. in l. si cui. §. j. ff. de leg. j. facit quod no. Bart. in l. constitutiones. in fi. ff. de appel. & Imo. vnde ex defectu solennitatis omissæ, vel quia nõ fuit accusator &c. vel quia defectus aliquis in processu interuenit non poterit processum annullare quod no. quia in notorijs criminibus non requiritur solẽnitas. & ideo semper in tuis inquisitionibus istud verbum apponas quod tamen à paucis vidi apponi, sed male faciunt, vt ex prædictis patet. tene menti perpetuo.

b ℭ Est notorium. Tu adde, ꝙ notorium est ꝙ ante oculos situm est, vel in mentibus hominum ita radicatum, quod euelli non potest, ita dicit Bal. in l. ciues. C. de app. & in notorijs requiruntur loci, qualitas tẽporis, astantiũ multitudo. ita Specu. in tit. de not. & est cõis opin. quod ea quæ sunt facti momentanei possunt trãsire in notoriũ. ita Cyn. Abb. Bal. & Sali. in l. ea quidẽ. C. de accu. & Bal. in c. j. de pa. tenen. & in auth. qui semel. C. de proba. vbi saluati Bar. ꝙ actus facti momentanei nõ possunt transire in notorium, ꝙ releuet ab onere probandi. Et dixit idem Bald. in c. j. §. iniuria. de pace iur. fir. ꝙ in notorio facti non permanentis non valent probationes factæ nõ seruato ordine, & subijcit ꝙ si quis accusatur de homicidio tanquam notorio, ꝙ non valent probationes receptę ordine non seruato. & cognoscere iuris ordine nõ seruato tollere est defensiones, all. c. statutum de hær. in vj. & dicit al. iq d. l. ea quidẽ. col. xxj. ꝙ antequam procedatur super notorio facti transeuntis, debet iudex recipere probationes super notorio. al. c. consuluit de app. Et cum aliquid est pręambulum alterius, oportet prius constare, de pręambulo si illud negetur. l. si ignorat. C. qui acc. & dicunt Inno. Ant. de Bu. & Abb. in c. vestra. de coha. cle. & mul. ꝙ nullum malum est adeo notorium quin posit habere aliquã excusationẽ. Itẽ adde ꝙ non creditur papæ cum deponit de noto. ꝙ ab alijs audiuit, quia plura specialia concurrerent, primo, ꝙ vni soli credatur, secundo ꝙ sibi crederetur de eo ꝙ ab alijs audiuit ꝙ esset contra regulas iuris. Item ꝙ illi a quibus audiuit essent tot & tales quibus esset adhibenda fides. & ad id ꝙ dicit do. Ant. in c. vestra de coha. cle. & mu. ꝙ effectus notorij non impediuntur licet accidentia non sint notoria. adde ꝙ illud procedit quando accidens esse tale ꝙ si esset notum non haberet excusare ipsum facientem secus si haberet excusare. Ita dicit d. Hier. Tortus in eius con'. edito per Flo. eo tempore quo papa in eos protulit sententiam excõicationis, quia propter seditionẽ motam ab Archiepiscopo Pisa, quem laqueo vitam finire fecerunt. & in d. consi. concludit papam nõ potuisse prædictam sententiã proferre absque citatione, licet assereret, notorium esse quod Flo. fecerunt carcerare archiepiscopum in palatio, quia talis detentio non poterat esse noto. & idem & in eodem facto censuit Fran. de Are. in cons. c. xv. vbi in specie dicit ꝙ iudici inquirenti & dicenti noto. non creditur, quia agitur de maiori præiudicio ꝙ̃ qñ asserit famam esse. & ẽt ibi addit, ꝙ processus factus super noto. actus transeuntis nõ valet iu. ordi. non seruato nisi prius facta fuerit fides iudici de noto. & in actis appareat etiam si iudex ex mero officio procedat. Et ex hoc conclude ꝙ illud quod dicitur, ꝙ in noto. proceditur iur. ordi. non seruato debet intelligi postꝙ̃ de notorietate

notorietate constare quando pars fuit vocata, ita gl. in cap. sacro, de sen. excom. & alias concor. vide per Are. in d. consi. lxv. Item no. ꝙ illud quod dicitur ꝙ notorium æquiparatur sententiæ, procedit quo ad liquidationẽ facti non ad iuris effectũ. ita Bald. in l. is cui. ff. de testa. & quod notorium debeat ex actis constare iudici vt iudici. adde Alex. de Imo. in consi. cxvij. in iiii. vol. & Car. in consi. lvi. vbi etiam multa de noto. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt male facies ponere si delictum nõ est notoriũ, quia videtur ꝙ in delictis notorijs ordo iuris non sit seruandus, vt dicit Bal. in l. j. C. de iud. & Bal. in l. properandũ. in fi. prin. eo. tit. & pulchre posuit Gan. in tract. malefi. sub rub. qũo de deli. cogn. qñ crimen est noto. Spe. aũt videtur loqui in titu. de noto. cri. & ibi vide bonas leges & capitula quę possunt pro & cõtra allegari in materia, & ibi vide doct. in dictis iuribus. & adde doct. & Bal. in l. ea quidẽ. de accu. & glo. doct. in c. porro. extra de diuor. & in c. ad nostram. extra de iureiur. pulchre per Inno. in c. statuimus. extra de offi. dele. Quando aũt dicatur notorium & per quot testes vide Gand. & Spe. & doct. in locis supra alle. & doc. in d. l. ea quidem. & Bal. in l. j. §. ius aũt gentium. ff. de iusti. & iur. & Bal. in l. de quibus. ff. de leg. in viij. col. & Bal. in l. si vero. §. j. ff. qui satisd. cog. licet autem delictum sit notorium, tamen minor magistratus non potest punire, vt dixit Bal. in l. magistratibus. ff. de iurisd. omn. iudi.

SVMMARIVM.

1 *Delinquens Ferrariæ, an possit puniri Bononiæ.*

EXISTENS Florentiæ in hospitio leonis cui à primo latere cohæret platea communis, ab alio bona domini Andreutij, & alia latera commisit & mandauit dicto Caio quòd Titiũ Joannis Martini de Bononia capellæ sancti Saluatoris de Bononia vulneraret.]

1 ANGE. †An de delicto alibi cõmisso possit quis puniri Bononiæ. Bar. in l. si cui. §. fi. ff. de accus. secundũ Dy. dicit per illũ tex. qđ est verũ, nisi sit ciuis huius ciuitatis, tunc. n. ratione originis de quouis delicto vbiq; terrarum cõmisso põt puniri hic Bononiæ, vt l. j. C. vbi de cri. agi opor. Sed delicta alibi cõmissa aggrauant delictũ hic cõmissum & faciunt ꝙ acrius puniatur si sæpe & sæpius alibi est consuetus facere huiusmodi tractatus, vulnerationes & furta, tũc acrius hic pro vno delicto punietur, vt l. iij. C. de epis. audi. l. seruo. C. ad l. Iul. de vi. cũ si. ita dicit Bar. ĩ d. l. si cui. §. fi. & Bal. ĩ auth. sed nouo iure. C. de ser. fu. ver. sed dubitaĩ &c. vide quæ dicã infra in gl. veste cęlestẽ abstulit.

AVGVSTI. Tu adde quę dixi supra in gl. hæc est quædã inquisitio, ibi quærit d. Ang. in
a delictis cõmissis per subditũ extra territoriũ a possit formari inquisitio contra eũ per iudicẽ originis. & ibi late disputaui multa allegando an si Ferrariensis Florentiæ occidit vnũ possit hic puniri Ferrariæ. Adde tñ ꝙ Pet. de Anc. in cle. j. extra de pœn. approbat opi. Bar. in d. l. si cui. §. fi. ꝙ delicta extra territorium cõmissa aggrauãt delicta hic facta. Et idem dicit Ang. in d. l. si cui. §. fi. & dicit quod ita de consuetudine obseruatur. & voluit Bal. in l. fi. ff. de iur. om. iud. & Iac. de Bel. in auth. vt nulli iud. §. si vero comprehensorum. & Sali. in l. seruos. C. ad l. Iul. de vi. dicit ꝙ si statuto cauetur ꝙ qui duo furta fecit suspendatur, licet hic Ferrariæ vnum furtũ commisit, & aliud Florentiæ tamen debet furca suspendi, & videtur esse de mente Bald. in auth. qui semel. C. quo. & qñ iud. & Sali. in d. l. iij. C. de epis. aud. certe ista sententia est rigorosa. Si essem iudex malefic. hoc non facerem. & ita reperio Bal. sensisse. in l. j. C. de actio. sed in indiuiduo expresius & in terminis reperio Io. An. voluisse ĩ addi. Specu. in rub. de fur. & Sali. in d. l. seruos. posuit q d si malefactor fuit punitus de delicto Florentiæ cõmisso, & opi. Io. And. tenuit Gand. in tract. malefi. sub rub. de fur. & latronibus. in pe. col. in ver. sed iterũ pone aliã qõnem de facto. & ibi vult secundum Vber. de Bobio, ꝙ delicta alibi commissa non aggrauant delictum factũ hic. Adde Albe. de Rosa. latius disputantẽ istã materiam in iij. parte statuto. quæst. xxxix.

ADDITIO.

a ¶Extra territorium. Adde tu ad prædicta Abb. in consi. xxvi. sed an delicta alibi commissa aggrauent delicta commissa in loco originis vel domicilii. vide Bal. in cõs. cccclxxvi. in iiii. vol. B.

2 *Mandatum fuit factum Florentiæ, sed homicidium fuit perpetratum Bononiæ vbi ille mandans poterit puniri.*

2 ANGE. † Quæro primo hic mandatũ fuit factũ Florentiæ, homicidium vero fuit perpe-
b tratũ Bononię vbi illæ mandans põt puniri. b hac quæst. format Bar. in l. si vt proponitur. ff. de fide

de fideiuss.vbi concludit q cum mandãs teneatur ex homicidio sequuto.vt no.gl.in l.i.§.persuadere.ff.de ser.corru.& hic est cõmissum maleficium,ergo hic Bononiæ mãdans põt puniri. Pet.aũt de Anc.in cle.i.§.fi.extra vt lite pend. tenet contrariũ per gl.in d.cle.quæ facit differẽtiam inter procuratorem & neg.gest.sequuta ratihabitione. nam in procuratore & sic mãdatore videt mandans deliquisse vbi delictũ est commissum,& ibi etiam põt puniri.ita intelligitur opi.Bar.secus in ratum habẽte à gestore factum,quia videt deliquisse in loco vbi ratũ habet,& ibi potest puniri per illam gl. not. sed Imo.in d.l.si vt proponitur. dicit q illa gl.& dictum Pe.non procedit in maleficiis, vbi quis obligatur propter maleficiũ factũ & non verbo,vt l.si quis vxori.§.neq; verbum.ff.de fur.igitur etiã in ratum habente obligatur ratum habẽs in loco delicti,quia propter delictum tenetur,vt d.§.persuadere.Itẽ ibi Imo.dicit q prædicta ꝓcedũt qñ mãdato venit puniẽdus de delicto cõmisso. Si aũt ageret de ipso puniẽdo extra ordinẽ, qa punit mãdando delictũ ita atrox vr & posse cõueniri in loco vbi mandauit,vt no. Bar.in l.nõ solũ.§.si mandato.ff.de iniur.

b ¶Puniri. Adde Ange. in consi.clxxviij.in prin. & Panor.in consil.xxv. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia,adde quod ista q.pendet ab illa q.an mandans teneatur ex mãdato de delicto postea sequuto,quam q.late posui supra in gl. Sẽpronii mandatorem.in vii.princi.q.& ibi allegaui multa & tãdem conclusum fuit q tenet de delicto postea sequuto.vnde ille locus delicti cõmissi,tempus debet inspici,vt pulchre voluit Bar.in l.nõ solũ.§.si mãdato.ff.de iniur.de qua materia habet p Bal.& latius p Sal.in l.eo minus.C.de accu.& vide Bal.in l.sed & eximẽdi.§.ꝑtor.in fi.ff.ne qs eũ qui in ius vocatus est vi eximat.Adde tamẽ & limita prędicta vt supra dixi ibi in d.vii.q.

3 *Delinquente Titio Bononiæ, si conueniatur Florentiæ à iudice suæ originis, an imponetur pœna statuti Florentiæ an loci delicti.*

3 ANGE. †Quid si dictus delinquẽs Bononię cõueniat Florẽtię à iudice suę originis an possit dictus iudex imponere pœnã sui statuti Florẽtiæ,an pœnã statuti loci deli-a cti.a istã q.ponit Bar.& Bal.in l.i.C.de sum.tri.& ibi Cy.& Bar. in l.fi.ff.de extraordi. cri.vbi cõcludit q pœna loci delicti & non loci in quo delictũ cognoscitur est imponẽda q semel de facto mihi occurrit Nursiæ, sed obuiaui ꝑpter generalẽ & pinguẽ clausulã quã posui, videlicet super qbus omnibus & singulis &c.ex qua clausula secundũ Bar.in d.l.i.si est late cõcepta,tũ iudex potes late imponere etiã pœnã statuti Bononię & iuris cõmunis arg.not.per Bar.in l.i. ff.vi bono.rapt.& dicam in glo.infra super verbo,super quibus omnibus &c.

ADDITIO.

a ¶Statuti loci. Adde & vide circa hoc Franc. de Aret.in cõs.lviij.& q debeat puniri scd̃m statuta loci delicti voluit Alex. in cõs.xi.in i.vol.B.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia si velis videre veritatẽ istius difficultatis. Adde & vide ea quæ dixi hic remissiue supra in glo. quæ,incipit,hæc est qdã inquisitio. in ver. quærit hic d.Ang.an in delictis commissis per subditũ extra territoriũ,possit formari inquisitio cõtra eum per iudicem originis.

4 *Tractatus Florentiæ de homicidio committendo Bononiæ an possit conueniri Florentiæ de tractatu solummodo.*

4 ANGEL. †Quæro in casu nostro,an iste q tractauit Florẽtiæ de homicidio cõmittẽ-b do Bononiæ possit Florẽtiæ de tractatu b solũmodo cõueniri,hãc q.format Bar.in l.& si amici.§.i.ff.de adul.& dixi supra in glo. ꝓxime ꝑced.& in effectu dicit q sic ꝑ illũ tex.quẽ dicit esse intelligẽdũ q puniat de ordinatione & tractatu aliter facto, q̃ si in mẽte sua tantũmodo tenuisset,qa sola cogitatio non punitur, vt l. cogitationis. ff. de pœnis.& ibi late ꝑ Bar.& ꝑdicta dixit Bar. esse vera in d.l.& si amici.i eo q ordinauit cũ aliquo vt aliquẽ occideret,sed si ipsemet hoc ordinasset & deliberasset alibi Titiũ occidere,tũc dicit Bar.qđ ꝑpter sequẽs homicidiũ pœna tractus est extincta,vt l.illud in fi.ff.ad l.Aqui.qđ tamẽ intellige verũ,si de homicidio esset punitus, vel cõdẽnatus, vel posset puniri vel cõdemnari,sed si esset cõtumax in loco homicidii ꝑpetrati, ita qđ ex homicidio pœna nõ põt habere effectũ, tũc dicit qđ satis ꝓbabiliter põt dici, qđ ex solo tractatu veniret puniẽdus vbi tractatũ & ordinationẽ fecit. Nã principale tũc extinguit accessoriũ qñ principale habet executionem

cutionem: alias secus, vt l. si hæres a debito re. §. si seruus. ff. de fideiuss. quod bene not. quia mihi semel contingit de facto hic Bononiæ sicut dicimus de insultu qui cõfundi tur cum vulnere sequuto vulnere, vt l. qui crimen. C. de accusa. & dicam infra in glo. in verbo, fecit insultum.

b ¶ De tractatu. Adde tu in proposito, & vide consilia Phil. de Regio. quod habes inter consil. Bal. nu. ccxj. in iij. Ber.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde qđ nõ est dubiũ qđ in istis delictis quis punit de tractatu vbi delictũ est cõsumatũ, & hoc voluit Bart. in l. si vt proponitur. ff. de fideiuss. dũ ponit q. sum hic Ferrariæ, ordino qđ tu occidas vnum Florentiæ, & ita mando tibi, hoc mandare est principium delicti cõmittendi, & iste est tractatus contra illũ qui debet occidi; & ita ibi determinauit ꝙ Florentiæ ille talis possit puniri, & dixi supra in hac eadem gl. in versi. (quæro hic mãdatum fuit factum Florẽtiæ.) Bar. vero in d. l. & si amici: nõ decidit qõ. istam vt eã proponit d. Ang. hic sed melius colliges ex dictis Bar. in d. l. si vt proponitur posset etiã talis species tractatus esse, quod etiã delicto non sequuto ille tractãs puniretur hic Ferrariæ, ac si delictũ fuisset consumatũ, & hic Ferrariæ posset puniri in casu. c. ꝑ humani. de homici. lib. vi. & dixi supra in gl. Sẽproniũ mandatorẽ in multis quæstionibus, maxime in ordinamẽto assassinamẽti committẽdi. Adde tamen qđ Ang. in d. l. amici. ff. de adult. vr̃ decidere cõtra Bar. in illo articulo qñ q̃s est cõtumax in loco delicti cõsumati, an cõfundat tractat⁹ cũ delicto sequuto postea, & ibi arguit cõtra Bar. dic vt ibi.

SVMMARIVM.

1 *Tractatus factus Florẽtiæ quãdo postea delictũ fuit alibi cõmissũ, an possit puniri Florẽtiæ.*

2 *Tractatu habito per Titiũ & Caiũ, quod Caius interficeret Seiũ si postea ipse Caius occidat, præsumitur quod fuit sequutus ipsũ tractatũ, & quod ita fuit ordinatũ inter ipsos, licet testes dicãt se nescire de finali ordinatione.*

ET ad hoc colloquium & tractatũ qualiter hoc fieri posset in dicto hospitio adinuicẽ habuerunt deinde prædictus Caius.] 1 †An autem de isto tractatu possit puniri Florentiæ vbi tractatũ fecerũt. dic ꝙ sic. ita determinat Bart. per illũ tex. in l. si amici. §. i. ff. de adul. & dixi supra statim in proxi. gl. & nõ est mirũ, quia ille tractatus fuit principiũ huius delicti. Vnde istũ delictum habet necessariam causam ad sui principium, videlicet ad tractatũ igitur ad eũ refert, & de principio iudicabimus sicut de fine. l. dãni. §. Sabini. ff. de dam. infe. 2 †. Et no. ꝙ si inter Titiũ & Caium fuit habitus tractatus ꝙ ipse Caius interficeret Seiũ, & postea Caius occidat, præsumitur ꝙ fuit sequutus ipsum tractatũ, & ꝙ ita fuit ordinatũ inter ipsos, licet testes de finali ordinatione dicãt se nescire. ad hoc facit ꝙ no. Bar. in l. q. aliena. §. is q. ita dicit Bal. ĩ l. multũ ĩ viii. co. C. si q̃s alteri vel sibi.

AVGVSTI. Tu adde & considera ꝙ de tractatu facto Florẽtiæ vt q̃s occidat vnum Bononiæ, verũ est ꝙ poterit de isto solo tractatu puniri Florẽtiæ, ita dicit Bart. in d. l. si amici. sed an puniat. l. Cornelia de siccariis. vel extraordinarie vel delicto sequuto, vel nõ. Hæc omnia colligũtur ex dictis Imol. post Bar. in l. si vt ꝓponitur. ff. de fideiuss. & dixi supra in gl. in verbo, existẽs Florẽtiæ. in versi. quæro quia hoc mandatũ fuit factũ Florẽtiæ, q̃a vt dixi supra in proxima gl. in addi. finalibus. iste tractatus delicti cõmittẽdi æquiparatur ꝓprie his qui mãdat aliquod delictũ fieri, & tene mẽti ꝙ dixit Bar. in d. l. & si amici §. i. qđ ille q. præstat locũ vel domũ ad hoc vt aliqui habilius possint colloquiũ habere simul, ille talis possit puniri de auxilio, vide in l. in furti. §. ope. ff. de furt. Et de materia istius tractatus qũo dicatur tractatus in maleficiis. Adde Alber. de Ros. ĩ q. statutorũ in iii. par. q. lxiiii. & Ang. in consi. suo xxii. & ibi Ang. ponit quis vocatur tractator & quis ordinator delicti.

SVMMARIVM.

1 *Locus & tempus, an necessario sint apponenda in criminalibus & etiam in inquisitione.*

1 DE anno præsenti & mẽse Nouẽbris.] †Locus & tẽpus necessario sunt apponenda in criminalibus & etiam in inquisitione speciali non generali, vt not. Sali. in l. ita quidẽ. C. de accu. ver. sed q̃a ꝓpter denunciationes &c. & ver. q̃ro an debeat &c. licet gl. no. inst. đ publ. iu. ĩ prin. teneat cõtrariũ: facit

facit l.pe.C.de acc.vbi gl.ponit formã libelli in criminalibus.& Bar.in l.libellorũ.ff.de accu.& hoc tenet expresse Bar.in l.ii.§.publico ff.de adul.scd̃m Ia.Bu.ibi qro vtrũ in ĩquisitione &c.& Cy.ĩ l.i.C.qđ certo loco.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde Bal.in l.edita.C.de ede.in repe. in ix.oppo.terribiliter arguit quòd nõ est de necessitate,vt in inquisitione apponatur locus & tps,qa hoc l.nõ cauet. Nec ob.l. libellorũ.ff.de accu.& alia iura qa loquunt in accusatore, q non caret odio, sed nõ sic in iudice inquirẽte ,p quo lex p̃sumit.Itẽ limita hoc nõ habere locũ in crimine hæresis, & rationem vide per Bal.in l.j.C. q accus.in 4.col. Item nec prędicta militant in crimine falsi, vt dixit Bal.eleganter in c.i.quib.mod.feu.amit.& ibi alleg.gl.singularẽ.& ibi vide rationem & multas alias limitationes,& multas alias allegaui supra in glo.hæc est quædam inquisitio,in additio.in ver. (item inquantũ supra dictum est quòd in inquisitione debet apponi locus & tempus.)

2 *Dies quũ non sit apponendus in criminalibus, & si ego imploro officium iudicis vt ipse inquirens apponat, vel accusatorem apponere faciat diem, quid faciet iudex.*

2 ANGE. †Sed circa hæc plura sunt videnda.Primo qa necesse est quòd apponat annus & mẽsis cõmissi delicti, vt d.l. libellorũ.& instit.de publi.iud.ĩ prin. an ẽt dies sit apponẽdus.Dic quòd nõ,vt d.l.libellorũ & dictis iurib⁹. Quid si ego imploro officiũ iudicis vt ipse inquirẽs apponat vel accusatorem apponere faciat diẽ,vt meas defensiones facere possim,vel qa dicã me fuisse absentẽ tota ea die,vt est gl.singul.ĩ l optimã.C.de cõtrahen.stipu.Bar.ĩ l.ii.§.si qs Eph.ff.de eo qđ cer.loco vel qa feci ad meã defensionẽ qd erit.Bar.in l.is qui reus.ver.sed qro an ĩ accusatiõe.ff.de publ.iu.dicit quòd ęquum est quod apponat ne reo auferatur defensio & vt libellus sit talis p quem reus plene instruat an velit cedere vel contendere,vt l.i.ff. de eden. quòd talis dies debet exprimi,facit l.pe.ff.de interro.act.ibi.quoties ęquũ iudici videbit, Aduertas tñ isto casu q, licet alqñ dies ad rei petitionẽ declaretur , non tñ de necessitate probandus est. ita dicit Bar.in d.l.libellorum,in fi.versi.circa tempus &c.& hoc etiã no.Sali.in l.pe.C.de accu.Si aũt nõ vult exprimere,vel iudex nõ vult compelere accusatorem ad dicẽdũ diẽ,quòd remediũ erit ipsi reo,tũc dicit Bar. aut delictũ probatur per mei confessionẽ,& tunc satis est mihi,licet dies non exprimat, quia probatio mea quã faciam p testes ad mei defensionem cõcludet necessario, quia probabit de illomet delicto de quo sum cõfessus,cũ confessio mea iudicialis debeat regulari & intelligi secundũ confitẽtis intẽtionem, vt l.si quis intẽtione.ff.de iudic. & sic intelligitur confessum fuisse illud crimen quod postea probat fecisse ad sui defensionem.Si vero crimẽ sit negatũ, & per testes probatum, tunc reus debet facere articulos quòd illo mẽse vna tm̃ rixa interuenit inter ipsum & vulneratum in qua fuerunt p̃sentes tales testes. Itẽ quòd in dicta fuit primo insultatus à Titio, testes inquisitionis hoc fallaciter probabũt. scilicet vulnus esse factũ,si verũ est,& ẽt testes mei poterũt probare defensionẽ,vt in c. cum Ioã.de fide instrumen. Sed aduertas quòd supra dixi secundũ Bar.quòd quoties iudici ęquũ videbitur ad petitionẽ rei, dies sit apponendus per d.l.pe.de interrog.act.qa Imo. in d.l.is qui reus.in ver.ita adde dictis Bar. &c. dicit dictũ Bar.non esse verum.quia videtur absonũ quòd iudex possit arctare accusatorẽ ad apponẽdum diem ĩ accusatione,ex quo expresse in d.l.libellorum, dr̃ quòd non debet cogi.nec obstat l.de interroga.actio.per quã mouetur Bar. quia illa debet intelligi in casibus in quibus à iure non reperitur facta prouisio in specie specificata,quia clausula generalis non refert ad specificata, vt l.doli clausula.ff.de verb.obliga.facit quod habetur in d.l.sanctio legum.& maxime ibi per Bar.ff.de pœn.sed verius credo dictum Bar per id quod ipse not.in d. l. libellorũ.in versi.circa tempus.in fi.quòd apparet,quia accusator propter hoc nõ grauatur, quia licet cogatur apponere diem nõ tñ probare, & sic non probat,reus non absoluetur propter hoc. & sic non grauatur in onere probandi, & istud est quod voluit d.l. libellorum.in fi.princ.ibi neque autem diem &c. Aduertas tñ quòd ita demum cogit apponere diem si reus ĩ iudicio exprimat diem, ĩ qua vult facere suas defensiones ita dicit Sali. in l.penult. C.de accus.quod not.tene ẽt menti quod Imo.ibi dicit quòd fiat vnus

articulus, ꝙ vnica tantū rixa interuenit &c. alias teſtes mei non probāt defenſionē, qđ eſt verū qñ delictū eſt reiterabile puta ꝑcuſsionis, ſecus ſi non ſit reiterabile vt mortis vel amputationis membri, quia tunc teſtes mei ēt abſque dicto articulo probando inſultū factum à te de dicto menſe, neceſſario probant ꝙ ad mei defenſionē probādo inſultū factū à Titio dedicto menſe.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde ꝙ imo vr̄ quod Imol. rectius loquatur, & hoc per doctrinam Bal. quā poſuit in addi. in l. vbicunque. ff. de interrog. actio. q dixit quòd d. l. vbicunque, non habet locum in caſibus vbi à iure contrariū expreſſe eſt ꝓhibitū, & in illius caſibus iudex nō interrogabit partem, qa æquitas ibi nō dr̄ adeſſe, vbi lex expreſſe ꝓhibet. Et ideo dicit cū in lege ſancitū eſt ꝙ nemo cogit̄ dicere titulū poſſeſsionis. Ideo nulla æquitas debet mouere iudicē ꝙ īterroget partē quo iure poſſidet. Et ſi expreſſe in d. l. libellorū. ſancitū eſt ꝙ nō dies apponatur, ergo iudex nō pōt cogere partē ad edendū diē, nec eſt bona reſponſio d. Ang. dum reprehendit Imo rñdendo quod ſi pars apponat diem, ꝑ hoc non grauatur in onere probandi, quia ſi qs non gratur in hoc, tñ grauat̄ in alio, quia appponendo diē ſatis in hoc grauatur, qa facilius pars aduerſa probabit contrarium. Et probando contrariū ꝑſumitur ille alter calumniator. l. i. ff. ad Turp. l. Athletas §. calumniator. ff. de his qui notan. infa. Sed aduertas his non obſtantibus, puto verā eſſe ſn̄iam Bar. contra Im. qa dico ꝙ in criminalibus vbi æquitas pōt mouere iudicē, pōt iudex partē interrogare, & cogere etiā ad edendū diem, qñ delictū fuit commiſſum, ad hoc, vt facilius pars poſsit probare contrariū. Et iſtā ſn̄iam reperio ꝙ etiam tenuit Bald. in terminis in l. i. C. de re iudic. qui dixit quòd ſi ego accuſo te ꝙ mihi dānū dediſti, & tu vis probare negatiuam, dānum nō eſſe datum, & ſic vis reprobare de falſo teſtes meos, ꝙ iſto caſu dies debet edi. arg. inſtit. de inuti. ſtipula. §. item verborum. Et probatur per modum traditum ī l. optimā. C. de contrahen. & commit. ſtipu. ſcilicet ꝙ tota illa die nō fuit viſus damnum dare, nec potuiſſet dare, quin cuſtodes vidiſſent dare vt not. in l. i. §. i. ff. de itine. actuque priua. & dicit Bal. ꝙ non cogitur edere diem in libello, ſed iudex ex officio interrogabit de die: ꝑ l. vbicunq;. ff. de interro. actio. Subdit tñ ꝙ hoc eſt ī arbitrio iudicis, & ſn̄iam Bar. ſequuti ſunt Doc. & maxime Rom. poſt Bar. in l. Pantonius. §. rei perduellionis. ff. de acqui. hære. Nec obſt. motiuum Im. quia lex libellorū dēt ītelligi qñ ad petitionē partis accuſator cogeret edere diē qa accuſator nō

a cogit, ſed nos loquimur a an iudex ex officio ſuo poſsit hoc facere, & iſta ſunt penitꝰ diuerſa ſicut no. ī c. cum Ioannes. extra ſide inſtru. & maxime per Anto. de Bu. & in c. cum cauſam. extra de iura. calum. & ī d. l. vbicunq;. per doct. ī cle. ſępe. de ver. ſig. vbi poſt cōcluſum in cauſa ad petionē partis non poſsint fieri iſtæ interrogationes, quia lex ita dicit, nihilominus poſt cōncluſum in cauſa, iudex ex officio poteſt ita facere.

ADDITIO.

a **Sed nos loquimur.** Adde tu etiā quod iudex poſt concluſum in cauſa poſsit partes interrogare, vide Lud. de Roma. in conſi. clxxvij. & in conſil. ccccIxxix. vbi ꝙ ēt poſt didicita teſtificata pōt teſtes ex officio interrogare, & adde ꝙ pro opi. Bar. facit quod voluit Abb. in conſi. xxj. ꝙ licet quis non cogatur in libello exprimere actionem, tñ cauſa cogi poteſt, & ſic etiam iudex ex cauſa cogitur cauſam exprimere in ſententia. Ber.

3 *Dies cum non ſit apponendus in libello criminali appponatur ꝑ accuſatorē vel inquirentē à principio, & reo nō inſtāte, & nō probetur ſed omnia alia probātur, an abſoluetur reus.*

4 *Dies appoſita in libello criminali, ſi poſtea ponatur clauſula in fine libelli, nō tñ ſe aſtringens ad probādum nō neceſſaria, tunc accuſator non aſtringitur ad probandum diem.*

3 ANGE. †Secundo q̄ro dies de neceſsitate in libello criminali non eſt apponendus, vt dicta l. libellorū. Quid ſi dies apponatur ꝑ accuſatorē vel inquirentē à principio, ēt reo non inſtante ꝙ apponatur, & tamen nō probatur, omnia vero alia probantur, dic ꝙ reus debet abſolui, nā licet de neceſsitate hoc apponi non debuit, tamen ſi apponatur ſibi imputet a ſi non probat, vt l. habebat. ff. de inſtito. & maxime cum variatio diei faciat videri aliud delictum in ſubſtantia, vt in c. abbate ſane de re iud. in l. fi. lib. vi. & no. Bar. in l. denunciaſſe. §. quid tamē. ff. de adul. ita dicit Barto. in d. l. is qui reus. verſi. quæro cum de neceſsitate &c. de quo vide

vide late per Bal.in d.l.i.C. qui accusa.non pos.& latius per Sali.in l.pen.C.quia accu. versi.quæro quando dies &c.

ADDITIO.

a Sibi imputet. Adde tu & vide Alex. in consi.lx. in iij.vol.vbi de clau.non se astringens & ad quæstionem Ang. vide Pau.de Castr.in consi. xxvj. in secundo impressis.

a Sequitur Hippo.in repe. rub. de fideiuss. colū. xiij.in fi.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde Bal.ī l.habebat.ff.de instito. Adde Bar.Bal. Ang.& Im.& Ro.ī l.Pātonius.§.rei pduel lionis.ff.de acquir.hære.q idem voluerunt. sensit Bar.in d.l.libellorū.Ang.in l. denunciasse.§.qui tñ. ff. de adult. Quinimo dixit Bal.in l.ii.C.de proba.ꝙ si dixisti delictū esse factū in tali hora,puta x.& probas xi.hora,sequi non debet condemnatio,qa aliud est delictū.cōtra istā primā determinationē vr̄ expresse decisio text.& Bart.in l.circa.ff. de prob.q dixit p illū text. ꝙ ille q in se assumpsit onus probādi id qđ ipse pbare nō debebat non probando sibi nō præiudicat. Posito quòd sn̄ia cōmmunis prima esset ve

4 ra.†Tñ limitarem pdicta quòd licet dies sit apposita,& accusator in fine libelli diceret. non tñ se astringens ad probandum nō necessaria, quòd tunc acusator pp illam protestationem non esset obligatus ad probandum diem.colligo ego ex decisione Bar.in l.diuus.ff.de re iudi. & fuit sententia Ioan. And in c.licet causam.extra de probat.qui voluit quod licet proponēs ī libello tali modo inepte pponat,ꝙ de necessitate illo probare debeat, q̄ non sunt de necessitate pro victoria causæ, tñ si proponit cum clausula illa non se astringens &c. saluatur etiam si non probat illa,dic vt ibi per doctor.& per Bart. in d.l.circa. Tene tñ menti quæ dixit Ang.in l.libellorū.ff.de accus. ꝙ licet possit cogi ad edendum diem officio iudicis, ad hoc vt possit reus se defendere. Tñ si dicit ꝙ non recordatur de die nō cogitur:sed excusatur.& ita dicit ꝙ practicatur.

5 *Stante statuto quòd aliquid sit delictum in vno die, quòd non est in alio, tunc debet exprimi dies.*

5 ANGE. †Tertio q̄ro, aliqua sunt delicta ex statuto in vna die, q̄ nō sunt delicta aliis diebus vt puta in festo sancti Donati aduocati Aretini,an illa dies sit exprimēda.dic ꝙ sic,& idē si vna hora esset delictū alia nō,vt no.per glo.in l.eū actū.ff. de neg gest.alias si tacetur non erit delictum. Ex quo sequit̄ ꝙ si pœna propter noctem augmentet̄, debet illud tempus apponi , alias pœna non augmentatur, vt dicit Bar. in l.libellorū.in princ.ver.circa tempus &c. Et pro hoc notāter facit statuto cauetur ꝙ vsque ad medium mēsem Maii liceat pasculari ī pascuis cōis,& non postea sub pœna &c.si volo inquirere ꝙ tpe prohibito de mēse Maii pasculasti, debeo dicere ꝙ de hoc anno & de mēse Maii vltra mediū mensē,& circa eius finē pasculasti , alias aūt simpliciter dicēdo de mēse Maii necessario nō icludit delictū , qa potuisset de mēse Maij ı principio & sic

b tpe permisso.b ita notabiliter dicit Bar.in l. nō solū §.sed vt probari.ff. de oper.no.nūcia.& Bald.in l. matrem tuam.vbi omnino videas.C.de prob.& ibi Sal.&hoc tenuit ēt Ang.Im.Raph. & Lud.ı d.§.sed vt pbari.

b Tempore permisso. adde tu & vide in terminis Bar.in cōs.ccix.incip. viso processu Ioan.& ꝙ qñ qualitas deducitur in inquisitione quæ aggrauat delictum debeat sequi absolutio.consuluit Roma.in cōs.clxviij. Et idem tenet d. Alex.in cons. j.& consilio lxxxiij.in iiij. volum. & ibi refert notabile dictum Ioann. Andre.in cap.pro humani.de homici.& vide Barto.in consil. cxvij.inci. accusa.fuit insti.& opi.Bar.sequitur etiam Cepo. in consi.lxij. Ber.

AVGVSTI. Tu ī hac materia cōsidera, ꝙ oēs doct.in locis supra alleg. sequntur sn̄iam Bart. q̄ fundatur in regula iuris qua cauetur ꝙ vbi certū & limitatū tempus,vel certa seu limitata pars loci, seu alia similis qualitas habet esse fundamētū alicuius intētionis, oportet ꝙ illa qualitas & illud tps deducat̄, & specifice probet̄, alias succūbit, ad hoc possumus ēt allegere bonū text. in l.fi. C. an ser. ex suo fac. quem textum ibi pōderauit Bal.& Sali.& Bar.in l. denunciasse. §.qđ tñ.ff.de adul.dum alle.l.ptor.§.docere.ff.vi bono.rapt.& habemus glo.no.in c.venerabilis.de sen.excom.in vi.gl. pen.& Bar.in l.si qs.§.fi.ff.de iu. fisci.& faciūt no. per Bal.in l.si quis nō dicam ıapere. C.de episc.& cle.circa iii. vel iiii. col. dum refert singulare dictum Io.And.ı c.ı. extra de homic.in vi.in nouella. Et videnda sunt dicta Bar.in l.i post prin.ff.ne quid ı flumı. pub. & vide Bar.Bal & Ang.& Raph.& omnes in l.eum actum.ff.de nego. gest.Et certe ibi est bo-

est bonus tex. coniuncta gl. Nã ibi agebat cõtra vnũ actione nego.gest. q dicebat administrasse tpe quo erat seruus, & tpe quo erat liber, & ibi nõ est ꝓbatũ de tpe, ibi dr quòd fertur sentẽtia absolutoria, & principalẽ q̃stionẽ quã supra posuit do. Ang. hic formant Mod. repetentes in ca. qualiter & q̃n extra de accus. in xxxvi. q. in ii. col. xi. q. prin. & breuiter nil aliud allegant, nisi Bar. in locis supra alleg. & eum sequũtur. Adde hic no. per Ro in addi. in d. §. sed vt ꝓbari.

6 *Accusatore plene probante suã intentionẽ si ꝑ exceptiones & probationes rei, talis probatio redditur, an reus sit absoluendus*

6 Ang e. † Quid si accusator plene ꝓbauit intentionẽ suã, sed ꝓp exceptionẽ & ꝓbationẽ rei reddit dubia ꝓbatio actoris, vt puta accuso te q tu vulnerasti Titium de mense Nouẽbris. & ꝓbo. Tu dicis quòd de mense Nouẽbris Titius fuit bannitus, nec doces an hoc fuerit antequã tu vulnerares eũ, vel postea. & dicit Bar. quòd debet absolui, q a in delictis ꝓbationes ĩ cõdẽnando dẽt necessario cõcludere & clarissime. l. fin. C. de prob. sed ꝓbatio accusatoris nõ cõcludit quòd vulnerauit ipsũ ante bãnum ergo &c. & pro hoc alleg. l. 2. C. de peti. hæredi. & istã sniam sequutus est Sal. ĩ d. l. matrẽ in fine. Sed cõtrariũ tenet Bal. in d. l. matrẽ. C. de probatio. quia iste accusatus excipit obscure, nec probat exceptionẽ suam, ergo debet succumbere. l. ab ea patre. ff. de probatio. Tu teneas opin. Bar. quam domi. Ioan. de Imol. & Rapha. sequuntur in d. l. non solum. §. sed vt probari.[a] ff. de ope. no. nunc. vbi Bar. hoc dixit & non alibi per d. l. ii. C. de peti. hæredi.

ADDITIO.

a C. §. sed vt probari. Adde tu & uide do. Alex. in d. §. sed vt probari.

Augusti. Tu ĩ hac materia pulchra & quotidiana in qua alias allegaui & cõsului, an vera sit ista sententia Bar. quòd in criminalibus dubia ꝓbatio exceptionis ipsius accusati habeat releuare probãtem. Aduerte quia contra istam decisionem Bart. fortiter obstat doctrina Bart. quam posuit in l. Aurelius. §. idem quæsiit. ff. de libe. lega. quòd si acccusatũ Sẽproniũ quòd occidit Titium & Sempronium excipiat pro defensione, quòd occidit Titium ad sui defensionem, quod põt ex sua cõfessione cõdẽnari. q a licet confessio prædicta sit qualificate ꝓbata, & sub vna constructione, tñ quia ꝓsumptio iuris orta ex homicidio quòd dr esse illicitũ, & de gñre ꝓhibitorũ, tunc est contra ipsum cõfitẽtẽ, & põt confessio recipi quatenus contra confitẽtẽ est, & respui quatenus est ꝓ reo, vt ibi ꝑ Bart. & ita reperio d. Abb. in c. auditis. extra de ꝓscrip. terribiliter arguẽtẽ cõtra istã doctrinã Bar. nihilominus domi. Abb. ibi sequitur Bar. & respondet quòd hoc non hẽt obstare, q a ĩ illo casu tractat de exceptione fundante intentionẽ rei, q̃ nõ erat ꝓhibita, nisi ꝑ confessionẽ ipsiusmet rei, q̃ cõfesio non releuat eũ, vbi est ꝓsumptio contra ipsum ꝑ no. ĩ c. cũ venissent. extra de insti. Sed in quæstione nr̃a erat facta probatio rei per testes vel per instrumentum. Et subdit ibi Abb. vnum mirabile verbũ quòd quãuis ex tali confessione sic qualificata intẽtio rei non sit ꝓbata: s. quòd ad sui defensionem occiderit, tamẽ ex illa sola confessione sic qualificata non poterit condemnari, saltẽ capitaliter & q a ex ꝓsumptione q̃ est contra qualificate confitentem, non debet quis ita aspere condemnari, per not. per Innocen. in c. quia verisimile. extra de præsumpt. quòd est mirabile & singulare verbum. Sed de hac materia dixi plene post Imol. & Moder. in d. l. decem. ff. de verbo. obliga. Item aduertas quòd contra Bartol. multum obstat in principali articulo nostro quòd præsumptio est contra delinquentem, seu vulnerãtem, nisi probet ipse se fecisse in casu licito. l. si non conuicii. ff. de iniur. not. Barto. in d. §. item quæsiit. & l. i. C. ad leg. Cornel. de sicca. ergo hæc præsumptio fundat intentionem accusatoris & transfert onus probandi in aduersarium, iuxta l. cum de indebito. ff. de probatio. & in l. siue possidetis & ibi not. C. de proba. ergo clare debet ꝓbare id quod est fundamentum intẽtionis suæ, & probare de limitato tẽpore. d. l. matrem. & ibi plene per Ang. & l. de rebus. C. de dona. ante nup. alias si opinio Bar. vera esset videretur sequi quòd cũ cõtingere posset homicidium fieri posset cum dolo, & sine dolo, & quòd ad defensionẽ fuerit factũ deberet ꝓsumi factum licito modo, & sic accusare simpliciter homicidio probato nõ posset obtinere ẽt dato quòd reus nihil probasset

probasset cōtra l.i. C. d. sicca. Nec obst. isto casū d.l.i. C. de pet. hære. q̃a rñderi pōt, q̃a licet ibi p̄sumatur contractū ibi fuisse celebratum t̄pe permisso, & ante litē contestatam, nisi per actorē cōtrariū probetur. Tñ illud ideo est, quia fundamētū intentionis actoris est, q̃ probet possessorē fuisse in mala fide, seu possessorē sciētē emisse post litē cōtest. cōtra actorē ipsius possessoris. l.i. eo. tit. ideo cū illud esset fundamētū intētionis actoris, debuit ꝓbare illud nō reus, iuxta l. actor. C. de ꝓba. & ita Bal. declarat illā l.ii. Aduertas tñ q̃ licet illa l.ii. non probet opi. Bar. quā communiter doct. sequūtur, & est cōis opin. vt infra dicam, tñ opi. Bar. satis vr̃ probari per alias probationes suas dum alleg. l. merito. ff. pro socio. cum similibus. Et per quam ratione rñdet ad obiecta per Bal. in d.l. matrem. & tenendo opi. Bar. dicunt Mod. possumus rñspondere ad id quod dictum est supra q̃ sequeretur q̃ semper debet interpretari q̃ homicidiū factū fuit in casu licito, quia rñdetur q̃ p̄sumitur factū in casu licito, q̄n ex parte rei erat ꝓbatū q̃ īteruenerit causa q̄ poterit facere ipsū actū esse licitū, vt patet in d.l. merito. & ꝓut in q̄one nostra in qua apparebat de bāno probatū, sed vbi causa q̄ posset reddere actū esse licitū nō est clare probata nec dubia, tūc procedit l.i. C. de sicca. Ex quibus sequitur notabilis cōclusio, q̃ si ꝓbatur per accusatorē, q̃ Titius occiderit Sēproniū, & ex aduerso Titius ꝓbat q̃ Sēpronius contra ipsū cū armis insultū fecerat, satis dr̃ probatū esse, q̃ Titius incōtinēti post insultū ad defensam Sēproniū occiderit, quāuis specifice nō fuerit probatū q̃ incontinēti fuerit, nō obstante q̃ illud qđ dr̃ vim vi repellere posse, intelligitur si incontinēti fuerit factū l.iii. §. vim vi. ff. de vi & vi arma. plene no. in l.i. C. vnde vi. & in cle.i. de homocid. Itē aduertas q̃ contra istā doctri. Bar. multū obstat tex. & ibi Pet. de Anch. & do. Ant. de But. & do. Abb. in c. cōstituimus extra de rescrip. per quē tex. dicunt docto. maxime do. Abb. ibi in i. colū. q̃ ibi erat casus in fi. illius c. q̃ vbi statutum propter aliquod īualidat actum, & dubitatur an statutū p̄cesserit actum vel ecōtra, dicēti statutum p̄cessisse, incumbit onus probandi, quia est fundamētum intētionis suæ. Vnde in terminis quæstionis nostræ cum probatum fuerit cōtra occisorem q̃ fecerit id qđ à iure est reprobatum, puta homicidium. d.l.i. C. ad leg. Corne. de sicc. Si vult se excusare vigore bāni opus est q̃ asserens bānum fuisse ante actū, & sic ante homicidiū ꝓbet illud. Et ideo dixit Pet. de Anch. in d.c. cōstitutus q̃ q̄n est q̄ō de prioritate & posterioritate t̄poris, t̄pus dēt limitate allegari, & probari, vt per hoc fundetur intētio rei, vel actoris, ex prioritate vel posterioritate t̄poris. Et dicit q̃ Bar. in hac materia multū elegāter est locutus in d. §. sed vt ꝓbari. Et sic ibi Pet. de Anch. sequit̄ doctri. Bar. supra allegatā. Cū ergo in terminis q̄stionis nostræ sit q̄ō de prioritate vel posterioritate t̄poris, fundans se in t̄pe ad excusandum se, limitate debet ꝓbare illud t̄pus, maxime coniūcta doctri. Bal. quā tradidit in d.l.ii. C. de peti. hęred. q̃ dixit illam gl. esse singularē ad hoc vt ibi agēs habeat intentionē suā fundatā, probatio t̄poris incumbit excipiēti. Sed isto casu agens habet intētionē suā fundatā, q̃a nemo debet committere homicidium. ergo excipiēs q̃ sibi est permissum homicidiū p̄p t̄pus, ipsi excipēti incumbit onus ꝓbadi de t̄pore, cū ergo probatio t̄poris non concludat & nō releuat ꝓbantem. c. in p̄sentia. extra de ꝓba. Et hoc vr̃ de mente Pet. de Anc. in c. cū contingat. de offi. deleg. Adde tñ q̃ non recederem ab opi. Bar. in d. §. sed vt probari. & allego do. Abb. in c. p̄ tuas. extra de cōd. appo. qui dixit q̃ ibi erat casus q̃ vbi actor plene probat intentionē suā nisi reus illā clare confundat debet actor obtinere, nec sufficit q̃ reus reddat eā dubiā. Sed dicit fallit hoc in criminalibus, q̃a sufficit q̃ reus clare non probet intentionem suā. sed sufficit qđ reddat eā dubiam per mirabilē doctri. Bar. in d. §. sed vt probari. & cum sententia Bar. transit etiam Bal. in l.i. ff. solu. matri. licet in d.l. matrem. aliter sit locutus & male. Et idem dixit do. Abb. in c. in præsentia. extra de prob. in iiii. colū. vbi multum exclamat dicens q̃ omnia iura clamant q̃ ꝓbatio dubia non releuat probantem in dubio: tñ in criminalibus hoc non militat ex parte rei per doctri. Bart. in d. §. sed vt probari. & in simili causa tenet Bal. ī l. præcibus. C. de impu. & aliis substi. in vi. colū. ego vero latius etiam scripsi in addi. meis in d. §. sed vt ꝓbari, post Mod. dic vt ibi aliter distinguo: sed in practica non recederem ab opi. Bart.

7 *Accusatore non ponente in libello quòd delictum fuerit commissum tempore punibili, & sic in libello existente inepto, an si postea illud probat, debet sequi condemnatio.*

7 ANGE. † Quid autẽ si accusator nõ apposuit in accusatione ꝙ delictũ fuit cõmissum tpe punibili, & sic libellus est ineptus. an si postea illud probat debet sequi condẽnatio, & vt refert Ro. in d. §. sed vt probari. Franciscus Accur. consuluit ꝙ sequi debeat absolutoria, qa non põt sequi cõdẽnatio super tali libello, pro quo allegat Ange. in l. si eũ actor. ff. de neg. gest. & Spe. in tit. de actore & petitore. §. sequitur. versi. hoc quoque præmittendum. cum versi. sequenti. & in ti. de iurisd. omn. iudi. §. deseruit. versi. sed nũquid libellus. & in ti. de teste §. i. versi. quid si capitula. & ibi Io. And. in addit. & Bal. in l i. ff. de iurisd om. iud. & in l i. §. i. ff. si mensor fal. mo. dixe. & doc. in c. examinata. de iudi. sed d. Lud. tenet contrariũ. qa qñ libellus ineptus propter aliquod omissum, illud postea probando cõualidatur libellus, & sequi debet cõdẽnatio, ꝓ quo all. gl. sing. in l. i. §. si quis argentum. ff. depo. quã gl. sequitur Inno. in c. i. de ord. cogni. Præterea cum simus ĩ eo quod est vtilitatis publicæ, vt delicta puniãtur probationes factæ in vno iudicio quãtũcunq; inualido, licet nõ essent quo ad ꝓbationẽ, tñ erũt validæ quo ad iudicẽ, quatenus se ex actis poterit informare, vt dicit gl. no. ĩ c. cupientes. ĩ ver. cęterũ. in ver. excludẽtes de electio. in vi. Et istud tenet Ro. quod est multũ not. facit quod not. Bar. in l. si confessus. ff. de custo. reo.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde, ꝙ inuentio fuit Rapha. qui ita consuluit in hac materia, & non Franc. Accur. sed dicit Ro. ꝙ ĩ vno casu põt saluari opi. Raph. vbi probatio resultaret ex confessione conuenti, quia hæc species probationis non inualidatur propter iudicium inualidum, casum notabilem alleg. in cle. cõstitutionem. de elect. in c. pisanis. extra de resti spo. & facit c. i. & ii. extra de accus. in vi. & licet ipse non alleget. videtur determinasse Bal. in l. i. ff. de iusd. om iudi. ꝗ dixit quòd si libellus est ineptus, & probatio apta, tñ condemnatoria sequi non potest nisi probatio per cõfessionẽ fuerit facta. Sed in hac materia addatis pulchrum cõsilium Ang. in ordne suo ccxcvi. quod incipit visis actis prædictis. vbi ibi apparet quòd in libello nõ fuit appositũ tempus, & tñ consuluit quòd sñia cõdemnatoria nõ sit ferenda, quia vbi opus est ꝙ tẽpus ponaĩ nedũ opus est ꝙ tẽpus probeĩ sed quòd tẽpus deducaĩ & probeĩ. & alleg. d. l. eũ actũ. & d. l. matrem. & doctrinã Bar. in d. §. sed vt probari. & facit pro hac doctrina id qđ dixit ipse idẽ Ang. in l. Claudius felix. ff. de his qui potio. in pig. hab. vbi dicit quòd si in libello fuit actum ex causa incõgrua, & ex actis apparet quòd agi potuisset ex causa cõgrua & apta, & nihilominus iudex nõ põt cõdẽnare, & allegat fratrem suũ d. Bal. eius ꝑceptorẽ ita voluisse in l. bebius. ff. de pact. dot. & ita voluit Bald. C. de hæred. instit. ĩ l. fi. in xi. col. Nec obst. illa gl. quã pro singulari alle. Ro. in d. l. i. §. si qs argentũ. qa illã allegauit Bal. in l. fi. C. de anna. excep. ad hoc scilicet ꝙ libellus generalis valet, & tenet si non opponaĩ nihilominus in ꝓbatione debet liquidari, facit gl. in l. i. ff. de edẽ. & cle. sæpe. extra de verb. signi. vnde illa gl. nihil facit, qa ꝑsupponit libellũ valere, nos vero qñ libellus nõ tenet. Præterea ibi in illa gl. permittiĩ, qa verisimile est quòd ille ignoret põdus argẽti, sicut dicim⁹ in colore, vt no. gl. & Bar. in l. furti actione. ff. de fur. nõ aũt esset illa gl. vera in alia ineptitudine libelli, vt voluit Bal. in l. edita. C. de edẽ. in ver. sed dubitaĩ an actoris probatio sufficiat. Quinimo hoc ĩ terminis voluit illa gl dũ dicit quòd illud ꝓcedit ĩ ĩcertitudine põderis, nõ speciei: qa potius põt ignorari põdus ꝗ̃ species alleg. l. quisquis. C. de rescin. vẽdi. Itẽ adde ad cõfirmationẽ prædictorũ in terminis q̃stionis nostræ in criminalibus, qñ tẽpus vel alia solennia q̃ requirũtur in accusa. vel in inquisitione deficiũt, an posset sñia cõdemnatoria sequi ex probatione postea valida & apta, reperio Ang. cõsuluisse in elegãti suo cõs. clxxv. a qui fortius dixit quòd et si talis probatio apta esset per confessionem ipsius inquisiti super inquisitione inualida, non potest sequi condẽnatio. Et ita dicit quòd semel ĩ syndicatu defendit d. Ray. de pis. olim potestatem Perusii, qui semel absoluit quendã malefactorem propter ineptã inquisitionẽ, licet cõfessus esset se fecisse tale delictũ & mouet se, quia vbi libellus est ineptus quicquid sequitur est nullum ipso iure. Et ideo dicit quòd

Guil-

Guil.de Cu.per illũ tex.ĩ l.si libertus patronũ.ff.de iureiu.dicebat quòd exceptio ineptitudinis libelli ex quo reddit iudiciũ retro nullũ,et post sñiam potest opponi. Si ergo pp ineptitudinẽ libelli nullus processus intelligitur factus,habetur perinde ac si cõfessio sine processu emanasset, in quo casu impossibile vr̃ ferri sñiam diffinitiuã,ĩ auth.offeratur.C.de lit.cõtest.l.i.C.de sñia ex perreci.& facit gl.in l.iubemus.C.de lib.cau.q̃ voluit quòd si iudiciũ nõ est legitimũ,confessio nõ p̃iudicat,& est bonus tex.ĩ c.olim extra de rescri.Nec huic cõclusioni ob.tex. in d.cle.constitutionẽ q̃a ibi nõ fuit defect⁹ circa substantiã iudicii.Nec obst.c.i.& ii.de accu.in vi q̃a ibi nõ fuit defectus circa substantiã iudicii, sed circa ea q̃ potuerũt omitti, & ideo ibi dicit Io.Mo.quòd tã ĩ c.i.q̃ in ii.extra de accu.in vi.fuit renũciatũ processui qui p̃mitti debuisset si petitũ fuisset.Nec ob.c.pisanis.q̃a loquit̃ qñ libellus nõ tenet ex aliquo defectu extrinseco,an cõfitẽs posset renũciare. Nec obst. qđ no.Bart. in l.si cõfessus.ff.de cust reo.q̃a p̃ illũ tex.allegãdo Inno. dixit ꝙ si processus est validus,& reus est confessus crimẽ corã iudice ad hoc principaliter sedẽte,poterit puniri q̃a nõ dr̃ in d.l.si confessus ꝙ libellus fuerit inæptus, sed dr̃ ibi quòd si reus est cõfessus stabit in vinculis donec pronũciet,debet intelligi iudicio existẽte valido, & sic inchoabit nouũ iudiciũ,vt dicit Ang.ĩ d.cõs.Nec obst.ꝙ cõfessio facit delictũ notoriũ,ex quo nõ requirit̃ solẽnitas,q̃a r̃ndetur quòd licet notoriũ non requirat omnimodam solẽnitatem,tamen requirit aliqualem solennitatem,c.ad nostram.extra de iureiu.& ideo requirit solẽnitatem libelli.ita ibi dr̃,per q̃ patet quòd pessime est locutus Bal.in l.i.C.de re iudi. q̃ dixit quòd cõfessus non põt opponere de ineptitudine libelli,vel de aliquo inordinato processu.alleg.tex.no.in l.ait p̃tor.§.permittit̃.ff.de mino.& tex.ĩ d.c.pisanis. & idẽ voluit in d,l.edita.in repe. Paduana. in pechar.& Bal.in l.i.C.de iud.qui alleg. Inn.in c.per inquisitionẽ.extra de elec.& Ange.in l.denũciasse.§.q̃d tñ.ff.de adult. qui alleg. Inn.in c.qualiter & qñ.extra de accu.Scias tñ quòd Ang.in d.cõsi.cõsuluit quòd p̃ talẽ confessionem poterit confitẽs extra ordinem puniri,non autẽ capitaliter & sic pena ordinaria,& multa bona allegat, & idẽ voluit Ang.in d.l. si confessus.de cust. reo. & idem Inn.in c.per inquisitionem , extra de elec.vide omnino Petr.de Ancha.d. cle: constitutionem,extra de elect.

ADDITIO.

a ℭConsi.clxxv.Adde tu quod alias est cõsi.178. & est idem quod alleg. supra numero ccxvj. & ꝙ libellus inæptus sit ipso iure nullus, adde Pau. de Ca.in consi.cclix. & cclxj.in j. impressis.& Ang.in cõsi.ccxci.& Ro.in consi.lxix. & vide Abb.consi.xxv.vbi tenet contrarium eius quod voluit Ang.& vide Alex.de Im.in cõsi.xxxvii. in j.volu.vbi quando libellus est ineptus, an probationes factæ super ipso sint aptæ,Ber.

8 *Insultus si factus est vno tẽpore,puta de die,& tanto tempore durauit ne fugauit , quòd de nocte percussit quod tempus debet apponi.*

9 *Insultu facto vt supra immediate quod tempus debet apponi de iure communi .*

8 Ang. †Quarto q̃ro quid si insultus est factus vno tp̃e , puta de die & tãto tp̃e durauit vel fugauit quòd de nocte p̃cussit qđ tempus debet opponi.Bart.in l.libellorũ in prin.vers.sed q̃ro aliquis insultauit . dicit ꝙ attẽdẽda sunt verba statuti , aut dicit si q̃s percusserit & tẽpus p̃cussionis attẽdat̃, aut dicit si q̃s insultauerit vel percusserit,& tẽpus insultationis attẽdat̃.Sal.in l.pe.ff.de accu.dicit latius. nã interdũ lex punit insultũ, licet grauius factũ sequutũ,interdũ econtra lex punit principaliter factũ sequutum, sed grauius, p̃p insultũ p̃cedẽtẽ, & tunc ipsum vulnus & insultus debet attendi &poni in libello. Interdum lex vel statutũ principaliter punit vtrunque,& tunc si vtriusq; pœna peteret̃ vtriusq; locus & tempus debet assignari.Interdũ dubitatur, an lex principaliter pro vtroq; per se puniat , & tũc insultus tendens ad finẽ vulneris sequuti successiue non debet attendi . d.l.illud.in fi.ff. ad l.Aquil.no.C.de accu.l.qui de crimine. nõ solum locus vel tẽpus vulneris debet attendi & apponi, vt inquit Ray. ꝙ procedit vbi vtrũq; fit in eodẽ teritorio. Si autẽ insultus fit in eodẽ territorio,& fugando vulnus,fiat ĩ alio territorio de die vel de nocte q̃s locus vel tempus debet inspici.Sali.in d. l.pe.ver.quæro aliquis insultauit in vno territorio.&c.eum fugãdo, dicit aut sumus in iure cõi, & tunc locus percussionis est attẽdendus sicut & tẽpus & iudex percussionis

 exhibet

exhibet iustitiã ita no. Cy. in l. qui de crimine. C. de accu. Si aũt statuta sunt in locis tunc aduertas ad verba statuti, q̃a si dr̃ de insultu soluat cẽtum, & de pcussione ducẽtũ: tunc iudex insultus de insultu pęnã imponet. & p eo insultu locus in suo territorio est cõfinãdus, & alius iudex p percussione penã imponet, & p eo insultus locus ab eo cõfinabit & suũ tempus. Si vero statutũ dicat p insultu percussione sequuta soluat cẽtũ, tunc vr̃ q̃ solus iudex pcussionis de vtroq; debet cognoscere & punire, q̃a cum lex punit insultũ principaliter sic qualificatũ cũ percussione, dẽt intelligi de percussione sequuta in suo territorio, q̃a de alio disponere nõ põt. arg. l. fi. ff. de iurisd. om. iud. tñ latius ibi per Sali.

9 †Sed quid si statutum nõ est, sed sumus in dispositione iuris cõmunis, tunc credo q̃ cum inconsultus confundatur sequuto vulnere nec insultus sit punibilis, vt no gl. & Cyn. in l. q. de crimine. C. de accusa. q̃ satis est si apponat tẽpus percussionis, quia istud est punibile. Ita dicit Cy. facit l. ait lex. & l. huic scriptu. §. i. ff. ad legẽ Aquil. ita dicit Bart. in d. l. libellorum. in versi. quæro aliquis aliquem percussit.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde not. per Flo. ĩ l. ait lex. ff. ad legẽ Aquil. sed cõsidera q̃ indistinctę vr̃ dicẽdũ q̃ vterq; locus & tẽpus debeat apponi, s. insultus & percussionis, q̃a duo sunt delicta per text. in l. si vulnerato seruo. ff. ad le. Aquil. cũ simi. Qui vr̃ q̃ in omnibus casibus locus insultus nõ dẽt poni, q̃a sequuto vulnere, nũquàm ipsum delictũ insultus est in cõsideratione, & moueor autoritate & rõne Ange. quã adducit cõtra Bar. in l. q. de crimine. C. de accu. q. dicit q̃ semper fuit in ista opinione, q̃ de insultu non nascit̃ actio nec accusatio, q̃a ex quo ordinatur ad certũ & determinatũ finem. Et sequit̃ finis: ex fine sequit̃ actio solũ & non ex principio. casus est in l. illud. §. i. ff. ad legẽ Aquil. cui dicit q̃ nõ vadit responsum, q̃a ibi dicit q̃ vna nascit̃ actio de occiso. Et no. q̃a dicit nascit̃ non ergo confundit̃. Nec ob. leges Bart. quia loquunt̃ cũ obligatio accessoria nascitur, & ex ea nascitur actio & vulnus, non est q̃d accessoriũ sed p̃paratorium. Vñ nihil de p̃paratorio q̃rẽdũ. Sed de p̃paratorio d. l. illud. ĩ vno tñ casu soluat opi. Bar. dic vt ibi. Et in hac materia bene faciunt not. per doc. ĩ l. i. C. vbi de posses. agi oport. & maxime per Bal. & per Ant. de Bu. in c. fi. extra de foro compe. & per Ioan. Andr. in mercurialibus in regula in obscuris. de reg. iur. in vi.

10 *Vulnerato aliquo vno tempore, & alio tempore sequuta morte quod tempus apponetur.*

10 ANGE. †Quinto q̃ro si vno tẽpore fuit vulneratus, alio tẽpore moritur ex dictis vulneribus, dic quòd tẽpus vulneris nõ tẽpus mortis dẽt apponi. l. huic scripturę. §. i. ff. ad l. Aquil. ita dicit Bar. in d. l. libellorũ. in vers. quæro aliquis aliquem percussit.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde vt dixi supra in p̃cedẽti additione cõtra istã decisionẽ vr̃ tex. apertus ĩ l. si vulnerato seruo. ff. ad legẽ Aquil. vbi vr̃ dicẽdũ q̃ tẽpus vtriusque debet apponi, q̃a duo separata sunt delicta. vt dicit ibi tex. & cogita.

11 *Maleficio commisso per plures dies ante natiuitatem domini si inquiritur post natiuitatem, & dicitur quòd de hoc anno de mense Decembris, an valeat inquisitio.*

11 ANGE. †Sexto q̃ro qñ maleficiũ est cõmissum p plures dies ante natiuitatẽ dñi, & inquiritur post natiuitatẽ. & dr̃ q̃ hoc anno de mense decẽbris, an valet inquisitio Iac. But. inst. de actio. in princ. dicit q̃ sic, q̃a colligit̃ de anno legali. ccclxvi. dierũ, vt l. cũ hæres. §. Stichus. ff. de fidei. liber. & sic est factũ intra tẽpus p̃dictũ. sed Bar. ĩ l. libellorũ. ĩ prin. ĩ ver. q̃ro aliquos dies. tenet cõtrarium cũ in inquisitione debeant inseri anni Christi, & sic qui apponunt in principio quinterni notarii intelliguntur repetiti in dicta inquisitione. facit l. si quis ex argentariis. §. initium. ff. de edendo. & sic illa verba hoc anno intelliguntur hoc Millesimo, & sic cõcludit q̃ talis inquisitio hoc maleficiũ non comprehendit, sed pro Iaco. facit quod no. gl. Imo. Raph. & Bar. in l. diuortio. ff. sol. matr. in prin. vers. menses. ibi de mẽse Augusti: vbi glo. vult & doc. q̃ valeat accusatio si te accuso de mense Augusti, quòd de eodẽ anno & mense Nouembris p̃teriti vulnerasti Titiũ, q̃ intelligatur eodẽ anno, s. legali ccclxvi. dierũ. Ita ĩ casu nr̃o, vel possumus cõcordare opiniones, q̃ aut ex verbis ĩquisitionis apparet clare, de quo

quo anno loquutus est. Et tunc procedit, & ita intelligat opin. Iaco. aut nõ apparet, sed est ambiguũ. Et ita ꝓcedat opi. Bar. nã qñ inquirit de mẽse Augusti. ꝙ de mẽse Nouẽbris cõmisit maleficiũ, & dr̃ hoc anno, si intelligit de annis domini à natiuitate vel incarnatione non posset aliquo mõ mensis Nouẽbris ꝑteritus cõprehẽdi, intelligit ergo eo mõ quo potest, s. de anno legali, arg. l. quoties in princ. & qđ ibi doc. ff. de verb. obliga. sed qñ de mense Decẽbris dicit hoc anno, põt illud intelligi duobus modis, scilicet de anno legali: & tunc procederet accusatio vel inquisitio, & de damno à natiuitate: & tunc non procederet, nec comprehẽdet delictum. Igitur cum sit dubium nõ valet, & in pœnalibus potius deuenitur ad absolutoriam, q̃ ad cõdemnatoriã, vt l. Arrianus. ff. de act. & obli. Et vt incertus libellus non procedat: & ita intelligitur opi. Bar. & imputet sibi iudex inquirens, vel accusator qui non conficit libellum clarum, & maxime si oppositum fuit per reum, vt arg. l. fin. C. de ann. except. alias si non opponatur valebit processus, vt res potius valeat q̃ pereat: arg. l. quoties. ff. de re. du. & ne delicta remaneant impunita, arg. l. ita vulneratus. ff. ad legem Aquil. & sic intelligitur de anno Domini nostri Iesu Christi prout iudex vel accusator declarauerit: vt l. si quis intẽtione ambigua. & ꝙ ibi not. gl. & Bart. ff. de iudi. de qua tñ quæstione vide late per Sal. in l. pe. C. de accus. in versi. quidam cõmisit aliquod delictum ante festum.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia inquãtũ iste Doct. hic allegãdo l. si quis intẽtione ambigua. ff. de iud. dicit ꝙ illa l. habet locũ etiam in criminalibus, vt verba libelli accusatoris obscura interpretentur secundum mentem accusatoris, vt si nõ opponatur procedat libellus intelligendo de anno legali, & allegatur quod Bar. in hac q̃stione nostra principali voluit in d. l. libellorũ. ĩ decisione huius quæstionis. Addãtis ꝙ cõtra istã decisionẽ vr̃ expresse decisio Bal. & Imo. in l. quoties §. si quis ita. la. ii. ff. de hæred. insti. & in l. aduersus. C. de furt. & ĩ authen. sed nouo iure. in versi. si cõfitetur. C. de ser. fug. & Bal. & Imo. ĩ l. diuortio.ª versi. ecõtrario. ff. solu. matrim. qui dicunt per illum text. deciditur ꝙ si accusaui Titium ꝙ cõtra me insultũ fecit, & statim vel mox vulnerauit me, an intelligatur statim ꝑ interuallũ, & sic veniat de vtroq; excessu puniẽdus, vel intelligatur ꝙ in eodẽ actu sit factũ vulnus & insultus: q a tunc nõ punietur nisi de vno vulnere, vt est gl. sing. in l. ꝙ de crimine, C. de accu. quã Imol. reputat singularẽ in d. versi. ecõtrario cõcludunt præfati doc. in locis supra alleg. ꝙ cũ prædicta verba sunt æquiuoca, q a dictio, statim & mox, possunt accipi ex interuallo, & sine interuallo, vt l. si pater captus & ibi no. ff. de vulga. & pup. in auth. de incest. nupt. in prin. cũ gl. & in c. quia ꝑ p. extra de elec. debent intelligi incontinẽti, & sic in mitiorẽ partẽ. argu. l. præses. infra de pœn. Et ideo ꝑ istã decisionem Ro. dicebat in d. l. diuortio. ꝙ licet verba ambigua libelli secundũ mentẽ proferẽtis debeat intelligi, & sic secundum mentẽ libellãtis. d. l. si quis intentione ambigua. Tñ hoc nõ militabit in criminalibus per prædicta, quia d. l. si quis intentione ambigua. nõ procedit in criminalibus. Sed ista cõclusio an sit vera vel falsa, dixi late ĩ additmeis in d. l. diuortio. in versi. ecõtrario. De principali tñ quæstione adde quòd do. Bar. in effectu cõcludit id quod ipsemet dixit in d. libellorum & Ang. in d. §. annum. sequit ẽt dicta Bar. ĩ l. licet. Bal. ĩ d. l. diuortio. põderet gl. ibi cõtra decisionẽ Bart.

ADDITIO.

a ¶ Et Imo. in l. diuortio. Adde tu & vide Alex. in d. l. diuortio, in iii. col. vbi dicit deci. Ro. falsã, quia iure non probatur: item quia in criminalib. proceditur ad instar ciui. l. absentem. ff. de pœn. & decisio Bal. procedit ex eo qñ præsupponitur ꝙ ꝓbatio accusationis nõ aliud concludebat, & ideo cum probatio accusatoris debeat interpretari contra ipsum c. in præsentia. de proba. ideo dicta verba interpretantur pro incontinenti, & ita aperte tenet Bal. in d. §. si quis. & eandem decisionẽ sequitur Alex. in consi. cxv. in iij. vol. & ibi de muliere quæ confessata fuit dedisse aquã venenatam infirmo, & iudicio medicorum ꝙ dicta aqua nõ erat sufficiens vt infirmus moreretur.

12 *Delicto durãte per annum continue, puta quia tenet aliquam terram, an menses sint exprimendi.*

12 ANGE. † Septimo quæro quid si deliquit cõtinue ꝑ annũ, quia tenet aliquã terrã, an mẽses sint exprimendi, dicit Bar. ĩ d. l. libellorũ. ĩ versi. sed pone ꝙ aliquis tenet ꝙ nõ: q a illud qđ dictũ est ꝙ mẽsis est exprimendus, intelligitur in delictis momẽtaneis.

nõis. Secus in successiuis: arg. authen. credẽtes. C. de hære.

AVGVSTI. Tu aũt ĩ hac materia, adde & intellige pdicta, & limita secũdũ doctrinã Bart. i l. inficiãdo. §. infans. ff. de fur. q vt limitare prædicta nisi interruptum in medio tempore, quia dicta Bar. hic & istius docto. non procederent & vide Ang. in d. §. infans. qui videtur alter loqui. & do. Bald. in l. qcunq;. C. de ser. fug. & vide doc. in l. nunquam plura. ff. de priua. delic.

13 *Anni domini nostri Iesu Cristi uel Imperatoris, an sint ponendi in libello accusatoris.*

13 ANGE. † Quæro an anni domni nrĩ Iesu Christi vel Imperatoris sint põẽdi ĩ libello accusatoris. Bart. in d. l. libellorũ. dicit. ꝙ nõ: sed Sal. in d. l. pe. C. de accu. dicit cõtrariũ, licet dicat ꝙ nõ est in vsu: nec ẽt sunt de substantia formali libellorũ accusationum & nihilominus inquisitionum, sed dic ꝙ anni dñi q apponunt p notarios in principio librorũ suorum intelliguntur repetiti ĩ qualibet inquisitione postea formata, donec anni domini non mutentur. arg. l. si qs ex argentariis. § . si initium. ff. de eden. ita sentit Bar. in d. l. libellorum. circa prin.

AVGVSTI. Tu adde no. p Ang. ĩ d. libellorũ. in 2. col. q ẽt dicit ꝙ hodie nõ est ĩ vsu ꝙ dies cõsulis apponant ĩ libello accusatorio, licet de iure nõ dẽret apponi. Et in hac materia bñ faciũt q late scripsi vltra doc. in rub. ff. đ ope. no. nũc. vbi vltra doc. examinaui illã materiã an anni dñi nrĩ Iesu Christi hodie sint apponendi in instrumentis.

SVMMARIVM.

1 *Dies quando sit ponenda in libello accusatorio, seu inquisitione.*

1 IN festo oĩum sanctorum.] † Hoc necessario aponi dẽt, & sic dies qñ ex forma statuti in tali die est maior pęna ĩ delictis, alias aũt si pœna non augmentaretur magis in vna die q̃ in alia non est de necessitate quòd dies apponatur, vt no. Bar. in d. l. libellorũ. in prin. ff. de accus. in versi. hoc anno & de mense &c.

AVGVSTI. Adde & vide q dixi s. ĩ pxima pcedẽti gl. in vers. secũdo q̃ro. & vers. tertio quæro, aliter me non extendo

SVMMARIVM.

1 *Nox quando dicatur.*

1 DE nocte vt mandatũ exequi valeret armatus.] † Quæro qñ dicat nox. Dic qñ sol non est super terrã l. hæc verba. ff. đ verb. signi. Ita dicit Bart. i l. i. §. hoc senatus. ff. ad Sil. & Bar. & Bal. i l. Titi⁹. §. Lucius. ff. đ lib. & posth. vel dic vt colligit ex ifra dicẽdis.

AVGVSTI. Adde tu quæ infra in fine huius glo. dicam.

2 *Mane uel sero, an dicatur nox uel dies.*

2 ANGE. † Quæro an mane vel sero dicat

2 nox a vel dies Bar. in l. q duos. §. i. de manu miss. testã. p illã l. dicit ꝙ sero dicatur dies: & mane qñ incipit clarescere dicat nox: sed ĩ l. aut facta. §. tẽp⁹. ff. de pę. dicit quòd nox est de sero vel de mane qñ sol nõ est super terrã. Alias de sero vel de mane dr dies, sed idẽ Bar. i l. Titius. §. i. ff. de lib. & posth. dicit aliter, videlicet ꝙ aut est dies, aut est nox, vt l. hæc verba ff. de verb. sig. Tũc dicit ꝙ si q̃rit q d est nox, tũc dicit ꝙ est priuatio lucis, vt pbat ĩ c. cõsuluit. de offi. de le. Nunc ad ppositũ qñ dr de sero nõ est facta nox, sed fiunt tenebræ. Tñ adhuc non est nox, vt probatur in d. l. q duos. §. i. vbi dr quòd viuẽs moritur. Itẽ dicit quãdo dicatur mane, quia cœlo albescẽte dr dies, ita dicit in d. l. Titius. §. i. Ang. aũt in l. i. C. de cust. reo. dicit quòd mane intelligitur dies post galli cãtum qui cãtat de mane & sero, intelligitur nox qñ factæ sũt tenebræ, & ita quòd de facili homo cognoscit, casus est in c. si qs perfodiens extra de fur. probatur hoc expresse Marci xiii. c. fin. & xv. c. Cum ergo cœlũ albescit dies est, licet sol nõ sit sup terrã cũ speratur de proximo, & tãta sit claritas quòd homo bene potest cognoscere. Et pdicta procedunt de nocte naturali. Quid autem si statutum alio modo nominat noctẽ, vt q a dicitur quòd nox ĩtelligatur à sono campanæ, quæ pulsatur de sero vsq; ad alium sonum, qui pulsatur de mane. Et q d si commisit delictũ in loco vbi cãpana non auditur an dicatur de nocte commisisse, vt pęna ex statuto duplicetur. Istam qõ. ponit Bar. in d. §. hoc senatus. & ibi per plures rationes

tiones concludit, ꝙ si quis deliquit in nocte vera, punitur in pena dupli: licet non possit exaudiri cāpana, quia si non essent tenebrę, tunc non punitur, quia cāpana non potest audiri, & sic attendimus verā noctē: vt ibi elegāter dicit Bar. per bonas rōnes ſm Iac. But. sed Bald. in l. fi. C. de his quib. vt indig. primū dictū Bar. intelligit nisi statutū se expresse restringat ꝙ pœna illa non habet locum nisi in delicto cōmisso in nocte ficta: quia tunc casus veræ noctis sit obmissus à statuto, remaneat in dispositione iuris cōis. al. c. susceptum. de rescrip. in 6. & in l. si cū dotē. in prin. ff. sol. mat. Secundū aūt mēbrū distinctionis Bar. sequitur Bal. sed Ro. in d. l. i. §. hoc senatus. ff. ad Sillan. dicit quòd aut iste nō audiēs cāpanā non audit ꝑꝑ vitium accidentale: quia erat in loco remoto, tunc non vr̄ verū dictū Bar. quia licet audire nō potuerit: tn̄ considerare debuit tēpus consuetū, quo cāpana pulsabat: mouetur per l. libellorū. §. i. ff. de his qui not. insa. & quod ibi not. Bal. in similibus verbis dicens quòd stante statuto ꝑdicta, licet non pulsetur cāpana, vt tēpore suo est prohibitū, vt in die veneris sancti. tamē inspici debet cōis consuetudo & tempus, ſm quòd aliàs solebat pulsare. Vnde licet caderet excusatio ꝑpter inauditū sonū: attamē hoc tollitur, quia cōsiderare debuit cōsuetudinē cōem & solitū tēpus, aut talis nō audiuit, non ꝑꝑ accidēs, sed ꝑꝑ vitium naturale, vt puta quia delinquēs erat surdus. Et tunc dicit talē excusari debere à pœna statuti: alleg. l. iii. §. surdus. ff. ad Silla. & l. i. §. iii. ff. de postu. credit tn̄ hoc casu locum habere ſm mēbrum dist. Bart. Ego aūt credo ꝙ licet surdus si sit nō à natura, & sic sciuit consuetudinē ciuitatis, ꝙ si cāpana est sonata tēpore cōsueto, licet non audiuerit ipse, sibi debet imputare: quia ipse sciebat & debebat cōsiderare stylū, & cōsuetudinē, & tēpus pulsandi cāpanā. arg. l. si quis domū. §. i. ff. loca. & l. discretis. & ibi no. C. qui test. fa. pos. Et prædicta credo procedere qn̄ cāpana sonauit eo tēpore quo consueta est sonari, licet ante naturalē noctem: quia vt dixi, qui ēt nō audiuit cāpanā, non pōt prætendere ignorātiā, propter antiquā cōsuetudinē temporis prædictæ pulsationis dictæ cāpanæ. Si aūt illa die qua cōmissum est maleficiū per illū qui non audiuit cāpanam, fuit sonata anteriori tēpore q̄ solitum fuisset. Et tunc credo opin. Bar. fore verā: quia non fuit huius propositi velle delinquere de nocte. igitur &c. Sed Sal. in d. l. fin. C. de his quib. vt indig. dicit ꝙ prima pars statuti quæ duplicat pœnas in cōmissis de nocte per totum territorium debet intelligi etiā si cāpana ibi non posset exaudiri: sed si sequēs pars statuti eā declarat vel fingit noctē vel diem ad pulsum certæ cāpanæ: solū habet locum vsquequo exaudiri pōt & non vltra. sed in loco vlteriori remanemus respectu illius particulę in iure cōi, vt ibi dies vel nox appelletur secundum cōem vsum loquendi & hominum interpretationē. l. cum delanionis. §. asinā molendinariā. ff. de fun. instru. & vide Bal. in l. ii. c. appellata. ff. si cer. pet. in vers. & facit ad statutum, qui dicit ꝙ si dicatur quòd post sonum campanæ finitum pęna duplicetur, si iudex inquirit & dicat post sonum campanæ: & non dicat finitum, non concludit ad pęnam duplicatam: vt d. §. appellata. & in l. insulam. ff. sol. mat. quod tamen limita per Bal. ibi.

ADDITIO.

a Dicatur nox. Adde tu & vide Federic. in consil. xliiij. & consi. cclvj. & ibi quando dicatur dies, & quando nox: & an per statutum possit induci dies vel nox: qualiter debet formari accusatio vel inquisitio: & qualiter testes deponere eum per statutum maleficia commissa de nocte duplicentur pœnæ, & nox intelligatur a pulsatione campanæ de sero illius diei vsque ad pulsationem cāpanæ diei. Not. tamen ꝙ si per statutum duplicētur pœnæ maleficiorum commissorum de nocte, ꝙ non duplicentur pœnæ maledictorum vel malescriptorum de nocte: ita not. Bartol. in l. lege aut facta. ff. de pœn. & sequitur Alexand. in consilio lxxvij. in j. volum.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde do. Bal. vbi pulchre sequitur ī l. more. ff. de fer. qui ponit veram materiam, quādo dicatur dies prout distinguitur à nocte, & qn̄ dicatur nox prout distinguitur à die: & infert ad statuta q̄ distinguunt in maleficiis diem à nocte: ita tn̄ Bal. vult per illam glos. quòd dies dicatur ab aurora vsq; ad occasum solis, & aurora dicitur secundum ipsum cęlo albescente. alleg. l. Titius. §. fin. ff. de liber. & posthu. Et subdit quòd duplex est dies, naturalis, & artificialis, artificialis est duplex: vnus est vniformis qui semper incipit ab aurora, & durat vsque ad crepusculū noctis. Alter

Alter difformis & potest incipere in qualibet parte diei, & appellatur dies emergens, qui quãq; incipit à mane, quãdoq; in vesperis vel in meridie, ſm quod occurrit de facto. vt C. de app. auth. hodie. & faciunt ea q̃ habetur per Archi. lxxv. dist. quod à patribus. in gl. ſeq. & §. ſeq. Ang. tñ in d. l. more. vult contrariũ, quòd imo ſi statutum punit maleficium factũ de nocte, tunc dr̃ maleficium commiſſum de nocte, cũ ſol ſuper terrã non eſt, vel et ſi cœlum albeſcat, & alleg. d. l. Titius. Et in hac materia adde quod do. Abb. in c. ſi perfodiẽs. extra de homic. dicit quòd cõtra determinationẽ Bart. quã fecit in hac materia in l. aut facta. §. tẽpus. ff. de pœn. eſt expreſſa deciſio Ioã. And. in d. c. ſi perfodiens. dicit tñ ibi idẽ Abb. ꝙ ille tex. in d. c. ſi perfodiens. probat expreſſe quòd ibi poterat diſcerni, quòd dies dr̃ poſt ortũ ſolis: qa poterat diſcerni. dicit ergo vbi eſt tãta claritas quòd põt diſcerni, ibi eſt dies, licet ſit poſt occaſum ſolis: vel ante occaſum ſolis, dicit tñ quòd Canoniſtæ tenẽt opi. Ioã. And. ibi, quòd ſi ſumus in loco vbi ſunt ſtatuta quæ cõiter per Italiã diſtinguunt diem à nocte, ſm ſonum cãpanæ, illud eſt ſeruãdum; aut ceſſat tale ſignũ, & erit arbitrariũ. Vnde iudex cõſiderabit an aſſit tanta claritas vt attribuatur diei: an tanta obſcuritas vt attribuatur nocti: In dubio dicit mitiorẽ partẽ eligendã. Et iſtã ſententiã cõiter Canoniſtæ tenẽt, vt dicit ibi do. Abb. & ſubdit do. Abb. hoc cõfirmatur, prout dicimus de hermofrodita vt attribuatur illi ſexui, in quo magis incaleſcit, l. quæritur. ff. de ſtatu homi. Adde do. Anto. poſt Ioã. And. in hac materia. in c. cũ dilecti. in verſ. dubitari ſolet. extra de dolo & contu. Sed Bal. ibi melius loquitur per Alb. de Roſa. in ii. par. ſtatuto. q. xxi. quã deciſionẽ docto. ſolent allegare: ſed nõ reperi in alberico mero, ſed volui allegare Albe. in ii. par. ſtatu. q. xviii. qui ponit qñ maleficium eſt factũ de ſero, an dicatur factũ de die vel de nocte: & ibi vide quid eſt dies vel nox. Adde pulchra verba Bal. qui multa bona dixit in hac materia in l. ii. C. quib. res iudi. non nocet. in verſ. moueo tibi tale dubiũ: & ponit materiã quid in teſtibus: & omnino per Sal. in l. non minorem. C. de tranſac. per Abba. in d. l. more. & per Sal. in l. fi. C. ad Silla. & Bal. in c. i. §. porro. circa fin. pen. col. quæ ſit pri. cau. benefic. amit. & adde no. p Ang. in l. ii. §. p. p. caſum ff. de poſtu. qui dicit quòd ſurdus q non audiuit ſonũ cãpanæ de nocte punitur pœna dupli, qa punit ex quo deliquit in hora qua conſiderare debebat noctẽ eſſe alias ſecus. Adde Pet. de Anch. in c. canonũ ſtatuta. extra de conſtit. in vi. ꝑincipali q̃ſito. in xxvi col. illius q̃ſiti. in verſ. in iſta materia. qui ponit de illo qui non audiuit cãpanam. & vide Alb. de Roſ. in ii. par. ſtatuto. q. vi. vii. & viii. inci. Itẽ ſtatuto cauetur quòd nullus vadat ſine lumine: & ibi ponit an illa pœna comprehendat illũ qui vadit de nocte in die veneris ſancti, quo tẽpore cãpana non pulſat: vel in illo qui vadit non credens cãpanam pulſatã, & an illa pœna extendatur tm̃, vbi cãpana põt exaudiri. vide Sal. i l. non minorẽ. C. de tranſa. Et de omnibus iſtis q̃nibus cãpanæ vide omnino Ang. in l. ſi quis mortis. §. ſurdus. ff. ad Silla. & vide Io. And. in c. alma. §. fin. ſuper gloſ. in ver. aſſumptiue. de ſent. exc. in vi. vbi dicit, quòd dies dr̃ à dica, quòd eſt claritas. & idem dixit Ioã. And. in d. c. ſi perfodiens. De hac materia vide per Docto. in c. ii. extra de fer. & allego ſolẽne conſiliũ Fed. de Se. in ſuo conſ. xliii. & conſ. ccxlix. & omnino vide glo. de conſecr. diſt. iii. c. i. q̃ ponit qñ dicatur dies, vide not. in c. conſuluit. extra de off. dele. Et adde nota. in c. i. extra de treug. & pace. In iſtis pęnalibus ego profecto non recederẽ ab. opi. Ioã. quã ſupra dixi intelligen. diẽ & noctẽ prout ipſe intellexit: cuius opin. mihi placet, cogita. De hac materia adde Gand. in trac. malefi. ſub rub. de pluribus delinquẽ. in verſ. prætcrea pone cõtineri in ſtatuto quòd pęnæ maleficiorũ de nocte duplicentur. Adde Alber. de Roſa. in ii. par. ſtatuto. q. xviii. q. inci. deinde q̃ro ſtatuto cauẽt ꝙ ſi quis fecerit feritã de nocte. Et multũ eleganter loquitur Ange. in conſi. ſuo. 183. incip. viſis proceſsibus. char. principalis. pen. col. & in antepen. col. q̃ poteris limitare ꝓdicta, & vide Feder. de Sen. in conſi. ſuo xliii qui ponit de ſtatuto ꝙ duplicat pœnas in delictis factis in feſto beatæ virginis. Aliquis fecit delictũ in feſto beatæ virginis: an iſte talis incidat in pœnã. & ibi vide q̃uo capiatur dies, & vide in conſ. 249.

S V M M A R I V M.

1 *Armorum appellatione quid ueniat.*

No stoco ferreo.] Opponitur quòd ista verba.s. ferreo sint superflua. † Qm̄ appellatione
1 armorū fustes & lapides continent & omne id quod nocere pōt, vt l.2.ff. de vi & vi ar. Qm̄ armorū appellatione cōprehenditur omne id quod nocere potest, vt ibi, & l.armatos. cum ibi not.in gloss.ff. ad legem Iul. de vi publi. igitur &c. Respōdeo quòd imo sunt necessaria dicta verba, qm̄ licet appellatione armorū ēt fustes, & lapides, & alia offensibilia cōtineantur,
a tñ nō ꝑprie. a vt no. Ang.ī l.si de pignore: §.fure.ff.de fur.& Ro. in l.i.§. occisorū. ff. ad Sil.ī prin. Vñ si ī statuto fieret mētio de violētia facta cū armis, fustes lapides & talia nō cōprehenduntur, qa proprie nō sunt arma, vt est glo.sing.in cle.1.de statu mon. in verbo, arma. sed statutū debet verificari verbis ꝑpriis, vt l.cōstitutionibus.ff.ad municipa.l.3.§. hæc verba.ff. de neg.ge.igitur &c. Vñ dicit ꝙ qñ tu iudex mittis militem & officialē tuū ad perquirendū portātes arma, quia si reperis scholarē vel notariū cū suo pennifero & moderatorio ad moderādū pennas, vel rusticum, vel alium habentē cultellos ad incidendum panē. quòd isti nō incidunt in pœnam, quia talis cultellus nō continetur appellatione armorum, vt est gl.singu.in authen.de armis.§.fi.

ADDITIO.

a ¶Non proprie. Adde tu an paruus & breuis cultellus veniat appellatione armorum, & vide Frā. de Are.in consi.lxxx.Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde quòd licet appellatione armorū veniant oēs res aptæ ad nocendū, vt l.pe.§.fi.ff.ad l. Iul.de vi publ. Tñ intellige secundū quòd dixit Ang.in l.armatos.ff.ad l.Iul.de vi pu. s.intellige quòd nocere pōt quia principaliter ordinata est res ad nocendū aliter autē non. Et dicit fore notandū hoc pro statuto Perusino, quòd punctualiter sic dicit, quòd si quis offenderit aliquē cum armis vel re aliqua apta ad nocendū, nō cōprehendit illū qui percussit aliquem cum amphora plena vino, vel cū vase vitreo vel terreo, & dicit quod vidit hoc semel practicari cū vno qui ꝑcussit cū pera in aliqua erat panis & exiuit sanguis, ꝙ ille non vr̄ percussus cū armis.& adde Ang.in l.ii.ff.de vi pub.i. qdicit quòd illa gl.ī corpore de armis est sing.

Adde ēt ꝙ illā glo.in d.§.fi.dixit sing.d. Ang.in dispu. sua inci. exorta guerra. in i. conclusi.in i.col. & Ro. in l.i.§. occisorū in prin.ff.ad Sill. qui ad hoc alleg Bar.in d.l.i. ff.ad l.Iul.de vi pub.Et adde aliā opin.gl.in proposito. in rubr.C.de fabricen.libr.xi.q. idē vr̄ velle Iac.& ibi Bar. in d. l.i.dicit hoc no. verbū quòd ille cultellus paruulꝰ ad incidendū panē vel ad tēperādū calamū possit portari, qa non sunt in vsu nocēdi, tñ dicit aduertēdū est ne fiat fraus ne qs dicat se portare cultellū aptū ad īcidēdū panē, cū sit ad offendendū, qa talis cultellus appellatione armorū cōtinetē cū sit talis q nocere pōt. Sed vt supra dixi non credo quòd ꝑ pœnā statuti, ille talis incideret ī pœnā, qa principaliter non est ordinatus ad nocendū, licet forte secus esset de iure cōi, quid contineatur appellatione armorum ī statutis, vi de Iac.de bel.in auth. de armis.in i.col.Itē adde ꝙ Bar.consuluit in consi.suo.ci ꝙ appel.armorum per statutū, non incidit in statutum ille qui cum dentibus fecit sanguinē.

2 *Statuto puniente portantes arma offensibilila si aliquis reperitur portare arma defensibilia & offensibilia, ut puta tabulatium, an cadat in pœna statuti.*

2 ANGE. † Quæro statutū punit portantes arma offensibilia & aliquis reperiē portare arma q̄ sunt offensibilia & defensibilia vt puta tabulatiū cum quo pōt offendere & defendere, an cadat ī pœnā statuti, istā qō. mouet Bart.in l.pediculis.§. argenteo. ff.de auro & argen.leg. Vbi dicit inspiciendā cōsuetudinem videlicet ad quem vsum tabulatiū portatur, arg.d.§. argento.quia si cōiter solet portari ad defensionē, non inducit pœnam statuti, alias secus.

AVGVSTI. Tu in hac materia, adde dicta Rayn. de For. & in lectu. & in additiōe in d. l. pediculis. §. argento. ff. de auro & arg lega. Sed aduerte licet doct.iste hic cōsuetudinem inspiciendam dicat, tñ intelligo ꝑdicta nisi doceretur quòd ille portans tabulatium, animo offendendi portare, licet enim cōtra esset cōsuetudo, ꝙ aio offendēdi solet portari in loco ꝑ ea q̄ dixit Bart. de cultello paruulo in l.i.ff.ad l.Iulia. de vi publi.in prin. & dixi in proxima ꝑceden q.

Statuto

3 *Statuto puniente portātes arma, an si quis itinerationis causa portet arma cadat in pœnam statuti.*

3 ANGE. † Quæro statutū punit portantes arma an si quis itinerationis causa portaret arma, puta ensem, incidat in pœnam statuti de iure digestorū, itinerationis causa licitū erat arma portare in itinere ēt offensibilia, vt l.i.ff.ad l.Iul.de vi pub. Hodie vero indistincte sine principis licentia, quæcunq; arma ēt in itinere non licet portare & not. Bar.in d.l.i.per tex.in auth.de armis.§.pen: quod est verum de iure, sed communiter per statuta ciuitatis aliter prouidetur in itinerationibus, quādo haberet signum itinerationis vt isti vallium, capellum, caputiū, & alia vnde verba statuti sunt attēdēda.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde quòd verū est quòd hodie itinerationis cā nō est licitū portare arma. hoc intelligo procedere vbi non esset locus suspectus vel vbi inimici vel latrones nō essent, alias credo quòd licitum est portare arma, ad hoc alle.tex.in c.i.§.si qs rusticus.de pace te. in vsi.feu.vbi dr̄ quòd licet mercator trāsiens per prouinciā non posset portare arma. Tn̄ si ad sellam portet arma vel sub vehiculo nō animo occidēdi sed causa se defendēdi à latronibus, sibi hoc est licitū, nec incidit in pęnam, alias si hæc cōclusio nō esset vera, illud authē. de armis sonaret iniquitatem: quia vim vi repellere licet & est lex naturalis in l. vt vim.ff. de iusti. & iur. & in l.i.C. vnde vi.& in d.§ si quis rusticus. habes in quam pęnam incidit ille qui portat arma.

4 *Statuto puniente delatorem armorum, an etiā intelligitur punire portantes arma ut interficiant bannitum.*

5 *Armorum appellatione non proprie continentur nisi ea quæ sunt apta ad nocendum & sic ad offendendum.*

6 ANGE. †Quæro statutū punit delatorē armorū, an ēt intelligatur portantes arma punire, vt interficiāt bannitum & vr̄ ꝙ nō, qa hoc est factū fauore publicæ vtilitatis.l.3.§.sed vtrū.ff. ad Silla.& maxime quia licitum est ex causa iusta transgredi à præcepto superioris, vt l.si hominē.in fi.ff.mand. Et quia in simili dicimus ꝙ belli calamitas ītroduxit, pacis lenitas sopiuit. ī l.j.in prin. C.de cadu.tollē. Ita ecōtra possumus dicere quòd pacis lenitas introduxit, belli calamitas sopiuit, facit quòd not. In n. in c.i.de cōst. Ita dixit d. Nellus de sancto Gemi. in suo tract.bāni.quòd hoc fuit disputatū Bononiæ, & refert Ro. in l.3.§. vtrū.ff.ad Sill. Not. tn̄ ꝙ licet appellatione armorū fustes & lapides cōtineant, vt l. armorū appellatione.ff.de verb.sig.vt ī.dictū est, tn̄ appellatione telorū nō cōtinent fustes & lapides l.i.§.occisorū.& ibi Ro.ff.ad Sil. quòd not. ꝑ statutis. Et licet appellatione armorū cōtineant tā arma ad defendēdū, quā ad of-
5 fendēdū. †Tn̄ Bar.vr̄ ī d.l.i.ff.ad l.Iul.de vi & vi.& clarius Ro.ī §.occisorū, ꝙ nō proprie cōtinent nisi ea q̄ sunt apta ad nocēdū & sic ad offēdēdū, vt d.l.armorū.ex quo sequit ꝙ arma defensibilia vt sunt galea, pāceria, & brazalia & similia ꝓprie nō continētur appellatione armorū, ex quo sequit ꝙ si statuto punit portās arma maxime statuto pęnali ꝙ non verificat si qs inuētus fuerit portare loricam, & brazalia, quod not.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde q̄ dixit Bar.ꝑ illū tex in l. hi q ædes.§.fi.ff. ad l.Iul.de vi pub.qui dixit quòd quidā dicunt quòd appellatione armoꝝ cōtinent tātum arma offensibilia, ꝑ illum.§.ꝙ nō est uerum, quia ibi fit mentio de verbo telorū, & subdit Bart. ꝙ appellatione telorū non cōtinent nisi arma offensibilia.d. l.armoꝝ. de ver.sig.& expresse hoc dr̄ in auth. de armis Adde tn̄ quòd Alb. de Ros.in 2. parte statuto.q.cxiii in versi. Item quærit dn̄s.T. vltimo ver. Pone statuto cauetur ꝙ nullus portet arma sub certa pęna, aliquis portauit pāceriam siue loricam, an incidat in pęnam & videtur quod non, quia hoc est ꝑ salute & defensione hominis, quod non videt fuisse de mēte, ꝙ talis ꝓhiberet, & dicit ꝙ Gādi.in suo opere malefi. hoc voluit, nisi statutū de armis vetitis loqueret, & ita dicit Gādi.cōtineri ī q̄stionibus statuto. Et fuit q̄stio Marti.de Fano. Sed dicit Albe.ꝙ vidit seruari contrariū, cū sumere arma sit ꝓhibitū à iure cōi, vt auth. de armis.& probatur ī l.i.ff. ad l.Iul.de vi publi. et ibi not. ꝙ lorica continetur appellatione armorū, & l.2.C. quæ res expor.non debent. & armorum appellatione.de verbo.significa.& insti.de pub.iudi.in §.item lex Cornelia.& dixit Albe. in alphabeto in dictione arma. Subdit

Subdit tñ q prima opi. q arma intelligant tm̃ q̃ sunt fabricata ad nocen̄. est ꝓbabilis, & ibi Alb. multa alleg. dic vt ibi ꝑ eũ. & vidi Gãd. originaliter ĩ oꝑe suo q illud idẽ dicit.

6 *Portans arma uetita si tamẽ non fuerit repertus per familiam portare arma non tenetur.*

6 Ange. † Et diligẽter tene menti, q licet aliquis arma vetita portauerit, si tñ nõ fuerit repertus per familiã portare arma, non tenet vt infra dicã in glo. in verbo, & dictus Andreas armatus &c. Si aũt fuerit inuẽtus cum armis de nocte per familiã, vel ludere ad azardũ, & cũ voluit ipsum scribere delinquens mutauit sibi nomen, & aliud nomen scribi fecit vt faciunt aliqui, incidit in falsũ, quia mutauit sibi nomen in falsum & fraudẽ. vt l. i. C. de mutatio. nomi. & ibi Sal. facit l. eos. in fi. & ibi Bar. ff. de falsis.

Augusti. Adde tu, an licitum sit alicui mutare sibi nomẽ ea q̃ habẽtur in l. hoc iure. § i. ff. de dolo per Bar. in proœ. digest. §. nos vero. ꝑ Bal. in l. fi. in i. & ii. q. C. de hær. instit. per glo. in proœ. sexti, in verb. Bonifacius. per Bal. in proœ. digest. in xii. q. per Iacob. But. & per Bal. in prin. C. per Bart. in l. demonstratio falsa. in fin. princ. ff. de condi. & demon. per Imol. in proœ. Gregoriano, sed latius ibi per do. Anto. de But. & Domi. de sancto Gemi. in d. proœ. sexti. aliquid ꝑ doct. in c. cum secundũ. extra de præb. pulchra verba Bal. in rubri. C. de fid. instru. in v. colũ. latius locutus sum in additio. meis. post Moder. in rubr. ff. solu. matri.

SVMMARIVM.

1 *Pœna corporalis quoties est imponenda ex delicto, nunquã imponitur nisi dolus interueniat.*

2 *Statuto dicente si quis turbauerit aliquẽ in possessione sua uel molestauerit aliquẽ, tũc requiritur dolus, si aũt dicat statutũ si quis ingressus fuerit possessionem, tũc sufficit lata culpa.*

3 *Statuto dicente si quis derobauerit rem alienã uel damnum dederit in re aliena, uel similia uerba, quòd si damnum datum est uel fructus sunt derobati quòd colonus uel ille qui cõducit fundũ, non põt accusare, sed proprietarius.*

4 *Delinquens si est in lata culpa an teneatur ac si dolo commisisset maleficium.*

5 *Delinquens si est in leui uel leuisima culpa uel casu aut impetu deliquit, an teneatur.*

Cienter dolose cũ ministerio.] Ista verba apponuntur. 1 † Nã quoties est pœna corporalis imponẽda ex delicto, nunquã imponitur, a nisi dolus interueniat a Bar. in l. i. §. i. ff. si q̃s testa. lib. esse iussus fue. ver. iuxta hoc queritur. Et idem dicit Bald. in l. data opera. C. qui accusa. non possunt. in vetsicu. Item si statutum punit præcise homicidã ad mortẽ. vbi dicit q si statutũ punit homicidã ad mortẽ, & non facit doli mentionẽ: tamẽ vbi non est dolus sed culpa fuit homicidiũ cõmissum, iudex debet suam sententiã & pœnam temperare, vt l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui not. infa Nam statuta restringuntur per rationẽ iuris cõis. l. ii. C. de noxa. Adde voluntas & propositum distinguunt maleficium, vt l. qui iniuriæ. ff. de fur. Idẽ tũc si statutũ reqrit dolũ expresse, quia tunc ad verificationem delicti requiritur q fuerit cõmissum. Sin autem simpliciter loquitur, & tunc aduertas, quia quædam sunt vocabula, quæ sui natura dolum importãt, vt puta dicit statutum si quis commisit dolum vel falsitatem, facit lex nec exẽplum. C. de fal. nec etiam lata culpa sufficeret, si vero verba statuti non important delictum in se. Et tunc aduerte, quia aut statutum punit actũ qui principaliter infertur in personam vt si quis percusserit aliquem, tunc requiritur dolus, quia talis iniuria non põt inferri in personã sine effectu iniuriantis. l. iii. ff. de iniur. Si vero ponit actum qui affertur in rem, tunc sufficeret lata culpa. & pro hoc dicit in statuto de turbata possessione: an debeat absolui, si doceat aliqua ratione se fuisse ingressum, ita quòd dolus absit. 2 † Aduertas ad verba statuti, quia si dicit si quis turbauerit aliquem in possessione sua, vel molestauerit aliquem, quæ verba denotant actum illatum in personam, tũc requiritur dolus. Si vero actum illatum in rem, vt puta si quis ingressus fuerit possessionẽ alicuius tunc sufficit lata culpa. instit. vi bono. rapt. §. quia tamen. & isto casu non excusatur, nisi probet se fuisse ingressum iusta rab tione, b vt not. dicit Bar. in l. i. ff. si quis testa. esse iuss. fue § j. & l. iuste posidet. ff. de acquirend. poss. facit quòd idẽ not. Bar. in simi3 li in l. pen. ff. de adulter. † Aduertas tñ diligẽter quòd si statuto cauetur q si quis derobauerit

robauerit rem alienam, vel damnum dederit in re aliena, vel ingressus fuerit rem alienam: vel similia verba ꝙ si dãnum datũ est vel fructus sunt derobati vel exportati ꝙ co
c lonus c vel ille qui conducit fundũ, non põt accusare, sed dñs proprietarius. Ita dicit singula. Bar. ĩ l. si fur. ff. de vsufr. facit quod idẽ not. in l. si seruus. §. locari. ff. de furt. quod tu bene not. ꝓ statuto de dolo dato vt scias q̃s accusare põt: an dñs vel colonus de damno
4 dato. † Quid autẽ si est in lata culpa: an teneatur ac si dolo cõmisisset maleficium, vr̃ ꝙ sic: quia lata culpa æquiparatur dolo. l. quod nerua. ff. depo. & ibi plene Bart. in contrarium vr̃, quia in pœnis corporalibus vel infamiã irrogantibus lata culpa nõ æquiparatur dolo: vt plene not. gl. & Bar. in l. actionibus. ff. de in lit. iuran. & insti. de suspe. tut. §. suspectus. & hr̃ i l. lege, & ibi casus. & Bar. ff. de siccar. Sed qui fuerit in lata culpa. vt in casu l. si putator. ff. ad l. Aquil. si hominem occidat non tenetur de sicca. Sed officio indicis extraordinarie punitur in minori pœna: vt l. respiciendum. §. ii. ff. de pœn. sic iste putator tenet̃ extraordinarie ex lata culpa.
5 † Sed ille qui est in leui vel in leuissima culpa: vel ẽt casu deliquit, vel impetu vel ꝓditorie an teneatur. vide Bar. in l. i. ff. de legib. & ẽt in l. respiciendum. §. delinquunt. ff. de pœn. & ibi glos. & vide bonum textum. & Pet. de Anchar. in clemen. prima. de homicid. & hoc statim dicam & in sequẽ. glo. i. & not. Sal. in l. i. C. de sicca. Quod dixi de lata culpa est verũ q̃n culpa est talis, principaliter, & cõiter in aliquẽ, secus si principaliter non respicit personã alterius: vt l. si adulteriũ cũ incestu. ff. de adult. §. nonnunq̃. & ibi Bar. & Bar. in d. l. in lege. & vide Ang. in l. si is qui cũ telo. C. de sicca. quia tunc isto casu q̃n non cõmittatur in aliquẽ principaliter: an quis ex lata culpa veniat puniendus & q̃uo: not. Bart. in l. si adulteriũ cũ incestu. §. nonnunquã. ff. de adult. & Bar. in l. respiciẽdum. §. delinquunt. in fi. ff. de pœ. vbi etiam ponit q̃n volebã percutere Titiũ, & percussi Seium, an ego puniar & ibi dixit ꝙ sic, per l. eum qui. in § penul. in fi. ff. de iniur. & ibi plene not. per glo. & Bar. Et ideo subdit, ꝙ
d si cursu equi d puer occidatur, & nõ proposito æquitantis: tunc nõ dr̃ equitãs occidere sed cãm mortis prębere. vt l. qua actione. §. proinde. ff. ad l. Aquil. & culpa & non dolo equitãtis ascribitur, vt l. idẽ iur. §. mulionẽ. eo. tit. ex quo sequitur ꝙ equitans nõ tenet pœna legis de occidente loquẽtis, tũ quia illa requirit dolũ, vt ff. de sicca. l. iii. quantumcũq; esset municipalis, quia patitur interpretationẽ restrictiuã & declaratiuam. l. i. C. de noxal. tũ ẽt quia vere non occidit cũ in sui potestate equũ non habuit nec ex ꝓposito interfecit. facit l. i. §. ii. ff si quadru. pau. fecisse dica. & ibi Flor. ita dicit Sal. in l. nõ ideo minus. C. de acc. in vers. quæro quinto. an mãdãs & ẽt in vers. Et ideo si ĩ cursu equi puer occidatur, & idẽ erit si ducebas vel cõcitasti cõtra me canẽ tuũ. Quia si dolo tuo & excitatione canis aliquẽ mordeat ex quo moritur, tenet̃ de sicca. aliàs ũ iõ ꝙ canẽ continere non potuit, si tñ eum per aliũ cõtinere potuit, vel illũ locũ pub. duci non debuit, q̃a fuit in culpa, tenet de culpa aliàs aũt nullo modo tenet̃, vt est text. in l. i. §. si canis. & ibi Flor ff. si quadru. paup. fecis. dica.

ADDITIONES.

a Interueniat. Adde tu, ꝙ hanc conclusio. tenet Pau. de Cast. in consi. ccxcvj. incip. In causa carceratorum. vbi ꝙ accessores male faciũt cũ statutum intelligant ad literam, cum dicatur litera occidit, spiritus viuificat, & ibi etiã dicit ꝙ nec lata culpa sufficeret: & eandẽ opin. tenet in consi. ccxciij. & sequẽ. vbi dicit ꝙ ad hoc vt quis puniatur de falso requiritur dolus: & vide Fran. de Arc. in consi. 80. Bal. consi. 111. in 2. vol. & Cœpo. in consi. 34. vbi etiam dicit ꝙ non sufficit lata culpa. & idem tenet Raph. Cuma. in consi. 134 & Alexã. de Imol. consi. 76. & consi. 109 in j. lib. & consi. 138. in ij. vol. & ꝙ lata culpa non sufficiat, vbi dolus requiritur, tenet Abb. in cõsi. 68 & ibi ꝙ theorica Bar. hoc alleg. est not. vide tamen Angel, in consi. 188. incipien. Viso themate. vbi concludit latam culpã non æquiparari dolo in pœnis capitalibus imponendis. Et dum dicit nõ reperiri casum in quo ex lata culpa quis capitaliter puniatur: dic ꝙ contrarium probatur in l. j. C. de priua. carce. & in l. j. C. ad leg. Iul. de vi. & in rubri. nemini licere signum saluatoris. & vide Angel. in l. ad cõmentariensem C. de custo. reor. & in l. fin. ad leg. Iul. de plag. Sal. in l. j. C. de siccar. & ibi an ex lata culpa quis possit capitaliter puniri. Ber.

b Iusta ratione. Adde consi. Bar. incip. In quæstione vertente. & Pet. de Ancha. in consi. ccvij.

c Colonus. Adde vt per Alexand. de Imo. late in consi. lxxx. in ij. vol. & in consi. v. in iiij. volu. & ibi an stante statuto ꝙ de malo labore rio stetur sacramẽto domini: an debeat stari sacramento vsufructuarij, & concludit ꝙ sic. Ber.

d Cursu equi. Adde ad materiam, & vide Bal. in consi. cix. in ij. vol. incipiẽ. Coram vobis. & vide quod consuluit Alexand. in consi. cxl. in ij. volu. ponit de eo qui posuit offendiculum ad fenestram vt caperet ingredientem. Ber.

AVGVSTI.

ARGVMEN. Tu autē in hac materia qa ardua est & periculosa propter doctri. Bar. qui semper dixit primo in hac materia faciendo suam conclusio. in locis supra alleg. ꝙ in criminalibus quis nunq̄ corporaliter indistincte pōt puniri, nisi dolus interueniat & in istis nunq̄ lata culpa æquiparatur dolo. Adde quod contra istam determinationem suam de directo allego tex. in l. ad cōmētariensem. C. de cus. reo. vbi ex lata culpa quis punitur corporaliter. & ideo illum tex. ibi ponderauit Ange. q dixit no. istum tex. contra regulā traditā per Bart. in l. lege Cornelia. ff. de sicca. Adde etiam tex. C. de priuat. carceri. in l. i. vbi dicit Ange. not. hic casum contra regula Bart. nam potest esse ꝙ absque dolo quis capitaliter punitur, vt ibi est casus, ad idē allego Ang i l. lege Cornel. ff. de siccar. qui dicit Bar. hic dicit non inueniri casum in quo ꝓ lata culpa homo possit ad mortē damnari, sed tu dic cōtra quia casus est. C. de custo. reo. l. pen. & est alius casus in l. pen. ff. de incen. rui. nau. Cōcedit tn̄ Ang. ibi ꝙ si ad pęnam inferendā verba legis exigūt dolū ꝙ tunc lata culpa non æquiparatur dolo. Et ita dicit ꝙ intelligit illā legē in l. lege Cornelia. ff. de sicca. Et ita cōcordat Bar. glo. & oēs doct. Et contra Bar. tenet ēt Ang. in l. i. ff. si quis testa. liber esse iussus fue. Et sniam Ang. sequitur Bal. in l si vsumfructū. §. denique. ff. de vsufruc. dum allegat cōmentariensem. Et omnino vide Sali. in l. i. C. de sicca. in vlti. col. & Ange. in l. fi. ff. de incen. rui. nau. & Ang. in l. in actionibus. ff. de in litē. iur. qui dixit ꝙ certe Bar. errauit ī d. l. in lege Cornelia. & ꝙ ipse Ang. consuluit contra Bar. & illud consiliū cōfirmauit collegiū Paduanū, qa imo sunt casus vbi ex lata culpa quis pōt condemnari ad mortē. Ad idē allego Ang. in l. fin. C. ad l. flauiā de plag. vbi mirabiliter locutus est in ista materia, & ibi enumerat bonos casus vbi quis ex lata culpa corporaliter punitur contra Bar. & ibi vide Ang. notabiliter loquētem quomodo quis à dolo potest excusari, vel ab ista lata culpa, vel ratione erroris, vel temeritatis, & quomodo & ibi capit illam doctri. Bar. quā posuit in d. l. i. ff. si quis testa. liber esse iussus fuer. & omnes suas distinctiones, & ibi disputat, an illæ cōclusiones sint veræ vel falsæ, & qūo ab illis qs pōt se excusare, & qn̄ lex vel statutum simpliciter loquitur an requiratur dolus, vel nō. vide ibi ꝑ Ang. & in hoc adde Bal. in l. iii. §. ꝙ prætor. ff. ne quis eū qui in ius voc. est vi exi. ꝑ Bal. & Sali. in l. si serui. C. de noxa. Bal. in l. lege in actionibus. ff. de in litē iu reiur. ibi Ro. Bal. in l. quæ fortuitis. C. de pignor. act. in l. col. Bal. in l. quicunque. in vi. col. C. de ser. fugi. Bal. in l. i. ff. de legi. Bal. in l. & si seuerior. C. de his q no. infa. in v. col. Et ꝑ Sali. in l. pe. C. de sicca. per d. Ant. de But. in c. ii. extra de cōsti. d. Car. i c. lator. extra de homi. & per Bal. in l. quid ergo. §. cū autē. ff. de his qui no. infa. Adde Bald. in c. i. in pe. col. quib. mod. feu. amit. qn̄ in statuto non est facta mentio doli, an sit distinguendū & Pau. de Cast. in consi. cxc. q reprehendit iudices q credunt in statutis solum requiri factū, hoc est homicidiū nō aūt animus, id est, dolus. & de materia, vide per Bal. & Ang. in l. si quis id ꝙ §. doli. ff. de iurisdi. om. iud. an lata culpa æquiparetē dolo. In ista materia non obliuiscamini videre Sali. in l. i. C de sicca. qui se latius iactat examinare istam materiā quā aliquis alius per Bal. in l. cunctos populos. C. de sum. tri. & pulchre ꝑ Ange. in l. i. ff. de legi. & Bal. in l. q fortuitis. C. de pigno. act. in fi. & quæ ponit Ang. in consi. suo ccxxxv. incip. viso themate supra dicto. in fin. illius consilii. vbi dicit ꝙ ex conclusio Bar. quę dixit nullū casum reperiri, in quo etiā ex culpa lata possit imponi pœna capitalis. l. in lege. ff. de sicca. & dicit Ang. hoc verum, dum Bar. concludit latā culpā non æquiparari dolo in pęnis capitalibus imponendis. Sed dum Bar. infert nullū reperiri casum in quo ex lata culpa quis capitaliter puniatur Bar. nō dicit verū & ibi vide Ang. allegantē aliquos casus. Et omnino in materia pulchra verba Ang. per illū tex. & glo. in l. iii. §. interdū. ff. de nego. gest. vbi disputat an in istis dolus cōprehendat latā culpā, sicut dictio taxatiua tm̄ &c. Et vide Bal. in l. ita de facto. per illum tex. ff. nau. caupo stab ꝙ dolus interpretatiuus dr̄ lata culpa. Et de materia per Ang. in l. si mora. ff. solu. mat. Et inquantū supra. d. Ang hic alleg. Bar. in d. l. iuste possidet. Idem tenet Ang. in l. fi. C. de plag. & Bar. in cōsi suo incip. missus in possessionē. & in cōsi. inci. in q. vertēte in curia, & Pet. de Anch. in consi. ccvii de eo autem q currit cū equo & casualiter aliquem occiderit,

an teneatur, vide doct. vbi est casus in terminis de iure canonico in ca. significasti. extra de homici. & in c. dilectus filius. eo. ti.

6 *Infans qui commisit homicidium vel maleficium, an puniatur.*

6 ANGE. † Quid de infante q cõmisit maleficium vel homicidiũ, an teneatur, dic q nõ, quia dolo caret & volũtate delinquẽdi, vt l. infans. ff. de sicc. & l. infans. ff. de fur. & cle. j. de homi. & ibi glo. & si est doli capax
a potest omne delictum [a] committere præter delictum carnis, vt l. auxilium. & ibi no. ff. de minoribus. in §. j.

ADDITIO.

a ¶ Omne delictum. Adde & vide Cep. in consi. xxx. qui cõsuluit pro vno regatto qui ludo proiecerat lapidẽ & occiderat vnũ q nõ teneatur pena corporali sed ad plus in quinquennium relegari & vide Pet. de Anch. consi. ccxxv. Ber.

AVGVST. Tu autẽ in hac materia, adde quod falsa est illa cõclusio. d. Ang. hic, qd infans doli capax põt puniri de omni crimine, quia potest cõmittere omne delictũ præter delictũ carnis q a erravit iste doctor propter regulã quã tradunt doc. per illam gl. ibi in l. impuberem. ff. de fur. & ibi Ang. in terminis qui dixit q isti minores & impuberes qui cõmittũt delicta cũ sint doli capaces nunquã possunt puniri de delicto perpetrato per ipsos nisi sint proximi pubertati Duo ergo requiruntur quod sint doli capaces & proximi pubertati. Et ideo dicit q sæpe vidimus q isti pueri qui excesserunt infantiam proiiciunt lapides & occidunt vnũ, & dubitatur, an capitaliter possint puniri, q a veritas colligit per supradicta, & ita ego alias hic Ferrariæ euasi vnum puerũ q occiderat super ripa padi vnũ fachinũ. Nec obst. iura dicentia q imo sufficit q ille impubes sit doli capax, q a dico q vna lex supplet p aliã, posito aũt q isti minores sint doli capaces & proximi pubertati & committunt delictum, an possint directe puniri. l. Cornel. de sicca. dicam infra nũc in ista gl. in addi. meis. Ego istam materiam late posui. & ibi de his omnibus dixi in addi. meis in l. j. ff. de verb. obl. dic vt ibi.

7 *Furiosus committens maleficium an puniatur.*

8 *Furiosus habens dilucida interualla, si maleficium committat, an in dubio præsumatur factum tempore sanæ mentis, & sic teneatur.*

9 *Furiosus habens dilucida interualla, si delinquat tempore sanæ mentis, & nunc in præsenti est in furore, non tenetur nec potest puniri de delicto commisso tempore sanæ mentis dum est in furore.*

10 *Furiosus habens dilucida interualla si delinquat, an præsumatur deliquisse tempore furoris vel sanæ mentis.*

11 *Furiosus habens dilucida interualla si tempore sanæ mẽtis hominem occidat, ac postea furiosus efficiatur, an poterit tempore furoris condemnari, & puniri ad mortem.*

7 ANGE. † Quid in furioso [b] dic idem q
b non tenetur, quia satis suo furore punitur, l. congruit. ff. de offi. præfec. & est tex. in cle. j. de homicid. & ibi glo. dicit quod idem in eo qui habet dilucida interualla, quia si illo tempore quo vexatur dolore delinquit non tenetur. Nam vt dicit glo. in cle. j. istæ personæ sunt aptæ natæ ad suscipiendum iniuriam, non autem ad inferendum alteri, hoc est si aliquis ex istis personis iniurietur tenetur facit l. cũ aliquis. C. de cura. furio.
8 † Sed quid si maleficium est commissum ab illo qui habet dilucida interualla, an in dubio præsumatur factum tempore sanæ mentis, & sic teneatur dic quòd si probetur quòd aliquando fuit in furore, præsumũtur q t pe delicti fuerit in furore. Et sic nõ tenetur nisi probetur quòd tunc erat sanæ mentis. Et sic antiquus furor transferat onus probandi in aduersarium, vt no. in c. fin. de succes. intest. & Bar. in l. ij. ff. de bon. poss. infan. vel furio. delata. & Pet. de Anch. in d. clem. j. de homici. quòd singulariter
9 nota. ad euadendum amicum tuum † Aduertas q tottius dico quòd si tempore sanæ mentis deliquit, & tunc in præsenti est in furore, non tenetur nec potest puniri de delicto commisso, etiam tempore sanæ mẽ
c tis dum est in furore. [c] Ita singulariter dixit Bald. in l. furioso. C. qui test. fa. poss. licet Imol in l. exacto. in princip. ff. de vulg. & pupil. arguat pro & contra & postea dimittat insolutum. Sis tamen tu iudex cautu q non credas ita faciliter aliquem esse fatuum vt pœnam criminis euitare possit. Sed velis retinere ipsum & multas & varias interrogationes per te vel aliũ facias vt

vt comprehendi posſit ſi eſt furioſus vel non, ita dicit Bald.in l.obſeruandum. ff.de cura.furio. Interim tamen ſi non apparebit, ꝙ vere eſt furioſus diligentius cuſtodiendus erit. Et ſi videtur iudici vinculo cohercendus eſt, quoniam hoc tam ad pœnã furioſi quam ad tutellam eius & ſecuritatem proximorum pertinebit.ita dicit tex. in l.diuus. ff.de offi.prę ſi.

b Furioſo. Adde ꝙ licet ipſe non puniatur, puniatur tamen qui ſibi dedit gladium in manu, ita Angel.in conſi.cclxxxviij.circa fin. Ber.

c Dum eſt in furore. Adde tu & vide Alex. in d.l.furioſum. & Imol. in cle.j. de homi.vbi ſi quis ante furorem ſtatuiſſet baptizari ſuperueniente furore non poteſt baptizari. Ber.

10 AVGVSTI. † Tu autẽ in hac materia, adde inquantum tactum eſt, an delictum factum per illum qui habet dilucida interualla præſumatur factum tempore furoris vel ſanæ mentis, vide Domi.de ſancto Gemi. in c. ſi vero, de cle.egro.in vj. Bar. no.in tract.ſuo, de teſte. in ver.oppoſita prudenti. ibi videtur limitare materiã, ꝙ ſi occidit fratrẽ vel matrẽ præſumitur ꝙ ille erat furioſus, & ſic Bar.vbi vult ꝙ ſi occideret alium non ita præſumeretur. Certe magnus eſt iſte paſſus. An factus per illum qui habet dilucida interualla præſumatur factus tempore furioſis vel ſanæ mentis tempore. Bal.Odo.Ang.& doc. vario modo loquuntur in d.l.furioſum. Aduertas tamen ꝙ indiſtincte videtur dicendum ꝙ ſemel furioſus ſemper præſumatur furioſus, quia paſsiones huiuſmodi præſumuntur durare niſi contrarium probetur, vt no.glo.in c.cum inter canonicos.de ele. & ibi omnes canoniſtæ tenẽt iſtã concluſionem & expreſſe hoc dicunt in furore ibi d.Cardi.& Imol.& hoc idem dixit gl in c.indicas tertia quæſtio. ix.quæ glo.coniuncto tex, hoc expreſſe probat. Et idem voluit gl.in c.fin.de ſucceſ.ab inteſt. maxime Ioan. Andr. Anto. de But.Abba. & Imol.in c. dudum. in vj.col de pręſumpt. & Sali.in d.l.furioſum. & Pau.de Liaza. poſt antiquos in cle.j. de homi. & hoc etiam voluerunt Pet. de Ancha. & do. Card.in d.cle.j. qui fortius dicunt ꝙ ſi probatum eſt aliquo tempore fuiſſe furioſum, ex aduerſo probatum eſt ipſum fuiſſe ſanæ mentis non ſufficit hoc ad concludendum quod tempore actus erat ſanæ mentis.alleg.not.per Dy. in c.ꝙ ſemel.extra de reg. iur. & dicit ita ſemel obtinuiſſe. & dicit Car. ꝙ ita alias conſuluit per gl.in d.c.fi.de ſuc.ab inteſt. De hoc articulo adde dicta Spec. in titu. de dona.§.probatur.ver. Pone quidam erat furioſus.vbi ponit opin.multorum.& ibi vide Io. And.in addit. Adde Imo.in l.qui teſtamento.in §.nec furioſus.ff.de teſt.& in l.j.ff.de verbo. obli.in §. ſi.aliter locutum eſſe in hac materia, & vide Paul.de Caſt.in d.§.nec furioſus.vide Sali. in

11 l.nec codicillos.C.de codicil. † Et inquantum ſupra tactum eſt, an ſi quis ſane mentis hominem occidat, poſtea ſi furioſus effectus eſt. An poterit tempore mortis condemnari & puniri ad mortem, & iſte doctor refert hic Bal.tenuiſſe ꝙ non. Addatis ꝙ contra iſtam deciſionem videtur expreſſe tex.in l.j.ff.de pœn.quẽ tex.ad hoc põderauit ibi Ro.in d.l. furioſum. & per illum tex.tenuit contra ſententiam Bal. ibi.Sed aduertas quia iſtam quæſtionem alias vidi de facto, & iudex maleficiorum neſciebat allegare, niſi ea quæ ſunt allegata à do. Angel. hic in iſto ſuo tractatu qui eſt refugium miſerorum, & tamen eſt vnum refugium tale quale videtis, & licet domi.Angel.hic allegauerit Imol.in l.ex facto non dediſſe aliquid in iſto paſſu. Tamen allegate vos ꝙ Imol. formauit iſtam quæſtionem & decidit in c. Raynutius. in materia ſubſtitutionis exemplaris, extra de teſtamen. vbi concludit ꝙ non poteſt fieri proceſſus contra furioſum nec condemnari, quia loco abſentis habetur. l. ij.§ furioſus.ff.de codicillis. Sed contra abſentem ad talem ſententiam procedi non poteſt. l. abſentem.ff.de pœnis. nec poteſt procedi cum curatore furioſi, quia vbi talis pœna venit imponenda non admittitur procurator nec conſequenter curator illius qui nullum habet intellectum allegat l.pen.§ ad crimen. ff. de pub. iudi. Et iſtam ſententiam tenet Bal.in l.humanitatis.in xvj.col.C.de impu. & alijs ſubſti.& Bal.in c.j.an ille qui interficit fratrem domini ſui.quinimo dixit Imol.in d.c. Ray ꝙ ſi furioſus eſſet damnatus ante furorem, & poſtea ſibi ſuperueniat furor, ꝙ ſibi videtur ꝙ ſuperior ſit conſulendus, cuius arbitrio hoc ſibi cõſtituitur.l. diuus ff. de offic. præſi. tamen ille tex non videtur loqui aliquid de eo qui eſſet damnatus ante furorem, & poſtea furor interuenit tempore executionis faciendæ, ideo videtur tutius ꝙ non deberet decapitari, antequam rediret ad ſanam mentem, quia vt dicit Bal. in d.l humanitatis.in viij.col.in verſi iiij. differentia.o mortuus & furioſus à pari procedunt allegat l.bonorum.ff rem ra.ha. ergo ſicut corpus mortuũ non poteſt regulariter ſuſpendi.l defuncto ff.de publi. iudi. ita nec furioſus.pro hoc facit tex in d.l.diuus. cum dicit ꝙ ſatis ſuo furore punitus eſt. Et per hęc

 patet

patet non obstare.l.j.ff.de pę. quæ non potest habere locum in eo qui est ad instar mortui.

12 *Minor doli capax licet teneatur ex omni delicto in facto consistente in committendo, non sic si cōsisteret in negligēdo, quia nō tenetur.*

12 ANGE. †Et licet minor sit doli capax & teneatur ex omni delicto in facto consistente in committendo, non sic si consisteret in negligē do, quia non tenetur, vt l.j.& ij.C.si aduer.de lic, tñ cautus debet esse iudex in casu quo minor ex delicto in committendo commisso teneatur, ꝙ mitius debet agere cum minore q̃ a cum maiore a vt est tex.gl.& Bar. in l.auxiliũ. §.j.ff.de mino.& not.glo.& Bar. in l.si ex causa.§.nunc videndũ.ff.eo.tit.& Bar.& Bald.in l.j.C.si aduer. deli. etiam quãuis sit delictum atrox, vt patet in l.aut facta.§.persona.in fi,cō iuncto prin. illius legis.ff.de pœn. Et glo.Bar. & doct. in l.si seuerior. C. de infa. quòd tene mẽti tu iudex ne erres, quia credo ꝙ sit beneficiũ datũ à iure, & sic nō pōt ab eo auferri, & in c.indultũ.extra de reg.iur. & ꝙ sit ipso iure tale beneficiũ concessũm, patet in d.l.auxiliũ.§ in delictis.& in d.l.aut facta.§.persona.

ADDITIO.

a ¶Quam cum maiore. Adde tu ꝙ idem consuluit Rapha.Cu.in consi.xcv.& Raph.Fulg.in consi. lvij.& cōsuluit Pet.de Anch.in consi.cclxxxv. ꝙ minores ludētes ut vulgariter dicitur battagliolas excusantur si aliquẽ occidũt, & nō solũ minores; sed maiores propter consuetudinem, & an minor excusetur a dolo præsumpto. vide Alex. in consil ciij.in j.volumi. & vide domi. Maria. Soci.in consi.xvj.ad excusationem ludentis in loco consueto, & proijcientis palum & homicidium secutum fuerit. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde & dic quod imo si delictum est cōmissum in omittendo. Et sic negligendo ꝙ impubes punitur criminaliter. Et intelligo si est doli capax & proximus pubertati, per tex.in l.excipiuntur.ff.ad Silla.scilicet si concurrant illa de quibus ibi quem tex. idem Ang. in l.in puberem.ff.de fur.& omnino vide Bar.in hac materia in d.l.excipiuntur.& sic per illum tex.potes limitare prędicta. Adde aliam pulchram limitationem positam per Ro. per illum text. in l.j.§.impuberem ff. ad Silla.qui dixit quod licet per delictum commissum in omittendo minor non puniatur, tamẽ hoc militat vbi minor aliquo modo non esset particeps delicti p illum text. & semper intelligo prædicta, vt dixi supra in præcedenti quæstione, vbi ille impubes est doli capax & proximus pubertati, & aduerte quia vbi dixi impuberem & minorẽ debere puniri criminaliter nunquam intelligo ipsum directe puniri lege Corn.de siccar. Sed alia pœna, & ideo si isti minores occidunt aliquem, non credo debere decapitari, sed iusta est causa dispensandi cum eis ꝙ minori pœna afficiantur. ita dicit Bartol. in terminis in lege administrantes.§.fin.de excu.tu.& Bal. in l.si seuerior.C.de infam. & probatur ista conclusio per text. rotundum in l.si adulterium cum incestu.§.imperatores.ff.ad leg.Iul.de adulte. nam quoties in delicto est minor dolus ibi delictum mitius punitur, vt ibi probatur, sed in minore non est tantus dolus quantus in maiore, vt dicit Bal.in d.l.& si seuerior.C. de infami.sed de hac materia dixi etiam aliquid in l.j. ff.de verb.oblig.in addi. meis, dic vt ibi. vide Pet.de Ancha. in consi.suo cclxxxv. qui consuluit ꝙ minor qui lusit ad battagliolam per consuetudinem si occidit aliquem debet decapitari. adde tamen ꝙ iudex licet ex causa possit augere vel minuere pœnas, iuxta l.quid ergo.§.pęna grauior.ff.de his qui notan. infam. intelligitur hoc verum in ordinario non in delegato. ita dicit Archi. vt refert & sequitur do. Catal.in tract.fis.q.clxxj. & ibi dicit quod si aliquis non potest soluere, potest in executione ēt pœnam alterare post sententiam.

13 *Culpa leuis et leuissima, an faciant delinquentem criminaliter teneri.*

13 ANGE. †Et aduerte Bart.in d.l.respiciendum.§.delinquunt.ff.de pęn.vult ꝙ non tantum ille qui est in lata culpa teneatur criminaliter, licet non de siccar.arbitrio iudicis, sed etiam ille qui est in leui vel leuissima culpa per illum tex. Et sic no.diligenter ꝙ etiam ex leui vel ex leuissima culpa potest inquiri officio iudicis cum possit criminaliter puniri, & sic ad pœnam fisci, sed contrarium tenet. Cy. in l.si quis non dicam rapere. C. de epis. & cle. & sentit in lege data opera. C. qui accusa. non pos. vbi dicit Bald. quòd pro leui culpa non potest inquiri, quia res publica non læditur ne iudex potest inquirere ad priuatam vtilitatem, vt not. Innocen. in c.ad nostram. de iureiurã. & ex quo dicit Bald.in d.l. data opera in versi.nunc de tertio quando incendiũ &c. dicit ꝙ multæ inquisitiones possunt impugnari, facit pro eo. l. igitur. ff. de libe. cau. sed etiam ibi Bal.dicit ꝙ licet dicto §.delinquunt. non faciat pro Bartol. quia loquitur in culpa dolo

dolo proxima,& sic in lata, tñ pro Bart.est casus in l.si fortuito.ff.de inceu. rui.& nau. ex quo ipse Bal.sequitur opi.Bart.no. ergo & tene menti ꝙ ex leui culpa potest etiam inquiri & no.etiam ꝙ ex leui culpa quis tã tum ciuiliter sed criminaliter potest puniri.

14 † Sed aduertas ꝙ licet criminaliter puniatur, non punitur corporaliter sed pecuniariter.d.l.si fortuito.& l.qui edes.in fi.eo. ti.& l.i.§.i.ff.de sicca.ita dicit Bal.ī d.l.data opera. ꝙ est no.& menti tenendũ.& vide q̃ dixi.infra eo.in gl.super verbo,incẽdiario. in versi. ex quo sequitur quòd pro leui culpa nõ potest procedi per inquisitionem.

AVGVSTI. Sed in hac materia adde q̃ dixit Sali.in l.i.C.ad leg. Corne.de sicca.in vltim.col. qui faciens mentionẽ de hac altercatione inter Bar.& Cy. ꝙ pro leui culpa ſm Bar.quis criminaliter possit puniri. sed Cy.fuit in contraria opin.ꝙ si punitur, punitur pecuniariter ,tñ si non põt soluere pecuniã luat in personã. Et dicit qđ est etiã snía Ia.de Are.in d.l.data opera. C.qui accus.tandẽ Sali.ibi saluat opiniones.nã dicit ꝙ vbi malum non concernit rem familiarẽ habet locũ opin.Bar. sed mitius punietur, alias secus quia procedet opin.Cy. & dicit hæc esse notanda, quia quotidiana. Adde tñ ꝙ Bar.in l.i.de offi.præfe. vigi.in fin. vẽ velle. ꝙ ꝓ leuissima culpa qs pecuniariter puniatur in criminalibus.& de materia vide Bald.in l.si vsusfructus.§. denique.ff.de vsufruc.qui facit mentionẽ de doctri Cyn. in d.l. si quis non dicã rapere in hac materia & ibi limitat prædicta qui dicit ꝙ nunquã propter leuissimã culpã põt committi

15 maleficiũ si est in omittendo. † & ideo dicit ꝙ est argu. ꝙ syndicus ex leuissima culpa non tenetur si nõ denunciat malesicia, maxime qa Cy.in d.l.si qs non dicã rapere.voluit ꝙ criminaliter leuissima culpa nõ possit puniri. dicit tñ quod contra Cyn.est text.de directo in l.ad cõmentariensem.C. de cust.reo.sed respõdet ibi Bal.in d.§. denique.ꝙ illud habet locũ in custode carceris & materia per Flo.in l. sed quemcunq;. §.iniuriã.ff. ad leg. Aquil. q scripsit in hac materia nõ recedo à doctri.Ang.in l.i.ff.de legi.qui concordando opi.multum eleganter loquitur & quomodo intelligatur. d.§. delinquũt.& Bal.in d.l.i.& Bal.in l. qui fortuitis.in penulti. col.C.de pigno.acti.

16 *Prodigus cui bonis est interdictum an teneatur si deliquit.*

16 ANGE. †Quid in prodigo cui bonis est interdictũ an teneatur si deliquit.glo. in l.si quis in tantã. C. vnde vi. videtur dicere ꝙ non.sed Bar.in l.is cui bonis.ff.de verb.obl. videtur tenere contrariũ,quia æquiparatur proximo pubertati. d.l.is cui coniuncto.§. sed qđ diximus.insti.de inuti.stip.sed pupillus ꝓximus pubertati tenẽ ex delicto.l.pupillus.ff de reg.iur.eodem modo prodigus, sed.§.sed ꝙ diximus.qui allegatur per Bar. non probat,qa imo proximus infantiæ põt acquirere,ergo prodigus æquiparatur ꝓximo infantiæ, ergo nõ dẽt obligari ex delicto.l.infans.ff. de sicca.igitur &c. sed Bald. Ang.& Imo.in d.l.is cui.dicũt ꝙ est verũ si delinquit in cõmittẽdo,& sic in faciẽdo secus in his quę contingunt in negligẽdo,qa tũc prodigus sicut minor non tenẽ, qa nõ vindicauit mortẽ defuncti vel ꝓdiga nõ petiit tutorẽ filiis suis vt l.ii.C. si aduer. deli.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde & dic ꝙ imo si ideo doct. dicũt prodigũ obligari ex delicto ex eo qđ æquiparaẽ personis,quæ ex delicto obligãtur, habeo iura quæ probabunt non teneri ipsum prodigũ ex delicto,quia lex æquiparat prodigũ furioso.est casus in l.furiosi.ff.de regu.iur. & in l.fulcinius.§.adeo ex quib.cau.ī poss.ea. & casus.in d.l.is cui bonis.& supra probaui in hac eadẽ glo.furiosum ex delicto non teneri etiã in faciẽdo commisso. Igitur doct. male loquuntur & rectius dixit gl. in d.l. si quis in tantam. quæ voluit quòd prodigus ex delicto non teneatur, & allego Bal quẽ isti non allegant in l.certi condictio.§.quoniã.ff.si cer. pe. qui dũ quærit in delictis cui prodigus æquiparetur,dicit ipse,dic vt dicit glo. in l.si quis in tantam.C. vnde vi. & sic Bal.videtur approbare illã glo. sed his non obstantibus credo Bartol.rectius dicere & ideo Ang.in d.l.is cui bonis.dicit quòd oẽs doct.in hac materia reprobant. id glos.l. si quis in tantã.nec ob. quòd prodigus æquiparetur furioso,quia dico hoc verũ esse,sed non in omnibus, vt dicit Sali.in d.l.si curatorem.de in integ.resti.ti.generali.dixi ego aliqua in hac materia in d.l.is cui bonis.

17 *Ebrius si propter ebrietatem delinquat an teneatur.*

17 Ang. † Sed quid si quis propter ebrietatē deliquit. dicit Bar. in l. respiciendū. §. delinquunt. ff. de pęnis. quod tenetur. sed idē Bar. in l. aut facta. in princ. ibi venit rixa ex loco vel ebrietate. ff. de pęn. videtur dicere quod non tenetur sicut non tenetur, qñ aliquid fit ex loco pro quo facit lege omne delictū. §. si propter laxiuiam. ff. de re militari. & facit glo. in l. i. C. si quis impera. maledi. quod ego intelligo verū quod distingui debeat, eo modo & forma quo distinguit in dormiente qui deliquit. de quo per Bar. in l. pen. ff. de parrici. vbi dr̃ an dormiēdo si quis cōmiserit delictū teneatur, quærit aut sciebat naturā, q̃a solitus erat surgere et dormientes secū percutere & tenetur alias secus, vt dicit Bar. in d. l. pen. Bal. vero in l. data opera. C. qui accusa. in ver. nunc de tertio qñ incendiū &c. dicit qđ animaduertendum est ꝙ nimia ebrietas delictū extenuat non aūt in totū eximit, vt sic leuius ꝓꝑ magnā ebrietatē puniatur sed omnimodo tenetur. Si vero fuit parua ebrietas, tunc non minuitur. Et ponit exemplū in diuina scriptura in filiabus Loth quē inebriauerūt, & delictū per leuē inebrietatē seu calore vini mēte turbata, non tñ cum exilio mentis dr̃ impetu factū. Ideo non dicit ille tex. culpa, sed dic impetu. i. non appensate, & deliberate, sed inconsulte, subito motu vnde pōt dici ꝙ est minor dolus quā qui fit appensate qđ no. vt nō permittas te destrui & turbari vino quia non esses excusatus delinquēdo, facit. ff. de re mili. l. omne delictum. §. ii.

Avgvsti. Tu autē in hac materia adde ꝙ Ro. in isto passu multū eleganter locutus est in l. i. in prin ff. de verb. obl. in iii. col. q̃ dicit ꝙ licet legistæ istū passum attingāt, an ebrius delinquendo puniatur, tñ de hoc nullū tex. habēt nisi tex. in d. l. omne delictum. qui loquitur cū quis se propter vinū vulnerauit, sed ille tex. nihil ad rē, quia alia pęna est illa quę infertur delinquenti in seipsum, alia pęna quæ infertur delinquenti in personā alterius, patet in tit. ff. de bonis eorum qui sibi mortē consciuerunt. nec ēt probat tex. in l. i. C. si quis impera. maledixerit iuncta gl. quia ille tex. loquit de ebrio solum delinquente verbaliter, non autem de delinquente realiter, sed in his est differentia. d. l. aut facta. in prin. nec tex. in l. respiciendū. §. delinquunt. ff. de pę. quia licet tex. dicat ebriū ex impetu delinquere, non tñ ibi in tex. ponitur pęna q̃ affligit ebrius delinquens, ideo dicit ꝙ canonistę de hoc habēt tex. rotundū & singularē. xv. q. i. c. sane &c. inebriauerunt. quapropter cōcludit sicut infans delinquendo non punitur, ita nec ebrius. sed solū ebrius delinquens puniri dēt, pro leuitate, quia ad inebriationē deductus est, & hæc ꝑ iudicis arbitrio. & ideo dixit Sali. in l. i. C. de sicc. in fi. quod delictū ebrietatis nō est ex toto impunitū, secus in dormiēte. adde d. Pet. de Anch. & Imol. in cle. furiosus. extra de homi. & Barto. in l. vt vim. ff. de iusti. & iur. & Ro. in l. i. §. adipiscimur. ff. de acquir. pos. qui dicit ꝙ imo videt ꝙ dormiens in aliquā pęnā nō cadat, quia a quipara ur infanti & furioso. & facit mētionē de doctri. Bart. in d. l. pen. ff. de parri. vbi Ange. ibi sequitur doctrin. Bar. & vide tex. & gl. in c. si cum in concupiscentia. xvi. q. i. & Flo. in l. si seruus seruum. §. si fornicarius ff. ad l. Aquil. & Do. de sācto Ge. xxxv. dist. c. vēter. & Bal. in l. i. C. vnde vi. in i ope. & notatur in c. sicut. extra de testi.

18 *Percutiens cum pomo ensis quem habebat, an teneatur de siccarijs.*

18 Ang. † Quid si habebat arma, puta ensem & percussit cū pomo, vel cū hasta, an teneat de sicca. dic ꝙ nō, q̃a nō pręsumit ꝙ habuerit animū occidēdi, [a] vt l. omne delictū. §. ii. de re mili & est tex. & ibi Bar. in l. i. §. i. ff. de sicc. & est tex. in l. i. C. de emēdatione seruo. & ibi Sali. in l. i. C. de sicca. qđ est verū, nisi qñ q̃s percussit i loco periculoso, puta in capite, & sic ex ꝓposito vel impetu, vt dicit elegāter Bar. i d. l. i. §. i. de sicca. i fi.

ADDITIO.

a Animum occidendi. Adde tu qualiter probetur ꝙ quis non habuerit animum occidendi, & vide Cepo. in consi. xxxiiij. Ber.

Avgvsti. Tu in hac materia, adde no. ꝑ Ang. in l. is q̃ cū telo. C. de sic. q̃ dicit ꝙ verū est ꝙ ille q̃ percussit aliquē cū hasta cum haberet telū in manu nō punitur. l. Cornelia. de sicca. Et ad hoc no. ibi bonā gl. & vide ꝑ Canon. per illū tex. in c. significasti. extra de homi. & dicta Bal. in l. i. C. de emēda. seruo. & Ange. in l. i. §. diuus. ff. de sicca.

19 *Verba scienter, dolose & appensate, quare apponuntur in inquisitione.*

Ang.

19 ANGE. † Adde Ang.in l.si vacantia. C.de bo.vacati.lib.x. ver. pro intellectu istorũ verborũ scienter dolose & appensate qui tamen perfecte non loquitur, nam dicit ꝙ ideo dolose & c.apponuntur, vt dolus de necessitate includatur, licet semper dolus præsumptus includatur, cum factum illicitum deducitur, vt l.j. C.de sic.ita dicit Angel. in d.l.si vacantia ibi forma inquisitionis specialis, sed dic vt dictum est, quia sua nõ est perfecta doctrina & in multis defectiua, vt patet ex supradictis.

AVGVSTI. Tu adde an ista cõclusio sit vera vel falsa, patet ex his quæ dixi supra, in hac eadẽ gl in j.q.principali in additionibus meis.

SVMMARIVM.

1 *Verbum appensate, quare apponatur in inquisitione.*

T appensate in ciuitate Bononię mouendo se de loco ad locum.] 1 †Ista verba apponuntur, quia maior pœna imponitur, quando quis appensate & deliberate deliquit quam ex arrupto, vel in rixa, vel calore iracundiæ, vel impetu, vel casu, vt est text. & ibi habes in l.j. §.j. ff. de sicca. ibi casu magis quam voluntarie. facit l. respiciendum §. delinquunt. & ibi glo. & Bar. ff de pœ. & in l. ꝙ calore. ff. de reg. iur. & habetur in c.j de homi. in vj. & aliquid tetigi supra in præcedenti gl. sed Bar. in l.j. ff. de legi. dicit ꝙ qñ aliquis deliquit casu ꝙ aut culpa procedit casum & tenetur, vt l. fluminum. §. hæc stipulatio. ff. de dam.infec. Si vero culpa non præcedit casum, tunc non tenetur de casu. l.ij. §.si eo tempore. ff. de admi. rerum ad ciuitatem pertinentium. de hoc tñ articulo, dic vt plene no. in l.itẽ mella. ff. ad leg. Aquil. in prin & ibi Flor. an autem prædicta sint vera qñ quis dabat operam rei licite vel illicite, dic vt Bar. ibi dicit in d.l.j. Et videtur casus in lege sciant cuncti. §. cũ aliter. ff. ad leg. Aquil. ita dicit Bart. in d.l.j.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde quæ dixit Ang. in l.j. ff. de legi. qui dixit ꝙ verum est ꝙ delictum commissum casu non punitur nisi culpa præcedat casum, dicit tamen ꝙ isto casu in libello accusatorio locus culpæ est apponendus & non locus casus quod nota tu, quia alias vidi doctissimum procuratorem errasse. adde quæ in hac materia dixit Angel. in l.j. C. ad leg. Corn. de sicca. qui contra prædicta videtur allegare casum in c. continebatur extra de homici. vbi delictum videtur casu cõmissum, & tamen ibi vult ꝙ puniatur l. Cornelia. & vide doct. in l. item mella. & bonas leges quas allegat glo. in l.j. C. ad leg. Corn. de sicca. & per Bal. ibi in d l.j. qui dicit ꝙ est differentia inter casum fortuitum & casum improuisum, nã vbi culpa pręcedit casum, ille dicitur casus improuisus non fortuitus, nam casus fortuitus est, vbi nulla culpa præcedit, & dicit ꝙ hoc nullibi ita bene explicatur, nisi ibi.

2 *Delinquens ignoranter ignorantia facti vel iuris, aut iuris naturalis vel positiui, & an fuit iusta ignorantia vel iniusta, & an & quando teneatur, vel non.*

2 ANGE. †Si qs aũt deliquerit ignoranter, a aut ignorantia facti vel iuris, aut iuris naturalis vel positiui, & an fuit iusta ignorãtia vel iniusta & an & qñ teneatur vel non. no. Sali. in l. senatus. C. de his qui sibi ascribunt & sufficiãt remissiones, quia clare & longe tñ loquitur.

ADDITIO.

a Ignoranter. Adde tu quod voluit Ro. in consi. ccccvi. quem vide & Alex. in cõs. ciiij. in. i. vol. B.

AVGVSTI. Adde tamen tu in hac materia gl. in l. ex maleficijs. §. longe minus. & ibi doc. ff. de actio. & obl. & glo. in l.j. C. de colonis illirici. lib. xj. & Ang. in l. fin. C. de plagiarijs. & per Bart. in d. §. delinquunt. & per Bald. in l. quæ fortuitis. C. de pigno. actio. in fi. Bal. in l. ex more. C. ad leg. Aquiliam.

3 *Delinquere cogitans, & in animo proponens in vna re si deliquerit ultra & præter cogitatum, an & qualiter teneatur.*

3 ANGEL. † Quæro quid si aliquis cogitauit & in animo proposuit delinquere in vna b re, & deliquerit vltra b & præter cogitatum, an & qualiter teneatur. istam quæstio. format Bar. in l. diuus. ff. de sicca. & Cyn. & Sali. in l. quoniam multa. C. ad l. Iul. de vi. Vnde secundum Sal. dic plene, aut in eo ꝙ cogitabat siue facere intendebat non est ratum. Primo casu aut dabat operam rei licitæ, & tunc delinquendo propter cogitatum vel culpã non tenetur ff. ad l. aquil. l. qui occidit. §. pe. aut dabat operam rei illicitæ & tunc aut cogitatum verisimiliter tendit ad finem secutum, & tunc punitur secundum finem vt not. in cap. fina. de homicid. in vj. & in d.l. quoniam multa & in l. ex incendio. ff. de incen. rui. nau. aut cogitatum non tendit verisimiliter ad finem secutum.

tum. Et non punitur quis vltra cogitatum. l. si iniuriam.ff.de fur. Secundo casu principali quando cogitatum est ratum,tunc est incidere in dubium,an in prædictis opinio præualeat veritati. Circa ꝙ dic,aut opinio vel error versatur circa delicti productionem, aut circa delicti specificationem. Primo casu puta quando non putauit delictum committere, dic aut cogitatum & attentatum est de genere permissorum, & tunc secundum cogitatum iudicabimus ꝙ præualet opinio veritati, vt ff. de iniur.l.item apud.§.si quis virginem. quia attentatio meretricis est permissa, vt in l. quæ adulterium.C.de adult. aut cogitatum est de genere prohibitorum,& tunc secundum veritatem iudicabimus, quia talis opinio & iuris error regulariter non excusatur, absurdum enim esset dicere ꝙ scienter aliquem occidens non puniretur ex eo, quia non putaret delictum, licet iustus dolus excusetur vel mitius puniatur.facit.l.j.§.j.ff.de sicca. Secundo casu qñ error versatur circa delicti specificationem,vt quia putauit delinquere, sed in delicti specie errauit. Et tunc aut error iste excusatur à iuris ignorantia, vt quia scit quis delinquere subtrahendo rem sacram de loco sacro, & putat simplex furtum delinquere, vbi sacrilegium committit,& tunc secundum veritatē punitur.l.j.C.de interdi.matri. aut excusatur ex ignorantia rei vel personæ in qua error cōmittitur & tunc aut error est,in substantia rei vel personæ,aut in qualitate,si rei vel personę, & tunc secundū veritatē iudicatur,vt de errore personæ patet.ff.de iniu.l.eum qui.§.si iniuria. & ibi Bart. de re patet.ff.de furt. l. vulgaris.§.si quis res qñ aūt errat in qualitate, tunc distinguas rem à persona reiecto errore & opinione & videtur quod secundū qualitatem rei iudicetur.l.fi.de cri.expi.hæred. mitius tamen aliqualiter tenetur propter ignorantiam.l.ij.in fi.ff.de termi.noto.sed in errore qualitatis personæ,dic ꝙ error attenditur, nec propter qualitatem tertiæ personæ noua obligatio oritur, vt patri per filium,marito per vxorem sufficit vna filio oriri,d.l.eū qui.§.fin.sed quando est error in substantia personæ si secundum illam iudicaretur delictum remanet impunitū, tunc non attenditur.d.l.eum qui.§.pen.

b ¶Et deliquerit vltra. Adde de hoc vt late per Cepo.in consi.xxxiiij. vbi ponit de illo qui volebat occidere inimicum, & occidit patruum suum. & vide Paul.de Cast.in consi.excij. vbi ponit de illo qui volebat percutere adulterum cum baculo, deinde occidit, Ber.

Avgvsti. Tu autē in hac materia, adde Ang.in d.l.diuus.qui approbat do.Bart. ibi in omnibus,& vide Ang.in d.l.quoniam multa. qui ponit etiā ipse exempla in eo qui credebat verberare laicum, & verberauit clericum, & verberare seruum,& verberauit liberum, & facere iniuriam virgini, & erat meretrix, & percutere Titium,sed occidit Seium & surripere vnam rem,& surripuit duas,& verberare vnum & verberauit duos. & adde Ioan. And.in mercuria. in regu.cum quis. extra de reg.iur.qui ponit etiam ibi de eo qui credebat iacere cum soluta,& erat maritata,vel econtra quid iuris,& ibi disputat,an in delictis præualeat opinio vel veritas, & certe in hac materia non mihi displicet distinctio multum solennis do. Bald.per quam poteris limitare prædicta quam ipse posuit in l. si quis seruo. C. de fur. qui dixit,aut veritas & opinio habent se vt cōtraria,aut vt excedentia & excessa, aut vnum alteri compatitur per omnia. Primo casu si veritas est causa delicti,& opinio non, tunc dicit Bal. magis consideratur opinio quam veritas.allegat. l. inter omnes. §. recte. ff. de furt. quę lex optime probat.facit l.impubere. §.j.ff. de fal.vbi autem delictum est ex parte opinionis & non veritatis,tunc in consideratione est veritas.mouetur & per l.si seruum.§. ait prætor.ff.de acqui.hære tempera tamen prædicta quia dicit ꝙ fallit hic regula in casu d.l.si quis seruo.quando autem ex vtraque parte est delictum scilicet veritatis & opinionis,dic vt ibi, & dicit ꝙ prædicta procedunt quando plus est in opinione quam in veritate. Item quādo econtra per d.§.si quis virginem. & l.apud labeonem.ff. de iniu. Quid autem si habeant se vt se excedentia & excessa. Et tunc veritas est in consideratione, vbi opinio veritatē excedit per l. vulgaris.§. si quis æs. ff. de fur. Si autem veritas excedit opinionem,& tunc aut in diuersis delictis, & consideratur opinio.l. eum qui.§.cum aliquis.ff. de iniur. aut in eadem persona, & tunc consideratur veritas, vt l. eum qui nocentem.§. si iniuria. ff. de iniurijs secundum Andream de Pisis. Et dicit Bald.quod hæc procedunt in delictis in quibus animus requiritur, sed vbi animus non est de substantia delicti ibi veritas inspicitur. Si autem veritas & opinio per omnia sibi consonant,tunc non est dubiū quod vtrunque inspicitur,& subdit quod aliquādo delictū extēdit ad casum improuisum propter ipsius facti naturam, quæ ad talem casum verisimiliter se extendit per c. fin. de homici.in v . & per d.l. quo-

quoniã multa & quomodo probatur opi, Bal. allegat quod materia habetur in d.§. recte. & insti.de obl.quæ ex del .nas.§.placuit. & facit. l.senatus.C.de his qui sibi ascribunt.& in l.cũ quidã.§.quod dicitur.ff.de acqui.hære. Et adde glo.in c.j.quibus mo. feud.amit.quæ ponit de vasallo qui iacuit cum vxore domini non credens eam esse dominã suã. Et ibi Bald.subdit de vasallo qui interfecit vnum & deliquit in plus, q.a reperiebatur dominus suus, postea quid iuris. Et in hac materia bene faciunt not. per Bald.in l.venia. C.de in ius vocan. Et per Bal.in l.si qua per calum.C.de episco. & cler. & in l.si quis ignorans.ff. loca. & ea quæ habentur in l.pen.ff.de adulte.

SVMMARIVM.

1 *Insultus quid dicatur esse.*

1 FECIT insultũ cõtra dictum Titium.] †Insultus autẽ dicitur in aliũ saltus.l.ij.C. de iud.ibi velut insultãtes. ita dicit Ang.in l.si vacãtia.C.de bo.vacã.in ver. forma autem inquisitionis specialis est &c.lib.x.facit. l.respiciendũ.§.delinquunt.ff.de pœ. sed Dy. dicit in d.§.delinquunt. quod insultus est mo-

a tio de loco ad locum.& ibi Bar.& idem Bar.a in l.j.§.cum arietes.ff.si quadr. paupe.fe.di.dicit quod insultus dicitur promouere se de loco ad locum & aggredi,& insultare idem importat,nam aggredi est dicere, id est ad alium ire,& assilire est aduersus alium salire.sed Ro. in l.si percussor.§.si ff.ad Silla.dicit quod aliquando volumus hoc vocabulum intelligere secundum eius allusionem & distinctionẽ & non verificatur qđ dicit Bar.in d.§.delinquũt. quia est bona interpretatio ab allusione vocabuli.l j ff.de test.aũt secundum eius diffinitionem, & verificatur id quod dixit in d.§.cum arietes.facit.ff.ad l.aquil.l.si seruus seruũ. §. neratius.& ibi Flo.& hoc de insultu circa personas,sed de insultu circa vel contra castrum.vide Bal.in c.j.qui.mod.feu.amit.vbi dicitur qđ tunc insultum dicitur quando homines sibi propinquant ꝙ possint proijcere cum lapide, & hoc de verbo, insultus.sed de verbo, assilire, vel assultus quod idem significat. habes tex.in capit.j.§.porro.quę fuit prima causa bene.amit. Et subdit d. Ang.quod dictus insultus potest fieri pedes & eques, vt d.§. cũ arietes. & in terra & in mari, vt in l. quemadmodum. §. si nauis altera.ff. ad leg. Aquil.ita dicit Bald.in vsib.feud. in c.j.§.similiter.quib. mod.feud.amit.

ADDITIO.

a ¶Et idem Bart. Adde ꝙ opi.Bar. sequitur Fran. de Aret.in consi.xxxiiij. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia,adde Gand.in tract.malefi.sub rub. de pœna imponen.pluri.delin.in versi. pone insuper q.quæ assessoribus & rectoribus quotidie occurrit de facto, qui dicit quod ille dicitur assultus vbi insultus est factus cum actu, voluit dicere cũ percussione vbi autem est sine percussione illa dicitur insultus,quia actus non est consummatus, & declarat hoc modo, quia voluit te percutere & non potui,quia fui detentus,vel quia cecidi in terram, vel quia forte assultus aufugit,vel aliud quid simile accidit quod nõ percussit,ille dicitur insultus,& sic concludit ibi Gand.quod est differentia inter insultum, & assultum,quod non credo quia mihi placet sententia Bart.quam posuit ipse in d. §, cum arietes.tene tamen menti ꝙ nunquam aliquis dicitur fecisse insultum contra aliquem nisi insultans esset tantum propinquus illi qui fuit insultatus quod posset verberare ipsum. Ista est aurea sententia Bal.in c.j.§.similiter.quib. mo.feu amit. Et ideo si vnus esset in vna turri non posset insultare alium qui esset in alia turri.ita declarat Bal.in loco supra alle. in d.c. j.nisi diceremus quod illa cum vna balista vel alio modo posset ostendere illum qui erat in alia turri per suammet doctrinam Bald. in d. ver.similiter.& hæc omnia bene no.quia alias istam q. vidi de facto in hac ciuitate Ferrariæ. Adde in hac materia Catal. in tract. syndi. q. cxxxvj.qui notabiliter loquitur.

2 *Insultus quando puniatur una cum actu secuto & quando non.*

2 ANGE. † Et aduertas tu iudex quod si post insultum sequatur aliud maleficium punibile, & de tali maleficio est maior pœna quã de simplici insultu,tũc nunq̃ de insultu punitur, i no pœna insultus cõfunditur cum pœna vulneris,vt l.qui crimen.& ibi glo.& Cyn. C. de accu.not.Bart.in d.§.delinquunt. & Bald. in d §.similiter. Si vero ex forma statuti maior esset pœna pro insultu quam pro maleficio postea commisso,tunc de insultu punitur,vt no. in dictis iuribus,& plene no. Bar. in l.nunquã plura.in ver.iuxta hoc quæro.ff.de priua.delic.

sic.licet Ang.in d.l.qui crimen. tenuerit contrarium & male, & predicta procedunt qñ in inquisitione simpliciter dicitur,fecit insultum in quo etiam Caium vulnerauit, & sic continuatiue. Secus autem si poneret verba importantia interuallum temporis inter insultũ & vulnera, vt puta fecit insultũ contra Caiũ, & interuallo temporis ipsum vulnerauit. Et tunc de insultu & vulnere poterit pœna imponi.ita dicit Bal. in l.fructus.& in l.diuortio.ff. sol.mat.quod bene no.tu iudex in limitatione pœnarum secus si diceretur fecit insultum, & postea vulnerauit quod non intelligitur ex interuallo sed successiue, vt l.quoties.§.si quis ita scripserit.& Ibi Imol.& Ange. de hæredi. insti.& no.Ang.Rapha.& Imo.in d.l.fructus. quæ omnia bene no.quia semel habui de facto: AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia,adde quod Gandi.istã.q.late disputauit in trac. malefi.sub rub.de pœnis & percussionibus, & in sultu in ver.pone insuper .q.quæ assessoribus, & rectoribus quotidie occurrit & arguit pro & contra tandem dicit quod Franc. Accursij, istam q.disputauit & refert eius opin.sed iste Gandi: videtur approbare sententiam Guid. de Suza.qui in hac quæstione soluendo dixit ꝙ si insultum feci eo animo vt percuterem,& tunc tantum de percussione fit punitio & nõ de insultu,quia vnum delictũ est per d.l.quoniam multa. Si autem insultum tantum facere proposueram,& pro ipso insultu crescente rixa etiam percussi, tũc dicit ꝙ debeo puniri & pro insultu & percussione, quia voluntas & propositum distinguunt maleficia.ff. de fur.l. qui ea mente. sed quid præsumemus in dubio si de animo & voluntate non cõstat,dic ꝙ insultans voluerit tãtum percutere.d.l qm multa. Adde tamẽ quod Albe.de Rosa.in quæstionibus statuto. in ij. parte.q.xxviij.in q. incip. iij.q est statuto cauetur quòd pro assultu quis puniatur in centum,vbi etiam ipse in hac materia arguit pro & cõtra & multa alleg.& doc. antiqu.in quibus locis disputauerunt istam q. & alleg.Ber.in c.j.de pę & Spe.ibi vide.& vide Bal.b in c.j.§.furtum.de pa. iur.fir. qui limitat prædicta ꝙ licet insultus confundatur secuto vulnere regulariter tamen hoc habet locum in eodem territorio, ꝙ si insultus fuit in vno territorio & continuando delictum fuit cõmissum in delicto territorio & consummatum, tũc insultus non confunditur cum delicto perpetrato, sed delinquẽs punieť de vtroque,& in hac materia omnino vide Sali. in l.i causis.C.de accu.In hac materia vnũ pulchrũ consilium fecit Bald. quod incidit. Michael Archangeli,vbi multa mirabilia dixit, & omnino pulchra verba dixit in l. aduersus. C. de fur.in vlt.col. Et vide Catal.in tract. syndi. in q.cxxxvi. & vide Nellum in tract. bannitorum.in ij par. secũdi temporis.q.liiij.qui multum eleganter loquitur.

b ¶Et vide Bal. Adde ꝙ dictum Bal.in d.§. furtũ. sequitur Fran.de Are.in suo consi.x. & in materia, vide etiam Alex.in consi.cxvj.si dicitur fecit insultum & postea vulnera. Ber.

3 *Statuto magis puniente insultum factum ad domum alicuius, quando dicatur factum ad domum.*

3 ANGE. † Quid autẽ si statutũ punit magis insultũ factũ ad domũ alicuius qñ dicatur factum ad domũ.vide tu glo in l.quidã hiberus. ff.de ser.vrb prædi.& ibi Flo. ꝙ per quinque pedes. Idem videtur velle Bald. in d.§. similiter.sed Bart. in d.l.apud labeonem,§. conuitium.ff.de iniur. dicit ꝙ importat quòd venerit iuxta domum vel in pertinentijs domus, vt ff.quod vi aut clam.l.qui vitæ.§.qui ad ianuam. siue sit propria, siue sit conducta, sed non verificatur si fiat ad stationem, vt est tex. in l.lex cornel.§.domum.& §. in fundum.& ibi Bart.ff.de iniur.& idem dicit in l. qui domum.ff. de adult. Si autem puniret insultum factum in domo, an sit punibile si est factum in porticu vel ostio. Bart.in l.meminisse.ff.de offi.procon. & leg. videtur velle ꝙ factum in ostio vel porticu si cohæret in domo dicitur factum in domo sed in l.j.§.j. ff. de cloa. dicit ꝙ si statutũ dicit in domo non sufficit esse in ostio nisi fiat inter clausuram ostij, secus si fiat in hospitio in illa parte quæ aperitur ab extra l.j.§.in flumine.ff.de flumi.sed Bald. & Flo. in d.l. quidam hiberus. dicunt ꝙ quo ad materiam fauorabilem appellatione domus continetur porticus ostium, vtputa quicunque fuerit inuentus de nocte sine lumine extra domum soluat. x. si inuentus fuerit in suo ostio vel porticu. dic quòd non incidit in pœnam, quia tunc porticus appellatione domus continetur. l. prædijs. §. penult. & fina.ff. de leg. ij. & hoc vult. Bald. in l. prædia.§. senatus.ff. de lega. primo. & ibi Raph. sed ad prædicta vide Bartol. & Imol. ibi, aut est odiosa dispositio vt in augendo pœnam insultãti ad domum, tunc porticus non comprehenditur, ita intelligatur alia opin. Bartol. sed forte isto casu non esset malum dicere, vt

re, vt ibi dicit Flo. vtrũ porticus sit affixus domui, & tunc vt pars domus iudicabitur, alias non. Et maxime qñ statutũ pœnale loquitur per dictionẽ ad, videlicet ad domũ, & non per dictionẽ in, videlicet in domo.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, an
a appellatione domus a veniat ostium. adde Ang. in l. pleriq;. ff. de in ius voc. vbi dicit ꝙ de ista materia est melior tex. q. sit in corpore iuris. insti. q. mo. ius. pa. po. sol. §. si ab hostibus. & §. seq. de qua materia per Bal. in l. gallus. §. ille casus. ff. de libe. & posth. & per Bal. in rub. ff. sol. ma. per Bal. in l. data opera. in xv. col. C. qui accu. per Bal. in l. præsenti. in princ. C. de his qui ad eccle. confu. per Ioan. And. in addi. Spe. de immu. eccle. Adde bonam gl. in c. hæc de charitate. in gl. fi. de pœ. dist. ii. quæ dicit ꝙ ille qui est in porta, partim est in domo, & partim extra. & vide Bal. in l. & ita de facto. ff. nau. cau. stabu. qui dicit ꝙ illud quod fit iuxta ostiũ nõ dicitur fieri in domo. vide notabile verbũ Bald. in l. fistulam in. §. scalas. ff. de ser. vrb. prædio. qui dicit quod appellatione domus nõ venit scala quę est extra hostiũ domus, quantuncunq; sit contingua cum muro domus. Adde Io. Andre. in c. vnico. extra de conse. eccle. in vi. & Ange. in l. codicil. mili. ff. de test. mil. an aũt appellatione domus cõtineatur porticus. adde Pau. de Cast. in l. ꝙ conclaue. ff. de dam. infe. & per Bal. in rub. ff. sol. ma. per do. Ant. de Bu. in c. inter alia. extra de immu. & per Spe. in tit. de iniur. §. i. versi. sed pone statuto, per Ang. in l. plerique. & in l. sequenti. ff. de in ius vocã. & ibi no. dicit quod licet q̃s nõ posit capi in domo, tñ poterit in porticu qui est diuisus & separatus à domo. quæ gl. in cle. causam. extra de elect. in verbo, domo. quæ gl. vult: ꝙ tantum est quod aliquid fiat ante domum quãtum si in domo. & ibi Imol. dicit quod si aliquid est factum in porticu cẽsetur esse factum in domo, quod facit pro statutis, & ibi allegat aliquas remissiones. & vide do. Abb. in c. ecclesiæ. extra de immu. eccl. qui per tex. in c. si quis contumax. xvii. q. iiii. dicit quod porticus ecclesiarum gaudet priuilegio ecclesiæ, & per hoc infert ad quæstionẽ nostram, an porticus comprehendatur appellatione domus adde tñ tu ad propositum text. qui videtur destruere cõem opi. in c. i. extra de decimis. vbi aliqua permitũtur fieri in porticu & vestibulo, quę nõ sunt permissa fieri in templo. & ibi d. Abb. dicit multum singulariter no. istũ tex. tu qui expresse decidis ꝙ stãte statuto quod qui percutit aliquem in domo, incidat in tantã pœnam. Si aliquis est percussus in porticu non incidit in pœnam. & vide Bal. in l. sed si. ff. de in ius vocan. qui approbat do. Iacob. de Are. in hac materia in l. cetera. §. hoc senatus. ff. de leg. i. adde Imol. in cle. i. in fi. extra de pœ. & Alb. de Rõs. in ii. par. statutorũ. q. xc. & ibi arguit ꝓ & cõtra, & multũ notabiliter loquit. & adde Alb. in eadem parte. quæstio. xxxiiii. adde Ang. in l. militis codicillis. ff. de test. mil. in fi. prin. & ꝑ Host. in summa de accu. §. iii. in ver. sed si crimẽ. qui ponit q̃d sit porticus. & Bar. in d. l. ꝙ cõclaui. Late dixi đ ista materia ĩ addi. meis post Mod. in d. l. cetera. §. hoc senatus. ff. đ leg. i.

ADDITIO.

a ℭDomus Adde in quid veniat appellatione domus, & an stante statuto ꝙ nullus posit capi in domo, an poterit capi in apotheca ? siue habeat accessum per domum siue nõ. & vide per Pau. de Ca. in cõs. xiiij. in j. impressis, & an factũ in porticu dicatur factum in domo, vide Pet. de Anch. in consi. clxix. Ber.

4 *Verba mouendi se de loco ad locum denotant insultum.*

4 ANGE. †Et bene not. ꝙ in inquisitionẽ nostra dicitur mouẽdo se de loco ad locũ, nã prædicta verba denotãt insultũ, alias autem si tu veniens mecum vt socius alio iturus nulla rixa inter me & te interueniente
b me offendis diceris proditorie b fecisse non aũt fecisse insultũ, vel si sedes mecũ in mẽsa me offendis tũc non potest dici quod insultus interuenerit. ita nota dicit Barto. in dicto. §. delinquunt. & Bald. in l. i. in princ. quibus. mod. feu. amit. vbi plene no. de isto actu proditorio.

b ℭProditorie fecisse. Adde & vide infra in versi. che hai tradito la tua patria. & vide Cep. in cõs. xxxiiij. ꝙ stãte statuto ꝙ bãnitus posit impune offendi ꝙ ꝓditorie occidẽs bãnitũ nõ iuuatur statuto, nisi sit bãnitus ꝓpter crimẽ læsę maie. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quis dicatur proditor. vide id quod tradit Petr. de Ancha. in repet. cap. primo. de consti. in ordine meo in lxxiii. chart. ibi not. loquitur & Bald. in lege inter nullas. C. de episcop. & cleri. qui alle. Ioan. And. in

in c.i.de homi.lib.vi.in nouel.vide gio.in c. clerici el.ii.xlvi.dist.Ang.in l.non impossibile.ff.de pac.vide no.in l.i.ff.de pac.Bal.& Sali.in l.ii.C.quæ res exportari possit. & dicit Bal.in c.i.de eo qui interfecit fratrē domini sui quod proditor nō debet stare coram principe,& ille qui occidit cū veneno dicitur proditor. Bal.in l.fi.de sum.tri.& fide cath.& in l.cū fratrē.C.de his q. vt indi.

5 *Statuto loquente de insultu facto ad domum an habeat locum in domo communi.*

5 ANGE. † An aūt si domus sit cōis c habeat locū statutū prædictū de insultu facto ad domū videt̄ q̄ nō,quia q̄ cōe est meum ficte est, vt l.illud.ff.de ritu nup.& fictio nō habet locū in statutis,igit̄ &c.Bal.in d.l.illud.& in l.i.C.q.test.face.pos. distinguit q̄ aut illa domus erat cōis cum vulnerauit,& tunc statutum non habet locū.l.sed & militis.ff.de excu.tut.aut cum alio,& tūc statutum habet locum.not.in d.l.i. & in l. serui elec.§.fin.ff.de legat.i.& ita debet intelligi quod ibi not.Barto.

c **Sit communis. Adde tu & vide Pau.de Cast.in consil. cccxliij. vbi ponit an stante statuto quod vicinus possit auocare rem emptam ab emptore, si sunt duo socij domus pro indiuiso,an vnus possit auocare, & id quod est cōmune dicatur meū. vide Abb.in consi.lxxxiij.in ij.volu.& Soci.in cōs.ccxlv.col.v.versi.sed ad hoc fundamentum.**

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde q̄ pro decisio.Bal.fac.t quia statutū puniēs inferentem iniuriam ad domū alicuius,habet etiam locū in domo cōducta quę pœnitus non sit illius insultati.l.lex cornel §.domū.ff.de iniur.ergo multomagis in domo communi,q.a solum statutum cōsiderauit domum pro habitatione & hoc voluerunt Pau.de Ca.& Ang.in d.l.i.C.q.test.fa.pos. & Bal.in l.illud.ff.de ritu.nup.in repoitatis antiquis & Ro.in l.illud.§.edictū.ff.ad Sil. & similem decisionem posuerūt ibi Bal. & Ang.sed Ro.in l.i.C.qui test.face.pos.tenet contrarium,quia id quod cōe est meū ficte est,& non proprie,vt no.Bar.& oēs doc.in d.l.serui electione in.§ fi.ff.de leg.i.sed verba statuti proprie & non ficte debent intelligi.l.iii.§. hæc verba ff. de nego. gest.l.i.§. hoc interdictum.de cisterna.ff.de fonte.igitur &c.Sed puto nō esse recedendū ab opi. Bal.in d.l.i.tanquam cōi,quia vbicūq; vna sola ratio reddi potest p̄ statuto, licet in eo non fuerit expressa,tn̄ habetur pro expressa.no.gl.in l.quamuis.C.de fideicō.est tex. in l.militis agrum.ff.de re mili. quem text. ad hoc allegauit Bald.in l.maximum vitiū. C.de lib.præte.& Raph.& Pau.de Ca.in l. si vero.§.de viro.ff.so.ma.& Imo. in l.fi.ff. de hæred.insti.sed ita est quod vbi ratio est expressa in lege.tunc sit extensio, etiam in correctoriis.no gl.in cle.i.in verbo , eligat. extra de elec.& ibi per Pau.de Liaza . & dixi in l.i.ff.de lega.i.sed ita est in casu nostro q̄ non pōt alia ratio reddi,quia domus debet esse tutissimum refugium.l. pleriq;. de in ius voc.ergo dicēdum est istud statutum debere intelligi etiā in domo cōi,& inquātum do.Ang.hic,& Bar.in d.l.serui electione.§.fi.ff.de leg.i.per gl.quā reputauit singularem in.l.id quod nostrum.ff.de reg.iu. dicūt quod id quod commune est,meū est, ficte & non proprie. Adde quod Albe.de Rosa.in prima parte statutorū.in q.clxxvi. expresse decidit contrarium,quia nō est verū quod ficte debeamus intelligere quod commune est,meum sit,imo p̄prie hoc est de proprio significatu vocabuli. & allegat tex.in d.l.illud.ff. de ritu. nupt.& certe ille tex.videtur decidere contra Bart. & domi. Ang.hic,nam ibi fuit reprobata sententia Iaboleni iurisconsulti qui dicebat quod res communis non est proprie illius qui habet partem in re,& ibi dicit q̄ multi iurisconsulti dixerunt contrarium, quod liberta cōmunis dicitur esse proprie illius qui habet partem in ea.vide tamen Pau.de Ca.in cōsil.cccxli.qui limitat dicta Bart. & gloss.in dicta l.id quod nostrum.& quia multas & infinitas decisiones posui in hac materia in additionibus meis,quas feci in d.l.serui electio.§.fi.ff.de legat.i.in i.colum. ideo dic vt ibi dixi.sequitur glos. in platea communi.

SVMMARIVM.

1 *Locus commissi delicti confinatus maxime duobus confinibus an in inquisitione sit ponendus & quando.*

1
N platea communis.] † Dic quod locus commissi delicti confinatus,maxime duobus confinibus in inquisitione est ponendus, vt notatur in l. libellorum.in princip.ff. de accusa. & l.ii.§. in

in publico ff. de adult. per Bart. quod est verũ in omni crimine quod committitur in cõmittendo præterquam in crimine falsi, quia in eo non est necesse ponere locum delicti, vt not. glo. insti. de pub. iud. in prin. & dicam infra super glo. in ver. falsario. in versi. & tene menti tu iudex. secus autem est in delictis quæ committuntur in omittendo, quia in illis non est necesse quod apponatur locus delicti, vt dicam infra in hac ea. gl. in ver. & prædicta procedunt in delictis.

Avgvsti. Tu autem in hac materia, adde quę dixit Bal. in l. edicta. C. de eden. in ver. viij. opponitur qui dicit quod in inquisitione non debemus apponere locum, quia nullibi in l. aliqua hoc cauetur: nec obst. l. libellorum. ff. de accu. quia lex procedit in accusatore qui nõ caret odio, sed nos in iudice. item addatis hęc non procedere in crimine hæresis vbi non requiritur locus, ita singulariter dixit Bal. in l. j. C. qui accus. in v. colum. & ibi vide rationem. Et quia multa in ista materia dixi in gl. supra hæc est quædam inquisitio in additio. meis in illo articulo, an in inquisitione requiritur locus & tempus, & multa allegaui ibi. ideo me remitto ad ea quæ ibi dixi, & ibi tetigi quid in crimine falsi & ideo approbo quæ ibi dixi. In delictis vero in omittendo, dicam infra in hac ea. gl. in d. ver. Et prædicta procedunt in delictis in additi. meis.

2 *Locus loci an debeat poni in inquisitione.*

2 Ange. † Quæro an locus loci debeat apponi, dico quod si vniformiter delictum non est punibile? quia ex forma statuti forte post medium plateæ est maior pœna, & tunc locus loci est inferendus ad hoc vt necessario concludatur in maiori pœna l. de pupillo. §. qui nunciat. ff. de oper. no. nun. ita dicit Bart. in l. libellorum. ff. de accu. in ver. quæro circa tempus.

Avgvsti. Tu autem in hac materia, adde quod Spec. in titu. de accu. & inquisitio. & denunciationibus in vlti. parte in §. j. circa princ. tetigit istam q. & ibi decidit expresse & indistincte dicit quod locus loci est apponendus, & probat autoritate testamenti veteris, quia illi qui calumniabant Susannam fuerunt interrogari de loco loci scilicet in pomerio & sub qua arbore, & sic de loco loci. In hac tamẽ materia potes addere omnia ea quæ dixi in l. de pupillo. §. qui nunciat ff. de ope. no. nunc. vbi multa dixi an locus loci sit ponendus in instrumento, dic vt ibi dixi.

3 *Locis pluribus existentibus eiusdem nominis, an requiratur ut demonstretur expresso nomine.*

3 Ange. † Quid si sint plura loca eiusdem nominis vt duæ villæ an requiratur vt demõstretur expresso nomine. Bar. in d. l. libellorũ. in prin. in versi. secundo quero. dicit ꝙ si vere locus est sub iurisdictione dicti iudicis qui tali nomine nũcupatur, licet alia plura sint eiusdem nominis, quæ tamen non sunt sub illa iurisdictione, & sufficit quod locus demonstretur, quia præsumetur dixisse de eo qui est sub sua iurisdictione, secus si sunt sub sua iurisdictione plura eiusdem nominis loca, quia tunc tanquam incerta inquisitio non procedit nisi alio modo specificetur locus. l. ita fidei. ff. de iure fisci. Et ita etiam videtur sentire Bart. in l. quoties in stipulationibus. ff. de verbo. oblig. sed Bart. in l. quæ conditio. ff. de conditio. & demon. tenet, quod quamuis locus appositus & nominatus in inquisitione sit sub iurisdictione iudicis, tamen si sint loca similis nominis & alterius iurisdictionis, quia ciuitas non subintelligitur in inquisitione, imo debet apponi in dicta l. libellorum. tunc etiam debeat alijs signis specificari, alias repellitur tanquam accusatio vel inquisitio sit obscura propter locum obscurũ, & ita ibi tenet Imol. sed ego credo primum dictum verius, & maxime in inquisitione, quia si iudex inquirit de delicto cõmisso in villa sancti Martini, & vna villa subdita iudici inquirenti, nuncupetur dicto nomine de ea quæ est sub sua iurisdictione & non de aliena ipse intellexit, alias de delicto alibi commisso non ita faciliter potest fieri punitio, nisi forte ratione originis, l. j. C. vbi de cri. agi opor. & maxime per modum inquisitionis, vt no. Bar. in l. j. C. de sum. tri. & fid. catho. & supra dixi in versi. hæc est quædam inquisitio. igitur de sua intelligitur ne delicta remaneant impunita, & hoc tenet Raph. etiam in accusatione in d. l. quæ conditio. §. j. per gl. in l. quoties. de verb. oblig.

Avgvsti. Tu autem in hac materia, adde quæ dixit Bar. per illum text. in l. ita fidei. ff. de iure fisc. circa princi. qui dixit propter diuersitatem rerum legatum dicitur obscurum per quod infert quod si in inquisitione continetur delictum esse commissum in villa sancti Martini, tamen si in comitatu Perusij sunt plures villæ hoc nomine nominata non videtur appositus certus locus per illum tex. tamẽ Bart. ibi se remittit ad d. l. ... ipsum in d. l. libellorum.

libellorum, sed aduertas quod mihi videtur cõtrarium ꝙ ille locus censeatur appositus quãdo sunt plura loca eiusdem nominis in quo loco nuncius citauit reum, & pro hoc adduco id quod eleganter tradidit Bal. in l. eum quem temere. ff. de iu. qui dicit quod licet citatio reddatur obscura quando sunt plures eiusdem nominis, tamen fuit iudicatum Florentiæ quod ille censeatur esse certus, quem nuncius citauit, & pro hoc creditur citatio clara propter illam citationem, & nuncio creditur in c. cum parati. extra de app. & pro hoc possumus concordare opin. cogita tu.

4 *Pœna si imponatur maior delinquenti in principio plateæ quæritur quod dicatur plateæ principium.*

4 ANGE. † Quid autem si pœnã ponat maiorem in principio plateæ, quæritur quod dicatur plateæ principium. not. Bart. in l. ij. ff. de fur. & dicit ꝙ principium dicitur à parte superiori vsque ad xij. partem. & inferior pars plateæ est ad quam descendit cursus aquæ. vide etiam Bar. in l. j. in prin. ff. si quis ius dicen. nõ obtem. & in l. nemo. C. de temp. app. & Bal. in rub. ff. de re. diui. in ver. sed quando cognoscã ꝙ alueus est mutatus. cum ver. seq.

a AVGVSTI. Adde a tu dicta Bart. in tract. suo Tiberiadis, qui ponit aliqua de isto principio & fine. & vide Ang. in l. ij. ff. de furt. qui in aliquibus contradicit Bart. Moder. vero in l. j. in §. j ff. si quis ius dicen. non obtem. approbant dicta Bar. ibi & vide ibi doct.

ADDITIO.

a ¶ Adde tu. & vide Petr. de Anch. in consi. xcix. qui dicit Bar. in d. l. ij. de fur. bene loqui. Ber.

5 *Platea quæ dicatur.*

5 ANGE. † Quæro quæ dicatur platea, quia vt plurimum statuta augent pœnã in delictis commissis in platea. pone si vnum ædificium erat penes plateam destruitur autoritate publica, an via quæ erat penes dictum ædificiũ remaneat via, an vero censeatur platea. Bar. in l. j. ff. de via publi. & loco publico. dicit ꝙ illa via à modo censebitur platea, sed vt plurimũ cõfinatur platea per statuta quæ sunt seruãda.

AVGVSTI. Tu in hac materia considera si non sunt statuta quis sit communis vsus hominum in illo loco & quantum contineat ipsa platea. arg. eorum quæ habentur insti. de re. diui. in §. vniuersitatis. vel distinguerem, aut sumus in odiosis, aut in fauorabilibus vt videamus quid comprehendatur appellatione plateæ iuxta ea quæ dixi in simili in l. j. ff. de verbo. obli. cogita.

6 *Statuto dictante si quis offenderit aliquem in tali via per quam itur ad talem locũ, puniatur pœna dupli an includatur offensa facta in fossatis quæ sunt in dicta via.*

6 ANGEL. † Quid si statutum dicit ꝙ si quis offenderit aliquẽ in tali via, per quam itur ad talem locũ, puniatur pœna dupli, an includatur offensa facta in fossatis quæ sunt in dicta via. dic quod non, quia illa nõ est via, qui à nemo per dicta fossata vadit l. ij. §. ait prætor. ff. ne quid in loco publico. ita dicit Bar. in l. riparum. ff. de rer. diuisi. Si autem quis offenditur b in dictis fossatis b quæ sunt extra sepem & viã an dicatur offensus in re sua, vt cõprehendatur à statuto quod duplicat pœnam offendenti in re aliena. Bald. in d. l. riparum. dicit quod non, quia non sunt plene sua, quia talia fossata de per se non censentur sua nec per se sola possent vendi, vt ibi per eum.

b ¶ In fossatis. Adde tu & vide Alexand. in cõs. xxxvi. in fin. in j. volum. & ibi quando fossata stent in confinibus vel sint domini prædiorũ Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia statutorũ, dic quod decisio etiam melius potest colligi ex his quæ eleganter tradita sunt per Bart. in tract. suo tiberiadis circa princ. in ver. ago. vide aliquid per Bald. in rub. ff. de re. diui. in xiiij. col. vide no. in l. prędia ff. de fun. instr. & instrumen. lega. § itẽ legatum. & vide not. per Bar. in l. ꝙ impensa. ff. de impen. & in cõs. suo clxxxviij. & ibi colligitur in prædictis locis quando fossata veniant in stipulatione.

7 *Percutitur quis in vno loco & in alio loco incontinenti moritur quis locus debet apponi.*

7 ANGE. † Quęro quis in vno loco percutitur & in alio loco incontinenti moritur q is locus debeat apponi. dic percussionis & non mortis, quia videtur mortuus vbi est percussus. l. ait. ff. ad l. aquil. ita dicit Bar. in d. l. libellum. versi. sed quæro aliquis percussit. ff. de accu. & Sali. in l. pen. C. de accusa. in versi. adhuc quæritur.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde quod mihi videtur indistincte dicendũ, quod vterque locus debeat apponi per text. in l. si vulnerato seruo. ff. ad l. Aquil. qui videtur velle quod vterque locus sit apponendus ex quo duo cẽsetur delicta. vide Fio. in l. ait lex. ff. ad

ad l. Aqui. sed hic non me extẽdo, quia oĩa ista fuerũt tacta in gloss. in verbo, de anno presenti. in iiii. q. prin. & in seq. q. & ibi vide quæ dicta sunt & in tex. & in addi. meis, & adde Bar. in terminis ponentẽ istã quest. in l. itẽ mela. §. si plures. ff. ad leg. Aquil. in fi.

8 *Delinquente cum sagitta existente in platea, & vulnerante aliquem existentem extra plateam, qui locus confinabitur.*

9 *Vulnerato aliquo extra plateam qui fuerat apprehensus in platea, & extra illam portatus, an puniatur percutiens tanquam vulnerauit ipsum in platea.*

10 *Statuto cauetur quòd licitum sit inuentum in possessione sua damnum dantẽ percutere sine pœna, si aggredior damnũ dantem in possessione & prosequor ipsum fugientem extra possessionem meam & percutio extra meã possessionem nunquid licite percusserim.*

8 A N G E. †Quarto quid si aliquis existens c in platea sagittat aliquẽ extra plateã c quis locus confinabitur Bar. in d. l. libellorum. in ver. vlterius quo. dicit ꝙ verba statuti sunt attendenda. nam si dicit si quis sagittauerit aliquẽ & tunc platea est cõfinãda, aut dicit si quis percusserit, & quia percutere est erigere cutẽ, cõfinabit locus vbi erat q. percussus est. vide Cy. in simili. C. vbi de crim. agi opor. l. i. sic ergo videmus quod aliqñ inspicimus principiũ id est locum, aliqñ vltimũ, & tũc cautela est secundum Bal. ꝙ semper vterq; locus apponat ꝙ Sali. in l. pen. C. de accu. in ver. quid in balistante. dicit fore necessarium vt reus possit facere plenas suas defensiones, & deliberare an velit cedere vel contẽdere, vt l. qui accusare. C. de edẽ. & in l. i. ff. de eden. Si aũt statutũ dicit si qs sagittando aliquem percusserit, & tũc dicit Salic. ꝙ vterq; locus debeat apponi per supradicta. & idem si statutũ dicat si quis sagittauerit & aliquẽ percusserit, quia copula & principaliter copulat, & sic locus vterq; de necessitate debet apponi prædicta vera d qñ initium d & finis sunt prohibiti per supradicta, ne reus teneatur duplici pœna ꝓpter loca diuersa. Si vero initium erat licitũ & habebat causam licitam, tũc inspicimus initium & nõ finẽ l. quod ait §. quod ait. & ibi per Bar. ff. de adul. facit l. quicunq; ma-9 ior. ff. de bo. lib. §. i. †Quod facit ad multa, pone aliquis cœpit aliquã personam in platea, & eã portauit extra plateã & ibi vulnerauit, an puniatur tanq̃ percusserit ipsum in platea. d. l. ꝙ ait. facit quod sic. sed tñ per prædicta apparet contrariũ quia initiũ fuit licitum, ideo inspicietur locus finalis, & eodem modo si aliquis insultat aliquẽ in platea & ipsum infugat & percutiat extra plateam non vr̃ ipsum vulnerasse in platea, & per hoc Cy. in l. qui de crimine. C. de accus. in iiii. q. dicit ꝙ si aliquis insultat aliquẽ cũ gladio euaginato in territorio vnius iudicis & eum in sequendo in territorio alterius iudicis interfecit debet fieri executio & iustitia vbi est factũ homicidium. arg. l. ita vulneratus in princ. ff. ad l. Aqui. & l. quoniam multa. ff. ad l. Iul. de vi. & vide Bar. in d. l. libellorum. & Floria. in d. l. ait. ff. ad l. Aquil.

10 †Tertio facit pone statuto cauet ꝙ licitũ sit inuentũ in possessione sua damnũ dantem percutere sine pœna, pone quod aggredior damnũ mihi dantẽ in possessione mea & ipsum fugientẽ extra possessionẽ ꝓsequor & ipsum percutio extra possessionẽ meã. certe ipsum licite percutio, quia initiũ fuit licitũ, ita no. dicit Bart. in d. §. quod ait lex.

c ¶ Extra plateam. Adde tu & vide Bald. in cons. xcvj. in ij. volu. & prędictis adde Aret. in cap. fi. de foro compe. vbi ponit de sagittante in vno territorio & vulnerante existentem in alio territorio quis erit iudex. & adde etiam quod dictum Barto. in d. l. libellorum. sequitur do. Maria. Sozi. in cap. postulasti. extra de fo. compe. & adde etiam prædictis Abb. in cap. j de præsump. & Ioan. And. in c. j. de conse. eccle. vel alta. & do. Maria. in c. j. de rapto. & in c. qualiter & quando el ij. art. xi princ. q. vi. de accus. Strad.

d Quando initium. Adde & vide Alexand. de Imo. in consi. xxuij. in ii. vol. vbi ponit de eo qui fuit inuentus in domo & vulneratus & extra domum mortuus. Ber.

A V G V S T I. Tu aũt adde doc. maxime do. Ant. de Bu. in c. fi. extra de fo. cõpe. q. videtur velle quod si quis sagittat in vno loco, & ipse sagittatus est in alio qđ in vtroq; loco pôt dici factũ esse delictũ, & ideo subdit ipse qđ si qs in vno territorio habet arcum in manu cũ sagitta & sagittat vnũ qui est in alio territorio alterius iudicis, qđ respectu loci vbi delicta sunt facta ambo erũt iudices, subdit si vterq; cõcurrãt ille iudex obtinebit in cuius territorio sagitta percutit, & ibi multa allegat. Et certe ista materia

proprie

proprie depēdet à dictis Ioā.An. vbi format similes qōnes in maleficiis in addit. ad Spec.in ti.de inquisitione.in §.nunc tractemus.vers.super hoc vide decretalem statuimus.qui alle.Ia.Bu.in q.sua quæ incipit statuto ciuitatis qui ponit qō.de eo qui fuit captus in vno loco & positus super æquū expoliatus in alio loco vbi debeamus dicere delictum fuisse cōmissum.& vide doc.& Io. And.in c.i.de priui.lib.vi.qui ponit q de eo monacho monasterii exempti qui status in loco exempto percussit cum lapide existentem extra locum exemptum.Et ibi dicit ꝙ ista q.fuit Egidii Cremonensis,& ibi vr̄ cōcludere ꝙ illud delictum in vtroq; loco cōsiat esse cōmissum adeo ꝙ vterq; iudex potest inquirere.ar.l.si.plures.ff.arbo.fur.ces. in fi.& idem videtur velle Fran. secundum eū in c.fi.de fo.compet.per c.illorum extra de sen.excom.& c.pastoralis.extra de testi. & adde Io. And.in reg.in obscuris.de reg. iur.in mercu.in prin.dum dicit primus immisit in secundū gladium,lāceam vel sagittam,dubitatur in quo loco quis sortiatur forū.Et in terminis nostris omnino vide pulchra verba Bal.in l.i. C.vbi de cau.pos.agi opor.quicquid sit lege oēs istos doct. plus mihi placet snīa Bar.q̄ posuit in d.l.libellorū.dicat Sal.quicquid velit in d.l.pen.C. de ac.& adde Bal. in c.i.i.§.furtū.de pa. iu.fir.

11 *Locus an confinari debeat quando quis mittit gentem ad terram abiectam.*

11 ANGE. †Quæro quid si quis misit gentē ad terrā alienā.q̄s locus cōfinabit Bar.in d.l.libellorū ver.iuxta hoc q̄ro.dicit statutū q̄d in delictis habētibus causam successiuā locus & tēpus perfecti delicti inspici & cōfinari.l.semper.ff.ꝙ vi aut clam.Si vero maleficiū respicit totum cōe ciuitatis, vt quia ipsum occupauit vt ciuitatē Assisii, tunc in inquisione contra occupantē non est necesse apponi confinia, vt l.de pupillo.§.q nunciat.ff.de ope.no.nun.ita dicit Bar. in d.l.libellorū.in vers.quero.volo aliquē accusare.& hoc no.Bar.in l.pe. C.de insti.& substi.sub condi.factis.dic vt ibi,sed hoc nō est mirū.nam debes scire ꝙ q̄n contractus vel maleficium fit in loco notorio nō est opus quod confinetur,vtputa q̄n fit in palatio potestatis vel in ecclesia sancti Petronii, tunc non est necesse ꝙ ex confinibus verificetur quod clarū est.l.i.in fi.ff.de dot.præle.ita dicit Bar.in l.demonst.ff.de cōdi.& demō.& Bar.in l.si quis in fundi vocabulo.ff.de le.i. & sic no.q̄d si indictis locis nō apponūtur confinia nō vitiabit ꝓcessus & contractus, possunt tn̄ apponi & apposita nō vitiant, vt l.q̄ dubitationis.ff.de reg.iu.q̄nimo fortius dico,q̄d si cōfines apponunt in loco notorio & erret nō vitiatur inquisitio.arg.no.in l.vinum.ff.si cer.pet.& l.i.§.i.ff.de rei vend.

AVGVSTI. Itē adde tu inquantū dictū est q̄d si malefciū fit in loco notorio a non est opus q̄d cōfinet, vt puta ī palatio huius ciuitatis, dic q̄d hoc idē tenuerunt Moder. maxime Imo.& Pau.de Ca.in d.l.si quis in fundi vocabulo.per l.cū seruo.§.i.ff.de contrahen.emp.& d.l.i.§.i.ff.de do.præle.cum ꝓpter qualitatē expressam reddat certus, & fuit snīa Bar.in d.l.cum seruo.§.i.& Bal. in l.certum.ff.si cer.pe.& Ang.in l.hac consultissima.C.qui test.fa.pos.per id quod dixit ibi,glo.de gallo presso qui fuit bidellus Accursii.Sed adde quod Gā.in suo trac.maleficii.expresse tenet contrariū.& refert Ang. in l.hac consultissima.vbi etiā dicit fortius q̄d eius opi.ī practica.obseruat sed aduerte quia opi.Bar.& aliorū potest saluari per ea quę notat.Guil.de Cu.& Bal.in l.comparationes.C.de fid.instru. circa iiii.colum.vbi concludunt q̄d licet in instrumētis debeat inspici locus contractus celebrati.iuxta l.generali.C.de tabula.lib.x.& l.optimam.& ibi doct.C.de cōtrahen.& commit stipu.tamen si ex inspectio.contractus apparet de loco vbi consueuit fieri talis contractus nō requiritur expressio loci, vt in actibus qui communiter fieri solēt puta in thesauraria. allegat.l.i.C.de apoch.lib.x.sed aduerte si quis vellet tenere opin.Gan.faciliter posset responderi ad doctrinam Guil.& Bal. in d.l.cum probationes. quia illa doctrina est falsa.vt late dixi post doc.in l.de pupillo. §.qui nunciat.ff.de ope.no.nuncia.

ADDITIO.

a **In loco notorio.Adde & vide Bald. in consil. liiij.in ij.vol.inci.casus breuis & arduus.Ber.**

12 *Locus an sit confinandus in delictis quæ committuntur in negligendo.*

12 ANGE. Et p̄dicta ꝓcedūt in delictis quæ cōmittūtur in faciē.secus in delictis q̄ committitur in negligen.vt puta quia in syndicatu

eatu conuenitur potestas de negligentia quis locus sit confinandus. Rndeo quia aut debebat aliquid facere in certo loco, vt custodiã, vel ad certum locũ denunciare maleficia, & tunc ille locus est confinandus: quia ibi fuerit cõmissa negligentia, vt l. desertorem. §. qui stationis. ff. de re mili. Si vero locus non erat determinatus, tunc nõ est aliquis locus apponendus. ita dicit Bart. in d. l. libellorũ. in versic. sed quòd in maleficiis. & idem tenet Sal. in l. pen. C. de accu. vers. q̃ro in quibus omisso vel negligẽtia, sed de aliis negatiuis, an locus & quis sit confinandus, vide latius p Bal. & Sal. in l. actor. C. de pb. in fi. dic vt ibi sufficit remisio. & Bar. in l. libellorum. in fi. princ. ff. de accus.

AVGVSTI. Tu in hac materia, adde q̃ dixit Bal. in l. j. C. de his quib. vt indig. in fi. j. col. qui dicit ꝙ non entia non suut in aliquo loco circũscripta. & idem dicit ꝙ in casu l. fin. ff. de decre. ab ordi. fac. quia ibi erat maleficium negatiuum ꝙ non circũscribebatur per locũ aliquẽ determinatum. & idẽ dixit Bal. in l. presbyteri. C. de episc. & cle. ꝙ vbi locus omnino est incertus, tunc locus non debet apponi in libello criminali. Et de materia principalis quæstionis nostræ adde Bald. Angel & Imol. in l. si mora. ff. soluto matrimo. & Salice, in d. l. actor. C. de proba. per Ioan. And. in addi. Specu. in tit. de accu. in quarta parte circa princ. & vide Ro. omnino ibi in d. l. mora. & ibi dixi.

13 *Locus et tẽpus an poni debeant in lege aquilia.*

13 ANGE. †An in l. aquil. sit locus & tẽpus inserendus. dic quòd nõ, vt not. Bar. in l. neratius. ff. ad l. Aquil. per illum tex. nec etiam damnatus. l. Aquil. vel met. caus. vel etiã interdicto vnde vi est infamis, vt no. gl. & Bar. in l. j. in prin. ff. de infami.

AVGVSTI. Tu adde quòd Odofre. in libellis suis dixit quòd in l. Aquil. non est locus & tẽpus apponẽ. refert & sequitur Bart. in l. prætor. in principio. ff. de iniuriis. & ratio est ista, quia vbi actio ciuilis descendens ex delicto non infamat, ibi non habet locũ solennitas legis libellorum. Ista fuit sententia Barto. vbique in l. item exigit. ff. de dolo. & in d. l. Neratius. & in d. l. prætor. quæ cõclusio an sit vera vel falsa, supra disputaui & latissime.

14 *Statutum duplicans pœnas an ualeat & quomodo debeant duplicari.*

15 *Statuto dicente quòd in delictis commißis in ecclesia pœna dupletur si quis commisit sacrilegium, quòd non potest nisi in ecclesiæ committi, an propter ecclesiam pœna duplabitur.*

16 *Qualitates quando sunt post maleficium consummatum, ut contra negantem maleficium quomodo faciant pœnam duplicari.*

17 *Qualitas quæ inest à principio, ut puta in statuto de nobili offendente, quomodo faciat pœnam duplicari.*

18 *Duplicatio pœnarum quando habeat locum & quando non.*

19 *Statuto dicente si quis percusserit aliquem in platea cum sanguinis effusione amputetur sibi manus, modo aliquis percusiit alium pluribus percusionibus cum sanguine, an plures manus debent amputari.*

20 *Statuto cauetur quòd portans bladum extra territorium perdat animal, modo quis portauit bladum de nocte cum uno animali, in qua debet pœna duplicari, an teneatur ad duo animalia.*

21 *Statuto cauetur quòd magnas condemnetur in quadruplum quam popularis, magnas uulnerauit aliquẽ de nocte, ubi popularis pro qualitate noctis condemnaretur in duplum, quomodo condemnabitur ille magnas.*

22 *Statuta duplicantia pœnam propter locum intelligi debent quando illud delictum potest fieri indifferenter in illo loco & in alio.*

23 *Pœna quando imponitur per respectum ad aliã intelligitur cum omnibus qualitatibus illius pœnæ ad quam fit relatio.*

24 *Statutum de pœnis duplicandis non habet locum in pœnis correlatiuis.*

25 *Statuta dicentia quòd de nocte pœna duplicetur, non habent locum in pœna abscisionis membri.*

26 *Statuta loquentia de pœnis duplicatiuis non habent locum in pœna manus uel pedis.*

27 *Statutum dicens pœnam duplicari pro delicto commisso in palatio, intelligitur de delicto quod potest committi in palatio & extra.*

28 *Statutum de pœnis duplicandis, an militet in tempore, puta si pro uulnere debeat uulnerans stare in exilio per decẽ annos, an si fiat de nocte, propter quam qualitatem pœna sit duplicanda stabit xx. annis.*

14 ANGE. † Et aduertendũ est ad inquisitionem nostrã, quia in ea ponuntur aliqua ex quibus vt plurimũ per statuta Italiæ cõmuniter pœna duplicatur. Et quia ista sententia duplicationis pęnarũ magis cadit hic q̃ alibi. Ideo aduertas, quia si ex statuto pœna duplicatur de nocte, & ẽt duplicatur ꝑꝑ locum, videlicet in platea, & ẽt duplicatur, quia in festo natiuitatis dñi commissum, vel in festo omnium sanctorũ, vel in festo sancti Donati episcopi Aretini, an tribus vicibus in casu nr̃o duplicet̃, & quoties duplicet̃. Et primo est videndũ an tale statutũ duplicans pœnas ꝑꝑ locũ vel similia valeat. dic ꝙ sic, ĩ §. atrox inst. de iniur. & ibi hoc notaui. Secundo dicas ꝙ istã. q. posuit Bar. in l. aut facta. §. locus. ff. de pœ. & in l. Meuius. §. duobus. in fi. ff. de leg. ij. & in l. vulgaris. in prin. ff. de furt. & plene in l. sanctio legũ. ff. de pœ. & in l. fideicõmissariis. § decẽ. de lega. 3. vbi in effectu cõcludit ꝙ inspiciatur statutũ, nã aut ꝑꝑ istas qualitates pœnæ augentur, nõ tñ per nomina multiplicatiua vt puta in nocte puniat̃ in x. plus in platea in vj. plus, & in festo Natiuitatis in v. plus q̃ si alio tẽpore deliquisset, tunc omnes dictæ pœnæ possent habere locũ, vt d. l. aut facta. aut per nomina multiplicatiua loquuntur, vt puta propter noctẽ pœnæ duplicentur, & tunc ẽt si essent millæ qualitates non possent multiplicari vltra quadruplum. instit. de act. in §. omnes. Bal. aũt in l. contra negantem. C. ad l. Aquil. dicit quòd primo duplicandum est simplum, quia duplum à simplo formatur, duplicatum aũt ex qualitate tẽporis, nõ debet duplicari ex qualitate loci, vnde dicit ꝙ ex duabus qualitatibus concurrentibus ad duplicandum, erit pœna tripli vel quadrupli. verbi gratia, dicit statutum quòd de ꝑcussionibus sit pœna centũ librarũ, aliud statutũ dicit quòd pœna de nocte duplicetur, aliud quod in platea dupletur, modo quidã percussit aliquẽ in platea de nocte, certe cõdẽnabitur in ccc. libris non in cccc. sed si pœna huius qualitatis sit simplex, duplicabitur pœna qualitatis, v. g. dicit statutũ quòd popularis percutiens puniat̃ in centũ, magnas vero percutiẽs puniatur in 150. modo quidã magnas deliquit de nocte certe duplicabitur 150. nã licet in eo attendatur qualitas personæ, tamẽ 150. sunt simplum quo ad eum, & hoc ꝯm Bal. ꝓbatur ex theorica d. l. cõtra negãtẽ. & l. cũ exceptione. ĩ §. quadruplatur. ff. quod met. cau. vnde ꝯm istam doctri. quę mihi placet, procedamus in casu nostro. ponamus quòd pro vulnere esset pœna centũ, tunc quia de nocte ista centũ duplicabuntur ẽt si esset statutũ per verba multiplicatiua, & essent ducenta per plateã etiã illud erit simplũ. nõ autẽ tunc duplicatum ꝑꝑ noctẽ multiplicabitur, & sic erunt tricenta, & quia in festo Natiuitatis, & etiã ex statuto duplicabit̃ illud simplũ, & prior pœna originalis pro vulnere, quæ erat centum, & sic in totũ in casu nostro erunt xl. Et sic ex ꝑdictis apparet quòd sit duplicatio ꝑꝑ locũ, quod est verũ, quando in omni loco illud sui natura est delictũ, tunc ꝑꝑ locum priuilegiatũ augmẽtat̃ quòd põt, si aũt delictum non põt pariter omni loco committi, sed tantum in vno loco, tunc nunquã propter locũ fit duplicatio, vt puta in delictis cõmisśis in palatio vel in ecclesia pœna

15 duplicetur. † Pone quòd quis cõmisit sacrilegiũ quòd non posset nisi in re ecclesiastica cõmitti, an ꝑꝑ ecclesiam duplabitur pœna. dic quòd non, vt d. l. diuus. ff. ad l. Iul. pecu. quia duplicaretur illud quod aliàs esset simplandũ, vel vt in l. hoc edictũ. in fi. & ibi Bar. ff. de publi. sed simplũ nõ reperitur aliàs, q̃a alibi q̃ in ecclesia nõ põt cõmitti sacrilegiũ, ergo non põt duplicari, ita dixit Bar. not. in l. aut facta. §. locus. ff. de pœ. sed Bar. in l. sanctio legũ. ff. de pœ. vbi late & amplissime loquitur, & singulariter tractat hãc materiã, dicit quòd aut qualitates ex quibus debet fieri duplicatio concurrunt eodẽ tẽpore, & sic tẽpore delicti pariter & simul, & vna nõ est anterior vel posterior altera, vt puta, ꝑcusisti Titiũ in platea de nocte & in festo omniũ sanctorũ, aliquãdo qualitates aliquæ sunt post delictũ cõsommatũ, vt puta dicit statutum, quòd contra negantem maleficiũ pœna duplicet̃, aliquando qualitates insunt à principio ante maleficiũ, vt puta dicit statutũ, quòd nobilis puniatur in duplum eius quod puniretur plebeius. Primo casu, qñ qualitates concurrunt eo tẽpore, & sic vna non potest dici antiquior alia, & simplũ tunc primũ tãtummodo duplicabit̃ semel,

16 vt supra dictum est. † Secundo casu, quãdo qualitates sunt ex post facto, & sic post maleficium cõsummatum vt cõtra negantem, & tunc duplicabitur cũ oĩbus dictis qualitatibus

tatibus,& de nocte in platea,& in festo omnium sanctorū.l.cū exceptione.& §.quadru
17 plabitur.ff.quod met.cau.†Tertio casu,qñ qualitas inest à principio, vt puta in statuto de nobili offendente, & tunc tota pœna q̃ imponeret habito respectu ad oēs illas qualitates,s.de nocte.& in platea &c. est simplū & illud totū duplicabitur,& sic potest ascendere ad multū. pro hoc alle.casum in l.j.cū glo.si fami.fur fe.dic. & l.verū.cū ibi not.ff. de parric.quia intelligitur cum qualitatibus omnibus,vt l.à filio.§.pater.ff.de alim.& ci. leg.vide tñ multo latius per Bar. in d.l.san-
18 ctio.quod perpetuo tene menti.†Et pdicta de duplatione pœnarum habēt locū qñ est talis quid quod potest duplari vt quantitas vel quæ consistit in pondere, numero, vel mensura,secus si cōstat in speciebus, vt puta,quia amputetur sibi manus ex certo delicto si cōmisit de nocte ēt si pœna deberet duplari,non tñ sibi amputabunī duæ manus,sed tm̄ vnica,ita dicit Bar. in l. Lucius. §.impuberē.ff.de legat.ij. & in l.Meuius.§. duobus.in fi.& d.l.sanctio legū.in fi. Idē in tēpore quando tēpus est specifice designatum, s. cum designatione principij & finis ipsius tēporis.ita dicit Bal.Raph.& Imol.in l.ex facto.§.j.ff.de vulg.& pup. & p p noctē tale tēpus non duplicabitur, quia est designatum ut species. Et prædicta procedunt qñ aut pœna duplatur propter locū, aut in
19 loco vt cum maleficium cōmittitur. †Sed quid si statutum dicat,si quis percusserit aliquem in platea cū sanguinis effusione amputetur sibi manus. modo aliquis aliū percussit pluribus percussionibus cum sanguine, vt est in casu nostro, an plures manus debeant amputari, distingue aut statutū dicit amputetur sibi manus simpliciter & indifinite, nec dicit de dextra vel sinistra, & tunc ambæ manus amputari possunt, sicut enim genus generalissimū q est in quantitate multiplicatur, ita hoc genus subalternū recipit multiplicationē donec durat.l.in rōnem.§.diligenter.ff.ad l.fal.Si vero dicat manus dextra, tunc si illa plura delicta præcesserat antequā aliqua fieret cōdemnatio, tunc sufficit amputari illā manum dextrā pro omnibus percussionibus.vt l.vulgaris. ff. de furt. Si aūt prius erat facta cōdēnatio & executio pro vno delicto in manū dexterā,postea cōmitteretur aliud delictū, posset iudex ne delicta remaneant impunita alterare pœnā in aliā manū sinistrā. vt l.hos accusare.§.omnibus.ff.de acc.ita no.dicit Bar.
20 in d.l.vulgaris. †Inducuntur pdicta ad qō. statuto cauetur q portās bladū extra territorium perdat animal, modo quidā portauit bladū de nocte cū vno animali in qua pœna debet duplicari,dic q iste non tenet ad duo animalia cum sit species quæ duplari nō potest, vt d.§.impuberē. ita dicit Bar. in d.§. duobus.Et eodē modo qñ pœna nō esset reiterabilis nunquam duplatur, vt puta pœna mortis, vt not.gl.& Bar.in d.l.vulgaris. circa mediū. q est verum, qñ omnes pœnæ essent mortis.Si autem vna esset pœna mortis,alia manus amputatio,tūc distingui debet,aut pęna mortis primo habuit locum & executionē & pœna manus cessat, aut primo locū habuit pœna manus, & tūc pœna mortis locum habere potest in l.ij.§. fina.ff.de cust.reo.sed Raph.in l.j.ff.nil no. app.pe.videtur in simili aliter dicere. dicēs dubito an intentio.d.l.j.nil no. allegatæ per Bar. fuerit q dānatus fuerit ex diuersis criminibus ad pęnas incompassibiles, quomodo enim iudex potest cōdemnare aliquem ad furcas & ad decapitationē, quia & hæc sententia continet incompassibilitatem nec enim ī vna sentēta, nec in diuersis quis potest ad duplicem mortē condemnari, semel enim mortuus amplius mori non potest sicut nec testamentū semel ruptum amplius rumpi potest,vt l.nā & postea.§.j.ff.de iniusto rup.testa.& sententiæ essent illusoriæ, vt l.si prætor.in princ.ff.de iudi. vnde propter hoc intelligi q in d.l.j.erat dānatus ex duabus causis concurrentibus simul iunctis ad vnam mortē,ipse appellat à sententia, quatenus ea continet ipsum tale delictum commisisse ab alio autem nō appellat, vnde sicut in l.3.ff.de app.qui appellat contra vnū contra omnes appellat,ita in d.l.videbatur. quia ratione vnius delicti appellauit: an ratione alterius videatur appellasse, & in d.l. j.dicitur quòd si de graui appellauerit, videtur etiam de eo appellasse, alias secus, & appellatio erit tota nulla,alioquin cum grauius esset damnatus non debet fieri executio,quia nulla est propter indiuiduitatem, & hoc dici vr̄ fuisse de mente gl.propter iura per eam allegata,vnde concludit sibi placere q vbi ambo delicta sunt decisa eadem

sententia debet suspendi maioris executio: quia dici nõ põt ꝙ fuerit puentũ, & tunc suspendi debet executio maioris, sed vbi ĩ eadẽ sententia nõ sunt pcisa, q̃a alius velit ex alio delicto accusare, primũ delictũ dẽt praecedere. iuxta no. in l. si q̃s ex multis. de noxa. & l. si vero. de pecu. sed tu dic ꝙ Bart. loquit̃ qñ pęna est vnica mortis alia mẽbri mutilatio. dictũ vero Rapha. loquit̃ qñ diuersæ sententiæ siue pęnæ mortis inferunt̃ & diuersis casibus loquunt̃, & sic vnusq̃sque eorũ in casu suo potest dicere verum. AVGVSTI. Tu aũt in hac materia duplicationis pęnarũ adde ꝙ cõtra cõem sententiã fortiter obstat text. in l. si cũ exceptione. §. quadrupletur. ff. ꝙ me. caus. vbi habet̃ ꝙ quoties aliquid dẽt duplari vel quadruplari non simplũ debet duplari, sed duplũ duplicabitur, vel quadruplabit̃, & ideo recte illũ tex: ponderat Bar. ibi dum dicit. iste tex. facit ad quæstionẽ aliquis cõmisit delictum in platea de nocte in festo sancti Herculani, quę pęna debet duplari: an duplicabuntur secundũ simplũ, vel secundũ duplũ, vel quadruplũ. iste tex. facit quòd secundũ duplũ nõ secundũ simplũ. Inquantũ dr̃ ibi quòd cum fructibus & omni cã debet fieri duplicatio. dicit tñ Bar. ibi quòd hoc est falsum, & in effectu in hac materia approbat dicta per ipsum in d. l. si pses. in fi. Itẽ adde ꝙ cõtra istã cõem sentẽtiã fortiter ẽt obstat tex. in l. si cũ exceptione. §. si q̃s. quòd met. cau. quẽ tex. ibi põderauit Bal. q̃ dicit not. ꝙ licet probet̃ ꝙ nõ solũ quadrupletur res sed ẽt accessiones. Et iõ dicit hoc est argumentũ ꝙ si de nocte debet pęna duplicari quòd nõ solũ duplicet̃ simplum, sed ẽt pęna q̃ in pęnã ponitur rõne alicuius qualitatis sed dicit quòd doct. tenent contrariũ in causis criminalibus q̃ dicũt quòd quicquid additur simplo non venit duplicãdũ & exẽplificat. verbi gratia, de vulnere est pęna cẽtũ, si cõmittatur in strata duplatur pœna. Modo pone ꝙ istę ambę qualitates cõcurrunt, quia in strata & de nocte cõdemnabit̃ iste in tercentũ, quia ratione cuiuslibet qualitatis duplatur cẽtũ nõ aũt condemnabit̃ in quatuor centum, quia ista verba debent ad simplum referri. nec obstat iste. §. quia respondet Bal. ibi ꝙ imo ille tex. facit ꝓ q̃stione, quia totũ hoc habebatur pro simplo. Et ideo totum quadruplatur, sed ĩ rõne proposita non est ita, quia illud quod additur per nomina multiplicatiua, non põt ha-
21 bere locum nisi in simplo. †Subdit postea Bal. pone statuto cauetur ꝙ magnas cõdẽnetur in quadruplũ quã popularis. Modo magnas vulnerauit aliquem de nocte vbi popularis pro qualitate noctis cõdemnaretur in duplum, vnus magnas condemnabitur in quadruplum illius dupli, an in quadruplo simpli. vr̃ quòd sic per ea quæ dicta sunt. Sed dic quòd videtur, quia in simplo debet hic accipi totum id in quo condẽnaretur popularis, quia habetur respectus ad illã summam, & sic ratio multiplicatiua respectu personæ non respectu simplicis facti, & hoc verius, vnde dictus magnas veniet in casu præmisso sic condemnãdus. & ita consuluit Iac. de Bel. secundum Bal. ibi, & dicit ꝙ ista est communis practica, quia ex termino ad quẽ fit relatio debemus istã multiplicationẽ assumere. Et ita in istis quęstionibus decidit Ang. ĩ d. §. si quis. qui fecit mentionem de doctrina Bal. fratris sui & ĩ omnibus approbat dicta sua. allegans. etiã Bart. in d. l. si pses. Et de materia vide pulchra verba Bal. post glo. in c. j. §. fi. de pace tenenda. Itẽ adde quòd vnam pulchrã limitationem ponit Bartol. in hac materia ĩ
22 consi. suo cxciij. †q̃ dicit ꝙ ista statuta duplicantia pęnas propter locum intelligi debent, quando illud delictum potest fieri indifferenter in illo loco & in alio, secus si tale delictum non posset fieri nisi in illo loco tantum & ibi vide exemplum. Item adde inquantum supra decisa est quæstio de nobili offendente vbi pœna debet quadruplari ꝙ cõtra illam decisionẽ est tex. in l. in furti. ff. de fur. quem tex. in hac materia reperio ponderasse Bart. in l. j. §. cum plures. ff. si fami. fur. fec. di. quem tex. ibi in d. §. cum plures iuncta gloss. ponderauit etiam Bart.
23 qui dixit no. ex isto tex. iuncta gl. † ꝙ qñ pœna imponitur respectiue ad aliam intelligitur cũ omnibus qualitatibus illius pœnæ ad quam fit relatio, & pro hoc dicit hoc anno erat quæstio dicit statutum ꝙ nobilis puniatur pœna quadrupli eius ĩ quo puniretur popularis. contingit quo nobilis delinquit de nocte vel in platea, q̃ritur vtrũ pœna debeat quadruplari, pœna simplicis maleficij, an vero pœna maleficii sic qualificati, & dicit ꝙ hoc vltimum videtur vtrũ, quia

quia ad illa refertur cum omnibus qualitatibus suis, sed dicit quòd in cõtrarium facit d.l. in furti. in fi. tamẽ in hac materia approbat Bart. dicta per ipsum in hac materia in
24 d.l. sanctio legum. ff. de pœn. † Item adde & intellige prædicta nõ habere locũ in pœnis correlatiuis, & hæc fuit aurea decisio Bal. in l. athletas. in §. calumniator. in fin. ff. de his q not. infa. quia ex illo tex. iuncta doctri. Guil. ibi dicit ex hoc no. quòd licet magnas debeat puniri. in quadruplo quã popularis crimine probato contra eũ, & euenit quòd magnas fecit falsas accusationes contra popularem, ita quod veniet puniendus pœna talionis non punietur in quadruplo, sed punitur in simplo, sicut debet puniri popularis crimine probato contra eum, & hoc facit pęnæ identitas, vnde dicit ibi Bal. quòd statuta loquentia de pœna quadrupli debẽt intelligi vbi pęna imponitur, non habito respectu aliquo alio sed simpliciter non autem in pęnis correlatiuis quod
25 dicit esse notabile, & mẽti tenendum. † Itẽ adde aliã limitationẽ quã posuit Bal. in l. cũ in furti. ff. de in litẽ iurãdo. q dicit quòd statuta talia q dicunt quòd pęna de nocte sit duplicanda non habent locũ in pęna abscisionis mẽbri puta manus vel pedis qa dicit quòd in pęnis corporalibus vna executio sufficit, vñ dr̃ quòd homini semel statutũ est mori, & mors est vltimũ terribilium. Sed aduerte quia contra istam decisionẽ vr̃ esse doctri. Bart. in l. vulgaris. ff. de furt. Et dictũ est supra q Bar. videtur velle quòd si statututum nõ venit ad speciẽ, sed dicit ꝙ abscindatur manus, & nõ dicit plus dextra, ꝙ sicut multiplicabitur quãtitas in generalissima in istis pęnis, ita multiplicabitur pœna in hoc genere subalterno. Sed ego non approbo doctrinam Bar. sed plus mihi placet doctrina Bal. & ea ratione quam posuit in l. j. C. de senten. quæ sine certa quãtitate q dixit quòd si qs cõmiserit delictum vnum cũ mille qualitatibus & quælibet qualitas haberet de per se pęnam tñ inter pęnas nõ possunt excedere quadruplũ & hoc in pe-
26 nis pecuniarijs quod est notabile. † Postea subdit quòd statuta loquentia de pęnis duplicatiuis non habẽt locum in pęna manus vel pedis, quia fiscus in pęnis prætendit causam lucratiuam. l. apud cellum. §. de autoris. ff. de excep. doli. sed plures causę lucratiuæ non concurrunt. Item sicut totus homo est species qdã, ita quodlibet membrũ, & lex dicit ꝙ si testator duplicabit legatũ nõ porrigit ad species. ff. de leg. 2. l. lucius. §. impuberẽ. Ergo qa nõ põt duplicare personalẽ pœnã, imponet illã pęnã personalẽ simplicẽ & vltra hoc pęnã pecuniariã arbitrio suo, quasi pęna ꝑsonali nõ cadẽte. Alij dicunt ꝙ si nõ põt amputari vna manus amputabit altera. Sed dixit Bal. ꝙ dixi verius, & humanius est, quia mutilatio secũdæ manus est longe maior pęna quàm prima, & iõ plus esset quã duplicatio sicut patet in euulsione oculorũ, & ita hoc approbo. Sed bñ no. ꝙ talis cõdẽnabit in pecunia arbitrio iudicis. Et vide Bal. in l. lucius. §. im
27 puberẽ. ff. de leg. ij. † Itẽ adde ꝙ statutũ loquens de pęnis duplicãdis. Si delictũ factũ est in palatio, opus est quod illud delictum quod fit in palatio sit tale delictũ quod põt cõmitti & in palatio & extra ad hoc vt pęna duplicet, quia põt esse delictũ quod not. põt cõmitti nisi in palatio. Et not. quia ista fuit elegans decisio Bar. ĩ quodã cõsilio suo in ordine. cxciiij. quod inci. Tudertinus. ibi
28 vide. † Et an tale statutũ de pęnis duplicãdis militet in tempore, statutũ dicit. si quis vulnerauerit stet ꝑ x. annos extra ciuitatẽ. Et alio statuto cauetur quòd pęnæ duplicentur in delictis de nocte factis. Adde Bar. in d. §. impuberem. & remittit se ad dicta ꝑ ipsum in l. j. §. fin. ff. ad Turpill. An aũt species possit duplicari ꝑpter statutũ qđ duplicat pęnas, Adde Bal. in c. j. § si duo. de pace tenenda. Et vide Bal. in l. j. ĩ fi. C. de sen. quæ sine certa quantitate. & Bal. in l. si cum exceptione. §. quatenus. ff. quòd me cau. Et adde Moder. in d. §. duobus. in l. meuius. et in l. lucius. § impuberem. ff. de leg. 1. & oẽs dicũt quòd tale statutũ nõ hẽt locũ ĩ pęnis corporalibus in specie quæ multiplicari nõ possunt quod not. Adde quæ dicam infra, in gl. quæ incip. quas si nõ soluerit intra. x. dies amputetur sibi manus dextra.

29 *Inquiritur simpliciter de vulnere & pendente iudicio sequitur mors, quid faciet iudex.*
30 *Qualitas mortis, quando possit addi processui formato de vulneribus.*
31 *Consuetudine generali totius mundi est derogatum omnibus legibus punientibus homicidium non consummatum.*

31 *Accusauit Titius Seium quòd eum vulnerauit, hac accusatione pendente, & probato illo maleficio per testes mortuus est Titius ante sententiam, an iudex poterit procedere ad condemnationem super morte.*

29 ANGE. † Quid si aliquid dictarum qualitatũ omittat. Et primo quo simpliciter inquiritur de vulneribus, & pendẽte iudicio sequitur mors, qd facit iudex. Rñdeo, aut iudex in sua inquisitione apposuit illã clausulam & bonam formam scilicet super quibus omnibus &c. & tunc etiam eodem processu morte secuta, postea nõ per modum additionis, vt dicam infra in glo. super verbo, quid. iudex addidit &c. & probata morte in eodẽ processu poterit de morte puniri, vt dicam infra in gl. super verbo, (emergentibus & cõnexis,) aut dicta clausula nõ est apposita, vel si eam apposuit, non posuit late vt decet, & tunc aut loquitur de iure communi, aut secundum statuta. Primo casu potest in eodẽ processu de morte cognosci & puniri, quia de iure communi valuit accusatio & inquisitio, si simpliciter de vulneribus fuerit dictum. licet de morte omissum fuerit, qa lex Cornelia de siccariis nõ requirit q̃ pcussus moriat̃ sed sufficit quòd animo occidẽdi percusserit, vt l. si is q. cũ telo. C. de siccar. Vnde si dicta qualitas mortis postea ĩ processu de simplici vulnere addat, nihil dr̃ addi sed exprimi, qđ tacite inerat, vt l. iii. ff. de leg. i. sed secundũ formã statutorũ q̃ requiritur q̃ aliqs vere occiderit necesse est qđ fiat additio ad hoc vt đ dicta morte secuta, posit fieri condẽnatio, ita no. dicit Bar. ĩ l. senatus. ff. de accu. ver. aduerte qa &c. facit quod idẽ no. ĩ l. prior. §. i. ff. de iniur. & in l. nunquam plura. ff. de priua. deli. versi. quæro circa hoc &c. Tu iudex sis tñ bene cautus quòd aliqñ ex forma statutorum, vt est Perusij maior pœna est de vulneribus quã sit de morte, quòd tũc qñ pceditur per inquisitionem de simplicibus vulneribus non facias dictam additionem tuæ inquisitioni de morte, & idem qñ procedit per accusationem quod non patiaris accusatorem addere qualitatem de morte. Et isto casu à principio debes pati qđ accuset simpliciter de vulneribus. ita eleganter dicit

30 Bar. in d. l. nunquam. & in d. versi. † Sed dubiũ insurgit qñ dicta qualitas possit addi dicto primo processui. Hanc quæstionẽ format Bar. ĩ d. l. senatus. ver. gl. qro. de qua dicam late infra in gl. super ver. q iudex addidit &c. concludit tñ Bar. in d. l. senatus in accusatione formata simpliciter q̃ vulnerasti Titium sed in ea non est dictũ de morte, sed quia vulnus erat tale q̃ remaneret cicatrix, an pp mortẽ vel cicatricem omissam possit nouũ iudiciũ inchoare, nã dicit quòd si scđa accusatio pducitur ante nomen receptum inter reos in prima, & tũc super secunda audietur omissa prima, vt l. ii. §. fi. ff. de adult. Idẽ si hoc fiat post nomẽ receptũ inter reos, quia super secũda tanquam grauiori procedet, vt l. per minorem. ff. de iud. ita dicã in inquisitione, qa iudex inquirens succedit in locum accusatoris, vt l. ii. §. si publico. & ibi Bar. ff. de adult. Sed adde quod no. Bar. in l. denunciasse. §. q̃d tñ. ff. de adul. in fi. sed latius no. Sal. in l. q de crimine. C. de accu. ver. iuxta pđicta qro. si in vna &c. Adde etiã quod dicã infra in gl. super verbo, (qui iudex addidit &c.) circa prin. & in versi. quid si in prima inquisitione &c. sed ego memini alias practicasse cũ casus de facto cõtingit ad tollendum omnem dubietatem, quod ego absolui inquisitum ab obseruatione iudicij primi, de simplicibus vulneribus, tantummodo reseruando mihi iudici & curiæ ne maleficia remaneãt impunita ius iterũ inquirendi de dictis vulneribus & de morte ad vindictã & pęnã corporalẽ imponendã, & mandabã circunduci dictũ processum & feci cum causæ cognitione, videlicet cũ mihi nouiter venit in notitiã qđ talis ex talibus vulneribus nunc mortuus est &c facit c. pastoralis. extra de excep. & postea formaui pcessum đ morte. facit quod no. gl. & Bar. in l. postquã liti. C. de pact. i l. Titia. & ibi Bar. ff. de accu. quod bene no.

a AVGVSTI. Tu aũt in hac materia [a] adde quod Bar. in l. dãni. §. Sabini. ff. de dãn. infe. in ij. col. tetigit istam. q. princip. & refert Richar. Malum. qui disputauit istam. q. scilicet qñ agit ex vulnere, an sequi debeat condemnatio ex ipso processu de homicidio. Et Richar. Malum. dicebat q̃ si dictũ fuit de vulnere mortali & potest sequi condemnatio de homicidio, si vero hoc non fuit dictum, & non potest sequi comdemnatio de homicidio ex eodem processu. per l. si vulnerato. & in l. qui occidit. ff. ad le. Aquil. sed ibi

ibi Bart. dicit, quod ista sua distinctio est vera de iure cōi, quia nō requiritur mors, sed sufficit animus occidendi, idē ergo si accusatio vel inquisitio contineret illū percussisse aio occidendi. Sed hæc nō procederent s̄m statuta quæ requirunt mortē, q̄a licet inquisitio sit facta de vulnere mortali, nō pōt sequi cōdēnatio de occiso, quia illa accusatio non fuit proposita, secus si accusator dixisset, quare peto eū condemnari de morte, & dic vt ibi late per eū. Adde tñ quod hæc doctrina Bar. & d. Ang. hic non vr̄ vera de iure. Et hęc distinctio nō valet, imo indistincte debemus dicere, siue loquamur de iure cōi siue municipali, non pōt sequi condemnatio ēt si dictū est quod vulnus est mortale, imo falsa vr̄ conclusio sua ēt in eo casu. Inquantum concludit Bar. talē etiā posse puniri non expectata morte, quia vt habeat locum pœna homicidii sufficit vulnus fuisse illatum animo occidēdi, per d. l. is qui cū telo Adde † quod istud hodie nō vr̄ verum, nec habet locum hodie quia reperitur quædam mirabilis doctr. Spe. quā posuit in ti. de acc. §. j. quā refert & sequitur Bal. in l. iij. C. de ser. fug. & Ang. in l. j. in fi. ff. quod quisque iur. quod de generali consuetudine totius mundi est derogatum omnibus legibus punientibus homicidiū nondū consumatū. Et ita dicit do. Catal. in tract. syndi. q. clxxxvii. quod cum ista sit generalis consuetudo nō indiget probatione, & ideo vr̄ concludendū de iure cōi, sicut de iure municipali cōcludit in casu statuti. & ita in hoc passu cōcludit Ro. in d. l. damni. §. Sabini. in ij. col. Adde etiam in hac materia quæ dixit Gādi. in tract. malefi. in q. illa. Pone statutum fore in ciuitate si quis dederit alicui alapā soluat centū in ver. pone quod Titius mortifere vulneratus accusauit Seium quod eū vulnerauit. † Qui dicit, quod si iste Titius accusauit Seium qđ eum vulnerauit & hac accusatione pendente, & probato illo maleficio per testes mortuus sit ille Titius ante condemnationem & sententiam, quod iudex super dicta accusatione nō poterit p̄cedere, & condemnationem super morte, quia istud est vnum de generibus abolitionis quæ ipso facto à lege conceditur absq; petitione à principe facienda. Nam mortuo accusato perit omnis instātia iudicii, & omnia acta, vt C. si reus vel accus. mor. fue. l. j. §. fi. & l. libellorum. §. fi. ff. de acc. imo absoluitur accusatus ab obseruatione iudici, dicit tñ quod accusatio potest institui ab alio intra xxx dies, & ēt ab hæredibus accusatoris mortui nō vt ab hr̄dibus, sed vt ab aliis. l. libellorum. §. fi. & ibi concludit, qđ si postea hæredes accusant illū malefactorē secuta morte qđ illa acta de vulneribus facta cū vulnerato nō iuuant hęredes su p̄ morte secuta. Vnde nō puto quod ista doctrina Bar. possit militare aliquo modo ī accusatore q̄ accusauit de vulnere, & sequit̄ postea mors, q̄a de morte in eodē processu nō pōt sequi cōdēnatio, dic vt ibi. Et de materia vide Ange. omnino in d. l. senatus. discedēs aliqualiter à doctrina Bar. ibi. & adde Bar. in l. & si seuerior. C. đ his q̄ no. infa. circa med. q̄ Ia. de But. consuluit cōtrariū. & ita refert Bal. q̄ dicit, quod contra doctrinā Bar. in d. l. senatus. reperitur quod in l. ancillæ. C. de furtis. in fi. Et vide Floria. in l. vulneratus. ff. ad legē Aquil. qui tenet contra Bar. in aliquib⁹ sequendo doctrinam Specul.

ADDITIO.

a In hac materia. Adde tu & vide Alex. de Imo. in consi. xv. in vol. j. & ibi an per generalem consuetudinem sit derogatum omnibus legibus punientibus homicidium nondū consummatū, & an cū quis est accusatus de uulnere, et an sequatur mors, possit sequi condemnatio, vide etiam Bal. in consi. lxxxj. in v. volum.

SVMMARIVM.

1 *Delicto commisso in loco religioso, iudex laicus & non clericus habet cognitionē & punitionē, etiā si esset commissum in clericum.*

2 *Delicto commisso in ecclesia vel eius cimiterio, iudex laicus non potest extrahere malefactorem de loco religioso, sed ipse debet eum capere & tradere iudici seculari.*

IN scalis sancti Petronij cui ab vno dicta ecclesia s. Petronij, ab alio platea communis & alia latera & contra dictum Titium.] † Quāuis delictum cōmissum sit in loco religioso, iudex tamen laicus[b] & non clericus habet cognitionē & punitionē, etiam si esset cōmissum in clericum, vt l. si quis in hoc genus. C. de episco. & cler. facit c. inter alia. de immu. eccl. ita dicit Bart. in l. si cui. §. fin. ff. de accusa. & Sali. in authen. item nulla communitas. C. de episco

episco.& cleri.ver.qro delictum cōmittitur &c. Et isto casu iste occidens poterit teneri de homicidio & sacrilegio, quia in loco sacro hominē interfecit, vt d.l. si quis in hoc genus.ita dicit Bar.vt refert Sali.in l. qui crimen.C.de accu.in versi.oppono tertio &c. & dixit Bart.in l.senatus.in prin.ff.de accu. ēt si esset tale delictū,ex quo vt dixi incurreret duplicē pœnā,& vna est ciuilis alia ecclesiastica,vt excōmunicationis,quāuis à iudice fuerit absolutus & condemnatus,& pœnam soluerit tñ poterit condemnari à iudice ecclesiastico,ita dicit Iac.But. & Bal.in l. placet in pen.q.C. de sacrosanct.eccl.Et ad
2 uertas † q̄ si delictū sit cō missum in ecclesia vel eius cimiterio, iudex tñ laicus nō po
c test capere [c] malefactorem,& eum de loco religioso extrahere, sed episcopus debet eū capere & tradere iudici seculari, vt est text. in authen. si quis ei. C. adult.secus autem si deliquit extra ecclesiā, & in ecclesia postea fugit, quia per iudicē laicum potest capi & extrahi,vt in authen.de manda. princip.§.sed neque homicidæ.Et est ratio,quia qñ deliquit in ecclesia non deliquit in territorio iudicis secularis, ideo ipsum in ecclesia capere non potest,ita dicit Cy.in authē. si quis ei.quod no.ad limitationem eorum. quæ dixi supra in gl.super verbo, fama publica.scilicet in materia capturæ.

b Laicus. Adde in hoc & vide vt pulchre per Cald.in consi.iiij.in titu.de iudi.& Pet.de Anch. consi.xv.Ber.

c Capere malefactorem.adde aliquid circa hoc,& vide per Ro. in consi. ccxxvij.& ccxxiiij.Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde quod Cy.in l præsenti.C.de his qui ad ecc. confu.expresse tenuit, quod si delictum est factum in ecclesia iudex secularis nullo modo se ītromittit,sed iudex ecclesiasticus est ille qui debet punire tanq̄ delictū sit cōmissum in sua iurisdictione.Ita reperio d.Abb. ipsum allegasse in c.fi.extra.de immu.ec.& ibi d.Abb.refert doctr. Bar.ī d.l.si cui.quē iste doctor alleg.hic,vbi Barto.expresse tenuit contrarium,per l.si quis in hoc genus. C.de epis.& cle. & ibi hoc etiā voluit Bald. pōderans illū tex.ad hoc.Sed dicit d. Abb. in d.c.fi.quod opi.Bar.est verior,& pro sua opi.induxit optime illū tex.in d.c.fi. & tandem d.Abba.remittit se ad nota.per ipsum in c.inter alia.extra de immu.eccle. Et certe do.Abb.ibi optime distinguit, vide omnino ipsum in d.c.inter alia.Et ī hac materia adde Sal.in d.authen.si quis ei.qui damnat opi.Pet.& Cyn.quod etiam si de iure ciuilī delictū est factū extra ecclesiā vel in ecclesiā potestas secularis nō pōt ipsum extrahere. de eccle sine licētia iudicis ecclesiastici, per §.sed neque.in authē.de māda.princ. & ibi ponit q̄d si iudex ecclesiastic⁹ denegat tradere iudici seculari.Hæc aūt vera de iure ciuili,sed de iure canonico an procedāt,vt cō fugiens ad ecclesiā possit extrahi, inde siue delictū est factum ī ecclesia siue extra, & in q̄bus casibus,vide Innoc.Ioañ.And.But.& Abba.in d.c.inter alia. & in d.c.fi. extra de immu.eccle.& per Alberi.in rubr.C.de his qui ad eccle.confu.& omnino per Cy.in d. l. præsenti. qui ponit q.an & qñ aliquis sit immunis,vel non, ex eo quod confugit ad ecclesiā,an possit extrahi p̄ iudicē secularē sine licentia iudicis ecclesiastici.Et vide omnino q̄ dixi supra in gl.in verbo,fama publica præcedente in materia capturæ.& Ang. in d.authen.si quis ei.C.de adulter. vř transire cum opinio.Petr.& Cyn. cū aliqua limitatione:dic etiam vt ibi per eum.

3 *Priuilegiū concessum ecclesiæ dicitur etiā esse concessum per xxx. passus in eius circuitu.*

3 ANGE. †Et no. quod priuilegium concessum ecclesiæ dicitur etiam esse cōcessum per xxx. passus in eius circuitu xvij. q.iiij. quisqus inuentus. & sic factum in confinibus ecclesiæ dicitur esse factum in ecclesia, & sic captus in scalis vel ostio ipsius ecclesiæ dicitur esse factum in ecclesia, vt in l. præsenti.§.sane. C.de his qui ad eccle.confu.& ibi Barto.

AVGVSTI. Tu in hac materia dic, vt ibi dictum fuit supra proxime in verbo, in scalis &c.& adde quod in glo. Ioan. Andr. in c.per exceptionem.de pri.lib. vj. in verbo,exempto super glo.ibi,& ibi Ioā. And. multa alleg.

4 *Priuilegiatus siue exemptus qui non tenetur coram potestate respondere si delinquat, an possit per potestatem puniri.*

4 ANGE. † Quid autem si sit persona e-
a xempta [a] vel priuilegiata, vt quia coram potestate non tenetur respondere & deliquit, an possit puniri per potestatem. not. Bar.

Bartol.in l.beneficium. ff.de constit. princi. vbi in effectu dicit secundum Pet. aut quæritur de casu in quo specialiter est exẽptus aut non. Primo casu propter delictũ vel cõtractum nõ põt conueniri, vt l.2.post prin. C.vbi de cri.agi opor. Secũdo casu, aut quis conuenit ratione publicarũ functionum, & tunc exemptio sibi nõ potest, vt d.l.ij. in fi. Si vero alia ratione conueniatur, & tũc aut data est exemptio loco & personæ, aut personæ tñ. Primo casu aut deliquit in territorio potestatis & exemptio ei nõ prodest, vt in authẽ.qua in prouincia.C.vbi de cri. agi opor. Si vero deliquit in loco exempto & extra iurisdictionẽ potestatis, & tũc coram potestate vel ex inquisitione formanda ꝑ potestatẽ non põt conueniri, vt c. volentes. de pri.li.vi.& ibi no. Si vero exemptio siue priuilegium sic data personæ tñ, & tũc aut est data ratione dignitatis, aut præeminentiæ, & tunc recurre ad l.2.C.vbi sen.vel cla. & circa hoc distingue, vt ibi, aut est data rõne publicæ vtilitatis vt in militibus, & tunc aut loquimur in ciuili aut in criminali. Primo casu non põt coram potestate cõueniri vt l.magistratũ. C.de iuris.om.iu. Scd'o casu aut delictũ est cõe & enorme & tũc corã ptãte põt cõueniri, vt ĩ d.aut.qua ĩ ꝓuincia aut delictũ est singulare. vt vedere arma, & tunc dic, vt no.in l.pe.ff.de iurisd.omn.iud.

ADDITIO.

a ¶Persona exẽpta. Adde tu & vide Fede.in cõsi. xxv.Cardi.consi.cxij.in fi.& Calde. in ti. de fo. competen.consi.iij.

AVGVSTI. Tu in hac materia, adde no.verbũ Cy.in auth.qua in prouincia.qui dicit, qđ priuilegiũ exẽptionis ꝑdit, si exemptus aliqñ graue scelus cõmisit.& adde Io. And.in c.j.de verb.sig.in vj. in nouel.põderãtẽ ibi tex.sing.in hac materia exẽptionis, & scias quod exẽptus dr̃ esse sub papa. c.ꝑ exẽptionẽ.de pri li. vj. Si tñ exẽptus deliqt in loco põt cõueniri sub ordinario nõ obstãte priuilegio exẽptionis.c.j. de pri li.vi.probatur in l.i.C.vbi sena.vel clar. ibi vide oẽs doc.vbi tex.dicit, quod reatus oẽm honorẽ excludit.& idẽ si exẽptus negotieĩ ĩ aliquo loco, vt in d.c.j.Bal.in l.j.C.q. cau.nulli fori præscri. &c. Et de istis exẽptis vide omnino Bal.in auth. quas actiones.C. de sa. san. eccl.Et ad prædicta optime facit tex. in l. si quis in hoc genus.C.de epis.& cler.qui ꝓbat quod delictũ cõmissum in territorio in loco tñ exempto, iudex territorij nõ potest punire, nã ista iudicanĩ à pari delictũ cõmitti extra territorium, aut intra territorium in loco exempto.Et ita disputãdo tenet Io. Cald.in c.romana.§.contrahentes.de fo.cõpe.ĩ vj.Et omnino in hac materia adde Pe. de Ancha. & Card. & Imo.in c.j.extra de offi.or. in cle.j. & But.ĩ c.fi.de cler.peregrinan.& Bal.in c.fi. de capel.monacho.vbi hr̃ quando ordinarius habet iurisdictionem in exemptos.

SVMMARIVM.

1 *Verbum iniuriosum siue in genere siue in specie, quod dicatur.*

2 *Pluribus delictis in processu contentis si etiam contineantur verba iniuriosa, an processus procedat etiam super illa uerba.*

3 *Verbum quodlibet iniuriosum præsumitur dictum animo iniuriandi, nisi contrarium probetur.*

4 *Verbis iniuriosis si aliquis in iudicio excipiat, an possit agi contra illum iniuriarum si postea non probat.*

1 Erba iniuriosa & contumeliosa dicendo adultero.] † Vñ si statuto cauetur qđ de quo libet verbo iniurioso hic esset primo videndũ, an hoc sit

b verbũ iiuriosum b, & quot verba sunt. Respõdeo ꝙ in casu nr̃o est verbũ iniuriosum. Nã verbũ iniuriosum dr̃ siue in genere, siue in specie improperetur aliquid delictũ cõmissum, vt ĩ casu nostro traditore &c. vide Bar.Bal.& alios in l.3.in prin.ff.de lib.et posthu. & Bar.in l.rupta.ff. de leg.j.& in l. his verbis.§.j.ff. de hære. insti.Secũdo dico ꝙ omnia ista, traditore tu non poi piu scãpare, sunt vnicũ verbũ tãtũ, & pro vno verbo iniurioso debet tñ puniri.ita dicit Bart. dando doctrinã in l.item apud Labeonem. §.sed quo ad dr̃.ff.de iniur.idẽ no. Bar.in l. si qñ. C.de bo.vacan.li.x. & idẽ Ang.in l.si non cõuicij.C.de iniur. Et ibi dicit Cy.qđ libellus in verbis iniuriosis nõ procedit, nisi addatur, ꝙ protulit talia verba aĩo iniuriãdi, nam potest esse quod sint prolata à propinquis magistro vel maioribus, qbus corrigendi gratia, licet talia verba proferre, vt l.i.C.de emen.propinq.& de emẽda.seruor.

Ang.

Ang. vero ibi dicit quod valet pcessus si nõ apponant talia verba, videlicet animo iniuriandi. arg. l. fin. C. de ann. exce. Ego credo quod si libellus accusatorius formetur solũ modo de dictis verbis, videlicet, qa dixit traditore nulla est dubitatio, & idẽ in inquirẽte solũ de dictis verbis, qa accusator petat eũ puniri, & iudex dicat qđ intẽdit cõtra eũ pcedere & repertũ culpabilẽ punire, apparet de eorũ intẽtione, qđ dicta verba sunt prolata animo iniuriandi, facit qđ maxime no. per Cy. in l. nec exemplũ. C. de fal. & in
a l. si quis intẽtione ambigua. ff. de iud. †Qñ autem in processu plura alia delicta continet, est magnũ dubium, vtrũ de dictis verbis vt iniuriosis procedat, & etiã credo qđ sic, quia vnumquodque verbum appositũ in inquisitione debet intelligi appositum cũ ministerio. arg. l. si quando. ff. de leg. i. & sic quod de eis etiam puniatur.

b ¶ Verbum iniuriosum, Adde quod dicatur verbum iniuriosum, & an requiratur, quòd iniuriatus reuocauerit ad animum, & vide Io. de Ana. in cõs. xliiij. & Bar. in consi. cviij. inci. in qõne vertente, & ibi qualiter intelligatur vnum verbum iniuriosum, & per Ro. in consi. cxlvi. & ibi an iniuria possit fieri per scripturã, & an qui obiicit alteri crimẽ, si non probat teneatur actione iniuriarum, Pe. de Anch. in consi. cccxxvj. Old. in consi. 154. & an possit experiri discipulus in magistrum verberantẽ actione iniuriarũ, vide Bar. in consi. ciiij. & qualiter formetur libellus in actione iniuriarũ, vide Alex. in consi. ccxij & vide Ang. in consi. xcv. & consi. ccxxxvj. & an iniuria facta fratri dicatur facta sorori, vide per Alex. in cons. xcvij. in j. volumi. Ber.

AVGVST. I. Tu aũt adde in hac materia qđ Ange. in d. l. si nõ conuicii. nihil dicit de hoc. Sed imo Ang. ibi dicit, per l. 3. ff. de iiu. quod nõ potest agi iniuriarũ, nisi ille q facit iniuriandi aĩo hoc fecit. Et iõ ponit exẽplũ de astrologo & đ ebrio q appellãt aliquẽ furẽ cũ animo iuiuriandi hoc non faciãt directo iniuriarũ non tenentur. Sed bñ verũ est qđ Sal. in d. l. si nõ conuicij. dixit distinguẽdo secundũ doc. qđ aut dictũ vel factũ allegat, quod de se est iniuriosum, & tũc aut persona q̃ allegatur cõmisisse iniuriã est persona q̃ facit psumptionẽ iniuriæ cessare vt qa magister percussit discipulũ, tũc dẽt dici quod non aĩo iniuriandi fecit. l. iniuriarũ. §. j. Aut persona contra quam allegatur nõ facit cessare præsumptionem iniuriæ, & tũc non est necesse dici in libello, quod animo iniuriandi fecerit, quia sufficit illud allegare ex quo conclusio sequit. ff. q̃ in frau. cre. l. oẽs. §. Lucius. Si vero dictũ vel factum est indifferenter ad vtrunq; oportet dicere qđ animo iniuriãdi hoc fecerit. Et ideo cũ Veneti dicant quod fatui sunt astrologi, & sic alicui potest dici in bonum, alicui in in malum debet dici in libello quod dixerit animo iniuriandi. & dicit Sali. quod hoc tenuerunt Pe. & Iac. de Rauen. Adde tñ quæ dixit Bal. in l. si nõ conuicij. C. de iniu. dum
3 summat illã legem, quæ dixit, †quod omne verbum iniuriosum præsumit dictũ animo iniuriandi, nisi contrarium probetur. Et sic concludo si verbũ est iniuriosum de se non opus est quod illa verba dicant in libello: quia eoipso lex præsumit hoc, vt dixit ibi Bal. in summario, probatur aũt cõtrarium quod non animo iniuriandi hoc dixit. dicit Bar. in l. vt vi. ff. de iusti. & iur. qñ à mẽte capto vel coniuncto est dictũ vel à magistro, p gl. in l. j. C. de sicca. cũ si. nõ dubito quod qñ est verbũ indifferẽs, q a põt esse iniuriosum, vel non, opus est quod hoc dicatur in libello quod aĩo iniuriãdi hoc fecerit. Sed etiam hoc nõ sufficeret, nisi ẽt postea pbaretur per libellantẽ, & hæc probatio sufficeret per cõiecturas, quia dolus hoc mõ probatur. l. dolũ. C. de dolo. & moueor ex eleganti doctrina Bart. quã posuit in consi. suo ciii. inci. in q. vertẽte inter dominã N. & S. Qui dixit, quod qñ aliquod verbum pfertur in aliquam personã, quod verbum põt sonare iniuriam vel nõ. Et sic est indifferẽs verbũ, verba illius inquisitionis accipienda sunt in mitiorẽ partem. l. si de interpretatione. ff. de pœ. Et vide Ro. in consi. suo. xcvj. & ibi pulchre & late ponit, qñ alicui dicit verbum cõtumeliosum quod est verũ, an possit agi iniuriarũ. Et dicit Pe. de Anch. in consi. suo cccxxvij. quod siue quis dicat verbum iniuriosum quod est verũ in iudiciũ siue extra iudicium non tenet iniuriarũ, et vide Pe. de Anch. in cõs. cccxxvj. qui ponit proprie qñ fit & dicatur fieri iniuria alicui.
4 †Et an ille qui per viam exceptionis in iudicio dicit alicui verba iniuriosa possit agi iniuriarũ contra illum qui postea nõ probauit, & dicit quod sic. Et vide Ang. in consi. ccxxvij. qui põnit de eo qui accusauit notarium de falso & nõ pbauit, an possit agi iniuriarum ibi multa alleg. de omnibus istis vide

vide late per Oldr. in consi. suo l. & cōs. suo ccc. per doct. in l. si nō conuicij. C. de iniur. per Bar. in l. cum qui. ff. de iniur. per Bar. in l. apud Labeonē. §. si quis libellos. ff. de iniur. qñ autē verba denotant plures iniurias vel vnā, ego infra dicam in hac eadē glo.

5 *Statuto stante quod de maleficio commisso de nocte sit pœna dupli, an pro uerbo iniurioso dicto de nocte sit pœna duplicanda.*

5 ANGE. † Quid aūt si statuto cauetur, qđ de maleficiis cōmissis de nocte sit pęna dupli, an si dicatur maledictū vel verbū iniuriosum de nocte sit pœna duplicanda. Bart. in l. aut facta in prin. ff. de pœn. dicit ꝙ non: quia dictum statutum est odiosum & maledictum, proprie non est maleficium, igitur dicto statuto non cōprehenditur: quod tñ intellige: vt dicam infra ea. glos. versic. quid si statuto dicatur &c.

AVGVSTI. Tu adde quòd dubito ꝙ ista doctrina Barto. & Ange. sit falsa: quia Bal. in l. ignorantiā. C. de cri. stell. vř ipse aliter loqui. Et licet per verbum forte, loquatur: tñ eius impugnatio mihi placet. Præterea contra Bar. de directo est glo. instit. de obli. quæ ex quasi delic. in verbo, sed non vi. vbi glos. vult, quòd maleficium non tantum cōmittatur re, sed etiā verbo, ad idem glos. in l. ex maleficiis. in fi. ff. de act. & oblig. Et de directo est tex. contra Bar. vbi maleficium dř ēt si verbo cōmittatur. in authē. vt non luxu. contra nat. in tribus locis. Ad idem tex. in l. sed si vnius. §. quædam. ff. de iniur. nisi dicamus quod ista non obstant: quia habent locum quod improprie comprehēdantur sub vocabulo maleficij: secus proprie: & ita de mente Bart. in d. l. aut facta. sed doctrina Bal. in d. l. aut ignorātia. alio modo est fundata: vide ibi eum. Et adde quod reperio quòd opinio Bal. cōtra Bar. tenet do. Catal. in materia syndic. q. cxxvj.

6 *Statuto dicente quod pro quolibet uerbo iniurioso puniatur pœna decem, quem cognoscemus quot uerba iniuriosa sint si aliquis utitur uerbis iniuriosis contra aliquem.*

6 ANGE. † Et bene aduertas in casu nřo, q̃ verba iniuriosa dicantur si statutum dicit, ꝙ pro quolibet verbo iniurioso puniatur pœna x. quia hic dixit, traditore falsario tu m'hai adulterato la mia donna, tu non poi scampare &c. Credo ꝙ sint tria verba tñ quia sunt duæ orationes separatæ, traditore falsario, si duo verba contumeliosa, & illud verbū actioso qualificat, igitur nō facit nouū verbū, tu me hai adulterato, est aliud, & illud quod sequitur, tu non poi scampare, nō est verbū iniuriosum, sed minatoriū: ita dicit ibi Barto. vnde si de pœnis minatoriis esset alia pœna pro istis minatoriis tenetur.

AVGVSTI. Tu aūt adde, ꝙ iste doctor voluit allegare Bart. in l. itē apud Labeonē. in §. sed quod adiicitur. ff. de iniur. vbi ponit istā materiā de statuto puniente quodlibet verbum iniuriosum, quomodo congoscamus, an sit vnum verbū iniuriosum vel plura. Ex cuius doctrina potes etiam prædicta limitare, & vide Alb. de Ros. in q. statutorū in ij. par. q. xxxix. incip. viij. qō est, ꝙ si quis vno impetu dixit alicui multa verba iniuriosa, & ibi per rōnes bonas multū concludenter manifeste probat quòd sit vna iniuria, ille q. vno impetu dixit plura verba iniuriosa: ita dixit quod Dy. dicebat quòd pluries consuluit & obtinuit, & istam partem per rationes & leges Dyn. credo plus quàm verissimā. & adde doctrinam Bar. in l. nunquam plura. in fi. ff. de pri. delict.

5 *Statuto dicente si aliquis diffamauerit alium de alio maleficio punitur in tanta pœna, quando dicatur quis diffamare.*

6 ANGE. † Quid autē si statutum dicat si aliquis diffamauerit alium de aliquo maleficio puniatur in tanta pœna, qñ dicatur diffamare. dic quòd dicitur diffamare maleficio, qñ pronunciat aliquod verbū, quod verbum alterius importat in specie, vt dicendo quòd tale maleficium cōmisit vel similia, ita dicit Bar. & alii docto. in l. turpia. in prin. ff. de le. j. Quæro quando dicatur diffamari de maleficio, dic ꝙ non sufficit, quod in genere dicat ipsum esse impiū & pessimum, sed requiritur quòd descendāt ad speciem, videlicet quòd homicidium cōmisit vel tale furtum, licet non ponat ea quæ habentur in l. libellorum. ff. de accus. ita dicit Barto. & alij in d. l. turpia. Imol. aūt dicit, quòd cum statutum sit stricti iuris quod non dř diffamasse, nisi apud bonos & graues propter hoc sit infamatus, secus si dicenti nō crederetur, quia propter hoc non est diffamatus, vide per eum ibi.

AVGV-

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde quòd mihi videtur opi. Bar. verior, & falsa opi. Imol. per tex. in l. itẽ apud Labeonẽ. §. si quis libello. ff. de iniuriis. vbi dicit, quòd quis debet diffamare aliquẽ per libellũ diffamatoriũ cum producit libellum contra ipsum, nec requiritur quòd apud bonos & graues sit diffamatus, & in dubio præsumitur quòd animo iniuriandi hoc fecerit, vt dicit ibi Ang. & Doc. quia in hoc considerat animus & nõ finis. & opi. Bar. vr̃ approbare Bal. in l. diffamari. C. de inge. & manu. Et ꝓ hac opi. est bonus tex. in cle. j. in ver. diffamatur ecclesia. iuncta prima expositione gl. de off. ordi. & facit rõ tex. in c. cũ in iuuẽtute. extra de pur. can. dũ tex. dicit, qđ dictũ facile sequitur multitudo, itẽ sicut famosus seu diffamatorius libellus dicitur ille q̃ cõtinet illud quod significat in familiã alterius non habita distinctione, an illud trãsiuerit in opi. bonorũ & grauiũ vel nõ, vt l. j. C. de famo. lib. cũ si ita debet dici diffamator, qui talia quomodolibet profert. & licet ꝓ opin. Imol. videatur text. in c. qualiter & quãdo. extra de acc. vbi tex. vr̃ velle ꝙ ille diffamatus sit apud bonos & graues. Et ad idẽ est tex. in l. ea q̃. C. qui. ex cau. infa. irro. & in c. pe. extra de purg. can. tamẽ iura illa nõ ob. quia ibi agitur de sumendo indicio ad ꝓcedendũ cõtra diffamatũ crimine. Nã requirit quòd talis diffamatio laboret apud graues & non suspectos, vt est bonus text. in l. itẽ apud. §. ex his apparet. ff. de iniur.

8 *Minatoria uerba prolata, an inducant iustum metum accedendi ad prætorem ut sibi caueat.*

8 ANGE. Quid si verba minatoria protulerit, an inducãt iustũ metũ quod possit accedere ad p̃torẽ vt sibi caueat, iuxta l. denũciamus. C. de his qui ad ecc. cõfu. & ibi vide docto. quibus casibus quis possit implorare officiũ iudicis vt sibi caueat, vt l. illicitas. §. ne potẽtiores. & ibi Gui. & Bar. ff. de of. p̃si. Et tũc est aduertẽdũ q̃ ꝑsona & cuius qualitatis sit ille q̃ minatur, vt no. glo & doct. in l. metus. C. quod met. cau. & in l. j. C. si quis impe. maled. & hr̃ ibi per Bart. in l. famosi. ff. ad l. Iul. maie. glo. & ibi Bar. in l. met. cau. ff. ex qui. cau. ma. videlicet an solitus sit mittere suas minas executioni necne. facit qđ no. Bar. in simili in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori. ff. de ope. no. nunc.

a AVGVSTI. Tu aũt [a] in hac materia adde not. in l. interpositas. C. de transa. sed aduerte, quia illæ decisiones allegatæ per doc. Ang. hic nõ probãt, id de quo in q̃õne prin. sed in terminis q. nostræ, vide omnino Bar. in l. hæc autẽ satisdatio. ff. si cui plusq̃ per l. Falci. & iõ faciunt ibi doct. & maxime Imo. ibi, quod ille text. probat ꝙ nõ semper possit peti cautio de nõ offendendo ab illo qui minatus est aliũ offendere, sed demũ quãdo verisimiliter põt iuste timeri, de quo ꝑ Gui. in d. §. ne potẽtiores. vt alleg. Bar. in l. qui bona. §. si quis iuxta. ff. de dam. infe. vbi no. loquitur, an si quis primo percussit ꝑꝑ quod timet ab illo offendi, an tũc possit petere ab illo cautionẽ de non offendendo, & decidit quod sic, si verisimiliter potest suspicari de offensa, quod sing. tene menti, & ego ibi dixi late vltra Doc. dic vt ibi cõcludo. Et subdit ẽt Imol. in l. hæc aũt stipulatio. quod in casu q. nostræ ẽt animaduertendum est, an possit præsumi, quod tunc verisimiliter illæ minæ sint habituræ effectum. pro quo alle. l. j. C. si quis impe. maled.

ADDITIO.

a Tu autem. Adde vltra prædicta & vide Pet. de Anchar. consi. lj. Ber.

9 *Verbum iniuriosum uel contumeliosum dictum cum protestatione, ut puta tu mẽtiris per gulam saluo honore tuo, an facient sic dicentẽ teneri de uerbo iniurioso.*

9 ANGE. † Quid aũt si dixit verbũ iniuriosum vel cõtumeliosum cũ protestatione, vt quia dixit, tu mentiris per gulã saluo honore tuo, an teneatur de verbo iniurioso. Dy. in l. si quis extraneus. in prin. ff. de acq. hær. per illum tex. dic ꝙ sic, vt ibi, quẽ sequitur Bart. quod tñ debet intelligi verũ, nisi faceret gratia sui iuris vel hono. conseruandi, videlicet, quia ille ei aliquid primo improperabatur, quia tunc ẽt de iure licitum est dicere tu mentiris, vt l. quæ omnia. & ibi Bar. ff. pe ope. lib. multo igitur fortius licitũ est dicere alicui improperanti cum protestatione tu mentiris saluo honore tuo.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde Alb. de Rosa. in ii. par. statu. q. xlj. q̃ inci. sed quid si quis dicit tu mentiris saluo honore tuo, vbi concludit ꝙ tenetur iniuriarum, ꝑ l. si quis extraneus. & dicit quòd ibi de hoc dixit. Ergo si esset verum quod mentiretur, tunc

tunc licitũ esset dicere illa verba, per l. quæ omnia.ff.de pcu.& ibi dixit. Adde etiã in hac materia quæ in proprijs terminis dicũt Cano. maxime d. Ant. & d. Abb. in c.cũ te. extra de æta.& qual. & Bar. in l.itẽ apud.§. si quod adijcitur.ff.de iniur. Bal. & Ang. in l.fin.post Guil.de Cun.ff. quod quisq; iur. Et vide doc.in d.l.quæ omnia.ff. de procu.

10 *Prouocatus aliquo dicto uel facto iniurioso ad iram, si tali ira durante aliquid iniuriosum dixerit contra prouocantem, non tenebitur iniuriarum.*

10 ANGE. †Quid plura si aliquo dicto vel facto tuo iniurioso ego fui ꝓuocatus ad irã & ꝑ irã tuã mihi à te cõmotã & durante dicta ira aliquid iniuriosum b dixero tibi, nõ teneor iniuriarũ: facit tex. in l. q̃ cũ maior.§.accusasse.ff.de bo. li. vbi dr̃ qđ ꝓuocatus licite põt se vlcisci. facit tex. in l.j.§.si cũ arietes.ff.si quadru.paupe.fecis. dic.ita dicit Specu.in titu.de accusa.§.j.versi quid si vocauit latronem.prope fin. quòd not. in practica, quia est vtile scire.

b Iniuriosum. Adde circa hoc Areti. in consi.34.

AVGVSTI. Adde istã doctrinã Spec. esse verã ꝑ ea q̃ habent in l.j.C. vñ vi ꝑ glo. & ꝑ Bal. ibi in repe. qa licita est defensio si cũ armis est offensio dẽt esse cũ armis defensio, si sine armis est offensio, & defensio sine armis, quinimo dixit Ang. ꝑ illũ tex. in l.si adulteriũ cũ icestu.§.imperatores.ff.de adul. qđ si cũ verbis iiuriosis ꝓuocasti me, & ego nõ cũ alijs verbis iiuriosis offendi te sed cũ gladio qđ fortius est debeo subueniri. Adde tñ qđ Bar. in illo cõs. suo ciij. dicit ꝙ si cõstaba, qđ verba hincinde erãt iniuriosa. adeo ꝙ dicẽdũ est, qđ vnus fuit prouocatus teneat, nihilominus Bar. non videtur approbare ṗdicta, nisi dicamus quòd non apparebat ibi quis fuerit prouocatus.

11 *Statuto cauetur quod pro maleficijs commissis in palatio potestatis pœna duplicatur, pone qđ in palatio quis blasphemauit Deum an pœna duplicetur.*

13 ANGE. †Quid si statuto dicat ꝙ ꝑ maleficijs factis i palatio ptatis pœna duplicet. Pone qđ i palatio qs blasphemauit Deum an pęna duplicet. Bal. in l.fi. C.vi bo. rap. c refert Bar.c consuluisse quod non, quia hoc fuit dictum & factum, vt supra dixi in ver. quid aũt si statu o caueẽ &c. statuti verba sunt stricte accipiẽda, sed Bal. ibi dicit, quod forte non bene, dixit, per l.atrocẽ. C.de iniur. nã statutum duplicat atrocitatẽ delicti & in casu nostro resultat maior atrocitas ꝓpter locum, ergo habet locum pęna statuti, cogita. Sed pro Bal. alle.gl. insti.de obli. quæ ex quasi deli. nascun. in princi. & quod ibi scripsi, & istud credo verius.

c Bar. cõsuluisse. Adde ꝙ dictum Barto. sequitur Alex. in consi. xij. in iij. vol.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde ꝙ do. Ang. hic nõ bñ loquit, sed pessime, quia non est verũ quòd Bal. i l. fi. C. vi bo. rap. reprehenpat Bar. quia Bal. in d. l.fi. nec alleg. Bart. nec facit aliquam mentionẽ de ista q. qđ tetigit hic d. Ang. Sed allego Bal. in l.ignorantiam. C.de cri. stell. qui reprehẽdit Bar. & facit mentionẽ de q. nr̃a, reliquit tñ sub dubio, & dicit cogitandum esse de sua reprehensione quã facit contra Bar. & licet Bald. in d.l.ignorãtiã. & d. Ang. hic non allegent Barto. in aliquo loco, dic qđ non dubito quod voluerunt allegare Bart. in l.aut facta. in prin.ff.de pœ. Quidquid sit de opin. Bar. videtur tex. in l.sed si vnius.§. quædam.ff. de iniur. vbi probatur qđ maleficiũ non tm̃ cõmittit re, sed verbo. Et idẽ tex. cũ gl. in l.ex maleficijs. in fi. prin ff. de act. & oblig. hic potest allegare omnia quæ dixi in addi. supra in hac eadem gl. in versi. quid aũt si statuto cauetur quod de maleficij commissis de nocte. d. Catal. in materia syndica. q. cxxiij. tenet opi. Bal. contra Bart. s. quòd blasphemãs incidit in pœnã statuti.

12 *Blasphemans an dicatur dicere uerbum iniuriosum, ita qđ de uerbo iniurioso possit puniri.*

12 ANGE. †Quid aũt si nõ dixit verba cõtumeliosa vel iniuriosa, sed blasphemauit, an dicat ꝓtulisse verbũ iniuriosum, ita qđ de verbo iniurioso possit puniri. Bar. in l.itẽ apud Labeonẽ.§.sed quod adijcitur, in fin. ff.de iniu. dicit quod sic, qa dr̃ cõtra bonos mores ciuita. item per illũ text. qui dicit ad infamiam vel alicuius iniuriam &c. nam in eo quod dicit ad infamiam loquitur de eo qui dicit malum de præsenti vel præterito, sed in eo quod dicit ad iniuriam loquitur in eo quod optat malum de futuro propter

pter iniuriam quam ei gerit.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde qa cū regulariter oīa delicta nō sunt, nisi cū iniuria alterius, vt colligitur ex l. .& ij.ff.de pub.iudi.& blasphemari sit delictum, vt in auth. vt non luxu. contra nat. in tribus locis illius auth. sequitur quod ille qui blasphemauit dicatur dixisse verbū iniuriosum, & dicam etiam infra in hac eadē glo. in proxi. q. vbi autor ille hic videtur limitare prædicta. & vide Abb. in c.j. de maledict.

13 *Blasphemare & maledicere, an differant.*

13 ANGE. †Quæro, an inter blasphemare & maledicere sit differentia. Respondet Bar. in d.§. sed quod adijcitur. in pe q. quod prout ista verba referunt ad Deū & sāctos eius omne maledictum est blasphemia, vt no. de maledi. c. j. & in passione vbi audiuistis blasphemiā &c. Et de hoc ēt vide Ang. & Imo. in l. his verbis. §. j. ff. de hær. institu. Sed prout verba referuntur in casu, maledicere est dicere aliquod malū de pterito vel

a pśenti, blasphemare [a] est optare malū de futuro, vt ibi dicit, iste est cōis vsus loquēdi, q debet attēdi, vt l. libellorū. §. qđ tū cassius. ff. de leg. iij. & secundum Bart. apparet qđ illud quod dixi supra in ver. præced. quod blasphemare est dicere verbū iniuriosum procedit de iure, sed non haberet locum in statutis ex qbus verba iniuriosa puniuntur, vel contumeliosa noua pœna, quia statuta debent intelligi verbis proprijs, sed blasphemare non est proprie dicere verba iniuriosa vel contumeliosa, vt dixi igitur.

ADDITIO.

a **Blasphemare. Adde tu an ille qui dicit, non lo poteria fare Dio, dicatur blasphemare, & quid si statim se corrigit, & dic vt per Alex. in cons. 15. in iii. vol. & per do. meum Soci. in consi. cij. per totum. vbi de Iudeo qui dixerat ei, non poteria fare Dio che ch'io te l'hauesse cābiato, & an blasphemans vno cōtextu plures blasphemias debeat puniri pro pluribus. vide Cepo. in consi. lxxviij.**

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quod etiam videtur, quod omne maledictum etiam in alium quam in Deum sit Blasphemia ita videtur velle Bart. in l. j. in princ. C. si quis impe. male. vbi Bald. ex illo text. hoc nota. licet postea hoc arguat quo ad Deum, pro qua conclusione contra istam opi. Barto. alleg. casum in c. si igitur michael. xxiiij. q iij. vbi probatur quod maledicere est etiā blasphemare, licet hæc verba referantur ad diabolum, pro communi tamen opi. videtur tex. in c. fi. in vers. blasphemare. iuncta rubr. in c. j. extra de maled. In quo tamen dico seruari debet cōmunis vsus loquendi, de omnibus istis late vltra omnes multum eleganter posuit. do. Catal. in trac. synd. in q. clij. & cliij.

14 *Pœna quæ sit contra blasphemantes Deum & sanctos.*

15 *Statuto dicente quod blasphemans Deum aut virginem Mariam aut sanctos puniatur in centum, quomodo punietur blasphemās semel bis aut ter, & quomodo blasphemans ex consuetudine.*

14 ANGE. †Quæro q̄ erit pœna cōtra istos sacrilegos blasphemantes Deū & sanctos, dic quod sicut illi q iurāt per humanitatē Christi, vt per caput, pedes, manus &c. est pœna capitalis tanq̄ nomē Dei sumpserint in vanū, vt in auth. vt nō luxur. cōtra natu. p totū. multo magis dēt esse pena capitalis blasphemare Deū & sanctos eius cū optet malum eis, vt dicit tex. ibi, videlicet multo magis qui ipsum blasphemat &c. & ibi & vltimis subire supplicijs &c.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, ad de quod iste doc. minus perfecte est locutus in isto passu & periculose decidit istā q. & licet inimicus sim blasphematorū Dei & virginis Mariæ & aliorū sanctorū, tū scribā in isto passu aliter q̄ scripserit iste doc. hic, & veritatē scribā, & quātūcunq; tex. ī auth. vt nō luxu. cōtra natu. ꝑprie loquaṫ ī iurāte, tū scias quod vere ista iuramēta in Deū sunt blasphemia, vt est tex. in c. si q̄s ꝑ capillos. ī prin. 22. q. j. Bal. hoc dicit ī l. 2. i fi. ff. de reb. cred. & satis hoc aperte dicit ille tex. ī auth. vt nō luxu. cōtra natu. Sed aduerte, qa imo vr̄ quod nō sit amplius pœna capitalis blasphemare Deū. Sed adiuēta est alia pœna iur. ꝑ tex. ī c. fi. extra de cle. male. vbi expresse dr̄ qđ ille q blasphemat Deum & virginē Mariā, & alios sanctos dēt ieiunare in pane & aqua publice, cum corrigia ī collo & debet adire ecclesias. Et interdicitur sibi sepultura & multa de quibus ibi. Sed responde quod illa est pęna adinuēta de iure canoni. & est pœna spiritualis, vt dicunt Ia. de Bel. & Bar. in d. auth. vt non luxu cōtra natu.

natu. Et ideo dixit gl. in d. c. si de iure ci. ille qui blasphemat Deũ & sanctos, vltimo sup plicio damnatur. per tex. in d. auth. vt nõ luxu. contra natu. Et ideo reperio gl. Io. dixisse in c. si quis per capillos. xxij. q. j. quę etiã dicit quod de iure ci. blasphemãs debet decapitari, per tex. illius auth. vt nõ luxu. &c. Sed aduertatis vos & teneatis menti quod Pe. & Cy. voluerunt quod ille tex. in auth. vt non luxu. ꝓcedat in blasphemante Deũ ex consuetudine, & in contemptũ. ita sing. dixit Bal. in d. l. ij. C. ad l. Iul. maie. & Bal. in l. ij. C. de reb. cre. in fi. Vnde præfati doc. voluerũt qđ si semel vnus blasphemauit non debet decapitari, sed opus esset qđ ex cõsuetudine hoc faceret, q nimo mirabilius dixit Bal. in d. l. ij. C. de reb. cre. qđ de cõsuetudine nõ obseruat hodie pęna illius aut. vt nõ luxu. &c. Itẽ per statuta ẽt prouisum est q̃ omnia sin. no. circa dispositionẽ illius auth. vt non lux. cõtra nat. Et ideo dixit Cy. in l. ij. C. đ reb. cre. qđ si qs blasphemat Deũ bis propter hoc habebit locũ tex. vt no. luxu. cõtra natu. dic vt ibi per eũ, & hæc oĩa

15 no. Ex decisione tñ Cy. ibi colligo † ꝙ si statuto cauet qđ blasphemãs Deũ aut virginẽ Mariam aut sanctos, puniat in centũ, intelligit in eo qui semel bis vel ter blasphemauit Deũ, sed si ex consuetudine hoc faceret, forte decapitaretur. Pondera bene verba Cy. ibi & vltra oẽs, latissime vide illã mãteriã per d. Catal. in trac. synd. q. clij. & cliij.

16 *Exceptio turpis si opponatur actori agenti ex causa ciuili, an reus poterit conueniri iniuriarum.*

16 ANGE. † Quid si turpis exceptio sit opposita in actorẽ qui ex aliqua causa ci. egit, an reus possit cõueniri ĩiuriarũ, & Io. And. in addit. Spe. in ti. de accu. in fi. dicit: aut excipit animo nocendi & diffamandi, & hoc constat & tenetur iniuriarum. ar. l. si vero pro condemnato. §. j. cum ibi no. per Bar. & doc. ff. qui satisd. cog. & facit l. iij. C. de iniu. & l. si tibi. ff. de libe. cau. aut excipit nõ calumniose, nec animo nocendi, nec diffamẽdi, & tũc aut probauit suam exceptionẽ & non tenet alias secus, vt l. ij. C. de cal. quia nõ probãdo ꝑsumit quod animo diffamãdi dixerit. ita ẽt dicit Sal. in l. si nõ conuicij. in fi. C. de iniu. quod bene no.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde, quod ista sñia vr̃ falsa, ꝑ ea q̃ tradit Sali. ꝑ illũ tex. in l. de tutela. C. de in integ. rest. q. dixit quod si vni testi deponenti cõtra me, dico tu dicis falsum, & sic excipio quod nihilominus non potest agere iniuriarum, & vide ipsum allegantem.

17 *Condemnaris de iniuria dummodo non sit leuissima an infamet.*

17 ANGE. † Quid si verba iniuriosa vel cõtumeliosa vel aliã iniuriã ẽt verbalẽ qs intulerit, & de tali iniuria, dũmodo nõ sit leuissima fuerit cõdẽnatus, an sit infamis. dic

a quod sic a, vt est tex. gl. & doc. in c. cum te. extra de re iudi. Vnde qñ aliquis actione iniuriarũ conuenitur cautela est quod procu. cõpareat, q a procuratore dãnato, nec ipse nec dominus erit infamis, vt l. furti. §. q alieno. ff. de infa. vel soluat vt absoluatur, vt no. Bar. in l. infamem. ff. de publ. iud.

ADDITIO.

a ℭQuod sic. Adde Roma. consi. ccvij.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde quod Bal. & Sal. ĩ l. decuriones. C. quib. excau. infa. irro. vr̃ tenere, quod actio iniuriarũ non infamat nisi iniuria sit atrox. & ita Ang. in l. infamẽ. ff. de publi. iud. tenet & dicit quod oẽs doc ita tenent, licet Imo. ibi cum aliter recitet. Spe. etiam in ti. de rest. in integ. §. videndum. in fin. videtur tenere id quod tenet gl. in d. c cum te extra de sentẽ. & re iudi. vt si iniuria est modica, non infamat, alias secus, vt ibi Abb. multũ ponderat illam gl. & Imo. ibi allegat ad hoc Spe. in loco supra alleg. Sed contrariam partẽ quod etiã si est modica quod infamet, tenet Bar. & Imo in d. l. infamem. & Inn. Io. Andr. & Imo. & do Ant. de But. in d. c. cum te.

18 *Iniuria verbalis vel realis, quando dicatur atrocior.*

18 ANGE. † Et iniuria verbalis vel realis dr̃ atrocior respectu ꝓferẽtis, & respectu illiꝰ, cui dr̃ vt si est doctor vel respectu loci & tẽporis, qñ dicitur, vt si fieret in imperatoris conspectu, vt insti. de iniu. §. atrox. Et quali

b ter de iniuria formetur libellus b no. glo. & Bar. in l. iniuriarũ. ff. de iniu. & ego dixi supra in gl. in verbo, necnõ ad quærelã in f.

b Libellus. Adde Ang. in consi. cxlv. & Alex. in con ccix. in ij. vol.

AVGV-

AVGVSTI. Tu adde quod ibi dixi in d. glo. necnon ad querelam.

SVMMARIVM.

1 *Fornicatio † ducit ex se omnia fere delicta.*
2 *Marito habenti aliquē suspectum de adulterio cū vxore sua, quando liceat eum interficere.*
3 *Maritus qui inuenit eum quē habet suspectum de adulterio cum sua vxore, & cui fecit tres denunciationes in scriptis loquentem cum ea extra domum suam vel alienam, quid facere debeat.*
4 *Marito an indistincte liceat in casu authen. si quis ei. C. de adul. interficere quēlibet adulterum etiam nobilem.*
5 *Marito non licet interficere adulterum vilem repertum cum vxore, si ipse etiam est vilis.*
6 *Marito non licet neque patri occidere adulterū virum repertum cum vxore si vxor esset ignominiosa vel ducta contra legem.*
7 *Maritus vel pater licet occidant adulterum vel adulteram deprehensos in actu veneris tamen peccant.*

CHe hai adulterato la mia dona.] Hic bene cadit materia adulterij īcestus & lenocinij.
1 †Et ex fornicatione omnia fere delicta proficiscuntur, vt no. Sal. in rub. C. de adul. hinc est quod propter criminis enormitatē non licet de adul
c terio transigere^c, vt l. trāsigere., et quod ibi no. C. de trāsa. licet de aliis criminibus quæ pœnā sanguinis ingerūt sic, vt ibi facit l. codicil. §. matre. ff. de le. ij. Et aduertas ꝙ hic maritus interfecit adulterū quod ei nō licet nec per se nec alteri mandare ēt filijs nisi adulter sit vilis persona, alias impune homicidiū nō cōmittit, vt l. gracchus. C. de adul. qa vilē licet interficere licet vxorē nō interficiat, dūmodo eā sine mora dimittat, vt l. marito. ff. de adul. Aduertas tn̄ quod de sicca. nō tenet ꝓp iustum dolorē, & maxime si nocte fecerit, alias datur in exiliū, vt d. l. gracchus. in fin. & l. diuus. ff. de parri. & idē si interfecit vxorem deprehēsam in adulterio, quia nō licet impune. Cū ergo nō liceat interficere vxorē, maritus non lucrabit dotem vel partē eius ex statuto qđ vxore præ decedente in matrimonio vir partē dotis lucret, vt l. si ab hostibus. §. j. & ibi Bar. ff. sol. matri. Sed vt dixi maritus humilis in opus metali, alias in insulā relegatur, vt l. si adulterium cū incestu. §. imperatores. ff. de adulte. Multo minus licuit dicto marito in casu nostræ inquisitionis, quia vt ex ea patet. ipsum interficit, non in actu veneris inuentū, sed ex interuallo, igitur non licet, vt d. l. marito. & l. quod ait lex. ff. de adulte. Et sic regula est quod non licet marito impune occidere adulterū, ēt vilē inuentū in actu veneris, licet interficiens vilē leuius teneat. Et
d quis dicat^d vilis adulter, vel non vilis, siue humilis habetur in d. l. marito. & in l. humilē. C. de incest. nup. no. Sal. in d. l. Gracchus.
2 hoc† tn̄ est verū, nisi maritus illi quē habet suspectū ter in scriptis denunciauerit, & in presentia triū testiū fide dignorū, qđ dimittat viuere in pace suā vxorē & cum ea aliquid cōe nō habeat. Et si post dictas denūciationes factas diuersis diebus & horis argu. l. iiij. ff. de pign. actio. inuenerit cū vxore sua cōueniētē in domo propria, vel vxoris, vel alterius, aut ī popina, vel in suburbanis, tūc sine vllo periculo maritus pōt eū inter-
3 ficere ꝑ seipsum. †Sin autē alibi ipsum alloquentē cum vxore reperiret conuocatis tribus testibus eū capiat & iudici tradat, ꝗ iudex sine aliqua īuestigatione, visis dictis tribus denūciationibus, & auditis dictis tribus testibus qualiter spretis denunciationibus, maritus reperit eū loqui cū vxore sumet vltimū suppliciū. Si in ecclesijs reperit loquētem pōt ꝓtestari clericis ꝗ eum sub periculo clericorū cōseruent episcopo, donec episcopus eū capi faciat & puniendū tradat iudici seculari cōpetenti, vt est tex. sing. ī aut.
4 si quis ei. C. de adult. †Quærit Cy. an indistincte in casu d. auth. si qs ei liceat marito interficere quemlibet adulterum etiam nobilem. arguitur primo quod sic, quia generaliter loquitur, igitur &c vt l. j. §. generaliter. ff. de leg. præstan. & hoc tenet gl. in d. l. marito. Sed ꝙ solum loquatur in vili adultero. tenet gl. in corpore, vnde dicta aut. sumitur. Et hanc vltimam tenet Iac. & Cy. cū legum correctio sit euitāda: nā si de iure antiquo etiam vilem in actu veneris inuētum nō licet impune occidere, vt no. in d. l. gracchus. Ergo multominus interficere nobilē ex illis denunciationibus & suspicionibus, intelligitur ergo d. authē. quod permittat ꝙ possit impune occidere adulterū vilē non autem nobilem, secūdum Iac. & Dy. ibi sed

Sali.

Sali.in d.auth.per multas bonas rationes te net primam partẽ, dic vt ibi per eum. Ego cum casus accideret tenerem opi. Sali.quia vt ipse dicit illi qui nõ sunt viles magis sunt soliciti ad coinquinanda aliena matrimonia. Et ideo fuit necessaria prouisio dicta authen. vt à tali delicto arceantur.

c ℭTransigere. Adde & intellige quod non licet transigere vt impediatur processus, sed bene potest haberi pax vt remittatur ranchor inter maritum & adulterũ.ita cõsuluit Bar.in consi.clxxv. & quid sit adulterium.vide Alex.in consi.lxij.in iij.volu.& an Iudeus habens rem cum Christiana dicatur committere adulterium & quam pœnã mereatur vide Oldr.in consi.vlti.& quando committatur adulterium, & an habens rem cum propria sclaua dicatur committere adulterium in consil.cxlviij.col j.& ij.

d Vilis.& quis dicatur vilis & humilis, vide Cepol.in consil.xlij. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, ad de℘imo, vr̃ quod conclusio horũ doctorũ sit falsa, inquantũ volunt quod liceat marito occidere propriã vxorẽ deprehensam in acto veneris cũ adulterio, q̃a de directo est contra tex.xxxiii.q.ij.in §.hoc.c.& in c.inter hęc.& in c.quicunque propriã vxorẽ eadem causa & q̃stione, vbi expresse in text: habet quod non licet marito occidere vxorẽ adulterã deprehensam in actu veneris, quinimo ille text. vr̃ velle, quod non licet etiã si nõ est in actu veneris, sed etiã si adulteriũ cõmiserit, nisi limitando prædicta, dicamus q̃d si mulier est vilis, tunc licet marito occidere ipsam adulterã, alias nõ. Et hoc est q̃d voluit tex.& ibi glo.in l.j.§.fi.ff.ad l. Corne.de sicca. Sed aduertas quia nõ recedo ab opi.doct.& teneo q̃d nullo casu mundi licet marito occidere vxorem suã adulteram per tex.in l.nec in ea.§.fi. ff.de adult. & voluit gl.in d.c.inter hæc. Nec obst. ille tex.qui dicit q̃d iura patiuntur maritũ posse occidere vxorẽ suã, nõ autẽ ius canonicũ q̃a hoc nõ patitur q̃a gl.ibi dicit, quod illud ius est ius Lombardorũ, nõ autẽ est ius ciuile Romanorũ. Nec obst.tex.cũ glo. in d. l.j.§.fi.q̃a illa glo.non tenetur à docto. per prædicta. Nec obst.tex.in l.si quis in grauis §.si maritus.ff.ad Silla.vbi expresse vr̃ tex. velle q̃d marito licet impune occidere vxorẽ adulterã, quia respõdetur quod ille tex. loquitur in casu sicut intellexit gl.in d.l.nec

5 in ea.§.fin. † Adde tñ limitando prædicta inquantũ doct. supra voluerunt quod licet marito occidere adulterum vilẽ deprehensum cum vxore sua, dicatis non habere locum, si maritus esset vilis persona. Et ratio est, quia sicut vilis persona non potest accusare iura mariti.l.iii.ff.ad le.Iul.de adul. Ita nec poterit occidere. Ita dicit tex.in l.marito.§.fi.ff.de adult.& ibi expresse dixit Bar. & ibi doc.& maxime Sali.in l.gracchus.C.

6 de adult.† Item limita prædicta non habere locũ, si vxor esset ignominiosa vel ducta cõtra l. q̃a tunc non liceret ipsi marito occidere ipsum adulterum vilem deprehensum cum vxore, nec etiam patri, ratio est, quia non possunt accusare iure mariti, vt l. si vxor.§.plane.& §.℘ si ea.ff.de adult. licet gl.cõtrariũ dixerit in l.j.§.fi.ff. ad munic.quod reprobat in d.l.marito. §.fi. ff.de

7 adul. Et vide Sali.in d.l.gracchus.† Et tenementi quę dixit Imo.in l.quid ergo.§.si hęres.ff.de leg.j.quod licet pater vel maritus occidant adulterũ vel adulterã deprehensos in actu veneris, tñ peccant, per c.admonere.& c.inter hæc.xxxiii.q.ij.quæ conclusio an sit vera, dic vt ibi ꝑ doct.& per Abb. in c.ij.extra de homic.& vide Ang.in l.marito.ff.de adult. qui tenet quod per d.l.marito.limitatur d.authen.si quis ei. Et ego approbo istam partẽ per rationes suas.

8 *Patri licet impune interficere adulterum primo si filiam reperiat in actu ueneris.*

9 *Item si in prædijs adulterij puta in osculis & similia.*

10 *Item quòd reperiat adulterum in actu ueneris in domo propria, uel generis.*

11 *Item quòd filiam & adulterum pariter & simul occidat.*

12 *Item quòd filiam habeat in potestate.*

13 *Itẽ patri licet, nõ autẽ matri filiã nec fratri sororẽ nec auro neptẽ etiã quã habet in p̃tãte.*

14 *Item quod tempore homicidij, pater habeat eam in potestate licet tempore matrimonij auus eam habeat in potestate.*

15 *Item quod sit nupta.*

16 *Item licet patri legitimo & naturali, uel legitimo tantum.*

17 *Item licet interficere adulterum existẽtem in magistratu.*

18 *Osculans mulierem siue sit clericus siue laicus, quando præsumatur actu ueneréo.*

19 *Patri quare nõ liceat interficere filiã adulterãtem in domo ipsius patris, in quã nõ habitat.*

20 *Pater interficiens adulterum & non filiam tenetur l. Cornel. de sicca.*
21 *Pater si occidat filiam vel adulterum debet alterum etiam incontinenti occidere.*
22 *Frater licet non possit sororem nec adulterum occidere nec filius matrem nec adulterum in adulterio, attamē frater potest interficere raptorem sororis, & filius raptorem matris.*

8 ANGE. † An patri liceat impune occidere adulterū dico quod sic, dum plura simul copulatiue concurrant, alias autē si ei aliquid deficit non licet impune. Primo quod filiā reperiat in actu veneris, q̃a post actū perfectū, quod intelligitur postquā ad alios actus extraneos adulter & adultera diuerterunt. ar. not. in l. continuus. ff. de verb. oblig. & in l. si duobus. in prin. ff. de duob. reis sibi non licet Et intelligititur in actu veneris non tātum si actualiter sit nudus cū nuda in actu
9 carnali venereo, † sed ēt si eum reperiat in præludiis vt solus cum sola in camera cum verbis blandis, lasciuis, vel cum basijs, vel cum tactu mamillarum, quoniā ista omnia sunt adulterii prçludia, vt no. gl. & Bar. in l. j. ff. de var. & extraord. cri. & est glo. no. & ibi Bar. in l. quod ait lex. ff. de adulte. & in l. capite quinto. & Sali. in d. l. gracchus. quod verū est in laico, si autem reperiatur clericus osculans aliquam mulierem, nō præsumitur animo venereo sed charitate & bo-
a no zelo [a] osculatus fuerit, vnde in clerico non prçsumitur adulterii præludium. ita dixit gl. in c. absit. xj. q. iii. qđ est no. tñ vt alibi dixit gl. in l. diuus. ff. si cui plusquam per l. Falci. quod à tali paupertatis prodesse libera nos domine, ita & à tali charitate & dilectione & bono zelo ꝙ vxores nostrç à cle
10 ricis osculētur libera nos domine. † Secundo requiritur ēt copulatiue quod reperiat adulterū in actu veris in domo, propria vel in domo generiſ, nam reperiendo alibi nō posset occidere, & intellige ī domo propria vel conducta, dummodo eā inhabitet, nā si pater vel gener haberet plures domos, & ī vna in qua pater vel gener nō habitet, reperiat filiā adulterantem non potest impune eā occidere, vt l. nec in ea. & ibi gl. & Bar. ff.
11 de adult. † Tertio requiritur quod filiā & adulterum pariter & simul interficiat, & intelligas quod filiā possit occidere quāuis sit pgnās, vt no. Bar. in l. impe. la ij. ff. de stat. ho. & ēt intelligo simul vel vno impetu, vel vno ictu vel prius filiā & postea adulterū, vt l. nihil. ff. de adul. vel pariter intelligit qđ & filiā & adulterū nō adulterū tm̄ interficiat, vt l. patri. & ibi glo. ff. de adult. Et bene no. quod si adulterū interficeret filiā verò solū vulneret eidē, nō licet impune, nisi taliter vulneraret, qđ verisimile est ipsam mori debere, q̃a si ei grauia vulnera intulerit, licet postea euadat patri nō imputaī, inspicias solū in patre indignationē & seueritatē q̃a si istis ēt in filiā vsus fuit occidēdo adulterū, licet filia vulnerata euadat non teneī
12 pater, vt est casus in d. l. nihil. † Quarto requiritur qđ filiā habeat in ptāte, alias eam emancipatā vel in aui potestate existentē, tunc patri non licet occidere, vt d. l. patri. &
13 l. sic euenit. ff. de adult. † Quinto requirit qđ si pater, nō aūt matri filiā, nec fratri sororē, nec auuo nepotē etiā quā habet in potestate, vt d. l. patri. in fi. cū l. seq. sed nec filio permittitur occidere adulterantē cū matre vt d. l. gracchus. & ibi Cy. & Sali. licet gl. dubitauerit in d. l. quod ait lex. talis. n. lex vt exorbitans à iure cōi & odiosa, q̃a permittit homicidiū, & loquitur tātū in patre. Ergo ad alios parentes etiā qui habent in potestate, vt puta ad auū non extenditur vt dictis iuribus & Bar. in d. l. patri. facit l. si ve-
14 ro. §. de viro. ff. so. mat. † Sexto requiritur quod tēpore homicidii pater habeat in potestate, licet tp̄e matrimonii fuisset in aui ptāte, vt d. l. quod ait lex. ver. ergo sufficit
15 patri &c. † Septimo requiritur quod sit nupta, non si esset vidua nō credo quod patri ista permitterentur prç ceteris, qm̄ ex adulterio cōmisso per filiā viduā ipse nō habet ius præcipuū vt aliis extraneis præferaī in accusando, vt est casus in l. nec in ea. ij. resp. ff. de adult. ergo multo minus quod occidat habebit ius præcipuū q̃a si denegatur principium in accusa. quod est minus ergo fortius non cōceditur occidere qđ est maius. Sed alias etiā marito non conceditur, ergo
16 nec patri, in filia vidua. † Et aduertas quod non sit differentia inter patrē legitimū & naturalē vel legitimū tantum maxime hodie, quādo erat de descendētibus, vt d. l. nec ea. in prin. & ibi glo. quæ omnia no. vt scias articulare quæ necessaria sunt ad probandum pro euasione patrisfamil. interficiētis
17 adulterū. † Et adde quod supradixi quod liceꝫ

licet interficere quemlibet adulterum, an idē liceat interficere adulterum qui sit in magistratu, dic quod sic, quia si expectaret, quod magistrū deponeret iam amplius ei non liceret, quia permittitur in actu venereo, ita dicit Bar. in d. l. quod ait lex, §. illud. alias l. marito. §. illud. ff. de adult. & dicitur interficere incontinenti, & in domo sua, vel generi, si inuentos in actu venereo sit insultatus, quamuis aufugiant, & eos semper insequatur, & post plures horas in alio loco interficiat, quia dicuntur interfecti in actu venereo & in domo patris, vel generi, vt est text. in d. l. quod ait lex. §. quod ait. & ibi Bart.[b]

ADDITIONES.

a ¶ Et bono zelo. Adde tu qualiter sit puniendus clericus se iactans de adulterio si scādalum sequatur. vide Pau. de Castr. in consil. ccv. & consil. cccxlv. in primo impresis.

b Et ibi Bart. tu circa prædicta vide Alexandr. in consi. xxiiij. in ij. volu.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia inquantum dictū est, quod laicus osculans mulierem, præsumitur ꝙ animo venereo. Secus videtur in clerico, quia præsumitur quod bono

18 zelo osculatus fuerit. † Addatis quod credo, ꝙ doct. male loquantur. Ita loquendo indistincte, quia illa sunt consideranda secundū circunstantiam loci temporis & personarum. tex. ad hoc not allego in c. in omnibus. lxxxj. dist. vbi papa dixit. quod etiam si clericus nedum osculatur mulierem, sed loquatur de secreto cum muliere in malum præsumitur, & ideo recte glo. in d. c. absit. dixit, quod cum sola fabulatio clerici cum muliere in malum interpretetur aliquando, puta quando in secreto fieret, multomagis dicerem in obscuro. Et ideo vide do. Abb. in c. quanto. extra de præsum. in iiij. col. limitantem multum not. in d. c. absit. & limitantem prædicta. Idem dico in laico quod si laicus mulierem oscultaretur in publico, & multa alia concurrerent, quod nō præsumere quod animo venereo ita faciliter nisi alia concurrerent, quia vna præsumptio tollit aliam, vt l. non est verisimile. ff. quod me. cau. Et ideo dicit Ang. in l. si hi qui. C. de adul. secūdum Iac. Butr. quod etiam si esset nudus cum nuda & oscularentur inuicem & amplecterentur, licet per ista proberur adulterium. Tamen si probat, quod erant consanguinei, illa præsumptio consanguinitatis tollit aliā, quod not. idem Angel. in l. ij. §. fina. ff. de adulter.

19 † Item inquantum dicitur ꝙ si pater habet duas domos & in vna filia committat adulterium in qua parte non habitat, quod pater nō potest occidere filiam ibi impune. Et alleg. gl. & Bar. in d. l. nec in ea. Adde quod errauit iste doctor quod Bar. ibi nihil dicit de hoc, sed voluit allegare tex. in l. quod ait lex. §. quare. ff. de adult. Et ratio redditur ibi in tex. q̄a maior inuria fit patri, quādo tale delictū fit in domo propria vbi habitat, quam in domo propria vbi non habitat. Item adde quod Cy. Bald. & Ang. in l. imper. ff. de stat. homi. volunt q͞d pater filiam prægnantem occidere pōt, quod non videbātur verum per illum tex. vbi si mulier est damnata ad mortem quæ sit prægnans non potest fieri, executio sed differtur vsque quo partum fecerit, dic vt ibi per eos. Item

20 † Adde ꝙ si pater solam filiam interficeret & non adulterum tenetur l. Cornel. de sicca. vt pulchre declarat Azo in summa. C. de adult.

21 Et est tex. in d. l. nihil. ff. de adulter. † Item adde quod si pater occidit filiam vel adulterū opus est quòd incontinenti adulterum occidat. Et licet do. Ange. hic dixerit vno ictu & vno, impetu opus est quod ambos occidat. Et ego supra addidi quod incōtinenti hoc faciat, vt vno mortuo alterum occidat, incontinenti, quia sic dicetur vno ictu & vno impetu. Tamen intelligas quod si pater occidat adulterū, & interim filia fugiat, ideo quod statim mortuo adultero pater cœperit prosequi filiā suā, & horis interpositis ipsam inuenit & occidit. Tamen vno impetu & ictu dicitur occidisse & equali, ita & tunc etiam pater non dicitur incidisse in leg. Corne. de sicca. quia illud incontinenti dicitur fieri quod fit stante eadem ira. Iste est casus in l. quod ait. §. quod ait. ff. de adul. & infra hoc etiam dicit d. Ang. hic. Quinimo fortius dico, quod filia fugisset in quoddam castrum ꝙ fortasse fuisset mariti & pater staret per sex menses ad præparandum se continue vt filiam occideret, quod pater dicitur incontinenti fecisse, & hoc per elegantem doctrinam Vgotionis quam tradit j. dist. §. ius naturale. de qua facit magnū festū Bal. in l. fi. C. de his qui à non do. vbi habetur q͞d licet vim vi repellere incontinenti. l. j. C. vnde vi. l. vt vim. ff. de iust. & iur. Tamen incontinenti dicitur fieri, si alter qui expulit me erat potens & ego ad præparandum me steti per sex menses vt illum potentem expellerem. Nec huic conclusioni obst. text. in dicto. §. quod ait. in princip. vbi habetur quod si pater occidit adulterum vna die, & alia die vult filiam occidere, & ita occidit, quod pater incidit in l. Corne. de

sicca. quia respondeo quod illum tex. debemus intelligere quando pater potuit occidere filiã & noluit, quia illam iram deposuit, secus in casu nostro, quia semper voluit, & nunquam potuit. Item in iiij. v. & vj. conclu. d. Ange. inquantũ dictum est quod si pater non habet filiam in potestate, vel filia sit vidua, ꝙ pa-
22 ter non potest adulterum occidere. Idem † in fratre quod nec sororem vel adulterum. Idem in filio, quod nec adulterum in matre limita prædicta procedere in crimine solo adulterij, secus in crimine raptus. Iste est casus sing. in l. j. C. de rap. vir. in §. j. & voluit Cyn. in l. gracchus. C. de adulte. Et quod ista facultas sit data etiam illis qui non habent alios in potestate, si in flagranti crimine inueniunt hos sceleratos, vt impune possint occidere, probat ille tex. dum dicit quod cõsanguineis hoc eis permittitur. Quinimo & tutoribus & curatoribus. & glo. ibi extendit etiam ad cognatos. Et clarum est quod ibi non habent alios in potestate. Item vltimo errauit d. Ang. hic inquã tum per text. in l. quod ait in §. illud. dixit ꝙ etiam patri licet occidere adulterum existentem in magistratu. Addatis quod ille. § non reperitur in d. l. quod ait. sed voluit allegare tex. in l. marito. §. illud. ff. de adult.

23 *Filia si sit uilis & pater honesta persona, aut pater uilis & filia probata uita patri non licet interficere adulterum.*

23 Ang. †Et prædicta procedunt nisi filia esset vilis persona, tunc patri licet honesto nõ licere † interficere adulterũ, facit l. si eam. C. de adult. nec etiam patri vili, licet filia sit probatæ vitæ etiam vilem adulterum interficere licet, quia ei non conceditur accusatio iure mariti, ita dicit Bar. in l. quod ait lex. §. illud.

Avgvsti. Tu adde quod d. §. illud. nõ est in l. quod ait lex. sed est in l. marito. §. illud. ff. de adult. vbi Bar. hoc dixit, & dixi supra in addi. meis. in j. conclusione. huius glo.

24 *Pater mandans alteri quod filiam & adulterum interficiat, puta quia ipse erat senex, an liceat facere tale mandatum.*

24 Ang. † Quid si pater mandat alteri, quod filiam & adulterum inuentos in adulterio interficiat, an liceat, quia forte pater est debilis & senex vel infirmus, credo quod sic. arg. l. gracchus. C. de adult. nam ibi ideo non tenet mandatum, quia maritus interficere non potest, secus ergo si sibi liceret. facit l. ita tamẽ. §. gessisse. ff. de admi. tut. & isto casu credo, quod nec pater nec ille committens homicidium teneatur, quia si est delictum impunibile quo mandantem, debet esse non punibile, quo ad mandatarium. arg. l. adultero. §. j. & ibi Bar. ff. de adul. Aduertas tamẽ vt infra dicam in ver. an maritus.

Avgvsti. Tu aũt adde ea, quæ ego dixi ibi in d. ver. an maritus. sed pro nũc considero quod cũ in l. ait lex. ff. de adult. lex ipsa põderat qđ si pater durante eadẽ ita interficiat adulterum & adulterã, non incidit in aliquã pœnã quod mihi videtur impossibile, quod si pater alij mandaret quasi impossibile esset quod dispositio illius. §. verificari posset, qa pater credens fore quod ille mandatarius adimplcuisset voluntatem suam interficiendo filiam suã ira cessasset, & sic pater incideret in l. Corn. de sicca. cogita tamen in ver. an maritus.

25 *Marito an liceat accusare uxorem de adulterio, ut dotem perdat & puniatur leg. Iul. de adult.*

26 *Mulier quando possit accusari criminaliter de adulterio per maritum, ad hoc ut ipse dotem lucretur.*

27 *Vxor sicut perdit dotem propter adulterium, ita perdit bona paraphernalia.*

25 Ang. † Quæro quia video quod marito
c non liceat interficere, ᶜ an liceat, de adulterio accusare, vt ipsa perdat dotẽ, & etiam vt ipsa puniatur l. Iul. de adult. dic quod sic, vt l. j. & ibi gl. & Cy. C. de adult. & not. Bar. in l. rei iudica. §. morum. & ibi doc. ff. sol. ma. non autem
d contra licet vxori accusare virum ᵈ de adulterio per eum commissõ in aliquam solutã vel coniugatam vt puniatur l. Iulia de adul. vt d. l. j. ꝙ no. quoniam per vxorem fit iniuria viro non econtra vt ibi habetur ꝙ no. bene, & vide Cy. & Sali. in d. l. j. qui ponunt rationem, quia per maritum non potest violari torum põt tñ mulier accusare virũ ciuiliter vt separetur torum, & vt perdat donationẽ propter nuptias, vt ibi dicunt doc. per l. cõsensu. C. de repud.

c Interficere. Adde in hoc vide Alexan. in consi. lxxvj. in j. vol. Ber.

d Virum. Adde ꝙ contrarium consuluit Rom. in consi. clxxvij. vbi ꝙ ad hoc vt condemnatio sequi possit, mulier debet probare matrimonium, sicut tenetur vir. Ber.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia, adde & dic ꝙ imo videtur quod etiam mulier potest accusare maritum de adulterio hodie per ius authen. vt est casus in authentica de nupt. §. si igitur secundum theodosium ibi maritum adul-

adulterio delinquentē. Quinimo etiā de iure C. per tex. in l. consensu. §. j. C. de repu. ibi si quā igitur mandat suū adulteriū, vbi mulier accusando maritū facit ipsum perdere etiā donationes propter nuptias, nisi saluando dicamus ꝙ ibi agitur ciuiliter, nō autē criminaliter sed certe est diuinare ad illa iura, & Sali. hoc modo respondet in d. l. j. vbi Sali. ponit vnū casum sing. qñ vxor potest accusare maritū de adult. etiā criminaliter, & hoc est quādo vxor ꝓsequitur suā iniuriā puta quia maritus commisit adult. cum vxore filii ipsius mulieris nati ex alio matrimonio, vel cum vxore fratris ipsius mulieris dic vt ibi per eum. De hac materia vide etiā quę scripsi in l. rei iudi. §. morum.
26 ff. sol. mat. post Moder. & Roma. † Adde hic omnino d. Imol. in l. cum mulier. ff. solu. matr. in viii. col. qui ponit materiā quando mulier potest accusari criminaliter per maritum de adulterio, ad hoc vt ipse posit lucrari dotē. Et Pau. de Cast. in consil. suo cxxvj. & videtur sing. consi. Pet. de Ancha. in cōsi. suo ccccix. qui consuluit in casu vno peregrino. ꝙ erat maritus quidā, qui acriter verberauerat vxorem suam & ipsa aufugit, & venit Ferrariā, maritus habitans Bononiæ accusauit ipsam de furto & adulterio, vt poneretur in banno ad hoc vt perderet dotem, consuluit ꝙ ipse maritus tanquam inimicus non est idoneus accusator isto casu, & tale bannū non profecit nec marito nec hæredibus mariti, ad hoc vt lucrētur dotē. Et vide cōsilium Oldr. in cōsi. suo clxviii. ꝙ maritus qui expulit vxorem de domo propter adulterium cum adulteriū non sit notorium vel sentētia aliqua fuerit
27 lata, debet vxor alī marito interim. † Et scias ꝙ sicut propter adulteriū vxor perdit dotem, ita perdit bona paraphernalia, glo. est sing. in l. plerunq;. de dona. inter virū & vxo. & allegat & sequitur Ro. in singularibus primi anni. ccxcv. ꝙ incipit, ꝓpter adulterium vxor perdit dotem &c.

28 *Socero an permittatur saltem uilem adulterū interficere ut patri, uel saltē sicut uir nō tenetur de sicca. sed leuius punitur ita & socer.*

28 Ang. † Nunquid socero permittatur saltē vilē adulteriū interficere, vt patri, vel saltē sicut vir non tenetur de sicca. sed leuius punitur ita & socer & vr̄ ꝙ sic, & fortius cū loco parentis habeatur, vt l quia parētis. ff. solu. mat. Contrariū vr̄ quoniā lex loquens in patre nō habet locū in alio ascēdente, vel collaterali, vt l. patri. ff. de adult. ita ergo lex loquens in viro non extenditur ad socerum, vt l. si vero. §. de viro. ff. solut. ma. quod no. qa vidi de facto. Et prædicta procedunt præterquam in raptoribus monialium & eorū auxiliatotibus quia in flagranti crimine inuenti, nō tantū à patribus monialiū inuenti, sed etiā à consanguineis & à tutoribus & à curatoribus poterunt occidi, vt l. raptoribus. C. de episc. & cle.

Augusti. Tu adde ꝙ mihi videt̄ ista quæstio non est dubia cū casu legis expressum, quodāmodo habeamus ī l. sic eueniet. ff. de adulteriis, vbi auo ꝙ fortius non permittitur occidere adulteram nec adulterū quia cum hæc potestas occidēdi exorbitet à iure communi, vt quis propria autoritate sibi ius dicat & vindictā faciat vt no. Bar. in d. l. sic eueniet. Ideo nō mirū si non possumus extēdere ipsam legē iuxta. no. in l. oēs populi. ff. de iusti. & iur. & in c. canonū. statuta. extra de cōsti. & in d. §. de viro. & in l. cōmodissime. ff. de libe. & posthu. & maxime cū socer vxorē filii nō habeat in potestate, vt no. in d. l. patri. & in d. l. sic eueniet.

29 *Martio sciente uxorem adulteram & non accusante siue ignorāte, an liceat eius heredi maxime propter dotē perdendam illā accusare.*

30 *Si uerò ipse teneat concubinam & mulier committeat adulterium, non debet perdere dotes suas per adulterium.*

29 Ang. † Quid si maritus scit vxorem
30 adulteram & nō accusa:, an licet eius hæredi maxime propter per dotem perdendā accusare, dic ꝙ nō, siue maritus sciuerit & non sit conquæstus, quia videtur remisisse, imo videtur de lenocinio teneri, vt l. ij. C. de adul. & l. ij. §. ij. §. eo. tit. siue etiam ignorauerit eius hæres non pōt etiam ad finē vt perdat dotem cōtra vxorē agere, vel excipere de adulterio, vt l. rei iudicatæ. §. morū. ff. sol. ma. & ibi Bal. Ang. Raph. & Imol. nā prout dicit ibi Bal. istud tendit ad vindictā, ergo talis actio, licet maritus ignorauerit sibi competere, non transit ad eius hæredes, vt l. cum emancipatus. §. cum emancipati. & ibi gl. ff. de colla. bo. Sed Sali. in l. fi. C. de adul. tenet ꝙ si vir ignorauerit ꝙ eius hære

des possint excipere de adult. vt mulier petens dotem eã perdat. Sed Bar. in l. pen. C. de adult. dicit quòd ita iniuriatur cõsanguineus de stupro commisso in vidua, sicut de adulterio commisso tempore mariti defuncti. Et vide Cyn Bal. & Ang. in d. l. fi. & vide quæ scripsi in d. l. rei iudicatæ. §. j.

Allegatio in causa adulterij. d. Alexan. de Imol. de Tarta.

Mulier quæ commisit adulterium & maritus non est conquęstus de ea hæredes nõ possunt obiicere ei exceptio. adulterii ad finem priuandi eam dote, quia videtur ei remissum per maritũ hoc verum, nisi mulier cõmisisset in arti. mortis mariti, q͞a nõ vr̃ ei remissũ quo ad illũ qđ cõmisit in arti. mortis & sic põt illud ꝓ hęredes opponi ad hoc vt perdat dotem. vt firmat Sali. in l. fi. C. de adul. & no. per glo. in l. fideicom. C. de fideicom. & argu. l. non est ferendum. ff. de transact. & idẽ tenet Ro. in l. rei iudi. § j. ff. solu. mat. vbi ꝓ hoc etiã allegat. l. j. cum ibi no. ꝑ Bar. ff. de his qui. vt indig. idẽ vr̃ voluisse Cy. in l. j. in fi. C. de reuocã. dona. vbi dicit ꝗ si dñs nõ reuocauit feudũ cum vasallus cõmisisset aduersus eum feloniã, quã ignorauit idẽ si sciuit & non habuit cõmoditatẽ reuocandi, q͞a statim mortuus fuit, poterit hæres eius reuocare feu. alle. arg. l. vtilitatẽ. & l. in cõfirmãdo. ff. de confir. tut. idẽ etiã tenuit And. de Iser. & Bal. in c. j. §. porro. q̃ fuit prima causa benefi. amit. vbi idẽ dicunt si sciuit & non habuit cõmoditatem vendicandi morte præuentus ꝓ quo Sali. in d. l. fi. C. de adult. allegat in argu. bonũ tex. in l. iii. C. de inoffi. testa. & idẽ etiam tenuit d. Abb. in præalleg. c. fin. de do. & qñ est in arti. mortis semper præsumitur ignorare vt dicunt pręfati doct. in locis superius alleg. quoniã adulteriũ in arti. mortis commissum, ac etiam quia non habuit facultatem vendicandi & accusandi.

Allegatio d. Alex. de Tarta. de Imo.

Nota in versi. Quid si maritus scit vxorẽ adulterã &c. Quod mulieri possit ꝑ hęredes crimen adulterii opponi ad finẽ priuãdi eã dote ꝓbatur expresse ꝑ d. l. ex cõsensu. C. de repu. auth. vt liceat matri & auiæ. §. q͞a vero plurimas. & in l. rei vẽdicatione. §. & hæredi. ff. solu. mat. cũ similib. Nã hoc est verũ ꝗ hæredes possunt de hoc obiicere nisi maritus mores mulieris adulteræ approbasset seu cõnquæstus nõ esset, quia tũc est secus. Sed improbasset mores vxoris adulteræ, aut conquæstus esset dũ viueret tunc etiã ad hęredes trãsit facultas obiiciendi crimen adulterii ad finẽ priuandæ mulieris, iure dotis. ita voluit Ioan. de Imol. l. cum mulier. in viii col. in ver. itẽ aduerte ꝗ hoc procedit qñ vir viuit &c. ff. solu. ma. vbi dicit ꝗ si maritus reprobauit mores mulieris adulteræ licet contra eã in iudicio non egerit hæredes pñt eidẽ mulieri opponere de adulterio ad finẽ excludendi eã à dote. ita dicit trãsire Ia. de Bel. in præalleg. §. q͞a vero plurimas. & in auth. vt liceat ma. & ibi hoc ponit Iac. de Bel. in fi. vbi ꝓ hoc alleg. l. si vxor. in fi. ff. de adult. & in c. plerũq; de do. inter vi. & vxo. hoc ẽt voluit Ang. in l. rei iud. §. & hæredes. ff. solu. mat. ibi dum dicit, nec sub silentio pertransiuit &c. hoc clarius voluit Fau. de Cast. ĩ d. l. cũ mulier. ibi dũ dicit, ꝗ si maritus in vita idẽ vr̃ tenere Bar. sumando illã. l. & l. rei iudi. §. j. in primo cõtrario. & in l. Lucius. circa fi. Dum dicit, ꝗ si maritus nõ fuit in vita de adulterio cõquæstus, nõ põt hæres eius de adulterio opponere, ꝑ d. l. rei iudica. hoc aperte voluit And. de Iser. in c. j. §. porro. quæ fuit prima cã beneficii amit. dũ dixit, ꝗ si vasallus offendat dominũ, tamẽ dñs eum in vita non inquietauit non poterit per eius hęredẽ feudo priuari per l. fi. C. de reuo. don a. & l. omnimodo. cũ glo. & l. non tantũ. §. si mãcipatus. ff. de contrata. & not. in c. imperialẽ. §. insuper. de prohi. feud. alie. per fed. Subdit tñ hoc esse verũ nisi dñs fuisset cõquæstus in vita de offensa allegat. l. quæ à patre.

Eiusdem allegatio.

Mulier propter adulterium perdit dotẽ. l. ex consensu. C. de repu. & auth. vt liceat matri & auiæ. §. quia vero plurimas. c. plerũque de dona. inter vi. & vxo. Tñ illud verum est si maritus accusauerit eam criminaliter de adul. & se ad pęnam talionis inscribat: ex. est secũdum intellectũ Bar. in l. miles. §. socer. ff. de adul. & pro hoc etiam allegat Bar. in d. §. si vero plurimas. & not. per gl. in præalleg. l. ex consensu. Præterea dico quòd nõ esset necessaria criminalis accusatio tñ ex quo maritus dũ viueret, silentio vsus est nõ videtur hæredes ad retinendã dotẽ posse mulieri obiicere crimẽ adulterii. l. rei iudic. §. & hæredi. ff. sol. ma. & ibi gl. & commu-

cõiter scribẽtes & Soc.in titu. de excep. in d. Ver.itẽ quæritur ecce.& in tit. de do. inter vi. & vxo.§.ij.versi.quid si mulier.licet ibi clare non firmat & no.Sali.in l.fi.C.de adult. & ibi etiã p Bal.& ad hoc l.fi. & qđ ibi no.C.de reuo.dona.& ꝙ legitur & no.in d.c.fi. de dona. no.C.eo.l.fi.in simili.C.de reuo. do.& ꝙ no. gl.in l.omnino in versi.si licebit.C.de inoff.testa.q̃ dicit no.ꝙ hẹredes dñi nõ possunt auferre feudũ vasallo,propter feloniã cõmissam versus dominũ, si dominus nihil dixit dum vixit.

Responsio contra prædictas alleg. d. Vgolini de Arimino.

Non ob.in cõtrariũ allegata.s. ꝙ necesse sit vt maritus lucretur dotẽ propter adulterium, vt vxorem accuset de adulterio criminaliter. vt hic Bar.in d.l.miles.§.socer. per illum text. secũdũ intellectũ Bar. quia respondeo ꝙ cõis opi.est in contrariũ à qua in iudicando nõ est recedendũ,& de hoc quòd nõ requiratur accusatio est tex.ĩ d.l.cũ mulier.ff.so.ma & ibi hoc sequitur Bal.Io.de Imo. & Pau.de Cast. & ẽt tex.in l.Lucius.ibi etiam sequitur Ro.eo.ti.& tex.iuncta gl.in l.viro.eo.titu.& tu.& est text. clarius in prẹallegato.c.plerunque.& in l.fi.cũ ibi not. C.de adult. & ita tenet etiã Iac.Butr. Pet.Cy. Bal.Sali.in auth.sed hodie.C.de adul. & Iac. Bel.in §.quia vero plurimas.in auth.vt lic.ma.& auiæ. Et ideo patet quòd illo intellectu Bar.ad d.§.si socer non potest procedere est contra prædicta iura, nec etiam probatur opi.sua in d.§.quia vero plurimas,quia vbi nõ negatur quod si maritus non accusat criminaliter sed alias per modum exceptionis opponatur de adulterio, quòd vxor dotem non perdat & ita etiam respondetur ad no. per glo. in d.l.ex consensu confirmò prædicta ex alio capite nam non est dubium quod per adulteriũ dicitur illata iniuria marito.l. si maritus sit.§. lex vilis.ff.de adulter.& l.miles.§.socer.eo.tit. & ibi probatur quòd non solum marito fit iniuria,sed etiam omnibus de agnatione mariti, vt probat tex.ibi in versi.vindictæ domus iuncta l.j.in princip.in versi.domus secundum expositionem Iac.de Aret.& ibi Bartol.ff.ad Silla.& l.cum vnus.in princip.cum glo. in versi. domum ff.de alimen & cib. leg.& est regulare quòd iniuria facta vni censetur facta omnibus de genere suo.l.lex Cornel.in princip.& ibi Bar.ff.de iniur.& l.j. & ibi Bald.C. si qua. prædi.po.l.cum scimus & ibi Bar.C.de agri.& censi.lib. xj. & ij ff. de lib.causa ergo si filij mariti ex propria persona eorum petant iustitiam ministrari super actione iniuriarum aduersus mulierem,non potest negari quin iudex debeat dictam iniuriam vel æstimanda sit per iuramentum actoris accedente taxatione iudicis.l.sed si vnus.§.seruus meus. & l. iniuriarum æstimatio cum ibi no.per Bar.ff.de iniurijs. & plene p alios in l.si non conuicij.C. de iniurijs. Maritus qui non approbauit in vita sua mores pudorem adulterij concernentes etiam extra iudicialiter hæredes possunt contra mulierem repetẽtem dotẽ excludere propter adulterium commissum in vita mariti allegant Io.de Imo.in l.cum mulier. in viij.col. in versi.item aduerte ꝙ hoc procedit. & alios doct.& hanc sñiam esse communẽ licet Bart. sentiat cõtrarium in l.miles.§.socer.ff.de adul. &c. ibi requiritur inscriptionem &c.& sic per viam iudicij ad quod respondetur cum omni reuerentia opi.Bar.potius esse communẽ quoniam confirmatur per tex.gl.& doc.plures maioris autoritatis,nam probari videtur per tex. expressum in authen.vt liceat matri & auiæ. §.quia vero plurimas.ibi si de adulterio maritus putauerit posse vxorẽ suam conuinci oportet prius virum inscribere &c.& glo.ibi super verbo fide adulterio expresse firmat ibi ꝙ est verius approbans quòd l.quamuis. C.de adul. corrigatur & clarius gl.idem confirmant in l. cõsensu.§. vir quoque. in j.gl. & in glo.super ver. sibi hæredi. hanc sententiam sequitur & firmat Specu. in titu. de dona. inter virum & vxo.§.fina. versi. Quid si mulier agit.de except.& d. versi. Item sequitur ecce cum quo ibidem transit Ioan.And.in addi. etiam Ioan. Andr.omnino sequitur opi.Spec.remittens se ad eum in c. plerunque. de do.inter virum & vxo. & ibi etiam Butr. idem sequi tenetur dicens teneas quod non competit exceptio,causa non lucretur maritus dotem nisi accuset de adulterio & inscribat &c. Idem expresse voluit & consuluit Bal.in consi.incip.si vxor reseden ibi dicti formalit.si vir dissimulauit adulterium vxoris & nec criminaliter nec ciuiliter egit & nec ius vindi.tentauit hæres mariti nõ potest accusare mores quos nõ accusauit maritus.ff sol.ma l.rei iudi.§. & hæredi. & ibi per Dy.& ad hoc.c.de re pu.l.& cõsensu.§.vir. & ibi gloss. Et verba mariti non in iudicio sed extra iudicium nihil operantur ad transmittendam actionem per naturam dotis nec ad perpetuandam in successores &c. & paulo post subdit.sed contrarium est cum enim vir dissimulauit & in iudicio conquæstus non fuit hæres audiri non debet. & videtur approbasse patiendo labi tempus accusandi de

adult.&c hanc etiam op. sequutus est Ang. & in d.l.rei iud.§.& hære.ad fin.ibi vltimo scias ꝙ sicut licitum est viro propter adulterium retinere dotem, & sic & hæredi viri, si modo vir expulit mulierem alias secus &c.magis expressius firmat in authen. vt lice. ma. & auiæ. §.quia vero plurimas.licet meus videtur intitulare Bar.sed communiter dicitur quòd Bar. non scripsit super authen. post omnes prędictos. Raph. Cu. prædictorum confirmat sententiam in d.l.cum mulier.ff.solu.matri.si igitur opi Bart.roborat tex.glo.& illustres doct. quo colore potest dici contrariam opin. esse communem, præterea nec Ioan.de Imo.in prędicta l cum mulier. vt supra alleg.nec Iaco. de Bel.& alij contradicunt licet dicant ꝙ si maritus non approbauit mores vxoris & est certum ꝙ hæredes possunt de oppo.de adult. nō tamen dicunt extra iudicium. ideo intelligentur non approbauit iuxta formam traditam in d.§.quia vero plurimas.& glo. & aliorū doc. supra qui expresse dicunt de non approbatione in iudicio, vt supra dictum est.deinde si expresse diceret quod sufficiat quòd maritus est querelatus extra iudicium tamen plures sunt & magis digni tex.gloss.& alij supra numerati ideo magis præualere debet opin.Bartol & sequa. nam qui pluribus &c.cap.prudentiam. de offi.deleg.& est expressum.xx.di.c. de quibus.& xxxiij.q.ij.hoc ipsum.hæc fuit alle.do. Vgolini de Arimino.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quòd Ro.in d.l.rei iudicatæ.§.morum. tenet expresse quod hæredes mariti possunt excipere de adulterio ad hoc vt mulier perdat dotem, per not.per glos.in l.fideicommissum C.de fideicom.& per tex.in l. j. cum ibi not. per Bart.ff.de his quib.vt indig.facit.l.in confirmando & l.in vtilitatem.ff. de confir. tuto. & quod eleganter decidit Cyn.in l.fin. C.de reuo.dona.& quod pulchre decidit Ioā. And. & alij canonistę in c,fi.extra de dona.vbi singu.limi.l.fi.C.de reuo.dona. procedere in donatore decedente, & sciente donatariū fuisse ingratum, secus si donator ignorauerit, quia poterit eius hæres donationem reuocare. Sed his non obsteneo opi. Bald.quia illa allegata in contrarium, non militant, nec tollunt rationem illam, per quam Bald.tenet suam opi. & hoc idem voluit Bald. in l.cum mulier.ff. solut.mat.in repe.in xv.oppo. & sequitur ibi in vij.col.Io.de Imol. Limita tamen prædicta quando maritus viuens post adulterium comprobasset mores mulieris, vel esset dubium an approbasset, sed si improbasset. tūc dicit Iac. de Bel.in auth.vt liceat matri & auiæ in §. quia vero plurimas, ꝙ hęres eius posset opponere exceptionē adulterij, & idem tenet Imo.in d.l. cum mulier.in viij.col.Idem etiam sentit Angel.in d.§.morum.dū intelligit illum text. qñ maritus sub silentio transiuit. In hac materia Bart.in d.l.rei iudicatæ.allegat Spe.in duobus

30 locis, & vide doct.in d.l.fi.C.de adul. †Adde tamen Pau.de Ca.in consi.suo cxxvj. inci. In Christi nomine Amen. hæc mulier. nō debet excludi à petitione dotis. qui per bona iura cōsuluit ꝙ si vir tenebat concubinas, & mulier cōmisit adulterium nō debet perdere mulier dotes suas per adulterium, Idem si maritus sciuit eam adulteram & eam carnaliter cognouit postea. Idem si vir nunquā est, cōquæstus, dic vt ibi per eum in d.consi.Item adde prædictū cōsi.cxxix.incip.In Christi nomine Amē. reuocabatur in dubium, qui disputat & terribiliter arguit, an sit vera illa doctri. Bar.quam posuit in l.pe.C.de adul. ꝙ si vidua commisit stuprum, an hæredes viri possint excipere de stupro, ad hoc vt ipsa perdat dotem, & in fi. approbat d. Bar.in d.l.penul.I t adde do. Nellum in tract. bannitorum in secundo tempore post bannum perfectum in xxix.q.

31 *Inquisitio an possit fieri de adulterio & lenocinio.*

31 ANGE. † Quæro an de adulterio possit per viam inquisitionis de iure procedi, dic quod sic tam de adulterio, quā de lenocinio, vt l.ij. §.si publico.& ibi gl.& Bar.ff.de adult.

AVGVSTI. Tu adde hic ea quæ dixi supra in gl.hæc est quædam inquisitio in princi. vbi late disputatum fuit in quibus casibus & in quibus criminibus potest formari dicta inquisitio, dic vt ibi late dixi.

32 *Marito agente contra uxorem de adulterio, an possit mulier excipere de lenocinio.*

32 ANGE. † Quid si per maritū agatur cōtra vxorē de adulterio an ipsa possit excipere de lenocinio, rñdeo ꝙ aut agit ad vindictā publicā, & ad pęnā corporalē imponēdā, & tūc exceptio lenocinij eā nō excusat, nā talis exceptio solū maritū aggrauat vt puniatur nō aūt facit vt se liberet, vt d.§.si publico, de quo late per gl.Bar.& Imo.in l.is qui reus.ff.de pub.iudi.

AVGVSTI. Tu in hac materia, adde ea quæ dixit Paul.de Ca.in d.consi.supra allegato per me cxxvj. qui dicit ꝙ imo videtur casus contra istam conclusionem do.Angel in l. cum

cum mulier.ff.sol.mat. vbi si vir agit cõtra mulierem, vt perdat dotem propter adulterium cõmissum, mulier excipit de lenocinio excludit maritũ, sed dic ꝙ ibi agitur ciuiliter, secus si ageretur criminaliter, dic vt ibi per eum.

33 *Adulterij accusationem quis facere possit.*

34 *Maritus & pater an praeferantur in accusando & an possunt accusare de adulterio, quae uxor est ignominiosa, & matrimonium fuit contra leges contractum.*

33 Ange. †Quis possit de adulterio accusare, dic cum crimen sit publicum, vt l.j.ff.de publi.iudi. ꝙ quilibet admittitur, ar. §. consequẽs. instit. de suspe.tut. Sed aduerte ꝙ si extraneus accusat & maritus & pater concurrat ꝙ maritus præfertur omnibus, etiam si pater iam accusationem & subscriptionem proposuerit, & maritus non fuerit in negligentia, vt l.ij.§.fi. & gl. & ibi Bart.ff.de adulte. in hoc dic latius, vt no. Azo in summa de adul. circa prin. videlicet ꝙ maritus in accusatione adulterij pręfertur omnibus etiam patri mulieris, nisi pater doceat generum infamem aut arguat eum colludere cũ vxore magis quàm animo accusandi, alias præfertur maritus etiã si pater præuenerit & libellum porrexerit, marito tamen non negligente vt dictum est, nec distinguitur iustum an iniustum fuerit matrimonium, siue fuit vxor vilis & vulgaris, siue nõ, vt l.si vxor §.plane.ff.de adult. In tantum ꝙ sponsus admittitur ad accusandũ de adulterio in sua sponsa commisso, præfertur alijs, quibus nec matrimonium qualecunque nec specie matrimonij violare licet vt ff.de adult.l.si vxor. §. diuus. & in §.si minor. & tene menti ꝙ in spõso vel marito non attenditur vtrum sit paterfa. vel filiusfa. quia etiam sine voluntate patris sui, qñ est filiusfa. de adulterio accusare potest, vt l.inter liberos.§.filiusfa.ff. de adult. Sed bene attenditur in marito sit liber vel seruus, quia seruus ob violatum cõtubernium accusare nõ põt.C.de adul.l.serui. Sed non consideratur etas mariti sit minor, quia etiam minor cum suo curatore admittitur ad accusandum pro suo toro violato.ff.de adult.l.si maritus.§.lex. Post maritum admittitur pater mulieris iure mariti, id est vt alijs præferatur intra lx.dies à die commissi adulterij, ita dicit gl. in l. iure mariti.C.de adul.& l.patri.§.j.ff.de adul. sed ille tex.dicit à die diuortij, vnum de iure quando incipiant currere dicti lx.dies plene not. Sali. in d.l.iure mariti.ver. quæro secundo &c. qui lx.dies cedunt pariter marito & patri neutri ipsorum accusanti, si tamen intra lx. dies maritus occupat accusationem, tamen residuum quod de dicto tempore restabat cum maritus cœpit accusare posse, vt ff.de adulte.l. si maritus.in prin. Sed hoc non procedit de iure authen. quia etiam nõ facto diuortio maritus potest accusare de adulterio & tempora sibi currunt & non patri, quia demum facto diuortio potest & si veniant pater & maritus ordine successiuo non currunt tempora patri, nisi marito excluso, vt not. Salice. in d.l. iure mariti. facit infra nouo iure.C.de adulte. Et bene no. ꝙ illud quod supra dixi maritum omnibus præferri, etiam primo accusantibus, verum est intra lx.dies his aũt finitis concurrentibus cũ marito & non præuenientibus, tamen etiam maritus tanquàm idoneior præfertur, vt d.l.j. in fin.& l.ij.& ibi glo.& Bartol.ff. de adult. & eodem modo potest maritum datur prælatio patri, vt d.l. j.in fin.cum l.ij. In quibus autem maritus omnibus alijs præferatur.no.gl. Bald. & late Sali. in d.l.iure mariti. in versi. quæro modo &c. Et tene cordi ꝙ prædicta procedũt quãdo patri permittitur accusare adulterum, sed de filia dicta iura non loquuntur. Tu aũt dic idem vt text.singu.in l. ꝙ si maritus. cum gl.ff.qui & à quib.& no.Sali.in d.l. iure mariti.ver.quæro dixi quando pater &c. scias tamẽ ꝙ hodie correctum est ꝙ siue constante matrimo. siue postea, siue maritus, vel pater, vel alij coniuncti fuerint negligentes, vel non, tamen nunquam extranei admittuntur ad accusandum de adulterio vxoris alienæ licet si publicum crimen, vt no.glo.& ibi Bar. quanuis se non firmet in l.miles.§.volenti.ff.de adul. Sed clarius Richar. Malum. Cyn.& Sali.in l.quãuis.la ij.C.de adult.in ver.oppono cum gl.iiij. cum versi.seq. & ibi assignant rationem quare &c. Et quia dixi de cõiunctis ꝙ admittuntur. dic siue sint ex latere coniuncti mulieris, siue viri, vt no. Sali.in d.l.quamuis. ꝙ no.

Avgvsti. Tu autem in hac materia, adde ꝙ intantum marito permissa est accusatio mulieris de adulterio, ꝙ imo si extraneus accusauerit mulierem de adulterio, & mulier fuerit absoluta, & maritus vult iterum ipsam mulierem accusare de adulterio, ꝙ poterit, vt est tex.in l.si maritus.§.fin.de adulte. dum tamen ipse probet à principio quod iusta causa fuerit impeditus, ꝙ intra tempus legitimum non potuit accusationem instituere. Item adde quòd Ang.in l.quamuis.ff.de adult. & Angel.in l.si maritus, in princi.ff.de adult. vult ꝙ falsæ sint gl. quæ dicunt quòd d.l.quamuis non corrigat iura

iura antiqua, quia imo hodie extraneus non potest accusare vxorem alterius de adulterio, quia non licet fedare matrimonia aliena. Et ideo dixit Ang.in d.l.si maritus. ꝙ si vxor fuit repudiata à viro, ex quo maritus eam contemnit, nemo poterit eam accusare de adulterio. Quæ autem personæ possunt accusare sancitum est in d.l.quáuis. Item inquantum dictũ est ꝙ maritus & pater præferuntur in accusando & possent accusare mulierem de adulte-
34 rio. †Limita nisi vxor fuerit ignominiosa quia non poterunt hoc facere, vel fuerit vxor, sed matrimonium contra leges fuerit factum. ita voluit Bar.in l.marito. §. illud.ff. de adult. casum alleg.in l.si vxor.§.plane.& §.sed in ea. ff.de adult. Et hoc intelligas quando iure mariti vellet accusare. alias secus, vt ibi habetur, & quando dicatur accusare iure mariti vel nõ, & quæ priuilegia habeat, vide Cyn. in l. iure mariti. C.de adul.ibi vide doc.& vide Bart.in d. l. marito.§.illud. qui dicit ꝙ si maritus & pater sunt infames, viles, & ignominiosi repelluntur ab accusando, hoc intelligo si iure mariti, alias secus. Item inquantum Sali. in d.l si iure mariti.& d. Angel.hic allegauerunt illum tex.pro singulari in l. sed si maritus. qui & à quibus. ꝙ pater ita potest accusare filiam adulteram sicut adulterum. & Sali. ibi dicit ꝙ ille tex.alibi non reperitur. & ita pertrãsit d.Ang. Aduertas quòd certe miror de istis clarissimi doc. qui luminaria iuris erant & ignorauerũt tex.magistrales.nam ille text. in d.l. sed si maritus.non probat nisi coniuncta glo.sed ego in indiuiduo. allego in terminis in l. is cuius.§. marito.ff.de adul. vbi expresse tex. hic dicit ꝙ pater pôt accusare filiam adulteram intra lx. dies & nemo alius extraneus præfertur, sicut in ipso marito dicitur. Quinimo contra istam sententiam videtur tex.in l nec in ea. §.j.ff.de adult. vbi dicitur ꝙ pater in accusando filiam adulteram præ ceteris nullum ius præcipuum habet. Vide ergo quõ ille tex.in l. sed si maritus est sing.cum reperiamus multa iura de ista materia loquentia. Sed responde ad tex.in d.l. nec in ea. quia loquitur in patre qui vult accusare filiam viduam quæ commisit stuprum. & ita dixit ibi glo. alias secus. Et tene menti quod dixit Rom.in sing. primi anni cclvii j. ꝙ inci.scis ꝙ adulter. qui dixit ꝙ in eod. libel. adulter.& adultera non possunt accusari. tamẽ ibi limitat no.hoc.

35 *Pater & maritus si intra lx.dies non probant accusationẽ an condemnentur de calumnia.*

35 Angel. † Quæro si pater & maritus intra lx. dies non probant accusationem an condẽnetur de calumnia. dic ꝙ nõ nisi sint in euidẽti calũnia. C.de adult. l.quáuis. de quo tñ vide late p gl.& Sal.in l.absolutione. C.de adult. Avgvsti. Sed adde. ꝙ contra istá decisionem est tex.in l.pater.& in l.is cuius.§.fi.ff. de adult. vbi expresse dicitur quòd si vir iure mariti accusat, tenetur de calumnia, faciunt ea quæ habentur in l.auxilium.ff. de minor. & ideo vide gl.in d.§.fi.& ibi Bar. expresse dicit quòd si intra lx.dies accusat nõ tenetur de calũnia si probat, secus si accusat elapsis lx. diebus quia tenetur de calũnia, de euidenti vero calũnia tenet̃.dicit ibi Bar.& ita intelligatur.d.§.fi.

36 *Pater & maritus licet intra lx.dies negauerint se velle accusare de adulterio, tamen intra quatuor menses vtiles admittutur iure extranei.*

36 Ange. †Scias tñ ꝙ licet intra lx. dies negauerint se velle accusare de adulterio, tñ iure extranei admittũtur intra iiij. mẽses vtiles, vt d.l.iure mariti.C. de adul.& l.ij.§. hoc si maritus.& l.maritus si negauerit.ff.eo.ti. Avgvsti. Tu adde ꝙ vera est ista conclusio, ꝙ maritus duplici via pôt accusare vxorem suam & iure mariti, & iure extranei, vt est casus in l.ij.§ j.ff.de adulter.& in l.si vxor. in prin.& in §.sed si ea ff.eo.tit. Priuilegia aũt quæ magis dantur in vno casu quam in alio satis supradictũ fuit. & l.iure mariti. per Cy. & alios.C.de adult.

37 *Maritus si intra lx. dies incœpit accusare & non finiuit & non prosequatur vltra, an cõsiderato fine teneatur de præsũpta calũnia.*

37 Ange. † Quæro an si maritus incœpit accusare intra lx.dies & non finiuit, & nõ prosequatur vltra & non probet an considerato fine teneatur de præsumpta calumnia. Sali. in d.l.iure mariti.in ver. quæro an maritus &c. dicit quòd non tanquá principium sit spectandum, vt ff.de bo.liber.l.qui cum maior.§.j. Avgvsti. Tu adde ꝙ mihi videtur ꝙ satis pulchre dixit Bart.in l. is cuius.§.iure mariti.ff.de adul.inquantũ diffiniuit præsumptam & veram calumniam, nam dicit quòd si maritus accusat intra lx.dies excusatur à præsumpta calumnia, à vera vero calumnia quis non excusatur.

38 *Pater frater uel auunculus an admittantur etiam iure mariti.*

Ange.

38 Ang. † Quæro an pater, frater, vel auunculus, admittātur etiā iure mariti, q̄a vtile est iure mariti accusare propter præsumptā calumniā, & vt præferatur. Azo in summa de adul. in ii. colum. dicit forte q̄d sic per l. quamuis C. de adulter.

Avgvsti. Tu adde ꝙ dubito de ista decisione. Et primo scias ꝙ quādo pater accusat proprie nō dicit accusare iure mariti sed iure patris dicitur accusare. vt est text. in l. marito. § illud. ff. de adul. ibi iure patris maritive. Sed in hoc considera ꝙ imo iure patris etiam pater semper non potest accusare, nisi concurrant certa quæ de iure concurrunt, vt est tex. in l. nec in ea. §. in accusatorem. ff. de adult. Si ergo pater non potest accusare semper iure patris, quantominus & frater & alii coniuncti separati. Et maxime requiritur ꝙ ille qui accusat iure patris & mariti, habebat adulteram in potestate, vt est textus in l. is cuius. §. marito. ff. de adult. Nec ob. ꝙ maritus non habet vxorē in potestate, quia respōdeo ꝙ imo est falsū hoc, quia pater habet filiā in potestate quo ad reuerētiā, sed maritus habet vxorē filiā familias in potestate, q̄ ad opera & debitū carnis. ita elegāter tradidit Bar. in l. rei iudicatæ §. socero. ff. sol. ma. Et no. gl. insti. ad tertul. §. ii. & l. si vxorem. C. de cōdi. incer.

39 *Extranei post quas personas admittantur accusare in crimine adulterij.*

39 Ang. † Et post has personas cōiūctas extranei admittuntur cū sit crimē publicū, vt d. l. quāuis. & licet olim aliud esse, hodie etiam cōstante matrimonio potest fieri accusatio, vt in authen. vt lic. mat. & auiæ. §. quia vero plurimas.

Avgvsti. Tu adde hic quæ supra dixi in tribus proximis additionibus.

40 *Capitula in adulterio quomodo formabuntur vt concludant.*

40 Ang. † Quomodo formabūtur capitula in adulterio vt cōcludant, & sic vt sciam q̄ ꝓbationes sunt necessariæ, & sic vides modū & formam practicādi de adulterio dic ꝙ aut ꝓceditur per accusationē factam ab extraneo, & tūc sufficit q̄d capitulet quod talis scilicet berta habebatur & reputabat vt vxor Caii ego idem. q̄n per viam inquisitionis proceditur, q̄n iudex succedit in locū patris extranei nō aūt inquirit iure mariti, vt habetur maxime per Bart. in l. ii. §. si publico. ff. d̄ adul. Sinautē maritus iure mariti accusat, tūc non sufficit ita capitulari nisi capitulet quod vere sit vxor non aūt capitulet quod habebat, & vt vxor reputabat. Sed aduerte quia etiam maritus q̄n ita capitularet & probaret, sufficit quo ad hoc vt præsumatur vxor & onus probandi in reū transferatur, vt l. in verbis. ff. de rit. nup. vñ si reus faceret capitula q̄d illa nō poterat esset vxor, nō releuat se, sed capitulare debet q̄d Berta nō habebat nec reputat vt vxor, quo probato etiā absoluetur. Et sic ex his habes capitula pro parte inquirentis, & pro parte accusatoris & rei, & ita eleganter dicit Bar. per illū tex. in l. si vxor. §. sed in ea. ff. de adul. Adde q̄d idē ipse no. in l. si vxori. §. ꝙ si in vxorē. ff. eo. quod bene not. q̄a non omnis scit bene capitulare, & cōsequēter minus bene ꝓbare in adulterio, ex parte vero cōmittētis adulteriū non refert, an credat eā verā vxorē Titii & sciuerit an eā in animo reputauerit & tenuerit ꝓ vxore Titii q̄a Titio iniuriā inferre volebat. ita dicit Bar. in l. d̄ iure. §. si. ff. ad municip. ꝙ no.

Avgvsti. Tu aūt in hac materia, adde q̄d Ang. in l. si vxor. §. plane. ff. de adul. posuit istā materiā & refert istā materiā aliter, nā Bar. dicit ꝙ vir accusans d̄ adulterio, vt vir, debet ꝓbare matrimoniū verū quod ꝓbat eoipso ꝙ ꝓbat se tractasse & tenuisse illā in vxorē per d. l. in verbis. Sed q̄n accusat simpliciter sufficit ꝓbare matrimoniū putatiue, q̄d ꝓbat probādo tractatū & ꝙ licet aduersarius ꝓbet ꝙ illa vxor esse nō pōt, nō eximit à pœna nisi probet negatiuā scilicet ꝙ nō tractabat ea vt vxorē. Et subdit Ang. ꝙ si inspiciantur verba Bar. ꝙ sibi ipsi vr̄ cōtrarius. Nā dicit primo matrimoniū vere debere probari, & deinde subdit ꝙ nō sufficit ꝓbare reo ꝙ ista vxor esse nō potest, vnde secundū Ang. dic ꝙ vbi maritus accusat vt maritus matrimoniū debet probari vere. Et ideo si aduersarius probet ꝙ ista vxor esse non pōt, absoluit quātuncūque illa tractaret vt vxor, quia præsumptio matrimonii insurgēs ex tractatu tollit per contrariam probationē suam. s. ꝙ ista vxor esse nō potest. Et certe plus mihi placet ista sententia Ang. Nec ob. tex. quē Bar. alle. s. text. in d. §. sed si in ea. quia ille text. recte intuenti

intuenti non probat id ꝙ ipse dicit.& no.id quod dixit Bal.in l.non igno.C.qui accusa. quod efficacior est probatio matrimonii,ꝙ vir tractabat Bertam in alimentis & vestibus preciosis quam ꝙ vir nominaret Bertam vxorem suam quia parum curamus, dicit ipse de solo nomine,cum sepenumero ista dant per fictionem,quod not.

41 *Capitula seu probationes de adulterio qualia esse debeant.*

41 ANGE: †Visis capitulis de vxore, nunc successiue queramus qualis debet esse ꝓbatio de adulterio,& per cōsequēs etiā illa capitula de actu venereo, qa post capitula sequi debet probatio,dic ꝙ adulterium non
a pōt probari directo a & quia si videres duos nudos in lecto nescires directo qd vere facerēt vnde dic ꝙ ex ꝑsumptionibus ꝓbaī vt c.præterea.de testi.& c.tertio loco extra de proba.vt quia vidisti eos nudos in lecto, vel ꝙ vidisti per scissuram ostii eos solos in camera clausa,& erant iuuenes & luxuriosi & nihil parentela coniungebantur & alia similia ꝓbando & deducēdo,ita dicit Bar. in l.ii.§.fi.ff.de adul.Itē dico qđ ex actibus venereis ꝓbatur & ꝑambulis,vt no.& Bar. in l.i.ff.de var.& extraor.cri.& l.qđ ait lex. in prin.& ibi Bar.ff.de adul.& l.capite quinto.& ibi Bar.ff.de adul. & supra dixi.

ADDITIO.

a ¶Probari directo.Adde tu & vide Ro.in consi. ccccli.vbi etiam an ex ꝙ mulier vadit de nocte ad domum Amasij præsumatur adultera Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde in ea quæ dicit Bart.in l.ii.ff.de fur.in prin.qđ aut ꝓbatur adulteriū, si in domo alicuius pulchre puellæ est aliquis inuentus de qua doctrina ego dubito in istis ꝑiudicialibus qđ iste dicaī manifestus adulter, qa poterit esse qđ ex alia causa iuerit in domū illius mulieris, vel qa erat frigidus & nō potuit fornicari.Sed vide d.Abb.in cap. ꝑterea.extra de testibus approbātē illā doctrinā Bar.in d.l.ii.sed ipse vult quod vir & mulier in latebris domus reperianī.Aduertas qa reperio.d.Abb.in c.tertio loco extra de ꝓba.in vi.col.facietē mētionē de hac doctrina Bar.in d.l.ii.& dicit qđ illa doctrina Bar.est falsa,qa ad ꝓbandū adulteriū non est verū qđ sufficiat ꝓbari qđ aliquis fuerit inuentus in domo vnius pulchre mulieris, qa poterit esse qđ ille ingressus illā domū, &tn̄ ignorauerit ibi mulierē habitare. Et ideo dicit qđ illa doctrina Bar.ī d.l.ii.debet intelligi qn̄ aliquis in latebris domus fuerit inuētus,& erat in actu præambulo veneris, puta quia se osculabantur.& vide Bal. in l. neq; natales.C.de ꝓba.qui dicit qđ si mulier admittit viros passim de nocte et de die in domo presumitur meretrix.Et ideo scholaris qui ingreditur in similē domū non est
42 presumendū qđ dicat pater noster.†Tene mēti que dixit Ang.in l.si qui adulterii.C. de adul.& in l.ii.§.si sic.ff.de adul.ꝙ adulterium directo probari nō potest vere,sed ex presumptionibus vt supradictū est,dicit tn̄ ꝙ illa præsumptio excluditur per aliā præsumptionē puta rōne cōsanguinitatis. Subdit tn̄ qđ licet ratione cōsanguinitatis sñīa absolutoria fuerit lata cōtra adulterū,tamē si vere postea probaretur adulteriū potest iterum procedi cōtra adulterum non obst. illa sententia absolutoria tex.alle.in l.si qui adulterii.C.de adul.ita dicit Ang.in d.§.si sic.Et omnino vide quæ dixi supra in hac eadm gl.in versi quid in parte in addi. vbi examinaui an prædicta militent in clerico osculante vel alloquēte mulierem. An aūt criminaliter ex istis præsumptionib. liceat criminaliter & ad mortem condemnare aliquem,vide d.Abb.multa allegantem in c. quanto.extra de præsum.& melius in c.af-
43 ferte.eo.ti.†.Adde tn̄ qđ licet ꝑ istas præsumptiones probaretur adulterium, tamē videreī qđ mitius debeat puniri ꝑ doctrinam Bal.in l.si quis non dicā rapere.C.de episco.& cle.in illa sua distin.quādo distinguit qualiter vnus puniaī, quādo vnus fuit inuētus cū vna muliere iacēte in terrā, vel quādo fuit inuētus osculari mulierē,& alle. gl.in l.i.ff.de var.& extraor.cri.q. dicit ꝙ mitius punitur,& illa fuit doctrina Ia.de Arc. & Guil.de Cu.ibi,nisi dicamus ꝙ ibi cōstabat ꝙ illi ad vlteriora non processerant cogita,& vide quæ late dixi in gl.fama publica præcedente in versi.quæro an vnum iudicium vel plura requirantur in illa addi. magna mea vbi examino istam materiam.

44 *Pœna adulterij quæ sit.*

45 *Adulterij pœna licet in uiro sit capitis iudex tamen illam ex causa minuere potest.*

Muliero

46 *Muliere committente fornicationem cum sacerdote iudex ecclesiasticus non laicus cognoscet quia effecta est fori ecclesiastici.*

44 ANGE. † Quaero quae sit poena adulterij b quia facta ꝓbatione & liquidatione adulterij sequitur poenae impositio. arg. l. j. §. j. ff. ad turpil, dic ꝙ masculo est poena mortis naturalis, vt l. quamuis la ij. C. de adult. & ibi vide late per Sali. In foemina aũt est pena de qua in authẽ. sed hodie. C. de adul. quia clauditur in monasterio & alia patitur de quibus ibi. De iure aũt canonico sententia lata contra foeminam adulteram licet emendata fuerit si maritus nõ vult ipsam recipere, tradi debet in monasterium in perpetuum ad poenitentiam peragendam, vt c. gaudemus. de conuer. coniug. Et predicta intellige quando est simplex adulteriũ. Si aũt esset adulteriũ cum incoestu vel cũ nefario coitu, & tunc etiã in foemina est poena capitis & sic punitur foemina vt masculus, vt est tex. in d. l. si adulteriũ cum incestu. in princ. ff. de adult. & ibi gl. & Bar. nec hodie corrigitur per auth. positam. in l. quãuis C. de adult. ita dicit Bart. in d. l. si adulterium. ꝙ no. De iure vero canonico si maritus vult, est pena adulterij vt habetur & no. in c. gaudemus, extra de conuersione coniugatorum.

b ¶ Poena adulterij, vltra ea quę ponit hic Aug. & vide Fulg. in consi. cliiij. & Fede. de Sen. in cõsi. lxij. vbi mulier. fuerit fornicata cum vno sacerdote iudex ecclesiasticus & non laicus cognoscet. & adde quod licet cum muliere nupta inhoneste viuente committatur adulterium. tamen cõmittens non punitur, sed ipsa mulier. ita Pau. de Cast. in consil. cccvij.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde ꝙ Ioan. Fab. insti. de pub. iudi. post glo. ibi latius loquitur. Et considerat in hac materia quatuor iura. primum ius diuinum quo adulter & adultera occiduntur, vt Deuteronomij xxj. c. & xxxiij. q. v. c. haec imago cum c. seq. Item secundum ius digest. quo iure videtur ꝙ non esset certa poena statuta. Item non videtur ꝙ esset capitalis, vt no. glo. in l. qui cum vno. ff. de re mili. §. adulterio. & de his qui not. infa. l. cũ miles. Item de iure. C. fuit statuta pena capitis tam in masculo quam in femina, vt l. quamuis. C. de adul. Idem de iure authẽ. est ordinatum & statutum quòd in muliere mutatur pena vt non sit pena capitis sed alia pena, de quibus in d. auth. sed hodie. Solum est pena capitis in masculo committente adulterium, & ista est cõis sententia. Et ita tenet gl. & oẽs doc. & maxime Ant. de Bu. Abba. & Imo. in cap. tuae. extra de procu. vbi Imo. dicit ꝙ ita legistae cõiter tenẽt Et de materia vide Rom. in sing. suis secundi anni sing. cxlvj. ꝙ incip. nos sumus in materia adulterij qui dicit ꝙ hodie sunt statutae tres poenę. Et ibi ponit quis erit iudex. Adde d. Bart. in l. inter liberas. §. j. post glo. ff. de adul. & Bar. in l. si quis iudicium. post gl. ff. de quaestio. & Sali in l. castitati. & in l. eum qui duas. C. de adulte. & Ang. in authẽ. vt nulli iudi. §. adulteram. & Iaco. de Bel. in l. raptores. C. de epis. & cle. & §. necessitatem. in authẽ. vt nulli iudi. col. ix. & glo. in c. de benedicto. xxxij. q. j. & Bar. in l. Claudius. ff. de his quib. vt indig. ex quibus dictis possumus colligere vnã pulchrã

45 limitationem † ꝙ licet in viro sit poena capitis, tamen ex causa iudex potest minuere illã penam, per l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de his qui not. infa. & vide Pau. de Ca. cõsi. suo ccciij. ponentẽ an si mulier núpta, quae viuit inhoneste adulterium committit, an ipsa & masculus adulter debeant capitaliter puniri, & ibi alleg. Ang. not. loquentem. Adde Fede. de Sen. in consi. clxij. ꝙ incipit mulier accusata, qui dicit ꝙ mulier quae cõmisit adulterium credens maritum mortuũ non debet puniri de adulterio

46 sed de simplici fornicatione. † Itẽ dicit ibi ꝙ si vna mulier fecit fornicationem cum vno sacerdote iudex ecclesiasticus non secularis puniet ipsam quia effecta est de foro ecclesiastico, & ibi dicit ꝙ si mulier respondendo inquisitioni dicit se commisisse adulterium vel incestum & in veritate nõ sit, non debet puniri de adulterio vel incoestu, quia forte erat fornicatio ibi vide, & dixit d. Abb. in consi. suo iiij. ꝙ quedã mulier quae fuit vi coacta facere adulterium cum quodam officiali cum dolose non commiserit crimen adulterij non incidit in poenam, nec perdit dotem, nec alimenta, & tene menti quòd dixit glo. in c. tuae. extra de procu. ꝙ mulierem damnatam de adulterio potest vir secum reconciliare & ipsam retinere, & ita dicendum est ecõtra in viro respectu mulieris, est text. in d. authen. sed hodie, quinimo fortius dico quòd etiam inuita muliere damnata de adulterio, potest maritus ipsam retinere penes se, est glo. no. in c. ex literis. extra de diuortijs, quam approbant ibi doc. maxime. Abb. licet do. Ant. de But. cum aliquali distinctione ipsam approbet & ita illam glo. intelligit do. Anto. sed hodie de iure canonico clericus cõmittens adulterium in monasterium detruditur & laicus excommunicatur, per text. in c. si quis clericus. lxxxj. dist. ita dicit Io. Fab. insti. de pub. iudi. §. ij.

47 *Fornicationem committentes, an euitent pœnas si dicant se contraxisse matrimonium.*

47 ANGE. † An autem postea dicti tales committentes fornicationem euitare possint pœnas si dicant & confiteantur [a] se cōtraxisse matrimonium. no. per Bal. in vsib. feu. in ti. de pa. iur. fir. dic vt ibi per eum. & dicam infra eo. ver. pone ꝙ est iuuenis.

ADDITIO.

a ℭ Confiteantur. Adde & vide do. Alex. in consil. j. in iij. vol.

AVGVSTI. Tu adde & dic vt dicam ibi in dicto versi. pone ꝙ iuuenis.

48 *Concubina alicuius si cognoscatur carnaliter à Titio, an Titius puniatur, & quomodo.*

48 ANGE. † Quid si concubina [b] alterius carnaliter cognoscitur dic ꝙ aut talis concubina perdidit nomen matronæ & honestæ mulieris, & tunc talis coitus est impunitus aut tamē matronæ & honestæ mulieris retinet vt quia liberta stat cum suo patrono, & tunc talis coitus est punibilis, vt est tex. & ibi gl. & Bart. in l. si vxor circa princi. ff. de adult. Et prædicta procedūt si est libera mulier quæ passa sit adulterium sinautem serua sit habet locū iniuriarū actio & de seruo corrupto. l. act. ff. de adult. l. miles. §. pen. & l. pen. Et si vis scire quis coitus sit permissus & etiam quis damnatus. vide Bartol. glos. & ll. quas allegat in l. si adulteriū cum incestu in prin. versi. oppo. d. l. qui contra. ff. de adult.

b ℭ Concubina. Adde quæ proprie dicatur concubina Pau. de Cast. in consi. cccclxvj. & do. Ludo. sardum in tra. legi.

AVGVSTI. Tu in hac materia, adde & dic ꝙ cum hodie de iure canonico nullus concubinatus sit licitus, vt voluit Ioan. Andre. sequendo opini. Hostien. in c. lator. extra qui fi. sint. leg. text. in c. nemo. xxxij. q. iiij. Quinimo secundum Hostien. etiam hodie de iure nouissi. videtur dicendum ꝙ leges damnant illum coitum concubinatus illicitum quia leges nouæ damnant fornicationem. & omne peccatum, vt in authen. de lenonibus. col. ij. & scen. mulieres &c. col. v. & vt non luxur. contra natu. col. vj. vnde & dicit imperator castitatis sumus amatores, vt in authen. qui. mo. na. col. vj. §. illud. & l. si qua illustris. C. de officianum. & in talibus potissime vbi de peccato agitur leges sequuntur canones in authē. quomodo opor. episcopos. colum. j. & de ec. titulis. col. ix. tenent per has rationes, & Ioan. And. & Hostien. hodie indistincte saltem de iure canoni. quòd omnis concubinatus est illicitus. Si ergo omnis concubinatus est illicitus, ita potest impune haberi accessus ad omnem concubinam sicut potest haberi ad illam quæ vulgariter meretricatur ad quam impune sine dubio habetur accessus per text. in l. si vxor. §. plane. ff. de adulter. & l. quæ adulterum. C. de adulte. & ideo dicebat Angel. in d. l. si vxor. in princip. No. tu scholaris qui quotidie habes accessum ad concubinas Bonon. quæ non sunt sclauæ, sed fantolastræ, vnde de tali accessu non debes puniri considerato ꝙ talis concubinatus est reprobatus de iure ciuili, & fortius de iure canonico etiam si sit libera Bonon. cōsiderato ꝙ de iure prædicto omnis concubinatus improbatus est, nisi dicas ꝙ ex quo omnis fornicatio est prohibita iure canonico etiam talis accessus debet puniri in terris ecclesiæ in quibus habet temporalem iurisdictionē, & sic iura canonica sunt spiritualia, vt not. Ioan. And. in c. ij. extra de regu. iur. in vj. Sed tu vide omnino Bar. in l. j. ff. de concu. optime saluantem in quo concubinatus de iure canonico est approbatus vel reprobatus, sed vide tex. cum glo. in c. concubina. xxxiiij. dist. qui videtur velle ꝙ de iure cauonico quandoque concubinatus sit permissus, & xxxiij. dist. in summa. vide omnino Abb. in c. cum sit generale. extra de foro compe. disputantem an hodie de iure ciuili concubinatus sit prohibitus, vide Matthe. in sing. suis singulari cj. qui ponit materiam de qua in j. quæst. hic tracta. dicit tamen ibi in fin. ꝙ si filius habet rem cū concubina patris est iusta causa exhæredandi eum ibi allegat bona iura.

49 *Mulier accusata de adulterio quas defensiones facere potest.*

50 *Maritus approbans mores mulieris, an videatur approbare futuros.*

49 ANGEL. † Quæro quas defensiones potest facere accusatus vel accusata de adulterio, dic ꝙ plures facere permittitur. Primo si dicat ꝙ iure mariti post lx. dies accusare nō pōt vel si dicat ꝙ plures accusatores de adulterio habere non potest, licet secus sit in crimine incestus, vt l. si maritus. §. penult. & l. vim passam. §. duobus. ff. de adulter. Item opponi potest exceptio peremptoria, vt si dicat transactum est quinquennium, quia quinquennio

nio accusatio adulterii tollitur, vt l. si maritus. §. scriptione. ff. de adulte. ꝙ tamen intellige, vt not. glo. & late Sali. in l. adulte. C. de adulter. & etiam in l. querela. C. de fal. Secundo si dicatur maritum destitisse, vt ff. de adulte. l. i. §. i. & l. absolutione. vel si mulier dicat adulterum esse absolutum, quia amplius in æternum accusari non potest, vt l. denunciasse. §. primo, & quod not. gloss. & Bartol. ff. de adulter. Et sic condemnatoria facta de adulterio nõ nocet mulieri, sed absolutoria facta de adulterio prodest mulieri, vt d. §. fi. Ratio aũt est quia in absoluen. sumus promptiores, vt l. arriani. ff. de act. & obli. Tertio si vir dicatur fuisse autor malorum morũ, iudex enim inquirere, debet an maritus pudice viuens mulieri quoq; colendi bonos mores autor fuerit, alias ꝑ iniquũ est ab vxore alios mores exigere quos ipse maritus non habet, vt. ff. de adult. l. si vxor. si iudex. Quarto opponitur ꝙ maritus eius mores approbauit vt si eã propter adulteriũ de domo expulit, postea vero eũ reassumpsit, vt l. si vxor. §. fi. ff. de adulte. Et consequenter dicit approbasse mores vxoris non tñ præteritos, sed etiam futuros: vt vult gl. in l. castitati. C. de adul. & ibi Sali. in pen. q. qui remittit ad not. per ipsum in d. l. quoniam Alexandrum. Vltimo ꝙ maritus fuit leno, vt l. quoniam. & l. ita. C. de adult. & dicitur leno multis modis, vt ibi plene ꝑ Salic. quod est verum, si opponat antequã nomẽ suum recipiatur inter reos postea autem vir non repellitur, mulier tamen obiiciens viro eum aggrauat, sed se nõ liberat, vt d. §. si publico. & quod ibi per gl. & Bart. de quo tamen late qui Imo. & Barto. in l. is qui reus. ff. de publi. iudi.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde & dic quo ad iiii. & v. & vi. defensionem tex. in l. quæsitũ. §. fi. ff. de adul. ꝑ quẽ text. colligitur ꝙ licet maritus desistat ab accusatione ante cõdemnationẽ, ꝙ non põt amplius eã accusare qñ in veritate cognoscebat mulierẽ forte nõ culpabilẽ, & dicit glo. ibi ꝙ licet desistat, nõ tñ crimine lenocinii punitur, intelligas hoc verũ, qñ nõ erat dãnata de adulterio, q̃a si erat dãnata de adulterio ipsa mulier vel maritus in verum eã cognoscebat culpabilem & mulierem reducat punitur ipse maritus pœna lenocinii ꝑ tex. in l. fine metu. C. de adul. Aduertas tñ ꝙ hodie per tex. in authẽ. Sed nouo iure & in corpore vnde sumitur, licet marito sine pœna etiã mulierẽ dãnatã de adulterio reducere ad domũ eius, vide doc. ĩ l. castitati, maxime Ia. de Are. Cy. & Ang. q. dicunt ꝙ cũ hodie maritus pœna lenocinii puniretur si reduceret mulierẽ domum suã qñ mulier meliorẽ vitam nollet facere sed vellet esse meretrix quicquid dicat ĩ d. l. fine metu. &

50 vide Sal. in locis prealle. †Sed aduertas inquãtũ d. Ang. hic post Sal. in d. l. qm̃ Alexãdrũ. videñt tenere ꝙ maritus approbãs mores mulieris nõ modo ꝑteritos, sed etiã futuros vr̃ approbare. Addatis ꝙ imo credo ꝙ futuros nõ vr̃ approbare, nec etiã posset & hoc ꝓbo ꝑ tex. cõiuncta gl. c. queãdmodũ. extra de iureiu. ibi tutius ergo in hoc casu vr̃ vt ꝓpter iurisiurãdi religionẽ vir accusare desistat vxorem ad diuortium celebrandũ. vbi fortius dicitur ꝙ si maritus expresse per pactum etiam cum iuramẽto promittat non accusare mulierem de adulterio futuro, & sic videatur approbare mores mulieris, ꝙ hoc pactum inquantum venit contra publicam vtilitatẽ, ꝙ dolus de futuro remittatur, ꝙ hoc fieri non põt. per tex in l. si vnus. §. pacisci. & §. illud. ff. de pact. & ideo dicit d. Abb. hic tex. coniuncta gl. probat ꝙ non valet pactum per quod maritus ꝓmittat mulieri nõ accusare ipsam de adulterio futuro inquantum hoc pactũ venit contra vtilitatem publicã, & sic maritus posset ipsam accusare pacto nõ obstante & etiã iuramento nõ obstante, vt vult ille tex. bene valeret illud pactum & iuramentũ inquãtum cõtinere vtilitatẽ priuatã ipsius mariti, vt voluit ille tex. cõiuncta gl. & sic voluerunt Hostiẽ. Io. And. & Inn. ibi, & ideo si recte põderañt ille tex. in d. c. queãdmodũ cõiuncta gl. & dicta doc. ibi. & d. Ant. de Butr. & Imo. Sed melius ꝑ Abbatẽ ibi vbi multum elegãtissime loquitur habemus maximam limitationem in hac materia. & ita reperio clarissimũ patrem meũ in allegatione sua xlviii. multũ extollentẽ dicta d. Abb. ibi ad limitationẽ dictorũ Sali. in loco præalleg. & ita dicit obtinuisse de facto, quæ omnia no.

51 *Stuprum quando dicatur committi.*

51 ANGE. †Quæro qñ dicatur cõmitti stuprũ, dic ꝙ cõmittitur siue cũ masculis, siue cum fœminis viduis vel virginibus solutis, siue vna fœmina cũ alia, siue mulier sit agẽs & puer

& puer patiens & per consequens semper etiam quando contra naturam coitus committatur dummodo in quas cõmititur sint personæ liberæ, non autem seruæ, vt l. inter liberas. ff. de adulte. insti. de pub. iud. §. item lex iulia. de adulte. & dummodo etiam nõ sint meretrices, vt l. stuprum. primo respon so. & §. j. ff. de adulte.

AVGVSTI. Tu adde in hac materia qđ ille tex. in d. l. inter liberas. & ille. §. insti. de publi. iud. non probat ea q̃ dicit d. Ang. hic. Quinimo ille tex. insti. de pub. iud. videt probare quod nõ sit stuprũ qñ cũ masculo committitur coitus. Sed ista conclusio probatur de directo in l. stuprũ. §. j. ff. de adul. vbi iurisconsul. hoc expresse dicit. & bonus tex. in l. quæ domum. ff. de adul. Quando vero fœmina cum masculo & fœmina agit, vt masculus quod sit stuprũ vide in l. fœdissima. C. de adul. & text. cũ gl. xxxij. q. iiij. c. nemo. vbi gl. ponit quid est stuprum. & dicit qđ ista procedũt de iure ciuili. Alio modo capitur stuprum de iure canonico, vt xxxvj. q. i. §. i. vbi proprie dicitur quid est stuprũ pro adulterio & aliqñ econtra vide doc. in locis supra allega. gl. in d. §. i.

52 *Stuprũ cõmittens quomodo teneatur domino serui & quãdo stupri accusatio fieri possit.*

52 ANGE. †Qui autẽ cũ serua stuprũ cõmiserit tenetur domino serui corrupti iniuriarum. l. Aquil. vt d. l. inter liberas. & põt extra ordinẽ puniri vt ibi. & l. fi. ff. de offi. prę si. ita dicit gl. & Sal. in l. serui. in prin. C. de adul. Itẽ accusatio de stupro potest intra quinquennium institui, si tñ stuprũ per vim committitur in masculo vel fœmina sine temporis præfinitione, accusatio potest institui semper. ff. de adul. l. marito. §. quinquennium. & §. fin.

AVGVSTI. Tu adde docto. in l. serui. C. de adulte. & in d. l. fin. ff. de offi. præsid.

53 *Pœna stupri quæ sit.*

54 *Sodomia qua pœna de iure canonico puniatur.*

55 *Stupro quod non sit pœna capitis quando non interuenit vis quomodo intelligatur.*

56 *Stupro quomodo dicatur mulier consentire.*

57 *Raptor an per consequens matrimonium ducendo in vxorem raptam euitet mortem.*

54 ANGE. †Quæro q̃ sit pœna stupri, dic
a quod cũ masculis, & sic sodomiticum [a] est pœna gladii & sic decapitari debet, vt d. §. itẽ lex iulia. & l. cũ vir. C. de adul. & ĩ auth. vt nõ luxu cõtra naturã. §. i. Item qñ fœmina cum fœmina stuprum cõmittit, quia gladio materiali punitur, vt l. fœdissimam. & ibi gl. & Sal. C. de adul. Item qñ mulier est agẽs cum masculis quia eadẽ est ratio. Itẽ
b est pœna gladii quãdo p vim [b] stuprũ committitur, vt d. l. fœdissimam. cũ sim. Sin autem sine vi committatur in fœminis tunc si inferẽtes sunt honeste personę pœna est dimidiæ partis bonorũ publicatio humiliores cohertionis corporis & relegationis vt d. §. item lex iulia. Et eadẽ pœna est in muliere patiente stuprũ, quod est verũ qñ virgo q̃ est viri potens corrumpitur, si aũt nõdum sit viri potens tunc corruptores humiliores dannantur in metallum, honestiores in insulam relegantur, vt est tex. in l. si quis aliquid. §. qui nondum. ff. de pœ. nec hoc est hodie correctũ, vt no. gl. & Bar. in l. si adulteriũ cum incœst. in prin. ff. de adul. de quo tamẽ an sit in muliere correctũ. vide Sal. in l. eum qui duas. & in l. si mulier. C. de adul. & no. gloss. in d. l. inter liberas, quãdo vero tutor stuprauit eam cuius fuit tutor deputatur & oĩa eius bona publicantur, vt l. i. C. si quis eam cu. fu. tu. cor. Et mulier quæ maritum nõ habet secundum Sal. ibi quę seruo proprio se occulte immiscuerit capitis pœna punietur, seruus ergo igne cremabitur, vt l. i. C. de mulie. quæ ser. ppri. se immi. qđ no. contra istas maledictas mulieres & maxime viduas luxuriosas quæ seruis vel famulantibus propriis se immiscent vt merito decapitari debeant vt no. gl. fi. in d. §. itẽ lex iulia. Et prædicta procedunt etiam si patiens coitum cõsentiat, si autem dissentiret tũc habet locum l. i. C. de rap. vir. quia acriter punitur vim in adulterio vel stupro inferens & socius & particeps tam in persona quam in bonis vt ibi. Et ea mulier quæ passa est violentiam non punitur, imo aliquando præmiatur, vt hæc omnia habentur per tex. Cy. Bal. & Sali. in d. l. i. C. de rap. vir.

ADDITIO.

a ℂSodomiticum. Adde tu & vide Barba. in consil. lxij. incip. scribitur hester, & vide in consil. domini Anastasij Plati. quod est in consil. Barba.

* ℂAdde notabiliter. d. Vitalinum in suo opere malefic. in rubr. de raptoribus &c.

Quando

b ¶Quando per vim. Adde tamen ꝙ si tale crimē
committat minor xxv. annorum, debet mitius pu-
niri. ita Raph. Cuma. in conf. xcvi. vbi etiam dicit
ꝙ iuuenis rapiens mulierem in via publica, &
ducens eam seorsum a via causa cognoscendi non
dicitur committere raptum. & dicit Paul. de Cast.
in conf. cccvij. ꝙ rapiens mulierem solutam inho-
neste viuentem etiam per vim non incidit in pœ-
nam raptus. & vide Alex. in conf. j. in iij. volum.
quæ sit pœna rapientis monialem; vide Ioan. de
Anchara. in conf. j. Ber.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia de
multiplici modo peccandi contra naturam
vt dixit tex. in c. adulterij malū. xxxij. q. vij.
& gl. vide in c. omnes accusationes. ea. cau.
& q. quæ vr̄ enumerare in isto delicto illum
qui propriis manibus se corrumpit: nō cre-
do tn̄ ꝙ simili pœna puniatur, & vide text.
i c. flagitia. xxxii q. vij. qui proprie appellat
ipsos sodomitas: & ibi est bona gl. quæ dicit
ꝙ isti qui peccant cōtra naturā, puniuntur
de iure ciuili, aliter de iure cano. nā de iure
ciuili ex pœna gladij, sed de iure cano. non,
dicit tn̄ illa glo. ꝙ hoc crimen tēpestates &
pestilentias inducit, per text. in auth. vt non
luxu. contra natu. Et subdit ꝙ qui puerum
corrumpit ad stuprum morte puniatur, per
tex. de pœ. dist. j. in c. solicitatores. §. q. pue-
54 ro. † Quæ aūt sit pœna de iure cano. con-
tra laicos cōmittentes delictum contra na-
turam, & sic contra sodomitas. est text. in c.
cap. clerici. extra de exces. prælā. qui dicit ꝙ
laici debent excōicari, clerici vero deponū-
tur à beneficiis, & in monasteriū detrudun-
tur, & in tantum hoc crimen est exosum de
iure cano. ꝙ propter enormitatē delicti pœ
na extēditur ad non peccantes, vt dicit do.
Ant. de But. in d. c. clerici. per gl. ibi, & eccle
sia habet iurisdictionē in laicos propter hoc
crimen, vt multū elegāter dixit do. Abb. in
d. c. clerici. quicquid dixerit ibi do. Ant. de
But. quia decisio Abba. est verior, per quæ
habentur in c. cū sit generale. extra de foro
compe. & per doctri Inno. in c. ꝙ super his.
extra de voto. Itē in hac materia adde ea
quæ supra dicta sunt in stupro vt illud deli-
ctum puniatur eo modo & ea. l. quæ dicta
sunt, habent locum de iure ciuili. Sed de iu-
re cano. aliter punitur, quia aut eam quam
stuprauit accipiat in vxorem, aut dotet, aut
alio modo castigetur, secundum distinct. tn̄
de qua per tex. & Doct. in c. j. & ij. extra de
stupris & adulterio & vide Machesil. in no.
suis dictis no. centesimo, qui dicit ꝙ non est
pœna capitalis qui stuprat viduā vel virgi-
nē honeste viuentē, nisi sit vilis infamis de
iure vel de facto, quia tūc relegabitur vel fu
stigabitur. Nec ob. d. l. j. quia ibi interuenit
55 aliqua vis ibi vide. † Itē adde ꝙ licet sem-
per allegeī ꝙ non sit pœna capitis vel gla-
dij in stupro qn̄ vis non interuenit in mu-
liere volente. hoc verū qn̄ p̄cesisit voluntas
mulieris, & sic est simplex volūtas, & ma-
sculus fecit stuprum sine aliqua violentia,
ita loqui. tex. instit. de pub. iud. §. sed eadem
lege. secus si p̄cesisit voluntas viri, & sic ma-
sculi, quia in stupro est pœna capitis, & sic
mortis. per tex. ī l. j. §. fi. ff. de var. & extraor.
cri. ita limitabat istā materiā Bal. in l. rapto-
res. C. de epis. & cler. & est notabilis limita-
tio. Sed aduerte quia Bar. in d. l. j. §. fi. alle-
gando Iac. de Are. intelligebat illum tex. in
d. §. fi. ꝙ ibi vis aliqua interuenit, & certe
est vna diuinatio in practica, tn̄ nō recederē
ab opi. Bar. sed melius declarādo p̄dicta vl-
56 tra doct. dico, † ꝙ vbi mulier consensit stu-
pro in sua simplici voluntate, quia nō vi, nō
verbis viri, non aliquo dolo subducta, non
precio, non promissionibus cōsensit, sed ma
gis filio capta in virū cōmisit stuprū, nō est
pœna capitis, per illū tex. in d. §. sed eadem.
quia hic est simplex voluntas nō coacta, tn̄
subducta verbis quoquomodo. Sed vbi nō
est raptus proprie cū violentia de facto, sed
vir p̄cesisit, vel cū lenocinio, vel cū promissio
nibus mulier fuit subducta ad stuprū cōmit
tendū, tunc est pœna capitis, per illū text. in
d. §. fi. quia violētia ēt cōmittitur sine facto,
sed verbis, isto casu per tex. in d. l. raptores.
& per tex. in d. l. j. C. de rapt. virgi. & ita in-
telligendo prædicta. & vide Bald. in l. si quis
non dicā rapere. C. de episc. & cle. qui ponit
quæ pęna sit in eo qui nō viri potentē stu-
prauit, & quando dicatur ꝙ raptus cōmit-
tatur vide pulchre per Host. in sum. de rap.
qui no. loquitur vltra Doc. per Ang. in l. sed
eximendi. post Doct. ff. ne quis eum qui in
ius vo. est vi exi. vide Alb. de Ros. in 3. part.
statuto. q. lxvi. qui alleg. Iac. But. & Gandi.
in tract. malefic. q centesima. & Cy. & doc.
in l. j. C. de rap. virg. xxxvj. q. j. c. ij. cū ergo.
& vide Paul. de Cast. in consi. suo ccciij. qui
cōsuluit q ille qui rapuit mulierē solutam,
q̄ semel ab alio fuit tacta vel quā alius oscu
latus est, nō incidit in crimen raptus stante
statuto ꝙ debet decapitari ille qui mulierē

honestā rapuerit, & ibi vide an raptus committatur in muliere nupta inhoneste viuēte. Alb. de Rosa. in 3. part. statu. qō. lij. dicit, quòd Dyn. dicebat quòd si faciebat quæstum, cū psona sua nō punitur pœna raptus ille rapiēs alias sic, licet aliàs eā cognouisset.

57 † An autē per sequens matrimoniū raptor si ducit raptā in vxorē euitet mortē. & sic pœnā legalē, vide Spec. in tit. de leg. §. nunc de dispensatione episcopi. vers. xxix. & Ioā. Cald. cōsuluit quòd euitet pœnā, hoc dixit c. fi. extra de rap. & voluit But. in l. j. in fi. C. de rap. vir. p gl. in c. ij. extra de hære. lib. vj. vide tex. 36. q. 2. c. de puellis. Et hæc not qa habui de facto, & ita obtinui s͞m opi. Ioan. Cald. Itē inquātū do. Ang. hic dicit ꝙ mulier q̄ proprio seruo se facit stuprari, punitur pœna capitis. p l. j. C. de muli. q̄ ꝓpriis ser. Adde & dic, ꝙ illa lex loquit̄ in persona nō libera, & sic in seruo, & iō ibi est spāle in illo casu, & dicūt doc. ibi. maxime Ang. cū ergo lex sit pœnalis in persona seruorū nō debet extendi, iuxta not. in reg. odia. de regul. iur. l. cōmodissime. ff. de lib. & posth. l. si vero. §. de viro. ff. sol. mat.

58 *Iuuenis solutus inuentus est cum quadam muliere etiam soluta contra quem fit inquisitio de tali carnali immistione, si uterque eorum confitetur quòd unus alterum desponsauerit, nunquid credatur.*

58 ANGE. † Pone quod quidam iuuenis q̄ est solutus, inuētus est cū quadā muliere ēt soluta, cōtra quē fit inquisitio de tali carnali immistione, mō vtraque eorū cōfitet̄, quòd vnus alterū despōsauerat, nunquid credat̄, a dic quòd sic a nisi signa in contrarium appareant. vt C. de rapt. virg. l. j. vt quia inuēta fuit fœmina plorans & similia. ita dicit glo. Bal. & doc. in l. pen. C. de fideiuss. quod not. ad euadendum aliquos à stupro.

ADDITIO.

a Quod sic. Adde tu Alexandrum in consi. j. in j. volum. & Bart. in consi. lvij.

AVGVST. Tu autē in hac materia adde ea quæ dixit Bal. in addi. Spec. in titu. de confess. in ij. col. qui dicit quòd hæc cōfessio matrimonii excludit accusationē stupri. sed fallit in crimine raptus, per l. i. C. de rap. vir. & idē dixit Bald. in d. l. pen. C. de fideiuss. & vide ibi Ang. q dicit ꝙ semel defendit vnū iuuenē qui debebat decapitari, qui accusabat̄ de adulterio de hac materia adde Spec. in tit. de confess. §. sequitur. vers. sed pone. & vide Bal. in l. quicūque. C. de ser. fug. in pen. col. qui dicit, quòd ipsa mulier poterit tamē torqueri, quod est vnū verbū periculosum, & credo illā doctrinam falsam nisi sint alia indicia in contrarium, arg l. non est verisimile. ff. quod met. caus. & eorum quæ dixit Sal. in l. fi. C. de qō. Sed in hac materia mihi placet sententia Bal. in c. i. §. furtū de pac. iur. fir. qui dixit, quòd illa allegatio matrimonii prætensi ante nō excusat ab accusatione stupri, & quòd iudex in hoc debet inspicere alias coniecturas. Et ad hoc est bonus tex. in l. i. C. de collusio. detegē. quem Bal. ibi ponderauit, & dat exemplum, quia dicit ꝙ illa gl. in l. pen. C. de fideiuss. nō militaret si masculus & fœmina erant impares, vel si nō essent alia indicia in contrariū, pro qua conclusione est bona glo. xxx. q v. in c. aliter. & vide Bal. in l. i. C. de confess.

59 *Inquisitione facta de adulterio si probetur stuprum, an sequetur condemnatio de stupro.*

59 ANGE. † Not. tñ & tene mēti ꝙ licet inqsitio vel accusatio fiat de adulterio, & probet̄ stuprū, sequet̄ condēnatio de stupro b s͞m gl. in l. si ea. C. de adult. Dy. aūt in qōne facti tenuit cōtrariū. & allegat l q. adulteriū. in fi. eo. tit. cuius opinionem sequitur Sal. in d. l. si ea. dic tamen plene vt ibi per eum.

b De stupro. Adde & vide Alexan. in cons. vlt. in ij. vol. vbi ꝙ cum inquisitio fit de vno delicto, & de alio probatur, sequi debet absolutio, & vide eundem in consi. xxiiij.

AVGVST. Tu adde quòd ego limitarē pdicta & dicerē glo. esse verā contra Dy. & Sal. nisi super illa inqsitione de adult. sequeret̄ cōfessio de stupro, quia ex eadē confessione sequi pōt cōdēnatio in criminalibus, s͞m tex. in c. i. & ii. extra de accu. & hic in terminis dixit Ang. in repe. l. si vacantia. C. de bo. vac. in xxiiii. col. qui dixit quòd licet inquisitio sit formata de homici. vel accusatio tamen si in processu apparet de furto vel alio delicto, an sequi possit condemnatio. & ibi eleganter decidit limitando prædicta duobus modis. ego in addi. meis supra late disputaui istum passum, dic vt ibi dixi.

60 *Pax erat inter aliquos & promiserant se non offendere sub pœna, an adulterando uxorem incidat in pœnam pacis.*

ANGE.

60 ANGE. † Quid autem si pax erat inter eos & promiserãt se non offendere sub pœna an adulterãdo vxorẽ incidat in pœnam
c pacis. Bar in l. verum. ff. de furt. dicit [c] ꝙ nõ, quia fecit causa libidinis, & non causa iniuriandi, vide quod not. Bar. & Imol. in l. licitatio. §. quod illicite. ff. de publ.

c **Dicit ꝙ non. Adde ꝙ idem tenet Rom. in cons. clxxxiiij. & consi. cclv. & late tenet Alexand. in consi. cxiij. in ij. vol.**

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde & dic quòd Ange. in d. l. verum. videt dicere ꝙ in dubio præsumitur ꝙ causa pacis rumpendæ illud fecerit q̃ causa libidinis per bonas rationes, & contra istam cõmunem sententiam fortiter obst. ea, quæ dixit Bar. in l. ita stipulatus. §. Grisogonus. ff. de ver. obli. quam mirabilẽ doctri. approbauit Bal. in c. i. §. similiter. quib. mod. feu. amit. & ibi multum exclamauit Bal. de ista doctr. & dicit eam menti esse tenendam, qui dicunt quòd si Sempronius fecit pacem Titio sub pœna, & promisit non offendere, licet personam Titii non offenderit. Sed illam personã offenderit, propter quẽ Titio proprio nomine cõpeteret actio iniuriarum, quòd pax dr̃ esse rupta. Modo stat regula, quòd licet vxor Titii sit adulterata actio iniuriarum competit marito proprio nomine, per tex. in l. i. §. fi. ff. de iniur. cum si. & per hanc rationẽ reperio Ro. in l. licitatio. §. quod illicite. ff. de publi. vbi ipse dicit quòd aliàs legit Bal. in vsib. feud. reprobasse illam doctrinam Bart. quam posuit in d. §. quod illicite. Sed non recordatur, & dicit quòd ipse perquisiuit Bal nec vnquam potuerit inuenire, vbi Bal. hic dixerit in vsib. feud. Sed credit quòd lectura sit falsa, bene dixit, quòd aut Bal. posuit in c. ii. quæ sit pri. cau. benefi. amit. aut in c. i. quib. mod. feu. amit. Et ideo errauit iste doctor. nam habebat lecturam suam corruptam. Sed illo tẽpore nõ habuit memoriã, debebat nãq; perquirere vbi ego quæsiui, & inuenisset, scilicet in d. c. i. §. i. fuisset etiam lect. mea corrupta si solum in c. i. ego perquisiuissem. & in principali materia, adde Pau. de Cast. in l. qui seruum. ff. de verb. oblig. & Ioã. And. in regula. c. frustra. extra de regu. iur. in vi. Tu adde etiam quæ late scribo in allegationibus meis, vbi late discutio istam materiam.

61 *Statutum imponens pœnam pecuniariam pro adulterio si reus confessus est quòd pluries cognouit carnaliter vxorem Titij, an vna vel plures pœnæ imponentur.*

61 ANGE. † Quid si statutũ imponat pœnã pecuniariã ꝓ adulterio, & reus cõfessus est
a quòd pluries [a] carnaliter cognouit vxorem Titii, an vna vel plures pœnæ imponentur. Bar. ponit in l. vulga. ff. de fur. & in consi. qđ inci. Ant. cõmisit adulteriũ &c. & Io. Cald. & Io de Lig. in cõsi. suis, quæ incip. Inquisitionis huius thema &c. & aliud inci. Quæritur an multiplicentur pœnæ &c. facit qđ no. Bar. in l. nunquã plura. de pri. deli. & in l. i. §. vnde quæritur. & ibi Imol. ff. de publi. & conclude quòd licet Bart. in d. l. vulgaris. ibi videat velle saluare glo. quòd ibi iõ cõtingit quòd vnica pœna ꝓ omnibus vicib. imponit, quia pœna adulterii cum sit pœna capitalis, vt l. quãuis. la ii. C. de adult. nõ est reiterabilis. Ex quo infert quòd si esset pœna pecuniaria pro adulterio, vt plurimũ est per statuta, tũc pena multiplicabit ẜm delictorũ reiterationẽ. Sed Bar. in d. suo cõsi. dicit quòd Imo. d. gl. in l. vulgaris. est vera, ẽt si pœna pecuniaria esset imponenda, quia ꝓ omnibus vicibus adulterii vnica tm̃ pœna imponitur, per gl. & quòd ibi no. ꝑ Bar. in d. l. nunquã plura. nã ad hoc vt ex delicti pluralitate pœna multiplicetur, necesse est quòd sint diuersæ delinquendi species. facit d. §. vnde q̃ritur. & ibi Dy. Bar. & Imol. Sin autẽ eadẽ species delicti est, licet reiterata nõ reiteratur, ẽt pœna pecuniaria, & maxime qñ ex reiteratione nõ oritur nouũ interesse pecuniarũ. vt l. inficiando. §. in fin. ff. de fur. & ibi Bar. Et sic licet sexties Bertam carnaliter cognouerit vnica tm̃ pœna etiã pecuniaria à statuto inducta imponeretur, quod not. & tene bene menti istam doctrinã ad multa, & maxime in limitatione pœnarum quando delicta sunt reiterata.

ADDITIO.

a **Quod pluries. Adde & vide Petr. de Anchar. in consi. iiij. & ibi an adulterium dicatur crimen continuatum, Ber.**

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde quæ dixit Bal. in l. quicũque. C. de ser. fugi. in ii. col. qui dixit quòd si eodẽ loco & continuato ꝓposito sæpius quis cognoscat vxorem alterius aut viduam, vt no. in l. vulga-

ris.ff.de fur.& in l.'pe:ff.de act. & obl.in gl. ordi.qa hic delictũ cõtinuũ est, reputaĩ hic quasi vnũ delictũ p l. eũ q in popularibus. ff.de iureiur.Et sic Bal.ibi vult ꝙ si diuerso loco hic fieret vel nõ proposito cõtinuato,pdicta nõ militarent.Et ad idẽ in terminis alleg.gl.vj.q.j.c.limitarẽ.quæ gl. per illum tex.concludit quòd si cum eadem muliere pluries cõmitto fornicationẽ quòd toties debeo puniri tanq̃ pro diuersis delictis p c.consideret. de pœn.dist.v. & c.misericordiã.de pœn.dist.j. & de illa gl.fecit mẽtionẽ Abb. & ipsam sequitur in c.sicut dignũ.extra de homicid. & vide gl.in c. virginibus.xxvij.q.& vide gl.& Bar. in l.si q̃s diuino.ff.de pœ.& gl.& Bar.in l.mariti.§. sex mensium.ff.de adult.sed Ang.in d. l.vulgaris.videt in hac materia approbare doctri. Bar.ibi,& vide Sal.in l.adult.C. de adulte. Sed vltra omnes latius loquutus est in hac materia Petr.de Anch.in cle.j. extra de priuilegijs.in §.quibus in vii.no. vbi facit mentionem de cõtrarietate Bar.in hac materia. & de illo consi.Bar.dic,vt ibi per eum,à cuius sententia nõ discedo.& vide Pet. de Ancha.in quodã cons. suo.iiij. in ordine meo, vbi not.loquitur.& vide Bar.in d.l.nunquã plura.de priuatis delic.Archi. in c. ad apostolice.de re iudi.lib.vj.

62 *Inquisitio quando fit contra eũ qui habet duas uxores, & negat inquisitionem, an iudex secularis posit inducere probationes super matrimonijs.*

62 ANGE. †Quid in casu l.eum q duas.C. de adul. qñ iquirit cõtra aliquẽ q hẽt duas vxores,& negat inquisitionẽ, an iudex secularis super matrimoniis posit inducere pbationes,vr ꝙ nõ, qa est spirituale, ergo ad episcopũ ptinet,vt c.tuã.de ord.cog.c.lator.qui fil. sint legi. Cõtrariũ tenet Bald.in l.quoties.C.de iud.per illã l. & idẽ Petr. de Anch.in cle.dispẽdiosam.de iud. q̃a illa capitula loquuntur qñ agitur ciuiliter, secus si criminaliter,q̃a sicut in criminali punitio ad iudicẽ secularẽ,ita & cognitio,vt c.iij.de rap.quòd singulariter tene menti, quia est notabilis limitatio ad d. c.cum similib.

AVGVSTI. Adde ꝙ ista quæstio non est ita faciliter decidenda vt dicit d. Ange. hic, sed essent videnda dicta Bal. in l. omni innouatione.C.de sacrosanct.eccl. & pulchrum consi.Gaspa.de Cal. quod incip:In nomine domini nostri Iesu Christi,vbi latissime loquutus est in hac materia,& dicta Ioan.de Ligna.& Imo.in d.clem. dispẽdiosam.extra de iu.& dicta docto. post Barto: in d.l.Titia.ff.solu.ma.& per Specu. in titu: de reconuentione.§.nunc videamus. versi. sed nunquid incidenter. Ergo,quia late posui istam materiam in d.l.Titia. me remitto ad ibi dicta per me, & Moderni late scripserunt in d.c.tuam.

63 *Pater vel maritus reperiens clericum in flagrãti crimine in cũ filia vel uxore iuxta l.Gracchus.C.de adul.an posit eũ occidere,ita qđ nõ incurrat canonẽ si quis suadẽte diabolo.*

63 ANGE. † Quid si pater vel maritus iuxta l.Gracchus.C. de adul. reperiat clericũ in flagrãti crimine cũ filia vel vxore,an possit occidere ita quòd non incurrat canonẽ si quis suadente diabolo.Bal. Ange. & Rapha.dicunt quòd sic in l.ergo.§.si hæres. de lega.j.& ibi vide Imo.

AVGVSTI. Adde ꝙ ego miror quòd isti Doc.alleg.Bal.& Doc.ponẽtes istã quæstionẽ ego allego tex. cũ gl. in terminis, in c.si vero extra de senten.excõ.in fi.ibi dum dicit tex. si clericum cum vxore vel filia inueni turpiter iacentem, possum ipsum capere.& ibi gl. dicit quòd i casu l.Gracchus. C. de adulte.possum inferre iniuriam ipsi clerico. & ibi vide ansim excõicatus. vide tamen omnino Doct.in d.c.si vero. sed omnino Ioon. And. qui ponit quid faciendũ sit isto casu ipsi laico impune.

64 *Maritus an posit demandare alteri occisionẽ uxoris deprehensæ in adult.*

64 ANGE. † An maritus posit demãdare alteri occisionẽ vxoris deprehẽsæ in adult. Bal.in vsib.feu.cap j.§.si vero.de pa. iu.firtenet quòd nõ per tex.in l. si quis in graui.§.ꝑ si maritus.ff. ad Silla.vbi videas.Lu.de Ro.ꝑ quo facit gl.in l.cũ fund.ff.de vi & vi ar.& hic vult Cy.in l.j.circa vlt.q.C.vñ vi. & nõ est mirũ, quia lex specialiter demonstrat solũmodo personã mariti, ergo alteri demãdari siue cõmitti non potest, vt l.si seruus.§.si hæredi.in ratione sui.ff. de sta.libe. Et hic etiam tenet Sal.in d.l.Gracchus versi.& hic tertia est &c. Licet Bald. ibi teneat contradicẽs, ꝙ si statu. licitũ sit marito interficere

terficere, adulterium; potest alteri demãdare & assassinus interficiens non tenet, sed prima pars est verior ꝑ d. l. gracchus q̃ a tãtũ filijs põt mãdare, vt est gl. in d. l. cũ fundũ. Sed an pater q̄ põt adulterũ occidere, possit alteri demandare, dixi supra in ista gl. in vers. (quid si pater mandat alteri.)

AVGVSTI. Tu in hac materia adde ꝙ cũ hæc q̃stio semel occurrisset de facto, & allegaret cõtra me hæc doctri. d. Ang. hic, & Bal. in d. c. j. & Cy. Ego cõtra ipsos allegabã. Ro. in l. j. §. fin. ff. de ope. no. nunc. qui expresse tenet cõtrariũ, & approbat doctri. Bal. in d. l. Gracchus. ꝓ cuius opinione allegat text. in l. metũ. la grãde. §. sed licet. ff. ꝙ me. cau. vbi ꝓbat̃ ꝙ si pecuniã iõ dedi tibi vt à violẽtia me liberes illã pecuniã repetere nõ possum, ergo ibi est casus ꝙ trãslatio istius iuris vendicãdi ꝓpria autoritate fieri põt in aliũ, ẽt si pecunia interueniat. Adde tñ quòd cõtra istã sententiã fortiter ob. dicta per doc. maxime per Cy. & Bal. ĩ l. ad officiũ. in fi. C. cõmuni. diui. & Bal. in repetitione l. j. C. vñ vi in xv. col.° & Bal. in l. accusationis. C. quòd met. cau. & Pau. de Ca. in l. si cũ dotẽ. §. trasgrediamur. ff. sol. mat. & Bal. ĩ l. vt vim. ff. de iust. & iu. Qui dicunt quòd si statutũ dicit quòd licitũ sit offenso occidere ꝓpria autoritate & se impune vẽdicare quòd talẽ facultatẽ vendicandi propria autoritate non potest alteri demandare ipse offensus. & in terminis nostris vide Salic. in l. non ideo minus. C. de accus. in v. col. ibi quæro quinto. an in delictis quis excusatur ratione mandati. Et ibi tenet quòd vbi per priuilegium competit alicui hoc ius vẽdicandi ꝓpria autoritate non põt cedi nec mandari. Nec ob. d. l. Gracchus. q̃a dicit quòd ibi concedit filijs tantũ, ergo alijs videtur inhibitum. Et ad idem ego alleg. Paul. de Cast. in consil. suo xlj. incipien. In Christi nomine amen. vr̃ dicendũ quòd si dictus Christophorus q̄ dicit quòd in d. l. Gracchus. pater nõ põt illud alteri demandare. Et hæc opin. mihi magis placet. Nec ob. d. §. sed licet. quẽ tex. alleg. Ro. cõtra cõmunẽ sententiã, quia ille tex. nõ habet obstare. quia ibi in d. §. sed licet. ille qui me à violentia defendebat omnino me poterat defendere sine translatione talis iuris. Nã licitum est alicui me adiuuare pro defensione rerũ mearum nedum pro ꝑsona, vt not. in d. l. vt vim. Præterea ille tex. loquitur de facultate iuris defendendi, quæ competit iure naturali. d. l. vt vim. non enim loquitur casu nostro, scilicet qñ facultas vendicãdi ꝓpria autoritate cõceditur ĩ priuilegiũ personæ cõtra regulã iuris cõis. Tũc talis facultas nõ põt in alterũ trãsferri, dic tñ vt latius vltra doct. scripsi in d. l. j. §. fi. ff. de no. oper. nũ. q̃ partẽ cũ multo labore & tãto tpis spatio cõmentaui vt affirmẽ nunquã additiones conficiam copiosius, nec præceptor meus vnquam aliud elegantius conficiet.

65 *Stuprum committit non autẽ adulterium qui duas habet uxores, & sic non debet capitaliter puniri.*

65 ANGE. † Et aduertas quia vidi multos iudices errare in intellectu dict. l. eum qui duas. nã puniũt capitaliter eũ q̄ actualiter hẽt duas vxores, quod tñ non credo de iure procedere, q̃ a d. l. dicit quod cõmittitur stuprũ, & gl. ibi in verbo infertur, expresse hoc vult quòd nõ cõmittatur adulteriũ sed stuprum, licet maritus accedat ad aliquã solutã, sed pœna stupri nõ est pœna capitis, vt §. itẽ lex Iul. de adulte. insti. de publ. iudi. & dixi s̃. ĩ vers. q̃ro q̃ est pęna stupri &c. & d. l. eũ q̄ locũ hẽt siue q̃s eodẽ tẽpore habeat duas vxores siue duas spõsas, vt l j. ff. de infam. Idẽ si vnã vxorẽ & vnã spõsam, vt no. gl. in d. l. eũ q̄. quæ oĩa nota [a], q̃a cum semel casus mihi cõtingeret nolui illum q̄ duas habebat vxores decapitare, sed alia pœna affixi, scilicet pœna stupri. & ita tenet ibi Sal. in d. l. eum qui duas.

ADDITIO.

a ¶ Quæ omnia not. & adde tu in materia d. l. eum qui duas, Bald. in consi. ciij. in iij. volu.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde quòd imo vr̃ quòd cõmittat adulteriũ ille q̄ duas vxores hẽt, vt est casus in c. gaudemus. extra de diuortijs. ibi qui plures dicuntur habuisse vxores, ab adulterio excusantur, vbi illi sancti patres excusantur ab adulterio dico per pluralitatẽ vxorũ, aliũ nõ ibi certe est casus cõtra ꝑdicta. Sed ego nõ recedo ab opi. d. Ang. hic per tex. in l. 2. C. de incest. nup. & ibi Sal. hoc ẽt dixit ibi in terminis, ꝙ iste talis qui duas vxores accipit, pęna stupri est puniendus criminaliter, & licet Bal. in d. l. 2. dixerit quòd criminaliter puniat̃ ille qui habet duas vxores,

intelligo criminaliter, s. pęna stupri. d. l. eũ qui. nõ ob. c. gaudemus. quia ille tex. loquit̃ de iure cano. quo iure si vir habẽs vxorem iacet cũ vna soluta de iure cano. adulteriũ cõmittit̃ nõ aũt de iure ciuili, vt pulchre declarãt Cy. Ang. & Sali. in d. l. eũ qui duas. et Cyn. in l. j. C. de adul. & in terminis nostris Bal. affirmat. ĩ d. l. eũ q̃ duas. ꝙ pęna stupri punit̃. An aũt sit pęna capitalis pœna stupri dixi supra in eadẽ gl. Et ꝑ ꝑdicta reprehendo Ro. ĩ suis singularibus secundi anni q̃d incip. tu scis q̃ pęna est de iure ciuili capiẽnti duas vxores, & ibi dicit ꝙ est pęna capitis. & alle. d. l. eum qui duas. Sed hoc est falsum vt vidisti. dicit tñ Ro. ibi & bene, ꝙ de iure cano. vxori debent incidi capilli & pãni anteriores & posteriores text. alleg. quẽ dicit singularem ĩ c de benedicto. xxxij. q. j. iuncta gl. licet do. Ant. de But. consuluerit ꝙ si vilis persona duas nobiles acceperit ĩ vxores si pęna capitis, alias non: quia ista pęna extraordi. potest extendi vsq; ad mortem secundum gl. insti. de iniuriis. §. in summa. & per l. hodie. ff. de pœ. per. l. j. §. expoliatores. ff. de effracto. Sed ista sunt somnia.

66 *Adulterium stuprum nefarius coitus incœstus quando committi dicantur.*

67 *Coitus illiciti de quibus in precedenti ver. quomodo puniantur.*

68 *Incestas nuptias contrahentes sunt infames & etiam approbantes & defendentes, seu patrocinium præstantes.*

66 Ange. †Habeas etiam aduertentiam, quia adulterium dicitur cum vxorata, stuprum vero cum masculis vel virginibus vel viduis liberis, tamen vt supra dixi. Quando vero coniuncti commiscentur, & inter ascendentes & descendentes dicitur nefarius coitus, incœstus autẽ dicitur inter collaterales & affines, vt insti. de nup. §. ergo. & cũ matrimonio & sine, vt. ff. de adul. l. si adulteriũ cũ incœstu. in prin. ita habent̃ in auth. de incœst. nup. ĩ princ. Et ista delicta, s. coitus nefarius & ĩcœstuosus puniunt̃ vt
b adulteriũ,[b] vt d. l. si adulteriũ. Quod est verũ qñ scienter, si vero per iuris ignorãtiã à marito cõmittit̃, pęna mitigabit̃, vt d. l. si adulteriũ. §. nonnunq̃. & §. incęstũ. Sinautẽ à fœmina committatur per ignorãtiã iuris naturalis vel gentiũ punitur, vt masculus, si vero per iuris ciuilis ignorãtiã excusatur in totũ, & idẽ in minore, vt d. l. si adulteriũ. §. i. & §. incestũ. & §. Imperatores. & dic latius vt statim dicam secundũ Bart. in d. l. si adulteriũ. §. j. Et aduertas ꝙ oĩs coitus in re reprobatus est punibilis, & xiiij. modis dr̃ improbatus, & sic punibilis, vt no. glo insti. de
67 nup. §. aduersus. & dic vt ibi. † Et distĩguas secundum Bar. in d. l. si adulteriũ. §. j. ꝙ aut talis coitus sit sine colore matrimonij, & tũc indistincte punitur secundũ veritatẽ, & nõ secundum quod delinquentes putabãt vt puta si erat consanguinea punietur de incęstu. Sinautẽ erat nupta punietur de adulterio, quia ab initio dabat operã rei illicitæ, & erat in dolo, vt l. vulgaris. §. si quis decẽ. de fur. Qñq; talis coitus fit sub colore matrimonij, & tũc est aduertendũ, aut tu quæris vtrũ puniatur. l. Iulia. de adult. & stu. & de ĩcęst. aut q̃ris, an puniat̃ d̃ adulterio est in cõstitutionibus q̃ puniũt cõtrahẽtes incęst. nup. Primo casu aut ipsi sciũt ius & factum, & puniuntur de incęstu & stupro, vt dict. §. j. aut ignorauerunt vtrũque, & tunc sunt excusati, vt l. qui contra. C. de incæst. nupt. aut ignorabunt factum, & sciebant ius, & tunc idem, vt d. § primo. prout ibi dicitur de errore, aut econtra sciebant factum, & ius ignorabant, & isto casu siquidem est mulier excusatur. d. l. si adulteriũ. ibi in ver. cõsequẽter mulier. & ver. fratres. si erat masculus. & tũc minor. & excusatur, vt d. ver. fratres. aut maior, & tunc aut statim cũ cognouit̃ cũ pœnituit q̃ pœnitẽtia ꝓbatur per diuortiũ vel per supplicationẽ & parcitur, vt ibi in ver. Imperatores. & ver. idem polioni. aut statim nõ pœnitet, & tũc punit̃, sed mitius, vt d. §. nõnunq̃. aut dubitat̃, vtrũ sciuerit vel ignorauerit, & tũc aut matrimoniũ cõtractũ est clã, & ꝑsumit̃ sciẽtia, vt l. vlt. ff. de ri. nup. aut fecit palã & ꝑsumitur ignorãtia, vt d. l. vlt. q̃ maxime ĩ muliere & minore præsumit̃, & in eo quẽ statim pœnitet facto diuortio vel supplicatiõe porrecta, vt d. l. si adulteriũ. Si vero quærit̃ qualiter quis puniat̃ illis constitutionibus q̃ puniũt incæstas nuptias. Aduertendũ est ꝙ in hoc est triplex pœna, vna q̃d mrimoniũ nõ valeat, & ista indistincte hẽt locum, nec excipitur ignorantia vel ætate, vt l. j. C. d̃ interd. ma. alia est ꝑ q̃ q̃s repellit̃ à lucro & in hoc distinguitur, aut fuit sciens, & habet

bet locũ illa pœna, aut ignorãs, & tunc aut fuit ignorãtia iusta, & tunc à pœna excusatur, aut iniusta, & non excusatur, vt d.l. qui contra. C. de incæst. nupt. Ex quo sequitur ꝙ si errauit in iure, ꝙ cũ esset iniusta ignorantia, ꝙ teneatur pœna illius l. qui contra. Tertia est pœna per quã punitur ĩ persona & rebus, & talis pœna nõ habet locum, nisi tales nuptias cõtraxerit dolose & scienter, & ideo quæcunque ignorantia ab illa pœna excusaret, ita loquitur tex. in auth. de incest. nup. §. j. Quod nota vt scias formare inquisitionem, & concludere in scientia & dolo. Et prædicta procedũt qñ ambo sunt sciẽtes, sin autẽ vnus est sciens, & alter igno rans, sciens tenet, vt supra dictũ est, & ignorãs excusat in tñ ꝙ ẽt alia pœna extraordinaria nõ venit puniẽdus, nã regula est ꝙ quoties delictũ nõ cõmittit principaliter in alicuius iniuriam, tunc si cessat dolus nulla pœna venit imponẽda, vt d.l. si adulteriũ. §. j. ẽt si sit in culpa, vt ibi secus si iniuriã alicuius respiceret principaliter, vt no. Bar. in l. pe. ff. de adult. ita dixit Bar. in d. l. si adulteriũ. §. j. in fin. vt ibi, & adde ꝙ dixi supra in gl. super verbo, scienter & dolose &c.

B Vt adulterium. Adde tu late & per Cu. in consi. cliiij. & ibi quid si matrimonium sit contractum de consensu patris vel matris contrahentis incestas nuptias. & Ro. in consi. ccccvj. & ibi an miles contrahens incæstas nup. excusetur a pœnis iuris, & quid in muliere, & an iuris ignorantia excuset prædictos, & quid de minore contrahente incæstas nup. Et vide Bal. in consi. cij. in iij. vol. & adde ꝙ pęna de incæstis nuptiis, non habet locum in eo qui cognouit sororem vxoris suæ, Pet. de Ancha, in consi. ccccxcij.

Avgvsti. Tu ĩ hac materia adde ea q̃ singulariter dixit Ange. in l. si adulteriũ cũ incestu. §. incestã. ff. de adul. q̃ dixit limitãdo pdicta qđ licet à pęna incœstus cõmissi nõ in figura matrimonij, nullus error excuset iuris vel facti, ex quo operã dabat rei illicitę, vel l. vulgaris. in prin. & §. si qs ęs. ff. de fur. vbi delinquens in plusquã ipse credebat delinquere, punit in illo pluri. Adde ꝙ hoc verũ cũ incæstuosus credebat delinquere, sed si nõ credebat iusto ductꝰ errore qa ignorabat cõsanguinitatẽ & merito & credebat mulierẽ meretricẽ, qa mero meretritio ĩcedebat, & viuebat, tunc nullo mõ punitur l. itẽ apud. §. si quis virginem. ff. de min. cõiuncta. l. pe. ff. de fur. & l. quæ adulterium. C. eo. & subdit Ang. ibi ꝙ verũ est ꝙ vbi incestuosi matrimonium contraxissent errore facti & iustissimo, quia consanguinitatem ignorabant, exemplum ponit ĩ Florentino qui habebat sororẽ in Anglia, & ipse illam duxit in vxorem quam nunq̃ viderat, & tunc nulla pœna imponit, & filij nati ex tali mr̃imonio sunt legitimi ꝑ d. l. q cõtra. Si aũt dictus error nõ esset iustissimus sed iustus. exẽplũ ĩ puella tradita nuptui publicæ, & palã auunculo suo ꝑ auiã ipsius puellæ, & hoc casu similiter excusat à pœna. Sed soboles nõ est legitima nisi matrimoniũ durauerit ꝑ annos xl. vt d. §. diuus Marcus. & ibi Ang ĩ hac materia multa pulchra dixit ĩ d. §. incestũ. Et affirmat ẽt Ang. ibi ĩ d. §. incestũ. quòd ꝓsumit sciẽtia quòd incestũ cõmittat ẽt si cõtrahẽtes mr̃imoniũ postq̃ sciuerunt iuris disposi ionem in matrimo, ꝑseuerauerunt ꝑ §. idẽ polioni. ea. l. dicit tñ quòd excusatur ab ista pœna mulier, & ĩ totũ, qñ matrimonium erat solum interdictum de iure ciuili si errorem alleg. vt est tex. in d. §. incestum. & in versi. sexu. Excusatur etiã masculus, vt ꝓbatur ĩ d. l. si adulteriũ cum incæstu. §. idem Imperatores. & si mulier excusatur in totũ. Nec ob. quòd gl. dẽ directo sit in contrarium, in §. fratres. denique in d. l. si adulterium cum incæstu. qa dicit Ang. in d. §. incæstũ. quòd gl. in d. §. fratres. est falsa, nec recte loquit, sed tẽpera, & dic hoc esse verum si à crimine se distrahat antequã accusetur, vt est tex. in d. l. si adul. cum incæstu. §. idẽ polioni. excusatur similiter minor, & similiter in totum. Et hoc casu excusatur siue mr̃imonium sit interdictum iure gentium, siue ciuili, vt in d. §. incæstum. & probatur in d. §. fratres. Et subdit Ang. ibi vnũ notabile verbum, quòd tunc minor probat errorem eo ipso quòd ipse probat minorem ætatem, et dicit quòd hoc ꝓbatur expresse in d. §. incæstum & affirmauit etiam Ang. ibi quòd ab ista pœna excusaretur masculus & fœmina maiores quãtuncunq; matrimonium sit interdictũ de iure gẽtinm, sed incõtinenti habita scientia supplicauerint se coniungi & diuerterunt, dicit tñ quòd hoc casu nõ reuelantur ex toto. Sed aliqualiter puniuntur, & dicit ꝙ hoc probatur in d. §. incæstũ. in ver. punitur vbi coniunctionem &cæ. Et probatur ista conclusio in d. l. si adulteriũ

cum incestu.in §.nõ vsque. & de istis,& de ista materia late vide per glo. & Bar.& Moder.in l.si.ff.de cõd.sine caus vbi Bar.multũ eleganter loquitur,vide aliqualiter in l.fin. ff.ad leg.Iul.de adult. vide late per Bald.& Sal in l.qui contra.C de incest.nup.p Iaco. de Bel.in auth.de incœst.nupt.in princ.aliqualiter per Ioã.And.in c.exteriore.qui fil. sint legi.de errore iuris an habea excusare à pœna, late vide per Iac.de Bel.in l. si quis id quod.ff.de iuris.om.iud.ibi per Mod.videbis infinitas remissiones.Et tene menti ea quæ dixit Io.Fab.inst.de nupt.§. aduersus.

68 † ꝙ contrahentes incestas nuptias sunt infames, & etiam approbantes & defendẽtes, seu patrocinium præstantes. j.q.3.c.consanguineorum.& ipso iure sunt excõicati,& ꝓbatur in cle.j. extra de sponsa. dicit tñ hoc esse tẽperandum ꝙ prędicta militent in illis sex casibus ibi tantum enumeratis, in aliis vero non, & vide pulchrum consilium Pet. de Anch.in cons.suo 381.qui cõsuluit ꝙ licet ego cõcubuerim cum vna sorore secrete, & postea aliam palã duxerim in vxorẽ, propter hoc non debeo puniri pœna incœstus,quia ad hoc vt habeat locum ista pœna incœstus, habetur alio modo respectus affinitatis quàm velint canones in celebrãdis matrimoniis.

69 Lenocinium est delictum maius adulterio.

69 Ange. † Nunc de lenocinio dicamus, & dr̃ maius adulterio, & maius delictum q̃ sit adulterium, qm̃ adulter peccat in se, & in vnã fœminã, leno aũt peccat ipse & etiã duos peccare facit, vt no.glo. in l.Athletas. §.qui lenociniũ.ff.de infa. & sic erit grauissimũ delictum cũ dicamus in cõi maius est homicidio, vt no.aliqui doct.in l.pen.§.matre.ff.de leg.ii. An aũt lenocinium sit maius adulterio,& quo respectu.vide Bar. Ang.& Imol.in l.is qui reus.ff.de publ.iud.est autẽ leno qui adulterio subiicit, vel pretium pro coperto stupro accipit, vel dãnatã de adulterio duxit in vxorẽ vel quæstum ex vxoris adulterio facit, vel deprehensam vxorẽ in adulterio in matrimonio retinuit. Et aduertas ꝙ etiã lenocinii pœna tenetur is ex cuius ope & cõsilio dolo malo factũ est ne vir & fœmina in adulterio deprehendat si pecunia alia de pactione se redemerunt: vt C.de adult.l.ii.& l.castitati.ff.eo. l.is cui. j.respon.cum si. Et qũo de lenocinio accusari vel excipi possit,& qũo puniatur, habet plene in l.ii.§.j.& ij.& ibi p Bar.ff.de adult. & latius Bar.& Imo.in d.l.is qui reus. Et an vt simpliciter repellat accusantẽ. An etiam vt eum punire faciat de lenocinio, & an opponat ante nomen suũ receptum inter reos vel postea,& quot sint species lenocinij, dic vt ibi per gl. & doct. & per Sal.in l.quoniã Alexandrum.C.de adulter.dic vt ibi ponit multa bona ex quibus põt imputari marito lenocinium, sufficiatq; tibi remissio.

Augusti. Item adde ꝙ cõmittit lenociniũ proprie persuadendo adulterium vel stuprũ sequutũ, vt l.j.ff.de extraord.cri. & dicit Hosti.eo tit.de adul.ꝙ leno est q adulterum & adulterã subiecit. & dicit tex.in l. Athletas.§.ait prætor.ff. de his qui no.infa. ꝙ leno est qui seruos habet ad luxuriã prostitutos & quæstũ facit, & ꝙ plus delinquit q̃ meretrix.& hoc apparet in auth. de lenonibus.circa mediũ. Nã illud est maius delictum ꝙ dinumerat inter plures personas patientes vel facientes, vt ff.de iniur.l.si plures serui. Adde gloss.xxxii.q.j.crimen. quæ ponit quot modis cõmittatur lenocinium, & ibi est casus, & ibi est alia gl.ordi. quæ ponit quot sunt species lenocinii vltra supra al leg.& vide l.si lenones C.de episc.audi. vbi pœna lenocinij in domino aperte est priuatio potestatis, & præscribitur in metallum, & sic in eis nõ est mors naturalis ꝓ pœna: sic est differẽtia inter patrẽ & alios q cõsentiunt raptui. vt C.de rap.vir.l.i §.pen.& qa dicunt doct.ꝙ qui retinet vxorẽ malæ vitæ vel adulterã, punitur vt leno. An puniri possit vt leno ille qui habet vxorẽ suspectã, quã nõ inuenit in actu Veneris. Sed maritus habet aliquã vmbrã suspectionis, ꝙ ipsa committat adulterium. Adde & vide dicta Bal. Cyn.& aliorum in l.crimen lenocinii. C.de adul.& de materia ista vide Sal. ĩ l.castitati. C.de adulte.& no.ꝙ text.in c.queãdmodũ. §.illud extra de iureiuran.dicit ꝙ patronus est turpitudinis, qui celat crimen vxoris. Adde dicta Innocen.in capit. intelleximus. extra de adulteriis.

Summarium.

1 *Proditio patriæ est crimen enorme, & in eo nõ appellatur, tamen in eo non proceditur ad torturam nisi præcedentibus indicijs.*

ET

T hai tradito la tua patria.]
1 †Quamuis sit crimen enorme, & ēt in eo appellari non possit, vt dicam infra in glo. præsente Caio & appellante &c. tamen etiam in hoc crimine nō potest procedi ad torturam nisi præcedētibus indiciis, & aliis præsumptionibus, vt est tex. & glo. Cy. Bald. & Sal. in l. si quis alicui. C. ad l. Iul. maiest. Dictis aūt indiciis pcedentibus
2 omnis pōt torqueri nullo priuilegio[a] obstāte, siue sit miles siue doctor, siue ēt clericus, vt in c. i. de deposi. q priuilegiati aliàs excepto dicto crimine torqueri nequeunt, sine principis cōscientia. vt l. milites. C. de qō. Et ꝙ pro tali crimine quicūq; sit & quocūque munitus sit priuilegio possit torqueri. casus est in l. nullus. C. ad l. Iul. maie. tenetur aūt hoc crimine qui cōmisit aliquid de contentis in l. i. ii. iii. & iiii. ff. ad l. Iul. maiest.

ADDITIO.

a ℭ Nullo priuilegio. Adde tu & vide Cœpol. in consilio quadragesimo. & Pet. de Anch. in consil. ccccc xl. & ibi quomodo probetur rebellio et cōspiratio, & qualiter contra contra cōspiratores procedi possit, & ꝙ crimine læsæ maiestatis non possit procedi ad torturam indicijs non præcedentibus. Vide Barb. in cons. pen. & ibi ēst etiam consil. Angel. Aret. Ber.

Avgvsti. Tu in hac materia adde, ꝙ Bal. in l. quicunque. C. de ser. fug. in fi. videtur velle, quòd in istis tracta. qui fiunt secrete propter probationis difficultatē, incipiendum esset à tortura, præterea sunt alii casus vbi peruenitur ad torturam sine indiciis, vt no glo. 12. q. 2. c. q. & tu in illis casibus est tātum facinus quantum est crimen læsæ maiesta. nisi dicamus quòd ille text. in d. l. si qs alicui. loquitur qñ indicia poterunt haberi. Secus si non poterunt haberi. Sed certe multum stringit ille tex. in d l. si quis alicui. Et dicunt doct. ibi, maxime Ange. qui Doct. volunt ꝙ nullo modo quis torqueatur in isto crimine, nisi præcedant indicia, licet in isto crimine sint alia multa specialia.

2 *Crimen læsæ maiestatis an incurrat congregans gentem in alia ciuitate quàm in Romana ciuitate.*

3 *Crimen læsæ maiestatis an censeatur crimen commissum contra dominos seu tyrannos Italiæ, cum loco principis habeantur.*

4 *Crimen læsæ maiesta est attendere aliquid contra uicarium principis.*

5 *Crimen læsæ maiesta. est attentantis aliquid contra uicarium principis, an se extendat contra filios delinquentis.*

6 *Crimen læsæ maiestatis committitur non solum contra Regem sed etiam contra quemlibet dominum ciuitatis.*

7 *Crimen læsæ maiesta. cōmittitur proprie quando unū castrum rebellaret propriæ ciuitati.*

8 *Crimen læsæ maiesta. non est quando una pars ciuium expellit aliā propter partialitatem.*

2 Ange. † Quæro aliquis congregat gētē in alia ciuitate quàm in ciuitate Romana[b] an incidat in hoc crimen. glos. in l. i. ff. ad l. Iul. maie. dicit ꝙ non. Sed Bar. ibi dicit, quòd congregans gentē in aliis ciuitatibus tenet. l. Iulia de vi. Sed ego credo, quòd hoc sit verū, nisi sit talis ciuitatis quæ superiorē nō recognoscat, quia tunc cū illa ciuitas Romæ æquiparetur vel principi, vt no. Bart. in l. hostes. ff. de capti. & in l. lex 12. tabu. ff. ad l. Iul. maiest. igitur in talibus ciuitatibus habet locū ēt hoc crimē, quādocūque aliquid cōtra eā fiat si fieret contra ciuitatē Romanā, vt d l. i. 2. 3. & 4. pro quo est glo. in l. fallaciter. C. de aboli. vbi tñ Saly. aliter distinguit, videlicet quòd aut patria pditur, vt à principe auferatur, & tenetur crimine læsæ maiest. secus si prodit nō ad finē, vt principi auferatur, & ita proprie loquitur ibi tex. Quod nota cōtra istos qui quotidie in ciuitatibus, & maxime Bononiæ, concitant populū & gentiū faciunt cōgregationē, quòd ipsi l. Iul. maiest. teneantur, & dicto crimine
3 puniri possunt. † Idē si cōtra dños vel Italiæ tyrannos cōmittitur, qui cum loco principis habeātur, vt no. Bar. in d. l. hostes. perinde est, ac si tale delictum contra principē esset cōmissum tā contra delinquentē personā, q̃ cōtra personā ipsorū filiorū, vt l. quisquis. C. ad l. Iul. maiesta. vide Bartol. late in tract. qui sunt rebelles, in glos. contra istum honorē infidelitatis, vers. sed an hæc constitutio locū habeat vbi tenet quòd nō habet locū crimē læsæ maiestatis, quod credo verū proprie, vt voluit Cyn. in d. l. quis. & ibi Salyc. in vers. oppono primo extra glo. &c. & vide Pet. de Anch. in cle. pastoralis. vers. octauo not. de re iud. & quod not. Bartol. in auth. ad reprimendū, in verbo, rebellando.
4 † Secus si contra aliquē vicariū ipsius principis,

cipis,& eius personã attẽtetur, quia quo ad delinquẽtis personã perinde est ac si contra ipsum principem esset attentatum, sed non contra filios delinquentiũ, quia isto casu filij aliquã pœnã nõ patiuntur, ita dicit Sali. in d.l.quisquis.ĩ prin.quod est no.præcipue contra delinquentes contra istos dominos vicarios Papę,vt sũt isti domini de Romãdiola,quia licet cõtra delinquentes dicatur commissum crimen læsæ maiest.non tamẽ quo ad eius filios, quod no.

b Ciuitate Ro.adde tu Ang.in consil. ccxxiij.in ci.proponitur ꝙ forti guerra. vbi ꝙ contra aliam ciuitatem etiã non recognoscentem superiorem, non committatur crimen læsæ maiesta.licet dicat quod talis ciuitas potest statuere quod memoria bonis damnari potest. & quod contra aliam ciuitatem quam Romanam non committatur crimen læsæ maiest.adde Pe.de Anch.in cõsi. ccxxxix. & voluit Cal.in tit.de accu.consi.vlt. & vide tu de hoc per Socin.in consi.xxij.col.iij.& in consil.cclxxv. col.ij. versic. sed premissis.vbi quid in ciuitate Lucana.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia,adde & dic ꝙ mihi vr̃ ꝙ hæc conclusio d.Ang. sit falsa inquantũ vult quòd cõgregãs gentem contra patriã propriam, incidat in crimen læsæ maiestatis.maxime qñ non recognoscit superiorem, quia gl.nostræ semper posuerunt cõtrarium q̃ dixerunt quòd nisi hæc fiant contra ciuitatem Romanã , aliàs non committitur crimen læsæ maiest.Et ad hoc vltra doct.allego aliam gl. paruam.institu.de publi.iudi.in §.publica. in vna glo. parua quę incipit.Romanorum.& ibi Ioã. Fabri,q̃ dicit quòd nõ est crimẽ læsę maiestatis quo ad hoc,vt filij punaintur sicut puniuntur qñ proprie committitur crimen læsæ maiestatis secundũ formam traditam in l.quisquis.C.ad l. Iul.maie. Et ideo quo ad propositum nostrum pro opi. mea mihi videtur tex.& rub.ibi in l.j.C. de seditio. vbi tractatur quæ pœna datur istis qui proprie committunt aliquid contra rem publicam propriam,vel aliquid moliuntur,& ibi omnino vide Ange.post antiquos.& ideo dico falsam illã esse glo.in l.fallaciter.C. de aboli.quia proprie ille tex.in d.l.fallaciter. expresse dicit contrarium,si quis illum tex.põderat,vbi ille tex ponit vt casus seperatos quando aliquis committit crimen læsæ maiestatis, & quãdo aliquis demolitur contra patriam propriam. Et in hac materia vide vnum pulchrum consilium Bald.qđ incipit

5 quãquam allegata sint multa & plura. †Itẽ inquantũ dr̃ ꝙ qñ cõmittitur aliquid cõtra

a vicariũ a Papæ vel Imperatoris, ꝙ non cõmittatur crimẽ læsæ maiesta. quo ad filios. Certe credo istã opi.falsam,& põdero text. in d.l.quisquis.vbi expresse dr̃ , ꝙ si aliquis demolitur aliquid cõtra personã principis, vel suorũ cõsiliariorũ,vel suorum militum, quòd incidit in crimen læsæ maiesta.ẽt quo ad filios,vt ipsi puniantur secundum formã illius l.quisquis. Certe nescio quis est ille q̃ diceret ꝙ acrius puniret ille qui occideret vnũ militẽ Imperatoris , q̃ ille q̃ occideret vnũ vicariũ Imperatoris vel Papæ, qui sit vicarius in tẽporalibus cũ omnimoda iurisdictione meri & mixti imperij cogita. Et ꝑ hoc patet falsam esse sñiam Sal.in d.l.quisquis.& rõnem suã per ꝓdicta. & vide Imol. & do.Card.in d clem. pastoralis. qui ponit an si crimen læsæ maiesta.qui contra tyrãnos Italiæ cõmittit aliquẽ tractatũ q̃ contra vicarios.& dixit Bal.in l.data opera. C.qui accus.in v.col.ꝙ cõmittẽs aliquid cõtra vnũ baronẽ, vt sunt isti castellani , non cõmittit crimen læsæ maiesta.quod intelligo verum proprie ad hoc vt filij puniantur.Secus improprie, secundũ quod declarat Cyn.in d.l. quisquis.quia proprie & improprie sumitur crimen læsæ maiesta.quo ad pœnã instigãdam,vt declarat Salyc.ibi in d.l quisquis.& Ang.in l.j.ff.ad l.Iul.maiesta. Et de materia

6 not.vide Bar.in l.hostes. ff.de capti. † Dicit tñ Brixiensis in reper.suo in verb.maiestatis.committitur nedum contra Regem,sed etiã contra quẽlibet dominum ciuitatis. allegat casum in l.nemo. C.de episc.aud. qđ intelligo improprie non proprie . ad hoc vt puniantur filii eorum secundum l. quisqs. C.ad leg.Iul.maiesta. vt dicebant ibi Cyn. & Sal.ꝙ crimen læsæ maiesta. capitur proprie & improprie.& dicit Io. And.in c.felicis.de pœnis . quod crimen læsæ maiestatis committitur etiam in personam inferioris à principe supremo . vide pulchra verba do. Pet.de Anchara.in consi.cccxl. pulchra verba posuit Dominicus de sancto Geminia. in d.c.felicis. & vide Petr.de Ancharano in

7 consilio suo cclxxxix. † qui dicit quòd non committitur crimen læsæ maiestatis proprie quando vnum castrum rebellaret se

8 proprie ciuitati . † Item etiam qñ per partialitatem vna pars ciuium expelleret a iã, non

non est crimen lęsæ maiesta.ibi vide,& vide Oldr. in cōsi.suo xlij. qui ponit quid est proprie qñ cōmittitur crimen læsæ maiestatis, & ibi vide q̄ si quis non recognoscit ab Imperatore nisi vnum feudū,in reliquo nō est subditus Imperatori, quòd nō pōt talis committere crimen læsæ maiest.in personā Imperatoris proprie, & vide i hac materia d. Nellum in tracta.bannitorum, in secūdo tempore de cōcurrentibus post perfectum bannū in xv.q.qui multum eleganter & diffuse loquitur, an & qñ committatur crimē læsæ maiesta. qñ vna pars ciuium expellit aliam, vel aliquis rebellat contra patriā propriam, vel aliquem populum, vel aliquem dominum, vel aliquem vicarium.

ADDITIO.

a ¶ Vicarium Papæ. adde circa hoc late vt per Cepo.consi.xviij.Pet.de Ancha.consi.cclxxv. Raph.Cu.consi.xliij.Old.cōsi.xlii. & d. Alex. de Imo.in consi.ciij. in j.volu.& an contra Cardi.committatur crimen læsæ maiesta. vide Pet. de Ancha.in consi.cclxxv.& Cal.in consi.vlti. titu.de accusa. Ber.

9 *Accusare quis possit in crimine læsæ maiest.*

9 Ange. †Quæro quis possit accusare de hoc crimine,dic quòd omnis ēt ille q̄ alias est prohibitus,de quibus dixi supra in verbo (necnon ad querelam.) de quo text. est & ibi Bart.in l.famosi.et in l.quæstionibus. ad l.Iul. maiesta. Et per consequens etiam infames admittuntur.dummodo non sint infames ex eo quòd damnati sint publico iudicio, nam tūc de nullo crimine possunt accusare nisi suam & suorum prosequātur iniuriam, vt est gl.singul.in l.qui iudicio.ff. de accus.vbi Bart.nihil dicit sed in l.qui accusare.eo.ti.ver.Item hic dr̄ &c. & ibi, vel nisi in causis exceptuatis &c. sentit q̄ imo omnis infamis etiā crimine publico dānatus possit de crimine læsæ maiest.accusare, b & illud credo verius b quia non potest reddi maior ratio prohibitionis quare magis prohibeantur accusare de crimine læsę maiesta.damnati crimine publico quàm alij infames,& alij inhabiles,qui alias non admittuntur, vt d.l.famosi.

b Verius. An infamis possit accusare in crimine læsæ maiest. vide in consi. Ang. Are. Ant. de Praveteri.& Barb.quæ consilia habes in cōsi.Barb. in dictis consi.si accusans non potest ꝓbare, nisi per duellum,an sit repellendus. Ber.

Avgvsti. Tu autem in hac materia adde tex.cum gl.in l.in mulierē.ff.de accu. q̄ tex.vr̄ velle quòd infames admittant, & ibi gl.in casu l.famosi.ff.ad l. Iul. maiest. Et sic vult illa gl.infamē posse accusare de crimine læsę maie. Aduertas tñ q̄ ille tex.iuncta gl.non dicit qñ est infamis ꝑ sniam, quia sit dānatus de publico iudicio. Sed ad hoc allego Ang.in terminis vltra supra allegata in l.qui iudicio.ff.de accu.vbi expresse dānat illā gl.ibi,& dicit quòd illa gl. est falsa,q̄ dixit quòd in omnibus casibus vbi reperit infamē posse accusare,debemus intelligere de illo qui nō sit infamis ꝑ sniam, & sic si damnatus de iudicio publico. Et ideo dicit Ang.illā gl.falsam,& gl.& Bar.allegat dixisse contrariū in d.l.qui accusare.& ideo dicit quòd in crimine læsę maiest. & hæresis isti tales q̄ sunt dānati etiā propter publicū crimē possunt accusare in crimine lęsæ maiest.vide quę dicta sunt supra in § necnō ad quarelā. in materia accusationis, in illo articulo, an infamis possit accusare.

10 *Crimen læsæ maiestatis an committatur per illum qui in simplicem scientiam incidit.*

11 *Scientia simplex facit aliquem teneri crimine læsæ maiestatis si illa scientia est ꝓbabilis, id est si illud quod ipse scit probare potest.*

10 Ange. †Quod crimen læsæ maiest.cōmittitur ēt ab eo qui in simplicem scientiā incidit licet nullā operatio,vel factum interuenerit vt l.quisquis.ī fi.& ibi doct. C. ad l. Iul.maiest.& q̄ sola sciētia q̄s teneatur ex tali delicto,& pluribus aliis no Bar.i l.vtrū. ff.de parrici.& plene Sal in d. l. quisquis.§. 11 id quòd.†Quod tñ limitat Bald.in quodā suo consilio, quod incipit quāquam allega c ta sint multa &c.esse verum si talis sciētia c esset probabilis ꝑ l.qui accusare.C.de ede. nam ad quid enim tenet quis reuelare q̄ probare non possit,certe nemo debet se submittere tormentis quæ hoc casu delatori inferūtur,vt l.fi.C.ad l.Iul.maie. & squaliori carceris,vt l.fin.C.de accusa.nulla enim culpa est in vitæ discrimine se non ponere, vt voluit gl.in l.neminem.C.de infa.qui enim solum audiuit & non reuelauit, quia probare non poterat, immunis est à delicto per tex. in l.nostris,in fi.C.de calum. Ex hoc infert Bal. q̄ assessores sequentes Bar. in d.l vtrū. & occidentes homines solūmodo,quia non reuelant

reuelant secretū non probabile, oēs sunt homicidæ, quia visus, vidit, velit, nolit, auris audit, quia sensus corporis & primi motus nō sunt in potestate nostra, vt no. in gl. in l. j. §. ius naturale. in versi. cōiugatio. ff. de iusti. & iur. Et propter hoc ipse Bal. in d. consil. deplorat memoriā fidelissimi militis do. Donati de Barbadoris q ob hāc cām cū aliquibus suis sequacibus fuit decapitatus. Ita refert Io. đ Plat. doct. Bono. inst. de pub. iu. §. publica aūt. pro quo facit ij. q. vij. c. qa plerūq; qđ no.
d opinio[d] tn̄ Bar. & Sal. obseruat̄ ī practica, vt etiā dicit Bal. ex quo sequitur quòd quilibet quāprimum audiuit, vel notitiā habuit de aliquo tractatu contra suum Principē vel contra rempublicam, illico debet reuelare, & reuelans statim præmiū cōsequitur. Sinautem ex interuallo reuelauerit priusquam dictū delictum fuerit executioni mandatum. & antequam per alium fuerit reuelatū, tunc sibi parcitur, & non pu-
e nitur, sed præmium[e] perdit, vt d. l. quisquis. & ibi Cy. Bar. & Bal.

c Si talis scientia. adde tu pro hac parte q̄ sola & nuda scientia non sit digna hac pœna. facit quia l. quisquis. punit principales sattellites & consocios ac ministros, cōscius videtur accipi pro participe, non aūt pro simplici sciente de quo scripsi in c. j. de resti. spoli. vel de offi. deleg. & q̄ ita sit confirmatur ex tex. cum gl. & ibi Ioan. Mona. Ioan. And. & alij omnes in c. fœlicis. in. §. illud de pœ. in vj. vbi simplex, & nundum cōsilium fauor nudus non punitur pœna qua principalis, sed minore & arbitratoria, et tn̄ nudū consiliū et fauorē prēstans sciebat. vnde dicūt ibi Io. Mona. & alij q̄ punitur, quia debuit reuelare. tn̄ illud delictum censetur vt crimen læsę maiest. vt ibi in princ. imo magis secundū Ang. in l. quisquis. pro his faciunt quæ no. Io. And. & Dominicus ibi in prin. de eo qui præstat consilium & fauorem non nudū nisi dixerimus aliud esse in casu illius c. in quo nō punitur conscius simpliciter, vt patet in princi. & aliud in casu d. l. quisquis. Ad hoc etiam pondero dicta Car. & Imo. in cle. pastoralis. de re iud. dum tractant post antiquos quomodo committatur crimen læsæ maiestatis, & nullo modo in enumeratione casuum ponunt simpliciter scientem sine participio coniurationis, imo videtur ex qualitate casuum inclusorum ipsum excludere, facit etiā c. sicut dignum. de homicid. vbi mitius puniuntur etiam consulens dummodo non induxerint regē ad homicidium, & similiter opem ferentes, vt ibi: cum ergo l. quisquis. conscios eadem pœna puniat, debet intelligi de participibus, alias &c. In facto etiam vidi de vocato ad impediendum occulte ne dominus occideretur credientibus alijs coniuratoribus quod iuuare deberet, an retenta opi. quod nuda scientia puniatur, debeat puniri, & videtur quod non, quia nō fuit conscius nec a coniuratoribus vocatus, sed ab impedire volente tamen quia omnino sciuit qualitercunque & vidit coniuratores perseuerare in machinatione retenta dicta opi. non fuisset tutus.

d Opinio tamen. Adde tu & vide Io. And. in c. pœnas. de homi. & Spe. in ii. de lega. §. iuxta, versi. quid si amici. & consuluit Bald. in consi. 34. ij. lib. q̄ non reuelans crimē proditionis q̄ effectum non habuit, quia sciēs contradixit debet relegari maxime si erat affinis. Ber.

e Sed præmium. Vide Bald. in l. testa. ff. de hæred. institu.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde q̄ alias vidi istā q in practica, & fuit iudex in illa causa cōtra vnū potētē dominū, q suo principi nō reuelauit tractactū cōmittendum contra principē & supperiorē suū, quia erat ciuis suus, vnde feci ipsum decapitare sequutus sniām Bar. in d. l. vtrum, quā sentētiam sequutus est Bar. ipsomet in l. j. §. occisorum. ff. ad Silla. & ibi expresse Ange. & sequitur d. Abb. in c. j. extra de resti spo. & vide dictum d. Abb. in c. j. extra de offic. deleg. Dicit tn̄ Ro. in l. j. §. occisorum in fi. q̄ cōtra istam sniām Bar. consuluit Bal. Florentiæ in personam illius militis, & ita obtinuit. Quod non credo verū, quia propter exorbitantiam istius criminis iura ita voluerunt, vt voluerunt in §. alia insti. de pub. iudi & ī d. l. vtrum. & Canonistæ in d. c. j maxime d. Abb. Adde tn̄ quod dixit Ang. in l. frater. ff. ad l. Iuli. de parricid. q̄ vidit decapitari plures ciues qui non reuelauerūt tractatum ciuitatis suæ qui sciebant solūmodo tractatum, & non fuerunt participes, & hoc male fuit factū q̄ inique, quia iura hoc non patiuntur, quia dicit q̄ si filius sciebat futuram mortē patris, & non relegauit nō decapitari, sed relegari debet, ergo & ciuis debet relegari pœna capitis, est solum qn̄ fieret tractatus contra principem & Papā, & sic contra ecclesiam vel imperium. Et dicit Ang. hoc esse menti tenendum, quia quotidianum est. Et subdit quod vnus forēsis qui non esset de populo, & sic ius populi nō debet tueri, licet sciat conspirationem, tn̄ non debet puniri ex hoc q̄ non reuelauit, & dixit q̄ hoc tenet gl. in d. l. vtrū. in verbo, conscios. dum subaudit de participibus, quia de sola scientia iste talis non punitur in forēse, credo istam sententiam Ang. veram, sed credo sententiā Ang. falsam dum se restringunt tantum in personam Papę vel Impetoris, per ea quæ supra dixi. & no. bene ista.

Crimen

12 *Crimen læsæ maiesta. commissum per patrẽ siue per matrem facit quòd non solum delinquẽs sed etiam filij masculi puniantur.*

12 ANGE. † Et aduertẽdum est ꝙ ꝑ ꝑ tale delictũ cõmissum per patrẽ vel etiã per matrem, quia licet d.l. quisquis. loquatur in patre, habet etiã locum in matre, & sic ĩ fœmina, licet sit exorbitãs & pœnalis vt not. gl. in d.l. quisquis. in verbo, ausuras, & non est mirandum de dicta gl. quoniam aliquã do lex exorbitãs loquens in fœmina ex rationis identitate extenditur ad patrem, vt no. gl. in l. fęminæ C. de secund. nup. ꝙ non tantum punitur delinquens, sed etiam filij masculi, prout habetur ĩ d.l. quisquis. quod no. licet videatur inusitatũ quòd mulier talẽ crimẽ cõmittat, tñ vidi semel de facto Bononiæ, filiæ autẽ fœminæ de bonis matris, & non patris delinquentis habent falcidiã, vt l. pe. C. ad l. Iul. maiesta. & vxores delinquẽtium dotes nõ perdunt, vt d.l. qsquis. §. j. Sed Sal. in d.l. j. §. j. dicit quòd licet Pe. & Cy. teneat d. gl. quæ dicit idem in matre, tñ sibi non placet, quia materia est odiosa & pœnalis, ideo ex rationis idẽtitate extendi non debet, & maxime si pater esset viuus tunc filij domicilium patris nõ perderent. tamen gl. communiter tenetur.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde ꝙ videtur ꝙ gl. in d.l. quisquis. sit vera, q̃a extat doc. Bar. per illũ tex. in l. quemadmodum. C. de agr. & cẽsi. qui dicit ꝙ statuta a pęnalia sunt fauorabilia, & possunt extẽdi vbi faciendo extensionem delicta nõ remaneãt impunita, & ciuitas purgeť malis hominibus. Non mirum ergo si lex quisquis loqueretur in patre si possumus extendere ad matrem, sed hæc ratio est nimis generalis & periculosa. Sed vltra doc. gl. ordinaria de iure canonico allego in hac materia quę vult idem ꝙ gl. nostra iuris ciuilis, quia gl. in c. statutum. el ij. extra de hære. lib. v. expresse. h d. in terminis quòd lex qsquis habet locũ in matre & in filijs. & licet huic sẽtentiæ sit tex. in contrarium in c. vbicunq;. extra de pœ. in vj. Tñ gl. in d.c. statutũ. respondet ad hoc contrarium, sed eius respõsio non mihi placet, & credo in puncto iuris falsas esse illas gl. Quinimo gl. in c. si qs vj. q. j. voluit ꝙ tex. ibi l. quisquis. loquatur solũ de filijs qui sunt in potestate. nõ emãcipatis. Sed mater nõ hẽt filios in potestate, igiť in practica nõ recederẽ à glo. ꝑ ꝑ enormitatẽ criminis, vide Imol. in materia nr̃a principali in l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad Tre. ibi vide. Tene tñ mẽti ꝙ ista pœna nõ afficit filios si sint clerici. Ita dicit gl i c. satis ꝑuersũ. 56. dist. cõtra facit tex. ĩ c. statutũ. extra de hær. & ibi Pe. de Anc. si crimen heresis æq̃parať crimini lęsæ maie. & ibi ui de q̃d ĩ matre. & vide Arc. ĩ c. si qs vj. q. j.

ADDITIO.

a ¶ Statuta pœnalia. Et ꝙ statuta pœnalia debeãt extẽdi fauore reipu. tenuit Ro. in consi. 338. & an crimine læsæ maiesta. masculinum concipiat fœmininum. Vide Franc. de Aret. cons. xxxix. & an delictum matris in crimine læsæ maiest. noceat filijs, vide Pet. de Anch. Ioan. And. mona. in d.c. statutum. Ber.

13 *Crimine læsæ maie. cõmisso per filiũfamilias, an pater puniatur, & an l quisquis. C. ad l. Iul maiest. habeat locum in filijs nascituris.*

13 ANGE. † Quærit ibi Sali. si filius fam. cõmisit dictũ crimẽ, an pater teneať & puniať, & dic ꝙ nõ, vt d.l. qsquis. §. rõ successionis sanguinis improbati. ergo &c. Cy. ibi q̃rit an habeat locũ d.l. ita in filijs nascituris. & dicit ꝙ sic, q̃a rõ d.l. ita in eis sibi locũ vendicat sicut in iam natis. arg. l. adigere. §. quamuis. de iure patro. & hoc tenet ibi Sal.

AVGVSTI. Tu aũt in hac vltima conclusione, an illa l. quisquis habeat locũ in iã natis vel nascituris, sæpius ego fui interrogatus de hac quæst. & adde gl. magistrã in c. si quis. vj. q. j. q̃ decidit istam quæstionẽ in terminis, & omnino vide docto maxime Ioan. Andr. in c. quibusdam. de pœ. in fi. ij. col. & Ang. in d.l. quisquis. & vide not. per tex. & gl. Bar. Bal. & Sal. in l. ii. C. de libertis & eorum liberis.

14 *Crimine læsæ maiestá. d. l. quisquis an habeat locũ in filijs naturalibus tãtum & spurijs, & usque quo extendatũr, & quo modo sint incapaces.*

15 *Lex in materia pœnali loquens de filijs an cõprehendat naturales.*

14 ANGE. † Quærit Cy. & Sal. in d.l. qsqs. §. i. an illa lex hẽat locũ in filiis naturalibus tñ, & dicunt ꝙ sic, arg. l. iiii. C. de interdi. ma. cõiuncta rubri. licet Cy. in d.l. 4. videať tenere cõtrariũ, vt refert Bar. in l. ex facto. §. si quis rogatus. in fi. ff. ad Trebel. vbi ipse

se non decidit, sed Ang. tenet ibi opi. Cyn. in d.l. quisquis ne plus videatur habere luxuria quàm castitas, & hoc videtur velle gl. in c. statutum, in verbo, volumus. debere, in vj. & idem erit in spurio vbi eadem viget ratio. & hoc etiam sequitur ibi Imol.

Item in d.l. quisquis. Sal. & communiter oēs doct. concludunt ꝙ ob quādā cōstitutionē Fed. de qua ibi Cy. in fi. facit mentionē, ꝙ filij etiam in infinitum vsq; tñ ad secundā generationē cōprehendātur ꝙ quidā restringunt in p.tre, in matre aūt dicunt quòd delictū non transit vltra primū gradū ad similitudinē hæresis quòd crimini læsæ maiesta. æquiparatur, vt no gl. & Sali. in l. 2. C. ad legē Iul. maiesta. & pro hoc alleg. c. statutum. cl. 2. de hære. in vj. Et notandū est quòd tales filii non tantum ex testamēto, sed nec ab intestato sunt aliquo modo capaces, imo ab omni successione sunt alieni. ita dicit tex. in dicta l. quisquis. ibi ꝙ à successione proximorum habeantur alieni. & sic ēt nō capiunt ad cōmodū fisci, filiæ autē fœminę extraneis ex testamento, & proximis ab intestato succedere possunt etiā ad earum vtilitatem, quia non reperitur contrarium iure cautum. ita dicit Salice in d. l. quisquis. §. ad filias.

15 AVGVSTI. Tu aūt in hac materia an appellatione filiorū contineantur naturales & bastardi. Iste passus habet multa capita, sed passus noster est iste an in materia pœnali lex loquens de filijs cōprehendat naturales, a sed i casu d. l. quisquis. mihi videtur ꝙ glos. in d. l. quisquis videtur tenere quòd bastardi non cōprehendātur dum glo. vult ibi quòd ille tex. loquatur de filijs in potestate, non de emancipatis. Et in terminis hoc voluit alia gl. de iure canon. in c. si qs. v. q. i. Quinimo ibi Archi. dixit vnum stupendū verbū quod d. l. quisquis. nō cōprehendit filios clericos. Si ergo vera est ista cōclusio, vt d. l. quisquis. non cōprehendat nisi filios in potestate, ergo non comprehēdet spurios & naturales qui non sunt in potestate. §. fi. insti. de nupt. sed doc. communiter ī d. l. quisquis. tenent cōtrariū. & Ioan. And. cōsuluit pro hac parte cum quamplurimis doc. vt ipse refert in d. c. statutum. de hære. in vi. quem sequitur ibi Dom. de sancto Gemi. licet Cy. videatur tenere contrarium ī l. libertinum. C. de libertis & eor. liber. per l. fi. C. de naturalib. libe. quæ lex nihil facit, quia ibi quærebatur an auus qui posset relinquere substātiā suā nepotibus per dispositionē legis, posset ēt relinquere nepotibus naturalibus, & dr̄ quòd non, ibi. n. non resultat absurdū vt beneficiū quod concedit legitimis non extendatur ad nepotes naturales. Sed in quæstione nostra si sententia pœnalis nō cōprehēderet naturales, sed legitimos tantū contineret absurdū, quod est cōtra tex. i auth. de resti. & ea q̄ parit. post prin. Et in hac materia vide per Mod. in d. §. si quis rogatus. & dicta Cy. in hac materia ampliauit Ang. in consi. suo xxix. quod incipit domina Frācisca in vulgo aūt conceptis qui patrem demonstrare nesciunt non habet locum d. l. q̄squis. vt ibi no. Cyn. & Ioan. And. & Domini. de sancto Gemi. in d. c. statutum. Et dixit Ro. in singularibus secundi anni clxiii. quòd incipit tu scis ꝙ in cōdēnatione patrisfami. filius clericus habens beneficium ecclesiasticum nō priuat illo beneficio propter delictum patris.

ADDITIO.

a ℭNaturales. Et an filiorum appellatione veniūt naturales & bastardi. vide Bald. in consi. cxix. & in consi. clxiij. in quinto. Fulgo. in consi. clx. & ꝙ filius legitimus ex patre spurio non venit appellatione coniunctorum. & idem voluit Pe. de Anch. in consi. ccccx. Ber.

16 *Crimen læsæ maiestatis quamprimum quis tractare incipit statim perdit administrationē rerum suarum, & omnis alienatio interim facta est ipso iure nulla.*

16 ANGE. † Et bene scias ꝙ quāprimū qs incipit tractare dictū crimen, statim perdit suarum rerū administrationé, & omnis alienatio interim facta in bonis suis ipso iure nō valēt est tex. in l. fi. & ibi Cy. C. ad l. iul. ma. & no. Bar. plene in l. post contractum. ff. de dona. non tñ ipso iure bona sunt confiscata, vt d. l. pen. ad fi. licet gl. in c. cum secundum. de hære. in vi. dicat contra. s. quod intelligūtur cōfiscata ipso à die commissi criminis hæresis. ita dicit Bar. in d. l. fi. debitor. ff. quæ in frau. cre. quod bene no.

b AVGVSTI. Tu adde quod dixit Ang. b in lege meminisse b. C. ad l. Iulia. maie. vbi videret æquiparare reū criminis læsæ maiest. & hæresis in hoc. s. quod postquam deliquerunt, non possint alienare quicquam de bo-

de bonis vẽdẽdo, donãdo, vel dotẽ cõstituẽdo, & dicit ꝙ illa distinctio q̃ ipse ibi posuit in reo criminis læsæ maie. ꝓ oĩa dicendũ est
c idẽ ĩ reo cõmittente heresimc & ibi limitat materiã istã in duobus capitibus. Primo ꝑ tex. ĩ l. qa debitore. ff. q̃ ĩ fra. credi. & ꝑ tex. in l. si fraudator. §. j. ff. q ĩ frau. cred. sed vide Mod. in d. l. q. à debitore. & in d. l. post cõtra ctũ. Et vide qđ dictũ est infra. in glo. & eius bona publicamus ĩ penulti. additione mea.

b Meminisse, adde vt per Pet. de Ancha, in con. sil. clx. Ber.

c Heresim, adde Petr. de Ancha. in cõsi. ccxciiij. in fi. & quod licet quis non priuetur beneficio ipso iure nisi propter crimen hæresis & simoniæ, quod tamen si Papa mandat prouidere alicui de beneficio criminoso si cõstiterit crimẽ commisisse, quod in vim talis commissionis executor poterit prouidere. Ber.

17 *Crimen læsæ maiestatis etiam post mortem delinquentis potest intentari*

17 Ange. †Et bene aduertas ꝙ tale crimẽ ẽt post mortem delinquentis põt intentari, & quõ intentetur no. gl. in § ꝑ contrarium. insti. de hæredi. q̃ ab intesta. defe. & dicã infra, in glo. in verbo, q. iudex. videns ꝙ dicti inquisiti nõ cõparent, & bene no. ꝙ in hoc crimine Caius qui iam mortuus est nõ põt citari & condemnari, vt l. j. C. si reus vel ac cu. mor. fue. & l. de qua re. §. j. ff. de iudi. sed
d memoriad Caij est damnanda, vt no. gl. in d. §. per contrarium & contra eius defuncti memoriã formanda est inquisitio & processus debet agitari, ita dicit Ang. in l. ij. C. ad l. Iul. maie. Et fiet isto modo videlicet, hæc est quædã inquisitio q̃ fit &c. contra & aduersus memoriã Caij proditoris in eo &c. Postea citẽtur filij & successores coniuncti q. veniant ad contradicẽdum quicquid volunt & possunt ne memoria dñi Caij dãnetur virtute & occasione cuiusdam inquisitionis cõtra eius memoriã formatæ & eius bona cuius inquisitionis in effectu tenor est iste videlicet &c. Et non est mirũ quare isti citent̃ q̃a eorũ interest, vt l. ij. iij. & iiij. de libe. cau. & ẽt ꝑ ꝑ bona, vt l. fi. C. si re. vel ac cu. mor. fue. & l. j. per totũ. C. si pen. appel. mors interuenerit, snię aũt formã vide per gl. in d. §. per contrarium quod no. quia sæpe de facto contingit. Not. ẽt quòd tali iuris damnandi memoriam delinquentis ꝑscribitur quinquennio. arg. l. ij. C. de apost.

d Sed memoria. adde tñ & vide Cepo. in consil. xvij. vbi in facto consuluit quod memoria possit damnari. & vide Angel. in consilio ccxxiiij. & Bald. in consi. lx. in iij. volu. vbi etiam ponit practicam et dicit quod prædicta procedunt cum crimen committitur contra principem vel rempubli. Romanorum. Ber.

Augusti. Tu aũt in hac materia cõsidera & adde quòd Canonistæ habẽt vnã bonam gl. in summa xxiiij. q. ij. quæ dicit quòd canonistæ non permittunt post mortem aliquem accusari nisi in tribus casibus. Primo in hæresi, per c. fi. de hære. Secundo quando quis hæreticum instituit hæredẽ, vt in c. si quis epi. extra de hæreti. Tertius casus est si quis in notorio crimine decesserit. lxxxviij. distin. c. neq;. Sed dicit illa glo. in dicta summa, quòd leges dicunt aliter, nã permittunt aliquem accusari post mortem, nisi propter bona tantum non alia pęna sibi imponatur, & dicit quòd in crimine læsæ maiest. hoc statuit per l. fi. C. ad l. iuli. maiest. & per alia iura & multos casus enumerat etiam ibi glo. illa, & similis est gl. in c. accusatus. de hære. in v j. coniuncto text. in verbo, post mortem, & illa glo. in d. c. accusatus, dicit vnũ singulare verbũ quòd licet post mortem possit agi, & hoc etiã vt bona hæredum confiscẽtur & applicentur fisco. Tamẽ hoc verum si intra xl. annos hoc fit, alias non. & illam gl. semper teneas menti quam gl. intelligo etiam in crimine læsæ maiestatis, & ita illam gl. intelligit Io. And. ibi in nouella. & etiam Domi. de sancto Gemi. Quinimo expresse hoc voluit gl. illa dũ allegat tex. in l. fi. C. ad leg. Iul. maiesta. Adde quę dicam infra in gl. in verbo, q̃ incipit, q. iudex videns ꝙ ꝑdicti inquisiti non cõparent. & vide Rom. in singularibus primi anni cccx. quod incipit de crimine læsæ maiestatis q. ponit quantũ durat istud ius accusandi post mortẽ rei. & allegat illã gl. xciiij. q. i. in summa. & vr̃ ibi tenere ꝙ durat quinquennio, dic tamen vt ibi per eum.

18 *Sacerdos qui in confessione audiuit confitentẽ crimen læsæ maiest. an teneatur vel possit cõfessionem sibi factam reuelare.*

18 Ange. †Quæro an sacerdos qui audiuit aliquem in confessione q. confessus fuit aliquod crimen læsæ maiesta. teneatur vel possit dictã cõfessionem sibi factã reuelare.

Iita

Ista est materia can. & nō licet mihi immittere falcē in messem alienā, vt in c. venerabilē. de elec. attamē vt aliquid dicā, & vt materiam alijs melius dicendi tradam submittendo me canonistarum & theologorū determinationi vr̄ quòd aliquo modo sacerdos dictā confessionē non debeat propalare, vt in c. omnis vtriusq; sexus, de pœni. & remis. in versi. caueant autē &c. & quod ibi no. per Inno. & Ant. de Bu. hoc etiam cōfirmatur, quia crimē læsæ maie. hæresis & simoniæ æquiparantur, vt no. glo. in fi. in c. j. de censi. in vj. sed ego habeo in crimine simoniæ qđ si plures cōfessi fuerunt dictum crimen, & vnus inducat dictū sacerdotē in testem potest contra illū confitentē qui sacerdotē inducit in testē super dicto crimine procedere, alios autem dictū crimen confitentes clare debet, vt in c. nemo. de simo. & sic loquitur c. significasti. de adul. Et sic habeo ꝙ ēt in crimine simoniæ illum qui nō inducit sacerdotem in testē, non pōt sacerdos procedere, ergo eodem modo in crimine læsæ maiest. quæ vt dixi æquiparātur, & qñ duo æquiparāur statutū in vno de æquiparatis trahitur ad reliquū, vt l. si quis seruo. C. de furt. meritò ergo &c. Et ꝓ ista parte ꝙ omnino celari debeat, facit quòd habet in c. sacerdos. de offi. ord. facit ēt quod no. Inn. in c. omnis. ꝙ q cquid facere pōt bono modo sacerdos vt peccatū quod in confessione audiuit impediatur sine expressione personæ, vel proditione confitentis, & confessionis potest sacerdos facere, alias autem quodcunq; malum exinde sequi posset hoc ei denegatur ne pandat. Caue tibi, quia etiā nullo casu sacerdos potest reuelare delictum, siue crimen sibi in pęnitentia confessum secundum Archi. de pœn. dist. vj. c. sacerdos. quia illud peccatum scit vt Deus, de offi. ordi. si sacerdos bene facit de re iudi. c. omnis res. de hoc etiam no. de exces. præla. c. dilectus. vnde sacerdos iudici quærenti etiam per iuramentum potest respōdere nihil scio omnino, scilicet vt homo, & etiā nihil scio per confessionem, subintelligendo nihil scio tibi reuelandū sicut dicitur Matthæi, xiij. de die & hora illa nemo scit, neq; Angeli in cœlo neq; filius, s. vt reuelent. In contrarium videtur facere, videlicet quod sacerdos posśit illud manifestare, quod no. Ant. de But. in d. c. omnis, ver. Sed q̄ro quid si aliquis confitetur &c. vbi dicit secundum quosdā quòd si q̄s cōfitetur se velle occidere alium vel aliud malum cōmittere dicens quòd nō pōt tētationi resistere an sacerdos posśit reuelare. & ibi quidā dicūt quòd pōt hoc reuelare illis qui prodesse & nō obesse allegat xxx. di. c. hic vr̄. cum simil. pro hoc etiam facit secundū eundem ibi quòd non est vera confessio. vbi quis nō confitet̄ peccatum cōmissum. sed cōmittēdum, de quo etiam pœnitentia dari pōt, & quòd quilibet tenet̄ impedire, vt no. in c. quemadmodū. §. fi. de iureiur. vbi autē peteret pœnitentiam præteritæ voluntatis. tunc bene esset cōfessio. alleg. de pœ. & remis. c. cum quidā. posset forte ex ꝑdictis sic distingui quòd aliq̄s confitetur crimē læsæ maiest iā perfectū & cōsummatū, vt puta ego confiteor quòd in tali tractatu iā est annus ꝑ tales celebrato & ego interueni, & oīa sciui & oīa tractaui, licet de me dictū & rationatū non fuerit, & petit pęnitētiā, & sibi iniūcta est, & tūc tale crimen non potest per sacerdotes propalari, quia eo ipso quòd pęnitentiam iniunxit, & peccatum est iam commissum & perfectum, & ex hoc sciatur vel non cōitas lædi nō pōt, & res publica nō debet reuelari, vt d. c. sacerdos. & c. nemo. & c. significasti. & c. quod quidam de pœ. & remis. & idē si cōfitet̄ quòd actualiter est in tali tractatu, & ipsum pęnitet, & ꝑteritę voluntatis petit pęnitentiā q sibi iniuncta est, & tunc etiā hoc non pōt propalare, vt d. c. cum quidam. Si autē dicat quòd habuit & habet tractatū, & quotidie exercet contra remp. & tali tentationi resistere nō potest, & nullo modo potest habere animū desistēdi, & quòd omnino quantū in se erit cū cæteris alijs executioni mādabit, tūc ego credo quòd si sacerdos manifestet illis q̄bus ꝓdesse & non obesse pōt nō specificando personam, videlicet caueatis quia tali die omnino & tali loco debet fieri tumultus, vel aliquod scandalū in populo, tunc ego credo quòd hoc facere & propalare posśit, vt d. c. hoc videtur. xxx. dist. Et quia non est cōfessio illa ex qua nō recipit nec recipere potest pœnitentiam, vt d. c. cum quidam. Et prædicta sunt vera si tantummodo dicat de se, si vero etiam dicat conscios in specie, vel dicat quòd in hoc tractatu sunt plures alij, tunc siue etiam pęnituerit de suo malo proposito, & pęnitentiam

siam petat, tunc credo ꝙ sacerdos nõ male faceret notificare illis quibus abesse & nõ pro desse possunt ꝙ tractatus est in ciuitate contra rem publicã, vt c. hoc vñ non autẽ nominet aliquo modo dictũ confitẽtẽ, vt d. c. omnis. nec etiã alios qui cõfessi nõ sunt, sed tm̃ nominati ab illo confitente, arg. d. c. nemo. de simo. ꝗa ipse sacerdos illos nominãdo vñ eos accusare, ꝙ ei nõ permittitur. igitur &c. Ego vt legista hæc dico quæ extraxi ex dictis Anto. de But. & Inno. in d. c. omnis cogita. & corrige tu vt iuris est.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde ꝙ mihi videt̃ ꝙ nullo modo sacerdos debeat reuelare confessionẽ per id quod dixit sanctus Thomas in quarto sentẽtiarum dist. xxj. nã dicit ꝙ in sacramentis illud ꝙ geritur exterius est signũ eius quod gerit interius, vnde sicut Deus peccatũ hominis texit, ita confessor debeat tegere exterius, & ideo tanquam violator sacramẽti peccat ꝗ reuelat confessionẽ, quia per cælationẽ etiã homines magis ad cõfessionẽ attrahũtur, & simplicius cõfitentur. vnde ẽt dicit si aliquod periculũ futurũ immineret, & hoc fatetur solũ per confessionẽ, vt de hæretico qui corrumperet fideles, vel de matrimonio illicito ꝙ aliquis vellet facere, vel aliquid magnũ tẽporale damnũ, non propter hoc reuelare debet, sed potius monere eos ꝗ cõfitentur vt obuient, vel desistãt, & plato dicere ꝙ vigilet super gregẽ, & huiusmodi sine vlla reuelatione per c. sacerdos. de pœnit. dist. vj. & d. c. omnis. Quinimo dixit do. Abb. in c. dilectus. extra de excessio. plato. ꝙ etiã per Papã non potest quis cogi ad reuelandũ cõfessionẽ alterius limitat tñ præfatus doctor in loco præallegato nisi sacerdos alio modo sciret ꝙ̃ per confessionẽ ea quæ audit & scandalum immineret ꝗa potest reuelare. Et ad hoc vide Abb. in d. c. dilectus. Materiã autẽ istam & istam distinctionẽ do. Ang. vide latius per Arch. quem ipse non vidit in c. sacerdos. de pę. dist. vj. p Ioan. And. in d. c. omnis. & per doct. in d. c. nemo. in d. c. significasti. & in c. si sacerdos. extra de off. ordi. pro nunc ista nota, & materiam late vide in pisanella in litera. C. in verbo, confessio. ibi confessionis celatio.

SVMMARIVM.

1 *Falsum quid sit.*

FALSARIO. Videndum hoc censeo de crimine falsi. 1 est autem falsum veritatis mutatio, a vt in auth. de instru. cau. & fi. in prin. & no. Azo in summa de fal. in princ. quotiescunque ergo ꝗs dolo & nõ alio modo immutat veritatẽ incidit in pœnã falsi, nã sine dolo & ꝓposito tale delictũ non cõmittitur, vt l. nec exẽplũ. C. de fal. & ibi Cy. & à dolo quis excusatur quibuscunque excusationibus vel præsumptionibus etiã iniustus, vt l. igitur. §. j. ff. de libe cau. & in l. j. in fi. & ibi Bar. ff. de abige. ꝙ tñ qualiter intelligatur no. plene & eleganter Sali. in l. senatus. C. de his qui sibi ascri. Ex quo sequitur ꝙ si aliter reperiatur scriptum à notario ꝙ̃ fuerit dictum à partibus, tñ non propter hoc solum præsumitur falsum nec de falso debet damnari nisi appareat ex alijs circunstantijs ꝙ falsum commisit. ita singulariter dicit Bar. in l. quoties. §. j. ff. de hære. institu. Et nõ est mirũ quia Bal. in l. j. C. de sacrosa. eccle. dicit quoties est vnũ verbũ quod põt importare falsitatẽ & non falsitatẽ facimus cõiecturã ꝙ falsitatẽ non importet, ꝓ quo facit quod not. Bal. in l. errore. C. de testa. vbi propter officium pulchrum præsumit ꝙ magis errore quã falso fecerit, vt l. ij. C. de offic. iudi. pro quo facit quod no. Bar. in l. gerit. in vj. col. ff. de acquir. hæred. quoties potest capi coniectura quod quis delinquat & non delinquat capimus illam, vt in delictum non incidat, vt l. merito. ff. pro so.

ADDITIO.

a ¶Veritatis mutatio. Adde quid sit falsum, & an committatur sine dolo, vide Cep. in consi. xxj. & ibi quid si testes dicunt ꝙ aliter scripsit notarius qui fuit dictum, an præsumatur falsarius. & per Raph. Cu. in consi. cxlviij. vbi & in quibus rebus falsum committatur & quomodo committatur, & qua pœna puniatur. & per eundem in cõsil. cxxxv. & in consi. xcj. & ibi ponit an testis deponens non verum sine dolo puniatur, & quot modis dicatur falsum. vide Alex. in consi. lxxiij. & consi. lxxiiij. & consi. lxxvij. in j. volu. & qd si est sine dolo & si non nocet, nec potest nocere. per eundem Alex. in consi. lxx. eo. vol. colum. fi. & in d. consi. lxxiij. col. ij. & quando falsitas præsumatur in teste, & quid in scribente in libro proprio. vide per do. meum Soci. in consi. ciiii. per totum & an in notario præsumatur potius error ꝙ̃ dolus per Alex. in d. consi. lxx. Fran. de Aret. in consi. xlvii. & Pau. de Cast. in consi. cli. & per do. meum Socin. in consi. xciiii. & vltra prædicta quid sit falsum, vide Bar. in consi. cxcix. inci.

tadentinus.& Io.de Ana.in consil.xij.dic tu ꝙ licet in notario presumatur potius error quam falsitas, tamen si ex aliis presumptionibus appareat de falsitate potest torqueri, ita voluit Barb.in consil.xxxviij.incip.scribitur lib,iudicum.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia inquantum autor iste hic loquitur de excusatione notarij. Adde not. per Bald.in l.ij. C.de fal. ibi dum dicat quia notarius erat persona fide dignissima. & vide Bald.in l. pe.C.de his qui sibi ascribunt qui dicit ꝙ ille text.est melior text. de iure qui probat quòd vbi ignorantia est tolerabilis, semper præsumitur error potius quam malitia limitaré tñ prædicta ẜm doctrinã Sali.in l.in exercen.C.de fide instrum.in pe.col.quia si qs ꝑ testes probaret notariũ falsum dixisse puta ꝑ tres vel quatuor testes etiã non descriptos in instrumento quod instrumentum nõ coadiuuaretur aliis testibus, quòd tunc potest ex illismet testibus notarius cõdemnari de falso ꝙ si solũ ꝑ duos testes nõ descriptos in instrõ probaretur cõtra instrumentũ qđ nõ aliis testibus coadiuuaretur, & illi testes ẽt reprobatorii essent omni exceptione maiores.tũc ẽt notarius nõ põt ꝓpter hoc condemnari de falso,sed bene esset præsumptio & suspicio falsi. Ita intelligo dicta Bartol.in d.l.quoties. & adde Tancre.in viii.rubric. in xii. quæstio: qui dixit quòd si notarius omisit scribere protocollum in totum vel in partem vel solennia vel substantialia omisit scribere, potius presumitur quòd ex simplicitate quam dolo hoc fecerit. Adde dicta docto. in l. si quis de curio. C.de falsis.in illa quæstio.quando nuncius dicit vnũ & notarius aliud an magis credatur & an potius presumatur quòd nuncius dicat falsum quam notarius & vide Bart.in l.prædia.ff.de acquirend.possessio.licet testes dicant aliud quam instrumẽtum excusatur notarius à falso. An autem tunc si testis contradicat notario, quia testis dicit nunquam dixi id quod scripsit notarius & ipse notarius dicat cõtrarium cui magis credetur & in ciuilibus & in criminalibus materiam vide per Spec.in titu.de teste.§.j.versic. sed pone ecce vbi dicit quod crederetur notario nisi testes accusarentur de falso quod putat notabile do. Abb.in c. cum causa.de testi ista est maxima materia de qua ibi per Ioan.And.in addi.& per Salicet.late in l.si quis decu. C.de falsis. licet aliter sentiat do.Anto.de But.qui notanter loquitur in c.ad audientiam.extra de præscript.& ibi do.Anto. limitat materiam & per Inno.in c.cum Ioãnes.extra de fide instru.& Ro.in l. j.§.fina.ff.de verb.obli. qui notãter loquitur & duas limitationes. vide per Ange.& Imol.in l.j.§.si quis neget.ff. quemadmodum testamen. aperiantur per Abb.in d.c.ad audientiam.per Bald.in c.literas extra de ꝑsump.& Imol. & do.Card. in cle.i.§.fi.de hære.Pet.de Anch.in c.cũ ab vno de re iud.ꝑ Flo.ĩ l.de ætate.ff.de ꝓba: ꝑ dominũ Abb.in c.sicut.extra de testib. ꝑ Bal.in apostil.in l.ob carmẽ.ff.de testib.

2 *Falsum quod modis dicatur.*

3 *Falsi crimine quis puniri non potest, nisi talis falsitas alteri noceat uel nocere possit.*

4 *Crimine falsi tenetur qui manu sua schedulam scripsit in sui fauorem si probari potest quòd illa scriptura sit falsa.*

5 *Falsum large non comprehenditur per statutum mentionem faciens de falso.*

6 *Falsi crimen quomodo consuetudine excusetur.*

7 *Scriptura falsa uel instrumento aut dicto testis quibus nullum praiudicium paretur alicui quamuis pœna falsi non adhibeatur attamẽ pœna extraordinaria erit exercenda.*

2 ANGE. † Quæro quot modis dicatur falsum respondeo, vt dicit Bartol.in l.quid sit falsum, falsis. qui concludit ꝙ vno modo dicitur largissime, & istud est illud quod non est verum siue dicatur dolose siue nõ. istud probatur per l. si is qui ducenta.§. vtrũ.ff.de reb.dub.Scđo modo dr̃ falsũ large,sci licet ois veritatis mutatio, q̃ in se hẽt dolũ,vt in d.auth. de fide instrum.& supra dictum est. Et hoc modo loquendo omnis ille qui dolum committit potest dici ꝙ falsum committat & hoc est verum quantum ad accusationem de falso. Tertio modo dicitur falsum stricte quod incidit in aliquod capitulum l. Corn.vt d.l.quid sit falsum.ex quo Bar. infert ꝙ nõ ex omni dolo nec ex qualibet deceptione quis incidit in falsũ,vt puniatur d.l.Cor.de fal. nisi in certis capitulis expressis.C.& ff.de fal.& tamẽ idem sequitur Salicet.in l.nec exemplum: C.de fal.quæ capitula enumerãtur ꝑ Azo. circa princip.in summa de fal.in ij.qõ.dic vt ibi per eum & per Sali.in l.j.C.de fal.Ex quo se-

quo secundo loco etiam infert Bartol. in d.l. quid sit falsum, quia cum statuta debeant propriè intelligi, & non verba latissima vel larga, vt l. constitutionibus. ff. ad municip. quòd si statuto cautum quòd damnatus de falsitate nõ admittatur ad honores, intelligitur de condemnato de falsitate ex aliquo c. qđ enumeratur. in fi. & C. de fal. quod not. vnde si esset damnatus ex aliquo statuto, vel reformatione inducente falsitatem, non repellitur
a ab honoribus. [a] Et aduertendum, quòd consuetudo communis scribendi aliter quàm sit
b veritas rei excusat à falso [b] vt pone Perusij est officium conseruatorum qui sunt tres numero quando duo faciunt aliquid est consuetudo quòd licet alius absens sit scribitur sub nomine omnium trium quòd tamen propter talẽ consuetudinem excusatur scribens etiam scienter à falso, vt no. eleganter Bal. in c. obertus. in fi. j. col. de feu. da. in vicẽ legis commisso. & etiam in dicto loco ponit exemplum si consuetudo est quòd notarius massariorum, licet vltima die sui officij reperiantur solutiones ponat in alia die, quòd propter dictam consuetudinem
3 excusatur à falso, quod notat. † Habeas tamen pro fundamento vero quòd de falsitate quis puniri non potest nisi talis falsitas sit alicui nocitura, nam si alteri damnum non inferat licet falsum commissum sit & dolose tamen talis falsitas non punietur, vt est text. cũ glo. not. & ibi Cyn. Bart. Bald. & Salic. in l. da-
c mus. C. de fal. quod nota perpetuo [c] Sed quòd dixi nisi noceat supple, vel nocere possit, quia tunc teneretur de falso. ita dicit Bal. per illum text. in l. si falsos. C. de fal. quod tamen limita, vt not. Salicet. in l. qui sepulchra. C. de sepult. vio. & statim dicam in sequẽti. q. Ex quo Bar. in l. si quis legatum. in princip. in versicu. hoc præmisso hæc l. & c. ff. de fal. quęrit an notarius teneatur de falso quãdo suum instrumentum falsum est nullum ex defectu solennitatis & ibi concludit quandoque instrumentum est nullum defectu ipsius instrumenti tunc si quidem est nullum ita ꝙ ex eo nullum præiudicium potest alteri parari, tunc de falso non punitur, vt d. l. si quis legatum, prout dicit de testamento non signato & allegat rationem qa notarius noluit cum posset perficere, ergo nõ præsumitur, vt l. qui falsum. ff. de fal. Sed si ex hoc posset aliquod præiudicium parari, vt qa licet non esset publicum esset tale quod peti posset, ꝙ publicetur vel si procederet ad comparationem ad aliquod aliud. tunc talis notarius de tali instrumento punietur de falso, vt d. l. damus cum glo. Et quod dixi de tali tabellione videtur sequi Bal. in l. j. C. de sepul. viol. Sed ibi Sal ic. aliter dicit & late distinguit. dic vt ibi per eum quia sua distinctio esset valde longa. Aduertas tamen ad vnum quod dixit Ang. per illum tex. in l. qui veluti. C. de
4 fal. ꝙ † si quis manu sua scripserit schedulas in sui fauorem, nam licet dictæ scripturæ scribentibus non prosint, vt l. instrumenta. & l. exemplo. C. de proba. tamen si probari possit ꝙ ista scriptura sit falsa qui scripsit eam tenetur de
d falso, [d] & pro hoc facit quia quantum in eo fuit fecit quod potuit. arg. l. j. ff. de extraor. cri. ita dicit glo. Bart. & ibi Ang. in d. l. damus. quod not. ibi, & in l. pen. eo. tit. vide Salic. in d. l. j. C. de sepul. vio. hoc idem voluit Bar. in l. si quis legatum. in iij. col. ff. de fal.

ADDITIONES.

a ¶ Ab honoribus. Adde ꝙ dictum Bar. sequitur Alex. in consi. lxxiij. in j. volu. & vide Paul. de Cast. in consi. ccvij. in j. impressis. Ber.

b A falso. Adde Alex. in consi. lxx. j. volu. & Barb. in consi. xlvij. Ber.

c Not. perpetuo. Adde do. Alex. in consi. lxx. in j. volu.

d De falso. Adde & dic per Pau. de Cast. in consil. clj. & seq. incip. videtur dicendum ꝙ dictus præsbyter. & per Bald. in consil. ccxxxj. in j. lib. & consi. ccxxiiij. in iiij. lib.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia. Adde inquantum supra tractatum est quid sit falsum. adde Bar. in consil. cxciiij. & adde quod Salic. in rub. C. de falsis. in hac materia approbauit dicta per ipsum in dicta l. nec exemplũ, & etiam Ang. in d. l. nec exemplum. tripliciter
5 distinguit quid est falsum. † Sed addatis quòd inquantum supra dictum est secundum Bart. ꝙ si per statutum fit mentio falsi, quòd illud falsum large non sumitur, sed stricto modo, ꝙ contra istam doct. allego tex. & ibi Bal. per illum tex. in l. si non verum. C. de do. inter virum & vxorem. vbi Bald. dicit quòd cũ instrumentum simulatum largo modo dicatur falsum stante statuto, ꝙ nulla exceptio possit opponi contra instrumentum, nisi exceptio falsitatis quòd isto casu exceptio simulationis poterit opponi, quia largo modo simulatio est falsitas. Sed dicatis veram esse sententiam Bartol. & falsam illam Bald. per rationes Bartol. in dicta l. quid sit falsum. qui-
6 bus Bal. non respondet. † Item inquantum dictum est ꝙ consuetudo excusat à falso, addatis non mirum quia consuetudo operatur etiam quòd locus loci sit de substantia instrumenti, alias instrumentum præsumitur fal-

sum. Ita dixit Bar. in l. si quis ex argentarijs. §. si initiū. ff. de edendo. nō in lectura sed in repetitione dixi late in l. iij. §. q nunciet. ff. de ope. no. nuncia. Et ideo Bal. in l. j. C. de confessis. in xj. col. dixit ꝙ generalis consuetudo excusat iudicē & notarium à falso. Et hoc dixit in illa. q. quam ponit de eo qui fuit tortus, postea notarius confitetur ipsum sponte confessum fuisse. Item inquantum dictum est quod falsitas committitur etiam si alicui damnum infertur. adde ꝙ ista quæstio potest etiam adaptari in teste deponēte nulliter: de qua materia vide Io. And in regula, nō est sine culpa. extra de reg. iur. in mercu. Et vide Bal. in l. fi. C. si ex falsis instru. qui dicit quòd si testis deponit nulliter & nullū præiudicium paratur aduersario nec aliqua vtilitas adducitur illi qui produxit qđ nihilominus punitur de falso per l. iij. §. j. de falsis. sed possumus dicere ꝙ ibi Bal. loquitur de teste qui punitur ex eo quia offendit aures iudicis nos in notario qui conficit instrumentum in camera. & vide Bald. in l. si post. C. de iuris & fact. igno. & vide Pau. de Cast. in consil. suo cxlix. incipiēte in Christi nomine amē. videtur dicendum quod dictus præsbyter veniat puniendus, qui dicit ꝙ vbi scriptura nullam fidem seu plenam seu iudicium facit quis non punitur de falso. allegat gl. quam dicit ordina. in l. diuus, de falsis. & dicit ita tenere Bar. in l. j. §. qui rationibus. ff. de falsis. Adde Bald. in l. iubemus. in fi. C. de testa. qui ponit materiam qñ reperitur instrumētū notarij falsum qđ nullū est. & Gand. in trac. malefi. sub rub. de falsarijs. q. cxxj. qui late disputat hoc & ibi mirabiliter loquitur. Adde tamen quæ dixit Cyn. multum eleganter in l. j. C. de sepul. vio.

7 † qui dicit quod licet ex scriptura falsa vel instrumento vel dicto testis nullū m præiudiciū paretur alicui licet pœna falsi regulariter puniri non debeat tamen pœna extraordinaria punietur crimine stellionatus, q̄ sententiā credo veram quia iura multum contra istos falsarios laborant magis specialiter eos puniendo, quæ omnia nota. Adde Bal. in rubr. C. de fide instrumen. qui ponit de illo qui falsificat literas alicuius & allegat l. Titio cū esset. ff. ad municip. & hoc nota inquantum do. Ange. hic tetigit materiam quam tractat Ang. in l q. veluti. C. ad leg. Falci. Et adde Bal. in l. si quis decurio. super verbo, priuatis. C. de fal. vbi colligitur ꝙ pro scriptura priuata falsa imponitur pœna falsi, & hoc etiā apparet in testamēto in scriptis, quæ dicitur scriptura priuata, vt notatur in l. ij. ff. quemadmo. testa. aperi. & tñ scriptor tenetur de falso & apparet etiam in d. l. qui veluti. licet ibi scriptura priuata cōtineret veram nominis mutationē, quia erat formata in personā eius qui nunquā scripserat, & omnino vide Ang. & Bar. in d. l. damus. & Bar. in l. j. C. de sepul. vio. & doct. in d. l. diuus. & hæc omnia not. quia quotidiana sunt.

8 *Aduocatus procurator aut solicitator unius causæ aut unius depositarius scripturas unius partis alteri ostendens an ex sola ostensione incidat in falsum.*

9 *Lacerans, comburens, uel celans scienter scripturas publicas uel priuatas alteri spectantes ita quòd amplius non appareant, an incidat in falsum.*

10 *Aperiēs & dissigilās literas alienas ut ostēdat aduersario scribentis an incidat in falsum.*

8 ANGE. † Quæro si aduocatus, vel procurator, siue solicitator vnius causæ vel et vnus depositarius scripturas vnius partis ostendat alteri parti an ex sola ostensione incidat in falsum, [a] dic ꝙ sic, vt est tex. & ibi Bar. in l. j. §. is qui depositam. ff. de fal. Ex quo Bart. in l. qui testamentum. eo. tit. refert ꝙ ille qui aperuit literas priuatas alienas an incidat in falsum, nā aut ostendit aduersario scribentis & incidit in falsum aut ipse tantum aperuit & solus legit, nemini alteri ostēdendo & tūc de falso nō tenetur sed extra ordinē punitur, pro quo allegat c. cum olim magister. extra de offic. leg.

9 † Et bene aduertas ꝙ scienter lacerās comburens vel celans, ita ꝙ amplius non appareant scripturæ publicæ vel priuatę quæ ad aliū spectant incidit in falsum vt est casus. & ibi Bar. in l. Paulus. ff. de fal. quod not. contra aperientes literas alienas & omnibus ostendendo & lacerando. incidit etiam in falsum qui etiam de literis do. Papæ aliquid amouit. vel bullas vel aliorum dominorum sigillum vel plumbum, vt not. Bar. in d. l. Paulus.

ADDITIO.

a ¶ Incidat in falsum. Adde Pet. de Ancha. in consi. clxxii. vbi ponit de illo qui produxit instrumentum & cum pars protestaretur ꝙ intendebat illud redarguere de falso producens arripuit de manibus notarii & proiecit in ignem, & ibi vide quæ sunt specialia in crimine falsi, & an tale delictum possit puniri a iudice delegato vide Bal. in consi. ccxxiii. iiii. volumi. & ibi ꝙ ex eo ꝙ quis confessus est combussisse scripturam potest poni ad torturam vt dicat qua de causa combusit. Ber.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia de reuelāte scripturas aduersario. Adde tex. cū glo in l. si quis aliquid. §. instrumentū. ff. de pę. vbi gl. allegat tex. in l. j. §. is q depositā. ff de fal. & sic gl. cū tex. vult ꝙ ille qui reuelat aduersario instrumēta punitur pęna falsi. Et ideo dixit Bar. in l. ij. ff. de præua. in illa quæst. quā cōsuluit vt ipse ibi. vide Gād. in tract. malefic. sub rub. de falsariis. q. cxx.

10 † Item de aperiente & dissigilante literas alienas, adde Bar. i l. Titio cū esset. ff. ad mucip. & vide no. in d. l. si quis aliquid. §. instrumentū & in l. si qs in graui. §. si qs tabulas. ff. ad Silla. & Ro. in d. §. aperire qui multa allegat. Adde tamen quod mihi vř ꝙ falsa sit snīa cōis ꝙ ille qui aperit literas alienas & dissigilat, vt ostendat aduersario ꝙ committit crimen falsi, nā ille tex. allegatus per Bar. in d. c. cū olim magister. cū gl. dicit cōtrariū, nā ibi ille apperuit illas literas & acta dissigillauit q erat aduersarius ipsemet dissigilans, & tū gl. dicit ꝙ punitur tanquā falsarius vel quasi falsarius, pōdero verba quasi vel tanquā ꝙ est verbū impropriectatis. Modo stat doct. Bal. in c. olim. extra de rescrip. ꝙ ille qui debet puniri quasi falsarius punitur extraordinarie. cōgita Et adde pulchrum consilium Rom. in hac materia in
b consi. suo cccxxij. [b] in secūdo dubio illius consilii. qui consuluit in hac materia in cōsi. cj. Basiliensi in effectu videtur approbare dicta Bart. in d. l. qui testamentum. & vide Bar. in l. Paulus. ff. de falsis.

b ¶ cccxxij. Adde ꝙ alias est cclxvj. & vide Fede in consil. ccxix. Ber.

11 *Dictans scripturam & scienter aliquid omittens, si notarius bona fide scribat an dictans teneatur de falso instrumento.*

12 *Dans notario schedulam falsam, ut registretur in scriptis quam notarius bona fide registrauit si ob hoc sentētiam reportet an possit de falso puniri.*

13 *Asserens se creditorem mercatoris falliti cum non sit incidit in falsi crimen quia illud ad damnum aliorum tendit.*

11 ANGE. † Quæro aliquis dictat aliquam scripturā & scienter aliquid omittit, notarius tū bona fide scribit an dictans teneatur & de falso instrumento & Barto. in l. si quis obrepserit versi. quæro cū pars dictaret &c. ff. de fal. dicit ꝙ sic, quia delictum radicatū est in ipso dictatore, ergo ipse tenetur, vt l. præsbyteri. C. de episco. & cler. facit l. ea q cōmendanti. ff. de contrahen. emptio. Quærit Bar. in d. l. si quis obrepserit. in versi. quæ
12 ro de quæstione &c. † qd si pars dedit no-
c tario vnam schedulam [c] falsam vt registraretur in actis & notarius bona fide registrauit, & ob hoc obtinuit sententiā an propter hoc possit de falso puniri & cōcludit ꝙ iste aut accusatur ꝙ fecit falsum instrumentū & hoc est verū, qa notarius cū fecerit bona fide ipse non fecit falsum instrumentū, ergo nec ipsa pars fecit fieri, vt l. si is qui. §. te & Titium. ff. de fur. aut conuenitur quia obrepsit iudici quia virtute talis schedulæ falsæ obtinuit sniam, & tunc tenetur de falso, vt d. l. si quis obrepserit. quod nota quia
13 virtus consistit in modo practicandi. † Nota tū & tene menti quod quotidianū est in istis mercatoribus qui vulgariter dicuntur falliti ꝙ si aliquis coniunctus, vel amicus, vel quilibet qui etiam de conscientia & debitoris voluntate faciat, siue fingat se creditorē cū nō sit vel sibi solutū non esse asserat, cū tū in veritate sibi solutū esset, qa tenetur pęna falsi, ratio qa hoc tendit ad dā-
d num aliorū creditorū, [d] vt est tex. no. & gl. Sali. & ibi doct. in l. si creditor. C. de fal.

c ¶ Schedulam falsam. Adde & vide per Alexan. in consi. lxxiij. in j. volu. & consi. lxxvij. col. ii. circa princip. & in consi. lxx. col. ii. Bar. in consi. cxix. incip. tudertinus. Ber.

d Creditorū. Adde tū Bal. in cōsi. ccxx. in iii. vol.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, adde ꝙ Bar. in consi. suo incip. tudertinus qui dam & est in ordine suo cxciiii. consuluit idē quod supra, scilicet de illo qui cōparuit corā notario, & dicit vna cum nuncio scribere tu notari, vt in ista schedula in tali relatione, & iste talis qui fecit scribere falsum notario existente in bona fide obtinuit sententiā. ibi disputat Bar. an notarius debeat puniri pęna falsi & in hac materia adde q dixit do. Abb. post glo. in c. quāto. extra de his quæ fiunt à præla. in fin. qui dixit ꝙ ille tex. cum gl. debet intelligi secundū ꝙ multum eleganter dixit Bar. in l. si quis obrepserit. ff. de falsis. quia notarius scripsit secundum ꝙ partes dicebant, nam instrumentū tunc non est falsum neq; partes possunt accusari de falso. Sed de obreptione quia offendat propter hoc aures iudicis. Et ideo dixit ibi

xit ibi Abb. substantia instrumenti fundatur super ipso notorio per c.cũ Ioãnes extra de fide instru. Et ideo dic vt ibi an isti puniãtur tanquam falsarii. & etiam adde Bal. in l. iubemus. C. de testa. in fi. qui in effectu concludit idem quod Bart. in l. si quis obrepserit. Et vltimo in hac materia tene mẽti d. l. si creditor. C. de fal. & ibi quam sequũtur omnes doct. de debitoribus qui volunt decipere creditores, vt incidãt in falsum.

14 *Procurator uel pars in causa ostendẽs iudici & statuta uel reformationes correctas ut secundum ea decidat causam, an incidat in falsũ.*

14 ANG. † Quæro procurator vel pars in causa ostẽdit iudici statuta vel reformationes correctas [e] vt secundum ea decidat causam, an incidat in falsum, dic quod sic, vt est casus in l. fi. & ibi Bar. ff. de fal. ꝙ perpetuo nota contra procuratorẽ qui ostendit iudici statuta aliqua reformatione sublata vt ꝓ eo ferat sñiam qa tenetur de falso.

e ¶Correctas. Adde tu de hoc & dic vt late per Fely. in c. canonum statuta, extra de constit.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde q̃ dixit Bal. in l. j. C. de confirmando qui dixit ꝙ verũ est quòd ille q̃ allegat leges corruptas incidit in pœnã falsi. Sed ibi multũ eleganter limitat istam materiã & dat aliã limitationem nisi allegaretur ex eo, quia illa causa per antiqua & vetera statuta debebat decidi, nisi ꝑ statuta noua hoc expressè esset vetitum, & ibi omnino vide eleganter Pau. de Cast. limitantem prædicta.

15 *Verbum produxit, intelligitur de actuali, non uerbali, & ideo si notarius scribat produxit, & tamen productio fuit solum uerbalis incidit in falsum.*

15 ANG. † Quæro in actis reperit̃ur scriptum per notariũ actorũ ꝙ Titius instrumẽtum sui mãdati produxit, & in veritate realiter nõ ꝑduxit, sed allegauit verbo tñ, an incidat in falsum, dic ꝙ sic. quia nunq̃ notarius debet dicere ꝙ aliquid produxerit nisi sit verum de actuali & vera, & nõ verbali ꝑductione vt no. Bal. in l. fi. C. de eden. qđ est notandum cõtra notarios actorum.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde ꝙ cũ supportatione ista conclu. videtur falsa quia ad excusandũ notariũ à falso verba notarij intelliguntur etiam in actu ficto & nõ vero, vt est sñia Bar. multũ elegãs. in l. ꝓdia.[a] ff. de acqui. poss. & Bal. in rub. C. de cõtrahen. emp. Vnde illa verba in instrumẽto Titius enumerauit pecuniã pñt intelligi de enumeratione ficta, scilicet de cõfessione de recepto. & istam partẽ credo veram.

ADDITIO.

a ¶In l. prædia. Adde & vide ibi nouissi. & in l. singularia, ff. si cer. pet. Bald. in consi. xxvij. in ij. vol. & quando sufficiat verbalis productio, vide Roma. in consil. cclxxvj. Ber.

16 *Notario damnato quia falsum commisit in arte notario, an iudex possit reseruare in sententia instrumentorum confectionem.*

17 *Notarius infamis etiam aliter quem ex ministerio artis notariæ an possit exercere officiũ tabellionatus quod in se habet dignitatem.*

18 *Notarius infamis u l quia alias sit condemnatus de falso, an possit conficere alia instr.*

16 ANG. † Quæro aliquis notarius damnatus est quia cõmisit falsum in arte notariæ an iudex possit sibi reseruare in sñia instrumentorũ cõfectionẽ dic ꝙ nõ, vt gl. ordinaria in auth. de tabel. §. pen. secus aũt si esset dãnatus de falso ex alio quã in suæ artis ministerio vt no. doc in l. ex militaribus. C. de testa. mili. & no. Bar. in l. nõ põt. ff. de fur. Ex quo Bar. in l. eadẽ. §. hac l. ff. ad leg. Iul. repe. multũ late & in l. iii. §. item videamus. ff. de suspe. tut. quærit & infert † ꝙ notarius infamis ẽt aliter q̃ ex ministerio artis notariæ nõ põt exercere officiũ tabellionatus qđ habet in se dignitatẽ, vt l. ij. C. de digni. vt est esse cãcellarius principis, vt l. j. C. de man. prin. & l. laudabile. C. de offi. diuer. iu. vel aliud officiũ sibi de publico iniunctum, vt quòd esset notarius ad banchũ actorum, vt l. ij. §. miles. ff. de his qui no. infa. secus si à partibus assumat̃ vt de aliquo conficiat publicũ instrumentũ, quia dicitur munus publicũ, ipse etiã dicitur seruus publicus quod munus infami nõ interdicitur, vt l. neq; infames. C. de decu. lib. x. coniuncta l. fi. in prin. C. qui mili. nõ poss. lib. xij.

17 (margin number at "mus. ff. de suspe.")

AVGVSTI Tu autẽ in hac materia, adde Cy. in l. & militibus. C. de testa. mili. qui dicit id quod do. Ang. supra d. cit, tñ ꝙ etiã ex causa iudex põt reseruare sibi confectionem instrumenti etiam si sit damnatus ex eo quia

eo quia confecit instrumentum falsum per l. diuus. ff. de iniu. & istã q. vide ibi per Cy. Bar. & Ang. idẽ voluit Ray. & Bar. in d. l. & militibus. & Ang. in l. & si seuerior. C. de his qui not. infa. & per Ray. & Bar. in l. si quis in prin. testa. ff. de lega. iij. §. miles. licet aliter dicat Ang. in l. quid ergo. §. pe. in vlt. col. ff. de infa. & Oldr. & Bal. in d. l. & militibus. Rom. vero
18 ibi aliter dicit & Ang. in d. l. & militibus. † Adde Bal. in tit. de pace cõstan. in verbo, in criminalibus. an notarius infamis vel quia alias sit condemnatus de falso possit conficere alia instrumenta. adde Bald. in l. si quis decu. C. de fal. per illum tex. & Inno. in c. fraternitatis. de hære. Bal. in l. j. C. dẽ testa. Bal. in l. in exercendis. C. de fide instrumen. & in l. Cassius. ff. de sena. & Bald. in l. ii. C. de sententiis. & Bald. in auth. habita. in x. colum. C. ne filius pro patre. & Bal. in c. inter pares. de lege contradi. & per Specu. in tit. de instru. edit. §. instrumentum. versicul. item oponitur quod tabellio. & in §. testis. versi. quid si tabellio. Ange. in l. si quis argentariis. §. i. ff. de eden. Bartol. in l. ad testium. ff. de testib. de istis quæstio. vide
b Barto. in consi. b suo incipiente Ioan. Bald. in l. qui depositum. ff. de deposi. Bald. in l. ii. C. de fide instrumẽ. Bald. in l. iubemus. §. sane. C. de sacrosanc. eccle. per Iac. de Belui. in auth. de tabellio. in princ. in vii. q. per Imol. in l. infamen. ff. de publi. iud. & vide Pau. de Cast. in consi. ccvi. qui ponit etiam an vtilitas & infamia notarii vitiet instrumentum. & de materia per Pau. de Cast. consi. suo ccij.

b ¶ Consil. suo. Adde quod est numero cxxiiii. & consil. Pau. de Cast. est numero ccix.

19 *Testis accipiens pecuniam vt dicat testimonium etiam verum, an incidat in falsum.*
20 *Testi dare palam pecuniam vt verum dicat an liceat, & etiam in iudice.*

19 ANGE. † Quæro aliquis accepit pecuniam
c vt dicat testimonium etiã verum c an incidat in falsum. dic ꝙ sic, vt est tex. & ibi Bar. in l. i. in princ. ff. de fal. quod nota contra dantes & recipiẽtes pecunias proferendo testimonio.

c ¶ Etiam verum, Adde quod testis tacens verum punitur de falso. Cep. in consi. lxi. col. ii.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde d. Bar. in l. præsbyteri. C. de episc. & cler. & ẽt vide sibi Mod. Adde tamẽ vnam mirabilem
20 limitationem † quòd si do pecuniam testi palam vt dicat veritatem, possum hoc facere idẽ
d in iudice. d Mirabile dictum Bal. per bonas rationes in c. fin. extra de appel. hæc nota nedũ incognita do. Ang. hic, sed etiam legistis & ita limitò etiam Bar. in l. diuus. ff. de re iudic. qui idem dixit & Specu. in titu. de teste. §. i. versi. quid si testes. licet Innoc. teneat contrarium in c. licet. extra de proba. & intellige hoc verum si pars sponte offerat pecuniam testi. secundũ Iaco. de Bel. in auth. vt iudi. sine quoquo suffra. §. i. & vide Bal. in d. l. præsbyteri. dicentẽ ꝙ qui celat veritatem tenetur pena falsi, & istam conclusionem credo veriss imã per tex. in authen. de fide instru. in princ.

d ¶ Iudice. Adde tu an iudex possit accipere pecuniam pro punitione alicuius qui vere sit culpabilis & puniendus ab inimicis illius. vide Paul. de Cast. consi. xvij. in secundo impressis. Ber.

21 *Testis dicens falsum cuius dictum nõ valet, an incidat in falsum.*

21 ANGE. † Quero testis dicit falsum sed eius dictũ non valet an incidat in falsum. dicit Bar. ꝙ si suum dictum nõ valuit, quia non iurauit punitur de falso, vt no. Bar. in l. si quis obrepserit. ff. de fal. in versicu. iuxta hoc quæro, alias secus. dic vt ibi per eum de quo tamen vide Bal. in l. i. C. de sepul. viol. Sed Sali. ibi in fin. dicit latius dic vt ibi per eum.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde illas decisiones hic quas, supra dixit in ista gl. in illa quæst. (an producens instrumentum falsum nullum puniatur pœna falsi,) & vltra
e supra dicta adde e Gand. in tract. malefi. sub rub. de falsariis. qui late tractat istam q. & ibi dicit Gand. ꝙ cõis cõclusio doct. est ꝙ testis nõ puniatur pœna falsi, sed bene punitur crimine stellionatus hoc est pecuniariter dicit ipse, & dicit Alb. de Rosa. in ij. par. statuto. q. cxlv. vbi multa allegat pro & cõtra, & multos doc. alleg. ꝙ cõter vidit teneri ꝙ testis non punitur pœna falsi sed pœna extraordinaria. Idem dicit in tabellione conficiente instrumentũ falsum, alias nullum. & Io. And. in regula, nõ est sine culpa in mercurialibus. extra de reg. iur. Bal. in l. data opera. in xij. col. C. qui accusare. qui allegat gl. in c. ne quis arbitretur xxij. q. ij. Bal. in l. presbyteri. C de epis. & cle. dũ dicit, ꝙ saltẽ punitur crimine stellionatus. Bald. in l. iurisiuran. C. de testi. in fin. & in rub. ff. de inuesti. feu. controuer. fue. in fin. & Bald. in l. fi. C. si ex fal. instru.

e ¶ Adde Gandi. Adde tu vltra prædicta Fulg. in consi. xcj. in fi. & quod dixit Alexan. de notario conficiente instrumentum nullum in consi. lxx. in j. volu. Ber.

22 *Statuto cauetur quòd inducens falsos testes incidat in falsum. an inducens unũ testem tantũ incidat in falsum & in pœnam statuti.*

22 ANGE. †Quæro vt plurimũ statuto cauetur ꝙ inducens falsos testes incidet in falsum si vnicũ testẽ tm̃ induxerit, an incidet in falsum & ĩ pœnã statuti, & dic ꝙ sic, vt no. Bal. in l. ii. §. si vnus. per illũ tex. ff. vi bon. rap. qđ est no.

a AVGVSTI. Tu adde[a] Bal. in l. j. ff. de procur. Bal. in l. Gallus. §. j. ff. de libe. & posth. & & quod ipse not. in l. iubemus. §. pen. C. ad Treb. & omnino vide Bald. in l. j. C. de condi. inse. adde Bartol. in l. iij. §. j. ff. de nego. gest. & Alb. de Ros. in ij parte statuto. q. xxvj. & Gandi. in tract. malefi. in rub. de falsarijs & falsitatibus. Pe. de Anch. in c. j. de litis contest. Pet. de Anch. in c. relatum extra de test. el ij. Bal. in l. diuus. §. diuus. ff. de peti. hære. gl. & Domi. de sancto Gemi. in c. pe. de testi. spo. in vj. faciunt not. per ipsum in c. quãuis de præb. in vj. Imo. in cle. ij. de rescri. facit gl. in c. si compromissarius. de elect. in vj. Ang. in l. j. §. j. ff. de dolo. & in d. l. iij. ff. de neg. gest.

ADDITIO.

a ¶Tu adde vltra hic addita vide Fely. in c. humanum genus i. dist. & ibi quando pluralitas resoluatur in singularitatem. & adde Card. in consi. cix. Bal. in consi. x. in v. vol. & an statutum loquens in singulari verificetur in plurali vel ecõtra. vide Pau. de Cast. in cõsi. clxii. in nouiter impressis. B.

23 *Testis dicens unum in iudicio & aliud extra iudicium, an incidat in falsum.*

23 ANGE. †An testis qui dicit vnum in iudicio & aliud dixerit extra iudicium, incidat in falsum Bar. in l. eos. in prin. ff. de fal. tenet ꝙ sic per d. l. eos. ij respon. Contrariũ aũt no. gl. fi. in c. causam. quæ de testib. & Spe. & Ioã. And. in ti. de teste. §. j. ver. ꝙ si idem testis. & ver. seq. Bal. in l. iurisiuran. & in l. fin. C. de testi. & est tex. contra Bar. & ibi Bal. in c. j. §. j. quid fit inuesti. & no. Flo. in l. qui falsa. ff. de testi. & istud cõiter tenetur quia primũ dictũ extra iudiciũ cum non fuerit præstitum cum iuramento, non valuit, sed standum est secundo dicto in iudicio facto cum iuramento.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde ꝙ sententiam Bart. tenet do. Ant. de Bu. in c. cum in tua. extra de testib. & est text. quẽ ibi ponderat do. Cardin. ad hoc in cap. per tuas in prin. extra de proba. & do. Abb. in cap. inquisitioni. §. iij. extra de accusa. & Pet. de Ancha. in cle. iij. in fi. de testi. Sed contrariam[b] partẽ tenet Ang. in consi. suo clxxxix. & Ange. in l. quidam tabularum. ff. de fur. & Ro. in l. q bona. §. si quis stipulatus. ff. de dam. infec. & Imo. in d. c. cũ causam. & Ang. in d. l. eos. & Bald. & d. Abb. in d. c. per tuas. ita consuluit Bal. in quodam cõsi. suo quod incipit licet accessores post Bar, & Bal. in l. nullum. in princ. C. de testi. Bal. in c. j. §. cum autem. in fi. de controuer. inuesti. & Bal. in c. j. §. notandum. de notis feudorum istam partem credo veram non ob. c. per tuas. quia do. Abb. ibi optime respondet, & vide Abb. in consi. suo liiij.

b ¶Sed contrarium. Adde ꝙ Ang. in consi. ccxxiij. ꝙ licet debeat stari dicto secundo cum iuramento ꝙ tamen ei non tanta fides est adhibenda quanta si contrarium non dixisse extra iudicium, & ita resultat dictum Bar. in casu suo, scilicet in quo dictum testis extra iudicium fit aliquod propter subiectam materiam, & ꝙ stetur secundo dicto iudiciali firmat Alex. in consi. lxxiiij. in iij. col. in j. volu. vbi dicit hanc esse magis communem opi. & Fran. de Are. in consi. xiij. tamen dicit non decidere. quia dubium & opi. proxime relatam firmat Rom. in consi. ccccccv. & Bald. consi. clxv. in v. vol. limita tamen communem constitutionem procedere nisi cum primo dicto testis concurrent aliæ coniecturæ. Ita Abb. in consi. lij. allegat Anto. de Bu. in c. cum in tua. de testib. Et Innoc. in c. præterea. de testibus. cogen. & ꝙ quando præsumptio est primo ꝙ ei stetur, & non secundo, tenet Roma. in allegato consi. ccccccv. per c. per tuas. supra allegato & aliquid etiam vide per Cepol. in consil. lxi. in fin. & per Tyndarum in suo elegãti tracta. de testibus variantibus, & Soci. in consil. ccliij. col. j. circa princip.

24 *Testis dicẽs falsum coram arbitrio uel arbitratore, an possit puniri de falso & per quem.*

25 *Iudex ex suo officio potest punire quando in actu iudiciario fit aliquod delictum coram iudice, uel à parte, uel à notario, uel à teste, uel ab aduocato.*

24 ANGE. †Quæro testis dixit falsum corã iudice arbitro vel arbitratore an possit puniri de falso & per quem vide Ang. in l. si vacantia. C. de bo. vac. lib. x. in versi. Sed tunc quæro, licet possit iudex contra testem &c. cum versi. sequent. & conclude quòd si iudex habet imperium potest ordinariam pœnam imponere vel extraordinariam, vt not. gloss. in l. nullũ. C. de testi. si non habet imperium potest extraordinariam tantum imponere nisi consulto principe, quia tũc etiam ordinariam imponet, vt l. pen. ff. de fal. nisi sit clericus testis quòd tunc licet gl. in d. l. nullũ. velit ꝙ etiam per iudicem

dicem laicum possit puniri, tamen ibi doct. dicunt contra per auth. statuimus. C. de epis. & cle. & c. si diligenti. de fo. compe. Si aût coram arbitro vel arbitratore falsum deponat per eos puniri nô pôt, quia non habent imperium sed per iudicem competentem, vt l. fin. C. de testi. ibi aduersus eos reseruato &c. coniuncta glo. ita dicit Ang. in d. l. vacantia. versi. sed tunc dubitatur compromissum &c.

AVGVSTI. Tu auté in hac materia, adde ꝙ de hac materia dicetur etiam infra sequenti charta in illa q. quę incipit quæro an quilibet iudex de falso cômisso coram se possit puniri.
c & vide omnino Pet. de Ancha. in consi. suo c clxxij. & vide quæ dixit Bart. in d. l. diuus. ff. de fal. la ij. qui dicit ꝙ ibi videtur esse tex. contra tex. nullum. C. de testi. nam videtur probari in d. l. nullum. ꝙ omnis iudex coram quo talis falsitas est facta, potest punire testes illos. Sed tex. in d. l. diuus. videtur velle ꝙ tunc demum ille solus potest punire qui habet facultatem & autoritatem puniendi, alias debet remittere ad maiorem iudicem, & dicit Bart. istam partem tex. in authen. de testib. in ij. col. & sic Bart. videtur sibi contrarius his quæ dixit in d. l. nullum. Adde tamen in hac materia & vide dicta Salic. in d. l. nullum: vbi multû eleganter loquitur, & dixit Bar. in l. si quis obre-
a 5 pserit. in fin. ff. de fal. † quod quando in actu iudiciario fit aliquod delictum coram iudice, vel à parte, vel à notario vel à teste, vel ab aduocato, tunc iudex ex suo officio poterit punire, vt l. athletas. §. j. ff. de his qui notan. infa. & per alia iura quæ ipse ibi allegat. Adde tamé dicta canonistarum in hac materia & vnâ gl. in c. illi. v. q. & in terminis. Ant. de Bu. in c. verum. in viij. col. extra de fo. compe. & Bald. in l. si lis. C. de falsis. & quid in clerico deponéte falsum coram laico, & per Innoc. & doct. in c. ij. extra de falsarijs. & per Inno. in c. dilectus filius. ext. de pœn. & ibi per doc. & late ponit Ang. vbi videtur saluare Bart. à contrarietate in l. quoties. in fin. C. de iudi. vbi multum eleganter loquitur qui videtur velle ꝙ saltê extraordinarie poterit semper puniri ille testis falsarius, qui falsum deposuit coram illo iudice, qui alias punire non potest criminaliter, & ita voluit Fran. de Ramponibus, in l. iij. C. de condit. ob turpem cau. & hæc omnino bene not. quia sæpe in practicis veniunt.

c ¶ Consilio suo. Adde Ioan. And. in addi. Specu. in titu. de competen. iudi. adi. vbi ponit de cremonense examinato ad instantiam potestatis per me, ꝙ dicit falsum a quo debeat puniri Ber.

26 *Producens falsos testes an possit vna cum eis eodem libello accusari & condemnari eodem iudicio.*

26 ANGE. † Quæro an producens falsos testes possit vna cum eis eodé libello accusari & condemnari eodem iudicio, dic ꝙ sic, vt l. j. & ibi Cy. C. si reus vel accu. mor. fue. & est casus, & ibi Bar. hoc dicit in l. nihil. ff. de adul. Scias tamen ꝙ sententia lata de falso contra producentem falsos testes nô nocet testibus, & econ tra lata contra testes non præiudicat produ-
a centi, a vt l. Lucius. & ibi Bar. Bald. & Ang. ff. de infami. & no. Cy. & doc. in l. j. C. qui accu. non pos. & facit l. j. & quod ibi no. gl. & Sali. C. de fal. vnum etiam scias ꝙ si quis testes subornauerit, vt falsum dicant, licet póstea eorum attestationibus non vtatur, tamé pœnam falsi non euitabit, vt colligitur ex l. si falsos. C. de fal. & hoc not. ibi Sal. in fi.

ADDITIO.

a ¶ Producenti. Adde Alex. in l. sæpe. de re iudi. & Bald. in consil. xxxv. in v. volum. & in consil. lxxxix. in fi. in iij. volumi.

AVGVSTI. Item adde quę dixit Bart. in l. hos accusare. §. j. ff. de accus. & ibi latissime vltra omnes vide Ang. an in eodem libello pars & testes possint accusari. & doct. in d. l. i. C. si reus vel accu. mor. fuer. Adde tamé quod Ang. in l. Lucius. ff. de his qui not. infa. dicit ꝙ si testes sciunt processum de falso agitari cum parte tunc illa sententia nocet testibus. vide de materia Moder. in l. sępe. ff. de re iudi. & Bart. in l. ij. §. si publico. ff. de adulte. in vlt. colû. & doct. maxime Ant. de But. in c. ij. extra de ord. cogni. aliquid in c. ij. extra de confessis, per do. Ant. de But. Bar. in l. si veteris. C. de fide instr. Bal. in l. ij. C. de eden. qui alleg. Inno. & Spec. in hac materia.

27 *Plures testes dicentes varia & adinuicem discrepantes, an sint reducendi ad concordiam ne incidant in falsum.*

28 *Limitatio Pau. de Cast. l. ij. ff. vt quis eum qui in ius pro concordia testium variantium.*

27 ANGE. † Quid si sunt plures testes dicentes varia & adinuicem discrepantes, an sint reducendi ad concordiam ne incidant in falsum dic ꝙ sic, sed non vt probent, vt c. cum tu. de testi. & no. Bar. in l. in insulam. §. fructus. ff. so. ma. & ibi Imol. & Bar. in l. ij. §. pe. ff. si cer. pe. & Bar. in l. si finita. §. si ante. ff. de dam. infe. & Ang. in l. qui senté tiam. C. de pœn. Flo. in l de ætate. ff. de proba. Imo. in l. inter partes. ff. de re iudi.

reludi.& per eūdē late in l. inter stipulantē. §.j.ff.de verb.obl.& Bar.in l.Labeo.§.quid si testis.ff.de suppel.leg. quod intellige verū in pluribus testibus eiusdem partis, si aūt sint testes varij diuersarū partiū statur dignioribus & pluribus numero, vt l.ob carmen.§.j.ff.de testi.& ibi glo.& Flo. Et prædicta procedunt quādo plures testes eiusdē partis sunt inter se varij. Si aūt vnus & idē testis sibijpsi sit cōtrarius vel varius, tunc non habent locū prædicta, imo vt falsarius punitur.ita singul. dicit Bar.in d.l.eos.quid no.Item aduertas ꝙ testes cū dicta partis nunquam reducuntur ad concordiā,vt in c.cū contingat.& ibi Inno.de offi.dele.& no.Bar.in d.l.j.ff.si cer.pet.Et aduertas,quia prædicta sunt vera in se secundum ea quæ dixit Bar.in l.si quis intentione ambigua. ff.de iudi.vbi dicit hoc fore verū, nisi pars dicat ego intellexi & intelligo dictū meū prout dicunt testes quod singul.no.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, adde do.Anto.& Abb. in d.c. cū tu. qui ponunt qñ vnus testis cōtradicit sibijpsi.& per Iac.de Bu. in l.optimā.C. de contrahen.& cōmit. stipu. & Ia.de Bu.ī l.cū ætate.ff.de ꝓba.& Ia.de Bu. in l.sed si possessori.§.itē si iurauero.ff.de iurei ur.& Bar.in l.j. in prin.ff.de oper.no.nuncia. & Bar.in l.j.in fi.C.de vsufru.& Spe.de notario crimine.§.fama.in fi. & glo.& do.Ant.de But.in c.in nostra.extra de testib.& contra ea quæ dixit Bar.in d.l.eos. in hac materia cōtrariū vr̄ tenere.ff.de minor.in l.de ętate.qui videtur tenere ꝙ vnus & idē testis reducitur ad concordiā, etiā vt probet qui saluat testē deponentē Caium maiorem ex aspectu.Interrogatus quid est aspectus, nesciuit respondere. & idem Bal.in l.data opera. C.qui accus. in xvj. col.Nec aliter videtur sentire Spe.i d.§.fama. Et ita voluerunt quidam Moder. in d.c. cum tu.& idem Bal.in l.si defensor.ff.de interrogactio.facit quod voluit Imol. in l.qui bona.§. si quis stipulatus.ff.de dam.infe.Si vnus testis contradicit alteri reducuntur ad concordiam vt periurium euitent,non autē vt probent secundum Spec.& Io.And.in ti. de teste.§.iam de interrogatorijs.ver.in addi.incipiente hinc autem. & secundum do.Ant. de But.& Abb. in d.c.cum tu.sed quòd imo etiā vt probēt tenet Bart. in l. Gallus.§. ille casus.ff.de libe.& posthu.& Imol.in d.l. inter sti pulantem.§.j. & Bar.in l.in insulam.§.j.ff solu.mat.sed concor.opin.secundum do.Abb.in d.c.cum tu.distinguendo vtrum reducendo ad concordiam testes remaneant singulares,vel non. Quando autem plures contradicūt pluribus & sunt inæquales glo.videtur velle ꝙ fiat concordia etiam vt probent,non tantum vt euitent periurium,vt sentit glo.iiij.q.iij.§. si testes.& gl. in c.in nostra,extra de testi.& ibi do. Anto.de Bu.& Abb.in d.c.cum tu.& Imo.in d.l. inter stipulantem.§.j.dicens ꝙ forte in practica seruaretur ista opin. propter autoritatem glo. & Inno.in c.cum contingat.extra de offic.deleg. & idem Imo.in d.c.cum tu. qui dicunt ꝙ fit concordia vt euitent periurium, non vt probent, quia statur pluribus & dignioribus.secūdum glo.in d.c.cum contingat, & ibi Imol. in iij.col.& Bar.in d.l.j.ff.si cert.pet.& Bar.in d. §.ille casus,& Bal.in j.consti.C.§. quibus, & Bald.in d.l.in insulam,& Pau.de Ca. in d.l.ij. & Flo.in d.l.cum de ætate. Quando autē sunt plures testes & æquales & discordant possunt reduci ad concordiam, vt probent secundum d.Angel.in l.in ambigua.ff.de legi.& Bald.in rub.C.si ex fal.instru.in vlt.col.sentit gl. in d. c.in nostra,& d.Anto.de Bu.in c.ex literis, in vlt.col.extra de sponsa.& Bal.& Imol. in d.c. cum tu.& idem Abb.ibi,& Bar.in l.in exercēdis in prima combinatione.C. de fide instr. & Bar.in d.l.ij.§.pen.& in d.l. Labeo.& in d. §. ille casus. & Bart. in d.l.in insulam. sed ꝙ tamen concordentur,vt probent tenet Bart. in l.j.in fin.C.de vsufr.& Bal.in auth.qui semel. in iiij.colum.de proba.& Flo.post Iac. de But. in d.l.cum ætate.Secus dicens de iure cano.cū Bar.in d.l.inter stipulantem,& Iaco. Bu. in l. sed si possessori.§.sed si iurauero. ff. de iureiuran.& Ro.in l.si finita.§.si autem plures.ff.de dam.infe.primam partem credo de iure veriorem & procedit quando testes producuntur ab eadem parte siue ab vtraque & varient testes vnius partis siue alterius, ita indistincte vult gl.in d.c.in nostra,& ibi Abb.in glo. in d. §.si testes.iiij.q.iij.& Imol. in d. c. cum tu. & & in d.§.j.licet Ant.de Bu.teneat contrarium in d.c.cū tu,licet ergo fiat ista concordia inter testes vnius partis,non tamē fit inter dicta testium & confessionem partis, vt voluit Abb. in c.cū Ioannes. extra de fide instrumē.in vltimo notab.& Imo. & Abb.in d. cap.cum tu. Pau.de Ca.post Bar.in d.l.ij. §.pe. Inno. in c. cum contingat.de offi.deleg. Flo.in d.l.cum de 28 ætate. Bal.in dicta prima constitu.C. †Adde tamē hic vnam pulchram limitationem Pau. de Ca.in l.ij.ff.ne quis eū qui in ius voc. est vi exi.qui alleg. Bar.in quibusdā lecturis late ibi. & idem videtur tenere Bal.post Cy.in l.cum falsa. in fi. C.de iur.& fac. igno.Sal. in l.cum precum.

prçcum.C.de libe.cau.& hçc bene no.quia singularia sunt & bene collecta. Adde hic omnino quæ dixit in d.l.inter stipulantem. post Mode.ibi latissime videbis materiam. de hac materia per Pe.de Anch.in cõs. suo ccclxxxvi.& ccclxxxix.& p Bar. in cõs.suo cxi.inci.accusatio fuit instituta.in fi.& vide Ro.in singularibus secũdi anni xlviii.quod incip.si testes q ad cõcordandũ testes vt fal sum euitẽt,dicit vnũ notabile exemplum.

29 *Aurifex qui facit aurum vel argentum de minori liga quam sit statutum vel ordinatum in sua ciuitate an incidat in falsum.*

30 *Expendens falsam monetam an teneatur crimine falsi.*

29 Ang. †Quæro an aurifex q facit aurũ b vel argentũ de minori b liga quã sit statutũ, vel ordinatum in sua ciuitate incidat in falsum,dic qđ sic ita dicit Bar.in l.lege Cornelia.ff.de fal. †Quæro an ille qui expẽdit

30 c falsam monetã c teneať crimine falsi. Bar. in d.l.lege.dicit quod aut expẽdit nummos plũbeos vel stagneos & incidit in falsum,vt d.l.alias.si aliter moneta sit falsa nõ incidit in falsum sed extraordinarie punit, vt l.facularii.circa prin.de extraodi.cri.

b ¶Minori liga. vide Old. in cons.lxxiiij. & ibi quod ille qui facit de stagno argentum & ære aurum non peccat, nec debet puniri, & an obligans scienter æs pro auro teneatur de falso.

c Monetam falsam. Adde quę dicatur moneta falsa per Bal.in consi. xxxiiij.in v. vol.Et qualiter intelligatur statutum puniens falsificantem monetam,& qualiter intelligatur & de qua moneta quæ sit pœna & an comprehendat vilissimã, vt sunt bagatini.vide per Alex.de Imo.in consi. ciiij.in j.volu.& Cep.in consi.lxxviii. & ibi an maiori pœna puniatur falsificans monetã auream quam alterius materiei. & de falsificante monetam vide Cu.in consi.cxxxviii. Ber.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia,adde q licet expẽdens falsam monetã incidat in illã pœnam de qua supra tñ adde q ille expẽdẽs illam monetam falsam excusaret si doceat à quo habuit,nec est necesse secundũ Iac.Bu.q doceat se habuisse à Titio vel Seio.sed sufficit q doceat se ab alio habuisse per testes qui hoc viderint,licet non nominet per quẽ ita multum singulariter dixit Iac.de Bu.in l.maiorem.C.ad l.Iuli.de falsis quam conclusionem multum singulariter limitat Ang.ibi si persona est honesta & bonæ famæ alias non. Nam de facili quidam ignotus posset submitti,& tẽpore submissionis testes adhiberi, & pro hoc alleg. casum in l.ciuilem.C.de fur.

31 *Vendens scienter eandem rem duobus an incidat in falsum.*

31 Ang. †Quæro an vendẽs sciẽter eadẽ rẽ duobus,incidat in falsum, dic q sic, vt l. q duobus.ff.de falsis.q Barto.ibi intelligit stricte.qñ in diuersis contractibus eandem rẽ duobus vendidit, secus si in diuersis cõtractibus eandẽ rẽ duobus donat, vel alio titulo q̃ titulo de venditionẽ alienat, quia nõ pœna falsi,sed crimine stellionatus tenetur, vt l.iii.ff.de cri.stellio.quod est verum secundum Bar.ibi si dixit verum, alias si interrogatus dixerit se non donasse vel non obligasse alicui parti prius & mentitur, tũc incidit in pœnam falsi,propter mẽdacium, vt l.si debitore.ff. de fals. & ideo Barto.ibi dicit aduertendum q si in instrumento apposita sunt illa verba q de dicta re nemini ius dedit q præiudicium fieri possit,tunc si alteri etiam donauerit vel alio titulo quam venditionis ius cesserit,tenetur pœna falsi, vt d.l.si à debitore.quod not.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia inquantũ tractať hic de eo q vẽdidit rẽ duobus,an incidat in crimen falsi.Primo limita non habere locum in eo qui vendit in casu. l.à diuo pio.§.sed si emptor.de re iu. & ita not.ibi Moder. scilicet de iudice vendentẽ rem in executione sentẽtiæ,quia si primus emptor qui offert pretium non soluit illud pretium,potest iudex sine pęna falsi vendere illam rem duobus,scilicet alteri secundò soluenti pretium, & hoc vt finis sit executioni rei iudicatæ,& quia iudex non potest vendere habita fide de pretio. Et ideo dicebant Odof.& Bal.in reportatis antiquis in l.venditor exhæreditate.ff de hære. vel ac. vẽ.l.qui duobus.ff.de fal.non militat in illo qui vendidit secundo loco,quando primus emptor emit non habita fide de pretio,nec offerendo pretium,& ita voluit Bald.in c.si facta sub rub.si de feu.fue.contro.inter do. & agna.& in l.quoties.C.de rei vend.Item limitarem prædicta nisi ille qui vendit rem secundo emptori non tradidisset actualiter rem venditam,per doctrinam Bal.in c.i.§. aut si liuellario.qu b.mod.feu.amit.& Bal. in c.i.§.fi.quę sit pri.cau.benefi.amit. & in c.imperialem.de prohi.feu.alie.per Feder. qui dicit quod l.qui duobus.de fal.non habet

bet locum in pignorante rem duobus. & idem Bartol. in l. si quis in pignore. §. i. de pigno. actio. & hæc not.

32 *Ascribens sibi in testamento in scriptis vel nuncupatiuo, incidit quasi in falsum.*

33 *Hæres scribens totum testamentum manu sua, & se hæredem instituens, & postea dans notario qui eum legit coram testatore & testibus & fuit rogatus, an incidat hæres an illam pœnam.*

34 *Notarius quando non posit notarius esse in facto proprio.*

35 *Notarius licet non posit notarius esse in causa propria tamen si testes adhibiti in instrumẽto affirmarent totum contentũ in instrumento isto casu probarent omnia quæ in tali instrumento continetur.*

32 ANGE. †Qui sibi in testamento inscriptis vel nũcupatiuo ascribit, incidit quasi in
a falsum [a] l. j. §. & in illa quoq;. ff. de fal. & ibi Bar. ꝙ aũt dixi de testamẽto nuncupatiuo qualiter debeat intelligi, vide Sal. ĩ l. j. C. de his qui sibi ascri. etiã si sit filius q sibi ascribat dummodo in testamẽto patris sibi plus ascribat q̃ esset portio quã habiturus esset ab intestato, vt no. Bar. in l. i. § i. ff. de fal. & no. gl. & Salic. in filio & patrono in l. quanquam. C. de his qui sibi in test. ascri. siue sit pater qui etiam ascribat pro filio in potestate etiam hodie in aduentitijs, vt no. Bar. in l. impuberem. §. j. ff. de fal. secus aũt si scriberet instrumentum vel in testamento alicui pro filio emancipato vel econtra filius emãcipatus pro patre, quia valet instrumẽtum, nec incidit ĩ falsum & vt est tex. & ibi Bar. in l. si pater. & in l. filius. in prin. ff. de fal. in prin. Et maritus potest scribere in alteri testamento vxori suæ & valet, vt l. ea lege. §. maritus. & ibi Bar. & no. Sali. in l. quæ in testamẽto. C. de his q sibi ascri. Sed filius potest esse rogatus de instrumento in vtilitatẽ matris & ascribens matri non incidit in falsum, vt est tex. & ibi Bar. in l. si pater. ff. de
33 fal. †Quid aũt si hæres scribat totum testamentum manu sua, & se hæredẽ instituat & postea dedit notario qui eum legit corã testatore & testibus & fugit rogatus, an incidat hæres in illã pœnam. Sal. in l. j. in fi. ff. de his q sibi ascri. dicit ꝙ nõ, qa hęredis scriptura non probat, sed conficiẽda à tabellione.

ADDITIO.

a ¶In quasi falsum. Adde tu & vide Fran. de Are. in consi. lxxxviii. vbi pulchre & an notarius possit de proprio contractu instrumentum facere. vide Bald. in consil. xliij. in i. volu. & intellige quod dicitur hoc non habere locum in eo qui sibi aliquid ascribit causa mercedis vel alia causa quam expressa in illis de his qui sibi ascribunt. ita consuluit Cu. in consilio lxxviij. vbi etiam tenet quod ascribens in testamento nuncupatiuo non patitur penas a scribentis in testamento in scriptis, & an prædicta habeant locũ in clerico sibi ascribente, vide Barba. in consi. lxiii. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia per prædicta vr̃ qđ do. Ang. attingat illã difficultatem ꝙ filius potest esse rogatus de cõtractu facto in vtilitatem patris, & econtra ꝙ pater põt conficere instrumentũ in vtilitatem filij, & an quis vltimo potest conficere instrumentum in vtilitatem suam, dum attingit illam difficultatem quid si quis scripsit testamẽtum manu propria &c. De prima quæstione an pater potest esse rogatus de actu q tenebat in vtilitate filii vel econtra, adde vltra dicta Bar. in l. si filius. ff. de fal. quod voluit Bal. in l. instrumenta. C. de proba. in cõ si. incip. filiusfa. notarius & presbyter. per Spe. & Ioan. And. tit. de instru. ædi. §. instrumentum. versic. quid ergo. per Bar. in l. qđ dicimus. ff. de auth. tut. in. §. si pater. & Imo. in c. ex literis. extra de trãsa. qui aliqualiter impugnat dicta Bar. in d. l. si pater. quem allegat do. Ang. hic & eum sequitur. & Moder. videntur approbare in l. sciendum. in prin. post Ro. ff. de verb. obli. & vide Salic. in l. quæ testamenta. C. de his qui sibi ascri. & do. Anto. in c. super eo. el. ii. in fin. extra de testib. & ibi aliqualiter per Abb. & per Flor. in l. testis idoneus. ff. de testi. & per Ang. in l. ꝙ adhibitus. C. de his q sibi ascri. & ĩ materia ista vide latissime vltra doc. per Ang. in l. i. C. de his qui ascri. & etiam per prædicta videt̃ qđ quis in causa vbi consequitur cõmodum potest esse notarius. Et de materia, adde Angel. in d. l. i. & latissime vltra doc. scripsi in d. l. sciendum.
34 in repe. mea. ff. de verb. oblig. † Tene tamen mẽti singulare verbum ꝙ licet iura dicant ꝙ in facto proprio notarius nõ potest esse notarius, hoc verũ qñ notarius immediate tractat de sui cõmodo à principio cõfectionis instrumẽti, quia tunc in causa ꝓpria non potest instrumẽtum conficere, secus

tius si mediate, puta quia fuit rogatus de quadam donatione facta Titio & successit Titio, quia tunc poterit releuari tale instrumentum, hoc voluit singulariter Dy. per illum text. in l. de co. §. illud constat. ff. de fal. & ibi Bartol.

35 † Scias tamen vnum mirabile verbum ꝙ licet in causa propria quis non possit esse notarius, & tamen illud instrumentum non facit fidem si instrumentum est factum, tamē si illi testes adhibiti in tali instrumento dicerent & affirmarent totum id quod dicit instrumentū. Tamen isto casu probarent omnia quæ in tali instrumento continentur, in hoc multa possunt allegari. Sed expressus hæc colliguntur ex notabili doctrina Salice. in l. j. C. de his qui sibi ascri. in testa. in fin. Adde tamen vnum notabile verbum ꝙ licet ascribēs sibi in testamēto incidat in pœnam l. Corneliæ. Tamen ad istā pœnam euitandam est inductum remediū, vt ipse ascribens repudiet legatum & ꝙ probet ꝙ propter iuris ciuilis ignorantiam hoc fecit, quòd ius iuste potuit ignorare. Ista sunt verba doc. maxime Sali. in l. senatus. circa med. C. de his qui sibi ascri. in testa. Et tene menti quòd Odof. tenuit istam sententiam ꝙ in testamento nuncupatiuo principaliter facto coram testibus non militat illud edictum de his qui sibi ascribunt in testamento, quia cessat præsumptio fraudis propter testes quòd non est ita in testamento in scriptis, & hoc voluit Specu. in tit. de instru. edi. §. instrumēto. ver. quid ergo si testator, quod limitat Dy. vt dixit Sali. in d. l. j. C. de his quæ sibi ascri. & vide Sali. in d. l. j. qui dicit ꝙ ad excusandum illum qui ascripsit sibi in testamēto duo testes sufficiunt qui erāt præsentes quādo testator sibi legauit, secus ad petitionem legatarij, quia septem testes requirerentur, & hoc bene not. Reliqua vide per Azo. in summa. C. de his qui sibi ascri.

36 *Quilibet iudex an possit de falso coram se commisso punire.*

36 Ange. † Quæro an quilibet iudex possit a de falso coram se commisso punire, a videtur ꝙ sic, vt l. nullum. C. de testi. & pro hoc est gl. ordi. in l. si lis. C. de fal. sed Bart. in l. diuus. ia ij. in fin. ff. de fal. tenet contrarium, ꝙ imo ille iudex potest de tali falsitate punire, qui alias habet potestatem de tali falsitate puniendi & cognoscendi, alias debet ad maiorem remittere iudicem. allegat in authen. de testi. ij. col. & c. penul. & antepen. de pœn. per Innoc. sed Bald. in d. l. si lis. nititur concordare opin. licet de Bart. non faciat mentionem. de quo etiam not. Angel. in l. si vacantia. C. de bon. vacan. sed communiter sunt statuta quòd talia delicta per iudicem maleficiorum puniantur, vbi autem non esset statutum, ab opin. Bart. in practica nō recedas, quia gl. loquitur qñ incidenter qō facti euenit & nō fuit principaliter.

ADDITIO.

a ¶ Punire. Adde & dic vt per Pet. de Ancha. in consi. clxxij. & ibi vide specialia in crimine falsi.

Avgvsti. Tu autem in hac materia adde Angel. in l. quoties. C. de iudic. qui latissime loquitur in ista materia & facit mentionē in hac materia quomodo Bart. reperitur contrarius, & tamen ibi videtur saluare Bar. à contrarietate, & ibi concludit ꝙ saltem extraordinarie poterit ille iudex punire testem falsum deponentem, licet alias ille iudex criminaliter nō possit procedere. Et in hac materia omnino vide additiones quas feci supra in hac eadē glo. in versi. subsequenter quærit hic d. Angel. testis dixit falsum corā iudice vel arbitratore, an poterit puniri de falso, & per quem, & ibi posui materiam quid si clericus coram iudice ecclesiastico vel seculari, & sic non suo iudice falsum deposuit, an poterit puniri de falso. dic vt ibi dixi, & hic no. & vide Spec. in tit. de teste. §. j. ver. quid de arbi. & versi. seq. & Sali. in l. si quis decurio. C. de fal.

37 *Inquisitio uel accusatio de falso non exigit de necessitate locū uel tempus cōmissæ falsitatis, & an locus iuramēti uel depositionis debeat poni ĩ accusatione testis qui falsum deposuit.*

37 Ange. † Et tene menti tu iudex inquirēs de falso vel ēt in accusatione non est necesse ꝙ apponas locum vel tempus commissæ falsi b tatis b licet regulariter in delictis debeant apponi, vt est glo. ordi. instit. de pub. iudi. circa prin. & no. Bal. in cap. j. circa prin. qui. mo. feu. amit. sed in teste qui iurauit in vno loco & in alio falsum deposuit quis locus ponetur, in accusatione, secundum Bartol. in l. damni. §. Sabin. ff. de dam. infec. quia depositio trahitur ad iuramentum, videtur quòd locus iuramenti debeat apponi. & vide Bal. C. de sacrosan. eccle. in l. ij.

b ¶ Falsitatis. Adde tu ꝙ Bal. in cōs. liiij. in iij. vol. voluit contrarium, & dicit Alex. in consi. lxxvij. in j. volu. ꝙ in occultis iudex debet esse pronior ad torturam, Ber.

Avgvsti. Tu in hac materia in accusatione falsi, vel inquisiti nō, an sit necesse ꝙ locus appo-

opponatur. Adde ꝙ illa glo. insti. de pub. iudi. non videtur dicere id ad quod allegatur, de qua glo. dixi supra hæc est quæ dam inquisitio. in ver. illo vbi tractatur quæ sint necessaria pro substantia inquisitionis. Et adde in illa cõditione an locus iuramenti vel depositionis testium debeat poni in libello falsitatis. aliqui allegant Bar. tetigisse istam q. in l. j. ff. de bono. pos. ex testa. mili. quam allegat etiam Ro. in l. damni. §. Sabini. ff. de dam. inse. qui dicit ꝙ hoc reperitur in quibusdam lecturis Bart. & pondera quod Bal. in d. l. clare in hac materia non videtur aliquid affirmare.

38 *Falsi cognitio quinque modis fieri potest.*

39 *Falsi cognitio per multas & diuersas vias fieri potest.*

38 ANGE. †Et de falso potest cognosci pluribus modis, vt est glo. & ibi docto. in l. si ex falsis. C. de transa. & no. plene Imol. in l. diuus. de regu. iur. ver. extra glo. &c. & ibi vide late per eum, & etiam est glo. & ibi Salic. in l. querela. C. de fal. in quibus dicitur ꝙ quinque modis. Vno modo per accusationem, vt d. l. querela. Secundo per actionem in factum, vt l. damus. eo. ti. Tertio per modum exceptionis. Quarto per modum replicationis, vt no. glo. in l. si ex falsis. & in d. l. querela. Quinto officio iudicis, vt l. sciãt. C. de prob. & l. nullum, C. de testib.

39 AVGVSTI. † Tu autem in hac materia adde tex. & ibi doct. in c. lator. extra de re iudi. & vide Spec. in ti. de sen. §. fi. versi. in summa not. ꝙ sententia lata per falsos testes, qui dicit ꝙ de falsitate procedi potest per multas & diuersas vias inter quas enumerat ꝙ etiam per querelam falsi, per d. l. querelam. & per actionẽ in factum allegat. Item vel secundum canones per iudicis officium quando ecclesia est læsa per d. c. lator. extra de re iudi. Item prætextu falsi per in integrum restitutionem, per d. l. diuus. ff. de re iud. & ibi vide Spe. in d. ver.

40 *Cognitionem falsi fieri per viam exceptionis an sit verum simpliciter.*

40 ANGE. †Sed vnum nota in eo quod dixi, quia etiã per modũ exceptionis c & replicationis põt cognosci de falso, vtrũ illud sit verum simpliciter & semper, an sit opus primo impetrare restitutionẽ in integrũ not. Cy. & vltramon. in d. l. querela. & ibi late Sali. & no. Bart. Ang. & Imo. in l. diuus. ff. de reg. iur. vt ibi.

c ¶Exceptionis. Adde tu an crimen obiectum an per modum exceptionis possit puniri, vide Old. in consi. lxxviij. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde gl. singularẽ in l. qui agnatis. ff. de inoffi. test. late per Ioan. And. & doct. in c. cum venerabilis. extra de excep. & in c. licet causam. extra de probat. Bal. & Iac. Bu. in l. sub prætextu. C. de transac. & in l. si ex falsis. C. eo. tit. & in l. fi. C. si ex fal. instr. Sed Moder. late posuerunt istã materiam dictæ l. diuus. ff. de re iudi. vbi multa allegant, quia diuersæ opiniones fuerunt in isto passu, vt ibi videre potestis.

41 *Querela falsi vsq; ad quantum tempus duret.*

41 ANGE. †Quero vsque ad quantum tempus duret querela falsi, dic ꝙ vsque ad xx. annos potest de falso cognosci, vt d. l. querela. & quod ibi not. glo. & doct.

a AVGVSTI. In hac materia.a adde Spec. multum eleganter loquentem in titu. de sen. in §. fi. in ver. not. ꝙ secundum canones & per canonistas, in c. licet causam. extra de proba.

ADDITIO.

a ¶In hac materia. Adde tu & vide Alex. in d. l. si falsos. in apo. C. de fal. & not. ꝙ sublato iure querelandi est etiam sublatum ius inquirendi. ita Pet. de Anch. in consi. cxc. Ber.

42 *Falsum an ita committat ille qui vtitur falso instrumento, sicut ille qui fabricauit vel dictauit.*

43 *Falsum an quis incidat in testibus si non vult vti illis.*

44 *Falsum an incidat Titius qui mecum vtebatur vno instrumento cum protestatione quod non vult eo vti si apparebit falsum, ego dixi quod erat falsum & assignaui causas falsitatis, postea quasi in fine causæ vult desistere.*

42 ANGE. †Et scias ꝙ ita committit falsum qui vtitur falso instrumento, sicut ille qui fabricauerit, vel dictauerit, vel fieri fecerit, vt l. si falsos. C. de fal. sed differentia est, quia ille fuit autor falsitatis abstinendo postea ab vsu non excusatur, quia falsitas fuit commissa in eius fabricatione. Sed vtens b simpliciter falso instrumento & postea abstinens releuatur ab ea pœna, vt d. l. si falsos, & ibi glo. & doct. & Sali. vbi etiam gl. & doct. & Sali. ponunt qua pœna puniatur vtẽs falso instrumento vel rescripto, & quàm primum vtitur illis verbis, videlicet ꝙ non vult vti statim, tale instrumentum caret viribus & effectu, vt C. de fide instru. l. si aduersarius. Sed cautela est secundum Bar. in d. l. diuus. ff. de fal. ꝙ ad instantiam partis statuatur

tuatur terminus producenti an velit vti dicto instrumento, & ita in testibus & attestationibus. arg. l. mancipiorũ. ff. de optio. lega. & l. Titia. ff. de accu. in quo termino debet respõdere clare & aperte. vbi per Bart.
43 & Sali. in d. l. si falsos. † Sed diligenter aduertas, quia in testibus si nõ vult vti nõ incidit in falsum, nisi posuerit aliquid falsum super quo petijt testes examinari tenet eo ipso ꝙ testes super dictis capitulis ꝓduxerit, licet postea non velit vti dictis attestationibus, tñ incidit in falsum. ita vult subtiliter intelligendo Bar. in l. si falsos. C. de fal. ꝙ est no. dignũ.
44 † Sed pone Titius vtebat mecum vno instrumẽto cũ protestatione, ꝙ non vult eo vti si apparebit falsum, ego idẽ dixi ꝙ erat falsum & assignaui causas falsitatis, postea quasi in fine causæ vult desistere an excusetur de falso. hanc quæstionẽ format Gãd. in suo opere malefi. tit. de falsar. & falsita. & concludit ꝙ falsitatis pœnã nõ euitat, quia certioratus & statim nõ desistens non caruit dolo, vt ff. de libe. exhi. l. iij. §. si is. Secus si ꝓbetur instrumẽtum suspectum tñ, non autem falsum, nisi producens dicto instrumento fidem astringat, vt C. de probatio. l. iubemus.

b ¶ Sed vtẽs simpliciter. Adde tu ꝙ vtẽs instrumẽto debiti iam soluti siue per se, siue alium tenetur cri. stellio. ita Ro. in cõs. cv. & ꝙ vtens falso instrumẽto cum protestatione nõ teneatur falsi. tenet Alex. in consil. lxxxix. in iij. volum. & vide Raph. Cu. cõs. cxxxv. & Fulgo. cõs. clxxvii. B.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia, adde ꝙ doc. mod. maxime do. Ant. in c. imputari. extra de fide instru. circa fin. de verbo ad verbũ. refert verba Bart ꝗ posuit in hac materia in dicta l. diuus. ff de fal. & in omnibus approbat & sequitur Bart. sed adde ꝙ contra ista faciũt originalia verba Guid. de Suza. in authen. si quis in aliquo. C. de edẽ. vbi dicit Io. And. in addi. Spec. in titu. de instru. edi. §. videndum restat. circa prin. versi. quid si velis. & ibi Spec. hoc etiam voluit vbi dicit ꝙ producens instrumẽtum quod dicitur falsum debet dicere, ego talis fateor tale instrumentum scriptum etiã manu talis notarij, & dico tale instrumentum verũ esse sed si apparebit esse falsum, tũc nolo eo visus esse, & perinde volo ac si eo vsus non fuissem, & dicunt ibi quod iuuabit eum talis protestatio, si dicat aduersarius, certifica me an velis eo vti, nõ tenet aliter certificare. Adde ꝙ idẽ vult Bal. in l. si aduersarius. C. de fide instru. licet cõtrariũ tenuerit. Lapus allega. cix. ꝗ incip. quæro pone. Et aduerte qa licet Bar. in d. l. diuus. dicat ꝙ saltẽ
c debeat dari producẽti[c] terminus ad deliberandũ an velit eo vti vel nõ. Aduerte qa Sal. in l. si falsos. dicit ꝙ hoc dictũ Bart. non procederet nisi doceretur quod de falsitate foret instructus vel instrui noluit cũ potuit. Et scias ꝙ do. Ant. de Bu. dicit in d. c. imputari. ꝙ idẽ in testibus dicit limitãdo ꝓdicta ꝙ ista nõ procederẽt quãdo ille qui vtitur falsis testibus vel instrumẽto falso ꝓcurasset, ipse illã falsitatẽ faciendã. allegat Bart. ita dixisse in d. l. diuus. Adde tñ in hac materia dicta Bal. in l. fin. C. si ex fal. instru. & Gãd. in trac. malefi. sub rub. đ falsarijs ĩ ꝗstione, an ꝓducẽs falsos testes cui denũciat.

c ¶ Producenti. Adde & vide Bal. in cons. lxviij. in v. volu. vbi si interrogatus respondeat quod vult vti in passibus & punctis pro eo facientibus & nõ aliter. ꝙ debet intelligi ꝙ nihil respõdit B.

45 *Instrumentum falsum in uno capitulo, an in totum uitietur.*

45 Ang. †Pone ꝙ vnũ instrumẽtũ habet plura capitula & in vno reperit falsum in cęteris verum, an in totum vitietur, & credo quod non, quia sunt instrumenta quot capitula, vt l. etiam. §. j. & ibi glos. & docto. ff. de mino. & l. scire debemus in princ. & ibi Barto. de verbo. obliga.

Avgvsti. Tu adde dicta doc. maxime
d Bal. & Pau. de Cast. in c. si ex falsis[d]. C. de transac. gl. & doc. in l. ii. C. de vete. iu. enuc. Inn. in c. fraternitatis. extra de hęret. & ibi per doct. glo. iuncto text. in l. ii. C. de fal. gl. ix. distin. in c. si ad sacras. Ioã. And. in c. eccle. el ii. extra de elect. Tancre. de corneto in opere suo, rub. viii. q. x. Vide omnino Sali. in dicta l. si ex falsis. Bal. & Imol. in l. i. §. si quis simpliciter post Ang. ff. de verb. oblig. & ibi per Moder. vide docto. in c. quanto. dę his quæ fiunt à præla. sine cõsensu. capitu. Oldra. in consi. xxxvi. Gandi in tract. malefi. sub rub. de falsariis. & Spec. in tit. de instru. edi. §. instrumentum. versi. quid si aliquid. limita per Archi. in c. si papa. de priuile. in vi. & Innoc. in c. cum in iure. extra. de offic. deleg. limita secundum Iacob. But. & Bald.

Bald.in l.iubemus.C.de testa.in fin.& Bal. elegãter in l.quamuis.C.de fideicom.liber. per Bal.in l.nec exemplum.C.de. fal. & in l.fi.de cõueni.fisci debi.libro x.& in l.fi.C. de edic.diui.in iiii.opposi.Mod.late ponũt in d.l.si ex falsis.& quid teste, dic vt ibi.

d ¶Si ex falsis.Adde quod Bald.in consi. xcvii. incip.in quodã instrumẽto.& ibi an si instrumentum contineat plura capitula separata, & in vno est falsum ratione loci vel in tota substãtia ipsius, an vitietur.& videtur Paul. de Cast.in consil. ccv.in nouis. & quod instrumentum continens plura capitula in vno falsum,sit in omnibus falsum cum ex parte notarii causetur falsitas. vide do.Alex.in consi.xliii.in iiii.volu.qui alleg.tex. in c.ad scripturas.lxx.dist.& idem voluit Bal.in allegato consil.quid autem teste. vide Oldrad. consi.xxxvij. vbi si est circa substantialia in totum corruit,ex quo iuramentum est vnicum. Si vero sit falsitas extrinseca,solũ vitiatur falsum,& non verum,& ibi ponit an princeps possit facere quod stetur dico testis deponentis partim vere,& partim false. Et qualiter tale rescriptum intelligi debeat Ber.

46 *Tabellio scripsit instrumentum super re illicita extra casus à iure permissos,an incidat in pœnam falsi.*

46 ANGE. † Quæro tabellio scriptis instrumeutũ super re illicita extra casus à iure permissos an incidat in pœnã falsi. not. Barto. in l.i.C. de pœn.ho. subla. lib.x.dic vt ibi per eum.

AVGVSTI. Adde quod cum illa decisione Barto.ibi transeunt omnes doctores, ibi ego aliter non me extendo, quia opinio Barto.approbatur ab omnibus,ibi, in ista materia.Adde Bal.in l.si post.C. de iuris & facti ignoran.

47 *Tabellio instrumento dicit & hoc pro centum quod precium totum dedit & numerauit &c.& testes in instrumento descripti dicunt quod non est verum quod numerauerit, sed quod venditor tantum confessus fuit habuisse an instrumentum dicatur falsum, ita tabellio dicatur falsarius.*

47 ANGE. †Quæro tabellio in instrumẽto dicit,& hoc pro p̃cio centũ quod precium totũ dedit & numerauit &c.& testes in instumento descripti dicũt ꝙ non est verũ ꝙ numerauit,sed ꝙ venditor tantũmodo fuit cõfessus habuisse,an instrumẽtum dicatur falsum,ita ꝙ tabellio sit fasarius,dic ꝙ nõ, quia illa verba habuit & recepit possunt verificari ex actu ficto,videlicet per dictam cõfessionẽ,de qua testes deponũt, ita dicit per illũ tex.Bar.in l.p̃dia.ff.de acqui.posses. ꝙ not.quia semel habui de facto Bononię.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia,adde ꝙ ista quæstio sæpe accidit de facto,& vide ꝙ Bar.in hac materia videt̃ sibi cõtrarius,nam cõtrarium videtur dixisse in l.singularia.ff.si cert.peta.& contra Bart.in d.l. prædia.expresse tenuit Angel. scilicet ibi in a d.l.prædia.[a] quid dicit audacter teneas cõtrarium,per gl.in l.si ex cautione.C. de nõ nu.pecu.vbi gl.decidit ꝙ notarius nunquã debet apponere hæc verba nisi videat vere pecuniam actualiter interuenisse in pręsentia sui & testium,& idem videtur tenere gl.in l.si ex precio. C.si cer.peta.Et respondent ad illum tex.in d.l.prædia,quia loquitur in scriptura priuata. Et omnino in hac materia adde do.Ant.de Bu.& ibi omnino Mod. qui multum eleganter loquuntur in c.si cautio.extra de fide instru.& Ro.reducit omnes ad concordiam in d.l.prædia.& in d.c.si cautio.& Moder.in d.l.prædia.maxime Ro.multa allegant.

ADDITIO.

a ¶In d.l.prędia.Adde tu quod Mod.in d.l.prædia,communiter tenent contra Bartol.& de hoc vide etiam per Alex.in consi.xxxv.in i.volu. & Bal.in consi.xxviii.in iii.vol.qui examinat dicta Bar.in d.l.prædia, & in l.singularia.ff.si cer.pet.& vide Paul.de Cast.in consil.cxu.in ii.impressis.Ber.

48 *Statutum cauetur quod falsans instrumenta puniatur pœna manus, aliquis falsificauit acta an incidat in statutum.*

48 ANGE.†Quid si statuto dicatur ꝙ falsificans instrumenta incidat in pœnã manus,& aliquis falsificauit acta an incidat in b statutum,dic qđ sic[b].vt not.Bar.in l.fraudem.§ neque.ff.de iure fisci. & sic appellatione instrumentorum continetur acta etiam in materia pœnali, quod not.Et aduertas qđ sicut ille qui cõmittit falsitatem circa acta perdit causam, ita & qui committit falsitatem in causa,ita dicit Barto. in d.l.in fraudem.§.quoties.

b ¶Quod sic.Adde Bald.in consi. cxxvii. in ii. vol.Et an appellatione actorum veniat sententia. vide Bald.quod sic in cõsi.cccxxxviii.in j.vol. & an acta possint per testes probari. vide per Pau.

Pau. de Castr. in consil. xj. in j. impressis. Pet. de Anch. consi. ccixxxij. & omnes cocludunt ꝙ sic. & an instrumentorum appellatione veniant acta vide Pau. de Cast. in consil. ccxlvj. & consi. 47. in ij. impressis. Ber.

AVGVSTI. Tu in hac materia, adde ꝙ gl. in l. j. §. editiones. ff. de eden. vr̃ sentire ꝙ appellatione instrumētorũ non cōtinentur acta. Et ideo Bar. recte ibi pōderauit in hac materia illam gl. ad hoc, quia Bart. ibi dicit illa gl. ponit ibi tāquā seperata acta & istru mēta, ergo sunt diuersa. Sed Bar. in fi. approbat dicta ꝑ ipsum in hac materia in d. §. neque. in vlt. q̃stio. Adde ꝙ hic caderent bene no. Bar. in l. si quis obrepserit. ff. de fal. & ꝑ Bal. in l. fi. C. de pœ iudi. q̃ male iudi. Adde tex. contra Bar. in c. cũ olim. de rescript. vbi dicunt ꝙ falsificans literas absolutionis ꝑ-dit causam, & ibi vide Imo. Et adde gl. in c. venerabilis. de religio. domi. & Bal. in l. testamēta. C. de testi. Ad q̃d cōtra Bar. tenet Iac. de Aret. vt refert Gādi. in tract. malefi. sub rub. de falsarijs. in ver. sed pone statuto cauetur in ciuitate Paduæ. & approbat Albe. de Rosa. in ij. parte statuto. q. xxxvi. ibi Gādi. dicit ꝙ licet appellatione instrumētorum veniant acta, tñ statutũ puniens facientem falsum instrumentũ nō cōprehēdit notariũ falsificantē acta, & ideo pœna falsi de iure cōi debet puniri. Subdit tñ Gādi. quòd cum hodie deportatio, q̃ est pœna falsi, nō sit in vsu quòd bene faciet potestas punire notariũ falsantē acta pęna statuti. Et aduerte q̃a dicit Gandi. bene faciet potestas, sed nō cogit potestatē, ad hoc quinimo audiui alias à quodam doctore & vide ꝙ alias Bal. consuluit contra Bar. & dicit ibi Bal. quòd Bar. non ponderauit dictũ. §. neq;. pro hac s̃nia bene faciunt dicta Pet. de Ancha. in c. peruenit. de testib. & Sal. in l. j. ff. de fide instru. q̃ volunt quòd statuta punientia ꝓducentē falsum instrumentũ, nō cōprehendat producentē falsos testes, licet testes veniant appellatione instrumētorũ. Et sic bene no. q̃ sit pęna falsi cũ hodie deportatio non sit in vsu dicit Gand. ibi si est statutũ serua illud quod statutũ puniat delictũ quòd cũ deportatione puniebat, sin autē non est statutum pœna erit arbitraria. Et ita vr̃ esse de mēte Imol. in l. ij. ff. de publi. iud. Quinimo dicit Gand. quòd in notario est pœna manus de iure Lombardorũ, & ita dicit quòd hodie nos obseruamus, sed Ro. in sing. primi anni. cccl xij. q̃d incip. Pone ꝙ notarius scribat falsum instrumētũ. q̃ dicit quòd est pęna ignis, si notarius scribat falsum instrumētũ immunitatis, est ēt pęna manus si scribat instrumentũ simulatũ, & ibi bona iura allegat, ibi vide. sed Ro. in sing. secũdi anni. xlvj. incip. Scis ꝙ relegati. dicit ꝙ in locũ deportationis hodie successit decapitatio, sed sua conclusio est falsa per p̃dicta, licet Ang. in l. iij. §. legis. ff. ad leg. Corn. de sicca. videt̃ innuere quod dixit Roma. supra.

49 *Aduocatus recipiens salariũ ab vna parte vel cui pars reuelauit secreta sua causæ & ille patrociniũ promisit si reuelat iura vel secreta partis alteri parti, incidit in falsum.*

49 ANGE. †Sis ēt cautus tu aduocate ꝙ si tu recipis salariũ ab vna parte, vel ēt pars ipsa reuelauit iā secreta suæ causæ, & postea ꝓmisisti patrocinium, si tu alteri parti reuelas iura alterius partis, & sua secreta in c cidis[c] in falsum. l. pen. ff. de postu. & no. Bar. in l. ii. ff. de preuari.

c Incidis. adde tu & vide Roma. in consilio cccl xxxiiij. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, omnino adde Ful. in rub. C de procu. qui querit ibi an titulus. ff. de ꝑuari. habeat locũ in procur. Et adde ea q̃ dixit, supra do. Ang. & ego addidi in additio. meis in hac eadē glo. in versi. q̃ro si aduocatus, procurator, vel solicitator vnius causæ. dic vt ibi scripsi.

50 *Testis vacillans an vt falsarius puniri possit.*

50 ANGE. †Quid si testis vadit vacillādo d an vt falsarius possit puniri, dic quòd sic[d], vt est gl. j. q. iiii. in c. testimoniũ. & est tex. 4. q. iiii. c. q̃ falso facit l. q̃ falsa. ff. de testi. & ibi Flor. vnũ tñ tene mēti in ista materia quòd licet accusator suā intentionē nō probet, tñ reus non debet absolui. iuxta l. qui accusare. C. de eden. nisi reus suā purget innocen-e tiā[e], vt est tex. in l. vbi. C. de falsis. Et idē in pluribus casibus in l. fallaciter. C. de abol. Aduertas tñ quòd talis purgatio innocētię sufficit per iuramentũ. ita dicit Petr. & Cy. in dicta. l. vbi. quod nota.

d Quod sic. adde circa hoc & dic vt per Alex. in consi. xx. in iiij. volu. & ibi quid si testis dicat ꝙ ea quæ primo dixit sunt falsa. Ber.

c Innocentiam. adde tu pro hoc quod no. Rom. in consi. ccclj. vbi voluit ꝙ accusatus de crimine qui obtinuit tres sententias obsolutorias, eo q̃a nõ probatur. debet tñ se purgationi subijcere, quia remãsit suspectus allegat casum in c. omnibus. xj. q. iiij. & vide in dictis consi. quæ sunt sufficientia ad inducendam purgationem. Ber.

Avgvsti Tu aũt in hac materia, inquantũ dictũ est quòd in accusatione falsi si actor nõ probauit intẽtionẽ suã, tñ opus est ꝙ reus purget innocẽtiam. Adde quòd hoc est verũ, vbi ipse actor aliq̃d probasset puta licet nõ plene nec semiplene: tñ aliq̃d verisimile probasset contra reum accusatũ de falso, quia tunc reus saltẽ debet purgare id quod aliqualiter est probatum contra ipsum. Si autem nihil fuisset pœnitus probatum contra ipsum accusatum non est necesse quòd ipse reus se purget, fnia est Petr. & Angel. & Salic. post doct. in d. l. vbi. An autem fiat hodie de iure canonico purgatio per sacramentum, videnda essent not. in rubri. & in nigro. extra de purg. cano. secundum Ang. & Sali. in d. l. vbi.

51 *Notarius qui in actu aliquo de quo est rogatus non adhibuit debitam solennitatem an incidat in falsum.*

51 Ange. †An aũt notarius q̃ in actu aliquo de quo est rogatus nõ adhibuit debitã a solennitatẽ a incidat in falsum, & vr̃ p̃sumptione iuris & de iure ꝙ sic, vt est tex cum glo. no. in l. iubemus. C. de testa. Sed Bar. in l. si librarius. ff. de re. iur. & versi. sed contra hoc facit. dicit quòd est speciale in testamẽtis quòd nõ adhibẽs solennitates debitas incidat in falsum, & hunc intellectũ sequitur Bal. & Imo. in l. quoties. ff. de hære. insti. & sic in contrarium est ius cõmune vel dicit Bar. ĩ d. l. si librarius. ꝙ in d. l. iubemus. non fuit solẽnitas seruata nec scripta, tũc notari⁹ falsarius est, aliq̃ñ in actu seruauit sollennitatem, sed postea non scripsit, & tunc de falso non punitur, sed errorem suũ corrigere poterit, iuxta ea q̃ habentur in d. l. si librarius quod not. Quando aũt notarius errauit in aliquo de substantia ipsius instrumenti, an & quomodo possit corrigere & emendare. vide late per Dy. & Bar. in d. l. si librarius. & no. Cy. in l. imperatores. ff. de stat. ho. & Bal. C. de no. co. cõfir. ĩ fi. & Bar. Bal. & Ang. in d. l. imperatores.

ADDITIO.

a Solennitatẽ. Adde tu Io. de Ana. in cõsi. xxxiiij. ꝙ notarius omittẽs aliquod necessariũ ad validitatẽ instrumenti p̃sumitur falsarius, adeo quod nõ põt probari in contrarium allegat q̃ habentur in l. actuariis. C. de actua. lib. xij. & in l. iubemus. hic allega. & qñ notarius plus vel minus scribit præsumat falsarius vel potius ꝓ errore. vide Rapha. Cu. in cõsi. cxxxv. adde tñ ꝙ notarius præsumitur rogatus. apponere clausulas consuetas, vt late tenet Alex. in cõsi. lxxxix. in iiij. vol. et ibi etiã vide qñ & qm̃ notarius possit errorem suum corrigere, de quo etiã per eundẽ in cõsi. xxvij. & in consi. cv. in ij. vol. per Bal. in consi. cxxvij. in v. vol. & per Ang. in consi. ccxcj. & adde ꝙ licet notarius etiã rogatus non debeat cõficere instrumentũ de actu inutili, tñ si confecit cogitur illud in publicã formã redigere, ita dicit Ang. in cõsi. clxxiiij. & instrumentũ reddatur suspectũ ex eo ꝙ notarius solitus est errare in suis instrumentis vel facere instrumenta discordantia, vide Pau. de Cast. in consil. xix. & de princ. q. vide Barba. in consilio xxxvij. incip. præclare scribitur in libro iudicum. Et vltra prædicta an in notarijs præsumatur potius error quam falsitas, vide dominũ meum Soci. in consi. xciiij. col. iij. & ibi quando possit corrigere errorem suum.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia de notario omittente solennitatem debitã, an sit falsarius, materia est lata. Adde ꝙ ita cõmittit falsum omittẽdo scribere verũ sicut exprimẽdo falsum, per tex. in c. j. extra de crim. falsi & in l. p̃sbytr. C. de episco. & cleri. Adde Bar. ĩ l. si post. C. de iur. & fac. ign. q̃ dixit ꝙ testamẽtũ nõ solenne habetur ꝓ falso quantũ ad puniendũ tabellionem, nõ quo ad alias; & quia hoc non reperitur iure cautum, adde Bald. in l. si veritas. C. de fideiusso. & Bald. in l. fin. C. de ædi. di. Adri. in ver. sexto oppono. & Pe. de Anch. ĩ cõsi. suo cclxxviij. incip. In christi nomine tria principaliter & cætera. Et ibi dicit Petr. de Anch. ꝙ si notarius omittat scribere instrumentũ scd̃m ordinẽ consuetum, nõ ꝓ hoc est suspectus de falso. Nec obst. dicta l. iubemus. quia dicit quod loquitur de solennitate substantiali omissa. Adde Bart. per illum textum in l. nulli. C. de nu. & actu. libro xij. Adde Bal. in l. iubemus. §. sane. C. de sacrosanct. eccle. alquid per Bal. in rubr. C. de fide instrumen. in decima colũ. & in l. super chyrographis. C. si cer. pet. cõis fnia doctorũ maxime Moder. ı l. iubemus. C. de testa. dicunt post Salice. quod nisi in casibus à iure expressis notarius solẽnitatẽ omittẽs nõ punit de falso, alias sic, & optime vide Mod. collig̃ẽtes oĩa in d. l. iubemus. Adde q̃ dixi supra

ſupra in hac ead.gl.in princi.in addi. quam feci ad dicta Bart.in d.l.quoties.

SVMMARIVM.

1 *Incendiarius qualiter puniatur:*
2 *Incendium dolo commiſſum qualiter puniatur.*
3 *Statuto dicente ſi quis incenderit domum, an comprehendatur capana:*
4 *Incendium lata culpa commiſſum qualiter puniatur.*
5 *Incendium leui culpa commiſſum qualiter puniatur.*
6 *Incendium negligentia commiſſum ſine leuiſsima culpa qualiter puniatur.*
7 *Statutum puniens comburentem domum an cõprehendat capanam.*
8 *Statuto dicente ſi quis combuſſerit domum puniatur in tanta pœna, an contineatur comburens paruam domum.*

1 NCENDIARIO.] †Qualiter autem incendiarius puniatur not.Bart. in l.iiij.ff de off.pfe.vigi. Cy.in l.data opera. C.qui acc.nõ poſ.& ibi latius Bal. & Sal. & hoc qñ criminaliter agit & punitur. Qualiter aũt incẽdiarius ciuiliter teneatur.not.Sali.in l.quæ ſeruitutis. C. da pig.act.& in l.ſi vẽdita.de peric.& cõmo. rei vẽdi.qui Bal.in effectu dicit aduertendũ eſſe ꝙ cõmittitur incẽdiũ dolo malo qñq;, qñq; lata culpa qñq; leui, itẽ qñq; cõmittit in ciuitate, vel infra oppida, qñq; cõmittitur
2 in villa. † Quo ad primũ qñ committitur dolo & in ciuitate vel oppido, & delinquens ſiue incẽdiarius ſit vilis pſona, & ꝙ domus ſit actualiter accẽſa, vel aliud ædificium, vel aceruum frumẽti poſitũ iuxta domũ, quia quod ſit iuxta ædificiũ in ipſo ędificio factũ dr, & ꝙ incendiũ ſit magnũ, & ſic oĩbus his copulatiue cõcurrentibus, tunc incẽdiarius debet igne cõburi, vt eſt tex.cũ gloſ.in l.qui ædes ff.de incen.rui. naufr. Et eſt rõ quare ignẽ cõburat, quia incẽdium in ciuitate vel oppido mortẽ ignis multis pparat, & ideo incẽdiarius mortẽ quã aliis præparauit, recipiat.arg.ff.de extraor.cri.l.ſaccularii in ratione ſui. ſi aũt omnia pdicta quatuor concurrũt, & incẽdiarius ſit in aliquo gradu cõſtitutus, tũc nõ cõcremabit ſed decapitabit, vt eſt tex.in l.capitalium.§.nonnunquã. ff. de pœn.vel dic ſm Bal.in d.l.data opera.ꝙ iudex arbitrabit an eũ decapitet, an furcis ſuſpẽdat, an igne cõcremari faciat attẽta de licti qualitate & perſonarũ ſtatu.arg.no.in l.qđ ergo. §.pęna grauior.ff.de infa. Si vero incendiũ fiat extra męnia ciuitatis vel caſtrorũ, & tunc aut incẽdiũ eſt magnũ & dolo malo factũ, & tũc ẽt eſt pœna mortis, niſi delinquẽtis perſona ſit in tali dignitatis, vel ſtatus graduꝙ vita deberet ei cõcedi ex benigna diſpenſatione, qa tũc debet deportari, vt l.ſi.ff.de incen.rui.nauf. Et pdicta ꝓcedunt qñ dolo ſcienter & appenſate incẽdium immiſſum eſt, & ſem p pſumitur dolus ſi inimicitia pceſſerit inter immittẽtem ignẽ & illũ cui immittitur, vt eſt tex. no.ĩ l. capitalium §.qui ob inimicitias. ff. de pœn.
3 †Quid ſi ſtatutum dicat ſi quis incenderit ædes vel domũ, an cõprehendatur qui incenderit capanã vſum hominis, dic ꝙ non, vt no.Bal.de fra. de no. benefi.inue.in c.ij. ꝓ quo facit tex.in l.ſenatus.§.maritus.ff.de leg.j.& quod no.Bar.in l cetera.§.hoc ſena
4 tus.eod.ti.†Secũdo caſu princ.qñ incendiũ cõmittitur lata culpa, & tunc ſcđm Iac.pro magno incendio imponit pęna corporalis. tñ mitior quàm pro dolo, vt l.ſi fortuito.ff. de incẽ.rui.nau.& ſcđm eum ſpeciale eſt. nã pœna mortis vel quaſi mortis naturalis. cum mẽbrum truncatur regulariter nõ imponitur niſi ꝓ dolo, fallit ſcđm eundẽ niſi in incẽdiario qđ verum ĩtelligitur in vili pſona. Sed Bal.i l.data opera.dicit ꝙ forte d. l ſi fortuito.nõ cogit nos dicere đ pęna mortis ſiue mẽbri mutilatione, & ideo intelligẽda đ alia pęna corporali vel pecuniaria grauiſſima.ar.l.j.§.diuus.ff.de ſicca.vt iura iuribus cõcordentur, nã ſi lata culpa nõ infamat, vt no.ĩſti.de ſuſpe.tu.§.ſuſpectus.ergo multominus inducit pœnã mortis vel mutilationis mẽbri, qa iudicio meo iſta æquiparãtur, vt eſt tex.ĩ auth.de colla. §. & hoc ꝓhibemus. Intelligit tñ Bal.ꝙ sẽper p incẽdiariũ ẽt lata culpa tm̃ dãnum debeat etiã ex eadẽ inſtãtia inquiſitionis vel accuſationis reſarciri, qa ciuilis & criminalis veniunt eadẽ.l.ideo non ſunt neceſſarij duo proceſ-
5 ſus, vt l.q ædes.ff.de incen.rui.nau. † Tertio caſu princip.qñ incẽdium ſit leui culpa tm̃ dicit Cy.in l.data opera.ꝙ iſto caſu nulla pœna criminaliter punitur, ſed bene punietur in dãni emendatione tm̃, ſi tñ dãnũ emendare non poteſt luit in corpus, vt d.l.

qui ædes. vnde ex leui culpa non oritur duplex via agendi, videlicet ciuiliter & criminaliter, sed vna tãtũ, s. ciuilis. & idẽ no. Cy. in l. si quis nõ dicã rapere. C. de epis. & cle. Ex quo sequitur quòd ꝑ leui culpa nõ põt procedi per inquisitionẽ, quia respub. non reputatur offensa, nec eius interest, quia iudex inquirere nõ potest ad priuatorũ commodũ, vt not. per Inn. in c. ad nostrã. de iureiurã. Et ex hoc multæ inquisitiones possent impugnari, quia si cõstat & dolũ & latã culpã abesse secundũ Cy. accusatio vel inquisitio formari nõ põt. pro quo facit l. j. in fi. ff. de arbi. & l. igitur. §. fi. ff. de lib. caus. Sed Bald. in d. l. data opera. in ver. nunc de tertio qñ incẽdiũ &c. dicit quòd cõtra Cy. vñ casus in d. l. si fortuito. vbi punitur criminaliter ex culpa dolo ꝓxima, ista est lata culpa. Itẽ punitur culpa ꝓxima latæ culpæ ista est leuis culpa, ita dicit tex. in d. l. si fortuitis. Nõ ob. d. l. qui ædes. q̃a loquiť ibi de culpa leuissima, dicit. n. si nõ casu, vnde ibi loquitur de culpa quæ est ꝓxima casui fortuito, s. de culpa leuissima q̃ nõ puniť criminaliter, vel dicit Bal. aut leuis culpa est in faciendo & punitur criminaliter, au negligendo, & nõ punitur criminaliter, nam est grauior culpa facere q̃ omittere, vt ff. de vsuf. l. si eius. §. de pteritis. sed Bar. vult. ꝙ ẽt ex leui culpa q̃s puniatur criminaliter. alleg. l. respiciendũ. §. delinquũt. ff de pœ. sed secundũ Bal. in d. l. data opera. ibi loquiť de lata culpa cum q̃s delinquit propter ebrietatem, nam lata culpa est propter ebrietatẽ delinquere, & sic nõ loquitur ibi de leui culpa, vñ dicit quòd d. §. nihil facit, ad hoc alleg. l. omne delictũ. §. pœ. ff. de re milit. nimiæ ergo ebrietas delictum attenuat, nõ autem in totum tollit, sed parua ebrietas delictum non minuit, & allegat exemplũ in diuina scriptura qñ filiæ Loth eũ vna inebriauerunt. & text. ibi non dicit culpa &c. sed dicit impetu, id est non appensate & deliberate, sed debito motu, nã istud est minus delictũ q̃ si esset appensate cõmissum, vnde dicunt ꝙ. §. delinquũt, loquitur in tribus casibus, scilicet in dolo p̃meditato, & maiori in dolo nõ præmeditato & in minori, & in casu fortuito, & sic nulla culpa, & sic nõ facit pro Bar. sed dicit ꝙ pro Bar facit. d. l. si fortuito, sed pro Cy. alleg. vbi lex loquitur in pœna figit pedem in dolo & lata culpa, vt l. j. §. nõ aũt. & ibi Bart. ff. si q̃s testa. li. esse iuss. fue. Sed põt respõderi secundũ Bal. ibi ꝙ edictũ ꝑtoris ibi requirit dolũ, & iõ culpa dolo remota vel leuis culpa nõ cõtineť, sed vbi lex simpliciter, punit factũ nec facit doli mentionẽ, tunc punitur culpa nisi sit leuissima q̃ criminaliter nõ puniť & dicit ꝙ est verũ ꝙ leuis culpa punitur pœna pecuniaria nõ aũt capitali, vt l. in l. ff. de sicca. q̃a nulla culpa leuis est crimen capitale, & sic in effectu tenet opi. Bar. ꝙ ẽt ex leui culpa possit inquiri & dãnari licet nõ corporaliter sed pœna pecuniaria qđ no. & idẽ dixi supra in glo. super vers. scienter dolose &c. in vers. aduertas tñ ꝙ Bart. & Ex quo põt inferri ad incẽdiariũ ꝙ ipse ex culpa ẽt leui põt ꝑ iudicẽ criminaliter dãnari ad pœnã pecuniariã applicandã fisco, & ad emẽdã dãnũ passo.

6 † Quarto casu qñ incẽdium est immissum negligẽtia, siue culpa ẽt leuissima, tunc isto casu nõ loquiť Cy nec Bal. ĩ d. l. data opera. Sed ego vidi vnũ cõsi. Salic. quod incip. Saluatoris nomine ĩuocato ad q̃stionẽ ꝓpositã &c. vult ꝙ q̃s teneať ex leuissima culpa nõ aliquã pœnã, sed tãtũmodo ad damni emendationẽ. alleg. l. capitaliũ. §. q̃ inimicitias. ibi, ex negligẽtia eorum &c. ff. de pœ. & sic punit negligentiã, ergo leuissimã culpã. ꝓ hoc facit l. 3. §. j. & quod ibi no. ff. de offi. pfæ. vigi. & in l. si vẽdita. ff. de peri. & cõmo. rei vend. ibi, si seruorũ negligentia &c. & ibi, negligentiam &c.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde de pœna ĩcẽdiarij ꝙ tex. ĩ l. j. ff. ad l. Corde sicca. in princ. voluit ꝙ ẽt pœna. l. Corde sicca. teneať q̃ est pœna capitis ille q̃ dolo malo fecit incendiũ sicut teneť ẽt pœna ignis, vt voluit tex. in l. q̃ ædes. ff. de incen. rui. nau. & iõ gl. in d. l. qui ædes. dicit tenere. l. Cor. de sicca. Bar. tñ ibi ĩ d. l. q̃ ædes. & ibi Ang. approbãt ĩ hac materia dicta Cy. q̃ posuit in hac materia in d. l. data opera. licet Bar. in l. 3. ff. de offi pfe. vig. videať approbare Dy. Iac. de Are. in hac materia. Adde tñ in hac materia gl. ĩ c. cũ deuotissimã. xij. q. ii. ĩ in ver. incẽdiũ. quę dixit ꝙ alia est pœna iuris canonici, q̃a incẽdiarius est ipso iure excõicatus, nec prius absoluiť q̃ satisfaciat & iuret ꝙ nunquã amplius talia faciet, hoc probatur in c. si quis membrorũ. xxiij. q. viij. c. si quis membrũ. & si talis incẽdiarius fuerit denũciatus excõmunicatus, nemo

nullo pōt ipsum absoluere nisi Papa, vt in c.
tua.extra de sen.exc. dicit tñ illa gl.ꝙ secū-
dū ll.puniunt̄ ꝑ l.capitaliū.§.nōnunquā.
ff.de pœ.vbi dr̄ ꝙ si quis intra oppidum vel
ꝑ ꝑ inimicitias vel præ de cā cōbusserit igne
cremet̄, sed si villā cōbusserit leuius punit̄
ꝑ l.qui ædes.ff.de incen.rui.nau.& subdit il
la gl.ꝙ nō reperit̄ q incēdiarius sit ipso iu-
re excōicatus, nisi sit incēdiarius ecclesiæ,
de qua q.vltra illā gl.i hac vltima cōclusio
ne, vide Ioā.And.in c.conquestus.extra de
for.cōp.i vlt.gl.& per Ant.de But.& Abb.
in c.tua nos.extra de sen.exc.& no. in c.cō-
quæsti.eod.ti. Et de materia ista late per
Host.in sum.in tit.de rap.sub rub.de incen
diarijs.§.& qua pœna.quē alleg.Ioā. And.
in d.c.tua nos.vbi Hosti.late distinguit, &
vide no.i d.c.i literis.extra de rapto. Et ad
de gl.xxiii.q.ii.c.pessimā.in gl.q̄ incip.dam
no. q̄ dicit ꝙ pena canonica incēdiariorum
practicat̄ in c.si qs domū.extra de iniur. &
dam.dat. Et pōdera gl.in d.c.si qs pessimā.
q̄ disputat an episcopi vel archiepiscopi pos
sint cōsulere de interficiēdo incēdiarios. Et
breuiter illa glo. dixit ꝙ iuxta legis tenorē
incēdiarii varie plectuntur, si sunt incēdia-
rii spōtanei, vel cū nouissimo īfortunio no
tāt vel deportantur vel alio mō forte puniū
tur, postea gl.ibi vr̄ distinguere, aut est no
bilis vel ignobilis, quia si nobilis, capite nō
punitur, si ignobilis, supponitu bestiis bo-
nis ꝓscriptis, & hoc qñ dolo incēdiū fuit fa
ctum, alias sufficit dāna restituere, vt l.qui
ædes.ff.de incen.rui.nau. Adde, q̄ dixit do.
Ant.de Bu.in c.tua nos.extra de sen exc.in
vi.col.q. dicit ꝙ tex.in l.capitaliū.§.nōnun-
quā.ff.de pœn.vult ꝙ incendiarii capite pu
niuntur debet itelligi ille tex.scd̄m doc. qñ
īcēdiarii sunt dolosi. sed qñ sunt ī culpa, pu
niuntur ciuiliter, id est tenentur l. Aqui.l. &
in d.c.tua nos.ibi doc. disputāt an incēdia-
rii ecclesiarū vel aliorū locorū sint ipso iure
excōicati, & qs potest ipsos absoluere, & an
Papa vel legatus vel episcopus pōt ipsos ab
soluere, vide ōio do. Abb. Itē in hac mate-
ria addē gl.in l.si mora.ff.sol.mat. q̄ induci
pōt ꝙ licet leuissima culpa veniat ī l.Aqui.
l.in l.Aqui.ff.ad l.Aqui. tñ hoc verū si est ī
faciēdo, secus si negligēdo, ꝓ qua cōclusio-
ne vide tex.aureū s̄m doct. in l. si auus.§.
de pteritis.ver.deniq;.ff.de vsufr. & Bar.ibi
dicit ꝙ ille text. gl.totum tit.ff. ad l.Aquil.

& Ro.allegat illū tex.ꝓ singulari ī l.diuus.
ad Sil.& Imo.ī l.fluminū.§. quāquā.ff. de
dā.infect.& nō.Bar. & alii in l.q.bona.§.cū
inter.ff.de dā.infec.licet Ro.in d.l.mora.&
ī l.cū qs.ff.d̄ dolo limitēt illū tex.& iō dato
ꝙ ꝑ pdicta possimus īferre ad materiā no
strā, ꝙ si aliquis cōduxit domū q̄ incendio
sit cōbusta vt ipse cōductor non teneatur ī
dubio. Nā licet dicatur incendium ꝓsumi
ortum culpa inhabitātiū l.si vēdita.in prin.
ff.de peri.& cōmo.rei ven.l.nā salutē.§.cō
gnoscit.ver.& quia plerūq;.ff.de offi.pfe.vi
gi.tñ ī dubio illa culpa ꝓsumitur leuissima.
gl.est valde notabilis in §.pterea.insti.qb.
mod.re contrahi obl.gl.in vers. vñ furtum
quā ꝓ singulari alleg.Sal.in l.quæ fortuitis
in vlt.col. versic. vnum tamen singulariter
est notandum.C.de pig.act. cum ergo cō-
ductor nō teneatur de leuissima, sed de le-
ui.l.si vt certo.§.nunc videndum.ff.cōmo.
cum ibi plene no.& insti.loca.§. pe.ideo nō
videtur teneri de incendio, nisi expresse ap
pareat de dolo suo, vel lata culpa, vel leui,
& si obiiciatur ꝙ talis culpa licet præsuma
tur leuissima, qñ potest puniri leg. Aqui.d.
l.in lege. Potest respōdere, ꝙ culpa leuissi-
ma incendii præsumitur in non faciendo,
vt sentit gl.in d.§.præterea & videtur tex.
in l.qui ædes.in versi.negligant.ff.de incen.
rui.nau.qui tex.intelligitur de leuissima, vt
not.Bal.in d.l.data opera. in prin. iiii. colū.
C qui accusa.non pos. Cum ergo sit leuis-
sima culpa in non faciendo non venit in l.
Aquil.per supra dicta, & hæc tene menti,
& hæc adde ad ea quæ superius dicta sunt.
Adde tñ quæ dicam nunc infra in proxi.ad
di.mea, in seq.q. vbi examinabo illum pas
sum etiam qñ conductor tenetur de incen
dio, & vide Pet. de Anch. in consi.suo ccc-
7 xlix. †Item adde inquantum dictum est ꝙ
si statutum punit comburentem domum
nō comprehendit illum qui comburit ca-
panam. & ad hoc adde vnam glos. insti. de
rer.diui.in §.cum in suo.in ver. appellatio-
ne. Addatis tñ quòd cōtra istā decisionē in
terminis allego Ange.in l.j.ff. de tig.iniun.
qui dicit ꝙ appellatione domus venit ca-
pana etia ī statutis, & ideo ipse refert quòd
statutum in domibus habet l. cum in capa
nis, & ideo dicit ꝙ sicut domus constructa
de alieno tigno non potest destrui ita nec
capana cōstructa de alieno tigno. Nec ob-

Illa gl.in d.§. si quis in suo. quia Ang.ibi respondet. Sed aduerte, quia pro prima conclusione faciunt ea q̃ dicunt doc. in l. certa. §.marcellus.ff.de leg.j. q. dicunt ꝙ si statuto cauetur si quis domũ cõburit puniatur
8 tanta pœna.† Tñ si qs cõburit vnã paruam domũ nõ incidit in illã pœnã statuti, ꝓ qua cõclusione faciunt q̃ dicunt canonistæ i simili, ꝙ licet res ecclesiæ nõ possint alienari sine solennitate. de qua in auth. si qs porrectũ.C.de sacr.sanct.eccle. & in c.fine exceptione xij.q.ij. tñ fallit in re parua seu minima in cuius alienatione nõ est necessaria tanta solennitas, vt est tex. valde no. in c.terrulas.xij.q.ij. & posset ẽt ꝓ hac parte allegari id quod dixit Bald. in l.si ꝑdium.C.de ædil.edict.vbi dicit statutũ puniens inferentẽ vulnus nõ vendicat sibi locum in faciẽte vulnusculũ, per l.qui clauũ.§.fin.ff. de euic. Adde tñ vt dixit cõtra istã decisionẽ vř decisio Ang.in d.l.j.ff.de tig.iniun.& in terminis allego Bald.in l.j.§. de execu.ff. de nau. cau.stab.ꝑ illũ tex.in vers. linteariis cũ glo. qui dixit ꝙ stante statuto si qs cõburit domũ incidat in tantã pœnã habebit locũ etiã in eo qui cõburit domũ paruã. Nec ob.qđ dř ꝙ solẽnitas alienationis in re ecclesiastica nõ militat in re parua alienata, qa de directo est in cõtrariũ tex.in c.casellas vel manicipiola.xij.q.ij.nã casa reperitur in iure l. si areæ. vsusfructus.ff.de vsufru.ibi, me posse casam ædificare. nã casella est diminutiuũ casæ, ergo dispositio in domo militat in domuncula. de qua tñ materia an illa solẽnitas eccclesiæ in alienãdo requiratur in re parua vel minima vltra supra alleg. vide ꝑ Io.And.in regu.qui tacet, in mercu. Et no. Ang.in auth.de alie.& emphy.& §. hoc ẽt. in fi. & per gl.in c.vt super extra de reb. eccle.non alie.& ibi Ant.de But. & Imol.per Pet.de Anch.in consi.cxvi. & Ioan. And.i addi. Spec.in rubr. de reb.eccle.non alie. in fi.& Feder.de Sen.in consi.lj.text. & Abb. in c.continebatur.de his quæ fiunt à præla. si.cõsen.c. Si quis tñ vellet tenere contrariã partẽ quæ forte est verior cum loquamur in pœnalibus possumus respondere ad illum textũ.in l.j.ff.nau. cau. stab. super quo Bald. se fundat, quia ibi quo ad terminos illius edicti vtroque casu erat eadem ratio, secus in quæst.nostra. vide quæ late dixi in d.§.marcellus.

9 *Incendium quãdo casu fortuito incœpit in una domo & uicinas combussit an dominus primæ domus teneatur alijs ad emendationem.*

10 *Incendium cuius causa fuit paterfamilias quomodo punitur.*

11 *Incendium cuius causa fuit habitare, non tamen dominus neque paterfamilias quomodo puniatur.*

12 *Incendium quando dubitatur à quo fuerit immissum quomodo puniatur.*

13 *Incendij culpam apud se non fuisse, quõ probabitur inhabitates domum ubi ignis fuit.*

14 *Statuto dicente quòd damnũ datũ per incendium debeat emendari quõ emendabitur.*

9 ANGE. † Cuius rei gratia qñ vt plurimũ incẽdiũ cõmittitur ex negligẽtia nõ cu
a stodiẽtis ᵃ bene ignẽ, & sic ignis incipit in vna domo & alias vicinas comburit an dominus domus in qua incendiũ habuit exordium teneatur ad emendationem domorũ vicini. Sal.in d. cõs. & in d.l. quæ fortuitis.C.de pig.act.sic dicit, aut incẽdiũ fit casu fortuito, & dicitur factum casu fortuito qñ est factũ taliter ꝙ præuideri nõ potuit, & sic culpæ non ascribitur, vt d. l. q̃ fortuitis. Et sic vt dicaĩ factũ casu fortuito oportet ꝙ sit factũ à latronibus vel ab hostibus vt ff.pro soc.l.cum duobus.§.damna.vel ẽt subita vis ventorum ignem longius produxit, vt fit sepe qñ quis incendium mittit in stipulas pro seminando, & ille qui imposuit omnia quæ oportuit obseruauit ne ignis lõgius procederet, ita ꝙ culpa ei imputari nõ potest, vt ff.ad l. Aqui. l.q occidit.§. in hac. tunc etiam isto casu fortuito casui ascribitr. Et isto casu qñ incendium fit casu fortuito omni respectu est impunibile, nec etiã ad aliquam emẽdationem tenetur ille ĩ cuius domo incendium habuit exordium, & sic determinatus est quartus casus, supra positus, videlicet qñ incendium casu cõmissum est. facit l.penul.ff.de incen.rui. nau. & hoc vult Cy.& Iac.de Are.in l. data opera ĩ fi. vbi aũt prædicta cessarent casui fortuito nõ ascribetur, licet quandoque dñs rei siue domus in qua incendium habuit exordiũ nõ teneatur ad emẽdationem dãnum passis.
10 † Vnde pro huius rei declaratione Sali. in d.consi.& in d.l.quæ fortuitis.facit tria mẽbra, nam quandoq; constat ꝙ paterfa. dñs domus fuit causa incendij, quãdoq; cõstat quòd

ꝙ aliquis habitator non dominus vel pater famil. q̃n dubitatur siue ignoratur quis fuerit causa dicta dicti incendii. Primo casu nõ est dubiũ & ipse ĩ cuius domo incendiũ habuit initiũ tenet̃ de dãno ex incendio alteri dato, vt ff. ad l. Aqui. si seruus seruũ. §. si fornicarius. & §. si furnũ. An aũt ille qui est tertius in ordine possit ꝓpria authoritate medias ædes vicini decidere pro suarũ tuitione, & dic ꝙ sic, vt l. si quis fumo. §. j. & ibi Flo. ff. ad l. Aquil. & l. ii. §. ꝙ ait prætor. ff. de incen. rui. nau quod intelligas verum si illa domus media omnino erat cõbustura, alias destruẽs tenet̃, vt est tex. ĩ l. si alius. §. est aũt & alia. ff. ꝙ vi aut clã. ibi, æque pe-
11 rituris ædibus. † Secundo casu distinguit aut ille alius est de familia inhabitãtis, tunc q̃dã gl. vr̃ tenere ꝙ dñs teneat̃, vt not. gl. in l. ne q̃d. ff. de incẽ. rui. nau. in prin. ꝑ tex. insti. de obl. q̃ ex quasi deli. na. §. fi. sed illa gl. reprobat̃ ibi ꝑ Bar. q̃a dñs domus, tunc de facto familiæ tenet̃ si familia deliquit officio seu ministerio in cuius opera vtitur dominus. vt ff. de pub. l. j. §. familiæ. ꝑ hoc vr̃ casus in d. l. si vẽdita. ff. de peri. & cõmo. rei ven. nã ibi de seruorũ negligẽtia dñs nõ tenet̃ si debitã diligentiã adhibuit, sed ille seruus vel familiaris tenet̃, vñ dñs dãdo seruũ ꝓ noxa liberatur, vt d. l. si vẽdita. vel ille familiaris erat homo liber, eo ipso ꝙ dñs vel paterfa. eũ denũciet, & exhibet dãnũ passo liberatus est, vt no. Bar. in simili. in l. j. §. q̃d nouissime. ff. de pub. & Bal. in l. obserua re. §. ꝓficisci. in prin. ff. de offic. ꝓcõ. & leg. & vide tex. & Bar. & Flo. ĩ l. si seruus seruũ. §. ꝑculus. ff. ad leg Aquil. q̃d no. q̃a semel vidi de facto. Si vero fuerit prorsus extraneus qui ignem immisit, quia non de familia, nec de habitantibus in dicta domo, tunc vr̃ ꝙ dñs domus ad emendã nõ teneatur, quia culpæ suæ nõ põt ascribi, facit. ff. loca. l.
12 q̃ insulã. §. fi. † Tertio casu prin. aliq̃n dubitatur à quo ignis fuerit immissus, & tunc vr̃ p̃sumptione iuris p̃sumi immissus ab habitantibus & eorũ culpa factũ incendiũ fuisse, siue fuerit vnus siue plures, vt d. l. 3. §. j. ff. de offi. p̃fe. vig. & ibi doc. adeo ꝙ si nullus ĩhabitat, ista p̃sumptio cessat aliquo aũt inhabitãte p̃sumptio est de aliquo ibi habitãte, sed nõ de certa ꝑsona ex eis, sed de incerta & indeterminata ex illis, vt ꝓbat ĩ d. l. si vendita. veruntamen nisi doceat̃ à qua persona inhabitãtiũ hoc ꝓcesserit culpæ patrifa. ascribit̃, cuius imperio cæteri obediũt quasi minorẽ diligẽtiã iuris p̃sumptione adhibuerit quã debuerit, hoc probat̃ in d. l. si vẽdita. quã põdera ibi circa prin. videlicet ibi respõdet &c. q̃a facit generalẽ regulam p̃sumpt. s. ꝙ incẽdiũ siue culpa patrisa. fieri nõ põt, postea ab illa regula & generali p̃sumptione recedit in casu certo, s. si cõstat q̃s fecerit, & sic cõstat ꝙ paterfa. oẽm diligẽtiã req̃sitã adhibuit, ita ꝙ culpæ eius nihil possit imputari. Aduertẽdũ tñ est ad intellectũ d. l. 3. §. plerunq;. q̃a ꝑ illud verbũ plerunq; datur intelligi regula in cõtrariũ, q̃d regulariter nõ p̃sumitur negligẽtia siue culpa inhabitãtis, nisi ꝓbetur ꝙ circa ignẽ erat solitus versari, & versatus fuit, ita dicit tex. in d. l. si vẽdita. alias aũt agẽs cõtra habitantem nisi deducat & probet negligentiã solitam, & etiam tempore incendij adhibitam non potest de igne condemnari habitator quod no. singulariter. Et pro hoc facit ꝙ culpæ patrifa. incendiũ ortum ĩ domo ascribatur. C. de peri. tu. l. si res pupillares. & ff loc. l. qui insulam. §. colonus. & d. l. capitalium. §. qui ob inimicitias. vnde cũ icẽdium dicatur oriri apud patrẽfa. illius domus, tunc eius negligentia dicitur ortũ. Et est ratio, quia ad ipsum principaliter diligẽtia & custodia domus, & eorum, quæ ĩ domo sunt spectat, & si alteri diligẽtiã & custodiam, dimisit in culpa fuit. si minus diligẽti cõmisit, iõ de incendio proueniente ex eius negligentia teneretur, vt l. si seruus seruũ. §. si fornicarius. ff. ad l. Aquil. & l. videamus. in prin ff. loca. & insti. de obli. quæ ex quasi delic. §. pe. Non ob. ꝙ quilibet p̃sumatur bonus & diligens, vt l. cum q̃dam ff. de leg. 2. quia verum est quadam p̃sumptione generali cui derogatur per quãdam præsumptionem iuris, vt c. generi per speciem. de regu. iur. in vi. præsumptio. n. specialis ꝙ minus diligens fuerit in custodiendo ignem, colligitur ex incendio orto ĩ ipsius domo, vt d. l. 3. §. j. nã ibi dictio plerũque facit regulam in præsumptione, vt ff. de iure do. l. plerunq;, & ideo paterfa. tenet̃ vicinis ad emendam damni, vt d. l. si seruus seruum. §. qui insulam. & §. si furnum & d. l. capitalium. §. qui ob inimicitias. vide Bar. in l. j. in princ. ff. ad l. Rho. de iac. non autẽ ad aliquam pęnam applicandam fisco tene-

tur, vt supra dixi, quæ omnia not. Et ꝙ dñs domus in qua incœpit incendium teneatur & eius culpa factum p̄sumatur. determinat et Ang. in suo consi. quod incip. in q̄one ꝓposita dubium faciunt mihi plura. & ibi all. pro casu l. Imperatores. ff. de of. p̄fe. vig. vbi dñis domorum indicitur à lege sub intimatione pœnæ vt sint solliciti & attenti, ne in eorū domibus incēdia cōmittantur, q. igitur non fuit solicitus & attētus nedum ꝙ reus sit culpæ, sed transgressor legis, quapropter meretur mori, vt in c. ij. de maio. & obed. & in dubio præsumitur in culpa & negligentia, cum incendia vtplurimum culpa accidant, vt d. l. iij. & d. l. si vendita.

ADDITIO.

a ¶Non custodientis. Adde an ignis præsumatur processisse culpa inhabitantium, & teneantur ad emendam damnorum, & vide Io. de Ana. in consi. lxxj. & Lud. Bolog. in addi. & vide Bal. in consi. xiij. in j. volu. & in consi. ccclxxij. incip. quidam magister grammaticæ. & consi. cxx. in v. vol. Pet. de Anch. consi. cccxlix. Cœp. consi. lxx. & Ang. consi. cxcvij. & Alex. de Imol. in consi. l. in j. vol. vbi plene quando sunt plures habitantes in domo: & ignis incœpit a parte inferiori. & vide etiam Ro. in consi. ccc. vbi si erant duo habitantes eandem domū & ignis exortus sit: & nescitur a quo, quod ꝓꝑ incertitudinē vterq; erit absoluendus. B.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde ꝙ Bal. in l. si res. C. de peri. tut. dicit, ꝙ ignis semper veniet culpa inhabitantiū, per l. iij. ff. de off. præf. vig. & certe hæc est periculosa decisio ꝙ ignis semper dicatur euenisse culpa inhabitantiū. Sed doct. in l. si vendita. ff. de peri. & cōmo. rei vendi. maxime Fulg. nō dicunt affirmatiue ꝙ culpa inhabitantiū semper veniat. Sed dicit ꝙ in dubio p̄sumit ꝙ culpa inhabitantium semper eueniat, & iō ibi q̄rit an in dubio p̄sumatur ꝙ culpa patrisfa. hoc euenerit, nā pōt esse ꝙ culpa tertij vel alterius ibi inhabitantis vel fulgure, dicit tñ ꝙ hoc debet probari & per quos ibi vide, & ideo Ang. in l. si quis ex argentariis. § penul. ff. de eden. dicit multum eleganter ꝙ sunt aliqui casus qui non solent euenire nisi cū culpa & exēplificat in casu ignis. Nā dicit ꝙ ille talis qui cōburit aliquid si vult dicere ꝙ non culpa sua hoc euenerit, debet illud probare, quia præsumptio culpæ degenerat cōtra ipsum per l. creditor. C. de pig. act. cum si. & sic volunt præfati doct. ꝙ ista est præsumptio ꝙ culpa inhabitantiū ignis euenerit, contra quā præsumptionē admittitur probatio in contrariū. Et scias ꝙ Bald. multum eleganter docet in l. si creditor. C. de pig. act. quō ꝓbatur culpā abesse in igne, & quō inhabitātes in domo probabūt ignē fuisse sine culpa ipsorū. Nā dicit maxime ꝓbando ortū & principiū ignis, s. vnde ignis habuit principium, puta ab hostiū incursu idē dicerē si ignis habuit ortū in loco nō cōsucto cōiter, quia nō potuit imputari ꝙ nō adhibuerint inhabitantes curā diligentē in igne custodiendo ne ignis euagaretur, & hoc est quod voluit dicere Bald. in propriis terminis in l. j. C. depos. per ea quæ habent in l. si seruus seruum. §. si fornicarius. ff. ad l. Aquil. & iō Bald. ibi voluit ꝙ si ignis est in loco, ꝙ de raro cōtingentibus ibi solet esse, tūc enumeratur casui fortuito, quia est casus insolitus, & ideo nō enumeratur culpæ, vt ff. ꝓ soc. l. cum duobus. §. dāna. & l. fistulas. § qui frumenta. ff. de contrahē. empt. Et ideo si vis defendere illū qui cōbulsit domū in qua habitat, videas ꝓbare ꝙ ignis habuit principiū in loco vbi de facili ignis nō debebat adesse, quia hoc modo probatur culpā inhabitantiū non affuisse, & ita nō fuerunt in negligētia ꝙ ignis nō euagaret, & certe ista fuit sentētia Bal. in d. l. j. C. depos. dicit tñ Bal. in l. si creditor. C. de pig. act. vnū periculosum verbū ꝙ si nō apparet ꝙ incendiū habuerit culpā à famulis hospitis, vel à forensibus ibi inhabitātibus, vel ab ipsomet hospite, ꝙ tunc sñia non pōt ferri cōtra reū tanquā res sit dubia p l. si vero. §. qđ si ex media. vbi tex. not. ff. de his q deie. vel effu. & dicit ꝙ de facto fuit semel Bononiæ ī hospitio leonis.
13 †Itē adde q̄ dixit ī hac materia Sal. in l. in iudicio. C. loc. vbi ipse ēt ibi quæsiuit multū eleganter ad accusandū illos q inhabitāt domū, vbi ignis fuit quō ꝓbabūt se nō fuisse in culpa, imo diligentē diligentiā adhibuisse, & iō ibi q̄rit, locaui Titio domum, negatius eius tenuit minus diligenter lucernā in stabulo ꝓꝑ quod domus est cōbusta, q̄ritur an Titius teneat ex locato. Et aduertas antequā vlterius procedā ad decisionē Sal. ꝙ istā qō. ēt tetigi supra in proxi. addit. mea ī hac eadē gl. dū disputaui an cōductor teneatur de culpa leui & leuissima, & iō adde ēt hic ea q ibi dixi. Reuertendo ergo ad dicta Sali. in d. l. in iudicio. dicit Sal. ꝙ in hac q̄one vr̄ prius inuestigandum, an

ex

ex facto vel culpa huius regacini, & tenet ꝙ sic per ea quæ dixit in d.l.quæ fortuitis. Secundo an Titius tenẽdo talẽ regacinũ vel ei cõmittendo tale officiũ fuerit in culpa leui an solũ leuissima, quia si in leui, vr̃ teneri. argu. eorũ quæ supra dicta sunt, & pro hoc accedit l. videamus §. fi. l. seq. ff. loca. & l. ex cõducto. §. fi. eo. tit. Postea quærit ibi Sal. in d.l. in iudicio. quid si ipse conductor domus minus diligenter ignẽ tenuit vel lucernã, dicit ꝙ si ista minor diligentia cadit in leuissimã culpã, quia non tantũ diligentissimus prouidisset, & tunc teneatur, aut cadit in leuẽ culpam, quia non tantum diligentissimus, sed etiã quilibet diligens prouidisset, & tunc teneatur vt hic. dicit tamen quòd in dubio glo. singulariter notanda. institu. quib. mo. re contrahi. obli. §. præterea. dicit ꝙ culpa quæ præsumitur incendium præcessisse, iudicanda est leuissima, q̃ glo. menti est tenenda. de qua glo. latissime per Sal. in l. si vendita. in fi. ff. de peric. & cõmo. rei vẽ. & ibi late examinat quid de cõductore cuius domus est cõbusta, quando teneatur, ibi vide, & ibi ponit ꝙ ex his habemus quid si habitatio gratis est cõcessa, vt tũc recipiens teneatur de leuissima culpa in minus custo diendo diligenter adhibita. l. si vt certo. §. nunc videndum. ff. cõmo. & quia hæc etiam pendet ab illa conclusione, an aliquo casu leuissima culpa veniat ĩ actione locati. Adde q̃ dixit Sal. in l. si nulla. C. de pig. act. & in d.l. in iudicio. Et an in actione locati veniat leuissima culpa, vide Sali. in l. quod Nerua. post docto. ff. deposi. Et in hac materia adde q̃ dixit Sal. in l. si vẽdita. ff. de peri. & cõmo. rei ven. qui ẽt multa ibi dixit, s. ꝙ non est culpa tenere ignem in domo, s. quia est vnũ de elementis, sed tenere ignẽ magnum & immoderatũ, est culpa & ẽt vagantẽ, & dicit ꝙ dr̃ immoderatũ habere tribus modis, re, loco, & tẽpore. re ex nimia quãtitate lignorum super igne positorum, per quod ignis fuit nimis excessiuus, ita ꝙ nimis in altum flãmã extẽdat. Itẽ culpa est in loco qñ ĩ loco incõgruo ignẽ tenet & periculoso ꝑ tolerantias vel ꝓpter se ipsum, puta si ignis fiat in taxello & ibi nulla sit rola. Itẽ tẽpore quia flante vento ignem immisit seu accendit in loco apertu, & ibi ponit quãdo aliquis non tenet ignem velatum vel coopertum, & ibi etiam ponit quando famulus vel fœmina in coquina faciunt minus diligẽter in custodiendo ignẽ in coquina, vel si fuerunt diligenter aliter familiaris nõ deputatus ad coquinã discooperuit ignẽ, & postea non bene cooperuit ignem an paterfamil. teneat, & quid si hospes receptus in domo posuit candelã vel alius in loco periculoso quis tenetur ad istũ dãnũ & an paterfa. teneat de facto familiaris vel alterius, ibi vide eleganter, & an conductor teneatur. & quid de eo q̃ domũ incensam cõducebat, & q̃d si incendiũ ab intra vel extra habuit ortũ, & quid si vnus inhabitat in domo vel plures, & quid si agitur l. Aquilia. Itẽ quid si mandato magistratus vel alterius propter alias ædes liberandas aliæ domus prosternũtur quis teneẽ ad illud dãnũ, ibi vide Sali. in d. l. si vẽdita. Et ĩ hac materia incẽdij vide pulchrã limitationẽ Ro. in cõsi. suo cccci. Et in hac materia incendij, adde Alb. de Rosa. in ij. parte statu. q. lxxvij. qui ponit statuto ca-
14 uetur † ꝙ damnum datum per incendium debeat emendari, domus alicuius est cõbusta, ipse petit emendationẽ, nunquid teneaẽ probare ignẽ immissum, dicit ꝙ sic, licet nõ teneatur probare necessario certã personã, quæ immiserit, per l. j. §. si scribi. ff. ad Sill. & ibi Alb. de Rosa. & ibi q̃rit quid si vnus destruxit domũ suã, ꝓpter quod aliæ domus sunt saluatæ, an illi quorũ domus sunt saluatæ teneantur emendare, remittit ad not. per ipsum in l. j. ff. ad l. Rho. de iac. & ibi ẽt ponit si ignis est in domo mea & aliæ domus sunt cõbustæ, an tenear emẽdare illud dãnũ. & in ij. par. statu. q. 78. q̃rit si incẽdiũ oriaẽ casu fortuito, puta per fulgur, an cõe teneaẽ emẽdare illud dãnũ, & concludit ꝙ non, & ita Paduæ fuit determinatũ propter quoddã incendiũ fulguris in montagnana. & ij. par. statu. q. xc. dicit multa allegando ꝙ si statuto cauetur ꝙ cõe debeat emendare dãnum propter ignem, qui ignis clã impositus fuit, & ĩ vna domo ignis clã impositus est, & vi vẽtorum multæ aliæ domus postea cõbustæ sunt, ꝙ illud incẽdium secutum ex primo incẽdio dr̃ clãdestinum incendium, vnde cõe tenetur, & ibi ẽt ponit per statutũ ꝙ oẽs debẽt currere ad ignẽ extinguendũ, turba superuenit & destruxit plures domos ne ignis lõgius euagaretur quis teneaẽ emendare hoc dãnũ an vicinia vel ciuitas. Et hoc quis teneatur emendare hoc dãnũ domo-

domorum destructarũ.vide Ang. in consi. suo cxcvj.quod incip. incendium ortum in domo Titij Fabri. & ibi vide cuius culpa. Adde Alb.de Ros.in ij.par.statuto. q.xc.& xcj.Et vide pulchrum cõsi.Pet.de Anchar. in consi.suo cccxlix.ad excusationẽ conductoris, vt nõ teneatur de incẽdio domus cõductæ,& dixit Ro.in sing.primi anni, sing. xxvij. quod inci.si qs pmiserit. q dicit ꝙ si quis fecit pactũ ꝙ nõ vult teneri de incẽdio tenetur si sua culpa fit siue per eius familiã.

15 *Statuto dicente quòd villa teneatur custodire territorium suum si ignis fuit immissus & ignoratur à quo de die vel de nocte,an villa teneatur ad emendam.*

15 ANGE. † Sin autẽ statuto cauetur quòd villa teneatur custodire territorium suum, & ignis fuit immissus,ignoratur autẽ à quo de die vel de nocte,an villa teneat̃ ad emẽdã,vide quæ dixi supra in gl.super verb.fama publica &c.versi.xij.circa prędicta queritur &c.cum versic.sequen.

AVGVSTI. Hic aliud non addo, quia late scripsi in d.gl.fama publica pcedẽte. Et omnino hic adde ea quæ dixi supra in ista ead.glo supra in addi. proxi. Pro nunc ista sufficiunt.Sequitur alia glo.q̃ est bona gl.

SVMMARIVM.

1 *Ludens cum falsis taxillis punitur pœna falsi.*
2 *Ludus in quo luditur pecunia vel alia res, quomodo sit prohibitus.*
3 *Clericis quomodo licet ludere ad scachos.*
4 *Clericis & lacis quãdo sit licitũ ludere in istis ludis qui consistunt in ingenio.*

ETIDORE de mali dadi,tu non poi scampare,io te ne pagarò, & ipsum Titiũ.]
1 †No. ꝙ dicit̃ ꝙ iste intromittebat & ludebat cum taxillis falsis, nã ludens cum falsis taxillis punitur pœna falsi.arg.l arbitrio.§.de eo autẽ. & quod ibi not.ff.de dolo. & etiã tenetur de furto, quia non efficitur dominus pecuniæ quam vicit.arg.l.falsus.in prin. ff. de furt. vel saltẽ extra ordinẽ punitur,& pecuniam restituet quia turpitudo est solius vincentis. ita dicit Bal.in rub.C.de cond.ob turp cau.quia tenetur crimine stellionatus cum certum criminis nomen non sit.facit l.ij.ff.de cri.stell.

Et si velles hoc probare vel ẽt ꝙ fama sit ꝙ luserit, & vicerit tibi cũ taxillis falsificatis, põt probare ẽt per homines barros & similis cõditionis & vitæ, quia in tali ludo non conuersantur homines bonæ famæ, vnde
a quãuis fama prædicta a habeat exordium à personis infamibus & malis.Isto tñ casu valet.ita dicit Sal.in l.ea quidẽ.C.q acc. in materia famæ. in ver.ad v q. vnde & à quibus &c.Et p hoc optime facit quod not.Inn. in c.cũ I.& A.de re iud. i fi. vbi voluit ꝙ in cã inquisitionis ẽt criminosi recipiantur, cum inqsitio nõ fiat nisi cõtra criminosos, vt ex-
2 tra de accu.c.qualiter & qñ. †Secundo aduertas ꝙ omnis ludus in quo ludit̃ pecunia vel alia res, est prohibitus,vt infra dicã, & non rantũ ludus azardi sed etiam alearũ est prohibitus etiã si cum taxillis iustis & idoneis ludat̃,vt est tex.in authen.alearũ vsus. & ibi no. C.de relig.& sump.fu. & in auth. interdicimus.C.de epis.& cle.& in corpore vnde summit̃.in auth.de san.epis.§.interdicimus,sic n.ludus in quo pditur pecunia,& versat̃ fortuna,vt in taxillis siue fortuna & industria,vt in aleis & chartis est phibitus, vt no.gl.in l.j.ff.de alea.& in l.si filiofamalias.§.i.ff qua.re.ac.non da. Ipse nanq; ludus phibit⁹ est eo maxime,ꝗa in ludis blasphemat̃ Deus & eius sancti,vt d.auth.alearũ vsus.Et pdicta pcedũt qñ est talis ludus in quo versatur fortuna & ingeniũ siue hominis industria,vt in ludo alearũ vt dixi. Si aũt esset ludus in quo versat̃ tãtũmodo ingeniũ siue hominis industria, vt i ludo scachorũ,tunc gl.in d.auth.interdicimus, vult ꝙ nõ tñ laicis sed ẽt clericis talis ludus nõ sit prohibitus,& idẽ voluit gl.in c.qm̃.de vita & ho.cle.vbi vult ꝙ non tñ laic. sed etiã clerici possint ludere ad scachos. Sed Ia.de Aret.in l.si quis cum scire.ff.de vsucap.pro emp.&. Pe.& Cyn.in d.auth.interdicimus. dicunt quòd laicus põt ludere ad ludũ scachorum nõ autem clericus,qm̃ ludus in clericis maxime vetitus est, ne vacẽt à diuinis officiis.Sed magis vacarẽt à diuinis officiis propter ludum scachorum,quia longuis tẽpus requirit q̃ alius ludus,igitur dictus ludus etiam clericis est prohibitus,sed etiam bene nota, quia ẽt isto casu quo dixi quòd laici possunt ludere ad scachos vel alios ludos in quibus simpliciter versatur hominis ingenium. & sic ad ludum licitũ aduertas, & tene

& tene menti ꝙ laici tñ ludere nõ possunt nisi paruã quantitatẽ pecuniæ, vt puta nisi vnũ solidũ ẽt si ludentes essent milites, doctores, siue diuites, ne ex tali ludo ꝓmisso grauẽ casum sustineãt, qa possent isto ludo oĩa ludere, iste est casus i d.aut.alearũ vsus. ver.sed nemini ꝓmittimus &c. aduertas qa ego intelligo ibi vnũ solidũ sc̃d'm qđ ll. appellant. videlicet quorũ lxxij. faciũt vnã librã auri, vt l.ij.C.de susce.& arc. lib.xj. nõ tñ ruditer intelligo vt pro omni vice & ludo posit ludi vnus solidus: sed pro tota illa die qua duo adinuicem ludunt nõ facto ali quo interuallo, quoniã pro toto dicto tempore dicitur vnus ludus & nõ plures, vt no. Bar.in l.inficiãdo.§.si infans.ff.de fur. alias autẽ si pro singula vice posset ludi vnus solidus posset sequi ꝙ grauem casum sentiret cõtra casum d.auth. facit l.non dubiũ.cũ ibi no.per glo.& doc.C.de legi.cogita tamen.

ADDITIO.

a ¶Fama prædicta. Adde tu & vide Ro.in consilio ccclxxj. vbi fama potest habere initium a maliuo lis quæ est sufficiens ad purgationem indicendã, dũmodo apud graues viros sit diuulgata. Ber.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia, ad de quãtũ ad primã cõclusionẽ ꝙ ille q̃ ludit cũ falsis taxillis teneaẽ indistincte pecuniã restituere, q̃a ista est vera conclusio. tenet Ioan. And. & alii maxime Imo.in c.clerici.extra de vi.& ho.cleri. & sanctus Tho. secũda secundæ, q.xxxij.& Pisanella in litera l.in verbo ludus.in ver. vtrũ q̃ fraudulẽter ludit.& multa alleg. Imo.in d.c.clerici. Sed quia d. Ang.hic allegãdo Bal. in ru.C. đ cõdi.ob tur.cau.dicit ꝙ teneẽ ẽt furti, ego credo ꝙ directo furti non teneẽ tanq̃ latro vt posit furca suspendi. Sed teneatur saltẽ in hoc vt extra ordinẽ posit puniri aliqua pœna: & ideo Bal.in rub.dixit, vel extraordinarie põt puniri, istã partẽ credo verã sicut faciunt isti barri q̃ dant alicui æs affirmãdo hoc esse aurũ, nã hoc nõ est furtũ ꝓprie, sed contra tales potest agi tanq̃ cõtra dolosos, vt est casus in l.si id quod aurũ.& ibi dixi.ff.de ver.ob. idem qñ isti barri suppignorãt æs pro auro, nam teneẽ crimine

b stellionatus, b vt est casus in l.j.§.fi.cum gl. ff.de pig act. ergo nõ est furtum, quia alias non esset crimen stellionatus. l.pe.ff.de cri. stel. Nec mirũ quia furto nullo modo adesse põt animus nec cõsensus dñi rei subtractæ, qa furtum fit inuito dño. l.i.ff de furt. Sed in istis barramẽtis aliqualitur inest animus & cõsensus illius qui decipitur siue ludendo siue pignorãdo. l.j.ff.de pign. act. Et ita alias rñdi semel cũ fuissem de isto casu interrogatus ab illustris.duce. Ferrariæ. Et ideo non mirũ si Bal.in d.rub. per disiunctiuã vel, locutus est dũ dixit, vel extraordinarie punitur ille qui cũ falsis taxillis vicit. Itẽ inquantum dictũ est an clericis licitum est ludere ad scachos, adde quod Io. Andr. in c.clerici.vltra supra alleg.tenuit, ꝙ lic.& ẽt ibi sequuntur doc. maxime Abb. & Im. & ibi Abb.dicit ꝙ cõiter doc.tenent istam partẽ, pro qua conclusione allego gl. affirmantem hoc in §.interdicimus, in auth. de san.epis.& illa gl. nõ loquitur ꝑ verbũ forte, vt fecit gl.in d.auth.interdicimus. C.de epis.& cle. Idẽ voluit Inn.ĩ c.lator.extra de ho.& Archi.in c.epi.xxxv.dist.& Odof. in d.auth.interdicimus, vt refert ibi Al.de Rosa.& ibi Alb.dicit ꝙ Mar.fili.tenebat contrariũ.

3 †Ego non recederẽ à cõi opi. ꝙ imo clerici posint ludere ad scachos, & ita dicit Ful.in d.aut.interdicimus C.de epis.& cle. & dicit ꝙ aliqui allegãt vnã gl.in contrariũ in c.clerici.& in c.qm.de vit.& ho.cle.& ꝙ nunq̃ inuenit illã gl. nec in hoc debemus tenere opi. vltramon. Pe. Cy. Iac.de Aret.& aliorũ. Limita tñ ꝑdicta nisi cleric' luderet ad scachos causa auaritiæ & cupiditatis. Ita dicit Arch.sc̃d'm Lau.ĩ d.c.episcopis xxxv. dist.sequiẽ Imo.in d c.clerici.in ix.col. q̃ dicit ꝙ ẽt isto casu laicis nõ esset permissũ in foro cõscientiæ, dicit tñ ꝙ ex quo ludus est in se permissus, non teneẽ restituere victo, nec distribuere inter pauperes Christi. Sed vř isto casu quòd debeat agere pęnitẽtiam de cupiditate & auaritia sua. Sed Abb. ibi est in cõtraria opi. ꝙ saltem pauperibus sit id quod vincitur erogandũ cum causa cupiditatis & auaritię luditur. Et omnino ad de d. Ioan.de Imo.in l.si quis cum sciret.ff.

4 de verb.obl. †optime loquentem in qñ clericis & laicis sit licitum ludere in istis ludis q̃ consistunt in ingenio, & ibi etiam ponit an sit restituendum, & quid in foro cõscientiæ qñ luditur causa auaritiæ vel cupiditatis in istis casibus & quare ludus ad aleas sit ꝓhibitus, vide Old.in cons.suo lxxviij. qui allegat Archi. in c.eps.xxxv.dist. Item adde ꝙ Abb.in d.c.clerici.in pe.col. dicit ꝙ licet sit

c sic permissum ludere & ad scachos c & ad alios ludos q consistunt in ingenio, tñ nõ licet ludere ĩ maxima quãtitate, iuxta d. aut. alearũ vsus voluit dicere q licet ludere vsque ad vnũ aureũ, vt dicit d. Ant. & sic vltra aureũ vincitur opus est restituere victo. Sed Imo. in d. c. clerici. dicit vnũ periculosũ verbum in vj. col, q licet nõ liceat de iure positiuo ludere nisi vsque ad vnũ aureũ in istis ludis permissis in ingenio, tñ de cõsuetudine vr̃ derogatum illi legi, pro qua cõclusione facit quod dixit Bal. in d. l alearum vsus. qui dixit ẽt quod vr̃ derogatum illi legi per cõsuetudinem. & Sali. in d. l. alearum vsus. allegãdo sanctũ Tho. & Ray. an aũt ludus tabularũ seu azardi sit ꝓhibitus quo ad hoc vt ludens teneatur restituere id quod vicit. dicam infra in hac eadem gl. dum tractabo materiam, qñ ludens & vincens tenetur restituere id quod vincit. Et de ista materia adde doc. in c. inter dilectos. extra de excessib. præla. maxime Moder. & Ang. in l. fi. §. j. ff. quarum rer. actio non datur, dicit ludũ scachorum permissum esse, & an prædicta militent in foro cõtentioso vel in foro poli. dic remissiue, vt infra dicã in vlti. addi.

b Stellionatus. Adde an tu & vide Old. in consi. lxxiiij. & de hac materia vide plene per do. Parid. de Neap. in suo tra. de ludo. & per Barba. in consilio incip. inscribitur ni fallor. quod est nume. vij. in j. vol. Ber.

c Ad scachos. Adde cũ ludus nõ est prohibitus, & clericus nõ stat in fraudibus, an ludẽs incurrat irregularitatẽ, vide Cal. in ti. de accu. consi. vij. Ber.

5 *Domus in qua luditur debet publicari.*
6 *Ludum tenens quam acriter puniatur.*
7 *Ludens non solum punitur sed etiam particeps, & ideo si statuto imponatur pœna ludẽti cõprehenditur etiã particeps seu socius.*
8 *Ludum tenens, quando possit impune offendi.*
9 *Ludere quomodo quis dicatur compelli.*
10 *Vidua & pupillus, an puniatur pœna, quòd domus eorum publicatur si in illis luditur.*
11 *Statutũ puniẽs ludentem, an puniat participẽ.*

5 ANGE. † Et viso qđ ludus est ꝓhibitus videamus quas pęnas patitur ludẽs. Et primo sciẽdũ est quod illa domus in qua ludit̃ debet publicari, vt d. auth. alearũ vsus. ibi domibus eorũ publicatis, quod forte debet intelligi, nisi illa domus fuisset cuiusdã pupilli vel viduæ. l. j. C. de fal. mone. & ibi hoc in simili vult Cy. & idẽ in domo miserabilis personæ. arg. no. per Cy. in l. j. C. qñ imp. inter pup. & vid. Et idẽ si dñs domus licet sit maior, ignoret quod ibi ludat̃, qa non publicatur. argu. no. per Sal. i l. j. C. de fal. mo. in fi. † Secundũ sciendũ est & bene notã, qđ ille qui retinet ludũ, acrius punit̃, qm̃ si percutiatur & verberetur talis iniuria non est puniẽda a, nec ex tali iniuria nascitur actio quãdocũque, & vbicunque sibi facta fuerit, & sic siue tpe quo luditur, siue alio tempore, siue in loco i quo luditur, & ipse ludum retinet siue alio tẽpore, vt sentit Bar. & est tex. in l j. in prin. & §. j. ff. de alea. ibi, vbicũque & quandocũque &c. Quod ego intelligo procedere qñ alibi percutiatur quã in ludo. dummodo occasione ludi fuerit percussus, alias iniustum vr̃ quòd semper & omni tpe & omni loco impune possit offendi, qn saltẽ iudex ex officio suo possit percutientem punire saltẽ ad vindictã publicã vindicandã, vt l. nõ solũ. §. quanquã. ff. de iniur. & ibi Bar. Sed si occasione ludi fuerit percussus vbicunq; tunc percutio est impunita quòd est singulare. Itẽ patitur alias pœnas: qa si de domo in qua luditur tpe quo ludit̃ fuerit aliquid furto subtractũ, siue à lusoribus, siue à quocũq; alio nõ habet retinens ludũ actionem, non tm̃ pœnalem furti, sed nec ad rei persecutionem, vt est tex. not. in d. l. j. §. j. ibi impune fit. & in §. ait pretor. ff. de alea. potest etiam mulctari arbitrio iudicis, quoniam retinens ludum causa est multorum malorum scilicet blasphemiæ furtorum depauperationum & homicidii, vt dicta auth. alearum. & docet experientia. Et potest etiam poni in carcere & cõpedibus, vt est tex. in l. i. §. fi. ff. de alea. Nec obst. ille tex. qui dicit, compulit ludere &c. & sic videtur contra illũ tatum qui compulit, quia ego generaliter intelligo, & quis satis dicit compellere eo ipso, quod stat cum altari parato, hoc est parat & præstat domum & taxillos & scamnum ad ludẽdum & lumina, tunc etiam ex suasionibus & istis illecebris & aliis dicitur compellere iuuenes ad ludẽdũ, qui iuueniles calores refrenare non possunt, vt l. fi. §. filius autem. C. de bo. quæ lib. sicut dicimus in materia Macedoniani, vt l. j. & iii. & per totum. ff. ad Maced. & ita acriter, intelligo materiã, vt homines abstineãt à tali morbo, quoniam alio modo, nisi vt di

xi non

xi nō cōpelluntur homines ludere inuiti, er go alias dicta lex effectū nō haberet qđ nō est dicendū, vt l. si prætor. in prin. ff. de iudi. & d. l. j. §. fi. ff. de alea. & pōt intelligi ī omnibus alijs q̃ suasionibus, blāditijs, & malitijs, inducunt homines ad ludendū, tunc istis tales dicuntur cōpellere, q̃a nisi fuissēt ist: non tātū ꝑ iuuenes maxime luderetur, quātū luditur, sicut dicimus lenonibus qui nisi eēnt, adulteriū nō ita sæpius cōmittere tur, vt l. 2. §. ij. ff. de adul. tunc æquissimum esse arbitror quod tales persuasores tanti mali possint mulctari, & in vinculis poni,
7 quod no. † Tertio aduertas, q̃a nō tm̄ ludēs punietur, vt infra dicam, sed & ipsius ludi participes licet ipse non ludat, vt est tex. in d. auth. interdicimus. Et sic si statuto īponitur certa pœna ludenti comprehēdetur ēt à tali pæna particeps siue socius in ludo, vt quando reus pro se & quodam socio suo. ita dici Guil. de Cu. & Bal. in d. auth. interdicimus. Nam particeps in ludo dr̄ facere fraudem legi & statuto q̃ ludit per interpositā personā, ideo tenetur. arg. not. in l. non dubium. C. de legi. & l. pupillus. §. per interpositam. ff. de autho. tut.

ADDITIO.

a ¶ Non est punienda. Adde quod hoc non videtur procedere in eo qui licitat baratariam, quia tunc facit iure permittendo, ideo pœnam non meretur. l. Gracchus. C. de adul. Ber.

Augusti. Itē inquātū tractatur in ista materia, hic tractatur quas pœnas patitur ludens &c. si attēderemus ad malū qđ facit ipse ludēs multas deberet pati pœnas ipse ludens. Nā reperio quod Arch. in c. episcopus. xxxv. dist. ponit multa mala perpetrari per ipsos lusores. Et h. d. Hosti. in sum. sua in tit. de exces. præla. vers. clericis vero. Et idē voluit Host. in c. inter dilectos. extra de exces. præla. in lect. vbi dixit, nec cum taxillis ludēdo crimina fiunt. Diuinis spretis, vsura, rapina, scādala, vel nuge blasphemia siue faciēdi furti, doctrina, violētia, crimina falsi, & mortis causa, deceptio, ꝑditio que tp̄is. Adde desideriū corruptioq; iūgis prędictis adulatio, vita q̃ turpis, & iō ludus appellat̄ crimē, vt est tex. in proœ digest §. illud vero. & ibi Bart. q̃ dixit, qđ si statuto cauet, quod bannitus propter crimē possit impune occidi, qđ si quis occidit q̃ fuerit bannitus propter ludū, poterit impune occidi, & vide tex. in d. c. inter dilectos. & legitur etiā in sacra scriptura ꝙ maxima pœna afficiunt̄ ludētes. Nā Cirillus scribit inter miracula Hieronymi, quod fuerūt tres q̃ ī tyro ludebant & in cōtemptū Hieronymi sinē ludo non imponentes terræ hiatu absorptos. Itē refert Cirillus aliū ludētē fulmine illico percussum fuisse. Itē & refert aliū q̃ delectabat̄ in ludo Ruffum nomine dānatū fuisse. Itē adde qđ & lex ciuilis afficit ipsum alijs pœnis. Nā lex p̄sumit ipsum ludētē dilapaditorē bonoꝝ suorū, & ita lex p̄sumit ipsum vti male substantia sua. ita dixit Bal. in auth. qđ locū. C. de col. ī fi. qđ bene no. ad materiā. l. vbi adhuc. C. de iur. do. cū si. Itē adde qđ valeret statutū in pœnā illius q̃ tenet ludū ī domo sua, ꝙ domus vbi ludit̄ cōburetur, ita p̄supponit Bal. in l. cum ꝓponas. C. de nau. fen. Et dicit ibi Bald. qđ isto casu suppellectilia, quæ sunt ī domo nō deberent comburi. Limita tm̄ nisi essent instrumenta & suppellectilia apta ad ludū vt scānū super quo luditur & similia. ita dicit
8 Bal. in d. l. cū ꝓponas, qđ no. † Itē adde qđ inquantū dictū est supra, ꝙ ille q̃ est aleator, & tenet baratariā siue ludū in domo, quod incidit in illas pœnas, de quibus supra. s. quia pōt verberari & iniuriari & furari, intelligo de illo qui causa emolumēti & lucri tenet ludum in domo. Ista glo. not. in l. j. in prin. ff. de alea. in vna glos. paruula ibi. Secus ergo esset qn̄ vnus nobilis nō causa emolumenti teneret ludū in domo, sed causa recreationis, sicut fit in domibus aliquorum nobilium, & aliorum ī quibus nō cadit pæsumptio ꝙ causa emolumēti & lucri principaliter faciant. Et istam sn̄iam affirmauit Azo in rub. C. de reli. & sum. fune. in fin. scilicet, ꝙ causa emolumenti opus est quod aleator teneat ludum ī domo ad hoc vt incidat in illas pœnas, & ibi Azo dicit quod illa regula. quæ dicit, quòd aleator pōt vbicunq; iniuriari, hoc verū dicit, qn̄ causa ludi iniuriaretur, vt quia dedit malos dados vel malū vitium, alias non pōt iniu-
9 riari, quia iniurians teneretur. † Item adde qđ inquātū d. Ang. hic dicit, qđ ille q̃ compellit aliū ad ludēdū incidit ī pœna de qua s. & satis dr̄ cōpellere qn̄ verbis solis ēt inuitat aliquē ad ludēdū, & ita allicit tenēdo ēt ludū in domo. Addatis quòd ꝑ hac cōclusione vr̄ tex. in l. j. C. de rap. virg. vbi cū

verbis blandis dr̃ quis etiam facere raptũ, qui fit cũ violentia aliqua, sed certe teneo contrariũ. Et hãc doctrinã nõ teneo tãquã nimis rigorosam, quia tex. ĩ d.l j.ff. de alea. vr̃ cõprehẽdere vim, maxime tex. in d.l.solẽt. i prin.ff. de alea. Vñ cũ illę leges sint pœnales debẽt extẽdi in regula odia. de regu. iur. Nec ob. tex. in l. j.C. de rap. virg. q̃a ibi est speciale odio raptoris, sicut alia sunt specialia, ibi, vñ nõ deberemus extẽdere vnũ
10 casum ad aliũ. † Itẽ inquãtũ dictum est, q̃ pupillus & vidua nõ cõprehenduntur, vt si ludat in domo ipsorũ nõ incidunt ĩ illas pęnas, de quibus supra, p l. j.C. de fal. mon. Addatis quod hoc falsum est, si intellexerimus in pupillo qui est doli capax & proximus pubertati, per ea quæ tradidi in l. j.ff. de verb.ob. & per l. impuberem.ff. de furt. per c. j. extra de deli. puer. l. pupillus.ff. de regu. iur. Præterea tex. in d.l. j. super quo se fundat loquitur in impubere qui quod vidit ignorat, & sic loquit in infante. Quinimo nec ẽt vidua excusaretur, nisi & ipsa esset ignorãs, secus si sciẽs, vt hr̃ in d.l. j. Præterea in vidua nulla est specialitas, q̃a nõ cõnumerat inter miserabiles p̃sonas, nisi qñ esset pauper, vel ei denegaretur iustitia, vt Can. post Io. And. ĩ c. ex tenore. de fo. cõp. Alia aũt pœna afficitur ludẽs, q̃a si clericus est & ludat, deponendus est, nisi desistat clericũ xlv. dist. c. episco. xxxv. distin. hr̃ in c. clerici. de vi. & hone. cler. Quinimo non debet ad ordinẽ p̃moueri qui ludis tẽpo-
11 ribus deseruit. xxxiij. di. c. maritũ. † Itẽ vltimo dicit d. Ange. hic, quod si statutũ punit ludentem punit etiam participem id est q̃ facit ludere per alium. alleg. Bal. & Guil. de Cun. vbi supra. Aduertas tu & adde quod Bal. & Guil. de Cun. amplius loquuntur. s. & quod statutum tale punit. nedum participes, sed ẽt inspectores qui vident ludere illos qui ludunt ad ludũ p̃hibitũ. Sed addatis qũod Albe. de Ros. in auth. interdicimus. C. de epi. & cle. facit mentionem qũo Vbert. de Bob. expresse tenebat cõtrarium quod imo tale statutum non cõprehendit participem nec inspectorẽ, & ita affirmauit Alb. de Ros. in d. auth. interdicimus. & idẽ dixit in ij. parte statutorum. q. cxv. q̃ incip. quid si statuto cauetur q̄d ludentes ad taxillos puniantur in decẽ qui dicit, q̄d imo tex. in d. auth. interdicimus, vult cõtrariũ, q̃a ibi inspectores ponunt diuersi à lusoribus. Et idẽ dicit in eo qui iurauit non ludere, quia si supersit ludo non est periurus, quia statuta sunt pœnalia & stricti iuris, iõ ad p̃sonas nõ ludentes nõ extenduntur, p̃ l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus.ff. de verbo. oblig. Sed aduerte, q̃a Raph. Fulg. in d. auth. interdicimus miratur de ista controuersia, inter Vber. de Bob & Guilielm. de Cu. qui videntur contrariari in vna eadẽq; scientia. Et certe mirãdũ est quod in vna eadẽq; lege doct. sint varij, & sint diuersæ opinio. & in vna eadẽq; lege sumat argumẽtũ quod sic, alter sumit argumentũ q̄d non, & iõ scientia nr̃a est periculosa difficilis & mirabilis, & ideo tot capita tot sententiæ. Et mihi placent doctores qui delectantur habere diuersos libros & doctores in studio, & ideo dicit Fulg. quod vidit de facto hoc esse verum, quod ille qui dat pecuniam alteri vt ludat est p̃iurus, sicut si ipse luderet, quia particeps, & hoc modo vera est sententia Guli de Cune. Secus si inspectore q̃ vidit ludere, q̃a in hoc videtur uerior sententia Vber. de Bob. & dicit sententiæ inhæreo tanquam æquiori.

12 Contractus celebrati inter ludentes ludo prohibito omnes sunt nulli nec uendens tenetur de euictione.

13 Ludo prohibito uincens, an dicatur habere titulo lucratiuo.

14 Ludens ludo prohibito, an teneatur satisfacere mutuantibus sibi in ludo.

15 Ludenti si tertius mutuet pecuniam, an repetere possit.

16 Ludens mutuans collusori, si postea ex internallo ille qui pecuniã mutuo accepit promittat per stipulationẽ illã pecuniã restituturũ, poterit pecuniam mutuatam repetere.

12 Ang. †Quarto aduertas, quod omnis contractus celebratus inter ludẽtes ad inuicem non tenet, vnde si ego ludens tecum in ludo vendo vestem, talis contractus non valet, vt not. Bart. in l. si quis cum sciret. in fi.ff. de vsucap. pro emp. nec vendẽs in ludo tenetur de euictione, vt est tex.
13 ĩ l si filiofa. §. j.ff. rer. act. nõ da. † Quæro an vincẽs in ludo p̃hibito & illicito dicat̃ hr̃e titulũ lucratiuũ, & videret quod non, vt l. si pate. C. de inoffi. testa. ĩ contrarium est verum,

verum, quia quicquid habetur ex maleficio dr ex titulo lucratiuo, vt ff. de dol. except. l. apud Celsum. §. de autore. & ideo filij possunt reuocare vsque ad eorũ legitimã, quod pater eorum in ludo p̃dicto perdidit: secus si fuisset ludus licitus, vt l. in executione. §. fin. ff. de verb. oblig. ita dicit Bal. in l. j. in fin. C si quid in fraud. patro. quod tene menti.

11 †Quinto sciendum est, quod si ludens mecũ mutuet mihi pecuniã vt luderẽ secũ, vel ille qui retinet ludũ, aliquã quantitatẽ pecuniæ mutuauerit lusoribus, quod tale mutuũ repeti non põt, vt est gl. ord. in l. j. in prin. & in l. fi. in gl. super verb. accipit pecuniã. ff. de alea. Secus aũt si ab alio, vt est gl. in d. versi: accipit pecuniã &c. quod forte verũ est, qñ talis qui mutuat ignorat, an ille ludere velit vel non: nã si mutuũ fit illi quem scio velle ludere & lusit postea, & pecuniam perdidit licet ego non ludã secum, vr̃ ꝙ ego repetere nõ possim, vt l. verũ. §. pe. ff. de mino. ne dicas, ꝙ ibi loquatur in minore, vt ẽt loquitur l. si vero non remunerandi. §. adolescens. ff. manda. qm̃ rñdeo, ꝙ d. l. verum. §. pen. loquitur etiã in minore, qui minor est priuilegiatus & mutat minori priuilegiato, & tñ licet ibi sint in pari priuilegio, potior est cõditio illius qui pecuniã perdidit, facit quod no. Bar. in d. l. si quis cũ sciret. Et p̃dicta p̃cedunt, quando luditur in ludis, vt supra prohibitis. Si aũt ludatur in ludo in quo virtus ostenditur, vt in saltando & in currendo, & qui longius proiecerit vnũ iaculum & similia, tunc talis ludus est permissus & pecunia quæ perditur vel aliud vincenti acquiritur, vt not. glo. in executione. §. fi. & ibi Docto. ff. de verb. obli. & est tex. in l. ij. & iij. & pen. ff. de aleat.

AVGVSTI. Itẽ adde ꝙ verũ est, ꝙ contractus factus cũ lusore nõ valet nec tenet, & nec tenetur de euictione. Adde & dic ꝙ verum siue loquamur de ludo proprio siue permisso, vt põt colligi ex dictis glo. & Bar. sed melius per Ange. in d. l. fi. §. ff. quar. rer. actio non da. Et pondera ꝙ Ang. ibi vult, ꝙ nec vendens teneatur actione ex empto ad restitutionẽ precij illi emptori collusori, à quo res est euicta, quia dicit, ꝙ ille qui perdit preciũ, non est factus locupletior, scilicet ipse venditor. volui: ergo Ang. ibi secus esse si vendens non perdidisset precium, quia licet de euictione non teneretur tamẽ ad restitutionẽ preci', per l. ex empt. Et istã partẽ credo veram, & vide aliquid per Imol. in d. l. si quis cũ sciret. & per doc. in l. si quis cũ dotẽ. §. j. ff. sol. mat. & ibi dixi, & per cano. in d. c. clerici. Adde tñ, ꝙ si recte ponderentur verba Bar. & glo. in d. l. fi. §. j. in fin. ff. quar. rer. actio non da. non videtur velle, ꝙ in ludo permisso p̃dicta procedant, quia põt agi de euictione, ergo contractus tenet, nec mirum, quia si in ludo permisso possum vincere tibi res proprias, quare nõ potes mihi vendere rẽ tuã. Nec obst. ꝙ vltra vnum aureum non licet ludere etiã in ludo permisso, quia hodie per consuetudinẽ est abrogatum illi authẽ. alearum vsus. in hoc vt dixi supra in prima additio. mea, in ista glo. dum tractaui materiã schacorum, an liceat lude-

15 re vltra vnũ aureũ, cogita pro nunc. † Item adde in illa materia, an mutuans ludenti possit repetere, quicquid dixerit do. Ang. supra, ꝙ si vnus tertius qui nõ ludit, mutuat pecuniã ludẽti ꝙ datur repetitio. ista est sententia Azo. in summa de relig. & sumpt. fun. & Abb. in d. c. clerici. & affirmat Salyc. in d. auth. alearum vsus. & est sententia Imol. in c. clerici. extra de vita & honest. cleri. & dicit Ioan. And. ibi hoc voluisse. & idẽ affirmauit Imol. in l. si quis cũ sciret. ff. de vsuca. pro emp. dic imo regulariter quod mutuatur in ludo repetitur. Fallit in quatuor casibus. Primus nisi mutuans sit collusor. Secundus nisi sit aleator. Tertius si mutuatur minori ludẽti. Quartus si sibi bonis est interdictum, & dicit ꝙ ista opinio obseruatur in practica, & hoc teneo quicqd dixerit Io. And. in rub. extra de obli. & solu. in additio. Spe. in prin. qui distinguebat secundũ quod dixit do. Ange. hic, an mutuans sciebat illũ ludere vel non. Primo casu non datur repetitio. Secundo sic, quæ doctrina cõfunditur per doctrinam Barto. in dict. l. si quis cũ sciret, quia ludens possibile est, quòd vincat. Sed adde vnicam mirabilem limitationem

16 in hac materia, † quia si pecunia mutuaretur etiam in casu in quo non datur repetitio, puta quia inter collusores pecunia est mutuata, tamen si postea ex interuallo ille qui accipit pecuniam mutuo promittat per stipulationem se illam pecuniam restituturum, vel accipit præceptum inconfessum coram iudice, potest tunc illa pecunia repeti, mirabililis est decisio Albe-galco. in l. solent.

sent. § i. ff. de aleat. quam reassumit & magnifacit, & sequitur Io. Andr. in addi. Spec. per bonā rationē in d. rubr. de oblig. & solutio. Adde etiā ꝙ Imol. in d. c. clerici. dum tractat istā materiā vr̄ decidere, an etiam pdicta habeant locū inter collusores in ludo permisso inuicem pecuniā mutuantes, & maxime vt infra dicetur. Hodie de consuetudine vr̄ derogatum illi authen. alearū vsus. & hodie de consuetudine pecunia nō restituitur quæ perditur in ludo reprobato, per d. auth. alearum vsus. & in fine istarū conclusionum dicit, ꝙ licet de consuetudine hodie in omnī ludo pecunia deperdita non restituatur, & sic videtur ꝙ licitum sit hodie ludere indistincte, tñ in practica seruatur illa opinio, vt mutuans possit repetere, Sed fallit in illis quatuor casibus, & sic sentit ꝙ in ludo etiā permisso ēt per consuetudinem mutuans collusori non potest repetere. Sed aduerte vt supra dixi, si hodie contractus factus inter collusores in ludo licito valeret, idem deberet posse dici mutuum tenere, & daretur repetitio, cogita.

17 *Ludere etiā in ludis uetitis, licitum est aliquid nescendi gratia.*

17 Ang. † Et tene menti, quia etiam in ludis vetitis vt in taxillis permissum est, vt aliquid ludatur vescendi causa, vtputa quādo scholares inter se causa solatii ludunt ad aleas vnum edum, vel vnum par caponū, vt est tex. in l. fi. ff. de aleat.

Augusti. Tu adde ꝙ Floria dicit, ꝙ d. l. quod in conuiuio. non habet locum in clericis, quia non licet clericis facere conuiuia, quia debent quotidie clerici esurire, vt not. in c. à crapula. extra de vita & honesta. cleric. c. non oportet. xliiii. dist. Sed aduerte, quia ille tex. loquitur etiā in laicis, nisi dicamus ꝙ si fiunt propter luxuriā vel lasciuiā, non valeret tam laicis q̄ clericis, & hoc tene quo ad forum conscientiæ, sed iure fori bene valeret & teneret contra Floria. tam in laicis quàm clericis, & si luderent propter lasciuiam tenerentur facere pœnitentiam. arg. not. per Ioā. de Imol. in d. cap. clerici. & per ea quæ supra dixi, & vide omnino Abb. in ista materia ad veritatem permissorum, qui notan. loquitur in d. c. clerici. in penul. col. melius per do. Ant. de But. in c. inter dilectos. extra de exces. præla.

18 *Ludentium pœna ludo prohibito quæ sit.*

19 *Ludens ludo prohibito si nolit repetere, uel negligens sit qui possint repetere.*

20 *Ludens uincens & perdens potest puniri arbitrio iudicis de hoc inquirentis.*

21 *Statuto concedente arbitrium officiali contra ludentes ad ludum aZardi, an poterit officialis omnia bona ludentium confiscare.*

22 *Ludens ludo permisso & uincens, an possit ab eo repeti in foro contentioso.*

23 *Ludens ludo reprobato & uincens, an possit ab eo repeti in foro contentioso.*

18 Ang. † Quæro, quę sit pœna ludentium ad ludos prohibitos? dic ꝙ illud quod vicerunt, coguntur restituere, & cōtra tales ludētes & vincentes, pōt agi ad restitutionē eius quod vicerunt, & cū bonis non tātum falsis taxillis vsque ad quinquaginta annos, vt est tex. in d. auth. alearum vsus. ibi, sed solutū reddatur &c. & ibi non obst. nisi quinquaginta annorum &c. Secundo quòd si vicerunt, & de victis fidem habuerunt, tūc de tali ludo actionē nō consequentur, nec vincenti contra victum dabitur actio, vt d. authē. ibi nulla sequatur condemnatio. Et est aduertendum, ꝙ si filius vel seruus in tali ludo vicerit nō tantū ipsi ad restitutionem rei victæ tenentur, sed etiā eorū pater, vel dominus peculiotenus teneretur, vt est

19 tex. in d. l. fin. ff. de aleat. † Et not. ꝙ si ille q perdidit in ludo vetito non vellet repetere, vel negligens esset ad repetendū quod perdidit, tñ episcopus loci vel fisci pcu. potest repetere, & quando ignoratur cui victū sit, expendetur in piam causam, vel in opus publicum quod aufertur vincenti in ludo, vt d. authē. ibi, opus publicum conuertatur &c. qñ autem scitur cui victum est, illi victo restituetur, vt ibi habetur, & ibi not. Bal. an autem quod in ludo perditur possit repeti, vide quod no. glo. & ibi Ant. de But. in c. pe.

20 de vit. & honesta. cleri. † Vltimo scias ꝙ ille qui vicit, & ille qui lusit, potest arbitrio iudicis inquirentis de hoc puniri secundum personarū & delicti qualitatem, siue in publico, siue in priuato ludatur, nec licitū est ludere in specie, nec in genere, vt est text. in d. authē. alearum vsus. ibi, neq; in publicis. & ibi, neque in specie neque in genere. & ibi, puniri &c. & talis inquisitio ꝙ non ludatur nec blasphemetur, potest fieri per episcopum

sco pum loci & iudicē secularē, vt in d. auth.
21 ibi, episcopis locorū &c. † Tene tñ menti, qđ si p statutū cōcedatur arbitriū officiali cōtra ludētes ad ludū azardi nō poterit vir tute talis arbitrii omnia bona ludentiū con fiscare, quia arbitriū intelligitur ſm dignitatē eius cui conceditur, vt l. plenū. §. æquitii. ff. de vsu & habita. supple tu & qualitatē delictorū, ita dicit Bal. in l. j. C. ne sine iuss. princ. no. qa vt plurimū per statuta dat arbitrium officialibus contra ludentes.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde, quia hic intendo tractare materiā, qñ id qđ perditur in ludo possit repeti & in omnibus casibus, & materia est amplissima, & quid in ludo permisso, & quid in prohibito & quid in foro contentioso, & quid in foro poli, & conscientiæ, & quia doct. inculcant casus, quia casum quē debent ponere in foro poli, & conscientiæ ponunt in foro contentioso & econtra, ideo hic latius me extēdam q̃ doct. scripserint. Et primo scias, quia materia ex amplissima. & primo tāgit ista materia p glo in l. fi. ff. de alea. & p gl. in c. clerici. extra de vit. & hon. cler. & ibi p Io. And. Io. Cal. Ant. de But. per Abb. & latius per Imo. latissime in l. si quis cū sciret. ff. de vsucap. pro empto. & per Inno. Ioā. Andr. Anto. de But. & alios in c. quia pleriq;. extra de immu. eccle. & per gl. in c. j. xxxv. distin. & ibi latissime per Domi. de sancto Gemi. qui notāter loquit, & p Bal. in rub. ff. de aleat. & p Bal. in quodā consi. suo, de quo ipsemet Bal. facit mētionē in d. auth alearū vsus. p Host. in summa sua de exces. præla. §. vnico. versi. clericus seu sub. §. clericus autē. & per eundē Hosti. in summa de pœn. §. i. & ibi p beatū Tho. in scda scdæ. q. xxxij. & per Mod in c. inter dilectos. extra de exces. præla. Sali. in d. auth. alearū vsus. & sanctus Bernardinus ponit materiā in suo opusculo de restitutione & vsuris, & p Pisanellam in litera l, in verbo, ludus. & per Ray. in summa in secunda parte, in fi. quem etiā recitat Sali. in dicta authē. alearum vsus. & Mod. in d. c. clerici. & Mod. in aliquibus tractatibus de ludo. Sed aduerte, qa non reperio aliquē posuisse materiā, nisi Imo. in d. c.
22 clerici. & in d. l. si quis cum sciret. † Et ideo primo quæro, an id quod vincitur in ludo permisso in foro contentioso possit repeti. Et habetur in d. auth. alearū vsus, quod nō, qa ludus est permissus. & no. Inn. & Abb. in d. c. clerici. Tene tñ menti quod si luderetur in maxima quantitate in ludo permisso posset peti restitutio, vt supra dixi in alia materia scachorū, sed hoc est derogatū p cōsuetudinē, vt ibi dixi, quia etiā in maxima quantitate posset ludi, & sic nō veniret restitutio in foro contentioso. Limito tamē prædicta, nisi luderetur cū falsis taxillis vel cū illo qui nō habet administrationē rerum suarū, qa filiusfami. vel monachus, qa tunc ex parte ludētis qui nō habet legitimā personā lusoris, qa filiusfa. vel quia dolose cū falsis taxillis ludit, non est bonus ludus, daretur restitutio p dicta, per Bal. in rub. C. de condict. ob turp cau. & per dicta doct. in d c. clerici. Si ergo in foro contentioso ista venirent restituenda, multomagis in foro cōscientiæ, quia iste qui vicit, vicit lege non permittente. Si autē ista cessarent, & quis vinceret i ludo permisso causa auaritiæ vel blasphemaret ludēdo, an id veniat in restitutione nō reperio quod de iure positiuo iste talis debeat restituere ista. Sed in foro conscientiæ, an ista veniant in restitutione. vide qđ dixi supra in materia scachorū in additio. meis. qa Imol. vult quod nō debet restitui, sed sufficit agere pœnitentiam de auaritia vel blasphemia. Sed Abb. dicit, qđ pauperibus est errogandū. Sed opi. Abb. tutior est per ea quæ dixit Anto. de But. in d. c. quia plerique. & quia dixi hic cū falsis taxillis & sic ludus nō esset permissus, loquor ego qñ cōsuetudo faceret ludū taxillorum permissum, idē dico si luderet cū falsis chartis vel socius intelligeret secū alio socio in ludendo, tunc vbi fit fraus in ludo permisso semper venit restitutio de iure contentio
23 so, & de iure poli per prædicta. † Si autē ludus est reprobatus vt taxillorū & alearū, an vincens debeat restituere. Omnes doc. indistincte videntur approbare gl. in l. fi. ff. de aleat. quod sic, qđ id debet restitui. Sed aduerte, quia Imo. in d. c. clerici. & in d. l. si quis cū sciret. dicit q̄ hodie est abrogatū p cōsuetudinē illi legi, quia quod perditur nō restituitur, allegat sanctū Tho. ita voluisse d. Car & d. Pet. & Io. Cald. & Io. And. in d. c. clerici. & idē vr̄ velle Sali. in d. auth. alearum vsus. Limito tamen prædicta, nisi ille qui vinceret filiumfam. vel monachū, vel minorem, vel similes personas cum taxillis

falsis, per ea quæ dixit Sali.in d.l. alearum vsus.& per Imol. in locis præallegatis. An autẽ in foro conscientiæ prædicta militẽt, vide longã distinctionem Imol.in d.c.clerici.qui omnes allegat, & in d.l. si quis cum sciret.licet Card.& Ioan.Cald. & Salic. & Innoc.locis supra allega.multa dicant & diuersa.Dicit tamen Cald.in d.c.clerici.in additio.suis, ꝙ si quis ignarus ludi luderet cũ illo qui esset magnus magister aleæ & ludi & taxillorũ,tunc indistincte ille vincens tenetur restituere, ex quo videtur dolo versatus ludendo cum illo ignaro,quam sñiam credo militare de iure poli,non contentioso in loco vbi ludus per cõsuetudinẽ esset permissus. Adde etiam quod id quod vincitur in ludo reprobato non venit in restitutione.vbi ille qui vincit erat in maxima necessitate,& ratio est, quia tempore necessitatis possum furari alium.c. si quis pro necessitate.de fur.Hæc est sententia Richar. in iiij.distin.xv.articu.v.q.iiij.hęc tamẽ intelligo in foro conscientiæ,sed in foro contentioso si ludus esset reprobatus etiam cõtra existentem in maxima necessitate daretur repetitio,per d.auth.alearum vsus.

24 *Stante statuto quod ludens ad aZardum puniatur tanta pœna, si aliquis lusit cum pluribus & pluries uno die uicit & perdidit,an dicatur unus ludus uel plures, & sic an dicatur unum delictum uel plura.*

25 *Ludens,ut supra in uersic.preced.quando dicatur committere unum delictum uel plura.*

24 Ange. †Quæro si statuto cauetur, ꝙ ludens ad azardum puniatur tanta pœna. a modo aliquis lusit cũ pluribus [a] & pluries vno die vicit & perdidit,an dicatur vnus ludus vel plures, & sic an dicatur vnũ delictum vel plura,quoniam si sunt ludi pluribus pęnis afficietur iuxta materiam.l. nunquam plura.ff.de pri. delict.Sed in casu nostro dic, quod vnus tantum ludus dicitur, & sic vna pœna tenebitur, quoniã licet sit hora quod vicerit poterit postea alia hora perdere & multa accidere poterunt perdere & vincere poterit.ar.l.in l.laqueum.ff.de acquir.rer.do.vnde dicitur vnus ludus tantum quousque ipse partes non habuerunt eum pro perf.cto & absoluto, vt l.contractus.C.de fide instru.& quod ibi not. licet alio se & ad diuersa loca ludentes contulerint, vt l.continuus.in prin.de verb.oblig.& ita singulariter dicit Bar. in d.l.inficiãdo.§. infan.ff. de furt.in versicu. pro huius declaratione &c.

ADDITIO.

a ¶Cum pluribus.Adde & vide do. Alex. in apostil.in l.inficiãdo.§.infans.ff.de fur.& do.Mariã Soci.in cõsi.xxxiij.col.iiij.versi. insuper etiã.

Augusti. Tu autẽ in hac materia,adde quod vera est ista cõclusio, ꝙ ille q̃ ludit ad azardũ toto vno die, & plures vicit & ludit,& perdit etiã quod punitur pro vno de
25 licto,limita hoc verum,† nisi perdidisset illam pecuniã quã primo extraxit,& postea secundo extraxit aliã,quia dicitur alius ludus,& tunc bis deberet puniri tanq̃ in duobus ludis lusisset. Ista est aurea sñia Bar.in l.Pomponius in negotiis.ff.de nego.gest.q̃ sequitur ibi Bal.Item limita secundo ꝙ est vnus ludus, qñ omnes collusores nunquã recessissent. Nam si vnus ex collusoribus recessisset,& postea recessisset licet statim, tunc diceretur alius ludus & bis ludens deberet puniri. Ita limitat Ang. istam materiã in d.§.infans.qui tertio limitat istã materiã ibi nisi statutũ puniret, inuentũ ludere,quia similes fuerit inuẽtus, tunc pluries debet puniri, & hæc bene nota.

26 *Ludus qui sit permissus.*

27 *Statuto prohibente ludere simpliciter, licet ille ludus non sit proprie turpis, tamen quia reprobatus uincens tenetur uicto & uia fori & uia poli.*

26 Ange. † In ista tñ materia ludi, ego postea vidi Bal.in rub.C.de condict.ob turp. caus.in versi.venio ad secundum quod de ludo &c.Et dicit quod aliud est honoris lusor & laudis amator, & iste ludus est permissus, vt ff.ad leg. Aquil.l.qua actione.§. si quis in colluctatione. Alius est lusor alieni fraudator,& iste ludus nõ est licitus, vnde ille qui ludit cũ monacho qui non habet propriũ,vel cũ filiofa.qui lusit patri pecuniã,vel cũ institore qui lusit domino pecuniã scienter non solum nihil lucratur,sed furti tenetur arg.l.si seruus cuiusdam.ff.de condict.indebiti.Itẽ dico si lusit cũ falsis taxillis,quia furti tenetur nec efficitur dominus pecuniæ.argu.l.falsus.in princ.ff.de furtis

tis. vel saltem extra ordinē punietur & restituet pecuniam, quia turpitudo est solius vincētis. Alius est lusor naturæ recreator, & iste ludus est permissus, vt in d.auth.alearum vsus. Alius est fortunę tēperator, seu perscrutator vt accidit in taxillorū ludo, vel vbi fortuna cū aliquali industria commiscetur, quem ludum quidam dicunt ex accidenti contra bonos mores non per se, sed quasi ex eo multa mala oriātur, blasphemiæ, furta, & similia, vt videmus, vnde videtur quod iste ludus sit turpis ratione consequentiæ & accidentium sibi. Alij dicunt, quod si luditur bona fide parua quantitate siue magna, ludus est permissus, & quod par periculi causa, quia vterque pariter subiacet fortunæ, facit hunc ludum esse permissū, similis ratio habetur in l.si pater puellæ. C.de inoffic.testamen. vnde qui bona fide ludit in foro conscientiæ non tenetur ad restitutionē, nec confessores faciunt de hoc conscientiam, quod non est verum, vt supra dictum est, & patet in d.authen.licet Bald.non dicat, sed sanctus Thomas dicit, quod vbi de consuetudine est licitus, vt est in ciuitate mea Aretij in festo natiuitatis, tunc si quis vicerit non arctatur ad restitutionem, nec in foro ciuili, nec in pœnitentiali. Item dicit Ioan. And. in c.clerici. de vita & honesta.cler.in nouel. & vide Salic. in d.auth.alearum vsus. qui recitat verba Ioā.
7 Andr. † Si ergo non permitteretur, sed loci statutum vetaret ludere simpliciter, vel etiam puniret ludentes, licet iste ludus non sit proprie turpis, tamen quia reprobatus est vincēs victo tenetur & via fori & via poli, vt d.authen. Et si nesciret cui vicerit, debet arrogare in pauperes, vt extra de iude. cap.cum sit. & ita dicit ibi Bald.& hoc ibi sequitur. Ego autem latius supra dixi, vnde dic vt supra dictū est, quod verius puto. Ad vnum aduertas si statuto dicatur quicunque fuerit inuentus ludere, vel ad ludum azardi & similia, an intelligatur inuentus & captus per familiam, vel simpliciter inuentus, dic vt dicā infra in gl. super verbo, dictus Andreas armatus &c.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde inquantum supra tactum est, an hodie alearum vsus sit permissus, & quo ad forum iudiciales, & quo ad forum poli, quòd nemo est qui latius tangat istum passum, nisi Ioan. And. in d.c.clerici. extra de vit. & honest. cle. qui dicit, quod d. authen. alearum vsus. hodie per cōsuetudinem non obseruatur. Et isto consuetudo excusat ludentem vt non teneatur vincens quo ad forum iudiciale ad restitutionem, & ista consuetudo potest iuuari, quia sicut vincens in ludo qui consistit in ingenio, vt in ludo scachorum vincens non tenetur ad restitutionem, ita & in isto ludo qui partim consistit & in ingenio & in fortuna, quia ratione mixturæ multa permittuntur, quæ alias non permitterentur, per cap. sacris. extra de sepult. Dicit tamen, quod prædicta non militarent in eo qui vinceret filiofamil. vel institori, vel monacho, vel illi cui bonis esset interdictum, vel alias administratio esset interdicta, vnde concludit secundum Hostien. in summa de excess.præla. sub. §. primo versicul.clericus. quod vincens nullo modo teneatur ad restitutionem, dummodo nec cum falsis taxillis nec per fraudem ludatur, & essent blasphemiæ & turpia, quæ euenire solent in ludo, & dicit quod nec confessores faciunt conscientiam, quæ conclusio an sit vera. vide per Cardina. & do. Abba. & latius per Imol. ibi in dicto cap. clerici. quam opin. in hac materia ego appprobo, & credo quod nemo in hac materia latius locutus sit & melius quam Imo. in dicto cap.clerici.& in d.l.si quis cum sciret. Sed melius locutus est in dicto cap.clerici. quia paruam facio differentiam inter ludum alearum & ludum azardi. An autem id quod luditur in parua siue in magna quantitate veniat in restitutione, vide quæ dixi supra in proxi.addit.& an id quod vincitur in festis natiuitatis veniat in restitutionem, adde Cardina. in dicto cap.clerici. de cuius opin. facit mentionem d. Ioan. de Imo. in d.cap.clerici. Item adde quod licet Bald. in rubr.C.de condic.ob turp. caus. nesciuerit allegare decisionem beati Tho. in hac materia, tamen Salice. allegauit ipsum in d.authen. alearum vsus. & eius verba de verbo ad verbum posuit & bene fecit, quia docto. nostri canonist.& legistæ in hac materia vario modo referunt & intelligunt verba beati docto. & verba sua refert Ioan. Calde.& Imo. in dicto cap. clerici.& Pisanella declarat in litera l, in verbo, ludus. dic vt ibi per eos. Sed nullo pacto in omnibus istis non recedatis ab opinio. Imo. in dicto cap.clerici. quicquid dixerit Anto. de Butr. in d.cap.clerici.& in cap. quia plerique. extra de immu.eccl.& hęc sufficiant pro nunc in ista materia.

SVMMARIVM.

1 *Iniuria illata alicui capiendo per vestimenta, an dicatur iniuria personalis.*

a PER pannos siue caputium a capiendo dictum flochum: quē habebat ad latus euaginauit & ipsum.] † An talis dicatur iniuria
2 personalis & illata in corpus. Bar. posuit in pluribus locis, scilicet in l. sed est. per illum tex ff. de iniur. & in l j. §. hoc aūt edictum. ff de ope. no nunc. & ibi im ol in l. licitatio. §. quod illicite. ff. de pub. & Flor. in l. si seruus seruū §. rusisse. ff. ad leg. Aquil. & l. j. §. hæc autē verba. ff. de his qui deie. vel effud. & vide Bal. in l. ad testiū. §. si. ff. de testa. & in dictis locis Bar. concludit, quod dicitur iniuria personalis & illata in corpus, & maxime qñ est odium rationabile. Guil. de Cu. & Bal. in l. si qua per calumniā. C. de epis. & cler. faciunt differentiam, an dicatur offensa b personalis vel offensa in persona
b nam, quia scindere vestes dicitur offensa personalis, nō autem in personam, quia offensa in personam dicitur, quoties persona tangitur, vel quod affixum coheret personæ, vt in capillis, & idem not. Bert. in d. §. quod illicite. vbi late videas vt scias formare accusationem vel inquisitionem, & etiam si statutum puniret delictum commissum in personam, an tunc isto casu teneatur pœna statuti.

ADDITIONES.

a ¶ Caputium. Adde tu quod appellatione caputii veniat vestis. & vide Alex. i cōsi v. in iij. vol. B.
b Offensa. Adde tu quid sit offensa & quotuplex & vide Pau. de Cast. in cōsi. cxciiij. & ccclxxix. & ibi an frangens ostium vt cognoscat mulierem dicatur inferre vim personalem, & vide Alex. de Imol. in consi. cxij. in ij. vol. vbi an pax dicatur rupta per raptū filię eius cum quo fuit facta pax. & Ro. in consi. clxxxiij. & cclv. & stante statuto φ offendens puniatur certa pœna, an habeat locum in eo qui offendit negligendo, vide Ange. consil. lxx. Ber.

AVGVSTI. Tu autē in hac materiā, adde quæ ego late & remissiue dixi in l. j. §. hoc edictum. ff. de oper. no. nunc. & vide & adde Iac. de Are. in l. si quis in graui. §. si quis. ff. ad Silla. & Bal. in l. j § hæc verba. ff. de his qui deie. vel effud. & omnino ibi Bal. in addi. & per Innoc. & Io. And. Ant. de But. & doct. in c. nuper. extra de sent. excom. & vide Bal. in rub. solut. matr. in ij. col. late per Ro. in d. §. quod illicite. qui dicit, quod proprie est iniuria personalis, quādo persona propria offenditur. Et ideo si aliquis ponitur in carcerem priuatū est iniuria personalis, & ideo vera est sententia Innocē. in d. c. nuper. pro quo videtur casus in c. j. §. si quis aliquando. cum §. sequent. de pace tenen. & eius violato. & ideo dicit ibi Ro etiā quod vera est ista cōclusio, φ licet iniuriatio verbalis dicatur offensa simplici modo sumpta, attamen non dicitur offensa in personam, & dicit quod in hoc est casus in l. omnes. §. præterea. C. de epis. & cle. inducendo illum text. hoc modo, quia ille tex. inter ista duo loquitur alternatiue, & hic not. Adde Alb. de Ros. in ij. parte statu. q. xlix.

2 *Iniuria illata fratri meo, an dicatur iniuria personalis quantum ad me, & quando dicatur fieri iniuria personalis alicui.*

a ANGE. † Quæro, an dicatur offensa personalis si fratri meo infertur iniuria. Bart. in l. si
c stipulatus. §. Chrysogonus c in fin. ff. de verb. oblig. dicit quod non, qm̄ sunt certæ personæ per quas dicor offendi, inter quas non est frater, vt l. j cum seq. ff. de iniur. Item tunc mihi dicitur fieri iniuria, quādo nomine meo mihi competit actio, vt l. in testamento. de manu. testa. sed non nomine meo, sed fratris mei nomine cōpetit actio, ergo non dicor offendi personaliter. Ang. ibi tenet contrarium per titu. in vsibus feudorū. an ille qui interfecit fra. domi. sui. cap. j. Sed Imo. in d. §. Chrysogonus. dicit quod illud. c. est contra Ang. quoniam ibi dicitur, quod si interfecit fratrem domini, non redit feudum ad dominum, & tamen si iniuria fieret domino rediret ad eū, vt in c. j. quæ sint cau. feud. amit & sic per iura sua tenet opin. Bar. Ego aūt dico φ ego sum offensus & iniuria dicitur personalis, licet non in personam meam, vt dixi supra, secundum Guil. Bart. & Bal. nā negari non pōt, quin ego sim prouocatus ad iracundiā, ergo dicor offendi offensione personali, vt d. l. in testamēto vide omnino Bar. in l. j. ff. de his quibus vt indignis. qui elegāter loquitur, & opi. Bar. tenet ad literā Bal. quib. m. d. feu. amit. c. j. §. similiter. dic vt ibi.

c ¶ §. Chrysogonus. Adde & vide Alex. ibi limitantem opin. Bar.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia. Adde Ro. in l. licitatio. §. φ illicite. ff. de publi. & vid. nda essent dicta Bald. in l. j. C. si quapręd. po. Et adde dicta Io. And. in regula. frustra. in mercur. extra de reg. iur. Et in ista materia qñ dicatur offensa committi. vide Bar. in l. quidam cum filium. ff. de hæredi. instit. & ibi per Bal. Ang. & Imo. & doct. & Bart. in l. cum te. C. de inoffi testamen. Bald. in l. si qua per calumniam. C. de episco. & cler. & in l. solam. C. de liber, sau. & per doct. in clem. j. de

pœnis

pœnis. Ang. in consi. suo lxxj. & Mod. in q. nostra princi. late scripserunt in d. §. Chrysogonus. in fin. vlti quæstio.

SVMMARIVM.

1 *Admenatio cultelli, bastoni, uel manus, & si non percutiat, an sit punibilis.*

1 ADMENAVIT. contra dictum Titium.] † Nam iste actus solus admenationis cultelli, vel bastoni, vel manus etiã si nõ percutiat, tamen est punibilis, vt est tex. singu. & ibi Bart. in l. item apud Labeonẽ. §. si qs pulsatus. ff. de iniur. quod no. sed forte in casu nostro cum post admenationem secutum fuerit vulnus & de vulnere punitur, vr̃ quod de admenatione puniri non debeat, sicut de insultu dixi, puniretur. n. de admenatione, qñ ex ea nõ est secutũ vulnus, vñ qñ ex forma statuti esset maior pęna de admenatione q̃ de percussione, vt supra dixi de insultu ĩ gl. sup verbo, insultũ &c. puniet de admenatione sicut đ ipso vulnere, ꝙ no. AVGVSTI. Tu adde quod Ang. in d. §. si quis pulsatus. in d. l. in item apud Labeonẽ. fatetur in hoc illum. §. esse singularẽ & non esse alibi, & dicit quod proprie illa dicitur admenatio, qñ aliquis manum cõtra alium leuat, velut verberaturus vel percussurus, sed quia non verberat, nec percutit nõ tenetur iniuriarum directa sed vtili, & dicit hoc esse vtile propter statuta quæ dicunt qđ percutiens puniatur in decẽ, nã si nõ percutit, sed admenat tenet vtili ex illo statuto non ad tantã pœnã, quia nõ cõsummauit actũ, vt plene no. in l. si qs nõ dicam rapere. C. de episc. & cler. Sed aduerte, quia dubito de ista decisione, inquantũ loquitur de statuto, quia statuta pęnalia regulariter extra casus suos non debent extendi, in regula, odia. extra de reg. iur. cogita.

2 *Pater percutiens filium, propinquus propinquũ maritus uxorem, dominus seruum, uel magister discipulum, an teneantur.*

2 ANGE. † Quid autẽ si pater percutiat filiũ, vel propinquus propinquũ, vel maritus
a vxorẽ, vel dñs seruũ, [a] vel magister discipulum, an teneantur, vide l. j. C. de emendatio. seruo. & l. j. de emendatio. propinq & vtrobique no. per gl. & doct. & in l. iiii. § si magister. ff. ad leg. Aquil. & ibi Bar. & Floriã. vbi Bar. concludit, quod debet articulare quod tunc monebat corrigebat vel instruebat eũ & ex qualitate instrumenti cũ quo percussit & percussionis qualitate præsumetur an animo admonitionis, & sic nõ teneatur an causa delinquendi, & sic teneatur, quibus probatis percutiens debet absolui vel deferri iuramentũ purgationis, quod dicit semel fuisse obseruatum Perusij.

ADDITIO.

a ¶Seruum. adde tu qualiter sit permissa castigatio seruorum domino, & vide Alex. in cõsi. lxxv. in iij. vol. & de magistro castigante discipulum. vide Bar. in consi. ciij. Ber.

AVGVSTI. Tu omnino adde Sal. Ang. & Sali. & doct. in d. l. j. C. de emendatione seruorũ. & in d. l. j. C. de emẽdatione propinquo. & dicit Ang. in d. l. j. C. de emenda. propinq. quod magistri mechanici hoc faciunt & alii magistri scholariũ, sed nõ magistri & doctores legũ & canonũ qui nõ corrigunt discipulos suos quos nõ habẽt in potestate sicut alii magistri, an autẽ maritus possit verberare vxorẽ, vide Io. And. in addi. Spec. in rub. in tit. de iniuriis. Bar. in l. cũ scias. C. de agricolis & censi. & tex. in auth. sed hodie verberato. C. de repudiis. & ibi doctores, vbi nõ licet marito sine cã fustib. cedere vxorẽ. vide tex. in auth. vt cum de appellationibus cognosc. §. quia vero. qđ liceat mulieri diuiti si maritus eã flagellat.

SVMMARIVM.

1 *Vulnerare & percutere quomodo differant.*
2 *Vulnus dicatur an percussio, si ex percussione facta est tumefactio.*

ET ipsum Titium percussit & vulnerauit vna percussione & vulnere in pectore, ex qua.] Inter
1 ista est magna † differẽtia, nam
b vulnerare siue vulnus [b] proprie est, qñ fit scissura vel separatio in corpore, vt est tex. ad literã, & ibi Floria. in l. si seruus seruum. §. rupisse. ff. ad leg. Aqui. percutere autẽ siue percussio est etiã sine scissione corporis, vt ibi habentur, dummodo carnẽ tãgat, q̃a percutere est cutẽ tangere, vt ibi, & in l. libellorum. in princi. ff. de accusa. vnde sit cautus iudex, qñ non est scissa caro qđ non di-

non dicat in inquisitione vulnerauit, sed dicat percussit. †Quid autem si ex percussione facta sit tumefactio, an dicatur vulnus vel percussio. Respond. aut ex tali tumefactione fit scissura carnis latens, licet non appareat, vel oportet quod per medicum scindatur, quia facit saniem subtus, siue latenter, tunc etiam dicitur vulnus, alias non dicitur vulnus, sed percussio. ita no. dicit Bart. in l. prætor. §. qui atrocem. ff. de iniur.

b ¶Siue vulnus. Adde Fede. consil. lviij. vbi quod si testes dixerunt quod Titius percussit Seium cum ense cum sanguinis effusione, an necessario sit intelligendum quod fecerit vulnus, & quid sit vulnus, & quando processit tumefactio, vide Cepo. in consil. xlj.

AVGVSTI. Itē adde quod licet vulnus sit, quando est scissura, tamen si scissura esset facta cum vngue nō dicitur proprie vulnus, quando statutū puniret faciētē vulnus. Ista videtur esse decisio Ange. si recte eius verba pōderentur in l. si pignore. §. furē. ff. de furtis. Nec mirū, quia statutū puniens vulnus non videtur velle punire vulnusculū, vt pulchre declarat Ange. in l. extat. ff. quod met. cau. qui ponit differentiā inter ferire & vulnus & cicatricem. facit tex. in l. j. in fi. ff. ad Silla. & Bart. in l. edita. C. de eden & per doct. in l. j. C. de ædil. actio. & etiam vide Bar. in l. si gemina. in fi. ff. arbor. furt. cæsar. vbi no. differentiā inter vulnus & percussionē, & ibi omnino vide Ang. qui ponit, an parua scissura dicatur vulnus. & Bal. in l. si prędiū. C. de ædil. edict. qui vult quod modica scissura nō dicatur vulnus, & dicā infra in glo. vna alia percussione. in pen. additio. & pulchra verba de vulnere. vide per Bar. in cōsi. suo ciiii. incip. cōtra Titiū processum fuit. vide Oldr. in cōsi. suo lv. qui ponit differētiā inter percussionē & vulnus & sanguinis effusionē, & ibi decidit si est probatū quod percussisti me cū spada cū sanguinis effusione, propter hoc proprie nō est probatū vulnus. adde d. Catal. in tract. syndi. q. cxxxv. qui sequitur doct. Bar. in d. §. atrocē. & dicit, quod si sanguis exiuit in modica quātitate quod nō præsumitur de percussione cū sāguine, & dicit quod modicū vulnus nō hēt in se delictū. Et dixit idē Cata. q. cii. quod appellatione vulneris nō venit percussio faciēs tumorē sine extractione sanguinis, casū allegat quē dicit singula. in l. si seruus seruū. §. rupisse. ff. ad leg. Aql.

3 *Vnico actu & ictu inferentis si plura resultāt vulnera puta cum bidente, quomodo puniatur inferens.*

3 ANGE. †Quid si ex vno ictu & actu inferentis resultant plura vulnera, vt quia cū

a bidente. [a] percussit. Bar. in l. si gemma. ff. arbo. fur. cæs. dicit, quod verba statuti sunt aduertenda, quia aut dicit, si quis admenauerit, & tunc si vno ictu & admenatione plura vulnera inferuntur pro vna tm̄ tenetur. Si vero considerat actum prout infertur in aliquem, vt quia dicit si quis aliquem percusserit, tunc Iac. de Are. dicit aut statutum dicit, quod pro percussione aut pro vulnere. Si pro vulnere, & tunc quot sunt vulnera pro singulis tenetur, aut dicit, si quis percusserit, & tunc pro vno tm̄ tenetur, quia vnus est actus percutiendi. Sed Bart. ibi in hoc casu dicit, quod imo pluribus punietur quia statutum considerat actum qui infert in aliū quod non pōt cōsiderari ex parte agentis, quin consideretur ex parte patientis, & ideo pro pluribus tenetur. Sed opi. Iac. de Are. cōiter tenetur, vt no. Flor. in l. iiii. ff. ad l. Aquil. vide omnino Io. And. in mercu. in c. dilectū. de reg. iur. in vj. vbi videtur aliter loqui quā Bar. Ego aūt in practica semper vidi obseruari opi. Iac. Et prędicta secundum Bar. ibi sunt vera quando fiunt vno ictu, secus si successiue, vt si percussi in capite descēdit in spatulis postea in crure, licet sit vno ictu tm̄, quia successiue fit, pro omnibus tenetur, vt l. ter eni xa. ff. de verb. sig. Et idē si vno ictu in pluribus digitis, quia pro pluribus delictis, quia loca sunt distincta tenet, vt l. de pupillo. §. qui nūciat. ff. de ope. no. nunc. Si aūt percussit aliquē & fregit os fractū facit vulnus, an de vtroque teneatur. Rnd. quod duo sunt vulnera & duobus pōt puniri, si autē de osse fracto & nō de simplici vulnere inquireret non posset postea de præcedēti vulnere puniri, quia vulnera precedentia tendunt ad frangendū os, ideo de solo illo tenetur l. si seruus seruū. §. si illū. cōiuncta l. illud. ff. ad le. Aql.

ADDITIO.

a ¶Cum bidente. Tu adde & vide Bal. in consil. clxvj. in v. volu. & si quis vno ictu cum instrumento non bifurcato faciat duo vulnera, an debeat de ambobus puniri. vide Ange. in consil. cxc. vbi ponit de illo qui fuit inquisitus a iudice Pisano de vulnere in supercilio dextro si soluit condemnationem, an possit ab alio iudice inquiri de vulnere in supercilio sinistro, & vide Bald. in consil. cix. in ij. volu.

AVGV-

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde quod Ang. in d. l. si gemina. indistincte appro bat dicta Bar. in hac materia. Sed adde Alb. de Rosa. in ij. par. statut. q. xxiij. & qđ latius exa minauit istã materiã Alb. de Ros. in ij. par. statuto. q. xxxviij. quæ incip. vij. q. est, si qs vulnerauit aliquẽ cũ forcipe vel furca, q. dicit in hac materia quód docto. antiqui cõiter tenẽt, quod pro vno vulnere tantũ quis debet puniri, quãdo cũ forcipe vel furca vulnerauit, quia vnus est ictus & ab eodẽ instrumẽto processerunt, per d. l. si gemina. & quod ibi gl. & alleg. Gand. in tracta. maleficio. hoc voluisse in tit. de pœnis percussis & insultu. vers. sed pone aliquis percussit. & q. a ab vna radice ista processerunt, ergo vna l. tolluntur &c. l. fin. C. de nuptijs. Sed dicit ibi Albe. quod putat, quod puniatur pro duobus vulneribus, constat. n. quod sunt duo vulnera & quo ad dolorem & quo ad expensas, per ea quæ ipsemet Albe. disputauit in ij. par. statu. q. xxix. quæ incip. statuto cauetur, ꝙ si quis aliquẽ percussit condẽnetur in centũ. Si vero percusserit in capite in cc. Modo aliquis percussit aliquẽ in capite & in manu simul vno ictu, an debeat condemnari bis, & in qõne nostra prin. dicit Albe. quod alias daretur materia fabricãdi arma, ex quibus vno ictu plura vulnera possent inferri. Non ob. d. l. si gemina, quę dicit, qđ si iunctura duarum arborũ apparet supra terrã, vna est arbor ex quo arguitur quod forpex vel furca bifurcata est vnũ instrumentũ ex quo concludunt quod vnũ est vulnus, quia ista cõsequentia est falsa, quia licet si vnũ instrumentũ bifurcatũ, tamẽ sunt duo vulnera. Nã etiã ex vno ense vno ictu possunt fieri duo vulnera, vnum in capite aliud in brachio, quod exponeretur pro defensione capitis, & idẽ posset contingere in vna sagitta qua percuteretur quis in brachio tenente clypeum & sagitta vltra penetraret & transiret ad aliam partẽ corporis, & sic essent duo vulnera. Si ergo ista sunt in instrumento non bifurcato multo magis bifurcato, dicit tamen, quod ista sua conclusio est contra communẽ opin. cogita. Adde etiam dicta Bal. in l. quicunque. C. de ser. fugi. & limita per Ange. in consi. suo clxxxiij. incip. Titius fuit inquisitus per iudicem Pisanum.

4 *Fugiens si cadat & se vulneret, an insequens teneatur de vulnere, & si percussit e in cerbelleria et ex tali percussione sit vulnus in fronte an percutiens dicatur vulnerasse, & quid si eodem loco bis percutiam.*

4 ANG. R. † Quid si insequar te, & tu in fugã
b cecidisti, b & te vulnerasti nõ teneor de vulnere, sed teneor quasi fecerim te vulnerare. l. qua actione. §. proinde. ff. ad l. Aquil. Si quis percusserit in cerbelleria, & ex pcussione cerbellerię feci vulnus in frõte dicor vulnerasse te, vt l. itẽ mela. in prin. ff. ad leg. Aquil. Si vero eodẽ loco bis percutiã cõsiderãda sunt verba statuti, q. a aut punitur vulnus, & vnũ vulnus est, aut percussiones, & plures sunt, & isto casu ꝓ pluribus tenetur, vt l. nunquã plura. ff. de priua. delict. ita dicit Bar. in d. l. si gemma, quod not.

b ℭ Cecidisti. Adde Cepo. in consi. xxix. vbi ponit de illo qui fugit & cecidit in terra & fregit caput.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde ea quæ dixit Bal. in l. quicũque. C. de ser. fug. & in terminis nostris vide omnino Ang. in d. l. si gemma. ff. arbor. furt. cęsar. qui videtur limitare illã conclusionẽ qñ percussi aliquẽ super cerbelleria, postea cerbelleria fecit vulnus, dic vt ibi per eũ, & ẽt ibi tangit aliã qõnẽ, qñ quis eodẽ loco aliquem percutit, an teneatur percussione bina vel de bino vulnere, & ibi expresse tenet contra dicta Bar. in d. l. si gemina. & allegat bonas rationes & in effectu approbo dicta Ang. ibi cõtra Bar. quando ex secunda percussione illud idem vulnus ampliaretur, alias secus.

SVMMARIVM.

1 *Iudex in sua inquisitione debet dicere sanguis exiuit, quia tunc verificabitur, etiam si gutta sanguinis exiuerit, secus si dixerit cum sanguinis effusione.*

ANGVIS exiuit & ipsum percussit.] Isto modo debet iudex loqui in inquisitione, quia tũc sua inquisitio verificabitur
c etiam si gutta c sanguinis † exi-
1 uerit, secus autem si dixerit cum magna sanguinis effusione, vel cum effusione sanguinis, vel intulit tale vulnus sanguinolentum, quia tunc est necesse ad prædictorum verificationẽ qđ magna & nõ parua sanguinis copia fuerit & exiuerit & ꝓbetur, alias sequi del. et absolutoria. ita dicit Bald. in l. ij. C. de iure emphy. & est gl. ordin. in c. cũ illorũ. in verbo, effusionẽ. extra de sen. excom. & in c. ro. in verbo, effundendum. de elect. in vj. & est tex. xvj. q. ij. cap. reuertimini. ꝙ tu latrunculator tene bene menti in formatione tuæ inquisitionis.

c ℭ Gutta. Adde & vide tu Bar. in consi. cix.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde quæ dicit do. Abba. in dicto c. cum illorum. extra de senten. excommu. qui etiam no. illam glo. in d. c. ibi. & de illa glo. facit mentionem Ioan. And. in additio. Specu. in titu. de accusa. in rub. in fin. vlti. parte. & ibi infert ad quæstionem statuti imponentis pœnam de vulnere cum sanguine & tempera prædicta secundum doctrinam Bal. in l. si prędium. in fin. j. colum. C. de ædil. edict. & vide quod not. Bald. in l. prima. §. sed & sciendum. ff. de ædil. edicto. in lectura antiqua. Nec inuenio Bald. in l. ij. C. de iure emph. tangentē istam difficultatem, vt allegat iste autor hic, nisi liber meus sit corruptus. Et dicit Rom. in singularibus secūdi anni, singu. xlj. qđ incip. excapillás aliquē qđ excapillás aliquē in pillis vel in barba sine effusione sanguinis tenet in libris decē parti, & in xx. fisco. allegát casum singularē in c. j. §. si quis aliquē de pace tenē. Et dicit do. Catal. ī trac. syn. q. cxxxv. quod si probatū est, quod sanguinis exiuit in modica quantitate non præsumitur de percussione cum sanguine. & idem Catal. in q. cij. an appellatione sanguis veniat aliqua gutta sanguinis. alle. glo. in c. cum illorū. extra de sent. excom. omnino pro intellectu istius glo. vide do. Nellum in tracta. bannito. in ij. parte secundi temporis. q. liij.

SVMMARIVM.

1 *Vulnerato aliquo mortifere, an possit contra delinquentem inquiri de occiso.*

2 *Vulnerato aliquo mortifere, an ex processu de uulnere simplici sequi possit cdemnatio de homicidio.*

3 *Vulnus quod sit mortale quando stetur dicto unius.*

4 *Inquisitione facta de uulnere, si postea mors sequatur, an possit in eadem instantia ferri super morte.*

1 NA alia percussione & vulnere.] † Si autem quis est mortifere vulneratus, an possit contra delinquentem inquiri de occiso. Et primo bene notes quod dicitur vulnus letale iudicio medicorum, & si potes habere plures, nunquam permaneas
2 vnius iudicio. a ita dicit Bartol. in l. si rixa. in fin. ff. de sicar. Istam quæstionem ponit Bart. in l. damni. §. Sabini. ff. de dam. infec. & Bal. in l. si quis non dicam rapere. C. de episco. & cleri. & x. colum. quibus modis seu. amit. cap. j. in princ. vbi concludunt, quod non potest inquiri de occiso, quia dum ille viuit, nō potest dici mortuus, vt l. qui duos. ff. de manumis. testam. Item quod mortifere vulneratus dicatur mortuus est ficte, & per fictionem quę non habet locum in statutis, vt l. iij. §. hęc verba. ff. de nego. gest. Idem no. Bal. in l. non quęcunque. ff. de iudic. & vide omnino eundem in c. j. §. furtum. in penult. colum. de pace iura men. firman. Quæro hic loquitur, quando
2 ex vulnere, non dubitatur de morte. † Sed qđ si vulnera erant mortalia, an ex processu de vulnere simplici sequi possit condemnatio de
b homicidio. b Bar. in d. §. Sabini. dicit, quod secundum statuta quę actualiter requirunt mortem, tunc non potest sequi condemnatio etiā si in inquisitione dicatur de vulneribus mortiferis, quoniam illa inquisitio non fuit ad hoc proposita. Si autem fuerit ad hoc proposita, vt quia dicit quod intendit etiam de morte inquirere, tunc ex eodem processu posset de morte condemnari & puniri, quia ius superueniens actori ex causa de præterito comfirmat ius & iudicium suum, vt l. si rem alienam. §. fi. ff. de pign. actio.

ADDITIONES.

a ¶ Vnius iudicio. Adde tu qđ imo statur iudi. vnius medici concurrentibus aliquibus coniecturis, quæ adiuuent eius dictum, vtputa si vulnus non est in loco mortali, & quod post vulnus vulneratus superuixerit aliquibus diebus. ita consuluit Bald. in consil. cix. in ij. volu. incip. proponitur quod Titius percussit, & quando vulnus dicatur mortale, & quid si medici referant quod vulnus erat aliqualiter mortale, vel aliquantulum periculosum, & qui sint præferēdi cum aliqui viderunt corpus mortuum, & dicunt vulnus non fuisse mortale, & illi qui viderunt viuum dicunt, quod erat aliqualiter mortale. vide late Cepo. in consi. lxij. & adde quod statur dicto vnius periti cum plures haberi non possunt, & quod sufficiat si talis deponit de credulitate. ita Roma. in consil. xxij. & ibi et quod sufficit vnus, licet statutum requirat plures quando procederetur sola facti veritate inspecta, & quando stetur peritis vel saltem dicto vnius, vide Alex. in consil. xv. col. penulti. & in consil. xxxvj. in j. vol. & in consi. cxlix. in ij. volu. & vide ad materiam quæ late ponit do. Bartho. Socci. in consil. clxxviij.

b De homicidio. Adde tu & vide Cepo. in cōsi. xl.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, adde inquantum incidenter dominus Auge. hic dixit, quod nunquam standum est dicto vnius. an vulnus sit mortale, vel nō. Sed duo medici ad

ad minus debent haberi. Adde quod Angel. in l. qui luminibus. ff. de seruitu. vrbanor. prædio. multum exclamat dans cautelam iudicibus maleficiorum, vt nunquam iudices stent dicto vnius medici, & sic vnius periti. Sed ad minus duos medicos eligant quorum fama sit præclarior, & ibi dicit, quod si sint in loco periti non tenetur mittere pro eis extra locum. Sed aduerte, an standum sit dicto vnius periti, vel an plures debeant haberi. & vide docto. in §. fina. in l. j. ff. de verbo. obligatio. per Bartol. & Bald. in procemio Digestorum. in fin. princip. Adde quæ dixi in additio. & in tex. infra in glo. in verbo, cicatrix. vbi tractatur etiam ista materia medicorum, & in l. j. ff. de ventre inspici. & per Bald. in l. rationes. in vj. quæstio. C. de fide instrumento. & ibi Salice. & Bartol. in l. quoties. C. de ponde. auri. lib. x. per Bald. in l. iudices. C. de senten. per Angel. in authenti. vt propona. no. impera. in fin. per Anto. de Butr. & Abba. in cap. proposuisti. extra de probationibus. per Bald. in lege directas. C. de manumisso testamen.

3 † Et breuiter communis conclusio. est ꝙ stetur dicto vnius si est electus à partibus. Idem si est de publico deputatus. Idem si in ciuitate non est, nisi vnus quantuncunque do. Abb. in dicto cap. proposuisti. teneat contrarium & male, quia Bart. in l. idem quæ. ff. pro soc. hoc voluit quod si non est nisi vnus in ciuitate nõ est necesse, quod extra locum mittatur pro alio. Idem Bart. in tract. de teste. in verbo, lata culpa. Limitat tamen Bald. in procem. digesto. nisi statutum in loco requireret plures, quia tunc etiam si vnus tantum esset in ciuitate non sufficeret, quia ille numerus taxatus est per statutum. Limitat etiam Bald. in additio. Spec. in tit. de homici. quia statur dicto vnius, quando solus est in ciuitate, hoc verum si bonus homo est. Item adde in principa. q. quam tangit hic d. Ang. ꝙ pro nunc nihil addo, nisi illas additiones quas multũ eleganter in hac materia fecit Lud. de Rom. in l. damni. §. Sabini. ff. de dam. infec. qui multum eleganter loquitur. Et omnino Imol. post Ang. in l. in ratione, §. si seruus. ff. ad l. Falc. Et vide vnã pulchram quæstionem Richar. Malum. quæ incipit, Titius vulneratus extitit à Sempronio. qui pro & cõtra, multum eleganter loquitur. & Gandinus in tracta. maleficio. in quæstio. quę incip. an super accusatione de vulnere instituta moriente accusatore &c. Et ad hoc vide Spec. in titu. de accusatore & accusato. & ibi Ioan. And. in addi. §. j. in versicu. sed pone. & versi. quid si vulnerasti. & versic. quid si primo actum fuit de vulnere. Adde Alb. de Ros.

4 in ij. par. statuto. q. xlvj. † vbi etiam disputat an inquisitione facta de vulnere, si mors postea sequatur possit in eadem instantia ferri sententia super morte, & bene faciunt notata per Alber. in ij. parte statuto. in q. lj. vbi disputat si vulneratus consecutus esse centum nomine pœnæ impositæ per statutum propter vulnus, & postea mors sequatur & hæres agit de morte, quid erit de illis centum, & q. lij. disputat idem Albe. an lata sententia absolutoria super vulnere possit agi de morte. Et ista etiam adde infra in quæstio. proxima. vbi nil addam. Et adde Alb. de Ros. q. liij. in ij. par. vbi disputat, si aliquis est mortifere vulneratus, an potestas possit procedere de morte non expectata morte.

5 *Punito aliquo de vulneribus, si postea mors sequatur ex dictis vulneribus, an possit puniri de morte.*

5 ANGE. † Quid si quis sit punitus de vulneribus an si postea mors sequatur ex dictis vulneribus possit puniri de morte dic ꝙ nõ, vnde sit cautus iudex ꝙ licet aliquis vellet accusare simpliciter de vulnere quando dubium est de morte ꝙ non permittat, ita etiam quando ipse inquirit ꝙ nunquam inquisitionem formet nisi certus sit de morte vel de vita, vide Bart. in l. nunquam plura. versi. quæro circa hoc. ff. de priua. deli. & in l. senatus. ff. de accu. & in l. prætor edixit. §. si. ff. de iniur. quod not.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia. adde quæ dixi supra in proxi. addit. mea, sed aduerte, quia dubito de ista decisione, quia si hodie de cõsuetudine totius mundi quis non punitur de morte nisi quis vere occiderit, vt dixit Spec. quã alleg. & sequitur Ang. in l. j. §. hæc aũt verba. ff. quod quisque iur. & Rom. in l. damni. §. Sabini. ff. de dam. infec. & interim pendente processu de vulneribus parte instante ad sententiam iudex non potens, nec vidẽs condemnare de morte per supradicta si puniret solũ de vulneribus non dubio quin postea de morte possit condemnare iuxta notata per Bar. in d. l. damni. §. Sabini. ff. de dam. infec.

6 *Statuto puniẽte uulnus simpliciter, an de omni uulnere intelligatur.*

6 ANGE. † Quæro statutũ punit vulnus simpliciter, dic ꝙ intelligitur de magno [a] non de
a qualibet scissura, siue scorticatura, siue graffignatura,

gnaturã, vt est tex. in l. j, in fi. ff. ad Sillan. & in l. j. §. sciendum. & §. vitium. ff. de ædil. edi. & not. Bal. in l. fi. C. de ædil. ac. & no. Ang. in l. si pignore. §. furẽ. ff. de fur. quod bene not. quia vt plurimũ statuta dicũt ꝙ pro quolibet vulnere facto in tali parte personæ soluat tantũ, quia si fecit vnã scorticaturã, licet sanguis exiuerit non tenetur pœna dicti statuti, sed extra ordinẽ arbitrio iudicãtis cõsiderata qualitate scissuræ, & alijs qualitatibus quod est notãdũ, & ita semel vidi in practica Perusij me assidente.

ADDITIO.

a ❧ Magno. Adde Alex. in consi. cilj. in j. volu.

AVGVSTI. Tu adde Ang. in l. extat. ff. ꝙ met. cau. qui dicit ꝙ verbum ferire & vulnus non differunt, quia verbum ferire est vulgare tuscorum. Et dicit ꝙ ẽt licet multa iura faciant mentionem de vulnere, tñ etiã de iure habemus mentionem de vulnusculo, per l. j. §. admonet. & l. fabricula. ff. de ædil. act. & ideo pœna statuti loquentis de vulnere nõ habebit locum in vulnusculo, loquitur tamen per verbũ forte. Sed dicit ꝙ pœna forsan erit arbitraria, sed vide quæ dixi supra in alia glo. in verbo & ipsum Titium percussit & vulnerauit. in addit. j. quæst.

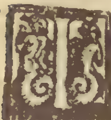
SVMMARIVM.

1 *Facies quæ dicatur.*

2 *Statutum quod pro furto quis debeat in facie bullari, est contra formam iuris.*

3 *Accusatio vel inquisitio an debeat declarare in qua parte corporis percussio aut vulnus sit illatum.*

4 *Statuto dicẽte quod pro vulnere in facie illato quis puniatur in centũ, & in alia parte corporis in xxv si probata fuerit percussio sed non in facie, sequi debet absolutio ab accusatione.*

1 N facie supercilio sinistro cum sanguinis effusione, & cũ fractura ossis ex quã.] † Quę dicatur facies vt possit sciri de pœna grauãda qm̃ vt plurimũ statuta grauiorẽ pœnã imponunt de percussione in facie quã in alia parte corporis ꝙ de iure fieri põt, vt est tex. insti. de iniur. §. atrox. ibi, veluti in oculo. & ff. eo. l. itẽ apud Labeonẽ. §. fi. cum l. seq. Et est sciendũ ꝙ Ang. in l. si quis in metallũ. C. de pœn. dicit ꝙ facies protenditur descensiue vsque ad barbam exclusiue, & inclusiue, siue superius ad capitis capillos exclusiue. Nam tota frons est de facie ex transuerso vsque ad aures inclusiue totaliter maxillas ex parte apparẽti, & dicit ꝙ hoc sentit tex. cũ gl. recte intuẽti. ff. ad l. Aquil. in l. itẽ mela.

2 † in prin. & in d. l. si quis in metallũ. † Ex quo ẽt ibi no. Ang. ꝙ cõtra formã iuris est statutũ ꝙ pro furto quis debeat bullari in facie, quia nõ debet, vt d. l. si quis. quia tale statutũ nõ valet, quia facies hominis nõ debet maculari: igitur &c. sed contrarium de facto seruatur.

3 † Quæro an debeat declarari & apponi in accusatione vel inquisitione in qua parte corporis percussio vel vulnus sit illatum & dicit la. co. Bu. ꝙ sic de iure cõi, quia eius varietate variatur pœna, quia alias est grauior pro percussione facta in facie quã in alia parte corporis, vt d. §. atrox. & idem si per statutum variatur

4 pœna secundũ diuersas partes corporis. † Ex quo infertur ꝙ si statuto caueatur, ꝙ pro vulnere illato in facie quis puniatur in centum, & in alia parte corporis puniatur in xxv. Si quis aliũ accusauerit ꝙ ipsum in facie percusserit & percussionẽ probauerit, sed nõ in facie ꝙ debet sequi absolutoria, ita refert Sali. in l. pen. in fi. C. de accus. sed de hac vlt. q. vide Bart. in l. senatus. ff. de accu. & in l. denunciasse. §. quid tamen. ff. de adul. Salic. in l. qui de crimine. C. de accus. & ego dixi supra in glo. super versi. in platea communis &c. & infra glos. qui iudex addidit vel detraxit.

AVGVSTI. Itẽ in hac materia adde inquantum do. Angel. loquitur de facie & allegauit Ang. in d. l. si quis in metallum. dic ꝙ ista fuerunt originalia verba Bal. in rub. C. de vind. liber. qui dicit ꝙ homo constat ex septẽ membris, scilicet maioribus, id est pedibus, tibijs, cossis, inguine, ventre cũ suis interioribus, collo & capite in quo est facies quæ est ad imaginem Dei, quia ibi est forma pulchritudinis & decoris, & ideo dicit ꝙ iudicibus non est licitum pro aliqua pœna mundi faciem hominis cicatricibus deformare, vel nasum amputare, vel extrahere oculos, vel amputare auriculas, quia quicquid est discoopertum facies appellatur. alleg. l. si quis in metallum. C. de pę. Et aduerte quia si recte ponderentur verba Bal. ibi Bal. nõ videtur se concordare cum Angel. quia Bal. ibi multum tale loquitur dum dicit ꝙ quicquid est discoopertũ facies appellatur, sequeretur ergo ꝙ guttur & collum quę sunt discooperta dicerentur esse de capite & facie hominis. Sed Ange. in d. l. si quis in metallum, dum diffinit faciẽ in ascensiue & descensiue

siue ex trauerso, nullo modo vult ꝙ guttur & gula & collum contineantur in faciem, nisi dicamus ꝙ si recte verba Bal. põderentur in d. rub. Bal. ibi voluit quod dixit Ange. in d. l. si quis in metallum. vt gula & collum non veniant appellatione faciei. Item inquantũ d. Ange. hic tetigit illam vlt. q. ad de quæ ego dixi in addit. meis, in illa gl. sup verbo, in platea cõis. in gl. super verbo, qui iudex addidit vel detraxit. & quia satis ibi dictum fuit, ideo amplius me non extẽdo, & bene notetis ea quæ ibi dicta sunt quia sępe veniunt de facto, sequitur alia glo.

SVMMARIVM.

1 *Cicatrix duplex est.*
2 *Cicatrix dicitur excecans faciẽ, idest deturpãs.*
3 *Stante statuto quod super cicatrice non possit fieri condemnatoria nisi medicis adhibitis qui ita iudicẽt si cicatrix est notoria iudici, & cuicunque poterit fieri condemnatio medicis adhibitis vel non.*
4 *Iudex semper debet mittere medicos peritiores in loco ad videndũ, & referendũ cum iuramento, an cicatrix sit remansura vel non.*
5 *Statuto puniente euidentem cicatricem, pœna illius statuti an habebit locum in percutiente in tibijs uel cruribus.*
6 *Medicus an unus uel plures sint adhibendi ad videndum an vulnus sit letale, & cicatrix sit remansura.*
7 *Iudex eligens medicum imperitum ad uidendum an cicatrix sit remansura, si male referat medicus an iudex teneatur in syndicatu.*

CICATRIX & signum perpetuum erat remansurum, & non contentus prædictis dictũ Titium.] Vide l. fi. ff. de noxa. & ibi Flori. qui dicit per illum tex. in versi. & cicatricem per illam disiunctiuã aut, quæ debet poni inter diuersa. ꝙ
1 ibi videtur probari posse † duplicẽ esse cicatricẽ, vnã deformantẽ faciẽ, aliã non deformantẽ, pro quo est etiã casus in l. ex hac. ff. si qua. pau. fe. dic. ibi, deformitatis. & ibi Flor. & sic vbi ꝑ statuta augetur pœna ꝓpter cicatricem deformantem non sufficit inquirere de cicatrice simpliciter nisi addatur deformante &c. facit. ff. de vsufr. l. locũ.
2 §. j. † Et not. quod cicatrix dicitur excecans faciem, id est deturpans, & quæ post sanatũ vulnus remaneat, vt. j. q. j. accusatus. & Bal. in l. si quis in metallo. C. de pe. dicit ꝙ cicatrix est quædam scissura apparens in exteriori parte cutis, ex quo sequitur ꝙ per cicatrices & signa dicuntur homines dignosci, vt l. i. §. i. ff. de serui. fugi. de ista cicatrice vide consi. domi. Franc. de Alberg. de Are.
3 † Quæro dicit statutum ꝙ super cicatrice non posit ferri condemnatoria, nisi medicis adhibitis qui ita iudicent & cicatrix est notoria oculis iudicis & cuiuscunque medici sunt vel non sunt adhibiti, potest tamen fieri cõdemnatio, quia in notorijs iudex potest supplere etiam in facto, & ita dicit Bal.
4 in l. i. circa prin. C. vt quæ des. aduo. † Et aduertas tu iudex vt semper mittas medicos peritiores in loco ad videndum iudicãdum & referẽdum cum iuramẽto, an cicatrix sit remansura vel non, vt not. Barto. in proœ. ff. in prin. ver. item not. ꝙ illis &c. & ibi Cy. & Bal. in iii. col. & stabitur dicto medicorum, vt l. qui semel. C. de re mil. Et mẽti habeas ꝙ si plures haberi possunt in loco medici ꝙ non sufficit ꝙ vnus referat, nisi plures haberi nõ possent, vt in authẽ. de nõ alie. §. ꝙ autem. facit quod no. in l. i. in prin. ff. de ven. inspi. & l. quid tamẽ §. si arbiter. ff. de arb. ita dicit Bar. in l. si in rixa. circa. fi. ff. de siccar. & idem dicendum an vulnus sit lætale, an membrum sit debilitatũ, quod no. de quo dixi supra in verbo, vna alia percussione. & hæc etiam no. Bal. in c. i. in prin. quib. mod. feu. amit. in versi. quid est ꝙ ibi dicitur. & Spe. in ti. de baptis. §. fi. in vers. & hoc quoque no. facit. l. quoties. C. de põde. au. lib. x. Si tñ isti medici inique fuerint arbitrati & retulerint inique ab eorum relatione poterit appellari vel etiam per iudicẽ qui eos elegerit, poterit eorum arbitriũ corrigi, vt est casus secundum vnam lect. & ibi Bar. Bal. & Ang. in l. arbitro. ff. qui satis. cogan. & Imo. in l. fi. in prin. ff. à qui. appel. nõ lic. Sinautem in eorum relationibus discordant statur peritioribus. arg. gl. c. vt veterũ. ix. dist. si sunt pariter periti statur his qui verisimiliora dicunt, vt l. ob carmen. §. fi. ff. de testi. ita dicit Bal. in d. c. j. sinautem in omnibus sint pares pro reo capietur sententia, vt l. fauorabiliores. de regu. iu. ita dicit Ludo. in l. i. §. fi. de verb. obliga. de quibus dic latius vt ibi per eum.

AVGVSTI.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, de cicatrice vide d. Nel. in tract. bannito. in ii. par. secundi temporis. q. lii. qui elegāter loquitur. Et adde quę dixit Ang. in l. extat. ff. quod met. cau. in i. col. qui dicit quod de cicatrice habemus tex. in l. quęro. §. fi. ff. de ædil. edi. & dicit quod duplex eſt cicatrix, quędā eſt euidens & periculoſa quædam tacta à veſtimētis, vt probatur in d. §. fin. iunctis his quę dicuntur per Cy. in l. i. C. de ędil. edict. quem
5 ibi vide per quod dicit Ange. † quod ſi ſtatutū punit facientem euidentem cicatricem pęna illius ſtatuti nō habebit locum in percutiente in tibiis vel in cruribus quæ calciis tegūtur vel in capite quod caputio tegitur. Sed in eo qui infert cicatricem in vultu vel in manu quoniam hæ partes corporis non ſunt tectæ & omnibus euidenter apparent videre volentibus, & nota. Et de iſta cicatrice vide Angel. omnino in conſilio ſuo cxliiii. incip. ſuper primo dico ſententiam fore nullam. & ibi vide ſi dubium eſt an cicatrix ſit remanſura vel non, non adhibitis medicis quando ſententia ſit nulla, & vide ibi differentiam inter cicatricem & ſignum vituperabile & vide Ang. in lege ſi venditor. §. primo. ff. de ædil. edict. & dixit domi. Catal. in tractatu ſyndica. q. cxxix. quod nunquam quis poteſt condemnari de cicatrice niſi ibi perpetuo ſit remanſura, & an opus eſt quod medici hoc referant licet miles reus hoc confiteretur & non ſtatur dicto vnius medici niſi ſit ſalariatus de publico.
6 † Et inquantum ſupra dictum eſt quod medici debeāt adhiberi, an vulnus ſit lætale vel cicatrix ſit remanſura an vnus medicus vel duo. Adde ea quæ late dixi ſupra in gloſſ. quæ incip. vna alia percuſſione & vulnere in prima additio. mea, & aliqua pulchra dixi in glo. quæ incip. ex interuallo dictus Titius. in additio. mea. in quæſtione ſecunda, quę incip. quęro quid ſi ex interuallo. Item inquantum ſupra tactum eſt quādo medici & periti in arte ſe diſcordant quid faciendum eſt. Adde tu dicta Spec. in titu. de probatio. §. fi. verſicu. hoc quæro. & Specul. in titu. de homi. §. primo verſicu. ſed pone A. & ibi Ioan. Andre. & do. Anto. de But. in c. propoſuiſti. extra de probationi. & Bald. in procemio digeſto. qui dicunt quod ſtabitur peritioribus. Si autem ſcientia & numero eſſent æquales ſtabitur illis qui fauorabilius deponunt, etiam ſi illi qui fauorabilius deponunt deponerent negatiue, licet dicatur magis credi duobus affirmantibus, quam mille negantibus, eſt & gloſſ. not. in l. diem profere. §. ſi plures. ff. de arbit. tamen hoc fallit in criminalibus, vbi teſtes deponunt negatiue fauorabiliter. text. eſt ſingul. cum gloſ. ſua lxxxi. diſtin. in c. cle. vel continentes quem text. primo reuelauit legiſtis Bal. in l. data opera. in penulti. char. C. qui accuſa. non poſ. & ſequuntur Moder. in d. l. §. fin. ff. de verbo. oblig. Et in hac materia adde quæ hic dixi in gloſſ. quæ incip. interuallo dictus Titius in additio. quęſtio. vii. & Bal. aliter videtur loqui in c. i. quib. mod. feud. amit. Et tene menti quæ dixit Ang. in lege
7 vtique. §. culpa. ff. de rei vendica. † quod ſi iudex elegit medicum imperitum qui habet referre an cicatrix ſit remanſura vel non, & refert quod non, & male, & iudex eum ſequatur quod iudex in ſyndicatu tenetur, quia eligit medicum imperitum cum peritiorem poſſit habere, & idem dixit in l. quod ſi nolit. §. mancipium. ff. de ædil. edic. & intelligo medicum imperitum quādo eſt medicus nouellus, vt dixit Ang. in l. i. §. pueritiam. ff. de poſt. & de illa glo. in d. c. vt veterum. facit mentionem Imo. in l. ſi vero. §. de viro. ff. ſolu. ma. in xv. col. & illū text. cū gl. in d. c. clerici. multum magnifacit Abba. in c. cum P. manconella. extra de accuſa. & do. Abb. in c. ex literis. extra de probat.

SVMMARIVM.

1 *Verba pluribus & pluribus percuſsionibus intelliguntur de quatuor percuſsionibus.*
2 *Verba multis vicibus percuſsit, quomodo verificentur & intelligantur.*

PLVRIBVS & pluribus percuſſionibus & vulneribus percuſsit & vulnerauit in deſtro
1 brachio ex quibus.] † Dic quod
2 intelligitur de quatuor[a] percuſſionibus, nam vnumquoq; verbum pluribus de per ſe importat pluralitatem, & ſic ad minus duo, vt l. vbi numerus. ff. de teſtib. ita dicit Bar. in l. ſi gemina. in fin. ff. arbo. fur. Cęſar. ſed proprius loqueremur ſi diceretur pluries percuſſit, quia tunc intelligitur de diuerſis ictibus. ita dicit Bart. in d. l. ſi gemina.
2 in fi. † Quid ſi dicat multis vicibus percuſſit,

sit,dic quod etiam intelligitur & verificari potest in dubio & fauorabiliter in pœna de duabus,vt not. Bart.in l. licet imperator.de leg.j. per illum tex.in §.hoc rescriptum.ff. ad Silla. facit gl.insti.de in.perso.§.fi.licet prædicta vera sint,possunt verificari in xl.vel maiori multitudine vt est text.in cap.latores. de cleri.excom.ministran.

ADDITIO.

a ¶De quatuor. Adde & vide Rom in consi.cccj. vbi ꝙ si aliquis in capitulo dicat ꝙ Titius possedit per plures & plures annos, ꝙ debet intelligi de quatuor, & si testis interrogatus super capitulo,respõdeat ꝙ possedit tẽporibus in c.annotatis, quod debeat intelligi de quatuor mensibus, vt saluetur a falsitate rationibus, de quibus tibi per eum, & posset etiam adduci ꝙ dicitur si fiat compromissum cum potestate prorogandi semel & pluries quot vicibus possit prorogari.de quo per Bald. in consi.ccxcix.et seq.in j.vol.per Lanfr.de Brixia in tract.de arbi.char.iiij.col.j.vbi ꝙ poterit prorogari per duas vices.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde ea quæ dixit Bal.in l.fideicom.§. si quis decẽ.ff.de leg.iij.qui dicit,ꝙ si quis in libello dicat se pluries percussum,ꝙ intelligitur de duabus percussionibus,& hoc per illum tex.& vide Ang.in authẽ. de tri.& semis.§. & ꝙ sæpe. qui dixit, ꝙ cum verba testis proprie debeant intelligi,ꝙ si testis deponit ꝙ vidit Caiũ percutere Titium pluribus vicibus ꝙ debet fieri condemnatio de tribus percussionibus. Sinaũt dixisset de plurimis,tũc debet fieri condemnatio de duabus, quia dictio pluries verificatur in duobus, vt l. vbi numerus. ff. de testib. Et adde no.in l.si post tres.ff.de curatio. Et inquã tum tactum est quid comprehendatur appellatione multorum. Adde no.in c.ad nostrã. extra de rebus eccle.non alie.Et adde tex. cũ gl. in c.vidua.xxxiij.dist.qui text. dicit. ꝙ vidua est illa,quæ patet multis.nam gl.propter illud verbum multis,dicit ꝙ opus est ꝙ excedat numerum xl.personarum, & Alb. de Rosa. in j. par.statuto.q.xxiiij.Adde glo.in l.j.ff.de leg. j. & ibi per doc. & ego latissime dixi ibi in addi. meis post Moder.dic vt ibi.

SVMMARIVM.

1 *Membrum quòd dicatur.*
2 *Digitis an sit membrum.*
3 *Barba an possit dici membrum.*
4 *Membrum aridũ an possit dici membrum.*
5 *Membri permutatio an fieri debeat propter membri sterilitatem & debilitatem.*
6 *Statuto imponente pœnam amputationis manus dextræ. si illa sit arida,an illa erit amputanda uel sinistra.*
7 *Inquisitione dicente quòd Titius Caium percussit in barba cum barba accipiatur dupliciter alio non docto non cõdemnabitur percussor tanquam percusserit in facie.*
8 *Digito debilitato an dicatur debilitatum membrum.*
9 *Digitus an si membrum.*
10 *Iudice condemnante aliquem quòd amputetur sibi manus, an intelligatur de dextra uel sinistra.*

EMBRVM prædictũ remanet debilitatum in dextro brachio. J
1 †Quid dicatur membrũ ad hoc vt dicamus mẽbrum debilitatũ, & mẽbrũ dicitur à metior,ris,qđ est diuidere & partiri secundum Hugo.& sic membrũ dicitur, quia corporis est pars secundum Bar.in l.ij.ff.de pub.iudi. vel secundum Bar.Ang.& Imo.ibi mẽbrum proprie dicitur quod in corpore nostro habet propriam & distinctam operationem,vt tangit Arist.iiij.metaphy.ad fi.vide omnino Bald.in l.iij.C.de accu.in ver.quæro hic quid est membrum. & in ver.quæro an pęna &c.
2 †Quæro igitur primo an digitus sit membrũ,nã videtur text. in l.non sunt liberi.coniuncta glo.ff.de sta.ho.ꝙ non,sed officiũ membri.dic. vt ibi per doct. & plene per Bar.& Imo.in l.ij.circa fi ff.de pub. iudi. pro hoc videtur casus in l. offilius. ff. de edi.quia inter membrũ & digitũ ponitur alternatiua.finaliter ibi Bar.cõcludit ꝙ proprie mẽbrũ.est illud,& sic quod habeat locũ in statutis qñ habent diuersa officia vt pes ad ambulandũ manus ad palpandũ &c.alia aũt quæ coadiuuãt ista,vt digitus proprie appellantur officia mẽbrorũ non aũt membrũ secundũ Bal. & Ang. ibi nisi de mente statuẽtis aliud appareat,vt puta si statutũ dicit si quis absciderit alicui membrum similiter sibi abscindatur, quia si digitũ abscidit similiter & abscindetur ex relationibus qualitatũ, vel nonnunquã.ff. ad treb. vel dic clarius secundum Bal.Ang.& Imol. in d.l. ij. ꝙ sicut membrũ proprie dicitur ꝙ in corpore nostro propriam & distinctã habet operationẽ,vt tangit Arist.in loco prælleg. sicut ẽt videtur in oculo qui est ad videndum, & secũdum hoc etiam virilia dicuntur membrum,facit l.si quis seruũ.ff.de sicca.& idẽ not. Bal. de membro virili in l.iij. in fin.iij. colum.C. de
3 accu. †Quæro an barba possit dici membrũ. respon-

respondeo secundum Ang.& Imo.in d.l.ij.in ff.quòd hoc pōt accipi duobus modis,vno modo pro pilis,vt l.itē apud labeonē.§. generaliter.ff.de iniu. & hoc modo sumpta non dicitur membrum,quia licet pili adhæreant capiti,tamen reuera sunt quid separatum à corpore & nullam operationem habent in eo.Secū do modo accipitur barba pro mento, vt x. col. de pa.ten.& eius vio.§.si quis aliquem.& similiter non est membrum quia distinctam non habet operationem in corpore intelligitur secundum eum ꝙ non est membrum instrumētale,sed bene formale,quia dat formam corpori, & sine illa parte corpus esset deforme & imperfectum.vt l.si rem.§.j.ff. de rei ven. vide Bald.in l.ij.C. de accusa. in versic. quæro quid sit membrum. Idem de labijs secundum eum in dicto loco quia labia sunt ianua gutturis & palati, & idem iudicatur de ianua ꝙ de anterioribus, vt l.si vitem. §. ad ianuam.ff. ꝙ vi aut clam. Idem dicunt de dente vt non sit membrum,sed existat intra membra & nō habet per se operationem propriam sed mediantibus alijs membris, vt l. cui dens.ff. de ædil.

4 edi. †Vtrum membrum aridum dicatur mēbrum,dic ꝙ non,quia non habet vitam membri sicut nec oculus lymposus, si autem habet vitam membri, sed est sterilis tunc dicitur mēbrum sicut dicitur mulier, licet si sterilis, vt l. quæritur.§.si de sterili.ff.de ædil.edi.Ex quibus Ang.in d.l.ij. infert ꝙ si quis debilitat alicui digitum non debet puniri de membro debilitato nisi in consequentiam manus esset debilitata propter digitum debilitatum, de quo

5 latius infra dicam.†Et per prædicta inferi an propter sterilitatem & membri debilitatem debeat fieri mēbri permutatio in alio. de quo remittit ad no.per do. in auth. sed nouo iure.

6 C.de ser. fu.†Et sic videtur velle ꝙ si statutū imponat pœnam amputationis manus dextræ ꝙ si illa sit arida,& nullam habeat vitam quòd illa non debeat amputari sicut si illam non haberet,sed alia sit amputanda, vt l.ij.C. vt intra cer. temp. sed si habet aliqualem vitam membri, & sic etiam videtur ibi sensisse Bald. Sed Imol. ibi dicit ꝙ imo videtur ꝙ ex quo habet manum dextram illa amputetur.arg.l. penult.ff. de pœn. & pro hoc facit quod dicitur in l.j.ff.ar. fur. ce. quia vitis arida an dicatur vitis ibi habetur.& ibi vide Bartol. & similiter si statutum dicat quòd debeat manus amputari sufficit illam amputari, licet Cyn. contra in d.auth.sed nouo iure. Sed Iac. & Bart. ibi teneat contrarium, quia negari non potest ꝙ quamuis sit arida,tamē est ad corporis decorem.& vide Bal.& Flor. in d.authen. Ex quo

7 †Angel.infert ꝙ, si inquiritur contra Titium ꝙ percussit Caium in barba cum barba dupliciter sumatur, vt supradictum est,alio non docto cum ruditer sit probata inquisitio non cōdemnabitur percussor tanquam percusserit in facie. ita dicit ꝙ de facto vidit Perusij. Quod autem supra dixi ꝙ debilitato digito non dicatur debilitatum membrum, esset primo ad-

8 uertendum †an digitus dicatur membrum, & vt dixi supra l.videtur dicere ꝙ non, sed officiū membri.vt ff.de statu ho.l. non sunt liberi.in fin.& ibi Bart. & alij doc.& ff. de ædil. edi.l.offilius.In contrarium videtur. c.presbyterum,de cler.egro.& in cap.Thomas.de corvitia.quid enim si precioso pictori vel scriptori pollex sit abscissus vel debilitatus,certe tota manus debilitata videtur.l.idem Neratius. §. Iulia. & l. ad leg. Aquil. Ex quibus videtur inferri ꝙ largo modo sumpto vocabulo in totum debilitato tali police vel simili, & manus siue membrum per consequens tanquam connexum debilitatum esse videtur,& hoc si rigorem vel asperitatem quis vellet sequi, verum si quis vellet æquitatē sequi,tunc iudicio meo esset aduertendum ad supra dictam distinctionem qualis esset ille digitus qui debilitatus esset,nam si esset ille qui reddit quasi totam manum inutilem, tunc tenetur tanquam membrum sit debilitatum, alias secus, vt patet per prædicta.ar.l.peculium.§.quadrigę.ff. de leg. ij. Et ideo isto casu tu iudex habeas iudicium medicorum, & in arte expertorum cui stare debeas, & scribi facias in actis, vt l.iij. C. de remili.lib.xij.qui digitus sit ille qui remanet debilitatus. Et per consequens scire poteris, an ex debilitatione talis digiti dicatur manus debilitata, & etiam scribi facias in actis, an percussus sit scriptor. vel pictor. vel similis, vel non,vt patet ex prædictis. Et de ista materia vide Bald.in l.iij. in fin.iij.col.C.de accus. vbi etiam dicit ꝙ membrum genitale, quia habet distinctam operationem dicitur membrum. quod not.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde ꝙ Bal.in rub.C.de indi.liber.dicit ꝙ homo habet.vij.membra,scilicet pedes,tibias,coxas, inguem cum ventre cum suis interioribus,collo & capite in quo est facies, & dicit quòd ista appellantur membra maiora, & sic Bald.ibi sentit & in homine aliqua sunt membra maiora aliqua minora cum qua doctrina possemus saluare omnia supradicta. Sed

Apo-

Apostolus recte locutus est de istis mēbris ad Corinth.i.c.xii.quem alleg.Ang.in l.publicorū.ff.de pub.iud.& Bal.in l. data opera.C.qui accu.in antepe.col.& ibi Bal.dicit ꝙ in corpore nostro multa membra habemus non autem eundē effectum habēt,& dicit ꝙ illa proprie sunt mēbra quæ habent in corpore nostro per seipsa principaliter actū,vt manus,pedes,oculi,nasus & aures, dum ergo Bal.ibi ponit oculum pro membro,vel nasum illa proprie sunt parua mēbra & non maiora mēbra per ea quæ supra dixi,& dicit ꝙ mammillæ mulieris sunt mēbrum,nō autem mammillæ hominis, quia mammillæ mulieris habent officium suum nō autem mammillæ hominis.Itē genitalia hominis sunt membrum,& de barba,& de labiis,an sit membrum dicit cogita,dicit tñ ꝙ digitus hominis nō est mēbrum. Sed debilitat membrum digiti mutilatio per l. quæritur.ff.de sta.ho. Sed aduerte in ista materia inquātum doc.videntur dubitare,
10 † an digitus sit membrum ꝙ Bar.in l. non sunt liberi.ff.de sta.ho.dicit ꝙ si statuto caueт,ꝙ si aliquis alicui aliquod mēbrū amputauit, ꝙ idē mēbrū sibi amputet. Modo aliquis abscidit alicui digitū, an puniri possit ex forma statuti,& dicit ꝙ nō,per tex.il lū cū gl.q̄a digitus non est mēbrum sed officiū mēbri ꝑ tex.in l.offilius.ff.de ædi.edi. & dicit ꝙ iā semel de facto fuit interrogatus,& ita cōsuluit de facto,& licet doc. hoc nō dicāt.Adde ꝙ Bar.hoc cōsuluit in cons. suo.cxcvj.ꝙ incipit q̄ritur nūquid digitus vocet mēbrum.vbi cōcludit ꝙ digitus non est mēbrum & multū se fundat super illo tex.in d.l.itē offilius.ff.de ędil.edi.vbi dicit. quod si cui digitus abscissus sit vr̄ quidem membri diminutio,nam dicit ꝙ regula est ꝙ vbi copulatiua oratio ponit inter diuersa,diuersa tantum habet copulare per gl.in rub.ff.de iur.& fa.igno.Sed sic est in d.l.idē offilius.igitur.nā dicit,siue ponatur in vim disiunctiuæ,siue copulæ.ꝙ habet in tātum suum,quia necessario cōcluditur esse diuersum membrū.Et dicit ꝙ ita tenet Mar.fil. & Odof.in d.l.non sunt liberi.Et istam sententiam tenet Raph.Fulg.& Sali.in d.l.idē. offilius.Ang.vero in d.l.idem offilius. facit mentionē de doc.Bal.in auth.sed nouo iure.C.de ser.fu.& ibi in d.auth.Bal.etiā approbat doc.Bar.in d.l.ij.ff.de publ.iud. qui limitādo prædicta voluit ꝙ si de mente statuentis aliud posset cōiecturari. tunc appellatione membri veniret digitus & etiā dēs. Puta qn̄ statutū diceret si quis abscinderet alicui membrum simile mēbrum sibi ascindatur,quia si quis alicui abscinderet digitū sibi digitus tūc abscindet.Et ita etiā voluit Ang.in d.l.idē offilius. approbās doctrinā Bar.in d.l.ii.& sic semper doc.secuti sunt & magnifaciūt doctri.Bar.de qua doctri.semper dubitauit,quia si in statutis verba proprie debēt capi,vt dicunt do.in locis ꝑalleg. quomodo in istis odiosis extēdemus homini statuta cōtra regulā,odia. de reg.iur. Et nō credo ꝙ in pūcto iuris posset sustineri ꝙ si digitus est abscissus alicui ꝙ ꝓpter statutum ille digitus debeat abscindi. Adde etiā Alb.de Ros.in q. statuto. in ii.par.q.xxiiij. quæ incipit,quid si statuto cauetur ꝙ debilitās aliū in mēbro q̄ dicit etiā ꝙ digitus nō est mēbrum dicit tñ ꝙ si ex debilitatione digiti debilitaretur tota manus, ꝙ cōtingit sępe ex debilitatione pollicis,tunc locus esset pene statuti.Et hoc etiā voluit Ang.ī d. l.ii.& de materia ꝑ Bal.ī c.i.de no.for.fideli.& tene mēti ꝙ appellatione mēbri intelligitur de manu. Vnde si statutum dicit ꝙ amputaretur alicui mēbrū intelligit de manu,vt dicit Bal.in l.data opera.circa mediū.
11 C q̄ accu.† An autē intelligatur de dextra vel sinistra si iudex cōdemnat aliquē ꝙ amputetur sibi manus,vide omnino ꝑ Ang.in l.ab executore.ff. de app. Adde Moder.de materia in c.cum ex iniuncto.extra de hære.Adde tamē ꝙ de materia ꝙ ꝓprie dicatur mēbrū habeas recursum ad dicta Bald. in l.publicorum.ff.de publ. iud. licet pauci doc.habeāt illā lect.qui Bal.allegādo Bar. in tracta.minoricarū multū elegāter loquitur de naso, ore,tibiis,capite,labiis, barba, dente,digito & quid est mēbrū instrumētale,& q̄d formale, & quid de mēbro debilitato, an dens sit mēbrū dic q̄d no.Bar. in cōs.suo.ci.& q̄d de manu an sit mēbrū. ibi vide etiā Bar.in cōs.cxcvii. qui ponit de digito,an sit mēbrū.& dicit q̄d nō,& ibi dicit q̄d si digitus ex percussione mutauit formā,ꝓpter hoc nō dicitur q̄d digitus sit deperditus,de oibus istis latissime posuit materiā.d.Cata.in trac.synd.q.cxxxiiii.& idē. d.Cata.q.cxci.dicit appellatione capitis cōtinetur collum.in statutis etiam pœnalibus

&

& alleg. Bal. ibi vide. & vide do. Nellum in trac. bannitorum, in secunda parte secundi temporis, in q. li. & ibi quando digitus dicatur membrum, & quid de membro arido & de aliis membris. & vide in q. lxii. in dubio quid contineatur appellatione membri de membro intelligatur.

SVMMARIVM.

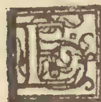
1 *Defendere seipsum nō tantum est licitum sibi, sed etiam cuilibet de populo licet defendere offensum*

2 *Defendens alium si vult euitare opiniones doctorum, quid facere debeat.*

3 *Defensio pro rebus an sic sit licita sicut pro persona.*

4 *Defendere consanguineum, an liceat.*

5 *Defendere offensum an quilibet cogatur qui illum iuuari potest.*

ET dictus Titius se defendendo percusit dictum Caium cum vno cultello in manu dextra
1 ex qua sanguis exiuit.] † Aduertas q nō tantū sibimet licet defendere, vt l. vt vim. ff. de iust. & iur. & ibi Bar. & Bal. & alii. & in l. scientiā. §. q cum aliter. ff. ad l. Aquil. & ibi Flo. cū moderamine tamen inculpatæ tutelæ, vt l. i. C. vnde vi. & ibi gl. Cy. Bar. & Bal. & Sal. sed qualiter intelligatur istud cū moderamine, statim infra dicā. Sed etiā cuilibet de populo licet defendere offensum, vt elegāter no. Bar. in l. si quis in seruitute in fi. ff. de fur. & in d. l. vt vim. in vers. querit gl. quid &c. & ibi gl. & Cyn. & Pet. in d. l. i. C. vnde vi. facit optime tex. in c. dilecto. extra de sent. excōmuni. in vi. ver-
2 sic. & quidem cum liceat. † Sed aduertas ad tollendas omnes opin. Bar. consuluit in d. l. vt vim. in d. versi. querit gloss. q ille tertius defendens faciat sibi mandari ab iniuriam passo q ipsum defendat se etiam acclamā-
a do & dicendo accurite [a] accurrite adiuuate & similia verba. vt not. Bald. in l. i. C. vnde vi & tunc defendendo secūdum omnes defendens nō tenetur. arg. l. gracchus. C. de adult. quod dicit Bart. esse notādum in pra-
3 ctica. † Quæro an sic sit licita defensio p
b rebus meis sicut pro persona, dic q sic, [b] vt l. i. & ibi gloss. & doct. C. vnde vi. & Bart. in
4 d. l. vt vim. † Quæro an liceat defendere cōsanguineum, dic q sic, vt l. lex. Corne. in princ. ff. de iniur. & ibi gloss. Barto. in d. l. vt vim. & doct. in d. l. i. C. vnde vi. Flor. in d. l. scientia. §. qui cum aliter. & Salice. in l. i. C. de rapto. virgi. quod est intelligēdum etiā si mihi non mandatur per consanguineum meum, qa mea interest. l. i. & ii. & iii. C. de
5 libe. cau. † Quæro cum licitum sit cuilibet
c extraneo [c] defendere quemlibet de populo vt supradictū est, an quilibet qui potest cogatur adiuuare & defendere illū cui infertur iniuria. Bart. & doct. in dicta. l. vt vim. dicunt q non pro quo allegant gl. in c. quanto. de sent. excom. & tex. in c. dilecto. eo. tit. in vi. & est casus etiam. & ibi doct. in l. metum. §. sed licet. q met. cau. nec si ille potuit opem ferre & nō tulit dicitur te offendere, vt est tex. & ibi Bal. & Rapha. in l. filio pater. ff. de lega. i. licet non præstādo auxiliū cū possit & negligit videat iniuriāti fauere ac esse particeps huius culpæ, ita dicit ad literā tex. in c. dilecto. de sent. excom. in vi.

ADDITIONES.

a ¶ Accurrite. adde Bar. in l. deuotum. C. de metat. lib. xij. vbi quod si aliquis vult me expellere de possessione mea vel amici mei q vicini & peregrini possunt percutere volentem me expellere & vide Paul. de Cast. in consi. cxciiij. in prima impressis. vbi quod non permittitur defensio amicis nec vicinis quando offensio est licita. Ber.

b Quod sic. adde tu text. in l. iiij. §. i. duodecim tabularum. ff. ad leg. Aquil. & Bal. in l. si allegas. C. de sicca. adde tamen q pro re non licet occidere sicut nec pro persona quando res est valoris a duobus aureis infra ita in specie Mathe. not. cxl. limita etiam vt per Bar. in furē nocturnum. Item limita non habere locum in clericis, nec personis ecclesiasticis, quia nō licet occidere p defensione rerū suarū. tex. in c. suscepimus. extra de hom. & sunt verba Ias. in l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iur. vide Fran. de Aret. in consi. lxxx. vbi q pro defensione rerū non licet occidere, & si occidatur puniatur quis de excessu. de quo etiam per Cep. in consil. xix. Ber.

c Cuilibet extraneo. Adde tu & vide in gloss. §. iuris præcepta. institu. de iusti. & iur. per Modest. in c. j. de off. deleg.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, adde Bar. in l. prohibitum. C. de iure fisci. lib. x. qui dicit q ibi videtur casus q illi tanū possunt resistere insultanti qñ eorū interest dicit tñ q si sunt amici, insultatus potest ipsos conuocare & etiam sine conuocatione possent venire amici, & vicini per l. ii. §. igitur. ff. de vi. & vi armata. dicit tamen q ad hoc vt oppresis citius succurratur cōsuetudine

dine inuentū est vt oppresi exclament succurrite succurrite, ex quo vr oēs audientes cōuocare. Et de materia vide Inn. in termi nis q̃ ponit quid de cōsanguineis, & q̃d de extraneo in c. si vero. lo. j. extra de sent. excō. & ibi p Mod. & per gl. bonā. xxiii. q. iii. c. nō est infer enda. vbi bonus tex. q̃ glo. ponit an cogatur q̃s defendere, & Bar. i l. metū. §. sed & licet ff. quod me. cau. & vide do cto. in c. dilecto. & dicit Bal. in d. l. vt vim. ff. de iusti. & iure q̃ et inimicū meum possum adiuuare si est insultatus ab alio, & allegat istā rōnem quia propter iniuriam q̃ fit inimico meo offenditur res publica ergo quilibet de populo pōt propulsare illā iniuriā & vide Bal. in l. raptores. C. de episc. & cleri. qui dicit q̃ si adiuuādo consanguineum meū occidā aggressorem q̃ non teneor & remittit ad no. in c. j. de pace tenenda. vide aliquid per Ange. in l. j. §. serui. in fi. & in §. occisorum. ibi in §. si sibi manus. ff. ad Sill. Et omnino in hac materia adde pulchra verba Ang. in l. j. in ; col. C. de rap. vir. qui dicit q̃ illa clamatio requiritur propter extraneos qui veniant ad adiuuandū sed non requiritur in propinquis. Adde Bal. in l. j. §. si in eo. ff. ad Silla. Adde d. Abb. in c. olim. extra de resti. spo. Aliquid per Ange. in l. is qui aggressorem. C. ad leg. Corne. de sicca.

6 *Statuto permittente vulnerato competente vindictam contra vulnerantem, an tale ius vindictæ possit alteri demandari.*

6 Ange. Quæro statutū p̄mittit vulnerato cōtra vulneratum cōpetentē vindictā, an tale ius vindictæ possit demādari. Bald. not. in auth. de pace iur. fir. in §. iniuria dicit q̃ non. & ide not. in l. vt vim. ff. de iusti. & iur. & p hoc facit æqua ratio quia si statutū demonstrat speciale personam à qua debet fieri vindicta, ergo ius specialiter cōcessum tali personæ alteri cedi non potest, pro quo facit tex. optimus in l. seruus si hæredi. in ratione sui. ff. de sta. libe. facit quod notat Cyn. in d. l. j. circa vlti. q. C. vnde vi. vide q̃ notat Bar. in simili in l. j. in fin. cum l. qui viam. in princ. ff. de oper. no. nunci. & l. gracchus. C. de adulter. & q̃ not. glo. in l. cum fundum. in fin. ff. de vi & vi ar. & dixi supra in gloss. super verbo, che hai adulterato la mia dona.

Avgvsti. Tu aūt in hac materia adde Ro. in l. si quis in graui. §. si maritus. ff. ad Silla. & Bald. in repetitio. l. j. C. vn̄ vi. in xv. colum. & Bal. in l. accusationis. C. quod met. cau. & Bald. in l. ad officium. post Cy. C. communi diui. & Pau. de Cast. in l. si cū dotem. §. transgred. amur. ff. solu. matr. Sed aduertas. q̃ Bal. in l. gracchus. C. de adult. per illum text. dixit contrarium vbi pater qui potest propria author. occidere adulterum potest hoc mandare filio qui impune interficiet. Sed aduerte quia potest responderi ad illum tex. vt respondet Bar. in l. nō solum. §. si mandato. ff. de iniur. in versi ii. quæro. quia verum q̃ nō potest alteri demandari nisi filis. Sed adde Roma. in l. j. §. fin. l. ff. de ope. no. nuncia. qui pro opin. Bal. alleg. casum in l. metum la grande. §. sed & licet. ff. q̃ met. causa. Sed in hac materia nō recedas ab opinio. communi. Nec obst. ille tex. allega. a Roma. quia late respondeo in addi. meis quas dedi in l. j. §. fi. ff. de ope. no. nunc. dic vt ibi & dixi supra in illa glo. che hai adulterato la mia dona.

7 *Defensio quando dicatur cum moderamine inculpatæ tutelæ.*

8 *Fugere non potens quin percutiatur ab aduersario, an licite possit aduersarium interficere.*

9 *Probari quomodo possit aliquid factum fuisse ad sui defensionem, & quo faciet articulos.*

10 *Articuli ad probandum quòd fecit ad sui defensionem.*

11 *Præsumitur quis in discrimine uitæ cōstitutus eo ipso quod sibi terror infertur cum armis.*

12 *Probato quod cum armis fecisti insultū contra me, lex præsumit quod eram constitutus in discrimine uitæ.*

13 *Probato quod tu cum armis insultasti me, satis dicor probasse quod occidi te ad mei defensionem.*

14 *Coniecturis probatur quod quis fecerit ad sui defensionem.*

15 *Insultatum posse cum armis offendere insultātem, intelligitur quando insultus factus fuit cum armis euaginatis.*

16 *Defensio satis est probata, si testes dicant & deponant quod uiderunt Titium occidisse Caium ad sui defensionem.*

Ange. Dixi q̃ licita est defensio cum
2 moderamine inculpatæ tutelæ quō intelligantur dicta verba gl. in l. j C. vn̄ vi mul-

tũ laborat.sed Bart.ibi & in l.furē. in fin.ff. de sicc. dicit ꝙ dr̄ inculpata tutela qñ aliter se defendere nõ põt,vt est tex. ĩ d.l.sciẽtiã.§.qui cũ aliter. & in dictis locis ꝑ dictã l. leges intelligit si aliter se defendere nõ põt sine periculo rerũ siue ꝑsonæ, vñ nõ debet pati ꝙ dãnificetur ĩ aliquo si dãnũ esset irre
8 parabile.alias secus,vt d.l.furē.† Ex quo ẽt infert ꝙ si nõ possem effugere quin me ꝑcutias nisi te interficiã licite possum te interficere quia cũ q̃libet iniuria personalis sit maior quacunq; reali,vt l. in seruorum. ff.de pœn. & ꝑꝑ realē irreparabilē possum te interficere vt d. l. furē.ergo fortius propter personalē,facit glo.de resti.spo c.olim lo primo ad fi.gl.fi.& extra de homi.c.significasti.de quo ibi oĩo vide, & istud ẽt dicit
9 Flor.in d.§. qui cũ aliter in princip.† Quomodo aũt posset ꝓbari factũ ad sui defensioné.de hoc habes gl ordina.in cle.j.de homici.in gl.j.& ibi Pet.de Anch.qui vr̄ velle ꝙ necesse sit ꝙ articuletur & probetur ꝙ iste erat arctatus & angulatus.ita & taliter,ꝙ neque clamare, neque fugere vel aliter se iuuare poterat, & ꝑ circunstãtias debebit hoc probare, quia in foro contẽtioso sibi asserenti nõ credit. Sed etiam aliud articulare & probare debet, videlicet ꝙ non potuit cum suo honore & saluatione euitare insultum,alias imputaretur ei cur nõ euitasset,vt maius malum euitaret, vt ff.ad le. Aquil.l.quemadmodum.§.si nauis alterã,
10 & ibi Flor.† Ex hoc infertur ꝙ etiam debet articulare ꝙ per illam aggressurã fuit in discrimine vitæ constitutus,tunc videtur ei statim licere aggressorem occidere, vt in l.is qui aggressorem.C.de siccar.& ibi not. & Bar.in d.l.scientiam.§.qui cum aliter. dicit facias articulum ad probandum defensionem caute, quia nõ sufficit dicere quod ipse fuit aggressus. vnde tu percussisti eũ. Sed dicas ꝙ tu aliter te tueri non poteras,
b nec ab eo euadere [b] nisi eum vi repelleres,
11 quod bene not. † Et aduertas ꝙ quis præsumitur in discrimine vitæ constitutus, eoipso terror infertur cum armis ita sentit notabiliter gl.in l.v.ff.ad l. Aquil. & ibi Barto. no.dicit in princip. ꝙ eoipso ꝙ probo ꝙ aliquis veniebat contra me cũ cultello,ꝙ ego occidi eum statim ꝓbata est mea defensio, vt ibi est casus cũ gl.& hoc ẽt tenet Bald.in l.j.C.vnde vi.in lectura ordinaria illius.l.si ex plagis.§ tabernarius.ff.ad l. Aquil.& ibi ẽt Bar.dicit qñque ego percutio te antequã me percutias qñ es in actu ꝑcutiendi, tunc in dubio videor facere ad defensam, & hoc modo põt intelligi ibi gl.qñque qs est percussus, & tũc non licet repercutere ẽt incõtinenti. qa hæc esset vindicta, qa iã habita offensa euadi nõ põt, nisi forte percuteret euadens alias offensas,quas aduersarius volebat infligere de nouo.Si vero non q̃ per-
c cussio [c] præcesserit,dic vt not.in d.l.j.C.vnde vi. Et hoc casu potest intelligi qñ præsumatur culpa in eo qui prouocauit, facit l.j. § cũ arietes.ff.si quadr paupe.fecis.dic. De hoc etiam vide Sal.in l.2.C de sicca In tãtum ꝙ Inn.in c.si vero.de sent. excõ. dicit ꝙ sufficit probari ꝙ probabiliter dubitari poterat de offensione, vt fundens se excusaret,arg.d.§. qui cũ aliter.& l.sed & si quæcunque.in princ.ff.ad l. Aquil. & C. qñ lic. se si.iu.vin.l i. & d.l.is qui aggressorē.quod no. Et prædicta procedunt nisi sit miles insultatus à rustico vel robustus à debili, ita ꝙ sine dedecore fugere non poterat, si occidat illum rusticum non punietur.quia vr̄
d se aliter tueri non posse,[d] argu. ff.de condi. institu.l.si filius.& ita dicit Dyn. & Bart. & Cy.& Ang.& Bal.in l.j.C.vnde vi.

ADDITIONES.

a ¶Moderamine inculpatæ. Adde tu an licitum sit cum moderamine offendere cardinalem ꝑ turbatione corporis.Ioã.And.in c.fi.de pœnis. dicit ꝙ sic & Ange.in l.vt vim.ff. de iusti.& iure.& qñ dicatur fieri cum moderamine inculpatæ tutelæ, vide Cep.in consi.xlij.& consil.xliii.Bal.in cõs. cc. in iiii.volu.vbi dicit ꝙ defendens dicitur potius pati q̃ agere,& videtur d. Alex.in cons.cix. in j.volu. vbi ꝙ non requiritur necessario ꝙ testes dicant ꝙ aggressus nõ poterat euitare mortẽ, sed sufficit ꝙ dicant ꝙ non poterat euadere iniuriam personalem.& ibi allegat Bar.in cõs.inci.vanutius.& ꝙ ẽt sufficit si testes deponant de credulitate,licet in alijs non valeat dictum testis de credulitate. Ber.

b Euadere. Adde & vide Ias.& Modet.in d. l. vt vim.de iusti.& iur.

c Quæ percussio. Adde & vide Cep. in consi. xlj. vbi ꝙ habẽs plura vulnera præsumitur ꝙ passus fuerit aggressuram,allegat c.in cle.j.de homi. Ber.

d Tueri non posse. Adde qñ qs teneatur fugere.& vide Bal.in cõs.ccij.in iii.vol.Cep. in cõs.42.& do.Alex.in cõs.lxxvj.& consi.cix.in j.vol.Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde ꝙ in theorica & in practica melior decisio nõ põt allegari quã decisio.Bald.& Ange.

ge.in quodā suo consilio, vbi ambo in ciuitate Venetiarū consuluerunt & victoriā obtinuerunt, q̄a captiuus euasit à pœna mortis, vt de omnibus istis fecit mētionē Ang. in l.his qui aggressorē.C. ad legē Cornel. de sicc.qui dixit ꝙ ibi erat tex.& gl. singu. not.q̄ cōiuncto text. tradit aduocati formā practicādi cū volunt defendere accusatum prætendens eū nō debere puniri eo ꝙ omnia fecit ad sui defensionem. Deberet.n. articulare ꝙ accusator armatus tali loco & tēpore cū talibus armis, insultum fecit, & impetū contra accusatū, causa eū percutiendi cum dictis armis, & tunc dictus accusatus videns se sic insultatū, & in vitæ discrimine constitutū, eisdē loco & tēpore vulneribus in dicta accusatione descriptis percussit accusatorē, & dicit ꝙ ista est recte practicādi forma, q̄a te coarctas ad locū & ad tempus & vulnera ī accusatione descripta, & ita te coarctādo deducis ꝙ cū eras in discrimine vitæ cōstitutus per dictū insultū, tu ꝑcussisti, & dicit ꝙ ista practica est bona q̄n accusatus percussit post insultū antequā ꝑcuteretur. Sed si accusatus fuisset primo ꝑcussus nō licuisset ei repercutere ꝑcussorē, nisi ꝑꝑ timorē geminandæ percussiouis, & isto casu ista est practica articulādi ꝙ accusator armatus insultauit & ꝑcussit, & cū se iterū ad percutiendū pararet, dictus accusatus dictū accusatorē percussit vulneribus in dicta accusatione descriptis. Et hoc mō habebit practicā ad defensionem quā aduocati nesciunt articulare, q̄a dicit Ang. ꝙ nesciunt eā cōcludenter deducere. Et subdit ꝙ non debemus illud intueri ꝙ insultatus poterat fugere. nā sufficit solū sibi ꝙ insultatus est & ꝙ erat in periculo, & dicit ꝙ de hoc est casus in d.l.is qui aggressorē. & in l. ꝓxi. q̄ hoc clarius ꝓbant quā aliqua lex quæsit in iure. Vn̄ dicit quòd nō sentit illis tenētibus quòd tenetur fugere si fuga nō est verecūdia sibi, quia nullo casu tenetur per has.ll. cū sibi sufficerit esse in dicto discrimine. & alleg.Bar.hoc voluisse.& dicit ꝙ hoc putat verū & ęquū. Et dicit ista mēti esse tenē.q̄a lucraberis multā pecuniā. Et sic mirabiliter
12 no.† ꝙ eoipso ꝙ ꝓbo, quòd cū armis fecisti insultū cōtra me, lex ꝑ̄sumit quòd erā cōstitutus in discrimine vitæ, & ista ēt approbauit Ang.in l.j.C.vn̄ vi. Tene tn̄ mēti ꝙ ille qui primo percussit me & insultauit vr̄ habere animum repercutiendi in dubio. hoc optime probat Salice. in d. l. is qui aggressorem. & Bald.in l.vt vim.ff.de iusti.& iure. & dicit Bald.in.l.j.C.vnde vi. quòd hoc est verum durante rixa quòd ille qui percussit videtur habere animum repercutiēdi. Et nota ea q̄ dixit Barto. in l.sed si quacunque.ff.ad l. Aquil.qui dixit ꝙ si occido aliquem venientem cōtra me cum cultello dicor fecisse ad mei defensionē. Plus dixit Bald. in l.in lege.ff.loca.in addi.quòd si video inimicum meum parantē se vt me offenderet possum ego prorumpere ad offendendum ipsum antequam aggrediat̄ me.

Sed istā doctrinā Bald.nō puto verā pro nunc.& gl.xxiii.q.i. in summa vult quòd si quis vim facta repellat, potius ꝑ̄sumi debet quòd causa defendendi quā vlciscēdi hoc fecerit. Iura.n. multū persequuntur autorē rixæ & illū qui primo insultat aliū, adeo ꝙ Bal.in l.is qui aggressorē.C. ad le.Corn.de sicca.dicit quòd ille qui est insultatus in dubio lex semper ꝑ̄sumit quod quicquid facit faciat ad sui defensam. & ita dicit Bald. per illum tex.in l.i.§. cum arietes.ff. si qua.
13 pau fe.di. † Ex quibus colligo quod eoipso quod probo quòd tu cum armis insultasti me, satis dicor probasse defensionē meā, s. quòd occidi te ad mei defensionem, quia ego qui sum insultatus habeo præsumptionē iuris ꝓ me, quòd postea ego insultatus quicquid facio, facio ad mei defensionem, & hoc modo lex præsumit quod insulatus erat in periculo, iuxta illud vulgare. (Homo assaltato mezo perso ò morto.) Vires enim moltomagis excellunt & excedūt in persona illius qui aggreditur alium quàm in persona illius qui aggressus est, quia insultans est præuisus, insultatus vero non. Et ideo recte voluerunt doctores ꝙ contra insultantem alium & autorem rixæ ista ꝑ̄sumantur. Et si diceretur ꝙ do. Anto. de But. in c.olim.in xviii. colū. dum disputat istam materiam. extra de restitu.spolia. dicit allegando Bar.ꝙ ad probandum defensionem illius qui occidit alium, testes non debent deponere ꝙ aliter euadere non poterat, sed ꝙ aliter non poterat iniuriam defensare, nisi illum percussisset. Et Bald. in l.j.C. de
14 confess.circa medium. dicit † ꝙ ad ꝓbandum ꝙ quis fecerit ad suam defensionem, probatur per coniecturas. & ita dicit Petr.

de Anch.in cle.j.de homic.& dicit ꝙ ibi est glo.quia intelligo prędicta militare vbi non apparebit quis primo fuit ille qui aggressus est aliũ, quia tunc opus est ꝙ ista probenť, sed vbi apparet de aggressore, eo ipso ꝙ ꝓbo ꝙ tu in illo loco & tẽpore quibꝰ aggressus es me cũ armis euaginatis, ego offendi te, ꝓbato insultu tuo cũ armis licet in illo loco & tẽpore, statim vulnerauerim te, vel occiderim te, statim dr̃ probari defensio mea, quia signũ est ꝙ in loco & tẽpore insultus erã in periculo vitæ vel alicuius iniuriæ personalis per ꝓdicta, dicit Bar. quicquid velit ĩ l.scientiã.§.qui cum aliter.ff.ad l.Aq.l. quia expresse cõtrariũ dixit in l. sed & si quacũq; ff.ad l.Aquil.& in terminis hoc dicit Pet.de Anch.in cle.j.de homi.ꝗ dixit ꝙ gl.Accur. Bernar.& Ioan.in decret.hoc voluerunt, & sic not.tu, ꝙ in practica à glos. nostra nõ est
15 recedẽdum. † Et hæc intelligo vera qñ insultus est factus cũ armis euaginatis, vbi autẽ quis aggressus est me sine armis sed cum pugno, & ego habebã arma & percussi eũ, dic vt dicã infra in seq q.quæ incipit, quidã insultauit me cũ baculo. & hoc est quod dixit Bal. in l.j.C.vnde vi. qui dicit ꝙ aduocati volentes probare defensionem aliquã faciunt vnum articulum de arctatione loci, scilicet, ꝙ ille qui erat ita arctatus in illo loco ꝙ alias nõ poterat euadere. nã dicit allegando Bart. ꝙ hoc nõ est necessarium, quia sufficit probare insultum & terrorẽ armorum, quia quicquid postea est factum dicĩ factum ob defensam.licet Bal.in l.j.in fi.C. quando lic. se sine iudi.vindi. dicat ꝙ ille ꝗ minatur mortẽ alicui potest in ipso actu ab ipso occidi, quia non debet expectari primo percuti, melius est enim occurrere in tẽpore, q̃ post exitũ vindicare, & quia illata ꝑcussio nõ potest reparari. intelligo ergo ista quando ille erat in actu percutiendi, quem
16 cum difficultate ille poterat fugere. † Et aduerte, quia satis est ꝓbata defensio. si testes dicunt & deponunt ꝙ viderũt Titium occidisse Caium ad sui defensioné, vt voluit Bar.in consi.suo v. quod inci.quidam Massiolus. & de illo consi.facit mentionẽ Sali.& eum approbat in l.solã.C.de testi quod no. singu.Et de omnibus istis vide Sal.in l.j.C. vnde vi.& vide do Catal.in tract.syn dic.q. cxcvij.qui dicit in fi.illius qõ.ꝙ probatur ꝙ quis fecit ad sui defensioné, etiã per coniecturas. & allegat Bald.ita dixisse in l.j.C.de cõfes.Dicit tñ Rom. in sing.sui primi anni. xxvj.al e.Bal.quòd licet quis probet se occidisse Titium ad sui defensionẽ, debet probare quòd ad sui defensionẽ necessariã hoc fecit, & si nõ probatur necessaria defensio, non obtinet.& alleg.Bal.hoc voluisse.

17 *Insultatus modum excedens in se defendendo, vtputa vulnerando potuit se defendere, & tñ occidit, an puniatur de occiso vel de excessu.*
18 *Inquisitus põt probare per fratrẽ propriũ quòd fecit homicidium ad sui defensionem, triaq; sunt quæ requiruntur in defensione.*
19 *Excedens modum in se defendendo, quãdo puniatur in tantum quantum excessit.*
20 *Defensio quõ intelligatur fieri incontinenti.*
21 *Insultus factus fuit contra me sine armis, an possim me cum armis defendere.*

17 Ange. † Aduertas etiã quia supra dixi cum moderamine inculpatæ tutelæ, quòd si insultatus modum excedit se defendẽdo vtputa vulnerando, potuit se defendere, & tñ occidit, an puniatur de occiso.& dicas ꝙ
a debet puniri solum de illo excessu. a casus est sing. in l.si adulteriũ cum incestu. §.imperatores.ff.de adulte.& C.eo.titu.l.Gracchus & hoc vult Ioã.And. in Specu.de homicid.in rub & in c.significauit. de pœnitẽ. & remis. & Bal.in tit de pace te.& eius vio. in vsib.feud. Quod est verũ qñ excessus est punibilis, vt in d.glo.in d.c.olim.Debet etiã talis se defendens articulare & probare ꝙ hoc fuit incontinenti & non ex interuallo, quia aliter diceretur vltio nõ defensio, quæ vltio non est permissa, vt not.in d.l.vt vim. Et dicitur fieri incontinenti vel ex interuallo iudicis arbitrio iu. attenta qualitate iniuriæ & facti personarum, vt l.iij. §.cum igitur.ff.de vi & vi arm. Ac etiam debet articulare & probare ꝙ ante factum & nõ post factum se defendit, vt not.tex.de homicid. extra in c.significasti. & Bald.in d.l.j.C.vñ vi.vers.extra op. ꝙ an e &c. intelligitur qñ esset tale factum, quod reuocari non potest nec in pristinum statum contraria via reduci: secus si in pristinũ statum reduci possit, quia tunc incontinẽti post factũ licet, sed
18 nõ ex interuallo, vt d.§.cũ igitur. † Et tene menti, & nunquam exeat mẽtem tuam, quòd etiam iste inquisitus põt probare per fratrem proprium, ꝙ fecit homicidium ad sui defen-

sui defensionē.ita dicit Bal.& Sali. in l. parentes.C.de testi. quia fiscus tractat de pœna & lucro odioso cū aliena iactura igit, vt l.si quis cū vxori.§.j.ff.de fur. Quæro ergo quid importēt dicta verba cū moderamine &c.gl.& doc.ī d.l.j.C. vñ vi. dicunt multa. Sed Bal.ibi in vers. q̃rit gl. in quo consistat &c.cōcludit & d.l. triplicē cōclusionē. Primo ꝙ in defensione requiratur factorum æqualitas; ex quo sequitur ꝙ aggressus sine armis nō pōt vti armis nec armis ꝑcutere. Secundo requiritur tēporis vicinitas vt dictū est. Nā vt simul fieri dicantur oportet vt simul fieri in ipso cōgressu vel successiue īmediate vel quasi īmediate, vt d.§.cū igit. Tertio ꝙ talis & tāta sit expulsatio quāta est necessitas defensionis, hæc nāq; moderata defensio nō plus faceret q̃ oporteat &c.

ADDITIO.

3 ¶De excessu. Adde d. Franc. de Aret.in consi. lxxx.Paul.de Castr.in consi.cxc. incipi. in causa carceratorū,Pet.de Ancha. in consi.cclxxxv. Bald.in consi.ccccxxx.in j. volum. & consi.cij. in ij.volumi.& Fran. de Aret.etiā in consi.54.& Cep.late in consi.xxix. & d. Alex. in consi.76. & in consi.cix.in j.volu.& in consi.xxiiij. & in consi.cxxxviij.in ij.volu.Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde ꝙ vera est ista conclusio ꝙ si insultatus modū excedit in se defendēdo punit de excessu tātū,& sic de quāto & non de toto, & sic pœna extraordinaria punitur & nō ordinaria,& hoc pulchre declarat Bal. in l.vt vim.ff.de iust.& iur.qui dicit ꝙ quis pōt excedere modū,aut ex dolo & tūc plus punit, aut culpa lata, & tunc minus,aut leui & minus. Aut culpa leuissima,& hoc voluit Bal. in c.j.de pace iura.fir. quia ille qui est ī instāti periculo & pœna magna & metu qcquid facit non dr̄ facere animo deliberato, quia motus dolore nō est in plenitudine intellectus & do.Bald.in d.l.vt vim ꝙ ille qui est aggressus nō pōt habere staterā in manu & ideo si excedit modū in se defendēdo non punitur nisi in tātum inquātū excedit, & sic extraordinarie punitur,& hoc ēt voluit gl.xxiij.q.j. in summa.& Pet.de Anch. in cle.j.de homici.& But.in c.significasti.de homicidio. Et hoc expresse declarabitur ꝑ exemplum infra in illa.q.quæ incipit, quare Titius vulnerauit Seium & statim aufugit. Tene tamen menti prædicta & tempe-
19 pera † ꝙ verū est ꝙ ille qui excedit modū ī se defendendo punitur intantū quantū excessit. Hoc verū si ex ꝓposito excessit.secus si culpa sic si insultatus fuit in dolo. ita reperio Petr. de Ancha. hoc voluisse in dicta cle.j.de homicidio in fi. tertij notabilis licet Bal.alle.dixerit in d.l.vt vim.

In dubio aūt nō ꝓsumitur dolus,sed culpa in eo quia faciendo actū licitum excessit modū ista est pulchra theorica.Sali.ī l. gracchus.C.de adult.in illa.q. qñ iudex torquēdo occidit aliquē. Sed quis se defendendo facit actū licitū, quia vim vi repellere, licet d.l.vt vim. ergo si excessit modū defendēdo potius ꝓsumitur culpa quā dolus. Credo tñ quòd in dubio ista remittuntur arbitrio iudicis qui diligenter omnibus cōsyderatis iudicabit an ex culpa lata vel leui ex proposito per doctrinam Bal.in d.l.vt vim.
20 cogita.† Adde ēt inquātū tactū est qđ opus est quòd incontinenti fiat defensio quod Ro.in d.l.j.§.qui præsens.ff.de verb.oblig. dicit. quod illa iura quæ dicunt vim vi repellere licet dummodo incontinēti fiat aliquando si fiat post sex menses dicitur incōtinenti per decēnium puta si vnus magnus dominus vel potens expellat vnum inferiorem,nam licet etiam in decennio recuperare possessorem suum, & dicetur facta incōtinenti.alle. Hugo. ita dixisse.j. di. in §.ius naturale.de quo dicto facit festum Bal.in l. fina.C.de his qui à non domino,de ista dictione incōtinenti dic vt latissime vltra omnes docto. dixi in d.l.j.§. qui præsens.ff. de
21 verb.oblig. † Et inquantum supra dictum est quomodo dicatur factum cum moderamine inculpatæ tutelæ & dictū est quòd si sine armis in me insultum fecisti ego armis non debeo me defendere, & ita limita istam materiam vt dicam infra in sequētī gl.ī tex.& additio. quia potest esse ꝙ defensio licita erit cū armis, licet sine armis ī me insultum feceris,vt ibi videbis,& de istis vide d. Abb. in c. olim. extra de restit.spol.q. disputat in quo consistat istud moderamē inculpatæ tutelæ.Sed d. Anto.de Bu ibi latius disputat. Concludit tamen ibi do.Abb. tandem quòd ista relinquuntur arbitrio iudicis. Et vide ea quæ multū eleganter scripsit Ro.in singu.suis primi anni singul.iiii. quod incipit, an si quis excesserit modum.

22 *Insultauit me quis cum baculo ego ne percuterer eum cum gladio feriui unde mortuus est quaritur an debeam puniri.*

23 *Insultum fecit Caius contra Titium à cuius facie poterat aufugere, non aufugit, imo Caium percussit, an teneatur Titius.*

24 *Pisanus vel Perusinus qui sunt bellicosi & q. bus esset verecundia aufugere si fuerit insultatus & fugere possit, an fugere debeat.*

25 *Robusto uolente percutere debilem cum pugno, an debilis contra robustũ poterit uti gladio.*

22 ANGE. † Ex his infert ibi Bal. ad q. Quidã insultauit me cũ baculo ego ne pcuterer eũ cũ gladio feriui, vñ mortuus est, q̃ritur an debeã puniri, in quo concludit secundum gl. in d. l. j. videlicet aut insultatus poterat aliter quã cũ gladio se defendere, & tunc punitur alias nõ alleg. not. in l. 2. C. de sicc. In dubio aũt cũ ferit insultatus cũ armis qa fustes sunt arma p̃sumitur ꝙ sine armis se defendere nõ potuit. Et ẽt Bal. ibi infert. pone quidã fecit cõtra me insultum sine vllo genere armorum volẽs mihi dare vnã maxillatã manu vacua, ego ne percuterer, gladio ipsum interemi, an puniar. Et distinxit aut cõstat ꝙ poterã aliter me defendere, & tunc teneor qa nõ seruaui modũ defensionis, sed vindictã assumpsi, aut constat ꝙ ego non poterã euadere quin cũ vituperio percuterer & tunc licite feci, nam si hoc licet pro rerũ defensione, vt d. l. j. ergo fortius propter personas & corpus nostrũ quod dignius est, vt l. in seruorũ. ff. de pœn. aut dubitatur, & tunc in dubio præsumitur qđ alia via patuerit defensioni inter pares. Sed si insultãs esset robustus, & ego senex, tũc p̃sumit p p annorũ inæqualitatẽ ꝙ nõ poterim aliter me defendere secundũ d. glo. vñ multæ circunstantiæ sunt põ-
23 derandæ, vt ex p̃dictis patet. † Quærit Bal. in d. l. j. ver. pone quidã fecit insultũ &c. q̃dam contra me fecit insultũ, à cuius facie poterã aufugere, nõ feci, imo eũ percussi, an tenear. Et cõcludit aut violentia infert circa res ad earũ occupationẽ vel destructionẽ, & non debet quis fugere, quia fuga trahit secũ periculũ circa res, vt l. j. §. si quis aũt. ff. de vi & vi ar. aut circa personas, & tunc aut fuga importat periculũ salutis, qa inimicus est sibi ad spatulas & terga vertẽdo de facili posset vulnerari, & nõ dẽt fugere, imo salutẽ suã tueri, vt d. l. scientiã. §. cum aliter. ff. ad l. Aquil. aut fuga importat periculũ honoris, & tunc idẽ secundũ Iac. de Are. qa quilibet honorẽ suũ debet tueri, & cũ lucro præferre, vt. ff. si qs omis cau. te. l. iu. Ex quo ẽt Bar. in d. l. j. C. vnde vi. &
24 ibi Cy. dicunt, † ꝙ si esset vnus Pisanus vel Perusinus q sunt bellicosi & verecũdia esset aufugere, ꝙ nõ debet fugere, secus si esset alterius patriæ vbi homines nõ sunt ita bellicosi, qa nõ esset dedecus aufugere, & tunc aut fuga periculum non importat, sed cautelã quandã, tunc debet quis aufugere, quia sibi non nocet & alteri prodest, vt ff. de aqua plu. arcẽ. l. 2. §. itẽ nauis. Et bñ aduertẽdũ est quòd illud quod dixi supra, de honore intelligitur ẽt de leui, qm̃ leuis honor est curandus, facit. ff. de iniur. l. iniuria-
25 rũ. §. si quis de honore. † Quid si robustus vtitur contra debilẽ tantummodo pugno, nunquid debilis possit vti gladio. gl. in d. l. j. dicit ꝙ sic. & idem tenet ibi Cy. Barto. & Bald. in versi. sed pone robustus.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materiã adde inquantũ supra tactũ est, an si me insultatũ sine armis sed cũ pugno an possim te occidere impune cum armis. Aduerte ꝙ dico quòd possibile est ꝙ impune cũ armis possem te occidere isto casu, & dicor fecisse ad mei defensionem, & hoc est si accusatus pbaret per testes ꝙ ipse occidens aliter non poterat euitare illum pugnum, quia si aliter illam iniuriam non poteram euitare, nisi te occidam hoc possum, & hoc colligo ex doctrina, Bar. in l. furem. ff. ad l. Cornel. de sicca. q voluit ꝙ si probo fecisse ad mei defensionem si interfeci te, probando ꝙ aliter nõ poteram euitare illam iniuriam realẽ, nisi te interficerẽ, quia si pro rebus hoc licet, multo magis pro personis, & hoc est quod dixit ẽt multum elegãter Ant. de Bu. in c. olim, extra de resti. spol. qui ipse examinat istam materiam qui dicit ex his apparet ꝙ Bar. vult ꝙ testes ad probandã defensionem nõ debent concludere & deponere, ꝙ aliter euadere non poterat, sed ꝙ aliter non poterat iniuriam defensare, vel euadere illam iniuriam personalẽ. Vnde si sum i vno angulo vbi perstrinxisti me, & vis dare vnam maxillatam mihi, & ita prope me eras ꝙ cũ pugno poteras me percutere, nec poterã euadere quin me percuteres, ego ne

me percuterês capio vnũ gladiũ quẽ habebã ad latus & te ꝑcutio & iterficio, tũc isto casu dicor fecisse ad mei defensionẽ p pdicta. Bñ verũ est ꝙ isto casu opus est ꝙ ista ꝓbentur ꝙ aliter nõ poterã euadere illã in iuriã, nisi te gladio percussisse, vt dictũ ẽ. & in hoc facio differẽtiã inter illũ casũ, qñ tu insultasti me cum armis euaginatis, & ego occido te, qa isto casu nõ opus est ꝙ ista ꝓbenẽ, sed sufficit ꝓbare & articulare id qđ supra dixi in addi. in hac ea. glo. q̃ incipit dixi ꝙ licita est defensio cũ moderamine inculpatæ tutelæ, secus qñ occido ĩ casu q. nostræ. quia opus est probare hoc per testes qđ dixi supra, & hæc no. Nec huic conclusioni obstat ꝙ ego dixi supra ꝙ ad hoc vt q̃s dicaẽ nõ excessisse modũ opus est ꝙ arma sint æqualia pugnus cũ puguo, si cũ armis paruis & nõ inhastatis tãtundẽ dẽt esse ex parte defendentis se, qa pdicta nõ militãt vbi offensus esset ita coarctatus ab autore rixæ & sic ab insultãte, ꝙ nisi insultatus gladio se defendisset & ꝑcussisset illũ autorẽ rixæ, licet aggressor arma nõ habuisset & voluisset cũ pugno dare sibi vnã maxillatã, aliàs insultatus nõ posset euitare illam iniuriã personalẽ, & hoc ꝓbaẽ ex his q̃ supra manifeste decidi, & maxime per doct. Bar. in l. furẽ. & melius in l. j. C. vnde vi. & d. Ant. de Bu. in d. c. olim. vbi d. Ant. ẽt multũ eleganter disputat. an quis teneatur fugere si est insultatus ibi vide, & per Ang. elegantissime in l. j. C. vnde vi. & ibi per Salic. vltra omnes & per Bal. in l. vt vim. ff. de iusti. & iur. & probat in l. j. C. vnde vi.

26 *Insultatus an debeat expectare se percuti.*

26 Ange. † Quærit ibi gl. an debeat expectare se percuti & respõdetur ꝙ nõ, quã sequuntur doct. bi & Bald. in ver. q̃rit gl. vtrũ q̃s &c. quia melius est ante causã vulneratã occurrere quã postea remediũ q̃rere, vt l. j. C. qñ lic. vnicuiq; se si. iu. vin. & l. fi. C. ĩ q̃b. cau. in integ. rest. nõ est neces. Itẽ nõ est remediũ cũ nec raparari possit, vt C. de appel. l. si q̃s facit qđ no. Bart. in l. v. in prin. ẽt l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad l. Aql. & supra dixi. Quærit ẽt ibi gl. an debeat expectare aliquẽ actũ fieri ab offendẽte. & gl. dicit ꝙ sic, dẽt. n. expectare se insultari & armis & clamore terreri, nec põt ꝑuenire omnia ista quia qui primo incœpit rixã, ille est q̃ primo põt offendi, vt ff. ad l. aq. in d. §. tabernarius. & ibi Bal. & Flo. & ita dicit Bal. in d. l. j. vers. sed nunquid dẽat expectare &c.

Augusti. Tu adde an quis debeat expectare se prius percuti quod Bart. per illũ tex. ĩ l. idẽ est. §. armis. ff. de vi & vi arma. dicit qđ nõ. & idẽ Bar. & Ange. in d. l. j. C. vñ vi. & iõ d. Ant. de But. in c. olim. extra de restit. spol. in xix. col. quod Gof. nõ laudat ꝙ quis patiatur se primo percuti, qa poterit esse ꝙ si expectaret primũ ictũ nõ esset postea locus defensioni ꝑ l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad l. Aql. & l. j. §. cũ arietes. si quã paupe. fecis. dic. sufficit enim error armorũ secundũ Gof. & dic ꝙ de hoc hr̃ xxiii. q. j. in summa, & in c. significasti. extra de homi. dicit tñ do. Anto. quod Cy. in l. j. C. vñ vi. temperabat hoc, quia dicit ꝙ quidam sunt q̃ minanẽ antequã ꝑcutiãt, & ꝑcutiũt, & isti non sunt expectãdi, quidã vero sunt ita timidi ꝙ nõ percutiunt, & isti sunt expectãdi. vt l. j. C. si quis impe. ma. Refert tñ d. Ant. ꝙ Bart. aliter dicebat, s. ꝙ si verisimilia precedunt indicia, & actus manifesti ꝙ ille intendebat offendere, & aliter iste se defendere non poterat, põt alias non. Et cõclude tu in hac materia ꝙ an debeã expectare me prius percuti, vel nõ, patet ex supra dictis decisionibus proximis. q. in tex. et in addi. qa si tu aggressus es me armis euaginatis non debeo expectare me prius percuti idem si tu eras sine armis, & ego habebam arma, sed aliter non poteram euadere illam iniuriam personalẽ, & vide Abba. in d. c. olim. qui dicit ꝙ omissa ista relinquenda sunt arbitrio iudicis.

27 *Minis solis interuenientibus, an alter possit minantem percutere.*

28 *Iniuriosis uerbis si aliquis protractus fuit in rixam, & vulnerauerit iniuriantem an debeat puniri de toto uel de excessu.*

29 *Iustum dolorem temperare est difficillimũ & ideo nesciens temperare mitius punitur.*

27 Ange. † Quæritur an ex solis minis[a] a possit ꝑcutere minãtẽ gl. ĩ d. l. j sentit ꝙ sic, si minator suas minas cõsueuit exequi. ar. l. j. C. si qua. ꝑditus pote. Sed Bal. i d. l. j. vers. sed nunquid. ex solis minis &c. tenet cõtrariũ qa licet quis minetur non incipit delinquere facto, sed verbo, nec ad actum ꝓximum

mum procedit, & ideo dicit quod verbis cōtra verba debet resisti, nō aūt ad manus & ferrum alleg. Spe. ti. de acc. ver. quod si te vocaui latronē. Dicit tñ quod si in mora expectationis esset periculū, ex quo liquet de animo, tunc tenet gl. quod melius est aduersus iniuriā præparare quam se in discrimine coarctare. Quid aūt si ille qui minabit expectabat socios venientes, certe poterit præueniri quia si expectaret forte nō posset se defēdere quod tñ intelligit quod hoc facere debet si aliter euadere non poterat, vt patet ex prædictis.

ADDITIO.

a ¶ Minis, adde quod cōmitens delictū per iram mitius punitur, ita Fran. de Are. in consi. xxxiiij. Ber.

Avgvsti. Tu aūt in hac materia, adde quod ideo vr̄ quod ex solis minis quis possit aliū percutere, nam supra sæpe dictum est quod sufficit quod quis habuerit iustum metum, sed minæ inducunt iustum metū gl. Bar. & oēs doct. in l. metum. ff. quod me. cau. l. igitur. Et no. per doc. & maxime Salic. in l. j. C. si quis impe. maledi. sed nō recedo à doctrina Bal. in l. j. C. vnde vi. Adde tñ vnam mirabilem
28 limitationem. † quod si quis minatus est mihi & propter ista verba iniuriosa illata contra me vel propter alia verba iniuriosa, ego hoc modo protractus sum in rixam & ego vulneraui te non debeo puniri de toto sed de quanto ego excessi, ista est singul. doctrina Ang. quam tradidi per illū tex. in l. si adulterium cum incest. § item imperatores. ff. de adul. qui Ang. dixit ista verba formalia per
29 illum tex. † No. quod difficillimū est tēperare istum dolorem & ideo nesciens temperare punitur mitius, & allegat pro illis qui incidunt in aggressurā contra alterū inferētem verba iniuriosa, punitur enim tūc quia plus fecit non quia se non debuit vindicare, verba enim iniuriosa sunt illa quando quis minatur mihi mortem. Idē etiam quia proferuntur cōtra honorem meum, vt probatur in l. j. ff. de iniur. coniuncta l. prætor edixit eo. tit. & hæc bene no.

30 *Pater & mater an filium tam legitimū quam non legitimum defendere possint.*

31 *Filius an possit & debeat defendere patrem & matrem.*

32 *Maritus vxorem, sponsus sponsam, amasius concubinam, an defendere possint.*

33 *Consors consortem, socius itineris socium, cohabitans socium cohabitationis, aut vitæ, dominus seruum vassallum ascriptitium familiarē conductū, abbas monachum, monachus abbatem, an defendere possit, & an insultatus socium, insultantis offendere valeat mediator quoque an offendi possit.*

34 *Familiaris an dominum armis & clamore, ac quocunque modo potest debeat adiuuare.*

30 Ange. † Quæro sicut pōt quis semetipsum defendere an possit ēt filiū defendere Bal. ī d. l. j. ver. expedita est gl. & c. dicit quod doc. dicūt quod sic. per l. isti quidē. ff. quod me. ca. quod Bal. itelligit siue sit legitimus siue nō quia natura cōis est. vt l. hos accusare. §. si. ff. de accu. nec pōt constitutio naturā immutare, & sic siue sit in potestate siue nō, & sic mater pōt impune & sine mandato defendere fi-
31 liū, vt l. quia mater. ff. de in ius voc. † Quærit
b ēt Bal. ī d. l. j. an filius b possit defendere patrē & matrē & in ver. ij. q. est an filius &c. dicit quod sic, imo ēt dicit quod si filius nō defendat patrē & matrē punit, vt l. vtrū. ff. de parri. Itē carnē suā quis nunquam habuit odio,
32 vt no. in l. ij. ff. de in ius vocan. † Quæro an maritus possit defendere vxorē suā, vel cōtra Bal. in versi ii. q. an maritus & cætera. dicit quod sic, quia duo sunt in carne vna xxiii. q. ii. c. admonere. Idē de concubina & amasio propter amicitiam nō leuē quæ inter eos extat. ff. de ver. sig. l. inter amicissimos. & quia domestici sunt & quadā societate iungunt. ff. de diuor. l. quod ait. & ff. de adul. l. si vxor. §. si minor. versi. quod si in concubinā. & C. de bo. quæ libe. l. non sine. Idem de sponso & sponsa qui eodem zelo amoris ad nuicem cōnectuntur, & quia de sponsa & vxore idem debet esse iudicium. ff. de sponsa. l. oratio. & in d. §. si minor. ita dixit Bal. in d. l. j. ver. quinta est an sponsus &c. & etiam amici mei & vicini mei & peregrini possunt percutere volentē me expellere de possessione mea, ita
33 dicit Bar. ī l. deuotū. C. de meta. li. xii. † Idē & cōsortes, quia iniuria quæ fit vni, fieri vr̄ to-
c ti cōsortariæ c, & ideo oēs prosequi possunt eorum iniuriā, ita no. dicit Bar. in l. cum scimus. in prin. ij. col. C. de agri. & censi. lib. xi. & ēt socius itineris potest defendere socium, quia iniuria est cōis. vt ff. de iniu. l. itē apud. § tenetur. & idē ī socio cohabitationis vel vitæ xxiii. q. iii. c. hac ratione per totum, & etiam possum offendere socium criminis quod crimi-

criminoso & criminis aggressori socius est, vt l.j.C.de rap.virg.& l.raptores.C.de epi. & cler.ita dicit Bal.in d.l.in versi. sexta est an quis & cætera. quamuis socium criminis possim offendere, nō tñ possum offendere mediatorem vel alium circunstantem qui se de crimine non impedit, alias tene or, vt d.§.q cū aliter. An Dñs possit defendere seruū & ecōtra Bal.ī d.l.i. dicit quòd sic, vt l.lucius.ff.de appel.& ibidē dicit idem in vasallo & ascriptitio, & idē dicendum est de abbate in monachum & econtra, nā pro iure quòd qs habet ī istis sua interest pecuniariter eos nō lædi, & idem dicit.in familiari conducto, quia est de dñi familia, vt ff.de
34 vsu & habi.l.ii.†Et idē quia familiaris debet adiuuare dominū armis & clamore & quocunq; modo pōt, etiam cum sui corporis periculo, vt l.i.§ eodē autem tecto.ff.ad sillān.& l.cum Dominus.eo.ti & ita etiam tenet Flor.in d.§.qui cum ali er.

b An filius adde & vide Bal.in cō s.viij.in j.parte incip.in causa vertente inter Christophorū, vbi ꝙ filio naturali licet defendere patrem.Ber.
c Consortatiæ, adde & vide Alex.in consi.xcvij. in j.volumi.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde hic quòd doct.maxime Bal. in l.vt vim.ff. de iust & iur. vī approbare oēs istas conclusiones. Et aduerte, quare si licitū est vni extraneo defendere vnum insultatum multo magis istis personis, de quibus supra. q̄ conclusio, an sit vera vel falsa, dixi supra hac gl. in i.addi. Sed aduerte qa d. Ang. tangit hic vnā pulcrham conclusionē an licitū sit mihi offendere non insultantem me: sed sociū illius q aggressus est me vel mediatorē. Et in hoc allego vnā mirabilē doctrinā Ang. quā posuit in l.ii.C.ad l.Cor.de sicc. ꝑ quā doctri. poteris limitare prędicta. Nā dixit Ang. ibi per illā gl. fi. No. mirabiliter hanc gl. q̄ decidit quòd cōstitutus in vitæ discrimine ꝑꝑ insultū, nedū quòd impune possit offendere insultantē & occidere, imo sociū ipsius & aliū si ꝑ illud euadit ab illo discrimine. Sed dicit Ange. inquantū dictū est de non socio intellige si hoc non fecit ex proposito, vel si ex proposito nō tñ puniēdus. l.Cornelia quia fecit ob tutelam sui nō aūt principaliter ob iniuriam, & ponit exemplum si vnus ex bono proposito venit ad mediandum, & cœpit torsam insultantem & insultatum & quia vires insultantis ꝑualebant, nisi insultatus talē mediantē percussisset fuisset occisus, nullus dixerit talē occidentē teneri de homicidio, & dicit Ange. ꝙ illa gl.in d.l.ii.hoc voluit singu.& allegat ꝑ hoc quia igne imisso in vnā domū licitū est destruere domū vicini vt ignis conuolans non cōburat meā, ita licitū est percutere ne occidat arguendo de rebus ad personas qđ est no dignū scđm ipsum. Si aūt percutiens aliū non esset in tali discrimine constitutus Tunc dicit Ang. ibi quòd tūc percutiens teneret de tali ꝑcussione: ēt si ipsum occidisset ꝑter propositum, licet tunc nō teneret: l.Cornelia de sicc.quia nō dolo. alle.tex.in l.scientiā.§.qui cum aliter.ff.ad l. Aquil. Et hæc certe no.quia pulchra & singularis ad euadendum hominem à morte.

35 *Defendere aliquem promittens an teneatur illum defendere.*

35 ANGE. † Quid aūt si qs promiserit aliquē protegere & defendere, nō dico in contractu, de quo loquit.l.fi.C.de actio. emp. istam q.format Bar.in j.constitutione. ff.& ibi determinat quòd pōt & teneī ēt ipsum defendere cū armis & alleg.tex. cum gl.i l: desertorem.§.fi.ff.de re milit.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde quòd pōt esse quòd ī cōtractu ēt verbū defendere intelligit cum armis, & hoc qñ vnus superior vēderet vni priuato, ita ꝑ bo
a nas rationes consuluit multū elegāter Pet.a de Anch.in consi.suo lxxxiii.incip.in Christi nomine omisso primo dubio quæ cōclusio an sit vera vel falsa: late ego dixi de omnibus istis post Mod. in l.stipulatio ista.ff. de verb.obli.dic vt ibi late dixi.

ADDITIO.

a Pet.de Ancha.adde Pau.de Cast.in cōs.cxcvij. in j.impressis.Ber.

36 *Vulnerato Seio à Caio statim aufugiente, si Seius post Titium aufugientē currat & illi vulnus inferat nunquid Seius punietur.*

36 ANGE. †Quærit Titius vulnerauit Seiū et statim aufugit. Seius post eum currens vulnerauit eū quòd nō licuit, vt patet ex ꝑdictis, nūquid punieī ac si primo offensus nō fuisset. Bal.in d.l.j.versi.decimo q̄ritur titius.&c.secūdū la dicit quòd debet puniri, quia difficilimum est iustum dolorem temperare,

perare, vt l.si adulteriū.§. imperatores.ff.de adul. Mitius tñ punietur nō tanq̄ dolosus, sed tanq̄ culposus. & qa incōsultus calor b caret vitio doli. vt ff.ad Turp.l.j.§.q̄rit. qđ not.

b Inconsultus calor. Adde tu & vide Fran. de Are. in consi.lxxx. qui idem dicit. Ber.

A V G V S T I. Tu aūt in hac materia adde ꝙ dū eēm aduocat⁹ vidi multos aduocatos refricātes in dubiū, an ista cōclusio sit vera vel falsa, sed semper mihi placuit ista sñia Iac.de Are. pro qua allego ī terminis Ant. de But.eā approbasse ī c.olim.extra de rest. spo.in xix.col & ita ꝓ hac opi.cōsului Bal. Papiæ, vt ī terminis nr̄is. & refert & seq̄tur Pau.de Cast.in cōs.suo cxc.in fi.& vide Sal. ī l.j.C.vñ ui.adde Alb.in ij.par.statu.q.xlv.

37 *Vulnerauerūt se duo simul & ignoratur quis fuerit aggressor, quid fiet.*

37 A N G E. †Quærit glo.in d.l.j.quid si dubitetur vtrū sit factū ad defensam vel non, quia duo simul percusserunt, & ignoratur quis fuerit aggressor.gl.in l.j.§.cū arietes.ff. si quad.pau.fecis.dica. dicit ꝙ vterq; absoluitur. & Bal.ī d.l.j.vers. duodecimo q̄ro cū gl.&c.dicit sic. non enim vr̄ maleficiū probatū, quia defensio nō est maleficiū, & certū est ꝙ alter eorū cōmisit maleficiū. Iniustitia igitur esset si vterq; cōdēnaretur, quia innocens propter peccatorē periret, vt not. gl. C.vti pos.l.j. Sed contrarium vr̄ ꝙ rōne dubij vterq; condēnetur.ff.vti pos. l.si duo. in prin melius facit ff.ad l.Aqui.l.scientiā.§. qui cū stramenta. Si vero cōstaret quis esset in culpa ille cōdēnaretur. ff.ad l.Aq.l.quēadmodū.§.si nauis. Si autē constaret quòd vnus fuit in culpa alter non, sed non apparet quis iste & quis illē.dicit Bal. ꝙ quidam tenent glo.alij quòd nulla defensio est ꝓbata cū probatio sit incerta & obscura: ideo nō releuat.c.cum in præsentia.de prob. & defensio tanquā exceptio peremptoria liquido est probanda. Sinautem constaret quòd vnus alterum & alter alterum offendit, nec quicquam aliud probatum est ad defensionē, tunc vterq; punitur.nec obst.§.qui cum stramenta quia ibi dantur opera rei licitæ, ideo facilius recipitur excusatio, quia non ita præsumitur dolus sicut in factis illicitis. ff.de iniur.l.illud.& l.seq.quod not.quia semel habui c̄ facto.& istā opi.sequutus fui. c licet Bar.teneat gl.in d.§.cū arietes.Sed veriorē credo opin.Bal.ne delicta remaneant impunita per rōnes suas. Et adde prædictis quod not.Bart.in l.si seruū.§ sequitur. ff.de ver.obli.& ī l.cū pater.§.libertis.ff.de leg.ij. Sed in simili elegāter no.Bal.Ang.& Imol. in l.si mora.ff.sol.mat. quia facit differentiā an quo ad se dicantur rupisse pacē, an quo ad vindictam publicā.dic vt ibi, quia est bona determinatio.& ibi videas Lud.qui plene & bene loquitur & Io.And.late in addi. ad Spe.in tit.de treu.& pac.in rub. & Bal.in l.vt vim.ff.de iust.& iur. & in l.q fidem. de trāsa.& in l.cū ꝓponas.& l.petēs.C.de pac.

c Sequutus fui. Adde ꝙ opi.Bal.saluari pōt ꝑ tex. in l.ita autē, qui dicit pro publica vtilitate contra subtilem disputandi rationē multa in iure ciuili recepta fore. & per illum text.dicit Roma.in consi. cccj. ꝙ iudex potest testem punire de falso, qui dixit ꝙ Titius possedit per tempora & temporibus in c.annotatis, cū capitulatum esset ꝙ Titius possederat per plures & plures annos, & reuera non possederat nisi per quatuor menses. licet de iuris subtilitate posset dictum talis testis saluari. & ꝙ doctrina Bart. in l.si in rixa. faciat ad doctri.Bal. non videtur verum, quia in d.l.si in rixa. apparet de principio & fine delicti. & certum est ꝙ omnes deliquerunt, sed in casu proposito non apparet de principio nec fine delicti, nec certū est ꝙ ambo deliquerent imo incertū. vnde propter incertitudinē videtur ꝙ opi.gl & Bal procedere debeat. & per ea vide quod voluit Ro.in cons.cccj. vbi vult ꝙ si incendium exoriatur in domo in qua duo habitāt, & ignoratur cuius culpa ꝓcesserit, ꝙ propter incertitudinem ambo absolui debent. Ber.

A V G V S T I. Tu aūt in hac materia adde ꝙ Bal.in d.l.j.§.cū arietes. dicit ꝙ inquantū illa glos. voluit ꝙ sequi debuit absolutoria. Nā dicit ipse ꝙ doct. tenent contra illā glo. & ideo dicit ꝙ si duo inuicem se percusserunt vnus alterū, & alter alterum, in nullo fit absolutio, sed vterq; condemnabitur. Et hoc voluit etiam Bald.ibi in addi.in d.§.cū arietes. & expresśius in l.vt vim ff.de iust.& iur. qui dicit ꝙ illa glo.in d.§.cum arietes.q̄ voluit quòd neuter puniatur, debet intelligi ꝙ nemo punitur sub nomine delicti insultus, sed si interuenit cædes & vulnera de istis vterq; punitur, vel dicit dic verius quòd ad interesse partis nemo punitur, sed bene puniuntur criminaliter, quia ambo delinquunt contra rempublicam, & ista conclusio probatur per doctri.Bart.in l.si in rixa. ff.ad l.Co.de sicca. q dicit ꝙ si plures vulnerauerunt

lacerauerunt aliquem & erat vnum vulnus mortale tãtum, & ignoratur quis fecerit, illud quòd in dubio tali omnes debent decapitari. Nõ ergo est incõueniẽs qđ vnus patiatur pœnã pro alio, cũ quis dat operã rei illicitæ ẽt inquantum do. Ang. hic incidẽter tangit illam materiã qñ ruperunt pacem & ignoretur qui fuit aggressor ad hoc vt pax dicatur rupta. Adde & dic vt ego latissime dixi vltra doc. in addi. meis post Moder. in l. mora. ff. sol. ma. dic vt ibi.

SVMMARIVM.

1 *Lege Cornel de sicc. quis teneatur siue liberum hominem, siue seruum interemerit.*

T ex interuallo dictus Titius ex dictis vulnerib⁹ mortuus fuit & est & vt uotũ suũ iniquum dictus Caius adimpleret.] †Et quis tenetur de 1 sicariis, siue liberũ hominẽ, siue seruũ interemit: vide l. j. §. j. ff. de sic. instit. ad l. Aquil. §. liberum. ff. ad l. Aquil. l. idem neratius. §. si dolo. & ibi no. gl.

AVGVSTI. Quia hic nõ intẽdo tractare istã materiam, sed infra dicetur in hac eadẽ gl. in versi. & aduerte quia pœna homicidij est pœna capitalis: dic vt ibi dicam.

2 *Vulneratus si ex interuallo moriatur, an intelligatur mortuus ex pracedẽtibus vulneribus.*

3 *Vulneratus intra quod tempus præsumatur mortuus ex vulnere.*

4 *Iudex in electione medicorum adhibendorum vulnerato, quando debeat se intromittere.*

2 ANGE. †Quęro si ex ĩteruallo moriẽ p̃sumatẽ mortuus ex dictis vulneribus. Istã q. format Bar. in l. si in rixa. ff. de sicc. & alleg. gl. sing. in l. i. C. de emen. seruo. ꝙ dicit quòd si vsus fuit ambulare ẽt cũ baculo post tres dies à die vulnerum non præsumitur mortuus ex dictis vulneribus, sed Bart. dicit ibi ꝙ stãdum est iudicio medicorũ, vt l. semel. C. de re mili. & si plures possint haberi plures adhibeantur, alias sufficit vnus, vt in auth. de non alie. aut permu. §. quod aũt. vide clarius p Bar. in proœmio. ff. in fin. prin. & ibi Cy. & Bal. in iii. col. ver. & ideo an vulnus sit mortale &c. & ibi Cy. & Bald. in c. j. quib. mod. feu. amit. versi. sed qd est qđ ibi dr̃ &c. & Bar. ĩ auth. de nõ alienan. §. ꝙ aũt. per illũ tex. & ibi Ang. & Spe. tit. de proba. §. si. versi. hoc quoq; not. vbi plene facit qđ no. Bar. ĩ l. i. §. i. ff. de vẽ. inspi. & Pe. de Anc. in c. presbyterũ. de homici. & Bal. in c. j. in prin. q. mo. feu. amit. in ii. col. ver. quidẽ qđ dixit &c. & Ang. in l. j. C. de emẽ. ser. & pro hoc est tex. in c. significasti. lo ii. ibi, iudicio peritorũ. de homic. & ibi Ioã. And. & istud puto verũ, licet Sali. in d. l. i. C. de emen. seruo. aliter distinguat, qm̃ tex. varie loquunẽ. Nam d. gl. dicit de tribus diebus. ad idem c. si qua fœmina. l. dist. sed in c. cõtinebaẽ. de homi. vr̃ dicere de octo diebus facit d. c. p̃sbyterum. vbi dicit intra paucos dies, & c. ad audientiam eo. tit. dicit aliquandiu. facit quod no. Flor. in l. ait lex. ff. ad l. Aquil.

d AVGVSTI. Tu aũt ĩ hac materia, adde quòd certe reperio docto. & text. vario modo locutos esse. Nam Angel. in l. i. C. de emend. ser. dicit no. istam glo. quæ est singularis & non alibi secundum quod hic loquitur de triduo. Nam dicit loquitur secundum legem Mosaicam. Sed in foro contentioso, tam in canonico, quàm ciuili, non sufficit, licet percussus post triduum ambulet super grabatum suum: sed si ambulauerit post dies xl. quia nullus vulneratus secundũ sententiam medicorum potest viuere vltra xl. dies post vulnus, vnde si per vnam diẽ viuit & postea decidit p̃sumitur mortuus non ex vulnere, eodem modo dicit si vulnus non esset mortale. & hoc probaret per medicos, quorum sententiæ debet stari d. l. semle. Adde tamen quod do. Anto. de Butr. in c. præterea. de cle. percuss. dicit no.

3 ex isto tex. cum glo. †quòd si in breui post percussionem secuta est mors præsumitur quòd sit mortuus ex percussione vulneris secus si post longum tempus est mortuus quia præsumitur ꝙ nõ ex vulnere sit mortuus, & hic tex. declarat quantum sit longũ tempus scilicet post octo mẽses. Limitat tamen ibi hoc do. Ant. de Bu. diceņs hoc credo arbitrarium attenta quantitate & qualitate vulneris. Aliam limitationem dat etiã ibi do. Abb. in d. c. præterea. qui dicit ꝙ licet quis superuixerit per octo menses a die vulneris vt nõ pręsumatur mortuus ex vulnere. Nam dicit hoc verum quando percussus post octo menses conualuit. vt sentit gl. in l. j. C. de emen. ser. Secus vero si vulneratus

ratus semper in deterius se habuit, & tandē decessit. Subdit tamē quòd hæc regula satis potest relinqui arbitrio iudicis. Gand. in tract. malefi. sub rubr. de homicidiariis. in q. quæ incip. Quæstio ēt dubitabilis subsequitur, ibi videtur velle ꝙ statur iudicio medicorū. Istā partē credo verā. Et ideo Albe. de Rosa. in ij. par. statu. q. 36. quæ incip. itē quid si aliquis vulnerauit aliquē. vbi Alb. facit mentionē de omnibus istis, qñ aliquis ēt superuixit post vulnus per octo menses, & multa alleg. & multos docto. tandē Alb. ibi dicit ꝙ in hoc casu semper vidit stare dicto medicorū, & dicit ꝙ ita de facto obtinuit. Et inquantum dictum est, an vnus medicus vel plures adhiberi debent, ad videndū, an vulnus sit mortale vel nō. Adde quæ supra late dixi in gl. quæ incip. (Vna alia percussione & vulnere.) in prima addi. mea. & quid si isti medici discordant quid faciendū est. Adde quæ late dixi supra in glos. in ver. (cicatrix.) in fi. Bal. tñ in c. j. quib. mo. feud. amit. vř velle quòd si medici sunt varij, & ille mortuus est quòd præsumitur mortuus ex vulnere. & Gand. in loco supra alleg. dicit quòd si medici dubitant an vulnus sit mortale vel non, & ille moriatur ꝙ dicitur
4 mortuus ex vulnere. tene tñ † menti quæ dixit Gādi. in loco supra alle. ꝙ in electione istorū medicorum iudex non debat se intromittere si amici vulnerati & vulnerantis concordant se in electione medicorū. Si vero discordant iudex eliget ipse. Et hoc etiā vř velle Io. And. in addi. Spec. in tit. de homici. §. j. in princ. & do. Anto. de But. in d. c. proposuisti. licet nō ita clare loquatur sicut loquitur Gand. vide pulchrū cōsilium Pet. de Anch. in cōsi. suo cclxxx. qui dicit, quòd si quis post vulnus vixit post tres dies, non dř mortuus ex illo vulnere secundum glo. vel aliter secundum Dy. si dicimus esse arbitrarium dici, iudex habet arbitrari quòd post vulnus in breui debet mori, istud breui debet arbitrari intra tres dies, vel melius si vnus medicus dicat quòd mortuus est ex morbo superueniente, licet milies cōstaret de morte, talis occisor nō debet mori, sicut dicimus in ciuilibus, si per duos testes constaret de debito, & per vnum testem de solutione, tñ per vnum solum testem idoneū de solutione eliditur illa plena probatio, ita criminalibus dicendum est, ibi vide.

d Tu autem in hac. Adde tu his quæ posui supra in verbo, cicatrix.

✠ Tu adde do. Bonifa. Vitali. in suo opere malefic. in rubr. quid sit accusa. nume. 131. versic. sed quid vulnerasti aliquem &c.

5 *Vulnerato mortuo ex negligentia uel mala custodia sua aut imperitia medicorum reus tenebitur de uulneribus non de occiso.*

6 *Vulnerans unum debilem propter quod uulnus regulariter sanus non moreretur, si ille debilis moriatur an tenebitur de occiso.*

5 ANGE. † Quæro quid si mortuus[a] est
a negligentia sua, vel mala custodia vel medicorū imperitia, dico ꝙ reus tenetur de vulneribus & nō de occiso, vt l. qui occidit. in fi. & ibi Flor. & in l. si ex plagis. in prin. ff. ad l. Aquil. Sed satis dicā in versic. quæro aliquis
6 fuit vulneratus &c. † Quid autem si percussit vnum debilem & intulit vulnus quod regulariter in sano non esset mortale, & ille debilis vel infirmus moritur, an teneatur de
b occiso, dico ꝙ sic.[b] vt l. qua actione. §. si quis seruum ægrotum. ff. ad l. Aquil. & ibi Flor. & in l. ita vulneratus. quod bene not. quia v di Nursiæ aliquos errare volentes defendere homicidas, quia capitulant ꝙ vulneratus erat debilis &c. & capitulant contra se, vt patet in dictis iuribus.

ADDITIONES.

a ¶ Mortuus. Adde & vide domi. Barth. Soci. in consi. clxxiij. quasi per totum, vbi de vulnerato qui decessit post octo menses quando dicatur decessisse ex vulnere.

b Quod sic. Adde tu & vide Raph. Cuma. in cons. cxxxiiij. & Cœpol. in consi. lxij. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde de hac prima conclusione quam tangit hic do. Ang. dic vt intra dicā in addi. meis, in illa qōne quę incip. Sed quęro aliquis vulneratus fuit vbi tangā materiā. De hac autem secunda conclusione cōsidera ꝙ doct. in locis supra alleg. voluerūt ꝙ vbi vulnus esset mortale, tunc mortuus dř ex vulnere, pōt ergo esse ꝙ vulnus quod nō est mortale in vno, erit mortale in alio per d. §. si quis seruum ægrotum. & ideo not. q̄ dixit Bal. in §. si q̄s ægrotū. Adde tñ ꝙ maiora & grauiora vulnera sustinet fœmina q̄ masculus, vt est glo. no in l. nihil interest. ff. de adult. quæ alle. bonā l. & adde hic illud consilium Pet. de Anch. in cons. suo cclxxxv. de quo supra in addi. proxi. præced. feci mentionem.

Statuto

7 *Statuto an posit imponi pœna pecuniaria pro homicidio.*

8 *Cõsuetudo quandoq; excusat à pœna homicidij.*

ANGE. Et aduerte, quia pœna homicidij
c est pœnã capitalis, c vt l.iij.ff.de siccar. † Et
7 ideo quæro an per statutum pro homicidio posit imponi pœna pecuniaria. Bart.in l.j.in fi.iij.col.ff.de pub iud vr sentire quòd per statuta pœna homicidij posit alterari. Contrariũ verò tenent Hosti. Io.And.in c. fi.de consue.quia tale statutum vr dare materiã delinquendi. & ita tenet Tancredus de Corne.in sua cõpendiosa. Sed quod valeat statutum. & sic pro Bar.posset allegari, quia de iure.ff. pro homicidio non erat semper pœna decapitationis, vt l.iij in § fi. & quod ibi not. ff. de siccar. Ergo & per statuta idẽ põt induci.nisi forte dicas ꝙ quia per l.Corneliã puniebatur affectus ẽt si effectus non consequebatur, vt l.diuus.ff de sicca. cuius contrariũ faciũt hodie statuta, & iõ l.Cornelia.tolerabat aliã pœnam q̃ mortis, quod singulare est, secundum Imol. in d.l.j.in fi. ff de publ.iudi.facit quod not Bald.in c.j.§. iniuria.de pace iur.firman.in x.col.

c Capitalis. Adde quod quando lex vel statutum simpliciter imponunt pœnam capitis intelligitur de ciuili non naturali.ita Alexan.in consi.ciij. & consi.cxvj.in j.vol.

AVGVSTI. Tu adde ꝙ doct.nostri vi-
d dentur tenere ꝙ tale statutum d valet. Nã præsupponunt tale statutũ valere. Et ita vr esse de mente Bar.& doc.in l.transigere.C. de trãsac.& Bar.in l.j.ff.vi bo rapt. faciunt not.per Bal in l reos C.de accu.& vide Bal. in c.j.§.iniuria.de pace iura.fir. & in c.j.§.si quis aliũ.de pa.tenẽ. Adde Alb.de Rosa.in ij.par.statu.q.cxx. vbi allegat multa ꝙ tale statutum non valet. dicit tñ ꝙ totus mundus obseruat contrariũ, ꝙ talia statuta obseruẽtur, quod ꝓ pœna corporali soluatur pecunia. Itẽ scias quòd pro homicidio non imponitur pœna capitalis vbi multorũ iacet strages. Ita dicit multum eleganter Ang.in l.pen.ff.ad l.Corn.de sicca.qui ẽt dixit multũ no.in l.iij.§.legis.ff.ad l.Cor.de sicca. qđ hodie indistincte, siue in nobili, siue in humiliori cõmittente delictũ imponit semper pœna mortis.& alle.bonã glo. insti.de pub. iudi.§.item lex Cornelia. & illæ aliæ pœnæ vbi viles subijciebantur bestijs, & digniores deportabantur in insulã nõ sunt in vsu, sed in locũ ẽt imponitur pœna mortis, & an ꝓ homicidio imponatur pœna mortis. vide Bal.in l.data opera in .char.C.qui accu. & tex.in l.nemo.C.de epi.aud. Adde omnino Ang.ponentẽ pœnas l.Corn.de sicca. & ibi facit mẽtionẽ de statuto Perusino quod imponit pœnã pecuniariã pro homicidio. Dicit tñ Bal.in c.j.§.furtũ.de pace iur.fir. in fi. ibi format qõ. ꝙ pro homicidio imponatur pœna x.ducatorum, sed dicit ꝙ Archid.23. q.4. in c.duo. dicit ꝙ nõ valet statutũ imponens pœnã cõtentibilẽ pro homicidio, hoc dixit verum Bal.nisi subsit alia iusta causa.
8 † Adde tñ ꝙ cõsuetudo quãdoq; excusat à pœnã homicidii. Ita cõsuluit Pe.de Anc.ĩ consi.cclxxxv. qui euasit vnũ puerũ xvi.annorũ, qui ĩ vna bataiola occidit alium, si ibi ita erat consuetudo ꝙ bataiola fieret idem si est bataiola hominum ibi vide.

d Tale statutum. Adde Fran.de Aret.in cõsi.lviij. qui idem tenet cum sit ex causa.

9 *Occidens hominem monstruosum, an subsit statuto punienti interficientem hominem.*

9 ANGE. † Quid aũt si hominẽ mõstruosum interficit an puniatur ex statuto quod punit interficientẽ hominẽ. Bald in l.quod dr ff.de lib.& post h.dicit per illũ text.ꝙ sic, quia satis est ꝙ habeat spiritũ & animã, ꝙ Ang.& Imol. dicunt ibi esse verum quãdo habet plura vel pauciora mẽbra q̃ debeat, secus si habeat caput animalis, quia tunc nõ est homo, vt l. non sunt liberi. & quod ibi not.per glo.& doct.ff.de statu homi.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ꝙ illa corpora quę assimilantur animalibus vocantur prodigiosa, vt not.glos. in d.l.non sunt liberi.& text.alle.in l.ostentũ.ff.de ver. sig. sed imo vr ꝙ talis occidens huiusmodi prodigia teneatur.l.Corn.de sicca. text. allego in l.qret aliquis. ff.de ver.sig. vbi dicit quòd imo isti sunt liberi & filii, & prosunt matri. Sed solue vt notatur in dictis iuribus, nõ dubito si habent animã rationabilẽ licet sint corpora cõtra naturã edita, ꝙ talis tenet l.Corn.de sicca.aliàs non per ꝑdicta.

10 *Aborsum qui facit ut fœmina faciat an comprehendatur in statuto puniente qui hominem interfecit.*

Pregnan-

11 *Praegnantem filiam repertam in adulterio si pater occidat, nulla poena tenetur.*

10 ANGE. † Quid si quis faciat ꝙ mulier abortiatur an teneatur pœna dicti statuti. Bal. ĩ d. l. ꝙ dr̃. dicit ꝙ nõ, quia qui est in vtero nõ est homo: sed homo effici speratur, vt l. apud veteres. C. de fideicommi. liber. qua autem pœna talis puniatur habetur in c. sicut. lo ij. de homici. quia distinguit aut fecit abortũ antequã esset perfecte creatus & haberet animã, & tũc punitur iudicis arbitrio vt d. c. sicut autẽ posteaq̃ fuit in ventre viuificatus & sic factus est homo, & tunc licet non teneatur pœna dicti statuti quod imponit pœnã interficienti hominẽ cũ in veritate de p̄senti nõ sit homo, sed futurus homo, & sic nõ sunt proprie verba statuti verificata, ideo nõ tenetur pœna dicti statuti, sed tenebitur de sicca. vt d. l. diuus. & ibi gl. de extraor. cri. & l. Cicero. ff. de pœn. & tenetur leg. Aqui. l. si seruus. §. si mulier. ff. ad legem Aquil. Sed ista originaliter sunt verba But. de quo tamen tu dic vt habetur, & ibi late Sal. in l. pen. C. de siccar.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde quòd licet iste doctor hoc dicat quòd si mulier [a] fecit aborsum ante partũ animatum, ꝙ nõ debet decapitari. Adde quòd hoc nõ militat vbi faceret propter pecuniã q̃a decapitaretur ꝑ l. Cicero. ff. de pœ. ita voluit Bar. in l. diuus. ff. de var. & extraor. cogni. & ibi Bar. ĩ l. diuus. Bar. q̃rit post gl. q̃ñ partus dicat̃ animatus. nã dr̃ animatus post xl. dies quod verũ est in masculo, quia citius habet animã q̃ fœmina. nã vt dicit Angel. ibi post gl. & doct. per xl. dies dr̃ habere animã, & cõtra p̄dicta est text. in l. si mulier. ff. ad legẽ Corn. de sicca. vbi vr̃ quòd nõ sit pęna mortis ĩ d. l. diuus. sed dic vt dicit Bar. in d. l. diuus. post gl. q̃ñ partus nõ erat animatus. Secus si animatus q̃a pęna mortis. Et intellige prædicta si ille q̃ fecit quod mulier faceret aborsum sciebat ipsam prægnantẽ. alias secus, vt not. per Doc. in l. pen. C. de sicca. maxime per Ang. Sed vide ibi Sal. qui aliter loquitur, hæc vera in extraneo. Secus si esset pater vel mater qui occiderent partum in ventre, quia nõ tenerentur l. Corn. de sicca. sed pęnam parricidii incurrerent, vt voluit

11 Bal. in d. l. diuus. † Limito tñ hoc nõ procedere in patre occidente filiam prægnantem repertã in adulterio, q̃a isto casu nulla pęna tenetur, nec cornelia nec parricidii, quia lex ipsum excusat. Ita dixerũt Bar. & Bal. ĩ l. imperatori. lo ii. ff de sta. hom. Et de ista materia vide bonũ tex. ĩ l. si q̃s aliq̃d. §. qui aboritionis. ff. de pœ. & in materia ista vide bonũ tex. ĩ c. moyses. xxxii. q. ii. & tex. & gl. in c. cõsuluisti. ii. q. iiij. & l. i. & l. necare. ff. de libe. agnoscen. Aduerte tñ si tu vis videre istã q. latissime vltra oẽs disputatã, habeas semꝑ recursum ad Alb. de Ro. in iiii. parte statutorũ q. lix. q̃ incipit, si statuto cauetur ꝙ homicida occidat̃ vertit̃ in dubiũ si quis percusserit mulierẽ p̄gnantem cũ pede. & ibi allegat infinitas decisiones in ista materia, & cũ ista q̃stio nunc ad p̄sens esset in cõsilio secreto Illustrissimi ducis Herculis, feci vnum pulchrum consilium collegis meis pro decisione huius quæstionis ꝙ incipit. (Ego Augustinus de bonfranciscis de Arimino doctor & aduocatus concistorialis & consiliarius secretus, dico in præsenti quæsti. qua quæritur &c.) & multa allego. Tandem nõ recedo ab Alb. in d. quæst. & ibi ponit quod in dubio an præsumatur ꝙ ille sciuerit mulierem esse prægnantem vel non.

ADDITIO.

a ¶ Quod si mulier. Adde Io. de Ana. in consi. f. & ibi ponit qualiter puniatur clericus qui dedit poculum moniali vt faciat aborsum. Ber.

12 *Vlneratus culpam committens in nõ adhibẽdo medicos uel alio simili si postea moritur, an percutiens teneatur de occiso vel de vulnere.*

13 *Medici ad hoc vt præstare possint bonum iudicium debent multa considerare.*

14 *Vulneratus præsumitur mortuus ex vulnere, nisi negligentiæ vel mala custodia vulnerati probetur.*

12 ANGE. † Quæro aliquis fuit vulneratus & probat̃ ꝙ ipse cõmisit culpã vel in nõ adhibendo medicos [b] vel in nõ curando se, vel ĩ nõ parẽdo medicis, vel quia cõcubuit cum vxore, siue aliam culpã cõmisit & postea moritur, an percutiens teneatur de occiso vel de vulnere. Bal. in l. si ab hostibus. in §. j. ff. solu. matri. cõcludit ꝙ non, adhibẽdo medicũ præsumitur sua culpa mortuus q̃ñ cura medicorũ poterat se iure habere & ad vitã & ad mortẽ ꝙ dicit esse no. Et etiã istam. q. format ĩ c. j. quib. modis feu. amit. in iiij. col. versi. sexto quæritur vtrũ dominus

nus &c.vbi dicit q quoties culpa vulnerati admissa est cũ vulnere, nõ dr̃ mortuus ex vulnere,quia nõ dr̃ ex simplicibus prouenire q cũ alio ꝓuenit, vt l.j. ff.de aqua quoti. & æsti.Et sic concludit quod ille qui vulnerauit non debet teneri de toto Facit etiam quod not.idem ibidem in seq.col.versic. & no.quod difficilius &c. & q de vulnere tm̃ teneatur facit l.huic scripturæ. §. si seruus vulneratus.& l.itẽ mela.§.celsus.& l.q occidit.§.fi.ff.ad legẽ Aquil.vbi Bal. dicit no. tex.qñ vulnus nõ est mortale & aliquis ꝓpter suã culpã decessit, vel cũ vxore concubuit,vulnerans nõ tenetur de occiso, sed solum de vulnerato & de hoc stabit iudicio medicorũ qui habent considerare vulnerũ qualitatẽ.Et ibi ẽt subdit quòd p̃sumit sua culpa decessisse si medicis noluit obedire & ita tenet Floren.vbi etiã dicit nota.istum text.ad articulandum defensam vulnerantis.& hoc etiam tenet glo. & Io. And.in c. ij.de cle.percusso.istud etiam voluit Dy. & Gui de Suza.quos refert Tancredus in sua compendiosa in xj.rubri.q.ix.vbi plene de hoc disputat & de hoc videtur casus ĩ c. ad audientiam de homi. & de illo qui non est obediens medico not.plene Ioã.And. in c. tua nos.& facit.c.significasti. lo ii. de homici.Si autem quis fuerit mortifere vulneratus licet nullam adhibuerit diligentiam,tamẽ hoc non minuit homicidiũ dicta.l. occidit.§.fi.à contrario sensu.ita dicit Baldus in quodam suo consilio quod incipit Sapientissime allegatum est. † Et tene menti vt
13 medici possint præstare bonum iudiciũ debẽt ad multa aduertere, videlicet ad robur percutiẽtis & debilitatem percussi.l.j. cum gl.C.vnde vi & l.quas actiones.§.si quis seruum.ff.ad l.Aquil. & qualitatem ac vulneris profunditatem de homici.d.c.significasti.in fin.locum & magnitudinem vulneris fluxum immoderatum sanguinis de sentẽtia excom.c.cum illorum.an vulnus medio tempore consolidatus, ita q habeat formã sanitatis vel infirmitatis.l.maritus.ff. locati cum gl.ita dicit Bal.in d.suo consilio.& ibidem subdit q inspiciatur si vulneratus perdit loquelã,quia similis mortuo l.iubemus. C.de testa.vel si ꝑdit sensum et intellectũ quia grauius morbum corporis inducit exilium mentis.ff.de ædil. edi.l.ob quæ secundo respon.& ff.de testa.l.in aduersa.

b Medicos. Adde q licet in loco insigni p̃sumatur qđ sint medici, tñ nõ p̃sumitur q inueniat homo qui velit tota die stare impeditus pro alio,nisi probetur,ita dicit Franc.de Are.in consi.xvj.Ber.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia adde Gandi.in tractatu maleficiorũ sub rubrica si iudicetur per medicos vulneratũ non moriturum & febre adueniente dicunt cõtrariũ,& moritur vulneratus,an vulnerans teneatur de occiso ibi late vide, & vide etiã ipsum ibi in sequenti quæstione quæ incipit,Sed quæro quidam vulnerauit aliũ non mortifere, postea ille vulneratus mortuus est non ratione vulneris, sed propter malum & imperitum medicum q medicatus est. Quæritur nunquid vulnerator teneatur de occiso, & certe dicendum est quod vulnerator teneatur de vulnerato tantũ.al leg.tex.in d.l.qui occidit.§. penult.& ita di-
14 xit q ita scripsit do Odof.& ibi dicit † qđ in dubio vulneratus præsumitur mortuus ex vulnere nisi negligentia vel mala custodia vlnerati probetur. Nam tunc tm̃ tenẽ de vulnerato & non de occiso,& ponit exẽplum de rustico qui modicũ ĩ capite vulneratus in æstate ad laborãdum cũ bobus ad solem & est iratus cum bobus & calefactus venit domũ & mortuus est,nam tũc vulnerans non tenẽ de occiso, & ita dicit tenere do. Albe.de papia, & in hac materia allego casum quem isti nõ allegant in c. tua extra de homicidio voluntario ibi qui spreto p̃cepto.Et no.q Bal.in d.l.si ab hostib⁹. §.fi. nõ dicit de directo id quod hic dixit domi. Ang Sed omnino vide quæ dixi in d.l.si ab hostibus.§.fi.in additio.meis.& ibi Bal. etiã voluit quod licet medici non adhibeantur, & tñ vulnus fuisset mortale quod nihilominus occidens teneretur. Nam dicit q tunc hoc iuuat:medicum non fuisse adhibitum, qñ ex vulnere dubitat,an esset mortale vel non.& ibi vide Ang.& Imo. dicentes paria esse non adhibere medicum, vel adhibere medicum imperitum q no.Et in hac materia adde omnino elegantia verba Ang.in l. q si nolit.§.si mancipium.ff.de ędil.edi.vbi in ista q.multum eleganter loquitur, & ita tempera & limita prædicta, vt ibi habetur. Et adde quod opus est quod probẽ medicos potuisse adhiberi, quia erãt in ciuitate: vt dicunt doc.in d l.si ab hostibus.& ibi late dixi & doct.in d.§.si mancipium.

15 *Statuta per italiam puniunt factum non animũ, vnde nisi quis interficiat licet etiã mortis causam animo præbuerit nõ tenebitur de sicca sed alio modo castigabitur*

16 *Venenum tenens vt daret alteri, licet non dederit punitur ac si dedisset.*

15 ANGE. †Sed aduertas ne erres, qa is q̃ cũ gladio deuenit ad actũ proximũ aio occidendi, licet non occiderit tene de siccar. ac si interfecisset, vt l. j. §. infra. ff. de sicca. & l. is qui cũ telo. cũ ibi no. per doc. C. eodẽ. sed

a statuta p Italiã puniũt factũ ꝙ nõ animũ.[a] Vnde ad similitudinẽ. l. Aqui. dicunt si quis interfecit vnde nisi interficiat licet ẽt mortis causam animo prebuerit non tenebitur de sicca. sed alio modo castigabitur. ita dicit no. Bar. i l. j. §. diuus. ff. de sicc. & qualiter cõ

b prehendat animus occidendi [b] vel nõ vide ibi gl. & Bar. vt puta si habebat i manu giauerinam & noluit percutere cũ ferro sed cũ hasta percussit, vel ẽt respicias in qua parte corporis cũ bastono percussit, quia si in spatulis non p̃sumitur animus occidẽdi sed sic in capite, alleg. gl. in d. c. significasti. in fi. Et pro hoc est bonus tex. in c. omne delictũ. §. qui non militat. ff. de re mili. & in l. j. C. de

16 emẽ. ser. † Vnũ [c] tñ singulare nota, ꝙ si q̃s

c emerit venenũ vt daret alteri licet non dederit punitur ac si dedisset, vt est casus singularis & ibi Bar. in l. j. in fi. ff. de parri. & in l. j. C. de malefic. & mathe. & in l. eiusdẽ. in prin. ff. de sicca. vbi ẽt punitur qui retinet & qui facit venenũ causa hominis occidendi, quod tñ intellige vt no. Sal. in d. l. j. de male. Et prædicta procedunt qñ interficitur extraneus, si aũt interficiatur ascendes vel de-

d scendẽs in infinitũ, tenetur de parricidiis[d]. vt l. pe. §. j. cũ gl. ff. de parri. & no. gl. in d. l. i. C. de his qui pa. vel l. & gl. in §. alia. insti. de publ. iud. Si aũt personas agnatas vel cognatas. vel affines vr̃ ꝙ de sicca. tm̃ teneatur, vt l. j. ff. de parri. sed gl. i d. l. j. C. de his qui pa. vel li. &c. Sali. tenet ꝙ isti ẽt tenẽt de parri. & eius pœna ibi habetur in d. l. i. & in d. l. pe. & in d. §. alia. sed secundũ Sal. in d. l. i. talis pœna non est hodie in vsu. sed credit ꝙ debeat decapitari, & carere sepultura.

AVGVSTI. Tu aũt in materia, adde ꝙ ẽt si nõ essent statuta per Italiã, sed ius cõe hodie de generali consuetudine totius mũdi derogatũ est l. is qui cũ telo. C. de sicc. & similibus legibus q̃a ẽt cessante statuto nemo debet decapitari nisi proprie occiderit alterũ, nec ꝑꝑ animũ tm̃ debet puniri, nec ꝑpter conatum tm̃. mirabilis est doctrina Specu. in ti. de accu. in i. parte in §. i. ver. sed

e pone primo [e] quẽ refert & sequit & ipsum magnificauit Ang. in l. i. §. hæc verba. ff. q̃d quisque iur. & Bald. in l. iii. C. de ser. fugi. Et Ro. multũ elegãter loqui ur in l. damni. §. sabini. ff. de dam. infec. Fallit in crimine læsæ maiestatis & in assassino vt dicunt Bal. & Ang. in d. §. hæc verba. & adde Ang. in l. is qui cũ telo. C. de sicc. qui dicit q̃ habens hasta cũ ferro & percussit aliquẽ cũ hasta & non cũ ferro non dr̃ habere animũ occidẽdi, vnde non tenetur. l. Corn. de sicca. alleg. tex. cũ gl. in l. iii. §. pe. ff. ad l. Cor. de sicca. & gl. in d. l. is qui cũ telo. Itẽ adde quod Io. Fabri. insti. de publ. iud. in §. alia approbat ibi opinio. Pla. de qua in gl. ibi in verbo, ꝑparauerit, vt teneatur. l. Cornel. de sicca. ille præparauit venenum alicui causa venenadi, & sic tenet opin. Bar. quam tenuit in l. i. fi. de parri. licet Ang. ibi nihil affirmet. & Sali. in d. l. i. C. de malc. & mathe. vr̃ ẽt tenere istã opi. Bar. licet Ang. aliter videatur loqui in l. i. §. fit iniuria. ff. de var. & extraordi. cogni. Na vr̃ velle vbi ꝙ opus est quod mors sequatur qu cq̃uid sit hodie cũ statuta requirant factũ Credo opin. Bar. nõ procedere, & qñ non essent statuta vt dix de generali cõsuetudine totius mũdi, hodie nemo det mori, licet deuenerit ad cõnatũ nisi sequat effectus mortis ꝑ illud dctũ Specu. de quo supra. Et illud dictum Spec. sequitur etiam Cyn. in d. l. is qui cũ telo, aliquid per Bald. in l. data opera. C. qui accusa. in penul. char.

ADDITIONES.

a ¶ Et non animum.

b Animus occidẽdi, Adde Alex. in cõs. cxxxviij. in j. vol. Cep. in cõsi. xxxix. Rapha. Cu. in cõsi. cxxxj & Fran. de Are. in consi. lxxx. Ber.

c Vnum tñ. adde tu vide Cepo. in cõsi. vltimo qui cõsuluit in terminis. & Bal. in cõs. cxxj. in v. vol. & cõsi. iiij in iiij vol. vbi ꝙ occidens veneno est proditor & homicida. ideo eius grauissim. ñ. B.

d Parricidiis. adde & vide Ioann. de Ana. in consil. ixxj. Ber.

e Sed pone primo. adde quod dictum Specu. refert & sequitur Alexan. in consi. xv. in j. volu. & Cep. in consi. xxx.

17 *Pater occidens filium spurium, an incidat in pœnam parricidij.*
18 *Filius interficiens patrem bannitum an erit sine pœna.*

17 ANGE. † Quid si pater occidit filiũ spuriũ an incidat in dictã pœnã, dicit Bal. in c. j. §. de feu. fue. contro. inter domi. & vasal. ꝙ sic, qa natura oĩbus est cõis. Si vero interfecit quẽ poterat exhæredare, dic ꝙ non tenebitur de parricidijs sed alia pęna castigabit
18 vt l. diuus. & ibi Bar. ff. de parricid. † Quid si filius interficiat patrẽ bannitũ an impune fecerit Dy. tenet quod nõ, quia patris persona filio semper debet sancta haberi, vt l. liberto. ff. de obse. liber. In contrariũ fuit de
a terminatum [a] per collegiũ Perusij, per l. minime. ff. de relig. & sump. fune. coniuncta. l. postliminij. §. filius. ff. de capti. & postli. reuer. ita dicit Sali. in d. l. j. C. de his q. pa. &c.

ADDITIO.

a ¶ *Fuit determinatum. Adde Abba. In consi. cliij. vbi quod bannitus non habet filios in potestate, & filij possunt testari. & idem Angel. in consil. ccxxiij. Ber.*

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde ꝙ Albe. de Rosa. in q. statutorũ in q. vj. in iij. parte. q incipit. itẽ qd si statuto caueẽ ꝙ bannitus possit impunẽ occidi, nunquid filius possit occidere patrẽ, & ibi sequitur opin. Dy. ꝙ nõ respondet ad l. minime. s. qd loquatur in casu speciali, licet in patre oppugnante patriã & liberos, & de materia vide etiã Alb. de Rosa. in iiij. parte statuto. q. xxvii. quæ incipit, itẽ præsupposito prædicto statuto ꝙ bannitus possit impune offendi, q allegat etiã Gand. in tract. malefi. tetigisse istam quæst. dic vt in prædictis locis.

SVMMARIVM.

1 *Rapina proprie dicitur quando aliquis abstulit vestem illi quem vulnerauit & an dicatur crimen publicum.*
2 *Statutum loquens de robaria quõ intelligatur.*
3 *Rapina non est licita in bannitis post mortem ipsorum, licet ex statuto possit impune offendi in ere & persona.*
4 *Fur manifestus & non manifestus, quomodo puniatur de iure.*
5 *Fur quamuis puniatur de iure in duplum siue quadruplũ pro uarietate casuũ attamen etiã officio iudicis puniri potest extra ordinem.*
6 *Delictum quodlibet siue publicum siue priuatũ parit duas rationes unam quæ competit parti læsæ, alteram quæ competit reipublicæ.*
7 *Ra[p]ere an dicatur crimen publicum.*
8 *Banniti an post mortem derobari possint.*
9 *Bannitus si post mortem fuerit derobatus cum hæreditas non est adita derobans committit crimen expilatæ hæreditatis.*
10 *Fur manifestus an in pœnam quadrupli, et nõ manifestus in pœnam dupli incidat.*
11 *Iudices an possint condemnare fures ad furcas & ad restitutionem eorum & sic an in uno libello ciuilis et criminalis intẽtari possint.*

TIAM vestem cœlestem foderatam de armelinis dicto Titio
1 abstulit.] † No. quod hæc est ꝓprie rapina, & ideo vi bono.
b rap. in triplũ potest puniri [b] de iure, vt l. j. & ij. & per totũ. ff. vi bono. rapto. & cũ regulariter pro rapina etiã competat accusatio. l. Iul. de vi publi. & priua. vt ff. ad l. Iul. de vi publi. & priua. l. j. per totum, merito dicitur crimen publicũ, & cuilibet potest cõpetere accusatio, vt l. j. & ij. ff. de publi. iud. ita dixit Imo. in rub. ff. de publi. iudi. & Cy. in rub. C. vi bono. rap. & Sali. ibidẽ in l. fin.
2 in fi. & ibi Bar. ff. de priua. delic. † Si autem dicatur statuto vel alia dispositione de ro-
c baria [c] qualiter intelligantur dicta verba dicit Bal. in auth. sed nouo iure. C. de ser. fugi. versi. quæro quomodo accipitur istud verbum &c. ꝙ dicta verba grosso modo intelliguntur secundũ videlicet quod vulgus intelligit. l. labeo. ff. de supelle. leg. ꝙ perpetuo tene menti, propter statuta quæ faciũt mentionem de robaria. Sed in casu nostrę inquisitionis non fuit furtum, nam proprie furtũ dicitur à furo, id est à nocte & sic non potest dici furtum, vt l. j. ff. de fur. Est autẽ furtum rei alienæ contractatio fraudulenta, inuito domino, animo lucrandi facta, vt in §. furtũ. insti. de obli. quæ ex quasi delic. nascun. nota. quod est cõtractatio v t ibi dicitur sine contractatione, & sic absque amotione de loco ad locũ non committitur furtum, licet scriptura voluntas, vel verbũ interueniat, vt l. j. cum l. seq. & l. si quis vxori §. neque verbo. ff. de fur. Alia autem verba apposita in ista diffinitione declarantur ꝑ Azo. in summa in tit. de fur. in prin. & hæc contractatio sufficit siue vere siue interpre-

natiue, vt si falsus procurator volens debitum exigere alij delegauerit soluendū se p̄sente nam contractasse videtur propter pręsentiam, vt ff. de fur. l. falsus. §. si ius. Et ne nimium prolixius videar aliquas qōnes & dicta quæ quotidie de facto eueniunt & de quibus dubitatur dicā, reliqua ad furti materiā spectantia causa breuitatis omittam, remittens me ad not. per Azo. in summa de fur. Vnde prosequor materiā nostram, & dixit ꝙ in casu nostro proprie loquēdo, non est furtum sed proprie rapina vt dixi
3 † quæ nō est licita non tantum in personis quæ stari & morari in ciuitate absque aliqua prohibitione possunt, sed nec in bannitis etiā post ipsorū mortē.[d] nam licet ex statuto bannitus possit impune offendi in ære & persona, illud tñ intelligitur in bannitis, scilicet viuis existentibus, secus si iam mortui sunt, quia licentia morte finitur, vt l. si qua. ff. de pœn. Et ideo capiens vestem bannito mortuo, tenetur crimine expilatæ hæreditatis. ita dicit Sali. in d. l. q in sepulchra. C. de sepulch. viola. & est tex. & ibi not. in
4 d. l. diuus. ff. de bonis dam. † Si aūt esset furtum, de iure loquor debet in duplū fur nō manifestus & rei subtractæ restitutione cōdemnari parti lęsæ. Si autē esset fur manifestus debet restituere rem furatam & vltra ea quadruplū. insti. de oblig. quæ ex quasi delic. nascun. §. fi. quod est verum, nisi damnum passus duxerit furē, vel fuerit causa ꝙ fur duceretur ad præsidē, tunc videtur remittere pœnā dupli vel quadrupli. Ite est tex. in l. interdū. §. q furē. ff. de fur. Et ideo latrūculatores simpliciter condemnant furem ad furcas & restitutionem rerū ablatarum, nō autē ad restitutionē ad duplū vel quadruplū. Et fur dicit manifestus qñ fuit visus post furtum fugere & post eū fuit acclamatum vt l. si quis in seruitute. §. fi. ff. de fur. & no. Cy. in l. falsus. C. de fur. in iiii. oppo. nec requiritur apprehensio siue captura vt ibi habet, & Bar. in l. ij. & iii. ff. de furt.
5 † Et bene aduertas ꝙ licet parti læsæ ita debeat condēnari, tñ etiā condemnari pōt & puniri extra ordinem officio iudicis ad vindictā publicā. vt est tex. singularis in l. fi. ff.
6 de fur. Sed tamē nō est mirum quoniā scire debes qđ in quolibet delicto priuato vel publico oritur duplex actio, siue duplex modus agendi, siue vindicādi, vnus qui parti læsæ cōpetit pro suo interesse reficiendo & ad pœnā applicandā sibi. alius qui cōpetit reipublicæ pro vindicta publica de crimine
c publico[e] casus est in l. q noīe. & ibi glo. & Bar. ff. de fal. de priuato, casus est ī l. fi. ff. de priua. delic. & sic fur ex re furtiua tenetur condōne furtiua ad ipsam rē subtractā, vt l. si pro fure. §. j. & toto tit. ff. de cōdic. furti. quare ista condictione furtiua hæres furis non pōt conueniri etiā lite contestata contra furē iam defunctū, nec etiā qđ aliquid peruenerit ad eius hæredem, quia speciale est in condictione furtiua, vt l. si pro fure. §. si & ibi Bar. & in l. in condictione. in princ. ff. de condi. furt tenetur etiam actione furti, scilicet ad duplum & quadruplum & ēt ad vindictam publicam, vt dictum est.

b ¶ Puniti. Adde & vide Alexand. de Imol. in consil. ciij. in j. volumi.
c Robaria. Adde tu quę differentia sit inter rapinā & robariā & vide Bal. in c. j. §. si duo. de pa. iur. fir. & quod statuta sint intelligenda scđm cōem vsum loquendi & vulgarum non autem secundum peritos, vide quod voluit Roma. in consi. inj. & in consi. xxxij. & an furti appellatione veniat rapina vide Ro. in consi. cl. & consi. cxliiij. Ber.
d Ipsorū mortem. Adde tu ꝙ si fuit formatus processus de furto potest fieri condemnatio de crimine expilatæ hæreditatis. ita Cepo. in cōsi. lxviij.
e Crimine publico, adde Rom. in suo consi. ccccv. in vltimis verbis.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia in prima conclusione inquantum dictum est
7 † ꝙ rapina est crimen publicum, adde ꝙ imo videtur crimen priuatum esse tex. allego in l. infamem. ff. de publ. iudi. & tex. in l. si quis ex domo. ff. de furt. sed vide Bar. in d. l. infamē. & in d. l. si quis ex domo. q dicit ꝙ speciale est in d. l. si quis ex domo. vbi rapina est crimē priuatum. & ita dixit Bar. in d. l. infamem. per quæ potes limitare istam primam conclusionē, & inquantum dictū est supra quid est robaria. adde ꝙ Bal. in c. j. §. si duo. de pace tenen. ponit differentiā
8 inter rapinam & robariam ibi vide. † Item inquantū tactū est an bannitus post mortē suam possit derobari. adde Bal. in l. sororē. C. de his quib. vt indi. qui tenet illud idem qđ tenet. Sali. in d. l. qui sepulchra. Et adde Albe. de Rosa. in quęstionibus statutorū. in iiii. parte. in q. xcj. incip. si statuto cauetur, ꝙ bannitus possit impune occidi, & sic sequit ꝙ multo fortius derobari, qui arguit pro & contra.

contra. Tandem cõcludit quòd alias Pistorij fuit determinatum spoliatorem fore bannitũ de robaria quasi rubaria fuit commissa de rebus hæreditatis ad filios banniti pertinẽtibus. sed ipse Alber. non stat in ipsa opinione, quia allegat quòd rei hæreditariæ non potest dici commissa robaria sicut nec furtum, ex quo in hæredes non transit possessio sine apprehensione, & hoc probatur in l. cum hæredes. ff. de acquir. possessio. coniuncta l. hæreditarij. ff. de acquir. possessio. An autem prædicta militent quãdo incontinenti & in flagranti crimine fit dicta spoliatio. vide dicta Albe. de Rosa. in d. q. ex cuius verbis poteris habere decisionem, & certe in ista materia placet mihi ista sua de-
6 cisio. † Et tene menti quòd si bannitus derobatur post mortem cum hæreditas nõ est adita talis committit crimen expilatæ hæreditatis. vt dixit Sali. in d. l. qui sepulchra. Dicit tamen Bald. in l. de his. C. de fur. quòd talis nihilominus debet furca suspendi sicut famosus latro. sed Sali. in d. l. de his. reprobat Bal. ibi & Ludo. Ro. in l. gerit. ff. de acquir. hęredit. dicit ꝙ cum hæc quæstio fuisset de facto iudices secuti sunt opin. Bal. propter authoritatem suam, sed dicit Ro. quod opinio. Bal. non est vera de iure, & sic Ro. ibi reprobat Bal. & bene quia cũ supportatione rationes Sali. concludunt cõtra Bald. & dicam infra in vltima quæst. in addit. meis vltimo loco factis in hac eadem glo. Et si recte põderentur verba Albe. in d. q. ibi Albe. sentit quòd alia pœna datur expilatori, hæreditatis & alia pœna datur furi, seu robatori, & si statutum loquitur de vno crimine non infertur ad aliud. & vide Pau. de Cast. in consi. suo xxxj. in fin. qui dicit limitando prędicta ꝙ si bannitus qui occiditur statim derobatur, hoc potest fieri, secus si ex interuallo antequàm deueniant ad illos actus, & ibi concludit ꝙ casu quo quis ante hæreditatem aditam committeret crimen expilatæ hęreditatis ꝙ ista est pęna extraordinaria. & faciunt pulchre nota. per
a Bar. in consi. suo clxxiij. a quod incipit statuto castri plebis cauetur. qui ponit de statuto. ibi vide an furtum dicatur maleficium personale & bene faciunt per domi. Catald. in tractatu syndicatus. quæstio. cxlviij. qui ponit an corpus mortui possit furari vel vulnerari vel in delinquentem habeat locum pœna furti vel per quod bannitus potest offendi ꝙ poterit occidi, & statuti. & dicit quòd non. & vide domi. Nellum in tracta. bannitorum. in ij. parte vltimi temporis. q. iij. vbi latissime loquitur & ibi disputat an recte Alber. de Rosa. in quæstio. statutorum supra allegata locutus sit ibi
10 omnino vide. † Et adde in hac materia inquãtum dictum est ꝙ fur si est manifestus incidit in pœnam quadrupli, fur vero non manifestus in duplum. Adde ꝙ contra istam doctrinam est text. in l. mancipia. C. de ser. fug. vbi fur non manifestus aliter punitur, sed gl. dixit ibi ꝙ erat speciale in illo casu sicut est etiam speciale in alio casu in l. Christanis. C. de paganis. & etiam gl. instit. vi bo. rap. allegauit illam. l. ibi in d. l. Christanis. & gl. inst. de oblig. quæ ex delic. in §. pœna quadrupli. Item inquantum dictum est ꝙ ad hoc vt quis dicatur fur manifestus non requiritur apprehensio. Adde ꝙ de hac conclusione non opus est allegare doct. sed tex. in proprijs terminis habemus institu. de fur. in §. furtum. vbi imperator diffinit ibi furtum manifestum à non manifesto, & in effectu concludit ꝙ fur dicitur manifestus si fuit repertus cum re furtiua, vel fuit visus ire cum re furtiua & sic ibi text. loquitur per disiunctiuam vel, & ibi habemus meliorẽ textum de iure. Itẽ circa intellectum. l. interdum. §. qui furem. ff. de fur. quare ibi illa pœna dupli vel quadrupli remittatur ex eo quia duxit furem ad præsidem omnino vide dicta
b Salice. in l. prima. C. quando ciui. actio. pręiu. cri. in vltima columna. vbi multum elegãter loquitur declarando ibi illam glo. ind. l. i. quæ
11 allegauit dicto. §. qui furem. † sed considera ꝙ videtur quod decisio d. Angel. hic sit falsa inquantũ voluit quod iudices possint cõdemnare furem ad furcas & ad restitutionem rerum quia in vno & eodem libello nõ possunt ciuilis & criminalis intentari. d. l. j. sed vide ibi Ang. in fi. multum eleganter loquentem qui allegando. dicto. §. qui furem. dicit quod licet ciuilis vel criminalis nõ possit intentari in eodem libello, tamen bene potest quis in iudicio criminaliter accusari. & officio iudicis petere restitui damna & interesse & expensas, vt lege qui crimen. C. qui accusa. non possunt & lege quod euitandi. C. de condictio. ob turpem causam. & pen. ff. de calum. & lege medicos. ff. de varijs & extraordina. cogniti. & in corpore de quæst. §. si vero aliqui. in corpore de manda. princ. §. si vero delinquentes. & in corpore vt litigantes iurent. §. & hæc quoque. & allegat etiam. §. qui furem. & ita dicit quod practicatur quod in libello criminali concluditur delinquentem ex delicto condemnari & puniri secundum formam iuris & statutorum cum restitutione damnorũ & interesse & expensarum, & cum restitutione

tione rerum ablatarum. Et adde tex. in l. si res C. vi bon. rap. & ibi gl. & Salic. & doct. vbi ponunt etiam an condictio furtiua competat cōtra hæredem defuncti. Et adde Mod. in locis supra allegatis per do. Angel. hic vbi multum elegante r loquuntur.

ADDITIO.

a ¶ Bar. in consi. suo clxiij. Adde ꝙ alias est numero cxxxviij. Ber.

12 *Fures de iure mortui an damnari debeant.*

12 ANGE. † Et no. bene ꝙ de iure nō reperio
b ꝙ pro furto quis debeat mori [b] nisi fures crassatores & insignes latrones, vt l. capitaliū. §. famosos. & ibi Bart. ff. de pœn. vel si est fur no-
c cturnus [c] & aliter non poteram defendere aut personam meā vel familiæ meæ vel bona mea vel etiam furem diurnum qui se telo defendat, & sine discrimine personæ meæ vel familiæ defendere non poteram, tunc licet mihi eum impune occidere, vt est tex. & ibi gl. in l. furem. ff. de siccar. & in l. itaque. §. lex. ff. ad l. Aquil. & ibi Flor. & Salic. in l. si vt allegas. C. de sicca. quod est verum si immineret perditio rei magnæ, secus autem si rei vilis quia tūc mihi non liceret occidere furem nocturnum etiam telo defendentem imo nec vulnerare, casus est singularis & peregrinus vbi hoc probatur, in l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad leg. Aquil. Pro quibus omnibus & maxime pro crassatoribus & furibus insignis, iudex pati nō debet aliquem aduocare, quorum fera & periculi sui nescia feruet insania l. per omnes. C. de defensori. ciui. Et sic regulariter de iure communi pro furto non est pœna mortis nisi vno casu videlicet in l. pen. ff. de condictio. ob causam. sed forte illud fuit de facto vel forte ibi speciale quia fur erat vilis persona. s. seruus, vel dic vt ibi not. doct. & vno alio casu scilicet in auth. de pa. tenen. §. si quis quinque solidos. sed ibi dicitur esse speciale propter fractionem pacis. & alio casu quando ministrator publicus pecuniam publicam, vel quis rem sacram vel religiosam furto abstulerit qui capitali pœna punitur, vt est tex. insti. de publ. iudi. §. item l. iuli. pecul. sed de iure nouo fit membri abscissio, vt in authen. sed nouo iure. C. de ser. fugi. sed communiter per Italiam vigent statuta quæ seruanda sunt, vt notat etiam Bald. in d. auth. sed nouo iure. versi. sed adde ꝙ furta & alia &c. Nam vt plurimum statuta dicunt ꝙ pro primo furto fustigetur, pro secundo fustigetur & mitrietur vel bulletur, pro tertio autem suspendatur.

b Debeat mori. Adde tu quæ sit pœna furti de iure communi. & vide Cep. in repet. authenticæ sed nouo iure. C. de fur. & in consi. suo xxxvj. & consil. xlj. & ibi qualiter puniatur furto qui subtrahit pecuniam communis & vide Raph. Fulgo. in cōsi. cl. et clvij. Alex. in cōsi. v. & in cōsi. cxxxv. in i. volu. & in cōsi. cxiij. in iiij. vo. Pau. de Cast. in consi. cccl. in ij. parte, in ij. impressis.

c Nocturnus. Adde tu & vide Alex. de Imol. in consil. cxxxviij. in j. volu. Ber. & de hoc etiam per Alex. in consi. cxlj. col. j. versi. iiij. non videtur, in ij. volumi.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde quòd Gand. in tract. malefic. sub rubr. de furi. & latronibus. vltra omnes disputat istam materiam in versicu. nunc videamus quæ pœna sit furibus imponenda. & ibi dicit quòd de iure cōmuni si fur nō est famosus & clam furtum faciat, dicit quòd fustigatur, vt in authē. vt nulli iudi. §. penult. & vide docto. quæ autem signa inest in authen. sed hodie. C. de ser. fugi. Si autem est famosus & tunc debet suspēdi, dicta l. capitalium. §. famosos. ff. de pœn. Si autem palam quis furatur & est famosus, tunc furca suspendatur dicto. §. famosos. vt sunt derobatores stratarum. Si autem palam delinquat derobando & non est famosus, & tunc aut semel tantum derobauit & tunc punitur. l. Iul. de vi publ. vel priua. vt insti. de publi. iudic. §. item. l. Iulia. Si autem bis aut sæpius & tunc punitur furca, vt l. capitalium. §. transgressores. ff. de pœn. & dicit hoc esse seruandum de iure communi & Roma. dicit tamen quòd de iure Lombardorum aliter fit, quia pro primo furto fur amittit oculum, pro secundo nasum, pro tertio suspenditur, dicit etiam in penultima column. quòd furtum aliter punitur. Et tertio modo per l. Federici Imperatoris, quia si quis quinque solidos fuerit furatus laqueo suspendi & sic vt vides per tres leges criminaliter furtum punitur. Primo per leges Romanorum. Secundo per leges Lombardorum. Tertio per l. Federici. Sed subdit ibi Gandi. hodie quas leges seruabimus. dicit quòd gloss. ordi. in capitulo primo de pace iura. firmand. in §. iniuria seu furtum. dicit furtum puniri secundum iura communia, non secundum legem Lombardorum, vel dicit dic quòd hodie punietur secundum formam dicto. §. si quis quinque solidos. Sed dicit quòd hodie de consuetudine hoc non seruatur quòd fiat punitio per iura communia, sed fit secundum leges Lombardorum & hoc tam in Lombardia quàm in Tuscia, licet multæ ciuitates super hoc habeant multa statuta quæ

quæ seruanda sunt, & hæc Gandi. Bal. vero in auth. sed nouo iure. C. de ser. fugi. dicit ꝙ hodie de consuetudine non seruatur d. §. si quis quinq; solidos. & hoc est verum, quia statuta sunt hodie per totã Italiã aliter punientia furta, vide doct. maxime do. Abba. post gl. in c. inter alia. extra de immu. eccle. in xj. col. & do. Catal. in trac. syndi. q. cxlix. qui ponit intellectũ d. §. si quis quinque solidos. Adde tamẽ omnino bonã gl. in c. j. de pace iura. fir. in d. §. iniuria seu furtũ. & Ange. in l. fi. ff. de fur. q. dicit ꝙ late posuit istã materiã in auth. sed nouo iure C. de ser. fugit. in repeti. Paduana. & vide Ang. in d. authen sed nouo iure. notabiliter loquentem in lectura sua & Io. And. in addi. Spec. in ti. de fur in ru. & vide gl. xxiii. q. iii. §. si qs fortitudinẽ. Et i hac materia multa allegat Albe. de Ros. in d. auth. sed nouo iure. & multas decisiones allegat, & allegat bonũ tex. de iure canonico & ibi vide do. i c. tua nos. §. fi. extra de homici. & vide quomodo respõdet ad illũ tex. in quibus tñ casibus licet occidere furem, vide Ang. omnino in d. l. si vt allegas. & doct. maxime do. Ant. de But. in c. olim. extra de restit. spolia. in xviij. col. & Ange. in l. j. C. vnde vi. qui dicit etiã ꝙ in his casibus in quibus dictum est licere occidere furẽ, habet locũ si furtũ erat magni valori. secus si parui; quod dicit relinquendũ arbitrio iudicis. De materia vide aliqua per Paul. de Cast. in consi. clxxx. in fi. An autẽ prædicta militent qñ vnum furtum esset enorme dicam infra in seq. q. & ibi vide qui dicantur fures latrones. Et qui dicantur famosi latrones & Bar. in d. §. capitalium. melius per Ang. in d. auth. sed nouo iure. in reportatis Paduæ. Ang. in l. aduersus. ff. de sepul. viola. d. Catal. in tracta. synd. q. cxlix. in illa. q. vbi tractat materiam quando fur in vna ciuitate fecit furtũ, & in alia postea furatur vbi vr̃ velle ꝙ ꝓ multis furtis paruis nõ dr̃ famosus fur. Sed ad hoc vt dicat famosus requirit ꝙ cũ armis hoc fecerit. ibi vide.

13 *Furtum quando dicatur vnũ, et sic quando dicatur primum secundum & tertium furtum.*

13 ANGE. † Nunc sumpta occasione aliquid de furtis dicamus ad statutorum declarationẽ. Et primo qñ dicatur primũ, s̃m & tertium furtũ. Rñdeo vnũ furtum dicit quod de vno loco vno contextu siue vno tempore sit, etiam si plures res furentur tñ dicitur vnum furtum, ita dicit Bar. in l. eum qui. §. idem respondit. ff. de furt. & sic tanꝙ vnum furtũ commiserit punietur, licet plures res sit furatus. Tamen singulariter dicit glos. in d. l. capitaliũ. §. famosos ꝙ isto casu pro vno furto veniam meretur a furca. & no. Bal. in d. auth. sed nouo iure. in ver. vlterius quæro nunquid &c. quod est verum secundum Bal. nisi furtum sit magnum quod alias præualeat pluribus furtis paruis, tunc licet statutum prohibeat furẽ suspendi nisi pro tribus furtis. In iudice tamen pro vno magno poterit suspẽdi, ita ibi dicit in versi. tertio nota de pęna &c. & alleg. l. si quis. ff. de excu. tut. & et qa propter delicti enormitatẽ permissum est leges transgredi, vt no. Inno. in c. j. de consti. quod no. qa ita semel practicaui Perusij dum ibi assiderẽ.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia; adde ꝙ ista sententia Bal. mihi non placet, & si recte consideratur omnia iura quæ dicũt ꝙ fur furca debet suspẽdi, nõ habent respectum ad quantitatẽ furatã, & sic ad ipsum furtum. Sed ad alia extrinseca, & ideo Bal. in auth. sed nouo iure. C. de ser. fug. in ver. vlterius quæro, nunquid plura furta in eodem loco & tempore. dicit ꝙ statutũ quod punit furẽ furca ꝓ tertio furto ꝙ mens statuti est vt grauis puniat furem, propter cõsuetudinem delinquendi & sic doct. nõ habent respectum ad quantitatem, sed ad animum delinquentis hoc est ad reiterationẽ delicti quod grauis puni tur propter ipsam reiterationem vt in furto dicit gl. de pa iur. fir. in §. iniuria seu furtum. & ita obseruarẽ si ista casus mihi obueniret de facto. Nec obstat doctr. na Inno. in d. c. j quia ibi nõ est ita vrgens causa ꝙ imponatur pęna mortis vbi alias imponi non debet. an sit vnũ furtum vel plura furta vide Bar. in l. inficiando. §. infans. ff. de fur. Sed Bal. in c. j. §. furtum. in prin. de pace iur. fir. videtur velle ꝙ pro primo furto enormi fur possit furca suspendi, & sequitur d. Abb. in c. inter alia. extra de immu. eccle. in x. col. qa ex causa licitũ est trãsgredi leges & statuta, & ita econuerso cõsului Lud. Roan cõs. suo ccccl xix. ꝙ si per statutum quis pro leui furto debet suspendi tñ si iudici videbitur poterit iudex minuere illam pœnam statuti & cõmutare in aliam pęnam minorem citra mortm

14 *Fur alias passus pœnam primi & secundi furti puta quia fustigatus mitriatus uel bullatus postea facit tertium furtum, an pro isto tertio poterit suspendi.*

14 ANGE. †Quæro si alias fur passus fuit pœnā primi & secundi furti q̄a fustigatus, mitriatus vel bullatus, postea fecit vnū furtum qđ est tertiū in ordine an pro isto tertio possit suspendi, & vr̃ ꝙ non, quia ꝓ primis iam punitus est igit &c. vt l. licet §. j. ff. nau. caupo. stab. & l. senatus. ff. de accus. In
a cōtrariū vr̃ ꝙ debeat suspendi: quia in crimine perseuerauit. igitur &c. vt l. seruos. C. ad l. Iul. de vi publi. & l. iii. C. de episc. audi. & l. capitaliū. §. solent. ff. de pœn. & ita tenet Vber. de Bob. Idē credo si de dictis primo & secundo furto habuerit gratiā à domino loci, q̄a priuilegiū nō meret q. cōcessa sibi abutitur potestate lxxxiiii. dist. c vbi & ff. de pec. le. libere. & ff. de neg. ge. l. q. fine. & l. iudæos. & ibi gl. C. de iudæis. Et pro hoc facit q̄a prima furta fecerunt eum notorie & manifeste furē, vt l. emptorē. i prin. ff. de actio. emp. Ergo vt publicus & manifestus fur pōt furcis suspendi, vt d. §. famosos. Nā furta vel alias vel alibi cōmissa qualificant furtū factū hic vt acrius puniatur & suspendatur, ita dicit Bar. in l. si cui. §. fin. ff. de accu. Et hoc etiā vult Bal. in auth. sed nouo iure. C. de ser. fugi. in ver. sed dubitatur. Sed contrariū tenet Ioā. And. in addi. Spe. in rub. de fur. & Sali. in d. l. seruos. dicit plus ꝙ etiā furta & numerus furtorū hic cōmissorū. vt si statuto cauet quod ꝓ tribus furtis suspēdatur & alibi cōmisit duo furta & hic vnū tantū, tamē verū est dicere ꝙ tria furta commisit, & sic suspendetur. quod nota.

ADDITIO.

a ℂSuspendi. Adde ꝙ imo duo furta punita aggrauant tertium, ita Ro. in consi. ccxxxvj. vbi dicit esse tex. nota in authenti. qui semel limitat tamen ꝙ prædicta non procedunt vbi de duobus primis furtis fuisset penitus absolutus, quia hoc casu non aggrauaretur tertiū. & ibi ꝙ stante statuto ꝙ notarius pro trina annotatione dicatur priuatus q̄ si fuit bis annotatus & absolutus, ꝙ pro tertia annotatione non priuabitur, & quando furta alibi commissa aggrauent tertium furtum in loco fori, vide Bald. in consi. cccclxxiiij. in iiij. vol. & ꝙ tertium furtum aggrauetur per duo alia furta præcedentia vide Pau. de Cast. in consi. cccl. in nouis.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, adde Gād. in trac. malefi. sub rub. de furibus & latronibus in illa q. quæ incipit, sed pone pœnā fore impositā furi pro primo & secūdo furto. qui allegando dictū Vber. de Bobio tenet quod licet fur sit punitus pro primo & scđo furto, tn̄ pro tertio debet mori, quia lex dicit ꝙ pro tertio morit nō ꝓ primo & secundo. & ibi ēt Gandi. subdit illam aliā q̄onem de eo qui alibi cōmisit duo furta & hic tertiū, an furta alibi cōmissa aggrauent delictum. & in effectu cōcludit ꝙ nō, & exclamat contra potestates ita feroces, q̄ pro furtis alibi cōmissis volunt punire furē in suo territorio. Ang. autem in d. l. si cui. §. fi. dicit ꝙ de cōsuetudine seruatur ꝙ furta alibi cōmissa aggrauant delictū. Et de materia, adde dicta Bal. in l. fi. ff. de iuris. om. iudi. & per Iaco. de Bel. in auth. vt nulli iudicū. §. si quis vero cōprehensorū. & vr̃ esse de mente Bal. in auth. qui semel. C. q̄uo & q̄n iud. Adde Albe. de Rosiatius disputasse istam materiā in iii. par. statu. q. xxxix. Pet. de Anch. in cle. j. extra de pœn. expresse approbat dicta Bar. in d. l. si cui. §. fi. ff. de accu. & vide Sali. in l. iij. C. de epis. audi. Et in hac materia teneo ego opi. quā tenui supra in gl. in verbo, (existēs Florentiæ.) in addi. j. q. & certe rigorosa est opi. Bar. dicit tn̄ d. Catal. ī trac. synd. q. cxlix. ꝙ cū alias habuisset istā q. de facto euasit furē qui in alieno territorio alia furta fecerat vt illa furta alibi facta nō cōnumerent in numero furtorū.

15 **Fur commisit furtum Florentia furtum Bononiam portauit, an possit de tali furto puniri Bononia.**

15 ANGE. †Quæro quid si fur furatus fuit Florentię & furtū huc scilicet Bononiā portat, an hic possit de furto puniri. Bar. posuit in pluribus locis istā suam opi. quæ multos suspendi fecit, & quam ego semper secutus fuit in practica videlicet ꝙ sic, & ita dicit in d. l. si abducta. C. de fur. & in l. sed nec. ff. de condi. fur. & in l. si dominiū. ff. de fur. nam sicut mutatione dominij noua nascit actio furti, vt d. l. si dominiū. ita etiam mutatione territorij ad vindictā publicā facit. l. si furē. §. de statu. homi. Sed cū casus occurrisset de facto do. Bononienses consulerunt contrarium quod consilium incipit quidam scholaris &c. & mouetur ipsis his rationibus. Primo ex regula vulgata, scilicet ꝙ ex assidua cōtractatione non nascitur noua actio furti,

furti, vt l.ei qui.ff.de fur.& ibi Bar.non ob.l.si dominium. quia ex mutatione domicilij tunc ex noua cõtractatione nascitur noua actio furti quia in persona noui domini nascitur in quẽ cadit furti diffinitio quæ est vt res aliena inuito domino non contrectetur, sed in casu nostro non contractatur nisi propriè possessore & domino inuito, cui non potest nasci noua actio furti, vt d.l.ei qui. Tertio quia à dicta regula.l.ei qui.recedetur ex mutatione dominij, vt d.l.si dominium. ergo est casus exorbitans igitur contra regulam non debet extendi ex mutatione territorij. Quarto per d.l.ei qui. non datur patri ex assidua contractatione noua actio furti ergo nec reipubli.si non patri ergo nec reipublicæ vt l.non solum.§.quanquã. ff.de iniur. & ibi Bar. Quinto fur non visus ad locum destinatum portare res non est manifestus licet postea mutato proposito alio res transferat & videatur, vt l.iij.cum l.seq.ff.de fur.ita in casu nostro ex mutatione loci noua actio non nascitur nec persona mutatur nec qualitas furti. Sexto potest adduci in authen. vt nulli iudic.§.si quis vero comprehensorũ. vbi fit remissio ad locum delicti quæ non esset necessaria si in loco in quo portauit furtum posset puniri. Sed do.Franc. de Albergotis de Aretio solennis doctor tenet opi.Bar.pro qua alleg.l.inficiando infans.ff.de fur.ita etiam refert & tenet Anto. de But.in c.j.de rapto. & istud est tenendum & obseruandum & maxime vt vitium furti non frequentetur & etiam videtur sequi Bal.in c.j.§.iniur.de pa.iura.fir. col.x.& in d.l.si abducta. & in auth. sed nouo iure.C.de ser.fugi.& pro opi.Bar.adducit.d.Salustius de Perusi.eius nepos ex filia in d.l.si abducta.tex.in l.verum.in prin.ff.de mino.& in l.j.C.de noxa.& in l.iij.in prin.ff.rerum amo. & gl.in d.l.de his.C.de fur.in q̃bus probatur quòd ex noua mutatione personæ quia de seruo fit liber & de vxore desinit esse vxor, tunc ex noua contractatione oritur noua actio furti, ita in casu nostro insurgit mutatio status furis ex mutatione territorij. non obst.rationes do c̃to. Bonon.allegatæ contra Bartol.quia prima ratio tollitur per eundẽmet Bart.quę regula d.l.ei qui.non habet locum nisi mutetur dominium nec etiam facit secunda ratio quia negatur quòd lex quæ dicit ex noua contractatio ne oriri actionem furti sit contra regulas iuris. imo dicit do.Salustius quòd est cõtra regulas iuris. Propterea potest extendi quantuncunque pœnalis, quia hoc facit lex antiqua, scilicet regula d.l.furti. Item tertio potest dici quod nulla fiet extensio si respectum habes ad vniuersum dominum quod est vniuscuiusque ciuitatis & in qua furatus est & in quam postea se contulit fur, nec ob.tertia ratio nam nihil repugnat vt dicamus furtum esse factũ, quia facta est contractatio inuito domino & tamen actio furti non datur sibi propter nouã contractationem, sed datur reipub. vbi furtum portauit cum ex illa noua contractatione nouiter offenditur cũ regula sit ꝙ actio furti detur illi cuius interest furtum nõ fieri, vt l.manifestissimi.C.de fur.nec obst.no.in §.quanquã. quia negari potest assumptum, quia videtur contra.l.falsi.C.de fal.& Bal.tenet oppositũ l. fi.C.de fur. Nec ob.quinta ratio quia tollitur ex eleganti doctrina Bal.in d.§.iniuria, & de pace iura.fir. Nec ob.§.si quis vero comprehensorum.quia potest dici ꝙ non habeat locum in fure qui nouiter contractasset, nam à iudice loci in quo est facta noua contractatio non potest peti quod fiat remissio inuito suo iudice nouiter offenso, cum ipse velit ex delicto commisso in suo territorio punire. Sed in § si quis vero.in secundo loco nullum delictum commisit merito debet facere remissionem vt puniatur per iudicem quem offendit. Et tamen bene aduertas quod prædicta procedunt si huic apportaret rem furatam, secus si apportaret eius pretium quia de dicto pretio non dicitur committere furtum nec tenetur furti, vt est tex.& ibi not.in l.qui vias.§.fi.ff. de furt.quod singulariter not.

a AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia,[a] adde ꝙ inquantum opi. Bar. esset vera. Tamen primo limitatur vt procedat si intermedio cõditio furis mũtata fuerit quia de seruo liber fuerit in itinere. Ita limitabat Ang.istam materiam in d.l.si dominium. Aliam limitationem dabat Ang.in l.si dominium, vt opi.Bar.procedat si in ipso initio fur fuit propositi, vt in aliũ territorium se transferet suæ securitatis causa exemplũ ponit. Pone in subtrahẽtibus in confinibus Bononiæ vt transferant se Ferrariam ibidem ergo maleficium consumabitur, vnde ibi poterit puniri & per rationes suas concludit ita Ang.ibi. Tertio limitat ibidem Ang.vt opi.Bar.procedat quando in initio furti actio non est nata, & ita in his casibus poterit procedere opin. Bar. alias secus. Item quarto addit alium casum vt opin.Bart. procedat vt si furtum est factum Bononiæ bannito, qui secundum formam statuti licite potest offendi, nam si fur se transtulit Ferrariam ibi puniri poterit postquam Bononiæ puniri non poterit

obstante statuto. Item adde aliam limitationem quam tradit Angel.in l.si abducta.C.de fur.vt procedat opi.Bart.in vagabundo fure, quia scriptum est vbi te inuenero ibi te iudicabo,vt l.j.C.vbi de cri.agi opor. Idem & sexto restringitur opi.Bar.vt procedat si fur prorogет iurisdictionem iudicis. † Vnde dicit si eris assessor ne possis conueniri tempore syndicatus, si vides ꝙ expediat reipublicæ vt suspendas furem repertum cum re furtiua alibi derebata ne damnū possis pati,facias ꝙ fur pro roget iurisdictionem,per l.quæro.ff.de solu.& l.j.ff.de iudi.& hic dicit Ang.in d.l.si abducta. & ibi etiam Ang.facit mentionem de illa limitatione quā supra dixi vt opi.Bar.procedat qn̄ fur mutauit conditionem personæ in itinere. Item sexto loco restringas opi.Bart.vt opinio sua procedat qn̄ fur fuisset inuētus cum re furtiua, puta quia Florentiæ fecit furtum & hic Ferrariæ inuenitur cum furto.Secus si rem vēdidisset postea Bononię & hic Ferr.fuisset inuentus cum precio quia in isto precio hic Ferrarie non committitur furtum quia in re sua furtū non committitur per l.pen.ff.de condi. ob tur.cau.Ita singulariter dixit Bald in l.j.C. de cōfes.in xij.col.quod tene menti. Itē septimo intelligas dictū Bart. procedere si fur qui furatus est Florētiæ & venit Ferrariā vt possit hic Ferra.puniri hoc verū si fecit hic Fer.residentiā per spatiū vnius diei,alias non poterit hic puniri,ita dicit Bald.multū singulariter in l.qui furere.ff.de stat.ho.per l.quo destinauerat.ff.de furt. Et ita dicit quod intelligi debet opin. Bar.in d.l.si dominium.alias secus quod not. Octauo reperio Raph.Fulg.in l.siue manifestus.§.tādiu.ff.de condi.furt. dicentem ꝙ opi.Bar.nō procederet tanquam iniqua si hoc Ferrariæ foret statutum propter quod pro leui furto esset imposita pœna mortis,nam tunc dicis quod opi.Bar.tanquam iniquā non est sequenda,quæ no.quia alibi pulchre ita collecta non reperies,sed quia multoties vidi refricari in dubium an opin.Bar.sit vera vel falsa omissis his talletijs scribam quod scriptum reperio in hoc passu terribili, dico passum terribilem quia hæc opi.sua vt dicit d. Maria.in cap.j. de rap. fecit suspendi decem milia hominum, & id ꝙ dixit ipse Bar.in d.l.si dominium.approbauit etiam in l.ei qui furti.ff.de furt.in fin.& Bar.in l.sed nec legatarius.ff.de condi.furt. & Bar.in l.si abducta.C.de fur.Bald.vero secundum do.Io.de Ana.in c.fi.extra de fur.semper videtur approbare istā opi.Bar.nam Bal.tetigit istam difficultatē in pluribus locis & maxime in c.j.§.furtū.de pace iur.fir.arguit pro & contra in hac difficultate. Tādem videtur approbare opi.Bar.& Bal.in l.cunctos populos. C.de sum.trini.& fide cath.in xvij col.& Bal. in auth.sed nouo iure.C.de ser.fug.in ver. vlterius quæro nunquid plura furta. Idem fecit Bald.in l.qui fure.ff.de sta.homi. Idem dixit Bald.in l.j.C.de confes.in xij.col. & sequitur opi.Bar.ipse Bald.in l.sed nec legatarius.ff.de condi.fur.& Bal.in l.si abducta.C.de fur. Et aduertas quia licet docto.allegent Bal.semper secutum fuisse opi.Bart. Tamen vt infra dicā allegabo Bal.non indistincte approbasse opin. Bar.Fran.de Are.tenet etiam opin. quam tenet do.Bar.per l.inficiando.§.infans.ff.de furt. & ipsum refert do.Ant.de Bu.in c.j.extra de rapto.& istam sententiā tenuit ipse do. Anto. de Bu.in c.fi.extra de fur.& licet pro hac sententia soleat allegari ꝙ hoc etiam affirmauit d. Ant.de But.in c.j.extra de rapto. Dicatis ꝙ hoc est falsum,ibi d.Ant.de But.hoc non affirmauit,sed dicit ꝙ in ista quæst.sunt opin.inter legistas & hoc relinquēdum est legistis, & sententiā Bar.hoc est secutus etiam Pet.de Anch. in d.c.fi.extra de fur.& licet doct.non allegent d.Pet.de Anch.in cle.j.extra de pœnis.approbauit etiam dicta Bar.in d.l.si dominiū.& hoc fecit.in xvij.not. sed pondera quia d. Pet. de Anch.ibi proprie nō infert ad quæstio. nostrā d.Ioan.de Ana.etiam in c.fin.extra de fur. refert do.Pet.de Anch.in suo reper.sub rub. de fur.tetigisse istam difficultatem,sed ibi ēt nihil affirmat,sed bene hoc affirmauit do. Pet. de Anch.in l.qui furere.ff.de statu homi.in reportatis iuris ciuilis d.conte.in d.l.qui furere.& in d.l.sed nec manifestus.tenet illam opin.quòd vbique ipse fur potest suspendi. & alleg. Iaco. de Aret.hoc voluisse in d.l.si dominium.& ita refert Io.de Ana.in d.c.fi.extra de fur. qui dicit quod Paul.de Ca.in d.l.sed nec legatarius. ff.de condi.furti tenet ēt opin.Bar.in collectis quas habet,& sententiam Bar.approbauit etiā Raph.Fulg.in d.l.si abducta. & in d.l.sed nec legatarius. Temperabat tamen hoc verum si pœna erat correspondens delicto in secūdo loco vbi fur fuit captus, quia si pro modicis florenis quis debet suspendi non seruaretur opi. Bar.& ita dicit quod consuluit cum semel iste casus feltri occurrisset,& dicit Ang.in d.l.si dominium.ꝙ opi.Bart.per multos assessores obseruatur.& Ang.in l.de his.C.de furt.in lect. Florenti. dicit quod fauore publicæ vtilitatis opin.Bar.approbatur.& Angel.in lectu. Perusina in d.l. si abducta. dicit quod vidit sæpius pra-

practica i opin. Bart & multos ad furcas deduci. & Ang. in l. si abducta. in lectu. Paduana dicit ꝙ assessores seruant opi. Bart. tanquam vtilem reipub. Et dicit do. Flor. in d.l. si abducta, ꝙ assessores tenent opi. Bart. pro Euangelio. Et aduerte quod licet ista allegentur pro ista opin. Bar. tamen reperio quod multi tenuerũt contra opin. Bar. & melius, nam Frãcis. Tigri. tetigit istam difficultatem in l. qui vas. ff. de furt. in §. fin. & ibi expresse tenet contra Bart. & ita etiam eum refert do. Ioã. de Ana. in d.c. fi. extra de fur. contra Bart. etiam tenuit Ray. de Forl. doc. profecto maxime autoritatis. per tex. in l. j. §. fi. ff. de noxa. & per l. de his. C. de furt. & ita eum refert Ludo. de Cortesijs de Padua in suo reperto. in verbo, furtũ in princ. & ipsum etiam refert do. Ioan. de Ana. in d.c. fin. extra de furt. & licet ipse do. Ioan. de Ana. crediderit allegare omnia quæ possunt adduci in ista materia in d.c. fi. addatis ꝙ Ang. in l. si is qui. in §. si cui rem. ff. de furt. qui summando illum tex. dicit ꝙ mutatione dominij committitur nouum furtum noua contractione secuta, dicit ꝙ hoc est verum ratione interesse dominij commissi in persona secundi domini. Et dicit ꝙ ista ratio cessat cum locus & territorium mutatur, quia non mutatur dominiũ, quia interesse nunquam renouatur, & ideo dicit ꝙ opi. Bar. in d.l. si dominium. non est vera. Et certe ille text. multum destruxit opin. Bart. & ideo recte Ang. in d.l. si dominium. dixit ꝙ ista opinio Bar. de rigore communiter reprobatur. & ideo Ang. in d.l. si abducta. in lectura Paduana per multas rationes dicit ista verba opinio. Bar. salua eius reuerentia nõ potest sustineri. Et licet doct. allegent semper Bal. tenuisse opi. Bar. Tamen allego Bald. quẽ doc. non referunt nec allegant nec viderunt in lectura sua quam pauci habent super. ff. nouo. quæ lectura parua est, quæ commentauit certas leges. Nam Bal. in d.l. si dominium, dicit ꝙ licet opin. Bart. seruetur de consuetudine, tamen sua opinio videtur esse contra text. in cap. j. extra de rapt. & dicit quòd opinio sua non potest saluari nisi in duobus casibus quãdo ille qui furatus est Bononiæ furtum fecit vni bannito, & sic actio furti non est nata ibi, & postea venit Ferrariam, & hic reperitur vel etiam alio casu quando furatur in confinibus Bononiæ, vt furtum portet in ciuitatem Ferrariæ & hic Ferrariæ reperitur cum furto alias opin. Bartol. non est vera, & sic Bald. ibi indistincte non approbauit sententiam Bart. & ꝙ opin. Bar. non sit communis opinio nonne. do. Anto. de But. in d.c. j. extra de rapto. dicit ꝙ de hoc est opinio inter legistas, imo fortius est do. Abb. in c. j. de rapto. dicit ista verba formalia quod communis opi. doctor vsque ad tempora Bar. fuit ꝙ fur repertus hic Ferrariæ cum re subtracta non possit hic Ferrariæ puniri, licet Bar. tenuerit contrarium in d.l. si dominiũ. pro qua opinione dicit ꝙ multi & multi sunt suspensi. Quinimo dicit ꝙ Moderni adhuc dicunt ꝙ destructio iure illa opi. Bar. non procedit & respondit ad d. §. infans. qui adijcit ꝙ ille. §. de necessitate nõ cõcludit & dicit ꝙ vltra non ꝓcedit, quia opi. est periculosa. Et ideo recte dixit Flor. in d.l. si abducta. ꝙ licet assessores obseruent opi. Bart. tamen ipse arguit contra Bar. finaliter dicit ꝙ dubium est argumentabile. vnde dicit tene ꝙ vis Sali. vero in l. siue manifestus. §. j. de cond. furt. tenet expresse contra Bar. in d.l. si abducta. per multas & multas rationes concludit cõtra Bar. & arguit terribiliter ostendens opi. Bart. esse falsissimam, & istam sententiã vt ipse refert tenuit etiam Richar. de Sali. & etiam Ioan. de Lig. consuluit pro ista parte. Quinimo dicit Sali. ibi ꝙ collegium Paduæ cõsuluit contra opin. Bar. & ita referebat Richar. de Sali. tempore quo legit Paduę, vnde multum exclamat contra assessores, qui sequuntur opi. Barto. ꝙ ipsi debeant se præcauere, Quinimo Odofr. fuit in cõtraria opinione Bar. & ita ipsum allegat Bal. in d.l. j. C. de confes. in xij. col. & per hæc reprehendo do. Ioan. de Ana. qui in c. fin. extra de fur. reprehendit do. Abb. qui do. Abb. in c. j. de rapto. dixit quòd communis opinio vsque ad tempora Bart. fuit in contrariam sententiam Bar. quia do. Ioan. de Ana. dicit ibi libenter scirem ab Abb. vbi inuenit istã quæst. tractatam ante Bar. quia salua reuerentia do. Ioan. de Ana. Bal in loco supra alleg. refert Odof. tetigisse istam quæstionem, & ipse do. Ioan. de Ana. refert quòd Franc. Tigri. & Ray. de Forli. fuerunt in contrariam sententiam Bartol. quinimo Rapha. Fulg. in d.l. si abducta. & in d.l. sed nec legatarius. refert quòd septem doct. Bononienses subscripserunt se illi consilio Ioan. de Lig. & licet d. Ioã. de Ana. referat Pau. de Cast. tenuisse opi. Bart. tamen non est verum hoc, quia Pau. de Cast. in d.l. siue manifestus. §. j. dicit quòd licet hodie cõmuniter iudices sequantur opi. Bar. tamen dicit quòd docto. Moder. reprehendunt istam opinionem, & dicit quod re vera opin. Bar. est falsa, & ibi arguit terribiliter contra Bart. dicit tamen quòd de iure & consuetudine inoleuit

seuit opi. Bart. Et ideo do. Nellus in tractatu suo bannitor. in ij. par. q. v. dicit quod assessores sequētes opi. Bar. de iure non recte se fundant. Sed dicit quod sequētes opi. Bart. in syndicatu suo defendunt se ex varietate opinionū per not. in l. cū prolatam. de re iudi. & forte ex consuetudine, dicit tamen quod si fur est vagabundus, pōt in omni suspendi. & Pau. de Cast. in d. l. siue manifestus dicit quod opi. Bar. per vniuersum mundum seruatur, sed dicit quod eius opinio non est vera, & arguit cōtra Bart. & respondit ad motiua sua & dicit quod illis rationibus quas adducit Bal. contra Bart. in d. l. si abducta. potest responderi pro certo, si tot illustres doct. tenuerunt contra Bart. & dicūt doct. quod de puncto iuris falsa est opi. Bart. quomodo isti iudices sitibundi sanguinis humani in istis contrarietatibus & subtilitatibus iuris volūt magis condemnare quam absoluere contra tex. in l. si præses. ff. de pœn. & alio die cum ille casus occurrisset hic Ferrariæ quod vnus Mantuanus furtū commisit in ciuitate Bononiæ & venit huc Ferrariam cū furto & fuit captus Illustriss. Dux Hercules cū sim de suo consilio secreto interrogauit me Augustinum de Arimino quid agendum esset respōdi sententiam Bar. penitus fugiendam esse tanquam iniquam quā tot illustres doctores damnauerint, licet aliqui latronculatores sitibundi sanguinis humani obseruent opin. Bar. & male, & ita obseruatum fuit & hæc not. quia non ita bene collecta alibi reperies, possem ego adducere omnes rationes quas scriptas reperio super libris & à me visis sed hoc esset longū transcribere, hæc sufficiant.

ADDITIO.

a ¶ In hac materia. Adde tu vltra ea quæ ponit hic dictus Augustinus pro opinione Bar. facit qd voluit Spec. in tit. de cōpe. iud. adi. §. j. ver. sed quid si Lucanus & sequitur Pau. de Ca. in cōsi. ccccixxj. incipit viso casu pposito in nouis. vbi φ si fur res furatas exponat venales prope aliquod cœmiterium quod ratione mutationis territorij dicitur sacrilegus, et confugiēs ad ecclesiam potest extrahi. adde tamen quod Fulg. in consi. cxlviij. refert plures consuluisse contra Bart. vbi vide & adde φ Bal. in consi. clij. in j. volu. dicit opin. Bart. de iure veriorem, licet de facto non seruetur. & vide Cepo. in consi. lix. in pen. colum. qui etiam tenet contra Bar. Ber.

17 *Furto commisso an possit torqueri actor rei subtractæ etiam sine indicijs, & quando plures unam rem furto subtrahunt an sit unum furtum uel plura.*

17 A N G E. † Et etiam tu iudex aduertas quādo furtum committitur potes torquere custodē rei subtractæ ēt sine indicijs b vt indicet furē & non teneris in syndicatu de tortura, ita dicit Bar. in l. j. ff. de offic. præfe. vigil. & ēt menti habeas tu iudex quod si plures furantur eandem rem, licet sint plura furta quia alia contractatio vnius alia alterius, & tot sunt contractatiōnes & furta, quot sunt delinquentes. tamē vnicum furtū est propter rei subtractæ vnitatem c ita dicit Bar. in l. si familia ff. de iurisd. omn. iudi. & pro vnico furto debet reputari.

b ¶ Sine indicijs. Adde Alex. de Imo. in consi. v. in iij. volu.

c Vnitatem. Adde Fulgo. in consi. cl. vbi dicit qd etiam data opin. Bart. pro vera φ etiam si furta fiant in pluribus locis & cum rebus inuenti fuerint in alio loco φ censetur vnum furtum arguendo de loco ad tempus. Ber.

A V G V S T I. Tu autem adde φ Bar. in d. l. j. ff. de offic. præfe. vig. non dicit φ sine indicijs ille possit torqueri, vt dicit d. Angel. hic. Sed aduerte quia etiam si Bart. diceret φ sine indicijs possit quis torqueri, intelligerem vt ille tex. loquitur quādo custos esset vnus homo vilis vt seruus, alias secus. & ita Bar. loquitur ibi in seruis dū dicit hoc ꝓbatur ibi in tex. in seruis custodiētibus & hoc corroboratur ꝑ ea quæ dixit Sali. in l. fin. C. de quæst. qui dicit quòd licet iura velint φ si res furata reperitur penes vnū, est sufficiens indicium vt ipse possit torqueri, hoc verum si ille esset persona nō bonæ famæ alias secus. Item de secunda conclusione adde Bal. in l. cum rationibus. C. qui accus. & Pau. de Ca. Moder. in d. l. si familia, qui ponunt an sit vnicum furtum vel plura.

18 *Fur confitetur se abstulisse mihi certa bona, & antequam cōdemnaretur moritur, an ex tali confessione habeam actionem contra illius heredes.*

18 A N G E. † Quid si fur confiteatur se mihi furto abstulisse certa bona & antequā cōdemnaretur moritur, an ex tali cōfessione habita, habeam contra eius hæredem actionem, vide Bar. in l. j. circa fi. ff. de priua. deli. & in Spe. qualiter in accusatione procedatur. in prin. ver. qd si latro famosus, qui dicit φ sic, quia in istis indicijs quasi contrahitur, vt l. iij. §. idē scribit. ff. de pecul. & quia ex cōfessione oritur actio in factum sicut ex sentētia, vt l. proinde. §. si procurator. ff. ad l. Aquil. igitur &c.

A V G V S T I. Tu adde φ Ang. in d. l. j. hoc idem tenet quod Bar. & hanc eandem sententiam

tiam tenet Ioan. And. in addi. Spe. in tit. de accu. in addi quæ incipit, quid si latro. qui li mitat prædicta. Nam dicit ꝙ si iudex procedit per viam accusationis, scilicet Titij contra Caium qui Caius cõfitetur se plura furta fecisse à Titio & multis alijs, illa confessio Caii nocet hęredibus tantũ quo ad Titium q accusauit ꝙ nõ alijs prodest, secus si per viam inquisitionis, quia illa confessio nocet hęredibus quo ad omnes & istam limitationẽ magnificat Imo. in d. l. defuncto. ff. de pub. iudi. Et limita prædicta procedere nisi hæres contra cõfessionem probaret contrarium, vt dicit Bal. in l. j. C. ne ex delict. defun. qui tẽperat hoc modo dicta Bar. & Spe. & dicit idem si non est facta confessio, sed est cõclusum in causa. & vide bonã gl. in §. pœnales. insti. de perpe. & tẽpo. acti. quæ dixit fortius & bene faciunt nota. per Bart. in l. interdum. §. qui furem. ff. de fur.

19 *Emens pignori accipiens rem furtiuam à fure an teneatur furti.*

19 ANGE. † Quid si quis emit sciẽter rem furtiuam à fure dic ꝙ tenetur furti, vt l. in ciuilẽ. & ꝙ ibi no. & gl. & doc. C. de furt. & idem si rem furtiuã à fure scienter pignori accepit, vt est casus in l. si seruus cuiusdam. ff de condi. inde. & ita dicit Bald. & Raph. Fulg. in d. l. eos. C. de fur. secus si ignorãter emeret vel pignori acciperet vt in dictis iuribus, debet tamẽ nominare furẽ ne ipse incidat in suspitionem ꝙ ipse fuerit ille qui furatus sit, vt d. l. seruus, & tunc etiã qñ recipit ignorãter, cogitur rem furatã restituere domino, sine restitutione pretii, vt est casus in d. l. inciuilem. quod bene not.

AVGVSTI. Tu adde inquantũ tangit hic an si res furata reperitur penes vnũ, an præsumat fur certe variæ fuerunt sñiæ & licet Accur. variauerit ab opi. Placen. in d. l. inciuilẽ, qa illa gl. semper alleg. tñ de materia vide Sal. in l. fi. C. de quæsti. & pulchra verba posuit Bal. in l. fi. ff. de hæred. institu. vlti. col. qui sequitur opi. Cy. & omnes doc. cõiter videntur hoc approbare, quia si persona erat bonæ famę nõ præsumitur, secus si malæ famę dic tñ vt dicam infra in q. quę incipit, quæro an eoipso ꝙ res furtiua reperitur. & sic vir bonæ famæ emit ab illo quẽ non cognoscit nõ credo ipsum præsumi furem, nec credo debere cogi nominare, & indicare furem si iurat ipsum nõ cognoscere per prædicta, & de receptam te furtum in domo quomodo puniatur ne erres, vide Bar. in l. furtum. ff. de fur. & infra dicetur.

20 *Pignorans vnum librum, & postea alium submittens, an teneatur furti.*

20 ANGE. † Quid aũt si qs cõstituit mihi vnũ librũ pro pignore, & postea aliũ submisis tenet dic ꝙ tenetur furti, secus si in pignore cõstituẽdo vnã rem ꝓ alia sumittat qa furti nõ tenetur, sed crimine stellionatus, vt l. si pignore. in prin. & ibi Bar. ff. de pig. acti.

AVGVSTI. Tu de ista materia adde ꝙ verũ est ꝙ tenetur crimine stellionatus ille q persuasit hebreo aurũ esse cum ęs esset & sic extraordinarie puniretur, vt est tex. in l. i. in fi. ff. de pig. actio. & est tex. in l. pe. ff. de crimi. stellio. & vide glo. in d. l. i.

21 *Furem vel furtum receptãs, an teneatur furti.*

21 ANGE. † Quid si rẽ furatã quis scientes receperit & receptaculũ dederit dic ꝙ tenetur furti, vt est text. in l. eos. & ibi Barto. & Bal. C. de fur. Et bene aduertas ꝙ receptãs furẽ vel rem furatã dicitur pręstare auxiliũ furi & furto, ita intelligit illam l. eos. Bart. in l. furtũ. ff. de fur. & sic nõ dicitur proprie fur, & non tenetur proprie ac si furtum cõmisisset, sed ac si furti opem pręstiterit ꝙ no. pro intellectu vidi dubitari Bononię cũ casus occurreret, & etiã prædicta nota pro statutis quæ debent intelligi in verbis propriis quæ puniunt aliter furem vel aliũ præstantem opem, de quo in simili per Bar. in l. sed si vnius. §. si seruus. ff. de in. u. & in cle. i. ff. de rescript. Et de ista receptatione vide quæ scripsi infra in gloss. & dicto maleficio semper astitit circa finem.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ꝙ Bal. in d. l. eos dicit ꝙ vidit Bononię ꝙ vna mulier semel fuit suspẽsa q̃ pręstabat furibus domũ & ibi receptabat maleficia, & certe ista doctrina vr falsa, qa hoc auxiliũ post factũ meleficiũ & cõsummatũ pstat, et ideo extraordinarie debet puniri vt pulchre declarat Barto. in l. furti. §. ope. ff. de fur. Sed Bar. optime respondet huic motiuo in d. l. furtũ. ff. de fur. ibi vide, & de receptãte furẽ. Adde Bal. i l. pe. C. ad l. Iul. de vi & tex. in l. i. C. de his qui latro. & ibi do. Adde tñ ꝙ latissime istam materiã vltra omnes disputauit. Gand. in trac. malefi. sub rub. de receptato.

ptato.furium & latronum. q ponit omnes casus quando receptator in omnibus maleficijs banniatur & qua pœna & quando & ibi multa bona dicit & essem nimis longus si omnia ponerem. Adde omnino quæ dicam infra in gl.super verbo,(& dicto maleficio semper astitit)in vers.quęro quia dixi supra quod post maleficium ibi omnino vide. & de materia vide per Ro. in consi.suo cccclxxiii.& ibi concludit qđ in dubio præsumitur receptans ignorasse.

22 *Furem incidere,an quis cogatur.*
23 *Iudex negligens in faciendo restitui res furto subtractas damnum passo,an teneatur.*

22 ANGE. † Quæro an quis cogatur indicare a furem Bar.& Ang.in d.l.in ciuile.C. de fur.& ibi Rapha.tenent q nō etiam de iure canoni.vnde dicunt q episcopi hodie faciunt excōmunicationes,& sic non cogi-
23 tur indicare.†Quid si iudex fuit negligens in faciendo restitui res furto ablatas damnum passo an teneatur iudex, dic q sic,vt no.Bal.in l.si mācipia in prin.C.de ser.fu.

ADDITIO.

a Cogatur indicare.Adde tu & vide Ioan.And. in addi.Spec.in tit.de fur.& ibi an valeat peccatum quod sit inter furem & dominum rei furatæ ne ipsum accuset.Ber.

AVGVSTI. Tu adde quæ dixit d. Ant. de But.in c.nemo.extra de simo. qui dicit etiā q ad instantiā patris nemo cogitur indicare furem, sed ad instantiā iudicis sic,vt ꝓuincia purgetur malis hominibus, per l. congruit de offi.pręsi. Et de materia omnino vide docto.in d.l.in ciuile. & per gl.in l. si seruus.C.de his qui ad eccle si.confug.Et ibi doct.& in l.iii.§.fi.ff.de condic.ob turpē caus.& in c.dilectus. extra de exces. præla. & i.q.i.c.quod quidam.§.ex his.in gloss.& illa glo.alleg.bonas concordantias.

24 *Furtum de quo non potest cognosci temporis præscriptione,vel quia sit commissum extra territorium, an aggrauet furtum de nouo cōmissum et in numero furtorū cōnumeretur.*

24 ANGE. †Quæro nunquid furtū de quo non potest cognosci tēporis præscriptione, vel qa extra territoriū sit commissum, aggrauet furtum q de nouo cōmititur, & in numero furtorū cōnumeretur. Istā q.format Bar.secundum Iac.de Aret.in l.si cui. §.fi.ff.de accu.& Bal.in d.auth.sed nouo iure.ver.sed dubitatur nunquid furta &c.vbi dicunt q sic quia ratione aliorum furtorū remanet infamis,& ideo q principaliter cognosci non pōt,cognoscitur per consequentiam,argu.l.quoties.C.de iudi.& quod no. ibi docto.& sic furta alibi commissa qualificant & aggrauant furtum cōmissum nouiter hic,quia faciunt furem manifestū ita dixit Bart.in d.l.si cui.§.fi.& sic tanq̄ contra furem manifestum agi pōt. Quinimo fortius dicit Salic. vt supra dixi in l.seruos.C. ad l.iul.de vi pub.q vnum furtum alibi cōmissum nō tantum facit q aggrauet furtū hic commissum,sed facit quod illud furtū in numero furtorum cōnumeratur. Vnde si non posset mori nisi ex tribus furtis,illud furtum alibi commissum computatur in nu. furtorū & habet ꝓ vno furto etiā. hic.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia,adde q reperio Io.And.in addi. Spe.in rubr. de fur.tenuisse cōtrariā partem, scilicet qđ furta alibi facta non aggrauent furtum factum hic Ferrarię,& hoc per bonas rationes.Et ad idem reperio Gand.in tract.maleficio.sub rubr.de furib.& latronib.in penul.col.in versi.sed iterum pone aliā quæstionem de facto. qui allegādo Vbertū de Bobio hoc idem vult & multum exclamat contra potestates & officiales, qui sunt ita feroces q pro furtis alibi cōmissis volunt punire furem in suo territorio.Ang.tamen in d.l.si cui.§.fi.dicit q opin. Bart.seruatur de consuetudine,etiam dicta Bar. approbauit Pe.de Anch.in cle.i de pœnis.Et de materia vide Sali.in l.iii.C. de episco. audien. & Bal.in l.fi.ff.de iurisdi.omni.iudic.& per Iaco.de Belui.in authenti.vt nulli iudi.§.si quis vero comprehesorum. & videtur esse de mente Bal.in authen qui semel.C.quomodo & quādo iudex. Sed latius vltra omnes doctores disputauit istam materiā Alberi.de Rosa.in secunda parte statutorum q.xxxix.& adde quæ dixi supra in versic. existens Florentiæ.in additio.i.q. & certe rigorosa est opinio. Barto.& vide quæ dixi etiam supra in hac eadem gloss.in illa quæstione quæro quid si fur passus fuit pœnam primi & secundi furti.

25 *Confessioni confitentis se plura furta diuersis temporibus*

temporibus & locis commisisse an stetur.

26 *Furto apparente, sed iudice neque fure cognoscente personam cui furtum dicitur factum, an furti puniatur fur.*

25 ANGE. † Quid si quis confiteatur se plura furta diuersis temporibus & locis commisisse, nunquid standum sit huic suæ confessioni. a Respondeo ꝙ non a quia talis confessio est generalis cũ non constet de rebus subtractis, arg. l. si illud §. j. ff. ad treb. ita dicit Bald. in d. auth. sed nouo iure. C. de ser. fugi. sed pone ꝙ quis &c. Et sic tu iudex sis bene cautus ne damnes animam & corpus tuum quando fur confitetur coram te maria & montes & plura furta commisisse ꝙ velis dicta furta hic & alibi commissa verificare vt in destinando nuncium ad habendum informationem pro veritate & in reperiendo furta, ita quod appareant quæ distraxerit & quæ pignorauerit & quæ penes se vel alium habeat alia, sæpe innocentem condemnares qui metu tormentorum multa & non vera confitetur contra l. absentem. ff. de pœn. Et eodem modo si quis cõfitetur se multa furta commisisse eodem loco diuersis temporibus, quia ista verba diuersis temporibus sunt obscura quia potest intelligi diuersis temporibus continuatis & sic non reputantur plura furta, arg. ff. de actio. & oblig. lege nunquã actiones. nisi dicatur in inquisitione cum temporis interuallo, quæ verba videlicet cum temporis interuallo faciunt iudices apponi, ita dicit Bal. in d. auth. sed nouo iure. in ver. quid si confitetur &c.

26 † Quæro quid si apparet de furto, sed persona cui factum est non est cognita neque iudici neque furi, an nihilominus furti punietur dic ꝙ sic, argu. ij. q. ix. c. libellorũ. ita dicit Bald. in d. auth. sed nouo iure ver. sed si apparet de furto.

ADDITIO.

a ¶ Quod non. Adde tu & dic vt per Paul. de Ca. in consi. cclxvj. in nouis. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quæ dixit Angel. in l. j. C. de confes. in ij. colum. qui dixit ꝙ vidi de facto Perusij obseruatum esse per egregium virum do. Nicolaum de Locellis ibi potestatem qui fecit mori quosdam derobatores mercatorum & occisores eorum qui confessi sunt occidisse ipsos mercatores & deroborasse & proiecisse corpora in quodam flumine, & tamen non apparebat de rebus subtractis & de corporibus occisis, & sic illa confessio generalis præiudicat in criminalibus ipsis reis. Sed aduerte quia Ang. ibi dicit ꝙ ideo hęc militant de iure, quia illi inquisiti alias erãt homines malæ vitæ & famę & habiliter potuerunt proijcere illa corpora in flumine illo, quia stabant iuxta illud flumẽ in cõmittendo & perpetrãdo illa delicta, dicit tñ ꝙ si non esset verisimile vel propter hoc distantiam scilicet fluminis vel propter bonam famam inquisiti ꝙ non credit ex tali cõfessione quis sit damnandus. Colligitur ergo recte ex hac doctrina Ang ꝙ dicta Bald. in d. auth. sed nouo iure. non militarent vbi confessio furis qui generaliter dicit se derobasse Ferrariæ & Paduæ & in illo loco in quo est captus, ꝙ tunc illa delicta non debent verificari semper quando fur alias esset malæ famæ & conditionis, quia tunc confessio illa generalis se fecisse plura furta absque eo ꝙ constet de rebus subtractis præiudicaret confitenti & ita Augu. in d. l. j. C. de confes. videtur limitare istam materiam, & ea quæ no. in d. l. illud. ff. ad trebel. Sed aduerte quia etiam si fur esset malæ vitæ & conditionis non dubito ꝙ semper iudex debet facere ꝙ constet de rebus subtractis, & de delicto perpetrato per tex. in l. j. §. item illud. ff. ad Silan. Et latissime dixi supra in verbo, fama publica præcedente. circa fin. in addi. in ver. postquam aliquis fuit captus & incarceratus aliqñ sine tortura confitetur. Præterea ego reperio Ang. expresse damnasse alibi illum do. Nicolaum potestatẽ Perusi. qui propter illas cõfessiones generales occidit illos inquisitos cũ non constaret de rebus subtractis, & de corporibus mortuis, & hoc dixit Angel. in l. certum. ff. de confes. & adde Bald. in addi. Spec. in tit. de sen. in xviij. col. in simili qui dixit ꝙ si quis confitetur se hominem occidisse & corpus proiecisse in mari ꝙ cum non constet de corpore mortuo ille non potest occidi saltem nisi probetur per famam illum esse mortuum. sed dic vt dixi in d. addi. in verbo, fama publica.

27 *Statutum dicens quòd accusatus de furto non comparens ponatur in banno furcarum, an valeat.*

27 ANGE. † Quæro an valeat statutum b ꝙ accusatus de furto non comparens ponatur in banno furcarum, dic ꝙ sic, vt arg. in auth. de lenonib. §. si quid in versi. expellatur. ita dicit Bald. in d. auth. sed nouo iure. versi. dubitatur de statutis disponentibus &c.

b ¶ Statutum. Adde & vide Pau. de Cast. in consi. cccl. in nouis. Ber.

AVG.

AVGVSTI. Adde tamen tu q hæc militarent in contumacia vera. In contumacia autem ficta non datur bannum vel multa, ita dicit Bart. in l.j.in fin.ff. si quis ius dicen. nõ obtempe.& ibi in materia vide Moder.

28 *Furtiua res eo ipso quòd reperitur apud Titiũ, an præsumatur Titius, illam furto subtraxisse.*

29 *Furtiua res eo ipso quòd apud Titiũ reperitur, an præsumatur Titius particeps furti.*

28 ANGE. † Quæro an eo ipso q res furtiua reperitur penes aliquẽ, præsumatur illam subtraxisse. Istam quæstionẽ format Bal. & Imol. in l.fi.ff.de hære.insti. Et concludit ibi Bal.qđ aut erat malæ famæ & præsumitur subtraxisse, nisi doceat à quo habuit, vt l.ciuile.C. de furt. secus si erat bonæ famæ, vt l. non omnes.§. à barbaris.ff.de re mili.Sed Imol.ibi dicit q etiã si est malæ famę hoc solummodo facit indiciũ, non tamen q propter hoc posit damnari sed
a poni potest ad torturam,[a] vt l. absentem.ff.de
29 pœ.† An autem eo ipso q habet penes se rem furtiuam præsumatur saltem particeps furti. Istud ponitur in l. inciuilem.& l.ciuile. C. de fur.& ibi concluditur q si consuetus erat emere res furtiuas præsumitur q scienter emerit & sic q fuerit particeps & sic tenetur furti nisi aliter se excuset. Si autem non erat solitus emere tales res,tunc secũdum Bald.in d.l.inciuilem.debent attendi aliæ circunstantiæ vt quia emit pauco pretio & clam, & tunc præsumitur contra eum secus si palam vel iusto pretio satis. & ita etiam dicit Imol.in d.l.fin.ff. de hęre. instit.

ADDITIO.

a ¶Ad torturam. Adde Alexan. de Imol. in consi. v.in j.volu.& posita supra in versi. quid si quis emit scienter.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde quæ dixit Alber. de Rosa. in d.l.inciuilẽ.C.de fur. qui per bonas rationes concludit quas mihi hic adducere & trãscribere parum esset, quod etiam si res furtiua reperitur penes aliquem in loco absconso, & licet persona alias sit consueta furari quòd per istas præsumptiones nõ inducitur etiam vera probatio quæ sit sufficiens ad condemnandum Bart.vero in l.fina. ff.de quæstio.in princ.ij.colum. dixit quòd si res furtiua est penes aliquem, quod est sufficiens indicium ad torturam,allegat.l.ciuile. & l.inciuilem.C.de fur.dicit tamen & iste præsumptiones possunt elidi. Verbi gratia, si res furtiua est penes me & reperitur penes me & ostendam à quo habui,& tunc non est sufficiẽs indicium ad torturam. Sed aduerte quia Sali.in l.fi.C.de quæst.in iiij.col.faciens mentionẽ de hac doctrina Bar.dicit q doctrina Bar. debet temperari q hoc verum q si res furtiua est penes aliquem est sufficiens indicium ad torturam,dummodo attendatur qualitas personæ. Quid enim si vir alias bonæ opinionis vt sunt strazaroli qui ab ignoto consueuerũt emere. Nam dicit q tunc hic non esset sufficiens indicium ad torturam, sed certe si recte doctrina Bart.ponderetur in d.l.fin.Bart. hæc etiam voluit q ille alias esset homo malæ vitæ & opinionis vel famæ, & dic etiam vt dictum est supra.in additio.in illa quæst. quid si quis emit scienter rem furatam.

30 *Accusari vel inquiri de furto vel alio delicto, an possit simul & semel ciuiliter & criminaliter.*

30 ANGE. † Quæro an simul & semel possit accusari vel etiam inquiri de furto vel alio de-
b licto ciuiliter & criminaliter.[b] Bar. in l.interdum.§.qui furem.ff.de fur.dicit q aliquando ciuilis & criminalis proponuntur principaliter & tunc non possunt successiue intentari vel nec simul proponi eodẽ tempore, vt l. interdum.ff. de publi.iudi.& ibi Bartol. & Imo.& Bart.in l.prætor.§.j.ff.vi bono.rapt. vbi Bart. plene. Aliquando criminalis proponitur principaliter & ciuilis incidenter, & tunc vtriusq; concursus admittitur & toleratur, vt d.§.qui furem.quod confirmatur per text.in l.iiij.§.si dicatur.cum glo.ff.finium reg. Vnde secundũ Bar.sustinetur libellus in quo dicitur peto talem puniri de rapina vel furto rei meæ mihi subtractę & rem mihi restitui,nam hic restitutio venit incidenter officio iudicis. Vnde ille qui fuerat prius iudex solius causæ criminalis, vt l.solemus.§.latrunculator.ff.de iudi. erit et eius incidentis competẽs iudex, vt l. medicus. ff.de var. & extraor. cri. facit quod not. Cyn. secundum Mar.de Fano.in l.si quis homicidij. C.de accusa.de quo vide late per Salicet.in l.si quis ad se fundum.C.ad l.Iul.de vi.

b ¶Et criminaliter. Adde in hoc & vide Bart. in consi.cvj. & Paul.de Cast.in consil. cccxlvj. in nouis Ber.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde Bar. in l.pen.ff.de caluin.qui examinat istã materiã & dam

& damnat illam limitationem eorum qui dicunt ꝙ in publicis iudiciis nō pōt cōcurrere ciuilis & criminalis, per c.interdum.ff. de publ.iud.secus si in iudiciis priuatis per d.l.pe.quæ cōclusio est falsa, vide tñ doctrinam Bar.ibi qui aliqualiter videtur contrarius iis quæ dixi in d.l.ii.§.i.ff.vi bo. rapt.in hac materia.& adde pulchram cōclusionē Bal.in l.i.C.de appel.in ii.col.q dixit limitādo prædicta ꝙ illa iura quæ dicunt quod ciuilis & criminalis nō possunt simul cōcurrere limitantur vt non habeant locum vbi pœna mortis venit imponēda quia tūc possunt concurrere & certe est conclusio noua & ibi late ponit materiam & intellectum dic.§.qui furem.in d.l.interdum.& si vis videre istam materiam latius. Adde hic ea quæ latissime scripsi supra in verbo, iudicē maleficiorum.vbi latissime posui ibi docto. examinant intellectum d.§. qui furem. & an iudices simul & semel super ciuili & criminali possint simul pronunciare.

31 *Furti an teneatur ille qui reperiens boues in suo prædio sibi damnū dantes si illos ad domū suā cōducat & domino inuito retineat.*

31 Ange. † Quæro quidā reperit boues meos damnū dantes in vinea sua quos cōduxit ad domū suam & retinet me inuito, an teneatur de furto, videtur ꝙ sic, vt l.tertia.§ fi.ff.de acquir.pos.& ff.de furt.l.iiij.§.fi.sed cōtrarium est veritas, quia furtum nō fit sine dolo vt supradictum est, facit l.j.ff. de furt.sed iste nō fuit in dolo, quia iustam causam habuit capiēdi & retinēdi quousq; emēdaretur sibi damnū, igitur non dicitur esse in dolo & sic furti nō tenetur pro quo vide bonū text.in l.quamuis.ff.ad l. Aquil. Augusti. Tu in hac materia adde ꝙ d.Ang.videtur male loqui, qa imo est sententia Oldr. & Bar.in l.prætor ait.§.de his. ff.de damno infect qui dicūt quod imo nō possunt retinere illam pecudem vel bestiā dātem mihi damnum & ibi Ro.dicit quod saltem possum retinere illā bestiā ad hoc vt Dominum cognoscam. Adde Gand.in tract.malefi.sub rubri.de furib.& latronib. in iij.col.qui dicit de consuetudine possum ducere ad domū meā donec damnū emendetur, ita dixit d. Ant.de But.post Io. And. in c.si læserit.extra de iniur. & damno dato.Et vide gloss.in terminis.in l.de pecoribus.C.ad l.aqui.Ego latissime vltra omnes doctores examinaui istum passum multas decisiones allegando in addi. meis in d.§. de his.dic vt ibi dixi.

32 *Commodaui tibi librum vt studeas, tu ad alium usum retines commodo tibi equum ut uadas ad uillam, tu uadis Florentiam commodo tibi argentum ut utaris & tu pignoras hæbreo, an tenearis furti, idem quæritur de re pignorata.*

33 *Furtum aliquando fit & res vitio furtiuitatis afficitur tamen non oritur actio furti filius patri, seruus domino si furtum committant, an teneantur furti.*

34 *Famulus furto subtrahens res domino quando debeat suspendi furca.*

32 Ange. † Quid si cōmodo tibi librū vt in eo studeas & tu ad aliū vsum retines puta pro exemplari, an tenearis furti. Vel pone cōmodo tibi equum meum vt vadas ad villam & vadis cū eo.Florentiā me inscio.Vel cōmodo tibi argentū vt vtaris & tu pignoras hæbreo, an furti tenearis, & dic ꝙ sic, vt l.si vt certo.§.denique ait.ff.cōmo.& l.si furtum.ff.de cōd.fur. Et idē si quis accepit rem in pignore & ipse creditor re vtat vel vendat antequam possit vendere vel pacto vel de iure, vt l.si is qui pignori.ff. de fur. q̄ omnia vera sunt si verisimiliter vtens re ad alium vsum quā destinata sit sciebat, vel scire, vel credere verisimiliter debebat dominum nō permissurum.vt not.gl.in d.§.denique ait.quod not.alias non tenetur furti, c vt ibi no.Si autem res sit communis [c] cum alio, & socius in ea committat furtum an teneatur furti.Vide l.rei communis.cum l.sequē.& l.merito.ff.pro socio.& l.si socius.ff. de fur.Si autem res sit mea & alius habeat ius in re, vel quia creditor vel bonefidei emptor est, & ego eam accipio, committo furtum & teneor furti, licet nō afficiatur vitio furtiuitatis.ff.de fur.l.cum æs.§.j.& l.is 33 qui rem pignori.† Aliquādo ecōtra fit furtum, & res vitio furtiuitatis afficitur, & tamen nō oritur actio furti, vel cū filius vel seruus patri vel domino furtū faciūt.ff. de fur.l.serui & filii.& sic filius vel seruus pro furto facto ab eis patri vel domino non te- d nentur, quod est verum si sit lene.[d] Si autē est magnum tenētur.Et dicitur magnū vel paruum

partuum secundum personarum qualitatẽ & rei subtractę quantitatem, vt est text.& ibi Bar.in l.respiciendũ.§.furta.ff.de pę. Et
e idẽ est in vxore ᵉ ꝙ ex leui furto facto viro suo non tenetur.Secus si furtum magnum commiserit quia isto casu etiam istæ personæ possunt criminaliter teneri. Et idẽ not. Bar.in l.i.ff.rerum amota.& est tex. glo.& Barto. in l. si libertus.ff. de furt.quod not.

c ℭCommunis cum alio. Adde & dic vt per Alex. in consi.ciij.in j.volu.Ber.
d Leue.adde & vide Alex.in cōs.cxv.in j. vol. & Cep.in consi.xxvj.qui in facto consuluerunt in ciuitate Brixiæ Ber.
e In vxore Adde & vide Petr.de Ancha.in consi.ccocix.Ber.

Avgvsti. Tu autẽ in hac materia,adde ꝙ licet vera sit ista cõclusio ꝙ si cõmodo tibi vnam rẽ ad vnum vsum & tu vtaris ad alium vsum ꝙ tu committis furtũ ꝙ vera ista esse intelligo nisi ille qui vtitur illa re ad aliũ vsum dominũ rei crediderit permissurum ꝙ ille vutatur illa re in longiorẽ vsum.Et ideo Ang.in l.inter omnes.§. recte.ff.de furt.dicit,ꝙ si commodo tibi vnũ equum per decem dies, & tu tenes illum equum per viginti,& asseris ideo hoc fecisse quia credebas dominũ equi faciliter hoc permisisse ꝙ hoc nõ est furtũ,quia nõ animo lucrãdi inuito domino hoc facis, aduertas ꝙ licet glos.insti.de oblig.quæ ex quasi delic.in.§.placuerit.ꝙ si fur habuit ab initio animum concurrentem,quia inuito domino ab initio non habuit rem furatã, sed dominus ab initio sibi dedit illã rem, puta quia commodauit librum & equum hæc pcederent. Secus si fur nõ habuit ab initio animum domini,quia inuito domino surripui rem tuam. Nã fur isto casu nunquã potest dicere ꝙ dominus potuit hoc non consentire,quia hoc non præsumitur,licet Bar. in d.§.recte. aliter videatur loqui quam illa gloss.tamen Ang. ibi dicit & melius ꝙ hęc relinquũtur arbitrio iudicis,dicit tamẽ Angel.vbi vnum verbũ periculosum,ꝙ si cõmodo tibi vnum equum, vt vadas in villã & tu ires ad bellum nunquam te excusabis ꝙ crederes dominũ realiter hoc permissurum,secus si commodo tibi per duos dies equum & tu teneres per decem dies ibi vide.
34 †Item inquantum dictũ est ꝙ si famulus furatur domino,& furtũ sit leue & nõ debet furca suspẽdi,nec agi potest furti. Et tempera & limita hoc procedere qñ semel hoc fecisset,sed si hodie surriperet rem vilem,& cras aliam,& alio die aliam, & pluries plures res viles furaretur,tunc deberet furca suspendi.Ita voluit Bal.in l.pe. C. de fur.qui ita limitat& temperat text. in l.respiciendum.§.furta domestica.ff.de fur.

35 *Furtum ad hoc quod committatur quomodo sit necesse quod aliquem spectet.*

35 Ange. †Et aduertas bene,qa in inquisitione dicitur dictã vestẽ spectantẽ & pertinentẽ ad dictũ Titium.Nã ad hoc vt furtum committi posset,oportet ꝙ res quæ auferet sit alicuius vel ab aliquo posideatur, vel aliquis in ea vsumfructum,vel aliquod ius habebat,vel sua intersit ex aliqua iusta & probabili causa scilicet ratione domini vel quasi,vel ratione possessionis vel detẽ-
a tionis a vel custodiæ.Alias autem si res esset hæreditaria & iacente hæreditate furtũ committatur nõ punitur,nec tenetur furti. l.hæreditariæ.cum l.sequen.ff. de furt. & l. manifestissimi. C.de furtis.in prin.& quod ibi not.gl.& omnes doct.& nõ mireris si supra dixi in diffinitione furti. quod non fit sine contractatione vel amotione.Eex quo sequitur quod rei immobilis nõ fit furtum quia contractari nõ põt.vt insti. de vsuc.§. quod autem. Si autem cretam aufero de tuo fundo,furtum committo,vt l.si cretã. ff.de fur.Vnde de fundo meo auferens lapides vel cretam me inuito, fur efficitur.

ADDITIO.

a ℭ Detentionis. Adde tu ꝙ ille qui capit fructus sui fundi non committit furtum in quo alias fuit missus in posesionem ex primo decreto, ita Rom. in consi.cl.& ibi vide & in consil.clxiiij.qualiter rei immobilis non fit furtum, & ibi qualiter sit formanda inquisitio de furto & vide eundem in consi.cxij.de subripiente falconem.

Avgvsti. Tu in hac materia, adde ꝙ intelligentia horũ quæ dixit glo.& Angel. in l.conquerebatur.C.vnde vi.& ibi per docto.& per gloss.instit. de vsuc.§.qđ autẽ.& in l.i.ff.de eri.expila.hæredi.vbi habetur ꝙ licet rei hęreditariæ nõ fiat furtum si tamẽ hæres postea adeat hæreditatem,& ipsi hęredi nullo modo posit cõpetere actio furti,tamen sibi competit condictio ex d.l.cõquerebatur.C.vnde vi. ad recuperandum dictam possessionem quia dicitur quodam modo

modo spoliatus, eo quod spoliatus fuit defunctus, quæ cõclusio an sit vera, vel falsa, omnino vide Angel. post gloss. qui ista declarat in d.l. conquerebat. Et vide omnino Ang. in d.l. hæreditariæ. & ibi vide Ang. aliter loquẽtẽ quã Bar. quare rei hæreditariæ nõ sit furtũ vt agi posit actione furti. De secundo tene menti & no. bene illã gl. in d.l. si cretæ. ff. de furt. q̃ dicit ꝙ si à principio ego fodio cã faciẽdi cretam & amoueo illã cretã de loco ad locũ, licet nõ abstulerim illã cretam nihilominus furtum est, quod not.

36 *Furtum an committatur quando aliquis putat aliquid facere domino inuito & tamen dominus erat uolens.*

36 ANGE. †Sed q̃d si aliqs putat facere aliquid ĩuito domino sed tñ dominus erat volens b, dicas ꝙ furtũ ꝑꝑ furantis affectionẽ cõmittitur sed tñ quia nõ facit inuito domino nõ oritur actio furti & sic de tali furto nõ põt puniri. l. inter. §. pe. ff. de fur. Et dicit domino volẽte fieri si semel dedit licẽtiã aliquo modo, vt ff. de fur. l. falsos. §. si qs. & l. cũ creditore. nisi in casu. l. si quis seruo. C. de fur. vbi est casus specialis ꝙ qñ ille actus ibi fit in seruo volẽte, tñ furtum ibi cõmittitur propter corruptelã illius persuadẽtis.

b Volens. Adde ꝙ pro hac decisione facit quod voluit Roman. in consilio cccxc. vbi quod auferens lapides de palatio qui habebantur pro derelictis non committit furtũ, nec quasdã cãnas quas dominus erat permissurus, licet ipse subtrahens cõfiteatur furtum fecisse quia in potestate sua non erat per suam confessionem facere furtum id quod vere non est furtum, Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde quæ dixit Bar. in l. inter oẽs. § recte. ff. de fur. in vlti. col. dixit ꝙ semper contra furẽ est ꝑ̃sumptio iuris dominũ nõ ꝑmissurũ se velle derobari, q̃a nemo ꝑ̃sumitur iactare suũ. l. qui vas. §. vetare. ff. de furtis & iõ dicit, ꝙ opus est ꝙ probet ipse fur dominum rei subtractæ consensisse ipso furto, per aliquas ꝑ̃sumptiones verisimiles. Et omnino vide Ang. in d.l. inter omnes §. recte. ff de furtis qui ponit vnã pulchrã cõclusionẽ, & vide Abba. in c. dudum. el. ij. extra elect. in vj. col. qui in hoc approbat dicta Bar. in d. §. recte. & vide Roma in consi. ccxc. q consuluit ꝙ ablatio lapidũ ex palatio, vel alio loco quæ habentur pro derelictis, & quæ capiuntur sub confidentia voluntatis domini non inducit furtum.

37 *Furtum quòd sit contracto animo lucrandi intelligitur respectu rei uel possessionis uel usus rei.*

38 *Fur habens animum lucrandi nõ totũ sed partẽ, an committat furtum totius, vel partis.*

37 ANGE. † Et aduertas ꝙ illud q̃d dr̃ ꝙ furtũ est cõtractatio aĩo lucrãdi, intelligas ꝙ habebat animũ lucrandi rem vel possessionẽ vel etiam tantummodo vsum rei, tũc de furto tenetur, vt l. j. ff. de fur. Si autem non haberet animum lucrandi aliquod cõmodum pecuniarium, sed tantummodo damnificandi dominum, vel causa libidinis hostium frangendo, vel amouendo, tunc non tenetur furti, vt l. verum. & quod ibi nota gloss. & Barto. & in l. fullo. ff. de furt. eod. titu. † Sed pone quod fur habet animũ
38 lucrandi partem a & non totum quod abstulit, & dic quòd quandoque totum cõtractatur, sed pars exportat, & tunc illius partis tantum fit furtum siue totũ, quòd constat ex pluribus separatis, vt l. vulgaris. in princ. & in §. si de naui. ff. de fur. siue sit totum integrale consistens ex partibus cohærentibus. l. si apes. in fin. ff. de fur. quandoq; totum exportatur, sed animus non est in toto. & tunc aut animus erat in qualitate rei, & totius fit furtum, vt d.l. vulgaris. §. si quis æs. aut erat totum indiuiduum, & tunc aut erat totum integrale & totius fit furtum, vt dicta l. vulgaris. §. idem Iulia. versicu. sed si causam, aut illud totum consistebat ex partibus separatis. & illius partis tantum in qua est animus, fit furtum, vt ff. ea. l. si qs æs. ita ibi Bartol.

ADDITIO.

a Partem. Adde Cep. in repe. auth. sed nouo iure, C. de ser. fugi.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde q̃ pulchre declarando dixit Angel. in dicto §. sed si damni. in d. l. vulgaris. qui dixit ꝙ qui dissoluit inuolutum vel cursellum pannorum, vel aperiendo armarium librorum. vel dolcum vini, vel granarium vbi est aceruus frumẽti, vel etiam ipsum aceruum manu tangendo, vel etiam ipsum granum in saculis ponendo, tunc in totum committitur furtum, licet ipsum integrale

totũ deferre nõ potuit, & de hoc est casus ĩ terminis in d.l.vulgaris.in princ.& si tu diceres ista videnẽ expresse contra dicta per Bar.in d.§.si quis æs. Respõdeo scd̃m Ange. ꝙ ista ꝓcedunt de rigore. Sed de æquitate in tñ cõmittitur furtũ, inquantũ exportatur, & nõ in plus. Et certe ista fuit sententia iuriscõsulti cum gl.sua in d.l.vulgaris.in princip.& rõ est ista scd̃m Ang.q̃a licet fur habuerit animũ lucrandi totũ, quia tãtummodo semel lucrari nõ potuit, scd̃m proposítũ propter grauitatẽ rei quã in totum exportare non potuit, dici oportet furtũ nõ cõsummatum perfecte, & ideo solũ de exportatis tenetur, sed vbi potuit solidũ exportari, ex quo à principio habuit animũ lucrãdi totum, & interuenit cõtractatio, licet postea eum pœniteat portare totũ per pœnitẽtiam nõ purgatur delictum perfecte cõmissum, vt l. qui ea mente.infra eodẽ. dicit ꝙ hoc voluit gl. in d. l. vulgaris.in §.itẽ si q̃s & in d.l.vulgaris. vers. tutius.& vers. licet. quos simul iunge, & multo fortius si nõ pœnituit facere, sed nõ voluit portare torsellum, dubitans ne propter eius magnitudinẽ ab alijs videreẽ, vt d.§. itẽ si quis.in vers. quid si totũ. Si aũt à principio fur dissolueret tursellum pãnorum quã poterat semel portare, totum, non vr̃ habuisse animum, nec semel nec inter plures vices totum portare, sed vnam rem voluit portare, tunc illius rei tñ fit furtũ, vt colligitur ĩ dictis glossellis & ita dicit hæc menti esse tenenda Adde tñ q̃ dixit Angelus, in l. si apes.ff.de furtis. in §.j. ꝙ actio furti põt cõpetere ẽt illi q̃ tm̃ hoc interesse habeat, ꝙ sperabat habere dominium illius rei, q̃ fuit subtracta, & de hoc recordor patrẽ meum in allegatis habuisse maximũ honorẽ. hoc dico q̃a s. dñs Ang. dicit, quod sufficit ꝙ sit interesse respectu rei, aut possessionis, vel vsus rei.

39 *Auferens animo lucrandi, si postea pœnitentia ductus uoluit restituere, an teneatur furti, & quid si à principio abstulit animo restituendi domino rei.*

39 ANGE. † Sed q̃d si aliquis aliquid abstulit animo lucrandi, & postea pœnitentia ductus voluit restituere teneẽ furti, dic tamen vt habetur in l qui ea mente.ff.de fur. Si autem à principio abstulit animo restituendi ei cuius esset non committit furtum. l. falsus.§.qui alienum.ff.de fur.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde quia ista est maxima materia, quæ pulchre scripsit Ioan. Andr.in c.cum laici.extra de iure patro.ad quam doctrinam omnes recurrunt quando pœnitentia excusat in delictis vel non.aliquid ꝑ Bal.in l.j.C.de plus petitio. Et bñ faciunt ea q̃ scripserunt Cy. Bar. Bal. & Sali.& Mod.in l. si quis nõ dicam rapere.C. de episco.& clericis.

40 *Furtiua condictio non infamat, actio uero furti infamat etiam si iudex diceret condemno cum hoc quod non sit infamis.*

40 ANGE. † Et aduertas ꝙ cõdictio furtiua nõ infamat.l.cessat.ff. de act.& obliga. sed actio furti infamat ẽt si iudex in sententia diceret condemno te ex tali furto cum hoc ꝙ non sis infamis, vt l.non potest.& ibi Bartol.ff.de furtis. Vnde cautela est quando vis etiam consequi pœnã, & quòd non infametur quod agas certi condictione generali ad duplum vel quadruplum, & in dicta conditione includi debet quid certũ, & consequeris etiam pœnam, & fur non infamabitur. ita dicit etiam gloss. & Barto. in l. certi condictio. in princip.ff. si certum petatur. & facit ad prædicta institutio de pœna teme.li.j.§.penulti. & quando est semper furtum non manifestum, clarum est quod ciuilis pro furto manifesto est prætoria, & tamen vtraque licet pro manifesto sit prætoria, durat xxx. annis, vt institu.de perpe.& tempo.ac.§.j.& hoc propter odiũ tanti sceleris. Vnum tamen scias quòd licet tanto tempore duret, tamen ipso iure tollitur etiam pacto nudo, vt l. si tibi. in princip.& l.si vnus.§.pactus.ff. de pac. & vtrobique gloss.& Barto.

AVGVSTI. Tu adde hic vnum notabile verbũ ꝙ licet oĩa iura dicant, & affirment istã cõclusionẽ ꝙ actio furti infamat, sed cõdictio furtiua nõ. Tñ scias ꝙ si q̃s ꝑ condictionẽ furtiuã esset cõdẽnatus ad restituendũ mihi res derobatas, illa cõdictio furtiua aggrauat opinionem illius penes bonos & graues homines.gl.est sing.in l. sed si.§ ꝑtor.in verbo, sigillat.ff.de in ius voc.quã gl. sẽper teneas mẽti. Et de his q̃ s. dicta sunt adde omnino, & vide Mod.in l.si tibi, & in l.si vnus.§.pactus.ff.de pact.post gl. Bar.in & Ioã.Fab.institu. de perpe.& tẽpo.ac.§.j.

Furandi

41 *Furandi animo quis accessit ad banchum Titij, sed non potuit, quia uisus fuit per eum, tamen non stetit, an teneatur pœna furti.*

41 ANGE. † Quęro, aliquis accessit ad bãchũ Titij animo furandi, & nõ potuit, quia visus fuit & per eũ non stetit quin furtum committere, an teneatur furti, dic quòd pęna furti non punitur, sed pœna extraordinaria, vt est tex. & ibi Bartol. in l. saccularij. ff. de extraordi. crimi.

AVGVSTI. Tu adde ꝙ Bart. expresse hoc idẽ vr̃ affirmare in l. vulgaris. §. furti. ff. de furtis. & vide q̃ not. dixit Bal. in l. si quis non dicã rapere. C. de epis & cle. qui attingens istã difficultatẽ de fure qui fuit visus ingredi domũ & captus nõdum delicto cõsummato, qua pœna puniri debet, dicit ꝙ alibi melius non probatur quam in d. l. penult. & multum exclamat de illo tex. & dominus Cataldi. in tracta. syndica. quæstio. cxcvj. ibi dicit quòd talis potest fustigari vel puniri, iudicis arbitrio. Et vide Albe. de Rosa. in secunda parte statutorum. quæstio. clxv. qui ponit de illo qui cogauit facere delictum, & venit ad actum proximũ & non perfecit qua pœna puniatur.

42 *Petens & exigens ut procurator Titij scienter, & sciens se nullum habere mandatum, an ex hoc dicatur fur.*

42 ANGE. † Quæro aliquis vt procurator Titij scienter petit & exigit, & in veritate nullũ mandatũ habet, & ipse procurator bene scit se nullũ mãdatũ hĩe, an ex eo ꝙ sciẽter exigit, dicat̃ fur, dico ꝙ dr̃ fur & ma-
a nifestus, a vt no. Bal. tit. de pace iur. fir. in c. j. vers. in rubrica &c. quod no. facit. l. falsus. cum materia. ff. & C. de fur. l. falsus.

ADDITIO.

a ℭ Manifestus. Adde tu vt per Ioan. Andr. in addi. Specul. in rubri. de solut. & per Angel. in consi. ccxcj. Ber.

AVGVSTI. Tu adde ꝙ dubito ꝙ iste doctor errauerit, quia Bal. ĩ d. l. j. in §. furtum. de pace iur. fir. in ij. col. ibi quæro an falsus procurator faciat furtum manifestum, expresse Bald. ibi dicit contrarium, quia dicit quòd bene committitur furtum, sed dicit quòd non punitur pœna furti manifesti, & Bald. non punitur dicere contrarium, quia de hoc est casus in terminis d. l. falsus. C. de furtis, quem tex. colligit Bald. ibi.

43 *Furto rebus mihi subtractis, si suspicor illas esse penes aliquẽ, an possum petere officio iudicis quod fiat mihi copia perquirendi in domo illius.*

43 ANGE. † Et bene nota quod de rebus mihi subtractis quas suspicor esse penes aliquẽ, possum petere officio iudicis, quod mihi fiat copia perquirendi in domo illius, & iudex hoc facere debet, vt l. j. §. hoc aũt & l. diuus. ff. de ser. fugi. & l. requirendi. C. eo. ita tenẽt ibi Doct. quod etiã est verum non tantum in vno territorio in quo factum est furtum, sed etiã si Aretii sit mihi factũ furtum, & fur conuolauit Bononiam, & assignauit vnam rem subtractam, possum petere hoc autoritate legis quæ suum vbiq; extendit vigorem, vt l. ii. C. de cur. & coar. libr. xj. inquirere in domo illius de re mihi furata, ita dicit Bal. in d. l. requirendi.

AVGVSTI. Sed adde tu vltra Doc. ꝙ iste passus est dubius, sed Raph. Fulg. in d. l. requirendi. altius exorditur istã materiã dicẽs ꝙ gl. nostra tenet ꝙ imo ꝑ furto non licet inquirere & perquirere in domo aliena, & istã sñiam sequuti sunt Iac. de Ra. & Petr. sibi eã adscribentes, & istã sñiam sequuti sunt secundũ eum Bar. Bal. & Ange. adiicientes duas exceptiones prima fallit gratia publicæ vtilitatis per l. facultas. C. de iure fisci. lib. xj. Secũda est nisi essent indicia ꝑ quæ euitatur suspitio, ꝙ res furtiuæ essent in domo illius, & dicit ꝙ hoc mõ põt saluari opinio Odofr. qui tenuit ꝙ imo licebat inquirere furtum in domo aliena, quã sententiam tenebat Franc. Accur. & Nicolaus Matharelli. & Ray. nam dicit intelligamus opin. horum in illis casibus duobus, & subdit ꝙ cum tractatur de modico ꝑiudicio, sufficiunt indicia leuia, scd̃m Bald. ibi, & iõ dicit Rapha. solum iuramentum sufficere, & hanc sententiam approbat Pe. de Anch. in cle. j. de vsu. in §. j. dicens ꝙ ista fuit originalis opin. Marti. de Fano. scilicet ꝙ vbi iusta præsumptio mouet iudicẽ, possum inquirere in domo aliena de furto, & certe hæc fuit sententia Specu. in tit. de instr. edi. in. §. dicendum. tex. in vers. pone instrumẽta & Iaco. Fabr. insti. de oblig. q̃ ex delictis.

in §.conceptum.vide tñ Sal.in d.l.requirēdi. qui vr̃ restringere istam cōem sententiã, & ibi vide eum ponētem, an requiratur citátio in alieno territorio.

44 *Crimen rerum amotarum non comprehenditur sub præcedenti uersiculo, nec crimen expilatæ hæreditatis, quod crimen hæreditatis expilatæ largo modo est furtum.*

45 *Procedendum non est de similibus ad similia, ut statutum loquens de furto comprehendat crimen expilatæ hæreditatis.*

44 ANGE. † Et prædicta non procederent in crimine rerum amotarũ, nec in crimine expilatę hęreditatis.l.j.& ij.& ibi Bar.ff.rerum amotarũ.& in toto tit.C.& ff.de crim. expila.hæred. Sed largo modo sumptũ crimē expilatæ hæreditatis dr̃ furtum.[b] & sic est improbus fur, vt no.gl.& doct.in l.si te. C.de infa.quod Bal.ĩ d.l.his.C.de fur. dicit esse notãdũ, & vtile ad statuta quæ loquunt̃ de furtis, vt contineatur publicus & famosus expilator hæreditatis, procedēdo de similibus ad similia, imo de minorib⁹ ad maiora, seu de positiuo ad cōparatiuum, & per locũ à maiori & minori, vt talis possit furca suspēdi, vel alia pœna affligi vigore statuti loquētis de furto, quod nō est not. ꝭm Bal. ibi, & qđ dictũ est de actione rerũ amotarũ[c] est verũ nisi post solutũ matrimoniũ mulier cōtractet, & tũc ēt furti tenet̃, vt est tex.in l. iij.in prin.ff.rerum amotarũ. quod not.cōtra mulieres q̃ in vita mariti aliquid amouent, & eo mortuo contractant de loco ad locum, quia etiam furti tenentur.

b **Furtum.** Adde tu ꝙ Cep. in cons.lxviij.sequitur opi.Bal.& ꝙ in criminalibus possit procedi de similibus ad similia, vide Bar.in cons.xj. Ber.

c **Amotarum.** Adde tu,& dic, ꝙ constante matrimonio non potest de furto accusari, ita Pet.de Anchar.in consi.cccix. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia actionis rerum amotarum, adde ea quæ dixerũt Spec.& Io.And.in tit.de fur.in §.j. versicu. pone constante. qui dicunt etiã ꝙ actio famosa furti, non pōt esse inter virũ & vxorē. Et ideo propter res contractas datur actio rerum amotarũ. & ibi vide Spe. ponentem formam libelli.& ibi Ioã.And. dicit ꝙ octo requiruntur ad hoc vt dicuntur rerũ amotarum, quæ numerat Rofre.in sum.sua. tit. rerum amotarum. Et late posuit Hosti.sub rub.de dote post diuor.restituta. sub §.fin. & ēt ibi dicit Ioã.And. ꝙ si diuortio facto, vxor illa quæ fuit vxor amoueret, teneret furti, per d.l.iij.ff.rerũ amotarum.& ibi disputat ēt an cũ hodie matrimoniũ nō possit separari ne fiat diuortiũ, an hodie de iure canonico ista actio cesset? ibi vide.& per Doct. in rub.C.eo.& per Bar. in locis supra allega. Itē adde ꝙ Sal.ibi multũ terribiliter arguit per sex rōnes contra illam decisionē Bal.quã fecit in d.l.de his. & idē fecit Sal.in d.l.si reprobãs.

45 † ꝙ nō est procedēdũ de similibus ad similia, vt statutum loquens de furto comprehendat crimen expilatæ hæreditatis.& dixit Rom.in l.gærit.ff.de acqr. hære.quòd opinio Bal.in d.l.de his.est falsa de iure, & reprehendit assessores qui eam sequuti sunt.dixi etiam supra in prin.huius glos. & certe miror de domino Bal.quòd in re tam periculosa ita errauerit.

SVMMARIVM.

1 *Accusatio & inquisitio an debeant continere ualorem rei subtractæ.*

VALORIS & communis æstimationis florenorũ decem, & de loco ad locum contractãdo: quo voluit asportauit, & vt prędictus Caius omnia huiusmodi cōmittere posset.]

1 † Ista verba cum ministerio apponuntur, & apponi debent in inquisitione & accusatione, vt simus certi quæ pęna veniat imponenda maior vel minor.nã si valor rei non apponitur, tunc assumimus pœnã quæ est mitior seu minor. vt l.interpretatione. ff.de pœn.& l.præses.eodem tit. & ita dicit Bar.[a] in l.Pedius. § diuus. ff. de incend.rui. naufr. quod dicit esse not.ad statuta cōmuniter per Italiã quæ disponunt furibus esse imponendã maiorē vel minorē pęnã secũdum valorem rei subtractæ, quod not.

ADDITIO.

a ¶ Ita dicit Bar. Vide tu ibi do. Alexã.in apostil. & ibi dicit ꝙ æstimatio est apponenda in inquisitione vel accusatione, alleg. Ro.in l.si familia.& in l.magistratibus.ff.de iuris.om.iud.quinimo si in inquisitione diceretur vestem cœlestemm valoris florenorum x. saluo errore calculi talis inquisitio non ꝓcederet: vt voluit Barb.in cōs.cvj. j.vol. incip.verba accusationis.et licet Bar.in d.§.diuus. dicat de processu parti. dicit de libello qui est processu.c.quoniam contra.de proba.& de prædictis vide Barb.in cons.xvj.in ij.vol. Ber.

AVG.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde quòd d. Ang. hic nimis se arctat dum dicit quòd opus est quòd in accusatione, vel inquisitione, valor rei subtractæ apponat. Nã dico quod idem erit si in processu hoc appareat, licet in inquisitione seu accusatione non sit appositus valor, per ea quæ habentur in l. si quis intentione ambigua. ff. de iudi. & ideo si recte ponderentur verba Bar. in d. l. Pedius. Bart. ibi dixit ꝙ opus erat quòd in processu hoc appareat, nec Bar. ibi dixit ꝙ in accusatione ista apponatur, vel inquisitione, & ideo sufficeret ꝙ in accusatione diceretur, accuso te quod talẽ vestem mihi surripuisti, quæ est talis coloris & talis magnitudinis, iuxta formã traditam in l. si cum rem. ff. de rei vendi.

SVMMARIVM.

1 *Auxilium cum armis præstare an dicatur astãs armatus licet non euaginet, & an insultum & uiolentiam facere dicatur.*

2 *Associãs aliquem ad delictum committendum, an præsumatur præstare opem.*

3 *Armatum stare cum aliquo, & tamen ei opem non præstare quomodo est possibile.*

4 *Assistens delicto an præsumatur assistens ad auxilium, quando aliud non apparet.*

5 *Bastono aliquem percutiens, gente congregata si illum occidit quem bastonare uolebat, an astantes teneantur de occiso.*

Ictus Andræas armatus quodam ense de ferro quẽ habebat ad latus.] 1 † Not. ꝙ iste Andræas armatus non euaginauit cultellum, nec manus posuit ad arma, & tñ dr̃ præstitisse auxilium cũ armis. Nã sufficit quòd quis habeat arma ad latus, licet nunq̃ manũ ad arma ponat, vt dicatur insultus, vel violentia. vel præstare auxiliũ cũ armis, quia ꝑ arma q̃ habet ad latus & ad sui petitionẽ ipse redditur audacior, & aduersarius timidior, ideo de insultu, violentia, vel auxilio cũ armis præstito punitur. ita sing. dicit Bar. in l. 2. §. j. ff. de vi & vi arma. qđ no: quia semel illud dictũ habui de facto nursiæ, nã armatus præsumitur de rixa & bello cogitare, vt nota. glo. in l. licet. C. de pact. Bald. & Salice. in l. j. C. de ser. fugi.

AVGVSTI. Tu adde ea q̃ dixit Bal. in c. j. §. si quis rusticus. de pac tenẽ. & eius viola. & vide Alb. de Rosa in ij. par. statuto. q. xxxiij. qui alleg. Iac. Bu. tenere ꝙ si ille nõ euaginauit arma, non dr̃ aggressura facta cum armis, vide tñ ibi Albe. alleg. quod in contrariũ faciat. Et in hac materia adde q̃ dixit Bal. in l. non iõ minus. in vlt. col. C. de accu. q. dixit ꝙ licet quis stet à remotis, tñ si offendens reddit audacior, & offensus timidior, tenet de ope. 2 † Et tene mẽti q̃ dixit Inno. in c. continentia. de clerico percusso. ꝙ ille q. associat aliquẽ ad delictũ cõmittendum, ꝓsumitur ꝓstare opẽ, & maxime ꝓsumitur si erat armatus, sequitur Bald. in l. 1. C. de ser. fugi. in ij. col. & Bal. i c. j. de benef. fra. & quod dixit Inn. in d. c. cõtinẽtia. ꝙ ille qui stat armatus cum aliquo dicat ꝓstare auxiliũ, licet nullũ actum faciat, voluit Bal. in l. raptores. C. de epis. & cle. & vide Bal. in repeti. l. j. in fi. C. vnde vi. Vide tñ pulchra verba Bal. in l. data opera. C. qui accus. ĩ fi. in penul. col. qui docet quomodo possibile 3 est ꝙ aliquis stet armatus cum aliquo. & tamen non dr̃ ꝓstare auxilium. Et in hac materia mihi placet sententia Bal. quã non posuit in lectura, sed in additionibus suis in l. j. ff. de ser. corrup. qui quærit nunquid quilibet assistens dicatur fauere maleficio, & dixit ꝙ non, nisi ad hoc assistat, vt l. prætor. §. homines. vi bono. rapt. dicit tñ ꝙ ille qui est cum aliquo, & ex hoc ille redditur audacior & securior ad maleficiũ perpetrandũ, licet ille nullum actum faciat, tamẽ ipso iure dicitur præstare auxilium, vt not. in glo. de facto in l. 2. §. etiam quis. ff vi bo. rapto. 4 nunquid autem præsumatur ad hoc assistere si aliud non apparet. Respondet ibi Bal. vr̃ quòd non, quia non constat de effectu assistentis, & volũtas, & propositum distinguunt maleficium. concludit tñ Bal. ꝙ iudex debet hoc arbitrari ex circunstantiis. arg. l. j. si quis in villa. ff. ad Sillan. & §. cùm dominus. & hæc not. tu quia pulchra. & dicit Bal. in l. ob hec verba. ff. de his qui notã infa ꝙ ille qui stat armatus cum aliquo, & à remotis stat, vel ex incidenti superuenit nõ dr̃ præstare auxilium, & de associãte qñ dicatur præstare auxilium ad maleficiũ, vide Bal. in l. pen. & vlt. col. & in l. nõ ideo minus. C. de accu. Et per prædicta patet an vera sit sententia Rom. in l. j. §. sed in eo. ff. ad

Silla. qui dixit quòd licet probatum sit Titiũ fuisse præsentẽ tẽpore maleficij perpetrati, tñ pp hoc non vr̃ probatũ esse Titiũ pstitisse auxilium maleficio, qđ tñ duobus modis limita scđm Bal. Primo nisi pbatũ sit ipsum associasse delinquentẽ ad maleficiũ pperãdum, per doctrinã Bald. quã posuit in c. j. in ver. cũ do. de pace iur. fir. Secũdo nisi pbatum sit Titiũ fuisse psentẽ maleficio, & armatũ cum armis, licet nullũ actũ fecerit per doctrinã Inn. in d. continentia. q̃ doctrina an sit vera vel falsa, patet ex supra dictis & dicetur infra in glo. dicto maleficio semper astit. t ĩ q̃stione q̃ incipit, quæro qñ duo simul stãt. Et adde oĩo multa pulchra verba q̃ posui supra in gl. in verbo, Andreã auxiliatorẽ. in antepe. col. dũ tracto an vera sit cõclusio Bar. quã posuit in l. si in rixa. ff. ad l. Cor de sicc. ibi vide qũo põt esse quòd vnus armatus psens non teneaẽ de auxilio. Et vide vnum pulchrũ consilium Ro. ĩ cõsi. suo xvij. quod incipit, ꝙ præmissa statuti particula loquẽs de pœna & vide pulchra verba Pet. de Anch. in regula, accessorium. extra de reg. iur. in vij. q. prin. ı ver. sed iuxta pdicta q̃ro ex quibus actibus quis dicaẽ præstare opẽ. Intellige tñ prędicta scđm ꝙ consuluit Pau. de Ca. in consi. suo cxc. quod incipit, in causa incarceratorum per pote-
5 statẽ Mantuę, qui dixit † ꝙ si bastonaui aliquem, & congregaui gentẽ, & nihilominus ego occidi illũ quẽ volebã bastonare, ꝙ illi astãtes cõgregati nõ tenẽtur de occiso, qa ad hoc propositum ipsi nõ erãt coadunati. scilicet ad homicidiũ perpetrandũ. hoc dixit Pau. de Ca. in ij. col. illius consilii. & alleg. Ange. hoc voluisse vt ibi. & iõ consuluit Pe. de Ancha. in consi. suo ccxvii. in fi. illius cõsilii, quod si sunt tres in vna rixa, & vnus occidat, alii duo nõ possunt puniri tanq̃ socij & auxiliatores, quia ad hoc principaliter non erant coadunati. Vñ oẽs censentur principales, & prout deliquerunt puniendi sunt. & ideo dicit ꝙ non debemus dicere ꝙ ibi affuerint causa pbẽdi auxilium & fauorem illi occisori, sed tanq̃ principales cẽsentur, & hoc est quod dixit Bal. in l. non ideo minus. C. de accus. in vlt. col. ꝙ quando plures sunt in aliquo loco congregati, & quilibet facit, quilibet tenetur prout facit, & pter hoc non probatur ꝙ alter alteri præbeat auxilium, licet probetur ꝙ ipsi fuerint simul in illo directo, nisi probaretur clare, ꝙ vnus impedisset auxilium alteri, vide q̃ dicentur infra in sequenti gl. & vide Ro. in sing. primi anni ccxlij. & do. Catal. in trac. synd. q. cxciiij. qui dixit ꝙ in vna adunatione gẽtiũ nemo teneẽ de auxilio, nisi quatenus tulit. alle. Inn. ĩ c. sicut dignũ. de homi.

6 *Statuto puniente violentiam factam cum armis, uel sine, an comprehendat etiam mulieres quæ committunt etiam violentiam cum armis, uel sine.*

6 Ang e. † Quid si statutũ punit violentiã factã cum armis, vel sine, an cõprehendat
a etiam mulieres [a] quę etiam comittunt violentiam cum armis vel sine. Dic quod sic. ita no. Bal. Ang. & Imo. in l. si constante. §. fi. per illum tex. cum gl. ff. solu. mat.

ADDITIO.

a **Mulieres.** Adde & vide Alex. in consi. cxxxv. in j. vol. & Cep. in cons. xxvj. & ibi an statutũ ꝙ fur famosus furca suspendatur, comprehendat mulieres, & quando in statutis masculinũ cõprehendat fœmininum, vide do. Alex. in cõs. 80. in j. vol. & in cons. xxiiij. secundo volu. Ber.

Avgvsti. Tu adde ꝙ ista quæstio dependet ab illa quæstione, an in statutis masculinum concipiat fœmininum. de quo p doct. in l. omnes populi. ff. de iust. & iur. & per docto. in c. canonum statuta. de constit. Bar. in l. j. ff. de verb. sig. & in l. in iura. ff. de leg. & in l. si quis in tantam. C. vnde vi.

7 *Statuto dicente quicunque inuentus fuerit cum armis, uel inuentus de nocte, uel ludere ad azardum intelligitur inuentus supple & apprehensus.*

8 *Statuto dante præmium officiali inuenienti, puta aliquem cum armis an intelligatur de inueniente & apprehendente.*

9 *Statuto puniente mulieres inuentas cum perlis, an sufficiat eas esse uisas, uel oportet esse apprehensas.*

7 Ange. † Et facit si statutum dicit quicũque inuentus fuerit cum armis, vel inuentus de nocte, vel inuẽtus ludere ad azardũ, quia tale statutũ intelligitur inuẽtus, supple, & apprehẽsus, vt l. si barsatorã. C. de fideiuss. & ibi gl. Cy. & Bal. & no. Bar. Ange. & Imo. & Lud. de Ro. ĩ l. j. ĩ prin. ff. de acq. poss. alias autem licet inuentus fuerit cũ armis, si tamen non fuerit apprehẽsus nõ tenetur

netur pœna statuti Sed Ang.in l.3.§.Neratius.ff. de acquir. posses. dicit q̄ imo tenet pœna ordinaria statuti,[b] quia statutum nō videtur considerasse apprehensionem personæ,sed intentionē delicti, alias aūt cōuicto ludente pōt imponi pœna statuti, q̄ dr̄ inuentus deliquisse, quia delicto cōuincit, vt l.j.C. de rap. virg. † Sed si statutū præmiaret officialē inuenientē, dic q̄ cū statutū exorbitet à iure cōmuni officialis nō cōsequetur p̄mium,nisi ludentes vel portātes arma,vel euntes de nocte personaliter reperierit,& apprehenderit, ita loquitur d.l. si barsatorū.sed Imo.in d.§.Neratius. & forte verius dicit q̄ forte hoc casu satis dr̄ inuentus si conuincitur,vt l.j.ff.de rap. virgi. & in c.j.ad fi.de dila.nec obstat d.l.si barsatorū.qa p̄miserat inuenire barsatorē latronem, & sic verisimiliter vr̄ intellexisse de actuali,& reali inuentione,& apprehensione,& iō nō sufficit tunc doceri vt ibi.Sed in casu nr̄o statutū solū considerasse vr̄ odiū delicti,q̄ ratio locum hēt vniformiter,quādocunque & quomodocunque delictū pateſiat,vt possit puniri,& iō vr̄ sufficere si familia vel officialis inueniat eum ludentem, vel de nocte euntē, vel arma portare, licet actualiter nō apprehendat, dūmodo possit hoc probare per testes ibi assistentes, quia talis inuentus fuerit per officialē.licet apprehēsus non fuerit vt delinquens teneatur pœna statuti & officialis habeat præmiū statuti.dicit tamen ibi Imō. quòd p̄p autoritatē tē Cy.& Bart.forte eorū opinio seruaret in practica, & quia in pœnalibus mitior via eligitur, vt l.si præses.& l.interpretatione. de pœ.Ego credo opini.Imo.veriorem per rationes suas.& adde quæ dixi supra in glo. super verbo,cum vno stocho.

b ¶Statuti. Adde & vide Alex. in consi.xxiiij. in ij.volu.Ber.

Augusti. Tu aūt in hac materia, adde qđ Cy.Guil.de Cu.& Ia.de Are.in l.licet.C.de acq.pos. expresse tenent q̄ nō dicitur inuentus nisi q̄ fuit apprehēsus, & ad hoc possunt allegari multi text. licet etiam in contrarium possent allegari alij casus,& istam partē tenet etiam Paul.de Ca.i d.l.j. ff.de acqui. pos.& Bal.in l.item lapilli.in fi. ff.de rer.diui.& Ang.in l. qui seruum.ff. de ver.ob.& allegant etiam Ang. hoc voluisse in l.si fugitiui.C.de ser. fugi. Sed in lectura mea hoc nō habeo, sed pōt hoc esse alia lectura Ange qa duæ lecturæ reperiunt, vna Paduana,alia Perusina.& ita ōt tenuit Alb. de Ros.in l.q̄ ait.ff.de adul. Adde Albe. de Ro.tetigisse istā difficultatē ī ij.par.statuto. q.cxvj.q̄ inc. si statutū dicit si quis fuerit inuentus ludere ad taxillas &c. vbi arguit ad partes,& tandē cōcludit q̄ Iac. de Are.expsse tenebat q̄ nō sufficit quē esse cōuictū p̄ p̄bōnes in isto, casu sed opus est inuētū esse,& idē Alb in alphabeto i lect.j. i verbo, inuētus.Sed p̄ decisione huius q̄stionis nō omitto ea q̄ sing.tradit Ange. p̄ illū text.in auth.de sanct.epis.in §.reuerēdissimus, vbi p̄ illū text.in verbo,inuētus.dicit q̄ tex.probat q̄ ille dr̄ inuētus q̄ nō est inuētus, sed tātūmodo per p̄bationes est cōuictus.Et iō si statutū punit inuētū facere homicidium, nō opus est q̄ inueniat in p̄sona & in materia flagrāti. Sed sufficit si est cōuictus p̄ p̄bationes. Sed Ang. mirabiliter dat istā regulā q̄ vbi inuenio nō est crimē,sed factū de per se est crimē absq; inuētione. Tūc sufficit si fit p̄batio per testes, puta q̄a occidere hominē est homicidiū sine inuētione, & iste est casus in d §.reuerēdissimus. cū si.Secus vbi delictū nō esset delictū sine inuētione. Et dat exēplū de statuto puniēte arma portātē,puniatur in tm̄, quia isto casu statutū nō punit portātē simpliciter, sed inuētū portare arma, quia sine inuentione crimen nō est,qm̄ statutū,crimen facere voluit. Et idē dicit in statuto dicēte, si q̄s iuerit de nocte,& fuerit inuētus, nā ire de nocte nō est maleficium cū vadit de nocte, & ideo necessaria est inuentio,& ita practicat. Adde tn̄ ī quantū dicit q̄ portare arma nō est p̄hibitū nisi sit inuentus, hoc vr̄ esse cōtra ea q̄ habētur per tex.& Bal.in c.j.§.si quis rusticus.de pace tenē. vbi dr̄ q̄ ille qui portat arma vetita perdit arma. & maxime secundū Bal.ibi portat p̄sumitur habere malum animum. Et ideo ille tex. videtur permittere quòd possim portare arma in itinere,sed
9 nō per ciuitatē. Et †tene menti q̄ dixit Bal. in d.l.item lapilli. q̄ statutum puniens mulieres inuentas cū perlis,si sunt visæ mulieres cum perlis per officialem & non apprehensæ, non poterūt puniri tales mulieres, nec incidunt in pœnā statuti, & teneo istā partem tanquam mitiorem.

SVMMARIVM.

1 *Astare maleficio committendo per alium nihil aliud est quã praestare opem dicto maleficio.*
2 *Iudex quae verba debet ponere in inquisitione si vult quòd ille qui percußit non lætaliter teneatur de occiso*
3 *Vulnerans potest teneri tanquam principalis & tanquam opem præstans.*
4 *Libellus continens quòd quilibet sibi adinuicem præstiterunt auxilium & fauorem quomodo procedat.*
5 *Vulnerauerunt Titium duo, quorum intulit in cute vulnus mortale alter non, moritur Titius, an ille qui intulit vulnus non mortale debeat mori.*
6 *Vulnerauit dominus vnum mortaliter, famulus postea de facto occidit illum, an dominus debeat decapitari.*

Icto maleficio semper astitit, & prædicta, & quodlibet prædictorum facta commissa & perpetrata fuerunt per prædictos inquisitos, & quemlibet eorum singula singulis referendo supradictis modis locis, &
1 potissimum.] † No.[a] bene ista verba, quia
2 astare maleficio committendo per aliũ nihil aliud est quã præstare opem dicto maleficio, qm̃ propter talẽ assistẽtiam quã facit ille Andræas, iste Caius erat audacior, & vulneratus timidior, igit̃ dr̃ pstare opem. Ita singulariter dixit Bar. i l. si in rixa. in pe. col. ff. de sicc. & l. qui seruo. §. fi. ff. de fur. & dixi supra in verbo. Andræã auxiliatorem. in prin. & no. Inno. in c. continentiam. de cle.
2 percus. ex quo no. † ꝙ qñ sunt plures vulnerantes. quorum vnus intulit vulnus lætale, si tu iudex vis ꝙ illi qui prius percusserunt non lætaliter teneãtur de occiso, apponas post illationem vulnerũ cuiuscunq; ꝙ dicas & vnus alteri dicto maleficio, vt habilius cõmitti posset sem p astitit ita sing. dixit vt habilius Bar. in d. l. si in rixa. tũc q primo intulit vulnus non letale, licet ex suo vulnere nõ deberet teneri đ occiso, tñ q a astitit vulneri lætali cõsocii, tenet̃ de ope pstito homicidio. Nõ aũt pstiterunt auxiliũ & fauorẽ. Nã ex tali inquisitione nõ põt sequi cõdẽnatio de auxilio, q a nõ exprimitur qualiter auxilium & fauorem præstiterunt, & ideo dicta verba debẽt intelligi in benigniorem partem, vt d. l. si præses. intelliguntur ergo si percutiẽdo ego præstiti auxilium tibi, & tu percutiendo præstitisti mihi, & sic actus meus fuit auxiliũ tibi, & tuus mihi, sed de isto meo actu punior vt principalis, ergo đ eodẽ vt prestãs opẽ nõ debeo teneri, sed vt dixi in inquisitione debet dici ꝙ vulnus alteri, & alter opẽ pstitit assistẽdo dicto maleficio, vt habilius cõmitteretur, & si vnus pstitit auxiliũ per aliũ actũ, q̃ per illũ de quo principaliter punitur, q oĩa singulariter nota in practica. Et vide ẽt circa hoc quod no. Sali. in l. i. C. de rap. virg. versi. qro vi. si plures &c. Quod intelligas, vt dicã infra ea. gl. in vers. (& aduertas bene &c.) aduertas tñ si tu adderes in inquisitione & diceres, & dictus Andræas pstitit auxiliũ, consiliũ, & fauorẽ, & sic adderes prædictis consiliũ tunc ex eo ꝙ dicit consiliũ posset puniri, vt pstãs opem, etiã si in inquisitione non sunt dicta verba, vt habilius cõmitteretur semper astitit dicto malefic.o, quia præstans consilium dicitur præstare opẽ, vt d. l. qui seruo. ff. de fur. & sic istud consiliũ de necessitate præsupponit alium actũ q̃ illum de quo ipse inquisitus est, & quod ipse manibus propriis commisit, merito ẽt tenetur de ope & auxilio. ita sing. dixit Bar. in d. l. qui seruo. §. fin.

ADDITIO.

a ¶No. bene. Adde tu & vide late d. Alex. in consi. xv. in j. vol. & consi. xiiij. in iiij. volu. Pet. de Ancha. in consi. ccccxvij. & Cep. in consi. j. consi. ij. & consi. xxxiiij. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ꝙ in hoc ego non discordo me ab his q̃ dicta sunt hic per d. Ang. in quantũ dixit ꝙ possibile est ꝙ in vno homicidio qs teneatur tanq̃ principalis, & etiam tanq̃ opẽ prestans. † Et ideo Bal. multum eleganter in l. 3
nõ ideo minus de accu. in antepe. col. dixit, ꝙ alias quidã Perusinus qui cũ vno famulo suo occiderunt Titiũ, qui Perusinus ille cum vno cultello vulnerauit Caium, famulus vero cum alio cultello intulit aliud vulnus adeo ꝙ ille mortuus est. Modo quærebatur an iste Perusinus teneatur tanq̃ principalis, & etiam tanq̃ opem præstans, effectus est magnus, q a si tenetur tanq̃ principalis pœna non erat capitalis propter statutum, si tenetur tanq̃ opem prestãs, pena est capitalis dicit Bal. ꝙ breuiter fuit allegatũ, ꝙ cũ essent duo vulnera illata, vnũ ab illo Perusino

Perusino in capite: alterũ à famulo in fianco ꝙ ipse de suo vulnere teneretur tanquam principalis, ꝙ de vulnere illato per famulũ teneretur tanꝗ opẽ præstans, quia iste malefactor nõ eodem, sed diuersis respectibus teneretur, sed respectu diuersorũ vulnerũ, & si diceretur ꝙ ex istis vulneribus non sequitur nisi vnus effectus, scilicet mortis. Ergo debet pro vno reputari. Rñdet Bal. hoc est verũ qñ eẽnt illata ab eodẽ, sed qñ duo vulnera inferuntur à diuersis cuilibet attribuitur ius insolidũ ac si ista vulnera essent illata in persona diuersorũ: alleg. l. ita vulneratus. ff. ad l. Aquil. & dixit ꝙ ita fuit de facto iudicatũ: & dicit Bal. ꝙ credit ꝙ ista sñia fuerit iusta, quia in inquisitione continebatꝰ distincte & clare quomodo vnus itulit vnũ vulnus mortiferũ, & alter intulit aliud vulnus mortiferũ, ita ꝙ vnus alteri super diuersis potuerunt pstare auxiliũ & fauorem, & dicit ꝙ ita ẽt fuit visum aduocatis. & putat Bal. ꝙ ista sit veritas. Vnde subdit concludẽdo dico ꝙ cõstat quem posse teneri, vt principalem & de auxilio & fauore. & alleg. dicta per Bar. in d. l. qui seruo. §. fin. ff. de furt.

4 †Sed aduerte, quia in hoc non sto cum opi. do. Ang. inquantũ voluit sequẽdo Bar. in d. l. qui seruo. §. fi. q. dixit ꝙ si duo accusantur de duobus vulneribus, qlibet de suo subnectitur ꝙ quilibet sibi adinuicẽ pstiterũt auxiliũ & fauorẽ nõ procedit libellus respectu auxilii & fauoris, quia possibile est ꝙ quilibet alteri pstitisset auxiliũ per suã percussionem quã fecit, de qua percussione & vulnere cũ puniatꝰ vt principalis nõ est possibile ꝙ puniatꝰ, vt opẽ ferens. Sed adde ꝙ Ange. expresse tenet contrariũ in d. l. qui seruo §. fi. quia dicit ꝙ actus sui vulneris & percussionis fuit ordinatus scd̃m proposita in accusatione ad duos disiunctos & separatos effectus inter se contingentiã nullã habentes. Cũ igitur ex vno facto resultent plura crimina, plures tituli criminis plures agendi formæ, non video, dicit Ang. cur de isto eodẽ vulnere, duæ pęnæ sibi nõ possint inferri sicut dicimus in eo qui cõmissit adulteriũ cum incœstu, vel etiã rapuit cultellum de manu alterius cum sanguinis effusione, vt no. idẽ Bar. in l. senatus. ff. de accu. & inscriptio. nõ tñ negat Ang. quin alia forma libelli sit tutior. & certe ista sñia Ang. est verior de iure. & ideo Ang. in l. reos. in j. col. ff. de duob. re. faciens mentionẽ de hac doctrina Bar. in d. l. q. seruo. §. fi. pungit ẽt Bar. ibi, & si certe considerentur verba Bal. in d. l. nõ ideo minus in verbis suis, vr velle ꝙ sufficit si ĩ inquisitione dicatur ꝙ vnus pstitit auxiliũ alteri, maxime qa negare nõ possumus qñ sunt duo qui aggrediũtur vnũ hominẽ, illi duo sunt magis audaciores, & ille solus est magis timidus pp duos & propter existentiã illorũ duorũ vnus non dicatur quin pstet auxiliũ alteri, qa plus valent duo quã vnus, vt no. in l. i. C. vnde vi. & arg. not. in l. vbi numerus. ff. de testib. Tñ in practica seruatur opi. Bar. & an ille qui dat consiliũ dicatꝰ pstare auxiliũ Adde Bar. in l. in furti. §. ope. ff. de furt. & dr̃ infra in hac ead. gl. in q. quæ incipit, si autem quis persuadens. & vide do. Catal. in materia syndica. q. cxxxvij. qui allegando Bal. dicit ꝙ non tenet inquisitio, cum iudex dicit vnus alteri, & alter alteri prestitit auxilium, consilium, & fauorem. Et an ille qui stat armatus cũ alio dicatꝰ prestare auxilium. Adde ea quæ latissime dixi supra in gl. sup verbo, dictus Andræas armatus. Adde tñ ꝙ eleganter consuluit Cy. in consi. suo incip. Alberi. & Barth. fratres,

5 qui dixit† ꝙ si duo insultauerunt Titium, & vnus dedit vnũ vulnus mortale, alter vero intulit vulnus non mortale, licet vulneratus moriatur, tñ ille qui intulit vulnus non mortale, non debet mori, sed debet puniri inquãtum deliquit, per l. i. in fin. ff. de extra ordi. cri. quinimo dicit si iudex vult punire ex eo qa homicidio præstitit opem inferẽdo vulnus non mortale, & dictum sit in inquisitione sibi dederunt auxilium & fauorem, vt habilius dictum homicidiũ cõmitteretur, tũc iste debet decapitari sicut alter. Secus si dicit iudex in inquisitione sibi dederunt auxilium & fauorẽ, quia cũ non sit dictum ꝙ ad homicidium dederũt auxiliũ, intelligitur ꝙ ad vulnerandum tantum, & non ad interficiendum, vt l. interpretatione. ff. de pœn. Et vide Ro. in singul. sui primi anni ccxlij. ꝙ incipit, quidam fuit vulne

6 ratus mortaliter, qui dicit ꝙ† licet vnus dominus mortaliter vulneraret aliquem, & famulus postea de facto occidat, ꝙ dominus non debet decapitari. Et de ista principali quæstione vide do. Catal. in tract. syndic. q. cxxxviij. qui approbat dicta Barto. in l. qui seruo. §. fi. ff. de fur.

Accu-

7 *Accusantur tres vel plures siue inquiritur contra eos, & in accusatione, aut inquisitione dicitur quòd alter alteri præstitit auxilium, cõsilium, & fauorem, an ista pars inquisitionis procedat.*

7 ANGE. †Vnũ tñ tene mẽti perpetuo ꝙ qñ tres vel plures accusantur vel inquiruntur de vno maleficio, & in accusatione vel inquisitione dicaẽ ꝙ alter alteri pstitit auxilium, consiliũ, & fauorẽ, ꝙ ista pars inquisitionis non procedit, quia est cõtra propriã significationẽ illorũ verborum, vnus alteri &c. vt l. ancillæ. cũ gl. C. de fur. ita dicit ibi Bal. & Sal. in prin. quod tñ vr̃ mihi durum, cum ad hoc vt libellus saluetur verba impropriantur, vt l. si olei. & ibi Bar. C. loca. & l. si possessor. §. i. & ibi Ia. Bu. & Bar. ff. de iureiur. tamen in practica seruaretur eorũ opinio propter eorum autoritatem.

a AVGVSTI. Tu adde [a] quòd pro sñia do. Ang. faciunt no. per Anto. de Bu. in c. cũ ecclesia sutrina. extra de cau. poss. & proprie. qui dicit quod in libello omnia veniũt quæ etiã non secundum propriam significationem trahi possunt. & idem videtur voluisse in c. quærelam. extra de electio. & in c. examinata. extra de iudi. Sed adde ꝙ ista in ciuilibus militarent, non in criminalibus, ꝓpter periculum maximum ꝑ ea quæ habẽtur in l. fi. C. de proba. cum simil.

ADDITIO.

a ¶ Tu adde. Adde tu vltra quæ hic ponit Angel. Bal. in consi. ccxxviij. in iij. vol. Ber.

8 *Præstans opẽ his enormitatibus factis per Caium an teneatur de eis.*

9 *Præstans opem homicidio vel persuasor, an dicatur homicida.*

8 ANGE. † Quæro primo an pstans opẽ his enormitatibus factis per Caiũ teneatur

9 de eis dic qđ sic, vt l. is ꝗ opẽ. ff. de fur. † Secũdo posito hic quæro an persuasor vel præstans opem homicidio dicaẽ homicida, ita ꝙ si statutum punit homicidam verificetur etiam in præstante opem. Rñdeo, aduertas ad verba legis vel statuti. Nã si statutum loquitur in personã, vt puta si quis homicidiũ commiserit, vel si quis vulnerauerit, tũc pstans opem non dr̃ homicida, vt pœna homicidii teneatur, sed alia pœna extraordinaria tenebitur, aut statutũ loquitur in rẽ, vt puta si homicidium fuerit commissum, vel pro homicidio vel vulnere sit tanta pœna, tunc pstans opẽ teneẽ dicto statuto, arg. l. qui aliter. §. fi. ff. ꝙ vi aut clã, & ibi Bar. in l. hæc verba. & ibi Bar. ff. de adul. ita singulariter dicit Bar. in d. l. is qui opem. in princip. & l. nihil interest. ff. de adulte.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ꝙ ista doctrina Bar. semꝑ visa mihi fuit periculosa ꝑꝑ nimiam generalitatẽ, quia dico ꝙ infinita iura reperiẽtur ꝗ loquũtur in ꝑsonã, & tñ qui per aliũ facit, vere dr̃ facere, vt cõprehendatur in verbis legis. est casus in c. mulieres. ext. de sen. excom. coniuncto text. in c. si quis suadente. xvij. q. iiij. & alter tex. in c. si quis per aliũ. vbi est casus ĩ terminis coniuncta rubri. ff. ne quis eũ qui in ius vo. est vi exi. Et alia iura alleg. d. Abb. in d. c. mulieres. & Ro. in l. si is qui pro emptore. ff. de vsuca. Et certe iste passus. q. proposit æ per do. Ang. hic, & per Bar. i d. l. is qui opẽ dependet ab illa in materia fictionis. Vtrũ ille qui pstat auxiliũ maleficio dicatur vere vel ficte facere maleficiũ, ꝙ fit ꝑ aliũ, quia in hoc est maxima vtilitatis, vt dictũ est per doc. in locis supra alleg. Et licet Bart. in ista materia voluerũt rñdere ad tex. d. c. mulieres, in d. l. is qui opẽ, dũ dicit Canonistæ aliter loquuntur. & non alleg. tex. dicti c. mulieres, dicatis ꝙ illũ tex. in d. c. mulieres, bene allegauit Bar. in hac materia in l. sed si vnus. §. seruus. ff. de iiur. Nã dicit ꝙ ille tex. loquitur quãtũ ad peccatũ. dicatis ꝙ nõ est verũ, ꝙ imo loquitur quantum ad pœnam, scilicet excõicationis. Et ideo Rom. in d. l. si is qui pro emptore. & do. Abb. in d. c. mulieres. reprehendunt Bart. sed ẽt solutiones ipsorum nõ mihi placent. Præterea ista doctrina do. Ang. est defectiua, qa in hac materia doctores ẽt subdistinguunt sequentes Bal. i l. oẽs populi. ff. de iust. & iure. De quo Moder. maxime Ro. in d. l. si is qui pro emptore. facit mentionem. & Abb. in d. c. mulieres. Et in hac materia conclude ea quę dicta sunt in mandante, an mandans dicaẽ vere vel ficte facere quia idem est in isto passu, de quo articulo satis dixi in verbo, Sempronium mãdatorem. Et vltra doctor. late dixi in l. i. ff. de verbo. obliga. & in terminis istius quæstionis adde domi. Anton. de Bu. Imo. in c. j. extra de offi. deleg. qui sequuntur opinio. Barto.

10 *Opem præstans qua pœna puniatur.*
11 *Condemnato principali in plus propter eius cõtumaciam, istud non nocet opem præstanti, ita si acrius punitur principalis, quia confessus est, non proderit hoc præstanti opem, nisi etiam ipse confiteatur.*
12 *Pœna minori existente in ciue quàm in forensi si forensis opem præstat ciui, an qualitas ciuis prosit forensi ad minoritatem pœnæ.*
13 *Opem præstare maleficio quando quis dicitur:*
14 *Ignorantia nunquam est in consultatione ubi quis dat operam rei illicitæ.*
15 *Præstantes opem an puniuntur pari pœna sicut principalis, quãdo præstantium opem magna erat multitudo.*
16 *Præstans auxilium & fauorem, an sit arbitrio iudicis puniendus & non ut principalis quãdo auxilium & fauor est simplex, id est, maleficium ita est executum ac si non interuenisset.*
17 *Præstans opem an puniatur sicut principalis, quando fert opem per actum remotum, non autem proximum facto.*

Ange. † Quæro qua pœna puniatur o præstans opem. Respondit Dyn. ꝙ punitur media siue minori pœna eius qua puniretur principalis, per l. is qui opem. ff. de furt. Sed Bar. ibi dicit ꝙ regula est quòd eadem pœna b qua principalis tenetur, teneatur etiã præstans opem, vt d. l. nihil interest. fallit in casu l. j. C. de rap. virgi. & ĩ l. j. C. de nil. agg. non rump. & ibi Ange. Item fallit qñ præter propositum aliqua qualitas plus est in vno, q̃ in alio, tunc præstans opem non punitur secundũ qualitatem principalis, quia qualitas vt puta ꝙ hoc vt efficiatur fur manifestus, non fuit ex eorum proposito, vt d. l. is qui opem. secus si à principio talis qualitas erat, tunc ꝑꝑ delinquentis qualitatẽ, vt qa est nobilis cuius maior est pœna, in plus tenetur præstans opem. argu. l. vtrum. ff. de parrici. ita dicit Bar. in l. is qui opẽ. Sed Sal. multũ late in d. l. j. de rap. virgi. in vers. q̃ro ad declarationẽ prædictorum tenet opinionem Dy. & dicit ꝙ illa est regula quæ dicit ꝙ pro minori pœna teneatur, & vbi est aliter prouisum, est fallentia, dic vt ibi per eũ, quia sufficit remissio ne nimis longus videar. & vide etiam omnino Saly. in d. l. j. de rap. virg. in versi. quæro si propter qualitatẽ inhærentem &c. Sed Bal. in l. non eo minus. C. de accus. in vers. hoc p̃misso circa qõ. &c. tenet cõtra Bar. dicens ꝙ dictum Bar. est cõtra l. moris. §. iste fere ff. de pœn. vbi ẽt decurio mandat vili personæ homicidiũ cõmitti, an teneatur pœna vt tenetur vilis, an vt nobilis, & tenetur vt decurio, vt ibi, & sic nõ subiicitur bestiis, licet vilis subiici posset. Non obst. d. l. vtrum, quia ibi esset specialis ꝑꝑ criminis immanitatem, vel secundo dic ꝙ ibi est propter qualitatẽ quæ est in offenso, quæ aggrauat factum & qualitatem in personam mandantis & mandatarij. Sed in qõne supradicta solũ loquitur de qualitate, quæ est tñ in offendentibus. igitur &c. & c istud teneo.c Ex quibus infertur ſm Bar. in
11 d. l. is qui opẽ. † ꝙ si principalis cõdẽnatus sit in plus propter eius contumaciã, ꝙ istud nõ nocet præstanti opem, quia ista qualitas superuenit præter eius propositũ. Facit pro Bar. in l. j. & quod ibi no. per glo. & Bar. & Bal. ff. de in litem iuran. cum similib. & idẽ dicas econtra si minus punitur ꝑꝑ suã cõfessionem ex beneficio statuti, quod certã partẽ remittit confitenti, tunc talis minoritas pœnæ ꝑꝑ principalis confessionem non prodest præstanti opem nisi etiã ipse confiteatur. ita eleganter dicit Bart. in l. libertos quos. §. penul. ff. de alim. & cib. leg. Et prædicta procedunt, quãdo qualitas quæ est in
12 principali auget pœnam. † Quid econtra si minorat, puta minor est pœna in ciue, q̃ in forensi, & forensis p̃stat opem ciui, an qualitas ciuis prosit forensi ad minoritatẽ pœnę, dic ꝙ non, vt expresse probatur in l. prima. ff. de parri. & in l. qui seruo. § idem placuit. ff. de fur. ita dicit ibi not. Bart. & sic forensis præstans opem cui tenetur pœna forensium, & patet in filio præstante opẽ extraneo vt patrem occidat, qui punitur vt parricida & extraneus occidens, vt simplex homicida, vt d. l. j. in fi. ff. de parrici. ita dicit Sali. in d. l. j. de rap. virgi. vers. quæro enim si qualitas &c. & ratio est, quia opem præstãs non dicitur accessorie obligari, vel venire obligationi principali, qui si ita esset, teneretur omnino eadem pœna, & non plus. vt §. fideiussor. instit. de fideius. sed dicitur accedere factum suum facto principalis. Nã si principalis committat factum vel maleficiũ nunquam præstans opem tenetur, vt l. j. §. persuadere. ff. de seruo corrupto. ita dicit
13 Bart. in d. §. item placuit. † Quærit Bar. in d. l. is

d.l.is qui opem.in fi.& in l.furti.§.ope.ff.de fur.qn dicatur præstare opem maleficio. & dicit q aliquando ante maleficium, vt prestando ferramenta ad furtũ, vt l.si pignore. §.ferramēta.ff.de fur. vel domum vt se reponat ne videatur ab aliquo, vel vt de maleficio possit loq, vt l.si amici.§.j.& ibi Bar. ff.de adult. Et iste dr præstare opem maleficio, vt dictis iuribus, & punit ea pœna qua principalis. Secundo modo dr prestare opē ipsi maleficio assistēdo, vt habilius cōmittatur vt in nostra inquisitione, & tunc etiā simili pœna tenet, vt l.j.C.de rap.virg. Primo tn casu non est necessarium q ponatur tēpus auxilij ante præstiti, sed sufficit locus & tēpus delicti principalis, quia tūc cōmisso delicto ille obligatur, vt l.qui seruo.& ibi Bart. & l. si quis vxori.§.neque verbo.ff.de fur.ita not.dicit Barto. in d.l.in furti.§.ope. Tertio modo dr præstare opem post maleficium cōmissum, vt puta associādo eum, vel præstādo auxilium ad euadendũ, & iste nō pōt puniri vt præstans opem maleficio, qm non præstitit ad maleficiũ cōmittendũ, sed ad euadendum, ideo tenetur ex tit.de his q latro.l.j.& ij.vide Bart. in l.furtum.§. non cōmittit.ff de fur.& Bar.& Ang.in l.j.de his qui latro.& in l.non eo minus. C.de accus. Et prædicta etiā videas, vt dixi in glo.super verbo, & Andream auxiliatorem &c. circa prin. Prædicta procedunt nisi per prius datum esset consiliũ, vt puta facias q ego adiuuabo te ad euadendũ, tunc ex illa spe data vr datum auxilium ad maleficiũ cōmittendũ, & tenetur eadem pœna.

b Eadem pœna. Adde circa hoc & vide Cep. in consi.xxxiiij. Ber. Et tu vide circa hoc late per do. meum Soc.in consi.clxxxviij.col.iij. versi. sed iterum.& in colum.sequen.& sequen.in versi.confirmatur ista responsio.

✠ Tu adde q cum Dy.tenet do. Bonifa. Vitalinus in suo opere malefic.in rubri.quid sit accusatio in forma accusæ porrectæ per syndicum.nu.104.versicu. sed pone q quidam fuit accusatus &c. Fely. vero in c.j.de off. deleg.

c Tento. Adde Cœpol.in consi.xxxvj.columna quarta.& Bart.in consilio sexagesimoquinto, incipien.ad declarationem. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde, q canonistæ hanc difficultatē tetigerunt.in c.j.de offi.deleg.post glo. & licet cōiter canonistæ sequātur opi.Bart.in d.l.is qui opē. maxime do.Anto.de Butr.Abb.& Imol in d.cap.j.qui approbant omnes suprascriptas opin.Bar.de quibus supra. Tn aduertendũ est in hac materia, q licet etiā Ang. in d.l.is qui opem.sequatur Bar.ibi. Tn ipse Ang.in l.j.C.de nili agge. non rūpen. aliter loquutus est, vbi reprehendit hæc dicta Bar.dicēs q nunc prestans opē punitur eadem pœna qua faciens, procedit quando sciuit, vel scire debuit illā qualitatē inhęrere delinquēti, puta quia sciebat illum fore nobilem, vel fore filium eius quem occidere volebat. & allegat l.vtrum.ff.de parrici. & l.fi.ff.de recepta.subdens quòd cum hæc qō aliàs Perusij fuisset de facto contra doctrinā Barto. fuit iudicatũ, & pœna mortis non fuit imposita illi opem præstāti, & sic præstās opē euasit a pœna mortis, quia non fuit probatum nec articulatum q præstans opem sciret illum esse filium fa. vel esse nobilem, & certe secundum ipsum recte fuit iudicatū. Sed tu in hac materia adde q dubito quòd

14 pessime fuerit iudicatum. † Et arguo sic, ratione incōuincibili, quia regulam in iure habemus q nunquā ignorantia est in cōsideratione, vbicunq; quis dat operā rei illicitæ. hæc fuit elegans doctrina Bart.per illũ tex.in l.eum qui nocentem.§.pen. ff.de iniur. Sed negari non pōt quin in hoc præstās opem daret operam rei illicitæ, igitur &c. quia principalis maleficium volebat committere, ergo ignorantia nō attēditur. Preterea, & secundo vbicūq; ignorātia nō venit ex defectu iniuriati, non excusat iniuriantem.l.itē apud.§.si quis virginē. ff.de iniur. Sed in casu Barto. ista ignorantia nō habuit ortũ ex defectu occisi, vel ex defectu occidētis, ergo non excusat præstantē opē. Et per consequens male dixit Angel. nec obst.d.l. vnum, quia si rēcte ponderetur, loquitur de eo qui est conscius delicti, sed non qualitatis delicti. Nec obst. l.j. ff. de recepta. quia ibi receptans non dabat operam rei illicitæ. Itē adde in hac materia Bald.in l.hæc verba ff. de his qui not.infam.in vlt.col. facit mētionem qualiter fuit altercatio inter Dyn. & Bart. & alleg.do.Bartol. in d.l.is qui opem. Adde etiam quòd Gand.in tract. malef.sub rub.an mandans, & fieri faciens hom.cidiũ, puniatur vt homicida.in questione quæ incipit, item pone Titius cōmisit homicidiũ. aliqui alij fuerūt accusati q dicto Titio derunt auxilium & fauorem &c. dicens q

cum

cum ista quæstio fuisset de facto transmissa fuit Bononiã d.Dy.de Musello, & domino Bonogratiæ, & quibusdã aliis legisdoc. ꝙ ipse Gãd.cognoscebat dubitarunt pfati Doc. de decisione, qa videbatur ꝙ dicti auxiliantes deberent puniri eadẽ pœna qua homicida, iuxta illud, agentes & cõsentientes pari pœna puniuntur, vt l.itẽ mela §. is qui.ff. ad legẽ Aqui.l.diuus.ff.de iure fisci.& qa in malefici s voluntas spectatur.l q ea mente. ff.de fur ex alia parte videbatur pdictos auxiliatores nõ tam graui pęna debere puniri, quia cõstat eos minus deliquisse. Itẽ quia inter criminis reos, & faudis participes, multum interesse iura cõstituerunt.l.si multi.ff. de publica. Nã de ope quis nõ tenetur nisi crimine cõsumato, vt l.sæpe.ff de ver. obli. & de hoc est decretalis, quòd nõ tñ punitur in c.sicut dignum.extra de homicidio. Demũ post multas altercationes & allegationes, dicit Gandi.ꝙ fuerũt dicti docto. in cõcordia, ꝙ dicti auxiliãtes puniant media pęna, qua dictus homida debeat puniri, vel ex forma iuris cõis, vel ex forma statutorũ. Et idem affirmauit Gãd. in rub.de pęna asso. & fugere facientis homicidã. Limitabat tñ non habere locũ ꝙ si dicti auxiliantes fuissent causa homicidij, vel dederunt causam mortis, quia tunc tanquã homicidæ tenentur, & puniri debent, per l.nihil interest.ff. de sicc. Ita dicit Gãd.in d.q.sub rubrica, an mãdans vel fieri faciens. Itẽ adde ꝙ inquãtum vera esset doctri. Bar. in d.l.is qui opẽ.

15 †Tñ Io.de Imo. n c.i.extra de offic.delega.limitat, nisi esset magna multitudo præstantium opem, quia tunc posset procedere ꝙ principales magis punientur q̃ alii.allegat cap.latores.extra de cleri.excomm. vbi etiam videtur expressum quòd qñ non est magna multitudo, omnes pariter puniuntur. Nec distinguitur de præstantibus opẽ ad ipsos principales, sed certe miror ꝙ do. Ioan.de Imo.in hoc non allegauerit Ange. in terminis hoc dicentem in d.l.is qui opẽ. qui dixit, ꝙ si iaceret strages multorum, ꝙ soli corporales punientur, & allegat dict. c.latores. Item adde in hac materia vnam

16 mirabilem limitationem, †ꝙ licet præstãs opem, pari pęna deberet puniri secundum doctrinã Bar.vbi supra. Tamen Ioan. And. in c.felicis.de pęnis.lib.vi. dicit ꝙ vbicunq; auxilium & fauor est simplex, eo ꝙ maleficium non est actum, sed ita est executioni mandatũ sicut & si non interuenisset, quòd tunc auxilium & fauor arbitrio iudicis puniendus est, & non pęna ordinar a, qua punit principalis. Et istã mirabilẽ doctrinã sequitur Ang.in l.in furti. §. ope. ff. de fur.& Ang.in d.l.is qui opem. vbi multum exclamat de ista doctrina, & dicit istam doctrinã esse menti tenendam. Et adde ꝙ similis est gl.in cle.i.de poe.in gl.super verbo, defensauerit.circa medium. Tñ dicit ꝙ nudus fauor est qñ &cæ. & per hoc alias defensaui à pœna furcæ vnum qui præstiterat auxilium quinque latronibus, qui noctis tempore furati sunt vnam apotecã à qua exportauerunt vnã petiã veluti qui exceperunt vnũ aliũ qui præstaret sibi auxiliũ. Nã iste qui pstitit auxiliũ nihil fecit, quia non aperuit apotecham nec asportauit illã petiã veluti, stetit tñ super viam cũ aliis quatuor, interim ꝙ ille alter surripiebat illã petiam veluti, & apothecã illemet frangebat. Nã dicebat quòd iste sextus pstitit fauorẽ simplicẽ, quia omnino illi quinque illud delictum executioni mandassent sine isto sexto. Vnde dicebam ꝙ pœna ordinaria non debeat puniri per pdicta, & ita fuit iudicatũ, & hæc

17 no.bene. †Itẽ adde aliam mirabilem limitationẽ quã tradit Bald.in l.j.C.de crimine pecul.qui per illum text.dicit ꝙ licet Doct. dicãt quòd pstans opem punitur eadem pęna qua principalis, hoc est verum quando fert opem per actum proximũ facto, puta assistendo facienti delictum, Sinautem fert opem per actum remotum à facto, tũc mitius punitur, & quomodo fit illud mitius, dicit quòd est arbitrariũ, & dicit ꝙ ita cõsuluit Dy. & dicit ꝙ de hoc ẽt not.per Cy.in l.i.C.de nili agge.nõ rũpen. & dicit ꝙ facit c.sicut dignum.extra de homici. & dicit ꝙ ratio differentiæ inter opem proximã facto & remotã à facto est, quia mitius puniĩ factum remotũ, quã factum proximũ in l.i.ff. de extraord.crimi. Et subdit ꝙ nescit quid dicat Cy.in d.l.i.C.de nili agge.non rũpen. Et dicit ꝙ ista est veritas, quia dicit ꝙ cum opẽ ferens agit in actu, æque deliquit, & tũc punitur sicut principalis, cũ vero nõ agit in actu.sed aliquid præparatorium facit, puta qa ferramẽta accõmodauit. Iste non æque deliquit sed mitius. Et ideo mitius punitur. facit.ff.ad legem Cornel.de siccar.l.infans.

& hoc

& hoc est ꝙ affirmauit etiam Salic. in l.i.in col.viij.C. de raptu virgi. qui dixit ꝙ si pstans opē est causa delicti,ipse punit ea pœna qua principalis, dicit Sali. ꝙ istud ,pbat de iure canonico in dicto ca. sicut dignū.Et subdit Sal.ꝙ vbi est maior culpa,debet infligi maior pœna.l.diuus.la secūda.ff.de fal sis.cum similibus.Sed nō est dubium quòd est maior culpa in eo qui opē pstando, præstat causam mortis vel alterius delicti, quā qui causam nō præbet,licet opē præstet. Et hanc rationem dicit ponderasse theologos etiam canonistas in dicto c.sicut dignū. Et ideo dicit ꝙ opinio Bar.quam iudices imitantur,occidit animos ipsorum.Et pro hac opinione est casus in terminis cōtra Bar. in c.i. extra de offic.deleg. vbi tūc pstans opē punitur eadē pœna qua principalis qn̄ præstat opem cooperatiuam ipsi delicto.& ita illū tex.ponderauit ad hoc ibi do.Car.non ita recte ponderauit illum tex.in cle.i.de pœnis.& ita in practica limitarem dicta Bart. licet contra dictā limitationē fortiter obstet tex.insti.de oblig.quæ ex quasi delic.nascū. in §.at vbi ope.& consil.vbi ille qui præstitit ferramenta ad delictum commitēdum, & sic præstitit auxilium remotum à facto, nihilominus incidit ī illam pœnam in quā principalis incidit,nisi dicamus ꝙ ille text. & alia iura quæ similiter hoc dicunt, quia multi tex.etiam reperiuntur qui hoc dicūt, loquuntur de pœna quadrupli. Nos vero loquimur de pœna capitali.

18 *Persuadens vel consulens maleficium, dicatur opem præstare, & vt præstans opem maleficio possit puniri.*

18 ANGE. † An aūt quis persuadens [a] male
a ficiū cōmitti,vel si cōsuluit, dicatur opē pstare, & vt præstans opem maleficio possit puniri.dicit Bar.in l.in furti.§.ope.in fin.ff. de furt. quòd non.quia proprie consulere non est præstare opē,de quo plene per Salic.in l.j.de raptu virg.in ver.ideo ante oīa quæro &c.Et an ex consilio quis teneatur. vide late per Bal.& Sal.in l.i.C. de ser. fugi.Dic omnino vt ibi per eos, qui ibi plenè & perfecte loquuntur.

ADDITIO.

a ¶Persuadens. Adde tu circa hoc quæ ponit do. Alex.in consi.lxix.in j.vol.Bar.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia,adde quæ dicta sunt supra in hac eadē gl. per d. Ange.in i.q.& quæ dixi in adddıtione.Aduertas tn̄ quòd non dubito ista esse penitus diuersa,& non credo ꝙ ex inquisitione formata de consilio posset sequi condemnatio de auxilio,vel econtra, quia ista sunt penitus separata.d.l.qui seruo. §.fi. Præterea diuersæ sunt pœnæ.est casus in terminis,insti. de obl.quę ex delic.nascun.in §.at vbi ope. ibi,sed tātum consilium dedit.& multi sunt text.qui etiam hoc dicunt.adde in materia consilii pulchrum consilium Bar.clx.ꝙ incipit,in quæstione qua quæritur, vbi ponit quando quis tenetur de consilio.

19 *Maleficio commisso per vnum ex duobus simul stantibus, an ex hoc solo quòd stat secum, dicatur præstare opem.*

19 ANGE. † Quæro quādo duo stāt simul, quorum vnus cōmittit maleficiū,an ex hoc solo ꝙ stat secum, dicatur præstare opem. dicit Inno.in c.continentia.extra de cle.per cul.dicit quòd sic,& idem no. Bal.in tit. de benefi.fra.c.i.in vsib.feud. quod tamen intellige vt infra dicetur in hac ead.gl.in ver. & aduertas bene.& est not.doctrina Bald. in l.non ideo minus.de acc.& in l.data opera.C.qui accusa.non pos.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, aduertas,quia ego late posui istam materiam supra in gl.quæ incipit,dictus Andr.armatus super prima q̄st.in addi.meis, ideo hic aliter non me extendo,ibi latissime dixi.

20 *Procedi si non debet contra opem præstantem, necesse est probare contra opē præstantē factum principale,& operis præstationem.*

21 *Limita versiculum præcedentem nisi simus in casibus in quibus aliquando principalis punitur,tamen aliter non potest constare de delicto,nisi per confessionem principalis.*

20 ANGE. †Quæro ad hoc vt procedi possit contra opē pstantem, necesse est primo ꝙ costet opē pstantem delinquisse, & delictū factū fuisse vere,vel p testes vel per cō
a fessionē principalis. [a] nam si est contumax & ex forma statuti habeatur pro confitente,tn̄ talis confessio non obest opem præstanti nec per hoc contra opem præstantē potest procedi.ita no.dicit Bar.in l.si is.§. si tu titium.ff.de fur.& in l.denunciasse.§.fin. ff.de

ff.de adult. Sed si procederetur contra præstantem opem necesse est probari ipsum principalē cōmisisse maleficium siue nōdū principalis esset dānatus siue iam dānatus erat, ratio, quia cum ipsum factum accedēs non posset esse sine principali, vt d. §. si tu Titium. opē prius cōstare de eo vt ibi. & tene tñ mēti ꝙ quāuis probatio facta esset cō tra principalē nō habet obesse præstāti opē nec ēt sententia lata cōtra eum, vt C. de fid. instr. l. si veteris. est ergo necesse probare cō tra præstātē opē factum principale & operis præstationē. Ita dicit Sal. in l. j. de raptu virg. in vers. quòd successiue &c.

ADDITIO.

8 ¶Principalis. Adde ꝙ idem dicit Bal. in consil. ccxxix. in iij. vol. Pet. de Ancha. in consi, ccxvij. in fi. & Bal. in consi, xxxv. in j. volu.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde, ꝙ nedum opus est ꝙ constet de delicto ad hoc vt possit procedi contra præstantem auxilium per illum §. si tu Titium. Sed Bal. multum eleganter in l. j. ff. de seruo cor. in addi. per illum. §. si tu Titium. dixit, ꝙ testis qui vult probare auxilium nō poterit probare nisi probet factum, quia à cuius sensu & cognitione remouetur principale & eius accessorium, necesse est vt remoueatur. & allegat d. §. si tu Titium. & qui vult probare aliquid, debet probare illud sine quo illud esse non pōt, & à quo remouetur cognitio antecedētis, remouet cognitio consequētis. l. j. in prin. ff. de iusti. & iur. l. illud. l. antiqui. ff. si pars hæred. pet. Et ideo debet testis de quolibet deponere, & fortius ibi dicit si testis faceret incidentē mētionē de crimine principali, forte nō sufficeret arguēdo à simili de verbis testis & instrumenti, quæ nō probāt id de quo incidēter tāgit, vt no. Inn. in c. illud. de præsumptio. Et dicit ꝙ ista qōmodo est de facto Florētiæ, sed dicit ꝙ cōtrarium credit per l. optimā. C. de cōtrah. & cōmi. stip. Adde ēt Bar. in cōs. suo clxxxiiij. quod incip. Tudertinus quidā veniēs corā iudice &c. per illum §. si tu Titium. dixit ꝙ ille qui venit tāquā accessorius ad delictum nō punitur nisi cōstet principalē deliquisse.

21 † Limitarē tñ prædicta nisi simus in casibus in quibus aliquando principalis punit, tñ aliter non pōt cōstare de delicto nisi per confessionem principalis, vt late dixi supra in gl. in ver. publica fama. in versi, tanquam aliquis est casus. vbi dixi ꝙ si aliquis cōfitet se pluces homines occidisse & eorum corpora proiecisse in mari & in eadē gl. in xij. q. princ. pali, q̄ conclusiones an sint veræ vel falsæ dic vt ibi. Adde tñ ꝙ Ang. in d. §. si tu Titium. dixit ꝙ assessores non intelligunt dicta Bar. in d. §. si tu Titiū. Nā qui dixit ibi non posse procedi de auxilio & fauore, nisi constet de maleficio in processu auxilij & fauoris, & ideo credunt assessores ꝙ absoluto principali nō poterit fautor cōdēnari. sed male dicūt. dicit Ang. ibi. Nā dicit cōcedo ꝙ de maleficio oportet cōstare in dicto ꝓcessu. Cōstare aūt pōt tripliciter. Primo per testes. Secundo per cōfessionē verā impetiti de fauore. Tertio per confessionē factā eisdem, puta, quia cōtumax est & patit bāniri, ita ꝙ ex forma statutorū hr̄ pro cōfesso & conuicto. & propterea si accusāt principalis & fautor & principalis cōparet & absoluit, quia maleficiū nō probat, & fautor est cōtumax & bannitur, satis probatū est maleficium cōtra eū. Vnde ipse condēnabitur sicut dicimus defuncto autore criminis contra quē nō pōt probari maleficium ꝑp mortē, cū nō possit contra eū esse iudiciū. Nam poterunt fautores accusari & condēnari & sic cō eis maleficiū probari. casus est in terminis in l. ij. ff. ad Turp. quem text. dicit esse menti tenēdum. Si aūt principalis esset absolutus eo ꝙ esset probatum maleficiū nō esse cōmissum tunc non pōt fautor condēnari propter suā contumaciā, quia non posset plus operari illa ficta confessio q̄ vera, sed doct. ꝙ maleficiū nō sit cōmissum, cum vtriusq; eadē sit cā defensionis, probationes tunc tendētes ad absolutionē rei prosunt et fautori. l. denunciasse. §. quid tñ. ff. de adult. Et ideo non est standum illi confessioni tāquam falsæ, si non staretur veræ. l. confessionis. ff. de interrog. act. etiam dicit quòd si tu assessor maleficiorum pur times consulas superiorem vt possis tali contumaciæ gratiam facere. l. j. §. si ff. de qō. & hæc bene nota in practica. & doctrinā Bar. in d. §. si tu Titium. in terminis approbat Pet. de Anch. in consi. suo ccxvij. in fi.

22 *Processus in quo inquiritur specialiter contra Titium & in genere contra eius auxiliatores an valeat.*

ANGE.

22 Ang. †Quæro an valeat processus si inquiritur specialiter cōtra Titium in genere contra omnes eius auxiliatores & mandatores. dic quòd sic, vt tex. in cle. pastoralis. de re iudi. & ibi Pet. de Anchar. tu dic vt ibi per Modernos.

Augusti. Tu adde & dic vt ibi ꝑ Mod.

23 *Receptans malefactorem quando teneatur.*

23 Ang. †Quæro quia supra dixi quod post maleficiū ē̄t dicitur p̄stari opem. Quid de eo qui ipsum malefactorē excipit. & vide tex. quis dicaē recipere siue receptās in l. i. §. qđ aūt ait p̄tor. ff. de ser. corrupto. & in l. i. §. i. ff. de recepta. & ibi Bal. & vide eūdem in l. qui vas. §. qui furē. ff. de fur. & per Bal. & Ang. in l. i. C. de his q latro. Et primo aduertendum est ꝙ necesse est ꝙ receptās sit sciēs ꝙ ille maleficiū cōmiserit alias nō tenetur. Et dr̄ sciens si erat publicū, ita dicit glo. & Bar. in l. i. ff. de receptato. Secundo ꝙ si receperit consanguineū tunc licet teneat eadem pęna, tn̄ iudex ex iusta causa pōt minuere pœnā. ita intelligit Bar. in l. ii. de recepta. & aduerte ad id quod no. Bar. ī l. q vas. §. qui furem. ff. de fur. nā si recipio furē etiā scienter non sum fur sed opem ei p̄sto post maleficiū vt supradictū est. Si autem recipio ipsum cum re furata & scienter committo furtum secus si ignoranter, vt l. eos. C. de fur. & illud quod dicitur per d. l. est intelligendum qn̄ omnino nōdum erat perfectū delictum vel habitum pro perfecto vel absoluto, alias autem si post delictum habitū pro perfecto recipit rem furatā vel aliquid auxilij præstiterit furi, non dicitur auxiliū præstitisse furto & sic furti non tenetur. Ita singulariter [b] dicit Bar. in l. furtū. ff. de fur. quod nota ꝓ intellectu d. l. eos. Et ita isto anno allegaui & practicari vidi, vide etiam quæ dicta sunt supra de ista receptatione in gl. super verbo, & vestem cœlestem &c.

b **Ita singulariter.** Adde an pœna quæ imponitur furi possit imponi receptatori stante statuto quod fur certa pœna puniatur, vide Bal. in cōsi. ccxlvj. in j. volum. Ber.

Augusti. Tu aūt in hac materia adde ꝙ inquantū d. Ang. hic allegauit dicta Bar. in d. l. furtū. quod dubito ꝙ minus bene alleget inquantum supra dictum est ꝙ receptores furū debent puniri eadem pęna qua fures puniuntur. Adde quæ dixit Bart. in l. pe. C. ad l. Iul. de vi. Ex dixit Bald. in l. data opera. C. q. accusare. ī iij. chartā ꝙ receptores furū pęna mortis debēt puniri. & alleg. d. l. pe. & in l. ii. C. de his qui latr. & idē voluit gl. da pęni. di. i. c. aut facta. & ideo recte dixit Bal. in d. l. eos. C. đ fur. ꝙ Bononiæ vī dit semel quādam mulierē suspēdi q̄ dabat receptaculū furibus. Adde tn̄, ꝙ Gand. in tract. malefi. sub rub. de receptatorib. maleficorū furiū latronum & aliorū vr̄ restringere p̄dicta dicēs ꝙ licet iura dicāt ꝙ malefactores & receptatores puniantur pariter. Dicit ipse ītelligo ꝙ perinde pariter sed nō simili pœna vel æquali sed pariter, quia malefactor punitur & receptator similiter. Et dicit quòd gl. ordinaria in l. j ff. de receptat. vr̄ istud velle, pro hac parte faciunt ea quæ late dixi in l. i. ff. de leg. i. vbi licet lex dicat legata sunt per omnia adæquata fideicommissis. Tamen hoc fallit in multis, & ideo dicit ꝙ extraordinarie debent puniri, & sic videtur intelligere l. i. & ij. C. de his qui latro. & l. i. de recepta. & esset limitatio ad d. l. eos. Et subdit ꝙ debemus intelligere illū receptare malefactorē qui sciēter recipit in suo loco, vel alieno p̄stādo causam abscondendi, vt ff. de ser. corrupto. l. i. §. quòd aūt. nā si ignorās sit nō tenetur, & dicit ꝙ semꝑ p̄sumitur ignorātia nisi probetur sciētia. ff. de probatio. l. verius. nisi esset notoriū in l. i. C qui & aduersus quos. q̄ conclusio an sit vera vel falsa ꝙ opus est quòd receptator sit sciēs, ipse Gā. ibi. vltra oēs disputauit. Et omnino adde pulchra verba Bart. in l. oēs. vbi latissime disputauit. istā materiā. C. in quibus casibus colo. censiti. lib. xi. per Bar. in l. metrodorū. ff. de pœn. de omnibus istis vide ꝑ gl. & doct. in c. j. §. receptatoribus. de pace iura. fir. Vide bonū tex. ī l. i. C. de rap. vir. & disputauit latissime Flo. in q. sua incipiente inquisitus. in ii. dubio. Bald. in l. quicūque. in i. col. C. de ser. fugiti. Bart. in l. i. §. ii. ff. de incen. rui. & nau. per Domi. de sancto Gemi. ī c. quicunque. de hære. in vi. vide tex. in c. ii. de hære. & nota etiam quæ dicit Bal. per illum tex. in l. ii. C. de adul. ꝙ si receptans bannitum suspicetur ipsum esse bannitum non autem haberet notitiam veram ipsum esse bannitum ꝙ tunc non punitur. Item adde quæ dixit Bal. in c. i. §. conuenticulas. Limitando ibi glo. q̄ dixit quòd non

non licet receptare attinentem vel cognatũ bannitũ propter violentiã pacis. Et omnino vide Gãdi. in loco supra allegato vbi
a multum eleganter loquitur. a

ADDITIO.

a ¶Loquitur. Adde d. Nellũ in tractatu bannitorũ in iij. parte secundi temporis in xx. & xxj. q.

24 *Præsens maleficio non dicitur præstare opem nisi assistat ut ille habilius commitere possit & hoc probatur.*

24 ANGE. †Et aduertas bene ꝙ licet qs sit præsens maleficio non tñ dicitur præstare opẽ maleficio nisi ibi assistat, & hoc probetur vt ille habilius cõmittere possit, vt est tex & ibi Bar. & Ludo. in l. j. §. sed in eo. ff. ad Silla Et idẽ voluit Bal. in d. l. non eo minus. in vlt. charta versi. iuxta hoc quæro pone ꝙ duo &c. vbi dicit nunquid eo ipso ꝙ probatur ꝙ duo erant simul qui intulerãt diuersa vulnera sit probatũ de auxilio principalis & de fauore. & dicit ꝙ nõ. Ex quo infert ꝙ qñ sunt plures in eodẽ loco cõgregati quilibet teneẽ nõ de eo ꝙ alij faciunt nisi probareẽ distincte & clare qũo & qualiter vnus impendisset auxiliũ alteri, vt no. ff. vi bon. rap. l. ij. §. si q. qđ nunq̃ exeat mentẽ tuã, qa hic Ferrariæ habui de facto ad cõsulẽdũ. & ita dẽt intelligi ꝙ dixi supra eadẽ gl. versi. (quæro qñ duo simul stant.) alias aũt Bal. sibimet cõtradicere & idem voluit Bal. in d. l. data opera. in fi. C. qui accussare nõ pos. Dic etiã vt dixi supra in gl. fama publica. ver. quæro an vnum indicium &c.

AVGVSTI. Tu in hac materia quia late scripsi in hac conclusione supra in glo in verbo, dictus Andreas armatus. & in verbo supra in hac eadẽ glo. in prin. dic vt ibi.

25 *Receptare an possit uxor maritum bannitum, & non teneri aliqua pœna & an receptans malefactorem qui infert sibi uim teneatur aliqua pœna.*

25 ANGE. †Et aduertas ẽt illud quod dr ꝙ sciẽter receptãs malefactorẽ teneẽ. Fallit qñ vxor recipit virũ bannitũ vel delinquentẽ vt no. Spec. de dona. inter vi. & vxo. §. fi. nã vnus debet cõpati alterius infortunium vt l. si cũ dotẽ. §. sin autẽ in sæuissimo. ff. sol. mat. benefacit c. inter alia. de sen. excõ. & l. j. C. de diuor. Itẽ etiã prædicta procedunt nisi violẽtiã malefactor intulerit & receptetur, qa tũc receptans excusaẽ, vt no. Bal. ꝑ illũ tex. in l. in delictis. circa prin. ff. de noxalib. Ita dicit Lud. in d. §. sed in eo. qđ no. ad limitationẽ eorũ quæ supradicta sunt in ista ea. gl. versi. quæro qñ duo simul stant.

AVGVSTI. Sed vide tu Spe. in loco supra allegato qa nõ ita clare loquiẽ, sed põt telligi ꝙ licet maritus sit bãnitus, tñ vxor grauaẽ in hoc ꝙ teneẽ ipsi præstare alimẽta de fructibus dotis. intelligo extra prouinciam vbi est ex bãnitus ar. no. in l. extra ter
b ritorium. ff. de iurisd. omnium iudic. b

b ¶Iudicum. & opinionem Spec. approbat d. Nellus in tracta. bannitorum, in iij. parte. ij. temporis in quæstio. xxij. & ibi allegat Albe. de Rosa. idem voluisse.

SVMMARIVM.

1 *Iniuria aliqua an possit inferri in uolentẽ quæ nullo modo sit punibilis.*

2 *Statutum & consuetudo ciuitatis Pisarum, quòd quis ponat se in manibus sui inimici, & quòd inimicus possit ei facere signum in uultu an ualeat.*

3 *Pactũ iuramẽto firmatũ, de nõ habẽdo querelã de iniuria si sibi inferretur, an ualeat.*

4 *Libellus accusatoris non debet de necessitate cõtinere ista uerba contra uoluntatem meam.*

1 CONTRA voluntatem dicti Titij.] †Hoc ideo poniẽ quia aliqua ininria inferri po
c test in volentem c quæ nullo modo est punibilis, vt l. cũ donatio. C. de transa. & ibi omnino vide Bal. in l. j. §. vsque adeo. ff. de iniur. Ad cuius intelligentiam distingue aut à princi. recepit voluntarie vnã alapam, & sic aliquid quod non frangat os vel non scindat carnem & tũc neque sibi neque fisco competit aliqua actio, & ita loquantur prædicta iura, aut cõsentit ꝙ os sibi frãgatur vel caro scindatur, tunc sicut ipse sibimet hoc facere nõ posset, imo si fecisset puniri posset vt l. fin. §. si quis autẽ. ff. de bo. co. q. sibi mor. consci. ergo nõ potest alij permittere ꝙ sibi faciat. ita dicit Bar. in d. §. vsque ad eo. facit ad prædicta ꝙ not. glo. Bar. in l. interdum. §. qui furẽ. ff. de furt. Et ꝑdicta procedũt qñ adest voluntas tempore quo percutitur. Si vero ex postfacto vt quia remitto iniuriam & facio pacẽ,

tunc talis remissio tollit actionem iniuriato non autē [d] ad vindictā publicā. Ita dicit Bar. in d. §. vsq; adeo. in prin. pro quo est glo. ordi. & ibi Bar. in l. ij. ff. ad Silla. & sic nō obstante pace vel remissione facta ab offenso tamē ad pœnā corporalē vel pecuniariā fisco applicandā poterit conueniri malefactor. Itē secus si antequā percutiatur adsit voluntas sed percussionis tempore cessat vt puta dicit rusticus sum cōtentus ꝙ si tu reperis me in tua vinea me offendas, nam cū tēpore percussionis nō adest voluntas tale pactū non valet cū contineat turpe, scilicet ꝙ maleficiū possit cōmitti, vt l. iurisgē. si ob maleficiū. cū si. ff. de pact.

2 † Et ideo nō valet statutū & consuetudo ciuitas Pisarū ꝙ qs ponat se in manibus sui inimici & ꝙ inimicus possit sibi facere signū in vultu, vt est tex in c. contingit. extra de senten. excō. & mu. lo. j. Ita dicit Bar. in d. §. vsque adeo. & idē voluit Bar. in l. sed si vnus. §. prætor ait. eo. titu. & posito ꝙ tale statutū valeat tamē si ille excessit modum in vindicādo potest puniri quia arbitrio boni viri debet hoc facere, vt est tex. in d. §. prætor ait. & tanquā in bonum virum videtur esse remissum ēt si dicatur remitto in te offensam vt iudices in me vt velis. ita dicit glo. singu. in l. pen. ff. de arbit. de quo per Cy. & doctor. in l. j. C. ne quis in sua causa. & in l. ij. C. de do. promiss. & per Pau. de Cast. in lege cētesimis. §. si. ff. de verb. obligatio. Et bene aduertas ꝙ Bald in authent. sacramenta puberum. C. si aduer. ven. dicit

3 † etiam ꝙ iurans de non habēdo querelam de maleficio vt puta quando offensus vellet se vindicare com ponit se cum aduersario ꝙ si contingat se competenter vindicaret ꝙ ille non accusaret eum & ita fuit iuratum ibi dicit ꝙ tale pactum etiam iuramento firmatum nō valet, quia contra publicam vtilitatem. nam vigore publicæ disciplinæ vult maleficia puniri, vt l. licitatio. §. quod illicitæ. ff. de publ. & l. ita vulneratus. ff. ad legem Aquiliam. Adde secundum Bal. in d. l. cum donationis.

4 † ꝙ in libello accusatorio nō est necesse ꝙ apponatur contra voluntatem meam, quia eoipso quod ponitur se mihi iniuriatum vel me fuisse vulneratum vel me verberatum videos ponere me fuisse inuitum per dictum. §. vsque adeo. facit quód not. Cyn. in l. nec exemplum. C. de fal.

c Volētem. Adde & vide Alex. in consi. ccxvj. in ij. volu. vbi ponit ꝙ statu tum puniens facientē sanguinē in palatio non comprehendit barbitonsorem flobothomantem. Ber.

d Fisco. Adde tu. And. Barba. in consi. lxvj. in j. volumi. Ber.

Avgvsti: Tu aūt in hac materia adde ꝙ Cy. in l. raptores. C. de episcop. & cle. videtur aliter loqui dicit ꝙ Dy. in reg. sciēte extra de reg. iur. limitabat prædicta dicens ꝙ volenti non fit iniuria tamē non habet locum vbi voluntas esse deceptoria per legem primā. C. de rapt. virg. Subdit tamen Cyn. ꝙ quidam altius exordiens istam materiam dicunt distinguendo aut quæritur de voluntate tempore commissi delicti aut quæritur de volūtate quæ sequitur post delictum. Primo casu aut est delictū tale circa quod puniēdum non consideratur qualitas delicti ratione eius cui infertur, sed etiā alterius vel saltē publicæ vtilitatis quæ est vt talia nō fiant vt est in quolibet publico crimine. Tunc licet volūtas aliquid possit operari quo ad se non tamē præiudicat iuri publico vel alii cui ex delicto aliquid acquiri pōt vt hic & ff. de iniurijs. l. j. §. vsq; adeo. aut est tale delictum in quo consideratur qualitas eius solum ratione eius cui infert. Et tunc aut voluntas est deceptoria aut nō vt supra dictū est per leg. j. C. de raptu virg. Sed dicit ꝙ fallit in casu in l. si qs seruo. C. de fur. Quando autem voluntas venit post delictum, & tunc materia non est nostra. Et sic Cy. certe videtur diuinare & doctrina Bar. supra. Sed credo doctrinam Bar. verioem, quia Ang. Ros. & Fulg. in l. si vnus. §. pacta q̄ turpem. ff. de pact. aliter loquuntur qui sequentes Bar. dicunt ꝙ ille tex. facit contra illos qui me volentem percutiūt quia possum agere iniuriarū quia non potuit ibi permittere. Sed dicit Ang. ꝙ Guil. de Cu. ibi determinat cōtrariū, & bene q̄a iniuria non infertur volenti ergo iniuriarū non agitur dicto. §. vsque adeo. & d. c. scienti. sed dicit Ange. quód est verū quód non possum agere pro iniuria quatenus respicit me, quia non est facta mihi ex quo voluit. Sed bene potest agi pro iniuria commissa in rem publicā quia nō potui tibi concedere potestatē vt amputares mihi manum aut pedē. l. interdum. § qui furem. ff. de furtis nam nec ego mihi amputare possum quin puniar.

puniat.l.§.ff.de bo.eo.qui mor.sibi consciuerunt. Vnde si non possum mihiipsi inferre: Ergo nec cōsentire alteri inferrenti.ff.ad mace.l.filio.§.fi.C.de legi.tuto. & sic secundum Guil.ex prædictis apparet quod si paciscor tecū vt posis me percutere propria autoritate si vineam tuam sine licentia intrauero ꝙ istud pactum non tenet argum. illius.§. pacta quæ contra.& l.conuenire.& l.papi.ff.de pactis dota.& ita dicit Ang.ibi.Sed limitarem ista dicta secundum Bart.in d.§. vsque adeo. ꝙ non tenet pactum vt posis me percutere, hoc verum si scinderes mihi carnem aut os, secus si dares mihi vnam alapam. Cogita pro nunc. Causa autem medicinæ licet prædicta facere, quia licet carnem scindere & sanguinē effundere,vt in c.tua nos.extra de homicidio. Ita in simili materia dicit Ang.in d.l.j.§.vsque adeo. in fi.extra de iniurijs.De materia autem an qs possit se ponere in manibus inimici sui vel cōpromissum facere. Late vltra omnes multa allegando posuit Bal.in c.j. de lege conradi. dic vt ibi per Ro.in l.pen.ff.de arbi.

SVMMARIVM.

1 *Clausula contra formam iuris & statutorum quare ponitur in inquisitione.*

2 *Sententia lata licet posit referri ad dispositionem iuris uel dispositionem statutorum tamen magis referenda est ad id quod fuerit de intentione iudicis.*

T contra formam iuris & statutorum communis Bononiæ.] Ista verba ponuntur primo vt videatur ꝙ delictum est punibile,
3 † Nam potest esse aliquod delictum quod licet sit punibile de iure cōi tamē ex forma sta-
a tutorum [a] quæ iuri cōi derogant non est punibile econtra argu. not.per Bar.in l. j.§.j.ff.si quis testa liber esse iuſ.fuē.facit quod no. Bar. in l.fi.§.diuus.ff.de publ.& facit ꝙ dixi supra in glo.proxi.præce.super verbo,contra voluntatem.vt ergo cōprehendatur dictū delictum esse & de iure & per statuta prohibitum.Ideo talia verba apponuntur. Vel secundo alio respectu apponuntur. Nam talia verba intelliguntur secundum intentionem proferentis in iudicio,vt lege si quis intentione ambigua. ff. de iudi.& sic intelligitur ꝙ est contra statuta à iure approbata,vt l.rerū amotarum actio. & ibi gl.ff.rerum amotarū. Vel intelliguntur ꝙ in condemnatione erit contra ius & statuta & in procedendo est contra statuta. Vel tertio contra formam iuris, & contra ius non reprobatum nec per statuta derogatum.Ita dicit Bar.in simili in dicta l. reum. Vel quarto dic ꝙ sicut in accusatione procedit accusatio de cōsuetudine,peto eum cōdemnari secundum formam iuris statutorum vt not.gl. in l. senatus.ff.de accusatio.& ibi Bal.& not.Bald. in l. ii.C.de proba. ita etiam in inquisitione cum iudex assumat personam accusatoris, vt not. Bart.in l.ij.§.si publi.ff.de adulter.

ADDITIO.

a ¶ Satutorum.Tu autem vide Ro.in consi.cv.& Cal.in titu.de accusa.consi.j.Ber.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia,adde quę dixit Bal.in l.gallus.§.si eius.ff.de libe. & posthu.qui dixit ꝙ ille text.facit ad quæstio. peto in libello quem puniri secundum formā iuris statutorum,nunquid procedat iste libellus,& concludit quod libellus non procedit si statutum & ius commune non incidit in eandem condemnationem.alias secus. Et in hac materia vide ipsum Bal. ibi ponentem quid si alternatiue dicatur peto eum condemnari secundum formam iuris vel statutorum. Adde tamen dicta Bal.in l. j.C.de confess.in versic. sed dubitatur quia in fine accusationum, qui aliter videtur loqui. Et vide Imol.in d.§. si eius.& ibi late dixi.& omnino vide dicta Bar. in l.ij.§.in publico ff.de adult. qui dicit ꝙ de consuetudine iste libellus procedit per illam gl.singu.in d.l.senatus.& ideo recte dicit Bal. in d.§. si ejus quod aduocati communiter sciūt illam gl.sing.in d.l.senatus. & in hac materia vide pulchra verba Bald. in d.l. edita. in xvj. colum.C.de eden.& per Bal. in l. obseruare. §.proficisci.ff. de offic. proconsul.& lega. in xxxij.q. qui faciens mentionem de doctri. Barto.in d.l.rerum.derobata omnia ipsa quid important illa verba, bene faciunt dicta per Bald.in l.eos.C.de appel.Ioan.And.in c.statutum.de appel.in vj.& in l.si quis.§.quęsitum. ff.si quis caut. Ro.in rubri. de arbi. in xv.col. Bald.in l.generaliter.in x.col. de episc. & cleri.Bald. in l.præscriptione.C.si contra ius vel vtili.publ.Bald.in l.vinum.ff.si cert.peta. Bal. in l.quicunque.C.de ser.fugiti.circa medium. & Bald. in extrauaganti de pace constan. in versi.sententiæ.Floria.in l.in delictis.§. si certa.ff.de noxa.& Bal.in l.illa institutio. in fine princip.de hæred.institu. & vide quod dicetur infra in gloss.se. Adde quod multum eleganter

ganter de hac clausula secundum formam iuris & constitutionis vel statutorum, dixit Cal.
2 in cōsi. suis cōsi. j. in tit. de accusa. qui dixit† ꝙ licet sñia postea lata possit referri ad dispositionem iuris vel ad dispositionē statutorū, tamē magis referenda est ad id quod fuerit de intentione iudicis, & hoc comprehendetur ex impositione pœnæ vel alijs coniecturis, & ista sunt maximi effectus, quia poterit esse si referretur sententia ad dispositionem iuris reus cō demnatus esset infamis ꝙ non esset si referretur ad dispositionem staturorū, ibi vide Cald. multum subtiliter arguentem.

SVMMARIVM.

1 *Clausula super quibus omnibus & singulis, quare ponatur in inquisitione.*
2 *Cōsuetudo obseruat quòd supradicta uerba ponantur loco conclusionis.*
3 *Clausula supradicta etiam est utilis quo ad procedendum uide ibi.*
4 *Item etiam utilis quia non se, arctat iudex ut ibi, & quibus clausulis in ciuili, ista clausula æquiualeat in criminali.*
5 *Item æquiualet clausulæ, & prædicta petit non tantum dicto modo &c.*

Super quibus a omnibus & singulis.] Prædicta verba cū ministerio apponuntur & diuersimode secundū ꝙ cautus
1 iudex est.† Nam licet in ciuilibus libellis necessaria sit conclusio, vt no. In no. in c. super literis. de rescri. & doct. in l. j. ff. de eden. & in l. edita. C. eo. Tamen in criminalibus in accusatione vel inquisitione non est necessaria conclusio sed sufficit quòd narretur maleficiū. facit l. j. §. j. & ibi Bar. ff. ad Turp. Ita dicit Bar. in l. libellorum. in fi. princ. ff. de accu.
a Bal. in d. l. edita.† Consuetudo tamē obseruat quòd loco conclusionis apponantur dicta verba scilicet super quibus omnibus & singulis procedere intendit, & repertum culpabilē punire aut secundnm formam iuris aut statutorum vel cautela est quòd misceas de iure cōi, & etiam statutorum, & sic non dicas alternatiue vel distributiue ꝙ tene bene menti. Et sis
3 bene cautus informando istā clausulam.† Ita no. dicit Bar. in l. ij. §. si publico. ff. de adul. ver sic. quæro vtrum in inquisitione vel etiam est vtilis ad aliud q. a potest dicere procedere intendunt secundū formam statutorum & punire, aut secundum statuta, aut secundum ius commune, aut secundum statuta tantum, aut secundum statuta simul & ius commune. Ita dicit Bart. in l. j. versi. item quæro quid si hoc in statuto non cauetur. in fin. ante versi. vltimo quæro. C. de summa trini. & fide cath. tūc si seruatur statutum in procedendo poterit pœnam imponere secundum legem quam intentauit aut iuris communis aut statuti tantum aut vtriusque ꝙ maiorem pœnam imponat
4 quod tene menti perpetuo. † Quarto est vtilis dicta clausula, quoniam per eam apparet ꝙ iudex nunquam inquiri connexe, sed diuisim, cum dicta clausula sit diuisoria, & ideo sufficit alterum ex intentatis probari quia nō videtur
b se arctare ad omnia probanda. ita dicit Bald. b in l. ij. C. de proba. vbi omnino videas vide ēt eundem in l. j. in viij. q. C. qui accusa. non pos. Et Flor. in l. in delictis. §. si detracta. ff. de noxa. & sic ista clausula in criminali tantum importat quantum in ciuili importat illa clausula
c non astringens c se ad probandum &c. & quātum illa clausula videlicet scilicet & prædicta, dicit, proponit, & petit fieri simul & diuisim &c. de qua in l. diuus. ff. de re iudi. & Bart. in l. edita. C. de eden. & quantum importat illa
d clausula petens d sibi iustitiam ministrari de
5 qua in c. ij. de ordi. cogni. Et † quantum importat in ciuili illa clausula, scilicet & prædicta petit non tantum dicto modo, sed etiā omni alio meliori modo &c. de qua per Imol. in l. fi. cum nulla. ff. de re iudi. quod no. perpetuo.

ADDITIONES.

a ¶Super quibus omnibus. Adde & vide Bart. in consi. cxvij. vbi si accusatio fuit instituta de percussione cum sanguine & probatum de percussione an sequi debeat absolutio vel condemnatio virtute dictæ clausulæ.
b Bal. in l. ij. Adde & vide Ro. in consi. cx. incip. q. consultationis. vbi tenet contra opi. Bal. in d. l. ij. vbi per te videas, & dicta R. sequitur Barb. in consi. x. in j. vol. Ber.
c Non astringens. Adde de hac clausula Alex. in consi. lxj. in ij. vol. & consi. vj. & in consi. xlij. in iij. vol. & in consi. cxxj. col. iiij. in fi. in j. vol. Ber.
d Petens. Adde de hac clau. in locis supra alle. & in consi. lviij. per Alex. in ij. volu. Sozi. in consil. cxlvj. col. iij. in ver. confirmatur.

Avgvsti. Tu autem in hac materia adde quæ dixit Sali. in l. in causis. C. de accus. qui dicit ꝙ doc. dicunt ꝙ in accusatorio libello nō est necessaria conclusio, & ratio est ꝙ pœnæ impositio iudicis voluntati non imponitur. Sed legis autoritati seruatur l. j. §. fina. ff. ad Turpi. & sic sufficit eum accusari de certo delicto declarato licet non petatur puniri certa pœna,

pœna, & dicit hoc ēt probari in d.l.libellorū: quæ nihil loquit̄ de cōclusione & solet allegari illa gl. sing.ī d.l.in causis. dicit tñ Sali: ꝙ de cōsuetudine cōclusio adijcit̄ sed nō super certa pœna. Sed gn̄aliter & indeterminate videlicet quare peto eū ſm formā iuris & statutorū. Dicit tñ notanter Ange. in d.l.in causis. ꝙ licet in libello criminali nō cōcludatur, tñ si pur cōcluditur necessario est inferenda sn̄ia ſm formā conclusionis. vt est tex.in c.qualiter & qñ.lo.ij.extra de accus.& l.prætor.§.docere. ff.vi bo.rap.cū si.vide quæ dixi supra hæc est quædā inquisitio in xj.col.in addi.q̄ incip. itē inquantū supradictū est ꝙ in criminalibus nō est de necessitate apponere conclusionē. Et adde ea q̄ infra dicent̄ & dicta sunt supra in glo. pced. Et inquantū dictū est de clausula peto ius & iustitiā mihi ministrari. Latissime ponūt Mod.in cāj.extra de ordi. cogni. vbi infinitæ decisiones allegant̄, & multa priuilegia hēt de qbus ibi. Et d̄ virtute istius clausulę super qbus oibus & singulis vltra pdicta q̄ ponunt̄ in inquisitionibus. Vide omnino Ang.in l.si vacātia. C.de bo.vacā. lib.x: in xxiiii.col.q notanter loquitur, & omnino Mod. in repeti.c.qualiter & qñ. in xj.q. princ.q.lxiii.& Bal.in l.ij.C.de pba.& melius in l.& si seuerior. C.de his qui no. infa.

SVMMARIVM.

1 *Clausula ista emergentibus & contingentibus &c. posita in inquisitione si processus erat simpliciter de vulneribus & postea sequatur mors, an poterit sequi condēnatio de morte.*

2 *Clausula prædicta quid operetur circa qualitates omissas, ut puta qualitatem loci, temporis, & alterius.*

3 *Clausula prædicta si operetur quòd possit sequi condēnatio super morte quomodo limitatur.*

MERGENTIBUS, & contingētibus, & cōnexis depēdētibus ab eis ac prorsus extraneis dicti do potestas & iudex, & quilibet eorum ex cuiuscunque ipsorū mero officio secundum formam statutorum dictæ ciuitatis inquirere & procedere intendunt, & dictos inquisitos & quemlibet eorum repertos culpabiles punire, condemnare intendunt, secundum formam iuris & statutorum communis Bononiæ.]

1 †Ista verba apponūtur quoniā si inquirit̄ simpliciter de vulneribus nō pōt postea sequi cōdemnatio de morte ex dicto processu ēt si mors fuisset secuta, vt no. Bar.in §. ptor edixit.l.j.ff.de iniu.& l.nunq̄ plura.ff. de priua.deli. Sed si dicta verba apponant̄ qm̄ hoc est emergēs & cōtingens ex dictis vulneribus, tūc sine nouo pcessu sequi poterit cōdēnatio de morte ꝙ tñ intellige vt no.Bar.in l.in senatus.de accu.& dixi supra in gl.super verbo de nocte.nā quoties actori seu iudici inquirenti ius superuenit de nouo pendente iudicio ꝙ habuit cām antiquā ante iudiciū ꝙ iudiciū valet & sequi dēt cōdemnatio, vt l.si rem.§.fi.ff.de pig.act.facit

2 ꝙ plene no.Bar.in l.j.ff.de excep.† Secundo principaliter operātur dicta verba ꝙ si in inquirēdo omittat̄ aliqua qualitas vt puta loci videlicet tute dicti primi pcessus nō poterit intelligi intētata iuxta materiā Bar. in l.senatus.ff.de accu.& l.in delictis.§.si de tract.ff.de noxa.& ibi Flo. tñ si dicta verba apponātur ēt virtute dicti pcessus si dicta qualitas qualificat̄ & pbat̄ in dicto pcessu sequi pōt cōdēnatio.arg.l.j.C.de or.iudi.& maxime p Bar.Bal.& Sali.& est bonus tex. & ibi Bal.de his verbis depēdētibus & cōnexis.in l.si quis ex argētarijs.§.rationū.ff.de eden.qm̄ in criminibus pceditur ad similitudinē ciuiliū, vt l.absentem.ff. de pœn.

AVGVSTI: Tu aūt in hac materia, adde ꝙ Moderni repetentes c.qualiter & qñ extra de accus.facientes tractatū super maleficiis super xj.q.princ.in lxiiii.q.q̄ incipien. lxiiii.quęro quare subdant̄ illa verba emergentibus & connexis de verbo ad verbū ap

3 probant istā sn̄iam d. Ang.hic.† Addunt tñ vnam limitationē inquantū dictū est ꝙ verū est ꝙ propter dicta verba super emergētibus & connexis pōt sequi condemnatio de morte secuta ex vulnere, si simpliciter inquiritur de vulnere, dicunt hoc verum si vulnus fuit cā mortis, alias secus qa potuit esse ꝙ fuit mortuus ex negligētia & remittit se ad notata p ipsum in c.pręsbyterū.extra de homi. & dicit ēt hæc esse intelligenda ſm doctrinā Bar.in d.l.senatus. Sed certe dicāt isti doct. quicqd velint nunq̄ hæc sn̄ia mihi placuit per ea quæ latissime dixi in hac materia in solenni repetitione mea. l.j.ff. de leg. ij. Adde hic illas additiones quas addidi supra in gl.proxime pcedēti.

SVMMARIVM.

1 *Clausula inchoata facta et formata, est utilis ĩ accusatione ad sciẽdũ q̃s primo accusauit.*

2 *Itẽ est necessaria quia licet accusatus nõ reaccuset suũ accusatorem ut prosequatur, tamen si proponat accusationem et subscribat apparebit quando fuit proposita & inchoata.*

3 *Item apponitur ista clausula in inquisitionibus propter ea quæ posuit Bar. in d. l. libellorum. ff. de accu. & propter statuta quibus cauetur quòd iudex intra mensem debeat expedisse processum a die inchoati processus.*

4 *Item est necessaria ista clausula in inquisitione per ea quæ notat Bar. in l. fina. ff. si quis testa. lib. esse iussus fuerit.*

5 *Statuto dicente quòd potestas possit inquirere de delictis cõmissis per annum ante processũ inchoatum si delictum fuit commissum occulte per duos annos ante an poterit inquirere.*

6 *Ignorantia quæ sit illa propter quam conseruatur ius inquirendi.*

7 *Præscriptio ad inquirendum quando currat in diei uel non.*

8 *Confitente reo delictum post tempus præfinitum iudici ad inquirendum an iudex poterit sententiam promulgare.*

9 *termino ad accusandum uel inquirendum lapso si quis fuerit accusatus uel inquisitus, an teneatur comparere ad opponendum exceptionem præscriptionis ne in banno ponatur.*

10 *Statuto stante quod consules communium, & cõmuniæ teneantur denunciare maleficia et capere malefactorem sub certis pœnis et intra certum tempus an si maleficium sit occultum commune uel consules teneantur.*

11 *Statutum ponens tempus terminatum in quo possit inquisitio formari. limitat Ange. in l. si quis. C. de adult.*

Die xxiiij. Nouembris supradicti anni 1447.

INCHOATA facta & formata fuit dicta inquisitio per dictum dominum potestatem, & eius iudicẽ, & quemlibet vel alterum ipsorum, ad eorũ solitum banchum iuris pro tribunali sedentes, ex ipsorũ, & cuiuscunque ipsorum mero officio, arbitrio, autoritate, potestate atque bailia.] †Ista clausula est ponẽda pri-
1 mo in accusatione q̃ñ dicat̃ inchoata maxime vt videri possit q̃ñ sunt accusatores, hinc inde q̃s primo accusauerit, q̃m ille p̄ferẽ q̃ primo accusauit, vt l. q̃ prior. ff. de iud. Nisi secũdo accusans accusaret de maiori & præiudiciali, iuxta l. p̄ minorẽ. ff. de iud. vel de tali delicto q̃ si verũ esset primũ de quo accusatus fuit, esset extinctum, vt l. j. C. q̃ accu. non pos. facit q̃ no. Bar. in l. j. §. j. ff. vi bo no. rap. vel ẽt ista clausula apponit̃, & est necessaria p̄ ea quæ habẽtur in l is q̃ reus ff. de publ. iudi. & quod no. doct. in l. negan-
2 da. C. qui accus. non pos. † Nam licet accusatus non possit reaccusari suũ accusatorẽ, illud est verũ ad hoc vt possit vsq; ad finẽ prosequi, sed ad hoc vt suã possit proponere accusationem pót. Ideo vt videamus q̃ñ suã accusationẽ proposuerit ista clausula apponitur, quia dicitur inchoata sua accusatio q̃ñ fecerit subscriptionẽ & alia necessaria, vt d. l. neganda. in fi. ita dicit Bar. in d. l.
3 is qui reus. in fin. penul. col. † Vel secundo principaliter in inquisitionibus apponitur ista clausula per ea q̃ no. Bar. in l. libellorũ. in prin. circa fin. sui commenti. ff. de accus. vel etiã apponitur si statuto caueatur vt intra mensem iudex debeat expedisse processum à die inchoati processus, tunc dr̃ inchoari p̄ istã clausulã. Facit q̃d no. in rub. C. de in ius vocan. & in §. fi. institu. de perpet. & temp. act. & quod not. Guil. & alij in simili decitatione. in l. j. ff. de in ius voc. facit l ij. C. vt intra cert. temp. facit. l. fi. & q̃d ibi
4 no. Bald. & Salic. C. de do. † Vel tertio illa claus. est necessaria in inquisitione, p̄ ea q̃ no. Bar. in l. fi. ff. si q̃s testa. liber esse ius. fue.
5 & no. Bal. in l. fi. C. de dolo. & ibi Sali. † Nã si statutũ dicat q̃ ptãs possit inquirere de delictis cõmissis per annũ tantũ ante processum inchoatũ, & cõmissum fuit maleficiũ ante p̄ duos annos sed fuit occultum, vt puta q̃a fuit falsificatũ, quoddã instr̃m, an poterit inquirere. Bar. in dicto loco dimisit
a indiscussum. Sed a do. Paul. de Cast. & aliqui alij docto. in suo consi. quod incip. ptãs secundus nõ h̄et in syndicatu suo &c. Dicũt q̃ non omnis ignorantia ius ptãtis conseruat. nã quædã sunt crimina quæ p̄ diligentẽ inuestigationẽ & inquisitionẽ generalẽ potuissent in potestatis notitiã deuenire. q̃a non fuerunt ita occulte cõmissa quin tacita criminũ diligenti inquisitione generali possent reperiri. tunc si iudex omisit facere talẽ inquisi-

inquisitionem generalē, vel minus diligenter fecisset ignorantia nō impedisset tempora statuti currere, quia cū potuit facere vt sciret habetur pro sciēte. vt l. qui potest. ff. de regu. iur. facit. c. si de elect. talis enim ignorantia fundata non est super iusta causa. 6 † Quædam vero crimina sunt tā occulte commissa ꝙ de facili nō potuissent in notitiam deuenire per generalē inquisitionem, de qua in l. congruit. ff. de offi. præsi. ad quā iudices teneantur sicut est in crimine falsitatis, ꝙ secretissime committi potuit. tunc ignorantia conseruat ius inquirēdi quia est fundata super iusta & rationabili causa, vt lege semper. §. sed is. ff. ꝙ vi aut clam. quę probat istam distinctionem, quæ probatur ex duarum legum coniunctione, videlicet ex l. pen. ff. si quis testa. liber esse ius. fue. coniuncta l. fi. eo. tit. Nam l. pen. probat primum membrum distinctionis l. fi. probat secundum. Et secundū istam distinctionem intelligi debet quod not. Bald. in l. fi. C. de dolo. Bart. & Bal. in l. j. circa medium. C. qui admitti. & in l. ij. C. de ædil. actio. & in l. id ꝙ pauperibus. C. de episcop. & cler. pro qua distin. casus est in simili in c. cum in tua. qui matri. accu. poss. Sed do. Ludo. filius Fran. Albe. de Are. docto. solennis in suo consilio quod incip. consultatis infrascriptis dubijs 7 &c. † Distinguit aut delictum ex persona delinquentis erat incognitum vt in exemplo Bartol. de falsitate, tunc non currit præscriptio iudici ad inquirendum, aut delictum erat notum sed delinquentis persona ignorabatur, & tunc currit præscriptio. Ista distinctio habetur per Bar. in l. penul. coniuncta l. fi. ff. si qs testa. liber esse ius. fuerit. Et hanc partem vltimo loco allegando, sequi videtur Bar. in d. l. fi. quia cum maleficium est notum iudici potuit inuestigare & inquirere & scire malefactorē vnde si non fecit sibi imputetur & currit præscriptio. arg l. qui non facit. ff. de regu. iur. Sed Ludo. de Roma. in l. j. §. occisorum. ff. ad Silla. dicit primo quòd licet Bar. in d. l. penul. vel fina. non determinet, tamen in d. l. eum. §. qui in popularibus. ff. de iureiuran. decidit quòd a die scientiæ currit tempus. Sed Bald. ibi tenet contrarium, quia accusatio vel inquisitio à tēpore delicti commissi certa est, ergo ignorantia non impedit currere contra eos pręscriptionem, quia secundum ipsum pro inducenda libertate tempus contra ignorantem currit, & maxime quia non requiritur factum præscribentis. l. si partem. §. si per feudum. ff. quemad. mod. serui. amit. & idem tenet Bal. in l. genero. ff. de infa. vbi etiam dicit quòd quantuncunque delinquens confessus esset deliquisset, tamen si hæc confessio post lapsum temporis facta sit inquisitio vel accusatio fundari non poterit, quia paria sunt quē absolutū esse vel terminatū præscripsisse, vt l. sed si vnus. §. sed si à te. ff. de iniur. facit. C. de iniur. l. si non conuicij. Nec ob. secundum eum ꝙ delicta remaneant impunita & multa illicita committūtur, vt l. pen. ff. de his qui notan. infa. & ad hoc decidendum allegat theoricam Guil. in l. si cum exceptione. §. satis clementer. ff. ꝙ met. cau. vbi dicit ꝙ vbicunq; tractatur de odio sumēdo vel finiēdo semper tēpus præfixū in dubio præsumitur cōtinuū, & sic currit à die ignorātiæ, vt ff. de dolo. l. fina. sed ita est in casu nostro igitur &cæt. Sed Ludo. in dicto §. occisorum. dicit quòd §. si per fundum. alleg. per Angel. non obst. quia respondet ibi vt not. Bald. videlicet ꝙ ibi loquatur in pręscriptione extraiudiciali quæ causatur ex nō vsu. secus est autē in pręscriptione iudiciali vt est in casu nostro, quia illa etiam dū tractatur de odio finiēdo aut de libertate inducēda nō currit nisi à die sciētię. Sed tū cōtra istud dictū do. Ludo. facit quoddam consilio quorundam docto. Florentinorum, videlicet d. Nell. de sancto Gemi. domi. Steph. Bonacursij. do. Guil. de Tenagul. d. Gaspa. m. Ludo. quod consilio incip. secunda dubitatio est &c. In quo quidē consilio tenent dicti docto. quod quoties agitur de odio finiendo omne tempus est continuum. Vnde omnis accusatio habet tempus & sic concludunt dicti docto. quod potestas post dictum tempus cognoscere non possit. hoc fallit dicunt ipsi quando delictum esset omnino incognitum quia tunc non currit pręscriptio. secus quando est notum alicui accusare volenti vt supra probatur. & in l. annus. de calumnia. & in l. cum sex. de ædili. edict. Vnde tenet opin. Ange. Vnum tamen dicit 8 esse notan. † quod illud quod dicit Bald. de confessione post tempus facta est falsum per nota. per Bald. in properandum. in fin. princi. C. de iudi. dicens quod quantuncunque tempus termini sit lapsum, attamen si post illud pars confiteretur in iudicio vigore confessionis, non obstante lapsu termini, iudex poterit sententiam promulgare eo quod confessio facta in iudicio inducit notorium, vt l. ictus fustium. ff. de de his qui notan. infam. in quo iure ordo non seruatur vt c. ad nostram. de iureiuran. Ita dicendum est quod iudex virtute notorij resultante ex iudiciali confessione 9 procedere potest. † Ex quo etiam deciditur

tur si post lapsum termini ad accusandum vel ad inquirendum accusatus vel inquisitus tenetur comparere ad opponendum exceptionem præscriptionis ne in banno possit poni. Istam quęst. format Bar. in l. ij. ff. ad Turpil. & melius in l. si cum. ff. si quis cau. Et distinguit aut ex tenore inquisitionis apparet impossibilitas cognoscendi, aut non. Primo casu ex processu bannũ non põt sequi, facit qđ no. glo. & doct. & Bart. in l. vbi pactũ. C. de transact. & Bar. in l. eum qui ita. ff. de verb. obl. & in l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pact. Ratio quia libellus continet in se expressum errorem & ideo est ineptus. Vnde quicquid sequitur ex eo est nullum. l. cum quædam puella. ff. de iurisd. om. iudic. pro qua alleg. Lud. in d. §. occisorũ. quia sententia lata virtute inepti libelli, est ipso iure nulla. Et eleganter dicit glo. instit. de oblig. §. fi. pro quo alleg. text. ff. de iureiuran. l. si libertus. & c. cũ dilecti. de emptio. & ven. Ideo comparere tenetur alias in banno ponitur, hoc dicit Bald. per dicta l. si eum. in princi. quæ omnia bene not.

ADDITIO.

a ¶ Sed do. Paul. de Cast. in consi. ccxxviij. in j. impressis & ibi vide Ro. in consi. ccxxviij. et ibi quando currat tempus executori. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde ꝙ per prædicta non haberes perfectam cõclusionẽ in hac materia, & certe iste passus dubius est ex eo quòd doctor. vario modo locuti sunt, sed referam ea quæ reperio scripta penes doc. Nam Ang. in auth. de san. epis. §. si quis rapuerit. per illum tex. dicit ꝙ iste tex. est no. ad hoc ꝙ præscriptio temporalis non currat ignoranti se actionẽ habere quod apparet, quia annus qui datur ad vendicandum ibi dicta bona incipit currere à die scientiæ commissionis dicti maleficij. Et ideo per prædicta infert ad quæst. nostram dicẽs ꝙ per hæc patet ꝙ si statutum dicit ꝙ intra sex menses possit de maleficio cognosci. Isti sex menses non incipiũt currere nisi a die quo scitur maleficium fuisse cõmissum. alle. l. j. ff. ꝙ vi aut clam. & ad Silla. l. si quis in graui. dicit tamen ꝙ præscriptio. x. anno. xx. vel xxx. currit ignoranti vt l. omnis. C. de pręscrip. xxx. anno. Subdit tamen ꝙ ista præscriptio temporalis non currit ignorãti ad ipsius incommodũ. Et ita dicit ꝙ habemus intelligere text. in l. genero. ff. de his qui notan. infa. & ad hoc allego Angel. in l. genero. ff. de his qui not. infa. vbi latissime disputat istam materiam quando tempus est vtile vel continuum allegando omnes doct. antiquos & infert ad quæstio. nostram, & facit mentionẽ de doctri. Bar. in d. l. pe. ff. si quis test. lib. esse ius. fue. & quomodo Bart. istam materiam indecisam reliquit, tenet tñ Angel. in d. l. genero. ꝙ tale tẽpus non currat nisi à die scientiæ per d. l. genero. & per l. auus. ff. de calum. & per l. semper. §. hoc interdictũ. ꝙ vi aut clam. & per regulam quę dicit ꝙ omnia tempora à principio sunt vtilia, vt not. in rub. & in l. j. ff. de diuer. & temp. præscrip. in gl. rub. quia impedito agere à principio non currit præscriptio. vt l. attilicinus. ff. de serui. rust. prædi. Et quia expedit reipub. maleficia puniri. l. ita vulneratus. ff. ad l. Aquil. Non ob. l. omnes. C. de præscri. xxx. anno. q̃a ibi expresse imperator statuit vt currant tempora ignoranti. Et ideo currit vt ibi & in corpore vt factæ nouæ consti. Nec obst. d. l. pen. quæ allegatur pro casu in contrarium quia ibi delictum fuit commissum per seruum in seruitute existentem. Vnde non mirum si scientia superueniens non est causa inducendi actionẽ quæ ab initio nõ est nata. Sed in quæstio. nostra ius accusandi erat ortum, sed ignorabatur cõtra quem quia maleficium erat occultum. Et ideo non mirum si eo in notitiam deducto competit potentia accusandi, & dicit ꝙ istam qõ. habuit de facto Perusij tem pore domi. Quiriti de Nannia assidente secũ quòdam do. Bartol. de Placentia, qui per prædictas leges & rationes quendã decapitari fecit. Item adde ꝙ ista videtur decisio Bar. in l. eum qui. §. in popularibus. ff. de iureiur. qui per tex. in l. semper. §. alius. ff. ꝙ vi aut clam. dicit ꝙ licet tempus limitatum à statuto currat à die operis perfecti. Tamen hoc intelligẽdum est si in notitiam eius peruenit, quia si opus est factũ clã, tunc tempus non curreret per d. l. semper. & alias vidi doctissimos aduoca tos multum magnificientes & exclamantes in hac materia de illa doctrina Bar. in d. §. in popularibus. & idẽ tenet Pe. de Anch. in c. canonum statuta. extra de consti. in versic. sed alibi quærit Bar. Sed aduerte ꝙ licet Bartol. istam q. indecisam reliquerit in l. fin. ff. si quis testa. liber esse ius. fue. quia dicit quòd quæstio dubia erat & de facto pendebat. Tamẽ Bal. in l. fi. C. de dolo ponderans ibi illũ tex. dicit ꝙ ille tex. facit ꝙ si statutũ dicit ꝙ de maleficijs nõ possit inquiri vltra sex menses debet intelligi siue maleficiũ erat manifestum, siue occultũ quia non à die scientiæ, sed à die delicti connumeratur tempus vt ibi probatur, & idem tenet Sali. in d. l. fin. qui etiam not. dicit ꝙ si statutum prohibet vltra dictos

dictos sex menses cognosci q lis inchoata intra sex menses debebit intra idem tempus terminari alias vltra dictos sex menses cognoscere, & hoc repugnaret dicto statuto. Et certe hoc est notabile verbum in materia. & istam opi. tenet Ang. in l. fi. ff. si quis te. liber esse ius. fue. qui dicit quòd licet contra istam decisionē faciat text in l. auus. ff. de calum. scilicet quòd præscriptio non debeat currere ignoranti cū non subsit potentia agendi propter ignorantiam. Ergo videtur quod præscriptio nunquam fuerit inchoata vt l. j. ff. de diuer. & tēp. præscri. Dicit tamen quòd contrariū est verū quia actio nata est, licet propter ignorantiā in iudicium non sit deducta quæ non obest etiā in initio cursus præscri. tex. alleg. in l. si fundū. §. si patrem. ff. quemadmo. ser. amit. ratio est quia hæc præscriptio currit absque facto præscribentis & est prescriptio fauorabilis sic in l. sequitur. in §. si viam. ff. de vsuc. & quia præscriptio statutaria subrogata est in locum præscriptionis legalis longissimi temporis vnde sapit eius naturam & illa currit ignoranti etiā ius & factū. l. si quis emptionis. in fi. C. de præscri. xxx. anno. Quinimo dicit quòd credit nō posset implorali beneficiū restitutionis in integ. ex clausula generali, quia in executionibus pœnarum illud non vendicat sibi locum, nec minoribus patrocinatur. l. auxilium. ff. de mino. §. in delictis, licet alias habeat locū vbi esset præscriptio propter ignorantiam non propter aliud impedimentum contra actionem ciuilem per tex in l. attilicinus. ff. de serui. rusti. prædi. & dicit ista menti essē tenēda, quia multoties ista veniunt de facto, certe passus hic dubius est cum nedum doct. sint varij sed illustres doct. ipsimet variant quia in vno loco vnum dicunt & ipsimet in alio loco dicūt cōtrarium. & ideo Ange. non fuit recordatus de his quæ scripsit in d. l. genero. vbi expresse dicit contrarium & istam partem tenet etiam Bal. in l. eum qui. §. in popularibus. ff. de iureiurand. in fin. Sed aduerte quod contra istam decisionem videtur text. & quòd ibi doct. in l. j. C. de exactor. tribut. libr. x. vbi habetur q tales præscriptiones non currant ignoranti, p quem text. dicunt doct. quòd vbi pœna veniret imponenda iudici non inquirenti de maleficio intra dictum tempus, vel officiale non denuntianti puta syndico vel ei ad quem pertinet denunciare intra dictum tempus, tunc tale tēpus nunq̄ currit ignorāti nisi à die sciētię ne ignoranti videatur pęna imposita. Et tex. in d. l. j. quem tex. ibi ad hoc propositum pōderat Bar. & hanc limitationem ponderauit ēt Alb. de Rosa. in q. statuto. q. lxxx. in ij. par. in qōne

10 quæ incipit. † quæro si consules communium & cōia ex forma statutorū teneantur denunciare maleficia, vel capere malefactorē sub certis pœnis & intra certum tempus, & maleficiū sit occultū puta furtum, vel aliquod aliud maleficium factum de nocte puta quia maritus occidit vxorem in lecto. sicut dicit Albe. quòd sibi occurrit de facto an cōe teneatur, & dicit quòd putat quod non, & dicit quòd hoc sępe obtinuit per l. j. §. occisorum. ff. ad Silla. & ibi etiam Alb. hoc dixit, & Dyn. hoc voluit in l. si quis in graui. §. in sepulchro. eo. ti. & hoc etiā affirmauit Alber. in l. si ideo. C. de his quib. vt indig. dicit tamen Alb. in d. q. lxxx. quòd certe contra istam decisionem fortiter obstat tex. in l. cum fratrem. C. de his quib. vt indig. vbi frater fuit occisus cum veneno. & sic occulte tū hæredes puniuntur si non vindicant necem. Sed Alb. respondet quod intelligit illam legē cum determinatione dictæ legis, si ideo, scilicet quando delictum est manifestū, & ex tunc cedit tempus. arg. l. cum lex. ff. de ædil. edic. & l. auus. ff. de calum. Et istam partem tenet in terminis Bart. in l. diuus. la. ij. in vlt. col. ff. de cust. reo. & Bal. i l. j. C. de his qui latro. & Bar. in l. semper. §. hoc interdum. in ver. annum. ff. quòd vi aut clam. & Bar. in l. auus. ff. de calum. & Bart. in d. l. fi. ff. quis testa. liber esse ius. fue. & Bar. in l. j. j. occisorum. ff. ad Sillan. & Bald. in l. j. per illum text. C. de priua. carcerib. & Bald. in l. j. C. de fal. mone. & Ang. in l. si cum exceptione. in §. in hac. ff. quòd met. cau. affirmauit etiam Ang. in d. l. genero. & Ang. in d. l. semper. § hoc interdictū. dicit quòd ista quæstio fuit formata per Dy. & Iacob. de Are. ibi per illum tex. hoc expresse affirmauerūt quòd tale tempus ad inquirendum non currit potestati ignorāti maleficium quo ad euitationem pœnæ si non inquisiuit & syndico si non denūciauit. Moderni in d. l. fin. C. de dolo. videtur tenere illam partem, quod tale tempus currat potestati ignoranti, si non inquirit quo ad hoc vt non possit amplius inquirere illo tempore elapso, quia regulariter omnes præscriptiones habent tempus continuum nisi contrarium reperiatur specialiter statutum, & allegat glo. & Bart. in rubri. ff. de diuer. & tempo. prascrip. & glo. in fin. ff. eod. titu. per l. nunquam. §. in vsucap. de vsuca. & per pulchra verba Bald. declarat in l. quandiu. C. ad municipa. & istam partem tenuit Bal. in d. l. genero, & Roma. in d. §. occisorum. nisi secundum eos tale statutum

tum esset conditum ab episcopo, vel comite, vel marchione, & non à populo quo casu, cum tale statutum tanquam factum à magistratibus habeat vim iuris pretorij, vt declarat Bart. in l. stipulationum alie. in princ. ff. de verb. oblig. cum concor. quis ibi dedi. Ideo tempus prefixum à iure pretorio semper intelligitur esse vtile & non continuum, vt voluit etiam text. notabilis. instit. de perpe. & tempo. act. in ver. annum. & no. Bart. in rub. supra alleg. ideo nõ currit ignoranti. Ita loquitur tex. in d. l. auus. & in d. l. semper. Tempora vero cõtinua currunt impedito, tam propter ignorantiam, quã propter absentiam & similia, vt habetur in d. l. fi. C. de dolo. & in l. fi. C. de præscri. longi tempo. cum simi. Et hanc partem quam tenẽt Moder. in d. l. fi. videtur approbare Paul. de Cast. in l. genero. ff. de his qui not. infa. in vlt. colũ. qui dicit ꝙ reperitur quædam sing. doctrina Guliel. de Cu. in l. si cum exceptione. §. si quis. ff. ꝙ met. causa. qui dicit ꝙ tempus præfixum ad accusandum vel inquirẽdum propter odiũ ipsius accusationis vel inquisitionis semper currit ignorãti, & ideo elapso illo tempore nõ poterit fieri inquisitio vel accusatio. Et subdit ipse Paul. de Cast. ꝙ est ista bona conclusio, quia tempus legale in dubio est continuum, & non vtile per illam glo. not. in dicta rubrica. ff. de diuersis & tempo. præscri. & facit mentionem ibi Paul. de Cast. quomodo Bald. ibi tenet istam partem. licet Angel. dicat contrariũ ibi, & se iactat habuisse hanc quæstionem de facto & obtinuisse. Sed Paul. de Cast. dicit ꝙ suæ rationes sunt satis debiles & deridet Angel. qui allegauit glo. in rub. ff. de diuer. & tempo. act. quæ secundum eum dicit quòd tempus legale in dubio est vtile, & illa gloss. dicit contrarium ꝙ imo tempus est continuum in dubio. Sed aduerte quia mihi durum sapit ꝙ præscriptiones breues currant iudici ignorãti vel accusatori, & maxime ꝙ lapso illo modico tẽpore, nõ possit inquiri contra delinquentes, maxime si sunt delicta atrocia & contra iura naturalia, cum de iure communi huiusmodi præscriptiones durarent per spatium viginti vel triginta annorum, regulariter ad hoc vt non possit quærelari de delicto, dico regulariter per text. & glo. in l. quærela. C. de falsis. cum similib. & quod ibi per glo. Bartol. Bald. Angel. Sali. & doct. & per glo. in l. in cognitione. ff. ad Sillani. ꝙ ideo quòd propter breue tempus statuti tridui vel mensis, vel sex mensium vel per annũ tollatur vt non possit quæri de delicto hoc non credo de iure posse sustentari, iura enim supra allegata quæ volunt ꝙ tempus currat ignoranti, regulariter habẽt maximum tractum temporis decem viginti vel triginta annorum, vt not. in dicta l. omnes. & in d. l. j. quia lex præsupponit & præsumit quòd elapso illo longo tempore quo non est quæsitum de delicto illud delictum non fuerit perpetratum in rerum natura, quia præscriptio æquiparatur veritati l. j. C. de seruitu. & aqua. vt inquit Bald. in cap. fina. in vlt. col. de feu. dato in vicem legis commisso, hæ ratione cessant quando tempus breue est. Et ideo dicit Bald in cap. j. §. porro. qualiter olim feudum pot. alie. quòd istæ præscriptiones criminales vel minoris temporis nunquam currunt ignoranti, & affirmauit Bal. in cap. fina. de prohibi. feu. alie. per lotha. & maxime elapso illo tempore posset quæri de delicto si constaret de delicto per confessionem delinquentis. & hoc videtur etiam esse de mente Bal. in l. properandum. in fin. princi. C. de iudi. per rationem quam ipse ibi assignauit vt supra dictum est. Tenentes tamen aliam partem possent allega. alias limitationes, vt potest colligi in decisionibus doc. supra per me alleg. & negari non potest quin iste passus non sit dubius

11 in iure. †Item in hac materia adde vnam mirabilem limitationem Angel. in l. si qui. C. de adult. qui allegando Iac. But. quod elapso illo tempore terminato ab ipso statuto, poterit inquisitio formari & omnino vide Pet. de Ancha. in repe. c. canonum statuta. extra de cõsti. in materia interpretationis ibi dũ dicit. Quintodecimo vtrum statuta recipiant interpretationem in sexto. Sed alibi quærit Bart. & non soluit vtrum illud tempus ad accusandum &c. Et ibi dat vnam mirabilem limitationẽ in materia quam omnino videas. & Paul. de Cast. in consil. ccxxvj. qui ponit de quadam muliere quæ fuit impregnata, an tempus incipiat currere postquã peperit, & an tempus currat ignoranti, & an tempus sit vtile vel continuum.

12 *Procedi omni die & tempore, an possit in criminalibus.*

12 ANGE. † Quæro an omni die & tempore possit procedi in criminalibus. Dic ꝙ de iure cõi nõ põt procedi diebus feriatis, nec in honorẽ Dei, vt l. si feriatis. ff. de fer. nec etiam feriatis in hominũ vtilitatem, vt l. custodias. & ibi Bar. ff. de pub. iudi. nisi aliter per statutũ sit prouisum, & sic habeas menti ꝙ illæ feriæ quæ sunt & obstant in ciuilibus sunt etiã in criminalibus, saluo quam in casu l. prouinciarum. C. de fer.

fer. in quo casu potest procedi propter criminis immanitatem etiam in die paschatis. AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde & dic qđ imo vr̃ qđ indistincte executio criminalis fiẽda est die dominico, q̃a ius dicit ꝙ non est peccatũ occidere delinquẽtem xxiij. q. v. q. malos. & c. iudex. Sed Io. And. & Ant. de Bu. & oẽs doc. in c. i. extra de fer. dicũt ꝙ licet nõ sit peccatum est tñ horrendũ & miserabile, & ob rei reuerentiã abstinendũ, nõ tñ ob. qđ dr̃ ꝙ beati qui faciunt iustitiã omni tp̃e, quia intelligitur omni tp̃e. s. cõpetẽti, vt c. nunq̃ de consecr. dist. v. & c. i. de vsuc. Excipit tñ Host. ibi fallit in publico latrone & nocturno depopulatore per l. prouinciarũ. C. de fer. Et voluerũt ibi doc. maxime Ant. de Bu. & Abb. & Moderni. q̃ cõclusio mihi placet quia l. prouinciarũ nõ loquit in nocturna depopulatore, sed propter inhumanitatem criminis extendũt illã l. prouinciarum. & vr̃ esse de mẽte Bal. in d. l. prouinciarũ. quę nõ loquit nisi in certis latronibus vt extendat illa dispositio ad omnia delicta q̃ sapiũt inhumanitatem. & vide d. Ant. & Abb. & doc. in c. fi. extra de iud. aliquid per doc. in c. fi. extra de feri. Et certe ista q. est male formata hic, quia hoc quod sequitur nõ bene conuertit.

13 *Statuto dicente quod potestas non possit cognoscere de maleficio cõmisso ante inchoatum processum per annum modo aliquis fecit ligam prohibitã iam sunt tres anni, quæ adhuc durat, an possit de hoc crimine cognosci, & vtilis erit clausula inchoata facta &c.*

14 *Statuto cauetur quod iudex expediat processum vel accusationẽ intra duos menses probata accusatione in legitimum tempus opponitur de falso contra testes an talis instãtia prorogetur ita quod si iudex non expediat causam non incidat in pœnam.*

15 *Potestas cognoscere non potest de maleficijs commissis per sex menses ante initium officij sui modo ante lapsum termini inquiritur, sed inquisitio non habet substantialia propter quod fit alia recta sed post sex menses dictos an poterit delictum tunc puniri.*

16 *Limitatur primo versiculus procedens qui incipit, statuto cauetur, si iudici ex actis constet de innocentia accusati.*

17 *Limitatur secundo si accusatus accusaret suum accusatorem ex eo quod dicat eum produxisse falsos testes.*

18 *Accusatus de homicidio si in medium exceptionis dicat testes falsos esse differtur quæstio homicidij.*

19 *Limitatur primo dictum præcedens nisi iudici constet quod in fraudem & causa litis differendæ talis exceptio proponatur.*

20 *Limitatur secundo nisi imputari posset accusatio quod nimis se arctaret ad opponendum exceptionem prædictam.*

21 *Aduocati caute faciunt vt accusatus de homicidio accuset accusatorem, quod testes falsos producit uel excipiat contra testes de falso.*

13 ANGE. †Est etiã talis clausula vtilis, quia si statutum dicit ꝙ potestas non possit cognoscere de maleficijs commissis ante inchoatũ processum per annum. Modo pone qđ aliquis cõmisit maleficiũ qđ habet causam permanentẽ [a] vt puta q̃a in loco prohibito fecit ædificiũ quod adhuc durat, vel facta fuit quædam liga vel coniuratio prohibita iam sunt tres anni & adhuc durat an possit de hoc crimine cognosci. Glo. in l. eũ qui. §. in popularibus. ff. de iureiuran. videtur velle ꝙ non. In contrarium facit l. i. ff. de vsufru. accre. & in l. eum qui. & quod nota. Bar. ff. de fur. facit l. fi. §. fi. cum gl. de his qui deiece. vel effude. & prædicta procedũt si statutum dicat si quis habuerit ædificiũ in platea secus si dicat si quis ædificauerit, quia tunc inspicimus tempus ædificationis, & abinde currit præscriptio, si hoc notum erat secus si factum esset clam, vt l. semper. §. annus. ff. ꝙ vi aut clam. ita dicit Barto. in d. §. in popularibus. de quo plene in cle. i. de consan. & affi. per Pet. de Ancha. facit l. inficiando. §. infans. ff. de fur. & quod no. Bartol. vbi ponit an vnus ludus contiuatus sit vnus ludus vel plures ludi. dic vt ibi per eũ, quia non est materia nostra. Et aduertas ꝙ illud statutũ quod dicit ꝙ potestas non possit cognoscere de maleficiis ante suum officium per sex menses commissis, intelligitur & intelligi debet principaliter non autem secũdario & incidenter. Vnde si de alio inquiratur vel agatur & postea incidenter & secundario deducatur vnum delictum cõmissum ante annũ, quod potestas poterit cognoscere qđ punire. Ita dicit Bal. i auth. qui semel. C. quomodo & quãdo iudex & pro hoc facit quod not. Bar. in l. si quis nec causam.

causam.ff.si cert.petat.in illa quæstio.an va leat statutum in fauorem bannitorum, vbi dicit ꝙ sic,quando fit in fauorem reipublicæ principaliter & in consequẽtiam,& necessario resultat vtilitas Bannitis, secus si principaliter in fauorem bannitorũ statueretur,de quo ibi per eum,facit l.interdum.

14 §.qui furem ff.de fur. †Quid autem si statuto cauetur ꝙ iudex expediat processum intra duos menses vel accusatio vel inquisitio intra legitimum tempus, sed opponi-

b tur de falso b contra testes an talis instantia prorogetur,ita ꝙ si iudex nõ expediat causam non incidit in pœnã.Istam quæstionẽ format Cyn.& Bal.in l.j.C. qui accus.non pos.& ibi finaliter concludit Bald. secundũ aliquos ꝙ iudex condemnet saluo & reseruato ꝙ si apparuerit , postea ꝙ testes falsum dixerint. ꝙ condẽnatio habeatur pro nõ facta,& interim nõ potest fieri executio vt l.si pecuniam.ff.si cert.petat. Sed Cy. & Rayn.tenẽt ꝙ debet supersedere in prima & cognoscere de testium falsitate & prima instantia prorogata intelligitur quia iudex cum de vita hominis agatur, debet multũ ponderare vt in auth.vt iudi. sine quoquo suffra.& l.si quis vltro.ff. de quæstionibus. in ii.colũ.Et hoc verum est si illi testes qui necessario faciebant probationẽ redarguũtur de falso.Sinautem præter eos qui redarguuntur remanet probatio sufficiens non suspenderetur,vt C.de quæstionibus.l.i.facit l.i.in.fin.ff.quẽadmodum.testa.aper.ita dicit Bal.in d.l.i.C.qui accusa. non pos.vbi

15 istam quæstionem vide latius. †Et aduertas diligẽter,pone vt sũ pradictum est ꝙ de maleficiis commissis retro per sex menses ante initiũ sui officii , potestas cognoscere non possit.modo à die commissi maleficii antequam transeant dicti ex menses potestas inquirit vel per accusationem proceditur de dicto maleficio quæ tamẽ inquisitio seu accusatio de iure non habet sua substãtialia fit emendatio inquisitionis vel accusationis.& ponuntur substantialia post dictos sex mẽses à die commissi maleficii, an illud fieri possit & tale delictum puniri.Respondeo ꝙ non.ita singulariter dicit Bar.ꝙ de facto determinauit in l. edita.in ii. colũ. versi.& per hæc determinatur quæstio &c. C.de eden.allegat.ff.de adul.l.accusaturus quod not.singulariter.

ADDITIONES.

a ¶Permanentem. Adde Moder.in.§.in popularibus.& Pet.de Anch.in consi.iiij.Ber.

b De falso contra testes. Adde tu & vide de hoc per Abb.in consi. xvj.in ij. volum. & Barba.in consil.xxxvj.inci.pclare scribitur.

AVGVSTI. Itẽ inquantũ tacta est supra illa difficultas,an quæstio falsitatis faciat supersederi in causa principali. Addatis quod reperio Alberi.de Rosa.in duobus locis latissime disputasse istam difficultatem. Primo in l.fi.C.si ex fal. instru. Secũdo in quęstionibus statutorũ in prima parte.q.lxxiii. quæ incipit, modo subiicio quæstionem disputatam per do. Richardũ quę talis est ex forma statuti tenetur rector intra lx.pęna subdit contingit aliquem fore accusatum de homicidio & probatum est per testes.Ipse accusatus vel tertius arguit & accusat testes falsos vel opponit testes esse falsos an hoc pendente sine metu pęnæ possit iudex differre vltra.lx. dies illam primam causam criminalem de homicidio, & dicit ꝙ certe illa lex vltima.C.si ex falsis.instru. multũ facit ꝙ differri debeat quia si sententia lata fuisset prætextu falsorum testium retractaretur per totũ titu.C.si ex falsis instru. & per l.diuus.ff.de re iudi. Ergo multo fortius differri potest.Subdit tñ ipse Alberic.ꝙ Richar.in loco supra allegato post multa subtiliter allegata pro & contra determinauit oppositum,quia nõ potest dici quæstionem homicidę differendã nisi hac sola ratione,quia si testes de falso condẽnarentur accusatus de homicidio esset purgatus,& ad hoc tendunt omnia iura pro hac parte per ipsum allegata,dicit ergo Alber. est ergo solum hoc attẽdendum vtrũ acta in quæstione falsi præiudicẽt in quęstione homicidii quia si pręiudicant oportet differri,alias non.Quod autem non præiudicet nec opitulentur,videtur casus in l.is qui reus.ff.de publ.iud.ibi dum dixit in text.ꝙ non relatione criminum sed innocẽtia reus purgatur.& pro hoc est bonus tex.in l.ii.§. si publico.ff.de adult. restringit tñ se ibi Alberi.nisi referatur tale crimen ꝙ adeo esset præiudiciale si cõstat illud esse commissum non sit possibile,de quo prior accusatur fore commissum vt est exemplum in l.i.C.q accusa.nõ pos.multo ergo fortius nõ leuat quando

quando crimen non in accusatorem sed in tertiam personam, puta in testes proponitur ad pœnam eis imponendam, quia tunc res inter alios acta. &c. per totum, quomodo ergo acta in causa falsitatis possent præiudicare accusationi homicidij qui nec receptioni nec iuraméto eorum forte præsens erat certe nullo modo. C. quibus res iudi. non nocet. l. pen. vt intelligatur non solum in eodem facto sicut gl. intelligit, sed multo fortius in diuersis, vt in quæstione nostra. Itē videtur ad hoc l. expresse. in l. Lucius. ff. de his qui notan. infa. & c. ij. extra de ordi. cogni. vbi diffinitur super crimine. contra assertio testium non præiudicat testibus. ergo nec econtra testes debent præiudicare causæ homicidij, eadem ratione quia res inter alios acta, &c. concludendo ergo determinauit ipse Richar. vt refert ibi Albe. quòd supersederi non debet in ipsa causa criminali propter accusationem de falso, cum vna alterā non contingat, & si testes deponerent in cau-
26 sa falsi eum viuere qui occisus dicitur. † Limitat tamē hoc nisi iudici constaret hoc ex actis, habitis causa homicidij de tali innocentia accusati, quia tunc esset ferenda sententia absolutoria, imo etiam si hoc constant in executione sententiæ ꝙ ille viuus est qui dicitur occisus quia illa sententia criminalis non esset executioni mandanda sed seruaretur id quod dicitur in l. j. in fi. ff. de quæstio. & in l. diui fra-
27 tres. ff. de pœn. † Secundo limitat Bart. prædicta nisi ille qui est accusatus de homicidio accusaret accusatorem suum ex eo quod dicit falsos testes produxisse. quia tunc quęstioni homicidij differri debet, quia sententia super falso lata præiudicialis esset quæstioni homicidij, allegat l. fina. §. si prædictum. C. de fide instru. & quia incidenter ista quæstio falsi detegit accusationem homicidij fore calumniosam, & qualitercunque constet iudici in causa homicidij procedere non debet l. qui cū maior. §. pręsens. ff. de bon. liber. Et ideo in ea causa falsi tanquam præiudiciali prius cognoscendum est l. j. C. qui accus. non poss. Subdit tamen ibi Alb. ꝙ si extraneus non ille qui accusatus est accusaret de falso, tunc causa homicidij nō differtur per ea quæ supra dicta sunt.
28 † Subdit tn̄ ꝙ si accusatus de homicidio in modum exceptionis dicat testes falsos esse, tunc differtur quæstio homicidij cum sit præiudi-
29 cialis, vt dictum est. Limitat tamen hoc † & tēperat nisi iudici constet ꝙ in fraudem & causa litis differendæ talis exceptio proponitur, vt l.
30 j. C. de iur. calū. & l. satis aperte. C. de fal. † Itē limitat hoc nisi imputari possit accusato, quòd nimis se arctaret ad opponendum exceptionem prædictam in l. petenda. C. de tempo. in integr. restitu. & l. nemo. C. de tempo. appellatio. Secus si sibi non possit imputari, quia accusator circa finem duorum mensium produxit dictos testes, quia tunc excipiens auditur & potest differri vltra fine metu pœnæ. l. fi. C. de adult. quantuncunque enim statutum sit strictum tamen cœpit hanc interpretationem à iure cōmuni, vt iusta & necessaria causa intelligitur excepta. l. si serui. C. de noxa. l. vt gradatim. §. sed si lege. ff. de mune. & hono. & facit mentionem etiam ibi Albe. quomodo. Cy. in d. l. j. C. qui accu. dicit ꝙ existente ista quæstione de facto in palatio Bononiæ quidā docto. aliter dicebant ꝙ proposita quæstione falsi à quocunque supersederi debet indistincte in quęstione homicidij, & ibi recitat verba Cy. quæ posuit in d. l. j. C. qui accusare. dicit tamen ꝙ opi. Richar. vera est de facto iuris rigore, licet opin. doc. Bononien. mitior sit &
31 æquior, † caute ergo faciunt aduocati secundum ipsum vt accusatus de homicidio accuset accusatorem suū ꝙ testes falsos produxit vel excipit contra testes de fal. Adde tamen ꝙ Salic. in l. si docueris. C. de fal. posuit etiā istam materiam. Adde Gandi. in materia, in tract. malefi. in rub. de falsarijs & falsitatibus. in ver. sed pone quòd aliquis producit contra me in causa quoddam instrumentum vel testamentum, & vide doc. maxime Bald. in l. Lucius. ff. de his qui not. infa.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitionis copia quare mittatur ad cameram actorum communis.*

Die xxv. Nouembris.

[Q]VI dominus Iudex, vt supra, pro tribunali sedens commisit publico & iurato nūcio, quòd copiam dictæ inquisitionis secum portet, & dimittat ad cameram actorum communis Bononiæ.]

1 † Istud autem fit ex forma statutorum locorū ne iudices pro libito volūtatis possint mutare formā inquisitionis, & sic auferre defensionem reo, quoniā oportet ꝙ semper inquisitio sit conformis cū exēplato & transmisso ad cameram, vt l. si quis ex argentarijs. §. pertinere. & ibi Bar. ff. de edendo. & l. Sempronius proculo. ff. de leg. ij. Et ēt pōt dici ꝙ hoc est iure intro-

introductū. Nam sicut in ciuili libellus porrigitur de pluribus, libellus vnus iudicialiter parti, vt in auth. offeratur. C de lit. contesta. & in l. j. & ibi Bar. ff. de eden. ita est in criminali mittendo copiā ad camerā superioris, perinde ac si iudex inquirēs q̄ tenet locū partis, vt not. Bar. in l. ij. §. si publico. ff. de adult. ipse det vnum libellum suę inquisitionis, quem debet trāsmittere ad suū superiorē inter ipsum & reum, cū quo reo ipse iudex inquirens debet litigare. AVGVSTI. Tu autē in hac materia, adde & dic ꝙ vera est ista cōclusio ꝙ de iure cautū nō est ꝙ hæc copia inquisitionis transmittatur ad cameram superioris, & licet d. Ang. hic allegat Bar. in d. l. argentarijs. & in d. l. Sēpronius proculo tamen Bart. ibi nihil dicit in terminis de hac materia nisi ꝙ Moderni repetentes. c. qualiter & qñ, extra de accus. faciunt mētionē de hac trāsmissione, sed parū curo de hac trāsmissione, quia est parui momenti nisi ex lege municipali hoc sancitū esset, licet ꝙ alias ex tali inquisitione non pōt sequi condemnatoria, nisi ad cameram copiā inquisitionis trāsmittat, & in multis partibus Italiæ talia statuta non sunt, imo sine transmissione istius copię tenet ipsa inquisitio. Audiui alias à maximis practicis in ciuitatibus vbi vigent huiusmodi statuta, ratio finalis fuit ne introitus fisci fraudetur per iudices, vt ille qui propter aliquod delictū veniret, cōdemnādus in centū vel bona sua cōfiscari deberēt, iudices ipsi vel ꝑpter amicitiā, vel propter sordes condemnarent in minus.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitionis copia una cum citatorio, ut plurimum ex forma statutorum loci debet transmitti quod seruandum est.*

2 *Delictum in citatione generaliter non explicita per circunstantias loci & temporis debet contineri.*

3 *Inquisitionis copia cum citatorio communiter ex forma statutorum semper mittitur & ita practicatur.*

4 *Iudices cauti, habita qualiquali informatione de delicto, iubent reum capi quando pœna est corporis afflictiua, ne facta citatione uerbali aufugiat.*

5 *Citatio in ciuili an debeat continere copiam libelli quando quis citatur ut ueniat ad respondendum libello.*

6 *Citatorium an debeat exprimere crimen pro quo quis citatur uel sufficiat citari quòd com* *pareat ad se excusandum à quadam accusatione porrecta contra eum.*

VDEX commisit ꝙ Caius prędictus & alij inquisiti citarentur.] 1 †Vt plurimum ex forma statutorum loci requiritur, ꝙ copia inquisitionis vna cum citatorio trāsmittatur quæ forma seruanda est. Quinimo dico ꝙ ēt istud vī esse de iure. Nā sicut in ciuili qñ quis ad respōdendū libello citatur semper cū citatorio, videt̄ ꝙ debeat mitti copia ad reū, alias aūt nō esset reus sufficienter instructus ad quid citaretur ad actoris petitionē, & si nō cōpareret nō esset cōtumax nec cōtra eū vt cōtra cōtumacem posset procedi, vt videtur tex. ī auth. de litigio. §. ad excludēdas. in princ. coniuncto. §. fin. & no. plene Bart. & Imo. in l. si finita. §. Iulia. ff. de dam. infec. & ibi Imol. ergo idē erit in criminali in quo ad similitudinē ciuiliū proceditur, vt l. absentem. ff. de pœn. Et quod in criminali debeat copia totius inquisitionis vna cū citatorio mitti. not. glo. & doct. in c. præterea. de dilatio. & vij. q. ij. c. si
2 primates, quod intellige †generaliter, videlicet ꝙ cōpareat ad respōdendū super tali delicto, non aūt requiritur ꝙ explicite delictū in citatione deducatur per circunstātias loci & tēporis, vt l. j. C. de exhib. reis. vbi dicitur ꝙ postquā reus citatus veniret iudex debet explanare quæsitum & dicere quare citatus fuerit ex quo manifeste apparet ꝙ in hoc citatorio non fuit expressum. ita dicit Bart. in extrauagāti ad reprimendū in verbo, per edictum. Et Pet. de Anch. in cle. j. de foro compe. in versi. not. &c. quod not. forte quia cōiter tenetur ꝙ in ciuili non sit necesse quòd copia libelli trāsmittatur cum citatorio, vt not. Bartol. in dicto §. iul. & Cyn. in authen. offeratur. ita etiam in criminalibus non est necesse de iure quod cum citatorio mittatur copia inquisitionis nisi modo & forma vt statim dixi secundum Bart. in dicto loco in verbo. per edictum sed sufficit si citetur quòd veniat responsurus inquisitioni contra eum formatæ, vt etiam not. Bartol. in l. inter accusatorem. versicu. pro declaratione &c. ff. de publi. iudi. & ibi vide
3 Imol. †sed communiter ex forma statutorum semper mittitur copia inquisitionis cum citatorio, & ita practicatur & hæc obseruantia fundatur ex gloss. in dicto cap. præterea. Sed Salicet. in l. absentem. C. de accusatio. versi. quæro tertio, an in schedula &c. tenet ꝙ sufficit

ficit ꝙ citetur ꝙ veniat ad respondendum cuidam inquisitioni contra eũ formatę per d.l.i.C.de exhibitione reo. Et hoc fuit vtilitatis causa ne rei scientes crimen de quo
4 sunt inquisiti fugam arripiant.† Sed cauti iudices prouident quia habita qualiquali informatione de delicto iubent reum capi si crimen sit tale ꝙ pœna sit corporis afflictiua ne verbali citatione præcedente reus aufugiat,ita dicit Salic.in d.l. absente. & in dicta l.i.Et in effectu tenet id ꝙ dicit Bart. in dicta extrauaganti ad reprimendum, in verbo,per edictum.

ADDITIO.

a ¶Cum citatorio. Adde & vide Anto. de Prato veteri in eius cons.ꝙ est pœn.inter cons.Barb.B.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde
5 ꝙ iste doct. tractat hic duo. † Primum est an vera sit ista conclusio ꝙ opus sit in ciuili ꝙ in citatione mittatur copia libelli quando quis citatur in citatione quod veniat ad respõdendũ libello. Secũdum an criminali debeat mitti copia libelli. Quo ad primã cõclusionẽ adde ꝑ nunc ꝙ Franc. tigri.in rub.C.de eden.dicebat ꝑ not.ibi per gl. in rub.dũ gl. dicit ibi,ꝙ illa editio de qua in illo tit.est ꝑparatoria iudiciorũ ꝙ ibi gl. erat in terminis ꝙ copia libelli debeat mitti ipsi reo in citatione, quia in illo titu. tractatur de editione libelli, vt l. edita.C. de eden. igitur &cæ. & voluit Dyn.in d.§.ad excludendas.& Guil.de Cu.in dicta l.edita.licet Bart.in dicta rubri.C.de eden.aliter videatur sentire.& ideo gloss.& doct. in capit ii. extra de libel.obla.videtur velle quod missio copiæ libelli cum citatorio non sit necesse imo qđ teneat illa prima citatio absque missione libelli.Bene verum est quod Paul.de Castr.in dicto.§.iulianus. dixit ꝙ quo ad hoc vt possit perueniri ad primum decretum,opus est quod copia libelli mittatur cum citatorio,sed quo ad hoc vt citatus comparere teneatur vel multari possit non requiritur quod copia libelli mittatur cum citatorio,primam tamen partem tenuit Io. Andr.de deo.vt refert Ioan.in addi. Spec. in tit.de libelli obla.in §.i.sed ipsum reprobat Ioan.And.in addi.Specu.in titu.de citatione.§.iam de citatione versi.viso.& in dicto versic.viso.ibi Specu.dicit ꝙ ad cautelã tenor libelli debet inseri in citatione sed ad hunc finem non ad finem comparationis, sed ad hoc vt reus cõuẽtus habeat ampliu inducias deliberatorias,quam conclusionẽ limitauit Ant.de Bu.in d.c.præterea.extra de dilatio.pro opin.tamen contraria multũ facit text. in l.fina.C.de anna.except. inducendo illum text.à speciali prout ponderabat ibi Angel. & ibi erat casus specialis in quo requiritur quod citatio contineat in se libellum.alter casus est dicit ipse in l.fin.C. de duob.reis.& per doct.ibi Ergo in contrarium est ius cõmune.Pro alia opin.videtur tex.in l.fin.C.de iure do. impe. quem ponderabat ibi Bald.quod imo opus erat quod in citatione mitteretur copia libelli ad hoc vt citatio cõprehenderet citatum.Ange.vero in l.si seruũ.§.nunc videamus.ff.de verbo.oblig.in principio multum exclamabat ibi in hac materia de illo tex.quod ibi erat casus quod licet in citatione nõ debet mitti copia libelli tñ quo ad hoc vt fiat interruptio præscriptionis opus est quod in citatione mittatur copia libelli casus est ibi in d.§. nũc videamus de quo tex.Ang.ibi faciebat maximũ festũ quicquid sit,dic tñ quę dixit Ang.secundũ Cy.in l.sicut.C.de ꝑscriptio. xxx.annorũ ꝙ de cõsuetudine nõ seruatur ꝙ copia libelli mittatur cum citatorio,licet Iac.Bu.ibi dicat ꝙ de iure mero debeat mitti copia libelli,omnino vide Ang.ĩ d.l.sicut.
6 †Quo ad secundam conclusionẽ. Adde quæ dixit Bal.in l. nul.ius.C.de exhib. reis. qui dixit ꝙ ibi in illo tex.est argumentum ꝙ in citatorio nõ est necesse exprimi crimẽ pro quo vocatur,sed solum ꝙ citetur quod debeat cõparere corã iudice ad se excusandũ à quadã accusatione porrecta cõtra eũ, sed in citatione nõ dicat de quo crimine. si enim oporteret in citatorio exprimi crimẽ nõ esset necesse vlterius explorare id quod dicitur ibi in illo tex.quia iã esset instructus sed do.Card.in cle.ii.vt li. pend. tenet expresse ꝙ imo in criminalibus in citatione oĩa debent exprimi ipsi accusato. per text. c. gl in c.maximianus.lxxxi.di.& per dicto cap.si primates.Adde tamen domi.Abba.notanter loquentem in cap.licet in beato Petro.extra de accusa.qui dicit quod illa doctrina Bart.in l.inter accusatorem de directo est contra tex.in cap.si primates. supra alleg. Vnde do. Abba. temperat dicta Bar.in hac materia ibi vide.de materia autem ista an in ciuili vel criminali opus sit quod

quod copia libelli vel accusationis debeat inferri videñ. essent dicta Mod. in d. c. ij. extra de dilatio. & in d. cap. qualiter & qñ in repor. & Hostien. & do. Ant. de But. in cap. pastoralis. §. quoniam. extra de rescri. & ibi vide Moder. & ibi Imol. in iiij. colum. Ioã. de Ana. in d. c. licet. & per Bart. in l. fina. C. de anna. excep. per Ant. de But. in c. j. de libel. obla. & multum elegãter loquitur Pet. de Anchar. in cle. ii. extra vt lit. penden. quē omnino vide in causa ciuili & aliquid ibi per Imol. Abba. in cap. i. de dila. in pe. colū. per Cyn. in l. sicut. C. de prescript. xxx. annorum. per gloss. in d. clemen. ii. in glo. fina. per Bal. in auth. qui semel. C. quomodo & quando iudex in versi. quæro quando dicatur. & vide bonum text. cum glo. in c. indicas. iii. q. ix. & c. si episcopus. iii. q. ii.

7 *Terminus ad comparendum & respondendum libello sicut datur in ciuili, ita & in criminali sed statuta seruãda sunt qua communiter alium statutum terminum.*

8 *Iudex vel statutum si concedit minorem dilationem quam faciat lex quid erit faciendū.*

7 Ang. †Et est notandū quod sicut in ciuili datur terminus ad cõparendū & respõdendū libello vt no. in d. auth. auferatur. & in l. fi. ff. de fer. & ita etiã in criminali, vt l. i. C. de exhiben. reis. Sed cõiter per statuta. d. l. i. est sublata & alius terminus statuitur, vnde statuta sunt obseruañ. & attendenda. † Quid si iudex vel statutum cõcedit minorem dillationem quam cõcessa sit per d. l. i. an integra dilatio suppleatur à iudice vel à iure videtur quod sic. per no. per Bar. in l. i. ff. de iure delib. In contrariū videtur & maxime quãdo iudex possit dilationē legalē abbreuiare,[b] vt l. ii. & ibi plene per Bar. ff. de re iudi. Sed ego distinguo aut statutum minuit dilationē legalē, & hoc clarum ꝙ fieri potest, quoniam statutū est ius ciuile nouum ꝙ tollit antiquū, vt l. omnes populi. ff. de iusti. & iure. aut iudex facit illud ex suo officio, & tūc aut facit ex causa, & si est iusta causa facere potest, vt dicta l. ii. de re iudi. quã causam exprimere debet in actis cum sit decretum vel sententia interlocutoria vt videatur vtrum grauauerit partem necne, facit l. qui testamēto. & ibi gl. & Bar. ff. de excusa. tut. & facit quod plene no. Ange. & Imol. in l. qui romæ. §. duo fratres. ff. de verb. oblig. & ꝙ iusta causa possit minorare facit l. reis. C. de pœnis. & l. constitutiones. ff. de appel. & l. si quis filio. §. irritū. ff. de iniusto rup. irritoque testa. & l. pronūciatum. C. de fer. secundum delicti qualitatem & delinquentis.

b ¶Abbreuiare. Adde nouissi. in d. l. ij. & in l. si finita. §. iul. ff. de damno infec. & vide Roma. in consil. ccccxcvij. qui manifacit dictum Barto. in l. iiij. §. prætor ait. ff. de damno infe. Ber.

Augusti. Tu aūt in hac materia, adde & consydera ꝙ ista quęstio depēdet ab illa an in dilatione legali quæ assignatur cum ministerio hominis iudex possit illam augere & minuere & multi tenuerunt quod cū causa talis dilatio possit augeri & minui ꝑ l. nonnunq̄. ff. de iudi. coniūcta. l. ad peremptorium. eod. tit. & istam opi. tenuerunt gl. Ioã. And. in c. cupientes. §. ꝙ si per viginti. de electione. in vi. in versi. xv. & gl. in auth. offeratur. C. de litis contest. in verbo, viginti. sequitur Iac. de Are. in l. i. C. de dil. & ibi Cy. & not. in l. siue pars. eo. tit. & Cy. sequitur in auth. ei q. C. de temp. appella. & Cy. in auth. q. semel. C. quomodo & qñ iudex. & Iaco. de Bel. & Ang. in auth. de exhiben. reis in §. i. & Iac. But. in l. ad peremptoriū. & Bal. in l. de die. ff. qui satis. cog. & Bal. in auth. iubemus. C. de iudic. & Bal. in d. auth. ei qui. & Guil. de Cu. & Iac. Bu. in l. de die. & Dy. in l. iiii. §. si quis. ff. de re iudic. Quinimo Bar. in d. l. ii. ff. de re iudi. expresse voluit quod omnino dilatio legalis ex causa possit mutari & multa allegat ibi. & vide per te ibi. & istam opinionem tenet gl. in. §. sancimus. in verbo. xx. in auth. de exhiben. reis. & do. Anto. in c. cum sit romana. de appella. & in c. præterea. extra de dila. Aduerte tñ, quia ista nō videntur ad propositum quia loquuntur in ciuilibus, sed nos loquimur in criminalibus. Vnde in criminalibus dilatio legalis non potest mutari vt voluit Cy. in terminis. in l. j. C. de requi. reis, propter magnitudinem iudicii allegat in argumen. l. fin. C. de requiren. reis. facit quod nota. Petr. & Cyn. in authen. qui semel. C. quomodo & qñ iudex Sed aduerte q̄a illa cõclusio est falsa quia imo in criminalibus istas dilationes etiam possunt mutari. & in terminis nostris in casu dictæ. l. ii. C. de exhiben. reis allego Specu. in titu. de citatione.

ne.§.nunc de tempo.in fi.& Bal. in d.l.j. & Inno.& communiter canonistæ in c.ad petitionem.extra de accu.& Bald.in l.ij.C. vt intra certum tempus. & Specul.multa allegat ibi in d.§.nunc.de tẽpo.omnino ipsum vide & melius & istam partem teneo, quia in criminalibus proceditur ad instar ciuilium.l.absentem.ff.de pœnis.licet Bald. videatur innuere contra in auth. qui semel. in ij col.C. quomodo & qñ iudex. & in d. l.de die. & in d.l.j.C. de requiren.reis.& in d.auth.iubemus.& in l.si ea. in penult. col. C.qui accusa.in illa.q.quã ponit de statuto quo cauetur ꝙ contumax ponatur in bãno in quo eis assignetur terminus octo dierũ, intra quem si non comparuerit habeatur ꝓ cõfesso & ibi voluit ꝙ ille terminus non possit nec argueri nec minui, dicas ꝙ ideo hoc est quia ibi pœna imponitur à iure sub certa forma debet forma specifice seruari per gl.quam alleg.valde not. in c.j. de milite vas.qui contumax est.iuncto illo tex.in verbo,tertiam vacationem.Et adde gl.valde nota.in cle.j.de vi.& ho. clerico. in verbo,tertio.& no.Ioã.And.in rub. de confes. in additio.Spec. & Bal.in l. non sunt liberi. ff.de statu ho.& Ant.de Bu.in c.tuæ.extra de cle.non resid.& Bal.in l.ij.C.quomodo & qñ iudex.Papa vero & princeps indistincte omnes dilationes legales augere & minuere potest. tex est notabilis secundũ Pet. de Anch.ibi & Imo.in cap.ex ore.extra de his q̃ fiunt à ma. parte cap. iudex vero dilationem legalem i totum tollere nõ potest. gl.est nota.in l. quod iussit.ff.de re iudic.in fi.in gl.magna.& voluit Spe. in tit. de citatione.§.nunc de temporum.versi.si.sed miror quod do.Ang.hic non viderit. & glo.in terminis.in l.ij.C. de exhiben. reis. & text. ibi qui loquitur taxatiue:nam text. dicit ibi nõ minus xxx.dierum spacium dari debet & ibi glo. dicit maius tempus poterit statui per iudicem, sed sic illa dilatio legalis poterit augeri sed minui illud tempus, gl. tacite videtur velle quod non, & forte illa gl. tenuit quia tex.ibi taxatiue videtur loqui,sed considera ꝙ indiuiduum huius quæstionis dependet ab ista an dilatio legalis quæ ministerio iudicis assignat posst mutari licet lex dicat non minus tempori assignari possit quam.x.vel.xx. vel.xxx. dierum, & licet Bar.in d.auth.offeratur. videatur sentire quod non isto casu vt videtur velle ibi glo. in d.l.2.C.de exhiben. reis. & est in terminis nostris tñ contraria opi. verior est de iure quia Iaco. But. tenet contrarium in d.l. ad peremptoriũ. quod imo ex causa potest mutari etiam isto casu.& Cy.in d.l.j.C. de dilatio.& not. Bar.in d.auth.qui semel.post medium.& gl.iuncto tex in §. omnes.in authen.de litig.& do.Ant.de But.in c.ij.extra de dila.& probatur in d. l. ad peremptoriũ. cum l.seq.ff.de iudic. in verbo, non minus. iuncta.l.nunquam.ff.de iudic.

9 *Criminalibus in causis maxime nuncius nõ potest aliquem citare nisi de mandato iudicis.*

10 *Commissio iudicis de citando si nõ appareat apparente tamen in actis quod nuncius retulit se citasse de mandato iudicis, præsumatur præcessisse mandatum.*

9 ANGE. † Et bene not. quod in processu nostro iudex commisit. Et quo nota. quod nuncius aliquẽ maxime in criminali citare non potest, nisi hic procedat de iudicis præcedenti mandato,vt l.fi.& ibi Cy.C.de requi.reis.Licet Inn.in c. quoniam contra de prob.voluerit sufficere commissionem generalẽ.& istud dictũ Cyn.est verius, vt est casus in l.cum cle.ibi memorati. C. de episco.& cle.& l.omnes.eo.titu.ibi ex eius qui regit prouinciam,& pro hoc quod no.Bar. in l.fi.C.de iur.do.impe.licet Bar. aliter distinxerit saluando vtranque opi. in l.si qñ. C.de testi.ita dicit Lud.in l.sciendũ.de ver-

10 bo.oblig †Quid aũt si non apparet de cõmissione iudicis facta. respondeo si in actis postea in relatione nuncii dicatur talis nuncius retulit se citasse ex cõmissione sibi per

a dominum iudicem factam prsumitur a p̃cessisse commissionem,ita dicit Cy. & Bal. in d.l.fi.& facit ꝙ not.Bal.in l.cum clericis. C.de epis. & clericis secus autem si de præambula commissione non apparet vel etiã in relatione nuncii,vt d.l.fi.

ADDITIO.

a Præsumitur præcessisse. Adde tu Franc.de Are.in consi.xxxiij.vbi dicit ꝙ communis opi.est in cõtrarium de quo per Ro.in consi.cccexcvij.& Abba.in consi.xlij.in j. vol. & an si non apparet de relatione nuncij.tñ si citati comparent præsumuntur omnia solenniter acta vide Franc. de Are. in consi.xxx. & quid si non apparet de nomine nuncii in relatione vide Ro.in consi.cclxvj. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia an præsumatur quòd commissio iudicis ꝓcesserit nuncio de citando aliquem quod ista est maxima difficultas quam disputauit Ro.in l.sciendum.ff.de verbo.obliga.& Guido. de Suza. in l. ad peremptorium.ff. de iudi.d. Ant.de But.& docto.in c.j. extra de iud. Et solet allegari quod Barto. posuit istam materiam in d. l.sciendum.licet i sua lectura hoc non habet, & Bald. in l. j.ff.de in ius vocan.Innocen.Ioan.Andr. & doct. in c.quoniam contra extra de probatio. & Tancred in opere suo in materia citationū. in x.q.& Barto.in l.j.§.cura.ff. de offi.præfe.vrb.& Barto.in extrauagan.ad reprimēdum in verb.per nuncium.& Bal.in l.consentaneum.in viij.notabili.C.quomodo & quando iudex.Et Sali.in l. tres denūciationes.eod.titu.& Imo.in d.c.j. extra de iudi. Adde Ioan.And.in addi.Spec.in titu.de citatione.§.sequitur versic. vnum autem. & Imo.& d.Ant.de But.in d.c.cum parati.ex extra de appella.qui dicunt quod imo cōmissio iudicis facta de citādo debet in actis scribi quod est contra multas curias in quibus non scribitur nisi relatio nuncij se citasse de mandato iudicis non commissio iudicis, & ideo illi ꝓcessus corruūt.Dicit tñ ibi Imol. forte processus illi substentarētur si cōsuetudo illa diutius esset obseruata quod commissio iudicis in actis non scriberetur,sed si non apparet de consuetudine, dicit Imo.ꝙ processus corruunt.& vide Sali. in l.absentem in vj.col C.de accusatio. & Abb. in d. c.quoniam contra.Sed no.ꝙ Io. And.in d. c.quoniam contra.refert ibi Abb.dicunt ꝙ communis est obseruātia vt tales cōmissiones de citando nuncijs factæ non scribātur. Frustra ergo disputamus de ista materia. Ego vltra omnes docto. scripsi amplissime post Modernos in repe.mea.l. sciendum.ff. de verb.obli. ibi vide vbi multa alle. & adduxi aliquas limitationes,dic vt ibi.

11 *Iudex an possit facere citari in alieno territorio subditum suum existentem in territorio alieno.*

11 † AVGV. † Quero an iudex possit facere citari subditū suum qui nunc est in alieno territorio in dicto alieno territorio. Respōdeo aut sunt plures præsides diuersarū prouinciarum sub vno dominio vel regimine tunc vnus potest facere citari in alieno territorio verbo tantum,vt l.omnes.§. apparitor.C.de epis. & cle.aut sunt sub diuersis dominijs: & tunc non potest facere citari verbo i dicto alieno territorio sed debet requirere iudicem illius territorij quòd citet illum vt coram se compareat &c vt d. cap. pastora.de re iu.facit.l.cum vnus.§.penult. ff.de bo.auth.iud poss. Vel etiam potest dici quòd aut quis citare vult in territorio illius cui iudex citans subest vt iudex aretinus citari vult subsidium suum in ciuitate Florentiæ cui subest & tunc non nō potest propter reuerentiam, vt d. clemen. pastoralis,alias si nō subest potest vt dicto.§.apparitor. ita dicit Bar. in l.j.§.j.ff. de requiren.re.vide Cyn. & alios in d.§. apparitor.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde a Cy.Sali.& Paul.de Ca a in l.fi.ff.de iurisd. omn iud.& per Ioā.Cal in rep.c.de illis in ix.q.extra de rap.per Bart. in extrauag. ad reprimendum in verbo per edictū.per Cy. Bar.Bal.Salic.& doct.in l.omnes.§. apparitor.C. de episc. & cle.& ꝑ Io.And. & alios in c.romana.§.contrahentes.de fo. compe. in vj.in nouella.per Specu in tit.de compe. iudi.adi.§.j.versic.sed quoniam iudex. per Pau.de Eleaza.in cle.pastoralis.extra de re iudica per do. Ant.de But.in c.fi.de foro.cōpe.circa.j.col.per Ange.in sua disputatione quæ incip.Bononieñ.in ij.q. princ. & in repetitione.l. si vacantia. post medium.C.de bo.vacan.lib.x. per Bal.in l.testa.qui C.de test.qui singulariter limitat istam materiā. Aliquid per Bal.in l.inquirendi.C.de ser.fugiti.& per Bal.in l.pen. in xv.col. C. de execu.rei iudic.per Bal.in l.in tempus.ff. de hære.institué. Et omnino in hac materia vidēda sunt dicta Ang.in dicta quæstione sua ꝗ incip. Bononiēsis qui ponit regulam nulla citationē fieri posse extra territorium, & ponit sex fallentias, & certe multum mirabiliter & magistraliter loquitur.

ADDITIO.

a ¶Et Paul.de Cast. adde in vltra ea quæ habētur in d.l.fi. Oldr.in consi.lxxxvij.Franc. de Are.in cōs.lviij.& consi.cxxxv. & ibi an iudex delicti possit citare extra territorium. Et quomodo debeat citari subditus existens extra territorū. vide plene do.Bar.Soz.in consi.clxvij.col.vj. versi. ꝑterea,Et ponit etiā.d,Maria,Soc,in rub.de dila.

12 *Citatio ad domum facta an sufficiat & arctet citatum.*

12 ANGE. † Quæro an sufficiat citari ad domũ. Respódeo q̃ sic, qa sufficit citari personaliter vel alibi ex quo verisimile est q̃ in sui notitiam veniat & sic ad domũ. ita dicit Bart. in d. l. inter accusatorem versic. sed quæro vbi debet citari &c. ff. de publ. iu. & ibi etiã Imo. & vide Salice. in l. absentem. C. de accu. addas quæ dicam infra in gloss. in verbo, qui iudex videns q̃ inquisiti non cõparent &c. in versi. quando autem fit ꝓcessus contra absentem &c.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia aduertas, quia dubito de ista conclusione per eã ę̃ latissime vltra doc. & maxime Moder

b nos scripsi in l. iiij. §. prætor [b] ait. ff. de damno infe. vbi docto. examinant istũ passum an citatio facta ad domum arctet citatum, & licet Ro. late ibi scribat & Moderniores latissime, tñ multa & infinita ego allegaui ibi quæ penitus sunt incognita ipsis & inter alia ego adduxi illam pulchram doctrinã Petr. de Anch. in hac materia quam posui in cle. j. extra de iudiciis, in vltimo notabili qui limitando doct. omnes qui dixerunt q̃ verum est q̃ citatio facta ad domum arctat citatum, hoc verũ in his quæ sunt leuis præiudicii. secus si sunt maximi vel magni præiudicii, & ita respondit ad dicta gl. & doct. & allegat Inno. hoc voluisse in c. fina. extra de eo qui mitti. in possess. causa rei seruandę sed causæ criminales sunt magni ꝓiudicii, vt habetur in l. imperium. & in l. magistratibus. ff. de iurisd. omn. iudi. cum simili. ergo videtur falsa conclusio Bart. hic, sed omnino vide quæ dixi in d. §. prætor. ait. qũo ista possent saluari in his quæ sunt magni præiudicij, quia ibi multa allegaui.

b .§. prætor. Adde & vide tu Alex. in d. §. prætor. Ro. in consi. ccccliuj. abb. in consi lxxxiiij. in j. vol. Raph. Cu. in consi. cxlvj. & Fulgo. in consi. lxxvj. & Alexand. de Imo. in consi. xj. in tertio volumi. Ber.

13 *Citatione verbali an quis dicatur preuenisse iurisdictionem.*

14 *Iudex unus preuenit in citatione verbali alius in reali quia capit reum personaliter quis istorum dicitur preuenisse.*

15 *Iudex originis preuenit in citando & iudex delicti in sententiando quis erit potior*

13 ANGE. † Quæro an ex citatione verbali dicatur officialis præuenisse & præoccupasse iurisdictionẽ alterius officialis. istã q̃stionẽ ponit Bar. in l sepulchri. ff. de sepul. viola. q in effectu dic t, q̃ ꝑ citationẽ dicit

c præoccupasse [c] iurisdictionem, vt l si posteaquã ff. de iudi. & iudex qñ per processum secundi iudicis impediretur procedere posset suam iurisdctionẽ defendere etiam pœnali iudicio, vt l. j. ff. si quis ius dicen. nõ obtempe. Item interdicto vti posidetis, vt not. Barto. in l. fin. ff. vti poside. Si autem non impediretur, vt puta iudex loci delicti procedit & iudex originis non prohibetur procedere cum hodie nõ habeat locum remissio, ita no. Barto. in d. l. sepulchri. hic vl-

14 timo loco dicta cessarent. † Quid autem si vnus iudex in citatione verbali alius in rea

d li, qa cœpit eum personaliter [d] propter delictum Istam quæstionẽ vidi de facto in ciuitate mea Aretii. vbi sunt duo officiales eãdem iurisdictionem habentes, & ista quęst. potest determinari per no. per Bald. in l. posteaquã & per not. per Bal. in l. ij. ff. de custo. reo. & in l. 2. ff. de pœ. & per Bal. in l. i. C. vbi de cri. agi. oport. & not. Barto. in l. domicianus. ff. ad Turpi. facit quod not Ioan. Andr. in cap. i. de obli. ad ratio. & quod no. Bald. in addi. Specul. titu. de contuma. §. sequitur. versi. sed pone. & quod no. Bald. in authen. sed nouo iure. C. de ser. fugi. ver. po. ue quod in ciuitate Perusii. Et finaliter tenerem q̃ potentior sit citatio realis quam verbalis, & sic iste iudex præferatur in processu qui cępit malefactorme illi iudici qui præuenit in citando reũ citatione verbali ꝑ ꝓdicta, & maxime qa ipse ad suũ libitũ põt suã sñiam executioni mãdare q̃ nõ põt ille q tm̃ verbaliter citauit, & ẽt cũ hodie nõ habeat locũ remissio in criminalibus. vt supra dixi. Igit facta executione secundi iudicis necessario sequitur quod sententia primi iudicis erit frustratoria, & opponi poterit exceptio rei iudicatæ cũ paruerit primæ sñiæ ne bis de eodẽ delicto q̃rit, vt l. vt nõ pñti ff. nau. caup. stab. & arg. no per Bar. i d. l. sepulchri. omnino vide quæ ibi per eum scribuntur, quia quis potest de eodem delicto damnari & in loco duci & in loco originis. Et imputet sibi reus qui in vno loco nõ cõparuit & paruit sñiæ, alias autem si nõ cõ-

pareret in loco originis & nõ paruisset sententiæ iudicis loci delicti nõ est audiẽdus, vt l.euidenter.ff.de excep.rei iudi. quod nota, quia semel habui de facto Nursiæ. De supradicta autem materia, vide etiam Bar. in
15 l.pluribus.ff.de leg.j. † Quid aũt si iudex originis præuenit in citãdo & iudex delicti sententiando quis erit potior. Istam q.Cy. in simili format Dy.Bal.& Ray.ĩ d.l.si pluribus.ff.de leg.j.& ibi Imo. qui voluit quod ille qui primo ꝓcessum inchoauit sit prior per d.l.si pluribus.& per l.j.ff.de offi. cõsu. Secundo quia inquirens succedit in locum accusatoris, vt no.Bar.in l.ij.§.si publico.ff. de adul.sed ĩ accusatione præfertur qui primo præuenit, vt l.qui crimen. cum ibi not. C.de accu.igitur & iudex inquirens. Prꝫterea qñ secũdum iudicium ita se habet ad primum ꝙ lata absolutaria in primo, opponetur in secundo exceptio rei iudica. tunc vlterius procedere nõ potest, vt l.fundum. & l.fundi & ibi Bar. ff.de excep. rei iudica. Sed in casu nostro sententia absolutoria in primo impediret secundum processum, ergo obstante pendentia primi processus nõ poterit procedi in secundo. Et hoc etiã habet locum quo ad confiscationem bonorũ, quia ille præfertur qui primo incœpit inquirere. quod not.

c Præoccupasse. Adde Rom.in consi.ccccxij.vbi dicit quod qñ citatio est illegitima iurisdi.non est præoccupata. Ber.

d Personaliter. Adde ad omnia hęc quæ ponit Bal. in consi.ccccxviij.incip.quidam Cagnus de Freno, in ij.vol.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde ꝙ prima conclusio supra tacta vr̃ cõtra tex.in l.non videtur.ff.de iudi. vbi habetur quod sola citatio non confert iurisdictionẽ. Sed responde vt eleganter dixit Bartol.in l. vbi cœptum.ff.de iudi.ꝙ verum est quod à citatione non dicitur esse cœptum quando nõ coram suo iudice conuenitur vel coram eo quẽ posset declinare. & ita loquatur d. dicta lex non videtur. Secus si quis cõuenire tur qui haberet plures iudices habẽtes eandem iurisdictionem & parem vt puta in casu nostro, quia potestas & capitaneus sunt iudices in ciuitate Perusij vel Senis, nã tũc ille qui præuenit per citationem ille erit iudex per d.l.si quis postea.ff.de iudi. vbi notanter dixit Ang.allegando singulare verbum Archi.in c.non est.iij.q.vj.ꝙ isto casu non requiritur ꝙ talis citatio sit peremptoria, quod no. Item an per capturam personæ dicatur præuenta iurisdictio. Adde quæ dixit Ang.in l.si quis postea.ff.de iu.quod sicut per citationem iurisdictio præuenitur ita per capturam, nã illa citatio fortior est. Vnde capto malefactore per potestatẽ pro vno delicto ante processum inchoatum prꝫuenta dicit iurisdictio capitanei.ita vt amodo cognoscere capitaneus non possit de eodem & alleg.Ioan.And.hoc voluisse in d.c. j.de ob.ad ratioci.secus si potestas solum libellum accusationis seu inquisitionis posuerit in actis, per no.per gloss.in l.ff. de in ius vocan. Aduertas tñ quod præfati doct.non decidunt id quod decidit d.Angel.hic scilicet, vt si capitaneus primo citauit verbaliter alter scilicet potestas citauit realiter, & sic venit ad capturã post citationẽ incõtinenti capitanei quod ꝑ capturã dicatur ꝑuẽta iurisdictio capitanei, quia dubito de ista decisione d.Ang.hic quia doc.oẽs maxime Pe. de Ca.ĩ d.l.si quis.postea dicũt quod sicut per citationẽ verbalẽ ꝑuenit iurisdictio ita per capturã. Et ita dicit do.Ang.ibi sed non decidũt id quod decidit d.Ang.hic imo dicta ꝑ Io.And in d.c.j.de obli.ad ratio. non decidũt id ad qđ d.Ang.ipsum alleg.vt pulchre poteris videre ex dictis Ang. in d.l.si qs postea. Vnde tex. dicũt qđ ꝑ ıo'ã citationem perpetuaĩ & ꝑuenitur iurisdictio d.l. si quis postea.sed nõ reperio tex. qui dicant qđ captura isto casu fortior sit quã prima citatio. Et de materia ꝑuentionis vide omnino Pe.de Anch. in c.significasti extra de foro cõpet.& ideo dixit Bal in l.senatus ad si.C.qui accu.quod captura personæ dr̃ citatio. & ille dr̃ ꝑuenisse alterũ per capturã sicut fit per citationẽ sed nõ dixit Bal. ĩ l. j. id quod iste doc.voluit determinare. Inquãtum autem do.Ange.tetigit hic aliam quæstio.si vnus iudex præuenit in citando alter in sententiando. Adde quæ late dixi post doct.Moder.vbi multa fuerunt allega. in l. si pluribus.ff.de lege.j.

SVMMARIVM.

1 *Nuncius potest esse etiam infamis.*

2 *Nuncij si ex forma statuti debent eligi in concilio generali tunc iudex non posset à se nũcium eligere.*

Petro

ETRO publico & iurato nuncio.]

Dicta die.

Quod Petrus nuncius publicus retulit se dictos inquisitos & quelibet eorum, quoniam ipsos personaliter reperire nõ potuit citasse domi eorum & cuiuscunq; ipsorũ solitæ habitationis &c. & omnia alia fecisse & dixisse quæ habuit à dicto. d. iudice in commissione & mandatis.

Die xxvij. dicti mensis.

1 †Quilibet etiam infamis a potest esse nun-
a cius, licet sit publicum officium tñ datur vilissimis personis, facit. l. nec infames. C. de decur. lib. x. Et debet à principio iurasse qñ officium acceptauit, & de iuramento suo appareret in actis, vt l. hac edictali. §. illud. C. de secun. nup. Si tñ non iuraret vel non appareret de iuramento & officium exercet, satis est, vt in auth. decernimus. C.
2 de arbi. † Secundo aduertas ꝙ si ex forma statuti debent esse delicti in concilio generali, tunc iudex à se non posset nunciũ eligere, quia forma non esset seruata alias secus vt l. j. C. de spor. Sed si de sua electione non apparet, tñ fit in quasi possessione sui officii satis est, vt l barbarius. ff. de offic. præsi.

ADDITIO.

a Etiam infamis Et adde tu ꝙ hoc nõ habet locum in curia Romana quia ibi infamis nõ poterit esse nuncius ita Bal. in l. sed & miles §. ignominiæ. ff. de exec. tut. & adde an nũcio iurato credi debeat vide per Card. Alex. in c. cũ parati extra de a pp. Paul. de Ca. in cõsi. cclxxvj. in prima stampa. & in consi. iij. Roma. in consi. ccccxcvij. & Alexã. de Imo. in consi. cxxiij. in ij. vol.

AVGVSTI. Tu adde ꝙ omnia ista sunt dicta Bar. in extrauag. ad reprimen. in verbo, per nuncium. Sed dubito de prima cõclusio. quã posuit Bar. ibi. & refert d. Ange. scilicet ꝙ infames & personę vilissimæ possunt esse nuncij per ea quæ dixi Ioã. And. in addi. Spe. in tit. de teste. §. j. vers. itẽ quod est seruus. qui refert & sequitur Guil. de Suza. in l. illicitas. §. illicita. ff. de offi. psi. ꝙ seruus non potest esse nuncius cum non possit esse testis, & tales nuncii sunt plusquam testes, quia eis solis creditur vt infra dicetur ergo doctrina Barto. est falsa quòd vni vilissimo credatur, & licet Barto. in dicta extrauaganti velit respondere huic motiuo tamen mihi non plene satisfacit.

3 *Citatus in suo territorio etiam sine literis & alia fide debet nuncio credere alias est contumax.*

4 *Nuncius iuratus & deputatus seruire potestati si fuerit uocatus ab inferiore puta à Barisello, citatio ualebit.*

5 *Nuncio dicenti se aliquem citasse an credi iure debeat.*

6 *Mandato iudicis apparente si non constet quòd citans sit nuncius, & si ultra id quod sibi commissum est referat, & si dicat se habere missionem iudicis, an sibi credatur.*

3 ANGE. † Tertio citatus in suo territorio etiam sine literis & alia fide debet nuncio ĩ citando credere, alias est contumax, vt ĩ authen. de colla. §. eos. Et iudex etiam vni nũcio referenti solet credere in sibi commissis. C. de epis. & cle. l. omnes. §. sinautem apparitor. Ista sunt verba Bar. in extrauag. ad reprimẽ. in verbo. per nuncium. & vide om
4 nino Bar. in l. j. §. j. ff. de offi. præfe. vrb. † Et tu iudex bene aduertas ꝙ licet sit nuncius iuratus & deputatus ad seruiendum vni curiæ vnius officialis superioris, vt puta potestatis, poterit tñ iudex inferior, vt Barisellus vel executor committere tali nuncio superioris officialis, & citatio facta per dictũ nuncium superioris officialis ad instantiam minoris officialis valet, ita dicit Barto. in d. verbo, per nuncium, quod tene menti. Sed postq̃ supradicta scripsi melius cogitans &
5 plura vidẽs dicendũ est † an credat nuncio dicenti se aliquem citasse, & dicendũ est ꝙ de iure credi debet, vt not. Bar. in l. j §. cura carnis. ff. de offi. præfe. vrb. & in d. extrauagan. in d. verbo, per nunciũ. Si aũt dicat se citasse Caium qui Caius dicat cõtrariũ cũ iuramẽto. Ioã. And. ponit in c. cũ parati. de appel. & Salice. in l. tres denunciationes. C. quomo. & qñ iudex. & dicunt ꝙ est in arbitrio iudi. cui magis debeat credi, an nuncio vel citato consyderata facti qualitate & personarum cõditione. Et pro ista parte multum facit ꝙ no Cy. in l. si quis decurio. in fi. C. de fal. Bar. autem in d. verbo, per nunciũ dicit secundum Spe. ꝙ cautela esset semper mittere duos nuncios vt in ore duorũ vel

trium stet omne verbum, vt in c. ĩ nomine
6 domini. de testi. † Quid aũt si constat de mã dato iudicis sed nõ constat quòd citans sit nũcius, & si vltra id quod est sibi cõmissum in sui relatione dicat ei & referat an sibi cre datur. Itẽ an ei credat̃ si dicat se habere cõ missionem iudicis. Et generaliter materiã nuncij vide latius explicatam quã per aliquem alium per Imo. in l. ex cõsensu. §. j. ff. de appel. in versic. circa primum est videndũ &c. vsq; ad versi. restat nunc videre. Et adde quæ dixi super glo. præced. in versi. Et no. bene quod in processu nostro &c. cum vers. se. Et de materia nuncij vide Bar. & Sali. in d. l. tres. & Ang. & Bal. in l. cõsentaneũ. C. eo. & Bal. in l. neminẽ C. de requirẽ. re. & Cano. in c. qm̃ contra. de probat. Et vide etiam quæ ego scripsi in d. l. ex consensu. §. fi. & l. si finita. §. iuliauus. ff. de dam. infe.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ea q̃ dixit Ang in l. si vacãtia. C. de bo. vac. lib. x. in j. col. q̃ dixit ꝙ ex illo tex. põt sumi nuncius vel ẽt merus executor teneat̃ iure alias nõ est sibi credendũ per l. rẽ nõ nouã. C. de iud. §. patroni. & ꝑ glo. in c. cũ parati. & per gl. in c. prudẽtia. extra de offi. dele. & facit tex. in l. iurisiurãdi. C. de test. & l. cõparationes. C. de fide instru. & in auth. iusiurãdi. qđ p̃est ab his. col. 3. & dicit Angel. ꝙ his nũcius credit̃ i his q̃ spectãt ad eorũ officiũ nõ aũt in alijs, vt no. gl in d. c. cũ parati. & l. magis puto. §. illud. ff. de reb. cor. & l. j. §. sane. ff. de offi. præfe. vrb. duntamẽ nuncij portent literas eius ꝙ afferunt se in mãdatis habere d. c. prudẽtia. Subdit tñ quod ille qui facit aliquem citare semper sit cautus vt nuncius sit publicus & iuratus alias merito sibi nõ credit̃ ꝙ portet schedulã cõ missionis suæ ꝓ quo optime facit. ff. de dã. infe. l. 3. §. abesse. & ita Perusij de cõsuetudine seruat̃ & dicit esse notãdũ ꝓ executionibus literarũ papaliũ vt nõ eligãt sibi priuatos nũcios nisi vigore cõmissionis. Nec ob. ff. de arb. l. sed si interpellat̃. § j. vbi arbiter citat verbo, absq; epistola. & in auth. de exhib. re. §. si vero. colla. vj. q̃a illa iura loquũtur solũ qñ citatio cõtinet mãdatũ de parẽdo ita ꝙ illa citatio est modici p̃iudicij, sed si aliud nuncio iungit̃ qđ mandaret parti non crederetur sibi sine literis vt dictũ est. Bal. tñ i l. magis puto. §. ne tñ. ff. de reb. co. dixit ꝓ credit̃ nũcio quando facit aliquid circa naturã sui offi. in modicis, sed in magnis p̃iudicialibus nõ credit̃. & idẽ Bal. in d. c. cũ parati. dixit ꝙ ẽt magis vr̃ absurdũ ꝙ credat̃ nuncio asserẽti se citasse ẽt si nũcius est vilis & causa sit ardua & absens iurat se nõ fu sse citatũ ꝙ soli nuncio nõ est credẽdum. Gofr. tñ in c. quod sicut. extra de ele. voluit credendũ esse nuncio. & idẽ Inn. ĩ c. qm̃ contra. extra de proba. & Arch in c. venerabilibus. §. idẽ est. de sen. excom. in vj. in hac materia adde gl. in ele. j. de do. & cõtu. & gl. in d. c. prudentia. & gl. in d. c. qm̃ contra. & gl. in c. ꝙ sine. extra de elect. & in c. testes quos iii. q. iii. & in l. ex consensu. §. fi. ff. de app. & in l. pen. & fi. ff. de in integ. resti. & quod notatur in l. consentaneum. C. quomo. & qñ iudex. & Cy. ĩ l. ea q̃. C. de accu. & Bal. in l. j. ff. de in ius voc. aliquid ꝑ Bar. ĩ l. cõgruit. ff. de offi. p̃si. Adde Bal. & Ang. in l. diuus. ff. de in integ. rest. & Bal. in l. eum quẽ temere. ff. de iudi. Bal. in c. j. in 4. col. de mili. vas. q cõtumax est. & Bar. in l. stipulatio. §. habet. ff. de ope. no. nunc. Bar. in l. a diuo pio. § in venditore ff. de re iudi. plene ꝑ Sali. in l. ea quidẽ. C. de accus. Hosti.. sum. de dolo & cõtu. super rubr. §. qualiter. vers. quid si absens. pulchra verba Bar. in l. palatinos. C. de colla. fund. fis. lib. xj. & vide Roma. in consi. suo ccccxcvij. qui ponit aliqualiter materiam istius glos.

SVMMARIVM.

1 *Citari debet pars quando inquisitioni sit additio uel detractio.*
2 *Copia additionis uel detractionis ita debet mitti ad cameram ex forma statuti sicut copia inquisitionis.*
3 *Additio uel detractio fieri debet ante litem cõtestatam uel ante nomen receptum inter reos.*

VI dominus iudex vt supra pro tribunali sedens quia nõ esset cõtra formã statutorũ, uel q̃a non est verum, quòd cicatrix sit ꝑpetuo remansura, vel q̃a nõ fuit de nocte. d. verba in inquisitione apposita, videlicet cicatrix, & signũ ꝑpetuo remãsurũ, vel de nocte ademit & detraxit, & hmõdi detractionis copiam ad camerã portare iussit, & imposuit dicto P. pu-

P. publico nuncio ꝙ ad dictam detractionē dictos inquisitos, & quēlibet eorū solēniter citet, cum schedula continente dictam detractionem & ademptionem &c.]

Dicta die.

Quòd P. nuncius retulit se copiam dictæ detractionis camera actorum dimisisse & ēt dictos inquisitos & quēlibet eorum cum
1 schedula prædicta se citasse domi. † Primo & ante omnia volo quòd scias quod semper facias citari partem qñ tuæ inquisitioni facis additionē vel detractionē. & est ra
a tio, quia potest [a] ledi, vt infra dicā l. de vno quoq;. ff. de re iudi. Ita sentit Bar. in l. in delictis. §. si detracta. ff. de noxal. & ibi Floria.
2 † Secundo scias ꝙ sicut inquisitionis copia debet mitti ad camerā ex forma statuti. ita etiam copia additionis vel detractionis ita dicit Bart. & Flo. in d. §. si detracta. facit qđ no. gl. & Bar. in l. j. in §. cū adiicit. ff. de ver.
3 obli. & latius per Bart in ea. l in §. fi. † Tertio sis cautus tu iudex quod talem additionem siue detractionem facias ante lit. cōtesta vel ante nomen receptū inter reos, & ita semper practicaui. Nā sicut in ciuili dēt fieri additio ante lit. contesta. vt l. qui familiæ. ff. fami. herci. & not. doct. in l. edita. C. de eden. ita ēt in criminali cū ad eius similitudinē procedatur, vt l. absentē. ff. de pœnis. quod est verum secundū Bal. in d. l. edita. versi. sexto principaliter quæritur. si qualitas adiecta vel detracta facit factū cadere sub alia obligatione & sub alia lege vel statuto. exēplū si pro maleficio de die sit pœna pecuniaria, de nocte pœna corporalis, tūc si inquisitio fit sine qualitate de nocte non pōt talis qualitas addi. nisi ante lit. cōtesta. si aūt non alterat delictum, nec delicti obligationē nec ipsum facit cadere sub alia lege, tunc vsq; ad sniam exclusiue dēt fieri detractio vel adiectio, ita etiā sentit Bart. subtiliter intelligenti in l. denunciasse. §. qđ tamen. ff. de adul. in ver. videmus verū adiectio. exēplum si statutum punit nobilē percutientem plebeium in centū si inquiritur cōtra Titiū & non dicit nobilem, tunc talis qualitas non pōt addi, nisi ante lit. contesta. quia contra Titium est vnum statutum & vna pœna & ꝑ se, & contra nobilē est aliud statutum esset & alia pœna, qa si facit post litem cōte. additionē non est lis conte. sup illo statuto de nobili loquente. Si aūt pena est pro modo augmēti, & ꝑ vulnere sit pena centū, & in nobili pœna duplicet vel de die sit pœna cētū, & in nocte pœna duplicetur tunc manifeste apparet ꝙ est idē statutū ꝑ modū augmēti & additionis, iō potest fieri additio ante & post lit. cōtes. quod bñ not. & aduertas qualiter statuta loquantur.

ADDITIO.

a Potest ledi. Adde de hoc & vide Alex. in cōs. ccviij. in ij. vol. & consi. lx. in iij. lib. Pau. de Ca. in consi. liij. in primo impressis & adde ꝙ etiam quis qnando potest ledi est citandus pluries ita d. Mari. Sozi. in consi. xij. col. vj. versi. & non solum. & idem do. Bar. Sozi. eius filius in consi. 283. col. iij. vers. ij. deducitur.

Avgvsti. Tu aūt in hac materia, adde q̄ dixit Bal. in l. accusa. C. q. accus. in fin. qui dixit ꝙ Guli. de Cu. ī l. edita. C. de edē. dicebat quod in criminali libellus etiā ante lit. cōt. emēdari nō pōt. & hoc iō erat cautū ꝑ inscriptionē, qa vinculū inscriptionis inducit necessitatē ꝑseuerationis, & pro hac parte dicebat Bal. bñ facit. l tuta. C. de om. agro deser. vbi no. ꝙ desiderium apud acta notatū nō pōt corrigi, sed dicit Bal. qđ ista sunt cōtra gl. ordi. in l. si maritus. §. si negauerit. ff. de adul. vbi gl. dicit cōtrariū, qa aut quis vult emēdare libellum ante lit. contesta. & pōt aut post lit. contesta. & non pōt, qa res tūc nō est integra lit. cōt. d. l. edita. et dicit Bal. in d. l. accusatorē. idē esse in libello inquisitionis ꝙ pōt emēdari anteq̄ reus respōdeat, nō postea, qa nō est res ītegra, & hoc nisi libellus sit ineptus, quia tunc iudex dēt pronunciare libellū ineptū, & nouus libellus est necessarius. ff. de adul. accusaturus, post lit. ergo cōtest. cessat remediū emēdationis & est necessariū remediū absolutionis. Tēperat tñ hoc nō ꝓcedere vbi per statutū ꝓductio accusationis hēt vim litis cōte. quia tunc nulla pōt fieri emēdatio vel detractio. quia hoc est impossibile qđ accusator petat absolutionē ne error à principio in crimē falsi trāseat ex postfacto. Et aduerte quia licet do. Ang. hic fecerit mentionem in hac materia de doctrina Bal. ī repeti. Paduana in viii. q. Tu adde Bal. in repet. Perusina illius l. edita. in x. col. in versic. ex prædictis: collige distinctionē qui dixit ꝙ si libellus in criminali non continet veritatē

in aliqua particula vel in aliqua qualitate, & tunc ante lit. contesta. potest emendari, sed non impune, in ciuili aũt potest emẽdari impune, nisi quia tenetur in expẽsis, alle. l. quãtuum. ff. ad turpil. & illam l. edita post lit. contesta. vero non licet emendare, quia iam formatum est iudicium & hoc dicit ꝓcedere super fundantibus iudicium sed super alijs quæ non sunt de esse libellorũ pôt libellus emẽdari vsque ad conclusionẽ causæ alleg. d. §. si de racta. quæ omnino not. & vide Moder. in d. l. edita. & Moder. repetẽtes c. qualiter & quando. in xj. q. princi. in lxx. q. prin. ꝙ citatio sequi debet antequam istæ emendationes fiant, ꝙ no. & approbãt de verbo ad verbum omnia dicta d. Angel. hic. & vide Bar. ĩ cõs. suo cxi. inci. accusatio.

4 *Inquisitio facta sine qualitate, si qualitas probatur. quæ condemnatio sequi debet.*

5 *Qualitate probata, quæ non erat posita in inquisitione, potest fieri condemnatio si per confessionem rei apparet de illa qualitate.*

6 *Iudex inquirit de homicidio, in processu vero apparet per probationes non solum de homicidio, sed de furto, an poterit sequi condemnatio de furto.*

4 ANGE. †Quid si sine qualitate inquiritur & tñ qualitas probatur[a] quę cõdẽnatio debet sequi, vr̃ ꝙ seq debeat absolutio cũ potestate tñ iterũ inquirẽdi, quia alia res est, vt l. beblius. ad fin. prin. ff. de pac. do. Tñ Bal. in d. versi. sexto principaliter quæritur &c. & in versic. sed quid si est probata talis qualitas &c. dicit ꝙ in accusatione sequitur condẽnatio de simplici maleficio sine qualitate, quia illa qualitas quæ non concludit in processu nihil operatur, vt l. si quis libertatis. ff. de peti. hære. sed in inquirẽte dicit ꝙ est dubiũ. Sed ego credo idẽ ꝑ suã rationẽ ibi, & in versi. seq. qa iudex inqrẽs nõ facit cõclusionẽ, sed solũ procedit ꝑ formã p̃ambulam, sed in illa qualitate nõ erat p̃ambula fama. Ergo necessario sequitur ꝙ de illa qualitate non debet sequi cõdẽnatio, sed de simplici facto sic.

ADDITIO.

a ℭProbatur. Adde tu quod consi. Bar. allegatum. supra in addi. præced. & infra in addi. seq. est consi. cxvij. & vltra ea. adde do. Alex. in consi. fi. in ij volu. & And. Sicut in consi. xlij. in j. vol. incip. viso processu & testibus. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde ꝙ reperio Ioã. And. in addi. Spe. in ti. de accusa. & inquisitio. in iiij. parte in fi. rub. tetigit istã difficultatẽ. & expresse decidit contra per optimas rationes, quas vide per eũ: sed casu quo esset vera opi. Bal. in d. l. edita.

5 in d. versic. sexto adde. †Et limita prædicta non procedere quãdo per suam confessionem appareret de dicta qualitate, quia tũc dico ꝙ super dicta inquisitione potest ferri sententia cõdemnatoria etiã super illa qualitate probata per confessionem, & hoc per doctrinam Ange. quam posuit in l. si vacãtia C. de bo. vacan. in xxiiij. col. in illa quęstione quæ incip.

6 †Sed quæro iudex inquirit de maleficio puta homicidio in processu uero per probationes apparet reũ esse culpabilem, nedum de homicidio, sed de furto, & adest etiam illa clausula in inquisitione quæ communiter solet apponi super quibus omnibus & singulis connexis & dependentibus & extraneis, nam concludit multum eleganter per bonas rationes, & bona iura quę parum esset mihi hic referre ꝙ iudex ipse nullo modo de furto potest condẽnare ex illa inquisitione formata de homicidio, nisi probatio constaret per confessionẽ super furto, quia tunc secus per text. in c. j. extra de accusa. in vi. quia in confessum nullæ sunt partes iudicis nisi in condemnando. Si ergo in casu isto posset ferri sententia cõdemnatoria, quia furtũ est penitus extraneum ab homicidio propter virtutem confessionis multo fortius quãdo sup illa qualitate non deducta in inquisitione constaret iudici per confessionem rei, quia condemnatoria posset ferri. & hæc no. quia pulchra & facient tibi honorem. & in terminis nostris voluit Bald. in l. & si seuerior. C. de his qui notan. infa. quæ cõclusio an sit vera vel falsa, patebit per ea quę infra dicam in proxima addi. Et de materia per Bar. in consil. suo cxj. incip. accusatio fuit instituta.

7 *Inquisitio si non probatur propter qualitatem appositam à principio, vel ex post adiectam vt si accusatur vel inquiritur, quòd percussit de nocte, & probatur percussio sed non de nocte, an ex illo delicto sequi possit condemnatio.*

8 *Accusatur Titius siue contra eũ inquiritur quòd percussit Caiũ in collum & probatur quòd*

in facie, an & quando possit ferri sententia condemnatoria, & dic quòd sic, quando probatur per confessionem.

9 *Factum quando non est variabile propter locũ vel tempus, vt in homicidio eiusdem nominis tunc licet non probetur locus vel tempus deductum in accusatione, tamen sequi debet condemnatio.*

10 *Factum vbi probatur per confessionem, licet nõ probatur qualitas habens alterare factum tamen condemnatio sequi debet.*

11 *Inquisitione formata non super homicidio, licet adsit illa clausula super quibus omnibus & singulis, si in processu apparet de homicidio, nõ potest sequi condemnatio super homicidio nisi hoc cõstaret per confessionẽ rei.*

12 *Limita versicu. præcedentem quòd habet locũ in iudice ordinario non delegato.*

13 *Qualitate aliqua apparente de qua nõ sit actũ à principio, sequi potest condẽnatio si de illa qualitate appareat per confessionem.*

14 *Limita quod versi præcedens habet locum quã do confessio est facta principaliter ad hoc nõ autem incidenter.*

7 ANGE. †Quid si per adiectionem, vel à principio appositionẽ dictę qualitatis inquisitio non probatur vt si accusatur vel inquiritur, vel agit quod percussit de nocte vel cũ sanguine, & percussio probat, sed nõ de nocte vel cũ sanguine, vtrum ex illo delicto sequi possit condemnatio. Istam q. format Bart. in l. denunciasse. §. ꝙ tamen. in prin. ff. de adulte. & Bal. in l. ij. C. de proba. & Bar. & Imo. in l. diuus. ff. de re iudi. Bal. in l. j. C. si ex fal. instru. & in l. j. C. de condit. indebi. per Floria. in l. in delictis. §. si detracta. ff. de noxa. & latissime Sal. in l. ij. C. ad l. Iul. de vi. Guil. de Cun. tenet, quod debet fieri condemnatio, vt l. bouẽ. §. aliquando. ff. de ædili. edic. sed Bar. contra arg. l. vt fundus. ff. de condi. quam opi. sequitur Sali. per l. si præses. ff. de pœn. sed latius distinguendo dicit, aut quæritur, an sequi possit condemnatio in alia instãtia, & remittit ad nota. per se in l. de crimine. ĩ ij. parte, C. qui accu. nõ possi ex eadem instantia, & tunc aut adiectio addit seu cumulat nouam delicti dispositionem aut nõ. Primo casu debet sequi condẽnatio vt l. si adulterium cum incestu. ĩ princi. ff. de adul. Secundo casu subdistingue, aut qualitas illa quæ nouã speciem nõ addit sed ipsum delictum specificat; tunc illa nõ probata non põt sequi cõdemnatio, vt l. pror, la ij. §. hæc aũt actio. ff. vi bon. rap. aut transmutat in aliã speciẽ delicti, & tũc idẽ, vt qñ accusatur. l. Iul. cũ armis & non probat arma vt d. l. ij. aut illa qualitas nõ transmutat, sed perseuerat, & tunc aut perseuerando solũ delictũ declarat eius pœnã nõ alterando, aut ẽt alterat. Primo casu dicas, vt qñ locus vel tẽpus adiicit in libello, de quo dic per eũ in l. pen. C. de accus. Secundo casu qñ non tantum declarat sed pœnã alterat, & tunc aut alterat in totũ illã transmutando vel ampliando, & qualitate non probata non põt sequi condẽnatio. Ratio, quia veritas loci vel temporis facit censeri diuersum delictũ, vt l. testium. C. de testib. qñ autem in totum pœnã nõ transmutat sed auget, dic ꝙ aut per nomina multiplicatiua, tunc qualitate nõ probata tñ in simplum sit condẽnatio, quia vnũ simplum est pœna simplicis delicti probati. Si vero aliter augetur, vt quia pro simplici vulnere sit pœna centũ, & cũ sanguine sit pœna ducentũ, isto casu eadem est ratio qñ per nomina multiplicatiua, secundum Salice. ideo idem ius. Sed de hoc tu dic vt no. Bal. in l. ij. C. de ꝓbatio. Si autem augmẽtum esset in diuersa specie, vt pro simplici vulnere est pœna cẽtum, cum sanguine est pena centum & manus. Et tunc dicit, ꝙ licet sit maius dubium, tamen idem putat. Sed tu dic, vt per Bal. in d. l. ij. & in l. edita. C. de eden. versic. sexto principaliter quæritur. Et vide etiam quod dicam infra circa finem huius gl.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde ꝙ miror ꝙ iste doc. nõ viderit Bar. disputasse publice istam materiam in solẽni sua disputatione quæ incipit, iure municipali cauetur, vbi terribiliter arguit pro & contra, & tandem soluit, & omnino vide do. Ange. hic in fi. istius gl. ibi, sis cautus tamen tu iudex. quia ista additio quã facio hic supplebit iis quæ dixit do. Ang. hic in fi. istius glo. Et vide Ioan. And. in addi. Specu. in titu. de accu. in iii. col. C. de epis. & cleri. & Bal. in l. contra negantem. C. ad l. Aquili. & Bald. in l. j. C. qui accu. in xviii. col. cum seq. aliquid per Bar.. in l. is qui reus. in versicu. venio ad quæstionem. ff. de publi. iudi. & Bal. in l. itẽ exigitur. ff. de dolo. vbi dicit, ꝙ si accuso aliquem ꝙ percussit in collo, & probatur de,

facie

facie, non tamen fertur sententia condẽnatoria, & allegat Specula. hoc voluisse, adde Ang. i l. is cui. ff. quemadmo. serui. amit. Et
a vide Rom. a in consiliis suis consil. cx. vbi pulchre cõsuluit ĩ hac materia cõsi. clxvii. & Old. in consi. lvii. & cons. ccxiii. & consi. ccxiii. q dicit ꝙ si testis dicit, ꝙ ꝑcussit Titiũ eẽ ꝑ pũctã, alter dicit cũ ense ꝑ tagliũ & nõ ꝑ punctã, qđ nõ est ꝓbatũ delictũ, & testes sunt singulare. & do. Abba. in cons. lxxviii. q dicit, ꝙ si est facta accusatio de insultu cũ armis, vel de percussionẽ cũ sanguinis effusione, & est probatũ de insultu & nõ de armis vel de percussione, sed sine sanguinis effusione nõ põt sequi condemnatio. allegat Bar. in duobus locis ibi vide. Adde tñ ꝙ Alber. de Ro. multum copiose in hac materia loquitur, quẽ omnino vide qui multos doctores refert in ii. parte statutorũ. q. xlv. Sed omnino vide pulchra verba Bal. in l. si seuerior. C. de his q notã. infami. in vlti. col. qui in vi. q. ponit in terminis q̃stionẽ nostrã, & facit mentionẽ quomodo Gui. de Cun. per §. pœna grauior. tenet, ꝙ iudex dẽt cõdẽnare scđm quod probatũ est, licet propositũ hoc nõ fuerit, nã in §. pœna grauior ibi fuit proposita actio furti nõ manifesti, tñ quia fuit ꝓbatũ de furto manifesto fuit lata sñia secundũ probata, sed dicit ibi Bal. ꝙ ille. §. non probat hoc q͞a ibi fuit generaliter actũ nõ expressa furti qualitate vel specie, ꝙ si esset specialiter actũ duplũ nunquã posset iudex cõdẽnari ad quadruplũ, & dicit ꝙ Iaco. But. & alii docto. tenẽt istã conclusionẽ,
8 & refert quomodo Cy. † & Ia. de Are. hoc tenent in d. l. ii. & refert, quomodo antiqui aduocati hoc tenent in processu accusationis, secus dicebat in inquisitione ꝑꝑ clausulam adiectam, super quibus omnibus & singulis &c. non enim videtur iudex se abstrinxisse, sed diuisim narrasse, & ideo sufficit factũ probari absque qualitate, sed Bal. ibi multum mirabiliter dicit hoc verum esse, si delictum est probatum per confessionem, quia ibi non curamus formam accusandi vel inquirendi, per notata per Innocẽtium in c. cum super. extra de confessis. & per Innocentim in c per inquisitionem. extra de electionibus, licet q̃ñ probatur per testes, tunc id quod non includitur in accusatione non põt includi in probatione, quia esset impertinens. Vnde ad propositũ factum de quo q̃rimus est iterabile, & ad positionem vnius non sequitur positio alterius. Vnde cum sñia absolutoria non pariat exceptionem rei iudica. super altero. Sequitur merito ꝙ condemnatoria non põt ferri quia nõ includit in hoc iudicio, nec sup eo fuit lis contestata, vnde plus dicit, ꝙ istæ ꝓbationes in alio iudicio non probant, q͞a apparent receptæ lite non cõtest. cum alia lege sit actum, & alia lege sit probatum, tandem alleg. no. per Bar. in d. §. quid tñ. recte Bal. dabat mirabilem limitationẽ vt cõfessio sit tãtæ efficaciæ quod si libellus est ineptus, vt processus sit ineptus, tñ probatio facta per confessionẽ operatur hoc quod sñia cõdemnatoria põt ferri super eo quod non fuerat deductũ à principio, & est maxima limitatio ad dicta Bar. & aliorũ, in locis supra allegatis, & ideo Ang. in d. §. quid tñ. dicebat quod Bar. ibi in hac materia multum elegãter loquebatur sed solũ addebat
9 duas limitationes. † Primo erat quod vbi factũ nõ est variabile ꝑꝑ locum vel tempus, quia nõ est possibile ꝙ sit, nisi vnũ exemplũ in homicidio eiusdẽ nominis ꝙ tũc licet nõ probetur locus deductus vel tempus deductum in accusationẽ, tñ sequi debet condẽnatio, ex quo locus vel tempus non alteret ipsum factum nec pœnam, sicut dicimus q̃ñ non probatur qualitas quæ nõ habeat alterare subiectum.
10 † Secundo limitabat, ꝙ vbi factum probatur per cõfessionem, licet non probetur qualitas habens alterare factum, tamẽ cõdemnatio sequi debet, & fertur tũc sententia, vt super quodam notorio nam sufficit ad quamcunq; pœnam grauissimam imponendã cõstare de maleficio per confessionem, etiam si processus est inordinatus. alle. Inno. in c. qualiter. lo ij. extra de accu. & ꝙ crimen sit notoriũ percõfessionem, ponit Inn. in c. statuimus. extra de offi. deleg. & sicut d. Ang. voluit id quod Bal. frater suus in d. l. & si seuerior. Et hanc eandem sententiam affirmauit Ang. in l. vulgaris. ff. de fur. qui dixit not. hunc tex. contra iudices ignorãtes qui deducta percussione faciei condẽnat accusatum de alia percussione in alia parte corporis probata per testes. Vnde super non deducto non potest sequi cõdemnatio saluo, nisi vulnus nõ deductum sit probatum per cõfessionem rei, q͞a tunc nõ præcedente processu, vt præcedẽte

te quantuncunque inordinate, potest ad cõdemnationem deueniri & imponi quæcũq; pœna grauissima, secundum Inn. in c. qualiter & qñ. extra de accus. & hoc est quod voluit Ang. in d. l. si vacantia. C. de bo. vac. in xxiiij. col. ibi, sed quæro iudex inquirit.
11 † vbi voluit, ꝙ si est formata inquisitio nõ super homicidio, licet adsit illa clausula, super quibus omnibus & singulis, tñ si in processu apparet de homicidio super homicidio, non põt sequi cõdẽnatoria, n. si hoc cõstaret per confessionẽ rei, per c. j. & ij. extra de cõfes. in vj. per hæc patet ꝙ do. Ang. hic in fi. istius gl. in proxi. seq. q. pessime loquit, dũ loquit de virtute istius clausulæ, super quibus omnibus & singulis. & hanc sniam vr̃ sequi Ang. in cons. suo ccxv. incip. in Dei nomine & suæ matris, in causa accusationis productæ per Philippũ qui multũ magnifacit illã doctrinã Inno. & Ioan. And. in d. c. qualiter & qñ. ꝙ licet ex processu nõ possit sequi cõdẽnatoria, licet per cõfessionem constet, ꝙ non fuit à principio deductum. alleg. Bar. hoc voluisse. in l. si cõfessus. ff. de
12 custo. reo. † Tẽperat tñ hoc habere locum in iudicibus ordinariis, nõ aũt hoc procederet in iudicibus delegatis, quia delegatus ꝑ cõfessionẽ factã super ꝓcessu inepto nõ posset ferre sniã̃ cõdẽnatoriã, licet de delicto cõstaret per confessionẽ, & certe singularis est decisio, & pulchrã rationem ibi vide in dicto cõsi. assignatã per eum, & in terminis nostris ibi qualitas loci & tẽporis fuerit deducta in accusatione. Alia qualitas erat ꝓbata per confessionẽ,
13 † & ẽt in terminis nostris reperio Bal. multum elegãter locutum esse in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his q̃ not. infa. in vj. col. in vers. iuxta hoc q̃ro. Titius accusatus est de homicidio. ex cuius dictis habemus declarata & limitata dicta Bar. in d. § quid tamen. & ibi affirmat quòd si constat de alia qualitate, q̃ sit actũ à principio, nihilominus fertur sententia cõdemnatoria, dũmodo hoc constet per confessionẽ. & ibi no. Bald. ibi illam glo. in l. ictus fustium. ff. de his qui not. infa. qui dixit, ꝙ illa glos. ibi est in arg. contra confessum vt non requiratur ordinarius ꝓcessus quòd iudex põt punire confessum, licet ad aliud ageret. & alleg. Arch. hoc voluisse ij. q. j. c. multi. & c. in primis. & dicit quòd hoc est glo. ord iij. q. i. c. hoc quippe. & ꝑ hoc facit quod pulchre dixit Bal. in l. j. §. ij. in vlt. col. ff. de offi. præfec. vrb. quòd si inquisitio est formata casu quo nõ potest formari. & processus est nullus, tñ si confessio sequitur, põt sentẽtia condẽnatoria sequi. per no. Inno. in d. c. per inquisitionẽ, dicit tamẽ quòd talis snia erit interlocutoria non diffinitiua, iuxta nota. in l. ictus fustiũ. ff. de his qui no. infa. & illud dictum in d. c. qualiter & quando. sequitur &
14 magnifacit Ang. in l. j. ff. de cõfes. † Limita tamẽ prædicta dũmodo confessio non incidenter sit facta, sed principaliter ad hoc, vt limitat Ant. de But. in d. qualiter & quãdo. & voluit Bar. in d. l. i. & casum pone, vt voluit Bal. in l. mercalẽ. C. de cõdi. ob tur. cau. Aliã limitat onẽ posuit Ant. de But. in d. c. Pisanis. quia si quis excipiẽdo confiteretur non posse dãnari ex illa confessione, vt ibi ampliat & limitat istã materiã. ibi vide. Idẽ facit Sal. in l. ii. C. de custod. reo qui limitat prædicta. Itẽ limita nisi ista confessio esset facta corã iudice incõpetenti, quia clericus corã laico confitetur, multa allegata vide ꝑ Angel. in l. i. ff. de confes. Adde tamen quòd Bal. in l. qm̃ ff. de his qui no. infa. dicit quòd istud dictum Inn. non est ita expeditũ, imo gloss. nostræ referunt se ad libellum si confessio continet plus quàm libellus, & ideo Angel. multum eleganter in consiliis suis consi. clxxvii. incip. in Dei nomine & suæ matris, visis actis prædictis multum eleganter loquitur in hac materia melius q̃ alius. & ibi tenet quòd si confessio continet plus q̃ inquisitio vel accusatio, non potest sequi sententia condemnatoria propter confessionẽ & multa peregrina allegat, & dicit quòd Inno. in c. per inquisitionem. de electione. videtur aliter loqui, quàm loquatur. in d. cap. qualiter & quando. quia si in cap. qualiter & quando. dicit, quòd ex tali confessione potest sequi sententia condẽnatoria, intelligit, quòd pœna extraordinaria punitur non autem ordinaria, & ita refert in consi. suo ccxv. & vide Angel. in l. i. C. de confes. & dicit in consi. clxxii. quod semel in syndicatu defendit quendam potestatẽ, qui per confessionẽ factã super inepta inquisitione voluit condemnare reum in hac materia. bene faciunt not. per Bal. in l. ii. C. de re iudica. Bald. in l. presbyteri. C. de episcop. & cler. multa peregrina scripsi in ista materia in additionibus meis in ..n.n feium. §. sciẽdum.

dum.ff.de ope.noui nun.vbi multa dixi,an autem super ista confessione sit ferenda sententia vel nõ, collige ex dictis Ang.in l.debitoribus.ff.de re iud.& Cy.in l.j.C.de cõfess.in ij.q.& do.Anto.& Imol.in c.examinata.de iudi.& Ang.in p̄fato consi. clxxvij. & Bal.in l.ij.§.j.ff.de offi.præfec.vrb.in vlt. colum.de hac materia late per Bart.in cõsi. suo cxj.incip. accusatio fuit instituta.

ADDITIO.

a ¶ Et vide Ro. Adde tu prædictis d. Alexand.in consi.cxxj.in fi.in j.vol.& in cons.lxj. in quarto vol Cepol.in consi.lxiij.& Paul.de Cast.in cons. ccvij & ꝙ quando aliqua qualitas adiiciatur alicui rei vel facto,quod debeat simul cum facto probari,late per Alex.in consi.cxix.col.iij. in princ. j.vol.& in cons.iij.col.ij. in ij.vol. & ibi ꝙ si nõ allegetur ante lit. contesta. quod non potest postea probari.

15 *Inquisitione non probata per appositionem uel additionem alicuius qualitatis si secuta est absolutoria, an sine dicta qualitate iterum possit inquiri.*

16 *Qualitate nullo modo probata in prima inquisitione an propter illam qualitatem iterum possit inquiri.*

17 *Qualitas propter quam cõdemnationis effectus est diuersus est detrahenda per iudicem pẽdente iudcio, cùm index illam probare non potest.*

15 ANGE. † Quæro quid si per additionẽ vel à principio per appositionẽ dictæ qualitatis inquisitio non probatur, & per consequens secuta est absolutoria, an sine dicta qualitate iterum possit inquiri. Dicit Bar.in §.quid tamen.vers.quæro quid si absolutoria,ꝙ si est absolutoria super non facto, & iterũ non requiritur vt l.egi.ff.de excep.rei iud.aut propter illã qualitatẽ tantũ nõ probatã secuta est absolutoria, quia non probatur ꝙ sit nobilis, tunc ex delicto suo iterum conueniri põt,vt l.habebat.ff.de instit. Sed non potest iterum conueniri si conuenitur ex alieno delicto,vt d.§.si detracta. Et subdit Bart.ꝙ in hoc pulchra est etiã diffi-
16 cultas. † Quid si in prima inquisitione qualitas nullo modo sit probata.an propter illã qualitatẽ iterum possit inquiri. Bart.in d.§. quid tamen.in fi.dicit, ꝙ aut fuit in prima cõdẽnatus vel absolutus, si absolutus, tũc si talis adiectio q̃ de nouo fit, alterat delictum & tunc potest, vt l.cum quæritur. de excep.rei iudi. aut non alterat delictum sed condemnationẽ, & tunc aut lata fuit super facto, & iterum non potest inquiri, secus si super iure,quia illa qualitas erat necessaria, vt d.l.habebat. Si vero secuta sit condẽnatoria,tunc Bar.in d.l.senatus.ff de accus.dicit ꝙ iterũ põt inquiri & inquiretur super toto delicto cũ adiectione dictæ qualitatis, vt l.itẽ quæritur in fugitiuo.ff.de ædil.edic. & l.Iulianus.§.j.ff.de verb.obl. Sed Flor.in l.ita vulneratus.ff.ad l.Aquil.tenet opi.Spe. contra Bar per d.l.pretor edixit.§.j.licet illi legi Bar singulariter respõdeat in d. l. senatus.itẽ dicit ꝙ est casus contra Bar. quòd amplius de ipsa qualitate nõ potest inquiri, vt l.sepulchri violati.ff.de sepul.viol.Itẽ allegat l.senatus. secundũ primũ exẽplum gl. & probat. Pone ꝙ pro simplici vulnere sit imposita pœna irreiterabilis, vt ꝙ auricula amputetur, cũ qualitate debet esse minus. Certe inconueniens esset ꝙ etiã posset inquiri cum qualitate, cũ auricula restitui nõ posse,vt l.si quis prouocatione.C.de appel. nec obst.iura Bar.quæ loquuntur, quando agitur ciuiliter ad rei familiaris prosecutionẽ. Et hoc verũ est nisi sit qualitas loci vel tẽporis, quia illa non est qualitas quæ alteret maleficium, vt not.Bart.in d.§.quid tñ. vbi dicit,quòd si qualitas non probata facit cessare accusationẽ propositam vel inquisitionem, ꝙ tunc non possit inquiri, vt d.l. prætor.§.doceere.ff.vi bon.rapt.Si vero alterat solum factum,& facit videri delictum aliud vt qualitas loci vel tẽporis & tũc idẽ: vt d.§.quid tamen. secus si factũ vel delictũ non alterat, & tunc ex eodẽ processu põt
17 sequi condẽnatio. † Sis tamẽ cautus quòd si cõdemnationis effectus est diuersus propter illã qualitatẽ, tunc cum tu iudex nõ possis probare dictã qualitatem ipsam pen-
a dente iudicio,detrahas [a] aliàs sequi nõ posset condemnatio, vt d.§.si detracta, de quo vide ibi per Floria.& Bartol.in l.diuus.ff.de re iudicata.videtur in ciuili aliter loqui, dic vt not. Cyn. in l. secunda. C. de probatio. vbi alleg.quoddam cons.Iaco.de Aret. qui multas rationes tenet ꝙ omni casu debet sequi absolutoria in totum. Sed Bald.dicit ibi,ꝙ de consuetudine non seruatur, & est ratio, quia de consuetudine etiam accusator non tantum vnam legem sed omnẽ intentat, dum dicit peto eum puniri secundũ formam

formā iuris & statutorū, qui libellus procedit de consuetudine, vt no. gl. in l. senatus. in inquirente clarū est, quod per illā clausulā super quibus omnibus &c. diuisim & nō cumulatim intentat & procedere intendit, & sic in effectu tenet opin. Bar. Sed Bal. in d. l. edita. ver. vj. principaliter q̄ritur &c vr̄ q̄d aut pœna est multiplicatiua, vt puta de die sit pœna manus de nocte sit pœna ambarū manuū, & tūc si qualitas nō ꝓbatur pōt imponi minor pœna vt de vna manu, aut non continetur pœnæ multiplicatio, vt puta de die sit pęna manus de nocte sit pœna capitis, & sic alia diuersa pœna nō multiplicatiua ad primā, & tūc si intētatur de nocte, & sic ad pęnā capitis & nō probat̄ qualitas noctis, an posit puniri pęna diei, & sic manus, dic quod nō, quia species sunt diuersæ, nec vna continet̄ sub alia, quia ad aliā speciē sit actū quod dicit esse verū, nisi talis qualitas sit ante litē cōtestatā deducta, quia in delictis pōt sequi cōdēnatio, vt d. l. edita. Ego intelligo suū dictū verū in accusatione, sed in inquisitione nō, quia per illā clausulā super quibus omnibus &c. iudex non vr̄ se arctare ad vnū, imo sigillatim ponere oīa, ex q̄bus vr̄ posse sequi condēnatio super probatis, vt patet ex p̄dictis, & dixi aliquid in gl. super verbo, ex quibus omnibus &c. quod no. Et adde q̄ dixi in gl. super verbo, in platea cōis Sed de his q̄ hic scripsi à ver. quid si in prima inquisitione &c. hucusq; vide latius per Sal. in l. qui de crimine. C. qui acc. in ver. itē iuxta p̄dicta q̄ro si in vna inquisitione &c. q̄n in aliquibus discrepat à Bart. & ab his quę hic recitaui, quem Sal. postea vidi, sed in q. supra formata, videlicet, an post condemnationem de simplici vulnere posit sequi nouus processus super cicatrice, q̄n pœna nō est reiterabilis, & tunc licet Bar. dimittat insolutam in d. l. senatus, ego credo quod sic, in secūda enim imponetur minor pœna iudicis arbitrio, quia potest alterare, vt l. hos accusare. §. omnibus. in fi. ff. de acc. & sic si fuit fustigatus pro simplici vulnere & cum cicatrice erat pœna manus non abscinderetur manus in secundo processu, sed iudicis arbitrio castigabitur.

ADDITIO.

a ¶Detrahas. Adde tu quod opi. Bar. in d. l. senatus. sequitur Pau. de Cast. in cōsi. cxix. alias cccxlv. in ij. impressis. & aliquantulū latius in cōsi. xviij. in ij. impressis, incip. non video &c. Ber.

Avgvsti. Ita residet d. Ang. hoc insipide & intricate hoc referēs, tu adde hæc omnia quæ dixi supra i hac ea. gl. in q̄st. præce. q. a d. Ang. hic in fine istius gl. à versi. sis cautus tu iudex tractat illā materiā q̄ satis examinata fuit supra in p̄ced. q. & la: e dixi supra in addi. meis in d. proxime p̄ced. q. dum pono in addi. meis. Quid si apposita clausula super omnibus & singulis. aliquid dixi supra in gl. super omnibus & singulis. Et inquantū d. Ang. hic tetigit illā difficultatem quā tetigit Bar. in d. l. senatus. Et licet Bart. & Pa. de Ca. in l. si vt certo. §. si duobus vehiculū. ff. cōmo. videantur transire cū dictis Bar. in d. l. senatus tamē dicta Bart. certe nō sunt vsquæquaque tuta, quia Angel. in d. §. si duobus. in versi. nam & si. in iij. colū. dicit ista verba formalia, not. ꝙ iste text. facit ad quæstionem de punito simplici vulnere an posit amodo puniri de qualitate & de qua non fuit cognitum, refert quod quidā dicunt quod nō, quia qualitas de per se nō est disceptabilis, in contrarium arguit, quia maleficium non est purgatum. argu. cap. at si clerici. extra de iud. & l. nullū. C. de test. & l. ij. C. de spons. §. ij. & refert qualiter cū ista quæstio fuisset de facto fuit ostensum vnum pulchrum cōs. Iac. de Butr. & ita fuit iudicatum contra doctrinam Bar. quod nō posit de illa qualitate amplius puniri. Postea subdit Angel. ibi quod opin. Bart. posset esse vera si fuit collusum, secus si illa qualitas fuit per errorem omissa. dicit tamen Angel. quod hoc non dicit determinando, præterea nōne in hac difficultate multum elegantissime locutus est Bal. in l. ij. §. nouissime. ff. nau. caup. stab. faciens mētionem de illo consi. Iac. de Butr. & multum magnifacit & extollit illud consil. & ibi Bald. in d. § nouissime. ponderabat illam glo. pro decisione istius materiæ. Nam dicit ibi Bald. ꝙ illa gloss. fuit pro opi. Bart. in d. l. senatus. quod cōdemnatus in minori quantitate q̄ debuit condemnari, posit iterato condemnari & accusari in illo pluri, quod sæpe contingit, q̄n in prima accusatione est omissa qualitas quæ postea reperitur in secunda accusatione quæ habet grauare delictum & pœnam, refert quod alij dicunt cōtrarium, dicentes ꝙ illa gl non debet intelligi in accusatione ad vindictam, quia ibi nō cōsideratur effectus, vt infra de iniu. l. quod senatus.

tus. item nec qualitas potest addi pendente iudicio cum veniat incidenter & nõ per se. d §. si detracta. itẽ quia de delicto hominis eiusdem non est sæpius disputandum, siue sit cõdemnatus siue sit absolutus, l. lator. §. fi. ff. nau. caup. stab. Vnde cum omnia iudicia criminalia sint ad vindictã. sequit ꝙ denuo pcedi nõ põt nec eadẽ l. nec alia à principio intẽtata. facit quod no. ff. de calñ. §. j. Præterea si posset denuo agi, ergo posset ita absolui sicut condẽnari, & sic teneret sñia cõtraria primæ, & piudicaretur fisco in prima condẽnatione contra l. . cũ ibi ibi not. C. qñ prouo. non est necef. & ita dicit qđ Iaco. de But. cõsuluit pro ista parte, quod post suam cõdemnatoriã nõ posset formari noua accusatio rõne qualitatis omissæ in primo iudicio & in scđo adiunctæ & est cõsi. valde elegãs & dicit Bal. quod anno pterito ista qst. fuit de facto. Asisij, & collegiũ Perusinũ cõsuluit, sed tñ fuerũt in discordia vt secũda accusatio procederet, dicit tñ Bal. ꝙ forte male pro ista parte consuluerũt, & sic Bald ibi nõ ausus est in hac tanta difficultate approbare opin. Bart. sed certe multum elegantissime reperi Bald. allegatum à patre meo in suis allegationibus qui reprobat Bart. in hac materia, nam Bald. in l. ij. C. de re iudi. expresse dicit, quod in hac materia Bart. in d. l. senatus. male loquitur, & ibi per bonas rationes Bald. tenet cõtra. & ista sententia est vera, quia põt esse quod in secundo iudicio intẽtato cũ qualitate feretur sententia absolutoria vbi prima erat cõdemnatoria, & per dicta Bald. ibi poteris intelligere, limitare, & extendere dicta Barto. Et inquantum d. Ang. hic voluit decidere id qđ Barr. non ausus est decidere in d. l. senatus. quia pœna nõ est reiterabilis vel corporalis est pœna, dicatis quod qñ opin. Bar. procederet, quã etiam videtur approbare Ange. in d. l. senatus. tamen Ang. est ille qui decidit in d. l. senatus. in fi. qui dicit, quod de rigore iuris ille qui est accusatus iterum cum qualitate, iterum debet puniri pœna persõnali, sed dicit quod de æquitate putat pœnã temperandam & conuertẽdam in aliã pœnam, vel pecuniariam vel personalem, per quam non tolitur vita vel membrum, nec sit corporis afflictiua, vt est corporis relegatio argu. §. pœna grauior. l. quid ergo. ff. de insa. & l. & si seuerior. C. de insa.

SVMMARIVM.

1 *Bannum dicitur sententia interlocutoria.*
2 *Bannum potest contra minorem & indefensum infligi.*
3 *Bannum datum contra minorem indefensum sine autoritate curatoris, an valeat.*

Die vij. Decembris.

[Q]Vi dominus iudex videns & cognoscens dictos inquisitos non comparuisse, & esse contumaces, & in eorum contumacia perseuerantes commisit A. præconi dicti cõmunis vt dictos inquisitos & quemlibet eorum banniat, & tali pœna vel in tanta quantitate pecuniarum &c. & eisdem assignet terminum octo dierum ad comparendum, & se defendum à dicto banno, & inquisitione, & contentis in eis vel alio ipsorum.]

Dicta die.

Qui A. præco retulit se ita bannisse & preconizasse vt habuit in commisione & mandato. †Quod bannum dicitur senten- 1
tia interlocutoria [a] vt habetur in l. j. de re- a
qui. reis. & in auth. item nulla communitas. C. de sacrosanct. eccl. & no. Bald. in l. si quis filio. §. eius qui. ff. de inoffi. test. & no. glo. in l. i. §. quid ergo. ff. de ven. inspi. in verbo, in multis. in l. iij. in princip. de suspect. tut. Ex
2 †quo sequitur quod cum sit sententia interlocutoria quod tale bannum potest contra minorem & indefensum infligi, vt not. Bal. in l. cum & minores. C. si aduer. rem iu.

ADDITIO.

a ¶Interlocutoria. Et an bannum dicatur sententia interlocutoria. vide Pet. de Anch. in consi. vj. & Alex. in consi. xc. in j. volu. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde q̃ dixit Bal. in c. j. hic finitur lex Corra. deinde incip. consti. regni. in iiij. col. vbi voluit quod bannum nõ est in interlocutoria habens vim diffinitiue sed interlocutoria, q̃a ante litem cõtest. ferĩ, & ideo dicit quod cõtrario imperio potest reuocari. Sed Bal. in l. certa ratione. C. quando prouoc nõ est necesse. in prin. dicit aliter, quod bãna quę fiunt cõtra formã statutorum, ideo possunt corrigi

corrigi per iudicem, quia sentẽtia est interlocutoria, sed non videtur stare in ista opinione, quia dicit, vel dicas melius quòd bãnum est quædã cõminatio iudicis, ideo vtile per inutile nõ vitiatur. & Bald. in l. si quis filio. in §. eius. dixit ꝙ est sententia interlocutoria, & quomodo ista intelligantur qñ sit sententia bannum vel cõminatio, opus esset videre dicta Albe. de Rosa. in 4. parte statu. in j. q. & vide etiam Bald. in l. j. C. qui accu. in illo articulo, quando dicatur nomẽ rei receptum inter reos.

5 † Et inquãtum do. Ang. hic dicit, ꝙ banna data contra minorem indefensum sine autoritate curatoris valent, certe si iste doctor vidisset dicta Alber. de Rasa. in d. l. cum & minores. non ita faciliter decidisset istam qõnem. Sed reperio Alb. de Ros. in q. statu. in 4. part. q. lxxii. incip. sed quid si minor inculpatur. & cõtra eum inquirebatur de aliquo maleficio citatus non comparet, & sic bannitus fuit, vbi per quatuor colum. disputat istam materiã, an tale bãnum teneat referens primo dicta Vgol. de Fontana. & postea Guil. de Suza. postea Richar. Malumbræ. tandem tenet hoc bannũ non valere nec tenere, & multa allegat, quæ parum esset mihi hic transcribere, & refert ꝙ Dy. dicit ꝙ potestas Paduę cum procederet contra minorẽ, dedit sibi curatorum de consilio peritorum, & postea processit contra eum, & refert Azo. tenuisse istam sententiam, videtur tamen in fin. limitare, dic vt ibi.

4 *Statuta quæ communiter hodie per Italiam fiũt quòd absens possit condemnari, sunt introducta de iure positiuo, & bannum reuocatur, quam primum citatus comparet etiam post terminum assignatum etiam usque ad prolationem sententiæ.*

5 *Rectores terrarum non possunt aliquem de iure bannire, nisi expresse hoc ex forma statuti caueatur.*

6 *Absens siue sit uagabundus uel non, clericus uel laicus, quando contra eum fit processus, quomodo debeat citari.*

6 *Bannum si extendit pœnam relegationis, de iure communi non potest procedere.*

8 *Annotatio bonorum hodie non habet locum nisi in bonis mobilibus.*

9 *Rectores terrarum, an possint aliquem bannire.*

4 Ang. † Et tene mẽti, quòd cõiter statuta quæ hodie fiunt per Italiam, quòd absens possit condemnari, sunt introducta de iure positiuo ita dicit Bal. per illã l. ne diu. C. de pœn. quòd bannũ seu sententia interlocutoria reuocatur, ꝗ primum ille citatus

b cõparet, [b] etiam si post terminum in banno assignatum cõpareat etiã vsq; ad sententiæ prolationẽ, quia sic fit in ciuili ad cuius similitudinem proceditur in criminali, nam sicut in ciuili citatus contumax patitur primũ decretũ ita in criminali patitur bannum prædictũ, quòd personã suam afficit & nomẽ suũ inter reos alligat. facit l. i. ff. de requr. reis. & sicut in ciuili fit missio in bonis vt tędio affectus reus veniat rñsurus, vt l. si is à quo. ff. vt in pos. leg. ita & in criminali bãnitus in persona afficitur & nomen eius inter reos ascribit, licet sit cõtumax inter reos vt tędio affectus cõpareat. vt l. adulterã. C. de adulte. & l. miles. §. ii. & bona eius annotantur. vt l. i. ff. de requir. reis. Si fuit crimen à relegatione supra, quia regulariter in tali crimine absens non põt dãnari ẽt si sit absens post lit. contest nisi in casu l. ne diu. C. de pœn. & in casu l. in lege. §. qui hoc. ff. de sicca. & in casu extrauagan. ad reprimen, ita dicit Bar. in d. l. i. ff. de requir. reis. Si autem fuerit pęna à relegatio. infra, tunc quia annotatio bonorũ non habet locũ, tunc ne iudici inquirenti vel accusatori fit præiudiciũ, quia non põt esse consultus ex prædicta bonorum annotatione, tunc siue lis sit contest. siue nõ, potest ad diffinitiuã perueniri, dũmodo de negotio principali cũ iudice co-

c gnoscat, vt no. gl. in l. quoties C. de digni. lib. xij. & hoc vide late per Bar. in l. absentem. ff. de pœn. & Sal. in l. si absentem. C de accusa. ideo isto casu admittitur q causas absentiæ allegat. vt l. inter accusatorem. & ibi Bart. & Imol. ff. de publ. iudi. & per eosdem in l. pen. § ad crimen. eod. titu. Vnde sicut in ciuili comparendo quandocunque intra annum refectis expensis, & pstita fideiussione recuperat bona sua. vt c. qm frequenter. §. in aliis. extra vt lit. non contesta ita in criminali quandocunque ante sententiam comparendo annullat virtutem banni, perinde ac si nunquam fuisset bannitus & sic comparendo & faciendo, nunc illud quod si à principio fecisset nunquam fuisset bannitus, ergo bannum tollitur. arg. not. per Bar.

in l.

in l.si pecunia.vt leg.nomi.cauea. bona autē non recuperat nisi intra annū cōpareat, nisi à die dictæ annotationis & notificationis, vt d.l j.in prin.& d.§ j.&ibi Bartol.ff.de requi.reis. † Sed aduertas,quia nisi expresse ex forma statuti cauetur ꝙ rector terrarū siue præses prouinciæ possit aliquē bannire,d vt no.Bar.in l.illicitas.§.qui vniuersas. ff.de off.præsi.quod bene no.In quo quidē bāno certus terminus statuitur intra quem cōparere debeat, aliàs est & intelligat bānitus in tali pœna.Et aduertas, ꝙ talis terminus statuitur intra quē comparere debeat, aliàs est & intelligatur bānitus in tali pœna. Et aduertas ꝙ talis terminus tali banno nō currit,nisi à die notificationis psonaliter factæ,vel ad domum cū schedula secundum formā statutorum, non aūt incipit currere à die annotationis & facti bāni.l.j.§.j.& ibi Bart.ff.de requir.reis.Teneas tū vt supra,ꝙ quāprimum reus cōparet in termino bāni totū bannum & eius virtus annullatur, vt l. j.§.fi.& ibi Bart ff.de requir.reis.& perinde est,ac si nō fuisset bānitus:qm̄ fiebat ad hūc finē vt cōpareret. Vnde si comparet,statim expirat virtus & effectus bāni, vt l... filia. §. 6 alumno.ff. ad Treb. † Qn̄ autē fit processus cōtra absentē siue sit vagabundus, siue nō,clericus vel laicus, an sufficiat citatio ad domū vel ad beneficiū vel rure vel in alio territorio.not.Spec.tit.de accus. §.qualiter. vers.sed nūquid sufficit ꝙ ibi ponit formā. Si autem reus comparet qualiter procedatur contra eum. not.Specu.in §.j.vers.cum autem fuerit coram præside.

b Citatus cōparet. Adde ad hoc Pau.de Castr. in consi.xxiij. & Cæpo.in consi.xxxix. Ber.
c In l.quoties. Adde ꝙ voluit allegare gl.in l.absentē.ff.de pœn.& gl. in l.quoties. tenet cōtrariū.
d Bannire. Adde circa hoc Alex.in consi.xxvj. in j volum. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde quæ dixit Alb.de Rosa.in iiij.par.statu.q.j. qui dicit quòd bannum est quędā iudicialis sententia pœnalis contra contumacē prolata in ciuili vel criminali de iure cōi vsque ad relegationē,& de iure municipali vel cōsuetudine ēt vltra relegationē, bannū.n. de iure cōi pōt dari absenti,vt lite nō cōte.vsq; ad relegationē,per l.absentem.ff.de pœ. cū 7 ibi nota. † Si aūt bannum excedit formam relegationis, tunc de iure cōi procedere nō potest,per d.absentem. tū ex consuetudine & statutis fere totius Italiæ in quocunque graui crimine datur,& procedunt talia bāna,& executioni mandatur, & dicit, ꝙ pro hoc bene facit glos. in l.amissio. §.qui deficiunt.ff.de capit. dimi. & de isto banno aliquid vide per Bal. in c.j.de pac.tenen. † Et 8 not. bene quæ ibi dicit, ꝙ hodie secundum Iac.de Bel.non habet locum ista annotatio bonorū nisi in bonis mobilibus. Et omnia ista quæ dixit do. Ange. hic fuerunt in omnibus approbata à Modernioribus in solēni repeti.c.qualiter & quando. in xj.q.prin. in lxxiiij.q.vbi in effectu sequitur dicta Bar. in d.l.j.de requirē reis. & l.absentem.ff.de pœn. reprobata opi.glo.d.l.quoties. & Pet. 9 de Bellapertica. † Et in quantum supra dictum est, an rectores terrarum possint aliquem bannire. Addatis dicta Modern quę ipsi posuerunt late in l.imperium. ff. de iurisdic.om.iudi.& de istis citationibus faciendis in istis causis criminalibus vbi debent fieri,& quomodo & maxime ad hoc vt deueniatur ad istā annotationem bonorum. Adde Gand.in tract.malefi.sub rubr de citatio.facien.scilicet quomodo fiant,quo loco & earum obseruantia.

10 *Iudex absoluit reum bannitum, sub ista conditione, uidelicet & hoc addito ut nō audeat de cætero similia attentare, sed si secus fieret ipso iure cadat in primas pœnas, quid dicendum.*

10 ANGE. † Quid autem si iudex vel dominus absoluit reū & bannitum sub ista cōditione, videlicet & hoc addito vt non auderet de cętero similia attētare, sed si secus fieret ipso iure, cadat in primas pœnas. Istam quæstionem pnit Bartol.in l.tale pactum §.qui vocauit.in fine. ff. de pactis. & a in l.vnus.§.pactus a ne peteret.eodem titu. circa finem. vbi dicit quòd ista quæstio fuit de facto Bononiæ, & finaliter concludit,ꝙ aut talis dispositio & liberatio fit ab eo qui habet potestatem legis condendæ,vt est legatus Bononiæ, vel alius dominus, & talis conditio est lex, vt l.penult. C. de donatio. inter virum & vxor. & ideo reus qui contrauenit, reincidit in primas pœnas, nec ab eis fuit ipso iure liberatus, neq; incidit in alias pœnas tanquam ex prioribus delictis, quia subla sunt ipsa & earum obligationes: vt d.§.

vt d.§.pactus. Sed nouum delictũ propter quod contrauenit meretur illas pęnas quas primo incurrerat ex oĩbus delictis, & hæc potuit facere, lex punit enim ẽm delictũ grauius propter præcedentia, de quibus est cõdemnatus vel absolutus vt ff. de pœ. l. capitaliũ. §. famosos. Si vero ille iudex qui fecit talẽ dispositionẽ non poterat legẽ cõdere, aut talis conditio fuit stipulatione vallata vel nõ, primo casu aut in pęna veniebat aliquod pecuniariũ, & tunc in illas pœnas incidit, & non tanquã debitas ex delicto, sed tanquã debitas ex stipulatione, põt enim ꝑ stipulationẽ promitti, id quod est probabile per legẽ deberi, vt l. non impossibile. ff. de pact. Si vero pœnæ erant tales quæ non poterãt in stipulationẽ deduci, tũc illa adiectio nihil reuelat, vt est casus ĩ d. §. pactus. facit l. imperator. ff. de manu. testa. aut fuit pactũ nudũ & nõ valet, vt d. §. pactus. quia ex eo nõ agi põt & persona nõ resuscitatur, vt d. §. pactus. facit l. si tibi. §. j. ff. eo.

ADDITIO.

a ¶Pactus. Adde & vide ibi Mod. & vide Ro. in l. si quis accepto. ad fi. ff. de condi. ob tur. cau. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde quod Bar. in terminis tetigit istã difficultatẽ in l. non solũ. §. j. ff. de iniur. & arguit ꝓ & cõtra, & tandẽ in effectu approbat dicta ꝑ ipsum in d. l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pact. Et adde Ang. in solenni sua repetitio. exorta guerra. Sed certe Bar. ibi in d. §. pactus ne peteret. videtur nimis subtilizare istam materiã, & dicit, quod ista quæstio fuit de facto in quodã marchione Ferrariẽse cum quodã legato Bononiæ, & vt dixi, audiui viua voce aliquos Modernio. q mordebãt Bar. bonis rationibus, sed propter autoritatem tanti viri in iudicando nõ esset recedendum ab opinione sua, & maxime, qa Bal. Ang. Pau. de Cast. & Raph. transire videntur cũ doctrina Bartoli, licet ipsum non referant tamen ipsum non reprobant.

11 *Cõparens uel etiã præsens existens in carceribus, qñ non est fideiussoribus relaxandus põt per se aut per legitimũ procuratorẽ causam suæ relaxationis etiã criminalem agere.*

12 *Dominus non autem procurator damnandus est in criminalibus in quibus potest procurator interuenire.*

11 ANGE. †Etiam no. quod talis cõparẽs, vel etiã præsens existens in carceribus, qñ nõ est fideiussoribus relaxandus potest per se aut per legitimum procuratorẽ causam suæ relationis etiã criminalẽ agere quæcunque causa sit, cum non sit timor ꝙ sententia eludatur, nec habeat in fine executionẽ. ita dicit Bar. Imol. & alij in d. l. penult. §. ad crimen. ff. de pub. iud. & ibi Bar. in vers. itẽ opponitur de l. Lucius &c. Si vero non sit detentus & dicta pęna sit corporis afflictiua nõ põt ꝑ procuratorẽ cõparere, vt not. Bar. in d. §. sed si nõ est corporis afflictiua. & tunc est cautela, qđ semper per procuratorẽ cõpareat, quoniã si esset damnatus ex proprio nomine etiã ex leui iniuria statim efficeretur infamis, vt est casus ĩ c. cũ te. de re iud. Secus si per procuratorẽ litigauit vel comparuit, quia alieno nomine damnatus, nec ipse nec principalis infamatur, vt l. furti. §. qui alieno & ibi glo. & doct. ff. de infa. qđ no. quia est vna cautela ad euitandã in-

12 famiã. † Vnũ adde quod in criminalibus in quibus põt procurator interuenire, iuxta l. fi. C. de iniur. & regulã supra traditã non procurator, sed dñs est damnandus, vt no. gl. doct. in l. nihil. C. de procu. Bar. autẽ dicit in l. seruũ quoque. §. publice. ff. de procur. quẽ refert ibi Pau. de Cast. quod si reus esset in carceribus posset constituere procuratorẽ ad omnes actus, præterquã ad sententiã, & ita dicit practicari, quia cessant rationes prohibitiue. Ang. autẽ dicit contrariũ, videlicet, quod ad respondendũ accusationi vel inquisitioni, vel positionibus, non põt constituere procuratorẽ, sed debet personaliter duci ad banchũ, & ꝑ seipsum respondere, & ita de facto obseruatur ne ꝓcuratore cõfitendo inferat grauissimũ pręiudicium ipsi carcerato, vel negando ingerat difficultatẽ curiæ in probãdo. Ista sunt verba do. Pauli ĩ d. §. publice. vbi plene tractat istam materiã, vtrum in criminalibus admittatur procurator siue defensor, & qñ & in quibus casibus, dic vt ibi.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde in quãtum tactũ, est ꝙ qñ reus est in carceribus põt interuenire procurator in causa capitali quod Ang. in d. §. ad crimẽ. temperabat hoc ibi in septima fallentia dicẽs, qđ si reus est incarceratus & tũc interuenit ꝓcurator, sed ad medietatẽ non aũt ad cõ-

test.litis admitteretur procurator, imo reus custoditus debet iudici præsentari, vt litem contestet, vt l.ij.ff.de cust. reo. vbi est casus, nec ẽt interuenit ad sñiam audiendã, cuius verba formanda sunt in ipsum carceratum præsenté ad tribunal nõ auté existenté in carcere, q̃a esset absens, & ita obseruat cõis consuetudo mundi, pro qua est casus recte intuenti in l.si cuiusdã. C.de pub.iudi.& dicit quod hoc tenet Ioan.And.[a] in addi.Specu.in titu.de procur.§.j.versi.sed nunquid ad media causę. Et in hac materia adde Gãdi.in tracta.malefi.sub rubr. vtrũ procurator interueniat in maleficiis. & qñ in illa quæstione quæ incip. Itẽ quæro pone ꝙ qs detinetur in carceribus occasione homicidii vbi in hoc passu pro & contra, arguendo multũ eleganter loquitur referẽdo opi. antiquorũ, tandẽ vr̃ tenere id quod Ang.supra vt p̃ter lit.cõtest.& sñiam possit in aliis interuenire procurator, & vide doct.maxime Bal.in l.reos. C.de accusa.ibi quæro circa istam partẽ & doct.maxime Bal.qui aliter distinguit in l.seruũ quoq;. §.publice.ff.de pcu.in iiii.col.& Ang.in d.l.reos. in iiii. col.dicit, ꝙ ita obseruat cõis cõsuetudo mũdi, secundũ quod dixit in d.§. ad crimẽ.

ADDITIO.

a ¶Io. And. Adde tu quod opin. Ioand. Andr. in titu.de procu.§.j.versi. sed nunquid tenet.& sequitur do. Alexand.in consi. cxvj.in ij.volu, & ibi late examinat dicta Bar.in d.§.publice.& quando carceratus pro pœna afflictiua corporis possit procuratorẽ constituere. vide Cepol.in consi.xx. & ibi quod vxor filij & etiam extranei possunt comparere ad informandum iudicem de innocentia accusati, quia etiam ipse iudex ex officio debet innocentiam inquisiti quærere. Adde tamen quod opin. Bar.in d.§.publice.tenet Ioã. de Ana. in consi.j.& etiam tenet Ro.in titu. de procu.decis.ccj. & ibi quod poterit talis carceratus a quo habet etiam sine mandato defendi, subdunt fortius in d.tit.decis. cciij. quod vxor clerici detenti potest pro marito procuratorem constituere. & vide eosdem in decisione.cccclxxxij, vbi quando procurator fuit admissus in causa criminali, an possit postea opponere quod non potest admitti. & adde an admittatur defensor in causa criminali & vide Cepol.consi.xlj.consi.50.& consil.lv.& an iudeus in criminali possit esse procur.filij sui vide Cepo.in consi.lxxvj.& not.quod vbi accusatio vel inquisitio est inepta potest procur.interuenire.ita Bald.in consil. cvj.in prima parte Caldern.in titu.de procurato.consi.ij.quem vide & Anto. de Prato vete, in consi.penult.& in consil. Barb. Ber.

13 *Bannitus per bannum quod est sententia interlocutoria, an possit à tali banno appellare de iure ciuili.*

14 *Statuto dicente quod absens potest damnari in capitali causa etiam à relegatione supra, an possit interuenire procurator.*

13 Ange. †Quæro an talis bannitus tali banno quod est sñia interlocutoria, vt supra dixi, possit appellare de iure ciuili. Bar. dicit ꝙ sic qñ bannũ seu annotatio bonorũ siue nominis inter reos receptio stat pro sñia principali, & appellãs à principali post bonorũ annotationẽ non recuperat bona, vt l.j.de requir.reis.Bal.in l.ij.C.de episco.aud.versi.tertio quæritur vtrũ bãnitus &c. dicit ergo formo istam qõnem in bãno qđ datur ex forma statuti, quod confunditur cũ condemnatione principali.arg.l.cũ quærebatur.ff.iudica.solui. Et dicit ꝙ non possit appellare, quia per appellationẽ in principali consulitur in vtraq; ergo stat regula prohibitiua de iure ciuili, Sed tñ cõcludit ꝙ aut est veræ cõtumax, & tunc à tali interlocutoria appellat, & est ratio, q̃a ista interlocutoria trahit secũ præiudiciũ circa infamiã facti q̃ incurrunt banniti, ideo merito põt appellari, iuxta regulã notabilẽ in l.ab arbitrio.ff.qui satisda.coga.& l.in tra vtile. ff.de mino.& Bart.in l.ij.ff. de appel. reci. sed si semper fuit cõtumax, tũc aduerte, q̃a de iure si est crimen à relegatione supra regulariter nõ põt cõdẽnari dicto casu, vt hr̃ in l.pe.§.ad crimen.ff.de publ.iud.& in l.j. an per aliũ causa appella. Si vero sit à relegatione infra, q̃a tunc põt damnari, admittitur quilibet vt quilibet de populo volens allegare causas absentiæ, nõ aũt cãs causæ, vt d.§.publice.& in d.§.ad crimẽ. Ex quo sequit̃, qđ si ex forma statutorũ ẽt à relegatione supra absens & contumax põt damnari qđ etiã isto casu quilibet ad allegandũ ẽt causas absentię admitteretur, vt d.§.publice. facit qđ no. Bal.in l.reos.C.de accus. in vlt.col.vers.interdũ.& ibi Sali.& no.Bar. in d.§.ad crimẽ.in versi.quæro & intro materiam legis nostræ. Bal.in d.§.publice.vers. reuoco in dubium. Et admittitur etiam fœmina, vt no.Bal.in l.alienam. C. de procuratoribus. & minor & quilibet alius alias inhabilis, vt no.in l.exigendi. C.de procura.& in d.§.publice. & de ista absentia fidẽ

faciant

faciant iudici in iudicio, & scribi etiam faciant apud acta, tunc si iudex vlterius etiã procederet contra talẽ absentem processus est nullus, argu. l. quæsitum. ff. de re iudi. & no. Bart. in l. ij. §. si quis in iudicio. ff. si quis cautionibus. & in d. §. publice. in fi. & ibi Bal. & Ang. quod est verum de iure communi, nisi per statuta esset alias prouisum. Si vero vellet venire defensor ad defensam allegans causas causæ non audiretur vt d. §. ad crimen. nisi pœna esset pecuniaria & confiteretur delictum, alias autem nunquã tu iudex admittas aliquem defensorio nomine, nisi ista duo concurrant, scilicet ꝙ sit pœna pecuniaria, & ꝙ ipse inquisitionẽ confiteatur, non autem admittas eum si vellet negare in totũ vel in parte, vt est casus & ibi no. in l. qui seruum. ff. de interrogato. actione. qđ tene menti perpetuo, ne tu iudex sis deceptus, sed Bar. in d. l. publice. vt ibi refert domi. Pau. dicit, quod aliquando quis vult admitti vt defensor sine mandato ad ostendendũ de innocentia quod venit absoluendus, & tunc admittitur vbicunque potest ferri sententia contra absentem, quia etiã si nullus comparet iudex ex officio tenetur inquirere de hoc, vt l. si non defendatur. ff. de pœn. vnde iste talis solũ admittitur ad illum articulum nec subijcit se sententiæ, nec venit ad plenariam causæ defensionem, nec potest aliud facere quod præiudicet absenti, vnde iste dicetur defensor & excusator innocentiæ, non procurator, ista sunt verba d. Pau. in d. § publice. & ita fuit de facto obseruatum Regij contra absentem, quia comparuit vnus tanquã vnus de populo a & defensorio nomine ad allegandum causas innocentiæ & ita fuit admissus, vide etiã Bar. in extrauag. ad reprimẽdum. in verbo, legitime. ver. an iste debeat admitti &c. & hoc fuit in causa capitali, quia dicebat comparens quod vulneratus erat mortuus sua culpa & quod vulnus non erat mortale, & omnia ista fuerunt probata per testes per eum productos, & sic ille fuit condemnatus de vulnere tantum. Et quia est etiam vna cautela ad euitandum infamiam quam quis incurrit ex confessione propria, vt not. Bartol. in l. infamiam. ff. de pub. iudi. vt per defensorem compareat & confiteatur, quia nemo ipsorum erit infamis, vt d. §. qui alieno. reus habebit beneficium quod confitentibus tribuitur.

ADDITIO.

a De populo. Adde de hoc vt per Cep. in consi. xx. & consi. xlj. & Fran. de Are. in cõsi. cxlvij. vbi dicit, quod ista est communior opi. Ber. Augusti. Tu autem in hac materia, adde ea quæ dixit Alb. de Ro. in iiij. par. statuto. q. xxxviij. incip. consequenter quæritur alia quæstio si cõtra talẽ bannitũ &c. vbi in effectu videtur velle quod si bannũ est datum super crimine, tunc licet appellare nisi per statuta aliter prouideretur, puta quod bannitus amplius nõ audiatur. Limitat tñ prædicta nisi superior tali bannito facere fiduciam quod veniret ad se defendendum quia tunc illa defensio nihil aliud importat quã ꝙ possit appellari. & etiam remittit ad nota. per ipsum in q. lxxxvij. Et in hac materia adde pulchrum consi. Bald. quod inci. Cauetur ex forma statuti quod citatus ad se excusandum. faciunt not. per Gand. in trac. malefi. sub rub. de bannitis.

14 † Et inquantũ supra dictum est quod si ex forma statutorum de omni capitali casu, tunc absens potest damnari etiam à relegatione supra quod tunc põt interuenire procurator, an hæc conclusio sit vera vel falsa vltra supra allega. vide omnino quæ infra dicentur in proxima q. in text. & in additionib. meis. & adde Ioan. in addi. Spec. in tit. de procuratore. §. j. versic. item quod causa est criminalis. in fin. & habetur per Gandi. in tract. malefic. sub rub. an in causis capitalibus potest procurator interuenire, & per Bart. in extrauag. ad reprimen. in verbo, legitima. & per doct. in cap. veniens. extra de accusa. & per doct. in l. reus. C. de accus. & in d. §. publice. & in d. § ad crimen. maxime per Imol. tamen nõ omitto ea quæ dicit Angel. in d. §. ad crimen. quod in crimine publico etiam quando in absentem ferri potest sententia condemnatoria, quod nullo modo nominatur procurator, qa ita l. cautum est expresse, vt patet in d. §. ad crimen. in princ. nec est bona consequentia ferri potest sententia in absentem, ergo potest interuenire procurator, vetat enim lex interuẽtum procuratoris in crimine publici iudicij, dicit tamen, quod propter hæc verba in consulendo & iudicando non esset recedendũ à consuetudine & à cõmuni opin. quæ vult vt isto casu possit interuenire procurator, & subdit quod isto casu non obstat dicto §. publice. qui vult quod vbi de crimine absens potest damnari ibi admittitur quilibet ad innocentiã excusandam, & sic ad plenariam defensionem, quia dicit quòd ille text. debet intelligi in crimine priuati iudicij non publici, ne ille text. contradicat principio illius. §. ad crimen. subdit tamen Angel. quòd Bart. disputationis gratia intellexit, quod interuenire potest quilibet qui habeat prodesse reo accusato, non

autem posſit obeſſe, dicit tamen in conſulẽdo & iudicando tenendam eſſe opinionẽ cõem, ſed dicit quod iſta ſua opinio de rigore non videtur vera, quia ſecundũ hoc poſſet interuenire procurator cõſtitutus, vt poſsit facere omnia quæ proſunt domino, & non quæ obſunt, quod eſt falſum, q̃a forma eius procuratoris eſt inepta & reprobata, vt do. Inno. in c. conſtitutus. de procu. in princ. Et adde quæ dicã infra in proxi. q. ſubſequenti. vbi aliquid dicam. & vide quæ dixit Albe. de Roſa. in ij. par. ſtatuto. q. xxxvij qui allegando Dy. dixit, ſi quis vulnerauerit aliquem mortifere, poteſt ſe defendere per procuratorẽ, licet pro vulnere ſit pœna pecuniaria per ſtatutum, & cum poteſt ex tali vulnere ſequi mors ibi vide. & vide Alb. in ij. parte ſtatuto. q. cxxj. qui ponit, quãdo pro homicidio eſt pœna pecuniaria, an poſſit interuenire procurator, in quæſtione ſ. quẽti ponit, an quando abſens poteſt damnari poſsit interuenire procurator, & ibi ſequendo Gandi. dicit quod ſic.

15 *Reus citatus eſt uel in bãno poſitus ſi ipſe nõ uenit ſed mittit ꝓcuratorẽ, an ſit excuſatus.*

16 *Procurator admittitur in crimine pro quo uenit imponenda pœna pecuniaria tantum.*

17 *Statuta hodie extant per qua poteſt abſens in cauſa capitali & corporali damnari, an hoc caſu poterit admitti procurator ad plenam defenſionem.*

18 *Procurator an admittatur ad opponẽdum exceptionem dilatoriam.*

19 *Iudex an ſimpliciter poßit repellere procuratorem, quando de pluribus inquiritur contra unum quorum aliquod infert pœnam ſanguinis alterum non.*

20 *Abſens ubi poteſt damnari, maxime hodie per ſtatuta Italiæ, an tunc poſsit procurator interuenire.*

21 *Cautela d. Ang. qua dicebat ſe habere indicia contra reum, ideo debere uenire perſonaliter & poſtea eum retinebat & torquebat, an ſit bona.*

22 *Perſonaliter cogi poſſe cõparere reũ ĩ criminalibus limitatur, ſi cõtra eum ſunt indicia.*

23 *Cautela do. Ange. poſitam in ij. uerſi. præceden uidetur tenere Gandinus.*

15 ANGE. † Quæro quid ſi citatus eſt reus vel in banno poſitus ipſe non venit ſed miſit procuratorem an ſit excuſatus, & an procurator admittatur, diſtingue aut eſt delictum ex quo venit imponẽda pœna maior relegatione & tũc nõ excuſatur mittẽdo procuratorẽ, ſed ipſe tenetur cõparere perſonaliter & procurator non admittitur, aut eſt imponenda pœna minor relegatione, & tunc excuſatur mittẽdo procuratorẽ & procurator [b] admitti debet, vt d. §. publice. & ibi gl. doc. & Bar. plene & Imo. in d. §. ad crimen. per Cy. Bald. & Sali. qui Salic. aliter dicit in l. reos. C. de accuſa. Sed aduertas bene, ꝙ nõ ſufficit iſto caſu ꝙ habeat generale mandatum, imo opus eſt, quod ſit ſpeciale & expreſſum ad cauſas criminales, & in ſpecie vt ad tali inquiſitioni reſpõdendũ, vt no. Iaco. But. Bar. Bal. & Ang. in l. fi. C. de procu. & no. Imo. in c. ſuper his. in vlt. colũ. de accuſationi-

16 bus. & Io. And. in cle. ij. de procuratori. † Ex quo ſequitur, q᷑ in crimine ex quo eſſet imponenda pœna pecuniaria tm̃, bene admittitur procurator, vt d. §. publice. Secus autẽ ſi eſſet imponenda pęna corporalis. Prædicta locũ habent de iure cõi, ſecundum quod abſens nõ po

17 teſt damnari, vt l. abſentẽ. ff. de pęn. † Quid ergo dicendũ eſt hodie ſecundum ſtatuta, per quæ poteſt abſens in cauſa capitali & corporali damnari, an hoc caſu poterit admitti procurator, & ad plenã defenſionẽ comparere. Dy. vt refert Cyn. in d. l. reos. C. de accu. determinat quod ſic, quia hoc caſu ceſſat ratio legis cõis, & pro hoc videtur caſus in d. §. publice. ſed Bar. in d. §. ad crimẽ. & in dicta extrauagan. ad reprimen. in verbo, legitime, dicit, quod illud eſt verum ad allegandas cauſas abſentiæ, & ita intelligatur. §. publice. non autem ad plenam defenſionem ſeu cauſæ defenſionem, vt d. §. ad crimen. & idem tenet Anto. de But. in c. veniens. de accuſa. allegat l. ij. de procurat. iuncto eo quod habetur in c. veritatis. extra de dol. & contuma. ſed de hoc vide plene Imol. in dicto §. ad crimen. ſed ego nunquam vidi admitti aliquem procuratorem, quando eſt pœna corporalis ſiue corporis afflictiua princi aliter vel in conſequentiam, ſiue ſit publicum crimen, ſiue priuatum, vt l. j. coniuncto princ. cũ ſimi. C. vt tam ciuil. quam crimina. cauſæ. & ego eram ſolitus vt vna cautela, quando dubium erat vtrum deberet admitti vel nõ, quia dicebam quod habebam indicia contra inquiſitum, & quod principalis vt melius informatus deberet per ſe non per procuratorem cõparere vt aliquando contingit in ciuili, vt l. fina. cum ibi not. per glo. & doct. C. de procura. & iſtam cautelam ponit Cyn. in d. l. reos. & Bartol. in l. ij. §. defendi. ff. quib. ex cau. in poſſ. ea. & ꝙ aut veniret ad confitendum aut ad ſubij-

ad subiiciendum se torturę, vt dicta indicia purget iuxta no. per Bart. singulariter in l. penul. ff. de quæstionib. si ipse comparebat retinebã & torquebã quousq; purgauerat indicia, si vero per se nõ cõparebat. licet cõ pareret per procuratorẽ etiã specialiter ad hoc constitutũ, & plenarie instructum reputabam eũ contumacẽ. arg. no. per doc. in l. fi. C. de procur. & per Iac. Bu. ibi, & Bald. in l. seruũ quoque. §. publice. in vlt. col. licet Salic. in d. l. reos. in quæstione finali sentiat contrariũ. Et facta declaratione contumaciæ tunc habetur pro cõfesso secundũ Bar. in d. l. penul. & sic superuacaneæ postquam est habitus pro confesso interuenit procurator, quod tene mẽti, quia in practica faciet tibi honorẽ, quia cum Cy. dicat quòd doc. ita tenẽt & ita diceret Bar. obseruaretur in practica nõ obstante aliorũ opi. & isto modo faciẽdo iudex nunquã potest decipi. ita
18 dicit Cy. in d. l. reos. in fi. † An autem [c] ad-
c mittatur procurator ad opponendum exceptionẽ dilatoriã. vide Cy. Bal. & Salic. in
19 d. l. iii. & Bart. & Imo. in d. §. ad crimẽ. † Aduertas tamen quòd si de pluribus inquirit cõtra vnũ, quorũ aliqua inferunt pœnam sanguinis, & aliqua non, an iudex simpliciter posit repellere procuratorem, dicas ꝙ non, quia talis confesio potest scindi, ideo pro illis quæ pęnã sanguinis nõ inferũt potest interuenire procurator, vt no. Bar. in l. iam tamen. §. fi. ff. iudi. sol. Et si iudex non admisit hunc procuratorẽ læsit partẽ, & tenetur in syndicatu, vt ibi per Bar.

b ¶ Et procurator. Adde circa hoc & vide Alex. in consil. cxlj. in iij. vol. & quæ ponit Pet. de Ancha. in consi. cclxxiij. Ber.

c An autem. Adde tu & vide Cepol. in consilio lxxiij. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia. adde inquantũ supra dictũ est, an in causa criminali à relegatione supra vel infra admittatur procurator, licet hic multa possent adduci & allegari, qnia alias vidi disputantes & tenentes cõtra communem opinionem de qua supra & multum subtiliter allegando quæ possem hic adducere quæ nõ adduco quia hic in isto argumento nõ intẽdo recedere à cõi opinione, de qua supra. Adde tamen ꝙ licet in causa criminali nõ admittatur procurator, tamen limita quia fallit in illustribus personis, quia isto casu in causa publica & criminali admittitur procurator. ita no. Bar. in l. si quandò. C. de iniur. & eo maxime, quia detineri nõ possunt personaliter. l. medicos. & ibi no. C. de profes. & medi. nec duci possunt in quæstione. l. j. C. de quæstionib. iuncta l. aduocati. C. de aduo. diuer. iudi. facit quod not. Bal. in l. ij. C. de liber. & eo. liber. fallit etiã d. regula, vt ꝑ Bart. in l. fi. C. de iniur. per Spec. in titu. de procurato. §. ratione igitur. versi. sed præcedens regula fallit. Et ꝓ intelligẽtia istius. §. ad crimẽ. vide decisionẽ nouã Rotæ cxcvj. & eius limitationẽ. & per Bart. in l. iam tñ. §. si tamen plures. ff. iudic. sol. & infra dicetur in proxima qõne vbi dicit ꝙ si in accusatione vel inquisitione deducant plura delicta inter quæ sit aliquod cuius occasione pęna pecuniaria venit imponenda & in alijs corporalis ꝙ debet illo casu ꝓcurator admitti & multas fallentias & limitationes ad dictum. §. ad crimen. prosequere vt per Ange. in d. §. ad crimen. & per Ang. in d. l. reos. vbi ponit multas fallentias & etiã decem fallentiæ ponuntur per gl. in c. veniẽs. extra de accu. & ibi vide doct. & no. casum singularẽ ĩ c. hoc quippe. iii. q. vj. ꝙ vbi ageretur de nullitate sentẽtiæ late in causa criminali, tunc potest procurator interuenire.
20 † Item inquantũ supra tactum est an vbi absens potest damnari ibi posit interuenire ꝓcurator maxime hodie ꝑ statuta Italię &c. licet addiderim aliqua in isto articulo supra in addi. in proxima qõne præcedẽti. tñ Ang. multũ late in l. reos. C. de accu. ĩ vj. fallen. dicit ꝙ Bar. in hac materia posuit vnã suã nouã opinionẽ & pulchrã dicẽs ꝙ nõ admittiĩ ꝓcurator, qui dño posit obesse & nõ prodesse. & dicit esse casum, in d. l. j. an per aliũ vbi non interuenit procurator si tamen est capitalis & in causa appellationis ferri põt sñia in absentẽ, vt l. fi. C. de tẽpo. ordi. sed bene admittitur excusatio simplex ad allegandũ pro absente causas innocentiæ criminis q a allegatio potest esse dño proficua nõ autẽ in aliquo nociua. Sed Ange. bene dicit ꝙ ista opi. Bar. non est bona, quia. §. publici loquitur indistincte ibi quãuis &c. De habente & non habente mandatum. Item quia forma huius procuratorij est reprobata à iure per Inno. in c. constitutus. de procurat. & si eius opinio esset vera sequeretur ꝙ posit constitui procurator ꝙ domi-

domino ꝑsit & non obsit, quod falsum est d.c.constitutus. patet quia procurator debet ita constitui vt per eius aduentũ conditio aduersarii non efficiatur deterior.l.ij.§.pen.ff.quib.ex cau.in pos. ea.& ad rationes Bar.multũ eleganter respondet, dic vt ibi per eum & in hac materia qñ procurator possit interuenire. vide Gaspa.de Cal. in consi.suo iii.in tit.de accu.& ibi ponit de quoddã abbate qui petebat quosdã monachos detrudi in carcerẽ,propter eorũ crimi-
21 na, an possit interuenire procurator. † Et aduerte inquantum supra d.Ang.tetigit illã difficultatẽ qđ citabat reũ personaliter quod veniret in persona ad respondendũ, licet tali casu procurat. possit cõparere vel dubiũ,an procurator possit comparere, & postea ipsum detinebat in carceribus, quia alias vidi istã q.dic quod pro ista opi. certe vr gl.i l fi.C.de procu.in gl.pen.ibi, melius & ideo colligunt doc.ex illa gl.quod si dñs melius nouerit veritatẽ q̃ procurator, qđ põt iudex cogere dñm personaliter comparet ad respõdendũ, quod est verum etiã si procur.habet specificũ mandatũ ad sic respondendum,quia per aspectũ dñi põt iudex melius perpendere veritatem inspiciẽdo quo vultu & qua trepidatione loquat.l. de minore.§. tormẽta.ff.de qõ. & per hoc Bar.ibi,in d.l.fi.reprehendit Iac.de Bu.qui cõtra tenebat,& hãc sñiam approbauit Domi.de sancto Geminia. in c.j.de iudi.in vj. post Io.de Imo.& Imol.in l.qui bona. §.q alieno.ff. de dam. infec.& Bar.in l.ij.§.defendi.ff.ex qui.cau.in poss.eatur. & Cy. in d.l.reos.C.de accus.& Bar.i l.seruũ quoq; §.pub.ad fi.ff.de procur.aliqui vero volentes saluare Iac.de Bu.dicunt quod opi. Iac. de Bu.loquitur in ciuilibus, ex quo procurator specificũ habet mãdatũ, quia tũc dñs per organũ respondere videtur. l. qui aũt. §.fi.cũ l.sequen.ff.de consti.pec.secus in criminalibus in quibus ex indicijs iudex potest inquirere veritatẽ,& etiã torquere.d.§. tormenta.& istã partẽ expresse tenet Ioan. And.in c.fi.extra de iuramen.calum.& Ange.in l.si actor.ff.de procu.Ang.in d.l.fi.C. de procu.& Bar.in d.§.si alieno.& dicit Ange.in d.l.si actor.quod in palatiis ita refert Sali.in d.l.reos.tenuisse contrarium, & idẽ voluit Imol. in d.§.ad crimen. dicentes ꝙ non solum in ciuilibus sed nec in criminalibus potest quis priuari beneficio,ꝙ nõ possit comparere per procuratorẽ habentẽ ad hoc speciale & specialissimũ mandatũ, & ꝙ ipso inuito compareat personaliter,alias erit cõtumax qa hoc falsũ, qa alias beneficiũ cõparendi per procuratorẽ à lege concessum esset illusoriũ cum semper esset in facultate iudicis auferre illud beneficiũ,dicendo, cõpareat dñs personaliter, quia melius est informatus cõtra regulã indultũ.de reg. iur.lib. vj.nec ob.§.tormẽta.quia respõdet ꝙ ille nõ habebat specialissimũ mãdatum vel ibi causa criminalis talis erat in qua ꝑcu.nõ põt cõparere.& sic Imol.vario modo locutus est in ista materia quia vnũ dixit in d.§.si alieno.aliud in c.j.extra de iu-
22 di. † Limita tñ prædicta ſm ea quæ dixit Pet.de Ancha.in c.j.extra de iudic.in vj.& Bal.& Pe.de Anch.in d.l seruũ quoq;.§.publice.ff.de procu. q dicunt ꝙ in criminalibus verum est,ꝙ quis põt cogi vt cõpareat personaliter si indicia sun cõtra eũ alias nõ: & voluit Bal.si recte põderetur in d.l.fi.C. de procu.quinimo dixit Bal. in §. publice. ꝙ etiã hoc est verũ in casibus in quibus põt esse locus torturæ,secus vbi non põt esse locus torturæ. Adde Gãd.in tract. malefic. sub rub. vtrũ procurator põt interuenire in causa criminali.qui Gãd.fuit maximus
23 practicus voluit † ꝙ isto casu hæc cautelã in criminalibus valeret ꝙ dñs veniat & ꝑsonaliter respõdeat, sed omnino põderabis verba sua,& videtur velle ꝙ opus est ꝙ aliqua indicia pręcedãt,licet postea i fi. nnuat etiã si nõ essent indicia, dum dicit vel tanq̃ melius informatũ venit respõsurus.Subsequenter d.Ang.hic replicauit id qđ Bar.dixit in l.iam tñ.§ penul.ff iud.sol.ꝙ si comparet procurator in pluribus causis capitalibus & in quibusdã nõ poterat comparere procurator in quibusdam sic, tunc poterat interuenire procurator. Adde quod dixit supra in proxima præcedenti qõne.& si iudex nõ admisit procuratorẽ lædit partẽ & tenetur in syndicatu.ita dixit Bar.ibi.

24 *Contumacia an sit delictum, ita quòd si statuto dicatur quòd bannitus propter delictum possit impune occidi, an bannitus per contumaciam possit impune occidi.*

25 *Bannum quod fit propter contumaciam et inobedientiam æquiparatur multæ.*

Multam

26 *Multam impositam, sicut propter paupertatem potest remittere rector terrarum sine scientia vel consensu superioris ita & bannum.*
27 *Condemnatus ex contumacia, quando dicatur condemnatus ex maleficio.*

24 ANGE. † Quæro an cōtumacia sit delictū, ita ꝙ si statuto dicatur ꝙ bannitus propter delictum possit impune occidi, an bānitus propter contumaciā possit impune occidi, hanc q. format Bar. in l. omne delictū. ff. de re mili. & ibi cōcludit quòd debet inspici causa propter quam fuit citatus, nam si citatur propter maleficium & fuit contumax dicitur dānatus ꝑꝑ maleficiū, alias aūt si fuit simpliciter citatus ex causa ciuili, & fuit contumax, & tunc si propter eius contumaciā multaretur, non dicitur damnatus propter maleficiū. ita sentit ibi Bar. facit l. ictus fustium. ff. de infami. vnde isto casu nō poterat impune occidi cum semper propter contumaciā cōdemnaretur, quia si essent partes præsentes de eis fieret executio probato delicto l. ij. C. quo. appel. non reci. & l. constitutiones. ff. de appel. licet Bal. & Imo. videātur aliter dicere in l. mora. ff. solu. ma. Cyn. & Ang. ī l. j. C. de crimi. stellio. sed Bal. in l. fi. C. vi bo. rap. videtur in effectu tenere supradictā opin. Bar. licet ibi dicat ꝙ fuerat opi. Mar. de
25 Fano † sed tene menti tu præses prouinciæ & rector terrarum quòd bannum quod fit propter contumaciam & inobedientiam, æquiparatur multæ [a] vt no. glo. in l. j. §. ex hoc rescripto. ff. de ventre inspi. & in l. j. post princ.
26 ff. de admi. tut. † Ex quo sequitur ꝙ sicut multam impositam propter paupertatem sine conscientia, vel consensu fisci, vel superioris potest remittere præses prouinciæ ita etiam bannum. ita dicit singu. Bar. in l. illicitas. §. fi. ff. de offic. præsi. & prædicta procedunt de iure, cōmuniter autem aliter proceditur per statuta, quia contumax in quocunq; crimine, habetur pro cōuicto & confesso, & potest damnari.

ADDITIO.

a ¶ **Multæ. Adde & vide Paul. de Cast. in consil. ccxviij. in j. impressis. Bez.**

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde gl. in l. si filius. ff. de interro. act. & gl. in l. j. §. fi. ff. si quis ius di. non obtem. in verbo, pœna. & aliam gl. in l. si plures tutelā. ff. de admi. tuto. quæ glo. non allegatur per doct. & aliam glo. j. q. iiij. in summa tamen gl. tenuit contrarium, in c. ex literis. extra de consti. scilicet ꝙ contumacia non dicitur esse maleficiū, & ideo cum statuta proprie debent intelligi. l. iij. §. hæc verba. ff. de neg. gest. bannitus per contumaciam per statutum, non dicitur bannitus propter maleficium. Et de hac materia videnda sunt dicta per Bart. in l. j. §. nam tractemus. ff. de tuto. & ratio distrahen. Bald. in l. fi. C. de crim. stel. per Bal. in l. multis. C. de appel. per Bald. in l. j. §. fi. ff. si quis ius di. non obtempe. aliquid per Imo. in l. pen. §. ad crimen. ff. de pub. iud. in xxiiij. col. & Moder. in d. l. si mora. ff. solu. mat. dicunt quod ista est cōmunis opi. ꝙ bannitus ex contumacia non dicatur bannitus ex maleficio, quia contumacia non reperitur inter tract. de public. vel priua. delic. imo ponitur inter ciuiles d. l. j. si quis ius di. non optempe. Large vero & improprie sumitur pro maleficio. Et in hac materia adde dicta Alb. de Ros. in q. statuto. in iiij. par. q. xxij. qui vltra omnes examinat istam materiā ibi refert omnia do. Cy. & vide Bald. in l. j. ff. de in lit. iuran. qui colligit argumentum ex illa lege.
27 † ꝙ condemnatus ex contumacia nō dicitur cōdemnatus est maleficio, limitat tñ hoc nisi statutū vltra procederet ꝙ contumax haberetur pro confesso quia tūc dicitur cōdēnatus ex ficto maleficio nō ex vero. per l. si tutor. C. de interdic. mat. & dicit ꝙ Dyn. tetigit q. in l. cū filius. ff. de verb. ob. Adde tamen quòd contumacia non sit delictum. bene facit glo. in c. cum non ab homine. in glo. magna extra de iudi. sed quòd imo ꝙ contumacia sit delictum, allego in terminis glo. in cap. ij. in glo. morte. extra de ma. & obed. quæ dicit ꝙ propter delictum contumaciæ peribit, & propter contumaciam quis multatur, & multa pertinet ad fiscū. Ista probantur in l. reos. & l. multatus. C. de modo multan. & cum pœna pertinet ad fiscum talis causa dicitur criminalis. glo. est singu. in l. prætor. ff. de sepul. viola. nec ob. fundamentum Cyn. dum dicit quod ideo contumacia non est delictū, quia non erat posita inter crimina publica aut priuata. quia istud argumentum nihil valet nec concludit. nam gloss. in l. j. ff. de fideius. tut. & in l. j. §. si apud. ff. deposi. dixerunt ꝙ dolus est delictum, & tamē titulus de dolo nō est positus inter crimina publ. nec priuata. Præterea pro hac parte allego bonum tex. in j. consti. ff. in §. illud verb. versic. ludos exercere. & alia crimina vbi lex appellat ludum delictum & titulus vt alearum visus. nō ponitur inter crimina publica aut priuata. & de ista materia vide do. Nellū in trac. bannito. in ij. parte secundi tēporis q. lix. & q. lx.

28 *Statutũ disponens quòd contumax habeatur pro conuicto & confesso, an ualeat de iure.*
29 *Contumax licet ex fictione statutorum habeatur pro confesso, tamen requiritur declaratoria.*
30 *Contumax reus antequam condemnetur, an semper debeat fieri declaratoria.*
31 *Contumacia licet operetur confeßionem rei, et quòd sit conuictus tamen de contumacia debet apparere in actis.*
32 *Reo sponte confitente, etiam ex inordinato processu sequi potest condemnatio secus ex ficta confeßione, puta per contumaciam.*
33 *Confeßio uera delictum uere probat, ficta autem nunquam uere delictum probat.*
34 *Notarius condemnatus de falso ex confeßione uera uel conuictus, nunquam poterit amplius instrumenta conficere, tamen damnatus propter contumaciam non perdit instrumentorũ confectionem. Et sententia lata contra uere & sponte confitentem & cõuictum, facit illum inhabilẽ, quo ad omnes, si autem lata ex contumacia, & sic ex confeßione ficta, praeiudicat solum quo ad personam ad cuius instantiam fuit damnatus.*
35 *Declaratoria an sit opus qui iudex pronunciet super contumacia.*
36 *Contumacia negata pronunciandum est super ea aliter non est necesse.*
37 *Confeßio ficta quid operetur.*
38 *Statutum quòd quis habeatur pro confesso intelligitur quo ad delictum non quo ad qualitatem personæ aggrauantem delictum.*
39 *Contumax licet habeatur pro confesso, tamen quando iudici constaret ipsum nõ esse culpabilem debet eum absoluere non cõdemnare.*
40 *Sententia lata propter contumaciam an magis dicatur lata pro cõtumacia quam propter delictum.*

28 ANGE. † Quæritur tamen an tale statutũ quod disponit ꝙ contumax habeatur pro conuicto & cõfesso de iure valeat.[a] Illã q. format Spec. & ibi Io. And. de accusa. §. sequitur. & ibi tenent ꝙ tale statutũ valet. & Io. And. in c. veritatis. de dolo & contu. Et in tit. de pace iura. fir. §. iniuria. Facit ꝙ no. in l. Gallus. §. & quid si tantũ. ff. de lib. & posth. & pro hoc allegat gl. ordi. in l. locorũ. C. de omni agro deser. lib. xj. vbi dicit ꝙ talis contumacia est ficta probatio. facit ꝙ notatur per Bart. in l. oẽs populi. ff. de iusti. & iur. & l. j. C. de asser. tol. ita et do. Nellus de sancto Gemin. doctor solennis in suo
29 opere bannitorum in sui princip. † Sed aduertendum est quòd licet contumax ex fictione statutorum habeatur pro confesso, tamen requiritur declaratoria, vt est tex. & Bar. ĩ l. eius q. delatoré. ff. de iure fisci. & est tex. cõ gl. in c. cũ secundum. de hæreti. in vj. & hoc etiã tenet Bal. in l. transigere. in fi. C. de transac. & in l. iubemus. §. œconomus. C. de sacrosan. eccle. vbi plene, & in vsu feudorum quibus modis feu. amitta. c. j. & in c. j. de feu. sine culpa non amit. & in titu. generali alienatione. an feu. vasal. cõ
30 ti. c. vasallus. † Ex quibus cautela esset quòd quando reus esset contumax antequam condemnaretur semper fiat declaratoria quando contumax fuit. Et virtute illius contumaciæ ipse habetur ex statuto pro confesso delictum, & conuicto de quo contra eum inquiritur, facit qđ no. in simili Iaco. Bu. per illã glo. in l. pen. §. cum autẽ. C. ad treb. & quod not. Bar. secundum Ia. in l. hæc stipulatio. §. ij. ff. de ope. no. nuncia. Sed licet hoc esset tutius, tamẽ si iudex postea de delicto condemnet & pœnam imponit limitatam à statuto, videtur tacite declarasse super dicta cõtumacia, & ꝙ habitus fuerit pro confesso. ad hoc facit qđ not. Bar. in d. l. stipulatio. §. pe. nam procedẽdo ad condemnationem videtur tacite pronunciasse illum haberi pro confesso, sicut dicimus de iudice qui non obstante declinatoria fori ad vlteriora procedit tacite super declinatoria videtur pronunciasse. l. ij. §. si dubitetur. ff. de iud. & maxime si iudex in sententia sua in illa clausula, & quia cõstat &c. facit mentionem de sua contumacia tunc super contumacia & ficta cõfessione declarasse videtur, facit quod dicunt docto. quando iudex dicit viso libello visa litis contest. &c. quia sententia facit fidẽ de prædictis, vt not. doct. in auth. si quis in aliquo. C.
b de eden. Teneas[b] tamẽ † quòd licet dicta sua
31 cõtumacia hoc operetur, debet tamen in actis hoc prius apparere antequam deueniatur ad condemnatoriam, nam licet esset citatus & statutus terminus ad comparendum & ipse in veritate non comparuit, si tamen hoc non appareret ex actis vel quia notarius nondum scripserat vel nuncius nondum fecerat relationẽ tunc iudex nunquam deueniat ad condemnationem, quoniam talis sententia non valeret. argu. no. per Bartol. in l. hoc autem. §. j. ex quicau. in poss. ea. & l. multum. ff. de condi. & de-
32 mon. † Sis igitur multum cautus tu iudex ꝙ ordinate facias processum tuum, nam licet ex tali contumacia habeatur pro comfesso & conuicto.

victo. Magna tamen ex differentia inter verã & fictam confessionem. Nam quando tu habes reum qui spontanee confitetur, tunc etiã ex inordinato processu secure potes condemnare, vt no. Bar. in l. si confessus. ff. de cust. reo. & dicã infra in gl. qñ comparent & totum cõfitentur, tamen quãdo est ficta confessio nunquam [c] ex tali confessione ficta poterit damnari, nisi processus fuerit rite & recte formatus & si fuerit condemnatus, talis sentẽtia ex inordinato processu ipso iure non valet. ita singulariter dicit Bal. in addi. ad Spe. in tit. de accu. §. & not. ꝙ accusatio. ver. & not. quòd vbi libellus &c. facit quod not. Bal. in l. error in fin. C. de iur. & facti igno. & quod no. Bar. in l. absentem. ff. de pœn.

33 † Secundo principaliter dicta ficta cõfessio habet alium effectum, nam licet vera probet vere delictũ, vt d. l. si confessus. & l. j. & iij. ff. de confes. & l. inde neratius. ff. ad l. Aquil. tamen ficta confessio nunquam probat vere delictum.

34 † Ex quo sequitur ꝙ si vnus notarius damnatus sit de falso ex confessione vera, vel conuictus ꝙ nunquã amplius poterit instrumenta conficere, vt in auth. de tabel. §. fi. & not. Bart. in lege eadem. §. j. ff. ad l. Iuliam repetun. & tamen si est damnatus propter contumaciam non perdit instrumentorũ confectionem. [d] ita no. dicit Bar. in l. si ideo. in princ. ff. de euict. & Bald. in l. transigere. circa medium. C. de transac. magis enim propter cõtumaciam & absentiam suam dicitur esse lata sententia, quam ꝙ maleficium commiserit, vt l. qui repudiantis. in fin. ff. de inoffi. testa. habet & tertium effectum, nam licet sententia lata contra vere & sponte confitentem, & conuictũ, & declaratoria super delicto faciat illum inhabilem & infamẽ, quo ad omnes, vt d. l. si confessus. ff. de custo. reor. & l. quoniã. de infami. tamen quando est lata in contumaciam, & sic ex ficta confessione, tunc talis sententia nõ facit fidẽ nec condemnatio præiudicat nec ipsum inhabilitat nisi quo ad illam personam ad cuius instantiam fuit damnatus. [e] ita singulariter dicit Bar. in l. eius qui delatorem. in fin. de iure fisci. per casum, in l. ij. §. fi. ff. eo.

ADDITIONES.

a ¶ De iure valeat. Franc. de Aret. in consi. cxlvij. & ibi an contra talem fictam confessionem possit probari de innocentia rei, & ibi etiam ꝙ talis cõtumax videtur confiteri delictum cum omnibus qualitatibus suis in accusatione vel inquisitione deductis allegat Bal. in l. quoniam. de his qui not. infa. & in l. ij. C. de iuramen. calum. Angel. tamen in consi. cxlvj. dicit ꝙ videtur confiteri factum non qualitatem facti. & vide Pet. de Ancha. in consi. ccccix. vbi ꝙ mulier accusata de adulterio si fuit contumax non videtur fateri matrimoniũ & ibi ꝙ habetur contumax pro confesso quo ad pœnam fisco applicandam non quo ad pœnam applicandam parti quo ad eius interesse. & adde ꝙ tale statutum valeat. & vide Cepo. in consi. xlj. & ibi ꝙ tale statutum non debet intelligi taliter, ꝙ contumax de cuius innocentia constat haberetur pro confesso. & vide ad materiam Bart. in consi. ccvij. & consi. cxvj.

b Teneas tamen. Adde ꝙ eandem sententiam tenet Franc. de Rampo. in consi. Cald. in titu. de reiu. consi. viij. sequutus Bart. in l. si finita. §. Iulianum. ff. de dam. infe. Ber.

c Nunquam ex tali. Adde & vide Pet. de Anch. consi. ccccix. & Abb. in consi. xxiiij.

d Confectionem. Adde & vide Paul. de Cast. in consi. cxcviij. & Bar. in consi. xj.

e Fuit damnatus. Adde & vide Rom. in cõsi. liiij. Bar. in consi. cvj. incip. statuto Perusinæ ciuitatis. & Abb. in consi. lxvj.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia ad de inquantum dictum est, an valeat statutum quòd contumax habeatur pro confesso, quod in terminis videtur glo. in l. ij. §. senatus. ff. de iure fisci. quæ videtur et velle quòd cõtumax habeatur pro confesso de iure, & bonus text. in l. Arrianus. ff. eod. titu. de iure fisci. & boni tex. allegantur à Bar. in d. l. locorum. C. de omni agro deser. & omnino ibi vide Ang. Sed in contrarium multum faciunt ea quæ notauit Rom. in l. lege Cornelia. ff. ad Sillan. qui disputans illum articulum an per statutum potest induci quòd per fugam inducatur vera probatio, dicit quòd de iure habemus vnam glo. singulare. iiij. q. j. in summa quæ dicit quòd propter contumaciam quis non potest condemnari ad mortem. quæ gloss. Bald. in l. data opera. solebat dicere ꝙ alibi non reperiebatur, si ergo contumacia vera non potest facere quòd quis condemnetur ad mortem, quomodo ergo, ista confessio ficta resultans ex tali contumacia operabitur hoc quòd quis possit decapitari, quando statutũ dicit in criminalibus quòd contumax habeatur pro confesso cum nõ possit plus fictio quam veritas, vt not. in l. si is qui pro emptore. ff. de vsucap. non obstant illa iura quæ sunt allegata pro illa parte quòd contumax habeatur pro confessio, quia vt dicit Angel. in d. l. locorum. hoc non est regulariter, sed solum est in casibus expressis. Et ideo Roman. in dicta lege Cornel. concludebat nõ tenere statutum in criminalibus quòd per fugam inducatur vera probatio, quia illa fuga

quia

quia est absens inducit contumaciam, & propter contumaciam quis non potest puniri capitaliter. Idem esset dicendum in casu nostro quicquid sit cum statuta sint hodie præcisa per totam Italiam credo tale statutum valere, quia statuta sunt ius ciuile, lege omnes populi.ff.de iusti.& iur.& ideo casu isto erit casus expressus hoc in iure ciuili, postquam statutũ hoc expresse dicit. & sic militabit doctrina Ang.in d.l.locorum.ad illam glo. singularem iiij. qõ.j.in summa responde, vt pulchre dicit Imo.in cap.ij.extra de maiori.& obe.qui late examinat materiam illius glo. in illo articulo cũ dicitur qui non obedit principi morte mo
35 riatur. †Et aduerte inquantum supra tactum est an opus sit declaratoria quod iudex pronũciet super contumacia quod Ant.de But. in c. cum dilecti.extra de dolo & contu.in vij. col. ibi vltimo aduerte ibi ponderabat esse tex. bonum ad hoc dicens ꝙ aduertendum est ad illã literam quæ dicit ꝙ papa illum ibi reputauit contumacem ex qua habes cautum esse iudicẽ quando procedit contra aliquem vt contumacem vt ante omnia eum reputet contumacem vel aliquid interloquatur per quod ostendat eum esse contumacem, vt sic ostendat sibi de contumacia liquere, nam sufficit eum contumacem esse nisi sibi liqueat de contumacia alle.l. hæc autem ibi constare liquerit.ff. ex qui. cau.in poss.eatur.& dicit vide Bart. in l.iiij.§. prætor.ff.de dam.infe.& idem voluit Ant. de But.in c.cum dilecti extra de elect. vel de dolo & contu. Et adde omnino Bald. in l.j.C. ne ex delict.defun.in iiij.col.qui faciens mentionem de doctrina Bart.in d.l.eius qui delatorẽ. Primo arguit pro opin.Bart.postea in contrarium arguit & pro opinio. Bart. dicit ꝙ si per legem vel statutum aliquis habetur pro cõfesso, intellige & intelligi debet si iudici videbitur. Et ideo iudex debet interloqui & pro hoc alleg.l.generaliter.§.j. C.de reb.credi.sed dicit ꝙ in contrarium facit l. pen. C. ad trebel. vbi satis est ꝙ ex actis apparet, quia quod certum est non indiget declaratione. l. quoties. ff. de proba.§.fi.& quod no.in l.j.in fi.ff.de de. præ leg.sed ipse Bal.saluat dictum Bart.limitando,
36 quam limitationem semper not. quia dicit† si negatur contumacia est pronunciandũ, alias non est necesse, ex quo liquet ex actis quia si negatur ista est quæstio emergens & ideo pronunciandum. Item ꝙ non requiratur illa interlocutoria videtur etiam Bald. tenere contrarium in cap.j.de feud.sine culpa non amit. quia in istis huiusmodi quasi notorijs non requiritur alia declaratio per ea quæ habentur in c.peruenit.extra de appel.& in c.vestra.ex-
37 tra de cohabi.cleri.& mulie. †Item inquantum do.Ang.hic circa effectum secundum dictæ confessiones fictæ quid operetur talis confessio ficta, exemplificat ꝙ aliud est quod de delicto constet per veram confessionẽ, aliud propter fictam confessionem, quia si notarius propter contumaciam banniatur poterit confiteri alia instrumẽta. Adde Bal. in l. in exercendis. C.de fide instrum. in iiij. colum. qui videtur tenere contra Bart.sed melius & expressius tenet contra Bar. Bald.in addit. Spec. in titu.de instrumen.edic in vij.colum.& contra doctrinam do.Ang.hic. vide pulchra verba quæ posuit Angel. in l. si is qui.§. si tu titiam.ff.de fur. vbi ponit exẽplum ꝙ licet per statutum bannitus habeatur pro confesso, tamen propter talem contumaciam debet vere constare de delicto, ac si per veram confessionem, vel ac si per testes veros constaret de delicto ibi vide. Et vide Paul.de Cast.in consil.suo cxcvij qui ponit late multa allegando, an isti tales banniti per contumaciam sint infames & quando & alleg. bona iura text.& gloss. & Bartol. vide tamen quod consuluit Pet. de Ancha. in consi. suo ccccix. qui dicit
38 †quòd statutum quod quis habeatur pro confesso non debet intelligi cum est actum cum accusatore illegitimo, ita tale statutum intelligitur quo ad delictum, non quo ad qualitatem personæ aggrauantis delictum, & ideo ibi consuluit quòd maritus qui verberauit acriter vxorem Bononiæ & ipsa aufugit Ferrariam, & postea ipse accusauit eam de furto & adulterio, ad hoc vt lucretur dotem & per contumaciam ipsa condemnetur vigore statuti, quod contumax habeatur pro confesso ꝙ propter hoc iste non lucratur dotem, licet statutum dicat quòd habeatur pro confesso contumax. & idem dixit Angel.in consil. suo cxiiij. incipiente super primo dicto quòd licet contumax habeatur pro cõfitente factum non autem qualitatem facti. Adde consilium Bartol. xcvj. incipiente domi. Cyn. de
39 Bononia qui ponit† quòd licet contumax haberi debeat pro confesso, tamen quando iudici constaret ipsum non esse culpabilem quòd debeat absoluere non condemnare. & vide in consi. suo cij.qui ponit stante statuto prædicto an iudex possit recipere informationes quo ad absolu. aut condemnatio. & quid si terminus statuti in quo comparere debebat est elapsus, an iudex hoc possit & quas exce-

exceptiones potest ipse bannitus oppo-
40 nere elapso termino statuti. †An autem sententia lata propter contumaciam magis dicatur lata per contumaciam quam propter delictum. adde Barto.in l. papinianus. §.meminisse.ff.de inofficioso testamen.& quod in l.qui repudiãtis.eo.ti. & quod no. Bal.Ang.& Imo.in l.inter stipulantẽ.§.i.ff. de ver.ob.Bar. in l.i. in fi.si quis ius di.non obtẽ.Bar.in l.vinũ.ff.si certũ petat.Bal.in l. i.C.de confes.& Bal.in l.fin.C.de procura. faciunt etiam not.in l. absentẽ.ff. de pœn. cum si.& Bar.in l.omne.§.i.ff de re milit.

41 *Inquisitio regulariter non fit contra mortuum, & si pendente iudicio reus moriatur tollitur omne delictum contra eum.*

42 *Delicta quæ non sunt publica non extinguuntur morte si lis fuit contestata contra defunctum vel habita pro contestata.*

43 *Cadauer rei mortui pẽdente iudicio an debet suspendi vel circa illud aliquid aliud fieri.*

44 *Reo mortuo post appellationem, quid erit an hæres appellaret.*

45 *Contumax si habeatur pro confesso & conuicto ex forma statuti, & moriatur ante condemnationem an pœna transeat ad hæredes.*

46 *Inquiri in quibus casibus possit in crimine læsæ maiesta.reo mortuo. & illius memoria damnari.*

47 *Mortuo reo ante sententiã, iudiciũ criminale finitur regulariter & memoria hominis non damnatur, limita nisi hæres vellet sententiã ferri pro purganda infamia defuncti.*

48 *Cadauer rei an furca suspendi possit.*

49 *Reo mortuo post appellationem an talis sententia afficiat hæredes.*

50 *Statuto dicente quod quis habeatur pro confesso, & quis moritur ante condemnationem an pœna transeat ad hæredes.*

41 ANGE. †Et prædicta ꝓcedunt qñ ꝓceditur cõtra viuũ.si aũt iam esset mortuus reus vel pendente iudicio moreretur, tunc mors tollit omne delictũ & cõtra eũ regulariter inquiri non potest & inquisitio formata debet circũduci, nisi in casibus qui habẽtur in l.ex iudiciorum.& ibi gl.& Bar.ff.de accusa. Item quoties nõ principaliter pœna est corporis afflictiua, sed principaliter causa & questio erat super bonis, quoniam tũc quãuis reus sit mortuus tñ adhuc questio durat super bonis, vt l.fin.C.si reus vel accusa.mor.fue.& C.si pen.app.mors interueniat l.iii. alia delicta publica etiã lit.contesta.nõ transeunt ad heredem, imo morte
42 extinguuntur, vt d.l. ex iudiciorum.†Alia autẽ delicta quę nõ sunt publica nõ extinguuntur morte.si lis fuit contesta.cõtra defunctum vel habita pro cõtest.l.i. & ibi gl. & per Bal.ibi C.ne ex delictis defun.vel si aliquid ad hæredẽ ꝑuenit, vt l.i & ibi Bar. ff.de priua.delic.facit ꝙ no.gl.in §.ꝑ cõtrariũ.inst.de heredi.quæ ab intesta.defe. & nota bene ꝙ in crimine læsę maista.& similiũ quę nõ expirant morte.& in quibus ẽt ꝓcedi põt post mortẽ ꝙ sentẽtia & sic etiã inquisitio nõ debet esse cõtra illũ mortuũ nec eũ cõdemnari cũ sit mortuus sed cõtra eius memoriã inquiri, vel eius memoriam damnari,[a] vel ꝓnunciari & declarari eum cõtra principẽ, vel rempublicam fecisse, & per hoc eius bona in fiscum inferri, nã ꝓpter hoc memoria eius dãnatur & infamia quadã defunctus afficitur, ita dicit singulariter gl.in d.§.per cõtrariũ ꝙ singulariter nota in modo practicãdi, & semel in ciuitate vulnerarũ habui de facto, de quo etiã vide quę dixi supra eod.in gl.(che hai tradito la tua patria:) in ver.& bene aduertas ꝙ
43 tale crimẽ.†An autẽ cõtra cadauer sit aliquid faciendũ, vt ꝙ suspẽdatur vel vt quid aliud fiat. Ang.in l.i.ff.de publi.iudic. & ibi Imol.& Bal.in l.i.C.ex delict.defuncto.dicit ꝙ non, allegat etiã Cy.in l.ii.C.qui test. facere poss.vbi videt hoc etiã tenere. & sic dicit Ang.caueat aũt Iudex qñ delinquens moritur ꝓcessu pendente ꝙ eius cadauer nõ suspendat, alias tenetur in syndicatu, vt l.i.§.quoties.ff.de iniu. dicit tñ ibi Imo. ꝙ aliquãdo cõtrariũ seruatur in famosis malefactoribus, & hoc in odium eorũ videtur posse tolerari, vt in c.mulier.xv.q.i. dic vt ibi per Imol.vbi etiã allegat ꝙ habetur in c.inter monasteriũ.§.i.de statu monacho-
44 rum. † Quid si reus decesit post appellationem quid erit, Bar.in d.l.ex iudiciorũ. dicit ꝙ si decedat intra decẽ dies qui dantur ad appellandum, qđ hæres eius debet appellare, alias cum lis sit cõtesta.& defunctus damnatus talis sentẽtia afficeret heredes nisi appellarent, sed de ista quæst.latius dicit Bal.& Imo.in l. qui latronibus.§.i.ff. de testamen.& Bal.in l.si quis filio.§. eius ff.de iniusto rupto testamẽ.vbi concludũt, vt dicam

vt dicam infra in gl.super verbo, præsente Titio & appelante &c.vide etiam Imo. qui similiter tenet gl.in l.defuncto.ff.de publi.
45 iudic. †Quid si habeatur pro confesso.& conuicto cõtumax ex forma statuti & moritur ante condemnationem, an pœna transeat ad hæredes, videtur ꝙ non, quia requiritur litis contestatio.& sententia ad hoc vt contra hæredem transeat, vt d.l.ex iudiciorum.& ita tenet Dyn.Bart.tamen ibi determinat contrariũ sed de hoc dicit latius Bal. & Imol.in d.l.quia latronibus.§.j.& in dicto.§.eius.vbi Bald.nititur concordare opinionem quia dicit opin. Bar.veram si post interlocutoriam bãni secuta sit diffinitiua, alias procedit opinio Dyn facit l.j.cum gl. C.de modo multandi.& istud mihi placit. licet Imol.videatur dicere ꝙ indistincte sit vera opinio Dyn.etiam si secuta sit diffinitiua quoniam illa consueuit ferri conditionaliter, quia damnari cõsueuit ad mortem si veniret in fortiam communis &c.Et licet pœna videatur capitalis, & in cõsequentiã tenere tacitam bonorum publicationem. iuxta nota.in l.deportatorum.C.de pœnis cum similibus.tamẽ ex quod est cõditionalis suspenditur eius effectus in conditionis euentum, vt l.j.§.biduum.ff.quando appellãdum sit.& sic interim nõ habet effectum cõtra damnatum in ipsa pœna capitali, nec consequenter in bonorum publicatione, ergo consequenter nec cõtra hæredem si interim moriatur argu.dicte legis quia latronibus.§.j.Et hoc dicit procedere multomagis hodie, vbi bona damnatorum in consequentiam non publicantur, vt in authẽ. bona damnatorum.C.de bonis damnatorũ. sed etiam nõ obstante opinione Imol. ego tenere concordiam Bald. Nec obst. quod dicit Imol.quoniam sententia lata contra cõtumacem & absentem fertur pure & simplicter, sine aliqua cõditione, licet eius executio differatur in conditionis euentũ vide licet ꝙ dicitur, & quia constat nobis commisisse per veram & legitimam confessionem habitam ex sua contumacia secundũ formam statutorũ &cæ. Idcirco ipsum Titium in appellatione capitis cõdemnamus & eius bona publicamus, verum si quo tẽpore venerit in fortiam communis ꝙ ducatur & duci debeat vsque ad locum iustitiæ & ibi decapitetur &cæt.& sic bonus iudex debet formare verba sententiæ hoc modo, & sic formando necessario sequitur ꝙ sententia est pure lata nõ sub conditione.Ideo habet & statim sortitur effectum, & sic erit vera opinio.Bar.& Bald.& ita practicatur, & hunc modum pronunciandi sentit gl.in authen.de leno.§.si quis autem. in verbo, expellatur.quam gl.allegat Iac.de Belui.in authen.de pace tenenda. & in principio & dicam infra in gloss. super verbo, caput à spatulis amputetur &c.

ADDITIO.

a ¶Memoriam da mnari. Adde circa hoc. & vide quæ ponit Cepol. in consil.xvij. & vide Bald. ponentem practicam in consi.lx.ij.vol. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia inquantũ supradictũ est quod mortuo delinquente, nõ potest amplius formari inquisitio vel accusatio cõtra mortuũ, nisi in certis casibus expressis &c.adde hic quę dicta sunt supra in gloss.(Che hai tradito la tua patria,)in verbo, & bene aduertas. vbi de iure canonico aliqua allegaui ĩ materia ad intellectum tex.in gloss.& Bart.in d.l.ex iudiciorum.ff.de accusatio, & vide gloss. magistram.de iure canonico.xxiiij.quęstio.ii. in summa quæ ponit regulam & fallentias quid de iure ciuili & quid de iure canonico & ibi vide multos tex.allegatos de iure canonico ab illa gloss.quos non allego breuitatis causa, quia parum esset mihi hoc transcribere Sed in materia tene mẽti vnũ singulare verbum quod posuit Ang.in consilio suo.ccxxj. incipiente in Dei nomine & suę Matris virginis gloriosæ, pro decisione
46 consultationis prædictæ qui dicit †quod licet in crimine læsæ maiestatis post mortẽ delinquentis potest quæri de delicto talis. & memoria eius damnari, tamẽ hoc habet locum solum in duobus casibus. Primus quando contra personam Imperatoris hoc fieret.Secundus quando cõtra rempublic. Romanorum cõmitteretur tale delictum, casum allegat in terminis in l.iii.ff.ad l.Iul. maiestatis.In omnibus autẽ aliis capitulis criminis læsæ maiestatis hoc non est, quia cessat processus damnandi memoriam hominis.pro hac opinio.Ang.etiam est gloss. in dicta l.ex iudiciorum.ff.de accusatio. Et ideo consuluit Ang.qđ cum in ciuitate Lucana quidem ciuis contra illam rempublic.

com-

commisisset crimen læsæ maiestatis quod cũ illa non sit respub. Romanorum non tenuit illa sententia lata contra illum ciuem mortuũ, nec confiscatio bonorum, dicit tamen quod bene valeret statutum factum per illam ciuitatem Lucanam si expresse diceretur in statuto quod post mortem delinquentis posset procedi,& contra mortuum delinquẽtem.& contra bona sua. Dubito de ista decisione Ang. quia hodie quilibet princeps & quęlibet respubl. volunt habere prerogatiuas Cæsaris & reipubli. Romanorũ.iuxta ea quæ dixit Bart. in l.imfamem.ff.de public.iudic.cum similibus. & quæ sit ratio vina quare post mortem delinquentis non potest quæri.de delicto. Vide omnino pulchra verba Angel.in l.j. C. ne ex delictis defun. in princi. adde quæ dicta sunt supra in glo.(Che hai tradito la tua patria,) in glo.in verbo,& bene aduertas. & quãdo damnatur memoria.vide Bartol.in l.qui à latronibus.§.fina.ff.de testam.& vide glo. cap. xxiij. distin.quorũdam & cap.officij.extra de pœn.

47 & remis. †Et inquantum supra tactum est ꝙ post mortem rei delinquentis ante sententiam iudicium criminale regulariter finitur & memoria hominis damnari nõ potest.Limita hoc non procedere si hæres vellet ꝙ pro purganda infamia defuncti ꝙ sententia ferreretur, quia pro suo interesse potest instare,vt sententia feratur post mortem.ita dicit Bald in l.j. in ij.col. C.ne ex delictis defun.casum allegat singularem secundum ipsum qui alibi in iure nõ reperitur in l. filiæ.§. fœmina. ff. de adimen.

48 leg. †Item inquantum supradictum est an cadauer mortuum possit furca suspendi. adde ꝙ Angel.in l.fin.C.si pendente appella. mortuus fuerit.multum exclamat cõtra assessores qui cadauera mortuorum delinquentia quæ obierunt ante sententia faciunt suspendere, vel igne comburi,& idem dixit Angel.in d.l. ij. C. qui testamen. facere poss. licet ibi dicat quòd aliquando viderit contrarium obseruari & male, quia est contra text. in d.l. fina.C. si pendente appella. mors interue. vbi dicitur quòd crimẽ est extinctum per mortem quod nulla pœna debetur si nullum est crimẽ, ideo rationes Bald. quas adduxit in d.l.j. C. ne ex delictis defunct. multum vrgen.pro hac parte quibus male potest responderi, licet Bald. in l. ij.C.qui testamen.facere possunt. dicat ꝙ hoc est arbitrarium, & in arbitrio iudicis per clemen.j.in verbo,pœnitentiæ de pœni. & Fulg. in d.l.ij. refert ibi dictum Bald.& cum reprehendit ꝙ nihil inuenit ad propositum in dicta clemen.j.sed aduerte qua mihi placet opinio Imol.quam posuit in d.l. defuncto. scilicet ꝙ in famosis latronibus in malefactoribus hoc non procederet quia in odium ipsorum cadauera possũt suspendi, vel igne comburi, & istam partem tenet Rom. in l.si vero.§.de viro.ff.solu.matri.in xlvj.fallentia. & Rom. in d.l.ij. C.qui testamen.facere possunt.qui dicit ibi opinio Bald.hic potest procedere in famoso latrone per id quod not.glo.sing. in l.ij. ff. arbo.fur.ces. dum dixit latrones mortuos bestijs subijci,& ibi allegat multa quæ fuerunt allegata ab Imol. in dicta l.defuncto, sed contra Bald.Imol.& Roman.arguo sic, si taxatũ est lege,qui sunt illi casus in quibus post mortem quis potest iniuriari calumniari,& damnari,vt in l.ex iudiciorum.ff.de accusa. & lex noluit vltra procedere quomodo volumus nos vltra procedere contra leg.scriptam,iudex ergo tenebitur in syndicatu, vt dicit Angel. in dicta l.defuncto.& maxime quia ibi in dicta l. ex iudiciorum. & in glo. enumerantur illi casus atrocissimi odio quorum lex voluit quòd post mortem damnetur memoria hominis, vnde ibi lex habeat considerationem etiam de casibus atrocissimis,& sicut lex habuit considerationem de crimine læsæ maiestatis hæresi, & repetundarum ita dixisset de famosis latronibus & si similibus, nisi respondeamus quòd lex etiam quandoque comprehendit alios casus ibi non enumeratos. & probo per illummet text.in l. ex iudiciorum, nam ibi dicit ꝙ mortuo delinquente iudicium expirat sed fallit ibi in duobus casibus enumeratis in tex. scilicet in crimine læsæ maiesta. & repetundarũ, tamen ibi glo.vltra illos duos casus enumeratos in tex. addidit alios quinque,& sic non est absonum vltra alios quinque casus enumeratos per gl.si doct. addunt alios extẽdendo per bonas rationes.& maxime quia ex causa licitũ est leges transgredi, & statuta iuxta regulam vulgarem Inno.in c.j. de constitu. & per not. in l.quid ergo.§.pœna grauior.ff.de ijs qui notan.infa.& de materia per Angel.in l. qui à latronibus.§ j.ff.de testa. & adde domi. Catald. in tractatu syndicatus.quæstio.cxlvj.qui dicit quòd est arbitrio iudicis an corpus mortuum velit facere suspendere, quia illud est corpus

49 pœne. †Item inquantum supra tactum est, quando reus decessit post appellationem quid erit an talis sententia afficiat hæredes. Tu de hac materia adde omnino quæ singulariter dixit Bald. in l.j. C. ne ex delict. defun. in iiij. colum. vbi not. loquitur & ibi facit mentionem

nem quomodo Barto.fuit in hoc materia contra sententiam Dy.& omnino Bald.in l.tertia. C.si pendent.appella.mors interuenc.& ibi in l.eg.prima.in fin.C. si reus vel accus. mortu. fuc.qui videtur velle quod opin.gloss.& Bar. sit cõmunis. Et illa gl.in d.l.ex iudiciorũ quæ allegatur in ista materia Ang.in l.& post.ff.de transact.dixit illam gloss. singularem & non esse alibi & idem magnificit illlam gloss. Bal. in l.furti.ff.de his qui not.infa.in ij.col. & ibi limitat illam glo.& vide Bar.in l.si qua pęna. ff.de verbo.signific.& Alb.de Ros.in iiii. parte statu.q.xxv.& vide per do Angel. infra in

50 vlt.glo.in vlt.col. † Inquantum vltimo loco tangit do.Ang.hic si ex forma statuti quis habetur pro confesso & quis moritur ante condemnationem,an pęna transeat ad hæredes. adde quod Bal.multum not.loquitur in l.i.C. ne ex delictis defunctorũ.in iii. col.& aliquid per Bald.in auth.bona damnatorum.C.de bonis damnato.& faciunt not.per Bal.in l.i.C.de condi.infer.Item vide Alb.de Rosa.in iiii.parte statu.q.xxv.& omnino vide in vlt. gloss.in vlt.versi.in vlt.additione mea.

51 *Statuto cauetur quod non comparens ponatur in banno, de quo non extrahatur, donec soluat condemnationem mille quidam sic fuit in banno positus, & non vult soluere mille an fiscus poterit facere executionem in bonis istius vsque ad summam mille.*

52 *Statuto stante vt supra si bannitus moriatur in banno an habebit bannum executionem contra hæredes banniti.*

53 *Iudex poßit Titium in banno centum librarum quia Seium vulnerauit, an iudex cõpellatur illas libras exigere.*

54 *Bannitus fuit quidam tali banno quod transiuit in rem iudicatam, puta quia reus nunquam comparuit, quis potest petere quod talis bannitus eximatur à banno.*

51 ANGE. † Quid si statuto cauetur quod nõ comparens ponatur in banno,de quo non extrahatur,donec soluat cõdemnationem mille, modo quidam est positus in banno & nõ vult soluere mille,an fiscus poterit facere executionem in bonis istius,& accipere bona vsque ad mille. Bal.in d.auth.bona arguit primo quod sic quia cum sit sententia lata ergo meretur executionem,& mittetur executioni per iudicem maleficiorum qui eam tulit, vt l.si quis inter.C.de bonis proscri.alias si executionem non meretur frustra esset lata.facit ꝙ no.Dy. in l.post contractum.ibi Bartol.ff.de dona.vbi dicunt ꝙ bona damnati sunt obligata pro condemnatione soluẽda.facit gl.in l.rescriptũ.ff.de pac.in prin.In contrariũ allegat Bald.quia iste videtur debitor alternatiuus, ideo electio est sua,vt l.plerunque.in fi.ff.de iure dot.facit qđ not.Bal.in l.quicunque.& ibi not.Barr. C. de ser.fugi. Præterea donec paret banno stando absens,aliter in pecunia satisfacere cõpelli non potest,vt l.si pecuniam.ff.de condi.ob.cau. Ex

52 quo infert Bal.† ꝙ si iste moriretur in banno ꝙ tale bannum executionẽ non haberet cõtra eius hæredem,de quo tamẽ ẽt latius supra dixi,nam quilibet bannitus non cogitur ad satisfactionem pęnarum,vt l.sed si vnius.§. si ante iudicem.ff.de iniur. Præterea si fieret talis executio bannitus consequeretur præmium, quia per solutionem rebanniretur,sed hoc non debet fieri cũ statutum sit in eius odium factum. igitur &c. vt d.l. si quis inter. Item si ita esset non lueret bannitus aliquam pœnam in corpore vel bonis,quia ipse non dedit,sed si esset in banno habet pęnam corporalem &cęt.istud dicit ꝙ practicatur quod not. maxime in ciuitate Bononiæ vbi multi banniuntur in certa quantitate pecuniæ vbi se absentant, an in eorum bonis possit fieri executio,alias ergo audiui doctissimos aduocatos practicasse istam vltimam partem, quia fiscus non potest accipere ista mille inuito ipso bannito, & allegabãt ipsi istam rationem,quia maior est pœna corporalis minima,quam alia maxima pecuniaria.l. in seruorum.ff.de pœn.cum simi.Si sit ergo tale statutum inquantum vult ꝙ banniti rebãniantur soluendo mille, hoc tendit in beneficium ipsius banniti, beneficium ergo non debet conferri in inuitum in regula,beneficium. de reg.iur.nec crederem isto casu etiam si magis expediret ipsi bannito stare in bannũ, quã soluere ista mille ꝙ in odium suum fiscus posset isto casu exigere illa mille ipso inuito,quia cum statutum alternatiue quodammodo dederit sibi hoc beneficium non potest amplius auferri ipso inuito per ea quæ no.doc.in l.omnes populi ff.de iusti.& iure.& per cap.j.extra de consti. & imputetur cõdentibus statuta ꝙ

53 non fecerunt statutum clarius. † Aduertas tamen secundum Iac. Butr.in l.j.C.cõmi, vel epi.iudex posuit Titium ex vulnere in Seium illato in banno centum librarum an iudex cõpellatur illas exigere,& dicit ꝙ non nisi secuta sententia condemnatoria, quia tale bannum est quædam comminatio dictæ pœnæ, ergo non habet vim sententiæ, vt dicta l. j. & ideo iudex

a iudex posset ex causa & minuere a & augere dictam pœnã cõminatam, vt l. illicitas. §. fi. ff. de offi. præsi. & hoc sequitur Salic. in d.
54 l. j. nisi aliter à statuto esset ꝓuisum. † Quæro aliquis est bannitus tali banno ꝙ transit in rem iudicatam videlicet quia reus nunq̃ cõparuit quis potest petere ꝙ talis bãnitus eximatur à banno. respõdet Bal. in rubr. C. de iu. fisci. lib. x. ver. ecõtra quis poterit petere &c. ꝙ cognatus vel affinis banniti, &
b non alius b. ff. de pœ. l. in metallum damnati. Nec. obst. l. nõ tantum. ff. de app. quia aut bannum vel sententia transit in rem iudicatam & sumus in executione, & locum habet. d. l. in metallũ. aut nõdum meruit executionem, & quilibet potest impedire ne transeat, vt d. l. nõ tãtum cum distinctione. tñ aut ante sentẽtiam aut post vt ibi, ego autẽ intelligo dictũ Bal. qñ voluit petere bannitũ eximi de bãno per viã iustitiæ, vt puta quia nõ fuit rite bãnitus. Si autẽ voluit venire ꝙ non põt bãniri, quia aliũ bãnitũ interfecit, & sic reipu. interest & etiã suum non fuit delictũ ex forma statuti, tũc dico quilibet de populo etiã nõ habẽs aliquod mãdatum à bannito potest illud petere, vt elegãter no. Bar. in l. vbi pactum. C. de transact.

ADDITIO.

a ¶ Et minuere. Adde tu & vide de hoc per Petr. de Anch. in consi. cclxxiij. Ber.

b Et non alius. Adde vt per Cep. consil. xxj. & Paul. de Cast. in cons. xxxiij. in primo impressis.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ꝙ vera videtur indistincte esse illa cõclusio ꝙ quilibet potest cõparere ad defendendũ illum qui iniuste fuit bannitus, maxime per regulam traditam per Bar. in l. pe. §. ad crimen. ff. de pub. iud. in iiii. col. ibi sed primo quæro. pone quod in casu qui dicit q̃d vbi absens potest damnari ibi quilibet dimittatur ad defensam, imo si nemo esset q̃ cõpareret pro eo debet quærere de eius innocẽtia l. i. in. fi. ff. de quæstio. l. si nõ defendãtur. ff. de pœ. & affirmat Sali. in l. reos. C. de accu. & de hoc satis supra dictũ est in hac eadem gl. in addi. meis, vbi late posui istã materiam, an in causa criminali possit procurator vel alius cõparere, qñ est absens. dic vt ibi, & maxime si de innocentia ipsius banniti potest ex actis colligi vt in casu nostro de bannito, posuit Bart. in l. pe. §. ad crimen. ff. de publi. iud. in pen. col. in ver. quæro procurator habẽs &c. dum allegat gl. reputatã singu. in l. qui cum maior. §. si patris. in verbo, vel calumniosa. ff. de bo. liber. & fuit sententia Cyn. in l. reos. C. de accusa. in vi. q. & ibi Bar. in xiiii. col. & Ange. & Sali. & Fulgo. & Paul. de Cast. in d. l. vbi pactum. ff. de transact. tenent q̃d quilibet potest cõparere in illo casu scilicet qñ allegatur q̃d ille non debet banniri propter homicidium cõmissum in persona alterius banniti, sed si recte ponderentur verba Salic. in vltimis verbis allegatur alia ratio, quare quilibet potest cõparere. quia dixit illud arg. q̃d supra allegaui, quia vbi absens potest damnari ibi quilibet admittitur ad defensam &c. licet contra dicta. d. Bar. in d. l. vbi pactum. dixerit Iac. Butr. in d. l. decuriones. C. quibus ex causis infa. irro. sed Bal. videtur stare cũ opi. Bart. ibi pro quo bene facit tex. cum ibi nota. per Bar. in l. si seruus. C. de his qui ad eccle. cõfu. & not. per Bal. in l. i. c. i. §. iniuria. de pace iura. fir. & per Bal. in l. i. in ii col. C. quomo. & quan. iud. & per Bal. in l. i. §. filius. ff. ne quis eum qui in ius vo. est vi exi.

55 *Processus formatus etiam in fauorem inquisiti an valeat in quo interuenit procurator qui non fuit repulsus, licet esset causa in qua non poterat procurator interuenire.*

55 ANGE. † Quæro pone q̃d in causa criminali in qua nõ potest interuenire procurator iuxta l. seruum. quoque. §. publice. ff. de procura. & l. pe. §. ad crimen. ff. de publ. iud. si quis procuratorio nomine compareat & fuerit admissus tacite hoc est non fuerit repulsus, an tamen valeat processus etiam
c in fauorem inquisiti dic q̃d sic c vt no. gl. in c. i. de iud. lib. vi. i verbo, criminalibus ꝙ no.

c ¶ Quod sic. Adde & vide Ro. in consi. xxv. vbi multa ponit quæ fieri non possunt, & tamen facta tenent. & vide do. de Rot. in deci. ccccl xxxij. in titu. de procur. Ber.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde gl. in terminis in l. quamuis. C. de adulte. & Bartol. in terminis format istam quæstionẽ in l. penult. §. ad crimen. ff. de public. iudic. in vlti. quæst. & Bald. videtur tenere contra Bart. in d. l. reos. & doct. tangunt istam difficultatem in d. l. seruum quoque. §. publice. ff. de procura. & in d. l. pen. §. ad crimen. & in d. l. reos. dic vt ibi per eos.

Bannitus

56 *Bannitus est Titius & sic notatus de infamia postea de banno est cancellatus an infamia effectus sit extinctus.*
57 *Statuto cauetur quod elapso termino bannitus posit impune occidi, aliquis est bannitus nisi infra tertiam diem comparuerit qui reperiatur venetijs, & iam sunt elapsi duo dies, & sic est impoßibile quod vno die compareat an interim poßit occidi.*
58 *Bannitus æquiparatur deportato, perdit ciuitatem, dicitur esse hostis ciuitatis, desinit esse ciuis illius ciuitatis, & perdit omnia priuilegia suæ ciuitatis.*
59 *Bannitus de quo in secundo versic præcedenti offendi nõ põt quia ille est terminus legalis.*
60 *Bannitus an æquiparetur deportato vide remissiones.*

56 ANGE. †Quæro aliquis fuit positus in banno & sic notatus infamia iuxta id quod no. p Bar. in l. infamẽ. ff. de publ. iud. demũ de banno cancellatus fuit aut infamiæ effectus si extinctus. Istã. q. ponit Bar. in l. fi. C. de senten. pas. & in l. nõ solũ. §. fi. ff. de ꝓcur. Et in effectu vult ꝙ aut cancellatur, qa bannum sibi remittitur, & sic rebannitur, & tũc infamiæ effectus extinguitur. idem no. Bar. in l. i. in fi. ff. de quęstio. aut cancellatur, quia soluit bannũ, & tunc nõ cancellatur nisi respectu quantitatis solutæ & sic cancellatio secundũ suam causam limitatur, vt l. cãcellauerat. & ibi Bar. ff. de his. quę in test. delẽ. & sic nõ erit extinctus effectus infamiæ, &
d sic adhuc remanebit infamis [d] de quo tñ la
57 tius per Bar. in l. fi. †Pone statuto cauet ꝙ elapso termino bannitus posit impune occidi, & aliquis est bannitus nisi intra tertiam diem cõparuerit qui bannitus est Venetijs & iam sunt elapsi duo dies & sic est impoßibile ꝙ vno die cõparere posit, an interim posit occidi. Istam. q. format Bart. in l. cũ stipulatus sim mihi à proculo. de verbo. obli. & ibi determinat ꝙ non quia, cum ista pœna apposita sit à statuto & sic à lege opus est ꝙ totũ tempus primo transeat an-
e tequam pęnam incurrat dic vt ibi [e] per eũ.
58 Angel. & Imol. †& tene menti ꝙ bannitus
f æquiparatur deportato [f] vt not. glo. in. §. deportati. insti. quib. mod. ius pa. pote. solui. & ideo vt deportatus per ciuitatem, vt l. ij. ff. de pœn. & dicitur esse hostis ciuitatis vt l. amißione. §. qui deficiũt. de ca. dimi. & vide ibi Bar. Bal. & Ang. & desinit esse ciuis illius ciuitatis vt not. Bart. in l. pe. ff. de leg. & no. Bal. in d. §. qui deficiunt. & in l. sed milites. § sed ignominia. ff. de excusa. tuto. & perdit omnia priuilegia suæ ciuitatis, vt l. j. & ibi doct. C. de hære. insti. & Iac. Bart. & doc. in l. ex. facto. §. ex facto. ad Trebel.

d ¶ Infamis. Adde ꝙ idem consuluit Alexand. in consi. cxij. & consi. cxxiiij. in ij. volum. & vide Petr. de Anch. in consi. ccccix. & ibi quis posit famæ restituere, & an damnatus per cõtumaciam sit infamis, & an cancellatio banni idem operetur ꝙ plena restitutio, vide Barb. in consi. v. Ber.

e Dic vt ibi adde tu & vide Paul. de Cast. in consi. ccclxxiij. vbi ponit an mater priuetur succeßione filij cum certum est ꝙ tempus ꝙ superest non est sufficiens ad petendum tutorem. Ber.

f Deportato. Adde de hoc & vide de hoc per Pau. de Cast. in consi xxxij. Alexand. in consil. xxvj. in j. vol. & in consi. cxv. in ij. volu. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in prima quæst. hoc inquantum supra tactum est an per cancellationẽ indistincte tollatur infamia, quod licet Bal. indistincte secutus sit Bar. ibi in d. l. nõ solum. §. fi. tamen videtur ꝙ Bal. alibi tangens istam difficultatem in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui no. infa. in pe. col. arguit primo per illum tex. ꝙ cancellatio indistincte tollat infamiam, quia si cancellatio est gratuita habet vim facti, si cancellatio est, quia aliquo dato fit, ista habet vim transactionis. tamen in fine venit ad distinctionem. l. cãcellauerat. ff. de his quæ in testa. delentur, quia aut est facta ratione totius solutionis vel partis. Nec ob. d. §. quid ergo. quia ibi loquitur in infamia cõtrahenda, secus in iam cõtracta. & ibi ponit quid si quis cancelletur, quia in integrum restitui-
59 tur. †Et ad secundam quæstionem quam tetigit hic do. Ang. adde quod Bal. idem dixit in l. ii. C. si pendente appellati. mors inter. quia si certum erat bannitũ nõ posse cõparere intra terminum aßignatũ à statuto, tñ interim bannitus nõ poterit occidi vigo-
60 re statuta q. a ille est terminus legali. †Item inquãtum tractatur hic vltimo loco, an bãnitus æquiparetur deportato. & allegat illã gl. in insti. tu. quibus modis ius pa. po. soluitur. addatis vos ꝙ ista est maxima quæstio, quam Alb. de Rosa. multũ late examinat in iiii. parte statuto. in q. xiii. & Ray. Cyn. Bar. Bal. Ang. & Sal. & omnes doc. in l. i. C. de hære.

de hæred.instit.per Ange: Imol. & doct. in l.ex facto.ff.ad Treb.p Io.And.in tit.de ac cusa.in iii.parte.in §.sequitur.in additione. Spe.in addi.incipiē. Odofr. p Guil.de Cu. Bar.& Bal.in l.si qua pœna.ff.de his q sunt sui vel alie.iuris p Bar. in extrauaganti qui sunt rebelles in verbo rebellando. per Iac. de Bel. in q. incipiente Sēpronius & Titius inimici capitales.quā disputationē posuit in l.2.C.vt intra certū tēpus.per Spe. & Ioan. And.in tit.de instru.edit.§.cōpendiose.ver. quid de bānito.& in tit.de actore.§.j.versi. Itē qp est bānitus.& in tit.de arbitris.§.differt.vers.quid de bānito.per Dy.in l.si quę ramus ff.de testa.per Iaco.Butrig. in auth. Itē qcunque.C. de episcopis & clericis aliquid per gloss. & Bal. in c. j. hic finitur lex conradi. per doct.in d.§.qui deficiunt.Bar. Bald & Imol. in l.eius qui.§.j.ff. de testamen.per Barto.in l. gallus.§. & quid si tantum.ff.de liberis & posthumis. per Angel. Imo.in l. gallus.§. ille casus.ff. de liberis & posthumis.per Bart.in sua disputatione Lucanæ ciuitatis statuto cauetur.per Ange. in sua disputatione, duo adinuicem litigantes compromiserunt.vbi latissime in sua disputatione Bononiensi in tertia qōne. per Bal. in l.serunm quoque.§.publice.ff. de procu. in iiij.col.per Ang.in l.si cum dotem.ff. solu.matri.in §.si patre per Bald.in repet.legis primæ. in xj. col. C. de sacrosanctis ecclesijs.per Bal.in l.j in fi.C.de monopol.& in l.etiam.C.ad l. falcidiam per Bald. in l. corruptionem.C.de vsufruct. per Bal. in l. fi.in vlt.col.C. si à non compe.iudi.

SVMMARIVM.

1 *Iudex non debet recipere aliquam responsionē. in maleficijs nisi iuret reus de respondendo ueritatem qui respondere debet per uerbum ueritatis,non autem credulitatis*
2 *Reus nunquam ad tribunal ducendus est nisi prius aut cum tormentis aut sine delictum fuerit confessus.*
3 *Reus tortus & qui purgauit indicium habitum ex confessione non est amplius torquendus, nec cogendus quòd in confessione persistet.*
4 *Confessio extraiudicialis est sufficiens indicium ad torturam quæ purgatur sicut et alia indicia.*
5 *Indicijs nemo damnari potest nisi sint indicia indubitata & quæ dicantur indicia indubitata.*
6 *Indiciorum indubitatorum exemplum est ubicunque ex qualitate & multitudine indiciorum inducatur ueritas oculis mentis iudicis, sicut clara lux ueritatē ostendit oculis corporis. ut si Titius uisus est intrare domum Caij cum gladio, postea auditus est Caius acclamasse,& Titius uisus est exire domum, & Caius reperitur in facie vulneratus.*
7 *Testes quando nolunt uenire ad testificandum qua cautela sint cogendi.*
8 *Reus in maleficijs respondere debet per iuramentum ueritatis, non autem credulitatis.*
9 *Confessus metu tormentorum an cogatur perseuerare in illa confessione, & qualiter iudex se habere debeat circa tormenta adhibenda huic malefactori in isto casu.*
10 *Iudex quomodo purgabit indicium proueniēs ex confessione in tormentis facta.*
11 *Condemnari ex indicijs indubitatis an quis possit & an exemplum positum supra in uersiculo præcedenti sit uerum.*
12 *Cautela posita supra in uersiculo præcedēti de cogendo teste ad teficandum,an sit bona.*

Die xiiij.Decembris

COMPARVERVNT dicti inquisiti coram dicto iudice, & respondendo dictæ inquisitioni totum negauerunt.]

1 † Tu iudex non recipias aliquam responsionem in maleficijs nisi iuret reus de respondendo veritatē,& nō sufficit qp respōdeat p verbū credit, imo per veritatē debet respondere,vt no.Bar.in l.marcellus.ff.rerum amotarum.&,inter omnes.§. recte.ff. de fur.Et aduerte quia aut reus comparet, vel est præsens & negat in totum, aut ī totū cōfitetur, aut partim confitetur & partim negat, aut est contumax & cōtra eū cōtumacē proceditur. vt dictum est in gl. super verbo, qui iudex &c. Primo casu qn̄ in totum negat quid incumbat iudici, & quid facere debeat, aduertēdū est, qa aut est tale delictū in quo pōt torqueri, & tūc retinendus est, & iterū de nouo subiiciendus torturæ, vt pseueret in eadē sua cōfessione quā fecit in tormentis, vt not. Barto. in l.j.§. diuus circa fin. & §.fin ff. de quæstio.non tantum.n.qn̄ prius confessus fuit

corã eodẽ iudice cogitur in eadẽ confessione persistere, verumetiam corã alio iudice non suo aliquid cõfessus fuit, cogitur corã a iudice cõpetenti [a] persistere in sua cõfessione, vt no. Inn. in c. at si clerici. de iudi. quod qñ tamẽ intelligas vt dicã in glo. seq. in fin.

2 †Sis ergo cautus qñ habes reũ captũ, ꝙ nũquã ducas ad tribunal. nisi prius tibi aut in tormentis aut sine, delictũ confessus fuerit, quia tunc ducendo postea ad tribunal post posito metu tormentorũ si aliquid cõfiteatur tunc possit puniri, & si in sua confessione nõ persistit cogitur ꝑsistere, hoc ꝙ dicta talis confessio est sufficiẽs indiciũ, quod tor b tura possit de eo repeti, [b] vt l. vnius. §. 2. ff. 3 de quæstioni. †Sed si secũdo loco fuerit tortus intantum ꝙ dictum indicium habitum ex confessione purgauerit, non est amplius torquendus, nec amplius est cogendus ꝙ ĩ cõfessione persistat, sicut dicimus in aliis indicijs purgatis. vt not. Bar. ff. de quæstio. l. sed si vnius. §. j. & l. j. §. diuus seuerus. & l. 4 fi. eo. tit. † sicut etiam dicimus in cõfessione c extra iudiciũ [c] habita, qñ est sufficiẽs indiciũ ad torturã. vt l. c. v. ff. de adul. & quod ibi no. gl. & Bart tñ credo ꝙ tale indicium ex dicta cõfessione extraiudiciali purgetur vt purgatur vnumquodque indiciũ, quia non video rõne differentiæ. vt l. illud. ff. ad leg. Aquil. Sinautẽ fit tale delictum in quo nõ possit torqueri, tunc reus negans est fideiussoribus relaxãdus vt statim dicã ĩ glo. in verbo, pro quo Ant. fideiussit &c. Et isto casu quo ẽ fideiussorib⁹ relaxãdus, ac ẽt qñ põt torqueri dẽt iudex subtiliter inuestigare ꝑ testes, & alia indicia de maleficio. Et ẽt testes quos primo examinauerũt ꝓ indicijs habendis, & ad hoc vt possit formari inquisitio ꝑ capitulũ qualiter & qñ de accusatio. & quorũ dicta describi fecerit ĩ bastar dello secreto scripto manu notarii in maleficiorum & malefactore, tunc non citato, sed non citato quòd veniat ad vidẽdum iud rare [d] testes. secundum Salycetum in l. fi. in fi. C. de q tunc repetat eos iterũ examinet cũ iuramẽto & eorũ dicta poni faciat in libro ordinario in dicto ꝓcessu prædictæ inquisitionis, facit quod not. gl. & Bar. in rep. ff. de qõ. Et si ex dictis testibus vel aliis het iudex indicia de maleficio de quo põt fieri tortura de iure, vel ex forma statutorũ, tũc faciat citari reũ quẽ fideiussoribus relaxauit ꝙ sub hac forma cõpareat, videlicet ꝙ veniat ad cõfitendũ delictũ non obstante sua negatione aut ad purgãdum indicia q̃ cõtra eũ laborant quo facto si reus cõpareat eum retineas & torquebis immediate, ꝭscd̃m indiciorũ qualitatẽ, si aũt in termino nõ cõparuit ponas eum in banno, sic habebitur pro confesso dictũ maleficium, ita dicit singulariter Bar. in l. pen. ff. de quæstio. Et idẽ multo fortius faciat iudex & facere potest, si ꝑ dictos testes probatur vere & directo maleficium. arg. auth. multomagis. C. de sacrosanc. eccl. licet etiam isto secundo casu, alio postea in contrarium per eum nõ ꝓbato, licet iudex faciat ipsum citari ad cõfitendũ vt supra dixi posset eum realiter cõdemnare, sed in principio qñ simpliciter sunt indicia purgata si nõ faceret dictam citationem aut ad cõfitendum, aut ad purgandũ indicia nõ posset ipsum cõdemnare, quoniã ex indiciis & suspicionibus tantũ non est condemnandus, vt l. absentem. ff. de pœnis. iõ singulariter tene menti istam bonam cautelam quæ tibi poterit facere honorem quã 5 sepenumero seruaui. †Et ꝙ dixi ꝙ ex indiciis nemo potest damnari, est verum nisi in e dicia sint indubitata [e] vt dicit tex. & glo. ĩ l. fi. de proba. & Bald. in l. milites. C. de quæstionibus. facit tex. glo. & ibi Bal. in l. excipitur. ff. ad Silla. Et dicuntur indicia indubitata secundum Nico. de Mata. Bal. & Sal. in d. l. fi. qñ à lege sunt approbata, adeo ꝙ lex vult super illa indicia fieri condemnationẽ, sicut est exemplum in l. si quis adulterii. C. de adult. quia cum ista sint legi indubitata, vt not. glo. in l. si tutor. C. de peri. tuto. secus si à lege non sunt approbata. sed iudicis religioni cõmissa sunt quia ex illis solis non po 6 test damnari, vt d. l. absentem. † Et ponunt exẽplũ in indicijs indubitatis vbicunq; ex qualitate & indiciorum multitudine indicatur veritas oculis mentis iudicis, sicut clara lux veritatem ostendit oculis corporis, exẽplum ponunt de facto. Quidam visus est intrare domũ Titij cũ gladio. postea auditus est Titius acclamasse, postea ille cũ gla f dio sanguinolento [f] visus est exire domum & Titius reperitur in facie vulneratus, tunc ista sunt signa & indicia indubitata simul collecta, & ex his potest ille cõdemnari de vulnere, hoc videtur determinasse Bart. in similibus exemplis in l. ij. in prin. ff. de fur. & facit

& facit quod plene no. Bald. & Imo. in d. l. §. ff. de hære. inst. & pdicta procedunt qñ testes ad mãdatũ & iudicis monitionẽ veniũt ad testificandũ. Aliquãdo testes nõ veniũt, nec venire curant, imo latẽt ne in tali cã habeãt testificari forte suasionibus, vel delinquentibus, minis, vel alterius ciuis potentis
7 †tunc cautela est vt testes cõpareant q cõtra eos formes processum q pecuniã receperũt, ne in tali inquisitione contra tales testificarentur, & huius timore ne incidãt in falsum venient & testificabũtur alias de falsitate & corruptela dicti testes possent puniri, ita dicit no. Bar. in l. j. § j. ff. de fal.

ADDITIONES.

h Iudice competenti. Adde circa hoc & vide per do. Alex. de Imo. in consi. xiii. in j. vol. Ioan. de Ana. consi. xij. Angel. in consi. clxxviii. Abb. in consi xxiij. & per Alexand. etiam in cons. xix. in iij. volu. Ber.

b Repeti. Adde circa hoc et uide Alex. in consilio clxxx. in ij. volu. Bartol. in l. in bonæ fidei. C. de ind. Cepo. in consi. xxxij. & Raph. Cu. in consi. cxxxviij. Ber.

c Extra iudicium. Adde q confessio extraiudicialis rei est sufficiens indiciũ ad torturam. ita cõfessio extraiudicialis accusatoris faciens p reo prodest absolutionem ita Rom. in consi. centesimo sexagesimoseptimo.

d Iurare testes. adde Alex. in consi. clxxx. in ij. volum. & Anto. de Prato veteri in consi. penult. in consi. Barba. Ber.

e Indubitata. Adde tu Alex. in cõs. xv. in j. vol. & melius ad ppositũ, vide per Ro. in consi. cccclj.

f Sanguinolento. Adde Oldr. cõsi. cclxii. & Alex. in consi. xv. supra proxime allega. & Pau. de Ca. in consi. cxcvij. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia in-
8 quantũ in prin. huius gl domi. Ang. †hic tetigit hanc difficultatẽ q reus debet i maleficijs respondere per iuramẽtum veritatis & nõ credulitatis, & alle. Bart. vbi supra ubi Bar. voluit q in maleficijs positionibus est respondendum per iuramẽtũ veritatis. Adde q Bal in l. j. de confessis. in xxj. colũ. hoc voluit, licet dicta Bar. in d. l. marcellus. Bal. in l. i. C. de pœna iudi. qui male iudi. nõ sequitur. Intelligo tñ & limito ista Scdm Spe. in tit. deposi. §. ij. ver. xix. & secundum dicta Spe. in ti. de inquisitio. §. nunc tractemus. vers. inquisitores quoq;. & dicta sua in hac materia q posuit in d l. marcellus, approbauit ẽt Bar. in l. genero. ff. de his q no. infa. Itẽ inquãtũ supra do. Ange. tangit illã
9 pulchrã difficultatẽ † an ille qui metu tormentorũ cõfessus est, cogatur perseuerare in confessione qualiter iudex se habere debeat ad adhibẽda tormẽta ipsi malefactori isto casu. adde q Sali. i l. ii. C. de cust. reo. in fi. ibi quæro tñ, si reductus ad acta neget ponit istã q. de eo q in tormẽtis cõfessus est postea reductus ad acta vt ratificet nõ vult reus perseuerare qd faciet iudex. Dicit Sali. ibi q quidã dicunt, vt Odofr. qđ si noua indicia superuenerunt, tunc dẽt poni ad torturã, alias non p l. vnius. §. j. ff. de q. & arg. l. qui bona. §. si quis stipulatus. ff. de dã. infe. Sed dicit qđ Bart. in d. §. distinguit scđm indiciorũ qualitatẽ vbi ẽt noua non superueniãt, nã aut priora non erant multũ vrgentia vel non multum manifesta & non repetantur. Aut erant manifesta & multũ vrgentia & tunc repetãtur. Et ita seruatur in practica. Sed aduerte, quia Sal. nõ tangit ibi pũctũ difficultatis nræ, qa ille doctrinæ debent intelligi, qñ reus semper negauit in tormentis an possit hoc non obstãte qstione repeti. Sed punctus noster est, licet pp indicia nõ vrgentia non posset amplius reus poni ad torturã quæ indicia fuerunt habita ante torturã, an propter confessionem factam in tormentis quis cogat perseuerare in illa confessione, & dico q sic, & ita videtur esse de mente doct. maxime Bal. in l. ij. de cust. reo. & ideo Bal. melius in l. in bonæ fidei. C. de reb. cred. in versi. item quæro de confessione facta i tormẽtis dicit q si talis confessio facta in tormentis pcedentibus indicijs, reuocet tñ illa talis cõfessio illo mõ facta inducit semiplenam pbationem ita voluit illa gl. in d. l. ij. C. de custo. reo. Et iõ nisi reuocans pbet cõtrarium, cogitur perseruare in tali confessione per repetitionẽ tormentorum. Ita dicit ibi Bal. multũ eleganter, multo magis põt iudex maleficiorũ iterum torquere reũ, q nõ vult perseuerare in confessione qñ vltra cõfessionem suã haberet indicia vrgentia cõtra malefactorem. quæ non essent totaliter purgata per primã torturã. Remaneret ergo ista prima conclusio q si indicia essent totaliter purgata tñ per solã confessionem facta in tormentis pcedentibus indiciis, inducitur semiplena probatio, per quã quis potest iterũ torqueri si non vult perseuerare. Item aduerte inquantum do. Ange. hc
10 tangit subsequenter † quomodo iudex

purgabit illud indicium quod oritur ex tali cõfessione, hoc est an iudex debeat adhibere tot tormenta donec ille perseueret, & credo ꝙ non, quia Bal. in d. l. in bonę fidei. dicit ꝙ ex tali cõfessione oritur semiplena probatio, per gl. in d. l. ij. de custo. reo. ergo purgabitur illud indicium sicut purgantur aliæ semiplenæ probationes, de quibus per Bar. in l. fin. ff. de qõ. hoc est, sicut purgãtur alia indicia. Et ideo male faciũt iudices qui reũ cõfessum in tormentis q ratificante negauit die, noctuque torquẽdo fatigãt donec perseueret, q̃a nõ possunt hoc facere, quia illa talis confessio facta in tormentis nõ est nisi semiplena probatio ꝑ pdicta, & sic vnũ indiciũ, nisi secundũ Sal. vbi supra indicia essent tñ vrgentia, & per primã torturã non fuissent purgata, quia stantibus illis indicijs nõ purgatis, & cõfessione rei facta in tormẽtis, aliud esset quæ omnia relinquerẽtur iudicis arbitrio, per not. per Ioã. And. in c. cũ

11 in contemplatione, extra de reg. iur. † Item inquãtum do. Ang. hic tangit illam difficultatem ꝙ licet aliquis ex indiciis non possit condemnari, tamen si indicia erunt indubitata, poterit fieri condẽnatio, & ponit exẽplum quæ sunt indicia ĩdubitata de gladio sanguinolẽto &c. Addatis quòd nemo fuit qui ita latissime disputauerit istam materiã quàm fecit Gandin. suo tract. malefi. in rubri. de præsumpti. & indic. indu. ex quibus condemnatio sequi potest, & ibi enumerat omnes casus ex quibus sequi potest cõdemnatio in criminalibus ex talibus indicijs indubitatis. Sed aduertas inquantum do. Ange. hic ponit exemplum de illo qui fugit cũ gladio euaginato &c. dicit ibi Gandi. in vlti. col. in illo casu & similibus, ꝙ contra illã sententiam Thomæ de Piperata omnes sapientes quos bononiæ vidit & alij doct. alibi existẽtes dicunt istam sententiam esse falsam, & ita vidit de consuetudine obseruari contra sententiam Thó. de Piperata, quia per talia indicia indubitata quis non potest diffinitiue damnari in persona, sed in pecuniaria sic, vel in alia pœna, & ibi ponit quæ sint vere illa incidia indubitata, ex quibus potest sequi cõdemnatio, & ibi ponit quãdo possit postea contrarium probari, quia contra indicia indubitata infallenter potest contrarium probari, nisi sit præsumptio iuris, & de iure ibi vide, quia multum notabiliter loquitur, lõgum esset mihi hic transcribere dicta sua, & ideo non trãscribo. Et pro sñia Gan. vide Ang. in l. ii. ff. de fur. qui reprobat Bar. ibi. Ego vltra omnes posui istã materiam supra in gl. in verbo. fama publica in materia indiciorũ. dum d. Ang. in hac materia allegando Bar. in l. ij. ff. de fur. dixit ꝙ ex indicijs indubitatis sequi possit condẽnatio, & allegauit istud idẽ exẽplũ quod posuit hic, ibi late vide, & an ex indiciis indubitatis sequi possit cõdemnatio, adde omnino Bal. in l. milites. C. de qõ. † Inquantum

12 aũt Bar. tangit illã difficultatẽ ꝙ testis nõ venit, iudex potest formare inquisitionẽ. Addatis ꝙ dubito de ista sua doctrina Bart. ꝙ propter hoc solũ possit formari inquisitio de falso cõtra testem, per ea quæ dicta sunt supra in gl. in verbo, hæc est quædam inquisitio, quia multa requiruntur antequẽ inquisitio formaretur.

13 *Testes qui sint idonei in criminalibus.*

13 Ange. † Quæro q testes sint idonei in criminalibus. R̃ndeo, oẽs q non reperiunt excepti, vt l. j. de testi. vnde excipitur ille q

a accusatus [a] est, vel de aliquo crimine inquisitus. Itẽ minor viginti annis nõ est sufficiẽs ad testificandũ in criminalibus, vt lege testimoniũ. ff. de testi. & ibi Florian. licet examinari possit ad aliquẽ intentionẽ iudicis, & ꝙ faciat indiciũ, non aũt plenã probationẽ, & hoc si in inquisitione fuerit examinat, & sic ex mero iudicis officio. non ad partis pe

b titionẽ, & sic in inquisitione [b] poterit examinari pro indicio, non autem in accusatione, nisi iudex eũ examinet ex mero officio, non aũt ad petitionẽ dicti accusatoris. Ita dicit Guid. de Suza. & ibi etiam vide Floria. in d. l. testimonium. ff. de testib.

ADDITIONES.

a ℭ Accusatus. Vide Bar. in consil. xj. & an damnatus de aliquo crimine qui appellauit, si pendente appellatione testificatur, an valeat eius testimonium. vide Alexand. in consilio xxxvj. in iiij. volumi. Ber.

b Et sic in inquisitione. adde tu vltra ea quæ infra ponit do. Ang. & vide Ioan. And. in addit. Spec. in tit. de test. §. j. versi. item ꝙ est impubes. vbi cõcludit ꝙ minor xx. annis nõ debet recipi in testẽ vllo modo, nisi in defectum probationũ. & vide in proposito do. Alex. in consi. clxxvj. in ij. vol. & ibi quando dicantur deficere probationes, & an credatur testi minori dicenti ꝙ alius non erat præsens delicto nisi ipse.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ꝙ miror ꝙ iste doctor vadat per medicata suffragia. Nã doct. solẽt allegare vnã gl. pro singulari, in l. fi. C. ad Silla. in hac materia, ꝙ minor facit indiciũ ad torturã, nõ posit in criminalibus testificari, quibus Ludo. de Ro. in l. j. §. impubes. solebat allegare similẽ in d. l. testimoniũ. ff. de testa. & vide Bart. in hac materia per illũ text. in l. de minore. in prin. ff. de qõ. & ibi ponit an minor in criminalibus faciat indicium. & multa in hac materia de iure cano. alleg. Bal. in l. testimonium. nõ in lectu. sua, sed in additio. ibi omnino eum vide. Limita prædicta per glos. in d. l. testimonium. & ibi vide Sal. adde Bart. in l. ex libero. in fi. ff. de quæstio.

14 *Mulier an sit testis idonea in maleficijs.*

14 ANGE. † Quid in muliere,[c] an sit testis
c idonea in maleficiis, dic ꝙ sic. l. ex eo. ff. de testib. hoc est verum de iure nostro, sed de iure canonico videtur prohibita quãdo de crimine agitur criminaliter, secus si ciuiliter. ita dicit glo. in c. super eo. & in c. ex literis. de testib. & sic dictæ glo. procedũt de iure canonico, & sic seruatur in terris ecclesię subiectis, non autẽ in terris imperij. ita dicit glo. in l. forus. §. j. de verb. sig. ita etiam dicit Floria. in d. l. ex eo.

c In muliere. Adde quãdo mulier testificetur. adde Alex. in consi. cxxvj. in ij. vol. & Pau. de Cast. in consi. cclxviij. in ij. impressis.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde dicta Io. de Imol. in l. qui testamento. §. mulier. ff. de testam. in fin. quia dicit ꝙ Iaco. de Are. dicebat ꝙ in causa capitali verũ erat, ꝙ mulier non poterat esse testis de iure ciuili, quia isto casu agitur de graui præiudicio, secus in aliis maleficiis vbi causa non erat capitalis, sed legistæ cõmuniter tenent contrarium. Dicit vero Imol. ꝙ de iure cano. cõmuniter tenetur ꝙ mulier nõ potest esse testis in causa criminaliter intentata, & sic intelligantur no. in d. c. fi. & in c. mulierem. xxxij. q. v. & in cap. quòd proposuit. xxxij. q. vij. & alleg. in materia dicta Spec. & Ioan. And. in addi in titu. de teste. §. j. versic. item quòd est mulier. & sequen. & vide per Ioa. Fab. instit. de testamen. §. testes. & vide per docto. omnino in d. cap. tum ex literis. & in d. cap. super.

15 *Iudex an miscendo diuersa gratia probationum possit suam probare intentionem, & reus se defendere.*

16 *Delictum an possit per scripturam publicam aut priuatam probari.*

17 *An delictum possit probari per instrumentum uel scripturam priuatam.*

15 ANGE. † Quæro an in diuersis generi-
a bus[a] probationum possit iudex ꝓbare intentionẽ suã, & ideo multo magis intelligo in reo ad defensam, vt l. fauorabiliores. de reg. iur. Respondeo ꝙ sic ẽt ad condẽnandũ, vnde ex vno in omni exceptione maiori & fama quis põt dãnari. ita eleganter dicit Bar. in l. j. §. idẽ Cornelio. ff. de qõ. sicut ẽt dicimus in ciuili, quia ex diuersis semiplenis probationibus ẽt diuersorũ generum fit magna integra probatio, vt in c. fi. extra de succes. ab inte. & no. Bar. in l. admonẽdi. ff. de iureiur. de quo ẽt dixi supra in glos. in verb. fama publica. vers. tene tñ menti glo. sing. in c. veniens &c. vbi gl. dicit ꝙ hoc nõ
b procedit in criminali[b] & idẽ voluit Ant. de But. in c. cũ oporteat. de accus. & facit quod no. Bal. in auth. cõtra rogati. de test. & quod not. Bal. in l. si quis ex argentarijs §. j. ff. de eden. & quod eleganter voluit Bal. ſm Dy. Oldr. & Ray. in l. j. ff. de execu. tut. Dic oĩno vt ibi, & istud teneas. arg. l. fi. C. de prob. Et maxime si verba Bar. recte ponderentur in
16 §. itẽ Cornelio. illud nõ affirmat. † põt ẽt in aliquibus casibus iudex ꝓbare delictũ ꝑ scripturã pub. vel priua. & sic dictã scripturã ꝓducat, de quo per Iac. de Are. & Cy. in l. fi. C. de prob. & ibi Bal. & Bar. in l. senatus. ff. ad Turp. & per Sal. in l. singuli. de accusa.

ADDITIONES.

a Generibus. Adde Rom. in cons. ij. & cons. xcj. Fran. de Are. cons. lxv. & Alexan. in cons. xix. & in cons. xxj. in iiij. lib. & cons. xxiiij. in ij. volum. Ang. in cons. iij. & secundo in cons. cccclj. Ber.

b In criminali. Adde & intellige hoc verum nisi concurrant alia adminicula. Ita do. Fran. de Are. in cons. xiij. & vide Bar. in cons. cxcj incip. do. Paci de Brugo. & etiam Oldr. in cons. cxcij. & Alex. de Imol. in cons. lxvj. in ij. vol. Ber.

AVGVSTI. Itẽ inquãtum tactum est an fama in criminalibus probet iuncta cũ vno teste. Adde Spec. in tit. de noto. crimi. §. fama. versic. ij. & vers. quid si agenti. & Pet. de Anch. in c. j. de testi. in vj. in pe. col. & Oldr. in cons.

in conſ.cxc. aliàs cxcix. vltra mediũ.& Sali. in l.ea quidẽ. in vlt.col.C.de accuſ. & vide Doct.omnino in d.c.veniens.el j.de teſti.& per Domin. in c.pia.de excep.bene faciunt not.per do.Anto.de But.& Abb. in c.prudentiam.§.ſexta..de offi.deleg.Intellige tñ prædicta qñ crimẽ eſt probatum ſolum per vnũ teſtem,vel aliud ſemiplene, & non vltra eſt probatum,quia verum eſt,ꝙ ſola fama non perficit probationem, ſecus ſi probatum eſſet pluſquam ſemiplene, puta per vnum teſtem de veritate, & aliud indiciũ, quia tunc fama perficit, & hoc eſt quod voluit Bal.in l.ſi quis ex argentariis. Et adde ꝙ idẽ voluit Io.And.in addi.Spec.in tit. de proba.§.ſi.verſi.xiij.ad ſi.addi. pro qua cõcluſione allego text.ſing.ſecundum vltimũ intellectum,gl. in c.preterea. extra de teſti. vbi teſtes deponunt ſuper adulterio de auditu,quia teſtes audirẽt adulteros cõmiſceri,tunc iſta probatio coniuncta cũ fama, & aliis legitimis adminiculis,probant crimen, & pro iſta concluſione hoc modo intelligo dicta Bart. in l.j.§.idẽ Cornelio ff.de qõ.& omnino vide Domi.de S.Gemi.in cap.j.de vſur.in vj.in verbo,manifeſtos.in §.j.in vlt. col.qui notab.declarat quomodo debet intelligi illa gl.in d.c.veniẽs. & ibi limitat iſtã materiã.& vide Pe.de Anch.in cõſ.ccxlvij.

17 †Itẽ inquantũ ſupra tactũ eſt an delictum poſsit probari per inſtrumentũ vel ſcripturã priuatã.Adde dicta Inn. in c.ſtatuimus. extra de off.dele. per Bal. in l.contra negãtẽ.ff.ad l.Aquil. per Bald.in l.ii.ff.de fer.per Bar.in l.non intelligitur.§.tacita. ff. de iure fiſ.per Io.And.in c. cũ ad ſedẽ. extra de reſtit.ſpol.glo.in c.cũ dilectus.extra de maio. & obed.Io.And.in regula,ſemel malus. in mercuria.in vi.vide glo.& Docto. maxime Domini.in c.conſtitutionẽ. de verbo.ſig. in vi.per Abb.& Doct in c.cum eccleſiis.extra de maio.& obe.& per Bal.in rub.de ſi.inſtr. vide Ro.in l.ii.ff.de fer. qui multa allegat ꝑ Bal.in l.neq; natales. C.de prob.per Bart.in l.diuus.ff. de cuſtod. reor. per Bartolum in l.ii.C.quorum appel. non recip.

18 *Teſtes an torquendi ſint, & an eis ſine tortura credatur.*

18 ANGE. †Quæro an teſtes ſint torquẽdi,c & an eis ſine tortura credatur. dico ꝙ teſtis clericus torqueri nõ poteſt,ſed de falſo per iudicem ſuum corripitur,vt l.presbyteri.C.de epi.& cle.ſic in dignitate ſeculari cõſtituti nõ pñt torqueri niſi teſtes vacillẽt. vt l.mulier.C.de teſtib. Si vero non ſunt in dignitate conſtituti,ſed bonæ opinionis, nõ torquentur niſi vacillent, vel de mendacio conuincantur,vt l.vnius. § teſtes. ff. de qõ. Si vero ſint homines viles,vel vilem artem exercentes,tunc ẽt ſine tortura admittunt, tñ non tm̃ creditur quantũ aliis, vt l.iii.§ i. ff.de teſti. nec torquentur niſi in tribus caſibus, videlicet ſi vacillent, ſi de mendacio conuincantur. Item ſi ſponte ſe ingerunt teſtimonio.ita dicit Bart. in l.ex libero.ff.de qõ. Addas quod no. Sal. in l.ſi.C.de qõnib.

c Torquendi. Adde & vide do. Alex.in conſ.lxiij. in j.vol.& Cæpo.in conſ. lxj. Ber.

AVGVSTI. Tu aũ in hac materia ſi vis videre vnam glo.magiſtrã,habes recurſum ad gl.pleniorẽ in corpore iuris xv.q.v. cap. pſbyter. vbi gl.ponit qñ teſtes poſſunt torqueri, & quid ſi ſunt viles ignoti clerici vel alii poſiti in dignitate, & ibi vide Archid.& illa gl.multos tex.alleg.& vide Bal. in l.milites. C. de quæſtio. qui aliter vr̃ dicere, & Gand.in tract.malef.ſub rub. de qõ.in verſ. quæro an teſtis poſsit torqueri.& ibi elegãter loquitur.vide Ioan And in c.i.extra de depoſi.vide per Inno.& Doct. In c. cum P, manconella.extra de accu.& gl.v.q.vi. c.illi qui.& vide Bart.in l.i.in prin.ff.de qõ an requirantur aliqua indicia. Adde gl. in l.nullum.C.de inſa.Et omnino Io. And. in c.cũ in contẽplatione.extra de reg.iur. per Pau. de Leaza.in cõmento. cap. grauis extra de depoſi.vbi poſuit quæ perſonę poſſunt torqueri,& etiam Gandi. in loco ſupra alleg. poſuit qui teſtes poſſunt torqueri, & quæ perſonæ,& dixit Bal.in l.data opera. in xiii. col. ꝙ ſufficit ꝙ tres teſtes torqueantur, & non omnes,quia tortura eſt refrenanda.

19 *Teſtes in cauſa criminali, an poſsint recipi ad defenſam poſt publicationem proceſſus.*

20 *Iudex etiam poſt concluſum in cauſa poteſt teſtes et alias probationes inducere contra reũ ex mero officio ſuo,& iudex debet facere reũ reſpondere, feci uel non feci, non autem nego me eſſe culpabilem.*

19 ANGE. †Quæro an poſt publicationem proceſſus poſsint recipi teſtes ad defenſam.

Reſponde

Respondeo quod nō tm̄ instrumenta, sed etiā testes possunt admitti, postquā conclusum est in causa, & post testiū aperturā, vt not. Bart. in l. j. §. fi. & in l. vnius. §. fi. ff. de q. & in l. diui. fratres ff. de pœn. quod tn̄ intelligas, vt voluit Sali. in d. l. fi. C. de qō. & dixi supra ī verbo, fama publica præcedente. quod bene no.[d] vt tu semper defensionē admittas etiā vsq; ad sn̄iam, nisi statuto caueret̄ de certo termino statuto, alias tu iudex faceres iniustitiā, & teneri posses in syndicatu, & non est mirū, quia tractat̄ de vita hominis quæ cunctis rebus est p̄ferēda, vt l. sancimus. C. sacro. eccl. & sic de magno p̄iudicio tractat̄, iō cautius est agendū, vt l. j. §. sed & si quis. 80 ff. ad Carbo. † Et ēt tene mēti quod tu iudex potes ēt postq̄ cōclusum est in cā ēt in accusationibus ex mero tuo officio inducere testes, & alias ꝓbationes cōtra reū vt cōdemnetur, vide late Bar. in sua q. q̄ incip. iudex maleficiorū super accusatione &c. Tene tn̄ mēti tu iudex quod nunquā recipias respondentē accusationi vel inquisitioni dicētem, nego me esse culpabilē,[e] vel nego me esse punibilē, quia reus debet respondere super facto vtrū fecerit vel non fecerit id de quo accusatur vel inquirit̄, quia vtrū id sit culpabile vel nō, spectat ad iudicē, ita dicit Bar. per illū tex. in l. j. §. in accusatione in fin. ff. ad Turp. facit quod not. Bald. in auth. cōtra qui propriam. C. de non nume. pec. & quod supra dixi, quod iudex in accusatione pōt supplere in iure & in facto producēdo testes, & alia pro accusatore & accusato, tenet Bart. in l. inter accusatorem. ff. de pub. iudi. & idē videtur velle & clarius in extrauag. ad reprimen. in verbo, neglexerit. quia sumus in illis quæ spectant ad publicam vtilitatem, vt l. quos prohibet. ff. de postulā. facit quod no. in l. si non defendantur. ff. de pœ. sed in l. 4. §. hoc autem iudicium. ff. de dam. infec. dicit quod qn̄ accusator est absens non potest supplere pro eo nisi reo volente, vt l. si libellorum. §. fi. ff. de accusa. & sic Bar. est sibi cōtrarius. Sed Imo. in d. l. inter accusatorē. cōcordat opi. dicens quod iudex non potest supplere ad vtilitatem accusantis, quod non condēnetur in expensis & quod processus non circunducantur contra reum, vt d. l. libellorū. in fin. sed si iudex vellet procedere contra reum ex suo officio, & inducere testes, dicit quod pendet ex no. in d. l. libellorum §. fi. & in l. ij. ff. de aboli. & in l. penul. ff. de pub. iudi. & dic vt ibi per eū, sed tu obserua quod iudex ad vindictam publicam potest prosequi dictam accusationem, vel nouum processum formare ex officio, vt habetur in dictis iuribus, & ita practicatur, & ita dicit Bartol. in d. l. inter accusatorē. in fine. & sic non meretur reprehendi ipse Bartol vel dicit quod sit sibi contrarius.

d **Quod bene no.** Adde tu & vide Franci. de Are. in consi. cxxij. Cep. consi. xlj. & consi. xj. & Rapha. Cu. in consi. cxxxiij. Ber.

e **Culpabilem.** Adde etiam de hoc vt per Barto. in consi. xv. Ber.

Avgvsti. Item inquantū supra tactū est de illa contrarietate Bar. quā fecit in d. l. inter accusatorem. & in d. l. 4. an in criminalibus iudex possit supplere producendo testes. Aduertas quod licet Bar. in d. l. 4. §. hoc autem. voluerit iudicem non posse supplere producendo testes contra accusatū, accusatore existente absente. Nam Bar. in dicta disputatione incip. iudex maleficiorum. tenuit contrarium per l. abolitio. C. de abolit. & ibi Cyn. vbi licet accusator renunciet accusationi, tamen iudex ex officio super eadem accusatione veritatem perquirere potest, & eum condemnare, vt probatur in c. 2. de collu. dete. & hoc est quod voluit Bar. in d. l. inter accusatorem. & Bar. in l. libellorum. §. fi. ff. de accusa. sed opi. Bar. in d. l. intra. est verior per allegata per ipsum ibi, licet do. Ant. de Bu. in c. bonæ de postu. prælat. referendo opi. quam posuit Barto. in d. l. 4. §. hoc autem. dicat. quod aut Titius accusator se absentat post conclusum in causa, & tunc potest procedere ad sententiam diffinitiuā. & contra reum si erat reprobatum, secus si non erat conclusum, quia satis est æquū quod iudex ex eadem tela iudicij nō procedat cōtra reum secus si nouam inquisitionem velit formare ex officio. & ad hoc multa allegat de quibus per eum ibi. Et ad hoc videnda essent dicta per Bart. in l. ij. § si quis vltimo. ff. de quæstio. & in l. ij. §. si publico. ff. de adulte. & in versi. quæro vtrum inquisitio & ibi tenet quod in qualibet causa criminali, & sic tam inquisitionis q̄ accusationis, iudex ex officio possit recipere testes, etiam post didicita testificata, quamuis ad instantiam partis vel accusatoris nō possit & Ange. in repeti. l. si vacātia. C. de bon. vacan.

vacan.circa medium.& Bar.in auth. qui semel.C.de proba.& Io. And.& alij in c.qualiter & qñ.extra de accu & Fran.de Tigrinis in l.qui accusare.C.de eden.& ibi tenet ꝙ licet ad defensionẽ rei possit iudex ex officio suo p̄sente accusatore inducere testes. l.si nõ defendatur.ff.de poe. Tñ secundũ eũ non reperitur iure cautum ꝙ iudex ex officio possit iducere testes, si accusator sit p̄sens, & accusationẽ prosequatur, licet ista opin.posset esse substentabilis, cõiter tamẽ tenetur opi.Bar.& vide notata per Bar.ĩ l. pe.§.ad crimẽ.ff. de pu.iudi.in ver.septimo quæro.& an iudex possit recipere testes ex officio in criminalibus.vide Bar.in d.l.si nõ defendatur.& Sal.ĩ l.ij.C.de abol.vide Sal. in l.trãsigere in ii.col. C.de transa.Bar.in l. diui fratres ff.de pœ.Io. And.in c.fraternitatis.extra de test.& ibi Abb.Bar.in l.vnius §.cogniturũ.ff.de qõ.Bal.ĩ auth. qui semel. C.de proba.in ij.fallen.& ꝑ canonistas Hosti.Io.And.But.Abb.& Imo.in c.cum clamor.extra de testi.qui limitat p̄dicta, & ꝑ Spe.in tit.de inquisitio.§.j.ver.sed nunquid publicatis.Fede.de Senis ĩ cõsi.cliiij. & multũ elegãter loquutus est Sal.in l.fi.C. de q̃stio.in hac materia.& Bar.in l.vnius.§. i.ff. de quæstio.& in locis supra alleg.ibi videbis quid in accusatore, & quid in inquisitione,& quid si publicatus est processus & didicita testificata,& ibi habes multas limitationes.Ego omnia ista late extendi cum limitationibus suis post Ro.& moder.in d.l. iiij.§.hoc autem.ff.de dam.infe.in versicu. item quæsiuit. hic Bar.an in criminalibus, dic vt ibi latissime dixi.

21 *Statuto puniente in plus propter negationem, quõ poterit euitari talis pœna per cõfessionẽ.*

21 ANGE †Quid aũt si statuto puniatur in plus ꝑ negationẽ, dic ꝙ põt dictã pœnam pluris euitare si corrigat dictã suã negatio
a nẽ, & confiteatur anteq̃ conuincatur a seu antequã contra eũ probetur, vt volunt Bar. Ang.& Sali.in auth contra qui propriã.C. de nõ nume.pec.& ẽt si quis neget se cõmisisse delictũ, postea confiteatur pœnã negationis si qua esset à statuto nõ euitabit, sed bene si prodesset quo ad pœnã delicti.ita dicit Bar.in dicta auth. contra qui propriam.

ADDITIO.

a ¶Conuincatur, Adde & vide Ro,consi,lxj. Ber, AVGVSTI. Tu in hac materia vide dicta Cy.in d.auth.cõtra qui propriã. & Bal. in l.i.C.cõfes.in 4.col. in versi. item quæro ꝙ primo negaui.& in q x. versic.quæro de quæstione quotidiana, Et bene faciunt dicta Bar.in l.cum de indebito.ff.de proba.& vide dicta Bald.in c.j.§.item si vasallus. de controuer.inuesti.& vide bonum tex. in c. cum dilecti.extra de accus.& Bal.in l.iubemus.C.de appel. Bar.in l.eũ qui.ff.de iureiur.Moder.in l.fi.extra de solut.

SVMMARIVM.

1 *Reo confitente omnia & singula contenta in inquisitione esse vera, confitetur non tantum principale factum deductum sed etiam omnia accessoria,& omnes qualitates etiam incidenter intentatas.*

2 *Confitens omnia & singula contenta in accusatione aut inquisitione esse vera, si in illis cõtineatur, quòd Martinus cognouit carnaliter Bertã vxorem Titij, an videatur confiteri non solum quòd cognouerit carnaliter Bertam sed etiam quòd est vxor Titij.*

3 *Subscribens se simpliciter schedula, an videatur omnia comprobare.*

OMPARVERVNT dicti inquisiti, & confitẽtur totum.]
1 † Qñ reus cõfitetur oĩa & singula in inquisitione contenta vera esse, confitetur non tantũ principale factũ deductũ, sed ẽt confitetur oĩa accessoria & oẽs qualitates, ẽt incidẽter intentatas. ita dicit Bar.Ang.& Bal.ĩ l.si cui.la ii.§.j.ff.de
2 leg.i.& sic si est inquisitio vel accusatio, † ꝙ Martinus cognouit carnaliter Bertã vxorẽ Titii, non solum videtur confiteri ꝙ Bertã carnaliter cognouit. sed etiam ꝙ est vxor Titii: quòd bene nota, secus secundũ Barto. Ang.& Bald. in d.l.si cui §.j. cũ quibus ibi transit Ang.si confitetur se cognouisse dictam Bertã, quia refertur ad substantiã Bertæ, non autem ad dictam qualitatem ꝙ fuerit vxor dicti Titii, arg. d.§.i. coniuncta l.fi. de fideicom.liber.sed Raph.in d.l.si cui. §. i.tenet contrarium per.l. Meuio.§. nuc. ff. de leg.ii.& per l. si prior. cum ibi no.ff.soluma.& l.Nesennius.§.i.ff.de re iud. & idem dixit Imo.contra Bart.in d.l.si cui.§.i. allegans casum contra Bart.in l. si defensor. §. qui

qui interrogatus. ff. de interrog. acti. facit l. de ætate. §. qui tacuit. & §. nihil. & quod ibi no. Bar. ff. eo. tit. & hãc partem contra Bar. tenet etiam do. Benedi. de Plumb. in d. l. fi. ff. de fideicom. liber. alleg. l. at si quis. §. plerique. cum gl. de relig. & sumpt. fun. vbi cõfessio indefinita ad omnia refertur. Itẽ allegat l. iii. in prin. ff. de fun. instru. & sic refertur ẽt ꝙ videatur confessus ꝙ fuit vxor Titii. Et pro hoc facit quod no. Bar. de confessione simplici quę ad omnia refertur, vt ipse no. in l. si stipulatus. §. Chrysogonus. de

3 ver. obli. & quod ibi no. Bal. Ang. & Im. † de eo simpliciter subscripsit se cuidam schedulæ, quia videtur omnia comprobasse. facit l. fi. C. si quis alte. vel sibi. vel plus vale. quod agitur &c. quod no. quia semel habui Ferrariæ pro ista parte contra Bart. consului vna cũ multis doct. facit. §. præterea. insti. de inuti. stipu. & l. i. §. si quis simpliciter. & quod ibi no. ff. de ver. ob.

a AVGVSTI. Tu aũt ĩ hac materia [a] adde & dic ꝙ iste doctor in hac tã magna difficultate parum vidit & allegat, nec vidit, nec allegat multa quæ in terminis possunt allegari. Nã tpe suo multa quæ scripta erant, ẽt singularissimis doctorib⁹ ĩcognita erãt, quia quãdã scientiã antiquã habebant. Nũc aũt scientia nostra excellentior est, quia laboriosior & difficilior. Et ideo ad propositum addatis primo vltra supra allegata, ꝙ Specula. vr̃ tenere opin. quam tenuit Bart. hic, hoc voluit Spe. in ti. de positio. §. sequit versi. xj. & illud dictũ Spe. sequutus est simpliciter d. Ant. de Bu. in c. j. de plus petitio. Sed pro opinione d. Benedict. de Plumbi. addatis ꝙ Bar. vr̃ tenere istã sentẽtiã in l. penul. in penul. col. C. de ædil. edic. in versi. sed nunquid. & facit quod no. Bart. in l. si quis seruum. §. fi. versic. sed quæro testator. ff. de lega. ii. & solet allegari ꝙ Barto. tenuit istam partem consulendo in consil. suo incip. statuto ciuitatis Florentiæ cauetur ꝙ forensis &c. allegat dictam l. si defensor. ff. de interrog. actio. & §. præterea. institu. de inuti. stipula. & limita vt ibi per eum, & bene facit id quod dixit Bald. in l. ii. §. ꝙ si actor. C. de iura. calũ. vbi no. an ficta confessio q̃ resultat ex cõtumacia vigore statuti disponentis, quòd contumax habeatur pro cõfesso, videatur facta nedũ de negotio principali, sed de omnibus qualitatibus, & dicit ꝙ sic, de quo ẽt per do. Bened. de Plumbi. in dicta l. fi. & intellige nisi illæ qualitates essent impertinentes, vt per Bal. in l. fi. §. in refutatoriis. C. de appella. Et pro hac parte bene facit doctrina Bar. in l. si quis intentione. ff de iudic. dum tractat de rñdente positionibus, & eũ sequitur ibi Bal. Nõ obstat ꝙ ꝓ opinione Bar. allegaretur tex. & ibi Bar. in l. fi. §. Titiũ. ff. de liber. leg. vbi clausula in fine apposita refertur ad ea q̃ principaliter posita sunt tm̃, non ad ea q̃ casu demonstrationis, quia ibi non ꝓcessit interrogatio. Sed addas quòd mihi vr̃ quòd ista difficultas vr̃ dependere ab illa quã posuit Specula. in dicto tit. de positio. supra allegato, videlicet ãn ille qui simpliciter rñdet, vr̃ etiam fateri qualitates appositas in interrogatione, & breuiter per multa motiua ibi Spec. determinat quòd nõ. & istã sñiam affirmauit ẽt Specu. in titu. de positio. §. septimo, versicu. item non est respondendum ad ea, & reperio ita Angel. consuluisse in consiliis suis consil. cclxx. incipien. in Christi nomine, amen. quia dictum priuilegium multiphariam iuri cõi contradicit. Et hanc partem affirmauit Bal. in addi. Spe. in tit. de positio. in iii. col. quãtuncunque Imo. in d. §. à filio. reprobauerit opi. Bar. tñ ipsemet Im. ĩ l. si dubitetur. ff. de fideiuss. approbauit in hac materia dicta Bar. in d. §. à filio. & ideo Mathes. in notab. suis xxxiiij. faciens mentionem de doctrina Spe. in dicto tit. de positio. versi. xi. ipsam probat, postea dicit ꝙ audiuit à dño Rogerio de Perusio ꝙ si positio diceret. Itẽ ponit ꝙ talis carnaliter cognouit dictã Bertã vxorẽ Titii, & ille rñdet se carnaliter cognouisse dictam Bertam, nõ vr̃ confessus illam qualitatem ꝙ fuerit vxor Titii, & allegabat Bart. ita consuluisse, & sic apparet ꝙ doc. male alleg. Bar. dum dicunt ꝙ Bar. cõsuluit cõtrarium eius quod dixit in §. à filio. vide tñ q̃ vultra doc. scripsi in d. §. à filio. & vide Ro. in consi. suo ccccclv. qui consuluit & per confessionem simpliciter factã respondendo inquisitioni includit confessionem delicti cum qualitate annexa. Adde Mathesi. in notab. suis xxxiiii. notabili, qui notabiliter loquitur.

ADDITIO.

a ¶ In hac materia. Vltra posita hic vide per Alex. in d. §. a filio. & Ro. in consi. ccccclv. & an confitens delictum videatur illud fateri cum qualitatibus

bus suis.& vide etiam per Pe. de Anch.in consi. ccccix.vbi an contumax videatur ficte cōfiteri de dicto cū omnibus qualitatibus suis.& vide ēt Ang. in cōsi.xxvij.& adde ꝙ ille qui cōfitetur oīa in inquisitione contenta vera esse,potest suam confessionē interpretari si in ea sunt verba equiuoca. ita Alex.in consil.cxvj.in iiij. vol.& de dicta clausula omnia & singula,posita in tñsione ad in quisitionem,quid importet,per Ang.in cōsi,xxij. incipi.de pœna illius circa fin.Ber.

4 *Confessus an possit apponere de ineptitudine processus,postea in termino defensorio.*

5 *Confessus videtur prorogasse iudici iurisdictionem licet iudici inquirenti esset decursa praescriptio ex forma statutorum.*

4 ANGE. †Quæro an cōfessus b possit op b ponere de ineptitudine ꝓcessus postea in termino defensorio.Inn.& alii i c. qualiter & qñ.de accu.& Bar.in l.si confessus.de cu sto.reo.tenet ꝙ nō,qñ principaliter confite tur delictū,secus si non principaliter, sed se cūdario,vt l.qui filiū,de libe.caus.qm̄ cōfes sio purgat omne vitiū processus,vt no.pdi- cti doct.& ēst casus in c.j.de accus.lib. vi.& 5 no.in c.pisanis.de resti.spo. †Ex quibus infertur ꝙ si esset decursa pscriptio iudici de tali delicto inquirenti ex forma statutorū, tñ si cōfitetur vr̄ talis confessus cū ille nō es set,alias suus iudex prorogasse eius iurisdi- tionē de tpe ad tēpus,quod pót,per notata per Cy.& Bal.in l.si qui ex consensu. C.de episc.audi.& idē si esset perēpta instātia iuris vel statuti in accusatione vel inquisitione,cū enim nō pereat cōfessio, licet pereat instātia,vt l properādū.§.i.C. de iud. ex cō fessione inducitur notoriū,& in notoriis or do iudiciorū nō obseruat̄,vt no.Inn.i c. per inquisitionem.de elect.ita dicit Bald.in d.l. properandum.in fi.Et idem si esset tale crimen de quo regulariter non posset inquiri, sed per accusationem procedi,& non inter uenit accusator,vel etiam si esset talis exce ptio,ꝙ dicta causa debet ad forum ecclesia sticum remitti.Omnes enim tales exceptio nes per confessionem & taciturnitatē, quia non opposuit remittuntur,nam cum per cō fessionem effectum fuerit crimen notoriū, non fuit necessarius accusator, vt in c.euidentia.extra de accusa.& ibi no. in l. ea qui dem.C.de accusa.Quinimo fortius dico ꝙ si de crimine constet aliter q̄ per confessio nem,vt quia per testes est conuictus, & dictas exceptiones nō opposuit, tūc iuste potest dānari qm̄ crimina vndecunq; claruerint punienda sunt,vt xxiiii.q.iii. c.ecclesię. & est casus de hoc in c.i.de accu in vi. Nec obst.si dicatur,imo iudex poterit defensionē facere ipso reo tacente, vt l.si nō defendant.ff.de pęnis.nā licet potuerit,nō tñ cogebatur,vt l.quicquid.ff. de iudi. vel dic' ꝙ illa lex loquitur đ defensionibus tēdētibus ad innocentiæ defensionē, ꝙ publice interest, ne insontes comdēnētur,vt l.absentē. ff.de pœnis.secus si sit nocens & defensiones tendebant ad impunitatē criminis qđ est odiosum,vt l.à reo.§.ꝙ vulgo.ff.de fide iuss. vnde iudex non debuit ia supplere de facto contra vtilitatem publicam. arg. not. per Bar.d.§.hoc autem iudicium.

b An confessus possit opponere de ineptitudine vel nullitate processus. adde & vide tu Abb. in consi,xxiiij.& do.Alexan.in consi. xxxiiij. in iii.vol.& Pau.de Cast.in consi xvij. incip. potestas suprascriptus.Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde ea q̄ dixit Rom.in l.non solū.§. sciendū. ff.de ope no.nun.qui limitando & saluādo dicta Raph.Cu.in hac materia dixit ꝙ vbi probatio resultat ex confessione conuenti, tunc hæc species probationis non inualidatur propter iudicium inualidū. Casum no. allegat in cle.constitutionem.de electio. & in c.pisanis.extra de restit.spolia. & facit c. j.& ii.de accusa.in vi. Et ideo dixit Bald. in l.i.ff.de iurisd.om.iudi.ꝙ si libellus est ineptus & probatio apta,non potest sequi con demnatoria per doctri.Spec in tit. de libel. conceptio.§.deseruit. versi. quid si libellus. Limitabat tñ ibi Bal.secundum Abb. antiquum,nisi super libello inepto emanaret cō fessio,quia tunc potest sequi condemnatoria,per d.c.pisanis.Sed addatis ꝙ contrariū tenuit Ang.in eleganti suo cōsi.clxxxv.qui fortius dixit quòd si sup inquisitione inualida sequatur probatio apta, etiam per confessionem, tñ ex tali confessione non ferretur snia condemnatoria, & ita dixit quòd semel in syndicatu defendit do. Rayn. de pisis olim potestatem Purusii,qui semul ab soluit quēdam malefactorum propter ineptam inquisitionem, licet confessus esset se fecisse tale delictum,& maxime quia vbi libellus est ineptus,quicquid sequitur est ine ptū ipso iure. Et ideo dicit qđ Gul. de Cu. per illum text.in l. si libertus patronum ff.

de

de iureiu. dicebat q exceptio ineptitudinis libelli ex quo reddit iudicium retro nullũ, pōt opponi ēt post snīam. Si ergo propter ineptitudinē libelli nullus pcessus intelligitur factus, hr̄ perinde, ac si cōfessio sine processu emanasset, in quo casu impossibile vr̄ proferri sentētia diffinitiua. auth. offeratur C. de lit. contesta. & l. j. C. de sent. ex peric. reci. pro hac parte facit gl. in l. iubemus. C. de libe. cau. q̄ voluit q si iudiciũ non est legitimum, confessio nō piudicat. Et pro hac parte est bonus tex. in c. extra. de rescrip. cōcludo bene q pōt esse talis ineptitudo, puta q̄ non est circa substātiam iudicii, vel cui partes possent renunciare, & tunc sequuta confessione ferri potest snīa, alias nō, ideo iste Doctor errauit hic. Non obst. tex ĩ cle. constitut. quia ibi nō fuit defectus circa substantiam iudicii. ita voluit Bal. in l. item exigit. ff. de dolo. Nec ob. c. j. & ii. de accusa. in vj. quia ibi etiam nō fuit defectus circa substantiam iudicii, sed circa ea quæ potuerũt omitti, & ideo dicit ibi Ioã. Mona. q tam in c. j. q̄ in ij. fuit renunciatum processui qui præmitti debuisset si petitũ fuisset. Nec ob. c. pisanis, quia loquitur qñ libellus non tenuit ex aliquo defectu extrinseco, cui cōfitens potuit renunciare. Nec obst. quod no. Bar. in l. si confessus. ff. de cust. reo. qui per illum tex. allegando Inn. dixit q si processus est inualidus, & reus est confessus, crimen corã iudice ad hæc principaliter sedente poterit puniri, quia nō dicitur in d. l. si confessus. q libellus fuerit ineptus, sed dicitur ibi q si reus est confessus stabit in vinculis donec pronuncietur, debet ĩtelligi iudicio existēte valido, & sic inchoabit nouum iudiciũ vt dixit Ang. in d. consilio. Nec ob. q confessio facit delictum notorium ex quo non requiritur solennitas, quia respondetur q licet notorietas non requirat omnimodam solennitatem, tñ requirit solennitatem. c. ad nostram. de iureiu. & ideo requirit solennitatem libelli, vt ibi dicitur, per quæ patet q pessime est loquutus etiam Bal. in l. ii. C. de re iudic. qui dicit q confessus nō potest. opponere de ineptitudine libelli, vel de aliquo inordinato processu. Et idem voluit Bal. in repetitione Paduana in l. edita. C. de eden in vlt. char. & Bald. in l. j. C. de iudic. qui allegat Inn. in d. c. per inquisitionē. extra de electio. & Ang. in l. denunciasse. §. q̄d tñ. ff. de adulte. qui allegat Inn. in d. c. qualiter & qñ. & ibi hoc etiam voluit Io. And. & vide q̄ late scripsi supra in gl. in verbo, q iudex addidit vel detraxit, vbi amplissime scripsi, & vide Bal. in repe. l. cũ mulier. ff. solu. mat. in xxij. col. & in disputatione sua accusatus de vi turbatiua. & Mod. ĩ c. at si clerici. extra de iudi. & vide Mod. ĩ repe. c. qualiter & qñ. ĩ lxxxvj. q. princ. q allegāt multas decisiones Bal. & Sal. in l. ij. ĩ fi. de cust. reo. & vide Mathesi. in notabilibus suis dictis, in notabili liiii. qui dixit q si confessio est primo facta, & post fit processus, & fit ineptus, potest sequi cōdēnatio, secus si nullitas fuit ante confessionē, & ita dicit q debemus intelligere dicta Inn. in d. c. qualiter & qñ. & Ang. in l. denunc asse. ff. de adult. & Bar. in d. l. si confessus. ff. de cust. reo.

6 *Terminus non debet dari accusato vel inquisito ad deliberate respondendum in facto proprio, secus in facto alieno.*

6 Ange. † Et bene aduertas tu iudex q non debet dari terminus accusato vel inquisito de delicto in facto pprio ad deliberate respōdendũ, an sic an nō, qa in facto pprio debet esse certus, secus si ex facto alieno cōuenitur, vt quia villa conuenitur de robaria cōmissa in suo districtu, quia cũ cōueniatur ex delicto alieno, verisimiliter pōt ignorare, iō dēt habere terminum ita dicit Bal. in l. cum falsum. ff de acquir. hæred.

Avgvsti. Tu adde q Mod. cōmuniter approbant illã doctrinã Bald. in l. cum falsum. per ea quæ habentur in l. fi. ff. pro suo. per ea quæ habentur in l. 2. §. ij. C. de iura: calum. & per no. per canonistas in cap. j. & ij. extra de iuramento calumniæ.

7 *Iudex habens in fortiam minorem xxv. annis an pro aliquo delicto nunquam responsionē eius tua inquisitioni recipias, nisi predicto minori & processui dato curatore.*

8 *Confessioni minoris factæ in tormentis, non est necessaria autoritas curatoris.*

9 *Maior si dicat iudici nō torqueatis me quia omnia confiteor, & iuro non venire contra, talis confessio non præiudicat minori.*

10 *Autoritas curatoris sufficit in criminalibus, nō solum si datus fuerit specialiter ad talem actũ, sed ēt si datus esset simpliciter ad lites.*

11 *Confessio adulti in criminali qua sit ad solennizandum*

quis tenetur perseuerare in sua cõfessione, vide Ant.de But.in d.c.at si clerici.

ADDITIO.

a ¶Cõpetenti. Adde tu & vide Abb.in consi.xxv. dic q confessio non est tantæ potentię q possit facere q id quod non est, fit, sed iudex debet videre an confessio sit verisimilis, vt per Alex.in cõs. cxvj.in iiij.vol. & de cõfessione facta corã iudice incompetẽti, adde & vide Pet. de de Anch. in consi.cccj.incip.viso qñ processu.in ij.impressis. & vide Ang.in consi. clxxvij. cui contrariatur Abb.in consi.proxime allegato. Ber.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia adde q do.Ant.de But in d.c.at si clerici. aliter loquitur, & aliter loquitur ibi d. Car.& do.Abb.& do.Card.in d.c.interposita.se iactat melius examinasse istam materiam ibi, q̃ alius. Bal.vero in d.c.at si clerici. aliter dicit. Imo.ibi dicit q cõis opin.est q propter confessionem factam coram incompetenti iudice, quis compellatur perseuerare. Adde Bald.in l.eos q super his. C. de ap. & vide Bal.in l.j.C.de confes.in pe.col.& Bal.in l. magistratibus.ff.de iurisd.om.iud. & Ang. in l.vnica.C.de confes.do.Ant.ĩ c.fi. in iiij. col.extra de confes. late per But. in d.c. per

15 inquisitionem. †Adde tamen q confessio nõ est tãtæ potentiæ, vt possit facere quòd id quod in veritate nõ est, sit, & ideo si quis cõfiteretur se præstitisse auxilium, vel esse tractatorẽ & ordinatorẽ homicidij, & verba suæ confessionis hoc non importarent, quia ista sunt ĩ iure diffinita, iudex per istã confessionem non condemnabit reum. ita dixit Ang in consi.suo xxij.quod incip.pro decisione quæstionis hoc solum.

16 *Iudex an & quãdo possit facere scribi in actis in responsione malefactoris, quòd sponte confessus fuit.*

17 *Iudex qui torsit reum non præcedentibus indicijs non euitabit falsum, si faciat scribere notario nescienti quòd reus sit tortus nõ præcedentibus indicijs reum sponte confessum.*

18 *Tormentorum metus quando dicatur instare in personam rei etiam si sit relaxatus.*

16 Ange †Vnum nõ omittã an tu iudex & qñ possis facere scribi in actis in rñsione malefactoris q spõte confessus fuit. Nã Ang.& Imo.in l.qui aliena.§.fi.ff. de acquirẽ.hære.dicũt aut reus fuit tortus nõ pcedẽtibus indiciis, vel non sufficiẽtibus, & tunc etiã si perseueret in cõfessione non potest scribi q spõte cõfessus fuit, & notarius scribens, scribit falsum si sciret eum tortum nõ præcedentibus indiciis, & ideo dicit q cautela est q notarii maleficiorum retineantur extra palatium, ne habeant notiam tormẽtorum, & sic possunt scribere confessiones

17 tanq̃ spontaneas. †Sed tu aduertas q propter hoc nõ euitaret falsum iudex qui hoc scribi fecit, qui scit, q reum torsit non præcedentibus indiciis. Si autem iuste præcesserunt tormenta, tunc rite & iuste potest scribi, q spõte fuit cõfessus dũmodo inter tormẽta & cõfessionem aliquod modicũ interuallum interueniat, q arbitrio boni iudi-

b cis relinquitur,[b] vt no.in l.j.§. diuus Seuerus.& ibi Bar.ff. de quæst. Et doct.in d.§. Celsus l.qui aliena.ff.de acquir.hære.

b Relinquitur. Adde q hoc idem dicit do.Alex. in consi.j.in iij.vol.& vide eundem in cõs. iij.eo. lib. & vide etiam Pau.de Cast. in consi. cclxviij. & consi.cccj.in ij.impressis.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia adde quòd verum est quod Barto. in l.j.§.fin.in fi.ff.de quæstio.hic dixit in terminis, & Bal. in c.i.§.iniuria C.de pa.iu.fir.quem alleg. Roma. in d §. Celsus. vide pulchra verba Bald. quæ posuit in l i. C. de confes.in xi. col. qui dixit quòd generalis consuetudo excusat notarium & iudicem de falso quãdo scribunt talis est sponte confessus, & in hac materia d.Catal ĩ tracta.syndi. q.ccxv. multum eleganter loquitur, quando adhibita est tortura, & iudex potest facere scri-

18 bere, quòd sponte cõfessus fuit. †Et ibi vide quando dicatur metus tormẽtorum instare in personam rei etiam si sit relaxatus. Iac.But.& Bar.& Ang.in l.ij.C.q met.ca. Bal.in l.i.viii.col.C.de delic. defun.bene faciunt no.per cano.& maxime per Io.And. in c.cum contemplatione. extra de re.iur. Et dicunt quidam Mod.q idem voluit Ange.in suo tract.de quęst.qui Bar.attribuit, tñ non est stylus Bart. Sæpius ergo dixi in istis addi.meis, cum supportatione ille non est tractatus nec Bar.nec Ang.sed de verbo ad verbum est tract.Gand. de quæsti. quẽ posuit in suo tract.malefi.Et adde hic cõsi. Pet.de Anch.in consi.xxiij.quod consilium etiam allegaui supra in glo. fama publica. circa fin.in antepenult.col. qui in hac materia nota.loquitur.

SVMMA.

SVMMARIVM.

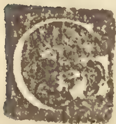
1 *Reo confitente factum & negante qualitatem per quam substantia facti alteratur, aut cōdemnatio minnitur, uel confiteatur factum, sed dicat ad sui defensionem fecisse, aut negat qualitatem, quid erit.*

2 *Respondens positioni quòd occidit Titium ad sui defensionem, an proinde habeatur ac si negasset homicidium fecisse.*

3 *Statuto dicente quòd quis simpliciter respondeat inquisitioni, an possit respōdere quòd ad sui defensionem occidit.*

4 *Probante Titio se Caium occidisse sed ad sui defensionem, tamen debet puniri nisi probet quòd fecit ad sui defensionem necessariam.*

5 *Confitens se occidisse Titium sed ad sui defensionem, pōt condemnari de homicidio, tamen non poterit decapitari sed mitius punitur.*

OMPARENT inquisiti, & partim negant, & partim cōfitentur, aut in eorum contumacia perseuerauerunt, omnia ista debent apparere, & scribi in actis.] † Isto casu quando partim negant, & partim confitentur, aut confitent factum, & qualitatem negant, tunc Bart. in l.eum qui.in prin.ff.de iureiur. & in sua disputatione, quæ incip. per Italiā cōiter &c. dicit ꝙ si negatur qualitas per quā substantia facti alteratur, vt puta si inquisitio sit ꝙ delictum cōmisit, sed alio mense, vel non in loco in inquisitione contento, tunc dicitur totam inquisitionem negare, quasi neget totum quod deponitur, vt l.denunciasse.§. quid tamen.ff.de adulte.quod tamen Ang. limitat in d.§ quid tamen.ff.de adult. quod tamen Ang. limitat in d.§. quid tñ. nisi sit factum non reiterabile vt homicidiū, quia si homicidiū cōfitetor, licet tēpus in inquisitione deductū non confiteatur, vel per testes legitime probetur, sequi debet cōdēnatio. Idē voluit Imol.in d.l.is qui reus.in fin. ff.de pub.iud.in illa qō.cū dies ad partis instantiā sit in accusatione inserendus. Itē sequi debet absolutoria si negat aliquā qualitatē per quā cōdēnatio minuitur. ita intelligit quod no.insti.de act.§.itē mixta. si vero confitetur delictū siue factū, sed dicit se fecisse ad sui defensionē, tunc cū hoc sit de genere prohibitorū, vt l.j. C.de sicca. cōtra eum pſumitur, & per consequēs iudex pōt dictā confessionē scindere, & acceptare cōfessionē, & ꝙ reus ꝓbet id quod ad sui defensionē fecit. ita dicit Bar. in d.l.eū q. & in In l. Aurelius.§.idē quæsijt.ff.de lib.leg. Et maxime quando sunt duæ orationes, vt puta ꝙ Titiū interfecit, sed ad sui defensionē. sed si esset vnica constructio. vt puta dico ꝙ interfeci Titiū ad mei defensionē tunc Bal. in l.codicillos. C.de codicill. & in l.j. C. de confes.& Sal.in l.eum qui duas. C.de adul. vī dicere ꝙ nō pōt scindi, sed in hoc est dubiū per dicta Bar.in d.§.idē quæsiit. quia est de genere prohibitorū, & contra eū est iuris. pſumptio. Vnde ad euitandū oēm dubietatē consiliū est quòd pcedat negatiua, quòd non cōmisit dictum maleficium, & in casu quo apparet ꝙ cōmiserim feci ad mei defensionē, & aliter & alia non feci, vel nō cōfiteor, vt no.gl.Cy. & Bart. in l.si quidē.C. de excep. Si aūt nō præcederet negatiua, & esset totū vnum constructum, tunc ne delicta remaneant impunita, & quia est de genere prohibitorum, & ius contra eum pſumit, dico ꝙ non potest scindi secundū opi. Bar.in d.§.idem quæsiit. quam ego in pra- a ctica[a] seruari vidi, licet Bal.in l.decem.ff.de verbo.oblig.teneat quod supra dixi. Sed ibi Imo.tenet opi.Bar.in d.§.idē quæsiit. quod tenendum & obseruandum est, quod nota: & idē tenet pfatus do.Io. de Imol. & Abb. Sicu.in c.cum venissent.de insti.per illū tex. Et aduertas ꝙ prædicta procedunt de iure, sed si esset statutum ꝙ debeat simpliciter rñdere inquisitioni, tunc non pōt respondere ꝙ interfecit ad sui defensionē, ne dicta interrogatio dici possit calumniosa simpliciter respondenti, poterit tamē iudex tunc cogere respōdentē, vt exprimat modū defensionis: ita dicit Bal.in l.j.circa prin.C.de ædil.edic.& Lud.in l.j.§. si quis simpliciter. ff.de verb.obli. vel dicas ꝙ imo iudex tunc potest cogere ꝙ simpliciter respondeat, vt voluit Bal. in l.j. C. de confes. & tunc reus respōdeat, nego narrata prout narrant &c. nec est periurus, & poterit postea in exceptionibus probare suā defensionem, quod not. Si aūt confitetur factū, sed negat qualitatem, vt quia dicit ꝙ nō fecit dolose, vel ꝙ non fecit aīo iniuriandi, vel ꝙ non est remāsura cicatrix, vel ꝙ non fuit de nocte, an ex tali ꝓcessu & confessione si qualitas nō ꝓbetur

betur intentata posset sequi condemnatoria de cõfessione. Bart. in l. eum qui. in prin. ff. de iureiur. & in l. senatus. ff. de accus. dicit ꝙ sic. & idẽ Ang. in l. denũciasse. §. quid tñ. ff. de adulte. de quo supra dixi in glo. super ver. iudex detraxit &c. dic vt ibi.

ADDITIO.

a ¶ In practica. Adde & dic, ꝙ hoc idem voluit Bal. in cons. ccxlv. incip. Denante ad vol. & vide Bar. in cons. suo incip. Catherina accusauit Griſã. & vide Rom. in consi. clvij. & per hoc sententia Ang. in consi. xxvij. Videtur æqua. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ꝙ vr̃ quòd nulla sit differẽtia, an quis simpliciter dicat Titiũ occidisse, vel cũ ista qualitate ad mei defensionẽ, quia ista est proprie cõfessio & nõ negatio, vt voluit Bal. in d. l. nec codicillos. & sic nõ est opus vt dispu temus an possit scindi ista oratio, quia respondeat altero de duobus modis non cõfi tetur reus, & pro hac parte vr̃ tex. in c. cum venissent. extra de insti. vbi dr̃ ꝙ confessio qualificata probet contra confitentem ac si simpliciter confessus fuisset, qñ contra talẽ qualificationẽ erat iuris præsumptio, & sic vera erit sententia Bar in d. l. Aurelius. quẽ sequitur do. Anto. de But. in c. ex parte decani. extra de postu. præla. Et aduerte quòd contra ista videntur facere not. per Bart. in l. cum de indebito. ff. de prob. qui dixit ꝙ si quis confitetur se Titium occidisse ad sui defensionem, nõ cogitur probare ꝙ ad sui defensionem fecit si vult, & sic videtur velle Bar. ꝙ illa confessio sibi non præiudicet, sed perinde habetur, ac si negasset. Præterea reperitur ꝙ Bal. in c. j. quæ sit pri. cau. benefi. amit. & Bar. in q. incip. cõiter statuta
2 per Italiã volunt multum singulariter † ꝙ ille qui respõdet positioni ꝙ occidit Titium ad sui defensionẽ, perinde hr̃ ac si negasset homicidium fecisse, nisi dicamus ꝙ isti loquuntur in casu diuerso, s. de statuto puniente negantẽ maleficium vt duplici pœna afficiatur. Domi. autẽ Cardi. in c. bonæ. el ij. extra de postul. præla. solebat limitare prædicta, ꝙ in casu quo talis oratio põt scin di, non scindet quando in scriptis talis oratio emanasset, quia opus esset, quòd iudex aut totam acceptaret, aut totã reiiceret, per l. publiã. §. si. ff. depo. quæ limitatio cõmuni ter non approbatur per cano. ibi, imo do. Abb. & Imo. ibi, dãnant istã limitationẽ, & vide Moder. in d. c. ex parte decani. qui videntur seruare dicta do. Cardina. & ista est ampla materia, & depẽdet ab illa, an confes sio possit ꝑ parte acceptari, & ꝑ parte nõ. q̃ materia in multis locis tractatur, & ibi in dictis locis tangitur ẽt de cõn: nr̃a in indi-
3 uiduo. & tãgitur † ẽt quid si statuto cauet, ꝙ quis simpliciter rñdeat inquisitioni, an possit rñdere ꝙ ad sui defensionẽ occidit, de qua per Ang. in l. j. §. si quis simpliciter. ff. de verb. obl. & de materia supra tacta vide Bal. in l. iubemus. C. de app. & ꝑ Bald. in l. j. C. de ædil. edic. & dicta Archid. in c. j. de confes. in vj. qñ cõfessio possit ꝑ parte acceptari & pro parte nõ. & vide aliquid per Bar. in l. quidã. §. nummularios. ff. de eden. do. Anto. Abb. & Imol. in d. c. cũ venissent. extra de instit. & do. Ant. & alij in c. p̃terea. extra de transac. Spec. in tit. de positio. §. fi. vers. pen. plenius q̃ aliquis scripsit do. Card. in d. c. bonæ. Archi. in c. si quid veri. xxxvij. dist. per Bal. in l. j. § editiones. ff. de eden. ꝑ Bal. in l. ea quæ. C. de condi. indeb. & in l. ij. C. de dona. ante nupt. & in l. si quidẽ. C. de transa. vide q̃ dixi in d. §. si quis simpliciter. & omnino vide Ro. in sing. primis, in sing.
4 xxvj. q. dixit allegãdo Bald. † ꝙ licet quis probet se occidisse Titiũ, sed ad sui defensionẽ, tñ dẽt puniri nisi ꝓbet ꝙ ad sui defen sionẽ fecit necessariã. Vide in hac materia vnũ mirabile verbum do. Abb. quod posuit in hac materia in c. auditis. in pen. col. extra de præscri. q. voluit ꝙ licet vera esset sentẽ tiã Bart. in d. §. idẽ quæsiit. In hac materia
5 † tñ ille qui confitetur se occidisse Titiũ, sed ad sui defensionẽ, possit cõdẽnari de homicidio, tamẽ cũ talis condemnatio procedat ex p̃sumptione quã habet occidens contra se, talis nõ poterit decapitari, sed mitius agẽ dũ est cũ eo per ea q̃ latissime scripsi supra in glo. fama publica præcedente. in materia indiciorum in illa addi. magna, vbi quæro, an ex præsumptionibus quis possit cõdẽna ri corporaliter, & est de illo versiculo an vnum indicium vel plura requirantur.

6 *Statuto aut lege cauetur quòd ex aliquo facto pœna imponatur ipso iure si per aliud statutum dicens, quòd cõfitenti minuatur, & neganti augeatur pœna, an per cõfessionẽ minuatur, & negationem augeatur pœna.*

ANGE.

6 ANGE. † Quæro per statutũ, vel p legẽ, ex aliquo facto, vel delicto, ipso iure imponitur pœna, an postea per negationẽ possit augeri, vel p confessionẽ minui ex forma alterius statuti dicẽtis, q cõfitenti minuat, & negãti pœna augeat, dicit q nõ est, vt est text. & ibi Bart. in l. si id quod. §. j. ff. de pecu. leg. & est casus in l. palã. §. pen. versi. ergo. ff. de rit. nupt. qđ singulariter no. in limitatione pœnarũ, qa si qs cõmiserit vnũ delictũ ex quo ipso facto, vel ipso iure, statim à statuto infligat certa pęna pecuniaria, vtputa si statutũ dicit q si qs tale maleficiũ cõmiserit ipso iure vel ipso facto vel statim vel mox incidat vel incidisse intelligat ĩ pęnã centũ, vel vtat similibus verbis, tũc licet postea alio statuto cauetur q cõfitenti delictũ quarta pars minoret cõdemnationis, q isto casu non põt minorari, licet confiteretur, sed integre debet imponi absque aliqua diminutione qđ perpetuo tenementi. AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia, adde qđ Bal. in l. ea quæ. C. de condi. inde. tetigit istã difficultatẽ, & fecit mentionẽ de doctri. Bar. in d. l. id qđ. & reprehendit Bar. q ad hoc põderauit illũ tex. qa ille tex. in d. l. id qđ. nõ pbat istã cõclusionẽ, qa ibi ideo pœna non põt crescere, qa inter dñm & seruum non põt esse iudiciũ. Sed dicit q doctri. Bar. ibi certe est multum elegãtissima, & menti tenenda, & ipse multũ extollit eã & approbat, sed dicit q cõclusio sua recte probatur, per tex. in d. l. palã. ver. ego puto. ff. de rit. nup. sed certe si ille tex. ponderet nec ille tex. probat hoc, quia ibi materia est odiosa. Nos autẽ loquimur in alio casu fauorabili, maxime quando per confessionẽ pœna minuitur per ea quæ dixit Bal. in c. j. §. porro quæ sit pri. cau. benefi. amit.

7 *Statuto dicente cõfitenti minoretur pœna et negãti augeatur si aliquis primo fuit cõfessus & postea negauit maleficiũ uel econtra, quid erit circa talem confessionem & negationẽ.*

8 *Negatio per quam augetur pœna, quomodo sit intelligenda.*

ANGE. Sed aduertas ad certa verba Bal. in titu. quæ sit pri. cau. benefi. amitten. c. j. §. porro. versi. nũc generaliter quæro &c. vbi
7 quærit, † aliquis primo fuit confessus & postea negauit maleficiũ vel econtra, primo negauit postea cõfitetur, & postea vult aliquando inducere ad executionẽ beneficij, aliquando ad damni euitationẽ. & quia statutũ dicit q confitenti pœna minoretur & neganti augeatur, quæro quid iuris, & ad euidentiã eius dic præmittendũ esse q negatio põt esse multiplex, videlicet de substantia, vt qa qualitatem loci vel teporis negat vel etiã de animi qualitate, vt quia negat dolũ, quia dicit illud fecisse ad sui defensionẽ. Itẽ aliquando negat in figura iudicij aliquando in iudicio vel corã iudice nõ cõtestata lite, vt quia libello oblato dicit q tale statutũ debet intelligi de negatione quæ fit litis cõtest. qñ proceditur p accusationẽ quasi cõtest. qñ proceditur p inquisitionẽ, arg. ff. de verb. sign. l. bonę. §. hoc sermone.
8 † vel dicit dic melius cũ tractamus de pęna augẽda ratione negationis, intelligimus de ea negatione in qua perseuerat, sed cõfitetur nondũ liquidato negotio p testiũ pbationes, tunc euitat damnũ qđ ex negatione emergebat, vt no. insti. de act. §. itẽ mixta. C. de his q. vt indig. l. alia causa. tñ p istam cõfessionẽ nõ consequitur beneficiũ confitentis qa primo negãdo vr tacite renunciare illi beneficio, vt ff. de fideius. l. si dubitet. & ibi Bar. facit qđ no. C. de nõ nu. pec. authẽ. cõtra q. propriã. & in auth. de tri. & semis. §. pe. & C. de iure do. impe. l. ij. Sed Bartol. in d. l. eũ q. de iureiu. vr simpliciter dicere q nõ possit gaudere beneficio statuti de cõfitente, qa statutũ de negãte debet intelligi de primo actu facto in figura iudicij, vt l. boue. §. hoc sermone. de verb. sign. & ẽt qa p negationẽ ius est quæsitũ reipublicæ. igitur &c. vt l. fi. ff. de pactis. Sed Sali. in l. cõtra negãtẽ. ad l. Aquil. vr distinguere aut incontinenti se corrigit & dẽt posse facere, alias secus allegat in simili qđ no. gl. in c. ij. de cõfes. in vj. & ista distinctio mihi placet saltẽ vsquequo iudex vel accusator nõ fuerit gra
a uatus onere pbãdi, [a] vt d. l. eũ qui. sed etiã insurgit dubitatio qd iuris si cõfessus est in tormẽtis & perseuerauerit in cõfessione. dicit Bal. in d. §. porro qđ beneficiũ cõfessionis nõ cõsequit, vt ff. ad Tur. l. ii. §. si mater. Sed certe etiã ibi dicit qđ nõ incurrat pęnã negãtis si statutũ augeret pęnã negãti maleficiũ, qa in negatione nõ perseuerauerit.

ADDITIO.

a ¶ Probandi. Adde & vide Roma. in consi. lxxx vbi hoc idem dicit. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde Bal. in l. quidã æstimauerunt. ff. si cer. peta. & in d. l. eũ qui. tenet ꝙ post litẽ contest. non potest reuocare illã confessionẽ sicut ante. Ange. vero in d. l. eũ qui. vult. ꝙ si q̃s reuocat negationẽ ante probationes factas gaudeat beneficio statuti. dicit tamen ibi Ang. ꝙ dato possit cõfiteri, tñ in expensis condemnabitur idẽ. sequitur ibi Sali. addit Raph. Fulg. & Pau. de Cast. in d. l. eũ qui. tenentes. ibi contra Bar. quia pœnitẽtia nõ est denegãda pœnitentibus re integra. Ad de Bal. in l. ea quæ. C. de condi. indeb. in x. & xj. q. tenẽtẽ contra Bar. & tenet ibi ꝙ ille possit reuocare illã negationẽ quã ꝑ confessionẽ ante probationes factas. Adde ꝙ id qđ dixit Bal. in d. §. porro. approbat. in l. contra negantẽ. C. ad leg. Aqui. & l. error. in vj. col. C. de iur. & fac. igno & Bald. in l. de ætate. §. fi. ff. de interroga. act. Adde Bal. in l. si vnus ex sociis. §. fin. ff. pro soc. per illũ tex. vult ꝙ negans à principio non cõsequatur beneficiũ quod conceditur à statuto cõfitenti, idẽ voluit Bald. in d. §. itẽ mixta. ibi vult ꝙ non admittatur confessio post negationẽ, licet Bal. in l. j. C. de fur. voluerit ꝙ post litẽ contesta. non possit confiteri reuocando negationẽ ante vero sic. Et aduerte q̃a licet do. Ang. hic in hac difficultate allegauerit Sali. in d. l. contra negantẽ. tñ Sali. in d. l. eum qui. cõtrarium tenet eius quod dixit in d. l. contra negantẽ. Et vide Bald. in l. j. C. de confes. in v. col. & Iac. de Aret & Ang. & Imol. in l. sed si ita. §. quod ait. ff. de re iudi. Ray. Ang. & Mod. in d. l. si dubitet. §. j. ff. de fideius. Et dicit do. Catal. in tract. syndi. q. clxxxviii. qđ ille q̃ primo negauit postea cõfitetur nõ dẽt gaudere beneficio statuti allegat Bal. & Bar. hoc voluisse.

9 *Confitetur quis factum sed negat facti qualitatem, an habeatur pro negante.*

10 *Agens accusans uel inquirens ubicunque innititur responsioni aduersarij, sicut assumit eã pro se ad probandũ, ita debet assumere cõtra se ad statuti beneficium indulgendum.*

9 ANGE. † Quærit Bal. in §. porro. pone ꝙ cõfitetur factũ sed qualitatẽ negat, & dicit, aut qualitatis negatio habet alterare ſm plus & minus, & tũc respectu qualitatis habeo eum ꝑ negante, respectu sortis habeo pro confitente, ita proportionaliter pœna accepit qualitati & accedit sorti, licet alibi ista consideratio reprobetur. ff. de eo quod cer. loco. l. si aut alteratio non est respectu plus & minus, sed exclusio totius pœnæ, & tunc habetur in totum pro negãte. arg. d. §. quid tamen. & ibi Bar. & l. prætor. §. docere. ff. vi. bo. rap. & per Bar. in d. l. eum qui. vbi ipse sentit vnam conclusionẽ † ꝙ vbicunque
10 agens vel accusans vel inquirens innititur rñsioni aduersarii inquisiti sicut assumit eã pro se ad probandũ, ita dẽt assumere cõtra se [b] ad statuti beneficiũ indulgendũ. arg. d. l. eũ qui. ꝙ dicit esse satis rationabile q̃ oĩa subtiliter & pulchre no. Cętera vide latius ꝑ Bar. in sua disputatione, per Italiam &c.

b ¶Contra se. Adde & tu vide nouis in d. l. eũ qui. & Roma. in consi. ccccliiij. iij. col. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde, ꝙ ista maxima est & ampla materia, & opus esset videre dicta doc. maxime Bal. & Raph. Pau. de Ca. post Bar. in d. l. eũ q. & ꝑ Bal. in l. electio. §. neque. ff. de noxa. ꝑ Bal. ĩ l. cũ quid. ff. si cer. pet. & ꝑ Bal. in l. ea q̃. C. de cõd. inde. ꝑ Ro. & Imo. in l. j. §. si q̃s simpliciter. ff. de ver. ob. vbi reprehẽdunt Ang. ibi, & no. q̃ dixit Bal. in l. edita in pen. col. in repe. Paduana. C. de eden. ꝙ ad hoc vt per negationẽ pęna crescat opus est ꝙ sit facta super libello apto, & nõ inepto, ꝑ tex. in l. j. C. de his qui poten. Itẽ requiritur ꝙ ex certa sciẽtia negetur ꝑ tex. in c. si vasallus. in ta. tit. si de feu. fue. cõtrouer. inter do. & agna. ꝙ ibi no. Bal. & est de mẽte Bar. in d. l. eũ q. dum alleg. tex. in l. aliud. ff. de verb. sign.

11 *Inquirens contra Titium quòd occiderit Caiũ tali loco tali tẽpore & proditorie si Titius respondeat occidi, sed non tali loco nec tali tempore uel non proditorie an index possit Titium cogere quòd certum respondeat.*

12 *Respondẽs inquisitioni occidi si homicidiũ appareat an uideatur respondisse sufficienter.*

11 ANGE. † Quid autẽ si contra te inquirunt ꝙ occidisti Titium tali loco, tali tẽpore proditorie, tu aũt respondedo inquisitioni dicas ꝙ occidisti sed nõ illo tẽpore, illo loco, vel nõ ꝓditorie, an iudex põt te cogere ꝙ certũ respondeas, dic ꝙ sic, q̃a nõ videris omnino ad interrogata respõdisse, ita dicit singulariter Bar. per illũ tex. in l. de ętate. §

1 2 te.§.ꝙ autem.ff.de interrog. acti.† Quid autem si respondeas inquisitioni occidi si homicidium appareat, an videatur respondisse sufficienter, dicas ꝙ non arg.no.per Bar. in l.de ętate.§.nihil.ff. de interrog.act.& firmat Ludoui.in l.j.§ si quis simpliciter de verb.obl.

AVGVSTI. Tu auté in hac materia adde Moder.in d.l.de ætate.§. ꝙ auté.& vide Ro. in l.j.§.si quis simpliciter.ff.de verb.ob.qui videtur transire cum ista doctrina Bar.licet aliqui ibi contrarium tenuerint & male, q2 illa ratio super qua Bar.in d.§.ꝙ autem.fundauit istam conclusio.est vera in iure, nec tenentes partem cótrariam respondent rationi.Bar.

SVMMARIVM.

1 *Iudex in licentia per reum sibi data de procedendo debet facere apponere ista verba, vsque ad sententiam inclusiue.*

2 *Iudex in criminalibus vbi imponitur pœna relegationis, & abinde infra in quibus de iure potest procedi absenté: non potest procedere ad diffinitiuam lite non contestata, nisi sit data licentia.*

3 *Assessores cauti semper faciūt scribi quòd pars dat licentiā explendi processum in absentia.*

Dicta die.

Vt iudex fecit sibi dari licétiā posse procedi vsque ad sententiam diffinitiuam, inclusiue à dictis inquisitis cóparentibus

1 &c.] † Et sis cautus tu iudex ꝙ in ista licentia per reum data opponere fa-

a cias vsque ad sententiam a inclusiue, alias auté si diceres dedit licentiā dicto iudici procedendi vsq; ad sniam & nō diceres inclusiue esset dubiū an posset procedere ad sniæ prolationé non citato reo propter dictioné vsque an ponatur inclusiue, iuxta no.per gl. & alios in l.j.ff. de pig.actio.& per Bar. in l.patronus.§.sempronio.ff.de leg.iij.alias si aliqua licentia concessa nō fuisset iudici per reum ipse iudex nō posset sine debitis citationibus procedere, quia si nō pót in pecuniaria, & causa ciuili, vt l nam ita diuus.ff.de adop.& l.de vnoquoque.ff.de re iudi.ergo multominus pót in criminalibus, vbi maius vertitur periculum. Et de ista licentia ponit Bar.in l.is qui reus.ff.de pub.iud.versi.sed quæro qūo cū supra &c. & ibi Imol.qui dicunt quando comparet accusator iudices faciunt eum iurare de calumnia & sibi dari licentiam procedendi, & si non dederit tamen ex suo officio potest causam inquisitionis vel accusationis prosequi, & finire, vt not. Bar.in l.

2 pe.ff.de publ.iudi. † Sed aduertas ꝙ in criminalibus in quibus imponitur pęna relegationis abinde infra in quibus pót etiam de iure procedi contra absenté, ꝙ non potest iudex procedere ad diffinitiuam lite non contestata nisi data fuisset dicta licentia.vide ꝙ not. Sal.in l. absentem.C.de accus.versi. quero & septimo in criminalibus &c. Si ergo iudices faciunt dictam licentiam in accusatione, idem & fortius faciunt, & facere debent dari in inquisitione. & tenet talis licentia concessa, quia in ciuilibus partes possunt pacisci, ꝙ valet iudicium siue citatione, ita quod non sit necesse eos citari, vt l.fi.§.fi.de temp.app.ita dicit Bal.ad literam in l.vt perfectius.C.de anna.excep. ibi octauo ꝙ partes &c.ergo idem in criminalibus in quibus ad similitudinem ciuilium proceditur, vt l.absentem.ff.de pęnis.

ADDITIO.

a ¶ Vsque ad sententiam. De hac dictione vide etiam per Oldra.consil.xlix.

AVGVSTI. Tu aút in hac materia, adde Bal.in l.diem proferre.§.si quis litigatorū.ff. de arb.ponderanté ibi gl.dicenté illam gl.ordinariá ꝙ tenet processus sine citatione partis, quádo partes renunciát citationi, & ideo dicit ꝙ in criminalibus videmus practicari ꝙ iudices faciunt sibi dari licentiam procedédi sine citatione, & in absentia partis, & alleg.Spec.in tit.de citatione.§ viso.vers.pone ꝙ partes. & ideo dixit Bal,in l.si quádo.C.de testi.ꝙ in criminalibus videmus practicari, ꝙ iudices faciūt sibi dari licentiá ꝙ possit recipere testes sine præsentia partis, & per consequés sine aliqua alia citatione. Adde Bal.no. loquenté in hac materia, in l.si accusatoribus.C.de accu.qui dicit quod ibi licet in illo tex.dicatur quod accusatore nō citato nō potest ferri sentétia absolutoria, tamé hoc est limitandū nisi accusatores dedissent licentiá iudici, super hoc quod sentétia potest ferri sine alia citatione.

3 † Et ideo dicit quod cauti assessores semper faciunt scribi quod pars dat licentiá explendi processum in absentia quæ datæ licentiæ valent, quia hoc respicit ad fauorem partis, vt l.diem proferre. §.si quis litigatorum.ff de arbi.& dicit quod istam partem tenent Spe & omnes, & non dubito quod voluerit allegare Spec. in d.§.viso. versi.sed pone quod partes.

SVMMARIVM.

1 *Monitio qui cōpareat singulis diebus, an valeat.*

VI iudex dictos inquisitos, & quemlibet eorum monuit singulis diebus, & horis &c. qui inquisiti & quilibet eorum promiserunt stare, parere, & pati omnem condemnationem &c.] † Et talis monitio licet videatur grauare partem, tamen valet propter licentiā præambulā quā reus dedit iudici, alias autem si dicta licentia nō præcessisset, licet talis monitio de iure valeret, tamen quia est nimis onerosa & grauans reum ipse potuisset appellare, & dicere ꝙ imo vult citari simpliciter ī quolibet actu. ita dicit Imo. in l. qui ante calendas. in fi. ff. de verb. obli. & Bart. in extrauag. ad reprimen. in verbo, per edictum & per Pet. de Anch. in cle. j. de foro compe. in §. no. quia si in ciuili vbi non vertitur tale præiudicium propter hoc potest appellari quanto magis si reus non acquiescit dictæ monitioni in crimali debet posse appellari à tali monitione vbi maius vertitur præiudicium. argu. l. non tantū. cum si. ff. de appel.

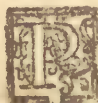
AVGVSTI. Tu adde ꝙ miror ꝙ iste do-
a ctor dicat ꝙ Imo. in d. l. qui ante calendas.[a] dicat ꝙ posit appellari à tali monitione iudicis, quòd singulis diebus & horis compareat, nisi precedat illa licentia, de qua supra in proxima. glo. quia nec Pet. de Ancha. nec Bart. in locis supra allegatis, per Ange. hoc dicunt, nec Imo. in dicta l. qui ante calendas. sed Imol. ibi loquitur quando citatio generalis ad totam causam esset facta, quia dicit si est facta sine causa, puta quòd ille citatus non sit de longinquo nō tenet & poterit appellari. Quinimo etiam isto casu est maximum dubium in iure, an ab illa citatione generali posit appellari, quia aliqui tenent quòd talis citatio est nulla, vt voluit Anto. de But. in cap. fina. extra de dila. & ipsemet Imol. in l. ex consensu. §. fina. in xxj. colum. ff. de appella. & Imol. in l. de vnoquoque. §. primo. ff. de re iudi. & Dominic. de sancto Gemi. in c. ij. de do in vj. licet Imo. in cap. consuluit. extra de offi. deleg. tenuerit quòd necessaria sit appellatio. Sed de materia vide do. Abb. in c. fina. extra de dila. & do. Anto. de Bu. in cap. ad petitionem. extra de accusa. & in cap. cum dilecti. extra de do. & contu. Sed quia ista non est materia nostra aliter non examino, sed remitto te ad ea quæ vltra omnes Modern. scripsi multa allegando in d. l. qui ante calendas. in vlti. addi. meis. Quinimo Bal. in l. si quando. C. de test ib. tenet ꝙ talis monitio iudicis ꝙ quis compareat singulis diebus & horis valeat, & Bald. in l. item illa. ff. de consti. pecu. Et de ista cautela facit mentionem Bar. in d. extrauag. in verbo, per edictum. & Pet. de Anch. in d. clemen. j.

ADDITIO.

a ❡L. qui ante calendas. Adde tu & vide Alex. & Moder. in d. l. qui ante calendas. & vide Bar. in extrauagan. ad reprimen. in verbo, per edictū. & Bar. in consi. ccxxviij. in iij. volu. vbi ꝙ talis citatio non valet ex quo non habet debitum spatium temporis quod requiritur inter dilationem & dilationem, & ibi vide qui adducit plures rationes. adde tamen ꝙ Fede. de Sen. in cōsi. clxxj. incip. Casus talis est quidam fuit citatus. tenet talem citationem valere. & ibi ꝙ si comparet ad vnum actum non potest dici contumax & ꝙ ad omnes actus sequentes est citandus, per c. ij. de do. & contu. vt ibi per eum, & quando citatio generalis valeat, vide Pau. de Cast. in cōsi. l. in primo impressis. Ber.

SVMMARIVM.

1 *Fideiussor quando præstatur in delictis, & quando non.*

RO quibus, & quolibet eorū &c. Antonius Thomæ capellæ sancti Antonij de Bononia fideiussit &c.] † Hoc verum ꝙ præsta-
1 tur fideiussor, quando est tale delictū ex quo non venit pœna, nec principaliter, nec in defectum, vel in quandam consequentiam corporis afflictiua imponenda, iuxta no. per Bart. in l. j. ff. de cust. reo. & sic in casu nostro iste non fideiussit pro Caio, quia pro pœna vel sub pœna corporali non potest fideiuberi, quia non est dominus membrorum suorum, vt est bona glo. in c. cum homo. xxxiij. q. v. intantum ꝙ non valet fideiussio de præsentando aliquem sub pœna corporali, vt not. Bart. in l. iiij. ff. de custo. reor.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde ꝙ istæ conclusiones do. Ang. hic non sunt ita indistincte veræ, nam poterit esse pęna pecuniaria, tamen ēt reus non est fideiussoribus relaxandus, puta in casibus positis per Angel. in l. nullus. C. de exhiben. reis. puta si reus voluit à principio incarcerari, & postea in fine, quādo sentētia fertur, dicit velle dare fideiussores, nam non debet audiri, & allegat bona iura quæ parū mihi esset ista hic trāscribere, dic vt ibi.

ibi, Idem secundũ Bal. in d.l. nullus: si reus cõfiteretur crimen etiã si pœna esset pecuniaris non est reus fideiussoribus relaxandus. Præterea vide Ange. qui ponit etiam quandoque reum relaxari fideiussoribus, quando pœna esset corporis afflictiua, ibi vide practicam, & tene menti glo. singularem quam magnificat ibi Roma. in l. lege Cornelia. ff. ad Sillania. ꝙ ille qui semel aufugit de carcere etiam in casu quo deberet relaxari dando fideiussores. amisit priuilegium, adeo ꝙ si ista secunda vice per quam est carceratus, licet deberet fideiussoribus relaxari, quia pœna erat pecuniaria non relaxabitur. quod no. bene faciunt no. ꝑ Bar. & Bal. in l. tertia. C. de episcop. audien. Intellige tamen prædicta ꝙ verum est ꝙ in causa criminali vbi imponitur pœna mortis non potest intercedere fideiussor. Dicas nisi consuetudo esset in contrarium, quia tunc valet consuetudo. glo. est singula. vigesimatertia quæstio. prima capitu. cum homo, quam refert & sequitur Roma in singul. suis primi anni, singular. cxx. ꝙ incipi. tu scis quòd in causa criminali.

2 *Iudex debet esse cautus ut in fideiußione recipienda, ita late eam concipiat ut etiam casum comprehendat si reus appellaret, & per iudicem appellationis esse iudicatum.*

3 *Fideiussor apud primũ iudicem acceptus, quãdo teneatur, & quando non lata sententia per iudicem appellationis.*

2 Ange. †Et sis bene cautus tu iudex, vt dictã fideiusionẽ, capias late, vt cõprehendat etiã ꝙ in casu reus appellaret, & ꝑ iudicem appellationis fuerit iudicatũ ꝙ etiã fideiussor teneatur, & sic dicas ꝙ Titius promisit stare parere pati & soluere oẽm condemnationẽ de eo, & ex dicto processu in oẽm causã quotiescunq; qualitercunq;, & quãdocunq;, & ꝑ quencunq; fuerit iudicatũ. arg. l. cũ postea. & ibi gl. in fimi. ff. de arbi. vel dicat si per dictũ iudicẽ fuerit iudicatũ, vel ꝑ aliũ qui loco sui successerit vel etiã per iudicẽ appellationis, alias aũt nisi ista verba in dicta fideiusione apponantur statim cũ appellatũ fuisset fideiussor esset liberatus, vt l. cũ apud. & ibi ꝑ Bar. ff. de iudi.

Ange. Tu autem in hac materia ad de Moder. late ponentes istam difficultatẽ in d.l. cum apud. ff. iudi. sol. & vide gl. in l. ij. ff. de quæstio. in quadam notabili solutione videtur ampliare d.l. cũ apud. vt illa lex habeat locũ, etiã qñ nomen iudicis propriũ non fuisset in satisdatione expressum, & sequuntur Cy. & Iac. de Raue. ibi allegantes l. iii. in prin. ff. iudi. sol. & idem voluit Bar. in d.l. ij. Et plenius Bart. in d.l. cum apud. & ibi Ang. & Bal. in l. reos. §. cautionẽ. in prin. C. de appel. licet Marti. Silli. contrarium tenuerit & nõ bene, vt dixit Iac. Bu. in d.l. ij. qui tãdem per suam disputationẽ conatur opi. concordare. & cum eo transit Sali. in d. l. ij. licet in effectu eorũ verba non videantur discrepare à verbis Bar. in d.l. cũ apud. Adde tñ quod notãter dixit Bar. in l. Iulianus. ff. qui satisd. cog. in vj. col. qui dicit ꝙ etiam si iuramentum interuenisset procedit dispositio d.l. cũ apud. alle. gl. no. iii. q. iiii. c. quod bene. & ibi in effectu ipse cõcludit† ꝙ si iu-
3 dex appellationis simpliciter firmat primã sententiã, cum tunc ex prima sententia detur actio, tunc fideiussores tenentur etiã in causa appellationis, secus si iudex aliquid adderet vel detraheret sententiæ, quia tũc ageret ex secunda sententia, tunc fideiussores dati in prima non tenentur in ista secunda, & dicit hoc vtilissimũ esse scire ꝑp causas criminales qñ reus appellat an fideiussores dati teneant etiã in cã appellationis.

4 *Iudex tenetur fisco etiam si principalis non est soluendo, ideo bene debet aduertere in recipienda fideiusione cuius diuersimode concepta diuersi, sunt effectus.*

5 *In fideiußione an sufficiat quòd dicatur, pro quo fideiußit &c absque hoc quòd dicatur, & renunciauit &c.*

6 *Fideiussor desistendo quandocunque curiæ placuerit, an teneatur sistere reum etiam lata sententia.*

4 Ange. †Debes etiã animaduertere qualiter istã fideiusionẽ tu accipis & ẽt si principalis nõ est soluẽdo, tu iudex teneris fisco in syndicatu, qm̃ si acciperes de iudicio sisti clarũ est ꝙ expiraret adueniente sñia quæ apprehenderet reũ, vt l. græce. §. post litem. ff. de fideius. Idẽ si fideiussor de repræsentã-
2 do qm̃ statim lata sñia quæ reũ apprehẽdat liberatus est, vt no Bar. in l. si quis reũ. ff. de custo. reo. Idem si esset fideiussor qui promisit stare parere & obedire mandatis curiæ, & dicti iudicis, quia talis fideiussor liberatus

beratur per sentẽtiã, vt no. Bal. in addi. Spe. in tit. de reo. in prin. ver. sed quid si facit &c. facit quod no. Dy. in l. continuus. §. cũ quis. ff. de verb. ob. debet ergo addi. promisit stare parere mandatis dicti iudicis, & soluere
b & pati oẽm condemnationẽ [b] & pœnã quã de eo dictus iudex vel alius vel etiã iudex appellationis pro dicto maleficio faceret ꝑ
5 quo &c. Seius fideiusit &c. † Et bene no. ꝙ satis est, ꝙ dicatur pro quo Seius fideiusit &c. nam eo ipso ꝙ dicit fideiusit licet non dicatur, & renunciauit &c. se obligauit nec etiã alias clausulas apponat, & licet esset pœna furti, tñ fideiussor tenetur, vt dicit gl. in l. inter stipulantẽ. in prin. & in l. cum filius. in princ. ff. de verb. oblig. & Bar. in l. si quis pro. eo. ff. de fideiusso. in prin.

ADDITIONES.

a ¶ De repræsentando. Adde tu an promittens reũ præsentare intra octo dies dicatur in mora lapsis octo diebus si non est sibi præceptum per curiam & an tempus octo dierum dicatur appositum gratia differendæ præsentationis. vide Pau. de Cast. in consi. cxlviij. in primo impressis. an autem liberetur fideiussor repræsentando antequam sit requisitus vide Ro. in cõsi. cxxxvij. & an promittens repręsentare toties quoties &c. qñ teneatur ꝑ do. Alex. de Imo. in cõsi. cxlvj. col. j. in ij. vol.

b Omnem cõdemnationem. Adde tu & vide Bal. in consi. cclxxxv. in iiij. vol. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia adde primo quæ dixit Catal. in trac. syndi. q. ccxlj. ꝙ iudex maleficiorũ qui recipit fideiussores minus idoneos ipse de suo postea tenetur per l. quoties. ff. qui satisda. cog. Et adde ea quæ dixit Ang. in l. ij. §. in fideiussorẽ. qui satisda. cog. qui dicit ꝙ ille tex. in d. l. græce. §. post litẽ. est singularis, & nõ est alibi in iure, qui etiã dicit ꝙ si actor differt prosequi litem tãto tẽpore quanto põt durare instantia, & sic sit perempta instãtia ꝙ liberatur fideiussor iste de repræsentan. nisi obligauerit se inscriptis & pro republica, per l. pen. C. de fideiuss. & ibi vides quid in causa appellationis, & quid si fideiussor est
6 temporalis. † Item adde quod Bar. in d. l. si quis reum. imo expresse vult ꝙ fideiussor aliquem quandocunq; curiæ placuerit, ẽt tenetur sistere reum post latã sñiam, licet Bal. in l. eum pro quo. ff. de in ius voc. non ausus sit decidere, sed remittit se ad not. ꝑ Dy. in d. l. cõtinuus. §. cum quis. ff. de verb. obl. Adde tñ quod Bal. in l. qui crimẽ. C. q. accu. in iij. col. vbi latissime disputat, & ponit materiã istam de fideiussore qui promisit de repręsentando aliquẽ, tñ in indiuiduo istius quæstionis faciens mentionẽ de doctrina Bar. in d. l. si qs reũ. dicit ꝙ Bar. ibi pessime est locutus, & ꝙ Dy. videtur tenere contrarium in d. l. continuus. dicit ꝙ sua opinio est verior q̃ sit illa Bar. ꝙ verba generalia debent restringi ad id quod iniustũ est. l. si cui. ff. seruitu. Adde Ang. tñ in d. l. si quis reum. videtur sequi sñiam Bar. Adde quod Ro. in l. si finita. in prin. ff. de dam. infe. facit mentionẽ de hac altercatione inter Bar. & Bald. & ibi nihil decidit, & ibi vide Ro. & Mod. & ea quę latissime scripsi post ipsos in addi. meis, an fideiussor de repræsentando bis sit liberatus, & faciunt no. ꝑ Roma. in consi. suo xiiij. vbi cõcludit ꝙ bis ꝑsentãdo qs est liberatus, & ista est materia profunda & latissime scripsi in d. l. si finita.

7 *Malefactor unus an possit pro alio fideiubere.*

7 ANGE. † Quæro an vnus ex malefactoribus possit fideiubere pro alio Bar. in l. Romanus. in fi. ff. de tuto. & cura. da. ab his. videtur velle ꝙ sic, sed ibi videt loqui in criminalibus leuibus, tñ idẽ est in ijs, quia eadẽ est ratio dummodo vt supra dixi sit tale delictũ ꝙ sit fideiussoribus relaxandus, vnde si iudex vnũ ex reis pro alio reo fideiussorẽ acceperit non tenetur in syndicatu. AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde ꝙ Ange. in l. reos. in prin. ff. de duob. reis. videtur in terminis hoc velle ibi. Sed aduerte quia intelligo ista cum grano salis, scilicet ꝙ vnus malefactor potest pro alio fideiubere, hoc verum si nõ est suspectus. Et ad hoc allego bonã gl. in auth. de exhi. reis. col. v. §. suscepto. in versi. fideiussione. qđ tene menti, quia frustra totũ esset si intelligeretur de eo qui nihil possideret.

8 *Fideiussor an teneatur ad illud quartum plus in quo incurrit reus ex forma statuti, si non soluerit originaliter condemnationem intra decem dies, & quomodo debeat esse cautus iudex in recipiendo fideiussionem dicendo fideiusit non tantum pro pœna delicti, sed pro pœna dicti processus.*

8 ANGE. † Quæro an fideiussor teneat̃ ad illud quartũ plus, ĩ quo incurrit reus ex forma sta-

ma statuti si non soluerit originaliter condem naliter condemnationē intra x. dies, dic ꝙ nō. quia illud quartum plus vel etiam si in plus cōdemnaretur per suam negationē habitam post fideiussionē, dic ꝙ non, quia talis pœna quarti pluris siue augmēti, nō est pœna delicti, sed est pœna notationis seu cōtumaciæ ad quam nō intercessit fideiussor. l. si. ff. de fideiusso. & l. j. & ibi Bar. ff. de in lit. iuran. Sis ergo cautus tu iudex si vis ꝙ ad hoc etiā fideiussor teneat ꝙ dicas ꝙ fideiussit non tantum pro pœna delicti, sed pro pœna dicti processus, vt supra dixi sed pœna negantis vel cōtumacis est pœna processus, ergo fideiussor tenebitur, ita dicit Bar. in d. l. j. in fi. vel dicas ꝙ promisit soluere iudicatū, vt l. iudicatū ff. iudi. sol. ita eleganter dicit Bar. in l. sanctio legum. ff. de pœnis. Si autem alio modo q̃ per negationē pœna augeatur an fideiussor teneat, vř ꝙ sic, vt l. ij. i prin. ff. quo. lega. dic tñ vt ibi p Ang. & omnino vide Bar. i l. fideiussor magistratus. ff. de fideius.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, adde & dic ꝙ contra istam decisionē Bart. expresse videtur decisio. Ioā. And. in addi. Spe. in tit. de fideiuss. §. j. in addi. quæ incip. extant etiā quæstiones. Gui. de Suza. qui dicit ꝙ si reus principalis cōdemnatus est in duplum ex eo quia nō soluit simplum tempore debito, fideiussor soluit simplum & duplum, ꝙ fideiussor poterit repetere illud duplum à reo, per tex. in l. si mandato meo. §. fideiussor. ff. man. nisi saluando Bar. dicamus limitando quia doctrina Ioā. And. militabit quando talis fideiussor datus est postquam pœna illa accrescit & non ante augmentum pœne. Quod si ante augmentū militabit doctrina Bar. in d. l. j. ita videtur sentire Bal. in d. l. j. licet non allegat Io. And. in loco supra alleg. Ad prædicta etiam vide doctrinam aureā Bar. quam posuit in l. ij. ff de publ. iudi. per quam poteris limitare prædicta quando pœna crescit in quarto pluri, an sit pœna delicti, an contumaciæ, dic vt ibi. Et adde quæ dicentur infra in gl. quæ incip. quas si nō soluerit intra x. dies soluat cum quarto pluri. in addi. mea, & Albe. de Rosa. in j. par. statuto. q. cxliiij. ibi determinat quòd fideiussor non tenetur ad pœnas contumaciæ.

9 *Fideiussoribus relaxandus si idoneum fideiussorem offerat, iudex autem reum detineat in carcere, poterit agere cōtra iudicem actione iniuriarum.*

9 ANGE. †Et no. ꝙ si aliquis esset fideiussoribus relaxandus & iudex ipsum retineret aut carceraretur ꝙ contra iudicem cui fideiussorē idoneum reus offerret, potest reus agere act. iniuriarū, vt not. Bart. in l. si vero pro condemnato. §. j. ff. qui satis. cog.

AVGVSTI. Adde ꝙ in terminis idē voluit Ang. in d. §. j. & ibi Moder. sequūtur opi. Bar. ibi Angel. multum exclamat contra officiales detinentes inuentos cum armis, qui dicunt relaxari dando fideiussores. Et idem dixit Bald. in l. sed & si is. ff. de in ius vocan. & hoc tene menti.

10 *Fœmina quæ non potest fideiussionem præstare, quomodo per cautionem iuratoriam satisfacit.*

10 ANGE. †Et aduertas ꝙ prædicta procedūt in masculo qui tenetur dare fideiussorē, alias detinebitur, vt infra in fi. dicā. In fœmina aūt delinquēte si pōt præstare fideiussorē eū præstabit, in casu quo sit fideiussoribus relaxanda, si aūt præstare nō poterit, stabitur suæ iuratoriæ cautioni, vt in auth. vt nulli iudi. §. necessariā facit authen. cui relictum. C. de indi. vid. tol. & in authē. sed hodie. C. de offic. diuer. iud. quod no. tu iudex ad tui defensionē si nō coegisti mulierem ad præstandum fideiuss. & eā relaxasti suę iuratoriæ cautioni tm̄ stando.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde ꝙ Bald. in l. satis. §. j. ff. de in ius voc. dicit ꝙ licet inuenti cum armis debeāt poni in carcere, nisi satisdent & dent fideiussorem, quia dando fideiussorē non debent incarcerari, hoc verum in masculo, in fœmina autem non, quia fœmina si non potest præstare fideiussorem iurando stabitur suæ iuratoriæ cautioni de se præsentando. text. alleg. quem dicit notabilem in authen. sed nouo iure. C. de cura. quæ l. x est extracta ex auth. vt nulli iudi. supra allꝫ. Adde tamen limitando prædicta, quia dicta authen. sed nouo iure. habet locum solum in fœminis honeste vitæ quæ nō possunt incarcerari, sed iuratoria cautione relaxari. ita dicit Pe. & sequitur Cyn. in l. quoniam. C. de cust. reo. & Bar. in d. § necessarium. faciunt not. per Sali. in d. l. quoniam.

11 *Fideiussorem præstans, in quibus casibus pœnalibus veniat relaxandus & in quibus non.*

11 ANGE. †Scis ēt ꝙ fideiussoribus quis est relaxandus qn̄ simpliciter est pœna pecuniaria aut forma iuris vel statutorum, vt l. j ff. de custo. reo. & ibi Bar. Si vero esset pœna corporalis vel corporis afflictiua, tunc res non est fideiusso-

 deiusso-

deiussoribus relaxandus, sed seruandus est in carcere, alias posset recedere tempore sententiæ,& sic pœna esset elusoria cõtra l. si prætor. ff. de iud. Item non est relaxandus si pœna licet sit pecuniaria, tamen est in subsidium corporalis, vt quia statutum dicit condemnetur in centum libris, quas si non soluerit intra mẽsem amputetur ei manus, vt no. Bar. ff. de cust. reo. l. j. vel si statutum dicat alternatiue, vtputa ꝙ amputetur manus vel soluat lib. centum Bonoñ. vel fortius si esset copulatiue, vt condemnetur in amputatione manus & in lib. centum, ita dicit Dy. & Bar. in l. ij. & ibi Imo. ff. de publ. iudi. de quo latius dixi. supra in gl. super verbo, fama publica. in ver. decimo quæro &c. & sequen. dic vt ibi, vide etiam videas quando vult vel quando potest facere depositum & in qua forma recurras omnino ad ea quæ ibi plene dixi.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde hic not. per Bal. & Ange. in l. ij. C. de exhi. re. qui in hac materia ponunt multas fallentias & limitationes & maxime qñ pœna est arbitraria, an quis fideiussoribus sit relaxandus, & ibi dicit consuetudinẽ inspici debere, per l. qd ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui no. infa. qa si consuetum est illam pœnã fore corporalem non est fideiussoribus relaxandus, alias sic, aliqui vero casus etiam ibi ponuntur per Ange. vbi prædicta poteris limitare, dic vt ibi, & satis dictum est supra in hac eadem glo. in prin.

12 *Fideiussor est qui patitur se nominari in actis pro fideiussore, pro maleficio alieno, & non contradicit incontinenti, licet non dicat expresse ita promitto & fideiubeo &c.*

12 ANGE. † Caueat tamẽ iste Anto. qui hic fuit fideiussor vel alius quilibet, quia quoties pro maleficio alieno, iste talis fideiussor patitur se nominari in actis pro fideiussore dicti inquisiti, & ipse incontinenti non contradicit, statim tenetur, licet expresse non dicat & ita promitto & fideiubeo pro dicto inquisitio,
a iste est casus & ibi Bar. in l. cum ostendimus.[a] §. fi. ff. de fideius. tu. quod no. quando aliquis inquisitus te præsente nominat te pro fideiussore si non vis obligari non permittas te scribi apud acta, imo statim contradicas alias autem tacens obligaris.

ADDITIO.

a ℭ In l. cum ostendimus. Adde vide Ro. in consil. cccxj. & ibi de vendente rem qui dixit ꝙ erat obligata ecclesiæ pro annua pensione ꝙ si emptor tacet, quia obligetur ecclesię & potest cogi ad solutionem. Ber.

AVGVSTI. Adde tamen tu ꝙ multi doct. voluerunt ꝙ ideo in d. l. cum ostendimus. §. fin. ibi inducatur stipulatio per patientiam cũ scriptura, quia concurrebat fauor pupilli, & hoc voluerunt ibi Bar. & Bal. in d. §. fi. Bar. in l. j. in prin. ff. de verb. oblig. dixit ibi ꝙ nedum hoc erit in pupillo, sed etiam erit generaliter in omnibus, vt per scripturam inducatur illa stipulatio quæ parit fideiusiionẽ illam, sed quia ista est maxima materia addatis ꝙ opus esset videre dicta Dy. Bart. & Bal. in d. l. cum ostẽdimus. §. fi. & Cy. in l. inuitus. C. de procur. & do. Ant. & Abba in c. nonne extra de præsum. & do. Benedic. de Plumbi. & Paul. de Cast. & Raph. & Imol. in l. sciendum. ff. de verb. obli. & Bart. in l. fi. ff. de præto. stipu. in penult. col. Bald. in l. tale pactum. §. qui prouocauit. in vij. col. ff. de pact. & Bar. in l. j. §. j. ff. à qui. app. nõ lic. & Bar. in l. cum quis incendijs. in princ. ff. de leg. iij. Bal. in c. j. §. fin. de inue. inter domi. & vasal. conte. per gloss. in l. si fideiussor. in prin. ff. qui satisd. cogan. Bal. in l. statutis. in fi. C. de sen. ex peri. reci. & Bal. in d. l. si fideiussor. in fi. Bal. in l. siue apud acta. C. de transac. in j. col. Bal. in l. filius. §. inuitus. ff. de procur. Bal. in l. ij. §. voluntatẽ. ff. solu. mat. Rom. in l. dot. in xxv. col. ff. solu. mat. & ibi Imol. dicit & Ioan. And. in regu. qui tacet. de reg. iur. & alia regu. is qui tacet. eo. tit. & d. Card. no. loquitur in cle. j. extra de procu. & Bald. in l. j. C. de decu. lib. xj. ego latissime scripsi veritatem istius conclusionis post Rom. & Moder. in d. l. j. ff. de verb. obli. dic vt ibi dixi.

13 *Consuetudo est per Italiam quòd iudices quãdo accipiunt fideiussores quòd accipiant approbatores fideiussorẽ, quæ est bona cautela.*

14 *Præsens licet sit tacẽs neque humeris aut capite annuat, si patitur nomen suũ scribi in actis, quòd ipse approbet dictos fideiussores, pro idoneis statim tenebitur.*

13 ANGE. † No. etiam ꝙ consuetudo est per Italiam ꝙ semper iudex quãdo accipit aliquẽ fideiussorẽ ꝙ et vult vnũ approbatorẽ qui approbet dictos fideiussores esse idoneos, nã est
b bona cautela ꝓ iudice, alias aũt si fideiussores,[b] idoneos nõ acceperit, ipse iudex in syndicatu tenetur, postea ad interesse reipublicæ. arg. l. j. §. sciẽdũ. ff. de magi. cõue. & insti. de satis. tu. §. sciendũ est autẽ, quia si ibi iudex tenetur pupillo

pillo quando non accepit fideiussores vel minus idoneos à tutoribus, ergo eodem modo tenetur iudex reipublicę quãdo minus idoneos fideiussores accepit cũ respublica, & pupillus æquiparentur, vt no. gl. & doc. in l. Imperatores. ff. de re iudi. Et ideo cum de more iudicũ sit velle approbatores fideiussorum quos reci-
13 piunt. † Caueat etiam aliquis ne patiatur se præsente, licet ẽt fuerit tacens scribi nomẽ suũ in actis, ꝙ ipse approbet ꝑdictos fideiussores pro idoneis, quia statim quamuis nõ loquatur nec humeris vel capite, annuerit tenebitur, vt in d. l. cum ostendimus. §. fin.

b ℭ Fideiussores. Adde tu an in sententia approbationis fideiussorum sint citãdi illi quorum interest & vide Ro. in consi. lxxij. Ber.

Avgvsti. Inquantũ do. Angel. hic tangit materiam d. l. cum ostendimus. Addatis hic ea quæ dicta sunt supra in proxi. præced. q. vbi apparebit an sit vera vel falsa illa conclusio quam affirmat hic do. Ang. & adde in hac materia Moder. in l. j. §. sciendum. ff. de magi. conuc. vbi tractant materiam horum approbatorum fideiussorum.

15 *Inquisitio absoluto, si postea fiat statutum quòd reuideantur processus qua reuisione facta qui fuerat absolutus est condemnatus, an fideiussor qui primo intercesßit teneatur.*

15 Ange. † Et menti habeas ꝙ si aliquis ex istis inquisitis esset absolutus, postea inde ad annum fieret statutum, ꝙ non obstante quacunque absolutoria posśint reuideri processus præteriti, & viso processu istorum fuerint cõdemnati. An iste Antonius fideiussor teneatur, dic ꝙ non, & ita dicit Bar. ꝙ fuit alias de facto obseruatum per illum tex. in l. fina. ff. de pact. ius liberationis quæsitum dicto fideiussori propter absolutoriam non potuit postea tol-
a li per dictum statutum, quod not.[a]

ADDITIO.

a ℭ Quod no. Adde tu & vide Barba. in consi. v. & ibi quando credatur alicui sine cautione. Ber.

Avgvsti. Tu autem in hac materia, adde ꝙ ad corroborationem doctrinæ Bar. positæ in d. l. fin. faciunt not. per Bal. in l. pacta nouissima. in antepen. col. C. de pac. & dicta Bal. in l. fi. in prin. C. ad maced. Sed Raph. Fulg. in d. l. fi. ff. de pac. non approbat rationem Bar. ibi sed fundat se ad defensionẽ istius qõnis per aliã rationem quam per illam Bar. dic vt ibi.

16 *Inquisitus uel accusatus si non potest fideiussores præstare, quid erit faciendum.*

16 Ange. † Quæro quid si inquisitus vel accusatus de aliquo crimine nullos posśit præstare fideiussores, dic ꝙ in carcere detinet̃, vt est tex. & ibi per Bar. & doc. in l. reos. §. super his. C. de appel. & in l. ij. in prin. ff. de cust. reo.

Avgvsti. Tu adde ꝙ ista est vera cõclusio, & ita ẽt determinat Ang. in l. ij. C. de exhiben. re. & ibi vide Bal. notabiliter loquentem, non extẽdo eorũ dicta ne sim nimis longus.

17 *Fideiussor si pendente lite moriatur, an obligatio fideiussor transeat ad hæredem suum.*

Ange. † Quid aũt si iste Antonius fideiussor pendente lite moriatur, an obligatio sua fideiussoria transeat ad hæredem suum glo. est singu. instit. de fideiuss. §. fideiussor non tantum. quæ dicit ꝙ nõ, quod intelligunt ibi doc. verũ qñ fideiusśit pro tali maleficio, secus si certam pœnã, puta centũ promisisset, licet dicat pro tali maleficio qm̃ pœnalis stipulatio qualificata transit contra hæredem & hæreditatem iacentem, vt l. ad diem. & ibi Bart. Ang. & do. meus Ioan. ff. de verb. obl. quod not.

Avgvsti. Tu adde quæ late dixi post Moder. in d. l. ad diẽ. ff. de verb. ob. dic vt ibi.

18 *Fideiussor ad quid teneatur si inquisitus sit relaxatus & postea aufugiat.*

18 Ange. † Ad quid aũt teneatur iste fideiussor si dicti inquisiti sunt relaxari, & postea au-
b fugiant,[b] vide Pe. & Cy. in l. ad commẽtariensem. C. de custo. reo. Sed omnino vide ibi latius per Sali.

b ℭ Aufugiãt. Adde tu & vide Raph. cõsi. xxxij. & quid si vnus ex duobus iudicibus persuadeat ꝗ fugiat, vide Cep. in consi. xxv.

Avgvsti. Tu adde & vide notabilia verba Ang. in l. nullus. C. de exhib. reis. qui notabiliter loquitur, aliquid ibi per eum.

SVMMARIVM.

1 *Carceratur inquisitus de crimine capitali.*
2 *Carcerandus est reus ubicunque uenit imponenda pœna corporis afflictiua.*
3 *Carcerandus est reus ubi indicia sunt sufficientia ad torturam.*

Carce-

4 *Carcerandus est reus in omni causa criminali, quando fideiussores præstare non potest falli: in fœmina.*

Vt iudex dictũ Caium detineri & carcerari iussit &c.] Super ista gl. bene caderet materia carcerationis, verum quia dixi aliquid super gl. in verbo, fama publica precedente &c, versi. postquam vero reus se præsentauerit &c. hic omittam.
a dic vt ibi, † carceratur ergo iste homicida & merito, quia est inquisitus de crimine capitali,
a vt l. si quis post. ff. de testa. † Secundo quis est carcerandus vbicunque veniret ex delicto intentato imponenda pœna corporis afflictiua. l. ictus fustium. ff. de his qui not. infa.
3 † Tertio si contra accusatum vel inquisitum sunt indicia sufficientia ad torturam, quia tunc carcerandus est vt torqueri possit, iuxta not. per Barto. in l. fi. ff. de quæstio. & Cyn. & doct. in l. fi. C. de quæstio. & Bal. & Io. de Imo. in l. fi. de hære. insti. qua tortura habita si reperiatur culpabilis possit puniri, alias si innocens relaxari, vt l. ij. C. de exhib. reis. ibi dum dicit donec reperiatur cognitio. & ibi Iac. de
4 But. & Sali. † Quarto semper reus est detinẽdus in omni causa criminali, quando non potest prestare fideiussores, vt l. j. C. de cust. reo. & quod ibi Barto. Fallit hoc in muliere, vt d. l. ij. C. de cust. reo. & auth. ibi posita, & no. Inno. extra de senten excom. cap. vt famæ. ita dicit Bal. & Ioan. de Imo. in d. l. si quis. in ff. de testa. vide tex. gl. & Sali in l. nullus. C. de exhib. & intro. re. Et an carcer dicatur ad cu-
c stodiam ᶜ vel ad pœnam, vide Sali. in d. l. nullus. vide tu text. in d. l. aut damnum. §. solent ff. de pœn.

c ℭ Ad custodiam. vide Fulg. in consi. xliiij. & Rapha. Cu. in consi. cv. ibi ꝙ carcer est inuentus ad custodiam, & ꝙ locus sanctus non prophanus & illum frangens debet capite puniri. & adde Ang. in consi. ccxiij. vbi ꝙ per carcerationem dicitur corpus affligi. Ber.

Avgvsti. Tu autẽ in hac materia, adde ꝙ ista omnia originaliter fuerunt dicta primo a Bal. in l. iij. C. de episc. audien. in fi. qui ponit materiam quando quis potest in carcerem detineri. & allegat Inn. vbi supra. Intellige tamen prædicta secundum quod intelligit Barto. in l. j. ff. de cust. reo.

5 *Iudex imponit militi quod faciat detineri & carcerari ipsum reum periculo militis & eodem modo miles facit custodi carcer. vel iudex recta via tradit saluandũ custodibus.*

6 *Carceratus sine causa aut carceratione existẽte nulla, si carceratus aufugiat custodes non tenentur, & si carceratus ueniret absoluendus, custodes non sunt in culpa, si non tenent illum sub tanta custodia.*

5 Ang. † Aduertas tũ ꝙ iudex imponit militi socio vt dictum Caium detineri & carcerari iubeat vel faciat pro ære & persona sub periculo ipsius militis, & eodem modo postea facit miles custodibus carcerum, vel recta via iudex recommendat, & tradit saluandum, & custodiendum dictum Caium pro ere & per-
d sona dictis custodibus sub omni periculo ᵈ dictorum custodum, & non mireris ꝙ ista detentio incumbat ipsis custodibus de iure & ex statutis, quia hoc probatur de iure per totum tit. & maxime in l. pen. ff. de custo. reo. Et secundo quoniam cum probatur iudex vel alius officialis etiam quilibet sibi subdito qui tamẽ sit habilis ad hoc, & in loco condecenti potest hoc committere vt malefactorem custodiat, detineat, saluet, & sibi restituat, vt est text. in authen. si quis ei. C. ad leg. Iul. de adulter. vbi Bald. & Salicet. dicunt. Nota. casum, quando miles ex mandato potestatis capit aliquem bannitum vel malefactorem in aliquo castro, potest dictum malefactorem tradere officialibus. in loco tenendum, & saluando, donec postea cum pluri familia pro eo ad ciuitatem conducendo venerit, & ibi officiales eorum periculo & casu, debent dictum malefactorẽ ad mandatum officialis superioris detinere & saluare per illum tex. quod not.

d ℭ Sub omni periculo. Adde tu vt per Io. de Ana. in consi. liij. & ꝙ pulchre Franc. de Are. in consi. xxxviij. et adde quod si carceratus iniuste fugiat, custos non tenetur, imo de facto, licet resistere. ita consuluit Alex. in consi. cxliiij. in ij. volu. nec talis aufugiens habetur pro confesso. Ber.

6 Avgvsti. † Adde tamen quòd si iste aufugeret qui est incarceratus & sine causa sit incarceratus non tenentur isti Bartol. in l. ius. C. de probatio. Et ideo recte dixit Angel. in l. quæ sub conditione. §. fina. ff. de condi. institut. quòd si etiam carceratio esset nulla, funditus non tenentur isti custodes. Quinimo si carceratus veniret absoluendus non sunt in culpa isti custodes si non tenent ipsi carceratum sub tanta custodia. Dic tamen de materia, vt per Bart. & doct. in l. si pecuniam. §. pen. ff. de condi. ob caus.

Carce-

7 *Carceratus si se vulnerat, vel interemit, an iudex teneatur.*

7 Ange. †Quero aliquis carceratus se vulnerat vel interimit vel laqueo se suspẽdit, vt aliquando contingit an iudex teneatur, dic ꝙ non, vt est tex. & ibi Floria. in l. quẽadmodum. §. magistratus. ff. ad l. Aquil. ꝙ tamen intellige nisi carceris sit custos, quia tũc an custos teneatur eo ipso quod aliquis reperitur mortuus in carceribus & ignoratur quomodo mortuus sit, no. glo. in l. cum ita legatur. §. species. ff. de lega. ij. & dixi supra in gloss. in verbo, fama publica &cet. in materia carcerationis.

Avgvsti. Adde quæ ibi dicta sunt.

8 *Damnatus ad perpetuum carcerem an intelligatur damnatus de publico iudicio.*

8 Ange. †Aliquis damnatus est ad perpetuum carcerẽ,[a] an intelligatur de publico iudicio damnatus, dic ꝙ sic, vt no. Bart. & ibi Imo. in l. ii. ff. de pub. iud. & Bal. in l. i. C. qui accu. non poss.

ADDITIO.

a ℭCarcerem. Adde tu & vide Fulg. in cõsi. cxliiij. vbi quod quis non est damnandus ad perpetuos carceres & adde eti m Ang. in consil. cclvj. vbi damnatus ad perpetuos carceres potest iniuriarum experiri contra iudicem. Ber.

Avgvsti. Adde tamen tu ꝙ Bal. in l. reos. C. de accus. in ij. col. transportauit ibi dicta Bar. de verbo ad verbum, vbi supra de eo nõ faciat mentionẽ, & allegat etiã dicta Inn. in c. qualiter & qñ. extra de accusa.

9 *Iudex secularis an possit damnare ad carcerem perpetuum.*

9 Ange. †Quæro an iudex secularis possit damnare aliquem ad perpetuum carcerem, dic ꝙ nõ vt not. Bar. in d. l. ii. & est tex. in l. aut damnum. §. solent. ff. de pę. & l. seruus. cum si. ff. de pœ. Vnde si de facto carceratus, & per iudicẽ secularem damnatus, & ita moriatur nõ efficit intestabilis. ita dicit Ang. & Imol. in l. si quis mihi bona. §. i. ff. de acq. hęr. facit l. aut dãnũ in pri. ff. đ pę.

Avgvsti. Tu adde ꝙ licet de iure ciuili nõ possit imponi ista pęna tñ per statutũ põt imponi, vt dicit Bal. in l. reos. in ii. colũ. C. de accu. & ibi ponit quomodo de iure canonico, & intelligo p̃dicta de iure ciuili nõ põt imponi in homine libro, secus in seruo, vt pulchre declarat Bal. omnia ista in l. i. C. qui ad lib. perue. non pos. per text. illius. l. i. & l. capitalium. §. solent. ff. de pœ.

10 *Detinens aliquam personam non vt captam teneat sed alia causa, vt puta mulierem libidinis causa, an teneatur de carcere priuato.*

10 Ange. †Quid aũt si quis retineat aliquã personã non vt captã teneat, sed aliqua de causa, vt quia retinet aliquã pulchrã mulierem reclusam causa libidinis,[b] an dicatur in carcere tenere, & sic teneatur de carcere priuato, vt C. de priua. carce. l. i. dic ꝙ non, vt not. Bar. in l. verum. ff. de fur.

b ℭCausa libidinis, adde & vide do. Alex. in cons. j. in iij. vol. Ber.

Avgvsti. Adde ꝙ imo Bar. ibi in d. l. verum. non ita indistincte dicit id ꝙ autor iste hic. imo Bar. multũ elegãter ibi distinguit, dic vt ibi præterea cõtra suã defensionem facit multũ l. qm̃ multa facinora. C. ad leg. Iul. de vi. sed vera decisio istius q̃stio. põt colligi ex q̃ dicta sunt per Bart. & Ang. in l. diuus cũ materia. ff. ad l. Cor. de sicca.

11 *Soluens condemnationem pro carcerato ex causa maleficij, an possit repetere.*

11 Ange. † Quid si q̃s soluit cõdẽnationẽ pro aliquo carcerato, an dicatur in dubio soluere animo donãdi vel possit repetere, dic ꝙ põt repetere, vt not. Bal. in l. quãuis. cũ l. seq. ff. sol. ma. licet in piã causam dicat soluere, vnde executor datus ad aliquid in piã causam exequẽdi. põt soluere cõdẽnationem ꝓ carcerato, etiã pro maleficiis, & dicitur soluere in piam causam, vt not. Bal. in d. l. quamuis.

Avgvsti. Tu ibi adde & vide Imo. notabiliter loquentẽ, sed elegãter ibi loquitur Ro. ego ibi latissime dixi, post Mod.

12 *Delictum commissum fuit de nocte, & illi de castro tenebantur capere malefactorem, ex forma statuti, qui non potuerunt exire castrum, quum rector claues haberet, an tenebuntur de non captura.*

12 Ange. †Quid si de nocte cõmissũ fuit maleficiũ & illi de castro ex forma statuti tenẽtur capere malefactorẽ, ipsi nõ potuerũt exire castrũ, q̃a rector habebat claues, an teneatur de non captura, dic ꝙ non, vt no. Bar. in l. iii. § subuenitur. ff. ad Silla.

c Avgvsti. Tu adde ꝙ ista conclusio Bar. approbat à doc. maxime à Ro. & Moder. in d. l. si quis in graui. §. subuenitur. ff. ad

ad Silla. bene faciunt not. in l. prima. §. occisorum. ff. eod. titul.

c ¶Tu Adde, vide tu Barb. in consil. xvj. Ber.

13 *Carceratus pro causa ciuili vel criminali, an omni die etiam post latam sententiam per decem dies possit appellare.*

13 ANGE. † Quæro aliquis captus est & carceratus pro causa ciuili vel criminali, an omni die etiam post latam sententiam per x. dies possit appellare, dic quod sic, quia stado in carceribus omni die grauatur, & sic propter nouum grauame potest apellare,[d] ita dicit Specu. in tit. de appel. §. restat. vers. & not. secundum. & vers. sed quid dices. in fi. facit quod not. glo. & doct. in l. ij. C. de ser. & aqua. vers. a. i. dicun. quod non. & hoc vult Bald. in l. ii. C. de episc. audi.

d ¶Appellare, Adde & vide Ang. in conf. cclvj. B.

AVGVSTI. Tu adde quod doc. maxime Ant. de But. approbant doctrina illa Spec. & eã allegant & sequunt, licet ad aliud propositum in c. ex parte. extra de appel. & do. Anto. de Butr. in cap. dilectus filius extra de rescrip.

14 *Carcere detineri, & vinculis esse quomodo quis dicatur.*

14 ANGE. † Et aduertas[e] quod carcer dicitur quoties quis non põt exire de loco pro libito voluntatis, vnde potest assignari pro carcere totũ palatiũ potestatis vel tota ciuitas. Si autẽ ponuntur custodes tunc dicitur esse in vinculis, vt l. succurritur. ff. ex quib. caus. maio. ita dicit Ang. in l. qui in carcerem. ff. quod met. cau. quod no. tu iudex quado ex forma statuti debes aliquem carcerare, vel non.

e ¶Et aduertas. vide tu Cep. in consi. xl.

AVGVSTI. Tu adde quæ dixi supra in gloss. in verbo, fama publica. precedente. in materia carcerationis, quando dicatur quis detentus. Et adde Ang. & Ro. in l. si quis in graui. §. clausos. ff. ad Silla quẽ. §. legit Ro. sub. §. subuenitur. & quod vna ciuitas possit assignari pro carcere, hic dixit Angel. in l. nullus. C. de exhib. reis.

15 *Carceratus an possit contrahere, vel testari, vel confiteri in carcere.*

15 ANGE. † An autem carceratus[a] possit contrahere vel testari vel cõfiteri in carcere, vide ibi Ang. Bar. & doct. in l. qui in carcerem. ff. quod met. cau. & Bar. in l. qui neque. de verb. sig. & Bar. Bal. Ang. & Raph. & plene Io. de Imo. in l. quod à latronibus. ff. de test.

ADDITIO.

a ¶Carceratus. Adde an contractus carcerati valeant & quando quis dicatur in carcere, & vide Fulg. in consilio clxxvj. & Rapha. Cuma. in consil. cxliiij. vbi quod postquam quis fugit de carcere quod potest testari. & vide eundem in consil. clvij. Ber.

AVGVSTI. Tu adde Bal. in d. l. qui in carcerem. & vide Bal. in l. i. C. de confes. Bal. in l. necnon. § i. ff. ex quib. cau. ma. Bald. in l. si quis in hoc. C. de episco. & cler. Pulchram limitationem Ang. in l. nemo carcerem. C. de exa. tribu. qui ponit quando promisso facta in carcerem, tenet Bald. in l. ab eo. C. quo. & quan. iud.

16 *Carcer quid dicatur, & carceratus quis dicatur.*

16 ANGE. † Et ad id quod dixi, quid dicatur carcer vel quis dicatur carceratus, adde quod habetur in l. verum. & in l. vinculorũ. de verb. sign. & Inn. & Io. And. in c. nuper. in princ. de sent. excõ. & Ang. in l. quoniã. de custo. reo. & in l. ii. C. de exhib. re. facit quod voluit Bar. & domini mei, vbi vult quod omnis locus assignatus alicui pro carcere sit carcer. & idem ipse voluit in l. ii. C. de exhiben. reis. facit l. Titio. §. i. ff. de condi. & demonst. & quod ibi Bar. vide Iac. de Aret. & Bar. in l. qui neque. de verb. sign.

AVGVSTI. Adde quod de his satis est dictũ supra in dicta glo. in ver. fama publica præcedente.

SVMMARIVM.

1 *Nemo damnandus est, nisi prius ei dato termino ad faciendum suam defensionem, & hanc practicam totus mundus seruat, quod sponte confessum iudex mittunt ad carceres, & apud acta assignant ei terminum ad allegandum quicquid vult ne condemnetur, & ad faciendam omnem eius defensionem.*

VI iudex dictis inquisitis, & cuilibet eorum statuit terminum decem dierum, ad eorũ defensionẽ faciendã &c.]

1 † Hoc fit per l. vnius. §. cogniturum. ff. de questio. nemo enim debet dãnari, nisi prius dato termino ad faciendam suam

suam defensionem, vt l. rei. §. si ad diem. ff. de re mili. & est tex. cum gloss. in l. j. ff. de fur. ita dicit Bar. & Imo. in l. custodias. § j. ff. de publ. iudi. & Salic. in l. ij. C. de custod. reo. in versi. & hanc practicam seruat totus mundus &c. dic ꝙ totus mundus seruat hanc practicã, quia sponte confessum iudices mittunt ad carceres & apud acta præfigunt ei terminum ad allegã-
b dum quicquid vult ne condemnetur [b] & ad omnem eius defensionem faciẽdam, intra quẽ si nullam faciat satis in confessione sua perseuerare videtur, vt in simili dicitur de donatione quæ non reuocatur, vt l. iij. §. si maritus. ff. de do. inter vir. & vxo. Si vero confessionem suam reuocat oportet quod causam dicat, quare reuocat, & illam probet, vt l. error. C. de fur. & fact. ignor.

b ¶Ne condemnetur. Adde & vide Alex. in consil. lvij. in iij volu. vbi an repertus in flagranti crimine possit damnari.

AVGVSTI. Adde hic quæ dicam infra in ista glo. in additione vlti.

2 *Reus confessus est maleficium, statim iudex misit eum ad furcas non dato ei termino ad se defendendum, an poterit iudex in syndicatu sustentari.*

3 *Dilationem per legem scriptam, aut per statutum concessam, non est necesse petere, neque à iudice concedi.*

4 *Defensio per reum fieri potest etiam quòd ei non daretur terminus ad faciendum defensionem suam.*

2 ANGE. † Si aũt aliquis fuit confessus maleficium, & statim iudex misit eum ad furcas, non data ei dicta dilatione ad faciendum suas defensiones, an iudex possit de iure sustentari in suo syndicatu. Bald. in l. nouerint. C. vt intra cert. temp. dicit ꝙ aut reus petijt dilationem prædictam, & tunc iudex malefacit, quia eam dare debuit. aut non petijt, tunc iudex non habuit necesse dare, vt l. qui sententiam. & l. cum
3 reis. C. de pœn. † In dilatione autem quæ esset per legem scriptam vel per statutum concessa non est necesse ꝙ petatur nec ꝙ à iudice concedatur, vt l. si vendicari. C. de pœn. ita dicit Bald. plus etiam dicit Bald. in d. l. cum reis. C. de pœn. vbi dicit not. ad quæst. si iudex dedit dilationem conuicto ad faciendum suã defensionem & amici procurant in multis, vel procurant ꝙ fiat adunantia generalis vt liberetur. ꝙ ipse iudex non debet ista expectare, sed debet facere reũ conuictum renunciare di-
4 lationi, & facere officium suum &c. † Sed bene not. ꝙ licet etiam si non daretur terminus ad faciendum suam defensionem, vel excusationẽ, posset tamen per reũ fieri defensio, vt d. §. cogniturum habetur. & ibi no. Bald. in l. in crimine. ff. de adult. & in extraua. ad reprimẽ. in verbo, sine figura iudicij. in versi. an debeat dari dilatio &c. & non est mirum, quia defensio est de iure naturali, vnde etiam si vellet iudex non posset eam auferre reo, vt in clem. pastoralis. de re iudic. quis autem defensiones possit facere, dicam infra in glo. proxi.

AVGVSTI. Tu adde quæ dicam infra in ista glo. in vlti. addi. mea. Quas autem defensiones potest facere dicam infra in glo. proxi. quæ incipit, comparent inquisiti in termino defensionis.

5 *Reus an possit renunciare termino defensionis.*

6 *Defensioni an possit renunciare reus, de qua constat nullam habere defensionem.*

7 *Defensionis renunciatio, an teneat, quando constat reum habere defensiones.*

8 *Defensionis renunciatio an admittatur quando dubium est an reus habeat defensiones.*

9 *Defensionibus quibus possit renunciare reus, & quibus non.*

10 *Confessus maleficium si petat terminum, non obstante confessione ad se defendendũ, quem iudex denegat quia maleficium est notoriũ, an iudex statim possit procedere ad condemnationem & executionem.*

11 *Defensionibus suis an possit renunciare qui in flagranti crimine est repertus.*

12 *Latro famosus an possit suis defensionibus renunciare.*

13 *Defensionibus quando possit renunciari, ponitur casus tertius.*

14 *Defensionibus de præsenti competentibus, an possit in iudicio generaliter renunciare.*

15 *Iudex ut sedet tumultum populi potest pendente dilatione facere executionem corporalem.*

5 ANGE. † An autem reus possit tali termino defensionis renunciare. Bart. in l. custodias. in fi. ff. de publi. iudi. & in l. quidam sunt serui pœne. ff. de pœ. & in l. non tantum. ff. de appel. videtur velle ꝙ non possit renunciare, & in d. l. non tantum. fiebat executio de facto, quod credo verum. dicit tamen Bald. in l. raptores. C. de episc. & cler. ꝙ hoc est verum nisi dicatur talis inquisitus sciens se non habere aliquam defensionẽ, imo carere omni defensione sponte, & ex certa scientia dicto termino defensionis

nis renunciauit, tunc talis renunciatio valet, vnde tu iudex bene not. quæ verba apponi facias, vt valeat dicta renunciatio quando reus termino defensiuo renunciat, vide Angel. & Imol. in dicta l custodias. & Angel. in l. pacto
6 quod in hæredem. ff. de pact. qui dicūt† ꝙ si constat reum nullam habere defensionem, forte quia est insignis latro, tunc potest renunciare, ex quo ius defendendi non habet per ea quæ habentur in l. prouinciarum. C. de fer. quia per talem renunciationem non læditur, nisi quia citius moritur de quo non videtur curandum, ex quo certum est ipsum non habere defensionem per d. l. cum reis. C. de pœ.
7 †Si vero constat eum habere defensionem, & tunc non tenet renunciatio, vt d. l. non tantū.
8 ff. de appel. †Si autem dubium si tunc admittitur renunciatio, sed si eum pœnitet potest se defendere, vt l. j. cum gloss. & ibi Bald. C. de furt. sed gloss. in d. l. j. dicit ꝙ si asserat se non habere aliquas defensiones quas facere possit, tunc renunciare potest termino, vt ibi etiam tangit Ang. hoc etiam fuit de mente Bald. in l. fina. ff. de furt. vbi dicit ꝙ non potest renūciari defensionibus, termino autem sic, allegat Innocen. in cap. cum olim. Abba. de offic. deleg. Bald. in l. nam & postea. §. si minor. ff. de iureiuran. dicit ꝙ si certum est reum habere defensiones ꝙ non tenet renunciatio quia læderetur, sed non si haberet liquidas probationes, non præsumitur habere, & ego semper practicaui dictum Bal. in d. l. raptores. Aduertas tamen ꝙ Bald. in l. fina. C. qui accusa. non poss. versi. & præmitto ꝙ omnis eorum defen
9 sio &c. & versi. super quinto dicit &c. dico† ꝙ legitime defensioni per quam funditus extinguitur terminus defensionis non potest renūciari, vt l. pactum inter hæredem. ff. de pact. sed defensionibus quæ sunt de apicibus iuris statutorum & non de iuregentium potest renunciari, vt l. si accusatoribus. C. de accus. in glo. quod dicit procedere de expressa renunciatione, sed tacita & velata renunciatio per lapsum termini bene potest fieri, & quoniam fortior est exclusio temporis quam renunciationis, vt l. ex facto. §. si quis bonorum. ff. ad Trebel. ad hoc vt termini datio aliquid operetur, vt cap. pastoralis. de exceptio. quod not.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde ea quæ dicit Bald. in l. j. C. de confess. in iiij. char. in illa quæst. quæ incip. quæro de quæstione quotidiana Titius accusatus vel inquisitus. qui dicit allegando tex. in l. iij. §. si ad diem. ff. de re mil. quem text. dicit esse notabilē ad hoc ꝙ si Titius confitetur occidisse Seium de more est vt detur sibi terminus ad omnē suā defensionem faciēdam, & quomodo iste talis sic confitens reuocare possit suam confessionem iam factam coram iudice, adde quæ dicam infra in seq. glo. Item adde inquantum domi. Angel. hic allegauit Bald. in l. nouerint. C. de aboli. addatis ꝙ error est quia illa l. nouerint. est in titu. vt intra cert. temp. &c. Item addatis ꝙ non est verum ꝙ Bald. in d. l. cum reis. dicat id ad quod allegat eum domi. Angel. hic. Item adde ꝙ dubito valde ne isti doct. errauerint dum volunt ꝙ contra tales ratificantes & confitentes debeat dari ille terminus ad se defendendum, quia cum tales confitentes propter suam confessionē dicantur inducere quādam notorietatem ad quid danda est talis dilatio & talis terminus. & ideo reperio Bal. notabiliter loquentem in isto passu & aliter loquētem dicentem per tex. in l. a procedente. C. de
10 dila. ibi in fi. †Vltimo ex isto casu collige ꝙ si aliquis est confessus maleficium, & petit non obstante confessione terminum ad se defendendum, quem iudex denegat, quia maleficiū est notorium, ꝙ iudex statim potest pcedere ad condemnationem & executionem per quā interloquatur dilationem non dandam, tanquam petitam per calumniam. Vtile est ergo in talibus interloqui, & allegat etiam not. per Inno. in c. ad petitionem. extra de accus. Salic. ergo in d. l. ij. & sequentes non recte loquuntur nisi saluando dicamus, quòd doctrina Bar. in d. l. cogniturum. procedit quando constabat aliter de delicto quā per confessionem, & ideo in hoc reprehendo magis Ludo. Roma. quam alium doct. qui omnium rerum singularium professus est habere memoriam qui Ro. ignorauit illam singularem doctrinam Bal. in d. l. à procedente. dum ipse Ro. late posuit istam materiam in rub. de arbi. in v. char. & maxime illum artic. an huiusmodi defensionibus possit
11 renūciari, †qui dixit quòd si quis est inuētus in flagranti crimine, talis potest renunciare defensionibus suis, quia potest de facto puniri, allegat Bald. in l. vim. ff. de iusti. & iur.
12 † Item hoc fallit etiam in publico & famoso latrone, alleg. Bald. in l. prouinciarum. C. de
13 fer. † Aliam & tertiam limitationem ibi tradit, & multa ibi allegat quæ parum esset hic trāscribere, & facit mentionem de doctrina Bald. in l. j. C. qui accusa. Et quomodo in hoc passu est altercatio inter Bar. in d. l. custodias. & Bal. in l. in pecuniarijs. ff. de fer. Tene tamē menti

pulchra

pulchra verba quæ posuit Angel. in l. sed si
24 quis. §. quæsitum. ff. si quis cau. dicit † ꝙ defensionibus de præsenti cōpetentibus quis bene potest renunciare generaliter in iudicio, habet enim notitiam causarū, vnde imputet sibi auth. iubemus. C. de iudi. Et subdit ꝙ hac practica hodie vtuntur assessores cū faciūt damnādos renūciare termino, adiuncta causa, ꝙ nullam defensionē habent. Clamat enim Ang. ipse cōtra tales & maxime exclamat, dicens ꝙ caueant ipsi assessores, ne supra se & filios eorum cōuertantur, si inique fecerint. per tex. in auth. in corpore, iusiurandum. adde no. in l. ictus fustiū. ff. de his qui not. infa. Adde in hac materia dicta Bald. in l. raptores. C. de episc. & cle. & Bal. in auth. habita C. ne fil. ꝓ pat. Bal. in l. fi. C de fer. Bal. in l. si accusatoribus. ff. de accus. Bal. Ang. & Sal. in auth. iubemus. C. de iud. per Ang. in l. j. ff. de fur. & balnea. per Ro. in l. alia. § eleganter. ff. sol. mat. per do. Abb. in c. fi. de pact. in i. col. Bart. in c. i. in. i. col. extra de iudic. Barto. in l. Stichus. ff. de pœ. leg. Bald. in c. cum nō ab homine. in fi. de iud. Io. And. Pet. de Anch. Domi. de sancto Ge. in c. cum C, laicus. extra de foro cōpet. in vi. Bar. in l. qui vlti. in fi. ff. de pœ. Et certe vltra omnes locutus est Ange. in hac materia in l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pac. in repe. sua, in ii. col. ibi eum omnino vide si vis habere veritatē istius passus, & vide quæ dixit Ro. in singu. suis ccccxc. ii. anni, quod incip. licet iudex procedere
25 non possit. vbi dixit † ꝙ iudex vt sedet tumultum populi potest pendente dilatione facere executionem corporalem, vide doc. in l. si filio exhæredato. ff. de iniu. testa. maxime Ang. & dixit domi. Catald. in quæst. cxcvii. in materia syndicatus.

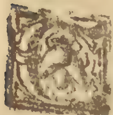
SVMMARIVM.

1 *Confessus in parte vel in toto, an possit suam confeßionem reuocare.*

2 *Confeßio in criminalibus perseuerata, an reuocari possit.*

3 *Confeßio iurata, an reuocari poßit.*

Die xv. Decembris.

OMPARENT dicti inquisiti, & quilibet eorū in termino defensionis, & pro eorum defensione produxerūt instrumētum pacis, alia, qđ est in filza & infrascriptos testes &c.] Sunt tria aduertēda. Nam aut reus primo confessus fuit omnia, aut negat omnia, aut partim negat, & partim confessus est, vt supra dictum est in tribus
1 gl. † quādo cōfessus fuit in parte vel in toto, tunc in termino defensorio pōt cōfessio-
a nē suā reuocare vt erroneā a in prima instātia, & si eam in prima instātia nō reuocauit potest eā in causa appellationis reuocare, & causam reuocationis exprimere, vt no. glo. Bar. & Ang in l. creditor. §. j. ff. de appel. & ibi Ang. no. Bar. in l. ij. C. quo. app. nō reci. & no. Bal. in l. in minoribus. C. de his qui. vt ind. sed Nico. Mata & Bal. in l. fi. C. de probat. dicunt ꝙ talis rouocatio cōfeßionis nō potest apud acta fieri vt prosit reuocatio, si adsint alia indicia indubitata quę iuncta cū cōfeßione faciunt fidē iudici, nisi reuocans probaret cōtrariū per alia indicia cōtraria,
2 ꝙ debet esse notandū, sed Sal. ibi hoc exēplum nō placet presupposito, ꝙ alia indicia per se nō essent sufficientia ad cōdemnationem, Ratio est quia frustra essent leges, q̄ reuocationem permittunt sine alicuius causæ probatione, dic vt ibi per Bald. & Sali. & sic vides ꝙ Salic. tenet indistincte quod supra dixi, videlicet omni casu prodesse reuocare suam cōfeßionem, & ita vidi practicari, sicut dicimus in ciuili ꝙ indistincte potest cōfeßio vt erronea reuocari, & reuocabitur probando rem se aliter habere. vt plene not. Bartol. in l. non fatetur. ff. de confes. & in criminali ad similitudinem ciuilium ꝓceditur, vt l. absentem. ff. de pę. igitur &c.

ADDITIO.

a ¶ Vt erroneam. Adde & vide Roma. late exordientem materiam in consilio ccxcj. Alexandr. de Imo. in consil. xc. & in consil. ciij. in j. volum. & in consil. cxx. iij. lib. & quomodo cognoscatur confeßio erronea, vide Raph. Cuma in consil. xxvij. & cōsi. clx. & an cōfeßio in criminali possit reuocari. vide Francisc. de Aret. consilio cxlvij. & quando poßit modificari confeßio in criminali, vide Alexandr. in consil. primo in iij. volum. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde & cōsidera, ꝙ Bal. in d. l. fi. C. de ꝓba. expresse dicit ꝙ licet confeßio iniciata nō possit reuocari, tamen reuocatur probando cōtrarium, scilicet rem alias se habere, & ita etiam

2 etiam refert eum ibi Salic. † Item adde & limita non procedere in criminalibus vbi confessio fuisset perseuerata, quia talis cõfessio non potest reuocari, hoc fuit singulare verbum Spec. in tit. de confes. §. fi. versi. sed nunquid in criminalibus. & ipsum sequitur ibi Ioan. And. allegando ꝙ Iac. Baldui. & Alber. Gal. idem voluerunt, & certe ista est mirabilis & noua decisio in ista materia & periculosa & corroboratur ista mirabilis doctrina per ea quę latissime dixi in l. i. ff. de lega. i. in addi. meis, vbi posui materiam quãtum plus potest actus geminatus quàm actus simplex, & per ea quæ tradit Bar. in l. cum scimus. C. de agric. & cens. lib. xi. qui dicit ꝙ licet confessio facta per verba enunciatiua non præiudicet tamen si est confessio geminata præiudicabit. Item confirmatur per doctrinã Io. And. in tit. de dona. inter vir. & vxor. in rub. qui voluit ꝙ contra confessionem geminatam nõ potest opponi exceptio non numeratæ dotis. Sed alias audiui illustrem genitorẽ meum tenere cõtrariã partem, & in medium adducebat in indiuiduo doctrinam do. Ant. de Bu. in c. fi. extra de confes. in xix. col. qui faciens mentionem de illa doctrina Spec. in d. §. fin. ibi do. Ant. de But. dicit ꝙ pro dicto Specu. est gloss. in terminis in c. ex literis. extra de diuor. & ꝙ per prædictam doctrinam datur ista regula, ꝙ vbi confessio est deliberata, quia datus est terminus ad respondendũ & ad liberãdum, nunquã admittitur reuocatio confessionis, sed dicit ibi do. Ant. ꝙ putat ꝙ in criminali admittatur reuocatio nisi iurauerit plenã dicere veritatem circa inquisita, quia non posset tanquam ostendẽs se periurũ admitti ad reuocationem ad excusationem bene admitteretur, vt in c. dilecti. extra de accu. duntamen esset talis excusatio quæ in toto non perimeret cõfessionẽ quo ad factum, vt ibi not. & vbi deliberate quis confitetur, licet difficilius admittatur, admittitur tamen sed cum maiori cognitione, & ad hoc allegat Ioan. And. in c. cum in positionibus. de iureiuran. lib. vi. in nouel. Quinimo fortius ibi dixit domi. Anto. de But. ꝙ forte posset dici ꝙ dato ꝙ iurauerit plenam dicere veritatem, posset illam reuocare, quia iurat plenam dicere veritatẽ de eo quod scit si ergo probabili errore facti deceptus sit in eo quod confitetur ex hoc, nõ est periurus iurans falsum. Non obst. d. c. dilecti. quia dicit ibi ꝙ illa non probabat errorem probabilem, & certe ista sunt menti tenenda, quia communiter isti malefactores confitentur dato primo sibi iuramento per officiales, & vide doct. maxime do. Anto. de Butr. & Abba. in d. cap. dilecti. an ista confessio iurata possit reuocari, adde quæ infra allegabo. Adde not. per Bald. in l. i. C. de cõfes. in penult. colum. quomodo isti malefactores reuocant confessionem suam ne subiiciantur tormentis quando coram alio iudice confessi sunt. Ego non dubito ꝙ semper confessio potest reuocari probando cõtrariũ, loquor in criminalibus. quia ad defensam semper probationes & quãdocunque debent recipi ne innocens indebite puniatur, per l. diui fratres. ff. de pœn. etiam si sententia esset lata. intelligo prædicta dummodo calumniose ista non fiant, per ea quę

3 not. Bal. in l. procedente. C. de dila. † An autem confessio iurata possit reuocari. Adde Roma. in l. si vero. § de viro. ff. sol. matr. in xxi. fallen. & do. Ant. in c. cum dilectus. de success. abintest. in pen. col. & Bart. in l. cum quis decedens. §. cum quis codicillis. ff. de leg. iii. Ang. in auth. de iureiu. à mori prẽsti. circa fin. & Bal. in l. cum parem. §. filius matrem. ff. de leg. ii. Domi. de sancto Gemi. in c. fi. de iureiur. lib. vi. Imo. vltra omnes ponit in repeti c. cum cõtingat. de iureiurã. in xxxi. char. Bal. in l. si creditoris. C. de fideicom. & Bal. in rub. C. res inter alios acta in vlt. col. Bal. in l. rationes. in ii. col. C. de proba. & Bal. in authen. quod obtinet. C. eod.

4 *Instrumenti pacis productio quãdo fieri valeat.*

4 ANGE. †Item potest ꝓducere instrumẽtum pacis si statuto cauetur ꝙ propter pacẽ minoretur pœna siue sit habita pax ab offenso siue à patrefa. qñ filiusfa. est offensus, qm̃ de iniuria filiofa. illata pater eius potest facere pacem, vt no. Bart. in l. in personam. in princ. ff. de pact. & est tex. & ibi Bar. in l. sed si vnius. §. filius. ff. de iniur.

AVGVSTI. Adde quod infra dicam.

5 *Instrumenti pacis vulnerum tantum productio, an sibi prosit, si ex dictis vulneribus mors fuerit secuta.*

5 ANGE. †Quid autem si producit instrumentum pacis, & de vulneribus tantum, & tamen

tamẽ ex dictis vulneribus secuta est mors, an sibi prosit. Bar.in l.damni.§.sabini.ff.de dam.infec. dicit aut est remissa actio iniuriarum.& nõ videtur facta pax de morte, vt l.si duo patroni.§.Iul.ff.de iniuriis. aut remisit iniuriam, & tunc aut vulnus erat lætale, omnia remissa vidẽtur, vt d.§. sabini.aut prima facie non erat lætale, & mors nõ videtur remissa, vt l.ita vulneratus.ff. ad leg. Aquil. intellige tamen quando vere mortale erat, alias si ex alia causa mors sequeretur non teneretur, vt l. qui occidit. in fin.ff. ad leg.Aquil. quia tunc magis ex sui culpa quã ex vulnere dicitur mortuus, vt d. l.itẽ vulneratus.& l.idem iuris. & ad hoc singulariter vide Bal.in c.j. quib. mod. feu.amit.

AVGVSTI. Adde tamen quòd inquantum supra dictum est quòd pater potest remittere iniuriam factam filio. Limita duobus modis, primo, dummodo illa iniuria facta filiofa. sit facta à quodam extraneo, secus si à persona coniuncta, quia pater illam iniuriam non remittit, hoc est singulare verbum Bart. per illum text. in l. Lucius.ff. solu. matri. & ibi etiam Roma. sequitur, & Roma. in singula. suis singu. lx. & vide Moder. in d. l. Lucius. & quod ibi dixi. Item adde aliam limitationem, si dicta iniuria etiam sit facta ab extraneo, ad hoc vt pater remittat illã iniuriam, opus est quòd pater non sit vilis persona, per text. & ibi Barto.in d. l. sed si vnius.§. filiofa.& an producto instrumento pacis de vulneribus videt pax remissa de morte. Ad hæc etiam vide dicta Barto. & Moder. in l.fideiussor. magistratus.ff. de fideiusso. & vide Moder.in d.§.Sabini.

6 *Productio pacis à defuncto si statutum dicat quòd debet habere pacem ab hærede, an sibi prosit.*

6 ANGE. †Quid si producit pacẽ à defuncto, & statutum dicit quòd debeat habere pacem ab hærede, an sibi prosit. Barto.not. in d.§. sabini. & dicit quòd videtur quòd idem sit cum alias dicatur quòd qui habet aliquid à defuncto dicatur habere ab eius hærede, vt l.tale pactum.ff.de proba. Sed contrarium determinat Barto.ibi, quia fauore hæredis hoc est introductum. Igitur testator nõ potest remittere. l.pe. vt in pos. lega. quia ex hoc quis inuitaretur ad delinquendum, cum vulneratus expectans mortem de proximo de facili faceret pacem, vt dicit Bar.in d.§.sabini. ꝙ est tenendum secundum Imo.ibi, licet Bal.in l.ij.C. de lib. & eo.libe. teneat contrarium & male.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde ꝙ Imo late posuit istam materiam in l.4.§. cato.in fin ff.de verbo.obl & ibi facit mentionem de ista altercatione inter Barto.& Bald. & tandem reprobata opin. Bald. sequitur Barto.& idem dixit Imo.in d.§. sabini. sed Sal. latissime disputans istam materiam in d.l.2.C.de libe.& eo.libe. sequitur Bald. contra Barto. & vide in hac materia bonum text. in l. si ego.§.j.ff. de iure do. quoniam ad istud propositum allegauit Bal.in l.j.C.com.deleg. in fi. ibi pone testator qui tex. videtur velle innuere quòd necessarium est hæredem sequi voluntatem defuncti, non recederem ab opin. Barto. quam sequitur Roma.in d.§.sabini.& eam probat p bonas rationes, & ibi dicit quòd istam partem doct. sequuntur.

7 *Statuto dicente quòd habeat pacem ab hæredibus, si sunt plures hæredes & offendens habeat pacem ab uno tantum quid erit dicendum.*

7 ANGE. †Quid autem si statutum dicit quòd habeat pacem ab hæredibus & sint plures offensi, & ipse habuit pacem ab vno tantum.not.docto.in l.2.C. de libe. & eor. libe. ibi dicunt per illam glo. quòd fuit Bononiæ consultum quòd non valeat, nec tali producenti talis pax sibi prodest, q̃a oẽs hæredes insolidum sunt offensi, igitur non sufficit pax ab vno facta. Barto. in l.eadem. § cato.in fin.ff de verbo.obliga. dicit quòd stari debet maiori parti. vt l.fi.C.qui bo.ce. pos.& sic nomen hæredis est nomen distributiuum, vnde in distributiuis ꝙ facit maior pars ab omnibus factum videtur. Bald. autem in d.l.2.dicit ꝙ debent attẽdi verba statuti. Nã aut loquitur in singulari aut plurali. Primo casu si in singulari sufficit si ab vno hærede sit bona fide facta, vt l. furti.§. qui pactum.ff.de infa. Secundo casu aut in plurali, & tunc oẽs collectiue debent facere pacem, alias non prodest reo. Ange.vero in d. §. cato. dicit aut statutũ totaliter pœ-

nam remittit, & tunc omnium cōsensus requiritur, vt l. per fundum. ff. de ser. rust. praedi. & ibi vide Flori. erica fi. Nec ob. l. maiorem. ff. de pact. quam Bar. alleg. quia loquit in casu qn pars & non totum remittitur. Si vero statutum loquitur ꝙ propter pacē minoretur pœna, tunc tenet opi. Bar cū tribus limitationibus. Primo si vnus fecit pacē coram alijs contradicentibus, quia illi alij vidēt consentire, vt l. consilio. §. fi. ff. de cur. fur. Secundo nisi in numero illius maioris partis sit fœmina, quia illa vox non debet attendi vt augeat numerum, quoniā fœmina non dicitur leuare faidam, vt not. gl. c. j. an muli. vel ali. imper. c. j. colū. x. & qui feuda. pos. c. j. §. hic autem. in fi. gl. magnæ. Tertio limita nisi in numero maioris partis essent consanguinei occisi in alia parte, essent hæredes extranei, quia consanguineorum vox præualet, vt l. si cui. §. j. ff. de accusa. & l. 3. ff. de libe. cau. & per hanc opin. sequitur Imo. in d. §. cato. & Ro. ibi, de hoc vide etiā per Flo. in d. l. per fundum. ff. de ser. rust. pdi. in d. l. 2. C. de lib. & eo. libe. vide Ang. & latius Bal. in l. j. ff. de pactis. sed ī dubio qn statutum dicit ꝙ habeat pacem ab hærede intelligitur de filio ad quem principaliter spectat vindicta, ita dicit Bar. in l. pro hærede. §. fi. ff. de acquir. hære. & in l. si filius qui patri. de vulg. & pupil.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quòd Pet. de Ancha. in d. cap. 2. extra de iure patro. tenuit opin. Barto. in d. §. cato. & idem facit Bald. in cap. cum omnes extra de const. in ij. charta. & ad idem allego Bald. in l. cum inter. C. de fideicom. lib. Sed ibi limitat opin. Barto. quòd verum est quòd sufficit habere pacem à maiori parte hæredum, & nō ab vno, nisi ille vnus fuerit magis idoneus, qa masculus, & alter fœmina, sed ꝙ vnus hæres solus possit facere pacem, tenuerunt Cy. i l. j. §. fi. ff. de acqui. hæred. & Bald. in l. j. ff. de pact. cū limitatione, de qua ibi per eum. Ang. vero & Pau. de Ca. in d. §. cato. dicunt ꝙ de equitate approbant opi. Bar. alias non. Et de materia vide per Guli. Ang. & Bald. in l. & seruum. §. hodie. ff. de pact. & vide Imo. Roma. & Raph. multū subtilizantes in ista materia iura q̄ allegātur pro & contra in ista materia, sed latissime vide Albe. de Rosa. ponentem in ista materia & late disputantem in 3. parte statuto. q. xxviij. & breuiter ibi concludit ꝙ sufficit habere pacem ab vno, cùm hoc sit quid indiuiduum, & ibi refert Dyn. & Oldra. ita tenuisse in ista materia, & alleg. Rapha. dixisse in ista materia quòd pro ista parte ita fuit iudicatum. Gandi. vero in tracta. malefi. sub rub. an pax facta de vulnere videatur facta de morte. in versicu. sed pone statuto caueri quòd si bannitus habuit pacem à defuncto vel eius hærede. tenent quòd omnes debent consentire, & non sufficit habere pacem ab vno hærede. Et miror quia dicit quòd Dyn. hoc voluit, & Sali. multum eleganter loquitur in d. l. ij. de libe. & eo. libe. vbi optime probat istam partem, & hæc affirmauit Bal. ī l. fi. C. de auto. præst. & vide Albe. de Rosa. in iiij. par. statuto. q. xj. & vide Imo. & Ro. in l. pro hærede. §. fi. ff. de acqui. hære. Item inquantum supra conclusum est ꝙ propter vocē, Fœmina, nō dicitur maior pars, quia femina non potest leuare inimicitiam. Addatis ꝙ Bald. in l. Titia. §. Lucius. ff. de leg. ij. & Bald. in l. pro hærede. § fi. ff. de acqui. hær. dicit ꝙ illa opi. gl. est falsa, quia illa gl loquit secundū consuetudinem Lombardiæ, secus in alijs locis Secundo quia permissum est mulieri ꝙ vindictam iniuriæ alienæ faciet. l. sororē. cum simil. C. de his quib. vt indi. & idem facit Rom. in d. §. cato. & isti allegant pro ista parte text. in l. iij. §. prohibuisse. ff. ad Silla. vbi ancillæ sicut seruo permittitur defensio pro domino, & idem dixit Ro. in d. §. prohibuisse. Reliqua dicatis vt latissime vltra oēs Moder. dixi in addi. meis, in d. § cato. quē §. solenniter legi in xxvj. anno ætatis meæ, & an fœmina possit reddere pacē, vide omnino Ang. in cons. cclxxxvj. quod incip. viso facto & statuto & in consi. suo lxxv. incipien. ex themate præsumpto duo oriūntur dubia, & materiam istam pacis late posuit do. Nel. in tract. bannitorum, in iij. parte secundi temporis, an pluribus quæstionibus, ibi vide, & maxime in q. xlix

8 *Statuto dicente quòd habeat pacem à filijs occisi, an sufficiat habere à spurijs.*

8 ANGE. † Quid si statuto dicitur ꝙ habeat pacē à fili. occisi, an sufficiat habere à spurijs, vr ꝙ sic, quia sonat in naturalitate, vt l. tutelas. ff. de capi. dimi. ergo vr ꝙ suffi-

cis

est ꝙ spurius faciat pacē, & hoc videtur expresse tenere Cy. in l. quisquis. C. ad l. Iul. maiesta. & Bar. in l. ij. ff. de accusa. & l tutelas. ff. de capi. dimi. & in l. pronunciatio. §. familiæ. ff. de verb. sig. Sed contrarium vr̄, quia spurius nō est nominandus filius, vt in auth. ex complexu. C. de incest. nup. & ibi Bar. & intantū qđ à patre nō est alēdus nec aliquid participiū haberet cū patre de iure ciuili, vt ibi hr̄, & in d. authē. & in corpore vnde sumitur, facit auth. licet. C. de natu. libe. & in c. per venerabilē. q. filii sint legi. ergo non cōprehenditur à statuto ꝙ est ius ciuile municipale, vt l. oēs populi. ff. de iusti. & iur. sic statutum non restringitur vt spurium comprehendat, vt l. lege Iulia. §. j. ff. de ritu. nup. & sic statutū recipit interpretationē passiuā de habilitate l. vt gradatim. §. sed si lege ff. de mune. & hono. confirmatur hoc, qa ad hæredem spectat vindicta occisi. l. j. & l. hæredes. ff. de his quib. vt indig. vnde statutū quod dicit de filio, intelligitur de filio qui sit, vel esse possit hæres ad quē spectat vindicta, & ꝑ consequens pacē facere, vnde posito ꝙ ex mente dicti statuti cum loquitur de filio, simpliciter posset ēt intelligi de filio naturali tantū, & ita loquat̄ opi. Bar. & iura sua, tandem non potest intelligi in spurio, vt dictum est, facit glo. in l. quia mater. ff. de in ius vocan. & not. plene Imo. in l. ex facto. §. si quis rogatus ff. ad trebel. & ad iura Bar. patet responsio per notata per glo. in cle. j. de baptis. & ita consuluit Fran. de Rampo. & Sali. & plures alii doct. in consi. quod incip. super primo dubio, videlicet, an filius spurius &c.

Avgvsti. Tu aūt in hac materia cōsidera, qa pro decisione huius q̄stionis vidēda essent dicta Bal. in c. naturales. si de feu. defun. controuer. fue. & Bald. in l. ius ciuile. ff. de iustit. & iure & Bald. in l. parentes. ff de in ius vocan. & Bal. in l. generaliter. §. autem. C. de insti. & substi. & Bal. ī l. j. §. domini. ff. ad Silla & Bal. & doc. in l. lucius. §. fi. ff. de leg. ii. & Bal. in rub. C. qui accus nō pos. & Bar. in l. hos accusare. §. omnibus. ff. de accus. & Bal. ī l. id quod pauperibus. C. de epis. & cleri. vbi alleg. Dy. consuluisse ꝙ spurii dicuntur coniunctæ personæ, & Moder. in c. in his. de fil. præsby. & latissime ꝑ Moder. in c. nonnulli. extra de rescrip.

9 *Inquisitio fit contra Titium, opponitur quòd est clericus uel aliquid aliud cuius cognitio ad iudicem laicum non spectat, quid erit faciendum.*

10 *Clericum se fecit Titius in fraudem delicti cōmissi an istud patrocinabitur ei, & dato quòd non, iudex tamen laico non faciet ipso facto executionem contra eum.*

9 Angel. † Quid aūt si opponitur ꝙ ipse inquisitus est clericus vel aliquid aliud, cuius cognitio ad iudicē secularē non spectat qd erit [a]. Respōdeo interim morabit̄ ī carcerib⁹ sub iudicis secularis custodia, si erat tale delictū, ꝑꝑ quod poterat detineri, vel si erat fideiussoribus relaxādus manebunt adhuc fideiussores obligati, & interim iudex laicus supersedebit donec talis causa incidens fuerit per iudicem ecclesiasticū terminata, vt not. Innocen. in capitu. vt famæ. de senten. excommun. & facit quod not.
10 Bald. in l. addictos. C. de episc. audi. † Aduertas si fecit se clericum in fraudem delicti commissi, an sibi patrocinetur, vide Ioā. Andr. [b] & docto. in capitu. primo de obliga. ad rat. & Barto. in l. i. ff. de pœn. & Bal. & Sali. in l. officiales. C. de epis. & cler. Sed etiam si non patrocinetur tamen iudex secularis non potest contra eum ipso facto facere executionem in ipsum ipso facto, ita no. Bal. in auth. causa quæ cū monacho. C. de episco. & cle. & Dy. & Bar. in d. l. i.

ADDITIONES.

a Quid erit. Adde & vide Fulg in cons. cxix. vbi etiam ponit quis debeat cognoscere, an clericus amiserit priuile. cler. & sub cuius custodia teneri debeat. si autem post delictum quis est effectus clericus quid debeat puniri. vide Oldr. in cōs. iiij. B.

b Io. And. Vide eundē in quadā qō. quam reperies in fi. fol. in tract. Bonifa. de Vitalinis infra fol.

Avgvsti. Tu autem in hac materia, adde pulchra verba Pet. de Ancha. in repet. regulæ, ea quæ. extra de regu. iur. in duodecima quæstione princi. & vide in terminis docto. maxime Domi. de sancto Gemi in c. primo de cler. coniug. in §. fi. in fi. qui not. loquitur qui tenet ꝙ ille detentus non debet remitti ad iudicem ecclesiasticū, sed iudex ecclesiasticus debet pronunciare an ille sit clericus vel non, & gaudeat priuilegio clericali, & interim supersedebit per

iudicem laicum, alleg.do.de Rota hoc idē voluisse, & certe reperi do.de Ro.in sua decisio. ccxiiij. qui notabiliter loquuntur. Et de materia vide Pe.de Ancha.no.in sua disputatio.quæ incip.laicus quidam.& dom. Abb in c.at si clerici.de iudi.& do. Card.in c.prependimus.de senté. excommu.et Calde.in consiliis suiis.Item de eo qui post delictum facit se clericum, vide per Io.Andr. in addi.Spe. in ti.de reo in prin.per d.Ant. de Bu. in c.proposuisti. extra de fo.compe. qui multa allegat per Bal.in l.fi.ff. de pœn. per legistas in l.pe.ff.de noxa.post Bar.plene per Pet. de Anch.in repetitione regulæ, ea quæ.in xii.q.princip.per Moder.in l.non solum. §. ff. de excu.tut.post Bar.per Bal. in l.cum quædam. ff. deiurisdi.omni.iudic. ibi late per Moder.bene faciūt not. per Bal. in l.si crimen. C.de ordi.cogni.qui ponit de eo qui post citationem de se facit se clericum, & vltra supra allegata vide Bald.in l. si quis decurio. C.de fal.per do.Bart. in dicta l.i.ff.de pœn.per Bald.in l.i.C.an ser. ex suo fac.per Ang.in l.si quis postea.ff.de iudi. per Moder.late in l.cum quædam puella.ff.de iurisdi.omni.iudi. Albe. de Rosa.in i parte statuto q.xli.

11 *Fure dicēte quòd subtraxit rem Titio putando illum esse permissurum, quid erit dicendum.*

12 *Fur an liberabitur si cōpareat dominus pro suo interesse, & furē excusando dicat illud fuisse factum sua voluntate.*

11 Ange. † Quid si fur dicat quòd quando rem subtraxit Titio putauit sibi dominum permissurum. Respondeo non creditur ei, cum furari sit de genere prohibitorum, & nemo creditur cōsentire nisi expresse probetur consensus, vt l.qui vas.§.vetare ff. de fur. nisi ex aliquibus coniecturis [c] id probet, vt puta quia dominus commodauit equum vsq; ad villam, credere potuit ꝙ etiam pro longiori via concederet, vnde excusatur iuxta no.per gl. in §.placuit institu. de obli.quæ ex quasi delic.nas.ita determinat Bart.in l.inter omnes.§.recte.ff. de fur.

12 † Quid si comparet dn̄s pro suo interesse & furem excusat dicens illud factum fuisse sua volūtate, an propter hoc reus liberetur. Bar.in d §.recte.dicit ꝙ in dubio talis cōfessio dn̄i non præiudicat [d] reipublicæ, quin reus ad vindictā publicam puniatur. arg. no. in l.ii.§.fi.ff.si ex nox.cau.aga.nisi appareat aliquā indicia de suo cōsensu, vt qa erat cōsanguineus vel amicus valde, et erat res parua, vel erat cōsuetus talia concedere. arg.l. si seruus.ff.de donat.inter vir.& vxor. alias de facili multi fures possent euadere cōtra ius, & istam opi.sequitur Bal.in l. transigere.C.de trāsact.

c Coniecturis. Adde Fulgo.in consi.cccxc. Ber.
d Præiudicat. Adde Ro.in consi. ccccvj. & Alex. de Imo.in consi.j.in iij.vol.Ber.

Avgvsti. Tu aūt in hac materia adde ea quæ dixit Bal.in l.falsus. C. de fur.in iij. colum. qui dixit quòd verum est quòd non creditur domino rei subtractæ ꝙ de consensu suo fur commisserit furtum, tamen limitat hoc non procedere nisi vltra assertionem domini iuramentū interuenerit, quia tunc creditur ei, & ibi vide Bal. allegantem bona iura, & dixit Ang.i l.qui vas. §.vetare.ff.de fur. quòd si furtum est commissum personæ cui erat gloria ignoscendi, quòd excusatur fur dicit quòd fecit furtum credens dominum permissurum, alle. Ia.de Are.ita voluisse in l.si hoc genus. C. de epis.& cle.Sed Ang. in d. §.recte dicit ꝙ de facto hoc non obseruatur. Et inquantū dictum est quòd si fur est persona coniuncta vel alias habet amicitiam cum domino rei subtractæ & dn̄s confitetur quod de cōsensu suo furtum est factū, ꝙ releuatur isto casu fur à pœna furti. Adde ꝙ hoc idē affirmauerunt Canonistæ, maxime do. Abb. in c.dudum.el ii.extra de elect.Et idem do. Abb.post doc.in c.i.extra de præsump. qui faciunt mentionem da doctrina Bar.in hac materia in d.§.recte. & vide Bal. in d.l.falsus & Salice.& Moder.in d. l. transigere.& dicit Ang.in d. §.recte. quòd oīa ista relinquuntur arbitrio iudicis, & bene per l.ait prætor.ff.de iure delibe.

13 *Inquisitus si compareat & dicat, potuit impune occidere, quia erat bannitus, quid erit dicendum.*

13 Ange. † Qud si dicat ꝙ potuit impune occidere qa ille erat bannitus. Rn̄deo ꝙ nō tm̄ inquisitus potest hoc facere deducere & allegare per se, sed etiā quilibet vt tāquam vnus de populo potest hoc facere & comparere coram iudice, & ostēdere & produ-

producere bannum illius occisi, & allegare statutum quo potuit impune occidi, & statim accusatio vel inquisitio non recipitur, nec super ea ꝓceditur, & sic talis exceptio valet, videlicet ꝙ ille potuit impune occidi si opponitur ad ꝓcessum, ita dicit Bart. in l. si seruus. C. de his q ad eccle. cōfug. & ēt quāprimū iudici cōstiterit de dicto banno, statim iudex potest circunducere dictū ꝓcessum cōtra occisorē, qa sibi cōstat notorie ꝙ illud delictū est impunibile, ita notabiliter dicit Bar. in l. vbi pactū. C. de trāsac. & in l. pen. §. ad crimen. ff de publi. iudi. vet si. quæro procurator habens mandatū &c. & ibi Imo. & do. Fran. de Albergo. de Are.

a in l. 3. C. de accusa: quod perpetuo e no. qa isto mō vidi multos defendi, nec est opus ꝙ homicida compareat vel procuratorem siue defensorem cōstituat, sed vnus vt quilibet de populo compareat & prædicta alleget & bannū producat occisi pro suo & dicti populi interesse, & ita Bononiæ vnum amicissimum meum euasi.

a Quod perpetuo not. Adde tu & vide Pau. de Ca. in consi. xxxiij. in primo impressis. vbi voluit ꝙ stante statuto ꝙ contumax habeatur pro confesso, & occidens bannitū patiatur se poni in banno propter contumaciam, ꝙ tamen potest comparere & allegare ꝙ occidit bānitum, quia non negat crimen, sed qualificat. Ber.

Avgvsti. Tu aūt in hac materia adde ꝙ Iac. de Bu. tenet cōtrariū in l. decuriones. C. ex quib. cau. infa. irroga. Et ibi hoc ponderat Bal. sed verior videtur opi. Bart. vt patet ibi ex notatis per Bal. & istam partem sequitur Ang. & Salic. Fulg. & Pau. de Ca. & Moder. in d. l. vbi pactū. & vide not. per Cy. in l. reos. in vj. q. C. de accusa. & ibi per Bal. in xiiii col. & Bald. in c. j. §. iniuria. de pace iuramē. firmā. per Bal. ibi in ij. col. C. quomodo & quando iudex. & per Bal. in l. j. §. Offilius. ff. ne quis eū qui in ius vocatus est vi eximat. bene faciunt notata ꝑ Bal. in l. plane. ff. de petitio. hæredi. & Imo. in l. fina. ff. à quibus appellare non licet. in xxi. col. & Richar. Malumbræ in l. filiusfamilias. § inuitus. ff. de procura. & Franc. de Are. in dicta l. reos.

14 *Reus si compareat & dicat occisum fuisse bannitum sed quòd variatum fuit nomen banni & inquisitionis.*

14 Ange. † Quid si dicat occisum bannitum fuisse sed variatum est nomen banni & inquisitionis. Respondeo quòd debent

a fieri articuli de identitate[a] personæ, vt no. Barto. in l. prima. C. si vnus ex pluri. & in l. demonstratio in fin. princ. ff. de conditio. & demon. quod bene no.

ADDITIO.

a Identitate. Adde ad hoc bene facere no. ꝑ Alex. in consi. lxxiij. in iij. volu. & quod voluit Pau. de Ca. in consi. cclxviij. in ij. impressis Ber.

Avgvsti. Tu adde quæ dixi in dicta l. demonstratio. in fi. & bene faciunt ea quę dixi in l. si quis in fundi vocabulo. ff. de lega. primo.

15 *Inquisitio si fiat contra filium de parricidio, opponatur quòd pater erat bannitus, an potuit ipsum impune occidere.*

15 Ange. † Quid si inquiritur contra filium de parricidio, opponitur quòd pater erat bannitus, an potuit ipsum impune oc-

b cidere, dic quòd sic[b], vt l. minus. ff. de reli. & sum. fu. nam pater eum effectus hostis patriæ, & sic patriam potestatem perdiderat, vt l. postliminium. §. filius. ff. de capit. dimin. & ibi hoc dicit Bar. & in l. si adulterium. §. si. ff. de adult.

b Quod sic. Adde ꝙ hoc idem tenet Abb. in conf. ciiij. & Ang. in consi. ccxxiij. Ber.

Avgvsti. Adde glos. xxiij. quæst. iij. cap. fortitudo. Adde tamen quòd glo. in l. minime. ff. de reli. & sum. fune. videtur velle quòd tunc licet filio occidere patrē quādo se defendendo filius hoc facit alias secus, licet Barto. ibi hoc non dicat, & alij doctο. & doctrinam Bar. in d. §. liberto. approbant docto. maxime Ro. in l. quamuis. cum l. seq. ff. solu. mat. & Sali. in l. j. C. de his qui parentes occide. ibi hoc disputat, tandem nihil decidendo remittit se ad notata per ipsum in repetitione legis primæ. C. de hære. insti. Adde tū ꝙ contrariū tenuerunt antiqui Gandi. in tracta. malefi. sub rub. de bannitis pro maleficio. & Alb. de Ros. in 4. par. statut. q. vj. & in 4. par. statu. q. xxvij. & ibi allegat antiquos tenentes istam partem.

16 *Reo opponente quòd alias fuit inquisitus de eodem crimine, an exceptio erit peremptoria vel dilatoria.*

16 ANGE. †Quid si opponitur quòd alias de hoc crimine fui inquisitus an talis exceptio sit peremptoria vel dilatoria. gl. i j.sol. & ibi Barto. in l. senatus.ff. de accu. dicunt quòd talis exceptio est dilatoria, & sic processum impedit & ad processum debet opponi, vt est casus in d. l. senatus. dic vt ibi plene per Barto.

AVGVSTI. Tu adde ꝙ Ange.alio & diuerso modo locutus est in l qui de crimine. C.de accu.qui dixit per illū tex.ꝙ hæc exceptio est perēptoria, nihilominus impedit litis ingressum, licet Ang.in d.l.senatus multū magnifaciat.& sequit doctr.Bar.ibi. Addatis ꝙ cum Bar.tenet practicus Papien.in forma inquisitionis ī gl.Hęc est quædā &c. in iij col. versi. præterea quæritur.refert & sequit Fely.in c.exceptionē. de except. gl. xiij.versi.idem dic de exceptione sui, alias & col.xiiij.versi.& ista except. sui alias &c.

17 *Interfector si dicat quòd occisus erat fur nocturnus, & quòd aliter res suas vel personam suam defendere non poterat, an sit absoluendus.*

18 *Furem posse interfici, de quo fure intelligi debeat.*

17 ANGE. Quid si interficiens dicat quod occisus erat fur nocturnus, & ꝙ aliter non poterat vel res suas vel personam defendere, an talis reus sit absoluendus, dic ꝙ sic, quia speciale est in fure nocturno ꝙ ꝓpter res posit quis hominem occidere. ita dicit Barto.in l.mulierem.§.j.ff. de sicca. & Flo. in l.itaque.ff.ad l.Aquil.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde pulchra verba, Ange.quæ posuit in l. prima.C. vnde vi. qui dicit quòd verū est quòd possum occidere furem nocturnum dummodo res subtracta sit non paruæ æstimationis, secus si vilis qa isto casu nō possum occidere furem nocturnum, & hæc dicit relinquenda arbitrio iudicis, & ponit exemplum de doctore cui subtractus fuit codex suus, ī quo studuerat & aliqua ponit ibi circa intellectum. l. furem nocturnum. ff.ad l.Cornel. de sicca. & hoc idem quod dixit Ange.voluit Bald. in l.prima.C.loca. in j.colum. Matthesi. in suis notabi. dictis cxxxv. & ibi dicit ꝙ res vilis potest esse il-

18 la quæ à duobus aureis infra: †Et an prædicta habeant locum in fure nocturno tātum qui non poterat cognosci, & se defendebat vel se nō defendebat cū telo vel i illo qui occidebat furem nocturnū qui nō clamabat, à ladri, à ladri, vel etiam in fure diurno qui cognoscebatur vel non cognoscebatur, vel si cognoscebatur tñ erat in actu fugiendi & asportandi res extra territoriū, & quid in clericis an prædicta habeant locū & an de iure canonico prædicta procedāt. De materia vide per canonistas, maxime ꝑ do Abba.in c.ij.& in c.si perfodiens. extra de homi.& late per Ang. & Sali.qui multa allegant contra cōem sententiam in l. si vt allegas.C.ad l.Cor.de sicca & elegāter loquitur Salic.in l.qm multa.C. ad l. Iul. de vi publi. vide per Pau.de Ca. in consi. suis consi. cxc. qui ponit de fure diurno qui cū telo se defendebat.& per Cano. in c. olim. extra de resti.spol.maxime per do. Ant.de But.in xviij.col. qui tractat etiam de intellectu d.l.furem nocturnum.

19 *Inquirentis persona qua exceptio opponi valeat.*

19 ANGE. † Quid si contra personam inquirentis excipiat, dic quòd omnis exceptio quæ regulariter potest opponi contra accusatorem, vt quia est sibi inimicus potest opponi regulariter contra inquirentē c vt cap. diuersis. & quod ibi no. de clemen. coniung.ita dicit Barto.in l.ij.§. si publico. ff.de adul.in versi.quæro verum contra iudicem &c. Et dico omnino vt dixi supra in glo.hæc est quædam inquisitio &c.in versi. quinto principaliter.& in versi.seq.vbi plenius videbis, & dicetur infra in gloss. super verbo, iudex statuit terminum &c.

c Inquirentem, Adde tu Alexan.de Imo. in consi. cxxvij. in ij. volu. vbi ꝙ etiam contra iudicem inquirentem non potest opponi ꝙ non possit recipere testes minores. Ber.

AVGVSTI. Adde hic quæ supra dicta sunt in dicto verbo, hæc est quædam inquisitio in dictis versiculis.

20 *Testibus de falso accusatis ex quibus reus conuictus est an differatur sententia condemnatoria, contra inquisitum.*

ANGE.

20 ANGE. † Quid si dicat testes ex quibus conuictus est falsos & eos de falso accuset, an differet̃ sentẽtia condẽnatoria cõtra inquisitũ Cy. in l. j. C. qui accusa. non poss. secundum Richar. Malum. dicit ꝙ non, vnde cautela est ꝙ accusentur testes & producens de falso ad hoc vt differatur sententia condẽnatoria, qa si testes conuincẽtur de falso clarũ est ꝙ inquisitus nõ cõmisit illud delictũ, vt d. l. j. sed vt refert Sal. in d. l. si docueris. C. de fal. plures doc. Bononiæ cõsuluerint ꝙ etiam ex sola testium accusatione differetur condemnatoria, quia si sentẽtia esset per falsos testes lata retractaretur, vt l. iij. C. si ex fal. instru. Cautius tamen est vtrunque accusare, quę omnia singulariter no. ad impediendum cõdemnatoriam. Sed Bal. ĩ l. j. C. de quæstio. per gl. ibi limitat singulariter hoc verũ si accusantur testes necessarii ad probationẽ, secus si aliquid sunt vltra debitum numerum illorum qui probarent, quia propter aliorum accusationẽ processus neque ciuilis neque criminalis retardaretur, quod not.

a AVGVSTI. Tu autem a in hac materia adde ꝙ miror ꝙ iste doctor non alleget Barto. in terminis in l. si testamentũ. ff. de peti. hære. in fin. qui expresse dicit vel ꝙ opus est ꝙ accusentur testes & producens ipsos, vel quòd opus est quòd excipiatur de falso ad hoc vt supersedeatur in principali causa. & ideo vide Bald. not. loquentem in l. prima. C. qui accusa. in fin. qui eleganter loquitur. Sed vltra oẽs loquutus est amplissime in isto passu Alb. de Ros. in l. i. C. si ex fal. instru. & plenius ipse Alb. in prima parte statutorum q. lxiii. quæ incipit modo subiicio quęstionem disputatam per do. Richar. Limita tamen prædicta secundum quod eleganter limitabat Bal. in l. i. C. quomodo & quando iudex. ver. modo quæro. qui dicit, ꝙ licet alias essemus in casu in quo propter quæstionem falsi supersedere tur in causa principali, tamen hoc non militaret, vbi essent diuersæ iurisdictiones iudicum diuersi fori qui prætendunt iurisdictionem æqualiter, & ibi dat pulchrum exemplum ibi vide. Et allegat Fede. de Senis ita consuluisse. Adde Pet. de Ancha. in consilio suo lx. dicentem ꝙ causa homicidii est differenda si testes accusantur de falso.

ADDITIO.

a Tu autem. Adde circa hoc & vide abb. in consi. xvj. in ij. vol. & Pe. de Anch. in consi. lxj. Ber.

21 *Reo dicente quòd commisit tale delictum dormiens an excusabitur.*

21 ANGE. † Quid si dicat & probat ꝙ ipse dormiens cõmisit tale delictũ, an excusabit̃ Respõdeo aut sciebat ꝙ ille erat suus mos, & ipse dormiens alios percutiebat, & tunc qa non pcauerit ꝙ solus dormiret tenetur, quia fuit in culpa. l. si putator. ff. ad l. Aquil. Si aũt nõ erat mos suus dormiẽs habet̃ vt furiosus b & excusatur, vt l. i. § i. ff. de aequi. pos. ita dicit Bar. in l. fi. ff. de parri. Flor. in l. si seruus seruum. §. si fornicarius. ff. ad l. Aquil. Pet. de Anch in cle. i. de homic.

b Vt furiosus. Adde de hoc & vide Alexand. in consi. lxx. in ij. vol. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde Guil. de Cu. in l. diuus. ff. de offi. præsi. & vide Bald. in l. j. C. vnde vi. in repe. circa fi. & Card. & Imo. in d. cle. j. de homi. q referũt ꝙ Laud. dicebat ꝙ cũ esset in ciuitate Perusij in ecclesia sancti Benedicti qdam eius socius Anglicus surrexit & armauit se de nocte dormiens & iuit ad fluuiũ & interfecit quẽdã puerũ & quasi ego hoc nõ credebam nisi vidissem. Bart. in l. vt vim. ff. de iusti. & iure. qui dicit ꝙ semel fuit quidã Pisanus qui se armabat de nocte dormiens & ibat per ciuitatem cantãdo. Aduertas quia credo ꝙ ista sunt sõmia nã impossibile est ꝙ ille qui non videt, vt est dormiẽs possit ire de nocte, & maxime ꝙ non percutiebat caput in muro, & maxime cum sit extra mentem qui dormiens æquiparatur furioso qui nullum intellectum habet in c. maiores. extra de baptis. cum similib.

22 *Fure dicente est furtum domesticum & sic impune licuit & patre inquisito dicente est filius meus, ergo licuit in eum sæuire quid dicendum erit.*

22 ANGE. † Quid si fur dicat ꝙ fecit furtum domesticũ & sic impune licuit sibi facere vel si pater iquisit⁹ dicat ẽ filius meus, ergo licuit in eũ sęuire, c vt l. respiciedũ. §. furta domestica. ff. de pœn. Rñ. aut est furtum leue & paruæ quãtitatis, & licuit, alias non,

non, vt no. in l. ad ea. ff. de regu. iur. ita dicit Bar. in d. §. furta. & in l. i. ff. re. amo. & in l. si libertus, vbi est tex. ff. de fur. Et quæ personæ dicantur domesticæ, dic vt no. per Bar. in d. §. furta. vt scire possis quæ personæ possunt se excusare sub hoc colore, quod furtũ domesticum cõmiserint. Et idẽ in iniuria per patrem in filium illata, vel dominum in seruum, iuxta l. j. C. de emẽ. propin. & de ser. corru. l. i. quia si sit atrox, vt quia est mutilatio mẽbri vel similis est puniẽda, vt d. l. si adulteriũ. §. fi. ff. de adul. ita dicit Bar. in l. q. accusare. §. i. ff. de accusa.

c Sæuire. Adde tu & vide Alex. de Im. in consi. lxxv. in iij. vol. & ibi puniatur de excessu & quæ dicantur furta domestica, & qualiter puniantur, vt de eundem in consi. cxxxvj. in j. vol. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde Sal. in l. apud antiquos. C. de fur. dat duas limitationes in hac materia qui dicit quòd verum est quòd fit distinctio inter furtum rei magnæ vel paruæ qñ inter furantem, et eũ qui furatur est vere subiectio, & affectio. secus vbi est erronea subiectio & indebita affectio, quia tunc tenetur indistincte si sit res magna vel parua Et ad hoc ponderat tex. & gl. ibi in d. l. apud antiquos. Item dat aliam secundam limitationem & singularem quòd verum est quòd in furto domestico nõ consideratur res parua, tamen si vnus domesticus faceret plura furta viliũ rerũ diuersis tẽporibus tunc cẽsetur esse vnicum furtũ magnũ, tum ex rerũ cumulatũ æstimatione, tum ex assuetactione vel consuetudine, vt l. nemo. in fin. C. de epis. audi. Adde quod ista fuit sñia Bal. ibi in d. l. apud antiquos. refert Odo. & Nic. de Mathesil. ita voluisse ibi. licet Bal. non ausus sit decidere in c. i. §. fortum. de pace iur. fir. qui alleg. Cy. ita voluisse in d. l. pe. C. de fur.

23 *Reus si apponat quòd illa iniuria est sibi remissa per offensum quid faciendum erit.*

23 ANGE †Quid si opponat quòd illa iniuria est sibi remissa per illum contra quẽ delinquit. Respondeo quòd ex ex omni crimine potest dupliciter agi ad pœnam applicandam parti ad publicam vindictam, vt l. q. nomine. ff. de fal. mo. in l. fi. ff. de priua. delic. vnde licet pars possit in sui præiudicium iniuriam remittere l. pe. C. de pact. tamen non poterit remittere in præiudiciũ reipublicæ, vt not. gl. Ang. in l. ii. ff. ad Silla. & ibi Bar. & Bal. in l. i. §. ii. ff. de iniur. & Bal. in l. transigere. C. de transa.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde no. per Bar. in l. inter oẽs. §. recte ff. de fur. per quæ poteris limitare prædicta & dicta per Bar. in consilio suo domino potestati terræ rochæ contractæ, & faciunt notata in l. i. C. de aboli.

24 *Inquisitus dicens quod offensus erat bannitus tempore offensionis, licet postea sit restitutus & rebannitus quid erit.*

24 ANGE. † Quid si dicat quod offensus tpe affensionis erat bãnitus, an si tpe inquisitionis erat iã restitutus & rebannitus, nec potuit impune offendi, an offendens inquisitus debeat absolui, dic quod sic,[a] quia sufficit quod tpe offensionis esset bãnitus, licet tempore quo contra offendentem inquiritur ille sit rebãnitus. ita dicit Bal. & Imo. in l. si cõstante. §. vxor. ff. solu. matri.

ADDITIO.

a ℭ Dic quod sic. Adde & vide Alex. cõs. cvij. in iij. vol. & Bar. in consi. clxxxviij Ber.

AVGVSTI. Tu adde & vide Moder. & quæ ibi scripsi in d. §. vxor. & vide do. Nellum in tracta. suo bannitorum qui eleganter loquitur super isto passu.

25 *Statuto dicente quod bannitus possit impune occidi si inquiratur cõtra Titium quòd Seiũ vulnerauit, an possit opponere quòd eum licuit occidere, quia bannitus, ergo fortius licuit vulnerare.*

25 ANGE. † Quid si statutũ dicit quod bannitus possit impune occidi & si inquiratur cõtra Titiũ quod ipsum vulnerauit, an possit opponere quod eũ licuit occidere, ergo fortius licuit vulnerare, dic quod sic, vt l. nec in ea. & ibi Bar. ff. de adulter.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde Bal. in l. j. C. de interdi. & in l. cum ancillis. C. de nup. doc. maxime Bal. & Imo. in l. in suis. ff. de liber. & posthu. Cyn. in l. i. quæ sit lon. consue. d. Ange. in c. fi. extra de consue. Ioan Andr. in addi. Spe. in tit. de consti. in §. j. in fi. Imo. in l. nõ solum. §. j. ff. so. ma. & adde Albe. de Rosa. in q. statutorum. in iij par. q. xciii. & incip. dubitari etiam vidi.

vbi

vbi expresse firmat hoc quòd talis bannitus qui potest impune occidi, potest in carcere priuato detineri.

26 *Crimine inquisitionis opposito per modum exceptionis, an debeat se subscribere ad pœnam talionis.*

26 ANGE. †Quid si opponat crimen inquisitionis per modum exceptionis, an debeat se subscribere ad pœnam talionis. Bar. in l. si cui. in princi. ff. de accu. dicit aut simpliciter opponitur dictum crimen contra illum offensum vt se ab inquisitione & accusatione defendat & non tenetur se subscribere, si autem non tantum vt se defendat, sed etiam vt alius de tali delicto puniatur. iuxta l. ij. §. si extraneus. ff. de adulter. & tunc debet se subscribere, vt l. iii. C. qui accusa. non possunt.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde quòd Ange. in l. qui crimen. C. qui accu. non pos. facit mentionem de hac doctrina Barto. in d. l. si cui. & eam approbat & sequitur, dicit ibi in hac materia aliquas cõclusiones pulchras quas omnino vide ibi in d. l. qui crimen. gloss. & doct. & text. & Bald. in l. ii. C. de fide instru. Bald. in l. fi. C. si ex fal. instru.

27 *Instrumento pacis producto quòd habitum fuit à filijs masculis interfecti, si tamen filia vnica contradicat quid erit.*

27 ANGE. † Quid si producitur instrumẽtum pacis habitũ à filiis masculis interfecti contradicente tamen eius filia vnica femina, nam Bal. & Ang. in l. pro hærede. §. fi. ff. de acqui. hær. dicũt quòd satis est quòd producant pacem habitam à masculis, licet fœmina contradicat, quia fœmina non leuat faidam, vt no. gl. in ti. qui feu. da. pos. §. pe. & in tit. an mutus aut aliter imperfe. c. i. Sed Lu. de Ro. in l. i. §. potissime aũt. ff. ad Sill. in verbo, siue corpore suo &c. tenet contrariũ, quia per illum tex. vĩ ꝙ fœmina potuerit vindicare mortẽ patris, vnde eius consensus fuit necessarius, pro quo ẽt alleg. tex. in l. i. C. de his qui se deten. lib. x. & qđ ibi no. Ang. in apostil. ad Bar.

b AVGVSTI. Adde hic ea ꝙ dixi supra b. ĩ eadẽ et gl. dũ tractaui materiam, an oẽs heredes debeant facere pacẽ si sunt plures heredes. & quid si erat ibi vna fœmina, dic vt ibi dixi in additio. late.

b Dixit supra. Adde & vide Ang. in cõl. cclj. B.

28 *Remissio iniuriarum facta in foro pœnitentiali, an prosit in foro iudiciali.*

28 ANGE. †Quæro quid si allegat quòd in foro pœnitentiali per iniuriatũ fuit sibi iniuria remissa, an prosit in foro iudiciali, & Bal. in l. ii. ff. ad Sill. refert Cyn. determinãtem quòd per gloss. in §. fin. institut. de iniuriis. & idem no. in l. ii. C. de liber. & eorũ lib. idem voluit Bart. in l. non solum. §. qui iniuriarum. ff. de iniur. vbi allegat dictum magistri sententiarũ. & idem vult ĩ l. si tibi. §. i. ff. de pact. vbi allegat orationem dominicam. Sed Bal. in d. §. iniuriarũ. notabilius distinguit, aut est facta plena remissio, aut tantum rancor aut dubitatur. Primo casu talis remissio, prodest in foro iudiciali ex eo, quia pro altero vulnerante interuenit persona publica, hoc est sacerdos qui potuit alteri acquirere, vt l. i. §. ius publicum. de iustitia & iure. & ibi Barto. & in c. quanquam. de vsur. in vi. & maxime liberationem iuxta glo. in l. non solum. §. liberationis verba. ff. de libe. leg. & no. Inno. in c. veniens de renun. & no. Ang. in l. idẽ. §. fin. ff. de pact. Secundo casu quoniam constat de eius mente actio iniuriarum quæ competit ad pœnam vel interesse non videtur remissa. Tertio casu & tunc præsumitur tantum rancorem remisisse præsumptione l. cum de indebito. ff. de probat. & sufficit quod alterum remiserit. allegat de serui. rusti. prædi. l. si mihi. & l. si domus. de seruit. vrba. prædi. & ibi Bal.

AVGVSTI. Tu aũt ĩ hac materia adde ꝙ cõtrarium tenet Cy. vt refert Bal. in l. ii. ff. ad Silla. & Ioan. And. in addi. Specu. in titu. de instru. edi. §. nunc vero aliqua. in addi. per hoc non videtur bene &c. communis tamen opi. est illa Gul. de Cug. & Bart. in d. l. si tibi. §. i. ff. de pact. quam communiter ibi approbant doct. & Bart. in l. non solum. §. i. ff. de iniur. licet do. Angel. hic alleget Bar. i l. eum qui. § iniuriarum. ff. si quis cau. & idem voluit Bald. in l. si domus. ff. de seru. verba. predi. & Ant. de But. in c. de his extra de accus. Saluarem tamen opin. Cyn. & Ioan. And. & ita limitarem prædicta nisi remittens

remittens dixisset fecere plenam remissionem vt eleganter voluit Bal. in c.i.§. iniuria. de pace iura. firma. & Bal. i addi. d.l.nõ solũ.& Rom.in d.l.ii.ff.ad Silla.in hac materia adde Spe.in tit.de accu.§.i.versi quid si vulneratus.& vide Bal.in d.l.si tibi.§.i.& Bal.in l.si pro fure.in princ. in lectura.ff.de condictio.fur.& vide doct.& in d.§.fi.institu.de iniur. Et vltra pdicta adde gl.& doct. & maxime do. Abba.in c.i. extra de maledi.& Abb.multũ magnificat doctrinã magistri sententiarũ allegatã à Bar. in d.l.si tibi.§.i.ff.de pac.Et adde glo.in terminis.i.q. iiii.c.quia psulatus.& aliã gl.in c.si quis contristatus.xc.distin.& aliquid per gl.xlv.dist. c.tria sunt & xxii.q.iiii.c.si is.

89 *Remissio iniuriarum facta cum iuramento, metu mortis instantis testamentum condendo, an postea eo reconualescente prosit talis remissio.*

89 ANGE. † Quid si allegat q inimicus metu mortis instantis testamentum cõdendo coram sacerdote cũ iuramento remisit iniuriam,an eo postea reconualescente prosit talis remissio.& Bal.vbi supra allegat Ioan. And in Specu.de instru.edi.§. nunc aliqua versi.not.glo.& glo.institu.de iniur.§. fina. & Bart brixien. in suis quæstionibus dominicalibus in xii.q.quæ incipit,quidam.vt refert Ioan.Andr.in d. loco dicit quòd aut constat quòd talis remissio facta fuit metu mortis instantis tunc eo reconualescente reuocat vt in simili quòd dicitur de dona.causa mor.in l.ii.& l.senatus.ff de dona. causa mor. aut simpliciter remisit & tunc vlterius non reconualescit ex regula, quia actio semel extincta &c.vt l.qui res.§. areã. ff.de solu.& hoc tenet Ludo.in l ii.ff.ad Silla.post Bar.& adducit pro hoc,quia cum ẽt interuenit iuramentum ergo queritur etiã absenti.l.cum quis.§.codicillis.ff. de leg.iii. & maxime quando dixit remitto actionem iniuriarum.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde & dic indistincte q si sacerdos nomine & vice illius q offendit, licet sit absẽs offensor receperit illam remissionem iniuriæ & sic moriens ipse offensus pacem reddiderit ĩ manu sacerdotis per stipulationem quod talis recõualescens nõ reuocabit talem remissionem per ea quæ notantur dixit Gandi.in tract.malefi. sub rub.de transi. malefi. in versi.item pone q quidam mortifere vulneratus iacens in lecto accepta pœnitentia &c.quia eum sacerdos censeatur esse persona publica.l.ius publicum ff. de iust.& iure.potest talis psona stipulari absenti. l. nõ aliter.ff. de ado.maxime cum factum pacis sit fauorabile.l.i.in prin.C.de caduc.tollen. Cum ergo stipulatio sit cõtractus per quẽ promissor obligatur nõ poterit talis remittẽs solus à tali stipulatione recedere. iuxta ea quæ habentur in.l.i.ff. de pact. & l.i.de verbor.obli.

30 *Crimine opposito per modum exceptionis vt puta dicendo accusans est criminosus homicida adulter &c quid erit.*

30 ANGE. † Quid si opponit de crimine p modũ exceptionis,vt puta qa dico q accusans est criminosus homicida,adulter,vel leno,&c. tũc si hoc probat absoluit ab accusatione & tñ ille contra quẽ crimẽ per modũ exceptionis opponit nõ punitur,qa talis exceptio criminis nõ opponitur ad finẽ punitiuũ,a aut dr dico q talis non põt me accusare,quia homicida vel leno, & de dicto crimine peto ipsum cõdemnari, & tũc tali crimine probato nõ tm ab accusatione repellitur,sed ẽt de crimine contra eũ obiecto punitur, vt l. Lucius.& quod ibi habẽt per gl.Bar.Bal.& Ang.ff de infami.& Bar. in l.ii.§.si publico.ff.de adul.& probatur in c.cũ delictus.de or.cogni.& no. plene Ant. de Bu.in c.i de excep.dic vt dixi.inst. de excep.in rub.Sed Cy.& Sali. in l.si magnum. C.qui accu.non pos. tenent q imo in genere criminosus & nõ socius eiusdme criminis põt accusare quia nõ reperit lege prohibitũ per no ff.de pub.iud.l.is qui reus.nõ ob.gl in l qui accusare.ff.de accu.quia procedit in casus legis quam allegat. Et hoc de iure ciuil .de iure vero canonico omnis criminosus repellitur ab accusando, vt extra de accu c i.Et an possit opponere exceptionem cõtra personam iudicis inquirentis & eius iurisdictionem,& eius processum & cõtra accusantis personam vel offensi,& alias exceptiones declinatorias & perẽptorias, vide quæ dicta sunt supra in glo. in verbo, hæc est quædam inquisitio &c.versi.quinto principaliter quæro &c.cum versi.seq. & in versi.

versi. iudex. inquirit de delicto &c. Et circa modum & formā defensionis, scilicet quas defensiones reus facere potest, et quomodo debet articulare & probare, adde quæ dicta sunt in gl. super verbo, & dictus Titius &c. & maxime qn̄ opponit & dicit ꝙ quicquid fecit ipse ad sui defensionem fecit.

ADDITIO.

a Puniri. Adde vt per Oldra. late in cons. ciij. & Pet. de Anch. in cons. cccxxvj. & qn̄ quis possit puniri, qn̄ crimen obijcitur per viam exceptionis. vide Pet. de Anch. in cons. clxxij. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde pulchra verba Bald. in l. falsam. C. si ex fal. instrum. vbi ponit an per exceptionē positam quis possit puniri, vide domi. Ant. de But. in cap. ij. extra de ordi. cogni. per l. j. §. sed is. ff. de oper. noui nuncia. & Bald. in authen. statuimus. C. de episcop. & cleric. in princ. vide Roma. in l. cum mulier. ff. soluto matrimo. vide not. in cap. ex conquæstione. extra de restit. spol. & in c. cum super. extra de conces. præben.

31 *Inquisito dicente quòd non est mortuus ex dictis vulneribus, sed iam sunt plures dies, quòd fuit vulneratus, uel quòd non paruit medicis, uel similia quid erit.*

32 *Maleficio probato per testes si dicatur commissum de nocte inquisitus potest inducere testes quòd illa nocte luna non lucebat, sed erat obscurum.*

33 *Probatione facta quòd Titius fuit percussus à Caio tribus uulneribus ex quibus mortuus est si dicatur quòd hoc non est uerum, potest subijci cadauer Titij oculis iudicis ut uideatur, quo non reperto uero absoluitur.*

31 ANGE. † Quid autem si inquisitus opponat & dicat quòd dictus mortuus nō est mortuus ex dictis vulneribus, b sed iā sunt plures dies quibus fuit vulneratus, & quòd vulnera sui natura non erant lætalia &c. & quòd sui culpa mortuus est, quia concubuit cum vxore vel quia non paruit medicis, & sic de similibus, dic vt plene dictum fuit supra in glo. super verbo, ex interuallo mortuus fuit & est &c. Et an tales defensiones vel aliàs, quis possit & debeat per se facere vel comparere possit, alius defensario nomine, vel vt legitimus procurator rei, vel accusati, vel inquisiti, & in quo casu vide supra in glo. super verbo, qui iudex videns ꝙ dicti inquisiti non comparent &c. in versiculo semper fuit contumax. & versiculo quæro quid si est cita. us &c. et potest etiam inquisitus opponere quòd dicam infra, in glo. super verbo, qui iudex statuit terminū

32 ad opponendum cōtra processum. † Quid autem si maleficium sit probatum per testes, & dicatur commissum de nocte. c tunc inquisitus potest inducere testes quòd illa nocte luna nō lucebat, sed obscurum erat. nam tunc licet possit probare maleficium commissum, non tamen potest probari per quem commissum fuerit, vt est glo. ordinaria in l. si cum exceptione. §. in hac actione. ff. quòd met. caus. per quam glos. Oldra. vt ibi refert Bald. euasit quendam accusatum,

33 quod bene nota in practica. † Et aduertas quòd si probatū fuit quòd Titius fuit percussus à Caio tribus vulneribus & ex illis mortuus sit, si dicatur quòd hoc non est verum, potest subijci Titius oculis iudicis, & si non reperitur vulneratus absolutur, vnde dicit Bald. in l. si quis testibus. in fine. C. quòd cum hoc fuisset de facto fuit corpus exhumatum, & repertum, quòd non fuerat vulneratum, & hoc videns iudex absoluit inquisitum, licet contra eum plene probatum fuisset, quod est menti tenendum d.

b Vulneribus. adde vt per Pet. de Anch. in consi. cclxxv. & Cep. in cons. xlj. & cons. lxij. Ber.
c De nocte. adde tu et vide Ang. in cōs. 194. Ber.
d Menti tenendum. Adde tu & vide Raph. Cum. in cons. cxliiij et Bal. in cons. xxviij. in v. lib. vbi voluit ꝙ confessio eius qui confitetur habuisse & recepisse id quod oculo corporeo verum non esset, præiudicat confitenti. & vide melius Pau. de Ca. in cons. cclxviij. in ij. impressis. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quæ dixit Bald. in l. de quibus. ff. de legi. in vltima char. qui allegat illum text. in l. si cum exceptione. & in terminis vide Bal. in l. j. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Idem dixit in c. j. §. porro. quæ sit prima causa benefic. amit. aliquid per Bald. in l. non ignorat. C. qui accu. non pos. Bald. in l. arethusā. ff. de statu homi. Bartol. in tractatu de teste in ix. colum. faciunt dicta Specul. in titu. de noto. crimi §. iam de notorio crimine: versicu tertio.

SVMMA-

SVMMARIVM.

1 *Iudicis partes in termino defensiuo sunt testes repetere alios de nouo inducere.*

2 *Item ostendere quòd ille qui fuit interfectus, non erat bannitus, ut allegatur, & inquisitus hoc sciebat.*

3 *Item replicare quòd interfectus esset bannitus, tamen appellauit à sententia*

4 *Item semper inducat qualitatem offensi, puta quòd erat homo debilis infirmus delicatus & parua uitæ.*

5 *Item quando examinat testes deponentes recte super loco & tempore faciat scribi. Responderunt de loco et tempore, in inquisitione, uel accusatione contentis.*

6 *Confessio uulnerati quòd Caius eum percusserit, nihil facit.*

7 *Item index potest dicere quòd licet ille qui fuit interfectus fuerit bãnitus, tamen postea fuit rebannitus & cancellatus saltem uerbo.*

8 *Item opponere contra testes rei & quòd reus transegit uel pactus est de crimine*

9 *Occidens illum qui erat legitime bannitus, an teneatur lege Corne. de sicca. & an ignorantia excuset, uel non.*

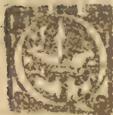
10 *Occiso bãnito appellatione pendente, quid erit.*

11 *Vulnus illatum sano licet mortale non dicatur, tamen illatum infirmo mortale dicitur.*

12 *Assertio uulnerati an saltem faciat indiciũ ad torturam.*

13 *Bannito an sufficiat quòd sit cancellatus de banno uerbo uel facto.*

Die ij. Ianuarij.

Vt iudex ad probationem suæ inquisitionis, & processus produxit infrascriptos testes quos examinauit &c. facta prius citatione de dictis inquisitis ad videndum iurare testes.]

1 † Nunc tempestiuum esse arbitror videre quæ sint partes iudicis inquirentis in dicto termino defensiuo, dic vt supra dixi in glo. comparent dicti inquisiti, & totum negant &c. Et etiam quòd testes repetat, & de nouo etiam inducat alios testes ad reprobandum suam inquisitionem negatam, vel etiã ad infringendum defensiones quas inquisitus fecit. Caueat tamẽ iudex, vt Deum ante oculos habeat per tormenta, vel alio modo cogat testes aliquid dicere in criminali cõtra veritatem, quoniam ipse in syndicatu conueniri poterit ob hoc de sicca. vt elegãter not. Bart. in l. j. in prin. ff. de sicca quod
a semper ante oculos [a] habeas. Secundo † potest ostendere & docere quòd ille qui fuit
2 occisus ab inquisito, & qui ad defensionẽ dicti inquisiti allegat quod poterat impune occidi, quia bannitus non erat legitime ban
b nitus, [b] & ꝙ occidens hoc sciebat, tunc occidens illum quẽ sciebat non legitime bannitum tenetur de sicca. aliàs autẽ si probari non potest ꝙ ipse sciebat, tunc ipse ostẽdat ꝙ non fuit legitime bannitus, tunc licet occidens de sicca. non tenetur propter ignorantiam, & sic cessat dolus, tenetur tamen culpa & extra ordinẽ punitur, vt l. ij §. hęc actio. ff. vi bon. rap. ita dicit Bart. in l. pen. ff. de adulte. ad idem facit ꝙ ipse not. in simili in l. iuste possidet. in fi. ff. de acquir. pos. & in l. j. §. si quis test. lib. esse ius. fue. vide tamẽ latius & aliter per Sali. in l. eum qui duas C.
3 de adulte. † Tertio iudex replicando probabit, quòd licet sicut ille esset bannitus, tamẽ à sententia appellauit, & appellatione pendente fuit interfectus quod nõ licuit, vt nil noui app. penden. & idẽ si alio modo petebat se eximi de banno, quia processus non tenuit vel alio modo, vt l. cum vero. in prin. ff. de fideicom. liber. ita dicit Bar. in l. i. j. §. si seruus quem. ff. de acquir. pos. & not. Bal. & Imol. latius in l. qui à latronibus. ff. de testa. & Sal. in d. l. eum qui duas. vers. sed dubium
4 fortius est &c. † Quarto vtile est, vt semper inquirens deducat qualitatem offensi, vide-
c licet, quia erat homo debilis, infirmus, [c] delicatus, & paruæ vitæ, tunc ex quolibet vulnere etiam leui præsumitur ex dictis vulneribus mortuus. ille est text. not. in l. qua ratione. §. si quis seruum ægrotum ff. ad leg. Aquil. & vide Bald. & Flor. in l. ita vulneratus. in prin. & plenius ꝑ Flor. in l. itẽ mella. §. si plures. ff. ad leg. Aquil. quod singu. not. quia vidi multos aduocatos volentes defendere inquisitos qui articulant, quòd vulneratus aliàs erat infirmus vel debilis &c. q̃ contra se articulant & probant, nam quælibet percussio quæ in homine sano non esset mortalis in homine delicato & infirmo ꝓbet cãm mortis, vt dictis iuribus, igitur &c. vnde tu aduocate, qñ ponis te ad defensam caueas te à tali errore, quia periclitare fa-

res tuum amicum, & tu esses causa mortis propter ignorantiam tuam, & ita contingit Nursiæ me ibi assidente in quibusdā aduo-
5 catis duorum inquisitorum. Quinto † bene notet iudex, qn̄ super accusatione vel in quisitione testes examinat super aliquo delicto, qn̄ deponūt sup loco & tēpore quod scribi faciat interrogati de loco. Responderūt de loco & tempore, in inquisitione seu accusatione contentis, hoc intellige verū, si de loco & tempore deponerent, alias aūt si scribi faceres tempus & locum, & te nō referes ad inquisitionem vel accusationē non probata intentione iudicis, vel accusatoris. argu. l. j. in fi. ff. de incen. rui. nau fra. & ita dicit Bar. elegāter per illum tex. in l. j. in prin.
6 ff. de aleat. quod not. † Vnum tn̄ non tradatis obliuioni quod nō debet credi vulne-
d rato d quod Caius eum percusserit, quia talis confessio & asseueratio nihil facit, imo alio modo delictū debet probari, vt est tex. & ibi Bar. in l. si quis in graui. §. j. ff. ad Silla. quod nota, cōtra aliquos iudices imperitos, quia ex sola assertione vulnerati inquirunt contra aliquē, ex tali sola confessione vo-
7 lunt punire inquisitum. † Potest etiam iudex dicere & allegare qđ imo ille qui fuit interfectus licet fuerit bānitus, tn̄ fuerat re
e bannitus, & cancellatus saltem verbo, e licet de facto nō esset de banno cancellatus, nam sufficit cancellatio facta verbo, vt not. Bar. per illum tex. in l. emptor. §. Lucius. in
8 fi. ff. de pact. quod no. † Potest etiā iudex opponere contra testes rei, ea q̄ scripsi infra in gl. super verbo, q iudex statuit terminum ad apponendū cōtra processum. Ac ēt
f qđ inquisitus vel accusatus est transactus f vel pactus de crimine, nā licet in certis casibus licitū sit trāsigere, vt l. transigere. C. de transac. illud intelligitur in præiudiciū partis, & nō reipubli. vt no. Bar. i l. j. §. post operis. ff. de no. ope. nūcia. facit quod no. gl. in l. ij. ff. ad Sil. & quod no. gl. in l. iurisgentiū. §. si paciscar. ff. de pactis.

ADDITIONES.

a ¶ Ante oculos. Adde tu & vide Fran. de Aret. in consi. lxj Ber.
b Bannitus. adde late Alex. in consi. lxvij. in iij. vol. & consi. cx. iij. in j. vol. consi. lxv. in iij. vol. & Cep. in consi. vj. & consi. seq. Ber.
c Infirmus. adde an testis debeat esse peritus in eo q deponit, & vide Fran. de Are. in consi. l. & an vulnerans ægrotum non lætaliter teneatur de occiso. vide Raph. Cuma. in consi. cxliiij. Ber.
d Vulnerato, adde & vide Alex. de Imo. in consi. xxiij. in ii. vol. Ber.
e Verbo, adde & vide Alex. in consi. cxiiij. in j. vol. & in consi. clxxij. in ii. vol. Cepo. in consil. xxxix. & Pau. de Ca. in consi. xxxiiij. & consi. cxciii. in j. impressis. Ber.
f Transactus. Adde & vide Pau. de cast. in consi. cxix. in j. impressis. Ber.

Avgvsti: Tu aūt in hac materia circa primam conclusionem quam tetigit do. Ang. in illa gl. de illa singulari doctrina Barto. in l. j. in prin. ff. de sicca. dic quod Bald. in l. presbyteri in ij. col. C. de epis. & cle. hæc magnifacit & allegat Bart. & ipsum sequitur, & vidi ego multos errare ī hoc qui ponentes testes ad torturam faciunt, quod falso metu tomentorum deponunt cōtra reū, & testes de facili hoc faciunt dicentes melius est vt deponamus hoc quàm patiamur tormenta, vnde non tāta fides est adhibenda huiusmodi testib⁹ qui per tormēta hoc dixerunt, quam per spōte hoc fatemur. per ea quæ habentur in l. iii. ff. de testib. Item
9 † inquantum do. Ang. tetigit illam difficultatem, an occidens illum qui non erat legitime bānitus teneat lege Cornelia de sicca. & sic etiam tangit an ignorātia excuset, vel non. Addatis, quia materia ista est ampla. nam Bal. in l. ex quacunque. ff. si quis in ius voc. non ierit. vnum dixit, postea mutauit opi. & late & multum subtiliter, & elegantissime scripsit in l. j. C. si à non competen. iud. Adde doct. in d. l. eum qui duas. & Bald. in l. ex morte. C. ad l. Aquil. latissime scripsit vltra omnes post doct. ibi Roma. in l. si duo. ff. de acquir. hæred. ibi videbis multas decisiones. & vide Bar. qui nō est ausus decidere in l. non solum. §. morte. in versic: circa secundum not. ff. de oper. no. nunc. vide quę ibi scripsi in l. huiusmodi. §. si ita cui ff de lega. j. per Bald. in lege, nostram. C. de testi: & ibi per Moder. in l. j. ff. de legib. per Bal. in l. quid si fugitiuus. §. apud Labeonē. ff. de ædil. edict. & in materia, an in delictis ignorantia excuset omnino vide Sal. latissime scribentē in l. senatus. C. de his qui sibi ascrib. alias decisiones adde q̄ posui in materia. in d. §. si ita cui. & per Ro. i d. l. si duo. adde pulchram q. Io. And. in regula, q quis extra de reg. iur. in vj. in mercu. vide Albe-
10 rto de Rosa. in iiij parte statu q. xxx. † Item inquan-

Inquantum do. Ang. tangit quæstionem de illo bannito qui fuit occisus pendente appellatione vel lite pendente, quia dicebat bannũ esse nullum vel iniustum. adde Roma. & Pau. de Ca in d. l. iij. §. si seruus quẽ. ff. de acqui. poss. adde Ang. in l. cum vero. §. subuentum. ff. de fideicom. lib. & Bald. in l. appellatione interposita. C. de appel. ad fi. per Bald. in l. j. C. si à non compe. iudi. circa iiij. col. in versi. & per prædicta determinatur quæstio. & Bald. in l. eum qui duas. per Bar. & doct. in l. si quis filio exhæredato. §. quod si quis. ff. de iniu. rup. & irri. testa. per Bal. in auth. quę supplicatio. C. de preci. imper. offer. per Bal. in l. lite ordinata. C. de liber. caũ. per Bart. post Dyn. & per doct. ibi in l. qui à latronibus. ff. de testa. in §. si quis in capitali. adde Albe. de Rosa. in iiij. parte

11 statu. q. xxiij. †Item inquantum do. Ang. hic reprobat illam cautelam aduocatorum imperitorũ qui capitulant vulneratum esse debelis vitæ & non sanum, adde ꝙ miror ꝙ iste doctor non alleget illam pulchram doctrinam Barto. quam posuit in l. si rixa. in pe. col. ff. ad leg. Corn. de sicca. qui dixit, ꝙ licet vulnus quoddam in homine sano non dicatur mortale, ad hoc vt ille teneatur de occiso, tamen tale vulnus non mortale dicetur mortale si est illatum in homine non sano. & alleg. d. §. si quis seruum ægrotum. &

12 d. l. ita vulneratus. †Item inquantum do. Ang. hic tetigit illam pulchram difficultatẽ cum nõ debet credi vulnerato, ꝙ Caius eũ percusserit. addatis Ange. in l. si quis in graui. § si quis mortis. ff. ad Silla. ibi vult ꝙ talis assertio vulnerati saltem faciat indicium ad torturam, adde tamẽ quod Ro. ibi tenet contrarium & rectius. Et ideo Bal. in l. si instituta. ff. de inoffic. testa. in §. j. dixit, quod confessio vel excusatio vulnerati ꝙ fuit talis qui vulnerauit ipsum nõ prodest, nec nocet inculpato vel excusato, & ratio est illa. quam tradidit Bald. in c. j. §. vasalli. in fi. de pace constan. qui dixit, quod non omnis q moritur est sanctus Ioannes Baptista, quod sibi credendum sit. & ad hoc allego Ang. in l. rationes. C. de proba. q dixit, aliquis erat constitutus in mortis articulo qui fuit vulneratus, potestas cepit vnum, iste talis vulneratus dicit ꝙ fuit alius, dicit ibi An. ꝙ nõ est credendum illi in. rmo, licet sit constitutus in mortis articulo, & licet non præsumatur immemor salutis æternæ, forte tamẽ iuuaret confessio vulnerati ad excusandum captum, nisi liquido constaret de contrario per singularem doctrinam Bal. quã posuit in l. j C. commu. de leg. in fin. Vltimo vide pulchra verba Gaud. in tract. malefi. sub rubri. an pax facta de vulnere videatur etiã facta de morte in versi. Sed pone, ꝙ quidã vulneratus mortifere iacens in lecto, dixit ꝙ ille qui de maleficio inculpatur non fuit ille. ibi etiam ipse tenet, ꝙ confessio vulnerati non præiudicat, an autem prosit excu-

13 sando. vide ibi. †Item inquãtum d. Ang. tetigit illã difficultatẽ an suffici-t, ꝙ qs sit cãcellatus verbo, vel facto de bãno. adde Bar. in auth. cassa. C. de sacrosanct. eccle. & vide Ang. & Imo. in l. j. ff. de his quæ in testa. delen. adde Bal. in l. Labeo. §. j. ff. de pactis. ꝑ Bar. in l. nihil. ff. de adimen. lega.

SVMMARIVM.

1 *Publicatio processus quando est de substantia.*

2 *Publicatio processus multum differt in causa ciuili, & in causa criminali.*

Q Vi iudex dictum processum publicauit.] †Nã sicut in ciui-

1 li, qñ testes interuenerunt publicatio processus est de substantia, vt not. per gl. Bart. & alios in l. probatã. C. de senten. ita ẽt in criminali. arg. no. in l. absentẽ. ff. de pœn. licet la c. Bu. Bar. & Bal. in l. prolatã. teneãt contra gl. qa dicit, ꝙ nõ publicare processum nõ est cõtra ius constitutionis, sed cõtra ius litigatoris, ideo tenet processus. l ii. C. qñ ꝓuo. non est necesse. & ideo potest appellari ac etiam, quia attestationes semper sunt notæ iudici, ideo non est necesse ꝙ semper publicentur, vt l. gesta. C. de re iudic. Sed Ange. saluat gloss. vno casu, quando iudex nõ examinat testes, ipsemet, sed committit iudici alterius territorii & sunt attestationes sigillatæ. iuxta authen. apud eloquentissimũ. & l. iubemus. C. de fid. instru. Sali. autẽ quẽ sequitur d. meus Floria. de Sancto Petro de Bononia. tenet in effectu gl. quòd si snia feratur non facta publicatione processus, & ab ea appelletur, ꝙ cum ille qui obtinuit sententiam non possit sententiam suã iustificare, quia ex attestationibus non publicatis non potest facere probationem in alia instantia

instantia, vt d.l.gesta.de re iudic.& sic patet ꝙ omissio in effectu vitiat sententiam, & istum respectum forte gl. habuit, & verum tali casu dicit; dictum ergo doc. habet locū, quando à tali sententia non esset appellatū vel quando esset processus sine testibus, quod fieri potest, vt dixit Bart. † Aduertas tamen, ꝙ magna est differentia inter causam ciuilem & criminalem, quoniam in ciuili publicato processu non est amplius licitum producere testes ad offensam vel defensam propter timorem subornationis, vt in auth. de teste.§.quoniam.& in authen.qui semel. C.de proba. dicas tamen vt ibi per Bartol. Ange.& doct.Bal.& Sal.secus est in criminali, siue agatur per viam inquisitionis siue accusationis, imo testes produc. possunt p iudicem ex officio ad delicta punienda post publicationem processus. Et eodem modo possunt produci testes per accusatū vel inquisitum, vt no.Bar.in l.ij.§.si publico ff.de adult.in ver.vlterius quæro vtrum &c.l.diui fratres.ff.de pœn.& in l.fi.§.fi. cum si. ff. de qō.& in auth.qui semel.C.de prob.circa fi.etiam post aperturam testium & conclusionem in causa, vt ibi dicunt doc.& ibi omnino videas Bal Sal.& Ange. & vide c.cum causam. C.de testib. & ibi Ant.de But.& c. per tuas.eo tit. & ibi plenius per do. Ant.de But.& vide quæ dicā infra in gl.seq in fi.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde ꝙ mirandum est, quòd iste doctor in hoc eleganti passu ita inepte locutus sit, maxime, quia iste passus pulcher est. Sed certe nunc scientia nostra difficilior & pulchrior est, quàm vllo tempore fuerit. Sed in hac difficultate in propriis terminis allego vnam gl. de iure cano. incognitam Legistis in c.fi.extra de hære.lib.vj.coniuncto tex.qui tex.cum gl.expresse loquitur in criminalibus, & ibi expresse dicitur, ꝙ in crimine hæresis in illo casu ita publicantur testes, & alia acta sicut fit in aliis iudiciis, quinimo de iure canonico est expresse text. in c.quoniam frequenter. §.sunt & alii.. extra vt lit. non contesta. vbi expresse dicitur, ꝙ in causa inquisitionis debeat fieri testiū publicatio, & certe iste doctor debebat allegare ista. Sed quòd in omnibus regulariter debeat fieri testium publicatio, & sit de substantia processus. Aduerte, quia glo.in c.quoniam frequenter.in princi. vt lit. non contesta.videtur velle id quod voluit glo.in d.l. prolatam & ad idem allego Bald. in l. pen.in ij.col.C.de rei vend.vbi etiam Ang. voluit quòd publicatio attestationum sit de substātia, licet aliud sit in publicatione aliorum actorum, quæ publice fiunt in iudicio. & idem videtur velle glos. in l. ii. C. vt lite penden in verbo, actorum. quæ dicit, quòd attestationes sunt publicandæ. Et ad idem allego Barto. in l.is apud quem.C.de eden. in ij.col.& ibi Bal.in iiii.col.dum dicit. Item dicta testium debent publicari, & ideo est necessaria scriptura. & ad hoc videnda sunt dicta Bart.post glos.in l.solam.C.de testib. circa prin.& Barto.in l.gesta. ff.de re iudic. vbi dicit, quòd dicta testium non publicatorum non probant. Quinimo plus dixit Bartol. in extrauaganti ad reprimendum. in verb. sine figura. ꝙ etiam in causis summariis necessario debeat fieri publicatio. & sequitur Pet.de Anch.in clem.sepe. in xix. col.de ver.sig.in ver.Sed an requiratur publicatio. sed quòd imo publicatio attestationū non sit de substantia iudicij vltra supra alleg.tenuit do. Abb.in c.cum dilectus. extra de fide instr.dicens Inn. ita sensisse in c.cum I.& A.extra de re iudi.& Io. And.in addi.Spec.in tit.de renun.& conclusione.in prin.& do.de Rot.in antiquis decisionibus, decisio.xxxj.& decisio.cccxlvij. & illam gl. in d.l.prolatam.reprehendit Bal.in c.j.si de feud.inter do.& vasal. lis oria. & istam sententiam videtur sentire Hosti.in summa de re iudic. qui enumerans omnes solennitates iudiciarias dicit, ꝙ quędam sunt de substantia, & istā publicationē nō ponit, & hoc videtur velle Spec. in ij. parte operis sui, in prin.& Imol.in l.diuus.ff.de re iudi & Pet. de Ancha. in consi.suo xlvij.vbi etiam dicit ita seruari in curia Romana. Et idem dixerunt do. de Rota in loco supra allegato. Et idem voluerūt do. Abb. & do.Ant.de But. in d.c.cum I.& A.& pro hoc bene facit tex. in c.qm contra.de prob.& gl.ij.q.j. in summa. vbi enumerantur omnes solennitates substantiales iudiciorum, & ista nō enumerantur. Sed aduerte, quia Dom.de S.Gemi. per illam glo.in d.c.fi.de hære in vj.dixit ꝙ si iudex profert suam sententiam non publicatis attestationibus, tunc sententia bene esset ipso iure nulla, aliàs secus, & dicit esse notandum

notandum. & licet Imol. teneat istam partẽ in d.l. diuus. & in cle. sępe. extra de verbor. signifi. in xxxvj. col. format istam q. in terminis & non decidit, sed remittit se ad not. per glo. in d.c. fi. de hæret. in vj. & ad glo. in d.l. prolatam. teneo istam partem publicationem testium non esse de substantia iudicij, ita q̃ eius omisśio habeat vitiare sentẽtiam, & quòd sit nulla ipsa sententia, dummodo attestationes iudici notæ fuerint. Nec obst. text. in d.c. qualiter & quando. §. pen. extra de accusa. qui text. in casu nostro loquitur proprie in criminalibus, & loquitur per verbum, debet. quia respõdeo q̃ iudex debet hoc facere, & male facit si non facit, & posset puniri in syndicatu, & potest appellari si non facit. Sed si non est sententia nulla, vt l. filiusfamilias. ff. de iudic. & institu. de oblig. quæ ex quasi delic. in princ. & eodem modo respõdetur ad tex. in d.c. fi. de hæret. qui tex. loquitur per verbũ imperatiui modi. An autem in causis criminalibus licitum sit post publicationem processus alios testes examinare, dicetur infra in gl. seq. in fi. ibi faciam addi.

SVMMARIVM.

1 *Testes redargui possunt in termino ad opponendum.*
2 *Primò quòd sunt infames.*
3 *Item quòd serui accusatoris uel inducentis.*
4 *Item quòd sunt monachi uel canonici regulares uel alio modo subiecti regulæ uel religioni, et sine consensu sui superioris testificati sunt, & quòd aliter sine istis poterat ueritas haberi, uel quòd sunt minores.*
5 *Minori quando posśit opponi quòd non debeat examinari.*
6 *Item redargui possunt testes quòd sunt furiosi uel mente capti.*
7 *Item quòd sunt pauperes.*
8 *Item quòd sunt domestici, familiares, commensales, mercenarij, famuli, liberti.*
9 *Item quòd uxor deponit pro uiro, uel econtra, uel frater pro fratre, uel alius coniunctus.*
10 *Item quòd sunt aduocati, procuratores, patrocinantes, & solicitatores in causa, uel curator, uel tutor uel administrator offensi.*
11 *Item quòd sunt socij criminis.*
12 *Item quòd sunt singulares.*
13 *Item quòd sunt excõmunicati, hæretici, uel infideles, uel sunt obscuri & ignoti.*
14 *Item quòd sunt inimici illius contra quem producuntur, uel uarium dixerunt.*
15 *Item quòd omiserunt dicere ueritatem, uel quòd eam occultauerunt.*
16 *Item quòd sunt corrupti pecunia, etiam si uerũ dixerunt.*
17 *Item quòd non deponunt uerisimilia.*
18 *Item quòd dicunt eundem præmeditatumq; sermonem.*
19 *Item quòd dicunt de diuersis delictis.*
20 *Item quòd dicunt de diuersis locis uel personis.*
21 *Item quòd deponunt de diuersis temporibus, quàm sit in accusatione, uel inquisitione, uel sunt inter se uarij de loco & tempore, uel quòd testibus non attestationibus est credendum.*
22 *Item quòd deponunt de auditu ab alio, uel de eorum credulitate, licet non uisu proprio, uel de sensu actui congruente.*
23 *Item quòd iudex non per se, sed per alium testes examinauit.*
24 *Item quòd testes non reddunt causam dicti sui & minus sufficientem et actui corporeo congruentem.*
25 *Conclusio in causa, an fiat in causis criminalibus.*
26 *Testis an sit torquendus.*
27 *Exceptio contra testem quòd sit criminosus debet continere omnes circunstantias criminis, sicut libellus accusatorius.*
28 *Testis infamis an repellatur à testimonio in criminalibus.*
29 *Minor xx. annis, an posśit esse testis, & an examinatus faciat indicium.*
30 *Domestici uel familiares qui dicantur.*
31 *Parentes & consanguinei admittuntur ad excusandum quem ut non commiserit homicidium.*
32 *Vir an admittatur pro uxore, & econtra, & an procuratores & similes admittantur in subsidium.*
33 *Examinatio testium, an alteri posśit demandari.*
34 *Testes alterius territorij in causa criminali, per alium quàm per iudicem, an posśint examinari.*
35 *Conclusio in causa an fiat in criminalibus, adeo quòd non possunt amplius testes recipi publicato processu, & sic quandocunque.*

QVI

V I iudex statuit terminum quatuor dierum ad comparendum, & opponendũ contra dictum processum.]

Die viij. Ianuarij.

Comparent dicti inquisiti & opponunt
cõtra ꝓcessum & testes, prout est in filza.
1 † Et in dicto termino possunt testes redar
a gui, [a] vt no. glo. Cy. Bar. & Bal. in auth. qui
2 semel. C. de prob. † videlicet, ꝙ testes sunt
infames. ff. de test. l. iii. §. lege Iulia. & ꝙ sũt
3 serui accusatoris vel inducentis, † vt l. cos.
4 cũ ibi no. C. de testi. vel ꝙ sunt † monachi
vel canonici regulares, vel alio modo subie
cti regulæ, vel religioni, & sine consensu sui
b superioris [b] testificati sunt, & ꝙ aliter sine
istis veritas haberi poterat, vt c. si Christus.
in fi. cũ ibi no. de iureiu. alias autẽ si ꝑ alios
vel alio modo nõ posset haberi veritas quã
ꝑ istos nõ repelluntur, vt in auth. de san-
ctis episc. §. si qñ. vel ꝙ sunt minores. xx.
annorum, vt l. in testimoniũ. cum ibi nota.
5 ff. de testib. Sed † ꝙ dixi de minore xx.
c annorum, habet locũ quãdo petitur exami
nari ad petitionẽ partis, sed si ex officio iu-
dicis fuerit examinatus facit indicium vna-
cũ alijs adminiculis, vt puta cũ fama. ita di
cit Ia. Bu. & Guido de Suza. vt refert Flor.
in d. l. in testimoniũ & hoc voluit Bart. ꝙ
examinatus cũ alijs faciat indiciũ, vt l. iij. §.
impuberes. ad Silla. & no. glo. in l. fin. C. ad
Silla. & no. Bar. in l. maritus. ff. de quæstio-
nibus. & no. Bal. in l. seruos. C. de testibus.
facit qđ no. Bar. in l. fin. C. de accusationib.
6 † vel ꝙ sunt furiosi vel mẽte capti, vt iij. q.
7 vij. tua. † vel ꝙ sunt pauperes, [d] quibus mi
d nus creditur quã diuitibus, vt l. testium. ff.
de testibus. & in auth. eo. titu. §. sancimus.
8 † vel ꝙ sunt domestici familiares [e] & com
e mẽsales, mercenarij famuli liberti de qbus
in l. præsenti. §. sicubi. C. de his qui ad eccle
9 siam confug. † vel ꝙ vxor deponit pro vi-
f ro, [f] & ecõtra, vel frater pro fratre. vel alius
10 cõiunctus, vt l. iiij. & ibi no. ff. de testi. † vel
ꝙ sunt aduocati, procuratores, patrocinan
g tes, [g] & solicitatores in causa, vel curator,
vel tutor, vel administrator offensi, vt l. mã
11 dator. & qđ ibi no. ff. de testibus. † vel sunt
h socij [h] criminis. extra de senten. excom. de
quibus per gl. & doct. in fin. ff. de accusa. qa
tũc nõ creditur tali testi, vt ibi, & l. q filiũ. &
12 ibi no. C. de liber. causa. vel † ꝙ sunt singu
i lares [i] & nõ faciunt indiciũ, vt l. iurisiurãd.
13 C. de testib. & no. in l. fi. C. famil. herc. † vel
ꝙ sunt excõicati, hæretici, vel infideles, vt
ij. q. vij. c. si hæreticus. vel ꝙ sunt obscuri &
14 ignoti, vt in auth. de test. §. sancimus. † vel
K ꝙ sunt inimici [k] illius contra quẽ producũ
tur, vt extra de test. c. fi. & habetur in auth.
signata super l. qm̃ liberi. C. de test. intelli-
gas tñ de tali inimicitia, de qua habetur in
l. j. §. pen. ff. de qõ. & ibi Bar. & Bal. in auth.
l tus. eo. tit. vel ꝙ variũ [l] dixerunt, vt l. q fal-
sa vel varia ff. de testi. & ibi Flo. & no. ple-
ne Bal. & Imo. in l. inter stipulantẽ. §. j. ff. de
verb. ob. Anto. de Bu. & Cano. in c. cum tu
15 de test. & Bar. in l. cos. ff. de fal. † vel ꝙ omi
serunt dicere veritatẽ, vel ꝙ eã occultaue-
16 runt, vt vj. q. i. c. illi q. vel † ꝙ sunt corru-
pti pecunia etiã si verum dixerunt, vt no.
Bart. in l. j. §. j. ff. de fal. facit quod hr̃ in l. si
17 quis testibus. C. de testib. † vel ꝙ nõ depo
nunt verisimilia, vt ff. de testi. l. ob carmen.
18 † vel ꝙ dicunt eundẽ præmeditatumq; ser
19 mone, vt l. iii. §. j. ff. de testib. † vel ꝙ dicũt
20 de diuersis delictis, vt probat c. licet. vel † de
diuersis locis, vt in exemplo de Daniele, vt
no in l. testiũ. C de testi. vel de diuersis per
sonis. argu. l. ad probationem. C. de proba.
21 † vel de diuersis tẽporibus q̃ sit in accusa-
tione vel inquisitione deductũ, vel etiã in-
ter se sunt varii de loco vel tẽpore, de qbus
deponunt. arg. no. per Bar. in l. de nunc asse.
§. quid tñ. §. de adult. facit iii. q. viii. c. nihil.
vel ꝙ testibus & nõ attestationibus iudex
credere debet, vt l. iii. §. diuus. ff. de test. qm̃
iudex debet videre qua fronte, qua trepida
tione, quove colore loquantur, vt l. de mi-
22 nore. §. tormenta. ff. de qõ. & ibi Bar. † vel
deponunt de auditu ab alio, vel de eorum
credulitate, licet non de visu proprio vel de
sensu actui congruẽte, vt l. q testõ. §. fi. & ibi
Bar. ff. de testa. vel his similia opponere põt
reus. Et simili modo oẽs exceptiones præ-
dictas põt opponere etiã iudex inquirẽs vel
accusatus cõtra testes, ꝓ parte rei ꝓductos
ad ipsius defensam qđ no. Põt etiã oppone
re reus cõtra ꝓcessum, vt dixi supra in glo.
super verbo, cõparet reus in termino defen
23 sionis & c. per totã illã gl. † Et etiã põt op-
poni ꝙ iudex nõ ꝑ se, sed ꝑ aliũ testes exa-
minauit qđ in causa criminali facere non
potest, qa causæ meri vel mixti imperii nõ

m possunt delegari, [m] vt l. j. ff. de offi. eius cui manda. est iurisdi. & de hoc est casus in auth. apud eloquẽtissimũ. & ibi gl. & doct. C. de fide instr. ꝙ est verũ nisi ex iusta causa, vtputa si sunt testes alterius territorii, vel nisi iudex esset impeditus iusto impedimento infirmitatis, vel absentiæ, vel alia iustissima causa, vt no. Cy. Nico. de Mat. & Bal. in d. auth. tunc bene admitteretur ꝙ testiũ examinatio posset alteri demandari, & valeret, alias nõ, & tũc opponi posset, quod no qa sæpenumero ignari iudices maleficiorũ committunt notario suo testiũ exa-
24 minationem, qa nõ valet. † Potest etiã op-
n poni, ꝙ testes non reddunt causam [n] dicti sui, & minus sufficientẽ. l. solã. & ibi gl. Bar. & Bal. C. de testi. & actui corporeo cõgruẽtem, vt l. q testamento. §. fi. ff. de testa. & ibi
25 Bar. † Quibus omnibus pactis censet con
o clusum in causa. [o] Non autẽ puto ꝙ in criminali cõcludatur in causa, qñ proceditur iudicis officio p inquisitionẽ, vt l. ij. §. si publi. ff. de adulte. Sed qñ proceditur officio iudicis nõ cõcluditur in causa, nec. etiã qñ ordinarie proceditur iudici, nunquã intelligitur esse conclusum, sed parti sic, vt l. vbicunque. ff. de interro. act & ita no. gl. in cle. sæpe, in verbo interrogatur. de verb. signi. Præterea video ꝙ ad defensam & offensã etiã post testiũ aperturã nõ tantũ testes ꝑduci possunt, imo etiã instrumenta, vt not. Bar. in l. j. in fi. & in l. vnius. ĩ fi. ff. de qõ. ergo non concluditur in causa, quinimo vsq; in calculo ferẽdæ sententiæ põt tam ad defensam, q̃ ad offensã actitari, nisi statuto aliter caueat, alias si iudex nõ reciperet defensionẽ vsque ad calculũ ferendæ sniç tenere tur in syndicatu de iustitia denegata, & ꝙ fecerit litẽ suã, vt l. fi. ff. de vari. & extraor. cogni. quod bene no. & tene mẽti ne erres. Sed quod dixi ad offensam intelligas, vt no. Iac. de Are. & Cy. & Sali. in l. fi. C. de quæ-
26 stio. † Et aduertas ꝑ an testis sit torquen-
p dus, dicas ꝙ non, etiã in criminalibus regulariter, qñ est liber homo fallit in certis casibus, vt l. ex libero. in prin. & l. diuus ĩ prin. & §. fina. & vtrobique Bart. ff. de quæstio. de quo late per Salice. in l. fi. in iii. qõ. C. de
27 quæstio. † Sis tamen cautus ꝙ quando excipitur contra testẽ ꝙ sit criminosus debet in exceptione opponi omnes criminis circunstãtiæ sicut in libello accusatorio. extra de testib. c. ij. lib. vj. ita dicit Bar. in l. iii. § lege Iulia. ff. de testi. quod no. & vide quæ dixi supra in gl. proxi. præced.

ADDITIONES.

a ¶ Possunt testes redargui. Adde tu qui testes admitti possint in causa criminali. adde Bal. in l. parentes. C. de testib. Cano. in c. cum oporteat. maxime Moder. de accu. in c. cum P. manconella. in fi. eo. ti. Dominic. in c. j. de test. in vj. d. Abb. in c. j. de cõfess. & vide Pau. de Ca. ĩ cõsi. cxix. alias cxvij. & vide etiam Oldra. in proposito in consi. cxcij. & do. Alex. in consi. v. duplicato. in consi. xciij. in j. vol. & eundem in consi. xxiiij. in ij. vol.

b Superioris. Adde ꝙ si superior & clericus deponant simul ꝙ præsumitur superior licentiã dedisse subdito ita Franc. de Aret. in consi. lxj. & ibi ꝙ clericus examinatus in testẽ a iudice laico quo ad solennizandum testamentum sine licentia sui superioris probat, licet dicat esse secus in religioso examinato sine licentia superioris. alleg. Ang. in consi. ccxxxiij. ita tenuisse. Ber.

c De minore. Adde circa hoc. & vide Alexand. in consil. lxiiij. in j. vol. & consi. clxxvj. in ij. volumi. & Old. in consi. cxcij.

d Pauperes. Adde & dic etiam vt per Alexan. in consi. xv. in iij. volu. Roma. in consi. lxxxiij. & Cepol. in consi. xxxj. Ber.

e Familiares. Adde Alex. in consi. xcj. Roma. in consi. cccix. & quod voluit idem Roma. in consi. cliij. & vide Fulg. in consi. cxciij. vbi ꝙ domestici offensi sunt testes idonei, quando offensus remisit iniuriam, & dixit se nolle accusari.

f Pro viro. Adde Raph. Cu. in consi. lxxxj. Ang. in consi. cxxxviij. & an gener pro socero, creditor pro debitore, colonus pro domino. vide Alexan. in consi. lxxviij. in j. volu. & Raph Cu. in consi. xxvij. & ibi qui dicantur domestici Bart. & de fratre quando possit esse testis pro fratre, adde Alexand. in consi. lxx. in j. vol. & in consil. xxiiij. in ij. volumi. & ibi, an agnatus sit idoneus testis pro offenso ad defensam & vide eundem in consil. ccxij. in ii. vol. vbi etiam de fratre. & Cep. in consi. xxi. & an domestici admittantur pro innocentia accusati. vide Ioan. de Ana. in consi. liii. & consi. liiii. & Alex. in consi. v. in i. vol. Ber.

g Et sollicitatores. adde Ro. in consi. ccccxx. qui aliter loquit Alex. in cõsi. xliiii. & cõsi. ccxxxiii. in ii. vol. & quid de procuratore. vide etiã Alex. in consi. cxlviii. eo. vol. & per Bar. in cõsi. ccxiii. vbi aliquid de aduocato. & per Fulgo. in consil. clxxiii. vbi de tutore, procuratore, & administratore. & in consi. clxii. & per eundem in consi. ccix. & vide Raph. Cu. in cõsi. cxxxvii. & etiã de procura. & per Ro. in consi. clxxxvi. Ber.

h Socii criminis. Adde Io. de Ana. in consi. lix. Fulgo. in consi. cxxxvi. Cepo. in cõsil. xxxi. Alex. in consi. cxxvii. in iii. vol. & in consil. cxxiii. in i. volu. & Franc. de Are. in consi. lxi. Ber.

i Singulares. Adde Alex. in consi. clxxvii. ii. volu. Cu. in consi. l. xxvii. & Fulg. in consil. ccxxxvj. Alex. in consi. lxxij. in i. vol. & de infamibus hæreticis & excõicatis, vide Alex. in consi. xx. in iiij. lib. consi. xliiii. & consi. lxxxvii. in ii. volu. Franc.

Franc. de Are. in consi. lxxxii. late Oldr. in consi. cxcii. & in consi. ccxcviii. vbi ꝙ excõicatus absoluitur ad cautelam, vt deponat & quid de Iudeo vide Alex. in consi. xxxv. in j. volu. & de Iudeo baptizato. Oldr. in consi. ccx. circa fin.

k Inimici. Adde & vide Alex. in consi. lxxv. in iij. volu. & consi. cxxvii. in iiii. lib. & ibi quid de inimico occulto. Fulgo. in consilio clxxxix. & ibi qualis debeat esse inimicitia. Oldra. in consi. ccx. consi. cxlv. & consi. cclxxviii. Ber.

l Varium dixerunt. Adde in hoc Alexan. in consil. xxiiij. in ii. vol. & Fulgo. in consi. ccxxxviii. vbi dicit, ꝙ si aliqui testes dicunt de sex vulneribus, aliqui de quatuor ꝙ tamen minor, summa in maiori inest, & de testibus variantibus & diuersa dicentibus vide Cuma. in consil. xci. & vide Alex. in consi. cxvi. in i. vol Ber. Et de testibus omittentibus dicere veritatem. vide Cep. in consi. lvi. Et de testibus dicentibus non verisimilia. vide Alexand. in consilio lxxxj. in iiij. volumi. Cepol. in consi. p imo. & in consi. lxij. & ibi vide late quando testes dicantur verisimilia dicere. Et de deponentibus per eundem præmeditatum-quasi sermonem. per Alex. in consi. cv. in i. vol. Et vide Old. in consi. ccx. Et de deponentibus de auditu alieno, Oldra. in consi. cxcii. Et de credulitate per Ange. in consi. iiii. Ber.

m Delegari. Adde Alex. in consi. ccxiii. in ii. vol. & Fran. de Are. in consi. lxxxii. Et adde ꝙ etiã de consensu partium iudex non potest examinationem committere si in loco adesset statutũ, ꝙ iudex personaliter debeat interesse examinationi testium, ita Bal. in consi. xlii. in v. lib. Ber.

n Causam dicti. adde tu Ful. in consi. cxciiii.

o In causa. Adde tu quando censeatur in causa conclusum, an in criminali fiat conclusio. vide do. Alexand. in l. i. §. si quis vitro. ff. de quæstio. & Roma. in cõsi. clxxvi. & ibi vide qualiter in causa cõcludatur, & an partes absque iudice possint in causa concludere.

p Et aduertas. Adde tu an in causa criminali sint torquendi testes. vide per Ange. supra in gloss. in versic. comparuerunt dicti inquisiti & negauerunt totum. & vide Cepo. in consi. xxi. & ꝙ quando excipitur contra testem ꝙ sit criminosus, ꝙ omnes circunstantiæ sint apponendæ sicut in libello vide Roman. in consi. ccxc.

28 AVGVSTI. Tu autem in hac glo. † adde inquantum supradictum est, quod testis infamis repellitur in criminalibus à testimonio, dic quòd verum est, quòd testis infamis infamia iuris repellitur in criminalibus, tamen in subsidium admitteretur cum tormentis, secundum Bart. in l. j. C. de sum. trini. & fide catho. per l. ob carmen. §. pen. ff. de test. & l. qui vltimo. ff. de pœn. & idem dicendum est in teste infami infamia facti, quia repellitur nisi in subsidium, vt dictum est. & ita voluit Bar. in d. l. j. quod intelligunt ibi Bald. & Salic. & sequitur do. Card. in c. testimonium. extra de test. quo ad hoc vt deueniatur ad torturam, non quo ad hoc vt feratur sententia condẽnatoria. Adde quæ dixit Mathesi. in notabilibus dictis suis clxxix. qui dicit quod licet alias de iure ne veritas occultetur, siue in crimininali causa, siue ciuili admittantur testes non idonei, dicit hoc debere intelligi, quod si non sunt idonei respectu status, vel famæ, vel quia criminosi, vel infames de iure, vel de facto, vel serui, tales non debent admitti sine tormentis in causa criminali, & ibi multa allegat, & ibi vide quid in ciuili, quia dicit ipse Bartol. tenuit contra opin. Ioan. Andre. † Item inquantum dictum est in minore, an minor xx. annis possit esse testis & an examinatus faciat indicium, hic non replico, quia late examinaui supra in gloss. in verbo, comparent dicti inquisiti & totum negauerunt. in versic. quæro qui testes sunt idonei. ibi vide in additio.

29

30 † Inquantum dictum est de domesticis & familiaribus qui non possunt testificari. Adde q. dicãtur domestici vel familiares in hac materia, vt late p Mod. post doc. scribitur in c. liberis. extra de testi. Adde tñ qđ si testis familiaris vel domesticus esset psona valde honesta, vt sunt domestici vel familiares regũ, principũ, vel eporum, tũc tales admittũtur, ita dixerũt Inn. & do. Ant. de But. & Imo. in d. c. in literis. extra de testib. & Bal. & Salic. in l. iij. C. de testib. Item adde quod ista non militarent in his quæ verisimiliter melius habentur per domesticos vel familiares quam per alios, quia tunc domesticus vel familiaris admitteretur, secundum Ioan. And. in addi. Spe. in tit. de teste. §. j. versic. item quod est domesticus. & Bar. in l. si quando. C. vnde vi. in vlti. col. per tex. & Bar. in l. quoties. C. de naufra. lib. x. & late per Moder. in d. cap. in literis. & vide Flor. in l. testis idoneus. ff. de testib. qui multum exclamat de doctrina Spec. in titu. de inquisitione. §. j. versi. sed nunquid. qui dixit quod innocentia accusati põt excusari per testes cubicularios, quia extraneis non sunt noti secreti

31 mores. & Ang. in l. iiij. ff. de cõfes. qui dixit † ꝙ ad excusandum quem vt non cõmiserit homicidium admittuntur parẽtes & consanguinei, forte probantes illum viuum. Adde tamẽ qđ dominus põt testificari pro subdito vel familiari secundum Sali. in l. ij. C. de testib. & videtur bona gl. in c. insinuante. extra de offi. deleg. intellige tamẽ vt ibi habetur, nisi esset psona vilis vel abiecta, nõ tamẽ dicitur omni exceptione maior, secundũ Bar. in l. idonei ff. de testi. & omnino vide Alb. de Rosa. in ij. parte statuto. q. lxiiij. qui ponit, ꝙ in criminalibus

 familiar.

familiaris admittitur ad testificandum pro domino, si dominus in loco syluestri fuit derobatus, & in subsidium alij testes nō poterant haberi, de qua materia dixit post docto. Mod. in l. nō solum. §. si quis ipsi prætori. ff. de ope. no. nun. vbi dictum est, quòd vbi aliter veritas haberi non potest tunc admittuntur probatio
32 nes quæ alias non reciperentur. † Quod autē dictū est de viro & vxore, est altercatio inter legistas, & canonistas, de quibus per Bal. & Salic. in d. l. ij. C. de testib. & per canonistas in d. c. in literis. & per Spec. in titu. de teste. §. j. versicu sed quid de vxore. & ibi in d. §. i. per Specu. videbis omnia ista late extensa. Et an frater pro fratre admittatur in causa criminali. Adde Bal. in l. fi. C. de proba. & do. Abb. in c. literis. de præsump. Item an in subsidium isti administratores, procuratores, & similes admittantur. Adde Ioan. And. in addi. Spe. in titu. de teste. §. j. ver. quidam. in additio. quæ incip. non inuenio Iacobum & vide omnino do. Anto. de But. in c. tertio loco. extra de proba. & ibi per Moder. qui videtur velle, quòd sic. Sed an illa procedant in criminalibus, patet ex supradictis. Item de teste qui accepit pecuniā, & quòd testes varie dixerunt. adde hic multa peregrina quæ dixi supra in glo. falsario. in addi. Et inquantum do. Angel. hic tangit illā
33 maximam difficultatem, † an in criminalibus examinatio testium possit alteri demandari. Adde & dic quòd verum est, ꝙ regulariter iudex non pōt hoc facere, & ad hoc vltra supra alle. adde bonum tex. in c. j. de offi. dele. & est tex. cum glo. in c. ij. de iudi. in vj. & in l. iij. §. diuus interrogare soleo. ff. de test. quā legē ad hoc ponderat Bal. in c. quis testiū. extra de testi. & glo. in c. at si clerici. extra de iudi. & glo. in c. constitutus. extra de fideiuss. & gl. in c. porro. extra de testib. cogen. & amplia prædicta etiam si consuetudo esset in contrarium, vt sentit glo. in c. testes. iij. q. ix. vide Innoc. in d. c. si qui. Limita tamen prædicta non habere locum in papa quia alteri committit examinationem testium in criminalibus. Ita no. Specu. in tit. de testi. §. nunc tractandum in princ. & hoc est clarum in c. propofuit. cum simi. extra de conc. f. præb. Item prædicta limita non habere locum vbi ageretur de crimine per viam exceptionis. ita voluit Pe. de Anch. in c. ij. extra de testi. in vj. in §. testes. in prin. Item hoc non habet locum etiam in causa hæresis, per tex. in c. vt officium. §. verum. de hære. in vj. Item fallit etiam nisi persona examinanda nō posset venire ad iudicem, & iudex sit persona multum honorata, vt probat text sing. in c. ij. in verbo, aut si talis. & ibi glo. & Pet. de Anch. & Dominic. in d. c. ij. §. j. extra de iudi.
34 † Item adde inquantum dictum est, ꝙ testes alterius territorij in causa criminali per alium, quàm per iudicem possunt examinari. Adde & hoc voluit Io. de Ana. in c. intantum. extra de collu. deteg. & Ioan. And. post Ioan. Mon. in c. Romana. §. contrahentes. de foro compe. in vj. & Albe. de Rosa in d. authen. apud eloquentissimum. & Bal. in c. si qui testium. extra de testi. ne pereat facultas probandi & etiam parcatur expēsis. iuxta l. sed & si quis ex signatoribus. versi. sæpe cum magna. ff. quemadmo. testa. aper. Sed contrariam partem tenent Salicet. & aliqui in dicta auth. apud eloquentissimum. & do. Abb. in d. c. constitutus. & Abb. in c. cum causam. extra de testi. Tene ergo primam opin. maxime quia vacillationes testium possunt transcribi ab examinatore, vt voluit Innoc. in c. quoniam contra. extra de proba. & maxime practicando, vt docet Bald. in d. c. si qui. videlicet, ꝙ scribatur iudici alterius territorij, vt ex sua iurisdictione illos recipiat, nec tunc dicitur officium committi, sed exigi, iuxta l. cum vnus §. is qui. ff. de bon. autho. iudi. poss. Et licet Bart. Angel. & Salicet. in dicta authen. apud eloquentissimum, sentiant contrarium, tamen Ioan. And. & do. Anto. de But. in d. c. constitutus, dicunt ꝙ de consuetu-
35 dine seruatur contrarium. † Item aduerte inquantum do. Angel. ponit illam difficultatem, an in criminalibus concludatur in causa, adeo ꝙ non possint amplius testes recipi, & publicato processu, & sic quādocunque. Adde quæ late dixi supra in glo. comparent inquisiti. & totum negauerunt in pen. addi. mea.

SVMMARIVM.

1 *Reum specialiter & nominatim citari ad audiendum sententiam in criminalibus non est necesse, in ciuilibus secus.*

2 *Reus absens qui non comparuit non potest in criminalibus condemnari nisi specialiter et nominatim fuerit citatus.*

3 *Consuetudo est quòd in criminalibus banniatur ad concilium generale per præconem, & moneatur concilium generale per tubā siue campanam uel secundum morem locorum, ut si quis uellet appellare uel dicere de nullitate, uel aliquid allegare ad defensam etiam sponte more decernentis possit hac facere.*

Senten-

4 *Sententiæ feruntur congregato concilio ut supra, ut si quis uellet allegare iura fisci, et rei publicæ ne fraudentur possit.*

5 *Papa & Imperator licet de plenitudine potestatis possint in criminalibus condẽnare absentẽ, non tamẽ contra omnino non citatum, uel citatum ad locum notorie non tutum.*

Die xij. Ianuarij.

VI Iudex commisit L. preconi quod banniat ad cõsiliũ generale pro sententiis in criminalibus ferendis &c.]

Dicta die.

Qui L. præco retulit ita se bannisse &c.

1 †No. ꝙ nõ est necesse ꝙ reus specialiter & nominatim citetur ad audiendã sententiã in criminalibus, in ciuilibus vero nõ valeret sentẽtia nisi specialiter, & nominatim personaliter, vel ad domũ & etiã peremptorie fuerit citatus, vt no. Bar. in extrauag. ad reprimen. super verbo, p nunciũ. Et hoc ideo in criminalibus propter licentiã quam inquisitus dedit iudici, de qua per Bar. in l. q reus. ff. de pub. iudi. & l. inter accusatorem. eo. titu. & dixi supra in glo. super verbo, iudici licentiã dedit &c. Et etiã propter monitione iudicis subsecutã, quã postea fecit iudex q. dictũ reũ monuit vt singulis diebus & horis, vsque ad sententiã inclusiue &c. q̃ monitio habet vim peremptorii, vt l. ij. & ibi glo. & doct. C. quomo. & quan. iudex. igitur talis comminatio. & iudicis monitio sufficit, nec alia specialis citatio requiritur. arg. no. p Bar. in l. si finita. §. Iulianus. ff. de dãno infecto, in ij. col. & in l. ædictũ. ff. de iudic. Et prædicta procedunt qñ inquisitus comparuit & monitus fuit & dedit licentiã

2 iudici, † alias autem si fuerit absens & non comparuerit, videtur ꝙ nullo modo possit damnari, nisi specialiter & nominatim fue

a rit citatus a sicut i ciuili, & multo ergo magis etiã in criminali, vbi maius vertitur periculũ. facit clemen. pastoralis. de re iud. ca. sed de cõsuetudine non citatur, & hoc totu

3 procedit de forma statutorũ. † Et no quod cõsuetudo est ꝙ per præconẽ bãniatur ad conciliũ generale, & quod conciliũ generale moneatur vel campana, vel tuba, vel cornu, secundũ morẽ locorũ, vt no. glo. in l. ij. C. de decre. decurio. lib x. facit quod no. gl. in l. j. C. quę sit longa. consue. quæ omnia facias apparere in actis. Et ideo etiã feruntur sententiæ criminalis citato publico & generali concilio, vt si quis esset qui vellet appellare vel dicere de nullitate, vel aliquid allegare ad rei defensam etiam spõte mori decernentis ꝙ possit, vt l. non tantũ. cum sua

4 materia. ff. de appella. † Et etiã si quis vellet dicere & allegare iura fisci & reipublicæ quia hic agitur de vindicta publica ꝙ possit, ne fiscus & res publica fraudetur, & ne delicta remaneant impunita, si forte iudex absolueret non absoluendũ, igitur fit talis citatio concilii generalis. facit authen. si oẽs C. si vt se ab hæreditate abstineat. & quod no. ibi per docto. & etiã tene mẽti ꝙ in criminalibus, vt puta etiã in accusatione, põt ferri sententia etiã nulla parte instante, vt est casus in l. quãuis indubitati. C. de adult.

ADDITIO.

a ¶Citatus, Adde Ange. in consi. cclix. vbi dicit, quod nec princeps posset damnare absentẽ absq; citationem & vide Franc. de Are. in consi. clxv. vbi ꝙ papa in criminibus non potest tollere etiã de plenitudine potestatis citationem. & idem voluit d. Hier. Tor. in consi. quod reddidit pro Florentinis, & Old. in cõsi. liij. & ꝙ in sentẽtia principis requiratur citatio vide Roman. in consilio ccccxxviij. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac gl. adde ea q̃ dixi supra in additio. meis in illis gl. quæ incipit, iudici licentiam dedit. & in alia gloss. quam supra allegauit domi. Ange. hic, & verum est, ꝙ sententia in criminalibus in istis delictis grauioribus non potest ferri in absentem. l. absentẽ. & l. reos. C. de accus. & in l. absentem. ff. de pẽn. quę omnia non habent locum de iure canonico, iuxta no. in c. qualiter & quando. extra de accus. & per Inno. in c. veritatis. extra de dolo & contu. qui dicit, ꝙ in causa degradationis etiã de iure canonico põt ferri sñia in absentẽ, & hęc regula fallit etiã de iure ciuili in multis casibus, vbi sñia capitalis põt ferri in absentẽ quos referunt doct. in locis supra alleg. maxime Ange. in l. reos, q dixit, ꝙ Papa & Imperator in criminalibus possunt ferre sñiam in absentẽ, in quibuscunq; criminibus quantuncunq; sñia sit capitalis, & ponit Ang. in l. reos. C. de accusationi. dicens, qđ ita fecit Bonifacius cõtra Petrũ & Iacobum de col. in c. j. de schismati. lib. vj & ita

fecit Federicus contra regẽ Robertũ cum priuauit eum regno & dignitatibus regalibus, per sẽtẽtiã quã postea recitauit Clemens in cle. j. de re iudica. intelligo tamen prædicta, quod ipsi ista faciunt de plenitudine potestatis. Et ideo dicit Ang. in l. si accusationibus. C. de accus. quod opus est, ꝙ Papa & Imperator faciãt ista & suppleant de plenitudine potestatis, alias non tenerẽt de iure. † Et subdit Ang. ibi, ꝙ licet Papa & Imperator de plenitudine potestatis possint in criminalibus condemnare absentẽ, nõ possunt tñ in criminalibus ferre sñiam contra omnino nõ citatũ, vel contra citatũ ad locũ notoriæ non tutũ, quia per hoc auferrent ius defensionis ꝙ est de iure naturali, & de hoc est factus hodie casus in cle. pastoralis. extra de re iudi. Tene tñ menti, ꝙ si reus est in carceribus, adeo ꝙ sñia condẽnatoria sit ferẽda, nedum ꝙ de iure debeat citari, sed in persona super facie debet ferri sñia criminalis, & duci in palatiũ ante tribunal, & non ferre sententiã in absentẽ, licet sit detentus in carceribus, quia isto casu diceretur absens ipse incarceratus ĩ ista sententia condemnatoria, & ita obseruat totus mundus. ita dicit Ang. in l. pen. §. ad crimẽ. ff. de pub. iud. in iii. col. & Bal. in l. reos. C. de accusa. quæ omnia nota.

SVMMARIVM.

1 *Sentẽtia in criminalibus quando est mortis uel mutilationis membri est necesse quòd sententia dicatur lata per potestatem uel prouincie præsidem.*

2 *Vicarij constituti à potestate & à superiore, et uicerectoris constituti à rectore, & ab uniuersitate differentia est non parua.*

In Dei nomine. Amen.

Aec est quædam sententia cõdemnatoria corporalis & partim pecuniaria &c. lata per D. T. potestatem Bononiæ &c.]

1 † Quod sentẽtia dicatur lata per T. potestatem vel prouinciæ præsidẽ est per necessarium, quando est mortis vel membri mutilatio, nã per eius vicariũ, seu per eius vicegerentẽ. Sententia corporalis executiua fieri non põt, non tantũ præsente præside, sed nec eo absente. Nam vicarius potestatis vel eius vices gerens omnia põt absente preside, quæ potest ipse præses preterquã inferre mortem vel mẽbri abscisionẽ realiter: Nã in contumaciã bene posset dãnare quẽ ad mortẽ præside existente absente, vt est tex. & ibi gl. ordinaria & doct. in l. ij. C. de offi. eius qui vic. alte. ger. & hoc nota, quia de facto habui pluries me assidẽte Perusij absente meo præside, & hoc tenet Bar. in l. obseruare in prin. ff. de offi. procon. & lega. facit quod no. in l. j. §. ij. ff. de leg. iii. Quod tamen intellige verum si sit vicarius à potestate cõstitutus, sin autẽ esset substitutus, siue subrogatus à superiore in locũ potestatis mortui. vel absentis, tunc talis substitutus etiã vices gerens põt, etiã executionem realẽ facere in causis meri imperij, ita notanter sentit Bar. & etiã gl. in l. j. ff. de officio eius cui manda. est iurisdictio. † Ideo 2 semper aduertas, an sit mere vicarius constitutus à potestate, vel sit à superiore potestati substitutus, facit quod dicimus de vicerectore vniuersitatis, an sit constitutus à rectore, an ab vniuersitate, quia si à rectore non gaudet omnibus priuilegiis rectoris, secus, si sit ab vniuersitate constitutus, vt no. Bar. in l. filius. ff. de lega. prædicta tamẽ intelligas, vt plene dixi institu. de exceptio. in rub. post princi. aduertas etiã ꝙ ideo dicitũ lata per T. potestatẽ &c. quia de iure assessores possunt cognoscere, nõ tamẽ possunt iudicare etiã in causa ciuili, vt l. j. & per totum. C. de assess. vnde cautela est semper in princip. officii ꝙ potestates terrarũ in suis deputationibus deputẽt talẽ in sui vicariũ & cõmittant & delegẽt omnes causas pertinẽtes ad sui officiũ etiã vsque ad sñiam inclusiue, quę tamen delegatio nõ porrigitur nisi ad causas ciuiles, ad criminales vero causas nullo modo, quia non sunt delega-
2 biles, igitur nõ est mirũ si sñiæ criminales, solummodo dantur in solo nomine rectoris ciuitatis vel potestatis, & nõ in suis vicarii, siue latrũculatoribus, & ꝙ tales sñię debeant formari in præsidiis personam de cõsilio tamẽ suorũ assessorũ. no. Bald. in l. j. C. qui accusa. non poss. in illa quæst. qñ dicatur nomen &c. receptũ inter reos tene bene menti quod licet in ciuilibus sit necesse ꝙ sententia ad alicuius partis petitionẽ feratur, vt l. properãdum. §. sin autẽ. & ibi nota. C. de iudi. tamen in criminali & in accusatio-

cusationibus fertur sententia, & valet ex mero iudicis officio, sine alicuius partis petitione, vt est casus. & ibi Salice. in prin. quamuis. la j. C. de adulter.

ADDITIO.

a ℭ Sententiæ criminales. Adde quod hanc sententiam sequitur Cepo. in consi. xvij. Ber.

b AVGVSTI. Tu autẽ b in hac materia, adde & dic quod nescio qui reuelauerit do. Ang. hic, quod Bar. & glo. in l. j. ff. de offi. eius cui manda. est iurisdict. distinguat, quod si vicegerens vel substitutus vel vicarius sit factus à potestate vel rectore non potest exequi sententias criminales & capitales, secus si à superiore sit factus ille vicegerens, quia nego ꝙ Bart. in locis allega. supra hoc dixerit. Et ideo volui videre quosdam Moder. qui digito credunt cœlum tetigisse, post Ludo. de Roma. in d. l. j. ff. de officio eius cui manda. est iurisdi. qui plenius attingentes istam materiam, dicũt quomodo Bart. ibi in dicta l. prima reprehendit illam glo. in dicta l. ij. C. de officio eius qui vicem alterius gerit. ponderans gloss. esse in contrarium in dicta l. j. ff. de officio eius cui manda. est iurisdict. & dicunt præfati Moder. quomodo Guil. de Cun. & Roma. in dicta l. j. ff. de officio eius cui manda. est iurisdict. tenẽt contra illam gloss. in dicta l. ij. quod imo talis vicegerẽs possit inferre vltimum supplicium delinquenti referunt etiam quomodo Bald. in dicta authẽ. Et ideo circa v. colum. C. ne vxor pro marito. sequitur gloss. in dicta l. ij. Referũt postea, quomodo Bal. in authen. sed nouo iure. C. de ser. fugi. distinguit. Aut est substitutus à superiore talis vicegerens vel substitutus, & omnia potest facere & inferre vltimum supplicium. & ita habet locum gloss. in dicta l. prima. Aut talis substitutus est substitutus vel vicegerens ab ipsomet absente, & tunc omnia potest præter vltimum suppliciũ inferre, & dicit ꝙ ita sensit Bart. in d. l. filius. ff. de lega. Certe miror quomodo isti illustres doc. in hac materia multa peregrina ignorauerint, ego alias cum fuissem interrogatus ab illustrissimo domino meo duce Hercule indagando veritatem & perscrutando libros meos inueni doctores maximæ authoritatis examinantes istã materiã, An vera sit illa gl. illius l. ij. quæ voluit vicegerentem omnia posse, prę͏ter vltimum supplicium. Et ego contra istos doc. dico, ꝙ ipse vicegerens nullo modo potest crimina liter punire. Et arguo sic. Nam doctor. nostri semper intellexerũt tex. in dicta l. ij. C. de offic. eius qui vic. alt. ger. in illo substituto vel vicegerente constituto à superiore, & non ab officiales. & ita intellexerunt docto. maxime Bar. in l. j. §. j. ff. de leg. iij. & Bar. & doct. in l. filius. ff. de leg. qui dicunt quòd ille tit. C. de offi. eius qui vic. alt. ger. debet intelligi in vicegerente constituto ab vniuersitate, vel superiore, & est vera illa conclusio, quia ille titu. intelligitur à vicegerente constituto in locũ officialis mortui, ergo sequitur ꝙ superior ipsum constituit & non officialis, quia alias mortuo illo officiale expirasset eius officium, per ea quæ habẽtur in l. & quia. ff. de iurisd. omn. iudi. & no. doct. in c. j. extra de offi. vicar. Si ergo illa iura loquuntur in tali vicegerente constituto à superiore, tamen glo. in d. l. ij. dicit, quod talis præter vltimum supplicium omnia potest. Nec huic glo. obst. glo. in l. j. ff. de off. eius cui manda. est iurisdict. quia illa glo. quæ dicit, quod talis substitutus omnia potest illa glo. ponit regulam, sed non procedit vlterius ponendo exceptionem, scilicet omnia potest præter vltimum supplicium, & ideo contra istos doc. reperio ꝙ verior est illa glo. illius l. ij. C. de offic. eius qui vicem alt. ger. quia Archid. in c. vobis alias in c. vobiscum. xij. q. ij. expresse sequitur illam glo. in d. l. ij. qui dicit, ꝙ isti subrogati loco mortuorum vel absentium omnia possunt præter vltimum supplicium & membri mutilationem. & ibi Arch. dicit, ꝙ ita tenuit Goffre. in summa sua extra de officio vicar. & Host. in summa in §. j. iuxta prin. in titu. de offi. vicar. extra. & alleg. illam gl. coniunctam cum tex. in l. ij. C. de offi. eius qui vicem alte. ger. Et mouentur per tex. in auth. de collationib. §. antequam vero col. xj. Præterea Azo ipse in sum. dicti tit. de offic. eius q vicem alte. gerit. expresse dicit, ꝙ hi suffecti loco mortuorũ vel absentium omnia possint quæ pertinent ad merum imperium, vel ad iurisdictionem ciuilium causarum, vel criminalium, & capitalium cognitionem, non diffinitione vel pœnæ impositione, & sic hæc fuit originalis opinio Azo. & non Accur. Prę͏terea dico quòd in practica cum reuerentia domi. Ange & scribentium qui nolunt studere, aut emere libros opinio illam glo. d. l. ij. C. de officio eius qui vicẽ alte. ger. est communis opin. quia illa glo. communiter approbatur à docto. & ita in hac materia in proprijs terminis dixit Albe. de Rosa. in l. placet. C. de peda. iudic. in secunda colum. dicit tamen ibi Alber. quòd licet illa glo. in dicta l. ij. communiter appro-

 betur

betur à docto. tamen Cy. in dicta l. placet. reprobat illam glo. & tenet quòd talis, suffectus loco mortui possit omnia & etiã inferre mortem reo, & dicit, quòd illam opin. tenet Rofre. in libello in titu. quæ causæ. poss. deleg. & quæ non vltra principium. Item refert Albe. in dicta l. placet. quomodo Cyn. ibi dicit quod si preses abesset non rediturus & alius vices eius gereret autoritate superioris, etiam talis suffectus posset inferre mortem. Rationes & iura ibi vide eleganter per eos. Sic ergo in proposito nostro non video in practica quomodo possumus recedere ab opin. illius glo. in dicta l. secunda licet aliqui docto. teneãt contrarium, & licet ipse Albe. sequatur opin. Cyn. & hæc omnia no. de multis alijs hic tactis vide Moder. in dicta l. j. ff. de offi. eius cui man. est iuris. vide Bald. in l. data opera. in penulti. char. C. qui accus. qui dicit quòd locum tenentes seu vicarij de iure ciuili non possunt pœnam mortis vel mutilationem membri infligere. Sed de iure canoni. secus allegat glo. xxiij. questio. quarta. capit. illud. & vide Bal. allegãtem ibi in l. secunda. C. de offic. eius qui vicem alte. ger. hoc modo intelligas dicta Ange. in dicta l. ij. C. de pœnis. qui quærit an vicarij potestatis in criminalibus possint ferre sententias, & multum eleganter in hac materia loquitur Ludo. de Roma. in consi. suo lvij. quod incip. ad discutiendũ veritatem propositæ quæstionis in ij. col. tandem approbat. dicta Bald. in d. authen. Sed nouo iure. & dixit do. Catal. in tract. syndicatus in q. clxxij. quod ille qui vices alterius gerit habet idem imperiũ quod verum est, quando is qui committit vices potest merum imperium committere. & alleg. Bald. hoc dixisse, ibi vide.

b ¶ Tu autem vltra ea quæ ponit do. Ang vide do. Alex. in rub. de offi. eius cui manda. est iurisdi. & Ro. in consi. lix. vbi ponit de potestate data vicarijs generalibus an possint bona publicare & sententias sanguinis dicere. & vide Fede. cõsi. penul.

SVMMARIVM.

1 *Practica quod in sententijs criminalibus dicatur de consensu & deliberatione omnium iudicum, unde sit tracta.*

2 *Anciani & presidentes in ciuitate, si cogunt officialẽ facere iniustitiã, qua lege teneantur.*

3 *Assessor quid facere debeat si non vult consentire quando videtur sibi quod fiat iniusta, ad hoc quod non teneatur.*

4 *Officialis an teneatur de iniusta facta per principalem rectorem siue per suum præsidem.*

5 *Potestas iuris ignorans an teneatur in syndicatu si tulit sententiam iniustam, licet de consilio suorum iudicum.*

1 a DE consensu & deliberatione omnium suorum iudicũ &c.] † Ista practica [a] dicitur introducta per legem humanam. C. de lega. facit l. placet. C. de sacrosan. eccl. ibi concilij tenore perpenso. & ibi Bal. facit l. dubiũ. C. de diuor. & maxime cũ de hominis vita tractatu, quod sit multis oculis subiecta vt bene & mature videatur si aliqua fraus vel error per aliquẽ committatur l. si. C. de fideicommis. & ita etiã vult Bald. in l. j. in illa quæstio. quando dicatur nomen rei receptum inter reos. C. qui accus. non possunt. & aduertat prouinciæ præses ne cogat aliquem ex suis officialibus inuitum ad consentiendum sibi minis vel alio modo vt faciũt proterui præsides vt condemnetur qui nõ veniebat cõdemnandus vel puniatur acrius quã de iure debuerit, quòd ipse præses in suo syndicatu ex hoc solo de sicca. tenebitur ita dicit

2 Bar. in l. j. in prin. ff. de sicca. † Caueant etiam anciani & in ciuitate præsidentes ne cogãt officialem ad condemnandum illum qui debebat absolui, & ad absoluendum qui veniebat condemnandus, & sic cogunt officialem facere iniustitiam quia Anciani deposito officio lege Iulia de vi publica tenentur, vt l. lege Iulia. & l. qui dolo. & ibi Bart. ff. ad l. Iul. de vi publi. Item tenentur de sicarijs vt no. Bar. in d. l. j.

3 de sicar. † Sis tamen cautus tu assessor si non vis consentire quando videtur tibi quòd iustitia non ministretur ne ex taciturnitate tua videaris consentire & per consequens tenearis quòd protesteris & pertinaciter resistas præsidibus & in actis appareat de tua protestatione quis ius in dicta causa dictat. Iste est casus in appellatione à ciuili, ergo fortius in criminali in l. quoniam iudices. C. de appel. Bar. in tract. suo repræsaliarum. in vj. q. prin. & q. ij. vbi po

4 nit elegãtia verba. † An officialis teneatur de iniustitia facta per principalem rectorem, siue per suum præsidem sic dicit. Quidam sunt officiales qui inuerunt vel induxerunt præsidem ad talem iniustitiam faciendam & proculdubio talis officialis tenetur, vt C. de aduoca. diuer. iudi. l. per hanc ibi adiutores etiam eorum &c. & C. de excusa. mune l. pen. lib. x. Quidam sunt qui expresse contradicunt & protestabitur vt supra dixi & illi non tenentur

tur, vt dist. j. quoniam. Quidam tamen nec cōsentiunt qui sunt absentes vel ignorantes, & nec illi tenentur, vt l. j. in fin. de magi. conue. ibi præsentes & qui ibi positus sit &c. Quidā sunt officiales præsentes qui nec contradicunt nec consentiunt, tunc aduertendum est ꝙ quidam sunt officiales ad id quod est meri facti nec ad concilia requiruntur, vt sunt notarij &
b biruarij [b] & isti non tenentur, quia superiori resistere non possunt sine dedecore ideo resistere non tenētur, vt l. j. §. officium. C. vt tam ciui. quam cri. nec obst. quod ibi dicit glo. esse correctum quia verum est in illo casu quia quilibet resistere potest facienti non autem in alijs casibus vbi iuris peritia requiritur, vt argu. l. ij. ff. quod quisque iur. & quod ibi not. Quidam sunt officiales qui adhibentur ad cōsulendum & hi tenentur, si non contradicunt vt dicta l. quoniam. Sed si dubitatur an officialis fuerit præsens vel absens, an sciens vel ignorans, quid præsumatur in dubio cogitandum reliquit ibi Bartol. Sed pro nunc tu potes dicere ꝙ ex facti qualitate & iniustitiæ & personæ præsumitur ꝙ fuerit præsens vel absens, sciēs, vel ignorans, nam si factum fuit multum agitatum in curia & publice sciebatur, præsumitur ꝙ etiam assessores sciuerint & quod etiam cū vt plurimū stent reclusi in palatio, ꝙ ipsi fuerint præsentes. arg. gl. in l. tutor. C. de pericu. tu. alias autem præsumitur ignorantia vel absentia cum sit in facto præsidis & sic in facto alieno, vt l. fina. ff. pro soc. quod not. vt scias articulare quando vis conficere vnum assessorem quando sciuit quod suus præses iniustitiam administrauit nec ipse fecit resistentiam pertinaciter.

ADDITIONES.

a ¶ Ista practica. Vide ad propositum Oldr. in consil. cclj. vbi consuluit & reprobat quandam sententiam episcopi regini latam cōtra clericū absq; consensu sui capituli.

b Bituarij. adde & vide tu Alexand. in consi. j. in iij. lib. vbi ponit de torto iniuste per ancianos Bononiæ & biruarios præsente potestate, & an officialis qui posuit aliquem ad torturam de consi. assessoris teneatur in syndicatu. vide eundem Alex. in consi. lxv. in j. vol. & an officialis negligens in administranda iustitia obliget superiorem vide Roma, in consi, cccxxviij. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde ꝙ illæ decisiones Bart. in tract. repræsaliarum in vj. q. principali. in ij. q. ibi Bartol loquitur quando repræsaliæ possunt concedi contra officiales qui stant cum alio officiale maiore, & proprie Bart. ibi non loquitur an tales officiales in syndicatu teneantur, & si iste doctor de repræsalijs vult arguere & inferre ad casum nostrum, vt videtur velle Bart. in dicta quæst. vj. dubitans de ista decisione quando sumus in casu quando sententia deberet ferri per plures officiales puta per præsidem, per vicarium, & iudicem maleficiorum, etiam syndicum & massarium, & essemus in casu ꝙ in casu discordiæ maior pars obtineret. Quid si minor pars expresse diceret & protestaretur & contradiceret, quod non vult assentire sententiæ condemnatoriæ capitaliter latæ contra talem, an isti postea sic contradicentes teneantur in syndicatu si maior pars & officialis maior iniustitiam fecit, quia videretur ꝙ licet aliqui horum officialium expresse contradicerēt & protestarentur tamen teneātur. Et moueor per illa iura & rationes quas mihi parum esset adducere quæ adducit Albe. de Rosa. in j. parte statuto. q. lviij. qui ponit materiam repræsaliarum, & ponit quando aliqui de vniuersitate commiserunt delictum & aliqui sunt qui expresse contradicunt & protestantur, an nihilominus illi contradicentes teneantur ad repræsalias concessas contra illos de vniuersitate & videtur ꝙ nō per illa iura quæ allegauit Bar. supra in illa q. & allegat dictam l quoniam. C. de app. & omnia alia iura per quæ iste doctor fundat hic istam suam conclusionem. Tamen ibi Alber. de Rosa. multa concludendo tenet contrarium quia potest esse quod aliquis contradicat & protestetur nihilominus tenetur quando est pars illius corporis cuius maior pars contradicit, & sic infero ad casum nostrū, postquam de repræsalijs volumus arguere ad materiam syndicatus. Sed certe ista conclusio mihi non placet & solutionem horum contrariorum potes videre ex dictis in loco supra allega. Item quod miror ꝙ iste doctor non allegauerit in hac gloss. sua bonum text. & ibi Ang. in l. j. C. de his qui latro & tex. Angel. in l. si ille. C. de decurio. lib. x. & tex. & Angel. in auth. de litigio. §. omnem. in vlt col. quæ omnia fuerunt allegata à quodam excellentissimo doctore do. Catald. qui fecit quasdam addi. ad dicta Bal. in l. obseruare. §. proficisci. ff. de offi. proconsul. & lega. in materia syndicatus, vt elegantissime scripsit & præfatus doct. dicit † ꝙ
5 licet potestas sit iuris ignorans tenetur in syndicatu si tulit sententiam iniustam, licet de cōsilio suorum iudicum, quia iudices ignorantes conduxit secundum Angel. in l. j. ff. de va. & ex.

& extraordi.cogni. Sed postea subdit præfatus doctor quod potest dici quòd non tenetur potestas sed iudex sub cuius examine & consilio talis sententia lata est,& dicit quod casus videtur in l ij.ff.quod quisque iur. & allegat Ang. in illis tribus locis supra allegatis. Credo ꝙ ille tractatus do.Catal.sit corruptus & velit dicere quod non tantum potestas isto casu tenetur,sed etiam iudex ipse sub cuius examine talia processerunt iniusta,quia Ang.in d.§.omnem.hoc expresse dicit,quem Angel. ipse do. Catald.allegat & ibi do.Catal. in isto proposito istius glo.allegat quandam doctrinam Guido.de Suza. pulchram qui per illum text. in l. quoniam.C.de appel.dixit quod si vicarius est ad banchum dum potestas profert sententiam iniustam,& ipse vicarius non contradixit præsumitur consuluisse ei,& ex hoc punitur sicut si sententia contineret ꝙ esset lata de suo consilio vnde subdit ꝙ caute faciunt iudices, qui non associant potestates ad tribunalia,quando sentiunt ꝙ sententia quam vult ferre potestas est contrarius,& dicit ꝙ hoc sæpe vidit de facto. Et sic ex prædictis potes ampliare illam doctrinam Bar.quam posuit in materia represaliarum.in illa vj. q. supra allegata. & sic etiã patet quòd si inferior officialis non contradicit superiori tenetur in syndicatu, quia præsumitur consensisse. Ita etiam potes dicere ꝙ consensus præsumitur si associat superiorem ad locum vbi sententia fertur, licet non dicatur de consilio talis iudicis, & hæc not. quia pulchra.& omnino vide Bal.Angel. & Raph. Fulg.in d.l.quoniam.& maxime Ang. qui docet practicam quomodo officiales superiori debent protestari ad hoc vt in syndicatu non teneantur,& bene faciunt no.per Bal. in auth. & omnino in v.col. C.ne vxor pro marito. in ver.& quæro circa reos vtrum represaliæ extendantur circa eos qui dederunt consilium in hac materia. & ibi do. Cataldi. ponit ꝙ si miles & familia potestatis decapitarunt.l.quẽ iniuste quòd contra militem non potest dari libellus tempore syndicatus,ex quo de mandato superioris hoc fecit,sed ipse potestas tenetur & allegat bona iura ibi vide, parum esset mihi transcribere hoc. Sed in contrarium allegat quia si executor videt sententiam iniustã non debet exequi in causa criminali not. Innoc.in c.pastoralis.de offic.deleg.facit quod not. eod. tit.c cum in iure.& ibi do. Catald. non soluit. sed solue tu,vt dixit Alb.de Rosa in d. l. quoniam,qui dicit si certum est quòd iussus mandatis iudicis & superioris sit secundum legem, vel saltem est dubium, an secundum legem ã tunc excusat vbi autem est certum quòd sit contra ius non excusat, allegat multa,ibi vide maxime not.in l. non videtur.§. qui iussu.ff. de regu. iur.cum similibus. Et hæc sufficiant pro addi.quas ponere deberem in glo.sub examine do. Sabe. iudicis vbi do.Ang. ibi aliqua allegat. Sed non vidit Guido de Suza.nec do. Catald.in locis supra alleg.

SVMMARIVM.

1 *Verba sub examine iudicis maleficiorum, quæ in sententijs criminalibus ponuntur, unde sumptæ sint.*

Vb examine D.S. iudicis maleficiorum &c. †Ista verba a sunt sumpta ex text.l.ij. C. de his qui lat. & d.l. si ille. C. de decurio.lib.x.& de lega.l. fin. lib.x.cum alijs allegatis per Angel.in d.l.ij. & aduertas tu iudex maleficiorum, quia si inquisitio sit formata per d. potestatem sub examine tui iudicis tu etiam iudex vna cum d.potestate debes ferre sententiam & ita ibi eleganter,& probatur per Ang.& etiam aduerte, vt ibi dicit idem Angel. quod si inquisitio sit facta per d.potestatem sub examine iudicis maleficiorum quod licet sententia sit formata solummodo in personam solius potestatis tamen si hoc dicatur quod fuit sub examine iudicis maleficiorum & sententia fertur iniusta & iniqua propter hoc iudex non euitat quin in syndicatu possit conueniri quod dicit esse singulariter notandum idem not. Angel. in authen.de litig.§.omnem vero. & bene aduertas ne fiat iniustitia per potestatem sub examine tuo alias tu protesteris vt supra dixi in glo. super verbo, de cõsensu & deliberatione omnium iudicum.

ADDITIO.

a Ista verba. Adde quod hanc formam sequitur Cepo.in consi.xvij.& vide ad materiam Alex. in consi.lxvij in j.volu.Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac difficultate adde ea quæ dixi supra in gloss.proxi. in addit. meis & maxime in hac materia. vide domi. Catldin.in illo suo tractatu syndica. qui omnia ista allegauit quæ allegat do. Angel.hic & de ipso nullam mentionem fecit qui eleganter loquitur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Verba ad nostrum solitum iuris banchum, ponuntur in sententijs criminalibus, quia regulare est vt sententias index ferat in loco maiorum suorum.*

2 *Iudex an possit ferre sententias in criminalibus in alio loco quã in loco maiorum suorũ.*

3 *Iudex ordinarius licet debeat ferre sententiam in loco maiorum, an possit aliũ locũ eligere.*

4 *Locum in quo solitum est sententias ferri, an possit de partiũ voluntate omitti, & si nõ opponitur de loco, an partes videtur cõsentire.*

Os T. potestas prædictus sedens pro tribunali ad nostrum solitum iuris banchum. maleficiorum &c.] †Istud apponi-
1 tur quia hoc est regulare quia etiam in ciui-
b li debet ferre sentẽtias in loco maiorum b suorũ, vt l.fi.ff.de iustitia & iure & ibi Bart.
2 & alii.†Quæro an possit in alio loco quam in loco maiorem suorum ferre sentẽtias in criminalibus. Respondeo aut hoc fecit ex partiũ porrigatione, quando agitur per accusationem, & tunc fieri potest, vt l.quæro. ff.de solu.aut nõ fit ex prorogatione, & tũc aut non potest ibi iudicare aliquo impedimento & tunc potest alibi iudicare & sententia alibi lata tenet. vt no.gl.de eo qui sedit super equo in l.ii. C.de sen.ex peri.recitan.alias autẽ si potest iudicare in loco maiorũ.& consueto in illo debet iudicare alias non valet sententia, vt d.l.fin. Sed intellige verum, si est præses prouinciæ residens in loco.& qui potest in loco maiorum iudicare.Sinautem esset quidam barisellus discurrens per comitatum vel prouinciam, dicendum est ꝙ etiã in agro potest ius dicere & sententiam ferre maxime si res dilationem non recipit, vt l.prouinciarum. C.de fer.& in l.constitutiones.ff.de appellã.nam vbi te inuenero ibi te iudicabo .ita dicit Bal. in effectu in d.l.penult.

b ¶In loco maiorum. Adde tu & vide Cal.in cons. xj.in tit.de offi.ord.Bal.in consi.cclxxxiij.in ij. vol.& ib. ꝙ quis non dicitur præuenisse ex eo ꝙ instrumentum productum fuit in camera iudicis & commissa fuit nuncio citatio.

AVGVSTI. Tu aut in hac materia, adde ꝙ Bar.in l.j.C.de senten.ex peri.reci. dicebat ꝙ verum est ꝙ iudex in turri, vel super equo potest ferre sentẽtiam, hoc intelligẽdum est in eo qui non habet locum maiorũ deputatũ, & sic in delegato, nõ autẽ in ordinario iudice, sed tẽpera dicta Bar.quia si est suspicio vel timor potest iudex etiam ordinarius ferre sententiã super equo vel in alio loco. Ita dixerunt ibi Alb.de Ros. Bal. & Ang.& doc.in d.l.j.C.de sentẽ.ex peric. recipien.& hoc expresse contra Azo. tenet Host.in summa. de sen.& re iudi.§. qualiter.vers.ij.Et de materia vide per Spe.in ti. de sen.§.iuxta propositionis seriẽ versic.& est hoc etiã argumentum ad quæstionem.

3 † Tene tñ menti in hac materia ꝙ licet iudex ordinarius in loco maiorũ debeat ferre sententiã, tñ potest ordinarius eligere sibi aliũ locũ & mutare illum dũtamen publice & notorie hoc faciat, ita dicit Alb. de Ros. multum eleganter in l.cum sententiã.C.de sen & interlo.om.iudi.& ita dicit quod vidit sępe fieri & practicari, & sic intelligitur tex.in c.cũ episcopus.extra de offi.ordi.lib. vi.& ita possumus intelligere dicta Inno.in c.qua frõte.de appel.ibi in camera regis, & ibi vide canonistas. Et ad hoc facit ꝙ multũ eleganter dixerũt Pet.de Anch.& Domini. de S. Gem.in d.c.episcopus.qui allegando Host.dixerũt ꝙ locus maiorũ intelligitur in iudice ordinario, omnis locus qui est intra territorium illius iudicis ordinarii, quilibet ergo locus est sufficiẽs, dummodo sit intra territoriũ intellige tñ prędicta, limita & tẽpera nisi cõsuetudo esset ꝙ talis iudex etiã ordinarius in camera vel in orto, alibi ius diceret, allegãt gl.& doc.in l.cũ sentẽtia. C.de sen.& interlo.om.iudi.Sed vide gl.meliorẽ in auth.de testi §.multæ.q̃ incipit apud eũdem, q̃ vult ꝙ cõsuetudo in hoc attendatur per quã gl.dicit Alb.de Ros.in d.l.cũ sentẽtia.ꝙ iudex etiam in alio loco quam in loco maiorum potest ferre sententiam puta in camera sua vel in domo communis potest suam ferre sententiam, si ita est consuetudo.& ita sæpe fit Pergami dicit tamen Alberi.quod difficilis est probatio consuetudinis & ꝙ tutius est quod ferratur sentẽtia in loco maiorum & vide Bart. in l.i.§. dies.ff. quando appel.sit.qui dicit ꝙ iudex de consuetudine potest ferre sententiam in domo

4 sua †Tene tñ mẽti ea quæ dixit Bal.in l.fi. ff.de iurisd.omn.iudi qui dixit ꝙ de voluntate partium potest omitti locus solitus cõmunis

nis & si non opponitur ista exceptio partes videntur consentire. Quinimo ibi dixi ꝙ si iudex debet sedere in loco consueto, tamē si non sedit stando in palatio, videtur ꝙ ille locus sit habilis cum partes non opponant. Et de materia ista omnino vide Abb. in d. cap. qua fronte. & do. in d. l. i. C. de senten. ex peri. reci. & per Bart. in l. si vt proponis. la. ii. C. quomodo & quando iudex vide gloss. Barto. & Ang. in l. vbi cœptum. ff. de iudi. & vide in l. si locus. ff. de iudi.

SVMMARIVM.

1 *Clausula saluo semper & reseruato, quando debeat poni in sententijs.*

2 *Iudicis factum nihil operatur, si plus condemnaret; vel minus quam deberet etiam si sit clausula saluo semper & reseruato, in his pœnis quæ à lege imponuntur.*

3 *Practica est quod clausula saluo semper & reseruato, apponatur in principio sententiæ ante narrationem inquisitionis & delicti.*

4 *Iudex quando possit aliquam clausulam addere sententiæ vel ab ea detrahere.*

1 SALVO semper & reseruato &c.] †Ista clausula solum apponi debet quādo est pęna pecuniaria non aūt corporis afflictiua, nam licet pœna sit pecuniaria, si tn̄ sit fisco applicanda dicit criminalis, secus autem sit tm̄ parti esset applicanda, vt no. gl. & ibi Bald. in l. ii. §. i. ff. de sepul. viol. & in istis operari potest ista clausula. Si autem fuisset corporis afflictiua, tūc cū statim executio fiat videt̄ ꝙ non debeat nec possit operari qm̄ cū statim fiat executio post executionem iam factam parū aut nihil operatur dicta clausula, vt arg. l. si quis prouocatione. C. de appel. nisi diceremus ꝙ saltem qn̄ est fustigatio vel bullatio vel mitra. contra ius vel statuta & esset talis clausula operabitur, vt videatur redactū ad legitimum terminum ꝙ non sit infamis, vt l. ictus fustiū. & l. quid ergo. §. pena grauior. & quod ibi plene habetur. ff. de infa. Sed hoc etiam cōtingeret si dicta clausula nō apponatur quoniam nō ictus fustium sed causa vera vel propter quā fustigat̄ infamat a
2 vel nō vt d. l. ictus. & quod ibi gl. & doct. Si vero esset pęna mortis & fieret statim executio, dicta clausula nil operaretur, vt d. l. si quis. vnde dicta clausula solet apponi & operatur qn̄ esset pœna pecuniaria, & tunc
b cautela b est ꝙ in principio sententiæ apponatur ante verbum cōdemnatus, nō autem post cum sit functus officio suo, nō videt̄ ꝙ debeat operari, de cuius clausulæ virtute no. Bar. & Imo. in l. iudex postq̄. ff. de re iudic. & in l. i. in fi. ff. de quæst. & in l. aut damnum. §. iste ferre. ff. de pę. & in l. i. in princ. ff. ad Turpil. ibi sed iuxta hoc quęro &c. & vide Bal. in l. si quis à filio. §. fi. ff. de iniusto
2 testamen. †Ex quo sequitur ꝙ si plus cōdēnaret vel minus q̄ deberet, tunc etiam sine dicta clausula in his pœnis quę à lege imponuntur vt infamia tunc factum iudicis nihil operatur nec impedit quin dicta pœna intelligatur imposita, vt l. non possunt. ff. de furt. quædam est pœna quæ imponitur à iudice & tunc suæ sententiæ stabimus vt non possit augere vel minuere nisi apposuisset dictam clausulam, tunc de iudicis intentione apparet manifeste reducere vel debitum terminum & modum & pœna cōdigna statuti vel iuris intelligit̄ imposita, vt no. Bart. in d. l. i. ff. ad Turp. & Imo. ī d. l. iudex. Ideo sis semper cautus iudex vt dictam clausulā semper apponas in prin sentētiæ ante verbum condemnamus. Bar. in d. l. iudex. facit differentiam an sit sententia conditionalis vel solutiuam in certam cōditionem. & idē tenet Sal. in l. ea quidem. vers. sed quia propter denunciationē &c. & in ver. sed si pœna adiiceretur. cum ver. sequen. C. de accusa. Sed Ang. in d. l. iudex. tenet cōtra Bar. videlicet, quod imo semper operet̄ dicta clausula arg. gl. in l. item labeo. §. i. ff. famil. herc. Sed Imo. in d. l. iudex. allegando etiam glo. ordi. in c. prædicator. xvi. q. i. quæ dicit condemno Titium in cētum imo absoluo multum latissime concordat opi. ibi. Sed nō est opus hic opponere præfatorum doct. disceptationem quę esset multum lōga, & impleret folia, qm̄ ipsi semper loquuntur qn̄ vna cum verbo condemnamus, vel post dictam
3 clausulam apponit. †Sed practica est ꝙ dicta clausula in principio sentenrię ante narrationem inquisitionis & delicti apponatur vnde cum apparet de intentione iudicis ꝑtestantis ꝙ iuris terminum non vult transgredi & statutorum, tunc sufficit ꝙ ipse declaret delictum & statim ius pœnam cōdignam

gnam imponit, vt l.j.§.j.ff. ad Turpil. & ibi Bart. ergo dicta clausula operatur ad iudicis excusationem, & perinde est ac si tantummodo delictum declarasset, pœnam autem non imponit nec intendit imponere nisi iustam, igitur excusatur sicut quando dubitat verum sit probatum pronunciat iudex absoluo vel condemno si est probatum vel non, vt no. Bar. in l. ait prætor. ff. de re iudi. quam sequuntur omnes do. igitur &c. & de ista clausa vide Cyn. & omnes doct. in l. terminato. C. de fruc. & lit. expen. & per Bald. in l. non dubium. C. de leg. in ver. sed iuxta hoc quæritur &c. & in prima constitutione. C. §. quibus. & in l. si seuerior. vij. col. versi. tertio quæro quid si iudex &c. ff. de infa. Si tu tñ velis in hoc articulo concludere. dic vt dicit Imol. in d.l. iudex. †videlicet aut iudex vult addere vel detrahere aliquam clausulam ex interuallo post sententiam & nõ potest, vt d.l. iudex. fallit in l. paulus respondet. ff. de re iudi. aut addit incontinenti, & tũc aut vult dictam clausulam apponere post sententiam habitam pro absoluta & perfecta & non potest, ita videtur velle Bart. & Angel. in d.l. iudex. aut vult apponere clausulam antequam sententiam habeat pro absoluta & perfecta, & tunc aut illa clausula venit ad modificationem & qualificationem sententiæ aut venit ad correctionem vel mutationem in totũ vel in parte. Si venit ad modificationem, tunc videtur ꝙ dictam clausulam possit addere, & hoc clarum quando in contextu eiusdem orationis addit vere vel interpretatiue, vt quia dixit adiudico talem fundum Titio, ita ꝙ Seio debeat seruitutem viæ, vel quia dixit adiudico Titio fundum saluo eo ꝙ infra dicam. Nam si postea addit in alia oratione de seruitute videtur quòd possit, vt d.l. item labeo. cum glo. Sin autem vellet hoc facere in diuersa oratione, & non in eadem vere vel interpretatiue et tunc videtur quod facere non possit, vt d.l. itẽ labeo à contrario sensu & Cy. in d.l. terminato. Sed Imo. tenet contrarium, quia apponitur antequam sententia sit habita pro perfecta & absoluta, vt l. contractus. C. de fide instrumẽ. Sin autem clausula venit ad correctionem sententiæ & tunc aut apponitur in eadem oratione aut in alia arg. not. per glo. in l. exceptionẽ. C. de proba. & l. si quidem. C. de exceptio. vel dic ꝙ si in eodem orationis contextu apponitur, & tunc aut apparet iudicem lapsu linguæ errasse & sic in eo ꝙ præcessit nullatenus sensit, & tunc valet dicta adiectio, vt est glo. xvj. q.j. cap. prædicator. aut id non detegitur & tunc aut ex verbis clausulæ redditur sententia conditionalis & potest addi vnde valet si dico condemno in centum si venit in centum condemnandus ex forma statuti. l.ij. §. biduũ. ff. quando appel. sit. secus secundum Bart. si est sub conditione resolutiua, vt l. ij. cum glo. ff. de in diem addic. vel secundum Imol. idem cũ incontinenti dicatur, vt d. §. biduum. & l. lecta ff. si cert. peta.

ADDITIONES.

a ℭ Infamat. Adde & vide Oldra. in consi. xcij. in fin. Ber.

b Cautela. Adde tu circa hoc & vide Paul. de Cast. in consi. cccxix. & ccclxxvij. & Petr. de Anch. in consi. clxxxij. & in consi. cclx. Calde. in consi. vij. in titu. de re iudic. & Rom. in consi. xiiij. & latius vltra omnes per Alex. in consi. xc. in j. volu. & consi. cxviij. in iij. vol. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, ad le Bald. in l. asse toto ff. de hæred. instit. qui dum diffinit illam cõclusionem quare iudex in sententia circa expensas potest adijcere illam clausulam saluo & reseruato dicit quod glo. in l. labeo. §. j. ff. famil. hercisc. decidit an in principali iudex potest adijcere istam clausulam. Item adde ꝙ Bald. in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui not. infa. multum eleganter loquitur in x. col. & ibi dicit ꝙ ista clausula & reseruatio quæ fit in sententia debeat multum operari. per d.l. labeo. Secundo quia cum iudex dixit saluo & reseruato &c. apparet ꝙ de mente eius non fuit velle augere vel minuere imo fuit de mente eius velle se referre ad statuta & sententiã non debet plus posse operari quã fuerit de mente iudicantis, per l. quid tamen. in princi. ff. de arbi. Præterea dicit Bald. posito ꝙ iudex errauerit in specificatione minoris pœnę tantum errorem suum statim correxit quòd potuit facere, tam per verba generalia, vt extra de accu. cap. qualiter. el j. quam per verba implicita & generalia, vt in cap. damnamus. §. fin. extra de summa trini. & fide catholi. Nec ob. si diceretur species derogat generi, vnde verba specialia derogant generalibus, quia respõdetur qđ hoc falsum, quia qñ genus venit derogatiue ad speciẽ generalis locutio specialibus derogat, vt l. si ita scriptum. & l. talis scriptura. ff. de leg. j. Refert postea Bal. quomodo in hac materia fuit altercatio & opin. inter Iaco. de Bel. & Bartol. & quomodo Bart. in hac materia distinguebat, an clausula apponatur in fin. an in principio, sed Bald. ibi damnat sententiam Bar. & sequitur opi. Iaco. de Bel.

de Bel. quia dicit ꝙ idem debet operari clausula apposita in prin. sicut clausula apposita in fi. per c. ij. requiris extra de appel. Item non est verum ꝙ prius transeat in sententia vna clausula quam altera, quia omnes clausulæ in fine concluduntur & in eodem instanti temporis, vt l. contractus. C. de fide instr. & in l. fideicōmissaria. §. j. ff. de lega. iij. Et per prædicta dicit falsam esse sententiam Bart. & veriorem illam Iac. de Bel. quia prædicta clausula nō solū est generalis, sed incerta & generalis protestatio non tollit factum speciale. c. cum M. Ferra. extra de constit. & dicit ꝙ ita seruat ordo iudiciorum. Si ergo ita obseruat ordo iudiciorum, fatuus esset iudex qui recederet ab ista obseruantia sequendo Bar. & idem dixit Bald. in d. l. item labeo. §. j. nam ibi dicit ꝙ iudices maleficiorum adijciunt in finibus sententiarum istam clausulam saluo & reseruato si sententia ista esset præter formam statutorum ꝙ ex nunc intelligatur redacta ad debitum modum, an ista clausula aliquid operetur, & dicit ꝙ videtur ꝙ sic, per illam glo. ibi refert postea quomodo Iac. de Bel. disputauit contrariū & hoc dixit Iaco. in l. si pacto quò pœnam. C. de pac. in addit. suis. & respondet ad illam glo. in d. l. item labeo, quia illa glo. debet intelligi circa non decisa sed omissa. Sed circa ea quæ sunt specialiter declarata non valet reseruatio, quia esset sibi contrarius & contrariæ sententiæ super eodem non valent, sed prima præualet de iure, vt l. j. C. quando prouo. nō est neces. Pręterea dicit Bal. ista clausula continet incertam quantitatem, ergo nō valet. Sed aduertas quia Rapha. Fulg. in d. l. item labeo. §. j. damnat sententiam Iaco. de Bel. & Bal. & dicit ꝙ videtur ꝙ dicta clausula aliquid operetur quia ex quo illa clausula est in eadem sententia ordo scripturæ non est attendendus, quia ꝙ primum dictum est habetur pro non dicto. arg. l. lecta. ff. si cert. pet. & l. si certarū. C. de testa. mili. Nec obst. l. j. C. quando prouo. non est neces. quia illa lex loquitur in sententijs diuerso tempore factis quia prior derogat posteriori, sed in eadem sententia posterior derogat priori sic in pactis. l. pacta nouissima. C. de pac. sic in testamentis. l. si tibi. ff. de leg. j. Nec obst. ꝙ sententia dicatur incerta, quia dicitur certa tanquam referens se ad certum, arg. l. hæc venditio. ff. de contrahen. emp. Aduertas tamen si quis istam opi. Fulg. vellet tenere pro se videat Bald. in l. certa. C. qn̄ prouo. non est neces. in fin. qui per c. damnamus. extra de summa Tri. & fide catho. tenet istā partem & ita dicit ꝙ seruat cōis vsus, & de materia vide aliquid per Bal. in addi. Spec. in tit. de sen. in iij. char. qui allegat d. glo. in d. l. item labeo. quā pro singulari allegat d. Card. in c. interposita. extra de arbi. & Ang. in consilijs suis. consi. xxvj. & vide doc. in d. l. terminato. C. de fru. & lit. expen. & multa allegant Moder. in d. l. iudex. ff. de re iud. Et adde Alb. de Rosa. in tract. statuto, in ij. parte. quest. clxxvj. & late per Ang. in l. non quemadmodum. ff. de iudi.

SVMMARIVM.

1 *Causa que mouit iudicem, quando de necessitate debeat poni in sententia & quid importent illa verba, quia constat nobis, uel per confessionem inquisiti, & similia in sententijs.*

2 *Iudex uolens recedere à pœna legali debet in sententia causam inserere.*

3 *Iudex licet non exprimat causam in sententia, in casibus in quibus deberet exprimere, tamē sententia ualet.*

4 *Causa debet inseri in sententijs criminalibus.*

1 T quia nobis cōstat &c. † Nota ꝙ licet in ciuili nōn sit necessaria apponi causa quæ mouit iudicem, vt not. in c. consuluit. de re iud. & in l. ij. § si. ff. de insa. & plene Ang. & Imol. in l. qui Romę. § duo fratres. ff. de verb. oblig. tamen in criminali videtur quòd causa sit inserenda sicut dicimus in sententia excommunicationis quæ non valet nisi in ea inseratur causa quare excommunicetur, vt habetur in c. j. de senten. excom. lib. vj. & ibi not. Et sic videtur quòd vbi de graui præiudicio tractetur sicut in criminalibus ꝙ causa sit inserenda sicut cum sententia excommunicationis profertur quæ est magni præiudicij, & ligat animam, vel potest dici quòd ista verba non importanc causæ insertionem, sed perinde in criminali apponuntur sicut in ciuili, ista verba apponuntur. Viso libello visis &cęt. de quo per Bartol. in authen. si quis in aliquo documento. C. de eden. & ibi docto. vnde tantum important illa verba, videlicet, & quia constat nobis &cæt, vel per confessionem inquisiti, vel per testes vel per eius contumaciam & sic propter fictam confessionem &cæt. ac si diceretur visa eius confessione vel visis attestationibus, vel visa eius contumacia ex forma statutorum ex qua habetur pro confesso &c. quæ omnia constant ex actis, vnde ad talem peruenimus condemnatoriam vel abso-

absolutoriam. Et non est mirum quia in criminali procedit ad similitudinem ciuilium, vt l. absentem ff. de pœ.

Augusti. Tu aut in hac materia quia supra tactum est an causa sit exprimēda in sentētia, ista materia maxima est & doc. & gl. vario modo loquūtur, ideo remissiue vide per Specul. in titu. de prola. sententiæ. §. qualiter ver. verum. & ibi ponit fallentias qñ causa sit exprimēda in sententia & per Io. And. in c. sicut nobis. extra de re iudi. ibi vide tex. & doc. omnes scribentes maxime do. Abb. vide gl. & Cy. Bal. Ang. & Salic. & omnes in l. properandum. §. illo. C. de iudi. & per Iac. But. & Bar. in l. ii. §. ignominię. ff. de infa. late per Bal. in l. præses. C. de sentē. & Bald. in l generaliter. § i. C. de rebus credi. & Ang. in l. sciendum. ff. de appella. recipien. & Ang. in l. vtique. ff. de rei vendic. & Bal. in auth sed nouo iure. C. de iudi. Ioan. And & alii in c. finem litibus. extra de dolo & contu. Specu. in tit. de expensis. §. postremo circa principium. sed aduertas quia iste doctor hic nō allegat aliquid boni an in sententia criminali sit causa inserenda, ego in indiuiduo allego Bal. ꝙ sic in c. sicut nobis. extra de re iudic. qui hoc dixit in terminis qui dixit ꝙ in sententia criminali causa esset inserenda. Quinimo dixit Alb. in d. § illo. qui multa scripsit in hac materia allegando multas gl. de iure ciuili & de iure canonico dicit ibi ꝙ Iac. de Are dicebat ꝙ in cā criminali cā est inserēda in sentētia Item ꝙ d. Old. hoc volebat qa maius periculū ibi
2 vertitur ꝑ l. in seruorū. ff. de pę. †Sed aduertas quia possumus limitare prædicta vt prędicta procedant cum iudex vult augere vel minuere pœnam in criminalibus quia hoc ipse nō potest facere sine causa. tunc in tali sententia causa est inserenda, alias nō vt voluit Sali. in d. § illo. & sic cum iudex vult recedere à pęna legali in criminalibus debet inserere causam & sic possumus temperare prædicta. Tene tñ menti quæ dixit do. Abba. in d. c sicut nobis, & eleganter referunt Moder in d. §. illo. vbi latissime scribunt ꝙ in illis casibus specialibus allegat. à doc. qui ponunt ꝙ causa exprimi debet in sentētia.
3 tñ si non exprimitur teneret sententia. †Et pro hac conclusione nostra bene facit quod dixit Bar. in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui notan. infa. in ij. col. qui dixit ꝙ licet iudex in sententia sua vbi auget vel minuit pœnam in criminalibus debeat facere cum causa tñ si in sententia sua nō exprimit causam sententiā tenet. †Scias tñ ꝙ Al- 4
be. de Ros. in d. §. illo. indistincte dicit ꝙ in criminalibus causa debet inseri in sententia & dicit ꝙ ita cōtinue seruatur de facto, qa iudices maleficiorum ponunt in sententiis suis, quoniam talis accusatus fuit de tali maleficio cōtra eum inquisitum & doctum est per testes vel eius cōfessionem ipsum maleficium cōmisisse, ideo eum condemnamus, vel quia non est repertus culpabilis, ideo ipsum absoluimus. Si ergo ista sunt in obseruantia nō recedamus ab ipsa, & hæc teneas menti, quia ista fuerūt incognita nedū isti doctori hic, sed nec fuerūt allegata à Mod. in d. §. de illo. & de materia vide aliqud per Bal. in l. pe. C. de fideicō. lib. & in l. fi. C. de consti. pec. & per Bald. in d. §. si ignominiæ. & per Ang. in d. § illo. & ibi per Fulg.

SVMMARIVM.

1 *Condemnatio in qua dicitur, condemnamus Titium pro dictis vulneribus in lib ccc. an differat ab illa in qua dicitur condemnamus in ccc libris, videlicet pro tali in l. pro tali in cc. pro tali in aliis l & pro tali in cc.*

Ictvm Sempronium in ccc. lib. Bononien. sentētialiter con-
1 demnamus.] † Ista est pœna pecuniaria, quādo autē est corporalis infra dicā. Et aduertas ꝙ est maxima differētia, an dicat ꝑ dictis vulneribus condēnamus ipsum in ccc. lib. an ꝑ tali vulnere in l. & pro tali in aliis l. & ꝑ tali in centum. vel etiā si dicat condemnamus in ccc. lib. videlicet, ꝑ tali vulnere in l. & ꝑ tali in cc. & ꝑ tali in l. vt est gl. in l. vbi fideiussor.
a ff. de solu. ꝙ facit si a statuto cauetur ꝙ bannitus à centū lib. supra impune possit occidi si sit cōdemnatus supra dictis modis exprimēdo quātitatē ꝑ quolibet vulnere non dicit cōdemnatus vltra centū lib. licet vnica sentētia fuerit cōdemnatus simul, & sic nō poterit impune occidi. ita dicit Bar. in l. vbi fideiussor. & in l. ij. ff. de cōdi. insti. & ibi Imo. facit ꝙ no. Bar. plene in simili in l. qui fundum. § cohæres. ff. ad legem falcidiam. & quod not. Bartol. & Imol. in l. quoties in stipulationibus ff. de verb. obliga. sed Angel. in l. si qui separatim. § j. ff. de appella.

d. cit

dicit ꝙ si dictæ summæ descenderit ex condemnatoria facta ex vna accusatione numero dicetur bannitus in centum, alias tene opinio. Bartol. Sed ibi Imol. indistincte tenet opinio. Bartol. quia cum sumus in materia pœnali, & sic restringenda videtur quod indistincte dicta summarum coaceruatio non sit facienda, ad hoc vt non posit impune occidi. Quinimo fortius ideo quod dicit Bartol. in d.l. vbi fideiussor. si iudex dicit condemno Titium in ccc. videlicet, pro tali vulnere in xl. pro tali in l. & pro tali in xc. an dicatur condemnatus vltra centum libr. ita ꝙ posit impune occidi ex forma statuti, nam si attendimus numerationum quantitatum de per se non est cōdemnatus vltra centū libras, si cumulū. quia dixit in trecentum libris, tūc est cōdemnatus vltra centum, & finaliter Bar. ibi dicit ꝙ attendi debet quantitatum dinumeratio & non cumulus, & sic non dicetur cōdemnatus vltra centum libras. alleg. l. ædiles autem. §. si. cū glo. ff. de ædil. edi. & l. Lucius. § qui habebat. ff. ad Trebel. & hoc etiā tenet ibi Bar. & hoc etiam tenet Bal. in l. an & si fur. ff. si cer. peta. facit quod no. Bart. in simili, in l. de pupillo. §. si pluribus. versi. Itē sciendum. ff. de no. oper. nuncia Sed contra hoc est tex. secundum Franc. tig. in l. oues. in princ. coniuncto ver. qui sępius. ff. de abi vbi etiam in odiosis & pœnalibus fit cumulatio, facit quod no. in l. si idem cum eodē.
b ff. de iuris. om. iud. vnde forte de iure b verior est distinctio Ang. in d.l. q. separatim. Sed opi. Bar. maxime cū ab aliis cōprobetur propter eius autoritatē, tenetur in practica, ꝙ tene mēti, quia sæpe occurrit de facto.

ADDITIONES.

* a ℭCirca istam. q. statuti cauentis ꝙ condemnatus in centum posit impune offendi, & vnus fuit condemnatus bis in quinquaginta nunquid posset impune offendi, tanquam cōdemnatus in centum, dic ꝙ non, vt hic habetur. adde etiam Bald. in. §. discipuli. in l. consti. fforum. & in l. sancimus. in fi. C. de dona. & Ang. in l. quoties. ff. de verb. oblig. fallit quando condemnatus ad certam pœnam, & propter nō soluere illam, incurrisset aliam pęnam secundum limitationem Ang. in l. scire debemus. de verbo. obli. item quando eo tempore fuisset cōdemnatus in dictis duabus quantitatibus, licet ex diuersis causis secus si diuerso tēpore, facit id quod habetur in l. si idem cum eo. ff. de iurisd. om. iudic. & in l. si plures. ff. de pact. vide omnino d. Alex. in d.l. si idem cum eodem. in fi. prin. Adde Cyn. in rubr. & in l. i. de crim. stel. Quid si statuto caue tur quod bannitus in quinquaginta libris posset impune occidi & an tale statutum habeat locum in proditorem occidente. Ang. quod non in l. j. C. de delat. lib. & in l. i. §. non fuit. ff. de dolo.

b Additio. Nam secundum opinio. Ang. fuit iudicatum Vincen. in consulatu. 1480. die 27. Maii. dum esset iudex malefic. mag. d. Nico. Michael. in causa illorum de quinto, qui interfecerunt Zampetrum Martinellum qui erat condemnatus in xxv. quis si non soluerit intra duos menses pęna duplicetur stante statuto quod condemnatus in l. posit impune offendi.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde Ang. in l. scire debemus. ff. de verb. obl. qui hoc expresse affirmauit dicens, ꝙ si statuto cauetur ꝙ bannitus in eodem banno in centum posit inpune offendi, ꝙ si aliquis est bannitus in l. & in aliis l. in eodem banno non dicetur bannitus in centum, & dicit ꝙ de hoc est gl. magistralis in d l. vbi fideiussor. & in l. quoties inscriptionibus. ff. de verbo. obli. & sequitur Pau. de Cast. in d. l. scire debemus. & voluit Bald. in l. sancimus. §. si quis autem el. C. de dona. & Angel. in l. si idem cum eodem. ff. de iurisd. omn. iudi. & Imo. in l. si quis testamento. in prin. ff. de lega. i. Nec ob tex. in l. fi. ff. de ab. g. per quem tex. etiam Ro. in d. l. si idem cum eodem. ff. de iurisd. om. iud. tenuit contra Bar. quia nō tantum dicitur abigeus qui decem oues furatus est. Sed etiam ille qui sæpius decem oues furatus est. & vide Angel. in d. l. i. de condi. insti. qui approbat dicta Bart. ibi adde Angel. in l. si plures. ff. de pact. & ibi limitat istam materiam. & Angel. in d. l. nam & si fur. & Pet. de Ancha. & Imo. in c. pe. extra de dona. in viii. col. & intelligi prædicta non procedere vbi quis in eadem rixa fecit plura delicta propter quæ fuit condemnatus in vno delicto in l. puta propter insultum, & propter aliud delictū puta propter vulnus illatum in aliis l. quia tunc habebit locum statutum ꝙ bannitus in cētum poterit impune offendi, elegās est decisio Ang. in d. l. si idem cum eodem. ff. de iuris. omn. iud. qui ita limitat prædicta quia cū illa delicta sint facta in vna & eadem rixa, censentur vnum factum, vt no. gl. magna in l. i. C. vnde vi. & in l. hos accusare. §. lege. ff. de accu. & hoc etiam tenuerunt Ang. & Rapha. in d. l. si quis separatim. §. i. & Pau. de Cast. ibi, licet Imol. in d. l. si quis separatim. tenet contrarium ibi Raph. in d. l. si idem cum eodem. & male. & hoc est ꝙ voluit dicere do.

Angel.

Ang. supra adde quæ dicta sunt p me post Mod. in d.l. scire debemus. ff. de verbo. obl. & in l. quoties in stipulationibus eo. titu. Et adde do. Nellum in tract. banitô. in secundo tempore de concurrentibus post perfectum bannum q. vij.

2 *Damnatus ex inquisitione, an sit infamis.*
3 *Damnatus actione iniuriarum, an sit infamis.*
4 *Damnatus ex forma statuti, an sit infamis.*

2 ANGE. † An damnatus ex inquisitione c sit infamis c istã q. format Bar. in l. infamẽ. ff. de publ. iud & Raph. Imol. & Ang. in l. si vacãtia circa fi. C de bo. vac & Salic. in l. ea quidem. versi. sed quia propter denunciationẽ. & ver. vltimo quæro. C. de accu. vbi in effectu cõcluditur, aut est dãnatus ex inquisitione & punitur aliqua coertione quæ eum infamat & tunc est infamis, vt l. ictus fustiũ. ff. de infa. aut nõ punitur sed simpliciter cõdemnatur & tũc aut inquisitio permittitur tãquã a publico iudicio separata, vt l. nullũ. C. de testi. in vlt. gl. & tũc non est infamis. Sin aũt inquisitio succedit directo in locũ accusationis publici iudicii tũc condẽnatus est infamis, vt probatur in l. athletas. §. calũniator. ff. de infa. & ibi vide Bart. & Bal. in l. etiam. C. de fur. & in l. j. C. de calum. & Angel. vltra alios in l. eum qui non probasse. eo tit. & gl. Cy. & doct. in l. fin. C. de suspe. tut. & gl. & Dy. in l. 3. §. præterea.
3 ff. de suspec. tuto. † Quæro an damnatus d actione d iniuriarum sit infamis, dic q sic ẽt pro leui iniuria, vt in c. cum te. de re iudic. Consilium tamen est ad euitandã infamiã vt non compareat per se sed per procuratorem qñ potest procurator interuẽnire, vt l. furti. § qui ali. no. ff. de infam. ver. q soluat ante condemnationem vt absoluatur, vt l. si reus paratus. ff. de procur. & no. Bar. An-
4 ge. & Imo. in d. l. infamẽ. † An autem damnatus ex forma alicuius statuti sit infamis, vel an confessus crimen sit infamis, siue in iudicio, siue extra, dic vt plene per Bart. & Imo. in d. l. infamem.

c Infamis. Adde & vide Pau. de Ca. in consi. 198. in primo impressis. Bar. in consi. clxxix. & Caldeum quũ de accu. consi. j. Fulgo. in consi. lxxj. & Cepo. lxv. Ber.

d Actione. Adde & vide Ioan. de Ana, in consilio xlviij. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quæ dixit Bald. in l. certa ratione. C. quando prouoca. non est necess. qui dicit quòd licet regulariter condemnatus ex inquisitione sit infamis, tamen si condemnatus ex inquisitione sit condemnatus propter contumaciam, isto casu non erit infamis, & hoc dicit quòd voluit Dyn. & dicit quòd omnes docto. hoc non sequuntur q contumacia non infamat. Sed si ex confessione sunt condemnati isto casu sunt infames, si vero ex testibus sunt condemnati cum rei ipsi nunquam confiteri voluerint nullo iure cauetur q sint infames quia nulla lex dicit q merum officium iudicis infamet, imo de iure cõi talis processus est prohibitus, vt ff. de mune. & ho. l. ex rescripto. §. si quis accusatorem alias sunt famosi, vt il. congruit. ff. de offi. præsi. & vide Alb. in l. j. C. si tut. non ges. qui dicit, hæc gl. sæpe allegatur p aduocatos q dãnatus ex aliquo crimine per inquisitionem non sit infamis, secus si per accusationem per d. l. infamen. & dicit q hanc opi. tenuit Dy. de facto consultus in ciuitate Florentiæ & illud cõsiliũ incip. q Ser crossus laudi nõ sit infamis &c. & dicit Albe. q Old. fuit in contraria opi. & multa allegat pro & contra, ibi vide. & dicit Albe. q scripsit in ista materia in l. iurisiurandi. C. de testi. in versi. & quia dignitate & fama testiũ. & istæ conclusiones an sint veræ vel falsæ, vide de materia Bald. in l. si his. C de fur. per Canonistas in c. qualiter & quando. extra de accusa. per Bart. & doc. in l. ictus. ff. de his qui notan. infam. per Bal. in l. edita. C. de eden. per Bar. to. in d. l. j. C. si tut. non gesse. per Bar. in d. l. ij. §. præterea. adde Bal. in l. obseruare. § proficisci. ibi quinto quæro. ff. de offi. procon. & leg. Bal. late in l. ij. ff. de pœna. & adde pulchra verba Bal. in l. athletas. § calumniator. ff. de his q notan. infa. in j. col. qui ponit quando inquisitio sit facta secũdum formã iuris, vel qñ secundum formam statutorum, & quomodo aduocati antiqui & Gandin. habuerũt vnam opin. & Bart. aliam in hac materia. & Bart. ibi approbat dicta sua in d. l. infamen. vide pulchra verba Bal. in l. quoniam. & ibi Ang. ff. de his qui notan infa. qui ponunt de confessione vera vel ficta an infamet, & Bal. pulchre in d. l. ictus fusti. eo. tit. & in l. j. & in l. quid ergo. §. ex compromisso. ff.

de his qui notã.infa.& omnino Abb in rubri. extra de iudi.in fi.vnum longum cõsilium fecit Calde.in consilijs suis. in titu.de accus.in cõsi.j.qui per subtiles rationes defendit vnum qui per inquisitionem fuerat cõdemnatus ꝙ falsos testes produxerat ꝙ iste talis non sit infamis,& vltra omnes disputat istam materiam do. Nellus in tract. bannitorum.in secundo tempore de cõcurrentibus post bannum perfectũ in xlix. & in hac q. & ibi ponit q̃d si est dãnatus per inquisitionem vel ex forma alicuius statuti an sit ifamis, de oĩbus istis adde pulchrũ consilium Bar.in cõsi. suo clxix. & Pau. de Ca.in cõs.cxcvj.an aũt condemnatus actione iniuriam sit infamis,adde Bal.& Salice. in l.decuriones.C.de his qui not.infa.ꝙ nõ est infamis nisi sit atrox iniuria, & Ang.in d.l.infamẽ.dicit ꝙ omnes doct.ita tenent,licet Imo.ibi aliter recitet ipsum & gl.i c.cũ te.extra de re iud. videtur tenere hoc & ibi Abb.ponderat ipsum & Imo.ibi alleg.Spe. licet Bart.& Imo.in d.l.infamem. videatur velle ꝙ etiam si sit modica iniuria illa infamet.& hoc voluerunt Innoc.Hostien.Ioã. And.do Anton.de Bu.& Imol.in d.c.cũ te. extra de re iudic.

5 *Statutum tempore delicti imponebat pœnam grauem pro aliquo maleficio, tempore inquisitionis uel accusationis fuit factum statutum imponens minorem pœnam quòd statutum attendetur.*

6 *Statuto dicente quòd pro tali delicto soluantur decem libræ, si postea mutetur moneta qua moneta attendetur*

7 *Statuto dicente quòd homicida puniatur pœna librarum mille Titius occidit Seium & antequam de illo homicidio accusaretur, superuenit statutum imponens homicidis pœnam mortis, & Titius accusatur, quòd statutum attendetur.*

5 Ange. †Quæro tempore delicti erat vnum statum imponens grauem pœnam pro aliquo malefficio, tempore vero accusationis vel inquisitionis factum fuit nouum statutum imponens minorem, quòd
a statutum attendetur,[a] vide late per Barto. in l.omnes populi. in xv. & xvj. colum. de iust.& iur.in ver.iuxta p̃dicta quæro in delicto &c. vbi post multorum opiniones recitatas concludit quòd quædam est pœna ordinaria & propria delictorum, & in ista semper inspicitur tempus delicti, siue sit publicum siue priuatum, vt l.j.ff.de pœ.& l.si quis decurio.C.de fal.& in l.iniuriarum.ff. de iniu.& l.statuliberi à cæteris.ff.de statulibe. Quædã est adiectio pœnæ quæ adijcitur ex aliqua causa vel minuit, vt l.q̃d ergo.§ pœna grauior.& ibi no.ff.de his q̃ notan.infra.& tñ in tali adiectione vel minutione facienda inspicitur tẽpus sẽtẽtiæ, vt l.pe.ff.si ex noxa.cau aga. & istud sentit ibi glo.in vlti.solutione.& in §.oportet igitur. in auth. vt iud. sine quoquo suffra. ex quo etiam subiungit ibi secundum quãdam rationem Ray. aut per statutum imponit pœna delinquenti, aut iam imposita mitigat. Primo casu aut statutum continet pœnã delicto cõuenientem & inspicitur tempus delicti, aut continet pœnam grauiorem q̃ cõueniat & inspicitur tempus sententiæ vt patex ex prædictis. Secũdo casu qñ pœna iam impositi mitigatur, verbi gratia dicit statutum ꝙ bannitus liberetur soluendo centũ istud etiam porrigitur ad bannitos anterioris temporis, secundum ꝙ erat aliud statutnm, ratio, quia talis modus liberationis cõtingit post delictum commissum vt ex prædictis patet, & ita ibi intelligitur quod not.
6 Cy.in l.leges.C. de legi.†Quid autẽ si statutum dicat ꝙ pro tali delicto soluãtur de-
b cem libræ, postea moneta [b] mutatur an debeat soluere secundum æstimationem antiquam vel nouam vide Pe. de Ancha.in clemen.j.de deci. in pe.col.

ADDITIONES.

a Attendetur. adde tu & vide Pau. de Cast.in cõsi.xvij.& ibi quid si est statutum antiquum, quod potestas nõ inquirat de delicto post menses quatuor,& fiat aliud statutum ꝙ de incestu inquiratur vsque ad triennium, an poterit inquiri. Ber.

b Moneta. Adde tu & vide Ro. plenissime loquẽtem in consi. xxiij. & ibi quid in rescriptis quid in contractibus, & quid in testamento, & etiam per Abb.in consi.lij.Ber.

Avgvsti. Tu autem in hac materia adde quòd ex notatis per Barto. in l. prima.ff.de pœn. potest colligi bona doctrina in hac materia. & vide Albe.de Rosa. in l. leges.C.de legi.in vij.colum. qui in terminis ponit istam quæstionẽ quam disputauit Richar. Malum.quam de verbo ad verbum

bum posuit Barto.in d.l.omnes populi. & ipse Alb.de Ros.sequitur opi.dicti Richar. pro qua opi.dicit ꝙ alleg.no.per Io.And.i. cle.de æta.& quali.in c.vt hi q in gl.q̃ incipit,ꝙ posteris.& alle.Gand.in trac. suo ma lefi.de pœnis & percussioni. & insultationi bus. ver. pone me accusare Titium de quæ stione illa quã dicit etiam disputasse Rayn.

7 de Forli.in studio Bononiæ q̃ talis est, † statuto cauetur ꝙ homicida pœna mille librarum puniatur. Titius occidit Seium anteq̃ de illo homicidio accusaret superuenit statutum nouum imponens homicidis pęnã mortis. Titius de dicto homicidio accusat quæritur vtrum puniri debeat pœna mille librarum secundum statutum vetus, quia actus homicidij pfectus & præteritus erat, aut puniri debeat pœna capitis secundũ statutum nouum, ibi aliter loquuntur quã in hac materia.vide Pe.de Ancha.in c.j extra de consti.in xiij.q.quę incipit.quæro à quo tẽpore & ad quod tempus & vsq; ad quod tempus statutum vim suã extendat. ĩ versi.pro cuius declaratione ponit qõ. Richar. Malum.quæ talis est,vbi Pe.de Ancha. recitat d. Bart in d.l.omnes populi.de verbo ad verbum,& sequitur ipse Bar.

8 *Condemnatio ipso iure ualet licet iudex excedat modum in condemnatione, puta quia quum deberet condemnare in centum condemnauit in cl. & ligat condemnatum nisi appellet.*

8 Ange. † Et aduertas ꝙ licet iudex excedat modum in condemnatione, vt puta debebat Sempronium condemnare in cẽtum libris. & eum condemnauit in ccc. tamen ipso iure valet sententia,& ipsum condemnatum ligat nisi appellet,vt d.§. pœna grauior.secus esset in multa quia iudex debet certa ratione & fine multare, vt l.eos. C.de mo.mul.alias aũt si contra d. l.& eius modum statutum multam irrogauerit firmitatem non obtinebit e & sine appellatione potest rescindi, vt est tex.& ibi not. in l. certa ratione.C.qñ prouo.non est necess.

e Obtinebit. Adde & vide de hoc per Old.in cõsilio xv.Bet.

Augusti. Tu autem in hac materia adde declarando prædicta quòd si iudex multauit aliquem in centum & sic stetit in finibus iurisdictionis suæ, sed ex causa iniusta hoc fecit credens causam esse iustam tunc isto casu opus est appellare, q̃a multa nõ est ipso iure nulla, & iste est casus in l.& in multis.C.de app.vbi habetur ꝙ si iudex circa multã facit iniustitiã alicui opus est appellatione,dicta ergo do. Ange. hic intelligas in iudice q non poterat multare nisi in decẽ & multauit in duodecim & sic excessit fines iurisdictionis suæ.Sed cã fuit iusta, q̃a licet causa sit iusta & multauerit 1 duodecim,multa erit ipso iure nulla,& vide gl. in d.l.certa ratione.& doc.in d.l & in multis,& in d.l.eos.& dic t do. Catal. in tracta. syndi.in q. ccxlix.ꝙ iste iudex qui condemnauit in plus fiscus nihilominus habebit illud plus ꝙ iudex tenetur ad interesse partĩ arg.eorũ quæ habent in l.fi.C. de mo.mul.

9 *Iudex an possit contra unum ex inquisitis ferre sententiam. & contra alios suspendere processum.*

9 Ange. † Et vt videtis hic inquirebatur contra plures. An iudex possit contra vnũ sententiam ferre & contra alios interim suspendere processum.dic quòd sic, vt l. non idcirco. & quod not. ibi glo. & Barto.ff.de iudi.& no.ff. de re iudi. l.de vnoquoque. & intantum quòd Barto.dicit in d.l.non idcirco. quòd aliqui sunt contumaces & aliqui non, propter contumaces non debet processus contra præsentes retardari.

Augusti. Tu vide Moder. in d. l. de vnoquoque. & Bal.& Ange.qui sequuntur Bal.ibi in d.l.non idcirco.& ibi Pau.de Ca. alleg.not.per Barto.in l.3.§.fi.ff. de duob. reis.& bene faciunt not. per Bal.in authen. si omnes C.si vt se ab hære. absti.

10 *Iudex sit bene cautus cui faciat pœnam applicare quia statuta diuersimode disponunt, statuto autem non disponente, quomodo sit applicanda uide.*

10 Ange. † Et tu iudex sis bene cautus cui pœnam applicari facias, quia vt plurimum per statuta prouidetur quòd aliquando fisco, aliquãdo parti, aliquãdo ꝓ parte fisco, aliquãdo pro læso. Sin autẽ non prouidet, tunc aut dant actionẽ & applicat parti, aut dant accusationem & applicatur fisco, aut simpliciter dicit sub pœna cẽtum vel simi-

lia verba, tunc aut certa persona est læsa, & eius respectu pœna imponitur & applicat parti, vel.fin.ff.de reli nisi sit bonorū publicatio, vt l.iubemus.§.de his.C.de sacrosan. eccle.de quo late per Bar. in l.agraria.ff.de termi.mo.& per Imo.in rub.de pub iudi.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia an pœna applicet fisco, an parti, adde Abb.in rubri.extra de iudi. referentē Bar.in d.l.agraria.& approbat dicta sua licet Ang.in l.si id quod.ff.de iurisdi.om iudi referat Barto.& damnat vnam suam distinctionē in vltimo membro qui dicit ꝙ Bar.dixit contra text. in l.pe.ff de in ius vocan.vbi lex non faciebat mentionem de actore vel accusatore,& tamen pœna applicatur parti, dicit tñ ꝙ si pœna imponitur propter publicam offensam, tunc bene applicatur fisco contra glo. illius l.si id quod.quam gl. sequitur Io.Andre.in ti.de dolo.§. restat in prin. & in ver. sequentibus & ibi dicit Io.And.ꝙ vbi pœna imponitur ex edicto prætoris, illa applicatur parti nisi lex cōtrarium dicat, & ideo in d.l.pe.allegat per Ange. loquitur in edicto prætoris ꝙ sic potes limitare dicta Bar. in d.l. agraria. & saluare Bar. ab impugnatione Ang.vel aliter respon. vt dixit Im.in d.rub.de pub.iud.Et de materia per Bal. & doc.in l.ecclesiæ.C.de epi.& cle.& late per Sali.in l.multarū.C. de modo multa.Et vide pulchra verba Ang.in l.ptor.ff.de sepul. viol.& ibi etiam allegat aliqua.

11 *Fiscus an habeat bona delinquentis pro delicto hypothecata.*

11 ANGE. † Quæro an pro delicto fiscus habeat bona delinquentis hypothecata, dic
a quòd non. a facit quòd no.gl.& Bar.in l.rescriptum.ff.de pactis.& quod no.Dyn.in l. placuit.ff.de iure fis.& quod no. Barto.in l. aufertur.§.fiscus.eo. titu. & plene per eundem in l.post contractum ff. de dona.licet Cyn teneat cōtrarium in l. si quis post hac. C.de bo.proscript.

ADDITIO.

a Quod non. Adde Fulg.idem dicentem in consi. clxxix.in penulti.colum.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia vide pulchram decisionē Bal. in d.l. rescriptum.& glo. & doct.in l.j.C.de pœn.fisca. cre.præfer.lib.x.& Ang.in d.l. rescriptum, & in d. l. si quis post hac. Aduerte tamen quòd post sententiam communis sententia est quòd bona delinquentis sunt hypotecata, sed aduertas intelligendo prædicta & declarando, quòd per istam hypothecam non excluduntur creditores illius condemnati qui essent creditores, aliter quā ex delicto illius per d.l.j.Sed solum competeret hypothecaria contra debitorem possidētem vel contra tertium possidentem qui creditor non esset, ita dicunt Guil.de Cu.Iaco. But. Bal.Ang.& Pe.de Anch in d.§.rescriptum. & vide gl.& Bar.in l.si is qui.ff. de iure. fis. Adde ꝙ vltra omnes loquutus est Bald.in ista materia in l.j.C.de iure fis.lib x.

12 *Statuto dicente, quòd pater teneatur soluere cōdemnationem filij, an si filius sit contumax possit contra patrem sine aliqua inuestigatione delicti, quia contumax ex forma statuti habetur pro confesso, exequi dicta sententia.*

13 *Statutum quòd ex delicto vnius alter teneatur corporaliter, non valet & statuto dicente quod ex delicto filij facta condemnatione pater teneatur, quando contra patrem sententia habebit executionem*

14 *Patrem teneri pro delicto filij an intelligatur de forensi, & an habeat locum in auo, & nepote, & filio bastardo.*

15 *Statutum quòd pro delicto vnius, pater vel alius teneatur, siue pœna sit pecuniaria siue corporalis, an valeat.*

1 *Statutum quòd illi de domo teneantur pro consorte an valeat.*

12 ANGE. † Quid si statuto cauetur ꝙ pater teneatur soluere cōdemnationem filij, an si filius sit contumax possit contra patrem sine aliqua inuestigatione delicti, quia contumax ex forma statuti habetur pro cōfesso, exequi dicta sententia. Bar.in l.cum filius, in prin.ff.de verbo.obli.tenet quòd sic, idem Bald. in l.j.C. ne fil. pro pat. ex quo Bal.ibi no. quòd valet statutum quòd pater teneatur soluere condemnationem ex delicto filij in pecuniariis, quia hoc posset fieri pacto, ergo & statuto, vt in rubri.C.
13 de decre.decur lib.x. † Sed non valet statutū, ꝙ ex delicto vnius alter teneatur corporaliter, vt no.gl.xxiij.q.v. cum homo. & idem no.Im.in d.l.cum filius.Si aūt statutū dicat

dicat ꝙ ex delicto filij facta cōdemnatione pater teneatur, tunc nisi filius fuerit præsens vel confessus vel si non fuerit confessus tñ de delicto fuit cōuictus nunq̃ contra patrē habet executionē, vt no. gl. insti. de noxa. §. fi. & Barto. in d. l. cum filius. & quod ibi no. Imo. & Bal. in d. l. j. si aūt fuerit præsens & sponte confitetur vel præcedēti tortura vel testibus fuit superatus, tūc pater tenetur ēt si non fuerit citatus in iudicio, vt l. j. C. vbi cau. fis. & not. glo. & ibi Bar. in l. in conditione. ff. ad Silla. An autem ꝙ pater cogitur soluere pro filio possit in suam legitimam imputare, dic vt no. Bar. in l. stichus. ff. de pec. lega. & Bal. in d. l. j. ne filius pro patre.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quòd id quod affirmauit Barto. in hac materia in d. l. cum filius. affirmauit ēt in sua disputatione quæ incipit, Perusinæ ciuitatis, & multa allegauit Roma. in l. si filio. la. j. ff. solu. matri. & videtur inclinare in sententiam Barto. & Ange. in l. ij. §. fin. ff. si ex noxa. cau. aga. & Bald. in addi. Specul. in titu. de prola. sen. in xvij. col. & Salice. in l. si filius. C. ne filius pro pat. quamuis Bald. contrarium dicat in l. si filius. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. & Bald. in l. prima. §. si quis procurator. ff. si quis ius dicen. non ob temp. & Albe. de Rosa. in j. par. statu. q. lj. vbi late disputat. vide in q. lj. & lij. & liij. & liiij. in eadem parte. De materia aliquid p do. Ant. de But. in c. q̃uis. de sen. & re iudic. Bal. in l. fi. in vj. col. C. de bo. quæ lib. in §. j. & Bal. in l. ij. in vj. col. C. de eden. & Imo. in d. l. cum filius. Ego latissime ibi posui post
14 Moder. dic. vt ibi. ¶ Et de ista materia quādo pater tenetur pro delicto filij, scias ꝙ nō intelligitur de patre forensi qui habet alibi domicilium, licet in loco delicti habeat aliqua bona, & ita dixit do. Catal. in trac. sy n di. q. cxxx. & ibi vide ꝙ non habet locū in auo, nec in nepote, nec in filio bastardo, & ibi vide ꝙ pater possit reuocare confessionem ipsius filij, & ꝙ per procuratorem po
15 test pater cōparere & alias q. ibi videt. Inquantum aūt tactū est supra an valeat statutum ꝙ pro facto vel delicto vnius pater vel alius teneatur siue in pecuniarijs, siue in corporalibus pœnis addatis quod Bal. in rubri. C. res inter alios acta. cōclusiue dicit statutum non tenere si imponat pœna corporalem vel infamantem pro delicto alterius, & sequitur Sali. ibi de pœna infamiæ. Bald. pessimè loquitur contra text. in l. quisquis. C. ad l. iul. maiest. vbi pro delicto patris filij infamantur. & tenet Inno. in c. grauē. extra de sen. excom. Sed in pœna corporali forte melius loquitur Bal. & sequitur Bal. in d. l. j. C. ne filius pro pat. & Pet. de Anch. in repe. c. canonum statuta. extra de consti. in versi. hoc quæro. vlterius scriptum est in l. diuina & idem Sali. in d. l. si filius. Sed vltra oēs vide Albe. de Ros. in j. par. statuto. q. l j. Et de materia vide Bal. & Ang. in l. lex Corne. ff. de vulg. & pup. & Bald. in l. si quis in tantū. C. vnde vi. & Bal in l. si qua pœna. ff. so. ma. & Bal. in auth. si captiui. C. de epis. & cle. & in l. ii. ff. si ex noxa. cau. aga. Bal. in l. si filius C. de bon. proscrip. & per Bal. in l. fina. §. j. C. de vsur. rei. iudi. Pet. de Ancha. in c. ii. extra de delic. pue. vide pulchra verba Bal. in l. sancimus. C. de pœ. vbi post Guil. de Su-
16 za. dixit valere statutū ꝙ illi de domo teneantur pro cōsorte, quia subest cā, videlicet vt magis abstineāt à delicto, nā sufficit sola causa, licet nō interueniat culpa eius ꝙ punitur c. quoniam. §. si vero. vt lite nō cōtesta. plene. no. in l. ij. extra de consti. & idē Bar. in l. iure ꝓuisum. C. de fabr. li. xi. Ang. in consi. lxii. incipit, nobilis miles. d. Ray. in tracta. repræsaliarum. in iiii. q. prin. i. q. licet Bart. aliter dixerit in l. hi penes. C. de agric. & censi. l. b. x. & expressius Bal. in authen. & omnino. C ne vxor pro marito. in iii. q°. & Iac. de Bel. in auth. vt non fiant pigno. in q. ibi disputata per eum per Ioā. And. in c. nō debet. de re iudic. in vj. Sed dicta istorū intellige, vbi non subesset causa, alias nō valet statutum quo ad aliam pœnā quā corporalem per d. c. sine culpa. de re iudic. lib. vj. per ea quę no. Bal. in prohem ffotum, in princ. dum concludit valere statutum auferēs dominiū rei mex ex iusta causa & Barto. in l. j. §. familiæ. ff. de publi. tenet valere statutum ꝙ quis pro delicto familiæ teneatur, & aliquid per Bar. in l. si titius. ff. de testa. mili. faciunt pulchre no. in l. dotis. C. de iure dot. & per Imo. in c. pen. de consti. qui dicit valere statutū ꝙ filius teneatur ad debita patris etiam si non sit hęres; & de remedio, vide per Bald. in d. l. dotis. nūquam tñ vidi aliquam legem ita iniquā quæ diceret mihi quod corporaliter quis puniat p delicto

delicto alterius, & credo tale statutum non valere tanquam iniquũ, per rationes quas Bald. alleg. in d. rubr. res inter alios acta, ꝙ aũt qs infamiã patiatur pro delicto alterius & ꝙ patiatur excõicationẽ ista facilius possunt aboleri per superiorem. Sed pœna corporalis imposita non põt amplius tolli, per ea quæ habentur in l. ea quæ. ff. de regu. iur. Et vltimo vide pulchrum consilium Bald. quod incipit in Christi nomine videt quod vigore dicti arbitrij, vbi consuluit in splendida ciuitate Florẽtiæ cum casus accidisset eum qdã de magna domo occidissent ambasiatores Florentiæ in ciuitate Atetii fuit statutum ꝙ cõsanguinei haberẽtur pro rebellibus & expellerẽtur, & bona essent publicata nisi intra annum præsentarent illos occisores viuos aut mortuos & ibi tenuit tale statutum valere si ita est Florẽtiæ visitatum iu similibus propter pacificam quietem populi, & eum refert & sequitur Petr. de Anch. in d. c. j. extra de consti. lib. vndecimo quæro super quibus rebus mihi in secũda charta illius q. & dicit quod effectus fuit magnus quia illi de domo propria occidi fecerunt illos occisores & omnino vide Alb. de Rosa. in j. parte statuto. q. vbi supra.

SVMMARIVM.

1 *Clausula dandis & soluendis generali camerario, debet opponi in sententijs quia tota pena debet solui fisco, & postea fiscus facit diuisionem.*

2 *Fiscus debet facere partes bonorum applicatorum fisco, casu quo bona mereantur diuidi, et dare optionem alij qui debet habere partem vt puta delatori.*

3 *Iudex potest dare delatori maleficij partem condemnationis in premium ut homines inuitentur ad denunciandum.*

1 Andis & soluendis generali camerario &c.] † Ista clausula apponitur & apponi debet siue tota condemnatio solui debeat fisco ad sui vtilitatẽ, siue etiã pars debeat sibi applicari, siue accusatori siue delatori vel alteri priuato quoniã tota pęna debet solui & applicari fisco. Et postea ille qui debet habere partẽ debet ire ad fiscũ & suã partem petere, vt no. Bar. in l. j. C. de vẽ. re. fis. cum priua. col. lib. x. & in l. dicitur. §. senatus. ff. de iure fisci. & hoc sequitur. Sali. in l. i. C. ad l. fal. versic. vlterius ab extra &c. quod singulariter tene mẽti, quia sepe & sepius occurrit de facto ne tu erres quãdo fisco & accusatori debetur pars condemnationis dari vt semper tota condemnatio vadat ad fiscũ, & accusator partem suam à fisco postea petat, & ita practicaui multoties

2 † Et aduertas ꝙ in casu quo bona quæ diuisionem mereantur quæ ex condemnatione fuerint fisco applicata, tunc fiscus debet facere partes, & dare optionẽ delatori vel alii qui debeat habere partẽ. Ita dicit Bart. in d. §. senatus. Quod est multum notandũ & speciale in fisco, qm̃ licet vulgares dicãt ꝙ maior frater cogitur facere partes & dare optionẽ minori fratri, tñ de iure hoc nõ

a reperitur [a] no. Bal. in l. si maior. C. cõmu. diuidun. & in l. suus quoq;. ff. de hære. insti. & Bar. in l. j. C. de his qui se defe.

3 † Et etiã aduertas ꝙ Bar. in d. §. senatus. dicit per illum tex. quod iudex iuste põt dare delatori maleficii partem condemnationis in præmiũ vt homines inuitentur ad denunciandũ ne delicta remaneant occulta, quod tene mẽti quia tibi sepe occurret quando est aliquod maleficium occultum vel ignoratur delinquẽs vel scitur malefactor & stat occultus ꝙ non potest reperiri, tũc iudex ex suo officio & sine licentia superioris dictum præmium dab t. Quod tamen præmiũ de quibus bonis soluatur, vide Bar. in l. lege. ff. ad Silla. Et adde quod dixi supra in gl. in verbo, fama publica. versi. decimotertio quæro an iudex. &c. & versi. seq.

ADDITIO.

a **Hec non repetitur. Adde Ro. in consi. cccc xlj.**

AVGVSTI. Tu autem adde quæ infra dicam in fin. istius glos.

4 *Solutione condemnationis factæ per unum ex condemnatis quomodo cancellari debeat condemnatio.*

5 *Solutione facta ab uno si tota sententia fuerit cancellata, an non soluentes erunt liberati.*

5 *Cancellatione condemnationis non apparente in scriptis si apparet de uerbo superioris q[uod] noluerit quod sit cancellatus, an sufficiat, & si aliquis condemnationem soluat qui tamen uere non erat ille qui erat condemnatus, an uerus delinquens erit liberatus.*

Iudex

7 *Iudex an possit dare partem condemnationis accusatori in præmium, ut homines inuitententur ad accusandum ne delicta remaneant impunita.*

8 *Cancellatio an semper trahatur ad illã causam propter quam cancellatio fuit facta.*

9 *Cancellare tantũ est quantum si in margine dictum est, mihi est satisfactum de omnibus.*

4 ANGE. † Et vt vides plures in casu nostro eadem sententia condemnati sunt pone vnum ex dictis malefactoribus soluisse condemnationem suam, an dicta condemnatio debeat cessari, dic ꝙ non, imo in dicto condemnationis margine debet apponi post nomen dicti soluentis qualiter talis soluit condemnationem suam prædictam. Et etiam si vis potes nomen suũ interlineare, non aũt totam sniam cancellare, vt dicit gl. & Bar. in l. cancellauerat. ff. de his quę in

5 testa. delen. † Sed ponamus quod aliquo casu propter solutionem factã ab vno totam sniam cancellat, an alii non soluentes suam condemnationẽ sint liberati an ex dicta sẽtentia cancellati possint conueniri & puniri? dicas ꝙ sic, quia cancellatio simpliciter facta & de tota snia semper refertur ad causam suã ex qua facta fuerit & nõ ad aliud. Sed dicta cãcellatio facta fuit, quia vnus soluit tantummodo suam condẽnationem, ergo quo ad soluentem dicta cãcellatio refertur & non quo ad alios non soluẽtes, ita dicit singulariter Bar. in d. l. cancellauerat. qđ

6 no. † Quid si in scriptura non apparet cãcellatio vnius condemnationis sed constat de verbo superioris quod voluit ꝙ sit cancellatus, dic ꝙ sufficit, ita dicit Bar. per illũ tex. in l. emptor. §. Lucius. ff. de pac. Et tene menti ꝙ si quis fuerit condemnatus de aliquo maleficio in certa quãtitate, & eam soluit cum reuera non fuisset ille qui deliquisset verus delinquens non liberatur, ita di-

b cit [b] Ang. in l. quoties. §. j. ff. sol. ma. pro quo Imo. allegat casum in l. qui seruum. ff. de interroga. actio.

b Ita dicit Ang. Adde & vide eundem Ang. in cõsilio cxc. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in ista gl. j. adde, ꝙ illã cõclusio. quã dixit Bart. in d. §. senatus. approbauit Nico. de Mathe. in notabilibus suis notabili suo lxxi. s. ꝙ camera debet totam condẽnationẽ capere, & postea soluere fisco. Et inquantum d. Ang. hoc incidenter dixit ꝙ frater maior debet facere partẽ & dare optionẽ fratri minori. Adde ꝙ hoc non cadit proprie in materia & multa possunt allegari in ista materia, & ideo hic non

7 me extendo. † Et inquantum d. Ang. hic dixit ꝙ Bart. in d. §. senatus. dixit ꝙ iudex iuste possit dare partẽ condemnationis accusatori vel relatori in præmium, vt homines inuitent ad denunciãdũ, ne delicta occulta remaneãt impunita dicatis ꝙ Bart. nihil dixit de hoc in d. §. senatus. & d. Ang. hic errauit. Et de materia videatis qđ dixi supra in gl. in verbo, fama publica, versi. xiii. quæro

8 an iudex possit statuere &c. cũ ver. seq. † Et inquantum d. Ang. hic tractauit materiã cãcellationis, dicatis ꝙ vera est ista. maxime in hac difficultate vt semper cãcellatio trahatur ad illã causam propter quam cancellatio est facta, & nõ ad aliã causam, vt affirmarunt oẽs doc. ibi ẽt Bart. in l. pluribus. ff. de his quæ in testa. delen. & Bar. & doct. in l. acta, in fi. ff. de re iud. vnde non mirũ si cãcellatio est facta per vnum non debet alteri ꝓdesse iuxta no. ĩ rub. res ĩter alios acta. Ĩn dubio aũt præsumiř pro cancellatione. iuxta no. per Bal. in l. imperator. ff. de statu ho. & credo ꝙ onus probandi transferet in

9 illũ qui contra cancellationẽ dicit. † & tene menti ꝙ tm̃ est cancellare quãtũ si in margine dictũ est, mihi est satisfactũ de oĩb9. ita dicit Bar. in l. nihil interest. ff. de adimẽ. leg. & vide Ro. in l. semel mora. ff. so. ma. qui allegauit in hac materia illũ tex. in d. l. qui seruũ. ff. de interro. quẽ ad propositũ Ang. allegauit Imo. de illo innocente qui soluit pęnam pro innocente, vt nocens nõ liberet.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, si non soluerit intra decem dies, soluat cum quarto pluri, an de iure procedat, et fieri possit per iudices.*

2 *Condemnato non soluente, tunc illud quartum non dicitur pœna prima, sed pœna contumacia, & sic fideiussor præstitus in processu non tenetur ad illum quartum plus.*

3 *Fideiussor interueniens in omnem causam in qua tenebatur primus tenetur ad illud quartum plus.*

4 *Sententia dicente, quam si non soluerit &c. sufficiat quòd soluat pœnam primam, uel etiam*

quartũ plus ad hoc vt euitet pœnam corporalem, in quod plus incurrit propter cessationẽ solutionis pœnæ primæ.

5 *Reus ad hoc vt fugiat pœnã corporalem, an teneatur soluere non solũ pœnã originariam, sed ẽt quartũ plus in quod incurrit propter cessationis pœnæ originariæ.*

Vas. si nõ soluerit intra decem dies soluat cum quarto pluri.

1]†Videt ꝙ ista clausula nõ procedat de iure & ꝙ per iudices fieri nõ possit, qñ post condemnationem factum multare non possunt, & videtur esse contra gl. in l.j.C.de vsu.fis.lib x. Sed Bar. & Ange. in l. ii. in fi.ff.de pub.iud. dicunt ꝙ hoc est verũ, nisi iudex habeat merum imperium, quia iudices habentes merum imperiũ possunt multam apponere, sed do. Io de Im. in d.l. ii. dicit ꝙ si istud quartũ pluris est leuis pœna non tantum ille qui habet merum imperium potest talem multam ponere, sed etiã iudex causarum ciuilium, vt not. in l.i.ff.si quis ius d cen. nõ obtemp. Sed tñ credo in casu nostro indistincte, & sic i omni iudice de maleficiis inquirente ꝙ possit dictã multam imponere quoniam dicti doc loquunt ĩ iudicibus causarum ciuilium, nos vero loquimur in criminalibus, & sic in maioribus iudicibus qui habent merum imperium, & ideo omnimodo videtur ꝙ talem multam contra non parentem sententię suæ impone

a re possit. ✢ ita dicit Bar. in d.l.j.de vsur.fis. Et sic dicta clausula valet & operatur, nec obstat ꝙ post condemnationem nõ possit multare, quia illud verum est pure & simpliciter, sed sub cõdictione sic, sicut dicimus qñ mandat reũ restitui, si nõ restituatur ꝙ soluat tñ vel quod iuret in litem. arg. no. in l. qui restituere.ff.de rei ven. & l.j.ff. de acti. empt. & l. conductores. C. loca. & l.i. & l. in actionibus.ff.de in lit. iuran. vel qñ condemnat. & dicit saluo eo quod infra dicã vt no. gl. in l. item labeo. §.i ff. fami. hercis. Et ꝙ dicta annocatio condemnationis & pęnæ possit fieri in pœnam cõtumacis & non soluẽtis, tenet Bal. in l. quicũque. C. de requi. re. vbi dicit & sic facit pro statutis dicẽtibus ꝙ non cõparens, & idem non soluens incur-

2 rat in pœnã quarti pluris &c.†Et bene aduertas tu iudex, si non soluit, & sic fit cõtumax ꝙ illud quartum plus non dicit pęna prima, sed pęna contumacię. ita etiam vult Bald. in d.l. quicũque. vnde eius fideiussor quem præstitit in processu non tenetur ad istud quartum plus, vt l.i. & ibi gl. & Bar. ff. de in litem iuran. ita etiam dicit Bart. in l.j.

3 de vsur. fisca.† quod intellige verum nisi in omnẽ causam in qua tenebatur primus interuenerit fideiussor arg. no in l. centum capuę. ff. de eo quod cer. lo. vnde sis cautus tu iudex in capiendo istam fideiussionem late etiam istam causam comprehẽdat, vt dicit Bar. in d.l.j. de in lit. iur. & dixi supra in gl. super verbo, pro quo autẽ fideiussit &c. Si vero in ea diceretur quam si nõ soluerit intra decem dies amputetur sibi manus, tunc talis sina, & eius pęna nõ dr̃ pecuniaria sed corporalis, vt dicit Bar. in l. itẽ illa. ff. de cõsti. pecu. alias custo. reo. & in l. ii. & ibi Im. ff. de pub. iud. an ẽt isto casu sit fideiussoribus relaxãdus dixi supra in gl. super verb. pro quo Seius fideiussit &c. & in gl. in verbo, fama publica pcedete. ver. x. qro an postquã

4 &c cũ versi. sequen. †sed bene aduertas ad istũ casum qñ dicit si non solui vel quã si soluere nõ poterit &c. an sufficiat ꝙ soluat primã & originalẽ pœnam, an etiã debeat soluere illud quartũ plus in quo pp negationẽ incurrit vel quia ĩ primo termino nõ soluit, vr̃ ꝙ soluẽdo primã & originariam cõdemnationẽ euitet corporalem. ita dicit Bar. in d.l.i.ff.de in lit. iurã. & in d.l. ij. versi. sed quæro quid si non imponitur &c. dic vt ibi late, vbi Bar. vr̃ facere differẽtiã si statutum dicat ꝙ pro falsitate soluat tantã quãtitatẽ, & in quadruplo si non soluerit intra x. dies in quo casu illud augmẽtum dr̃ esse pœna delicti non simplicis contumaciæ, secus si dicat ꝙ nisi soluat condemnationẽ intra x. dies cõdemnetur in quarto pluri, qm̃ tunc quæ sunt in condictione nõ sunt in dispositione illud quartum plus dicitur esse pœna contumaciæ, & non delicti. arg. l. ita stipulatus. in fi. ff. de verb. obli. & ita vr̃ mihi veritas, licet Imo. aliter dicat. Sed dic vt per eum in in d l. ii. de publi. iudi. & per Bal. Ang. & Sal. in d.l.i. de in litem iuran. qui sequuntur opinionem Bar.

ADDITIO.

a ❡Imponere possit. adde tu Alex. in cõsi. lxxix. in ij. vol. & per Oldr. in consi. xv. Ber.

AVGV-

AVGVSTI. Tu autem in hac gl. in i.cõclusio. vide Mod.in l.i.in fi. princ. ff. si quis ius di.non obte.qui approbant illam glo.in d.l.i.C.de vsu.fis.lib.x.& vide Ange.in solenni sua repeti.l. nemo carcerem.C.de exac.trib.lib.x.in i.col.vbi dixit quod debitori fisci non potest fieri præceptum de soluendo,& inquantum non soluat intra terminum quòd habetur pro exbãnito in psona vel membro,sed in pecunia vel membro,sed in pecunia sic,& alleg.glo.in l.fine.C.de iudi. subdit tñ ꝙ contra hanc cõclusionem facit quia vr̃ ꝙ pęna corporalis per sententiam pôt inferri, sed dicit ibi Ang.ꝙ hoc est verum si debitor est, tunc bene posset iudex habens merum imperium condẽnare delinquentem ad soluẽdum intra terminum.Et inquantum non solueret condẽnare eum in quarto pluri, vel etiam ad pœnam personalem , & ita dicit fieri videmus quotidie per rectores ciuitatem Tuscię, vbi vero iudex non haberet merum imperiũ, tunc non posset ex causa omissæ solutionis cõdemnare reum ad pœnam quart pluris. vel aliam pœnam, quia nõ competeret sibi mulcandi potestas,& allegat l.i.C.de modo mult.& allegat illam gl.in l i.C.de vsur.fis. lib.x. Quinimo Bal.in l.cum iudex. C.de senten.in fi.dixit ponderans ibi gl.ꝙ inoluit practica quod ratione contumaciæ sub cõditione in sententia imponitur pœna corporalis in defectum pæcuniariæ & tenet sentẽtia.Et vide Alb.de Rosa.in i.par. statuto.q. xciii.quæ incipit item quæro an valeant cõdemnationes ꝙ si quis non soluerit.l.soluat duplum vel quadruplum.& allegat Specu. in tit.de sen.§.i.ver.sed nunquid si iudex.& ibi Spec.dicit ꝙ de consuetudine ista obseruantur.Et pondera.Spec. ibi multum generaliter loquitur. Item inquantum supradictũ est an fideiussor teneat ad istud augmẽtum quarti pluris vltra ea quæ supra dicta sunt in gl.super verbo pro quibus Anto.fideiussit.adde Bal.in l.si qua pœna.ff de his quæ sunt sui vel alie.iur.in illa. q. an pater qui tenetur soluere cõdemnationem pro filio teneatur ad istud quartum plus.& Imo. in c.constitutus.extra de fideiu.in v col.& Bar.in l.fideiussor magistratuũ.ff.de fideiu. vide Bart.Imo.& doct.in l.fi.ff. de fideiuss.
5 † Item inquantum tactum est an reus ad hoc vt fugiat pęnam corporalem,teneatur soluere nedum pœnam originalem,sed illã pœnam quarti pluris in quam incurrit propter cessationem solutionis pęnæ originariæ vel propter negligentiam. Adde vltra supra allegata Bal.in l.fi.C.de vsu.rei iudi. & per Bar.in l.ideo.C. de cõpensa. & Bar. in l.libertis quos.§.posthumus. ff. de ali.& cib.lega.per Bal.in l.siue.ff.qui satis. cog.& per Bal.in l.data in x.col.C.qui accu.& per Bal.in l.& in multis.C.de appel.& per Bal. in addi. Spec.in tit.de sent. in xix. col. & in hac materia adde tex.de quo Ang.ibi multum exclamat dicens nõ esse meliorem in corpore iuris quem doc. non viderunt in l. vtrum.ff.de parrici.& facit mentionẽ de dictis Bar.in d.l.publicorum.ff.de publi.iud. Et allegat dicta per ipsum in l. si cum exceptione.§.quatenus.ff.ꝙ met.cau.

6 Sententia dicente qui centum si nõ soluerit amputetur ei manus, quantum tempus intelligitur esse concessum intra quod soluere possit antequam manus sibi possit amputari & quando reus creditor communis possit compẽsationem obijcere

7 Sententia dicente si homicida non soluerit vel non poterit soluere mille quod decapitetur, nunquid expectabitur diu vt soluere possit.

8 Sententia dicente si non soluerit vel soluere nõ poterit centum condemnamus in amputatione manus, an debeat regulari secundum vltimas voluntates vel contractus.

9 Casus isti scilicet si non soluerit, vel quàs si nõ soluere poterit &c. licet cumulentur tamen multum differunt.

10 Iudex ex causa potest augere vel minuere pœnas à statuto statutas.

11 Iudex debet in sententia causas & rationes exprimere propter quas à pœna ordinaria recedit.

12 Condemnato Titio quod soluat centum, & si non pôt soluere amputetur sibi manus an requiratur monitio iudicis, vt intra tẽpus soluat aliter non possit aliqua pœna infligi.

13 Iudex an ex causa possit augere vel minuere pœnas per statutum.

14 Statuto imponente pœnam pro delicto, si illud delictum non fuerit commissum ex proposito id est dolo sed per latam aut leuem culpam an cesset pœna statuti.

15 Iudex qui sine causa auget vel minuit pœnas, qua pœna puniatur.

Iudex

16 *Iudex in pœnis arbitrij an possit transgredi consuetudinẽ loci & stylũ illius curiæ in qua est rector, & an sicut iudex pœnã à lege impositam potest ex causa augere vel minuere, ita & impositam ex consuetudine.*

6 ANGE. † Quid autem si simpliciter dicatur in sententia quæ centum si non soluerit amputetur ei manus quantum tempus intelligitur esse traditum intra quod possit soluere anteq̃ amputari possit sibi manus, not. Bar in l. item veniunt. §. i. ff. de pet. hære. & i l. i. §. fi. ff. de pec. le. & statim infra dicam latius, quia Bar. ibi no. declarat, & aduerte quia licet in prima pœna non possit obiicere compensationem communi, vt l. ob negotium. ff. de compẽsa. & l. in ea qua. C. eo. tamen in illo quarto pluri si erat alias creditor. communis potest obiicere compensationem, vt no. Bart. per illum text. in l.
7 ideo. ff. de compen. † Quid autem si statutum dicat quòd si homicida non poterit soluere vel non soluerit mille quod decapite-
a tur nunquid expectabitur a diu vt possit soluere. Istam q. format Bald. in l. quicunque. C. de ser. fugi. in versi. sed vt dicit statutum &c. vbi concludit ꝙ non expectabitur diu, sed si eo tempore vel parum post non potest tunc verificabitur illud, & dicitur non potuisse soluere quia hic actus est actus qui nõ requirit mora temporis iuxta no. in l. iii. de his qui vt indig. & per Bart. ff. de hære. instit. l. suus quoque. debes ergo tu iudex discutere acceptis vicinis & amicis, vt l ii. C. qñ fis. vel priua & dato discussore, vt l. ij. C. de fruc. & litis expen. & etiam per inuentarium & æstimum poteris istam ne-
b gatiuam b probare, vt lege cum de lege. ff. de prob & auth. de hæ. & fal. §. si vero ad sunt. Et si reperies ꝙ non sit soluendo, & ꝙ nõ possit soluere potes dictum homicidam condemnare & decapitare facta primo diligenti supradicta discussione quæ appareat in actis, quod tene menti, quod no. Bar in l. item liberatur. §. j. ff qui. mo. p. g. vel. hypo. sol. sed tu in hac simili. q. latius dicas quia Bar. istam. q. formauit i d. l. suus quoque. §. fin in fi. ff. de hære. insti. & eam dimisit insolutam hãc eandem. q. formauit Ang. in l. j. ff. de inoff. testam. & eã reassumpsit in d. §. fi. & ibi Bald. aliter dicit quam dicat in d. l. quicũq; . quia dicit ꝙ cum hoc de tempore non reperiatur à iure statutum, stabitur iudicis arbitrio qñ non dicatur posse soluere vel non soluisse, vt l. j. ff. de iure delibe. sed Ang. in d. l. j. dicit ꝙ habebit tempus quod datur iudicatis in ciuili, vt l. fi. C. de excep. rei iudi. quia in criminali ad similitudinẽ ciuilium procedimus, vt l. absentẽ. ff. de pœ. sed Bal. in d. l. fi. tenet contrarium quia delictum tollit beneficium, quod sequitur Rapha, in l. si victum. ff. de re iudi. Secus si parti esset pœna soluenda etiam propter delictum & non fisco. allegat l. si cum exceptione. § ꝙ si homo. ff. qd me. cau. & istud credo verius quàm dicat Ang. Sed dom. meus Io. de Imo. in d. l. suus quoque. §. fi in fi. latius dicit videlicet aut sententia à præcedenti dispositione incipit, aut à præcedenti conditione. Si à præcedenti dispositione, vt puta condemnamus in centum, & si nõ soluerit vel soluere non potuerit condemnamus in amputatione manus vel quod amputetẽ manus, & tunc cum nõ sit differentia inter contractus & vltimas voluntates vt l. ita stipulatus. de verb. obli. cõiuncta l. i. ff. de pœ. le. cũ si. ꝙ dicitur nõ posse soluere cũ fuerit interpellatus à syndico communis & nõ soluerit, vt d. l. ita stipulatus, dicit tamen ibi domi. meus ꝙ cum sumus in actu cõdẽnationis pecuniariæ ꝙ credit ꝙ isto casu condemnatus habebit tempus ꝙ datur iudicatis in causa ciuili, quia isto casu pecuniaria est, licet pro delicto. arg. d. l. absentem. & sic in hoc sequitur opin Ang. de qua supra & sic isto casu non est recurrẽdum ad iudicis arbitrium Secundo casu qñ iudex incipit à præcedenti conditione, vt puta condemnamus in manus amputationem si non soluerit vel soluere nõ poterit centum, vel sic si non soluerit vel soluere non poterit centũ, condemnamus in amputatione manus, tũc est dubium, quia in vltimis voluntatibus dicitur desinere posse soluere quamprimum potuit & non impleuit, vt l. hæc conditio. ff. de condit. & demon. in contractibus autem expectatur quod vere desinat posse ad
8 implere, vt d. l. ita stipulatus †vnde videtur dubium an prædicta sententia debeat regulari secundum vltimas voluntates vel contractus de quo etiam late per Bar. in l. centesimis. §. fi. ff. de ver. obl. Et finaliter concludit ꝙ debeat regulari secundũ vltimas voluntates & si quamprimum potuit soluere & non

& non soluit, vnde quamprimum fuit clarum ꝙ non potuit soluere debet sibi amputari manus,& addas tu ꝙ in dubio,sentētia iudicis & statuti magis debet regulari secūdum vltimas voluntates quàm secundum c naturam contractus. c tex.est in c.præterea requisisti.& ibi Inn.Io And.& Ant. de Bu. de appel.& not. Bar.in l. obligationes fere. §.conditio.de act.& not. Ange. & do.meus post Bar.in d.l.centesimis.& no.Io de Im. in l.i.ff.de condi. & demon. Et sic licet ipse non dicat sequitur opin. Bal. in l.quicunq;. aliàs si dicta sententia regularetur secundū leges loquentes de contractibus sequeretur incōueniens, quia delictum remaneret impunitum, quia deberet expectare vsque ad terminum vitæ, & sic in effectu non posset puniri, vel dicit ꝙ isto casu cum non sit tēpus statutum stabitur officio iudicis. & sic sequitur opin. Bal.in d.l.suus quoque. ꝙ dicit fore verius, quæ omnia nota, quia sunt 9 quotidiana. † Sed vnum aduertas quòd licet isti casus cumulentur,videlicet si nō soluerit, vel quas si non soluere poterit &c. tñ magna est differentia,quia quando dr̃ si nō soluerit, posito quòd daret fideiussores, tñ quia verum est dicere,quòd non soluit,debet amputari manus. Sinautē dr̃ quas si soluere non potuerit &c. tunc dando fideiussores dr̃ esse potens ad soluendum, & sic satisfecit sententiæ,licet adhuc non soluat, & sic pœnam manus non patietur. ita elegāter dicit Bar.in d.l.itē liberatur.§.i.quod est singulare, sed hoc potest esse valde dubium, per ea quæ not.Bar.in d.l i.de custo. reo.vbi vult quòd quamuis statutum dicat si non poterit soluere, nō est fideiussoribus relaxandus,sed detinendus est, licet præstet idoneos fideiussores, vel depositum faciat, quia poterit esse quòd fideiussores, licet tūc sint soluendo,efficiantur non soluendo, vel depositum periret, vnde dat ibi consilium quòd transferatur dominium in fiscum sub condititione si veniret condemnandus,vt l. si sub conditione.ff.de solutio. & istud plus 10 placet. † Et menti habeas quòd ex causa potest iudex augere vel minuere pœnas à iure statutas vel à statuto loci, vt est tex.gl. & Bar.in l. quid ergo.§.pœna grauior.in fi. ff.de infam.& idem voluit Bal.in l.& si seuerior. C.de infa. & istud teneas, licet Bal. secundū Iac.But.in l.i. C.si aduer.delic. dicat ꝙ d.l.hodie. ff. de pœn. non habet locū in pœnis statutorum, quia illas iudex præ-11 cise imponere debet † Et aduertas quod in d.§.pœna grauior.dicit Bar. vtile & necessarium est, ꝙ in sententia exprimat causas & rationes,quare à pœna ordinaria recedit,vt videatur,an cū infamia dispēsatū sit necne, vt ibi facit ad prædicta. l.hodie. & quod ibi not.ff.de pœ.Et hoc clare potest comprehēdi in pœnis ordinariis, videlicet vtrū iudex excesserit modū necne. Sinautem sunt pœnæ arbitrio iudicis imponendæ, dicitur tūc augere vel minuere si excedit, vel minuit de eo quod cōsuetum est, aliàs imponi vel arbitrari pro simili delicto. ita dicit gl.in d. §.pœna grauior.& ibi Bar.facit quod no.in d.l.hodie.& glo. & docto in l.& si seuerior. C.de infam. Sed aduertas quòd omnia ista quæ ponuntur in ista glo.à ver.si vero,in ea diceretur &c.vsq; in fin æque bene & forte melius starent infra in glos. super ver.quas si non soluerit intra x.dies, amputetur sibi manus dextra &c.vnde omnia ista ibi repetas,quia hic per errorem fuerunt posita.

ADDITIONES.

a ¶Expectabitur. Adde tu ꝙ monitio sit necessaria quando terminus non est assiganatus, voluit Card.in cōsi.lv.& an cum quis tenetur ad aliquid faciendum sub pœna, sufficiat ꝙ transiuerit tantū tempus quod facere potuerit. vide Barba. in consi. xvj. in ij.vol. Ber.

b Negatiuam. Adde tu & vide Ro. in cōs.ccxlv. Pau.de Cast.in cons.lxxxj.in ij.impressis. Ber.

c Naturam contractus. Adde tu et vide Francis.de Are.in cons.lxxxix. vbi si aliquis est condemnatus in centum intra x. dies. & si illa non soluerit, amputetur sibi manus, ꝙ hoc casu dicta condemnatio regulabitur secundum naturam contractus, & non secundum naturam vltimarum voluntatū, & ibi per te videas rationem.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde Bald in l.quod seruus. ff. de condi.ob cau.in fi.qui dicit in hac qōne de eo qui per statutum debet soluere centum, & si nō potest soluere amputetur sibi caput, quòd illud verbū,potest, trahitur ad difficultatem non autem ad potentiam absolutā.per l.cōtinuus.§.illud.ff.de verb. obliga. & l.iii.§.si quis sic.ff.de statulibe.& l.nepos proculo.ff. de verb.sig.& l.fi.ff.si certum pet.non enim est in consideratione quòd pauper possit ditari & solui.l.circa.§.deficit.ff.de mu. & hono.vide Ro in d.l.quod seruus. quomodo refert

refert quòd Bal. vario modo locutus est in hac difficultate. nã vnum dixit in l. qui cũq; C. de ser. fugi. & allegat Bal. aliter dixisse in l. suus quoque. §. sed si filio. ff. de hære. insti. Et in hac materia adde quæ dixit vltra omnes do. Nell. in tracta. banni torũ in ij. par. ij. tẽpo. in lxvij. q. qui multum diffuse disputat istã materiã, & tandẽ decidit ꝙ officialis tenetur ei assignare terminum ad soluendũ ad similitudinẽ contractuũ, & sic cõstituatur in mora, qui terminus nõ debet esse minus x. dierum, argu. eorum quæ habentur in l. si debitori. ff. de iud. & quæ hñr in l. ff. de iur. delib. & ibi vltra oẽs disputat an debeat isto casu talis materia adaptari ad cõtractus vel vltimas voluntates. dic vt ibi. Adde Ro. in v. charta, ibi septimo, ꝙ si statutum dicit.

12 † Sed aduerte, quia teneo isto casu, ꝙ opus est ꝙ requiratur monitio iudicis, vt intra tẽpus soluat, & nõ procedente tali monitione non poterit quis aliqua pœna multari, quia regulam habemus in iure ꝙ vbi sumus in facto negatiuo ad hoc vt quis incidat in pœnam semper requiritur monitio, ista est illa singularis doctrina Innoc. in c. extirpandæ. extra de præben. quã sequuntur ibi Hostiẽ. Io. And. do. Ant. de But. Abb. & Imo & sequitur Arch. v. q. j. c. ij. & Archi. & Io. And. in c. licet canon. extra de elec. c. lib. vj. sequitur Bal. & Imol. in l. si mora. ff. sol. mat. & Ioan. And in c. excõicationi. extra de rescript. & in c. ij. extra de magi. Bal. in l. ij. C. de spõsa. Bal. in auth. & omnino. in pen. col. C. ne vx. pro marito. Bal in l. & si post tres in lectura in xviij colum. ff. si quis caut. & in repet. in xxii. col. & Bald. in auth. hoc amplius. C. de fideicom. & Bal. in l. qui crimen. C. qui accu. qui allegando doctrinam Innoc. dixit ꝙ si statutum dicit quòd si quis ingreditur monasterium monialium incidat in talem pœnam, nã cũ pœna ponatur hic affirmatiue, ibi non requiritur monitio, secus si super facto negatiuo pœna imponeretur, quia semper monitio requiritur, vnde cũ in isto casu pœna capitis super facto negatiuo, quia statutum dicit si quis non soluerit, incidat in pœnam capitis, nunquam ille non soluens incidat in pœnã capitis, nisi quis primo à superiore monitus fuerit, quæ conclusio Inn. in d. c. extirpandæ. an sit vera vel falsa. adde quæ vltra omnes scribentes scripsi in l. diuortio. §. si fundum. ff. sol. mat. Illam tamen doctrinam Innoc. in d. c. extirpandæ lir. ita Abb. in c. excommunicationi & do. Ant. de But. in c. quoniã frequenter. §. si vero. in vj. col extra vt lit. non contest. & Pau. de Cast. in l. j. C. de his qui vt indig Domi. de sancto Gemi. in c. j. extra de vit. & hone. cle. lib. vi. & vide Bal. in c. i. §. public. latrones de pace constan. vnde si miles esset certum captum non posse soluere, nihilominus nunquam poterit sibi inferri pœna corporalis, nisi demum præcedat monitio iudicis, per prædicta, quæ monitio debet esse certa & non incerta l. aut qui aliter. & l. si is qui. ff. quod vi

13 aut clã. per not. in c. i. extra de iudi. † Item inquantũ supra tactũ est, an iudex ex causa possit diminuere vel augere pœnas inductas per statutum. adde ꝙ Bal. in d. §. pœna grauior. tenet ẽt ꝙ iudex non possit, secus in pœnis inductis a iure cõi. & Bal. in auth. hodie. C. de iud. Sed contrarium tenuit Sal. post Bal. & Pau. de Ca. in d. l. & si seuerior.

14 & Bar. in l. fi. in fi. ff. de rece. † Et ideo dico ꝙ si statutum imponit pœnam pro homicidio vel pro alio delicto, & istud delictum nõ fuerit cõmissum ex proposito, id est, per dolũ, sed per latã culpã aut leuẽ culpã pœna statuti cessabit, quia statuta debent secundũ ius cõmune interpretari. & ita notant Bald. & Sal. in d. l. serui vestri. C. de nox. & Bal. in l. data opera. C. qui accusare. in v. colum. & Bal. in l. quicunque. in sexta columna. C. de ser. fugit. per Bald. in l. i. ff. de leg. & Bal. in l. in actionibus. ff. de in lit. iur. & Bald in l pignus. C. de pigno act. vbi hæc limitat. & per Bald. in l. ii. § prætor. ff. ne quis eum qui in ius voc. per Bar. in l. i. §. nõ autem. ff. si quis testa. lib. esse ius. fuc. per Sal. in l. i. C. de secа. per Imol. & do. Anto. de But. in cap. ii. extra de constitu. vbi hoc limitat. aliter etiã limitabat Sal. in d. l. serui vestri. ad prædicta faciunt notata per Bartolum in l. omnes populi in sexta quæstione principali ff. de iust. & iur. vide Bal. in l. si quis ab alio. ff. de calũ. in fi. qui expresse vult quòd potestas etiam in pœnis inductis à statuto potest ex causa augere & minuere per potestatem legis sibi datã in d. §. pœna grauior. & in d. l. & si seuerior. adde Bald. in l. obseruare. § proficisci. in xxvi. quæstio. ff. de offic. procons. & Bald. in c. i. in qui. cau. feu. amit. in fin. primæ colum. tenet expresse, ꝙ iudex ex causa potest minuere pœnas à statuto taxatas, ex causa tamen

sa tamen. Et vide Barto. in l. hos accusare. §. omnibus. in fi. ff. de accu. q vbi pœna p statutũ non põt insligi in reũ, iudex imponet
15 sibi aliã extraordinarie. † qua aũt pœna punietur iudex qui sine causa auget vel minuit pœnas. Ludo. de Rom. in notabilibus suis no. lxxiiij. in notabilibus primi anni dicit quòd legistæ hoc nesciunt. sed Hostien. & Ioan. And. in c. de causis. extra de offi. de lega. decidunt, quia punitur pęna infamiæ. l. seruos qui. C. ad leg. iul. de vi publi. & dicit Ro. quod alia pœna punitur, scilicet pœna illa qua puniretur reus, l. j. C. ne san. ba.
16 † Itẽ inquantum supra tactũ est an iudex in pœnis arbitrariis possit transgredi cõsuetudinẽ loci & stylũ curiæ illius in qua est rector. adde omnino pulchra verba Ang. ĩ l. fi. ff. de iniur. & per Bal. in l. reos. C. de accu: q notanter loquitur & ĩ d. l. quicunque. & Bal. ĩ l. seruũ quoque. §. publice ff. de procu. materia est trita. vide per Moder. ĩ locis supra allegatis. tene tñ menti vnum singulare verbum, quod posuit dom. Abb. in ca. de causis extra de offic. deleg. in fi. quod sicut pœnã impositã à lege ex causa, iudex põt augere vel minuere ita potuit augere vel minuere pœnã impositã per cõsuetudinẽ. quod no. ad ampliationem legistarum.

SVMMARIVM.

1 *Clausula deducta. iiij. parte per beneficium cõfessionis comprobatur de iure, sicuti soluentis ante tempus id in quo veniet de iure condemnandus minoratur de summa.*
2 *Minoratio pœnæ propter beneficium confessionis, an prosit præstanti opem.*
3 *Pœna corporalis duplex est, & an tunc habeat locum beneficium confessionis.*
4 *Condemnandus pœna mortis, an in aliquo est alleuiandus propter confessionem dummodo moriatur.*
5 *Condẽnandus pœna corporis afflictiua, an alleuiabitur in aliquo propter confessionem.*
6 *Condemnandus pœna corporis afflictiua si propter confessionem puniretur pœna pecuniaria, non tamen euaderet infamiam.*
7 *Statuto dicẽte quod vna quarta debeat deduci propter confessionem, & alia propter pacem ab offenso, si aliquis confitetur delictũ & ab offenso pacem habeat quomodo fiet deductio istarum duarum quartarum.*
8 *Reus qui confitetur se cõmisisse homicidiũ sed negat se cõmisisse in illo loco, an gaudebit beneficio, quod confitenti minoretur quarta pars condemnationis, & an primo negãs & postea confitens antequam demendatio continuatur euitet pœnam quarti pluris.*
9 *Reus qui partem inquisitionis cõfitetur an gaudeat beneficio statuti minorantis pœnam in vna quarta propter confessionem.*
10 *Statuto dicente quod de quolibet instrumento soluantur sex denarij pro libra an comprehendat casum quando instrumentum fit super re inæstimabili quomodo statutũ minuẽs quartam partem pœnæ propter confessionem possit verificari in pœnis corporis afflictiuis, & quomodo non.*
11 *Pœna in specie an possint duplicari, & in quãtitate non & de dicto statuto minuẽte quartam partem pœnæ propter confessionem in quibus verificetur.*

DEDVCTA sibi quarta parte p beneficium confessionis, & etiam deducta alia quinta parte propter instrumentum pacis, &c. Andreã in libris mille Bononiensi-
1 bus.] † Ista clausula de iure comprobatur qm̃ de eo quòd quis de iure veniret condẽnandus, si soluit ante tẽpus minoratur de summa vt l. si constãte. § quoties. ff. so. ma. ita ẽt si confitetur & alleuiat iudicẽ ab onere probandi, tunc ex statuto potest induci q pœna minoretur, vt l. eum qui in prin. ff. de iniuri. & ibi Bar. Ita dicit Bal. de ista clau
2 sula in d. §. quoties. † Et de minoranda pœna propter beneficium confessionis, posuit etiam Bar. in l. libertis quos. §. posthumus. ff. de alimen. & ciba. leg. vbi etiam dicit an tale beneficium prosit opem præstãti. vide etiam de hoc quod not. Bal. in l. non eo minus. C. de accusa qui videtur contradicere Bar. Et supradicta procedunt quãdo est pęna pecuniaria. Si autem esset corporalis, quid iuris, & eius formam statim dicam.
3 † Et aduertas q corporalis est duplex, quia alia est inferens mortem, alia erit cum alia pœna corporalis imponitur, ideo de vtraq; videamus. Et quod pœna mortis sit duplex probatur in l. prætor. §. i. ff. de bono. pos. & in l. ij & l. capitalium. in prin. ff. de pœn. & no. glo. in l. trãsigere. in verbo, capitalium. C. de transac. Primo namque casu qñ mors naturalis debet imponi ex delicto intentato,

eo, tunc subdistingue, aut sola vitæ priuatio imponi debet, aut post vltra debent etiam bona publicari. Primo casu quoniam vltimum supplicium nullo modo recepit in se diminutionem quoniam est indiuiduum. argu. l. ii. §. i. & l. in executione. §. pro parte & l. si homo mortuus. ff. de verb. oblig. tunc tali casu dictũ beneficium diminutionis quartæ partis pęnæ non debet habere locum, ergo dicto beneficio non gaudebit diminutionis quartæ partis & pœna mortis naturalis imponetur. arg. l. si seruus tibi. & l. Iul. ait & l. si non seruus. §. si solus. ff. ad leg. fal. coniunctis his quæ no. Bar. in l. si pupillus. & l. nesennius. & l. in falcidia. ff. eo. titu. vbi inducit illam materiam falcidiæ ad gabellam, & sic ad debitum fiscale.
4 † Aduertas tñ isto casu quod propter suam confessionem si in aliquo posset sibi prodesse cõcederetur, quia beneficium dici debet, vt l. beneficio. & qđ ibi Bar. ff. ad leg falci. Et ideo putarem q̃ si de illo delicto acerbissima mors veniret imponenda, quod genus mortis dummodo vi
a ta priuetur alleuiabitur, [a] vt d. l. capitaliũ in princ. Secũdo vero casu qñ vltra mortẽ debent bona duplicari, & tũc quia in vita dictum beneficiũ diminutionis quartę nõ põt habere locũ tũc totũ beneficiũ quartæ detrahetur de dictis bonis nõ tm̃ respectu bonorum, sed etiam respectu vitę q̃ non recipit defalcationẽ, vt ar. l. plane. §. si quid p̃terea. ff. ad legẽ falcidiam & quod no. gl. & doct. in auth. similiter. C. ad legem falcidiã.
5 † Secundo vero casu principali qñ est pęna corporis afflictiua & tũc cũ iudex ex causa possit alterare pœnas. vt d. §. pęna grauior. & gl. in l. ii. C. vt intra certum tempus. & d. l. hodie si fieri põt conceditur sibi dictũ beneficium in minorãdo si potest fieri, vel in alterando pœnas vt si damnari debeat in metallum dãnabitur in opus metalli quod leuius est, vt d. l. capitaliũ. §. est pœna. si vero debebat damnari in opus metalli deportabitur, si autem deberet deportari, & bona publicari, alleuiabitur in bonorum publicatione, si vero deberet tantum deportari, relegabitur, si deberet ad tempus relegari, defalcabitur tẽpus relegationis, ar. §. relegati. cum ibi not. insti. qui. mo. ius pa. po. sol. & l. relegatorum. ff. de inter. re. le. §. ad tempus. & ibi Bart. si autem sibi deberet amputari vtraque manus, & oculi euelli, vnũ defalcabitur, si autẽ deberet mitriari vel simpliciter bullari in fronte fustigabitur simpliciter vel si deberet fustigari tãtum tunc alterabitur aliquo modo pœna ita quod nõ sit sine pęna & quod gaudeat beneficio prædicto aliquo modo, vel imponendo aliã corporalem leuiorẽ vel in pecuniariam transferendo.
6 † Aduertas tñ q̃ si in pecuniariã
b transferet non tñ propter hoc euitaret [b] in
7 famiã, vt d. §. pœna grauior. quod no. † quid autem si statuto debeat deduci vna quarta propter cõfessionem alia quarta debet deduci propter beneficium pacis habitæ ab offenso secundum formam statuti. pone ergo q̃ aliquis confitetur crimen, & etiam habuit eadem ab offenso & illam produxit, & videtur q̃ debent in scriptis producere pacem, vt vĩ tex. in c. pactum extra de verb. sign. ibi scripturæ. Sed contrariũ est verũ, vt l. ipsius. C. fa. hercis. ibi q̃ licet scriptura nõ probetur &c. Et sic in tali casu debet deducere duas quartas, quomodo fit ista deductio videlicet an vnaquęq; quarta deducetur de tota summa condemnationis, vel fiet primo vna deductio quartæ de tota cõdemnatione, & de illo quod restat non habito respectu ad totũ fiet alia deductio, & vĩ q̃ q̃libet quarta sit æque principalis, & sic vnaquæque deducatur habito respectu ad totã summã, & sic si condẽnatio erat ad cẽtum. prima, secũda, quarta, deducẽda erit xxv. & sic in totũ cumulatę erunt quinquaginta agu. no. per Bar. in l. contra negantẽ. C. ad leg. Aqui. vbi ponit qualiter pœna debeat duplicari & semper habet respectũ ad simplũ, & sic ad vnã pœnã in vnaquaque multiplicatione igitur idẽ dicã in deductione & defalcatione quartarũ vt contrariorũ eadem sit doctrina. argu. l. i. de his qui sunt sui vel alie. iur. In contrarium facit illud quod dicimus de filio grauato secũdum legittas sub conditione qui habet duas quartas deducere iuxta l. quanquam. C. ad leg. fal. cum simi. & c. raynutius. de test. nam de tota hæreditate primo deducitur legitima quæ est tertia. vt aut. nouissima. C. de inoffi. testa. & de residuo habito respectu solũmodo ad id quod restat deducta legitima deducetur trebellianica, & sic de illis tribus partibus quæ restant non autem totius hæreditatis respectu fit computatio trebellianicæ ita habentur in d. l. quanquam. & in c. Ray-

c.Raynutius.& in l.ratione. §.quod vulgo. & ibi per Bar. Ang. & Io.de Imol. ff.ad leg. falci. & sic dicendū credo in casu nostro, ex quo sequitur ꝙ si cōdēnatio originalis erat de centum, & primo deducatur xxv. propter confessionē restant lxxv. de illis lxxv. ēt habito respectu ad illos lxxv. tantū, non ad tota centū, deducetur alia quarta ꝓꝓ beneficium pacis, & sic deducentur minus q̄ xix. & sic in totū deducentur xliiij. & aliquantulū minus, & tñ si de dicta tota summa habito respectu semper ad totā summā duæ quartæ deducentur, fuissent deducta quinquaginta quod no. & ita practicatur, ꝙ est verū nisi verba statuti aliud importarēt,
8 vnde semper aduerte ad eius verba. † Et aduertas, quòd licet quis confiteatur cōmisisse homicidiū negat tñ se in illo loco cōmisisse non gaudet beneficio ꝙ confitenti minoretur quarta pars cōdēnationis. ita dicit Bar. in sua disputa. quæ incip. per Italiā cōmuniter sunt statuta. & in l.inde Neratius. §.si.cum l.seq.ff.ad l. Aqui. Et econtra si statuto augeretur pœna neganti in quarto pluri, si primo negauit, & postea confiteretur anteq̄ conuincatur de mendacio euitat pœnam quarti pluris. ita dicit Ang. Bal. & Sal. & Bart. in authē. contra qui propriam. C. de
9 non nume.pecu. † Quid autem si partem inquisitionis cōfitetur, an gaudeat beneficio dicti statuti. vide Bal. in l.quidā æstimauerunt. ff. si certum petatur.

ADDITIONES.

a ¶Alleuiabitur. Adde tu vltra ea quæ subijcit dominus Ange. adde tu quod hoc potest esse propter beneficium confessionis. vnde tunc succedit quod voluit Angelus in consi. lxvij. & cons. ccxxvj. quem refert & sequitur dominus Alexand. in consilio ccvij. in secundo volum. vbi licet offendere verba statuti, vt deseruiamus menti, & vt cesset absonus intellectus. sed si quis diceret non esse absurdum quod ille qui venit puniendus pecuniariter gauderet beneficio statuti, et non ille qui venit puniendus corporaliter cum ratio statuti ita militet sicut in alio. nam quando ex forma statuti quis pro delicto veniret furca suspendendus, propter confessionem decapitabitur, quia est minor pœna. ita Bald. consil. ccclviij. incipien. Præmittendum est & hæc sententia videtur æqua, pro qua facit, quia etiam de iure communi sponte confitens mitius ponitur, vt habetur in c.presbyterum. 50. dist. & xv q. vlt. in c. si quis presbyter. xxiiij. distin. c.fin. & c.quia simpliciter. lvj. distin. ponit Rom. in consi. cccccxxiij.

b Butiare, Adde Roma, in cons. xxj. Bes,

Avgvsti. Tu aūt in hac materia adde, ꝙ iste doctor multa in hac glos. dixit, quæ parū valent, nec probat quæ dicit, quia Bal. in d.§.quoties. non dicit id ad quod ipse allegat. Et inquantū vult ꝙ statutū quod loquitur ꝙ per confessionē vel per solutionē ante tēpus minoretur pœna, inquantū statuta dicunt deducta quarta parte per beneficium confessionis, nam dico ꝙ tale statutum nullo modo potest militare & habere locum in pœna capitis, & mortis, vel corporalis, quia illa pœna quæ infertur in corpus ratione subiecti, s. corporis, censetur esse indiuidua. iuxta nota. in l.iiij. §.Cato. ff. de verb. obl. vbi late per Bar. Ang. Imo. Rapha. & docto. q multa allegant. & per l.ij. §. j. & in l.in executione. §.ꝓ parte. ff. de ver. obl. nec est verum, ꝙ in aliquo istorum casuum propter suā confessionē concedatur sibi aliquod beneficium, hoc est ꝙ si pœna mortis veniret imponenda acerbissima, ꝙ per confessionem dabitur sibi pœna mortis quæ erit leuior, vel minorabitur pœna corporis afflictiua, in aliam leuiorem secundū exēpla quæ posuit, quia dico, quòd tale statutum deducta quarta parte per beneficiū confessionis, non cōprehendit istos casus, in quibus pœna corporis afflictiua imponit, sed in quibus solum pœna pecuniaria imponeretur, nec video quomodo tale statutum possit trahi ad istos casus, in quibus pœna afflictiua corporis imponeretur. Et moueor ex doctrina Bar. fundata in illo text. in l.iiij. §.prætor ait. ff. de dam. infec. qui dicit quòd vbi verba statutorum non possunt adaptari, nec ibi eius dispositio. & voluit Bart. in l. ita autē. in prin. ff. de admi. tut. & sequuntur Ange. Imol. & Paul. de Cast. in d.§.prætor ait. & Pau. de Cast. in l.benignius. ff. de legi. quam tamen sequitur Cald. limitando prædicta in solenni sua disputatione incipiente, Statuto ciuitatis. & ita decidunt Bald. & Angel. in l.quod constitutum. ff. de testamento
10 mili. † vnde volunt præfati docto. quòd si statuto caueatur, quòd de quolibet instrumento soluantur sex denarij pro libra, tale statutum non comprehendit casum, quādo
c instrumentū fit super re inæstimabili, c quia vbi nō possunt adaptari verba statuti, licet statutū generaliter loquatur ibi non extendit eius dispositio ita in casu nostro nescio videre quomodo verba statuti loquentis, s. dedu-

deducta quarta parte per beneficiũ confessionis possint ista verba statuti adaptari ad pœnã corporis afflictiuam, ſ. q amputetur manus alicui, vel q oculus ei effodiatur, qa vt dixi, ista omnia indiuidua sunt, nec est verum q isto casu possit minorari pœnam, per §. pœna grauior. quia §. pœna grauior. habet locum qñ adsunt illæ causæ, de quib⁹ ibi per gl. & docto. sed ista causa cõfessionis non potest militare, quia vt dixi dispositio statuti non potest ibi habere locum cũ verba statuti adaptari ibi non possint, teneo tñ q si pœna quæ imponeretur per statutum per nomina numeratiua imponeretur, puta q talis committens tale delictum habeat octo ictus funis vel fustigetur cũ centũ verberibus, & statutum generaliter diceret q omnis pœna imposita per statutum minoretur deducta quarta parte per beneficium confessionis, isto casu talis pœna minorabitur, quia vbi adaptari possunt verba statuti, ibi adaptatur eius dispositio. Nec obst. illo casu q corpus hominis est quid indiuiduũ, quia non potes tangere partem quin tãgas totum, quia respondeo q statutum isto casu non habuit respectum ad hoc, sed ad numerum pœnæ imponendæ; cum minor sit pęna sex ictuum funis vel verberum, quàm octo arg. l. capitalium. ff. de pœn. † adde tñ
11 hic quæ dixi supra in glo. in verbo, in platea cõmunis. in illo articulo q pœnæ in specie non possunt duplicari, sed tamen in quantitate ita intelliguntur statuta generaliter loquẽtia, ita isto casu cum statutum dicit deducta quarta parte verisimiliter loquit statutum de pœnis in quantitate quibus adaptantur verba statuti. Itẽ inquantum supra tactum est quando per confessionẽ conceditur beneficium diminutionis pœnæ, vel augmentatur pęna per negationem vel qñ negat in illo loco cõmisisse delictum, vel si primo negauit & postea cõfitetur, an augetur pœna, vel si partẽ inquisitionis cõfitet, de omnib⁹ istis vide Bal. & Sal. & Ful. Pau. de Cast. & doct. in d. l. cũ qui. ff. de iureiur. & ibi Ang. notanter loquitur de eo qui postea confitetur ante factas probationes, an saltẽ veniat condẽnandus in expẽsis, de ista materia an negans possit postea confiteri. vide per Bald. de istis quæstionibus in l. ea quæ. in x. & xj. q. C. de accu. & per Bal. in c. j. in §. porro. quæ sit pri. cau. benefi. amit. & per Bal. in l. de ætate. in §. fi. ff. de interroga. actio. & per Bald. in l. error. in vij. col. C. de iur. & fac. igno. & per Bald. in l. j. C. de furt. Bald. in l. si vnus ex sociis. §. fi. ff. pro soc. per Bald. in l. vnica. in vij col. C. de confes. per Bal. in l. electo. §. neque. ff. de noxa. Ange. in §. si enim. in authẽ. de triente & semiss. Sali. in l. contra negantem. C. ad leg. Aquil. qui contradicit his quæ dixit in dict. l. cum qui. Iac. de Are. Ange. & Imol. in l. sed hoc ita. § q autẽ. ff. de re iudic. De qualitate autem negata vel confessata. vide per Bartol. Saly. & doct. omnes, maxime Fulg. in l. cum qui. ff. de iureiuran. Ange. & Imol. & Rom. in l. j. §. si quis simpliciter. ff. de verb. oblig. per Bald. in l. cum quid. ff. si certum peta. & per Bald. in cap. j. §. porro quæ sit pri. causa benefi. amit. qui ponit quid in appellatione an habeat locum pœnitentia.

c Inestimabili. adde q hoc in terminis consuluit Cum. in cõs. xcvij. cui se subscripsit do. Io. de Im. & eandem sententiam tenet Roma. in consi. 324. & do. Alexand. in consi. lviij. in ij. vol. & q dispositio statuti non extendatur vbi verbera non conueniunt. vide etiam per Barbatiam in consil. inge sim. clxxio. Ber.

SVMMARIVM.

1 *Sententia dicente quòd amputetur manus dextera, si dextram non habet, an iudex possit alterare in sinistram.*

2 *Pœna existente quòd amputetur manus & non dicatur quæ quid erit*

3 *Pœna existente amputationis manus, si habeat unam bonam & unam aridam, quæ amputabitur.*

4 *Pœna existente amputationis manus, si unam tantum habeat quid erit.*

Vis si nõ soluerit intra decem dies amputetur sibi manus dextra &c.] † Quando
1 aũt non habet dextrã an iudex possit alterare in sinistrã. not. Bar. in l. hos accusare § fi. ff. de accus. & dixi supra in gl. super verbo, platea cõis. & no. Bar in auth. sed nouo iure. C. de ser. fug. & ibi Bal. & docto. in l j. C. vt intra cer. tẽp. & ibi gl. & concludunt sic, qui. iudex ex officio qñ videt q pœna à lege vel statuto ord. nata non potest habere locum ex officio

ctio suo pœnam alterat & extra ordinē punit, quæ punitio dicitur extra ordinem fieri non ex alia l. vel statuto sed ex eodē ex quo pœna imponebatur illa quæ imponit impossibile est, vt casus in d.l. hos accusare.§.fi.cōiuncta l.si criminis.C.ad leg. Iul.
2 de vi.& ita dicit Bar.in d.§.fi. † Quæro qd si simpliciter dicatur ꝙ manus amputetur nec dicat quā manū gl.in d.auth. sed nouo iure arguit pro & cōtra finaliter concludit quod illa in qua minus potest amputetur.
3 † quid si habeat vnā bonā & alterā aridā. Dy.in d.auth.dicit quod bona amputabit. arg.l.quoties.ff.qui satisda.cogan.sed Butr.
a in d.auth. tenet quod arida[a] quia in obscuris ꝙ minus est sequimur, vt l.in obscuris. ff.de reg.iur.pro quo facit l.ij.ff.arbo. furt. ce. sed Bal.ibi dicit ꝙ aut prouisum est de certa manu vt in nostra sententia quia dicit dextra, & tunc satisfactum est statuto si illa amputetur, licet arida sit pro quo facit quia debito & speciei præstando speciem in eo statu quo est liberatur, vt l.domus.§. j.& quod ibi no.ff.de leg.j. si autē de certa manu per statutū prouisum non sit, & tūc aut illa manus est omnino inutilis & tunc illa nō abscindetur sed vtilis, sinautē nō esset omnino inutilis, tunc illa quæ est minus
4 vtilis truncabitur.† Quid autem si quis nō habet nisi vnicam manū an illa sola abscindetur. Iac.de Are.in d.auth.dicit ꝙ nō, sed alterabitur pęna, vt l.stichū aut Pamphilū. ff.de solu.& in l.emptorem.§.pen.ff.de cōtrahen.emptio.sed Bal.ibi dicit ꝙ imo illa sit abscindenda, quia statutum hoc dicit, cuius verbis standum est, verū quia remanet omnino inutilis debet alia pœna, vt puta relegationis vel pecuniaria allegari.arg.l.illicitas.§.ne tenuis.cum gl.§.de off.præsi.sed Flor.in d.authē.dicit ꝙ opi.Bal.de iure est verior opi.Iac.de ęquitate autē hodie stylus & curiæ consuetudo est attendendus, vt l.saccularij.§.sunt quidā. ff.de varica.crimi.vide Ange.& Imo.in l.ij.ff.de iudic.

ADDITIO.

a ¶Arida. Adde tu in proposito, & vide ibi Cepol.& Alex.in consi. ciiij.in j.volu.& ibi quod ita communiter tenetur, & limita, vt per Cep. in d.authen.sed nouo iure. Ber.

AVGVSTI. Tu in his quæstio adde primo ea quæ pulchre dixit Bal.in c.j.l. furtū.extra de pace iura.fir.in vsi.feudo.in iij. col. dixit ꝙ si reus à quo iudex debet facere abscindere vnum membrum ille nō habet illud membrum ꝙ in simile membrū immutabitur illa pœna & seruabit iudex æqualitatem quantū potest, subdit tñ ꝙ si iudex non potest hoc facere puniet isto casu grauius qua remissius allegat d.l.ij. C. vt intra certum tempus & reddit rationē, maxime in statuto loquente ꝙ qui debilitauerit membrū alicui debilitetur sibi simile membrū, nā dicit Bal.offensus membrum perdidit innocēter iste aūt offendens punitur culpabiliter. Et ideo magis punit quia inter innocentiam & dolū nulla est proportio & adde hic omnino quæ dixi supra in glo.in verbo, in platea cōis. & vide Alb. in d.auth.sed nouo iure.adde Alb. de Ros.in iij.par.statu.q.lx. qui ponit si debet amputari pes vel manus, nec dicitur quæ, de qua intelligatur. & inquantū supra tactum est si talis reus habet manū aridam, an illa debet amputari. Albe. in loco supra alleg. in d.auth.sed nouo iure expresse ibi decidit cōtra Cy. ꝙ imo manus arida dēt amputari & Sali.i d.l.ij.C.vt intra cer.temp.in fi. tenet opi.Iac.de But.contra Cy.& rñdet ad d.l. ij.cui.l.nō rñdebat Iac.But.& ibi Sali.adducit pro hac snīa bonū text.quē ibi vide, & aliū casum in hac materia ibi videas alleg. à do.Abb.in c.j.extra qui cle.vel vouen.& ibi vide do.Card.tāgentē istā difficultatē, & licet in terminis istius q. soleat allegari doctrina Ioan.And. quā posuit in mercurialibus in regula.in pœnis extra de regu. iur.in vj.quā in indiuiduo in hac difficultate in terminis qōnis nostræ allegauit Ioan. de Imo.in l.ij.ff.de publ.iud.vbi post Ange.examinauit istā materiā, tñ allego ego Ioā.And.in addi.Spe.in rub. extra de pęn. in fi.vbi expresse Ioan.And.dicit ꝙ cōis doctrina in hac materia est cōtra Cy. in d.authen.sed nouo iure.scilicet ꝙ manus arida debet abscindi reo & in istis q.adde omnino dicta Rapha.Ful.qui vltra omnes locutus est in hac difficultate in d. auth.sed nouo iure & certe ibi eleganter loquitur.

5 *Statuto imponente pœnam alternatiue ut puta amputetur manus uel pes uel amputetur manus uel stet perpetuo in carceribus quis faciet electionem pœnæ iudex uel reus.*

6 *Pœna existente arbitraria iudicis erit arbitrium.*

7 *Pœna existente mixta alternatiua & arbitraria arbitrium est iudicis.*

8 *Pœna existente unica puta statutum dicit de amputatione manus & reus est ita puer uel ita senex quòd statim moreretur tunc iudex potest dispensare.*

9 *Statuto dicente occidens occidatur ut in quo deliquit puniatur si Titius aliquem alapa non dolo percussit, & percussus mortuus est Titius non morietur, & erit interpretatio non dispensatio, & quo iure sit introducta interpretatio.*

10 *Consuetum fieri non dicitur arbitrarium, sed necessarium, & in arbitrarijs iudex in mitiorem inclinabit.*

11 *Reo mori debēte, an iudex possit dare ei optionē mortis puta furca uel capitis amputatione.*

12 *Electionē in pœnis alternatiuis existēte ipsius rei si reus eligat grauiorē an sit audiendus.*

13 *Iudex in pœnis alternatiuis etiam si uerba diriguntur ad iudicem debet eligere minorē.*

14 *Pœnā minorem in alternatiuis esse eligendam per iudicem intellige quādo ambæ sunt corporales ut puta quod amputetur sibi per aut manus, si autē dicatur aut soluat centū aut manus amputetur semper elegit pecuniariā quia nō est proprie pœna alternatiua sed corporalis surrogatur in defectum pecuniariæ.*

15 *Statuto licet possit fur pro paruo furto suspendi iudex poterit moderari illā pœnā citra mortē et an iudex debeat aliter quā sit cōsuetudo.*

16 *Iudex an possit dare electionem mortis reo morituro.*

1 ANGE. † Quid si statutum imponit pœnam alternatiue videlicet amputetur manus vel pes; vel quòd amputetur manus vel stet perpetuo in carceribus detētus vel quod amputetur manus, vel soluat mille & sit relegatus, cuius erit electio dictæ pęnæ an iudicis vel rei: istam quæstio. ponit glo. in l. quicunque. C. de ser. fug. & ibi Cy. & Bar. & Bald. in l. si fugiti. eod. titu. & Bal. in auth. sed nouo iure. C. eod. titu. & Bart. in l. j. ff. de effra. & expil. & Imo. in d. l. ij. ff. de publi. iudi. nam in d. l. j. Bar. videtur velle ꝙ in dubio sit electio rei per l. pen. ff. de pœn. sed in d. l. quicunque. dicit illud verū in pœna pecuniaria, vt l. plerunque. in fi. ff. de iure do. sed in corporali pęna in dubio iudicis sit electio, vt l. j. ff. de effra. & expil. nisi verba dirigantur ad vnū qa ille ad quē diriguntur, habet electionē. arg. l. Lucio cū gl. ff de leg. ij. sed Bal. in d. l. quicunq; versi. no. de pœna alternatiua &c. dicit quod aut est alternatiua, aut est arbitraria, aut mixta alternatiua, & arbitraria, aut pęna simplex. Primo casu aut est pœna ciuilis parti applicanda & est electio debitoris, nā si hēt electionē in alternatiuis sorti, quæ est fauorabilis ergo in alternatiuis pœnis, q̄ est odiosa, vt no. glo. in d. l. quicunq;. aut pœna est criminalis & pecuniaria fisco applicanda & etiā isto casu reus eligat p. l. interpretatione. ff. de pę. aut pœna est criminalis & corporalis puta aut manus vel pes tūc ēt idē ꝙ rei est lectio qa vtraque pœna est orta & purgata delictū & de hoc ante sniam interrogabitur per iudicē & si nō eliget, tūc iudex eliget potestate sibi data. per d. l. hodie & snia fertur certa, & non alternatiua, cū trahere debeat, secum executionē, vt ff. de pę. l. q. vltimo. simile no. l. j. §. exactio. C. de rei vxo. act. nec ob. dicit ipse ꝙ habetur in d. l. Lucio. qa ibi loquitur in creditore fauorabili. hic in odioso. C. cōia de le. l. fi. §. j. licet ergo statutū dicat iudex faciat extrahere oculū vel pedē amputari, interpretatur ꝙ reus eligat & miserabilē electionē sibi esse concessam q̄uis verba statuti dirigantur ad iudicē nā illa est mitior pęna q̄ eligenti vr̄ minor, vt intelligatur l. aliquā misericordiā

6 inter miserrimas pęnas inseruisse. † Secundo casu principali videlicet in pœna arbitraria omnino iudicis est arbitriū, nā arbitriū in iudice mihi aliud est quā iurisdictio quæ in priuato reo maxime nō datur, idē si esset electio & declaratio & reus nunq̄ idoneæ eligeret. ff. de effrac. & expil. l. expilatores.

7 † Tertio casu principali qn̄ ex mixta alternatiua & arbitraria idē dicit sicut in pœna arbitratiua. allegat C. de ser. fugi. l. si fugitiui. nam tunc intelligit de simili pœna, sed assimilari pertinet ad iudicē vt l. pn̄t. ff.

8 de leg. † Quarto casu principa. qn̄ est vnica & sola pęna ibi non cadit electio sed dispēsatio, & ideo ad iudicē ex causa pertinet vt puta si statutū dicit de manus amputatione & aliquis est ita puer. vel ita senex quod statim moreretur tunc iudex pōt dispensa-

a re a non tn̄ cogitur nec propter hoc appellari. ff. ad Silla. l. q. pōt. in fine in ratione literæ.

9 ræ. † secus esset hoc casu in casu statuti ꝙ dicat quod occidẽs occidatur vt in eo in quo deliquit puniatur, pone modo culpa & nõ dolo percussi te,& mortuus es vtique ego mori nõ debeo,& hęc est interpretatio nõ dispẽsatio & à mala interpretatione appellatur,nisi à principio sit specialiter interdicta. de origi.iur.pręterea introducta est interpretatio de iure naturali,& ideo locũ hẽt etiã in statuto, naturali enim ratione est,vt non puniat quẽ ad mortẽ qui noluit delinquere. Itẽ debet puniri dolus. l.j.§.sed si claua. ff.de sicca.& pro hoc l.ij.§.j. & quod ibi no.Bar.& illud est tenẽdũ. aduertas tamen secundum Bal.in d.l.quicunque in
10 versi. † scias etiam quod illud quod consuetũ
b est fieri nõ dicitur arbitrarium sed necessariũ b vt ff.de extraord. crimi.l. saccularij & not. in l.quid ergo.§.pœna grauior.ff.de infa & quia consuetudo est actus practicus ideo seruanda & etiam scias, vt ibidem subiungit Bald.quòd in arbitrarijs debet iudex in partem mitiorẽ inclinare de offi.deleg.c.de causis. non tamen debet esse nimis gratiosus.de reg.iur.c.ij.in vj. & ibi per Ioan.And.in nouella.& quando plures pœnæ imponuntur, vel à iure communi, vel à statutis, vel diuersis legibus vel à diuersis statutis, vel à statuto,vel lege,vel ab homine quid faciendum sit ponam infra in gloss. super verbo, caput à spatulis amputetur &c. in
11 versi.quid si plures leges &c. † quando autẽ reus omnino mori debet an iudex dare posset ei optionem qua morte mori debeat, vel furca vel decapitari.& est tex.cum glo.in l.aut dãnum.in princ.ff.de pœn.quod sic.

ADDITIONES.

a ¶Dispensare. Adde tu & vide Roma.in consilio ccccclxvij. & Fulgo.in consi.clviij.& vide supra in versi.quas si non soluerit Ber.

b Necessarium. Adde tu & vide Angel. in consi. cccviij.in fine.

AVGVSTI. Tu autẽ in principali quæst. quam tangit do.Ange.hic adde Bald.in l.cunctos populos.C.de sum.trin. & fide catho. in vij.colum.qui dicit quod in alternatiuis in criminalibus est electio iudicantis sicut in pœna incerta de certis. alle.d. §. expilatores , quia dicit quod si electio esset rei frustra caderet ibi alternatiua, quia affectio eius facere quod semper acciperet minimam pœnam. Sed ego non curarem de hoc quia imputetur legi quæ ita voluit sicut quando pœnam corporalẽ cõmutat in pecuniariam, vt dixi supra in gloss. præcedenti, vel econtra, vel fortasse possumus intelligere prædicta nisi in arbitrijs pœnis,quia isto casu reus eligeret quid minimum, & esset lex isto casu ridiculosa contra ea quæ habentur.j.dist. & erit autem l.cum si. Alb. de Rosa. in l.serui fugitiui. C. de ser. fugi. dicit quomodo Odof. tenuit quod electio fit rei p l.plerunque ff.de iure do.sed dicit Alb. quod Cy.& Iac.But.& alij doc.tenent ꝙ fit in arbitrio iudicis,& respondet ad d.l. plerunque dicit tamen Alb.in l.quicunque.C.de ser.fug ꝙ si reus seruus pœnę efficeretur isto casu perdit talem electionem.per l. ex facto.§. si quis rogatus.el ij.ff.ad treb. Et dixit vnum nota-
12 bi.Raph.Ful.in d.l.quicũque.C.de ser.fug.† ꝙ in casu quo in pœnis alternatiuis electio est rei,tũc si in istis alternatiuis reus eligeret grauiorem pęnã mos non est ei gerẽdus maxime si irrationabilis est, vt quia dicit statutum aut soluat centũ aut fustigetur pone ꝙ vnus qui est soluendo auaritia ductus magis vult fustigari,certe iudex non debet eũ audire.Si autẽ iste talis aliqua rationabili ratione se moueret audiendus est,& illa pœna habebit locũ, licet sit acrior quã elegerit.arg.eorũ quæ habentur in l.j. ff. de his qui mor. sibi consciuerunt. & vltra oẽs in hac materia locutus est Abb. in c. à crapula extra de vi.& hone. cler. qui multa noua adducit contra sniam legistarum in hac materia ibi vide. Item adde d. Catal.in trac. synd.in clxiij.addi.qui late ponit istam mate-
13 riam.†& ibi etiam dicit ꝙ si etiam verba diriguntur ad iudicem quod iudex in istis alternatiuis debet aligere minorem pęnam & allegat bona iura.& vide Pet.de Anch. in cap. de causis,ibi aliquid per doct. extra de offic.dele. & vide Bal.in l data opera.in ij.col.C.qui accu. qui videtur velle ꝙ ẽt in istis alternatiuis iudex eliget mitiorẽ, & iudex eligit in istis pęnis alternatiuis hoc nõ debet fieri sine citatione partis.ita voluit Bal.in l.si fugitiui.in fi.C. de ser. fug. Adde Bal.de ista materia in l. quid ergo.§.pęna grauior.ff.de his qui not. infa. in
14 j.col.† Limita tñ prædicta & intellige procedere qñ pęna quę ponitur alternatiue ambæ sunt corporales,puta quia statutũ dicit quod amputetur sibi pedes aut manus quia prędicta procedũt secus si vna pecuniaria altera corporalis, puta quia statutũ dicit ꝙ aut soluat centũ aut amputetur manus, quia semper iudex debet eligere isto casu pęnam pecuniariam.ita sing.dixit Bald.in l.Lucio Titio. ff. de leg. ij. quia isto casu illa non est proprie pœna alternatiua, sed est pœna corporalis in defectũ pe-
15 cuniariæ subordinata. † Item inquantũ est dictum

dictum ꝙ iudex potest dispensare in pęnis qñ vna est pœna. adde mirabile consiliũ Ludo. de Ro. in consi. suo ccccLxviij. q. cõsuluit quod licet per statutũ fur pro paruo furto possit suspẽdi, tñ iudex põt moderare pœnã illius statuti citra mortẽ & est mirabile cõsilium & mouetur per bonas rationes. Item an iudex debeat arbitrari aliter quã consuetudo fuerit vide eleganter dicta d. Ant. de But. in d. c. de causis. extra de off. deleg. & omnino limita, vt per Abb. ibi in fi. vide do. Ant. de Bu. in c. j. extra de cõ

16 stitutio. & ibi per Moder. Item inquantum do. Angel. hic per tex. in d. l. aut damnum vult quod potest dare morituro electionem mortis. addatis quod cum supportatione ille tex dicit totum contrarium, & ideo Roma. in sing. suis. cxxiiij. dicit quòd Nero fecit hoc in magistrum suum Senecam. Sed non est bonum exemplum imperatoris, quia alius iudex hoc non potest, vt dicit ibi ille text. in l. aut damnum. §. j. secus in imperatore, vt ibi habetur in tex. cum glo. & ita dicit Roma. in l. si quis mihi bona. §. j. ff. de acquiren. hære.

17 *Statuto dicente quòd de tali delicto debeat puniri grauissima pœna, an flagellis cedendo debeat dici grauissima pœna.*

17 ANGE. †Quid aũt si statutũ dicat quòd debeat de tali delicto affici & puniri grauissima pęna an flagellis cedendo dicatur grauissima pęna tex. & ibi glo. & Bar. in l. sed & si. §. prætor ait. ff. de in ius vocan.

AVGVSTI. Tu adde ea quæ dixit ibi Ludouic. de Roma. in suis reportatis in notabili super textu.

18 *Condemnatus fuit aliquis in centum quæ si non soluerit intra decem dies amputetur sibi manus non soluit, an officialis possit exequi dicta centum in bonis condemnati.*

18 ANGE. †Quæro si aliquis fuerit damnatus in cẽtum, quæ si non soluerit intra decem dies amputetur sibi manus, non soluit tñ officialis vult exequi in bonis cõdemnatis, an possit videtur ꝙ nõ, q̃a pœna est transfusa in corporalẽ, vt l. obligationũ fere. § fi. ff. de act. & obl. tñ Bar. in l. cum duobus. §. idem respondit

a si socio. ff. pro socio. tenet quod potest. a

ADDITIO.

a ¶ Quod potest. Adde & vide Francis. de Are. in consilio lxxxix. Ber.

AVGVSTI. Tu adde quod doctores ibi sequuntur opi. Bart. Imol. Salicet. & Raph. Fulgo. & multũ exclamant de illa doctrina Bart. ibi, & dicunt Bar. ita consuluisse. & vide Ang. & Imo. in l. si stipulatus. in xviij. col. ff. de verbo. oblig. approbantes Bar. & de materia vide omnino pulchra verba Bal. in l. commissoriæ. C. de pac. inter emp. & vendi. & dicta Bald. in l. j. C. de his quæ pœnę nomine. & doc. in l. ij. ff. de pub. iud. vide tñ. Ro. aliter sentiẽtem in l. j. §. & post operis. ff. de ope. no. nun. Et adde pulchra verba Raph. Fulg. in l. quicunque. C. de ser. fug. qui refert quomodo Ang. ibi dicit ꝙ audiuit alias à Bar. viua voce ꝙ ipse consuluit in ista materia determinasse & quod licet tempus sit lapsum & reus in pœnã corporalẽ inciderit ex eo quia nõ soluit intra tẽpus pœnã pecuniariã ꝙ nihilominus põt iudex exigere pœnã pecuniariam quam reus poterat soluere & non soluit per d. §. idem respondit. sed Raph. Fulg. ibi videtur tenere contrarium & arguit contra Bart. & respondet ad d. §. idem respondit. & faciunt ea quæ dixi supra in proxima additione quæstio. proximã istius quęstionis in hac materia.

19 *Officiales exigentes pœnam errarunt in calculo & condemnatus fuit in bona fide licet non soluerit integram condemnationem an amputabitur sibi manus.*

20 *Condemnatio ad amputationem manus dextra, fuit sinistra amputata per errorem executoris an possit truncari dextra.*

19 ANGE. † Quid si erratum fuit in calculo per officiales vel ad gabellã deputatos, ita q̃d condemnatus non fuit in dolo, sed in bona fide, & tñ nõ soluit in veritate integrã condemnationem, an debeat sibi amputari manus, dic ꝙ non, vt no. Bal. Raph. & Imo. in l. quamuis. de condi. & demon. per illum text. quòd not.

20 †Quid si condemnatus fuit ꝙ debeat amputari manus dextra, & per errorem per executorem fuit abscissa sinistra an iudex possit pro executione sučsententiæ truncare dextram, dic quod non quia ꝙ primo executus est in sinistra restitui nõ potest. ita dicit Bar. in l. elegant er. §. qui reprobos. ff. de pigno. actio.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia in prima q. vide Mod. late scribentes in d. l. quãuis. sed in alia q̃one adde q̃d Sali. in d. §. qui reprobos. expresse sequitur doctri. Bar. q̃d isto casu si per executorẽ manus sinistra fuit abscissa p errorẽ, nõ põt aliã manũ dextrã abscindere, sed vide Fulg. in d. §. qui reprobos. q. arguit cõtra illã decisionem doct. sed rationes suæ nõ mihi placent,

placet, quinimo Alb. de Ros. in d. auth. sed nouo iure. C. de ser. fug. in fi. ibi ponit istã q. & arguit pro & contra, & dicit quod quidã doct. tenuerũt ꝙ licet ꝑ errorẽ executor errauerit in vna manu tamẽ exequetur in alia per bonã rationem. ipse idem Alb. tenet contrarium & istam teneo.

21 *Statutũ dicit quod homicida condemnetur in centum & si non soluerit intra decẽ dies decapitetur, homicidium est cõmissum nõ dolo sed culpa tantum & intra tempus non fuerunt soluta centum an debeat decapitari.*

22 *Pœnam pecuniariam ad euitandam corporalẽ uel corporis afflictiuã non solũ cõdemnatus soluere potest sed etiam coniunctus uel extraneus, etiam condemnato non mãdante.*

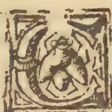
23 *Pœna pecuniaria potest solui ut corporalis euitetur etiam condemnato inuito.*

21 Ange. †Quid si statutũ dicit simpliciter ꝙ homicida condemnetur in centũ & si nõ soluerit intra decẽ dies decapitet̃, & homicidiũ nõ est cõmissum dolo sed culpa tm̃, an si nõ soluerit dicta centũ intra x. dies debeat decapitari istã q. format Bal. in l. data opera. C. q̃ accu. nõ pos. versi. & ex hoc infero ad talẽ q. &c. vbi determinat qđ vbi culpa cõmissum nõ est homicidiũ ꝙ condẽnabitur in centũ tm̃, & licet nõ soluerit intra decẽ dies nõ decapitatur. Et hoc est q̃a dictũ statutũ de homicidio intelligitur qñ cõmissum est dolo. facit ꝙ no. Bar. in l. j. §. j. ff. si quis test. lib. esse ius. fue. & hoc iudex debet in sua sñia declarare inserta causa, q̃a semper cã condẽnationis quærẽda est, vt ff. de re. mili. l. q̃ cũ vno. §. ad tẽpus. qđ bene no. Et adde & videas q̃ scripsi supra in glo. quas si nõ soluerit intra decẽ dies cum quarto pluri. in versi. Si vero in ea diceret vsq; ad finẽ illius glo. quia melius hæc ca-
22 dunt sed errore fuerunt ibi posita.† Et teneméti ꝙ nõ tm̃ dictã pœnã pecuniariam põt soluere cõdemnatus vt pęnã corporalẽ euitet vel corporis afflictiuã sed alius coniunctus vel extraneus etiã si condemnatus nõ mandauerit soluere vel ratũ non habuerit, etiã intra tẽpus ita dicit Bal. & Imol. in
23 l. fi. circa princ. ff. de condi. insti. † quinimo plus dico ꝙ etiã inuito põt dicta pęna pecuniaria solui, vt corporalis euitetur, vt not. Bar. in l. stichus de pecu. le. & Bal. in l. fi. de neg. gest. intantũ ꝙ vt dicit ibi Bald. potest per extraneũ auferri de bonis dicti cõdemnati etiã dicto cõdemnato inuiti & soluere dictam condemnationem vt ar. l. si proc. §. si ignorãtes. ff. manda. & no. Bar. in l. iiij. §. cato. ff. de verb. obli. & hoc ratione proprij interesse illius extranei soluentis. arg. l. non tantũ. ff. de appel. quod perpetuo no.

Avgvsti. Tu autẽ in ista gl adde ꝙ mihi placent ea quæ dicit do. Ang. hic, se d in vltima difficultate quã ipse tangit hic adde bonũ tex. & ibi Bal. ponderantẽ illũ tex. in l. si quis id quod. in versic. in seruos. ff. de iurisd. om. iu. qui dicit ꝙ stante dicto statuto, ꝙ si q̃s intra mensem nõ soluerit centũ amputetur sibi manus, nihilominus si constat ipsum nõ posse soluere, tñ poterit alius soluere pro ipso. & allegat. l. stichus. ff. de pec. le. vbi Bar. etiã. h. d. ẽm quod d. Ange. alleg. supra. Et inquantũ d. Ang. hic allegauit illã doctrinã Bal. quã posuit in l. fi. C. de neg. gest. ꝙ imo amicus vel coniunctus reo inuito põt soluere illã pecuniã ad hoc vt euitetur pęna corporalis, & poterit postea repetere illã pecuniã. Addatis qđ illã doctrinã Bal. late enucleauit & examinauit postea Pe. de Ancha. in c. cũ C. laicus. extra de fo. compe. in pen. col. & ibi Pe. de Anch. allegat quõ Bar. ĩ l. si stichũ. §. sed si alio. ff. de nouat. vult ꝙ etiã si soluo pro aliquo alicui suo creditori, & expresse debitor protestetur soluẽti, ꝙ non soluat ꝙ soluenti isto casu non datur repetitio propter expressam prohibitionẽ, etiã ex causa necessaria. Fallit solummodo in impensa funeris, vt ibi per Bar. & sic Bar. loquitur etiã in causa necessaria. Sed ibi vide Pe. de Anch. no. loquẽtẽ in ista materia, q̃ declarat q̃d de iure in isto passu dicere debemus. & vide Dominicũ in d. c. cum C. laicus, qui dicit ꝙ si soluens est amicus debet protestari quod non animo donandi sed repetendi soluit ad hoc vt fugiamus tex. in l. is qui amicitia. ff. de nego. gest. alias nõ repeteret. & vide do. Ang. hic infra in gl. præsente Caio & appellante in versi. & no. quod d. l. non tantũ habet locũ.

Svmmarivm.

1 *Practica ducendi condemnatos per loca publica & consueta est introducta ut ab omnibus uideantur.*

AIVM quod duci debeat per loca publica & consueta.] 1 †Ista practica fuit introducta vt publice videatur ab omnibus vt multis crassantibus locus sit exemplo, vt l.absentem.& l.aut facta.§.fin.ff.de pęn.

AVGVSTI. Adde quod iste doctor errauit quia noluit allegare l.aut facta.§.fi.ff. de pœn.& ibi vide glo.

SVMMARIVM.

1 *Executio aliquando fit in loco delicti ad maiorem exaggerationē, ut ante domum in qua furtum commissum est furcæ aliquando eriguntur.*

SQVE ad locum iustitiæ consuetum.] Hoc fuit introductū p no. in d.l.pe.ff.de iust.& iur. 1 † Sed aduertas q aliquando in loco cōmisit delicti fit executio ad maiorem exaggerationē, vnde ante domū i qua furtum cōmissum est furcæ aliquando eriguntur & ita semel obseruari feci cū casus in occurrere Perusij vel ī loco vbi hominē interfecit decapitaī, vt no. Bar.in l. capitaliū. §.famosos.ff.de pę. Et etiā est ratio vt ibi puniaī vbi deliquit, vt cęteris sit exemplū, vt C.ad leg.Iul.repe.l.j.& l.si quis forte.§. fi.ff.de pę.& §.si quis, & eod.tit.l.aut facta. §.fina.ita dicit Sali.in authen.si vero.C.de adul.& est casus & ibi hoc no.Bal.in l.j.C. de nili.agge.non rumpen.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde q dubito q in ista conclusio nō sit falsa & damno ego istos iudices q in loco vbi delictū fuit factū puniunt malefactores vel decapitando vel furcis suspendendo. Idē qn ad fenestras palatii suspendunt reos vel ad rengeriam suspendunt vbi rebelles principum suspenduntur & nō faciunt executiones suas in loco cōsueto vbi fiunt aliæ executiones corporales.moueor ergo per tex. in terminis in l.capitaliū. §. famosos.ff. de fur.vbi spāle est in latronibus famosis q de robando fecerunt homicidiū vt nō in loco cōsueto iustitiæ. Sed ibi in loco vbi proprie delictū fecerunt puniatur, & ratio redditur ibi tex.quare ibi in illo loco debent suspendi,& ibi ēt in tex.redditur ratio quare specialiter introductū est in famosis reis, quia acrius puniuntur famosi rei quā non famosi. Locus ergo vbi fit executio corporalis aggrauat infamiā ipsius malefactoris. Istę ergo executiones debent fieri in locis consuetis.Sed dico hoc nō militare nisi in famosis reis in aliquo qui enormissimum delictū qualifactum fecisset per prædicta, & ita alias interrogatus respondi de iure ita esse faciendum cogita.

SVMMARIVM.

1 *Iudex quando facit executionem corporalem debet habere rem claram quia ad similitudinem supplicij tenetur.*

2 *Cautela pro iudice est quando crimen non est probatum, & vult ferre absolutoriam quod faciat citare iniuriatum & etiam syndicum communis ad contradicendum, & quando constat iudici reum non esse culpabilem an possit illum ex suo officio absoluere.*

T ibi caput à spatulis amputeī, ita & taliter qđ moriatur &c.] 1 †Ante oculos tu iudex habeas ius & iustitiā, & qn̄ facias executionē corporalē facias quod res sit bene clara nec sit iuris vel doct. altercatio qm̄ si postea in syndicatu cōueniaris, diceres ius in carceribus. cum.n.iudex ad supplicii similitudinē teneatur & est pœna capitalis, vt l.iii.C.qui accus. non poss.non esset fide iussoribus relaxandus facit.ff.ad l.Iul.de vi l.lege Iulia.& ibi Bar.vnde bene caueas an
2 tequam sniam proferas corporalē. † quid autē si crimē non sit probatū & ipse debet ferre absolutoriā tunc cautela est q iudex ad sui exonerationē citari facit iniuriatū & etiā iudicio meo syndicatū cōis ad cōtradicendū quicquid volunt & possunt ne ille reus absoluatur, alias autē talis absolutoria nō præiudicat iniurato quin etiā non probata conclusione ipse iniuriatus reū accusare posit non obstante absolutoria facta p iudicē ab inquisitione formata q bene no. Et forte etiā ipse iudex tenebitur. ita dicit Ange.in d.l.si vacātia.in prin.iiii.col.C.de bo.vac.lib.x.& alleg.Ioā.And.an hoc tenē tem in c.exitus.de purga.cano.licet dicat q contrariū tenet Spe.in tit.de inquisitione.§. nunc tractemus. versi.sed pone sed Ang.tenet opi.

net opi. Io. And. pro quo allegat casum in l. si vacantia. quia debet fieri iniuriato præsente ergo eo citato. subdit tamen Ange. ꝙ hæc consuetudo nõ seruatur, nisi Florentiæ quod no. Tu etiam vide Sali. & glo. in d. l. qui de crimine. C. de accusa. & quod no. Bar. in l. si cui. §. j. ff. de accusa. & quando constat iudici reũ non
a esse culpabilem, an possit reum ex suo officio a absoluere vide eleganter per Bar. in l. absenté. in fi. princ. ff. de pœn.

ADDITIO.

a ¶ Ex officio. Adde & vide Cepo. in consil. xlj. vbi quod statutum permittens absentem & nocentem condemnare, ita permittit absentem & innocentem absoluere, & vide Franc. de Are. in consil. cxlix. Ber.

AVGVSTI. Tu cõsidera quod hic articulus hodie est expeditus per stylũ & cõsuetudinẽ pœnarũ, quia semper in huiusmodi processibus criminalibus fit citatio per campanã, per quam cãpanã omnes citantur & actor & reus quæ cõsuetudo & stylus faciunt ius iuxta l. de quibus. ff. de legibus. cum simi.

3 *Statuto imponente unam pœnam, & ius commune aliam quæ pœna erit attendenda.*
4 *Delinquens quando de pluribus delictis puniri possit & quando non.*
5 *Pœna pecuniaria imposita pro homicidio quando delinquens possit illa, & pœna iuris communis puniri, & quando per impositionẽ noue pœna uideatur recessum ab antiqua.*
6 *Pœna generali & speciali existente imposita super uno delicto quid erit faciendum, et iudex nunquam debet recedere à pœna statute quam imponendo sufficit.*
7 *Pluribus pœnis & legibus si unum delictũ puniatur an mitior sit imponenda.*
8 *Pluribus pœnis impositis, siue alternatiue, siue copulatiue aut aliter quid sit faciendum.*
9 *Pœna una si imponatur per ius commune & alia per statutum, an prima pœna iuris communis sit sublata.*

3 ANGE. †Quid aũt si sunt plures leges loquẽtes de dicto delicto & diuersas pęnas imponẽtes, vt puta ius cõe imponit vnã, statutũ vero imponit aliã, q̃ pęna sit attẽdenda, rñdeo ꝙ in iudicis electione est aut imponeret pęnã iuris cõis aut statuti, qm̃ ꝑ legẽ nouã statutariã nõ intelligit sublata pęna legis antiquę, imo vtranq; pęnã durasse, vt est casus in l. eũ. ff. de furt. & ĩ l. quoties. ff. de actio. & obl. & no. Bar. in l. senatus. in prin. ff. de actio. Sal. late in l. q. de crimine. C. de accus. ver. suppono tertio ad
4 de eandẽ partẽ &c. † Et cõsidera bene inquisitionẽ nostrã quia hic sunt plura delicta separata & plura facta, quia vulnerauit cum cultello, & vestem abstulit quod est clarũ ꝙ de furto & homicidio potest puniri, vt not. Bar. in d. l. senatus. l. nunquã plura & ibi Bar. ff. de priua. deli. Sinautẽ ex vnico facto nascantur duo delicta, vel ex vnico delicto duo tituli criminis vel plures agendi formę vel nõ, an ex vnica l. teneatur. & condemnetur, vel pluribus & no. gl. in l. iij. §. fi. ff. nau. cau. stab. Dyn. Bart. & Imo. in l. j. §. dixerit. ff. de publi. & Bar. in d. l. senatus. & in d. l. nunquam plura & Salic. in d.
5 l. qui de crimine. dic vt ibi per eos. † Ex quo sequitur quod si statuto imponitur pœna pecuniaria pro homicidio, tamen pœna iuris communis non sit sublata. Tu iudex poteris punire homicidam de siccar. ita semel de facto seruaui quòd not. quod verum est nisi ex aliquibus coniecturis appareat quod
b ꝑ impositione nouæ b pœne per statutum vel reformationem fit recessum à pęna antiqua. vt puta si statuto caueatur quod procedatur de similibus ad similia, & vbi in statuto nõ reperitur simile succedat ius cõmune, tunc apparet de mente statuti ꝙ in subsidiũ voluit imponi pęnã iuris cõis, igitur ab ea videtur recessum. ita no. Bar. in l. j. ff. vi bo. rapt. & idẽ in simili videtur tenere Bal. in l. j. C. de sum. trini. versic. vj opponitur dicitur hic &c. vide Imo. qui idẽ tenet in l. ij. ff. de publ. in vers. quia aut per diuersas leges &c. Sed Sali. in l. qui sepulchra. C. de sepul. vio. vers. quæro tunc secundo quid si per statutum imponitur &c. aliter & plenius dicit, dic vt ibi per eum. Sed etiã Bar. in l. sanctio. in prin. ff. de pęn. aliter & plenius distinguit secundum Ray. videlicet aliquando sunt duę pęnæ vna generalis & alia specialis, & tũc distingue si quidẽ generalis imponitur per legem vel per statutum & specialis per hominẽ, tunc vtraque concurrit etiam quo ad executionem, vt l. nõn dubium. C. de leg. coniuncta l. iubemus. C. de sac. san. eccle. Et intelligo per hominẽ siue sint contrahentes siue etiam per prætorem vnũ imponatur. Si vero à statuto imponatur generalis & specialis, tunc specialis & generalis imponi poterit quia eadem est ratio, vt l. illud. ff. ad l. Aquil. facit. l. prætor edixit. §. j. ff. de iniur. Si vero vtraque venit imponenda per hominem, tunc quo ad originem habent locum non quo ad executionem,
6 vt d. l. prætor edixit. † Ex quibus infert

II 4 quòd

quòd quando super vno delicto reperitur pœna specialis & generalis, tunc si quidem pœna generalis est incerta & arbitraria nõ refertur ad specificata siue eadem lege vel statuto vel eadem reformatione, siue diuersis siue l. communi & statutaria, vt d.l. sanctio secundũ lect. glo. Si vero vtraque pœna est certa & determinata, & tunc refert an vtraque pœna imponatur eodem statuto vel eadem reformatio & generalis non refertur ad specificata secundum lectu. Dyn. in d.l. sanctio & sic specialis tantum imponuntur. Si vero imponuntur diuersis legibus, vel diuersis statutis vel diuersis reformationibus, vel de iure communi vna, ex statuto alia, & tunc aut vna pœna infertur à lege, alia ab homine, & tunc vtraque habet locum etiam quo ad executionem, aut vtraque infertur ab homine, & tunc vtraque non habet locum quo ad executionem, vt patet ex prædictis secundum Bart. ibi quod singulariter liga ad digitum, quia est nota. De quo etiam vide Bald. in d.l. qui sepulchra. vbi etiam Ang. alleg. Spe. in tit. de accu. circa prin. vbi dicit ꝙ propter pœnam impositam per statutum, non videtur esse recessum à pœna iuris communis, dat tamen An. cautelam iudici ꝙ nunquam recedat à pœna statuti & illam
7 imponendo sufficit. †Adde tamen quod not. Inno. in c. si pro debilitate. de offi. deleg. quod vbi vnum delictum pluribus pœnis vel legibus punitur, & diuersimode mitior pœna imponẽda est ꝙ tu intelligas secundum supradicta & vide Bar. in l.j. §.j. pen. col. in fin. ff. de ope. noui nuncia. & addas quod no. Iaco. But. & Bal. in l. placet. in pen. q. C. de sacrosan. eccl.
8 †Quãdo autem pœnæ essent alternatiuę, dic vt dictum fuit supra in glo. super verbo, quòd manus dextra amputetur &c. sed Bal. in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de infa. vers. ad huius glo. declarationem &c. dicit ꝙ si duplex pœna imponitur diuersis legibus vna tantum debet puniri, vt l. senatus. & quod ibi gloss. & Bartol. ff. de accusatio. si in eadem lege vel statuto & tunc aut copulatiue & tunc potest imponi vtraque l. nemo. la ij. C. de episc. audi. aut alternatiue & tunc vna tantum, vt l. si fugitiui. C. de ser. fugi. aut imponitur ibi absolute, quia non est ibi neque copulatiua neque disiunctiua coniunctio, & tunc dicit assumendam benigniorem interpretationem, vt vnã tantum imponat, vt d.l. si de interpretatione. ff. de pœ. licet alij forte dicant contrarium in l. alienatio ni. in fi. ff. de verb. signi. quod est no. sed id quod dicit Bar. in d.l. sanctio est plenius.

b ℭ Nouæ pœnæ. Adde quod tenet idem do. Abb. in c. de causis. de off. deleg. vbi plene per Canoni. maxime Moder. & vltra ea quæ infra ponit August. adde quod opi. Bart. voluit Oldra. in consi. xciiij. in iiij. col. & Bal. in consi. ccxx. in iij. volu. incip. in causa do. Miliani vbi relata opinio sua subdit ꝙ alij dicunt quod vni legi per aliam non videtur derogari cum correctio sit euitanda l. quo. ff. de actio. & obli. si tamen fieret executio vnius pœnę cessaret alia nisi esset inuenta ad supplementum primæ quia delictum quod non est plene purgatum, debet purgari, vt no. de iudi. in c. at si clerici. & in l. ij. C. de spor. & de accusa. l. senatus. & Deus non iudicat bis in idipsum, & cum istis verbis vltimo relatis transit Cepol. in consi. xiiij. & vide Bar. in l. j. ff. vi bono. rapto. & Bal. in l. cum. C. de fur. vbi quando per l. nouam sit sublata pœna legis antiquæ. & vide etiam aliquid per Rom. in consi. cxvij. in fine. Ber.

AVGVSTI. Tu autẽ in hac materia inquãtum do. Angel. hic tractat istam materiam quã duæ pœnæ vel diuersæ imponuntur à lege siue à statutis siue à lege vna, & à statutis alia, quia pœna feriatur reus & dixit quod ipse practicauit de facto Nursię quod decapitauit vnũ homicidam licet statutum esset ibi quòd pęna pecuniaria imponeretur pro homicidio. addatis ꝙ ego non ita fecissent, & credo istam suã sententiam falsam. Et moueor primo per illam auream doctrinam d. Bal. quam posuit in l. nõ est nouum. ff. de legiti. qui dixit.
9 †Quæro si per ius cõe imponitur vna pęna & per statutũ imponatur alia pœna, an prima pœna iuris cõmunis sit sublata dicũt doctores communiter ꝙ nõ. per l. quoties. ff. de actio. & oblig. & per l. qui sepulchra. C. de sepulchro violato. Alij dicunt quod aut pœnæ sunt incompassibiles & ius commune imponit mortem & statutũ minuit pœnam & imponit membri mutilationem & stamus statuto tanquam posteriori, nã statutum minuit pœnam a toto integrali ad partem, & quia restringit gladij potestatem recessum est ab atrocitate l. & sic ab eius pœna. l. j. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris. §. pen. & l. qui cum vno. §. qui post. de re militari. idẽ si pœna pecuniaria sit diminuta, nam in pœnis minimum debetur in eodem genere pœnę puta vtraque corporali vel vtraque pecuniaria ꝙ enim immutatur remanet in prima sua figura l. cum in plures. §. lege data ff. locati. Si autem sunt diuersorum generum non fit nouatio. l. si natus. ff. de accusa. Subdit postea Bald. ibi indistincte iudicem debere sequi pœnam statutariam, & ipsam imponere, & non pœnam iuris communis, & est ratio quia potestas iurauit seruare statuta & iuramentum

obligat in forma, vnde est seruandum omnino, vt l. si pecuniam ff. de condictio. ob causam. Præterea pro hac parte cōtra do. Ang. allego id quod elegantissime dixit Pet. de Ancha. in c. canonum statuta. extra. de consti. in materia pœnali, quando tractat de statutis punientibus delicta in versi. quæro etiam vtrū sicut statutum secundum tollit primum ita declarat ius commune aliam fore pœnam statuentis quam statutum, & multa ibi allegat dicens referendo opin. quomodo Ioan. And. in addi. Specu. in tit. de pœna temere litigan. refert Vbertum de Bob. tenuisse ꝙ per pœnam impositam per statutum tollitur pęna iuris cōmunis, & ita dicit iudicatum fuisse Ianuæ: facit quod not. insti. de offi. iudi. in princ. Alij dicunt hoc verum si apparet de mente statuētium ita voluisse subrogari pęnam statutariam loco pœnę legalis, alias secus. cap. maiores. de baptis. & dicit Pet. de Anch. ibi, quomodo Io. And. in d. additio. refert postea opi. Iac. de Bel. qui tenet l. municipalem derogare iuri communi. Refert postea d. Pet. qualiter Bar. in l. j. ff. vi bon. Raph. tenet ꝙ per pœnam statuti nō sit recessum in dubio a pœna iuris communis nisi hoc appareat saltem tacite prout Bart. ibi exemplificat & satis supra dixit do. Angel. hic refert postea Petr. de Anch. quomodo pręceptor suus Bald. in l. data opera. in ij. char. C. qui accusare. in versi. item not. est tenet quod per pęnam statuti videtur recessum à pœna iuris communis & fatuus esset iudex qui pœnam iuris communis imponeret, quia potestas iurauit seruare statuta. Nam statutum se habet ad ius commune vt species ad genus l. omnes populi. ff. de iusti. & iur. Illud enim habetur loco speciei quod minus generale est, & illud loco generis, ꝙ magis generale est not. Dyn. in regula generi. de regu. iur. in vj. ergo statutum habetur loco speciei, quia specialiter prouidet in esse tantum, vnde dicimus quod leges locales sunt leges speciales & sic generales. C. de epis. & cle. l. priuilegia. & l. generali. & postea refert ibi do. Petr. de Anch. quomodo Cyn. in l. qui sepul. C. de sepul. vio. format istam q. & dicit communiter teneri pęnam statuti non tollere pęnam iuris communis in origine, quia ad vtrunque agi potest. Sed in exactione, vtrum vna tollat aliam vel concurrat saltem in eo ꝙ plus, ibi vide & per Bart. in d. l. j subdit tamen ibi do. Pet. de Ancha. quod si de facto ista qō. contingeret inclinaret ipse in opi. Bal. & semper impon re pęnam statutariam, vt posteriorem & magis specialem, sic ergo vt videtis Vbe. de Bo. Iac. de Bel. Ioan. And. Bald. & Pet. de Anch. non tenent opinionem quam tenet Bart. in loco supra allega. & illam opi. quam tenet iste bonus doct. hic. & hæc est mihi magis placet maxime per dicta Bald. in l. ij. C. de rebus credit. & iureiu. in fin. qui per tex. in d. l. qui cum vno. §. qui post. ff. de re milit. dixit quod vbi per statutum minuitur pęna videtur recessum ab alia pęna capitali hoc est maiori. Quinimo allego Bald. hoc voluisse in l. fin. C. de ædifi. priua. qui dixit quod vbi per l. antiquam imponitur pęna grauis, & per l. nouam, imponitur pęna minor. per istā minorem intelligitur derogatum & recessum à maiori. per illum tex. not. in d. l. qui cū vno. Addatis tamen quod Alb. de Rosa. in j. par. statuto. q. viij. ibi late disputat istam materiam & in fi. allegat omnia quæ possunt allegari & authoritates multorum doctorum pro & contra, concludit quod totus mundus obseruat quod per pęnam statuti. sit derogatum pęnæ iuris communis. Vide tamen ad illud propositum, si vis habere istam materiam integraliter recurre ad doctrinam. Ioan. And. & ibi Domi. de sancto Gemi. & Pet. de Ancha qui not. loquitur in cap. fœlicis. extra de pęnis. lib. vj. qui loquuntur de materia totius istius glo. quàm materiam tetigit hic do. Angel. & ibi Pet. de Ancha. facit mentionem de doctrina Bar. in d. l. j. ff. vi bon. rap. per pulchra verba Bar. in l. fi. C. de aquæ ductu lib. xj. Ex cuius dictis poterit etiam limitare dicta d. Ang. hic, & vide vnam pulchram doctrinam Bal. quam posuit in ista materia in c. j. in fi. de prohi. feu. alie. per lotha. Et omnino vide pulchra verba Angel. qui late loquitur in d. l. j ff. vi bon. rapto. qui multū clare loquitur in ista materia. Et Bal. Ang. & omnes doct. in d. l. qui sepulchra. & ibi Ang. multum subtiliter distinguit quasi omnes casus comprehendendo istius materiæ, quæ omnia si vellem hic extendere parum mihi esset. Sed implerem chartas. vide Bald. in l. extat. ff. quòd met. cau. Per quæ poteris limitare prædicta & per Angel. in l. si quis ab alio ff. de calum. & per Angel. in l. quoties ff. de actio. & obligatio. & per docto. maxime per Domi. de sancto Gemi. post glo. in cap. licet canon. extra de electioni lib. vj. per quæ poteris limitare prædicta omnino per Bald. in l. data opera. in ij. colum. & vide etiam ipsum Bal. in loco quē supra allegauit Petr. de Anch. in d. l. data opera. in ij. char. qui ponit quòd per statutum augetur quandoque pęna iuris communis aliquando minuitur & per glo. xliiij. dist. c. fraternitati

ternitatis.& per glo.in cap.de causis. extra de offi.deleg.& per glo.xxj q.ij in princi. gloss. lxxiiij.dist.in summa per Io. And.in addi.Specula.in titu.de furt.circa medium.per Bald. & Ang. in l. quid ergo.§.pena grauior.ff. de his qui not.infa.per Bald.in l.& si seuerior.C. de his qui notan.infa.& in omnibus istis locis vide an sint vera ea quæ dicit do. Angel. hic, & Bal.in l.in eum.C.de furtis.Imo.in l.cum mulier.ff.solu.matri.& omnino per do. Catal.§. proficisci.in addi.clxx.& in quæst.clxix. & in quæst.clxviij. & ibi multum diffuse loquitur do.Catald.vbi multos casus distinguit quando plures pęnæ imponuntur per legem.

10 *Damnato mandatore an intelligatur damnatus,mandans et alius auxiliator,& an damnato Titio quod produxit tales falsos testes sequatur quod testes sint falsi & ecõtra.*

11 *Notario damnato quod fecerit falsum instrumentum,an sit præiudicatum ei ad cuius utilitatem confectum fuit instrumentum.*

12 *Damnato de falso uno ex reis stipulandi,an sit præiudicatum alteri.*

13 *Absoluto uno ex reis, an intelligatur absolutus alter.*

14 *Sententia lata contra falsos testes, an præiudicet producenti uel econtra.*

15 *Iudicio falsi contra notarium moto, si pars in cuius utilitatem est confectum instrumentũ citetur an illi fiat præiudicium.*

16 *Iudicio falsi moto inter partes si constaret notarium uel testes habuisse notitiam uel præstitisse patientiam illi iudicio, an illis esset factum præiudicium.*

10 ANGE. † Sed quæro an damnato dicto Titio intelligatur etiam damnatus Andreas mandans & alius auxiliator. Respõdeo. quod regula est in duobus reis ꝙ vno condemnato non intelligatur damnatur alter, [a] ita dicit Bart.in l.denunciasse.§.fi.per illum text.& in l.cum filius.in princ.ff.de verb.oblig.Ex quo ibi infert quod licet Titius sit damnatus quia produxit.A.& B.falsos testes,quod de necessitate non sequitur contra testes quod ipsi sint falsi,& ita etiam contra.Si testes sunt condemnati de falso, nõ tñ intelligitur condemnatus producens nec sibi præiudicat, [b] vt l. Lucius. cum ibi not.ff.de infa.& hoc determinat Bar. in l.si testamentũ in fi.ff.de peti.hære. & optime facit quod not. Bart. in l.iij.in princi.ff. de priua.delic.& qđ not.Cy.in l.j. C.de aduo. diuer.iu.& l.si quis homicidij.C.de accusa.

11 †Secundo infertur quod licet notarius sit damnatus quod fecit falsum instrumentũ, hæc tñ sententia nõ præiudicat ei,ad cuius vtilitatẽ factũ est dictũ instrumentũ,& idẽ ẽt tenet Cy.in l.j.C.qui accusa. non pos. & ibi de his qõnibus vide Bal & Salice.qui videtur tenere contra Cy.& Bar.sed in practica seruaremus opi. Cy. & Bar.& est tex.in l.j.C. de fal.

12 † Tertio infert ꝙ si vnus ex reis stipulandi damnatus sit de falso,alteri nõ præiudicat,vt l.si docueris.& ibi no.C.de fide instrumentorum.

13 † Quarto ibi quærit an absoluto vno ex reis intelligatur alter absolutus regulariter dicit ꝙ non, & est ratio quia res inter alios acta &c. Fallit in casu.§.fi.l.denunciasse.ff.de adult.sed in casu nostro non valet in mãdatore & auxiliatore. Et istam questionẽ ponit Bar.in l.adulteram.§.j. ff.de adult.& ibi concludit quod aut pronunciatur super iure vt quia dicitur ꝙ non erat in culpa,tunc Cy.& Bart.volunt quod alijs non prosit.arg.not.in l. nihil interest. & quod ibi not.glo.ff.de sicca.aut pronunciatur super facto vt quia dicitur præfatum non esse cõmissum,tũc Dy.vult quod prosit vt l. cũ duobus. §. fideiussor. de iureiur. Sed Bart. secundum Richar. Malumb.tenet contrarium per dictã legem adulteram.§.j. & ibi respondet ad dictum.§ fideiussor.

ADDITIONES.

a ℭ Damnatus alter. Adde tu & vide Bal.in consi. xxxv.in v.volu. & Abba. in consi.lxvj.in fin. in ij.volu. Bernar.

b Nec sibi præiudicat. Adde tu & vide Angel. in consi.cccviij.qui in terminis consuluit. Bern.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde ꝙ in terminis quæst.nostræ an sententia lata contra mandatarium delinquentem noceat mandanti. Adde quod istam quæstionem in indiuiduo tetigit Bal.in l.iurisconsultus.C. quibus res iudicata non nocet, & dicit ꝙ nõ, & allegat.l.nihil.ff.de adulter. quam sic inducere volunt, ibi enim simul & semel mandans & consulens pro eodem delicto potest accusari vna cum mandatario delinquente quod esse nõ posset si sententia lata cum vno faceret ius quo ad alium.l.j.in fin.ff. si fa. fur. fecisse dicatur. & in terminis vide quid pro & contra per Alber.de Rosa.in j.parte statuto.quæst.liiij.quæ incipit,an autem sententia, absolutoria,& ibi ponit etiã quãdo est natoria cõdem-

natoria. & late per Albe. in l. non ideo minus. C. de accusatio. & late dictum est supra de ista materia in verbo, sempronium mandatorem in xix. q. in addi. meis & vide illas remissiones quis ibi dedi. Et an absolutoria lata pro mādante prosit mandatario, vel econtra, vide Bald. in d. l. non eo minus. C. de accusatio. & Bar. in l. j. §. fi. ff. de quæstio. per Io. And. post. Dyn. in d. c. ratihabitione. & de opem & auxilium præstante. vide Bart. & Ang. in l. is qui rem. §. si ea mihi Titium. ff. de furt. & vide pulchra verba
14 Ang. & Sali. in l. i. C. de raptu virgi. † An autem sententia lata cōtra testes falsos præiudicet producenti vel econtra. Adde ꝙ licet Bart. in l. Lucius. ff. de his qui not. infa. dicat quod talis sententia non præiudicat, tamen dicit quod facit aliqualem præsumptionem, & quod talis sententia plene non noceat testibus est bonus tex. in c. cum dilectus. extrā de ordine cogni. in fi. in l. si veteris. C. de fide instrumen. & ibi Bart. remittit ad not. per Cyn. in l. j. C. qui accusa. & Bar.
15 in l. præuaricationis. ff. de præuarica. † vbi hoc limitat nisi in iudicio contra notarium moto fuisset pars citata, sed Bal. in l. Lucius. ff. de his qui not. infa. videtur velle ꝙ in terminis illius legis sententia lata cōtra producentem testes nō nocet testibus etiam præsentibus vel citatis. Idem fuit de mēte Bal. in l. fi. C. de fide istru. facit quod no. Spec. in tit. de fide instru. §. postremo alias. §. incipit instrumentum. ver. sed pone tabellio, Adde Bal. in l. ij. C. de eden. in vj. col. & Bal. in l. fi. C. si mi. se maio. dixerit. & in l. j. in penul. &
16 vlt. char. C. qui accu. † Aliam limitationem dabāt Iac. But. & Ang. in d. l. Lucius nisi in iudicio moto inter partes cōstaret notariū vel testes qui falsum dixerunt. habuisse sciētiam, & præstitisse patientiam illi iudicio, quia tunc talis sententia præiudicat omnibus, & testi & notario. Sed cōtrarium tenēt Nic. de Math. & Bal. in l. veteris. C. de fide instr. & Ant. de But. in c. quāuis extra de re iud. & Spe. in d. versi. Sed pone tabellio. & vide Alb. de Ros. in iii. par. statut. q. lxv. qui ponit an in factis connexis & correlatiuis puta adulterio sententia lata pro vno, vel contra vnum prosit vel, noceat alteri.

17 *Clausula decapitetur ita quod moriatur quando ponitur in sententia quando reus est præsens quando aūt nō est præsens vide qua verba ponenda sint, & si capiatur bannitus quomodo fiat secundus processus.*

18 *Bannito capto in formatione secundi processus quid probabit contra primam sententiam.*

19 *Bannitus captus an possit per viam exceptionis impedire executionem sententiæ.*

17 Ange. † Et ꝙ hic dicit decapitetur ita ꝙ moriatur est verum qn̄ reus est ibi præsens ita ꝙ executio corporalis de eo fieri pōt. Si autem non sit in fortia potestatis, tunc officialis debet eum bannire de ciuitate & cōitate, cōdemnare ad mortem. Et si quo tempore in fortiam cōis veniret, ꝙ ducatur ad locum iustitiæ, & ibi mors inferatur, ita singulariter dicit gl. in auth. de leno. §. si quis aūt. in verbo, expellatur. de qua gl. Iaco. de Bel. ibi fecit festū. & in auth. de pace tenen. col. x. in princ. & vide Bal. & Flor. in l. ii. C. si pen. appel. mors interue. Et si postea veniat in fortiā cōis, debet alius processus formari, ī quo declaretē captā esse talē personā quę reperit in bāno, & bannū exequēdū esse, ita dicit Bal. in ti. de feu. sine cul. nō admi. c. i. & postea in d. ꝓcessu. interim reus & bānitus recognoscit se iuxta not. per Bal. in l. diuus. ff. de cust. reo. & dixi supra ī gl. Caiū
18 sempronii dic vt ibi. † Aduertas tñ ꝙ si dictus. bānitus est captus in isto secūdo ꝓcessu cōtra eum formādo, ꝓbabit primā sentētiam seu bannū latum emanasse, per falsas allegationes, vel probationes falso factas ꝙ impedit executionē dictæ sentētiæ, ita dicit Angel. in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verbo. oblig. & ideo Imol. in vers. ex prædictis dicit qđ infertur maxima vtilitas &c. facit l. prætor. §. Marcellus. ff. de iudi.

Avgvsti. Tu adde ꝙ ego nō scio inuenire illā glo. in d. §. si quis aūt. in verbo expellatī in auth. de leno. nisi habeā librū meū corruptū. Quinimo ego volui legere Iaco. de Bel. in c. i. de pace tenē. in prin. col. x. ibi in libro meo. Iac. de Bel. nullā facit mētionē nedū de illa gl. nec aliquid de ista materia. Et inquātū do. Ang. hic q̄ri an posita cōtra illū q postea est captus debeat formari nouus ꝓcessus hic aliquid non dicā, q̄a late ista materia fuit dicta supra in gl. in verbo,
19 Caii sempronii. † Et inquantū do. Ang. hic allegat dicta Ang. in d. §. duo fratres. dicatis ꝙ doc. Mod. sequitur ibi opi. Ang. & aliā limitationē in ista materia ꝙ talis bānitus captus q habetur pro cōfesso de delicto possit per

sit per viam exceptionis impedire executionem sententiæ. vide per Bar. in l. non videtur. ff. de iudiciis la prima. & dixi supra in d. gloss. Caium sempronii.

20 *Condemnatus corporaliter si præsens sit, an efficiatur seruus pœnæ, & quid si sit absens.*

21 *Condemnati ad mortem in præsentia, bis moriuntur, primo gladio oris iudicij, secundo per separationem animæ à corpore.*

22 *Damnati ad mortem, an hodie efficiantur serui pœnæ.*

23 *Damnatus ad mortem, quando testari posit.*

24 *Condemnatus ad mortem propter aliquod delictum quod de iure in aliquo loco mortem meretur, in alio non an vbique dicatur intestabilis nisi sit restitutus.*

20 ANGE. †Et bene no. quòd quãuis ille q. est præsens dictæ sententiæ corporali cõdemnatorie statim efficiatur, seruus pœnæ, vnde lata sententia nõ valeret eius testamentum a etiam ante inquisitionem formatam conditum, etiam si esset abreptus per vim de manibus familiæ, vt l. qui vltimo. & ibi Bart. in princ. ff. de pœ. & idem no. in l. cunctos populos. in pe. col. C. de summa. tri. & est text. in l. si quis filio. §. irritum. & ibi Ang. Raph. & Imo. ff. de iniust. testamen. facit glo. & ibi doc. in auth. sed hodie. C. de dona. inter virum & vxorẽ tñ qñ est absens & fertur sententia si quo tempore venerit in fortiam cõmunis &c. vt supradixi, interim talis sententia cum videatur lata sub conditione nõ sortitur effectum antequam venerit in fortiam cõis &c. & sic non perdit ea quæ perdit ille qui est pure bannitus vel pure condemnatus. ita eleganter no. Bald in l. seruo legato. & ibi Imol ff. de lega. i. & sic interim poterit testari & alia facere quod bene nota, quòd esset verum si sententia sub conditione ferretur, videlicet cõdemnamus si quo tempore venerit in fortiam cõis &c. Sed si simpliciter condemnaretur ad pœnam capitis, & executio differatur sub conditione si quo tempore &c. & tunc nõ diceret, verum Bal. de qua sententia prolatione dixi supra in gl. super verbo, qui iudex commisit A. præconi quod ipsum banniat in fine &c. & etiam in ista gloss. supra proxim.

ADDITIO.

a ¶ Eius testamentum. Adde tu quod imo damnatus ad mortem, vel perpetuos carceres de iure canoni. nõn potest testari nec institui, sed est seruus pœnæ ita Fulg. in consi. lxiiij. & vide Bal. in consil. ccclxx. in j. volum. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde Bal. in l. fi. C. si à nõ competẽ. iudi. qui dicit. quòd isti banniti ad mortem qui sunt in carcere nõ possunt testari, si tñ euaderent de carcere & cõferrent se ad locum securum dicit forte possunt testari. Et ideo si habent proprium in eadem ciuitate vel in alia possunt testari, sed dicit Bal. quòd cõis opi. est quòd nõ valent testamenta eorum qui sunt diffinitiue damnati ad mortem & est executio secuta. & allegat Ioã. And. in nouella. in c. quãquã. de vsuris in vi. qui dixit quòd licet non valeat vt testamentum tñ valet vt quædam dispositio puta si iuberet male ablata restitui. dicit tñ Bal. quòd valeret testamentum bãniti ad mortem, nisi per statutũ permitteretur ferri sententiam diffinitiuam ad mortem contra absentem, quo casu ante capturam non est seruus pœnæ, sed post qñ est in laqueo

21 reipublicæ. † Adde Bal. in l. is qui. C. si pẽdẽte appellatione mors interuene. q. dicit multum singulariter quod illi qui in præsentia damnãtur ad mortem cõfestim moriuntur qui bis moriuntur primo moriũtur gladio oris iudicis quia fiunt serui pœnæ, secundo moriũtur per separationem animæ & testamẽtum inter has duas horas factum nõ va

22 let, quia post mortem nemo testatur. † Dicit tñ ibi multum mirabiliter quòd hodie possumus dicere quòd isti efficiantur serui pœnæ qui damnantur ad mortem, cum ipsi extra ordinem damnantur ex forma statutorum & decretorum ciuitatis. & dicit quòd istã opi. videtur tenere Spec. in tit. de sent. in ver. postest. Et vide quæ dicam infra in glo. & eius. bona publicamus. in ver. quòd incipit, & quòd bona damnatorum hodie reseruentur filiis in addi. mea. Adde quod miror quòd iste doctor non alleget Bar. in l. eius qui. §. i. ff. de testamẽ. qui ponit ibi materiam de damnato ad mortem & de bãnito qui postea est absens vel postea capitur, & omnino ibi vide Bal. elegantissime loquentem. & ibi vide Ange. qui allegat Bar. in l. cunctos populos. C. de summa trin. & fide catho. in repet. sua.

23 † Dicit tñ ibi Angel. limitando prædicta quòd tunc damnatus ad mortem poterit testari, si talis sententia egeret cõfirmatione, & nõ esset cõfirmata, quòd teneret testamẽtum. Secundo

cundo limitationem idem erit si quis est damnatus ad mortẽ & executor non vult exequi per tex. in l. fi. ff. de leg. j. Tertio limitat, idem si per sententiam fuit illata pęna quę de iure imponi non poterat., quia ante executionem eius non traditur damnatus intestabilis per l. si quis exhęredato. §. si quis fuerit. ff. de iniust rup. irritoque testamento. vnde nec occisus ad furorẽ populi intestabilis, est. quia non licet populo interficere quemquam vt dixerunt iudæi ad pilatum. Et respondet ibi Angel. ad l. pen. ff. de sicca. & ibi decidit an Christus fuerit testabilis, & concludit ꝙ non. Sed ego dico contrarium ex qua conclusione sequitur maxima vtilitas. Et arguo sic contra Ang. Nam sententia cõmunis doc. est ꝙ licet damnatus ad mortem qui est in præsentia cõtra quem debet fieri executio fit intestabilis. Tamen limitatur hoc nisi iudex condemnauerit reum, ad pœnam mortis prohibitam de iure, puta quando cum securi iudex facit occidere hominem vel cum veneno, ita per bonas rationes & iura concludunt doc. maxime ipsemet Ang. in l. si quis mihi bona. §. j. ff. de acquiren hæredi. & sequuntur ibi Imol. & Ro. & Raph. & dicetur infra. Quinimo ipse Angel. hic voluit in d. l. eius. §. j. cum hic in Christo fuerit apposita pœna vt in cruce moreretur & cum clausula fixis quæ pœna fuit mors vltra omnes mortes acerbissima. iuxta illud. Aspicite & videte si est dolor sicut dolor meus, & illa pœna pœnitus fuisset reprobata, non dico mori in cruce, sed crucifigi cum clauis in pedibus & manibus. Dico ergo Christum potuisse testari quæ omnia no. Tu contra istos iudices qui inferunt mortes insolitas, quia talis poterit testari. De ista materia an damnati ad mortem & banniti absentes, & bãniti qui postea capiuntur posint testari maxima est ista materia. Adde si tu vis videre materiam & vide dicta Pet. de Anch. in clem. j. extra de pœniten. & remis. & do. Bald. post Bart. in l. j. C. de sacrosan. eccle. qui eleganter loquitur. & Salic. in authen. sed hodie. C. de dona. & ibi per doc. Et de bannitis si vis videre veram decisionem vide dicta Bald. in l. j. C. de hæred. instituen. & omnino multum eleganter locutus est Bal. in l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de libe. & posthu. & opin. Bartol. sequitur do. Abbas in c. postulasti. extra de foro compe. & vide Paul. de Cast. in consilijs suis, consil. lxxxiiij. incip. In Christi nomine
24 Amen. †Primum quæsitum habet duo dubia & ibi dicit in fin. ꝙ condemnatus ad mortem propter delictum ꝙ de iure in aliquo loco est delictum ꝙ pœnam mortis meretur. In altero loco non tamen si est condemnatus ad mortem vbique est intestabilis nisi sit restitutus. & ibi vide an possit testari ad pias causas, qui allegat bonas remissiones. vide Pet. de Anch. in c. fœlicis extra de pœn. lib. vj. qui loquitur etiam de bannitis, vide de materia damnati per sententiam & postea appellauit per Ang. in repetitio. §. qui procurauit in l. tale pactum. ff. de pact. & in l. j. ff. nil. no. appellatione pendente Et tene menti quæ dicit Bald. in l. j. in vij. col. C. ne ex delictis defunctorum. quod bannitus occisus à priuato vigore statuti hoc permittentis non decidit intestabilis cũ moritur per manus priuati. & vide Bald in c. venientes. extra de iureiur. qui not. loquitur in materia bannitorũ quando in absentia damnatur an teneat testamẽtum eorum. vide Pet. de Anch. in d cap. quanquam. & ibi Domi. de sancto Gemi. & quomodo Pet. de Anch. limitat illam doctrinam Io. And. & restringit dum dixit ꝙ pro male ablatis valebit dispositio, & omnino vide do. Nellum in tractatu suo bannitorum in ij. tempore de cõcurrentibus post perfectum bannum, in xlij. xliij. xliiij. qõ. qui multum eleganter loquitur in ista materia. Ego vero si omnia scriberem facerem nimis maximum volumen. Adde Albe. in tertia parte statutorum q. xxij. & sequen. & quando bona per statutum sunt adempta & fisco applicantur, an tales possint testari, vide tex. & Bal. in l. incestas. C. de incestis nup. Angel. in l. si quis. ff. de testa.

25 *Sententia corporalis lata, an statim debeat mitti executioni.*

26 *Iudex originis si uult exequi sententiam iudicis loci delicti uel econtra, an tunc possit uel requirantur litere, uel debeat fieri remissio.*

27 *Remissio in delictis, an fieri debeat.*

25 ANGE. †Quæro an sententia corporalis lata statim mittatur executioni Bar. in d. l. qui vltimo. in fin. dicit ꝙ de consuetudine statim
a fit executio nisi ipse vel aliter ꝓ eo appellet, a vt l. non tantum. ff. de appel. de iure autem debet expectari ꝙ trãsierint decem dies qui dantur ad appellandum, arg. gl. in l. ex iudiciorum. ff. de accusa. coniuncto tit. nil no. ap. pen. quo tempore elapso fieret executio per iudicẽ qui tulit sententiam, vel per successorem in officio, vel ẽt per alium officialem eiusdem ciuitatis

tis, qui etiam habeat merum imperium. & sine literis, vt no. Bart. in l. à diuo pio. §. j. ff. de re
26 iudi. †Si autem esset alius iudex puta iudex
b originis [b] qui vult. exequi sententiam iudicis loci delicti, vel econtra, an tunc possit vel requirantur literæ, vel debeat fieri remissio. vide Cy. in auth. qua in prouincia. C. vbi de crimi agi opor. & Bart. in l. si cui. §. fi. ff. de accusa. Sali. late in auth. si vero. C. de adulterijs. & per Imo. in l. inter accusatorē. ff. de pub. iud.

ADDITIO.

a ¶ Appellet. Adde tu ꝙ quando delictum est notorium non admittitur appellatio, imo statim potest fieri executio p ea quę voluit Old. in cōs. xviij. B.
b Originis. adde tu & vide Ang. in consi. cclvj. & ibi, an executio talium sententiarum sit ciuilis vel criminalis, & quando iudex vnius territorij possit exequi sententiam alterius territorij vide Ang. in consi. cclxxv. & Raph. Cu. in consi. lj. quem vide Ber. & quando remissio sit fienda. vide Old. in consi. ccxxiiij. vbi an delinquens in Anglia sit remittendus in anglia, & vide late Cepol. in consi. lix. Ber.

AVGVSTI. Tu adde quod Bal. in l. obseruare. §. proficisci. ff. de offi. procon. & lega. in xj. q. arguit quod potestas qui intra in tempus appellandi misit aliquem ad furcas possit puniri in syndicatu, quia abstulit reo legitimam defensionem appellandi, ergo punitur ac si innocentem occidisset & allegat l. hodie. ff. ad l. Iuli. repe. In contrarium arguit d. l. non tantum. ff. de appella. Soluit Bald. quod si fecit hoc ex causa, quia erat confessus & liquebat de crimine non punitur, quia morte rei sententia transit in rem iudicatam, Secus si esset appellatum, vt C. de appel. l. addictos. & dicit Bal. quod ita obseruat consuetudo ꝙ not. contra iudices qui faciunt istos confiteri super quo dicit Bald. vide Cyn. in l. ij. C. quorum apdellatio. non recip. & Bar. in l. nō tantū. ff. de appella. & gl. dicit quod confessus etiam non auditur appellans nisi alleget causam. sed Bald. dicit hoc esse falsum quia in l. non tantū ille erat confessus & tamen recipitur appellatio eius & cuiuscunque adeo dicit quod capitaliter condemnatus non potest appellationi renunciare per lege pactum inter hæredem. ff. de pact. item vide Bald. in l. fin. C. si à non competenti iudice, qui quærit, an lata sententia criminali possit statim executioni mādari, quantuncunque sit sententia vltimi supplicij & sic executio corporis breuiter Bald. concludit quod in altero ex quibus casibus iudex possit. primo si fuit confessus & conuictus reus. secundo vel sit notorium reum deliquisse, tertio vel sint indicia ita valida cum confessione ꝙ maleficia non possint negari, maxime si maleficium est valde atrox, vel in alio casu si subitam desideret vltionem. Et vide in hac materia do. Nellum in tractatu bannitorum, in quarta parte primi temporis, vbi tractat materiam istius appellationis maxime in iij. q. qui allegat Gand. & do. Alb. de Rosa. in q. statutorum. & ipsum reprehendit. vide Bar. in l. furti. §. j. de his qui not. infam. & per doct. & vide Bald. in l. addictos. C. de episco. aud & per Bal. Ang Fulg. & Salicet. in l. addictos. C. de appel. & vide Bal. in l. j. C. ne ex delictis defunctorum, qui ponit qua pœna puniatur iudex qui post appellationem, malefactorem tradidit morti, & vide Bart. Imol. & doct. in l. non tantum. ff. de appella. & vide do. Ant. de But. in rub. extra de re iudi. qui ponit multas fallentias quia ante tempus appellandi sententia potest mitti executioni. & Abb. in c. ij. extra de re iudi. qui allegat Spec. & aliqua bona iura de iure cano. in quibus casibus possit fieri statim ista executio, ibi vide quādo ad pet. principis debet fieri executio. Adde glo. in c. cum apud xj. q. iij. & glo. in c. quærenti. extra de offi. deleg. quæ dicunt ꝙ statim debeat fieri executio in criminalibus. vide doct. maxime Abb. & Imol. post Innoc. in d. c. quærenti. & ibi Mod. qui scribunt bene per iiij. columnas in isto passu dicit. dic. Catal. in tract. suo syndicatus. q. clxxxvij. ꝙ ad tumultum populi iudex potest accelerare executionem corporalem, etiam pendente dilatio. si aliter tumultus sedari non potest, quæ cōclusio an procedat aliqualiter faciunt ea quæ dixi supra in proxi. additio. vbi dixi an ad tumultum populi iudex debeat condemnare aliquem, licet d. Catal. ibi multa bona alleget Imol. & Ang. in l. decurionum. C. de pœn. Et inquantum do. Ang. hic tangit illam difficultatem per quem debet fieri executio vel per iudicem loci originis vel delicti & do. Ang. allegauit Imol. in d. l. pen. ff. de publ. iud. Tu vide bonam glo. & ibi per doct. maxime per Pet. de Anch. in repet. sua. c. postulasti. extra de foro compet. & vide Bal. in l. executorem. C. de execu. rei iudi. in vij. colu. & Sali. in l. j. C. vbi de crimi. agi oportet qui voluerunt ꝙ iudex loci domicilij delinquentis etiam postquam condemnauerit delinquentem, teneatur ad requisitionem iudicis loci originis conuenti reum ad ipsum remittere, & ad hoc allegat glo. not. in

l. à diuo

l. à diuo pio. §. j. sed dicit quod Dyn. tenuit contrarium & melius idem voluit Salic. in d. l. j. & sic post condemnationem non fit remisso. & vide Bal. in auth. si quis litigantiũ. C. de episc. audi. & Io. And. in tit. de execu. sententię. §. ij. versi. sed pone lo primo & canonistæ in c. pastoralis. §. præterea. de officio deleg. passus iste est dubius. vnde vide
27 per Moder. in d. §. j. † Et quia do. Angel. hic tetigit vnum verbum an remissio in delictis debeat fieri. vide Bar. in l. sepulchri. ff. de sepulc. vio. qui dixit ꝙ de consuetudine hodie in Italia non habet locum. §. si quis vero compræhensorum in authen. vt nulli iudicum. quia non fit remissio. & ideo Iaco. de Belui. in d. §. si quis vero compræhensorum. dicit ꝙ hodie inter istos dominos Italiæ nõ habet locum remissio. Hoc est quod cogantur remittere, sed si volunt remittere possunt imo dicit do. Ant. de Bu. & Imo. in clemen. pastoralis. de re iudic. vbi bona est gl. quod si isti domini tẽporales qui habẽt dominia distincta, non remittunt. peccant, quia de iure debent remittere. & vide omnino de materia Alb. de Ros. vltra omnes disputantem istam materiam in authen. qua in prouincia. C. vbi de crimin. agi. oportet, qui allegat Old in cõsiliis suis. vide doct. in c. si. extra de fo. cõpe. maxime & per Abb. qui elegãter loquitur Pet. de Anch in repe. d. c. postulasti Cald. in repe. c. i. de rapt. & ꝑ Anan. á gl. & doctores omnes in l. i. C. vbi de crimine agi oportet. vide pulchra verba Bal. in l. cũ archimedorã. C. vt in posses. leg. & doct. & Ang. in l. hæres absens. ff. de iudi. & vide Bal. in l. ii. C. de ser. fug. & vide Bal. in rub. de fid. instr. & in c. romana. §. porro extra de sent. excõmu. per Ioa And. & doctores & ꝑ doctores in d. c. pastoralis. §. prę terea. In hac materia remissionis vide omnino Oldra in consi. suo cxxi. & ibi etiam decidit quod non debet fieri nisi primo aequaliter constet de crimine.

28 *Statuto cauetur quod officialis vltimo mense sui regiminis non possit aliquem absoluere vel cancellare de banno si inquisitus venit absoluendus. an dicto mense poterit pronunciare absoluendum, vel cancellandum esse.*

28 ANGE. † Quęro q. d. si statuto cauetur ꝙ officialis vltimo mese sui regiminis nõ possit aliquẽ absoluere vel cãcellare de banito, & tamen inquisitus veniebat absoluendus, dic quod poterit pronunciare dicto mense
a absoluendum a vel cancellandum esse quæ sententia declaratoria nõ habebit effectum nisi comprobetur per suum successorem, debet tamen successor comprobare dictam sententiã si ius dictauerit & nõ aliter ar. l. iure nostro. ff. de testamẽ. tutel. ita dicit Bald. Raph. & Imo. in l. si filio. §. eius q. ff. de iniusto testamẽto & Bar. in l. solẽt in prin. ff. de officio proconsulis & leg. & not. Bald. in l. i. C. si aduer. liberta.

ADDITIO.

a ¶ **Absoluendum, Adde tu & vide Angel. in consil. ccvij. Ber.**

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde ꝙ Bal. expresse tenet contrarium in d. l. solent. & in l. nec quicquam. §. vbi decretum in l. fi. ff. de officio procõsulis & legati & vide Bald. in l. i. in fi. ii. colum. ff. de iurisdictione omnium iudicum. & Angel. in consilio ccxlvii. vide Imol. & Modernos in l. i. §. si quis ita. ff. de verborum obligationibus. & in remissionibus ibi datis habebis veritatẽ istius passus, an sint paria cõdẽnare vel absoluere vel pronũciare cõdemnandũ vel absoluendũ. Et quia late scripsi in d. §. si quis ita nolo hic transcribere illas decisiones.

29 *Iudex imponens pœnam inconsuetam mortis, an faciat quod ille qui fuisset intestabilis sit nõ intestabilis. & an teneatur in syndicatu.*

29 ANGE. † Et bene aduertas tu iudex ꝙ penam consuetam apponas vt puta ꝙ debeat decapitari gladio, secus si diceret quod debeat mori veneno vel proiici de fenestris palatii, quoniã licet moriatur talis pęna nõ facit eum intestabilem vel incapacem quin effectus fuisset intestabilis & incapax si pœna ordinaria fuisset imposita, vt l. aut damnum in principio ff. de pœnis, coniuncta dicta l. si quis filio. §. irritum ff. de iniusto testamento, ita dicit Ang. & Imola in l. si quis mihi bona. §. i. ff. de acquirenda hæreditate, quod nota in practica. Quinimo plus dico respectu iudicis ꝙ si pœnam mortis inconsuetam imponat etiam illi qui debet mori, ipse iudex tenetur in syndicatu, vt est text. in dicta l. aut damnum. in prin. quod not.

AVGVSTI. Tu in hac materia adde q̃ dixi supra ĩ hac eadẽ gl. vbi tractaui materiã an isti

an isti damnati ad mortē possint facere testamentum, & no. bene quomodo Roma. in d.l. si quis mihi bona. §. i. referendo almanum dicebat ꝙ non erat vera illa cõclusio per tex. in l. eius qu. §. i. de testamentis, vbi habetur ꝙ ille qui est damnatus ad mortē per ferrum nullo modo potest testari. Nec obst. ille tex. in d.l. aut damnũ, quia ibi dicitur ꝙ ille qui est condemnatus ad mortem cum gladio non potest iudex vel executor inferre aliam mortem quam gladii scilicet cum secuti vel cum veneno. Sed aduertas quia per hæc non recedo à communi opin. vt satis dictum fuit supra in ista gloss.

30 *Statutum viget Perusij quod occidens forensem teneatur in ccc. libris. Verusinus occiditur Aretij. an occidens teneatur in ccc. libris. quid si vnus secundum formam statuti debebat cōdemnari in ccc. libris. & iudex ipsum fecit decapitari sequendo formam iuris communis. an iudex decapitabitur.*

30 ANGE. †Quæro Perusii viget statutum ꝙ occidens forēsem teneatur in ccc. lib. an si Perusinus alibi occidatur, vbi tu assides, vt puta Aretii. an occidens etiã teneatur in ccc. libris, dic ꝙ nō imo tãtum de sicc. quia quilibet de populo non debet vti illo iure. ita no. Barto. in l. i. in princi. ff. quod quisque iur. Sed quid econtra vnus secundum formam statutorũ non debebat decapitari, sed omnino condemnari in libris ccc. tantum modo iudex voluit sequi dictum statutum tanquam odiosum, imo voluit sequi formã iuris communis, & ipsum decapitari fecit, nam tempore syndicatus ipse iudex dicere nō poterit quod sibi imponatur ꝑdicta pęna pecuniaria pro homicidio prædicto qđ commisit faciendo ipsum homicidam decapitari. sed debet ei imponi pœna quam alteri imposuit b & sic decapitetur, ita eleganter dicit Bar. in l. i. in fi. princ. ff. quod quisq; iuris. Vnde tu iudex bene caueas & aduertas ad statuta, noli sapere plusquam oportet. Adde tñ qđ circa hãc pęnę impositionem dixi supra ea. gl. in versi. quid autem si sunt plures leges &c. & sic intellige hoc dictum Bar. qñ per dictum statutum in toto recessum est à pœna iuris communis.

b ¶Imposuit. Adde & vide do. Iaso. in d.l. j. Et an statutum valeat vide Franc. de Are. in cōs. lviij. B.

AVGVSTI. Tu in hac materia in prima quęstione. Adde ꝙ opi. Bar. tenuerũt Ang. Sali. & Fulg. sed Pau. de Cast. ibi tenet contrarium dicens quod istud statutum nō potest torqueri contra populum, cum populus non possit decapitari. sed retorquebitur contra singulos de populo qui patiuntur vigere tale statutum, & ea quę cadunt in vniuersitate producuntur ad singulos de populo vt delictum sit punitum. alleg. c. si sententia de sent. excō. in vi. sed aliqui Moder. ibi approbãt argu. Pau. de Cast. quia illud c. si sententia. loquitur in sententia medicinali: & sic in pœna medicinali & leuis præiudicii, vt in c. i. eo. titu. nos vero in aliis pœnis. d.l. i. ff. de magistratibus conueni. & inquantum do. Ang. hic tetigit aliam ii q. quam tãgit Bar. in d.l. i. ff. ꝙ quisque iuris qui dixit ꝙ potestas debeat decapitari qui decapitauit illum qui in ccc. debeat cōdemnari. Addatis ꝙ idem dixit Bal. in rub. C. de pœna. iudi. qui male iudi. & vide Bal. in d.l. i. ff. ꝙ quisque iuris ꝙ si potestas ꝓ vulnere illato decapitaret aliquē, decapitabit ipse potestas si intulit vulnus in aliquē, nō sic in tortura, q̃a si torsit nō torquendũ nō punieť simili pęna, sed agitur actione iniuriarũ. Idē voluit Sali. in l. fi. C. de pœna iudi. q̃ male iud. de quo vide Bal. in l. decuriones. C. de quęstio. Itē cōsidera ꝙ isti præsupponũt valere statutũ ꝙ imponit pœnam pecuniariã pro homicidio. sed an tale statutũ valeat vide Ro. in sing. suis secũdi anni in pen. singu. ꝙ incip. iudex potestatis consuluit me. & ibi alleg. bonas decisiones distinguens multum notanter.

31 *Damnatus est aliquis ad mortem & iuste, an possit executio differri.*

31 ANGE. † Quęro aliquis est damnatus ad mortē, & iuste an possit diferri executio, respondit Cy. Pe. & alii in l. i. C. de bo. proscri. ꝙ sic, dicatur, ꝙ erat obligatus reddere rationem sibi vt est casus in l. seruus legato: §. pen. ff. de lega. i. quod not. facit l. si seruus vni. in prin. ff. de leg. i. sed aduertas quia dicit Ang. & Imo. ꝙ hoc nō seruatur quia posset committi fraus. facit l. i cum ibi not. per Cyn. & docto. C. de bonis damn.

AGVVSTI. Tu autē in hac materia adde & dic ꝙ miror quod est iste doctor qui faciebat ꝓfessionē ꝙ melius sciebat dicta Bart.

Bar.q̃ aliquis alius doctor ingnorauerit dicta Bar. in hac materia q̃ posuit in l.ii.§.j.ff.de cust. reor. vbi examinãs istã difficultatẽ dixit breuiter ꝙ executio corporalis nõ põt differri ꝑ exactionẽ pecuniariã vel per redditionẽ rõnis qñ aliquis peteret aliquã dilationẽ longã, secus si breuẽ. & vide Ro. in notab.ij. anni in no.xl.in ordine meo q alleg.Bar.in illo loco & vnũ bonũ tex.& ibi Bar.ita intelligit illũ tex.in l.j.C. de bo.proscri.vide Ang.in l.is q reus.in fi.ff.de publ. iud.& vide Ro.in sing.iij.anni singulari xj. ꝙ incip.potestas vnius loci, q ponit alium modũ differẽdi executionẽ corporalẽ q dicit ꝙ si ille erat artifex eximius & ciuitas ipsa eo egeret est iusta cã differendi, ibi vide.

32 *Statuto dicẽte uel sñia pro tali delicto imponatur pœna capitis uel capitalis, quid importãt talia uerba, & an poterit caput amputari.*

33 *Statuto dicente non quòd pœna capitalis, sed capite imponatur quomodo intelligetur.*

34 *Damnandus pœna capitali ex forma statuti, si sit seruus amputabitur ei caput.*

32 ANGE. †Quid si statutũ dicat ꝙ ꝑ tali de a licto imponat pœna capitis vel [*] capitalis, vel qd si iudex illud dicat in sñia qd importet dicta verba an possit amputari caput vt dicit p̃sens sñia. Istã q. format Imo.ĩ l.ij.ver.itẽ adde qd si statutũ &c.ff.de publ. iud.vbi dicit videri tex.in l.eos.§. super his. C de app. ꝙ nõ dẽat decapitari. & ita dicit Io.And.in c.quãto.sup j.gl.de iureiu.bene facit l.q cũ maior.§.is demũ.ff. de bo. libe. bñ facit l.j.cũ gl.C.de fal.& sic vr̃ dicta verificari in exilio vel alia pœna quã amputatio capitis, vt l.edicto.§. rei aũt capitalis.ff. de bo.poss̃ & no.gl. in l.trãsigere.C. de trãsa.& in d.l.ii.de pub.iu. Quod intellige verũ, nisi aliter cõstaret de mẽte statuẽtiũ, vt d.l.3.C.de lib.p̃te. & ẽt intelligit qñ imponit pẽnã alio casu q̃ ius cõe nã alias intelligeret secundũ iuris cõis dispositionẽ. arg.l. ij.C. de noxa. & c. causam quæ de rescrip.

ADDITIO.

a Quæ dicãtur pœna capitis. Adde & vide Cep. in cõs.xj.& vide Pe de Anch. in cõs. clviij.vbi ꝙ vbi & quibus casibus quis debet mori de iure ciuili.de iure cano. habet locũ pœna perpetui carceris & ibi etiam ꝙ prælatus translatus ad ecclesiã & rapinã cõmittens & extorsiones in ecclesia in qua fuerat p̃latus dẽt degradari tãquã veneris in ꝓfundũ malorũ. & vltra p̃dicta vide Alex.in cõs.cviij.in j.vol, & in consi.116.in iij. vol,Ber,

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde quod Sali. in l.ii.C.de falsa mon. approbauit illã decisionẽ Ioã. And. quam posuit in ista materia in d.c quãto. vt cũ pœna capitalis possit aliquas pœnas cõprehendere & mortis & deportationis & sumamus nos in mitiorẽ partẽ, pro hac sententia allego Cy.in terminis in l.i.C. de fals.qui dixit ꝙ pœna capitalis interpretanda est in mitiorẽ partẽ, vt cõprehendat deportationẽ, & nõ mortẽ naturalẽ.all.l.interpretatione.ff. de pœ. sed certe contra istã cõem opi. de directo est tex.in l.licet.ff.de verb. sig.vbi ex omni pœna q̃ infamiã irrogat, illa dr̃ pęna capitalis, sequeret̃ ergo ꝙ statutũ imponẽs pœnã capitalẽ debet intelligi de leuiori pęna, quã sit deportationis, q̃ enumerant̃ in l. capitaliũ.ff.de pœ. & sic videretur ꝙ secundũ istos doct. quod pro vno maximo delicto imponẽte pœnã capitalẽ, si minor pęna debet attendi ꝙ attendatur & imponat̃ omnis minima pęna, dũmodo infamia irroget̃ & hoc modo pœna non erit cõdigua delicto cõtra dicta iura, nisi dicamus ꝙ ꝓprie & improprie capitur hoc verbũ pœna capitalis.improprie largo sumpto vocabulo, vt dixi 1 pœna infamiã irrogãte alias secus. & ita dixit iuriscõsultus in d. l.licet. In statutis vero verba ꝓprie debent sumi ergo &c.

33 † Sed aduerte quia dubito qñ statutũ dicit ꝙ pœna capitalis non imponatur, sed ꝙ pęna capitis imponatur. Nam Bal.in l.ii. C.de falsa mo.dicit per illũ tex.si statuto cauetur ꝙ pœna capitis quis puniatur, iudex quam pœnã mortis vult põt imponere, vel cõburere, vel decapitare, vel suspẽdere, præterea tex.in l.hos accusare.§. omnibus.in verbo, capitis.coniuncta gl.vult quod isto casu intelligatur de pœna mortis. Idẽ ẽst tex.ff.de pœ.in l.relegatis.in verbo, capitis. & ibi gl. sed aduerte per hoc non recederẽ à cõi opi. per illum tex.in l.i.& per doctri.Cy.ibi & Sali.C.de fals. tñ est dicere pœna capitalis, quantum pœna capitis. Nec ob. illa iura allegata per me, quia ibi pœna illa capitis nõ poterat intelligi nisi in pœna mortis, qa respectu illius in quẽ debeat inferri pœna capitalis, vel capitis, non poterat cadere alia pœna capitalis quia erat seruus in quẽ non cadit amissio ciuitatis vel libertatis, iuxta l.ii.ff de pœn.& ideo dixerunt recte ibi illæ 34 glo.in d.§.omnibus.& in d.l.relegati.† Idẽ

dico in statuto. si quis capitali snia veniret condénandus,& esset seruus, tunc ille decapitabitur, quia aliæ pęnæ capitales proprie non possunt cadere in ipsum. & proprie pęnæ capitales sunt istæ quæ enumeratæ sunt in d.l.licet. & in l.ij.ff. de pœn.pro hac opi. sôi est tex.in gl.in l.j.C.ne christianû mâcipium.in verbo, capitali snia. vbi text. dicit iudæus emens christianum mâcipiû capitali iudicio feriatur.& gl.dicit capitali iudicio.i.deportatione.& vide Móder. post dò. Abb.in c.at si clerici.extra de iud.& de materia per Sali.in l.is q cû telo.in fin.j.col.C. ad l.corne.de sicc.& hæc intelligo qñ statutû seu côstitutio loqueret inter laicos,secus si esset côstitutio episcopi & loqueret côtra clericos, quia ēt si diceretur morte moriat, intelligeretur de excommunicatione per regulam traditam in ca. per venerabilem. extra qui filij sint legit. Adde quæ dicam in proxi.addi.& vide Barto.in l.fina.C.quę res ven.non posisit.

35 *Clericus commisit delictum morte dignum, & sententia lata est quòd decapitetur, an sententia mittatur executioni.*

36 *Casus degradatione digni qui sunt, & an hereticus licet non sit incorrigibilis debeat degradari.*

37 *Falsarius literarum apostolicarum & coniurans contra episcopum, an degradari possint licet incorrigibiles non sint.*

38 *Sortilegus & homicida licet incorrigibiles nô sint an ualeant degradari.*

39 *Degradationis forma qua sit, & degradatio, & est duplex.*

40 *Clericus in crimine heresis post depositionem, an tradatur curia seculari.*

41 *Falsarius literarum apostolicarum, an post depositionem tradatur curia seculari.*

42 *Calumniam uel contumeliam inferens episcopo suo, uel sortilegus, an depositi tradantur curia seculari.*

43 *Exceptio per identitatem rationis extenditur ad similia, & an schismaticus depositus tradatur curia seculari.*

35 ANGE. †Quid aût si clericus q cômisit tale delictû ex quo debet mori, an similiter lata snia q debeat decapitari fiet executio dictæ sniæ,dic q non,sed debet fieri primo degradatio,iuxta c. degradatio. de pœn.in vj.quo facto pôt postea tradi morti naturali, sed qualiter fiat ista degradatio statim dicã, prius tñ vidêdû est ex qbus causis sit pmissa, qûib⁹ visis videamus postea formã 36 & modû ipsius degradationis.† Casus autē ex quibus fieri possit & dēat,ponuntur maxime per Ant.de Bu. & alios in c. at si clerici.de iudi ver.q aût sunt delicta degradatione digna.vbi dicit q omne graue delictû,sit iusta cã degradationis,vt c. qualiter & quãdo.de verbo.sig.c.nouimus. & de pœnis.c. tua. quod intelligit verû dûmodo côcurrat ēt incorrigibilitas,vt c.cû nô ab homine.eo tit. alias aût si sit graue delictû, si tñ nô sit incorrigibilis,regulariter nô est degradatione dignû, fallit tñ hoc quãuis nô sit incorrigibilis,si tñ graue delictû degradatur primo in crimine hæresis.de hæreti.c.ad abolendã.& in c. excôicauimus . qđ nô placet ibi Ant.de But. qm̃ hæreticus nô degradat̃ nisi sit incorrigibilis vere vel p̃sumptiue, vt 37 c.vrgentis.eo.tit. †Secûdo fallit in literariis falsario sedis apostolicę,extra de falsis.c.ad falsarios.& istos casus ponit gl.in d.c.cû nô ab homine. & d.c.ad abolēdam. & c.nouimus.& xi.q.j.c.si quis sacerdotû.vbi gl.addit aliû casum, videlicet in côiuratione côtra epm̃.sed doc.in d.c.cû nô ab homine.restriungunt ēt ad incorrigibilitatē, & istam opi.tanq̃ digniorē approbat Bu.& alleg.gl. 38 de ver.sig.c.nouimus. † Tertio falit in sortilego,vt ii.q.vii.c. admoneāt. qđ de homicida dicit idē Bu.in d c.at si clerici.q est dubiû,& tñ dicit q tenet q homicida nô incidat in pęnã degradationis,vt extra de homi.c.ii.& ibi Hostiē. licet gl. aliter senserit. qui cle.vel mona.c.ii.in gl. fi. & est casus in d.c.cû nô ab homine.nô obst.tex.allegatus in côtrariû, quia ibi degradatio sumitur p depositione verbali,vt ibi no.& ibi do.Ant. dat vnã regulã q quantuncunq; in iure aliquãdo reperiatur pro grauibus etiã imponere pœnã degradationis, intelligentur de verbali depositione,vel loquuûtur de incorrigibili. Et de ista pœna degradationis, & aliis multis,vide gl.ordinariã et plenã.de off. ordi.c.ad côprimedû. in gl.ij.& de variis pęnis & suspēsionis.vide gl.in cle.cupientes.de pęnis.adde qđ not.Abb.in d. c. at si clerici.scđm quãdã disputationē do. Pe.de Anch.in ver.ad tertiû.q sunt crimina actuali degradatione digna, q ēt clericus pôt degradari

gradari & dari puniẽdus curiæ seculari qñ cõmisit arduũ crimẽ & qualificatũ, vt homicidiũ, sed nõ simplex, q̃a non traderetur curiæ seculari, ita intelligitur c cũ nõ ab homine. de iudi. sed si esset qualificatũ, vt quia pditorie interfecit vel assasinauit, iuxta c. i. de homicidi. in vj. vel patrẽ aut aliũ cõiunctũ interfecit, & sic tenetur de parricidiis, tunc cũ ecclesia nõ hẽat quid vltra homicidæ imponat, iuxta c. cũ nõ ab homine. dẽt degradari & dari curiæ secular. puniẽdus, vt d. c. cũ nõ ab homine. i fi. ẽt si nõ esset incorrigibilis, idẽ erit i aliis grauibus delictis nõ simplicibus sed qualificatis, vt est i adulterio cũ raptu vel violẽtia, & sic de singulis qđ no. q̃a Ferrariæ vidi de facto in raptore adulterãte quandã mulierẽ. facit l. si adulterĩũ cũ incœstu ff. de adulteriis.

39 † Nunc restat videre formã degradationis postq̃ vidimus ex quibus causis põt fieri, nã duplex est degradatio, vna verbalis, alterã actualis siue solẽnis, vt d. c. degradatio. de actuali & solẽni dicamus q̃ est ad ppositũ nostrũ q̃ actualis degradatio fuit inuẽta ad similitudinẽ exautorationis armatæ militæ, qñ miles cœlestis militiæ & armatæ æquiparãtur, vt no. gl. & doc. in l. miles. in princ. ff. de re iudi. Et dicta exautoratio fit in milite armato, q̃a detrahuntur ab eo insignia militaria, vt dicit tex. in l. 2. §. sed si exautoraueřit. ff. de infa. & ibi gl. dicit sic episcopus degradat suũ clericũ, & allegat in auth. vt cleri. apud ppri. episcop. in fi. ita ẽt dicit tex. ĩ d. c. degradatio. vers. actualis aũt. Et ista est forma q̃ si est sacerdos degradãdus, vestit ac si deberet celebrare, & ei datur calix in manib⁹, si aũt ẽ diaconus, vestit vt diacon⁹ cũ libro euãgelistarũ in manu, si vero subdiaconus, vestitur vt subdiaconus habẽs librũ epistolarũ ĩ manu. ac si deberet officio suo solẽniter ministrare. quo facto adducit ad psentiã episcopi, qui episcopus incipiẽdo ab eis q̃ vltimo loco dicto degradando data fuerũt, cũ ordinatus antea publicè fuerat, & postea descẽdendo gradatim vsq; ad primã vestẽ q̃ traditur in collatione tonsuræ, quo facto raditur caput seu tõdetur, ne clericatus vestigiũ ĩ eo remaneat. & ista actualis degradatio sufficit, potest tñ episcopus si vult in ipsa degradatione vti certis verbis ad terrorem dicẽdo presbytero in remotione planetæ auferimus tibi vestem sacerdotalem, & te honore sacerdotii priuamus sicque in remotione reliquorum insigniũ similibus verbis vtẽs, in remotione autem vltimæ vestis quæ in collatione ordinum fuit prima, sic dicat, autoritate Dei omnipotentis patris, & filii & spiritus sancti, ac nostra, auferimus tibi habitum clericalem, & deponimus, degradamus & spoliamus, & exuimus te omni priuilegio clericali &c. Ista sunt quasi verba ad tex. d. cap. degradatio. de quo vide in Specu. in titu. de accu §. ii. ver. degradatur autẽ. & per doct. iuris ciuilis, vt per Iac. But. & Bald. in authen. presbyteri. C. de episco. & cleri. per Barto. in l. qui cum vno. §. exautoratus. ff. de re mil. & in d. l. secunda. §. j. ff. de infam. qui tamen legistæ alio modo loquuntur, quia in veritate degradatio iuris ciuilis est alia à degradatione sacri ordi.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia quã tangit hic do. Ang. q̃ est materia degradationis & mere spiritualis, & satis trita per doc. Adde primo q̃ melior gl. quæ sit ĩ corpore iuris, est illa gl. quæ est in c. ad abolendam. extra de hære. quæ dicit quod i tribus casibus post depositionẽ clericus relinquit

40 curiæ seculari. † Primus in crimine hæresis, & idẽ voluit gl. in c. cũ nõ ab homine. extra de iudi. & dic q̃ vera est ista conclusio quod iste casus rectè nõ excipit, q̃a si vult pœnitere nõ dẽt tradi curiæ seculari, sed debet retineri in carcerẽ ad agendã pœnitentiã. c. pe. extra de hære. & põt illa pœna cõmutari in aliã. c. cõmissi. extra de hæret. lib. vj. nisi esset relapsus, quia tunc sine vlla audientia traditur curiæ seculari. c. accusatorẽ de hære. lib. vj. & in tali relapso verificatur

41 casus positus in d. c. ad abolẽdã. † Scđs casus est in crimine falsi. c. ad falsariorũ. extra de crimi. falsi. Et si opponitur de cap. nouimus. extra de verbo. signifi. §. fin. dic q̃ est

42 speciale in casu illo. † Tertius casus propter calumniã vel contumeliam quam quis intulit epo suo, sed aduertas q̃a doc. cõter nõ tenẽt hoc nisi data incorrigibilitate i clerico. Absurdũ. n. esset dicere q̃ pp homicidiũ nõ tradit clericus curiæ seculari, vt in d. c. cũ non ab homine. sed bene pp contumeliã cõmissam in episcopũ. Et ita partem q̃ non tradatur curiæ seculari, nisi data incorrigibilitate propter simplex vitium cõmissum

sum in episcopum. tenuit gl. in d.c. cum nõ ab homine. & ibi cõiter doct. & doc. in c. fi. extra de test. cog. & ibi aliqualiter facit gl. & glo. in terminis in c. si quis sacerdotis. xi. q. i. & gl. in c. nouimus. gl. in c. si qui sunt. ii. q. vii. incip. do. Anto. alium casum de sortilego sed do. Abb. ibi contra licitum est extẽdere iura. Aduerte tñ ꝓ opi. d. Ant. de Bu. facit quia casus excepti à regula ꝓpter idẽtitatem rationis, extenduntur ad similes. c. cum dilecto. de confir. vtili vel inuti. vbi est melior tex. de corpore iuris. & in l. his solis C. de reuo. do. vbi est melior tex. de iure ciuili, & tex. in c. j. §. porro. quę sit prima cau. benefi. amit. vbi est tex. sing. secundũ Bal. facit l. ob es. C. de p̃di. mino. sed iste casus in sortilego videtur similis casibus exceptis à
43 regula, † & per consequens exceptio per identitatem rationis extẽditur ad similem gl. voluit Ioã. Cal. in c. series extra de testi. per Abb. in c. iurauit. de probat. ergo &c. Adest alius casus in schismatico. vide ꝑ Io. And. in d. c. cũ nõ ab homine. vt cõprehendat casum qñ esset schismaticus cõtra Romanã ecclesiã, secus si cõtra episcopũ, vide ibi Abb. aliter distinguentẽ. et inquantũ do. Abb. referẽdo illã disputationem do. Pe. de Anch. i d. c. at si clerici. voluit & cõis doctrina doct. in c. cũ nõ ab homine. limitare, vt ista nõ procedãt in vno delicto atroci qualificato, vel pluribus geminatis, q̃a dicit ꝙ si clericus comisit assasinamẽtũ vel homicidiũ sacerdos ꝓditorie cũ spoliatione bonorũ, vel cupiditate bonorũ occidit patrẽ vel matrẽ, vel ecclesiã spoliauit rebus deputatis ad cultũ diuinũ, vel ordinauit ꝓdere patriam vel plura homicidia, falsitates, & latrocinia cõmisit, certe iste talis clericus debet degradari absq; alia incorrigibilitate, & tradi curię seculari, & sic non habebit locũ dispositio. c. cum non ab homine. & certe stringunt rationem do. Pet. de Ancha. & d. Abb. & ita aliàs practicauit, quia multi doc. Mod. istã partẽ tenent post d. Abb. & alias fui cum docto. iuris canonici in maxima disputatione qui semper volũt defendere clericos. & mouebar quia hoc dixit in terminis tex. in d. c. ad falsariorũ. vbi Papa vult ꝙ i crimine falsificantis falsas bullas Papæ vel alia atroci delicto debet clericus degradari & tradi curię seculari, ego nescio cauillare illũ text nec scio fugere ipsum nisi quis velit destruere eũ. Præterea tex. in c. j. extra de homic. in vj. & ibi Domi. de sancto Gemini. qui dicit per illũ tex. ꝙ si clericus commisit vnum homicidiũ per assasinametum nedum debet degradari, sed põt per iudicẽ laicũ puniri absq; alia degradatione, & vide quõ elegãter inducit Domini. de sancto Gemi. illum tex. Præterea Bal. in d. c. cũ nõ ab homine. dicit ꝙ ille text. & eius dispositio non habet locũ i enormi delicto. & idẽ voluit do. Pe. de Anch. in regu. ea q̃. extra de reg. iu. in vj. qui refert quod quidã clericus qui multa enormia fecit vltimate occidit proditorie quẽdam sacerdotem sancti Martini, & postea eum derobauit, oẽs clamabant istum degradandũ. Tandẽ dicit ꝙ ipse & multi doc. hic cõsuluerunt istum degradãdum propter atrocitatẽ delicti, & tradendum curiæ seculari, nõ tñ episcopus ad hoc cogitur, sed põt si vult & idem voluit Pe. de Anch. in d. c. cum non ab homine. & in consi. cxlv. incipi. ex narratis in facto. & in c. j. extra de homi. & vide omnino dom. Abb. in d. c. cum non ab homine. qui approbat dicta per ipsum in d. c. at si clerici. & docto nõ allegãt d. Abb. in c. j. extra de homi. vbi expresse hoc affirmat, certe cõdigna pęna esset i clerico in hmõi atrocibus delictis, in q̃bus si vnus laicus esset particeps & cõsocius criminis, ꝙ cõbureretur vnus laicus, vel i frustra dilaniaretur, vel in mare proijceretẽ, vel ad bestias traderetẽ, & clericus autor delicti solũ detruderetẽ i monasteriũ, vel icarceraretẽ cõtra tex. nõ affectamus xxiiii. q. j. c. q̃siuit. de his q̃ fiunt à maio. parte ca. vbi habetur ꝙ pęna debet cõmẽsurari delicto. & ideo recte dixit Bal. in solẽni sua repeti. l. cũctos populos. C. de sum. tri. & fide catho. ꝙ bene faceret eps clericos cõmitentes delictũ punire simili pœna qua punitur laicus cõmittẽs simile delictum. Nec ob. ꝙ in pœnalibus non debemus facere extensionem, quia satis dictum est supra in aliis casibus, exceptis vltra gl. quia nos nõ dicimus, sed lex, q̃a vbi est eadẽ ratio vel maior nõ est extẽsio, sed est legis dispositio. iuxta gl. no. in c. j. extra de temp. ordi. & ideo recte dixit gl. in l. quisquis. C. ad l. Iul. maie. licet illa dispositio sit pœnalis q̃ loquitur in patre, tñ extenditur in matre, & illã gl. sequũtur doc. multa exẽpla similia possem in medium afferre quæ omitto, ne impleã folia.

Formam

Formã aũt degradationis vide in locis allega. per d. Ang. hic. & vide per Pe. de Anch. in quadã disputa. sua quæ incip. quidã laicus. vbi no. loquit de ista materia. vide tex. cum gl. in c. clericus. xlvj. d. stin. vide c. j. de obli. ad ratio. quotuplex sit degradatio.

44 *Lex uel statutum pro aliquo delicto imponit pœnam ad arbitrium iudicis an tunc iudex poterit arbitrari pœnam mortis.*

45 *Delicti qualitas si non suadet pœnam mortis, poterit appellari à sententia iudicis licet lege, uel statuto fuerit pœna arbitrio iudicis commissa.*

46 *Arbitrariæ sunt in principe omnes pœnæ, & poterit etiam pœnam mortis arbitrari.*

47 *Statuto dicente quòd incurrat in pœnam, centum, uel in aliã pœnam arbitrariam iudex imponere debet similem pœnam non capitalem, & si statutum imponat pœnam centum, uel maiorem uel minorem arbitrio iudicis nõ imponet pœnam capitalem.*

44 Ang. † Quæro aliqua lege vel statuto imponitur pœna ex aliquo delicto ad iudicis arbitrium, an tunc iudex posit arbitrari pœnã mortis, a gl. sing. in §. in summa. inst. de iniur. dicit ꝙ sic. & idẽ dicit gl. in l. pe. C. si aduer. lib. in gl. parua. Sed Imo. in l. ii. ff. de publi. in versi. quid aũt si aliquo casu pęna &c. dicit ꝙ quandoq; lex vel statutũ dicit ꝙ pœna sit in iudicis arbitrio, & vsq; ad pœnam mortis, & tunc clarũ est ꝙ eius arbitriũ potest se extendere ad pœnam mortis, vt l. saccularii. §. sunt quædam. & ibi casus. ff. de var. & extraor. crimi. Quandoque lex vel statutum dicit pœnam esse iudicis arbitrio, dummodo se non extendat ad pęnam mortis. & tunc clarum est ꝙ illam imponere nõ poterit. probatur aperte in l. j. de fur. Bar. in l. expilatores. ff. de effrac. & expil. & l. iii. de crimi. stellio. Quandoque lex vel statutũ simpliciter dicit pœnam esse ad arbitrium iudicis, tunc videtur tanq̃ bonus vir arbitrari debere. arg. l. vir bonus. ff. iudica. sol. & no. per gl. & Bar. in l. si qua pœna. ff. de verb. sig. & c. supr his. in gl. in verbo, arbitrium in verbo astringendo. de accus. & sic patet ꝙ secundũ facti qualitatẽ aliter & aliter debet arbitrari. argu. eius ꝙ habetur in c. sicut dignum. de ho. in vj. & d. §.
45 sunt quædam. † Et ex his patet ꝙ si delicti qualitas non suadet imponi mortem ꝙ si iudex fuerit arbitratus mortẽ quod ab eius arbitrio iniquo poterit appellari vel peti ꝙ reducatur ad arbitriũ boni viri, vt no. glos. sing. in d. c. super his. & no. gl. & Bar. in d. l. si qua pęna. de quo dixi in gl. super verbo, præsente Caio. & appellãte in ver. & quòd possit appellari &c. licet illam glo. in d. §. in summa sequatur simpliciter Bal. in §. iniuria. in pr n. in auth de pace iura. fir. col. x. & in l. j. C. de his qui latro.

ADDITIO.

a Pœnam mortis. Adde tu circa hoc & vide lex. in cons. cxj. in j. vol. & Cepo. in cons. lxxij. late per Fely. in c. ex literis. in fi. extra de constitu. & Barba. in consi. xj. vbi ꝙ iudex non potest arbitrari pœnã mortis, sed Princeps sic, & vltra.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia, adde Imo. in c. ex literis. extra de rescrip. qui allegat illã gl. in d. §. in summa. ꝙ vbi pęna est arbitraria, iudex põt imponere pœnam mortis, & ibi Imo. multum eleganter loquitur, & ibi vide an possit appellari si male arbitrabitur. & illã gl. in d. §. in summa. sequitur Abb. in c. ex literis. dicens ꝙ in hac materia allegat bonũ text. in l. sacrilegii. ff. ad l. iul. pecu. vbi tex. imponit pœnã arbitrariã, & tñ narrat aliquãdo fuisse impositam pœnã mortis, & illã gl. in d. §. in summa. sequit Imo. i c. inquisitionis. extra de accusa. Dicit tñ ꝙ debet intelligi illa gl. qñ qualitas delicti hoc importat, alias nõ arbitrabit tanq̃ bonus vir, ꝙ facere dẽt. alleg. Bart. in d. l. si qua pœna, & illã gl. in d. §. in summa. sequitur Bal. in l. fi. ff. de rerũ diui. & Bal. in c. j. §. iniuria. de pace iura. firman. & Bald. in l. j. C. de his q̃ latro. licet Bal. in c. j de pace tenen. nõ videatur sequi illã gl. dũ allegando illã gl. in d. §. in summa. vult ꝙ iudex q̃ imponere põt pœnã arbitrariã, nõ poterit imponere pœnã publicationis bonorum. q̃ minor est morte. argu. l. in seruorum. ff. de pœnis. sed considera quia illa glos. in d. §. in summa dicit ꝙ potest imponi pęna capitis non dicit ꝙ debeat sibi amputari caput. vnde doct. non intellexerunt illam gl. Ad hoc allego tex. cum gl. in terminis in verbo, capitis in l. hos accusare. §. omnibus. ff. de accusa. quæ dicit ꝙ triplex est pœna capitis. pęna mortis, pœna seruitutis, & pęna amissionis ciuitatis. Non sequitur ergo põt imponi pœna capitis, ergo de necessaria potest imponi pœna mortis, qa hoc est falsum. &

ideo referunt Ioan And.& alij in d.c.quãto.de iureiu.alias fuisse obtẽtũ, si statutum imponit pęnã capitis,intelligitur de minori pœna capitis, hoc est pęna deportationis & dictũ est latissime supra in additio. ꝓxi. q.Et pro hoc est text.bonus & ibi doctrina Bal.in l.immersis. C.de naufra.lib.xj. ꝙ ille q arripuit bona ex naufragio dẽt puniri pœna arbitraria. & Bald. ibi dicit vsque ad pœnã deportationis iste poterit puniri,non dicit Bal.vsque ad amputationẽ capitis. Et ideo refert Raph.Fulg.in l. præsenti.C. de his qui ad eccle.cõfug.Old. dicere ꝙ assessores practicant, vt dicatur ꝙ pœna capitis imponaĩ donec moriatur. Miror ꝙ iste doctor qui facit istũ tractatũ maleficiorũ non alleget ista in hac gl. & vide in hac materia bonũ tex.in l.q cũ maior.§.his demum. ff.de bonis liber.an pœna capitis necessario inferat pœnã mortis,& ibi dr̃ ꝙ nõ,licet ꝓ illa gl.multũ faciat tex.in d. l. saccularijs.§. sunt quidã & ibi Ang.qui dicit, ꝙ pœna capitis in dubio intelligiĩ pœna mortis. & illa doctrina destruit dictũ doctorũ in c. quãto. & est tex.in l.lex Iulia repetundarũ.§.fin. ff.ad l.Iul.repetunda. qm̃ Bal. allegat in l.j. C.ne ex deli.defun. ꝙ pœna capitis intelligitur de amputatione capitis.Et ego in terminis allego tex.cũ gl.ĩ l.relegatis.in verbo capitis. ff.de pœn. Sed respõde ad illũ text. cum gl.vt dixi supra in addit.proxi.& vide tex.in c.omnis lex.4.distin. Si quis aũt vult tenere illã gl.in d.§.in summa.ꝓ illa gl. est bona gl.in c.dictũ lxxxj. distin. quę vult ꝙ vbi pęna est arbitraria iudex secundũ qualitatem delicti potest imponere pœnã mortis,hoc est tradere illum reum curiæ seculari, sed certe pro ista sententia est bonus text. in d.l.lex Iulia repetunda.§.fi. dũ vult ꝙ illa pœna extraor.& sic arbitraria potest extendi inclusiue,vsque ad amputationem capitis ex qualitate delicti. Arbitrabitur tamen iudex illam pœnã quæ imponitur ex consuetudine secundum Bal.in l. quicunq; C.de ser.fugi. & satis dictũ est supra in ista gl.in addit. meis in dubio tñ in arbitrando debet inclinari in mitiorem partem, vt no. in c. de causis.extra.de offi.deleg.& satis dictum est supra in hac eadẽ gl.Præterea iudex etiam nõ debet esse nimis gratiosus. ita dixit Bal.in d. l.quicunque.C.de ser.fug.allegando Io.And.in c.j.de re iudi.in vj.hoc

46 intelligas in iudicibus. † in principe autem omnes pœnæ sunt arbitrariæ,& poterit arbitrari pœnã mortis.casus est in l.j.C.de sacrosan.eccle.faciunt no.ibi per Bal.in repe. sua.& s̃.dicta nullũ dubiũ haberẽt si statuto cauereĩ ꝙ reus incurreret in pœnã cẽtũ ducatorũ, vel in aliã pœnã arbitrariã,q͂a iudex similẽ pœnã imponere debet,nõ aũt capitalẽ ista est sententia omniũ maxime Bal.in d.l.quicunque.& in l. conuenticulã. C.de epis.& cle.& Bald.in l.ij.C.de probat. ꝙ si statutum imponat pœnã centum, vel maiorẽ,vel minorẽ arbitrio iudicis, ꝙ non imponit isto casu pęnã capitalẽ. & Bald. in l.si post tres.in lectura.ff. si quis cau. qui vr̃ limitare nisi potestas haberet liberũ vel plenum arbitriũ. & omnino vide pulchra verba Roma. in rubr. de arbi.in 3. char.Adde Matthe.in no.xlix.qui approbat in dicto §. in summa dicit tamen ꝙ si iudex arbitratur ꝙ imponatur maior pęna q̃ sit solita imponi, vbi de consuetudine appareat dici partem grauare & male facit nisi ex causa faciat, per l.quid ergo.§. pęna grauior.ff. de his qui notan.infa.

SVMMARIVM.

1 *Iudex in crimine in quo tacite venit bonorum ademptio, non debet dicere in sententia condemnamus dictum Caium cum bonorum confiscatione, & quare non.*

2 *Iudex in sententia de qua supra dicet sic condemnamus ad mortem dictum Caium, & eius bona publicauit.*

3 *Bona damnatorum an hodie regulariter intelligantur confiscata,quando aliquis est damnatus ad mortem.*

4 *Bona an aliquo casu confiscari possint absque sententia.*

1 [E]T eius bona publicamus &c.p̃sentibus T. D. G.& I.testibus &c.] † Sis bene cautus tu iudex in crimine in quo tacite venit bonorũ adẽptio ꝙ nõ dicas in sñia tua condẽnamus ad mortẽ dictũ Caiũ cum publicatione seu cõfiscatione bonorũ,q͂a tunc adẽptio bonorũ cum sit accessoria ad pęnã corporalẽ si interim pẽdẽte appellatione moreretur reus sicut extinguit crimẽ corporale,ita ẽt extingueret quo ad bonorum cõfiscationẽ.vt l.3.& ibi Iac.Bu.C.si pend. appella.

2 appella. mors int. † Sed facias bonorũ publicationẽ æque principaliter [a] sicut pœnã corporalẽ per copulã &, quæ principaliter & æqualiter copulat, vt glo. in rub. ff. de iur. & fac. igno. & sic dicas, eius bona publicamus. ita dicit Bar. Bald. & alii in d. l. iii. cum sim. & Bar. in l. j. ff. eo. & Ang. & Imo. in l. defuncto. ff. de pub. iud. & idẽ tenet Sali. in l. si q̃s. C. si reus vel ac. mor. fu. & vide Bar. Bald. Ang. & Raph. & Ioan. de Imo. in l. qui à latronibus. §. fi. ff. de testa. & no. Bart. in l. iiii. ff. de leg. j. & hoc est pernecessarium, q̃m hodie q̃n vis ꝙ bona confiscentur ꝗ in sententia expresse de cõfiscatione fiat mentio, nam licet olim propter dãnationẽ ad mortẽ bona essent confiscata excepta certa parte q̃ filiis reseruabatur, vt l. j. ff. de bo. dam.
3 & ibi per Bar. † tamen hodie bona damnatorum regulariter non intelliguntur confiscata, quamuis quis sit ad mortem damnatus nisi expresse in sententia capitali etiam bona publicentur, nisi in crimine læsæ maiesta. & in aliis certis de quibus infra dicetur & nisi q̃n quis bãnitur quod nudus debeat exulare, vt l. amisione. §. qui deficiũt. ff. de cap. dimi. & no. Bar. per illũ tex. in l. tutelas. §. fi. eo. tit. & hodie etiam isto casu nisi expresse in banno. & sententia dicatur non incorporantur in fiscum, imo bona descendentibus & aliis reseruantur, vt in auth. bona damnatorũ. C. de bon. dam. quinimo ẽt ipsi bannito potest pars bonorum per iudicem in sententia reseruari. vt est casus in l. si quã militi. §. j. ff. ex qui. cau. maio.

ADDITIO.

a Aeque principaliter. Adde tu & vide Io. de Ana. in cõs. lix. & vide etiam Bar. in cons. clvij. incip. In Dei nomine, super his q̃ supra dicta sunt. Ber.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia licet Bar. fuerit primus qui in medium adduxit illam nouã cõclusionem in hac materia publicationis bonorũ, q̃n venit tacite in sentẽtia capitali, an iudex loquatur per dictionẽ, &, an per dictionem cum, & videatur communis esse sententia docto. quam approbat etiam Rapha. Fulg. in d. l. 3. tamen reperio Salic. in d. l. si quis. C. si reus vel accusa. mor. fue. multum singulariter limitantẽ istam materiam nisi iudex in sententia diceret ista verba, cum ista clausula, ꝙ si sententia esset supra vel vltra ius ꝙ eam reducebat ad ius commune, quia cum tunc appareat ꝙ non vult partẽ grauare, tñ est si iudex loquutaur per dictionẽ, & siue per dictionẽ, cum, quia tunc illa copula &, contingit accessorie, & non principaliter ꝓferẽtis mẽte. Et iõ si iudex dicat talẽ deportamus & bona publicamus, & postea subiungit illã clausulã quã posuit ibi Salic. mortuo reo non est opus appellare per prædictas rationes allegatas à doc. in locis supra alleg. certe ista est notabilis limitatio ad p̃dicta, & miratus sum sæpenumero ꝙ Sali. qui solet esse merus recitator de suo capite hoc dixerit. Sed postea reuoluẽs mẽbranas, inuenio ista fuisse illius accutissimi ingenii Bal. vbi alibi ponẽs istã materiã hæc dicebat de verbo ad verbum in ista materia. nã Bal. in l. j. C. ne ex delic. defun. in iii. col. hoc expresse dicebat. quinimo in hac materia ibi vr mordere Barto. ꝙ dicta sua non placent contra ea quæ ipse Bar. dixit contra Bartolucium illũ de Prato, q̃ disputauit istã materiã, & iõ Bal. in d. l. 5. C. si penden. app. mors interue. reprehendit ẽt Bar. ꝙ non intellexit dicta
4 Bartolucii. † Et aduerte quia do. Ange. hic dicit ꝙ hodie bona non confiscanẽ nisi hoc in sñia dicatur. Aduertas tñ si sumus in casu quo bona confiscantur, pñt bona cõfiscari absq; sñia puta si cõstat per confessionẽ reũ deliquisse, q̃a licet moriatur reus ante sñiam, tñ bona cõfiscata sunt. ita eleganter dixit Spec. in ti. de accu. §. j. verf. quid si latro. quẽ refert & alleg. Bald. in hac materia cõfiscationis de directo in l. j. C ne ex delic. defun. in iij. col. idẽ dicit Bal. si erat cõclusum in causa, & non restabat nisi ferre sententiã, & de illo dicto Spe. vide ad aliud propositũ Bart. in l. j. ff de priua. delic. & late ꝑ Imo. in l. defuncto. ff. de pub. iud. & per Io. And. ibi in addit. & de illo dicto Spe. possẽ multa in mediũ adducere. Sed q̃a d. Ange. hic principaliter hoc non disputat nolo amplius aliquid aliud allegare, q̃a essem extra materiam do. Ang. & ostenderem quomodo doct. diuersimode intelligunt. limitant, & restringunt illam doctrinam Spec.

5 *Bona si expresse publicẽtur in sñia, an bona in alieno territorio existentia sint publicata.*
6 *Bona si expresse publicentur in sententia, an bona in alieno territorio posita confiscentur fisco proprio, vbi sita sunt.*

7 *Iudex quãdo pronunciat super eo super quo delictum est delictum de iure cõmuni, sed ordo procedendi & condemnandi est de iure municipali, puta quòd contumax habeatur pro confesso, an talis sententia afficiat bona extra territorium sita.*

8 *Confiscatio olim & hodie quãdo fit, si bona nõ excedunt summã quingentorum aureorum fiscus non videtur curare & de modica quantitate, quid possit iudex facere.*

9 *Creditores vnius territorij, an possint agere cõtra fiscum alterius territorij.*

§ ANGE. † Quæro bona expresse in snia publicant an bona in alieno territorio existẽtia sint publicata.ª Bar. in l. cũctos populos. in ff. C. de sum. tri. & ĩ l. fi. §. diuus. ff. de publ. in effectu cõcludit ꝙ de iure ciuitates nõ possunt publicare sibi ꝑ delicta, vt l. i. & ibi no. C. de bo. vacan. Itẽ q a de iure nõ habent merũ & mixtum imperiũ, neq; delictorum grauiorũ cognitionẽ, vt C. de defen. ciui. l. defensor ciuitatis. Illę ergo ciuitates Italiæ quæ iurisdictinẽ exercent, & illa ciuitas quæ sibi bona publicauit hoc fecit, vel ex priuilegio à principe sibi concesso, vel aliqua consuetudine quæ habet instar priuilegij, vt l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quoti. & æsti. hę sunt ciuitates quę hodie in camera fiscali possunt dici ꝓcurator in rem suam. nã ad sui vtilitatẽ vtunt iure fiscali ex tacito vel expresso principis consensu, vt dictũ est in l. itẽ veniunt. §. aut senatus. ff. de peti. hær. hoc pręmisso in qõne prędicta Bar. sic dicit aut iurisdictiones sunt separatæ, sed bursa fisci est vna in effectu in vtroq; loco aut iurisdictiones & bursę fiscales sunt separatæ, primo casu, aut illa publicatio fit de iure cõi, & bona vtriusque loci erunt publicata, vt l. si qñ. C. de bon. vac. & quod ibi not. Et fiet executio per officiales illius loci vbi sunt bona, vnde dicit si præses q est in marchia pro ecclesia Romana publicaret bona alicuius de iure cõi, ꝙ intelligerentur publicata illa quę habet in ducatu. Sed in illis bonis fieret executio per procu. fisci, qui est in ducatu, vt l. cũ vnus. §. fi. ff. de bo. auto iud. pos. aut publicatio fit secundum constitutiones & statuta particularia, & tunc aut illæ leges speciales sunt in vtroq; loco vbi sunt bona. Exemplũ plures iudices sunt deputati ab vno Rege per diuersa territoria regis vnus publicat secundum constitutionẽ regalẽ, & tũc omnia bona quæ essent in regno eadã ratione per easdẽ leges sunt publicata. Si vero dictæ leges speciales non sunt cões ad vtrunq; locum, exemplũ ĩ marchia sunt quędã constitutiones q̃ non sunt in ducatu, tunc talis publicatio non extenditur ad bona quæ sunt extra locum ad quem protenditur conditio, vt l. extra territorium. ff. de iuris. om. iudi. Secũdo casu qñ iurisdictiones sunt distinctæ, & bursæ etiam fiscales distinctæ, tũc aut publicatio fit de iure communi, & tunc extenditur ad alia bona alibi sita ꝑ dictas leges, tñ quælibet ciuitas habet bona in suo territorio sita secũdũ qđ dicebat Guil. de Cu. qđ probat Bar. quia q̃libet ciuitas dr̃ procura. fisci. vt supra dictũ est, sed si esset procur. fisci, & ad vtilitatẽ fiscalẽ, & ad eius officium spectaret eius acceptatio & incorporatio dictorũ bonorũ in fiscũ, ergo nũc ad ipsã ꝑtinet, & ad eius vtilitatẽ. Et ꝓ hoc est casus in l. fi. de auto. tu. & de fo. cõp. c. postulasti. & ẽt ibi dicit ꝙ sibi nõ placet. ꝙ distinguat, an iudex habeat iurisdictionẽ à lege cõi, vel municipali, quia nõ curo vnde iurisdictionẽ hẽat, sed hoc solũ an ꝓnũciet sup eo ꝙ de iure cõi dispositũ, an vero sup eo ꝙ lex vel statutũ particulare loco disponit. đ ista q. ẽt vide Io. de Im. in l. ex facto. ff. de hære. insti. & Ant. de Bu. in c. postulasti. de foro cõpe. & Io. And. in addi. Spe. in tr̃. de accu. §. sequitur in additione magna. vide ẽt Bal. in d. l. j. in fi. tu ẽt addas ꝙ no. Dy. Ray. & Bal. in l. si pluribus. ff. de lega. j. qñ iudex originis incœpit inquirere cõtra eundẽ hæreticũ, sed citius expediuit processum suum q̃ritur cũ ius bona & q̃ bona publicẽtur. dic vt ibi, & ibi Ang. & Io. de Im. quæ oĩa sunt notãda, sed istis casibus cum fiscus teneat locum hęredis, vt l. ii. C. ad leg. Iul. de vi. & talis delinquens habeat creditores, an tales creditores vnius territorii possint agere cõtra fiscũ alterius territorii insolidum, vel pro parte, & quomodo. not. Bald. in dicta l secunda. & Bald. Angel. & Imol. late in l. ex facto. ff. de hære. institu.

ADDITIO.

a ❧ Publicata. adde tu qs possit bona publicare. & vide Ro. in cõs. lix. & Cep. in cõs. xvij. & an si duplicetur bona delinquentis in vno teritorio bona alterius territorij sint publicata. vide Pau. de Ca. in cõs. lxxxvj. in j. impressis. & do. Alex. in consi.

cōsi.cxj.in iiij.lib. Et ibi vide an nomina debitorum censeātur esse illius territorij, vbi delinquens habet domiciliū, vel illius dñi vbi sunt debitores & ꝙ de bonis mobilibus & mercibus, & vide et in cōs.xxxxj.in j.vol.& Cep. in d.cōs.xvij. Fra. de Are.in consi.xj. & ibi de annua pstatione ꝙ Bononien. delinquēs habebat in Ferrariēsi.& vide d Abb.in consi.vj.in ij.vol. & ibi an domus delinquētis debeat deuastari stante statuto et stante conuentione ꝙ pœnæ maleficiorum diuidantur inter communne & dominium. & vide eundem Abb.in consi.xciiij.eod.volum. & ibi an si vna ciuitas se submittit alteri, videatur in eum transferre iura fiscalia & adde ad quem spectent bona patrimonialia clerici delinquentis. & vide per Old.in consi.xvij.vbi late. & vide Pau. de Ca. in consi.cliiij.vbi ponit an si bona laici qui habebat Feu.ecclesiasticū publicentur, ad quem pertinet tale Feud. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde ꝙ reperio ꝙ do. Nellus in tracta. bannitorū in secundo tpe, scilicet de concurrentibus post perfectū bannū.in xvii.q. late disputat istā materiā, & ibi dicit quomodo Iaco.de Are.primo mouit istā.q.ī l.fi.§.i.ff.de pub. & ibi vr̄ concludere ꝙ oīa bona perdat.idē dixit Richar. Malūb. oīa q̄ri ciuitati publicati, vt refert Io. And.in c.cum secundū.extra de hære.lib.vj. Guil.de Cug.in l.ij.ff.de ca.di.tenuit ꝙ vnaquæq; ciuitas habebit bona in suo comitatu existētia. Tertia fuit opi. Nico.de Mat.in suæ disputatione q̄ incipit, quidā inculpatus.q̄ ponit de verbo ad verbū Alb.de Ros.in q.statut.q.cxxxiiij.& dicit etiā d.Nel.ꝙ illam refert etiam Io. And. in addi.Spec.in tit.de accu. §.sequitur.ver. quid si aliquis.qui distinguit, aut ille qui iudicat habet iurisdictionē à iure cōi, aut à iure municipali. Refert postea prædictus d. Nellus quomodo quarta fuit opi.Bar. in d. l.cunctos populos.in fi. & ibi de verbo ad verbum refert ea quæ dixit d. Ang.hic, referendo verba Bart.sed dicit do. Nellus ꝙ cū alias fuisset ista quæstio Ianuæ de vno qui fuit cōdemnatus qui habebat bona Ianuæ, & Florentiæ multa fuerunt allegata, tn̄ ibi ipse non sequitur doctr. Bar. in d. l.cunctos populos.maxime in illo membro suæ distinctionis, dum dicit omnia bona publicari qn̄ bursæ & iurisdictiones sunt separatæ, & diuersæ. Sed vnaquæq; ciuitas habebit bona in suo territorio sita, nā dicit ꝙ hoc nō videtur sibi verum, per oīa, quia cōiter in sententia confiscationis apponuntur verba sonantia in cameram fiscalē, eius qui condēnat, siue illius qui officialis est, quomodo ergo in hac snīa poterit se fundare ciuitas habēs aliā camerā diuersam, nō in verbis snīæ l.quicquid astingendæ.ff.de verb. obl. Et si diceretur doctr. Bar. pcedet qn̄ simpliciter publicauit & confiscauit bona, quo casu intelligitur secundū ꝙ iura volūt.§.pen.ff.ad municip. Rn̄detur ꝙ alteri per alterum q̄ri nō pōt.l.stipula.ista.§.alteri.ff.de verb.obl. nec iste est casus specialis vbi alter posit alteri stipulari, vt patet ibi in fallentiis, vnde ipse do. Nellus aliter distinguit, & est quinta opinio in hac materia ꝙ licet bursæ fiscales & iurisdictiones sint distincte & separatæ. Tn̄ sententia confiscationis fertur ab illo q habet iurisdictionē à superiore vtriusque ciuitatis, nō in temporalibus sed in spiritualibus, vt inquisitore hæreticæ prauitatis cōfiscāte bona hæretici, & de hoc dic vt voluit Io. And. in d.c. cū secundū. de hære. in vj. & dicit ꝙ videnda sunt dicta Guil.de Cu.in d.l.ii.C.de hære.decu. vbi ponit cui applicētur bona clerici dānati de crimine p episcopū ex quo laicus perderet bona, & allegat dicta Io. And.in addi.Spe.in ti.de feu. §.pe.in fi.magna addi.vbi tractat q.cui applicent bona feudalia q̄ clericus cōdēnatus ab episcopo tenebat à laico in diœcesi episcopi. Si vero snīa fertur ab illo qui solū habet iurisdictionē à ciuitate à qua est officialis constitutus, vel à dn̄o eius, & tunc si ille officialis ponit in bāno hominē habentem ibi bona, & in alijs ciuitatibus, tunc quātū ad se spectat, si ad ciuitatem cōdemnātem, siue loquitur in cōdemnato siue in bannito nunq̄ ciuitas illa poterit habere alia bona sita in alieno territorio, per iura supra allegata.

6 ¶ Si autē quæris an bona in alieno territorio posita cōfiscentur fisco proprio vbi sita sunt, tunc dicit d. Nellus, ꝙ Bal.in l.cunctos populos.in vlt.q. ibi multum notantur loquitur, sed dicit do. Nellus ꝙ suo iudicio plene nō loquitur, quia ibi Bal. vult ꝙ si status rei adeo mutatus, ꝙ nō pōt habere proprietatem bonorum. pro isto casu ciuitas q̄ non cōdemnat non iure cōfiscationis, sed vt bona vacantia, occupabit illa bona, alias dānatus retinebit illa bona, sed hæc conclusio est falsa, vt supra probauit d. Nellus, q̄ sententia cōdemnātis aliquo casu nō extēditur ad ista. Vnde subdit do. Nellus iudex iste nō intelligit cōfiscare nisi bona existētia

tia in suo territorio & suæ camere, licet ipse Bal. aliter dixerit in l. pp litem §. licet. ff. de excus. tuto. Sed dicit d. Nellus tunc doctri. Bal. militat quoties sumus in casu in quo iudex condẽnauit & executionẽ fecit, qa ciuitas q̃ nõ condẽnauit nõ iure fisci, sed iure occupationis habebit illa bona, qa ille fuit effectus seruus pœnæ l. qui vltro. ff. de pœ. & sic nõ poterit habere hæredẽ, si vero loquitur in bannito q̃ non põt perdere ea q̃ sunt de iure ciuili & gentiũ, & sic põt bona retinere, distinguendum est, aut talis bannitus erat oriundus ciuitatis cõfiscãtis, & ibi deliquit, tũc ciuitas alia habẽs bona in suo territorio ei auferre aliquo iure nõ poterit, & ita verificatur scđm dictũ Bal. qa ille bãnitus est capax Si uero ĩ ciuitate in qua fuit bannitus nullum aliud habebat domiciliũ, nec ibi aliter sortiebatur forũ nisi ratione delicti, tunc ciuitas in qua oriundus est si habet bona istius rei ibi sita, nõ ex vi alterius ciuitatis, sed suo iure poterit cõtra illum ꝓcedere, & bona cõfiscare, per no. ĩ l. j. C. vbi de crimi. agi opor. & adde Pet. de Anch. in c. postulasti. ĩ repe. sua extra de fo. cõpe. q̃ licet videaĩ approbare doctri. Bar. in d. l. cũctos populos. đ verbo ad verbũ, tñ ex dictis suis potes colligere vnũ argumentũ pro saluando Bar. ab impugnatione d. Nelli. q̃ per d. c. postulasti. & l. magis puto. §. illud. ff. de reb. eo. dicit ꝙ ibi est text. ꝙ rõne personæ subiectæ iudex interponit decretũ sup̃ reb' alibi sitis. & allegat Inn. in c. posto. extra de priui. & Bar. in l. relegatorũ. §. interdicere. ff. de inter. & rele. & ideo verbũ iudicis operatur hic vt extendatur ad bona vndecũq; sita sint, nisi saluando do. Nellum respõdeamus ꝙ ideo ibi est, qa vtilitas ibi quam cõsequebatur ille remanebat penes illum qui erat subiectus illi iudici proferenti illud decretum. Sed in casu nostro vtilitas remanebat penes aliã ciuitatem penitus extraneã à persona iudicis proferentis, vnde ex separatis non infertur. arg. l. cum vnus. § si quis ff. de bo. au. iud. pos. Adde tñ ꝙ latius loquitur Alb. de Rosa. in iij. parte statu. q. ii. vbi refert ibi opin. aliorum antiquorum in hac materia, & ibi latissime scribit, quem dom. Nellus non vidit in effectu facti mentionẽ ibi de his q̃ dixit in ij. par. statu. q. cxxxiij. & tandem ibi etiam recitatis opin. antiquorum tandẽ approbat d. Nic. de Math. & idẽ facit Albe. in l. j. C. de hære. instit. Itẽ adde Pe. de Anch. in repe. c. canonũ statuta. extra de consti. in versi. subsequenter. postq̃ est plene discussum de effectu statutorũ, circa loca, psonas & bona, in prohibitis & cõcessis est videndũ de statutis q̃ puniũt delicta ibi in verbo, posttemo. Circa ista statuta punitiua discutiendũ esset, vt nõ porrigãt effectu extra territoriũ statuentis, & ibi de verbo ad verbũ approbat doctrinã Bald. in d. l. cũctos popul. nisi ĩ vno casu, qa dicit ꝙ qñ bursæ & iurisdictiones sunt diuersę licet iudex pronũciet super eo sup̃ quo delictũ est
7 delictum de iure communi. † Sed ordo procedendi & condẽnandi est de iure municipali, puta ꝙ cõtumax habeaĩ ꝓ cõfesso, tũc talis sententia nõ afficit bona extra territorium sita per cle. pastoralis. extra de re iud. licet Bar. velit contrarium qñ bona de iure cõi veniunt publicanda, vt in crimine læsæ maiestatis. Nam indistincte vult Bar. ꝙ isto casu bona vndecũq; quæsita publicent etiã ciuitati alienæ in bonis ibi sitis ꝙ contrariũ dř in d. cle. pastoralis. adde d. Ant. de Bu. in c. postulasti. extra de fo. cõp. recitantẽ Bar. de verbo ad verbũ, ĩ d. l. cũctos populos. & eũ approbantẽ nisi ꝙ discrepat à doctrina Bar. in hoc quia dicit ꝙ ẽt si de iure municipali bona veniũt confiscãda, bona alibi sita cõfiscabunĩ, quia ĩ persona subiecta põt iudex & superior disponere de rebus alibi sitis, & hoc si statutum expresse dicit ꝙ oĩa bona veniũt cõfiscãda ibi vide sed sunt somnia. Abb. in d. c. postulasti. sequiĩ Bar. in d. l. cũctos populos. de verbo ad verbũ, & ibi dicit ꝙ cũ publicatio sit de iure cõi bona alibi sita publicabuntur, illa ciuitas non iure fisci, sed iure bonorũ vacantium occupabit, ibi vide Imo. vero in d. ca. postulasti. ibi in hac materia allegat dicta Io. And. in d. c. cũ secundum, & dicit ꝙ do. Ant. de But. ibi sequitur dicta Bar. in l. cunctos populos. & ibi nihil aliud dicit. Itẽ adde Pau. de Ca. in cõs. suo lxxxiiij. incip. in Christi nomine amẽ. Primum quæsitum habet duo dubia, & ibi decidit in effectu qñ iurisdictiones & bursę fiscales sunt diuersæ, & confiscatio sit de iure speciali, & licet generaliter fiat super bonis delinquentis, intelligitur tñ de bonis super illo territorio sitis, vbi fertur cõdemnatio, si vero fieret publicatio bonorũ de bonis alibi sitis, tunc dicit ꝙ fiet executio per iudicem

iudicē vbi sunt. & intellige hic dicta Pa: de Ca.in hoc vltimo casu qñ cōfiscatio fieret de iure cōi, q2 postea subdit Pa. de Ca.ibi, ꝙ si cōfiscatio fieret de iure municipali, vt erat in casu suo ēt si iudex cōfiscaret oīa bona alibi sita non pōt hoc facere, & certe ibi multū elegāter & subtiliter declarat istā materiā,& aperit intellectū non intelligētibus istā materiā.& ibi dicit, ꝙ si sñia mortis fuerit lata in contumacē, & sic nō fuerit facta executio,& sic status rei nō fuerit mutatus quin potuerit alibi acquirere bona, & retinere, tunc clarū est bona alibi sita nullo casu mundi in cōfiscationē venire,per doctr. Bal.in d.l.cūctos popu. Adde Bal.in l.iuris peritos.§.j.ff.de excus.tut.& Bald.in l.sed si plures.§.in arrogato. ff.de vulg.& pup. Itē adde q̄ dicit Lu.de Ro.in suis singul.secūdi anni sing.l.q. dixit ꝙ ista est cōis opin.legistarū & canonistarū, ꝙ bona vbiq; sita debeāt publicari & applicari illi fisco vbi sita sunt,intelligitur de bonis immobilibus, casus est singula.secūdū ipsum in l. quicunq;. §.vniuersi.C.de hære.secus in bonis mobilibus,q2 illa mobilia applicanť fisco cōfiscātis & ferentis sñiam, ēt si illa bona mobilia sita sunt in alieno territorio diuerso.tex. allegat quē dicit sing.i c.j.§.si iudex.de pa: tenē.licet Bal.cōtradicat.& maxime ꝑ tex. in d.c.i.§.si qs hominē. & dicit Ro. in suis singularibus secūdi anni in sing.xix.ꝙ licet ꝑ statutū bona oīa veniāt cōfiscāda, tñ ista bona mobilia.puta annullus, corrigia,& similia,iudex pōt cōuertere in necessitatē sui officii.tex.allegat sing.in l. diuus. ff. de bo. dā.dū loquitur de particula. | Sed aduerte ꝙ doc.maxime Ang.in l. qñ. C. de bo.dā. ꝑ illū tex.dicit ꝙ qñ olim & hodie cōfiscatio fit si nō excedūt bona summā quingētorū aureorum,fiscus nō curat alias de alia modica quantitate sed iudices ipsi possunt applicare pro se ad fabricandā vnā camerā vel pingere,& similia.idem dixit do.Catal. in trac.syndi.in q.cxciii. Ange. vero in d.l. cū vnus remittit se ad dicta per Bar.& Bal: in l.i.C.de summa tri. & fide cath.idē fecit in l.fi.§.item diui.& alleg.Dyn.ibi.& Guil. de Cug.in l.tutelas.ff.de cap.di.& an hodie ciuitates habeāt fiscū, vel ex priuilegio vel ex cōsuetudine vel ex prescriptio. & multa pulchra per Bal.in l.i.C.de hære. vel actio. ven.& ibi etiam si de facto nō recognoscūt superiorē,& tene mēti q̄ dicit Bart.in l.infamē.ff.de pub.iud.in fi. ꝙ ciuitates nō recognoscētes superiorē saltē de facto, vt est in Tuscia tātū,possunt in terris suis quātū Imperator ipse in vniuersos. & vide in l.apud hostes. ff.de suis & legi. & l si publicamus. ff de pu.& in l.i.ff.de aqua plu. & vide Bart. in l.i.ff.de bo.vac li.x.q ponit de fisco. Bart. in l.ex quibusdā.ff.de iur.fis. de ista q.latissime per Alb.in iiij.par.stat q.xix. an Reges, ciuitates,vel principes,habeāt ius cōfiscādi, vel ex priuilegio vel consuetudine, & qūo. Bal.in rub.ff.de sta diui.Bal.in l fi.ff.de offi: ꝑfec.vigil.Bald.in c.i.in ii.col.de pace ten.& eius viol.dicit, ꝙ de iure cōi ciuitates nō habēt ius cōfiscādi, nisi quia in pace cōstantiæ hoc fuit concessum quibusdā ciuitatibus in Lōbardia & vide Rom.in consi.suo lvii.incip.ad discutiēdā veritatē propositæ q.in ij. col.qui ponit qūo locūtenentes & vicarii publi.habēt ius cōfiscādi. | Et inquantum do. Ang.hic tāgit illā qōnē,an creditores vnius territorii possint agere contra fiscū alterius territorij,& remittit se maxime ad doct. in d.l.ex facto.adde ꝙ licet Imol.ibi contrariū teneat eius qđ dixerūt Cy.Pet.Bal. & Ang: ibi, & ēt ibi Imol. tāgit illā difficultatē quā tetigit Bal.in l.ii.C.ad l.Iul.de vi. tñ nō est recedendū ab illa cōi opi.Cyn. & Pet. quia ꝑfati docto.noluerunt nec volunt habere in consideratione illud interesse creditorū, qđ ipsis ꝑ factū debitoris condēnati tollať electio eligēdi, quā primo ante cōdēnationem habebant ipsi creditores, super quo fundamēto tātum fundauit se Imol. nec mirum, quia videmus ēt ꝙ interest nostra ne debitum nostrū in plures partes distinguatur ꝙ cōditio obligationis ex persona hæredū non immutetur l.ii.§.j.ff.de ver.obl. cum si. tñ videmus ꝙ propter delictum rei cōdemnati in hoc præiudicatur creditori, quia pro parte confiscata fisco est liberatus ipse debitor,& sic ex facto suo in præiudicium creditoris,vt creditor nō agat pro illa parte cōfiscata contra reum,sed contra fiscum,& ꝑ residuo contra condemnatum vel eius hæredes,vt est casus in l.ij.C.ad leg.Iul. de vi. ꝑterea durior est exactio contra fiscum, q̄ contra priuatum,vt not.in l.j.C.de priuile. fis.nō mirum ergo si præfati doct. Cy. Pet: & sequaces ita voluerunt,& sic patet ꝙ illæ considerationes Imo.in d.l.ex facto.parum valent.

valent. Idem dico in illa vltima sua q. quam ipse tangit ibi allegando Bal. in d. l. iij. C. ad leg. Iul. de vi. & ponit ibi casum in eo q habebat bona Ferrariæ & Venetiis, & bona Ferrariæ fuerunt confiscata, quia dico quod fiscus Ferrariæ non teneatur nisi ad creditores sui territorii. Præterea in fraudem fisci possent venire oēs creditores Veneti contra fiscum Ferrariæ vbi erant tantum illa bona cōfiscata, & saluare bona quæ Venetiis erāt ipsi condēnato in præiudicium fisci, quod non est fatendum per ea q̄ hñr in l. in fraudē. in prin. ff. de iur. fis. faciunt ea quę hñr in l. post cōtractū. ff. de don. cū si. in hoc nō saluarem dicta Io. de Imo. ibi in l. ex facto q̄ si bona quæ erant Venetiis non satisfacerent creditoribus, quia tunc ad bona confiscata Ferrariæ possent habere recursum ne ex facto debitoris in totum fieret præiudiciū creditori, per regulam, non debet. de regu. iur. & ita intelligo dicta Pet. Cy. Bal. & Ang. Itē vidi Guil. de Cun. latisime scribentē in ista materia in l. ii. ff. de cap. dimi. & tenet quòd quilibet fiscus tenetur creditoribus suis ibi in illo territorio existētibus ꝑ rata bonorū, prout quisq; habet bona, & non pro virili.

10 *Publicationem bonorum damnati, & incorporationem in fiscum, an quis impedire possit.*

10 Ang. †Quero quis posit impedire publicationē bonorum dānati, & ēt incorporationem. dic quod nullus[a] nisi doceat de dñio rei vel possessione, vt l. fin. & quod ibi not. C. de bon. vac. facit glo. & doct. in l. ob maritorū. C. ne vx. pro mari. Ex quo Bal. Ang. Raph. & Imol in l. si marito. in prin. ff. sol. mat. dicunt quod licet vxor habeat bona mariti obligata ꝑ dote, tñ non pōt impedire quin omnia bona viri publicentur, & in fiscū incorporētur, cū ipsa mulier tantūmodo habeat bona obligata, non aūt dominiū vel possessionē dictorū bonorū, sed postea à fisco dotē repetet, vt C. ad l. Iul. de vi. l. ii. quod no. allegat Lud. text. in l. res quæ. §. res autem. ff. de iure fisci. qui tamen tex. coniuncta glo. non bene probat subtiliter intuenti.

ADDITIO.

a **Nullus.** Adde tu & vide Ro. in cons. cxxviij. Ber.

Augusti. Tu aūt in hac materia, adde pulchra verba Ang. quæ posuit in terminis istius q. in l. si quis. C. de bon. dam. qui dixit per illum tex. quod licet cautum sit de iure, quod in re propria quis non habeat manuū iniectionē, p l. si qs in tātā. C. vnde vi. & l. extat. ff. quod met. caus. tamen quādo maritus est condemnatus, & bona eius sunt publicata vxor pōt in res suas detentas per virū ingerere manus autoritate propria ne occupentur per fiscum, & ibi reddit bonā rationem, vnde fundata est ista cōclusio ī iure. Et ideo subdit quod cauta debet esse vxor, vt cū timet quod bona mariti confiscentur, vel videat bona confiscata, quod non expectet autoritatem iudicis, pro occupādo bona sua, sed ipsamet manū iniiciat quantūcunq; illa bona ꝑ virū detineantur, & hoc probat per illum tex. ibi in ver. velūti, &c. & no. q a certe est pulchra limitatio ista ad proxi. dicta. & hoc intellige nisi bona defuncti deberent deuastari non dico publicari, quia tunc de iure vxor pōt ꝑ dote impedire illā deuastationē. ita dixit Alb. de Ros. in l. j. par. statu. q. vij. dicit tñ quod de facto nō obseruatur, quia deuastantur. Sed ciuitas isto casu satisfacit vxori & aliis creditoribus quod not. & vide doct. maxime Bal. & Imol. in l. si marito. in prin. ff. solu. mat. & vide no. in l. ii. C. de bo. vac. li. x.

11 *Bonorū publicationē quis iudicū facere possit.*

11 Ang. †Quæro quis iudicū[b] posit facere bonorū publicationē, dic ſm Bal. & Sali. in l. i. C. ne sine ius. prin. quod aliquando bona veniūt principaliter confiscāda, & de per se ex legis dispositione, vt in eo q contraxit incestas nupt. vt in aut. de ince. nup. in prin. & talis cōfiscatio pōt fieri per quēlibet iudicē, vt no. ff. mand. l. si tibi mādauero. §. si Titius Quandoq; veniunt cōfiscanda in consequentia, vt in deportatione, & tunc his potest cōfiscare qui pōt deportare, & nō alius, vt l. illicitas. §. qui vniuersas. ff. de offi. præsi. Quandoq; lex nō statuit de bonorū confiscatione. Sed iudex hoc ex arbitrio & officio, vt in extraordinariis crimini. b⁹, vt l. j. §. expilatores ff. de effra. & expil. vel ēt in ordinariis per accidens, vt l. hodie. de pœn. & tunc aut vult omnia bona confiscare quasi hoc posit ex arbitrio, vt l. si seuerior. C. de infa. & tūc hoc non posset nisi sit de summis magistratibus, vel nisi consulto & principe permittente. ita not Azo in sum. d. tit. ne si. ius. princi. &c. qđ sequitur Cy. ex quo Bald. ibi infert quod si potestati cōcedatā arbitriū qa est

est magnus magistratus, pôt publicationẽ bonorũ facere. Si uero arbitriũ cócedat iudici inferiori, tũc non possẽt nisi cõsultis & permitẽtibus regẽtibus ciuitates, q̃ oĩa no.

b Quis iudicum. Adde tu & vide Ro. in consilio lix. Cep. in consi. xvij. Oldra. in consi. xvij. & d. Alex. in consi. xxxj. in j. vol. Ber.

Avgvsti. Tu aũt ĩ hac materia adde ea q̃ dixit Bal. in l. fi. ff. de offi. præfe. vig. qui dixit ꝙ publicatio bonorum est meri imperii. & nemo potest publicationem istam facere, nisi expresse hoc habeat à principe. & allegat d. l. j. C. ne sine iussu principis, & dicit ꝙ princeps debet verbis specialibus hoc facere. Sed opus est vt intelligas ꝑdicta, qñ princeps donaret castrũ alicui retento sibi mero imperio, q̃a quo ad vtilitatẽ hæc procedũt Nã si princeps donaret castrũ alicui, retento sibi mero imperio, nihilominus in illo castro fieret cõfiscatio ipso iure in casibus in quibus fit confiscatio ipso iure, & ita intelligas dicta ibi Bal. q̃ omnia pulchre declarat Ang. in d. l. j. C. ne sine iusse principis q̃ ponit ꝙ licet isti habentes merũ imperiũ possint facere publicationẽ bonorũ tñ intelligitur ꝙ faciãt camreæ Papæ vel Imperatoris, nõ cameræ illius ciuitatis vbi sunt officiales, nisi illa ciuitas habeat regalia ibi vide & de potestate Paduæ an possit facere istã publicationẽ, & vide Bal. in c. de pace tenen. qui dicit ꝙ iudex qui habet arbitriũ in criminalibus non pôt imponere pœnã publicam in criminalibus, & mouetur per d. l. i. C. ne sine iussu prin. & licet Bal soleat allegare ad hoc ibi tñ si recte põderẽtur verba sua. & ibi Bal. hoc non decidit, sed dicit in fin. dic vt dicetur in d. l. j. C. ne sine iussu princ. Adde Albe. de Rosa. multum eleganter loquentem in tertia parte statutorũ. q. xviii. in illa. q. an autem bona damnatorum hodie sint correcta, circa medium.

12 *Lata sententia seu publicatione bonorũ que bona contineantur.*

13 *Statuto dicete confiscentur bona sua, an veniãt iura, & actiones, hereditatis delatio & similia ipsius damnati & appellatione publicationis bonorum quid veniat.*

14 *Publicatis bonis an veniant iura que per mortem ciuilem expirant, & ea que non transeunt nisi ad certum genus personarum, vt emphyteusis ecclesiæ.*

15 *Confiscatio bonorum an apprehendat ius patronatus ecclesiæ, & an acquisitio ex dicta cõfiscatione ipso iure fiat in fiscũ, & quãdo fiat incorporatio & possit opponi de iure fisci.*

16 *Publicatis bonis an veniat fundus emphyteoticus habitus ab extraneo priuato vel ecclesia.*

17 *Publicatis bonis, an venia ius pratronatus, & an veniant bona præsentia vel futura.*

12 Ange. †Et nota ꝙ facta dicta publicatione siue sñia publica lata, oĩa bona & iura ꝑsentia, sed nõ conditionalia c continentur, vt est tex. cum glo. in l. nam ad ea. ff. de condi. & demon. & l. quoties. in fi. & ibi gl. & Im. ff. de noua. vnde si dicto damnato factum fuisset legatũ sub conditione si nauis ex asia venerit ad aliquid debitũ fuisset sub alia cõditione, tunc tale legatũ cõditionale nõ intelligit publicatũ, quod no. Nec ẽt veniret futura substitutio, vt est casus & ibi Bal. in l. ex facto. §. fi. ff. de vulg. & pupil. & ideo esse potest ꝙ in generali confiscatione non veniũt bona futura sed tantũ ꝑsentia, vt l. si tibi mandauero. §. is cuius. ff. man. ita dixit Im. in d. §. fi. Et diligenter aduertas vt

13 singulariter dicit Bal. i l. i. ff. de statu ho. †ꝙ si statutũ dicat ꝙ bona sua & sic per istud possessiuũ suũ, sua, suus, nũquã appellatiõe bonorũ veniunt iura & actiones, & sic nomina debitorũ non venirẽt nec hereditatis delatio, & similia ipsius dãnati, quod est singulare. Et quid veniat appellatione publicationis bonorũ. vide plene per Lud. in l. si cõstãte. §. fi. ff. sol. ma. vbi inter alia dicit secundũ Bar quod i publicatione bonorũ nõ venit res prohibita alienari. d per text. in l. Imperator. ff. de fideic. lib licet ille tex. secũdum Lud. hoc nõ probet. dic vt ibi per eũ.

14 †Ac ẽt aduertas quod non confiscantur iura q̃ per mortẽ ciuilem expirãt vt l. insulã. in prin. & ibi Bal. & Im. ff. sol. ma. nec ẽt cõfiscantur ea q̃ nõ transeunt nisi ad certũ genus ꝑsonarũ vt emphyteosis e ecclesiæ. iuxta no. in l. ẽt in prin. ff. sol. ma. & quod dr̃ & ꝙ ibi plene habetur per Bart. & Imol. ff. de verb. obl. ita dicit Bal. & Imo. in d. l. insulã.

15 † nec ẽt venit ius patrocinatus ecclesiæ, q̃a cum sit quid spirituale vt c. quãto. de iureiur. non potuit nec tacite nec expresse, vel indirecte per iudicem secularem publicari, vt no. Ant de Bu. in cle. pastoralis. de re iudic. & idem Imo. in d. l. insulã. dic vt ibi la-

se

te per eum. Et dicta acquisitio ex dicta publicatione statim fit ipso iure in fiscum. vt l. cōmissa. ff. de publ. & l. quisquis. & ibi doct. C. ad leg. Iul. maie. & no. Bar. in l. j. §. an bona. ff. de iure fisc. Cy. & Ang. in l. ij. C. ad le. Iul. de vi. Sed non incorporat o nisi actualiter & vere fiat & apprehendantur bona vt d. §. an boná. ita dicit Bar. in d. l. commissa. Ex quo sequitur ꝙ ante dictæ sentētiæ prolationem, non potest aliquis opponere de iure ipsius fisci. vt not. Bart. in l. ij. ff. de excep. rei iudica.

b Conditionalia. Adde circa hoc & vltra ea, quæ ponit infra d. Aug. vide Ro. in consi. ccxlvij. & d. Alex. in consi. lxxv. in j. vol. Ber.

d Alienari. Adde de hoc & dic vt p Alex. in cōsi. lxxviij in iij. vol. & ibi an eodē pro tēpore quo delinquens viuit debeant remanere in fiscum.

e Emphyteosis. Adde tu, xxiij, in. j. volum, & cōs, ix. in ij. vol, Ber,

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde ea q̄ dixit Roma. in sing. suis primi anni cxlix. quod incipit, glo. ordinaria. in l. nā ad ea. vbi dat duas limitationes, an iura conditionalia in publ. bonorū veniāt. & vide Bal. in l. j. C. de bo. libertorū, qui q̄rūt an in publi. bonorū veniāt iura conditionalia. & primo argu. ꝙ nō per l. quoties. ff. de nouatio. & p d. §. is cui bona. postea adducit in cōtrariū tex. in l. inter socrū. §. si. ff. de pactis dota. & vide Pa. de Cast. in consi. suo xxix. qui ponit si filiusfa. banit in vita patris, an mortuo patre bona debeāt publicari. Sed in hac materia vltra oēs vide no. per d. Nellum in tractatu bannitorū in secūdo t.pe, scilicet de concurrentibus post perfectum bānum. in xxxj. q. vbi vltra oēs examināt istū passum. & allegat Alb. de Rosa. in materia statuto. cccxlv. & errauit, voluit allegare Alber. de Ro. in 3. par. statu. q. xij. q ꝓprie loquit̃ de substitutione, an iura substitutionis veniāt in publicatione bonorum. & allegat Bar. in multis locis, & dicta Bal. Ang. tñ dicit ꝙ nūquā reperit istū passum claru in iure & certe ibi d. Nellus multū subtiliter & elagāter loquit̃ i hac materia ibi vide & ipse d. Nellus in eodē loco i 8. q. ponit an veniant tm̄ bona presētia & an futura veniāt. & an ꝓhibita alienari veniant in publicatione bonorū. vide vltra supra allegata, quia Ludo. Rom. in l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. de dā. infec. ibi tenet ꝙ nō veniat ista in publi. bonorū, licet aliter sentiat in d. l. si constante. §. si. vide per Mod. late in locis, supra al-
16 leg. & ibi dixi. † Itē an publicatis bonis veniat fundus emphyteoticus habitus ab extraneo priuato, vel ecclesia. vide per Bar. in d. §. si de vectigalibus. & ibi per Imo. Ro. & alios. & vide Bal. in l. j. C. de bo. liber. tenētē opi. Bar. & vide Guil. de Cu. & Bal. in l. si qs p̄sbyter. C. de epis. & cle. & ibi vide Sal, & vide Bal. in d. l. j. insulā. ff. sol. ma. & Bal. in auth. nisi rogati. C. ad Trebe. in 4. col. & Old. in cōs. xvij. Io. And. in ti de feu. §. qm̄ versi. 4. Pe. de Anch. in repeti. regulæ, ea q̄. de reg. iur. in xxj. q. & Pet de Anch. in repeti. c. postulasti. de foro cōpet. in ix. q̄ōne. in hac materia approbat dicta Bar. vide Imo. in c. ex parte in xlij. col. extra de feu. qui ēt vr̄ approbare dicta Bar. in d. §. si de vectigalibus. & vide Bar. in l. eū q. ff. de inter. & rele. & ista vr̄ esse cōis s̄nia quam tenet Bar. licet alibi colligi videatur ex dictis Spe. in ti. de locato. §. nunc aliqua. versi. cū ver. se. & vers. xv. & Io. de Im. in l. quod dr̄ ff. de ver. obli. & vide Nellū intractatu bannitorum in secundo tempore post bannum perfectū in xxiiij. q. qui mordet dicta Bal. i d. §. si de vectigalibns. & vide per Albe. de Rosa. in iij. parte statuto. q. xvi. qui allegat aliquas bonas remißiones, ibi vide. & vide Ang. in auth. bona damnatorum. C. de bo. dam. & Ang. in l. eorū. ff. ad legem Iul. maie. Pe. de Anch in c. decreuit. in c. cum secundnm. extra de hære. lib. vi. Pe. de Anch. in c. fœlicis. extra de pœ. lib. vi Mod. latißime posuerūt
17 in d. §. si de vectigalib. † An autem publicatis bonis veniat ius patronatus. Adde gl. & docto. in d. cle. Pastoralis per Bald. in l. i. C. de bo. liber. per Bald. in l. si ita. §. si. ff. de libe. & posthu. vide nota. in l. cum filius. de verb. oblig. & d. Nellum. in d. tractatu. in d. secundo tempore. in q. xxxii. An autem in tali confiscatione veniant bona præsentia vel futura. Etiam adde domi. Nellum in d. tractatu bannitorum in secundo tempore post bannum perfectum. in xviii. quæstio: qui allegat omnio bona quæ possunt allegari, scilicet dicta Guil. & Odofre. Alberi. de Rosa. in quæst. statutorum. & Bart. gloss. & aliorum ibi vide & tex. glo. doctor. & Angel. in l. ii. C. de bon. damna. & dicam infra, vbi etiam do. Angel. tangit istam quæstionem principaliter.

Publicatis

18 *Publicatis bonis alicuius in illis reperiebatur domus quæ ex forma statuti propter delictū debebat destrui, sed erat alteri data in pignus, an destruetur.*

18 ANGE. † Quæro si in bonis publicatis erat domus quæ secundū formā statuti pp delictū debet destrui, an destruatur ex eo ꝙ alteri data sit in pignus. Iac. de Aret. mouet istā qōnē in l. i. §. seruum. ff. ad Silla. & ibi p illū tex dicit ꝙ sic. sed Bar & Bal. tenēt contrariū facit quod no. Cy. & Bal. in l. pignus. C. de pign. actio. Ludo. in d. §. seruum. dicit distinguendū, aut creditor habuit prius illā domū in pignus, & preferatur fisco, qui licet tacitā hypotecā habeat. iuxta gl. in l. rescriptū. ff. de pact. & no. Bar. in l. post contractū. ff. de dona. tñ quia est posterior ille creditor præferetur. vt l. singulariter. & l. si specialiter. ff. qui pot. in pign. habe. dicit tñ, ꝙ si ex cementis possit satisfieri creditori, tunc sit vera opi. Iaco. de Aret. quinimo dicit, ꝙ fiscus debet soluere creditū suū & consequi domum, vt l. res quæ. §. res aūt. ff. de iur. fis. & de hoc vide Bal. & Ange. in d. l. pignus. & Alberic. in suo opere statutorum in iiij. par. in illa qōne, an vxor possit pro sua dote defendere, ne domus mariti destruatur, a & dicit ꝙ sic, tanquā domus sit sibi hypothecata, & omnibus præferatur, quod tamen intellige, vt supra dixi in eadem glos. versicu. quæro quis possit impedire &c.

ADDITIO.

a Destruatur. Adde ꝙ idem dicit Rom. in consilio cxxviij. Ber.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia adde Sali. in d. l. si pignus. C. de pig. act. qui faciēs mentionē de hac altercatione inter Iac. de Are. Bart. saluat vtrosque ꝙ in diuerso casu loquatur, & ibi vide Alb. qui ponit casum, qñ econuerso, ꝙ bona alicuius debeāt denastari, & ille reus habebat res alterius nomine pignoris. Et inquantum in hac materia do. Ang. hic allegauit Alb. de Ros. in iiij. parte statu. in q. an vxor pro dote sua possit defensare, ne domus mariti destruatur. Addatis quòd errauit do. Ang. quòd Albe. ibi. in iiij. part. hoc non dixit. Sed est in tertia part. statuto. qui ponit istā qōnē de vxore in q. vij. Sed miror de isto doct. qui postꝗ facit professionē quòd vidit Alber. de Ros. ignorauerit dicta Alb. de Ros. in indiuiduo in ista qōne, in propriis terminis quā posuit in iij. par. statu. q. xiiij. quæ incip. itē quæro si ex forma statuti bona creditoris debeant deuastari, & homicida pignorauerat ante domum suā, an illa deuastabitur, & ibi arguit ad partes pro & contra multum elegāter, & tādem dicit quòd opinio Iac. de Are. procedit de iure vbi deuastatione, integre possit satisfieri creditori, aliàs non pōt deuastari in præiudicium creditoris, per d. l. j. C. de poe. fis. credi. pfer. li x. & dicit ꝙ istā opi. tenet Ray. de For. in d. l. j. §. seruus pignori.

19 *Guastum si debeat fieri in bonis delinquentis propter delictum an debeat fieri in fructibus quos coluit quidam colonus.*

20 *Bona omnia sua si deuastari debeant propter delictum, an deuastabuntur fructus, qui sunt pignorati uel uenditi.*

19 ANGE. † Quid aūt si propter delictum debet fieri guastū in bonis delinquentis, an debeat fieri in fructibus quos coluit quidā colonus, & vr̄ quòd sic, vt l. apes §. iure cōstat. ff. de furt. & l. cū in plures. §. messem. ff. loca. cōtrariū tñ tenet Bal. in dicto loco, q. a delinquens debet taliter puniri ne colonus innocēs puniatur, vt l. j. C. de his qui latro.

20 † Quid si pignorati sunt, vel vēditi oēs fructus, & pp delictū debeāt omnia bona sua deuastari, an tales fructus deuastabuntur. Alb. in dicto loco tenet ꝙ non, per text. not. in l. venditor. §. i. de auto. iu. pos. Sed Ludo. in d. l. i. §. seruum. ff. ad Silla. dicit ꝙ hoc nō credit verū in venditione. p text. in l. si fundum quē. ff. loc. vbi publicatis bonis fundus venditus pp passam publicationē, nō tamē traditus in publicatione venit, restituto tamen pretio emptori.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde Sal. ī l. si pignus. C. de pig. act. q. tenet ꝙ isti coloni rōne fructuū nō pn̄t impedire talem deuastationē pp delictū malefactoris, quia non habent ius in re. Et vltra oēs latissime examinauit istā materiā Gād. in tra. malefi. in qō. 84. in q. incip. an fructus pēdentes in possessionibus homicidę locatis colonis debeāt destrui. & ibi cōcludit ipse pro ea parte quā coloni debebāt percipere, ſm cōsuetedinē regionis p illa parte possessionis non debēt deuastari. ibi vide argu. l. si fundus. ff. loca. & l. nihil. §. si. ff. de adulter.

Bona

21 *Bona alicuius ex delicto si debent publicari ex forma statuti domus deuastari si iste habeat turrim communem cum alio, quid faciet magistratus.*

21 ANGE. † Et tene menti, ꝙ si ex aliquo delicto bona debeat publicari ex forma statuti, domus deuastari si delinquens habeat turrim cōem cū alio, pōt potestas siue magistratus loci qui condēnauit delinquentē cōmittere executori ꝙ dictā turrim diuidat cum suo cōsocio, & partē superiorē capiat, & postea destruat, an valeat talis diuisio & destructio, dic ꝙ sic. vt no. Bar. in l. cū alicui. ff. de neg. gest. quia talis magistratus potuit dare curatorē bonis necessario diuidendis, & sic potuit facere alienationem necessariā, vt l. j. ff. de fun. do. igitur &c.

AVGVSTI. Tu aūt in hac materia, adde Doct. maxime Rapha. in d. l. cum alicui. & omnino vide Gand. in tract. malefi. in q. 85. incip. Item quæritur aliquis cōmisit delictū propter quod omnia eius bona, vbi vult, ꝙ si potest fieri separatio sine læsione alterius partis, fiet tunc separatio, licet referat Odofred. indistincte voluisse semper diuisionem esse fiendam, quia non debet alteri per alterum iniqua conditio afferri. l. sancimus. C. de pœnis. Sed omnino vide pulchra verba Albe. de Rosa. in q. statuto. in ij. parte. q. 45. & in d. ij. parte. xlvj. & xlvij. vbi habebis veram decisionem istius quæst.

22 *Sententia lata cōtra homicidam an habeat effectum confiscationis bonorum, & executionem paratam cōtra hæredes absque alia probatione.*

22 ANGE. † Et sic bene aduertas ꝙ glo in l. in cognitione. ff. ad Sillan. quam ibi sequitur Bart. determinat, quia sententia lata contra homicidam habet effectum confiscationis bonorum, & executionem paratam contra hæredes absq; alia probatione, sed Bal. in l. j. C. vbi causæ fisc. tenet contrarium per l. denunciasse. §. conqueritur. ff. de adulte. vñ ꝙ Bart. dicit habet locum quantum ad ordinem, non quantum ad ipsos conueniendos sine probatione. Sed Ludo. in d. l. in cognitione. dicit ꝙ si quis vellet tenere opin. Bart. posset respondere ad d. §. conqueritur. quod non præiudicat sentētiæ æque principalibus. Sed ista quæstio loquitur quando præiudicat hæredibus in consequentiam vt accessoriis, tamen pro Bal. alleg. l. à sententia. ff. de appellationib. vbi etiam in consequentia aliis non præiudicat si sit lata contra homicidam hæredibus præsentibus & scientibus.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde pulchra verba Bal. quæ posuit in l. iuris. C. quibus res iudi. non nocet. quia ibi in illo tex dř ꝙ in criminalibus sententia lata contra vnū alij non præiudicat, statim Bal. opponit ibi de l. in cognitione. ff. ad Silla. & quod ibi no. vbi hř ꝙ si testator fuit occisus à familia, & quidā tertius accusauit occisores, hæres aūt neglexit ꝙ condemnatis occisoribus videntur hæredes condēnati in cōdēnatio. hæreditatis, & sic sententia contra alios lata habet effectum bonorū confiscandorum contra aliū. vnde Bal. dicit ibi, quòd d. gl in d. l. in cognitione. quā sequit ibi Dy. ꝙ ordo & pœna ita erat ordinata expresse in lege. vnde nō est recedendū à l. aliàs secus. sed dicit Bal. in d. l. iuris. ꝙ Iac. But. dicebat, & bene ꝙ ibi hæres scriptus fuit citatus aliàs si ipso ignorante hoc factū fuisset, sñia bonorū confiscandorū nō posset mitti executioni contra ipsum. Iaco. de Are. dicebat, ꝙ imo oportet nouā sententiā cōfiscationis bonorū ferri. & idē Cy. Sed vide ibi omnino Bal. multum subtiliter loquentem & ponentē suam opin. in d. l. iuris. & multū mihi placet sententia Bald. ibi. Adde Moder. in l. sæpe. ff. de re iudica. Et in hac materia vide quod voluit Sal. in l. j. in princ. C. de his qb. vt indig. qui ponit intellectū d. l. in cognitione. & pulchre ꝓ Sal. in d. l. j. C. vbi cau fisc.

23 *Accusatio contra homicidam quæ durat uiginti annis quanto tempore durat quātum ad effectum confiscationis bonorum.*

23 ANGE. † Quæro licet accusatio contra homicidam duret viginti annis de iure, vt l. querelam. C. de fal. quanto autem tēpore durat quantum ad effectum confiscationis bonorum, dic ꝙ durat quinquennio tantū, vt est casus in d. l. in cognitione. quod dicit Ang. ibi fore mirabile, quod intellige, scilicet cūdum annum ante accusationem finitam cōtra homicidā, sed post eam finitā pōt fiscus agere contra hæredem ciuili actione petitio. hære. vt l. j. C. de his quib. vt indig. & durat per x. annos. vt l. Caius. ff. ad Silla.

AVGV-

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, ad-
a de quæ dixit Bal.[a] in l.iii. C.quib.res iudi. non nocet, quia dixit q causa cōfiscationis bonorū debet exequi intra quinquenniū, hoc verum inter hæredes extraneos, sed si hæredes essent de numero eorū qui occidēdo tenerentur l.Pompeia de parricidiis, tūc intra xx. annos durat effectus confiscando rum bonorū, quia seuerius agitur cū hęredibus sanguinis quam cum aliis in ista negligentia punienda. & dicit q de hoc est casus notabilis in d.l. in cognitione. de qua materia ibi vide gl.Bar.Bal.& Moder.

ADDITIO.

a ℭBald.in l.iij. Adde hoc dictum Bald. refert & sequitur Franc.de Are.in consi.lx. Ber.

24 *Bona si intelliguntur confiscata ipso iure propter aliquod enorme delictum, uel per formam iuris uel statutorum, an fructus omnes intelliguntur confiscati à tempore commissi delicti citra, & quid si confiscatio debeat fieri per sententiam iudicis.*

24 ANGE. †Et bene aduertas q si bona intelliguntur confiscata ipso iure propter aliquod enorme delictū, vel per formam iuris statutorum, tunc intelligūtur etiā cōfiscati oēs fructus à tēpore commissi delicti citra. Secus autē si dicta confiscatio debet fieri p snīam iudicis, quia tūc nō veniunt fructus nisi à tempore late sententiæ. ita dicit glo. singu.in authen.de incest.nup .in princ.

AVGVSTI. Tu adde q illā gl. ī auth. de incest.nup approbāt Iac.de Bel.Bar.& Ange.ibi & Pe.de Anch.c.fęlicis. extra de pe. in ix.col.lib.vj.Itē adde q pōt esse q fiscus iure cōfiscationis habebit bona alicuius, & non ipso iure. & tñ habebit fructus etiam ante sententiā.vt est tex.gl.Bar.Bal.& Sali. declarat ibi in l.j.C.de his quib.vt indig.& declarat Bar.in l.eū q.ff.de his q.vt indig. nā si quis non vendicat mortē defuncti ipso iure, fiscus habet bona, & tamē lata sententia fiscus habebit illa bona cum omnibus fructibus à die negligentiæ citra, secus in vsuris, ita volunt doc.p illū text.in d.l.j.

25 *Condemnatus est aliquis in mutilatione membri, uel bannitus & eius bona sunt publicata, an intelligatur tantum de bonis præsentibus, an etiam de futuris.*

25 ANGE. †Quæro aliquis est condēnatus in membri mutilatione vel bānitus & eius bona sunt publicata, an intelligitur tantum
a modo de præsentibus, vel etiā de futuris.[a] dic vt supra dixi, quia est gl.sing.in l.nā ad ea.& ibi Bar.Ange.& Imo.ff.de condit.& demon.& no.Bar.in l.j. in fi.ff.de bo.dam. Et sic si aliquid in futurū acquirit, non intelligit cōfiscatū. imo p se acquirit, vt l si tibi mādauero.§. is cuius.ff.mā.de hoc tñ vide Bar.ī l.si finita.§.si de vectigalibus.ff.de dā.īfe.& ibi Ang.& Imo.vide omnino.l.ij. C.de bo.pscrip. & quod ibi no. gl.& doct.

ADDITIO.

a ℭFuturis. Adde d. Alexan.in consi.lxxxviij.in iij.vol. Ber.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia adde quæ dixi supra in hac eadem glo.in addi.in illa quæstione quæ incipit. Et nota q facta dicta publicatione & vide Bal.in l.fi. C.quæ res pig. oblig.pos.& Bart.in l. certa forma.C.de iure fis.& Iac.Bu.in d.l. is cuius.vide Mod.post Bar. in l.si victum.ff.de re iudi.& no.in l.j.C.de hære.institu.

26 *Sententia dicens, & eius bona publicamus, in quo differat quo ad effectum à dicente & eius bona sunt publicanda.*

26 ANGE. †Etiā diligenter aduertas ad verba snīæ, nā si dixit & eius bona publicamus statim dicta snīa habet & trahit secū executionē, & in fiscū transfert ipso iure dñium, vt no.in l.duobus.§.idē scribit.ff.pro soc.secus autē si iudex in sua snīa dixerit, & eius bona sunt publicanda, qm talis sententia nō trahit secū executionē, sed aliā publicationis snīam expectat, vt l.j.C.si aduer.lib. & illa sunt verba Bal. ibi in prin.vnde tu iudex semper in snīa dicas, & eius bona publicamus.nō aūt dicas declaramus eius bona publicanda &c.vt patet ex predictis.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quæ dixi supra in gl. quæ incip.& caput à spatulis amputet in illa q.quę incipit, quæro si statuto cauet q vltimo mense, & late dixi post oēs Mode.in l.j.§.si qs ita.ff. de verb.obli.vbi feci mētionē de doctrina Bar.in d.l.j.C.si aduer.libe.dic.vt ibi.

27 *Damnato filiofami. & publicatis eius bonis, an intelligatur publicatum eius peculium, & si bona patris sunt publicata, an eruut*

publicata pecul[i]a profectitia filiorum, & an damnato patre crimine læsæ maiest. intelligatur publicatum beneficium ecclesiasticum filij, uel eius prebenda.

27 ANGE. † Quid si filiusfa. dãnatur, & eius bona publicantur, an intelligatur eius peculium publicatũ. gl. in l. j. ff de bo. dam. dicit q̃ ẽt peculiũ castrense nõ intelligitur publicatũ, de quo in l. iij. §. sed vtrũ. circa fi. ff. de mino. & no. plene Bar. Ang. & Imo. in d. §. si de vectigalibus. vbi no. Bar. hic p l. iii. C. de bon. dam. q publicatis bonis filij, intelligitur publicatũ peculiũ aduentitiũ, ẽt quo ad proprietatẽ q̃ erat ipsius b filii. Et econtra si bona patris sunt publicata, an intelligunt publicata pecul[i]a profectitia filiorũ, & ibi determinat qđ nõ p tex. in d. §. sed vtrũ intantũ q si pater in crimine læsæ maie. esset cõdẽnatus nõ intelligit publicatũ beneficiũ ecclesiasticũ filii, vel sua p̃benda, imo filio reseruandũ est, vt no. gl. in cle. pastora. de re iudi. & Imo. in l. cũ filius. ff. de ver. ob.

b † Erat ipsius. Adde tu & vide Panor. in consil. lxvj. in j. vol. vbi tenuit q etiam si inter patrem & filium processit compromissum. & fuerit laudatum q de bonis in quibus pater habebat vsum fructum filius possit libere disponere, q tamen si bona publicentur talis dispositio non præiudicat, & vide Moder. in d. §. si de vectigalibus. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde q ista est maxima altercatio inter doct. & iste bonus docto. ita succincte loquit. Et addatis q Pau. de Ca. in d. §. si de vectigalibus. tenet opi. Bar. vt non censeatur publicatum peculiũ profectitium. Ro. vero in d. §. si de vectigalibus. tenet cõtrariũ q imo peculium castrense censeatur esse publicatũ. alleg. Ang. hoc voluisse in l. si filijs. ff. de dã. infect. & alleg. Spec. in ti. de feud. §. qm̃ ver. iiii. Sed non reperitur q Spe. hoc dixerit & multas rationes adducit Ro. pro opin. Ang. Imo in d. l. si filius. tenet opi. Bart. sed Bar. in l. j. ff. de bo. dam. in gl. magna approbat illã gl. ibi, & dicit Azo. in summa. ita tenere vt nõ censeatur peculiũ castrẽse publicatũ. & cõcordat Io. And. in addi. Spe. in ti. de accu. in iii. par. in fi. in addi. incip. vt intra certũ tẽpus, & prope mediũ illius addi. idẽ Guil. de Cug. in d. l. iii. §. sed vtrũ. ff. de mino. & Bal. in l. si filius. ff. de his qui sunt sui vel alie. iu. & Cy. Pe. & Bal. Ang. & Sali. in l. iii. C. de bo. dam. illud affirmãt, licet referant Iac. de Are. cõtrariũ tenuisse. Idẽ in peculio aduẽtitio dicũt doc. Et cũ opi. Bar. transit Imo. in l. cũ filius. ff. de verb. obl. & vide quæ dixerunt Ange. & Imol. multũ elegãter in d. l. si filius. ff. de dam. infe. q si filius haberet peculiũ profectitiũ cũ expressa potestate donandi, & dissipandi, & dispensandi tale peculium, non põt publicari & sensit Bar. in d. §. si de vectigalib. & Bart. in l. j. ff. de bon. dam. & Bald. in l. executorem. in xij. col. C. de exec. rei iudi. & Guil. de Cu. in d. l. iii. §. sed vtrum. & Sal. in l. si filius. C. de bo. dam. & licet Moder. in §. si de vectigalibus. multũ prolixe, multa trãscripserint. ibi in isto passu quæ breuius poterant dici. Tamẽ vltra ipsos allego d. Nel. late tetigisset istã difficultatẽ in suo tract. bãnito. in ij. tempo. post bannum perfectũ in xxv. q. vbi do. Nellus ibi transit cũ opi. Bar. in d. §. si de vectigabilus. in peculio profectitio, & aduẽtitio, & in peculio castrẽsi expresse determinat cõtrariũ, & multum elegãter, subtiliter, & clare loquit ibi, & si quis ẽ expresse opi. Ang. in d. l. si filius & dicit opi. Ang. esse veriorẽ. Adde Alb. de Ros. in iii. par. statuto. q. xi. ibi expresse tenet contrarium q peculium castrẽse nõ veniat in publicationẽ bonorũ idẽ dixit in d. l. si filius. & vide Sali. in l. j. C. de bo. libe. & ibi vide Albe. in d. xvij. q. qui ponit q̃d ccõtra si bona patris sunt publicata non censeat ẽt publicatum profectitiũ peculium filii. de hoc vide do. Nellũ in d. tracta. in ij. par. vbi supra in xxij. q. & adde gl. in hac materia in c. satis. peruersum lvj. dist. quæ dicit q propter delictum patris, filius nõ perdit beneficium ecclesiasticum. & ibi vide doct.

28 *Damnata matre & eius bonis publicatis, an filij debeant aliquid habere.*

28 ANGE. † Quid si mater dãnetur & eius bona publicentur, an filii debeant aliquid habere, dic q nõ, vt est tex. & ibi gl. & doc. in l. de bonis matris. C. de bon. damnã.

AVGVSTI. Tu adde q omnes doct. indistincte in locis supra alleg. approbãt istã conclusionem & vide Salic. ibi in d. l. de bonis remittentem se ad dicta in l. fi. C. eo.

29 *Damnata uxore & eius bonis publicatis, an intelligatur dos publicata.*

29 ANGE. † An vxore dãnata si eius bona publicent itelligat dos publicata, dic si hoc est dis-

est dissoluto matrimonio, & sic in vidua, clarũ est quod publicantur, vt l. si cõstãte. in fi. & ibi doct. ff. solu. mat. aut constante matrimonio & non publicantur nisi in quinque casibus, vt l. quinque legibus. ff. dẽ bo. dam. si autem maritus debeat ex pacto vel statuto lucrari, partem dotis. agat postea contra fiscum & summatim probet matrimonium, dotem, & pactum vel statutũ producat, & consequetur à fisco partẽ lucri prędictę dotis, ita dicit Bar. in d. l. quinq; legibus. per l. dos. §. à reo. ff. de iure fis.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde do. Nell. in d. tracta. banni. in secundo tẽpore post bannum perfectum in xxviij. q. qui dicit ꝙ ista est cõis opin. ꝙ indistincte solu. mat. dos publicatur. Si vero cõstante matrimonio est altercatio inter gl. & Dy. sed dicit quod opi. Dy. est approbata à Iac. de Are. & à Bart. in d. l. quinque legibus. & ipse etiam ibi eam sequitur. & ibi in proxi. seq. q. ponit illam difficultatem, qñ vxor bannita est propter adulterium possit maritus ad dotẽ conueniri, vide per Alb. de Ros. in iij. par. statuto. q. iiij. v. & vj. & ibi vide si est factum pactum de dote lucranda. & Pet. de Anch. in c. decreuit. de hær. lib. vj. An autẽ in præiudicium patris publicabitur dos talis filiæ, vide quæ dicunt doc. in d. §. si de vectigalibus. in l. si finita. ff. de damn. infect. per tex. in auth. qui contra. C. de incest. nup. qui dicũt ꝙ non examino nunc, quia iste doctor non examinat hic istum passum.

30 *Bona damnatorum an reseruentur filijs & episcopi debent applicare bona damnatorũ cameræ apostolicæ, nõ aũt sibi nec suæ curiæ.*

31 *Damnatus si tantum perdat bona, an reseruentur filijs.*

32 *Bona contumacis etiam hodie omnino extantibus liberis annotantur, & per talem annotationem perduntur.*

33 *Damnato pendente tantum statum, tunc iura antiqua remanent incorrecta.*

34 *Damnato pendente statum vel ciuitatẽ, vel libertatem, aut vitã, an bona reseruẽtur filijs.*

35 *Damnato pendente vnam tãtummodo partem bonorum, vel condemnato in aliqua pecunia, tunc iura vetera remanent incorrecta.*

36 *Statuto cauetur quod bona homicidæ publicari debeant reseruata parte filijs an ex illa parte debent alere patrem, & si damnatur quis ex forma statuti ad mortem, an in consequentiam veniunt si bona non habeat descendentes neque transuersales vel applicantur alijs cõiunctis vsque ad decimum gradũ.*

37 *Damnatus ad mortem extra ordinem ex forma statutorum perdit factionem testamenti, tamen non habebit locum. authen. bona damnatorum, sed etiam omnes agnati vsque ad decimum gradum succedunt ab intestato.*

38 *Damnatus secundum formam iuris communis de crimine capitali, licet patiatur publicationem bonorum, secus tamen si quis est bannitus in persona ex forma statutorum pro crimine capitali.*

30 ANGE. † Et ꝙ bona damnatorum hodie reseruentur filijs secundum authen. bona dam
a natorum. Fallit in crimine [a] læsæ maiest. vt l. quisquis. C. ad l. Iul. maie. aduertas tamen ad id quod no. Bald. in d. auth. bona damnatorũ, ꝙ episcopi hodie faciunt condemnationes, & sibi & suę curiæ applicant condemnationes, & bona damnatorum, cum debeant applicari ca-
b meræ apostolicę, & sic male faciunt ꝙ no.[b] vt scias opponere cũ occurrerit de facto. Pro plena declaratione an bona damnatorum publicẽtur,[c] vide glo. & Bar. in l. j. ff. de bo. dam. & Bal. in tit. de pa. ten. c. j. in prin. & Bal. in authẽ. bona damnato. C. de bo. dam. & ibi Ang. & Sali. & Ang. in authen. vt nul. iudi. §. fi. Et
31 cõclude secundum Bald. & Ange. † aut damnatus perdit bona tantum aut statum & nõ bona, aut debet perdere statum vel ciuitatem vel vitam, aut non perdit statum neque bona, sed condemnatur ad aliquam partẽ pecuniæ vel bonorum. primo casu quando damnatus perdit tantum bona, tunc indubitanter bona damnati filijs nõ reseruantur sed cõfiscantur, alias ex isto delicto nulla pœna applicaretur fisco, & per consequens non puniretur criminali-
32 ter, vt in auth. de incest. nup. in prin. † Ex quo infertur quòd etiam hodie bona contumacis non extantibus liberis annotantur, quia per talem annotationem perduntur bona, alias non esset pœna ipsius contumaciæ & sic titulus de
33 requirend. reis non est correctus. † Secundo casu quando perdit statum & non bona tunc iura antiqua remanent incorrecta, vt l. raptores. C. de epis. & cle. & l. j. versi. si quidem. C.
34 de rap. vir. † Tertio casu quando quis debet perdere statũ vel ciuitatẽ, vel libertatem, vel vitam, tunc habet locum distinctio. d. auth. bona damnato. vt bona reseruentur filijs, vt ibi. quòd etiam tenet ibi Ang. secundum Ia. But. procedere qñ pęna confiscationis venit in consequentiã pœnæ personalis, exẽplũ in deportato, vt l. j. C. de bo. dam. & l. deportatũ. C. de pœnis

nis. Sed vt i bona olim confiscabantur expresse non in consequentiam vt contingit in relegatis qui ciuitatem non perdunt, & sic non moriuntur ciuiliter, nec naturaliter, tunc iura antiqua de publicatione loquentia nullatenus
35 sunt correcta. † Quarto casu quando perdit tantummodo partem bonorum vel condemnatus est in aliqua quantitate, tunc iura vetera remanent incorrecta. Et si quis damnatus est in mille, existentia liberorum non posset istam condemnationem impedire. ita dicunt
36 prædicti docto. † Quæro statuto cauetur ꝙ bona homicidę debeât publicari reseruata parte filijs, an illi filij ex ea parte debeât alere patrē, dic ꝙ non. vt est tex. not. in authen. de pa. tenen. & eius vio. c. j. §. si habet. ita dicit Bald. in d. auth. bona damnatorum. & tene menti secundum Iac. But. & Ange. in d. auth. bona dānat. ꝙ si ex forma statuti quis punitur ad mortem, non tamen in consequentiam veniunt bona, etiam si damnatus non habet descenden
d tes neque transuersales, [d] imo illa bona applicantur alijs coniunctis vsque ad decimum gradum, alleg. rationem, quia omnis damnatus quantuncunque de crimine publico ex forma statuti dicitur damnatus ex lege priuati iudicij, & damnatis tali. l. non auferuntur bona nisi caueatur expresse quod no. dic vt ibi.

ADDITIONES.

a ¶ Fallit in crimine. Adde tu & vide Cepol. in consi. xxvij. Ber.
b Quod no. Adde & vide Oldr. in consi. xvij. B.
c Publicentur. Adde tu & vide Cep. in cōsi. xxij. & Io. de Ana. in consi. lix. Ber.
d Transuersales. Adde de hoc per Bart. in consil. clvij. Ber.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia, adde quę dixit Bal. in l. iij. C. si pēden. app. mors interue. qui per glo. in l. ij. C. qui testa. fa. pos. dixit ꝙ quando quis damnatur ex crimine ꝙ non enumeratur inter publica crimina & bona non confiscantur. & idem dixit Bal. in titu. de pace constan. in verbo criminalibus. vbi dixit ꝙ si fur damnatus est pro furto ad mortē, & sic pro crimine priuato eius bona non publicantur. Et ideo dixit Bal. in d. l. ij. C. qui testa. facc. poss. ꝙ si quis non de iure cōmuni est damnatus ad mortem. Sed damnatus est ad mortem vigore statuti, tunc bona non publicantur, & isto casu habebit locum auth. bona damna. sed succedant tali damnato omnes succedentes abintestato in infinitum secundum substitutionem iuris communis, & hoc approbāt Ang. & Sali. in d. l. ij. licet Pau. de Ca. ibi teneat cōtrariū, licet ipse Pau. de Ca. contrarium tenuerit in l. eius qui. §. j. ff. de test. allegās Bal. in d. l. ij. C. qui test. fa. pos. & dicit ꝙ ex hoc di
37 cto colligitur † ꝙ licet qn̄ quis pro delicto est captus ex forma statutorū, est cōdemnatus ad mortē quia pro primo furto statutū condemnat ad mortē, ꝙ est contra ius cōe talis cōdemnatus perdit factionē testamenti, & eius testamentū ante vel postea factū, non valet, tn̄ non habebit locū auth. bona damnat. Sed oēs agnati et vsque ad x. gradus succedent abintestato. & hoc tenet Bald in l. data opera opera. C. qui accu. in xiiij. col. & ipse Bald. hoc affirmat in l. iij. C. si pen. appel. mors interu. vbi dicit ꝙ illi qui hodie damnantur extra ordinem ex forma statuti ciuitatis nō efficiantur serui pœnę, & possunt relinquere hæredē ex testamento & abintestato & incessabit in eis dispositio authen. bona damna. & ita alleg. Spe. hoc voluisse, & vide Bald. in l. j. in antep. col. C. de hære.
38 insti. qui dicit ꝙ † licet iste qui secundū formā iuris cōis est condemnatus de crimine capitali patiatur pœnā publicationis bonorū. Tn̄ secus est si quis pro crimine capitali est bannitus in persona ex forma statutorū dicentiū, ꝙ accusatus vel inquisitus de aliquo crimine si fuerit cōtumax habeatur pro confesso, & ponatur in banno, nā postquā statutū nihil dicit de publicatione bonorū, nec nos debemus illud supplere, & hoc est de mente Cy. & Salic. in d. l. j. in fi. C. de hęre. insti. & istud de bānito reassumpsit Bal. in c. j. in prin. de pace tenen. & Bald. in l. fi. C. si à non compe. iud. in fi. & Bal. in l. Gallus. §. & quid si tm̄. ff. de lib. & posth. & in d. l. eius qui. & ibi Imo. & Pe. de Anch. in repe. c. canonū statuta. extra de cōsti. in versi. quæro vlterius si aliquis. & per Bal. & Ang. in l. si qs filio. §. irritū. & §. eius. ff. de iniust. testa. & per Ang. late in dispu. incip. duo adinuicem vbi declarat qūo in proposito debeat intelligi gl. in sti. quib. mo. ius pat. po. sol. in §. relegati, dum glo. dixit interdum bona bannitorum publicari de iure, vel de cōsuetudine, & per Imol. in l. qui à latronibus. ff. de testa. §. j. & per Ioan. And. in additio. Spec. in titu. de instr. edi. §. compendiose in addi. incip. per hanc l. & ibi tenet ꝙ imo si quis est bannitus ex tali crimine ex quo de iure cōmuni debuisset deportari, vel in metallum damnari, vel alia pœna per quam de iure sequi debeat tacite publicatio bonorū intelligūtur bona hoc casu tacite confiscata & vide Moder. optime distinguentes & concordantes opin. in d. l. ij. C. qui testa fa. pos

pos. & adde in ista materia dicta Alb. de Rosa. in iii. par. statuto. q. xviii quæ incip. Item quæro, an hodie sint correcta. Nã iura loquẽtia de publicatione bonorũ. p auth. bona dãnator. C. de bo. dam. & dicit Albe. ꝙ Cy. placet opin. alleg. ibi no. licet nõ sit sine violẽtia literæ q̃ est in auth. de incest. nup. & ideo refert ibi Albe. de Rosa. verba Pe. ꝙ dixit aut bona adimuntur tacite p l. eo ipso ꝙ quis est condẽnatus. tũc olim veniebat fiscus hodie veniunt veniẽtes ab intestato ſm formã d. auth. bona dam. Aut bona expresse p sñiam adimuntur, & tũc obtinet d. auth. de incest. nup. & hæc vera in cõfiscatione oĩum bonorũ, & dicit ꝙ iura nõ sunt correcta quę loquunt de publicatione partis bonorũ, & dicit Alb. de Ros. ibi ꝙ illa opi. alle. est intelligẽda in casibus ĩ q. bus olim bona publicant. nõ autẽ intelligas ꝙ bona cuiuslibet delinquentis publicent eo casu quo qs retinet ciuitatẽ, licet gl. aliter voluerit ꝙ est falsum ſm Dy. nã d. auth. bona dãna. facta fuit nõ solũ vt corporales sed etiã pecuniariæ pęnæ mitigarentur. vt dicit litera expresse in corpore, vnde sumit, nõ ergo debet pœnarũ exacerbationẽ inducere arg. l. legata inutiliter. ff. de leg. j. & ibi Alb. ponit multos casus vbi habet locũ d. auth. bona dãna. & ibi dicit etiã quõ epi nõ habentius fiscãdi bona. & reddit rationẽ. vide do. Nel. in tracta. banni. in ij. tẽpo. post bannũ perfectũ in xlij. q. circa mediũ cui applicentur bona clerici qñ bona laici propter delictũ confiscata essent in illa q. an bona in alterius territorio sita cẽseant cõfiscata. & omnibus istis vide Pet. de Anch. in c. cũ ſm. extra de hær. li. vj. & ibi dicit ꝙ cõiter teneant, etiã circa intelligentiã d. auth. bona dam. & ibi ponit quid de bonis clericorũ. & ponit Alb. in iij. parte statu. q. xvij. Pe. de Anch. in c. fęlicis. extra de pœn. in vj. Bal. in l. j. C. de priui. fis. dicit ꝙ eps nõ hẽt fiscũ. Et omnino vide d. Nel. in tract. banni. in secundo tẽpore post bãnũ perfectũ in xj. q. qui notanter loquitur, & ibi ponit quid in bannitis. an bona ipsorũ publicẽtur, & tenet opi. Bal. in d. l. gallus. §. & qd si tantũ. ff. de libe. & posth. & Bal. in c. j. de pa. te. & ita dicit fuisse consultũ & obseruatũ in magnis causis, & ibi ponit in quo corrigat iura antiqua. d. auth. bona dãna. & vide doc. & Ange. in d. auth. de incestis nup. in ij. col. & latissime oẽs istos casus posuit Ang. in d. authẽ. bona dãnat. & examinat late oẽs supradictas cõclusiones. & ibi vide etiã Sali. Iac. de Bel. in auth. de incest. nup. & in auth. vt nulli iud. posuit ibi aliqua pulchra. ibi vide.

39 *Crimina quædam ita enormia sunt, quòd quamprimum commissa sunt, statim administratio, & alienatio bonorum est ipsi delinquenti interdicta.*

39 ANGE. †Et aduertas ꝙ sunt quædã crimina enormia quæ quãprimum sunt cõmissa statim administratio & alienatio bonorũ delinquentis est interdicta, etiã ante inquisitionẽ & condemnationẽ de delicto factã. vnde si quid interim esset alienatũ et bona fide & ti. oneroso, reuocaret. de quibus criminalibus habetur per tex. gloss. & Bar. in l. ex iudiciorũ. ff. de accu. Regulariter aũt nunquã intelligit. interdicta administratio bonorũ bona fide, vt d. l. ex iudiciorũ. & ibi not. facit ꝙ plene no. Bar. in l. post cõtractũ. ff. de do. & quod no. Cy. in l. si qs post hac. C. de bon. proscrip.

AVGVSTI. Tu autem in hac materia adde quæ dixit Pet. de Anch. in c. cũ secundũ extra de hær. lib. j. in prin. qui dixit in j. notab. ꝙ regula est ꝙ nemo debet priuari ipso iure dominio rerũ suarũ, regulariter. n. propter delictũ ex quo bona veniunt publicanda delinquens non perdit ante sñiam, dnium, nec administrationẽ. vnde alienationes factæ ante & post delictũ & ante cõdemnationẽ valẽt. Secus qñ lex priuat statim & ipso iure ipsum delinquentẽ de ipso dominio, vt ibi in illis casibus, q a tunc alienationes postea factæ veniunt rescindendę etiã si per mille manus res transisset, & fiscus ẽt non restituto pretio vendicabit illas res ꝙ est verũ secundũ Io. And. ibi nisi pretium solutũ, vel aliquid loco pretij esset in bonis delinquentis. Ita voluerunt ibi Ioan. And. & Pe. de Anch. in l. imperator. §. fi. ff. de leg. ij. An aũt ista militent in eo qui cogitauerat facere illa delicta, p q̃ ipso iure bona confiscent, & de materia ibi. vide doc. in locis alleg. per do. Ang. hic & omnino quæ dicta sunt in glo. (Che hai tradito la tua patria.) in versi. & bene scias quod quando.

40 *Confiscatis bonis usurarij, usufructuarij, feudatarij, emphyteotæ, superficiarij, liuella-*

LL 3 rij,

rij, precarij, uel alterius qui habet ius in re, an in publicatione ueniant dicta iura.

41 *Publicatis bonis domini, an ueniat proprietas rei feudalis.*

40 Ange. Quid si vsuarii, vsufructuarii, feudatarii, emphyteotæ, vel superficiarii, vel illius qui habet ad liuellum, precarium, vel alterius qui habet ius in re, bona publicentur. dic ꝙ etiã in publicatione venient dicta iura quæ habent in dictis rebus & sic fiscus succedit in dicto iure, vt l. si finica. §. si de vectigalibus. ff. de dam. infec. & ibi plene per Bar. Ange. Rapha. & Imol.

Augusti. Tu autẽ in hac materia, ad de do. Nel. in tract bannito. in ij. tẽpore in xxvj. q. q loquit in vsufructuario, & in qõ. xxiij. ponit de vasallo. & vide Ang. in l. corum. ff. ad l. Iul. maie. & de materia per Pe. de Anch. in c. decreuit. extra. de hære. li. vj. qui approbat dicta Bar. in d. §. si de vectigalibus. & Alb. de Rosa. in iii. par. statu. q. xvj. & xvij. & de vasallo. materiã, vide in c. fœlicis. extra de pœ. in vj. per oẽs maxime p Pe. de Anch. p Imo. in c. j. extra de feu. & Bal. in c. j. an ille q interfe. fratrẽ dñi sui. & Bal. in l. j. ff. de rer. diui. in iiii. q. & tene mẽti ꝙ Ro. in d. §. si de vectigalibus. dicit ꝙ magis cõis opi. est vt cõfiscatis bonis feudũ nõ dicatur confiscatũ, vt voluit Bar. ibi & Old. in consi xvij. & Bal. in l. j. C. de bon. li. & in c. imperialẽ. de prohi. feu. ali. limitat tñ Ro. nisi feu. etiã ad personã extraneã posset trãsire, & sequitur ibi Imo. in materia emphyteosis. & vide Pe. de Ancha. in c. postulasti. extra de fo. cõpe. & vide Ang. & Imol. in l. corũ. ff. de dam. infe. And. de Iser in c. j. §. si qs hominẽ. de pa. tenen. & in c. j. §. preterea quæ sit pri. cau. bene. amit. in cap. j. si vasallus feudo priuetur aliquid per Pau de Ca. in l. insulam. ff. sol. mat. Pau. de Ca. in cõsi. suo cxlij. q ponit de feudo an veniat in publica. bonorũ. & in cõsi cxlv. q ponit an laicus delinquẽdo perdat feudũ datũ ab eccle-

41 sia.† Tene tñ singula. ꝯm Ro. in d. §. si de vectigalibus ꝙ in publica. bonorũ dñi, nõ venit ipsa proprietas rei feudalis. Sed cõsolidat cũ vtili dñio vasalli, duo bona iura ibi alleg. ibi vide Adde tex. bonũ ibi Bal. in c. j. in prin. hic finit & vide Ang. in d. auth. bona dã. q ponit an vsusfructus veniat in publica. bonorũ publicatis bonis vsufructuarij, & q d si sunt publicata bona ꝓprietarij.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio in criminalibus uiua uoce, & in scriptis fieri potest & interponi, non solum per se, sed etiam per procuratorem.*

2 *Appellatio in criminalibus interponi potest per quemcunque de populo, etiam si festinans mori nollet interponi. & defertur executio.*

3 *Appellationem in criminalibus, an clericus interponere posit.*

4 *Appellatio in criminalibus, an posit fieri nomine dãnati & nomine appellantis & simpliciter nõ exprimẽdo cuius nomine appellatur.*

5 *Appellatione in criminalibus per reum interposita casu quo tertius appellat, an prosequi posit iste tertius.*

6 *Appellans tertius, an posit non solum appellare, sed etiam causam appellationis sine alio mandato prosequi.*

Præsente dicto Caio & appellante, qui dominus potestas, & dictus iudex maleficiõ. & quilibet eorum visis & intellectis prædictis & visa forma iuris & statutorum Bononiæ.] Appellationẽ dicti Caij non admiserunt imo vt friuolam & cõtra, vel præter formam iuris & statutorum Bononiæ non detulerunt, quinimo non obstan. dicta appellatione mandauit A. militi suo quòd dictam executionem realem faciat prout habuit in commissione & mandato. Qui A. miles dicta die de dicta execu-

1 tione corporali fidem fecit per publicũ instrumentũ &c. † Quæ appellatio & inscri-

2 ptis[a] & viua voce potest fieri vt in ciuili, vt l. litigatoribus. C. de appel. & intra decem dies sicut in ciuili. auth. hodie. C. de app. & c. Ro. §. si vero vocatus. de app. in vj. & sentit Bar. Ang. Raph. & Imo. in l. non tantũ. ff. de app. & in libello appellatorio seruanda. sunt no. per tex. gl. Bar. Ange. & Imo. in l. j. §. fi. ff. de app. & nõ tantũ ipse per se, sed etiã per procuratorem potest appellare in quocunq; crimine, etiam vltra relegationẽ, maxime qñ sententia non potest eludi, vt

b quia est in carceribus,[b] vt l. j. ff. an per aliq.

2 causæ app. Et † etiam potest appellatio interponi per quemcunq; de populo etiã, nõ cõiunctum, qm homo homini propter humanitatẽ tenetur, vt l. nõ tantum. ff. de appel. & l. addictos. C. eo. tit. & ibi doc. & Bal. in l.

in l.addictos.C.de epis.audien. Intãtum quòd etiam si festinans mori non vellet appellationem interponi, potest interponi & supersedetur in executione, vt d.l. non tantum. † Et bene aduertas, an etiam clericus isto casu possit appellare pro condemnato. Spe. in tit. de aduoca. §.j. versic. in causa autem criminali. dicit, ꝙ tutius est, ꝙ clericus à tali causa abstineat. facit quod habetur in c. sententiam. extra ne cleri. vel monac. & ita etiam tenet Ange. in d.l. non tantum. sed ibi Imol. dicit, ꝙ cum appellatio tendat ad defensionem, ecclesia etiam pro defensione talium posset se intromittere. xxxiij. q.iiij.c. reos. Et sic videtur quod etiam clericus isto casu possit appellare & reum defendere. pro quo etiam facit d.l. non tantum. quæ di

3

4 cit causam prouocantem audiri. † Et tene mẽti, ꝙ dicta appellatio potest fieri nomine damnati, & nomine ipsius appellantis & simpliciter nec exprimere [c] cuius nomine appellatur, quia tunc intelligitur appellare omni meliori modo quo potest nec iudex debet eum arctare ad exprimendum quo nomine appellet. facit quod no. Inno. in simili in c. cum olim. extra de testi. ita dicit Bar. & Imo. in d.l. non tan

c

5 tum. Sed an † isto casu quo tertius pro condẽnato appellat possit appellationem per reum interpositam prosequi. Bal. in d.l. addictos. de epis.audi. dicit ꝙ non [d] nisi postea habeat mandatum, ne alias per factũ suum preiudicet reo. allegat no. per Inno. in c. veniens. pe accus. Sed Imol. in d.l. non tantum non tenet hoc, quia est contra d.l. non tantum. quia etiam inuito reo potest appellari. nec obst. ratio Innocent. quia factum appellantis non habentis mandatum, non nocet damnato sed probationes sine quibus de delicto damnari non potest, vt l. ab sentem. ff. de pœnis.

d

*

ADDITIONES.

a ¶ In scriptis. Adde an si iudex dicat notario ꝙ non scribat appellationem, an elapsis x. diebus iudex possit appellantem reponere in eo statu in quo erat, vel remaneat in terminis iuris communis. vide do. Cardi. in consi. lxxij. in viij. du. & appellatio tunc dicitur rationabiliter interposita cũ intra decennium a die scientiæ late sententiæ fit interposita, vt ff. quando app. sit. l.j. §. si aduersus. item cum scit appellans sententiam contra se vel in suum præiudicium latam, vt est casus in c. concertationi. extra de ap. & ita dicit Ro. in cõsi. ccxliij. & an dies interpositæ appellationis sit inserendus. dicit Cal. in consi. xij. de ap. ꝙ tunc appellatio dicitur manifeste friuola, & dicit Oldr. in consi. cccxiiij. ꝙ in ap. est inserẽdum nomen iudicis ad quem possit appellari quia forte appellans appellabit ad inferiorem. Ber.

b In carceribus. Adde vt per Cald. in consi. iij. in tit. de ap. & appellatio possit condemnatis per quencunque interponi vide Cep. in consi. xiiij. & si quis appellat primo viua voce, & postea in scriptis ꝙ appellationẽ prosequi debeat. vide Ro. in cõsi. xlj. & Pau. de Ca. in cõsi. 25. in j. impressis.

c Nec exprimere. Adde tu & vide Cep. in consi. lxiiij. supra alleg. & adde ꝙ cuius nomine appellatur, debet intra x. dies ratificare, ita d. Alexan. in consi. cj. in ij. vol. Ber.

d Quod non. Adde Cep. in consi. lxxiij.

* Etiam ciuiliter. Adde in terminis Franc. de Are. in consi. lxxxix.

Avgvsti. Tu autem in hac materia, adde quia iste doc. multũ tractat hic materiã d.l. non tantũ. ff. de ap. primo vide Spec. in titu. de appel. §. j. ver. & præmissa qui ponit quo in criminalibus alius põt ap. interponere. & ibi bonas gl. alleg. de iure cano. & inquantũ do. Ang. hic quærit de clerico, an in casu d.l. non tantũ. possit appellationẽ interponere multa allegando maxime Spec. & attribuitur ꝙ Ang. in l. nõ tantum. ff. de app. allegauerit Specu. in hac materia addatis quòd miror quod isti do. Illustres non allegent gloss. in terminis. in l. addictos. C. de epis. aud. vbi glo. ibi hoc in terminis decidit, quam glo. nemo reprobat ibi, ibi doct. sequuntur illam gloss. ꝙ imo isto casu cũ appellatio veniat ad defensam clericus potest interponere appellationem. & ibi vide Alb. qui multa ad propositum illius glo. in iure canonico. alleg. Et inquantum do. Angel. hic dicit quòd licet quis possit appellare nomine rei damnati, & nomine illius qui ap. tamẽ iudex debet arctare appellantem vt exprimat quo nomine appellat. Addatis ꝙ dubito de ista conclusione, quia maxima est differentia, an quis appellet nomine rei, an nomine extranei appellantis, vt pulchre declarat Angel. in l. ij. §. fi. ff. quando app. sit propter tempora quæ dantur ad appellandum, nam si ratione pietatis in casu l. non tantũ. ff. de ap. quis appellat. tunc propter causam alienam quis appellat, & ideo diuersa tempora habet ad appellandũ quam si propter causam propriam appellaret, quia esset coniunctus, vel nomine alieno appellaret, quia aliud tempus habet ad appellandum. Et ideo cum maxima sequatur vtilitas ex hoc iudex isto casu poterit arctare partes ad ostendendum quo nomine causam ille ap-

6 pellauit, per ea quæ ibi notantur. † Et inquantum do. Angel. hic quærit an ille tertius qui appellauit possis nedum appellare sed etiam causam appellationis sine alio mandato prosequi. Addatis quòd Bal. in l. furti. in fin. prin- ci. ff.

ei.ff.de his qui no.infa.in vlt.q.dicit ista verba ꝙ licet in causa capitali appellatio possit interponi per alium per d.l.non tantum.tamẽ persecutio debet fieri personaliter per ipsum reũ, & mouetur per l.ij.ff.an per alium causa ap.& vide Bal.in l.ij.§.j.in iij. colum.ff si ex noxa. cau.aga.quasi dicat quòd vbi non vertitur pecuniarium interesse sed pęna sit personalis,nõ solum admittitur persona sed quælibet coniuncta persona ad reuocandum confessionem & ad probãdum contrarium & appellandum si est opus per l.ij.& iij.ff.de libe.cau.& alleg. d.l.non tantum.ff.de ap.Et si tu recte considerас dicta Bal.ibi Bal. sentit quòd nedum ad appellandum,sed etiam ad quemlibet alium actũ in fauorem ipsius condemnandi vel condemnati aliena persona admittatur. Et istam partem credo veram, quia istæ executiones sunt irretractabiles per d.l.non tantum.licet glo.in d.l addictos. dum tractat illã materiam, vtrũ clericus in casu.l.non tantum, possit interponere appellationem, ibi videatur velle ꝙ solum iste tertius possit appellare, nõ autẽ prosequi appellationem, dum glo. dicit ꝙ ex eo non est causa sanguinis,quia appellationẽ non prosequitur,& intellige prędicta quando quis in criminalibus potest appellare, quia vt infra videbitis in hac glo.multi sunt casus in quibus appellatio non deuoluit in criminalibus, & tenementi quòd licet iste tertius possit appellare inuito reo, si tamen iste reus sponte confiteretur in appellatione & perseueraret in cõfessione non debet differri executio.ita voluit Angel in l.ij.C.quorum ap. non reci.dum gl. ibi alleg. dicta l.non tantum.quæ conclusio an sit vera vel falsa,dependet ab illa conclusione an confessus tantum possit appellare, etiam dicam infra in hac eadem glo in verbo.quæro quis damnatus audiatur appellans.

7 *Appellare potest quis pro alio condemnato non solum ad mortem sed & ad membri abscissionem quæ morti æquiparatur.*

8 *Appellare potest quis pro alio etiã ad mortem ciuilẽ condemnato. & potest quilibet soluere inuito reo, ne deportetur uel abscindatur membrũ, etiã si fuerit protestatus ne pro eo soluatur, imo si reus sit diues, & tamen neq; ipse nec alius pro eo uult soluere, potest iudex facere executionem in bonis rei.*

9 *Soluere potest quis pro condemnato conditionaliter si non soluerit quòd deportetur, eo etiã inuito &c. ut supra, in uersi.immediate præcedenti.*

7 Ange. † Et no.ꝙ lex nõ tñ habet locum siue sit condemnatus ad mortẽ, siue ad mẽbri abscisionẽ,quæ mẽbri abscisio mortis ęquiparatur,quia saltẽ illud membrũ moritur. & no. in l.ij.C.de offi.eius qui vi.al.ge.facit in auth. de colla.§.adhuc prohibemus.& in authen.de quęst.§.super hoc.ita dicit Ang.in d.l.non tantum.

8 † Et ẽt habet locũ si quis damnatus fuerit ad mortẽ ciuilẽ,per ea quæ not. Bart.in simili in l.stichus.ff.de pec.le. vbi damnatus conditionaliter si in mensem non soluerit centũ qđ deportetur ꝙ potest quilibet pro illo inuito soluere,ne incidat in mortem ciuilẽ vel membri abscisionẽ,in tantũ quod etiã si à prin.protestatus fuerit,ne pro eo soluatur põt solui, vt no.Bal.in l.fi.C.de nego.gest. Plus dico quod Bar.consuluit ꝙ si ipse nõ vult soluere nec aliquis pro eo offerat,si tamẽ sit diues & soluere possit,ꝙ tunc iudex potest facere executionẽ in bonis, & non expectare ꝙ ipse incidat in illas pœnas mortis etiam ciuilis, allegat.ff. pro socio.l.cum duobus.§.idem respondit.

Avgvsti. Tu autem in hac materia, adde ꝙ dicta lex nõ tantũ.in versi. velit.habeat locũ in mẽbri abscisionẽ,videtur esse de mẽte Bal.in l.ij §.j.in iij.col.ff.si ex noxa.causa agatur.dum dicit ꝙ d.l.non tantũ.habet locum si pœna est personalis.idem dixit Bal.in l. furti. in fi. princ.ff.de his qui not.infa.qui dicit habet locũ.d.l.non tantũ.in causa capitali & causa capitalis põt esse ẽt si infamia tãtũ irrogatur. l.licet.ff.de verb.sign.vbi est casus.

9 † Et inquãtũ do. Ang.hic tangit. illã difficultatẽ qñ quis est condemnatus sub conditione si non soluerit quod deportetur & quod alter potest pro illo inuito soluere etiã facta protestatione ne pro eo soluatur.& allegat Bart. in d.l. stichus. & Bal.in l.fi.ff.de neg gest. imo iudex potest facere executionem in bonis ipso inuito.si ille erat diues.per l.cũ duobus.§.fi.ff.pro socio.& ibi Bar.addatis ea quæ dixi supra in glo. quas si non soluerit intra dies in vlt.q.in addi.meis. & in ver.quæro si aliquis fuerit damnatus in centum quæ si non soluerit.

10 *Appellationi in causa ciuili, siue ante sententiam, siue post licet renunciari possit in criminali, tamen quãdo tractatur de morte ciuili uel naturali aut abscißione membri nõ potest condemnandus uel condemnatus neque appellationi suæ neque per alium interponendæ renuntiare, & sic in criminali potest à qualibet sententia appellari & an ab excommunicatione appellari poßit.*

Appella-

11 *Appellationi in criminali an renunciari possit ubi delictum est notorium & quando reus ita conuictus esset quòd delictum negare non possit.*

12 *Appellari an possit de iure canonico à sententia excommunicationis.*

10 ANGE. † Et tene menti ꝙ licet causa ciuili, siue ante sententiã, siue post possit appellationi renũciari, vt l. fi. §. fi. C. de tẽp. ap. facit l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pac. tñ in criminali qñ tractatur de morte ciuili vel naturali vel mẽbri mutilatione non põt per condemnatũ vel condemnandũ neq; appellationi suæ neq; per quẽlibet aliũ interponẽdæ renunciari,[a] vt est casus in d. l. non tm̃. & not. Bal. in d. l. fi. §. fi. Et sic à qualibet sententia criminali põt appellari, de quo infra sed non põt appellari à sententia excõicationis[b] vt c. pastoralis. de app. licet glo. dicat contrarium in l. fina. & ibi. vide Bar. & doc. C. si à non compe. iud.

ADDITIONES.

a ¶ Renunciari. Adde tu an valeat statutum ꝙ in criminalibus non appelletur. & vide Cep. in cons. lxiiij. supra allegato Ber.

b ¶ Excommunicationis. Adde tu & vide Cardi. Alex. in c. peruenit. & in c. præterea, de app. & d. de Ro. deci. ccclj. de appel.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia, adde ꝙ Alb. de Rosa. in iij. par. statu. qõ. xliiij. in illa q. an valeat statutũ ꝙ in criminalibus nõ possit appellari. Allegat. Dyn. tenuisse ꝙ in criminalibus per pactum quis põt renunciare appellationi, & idẽ videtur velle Bart. in l. quã vltimo. ff. de pœn. licet Raph. Fulg. reprehendat ibi in l. addictos. C. de app. & Bal. etiã expresse teneat ꝙ non potest renunciare appellationi in l. obseruare. § proficisci. ff. de offic. procon. & leg. in xij. q. per d. l. non tantum. Sed aduerte si quis vellet tenere contrariũ põt respondere ad l. non tantũ. quia ibi non constabat expresse de expressa renunciatione facta per pactum per ea quæ no. in l. j. C. de pac. cum si. Et ad hoc vide omnino dicta Ang. in l. tale pactũ. § qui prouocauit. ff. de pac. in repet. in xij. & xiij. col. dum allegat d. l. non tantũ limita tamẽ prædicta ꝙ inquantũ esset vera conclusio, ꝙ non possit in criminalibus appellationi renun-
11 ciare per d. l. non tantũ † Tamen d. l. non tantum. non limitat vbi delictum esset notorium, quia tunc teneret renunciatio in casu d. l. non tantum, hoc voluit Bal in l. raptores. C. de epi. & cle. Idem voluit Angel. in d. l. pactum. inter hæredẽ. dum allegat d. l. non tm̃. in illa q. an in capitali causa reus possit renunciare suis defensionibus, quia renunciare app. est renunciare dilationi datæ à lege ad appellandũ vt declarat Bal. in l. addictos. C. de epis. & cle. & quod d. l. non tantũ. non habeat locũ ẽt in notorijs in isto casu. voluit hoc do. Abb. in l. ij. extra de re iud. Ita qñ esset ita conuictus reus ꝙ delictũ negare non posset, non video quare non teneret talis renunciatio vel reus esset cõfessus & cõuictus, quia vt dicam infra in hac gl. multi sunt casus in quibus de iure appellatio in criminalibus non deuoluit, adeo quod reus appellare non potest & videbitis in quæstionibus in hac ea. glo. & adducas hic omnia ea quæ dixi supra in glo. qui iudex statuit terminũ ad eorum defensionem faciẽdam in vlt. q. in addi. meis. vbi late fuit tractatum an reus possit renunciare termino trium dierum qui datur cõiter post ratificationẽ factam per reos. Sed nõ potest appellari à sent. excom. vt c. pastoralis. extra de app. licet gl. dicat contrarium in l.
12 fi. C. si à non compe. iudi. † Adde ꝙ idem dicit glo. in l. qui vltimo. ff. de pœn. & dic ꝙ de iure can. à senten. excom. non appellatur nisi in duobus casibus. s. cum lata est post appellationẽ legitimam, vel cũ continet intollerabilẽ errorem, puta quia excõico te quia credis in Deum, vel quia facis eleemosynam vt no. per glo in summa. de sen. excõ. §. fin. & habetur in cap. per tuas. extra de sen. exc. & vide late per Host. & in Spe. in ti. de sen. exc. & per Spec. in tit. de app. §. j. versi. xvij. qui multas remissiones in hac materia allegat de iure cano. contra videtur notari in c. j. de his quæ vi metus ve causa fiunt lib. vj. vide xj. q. in cap. nemo condemnat. & per Arch. in c. cum medicinalis. & ibi per doc. extra de sen. excom. in vj. & vide Alb. de Rosa. late ponentem omnia ista in d. l. fi. C. si à non compe. iudi.

13 *Appellari potest per procuratorem idoneum à sententia corporali à relegatione infra lata contra absentem à relegatione uero supra non & an isto casu possit quilibet de populo pro suo interesse appellare.*

14 *Procuratorem non posse secundum iura interuenire in causa criminali an sit uerum in causa appellationis.*

13 ANGE. † Sinautẽ absens esset & in contumaciam ferreretur sententia corporalis, tunc à relegatione infra põt appellari per procu. idoneum, vt d. l. j. an per aliũ causæ app. Sed à relegatione

legatione supra nõ põt vt ibi, sed an isto casu qñ absens est damnatus possit quilibet de populo pro suo interesse propter humanitatem & cõionem quam habet cum dicto cõdemnato appellare, videtur ꝙ non quia cessat ratio l. non tantũ. quia ibi fiebat executio, vnde ad eã impediendã quilibet admittitur. facit l. in prouincia. §. fi. cum l. seq. ff. de op. no. nun. vnde cũ hic nõ fiat executio videtur ꝙ tali ratione cessante nõ admittatur ad appellandũ cõtrariũ. tamẽ verũ est quia negari non potest ꝙ talis sentẽtia ex forma statuti nõ afficiat condemnatũ, igitur quia perdit ciuitatem & si vnquã in fortiã cõmunis redire fieret executio corporalis, igitur cuislibet de populo interest ꝙ talis sententia si est iniqua cõdemnatũ non afficiat & retractetur, ideo potest appellare. & hoc sentit Ang. in d. l. non tantum. cogita.

a AVGVSTI. Tu autẽ [a] in hac materia, adde ꝙ dubito de ista conclusione quãdo sententia fertur cõtra absentẽ, & sic contumacẽ vere vel ficte quia statuta sunt per Italiam ꝙ ille non comparens habeatur pro confesso. Quinimo statuta dicunt quod habeatur pro conuicto & confesso ꝙ est fortius, tunc quomodo isti tales possunt appellare non video quõ & maxime quia verus contumax possit appellare. Et ideo pro veritate istius passus, vide do. Nell. in trac. bannito. in quarta parte primi temporis in j. quęst. qui multum elegãter loquitur & videbis omnino dicta Imol. in l. creditor. §. iussus. ff. de app. vbi multas decisiones allegat, & dicetur infra, quęro quis condemnatus audiatur appellans, & an isti banniti per contumaciam possint appellare vide Bald. late in l. ij. C. de episco. audien. & Bal. in l. ij. C. si penden. app. Adde tamen ꝙ Spe. in ti. de app. §. j. ver.
14 & permissa tenet † quod iura dicentia ꝙ in causa criminali nõ possit interuenire procurator hoc non habet locum in causa appellationis, quia indistincte in omni casu in causa appellationis põt interuenire procurator, & sic intelligitur ibi illo modo. l. non tantũ. nec habet respectũ ibi. Spe. ꝙ in casu d. l. nõ tantum. reus esset in carceribus, vt intellexit Bart. istã materiã d. l. nõ tm̃. quia Bar. aliquo modo nõ vult ꝙ dispositio d. l. nõ tm̃. procedat nisi reus cõdẽnatus ad mortẽ fuisset in carceribus, & sic si fuisset absens cũ nõ immineret illud periculũ non haberet locũ dispositio. d. l. nõ tm̃. & alter posset appellare ꝓ eo. Spe. vero hic nõ cõsiderauit, & ideo Bal. in addi. Spe. in ti. de app. in xiiij. col. ibi facit mentionẽ de altercatione inter Bart. & Spec. circa intellectũ dictæ legis non tantum. mirantes præfati doctores quõ possit interuenire alia persona ad defensam alterius in causa mortis, quia vt dixi Spe. nõ habuit illum respectũ ꝙ ille reus fuisset in carceratus & sic præsens, vel absens, sed Bart. bene hoc considerauit intellige tamen sane ꝙ licet constitutus in carcere possit per procuratorẽ comparere, intelligas si procurator solũ vult defendere, sed si vellet per procuratorem respondere in casu quo ipse posset respondere, hoc non est verum, ita declarat Raph. dicta Bar. in l. eos. §. super his. C. de appel.

ADDITIO.

a ¶ Tu autem, vltra dicta hic per Ang. Adde & vide d. Ang. infra in ver. & ꝙ dixi & vide Cæp. in consi. xlj. & specialius in cõsi. lxiiij. Ber. per ea, quæ vult Fran. de Are. in consi. cxlviij. Ber.

15 *Appellari an possit in crimine læsæ maiestatis.*

15 ANGE. † Et no. per d. l. non tantũ. quæ indistincte loquitur & per gl. quæ reputatur singularis in l. Pomponius. §. rei perduellionis. ff. de acquir. hære. videtur quod in crimine etiã læsæ maie. possit appellari & illas duas gl. põderat ibi Nic. de Neap. & miratur qđ nemo ad eas aduertit, sed licet glo. in d. §. perduellionis. ita dicat non credo quod in crimine læsæ maiest. possit appellari, moueor primo per rationem litere. l. constitutiones. ff. de app. videlicet quòd non admittuntur ad appellandum quos interest reip. statim puniri, sed hi sunt huiusmodi, vt patet. C. ad leg. iul. maiest. igitur &c. & de hoc videtur casus in extrauaganti ad reprimendum vbi dicitur quòd in tali delicto punitio non retardatur aliqua l. non obstante. Item videtur casus in d. l. constitutiones. in verbo, factionum. coniuncta dicta l. quisquis. in prin. nam factio sumitur pro productione quæ fit contra principem, vel remp. & sic idem est factio ꝙ crimen læsę maiest. & etiam probat tex. in d. extrauaganti. in verbo, factionibus. & pro hoc est text. not. in l. si quis filio. §. hi autem omnes. ff. de iniusto testam. vbi dicitur quòd condemnati in causa capitali appellãt nisi sit latro insignis ibi factione cruẽta &c. & sic sola factio. i. proditio impedit appellationem. Præterea tria sunt crimina excepta hæresis simonię & læsę maiesta. iuxta not. per gl. in cap. j. de testi. in vj. & sic illa tria æquiparãtur, in crimine vero hęresis non appellatur, vt in c. inquisitionis. de hære. in vj. ergo nec in crimine læsæ maiest. ex quo à pari proce-

procedunt. & pro hoc est text. secundũ vnã expositionẽ Arch. in c. fœlicis. de pęn in vi. vt ibi refert Io. An. in iiii. col & ibi post Archi. dicit ꝙ speciale est in crimine læsę maiest. propter criminis immanitatẽ quia si in aliquibus criminibus q̃ nõ sunt ita grauia sicut est crimẽ læsę. maie. nõ appellatur, vt d. l. cõstitutiones ergo multominus debet posse appellari à dicto crimine ꝙ est grauius. Et ad glo. d. §. rei perduellionis. Respondeo quod appellatio ibi de iure non debuit admitti sed ex principis permissu admissa fuit sic in simili in l. chirograhpi. §. j. ff. de admi. tu. vel dici potest ꝙ prima gl. expositio, videlicet ꝙ cognitio erat suspensa in causa princ pa i sit verior de iure per supra dicta. AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde: videtur quod vera sit illa cõclusio quod in crimine læsæ maie. non admittatur appellatio, nam arguo sic, qui facit falsam monetã committit crimẽ læsę maie. l. ij. vbi maiestatis crimen cõmittunt. C. de falsa mone. sed fabricãs falsam monetam non põt appellare l. j. C. de fal. mo. igitur &c. Et multo minus debet posse appellare qui in primo capite cõmitti crimen læsæ maiesta. cum acrius puniatur d. l. quisquis. C. ad leg. iul. maiest. & l. j. ff. ad leg. iul. maiesta. patet quia acrius punitur. Sed aduerte quia ego sum in contraria opi. quia cum expresse nõ reperiatur prohibitum non video quare non possit appellare. iuxta no. in l. & in minoribus. C. de appel. Nec ob. l. i. C. de falsa mone. quia rñdeo quod crimen læsæ maiesta. multis, & multis modis põt committi. iuxta. l. i. ii. iii. & iiii. ff. ad leg. iul. maiest. sed nõ sequit hoc cum crimẽ læsæ maiest. hoc modo cõmittitur tali pœna afficitur ergo & in aliis capitibus idẽ dicendũ, quia hoc fallum iuxta ea quæ dix latissime supra in gl. tota illa, che hai tradito la patria tua. probai in l. quisqs. C. ad l. iul. maiest. & ibi per doc & ꝑ doct. maxime per Ang. in l. i. ff. ad leg. iul. maie. Nam aliqñ filii damnant & aliqñ nõ, secũdum ꝙ reus in aliquo capite criminis læsæ maie. incidit. Prætera in l. i. C. de fal. mo. ibi dicitur ꝙ cõmitens crimẽ lęsę maie. fabricãdo. falsam monetã perdit domũ etiã alienã, ego deberemus dicere idẽ erit in quocũque alio capite criminis læsæ maie. Certe hoc nõ credo quia odia & pœnæ sunt restringẽdæ in regula odia de regu. is iuris. de cõsecra. dist. i. c. pęnæ. Præterea aliqñ committẽs crimẽ læsæ. maie. damnat etiã quo ad successionẽ, aliqñ nõ vt declarat Cy. in d. l. quisquis nõ sequitur ergo istã cõclusio & ista pœna est statuta in vno crimine læsæ maie. ergo indistincte debemus idẽ dicere in omnibus capitibus, quia falsa est ista cõclusio. Nec ob. illa gl. in d. § rei perduellionis. quia loquitur in illo crimine lęsę maie. rei perduellionis, & hodie illos hostes appellamus, vt ff. de verb. sig. l. hostes. & ff. de captiuis. l. hostes & dicit ille q̃ indicebat bell i vel imperator indicebat illi, siue esset sub obedientia principis, siue non q̃ poterant à quocunq; occidi etiã priuato. l. iii. ff. de sicca. Et ideo non erat opus aliqua appellatione, faciunt ea quæ habentur in c. i. de homicidio. in vi. & ibi vide Domi. de sancto Ge. & not in d. l. hostes. & hoc modo possemus saluare illam gl in d. §. rei perduellionis. & ideo mirabar quomodo iste bonus doctor hic do. Ang. ita terribiliter arguat contra illam glo. ad §. rei perduelllionis postea reperio de verbo ad verbũ, do. Lud. Ro. ibi terribiliter arguentem cõtra illam gl. & adducentem oĩa ista motiua quæ adducit do. Ange. hic & multo plura & facit mentionẽ de illa doctri. Io. And. in d. c. fęlicis. postea Ro. nititur cõcordare opi. & eius saluatio nihil valet, dic vt ibi, concludo ergo ꝙ in casibus in quibus expresse sublata est appellatio in illis nõ appellabitur, alias secus per predicta, & limita ista vt dicã infra in illa q. quæro quis condemnatus audiatur appellari.

16 *Appellatione in criminali interposita, an debeat reus relaxari & quando appellatur à captura, an iudex à quo appellatur statim debeat dimittere appellantem, & quando ab interlocutoria appellatur, an prohibeatur innouari donec, sit inhibitum.*

17 *Reus captus qui fecit suas probationes, ad sui defensionem ita quod pro eo debet ferri sententia absolutoria, etiam ante sententiam debet relaxari licet dicatur quod licet pendente nihil innouetur.*

16 AN ✝ Quæro an appellatione in criminali interposita debeat reus ralaxar dic ꝙ non ita dicit Bart. in l. ab executione. C. quo. app. nõ reci. fac t ꝙ no. Inn. in c. vt famæ. de sen. exc. & no. Bal. i simili in l. ii. C. de epis. aud. ver. sed incideter q̃ro &c. vbi q̃rit quando

quando appellatur à captura, ꝙ sit iudicis officiũ à quo appellatur an statim debeat dimittere appellantẽ, & primo arguit ꝙ sic, quia nihil inuocari debet cõtra eum sed innouaret postea detinendo eum in carcere, igitur &c. finaliter cõcludit, & dicit ꝙ non debet ipsum dimittere donec sibi per iudicem ad quem mãdetur. allegat. l. eos. §. pe. C. de appel. & dicit ꝙ ratio est quia qñ ab interlocutoria appellatur nõ prohibet. innouari donec sit inhibitum vt c. nõ solum. de appel. li. vj. tñ dicit esse aduertendũ ꝙ si per formã constitutionis vel statuti, non posset contra appellantem ab interlocutoria innouari, tunc non posset appellans detineri nisi appellatio esset manifeste frustratoria, quia tunc ei nõ est deferendum, vt in c. cum appellationibus. de appellationibus, in vi. sed Pet. de Anch. in cle. frequẽs, de exces. prælа. in ver. querit lau. pone ꝙ iudex &c. dicit ꝙ nõ dubitat hoc verum qñ appellatur ab interlocutoria si nõ fuerit appellatum à diffinitiua. tunc cum tota iurisdictio sit in iudicem appellationis translata & abdicata à iudice à quo videtur etiam ad ipsum deuoluta custodia carcerati, nam carceratio est de processu ergo sibi carceratus tradi potest, sicut reliquus ꝓcessus, vt l. si is ad quẽ. C. de eden maxime cum ad eũ spectet executio si contingat sententiam cõfirmari nõ ꝑ iudicẽ à quo, vt no. in c. romana. de app. ĩ vi. & hoc ẽt firmat Bar. in l. eos. §. super his C. de app. vbi dicit ꝙ appellãs debet detineri ad petitionẽ iudicis ad quẽ, sed ego simpliciter sub dubio forte dico ꝙ si prime quãdo sentẽtia fuit lata captus erat in fortia iudicis licet à tali sentẽtia criminali & diffinitiua appellet. tñ nõ debet relaxari qa pendente appellatione omnia debẽt esse eo modo & forma quo erãt tẽpore latę sentẽtiæ, & tũc si quis prosequitur in eo iure in quo tũc erat nõ dicitur aliquid innouare, vt est gl. no. in d. c. nõ solũ. & in l. pe. C. de pig. act. sed tẽpore primę sentẽtiæ & ante iudex à quo erat in quasi possessione detentionis istius malefactoris perseuerando ergo in sua detẽtione nõ dicitur aliquid innouare, sed ius suum prosequi, & ideo aliquo modo nõ est relaxandus quia ius suũ defendit & cõseruat, cogita quia in practica seruatur ꝙ dixi & hoc videtur tenere Bal. in auth. si quis litigantiũ. C. de episc. vbi dicit quod in criminali iudex primus detinet reũ in carcere, & ipse sententiam exequitur.

AVGVSTI. Tu aũt in hac materia adde inquantũ. d. Ang. hic allegat dicta Inn. in c. vt infamem. extra de sent. exc. dicatis quod Bal. in l. seruũ quoq;. §. publice. ff. de procu. in iii. col. intelligit illud dictũ Inn. qñ per appellationẽ causa capitalis deuoluitur ad iudicem alterius territorii, quia tunc reus debet retineri in carcere iudicis à quo, & sic volunt præfati doctores quod secus esset si in eodem territorio esset iudex appellationis, quia in carceribus iudicis ad quẽ debet reponi reus & custodiri. adde tñ quod late posuit istam materiam Bal. in l. furti. in fin. prin. ff. de his qui not. infa. Et primo arguit quod reus debet retineri in carcere iudicis à quo per l. i. ff. nil. no. appel. pen. Præterea possibile est ꝙ appellãs deserat appellationẽ, & sic executio pertinebit ad primũ iudicem, ergo interim persona rei sibi offerẽda nõ est l. fundum. & l. fundi. ff. de except. rei iudi. in contrarium allegat quia licet capitalis causa per alium possit agitari. l. non tm̃. ff. de appel. Tñ persecutio debet fieri per ipsum in persona l. i. an per alium quod fieri nõ põt nisi in persona remittatur ad iudicem ad quẽ & dicit, pone quod ex prouincia per appellationem, causa trãsfertur ad vrbem nisi persona transmittatur non poterit personaliter interesse, ergo videtur quod persona transmittenda sit ad hoc. C. de appel. l. eos. §. super his. & dicit quod videnda sunt dicta Inn. in c. vt famę. extra de sentẽ. exc. postea dicit Bal. cogita. & sic ibi Bal. reliquit istã materiam indecisam. Adde Bal. in l. minime. C. de appel. qui dicit ꝙ iudex à quo debet reum retinere in carceribus donec est tempus remittendi reũ ad inuicẽ ad quem quia interim donec est incertum, an & ad quem debet pertinere executio nihil est circa carcerem innouandum, nisi forte transmittat eũ personaliter ad peragendũ acti. qui non põt explicari per procuratorẽ & debet eum mittere sub fida custodia, & expedito illo actu necesse est, vt faciat reũ ad se adduci & non dimittet eum apud iudicem ad quẽ ne sibi sua iurisdictio subtrahat q̃ habere põt appellatiõe deserta, vel dicit Bal. quod obediendũ est iudici appellationis tanq̃ superiori, & ibi Bal. dicit quo aliqui dicũt quod isto casu põt in causa appellationis

lationis comparere procurator; & quod hæc opinio de equitate potest defensari, sed etiam Bal. non stat in ista opinione. In hac materia mihi placet opi. Alb. de Rosa. referendo pe. in l. eos. §. super his. C. de app. ꝙ reus remanebit in carceribus primi iudicis, sed cum opus fuerit & ex necessitate præsentabitur coram iudice appellationis, vt coram ipso causam dicat, vt l. j. ff. de cust. reo. l. lege Cornelia. §. j. ff. ad Sil. & si opus fuerit tradetur etiam iudici appellationis, vt per eũ sententia mandetur executioni, & allegat Alb. dicta per ipsum ad hoc in d. l. eos. in prin. Adde tamen quod dixit Ro.
17 in sing. primi anni. ccclxxiij. †qui dixit quod si sententia absolutoria deberet ferri pro reo capto, quia fecit probationes ad sui defensionẽ, tunc captus etiam ante sententiam debet relaxari, & potest relaxari per iudicem licet dicatur quod lite pendente nihil innouetur & incipit illud singulare sum accusatus de crimine capitali & ibi allegat casum singularem ibi vide.

18 *Iudex non debet esse proteruus in admittendo appellationem maxime quando non est manifeste friuola quoniam non admittendo teneretur l. iulia. de ui publica.*
19 *Appellatio manifeste friuola quæ sit & iudex eam admittens peccat.*

18 Ang. Tu aũt iudex sis docilis & nõ proteruus in admittendo appellationem, maxime qñ non est manifeste friuola qñ si non admitteres teneris l. Iulia de vi publica. vt est tex. & ibi Bar. in l. lege Iulia. ff. ad leg. Iul. de vi publica. nam cum per appellationẽ sententia sit rescissa executio fieri nõ potest & si fieret iudex capitaliter puniretur, quia paria sunt occidere innocentẽ, & occidere qui confugit ad iustam iuris defensionẽ, vt ff. ad leg. iul. rep l. j. § fi. ita
19 dicit Bal. in l. addictos. C. de epis. aud. †Sed ad uertas quia si esset manifeste friuola, vt quia
a sponte cõfessus fuit & testibus conuictus [a] vel crimen est notorium, tunc si non admittis nõ teneris, quinimo si admitteres, peccares, vt in cap. cum appellationibus friuolis. de appellatio. in vj. imo etiam non obstante appellatione statim debet fieri executio, & maxime in delictis enormibus, vt l. prouinciarum. C. de ferijs. & l. cum reis. C. de pe. & l. constitutiones. ff. de appel. & l. si quis filio. §. irritum. ff. de iniusto testamen. & quod ibi notant doct. & maxime Rapha. & sic de facto Nursiæ obseruaui.

ADDITIO.

a ¶Conuictus. Adde quando confessus & cõuictus possit appellare, & vide Card. Alex. in c. aj. requiris. extra de appella. & quod notorie criminosus non appellat, vide eundem in c. cum sit romana. eo. titu. adde tamen quod Ro. in consi. cccxliiij. tenet quod appellatio admittitur in notorijs causa inserta. Ber.

Augusti. Tu aũt in hac materia, adde ea quæ dixit Bal. in l. si quis filio. §. hi autem. ff. de inoffi. testamẽ. qui dixit quod iudex qui appellationem non admisit sed fecit executionem punitur pœna mortis. l. lex. § fin. ff. ad le. iul. repe. & vide Bal. in l. j. C. ne ex deli. defuncto. in vij. col. ꝙ iudex qui post appellationẽ executionem fecit, vel impediuit ne reus appellaret tenetur l. Iulia. de vi publica. allegat d. l. Iulia. & l. qui dolo. ff. ad leg. Iul. de vi publica. idẽ voluit P. t. de Anch. in cle. j. de exce. præla. vt iudex qui non admisit appellationẽ teneatur. l. Iulia. de vi publica. Et intellige prædicta in casu quo appellatio deberet admitti, quia non est notoriũ reũ deliquisse, vel in alijs casibus vt videbis nunc infra in seq. q. ita dicit Bald. in l. iudices. C. de appel. vbi habetur de materia in c. quoniam. extra de immu. eccle. lib vj. & infra in seq. q. videbis quando nõ ob. app. statim debet fieri executio, dic vt ibi.

20 *Condemnatus omnis an appellans audiatur, et casus in quibus non auditur.*
21 *Confessus & conuictus uere, uel licet appellans non audiatur, tamen secus est in contumaci qui ex forma statuti habetur pro confesso & conuicto.*
22 *Confessus in causa capitali si appellat an debeat exprimere causam in appellatione & an ille qui habetur pro confesso & conuicto per statutum audiatur appellans.*

20 Ange. † Quæro an omnis condemnatus audiatur appellans, dic quod non, vt supra dixi si crimen est notorium, vt in d. c. romana. §. pen. in vj. de app. Secundo in certis casibus & delictis enormibus quæ enumerantur in d. l. constitutiones. & alijs iuribus allegatis supra & etiam in casu l. j. C. de rap. vir. & ibi Sali. &
b in fabricantibus falsas monetas, [b] vt l. j. C. de falsa mo. & ibi Salic. quoniam publice interest quod statim fiat executio. Tertio si sit confessus & testibus conuictus vel alijs actis, vt l. ij. C. quorum appel. non reci. nam confessus tñ etiã sponte, & si in confessione perseuerasset ante condemnationẽ, vel ẽt in confessione perseuerasset post condemnationẽ, vt est tex. in d. l.

in d.l.non tantū.tamē auditur in appellatione vt per se vel per procura. appellare posit vel per quēlibet de populo,vt supra dixi,vt d.l.nō tantū.& d.l.ij.& ibi gl.Cy.& Bald.facit quod no.gl.in d.c.romana.in verbo, vel de quo &c.

21 †Et quod dixi ꝙ confessus & conuictus non auditur appellans verū est si vere sit cōfessus, & conuictus,si vero fuit contumax, & sic ex forma statuti habetur pro confesso & conuicto,tamen quia proceditur per viam fictionis auditur appellans,vt l.ij.§.ac.C.de iuramē.calum.& l.creditor.§.j.& ibi gl.de appel. & Bar. & Bal.in l.ita demum.in vlti.quæst.C.de procura.quod bene[c] not.

a ¶Monetas. Adde & vide Bal.in consi. clxv. & ibi an dans consilium alias facturo falsam monetam posit appellare. Ber.

c Quod bene not. Adde do. de Rot. in decisio. cccixiiij. in tit.de do.& contu. inci.cum intra.clament,& vide Cep.in consi.lxiiij.Ber.

AVGVSTI. Tu autē in hac materia, adde Spec.in tit.de app.§.in quibus.in ver.ij. & in seq.& in ver.itē in notorijs. vbi ponit in quibus criminibus non licet appellare multos casus in delictis. ponit gl.nostra in auth.de iudicijs.col.vij.§.nostros.& ibi vide docto. & do. Ant.de But.in rub.extra de re iud.& do.Abb. in c.ij.extra de re iud. de cōfesso & conuicto, an audiatur appellans vide in locis supra allegatis,& de confesso tantū & non conuicto, & certe iste passus est dubius,nam Pet.de Anch. in c.romana.§.finaūt.extra de appel.in vj.multos doctores maxime authoritatis refert tenentes quod cōfessus tantū in criminalibus,potest appellare maxime Host.Io.Mo.& Bar. idem voluit ibi Archi.sed multos doct.antiquos & maxime autoritatis refert Alb. de Rosa.in d.l. ij.C.quorū app.non re.qui tenent istud idem, sed Bal.in l.j.in vj.col.C.ne ex deli.defun. dicit quod gl.in d.§.finautem, obseruatur in practica quod confitens tantū non reuocans suam confessionem non auditur appellans,& traditur iuste morti,& dicit quod assessores obseruant illam gl.quinimo do. Abbas per rationes bonas dicit quod ista conclusio est vera & ipsum sequitur & hoc expresse affirmat & dicit quod in hoc non est aliqua differentia inter ius ciuile & canonicum quicquid dicat ibi do. Ant.de But.& ita voluit Ang.in l.ij. C. quorum appel.non reci. approbans ibi dicta Ioan. And.in gl.in d.§.finautē.quod si appellatio est indiscreta & sine causæ insertione postquā ille sine tormentis est confessus non auditur appellans, & certe hoc voluit etiam Imol, in dicto §. iussus. vbi late examinat istum passum,licet postea in fin. videatur se inuoluere & ibi certe multa allegat,licet post ea videatur velle concordare opiniones & in locis supra allegatis,videbis per Imol.& per Pet. de Anc. & per do. Abba.& per do. Alb. multas quotas glo.& doc.in iure canonico & ciuili quicquid sit ergo semper admitterem appellationē propter multa quæ possent occurrere etiam maxime vbi tractatur de vita hominis per ea quę habentur in §.nostros.in auth. de iudicijs.& in l.à proconsulibus. C. de app.& per ea quæ tradita sunt per Petr. de Anch.in d §. finautem etiam de materia, vide per Bald. in l.obseruare.§ proficisci.in xij.quæstio.ff.de offic. procon.& lega. & per Bald. in addi. Specu. in titu.de appel.& de materia vide omnino per Ludo.Rom.in l.Pantonius.§. rei perduellionis.ff.de acquirē. hęre. qui ibi in fin. multum exclamabat de quadam singulari limitationę Angel. qui dixit quòd in istis casibus supradictis non tenet appellatio, tamen si iudex à quo appellatur admisit appel. deuoluitur talis appellatio puta in grauissimis delictis etiam si appellatio est prohibita de iure, etiam si est confessus & conuictus,quia iurisdictio iudicis à quo penitus est sibi abdicata per talē declarationē,ita dicit Ang.multū eleganter in l. constitutiones.ff.de app. sed certe hoc nō fuit originale verbum Ang.parcat mihi tātus doc. qui omniū singulariū memoriam habebat,sed fuit originale verbū Bal.in l.j.C.de confessis. in viij.col qui Bal.notans illam gl. Io.And.in d §.finaūt.ꝙ sponte confessus non appellat. dicit declarando illam glo.& Ioan. And. non dicit ibi nō appellat, sed dicit ꝙ iudex à quo nō tenetur deferre illi appellationi, & sic statim potest iudex exequi sententiā suā , maxime in casibus in quibus non licet appellare, nisi vellet allegare errorem , vel nisi superiori inhibeat,vel nisi iudex à quo detulerit appellationi,quia statim transmissa est iurisdictio ad superiorem,vel nisi steterit per xx. dies ꝙ appellanti non dederit apostolos, nam nec caret iurisdictione per cap.ab eo.de app. in vj. §. illud aūt. si ergo tu iudex vis tenere sententiā illius gl. §.finautē Io.And. teneas ipsum cū illis conditionibus & limitationibus quas tradidit Bal. in d.l.j. C. de confessis. vel intellige, vt dixit Bal.in l.fi.C.si à nō compe.iudi.in vlt. col. quā cū cōfessione erāt talia iudicia quę essent multū vrgētia & videtur sequi Abb.in d.c.j. extra de sent.& re iudi.& de omnibus istis,vide per Bal.in l.addictos,C.de epis.au. Adde hic pulchra

chra verba Bal. quę posuit in l. minoribus.
21 ff. de his qui. vt indig.† ꝙ cōfessus in causa capitali si appellat an debeat exprimere causam in appellatione. Itē de eo qui habe tur pro coniuncto & confesso per statutū, audiatur appellās. multa allegat Imo. in d. §. iussus. & vide Bal. in l. ij. C. de episc. aud. & Bal. in l. ij. C. si pendē. app. mors interue. Et vide quæ dixi supra in addi in ver. sinau tem absens damnatus esset in hac ea. glo.

22 *Appellatio sicut deuoluit nullitatem in ciuili, an sic in criminali, & sicut in ciuili appellat. penden. nihil est innouandum, an sic in criminali, & sicut in ciuili appellans est sub protectionis iudicis ad quem an sic in crimi nali, & an sicut in ciuili petuntur apostoli, sic in criminali & an sicut in ciuili fit inhibitio in interlocutoria non autem in diffini tiua, ita in criminali.*

23 Ange. † Quæro an sicut in ciuili appel latio deuoluit nullitatē, vt l. quędā mulier. ff. fam. herc. & l. carmelia pia. de iure pa. & no. Bar. in l. si expressū. ff. de appel. an idē in criminali. Itē sicut in ciuili appellatione pē dente nihil est innouandū ita etiā in criminali, nā sicut in ciuili nil est innouandū appellatione pēdēte, vt in toto ti. ff. nil no. ap. pen. ita et ā in criminali. Itē sicut in ciuili appellās est sub protectione iudicis ad quē, ita etiā in criminali. Itē sicut in ciuili petūtur apostoli, vt l. j. ff. de libel. dimis. & intra xxx. dies, vt l. iudicibus. C. de ap. ita ēt in criminali. Itē ēt sicut in ciuili in sentētia interlocutoria fit inhibitio per iudicē ad quē nō autē in diffinitiua, vt d. c. nō solū. ita etiā in criminali dico ꝙ sic quia eadē est ratio cū in criminali ad similitudinē ciuilium procedatur, vt l. absentem. ff. de pœn. quod not. Avgvsti. Tu aūt in hac materia adde ꝙ Bal. arguēdo in causa capitali in l. furti. in §. prin. in vlt. col. tenet quod rubrum & nigrum nil no. ap penden. habeat locū in causa capitali, & ad idem allegat. c non solum. de app. in vj. idem dixit Bar. in l. iii. §. si seruus. ff. de acquir. pos. in vlt. q. & de apostolis & de inhibitoria idem dixit. Bal in l. i. C. de confes. in viii. col. dum examinat an con fessus in criminalibus audiatur appellans. & vide Bal. in l. ii. C. de episc. audi. in illo articulo an captus debeat relaxari appellatio ne interposita, limita tñ prędicta secūdum Ang. ꝙ licet nil nouari debeat appellatione interposita etiam in criminali, hoc non habet locum, nisi appellatione interposita per tertium, respectu pietatis, reus perseueraret in sua confessione, quia executio tunc non differtur, ita voluit Ang. in l. obseruare. C. quorum appel. non recipi. in i. colum.

24 *Condemnatus licet non appellat si tamen alio modo reclamet puta quia dicit bannum vel sententiam post x. dies nullam an sententiæ exequi possit per iudicem, vel per aliū possit impune occidi.*

24 Ange. † Si autē nō appellauit sed alio modo reclamauit, vt q a dicit bannū vel sententiā post x. dies nullā, an possit sententia exequi p iudicē vel per aliū possit impune occidi. Istā q. ponit Dy. Bar. Angel. Imo. & Ro. in l. iii. §. si seruus. ff. de acq. pos. & Bal. & do. Io. in l. qui à latronibus. §. i. ff. de testa. vbi in effectu concluditur aut est manifeste iniusta petitio & pōt fieri executio. arg. l. satis aperte. C. de fal. aut est manifeste iusta, & nō potest exequi, vt l. emptorē. in prin. ff. de act. emp. aut dubitatur, & tunc aut obtu lit condemnatus se in continenti probaturū & idem. vt no. Bar. in d. §. condemnatus. & l. iiii. de re iud. aut nō obtulit se incontinēti probaturū & tunc videt quod nō impediat executio, per no. in d. § cōdemnatus. sed nō est verū, q a isto casu executio esset irretractabilis, merito non habet fieri, vt not. Pau. de Liazar. in cle. i. de re iud. vt supra dixi. Avgvsti. Tu autē in hac materia, adde do. Bal. in l. appellatione interposita. C. de ap. referēs etiā Io. Mona. ꝙ sicut lite pēdente nihil innouandum est, etiā pendente q̄rela q̄n procedit per viā simplicis quærelæ, & opi. Bar. tenet Ang. in d. l. cum vero. ff. de fideic. libertatibus. & de materia vide per Bal. in l. i. C. si à non cōpe iu. & per Sal. in l cum qui duas. C. de adult. & per Bal. in d. l. app. interposita & per Bal. in l. lite or dinata. C. de libe. causa. & per Bal. in l. q̄ supplicatio. C de præci. impe. offer. & per doc. in l. si quis filio exhæredato. § si quis. ff. de iniu. rup. & irri. testa. Adde tñ ꝙ si pēdebat lis super nullitate nec euidenter apparebat de calūnia, tūc nō dubito bannū non posse offendi

ostendi lite pendente super nullitate,& ratio est quia alias allegatio nullitatis lite pendente nõ impediret executionẽ sententiæ. d.l.iiii.§.condemnatũ.ff.de re iu.& l.fin.C. de ordi.cogni.fallit vbi executio esset irretractabilis.ita voluit Bal.in l.ab executione C.quorũ app.non reci.& Bald.in l.i.in vlti. col.C.qui accu.& Bald.in l.ii.ff. de feriis.& in l.i.C.de in integ.resti.post. & Bal. in d.l. eum qui duas & Bal.in l.si feriatis.ff.de feriis.sentit Bal.i l.j.C.ne liceat tertio ꝓuocare.dum sentit cle.i.de re iud.non habere locum in criminalibus,& no.Imo.in d.§.fi.& Imo.& Ro.in l.nõ solũ.§.morte.ff.de oper. no nun.& ibi limitat dicta Bar.in d.§.si seruus.& vide Ro.in sing. cclxxxix. quod incipit cle.de calumn.& Ang.in terminis nostris in l.fi.C.si ex falsis instru. vbi dicit ita intelligere dicta Bar.post Dyn.in d.§.si seruus.licet Angel.errauerit & alleget Bart.& Dy.in l.iii.§.in admittẽda.ff. de acqui. pos. & si vis videre plene istam materiam. vide do.Nel.in trac.bãni.in quarta particula primi tẽporis in v.q.q incipit,an bãnitus agẽs causam nullitatis bãni &c.& ibi alleg.Gan. in trac.malefi & Alb.de Ro.in iiii.par stat. tenuisse opi.Dy.postea ibi refert opi.Barto. & ibi eã postea multũ elegãter limitat,& sequit illã limitatio.Pau.de Liaz.in d.cle.i.de re iu.& ipsam approbat & limitat, ibi vide.

25 *Statutum auferens appellationem in criminali an valeat.*

25 Ange. †An valeat statutũ ꝙ tollit appellationẽ in criminali. vr̃ ꝙ sic, qa per pactũ põt renunciari appellationi,vt l.fi.§.fi. cũ ibi no.ꝑ gl.C.de tẽp.app.ergo ẽt per statutũ,vt l.non impossibile.& ꝙ ibi no.gl.& Bar.ff.de pac.sed dubito et credo statutũ nõ valere,qm̃ tollit ius naturale.s. defensionẽ corporalẽ quã licet qualitercũq; redimere, vt l.i.ff.de bo.dã.&c.ergo nõ valet.arg.cle. pastoral.de re iud.Præterea hoc vr̃ cõtra l. non tm̃.ff.de app.nã ille dãnatus licet cõfessus fuerit delictũ post snĩam festinãs mori, & appellationi renũciãdo,tñ quilibet audit appellãs,ergo vr̃ ꝙ licet in ciuili vbi nõ vertit tm̃ pręiudiciũ possit appellationi renũciari,non tñ vr̃ quod possit in criminali,ergo si pacto priuatorũ renũciari non põt igit etiã non põt fieri per statutũ cũ disponat cõ a tra ius naturale,vt supra dixi. Cogita a qm̃ aliqua possunt fieri ꝑ leges q̃ nõ possunt ꝑ pactũ,vt no.Bar.in l.oẽs populi.ff.de iust.& iu.& d.l.nõ est impossibile,& ibi videas qa ꝑ eius dicta poteris determinare istã.q.qm̃ negari non põt qa dictũ statutũ sit cõtra ius naturale & sic nõ valet sicut dicimus ĩ simili aliquãdo statuto tollitur secunda appel- b latio,quę deuoluitur ad superiorem b quia tale statutũ non valet,vt no.Bar. & Imo.in l.fi.ff.de aq.plu.arcen.& in l.omnes populi. in xvj.col.ff.de iusti. & iu. & Bal. & Sali.in l.fi.§.fi.C.de tempo.appel.cogita ergo.

ADDITIONES.

a ¶Cogita.Adde tu vltra ea quæ ponit infra do. Augu.ꝙ tale statutum non valeat tenet Cepol.in consi.liiij.& videtur etiam fuisse de mẽtę d. Alex. in consi.clxxxvij.vbi post quã late examinauit an renunciari possit appellationi,dicit omnia prędicta restringo ad causas ciui.in criminali autem, an possit renunciari non est nostrum, & an quod potest fieri per statutum possit fieri per pactum, vide Cal.in tit.de pa.consi.iij. Ber.

b Ad superiorem.Adde tu & vide Ang.in consi. clxxxviij.& Ro.in consi.ccxviij. Ber.

Augusti. Tu aũt in hac materia,adde quod in propriis terminis istam q.formauit Alb.de Ros.in q.statu.in iij. par.q.liiij.quæ incip.item quęritur an valeat statutum ꝙ in criminalibus non possit appellari,& primo arguit ꝙ videtur quod tale statutũ non valeat,quia appel.est species defensionis,& defensio est de iure natu.quæ non videtur tolli posse per statutum de qua materia dicit Alb. de Ros.late in iiij.parte statu. in q. quę incipit,sed qd si ex verbis statuti expresse caueatur,dicit tamen ꝙ di. tenet cõtrariũ, quia per pactum põt appellationi renunciari,vt C.de temp.app.l.fi.§.fi. & l.j.§.si his. ff.qui.app.nõ lic.ergo per statutum põt hoc fieri,vt l.fi.C.de fideius.& ff.de pact.l. si nõ impossibile.præterea multi sunt casus in q-bus appel.non lic.vt C.quo.ap.nõ reci.per totum.& maxime l.ij.vbi videtur expressum.& dicit Alb.quod ita seruatur.sic ergo patet quod cõclusio d.Ang. est falsa. & ad ea quæ dixit Bar.in l.fi.ff.de aqua plu.arcẽ. & in d.l omnes populi.vltra omnes examinat.Ro.in d.l.fi.de aqua plu.arc. vbi multa alleg.de iur.ciui.cano.& per Cano.in c. venientes.extra de iureiur.maxime per Bald. & d.Abb.ex quibus potes habere veritatem

tē istius passus. & p Bal. in l.fi.C.de tē.ap. sed Ro.in d.l.fin.multas decisiones alle.ibi vide.& dicit Alb. de Ros.in l.si appel.C.de app. ꝙ vidit seruari cōtrariū tenere statutū subditoꝶ & populorū non posse appellari ad vicariū imperatoris, non ob.d.c.venientes.& ideo dixit Bal.in d.§.fi.quod c.veniētes.non seruatur in foro Iustiniani.

26 *Sententia corporali confirmata quis eam mandabit executioni.*

26 Angl. † Quæro qn̄ sentētia corporalis cōfirmatur p iudicē appel. qs eā mādabit executioni, rn̄deo & credo, ꝙ primus iudex, qa ipse hēt habilitatē ,psequēdi cū habeat reū detētū, qa vt supra dixi, per appel. nō debet relaxari, ergo ipse exequit, & maxime hodie cum non fiat remissio, vt not. Bar.in l.si cui.§.j.ff.de acc.& in l.sepulchri. ff.de sepul.vio. sicut dicimus in ciuili, qa ille mittit actualiter in poss.q est iudex loci & fundi in quo fit missio & q hēt facultatē actualiter mittendi, vt l. cū vnus in fi. & ibi Bar.ff.de bo.auth.iud. pos. adde tn̄ qđ dixi in ista gl.versi.q̄ro, an appella. in criminali interposita debet captus &c.

Avgvsti. Tu aūt in hac materia adde qđ Bal.in l.minime.C. de ap. vr̄ sentire ꝙ aliquando iudex à quo mandabit aliquādo iudex ad iudicē, & similiter vide q̄ dixi supra in gl.ista ver. illo q̄ro, an appel.criminali interposita in addi. meis vide docto.ibi in decisionib.ibi allega.per me, sed Alb. de Ros.in l.addictos.C.de app dicit ꝙ de hac materia dixit in authē. si quis litigantium. C.de epis.aud.& in l.eos. in fi.C. de ap. & Host.in sum.de app. §. quis effectus. versi. sed qs mandabit.dicit Alb.dic latius si vtraque sententia est absolutoria non est opus aliqua executione, si vero primus absoluit, scd's cōdēnauit, tūc primus nō pōt exequi, qa primus nihil iudicauit, ꝙ executione indigeat, si vterq; cōdēnauit, tunc dicit, ꝙ aut primus iudex habet ius in criminoso, puta, qa deliquit in sua iurisdictione, & sic habet ius tale qđ vbicunq; sit potest criminosum petere, vt sibi remittatur, per d.l.si cui. & tunc primus iudex debet hāc sentētiā criminalē mādare executioni, ea rōne, qa solatiū est cognatis & affinibus offensorū vt videāt offendētes, punitos.l. capitalium.§. fi.de pœ.nā hoc casu p appellationē nō devoluit ad iudicē appel. nisi sola cognitio iustitiæ, vt no.Inn. extra de elect. c. dudū rotomagensis.in gl.quæ incip. quidam dicūt, si vero iudex primus nullum ius habet in criminosum, nisi ratione originis vel domicilij, tunc appellatione sequuta & lata sententia per iudicē appellationis mandabitur executioni per iudicē appel. vt probatur in d.l.addictos.in fi.& sic docto.ibi hoc videntur tenere maxime Raph.Fulg.

27 *Syndicus communis an citandus sit quando appellatur à sententia in criminali.*

27 Angel. †Quæro qn̄ appellatur à sn̄ia in criminali, an syndicus cōis sit citandus hāc q ponit Bar.in l.j.§.fi.ad Turp.vbi pro vtraque parte alleg.nā primo videtur ꝙ sic, qn̄ fisco est cōdemnatus, & ex tali cōdēnatione ius ipsi fisco q̄sitū est, ergo ipse vel eius ,pcurator est citandus, qa pn̄t lædi, ergo citādi sunt, vt l.de vno quoq;.ff. de re iudi. & maxime cū principaliter fiscus lædi possit, ergo citādus, vt no.gl.& Bar.in l. nā ita diuus.ff.de adop. facit l.j.§.pe.ff. de vē. inspi. sed cōtrariū tn̄ determinat, qa ipse accusator debet cām appellationis ,psecq, vt d.§.fi. vr̄.n. lex sensisse & fecisse talē accusatorem syndicū, & fisci ,pcurat.ad talē cām, pterea inter priuatū, & priuatū p̄ses est iudex inter priuatū & fiscū est ,pcu.Cæsaris, sed causæ criminalis licet tractēt de pecunia applicāda fisco, dēt corā p̄side tractari, vt l.j.C.vbi cau.fis.ergo patet qđ inter priuatos tractantur, igit fisci ,pcu. non est citādus, vt ibi per Bar.Quod tn̄ credo verū, qn̄ p accusationē ,pcedit, & ita loquit Bar. qa tūc dicta cā appellationis hēt & hēre pt aliquē q eā defendat, videlicet accusatorē, secus qn̄ ,pcedit p inquisitionē, qa tūc cū iudex succedat in loū partis accusantis, vt no. Bar. in l.ii.§. si publico.ff. de adult. sicut accusator scđm Bar.est citādus, & ipse cām appellationis defendet, ita qn̄ p inquisitionē aliquis q cām posset defendere est citandus, & sic aut index, vt sentit Inno. in c.cū speciali. de app. & Bar. in d.l.j.§.fin. ad Turpil. aut syndicus vel fisci procur.cuius interest, vt d.l.de vno quoque est citandus & ita videtur practicari & Salice. in l. si quis.in fin.C.si reus vel ac.mor fue.alle.Inno. in d. c. cum speciali.ꝙ imo iudex ēt p inquisitionē, procedēs nō est citādus, nā appellatio nō imutat

ẽam, vñ sicut corã iudi. principa. cãæ ꝓcedebať, ita corã iudi. ad quẽ. Itẽ tunc primus iudex redderetur suspectus si corã superiore ad quem appellatum est se partem facere, & cum eo iudicio agitareť, fatetur tamẽ eũ vt iudicẽ posse instruere superiorẽ, alleg. ẽt ꝙ iudex per sñiam functus est officio suo, igitur &c. vt l. iudex. ff. de re iud. ca. & ꝓ hoc alleg. casum l. eos. §. super his. C. de app. vbi hř ꝙ copiã sententiæ & actorũ, vnà cũ reo debet corã iudice ad quẽ trãsmittere, sed cautius esse credo ꝙ reus faciat debitũ suum vt processus suus aliquo modo non posit impugnari ꝙ citet aut syndicum communis, aut etiam iudicem. Et ita vidi semel practicari, quãdo pœna erat aut ad vindictã publicam, aut fisco applicanda.

a AVGVSTI. Tu aũt in hac materia [a], adde inquãtũ d. Ang. tãgit hic de illa altercatione inter Bar. in d. l. fi. & Salic. in d. l. si quis. Addatis qđ Bal. in l. sancimus. C. de iudi. in xiij. q. in illa. q. nunquid iudex inquirẽs debeat condemnari in expensis, dũ ꝓcedit ꝑ inquisitionẽ dicit, quod qñ ista q. deuoluit corã iudi. appell. cõsueuit ipse iudex citari, tñ tenet ꝓcessus, licet non citeť, qa nõ agitur principaliter cõtra iudicẽ. all. Inn. ita voluisse in c. nostra. extra de ꝓcu. vide tñ Inn. & d. Ant. de Bu. in d. c. de cætero. extra de trãsa. q. dicunt, ꝙ iudex nõ necessario citať vel citatur vt suum defendat processum. ij. q. vj. c. hoc ẽt. licet qñ voluntarie. i. qñ procederet ex officio suo, posset suũ defendere ꝓcessum. allie. d. c. cum speciali. idẽ dixit d. Ant. de But. in d. c. in nostra. ꝙ iudex non est citatus ad defendendum suũ processum coram suo superiore, nisi quãdo sua interest, hoc est qđ male, vel iniuste, vel dolo iudicasset, non autem quando agitur ad ↄfirmationẽ vel corroboratio. sñię. & ꝓ hať, qa alias, cũ solũ agiť de ↄfirm. tate sñię si deberet iudex citari corã superiore. sequereť ꝙ fraudulenter posset postea suã sñiam reuocare cõtra l. j. C. sen. rescin. non obstat limitat tñ pdicta ibi Ant. de bu. ĩ pe. col. in d. c. de cætero. nisi iudex ꝓcederet ex officio ꝑ inquisitionẽ, tũc bñ est citãdus ex quo petit sñiam reuocari ꝑ c. cũ spãli. extra de ap. & qđ ibi no. sed aduerte, q. d. Ant. ibi non dicit, an de necessitate sit citandus. & vide Imo. in d. c. de cætero. tenet qñ iudex nõ ad instãtiã partis ꝓcessit, sed ex offõ de necessitate sit citandus. & iõ dixit d. Abb. ĩ d. c. eš speciali, allegãdo Fed. de Sen in cõs. 104. ꝙ processus superioris est nullus, si iudex q. ex offõ ꝓcesit nõ ad pet. ꝑtis nõ fuit citatus ꝑ iudicẽ ad quẽ. alle. Inn. ĩ c. pe. extr. de re iu. & dicit d. Abb. ꝙ hoc satis sibi placet, quia tunc iudex succedit ad hoc loco aduersarii, miror certe ꝙ d. Abb. ibi ignoraũerit dicta Archi. Io. And. Pe. de Anch. Domi. de S. G. c. venerabilib. extra de sen. excõ. lib. vj. vbi est melior tex. in hac materia, qui posset allegari probans hoc. an iudex debeat citari, & dicit ibi Pet. de Ancha. quod non, est tex. clarior in iure, ꝙ nõ debet citari iudex quando tractatur de reuocatione sententię sed solum quando agitur de pœna infligẽda iudici, vel quod soluat interesse parti. dicit tamen Pet. de Anch. iudex sententiam per se latã potest defendere. ij. q. vj. c. hoc ẽt. ꝓ no. per Io. And. in c. dilectus. extra de res. & dicta Inn. ĩ locis š. alle. dicit tñ ibi Pe. de Anc. ꝙ iudex q. ꝓcesit ꝑ viã inq̃sitionis dẽt defendere suã sñiam corã superiore, r a tunc obtinet locũ partis, ego nõ recederẽ à gl. in sacro, ĩ verbo, cõstiterit. cõiuncto tex. q. videtur velle ꝙ iudex de necessitate debet citari cum ex officio procedit, quia succedit in locum partis. & ita videtur voluisse gl. illa in d. c. cum speciali.

ADDITIO.

a In hac materia. Adde tu vltra hic dicta ꝙ qñ iudex ꝓcedit ex officio sit citandus ad defensionẽ suæ sniæ. tenet Ro. in consi. cccxliij. vbi refert allegata per Ange. & ibi consuluit ad irritationem commissionis factæ per archiepiscopum.

28 *Iudex quid facere debeat si appellatur à sententia criminali, & illã non recipiat, & an à reiectione appellationis sit appellandum.*

28 ANGE. †Quæro quid si appelleť à sñia criminali & dicta appellatio nõ recipiať qd sit faciẽdũ, dic ꝙ nõ dẽt vlterius ꝓcedi nec exequi sñia, sed rescribere dẽt superiori, & cãm exprimere, quare nõ recipit dictã appellationem, vt est tex. & ibi Bal. Raph. & Imo. ĩ l. si qs filio. §. hi q. ff. de iniust. test. q̃nimo à tali reiectione appel. ꝑt, & dẽt iterũ appellari, vt est casus & ibi Bar. in fi. & doc. in l. i C. quo. ap. non re.

AVGVSTI. Tu adde & declara ista secundum Bar. in l. sciendum. ff. de app. reci. qui dixit, ꝙ hæc non procederent quando notorium esset appel. nõ deberet recipi. hęc autem

adt supradicta procedunt, quando erat certum appel. debere recipi, vel erat dubium & superior debet cognoscere de hoc, an appel. debeat recipi, & quæ cognitio vel probatio requiratur. vide ibi Bar. alle. dicta Inno. & Host. in c. pasto. extra de offi. dele. & & vide quæ infra nunc dicentur.

29 *Iudex qui non admisit appellationem quam recipere & admittere debebat, si non obstante appellatione, suam exequatur sententiam qua pœna ferietur.*

30 *Officiali iniuste exequenti an de facto resistere liceat. & executor non debet exequi sententiam capitalem, si eam uidet esse iniustã.*

29 Ange. † Quid aũt si nõ obstãte appellatione quã iudex admisit & quã admittere & recipere debebat exequat suã sñiam. dicas qđ talis iudex dẽt capite puniri, vt est casus in l. lex Iul. §. fi. ff. ad l. Iul. repet. & ita singu. dicit Bal. in d. §. hi q. & si iudex de facto velit exequi talẽ sñiam, q̃ est postea irretractabilis iuxta l. si q̃s prouocatione. C. de app. ita etiã de facto p amicos & beniuolos a talis cõdemnati põt resisti [a], vt no. glo. in simili in l. minor. §. j. de euic. & impune resisti potest, ratio quia per talem appel. sublata est iurisdictio iudici a quo scđm Inno. in c. si quando. de offi. dele. & pro hoc facit qđ no. Pau. de Leaz. in cle. j. de re iud. nã vt dicit Inn. in c. pastoral. de offi. dele. nũquam executor pœnæ corporalis debet illã exequi, quando videt sñiam iniustã, sed debet b referre superiori [b], vt l. j. in fin. C. de qõ. scđ iniusta est, qñ appellatũ est, qa pnunciatũ extinctum est, vt l. j. in fi. ff. ad Turp. ergo ẽt miles socius cui talis executio commissa est videns appellationem interpositam, debet dictam sententiam non exequi. qđ not. & pro hoc vide ẽt quæ supra scripsi in gl. super verbo, fama publica &c. versi. ij. quæro quando aliquis est iam captus &c.

ADDITIONES.

a ¶ Resisti. Adde & dic vt p Ale. i cõs. 144. i 2. uol.
b Superiori. Adde tu & vide Ang. in cõs. 207. Ber.

Avgvsti. Tu aũt in hac materia adde dicta Bal. in l. addictos. C. de epis. aud. q̃ voluit q iudex q venit ad executionẽ capitale pẽden. appel. vel nõ annueñ. puniat capitaliter, p d. l. lege. Iul. limita tñ pdicta non hẽre locũ in certis casibus in q̃bus appellatio nõ deuoluit quos tu vidisti s. i vers. quæro q̃s condẽnatus audiat appellans, & ibi ẽt multũ declarat Bal. qđ si pẽd. app. iudex vult exeq sñiam corporalẽ, qđ isto casu pñt amici vel cõsanguinei de facto resistere & ipedire ne executio fiat, q̃a p appel. ablata est iurisdi. s̃m Inn. in d. c. si qñ. & p hac sñia facit id qđ dixit Cy. in l. ab executore. C. quo. app. nõ reci. alleg. Pe. q vbi est tale factũ q p̃t reparari per remediũ appel. Tũc non põt resisti primo iudici exequẽti secus si est tale factũ q nõ p̃t reparari, quia tunc de facto licitum est resistere iudici exequẽti pẽdẽte appel. quã doctrinã approbauit d. Car. in c. ex literis. extr. de offi. deleg. & d. Pe. de Anc. in c. ad aures. extra de tẽpo. ordi. & iõ dicit Ang. in l. qñ. C. de app. fuisse obseruatũ in Romãdiola q postq̃ est appellatũ iudex desijt esse iudex. & iõ licitũ est iudici resistere impune. & dicit Iac. But. ita voluisse. & idẽ dixit Ange. in l. addictos. C. de app. q põt resisti vt sñia capitalis nõ mittat executioni si est appellatum, secus si sumus intra tẽpora appellãdi, q̃a nõ licet resistere, nec mirum, si quando factum est irretractabile, ita sunt permissa, quia refert Alb. de Ros. in l. addictos. C. de epis. audi. q imo ẽt clerici si vidẽt aliquem iniuste dãnatum ad mortem, possunt eripere de manu familiæ. alleg. xiiii. q. vj. c. hi q. & p̃t manu armata se defendere ille q est iiuste dãnatus. alle. Archi. ita voluisse in c. cũ homo.
30 xxiij. q. vj. † Et an liceat de facto resistere officiali iniuste exequenti. vide oĩno p Mod. late post Abb. in c. si quando. & per Bar. & Bal. in l. prohibitum. C. de iure fis. lib. x. & de materia vide per doc. maxime per Pet. de Anc. in c. dilecto extra. de sen. excom. lib. vj. qui approbat dicta per ipsum in d. c. ad aures. vide glo. & docto. in l. vt vim. ff. de iust. & iur. & adde Bal. in d. l. addictos: qui ponit, q executor non dẽt exeq sñiam capitalẽ si eã videt iniustã, & dicit hoc esse verum, & debet referre superiori & oĩ ingenio quo potest executionẽ differre, vel impedire, per l. j. §. si quis vltro. ff. de quæstio. & alle. Inn. i d. c. pasto. extra de offi. dele. & ibi vide latissime doc. & adde q̃ dicta sunt supra in gl. in verbo fama publica vers. i. quæro & oĩno pulchra verba i l. vt vim. ff. de iust. & iu. Pet. de Anch. in d. c. dile. alleg. Bal. in rep. l. j. C. vnde vi. ibi vide.

31 *Appellatione nõ obstãte quã iudex non admisit si in iudicio, vel inquisitione principali reus negauit an possit postea cõfiteri, vt habeat locum statutũ minuens pœnam confitenti.*

31 ANGE. †Quid aũt si nõ obstãte appellatione quã iudex non admisit si ĩ iudicio vel in inquisitione pricipa. negauit reus, an possit postea in appel. cõfiteri, & sic habeat locũ pñia, & in appel. cõfitẽdo habeat locũ bñficiũ statuti quod minuit pœnã cõfitẽti. istã q. format Bal. in c j. §. porro. cir. fi. ver. q̃ro vtrũ in cã appel. &c. ti. q̃ fuit cau. bñfi. amit. & ibi cõcludit ꝙ sic. & all. gl. ĩ l. si cũ excep. §. hęc actio. ff. quod met. cau. & l i. ĩ prin. ff. de act. emp. & facit quod no. gl. ĩ l. creditor. §. si iussus. ff. de app. bñ facit l. qui cũ maior. §. accusasse. ff. de bo. li.

AVGVSTI. Tu in hac materia cõsydera ꝙ illæ gl. alle. à Bal. ĩ d. c. porro vñr innuere cõtrariũ eius qđ dic sed ꝑ veritate istius passus opus esset vt videres dicta doc. in locis alle. ꝑ me supra ĩ gl. q̃ incip. deducta 4. par. ꝑ bñficiũ cõfess. in vlt. addi. mea in finalibus verbis. ex q̃bus apparebit ꝙ doctr. Bal. in d. c. porro. est falsa.

32 *Appellari à sentẽtia iudicis in criminali, an liceat siue pœna sit ordinaria à lege vel statuto, siue sit arbitraria de iure vel statuto.*

32 ANGE. †Et qđ possit appellari à sñia iudi. ĩ criminali ꝓcedit qñ est pęna ordi. à lege vel statuto imposita, iuxta l. hodie. ff. de pę. Sin aũt ex aliquo delicto esset pœna arbitraria vel de iure vel statuto. iuxta no. in l. qđ ergo. §. pœna grauior. ff. de ifa. iudex fuerit arbitratus scđm mẽtẽ suã infra mortem, vel vsq; ad mortẽ, iuxta gl. in §. pe. insti. de iniu. & all. gl. similẽ ĩ l. pe. C. si aduers. lib. & an à tali pœna pecuniaria vel corporali eius arbitrio imposita posset appellari. dicas ꝙ sic, vt no. gl. & Bar. in l. si qua pæna. ff. de verb. sig. incantũ ꝙ gl. sing. ĩ c. suꝑ his. de app. in ver. arbitriũ. in verbo, astringẽdo plus sentit, videlicet, ꝙ à tali sñia nõ tñ ꝑt appel. vt dixi, sed ẽt pôt peti reductio ad arbitrium boni viri, erit ergo duplex via reclamandi à tali sñia, vel appellare scđm gl. & Bar. i d. l. si qua pœna, vel petere eã reduci ad arbitriũ boni viri, qm̃ ex certa cõsuetudine vel interpreta. de aliquo delicto cõsuetum est imponi & interpretari certa pœna & ipse iudex illã excessit. scđm qđ habetur in l. qđ ergo. §. pœna grauior. supra alleg. ita sing. dicit Imo. in l. ij. ver. qđ aũt si in aliquo casu &c. ff. de pub. iud. qđ sing. no. in practica, qm̃ sępeñero statuta Italiæ i multis delictis ĩponũt pœnã ad arbitriũ officialis. vñ qñ virtute talis arbitrii sñiam protulerit, tu scias qđ remediũ habeas intentare.

2 AVGVSTI. Tu aũt ĩ hac mã, adde d. Ant. de Bu. ĩ c. j. extra de dil. vbi infert ex illa gl. ꝙ qñ aliqđ cõmittiĩ arbitro alicuius licitũ est appellare si inique arbitreĩ. & ita voluit d. Ant. de But. ĩ c. j. extra de cõsti. in prin. vlt. col. vbi approbet gl. ĩ c. suꝑ his. extra de acc. q̃ loquiĩ ĩ cã capitali ꝙ ĩ hac mã approbat ẽt Im. ĩ c. quintaualis. extra de iureiu. in xxxiiij. col. & approbat dicta Bar. in d. l. si qua pœna. de ver. sig. & multũ elegãter loquiĩ Io. An. ĩ addi. Spe. in ti. de cita. §. sequiĩ. versi. sed nunqđ. ibi Io. An. hoc idẽ affirmauit, & licet d. Ant. de. Bu. alle. Bar. ĩ l. eius. ff. de ap. nã voluit alle. Bar. in l. fi. ff. đ reci. & hoc dixit d. Pe. de Anch. ĩ c. j. de cõfes. in vj. & Bal. ĩ l. admonẽdi. ff. de iureiu. ibi vide Ro. arguẽtẽ pro & cõtra ĩ pe. char. & tenet ꝙ pôt appel. & Abb. ĩ cle. sępe. ext. de ver. sig. & vide Abb. in d. c. suꝑ his. q cõcor. quare aliqñ nõ appellaĩ & reducaĩ arbitriũ boni viri, vide de mã latissime ꝑ Dom. de sanct. Ge. in c. ii. extra de iura. cal. in vj. ꝑ doc. in c. episc. extra de exces. pla. in vj. licet Inn. in c. fi. extra de fer. tenuerit ꝙ in istis arbitrarijs non possit appellari, quẽ vr̃ sequi Bal. in l. ij. C. qũo & qñ iud. sed pôt saluari dictũ Inn. qñ iudex in arbitrariis modicũ lędit, ſm Bald. qui ita limitat in c. j. de mili. vas. q contu. est in vj. col. nec mirũ quia in istis arbitrariis lex multũ fauet, & p̃sumiĩ pro iudice, vt patet ex his q̃ dixit Inn. in c. innotuit. extra de eo qui fur. or. susce. & sequitur Pet. de Anch. in c. ii. extra de iur. calũ. in vj. in fi. vñ nõ mirũ si in istis minimis isto casu nõ appellaĩ, & sic no. l. & in maioribus & in minoribus. C. de app. vel intelligas qñ in istis arbitrariis iudex non iudicauit per dolũ, ſm dicta Bal. ĩ l. si fugitiui. C. de ser. fug. dum alleg. c. eum q. extra de re iud. in vj. & vide gl. in c. romana. in verbo, minus legitima. extra de app. in vi. qđ tenet quod appellari possit gl. in c. statu. §. assessorem. de rescri. in vi. gl. in cle. i. de iureiu. aliquid per. Io. And. c. vt cõmissi. de hęr. in vi.

&

& glo. in c.i.in fi.gl.fi. de confess.in vi. & ēt vide dicta d. Ant.de Bu.in d.c.j.extra de cō sti.qui not.loquitur circa intellectum il.ius gl.in d.c.sup his.& eam limitat.& vide glo. & Io.And.in d.c.ij.extra de iur. calū.& gl. in c.extra de cor.vit.& dños de Rot. deci. ccccclxxviii.vide no.p Bar.& alios in l.si sit. de leg.i.& in l.alio.ff.de ali.& cib.leg. & in extraua.ad reprimē.& licet soleāt aliqua al legari in contrarium vide Ro. no.rńdētem in d.l.admonendi.& sic respondebis ad dicta Bal.in l.vbicunq;.ff.de de interrog. act. qui alleg Spe.dicentē ꝙ non potest appellari.& responde vt dicit Io.And.in add.Spec. versi.sed nunquid.& Ioā.And.& d.Ant.de But.in d.c.cum speciali. extra de app.tenet quòd posit appellari.& do.Ant.in c. super hoc.extra de renun.

ADDITIO.

a ¶ Tu aūt. Adde tu vltra hoc ꝙ p arbitrium datū ptāti non posit ipse imponere pęnas legibus interdictas etsi imponit pōt iniuriarū cōtra ipsū experiri.ita Ang.in cōsi.cclvij.& Alex.in consi.lxv. in j.vol.& consi.xciiij.vbi ꝙ iudex habens arbitrium non potest imponere pœnam mortis. sed melius vide cōsi.cxj.eo.vol. Ber.

33 *Condemnatis pluribus si unus appellat, & absolutoria sequatur an alijs profit, & an appellās videatur renunciare appell consortis.*

33 Ange. †Et quia in nostra inquisitione fuerūt plures cōdēnati, & tñ Caius tm̄mo do appellauit, vidēdū est, an si dictus Caius b obtineat absolutoriā prosit alijs [b] suis cōsociis similiter cōdēna. & q̄a vt dixi in criminalibus ,pcedit ad similitudinē ciuiliū, vt d. l.absentē.ff.de pæ.ideo dicēdū de hoc, vt habetur in l.scio. §. j. & ij. in l.qui separatim. in prin.& §.fi.& ibi gl.Bar. Ang.Imo.& Rapha.ff.de app.& in l.i.& ij.C si vnus ex plurib.app.in quo cōcludūt, quod regulariter victoria vnius prodest aliis, vt d.l.scio.§.ij. & ibi gl. & in d.l.i. & ii. C.si vnus ex pluri. fallit primo si alii acquieuerūt sententię, vt no.gl.i d.l.iii.§.sed illud.secūdo fallit si oēs cōdēnati appellauerūt, q̄a ille q̄ appellat vr̄ renunciare appellationi cōsortis, & sic alterius victoria ei nō ,pderit, vt no. Inn.in c. cū super.de re iud.& ibi Ant.de Bu.& hr̄ in l.ab executore.§.i.ff.de appel. & Bar. in l.à snia.eo.tit tertio fallit qñ causę defensionis sunt distinctę, & sic nō est vnica & eadē cā defensionis, vt d.l.separatī.§.fi.quarto fallit qñ sūt plures sniæ latæ, vt d.l.q̄ separatim. in prin.& nō vnica snīa cōtra plures, quinto fallit si ille q̄ non appellauit acquieuit sniæ nō tm̄ expresse, vt dixi in i.fall.sed ēt si tacite vt puta, quia in casu nostro ignorauerūt Caiū appellasse & tñ alii cōdēnati nō appellauerūt, facit, q̄a paria sūt q̄d fieri tacite vel presse, vt l.cū quid ff.si cer.pet. Si aūt vterq; appellat & postea alter nō prosequit suā appelationē de appellatione cōsortis, cōfisus tūc cū posit capi ista cōiectura nō capiet illa q̄d videat approbasse sniam, & sic victoria ,psequētis app.sibi ,pderit.ita dicit Ang. & Im.i d.l.q̄ separatim.§.fi.an app.pēd.interposita à Caio posit cōtra alios fieri executio in casu quo victoria vnius prodesset aliis.dic q̄d nō ar.in ti.nil noui app.pēd no. Im.in d.l.q̄ separatim, & ibi ēt scripsi.

b Alijs. Adde de hoc vt ēt per Cep.in cōsi. lxiiij.

Augusti. Tu aūt in hac materia adde q̄d dubito ꝙ dicta i d.l.si q̄s separatim §.fi. & in d.l.scio nō hēt locū in cā capitali quicquid dixerit d.Ang. hic in fi. allegādo Im. in d.l.si q̄s separatim.§.fi.app. pēd.interposita à Caio nō pōt fieri executio cōtra alios nā hæc oīa cōfundunt p tex. in l.minorib⁹ C.de his quib.vt indi.vbi expresse in cā capitali, dr̄ contrariū, & cōtra dicta Bar.doct. & d.Ang.hic p quē tex.in terminis nostris, dixit Bal.in rub.si vnus ex plur.ꝙ ille tit.si vnus ex plurib⁹, vbi appellatio vnius ,pdest alteri, vt patet ibi in l.j.q̄a si sunt plures cōdānati app.vnius ,pdest alteri, non habet locū qñ sunt plures accusati de homicidio, & vnus appellauit, pōt fieri executio cōtra cōdēnatos.p tex.in d.l.minoribus, quia dicit Bal. ꝙ ista iura nō hn̄t locū i cā capitali nisi saluādo cōem opi.dicam⁹ ꝙ cū supportatio. Bal.ibi q̄ appellabāt, habebāt diuersam cām defensionis, nō mirū ergo si appellatio vnius nō prodest alteri, p ea q̄ supra dicta sunt, q̄a i d.l.minoribus poterat esse q̄d illi occiderāt, sed ille q̄ appellauit nō mādauerat fieri homicidiū, & sic erat diuersa defensio, & istæ limitationes quas posuit d. Ang. hic colligunt ex distinctione d. Bar.in d.l.si separatim.§.fi.ibi vide plene p doc.& adde Bal.i l.i.C.si plu.vna sen.vide ibi p doct. & vide late cañ.maxime.d.Ant.de Bu.i c.pe. extra de app.facien.mētionē de doctr.Bar. in d.l.si speratim.vide Spe. in tit. de app.§. i.ver.itē si plures.& ver.seq.Itē adde ꝙ inquan-

quantũ dictũ est supra qđ vbi quis tacite acquienit sñiæ, tñ ex app. alterius & eius victoria nó pôt iuuari, quia dubito de ista doctrina ꝑ ea q̃ dixit Ang. i l. ab executore. §. fi. ff. de app. qui allegãdo Inn. in d. c. cũ sup. dixit, qđ pôt tertius pro suo interesse appellare, ét si appellet postq̃ sñia trãsiuit in rem iudicatã cõtra victũ ꝑ lapsum decẽ dierũ et insurgit, tũc mirabile ꝙ sñia ferenda ꝑ isto appellãte ꝓderit ei qui tacito consensu suo sñiam cõfirmauit nõ appellãdo, secus aũt si sñiam ipsam cõfirmasset ipse appellãs expresse, q a tũc nõ ꝓderit talis victoria in appellatione, & similiter dicit nõ proderit in quantũ appellauit semel & bis & succubuisset, quia isto casu vnusquisq; conuolauit ad suũ subsidiũ, & talis sñia nõ proderit alteri. per dicta Inn. in d. c. cum super.

34 *Appellatione interposita si reus moriatur, an quo ad crimen sententia extinguatur, & an cadauer puniri possit*

35 *Cõdemnatus si decedat nõdũ appellatione interposita intra tamẽ decẽ dies qui dantur ad appellandũ, an crimen extinguatur etiã quo ad bona per sententiam confiscata.*

34 ANGE † Quid si reus moriaẽ appellatione ĩterposita, dic ꝙ clarũ ẽ ꝙ quo ad crimẽ sñia extinguiẽ, & sic cadauer puniri nõ pôt, vt l. 3. C. si pẽd. app. mors interue. & l. i. ff. e. l. fi. C. si reus vel acc. mor. fuer. & ideo errant latrunculatores qui suspendunt vel comburunt cadauera delinquentium. ita dicit Cy. in l. ii. C q. test. fa. po. & Bal. in l. i. C. ne ex delic. defunct. & Imo. in l. defuncto. ff. de pub. iu. dic vt ibi per eum. & per Ang. in d. l. fi C. si reus vel acc. qui dicunt pdicta vera, nisi qñ hois memoria ex delicto esset condemnanda ꝙ contingit iuxta no. insti. de hære. quæ ab intest. per contrariũ. facit l. fi. §. fi. ff. de bon. eo. & ibi ꝑ Bar. † sed quid
35 si condemnatus decedat nondum interposita appellatione intra tñ decẽ dies qui dantur ad appellandũ. iuxta auth. hodie. C. de app. an crimẽ extinguaẽ ét quo ad bona ꝑ sñiam cõfiscata, & ego dixi me dicturũ hic supra eo. in gl. in verbo, qui iudex vidẽs ꝙ dicti inquisiti & quilibet eorũ comparent, in ver. quid si reus decessit post appellationẽ &c. dic ꝙ gl. in d l. ex iudiciorum. ff. de acc. tenet qđ sic, quia ista iudicanẽ à pari fore expresse appellatum, vel esse intra tempora quæ dantur ad appellantem, sed licet subtiliter intelligenti illa gl. hic dicat tamẽ hoc habetur in c. non solum. de app. iu vi. & no. gl. in l. i. in prin ff. nil no. app. pend. & de hoc videtur mihi text in d. l. fina. C. si reus vel ac. mor. fue. in ver. idem obseruatur &c. sed vltramon. vt refet Cy. in d. l. fi. in ii. q. tenent cõtrariũ, quia cum verum sit ꝙ reus sit dãnatus & sic iudiciũ fuerit cõtra eũ cœptũ & lis cõtest. & sñia fuerit iudiciũ finitũ transit effectus sententiæ quo ad bona contra hæredes, vt d. l. ex iudiciorũ. in prin. facit l. i. cũ no. ibi plene per Bar. ff. de pri. delic. debet ergo hæres appellare si vult dicto beneficio gaudere, alias non gaudet, vt d. l. iii. & hanc opi. vltra sequitur Bart. in d. l. ex iudiciorũ per l. si qua pœna. ff. de verb. sign. pro qua opi. pôt allegare. l furti. §. i. ff. de in fa sed opi. gl sequitur simpliciter Dy in d. l. ex iudiciorũ quã gl. etiã sequitur Imo. in d. l. defuncto. in prin. ii. col. ff. de pub. iu. q a ex quo pœna bonorũ venit in cõsequentiã pœnæ capitalis, si anteq̃ sentẽtia perfecte effectũ suum consumaret superueniat mors, & sic defectus in principali, quia ipsa principalis pœna extinguitur videẽ ꝙ in consequentiam extinguitur accessorium, vt l. fi. ff. vnde lib. nec huic determinationi, nec dictæ gl. obstare videtur d. l. furti. § i. quia licet dãnatus sit statim infamis, vt ibi, tñ videtur ꝙ ex quo reus moritur interim pen. termino dato à lege ad appellandũ extinguaẽ ét crimẽ infamiæ, & ideo nõ mirũ si etiam extinguitur pœna publi. bonorũ quod dicit esse verũ, qñ nihil expresse dictũ est de bonis, vel si in sententia dictum fuerit accessorie, videlicet condemnamus eum ad mortem cum bonorum public. secus si æque principaliter per copulam & fuerit lata sententia, vt d. l. 3. & dixi supra in gl. in verbo, & eius bona publicamus. arg. l. i. ii. & iii. ff. de pecu. leg. & hanc sententiam glo. & Dy. sequutus est etiam in d. l fin. C. si reus vel accus. quia vt proxime dixi ademptio bonorum veniebat in consequentiam ergo extincto principali crimine extinguitur & accessoriũ. Præterea vbi est eadem ratio, debet esse idem ius, vt l. à Titio. ff. de verb obl. sed ratio decidendi & diuersitas quam facit Imperator in d. l. 3. C. si pend. app. est solum verum adẽptio sit facta tacite vel expresse, ista ratio vr̃ habere locum qñ quis moritur pendente

dente termino dato ad appellandū, si igitur eadē ratio habet locū, ergo eadē iuris dispositio debet ēt habere locum. nec obst. d.l. ex iudiciorum. dum dicit cōdēnatione sequuta, quia illud limitatur vt intelligatur de cōdēna. q̄ iā trāsiuit in rē iudicatā. arg. l. i. ff. de re iud. sed intra tēpora appellationū nondū transiuit in rē iudicatā vt no. gl in d.l.i. igitur &c. & sic legū interpretatione pęnæ molientur, vt voluit glo. in d.l. ex iudiciorū. nec ob. d.l. si qua pœna. quia ibi loquit ꝙ à pœna nō pōt appellari, quia à legis grauamine appellari non pōt, sed à multa bene pōt, q̄a est grauamē iudicis, & sic prima appellō cōtra legis iniquitatē non admittitur tanq̄ inepta, secus in multa, quia à snīa iudicis iniqua bene pōt apppellari. vt l.i. in princ. ff. de app. & appellatio debet admitti stante ergo dicta pendētia appellādi, & mortuo condēnato, quia poterat appellari, vt à multa iudicis ꝓcedat dicta gl. in d.l. ex iudiciorum & hāc snīam gl. sequutus est Bal. in d.l. iii. C. si pend. app. &c. versic. quæro deportatus &c. tali rōne, quia ꝙ snīa lata nō posset retractari, non est hoc cōfirmatū, ꝑ ꝓdictū lapsum tēporis dati ad appellandū, & ideo cū snīa nō sit adhuc cōfirmata, pendet adhuc eius effectus. facit l. cū hic status. in prin. ff. de dona inter vir. & vx. hac igitur ratione attenta ꝙ adhuc eius effectus pendeat, infertur ꝙ si testm̄ quod interim facit dānatus ad mortē contra quē facta fuit executio intra x. dies valet si institutus appellet ratione bonorū, secus si nō appellet. sit tn̄ hæres cautus in appellando vt non appellet nomine defuncti, sed suo & pro suo interesse bonorū quęrendorū. sed idē Bal. vt sui moris est in l. qui à latronibus. ff. de testa. tenuit cōtrariā opi. vltra. & Bar. contra d gl. quoniā appellatio in potētia nō debet plus operari q̄ appellō inesse ꝓducta & in actu, vt ff. de cond. inde. l. Iulianus. ex quo apparet ꝙ quantū ad bona, snīa lata cōtra defunctū afficeret hr̄des, vt d.l. ex iudiciorū. in prin. nā si hęredes appellarent & appellationē nō prosequerent, eis nō prodesset, vt d.l. fi. §. illud. C. de tēpo. appell. ergo eodem modo si reus decedat intra tēpus quo possit appellari, si non sit appellatu, & hanc snīam vltra. & Bar. sequutus est Ray. in l. fi. ff. si pend. app. quia si reus moriatur intra tēpora data ad appellandū, & sic snīa traxit secū executionē nō pōt seruitus irrogata ꝑ snīam tolli ob defectū extremi à quo, quia fictio dēt habere duo extrema habilia, vnū à quo videlicet mors rei, aliud extremum ad quod, vt not. plene in l. si is q. ꝓ emptore. ff. de vsuca. & in l. eadē. in prin. ff. de duo. reis. mortuo ergo reo extinguitur extremū à quo, quia mortuus nō pōt dici ꝙ desinat esse seruus. Itē quia aut hęres vult appellare tanquā qlibet de populo, & nō pōt, quia tali casu nō habet locū humanitas. de qua in l. non tātū. ff. de app. ꝑ mortē dicti rei iam secutā, & hāc snīam vltra. & Bar postea secutus est Imol. asserēs se melius cogitasse in d.l. qui à latronibus. §. i. videlicet, ꝙ dicta tēporis pēdentia dati ad appellādū, nō operatur idē quod ipsa appellatio quo ad effectū. d.l. ex iudiciorū. quia eo ipso ꝙ quis est cōdēnatus per snīam statim surgit effectus iuris, quia factus est intestabilis, & perdit oīa ea q̄ sunt iuris ciuilis, vt l. quidā sunt serui pœnæ. & l. qui vltimo. ff. de pœn. ex quo apparet ꝙ ex quo non fuit appellatū eo existente viuo, ꝙ ipse postea decessit intestabilis, vt l. quis filio. §. irritum. ff. de iniust. testa. & sic nō pōt habere hæredē, ergo frustra disputatur, an hæres debeat appellare, & maxime si bona sunt principaliter adēpta. & h.d. sibi plus placere i d.l. defuncto. In hac itaq; qōne, vt vides multæ sūt varietates. & opi. glo. & docto. vnde vt omniū saluetur opin. ex dictis oīum pōt sic distingui, aliqn̄ in snīa corporali bona nō sūt expresse adēpta, vel publicata aliqn̄ in snīa sunt expresse adēpta, & publicata. Primo casu tunc aut bonorū publicatio non venit de iure ex tali delicto, aut ipso iure ex tali delicto venit publicatio bonorū ex eius natura licet in snīa hoc expresse non dicatur, vt est in crimine læsæ maiest. iuxta l. pe. & fi. C. ad l. Iul. maiest & facit auth. bona damn. C. de bon. damn. Primo casu, qn̄ publicatio bonorū nō venit à lege ex delicto intentato, nec iudex in snīa expresse publicat bona, & tūc aut talis cōdemnatus fecerat testm̄, aut non qn̄ cōdidit testm̄, quia statim cū fuit cōdēnatus, fuit effectus seruus pœnæ. d. §. irritū. & d.l. q vltimo. & l. quidā sunt serui. & l. & in seruorū. §. i. de pœn. Et quia snīa ipso iure traxit secū executionem iuris, vt l. furti. §. i. & quod ibi not. Bart. Bal. & Ang. & no. Bār. & doc. in l. j. ff. de re iud. & Bart. & doc. in l. j. ff. nil no. app pēd. & ꝑ cōsequēs eius testm̄

effectum

effectũ fuit ipso iure irritũ, vt d. §. irritũ. ibi, & nõ tũc cõsumptus est &c. cõiuncta gl. ibi q̃ dicit q̃ hæc snĩa traxit secũ execu. nec dictũ eius testm̃ recõualescit, nisi appellauerit vt d. §. hi aũt. Et iõ tali casu succedũt veniẽtes ab intestato. vt habetis in d. authẽ. bona damn. & l. j. & ibi Bar. ff. eo. facit quod no. in l. j. & l. si pr̃. ff. de hær. insti. aut talis cõdẽnatus nõ fecerat testm̃, & tũc quia nec à lege, nec à iudice ĩ sua snĩa bona sunt publicata, necessario sequitur q̃ veniẽtes ab intestato in eius bonis succedunt, vt d. auth. cũ si. ẽt si nõ appellauerint. Aliqñ bona nõ sũt expsse in snĩa publicata, quia iudex omisit, sed publi. bonorũ ipso iure ex natura delicti intẽtati venit vt ex crimine læsæ maiest. vt dixi, & tũc licet pẽdẽte tẽpore ad appellãdũ moriatur, tñ hr̃des nõ consequẽtur bona, quia statim lex traxit secũ execu. ar. l. j. ff. ad Tur. & ibi Bar. ẽt si dicti hr̃des appellassent, qm̃ ẜm veritatẽ à tali snĩa nõ põt appellari, vt l. cõstitutiones. ff. de app. & supra dixi. Et q̃a hominis memoria tali delicto põt dãnari, vt insti. de hær. ab intest. §. ꝑ cõtrariũ. Secũdo casu principali qñ bona expresse sunt in snĩa publicata, & tũc aut æque principaliter vt quia dixit, & eius bona publicamus, aut accessorie, vt quia dixit cõdẽnatus ad mortẽ cũ bonorũ publicatione. Primo casu tot sunt sententiæ quot capitula, vt l. ẽt. §. j. ff. de mino. & ibi not. Et duo sunt capitula æque principalia, vnũ de morte aliud de bonorũ publ. & iõ licet illa pars snĩæ extinguatur q̃ debeat mori, quia iã mortuus est naturaliter post snĩam, tñ dicta snĩa nõ extinguitur quo ad illã aliã partẽ siue capitulũ publi. bonorũ, vñ cũ illa snĩa respectu bonorũ princ. aggrauet ipsos hr̃des, ipsi pro suo interesse & nomine suo, nõ nomine defuncti poterũt appellare, quã app. vsq; ad finẽ dñt ꝓsequi, ẜm Bald. in d. l. iij. alias talis snĩa ẽt quo ad bona lapsu x. dierũ cõfirmaretur. Secũdo casu qñ bonorũ public. venit accessorie, & tũc extincta snĩa in principali, videlicet in crimine ꝑꝑ mortẽ naturaliter sequutã extinguetur in accessoriis, & sic in bonorũ publi. arg. l. ij. & iij. ff. d̃ pecu. leg. & c. accessoriũ de reg. iur. in vj. & sic in tali casu nõ est opus q̃ ipsi hæredes appellent merito &c.

AVGVSTI. Tu adde, q̃ non reperio q̃ Ange. in l. fi. dicat id ad quod allegat eũ do. Ang. hic, qñ memoria hominis venit damnanda. Ade tñ q̃ licet Iac. de Are. & Pet. & Ang. in d. l. ij. C. q̃ test. fac. pos. hoc dicãt, q̃ mortuo reo, cadauer non debet amplius puniri, & errant iudices qñ faciunt suspẽdere delinquentes mortuos. & Ang. hoc dixit in l. qui à latronibus. §. si quis. ff. de testa. & dicit Ang. in d. l. defuncto. q̃ põt agi iniuriarum contra talẽ iudicem ẽt mortuo potest inferri iniuria. l. j. §. quoties. ff. de iniur. Sed aduerte, quia Bal. in d. l. ij. aliter loquitur, & dicit hoc esse arbitrarium. per gl. in cle. j. de pœn. & remis. sed Raph. Fulg. dicit, q̃ nihil inuenit in d. cle. j. & iõ Ro. in d. l. ij. dicit q̃ opi. Bal. procedet in famoso latrone. ꝑ no. ꝑ gl. in l. ii ff. arb. fur. cæs. q̃ gl. sing. est, & sic latrones mortuos bestiis subiici. & allegat ẽt q̃dã alia q̃ allegauit Imo. in d. l. defuncto. & ita ẽt affirmauit Ro. ĩ l. si vero. §. de viro; ff. sol. mat. in xlvj. fallẽtia. Et adde q̃ latius dixi s. in gl. Qui iudex vidẽs q̃ nõ cõparẽt dicti inquisiti. in vers. & bene not. q̃ in crimine. & posui addi. ibi post qõ. seq. Et ĩ hac vlt. q. quã tangit hic do. Ang. Primo vide & adde q̃ dixit d. Nel. in tract. bãnito. in iiii. particula primi tẽpo. in iii. q. q. faciens mentionẽ de doctr. Bar. & aliorũ, q̃ in hac materia similẽ ipse allegat ibi vide reprehẽdẽs docto. ibi in hoc, ꝑ q̃ possumus ẽt reprehẽdere Ange. in l. & post. ff. de transac. qui dicebat ẽt ipse ibi illã gl. in d. l. iudiciorũ. esse sing. q̃ nõ est singularis ẜm do. Nel. vbi vide. q̃ omnino vide præfatum d. Nel. in d. trac. bãnito. in vlt. tẽpore. in ii. par. q. vii. q̃ inci. pone Titius fuit bãnitus & eius bona fuerunt confiscata &c. Et de materia vide omnes illas remissiones quas allegaui in addi meis in glo. qui iudex videns q̃ dicti inquisiti & quilibet eorũ non comparent. in vers. quid si reus decessit post appellationem in q. seq. in addi. meis.

Augustinus Bonfranciscus de Arimino.

DO. ANGELI ARETINI IN MATERIA MALEFICIORVM Tractatus, cum additionib. maximi practic. do. Augustini Bonfrancisci de Arimino & summarijs, ad Dei laudem eiusq; genitricis virginis Mariæ, Finem cœpit..

ALBER. DE GAN. IVRIS VTRIVSQVE DOC. CLARISSIMI,

LIBELLVS SVPER MALEFICIIS:

Nouiter cum pluribus exemplaribus manuscriptis reformatus:

Et à tenebris quibus propter infinitos errores offuscabatur illuminatus:

Cum summarijs & apostillis, Deo duce incipit.

PROOEMIVM.

VM assiderem Perusij iam est diu, ego Albertus de Gandino composui illum libellum paruum qui quędam de ordine maleficiorum, & plurimas quæstiones ad maleficia pertinentes, continet & allegat. Eumq; sumpsi ex lectura do. Odo. & ex scriptis & rationibus do. Guid. de Suza. & aliorum quamplurimũ peritorum iuris, & vt plurimum de facto cognouerã obseruari. Verũ quia ille libellus multos defectus patitur. Et quia legitur ꝙ nihil est actũ, dũ aliquid superest ad agendũ, vt C. ad senatuscõ. Syl la. l. cũ syllanianum. Et quia illius libelli materia in vsu quotidiano consistit, & ideo nõ est spernenda, nec etiã negligenda, vt ff. de lib. leg. l. legaui. in prin. & ff. de vsur. l. iusto errore. in prin. præfatũ libellũ corrigere, reformare, & supplere præuidi, ad vtilitatẽ & eruditionẽ meam & scholarium studentiũ in iure ciuili, & nouorũ aduocatorũ & assessorũ proficere volentiũ ad emendationẽ cuiuslibet, & suppletionẽ sapientis. Circa cuius libelli correctionẽ & continentiam talẽ intendo ordinẽ obseruare, ante omnia ꝙ de maleficijs cognoscitur quinq; modis, videlicet, per accusationem, denunciationẽ, inquisitionem, exceptionem, & quãdo crimen est notorium. In primis itaq; intendo dicere, quomodo de maleficiis cognoscitur per accusationem, videlicet.

Quid sit accusatio, & quando accusator sit necessarius. 1 car. 281

Qui accusare possunt, vel non. 2 car. 282

De filiofa. & vtrũ posit accusare 3 car. 284

Qui possunt accusari. 4 car. 285

Vtrũ ille cõtra quẽ fuit p inquisitionẽ pcessum, posit de nouo accusari. 5 car. 286

Qualiter fit accusatio. 6 car. 287

Qualiter aduocati circa accusationẽ se debeant habere. 7 car. 288

Quomodo de maleficiis cognoscit per denunciationem. 8 car. 289

Quomodo de maleficiis cognoscatur per inquisitionem. 9 car. 290

Quomodo cognoscit de maleficio vel crimine per exceptionem. 10 car. 292

Quomodo de maleficiis cognoscitur quando crimen est notorium, & quid sit fama & infamia. 11 car. 293

Vnde, aut quo loco possit fama procedere. car.294
A quo vel à quibus possit fama incipere, & quo tempore. car.295
Qui ad famę proba. possint & debent de iure admitti. car.297
Qualis & quantus sit famæ effectus. c.298
De præsumptionibus & indicijs dubitatis, ex q̃bus plerũq; ꝓcedit ad tormẽta. c.ea.
De præsumptionibus & indicijs indubitatis, ex q̃bus cõdẽnatio posset sequi. c.302
De rumore occulto & manifesto. car.304
Quomodò de malefi.cognoscat, & qñ crimen notoriũ est. car.ea.
De citationibus faciendis. car.305
Vtrũ procurator in maleficijs interueniat, & quando. car.307
Quid sit agendum reo absente & contumace, & de bannitis pro maleficio. car.311
De bannitis pro maleficio. car.ea.
Quid sit agendum reo præsente, & non cõtumace. car.316
De quæstionibus & tormentis. car.317
De defensionibus à reo faciendis. car.322
De transactionibus & pactis in malefi. 324
De pœnis reorum. car.330
De homicidiarijs & eorum pœnis. car.345
De furibus & latronibus. car.351
De falsarijs. car.354
Vbi puniatur delinquens. car.360
Vtrum pœna possit augeri car.361
De bonis malefactorum car.ea.
De aliquibus quæstionibus varijs in maleficijs. car.363
De rebus nõ portandis cõtra deuetũ. c.368
De obseruantia statutorum. car.370
De multis quęstionibus dependẽtibus à statutis quæ incidunt circa maleficia. c.373
Quæstio an in loco domicilij seu originis possit contra aliquem inquiri de malefi cio alibi commisso. car.380

Quid sit accusatio, & quando accusator sit necessarius. Rub.

S V M M A R I V M.

1 *Accusare est deferre aliquem reum criminis in libello.*

2 *Accusator quando sit necessarius, & an sine accusatione procedat criminis cognitio, uel pœna impositio.*

3 *Inquisitione iudicis officio proceditur sine accusatione in casibus hic enumeratis.*

4 *Potestas an possit cogere hæredes uel fratres defuncti accusare homicidam quem deferre timent propter eius potentiam.*

1 ACCVSARE † autẽ nihil aliud est quàm deferre aliquem reum criminis in libello, vt ff. de accusa. l. libellorum. ibi, reum defer
2 re &c. † Est necessarius accusator vbicunque est admittenda accusatio criminis vel delicti, tam publici quàm priuati. ff. eod. l. fina. & dic vt in summa Azo. in princip. C. eod. titu. hoc tamen not. quòd sine accusatione non procedit criminis cognitio, vel
a pœnæ impositio, [a] vt ff. de munc. & hon. l. rescripto. §. si quis accusatorem. Et legitur Christum dixisse ei quæ pro adulterio adducta coram eo. Quis te accusat ò mulier? Et ipsa respondisse, nemo domine. Et tunc dominum dixisse. Si nemo te accusat, nec ego te condemno. Hoc tamen quod dictum est, scilicet neminem sine accusatore damnari, nec criminis cognitio-
3 nem procedere. † Fallit in casibus specialibus, in quibus officio iudi. per inquisitio-
b nem proceditur. Qui casus sunt hi. [b] Primus casus est quando dominus esset occisus à familia sua, quocunque modo dicatur occisus, quo casu etiam inquisitio fit in ipsa familia. ff. ad Sylla. l. prima. §. occisorũ. Secundus casus est quando accusator corruptus pecunia petit abolitionem vt possit ab accusatione desistere, vt C. de aboli. l. abolitio. Tertius casus est quando præ-
c ses prouinciæ generaliter inquirit [c] contra malos vt purget prouinciam quam regit. Item latrones, plagiarios, fures, & receptatores eorum. Specula. de inquisi. §. quãdo. & ff. de offic. præsid. l. congruit. & capit. primo extra de offic. ordi. & Specula. de inquisitio. §. quando. versicu. iij. Quartus casus est in crimine lenocinij, quando mulier obijcit marito suo, secus in alio extraneo hoc crimen obijciente, quia eo casu est necessaria accusatio. ff. ad leg. Iul. de adulte. l. ij. §. si publico. Quintus casus est in crimine suspecti tutoris. ff. de suspect. tuto. l. iij. §. sed præterea. Sextus casus est in crimine sacrilegij, vt C. de epis. & cler. l. si quis in hoc genus. Septimus casus est in falso teste

teste aures iudicis offendente, vt C. de testi.
d l. nullum. [d] Octauus casus est in charta falsa seu suspecta coram iudice producta, vt C. de probatio. l. iubemus. Nonus casus est in calumniatore. Nam si calumniose fuero accusatus, possum postulare accu-
e satorem de calumnia puniri [e] tempore sententiæ contra me proferendæ ex officio dicti iudicis, sed non postea nisi per accusationem, vt C. de calum. l. prima. ff. de bon. quæ libe. l. qui cum maior. §. libertus. Decimus casus est quando hæres qui adijt hæreditatem cum beneficio inuentarii aliqua de hæreditate subtraxit, vt C. de iure delibe. l. scimus. §. licentia. Vndecimus casus est. C. de naufrag. l. quoties. Duodecimus casus est quando vnus ex malefactoribus confitetur se socios habuisse ad aliquod maleficium perpetrandum, quo casu inquiretur contra illos socios de illo maleficio, vt ff. de quæstio. l. prima § si quis vltimo. & §. idem. An autem iudex debeat interrogare de socijs, & vtrũ fides sit adhibenda cõfitenti de socijs, vel nõ, plene dicam infra in rubric de quæstio. & tormentis. Specula. de inquisi. §. quando. versi. vij.

Tertiusdecimus casus describitur in crimine notorio. vt C. de accusatio. l. ea quidẽ. de quo crimine notorio cognoscitur quinque modis, vt plene dicetur sub rubrica, quomodo cognoscitur de maleficiis quando crimen est notorium. Quartusdecimus casus est in crimine læsæ maiestatis, vt ff. ad l. Iul. maiesta. & l. secunda & tertia. Quintusdecimus casus est in bonis damnatorum indagandis. C. de bonis damna. l. l. si quis iiera. & de bon. vacan. l. fin. Sextusdecimus casus est in crimine apostatarum. C. de apostatis. l. tertia. Decimusseptimus casus est in crimine hæresis. C. de hæretic. & maniche. l. manicheos. Sunt & alii casus qui his legibus continentur. ff. de censibus. l. forma. in authentic. de manda. princ. §. coges. ff. de confirmã. tutorib. l. tutores. C. de curato. furi. l. tertia circa medium legis. ff. de rebus eorum. l. magis pu-
f to. [f] Item casus est in omni falso. ff. ad Syllab. l. si quis. Item si infamatus deficit in probatione sua, vt extra de simo. capitu. de hoc. Item in alio casu, extra de accusa. c. euidentia. Marti. de Fano. Item inquirit iudicis officio de iure Lombardorum, vt in Lombarda. de offic. iudic. l. vt iudex. Alber. de Gandi. † Sed pone q̃ Titius interfe-4
cit hominem, hæredes vel fratres eius mortui timebant accusatorem deponere propter potentiam illius Titii. Modo quæritur nunquid potestas possit illos hæredes vel fratres compellere accusare hunc Titiũ cũ hoc sit, quod super illo maleficio non possit potestas inquirere cũ non sit de casibus exceptuatis. Et videtur primo q̃ non, vt C. vt nemo inuitus agere vel accusa. cõpel. in rubro & in nigro. Et videtur contra, q̃ possit, quia expedit reipublicæ ne maleficia remaneãt impunita, vt ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. & ff. de public iudic. l. si longius. §. si filius. ff. deposi. l. bona fides. & de fideiuss. l. si à reo. Item quia iudex debet curare vt prouincia quam regit malis hominibus sit purgata. ff. de of. præsi. l. congruit. Itẽ propter tumultum & scandalum euitandum, quandoque conceditur q̃ alias nõ concederetur, vt C. ad l. Cor. de sicca. l. penul. Item quia si istud homicidium non puniretur, esset res mali exempli. ff. de fideiuss. l. si à reo. ff. de iudic. l. obseruandum. ff. de re iudica. l. diuus. ff. de pœn. l. si quis aliquid. & de precib. imperat. offer. l. i. Solu. Dic, quod iu-
g dex bene faciet, [g] si prædictos hæredes accusare compellit quamuis hoc non sit bene l. expressum, & si de potentia Titii timeatur, faciat potestas bonam securitatẽ de nõ offendẽdo dictũ accusatorẽ, vt ar. C. de his qui ad eccle. cõfug. l. denunciamus. & Spe. de accus. versi. quia si nullus. Gandinus.

ADDITIONES.

a Impositio. Adde tu assessor q̃ hoc fallit in crimine falsi, vbi sine accusatore quis damnari potest ij. quęst. j. c. nihil. & in c. de manife. Item in dicto crimine quis ex suspicione damnatur, & si dictum crimen incidat super eo pronunciatur, ita Archi. in c. in memoriam xxj. distin. & sequitur Pe. de Ancha. consi. clxij. Ber.

b Sunt hi. Adde tu assessor qui sint casus in quibus de iure ciuili possit procedi per inquisitionẽ. Cal. in consi. i. de accusa. Ber.

c Inquirit. Adde Pet. de Ancha. consi. xxxi. Ber.

d Nullum. Et ff. de testib. l. qui falsa. & dic vt no. extra de cri. fal. c. i. & extra de elec. c. per inquisi. Sed quanto tempore duret hoc iudicis officium q̃ iudex possit inquirere contra testes. docto. dicunt quod tandiu durat quandiu durat causa principalis. vnde cum quidam episcopus vellet punire quosdam testes qui falsum deposuerant coram eo, dictum fuit quod non poterat quia quandiu durat principale durat accessorium. C. de po. l. iiii. & l.

& l.iii, C. de legi. licet do. Ioan. And. & Azo. dixerit hoc casu officium iudicis durare longo tempore, Iac. But. tu aũt adde per Pe. de Anch. consi. clxxii. supra alleg. Ber. Lan.

e Puniri. Adde tu assessor vt per Alex. consi. xj. sit conuictus tñ excusatur a præsumpta calumnia ita Fran. Are. consi. lxxx. Ber.

f Puto. Præterquam in partu supposito, in quo per accusationem debet procedi, vt C. de fal. l. cum suppositi. & ff. eo. titu. l. lege Cornelia. §. j. & no. Azo. in summa. eo. tit. Ia. But. tu dic q̃ idẽ dicit Gan. in fine sequen. rubri. Ber. Lan.

g Bene faciet. Adde tu assessor q̃ eiusdem sententiæ est Ro. consi. cxlvij. Ber. Lan.

Qui accusare posśint, vel non. Rub. 2

SVMMARIVM.

1 *Accusare possunt omnes, nisi lege expressa prohibeantur.*
2 *Serui an prohibeantur accusare.*
3 *Statuliberi an posśint accusare.*
4 *Mulier quando posśit accusare.*
5 *Pupillus quando posśit accusare.*
6 *Adultus an valeat accusare.*
7 *Minori vigintiquinque annis, an permittatur accusare de adulterio.*
8 *Accusare & testificari quilibet potest in crimine læsæ maiestatis.*
9 *Militi quando conceditur accusare.*
10 *Merum imperium habentes accusare non possunt neque accusari.*
11 *Tutor, curator, procurator, & generaliter omnes qui nõ suo sed aliorum nomine accusant, an prohibeantur accusare.*
12 *Illustribus personis concedatur per procuratorem accusare.*
13 *Vniuersitas an posśit accusare per syndicum ad hoc constitutum.*
14 *Accusare prohibetur qui pretium accepit ob accusationem institutam per eum sicut repellitur testis à testimonio ferendo si pretium cripiat.*
15 *Frater magnum ac capitale crimen intentans contra fratrem suum quando audiatur, & quid de matre.*
16 *Accusans & ab accusatione desistens non impetrata abolitione nõ auditur si postea uult de eodem crimine accusare.*
17 *Damnatus de publico crimine, vel de calũnia uel qui artem ludicram exercuit, ius accusandi quando habet.*
18 *Socius non auditur accusans socium de eodẽ crimine, & an idem sit si commisit aliud par delictum vel simile.*
19 *Maritus accusans vxorem suam de adulterio, quando repellatur.*
20 *Liberti & eorum liberi ac familiares, quando prohibeantur accusare patronos.*
21 *Accusans personas ecclesiasticas corã iudi. seculari, de quocunq; crimine repellitur.*
22 *Maritus uxorem accusare de adulterio, iure mariti prohibetur post xl. dies, & pater uxoris, & maritus non accusat uxorem quam primo repudiauit & mox reduxit.*
23 *Mulier, maritum et quemcunque alium repellit ab accusatione adulterij, obijciens eis exceptionem lenocinij antequam nomen eius sit receptum inter reos.*
24 *Seruus nec dominum nec quenquam accusare potest.*
25 *Litis contestatio & nomen receptum inter reos, quomodo differant, & quando nomen dicatur receptum inter reos.*
26 *Exceptio peremptoria in causa criminali an obijciatur postquam nomen rei receptum est inter reos.*
27 *Accusari non potest quis coram pedaneo iudice vel arbitro.*
28 *Acusans de crimine post uiginti annos, repellitur, fallit in crimine subiecti partus.*
29 *Accusans mulierem quòd falsis medicamentis partum abhorruit, auditur etiam post uiginti annos.*
30 *Accusans mortuum repellitur, fallit in crimine læsæ maiestatis repetundarum hæresis, & peculatus.*
31 *Filius accusans aliquem coram patre suo iudice repellitur.*

1
NVNC videamus † de his qui possunt accusare vel non, & certe oẽs possunt accusare, dũmodo lege expresse nõ ꝓhibeantur, vt ff. de accu. l. qui accusare. sic ẽt procurator & testes admittũtur, vt ff. de procur. l. q mutus. cui quęrit. & ff. de testi. l. j. & ideo restat videre q prohi-
2 beãtur legibus accusare. † In primis prohibent serui, nã quo ad ius ciuile attinet, serui pro nullo & nihilo habent. ff. de reg. iur.
3 l. qd attinet. & l. seruitutẽ. † Idẽ dr̃ de statu liber. ff. de statulib. l. statuliberũ. Fallit in legibus Iul. ambi. ff. ad l. Iul. ambi. l. j. Item fallit in l. Iul. de annona. vt ff. ad l. Iul. de annona. l. j. & qñq; seruus accusat illũ q subtraxit

traxit tabulas testamẽti in quo sibi erat reli
4 cta libertas, vt ff. de fal. l. nullos. † Item re-
pellitur mulier, vt ff. de accu l. j. & l. q accu
sare. in prin. hoc tñ fallit in certis casibus,
videlicet si ipsa mulier suam vel suorũ iniu
riã prosequatur, vt dr̃ in ll. præalleg. Itẽ ac-
cusat mulier qñ contra testm̃ falsitas est cõ
missa, vt ff. de accu. l. ij. §. pe. ꝓ alia tñ falsi-
a tate mulier accusare nõ põt,[a] vt C. de fal. l.
b & si ad te. Itẽ accusat mulier [b] in crimine
l. Iul. maiest. vt ff. ad l. Iul. maiest. l. & in qõ-
nibus. Itẽ in l. Iul. de annona. admittit̃ mu
lier ad accusationẽ & in crimine suspecti tu
toris, vt ff. ad l. Iul. de annona. l. j. & insti. de
5 suspe. tut. §. j. † Itẽ prohibet̃ accusare pupil
lus, vt ff. de accus. l. q accusare. Fallit, in casi
bus. s. si hoc agat autoritate tutoris. s. si accu
sat de morte patris vel pro testõ patris, vt
6 ff. de accu. l. j. §. vlt. † Sed nunquid adultus
admittit̃ autoritate sui curatoris ad accusã
dũ. Rñ. sic, ꝙ probat̃ eo qđ solus pupillus
prohibet̃ tã in accusatione, vt supra q̃ in po
pulari actione, vt ff. de pop. actio. l. mulieri.
ergo patet. Secus in adulto dici põt si accu
sationẽ instituat ꝓ cõsensu sui curatoris,
c C. de auto. tut. l. clarũ.[c] † Saluo ꝙ in accusa
7 tione adulterii nullo modo, admittit̃ minor
d xxv. annis. nec cũ autoritate tutoris [d] vel
curatoris. vel sine, vt ff. đ adul. l. si maritus. §.
lex. nisi ipse de suo violato toro accusasset,
8 vt ea. l. cauet. † Itẽ in crimine læsæ maiest.
est oĩum testiũ exequata cõditio, & ideo in
differenter admittit̃ quilibet cuiuscunque
cõditionis sit tã ad accusandũ quã ad testi-
9 ficandũ, vt C. ad l. Iul. maiest. l. nullus. † Itẽ
repellit̃ miles nisi suã vel suorũ iniuriã pro
sequat̃. C. de accu. l. nõ prohibent. l. crimi-
10 ne. † Item interim non accusant qui me-
ri imperii potestatẽ habẽt, nec ipsi sine frau
de possunt accusari, vt ff. ad l. Iul. de adul. l.
si maritus. ff. de iniur. l. nec magistratibus.
11 & ff. de accu. l. qui accusare. † Itẽ accusare
e prohibentur tutor, curator, procurator,[e] &
generaliter oẽs q nõ suo nomine sed alte-
rius nomine accusant, vt si tutores accusant
aliquẽ de rebus & factis pupillorũ non de-
bẽt dicere accuso nomine pupillorũ, sed ip
se tutorio nomine accusabit, vt ff. de pub. iu
di. l. accusatorẽ. §. ad crimen. & C. q accus.
12 non pos. l. i. & C. de fal. l. de fide. † Fallit
tñ in personis illustribus quæ accusationes
iniuriarũ instituunt per procuratorẽ. vt C.

de iniur. l. vlt. Et prædicta intelligo vera, qñ
alieno nomine accusationes instituũt de cri
minibus ex quibus imponitur pœna relega
tionis vel vltra. Nã si minor imponat̃ pœna
tunc & ad accusandũ noĩe alieno, & ad de-
fendẽdũ vr̃ ꝙ possit intercedere tutor, vel
curator, vel procurator, vt no. Accur. supra
d. §. ad crimen. Fallit tñ illustribus personis
quæ accusationẽ iniuriarum instituunt per
13 procurat. C. de iniur. l fi. † Sed hic quæro,
f nunquid vniuersitas [f] possit cõstituere syn
dicum ad faciẽdũ accusationẽ, nomine vni
uersitatis de aliquo crimine? rñ. sic, vt pro-
batur. C. de re mili. l. tam collatores. §. si au
14 tẽ vniuersitas. lib. xij. † Itẽ repellitur ab ac
cusando ille qui pretiũ suscepit ob accusatio
nẽ institutã vel vt desisteret ab instituta ꝑ
eũ sicut est in teste qui si pretiũ recipiat re-
pellitur à testimonio ferẽdo, q̃a incidit in l.
Iul. repetun. l. eadẽ. §. j. & ij. & hoc accidit
propter suspicionẽ calumniæ, q̃a semel fuit
malus & hodie præsumit̃ malus. ff. de accu.
15 l. si cui. §. ijsdem. † Itẽ frater [g] nõ auditur
g si magnũ ac capitale crimẽ intẽtat cõtra fra
trẽ suũ, vt C. qui accus. nõ pos. l. quod si ma
gnũ, nisi prosequat̃ suã vel suorũ iniuriam
sicut dr̃ de matre. ff. eo. ti. l. propter. & l. si so
16 rorẽ. † Itẽ ille qui accusat si ab illa accusa-
tione desistat abolitione nõ impetrata, non
audit̃ postea si vult de eodẽ crimine accusa
re, vt ff. ad Turp. l. si q desistit. & C. de accu.
17 l. ea quæ. † Itẽ ius accusandi nõ habet dã-
natus de publico crimine, vel de calũnia,
vel qui artẽ ludicrã exercuit, vt ff. de accu.
l. q in iudicio. nisi suã vel suorũ iniuriã pro-
18 sequat̃, vt ea. l. & l. hi tñ. † Itẽ non audit̃ so-
h cius accusans sociũ [h] de eodẽ crimine, vt ff.
de libe. cau. l. si filiũ. Itẽ forte diciã ꝙ iste nõ
audiatur si cõmisit aliud par delictũ vel si-
19 mile. † Et ideo repellitur maritus accusans
vxorẽ suam de adulterio si ipse maritus de
adulterio vel de lenocinio ante cõuincat̃, vt
ff. ad l. Iul. de adul. l. si maritus §. ꝑscriptio-
ne. nã dolus cũ dolo cõpẽsatur, vt ff. so. ma.
l. viro. C. de hære. l. qm̃. ff. de dolo. l. si duo.
ff. ne q̃d in lo. publ. l. ij. & C. de inof. test. l. in
arena. & hoc qñ nomẽ vxoris nõ est rece-
ptũ inter reos, q̃a tũc nõ poterit opponi illa
talis exceptio, vt d. §. ꝑscriptione. argu. ff. de
20 adul. l. ij. §. si publico. † Itẽ ꝓhibent̃ liberti
& eorũ liberi & familiares accusare patro-
nos ꝑ reuerentiã quã eis debẽt præstare,

nisi suam vel suorũ iniuriã prosequãtur.ff. de accu.l.qui accusare.& l. hi tñ.§.j.C.qui accu.nõ pos.l.iniquũ.& l.si quis ex familia.
21 & l.similẽ. † Itẽ repelluntur volẽtes clericos,i & alias personas ecclesiasticas accusare corã iudicibus secularibus de quocunq; crimine,vt C.de episc.& cle.auth.clericus. & auth.causa quæ fit.& melius cũ iure nouissimo Federici,vt in illa auth.ad dedecus
22 & decorẽ. †Ita prohibeť maritus accusare vxorẽ suã iure mariti de adult.post xl.dies, & pater vxoris etiã repellit, vt C.ad l.Iul. de adult.l.iure mariti. Itẽ repellit maritus accusare vxorẽ suã de adulterio si primo repudiauit eã mox approbauit mores eius reducendo tantumdẽ, q̃a si accusaret mores quos ipse approbauit, vt ff.ad l.Iul. de
23 adul.l.si vxor.† Itẽ repellitur mulier cõtra maritũ & quẽcunque alium ab accusatione adulterii,si dicat & obiiciat accusatorẽ cõmisisse lenocinium,& hæc talis exceptio opposita & probata subiicit maritũ pœnæ,q̃a ipse punit arbitrio iudi.vt ff.de adult.l.j.§. si publico.& l.si maritus.§.præscriptione.& C.ad l.Iul.de adult.l.quoniam. & l.ita. Et hæc est ratio, quare seruus non potest talem exceptionem lenocinii opponere domino suo, quia talis exceptio lenocinii vide
24 tur instar accusationis habere. † Et seruus dominum non potest accusare nec quenquam,vt supra dictũ est, & hoc si ista mulier hanc exceptionem obiiciat antequam eius nomen sit receptum inter reos, quia
25 postea non auditur per superioris alle.†Et not. quòd differentia est inter lit.contestat. & nomen receptum inter reos, vt C.ad l. Iul.de adulte. l.adulterium. & ibi satis bene potest notari in text. Et dicitur nomen receptũ inter reos post lit.cõte.factis.tñ aliquibus probationibus super crimine cõtra reũ, q̃a tunc iudex facit nomẽ rei describi in libro reorũ & libellũ accusati ibi poni in filo & acta, & tunc dr̃ nomen esse receptũ
26 inter reos Bub.† Vnde vr̃ hic esse argu.q̃d in causa criminali nõ obiiciať exceptio peremptoria postq̃ nomen rei receptũ est inter reos, quod ego verũ nõ puto k q̃m exceptio peremptoria q̃ñcunq; opponiť ante sñiam & probať.Non ob.q̃ hic dr̃ in exceptione lenocinii, q̃a specialiter statuitur in hac exceptione, in aliis autẽ secus est q̃ opponitur ante sñiam quãdocunq;.ff.de adul. l.j.§.ij.& l.abolitio.l.denunciasse.§.quęrit.
27 & l.adulteriũ.§.pen.in fi.†Itẽ non accusat quis corã pedaneo iudice,vel corã arbitrio, vt C.de peda.indi.l.j.ff.de offi.eius cui mã.
28 est iurisd.l.j.† Itẽ repellitur accusator accusans de crimine post xx.ann.C.de fals.l.q̃relã. ad fi. Fallit in crimine subiecti partus in quo nulla tẽporis prescriptio obiicitur.ff.
29 de fal.l.qui falsum.§.j.† Itẽ fallit in ea quæ falsis medicamẽtis partũ abortiuit ne filiũ pareret iam facta inimica marito. ff.de pœ.
30 l.cętero.† Itẽ repellit is q̃ iam mortuũ reũ deproperat accusare, vt C.si re. vel accu. mor.fue.p̃ totũ.Fallit in crimine læsæ maiesta.repet.heręseos peculatus in quibus licet reũ accusare iã mortuũ p̃p̃ eorũ bona & vt taliũ dãneť memoria,vt ff.de accu.l.ex iudiciorũ.C.de hære.l.q̃m.ad l.Iul. pecu.l.
31 fi.† Itẽ repellit l filius accusare aliquẽ corã patre suo iudice.ff.de iudi.l. in priuatis.

ADDITIONES.

a Non potest. Adde Raph. consi.cvij.q̃ mulier potest accusare illum qui intulit iniuriam compatri,sicut in suis intulisset, ita Alex.consi.xxxiiij. iij.lib.Ber. Lan.

b Mulier. Sed an si mater accuset interfectorem filij debeat probare primo se matrem: dic q̃ sic.l. si ignorat.C.qui accu.& an sufficiat q̃ sit in quasi possessione maternitatis.glo.in d.l.non ignorat. dic q̃ sic,q̃ verum est in terminis huius.q.secus si ageretur petitorio, vt l.circa.de proba.de quo dic vt no.per Cy.in d.l.non ignorat.Iac.Bu.tu autem adde quæ voluit Bart.consi.cxvij.vbi ponit an probetur adulterium si non probetur matrimonium.& Pet.de Ancha.consi.ccccix.vbi ponit q̃ maritus accusans vxorẽ de adulterio debet prius probare de matrimonio. Ber.

c Clarum. Quam autoritatem debet interponere a principio,alias non sufficeret.l.vniuersis.C.qui da.tut.poss.& no.C.si aduer.rem iud.l.fi.per Cy. Iac.But.tu autem adde,vt per Ro.consi.50.

d Tutoris. Adde q̃ cautus aduocatus faciet scribere talis tutor accusat ad euitandam opin. reus tamen poterit cogere vt declaret an suo an tutorio nomine accuset. facit.l. si duo.ff.de solu. & l. qui. in princip.ff.de tut.Iac. But.

e Procurator. Adde vt per Ro.consi.lx. Ber.

f Vniuersitas. Adde Ioan.An.in addi. ad Spec. in titu.de accusa.in iiij.parte. Ber.

g Frater. Adde q̃ multominus soror fratrem, vt voluit Raph. Cu.consi.cxvij. Ber.

h Socium. Adde vt per Io.de Ana.consi.lix.Ber.

i Clericos. Adde vt per Fede.consi. xxiiij. Ber.

k Verum non puto. Adde videndum Roma.consil.ccclj.in fin. Ber.

l Repellitur. Adde q̃ etiam repellitur domesticus & familiaris illius qui prohibetur accusari, vt voluit Roma. consil.clij. rationibus de quibus ibi per eum. Ber.

De filiofamilias & vtrum posit accusare. Rub.

32 *Filiusfamilias an posit accusare, & in iudicio esse, & in causa criminali sine consensu patris.*

33 *Accusatori si dum testibus est conclusum in causa opponatur quòd sit filiusfamilias, & sic non tenuit iudicium, licet ei examinare testes quòd pater sit mortuus.*

34 *Accusatori oriundo de lōginqua prouincia, an posit obijci quòd sit filiusfamilias vel quicquam de patre.*

35 *Accusare vel agere prohibetur quis coram cognato, socero, priuigno, vitrico, & consobrino, per iniuriam quæ descendit ex leg. Cor. & generaliter omnis repellitur ab accusatione propter ineptam libelli conceptionem.*

36 *Accusator an repellatur propter omissam subscriptionem.*

37 *Subscribere se qui & quando non teneantur.*

38 *Subscriptiones hodie de consuetudine non sunt in vsu.*

39 *Accusauit Titius quendam de crimine, Sempronius opposuit quòd Titius erat seruus vel aliquid aliud turpe, quam exceptione probare non potuit, an Titius posit agere iniuriarum contra Sempronium.*

40 *Accusatus quando prohibeatur accusare suum accusatorem.*

41 *Accusans & prosequens suam vel suorum iniuriam, an poterit accusari ab accusato de pari vel minori crimine prosequente suam vel suorum iniuriam.*

42 *Accusatus quando posit suum accusatorem accusare, & quando non.*

43 *Accusare alij prohibentur propter paupertatem.*

32 a SED ego quæro † nunquid filiusfamil. a posit accusare, & in iudicio esse, & in causa criminali sine consensu patris? dic quòd non, in causis criminum priuatorum, vt C. de bo. quæ libe. l. cum non solum. §. necessitate. & argu. de iudi. l. tam ex contractibus. & si pater nolit consentire cogitur captis pignoribus, & mulcta ei indicta. ff. de libe. agno. l. si quos. §. si quis. Sed in causis criminum publicorum sic, quia quantum ad ius publicum pertinet, non refert inter patrem & filium, vt ff. ad Treb. l. nā ꝙ attinet. Et quia super hoc sunt leges expressæ. ff. ad l. Iul. de adul. l. inter liberos. §. filiusfa. & l. filiusfa. Et ita no. d. Odof. super d. l. cum non solū. Et ad hoc. ff. de noxa. l. & si condemnatus. Tutius tamen est ꝙ semper pater consentiat. Et intelligas hæc vera esse, qn̄ filiusfa. erat maior xxv. ann. Si autē sit minor, tunc solus consensus patris non sufficit, quia filius pupillus patris consensu obligari nō pōt, vt ff. de verb. ob. l. fi. §. j & instit. de inuti. stip. §. pupil. vers. sed quid. Et quare illud sit in tutore magis quā in parte. not. Azo. si ergo in stipulatione nō sufficit patris consensus filio minori, ergo nec in iudicio, quia in iudicio quasi cōtrahitur. ff. de pecu. l. licet. §. sed & filius. ergo dandus est curatoris autoritate cuius sit in causa. Nec ob. ꝙ filio in potestate cōstituto nō pōt dari curator, vt C. de cura. fur. l. filius. quia illud verū est ꝙ non pōt dari personę, sed liti seu rei & causæ sic. vt no. d. l. cū non solū & in authen. vt liceat matri & auię. in prin. Nec in hoc casu solius illius curatoris sufficit autoritas, sed est necessarius cōsensus patris cum autoritate illius curatoris, & est ratio, q̄a autoritas illius curatoris tm̄ hoc facit vt iudiciū minoris suppleatur per eius autoritatē id est, vt perinde habeatur ac si esset maior, vt ff. de acqui. pos. l. quāuis. §. infans vnde tunc sicut pater habet cōsentire filio maiori, ita in hoc casu etiam habet consentire quādo est minor, & hoc didici à peritioribus meis & processus plures vidi annullari propter dictā solennitatē curatoris nō seruatā de hoc dicā infra. in rubr. de multis quęst. malefi. in margine, sed hic

33 melius dicitur quā ibi. † Sed quid erit, lex dicit ꝙ filius dū est in patris potestate non pōt agere. C. de bo. quę libe. l. cū nō solū. §. necessitate. C. de anna. excep. l. j. circa fi. reus vero maleficiosus dū testibus est in causa conclusū, ponit ꝙ actor seu accusator habuit legitimum patrē actor hic confitet, dicit reus, nego eum mortutuū, & sic dico non tenuisse iudicium. Respon. si accusator vult testes super hoc articulo inducere cū sit nouus, dico ꝙ pōt. arg. ff. de iniu. l. admonēdi. & de interro. act. de ętate. §. ex causa. per canones hoc planū extra de te-

34 sti. c. causam quæ. el ij. † Sed quid si iste homo est oriundus de lōginqua prouincia, nec potest hic quicquā de patre suo probare defuncto. Dico ꝙ non. pōt hoc sibi obijci cum & patre absente accusare posit. l. si longius. ff. de iudi. & de procu. l. fi. imo & si est in hac ciuitate

nitate in qua agitur & pater nō cōparet filius admittitur quasi patre absente. & facit si cert. pet.l.si filius.§.j.sed si reus negauit patrē abesse vel mortuū, & probatur de morte per famā hoc casu puto sufficere.arg.ff.de acqui.hære.l. si quis.§.si plane.idem dico de absentia, nam eoipso ꝙ non præsens,præsumitur absens, & probanda est præsentia. C.de contrahen.stip. l.j.& l.optimā.nisi per instrumenta probaretur præsentia,satis est ꝙ non cōparet.ar.C.de his qui. vt indi.l.si ideo. imo si esset hoc iudici notum non debet hanc obiectionē admittere qa manifesta ꝓbatione nō indigēt.ff.de in integ.resti.l.j.sed nonne satis est qa actu in quasi possessione patrisfa. probet ergo patrē actoris viuere.ff.quemad.testa.aper.l.j.§.si dubitetur in argumentū licet sit argumen.cōtra de proba.l.filius.maxime quando probat se longo tēpore, vt patremfam. stetisse, satis est,vt C.de
35 pat.potesta.l.j.Mar. de fano. † Itē impeditur quis agere coram cognato,socero,genero,priuigno,vitrico,& consobrino, vel accusare per iniuriam quę descendit ex l.Cor.ff. de iniur. l.lex Corne.l.j. Et generaliter ab accusatione
b repellitur omnis propter ineptam b libelli conceptionem,vt ff.de accusa.l.libellorum.& l.Ti
36 tia. & ibi not. hoc.† Item repellitur propter
c omissam subscriptionem, c quam accusator tenetur facere tam in priuatis quam in publicis delictis,& in eis priuatis delictis extraordinarie agitur criminaliter, vt C.qui accusa. non pos.l.qui crimē.ff.de priua.delic.l.fi.C.de fur.
37 l.j.† Sunt tamen aliqui qui eorum accusationibus se subscribere non tenentur vt officia-
d les d positi ad accusandum,vt C. de accus.l.ea quidē.Itē si crimen sit leue,vt ff.de accus.l.leuia. Item quando accusator est priuilegiatus vt maritus pater patronus, vt C.qui accu.non pos.l.de crimine.& de adul.quamuis.ff.de iu-
38 reiur.l.iurisiurandū.† Hodie vero de consuetudine non sunt huiusmodi subscriptiones in vsu,vt dicam infra.in rub.qualiter accu.est fa-
39 cienda. †Sed hic ego formo quæstionem taliter.Titius accusauit quendam de quodā crimine, ego vt impedirem accusationem eius op-
e posui e ꝙ ipse Titius erat seruus vel infamis, vel aliquid aliud turpe, & istam exceptionem non potuit probare. Modo iste Titius vult agere contra me actio. iniuriarum quæritur nunquid possit? & videtur ꝙ non, quia iuris executio non habet iniuriā,vt ff.de iniur.l.iniuriarū.§.j ff.de reg.iur.l.factū.§.non vr̄. Praeterea filius cōtra patrē libertus cōtra patronū nō opponit exceptione doli quod speciale est propter reuerentiā quæ talibus personis debetur,vt C.de excep.do.l.apud Celsum.§.aduersus.C.de thesau. l.j.li.xj.ergo in alijs causis videtur talis exceptio posse opponi,vt ff.de iudi. l.cū prætor. Itē an ignoscēdū est ei qui vult de iniuria se vlcisci,vt ff.de bo.lib.l.qui cū maior.§.libe.& §.nō puto.Econtra ꝙ.s.possit de iniuria accusare,nam ille tenetur actione iniuriarū qui fideiussores idoneos reprobauit, vt ff.qui satisda.cog.l.si vero.§.fi. Item in accusatione iniuriarum tenetur qui dixit aliquem delatorem,vel seruum,vt C.de iniur.l.iij.& l. si quis. Sol. Ego puto ꝙ pater vel patronus in præmisso casu possit agere actione iniuriarum contra filium & libertum, vt ff. de aqua quotid.& esti.l.ij.§. pen. in fin. & insti. de iniur.§.atrox.in fi. ceteros non credo accusare
40 vel agere posse. †Item ille qui accusatur,pro
f hibetur accusare accusatorem suum f de pari vel minori crimine, donec à crimine de quo accusatus est se exemerit quod verum esse intelligo,nisi suam vel suorum iniuriam prosequatur.C.qui accus.non pos.l.ij.de maiori autem crimine bene posset accusare reus. l.j. C.
41 qui accu.non pos. †Sed pone ꝙ ille qui primus accusauit prosequitur suam vel suorum iniuriam. Secundus vero qui accusatur prosequitur suam vel suorum iniuriam, & prosequendo vult accusare suū accusatorem de pari vel de minori crimine. Nunquid eius secū da accusatio erit admittenda? do. Azo dixit ꝙ non ista est ratio quia quod secundo accusatori daretur priori derogaretur quod esset absurdum,vt arg. C.qui potio.in pig.hab.l.asiduis. in fin. & ita not. Azo in summa, qui accusa. non pos. & act.sup.dicta l.neganda. Sed Do. Odof. aliter sensit sicut dicebat do. Iacob. de Bel.& hoc per totam Italiam de consuetu.seruatur. Dicebant enim doct. prædicti quod secundus accusator prosequendo suam vel suorum iniuriam audiri debet volens suum accusatorem accusare. Et hoc dixerunt, ista ratione si te accusaui de crimine contra me illato & non potuit probare meam accusationem,tempore sententiæ poteris me de ista calumnia condemnare, ex eo quòd tuam iniuriam prosequeris,vt C.de calum.l.j. Namque ignoscendum est ei qui prouocatus seu accusatus voluit se vlcisci. de bon.lib.l. qui cum maior. §.si libertus.ff. ad Sillan. l. si quis in graui. §. penult. ff. de adult.l.j.§.si publico. Nec obst. lex alleg. per domi. Azo.C.qui potio.in pig. ha.l. asiduis. quia lex loquitur in duab. q.s. quæ debeat esse prima, & sic loquitur

tur in causa ciui. & regula iuris est, qui prior est tempore potior est iure. In nostro casu tractatur de ordine accusationis, & sic de quæstio nibus criminalibus, & qõnes seu causæ criminales, discrepant à ciuilibus valde, vt instit. de pub. iud. in prin. dicit domi. Odo. Sed si vultis defendere domi Azo, respondeatur ad l. C. de cal. l. i. quia quod ibi dicitur non fuit per modum accusationis, sed iudicis offic. vt ibi not. Item respondeatis ad l. si quis in graui. §. pen. & ad l. qui cum maior. §. libertus. quia quod ibi fuit non fuit per modum accusationis sed per modum excep. Sed secundum hunc intellectum op. de l. C. qui accu. nõ pos. l. prius. vbi dicit ꝙ si accusas me de crimine leuiori, & ego te de crimine grauiori accuso, quòd non admittitur mea accusatio, siue præcedat mea, siue sequatur, quia videtur quod obst. excep. rei iudic. Sed contra videtur ad hoc vt obstet exceptio rei iudica. tria sunt necessaria. s. ꝙ idẽ corpus, eadem quantitas, idẽ ius agendi, & eadem conditio personarũ, quorum quodlibet si deficiat deficit excep. vt ff. de excep. rei iudi. l. cũ quæritur. & l. lis. & l an eadem. in princ. vt in casu in dictæ legis prius est. Ego accuso te de furto, tu vero lite conte. de vulneribus, & morte me accusas, debeo ego condemnari ad mortẽ, quod si contingat non potero ego prosequi accusationem meam de furto, vt C. si re. vel accusa. mor. fue. l. j. Sed si fuero absolutus potero illam prosequi, & hoc est quod dicit litera illa ex euentu causæ &c. & ita sentit do. Odof. Et cũ circa præsentẽ materiã contigisset mihi casus dubitabilis Bononiæ ad officiũ maleficiorũ præsidenti cõsului d. Dy. de Musello qui deliberate mihi in scriptis respondit

42 dicens. †Cũ aliquis vult accusare suũ accusatorẽ, aut opponuntur aduersario crimina in modũ exceptionis, aut in modũ accusationis. Primo casu subdistinguitur quia aut lis est contestata, aut non est contest. Primo casu. s. qñ lis est cõtesta. accusatus nõ põt suo accusatori crimine oppo. in modum exceptionis. In ij. casu scilicet qñ lis nõ est contest. sic põt, vt probatur. ff. de adult. l. j. §. extraneis. §. qui hic. & §. si publico. & l. si maritus. §. præscriptione. In ij. vero casu. s. qñ accusatus vult obijcere crimina suo accusatori in modum accusationis, tunc ẽt distinguitur, quia aut lis nõ est contest, aut lata sententia. In j. casu quando lis non est contest. si vult accusare de crimine maiori, potest adeo ꝙ sua accusatione tanquã maior procedere debet eam. Si vero vult accusare de pari crimine, vel de minori, non potest nisi prosequatur suã vel suorũ iniuriam, vt C. qui accu. non pos. l. neganda. In ij. casu quando lis est contest. tunc aut iste accusatus prætendit suã vel suorum iniuriam, aut iniuriam priuatam. In primo casu auditur. ff. de accusa. l. j. & l. hi tñ. siue velit accusare de maiori crimine, siue de minori, siue de pari. Secundo casu. s. qñ prætẽdit iniuriam priuatam nullo modo auditur, vt. ff. de iud. l. is qui in tertio casu. s. qñ lata sententia vult accusare suũ accusatorem, tunc similiter subdistinguitur, quia aut sententia lata fuit absolutoria, aut condemnatoria, si absolutoria, tũc planũ est ꝙ bene admittitur, vt ff. de pub. iud. l. is qui. in prin. ibi dum dicit ꝙ fuerit excusatus, ergo à contrario sensu si fuerit absolutus, & hoc est quod innuit ille ver. Illud autem &c. In alio casu. s. qñ fuit sententia cõdemnatoria contra reũ lata, similiter subdistinguitur, quia aut ex illa sententia amittit ciuitatẽ, vel libertatẽ, aut vitã, aut nihil ex his. Si nihil amittit, aut vult accusare extraneũ, aut accusatorẽ suũ. Si vult accusare extraneũ nõ potest, quia est infamis, vt ff. de publ. iud. l. infamẽ. Nã

g infames [g] repelluntur ab accusatione publica, vt ff. de acc. l. qui accusare. Si vero vult accusare accusatorẽ suũ bene potest, quia hoc quodã modo sibi conceditur ad vindictam, vt no. d. l. is qui. & ad hoc facit de bon. liber. l. qui cũ maior. §. si libertus. Si vero illa sententia ademit ciuitatẽ vel libertatẽ, tũc aut vult de nouo inducere accusationẽ, aut accusationẽ inchoatam vult prosequi. Primo casu nõ põt indistincte nec contra extraneũ, nec contra accusatorem suũ, vt in d. l. is qui. ver. sed hęc &c. In secundo casu. s. qñ vult inchoatã prosequi, tũc aut sententia adimit vitã, aut solã ciuitatẽ vel solã libertatẽ, si adimit vitã non põt prosequi, quia pœna non debet differri, vt ff. de pœn. §. si qui forte. C. de pœ. l. cũ res. & l. si creditori. In alio casu. s. quando sententia adimit solã ciuitatẽ, vel solã libertatẽ, vel vtranque, non tñ vitã, hęc accusatio aut perimitur per sententiã cõtra eũ latã, & tunc nõ auditur, vt arg. C. qui accus. nõ pos. l. j. aut non perimitur, quia sua accusatio potest esse ẽt vera, & in hoc casu bene admittitur etiã contra omnes, vt d. l. is qui. ff. de publi. iudic.

43 versi. illud &c. Di. †Item repelluntur alij propter paupertatem. ff. de accusatio. l. alij. l. nonnulli. l. illicita. §. ne potẽtiores. Gandin.

ADDITIONES.

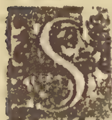
a ❡ Filius. Adde an filiusfa. minor. xx. an. possit accusare sine autorita. curato. Bal. consi. lxix. & an possit se defendere cum conuenitur criminaliter sine

ues sine consensu patris, dic ꝙ sic. ita Pet. de Anchara. consil. lxxij. Ber.
b Ineptam. Adde Pe. de Anch. consi. ccccix. Ber.
c Subscriptionem. Adde intelligendum parte opponente ante nomen receptum inter eos, quia post non potest opponi. ita Rom. consi. ccccli. Ber.
d Officiales. Adde an procu. fisci teneatur se inscribere. Cepo. consi. xij. Ber.
e Opposui. Adde an conueniri possit iniuriarum qui opposuit crimen ꝙ non probauit. Old. consi. iiij. Pet. de Anch. consi. cccxxvj. Ber.
f Accusatorē suum. Adde late Fed. consi. xciij. B.
g Infames. Adde Alex. consi. xj. Pet. de Anch. consi. ccccxij.

Qui possunt accusari. Rubr.

SVMMARIVM.

1 *Accusari an posit tam masculi quam fœminæ præsentes & absentes.*
2 *Accusari an possint uiui tantum uel etiam mortui.*
3 *Accusato conuicto & condemnato Titio, si ab illa condemnatione appellauerit, & illa pendente moriatur, quid erit de illa condemnatione & bonis illius mortui.*
4 *Accusa. an possint tam puberes quã impuberes.*
5 *Accusari an posit seruus, & de quibus criminibus.*
6 *Accusato Titio de aliquo crimine, an poterit ab alio accusari de eodem crimine.*

VPRA dictũ est qui possunt accusare, vel non, nunc videamus q possunt accusari.
1 †Accusari possunt tã masculi quã fœminæ præsentes & absentes,
a [a] dum modo contra absentes possit offerri libellus sine accusatio. l. absentem. C. de accusa. & C. de re. exhiben. l. ij. & absentes taliter accusati debent requiri & si contumaces fuerint proceditur contra eos, vt dicitur infra in rub. de citatio. alias de accusa. & quid sit faciendum reo absente contumace.
2 †Item accusari possunt viui tantum non mortui, nam mortuo reo omnis criminatio extinguitur, vt C. si re. vel accus. mor. fuer. l. j. fallit in criminibus læsę
b maiestatis [b] repetundarum peculatus & hæreseos quibus casibus accusatio de iam mortuo recipitur, & hoc est propter enormitatem delicti & propter talium delinquentium publicanda bona. ff. de accusatio. l. ex iudiciorũ. C. de aposta. l. apostatarum. & hære. l. quoniam. ff. ad l. Iuliam repetun. vel pecu. l. fina. Quod verum intelligo, si accusatus moritur ante accusationem expositã vel pendente ipsa accusatione morte naturali. Nam si constituit sibi mortem postquam fuerit in crimine deprehensus, vel postquam fuerit lis contesta. vel nomen eius receptum inter eos, tunc hæredibus sunt auferenda bona. Est enim durius se interficere quam principe mandante trucidari &c. vt ff. de bonis eorum. qui mor. sibi consci. l. iij. C. si re. vel accusa. mor. fuer. l. si
3 defunctus. †Sed pone quòd aliquis fuit accusatus & conuictus, & deinde condemnatus qui ab illa condemnatione appellauit, & ea pendente mortuus est, quæritur quid sit de condemnatione illa, & de bonis illius mortui. Respon dic idem esse quantum ad crimen, quia omnis criminatio est extincta morte, sed quantum ad bona dic, quòd appellatio sit perficienda si in illa sententia bona erant adempta, vt est in relegatis, vbi quis damnatur in tertia parte bonorum suorum, & ita vtraque quæstio, scilicet relegationis & ademptionis, tertiæ partis bonorum est principalis, vnde vna extincta, non extinguitur alia. ff. de interdi. & rele. l. relegatorũ. §. ad tempus. sin autem in sententia bona fuerunt adempta tacite, vt euenit in deportatione, quam tacite bona deportati sequuntur, vt C. de bon. proscri. l. deportati. tunc extincta causa prin. s. deportationis extinguitur. & accessoria scilicet causa bonorum ipsorum, vt C. si re. vel accu. mor.
4 fue. l. fi. †Itẽ accusari possunt tam puberes quã impuberes qui tñ sunt doli capaces. Nã fertur Aug. dixisse omne delictũ cadit in impuberẽ pręter delictũ carnis & dicit l. ꝙ minor. xiiij. ann. nõ põt de adulterio accusari. ff. de adul. l. si minor. sed de stupro & alijs criminibus bene tenetur, vt ff. eo. ti. l. stuprum. ad fi. ff. de mi. l. auxiliũ. & l. si ex cã. §. si mulier. & C. de pœn. l. impunitas. & ex ingratitudine põt minor reuocari in seruitutẽ. vt insti. quib. mo. test. infir. §. quidẽ. & §. itẽ seruitut. circa impositionẽ pœnę mortis dic, vt no. infra. de pœ. & C. de pœ.
5 l. impunitas. †Itẽ accusari põt seruus, sed nõ de omni crimine, nã non accusatur de crimine de quo imponitur pœna pecuniaria, nec pœna parricidij, quia seruus non dicitur patrem habere, vt ff. de accusationi. l. hi qui. §. omnibus. ff. de regulis iuris. l. quod attinet. In prædictis autem casibus recipitur accusatio contra seruum, vt ipse corporalem pœnam patiatur, quia natura omnibus communis est, vt ff. de accusationi. l. hos accusare. §. omnibus.

nibus. dominus autem pro seruo defensionem suscipit pro pœna pecuniaria, vt ff. de accusatio. l. si seruum. & ff. de publicis
6 iudicijs.l.sciendum. †Sed pone ꝙ sum ab aliquo accusatus de aliquo crimine, modo quæritur nunquid ego potero iterum ab
c alio accusari [c] de eodem crimine? Respon. non, vt C. de accusationi.l. qui de crimine. nisi primus accusator decesserit, vel alias impediatur in accusatione procedere, tunc intra.xxx.dies admittitur alius accusator de eodem crimine, vt ff. de accusa.l. libellorum.ad finem. Item hoc totum intelligo quando erat lis contestata.nam ante litem contestat. ex pluribus accusatoribus eligitur vnus idoneus, vt ff.de accusatio.l.si plures.quod intelligo, si fuerit obiectum. argumen.C.qui accusa.non poss.l.si accusatoribus.vel dic ꝙ ibi ita processum & factum fuerit de facto, & vt melius pateat hoc modo distinguitur, prout not. Accur. C.de accusationib l.qui de crimine. quia quandoque vnus accusat vnum, & tunc si de vno crimine & vna lege potest si diuersis legibus non potest, vt ff. de accusatio.l. senatus si à reis. Si autem de diuersis criminibus descendentibus ex diuersis factis potest, vt dicta lege libellorum.§.& si alij. Si autem descendunt ex eodem facto non videtur ꝙ possit accusari ab eodem, vt argument.C. de accusationi.l. qui ab eodem crimine. à cõtrario sensu illius legis ab alio autem bene potest. Si autem plures accusant vnum si de eodem crimine, tunc eligitur idoneior accusator, vt ff. de accusationi l.si plures.l. hi.§.fina.ff.de liber. homin.exhiben. ꝙ ait lex.§.hoc interdictum. Si vero de diuersis criminibus descendentibus ex diuersis factis vel etiam ex vno, potest, vt C.de accusationi.l.qui de crimine.interim tamen cũ, habet necesse respondere pro vno non arctetur pro alijs, vt ff.de custo.reor.l.ij.§.final. Quandoque plures accusantur ab vno & si de eodem crimine licet etiam accusare centũ, vt C. si re.vel acc. mor.fue.l.ii.ff. de adu.l.q pupillã.§.incesti.& l.vim passũ. sed fallit in accusa.adulterii, vt C. de adul. l.reos. & ff.eo.l. si maritus.§.fi. & l.iii.in fi.

ADDITIONES.

a ¶ Et absentes, Adde vt per Petr.de Anch.consil, ccccix. Ber.

b Maiestatis, Adde Cep.in consi,xvij, si tamen tale crimen omittatur in ciuitatem memoria hominis non potest damnari, secundũ Ang. cõs.ciij. B.

c Accusari. Adde Alex. consi.xj. Roma. consi. ccxiiij, Fransc, Are.consi.clviij. Ber.

Vtrum ille contra quẽ fuit per inquisitionẽ processum possit de nouo accusari. Rubr.

7 *Accusatio Titio de homicidio, vel facto processu contra eum per inquisitionem, & eo absoluto, quia non fuit repertus culpabilis, an hæredes occidi poterunt eundem Titium accusare non obstante dicta absolutione.*

8 *Accusato Titio ut supra dictum est ad quæstionem positam supra datur alia solutio.*

9 *Denunciatione facta domino potestati per hæredes quod eorum pater erat occisus, & quod super eius morte deberet procedere facta inquisitione per dominũ potestatem & iudicẽ maleficiorũ, an audientur hæredes volentes accusare quosdam ex malefactoribus contra quos fuit inquisitum.*

7 ED pone qõnem q̃ † sępe cõtingit de facto, Titius fuit de homicidio accusatus, vel eũ per inquisitionẽ processũ fuit, & q̃a non fuit repertus culpabilis extitit absolutus, modo hæredes dicti occisi eũdẽ Titiũ accusare volũt dicta absolutione nõ obstãte, q̃ro nũquit pñt? Et primo vr̃ ꝙ non, qm̃ de cõmisso eiusdẽ hominis crimine, nõ debet sępius quæri, vt ff. nau.cau.sta.l.licet.§.fi. Scd̃o q̃a lex Corn. de sicc.est publica.ff. de accu.l.j. alias.ff. de sic.l.i.& vno accusante cęteri repellunt nisi in tribus casibus.ff.de acc.l.si cui.§. iisdẽ.& de pop.act.l.ii.Tertio q̃a si iste Titius esset cõdẽnatus nõ deberet iterũ cõdẽnari, multo fortius si extitit absolutus.ff.de adul.l.de nunciasse.§.fi.Quarto si dicti hęredes fuerunt p̃sentes & sciẽtes, ergo vident renunciasse suo iuri.de distra.pig.l.si eo.ff.de reg. iur.l.sępe.Quinto q̃a iudex voluit p̃cedere ad vindictã.& p̃pterea nõ debuit alius admitti nec debet. Nam in priuato delicto si admittit ille cuius interest, nõ debet postea admitti ille cuius nõ interest, vt ff. de sepul. vio.l.sepulchri. Sexto q̃a lex dicit ꝙ statim reo exhibito siue ab accusatore extiterit, siue ab alio sit delatus sententia ferenda est, vt C.de re.exhi.l.i.in princi. Septimo quia ex eodem facto circa medium app.sententia secunda non est ferenda. C. de senten. & interlo.om. iud.l. post s̃niam.C.quando prouo.

protro.non est necess.l.j. Octauo quia ille qui delinquit est debitor duorū insolidū.s. cōmunitatis & offensi, vt ff. de pu.& vec.& cōmiss.l.licitatio §.illicite.ergo conuētus à ciuitate & absolutus nō debet postea ab offenso posse accusari, vt ff.de duo.rei.l.ij.C. de fide.l.fi. Econtra videt posse allegari. Et primo quia potuit fieri inquisitio hoc casu, vt ff.de mune.& hono.l.rescripto.§.si quis. nam debuit præcedere accusatio, vt ff. de accu.l.libellorū.ergo si fuit inquisitio & absolutio facta contra solitū ordinē iudiciorū non tenet processus. C.de sen.& interl.om. iudi.l.prolatā.debet interim ergo cognosci maxime repertis ꝓbationibus de nouo cū respub.sit læsa, vt l.admonendi.ff.de iniur. & l.Imperatores.ff.de excep.rei iudi.C.de transac.l.sub prætextu. contra arg. vt ff.de adul.l.si maritus.§.fi.Secundo quia ptās nō potuit esse iudex & accusator, maxime in controuersia iurisdictionis, vt arg.ff.de pe. l.si præses. Tertio quia qui est insufficienter condēnatus de aliquo crimine pōt irritū condēnari, vt ff.vi bo.rap.l.j. Quarto quia hæc sunt paria ab accusatione destitisse per abolitionē & iudicem absoluisse, ergo sicut pōt reiterari accusatio abolitione petita sic & post ipsam absolutionē, vt ff.de accusa.l. iij. Sol.Quidam dixerunt dictos hæredes admittendos nō fore per iura pro hac parte superius alleg.& per gn̄alem cōsuetudinē, & ita dixerunt fore iudicatū [a] in curia Imperatoris.de hoc.C.de accu.l.si quis homicidij.dixi de reg.iur.l.factū in apparatu dn̄i Dyn. †Dn̄o nostro Guil.de Suza.aliter visum fuit quia soluēdo ita dixit, quia aut hęredes prædicti sciuerunt accusatonē vel inquisitionē præcessisse de prædicto homicidio aut ignorauerunt. Primo casu qn̄ dicti hæredes sciuerunt non audiuntur accusare volentes. Secundo vero casu.s.qn̄ prædicti hæredes ignorauerunt præcessisse de dicto homicidio bene admittūtur ad accusandū, vt ff.de accu.l.si cui.§.iisdē.& ff.de adulter. l.si maritus.§.extraneus.Et si dicti hęredes fuerint pn̄tes præsumuntur scire.s.qn̄ accusatio vel inquisitio procedat nisi probauerint de sua ignorantia, vt d.§.iisdē.licet aliter præsumatur ignorantia nisi ꝓbetur sciētia.C.de probatio.l.verius.C.qui milita.nō poss.l.super seruis.& C.de appe.authenti.si plures. Nam hæc præsumptio si qui fuerint pn̄tes tollit aliā præsumptionem &c.l. filiū.in fi.qui sunt sui vel alie.iur.hoc tamen saluo ꝙ si dicti hæredes potuerunt probare de præuaricatione primi accusantis ꝙ tunc audiantur in eorū accusationem.l.si quis.& d.§.iisdem.ff.de præuari.l.iii.§.fi.ff.de accusa.l.hi tn̄.§.ab illo.ff.de lib.ho.exhi.l.iii.§.fi. Et hoc ideo quia dicti hæredes prosequuntur suam iniuriā, vt patet ex prędic.ll. & vt

9 not.Azo in sum.de accu.§.item not. †Sed pone ꝙ isti hr̄des denūciauerunt dn̄o ptāti ꝙ pater eorum erat occisus & ꝙ super eius morte deberet ꝓcedere, potestas vero vel iudex maleficiorū sup illo homicidio ex officio suo inquisiuit, modo veniūt dicti hæredes, & quosdam ex malefactoribus, contra quos fit dicta inquisitio accusare intēdētes, modo qritur an sint audiēdi.& primo vr̄ ꝙ sic, qa accusatio est ordinaria, & accusatio ordinaria debet ꝓcedere inquisitionē quæ est extraordinaria ff.de mino.l.in cāæ.ff.ad carb.l.circa.ff.de tributo.l.iii.ff.ad muni.l.i.

Item licet dicti hæredes denunciauerint non ꝓpterea videtur renunciasse iuri suo & accusationi per eos faciendæ.ff.de inoffi. test.l.mater.& de peti.hr̄di.l.legitima.nam & variare eis licet si volunt.arg.ff.de noxa. l.& in delictis.§.fi. & ff. de iud. nōnunquā Et contra videtur ex quo viā denūciationis elegerunt nō debent posse variare, vt ff.de tributo.l.ꝙ in hæredē.§.eligere.ff. de leg.i. l.pluribus & quia de qua re cognouit iudex de ea pronunciare debet, vt ff. de iud.l. de qua re.& dic etiam pro, & contra, not. in q. supra proxi. Solu.Distinguitur vt nos docet do.Guil.duran.in Specu.sui operis, quia aut isti hæredes nominatim & expresim denūciauerūt domino potestati.s. eos quos nunc accusare intendunt & nominatim facta est inquisitio contra eos: & ex officio proceditur contra eos, aut non. Primo casu non possunt postea accusare.quia elegerunt istam viam inquisitio. in quo si isti absoluantur: non potuerunt postea accusari: vt ff.de accusa.l.si cui.§.iisdem.& dicto §.eligere. Sinauatem in dicta denunciatione nō nominauerint aliquē nominatim, nihilominus postea accusabūt: quia vr̄ esse casus legis.ff.de custod.& exhi.reo.l.diuus. circa mediū.& facit ad hoc.ff.de adul.l.ii.§. fi.nam non videntur renunciasse iuri eorū quòd ignorabant sibi cōpetere.ff. de inoffi. test l.

test.l.mater.& de peti.hære.l.legitima. Et hæc questio poterat competenter adaptari sub titu.præceden. Gandinus.

ADDITIO.

a Iudicatum. Adde gl.in c.cum dilectus.extra de le gib.vbi glo.not. q sententia lata in causa inquisitionis vel denunciationis præiudicat aliis, dic vt ibi no.per Innocen.Iacob.Butri.

Qualiter fiat accusatio. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Accusatio an requirat libellum?*
2 *Libellum dare, an in omnibus & pro omnibus criminibus sit necesse.*
3 *Libellus accusationis quæ debeat continere.*
4 *Accusans notorium de falso uel quòd falsum instrumentum scripsit an teneatur in accusatione inserere locum falsitatis.*
5 *Exceptio quòd in libello non sit mensis, annus locus uel dies, an possit opponi, post sētētiā.*
6 *Libellus hodie non datur, sed per totā Italiam simpliciter obseruatur, quod accusatio fit.*
7 *Accusatio non procedit nisi crimen sit cōmissum.*
8 *Accusatio accusatorem requirit.*
9 *Libelli criminalis exemplum.*
10 *Accusatione ciuili & criminali mihi competentibus, an possim utranque intentare.*
11 *Libelli eodē an possī te de facto accusare criminaliter & petere rē furtiuā mihi restitui.*
12 *Accusasti Titium quòd te insultauit cum armis probatur insultus, sed nō cum armis, an condemnabitur Titius de insultu simplici.*
13 *Accusat Titius Caium de furti, & etiam dicit quòd est latro publicus & famosus, an in hac parte accusatio sit admittenda.*
14 *Accusatione non continente illa uerba generalia, latro publicus & famosus, an accusator possit in processu illo probare.*

1 SEQVITVR † videre qualiter fiat accusatio, & certe sicut in ciuilibus questionibus necessarius est libellus. vt no. in illa auth.offeratur.C. de lit. cōtest. ita in criminalibus causis est ēt necessarius eodem mō libellus siue ex crimine agatur ciuiliter, siue criminaliter.ff.de accus.l.libellorū.ff. de priua.de lict.l.fi.& de fur.l.fi.C.qui accus.non pos.l.ii.& iii.l.si crimen.l.neganda. l. de crimine. C.de accu.l.si quis. & l. in causis. l.accusationis.& ff.ad Turp. l.quæsitū.Et no.q vbicunque pœna applicat fisco q cā vnde secuta est cōdēnatio talis pœna dr criminalis,[a] vt insti.de iniur.§.si summa.& ibi not.
a
2 accusa.†Sed nūquid in omnibus & p omnibus criminibus est necessariū q detur libellus? Respon. sic regulariter. Si.n. in causis ciuilibus offertur libellus.C.de lit. cōtest. auth. offeratur. multo fortius dēt offerri in criminali cā. Nā vbi maius periculū vertit ibi cautius est agendū, vt ff.de carbon.l.j.§. sed si qs.C.de app. l. addictos.fallit in casibus in qbus libellus seu accusatio nō est necessaria, quos casus no.s.in rub. quid sit accusa.&c.in prin. qui casus sunt in quib. pōt
3 inquiri. † In libello autem omnia infrascripta sunt necessaria. Primo nomen accusatoris & accusati. [b] Secundo crimen cōmissū. b
Tertio cū qua psona sit cōmissum crimē.
c Quarto ī quo loco [c] sit cōmissū crimē & ēt locus loci.s.in tali domo & in tali angulo dictæ domus. Sed qd si certus & determinatus locus non continetur in accusatione, vt puta, quia contineatur in libello maleficiū fore cōmissum ante domū dicti Petri, nunquid accusatus petere possit nomē suū aboleri de accusatione? Dic allegādo pro & cōtra, & tandem soluas, & dicas, q accusator possit declarare illud verbū obscurū. argu. ff.de iudi.l.si quis intensum crimē & ēt locus loci, s.in tali domo & in tali angulo dictæ domus. Sed qd si certus & determinatus locus nō contineatur in accusatione, vt puta, quia cōtineatur in libello maleficium fore cōmissum ante domū dicti Petri, nunquid accusatus petere possit nomē suū aboleri de accusatione? Dic allegando pro & cōtra, & tandē soluas, & dicas. quod accusator possit declarare illud verbū obscurū, arg.ff.de iudi. l.si quis intētione ambigua. & per hoc non aboletur nomē accusati. & ita fuit consultū Bonon. per plures legum doc. Quinto quo anno, & quo mēse, diem, & horā cōmissi criminis nullus inuitus cōprehēdit. Annū autē, mēsem, & diē dati libelli ponat accusator in accusationis libello. Sexto ponat nomē imperatoris vel papę tunc viuentis. Septimo accusator habet necesse se in libello subscribere & astringere se probaturū crimē obiectum ad pœnā ta-
d lionis [d] quæ est mēbrum pro membro, oculus pro oculo. Quæ omnia & singula, nisi in libello accusationis cōprehēdātur libel-

lus

ius reprobaē tāquā minus legitime ordinatus, & tunc nomē illiūs accusa. eo postulante aboleē de eo. libello & ex integro deē facultas, id est accusatori recusādi intra xxx. dies.ff.đ acc.l. libellorū.ff.de adul.l.qui accusare.& ff.de fur.l.fi.& ij.q.viii.§. libellorū.q̄ dicit de xxxx.dieb. intellige qñ accusator absens impediē ꝑ mortē, vel morbo, vel simili cā lit.cōtest.vt d. l.libellorū.§.vlt. nā si impediaē alia de cā, videlicet inepta cōceptione libelli, vt puta qñ locus, annus, mēsis nō cōtinentur in eo.s. libello, tunc intra xx.ann.poterit reaccusare.tāto.n. tꝑe tollit accusatio criminalis, vt C de fal.l.q̄rela.nisi ipsa accusatio minori tꝑe tollaē, vt adulterii per.v.annos.

4 †Sed q̄ro si qs velit aliquē notarium accusare de falso, vel ꝙ falsum instr̄m scripsit, an teneaē in accusatione inserere locū falsitatis. Tu dic, ꝙ si sciret locū accusator, & ꝓbare posset bñ, tenetur apponere locū. Si vero nō scit, tunc sufficit si iurauerit se pro certo nō posse dare locū cōmisisse falsitatis, vt ff.de fur.l.in actione furti.§.de veste.ibi plane si qs iurat.& gl.ord. q̄ hāc q.determinat.ii.q.vii.§. libellorū. & facit đ postu.l.j.§. si qs argētū.& ita d.Carlinus cōsultus Paduæ de facto rñdit.

5 † Sed q̄ro nunqd excep.ista.s.ꝙ in libello non sit mensis, annus, locus vel dies, possit opponi post sniam? Rñ.nō, ꝑꝑ illa verba.s.reo postulāte posita in libellorū.ꝑalleg. Et qa hæc exceptio sicut dilatoria dēt opponi ante lit. cōtest.vt C.de excep. l.vlt.sicut alias dilatoria pura, vel perēptoria, dēt opponi añ sētētiā & ꝓbari, vt C.de exce.l.si qdē & sen.rescin.nō pos.l.perēptorias excep. Et qa non est de illis exceptionibus q̄ possint opponi post sniam, vt C.de iur. & fac.ign.l.j. Daniel.n. docet nos ponere in libello locū loci. Nā cū testes deposuissent adulteriū fore cōmisū in pomerio, & ipse q̄siuit de loco loci, vt puta sic, dic mihi sub quo arbore, vt ext.de ṗsūpt.c.3.loco. gl. in l.ob carmē. ff. de test.

6 † Hodie vero ꝑ totā Italiā obseruaē ꝙ libellus nō daē sed simpliciter accusatio sit quā accusator iurat verā esse, & posita in quaterno cōis puniē. Sed licet libellus nō detur, tñ ī illa tali scriptura dēnt cōtineri noīa accusatoris, & accusati, & iudicis, & crimen cōmissi, & quo loco, annus, & mēsis, quo cōmissū fuit, & dies dati libelli q̄ oīa si deficiāt nō ꝓcedit talis scriptura q̄ hodie danē loco libelli, vt d.l.libellorū. Nec īmerito dixi inscriptionē de cōsuetudine nō esse faciendā, qa si hoc eēt verū pauci hoīes iuenirentur q se vellēt obligare ad talē pęnā.s.tallionis, qm̄ posset reus absolui, vel qa plene maleficiū nō esset ꝓbatū, vel ꝑꝑ īperitiā aduocati vel iudicis, & sic timore pœnæ subscriptiōnis multa maleficia remanerent īpunita ꝙ esse nō dēt, vt ff.ad l.Aquil.ita vulneratus. cū si.

7 † Itē vt dictū est.no. ꝙ accusatio nō ꝓcedit nisi crimē sit cōmissū. Nā crimē ē peccatū accusatione dignissimū. vt xcj. dis.apostol⁹.& itā crimē est cā, vñ accusatio ꝓcedit, sicut & alias dānū est cā quare accusatio legis Aqui.ꝓcedit, ad qđ facit.ff.ꝙ met.cā. l.sed si paruus. Itē alias mora est cā quare agiē ex cōtractu bonæ fidei, vt C.de ī iteg. res.in l.minorū ꝑsona.& alias nō hr̄ cognitio de familia, nisi cōstet dñm fore occisū, vt ff.ad Sil.l.j.§.illud sciēdū. Et iō dicit lex, ꝙ si qs cōfiteaē se occidisse hoīem q viuat ꝙ nō nocet ei talis cōfesesio, qa confessiones debēt naturalib⁹ cōuenire, vt ff.de intero. act.l.cōfessionibus.ff.ad l.Aqui. l.inde Nerati⁹.§ fi.& aurea lex est ad hoc ff.de verb. sig.l.sępe in fi.vbi dicitur ꝙ non videtur qs habuisse animū ad delinquendū, nisi factū, id est malum fuerit subsecutum.

8 † Itē bene dictum est supra, ꝙ accusatio requirat accusatorē, quia sine accusatore criminis cognitio & pœnæ impositio non procedit, nisi in casibus not.s̄.in rub.qd sit accusa. & qñ accu.sit necessa. Formatione aūt vnius libelli volo esse cōtētus exēplo oīum aliorū

9 † Ego Lucius accuso Titiū corā vobis dño ptāte vel iudice, ꝙ ipse cōmisit adulteriū cū Berta vxore Ia. in tali ciuita.castro vel villa, in tali domo in prima camera ipsius domus regnanre tali Imperatore vel tali Papa hoc anno de mense Martij, vñ peto ipsum puniri capitali pœna, & profiteor ego Lucius Titius & subscribo me talē libellū dedisse, & tali anno, Anno dñi Mccclxij.de mense Martii.ii.die, intrante dicto mense, & ꝓmitto me hāc accusationē legitime ꝓbaturū & non calūniose hanc accusationē instituo & obligo me ad pœnā talionis seu calūniæ, ꝙ sic recte cōcipit libellus dicūt dicta iura C. ad l.Iul.de adul.l.quāuis.& melius.d.l.libellorū.

10 †Sed pone ꝙ aliquis cōmisit malū, ꝑ quod mihi cōpetit accusatio ciuil.& accusatio crim. quæritur an ego possim ambas

intentare

intentare accusationes. Respondeo aut iste accusationes competunt mihi de re familia ri, id est propter rem familiarem, vt puta quia pp illud maleficiũ aliquis abstulit mihi de patrimonio meo, aut nõ primo casu intentata cã ciuili bene põt causa criminal. postea moueri, & econtra, vt C.qñ ciuilis actio criminali p̄iudicet.l.2. verbi gratia, qa si fui p vim de possessione deiectus, possũ ciuiliter recuperare possessionẽ meã p interdictũ, vñ vi. Deinde hac cã finita potero accusare criminaliter.d.l.Iul.de vi pub. Vel si mihi furtũ fecisti, possũ & primo criminaliter accusare, vt ff.d fur.l.fi. deinde meã rẽ à te furatã potero aduocare ciuiliter.& ecõtra. sed interim dũ agit vna istarũ viarũ, nõ põt altera intẽtari.ff.de pub.iud.l.4.ff.vi bo no.rapt.l.ii.§.j. Si aũt ex eodẽ crimine nascatur accusatio ciuilis et criminalis, q nõ sit d familiari re, sed cõpetat ad vindictã tm̃ tũc vna intẽtata altera tollit. ff. de iureiu.l. q senatus.& l.p̄tor.§.j.& de hac mã dic vi plene no.d.Azo.C.de ord.iud.per totũ.C. qñ ciuilis actio p̄iudicet criminali. l. vnica.

11 †Sed iterũ q̃ro, nunqd in eodẽ libello possum te accusare de furto criminaliter, & petere rẽ furtiuã mihi restitui, vel posſionẽ de qua fui p vim deiectus. Rñdeo nõ, vt ff.vi bon.rap.l.ii.§.i.ff.de pub.iud. l. interdũ.qa ĩterim dũ agit ciuiliter nõ põt agi crialiter nec ecõtra, qa fit ĩterí vni p̄iudiciũ p aliud. Sed ecõtra hãc rñsionẽ vr̃ esse.ff. de furtis. l.interdũ. §. qui furẽ. vbi est casus qđ pro furto agit simul & semel ciuiliter, criminaliter. Sed huic obiectioni rñeet dñs Odof. quia factũ fuit ibi de facto quod fieri nõ debuit. Vel dic & melius qđ ibi furẽ deprehẽdi in furto. qñ furtũ faciebat, vel antequã perueniret ad locũ destinatum ipsum captum coram iudice duxi cum re furata, q iudex iussit ipsam rẽ mihi restitui, & ipsũ furẽ puniri extra ordinẽ, vnde ibi ordo iudiciarius nõ fuit seruatus, sed si procederetur ordinari iure per libellũ nõ posset vtrũque

f iudiciũ, scilicet ciuil.act.& criminalis [f] intẽtari sed vna finita bene intẽtaret altera, vt ff ad Aliql. l.inde Neratus. §.si dolo.& C. ad l.Aql. l. ex morte. & qñ ciuilis actio p̄iudicet criminali.l.vna.

12 †Sed circa materiã hanc formabo aliam q̃onẽ. Pone quod tu me accusasti qđ ego te insultaui cũ armis, vel quod ego percussi te ĩ capite, ita qđ sanguis exiuit, probasti per testes quod ego te insultaui, sed non cũ armis, & ego te percussi in capite, sed nõ cum effusione sanguinis Quærit an ego possim & debeã condẽnari de simplici insultu, vel de percussione facta sine sanguine. Dic de hac materia pro & cõtra ſm diuersas opinio. vt no infra de pœnis.ad finẽ tit.

13 †Itẽ pone quod te accusaui de furto vel vulnere, & in eadẽ accusatione ego pono et dico quod tu es latro publicus & famosus, vel assassinus, vel qd simile, q̃ritur nunquid in hac parte sit talis accusatio admittẽda. dic qđ nõ.& ita dicit dñs Odof. ex eo qđ maleficiũ de quo debeat accusa-

g ri, pars debet eẽ certũ g, & accusatio debet continere annũ, mẽsem, & locũ cõmissi criminis seu delicti, vt ff.de accusatio.l. libello

4 rum.†Sed pone illa verba generalia nõ cõtineri in accusatione verũ in processu accusationis volo ipsum accusatũ probare esse hominẽ malæfamæ assassinũ publicũ & famosum latronẽ, q̃ritur nunquid possum.& vr̃ quod sic, qm̃ crescente contumacia debet crescere & pœna, vt C.de episc.audiẽ.l. nemo.& C.de seruis fugitiuis.l. quicũq;.ff. de pœnis. l.relegati.C. ad legem Iuli.de vi publ.l.seruus.& ff.de pęnis.l.capitalium.§. si ita & §. final. & extra vt lite nõ cõtesta. cap.qm̃ frequenter.in fi gl. Nã ex iteratione delicti auget pœna vt patet ex dictis legibus.& ff.de pœ.l.si diuturno.& quod ibi not. Itẽ tutor remouet à præsenti tutela si probetur eũ male administrasse aliquã tutelã, vt ff.de susp.tuto.l. post finitã. Itẽ si vtaris instrumẽto facto à notario, q alias fecit & consueuit falsa instrumenta facere fidei eius derogatur p l. ff.de accusationib. l.si cui.§.iisdẽ.& de re milita l. non oẽs.§.à barbaris. Si accuso te de falso, satis vr̃ me posse p̄bare q tabellio ille alia falsa instrumẽta cõfecit. itẽ dicit lex q aggressores qui prædã faciunt in metallum damnantur si tantũ semel prædã fecerũt, si autem sepius capite puniuntur, ergo nõ apparet q sit cõdemnãdus in metallum vel capite, nisi detur facultas probandi hoc. Econtra videtur q non audiatur, quia hæc non sunt de accusationibus. Verum etiam si hoc probaretur non posset de his consequi cõdemnatio. argument.ff.de iud.l.non potest. C.cõmuni diuidundo. l. fundus ff. de petitione hæred.l.si quis libertatem. Nam quis non admit-

admittitur ad id probandum, quo probato nō releuatur, vt C. de probatio.l.ad probationē.ff.de inoffi.testa.l.j. & in hac opinione sunt aliqui sapientes qui rnderūt leges pro altera parte, ꝙ de oībus prædictis delictis erat facta accusatio, & in accusatione illa erat oppositū factū certum & annus, mēsis & locus, alias aūt nisi maleficiū apponeretur certū accusatio nulla esset, vt supra dixi proxima. q. Sol dic ꝙ debeā admitti ad probationē pdictorū ꝑ iura primo alle. Nā talis probatio saltē indiciū cōtra accusatū đ maleficio psenti operatur, q̃a alias fuit malus &c. vt d.§.iisdē. & q̃a grauius punieť, vt no.j̃.de iud. & infra de pœ.in illa distinctione aut aliq̃s deliquit &c. Itē pro solutione facit ꝙ persona est spectāda cuiusq;. vt ff.ad l.Iul.maie.l.famosi.ibi, nā personam &c. Et ideo cōsiderari debet cuiusq; fama, vt ff.de q̃ōnib.l.de minore.§.tormēta. Itē qualē vitam quis ducit, talē eum esse psumimus, vt ff.de iniur.l.apud Labeonē.§.si q̃s virginē. ff.de condi.institu.l.quidā.de quibus plene dic vt notatur infra in rub.de præsumpt. & indic.& in rub.de quæstio.& tormē. Gan.

ADDITIONES.

a ℭCriminalis. Adde quid si pœna veniat applicanda partim fisco, partim parti, an dicatur criminalis. Alex.consi.cxxxii.i.lib Ber.

b Accusati. Adde an procedat accusatio generalis, vel necessaria sit specificatio criminis, Alex. consi.lxxi. ii.lib. Ber.

c Loco. Adde Alex.consi.lxxii.ii. lib.& consi. cli.& consi.clxxii.ii.lib.not. tñ ꝙ licet in actione famosa ciuiliter intentata locus & tempus debeat inseri, tamen vbi causa committitur cognoscenda de veritate & ęquitate, locus & tempus non sunt necessarie apponenda voluit Alex. cōsi. vi. iii.lib. Ber.

d Talionis. Adde an accusans & non probans teneatur pœna eadem qua teneretur accusatus. Alexan. consi. xi.tamen cum iudex inquiritur non habet necesse inscribere, vt voluit Ioann.de Ana, consi.i. Ber

e Conuenire. Adde Raph.consi.cliiii. Pe.de Ancha.consi.xxiii. Ber.

f Et criminalis.adde Pe.de Anc.consi.lxi.Ber.

g Certum. Adde Alex.consi.lxiiii.ii.lib.

Qualiter aduocati circa accusationem se debeant habere. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Aduocati qualiter circa accusationem se habere debeant.*

SEQVITVR vt videamus qualiter aduocati circa accusationē 1 † se habere debeāt. Et certe aduocatus in his causis criminalibus debet se habere cautius q̃ in ciuilibus. Nā vbi maius periculum, ibi cautius est agendum, vt ff.ad Carb.l.j.§.j.& C. de proba.l. sciant.& de appel.l.addictos.& de fal.l.vbi. itaque aduocatus dum aduocat debet stare rectus, vt C.de offi.pfe.anno.l.i.& C.de postu.l.q̃sq̃s.& siquidē negotium sit arduū debet incipere. In nomine Dñi, amē. quia sic incipit d.Iustinia.Imperator, vt ff.đ offi. præf.ptor.aphri.l.i nomine dñi & in auth. de arb. in princ. deinde debet supplicare vt benigne audiať à iudice & à circūstantibus alleganda ꝙ sermo petiit nisi pstetur benignus auditus, vt ff.de his q̃ in test.delē.l.pe. postea debet pmittere aliquas præfationes vt reddat iudicē magis beniuolū & attētū, vt dicit lex.ff.de ord.iud.l.j. incipiat quoq; & dicat, dñe iudex rectos & iustos decet nō immerito cōmendare, vt C. de iud.l.rē nō nouam.in princi. itaque vos domine iudex estis & debetis esse iustus. Nā cum Rex iustus sedet suꝑ sedē nō aduersabiť ei quicquā malignum, vt C.de sum.tri.& fide catho.l.inter claras. Itē commendet eum de bonis moribus & summa ꝓbitate.ff.de decre.ab ordi.fac.l i. Itē commendet eum de singulari industria & fide probata, vt ff.de offi.præfe.prætor.l.i.in fi. Item de castitate quæ sola pōt Deo animas præsentare, vt in corpore.authē.de leno. post hoc dicat ꝙ debeat esse iudex medius inter vtrāq; partem & personam non declinando à dextris neq; à sinistis, vt C.de fal.l. vbi. sed etiā nō de omnibus commēdet dictum iudicē; sed de his tm̃ in quibus abundat. Item aduocatus si vult pōt vti breuiori sermone in cōmendādo iudicis personam, vel personam aduocati partis aduersæ, ita dicens. veritas, verborū adminicula non desiderat, vt C.si vt se ab hæred.absti.l.j. bonis enim honestas, scientia, iustitia, & vera fides, ita manifesta est ꝙ commendatione non indiget, vt alias legiť.ff.de in integ.resti.l.i. & de exer. l.j.in prin.& quæ demōstrata sunt demonstrari non debēt, vt ff.de do.præle. l.iij.§.si quis vxor, in fi. His præmisis intendat aduocatus ad allegandū de iure partis suę, sed dicat domine ego prius intēdo narrare factum

ctum ꝑ ordinẽ, & postea allegabo de iure, quia ex facto oritur, vt ff. ad l. Aqui. l. si ex plagis. §. in cliuo capitolino. & ff. de iure co di. l. quidã referũt & ff. de iureiu. l. duobus. §. fi. & sæpe video ꝙ in breuissima facti mutatione ius totum mutaĩ, vt ff. de exicu.tu. tatione ius totum mutaĩ, vt ff. de exi cu.tutatione. l. si is. & de leg. 3. l. hoc legatum. & l. fi. ff. de contra.empt. l. in emptio §. pen. in fi. & l. q. fundũ. & ff. de in diẽ. addic. l. 3. ff. de leg. iij. l. 3. & l. si quis à filio. alias dicit lex vt respõ sum congruum habere possis insere pacti exemplũ, vt C. de trãsa. l. vt respõsum. Narret itaq; aduocatus factũ totũ per seriem in narratione facti cõmendet personã illius in quo crimẽ commissum est, ad hoc est ff. de iniur. l. cum possit. & de re mili. l. omne delictum. ff. de pœ. l. aut facta. §. j. Item narret vtilitatem delinquentis, ad hoc est. ff. de iniur. l. si plures. ff. de incẽ. rui. nau. l. nihilominus. § j. & ff. de procur. l. qui tñ. §. alias quidem. Item narret magnitudinẽ delicti atrocem iniur. quod quidẽ delictũ & atrox iniur. augetur tribus modis. s. ex persona, ex tempore & ex re ipsa. Ex persona. n. augeĩ iniuria cum ipsa sit magna ab humili persona parenti à filio patrono à liberto. Tempore vt si fiat in ludis vel ꝑtorijs, vel in cõspectu hominũ. Re habeatur atrox iniuria & graue delictũ, vt si in vultu ore vel oculo sit facta percussio, vel quod vulnus sit aliàs magnũ, vt ff. de iniur. l. prætor. § fi. l. vulneris. & l. sed est quæstionis. & l. sed si vnius. §. quæda. & insti. de iniur. §. atrox. & §. pœna. idẽ dicat aduocatus qualiter ꝑdicta est res mali exẽpli. ff. de sicca. l. 3. §. ii. & de pœnis. l. si quis aliquid. §. qui abortionis. & C. de preci. impe. offe. l. i. & qualiter maleficia non debent remanere impunita, vt ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. Itẽ qualiter magna ratio suadet, vt pœnæ ob maleficia præstẽtur, vt ff. de fideiu. l. si à reo. §. pe. ff. deposi. l. bona fides. & C. ad l. iul. rep. l. i Item qualiter potestas debet esse speculum aliis successoribus, vt C. de decur. l. i. & C. ad l. Iul. de vi publi. l. i. & ff. de pœn. l. si pœna. Et ꝙ facilitas veniæ incentiuum est delinquẽdi, & ꝓuocat delinquentes, vt extra de vita & ho. cle c. vt clericoꝝ. Et iudex qui crimẽ repertum non vindicat regere, vt conscius criminosa festinat. Et canõ dicit, negligere cũ possis perturbare peruersos, nihil aliud est q̃ fouere. extra de sen. excom. c. delicto, iuvi, arg. ff. q. sine manumis. à lib. perue. l. Imperator nec caret scrupulo societatis occultæ qui manifesto facinori desinit obuiare, vt C. de commer. & mer. l. ij. ver. de hoc. & no. d. Azo. in summa. Item põt aduocatus partẽ suam collaudare, s. qualiter ipsa fuit insons ab illa rixa vel maleficio. allegãdo ꝙ semper fuit cũ bonis sociis conuersatus, & per loca honesta, & qualiter fuit natus ex bonis patre & matre. Et econtra põt dicere & allegare cõtra aduersariũ suũ, siue partis suæ, ꝙ dic vt no. infra in rub. de ꝑsump. & indi. circa prin. & potest etiam allegare dolũ nõ fuisse adhibitum circa maleficium de quo agit. vt infra de pœ. §. itẽ no. Gãdinus.

Quomodo de maleficiis cognoscatur per denunciationem, Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Denunciare quid sit.*

2 *Denunciator an debeat assistere sue denunciationi.*

3 *Inquisitionem precedere debet clamosa insinuatio.*

4 *Custodes agrorum quid facere habeant.*

a 1 NOn solum de maleficiis cognoscitur per accusationẽ de quibus dictũ est supra. sed ẽt de eis cognoscitur per denunciationẽ. a † Circa ꝙ quid sit denũciatio videamus. Denunciare. n. nihil aliud est q̃ deferre reũ aliquẽ criminis, vt C. de accu. l. ea quidẽ. ff. ad Turp. l. ab accu-

2 satione. §. denunciationes. † Et not. ꝙ sicut accusator dẽt assistere suæ accusationi, ita denunciator dẽt assistere suæ denuntiationi, vt no. in d. §. denunciationes. & hoc verũ est, nisi ille denũciator esset officialis ad denunciandũ maleficia, vt sunt syndici & cõsules locorũ & villarũ, quo casu ꝓcedit iudex ex officio suo, vt d. l. ea quidem. de isto tñ mõ cognoscendi de maleficio nõ sic est traditũ nobis de iure ciuili, vt de iure cano. & ad hoc vt ꝓcedat condẽnatio expedit ꝙ ipsã denunciationem ꝓcesserit charitatiua monitio, iuxta illud verbũ Euangelicum. Si peccauerit in te frater tuus, corripe eũ inter te & ipsum, vt extra de accusa. c. qualiter & q̃n. ad fi Spe. de denucia. §. quis. versi. j. Sic

3 etiam videmus, † q accusationem debet

præcedere inscriptio, vt ff. de accusa. l. libellorum. Sic in inquisitione debet præcedere clamosa infamatio, vt dicetur infra quomodo de malefi. per inquisitio. Sed circa materiam istam diligenter attende sicut etiã posuit do. Guil. durantis in Specu. sui operis, quia propter or. accusa. & inquisitionis homo quandoq; absoluitur, quãdoq; condemnatur, nã quandoq; nocturni custodes iurati ponuntur, vt quoscunq; sub noctis silentio transeuntes capiant & denunciẽt puniendos, quãdoq; etiam ponuntur custodes ad custodiam alicu us passus quoscũq; inuenerint ad passum cũ rebus vetitis transeuntes similiter denunciẽt & præsentent. † Nonnunquam ponuntur custodes agrorum custodiam, vt fructuum depopulatores eodẽ modo denunciẽt & præsentẽt, & similiter quadrupedes in prædijs damnum dantes. Hi igitur custodes & eis similes cũ ex hoc officio eis commisso aliquos denunciẽt nõ est opus secundum locorum diuersas consuetudines, vt eos accusent, vel de calũnia iurent, sed solum simpliciter ex suo officio denuncient, & eorũ denunciationi creditur ex quo prius iurauerit suũ officiũ bene & legaliter & fideliter exercere, vt C. de accusa. l. ea quidẽ. & iii. q. iiij. c. alijs, adeo quod nisi denunciatus suam probet innocentiã cõdẽnabitur ex tali denunciatione quæ ad hoc fidẽ & probationẽ facit, licet ita de consuetudine obseruetur secundum varietatẽ locorum, tñ de iure est secus, quia non debet quis condẽnari, nisi palã & aperta probat omnis, vt ff. de pœ. l. absentẽ. C. de accus. l. qui accusare. & de proba. l. fi. Sed quæro nunquid assertioni & relationi taliũ officialiũ sit credendum. b Et primo videtur quod sic, quia iurauerunt bene & legaliter suũ officiũ exercere, vnde non est credendũ quod ipsi sint immemores salutis æternæ, vt C. ad l. iul. rep. l. fin. nam animæ hominũ cæteris rebus præferendæ, vt C. de epis. & cle. l. sancimus. & extra de præscrip. c. ad audientiam. Item omnia quæ in iudicio aguntur præsumunt solenniter acta, vt ff. de ver ob. l. sciendũ. C. de contrah. & cõmit. stip. l. j. & inst. de fideius. §. j. Item pro hac parte consueuit allegari d. l. ea quidẽ. C. de accus. Econtra vr quod tales officiales habẽtur loco vnius testis & vox vnius, vox nullius, vt C. de test. l. licet. Item quia soli arbitro non creditur. ff. de arbi. l in arbitro. § aũt. nec soli tabulario creditur, vt auth de hære. & fal. §. vbi nõ absunt. Itẽ quia executor negociorũ non potest esse testis, vt ff. de testi. l. vlti. Itẽ quòd non credatur vr notari per Accur. super d. l. ea quidẽ. C. de accu. Item vbi quis inculpatur de crimine debẽt esse probationes luce clariores meridiana, vt C. de probatio. l. sciãt. Ad quæ pleriq; iurisperiti bene respõdent, & dicũt ita, quia aut d cti officiales sunt deputati solũ ad denunciandũ maleficia & excessus, vt sunt consules villarũ & locorũ, & in isto casu relationi & denunciationi taliũ officialiũ non creditur per iura superius allega. Aut officiũ talium officialium nõ solum cõsistit in denunciatione, verũ etiã in inquirendo & cognoscendo quod plerunq; contingit quotiecunq; iudex vel quis nuncio, & familia curiæ discurrit per ciuitatem vel per castrũ eã exercendi suũ officiũ, & videt vel inuenerit aggressorẽ vel aliud maleficium cõmittentẽ, aut homines euntes de nocte, vel alios arma portãtes vetita vel victualia, vel alia quæ per statutũ sunt prohibita. Nã tunc & eo casu satis dici põt, & vr tale fore indubitatiuum indicium quod ex eo solo possit ipse iudex vel potestas sententiã ferre nulla alia super eo excessu probatione reperta, quia tale factum dr iudici notoriũ, & de eo excessu vr sibi cõstare, non vt priuato, sed vt iudici. arg. ff. de fer. l. ii. in fin. de offi. præsid. l. illicitas. §. veritas. Satis. n. dicit cõstare crimen quod oculis subiicitur iudicis mõ iudiciarii inquirẽtis cum oculorũ inspectio pro quadam specie probationis habet, vt C. de admi. tut. l. lex quæ tutoris. & C. fini. regun. l. ii. & iiii. Nec obstat quod dici consueuit, & quod not. supra proxima q. scilicet quod officialibus non est credendum, vt ff. de cu. & exhi. reo. l. diuus. i fi. & C. de decu. l. i. lib. xii. & vt no. C de accus. l. ea quidem. quia illud quod dictis iuribus dicitur, videtur intelligi cum officialis officiũ suum in denunciando consistit, & non in inquirẽdo & cognoscendo consistit, vt argu. ff. de offi. præfect. vrb. l. j. §. quoties. & ff. de reb. eor. qui sub tut. vel cur. sũt. l. magis puto. §. ne tñ. & ar. d. l. ea qdẽ. C. de act. & ff. de iud. l. fi. Gãd.

ADDITIO.

a Denunciationem. Adde vt per Bar. in tract. ad reprimendum in verbo, per denunciationem. Cal. cõ. ff. v. de accus. Ber.

Credendum

¶ Credendum. Adde Alex. consi. lxxj. iij. lib vbi ponit an stãte statuto q̃ stetur dicto denũciatoris, & q̃ eius dictum teneatur secretũ, an talis denũciator teneatur iurare coram iudice. Ber.

Quomodo de malefi. cogn. per inquisitionem. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitio habet fieri officio iudicis.*
2 *Inquisitio in quo loco debet fieri.*
3 *Inquirens iudex quid facere debeat.*
4 *Inquirere quando iudex debea‹t›*
5 *Inquisitio in quibus possit fieri de iure ciui.*
6 *Inquiri quando possit de quolibet crimine & super quolibet crimine de iure canoni.*
7 *Inquirere contra aliquam singularem personã & inquirere quis tale maleficium commiserit quomodo differant.*
8 *Inquirendo contra aliquem nominatim an citabitur ille contra quem inquiritur.*
9 *Inquirendo de maleficio in genere quid seruandum sit.*
10 *Inquisitionis alia differentia.*
11 *Infamiæ probatio quot testes requirat.*
12 *Testibus dicentibus se carnaliter cognouisse Sempronium diuersis locis & temporibus, an sit fides adhibenda.*
13 *Infamiam probare volens quid dicere & probare debeat.*
14 *Inquirens nullo ꝓmouente quid facere debeat.*
15 *Inquirens testes tantum recipiat super articulis super quibus præcessit infamia.*
16 *Iudex si recipiat testes super infamia alicuius mero officio non auditur contradictor volens probare de sua bona fama.*
17 *Inquirens ex officio suo potest publicatis attestationibus iterum testes excipere & examinare non aũt si aliquo promouente inquirat,*
18 *Inquisitione completa, an testes & totus processus debeant publicari, & de his fieri copia ipsi reo.*
19 *Inquisitione pendente quæ de iure fieri possit, si offensus velit reaccusare, nunquid inquisitio cessabit.*
20 *Inquisitione ut supra pendente si fiat accusatio ut supra, nunquid acta facta in inquisitione valebunt.*
21 *Iudice inquirente de maleficio in aliqua domo facto, an personæ viles in eadem domo degentes poterunt esse testes.*

RESTAT modo videre q̃ñ de maleficiis ꝑ inquisitionẽ cognoscat super quo tractatu est videndũ quo loco fiat, in quibus casibus, & qualiter
1 in ea ꝓcedatur. † Sciendũ est aũt q̃ inquisitio habet fieri arbitrio iudi vt ff. de offi. ꝓsi. l. cõgruit. ff. de magist. l. ii. §. si ꝑses. & ff. ad
2 Silla. l. j. § qõ. & C. de nau. l. quoties. & † dẽt fieri inquisitio in loco originis delicti cõmis
a si [a] tam proprie q̃ paterne, si ibi sit maleficiũ commissum, alias non, vt in vlti. qõ. huius operis. Itẽ in loco vbi inculpatus de crimine conuersatur. Itẽ in loco vbi est commissum maleficiũ, q̃ dic, vt plene not. infra in rub. vnde aut quo loco possit fama ꝓce
3 dere. † Cũ ergo iudex super aliquo crimine intẽdit inquirere debet ipse personaliter ad
b locum [b], vel ad loca ire, vbi debet fieri ipsa inquisitio, & ipsum locũ & personam cõtra quẽ intẽdit inquirere oculis subijcere. arg. ad hoc. ff. finium regun. l. si irruptione. extra de accu. c. cum dilectus. de elect. c. postquam. Nam in loco in quo talis persona cõuersatur & in loco vbi maleficium est cõmissum melius potest indagari veritas criminis, & melius sciri de circunstantiis ipsius criminis & conditione, & qualitate personæ, vt C. vbi de cri. agi opor. l. 2. & vt oẽs causæ tam ciuil. quàm crimi. l. vna. circa medium l. Et si casus esset q̃ iudex ad ipsum locũ cõmode ire nõ possit, seu accedere debet ad se auocare in aliquo tuto loco, illum quem intendat inquirere, vt extra de appella. c. ex parte. & extra vt lit. non contesta. c.
4 accedens. † Iudex aũt super quolibet male-
c ficio non debet nec potest inquirere [c] quia legitur q̃ sine accusatione criminis cognitio & pœnæ impositio nõ procedit, vt ff. de mune. & honori. l. rescripto. §. si quis. Secus
5 tñ in casibus tam iure cano. q̃ ciui. † Qui aũt sint casus in quibus de iure ciuili possit inqri no. supra ĩ ipsa rub q̃d sit accusatio. q̃ sũt hi, q̃ñ dominus à familia sit occisus, q̃ñ accusator pecunia corruptus abolitionẽ, q̃ñ generaliter requiritur contra malos homines in crimine lenocinij, in crimine suspecti tutoris in crimine sacrilegii, in falso teste ꝑ charta falsa, in crimine calũniæ, q̃ñ aliqua subtracta sunt de hæreditate adita cũ beneficio inuentarii, pro rebus naufragio amissis, q̃ñ cõfitetur de sociis malefactor, & tũc

inquiritur cōtra eos in crimine læsæ maie. In notorio crimine, in crimine apostatarū, in crimine hæreseos, in bonis damnatorum indagandis, in oi falso, qñ infamator deficit in probatione. Itē in casibus notatis his legibus. ff. de censi. l. forma. in auth. de mā. prin. §. coges. ff. de confir. tu. l. tutores. C. de cur. fur. l. ij. circa mediū. ff. de re mili. l. magis puto. Idē de iure Lōbar. inquirit de omni crimine, vt in Lombar. de offi. iud. l. vt iudex. de quibus omnibus dic plene, vt no. supra q̄d sit accu. in rubri. Habemus ergo ex pdictis ꝙ de iure ciuili regulariter malefic. est accusatio necessaria. iure enim canonico de quolibet maleficio & super quolibet maleficio inquirit, & cognoscitur, si tñ interueniāt ea q̄ sequuntur & nō aliter regulariter. † In primis est necessariū ꝙ ille cōtra quē inquiritur sit infamatus [d] de illo crimine, id est ꝙ sit publica vox & fama ꝙ ille sit culpabilis. Secundo ꝙ ille talis de quo est talis fama, siue infamia, sit subditus iurisdictioni [e] illius iudicis. Tertio ꝙ ad aures eius iudicis puenerit illa talis infamia. Quarto ꝙ nō semel tm̄ sed pluries. Quinto ꝙ nō peruenerit à maliuolis [f] sed à fide dignis, & discretis viris. Sexto ꝙ non causa malitiæ, sed zelo iustitiæ talis infamia prædicetur, & hæc probātur extra de accusa. c. qualiter & qñ. Item de iure canon. regulariter non pcedit in maleficiis per inquisitionē, nisi pdicta sex īteruenīāt. Sed vtroq; iure in casibus specialibus pōt per inquisitionē ex officio iudicis procedi, quos casus no. supra p ordinē in rub. q̄d sit accu. & qñ accusator sit necessarius. vbi no quāto tempore duret officiū iudic. qñ pōt inquirere in §. sed circa. Sed hodie de iure ciui. iudices potestatū de quolibet maleficio cognoscunt ex officio suo per inquisitionē, quod videtur posse fieri per hæc iura. ff. de offic. presi. l. congruit. in auth. de testi. §. iubemus. C. d abo. l. ij. C. de cust. & exhi. re. l. ij. circa prin. & ff. ad Silla. l. i. §. si quis. & de susp. tu. l. tutor. § non tñ. & ff. de adul. l. ij. §. si publico, & ita seruant iudices de consuetudine, vt no. d. Guil. durantis in Spe. li. iij. & ita vidi cōiter obseruari q̄uis sit contra ius ciui. de iure Lombardo pōt iudex de quolibet & super quolibet maleficio procedere per inquisitionē, vt in Lombar. de offi. iudi. l. vt iudex. Super inquisitione aūt per iudicē

7 facienda bene no. † ꝙ refert, vtrū iudex de maleficio inquirat cōtra aliquā singularem & specialē & nominatam personā, an inquirat generaliter de maleficio quis illud maleficiū cōmiserit. Et si quidē iquirat cōtra aliquā singularē personā. tūc seruādus est ordo traditus. extra de accu. c. qualiter & qñ. & tunc debet facere citari personā illā nominatā & eidē exhibere articulos seu capitula sup quibus inqrit, & nomina testiū eidē sunt edenda & demonstrationes, & exceptiones, & replicationes saluę sūt eidē, tā cōtra personas testiū, q̄ contra eorū dicta, vt eis testibus falsum dicendi materia amputetur, vt d. c. qualiter. & c. cū olim.

8 † Sed nūquid in introductione testiū iudex faciet [g] illū cōtra quē nominatim inquirit citari, [g] dic ꝙ sic, alias aūt processus iudicis nullus erit, vt C. de testi. l. si. qñ. & auth. ibi signata. & C. de fi. instr. l. iudices. C. si vt se ab hære. absti. auth. oēs creditores. ff. de mino. l. in causæ. §. in causa. & l. et. Sed d. Fede. Imperator de hoc īterrogatus à doctorib⁹ Bon. dixit ꝙ iudex per se de maleficio inquirere non poterat absq; parte, vbi fama publica & multi de terra aliquē dicerent malæ famæ malefactorē, & quod in eis talibus nō debeat inquisitio publicari, & sic non fiet eis copia [h] inquisitionis qui est malefactor, & alias malæ famę. Secus si quidā dicerent eū cōmisisse aliquod singulare, & speciale maleficiū.

9 † Si aūt inquirat de malefi. in genere, nullum in sua inquisitione nominando, tunc non sunt seruandæ solennitates [i] prædictæ, nam tunc sine strepitu iudiciario nō seruato iudiciorū ordine de plano cognoscet & inquiret, & in ītroductiōe testiū nullum citari faciat, vt extra de accusa. c. olim. Sed hac generali inquisitione completa, si ipse inquisitor inuenerit aliquē de ipso crimine infamatū facit ipsum ad se citari, & det sibi articulos tm̄ criminis, de quo crimine fuerit infamatus, & non alios, & nomina testiū quos sup illo crimine examinare intēdit, & ad iuramentum horū testiū faciet citari illū in prima & generali inquisitione taliter infamatū, vt extra de accu. c. inquisitionis.

10 † Præterea est & alia circa inquisitionem facienda differētia, quia aut iudex ad inquirendū procedit aliquo hanc inquisitionem promouente, cuius nomē reperit scriptū in actis, aut procedit promouente eandem

dem. Et si quidem fiat inquisitio aliquo promouente, tunc ante oĩa citabitur ille cõtra quẽ dẽt inquiri, & fiet ei copia articulorũ siue capitulorũ inquisitionis, & quæretur ab eo an super illo crimine sit infamatus. Et si confitebitur is contra quẽ debet inquiri, bñ est, q̃a contra eum ꝑcedetur sine litis cõtest & non seruata forma iuris ordinarij, vt extra de re iud. c. cũ I. & A. & dabuntur ei nomina testium, & dabitur sibi terminus quo se defendat, & proponet exceptiones & replicationes, & aperientur testes. de quibus fiet ei copia. Alioquin posset appell. vt extra de accus. c. qualiter. ij. §. debet autẽ. c. olim. §. si vero. & c. inquisitionis. ff. de edẽ. l. j. §. edenda sunt omnia. & de bo. vacã. l. fi. ibi data copia reclamandi &c. Si aũt ille negauerit se de eodẽ crimine infamatum esse tũc ante omnia dẽt cognosci, verũ sit infamatus an non, vt extra de accu. c. inquisitionis. in fi. quia per negationẽ efficitur res dubia, vt C. qui. ad lib. procla. non lic. l. iii. nec prius poterit iudex super criminis probatione per inquisitionẽ procedere donec constiterit eũ de obiecto crimine infamatũ, vñ de promotor inquisitionis dẽt probare, ꝙ iste contra quẽ inquiritur sit de illo crimine infamatus. Et si hoc probauerit poterit iste probare contrariũ se esse hominẽ bonæ famæ, vt extra de proba. c. licet in fin. & hæc sic de iure cano. sunt seruãda, quia inquiri non potest, nisi prædicta sex interueniant supra nominata, q̃a aliter est & fit in casibus specialibus in quibus põt inquiri. no. supra in prima rub. huius lib. hoc tñ dignum no. te volo seruare, videlicet ꝙ quãdo inquisitio contra aliquẽ est facta, s. ꝙ sit examinatus, & relaxatus, non debet postea mitti pro eo, nec debet posse repeti, nisi indicia adsint, per legẽ bene notãdam. C. de
i fal. l. sicut. † Et no. ꝙ super probatione in-
k famiæ k sufficiunt duo vel tres testes bonæ famæ, quia vbi numerus testiũ nõ adijcitur duo sufficiunt. ff. de testi. l. vbi. Et sufficit si tres dicãt illũ de tali crimine infamatũ, & si fuerint interrogati debẽt dicere apud quos sit illa infamia, & si ipsi non dixerunt apud quos, non videntur bonã reddere rõnẽ, & si interim testes fuerint interrogati quomodo sciunt ꝙ est apud illos taliter infamatus debẽt dicere ꝙ viderunt illos vitare eius familiaritatẽ, vel dicere q̃d audiuerunt ab eis xxxviij. q. j. sæpe. Vel dic ꝙ sufficit si dicũt ꝙ de illo maleficio est rumor vel fama in tali cõtrata cõtra istũ nõ nominãdo aliquas singul. ꝑsonas: Pars tñ cõtraria poterit probare ꝙ illa fama est apud viles personas, vel maliuolas, vel eius inimicos, vel ab eis orta, quo probato inquisitio nõ procedit, vt extra de accus. c. qualiter & qñ. ibi vbi dicit pronidis & discretis, & non maliuolis seu inimicis, & sufficit ꝙ ꝓbet hanc famã processisse à duobus maliuolis seu inimicis plu talis elocutio &c. & l. vbi numerus. s. superius præalle. Itẽ nõ est necesse ꝙ testes audirent hãc infamiã ab eisdẽ prouidis & discretis, sed sufficit si à diuersis. Itẽ sufficit si nõ audiuerunt eo tꝑe & eo loco, sed diuersis, & hoc illa ratione, q̃a cũ infamiam tñ probare habeãt, sufficit si testes de hac & super hac infamia fuerint concordes, vt arg. ff. de peti. hære. l. si quis libertas. §. quoties. ff. d' arb. l. si arbiter. & C. de iur. & fac. igno. l. cũ falsa. Nec est ẽt necesse ꝙ testes cõcordẽt super causis scientiæ, vñ si testes dixerũt se scire de illa infamia q̃a audiuerũt nõ debent probare ꝙ sic audiuerunt, nec hẽt vnus testis cũ alio cõcordare, s. de loco, tꝑe & causis scientiæ, q̃a de illis nulla est q̃stio, sed solũ est q̃õ de fama & infamia &c. Vñ quanquã videãtur singulares in suis dictis,
l tñ stabitur assertioni l eorũ, tũc. n. testes de loco & tꝑe debẽt cõcordare cũ locus & tẽpus sunt de substãtia cõtractus vel negotii. de quo agitur, & ita no. do. Guil. durãtis in
12 Spec. sui operis. † Et faciunt ꝑdicta ꝓ quæstione Pucini q̃ fuit senis de facto, q cõfessus fuerat se quandã puellã violẽter & carnaliter cognouisse, qui in sua defensione ꝓbauit per quatuor testes illã puellã fuisse corruptam, dicentes illi testes se illã puellã cognouisse diuersis locis & tẽporibus, quibus testibus dicebatur ꝙ nõ erat fides adhibenda ex eo ꝙ erant singulares in dictis eorum. C. de testib. l. iusiuran. Econtra dicebatur ꝙ concordes erant super corruptione illius puellæ, iuxta formã statuti ꝙ imponit pœnã quingentarũ librarum corrũpenti per vim virginem vel maritatam, & & ccc librarum cognoscenti aliam mulierem corruptam super qua corruptione cõstabat testes fore concordes, quia omnes dicebant illam puellam fore corruptã, quãuis diuersis locis & temporibus, sicut videtur

tur quando quis probat de possessione. Nã licet vnus testis dicat, ego vidi Titium possidere de mense Ianuarij,& alius Februarij, & alius de alio mense,bene tñ valent eorũ dicta, quia oẽs dicunt de possessione Titij, quãuis sint singulares in dictis eorũ, vt no.
13 ff.de test.l. ob crimen.in gl.ordinaria.†Itẽ nõ sufficit volenti ꝓbare infamiam dicere quod apud duos sit ille taliter infamatus, imo oportet dicere & ꝓbare, ꝙ maior viciniæ pars clamat eum de quo q̃ritur illud maleficiũ cõmisisse, & hoc est quod dicit .l. la decre. qualiter & qñ. dum dicit ibi ꝙ clamor innuit. Aliqui tñ sapientes voluere qđ testes debent concordare ꝙ audiuerunt talẽ infamiã tali die,tali loco, talibus ꝑsonis, vt no.extra de ꝑsump.c.illud. & licet ĩ hoc debeant concordare, tñ nõ tenenẽ certum qd respõdere, nã si respõdeant ꝙ nõ recordantur qñ audiuerunt, nihilominus valet dictum eorũ testiũ. De hac tñ fama & infa
14 mia plene dicã infra sub propriis titulis.†Si aũt iudex ad inquirendũ accedat nullo inquisitionẽ promouente,tunc inquisitor faciet iurare illũ cõtra quẽ nominatim inquirit, vt super inquisitione illa ad interrogata respondeat,vt extra de accusa. c.cum dilectus.& in hoc casu licet reus se neget de illo crimine infamatũ, tñ iudex ĩquireret de fama & infamia, qua reperta incipiet procedere ad inquirendũ de maleficio, vt ex-
15 tra de offi.iudi.ord.c.j. † Caueãt tñ inquisitores vt testes non recipiãt nisi tm̃ super illis articulis super quibus ꝑcesit infamia, & non super alijs,vt extra de accusat. c.inquisitionis. Et si quidem inquisitor repetit infamiam de maleficiis contra Titium, & Titius neget se esse de illo crimine infamatum non tenetur iudex ei facere fidem de ipsa infamia, cui enim faceret cum ipse idẽ sit iudex.Si tamen à tali grauamine appel-
m letur, [m] tunc iudici superiori fides est ipsa infamia facienda,vt extra de appel. c. cum
16 cessante.†Item nota. quod quando iudex recipit testes super infamia alicuius officio mero, non auditur contradictor volẽs probare de sua bona fama,vnde iudex summatim cognoscet super hac fama.Secus autem est quando iudex inquirit aliquo promouẽte inquisitionẽ, vt supra dictum est. Et est ratio,quia non ita præsumitur contra iudicem sicut contra aduersarium, vt d.c. opor
17 tet, †Item est in hoc alia differentia, quia vbi iudex ex officio suo inquirit, potest iudex publicatis attestationibus iterũ testes
n recipere [n] & examinare,vt ij.qõ.j. notãdũ. ii qõ.v.habet propriũ.& extra de testi. c.cũ clamor.Sed vbi inquiritur aliquo ꝓmouẽte & subsequente nõ sic est, quia tunc timetur de subornatione,vt C. de testib.authẽ-
18 ti. q̃ semel.†Sed q̃ro nunquid facta & cõpleta inquisitione testes & totus ꝓcessus debeat publicari,& de eis debeat fieri copia ipsi reo,dic ꝙ sic,vt argu. de bonis vacan.l. fi.ibi data copia reclamandi.& arg.ff. de custo.& exhib.re.l. diuus.quæ lex loquitur in casibus criminalibus.Veruntamen si ille cõtra quẽ est illa inquisitio facta,est malæ famæ & vitæ, & olim sic est habitus ꝙ nõ sit ei de dicta inquisitione copia facienda alioquin sic,prout de ꝑdictis no.do. Guil durãtis in Speculo sui operis ꝙ opus multũ pe-
19 rutile reputatur. †Sed pone ꝙ iudex inquirat de quodã maleficio in casu quo licet de iure inquirere, hac inquisitione pendente, superuenit is cui facta est iniuria, & vult so
o lenniter accusare [o] & accusationẽ porrigere. modo quæritur nunquid inquisitio illa cesset, dic ꝙ sic.qm̃ ordinarium iudicium præfertur extraordinario.ff. de minor. l.in causæ.ij.& not. de hoc do. Azo.in summa. C.de excusa.tut.& facit.ff de carbo edic.l. cum fine.ff.de mune.& hon.l.i. i fi.de edẽ.
20 l.quædam in prin.†Sed quæro nunquid ea quæ primo acta fuerint dum iudex inquirebat modo in hac accusatione valebunt, dic ꝙ sic.ff.de arbi.l.cũ antea.§.fi.C. de testib. l.fi C. de libe.cau.l. iubemus.licet secus sit in actis quorũ instãtia perijt elapso termino, vt C. de iud.l.ꝓperandũ.circa princip. Vel dic latius & melius si dubitetur vtrũ accusatio superueniens tollit inquisitionẽ, vel vtrũ ꝓbata inquisitione posit condemnatio fieri si superueniat accusator,dic stari inq̃sitioni & inq̃sitione ꝓbata posset ad cõdenationẽ procedi rõnibus infrascriptis,primo ne maleficia remaneant sine pœna.ff. ad legem Aquil. l. ita vulneratus. Item qd prodesset iura esse in ciuitate nisi essent obseruata &c.ff.de origi.iuris.l. 2.§. præterea. Nam accusatio & inquisitio ad idem tendunt, scilicet vt maleficia puniantur.altera ergo vt inquisitio sufficit, vt ff. de regu.iuris.l.quoties.ff.de noxal. l. fina. & ibi nota.

Item

Item certũ est delictum fore commissum per inquisitum, ergo non debemus capere coniecturas, vt ff de verbo. obliga.l.conti- nuus.§.cũ ita.preterea vr ꝙ accusatio fiet p cullusionẽ q̃ est euitanda.ff.de inoffi.testa- mẽ.l suspecta.& C.de litigi.auth.nũc si hæ res.ad idẽ.ff.de iureiu l.eũ qui.§.in popula ribus.propterea vide l. cui resisti nõ põt ac cusatus iterum accusari non põt nisi probe tur de collusione, vel nisi suã prosequatur vel suorũ iniuriam.ff.de accus.l.si cui.& C. eod.ti.l.si quis homicidij.& hoc habet locũ vbi facta est absolutio,multofortius vbi nõ est facta absolutio potest potestas inquire- re,& inquisitio facta tenet,argumẽ.de hoc. C.qñ lic.ab emp.disce.l.j.& ff.de pact l.ab emptione.& iurisgentium. §. adeo.de ver- bo.signi.& multa impediunt facienda quæ &c.vt ff.de his qui sunt sui vel alie iur.l. pa ter.pterea vr lex quasi expressa. Accusaui aliquẽ de aliquo delicto, postea impetraui abolitionẽ vt desistã, non obstante abolitio ne vel accusatione, nihilominus iudex in- quiret,vt C.de abolit.l.ij sic hic vr. Itẽ ca- sus est legis ꝙ si facta est per officialẽ denũ ciatio,ꝙ non est necessaria inscriptio.Si aũt accusatio sit facta dẽt fieri inscriptio, cũ er- go hodie de cõsuetudine nõ fiat inscriptio, ergo nec accusatio est necessaria,vt C.đ ac cusa.l.ea quidem.& l.fin. Item nõ obstatꝙ dici posset ꝙ ordinarium non concurrit cũ extraordinario,vt ff de minor. l. in causę se cũdo, quia illud habet locum cum extraor dinarium est contra ius commune. Si autẽ extraordinarium est secundum ius commu ne,tunc vnum non tollitur per aliud, vt ff. de public.& victigal.& commis.l.iij. §.pri- mo,vbi de hoc notatur. Nam in quæstione nostra vtrunque est secundum ius commu ne, quia qui accusat intẽdit ꝙ maleficia pu niantur, & iudex qui inquirit similiter & ius cõmune est ne maleficia remaneant im punita, vt supra dixi. Præterea inquisitio admittitur de iure, vt supra dictũ est in plu ribus, licet cesset superueniente accusatore per dictam l.in causæ.tamen si ab initio va- luit non vitiatur,licet perueniat ad eum ca sum à quo incipere non potuit, imo durat, vt ff.de regul.iur.l.in ambiguis. quæ lex vi

21 detur determinare quæstionẽ istam. †Sed pone ꝙ iudex inquirit de adulterio, vel de

p alio maleficio facto in aliqua domo p mo- do quæritur nuuquid possint iudici seu reci pi in testes scutiferi pedissequæ & aliæ vi les personę degentes in ipsa domo,& ibi re perte,dic ꝙ sic.& est ratio,quia ea quæ do- mi fiunt p domesticos probari oportet. de repu.l.consensu.& extra de testib.c.veniẽs. Et hoc est verum quãdo iudex inquirit de maleficio in genere quis illud fecerat. Quã do vero inquirit contra singularem, & no- minatam personã, tunc testes sunt adhibẽ- di legitimi,vt extra de re iudi.c.cum Ioan- nes.& ita ponit verum esse do.Guil. in Spe culo sui operis. Gandinus.

ADDITIONSE.

a ¶Commissi. Adde ꝙ stante statuto ꝙ potestas possit inquirere contra subditos, quod non debet intelligi de subdito ratione delicti commissi. ita Bal.consi.ccxii.iiii.lib.Ber.

b Ad locum. Adde ꝙ hæc sunt verba Spe. in tit.de inquisi §.j. Ber.

c Inquirere. Adde in quibus casibus de iure ciuili possit formari inquisitio.Cald.consi.iij.de accusa. & vide Pet.de Ancha.consi.cxc.Ber.

d Infamatus. Adde quæ posui in apostillis ad Ange.in verbo, ex mero officio.& in verbo, fama publica.vbi late per Pe.de Anch.consi.ccliij.

e Iurisdictioni. Adde Alex. consi.clj.ij.lib.Ange. consi.cclxvij.Ber.

f Maliuolis. Adde ꝙ quo ad purgationẽ indicendã fama mala potest habere ortum a maliuolis secun dum Roma.consi.cccviij.Ber.

g Citari.Adde Ioan.de Ana consi.j.Ber.

h Copia.An reo sit danda copia inquisitionis & in- diciorum.Cep.consi.lxvij.Ber.

i Solennitates. Adde Calder.consilio iiij.de accu- cusa. Ber.

K Infamiæ, Adde an testis qui deponit de voce & fama debeat allegare duas vel tres personas a qui bus audiuit, & si fama non habeat certum autorẽ sit autem sit tamẽ iusta credulitas iudici ad inqui rendum,vide Francis.Areti.consilio lxxiii.& vi de Alex.consi. lxx. tertio libro,& xxv. quarto lib.& cx. ij. lib, & not. ꝙ præsumptiones in ge- nere de bona fama non tollunt malam in specie, vt dicit Alex.lxxvij.j lib. & voluit Roma.cõ- si.cccclj.Ber.

l Assertioni. Adde an testes singulares faciãt indiciũ ad torturã.Alex.consi. lxij. iij.lib. Ber.

m Appelletur. adde quod hæc fuerunt verba Spe- cul. in titu.de inquisitio.§.quando, versicu. autem inquiratur. Ber.

n Recipere. Adde vt per Fran.Aret.consi. cxlviii. Fede.consi.cclxij.Ber.

o Accusare. Adde an superueniente accusatore, ces set inquisitio. Ioan.And.in addi.ad Specu.in titu. de inquisi.§.fi.ver.porro. Ber.

p Domo. Adde Alex.consi. xxliij.ij. lib. & consi. quinto. j.lib. Federic.consil. cxix. Ioan.de Ana. consi. lxiiij. Fran.de Are.consi.lxj.Calde.consi. iij.de testib. Ber.

Quomodo cognoſcitur de maleficio vel crimine per exceptionem. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Exceptione de maleficijs cognoſcitur.*

2 *Iudicantis arbitrio generaliter committitur crimen puniendum vbi à iure non eſt pro eo pœna à lege terminata.*

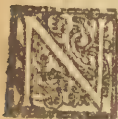
3 *Obijciens crimen electo ante confirmationẽ, & obijciens poſt quomodo differant.*

4 *Crimen in modum exceptionis obiectum nõ tãtum ad replicandum ciuiliter ſed ad puniẽdum criminaliter, an pœnam imponi faciat.*

5 *Excipiens de falſo contra inſtrumentũ per quod conueniebatur in centum, ſuper quo falſo petijt inquiri per iudicẽ, ſi iudex inquirat, non tamen pronunciet, imo excipientem in centũ condemnet an dictus excipiens poſsit iterato cõtra executionem dictæ ſententiæ de falſitate dicti inſtrumenti excipere.*

6 *Excipiens de falſo vt ſupra, non tamen petens producentem puniri, an lata ſententia contra excipientem in centum, poſsit dictũ inſtrumentum de falſo accuſare.*

7 *Excipiens contra inſtrumentũ de falſo tã ciuiliter quã criminaliter, an lata, vel nõ lata ſententia ſuper centum contentis in inſtrumento poßit accuſare de falſo producentẽ inſtrumẽtum, ratione vſus dicti inſtrumenti.*

1 NON ſolum † aũt de maleficiis cognoſcitur prædictis modis, ſed ẽt per exceptionem, vt probatur. C. de tranſac. l. ſi ex falſis. & C. de adult. l. quoniam Alexander. & ff. ad l. Iul. de adult. §. ſi publico. ff. de bo. quæ lib. l. qui cum maior. §. ſi libertus. & ff. ad Silla. & l. ſi quis in graui. §. pen. Et circa cognitionem huius materiæ eſt notandum, ꝙ quandoq; crimina excipienda obiiciuntur contra accuſatorem, quandoque contra teſtes, quandoq; contra producentes falſa inſtrumenta. vel ſuſpecta, quandoque contra aliquem qui ſe ad aliquod officium poſtulat promoueri, & in his caſibus refert qualiter quis illud crimẽ obiiciat, quia ſi obiiciat crimen vt repellat accuſatorem ab accuſando, teſtem à teſtimonio ferendo, vel quod inſtrumento fidei derogetur, tũc ſi ille excipiens non probauerit quod obiicit, non punitur, & poſito ꝙ probauit, non punit accuſator, teſtis, nec producens inſtrumentũ, nec ex hoc aliquis efficitur infamis. ff. de his qui no. infa. l. Lucius. extra de ordi. cogni. c. cũ dilectus. §. fi. extra de teſti. c. ex parte et extra de ſimo. c. licet Hely. Alias nec mulier excipiens de adul. mariti punitur. ad l. Iul. de adulte. l. ſi vxor. §. ſi iudex. Nã paria delicto mutua cõpenſatione tolluntur. ff. ſol. ma. l. viro atque vxore. Nã lenocinij crimen ab accuſando maritũ repellit. ff. ad l. Iul. de adult. l. caſtitati. Ratio aũt eſt, q a ex obiectis criminibus nõ ſequitur punitio in caſibus ſupra dictis, quia ille qui excipit, non accuſat, & ſine accuſatore nemo punitur, vt ff. de mu. & ho. l. reſcripto. §. ſi quis. Nam cũ excipitur cõtra aliquẽ non eſt intentio excipientis, vel iudicis, quod pęna imponit, ſed ſolummodo ꝙ accuſator, vel teſtis, vel producens falſum inſtrm̃, repellatur. vel ꝙ etiã repellatur ille qui ſe poſtulat promoueri. Et ſi apponatur ꝙ ille qui excipit agere videat, vt ff. de excep. l. i. j. reſpon. ff. de ꝓba. l. in exceptionibus. reſponde hoc verũ eſt quo ad onus ꝓbandi, & nõ ad aliud. hoc tñ quod dictũ eſt ſupra fallit ĩ exceptione lenocinii, ꝙ ſi obiiciatur ab vxore marito, & fuerit probatum nõ ſolum repellitur maritus ab accuſatione da adulterio, ſed ẽt ſubiicit maritũ pęnæ lenocinij, vt ff. ad leg. Iul. de adul. l. j. §. ſi publico. & C. eo. ti. l. qm̃ Alex. & ĩ l. ita ſed dic ꝙ ſpeciale eſt in crimine adulterii. ſeu lenocinij, ꝑ priuilegiũ caſtitatis & odiũ ipſius
a criminis. Si aũt alicui electo[a] obiiciatur crimen in modũ exceptionis tunc aut obijcit̃ ante cõfirmationẽ, aut poſt. In primo caſu nec obiiciens nec is cõtra quẽ obiicitur punitur per iura ſuperius alleg. Si aũt obiiciat̃ poſt confirmationẽ, tunc ſi obiiciens in probatione deficiat ſeu defecerit, punitur extra
2 ordinẽ iudicis arbitrio, † quia hoc eſt generale in l. vbicũque, ſuper aliquo crimine à iure non eſt pœna determinata quod illud crimen puniendũ cõmittitur arbitrio iudi-
b cantis,[b] vt extra de offi. & pot. iud. deleg. c. de cauſis. ff. de iure delib. l. j. ad fi. ff. de pœ. l. hodie, & à tali pœna ſic impoſita, bene poteſt appellari. de verbo. ſign. l. ſi qua pœna.
3 † Sed quæro quare in ſuperiori caſu obiiciens crimen non punitur. In iſto autem caſu ſic reſpondeo, quia in ſuperiori caſu crimen obiectum ſolum impedit promouendum, cui adhuc nullum ius erat acquiſitũ.

In

In secundo autem casu crimẽ obiectum si probatum fuerit deijcit, iam promotum ad hoc est. extra de accu. c. super his. & de ꝓba. c. tuæ fraternitatis. † Si autem crimẽ in
4 modum exceptionis obiectum, non tm̃ ad replicandũ ciuiliter, sed puniẽdũ criminaliter fuerit obiectũ, quia fuit petitũ pœnã imponi, & tunc crimen in modũ exceptionis
c oppositũ pœnã imponit[c] quia tũc excipiẽs
5 nõ tm̃ excipere, sed accusare vr̃. † Sed pone ꝙ tu à me petebas libras centum occasione mutui, sicut dicebas contineri iu quoddam publico instrumento, ꝙ corã iudice ꝓducebas, ego autem excipiendo contra dictum instrumentum & tuam petitionem, illud dixi falsum, super quo falso petij inquiri per iudicem & condemnari de falso, cum sit in casibus in quibus per iudicem potest inquiri, vt C. de proba. l. iubemus. Super quo quidem facto inquisiuit, sed non pronunciauit, sed tulit contra me sententiam cõdemnato etiam in illis centum libris. Ego iterato contra executionem dictæ sententiæ excipere volo de falsitate dicti instrumenti, quæritur nunquid ego possum hoc facere. Dic secundum do. Dy. qui hanc & infrascriptas duas questiones fecit ꝙ non. C. de fide instr. l. fi. ff. de except. l. qui agnatis. & C. si ex fals. in-
6 stru. l. j. † Sed quid si dixi dictũ instrumẽtũ falsum tm̃ in modũ exceptionis, non petendo producentẽ de falso puniri, & lata sñia cõtra me in centum libris volo dictũ instrumentũ accusare de falso, q̃ritur nũquid possum. dic ꝙ sic, vt C. qñ ciui. act. ꝓiu. crimi. l. vna. & ff. vi bo. rap. l. ij. ff. de tab. exhi. l. locum. §. si quis dolo, Sed arg. est cõtra quod nõ possit. C. si ex fal. instru. l. i. in fi. à cõtra-
7 rio sensu huius legis † Itẽ quid dicemus de alia q̃one pone retẽto dicto themate quæstionis, ꝙ ego dixi dictũ instrumẽtum quo
d vtebaris falsum in modum exceptionis[d] ciuiliter, & criminaliter quia petij te puniri officio dicti iudicis, tunc lata sñia super illis centũ libris, vel nõ lata, volo te accusare de falso ratione vsus dicti instrumenti, q̃ritur nunquid ego possum hoc facere, primo vr̃ ꝙ non quia de delicto eiusdem hominis sępius quæri nõ debet, ff. rem rat. habe. l. licet. vnde cũ de falso sit cognitũ in modum exceptionis, nõ debet vlterius posse cognosci, præterea si in modum accusationis cognitum fuerit de falso, de eo vlterius q̃ri non posset. C. de fide instrũ. l. fi. sed excipiens loco accusatoris habetur. ff. de adul. l. j. §. si publico. ergo bene sequitur conclusio ꝙ excipiens non possum postea accusare de falso econtra vr̃, qm̃ ille contra quẽ excipitur nõ punitur, vt euidenter apparet ex allega. circa princ. huius titu. & vt not. Accur. super d. §. si publico. Itẽ alia rõne, quia video ꝙ verbo accusationis non continetur exceptio. ff. de verb. sig. l. verbũ ꝑtinere §. accusationis. ergo eadã rõne verbo accu. non debet cõtineri exceptio. Præterea in d. l. fi. C. de fide instr. innuit ꝙ in modũ accusationis oporteat q̃ri de crimine, ibi dũ dicit inscriptionis pagina apud cõpetentem iudicem &c. Solu. Dic secundum domi. Dyn & alios sapientes plures de Bononieñ. accusationem non procedere secundum alleg. pro prima parte quæstio. Gandinus.

ADDITIONES.

a Electo. Adde vt per Old. consi. cccxij. Ber.
b Iudicantis. Adde Atex. consi. lxv. iij. lib.
c Pœnam imponit. Adde Oldra. consilio. lxxviij. sed an in exceptio. criminis debeat inseri locus & tempus sicut in accusa. vide Calde. consilio j. de except. Ber.
d Exceptionis. Adde vt per Pet. de Ancha. consi. clxxij. & consi. lxj. Ber.

Quomodo de maleficijs cognoscitur quando crimen est notorium, & quid sit fama & infamia. Rubr.

SVMMARIVM.

1 *Maleficiorum cognitio quomodo fiat, quãdo crimen notorium est.*
2 *Fama quid sit.*
3 *Fama hominis quomodo minui, & quomodo cõsumi dicatur.*
4 *Infamia quid sit.*
5 *Testibus aliquibus deponẽtibus, quod est cõmunis opinio in ciuitate cõtra Titiũ quod ipse tale maleficiũ cõmisit, alijs dicentibus quod de hoc est publica vox & fama alijs vero dicẽtibus ꝙ hominibus ciuitatis æstimãt cõtra eũ idem an dicant diuersa vel concordent.*

1 Ictvm est supra † quomodo de maleficiis cognoscitur per accusationem, denunciationẽ, inquisitionem, & exceptionẽ, restat nunc videre qũo cognoscitur quãdo crimẽ est notorium, sed quia fama, infamia præ-

præsumptionis & indicia sunt præcedentia cognitionem dicti notorii criminis. Et etiã quia pro inuestigatione & cognitione crimi num plurimũ operantur, ideo de his omni
2 bus videamus. † Et primo quid sit fama. Et quidẽ fama est illæsæ dignitatis status, moribus, & legibus cõprobatus, & in nullo diminutus, Hæc est bona diffinitio quãtũ ad famã hominis, sed non quantum ad famã alterius rei inter homines existentis, de qua tractare intendimus. Vnde dic ꝙ fama est publica & cõis proclamatio ex sola suspitione ab incerto autore procedens, vt ff. de var. & extraordi. cogni. l. cognitionẽ. §. æstimatio, alias illæsæ, quod ideo est illæsæ id est non læsa. Sciendum est tñ & notandum ꝙ nomẽ dignitatis positum in diffinitione famæ, non sumitur pro aliquo honore publico, nec administratione secundum quod sumitur, alias C. de dignit. lib. x. Sed dignitatis nomẽ est hic sumẽdum & habẽdum ꝓ potentia attributa homini à natura. Et ꝙ homo sit dignior aliarũ creaturarũ potest multis rationibus cõprobari. Et primo q̃a legitur in diuinis ꝙ virtus angelica est hominis seruitio deputata, & autoritates diuinas tãquam leges in causis allegare cõcedi tur, in auth. vt iud. sine quoquo suffra. §. cognitio. ibi est quoq; hoc. & i. auth. q̃uo opor. episc. §. q̃nãta circa prin. Et est secunda ratione dignior, q̃a omnes proprietates creaturarũ in se admittit. Nã cum animatis habet cõicationem, quia cum herbis, & arboribus, vt viuat, cum brutis, vt sentiat, & fructus percipiat. & ideo dictũ est ꝙ gratia hominis nostra rerũ fructus quod creauit, vt ff. de furt. l. qui vas. §. ex furtiuis. ff. de vsur. l. in pecudũ. Tertia ratione, quia habet cõmunicationẽ cum Angelis vt discernat, & mete cõtemplatur celestia, vnde Ouidius.

Pronaq; cũ spectẽt animalia cetera terrã.
Os homini sublime dedit, cœlumque videre iussit.
Et erectos ad sidera tollere vultus. & alibi ait Virgil.
Cœlestisq; illi origo est. Quas autoritates, & maxime vbi leges deficiunt non est prohibitũ allegare, vt ff. de stat. ho. l. septimo. ff. de sol. l. si pater. Sequitur in diffinitione famæ verbũ illæsæ, & exponendũ est illæsæ, id est nõ læsæ, sed integre, vt sic hæc dictio imponatur pro nõ, licet alibi imponatur pro valde, vt ff. de libe. & posth. l. Gallus. §. ille casus. additur in diffinitione verbũ dignitatis, quod exponitur vt dictũ est, id est notabilitatis, potentiæ & dignitatis. Sequit̃ quare dicit status, & certe hoc ideo, q̃a status hoĩs hẽt cõsiderari circa tria naturalia & circa tria rationabilia. Naturalia rõnabilia q̃dẽ sunt, vt est memoria p̃teritorũ, sciẽtia p̃sentiũ, ꝓuidẽtia futurorũ, & no. in procemio instit. §. quorũ vtrãq; viã. & ẽt naturalia tria sunt, libertas, ciuitas, & familia quę tria sub appellatiõe status hominis cõtinentur, vt no. ff. de cap. dimi. l. j. Adijcit in diffinitione verbũ moribus, hoc ideo, q̃a is q̃ bonis moribus se gubernat bonã famã sibi acquirit & augmentat, & dignoscit esse suę ciuitatis placabilis & dilectus, vt ff. de iniur. l. itẽ apud Labeo. §. j. idẽ agit aduersus maxime cũ boni mores plusquã diuitie operent, vt ff. de tuto. & curat. da. ab his. l. scire §. j. ff. de verbo obli. l. si quis stipulatus in fi. dictũ ẽt est ꝙ mores consueuerunt à iuuentute formari, cũ ꝓ p seruorũ conseruatione fiat & inducat̃ p̃fecta eruditio & educatio iuuẽtutis, vt in corpore, auth. de monachis. §. cogitandũ. Et ea q̃ moris, & consuetudinis, bonæ sunt circa famam & statũ hominis intuẽda & cõsiderãda sũt, vt ff. de manumissis vindict. l. à manumittẽte. ff. de ędil. edict. l. ꝙ si nolit. §. assidua, vnde dictũ est moribus, id est iure consuetudinario & diuturno, ꝙ ius nõ scriptũ, q̃a ex ñ scripto venit, vt ff. de legi. & cõsti. l. de q̃bus. §. i. ueterata. & inst. de iure natur. §. ex nõ scripto. Nũc vidẽdũ est de verbo legibus in diffinitione cõtento, & exponẽdũ est legibus, id est iure scripto. Nã per ius scriptũ cõsueuerũt homines esse & effici sapiẽtes, dũ ius docet ꝙ ab illicitis se abstineãt, & ꝓmissa sequantur. vt C. de legi. & cõsti. l. leges sacrę. Et ẽt homines sub iure & regula coartati discũt honeste viuere aliterũ nõ lædere, vt ff. de iustitia. & iure. l. iustitia. iuris p̃cepta. & ff. de legi. & senatu scõ. l. lex est. Et ideo dictũ est ꝙ legibus est viuendũ, vt ff. de legi. l. q̃d princ. & instit. q̃bus modis testamẽta infirment. §. fi. ꝑ leges. n. & iura, mali homines boni efficiuntur metu pœnę inferendæ, vt C. de trãsact. l. si q̃s maior. & vnius pœna metus est multorum, vt C. ad leg. Iu. repe. l. i. & extra, de calum. c. fi: & boni meliores efficiuntur præmiorum exhortatione. ff. de iusti. & iu. l. j. C.

l.j.C.de stat. & imagi.l.vt virtutũ præmia. & hoc est quod consueuit duobus versibus denotari. Oderunt peccare boni virtutis amore. Oderũt peccare mali formidine pœnæ. Sequitur in diffinitione famæ cõprobatum, & dr̃ comprobatus status hominis, id est simul probatus, quia simul à iure non scripto, id est à bonis moribus suæ ciuitatis, & sua conuersatione laudabilis, & à iure scripto, i. à legibus, fama, & status cuiuslibet hominis cõprobatur, vt supra dictum est, & quod est legibus & moribus semel cõprobatũ nõ licet amplius reprobari, nisi in reprobationibus interueniat aliqua iusta causa, vt ff. de neg.gest.l.Põponius scribit. & ff. de adult. l. si vxor. in fine. Sequitur in diffinitione in nullo, istud enim verbum in nullo legis diffinitionẽ nõ continet, sed potius à magistris & doctoribus est additum, & suppletum. Et quidẽ verbũ istud sumit ex illo verbo illæsæ. per hoc.n. quod dixi illæsæ, intelligitur & elicitur verbum in nullo, vt not. in illa l. cognitionẽ. §. j. ff. de var. & extraor. cogni. Vnde dicendum est in nullo, subaudi, scilicet eorum quæ sub appellatione status hominis continetur. Nã quotiescũq; quis in se nõ habet omnia quæ sub appellatione status iure cõtinentur, aut aliquid de his amittit hominis tñ interueniẽte facto nõ diuino iudicio accedente, tũc fama hominis & eius status dãnatur & ledit, vt not. ff. de cap. dimi. l. vlti. quia capitis dimi. &c. ff. eo. tit. l. j. † Restat modo videre
5 & vltimo de verbo diminutus, & certe ideo dixi diminutus, quia fama hominis qñque minuitur, qñq; cõsumit ex ipsius hominis delicto autoritate legis, cõsumitur.n. ex toto, & extincta habetur, vt accidit in eo q̃ simul & ciuitatẽ & libertatẽ amittit, vel ciuitatẽ tñ. vt insti. de cap. di. §. ii. ff. eod. l. amissione. & ff. ad l. Iul. pec. l. iij. Itẽ minuit hominis status & fama læditur & mutatur quoties libertas & ciuitas retinetur. sed status cõmutatur, aut quoties quis circa statum suum pœnã plectitur, vt ff. de capi. di. l. fi. §. fi. & l. libertas. & ff. de var. & extraord. cogni. l. pen. §. minuta. & §. consumitur. Verũ quia in superioribus tactũ est quid sit fama. Nũc videndũ est quid sit & quid dr̃ tali famæ oppositũ, & certe dici põt ꝙ fame oppositũ sit & esse dicatur infamia ideo, quia infamia est famæ priuatio, vnde q̃ infamis efficitur ex tunc, dr̃ & vr̃ sua fama priuari, & econuerso cũ sit & esse debeat cõtrariorũ eadẽ disciplina, vt ff. de his q̃ sunt sui vel alieni iur. l. j. ff. de verb. obl. l. inter stipulantem. §.
4 sacrã. † Vnde si quæratur quid sit infamia describi põt, & dr̃ ꝙ infamia est læsæ dignitatis status moribus & legibus reprobatus, & in omnibus diminutus, vt potest
5 colligi. ff. & C. de his qui. in a. irroge. † Sed qd si de crimine publico vel priuato, testes cõtra aliquẽ deponũt, & plures, & ex his testificantur duo, ꝙ est cõis opinio in ciuitate cõtra Titiũ ꝙ ipse tale maleficium cõmisit. Alij duo deponũt ꝙ de hoc est publica vox & fama. Alii dicũt ꝙ homines ciuitates æstimant contra eum idẽ. Quæritur an istorũ dicta videantur cõtinere diuersa, an super eodẽ videantur deponere dicta sua, & se ad inuicẽ cõcordare. Et vr̃ ꝙ sunt diuersa, & ꝙ ad inuicẽ se discordãt, tñ propter nominũ diuersitatẽ cũ fama opinio & æstimatio sint diuersorũ, & vbi in nominibus occurrit diuersitas, ibi est diuisa sententia proferenda, & iõ testamentum & codicilli dicuntur diuersis moribus nuncupari, quia eorũ significatio nõ est eadẽ sed diuersa, vt C. de codicill. l. si idẽ. & inst. eo. §. codicillis. tñ ẽt ratione secunda, quia tã rebus quàm hominibus nomina fuerũt imposita, & vnũ dignoscatur ab altero, & eorum significatio sit diuersa, vt insti. de leg. §. si quis in nomine. & arg. ff. de suppel. lega. l. Labeo. Econtra videtur dicendũ & verius, quia licet fama, opinio, & æstimatio sint diuersorum nominum, tñ in eis est eadẽ sententia & potestas, sicut dici cõsueuit in singularibus legatis, & fideicommissis. Nam licet nomina sunt diuersa, tamen est eadem sententia & ipsarum conditio exequuta, vt C. commu. de leg. l. j. & insti de leg. § nostra. Præterea licet quantum ad nomen aliqua diuersitas sit, tantum tñ est ꝙ quantum ad sententiã est idem, sicut dr̃ de hæreticis manicheis, & similibus contra quos est eadẽ pœna statuta vt C. de hære. & mani. l. quicunque. Nomina enim ista, fama, opinio, et æstimatio, sinonyma sunt, quia idẽ significãt sicut mucro ensis spata. ff. de var et extraor. cogni. l. pe. § æstimatio. et in corpore auth. de testi. §. nos igitur. Et no. in sum. Azo. C. quib. ex cau infa. irrog. in princi. vnde dictum est, ꝙ parum aut nihil de diuersitatibus nominũ est

est curandum quando sensu eorum & effectu. vt C. de cõsti. prin. l. ij. ibi, sed vt subtili, & potest ratio assignari, quia magis sensum quàm verba spectamus, vt ff. de adi. leg. l. iii. §. conditio ff. de condi. & demon. l. in condi tione. in aliquibus tamen aliis nota differen tiam esse inter notorium, communem opi. & famam, quod dic vt not. infra quomodo de maleficiis cognoscitur quando crimen est notorium ad finem.

Vnde aut quo loco posit fama procedere. Rubrica.

6 *Fama unde aut quo loco procedere possit.*

7 *Testes in aliquo territorio degentes, an possint cogi ad comparendũ corã iudice quaestionem aliquam uentilante in aliquo territorio.*

QVIA dictum est quid sit fama, & quid infamia, sequitur vt videamus vnde aut quo loco posit fama procedere.
6 † Super quo videtur dicendum ꝙ tã fama q̃ infamia procedere possit ex loco originis cuiuslibet, tam propriæ, q̃ paternæ, cum eius loci quis ciuis efficitur & forũ sortitur, vt C. de munic. & ori. l. pen. & fin. libr. xij. Nã in ciuitate, vnde quis qui traxit originem propriã vel paternam, merito põt eo loco fama procedere, quia qui-
a libet à natura [a] & origine propria præsumitur esse bonus, & cuiuslibet amicus, & bene morigeratus, vt C. de inoff. testa. l. omnino. j. respon. & ff. de manumis. testa. l. seruos. & de leg. ij. l. cum quidam. & ita ratione patrię originis eo loco potest fama procedere, qa quis ex bona natione natus, & non infamata, bonus esse præsumitur, vt ff. de ædil. edic. l. quod si nolit. §. mancipia. Secundo potest etiam fama procedere ex loco vbi quis delinquit, vel quasi si ibi côueniatur, quod potest, vt C. vbi de cri. agi opor. l. j & auth. quã in prouincia. ac etiã in locis omnibus vbi qs sortitur forũ cũ quolibet prædictorũ locorũ possit quis tam ciuiliter q̃ criminaliter conueniri, vt not. ff. de iud. l. hæres absens. & C. vbi sena. vel clã. l. j. & ij. Põt ẽt & tertio loco fama alicuius ꝓcedere, maxime vbi quis & quo loco fuerit conuersatus, vt extra de elec. c. postquã. & de pſumpt. c. quosdã. & c. quanto. Et potest ratio laudabilis assignari, quare põt & debet fama ex dictis locis procedere, qñ est magis verisimile in eis locis fore verisimilia documẽta. & nota testimonia inuenire, & argu. ad hoc. C. vbi de rõ. l. fin. C. qñ impe. inter pup. & vid. l. vna. Et ẽt quia in eis locis vita & actus cuiuslibet melius sciri & agnosci pñt, vt extra de elect. c. postq̃. de pur. c. cũ dilectis. Et iõ dictum est, ꝙ in locis talibus plurimũ quoque cõsueuit quæri cuius opinionis, & æstimationis, & famæ sit quisque in ciuitate sua, vt ff. de re mil. l. nõ omnis. §. à barbaris. & ff. de quæst.
7 l. minore. §. plurimũ quoque. † Sed quid si inter aliquos aliqua quæstio moueatur corã iudice cõpetenti, & ad probationẽ illius causæ requiratur productio testiũ alterius
b territorij, [b] nunquid testes aliquo loco degentes corã iudice illius causæ cõparere coguntur ad petitionẽ partis vel iudicis? in ista qõne vr̃ primo posse dici, ꝙ non compellãtur, vt argu. C. de fide instr. l. iudices. qa debebunt testes & probationes recipi & induci corã iudice loci, vbi testes degunt, & ꝓbatoines sunt sitæ, vt ff. de testi. l. 3. §. penul. & C. qñ imp. int. pu. & vi. l. j. Et ẽt secunda ratio, quia compelli non pñt, quiã nõ debẽt testes à suis negotiis auocari, vt C. de testi. l. si qñ. & ff. quemad. testa. aper. l. si quis ex signatoribus. Est & tertio rõ quare cõpelli non debent, quia munus testificãdi publicũ est, vt ff. si qs cau. l. 2. §. ij. & publicũ officiũ nemini dẽt esse dãnosum, vt ff. de fur. l. si seruus cõis. §. quod vero. & ff. quib. ex cau. ma. l. valet. Sol. In quæstione præmissa distinguendum esse videtur, vtrum ciuilis sit quæstio vel criminalis quæ mouetur, qa si ciuilis est, tũc est planum, ꝙ testes in alio degentes non coguntur ad ferendum testimonium coram illius causæ iudice corporaliter comparare, sed in præsentia illius iudicis vbi degunt, in auth. de testi. §. quoniã. & hoc est regulare, quia in casibus comparere coguntur coram iudice eius loci in quo causa ciuilis mouetur, quod est vbicũque iudici causæ videbitur æquum. quod æquũ videri potest, vel propter suspicionem testiũ, quia in absentia de facili mentirentur, aut propter causæ magnitudinem, vel rei quæ peteretur, vt no. in auth. de testi. §. & qñ. & in auth. de defun. seu fu. §. illud. col. v. Et ẽt propter loci consuetudinem, si locorum consuetudo suadet, vt testes in absentia nõ recipiantur, sed in iudicis præsentia, vt ff. de

ff. de testi. l. iij. §. fi. Nā etiā plerunque loci cōsuetudo spectāda est, vt ff. de euic. l. si fundum. & ff. de vsur. l. i. si vero causa q̄ mouet fuerit criminalis, tunc indistincte cogendi sunt testes & debēt cōpelli licet absentes & de alio loco adferendū testimoniū corā iudice causæ pdictę venire. vt C. de testi. l. nulli. & probat & no. in corpore auth. de testi. §. qñ in fi. & pōt rō assignari, qa ī criminali causa maius periculū vertit, & maius & diligentius est consiliū adhibendū, vt C. de appel. l. addictos. & ff. de ven. inspi. l. j. §. j.

ADDITIO.

a ¶Natura. Adde Bal. consi. xxix. j. lib. Ber.
b Territorij. Adde vt p Frāc. Are. cōs. lxxxj. B.

A quo, vel à quibus possit fama incipere, & quo tempore. Rubrica.

8 *Fama à quo vel à quibus, & ex quo tempore incipere possit.*
9 *Fama & voce publica, maleficio contra aliquē probato. si ex aduerso probetur quòd illa fama habuit ortum ab inimicis, an illa fama præsumptionem inducat.*
10 *Fama ex quo tēpore possit & debet incipere.*
11 *Crimine aliquo publico vel priuato cōmisso, si duo aut tres deponunt cōtra aliquē vel plures, quod ille sit de dicto crimine culpabilis de quo crimine nūquā fuerat inculpatus, an talis fama sit ad denunciationē taliū inquisitionem & præsumptionem inducat.*
12 *Crimine aliquo priuato vel publico commisse, quidā mala fama post aliquot dies criminis cōmissi ob causam dicti criminis uel aliā fuit captus & ductus ad iudicē, post hac clamor insonuit per ciuitatem, quòd ille erat culpabilis de dicto maleficio, nunquid ex dictis præsumptionibus possit inquiri.*

8 NVnc videamus fā quo vel à quibus personis possit fama incipere & ex quo tpe, & vr̄ q̄ fama debeat & possit potissime incipere ab hominib
a honestæ[a] opinionis & bonę, vt à grauibus, & honestis, & antiquis, vt ff. de leg. i. l. cū pater. §. rogo. & l. cum quidam. quod est ideo, quia huiusmodi conditionis hominibus maior fides adhibetur, vt ff. de fide instr. l. fi & extra de testi. c. licet ex quadā. & quia talibus psonis est credendū, vt ff. de testi. l. iii. §. ideoq; diuus, & C. e. ti. l. iureiu. & merito à talibus personis debet fama pcedere, quia omnis qui sit notatus, & reprehensibilis, & inculpatæ vitæ, est à testimonio repellendus: vt ff. de testi. l. iii. in princ. & l. Iulia. Itē nec à parentibus alicuius potest contra aliquem fama incipere, quia parentes vsq; ad quartum gradum tā in ciuili, q̄ in criminali causa inuicem nec pro se, nec contra se testimonium ferre possunt, vt ff. de testi. l. iiii. & C. eo. l. parentes, & not. in summa. C. vbi in cau. cri. Nec potest vel debet fama incipere ab odiosis, quia secundum odii qualitatem, odiosi sunt à testimonio repellendi, vt in auth. de testi. §. si vero. & C eo. tit. § si
9 quis. † Sed quid si publica voce & fama de maleficio contra aliquem sit probatum, deinde ex aduerso probetur q̄ illa fama initium & ortum habuit ab inimicis suis sibi
b maliuolis[b], nūquid illa fama aliquam pręsumptionem & inquisitionem inducat? Et primo vr̄ q̄ sic, duplici ratione, primo quia regulariter ad cuiuslibet rei pbationē duo vel tres testes sufficiunt, vt ff. de testi. l. vbi. & ar. ff. de op. le. l. i. & ideo in ore duorū vel triū testiū stat omne verbū, vt extra d̄ testi. c à nobis. Secunda ratio qa quotiescūq; cōstat legitime de veritate rei, de qua quærit, nō est ad alia adminicula decurrēdū, vt C. si vt se ab hære. absti. l. iii. & ff. de offi. presi. l. illicitas. §. veritas. & ideo nō est curandū vnde dicta fama probata traxit originē. Et qa in plerisq; casibus de rei origine nō curatur, & propterea de famæ origine curandū nō est. argu. C. de manichæ. l. fi. §. fi. & ff. de pecu. l. licet. §. si filius. & §. seq. Tertia ratio, qa cū sit principaliter de fama quæsitū, super ea tm̄, & nō super alio iudex cognoscere & pronunciare debet, & ideo non habet locū super famæ origine disputare, quia de qua rē cognouerit &c. vt ff. de iud. l. de qua re. & l. ij. Econtra videtur dicendum multiplici ratione, primo, quia ipsius famæ originem spectare debemus, cum origo in quibuslibet rebus & factis sit principaliter intuenda. arg. ff. de neg. gest. l. Pomponius. & ff. manda. l. si procurator. in princi. & ff. pro soc. l. si quidē. §. si filius. & iō de famæ origine quæri debet. Secūda ratio, quia principium & origo pars cuisq; rei principaliter iudicatur, & potissima, vt ff. de ori. iur. l. j. & C. qñ liceat vni. se sine iu. vindic. l. j. Et ideo dicunt

dictum est, ꝙ sine origine sua nihil iudicatẽ esse perfectũ, vt arg. ff. de auro & argen. leg. l. & si non sint §. q̃d ergo. de orig. iur. & l. i. Tertio ratio, q̃a illa fama ortũ habuit à maliuolis, & sic nõ inducit p̃sumptionẽ, q̃a nobis cordi est lites sine suspicione procedere vt C. de iud. l. apertissimi, & ẽt q̃a in huiusmodi casibus exiguntur probationes indubitatę luce meridina clariores, vt C. de p̃ba. l. vlt. & C. de accu. l. singuli & ff. de testi. l. ob carmen. §. si testes. Quarta ratio nõ habet talis fama p̃sumptionẽ vel inquisitionẽ inducere, q̃m q̃ sũt ex illicito principio vel origine inchoatæ, vix est vt fundamẽto careãt & suspicione, & bono exitu peragañt vt in ath. vt iud. sine quoquo suffra. §. cognitio, & ideo mancipia q̃ sunt ex mala origine procreata, si fuerint simpliciter vendita, possunt redhiberi suorũ malorũ cõsiderata origine, vt ff. de ædil. edic. l. quod si nolit. §. qui mancipia. vt C. de coharta. l. si cohartalis. lib. xij. Solu. In hac quæstione credo dicendũ fore, ꝙ ex tali famę probatione nulla possit pręsumptio vel inquisitio produci p̃dictis rationibus, ẽt quia inimici facile mẽtiũtur. vnde inimicorũ q̃stioni nõ est facile fides adhibenda, vt ff. de q̃st. l. i. §. p̃terea. & ideo inimici p̃p infidelitatẽ ipsorum à tutela procur. legato & arbitro repelluntur, vt ff. de suspe. tu. l. tutor. & ff. de procur. l. vt ex illo. & ff. de arbit. l. non distinguemus. §. cum quidam. & ff. de adimẽ. leg. l. iii. §. fi. & sic non debet fama incipere à maliuolis & maledicis alicuius, sed à viris p̃uidis & honestis, & omni exce. maioribus. Et vide infra aliam quæst. in cit. an consiliarij ciuitatũ nostri temporis &c. Restat modo videre de secunda parte rub. scilicet ex quo tẽpore

10 possit & debeat fama incipere. † Circa q̃d sciendum est ꝙ videtur ꝙ possit rationabiliter ortum habere demũ ex tẽpore flagrãtis criminis, aut incontinenti post commissum crimẽ publicum vel priuatum. ideoq; illis tẽporibus orta fama illi crimini inesse videtur, & ipsius pars & sequela censetur. cum ea quæ incontinẽti fiunt & procedũt, videantur inesse, & quasi factum vnum reputatur, vt C. ad leg. Iul. de vi. l. si quis ad se fundum. & C. vnde vi. l. ..& ff. si cer. pet. l. lecta est. & merito dicitẽ fama post crimẽ cõmissum incõtinenti orta statim oriri & ipsi inesse crimini, quia tũc procerũ actu & impetu cũ ipso crimine fingitẽ esse orta. arg. ff. de adul. l. q̃d ait lex §. fi. & ff. de verb. obl. l. cõtinuus. ff. de sol. l. ratũ. Secus vero si fama ex aliquo ĩteruallo, aut dudũ postea orta ẽ cõtra aliquẽ post diẽ cõmissi criminis q̃a ñ vr̃ ꝙ sit tũc rõnabilis iudicãda, cũ nõ careat tũc periculo suspicionis & fraudis. Et ideo dictũ est, ꝙ iniuriam illatã alicui, non licet ex interuallo propulsare, cũ potius ex causã vindictæ & doli inferendi, q̃ defensionis occasione facere intelligatur, vt ff. ad l. Aqui. l. scientiam. §. qui cum aliter. & l. si ex plagis. §. j. & arg. ff. de incen. rui. l. j. §. fi. & etiã quia testis præsumitur malitiosus & suspectus, qui vult ex interuallo corrigire dictũ suũ, vt in corpore auth. de testi. §. quare no. & extra de testi. c. præterea. in fi. Sic & à simili iam fama ex interuallo orta poterit dici suspecta.

11 † Sed pone ꝙ crimen publicũ vel priuatũ sit cõmissum, duo aut tres testes deponunt contra aliquẽ, vel ẽt contra plures, ꝙ ille sit de dicto crimine conscius vel culpabilis, de quo crimine vel alia nunquam iste fuerat inculpatus præterq̃ à testibus supradictis. Quæritur, nunquid talis fama sic ad denũciationẽ paucorũ orta, inquisitionẽ & pręsumptionẽ inducat? & videtur ꝙ sic, triplici ratione. Prima, quia fama ẽt orta post aliquot dies criminis, non fingitur ex interuallo, sed incontinenti orta, cum videatur statim quidem incontinẽti factũ, q̃d incontinenti, vel post aliquot dies factũ est. ar. C. de erro. aduo. l. fi. & ff. ad le. Fal. l. j. §. si ita. Secunda ratio, quia regulariter ad cuiuscunq; rei probationẽ duo aut tres testes sufficiunt, & sic fama orta ad denunciationẽ duorũ vel plurium, rationabilis est habenda, vt ff. de testi. l. vbi. & extra eo. ti. c. in omni. & ff. de optio. lega. l. j. Tertia ratio, ꝙ si propter talẽ probationem non posset ad inquirendũ procedi, iam sequeretẽ, ꝙ maleficia remanerent impunita, quod esse nõ debet, cum magna ratio suadet, pœnas ob maleficia solui, vt ff. ad le. Aqui. l. ita vulneratus. & ff. de fideius. l. à reo. Econtra dicendum videtur, ꝙ cum statim crimine cõmisso orta nõ fuerit, sed dudũ postea videtur in se aliquã malitiam cõtinere, q̃m quæ ex interuallo procedunt, nõ videntur suspicione carere. Nam quod ab initio fit palam & indubitatũ extitit, ꝙ autẽ postea meditationẽ & suspicionẽ inducit, vt in auth. de

æqua

æqua do.§.deci.argu.ad hoc.ff. ad l.Aquil. l.scientiam.§.qui cum aliter.& ff.de vi & vi arma.l.in possess.& in huiusmodi criminalibus causis debet sine aliqua suspicione ꝓcedi.vt arg.C.de accu l.singulis.& ff.de custo. & exhib.re.l.diuus.in fin. Potest & quarta ratio assignari, quia cũ aliqua fama contra aliquem non procedit, tunc potest propter paucorum dicta secundum denunciationẽ eorum ad inquisitionem procedi, quia contra eos tantũ ad inquisitionem proceditur, contra quos insinuatio clamosa procedit, vt extra de accus. c.qualiter & qñ.& c.inquisitionis. Nam clamor præcedens contra aliquẽ delatus & exauditus, in publicam præsumptionem inducitur. C.de his qui. vt indig. l.fin. & ff.ad Silla.l.j.§.hic aũt senatus. Solu. In quæstione præmissa dicendum videtur, ꝙ talis famæ probatio ad dicta paucorum, orta aduersus eũ cuius opinio in publicum læsa non fuerat, non debeat ad inquisitionem animum iudicis promouere, quia toties fama contra aliquẽ orta inquisitionis præsumptionem inducit, quoties contra eum fuerit scandalum vel clamor generatus per villã, parochiam, aut alicuius viciniæ maiorẽ partẽ, vt argu.ff.de fun.instr.l. cũ delanionis.§.asinã.in fi.& extra de accu. c.inquisitionis.in fi. & ad hoc ẽt facit.extra de præsumpt.c.illud. & extra de consan. & affi.c.super eo.& arg.ff.de testib.l.iij.§.eius quoque. Et merito, quia ad quædã admittũtur plures & vniuersi, & eis vt vniuersis cõcedũtur.vt ff.ad munici.l.quod maiores. & ff.quod cuiusq.vniuer.no. l.nulli.& l.placet.C.de sacros.eccl.l.illud.q̃ pluribus denegantur vt singulis,vt ff.de serui rusti.prædi. l.per fundũ.C.cõmu.præd. l.acceptũ.& C. cõmu.diui.l.solemus. & ff.de pact l.vt suũ.
12 & l.maiorẽ. † Sed pone quæstionẽ q̃ sæpe occurrit de facto.aliquod' delictũ publicum vel priuatum est cõmissum in ciuitate, villa vel castro in personã alicuius. tẽpore vero illius delicti de malefactore aliquo nõ patebat.post aliquod tñ dies criminis, qui iam ob cãm dicti criminis vel aliã captus fuit, & ductus ad tribunal iudicis de ipso maleficio cognoscentis, qui captus & repræsentatus erat aliàs homo malæ conditionis & famæ, post hæc sic acta clamor insonuit per ciuitatẽ, ꝙ iste conscius & culpabilis fuerat de maleficio antedicto, de quo crimine & maleficio nullus ante dictã captionẽ erat aliquatenus inculpatus. Nũc vero aduersus hunc duo ꝓbari nituntur, vnũ ꝙ aliàs est habitus homo malę cõditionis & famę, aliud quod est nũc per ciuitatẽ clamor & publica fama de dicto maleficio cõtra eũ, q̃ duo ꝑ idoneos testes ꝓbant. Et tñ incertum à quo autho-
d re d super crimine cõtra ipsum ꝓcessit illa fama publica atq; clamor. Quæritur nunquid ex dictis præsumptionibus & indiciis possit iudex qõnibus inquirere cõtra illũ. & vr̃ quadruplici rõne ꝙ non. Prima, qa fama q̃ statim orta non fuit cõmisso crimine, non vr̃ suspicione carere, imo simulate psumitur ꝓcessisse arg ff.de fideius.l.Modestinus.& l.cũ his. & extra de testi. in c.præterea.in fi. Secunda rõ, quia vox ipsa & fama cõtra aliquẽ oritur & nascitur, surgit facile & de leui procedit, ita ꝙ ad dictũ vnius sequi multitudo facile cõsueuit, vt extra de purg.ca.c cũ in iuuẽtute sua.& q̃ leuia sunt nõ curant.arg.ff.de accu.l.leuia. & ff.de do. inter vir.& vxo.l.virum. vnde & procedit, ꝙ omne qđ in multitudine onerosa effunditur, propria dicitur minui honestate, qm̃
e immẽsa multitudo nihil habet honesti.e vt in auth.de testi.in prin & in fin. § præterea. & quia nullum malum velocius fama discurrere dicitur, cũ ipsa mobilitate vigeat, & sibi vires acquirit eundo, & ab initio nata & inchoata, de facili transeat & spargat, falsi nuncia pleriq; cõsistat. vnde ait Virgil. Fama malũ, quo non aliud velocius vllum Mobilitate, viget, viresq; acquirit eundo. Parua motu primo, mox sese tollit ad auras Ingrediturq; solum, & caput inter nubila condit. & alibi; Fama volat, transitq; modum quocunque feratur. Tertia ratio, nam cum incertum sit quo autore processit ipsa fama, sicq; sit difficile & ipsius contrarium probare, vt extra de consec.dis.iiij. sanctum est. ideo satis videtur posse dici & omnem inquisitionem cessare. Quarta ratio videtur ex prædictis indicijs non posse ad inquisitionem procedi, quia cũ clamor & fama publica insurrexerit contra illum, demum postquam deprehensus fui, quæ ante de dicto crimine nulla erat, vr̃ quasi quadam populi proclamatione subito potius processisse, q̃ ex aliquo rationabili & legitimo acta, vt arg.ff.qui & à quib. l.si priuatus.& C.qui ma.non pos. l. diuo Marco. nam

nam vanæ voces populi non ſunt audiendę vt C.de pœn.l.decurionū.ff.de app. l.ſi cōſtat. Econtra vř, ꝙ ex talibus præſumptionib⁹ poſsit ille qōnibus ſubiici quinq; ratio. nā cum videatur probatum eum captū fuiſſe aliàs hominē malæ famæ, dici pōt, ꝙ adhuc tēpore criminis de quo quæritur, eſſe præſumitur eiuſdē cōditionis & famæ, quia ea quæ in præteritū vera fuerunt, ſic eſſe vera & in eo ſtatu hodie præſumitur.[f] vt ff.ad Mace.l.iij.in fi.C.ſi ſer expor. l.moueor. & arg.ff.fin.regun.l.in finalibus.& ideo præſumendum vř eum aliquā huiuſmodi delicti conſcientiā habuiſſe potius q̃ aliū hominē conditionis alterius. Vnde cū magis de iſto veriſimilis videatur & in obſcuris & in dubiis, iudex habet imitari & inſpicere ea quæ veriſimiliora ſunt, & aptiora eſſe videntur. vt ff.de teſta.l.ob carmen.§.ſi teſtes. & ff.de verb.obli.l.eum qui ita.in prin. & ff.de reg. iur.l.in obſcuris.& extra de teſti.c.ex tenore.in fi. præterea cū his vř ēt ꝙ poſsit quæſtionibus adhiberi, vt ex tali improbitate & malignitate ſuā pœnā & non præmiū conſequatur, vt arg.ff.de furt. l.itaque fullo. & extra de teſt.c.ex tenore.in fi.alioquin occaſio & materia præberetur huiuſmodi conditionis hominibus, ꝙ ad delicta temere & de facili proſilirent, ꝙ de iure prohibitū eſt, vt arg.ff.de iud.l.ij.§.ſed & ſi agāt.& ff.de pœ. l.ſed ſi operis. Secūda ratio, quia qui in vno aut pluribus habitus eſt ſuſpectus, erit & in cęteris præſumendus, vt ff.de ſuſpe.tut.l.iij. §.ſi autem.& ff.de teſta.tut. l.teſtamento.§. non omnino aūt. ꝙ ea pōt rōne procedere, quia qui in vno fuit malus, & in cœteris eſſe præſumitur.[g] vt ff.de accuſ. l.ſi cui.§.iiſdē.& de re mili.l.nō omnis.§. à barbaris. & ideo non vř carere ſuſpicione huius criminis, & ideo torquēdus extitit, quia tunc demum vř quis eſſe torquendus, cum criminis, quod obijcitur eſt ſuſpectus. vt ff.de qō l.j.in prin. Tertia ratio, quia cū appareat ꝑ probata eum eſſe & fuiſſe hominē malæ famæ, talis famæ probatio indiciū faciat, & veriſimile argumentum, & ſemiplenā probationem inducat. vt extra de reſtitu. ſpo. c.ſolicite.de purga.can.c.ſi quis de gradu.& ff.de ſuppel.leg.l.iij.in fi.ex tali iudicio torquēdus erit.cū hinc ſit, ꝙ ex vno legitimo & rationabili iudicio poſsit ad tormēta procedi, vt ff.de quæſtio. l.de mino.§ ſina. & l. maritus. & l.fina. vt not.infra de qō. & tor. Quarta ratio, cautum eſt enim de iure, ꝙ ad iudicis officium ſpectat inquirere veritatem modis omnibus quibus poteſt, vt C.de iur.cal.l.j.C.de qō.l.interrogari.at cum per inquiſitionem poſsit ad veritatem criminis peruenire, cū quæſtio dř eſſe inquiſitio veritatis, vt ff.de iniur.l.item apud labeonem.§. quæſtionē, & ff.ad Silla.l.j.§.qōnem. & iſte ex probatis per teſtes malæ famæ & conditionis homo habetur, & publice intereſt de maleficiis inquirere veritatem ne remaneāt impunita, vt ff.ad l.Aqui.l.ita vulneratus.& de fideiuſ.l.ſi à reo.§.itē quod vulgo. Meritò iudex criminis pōt contra talē inquirere per tormenta, vt ſaltem tanquam ignobilis & infamata perſona ferat teſtimoniū ſuper occulto crimine quid de ipſo nouerit vel audiuerit ad ſimilitudinē cuiuſlibet ignobilis & infamati teſtis, qui dictum ſuum habet deponere cum tormentis, vt ff.de teſti.l.ob carmen §.ſi ea.& no.do.Azo in ſum.C.eo. § repelluntur ignoti. Quinta ratio, ꝙ cum ex probatis per teſtes appareat eum eſſe & fuiſſe hominē malæ famæ, exinde videatur feciſſe cōtra bonos mores ſuæ ciuitatis, villæ & caſtri, & propterea illi ciuitati, villæ vel caſtro ſe præbuerit iniurioſum & indignū, quia qui cōtra bonos mores facit, iniuriam cōmittere dř, vnde aduerſus eum animaduerti ſolet. vt ff.de extraord.crimi. l.j.§.j.& arg.ff.de iniur.l.itē apud Labeonem. §.ſed quod dicitur à prætore.& §.idē ait. Et propterea aduerſus eum tanquā famoſum & denotatum iudex cauſæ criminalis debet ſe terribilē præbere, vt in aut.de mand. princ. §.deinde.& in auth.vt iud.ſine quoq.ſuf.§. cos aūt qui ita. Ergo & denotatus & male meritus hic de quo quærit, nō poterit ipſius ciuitatis, caſtri vel villæ contra cuius mores cōmiſit, aliquod pro ſe auxiliū inuocare, qa fruſtra iuris auxiliū implorat, q cōtra illud cōmiſit.ff.de mino.l.auxiliū.in fi. & ff.ſi fa. fur.fec.dic.l.j.§.hoc aūt. Et ideo vř ꝙ iudex animaduertendo in eundē vt iniurioſum, & male meritum poſsit vt terribilem ſe oſtēdēdo de dicto crimine inquirere ꝑ tormēta & maxime vt publice aliis ad terrenda maleficia ſit exēplū, vt ff.depoſi. l.bona fides. & ff.de pœn.l.aut facta.§.fi.& in authen.de man prin.§ homicidia. Sed licet incertū ſit quis illud maleficiū cōmiſerit, tñ cū de iſto detento

detento & capto malū exemplum habetur, dum sua spōte cōstituit & se fecit hominē malæ famæ, vr̄ ꝙ iudex ex officio suo & de bono regimine posit de crimine occulto ad qōnes procedere contra illum arg. ff. ad l. Cor. de sicca. l. iij. §. sed ex senatuscon. & ff. de pœ. l. si quis aliquid. §. qui abortionis. quod vr̄ triplici ratione possunt procedere. Primo, q̄a solicite debet agere quilibet qui iurisdictioni præest, vt prouincia quam gubernat, malis hominibus careat, vbicunq; sint animaduertendo in eos, nec distinguit vnde sint. ff. de offi. præsi. l. iij. in fi. & l. congruit. Secunda ratio, quia peccata nocentē nota esset oportet & expedit, vt ff. de iniu. l. eū. §. qui nocentē. & C. de ost. rec. prouin. l. iustissimos. & ij. q. j. c. si peccauerit. Tertia ratio, quia cum nulla necessitate vrgente sua spontanea voluntate dataq; opera se fecerit & cōstituit conspectui hominū homo malæ famę, merito erit sumēdus suspectus, vt ff. ex q. cau. ma. l. data opera. ff. ad l. Cor. de sicca. l. vxori. §. j. Nec poterit cōqueri si quæstionibus exhibeatur, cū sibi hoc imputare debeat, eo ꝙ sua culpa se fecit hominē malæ famæ & conditionis, & damnū quod quis sua culpa sentit, iure sentire vr̄. ff. de regu. iur. l. quod quis. & ff. de noxa. l. si cōis familia. & C. de fidejcō. libe. l. si quis. Solu. In quæstione præmissa vr̄ fore dicendum, & forsan nō male, ꝙ si contra istū reperiatur probatū per idoneos testes de publica voce & fama, & ꝙ illa talis fama habuit certam originem, & ꝙ non processit à maliuolis & sibi maledicis, sed à viris prouidis & honestis, & ꝙ non processerit ad denunciationē paucorū, sed alicuius parochiæ, aut maioris partis alicuius viciniæ, & etiam appareat ꝙ ante maleficiū commissum de quo quærit opi. istius erat alias læsa apud bonos & graues homines, tunc & in tali casu poterit & debet quæstionibus subiici, vt probat quinque argumentis pro hac parte supra proxime alleg. Et sexta ratione, quia quantū ad quæstionem cōtra aliquē faciendā videtur sufficere fama parochiæ, aut maioris partis loci vbi crimē cōmissum, est seu vicinię alicuius, vt extra de præsum. c. illud. & arg. C. ne de sta. defunc. l. si mater. Septima, quia dum se hominē malæ famæ & conditionis constituit, seipsum sua bona fama priuauit, & fuit sibiipsi crudelis, cū is crudelis posit merito iudicari, qui suam famam negligit, & prodigus suæ salutis extitit, vt extra de pigno. c. ij. & xj. q. iiij. c. non sunt. & extra de accus. c. vlt. & arg. C. de his qui poté. no. l. j. in fin. C. vt in cer temp. cri. q. l. ij. vnde & alterius hominis salutis & famæ præsumendus erit, & habendus prodigus & crudelis, quoniam qui sibi parcere nō curauit, multominus aliis parcere voluisse credendum est, vt ff. de bo. eo. qui mor. sibi consci. l. si. §. videri autem. ibi, & quidam sibi. ff. de ædi. edi. l. cum autem. § malus seruus. Octaua, quia ad inquisitionem & veritatem habendam de aliquo, plurimum operatur & intuēdum est cuius opinionis & æstimationis in ciuitate sit q̄sque & habetur, vt arg. ff. de fun. instru. l. cū delanionis. §. asinam. in fin. & ff. de quæstio. l. de minore. §. plurimum quoque. & ff. de re mili. l. non omnes. §. à barbaris.

ADDITIONES.

a ¶Honestę. Adde Alex. consi. lxxv. iiij. lib. & qualiter testes debeant cōcludere, vt probetur fama ꝑ eundem consi. lxx. iij. lib. Cal. consi. j. de ꝓba. & Raph. Cu. consi. lxxiij. Fulg. consi. clxxxiiij. & an fama sit sufficiens vt quis tanquam irregularis reprobetur. vide Cal. consi. ix. de proba. Ber.

b Maliuolis. Adde Alex. consi. cxxvij. iiij. libr. Roma. consi. cccl j. Pe. de Anch. consi. cclxiij. Old. consi. ccx. Ber.

c Inesse. Adde ꝙ ea quę fiunt incontinenti, dicuntur inesse. Roma. consi. lxv. & consi. lix. Ber.

d Autore. Adde qd voluit Frā. Are. cōsi. lxxiij. B.

e Honesti. Et alibi dicit Cyn. non est consilium in vulgo. Ber.

f Præsumuntur. Adde ꝙ hæc ratio procedere posset vbi alias iste captus non destitisset a malo viuē di genere per trienniū sed vbi dicto tempore destitisset, quia tunc pręsumitur nouus homo hic scripta ꝓcedere non posse, & pro allego ea quæ cōsuluit Roma. consi. ccxxxvj. vbi vide iura quæ allegat, & no. quia facient tibi honorem. Ber.

g Pręsumitur. Adde ꝙ semel malus nō semper pręsumitur malus, quia in alia specie mali non præsumitur malus, secundum Bal. & Imo. in l. j. ff. de hęre. insti. quorum opi. sequitur Alex. consi. v. vbi cōsuluit, ꝙ quidam non poterat poni ad torturā quia esset suspectus de furto, licet probatum esset de mala fama, non tñ ꝙ solitus esset furari, dicit tñ Pet. de Anch. consi. ccccxvj. referendo verba Dy. ꝙ accedens naturæ contractus remouet effectum pręsumptionis naturæ, & semper iudicari debet tanq̄ cōstitutus in quasi pos. malitiæ, & dicit ꝙ ista sunt consona, quia illa quę solo cursu temporis non mutantur, vt est excōmunicatio, infamia, & similia, præsumuntur hodie durare postquā probatur semel quē in tali statu fuisse. alleg. Cy. in l. edita & alia iura quæ ibi videre potes. Ber.

Qui ad famę probationem posint & debeant de iure admitti. Rub.

13 *Famam contra aliquem probari per quos poßit & debeat de iure.*

14 *Fama qualiter probari poßit.*

15 *Fama probata per testes omni exceptione maiores an ex illa posit ad sententiam diffinitiuam procedi.*

16 *Fama sola legitime probata, in quibus casibus plenam faciat probationem.*

17 *Testis super pluribus articulis interrogatus. dicens se nihil scire, super aliquibus uero probet in fine autē interrogatus dicat, quòd de omnibus supradictis est publica uox & fama, quid erit?*

13 NVNC videndum † est qui ad famę probationē cōtra aliquē faciendam posit & debeat iure admitti. Et quidē videtur ꝙ posint de iure admitti, & eorum depositiones debeant de iure valere qui odiosi & inimici non sunt illius aduersus quē producūtur imo videtur generaliter ꝙ oēs admittēdi sint, & recipiendi, qui edicto de testibus specialiter non inuenantur prohibiti, vt ff. de test.l.j.sicut & dicitur de procura.l.inuitus.§.j.ff.de procu. Debent ergo & possunt ad famæ probationem admitti prouidi viri & honesti, & qui omni sint exceptione maiores, vt extra de accusa.c.qualiter & quando. vnde antiqui hominis graues, necnō honestæ & bonæ opinionis sunt ad tale testimonium admittendi, vt ff.de leg.ij.l.cū pater.§ rogo.& l.cū quidam. & extra de test. c.licet ex quadā. quod quidē videtur posse ea ratione procedere, quia huiusmodi conditionis hominibus maior fides in dubijs adhibetur, vt ff.de testib.l.iij.§.idem diuus.
14 de fund.instru.l.fi. † Vnde si quæratur qualiter fama probari posit, dici potest & vide
a tur, ꝙ toties dicitur fama probari,[a] quoties testes omni exceptione maiores deponūt, & dicunt ꝙ publice dicitur in ciuitate illa vel loco, id de quo quæritur taliter processisse, aut ita factum fuisse vt dicitur, & arguitur d.§ à sententia. & ff. de fun.instru. l. cū de laniomis. & arg. ff. de flumi.& ne quid in
15 loco publi.l.j.§.j. † Sed si quæratur nunquid fama per supradictos testes eo modo probata, adeo plenam probationē adducat vt ex ea sola posit ad diffinitiuam sententiam procedi. respondeo distinguendū videtur, an de ciuili, an de criminali causa quæratur, quia in causa criminali, licet sola famæ probatio, quæ processerit ex legitimo tempore & personis omni exceptione maioribus indicium & præsumptionem inducat, vt posit secundum opiniones quorundam ad quæstiones procedi, vt dicetur infra de q. & tormentis. tamen per eam solā
b non poterit quis diffinitiue condemnari,[b] quia ex suspicionibus non est diffinitiuę cōdēnandū, vt ff.de pę.l.absentē. & ff.de ven. in pos.mit.l.j. quia in criminalibus dum de hominis salute tractatur, debent esse lucidę & apertæ probationes, vt C.de proba.l.vlt. & bene posui & dixi quod per illam talem famam solam potest ad quæstionem procedi, quia talis famæ probatio facit præsumptionem, & dicitur esse quoddam verisimile. arg. vt extra de pur.ca.c.si qs de gradu. & argu. extra de resti.spol.c.solicite & ff.de suppel.leg.l.iij.in fi. Verum si de ciuili causa tractetur, tunc licet duę semiplenæ probationes, sicut est dictum vnius testis, & fama cōmunis, vt ff.de do.præle.l. Theopompus. vnam plenam probationem adducāt, vt posit diffinitiua ferri sententia, vt ff.de proba.l.probationes.& C.de reb.cre.& iureiur.l.bonæ fidei.& ff.de testi.l. iij.§.eiusdem quoque. tamen sola fama, quæ semiplena probatio in hac causa censetur, regulariter hoc non poterit operari, qa ex vna semiplena probatione, non est regulariter snīa diffinitiua formāda, vt arg. C.de iudi. l.iudices. & in auth.de fide instr. §.pen. Regulariter aūt dictū est, quia cōtingit interdum ꝙ sola fama parit & producit probationē, ita ꝙ ea sola probata, pōt diffinitiua sentētia proferri, qđ in omnibus solet procedere, quę ex antiquo tempore loco remoto procedunt. Vnde probari per testes ꝙ
c Bulgarum mortuum viderunt, tam difficile q̄ forsan imposibile videtur. Ideo tali casu debet ad famæ probationem decurri, satis enim sufficere dicitur, si testes aliqui dicant, ꝙ eum esse mortuum fama sit in sua ciuitate, vt eius posit tanquam mortui hęreditas apprehēd, vt arg. ff. de capti.& post limi.reuer.l. nec nos præterijt. & C. solut. matri.l.si quidem. Idem etiam videtur dicendum si de loco remoto quæratur, vt aliquem esse trans mare defunctum. Nā satius

tis est probare eum esse mortuum, si hoc vulgaris dicatur opi. vt arg. ff. de sepul. l. iij. in fi. & ff. quando actio de pecu. est an. l. j. §. quæsitū. & arg. ff. de offi. præsid l. Barbarius. & C. ne de
26 sta. defun. l. si pater. † Et vt breuiter loquar, multi sunt casus speciales, quibus plena probatio sumitur & habetur per solā legitimā probationē de fama publica & opinione cōmuni sine alio adiuncto. qui casus istis legibus denotantur, vt ff. de flumin. l. iij. §. pœna. & extra de testib. c. præterea. & ff. de test. l. iiij. §. numerus. ff. de iureiur. l. vulgo. ff. de fun. instru. & instru. lega. l. cum delanionis. §. asinam ff. de vsucap. l. non solū. §. j. ff. de hære. institu. l. Pacumeuius. ff. q̄s ord. ī pos. ser. l. ii. C. de repud. auth. ibi posita. Sed contra hoc videtur q̄ fama non probet. C. de offi. rec. prouin. l. iustissimos. Sed respōdeo, q̄ ibi fama vera nō erat, & ideo ibi poterat probari contrariū, sed in lega supra no. non poterat probari contrariū do. autē Mar de Fano dicebat q̄ semper fama probat per se solam, donec contrariū fuerit probatum. & quod dicitur. ff. de testi. l. iij. ibi, alias veluti consentiens fama &c. dic, alias, idest aliquādo in specialibus casibus fama consentiens, scilicet cum assertione partis, probat &c. de hoc etiā no. Accur. in d. §. a sententia. & C. de testi. l. j. & instit. eo. §. testis. Qualiter aūt probatur ista talis fama, & per quot testes, & super quæ debeant concordare, dixi supra, in tractatu de
27 inquisitionibus. † Sed quid si testis super pluribus articulis interrogatus, dicat se nihil scire, super aliquibus vero deponat, & probet in fi. autem dicti sui deponat interrogatus & dicat, q̄ de omnibus supradictis est publica vox & fama. hic dicūt quidam, q̄ dictū vnius testis restringendū est tm̄ ad illos articulos super quibus deposuit, & non ad illos super quibus dixit se nihil scire. Aliqui dicunt vt not. Guil. durātis & melius, q̄ debet referri ad omnia in oībus articulis contenta, quia cū ponēs de omnibus ponat siue asserat, testis iste de omnibus intelligitur r̄ndisse, bene enim pōt esse, q̄ testis aliquid nescit, tn̄ cū dicit & deponit, q̄ est de oībus publica vox & fama, deponit de sciētia & nō de credulitate. Aequū tn̄ est, q̄ testis in hoc dubio requiratur. q̄ ipse debeat dictum suū declarare. & ita verū esse describit dictus Guil. durātis in Speculo iuris ciuilis & canonici quod opus valde comprobatur.

ADDITIONES.

a Probari. Adde vidēdos doct. in consilijs, supra al le. sub rubr. a quo, vel a quibus possit fama incipere, & vide etiam Franc. Aret. consi. ciij. Ber.

b Condēnari. Adde Io. de Ana. cons. j. Fran. Are consi. xiii. Ang. consi. iiii. Bar. consi. xcv. Calde consi. ix. de proba. & quando fama plene proba in ciuilibus. & vide Alex. consi. lxvi. & lxxx. iii. lib. Ro. consi. lxxvij. pulchre Petr. de Ancha. consi. ccliii. Ber.

c Mortuum. Adde Alex. consi. xc. ij. lib. & cons. lxxxij. iij. lib. Ber.

Qualis & quantus sit famæ effectus. Rubrica.

18 *Famæ effectus qualis & quantus sit.*
19 *Fama & voce publica probata per testes infames, an dictis talium fides sit adhibenda.*
20 *Periurus testis an tanquam infamis sit repellendus à testimonio ferendo.*

18 EQVITVR videre qualis & quātus sit famæ effectus. † Circa quod sciēdum est notandū, quod fama aliquando consumitur & aliquando minuitur, ipsa enim consumitur & dicitur esse cōsumpta, cū ex toto habetur pro extincta, qui effectus est, vt is ad nullum publicum vel ciuile officium admittatur, cuius fama sit ex toto consumpta, vt ff. de var. & extraord. cri. l. pe §. fin. Minuitur vero fama, cum libertas & ciuitas retinetur, sed circa statum quamuis pœna plectetur, vt dicta l. no. sed qualis & quantus sit effectus tam famæ consumptæ quàm minutæ videtur dicendum, vt plene not. do. Azo. in summa, C. de his qui notan. infa. & de infa. l. prima. lib. vij. & etiam in pluribus partibus huius operis
19 colligi potest. † Sed pone per testes fore probatum contra aliquem de publica voce & fama, qui tamē testes reperiuntur esse infames, quæritur an dictis talium testium sit adhibenda fides? & certe in causis ciuilibus cúm tormentis, tamen infames recipi non prohibentur in testes, vt in corpore authen. de testi §. & no. in sum. eod. titu. §. in pecuniaria. at in causa criminali infames, de quibus dicitur. ff. de his qui not. infa. l. j. à ferendo testimonio
a repelluntur, a nec ipsorum dictis est adhibenda fides, vt ff. de testi. l. iiij. §. lex Iul. fallit in crimine læsæ maie. C. ad l. Iul. maiest. l. nullus. Omnes autē supradicti infames, nec ad ferendum testimoniū admittuntur, nec ad accusandum. C. qui accus. non pos. l. criminis. & ff. de accu. l. qui accusare. & l. qui iudicio. Nisi suam vel suorum iniuriā prosequātur, vt ff. de act. l. hi tn̄. & merito testes infames a ferēdo testimonio

nio repelluntur, quia ferre testimonium dignitas, est & honor, vt xxij.q.v.preceptū.& publicū officiū censetur, & actus, vt ff.si quis.cau. l.ij.§.ij.& infami. non solū sunt actus publici interdicti, vt ff. de decu.l.iij.§. superius. & C. de decur.l.ne quis ff.ad l.Iul. de vi publi. l.ij. & extra de test.c.licet ex quadā.in fi.j.respon. sed etiam porte dignitatis eis patere nō debēt, vt C.de digni.l.neq; famosis. & C.de re mil.l.
20 ij.li.xij. †Sed quæro, nunquid testis quē constat esse periurū, tanq̄ infamis à testimonio ferendo repellēdus. Et certe primo videtur ꝙ sic quia iure cauetur, ꝙ qui periurus est, infamis efficitur, vt C.de transa.l.si quis maior. & C.de diuor.& rep.autē.hodie. C.de pœ.iudi. qui male.iu.auth.nouo iure. econtra vr̄ multiplici ratione. Prima, quia edictū de testibus est prohibitoriū, vt ff.de test.l.j.& nulla lege cauetur, ꝙ periurus à testimonio repellat̄. Itē quia nemo periurus potest dici infamis, qa satis est ꝙ de periurio Deū habeat vltorē, vt C.de reb. cred.& iureiur.l.ij. Itē quia periurus inter infames non connumeratur, vt ff.& C.de his q no.infa.l.j.ergo non est infamis argu.insti. de de act.§.actionū. Itē quia qui deierat, crimine stellionatus punitur, & qui condēnatur eo crimine, nō efficitur infamis.vt ff.de cri.ste.l.j.& l.de periurio. Itē quia infamia odiū est & pœna, vt arg. C.de decur.l.nec infamia.& l.nec infames.& C.de infa.l.vna. & odia non sunt ampliand a sed potius restringenda, vt ff de libe. & posth.l.cū quidā. Solu. In quęstione ista dicendū videtur, ꝙ ille qui periurus inuētus est regulariter iure nostro infamis nō fiat, & ideo non sit à testimonio repellendus, vt supra dictum est, licet ei sit minor adhibenda fides, qm̄ q retro fuit malus &c. vt ff. de accu.l.si cuiꝰ. ijsdē.& ff.de sena.l.cassius.hoc tū fallit in casibus in quibus eoipso ꝙ quis deierat periurus efficitur, & ideo tanq̄ infamis est à testimonio
b repellendus, b qui casus notantur & colligunt̄ in legibus in cōtrariū allegatis, q casus sunt speciales, tū non sunt trahendi ad consequentiā, sic regulā, vt ff.de leg.& senatuscon.l.quod vero. iure autem canonico omnes periuri a testimonio ferendo repelluntur vt extra de testi.c.testimonium eius &c. Gandinus.

ADDITIONES.

a ¶Repelluntur. Adde Alex. consi.xj.j.lib. Oldr. consi.cxcij. Ber.

b Repellendus. Adde Cal. idem dicentem consil. v.de iureiur.& vide Oldr.consi.cxcij. Rom.consil.ccxc. Alexan.consi.cxxxiij.j.lib.& consi.lxiiij.ij.lib.& consi.xx.iiij.lib. Ber.

De præsumptionibus & indicijs dubitatis, ex quibus plerunque proceditur ad tormenta. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Præsumptiones & indicia quibus plerunque ad tormenta proceditur.*
2 *Præsumptionum species quæ sint.*
3 *Præsumptio facti quid sit*
4 *Præsumptio facti quando de tempore præterito trahatur ad præsens.*
5 *Præsumptio ex præsenti facto quando trahitur in præteritum.*
6 *Præsumptio hominis quid sit.*
7 *Præsumptio naturæ quid sit.*
8 *Præsumptio iuris tantum quid sit.*
9 *Præsumptio iuris & de iure quid sit.*
10 *Præsumptio temeraria & leuis quid sit.*
11 *Præsumptio probabilis & discreta quid sit.*
12 *Præsumptio uiolenta quid sit.*
13 *Præsumptio & fictio quomodo differant.*
14 *Indicium quid sit et unde dicatur.*
15 *Crimine aliquo publico uel priuato commisso, si contra Titium fuerit per idoneos testes de publica uoce & fama probatum, an iudex possit contra Titium bonæ opinionis quæstionibus inquirere.*
16 *Indicium primum quomodo fama coadiuuetur, ut quis subijci quæstionibus possit etiā si inculpatus de crimine erat inimicus offensi aut suorum &c.*
17 *Indicium secundum est, si inculpatus contraxit conuersationem cum inimicis occisi &c.*
18 *Indicium tertiū est si quis receperit malefactorem in domo sua post maleficiū perpetratū, cui non erat aliqua affinitate coniunctus.*
19 *Indicium quartum est, si inculpatus aliquid fecit quominus delinquens deprehensus & captus ad iudicem duceretur.*
20 *Indicium quintum est, si inculpatus de crimine aufugit crimine commisso.*
21 *Indicium sextum est, si probetur quòd inculpatus fuit uisus in domo uel itinere gladio euaginato cum occiso aut uulnerato.*
22 *Indicium septimum est, si inculpatus captus confessus fuit etiam extra iudicium se esse culpabilem de tali crimine.*
23 *Indicium octauum est, si probetur quod inter inculpatum & occisum fuerunt uerba iniuriosa ad animum reuocata &c.*

Indicium

24 *Indiciũ nouũ est, si inculpatus sciuit delinquentem quẽ potuit prohibere & non prohibuit.*

25 *Indicium decimũ est, si probetur aliquẽ sciuisse quòd in aliquo loco erant malefactores & derobarent uel occiderent transeuntes et tamen duxit mercatores secũ per illã uiã qui fuerunt derobati, vulnerati & occisi.*

26 *Indiciũ undecimũ est, si probetur per testes idoneos quòd is cõtra quẽ inquiritur est homo male conditionis & famæ, habentis ortum à uiris omni exceptione maioribus.*

27 *Indicium duodecimũ est, si inculpatus alias cõmisit maleficium in personam offensi, uel etiam aliorum.*

28 *Indicia multa alia sunt contra delinquentes, quæ iudex bonus & lector curiosus perpendere potest ex qualitate personarum & temporum & locorum diuersitate &c.*

1 QVIA supra dictum † est de fama & eius partibus. Restat modo videre de præsumptionibus & indicijs dubitatis q̃bus plerunque procedit ad tormenta. Et primo videamus de præsumptionibus, & postea erit de dictis indicijs

2 Subscribendũ. † Præsumptionũ aũt multę sunt species. Nam alia facti, alia hominis, alia naturę, alia iuris tantũ, alia iuris & de iure. Itẽ præsumptionũ, alia temeraria & leuis, alia probabilis & discreta, & alia dici-

3 tur violenta, † Præsumptio facti est qñ ex facto alicuius hominis præsumitur aliquid contra eũ, vel pro eo, nã iudex circa personam criminosi habet considerare ex motu sui animi secundũ varietatẽ factorũ contingentiũ. Nã ex qualitate facti & conditionis personarũ capitur cõiectura, vt ff. de dona. inter virũ & vxo. l. vir. & ff. de actio. & obl. l. fi. ibi, in personis caussisq; æstimatorũ &c. ff. ad l. Iul. maiest. l. famosi. Et in primis habet iudex considerare cuius vitæ quis antea fuerit, vt ff. ad l. Iul. maie. l. famosi. ibi, & psona spectãda &c. nam qualis æstimationis & famę quis antea fuerit, talis præsumitur, vt ff. de re mili. l. non oẽs. §. à barbaris. ibi, qualis antea æstimationis &c. Et facit ad hoc. ff. de ædil. edic. l. quæro. & ff. de rei ven. l. à bonæ fidei. & ff. de quæstio. l. de minore. §. tormẽta. & ff. de testi. l. iii. in prin. Itẽ, quia qualẽ vitã & habitum quis duxerit, talẽ eũ esse præsumimus, vt ff. de iniur. l. item apud Labeonẽ. §. si quis virgines. & ff. de tuto. & cura. dat. ab his. l. ab his. §. his qui. & ff. de condi. insti. l. quidã. Itẽ habet indagare iudex curiosus & sapiens, cũ quibus hominibus, & p quæ loca conuersabatur & vtebatũ de crimine inculpatus, quẽ intendit aggrauare & torquere, quoniã mala conuersatio,

a est malę vitæ indiciũ,[a] vt ff. de admi. tut. l. si plures. §. assidue. Nam ex mala conuersatione etiã bonus efficitur vitiosus, vt ff. de ædil. edic. l. ædiles. §. pedius ibi, aleator forte &c. Ad idẽ dictum est philosophi. Qualis quisq; est, talium consortio delectatur. Itẽ consideret locũ seu loca in quibus conuersabatur, quia secundũ locorũ diuersitatem & varietatẽ, varia colligiĩ cõiectura, vt C. si manc. ita fue. aliena. l. fi. & ff. de pœ. l. aut facta. §. euenit. Præterea consideret iudex factũ, q̃a ex qualitate facti, animũ faciẽtis metimur, vt ff. de peti. hære. l. j. vt est videre hoc exemplo. Nã si tibi seruũ ligatum vendidero, & si in verbis exprimã talẽ, tñ seruũ fugitiuũ dicere videor & vendere, vnde si postea ab emptore aufugit, me nõ poterit redhibitoria conuenire, vt ff. de ædi. edi. l. si tamẽ. §. ei qui seruũ. facit ad hoc. insti. de hære. quali. & diffe. §. is quoq; tñ, in fi. & ff. commo. l. si vt certo loco. §. custodiã & ff. de deposi. l. si hominẽ. & C. de testa. l. nõ codicillũ. & extra de præsum. c. j. Nam p extrinseca, pbant intrinseca, vt ff. de diuor. l. fi. circa fi. & insti. de re. diui. §. pauonũ. His namq; pensatis actibus & factis præcedẽtibus & præsentibus de homine bonum vel malũ præsumitur, vt d. §. à barbaris. & C. de prin. agen. in reb. l. j. §. fi. & de offi. magi. mi. l. j. & melius. ff. de re mil. l. desertorẽ. §. ad hostes. ibi, considerato eius præcedentis vitæ actu.

4 † Et hæc facti præsumptio ali-

b quando trahitur de præterito[b] tẽpore ad præsens, vt si q̃s cõsueuit falsa instrumẽta facere, & aliquod instrm eius reuocetur in dubiũ, ex præterito facto præsumitur incõtinenti cõtra eũ, & sic vno modo intelligiĩ. C. de proba. l. iubemus. sic. n. qui olim fuit malus, hodie præsumitur malus, vt ff. de accusa. l. cui. §. iisdem. sic etiã præsumitur pro aliquo si olim fuit bonus ꝙ hodie sit bonus vt d. §. à barbaris.

5 † Aliqñ ex præsenti facto pręsumitur in pręterito, vt est videre in casu legis. C. ad l. Iul. de adult. l. hi qui. & in corpore authẽ. vt nulli iudi. §. si q̃s nota.

Item, qui non probat crimen obiectũ, ipso facto præsumitur calũniæ, vt C. de aduo. diuer. iudi. l. j. & ff. de præua. l. præuaricatione. Sic & de illo malũ presumit q̃ paciscitur de crimine, vt ff. de his qui no. infa. l. athletas. in fi. & l. seq. & istæ præsumptiones facti bene recipiunt probationes in cõtrariũ, q̃a factũ plerunq; et prudentissimos fallit, 6 vt ff. de fur. & fac. ign. l. j. † Præsumptio vero hominis est, vt qñ vir potens dicit se vim passum ab humili, vel dicat se compulsum in vrbe, vel loco vbi frequẽtia est hominũ. Nam nõ est verisimile, vt ff. quod met. cau. l. nõ est verisimile. Itẽ homo nõ præsumit iactare suã pecuniã, vt ff. de proba. l. cũ de indebito. Itẽ lex præsumit quẽ non culpabilẽ, vt ff de test. l. diuus. j. respon. in fi. Itẽ q̃ aliquis sit bonæ fidei, vt C. de proba. l. iurisiur. & C. de his q̃ mili. non pos. l. super seruis. Itẽ lex præsumit, & pp legẽ præsumitur notariũ scripsisse vera, vt C. de cõtrahen. & commit. stip. l. optimã. Itẽ lex præsumit pp coniunctionẽ sanguinis oẽm fraudẽ cessare, vt ff. de ritu nup. l. non solũ. j. respon. & ff. quod cũ falso tuto. auto. l. pe. Itẽ lex presumit aliquẽ potius simplicitate quã malitia deliquisse, vt ff. de his qui sibi ascri. l. pen. hoc tñ q̃ hæc lex dicit, spãle est in milite pp simplicitatẽ armatæ militiæ. Nã no. diligẽter hoc esse regulariter verũ, quotiescunque cõstat aliquẽ malũ cõmisisse, fecisse vel fieri fecisse, semper præsumitur q̃ dolo & fraudandi animo hoc fecerit & cõmiserit, vt C. ad l. Cor. de sicca. l. j. & C. de iniur. l. si nõ conuitij. vnde semper ille quem deliquisse cõstat, si prætẽdat ignorantiã vel aliã excusationẽ, ita q̃ dicat qđ nõ dolo illud crimẽ cõmisit. hoc debet & habet probare. Quo dic et vt not. Accur. super d. l. j. C. de siccar. Aliud etiã no. dignũ & obliuioni nõ trade, q̃ ad hoc vt debeat & possit p̃sumi contra aliquẽ, q̃ ipse aliquod delictũ cõmiserit, debet constare iudici illud malũ fore cõmissum, & quomodocunq; per testes vel indiciũ, vel alias per euidentiã facti, qñ lege cauetur, q̃ nemo videtur animũ habuisse nocendi, nisi & effectus fuerit subsecutus, vt ff. de verb. sig. l. sæpe. ad fi. Et p̃pterea dicit lex, q̃ si quis confiteatur se hominem occidisse qui viuat, q̃ nõ teneĩ hac confessione. Nam debet constare hominẽ à quoquã fuisse occisum, vt ff. de inter. act. l. confessionibus. Quod dic etiã, vt nõ. supra quali. accu. fiat. § itẽ est dictũ. peccatũ. n. est illud crimen super quo debet præsumi & fundari, vnde si de ipso crimine nõ cõstaret quicquid ædificaret, nullũ esset, vnde discreti assessores antequã inquirant, vel accusationes recipiant, vel super eis procedãt, faciunt p aspectũ videri hominẽ mortuũ vel vulneratũ. Nã non nascitur iniuria ex reuocatione ad animũ, sed ex facto, id est ex cõtumelia, id est ex eo quod maleficiũ factũ est, vt ff. de pact. l. si vnus. §. pactus. ad fi. de actio. & obl. l. ex maleficio. Et omnis iniuria presumitur praue facta & male, vt extra de præsum. c. j. vñ legitur, q̃ crimẽ est peccatũ accusatione dignissimũ, vt lxx. dist. apostolus. in fi. & ita crimẽ est causa, vnde accusatio procedit, sicut alias dãnum est causa, q̃a datur accusatio vel alias vt not. d. Azo in sum. circa fi. prin. & præstat ad hoc argu. ff. qđ metus cau. l. sed & paratus. §. fi. Itẽ alias mora est cã quare agit ex contractu bonæ fidei, vt C. in quib. cau. in integ. resti. nõ est neces. l. in minorũ persona. nã nisi cõstat de morte dñi, nõ est habenda qõ de seruis vel familia eius ff. ad Silla. l. ij. §. illud sciẽdum. & facit optime q̃ debeat constare de maleficio. ff. ad l. Aquil. l. idẽ Neratius. §. fi. cũ l. seq. nec prodest dicere q̃ ludẽdo iniuriã intulit, quia ludus noxius est in culpa, vt ff. ad l. Aquil. l. itẽ. §. fi. cũ l. seq nisi ratione parentelæ, societatis, vel amicitiæ, vel persone cõtempserit iniuriatus, vt v. q. v. nõ omnis q̃ verberat. & hæc est p̃batio ex parte inferẽtis iniuriã, vt C. de iniur. l. si nõ conuitii. Nã ei qui dicit, incumbit onus probandi, vt ff. 7 de probationi. l. ei q. & l. quoties. † Præsumptio enim naturæ, vt si aliquis sit natus ex bona progenie, vel bonos habuerit parentes, præsumit iste bonus, vt C. ad l. Iul. maiest. l. q̃sq̃s. & C. de cohor. l. si cohortalis. sic & si natus fuerit ex mala progenie, vel malis parentibus, præsumitur esse malus sæpe, vt ff. de ædi. edic. l. qđ si nolit. §. q̃ mãcipia:

8 † Et est præsumptio iuris tãtum, de qua pone exemplũ, qñ lex aliquid præsumit, & de tali præsumptione iuris vltra non procedit aliquid statuendo, vt C. de proba. l. siue poss. & C. ad exhib. l. j. & ff. de dona. inter vir. & vxo. l. quantominus. & ff. de pact. l. pa
9 ctũ. † Iuris & de iure dignoscitur esse præ-
c sumptio quoties ius cõtra c aliquem presumit

mit aliquid esse factum, & de sua præsumptione ita confidit, quod vltra procedit generale statutum, vel sententiã, proferendo quod ita verum sit illud, quod præsumitur, & non aliter tunc, ei talis præsumptio dicitur esse l. vt probatur. C. ad Maced. l. fi. in fi. & C. arbi. tute. l. fi. & C. de inof. testa. l. si mater. & pone exemplum. C. ad l. Iul. de adul. & l. si qui. & in corpore auth. vt nulli iudi. §. si quis vero comprehensorum. Et hæc talis præsumptio præsumptionem in
d contrarium non admittit,[d] vt patet per iura prędicta, cæteræ autẽ præsumptiones prædi-
10 ctæ in cõtrariũ probationes admittũt. † Temeraria vero & leuis dicitur esse præsumptio, quoties aliquid à leuibus, siue vilibus personis procedit, & à talibus quibus non est creden-
e dum,[e] vt argu. in authen. de testi. §. nos igitur. C. de incest. nup. l. humilẽ, & huic præsumptioni non statur, vt arg. ff. de mino. l. iij. §. j. versi. idem tamẽ. & ff. de proba. l. si chirographum. & ideo non põt quis ex talibus præsumptionibus subijci quæstionibus, vel tormẽ. vt arg. ff. quod met. cau. l. non est verisimile. Nã ea quę leuia sunt & friuola, spernenda sunt. ff. de don. inter vir. & vxor. l. virum. ff. commoda. l. si vt certo loco. §. possunt. ff. de accusa. l. leuia. & ff.
11 de ven. inspi. l. j. in fi. † Probabilis vero & discreta põt esse præsumptio quñ à grauibus & honestis personis dicitur, & fama procedit fore aliquem factũ maligne per aliquẽ, vt extra de sen. excom. c. inquisitionis. & extra de præsum. c. illud. põt etiam dici probabilis & discreta præsumptio ratione loci vel tẽporis, vt quia
f visus fuit in loco suspecto, aut qa hora[f] suspecta, quo loco, aut hora crimen aliquod factum est, nam locus & tempus & hora suspicionem facit, de præsumptionem inducit, vt arg. ff de pœn. l. aut facta. §. tempus. & §. locus. C. de adulte. l. Gracchus. & extra de præsump. c. iij. & c. literis. & hæc talis præsumptio facit credulitatem & præsumptionem inducit, vt not. extra de senten. excom. cap. inquisi. & dicitur esse quoddam verisimile. argu. de pur. cano. cap. si quis de gradu. & de suppel. lega. l. iij. in fin. & ideo ex tali pręsumptione potest ad quęstiones procedi, cum semiplenam probationem adducit, vt ff. de testa. l. ob carmen. §. si vero ibi, & non proximiora esse prospexit
12 &c. † Violentia vero præsumptio alicuius facti dicitur, aut iuris tantum, aut iuris & de iure. de quibus dictum est supra ergo hic non repeto, & quia de his plene dicã infra quomo. de malefic. cogn. qñ crimen est noto. Et dicitur pręsumptio alicuius facti dubij aliquotiẽs plena, aliquando semiplena inuestigatio, secundum quod nota. Gof in summa de pſæsumpt. insuper no. quod argu. & præsumptio sunt idem quod incidat quibus proceditur ad tormenta. vnde argumenta dicuntur indicia, vt colligitur. C. de fal. l. vbi. & ff. de quęstio. l. milites. & l. vnus. §. in ea. Item præsumptio & suspicio sunt idem, quas iudex habet contra accusatum, & de tali præsumptione loquitur lex. ff. de qõ.
13 l. j. in prin. ibi, suspectio &c. † Item no. quod differentia est inter præsumptionem & fictionẽ, nam pręsumptio est super incertis, & sic coniecturis opus est, vt ff. de verb. oblig. l. continuus. §. primo, in fi. fictio vero est super certis, vt quando iussit vnum esse, & figit aliud, vt insti. quib. mod. ius patr. potesta. sol. §. si ab hostibus. & qui testa. face. poss. § fi. & C. ad legem Iul. de adulterijs. l. hi quidem. Vidimus de prima parte rubri. Nunc vero videamus de secunda, videlicet de indicijs dubitatis, qui
14 bus ad tormenta proceditur. † Et primo videamus quid sit indicium vnde dicatur. ex quibus indicium habeatur, & quis sic eius effectus. Et quidem indicium hic sumitur & dicitur signũ alicuius maleficij commissi, vel alterius rei de qua agitur, vt colligitur ex legibus tractantibus de indicijs, & de quibus infra dicetur per ordinem, & dicitur indicium ab indicando, vt ff de prescript. versi. l. solent. de quibus etiam indicij. dic vt not. infra de quęstio. & tormentis. §. quęro quæ & qualia. versi. possumus &c. Sequitur videre ex quib. cau. indicium habeatur, sed circa huius materiæ cognitionem intendo pręmittere, quandam quęstionem quæ
15 tota die de facto subsistit, duę talis est. † Pone aliquod crimen publicum vel priuatum fore commissum in aliqua ciuitate, castro vel villa, Titius statim commisso crimine inculpatur, cuius Titij opin. apud bonos & graues nunquam læsa fuerat, & quòd ipse Titius fuerit conscius & culpabilis de ipso maleficio per idoneos testes probatur per publicam vocẽ & famam, ortam statim commisso crimine in loco vbi per ipsum Titium dicebatur crimen commissum, quęritur an iudex possit per talem publicam vocem & famã de dicto maleficio quęstionibus inquirere contra dictum Titium? Et videtur quod sic, quatuor rationibus.

Primo, quis fama quæ aduersus aliquem oritur incontinenti commisso crimine, eidem crimini inesse videtur, & ideo legitima & rationabilis est habenda, vt ff. de adulter. l. quod ait lex. §. fina. & ff. de vi & vi arma. l. iij. §. cum igitur. Secunda ratio, quia iura videntur velle

PP 4 quòd

quòd quantũ ad inquisitionẽ contra aliquẽ faciendam sufficiat fama parochiæ vel maioris partis loci vbi crimen cõmissum est ; vt extra de præsum.c.illud. & arg.ff.de offi.præfe.præto.l.Barbarius. Nã quod publice dicitur & creditur, iuris præsumptionẽ inducit, cui statur, quandiu cõtrariũ non probatur, vt ff.ad Maced.l.si qs patrẽ.§.j.& C. q & aduer. quos.l.j. Tertia ratio,quia si non posset procedi in q̃onibus contra istum,iam darẽt materia ẽt homini bono delinquendi, quæ est à quolibet auferenda,vt C.de indi.vidu.l.ij.in fi.& ff.de iudi.l.si ingratus.in fi. Quarta ratio,quia cũ humana natura facile ad delicta prorumpta , vt in corpore authẽ.de mona.§.si vero.Tñ licet de isto Titio ante istud crimen commissum non fuisset aliquid sinistri auditũ , tñ non contingit ,ꝑpterea quin potuerit fuisse obiecti criminis conscius & culpabilis, quia nõ ꝓbat hoc esse,quod ab hoc cõtingit abesse,vt C.vnde legit.l.non hoc.vt C.de probat.l. neq; natales . Et ideo,cũ aduersus eũ ineat clamor viciniæ & famæ loci hoc nunciet poterit ad inquirendũ ad tormenta legitime animus iudicis promoueri,vt extra de accus.c.inquisi.in fi.& arg.C. de lati.liber.tol.l.vna.§. qui diu.Sol.in quæst. prædicta puto fore dicendũ ꝙ iste Titius possit q̃onibus subijci & non possit secundum diuersorum sapientum opi.diuersas. vt no.infra de quæstio.& tormen.§.sed denuo quero &c. Sed secundum omnium doct.opi.si iste Titius probauit se hominẽ alias bonæ opin. & famæ, g dico ꝙ non possit[g] subijci quæstionibus vel torment.obstante priuilegio bonæ famæ, cum tale priuilegiũ potentius infamia sit habendũ, vt ff.de le.ij.l.cum pater.§.rogo.& extra de accus.c.licet.quod potest multis rationibus cõprobari. Primo per locum à præsumptione naturæ,quæ est, vt de quolibet bono præsumatur, & quod sit potius bonæ famæ quàm malæ,vt ff.de man.testa.l.seruos.& argu.ff.de lega.ij.l.cum quidam ita. Secunda ratio, quia infamia non inest naturaliter alicui,& ideo dictum est,quòd infamia alicui multis modis irrogatur.non d cit,inest, vt ff.& C.de infa.per totum. nam infamia contra aliquẽ oritur faciliter,frequenter enim ad dictũ vnius sequitur multitudo, vt extra de pur.ca.c.cum in iuuentute. Sed fama & integra opi. naturaliter inest alicui,vt C.de inof.testa.l.omnimodo. & ideo est magis duratura , quia naturalia non ita de facili immutãtur,sicuti quæ ex accidenti proueniunt,vt insti.de iure natu.§.quod non. & §.pen.Et ideo iure cauetur,quòd cursus alueí naturalis delinquens facies suorum agrorum, ipsorum esse non desinit, nec eorum formam dicitur immutare. ac nouus alueus,qui ex accidenti processu agrum occupans alienum si relinquat eundem,tunc agri occupati priorem formam non immittat,vt argu.ff.de acqui.rer. domi.l.adeo.§.quod si in vno. & institu. de rer. diuisi.§. insula. & ideo magis intuenda sunt quæ naturalia sunt,quàm quæ ex accidenti contingunt. Tertia ratio,quia quoties duo diuersa iura occurrunt,aliqua priuilegiata, & aliqua non,semper iure priuilegiati est tam habenda ratio,quàm intuenda, vt ff. de regu. iuris,l. in omnibus causis. & C. qui potio. in pigno.habe. l.assiduis.§.j.de pecu.l.sed ex facto. §.j. & ideo iudex debet delectari potius in odore & suauitate bonæ famæ,quàm credulitati,malæ opinionis & famæ.argu. extra de accus.c.licet.in fi.& de purg.cano.c.cũ in iuuentute. & quia in præmisso dubio iudex potius esse debet promptior ad bonũ quàm ad malũ, vt ff.de pœn.l. si de interpretatione. Quarta ratio, quia debet præponderare priuilegium bonæ opin.& famæ priuilegio malæ opinionis & famæ duplici ratione,vna intrinseca, quàm quis habet primordialiter à natura, alia extrinseca,quam hic Titius sibi acquisiuit,tam ex bonis moribus suæ terræ, quàm ex sua conuersatione laudabili, vt in corpore auth. de mona. §.cogitandum.& ff.de iniur.l. item apud Labeonem.§.idem ait aduersus.Ex quibus rationibus coniectura preteritorum capitur circa futura,cum ex transacta vita sciatur qualis debeat in futurum præsumi,vt ff. de accu.l.si cui. §.ijsdem.& ff.de re mili.l.nonomnes.§. à barbaris. At talis infamia vna tantum nititur ratione,scilicet testium probatione , vnde cum pro fama & bona opin. duæ faciant rationes, sed pro infamia vna tantum,merito debet bonæ famæ priuilegium infamiæ prequalere,quia regulariter duæ rationes vincunt vnam,vt in authen.de consan.& vte.fra.§.hi.colũ. vij. & C. de iur. & fac. ignoran.l.j. Quinta ratio, quia opin.& bona fama fauorabilis est, cũ per eam quis ad honores & dignitates admittatur, vt C.de digni.l.ij.at infamia in se odium continet, quia per eam quis pœna plectitur cum infamia facti,quem à dignitate repellat, vt ff. de decur.l.j.§.spurios.& C.de digni.l.iudices. & l.ij. Et etiam cum iure infamia a publicis actibus quem repellat,vt ff.de test.l.iij.§. lege Iul. & ff. de accus.l. qui accusare. & ideo restringi debent.arg.ff.de liber.& posthu.l.cum quidam. & ff. de in ius vocan, l. quæsitum. & l.sed

l.sed si hac.§.fin. Sexta ratio, quia sicut probatio malæ famæ habet inducere qualemqualem præsump. contra istum, vt C. ne de stat. defun.l.si maritus. & extra de presump. cap. illud. ita probatio bonę opinionis & famæ habet pro ipso & in eius fauorem præsumptionē inducere. Sane quidem hæc præsumptio habet tollere primam præsumptionem, cum posterior præsumptio amoueat præcedentem, vt ff. de his qui sunt sui vel alien. iur. l. filium. in fi.& ff. de in integ. restit. l. diuus. & C. de adul. l. hi qui. his igitur rationibus non potest quęstionibus subijci vel tormentis obstante priuilegio bonæ famæ, verum si dicta fama coadiu-
h uetur aliquo indicio, vel rationabili adminiculo, tunc credo, ꝙ eo casu posset iudex quæstionibus inquirere contra Titium supradictum, quia legitur vno modo, ꝙ fama consentiens, id est omnibus alijs assentiens, confirmat rem de qua agitur & quæritur fides, vt ff. de testi. l. iij. ibi, alias veluti consentiens &c. quia quæ per se non prosunt, singula multa iuuant, vt
16 C. de proba. l. instrumenta. † Sed quæ & qualia poterunt esse ista talia indicia quibus fama coadiuuetur, vt posit quis quęstionibus subijci & tormentis & certe hæc omnia quæ sequuntur. Primum indicium, si probetur ꝙ iste Titius de crimine inculpatus extitit ini-
h micus ostensi, aut suorum, [h] vt sui intelligantur omnes qui admissi fuissent ad huiusmodi iniuriam prosequendam cum eorum iniuria, sua iniuria & dolor proprius habeatur, vt not. de his. ff. de accu. l. j. & ij. & ff. de libe. causa. l. j. & ij. Nam tunc & eo casu, erit suspectus de crimine præsumendus, quia talis inimicitiæ qualitas, causam suspicionis adducit, vt extra de accu. c. cum oportet. & ff. de proba. l. idem. & C. de testib. l. si quis. nam lex præsumit de inimicis omne malum. ff. de quæstio. l. j. §. præterea. & ideo lex dicit, quòd accusator non cogitur facere ambasiatam ad amicum accusati, quasi amicus accusati incipiat esse inimicus accusatoris, vt ff. de legi. l. sciendum. & eadem ratione repellitur testis à testimonio ferendo,
17 vt in auth. de test. §. quia vero. †Secundum pōt cognosci indicium si probetur ꝙ iste de crimine inculpatus contraxit conuersationē cum inimicis occisi vel iniuriati vel amicitiā, aut quia contra eundem occisum vel iniuriatum fuerat taliter versatus in alijs & conuersabatur, quòd credebatur esse inimicus potius quàm amicus, quod quidem pōt ex varijs causis procedere, vt no. C. de reuo. do. l. fina. & l. his sol. & arg. ff. de liber. & eorum libe. l. ij. Ex talibus enim intercedentibus [i] crimen potest præsumi. & coniectura capitur, ꝙ in delinquendo fraudis inesset consilium, vnde non præmio, sed pœna afficiendus est, vt ff. de offic. pręfec. vrb. l. j. §. cum patronus. & C. de inoffi. te-
18 sta. l. liberi. §. fin. † Tertium indicium adijcitur, si appareat ꝙ quis scientes malefactorem receperit in domo sua post maleficium perpetratum, nulla etiam cum eo affinitate coniun-
i ctus, [i] cum in isto casu non videatur minus delinquere, quàm ille qui tale crimen commisit, vt arg. C. de his qui latro. l. j & ff. de recep. l. j. & de incen. ruin. naufr. l. ij. §. non tantum.
19 † Quartum indicium dicitur? si is de crimine inculpatus aliud tale quid fecit, quominus delinquens deprehensus & captus ad iudicem duceretur. Nam eo casu videretur conscius criminis, & ꝙ in delicto illo dolum commiserit, vt arg. ff. de custo. & exhiben. re. l. fin. § j. & de eo per quem l. j. in prin. & C. de furt. & ser. cor
k ruptt. l. eos. imo ēt talis puniendus [k] erit l. Iul. de vi publi. & priua. vt arg. ad legem Iul. de vi publi. l. lege Iul. & ff. ad legem Iul. de vi pri
20 ua. l. lege Iul. † Quintum indicium reperitur, si cōstet ꝙ iste Titius de crimine inculpatus commisso crimine vna cum malefactore
l vel sine eo, fugit [l] de loco criminis, quo casu criminis commissi suspicione non caret, imo propter fugam seipsum accusare videtur. arg. ff. ad Silla. l. j. §. si quis. ibi, si cum dominus. & l. si quis in graui. §. de his autem. & ff. de suspect. tuto. l. impuberibus. §. j. & in authen. de exhiben. & introdu. re. §. si vero. col. v. & C. de asses. l. consiliarijs. & C. de omni agro deser.
21 l. locorum. ibi, & fi. &c. †Sextum indicium potest dici, si probetur ꝙ de crimine inculpatus fuit visus in domo, itinere, vel agro gladio euaginato cū occiso vel vulnerato. Nā ex hac coniectura capi pōt & colligi præsumptio, ꝙ fuerit dicti criminis conscius. argu. ad hoc. extra de præsump. c. iij. & in corpore auth. vt liceat matri & auiæ. §. his quoque. colum. vij.
22 †Septimum habetur indicium, si probetur ꝙ quis de crimine inculpatus fuerit inuētus, deprehensus, & captus ab aliquo ob crimen prædictum. Qui sit captus confessus fuerit, licet
m extra iudicium, [m] se ex illo crimine fore culpabilem, nam tale indiciū operatur vt sit subijciendus quęstionibus & tormentis, arg. ff. de
23 adult. l. capite. iuxta fi. †Octauum etiam describi potest indicium, si probetur, quòd inter occisum & vulneratum ex vna parte, & de crimine inculpatum ex altera, extiterunt
n verba iniuriosa, [n] quæ fuerunt ad animum reuocata,

uocata, aut ꝙ hic de crimine inculpatus occiso vel vulnerato fuerit minatus paulo ante maleficium commissum, forsan quod traheret sibi vnam pennam de ala, vel quòd faceret eũ tenere male caput, vel quid simile. Nam ex talibus verbis & similibus antecedentibus ipsum crimen coniecturari potest, & præsumptio denotari, ꝙ fraudem & dolum in delicto illo commiserit, & ꝙ illa verba dixerit sua malignitate, & animi prauitate. argumen. ad hoc. ff. de bon. dam. l. cum ratio. §. ex bonis. ibi, fraudis &c. & argumen. ff. de ser. fugi. l. ex quodá iniuriandi proposito. § penult. & fin. & C. de iniur. l. si non conuitij, hæc enim verba sic extra iudicium asseuerare prolata, licet præiudicium plenum inferre non possint, tamẽ contra asseuerantem & proferentem indicium & præsumptionem inducunt, vt ff. de probat. l. quidam. & l. fin. & not. C. de test. l. neque professio. & ff. de probat. l. etiam. nam his modis animus & voluntas cuiusque declaratur. Et ideo dictum est quod non solum ipsis rebus & factis quis propriam voluntatem declarat, vt ff. de ædil. edict. l. si tantum. §. ei qui. & notari consueuit. ff. de legi. & consti. l. de quibus. imo etiam ex verbis prolatis intelligitur quis voluntatem propriam declarare, & intrinseca sui cordis, quia non intelligitur verbis exprimere, quod mente non agitauit, vt ff. de sup. leg. l. Labeo. ad fin. & quia per acta & gesta extrinseca secreta cuiusque & animus declarantur. argu. C. de testa. l. non codicillum. & ff. de legi. l. si seruus plurium. §. fi. & ff. de testa. l. heredes palam. §. sed & si notam. Et in maleficijs spectatur cuiusque propositum & voluntas, vt
24 ff. ad leg. Cornel. de sicca. l. diuus. † Nonum potest connumerari indicium, si probetur te sciuisse quem aduersus aliquem delinquentẽ, quem potuisti quo minus delinqueretur pro-
o hibere & non prohibuisti, [o] nam tunc carere culpa eius criminis non videris, vt ff. de regu. iur. l. culpa. & l. nullum. & extra de offic. & potesta. iud. deleg. cap. j. Sed si prohibere non potuisti, venia dignus eris. Etenim si à morte potuisti hominem liberare & non liberasti, occidisse videris, vt ff. ad leg. Aquil. l. scientiam. in princ. & argumen. ff. de noxa. l. in omnibus. & l. in delictis. in princ. & ff. ad legem Corn. de sicca. l. iij. §. is cui. & licet forsan talis non deberet eadem pœna qua delinquens puniri, tamẽ est paulo minori pœna multandus, quia carere nõ dicitur scrupulo societatis occulto, qui manifesto facinori desinit obuiare, vt extra de homic. cap. sicut dignum. §. illi etiam. & C. de commer. & mer. l. ij. & extra de senten. ex commu. cap. quantæ. quod tamen sic non intelligas indistincte, sed intellige, vt not. infra de
25 pœn. §. item pone, ꝙ ego vidi † Decimum colligitur indicium, si probetur aliquem scire in certo loco malefactores vt derobarent, vel occiderent transeuntes, vel narrauit & dixit dictis mercatoribus vt secum irent, vel transirent per dictum locum, qui fuerunt derobati, vulnerati, vel occisi. Nam tale indicium operatur vt possit quæstionibus & tormentis subijci, quia non solum causam criminis videtur præbuisse, sed etiam particeps est & noxius præsumendus, cum teneatur pœna l. Cornel. de siccar. l. iij. §. alio senatus. ibi, qui vt fal. &c. & arg. ff. ad leg. Aquil. l. qui occidit. §. pen. & ff. vi bon. rap. l. pen. §. si cum eo. & l. sed si quis. & ideo in quæstionibus est habendus, quia de his est quæstio habenda, qui suspicione cædis conscientes videbuntur, vt ff. ad Silla. l. j. §. occisorum. ibi, tamen si quis &c. § si quis in
26 villa. † Vndecimum colligitur indiciũ quoties probatur per testes idoneos, quòd is contra quem inquiritur est homo malæ conditionis & famæ, quæ fama sumpsit originem, non à maliuolis, sed prouidis viris & discretis, omni exceptione maioribus, & in altero de locis ex quibus rationabiliter potest fama procedere, vt not. supra vnde & ex quo tempore pos-
27 sit fama procedere. † Duodecimum indicium sumitur, si iste de crimine inculpatus alias commisit aliud maleficium in personam dicti offensi, vel etiam aliorum, nam qui semel fuit malus, semper pręsumitur malus, vt ff. de accu. l. si cui. §. ijsdem. & C. de assel. l. nemo. & C. ad leg. Iul. de vi publi. l. seruos. ibi, & hi qui bis &c. Ex præterito enim vnoquoque facto futura metimur, vt ff. de re milita. l. non omnes. §. à barbaris. & l. seruorum. §. ad hostes.
28 † Sunt etiam alia multa [p] indicia contra delin-
p quentes, quæ quilibet curiosus lector & iudex bonus potest perpendere, secundum varietatem personarum & qualitatem temporum, factorum contingentium, & locorum diuersitatem, vt de his not. in prima parte huius tit. vbi de præsumptione est notatũ. Quis autẽ sit indiciorum prædictorum effectus satis colligitur ex pṛdictis, & dicetur plenius in tit. proxime &c. Gandinus.

ADDITIONES.

a ℭ Indicium. Adde Bal. cõs. lxxix. iij. lib. vbi voluit ꝙ in crimine hęresis confessio socij spontanea
vna

vna cum conuersatione sit sufficiens indicium ad torturam contra socium. Ber.

b Preterito. Adde quando in præterito præsumatur in præsens, Alexan. consi. cij. ij. lib. & quando præsumitur de present in futurum per eundem consil. xlvij. j. lib.

c Contra. Adde Alex. consi. lxij. iij. lib.

d Non admittit, Adde quando talis præsumpt. probationem capiat in contrarium, Alex. consil. lxxvij. j. lib. Ber.

e Credendum. Adde Old. consi. cxcij. Ber.

f Hora. Adde Ro. consi. ccccli. Ber.

g Non possit. Adde Raph. Fulg. consi. clxxiij. Cep. consi. lx. Raph. Cu. consi. cxxxv. Alex. cōs. xxiiij. ij. lib. Bal. consi. xxix. lib. 1. Ber.

h Suorum. Adde qui veniant appellatione suorum do. de Rota decis. cclx. quod met. caus. in antiquis. Et an veniat compater. vide Alex. cons. xxxiiii. iij. lib. Ber.

i Coniunctus. Adde ꝙ coniunctus etiam recipiēs scienter delinquentem punitur, sed mitius quam extraneus, ita Alex. consi. cxliiii. ii. lib. Ber.

k Puniendus. Adde Alexan. consi. xxxv. ii. lib. Cep. consi. xiiii. Ber.

l Fugit. Adde Alex. consi. lxv. & lxxvii. iii. lib. Io. de Ana. consi. i. Old. consi. lxv. Ber.

m Extra iudicium. Adde an confessio extraiudicialis sit sufficiens indicium ad torturā. vide Ro. consi. vij. Ber.

n Iniuriosa. Adde Alex. consi. xiiij. iij. lib. Ber.

o Prohibuisti. Adde dicendum de hoc vt per Roma. consi. xvij.

p Alia multa. Adde videnda aliqua alia indicia per Rom. consi. vij. & consi. cccclj. Ber.

De præsumptionibus & indicijs indubitatis, ex quibus condemnatio posset sequi. Rubr.

SVMMARIVM.

1 *Præsumptiones & indicia indubitata quæ sint.*

2 *Occiso Titio in domo ignorato malefactore, si publica vox & fama orta à fide dignis sit, quod Seius tale homicidium commiserit, & illius inimicum fuisse est probatum necnon quod visus fuerit exire de illa domo gladio euaginato, in qua domo incontinenti repertus est Titius occisus, quid erit faciendum.*

3 *Indicia indubitata uel documenta apertissima ex quibus possint ad condemnationem procedi, quæ & qualia dicuntur esse.*

4 *Indicium indubitatum primum est quādo contra aliquem est præsumptio iuris & de iure.*

5 *Indicium indubitatum secundum est, quando aliquis sponte in iudicio confessus est crimē. uel in tormentis, & perseuerauit &c.*

6 *Indicium indubitatū tertium est, quando cōstat aliquem dato precio transegisse super crimine pro quo sanguinis pœna non ingeritur.*

7 *Indicium indubitatum quartum est quando crimen quod contra aliquem oritur est ita publicum, vt merito possit notorium appellari.*

8 *Indicium indubitatum quintum est, quando propter euidentiam facti, nam si constat Titium eruisse oculum alteri, statim colligitur quod sit atrox iniuria.*

9 *Indicium indubitatum quando officialis, cuius officium est in inquirendo & puniendo delinquentem, proprijs oculis intueretur.*

10 *Indicium indubitatum septimum est, ut si sit camera habens tantum vnum introitum, & aliquis uisus est exire pallidus cum gladio sanguinolento in manu, & in illa camera reperitur homo recenter mortuus.*

11 *Indicium indubitatum est, pone quod occiditur quis in uinea, de quo inculpatur Titius & contra quē sunt hæc indicia, quia erat inimicus capitalis occisi. Item fuit uisus solus ambulare cum gladio, & solus fugere de loco cum gladio euaginato, & est publica uox. & fama quod homicidium commiserit.*

12 *Indicium indubitatum nonum est, pone inculpatur Titius quod fecerit interficere Caium, primo erat capitalis inimicus Caij, & Titius erat prope locū criminis quādo fuit occisus, quo perpetrato receptauit homicidam qui erat domesticus Titij, qui tactauerat se quod faceret occidi Caium, & inter eos fuerant offensæ & orta publica vox & fama quod fecerat committi tale homicidium.*

1 NVNC restat † vt videamus de præsumptionibus & indicijs indubitatis, ex quibus cōdemnatio possit sequi. Et circa præsentē nostrā materiam, primo intendo formare quandam dubitabilem quęstionem, quę tota die de facto potest subsistere, & consequēter inferam de pręsumptionibus & in-
2 diciis antedictis, & quæstio talis est. † Quidam nomine Titius in domo vel agro reperitur occisus vel vulneratus, de malefactore autem non constat aliter, nisi quia quidam nomine Seius de dicto maleficio inculpatur contra hunc Seium. Ista probantur per testes ideoneos omni exceptione maiores. Primo quod

mo ꝙ publica vox & fama orta est ab idoneis personis, ꝙ dictus Seius dictum maleficium cómisit: Secundo ꝙ ipse erat illius Titij capitalis inimicus. Tertio ꝙ ille. Seius visus fuit solus exire domum vel agrum Titij cum gladio euaginato in manu fugiens in qua domo vel agro ille Titius incontinenti repertus est occisus vulneratus. Modo quæritur, nunquid ista indicia simul iuncta, vel mista sint, & dici possint indicia indubitata ex quibus possit ad condemnationem procedi? Et primo videtur posse dici quod sic triplici ratione. Prima, quia sicut sufficit ꝙ quis sit testibus superatus, vel propria voce confessus ad hoc, vt possit capitalis sentẽtia contra eum proferri, vt C. de pe. l. qui sentẽtiam. C. de episc. & cle. l. si quis. & C. quorũ appellat. non recip. l. secunda ita eo. modo debebit ex dictis indicijs contra eum repertis sententia diffinitiua proferri, cum talia indicia non respuantur à iure, vt supradictũ est in ti. præce. & cum talia indicia non videantur cõtinere minorem autoritatem & fidem probatam q̃ testes vel instrumenta, vt C. de prob. l. ad probationes. & C. de rei vend. l. indicia. Item tam testes q̃ aperta indicia & manifesta æquiparantur, vt possit sequi sententia diffinitiua, vt C. de proba. l. vlti. Secunda ratio, quia quoties circa idẽ plura auxilia eiusdem generis ex eodem facto descendentia simul cõmista iuncta concurrunt, debent rem perficere & plenã probationem [a] adducere, vt ff. de excu. tuto. l. ij. §. hoc amplius. & de appel. l. si quis separatim. §. j. & C. qui nume. tute. l. vna sic & à simili supradicta indicia simul. cõiuncta plenam probationem inducũt, ideoque singula quæ non prosũt, tñ simul iuncta coadiuuant, & in auth. fid. instru. §. si vero additũ. & §. si vero nullus. col. v. & insti. de hær. insti. §. si plures & extra de testi. c. præterea, & C. de testam. l. scimus & not. Accur. ff. de excu. tuto. l. ij. in fi. i. respon. Tertia ratio, quia cum in qualibet ciuili causa regulariter duæ semiplenę probationes faciunt vnã plenam, & possit causa ciuilis per indicia & præsumptiones probari, vt extra de præsump. c. ex literis. & arg. ff. de his q sunt sui vel alie. iur. l. filium. & notari consueuit. C. de reb. credi. l. in bonæ fidei. & de proba. l. etiam proprietatis. plus tñ valere debent & operari tria vel plura auxilia q̃ duo. Nam ratio consistit, & plus tribus q̃ duobus credatur, pluralitati enim standum est, vt ff. de pac. l. maiorem. & de testi. l. iii. §. hęc verba. & C. de fideic. l. quæstionem in fi. Ergo per locum à proportione maiori tria indicia seu tres semiplenę, & probationes vnam plenam probationem poterunt operari. Alioquin facile & frequenter remanerent maleficia impunita, quod in contrarium magna ratio suadet, vt ff. de pac. l. item si vnus. §. pacta. ff. de fideiussor. l. si à reo. §. id quod vulgo. Quarta ratio, quia videmus ꝙ duo vel plura imperfecta vnum perfectum constituunt, vt C. de agric. & censi. l. cum scimus. in prin. Quid plura? reperitur in iure ꝙ ipsa principalis causa criminalis per argumenta & per pręsumptiones dignoscitur & terminatur, quanq̃ liquido delictum probari nõ possit, vt ff. de re mili. l. nõ omnes. §. à Barbaris. ibi. & si hoc liquide probari non possit argumentis, [b] tñ cognoscendum est, & tñ ibi capitulis causa agebatur, vt constat per l. eo. tit. desertorem. §. is qui. & facit ad hoc in auth. vt l. lic. ma. & auie. §. illud. Ecõtra videtur dicendum, ꝙ non possit quis ex dictis indiciis & præsumptionibus diffinitiue damnari rationibus tribus. Prima, quia cum in ciuilibus quæstionibus maioribus vna libra auri non minor q̃ trium testiũ exigat probatio, vt in auth. de fid. inst. §. oportet. & §. hic dicimus. col. vi. & no. C. si cert. pet. l. fi. multofortius in qualibet criminali causa duæ vel tres præsumptiones, aut indicia plenam probationem nõ poterunt operari, sed erit maior numerus testium requiẽdus, vt possit super crimine sentẽtia diffinitiua proferri. maxime cum quælibet causa criminalis sit maior & censeatur qualibet pecuniaria quantumcunq; sit magna, vt ff. de pœn. l. in seruorum. §. fin. Et licet in causa ciuili duæ semiplene probationes (vt est fama publica & dictum vnius testis) vnam plenam probationem adducãt, vt C. de pba. l. proprietatis. & argu. ff. de testib. l. iii. §. eiusdẽ. & iiii. q. iii. §. item sæpe. & extra de testib. c. præterea. Tñ in criminali causa ex dictis semiplenis probationibus non erit qs diffinitiue damnandus, [c] quia in causa criminali probationes debent esse apertissimæ, vt C. de probat. l. fi. strictus enim in eis proceditur, cum contra hominis salutem agat, vt C. de appel. addictos. & not. extra de testi. c.

ffi c.veniens. Secunda ratio; quia euidentia rei, licet habeatur pro quadam specie probata, vt ff.fin.reg.l.si irruptione.§.fi.& C.eo.tit.l.iij.etiam cum manifestum & apertum indicium habeatur aliquem inueniri in crimine & fore detentum & captum, arg.de fur.l.iij. cum l.sequen.& manifesta non indigent probatione, vt ff.de do. prelega. l.j. in fin. & ff. de act. emp.& ven.l.exemplo.in fin j.respon. tñ non debet quis talibus indicijs diffinitiue damnari, quia non eo ipso, quod quis captus inueniatur, de crimine poterit damnari, nisi aliter de maleficio conuincatur, vt argu.ff.de ritu nup. l.palam.§.quę in adulterio.vt C.de defen.ciui.l defensores. Et ideo si aliquis inueniatur pro qualicunque crimine captus ab aliquo, qui coram pluribus testibus extra iudicium confiteatur illud crimen commisisse, & quod occasione illius criminis captus sit.quãuis ista tria contra istũ inueniãtur probata, scilicet ꝙ sit captus ob illud crimen, & ꝙ sit cõfessus illud crimen commisisse, & ꝙ ob id sit captus, tñ licet ista indicia videantur apparẽtia, non debet ex illis solis indicijs iudex illum captum diffinitiue damnare, licet quæstionibus subijci possit & tormentis, vt no. ff.de adul.l.capite. in fi.& extra de iud.c.cum non ab homine. Potest etiam tertia ratio assignari, qm̃ ex testibus & instrumentis & ex indicijs indubitatis nõ aũt ex præsumptione est diffinitiua sententia proferenda.C.de proba.l.fi.C. de accus.l. singuli. In ciuili autẽ secus, ideo quia in criminalibus causis maius periculũ vertitur, ideo quia imminet periculum animę, vt in auth. vt iudi. sine quoquo suffra.§.cogitatio. vnde maior est requirenda cautela, vt C.de app.l.addictos. & C.de fal.l.vbi. Et in casibus dubijs & incertis probationibus melius est facinus relinqui nocentis, quàm innocentẽ condemnare, vt ff. de pœ.l.absentẽ.& C.quo.appel.non reci.l. obseruare. Et quia in dubio pœnæ sunt potius molliendę quã exasperandæ, vt ff.de pœn.l. interpretatione.& l.si præses. Solu.videtur ꝙ ex supradictis indicijs possit colligi tantũ iuris præsumptio, contra prædictum Seium, dum colligitur probatum, ꝙ erat capitalis inimicus occisi vel vulnerati, & quod visus fuit fugere cũ gladio de loco præfato, & ꝙ publica vox & fama est &c. Sed quamuis in causa ciuili ex iuris tantũ præsumptione possit diffinitiua sequi sententia, ex quo in contrarium nõ probaretur, vt C.de proba.l.siue possidetis. & ff. de dona. inter vir.& vxor.l. Quintus Mutius. tamẽ in criminali causa, vel in causa qõnis prædictę ex tali præsumptione iuris tantũ non debebit vel poterit quis diffinitiue damnari, quia in criminalibus causis interuenire debẽt, & requiruntur probationes luce clariores, vt C. de proba. l.vlt.de pœ.l.qui sententiam. & de accu. l. singuli.quod videtur ea ratione procedere, quia in causis criminalibus perspicacius est consiliũ adhibendũ, quia ibi maius periculũ & detrimẽtum contingit, vt argu.d.l. addictos.ff. de ven. inspi.l.j.§.j. Et ideo ex prædictis præsumptionibus nõ poterit capitaliter condemnari, quia quis ex præsumptionibus & mendicatis suffragijs condemnandus nõ est, vt ff. de pœn.l. absentem.in prin.& C.de accu.l. singuli. & not. do. Azo in summa. C.de poe. §.causa ac. ver. ij. Quod videtur ea ratione, quia sanctius est facinus nocentis impunitum relinqui, quàm innocentem damnare, vt ff.de pœn.l. absentem. arg.ff.de requi.reis.l.j.j.respon. & quia in talibus dubijs pœnę veniunt molliendæ, vt ff.de pœ.l.interpretatione.& ff.de regu.iur.l.vbi.§.fi. Sed licet ex ea sola probatione quæ iuris est tantũ, aliquis non debeat vel possit corporaliter diffinitiue dãnari, tamẽ ex ea sola pręsumptione quę iuris est & de iure, & ex quolibet alio indicio indubitato poterit cõtra aliquem diffinitiua formari sententia, quia talis præsumptio quæ iuris est & de iure, probationem aliquã in contrarium non admittit, cũ legis dicatur esse sententia, vt C.de adult.l.ij.qui. in authen.vt lic.matri & auiæ.§.his quorum. colla. viij.& not. do. Azo.in sum.C. de adul.§. sed & præsumptiones, Item ex quolibet indicio indubitato poterit diffinitiua formari sententia, vt C.de prob.l.vlt.& merito, quia illa lege cauetur, ꝙ accusatores eam rem hoc est illud crimen habent & debent in publicam notionem referre, vt possit diffinitiua sententia proferri, quod crimen idoneis testibus sit munitũ, saltem duobus, quia vbi numerus testium nõ adijcitur, duo sufficiunt, vt ff. de test.l. vbi; & ff.de oper.lib.l.j.vel ꝙ sit apertissimis documentis instructum id est publicis scri. sic exponitur.ff.de contrahen.& commit.stipu.l.optimam.& in auth.vt spon.lar.§.hic insuper.col. viij. vel ꝙ sit instructum ad prob. indicijs indubitatis & clarioribus luce expedita.
3 †Sed quæ & qualia dicuntur esse apertissima documenta vel indicia indubitata, ex quibus possit ad cõdemnationem procedi, & quidẽ videtur dici posse, ꝙ sit confessio alicuius in iudicio sponte facta & in actis curiæ redacta quia nedum ex testibus, sed ex confessione in iudicio
d sponte facta, d potest quis diffinitiue damnari

e nari,e vt C.de cōfes.l.j.& ar.C.quorū app.nō rec.l.si confessus. pōt etiam apertissimum documentum & indubitatum indicium quodlibet publicū instrumentū,per quod crimē probatur & instruitur fuisse cōmissum,quod accidit & frequenter,quoties in aliquo instrumento inuenitur ꝙ aliquis dato precio assertiue est pactus super eo crimine,ꝙ non ingerit pœnam sanguinis,quo casu illud se commisisse cō

f fiteri videtur,f ideo erit pro conuicto & pro confesso habendus,& ideo puniendus est, vt ff.de bo.eo. qui ante sen.l.1. & ij.& ff. de iur. fis.l.in fisci causis.& ff.de his qui not.infa.l. furti.§.pactis.& l.qm.& ff.de iur.fis.l.eius qui.& l.imperator.& no.C.de proba.l.vlt. debet etiā crimē esse instructū indicijs indubitatis,vt possit super eo proferri diffinitiua sentētia.de quibus indubitatis indicijs multa possunt notari

4 exēpla.†Primū est indubitatū indiciū,quoties cōtra aliquē est iuris & de iure præsumptio,& vt est in illo q prætextu cōsanguinitatis excusauit se ab accusatione adulterij,& postea inue

g nitur cōtraxisse matrimoniū cum illa g Nam præsumptio est, & super hæc est legis sententia quòd omnino puniatur,vt C.de adul.l. qui adulteriū.de qua præsumptione dixi supra tit. proxi.& dicam infra qūo de malefi.cogno.qñ

5 crimē est noto. †Secundū est indicium indubitatum,qñ constat ꝙ aliquis in iudicio de crimine sit sponte cōfessus vel in tormētis,& perseuerauit,aut ēt sit de maleficio per idoneos testes conuictus, vel inuenitur ꝙ quis sit de crimine condemnatus,quæ condemnatio transiuerit in vigorē rei iudicatæ,vt ff.de pœn.l. sententiam.& C.de epis.& cle.l. si quis in hoc. & argu. extra de cohabi.cleric. & mul. cap. vlt.

6 †Tertium est qñ constat aliquem dato precio super eo crimine transegisse, pro quo crimine pœna sanguinis nō ingeritur.dixi supra eo. §.potest etiam. quo casu eoipso sine alijs probationibus potest de crimine condemnari.

7 †Quartū habetur indiciū indubitatum, quoties cōstat ꝙ crimē,quod aduersus aliquē oritur ita est publicū & manifestū, vt merito possit & debeat notoriū appellari.quo casu nec testes requiruntur nec ēt acta,vt extra de coha. cleri.& mulie.c.tua nos. & cap. nostra. & arg. ff.de custo.& exhi.re.l.si confessus.& C. quorū app.non reci.l. obseruare. & in tali notorio

h statur officialis simplici assertioni, h vt iiij.q. iij.§.aliquando. de quo plene dicam infra quomodo de malefic.cogno.quando cri. est noto.

8 †Est etiā & quintum indubitatum indicium propter euidentiam & qualitatem facti, quod accidit quādo constat aliquē eruisse oculū alicui. Nā ex hoc colligitur quòd iniuria illa fuit atrox,vt arg.ff.de fer.l.ij.in fi.vel quoties quis dixerit alicui vel fecit non dicenda vel facienda. Nā ex hoc & qualitatate facti huius apparet, ꝙ dolo iam iniuriā dixerit vel fecerit, vt C.de iniur.l.si non conuitij.& C.ad leg.Cor. de sicca.l.j.aut quoties constat aliquem alium occidisse vel vulnerasse vel contra eum gladium traxisse. Nam ex tali euidentia facti apparet ꝙ dolo fecerit hæc & ex sui animi prauitate, & ideo puniendus, vt arg. C.de sicca.l.i. & l.is qui.not.demi.Azo.in summa eo.titu.§.

9 occidere autem.† Sextum vero indicium indubitatum est, quòd accidit & frequenter, quoties iudex vel quis alius qui iurisdictioni præest alicuius ciuitatis Castri vel Villæ cuius officium non consistit in denunciando tantum, sed consistit in inquirendo & puniendo, discurrit per Ciuitatem villam vel Castrum causa suum officium explicandi, & inuenit & videt aggressores,vel aliquem aliquod maleficium committentem, aut arma portantem vetita, vel de nocte euntem, vel res vetitas deferentem contra interdicta ciuitatis. Nam & tunc tali casu satis dici potest & videtur istud fore tale indubitatum indicium,quod ex eo solo nulla alia super eo crimine probatione reperta posit ipse iudex sententiam diffinitiuam proferre, quia illud crimen seu illud tale factū dicitur esse iudici non vt priuato notorium. argu.ff.fin.reg.l.si irruptione.§.fi.& ff.de fer. l.ij.in fi.& de offi.præsi.l. illicitas.§. veritas.Satis enim dicitur probari crimen quod sub oculis subijcitur iudicantis more iudiciario inquirentis, cū oculorū inspectio habeatur pro quadam specie probationis &c. nec his obstat ꝙ alias dicitur & no.C.de accus. l.ea quidem.vbi dicitur denunciationi officialis non esse credēdum, quia hoc locum habet, quando officialis officium solum in nunciando consistit. quod dic plenius vt no supra quomodo per denun-

10 cia.de malefic.cogno.† Ponitur & septimum indubitatum indicium. vt ecce est quædam camera habens tantum vnum introitum & exitum aliquis visus est exire dictam cameram pallidus cum gladio sanguinolento in manu, in qua camera inuentus est homo mortuus recenter?& ita intelligitur.C.de proba.l.vlt. Nā palliditas siue trepidatio est vnum indicium, vt arg.ff.de quæstio.l.de minore.§.pe.& aliud indicium est gladius. Nam contra deportantes arma lex præsumit omne malum,vt in authentic.de armis.in pluribus locis. & C vt armorum

morũ visus &c.l.j.lib.x. Itẽ ꝙ gladius erat sanguinolẽtus est aliud indiciũ. In homine enim occiso gladius solet esse sanguinolentus. & ex qualitate facti capitur coniectura, vt ff.de do.inter vir.& vxo.l.virũ.& qa raro talia inueniunt indicia, subijciamus duo alia exempla de indicijs indubitatis, saluo tñ in pęna imponẽda, vt infra dicã in §.ex
8 prædictis verior.†Pone igitur ꝓ viij. iudicio indubitato, vt puta, pone ꝙ aliquis occiditur in vna vinea vel alio loco de quo inculpatur Seius contra quẽ sunt hæc indicia, vt valet ꝙ ipse erat inimicus capitalis occisi. Item quod visus fuit solus ambulare cũ gladio. Itẽ ꝙ visus fuit solus fugere de dicto loco cum gladio euaginato. Itẽ ꝙ publica vox & fama est, ꝙ dictũ homicidium cõmisit, & sic intellige d.l.fina.C. de probat.
82 †Ponitur & nonũ exemplũ. ecce inculpat Seius, ꝙ Titium fecit occidi. cõtra Seiũ ista probantur: Primo ꝙ erat capitalis inimicus Titij. Item ꝙ ille Seius erat prope locum illum tempore, quo factum fuit homicidiũ prædictũ. Itẽ ꝙ ipse perpetrato dicto homicidio receptauit homicidã. Itẽ ꝙ homicida erat domesticus dicti Seii. Item ꝙ ille Seius iactauit se, ꝙ illum Titium faceret occidi, & est de hoc verisimile ꝙ faceret. Itẽ ꝙ olim aliquæ offensæ fuerunt inter prædictos. Itẽ ꝙ publica vox & fama est, ꝙ dictum homicidium fecit cõmitti. hęc omnia simul iũcta videntur esse indubitata indicia, ꝙ ille Seius fecerit cõmitti homicidium supra dictũ. Ex prædictis vero indiciis tribus supra proxime dictis, videlicet. vii. viii. ix. scripsit do. Tho.de Piperata posse ad condemnationẽ procedi, dicens sic intelligi l. vlt. C. de proba. tanquam ex indubitatis indiciis. Non ob.l.ff.de pœn. absentem vbi ex præsumptionibus nemo damnandus existit, sed oẽs sapientes quos Bon. vidi & alibi dicunt, & etiam ita vidi cõsuetudine obseruari, ꝙ ꝓpter talia vel similia nõ posit quis diffiniti
i ue in personam dãnari[i] rationibus & iuribus ꝓ hac parte allegatis in q. posita. supra eo.tit. §.q.talis est &c. at si ex maleficio ex quo essent talia indicia deberet seq pecuniaria pęna habeat potestas arbitriũ, alias non posset locũ habere quod scripsit dictus do. Tho. & qd dicitur d.l. vlti.C. de probat. & ita vidi sæpius obseruari. Ratio est, qa vbi minus periculum &c. vt supra in d.q.no. Illud tñ in summa notandum est, ꝙ omnia ꝓdicta indicia de qbus habet mẽtio supra, eo.tit.per totum nõ adeo indubitata dicuntur, quin aduersus ea posit probari contrarium, præterq̃ in casu illo vbi est iuris & de iure præsumptio contra aliquẽ de dicto delicto, vt notatur supra quon ã nihil est adeo indubitatum quin quandam solicitam dubitationẽ recipiat, vt in auth.de tabel.§.si vero.col.iiii.& C.quibus ad liber.procla. non licet l.fi.& not.extra de elec c.bonę memoriæ.§.licet. Gandi.

ADDITIONES.

a ¶ Probationem. Adde an in criminalibus diuersa genera probationũ iungantur vt probent. Alex. consil.xxiiij.ij.lib. Roma.consi.xciij. Ber.
b Argumentis. Adde Ro.consi.cccclj. Ber.
c Damnandus. Adde Old.consi.cxcij. Franc.de Are.consi.xiij.Ang.consi.iiij. Ber.
d Sponte facta. Adde Pet.de Anch.consi.clxxii. Alex.consi.j.iii.lib.si tamẽ confessio non sit verisimilis non poterit damnari, ita Pet de Anch.cõs. xxiij.& Raphai Cuma.consi.cliiii. Ber.
e Damnari. Adde Oldr.consi.cxcii.vbi dicit, ꝙ Salomon nõ voluit damnare mulierem de plagio, Item damnauerit ad restitutionem, & eandem sententiam tenet Paul. de Cast. consil. cxcvii, in primo impressis. vbi dicit, ꝙ propter dicta Gand. defendit quendam a morte, contra quem erãt indicia adeo vrgentia, quod humana mens aliter credere non poterat? & idem tenet Alex.consi.xv. j.lib.& consi.xiiij.iij.lib.Cep.consi.xxxii. Ber.
f Videtur. Adde limitandum vt per Pau.de Cast. consi.ccxix.in j.impressis. Ber.
g Cum illa. Adde vt per Ro.consi.cccxvi. Ber.
h Assertioni. Adde vt per Fran.Are.consi.clxv. vbi dicit, ꝙ nullum est maleficium ita notorium, ꝙ non possit habere aliquam excusationem. Ber.
i Damnari. Adde videndos doct.in consilijs alleg.supra in verbo, etiam damnari. Ber.

De rumore occulto, & manifesto. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Rumor quid sit.*
2 *Fama quid sit.*
3 *Manifestum quid sit.*
4 *Occultum omnino, & pene occultum quid sint.*

EST nunc videre de rumore manifesto & occulto. † Et
1 quidem rumor est particularis assertio ex incerto autore & ex sola suspicione prouenicns,

ueniens,vt extra de eo qui cogno. conſan. vxo.ſuæ.c ſuper eo.& hic minus probat q̃
2 fama. †Nam fama eſt cõis viciniæ proclamatio, vt ſupra de fa.no.rumor vero eſt,cũ pauci aliquid notum publice dicunt, vt dicitur & probatur in d.c.ſuper eo.& de iureiur.in c.veniens.prope fi. †Manifeſtum aũt
3 eſt publica ſeu famoſa ꝓclamatio ex certa ſciẽtia & ex certis autoritatibus proueniẽs, & põt illud manifeſtum ꝓbari per multos autores,non tñ per tot ꝙ fiat notoriũ,vnde dicit l.ꝙ palam,ideſt manifeſte teſtari dicitur,qui nõ publicum hæredẽ nominat, ſed nominat coram teſtibus,qui ad ſolennitatem ſufficiunt,vt ff.qui teſt.face.poſ.l. heredes palã.in princ.ſic ſumitur rei manifeſtũ
4 xj.q.iij.c.eorũ.q.in fi.†Eſt autem omnino occultum & pene occultum. Omnino occultum eſt,ꝙ nulla ratione põt probari, vt extra vt eccl.benefi.c.vt noſtrũ. in fi. vnde occulta ſoli Deo reuelantur ij.q.v.conſuluiſti.& tale occultum vocatur ſecretum, vt extra de ſicc.c.tua nos.in fi.ij.q.i.ſi peccauerit.Eſt tñ aliquid quãdoq; occultũ iudici,ꝙ debet ꝙ põt probari,vt C.de app.l.eos.§.ſi quis autẽ bene occultum dicitur, quod per paucos põt probari & quaſi occultum,quia illud pauci ſciũt,puta duo vel tres ita tñ, ꝙ põt probari.Nam ſecretum dicitur,ꝙ ſit in præſentia quinque,vt de pœn.diſt.i.verſi.ſi ſecreta vero non ſunt &c. Gandi.

Quomodo de maleficio cognoſcatur & quando crimen notorium eſt. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Notorium præſumptionis quotuplex ſit.*
2 *Notorium præſumptionis quid ſit.*
3 *Notorium iuris quid ſit.*
4 *Notorium facti quid ſit.*
5 *Notorium facti quibus modis poſſit deprehẽdi ſuper quocunque crimine.*
6 *Notorium facti actu tranſeuntis quid ſit.*
7 *Notorium facti actu interpollati quid ſit.*
8 *Notorium facti actu permanentis quid ſit.*
9 *Notorium iudici & alijs quid operetur.*
10 *Notorium alijs tantum quid operetur.*
11 *Notorium alijs tantum quomodo per teſtes oſtendatur.*
12 *Notorium eſſe crimen quot teſtibus probetur.*
13 *Notorium, fama, & communis opinio quomodo inter ſe differant.*
14 *Fama non facit ius.*

VIDIMVS ſupra de fama & eius partibus,de præſumptionibus,& indiciis,nunc videamus quomodo de maleficiis cognoſcitur,& quãdo crimen
a eſt notorium.a †Ad quod ſciendum eſt, ꝙ
1 aliud eſt notorium præſumptionis, aliud eſt nortorium iuris,aliud eſt notorium facti,& hic articulus ſubdiuiditur, quia aliud eſt notorium facti actu tranſeuntis, aliud actu interpellati,aliud actu manentis. Item notorium facti aliud eſt notorium aliis tantum & non iudici,aliud eſt notorium iudici & non aliis aliud eſt notorium iudici & aliis,de quibus per ordinem videamus, & poſtea ſubiiciã quid teſtes probare debeãt
2 & quot teſtes ſufficiant. †Notorium præſumptionis eſt,euidentia iuris vehementis præſumpta,vt eſt paternitas vel filatio, vt eſt qñ maritus & vxor vocant aliquẽ infantem in ſuum filium,nã tũc eſt præſumptio iuris,ꝙ ſit filius eorũ, vt extra de ꝓba.c.ꝑ tuas.& qui filii ſint legiti.c.tranſmiſſæ.quia filius is eſt,quem nuptię demonſtrant,vt ff. de in ius voc.l.quia ſemper.& ff. de his qui ſunt ſui vel alie.iur.l.filium. Item cõſanguinitas eſt notoria iuris præſumptione,vel ẽt pręſumptiue,vt extra de diuor.c.i.& iſtam probationẽ non exigunt,vt extra de ꝓbat.
3 c.euidentia. † Notorium vero iuris eſt,id crimen de quo quis condemnatus eſt vel in iure confeſſus,vt in prędicto.c.euidentia.ff. de ſta.homi.l.ingenuũ.ff. de re iudi.l.& res iudicata dummodo in iure confeſſus perſeueret in ſua cõfeſsione facta ſine formidine tormẽtorũ,alias aũt non,vt ff.de quæſt.l.j. §.quæſtio.Quidam aũt dicere voluerũt, ꝙ crimen quod nõ probatur fore cõmiſſum, nunq̃ per confeſsionem vel per ſñiam poſſit fieri notorium,vt ſi quis falſo cõfiteatur ſe crimen de quo agitur commiſiſſe,vt ſi ſit quis condemnatus de crimine quod nunq̃ commiſit,requirunt ergo dicti ſapiẽtes ꝓuidentiam facti quę ſe ingerat hominibus loci vbi cõmittitur,dic tñ ꝙ hæc non obſtat. Nam licet falſo quis confiteatur vel cõdemnetur inique,tñ per illam cõfeſsionem vel ſententiam

faiam factam id hr notorium iuris, donec contrarium ostendatur, vt C.de cōfes.l.j.& extra eo ti.c.fi. ēt snīę statur, donec eius ini quitas detegatur, vt extra de re iud. c.j & C.de appel.l.hi qui ad ciuilia.cū simi.& extra de renun.c.in psentia. Et ita tale crimen hr notorium iuris, non dico facti, & contra ipsum probatur contrarium, si in dubiū re uocetur, & quis appellans auditur, vt extra de appel.c.romana.§.si autē.lib.vj.do.vero Mar.dixit, ꝙ notoriū iuris ēt erat illud crimē quod per testes erat ꝓbatum, ita ꝙ ex eo posit condēnatio sequi, vt C. de proba. l.vlt.& C.de re iudi.l.gesta.

4 † Notoriū vero facti, hr id crimen in quo fama suum præbet adminiculū, & ita protestatur ipsa euidentia rei, ꝙ se præbet & exhibet conspectui omniū hominū vel maioris partis alicuius loci, vt nulla posit tergiuersatione celari, vt extra de coha.cle. & mu.c.tua.& c nostra.& c.fi. & de hoc ponitur exemplū infra eo. tit. §. notorium facti actu manētis &c. vel dic ēt ꝙ notoriū facti est, qđ cōmissum vel factū non dubitatur à populo vel à maiori parte populi, vt dicit d. Vber.de Bob. vt ecce accusatur Titius, ꝙ iacet cum Berta vxore Seij quā ipse tenet palā in domo mensa & lecto, & palā cum eo vtitur & conuersatur, vt infra.§. notoriū facti. vnde dixit domi. Vber. quod si quis aliquē in platea corā hominibus interfecit, ꝙ illud crimē nō erit notorium, dicens ꝙ potest esse quod hoc crimen non constat iudici, qa accusatus corā eo inficiatur, & sic fit res dubia, vt C.q.ad libę procla.non licet.l.j.

5 † Tn̄ dic, ꝙ notoriū facti super quocunq; crimine pōt colligi & deprehendit tribus modis. Primo mō ex multitudine gentiū præsentiū, tot.n. debent esse præsentes, quot eorū præsentia crimen faciat esse notoriū? Nam paucorum præsentia, puta duorū vel triū vel quinque crimen non facit esse notoriū, vt supra tit.proxi.§.pene occultū. licet duo probent esse notorium, vt infra dicetur. Super hoc articulo dixerunt quidam ꝙ requiritur notitia totius viciniæ, & quod omnes crimē fore commissum proclamēt, vt ij.q.j. scelus. Alij dixerunt sufficere notitiam maioris partis viciniæ, vt extra de pur. cano.c.constitutus. Alij dixerunt vt do.Ioan. sufficere præsentiam x. hominum.nā x.homines faciunt collegium, vt ff.de verb.sig. l.Nera.quod nihil est dicere, quia eadē ratione sufficerent tres, vt extra de elec. c. nosti. Tu vero dicas, ꝙ arbitrio iudicis cōmittitur, quot homines faciant notoriū, cū hoc non sit in iure expressum.arg.ff.de iur.deli. l.j.ff.de ver.ob.l.continuus. & extra de offi ci.deleg.c.de causis. Itē notoriū facti deprehenditur secūdo loco ex qualitate loci, vbi crimen sit cōmissum.vt puta, qa in loco publico. Nā si in occulto nō fieret notoriū seu publicū, vt insti.de iiur.§.atrox.& ff.de pœ. l.aut facta. Tertio deprehendit notoriū facti ex tēporis qualitate, vt puta si crimē fuerit de die cōmissum, qa si fuerit cōmissum de nocte, non pn̄t homines ita bene videre, vbi lumen non est, vt extra de offi. dele. c consuluit.& ff de pœ. l aut facta §.tēpus.

6 † Notoriū facti actu transeuntis dr̄ quod semel ita notoriū factū fuit, ꝙ nulla potuit tergiuersatione celari, quod tn̄ factū ex quo, ita semel publice actū fuit, reiterationē non habuit, & hoc mō dicit esse notoriū Christū passum fuisse in Cruce.in q.iiij.notandū. sed hoc verū est, si ijdē homines viuerēt alias aūt nō est notoriū, sed est fama de facto præterito.

7 † Notorium vero facti actu interpollat dr̄, quod sic fit publice, vt tergiuersatione celari non pōt quod quidē sepius iteratur, nō tn̄ continue, quale est crimen vsurarii, quod non continue, sed sepius iterat, & quale est crimen, qđ in loco publico & in die sub multoꝝ psentia committitur, vt extra de vsu.c.cū tu manifestus. & vt ex pcedentibus patet.

8 † Notoriū vero facti actu permanentis est crimē, ꝙ habet cōtinuationē facti, sicut cū aliquis manifeste in carcere detinetur, vel si qs tenet publice cōcubinā in domo, mense, & lecto de quo notorio habemus extra de appel. c.dictus filius.

9 † In qualibet autē specie notorii puto secūdū veriorem opi. aliter distinguēdum. Nā quædā sunt notoria iudici & aliis quædam vero aliis tantum & non iudici.in iis quæ sunt notoria iudici & aliis, vt qa facta sunt præsente iudice & tot aliis, q sufficiant ad notorium facti, in hoc enim casu iudex non recusatur, vt extra de appel. c.proposuit. nec requiritur accusator vel denunciator, nec datur libellus, nec lis contest. nec iuratur de calumnia vel de veritate dicēda nec requiruntur testes vel aliqua probatio, imo tūc ordinē iudiciorū nō seruare est se-

cundum ordinē iuris procedere citabit criminosus ad sniam audiendam, vt præfatis c.tua nos.& c. vestra. & extra de cōsangui. & affi.c.quod vero. & extra de purg. cano. c. cum dilectus. nec in hoc casu à snia lata poterit appellari, vt extra de appe.c.peruenit.& consuluit.& c.cū speciali.

10 † Si vero sit notoriū aliis tm̄ & non iudici. tūc officiales seu denuncians auditur sine inscriptione, vt C.de accu.l. ea quidē. & in hoc notorio requiritur ꝓbatio, qđ sit factū in loco publico de die & tot p̄sentibus q. faciant crimen esse notoriū, vt extra de usu. c.bonæ.§ licet aūt iudex tñ super hoc notorio pōt duplici via ꝓcedere, s. per inquisitionē ex officio suo vt inquirat an dictum crimē sit notoriū, vel ēt pōt procedere alio hoc crimē denunciante & cām prosequente & probare volente hoc crimē fore notoriū, & quocunque mō procedat non est ordo iudiciarius obseruandus, nec libellus dandus, nec lit. contest.facienda, reus vero pōt interrogari an crimen cōmiserit, & si negauerit, pñt testes recipi sine alia lit. conte. & iurare de calū.seu de veritate, qa in talibus iuris ordinē non seruare est eius ordinē ꝑuertere, vt supra.

11 † Testes vero q. super hoc notorio inducunt, duo debēt (scd̄m quosdā) ꝓbare vt eorū dictum valeat.s. qđ viderunt crimē.de quo testificat cōmitti de die & in loco pub.& qđ tot homines erāt præsentes, q. videre similiter potuerunt, ꝙ crimen notorium factum fuit? aliter.n. nō probarēt crimē esse notoriū, nec ob eorum testium dicta reus esset dānandus. q̄a si nō probaret, vel non constaret crimen esse notorium, ꝑ cōsequēs sequens lit.non cōtest.& iuris ordine non seruato testificati forēt, qđ fieri non debuit, vt extra vt lit.nō cōtest.per totū.& C.de sen.& interlo.om.iud.l. prolatā. & quia contra non conuictū & non confessum ꝓcessum est, vt ij.q.j.nos in quēq;.& c. Deus omnipotens. Alij vero dicūt sufficere, si testes probant alterū de duobus, s. vel crimē fore notorium, vel se vidisse illud cōmitti. vtraq; tñ opi potest saluari.prout no. d.Guil.durantis in Specu.sui operis dicens, primam opin.posse locum habere, qñ iudex probationibus notoriis procedit ad petitionē alicuius, secundā vero qñ iudex ex suo officio procedit, querendo an crimē sit notorium tunc.n. lit.non contesta possunt recipi testes, de qua etiā materia not. supra

12 qūo de malefi cogno. per inquisi. † Ad ꝓbandum aūt ꝙ crimen sit notoriū, sufficiūt duo vel tres testes, vt ff.qui satis.cog.l.si vero.§.q pro rei.& extra de elec.c.bonæ.quo crimine probato ꝙ sit notorium, & ꝓnunciato ꝓcedere pōt iudex de cætero siue solēnitate iuris, tanq̄ super notorio crimine. & hoc verū est, nisi fuerit appellatū, quia à pronunciatione illa facta super notorio bene pōt appellari.extra de app. c.romana.§. si aūt.

13 † In fi.aūt huius tituli videndū est, q̄ sit differentia inter notoriū & cōem opi. & famā. Nā cōis opin.est tm̄ de p̄teritis, notoriū vero de p̄sentibus vel ꝓxime p̄teritis, quod pōt facile ꝓbari ꝑ testes de visu. Sed cōs opi. non potest probari ꝑ testes de visu. Itē differt cōis opi.à fama. quia cōis opi. facit ius, vt C.de testa.l.j.ff. de offi.præto.l. Barbarius.& C.de sen.& interlo. om.iud.l. si arbitris.& C. de muni.l.si qs.& ff. de sup pel.leg.l.ipsi.§.fi.ff. de acqui. hære.l.si qnis.

14 §.plane. † Sed fama non facit ius, statur tñ ei donec cōtrarium probetur scd̄m opi. d. Mar.de Fano. Itē hic cōis opi.probat, & ꝓ veritate accipitur, s. ꝓborū & bonorum, vt C.de epis.audi.auth. si p̄ses. sed cōmu.opi. vilissimorū nō probat, vt d.l.Barbarius. de qbus ēt dic vt no. supra qđ sit fama ad fin. vbi dixi, ꝙ æstimatio cōis opi. & publica fama in effectu sunt idē. Itē ꝙ stat ꝓbationi de publica fama donec contrariū ostendat vt etiam nota. supra qui ad probationē famæ possunt de iure admitti. Gandi.

ADDITIO.

a Notorium. Adde vt per Spec.& Ioan. And.in ti. de noto.cri. Alex.consi.cxvij.iiii.lib.d.Card.cōs. cxl. Abb.cons.xliiii.late per do.præceptorē meū d.Hiero. Torquatū eius singulari consilio edito in fauorem Florentinorum, cum excommunicati fuerunt ex eo, ꝙ suspendi fecerant vnum archiepiscopum. vide etiam Fran. Are.consi.clxv.qui in eodem facto consuluit.Ber.

De citationibus faciendis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Citari quemadmodū debeat inculpatus de crimine*

2 *Citatio an semper debeat fieri ex parte iudi.*

3 *Ambasiata nunquid possit nuncio per iudicem committi die feriata.*

4 *Citatio ad domum rei uel accusati nunquid sufficiat.*

5 *Citatio ubi fieri debeat, si reus tempore commissi delicti habitabat Padua, & quando agitur Padua de crimine habitat Bononia.*

6 *Citatio facta Bononia per iudicem Paduæ quo ualebit retento themate præced. versi.*

7 *Banniti, exules seu expulsi de terris suis, an possint ibi conueniri pro delictis ante bannum, aut expulsionem ibi commissis.*

7 *Citatio ubi fiet homicidio cõmisso regij p Parmensem, qui postea Parmam adyt iudice regij uolente hunc Parmensem citare.*

9 *Citatus retento themate superiori, si dicat non audere ire regium propter timorem potẽtiæ inimicorum suorum, quid faciet iudex.*

10 *Citato aliquo ut personaliter occasione alicuius maleficij compareat, si sit in casu in quo potest per procuratorem cõparere, an mittendo procuratorem excusabitur?*

11 *Nuncio referente se aliquem de mandato iudicis citasse, an ei credatur?*

VIA quocũq; mõ de maleficijs cognoscatur, dẽt reus citari. videamus de citationibus faciendis. s. quõ fiãt, & quo loco, & de eorũ obseruatione.

1 † Et quidẽ inculpatus de crimine debet ci-
a tari[a] sicut fiunt citationes in causis ciuilibus, videlicet tribus edictis, vel vno, p om-
b nibus[b], vt ff. de iud. l. ad perẽptoriũ. cum l. seq. & C. quõ & qñ iud. l. consentaneum. & l. tres. & in auth. q semel. & ff. de re iudi. l. cõtumacia. ꝙ aũt citationes ita fiant in causis criminalibus sicut fiunt in ciuilibus. dicunt iura. ff. de pœ. l. absentẽ. & de pub. iudi. in l. accusatore. & C. q accus. nõ pos. l. q
e crimen. † E no. ꝙ citatio dẽt semper fieri ex parte iudi. Nã no. ꝙ nullus dẽt vel põt detineri, vel est citãdus, vel exhibendus, nisi ille quẽ iudex præcipit. C. de custo. & exhibe. l. nullus. & l. neminem. & C. q accu. non pos. l. q crimen. hoc tñ ꝙ dictũ est, ꝙ nullus põt detineri & exhiberi corã iudi. nisi præcepto iudicis, fallit in casibus in quibus sine licentia iudicis põt detineri & exhiberi corã iudi. vt in falso monetario, vt C. de fals. mo. l. vna. in desertore militiæ. publico latrone, raptore virginis, vt C. qñ lic. se sine iudi. vindi. l. j. & ii. C. de rapt. virg. l. vna. & C. de episc. & cle. l. raptores. & forte idẽ in fure, vt ff. de fur. l. interdũ. §. q furẽ. & ff. a d l. Aquil. l. itaq; & ff ad l. Cor. de sicc. l. furẽ. Id forte in debitore meo ex cã maleficii fugiente ꝙ possum eum capere & ducere co
c rã [c] iudice vinctum, licet nõ possim eũ occidere, vt ff. de his q in frau. cred. l. ait pˀtor.
3 §. si debitorẽ. † Sed qro nunquid ambasiata posit nuncio cõmitti p iudicẽ in die fe-
d riata? vr ꝙ sic [d], q a officiũ iudicis latissimũ est, vt ff. de iuris. om. iudi. l. i. & facit valere ꝙ aliàs non valeret, vt ff. qd cũ fal. tut. l. i. §. aũt. Itẽ q a refert qualiter & à quo denuncietur. ff. de peti hær. l. itẽm. §. à quo. & ff. de hære. insti. l. mulier. Itẽ sufficit qualitercunque innotescat, vt ff. de admi. tut. l. pater. §. ii. Sol. dic secundum d. Guid. de Suza. ꝙ talis impositio facta vel ambasiata nõ valet, vt C. de fer. l. dies festos. Itẽ q a talis impositio dr̃ sñia, vt C. de episco. & cle. l. cũ cler. & iõ ille q nõ fuerit citatus, impune iudicio
4 nõ parebit. † Sed nunquid sufficit si citatio
e facta fuerit ad domũ [e] rei vel accusarti, vr ꝙ sic, vt ff. de dam infec. l. dies. §. pˀtor. & ff. de excu. tutor. l. scire. & ff. qd vi aut clam. l. aut q a iter. §. ii. in fi. & C. de anna. excep. l. vt pˀfectius. & pro & cõtra est. ar. ff. q sen. sine app. rescin. l. j. §. item nam cum talis citatio ad domũ facta sufficiat in ciuilibus. ergo sufficit in criminalibus, cum ita quis citetur in vno sicut citatur in alio, vt supra dictum est. Sed ego nõ puto sufficere ꝙ fiat citatio ad domum rei vel delati, imo dico qd illa citatio debet fieri vbi est ipse reus, sicut vt ipse sciat se citari, nisi per eũ fieret quominus ipse possit inueniri & citari, ianua inquã forte præclusa, vt ff. quod vi aut clam. l. vim facit. & ff. de euict. l. si dictũ. & ideo non siue causa statuitur, ꝙ ille licet citet, nihilominus mittat iudex literas ad magistratum, vbi degit ipse reus, vt per eũ pos
f sit innotescere illi, qui requirendus [f] est, ꝙ ipse est de tali maleficio accusat⁹, & ad hoc vt scit ꝙ eius bona sũt annotata, & qd missio facta est in bonis annotatis. vt ff. de reqren. re. l. j. & ex hoc duo notabilia colligun tur, vnũ ꝙ omnis magistratus alteri magistratui tenetur obedire in his quæ pertinẽt ad suum officium. aliud ꝙ citatio mittit alicui, vt alius citetur, de consuetudine aũt generali & etiã per iura præallega. sufficit si
5 citatio facta fuerit ad domum delati † Sed pone ꝙ tempore malefici cõmissi habebat

domicilium Paduæ postea domicilium trã ſtulit Boñ, nunc vero de crimine agitur Paduæ vbi fuit cõmiſſum, qritur vbi debeat fieri ipſa citatio Paduæ Boñ. Rñ. Paduæ ſi placet iudici qa eſt ĩ eius electione, vt C. de epiſ. & cle. l. cũ cleri. & ff. de eo qđ cer. loco. l. non vbiq;. in prin. nã inſpicitur cõditio pſonæ q̃ erat tpe cõmiſſi maleficij, vt ff. de ver. obl. l. ſi filius & ff. de iuriſ. om. iud. l. cũ quedã puella. vel dicamus & melius ꝙ ipſe dẽt citari Boñ. vbi nũc habitat, vt C. vbi de cri. agi. opor. & C. vbi ĩ rẽ act. l. ij. & ff. de bonis auth. iud. poſ. l. cũ vnus. C eo ti. auth. eu qui iurat. ij. reſpõ. Nam Boñ. potius trã ſtuliſſe domicium vr̃, vt ff. ad munic. l. non

6 vtiq;. & l. nihil. † Sed qũo tenet hæc citatio qñ iudex Padua. mandat Boñ. fieri, cũ fiat extra territoriũ ſuũ, vt ff. de iuriſdi. om. iud. l. vlt. & ff. đ bo. auth. iud. poſ. l. cũ vnus. §. pe. rñ. bñ valet & tenet ipſa citatio & viribus nititur, ex eo quia iudex Padua. in loco vbi ipſe habet iuriſdi. interloquit de citatione faciẽda ĩponẽdo nũcio ambaſiatã q vadat Boñ. & citet illũ reũ ſeu delatũ ar. ad hoc. ff. de re iu. l. ad inopiã § i. vñ nõ iſpicitur ꝙ citatio ſortiatur effectũ extra territorium iudicis, hæc ita ſentit d. Guido de Su-

g za dic tñ ꝙ tutior g via eſt, ꝙ Padua. iudex mittat ſuas literas iudici Boñ. & illũ citet. ar

7 gu. d. l. cum vnus. §. pe. †Sed ego quæro

h an illi qui ſunt exules ſeu banniti h ſeu expulſi de terris ſuis poſſint ibi cõueniri pro maleficiis ante bannum vel expulſionem ibi commiſſis? reſpon. ſi comparemus eos relegatis planum eſt quod ſic poſſunt, vt ff. de mi. l. Papi. & ff. ad muni. l. eum. §. ſi. Sol. dic ꝙ ſi bona talium ſunt confiſcata, & ipſi ſunt condẽnati ob tale crimen propter qđ amiſerunt ciuitatẽ & bona, non debent vel poſſunt cõueniri in dicta eorum terra vnde ſunt expulſi vel cõdemnati. Nam taliter cõdemnatos æquiparamus deportatis, vt ff. đ bo. dã. l. j. & ff. de cap. di. l. pertinet. in prin. & l. tutelas. & l. ſi libertatem. §. fin. & C. de fideiuſ. l. j. & C. ad l. Iuli. de vi publ. l. tutores. Si vero retinent bona omnia vel partẽ bonorum & ciuitatem, tũc poſſunt in eis locis conueniri. dictis. ll. pap. exuli. & l. tut. & C. de fide. l. j. ad hanc di. præſtat argu. ff. q̃s cau. l. ſed & ſi. §. rei capitalis. & C. q ſatiſd. cogan. l. ſi deceſſerit. in fi. & facit gl. Accur. poſita inſti q. mo. ius pat. po. ſol. §. relega-

8 ti in gl. illam differentiam &c. Gui. † Sed poue ꝙ quidam Parmenſis cõmiſit homicidium Regij, quo facto rediit Parmam, iudex Regius vult facere citari hunc Parmẽſem. quæro vbi habeat fieri ipſa citatio, vtrũ Parmæ, an Regii, vel in quo iſtorũ locorũ conuenietur & punietur iſte delinquens, vr̃ quod Parmæ cum habeat ibi forũ, vt C. vbi de cri. agi opor. l. j. Itẽ qa actor ſequit forũ rei, vt C. de iuri. om. iud. l. iuris ordinẽ. & in l. in criminali. Itẽ ne iſte auocet à ſuis negotiis. vt ff. quemadmo. teſta. ape. l. ſi q̃s ex ſignatoribus, & de teſt. l. iij. §. fi. Itẽ alia rõne, qa non eſt Regii vexandus pro maleficio quod nõ conſtat ibi cõmiſſum. Ecõtra vr̃ ꝙ Regiũ debeat remittit puniẽdos, vt i auth. vt oẽs obed. iud. §. ii. & vt nulli iudi. regii, vt C. vbi de cri. agi opor. auth. qua in prouincia. & ff. de offic. præſi. l. iii. Item ſerui ibi defendendi ſunt, vbi arguuntur deliquiſſe, vt ff. de accuſa. l. ſi cui. §. fi. & de noxal. l. iii. Sol. dic faciendum eſſe citationẽ. Parmæ, vt ſupra dixi in §. ſed pone ꝙ Titius, & ꝙ de maleficio eſt cognoſcendũ Regii. & ꝙ Re-

i giũ eſt faciẽda tranſmiſſio, vt ſupra dictũ eſt in illo. §. ſi. ſed de conſuetudine nõ fiunt hodie tales tráſmiſsiones, niſi quãdocũq; pp enormitates criminũ, & maxime qñ pſona

9 eſt pauper & vilis cõditionis Gui. †Sed qd ſi parmenſis dicat ꝙ nõ audeat ire Regiũ timore potentiæ ſuorũ inimicorũ. Nũquid in hoc caſu cogetur ire Regiũ, & defendere? ſi ita ſit verũ illo periculo non obſtãte rñ. nõ cogetur. arg. ff. ſi quis cau. l. ii. & ff. de excu. tuto. l. ſed & milites. §. ſi ignominia. & ff. ad Treb. l. de ætate. Quid ergo fiet dic, ꝙ poteſtas Reginus pſtabit ſibi ſecuritatẽ, vel deſignabit ſibi certum locum in ſua iuriſdictio. i quo tute ſe poſſit defendere, alioqn Regium venire nõ cogetur. vt ff de cuſto.

10 & exhi. reo. l. i. & l. ii. & l. diuus. † Sed pone, iudex fecit aliquem citari vt perſonaliter debeat coram eo comparere occaſione alicuius maleficiis. quæro nunquid ſit excuſatus, ſi mittat procuratorẽ in caſibus ĩ quibus poteſt ipſe per prucur. reſpondere? reſpon. ſi iudex cauſam non expreſsit vel expreſsit & iniuſtam, ſufficit ſi mittatur procurator, vt ff. de leg. i. l. filiusfa. §. diuo. & de leg. ii. l. pater. §. iſtius. Si aũt expreſsit iuſtã cauſam, debet venire & perſonaliter cõparere, quia præceptũ habens iuſtam cauſam, ſeruan-

k seruandum k est, vt prælle. l. & facit et. ff. de adop. l. si arrogator. §. j. & ff. de dona. l. si
11 patronus. Sed patronus ꝙ † nuncius retulit se aliquē citasse mandato & licentia iudicis, quæritur nunquid sit credendū? l videtur ꝙ sic, quia in iudiciis omnia præsumūtur solenniter acta. vt ff. de verb. obl. l. sciendum. & inst. §. fi. & de inst. §. itē si scriptum. C. de contrah. & com. stipu. l. ij. Item quia nuncius bene iurauit se legaliter facere & exercere officium suum, vnde non est verisimile ꝙ ipse sit immemor salutis æternæ, vt C. ad l. Iul. repe. l. vlt. Nā animæ hominū cæteris rebus præferendæ sunt. C de sacros. eccl. l. scimus. & facit extra de præscrip. c. ad audientiā. Econtra vr̄ ꝙ non credatur, quia vox vnius vox nullius, vt C. de test. l. iureiur. & ij. qō. iiii. c. j. extra de test. c. licet. & ff. de qō l. maritus. Itē soli arbitrio nō credit, vt C. de arbitris. l. ne in arbitris. §. si aūt. nec soli tabulario, vt in auth. de hære. & falci. §. vbi non absunt. nec executor negotiorū pōt esse testis. vt ff. de testi. l. fin. Itē soli officiali nō creditur, vt C de accu. l. singuli. & de custod. reor. l. j. Solu. dicit d. Guli. & alii sapientes nuncio fore credendū super citatione per eū facta, & talē citationē valere per iura primo alleg. & facit C. de exhib. re. l. fi. & per literā illā ad referendū &c. vt ff. de of. præfec. vrb l. j §. qui eo. & ff. de reb. eo. l. magis puto §. ne tn̄. & C. de exac. tribu. l. appatitores. Super eo vero ꝙ dicat et referat se illam citationē fecisse ꝑcepto & mādato iudicis, nō credo ꝙ in hoc credatur vel stetur relationi ipsius nūcii, quia eius officiū est solum super citādo, & in hoc est iurm suum. vnde in eo ꝙ nō iurauit nō ostēdit officiū suū, nec creditur ei, verūtamē licet ei nūcio de citatione sit credendū, vt supra dictū est, poterit tn̄ citatus probare cōtrariū secundū formam traditam à lege, vt C. de contrahē. & commit. stipu. l. optimam. Gandi.

ADDITIONES.

a ¶Citari. Adde Specu. in titu. de inquisi. §. quando. & Io de Ana. consi. l. Ber.

b Omnibus. Adde ꝙ tn̄ si statutum diceret ꝙ deberent fieri tres citationes ꝙ non sufficeret vna ꝓ omnibus. & voluit Alex. consi. cxxxvij. iij. lib. B.

c Coram iudice. Adde an etiam iudici debeat cōsignari res quæ aufertur fugienti. vide Alex. consilio lxiiij. Ber.

d. Quod sic. Adde videndum Paul. de Cast. consi. xxv. & Fede. consi. ccxliiij. Ber.

e Ad domum. Adde quando teneat citatio ad domum late Roma. consi. cccclіiij. Ber.

f Requirendus. Adde Bar. in tracta. ad reprimen. in ver. per edictum. Ber.

g Tutior. Adde an iudex loci cōmissi delicti possit citare extra territorium delinquentem. Francis. Aret. consi. lviij. & vide Oldr. cons. lxxxviij. B.

h Banniti. Adde Alex. consi. lxxiij. ij. libr. & ibi an teneatur mittere procuratorem. Ber.

i Transmissio. Adde an hodie habet locū remissio. Cep. cons. lviij. Oldra. consi. cxxiiij. vbi citandus est post delictum commissum si se absentat. vide Fran. Aret. consi. cxxxv. Ber.

k Seruandum est. Adde quando quis citatus personaliter non possit per procur. comparere. Old. cōs. cxcviij. Cal. de. consi. v. de cita. & not. ꝙ citatus personaliter in criminali si compareat per procura. qui fuit admissus. valet processus secundum do. de Rot. decis. clj. de procura. Ber.

l Credendum. Adde Pau. de Cast. consi. cclxxv. Ro cons. xcvij. Alex. cons. cxiij ij. lib. Franc. Are. cons. xxiij. Abb. consi. xliij. Ber.

Vtrum procurator in maleficiis interueniat & quando. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Procurator an interueniat in causis criminalibus & quando.*

2 *Procurator an possit interuenire ad proponendū exceptiones dilatorias seu declinatorias, an in causa ubi corporalis pœna ueniret imponenda reo.*

3 *Procurator an possit interuenire ad impetrandum dilationem, testes producendum, et alia peragendum quæ fiunt ante sententiam, & hoc pro isto existente in carceribus inculpato de homici post li. contest & nomine rei inter reos recepto.*

4 *Procurator allegans causam absentiæ an teneatur satisdare.*

5 *Amicus an admittatur sine mandato, ad allegandas causas absentiæ amici accusati de homicidio.*

6 *Infirmus citatus occasione an teneatur mittere procuratorem uel excusatorem ad allegandū causam suæ infirmitatis.*

7 *Processus factus contra infirmum tali modo excusatum an teneat & ualeat.*

8 *Citatus si non audeat ire ad iudicium propter insidias malorum hominum an teneatur mittere procuratorem?*

9 *Pater an possit defendere filium pro crimine capitali inculpatum & citatum?*

10 *Procurator in crimine publici iudicij quando possit interuenire.*

11 *Procurator an possit interuenire in maleficio pro quo pœna mortis imponenda alterata est in pecuniariam ex forma statuti?*

12 *Procurator an possit interuenire ad totam causam homicidio commisso pro quo de iure cõmuni imponitur pœna mortis, ex statuto autẽ pœna mille librarum?*

13 *Procurator an possit interuenire quando aliquis inculpatur, & citatur in causa capitali existente statuto quòd absens possit condemnari in causa capitali ac si esset præsens?*

14 *Procurator in duabus supra positis qõnib an teneatur facere cõparere personã principalẽ in iudicio pro ueritate dic da si fuerit re situs?*

15 *Exceptio ista dico quòd bannitus pro maleficio ex forma statuti poterit impune occidi an impediat litis contestationem stante statuto quòd banniti pro enormibus maleficiis impune possint offendĩ.*

Item stantibus prædictis an talis exceptio possit per procuratorem opponi?

REo autem non veniente neque cõparente, vel etiam comparẽte & obediente, sepissime est opus q procura.intersit pro eo, ideo hic subiiciamus & videamus vtrum procur. in malefic.interueniat, & qñ. † Et in primis ego quæro. Ecce Titius citatus à iudice q ipse compareat coram eo ad se excusandum à quodã maleficio, de quo ipse inculpatur accusatur vel inquiritur contra eum. Iste vero Titius vult constituere procuratorem qui eum defendat plene in tota causa, quæro nunquid possit hoc facere? videtur q sic, vt C.de procur.l.reos.& ff.eod. tit.l.seruum quoque.§.publice vtile est.Sed a contra est, q non a possit.ff.de publi.iudi.l. penul.§.ad crimen Super hac quæstione ita dicendum & notandum est, q in causis leuibus in quibus imponitor pœna vsque ad b relegationẽ b & intra, potest constitui procur.ad totã causam, quia in his potest absens damnari, vt ff.an per alleg.causa app. vna.in aliis autem grauiorbus criminibus procur interuenire non potest, vt ff.de pœ. l.absentem.& C.de accus.l.absentem. & de hoc not.in d.§ ad crimen.& est ratio quare procur. in his casibus interuenire non possit, quia sententia quæ ferenda est, si ferreẽ in personam procur. nulla esset per l. C.de senten.& interlocu.om.iud.l.i.& ff.de pcu. l.licet §.pe. & l.qui proprio.§.respon. Nam sententia in prædictis grauioribus causis ferenda est in personam domini & non procuratoris, vt d.l.absentẽ.sed in aliis criminibus leuioribus sentẽtia põt ferri cõtra procura.quia in eos pœna non imponitur cor-
2 poralis, vt no.in d.§.ad crimen. † Itẽ quæro, ponamus q reus quidã citatur p crimine, pro quo corporalis pœna deberet imponi qritur, an ipse reus possit cõstituere procu.ad proponẽdũ exceptionis dilatorias seu declinatorias contra personã accusatoris, videlicet quod ipse accusator sit minor & seruus, vel infamis, vel alius talis q non admittatur ad accusandum, vel contra personam iudicis qd non sit suus iudex, vel aliter incompetens ad cognoscendũ de malefic. vt declinet ille procurat. & euitet ne ille reus citatus cõpareat, vel pcedat contra eũ, vel aliter aggrauetur, & primo vr quod nõ admittatur, vt ff.de publi.iu.l.pe.§ ad crimẽ. Nã declinare forũ aliqua est defensio, vt C. de excep.l.fi.Itẽ decretalis est q cum querendum est de veritate super aliquo articulo, debet principalis persona venire, ad hoc etiam est.C.de iu.calum.l.ii.& auth.principalis. ibi posita. Econtra videtur q nõ videatur defendere in hoc casu, sed videt moram iudici inducere, vt ff.de neg.ges.l. liberto.§.amico. Sol.do. Odof. dicit q procurator ad prædicta proponenda & allegãda possit interuenire vnde dicit q procurator bene poterit allegare, q accusatus sit pupillus vel seruus, vel q ille qui citatus est, non est de foro iud.& q maleficium non est cõmissum in territorio suo.& alia prædicta & similia.Nam dicit q non est allegare causam causæ, sed exceptionem proponere & allegare, vnde sicut tales exceptiões admittuntur in causa ciuili, vt C.de excep.l.præscriptionem.& C.de prob.l.except. & sic in criminalibus est seruandum. vt ff.de adult. l.si maritus. §.præscriptiones. Nam extra territorium iudi.impune non paretur.vt ff. de iurisdi.om.iud.& l.fi.& ff.de of.præsi.l. c vlti. & q per procuratorem c vel amicum possent tales exceptiones opponi, vr dicere glo.Accur.posita. C.de requi re.l.i.super illo versicu.requirendum.nam iudex potest de iure supplere, vt C.de app.l.ampliorem. in fi.versi.si autẽ.C.vt ne.priua.l ii. in fi.C. vt q desunt aduo.in rubro & nigro.Odofr.

Item

3 †Item pone, quæro quis in carceribus teneatur occasione homicidii quod ipse dicitur commisisse, lit. cõtest. & nomine eius inter reos accepto, vult iste constituere procuratorẽ ad dilationem impetrandã, atq; testes producendos & ad reddendum suspectos, & ad certa facienda, q agũtur ante sniam. quæritur nunquid ad hoc possit constitui procurator? & vr quod non, qa vr allegare causã causæ, si iste pcurator inducat testes super innocentiã illius detenti. Nam cum aliquid prohibetur, & eius pars intelligitur esse prohibita, vt ff. de spon. l. omnino. & C. si man. ita fue. alie. ne prosti. l. fi. Itẽ quia illa verba posita in illo. §. ad crimen. ff. de publi. iudi. l. pen. sicut generaliter sunt prolata, ita generaliter sunt itelligẽda, vt ff. de pu. l. de p̃tio. & l. si ego. §. idẽ. & de emptio. & ven. l. ex empto. § si qs. Itẽ quia lex dicit quod accusatus de crimine capitali debet ex vinculis cãm dicere, qñ accusatus vult inducere testes, debet iudex eum facere de carceribus coram se duci, vt ff. de cust. & exhi. reo. l. 2.

d Econtra videtur quod sic d, qm procurator potest constitui ad vnã speciẽ, vt ff. de procura. l. 2. Solu. do. Odo. Guil. & alij doc. dicũt quod procurator ad p̃dicta possit constitui cũ hoc concedatur in ciuilibus, nec in criminalibus videatur esse phibitũ, ergo vr esse cõcessum, vt ff. de pb. l. ab ea parte. Nã illa est cã, quare procurator nõ constitur ad plenã defensionem. quia sententia debet ferri cõtra procuratorem, quæ debet ferri cõtra dominum, quod fieri non debet, vel nõ põt in casu præmisso, vt supra dixi, & hoc ẽt sentit Accur. in gl posita in d. §. ad crimen Non ob. quod procurator videatur allegare causam causæ i. plenã defensionẽ, quia hoc non est verũ, imo allegat quoddã ministerium. Itẽ non ob. l. . C. de custo. & exhi. reo. qa illa lex dicit hoc quod accusator cum custodibus debet venire coram iudice ad lit. contest. & nõ prohibet quominus ad alia possit interuenire procur. Patet ergo ex dictis, quod si ac-

e cusatus de crimine sit absens e quod pro eo potest interuenire & intercedere procur qui potest allegare causas absentiæ eius. & hoc est quod dicit lex. ff. de procur. l. seruũ quoque. § publ ce vtile est. † Sed quærit vtrum

4 ille, qui allegat causas absentiæ debeat præstare aliquam satisdationẽ? vr quod sic scilicet de repræsentando personã eius pro quo allegat ipsam cãm absentiæ, ne factũ iudicis videat illosorium, vt ff. de iud. l. si prætor. & ne quid in lo. pub. fiat. l. fi. Nã p talẽ allegationẽ posset cognitio iudicis impediri, & iõ maleficia remanerent impunita, q. esse nõ debet, vt ff. ad l. Aqui. l. ita vulneratus & ff. de fideius. l. si à reo. & ff. de solu. l. stichum. aut Pãphilum. §. j. & ff. deposi. l bona fides. Sol. dic, quod nullã satisdationẽ p̃stare cogat, quia hoc nulla. l. cauetur, vt alleg. C. de cadu. tol. l. vna. & ff. de pœ. l. 3. § fi. ff. de iure fisc. l. 3. in fi Itẽ qa non debet qs grauari superuacua satisdatione, vt ff. de pcu. l nõ cogendũ. in fi. & ff. vt leg. no. ca. l. hæc satisdatio in fi. Itẽ qa officiũ istius non debet sibi esse dãnosum. ff. de pto. stip. l. Paulus respõ

5 dit. † Sed q̃ro, quilibet ẽt no procurator admittitur ad l. allegandũ causas absentiæ, vt d § public. sed pone, quod amicus alleg. causas absentię pro aliquo suo amico accusato de homicidio sine aliquo mãdato, nũquid ad-

f mittitur sine mandato f ad allegandũ causas absentiæ? & vr quod non, qa non hẽt mãdatũ ad hoc, aut aliquã accusationẽ, arg. ff. de neg. gest. l. si pupilli §. videamus. & ff. de admi tut. l. quoties. §. item. Sol. dicas q iste amicus admittitur etiam sine mãdato. arg. d. §. public. ff. de procura. vbi dr, Nam & in capitalibus iudiciis defensor datur. Nã illa lex hoc sibi cõcedit & illud vr sibi esse concessum sine quo, id explicari non põt, vt ff. de iurisd. om. iud. l. 2 ff. de procu. l. ad rẽ. &

6 l. ad legatũ. & C. d iud. l. quoties. † Sed pone quod aliquis infirmus citatur occasione alicuius maleficii, q̃ritur nunquid teneatur mittere pcuratorẽ vel excusatorẽ ad allegandũ causam suæ infirmitatis? vr quod non. Nã talis infirmitas tribuit sibi excusationẽ, vt ff. si quis cau. l. 3. § si quid. & ff. de re iud. l. q̃situm. vbi de hoc no. Sed cõtra videtur, vt ff. de mino l. Papinianus. Solu. dic quod in casibus in quibus procurator admittitur ad sui defensionem, quod infirmus quis non tenetur mittere procuratorẽ, quia infirmitas tribuit sibi immunitatem & excusationẽ per iura primo alleg. cum etiam si sanus esset, nõ teneretur venire si procu. mittere, vt C. de pcu. l. in pecuniariis. Nõ ob. d. l. Papinianus. quia ibi propter suum delictum seu pœnã non poterat venire, & ideo debuit mittere procu. Pœna enim seu delictum nõ tribuit immunitatẽ, vt ff. de interdi & releg. l. relegatorum.

gatorũ ad fi.tñ licet nõ tenetur mittere ꝓcura.debet mittere aliquẽ executorẽ q̄ dicat & alleget de eius infirmitate, & q̄ hoc g modo eum excuset g, vt extra de procur.c. 7 querela. †Sed q̄ro nũquid ꝓcessus factus cõtra infirmũ tali modo excusatũ valeat & teneat? dic ꝙ nõ tenet ď iure ꝑ iura pdicta, et ideo non debet reuocari quod factũ est cõtra reũ, vt ff. de re iudi.l.quod iussit. & ff.de 8 arbi.l.qualẽ.§.nũc videndũ.†Itẽ quid si q̄s h ꝑꝑ insidias malorũ hominũ h non audeat citatus ad iudiciũ venire nunquid saltẽ tenetur mittere procur. R ñ.non, sicut nõ tenetur venire vel procuratorẽ mittere ꝑꝑ pericula imminentia, ut ff. si q̄s cauſ. l.ii.§. 9 pe.Gui †Itẽ pone ꝙ filius Titii inculpaẗ de crimine capitali pro quo mandato iudi. est citatus, opponit se Titii pater, & vult dictum suũ filium plene defendere allegando causam causæ s.eum nõ esse culpabilẽ, quæritur nũquid debeat audiri, si pro illo crimine pœna sanguinis imminebat? vr̃ ꝙ nõ, q̄a ad crimẽ publici iudicii &c.vt ff.de pub.iu. l.pe.§ ad crimen. Nã illa lex nõ distinguit, si fuerit pater vel alter, ergo nec nos distinguere debemus.ff.de pub.l. pretio.& ff.de offi.p̄si.l.iii.ad fi. Nã verba generaliter prolata distincte sunt intelligẽda.ff.de cõtrata. bo.poſ.petita.l.j.§.generaliter. ff.de alea.l. i.§ qď aũt.Ecõtra vr̃, cũ pater filiũ defendẽdo, quodãmodo seipsum defendere vr̃, q̄a eadẽ ꝑsona vr̃ patris & filii, vt C.de impu. & aliis substit.l.fi.in fi.& C.de agri. & cẽsi. l.cũ scimus.§.fi. Itẽ quia officium patris est defendere filiũ, vt ff.de iniur.l. sed si vnius. §.qui tñ. Item quia vxor patris, & filij eadem reputatur, vt insti.de inut.stip. § post mortẽ.magis enim veretur pater de filio q̄ de seipso, vt ff.quod met.cau.l.isti quidẽ. §. fi. Itẽ quia patria potestas cõsilium capit pro liberis, vt ff.de adul. l. nec in ea.& alibi nullus est amor, q̄ vincat paternũ, vt C.de cur.fur.l.circa princ. & etiã vt sanguinis & affectionis non habeaẗ, vt ff.de recep l.ij.ff. so.mat.l. Caius.& ff.mad.l. cum seruus ex tota. Item vidimus qď alias dñs defendit plene seruũ suum per se & secundario per procur.in crimine capitali. ff. de pub.iud.l. seruus, & ideo multo magis pater poterit defendere suum filium. Sol.d.Guid.de Suza.fecit hanc quæstionem & soluit, dicens i ꝙ pater admittatur ad defensionẽ sui filii, i in casu prædictæ q̄stionis rationibus supra alleg. duntamẽ p̄stet securitatẽ ideoneã de eo suo filio p̄sentando in fortiã potestatis si cõtingerit eũ succũbere i cã, & hoc ne iurisdictio dicti iudicis vel potestatis illusoria 10 videaẗ, vt supra nota.est.†Ex p̄dictis enim constabat, ꝙ ad crimen publici iudicii, frustra procurator interuenit siue ex parte accusatoris, siue ex parte rei, vt ff.de publ.iu. l.i.§.ad crimen extra de accu.c.veniẽs.& v. q.iiii.c.criminibus. Sed hoc fallit in multis casibus. Primis est, q̄a procurator admittaẗ ad allegandas causas absentiæ, vt ff.de procu.l.seruus quoque. §. publice. & extra de acc.c.veniẽs.Secundus in accusatione iniu k riarũ si sit illustris k ille q̄ agit, vel q̄ cõuenitur, vt C.de iniur.l.fi.Tertius est in leuibus, vt ff.de acc.l.leuia. Quartus si crimen non excedat pœnã relegationis, vt ff.an per alii cau.l.i.Quintus in crimine suspecti tutoris, vt ff.de procu.l.nõ solũ.§. pe.& vlti. Sextus cũ quis accusat aliũ de crimine ingratitudinis, vt ff.de procu.l. sed & hæ personæ. hoc verũ est cũ de crimine quærit ciuiliter, secus si criminaliter, vt in d.§ ad crimẽ.Septimus cum dñs defendit seruũ suum, vt ff. de accu.l.si cui.§.pe.& C.eo.ti.l.si seruus. Octauus qñ pater vult defendere filiũ, vt supra dictum est. Nonus casus vbicũque dr̃, ꝙ iudex non habuit cognitionẽ de illo maleficio, ꝙ dic vt not.infra eo. tit. circa materiã &c. Dominus autẽ Martinus dixit, ꝙ post litem contesta. semper ex parte rei poterant interuenire procu.in quolibet crimine, vt v.q.iiij.c.reos.Sed dicas, ꝙ illud capitulum loquitur in procuratore dato ad allegandũ causas absentiæ, vel aliquod ministerium, non autem ad plenam defensionem, videẗ tñ quod procurator i causa capitali nõ possit subuenire ad testes introducendos, & ẽt ad dicta capitula, de quibus supra dictum est, cum hoc priuilegium specialiter concedatur in actione iniuriarum quibusdã personis, ergo in cæteris est prohibitum, vt d.l. vlti.de iniur.nisi solum ad allegandum causas absentiæ, vt in d.§. publice.& §.ad cri-
11 men.& l.not. †An procurator possit interuenire in maleficio, pro quo pœna mor-
l tis imponenda alterata l est in pecu.ex forma statuti &c. Sed quæro pone ꝙ fideiussores non possunt exhibere reum, pro quo fideiusserunt sed volũt eũ in iudicium de-

fendere

fendere plene, & iudiciū in se suscipere nūquid pōt? vide infra in tit. quid sit agen. reo præsen. & non contu. §. fi. & vide no. de ꝓcu. ꝓ alio interuenire. vol. infra in fo. cxxx.

12 Sed pone quæstionē, †quæ tota die occurrit de facto. Ecce Titius cōmisit homicidiū, seu maleficiū, pro quo de iure cōi est imponēda mortis pœna, vt ff. ad leg. Corn. de sic ca. l. 3. & vt dicā infra de homi. §. itē quæro. Ex forma vero statuti est imponēda pœna mille librarū, mō Titius citatus ꝓ dicto homicidio, ille Titius vult constituere procuratorē, qui pro eo interueniat ad totā cām. q̄ritur nunquid possit. & primo vr̄ ꝙ sic, nā per statutū non imponitur pœna sanguinis, sed pecuniaria, vnde potius debemus inspicere pœnæ impositionē q̄ materiā & originē criminis, vt ff. de pœ. l. q̄ ad statū. ibi, potius finē q̄ genus & naturā criminis suspectamus. Itē vbi imponitur pœna relegationis vel minor, pōt interuenire ꝓcurator, vt d. Accur. not. in d. §. ad crimen. ergo multomagis vbi pœna pecuniaria est imponenda cū quælibet pœna corporalis sit acrior qualibet pecuniaria, vt ff. de pœ. l. in seruorū. in fi. Itē crimē capitale cōsideratur ratione euentus vel finis, & nō ratione originis, vt scilicet dicatur capitale, quando pœna capitalis imponitur, & sic ratione impositionis pœnæ dicitur capitale, vel non, vt ff. de pub. iud. l. 2. Itē si filius patroni accusat libertū de crimine capitali, repellitur ab eius successione, s. si accusatio fit de eo crimine, de quo pœna capitalis est imponēda. Si tn̄ iudex leuiter puniuit libertū & nō capitaliter, non ꝓpterea videbitur eū accusasse de crimine capitali, & iō non repellit à successione, non inspecta accusatione & criminis, originis, sed impositione pœnę, vt ff. de bon. lib. l q cū maior. §. fi. cū l. seq. ita dicā hic, vt non censeatur crimen capitale, ex quo imponitur pœna pecuniaria. Itē cū pœna corporalis translata sit in pœnā pecuniariā, & cū causa cesset, quare ꝓcurator interuenire nō poterat, dēt etiā cessare effectus causæ, vt C. de epis. & cle. l. generaliter. & ff. de iure patr. l. adigere. §. quanq̄ & no. ff. de pact. l. quod dictū. Itē iura municipalia q̄ pro homicidio pœnā pecuniariā imponunt, sunt derogatoria m iuri ciuili, vt ff. de leg. & senatusc. l. de quibus. in fi. Econtra videtur ꝙ procurator interuenire non possit, quia ad crimē publici iuris prosequendū frustra procur. interuenit multo minus interuenit ad defendendū, vt ff. de pub. iudi. in l. pe. §. ad crimen. & quod sit, publicū crimē dr̄. ff. eo. tit. l. j. Itē qa origo criminis & tit. accusationis potius dēt inspici q̄ causa statuti, vt C. ad Mace. l. 3. & ff. de fideius. l. tutor. Itē hæc pœna mille librarū fungit̄ & succedit loco pœnæ corporalis q̄ imponebatur de iure ciuili, ergo dēt esse eiusdē effectus & potestatis in qualibet sui parte, vt ff. si quis caut. l. si eū. §. q iniuriarū. & ff. de do. inter vir. & vxo. l. si donare. §. spōsus. Nam istud delictū ob istud statutū nō definit esse capitale seu publicū. Sol. d. Gui. de Suza. dicit, ꝙ ipse vidit sæpius pronunciari ꝓ & cōtra, tn̄ decidendo indubitanter dicit procurator interuenire non posse per iura proxi. alle. d. aūt Iac. de Lar. Lāber. Rāp. & d. Dy. de Musel. dicunt referre qualiter iacēt verba statuti. Nā si statutū simpliciter dicat, ꝙ qui homicidiū fecerit, soluat ꝓ pœna mille libras, tunc dicunt procura. posse interuenire ad totā causam per iura primo allega. Si aūt statutū dicat, ꝙ quicunque homicidiū fecerit, debeat decapitari, nisi intra certū terminū soluat lib. mille, vt est Florētiæ, tunc dicunt, qđ non possit interuenire procu. qa pœna corporalis est in obligatione, sed in solutione est pœna pecuniaria. Sed

13 †pone ꝙ statutū sit in ciuitate, ꝙ absens in cā capitali possit condemnari, ac si præsens foret, sicut vidi in multis ciuitatibus obseruari. Modo aliquis iculpatus de crimine capitali, & citatus vult constituere procuratorem ad totam causam, q eū defendat, q̄ritur an possit? d. Dy. de Musel. dicit ꝙ sic n potest. & ita dicit cōsuluisse in quadā quæstione, quæ cōmissa sibi fuit Bononiæ ꝑ potestatē Regij, per l. ff. de procu. l. seruū quoque. §. publice vtile est. vbi dicitur, ꝙ vbicunq; quis absens dānari potest, ibi & procura. interuenire potest, vnde vt ipse ad hoc vt ꝓcurator nō possit interuenire duo sunt necessaria, scilicet ꝙ pœna sit supra relegationem, vel corporalis, & ꝙ absens damnari non possit diffinitiue, alias si alterum istorum duorum deficiat, poterit procurator interuenire secundum ipsum Dyn. Sed alii plures docto. & sapientes dicunt contra, per iura supra allega. in proxi. q. pro parte

14 ista. †Sed in vtraque ex prædictis proximis quæstionibus

quæstionibus videtur dicendũ & bene, ꝙ si petat ab illo procuratore admisso ad defendendũ ꝙ personã de maleficio inculpatã faciat corã iudice causæ personaliter cõparere pro veritate dicẽda de maleficio illo, quod
o ad hoc teneatur o procurator & ipsa principalis persona, vt C. de ꝓcu. l. vl. & ff. de procu. l. si actor, puto ẽt fore locũ, ꝙ ipse subijciat qõnibus ꝓp indicia q̃ præcedãt. Vel qđ veniat ad rñdendũ positionibus vel iterrogationibus iudicis, cũ melius noscat veritatẽ, q̃ ipse procurator, & hoc illa ratione, quãdum de rei veritate quæritur, debet principalis persona venire c. imperatores. extra de iur. calũ. Itẽ si principalis persona melius sciret veritatẽ, vel sit psona honestior, debet venire rñsurus obiectis, vt C. de proc. l. vlt. & ff. de ꝓcu. l. si actor. Et si nõ veniret personaliter ipse reus credo eũ fore contumacẽ, & tanq̃ contra contumacẽ posse ꝓcedi cõtra eũ ad quod est. C. de iur. cal. l. ij. & auth. principalis. Nã ipse reus tali modo debet defendi, ne ꝓp talẽ defensionem ius actoris vel cõis efficiatur deterius, vt ff. q b. ex cau. in poss. ea. l. iij. in fi. Vltimo circa materiã istã intendo qõnem formare, q̃ cibus assessoribus multoties in maleficiis occurrit
p5 de facto. † Statutũ est quasi in qualibet ciuitate ꝙ bãniti pro enormibus maleficiis impune possunt offendi. accidit quod quidam occidit talem, & talem sic bannitũ, citat iste occasione illius homicidii, vt se veniat excusare, ille mittit corã iudice procuratorem suum qui fidem iudici faciat de illo crimine, & petit super illo maleficio vlterius non
p procedi P, quæritur si ad hanc exceptione opponendã possit intercedere procurator? & ex hac quæstione alia oritur dubitatio, an talis exceptio obiectio obiecta ꝑ ipsum procuratorẽ, vel etiam ꝑ ipsum principalẽ seũ lit. cõtesta. impediat, de quibus duabus quæstionibus videamus ad plenũ. Et primo videamus an exceptio ista, dico ꝙ bannitus pro maleficio ex forma statuti impune potuit occidi lit. cõtest. impediat. & primo videtur quod nõ, iuxta allegationes do. Ia. de Lar. cũ hæc exceptio sit peremptoria, ꝙ patet, quia ea probata causa perimitur ex parte interfecti & ex parte cõis, cũ licite potuerit occidi tanq̃ hostis. ar. C. de his qui ad ecclesi. cõfu. l. si seruus & C. de ser fug l. j. & ii. ff. de sicca. l. iii. §. fi. & ff. de cap. dimi. l. amissione. §. j. & quod legitime factũ est, pœnam non meretur, vt ff. de leg. j. l. quid ergo. §. si hæres seruũ. & ff. de verb. obl. l. si seruus. & C. de adul. l. Gra. alias aũt deciperet illa authẽ. l. i. statu qđ esse nõ debet, vt C. de his q ven. ætat. impe. l. j. ergo hæc talis exceptio est peremptoria, vt inst. de exce. §. appellatur. sed exceptio peremptoria licet possit protestari ab initio, nõ nõ impedit lit. contesta. cum lex dicat sufficere eã ab initio protestari, & post fundatã intentionẽ actoris probari vt C. de pscr. x. vel xx. anno l. emptor. & C. đ excep. l. si quidẽ. & ff. de excep. l. pscriptionẽ. Si ergo sufficiat sibi eã exceptionẽ ab initio ꝓtestari, si vltra petat iste de crimine inculpatus audiẽdus nõ est, vt ff. ad Trebel. l. ex asse. & C. de neg. gest. l. tuto. & ideo exceptio illa nõ impedit lit. cõtest. Itẽ cõstat ꝙ
q i causis criminalibus est lit. cõtest. faciẽda, vt C. vt intra cer. tẽp. qđ crim. termi. l. vna. & C. de fal. l. vbi. C. d iud. l. ꝓperãdũ. i prin. sed certe tres tm̃ sunt exceptiones q̃ impediunt lit. cõtest. vt excep. rei iudi. vt C. quæ sent. rescin. nõ poss. l. fi. & C. de post. l. velamento. & excep. trãsact. vt C. de transact. l. causas & l. fratris. & ff. de cõdi. inde. l. elegãter. §. si quis. Itẽ excep. pscrip. vt C. de pscr. xxx. ann. l. sicut. de quibus excep. no. i d. §. si qs. & extra lit. contest. c. exce. lib. vi. inter quas hæc excep. nõ cõnumerat, ergo hæc exceptio remanet sub regula, q̃ per excep. firmat. vt ar. in auth. de nõ alie. aut permu. reb. eccl. §. vt aũt lex. & arg. ff. de his q sunt sui vel alie. iur. l. patre furioso Itẽ si dicat qs. quomodo arguis de ciuilibus quæstionibus
r ad criminales? Resp. legis auth. ff. de pœ. l. absentem. j. respon. & ff. de cust. reo. l. ii. §. vlt. & d. Azo. in summa. C. de acc. cõsentit posse fieri, vt in auth. §. oblato, & ff. de adul. l. maritus. §. præscri. Item in criminalibus diligentissime causa examinanda est, vt C. de fal. l. vbi & C. de probat. l. vlti. & ff. de app. l. addictos. Nam iudiciarius ordo ideo noscitur institutus, ne innocentia aduersantium pateret insidiis, & ne culpa delinquẽtis sentẽtiam effugeret iusti examinis, vt ii. q. i. c. de manif. & C. de accus. l. fi. ergo nihil de or. iu. est omittendũ, ne alias lata sñia cõtra solitum ori. iu. nullius foret momẽti vt C. de sen. & in erlo. om. iud. l. prolatã. do. ẽt Lamber de Rãp. allegãdo dixit excep. prædictam lit. cõtest. non impedire per iura sus-

perius allega. Ecōtra videtur, ꝙ dicta exceptio lit. cōt est impediat. Et pro hac parte subiicio allegationes dicti d. Lamber. Nam dicit ꝙ excep. rei iudi. iureiu. & transact. lit. cōtest. impediunt, vt ff de trāsact. l. elegāter. §. si quis post & C. de transact. l. fratris. ff. de iureiu. l. i. & hæ exceptiones si opponūtur ante lit. contest sapiūt natu urā dilatoriarum exceptionum, si vero apponātur post lit. cōte. sapiunt naturā peremptoriarum. Quædam enim sunt aliæ exceptiones perpetuæ, t pacti de nō petendo & solutionis. & istæ tales quæ sunt materiæ peremptoriæ lit. cōtest. nō impediunt nec processum.

Est aliud genus exceptionis, vt cum dicitur & excipitur tua accu. non est recipienda, vt quia lex per iniuriam tibi illata denegat actionē, & actu possit institui, & hæc similiter exceptio si opponatur ante lit. contest. sapit naturā declinatoriæ exceptionis. & declinat iudicium & impedit processum iudicis & cognitionē iudicii principalis. Et de hoc subiiciebat do. Odof. duo exēpla ꝑ quæ soluebat præsentē quæstionē. Primū est exemplū tale pro seruo occiso agitur. l. Cor. de sicear. criminaliter, sicut agitur pro libero homine occiso, vt ff. de acc l. hos accusare. §. oibus. at si seruus iret armatus ī ecclesia, & armis resistat domino suo, pōt impune occidi, adeo ꝙ accusatio de morte ipsius non est admittēda, vt C. de his q̄ ad eccl. cōfu. l. si seruus. vnde hæc exceptio in initio posita sapit naturā declinatoriæ exceptionis, & impedit totū processum, & pōt ꝑ procuratorē opponi Secūdū est exēplū? Ecce ego possum deponere rescindere velum regiū id est aquilā, si p̄d o meo fuerit appositū ab aliquo priuato, & si accusatio d̄ me fiat, nō est recipiēda, vt q̄a, licuit mihi hoc facere, vt C. vt ne. pri. & c. l. fi. vnde dicebat d. Odof. Sume ex his duabus legibus arg. imo decisio cuiusdā q̄onis quæ Bonon. frequentat. Dicit statutū, ꝙ bānitus pro graui maleficio possit impune occidi, si bannitus occidatur & excipiatur de bāno, ꝙ illa talis exceptio lit. cōtest. impediat, & ideo possit ꝑ procuratorē opponi, & q̄d talis accusatio nō sit recipienda, vnde potest dici ꝙ exceptio rei iudi. trāsac. & iurisiu. & excep quæ cōtinēt accusationē de iure nō esse recipiēdam vel admittēdā, vt est in casu nostro & sim. etiā dictis duabus legibus, sed sui natura possit dici quod sint peremptoriæ. cū in initio oppositæ sapiunt naturam declinatoriarum, & impediunt processum, merito igitur dici potest, ꝙ istæ exceptiones sunt anomalæ. Simile videmus in excep. nō numeratæ dotis & nō numeratæ pecuniæ, vt C. de non nu. pec. l. fi. Simile est in bonorū excussione, q̄ non d̄r esse facta, & q̄d principalis persona nō est primo loco cōuenta sicut cōsueuit notari per d. Odof. de his in corpore auth. de fide instr. §. sed neq;. Non ob. ꝙ dictū est supra, ꝙ exceptio perēptoria opponatur ante lit. cōtest. & ꝓbet post lit contesta. q̄ncunque ante sn̄iam, q a hoc recipit instantiam in tribus casibus p̄dictis & in alio casu & casibus, quibus cauet accusationē non esse recipiendā, quia tūc exceptio opposita impedit lit. contesta. & totū processum vt dictū est, cum ergo videat iudex actori non cōpetere ius accusandi, q a ius agēdi ex persona actoris metimur, vt ff. si pars hær. peta. l. j. dēt iudex talē accusationē dilaniare, cū in hoc cōsistat eius officiū, vt ff. de assess. l. j. d. etiam Iac. de Are. allegādo pro hac parte dicit, nō obstat quod dictum est supra, ꝙ peremptoriam exceptionem in iudicio sufficit proponere, & post litem cōtest. probare, quia debet intelligi, vt non sit necessarium, ꝙ ante lit. contest. probetur, sed si ante lit. contest. vult eā proponere & probare, nō reperitur prohibitum, & hoc innuitur. ff. sen. rescin. nō poss. l. peremptoriis. & de excep. l. præscri. & hoc videtur dicere l. ff. de iterro. act. l. si filius. §. & C. de expt. l. si quidem sed hæc allegatio impugnari videtur per l. ff. de exhib. l. 3. §. ibidem. sed id, quod ibi dicitur, habet locū in actione, vbi sit summaria cognitio, & iō iura rei non sic plene examinantur, vt ea. l. §. sciendum. Huic etiam intellectui obst. prædictum. c. extra de lit. contesta. cap. exceptio. sed pot dici ꝙ illud habet locū, vbi reus statim non potest probare suam exceptionem, alias autem constat vt hodie agatur, vt ff. in poss. le. l. si is à quo. & ff. ad Treb. l. ille à quo. §. j. & ff. de compen l. fin. & d. § ibidem. Præterea quicquid dicatur in ciuilibus & criminalibus, peremptoria exceptio impedit processum, vt arg. C. de fal. l. præses. & ff. de adul. l. si maritus. §. præscriptiones. l. vim passam. in princi. & ff. ad Turpil. l. si quis. in princ. & ff. de minor. l. itē apud

apud. §. q deinde. Item cum in statuto dicatur posit impune offendi, nihil aliud est dicere, nisi, vt nō recipiatur q̃rela, ergo non dēt in iudicio q̃s duci. Nā indefensam esse rē, de qua accipere iudiciū nullus cōpellit, ꝑtor non arbitratur, vt ff. iud. sol. l. vir bonus. vbi de hoc nota. & facit ff. de iniu. l. ait ꝑtor. §. fi. & l. nā & postea. ff. de iureiu. Sol. dicunt sapientes, vt ff. de alea. l. j. non compellatur quis iudiciū suspicere. & dictus do. Dy. & dicunt cōiter oēs doct. q cū hæc exceptio & sententia, id est ex banno descendat q bannū ex forma statuti imponit finē homicidio s. dicto, quod dicta exceptio lit. contest. impediat, & totū ꝓcessum. Sententia nanque banni talis conditionis fecit illū bannitum, q omnibus pœnis bannitorum subiecerit eundē. argu. ff. ad Turp. l. i. §. calumniatoribus. in fi. & arg. ff. de cap. dimi. l. amissione. §. j. & quia cōstat quod exceptio rei iud. impedit. lit. contest. vt dictum est supra, ergo & hæc exceptio, & ideo de hac exceptione prius est cognoscendū, & si vera est impedit lit. contesta. alias nō, vt ff. de exce. rei iudi. l. in hoc iudicio, & hæc est veritas, & ita cōiter obseruatur, quāuis ēt videtim aliqualiter contrariū obseruari. Recordor ēt, q dū semel officio maleficiorū preessem in ciuitate Bonoñ. & super prædictis quibusdā occurrentibus dubitarē consului do. Ro. de Romancis de ꝑdicta qōne, tunc occurrente de facto occasione, cuiusdā homicidii, & q dicta exceptio de banno non impediret lit. contest. cuius occasione dixit, quod quidam nobiles de Bonoñ. requisiti fuerunt personaliter, & cōparuerunt respōsuri cuidā accusationi. & xxxiij. diebus steterunt, detenti tandē occasione dicti banni absoluti fuerunt. & ita dixit & cōsuluit per iura primo allega. Nunc restat videre de alia quæstione, videlicet an exceptio banni prædicti posit per procuratorē opponi, cū lege municipali sit cautū, quod banniti pro maleficio īpune posint offendi, & q posit opponi per procuratorem, & q impediatur processus? videtur per l. ff. de adul. l. denunciasse. §. sed & si per procuratorem. & ff. de man. vind. l. etiam. §. absens. & C. de ma. l. neque. Item quia probata tali exceptione apparet non debere ad lit. contest. procedi, vt est probatum in superiori proxi. q. merito per hoc probatur iusta causa absentiæ. Iusta enim causa absentiæ est, quæ non est iniusta, vt ff. de fideicō. lib. l. si cum ex iusta. ibi, non vr̃ &c. & ff. de iudi. l. nō videtur & ff. de pec. l. eo t pe. & ff. iudi. sol. l. vir bonus. Istud aūt constat, q ad causas absentię allegandas, probandas, & terminandas pōt interuenire procur. vt ff. de procu. l. seruū quoq;. §. publice. & l. absens reus. & ff. de publi. iud. l. accusa. & l. pe. §. j. in fi. & C. de accu. l. reos. ad hoc bñ facit extra de accus. c. veniens. Itē pro hac parte est q no. Accur. C. de accus. l. 2. Econtra vr̃, nam hæc exceptio non descendit ab aliquo accidenti in persona eius, qui accusatur, vt infirmitate vel alio simili impedimento, de quibus dr̃ ff. si q̃s cau. l. 2. & de re iudi. l. q̃si tū. & ff. de exc. tut. l. scire oportet. tunc. n. obtineret de excusatione faciēda per procuratorē, vt vij. q. iij. si ægrotans. §. ecce. sed ex eo quod dicitur ipsum iuste & legitime hoc facere potuisse, qa bānitus hostis & rebellis erat occisus, nō allegatur cā absentiæ, sed potius allegatur meritū causæ & defensio plena, & sic nō debet audiri procur. vt C. de accu. l. tunc conuenit & C. de fal. l. diffidere. & ff. de pub. iud. l. pe. §. ad crimen. & ff. de adul. l. miles. §. ea quæ. & ad hoc bene facit l. C. de exhib. reis. l. 2. vbi dicit, q postq̃ accusatus ad iudiciū venerat, ius dēt explorare q̃sitū, id est videre accusatorem & opponere exceptionē, & sic per se hoc facere, & nō ꝑ aliū. Itē cum sit citatus q veniat ad se excusandū, & dubiū sit de hac exceptione, an cōpetat & incertū sit, perinde dēt venire, ac si certū esset eū subesse iurisdictioni citātis eū, vt ff. de iudi. l. si q̃s ex aliena ff. si quis in ius voca. non ier. l. 2. Nam cum incertū est an aliquid sit, perinde habetur ac si illud non sit. arg. ff. de dolo. l. eleganter. §. non solū. & not. ff. de offi. præsi. l. Barbarius. & sic intelligitur ff. quib. ex cau. in poss. eat. l. Fulcinius. § si quis actione. d. Inno. dicit, q causas cōsistentes in facto poterit ꝓcurator allegare ꝓ alio, puta talis non cōparet, quia infirmus vel absens, causas autem consistētes in iure vt opponere exceptiones dilatorias, aut nō cōparet, quia clericus, vel alias similes non potest. Hoc nota ipse extra de accu. c. super his. d. autem Iac. de Lear. 1 q. præmissa allegat pro & contra, sed non vidi quod soluat, vnde d. Lāb. de Ramp. soluit & dicit, q procurator posit & debeat

ad mitti

admitti ad dictam exceptionem opponendam & probandam, & ista et sentit do. Dy. f & sentiunt cõiter f doct. nec ob. d. §. ad crimen. ff. de pub. iud. l. pen. quia verum est, ꝙ procurator non interuenit ad defensionẽ causæ principalis, sed ad causas absentiæ, & ad declinatorias opponendas, & ad alia quę differunt causam & declinant iurisdictionẽ bene interuenit procur. vt sup. a dictum est. & not. per Accurs. super d. §. ad crimen. Sed do. de Ro. dicebat contrarium. ego aũt cõiter vidi seruari opi. do. Lamber. & et veriorẽ credo, licet aliquoties contrarium viderim obseruari per aliquos assessores, pro quorũ opi. facit l. C. de iniur. l. fi. vbi personis clarissimis in priuilegium est concessum in causis criminalibus posse per procu. agere & respondere, ergo in ceteris videtur esse prohibitum, vt arg. ff de iudi. l. cum prætor. C. de procu. l. maritus. Gandi.

ADDITIONES.

a Quod non. Adde quare in criminalibus nõ possit interuenire procura. & an sit bona consequentia venit imponenda pœna corporis afflictiua, ergo causa est criminalis. Cald. cons. ij. de procura.

b Relegationem. Adde late & pulchre Alex. cõs. cxvij. ij. lib. Pet. & Ioã. And. in tit. de procur. §. 1. vers. item ꝙ est criminalis.

c Procuratorem. Adde ꝙ voluit Bald. consi. cvj. vbi dicit ꝙ licet alias in causa criminali non admittatur procurator, tamen vbi accusatio est inepta admittitur ad allegan. de turpitudine. Ber.

d Quod sic. adde Io. de Ana. cons. j. do. de Ro. decis. ccl. de procur. in impressis. vbi dicunt ꝙ iuridice potest sustineri, ꝙ sine mandato a quolibet tace potest defendi, & dicunt eo. tit. prælis carceratus defendi potest, & dicunt eo. tit. præsati docto. decis. cciij. ꝙ vxor clerici detenti in carceribus põt pro marito procur. constituere. Ber.

e Absens. Adde Cep. cons. xlvi. & cons. xlix. & liij. & consi. lxiiii. & lxxiii. Ber.

f Sine mandato. Adde Cepo. consi. prox. allega. & do. de Ro. decis. ccccxiiii. de procura. vbi concludunt ꝙ procur. generalis admittitur ad allegandas causas absentiæ in criminali, quia interest reipub. absentem a quocunque defendi, & vide Cep. consi. lxiiii. Ber.

g Excuset. Adde ꝙ Io. And. in tit. de procura. §. ratione constituentis. in fin. dicit ꝙ si infirmus teneretur mittere procuratorem nullum esset priuilegium infirmitatis. Ber.

h Malorum hominum. Adde vt per Oldrad. in consi. xliii. Ber.

i Sui filii. adde Cepol. consi. xlvi. vbi consuluit an pater Iudæus possit in causa capitali filii suscipere defensionem. Ber.

k Illustris. Adde Cepol. consi. l.

l Alterata. adde an procurator possit interuenire in causa vbi pœna est arbitraria, Pet. de Anchar. consi. lxxiiii. Ber.

m Derogatoria. adde esse notandum, quia iste doctor præsupponit, ꝙ tale statutum valeat, & verum est ꝙ valet, cum sit cum causa, alias secus. ita dicit Franc. de Are. cons. d. Ber.

n Quod sic. adde videndum Cepol. consi. lxxiii. vbi dicit ꝙ ad allegandam innocẽtiam & causas absentiæ potest interuenire procura. non autem ad totam causam. ita dicit ꝙ concordabat do. Ant. de Rosellis præceptor suus.

o Teneatur. adde pro hoc quod voluit Pet. de anchara. consi. cclxxiii. Ber.

p Nam procedi. adde vt late per Cepo. consi. xx. & adde quod voluit Pau. de Castr. consi. xxxiii. in primo impressis. Ber.

q Facienda. adde per Franc. de Are. cons. 58. Ber.

r Criminales. adde an statuta loquentia de ciuilibus observãtur ad criminalia. Francis. de aret. consilio cix. Ber.

s Communiter. adde ꝙ idem consuluit Cepol. consi. lxxiiii. vbi dicit ꝙ etiam post sententiam potest quilibet comparere & ostendere iudici ꝙ occisus poterat impune occidi, pro cuius sententia optime faciunt scripta per Pet. de anchar. consilio sexto. Ber.

Quid sit agen. reo absente, & contuma. & de banni. pro malefi. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Reo absente & contumace, quid agatur circa annotationem bonorum illius.*

2 *Accusato existente contumace ante litem contestatam, & non habente bona, quæ possint annotari, quid agetur.*

3 *Annotatio bonorum rei & expectatio illius, an hodie seruetur.*

POSTQVAM requisitus fuerit reus, si non venerit ad iudicium, quid agẽdum 1 † sit videamus. Et certe bona illius taliter pro maleficio requisiti & non comparentis sunt annotanda hoc modo. Quia iudex cũ notario veniet ad domum accusati, & inquiret de bonis ipsius, & ipsa bona faciet describi per ordinem, & qualiter sint scribenda not. C. de bon. proscri. l. si quis intra prouinciam. quæ bona debent sic descripta collocari in aliquo tuto loco, vel personis idoneis assignari. Post hoc iterum ille accusatus debet vocari & citari per edicta, ꝙ veniat ad se excusandũ, & debet sibi notificari qualiter eius bona sunt annotata & descripta, vt ff. de requirẽ. reis. l. j. vbi dr̃, ꝙ debet innotescere ipsi reo, ꝙ eius bonorum sit facta annotatio, & ille taliter requisitus poterit

rit intra annum venire & recuperare bona annotata, qui annus incipit currere à tempore scientiæ ex quo sibi vel per edictũ vel per literas magistratus vbi degit, notum fuerit de ipsa annotatione bonorũ facta, vt d.l.prima.ff.de requir.reis. Si autem ille taliter citatus & annotatus non venerit intra anuũ, illa bona annotata confiscanť, & illius requisiti læditur & grauať opinio apud bonos & graues, nõ quidẽ efficitur infamis ꝑ sñiam, nec ipso facto, vt ff.de his q̃ not infa. l.j.& l.athletas.& ff.de requi.reis.l.j.in fine. Itẽ ita demũ cõfiscantur illa bona, si à ꝓcuratore fisci capiantur, vt ff.de req.re.l.anni spatiũ.& ff.de diu.tẽp.ꝓscr.l.in oĩbus hodie forte de aliis bonis aliter obseruatur, quia ipsa bona dãnatorũ seu proscriptorũ cõseruantur filiis & ascendentibus a & descendẽ
a tibus vsq; ad tertiũ gradũ.vt in auth.vt nul. iudi.§.i.colla.viii. † Sed quid si accusatus sit
2 cõtumax ante lit.cõtest. & nõ habeat bona quę possint annotari qualiter procederetur contra eũ? Respon. ꝙ forte indiceť mulcta per illud edictũ, si quis ius dic.nõ obtẽpe.& proderit hoc, quia licet pauper, tñ si postea capiť, licet luet pœnã in corpore suo, vt ff.
3 de pœ.l.ii. † Sed hodie de cõsuetudine generali nõ seruatur contra cõtumaces, quod dř de annotatione bonorũ, & ꝙ accusatus expectetur per annũ, imo cũ fuerit citatus solẽniter ponitur in bãno iuris cõis & potestatis, & postea super illa accusatione & bãno condẽnatur, et ita obseruatur in Lõbar. Mar.Tuscia et alibi ꝑ totã Italiã, et licet videatur, ꝙ lite nõ cõtest.nõ possit cõtra accusatum sñia diffinitiua ꝓferri, tñ cõtrarium est. Quia quilibet potestas et iudex põt iurisdictionem suam defendere pœnali iudi-
b cio.b vt ff.si quis ius dic.non obtempe.l.i.et maxime secundum Accur.qui no. ꝙ etiam lit.non contest.potest procedi contra absentem ad condemnationem imponendo pœnam relegato et infra vt ff.de pœ.l.absentẽ. C.de accu.l.absentes.vltra autẽ relegationẽ in absente pœna non infertur, vt patet in legibus prædictis.et ff.de requirẽ.reis.l.ii.hoc enim bannum, quod fit de consuetudine et cõdẽnatio quæ subsequitur loco pœnæ relegationis succedit, cum ipsæ pœnæ hodie non sunt in vsu, vt not.Accurs.quib.mo.ius pat.pot.sol.§.relegati.instit. et hoc bene de consuetudine obseruatur. Gand.

ADDITIONES.

a ¶ Ascendentibus, adde vt per Bar.consi.cii.vbi ponit an prædicta authẽ. habeat locum in collateralibus, & an bona ipso iure transeant in ascendentes absque additione. Ber.

b Iudicio, adde vt per Alex.consi.xxxvii.ij.lib.B.

De bannitis pro maleficio. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Banniti quando æquiparentur relegatis, & quando deportatis.*

2 *Statutum ciuitatis continens quòd banniti pro maleficio possint impune offendi & occidi, an teneat.*

3 *Statuto dicente quòd banniti pro maleficio impune offendi possint, si bãnitus pro maleficio ex causa ex qua non poterat in sanguine dãnari, occidatur, an erit occisus impune.*

4 *Statuto dicente ut supra, si procurator banniti dicat bannum fore nullum ipso iure & sit in causa coram potestate, & medio tempore bãnitus occidatur, an hic erit factum impune.*

5 *Statuto dicente ut supra, si Titius interficiat bannitum in tempore appellationis, nunquid Titius erit puniendus.*

6 *Statuto dicente ut supra si occidatur bannitus appellatione pendente, quid erit.*

7 *Accusatus de maleficio nõ cõparuit, propter qđ fuit positus in banno ci tũ librarũ, postea moritur an bannũ exigetur ab heredib. illius.*

8 *Bannitus de ciuitate Bononiæ pro maleficio, an possit pro alio maleficio accusari & poni in alio banno.*

9 *Statuto dicente, quòd banniti pro maleficio possint exire de banno, si pacem habuerint, & soluant libras centum communi si uniuersitas sit in banno pro aliqua offensa facta Titio, quid agendum ut exeat de banno.*

10 *Statuto dicente quòd bãnitus pro maleficio impune possit offendi, si Titius sit rogatus quòd ueniat ad soluendum condemnationem librarũ centũ de eo factã & nõ uenit, propter quod fuit positus in banno, & descriptus in libro bannitorum pro maleficio, quæritur si talis bannitus possit impune offendi.*

11 *Bannum Titij qui non comparuit ad satisdandum de condemnatione soluenda, si contineat quòd sit in bãno centum librarum, et à quocunque possit offendi impune, an poterit offendi impune.*

Statuto

12 Statuto dicente quòd banniti pro maleficio possint impune offendi & illi intelligantur bāniti, qui reperiuntur scripti & non cancellati in libris &c. si Titius vulneraverit sacerdotem qui fuerat bannitus pro maleficio à iudice laico, quid erit.

13 Statuto stante vt supra & quod illi nullus praestet auxiliū vel fauorem sub certa pœna, si quis pro tali bannito alleget causas absentiæ vel associet eum, an incurrat pœnam.

14 Bannitū fugere faciens quomodo puniēdus sit.

15 Statuto dicente quòd nulla vniuersitas alicuius castri vel villæ debeat retinere vel receptare bannitum pro maleficio, vel pro auere, id est post deuetationem creditorum sub certa pœna communi soluenda et creditoribus, bānitus pro debito steterit per vnam et duabus noctibus in aliqua villa tenebatur &c. ad pœnam &c.

16 Statuto dicenten quòd bannitus pro maleficio possit impune occidi, si bannitus dum captus & ligatus per beroarios ducetur ad curiam, fuit per alium interfectus, an potuerit impune occidi.

17 Statuto dicente, vt supra si bannitus dedit fideiussores de soluendo vel soluit, & bannum non sit cancellatum ac interim occidatur, an potuit impune offendi.

VIA vidimus de prima parte rubr. nūc videamus de secūda, scilicet de bānitis ꝑ maleficio. 1 †Et circa hāc materiā no. ꝙ dictos bānitos æqparamus a relegatis, si fuerint bāniti pro maleficio, pro quo imponatur pęna relegationis. aūt fuerint bāniti pro maleficio, ꝑ quo imponat̄ pęna deportationis, eos æqparamus deportatis, vt not. Accur. insti. qb mod. ius 2 pat. potesta. sol. §. deportati. †Sed pone cōtineri statuto ciuitatis, ꝙ bāniti ꝑ maleficio impune posint offendi, & specialiter ꝙ possint occidi q̄rit̄ an valeat tale statutū, & primo vr̄ ꝙ sit factū cōtra ius diuinū. Continetur. n. in diuina scriptura, nō occides, nō mechaberis. Et ius diuinū, qđ est excellentius, non debet posse tolli per dictū statutū, vel ꝑ ius ciuitatis, quod est debilius. Nā par in parem non habet imperium, multominus minor in maiorem, vt ff. de arb. l. nā & magistratus. & ff. de mino. l. etiam. præterea tale statutum est contra ius gētium, & naturali instinctu introductū, vt vnus homo aliū nō insidietur vt ff. de iusti. & iure. l. vt vim. & ius ciuile (qđ est mutabile) mutare vel tollere nō pōt ius naturale vel gētiū, qđ est immutabile vt insti de iur. na. gen. vel ciui. §. sed naturalia. Econtra vr̄, ꝙ statutū tale valeat & teneat đ iure, qa absolute cōcessū est cuilibet ciuitati iura posse cōdere inter suos, vt ff. de iusti. & iure. l. oēs populi. nec distinguit q̄ statuta posint cōdere, & q̄ nō, ergo nec nos debemus distinguere, vt ff. de pub. l. de ꝑcio. & ff. ad Silla. l. si quis ī graui. §. ad causam. nec mirū. Nā cum Imperator concesserit vnicuique ciuitati posse cōdere iura inter suos, vt d. l. oēs. ipse Imperator eā legē facere vr̄, vt C. vbi & apud quē co. re. po. agi. l. fi. & ipse Imperator dicit, oīa enim merito nostra facimus, q̄bus nostra impartit̄ autoritas, vt C. de vete. iur. enuncl. l. ii. §. & ideo. Quid plura? ipse ēt Imperator cōcedit quosdam homines impune posse occidi variis de causis, vt ff. ad leg. Cor. l. iii. §. trāsfugas. & C. đ adul. l. Gracchus & C. qn̄ lic. vnicuiq; se sine iudic. vin. l. i. & C. de his qui ad eccl. cōfu. l. 3. & l. raptores. C. de rap. vir. b Sol. dico ꝙ valet [b] statutum, quoniam bene verum est, ꝙ de iure diuino & gentium non licet hominem occidere, quod tn̄ verū est, nisi ex causa licita hoc fiat, vt permittēte iure generali vel particulari positiuo, nā tunc licet, & quod lege permittente factum est nō prestolatur pęnam, vt d. l. Gracchus. 3 & C. de his qui ven. ęta. impe. l. i. †Item pone quæstionem quæ fuit de facto in ciuitate Lucana, dū officio app. præessem, ibidem statutum est, ꝙ banniti pro maleficio impune posint offendi, quidam vero bannitus pro maleficio ex tali causa ex qua in sanguine dānari nō poterat, extiterat occisus, quærebatur an ille bannitus occidi potuerit sine pœna? dic de hac quæstione, vt plene not. infra sub rubr. de multis quęstio. pend. à statu. in fi. & illa quæstio cōmodius 4 sub hac rubrica poterat collocari. †Item pone, statutum est in ciuitate, ꝙ bāniti pro maleficio impune posint offendi: procurator vero alicuius banniti erat in causa corā potestate, & dicebat ipsum bannum fore nullum ipso iure, medio vero tempore iste bannitus est occisus vel offensus, quæritur nunquid licite potuerit occidi? Respon. distingué. ꝙ aut illud bannū dicitur esse nullum

lium per modum appellationis, aut alio modo. Primo casu nõ habetur pro bannito, vt C. si pend. app. l. i. & ff. ad Turpil. l. i. in fin. & ff. nil noui app. pen. l. i. § si quis. & ff. de pen. l. ii. i fi. Secũdo vero casu, qa habet tũc interim pro bãnito, bene potuit occidi, arg. ff. de lib. cau. l. si cui. §. licet & l. ordinata. & l. iii. §. si seruũ quẽ possidebam. Itẽ si in statuto dicat, q banniti possint impune offendi, nũquid poterint occidi? dic vt plene no. infra sub rub. de mul. qõ. prouenien. ex statu. §. constat in fi.

5 † Sed retento eodẽ themate pone, quod ego interfeci bannitum intra tẽpora, intra q̃ de iure potuit appellari, q̃ritur nunquid ego sum puniendus? vr̃ q sic, quia intra decẽ dies nulla est exactio facienda, ff. nil no. app. l. i vbi de hoc not. Itẽ per appellationẽ reuocant inouata post sniam intra decẽ dies extra de app. c. non solũ. lib. vi. Tu tñ dic cõtra, qm̃ ante appellationẽ intra decẽ dies dr̃ snia & res iudicata, vt ff. de re iud. l. i. vbi de hoc no. Accur. & ff. nil noui app. pen. l. i. & rei iudicatæ sortitur effectum sententia lata etiã ante lapsum decem dierum, vt ff. de pœn l. qui vltimo. vbi de hoc no. Accur. & l. in seruorum. §. qui ex causa & l. ii. §. i. ibi, dãnatũ accipimus &c. ff. de iniust. & rupt. irri. testamen. l. si quis §. hi tamẽ. & sic infra decem dies impune potuit occidi.

6 † Sed quid dicemus si occisus fuerit appellatione pẽdente? Respon. q hoc casu teneor, ac si occidissem non bãnitum, quis casus est in. ff. nil no. app. pend. l. i. §. i. ibi, neque vllã alliam iniuriam patiatur, & quia per appellationem fingitur non pronũciatum, vt ff. de collu. detegẽ. l. pen. & d. l. si quis. §. hi autem & ff. ad Turp. l. i. nã damnatum accipimus rite condemnatum, vt ff. de peti. l. ii. §. i.

7 † Quæro, quidam accusatus de maleficio non comparuit, vnde positus fuit in banno centum librarũ, & postea bãnitus decessit, an illud bannum possit exigi ab ipsius hæredibus? & vr̃ quod sic, quia illud bãnum est loco cuiusdam mulctæ, quæ debet fisco applicari, nec expedit super bãno lit. contest. cum quo enim contestaretur nõ video, & talis snia dicitur diffinitiua, cũ ab ea possit appellari, quod non est ab interlocutoria, vt ff. an p aliq. cau. app. l. vna. est enim pecuniatria & per se patet, ergo ex ea oritur actio in factum, vt ff. si quis ius dic. l. i. in prin. & ita ex quasi cõtractu, quia in iudicio quasi cõtrahitur, vt ff. de pecu. l. licet. §. idem scribit. Nam iudicati actio ex contractu, vel quasi contractu transit in heredẽ, vt ff. de act. & obl l. ex contractibus. quare hoc bannũ põt peti ab hærede. Preterea iurauit potestas bannũ & condemnauit exigere, quare vr̃ esse periurus, nisi exigat, vnde i tali dubio exigere debet simile ad l. Iu. rep. l. fi. si dicas hoc iudex nõ dixit cõdẽno, qa tunc planũ esset, vt ff si quis in ius voc. l. ii. sed dixit pono eũ in bãno c & nõ exeat, nisi centum solutis, & nõ processit vltra iudex dicendo sit bannitus, vel non, recurrẽdum est tũc interpretationẽ iudicis, vt ff. de verb. ob. l. in cõuentionalibus. & l. inter stipul. §. iii. Ecõtra vr̃, vt C. ne ex deli. defunc. l. i. & ff. si quis adie. fal. cau. test. l. si qs cõditione. & ff. de reb. dub. l. cũ principalẽ. & expresse si qs ius dic. nõ obt. l. i i fi. Sol. Dic, q exigi non possit, per l. i. in fi. ff. si qs ius dic. nõ obt. & dic qd̃ regulariter actio in factũ quæ oritur ex contractu, vel quasi, trãsit ad hæredem, sed casus specialis est vbi nõ transit, vt ff. de acti. & obl. l. in honorariis. & ita hic erit etiam casus specialis.

8 † Item pone aliquem fore bannitũ de ciuitate Bonoñ. p maleficio, modo quæritur, nunquid iste bãnitus possit pro alio maleficio accusari & poni in banno? & vr̃ q non, ex eo, quia p dictum bãnum perdidit domiciliũ Bonoñ. vbi nunc accusatur, vt ff. ad muni. l. ei qui. §. fi. Solu. d. Dy. dicit, q si iste bannitus per istum bannum seu relegationẽ perdidit domicilium, q Boñ. habebat ratione incolatus, quod tunc nõ põt iterum accusari, si autem pdidit quod ipse habebat ratione originis, q tũc bene possit iterũ accusari, quia iste bannitus hoc casu non perdidit domicilium. & iste est casus & gl. simul miscẽdo d. l. ei qui. §. fi. tñ arg. q bannitus de alio delicto accusari non posset, vt ff. de adul. l. adulterium tñ contra est, quia ad multiplicationem delictorum, nõ sequitur diminutio pœnarum, sed econtra, multiplicationẽ delictorum sequitur multiplicatio penarum, vt ff. de pri. deli. & l. nonnunquã, & ff. de lib. ho. exhi. l. iii. §. si quis dolo. & ff. de pœ. l. aut dãna. & l. relegati. & C. de ser. fug. l. quicunq;.

9 † Item quid si in statuto contineat, quod banniti pro maleficio possunt exire de banno, si pacem habuerint & soluant libras cẽtum commuui pro banno. Ecce vniuersitas

tas quędam est in banno pro offensa mihi facta, quęritur an sit necesse, quod omnes de vniuersitate singulariter habeant pacē & centū libras soluant cōi pro banno? Dico cum fuerit tantum vnū factum, ꝙ sufficiat pacem redditam syndico, & ꝙ soluat tm̄ centum libras. argu. l. ff. ꝙ cuiusq; vni. no. l. ii. ibi, quod non erit hoc dicendum quasi à
10 pluribus &c. & ff. de fideiuss. l. mortuo. † Itē quæro, statutum est ꝙ bannitus pro maleficio impune possit offendi, quidam fuit rogatus, ꝙ veniret ad soluendum quandam condemnationem lib. centum de eo factā, & quia non venit positus fuit in banno, & scriptus in numero bānitorū ꝓ maleficio, quæritur nunquid si taliter bannitus, impune possit offendi? & primo vr̄ quòd sic. Quia ille qui mandato iudicis nō obsequitur à iure diuersimode coarcetur, ac si alia malefic a patrasset, vt ff. si quis ius dic. non obtem. l. j. & ff. de re iudi. l. contumacia addit d. Dy. super l. i. de cri. stel. super hac q. s. an non obedire iudici sit malficium? & dicit, iam vidi quæstionē istam de facto & dū essem aduocatus, ꝙ non esset maleficium faciebā prædicta arguendo, tñ succubui. In hac q. vr̄ distinguendū, aut citatus fuit inuētus, ita ꝙ cōstat, ꝙ in eius notitiā venit citatio, & tunc non veniēdo satis dr̄ cōtemnere iudicē, & sic dolus sit expressus ipso facto, & per consequēs sit maleficiū, aut non fuit inuentus, & sic non constat in eius venisse notitiā, & tunc non fuit dolus, sed culpa, & per consequēs quasi maleficiū per ea quæ dixi supra C. de iud. l. properandum. sinaūt reus non ob. ff. de eden. l. i. in fi. cum si quia sicut sunt diuersæ cōtumaciæ, ita sunt earū diuersi effectus. ff. de appel. l. creditor §. iussus. & l. ex consensu. §. vlt. d. Dyn. præterea dicit lex, quod in quibuscunq; causis vbi dolus versatur, & vbi deest nomen delicti, ꝙ illud delictū extraordinariū dr̄ & coercet, & dicitur crimen stellionatus, vt ff. de cri. stel l. stellio. versi. & vt gñaliter. & patet ꝙ iste nō parendo iud. fuit in dolo, quia dolo nō caret, qui non obtemperat imperio magistratus, vt ff. de re iud. l. non pōt videri. & ff. de re mil. l. iii. §. in bello. & ff. de dol. l. si legatarius. pręterea maleficiū dici pōt cōsiderata ꝓlatione verborū, ꝙ est male facere. Nam male facit, qui facit quod lex ꝓhibet, & quia facit quod nō debet facere, & omittit ea q̄ facere debet, vt ff. de reg. iur. l. qui nō facit. & est planū, ꝙ qui non obedit iudici, facit ꝙ facere non debet, & dolus à lege in non parendo præsumitur, vt d. l nō pōt. Ecōtra vr̄ ꝙ non parere iudici vel cōtumacem esse, nō est crimen vel delictum. nam non est aliqua lex quę hoc dicat, ergo non est delictū, vt ff. de priua. delic. l i. §. fi. pręterea obligationū summa diuisio tradita est insti. de obli. §. sequēs. cuius quarta diuisio ex maleficijs est, & in illa quarta specie non inuenitur ꝙ nō obedire iudici sit delictū, vel maleficiū, vel quasi, vt inst. de obl. q̄ ex quasi malefic. Præterea omnia maleficia siue iudicia tā publica, q̄ priuata, tā ordinaria q̄ extraord. sunt descripta ꝑ ordinē & sub cōpetentibus tit. in ff. nouo, à titu. de pri. deli. vsq, ad tit. de app & de hoc nil ibidem est repertū. Præterea ille tractatus de puniēda cōtumacia non parentis iudici est positus inter ciuiles trac. sub rubri. ff. si quis ius dic non obtēp. & ff. de re iud. l. cōtumacia. igitur maleficium dici non potest. Sol. do. Mar. de Fano, dicit hunc contumacē nō
d haberi pro bann. pro maleficio [d], per iura proxi. allega. Nec ob. ꝙ inueniatur scriptus in libro bānitorū, & in eorū numero. Nam ꝓpterea nō habetur pro banni. ꝓ maleficio, sicut nō hr̄ pro decurione quis ex eo solo ꝙ inueniatur scriptus in numero decurionū & in eorū matriculis, vbi aliàs non doceat solēniter se creatū. vt ff. de decuri. l. Herennius. Crimen enim est illud, ꝙ facit quē bānitū pro maleficio nō scriptura bāni. quid enim si ex aliqua ciuili causa inueniatur scriptus in libro bannitorū ꝓ maleficio? certe nō propterea erit bannitus pro maleficio, aurea lex est ad hoc. ff de castrē. pecu. l. si forte. ibi, veritate spectamus. Item nō obst. ꝙ dolus videatur adhibitus in non parendo, nam nō sequitur ꝙ ob hoc videatur crimē extraordinariū, quia nō sequitur vbicunq; est dolus adhibitus vel præsumptus, in nō veniendo vel parendo, ꝙ propterea sit crimē vel maleficiū, vt videmus in actione de dolo adhibito in cōtractu, vbi agitur qñque actione de dolo. qñq; actione ex contractu. Itē non ob. quod dicitur de prolatione verbi, quia secundū verā opin. nominis argumentatio siue allusio nō facit plenam probationem ꝙ sic sit, prout verbū sonat, sed ar. præbet quod sit, prout verbū

sonat, vt no. in d. §. itẽ scripserunt. Nã si cõcederet quodlibet maleficiũ esse maleficiũ seu crimẽ, sequeret ꝙ ex qualibet ciuili cã posset agi criminaliter, quod falsum est. Differẽtia est enim inter ciuilia iudicia & criminalia, vt instit. de pub. iud. in prin. sed pone
11 † cõtineri ĩ bãno dato illi q̃ nõ cõparuit ad testificãdũ, vel ad satisdandũ de cõdẽnatione soluenda, quod fit in bãno cẽtũ lib. & ꝙ à quocunq; possit offendi impune: Quæro nũquid in hoc casu iste bãnitus offendi possit impune? dic ꝙ sic, ſm d. Frãc. Are. q2 iudex in hoc casu vr̃ iudicasse istud fore maleficiũ imponẽdo pœnã tanq̃ bãnito ꝑ maleficio, & ideo offensor vr̃ excusatus cũ iussus ptoris excuset, alias nõ esset excusatus à sñiã iudicis, sicut nec rescriptũ principis nõ aliquẽ decipere, vt ff. de his q̃ no. infa. l. furti. §. iussus. & C. de his q̃ ven. eta. impe. l. i. pterea qđ factũ est ſm sñiam, quasi legitime vr̃ factũ, & maxime in sentẽtiis, q̃ inter
12 oẽs ꝑiudicãt &c. † Itẽ subiicio qõnem quæ potestati Senarũ cõtingit de facto, & decẽ assessoribus q̃ ibi eramus, tũc me dante operam ordinationi pñtis libelli. Statutũ est ĩ illa ciuitate, ꝙ banniti pro maleficio impune posſint offendi, & quod illi intelligantur banniti nomina quorũ reperiunt scripta nõ cancellata in libris clauiũ dictę ciuitatis, accidit ꝙ Guil. & Titius fratres & nepotes d. Eneę de picholominibus in cãpo fori cũ ensibus nudis & aliis armis insultauerũt d. Lãdum filium d. Pellacanis & Raynerium clericũ presbiterũ & rectorẽ episcopalis ecclesiæ, quẽ constabat fore bannitũ pro maleficio, & scriptũ in libris dictarũ clauiũ, & alias fore remissum ad episcopũ pro alio maleficio, tanq̃ clericũ. Modo fuit in qõne, an pdicti deberent & possent puniri per dictum dñm Potestatẽ nõ obstante dicto bãno, cũ de illo insultu, & multis vulnerib9 illatis eidem & factis liquide constare tã per testes quã ꝑ confessionẽ ipsorũ? Allegabant nãq; dicti fratres dictũ bannũ, & ꝙ impune potuerunt pdicta committere autoritate dicti statuti, licet cõtra dicebatur, ꝙ illud bannũ erat ipso iure nullum. Et primo videtur, ꝙ dicti fratres potuerunt de iure puniri & cõdemnari pro maleficio prædicto. Nam constat, ꝙ clericus non põt condemnari per iudicem secularem, vt extra de iudi. c. at si clerici, vbi nec confessio, nec condemnatio facta de clerico per iudicem secularẽ, nec cõrã eo ꝑiudicat, vt C. si à nõ cõpe. iud. per totũ. C. de epis. & cle. auth. statuimus. vnde illud bãnũ debet haberi, ac si nunquã fuisset factũ, cũ nullũ sit ipso iure, & q2 statutũ respicit tm̃ subditos, vt l. cunctos populos. C. de sum. tri. Nã ꝙ per vnũ iudicẽ faciendũ est, & si fiat per aliũ nõ valet. C. de decur. l. nemo iudex. Nã nõ est recte factũ à iudice, quod ad officiũ suũ nõ spectat, vt dicit regula iuris. l. factũ. vnusquisq; n. iudex debet esse contentus iurisdictione sibi cõcessa, & in alterius iurisdictionẽ se immiscere non debet, vt C. de app. l. apparitores. & C. de exc. vel exac. l. quicunq;. & si secus fiat nõ valet, vt C. si à nõ cõpe. iud. l. j. per totũ. & de le. l. nõ dubiũ. & est rõ, q2 Deus ab initio dominationes & plationes constituit, vt vnusquisq; sua iurisdictione cõtentus in alterius iurisdictionẽ se nõ immisceret, vt in auth. quomo. opor. epis. in prin. alias aũt reũ turbarentur officia, vt C. de test. l. consulta diualia. & facit ẽt q2 diuersorũ varia & separata deberi ratio & censeri cõditio, vt C. de do. inter vir. & vxo. l. si maritus quondã, nã & condẽnatũ accipimus rite condẽnatũ, vt ff. de re iud. l. si se nõ obtulit. §. condẽnatũ. Itẽ exhæredatũ accipimus rite exhæredatũ, vt ff. de cõtratab. l. nõ putauit. §. nõ quęuis. Itẽ testm̃ accipimus rite confectũ, vt ff. de ver. sig. l. Paulus. & ff. de pœ. l. si quis aliquid. & ff. quemadmo. testa. ape. l. tabularũ. j. repon. ita patet, ꝙ debet puniri. arg. ff. de pact. l. rei capitalis ad fi. & ff. ad Turpil. l. j. §. fi. C. de sta. defunct. l. si pater. & facit ff. de fal. l. imbuberẽ. §. si enim seruo. & ff. de cri. expi. hære. l. fi. vbi punitur, qui surripuit rẽ meam credens eã esse hęreditariam. Econtra vr̃, ꝙ non puniatur, nam qualis sñia seu bannum vr̃ prædictos excusare à pœna, nã tale bannum quo ad hm̃õi impunitatẽ pro legitimo habetur, sicut & non iusta & nõ legitima vxor habetur pro legitima vxore, ne de adulterio puniatur, qui eã cognouerit, si more vxoris & bonæ matronæ viuebat, vt ff. ad l. Iul. de adul. l. vxor. j. respõ. & facit op. ff. loca. & conduct. l. si ignorante. & ff. de iniu. l. itẽ apud Labeonẽ. §. si quis virginem. & ff. ad ma. l. si quis patrem. Præterea cum ille clericus fuerit publice positus in banno & scriptus inter alios bãnitos, credendum est à quolibet vulgo eum fore rite banni-

bannitum, & si vellemus dicere contrarium. deciperetur prædicti autoritate legis & statuti: quod esse nõ debet, vt C. de his qui ven. ęta. impe. l. j. Nã principes omnia rite agere præsumũtur & specialiter in iudicãdo. vt ff. de of. præfe. præto. l. vna. ad fi. Præterea error iustis rationibus motus excusationem meretur in his etiã, quæ coercenda veniunt, vt ff. vi bono. rapt. l. ij. §. si publicamus, & ff. de adul. l. miles §. mulier ignorãs enim nõ intelligitur delinquere. vt ff. de acti. & obli. l. ex maleficio. Item veniã errori dedimus, quia nõ ex malignitate, sed simplicitate peccauit. extra de transla. c. ij. in fi. & facit extra de immu. eccl. c. non minus. & de cleri. excom. c. apostolicę. Nam & in delictis parcitur illi, qui iustam causam habeat credendi, vt ff. de bon. lib. l. in seruitute. §. j. & ff. de abig. l. j. §. fi. & ff. de libe. cau. l. Gracchus. §. pe. Præterea illud bannũ non potest haberi ꝓ nullo, nisi cũ fuerit dictum vel detectum pro nullo & nullum, sicut dicimus de testamento, quod ꝑ ꝑteritionẽ filij in potestate constituti nullum est ipso iure, & tamẽ rei veritate nõ prius est, nec potest haberi pro nullo, nisi primo fuerit decretũ esse nullum, vt ff. de iniust. rup. & irri. test. l. nullo. Sol. d. Iac. de Are. Dy. de Muscl. Nico. Mat. & alij multi doct. sunt in hac opi. ꝙ dictus sacerdos & clericus potuerit
e impune offendi, e per iura proxi. allega. & aurea lex est pro hac solutione. ff. de adul. l. pe. vbi dicitur, ꝙ ille non punitur de adulterio qui cognouit mulierẽ nuptam cui maritus miserat libellum repudij, licet ille maritus nõ rite & secundum formam trditã miserit libellum repudij, tamẽ excusatur qui s, quia ignorat an fuerit missus iure libellus, vel nõ. de hoc not. Cy. C. de repud. auth. si vxo. & Rayn. in l. de ætate. §. ex causa. ff. de interrog. actio. tãgitur in l. i. §. notandum. versi. cæterũ. ff. de vent. inspic. & pro hac solutione etiam facit, quod ille habetur pro milite, qui scriptus reperitur in numero militum, vt ff. de re mili. l. ex eo. & C. de cohor. l. quicunque. Et licet contra hanc allegationem videatur, ꝙ scriptus in numero decurionum & eorum matricula nõ est habẽdus pro decurione, nisi se doceat solenniter ordinatum, vt ff. de decurio. l. hæres. Nec obstet dictæ solutio. dictus. §. condemnatum. cũ legibus supra allegatis, quia illud locum habet quantum ad condemnatum, quia non habetur pro condemnato minus legitime condemnatus quantum ad se, sed quantum ad alios secus. Verum quia constitit dictos fratres sciuisse, ꝙ prædictus erat clericus, & ꝙ sępius viderant eum celebrasse missam, ita ꝙ non fuerũt ignari, & sic non potuerunt prætẽdere ignorantiã
13 facti vel iuris an fuerit cõdẽnatus. † Item pone in statuto contineri quod bannitus pro maleficio posit impune offendi, & quod nullus illi præstet auxilium vel fauorem sub certa pœna, quæritur nunquid incidat in pœnam, qui pro eo allegat causas absentiæ? Dico pro & contra, vt in quæstionibus statutis, & solue, quod incidat in pœnam, quia allegando causas absentiæ defendere & fauorem præstare censetur, & hoc si istud allegat coram iudice, non coram alio. Item pone quod aliquis sociauit bannitum talem, nunquid incidat in pœnam? dic quod sic, & semel interrogatus, respondit d. Odof. per legem C. de his ꝗ
14 lat. l. j. in princ. Quæritur, † quidam fecit fugere quendam bannitum, quomodo debeat puniri? Respon. in id in quo iste bannitus erat condemnatus, vel cõdemnandus, vt C. de exa. tribu. l. quoties. lib. x. & l. ad commentariensem. de custo. reo. & l. quisquis. §. item qui con
15 fessum. ff. ad l. Iul. maiest. † Alia etiã quæstio Senis incidit tempore quo supra dixi, me assidente ibidem continetur in statuto dictę ciuitatis, quod nulla vniuersitas alicuius castri vel villæ, debeat retinere vel receptare in eorum terris, vel etiam permittere aliquem bannitum pro maleficio vel pro auere, id est post deuetationem creditorum sub certa pœna cõmuni soluenda, & sub pœna soluendi debitũ ipsi creditori, nisi debitorem præsentauerit intra dies xl. contingit, quod quidam bannitus pro debito mille librarum ad petitionẽ Getij de Suralupis post deuetationem sibi factam solenniter, inuentus fuit esse vna die de duabus noctibus in terra de Sciano, de qua terra ille natus non fuerat, nec habitator in ea. accusabatur illa terra vel vniuersitas in ipsum creditorem, & petebatur, quod præsentaret
a illum bannitum, vel quod solueret illud debitum secundum formam dicti statuti, & eadem potest esse quæstio de bannito pro maleficio. Modo quæritur, quid iuris. Et primo videtur, quod vniuersitas debeat & posit condemnari, quia statutum illud non distinguit si sciuerit & ignorauerit illa vniuersitas, ergo nec nos distinguere debemus, vt ff. de publi. l. de precio. & verba generaliter & indistincte prolata generaliter sunt intelligenda, vt ff. de libe. præstan. l. j. §. generaliter. Item non videtur haberi respectus scientiæ vel ignorantiæ, vt C. de col. & illi. l. j. lib. xj. vbi legitur ꝙ si quis alienus illiricianus monstrabitur fuisse

in domo vel agro Titij, tenebitur Titius tanquam receptator sublata differentia scientiæ, vel ignorantiæ. Item optime facit ad hæc l. græca ff. de leg. & senatuscon. ibi vbi dicit, delictorum quæ sponte vel ignorantia contrahuntur coerctio, vt C. de fal. mone. l. j. §. domus. vbi ignorans dominus dictæ domus punitur. Nā in culpa est ab initio receptans, nisi qui sciuerit de condict. personæ, vt C. de agri. & censi. l. cū satis. aurea lex est ad hoc ff. nau. cau. stab. l. fi. §. seruorum. Econtra videtur, quod non teneatur, §. j. quia modicum stare in loco & nullo modo stare æquiparātur, vt ff. de his qui deie. vel effu. l. j. §. hospes. ff. de diuor. l. diuortium. ff. loc. & condu. l. sed & si lege. §. colonus. Item facit ad excusationem vniuersitatis modica mansio banniti quàm facit in dicta terra. Nam ratione breuitatis temporis præsumitur, quod vniuersitas ignorauit. arg. ff. de exerci. l. j. §. j. & ff. de depo. l. j. §. merito. Itē stare causam abscondendi fugitiuum. §. de ser. corru. l. j. §. quod autem. Præterea aurea lex est, ꝙ receptatio quę non dolo fit non venit punienda. vt ff. de incen. rui. naufra. l. quo naufragium. §. non tantum communitas autem non dicitur quid scire vel dolum committere, nisi certa
f forma, vt qn̄ campana pulsata [f] vniuersitas q̄d contra legem facit vel vexillo leuato, vel alio modo, vt no. ff. de do. l. si ex do. §. an municipes. & l. metū. §. animaduertendum. ff. ꝙ met. cau. quod non interuenit in casu nostræ quæstionis, imo præsumitur vniuersitatem ignorasse, nisi probetur ꝙ sciuerit, vt ff. de proba. l. verius. C. de tabu. exhiben. §. generali. & iusta ignorantia meretur excusationem, vt ff. si quis testa. liber esse ius. fue. l. j. Præterea receptator ita demum pœna dignus est, si scit illum quē
g receptat esset bannitum, alias autē non, [g] vt ff. de verb. sig. l. sæpe. & in auth. de ecc. tit. §. si qs in sua & §. si quis hæres. & C. de pa. sa. l. fin. & arg. C. de epis. aud. l. si legibus. & C. ad l. Iul. de adult. l. castitati. & ad l. Iul. de vi pub. l. crimē. C. de his qui lat. l. ij. & aurea lex est. ff. loc. l. si ignorans. & de pub. & vecti. & con. l. cotē ferro. §. dn̄s, & facit optime. C. de agri. & censi. l. cū scimus. §. fi. & est ratio, quia nemo ignorās videtur cōtrahere, vel delinquere, vt ff. de act. & obli. l. ex maleficio. §. j. Et in maleficijs potius spectatur animus q̄ euentus, vt ff. de liber. homi. exhi. l. iij. §. is qui nescit. dic etiā pro & contra de hac materia, vt no. infra de fur. §. sequitur. Solu. d. Odof. & d. Guil. soluerunt hāc q. per posterius allega. Et sic nos decē assessores (qui Senis eramus) consulimus dictā vniuersitatem fore absoluendam, & ad hoc optime facit C. ad leg. Iul. de plagia. l. plagij. in glo. ordi. Vltimo duas quæstiones subijcio termi-
16 nandas. † Prima quarum talis est. Continetur in statu. cōis, ꝙ bannitus pro maleficio possit impune occidi. Quidā vero bannitus pro
h maleficio captus erat p beroarios [h] vel famulos potestatis, & dum captus & ligatus duceretur ad curiam, venit quidam & interfecit eundem. Secunda quæstio talis est, pone ꝙ quidā bannitus pro maleficio satisdedit per bonos & idoneos fideiussores de banno & condemnatione soluenda intra mensem, vel pone quod soluant, tamē ipsum bannū non erat cancellatum, interim autē quidē interfecit eundem. In ambabus autē quæstionibus quæritur, an iste bannitus potuerit impune occidi? & primo videtur quod bannitus, qui captus ducebatur. potuerit impune occidi. Nam lex statuti seruenda est, licet perq̄ dura. ff. qui & à quib. man. lib. non fi. l. prospexit. & ff. de re mili. l. quod constituitur. Item à verbis legis nō est recedendum nisi mens contraria appareat, vt ff. de exer. act. l. j. §. si is qui. & ff. de verb. ob. l. si colono. & ff. de leg. iij l. non aliter. Itē lex non distinguit bannitum captum à nō capto ergo nec nos, vt ff. de pub. l. de pretio. & ff. de condi. ob ca. dat. l. dedi. §. si liber homo. Itē quia adhuc durat bannum, & per consequens & eius effectus, sic ergo nemini imponenda est pęna, vt arg. à contrario sensu, vt C. de infir. pe. cę. l. j. & l. de fer. l. nullo. & arg. ad hæc. ff. de repu. l. fin. Item licet ille bannitus foret captus, non propterea certū est quod ipse pateretur pœnā, quia poterat fugere. C. de appari. l. si apparitor li. xij. & ff. de acqui. rer. domi. l. iij. §. illud. & in l. laqueum. & opi. arg. est ff. de incen. rui. nauf. l. Pædius. Item iste bannitus occisus est eo existente bannito, & licitum est occidere quem in facinore deprehensum, quem non alios licet, vt C. de sicca. l. is qui aggressorem. & l. si vt allegas. & C. de adult. l. Gracchus. & ff. de verborum obligation. & l. qui seruum. & de leg. j. l. quid ergo. §. si hæres. & C. vt nemini licę. sine iud. se vin. l. j. vnde quod lege permittēte est factum pœnam non meretur, vt dicta l. Gracchus. Econtra videtur quod occisores puniantur. Nam statutum quod loquitur q̄d bannitus possit impune offendi, intelligitur de eo bannito cui per iudicem pœna imponi nō poterat argument. C. de iudi. l. nullus. hic autem captus pro familia erat in potestate reipublic. argu, C. de dona. l. qui sensu. Nam & alias licet autoritate legis occidere resistentem, à

cuius

cuius legis contrario sensu non licet occidere non resistētē, vt C. de his q. ad acc. cōfu. l. si seruus. Itē iste bānitus erat in custodia publica, & ideo debuit custodiri vt torqueretur, vt C. de epis. & cle. l. raptores. & vt saluus sit debito supplicio, vt ff. de qō. l. qōnes. & C. de cust. reo. l. j. aurea lex est ad hæc C. de malefi. & math. l. vlt. Sol. dicit. d. Iac. de Lar. dic q bānitus impune occidi nō potuit. arg. legū pro hac parte alleg. & ad hāc sol. allegat ēt istā rationē vltra alleg. per d. Ia. de Lar. Nā lex dicit quod hostē licet interficere, vt ff. de sicca. l. iii. tñ postq̄ captus est, nō pōt occidi, vt inst. de iur. perso. §. i. & ff. de statu ho. l. iii. §. serui. Item facit ff. ad l. Aqui. sed si q̄cūq; circa prin. Itē quia cessat causa, quare ille bannitus impune poterat occidi, q̄ erat p̄p defectum publicæ vindictæ, quæ in eū irrogari nō poterat. & ideo debet cessare ila facultas occidendi, vt arg. ff. de pact. l. quod dictū. & C. de iud. nullus. Itē quia postq̄ curia cępit illū talē bānitū illā potestatē occidendi reuocasse vr. argu. ff. de fideius. l. postulāti. & i hoc casu melior est conditio occupātis, vt ff. de procu. l. pluribus. C. de accusa. l. qui de crimine. Itē facit pro hac solu. ff. de in ius voc. in rub. & p totū. Nō ob. quia statutū indistincte & absolute dicit bānum impune posse occidi, quia illud locū habet nullo alio extrinseco intellecto interueniante, vt d r ff. de iust. & iur. l. ius pluribus modis s. bānito in sua libertate existente q nō detento à cōi, vnde quod dr, cui liceat &c. itelligit nisi alius impediat & hoc impedit quia est in custodia cōis, & cōe inchoauit suam iurisdictionem exercere, sic etiam alias tutor legatus possunt esse testes in testamento, nisi aliud impediat, vt ff. de testi. l. testamēto. in prin. ff. de obseq. l. Titius. & alius potest iusiurandum deferre, nisi aliud impediat, vt quia non est habilis, ff. de iureiu. l. tutor. §. i. ad idem. ff. de muneri. & ho. l. vt gradatim. §. fi. & l. fi. & sic prōptum est leges legibus concordare, & vna lex terminatur per aliā, & quia permissum est &c. vt ff. de pba. l. scio. & statuta terrarum determinationem recipiunt, vt d. l. vt gradatim. ff. de inus voc. l. quæsitum. & ratio legis tenenda est non minus q̄ verba, vt C. de leg. l. non dubiū. & propter hoc respōsum est, q hoc nō est factū lege permittēte, imo vetante lege, nec ex iusta imo iniusta, nam aggressores & similes occidere possumus, q intelligitur flagrāte crimine, alis sequit pęna, vt no. infra de defen. à reo fac.

Itē ad hāc q. nouissime alle. d. Io. Faxiolus, vltra q̄ inuenerim nunq̄ allegatū s. q ille puniatur, q occidit bannitū dū est in carcere, vel etiā captus p beroarios, q̄a vidimus q nemini licet seruū alienū occidere, vt ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. j. in fi. & nōne hic seruus cōis erat quādiu erat in eius custodia, cū parū distet à specie seruitutis, cui nō datur facultas recedēdi, vt ff. libe. homi. exhi. l. ii. §. prætere a. nā iste erat in custodia publica, vt ff. de verb. sig. l. vinculorū. & est causa licita. arg. ff. de cust. reo l. diuus, & l. si cōfessus. & carcer nō est inuentus ad puniendū, sed ad custodiendū, vt ff. de pœ. l. damna. §. solent. ergo erat sub custodia reipub. nemini ergo licet manus imponere nisi publice, & vigore iudiciario & eius autoritate. arg. C. de iudi. l. nullus. & de iure fis. l. prohibitam. in fi. & publice dictū crimen nō priuatū erat iudicādū reipub causa sicut cętera crimina p domesticos nō cōmissa, vt ff. de pę. l. respiciendū. §. furta domestica. & ff. deposi. l. j. §. merito. Nā qualiscunq; esset talis accusatio, siue crimē illatū non accusantis volūtate, sed iudicis cognoscētis autoritate aboleri debet, vt ff. ad Turp. l. j. §. accusatore. ibi, quē mouet &c. & ff. de custo. reo. l. si cōfessus, quid plura dānatū vel addictū supplicio nemini licet tenere vel vēdicare. multo minus occidere, vt C. de appella. l. addictos. Ratio est, quia à publico tenebatur, & publice puniebat, cuius suppliciū nemini cuiuscūq; dignitatis vel religionis, licet punire vel impedire. arg. ff. depo. l. si hominem. & de cond... cau. dat. l. cū seruus. insuper negari non pōt, q iste non sit homo communis ratione delicti, & custodiæ, & executionis faciendæ, & hæc omnia publico competunt & non priuato. vt ff. ad municip. l. de iure. & aut. qua in prouincia. & per d. l. de custo. reo. & C. de precar. plus dico q videtur expressum, vt ecce qui confessus in iudicio reum, & ppterea detentū in vinculis emiserit l. Iul. mai. tenetur, vt ff. de l. Iul. maie. l. cuiuscunque. in fine. & quis magis emittit q̄ qui interfecit sunt ēt paria auferre, frangere, & delere, & si. vt ff. de iurisd. om. iud. l. si quis id. §. j. & ff. vi bo. rap. l. prætor. §. loquitur. & ff. de seruo corru. l. in hoc

hoc iudicio. Item licet cõe cõcesserit potestatẽ capiendi & offendẽdi cuicunque, nõne & sibi reseruauit? certe sic. vt ff. de app. in fi. l. j. quia non propterea à se abdicauit, vt ff. de offi. eius cui mand. est iurif. l. ii. in fi. & si qs dixerit hoc ius & hoc punire cõi & aliis insolidũ cõpetere, dico ꝙ est à cõi preuentũ, & sic aliis denegatũ, vt ff. de iu. l. si qs postea. & de iurif. om. iud. l. cũ quædã puella. nã & hoc est ius in omnibus qbus insolidum cõpetit, vt de duob. reis. l. ex duobus. idem in criminalibus & accusationibus. ff. de acc. l. si cui. § iisdẽ. Imo amplius dico ꝙ si etiã priuatus ad hanc vindictam concurreret, cõe tanq̃ magis idoneum & maius deberet preferri. vt ff. de accu. l. si plures. & ff. de fi. instr. l. fi. vel tanq̃ dñs & cui hoc ius directe competit, vt C. de nouatio. l. iii. no. vel qa cõis volũtas est fauorabilior & æquior, & via iuris & iustitiæ, altera vindicte singularis & priuatæ, & quasi horribiliter, vt ff. ꝺ reg. iur. l. inter pares. & C. qui bo. ced. po. l. fi. Nec põt ignorantiã allegare, qui sciebat iurisdictionẽ inceptã à cõi, & cui rei petebatur, vt ff. depo. l. si hominem. & sciebat cõe incoasse & velle exeq vigore iustitiæ, & sic sibi per cõsequẽs denegatũ. Nã ꝑ extrinseca colligunt itrinseca, ad qđ bñ accedit. ff. de diuor. l. fi. circa fi. ꝑterea probatur euidẽtissima ratione, qa statutũ debet ĩtelligi de eo, q est ĩ sua potestate & nõ cõis custodia. Nam qui est in bãno & sua libertate & est inobediens in nõ veniẽdo, & factus est hostis non parens, nec se capi permittens, hũc talem permissum est capere & occidere, qa talis sua contumacia auget pœnam, vt ff. de pœn. l. relegati. & de tabul. exhi. l. locum. §. cõdemnatio. sed cum est apprehensus & in cõis potestate, cessat talis contumacia, quæ erat in non veniendo, & si permisit se capi, cuius causa permittebatur occidi, licet non esset pena, quæ est à cõi imponẽda ratione præteritæ eorum contumaciæ & iniuriæ illat. cõi, quæ forte per statutũ est sibi imponenda, quia cõis debitor factus erat, & sublata iniuria, quam committebat in non veniendo in se permittendo capi, postq̃ in fortiam cõis peruenit, quia in his omnino non est cõtumax, licet quia fuerit citatus aliquis re, & verbo, vt ff. de in ius voc. l. pleriq;. & si verbo citatus, non venit, licet aliqua pœna ei propter suam contumatiam imponat, vel sit imposita, si tñ postea per vim cõprehẽsus veniat, nõ est amodo plus cõtumax, quia venit, & ita cessante illa causa & iniuria quam quotidie committebat in non veniendo, cessat effectus illius quotidianę iniuriæ, & propterea occidi à priuato non potuit. Et hæc probo per duo argumenta, qua trãsfugis non dantur postliminium, sed captis subuenitur, vt ff. qui. ex cauſ. ma. l. item

19 ei qui. † Item nec trãsfugã nec hostẽ licet occidere postq̃ captus est, nisi reipu. cui vindicta à iure permittit, vt ff. de pœ. l. aut dãna. §. j. & ij. & l. si quis §. j. Simile bannũ est in feris & bestiis, q̃ ad nos pertinẽt, quandiu in nostra sint custodia, & nulli licet eas capere, cũ vero euaserint & c. occupanti cõceduntur, vt ff. de acq. rer. do. l. iij. in fi. nã si admitteretur, esset exẽplum perniciosum, vt ff. de pœ. l. si qs. §. q. abortionis. C. de pba. l. exẽplo. ad hoc est de his, qui dicũt delinquentes ad magistratus puniendus. ff. de fur. l. interdũ. §. q. furẽ. & de ser. fug. l. i. §. fi. & l. ad publicũ. qbus legib. colligit, ꝙ ex tũc sũt securi licet antea potuerint offendi. & fa

20 cit. C. ꝺ exa. tri. l. i. & iij. &c. † Super q. ij. an bãnitus, q soluit vel satisdedit de soluẽdo, poterit impune occidi. vr ꝙ sic potuerit. ar. legũ allegatarum pro hac parte supra ꝓxi. q. & facit extra de sen. excõ. c. ꝙ in dubijs. Item ĩ dicto statuto cõtinetur, ꝙ ex quo satisfecit trahatur de banno, ergo interim est in banno. arg. ff. de in integ. rest. l. nam & si. ff. de ædi. edi. l. bouem. §. pe. & si durat bannum. & pœna. Item cum plura sunt necessaria ad aliquid obtinendum, si aliquid defuerit, id non valet, vt ff. de iti. a ctuq; pri. l. ii. §. interdictũ. Item sicut alibi necesse est quẽ scribi in numero militũ, vt de numero habeatur, nec sufficit quem esse electũ, vt ff. ꝺ re mili. l. ex eo. & C. de cohor. l. quicunque. ita non sufficit quem esse in eo statu, vt eximi debeat de numero bannitorũ, nisi fuerit exẽptus, & cõtrariorũ eadem sit disciplina. cum nihil tam naturale est &c. vt C. qñ lic. ab emp. disce. l. i. & ij. Econtra vr, ꝙ de banno habeatur exẽptus. arg. l. ff. de re mil. l. fi. lusa. Nam & domus pro cõbusta habetur ad quã ignis prope venit, vt ff. ꝙ vi. aut clã. l. si filius. §. est & alius. & qui paratus est dare, similis est dãti, vt in auth. de exac. do. fi. §. It. & quæ habent se ad esse, quę negotiũ non suspendunt, vt ff. de nouatio. l. si pupil.

Item

Item inceptum, videtur factum, & pro facto habetur vt ff. de au. & arg. leg. l. & si non sint. §. quid ergo. nam & vt ibi in explemento negotij resurgere habet fauor, ita hic liberatio & exemptio de banno vt negotium cęptum habetur pro completo & consummato, vt ff. mā. l. j ff. de testib. l. de qua ætate. & de vsucap. l. in vsucap. & ff. de mino. l. denique. §. minorem. Item iste bannitus habet actionem, vt eximatur de banno, ergo ipsam rem, id est effectum exemptionis habere videtur, vt eximatur, vt ff. de re iud. l. qui actionem. Item debitor reipub. post satisdationem honoribus recte fungitur, ergo multomagis pęnā euitat, vt C. de deb. ci. l. j §. si super. Item cessante causa cessat effectus, vt supra in proxi. quæst. notaui. Sol. d. Iac. de Aret. soluit hanc quæst. dicens, quòd iste bannitus occidi non potuit i sine pœna. cum post satisdationē vel satisfactionem euanuit virtus banni, & bannitum accipere debemus cum effectu, vt ff. ne quis eum. l. si per alium. & ff. quod quisque iur. l. iij. §. hæc verba. Nam nō pōt dici bannitus, qui ad cancellationem banni habet actionem, & contra vires banni habet exceptiones? nam cui damus actionem, multofortius exceptionem, vt ff. de superfi. l. prima. ff. de re iudica. l. inuitus. § quidam. sicut & non dicitur obligatus, qui exceptione est tutus, vt ff. de regulis iuris. l. nihil interest. & ff. de condict. ob turp. caus. l. penul. ff. de dol. l. eleganter. l. seruus pactiones. Item ita demum occiditur quis, cū ex eius parte bellum sit illicitum, ita quod resistere sibi non liceat, vt C. de his qui ad eccles. confu. l. iij. & C. de ser. mil. l. ij. & alias est bellum illicitum ex parte offendentis, cum nephas sit hominem homini insidiarij, vt ff. de iust. & iur. l. vt vim. cum ergo liceat resisti banno post satisdationem vel satisfactionem, ergo non licet offendi. Non obst. capitu. qui in dubijs quia illud habet locum in sententia excommunicationis, quæ difficilius tollitur, vt extra de transla. præla. capitu. inter corporalia. Hæ duæ quæstiones fuerūt disputatæ in ciuitate Paduæ in scholis per domi. Accur. de Regio, & solute, vt supra. pro qua etiam solutio. aureæ sunt leges. ff. de regulis iuris. l. non singulis. & C. de male fic. & Mathe. l. vltima, & optime etiam facit si subtiliter intelligatur. C. de iude. & cel. l. nullus. cum legibus not. per quam legem idem domi. Accur. dixit se terminasse quæstion. de bannito offenso cum in publica custodia teneretur. Gandinus.

ADDITIONES.

a Equiparamus. Adde cui equiparetur bannitus, an relegato vel deportato. Alex. cōs. cxvj. ij. li. B.

b Quod valet. Adde quod tale statutum valeat Io. And. in addi. ad Spe. in tit. de cri. in fi. addi. Bar. cōsil. clxxxviij. Alexā. consi. cxiiij. j. libro Cepol. consi. viij. Ang. consil. cclxxxvij. Ber.

c In banno. Adde Cep. consi. xl.

d Maleficio. Adde quod contumacia sit delictum tenuit Io. de Ana. consi. xlviij. Pau. de Cast. consil. cxciiij.

e Offendi. Adde Alexan. consi. lxv. iij. lib. Bald. in addi. ad Spec. tit. di citatione. Ber.

f Campana pulsata. Adde quod in delictis, quæ habent tractum successiuum vniuersitas punitur, licet non pulsata campana delictum fiat. ita Petr. de Ancha. consi. ccvj. Ber.

g Autem non. Adde Ro. consi. ccclxxxvij. Ber.

h Beroarios. Adde de quæstio. hic tractis videndum Ioan. And. in Spe. in tit. de accusa. in iiij. parte. in additio. magna. Ber.

i Nō potuit. Adde dicendū vt per Pau. de Cast. consi. xxxiiij. & cxciii. in j impressis. Alex. consil. lxxvii. iii. lib. Ange. consi. cclxxxviii. Cep. consi. vj. & xxxix. Ber.

Quid sit agendum reo præsente & non contumace. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Reus quādo præsens est & non contumax, quid facere debebit.*

2 *Accusato Titio quod commiserit homicidium Parmæ, si ipse dicat quod fuit cōmissum Cremonæ, nō tamen confiteatur se commisisse homicidium, an hæc exceptio prius decidetur, & quid fiet, si maleficium sit commissum in confinio utriusque territorij*

3 *Accusatione ut supra stante, si non appareat in quo territorio maleficium sit commissum, quid erit faciendum.*

4 *Accusato comparēte si confiteatur uel neget delictum quid agendum erit.*

5 *Delictum graue quod dicatur esse.*

6 *Accusatus comparens & dans fideiussores de parendo iuri & condemnatione soluenda, si relaxetur, et postea uocetur per iudicem, ille uero non compareat, quid erit faciendum.*

7 *Fideiussoribus datis, ut supra si admoniti non præsentauerunt principalem, an & quomodo contra eos procedetur.*

8 *Fideiussor, ut supra in exigendo pœnam quā soluit, an seruabit ordinem iudiciarium.*

9 *Fideiussores si nō possunt exhibere reū pro quo fideiusserunt, an poterūt eū plene defendere, aut inducias ad eum præsentandum petere.*

1 REO autem comparente & veniente ad mandata potestatis. quid sit agendum † videamus? Et certe ipse reus poterit suas exceptiones opponere, si quas habet, tam dilatorias quã peremptorias. Nam sicut in causis pecuniarijs talis exceptio debet opponi in initio, id est ante lit. contesta. vt C. de excep. l. vlt. & pe. & de probatio. l. exceptionem. ita & in criminalibus causis debet obseruari, vt ff. de adultert. l. si maritus. §. præscriptio. & vt no. supra, de procurat. §. vlti. vnde ante lit. contesta. poterit opponere quod accusator sit seruus, pupillus, mulier, vel similis, vel quod non sit de iurisdictione iudicis. Si autem reus non habet aliquam de prędictis exceptionibus, tunc iurabit de veritate dicenda, & nomen eius recipietur inter reos. Item videtur etiam quòd ipse reus ante lit. cõtesta. debeat opponere exceptiones peremptorias, vt dicto. §. præscriptiones. Circa quæ dicit d. Odoff. quod exceptiones dilatoriæ & peremptoriæ, sicut in ciuilibus, ita & in criminalibus debent opponi ante lit. contesta. per iura superius allega. sed exceptiones peremptorias dicit posse opponi & probari quandocunque ante sententiam, vt C. de except. l. si quod. & C. sentent. rescin non pos. l. ij. Nec obstat d. §. præscriptiones. vbi innuitur quod exceptiones peremptoriæ, debent opponi ante lit. contesta. quia illud quod ibi dicitur speciale est in crimine adulterij, vbi postquam nomen rei receptũ est inter reos, dictæ exceptiones peremptoriæ opponi non possunt, vt ff. de adulter, l.
2 secunda. § extraneus &c. † Sed quid si tu me accusans de crimine quod dicebas Parmæ esse commissum, ego autem dico illud maleficiũ seu homicidium fuisse cõmissum Cremonæ, non tamen confiteor me illud commisisse, quęritur an hæc exceptio prius debeat decidi, quã nomen meum recipiatur inter reos? videtur quod sic, cum hæc quæstio sit emergens, vt C. de dilato. l. à procedente. ff. de libe. cau. l. liberis. §. finali. pro qua quæstione incidenti secũdum communem opinio. est pronunciãdum, vt not. do. Azo. in summa. C. de or. iudi. circa fin. rubric. Tu autem dicas, & ita sentit do. Gui. de Suza. quod super accusatione illa est procedendum, non obst. exceptione prædicta, vt ff. de iurisd. omn. iudic. l. cum quædam puella. vnde cum accusator in sua accusatione poterit homicidium illud, vel maleficium fore commissum Parmæ, debet accusator Parmę respondere. Verum si in causæ processu probatur dictum maleficium alibi fore commissum, apparebit Parmensem iudicẽ fore non competentem. & sic ipso iure nõ valebit quod factum erit, vt C. si à non compe. iud. l. vlti. Si tamen in confinio vtriusque territorij factũ fuerit dictũ maleficiũ, & putat accusatus quod accusator desinet locum dicti maleficij, debet & tenetur hoc facere, ff. de accus. l. libellorum. & etiam locum illum designabit ad oculum, vt insti. de gradi. §. fin. ff. fi. regun. l. si irruptio
3 ne. §. fin. † Sed quid si non appareat vtrum sit factum illud maleficium in territorio Parmæ, vel Cremonæ, quid erit tunc faciendum? respond. quod fines vtriusque territorij sunt distinguendi & terminandi. Si autem non distinguantur, tunc vterque potestas tam Parmę, quam Cremonæ cognoscet de illo maleficio, vt ff. de excusa. tut. l. iurisperitos. §. cum oriundus. Accusatione autem exposita, si ipse accusatus nullas habet exceptiones, procedet in accusationes, quam accusationem accusator semper necesse habebit probare veram esse, alioquin obtinet regula, quod si accusator non probat, reus absoluitur, vt C. de eden. l. qui accusare. Fallit in casibus in quibus tam accusato quam accusatori incumbit onus probandi, vt C. de abolit. l. vbi. & C. de abolit. l. fallaciter. §. quid. Item obtinet alia regula quæ est, vt accusator non probans videatur & intelligatur calumniator, vt C. de aduo. di. iudi. l. j. quod fallit tamen in marito & alijs quod non est verisimile calumniari, vt ff. ad Turpil. l. j. §. calumnia-
4 ri. & C. de adult. l. quamuis. † Sed pone, quod accusatus comparuit, & cõfessus est delictum, vel etiam negauit, quid est iudici faciendum? respon. quia aut confitetur, aut negat. Primo casu subdistingue, quia aut confitetur crimen de quo tantum pœna pecuniaria est imponen-
5 da, & tunc est fideiussoribus committendus, vt C. de app. l. eos. §. pen. & ff. de cust. reo. l. fi. Si autem confitetur crimen propter quod debet pœna corporalis imponi, tunc ponendus est in carcerem, vt ff. de cust. reo. l. si confessus. & l. diuus. & tenendus, donec ex crimine pronuncietur cui confesso pœna velox est imponenda, vt C. de cust. reo. l. vlti. debet tamen ille confessus admoueri, quod suam defensionem faciat si quam habet, vt C. de iure fisci. l. defensionis facultas. & C. de bon. vacan. l. vlt. ibi data copia reclamandi, & facit. ff. de quæst. l. j. §. si quis vltro. vbi sponte confesso danda est defensio ad suam innocentiam excusandam. Nã probationes & defensiones possunt fieri vsq; ad sententiam, vt C. de re. cre. & iureiuran. l. si quis iusiurandum. & de proba. l. indicia. & de

transact-

transact.l.contentio. si autem accusatus negat crimen de quo accusatur, vel cõtra eum inquiritur, tunc aut agitur de crimine graui, aut de non graui, primo casu ponitur in carcerem, vt ff.de custo.reo.l.diuus. & indagatio criminis statim debet fieri, vt innocens absoluatur, & noxius puniatur. Carcer enim ad custodiã est inuentus, non vt pœna imponatur ex carcere, vt ff de pœn.l.aut damna.§.solent. Hoc tamen fallit, seu corrigitur in muliere quę ob aliquod debitum fiscale vel priuatum, seu ob aliquod delictum, vel crimen in carcerẽ non ponitur, imo si tale sit crimen, quod non sit necesse eã in carcerem ponere committitur fideiussoribus, si fideiussores dare poterit, alias præstabit iuratoriam cautionem de iudicio sisti, & iudicatum soluendo & relaxabitur. Sed si crimen sit grauissimum de quo hæc mulier accusatur in monasterium mittitur, vel mulieribus traditur, per quos custodiatur, vt in auth. vt nulli. iud.§.necessarium. Si autem crimen quod quis negauerit non sit graue, & sit accusatus, tũc fideiussoribus est relaxandus, vt d.l.diuus.

5 † Sed quod dicitur esse graue delictum, respõdeo, illud pro quo quis debeat personaliter puniri, vt est in crimine læsæ maiestatis, vt C.ad legem Iuliam maiestatis.l.quis. vel patria prodita vel sacramentis rupt.C.de aboli.l. fallaciter. vel in furto, vt C.de ser.fugi.auth. suo iure.

b & simi. De his grauibus [b] delictis, habes nosper ordinem, infra de pęn.circa. vbi tractatur casus, vbi quis amittit oculum, nasum, manum & pedem, tũditur, verberatur, & comburitur, suspenditur, & signum imponitur, & eo ipso quod quis accusatur de graui crimine, est ponendus in carcerem, vt not. Accur.C.de cust.reo.l.ij.in summa. not quod ad hoc vt quis sit ponendus in carcerem vel fideiussoribus committendus, bonus iudex estimabit pro qualitate criminis, vel propter honores, vel amplissimas facultates, vel pro nocentia personę. vel qualitate & dignitate eius qui accusatur, vt ff

6 de requi.reis.l.j. † Sed pone, quod iste accusatus negauit se fore culpabilem & dedit fideiussores de parendo iuri, & de cõdemnatione soluenda & relaxatus postea ante condemnationem requiritur, & in contumacia persistit in nõ veniendo & abiectus respondeo, nunquid bona erunt annotanda? dic ꝙ non. imo alio modo procedetur cõtra eum, quia imponetur ei pœna pecuniaria, vt ff.si quis ius di non obtemp.l.j. Et si adhuc in contumacia perseueret sepius admonitus debet relegari, vt ff.de pe.l. absente.§.aduersus.& l.capitalium.§.j.& ff.an

7 per alium capi.l.prima. † Sed quæro nunquid possit contra fideiussores procedi admonitos quod principalem præsentent. & si potest procedi qualiter procedetur, respondeo, & contra fideiussores potest procedi hoc modo quia aut promiserunt certam pœnam, quod illum accusatum exhiberent, & tunc ad pœnam promissam agetur vt ff. si quis cau.l.prima.& de exhiben.reis.l.si quis reum. Si autem non promiserunt pœnam, sed simpliciter promiserunt illum exhibere, tunc pœna pecuniaria potest iudex eos punire, quia iudici non obtemperauerunt iubenti reum exhiberi, vt ff. si quis ius di. non obtemp.l.j.& hæc pœna seu mulcta applicatur fisco vt C.de mo. mulcta.l. mulctarum. Et hoc est verum quando fideius-

c sor non est in dolo, [c] quia non exhibet reum. Si autem dolo fecit quominus eum exhiberet, tunc poterit extra ordinem puniri, vel poterit relegari ad tempus, vel fustigari, vel acerbe poterit procedi contra eum, vt ff. de requi.re. l.si quis reum.& C.de fideius.l.si quis barsato-

8 ram &c. † Sed nunquid fideiussor in exigen-

d do hanc pœnam, tenebitur dare libellum [d] &c. ordinis iudiciarij facere? & determinatum fuit quòd non, per id quod not. Accur. C de episcop.& cler.authen.generaliter.in gl. quæ incip.nunquid ex hac.& ita ibi dixit Ra-

9 pha. † Sed ego quæro pone quod fideiussores non possunt exhibere reum pro quo fideiusserunt, sed volunt eum in iudicio defendere plene, & in se iudicium suscipere, quæritur an possint. Vel pone, quòd petant inducias ad eum præsentandum. secundum quod in causa ciuili conceditur fideiussori, vt C. de fideius. l.sancimus. Respon. primum non admittitur quod possit defendere illum reum, quia ad crimen publici iudicij frustra procurator interuenit vt ff.de publi.iudic.l.penult.§.ad crimen. præterquam quod illustris persona. vt C.de publi.iudic.l. fina. Item quia iniqui puniretur qui nullum maleficium commisit contra iura cum sit pœna suos debeat tenere autores, vt C.de pœn.l.sancimus. Item si fideiussor puniretur capite vel aliter in personam vel relegaretur vel exportaretur nunquã hoc posset repetere, quod secus est in causa ciuili vel pecuniaria, & hoc quando ille reus erat puniendus pęna relegati, vel vltra quia alias admitteretur defensor, vt plene de hac materia not.supra de procu.& not.ff. de procura.l.seruum quoque.§ publice vtile est.& dicto.§.ad crimẽ. ꝙ aũt fideiussor possit pñtare, bene dabũtur induciæ. C.de fideius.l.sancimus. Gād.

ADDI-

ADDITIONSE.

a Et Fideiussoribus. Adde Io. de Ana. consi. j. & Pa. de Cast. consi. cccxlvi. iii. lib. inci. clarum est iure in quo consi. notabiliter voluit quod etiam vbi pœna corporalis venit infligenda reo iudex ex causa possit illum fideiussoribus relaxare, sicut potest ex causa pœnam corporalem augere & minuere, cogita tamen quia cum iudex minuit pœnam delictum aliqualiter punitur, quod forte non puniretur si reus fideiussoribus relaxaretur, vnde cum sit diuersa ratio, non videtur inferendum. iuribus vulgaribus, autoritas viri est magna Ber.

b Grauibus. Adde quæ dicantur grauia delicta Cep. consi. xj. Ber.

c Dolo. Adde vt per Cepol. consilio xxv. & promittens reum præsentare toties quoties, liberatur præsentando bis, secundum Roma. consilio xv. Ber.

d Libellum. Adde Spe. & Ioan. And. in addi. ad Spe. in tit. de fideiuss. §. sequitur. in princ. Ber.

a De quæstionibus & tormentis a Rub.

SVMMARIVM.

1 *Iudex non debet de facili neque repente ad tormenta seu quæstionem prosilire.*

2 *Quæstio non ex quolibet maleficio, neque ex qualibet causa, neque indifferenter de qualibet persona est habenda.*

3 *Quæstio quando sit adhibenda.*

4 *Quæstio quando repetenda.*

5 *Iudex quæ temperamenta secum habere debeat in quæstionibus.*

6 *Quæstio quid sit.*

7 *Quæstionibus subijci quæ personæ valeant.*

8 *Testis an torqueri possit.*

9 *Torqueri qui non possint.*

10 *Quæstio quomodo sit habenda, & cum quo moderamine.*

11 *Quæstio quo ordine habenda est quando plures sunt torquendi.*

12 *Torqueri homines ex quibus causis possint, & quando liber homo torqueatur.*

13 *Quæstionem quæ præcedere debeant.*

14 *Indicia quæ & qualia debent quæstionem præcedere.*

15 *Quæstionis quis sit effectus.*

16 *Reus quæstionibus subiectus si de alio confiteatur, an illius dicto sit standum.*

17 *Reo in quæstionibus alios inculpante, an illi erunt quæstionibus subijciendi.*

18 *Tortus nominat aliquem male famæ & conditionis, an nominatus poterit torqueri in casibus non exceptuatis.*

19 *Tortus indicijs præcedentibus confitetur se illud furtum fecisse, an poterit torqueri & interrogari de alijs furtis ad quæ nulla indicia habemus.*

20 *Tortus qui nihil dixit an poterit repeti.*

21 *Tortus si dicat teneatis me ad tondulum quantum vultis quia nihil dicam cum sim innocens, an statim de tormento est deponendus.*

22 *Tortus fuit quidam à potestate Bononiæ causa maleficij commissi in comitatu Bononiæ, pro quo tamen debebat pati pœnam corporalem, qui confessus est se fecisse aliqua furta mutinæ, an ista potestas poterit eum punire.*

23 *Reo indicato, iudex vult eum torquere, ipse dicit detis mihi meam defensionem, quia uolo tollere indicia &c. an danda erit dilatio ad se defendendum.*

24 *Confessus in tormentis, & perseuerans, si dicat se errasse an audietur.*

25 *Confessione in tormentis facta, non habita perseueratione, quid operabitur illa cõfessio.*

26 *Tortus non præcedentibus, indicijs si confiteatur homicidium & perseueret, an possit damnari.*

27 *Confessio in tormentis facta, non præiudicat, nisi sit perseueratum.*

28 *Confessio quæ dicatur facta metu tormentorũ.*

29 *Confessio facta à ducto ad pedẽ tormentorum, non ligatis manibus de retro, sed adhibitis minis de torquẽdo nisi confiteatur, an videtur facta metu tormentorum, vt dicamus illam non valere nisi fuerit perseueratum.*

30 *Confessio facta extra locum in quo homines torquentur, iudice dicẽte aut confitearis, aut ducam te ad torturam inferendo sibi metum, an videatur facta metu tormentorum.*

31 *Statuto ciuitatis dicente, quod quis non possit poni ad torturam, nisi in certis casibus potestas auidus honoris, fecit ponere reum in aliqua turri denegando ei cibum & potum usquequo confessus fuit, an talis confessio dicatur facta metu tormentorum.*

32 *Perseueratio in quo loco fieri debeat & qualiter.*

33 *Perseuerationis tempus quantum distare debet ab hora confessionis.*

34 *Quæstioni qui debeant interesse.*

35 *Iudex adeo modum excedens in tormẽtis quod tortus uel deficit, aut in membro debilitatus est an tenebitur, & quo iure tenebitur.*

36 *Indicium sufficiens ad torturam an sit, probato*

to maleficio per vnum testem de nisu.
37 *Milites nostri temporis, an torqueri possint.*
38 *Aduocati an torqueri valeant.*
39 *Infamatus contra quem fuit de crimine probatum per publicam uocem & famam ortã incontinẽti cõmisso crimine, in loco criminis & à personis fide dignis an poterit torqueri.*
40 *Infamatus post aliquod tempus publica voce & fama maleficij cõmissi, ita occulte quod non constabat de malefactore, qui alias est homo malæ conditionis & famæ, an possit torqueri.*
41 *Statuto dante liberum & generale arbitrium potestati inquirendi & puniendi maleficia &c. an poterit contra delatum de crimine, ad torturam procedere sine indicijs & nonnulla alia de arbitrio potestatis.*

TRACTATVRI plenius de quæstionibus & tormentis, videndum est quid sit quæstio, q̃ personæ possunt torqueri, qualiter debeat quæstio fieri, seu cum quo moderamine, quo ordine sunt homines torquendi, ex quibus causis & quæ oporteat præcedere quæstionem, & quis sit quæstionis effectus, denuo formabo circa materiã aliquas bonas quæstiones & vtiles. Et vt iudicibus immodice seuientibus quædam tẽperies adhibita videatur. Primo notanda
1 sunt quinque magistralia. †Primum antę omnia, quod omnis iudex q̃ de aliquo quęstionem habere intẽdit, ante omnia habere debet iuris & humanitatis consideratione hanc, scilicet vt non facile nec repente ad quęstionem prosiliat si aliqua alia via leuiori vel veriori potest obięcti criminis veritas inueniri quãtuncunque adsint indicia vel verisimilia arg. ff. de quæst. l. diuus. & l. ij. respon. & l. edictum. & C. eo. l. quoties.
2 †Secundum nota. quod non ex quolibet maleficio, nec ex qualibet causa, nec indifferenter de qualibet persona habenda est
3 quæstio, vt d. l. edictum. †Tertium not. ꝙ non quælibet indicia sufficiunt ad torturã habendam, tunc enim torquendus est reus cum suspectus est & indicia pręcesserunt verisimilia talia quod quasi sola torquendi cõfessi esse videatur, vt ff. eo. l. j. ij. responsio.
4 †Quartum no. quod in quęstione nõ est aliquis repetendus de iure nisi duo concurrant, & quod noua supersint indicia, & ꝙ tortus in fortitudine corporis animique durauerit. arg. ff. eo. l. vnius. §. j. licet de consuetudine multi assessores hoc non seruent, vt
5 infra subiiciam. eo. tit. §. quæro ꝙ. †Quintum no. quod iudices hoc temperamẽtum teneant vt tormenta non sumant de aliquo immensa nec quãta postulauerit accusator. sed prout moderatæ rationis temperamẽta desiderant, adeo quod tortus, sanus, seu saluus innocentię, seu supplicio conseruetur, vt ff. eo. l. de minore. §. tormenta. & l. quæstionis modum. alias tenetur iudex, vt ff. de iniu. l. apud labeonem. § quæstionis. ver. ibi
6 teneri eum &c. † Incipiamus à primo scilicet quid sit quæstio, & quidem quęstio est inquisitio quæ fit ad eruẽdam veritatem ꝑ tormenta & corporis dolorem, vt ff. de iniur. l. item apud Labeonem. §. adiicitur. ver sicu. quæstionẽ. & ff. ad Sil. l. j. §. quæstione.
7 †Quæ personę torqueantũ seu torqueri possunt, & certe torqueri possunt tã liberi quã serui libertini & statuliberi. vt ff. e. l. edi. & l. statuliberi. & l. diuus. & tã masculi q̃ fęminę nisi sint ꝑgnãtes, vt ff. de pę. l. ꝑgnantes. & tanq̃ contrariũ quidã dixerint, dic indubitanter liberos homines tã in seipsos q̃ in alios posse torqueri, vt ff. eo. l. ex libero. in prin. & l. vnius. §. testes. & C. ad l. Corn. de fal. l. & si q̃s decurio. & ff. de re mili. l. proditores. & C. e. l. milites. vbi indistincte loquitur & quo ad crimina, & quo ad personas cuiscunq; conditionis excepto ꝙ in dignitate posito torqueri permittit, & facit C. de infa. l. nullum. vbi de hoc no. Accur. & C. de asses. l. nullum. ad fi. quæ omnia iura loquuntur de quæstionibus habendis de libe
8 ris hominibus. †Hæc quæstio an testis pos-
b sit torqueri respondeo sic, si vacillet [b] & dicat se interfuisse illi negotio, & postea interrogatus dixit se nihil scire. Nam si dicat se non interfuisse & nihil scire non potest torqueri, quia dicta duo debent interuenire scilicet ꝙ vacillet & ꝙ interfuit facto. vt ff. eo. l. ex libero. in prin. & l. vnius. §. testes. & facit ad torturam habendam. C. de episco. & cle. l. præsbiter. & in authẽ. de testi. § sanci-
9 mus. †Excipiuntur quidam quos ius torqueri non sinit quidã videlicet propter ætatem, quia minores. xiiij. annis qui licet torqueri non possunt. torqueri tamen possunt ferula vel corrigio leuiter ad eruendam veritatem, vt ff. ad Silla l. i. §. impubes. & l. excipiuntur

cipiuntur.ff.eo.l.de minore.j.respō.& l. ex libero.§.de minore. Itē qui in ætate decrepita sunt non possunt torqueri. Et quæ sit illa ætas decrepita dicitur.ff. ad Silla.l.iij.§. agnoscitur. Item dignitate positi non torquentur vt eminētissimi milites,[c] & decuriones,[d] & filij & nepotes eorum vt nec in eis aliqua corporalis macula aspergatur, vt C.eod.l.milites.& l.diuo marco.& l.decuriones.& ff.de decu.l.fi. Solet in quibusdā criminibus dignitas non præbere excusationem nec minor ætas quin torqueatur, vt in crimine læsæ maistā.l. proditoribus. & quibusdam alijs, vt ff. eo.l.de minore.j.respon.& ex libero. §.j.& ff.de re mili.l.desertorem.§.is qui.& l.proditores. Itē decuriones & alio casu torquētur cum tēpore decurionatus quæritur de fide instru. ꝙ ante decurionatum cōfecerunt, vt C.ad le.Cornel de fal.l.si quis decurio.

10 † Qualiter autem sit quæstio habenda & cum quo moderamine dic ꝙ non est in immensum habenda nec in quantum postulauerit accusator, sed vt moderatę rationis tēperamēta desiderant, vt ff.eo.l.de minore.§.tormenta. Et super hoc nō potest certa doctrina dari sed iudex debet considerare cuius formidinis[e] & cuius debilitatis, vt cuius valetudinis & cuius ætatis sit qui torquendus est. vt secundum varietatem personarum & varietatem crimini seu alterius negotij qualitatem vtatur tormētis, quādoque à superioribus, quandoque à minoribus, ꝙ hæc sint cōsideranda probatur per iura. vt ff. de re mili.l. iij.§.fi.ff.ad Silla.l.si quis in graui.in princ. & §.subuenitur.& l.j.§ impubes. dic ergo sic iudex torqueat reū vt innocentiæ vel supplicio eum seruet incolumen. vt ff.e. quæstionis modus &c.

11 † Nunc videndum est, quo ordine sunt habenda tormenta, & certe si de pluribus sint habenda, sagax iudex considerabit à quo facilius veritas erui possit & ab illo quæstionem incipiat tanquam à timodiori & magis suspecto & à minori, & à magis debiliori & non à fortiori, vt ff. eo.l.j.§.j.& l.vnius.j. respon. Item si sunt torquendi pater & filius à filio, est incipiendum in conspectu partis, quia ꝑ hoc citius dicit pater. quia pater magis vteretur de filio, quam de seipso, vt ff. ꝙ met.cau.l.isti quidem.& inst.de noxa.§.veniens. Itē fœmina citius torquenda est quam masculus quia homo tanquam maioris constantiæ, tardius confitetur & mulier citius, quia momētaneū & instabile cor hēat, vt ff.de inoffic.testa.l.filia in orbitate.& ff. de iure fis.l. deferre in princ.& extra de verb.sign.l.forus.in fi.

12 † Ex quibus autē causis homines torqueantur, respondeo ciuili & criminali causa, & tūc cum veritas aliter reperiri nō potest, vt ff.eo.l.ex libro.& C. eo.l.quo. & vt not. Azo.in summa.eo.tit.§.torquendi. non tamen ex omni causa quilibet torquēdus est nec quælibet persona, vt ff.eo.l.edictum.vnde videtur quod de aliquo libero homine non posit haberi quæstio nisi in atrocioribus & grauioribus delictis & non pro leuibus vt dicit.d.l.edictum.& ita not. in scholis.d.Fede.de la schola, & dixit ꝙ l. diuus.loquitur in seruo &c.

13 † Quæ autem debent præcedre quæstionem, dic indicia sufficientia & verisimilia, nam à tormentis incipiendum non est, vt ff. eo.l.j.j. respon. nam sine indicijs & præsumptionibus quis torquendus non est, vt ff. eo.l. minor.§. in ea.& l.maritus.l.fi.& C.de fal.l.sicut ad fi. & C.de quæstio.l.pridem. & l. milites. Et certe est valde à rectoribus considerādum & ponderandum nunquid præcedant indicia sufficientia & verisimilia ad hoc vt habeatur ꝙ de aliquo cum talis appellatio vel restitutio subsequens prodesse non posit. Nam plærique cum torquentur perire solent.ff.de pęn.l.aut damna.§.j.& ꝙ indicia præcedere debeant proba.per dictas leges. vt C.eo. tit.cognitionaliter.

14 † Sed quæro quæ & qualia esse debeant ista indicia quæ debent præcedere vt quis posit torqueri. respondeo, nō possunt certo modo dici vel ostendi, nec de his potest dari certa doctrina, sed hoc committitur arbitrio iudicantis. arg.ff.de test.l.iij.in princ.ibi, tu magis scire potes &c. sicut dicimus de accusatione, & mora, vt ff.de diuer.& temp. præscript.l.de accessionibus.& ff.de vsu.l.mora.& generaliter omne ꝙ nō determinatur à iure.relinquitur arbitrio iudicantis, vt ff. de iure d.libe.l.j.possumus tamen in genere talem ponere doctrinā, ꝙ bonus iudex debet solicite instare ad indagandum indicia cōtra vellatū de crimine. Nam indicia sunt alijs probatio.proxi.& indicia dicuntur quasi à demonstrando, & demonstratiua veritatis & probationibus adminicula, vt C.de proba.l.

ba.l.instrumenta domestica.& l.fin.sunt enim indicia pars clare probatio.C.qui test.fac.pos. l.hac consul.§.deinde.ibi indicia &c. Nam indicium dicitur ab indicando, vnde indicia idē demonstratiua adminicula ad indagandam veritatem,vt C.de adult.l. qui adulterij.& ff.de præscri.ver.l.solent.debet itaque curiosus iudex indagare & inquirere cum quibus hominibus,& per quæ loca conseruabatur delatus de crimine quē torquere intendit, quia mala conuersatio, est male conuersationis f indicium, vt ff.de admini.tut.l.si plures.§.assidue. Nam ex mala conuersatione, etiam bonus efficitur vitiosus,vt ff. de ædi. edi.l.ediles.§.pedius.ibi aleator forte &c. ad idem dictum Phi. qualis est quisque talium consortio delectatur. Item consideret locum seu loca in quibus conuersabatur quia secundum locorum diuersitatem & veritatem, varia colligitur cōiectura, vt C. si man.ita fuc.alie.l.j.& ff.de pœ.l.aut facta.§. euenit.habet etiam considerare iudex,cuius vitæ fuerit quis antea, & cuius estimationis & famæ,& qualem vitā & habitum quis duxerit. Item qualitatem maleficij, quod dic,vt no.supra de præsumpt. & indicijs indubitatis. circa princ. Item debet inquirere bonus iudex si ille qui de crimine inculpatur,erat inimicus occisi vel offensus. Item si scienter recipit illū in sua domo qui fecit offensam. Item si dedit opē ne malefactor caperetur. Itē si aufugit de domo,vel de loco vbi maleficium fuerit cōmissum. Item si occasione dicti criminis fuerit captus ab aliquibus,vel detentus.Itē si inter prædictos fuerunt vel præcesserant aliqua verba iniuriosa. Item si potuit prohibere ne illud maleficium committeretur. Itē si sciebat malefactorem certo loco latere & de hoc interrogatus dixit se nihil scire. Itē si alias aliud maleficium commisit in persona dicti offensi vel in personā alterius. Itē si publica vox,& fama est, quod dictum maleficiū cōmiserit, vel committi fecerit,de quibus omnibus indicijs plene dixi & nota.supra de indicijs indubitatis. vnde quæ ibi dixi intelligantur repetita de vno
15 restat videre quis sit effectus qōnis. † Et quidem si quis confiteatur crimen de quo inculpatur vltro id est, absq; formidine tormētorū dixerunt quidā antiqui & quidā Moderni doctores eum non esse statim condemnandum, sed ꝙ debet iudex post dies & tempus iterū coram se facere adduci reū,& eū iterū interrogare de ipso maleficio , quia d xerunt ꝙ confessio facta in crimināli causa, statim non præiudicat, nec statim facit plenam probationē, vt expresse dicit l.C.de custo.& exhibē.re.l.ij.& ita eam l.intelligunt,si sit facta confessio formidine tormectorū,vel sine. Et intelligunt etiam ita l.ff.de quæst.l.j.§.diuus. & §.si quis vltro. & ita dixerunt locū esse perseuerationi. siue confessio sit extorta formidine tormentorū, siue sit facta sponte. Dicentes ꝙ in hoc est differentia inter cōfessionē in causa ciuili factam & factā in causa criminali.ar.insti.de pub.iud. in prin.vos tā dicatis cōtra & hæc est cōis opi. doctorum.nā cum quis confitetur crimen se cōmisisse statim carcerādus est,& illico absque alia aliqua perseueratione & confessione damnādus est, vt ff.de custo.reo.l.vlti.j.respon. & C.de pœ.l.cū reis. & ita intelligatur.ff.de cust. & exhi.reo.l.si confessus. Non ob.dictus.§.diuus.& §.si quis vltro.quia intelligantur in cōfessionibus habitis in tormentis. Itē nō ob.d.l. ij.C.de cust.& exhi.reis.quia intelligitur similiter in cōfessionibus factis in tormentis, vt patet in fi.vbi dicit,vt iudicibus immodice seuientibus &c.hæc est verior lectura & cōis opin. doct. Si autē confiteatur quis in tormentis,vel
g formidine tormentorū g tunc confessioni non statur,nec pro confesso habetur,vt d.§.diuus. & C.quorum appel. non recipiantur.l.ij.& est ratio,quia quæstio fragilis est res &c. vt ff.eo. l.j.§.quæstioni.& habet locum tunc.l.ij.C. de custo.& exhi.re.vt iudex faciat corā se criminosum venire, & quærat ab eo, vtrū velit in confessione sua perseuerare,an retractare, vel aliter dicere, & si perseuerauerit, tenet cōfessio.ar.d.§.si quis vltro. & d.l.ij.C.quorum app.non recipiantur &c. Nunc autē restat formare circa hunc tracta.multas breues & vtiles quæstiones.† Et primo quæro,quid erit. 16
Ecce aliquis subijcitur quæstionibus confitetur is contra alium nunquid statur dicto eius, respondeo,distingue, quia aut confitetur simpliciter in alios & non in se, nec in suos socios & tunc statur dicto suo cum alijs indicijs, vt iudex ex dicto torti, & alijs indicijs ad condēnationem procedere possit, vt C.de asses.l.nulli.ad fi.& ff.eod.l.edictum.& etiam l.j.§. qui quæstionem.ibi efficacissimas causas &cæt. Ad idem Tullius in topicis ibi, vbi dicitur.Nam in tormentis igne & verberibus fatigati quid dicunt. veritas ibi videtur dici,saluo si dixerūt de inimico, quia tunc eis facile credendum nō est, sed nec omnino fides detrahenda, sed causa cognita erit fides detrahenda, sed causa cognita erit fides adhibenda, vel non habenda, vt ff.eo l j.§.præ: rea... ff.de test l.ij in princip... Aut torquetur in se, & in alios. & nihil in se con-

se confitetur.habent locū supra proxi.dicta.Si autē cōfitetur de se & alijs,tūc secundū domi. Azo.cuius opi. præualet est interuenire regulam & instantiam à regula. Nam regulariter confessus de se nō debet interrogari de alijs & & maxime de socijs,vt ff.eo.tit.l.repeti.§. is q de se.& C.eo.l.sicuti. in princ.& C.de accu.l. fi.& si de facto aliorū interrogetur vel sine interrogatione confiteatur nō statur dicto suo, hoc tamē fallit in casibus, in quibus de se cōfessus torquetur & interrogatur de alijs, si tamē aliqua præcederet præsumptio,vt C.de qō.l.j. Primus casus est in quibuslibet latronibus qui de se confessi, interrogandi sunt de socijs mandatoribus & receptatoribus, vt ff.de custo. & exhi.re.l.diuus adria.& C.de ser.l.pe.secūdus in falsatoribus monetæ. C.de fal.mo.l.vlt.Tertius.ff.ad exhi.l.fi. vbi seruus torquet vt indidicet cōsocios criminis.Quartus.C.de malefi. & ma.l.vlti. Quintus seruo de nece dñi de se confesso.vt interrogetur quo mandante. vt ff. ad Silla.l.prius.& l. si percussor & est speciale vt sentit gl.or.ff de quæstio.l.is qui de se.Sextus.ff ad leg.Aquil.l.idem neratius.§.sed si seruus.& bene dixi si aliqua præcedant indicia, quia alias non debet interrogari de aliis,vt C. de quæstio.l.i.Item eius responsio contra alios facta non erit plena probatio, sed aliqua erit præsumptio contra eos de maleficio illo vt no-

17 ta.Accur.de accu.l.vlti. † Sed quæro,nunqd isti nominati & inculpati ab illo tormētato poterunt per illā talē nominationē subiici quæstionibus & tormentis, respondeo sic in dictis sex casibus supra exceptuatis,vt præal.l.nullus & arg.ff.eo.l.i.§.cum quis à latrone.& arg.qđ dicit in aliis,vt ff.eo.l.i.§.diuus adrianus. & in

h aliis casibus non poterunt h poni ad tormenta

18 vt C.de accu.l.fi.& ff.eod.l.is qui. † Sed quid si persona nominata à torto sit malæ famæ & conditionis & suspicionis, nunquid in aliis casibus non exceptuatis poterit poni ad tormenta, dic de iure q non nisi præcedant alia sufficientia indicia. Nam inculpatio de eo facta nō inducit indicium cum de hoc non debuerit interrogari, vt C.de accu.l.fina.& ff.eo.l.is qui. ergo quod inde sequitur tanquam factum lege prohibente non valuit.l.non dubium.C.de legibus & con. Tamen vidi de consuetudine torqueri, pro quo facit.ff. eo.l.i.§ diuus adria.

19 & l.fin.† Sed quid de quæstione,quæ tota die occurrit de facto, accusatus est quidam de furto & indiciis præcedentibus torquetur, & confitetur se illud furtum fecisse nunquid debet procedi in tortura, & i interrogari q dicat, & confiteatur de aliis furtis, si qua fecerit ad quæ nulla habemus indicia, dico q nō,de iuris subtilitate.arg eorum quæ no.infra proxi.q.secunda parte. Et quantum ad illa furta de quibus in genere vel specie nunc quærimus nulla præcedant indicia & sine indiciis nullus torquēdus est,vt C.de fal. l.sicut.& ff.de qō.l.i.in prin.& l.maritus.sed de generali consuetudine Italiæ

i quotidie seruamus contrarium i specialiter in furtis,quia magis frequentantur, quæ consuetudo pōt iuuari per l.ff.de re mil.l.non omnes. §.à barbaris.& ff.de offi.præsid. l.congruit &c.

20 † Item quæro pone quòd semel sit habita quæstio de quodam, nunquid ipsa quæstio repeti poterit forte,quia tortus nihil dixit.videtur q sic,vt ff.eod.l.repeti. & l.vnius. §.i. quæ leges indistincte dicunt quęstionem posse repeti, & vbi lex non distinguit,nec nos vt ff.de publi.l.precio.Tu tamen dic secundum dominū

k Odof.quòd non sine nouis indiciis k, vt quia tortus dixit nullum cum eo ea nocte iacuisse, vel nullum iacuisse in illa domo vbi maleficiū fuerat commissum,& postea per testes reperiatur contrarium,vel aliud verisimile,& hæc est etiā cōmunis opin.aliorum doctorum,& licet in gl.nulla lex allegetur ad hoc possumus tñ allegare.ff.de verb.sig.l.boues.§. hoc sermone.& ff.pro socio.l.si socius pro filia.§. nec si prior. Accessores tamē honore auidi hoc non seruāt imo quotidie quæstiones repetunt sine nouis indicijs,quousque de petitis criminibus eruerint veritatē,quia possunt defensari per l. in corpore in auth.vt iudices sine quoq.suffr. §.oportet.ibi,iudices torquebunt fures & nō prius quiescant &c. Cōsideret autē iudex. in q.repetenda quō tortus in animi & corporis fortitudine perdurauerit vt ff. eo. l. vnius.§.

21 reus &c. † Quid si tortus dicat teneatis me ad tondulū quātum vultis,quia si me teneatis per x. annos nihil dicam quoniam in nullo sum pollutus obiecti criminis & sic omnia diffitetur,nunquid statim de tormento est dimittendus, & relaxandus, certe non sed procedetur in tortura temperate vel aspere secundum conditionem personæ & secundum criminis qualitatem, & si confitebitur bene quidem, si autem diffiteatur, iudex debet eum in carceribus retinere & si noua indicia aduenerint, poterit quæstionem repetere, Si autem non adfuerint noua indicia, tunc statui d x accusatori competentem dilationem ad alle gan. & probandum, & si poterit conuinci condemnabitur, alias relaxabitur, vt ff. eodem l. prima.§. pœna. & l. vnius C. de

22 de iure fisci.l defensionis facultas † d.Dy: dicit in l.si cui.§.fin.ff.de accus. ꝙ potestas Bononiæ posuit aliquē ad torturā qui in comitatu Bononię aliquod maleficiū cōmisit propter quod non debebat pati pœnam corporalē, qui in tormentis cōfessus fuit se aliqua furta fecisse mutinę & alia plura maleficia, modo quęritur nūquid potestas Bononię possit eū vltimo supplico tradere vel cōdemnare propter maleficia quæ cōmisit alibi non in districtu Bononiæ, & dico qđ
l non,[l] vt hic, & ff.de re mili.l.iij.ff.de iniusto rupt.& irrito.l.si quis filio.§. hi autē. in
23 fi.ibi iurisdictionis suæ. † Sed quid erit de quæstione quæ de facto quotidie occurrit ecce contra Titiū præcedunt indicia manifesta de crimine per eū perpetrato, propter quæ iudex informatus est, vult ponere hūc Titiū ad tormenta, dicit iste Titius dñe ante quā me ponatis ad tormenta placeat vobis prius mihi dare terminū defensionis intra quē possim probare de innocētia mea, qa incontinenti sum paratus tollere per testes idoneos oīa idicia si quę habetis cōtra me, quæritur nunquid priusquā ad tormēta ponatur sit defensionis terminus assignādus? vr̄ ꝙ non, per l.C. vbi sena.vel clari.cō l.iij. ver.eo q. ibi ne quas ante probationes iniurias patiat &c. cū hoc quod ibi statuitur in illis personis in dignitate positis.sit speciale vt ante eorū probationē non ponantur ad tormenta, vel eorū defensionē, ergo in cæteris videtur contrariū scilicet quod seruandum sit ius cōe, vt arg.ff.de mi.l.j.& de iudi.l.cum prætor. & C.de procur.l.maritus Præterea videmus quod actor primo probat, & fundata intētione actoris reus opponit & probat excep.suas, & suas defensiones, vt C.de exce. l.si quidē.& C.de prob. l.excep.& facit. C.de bo.vac.l.fi.& de iur. fisci. l.defensionis facultas, ergo prius debet fundari intentio cōmunis totaliter tam per testes quam per confessionē rei, anteq̄ ipse reus in sua defensione vel exceptione audiatur. Solu.Dicatis ꝙ defensio prius sit
m danda [m] maxime quādo tale quid allegatur probari, quo probato, iste Titius nō deberet ad tormēta poni? & super hoc ita cōsuluit do.Lamber. de Ram.per l.qui.dicit à cōminatione tormentorū appellari facta à iudice de aliquo tormentando, vt ff.de appella.re.vel non l.ij.& est ratio quia in prędicto casu appella. sit cōcessa, qa si post torturā differretur defensio nunquā per appellationē posset postea recuperare detrimentū membrorū, vt d.l.no.& eadē ratio locū vendicat in casu proposito. sero enim appellaretur, si primo torqueretur. Nam pleriq; in tormētis solent deficere. Præterea videmus ꝙ princeps iam subuenit damnato, & ex confessione sua facta in tormētis & perseuerata etiā post sententiā defensionē suæ innocentiæ concedendo & sententiam retractando, si constiterit de innocentia condemnati, vt ff.eo.l.j.§.si quis vltro. Si igitur iam confesso, & iam condemnato princeps subuenit & defensionis facultatem cōcedit, quanto magis ante sententiam hoc denegari non debet cui enim quod plus est conceditur, non debet denegari quod minus est, vt dicit regula iuris, cui quod plus est. quid plura in iure legitur expresse quod quocunque tempore iudicii reo petente, defensio danda est, vt ff.eo.ti.l. vnius.§ cogniturum
24 ibi, quocunque tempore &c. † Sed quid si cōfessus in tormentis, & perseuerans postea dicat se errasse nūquid ante cōdemna.
n audientur [n] si dicat velle corrigere errorē suū, respōdeo, aut allegat se errasse in facto, aut in iure primo casu auditur quia nō videt cōfiteri qui errauit, vt ff.de cōfes.l nō fatetur.& talis error nō consueuit obesse vsque ad sniam, vt C.de iur.& fac.igno.l. error.& facit C.quorū app. nō re.l.2. Nā cōdēnato ex confessione ꝑseuerata, subuenit ēt post sniam ꝓbando de sua innocētia, et si errauerit, absoluet, vt ff.eo.l j.§.si qs vltro. multo fortius debet iste audiri, volens ante sniam probare de suo errore. Item iste nō perseuerauerit in confessione, ex quo non expectauit sententiam. Item confessus formidine tormentorum auditur appellans, vt C.quorum appella.non re.l.2. Si autem errauit in iure, non poterit contra suam cō
25 fessionem venire, vt d. l.error &c.† Sed pone quod aliquis in tormentis confessus est, tamen non perseuerauerit, nunquid illa ta
o lis cōfessio aliquid operetur [o], & videt qđ sit semiplena probatio, vt no.C. de cust. & exhib.reo.l.2.& ff.eo.l.j.§.diuus qui.§. etiā intelligitur in confessiōne torti in qua extitit perseueratū, vel dic forte melius, & verius, quod nisi perseueratum sit quod illa talis confessio nullam plenam, vel semiplenā proba.

proba.producit, quoniam paribus pasſibus ambulant, in nullo modo confiteri, & confiteri formidine tormẽtorum, vt C. quorum
26 appel.non re.l.ij.&c. † Item pone, quod quidam captus fuit & ductus corã potestate tanquam homicidium commisiſſet, potestas incontinenti non præcedentibus indicijs aliquibus fecit eum poni ad tormenta, qui confeſſus fuit ſe illud homicidium commiſiſſe, in qua etiam confeſsione perſeuerauit. modo quęritur nunquid ex confeſsione
p posſit diffinitiue damnari, dic quod non. p arg.l.j.ff.de quæſt.l.diuus pius.§.ex quibus cauſis. Nam ſi nõ debet quis torqueri, ergo quod tortus dixerit non valet, vt C. de legi. & ſe.conſul.l.nõ dubium.& ibi no. Accur. & facit.ff.eo.tit.l.maritus.& l.pen.ſecundũ vnam le.& ar.C.ſi ex fal.inſt. fue.in l.ij.iij. & iiij. Præterea hoc eſt de ſubſtantiali ſolẽnitate quæſtionis habendæ, quod legitima præcedant indicia, alias quis torqueri non debet, cum à tormentis inchoãdum nõ ſit, vt ff.de quæſt.l.j.& ij.& iij.j.reſpon.l. maritus.& C.eo.tit.l.cognitionaliter. & l. milites. quo deficiente quicquid ſequitur ex eo, vel ob id, non valet, vt d.l. non dubium. & C.de fide inſtr.& iure haſtæ fiſc.l.j.& ff.de inte.re.l.diuus.& C.de appel.l.nominatio-
27 nes &c. † Dictum eſt ſupra quod confeſſio facta in tormẽtis nõ præiudicat niſi fue
28 rit perſeueratum. † Sed hic ego quæro, quæ confeſsio dicatur facta formidine tormentorum? reſpondeo, ſi torquendus ducatur ad pedem torturæ & ligẽtur eius ma
q nus de retro q & dicatur ei à iudice quod niſi cõfiteatur, quod incontinenti ſubijciet eum torturæ. In hoc enim caſu ſi cõfitetur, non tenet talis confeſsio, niſi in confeſsione fuerit perſeueratum, quia lex æquiparat talem confeſsionem extortam formidine tormentorum, confeſsioni factæ in tormentis, vt C.quo.appel.non reci.l.iij.ibi, aut formidine tormentorũ.& no.q ibi dicit formidine, non aũt dicit in tormentis, & idem ibi ſentit gl.arg.ff.de iniur.l.item apud labeonem §.quod adijcitur ver.quæſtionem.ibi, vel leuis tertio &c. ergo à contrario ſenſu non leuis tertio habetur ipſum tormentum ad hoc concord. quod dicitur, ſufficit terror armorũ etiam ſi quis eius vſus non ſit.ff.de iuſt.& iur.arg.l.idem eſt.§.qui arg. itẽ quo ad l.Corn.de ſicca.æquipollentia ſunt, hominem percutere gladio, & aſtringendũ hominẽ inſultare.l.j.§.diuus.C.eo.ti.l.is qui. & facit.ff.ex qui.cau.ma.l.iij. & C. q met.
29 cau.l.me. † Sed quid ſi ducatur ad pedem torturæ, ſed nõ ligẽtur manus de retro, ſed tantum minatur ſibi de torquendo eũ ſi nõ confiteatur, & ob eas minas cõfeſſus fuerit, nunquid talis cõfeſsio vr̃ eſſe facta formidine tormentorum, vt dicamus confeſsionẽ non valere niſi fuerit perſeueratum in ea videtur quod ſic, vt arg.ff.de vi & vi arma.l. j.§.armati & ff.de incen.rui.nau.l.j.§.incẽdijs.& l. patronus.j.reſpon.ſed contrarium videtur qm̃ leuis terror non ſpectat ad formidinẽ tormẽtorũ, vt ff.de iniur.l. itẽ apud labeonem.§.adijcitur.ver.quęſtionem.Sed
30 quod prius dixi, verius puto. † Sed quid ſi
r extra locũ r in quo homines torquentur, iudex dixit, aut confitearis aut ducam ad torturam inferendo ſibi terrorem de hoc quãtum poterat, & ille talis his auditis fuerit cõfeſſus nunquid dicetur in hoc caſu cõfeſsio facta formidine tormentorũ? dic quod nõ, quia leuis territio &c. vt d.l. item apud labeonem ver.q.ff.de iniu.& C.quod metus cau.l.metum non iactationibus. terrorẽ aũt aut metum tormentorũ, debemus accipere præſentem & inſtantẽ torturæ. ar. ff. quod met.cau l.metum.j.reſpõ.& ff. qui. ex cau. ma.l.iij.ad fi. leuis enim territio tormẽtorũ extra locum facta, illuſoria eſt.argu.ff.ſi cui
31 pluſquam.per l.fal.l hæc ſatis. † Sed quid de q.quæ toto die occurrit de facto, cõtinetur in ſtatuto ciuitatis q nullus poſsit poni ad tormẽta, niſi in certis caſibus poteſtas extra illos auidus honore, nolens incidere in pœnam ſtatuti, præcepit inculpatũ de crimine debere poni in aliqua turri.& denegauit cibũ & potum donec cõfiteatur vel faciat ipſum ponere ad aerem, ſpoliatum omnibus pãnis tempore hyemis, ita q ob hoc fuit confeſſus, modo quęritur nũquid talis confeſsio facta dicatur formidine tormẽtorum, vt illorũ ob hoc fuiſſe poſitũ in tormẽtis, dic q ſic, vt ff.de iniu.l.apud labeonẽ.§. quæſtio.ibi malam manſionem &c. dictũ eſt ſupra, & confeſsio facta formidine tormentorum, nõ præiudicat, niſi fuerit perſeuera
32 tum. † Sed quæro, apud quẽ locũ debeat duci reus ad perſeuerandũ? Reſpõde, apud acta, vel ad alium publicum locũ, & non in conſpectu torturæ. & ideo videmus aſſeſſores

tres in perseuerantia facienda, conuocare testes, & sub publico testimonio scribi faciũt talis tali die & loco tali, præsentibus talibus testi. perseuerauit, & confirmauit &c. & bene faciunt arg. C. de cust. & exhi. reo l. 2. &
33 ibi sub. pub. est. † Itē q̃ro, quantũ erit inter medium ab hora confessionis torti, vsq; ad horã reductionis ad perseuerandũ. Respõdeo, hoc nõ terminat lege aliqua. vt d. l. C. de custo. & exhi. reo. l. 2. ibi primo dñ ductus &c. non tñ dicit quantũ sit illud modicũ. Tu tñ dic ꝙ illud modicũ põt dici arbitrio iudicis &c. considerata qualitate personarũ, & leuitate vel grauitate criminis, cũ enim tempus certũ, vel q̃d aliud non p̃finit à iure in iudicis potestate relinquitur, vt ff. de iure delib. l. j. & ff. de pœ. l. hodie. & ff. de
34 stat. li. l. j. † Itē quæro, qui debeant interesse quæstioni? Respõdeo iudex in secreto recipiet dictũ torti ad similitudinē testis, tortus. n. habet similitudinē cũ teste, vt not. d. Azo. in sum. eo. ti. §. sed adhibetur. ff. eo. tit. §. imperator. & dic vt ff. de adul. l. postula-
35 uerit. §. q. † Sed q̃d si iudex in tormentis
f adeo modũ excessit f ꝙ tortus ibi deficit, vel membrum debilitauit, tenebitur ne iudex, à quo iure tenebitur q̃ritur & q̃d teneatur dicit, lex expresse ff. de iniur. l. apud labeonē. §. q. ibi teneri cũ &c. Sic. n. torquēdus est reus vt innocentiæ, vel supplicio saluus reddatur, vt ff. eo. ti. l. q. modus quē modũ si iudex nõ seruauit tenetur ex hoc. & facit ff. sol. ma. l. si constante. §. si mari. & insti. de his qui sunt sui vel alie. iur. §. dominorũ, & melius ad l Aquil. l. sed etiã si quomodocunq; §. si magister. & ff. de vsu. l. locus. §. si. de pig. act. l. eleganter. §. plane. nec prodest sibi ꝙ tanq̃ iudex hoc fecerit, cum deliquerit. nã contra maleficiũ praue p̃sumitur actũ, vt C. de iniur. l. si nõ conuiti j. & C. de sicc. l. j. propterea si propinquus ĩ corrigendo propinquũ modũ excesserit, & sic mēbrũ debilitauerit, tenetur. C. de emen. propin. l. vna. nec iudicē excusat officiũ, q̃a sicut nec priuatis, ita nec magistratibus cõcessum est aliquod illicitũ facere, vt ff. de iniur. l. nec magistratibus, econtra vř, ꝙ non teneatur, q̃a iudex hoc fecit, exequendo officiũ suũ ca eruendi veritatē, nõ aũt animo interficiendi, vel debilitãdi, ergo non debet ex hoc teneri, nemo enim vř delinquere nisi cũ animũ malignum habuerit delinquendi. ff. de verb. sig. l. sæpe. ad fi. voluntas enim & ꝓpositum, distinguunt malefi. ff. de fur. l. j. & de iniur. l. q. iniur. in prin. & facit. ff. de acq r. pos. l. qui iniur. & alibi scriptũ est tunc crimen contrahitur, cum voluntas & ꝓpositũ nocendi interuenit, non aliter, vt C. de sicca. l. j. & facit. ff. de lib. ho. exhi. l. 3. §. j. p̃sumit. n. princeps bonũ de officialibus suis, nisi manifeste contrariũ doceatur, vt ff. de offi. præfe. præto. l. vna. ad fi. Nam & creditor auferendo, non p̃sumitur deliquisse, qui rem sibi pignoratam aufert, q̃a mobilis est præsump. ff. de fur. l. cũ creditor. sic à simili in proposito p̄sumitur, quod iudex sui offic. exequendi cã, hoc fecit non nocēdi conf. vt ff. de iniur l. iniuriarũ. §. j. Et si iudex aliquã culpã habuit in excedendo modo, non tñ iõ tenetur l. Cor. de sicca. quia in delictis ẽt lata culpa nõ æquiparatur dolo, vt ff. ad l. Cor. de sicc. in l. j. Itē causa ob quã aliquid fit, aliquid suadet remanere impunitũ, q̃d alias coercendũ esset, vt ff. de pę. l. aut facta. §. cã. Itē officii necessitatis impulsũ suadet remanere, quod alias coercere debet, vt ff. de his qui. vt indi l. post legatũ. §. aduocatũ & l. tu. Præterea in dubio non apparet quo animo fecit, vnde præsumendũ est quod potius zelo iustitię & ex vigore officii, quã malo animo hoc fecerit, vt ff. vi bo. rap l. ii. §. si publicanus. & argu. ff. de acqui. pos. l. minus instructus. ff. ꝓ soc. l. maritus. Accedit adhuc aliud validius arg. sumptũ ex l. C. qui accu. nõ pos. l. 2. ad fi. vbi tutor ex suo officio de falso accusans producentē instru. contra pupillũ, si nõ probatur nõ p̃sumitur calumniandi animo accu. instituisse nisi euidenter probetur de ipsius calum. & tñ alias qui non probat, calumniari videtur & præsumitur eoipso, vt C. de aduo. diuer. l. j. Sol. distingue, ꝙ si appareat ꝙ hoc fecerit sua voluntate & dolo, quod iudex tunc tenetur. Si autē casu sine culpa & tunc nullo modo tenet. Si autē aliqua culpa in excedendo modum etiã tunc nõ putant aliqui doct. eũ teneri per l. C. de emē. ser. l. vna. & bona est arg. de dominica potestate, ad potestatē rectoris, vt ff. de ver. sig. l. potestatis ver. hæc tñ non creditur vera opi. do vero Gui. de Suza. dicit, ꝙ si iudex modum excedēdo ĩ quæstionibus, hominē interemit vel debilitauit quod ex hoc tenetur quia statim cum modum excedit fingit Alber. de Gand. super malefi.

nō iudex sed priuatus, sicut tutor male administrando fingitur non tutor, & tenet tā quā quilibet, vt ff. de susp. tu. & ff. ꝑ empt. l. qui fundum. §. si tut. & arg. C. de epi. & cleri. l. generaliter. qd plura dicit d. Guil. pōt dici casus in l. ff. de iniur. l. item apud labeonē. §. quæstionis verba. ad fi. & §. si iussit. &
35 vide Cy. in l. Gracchus. C. de adulter. † Itē quid si malefi. probetur fore cōmissū tantū
t ꝑ vnū testē t de visu nūquid hoc erit indiciū sufficiens ad habendā torturā, vr̄ quod nō, vt ff. eo. tit. l. maritus. vbi ꝑ dictū vnius testis nō inducit indiciū, vt ff de dote præle. l. theopompus. & ff. quemadmo. testa. ape. l. i. §. sed & si vnus. Præterea omnia iura q̄ tractāt de indiciis, quasi oīa loquūtur ī plurali numero. id est indicia debere pcedere, nō aūt dicunt indiciū. ff. eod. l. j. ij. respon. ibi, & aliis arg & c. & l. vnius. §. in ea. & §. vlti. C. eo. l. cognitionaliter. l. mili. & C. de fal. l. j. sicut & plurali elocutio nō acqescit. numero singulari, vt. ff. de manu. test. l. libertas q. §. vl. Sol dic his nō ob. sufficere vnū testē de visu, ad habendā torturā, vt no. d. Azo. in sūma huius ti. §. indiciu aūt. & C. ad l. Iu. maie. l. si qs alicui. in gl. or. nec obst. d. l. maritus. quia iō nō fuit quis tortus ꝑp dictum vnius testis, qa ille testis erat familiaris producētis, & iō dictū suū non fuit tantæ efficaciæ ꝙ faceret indiciū. Itē non ob. alia iura in contrariū allegata, qa illa talis pluralitas inspecto cōi vsu loquēdi in singularitatē resoluit, vt ff. de ver. sig. l. nō est sine libertis. ff. & de nego. gest. l. ait prætor. §. j. de origi. iur. l. i. §. exac. & ff. de condi. & demon. l. falsa demostratio. §. vlt. cum si. & vide plene per Cy. in l. si quis. C. ad l. Iul. ma. † Di-
37 ctum est supra milites torqueri non posse, sed quid erit de militibus nr̄i tꝑis, poterūt ne torqueri, dic qđ sic, cū nō gaudeat priuilegio militū domini Imperatoris, vt in corpore authē. de man. princ. §. vlti. & ibi not. Accur. ibi, talibus militibus &c. Nā si quis non seruatis solennitatibus, fabricensis factus fuerit, ꝑ fabricensi haberi nō debet, vt C. de fabricen. l. si qs cōsortiū. & argu. C. de epis. & cle. l. generaliter. & ibi clerico denegantur militaria priuilegia, qui vitam recti clerici, & solēnia nō seruauit, & facit C. de appel. l. nominationis Nā veri ēt milites, in quibusdam criminibus torquentur, & habentur quo ad hoc pro non militibus. ff. de
38 re mil. l. proditores. † Item quid de ad-
v uocatis v, vt seu militibus, nunquid possunt torqueri? videtur quód non, sicut nec veri milites possunt, nam patroni causarum sunt milites, militant nāque patroni causarū &c. vt C. de aduo. diuer. iudi. l. aduocati. Præterea sicut militibus cōcessum est vt cōdēnati nō exigant̄ nisi inquātū facere pn̄t, sic & patronis causarū, vt ff. de re mil. l. milites. in prin. & ibi no. glo. ordi. Ecōtra vr̄, qđ nulla lege cauetur qđ iudices seu aduocati sunt milites. Solu. dic de iuris subtilitate, regulariter torqueri non pn̄t, sicut nec milites, vt C. eod. l. milites. & d. l. aduocati, sed de cōsuetudine q̄ est optima legū interpres bn̄ torquetur s̄. in c. ꝑximo, sub rub. an testes torqueri possint. ēt dictū est decuriones nō posse torqueri, sed qd erit de consiliarijs ciuitatū nostri tꝑis, nunquid poterūt torqueri? dic de subtilitate iuris, qđ nō, quia cuiusque ciuitatis cōsiliarij, decuriones sūt, ff. quod cuiusque vniuer. nomi. l. nulli. & ff. de verb. sig. l. pupillus. §. decuriones. de generali tn̄ cōsuetudine, cōtrariū est, & cōtrariū obseruatur. & ita vide bono consuli per sapientes ēt seruari authoritate cōsuetudinis, cōsuetudo quę pro lege seruatur, vt no.
39 in l. de quib⁹. ff. de leg. † Sed đ vno q̄ro, pone fore probatū de crimine cōtra aliquē ꝑ publicā vocē & famā ortā incontinēti, cōmisso crimine, in loco cōmissi criminis, & à personis fide dignis, nunquid eo ipso poterit cōtra istū taliter infamatū ad tormen-
x ta x procedi, vr̄ quod nō, qm̄ fama ꝑ se nō ꝑbat, sed inducit aliquod indiciū validū ad alias ꝑbationes cōfirmādas, & coadiuuandas, vt ff. de test. l. 3. versi. alias numerus testiū &c. alias veluti cōsentiens fama. i. cum alijs probationibus assentiens, cōfirmat &c. est. n. fama, res fallax & ꝑniciosa, vt arg. ff. de hære. insti l. pacumeuius. & argu. C de pœn. l. decurionū & C. de e. rec. ꝑuin. l. iustissimos. ibi, nec ad libertatē per clientelas effuse &c. Nō. n. quælibet indicia sunt sufficientia ad torturā habendā, vt supra dixi in primo notab. Præterea fama & infamia cōtra aliquē facile oritur & frequenter cū ad dictū vnius plurimorū multitudo sequat̄, vt extra de pur. can. c. cum in iuuentute. Si igitur fama confirmat, vt d. §. alias numerus. ergo oportet, quod sit aliquid præter famā ꝙ habeat cōfirmari fama. & qđ faciet pro accusatore

accusatore, vel pro cõi, cũ per se sola fama nõ sit sufficiens, sine aliis ꝓbationibus. Vñ si pter famã esset aliquod indiciũ qđ cõfirmaret à fama posset ad tormẽtã ꝓcedi, de qbus indicijs dubitatis dixi supra de p̃sum. & indi.in dubi. Econtra vr̃, ꝙ ex sola proba tione famæ possit ꝓcedi ad tormenta, qm̃ fama q̃ aduersus aliquẽ oritur, incontinẽti cõmisso crimine, eidẽ crimini inesse vr̃, vt ff. ad l. Iul. de adul. l ꝙ ait lex. & ff. de vi & vi ar. l. 3. §. cũ igitur. itẽ qa iura videnṫ velle. ꝙ quo ad tormẽta habẽda sufficiat fama parochiæ vel maioris partis. Nã si hoc fieri nõ posset, iã dareṫ cuiq; materia deliquẽdi, đ qbus dic, vt no. supra de p̃sump. & indi. §. pone ꝙ itẽ est & alia rõ ꝓ hac parte, qm̃ hæc fama p se ꝓbare vr̃, vt ff. de fund. instr. l. cũ de lanionis. §. asinã. & C. de testi. l. pcñ. & insti. de test. §. testes. & C ne de statu defunct. l. si mater. Itẽ qa talis famæ pro batio adducit p̃sumptionẽ, & vr̃ esse quoddã verisimile ar. p̃sump. ꝓbabilis, extra de sen. excõ. c. inquisitioni. Itẽ fama inducit semiplenã ꝓbationẽ, vt extra de sent. excõ. c. cũ desideres. & extra de purg. cano c. si qs de gradu. ar. ff. de suppel. leg. l. 3. in fi. Solu. dic quod scđm iu. cano. talis famæ ꝓbatio in semiplenã ꝓbationẽ adducit, & æquiparaṫ dicto vnius testis, & ego s̃. no. ꝙ ex semiplena ꝓbatione vt ex dicto vnius testis, procedit ad tormẽta, merito ex sola famæ ꝓbatione, poterit ad tormẽta ꝓcedi, & sic seruant cõiter oẽs assessores, quãquã per iura ciuilia possit dici cõtrariũ p l. & iura allegata pro prima parte huius quæstionis. Ego tñ vidi seruari ꝓ & cõtra per iudices & assessores scđm opiniones diuersas & varias diuersorũ virorũ. verũ si pter famã esset aliquod indiciũ. nõ recipit qõ nostra dubitationẽ, quin possit ad tormẽta ꝓcedi. de qbus indicijs no. supra de iudi & p̃sum. in-

40 dub. †Sed pone, homicidiũ vel aliud maleficium fore cõmissum tã occulte ꝙ de malefactore nõ constat verum, post aliquod tẽpus capitur quidã cõtra quẽ insurgit publica vox & fama de malefi. pdicto, & q alias sit homo ma. cõdi. & famæ, q̃ro nũquid hic talis possit ad quæstiones poni, & tormẽtari dic de hac q. vt plene not. supra ex quo tẽpore possit fama incipere. §. sed pone pro

41 crimine &c. †Præterea ego q̃ro. ecce potestas hẽt ex forma statuti liberũ & genera-

le arbitriũ y inquirẽdi & puniẽdi maleficia & excessus, modo q̃ro nunquid potestas sine aliquibus alijs iudiciis possit cõtra delatũ de crimine ꝓcedere ad tormenta, vr̃ qđ sic, qa dare arbitriũ potestati nihil aliud est nisi, vt bona cõscientia ꝓcedat scđm qđ eius conscientia dictauerit, nã arbitriũ dat potestatibus largas habenas, & hæc est huius arbitrii interpretatio. Quid aũt possit facere potestas ex tali arbitrio, potius hr̃ ex consuetudine terrarũ, quã ex iure. Nã secũdũ iura licet potestas habet arbitriũ, tñ dẽt omnia facere secundũ iura & leges maxime in diffiniendo & cõdenando, & hoc ꝓbaṫ p infrascriptas. ll. C. de inof. test. l. si qñ. & ff. de cond. indeb. l. si ꝓcura in §. falsus. & l. cessus. & ff. de pe. l. peculij. & ff. man. l. si creditor. §. lucius. & ff. de pig. l. obliga. & ff. de dona. l filiusfa. ff. q̃ in frau. cre. l. si pater. & ff. ad muni. l. Lucius. §. imperator. põt itaq; potestas, & dẽt ex arbitro ad tormẽta procedere, si aliquod habeat iudiciũ, per quod eius animus moueaṫ ꝙ ille qui inculpatur de crimine sit torquẽdus nõ alias. nã arbitriũ, non supplet defectũ iudicij, vbi nullũ est indiciũ. Etenim đ iuris authoritate & solẽnitate qđ indicia procedant torturã, vt supra notatur, & per l. de quæstionibus. l. i. ij. respon. Sol. hoc. n. iudicis arbitrio commissum nõ est à iure. nã facti qõ, in arbitrio est iudicãtis, non autẽ iuris authoritas, vt ff. ad muni. l. ordine. §. j. nam licet in processu ex suo arbitrio, possit multa de iuris subtilitate omittere, nõ tñ prorsus omittere põt, verum inferenda sñia caueat potestas, ne cõdemnet ex solo arbitrio, & conscientia, vel ex dicto vnius testis, vel ex sola fama, cum in inferenda sententia debeant iura seruari, vt supra dixi per iura hic superius allegata, vnde si viderit maleficia fore probata condemnet secure, alias non verum etiã si maleficium non esset plene probatum, sed ad plenam probationem modicum deficeret, forte ratione testium, qui non essent omni exceptio maiores, tunc potestas potest ex tali arbitrio condemnare secure, si eius conscientia & animus cum probatione concordet. tenetur enim potestas qui habet arbitrium solum de dolo & lata culpa, sicut depositarius, vt ff. deposi. l. ꝙ nerua. vltimo ego quero pone in statuto cõtineri, ꝙ quicunq; aliquẽ vulnerauerit, cũ

 cultello

cultello soluat libras centũ, ecce Titius tale cõmisit maleficium; quo cõmisso datur arbitrium potestati super illo tali crimine, & speciali maleficio, modo quæritur, an potestas posit condẽnare secundũ arbitrium, & nunquid illud arbitrium aliquid operatur, dic ꝙ non põt, quia tale arbitriũ nihil operatur, vt extra de cõsti. c. cũ M. post maleficiũ perpetratũ super verb. motã. & in glo. q̃ incip. ꝙ quicquid in præiudiciũ alterius partis fit, lite pendẽte sit irritũ. facit ff. de pœ l. j. & in auth. vt factæ no. consti. &c. Secus esset, si ex certa sciẽtia diceretur non obstãte tali statuto, vt extra de confir. vtil. vel inut. c. j. & facit de constit. extra decretalis ecclesia, & cũ acces. pone p̃tãti fore datũ arbitriũ, & ꝙ sit absolutus ab omnibus statutis ciuitatis, nunquid solũ bona statuta debebit seruare, & dic ꝙ sic, p l. ff. de of. pcõ. Cæs. l. j. §. si ré. in fi. & per leges allegatas supra eod. §. præterea. ego q̃ro. Si aũt q̃ratur an p̃tãs vigore sui arbitrij sibi dati posit de maleficiis per reos cõmissis extra territoriũ cogno. dic pro & contra, & solue, vt est vbi, & in quo loco puniatur delinquens. Gandi.

ADDITIONES.

a ¶ Tormentis. Adde ꝙ dicatur tormentum. Alexand. consi. lvij. Ber.

b Vacillet. Adde Alex. conf. lxiij. ij. libro. Cepo. consilio lxj.

c Milites. Adde Fulgo. consi. clxxiij. vbi dicit ꝙ nec doctor torqueri potest. Ber.

d Decuriones. Adde ꝙ Cepo. consuluit contrariũ, & ita dicit seruari de consuetudine, & allegat etiã authorem infra sub. j. an consiliarij posint torqueri. Ber.

e Fortitudinis. Adde ꝙ Bald. consi. cclxx. dicit ꝙ bene facit iudex si adhibet medicos in tortura, q̃a aliqui sunt moles carne, & aliqui debiles. Ber.

f Indicium. Adde ꝙ idem dicit Bald. consi. supra alleg. proxime lxxix. Ber.

g Tormentorũ. Adde Pet. de Anch. cõs. xxiij. B.

h Non poterunt. Adde Alex. consi. lxxxviij. iij. lib. Fulg. conf. cxxxvj. & clxxij. Io. de Ana. cõs. lix. iij. lib. Ber.

i Contrarium. Adde do. Cardi. consi. xlv. idem tenentem. & Cepo. consi. xl. Alexan. tamen consi. lij. ij lib. aliter sentire videtur. Ber.

k Nouis indicijs. Adde Rapha. Cuma. consi. clx. Alex. consi. v. j. lib. Cepo. consi. lxvij. Ber.

l Quod non. Adde Fulg. in consi. cl. Alex. consi. cxj. j. lib. Ber.

m Sit danda. Adde vt per Alex. consi. lxv. j. lib. & xlj. ij. lib. quæ tamen licet sint diuersis libris inserta, tamen idem consi. duplicatum. & ibi vide quid si potestas habet arbitriũ, an vigore illius arbitrij posit denegari copia indiciorũ, & an posit recipere testes non citata parte. Ber.

n Audietur. Adde Franc. Aret. consi. cxlvij.

o Operetur. Adde Raphaelem Cumanum consil. cxxxviij. Ber.

p Quod non. Adde Petr. de Anch. consilio xxiij. Alex. consi. v. & consi. cxliij. ij. lib. Ber.

q De retro. Adde Pet. de Anch. consi. xxiij. supra alleg. Alex. consi. xlviij. iiij lib. Ber.

r Extra locum. Adde Cepo. consi. l. vbi ponit an valeat consuetudo, ꝙ infamatur, interrogetur in loco tormentorum. Ber.

s Excesit. Tu vide de hac quæstione ita late sicut alibi Parid. de Puteo in tractatu de syndica. in c. de indicijs. in lectura in verbo, an si officia &c. char. cxii. h. c.

t Vnum testem. Adde Alexand. consi. xi. primo libro. & consi. lxxvii. & xlii. ii. lib. Cepo. consi. xl. Ange. consi. iiii. Ber.

v Aduocatis. Adde ꝙ Fulgos. consi. clxxiii. consuluit aduocatos torqueri nõ debere sicut milites. Cepol. tamen consi. lx. in omnibus ijs questionib. sequitur Gandi. Ber.

x Tormenta. Adde an fama sit sufficiens indiciũ ad torturam. Alexand. consi. v. Angel. consi. iiii. Bal. consi. ccccxxx. Ber.

y Arbitrium. Adde quid posit facere potestas vigore generalis arbitrij sibi dati. Alexã. consi. lxv. & xlj. ij. lib. Pet. de Anch. consi. clxj. Ber.

De defensionibus à reo faciendis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Maleficium commissum ob defensionem sui & filiorum, & etiam rerum quando non puniatur.*

2 *Maleficium commissum ob tutelam uxoris suæ, an puniatur.*

3 *Coniuncto an liceat defendere coniunctos ob iniuriam quæ infertur.*

4 *Filio patrem, liberto patronum, & seruo dominum, an liceat defendere.*

5 *Defensio aut uindicta quomodo præsumantur.*

6 *Deiecto de fundo suo, an liceat ex interuallo conuocatis amicis deijcere aduersarium.*

7 *Deiectus de fundo, si ad domum accedat, & conuocatis amicis stans per diem uel ultra postea recuperare posessionem, nunquid uideatur fecisse ad sui defensionem, & incontinenti.*

8 *Defensio à iure permissa, intelligitur cum moderamine inculpatæ tutelæ; & quid sit istud moderamen.*

9 *Deiectus per uim, & palam de fundo suo, si ex interuallo deijciat primum, & sit accusatus de ista secunda uiolentia an poterit de uiolentia prima excipere, uel principaliter agere.*

Deijcere

10 Deijcere uolẽs Titium de fundo cõuocatis amicis si dum Titius cum suis amicis resistit, alii hincinde moriantur aut vulnerentur, an puniantur pro omnibus excessibus perpetratis.

11 Rixa cepta non ratione possessionis, sed alia causa, an autor puniatur, & an nocturnum depopulatorem, agrorum insidiantem, ĩ stratis desertorem, militiæ furem nocturnum uel diurnum liceat interficere.

12 Homicidio præsens, an teneatur prohibere ne homicidium committatur.

13 Accusatus uel inquisitus de maleficio, si compareat & neget, an probato postea maleficio si dicat se fecisse ad sui defensionem, audietur.

14 Accusatus in sua responsione dicẽs, nego me fecisse maleficium, & si appareat me fecisse, feci ad meã defensionem an de iure audietur.

15 Deiecto Titio & fundo, & petente restitui si ille qui deiecit, dicat uolo probare fundum ad me spectare an possit.

16 Statuto dicente, quòd bannitus pro maleficio possit offendi impune, an talis exceptio possit per procuratorem opponi.

VIA multa crimina cõmittuntur licite & impune propter defensiones q̃ cõpetunt cõmittentibus ea crimina, iõ videamus de his defensionibus antequã perueniamus ad tractatum de impositione pœnarũ. † Et primo sciendũ est, ꝙ qñ aliquis cõmisit delictũ vel homicidiũ, vel aliud maleficiũ ad sui corporis defensionem, quòd ex hoc puniri non debet, vt ff. de iusti. & iure. l. vt vim. C. qñ licet vni. sine iud l. j. & C. vñ vi. l. j. Nam vim vi repellere, oẽs leges, omniaq; iura permittunt, tã ratione personæ, vt d. l. vt vim. q̃ ratione mobiliũ rerũ, vt si vellem defendere capã meã, vt ff. de vi. & vi arma. l. j. §. vnde vi. Item ꝙ licet ꝓ meo corpore, licet ẽt pro corpore filij mei, vt arg. ff. qđ met. cau. l. isti quidẽ. Idẽ & de ꝑsona mei fratris. Nã lex dicit ꝙ socij omniũ bonorũ debẽt cõmunicare oĩa bona & omnia mala. ff. pro soc. l. cũ duobus. §. patroni. & l. rerũ hoc ẽt cõceditur rõne affectionis. vt ff. manda. l. cũ seruus. & arg. ff. de tutel. l. j. §. j. Nã de iniuria facta fratri nõ habet frater cognitionẽ si sit iudex, qa ei facta reputatur, vt ff. de leg. l. i. & ij. † Sed quid si aliquis ob tutelam vxoris suæ fecit, dic quod excusatur, sicut excusatur, quis pro filijs & fratribus, quia vxor est socia diuinæ domus, & humanæ rei. C. de crimi. expila. hęre. l. aduersus. Itẽ qa sunt duo in carne vna. ff. rer. amot. l. j. & ꝓ hoc facit, ꝙ iniuria facta vxori, sit facta viro, vñ vxo à mari. defendantur, & non econtra vt ff. de iniur. l. j in fi. † Sed quid si inferat aliis cõiunctis ꝑsonis iniuria, nunquid licet hos defendere. ar. ff. de lib. cau. l. j. ij. & iij. ff. de app. l. nõ tñ. sed d. Odo. dicit ꝙ nõ est sic expressum in coniunctis ꝑsonis, sicut in ꝑsonis filiorũ, & fratrũ, & vxo. vñ in hoc articulo dicit ꝙ de ꝑsonis coniunctis põt dici, & idẽ dẽt obseruari, sicut dr̃ de ꝑsonis extraneis, videlicet ꝙ si aliquis aggredit ꝑsonam extraneã vel coniunctã, q̃ mecũ esset in societate, ꝙ tunc licet illã mihi talẽ ꝑsonam defendere, sicut si aliquis aggrederet me & coniunctã personã vel extraneã, qa tunc licet & easdẽ ꝑsonas defendere. & ꝓ hoc est arg. C. ad l. Iul. de vi publ. vel priua. l. qm multa facinora. alias aũt nõ licet [a] personã coniunctã defendere. Odo. Sed † qd si filius aliquid fecerit ob tutelã patris sui. dic ꝙ excusatur. C de epis & cle. auth. c. & C. de impu. & ali. substit l. fi. & insti. de inuti. stipu. §. ei q. quid si libertus ob ꝑsonã patroni, vel seruus ob personã dñi sui, ad defensionẽ aliquid fecerit, dic idẽ vt dixi de filio, vt ff. ad senatuscõsul. Silla l. cũ dñs. itẽ non sequitur punitio, ꝙ dic vt infra de pœ. ad l. fi. hæc aũt oĩa vera sunt, qñ id qđ factũ est, ad defensionẽ factũ est, & nõ ad vindictam, verbi gratia, tu es in pacifica pos. tui fundi, ego aggredior te, & volo te de pos. ea deijcere, tu vero incipis te defendere, & defendẽdo te, ego intimoratus incepi fugere, qa ẽt circunstantes inceperunt clamare. & fugiendo exiui fundum, tu vero persequutus es me, & me ꝑcutis fugiẽtẽ, hoc. n. casu nõ facis ad defensionẽ, imo facis ad vindictã & iõ debes puniri, qa defensio dẽt fieri cũ moderamine inculpatæ tutelæ, hoc est si aliter te tueri non potes, nã si nulli ꝓclamant & tm̃ insisto circa violentiã, & te defendẽdo me offendas, hoc casu facis pro defensione, non pro vindicta, & ita intelligit d. Odof. C. vnde vi. l. i. &c. † Sed ponamus, tu es in pacifica possessione alicuius fundi ego armis te aggredior, tu armis te defendis, occidendo vel vulnerando me, nescitur

nec apparet si tu fecisti ad defensionẽ, vel ad vindictã, quid p̃sumat in dubio. Respõ. d. Iaco. dixit q̃ aggressus semper vr̃ facere ad defensionẽ. C. qñ licet vni. se sine iudi. vindi. l. j. & ff. de iust. & iur. l. vt vim. dominus vero Odof. aliter dicit. s. q̃ semper ille

b q aggreditur b, vr̃ facere ad vindictã, si occidat vel debiliter, nisi p̃bet cõtrariũ. & ad hoc facit ff. ad l. Aquil. si ex plagis. §. tabernarius. sed qũo poterimus scire vtrũ fecerit ad vindictã, vel ad defensionẽ? respõdeo q̃ factũ & quãtitas factorũ hoc indicat. nã si te aggredior cũ armis, & tu incipis resistere, & percutiamus adinuicẽ, & tu me interficias, defensionis cã videris fecisse. sed si sic p̃liando, tu fortior me vicisti, p̃ijciẽdo me in terrã, & ligasti me, & postea interficias me. videris hoc facere ad vindictã. colligit. ff. ad l. Aquil. l. scientiã. § q cũ aliter. & §. tabernarius. & sic tenet d. Odof.

6 † Sed pone q̃ tu deiecisti me de fundo, & ego conuocatis amicis non incõtinẽti, sed ex interuallo deieci, & meã possess. recuperaui, q̃ritur nunquid hoc licite facere potui? & vr̃ q̃ sic, qm̃ dolus cũ dolo, culpa cũ culpa cõpẽsat, vt ff. de dolo. l. si & ff. de eo per quẽ fac. est. l. fi. §. j. ff. de cõpen. l. si ambo & q̃a paria delicta mutua cõpẽsantur, tolluntur, vt ff. sol. ma. l. vi. atq; vxo. & ff. de adul. l. si vxo. do. Odof. soluendo hanc q. dicit, q̃ differentia est, inter crimẽ seu violẽtiã, occultũ seu occultã, & crimẽ seu violentiã, notoriũ seu notoriã, nã si occulte deiecisti me de possess. mea, possum ex interuallo occulte deijcere te, nã tunc dolus cũ dolo, culpa cum culpa. tex. vt supra dictũ est. si aũt publice & palã deiecisti me de possesione mea, ita q̃ sit publicũ & notoriũ, tunc dicit q̃ incõtinenti expedit q̃ hoc fiat p̃pter tumultũ & scãdalũ euitandũ. arg. ff. ad l. Corne. de sicca. l. pe. & C. ad l. Iul. de vi pub. l. si q̃s ad se fundũ. & quod dr̃, crimina mutua cõpensatione tolluntur hoc erit interdũ verũ, interdũ nõ, nã si hodie fecisti mihi insultũ, nõ possum cras tibi facere. ita si hodie deiecisti me de fundo meo nõ possum te cras expellere, & ita vtrunq; crimẽ punitur, & sic no. q̃ incontinẽti licet mihi resistere, & non ex interuallo. & accipe incõtinẽti, id est antequã diuertatur ad alios actus, vt ff. de verbo. signi. l. cõtinuus. j. respon. & ff. de duob. re. l. duobus. §. fi. & ff. de adulte. l. q̃ ait lex.

7 & ff. de test. l. hæres palã. §. fi. † Sed q̃d si ego expulsus de fundo, iui ad domũ, & misi p̃ amicis meis, steti per diem vel vltra, ad cõuocandũ amicos, & postea iui ad locum & possesionẽ meã recuperaui, nunquid videor hoc fecisse ad defensionẽ? & incontinenti dic q̃ sic. argu. q̃a actus extraneus in-

8 termedius non fuit † Et no. q̃ omnis defensio q̃ à iure cõceditur, facienda est cũ moderamine inculpatæ tutelæ, q̃d moderamen attẽditur circa duo, vt si aggrediaris me cũ armis, possum me cũ armis defendere, si autẽ sine armis, me defendere debeo sine armis, vt ff. de vi & vi arma. l. 3. §. cũ igit. sed q̃d si pugnus vnius, sit durior q̃ ensis alterius, forte p̃p debilitatẽ naturæ, dic q̃ debilior vtetur armis. illud aũt dixerunt quidã simplicitate nimia, q̃ potentior debeat pati primo se percuti, nã ipsi male dixerũt, quia forsan nunq̃ percuteret, si primo p̃cuti patiatur q̃ percutiat, dic vt plenius no. d. Azo

9 in sum. C. vnde vi. circa prin. † Sed pone q̃ ego per vim deieci te de possesione fundi tui publice & palã, tu vero ex interuallo deiecisti me de possesione fundi illius. ego tunc te accuso de ista secunda violentia, tu vero cõtra istã accusationẽ fecisti petitionẽ, excipiendo p̃ponens me prius violentiam cõmisisse, vel vis me principaliter cõuenire. mõ q̃ritur nunquid debes audiri? Respondeo q̃d non. & istud valde dignũ. & not. q̃ vr̃ inuere gl. apposita. C. ad l. Iul. de vi pub. l. si q̃s ad se fundũ. dicens q̃ prima violentia est absumpta seu sublata p̃ violentiã secundã, & ex interuallo illatam vt ex prima violentia agi nõ posit, vt ff. de vi & vi ar-

10 ma. l. q possesionẽ. † Sed pone q̃ ego conuocatis amicis iui ad quendã fundũ volendo possessorẽ illius fundi expellere de possesione, ille vero possessor cũ suis amicis cœpit resistere, resistendo, aliqui sunt hincinde mortui vel vulnerati, q̃s inde punietr̃? Respõdeo autor & inceptor rixæ punietur p̃ omnibus excesibus p̃petratis, vt ff. ad l. Iul. de vi publ. vel priua. l. q̃m multa faci-

11 nora. † Sed quid si rixa vel rumor non fuit inceptus ratione possesionis, sed alia cã, nunquid eodẽ mõ punietur autor rixæ? Respõdeo q̃ sic punietur, vt ff. de ser. cor. l. in hoc iudicio. vbi autor belli punit, & q̃a in dubio tutior via eligẽda est, puniẽdo potius inuasores & autores criminũ, q̃ alios quos ignoramus

ramus deliquisse vel occidisse, vt ff. de dã. in fe. l. inter quos paries. §. j. arg. ff. ad l. Corn. de ficca. l. fi. supradictum est, ꝙ qs impune possit aliũ occidere ꝓ defensione sui corporis, vel suarũ rerũ mobiliũ vel immobiliũ, vel pro defensione sui patris, vxoris, & filij, vel alterius cuiuscunq; q esset in societate mea. inde est ꝙ nocturnũ agrorũ depopulatorẽ, vel deuastatorẽ. aut eos qui ĩ itineribus frequẽtissime stãt in insidiis, possũ impune occidere, cũ melius sit in tẽpus occurrere, q̃ post exitũ vindicare, vt C. qñ licet vni. se sine iud. vin. l. i. Itẽ desertorẽ militiæ licet opprimere, vt C. ꝑdicto tit l. fi. itẽ furẽ nocturnũ in furto deprehensum quocũq; mõ se defendat, licitũ est occidere, sed furẽ diurnũ nõ licet occidere, nisi telo se defendat, duntamen in vtroq; casu clamore hoc fiat, vt ff. ad leg. Aquiliã. l. itaque. sunt & alii casus in quibus quis impune ius sibi dicit, vt notatur illo generali, aliquem impune sibi ius dicere posse. quos casus hic non prosequor. euitat etiam qs pœnam in multis aliis casibus, qđ dic, vt infra de pœ. circa fi. §. nõ sequat̃ punitio. alias aũt, nemo impune põt aliũ offendere, vel occidere, vt ff. de iudæis & cel. l. nullus. & ff. quod met.

12 cau. l. extãt. † Sed pone ꝙ ego erã ꝑ̃sens in loco vbi Titius percutiebat, vel verberabat & occidere nitebatur Sẽproniũ, q̃ritur nunquid debeam & tenear me interponere, & prohibere ne dictũ homicidiũ cõmittat̃. vr̃ ꝙ sic. c alias aũt ꝙ debeã puniri, vt ff. ad l. Cor. de fal. l. lex Corn. & ibi no. alias autẽ quo ad pœnã tenear, vt ff. de re iudi. l. culpa & ff. de noxa. l. in omnibus. & l. in delictis. in prin. nã nõ tñ nõ careo culpa, imo etiã maleficiũ videor fecisse, vt ff. de his qui no. infa. l. quid ergo. §. j. extra de sen. excõ. c. dilecto. lib. vi. & ff. de re iudi. l. omne delictũ. §. q ꝑpositũ. sed cõtra vr̃ ff. ad senatuscõ. Silla. l. i. §. eo. & l. i. §. sed in eodẽ. Sol. Dic secũdũ cano. ꝙ ego teneor me interponere verbis, vel alio honesto mõ, & licite, vt in illo c. negligere cum possis perturbare ꝑuersos &c. sed scđm ius ciuile non nisi in his quos habes corrigere, vt filios vel seruos, de quibus intelliguntur iura primo alle. & dic de

13 hoc vt no. Accur. super d. l. culpa † Sed pone q. de facto, quidã fuit accusatus de quodam maleficio, vel cõtra eum per inquisitionem processum, iste cõparuit & negauit postea, quia maleficiũ probat̃ per testes, vult confiteri, & dicere ꝙ illud maleficiũ cõmisit & fecit ad sui corporis defensionẽ, q̃ritur an sit audiẽdus? & primo vr̃ quod nõ, qa quoties agẽti plures cõpetunt actiones cõtrariæ, debet actor vnã earũ eligere, vt C. đ fur. l. i. C. si ser. ex se emẽ. l. vna ff. de trib. l. ꝙ in hæredẽ. §. eligere. ff. de leg. 2. l. cum filius. §. variis. ergo dẽt esse idẽ in reo, qa reus excipiẽdo loco actoris hr̃, vt ff. de exce l. j. præterea habemus ꝙ ille, q couenitur actione noxali, si neget se seruũ in sua potestate habere, & postea de mendacio conuincatur, ꝙ tenet̃ hic insolidũ. ergo & in ꝑposito negãdo se illud maleficiũ cõmisisse, ꝑdit priuilegiũ per quod poterat ꝑbare se illud fecisse ad sui defensionẽ, argu. ad hoc. ff. de noxali. l. quoties. §. ꝑ̃tor. & l. si seruus. §. si negauerit, & ar. ff. si quad. pau. fe. di. l. j. §. interdũ. ꝑ̃terea vr̃ casus. l. qđ nõ audiatur. nã si ago cõtra possidentẽ fundũ hypothecaria actione, & ille nẽget se fundũ possidere, & ego conuincã eũ de mãdato, probãdo ꝙ ipse possidebat, & ipse postea velit excipere & dicere bñ possideo, tñ ille fundus est mihi obligatus, primo, qđ nõ audiatur, vt in authẽt. de trien. & semis. §. illud. & §. studiũ. Ecõtra vr̃ per l. ff. de excep. l. nemo prohibet̃. ff. de regu. iu. l. nemo ex his q̃bus. lex dicit, ꝙ nemo pluribus exceptionibus vti prohibetur ẽt ex his q̃ negauit. Præterea si quis recipiat pecuniã, & ab eo repetat̃ per condictionẽ indebiti, & in iudicio neget se pecuniã accepisse, certe si cõuincatur, ꝙ illã pecuniã habuerit, poterit excipere, & dicere, & ꝑbare ꝙ illã pecuniã debitã habuerit & receperit, ergo idem erit in proposita q̃õne, vt arg. ff. de proba. l. cũ de indebito, & per istas leges cõsueuit q̃õ nostra solui per plerosq; doc. Solu. Verũ est scđm do. Dyn. de Musello & alios doc. Bonoñ. ꝙ talis defensio nullo modo admittatur, si ille accusatus primo fuerit & negauerit se illud maleficiũ commisisse. nam si postea audiretur volendo probare & illud maleficium commisit ad defensionem, iã veniret cõtra suũ iuramẽtum, & suam turpitudinem allegaret, ꝙ est prohibitum in excipiẽte, vt extra de do. c. cum dilecti. extra de excep. c. cum venerabilis. verum si iste accusatus negauit simpliciter se fore culpabilem, tũc dic quod possit postea probare se illud maleficiũ ad suam

suam defensionem cōmisisse & fecisse, quia in isto casu vr̄ solū negasse ꝙ illud maleficiū iniuriose cōmiserit, sicut ipse accusa qa per hoc patet ꝙ iniuriose nō fecit, sed in superiori casu negauit factum, s. ꝙ non fecit hoc homicidiū vel malefic. de quo Accur. & ꝓ hoc facit. ff. de reb. dub. l. si is qui ducē
14 ta. §. vtrū aūt. † Itē pone ꝙ accusatus dicat in sua respōsione, ego nego me fecisse maleficium, de quo sum accusatus, & si apparet me fecisse, dico ꝙ ego feci ad mei defensionē, quæritur an talis respōsio admittatur de iure? vr̄ ꝙ sic, vt C. de except. l. si quid. & ff. ad l. Iul. de adult. l. quoniam. vbi Alexander accusatus de adulterio dicebat se adulteriū nō cōmisisse, sed si cōmisisset, dicebat accusatorē post cōprehensum adulterū cū vxore retinuisse vxorē. Itē debitū in iure accipitur tā ciuile q̄ criminale, vt ff. de peti. hæred. l. sed vtrum. sed lex generaliter p̄supponit in debitis vt possit quis dicere nō debeo. sed si apparet me debere, pactū de non petendo recipitur, vt ff. de reg. iu. l. nemo ex his. pōt ēt allegari prout dixi supra proxi q. pro & contra. pōt ēt allegari ꝙ nō sit audiēdus, quia contraria allegans audiendus non est, vt C. de non nu. pecu. l. generaliter. & in auth. contra qui propriam. & quod ibi not.
d Solu. Dic vt supra proxi. q.[d] quia si neget factum, ꝙ non sit audiēdus, si aūt simpliciter neget se esse culpabilem, tunc bene est amittenda responsio prædicta, s. nego me fore culpabilē, & si apparet &c. Sed pone ꝙ
15 † aliquis expulit me per vim de possessione fundi mei, peto possessionē fundi illius mihi restitui. ille vero vult probare & dicere, ꝙ ille fundus spectat ad ipsum. quæritur nunquid possit? Respon. dic ꝙ nō, quia ego spoliatus debeo cum eo sistere in iudicio,
e imo prius debet mihi restituere possessionē, quā violēter inuasit, vt C. ad l. Iul. de vi pub. l. si quis ad se fundū. & C. de don. inter vir. & vx. l. si maritus. & C. de app. l. i. & C. de rei vendi. l. ordinarii. cū iis quæ ibi not.
16 † Itē pone contineri in statuto, ꝙ bānitus pro maleficio impune possit offendi. quæritur an talis exceptio poss t ꝑ procuratorē opponi? Itē an ista exceptio lit. conte. impediatur? dic de his vt supra dixi, vtrū ꝓcurator interueniat, & quando. §. vltimo duo &c. Item accusato competunt contra iudicē exceptiones, ꝙ ipse nō sit cōpetēs, & contra accusatorē, ꝙ sit inhabilis ad accusandū ꝙ dic vt supra quid sit agēdū reo veniēte & cōpetente, & qui accusare p̄nt vel non &c. Præter hæc quæ dicta sunt supra bene notādum & seruandum est, ꝙ ante dictā condēnationē vel pęnæ impositionē de aliquo faciēdā, semper dari debet terminus ad defensionē faciendam accusatis & his contra quos inquiritur de quocūq; maleficio tam publico q̄ priuato, vt C. de bon. vacan. l. fi. ibi, tāta copia reclamādi, vt C. de iur. fisc. l. defensionis facultas. nā quocūq; tēpore postulante reo defensionem denegari nō debet, vt ff. de quæstion l i. §. si quis vltro. & l. vnius. §. cogniturum &c. Gandi.

ADDITIONES.

a ¶ Non licet. Adde ꝙ licet repercutere & sumere defensionem familiæ & famuli. ita voluit Alexā. consi. cxl. ij. lib. Ber.
b Aggreditur. Adde vt per Franc. de Are. cōs. 34. Pau. de Cast. cons. 35. in j. impressis. Ber.
c Quod sic. Adde vt per Ro. consi. xvij.
d Proxima q. Adde videndum Bart. consi. incipiē. Catherina accusauit Ritam. Ber.
e Restituere. Adde videndum Oldra. consi. 224. & 311. Alexan. consi. 78. iij. lib. Ber.

De transactionibus & pactis in maleficiis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Transigi an possit ex parte rei sine aliqua pœna pro quolibet crimine de quo ingeritur pœna sanguinis.*
2 *Crimina ex quibus imponitur pœna sanguinis quæ sint, & quibus personis, ac in quibus criminibus liceat transigere.*
3 *Transigere an liceat in crimine læsæ maiestatis hæreseos. per iam oppugnata, uel prodita, & talibus exceptuatis.*
4 *Transigere an liceat in lenocinio, & incœstu, & quid secundum canones.*
5 *Transigere an liceat in criminibus non ingerentibus pœnam sanguinis præterquam in crimine falsi.*
6 *Transigere an liceat in priuatis criminibus.*
7 *Accusato Titio de crimine pro quo sanguinis pœna uenit imponenda, et facta transactione an alius uolens eundem accusare de eodē crimine audiatur.*
8 *Soluitur suprascripta quæstio.*
9 *Transactionis causa datum an repeti posit.*
10 *Transigere & procuratorem statuere an liceat, si per*

si per statutum pœna sanguinolenta mutatur in pecuniariam.

11 Banno facto per pratorẽ uel pacto, quòd præsentans bannitũ pro homicidio, si talis bannitũ præsentet an de banno extrahetur.

12 Transactio facta in criminali, an postea præiudicet in ciuili actore agente ex eodem facto.

13 Transactio facta & remissione totius iuris sui per filios & heredes occisi cum homicida: an potestas possit homicidam illum punire?

14 Iniuria illata Titio si postea bibat & comedat cũ iniuriãte, an poterit accusare de iniuria?

15 Vulnerato Titio pluribus uulneribus à Sempronio, Titius fecit pacẽ cum Sẽpronio de dictis uulneribus, & postea mortuus est, an uideatur fecisse pacem solum de uulneribus, uel etiam de morte subsecuta?

16 Vulneratus mortifere iacens in lecto si dicat, Titius qui inculpatur de isto maleficio non fuit ille qui me uulnerauit sed alius, nũquid Titius erat liberatus? si uero dicat, Titius me uulnerauit an faciat præiudicium Titio?

17 Pax uel transactio an obstanti. accusanti. & dicenti. non ualuerunt, an charta pacis producta per unum ex rixantibus, prosit alteri contumaci.

18 Vulnerauit Titius Seium, ex quo inter ipsos et eorum amicos orta est magna guerra, modo Titius & sui petunt pacem, uel quòd satisfdent, quid erit?

19 Accusato Titio de uulneribus ei illatis per Seium, deuenerunt ad transactionem, an Seius poterit condemnari propter talem transactionem.

20 Statuto imponente pœnam pecuniariam pro homicidio, an poterit super illo maleficio trãsigi, item si uulneratus mortifere & in lecto iacens faciat pacem offensori in manibus sacerdotis dum recipit pœnitentiam, an ualebit talis pax?

21 Statutũ quòd qui de maleficio habuerit pacem ante accusationẽ porrectã uel inquisitionem inchoatam puniri non possit, an ualeat?

22 Pax facta per matrẽ & tutricẽ filiorũ suorum de homicidio matri pupillorum, an ualeat?

23 Statuto dicente quòd si bannitus habuerit pacem ab offenso uel heredibus exire possit de banno, an habenda sit pax ab omnibus heredibus.

24 Pace facta inter Titium & Seium de uerbis & uerberibus inter eos habitis, quam promiserunt seruare sub pœna centum, postea Titius uulnerauit Seium, & Seius repercussit Titium, an Seius possit accusari tanquam uiolator pacis?

25 Iusiurandum an conferri possit in criminali, uel publico iudicio.

26 Statuto dicente quòd qui fecerit homicidium, nunquã possit habere pacem et concordiam, & illius bona deuastentur, & si habuerit pacem ei non prosit, si Titius mandato Sempronij fuit interfectus, an Sempronio mandãti proderit habere pacem, & an illius bona erunt deuastanda.

Nunc videamus de transactionibus & pactis in maleficiis faciendis, circa quæ notandum

1 est † super quolibet maleficio, de quo ingeritur pena sanguinis trãsigi, vel pacisci pōt ex parte rei sine aliqua pœna. vt C. de transact. l. trãsigere. & est ratio, qa vnicuiq; licet redimere sanguinẽ suũ in omnibus modis quibus potest, vt ff. de bo. eorũ qui sibi mor. consci. l. ij. † Quæ aũt sint cri-

2 mina ex quibus imponit pœna sanguinis, poteris reperire in fi. tit. de pœ. infra. vbi de particularibus pœnis tractat. tales igitur & similes accusati sine periculo supradicto qđ habeantur ꝓ cõfessis, trãsigere pñt. Sed talis licentia denegatur accusato de adulterio licet sanguinolẽtũ sit, imo pœna mortis iniungitur. C. de adul. l. quãuis. ff. de extraor. crimi. l. i. in prin. & l. de crimine. C. de adult. licet aũt accusato trãsigere pacisci cõcedat, accusatori tñ ꝓhibet omnino. alias in Turpillianũ incideret. ff. ad Turpil. l. ab accusatore. In alijs vero criminibus nõ sanguinolẽtis trãsigere prohibet, de qbus est exẽplũ in accusato. l. Iulia de ambitu. rep. de residuis. & hoc hr̃ instit. de pub. iu. §. itẽ lex Iulia de vi. & §. sunt p̃terea. fallit hoc in crimine falsi, vt d. l. transigere, cuius pœna est in libero deportato cũ publicatione bonorũ, quãuis i seruo sit vltimũ suppliciũ. ff. de fal. l. i. §. ii. insti. de pub. iu. l. lex Corne. ff. de fal. omnino. ergo accusatus de falso licite trãsigit & impune, qa aut pœna sanguinis irrogat, vt C. de fal. mo. §. actore. & l. ij. & in eo q fecit falsam chartã iure Lombardorum. vt in Lõbardia de eo qui fecit falsam chartam. c. ij. & tũe procedit transactio ex prin. l. transigere. aut non irrogatur pena sanguinis

nis,& tunc non licet ex fine illius legis. est aũt ratio quare in criminibus nõ sanguinolentis trãsigere prohibitũ est,q̃a ad hoc nos inducit zelus puniẽdi delicta, vt l.si operis. C.de pœ.& l.si à reo.ff.de fideiuss.& l.quod vulgo exceptionis aũt de falso rõ est,q̃a vt plurimũ priuata cõmoda respicit,ad q̃ iura & vnusquisq; debet suæ rei legẽ dare posse, ff.de pact.dot.l.ob res.§.j.C.mã.l.in re mãdata.c.de his.extra de sepul. & hãc rõnem tãgit principiũ vlti.gl.l.trãsigere.sed eã cõfundit,q̃a idẽ & si pœna sanguinis irroget, vt ex prin.dictæ legis colligitur,& sic remanet exceptio falsi sine rõne ab aliquo hucusq; reddat, sed ꝙ ratione caret extirpare necesse est c. cor episcopi. in fin.lxviij.dist. vnde rationẽ assigno naturalẽ & iure probatã talẽ,scilicet in offensione sanguinis licet trãsigere, quia ꝓ hoc homo annihilat, bonũ est ergo, ꝙ qualitercũq; se redimat. arg.l.j.ff.de bo.eorũ qui mor. an.sen.sed q̃ mẽdaciũ falsitatis incurrit, ad nihilũ inter homines recidit,quia postea dr̃ homo sine fide,id est consciẽtia esse,aut q̃a ex consciẽtia peccatũ est,vt extra de p̄scri.c.fi.sed peccatũ dr̃ idẽ quod nihil,vt in euãgelio Ioan. ibi,& sine ipso factũ est nihil,p̄terea mẽdacis siue falsarij pœna est,ꝙ non credit ei,ꝙ est verũ iuxta illud, qui mentiri sic sæpius solent,verũ dicere si q̃nq; vellẽt,nõ adhibetur fides.ad hoc l.si is crimẽ.§. ijsdẽ criminibus.ff.de suspect.tut.& l.iij.§.sinautẽ ipse tutor & cæteris criminosis creditur, melius esset ergo talibus mori,q̃ misere viuere.arg l.is qui sanctos. C.de apost.& Seneca dicit, Mors quã dulcis est amare viuẽtibus. & hæc est ratio quare talibus cõcedit trãsigere,accidit ff.de cõsti.pecu.l.j.in prin. & l.illud quare aũt prohibetur de adul.trãsigere rationẽ assignat,q̃a facit criminis frequentiã & enomitas, & ad id, primũ. i.frequentiam & assiduitatem.facit ff.de pẽn.l. aut facta.§.nonunquã.& C.de hære.l quicunque.§.ꝙ fecerit.& l.j.C.ad leg.Iul.rep. & de suspect.tuto.l.j.§.j. ad secũdum enormittas probatur.ff.de mi.l. auxiliũ. & not. Azo.in summa.de adul.in prin. & pro hoc optime facit,quia obijcitur castitati,quę sola possibilis est Deo nostras animas pręsentare,vt in auth.de leno §. faciamus igit.colum.iij.& de trien.& semis.§.cõsideramus, c.nupt.xxxij.q.ex prædictis ergo dic cessare oppositionẽ de raptu. quam facit gl.l. trãsigere.per l.vlti.C.quib.ex.cau.ser.li.ac: quia idem i ipso imo expellit,vt l.raptores. in princ.C.de de episco.& cler. ibi pessima criminũ peccatis &c. per hæc transactio & pactũ prohibetur.non ob.opi.gl.p̄dictæ,q̃a nõ dr̃ in dicta lege pactũ in hoc esset licitũ sed sic deuenerat de facto,ꝙ fuerat pactione trãsmissum,nõ ergo loquitur de pactione iuris effectũ habẽte cũ nõ cõparatur dissimulationi q̃ clarũ ẽ nullũ iuris effectũ ha-
3 bere in talibus.† & eadẽ ratione dicã esse ꝓhibitũ in crimine læsæ maiestatis hęreseos, patria oppugnata vel prodita, & in talibus criminibus exceptis, quia nõ paciscẽdo sed suã innocentiã mõstrando purgare se debet reus.arg.C de bo.eorũ q an.sen.l.j.in prin. in gl.ibi posita,ac si dicat &c. & accedat.ff. de acc.l.ex iudiciorũ.& C.de aboli.l.fallaci-
4 ter.alias fi.i fi.Idẽ in lenocinio & icestuoso est eadẽ ratio,vt l.si adulteriũ cũ incœstu. in princ.& in l.is cuius ope.& l.ii.ff.ad leg. Iul.de adul.nec ob.si obiiciatur de legibus ff.de iniur.l.in omnibus.ii.q.iii.§.notandũ: & §.in omnibus.ff.de iu.fis.l.in fisci.quia accusato licet nõ accusatori,qui incidit in Turpillianũ.ff.ad Turp.l.ob accusationẽ.nisi desistat ante inscriptionẽ, & tunc ẽt accusatori.licet l.vt mulier.& l. q̃sitũ ad Tup.lite vero cõtesta.nõ licet,nisi iudicis autoritate, & cũ determinatione.l.fallaciter.C de abo.secũdũ canones vero dr̃ de nullo crimine posse transigi, quia omne crimen ẽm canones vr̃ publicũ,vt in d.§ notan.& extra de coll. dẽteg.c.i.& ii. & qualiter de ciuili & criminali & matrimoniali & spirituali iure licet cano.transigere,dic vt no.d.§.no.in gl.scias quod &c.& d.c.i.de collu.deleg.in gl.arg. ꝙ ex. Item ad id quod dictum est de adulterio non posse transigi, videtur contra in authen.vt lic.mat.& auiæ.§.pen. ibi,vbi tñ nõdũ &c.Sol.scd̃m gl.& opi.Io. qđ ibi dr̃, nõ est referendũ ad crimẽ adulterii, sed ad alia capitula in eadẽ auth. posita.sed tu dic ꝙ huius contrarii solutio nõ est sufficiens, imo dic ꝙ ad oĩa p̄cedentia refertur,nec sumit ibi amicabilis cõpositio pro trãsactione, sed gratuita cõuẽtione,q̃a cõuenire pecunia non est proprie amicorum, sed extraneorum.& hæc omnia sunt secundum
5 domi. Hug.de la Font.† In aliis autem criminibus,quę sanguinis pœnam non ingerunt,

runt, non licet transigere præterquã in crimine falsi, vt d. l. transigere. & est ratio, quare in his criminibus nõ est licitũ trãsigi, quia transigens habetur pro confesso, vt ff. de pœa. l. in oibus criminibus. & no. qđ illa l. transigere. non vetat in ij. parte sui, quin possit pacisci. vnde dic ꝙ in omnibus criminibus in quibus nõ ingerit pęna sanguinis, gratuita pactio vel remissio bene põt fieri.
a Idẽ dicĩ crimine adulterij,[a] vt ff. de iu. fisc. l. in fisci. & ff. ad legẽ Iuliã de ui pub. l. q cri men. §. q vacantẽ. & dic vt no. Azo in sum: C. de transa. sed q̃ro, lex p̃dicta trãsigere in j. & ii. parte sui loquitur in criminibus pub.
6 †Sed quid erit in criminibus priuatis, nunquid in eis licet trãsigere vel pacisci? d. Gui. de Suza. dicit, ꝙ sic, vt C. de fur. & ser. corru. l. post decisionẽ. & ff. de cõd. fur. l. si pro fure. ff. de fur. l. intendũ. §. q tutelã. & ff. de pac. l. si tibi. §. quędã. reus tñ, qui p̃tio dato pac scitur, infamis est, vt ff. de his q no. infa.
7 l. qm̃. & l. seq. †Sed pone qđ aliquis est accusatus de crimine de quo pęna sanguinis im minebat. iste accusatus de crimine transigit cũ aduersario suo de illo crimine. venit mo do alius & vult istum aliũ de eodẽ crimine
8 accusare iterũ. †q̃ritur nunquid possit? hęc quæstio fit in gl. or. super d. l. transigere. sed d. Guid. de Suza. dicit, ꝙ si is ad quem spe ctat dolor trãsigit super eodem crimine su per quo potest transigi, & suam remittat in iuriã, ꝙ ꝑcludit viã omnib[9] aliis accusatori bus, vt ff. de iureiur. l. eũ qui. §. in popularibus. & ff. de p̃uari. l. p̃uaricationes. & ff. de sepul. viol. l. sepulch. & ff. de accu. l. si cui. §. iisdẽ. nõ ob. l. ff. ad legẽ Iul. de vi pub. l. q cœ tu. §. fi. & ff. de adul. l. si maritus. §. si negaue rint. ꝑ quas leges gl. ordinaria vr̃ decidere ꝙ alius nõ impediatur accusare, q a lex illa loquitur in crimine adulterii & raptus in q bus trãsigi nõ licet, nec enim dẽt đ admisso eiusdẽ hominis sępius æquri, vt ff. nau. cau. stab. l. licet. dic etiam pro & contra, vt no. supra qui accu. pos. vel non. in vltima q. & cæ. quæritur an tale pactum vel trãsac. noceat extraneis vel eidem, vt iterum reus accusari non possit de eodem crimine. gl. ordi. d. l. transi. dicit vtique non nocere, per l. qui cœ tu. §. fi. ff. de pub. iud. sed d. Hug. de la Fon. dicit quod extraneis non nocet, idem bene nocet, & pro gl. facit. ff. de sepulc. vio. l. ii. §. sed & si is cuius interest. cum si. Sed cõtra, C. qui accu. non pos. l. accusationẽ, vnde dicit si incidit in Turpillianum, infamis est, & tunc non reiicitur, quia nõ superfit crimẽ, sed reijcitur quia infamis est, vt C. vt ĩ cer. tempus quæ. cri. termi. l. j. ad Turp. & l. ij. & ff. de pub. iud. l. infamẽ. & sic saluatur l. accusationẽ. sed admittitur inquãtum suã vel suorum prosequatur iniuriã, & sic saluatur §. si is cuius interest. & de adulte. l. si maritus. §. si negauerint. ff. & quod not. super §. si paciscar. ff. de pac. non ob. si tunc tẽporis sit infamis. vt l. hi tñ. ff. de pub. iud. secundũ d. Hug. de la Fon. sed do. Gui. de Suz. aliter soluit, & dicit, dic vt per eũ in solutione pro
9 ximæ qõnis. † An aũt datum ex præmissa transact. peti possit? dic ꝙ sic, vt in text. & glo. percipitur. C. de cõmi. & cõtrah. stipu. l. si quidem. vnde versus. Sanguinis in pœnis nisi mechus transigit omnis. In cæteris nulli licet nisi crimine falsi. Sanguinis & capitis metuens de crimine pœnã. Transige si placet non transigit vllus adulter. In cæteris nulli liceat, nisi crimine falsi. Dat
10 cẽsura tñ noua mecho vñ leuamẽ. †Quærit d. Guid. de Suza. quid si loco sanguinolẽtæ pœnæ per statutũ sit subrogata pœna pecuniaria, vel alia nõ sanguinolẽta? determinat ꝙ quo ad transactionẽ & ꝓcuratoris constitutionẽ remanserit idẽ ius qđ à principio. arg. ff. de do. l. id quod. & totũ illud generaliter initiũ spectandũ. & facit ff. de serui. vrb. prędi. l. si domus. cũ simi. & hoc nota ui supra in titu. vtrũ procura. interueniat in male. §. sed pone quæstionẽ quotidie. cum concordã do. vero Hug. de la Font. contra, q a iudiciorũ qualitas dijudicatur à pœnæ qualitate, vt l. 2. ff. de publ. iud. sed nunc ponitur pœna nõ sanguinolenta, ergo nõ trãsigitur, quia cessat causa prima, ad qđ ff. de leg. ij. l. Imperator. C. de inter. l. i. nõ ob. alle. originis, q a noua forma rei dat nouum eẽ. ff ad exhi. l. ob. & l. si domus. l. Iulianus. §. si quis rẽ fecerit. & de serui. vrb. p̃dio. l. si domus. cũ si. quia vno de duobus principalibus subla. remanet alterũ, secus aũt si principale mutatur, quia ẽt accessorium per cõsequẽs sicut transactio & procurationis cõstitutio, q̃ sunt eiusdẽ animi sequelæ. ad qđ est ff. de re iudi. l. cum principales. & C. de sup. l. fi. & de vsur. l. eos. in princ. ff. non ob. si dicatur surrogatum debet sapere naturã hanc vt hæc, hic autem habeant separatam naturam

maturam non sanguinolētam à sanguinolētis. ad quod ff. de priua. delic. l. si magistratibus. & de leg. ij. l. codicillis. §. iusullam. & l. vt tantum. in princ. C. de ser. corrup. l. quoniam. & cum quid mutatur eius qualitates mutantur. C. de impo. lucr. desc. p. l. j. §. quod licet. & ad hoc C. de transactio. l. causa cognita. C. de edi. diui Adri. tollen. l. edicto. circa principiū. vbi subla. vident oia occasione eius institu. sic pœna corporali sublata & redacta ad pecuniariā similiter reducūtur oia occasione eius instituta, videlicet transactionis pœnæ imponēdæ permissio, q̄ procuratoris instituēdi prohibitio, ad qđ optime est ff. de leg. j. l. si fundum sub conditione. §. si pater. & l. nō quocūque. §. qui graui. Hug. de la Fon. de Parma. q d si ciuitas voluit cōponere cū aliquo suo castro super dissensionibus, discordijs, & iniuriis. & facit conuētionē & statutū qđ habitatores castri gaudeāt immunitate, valebitne talis cōpositio? vr̄ quod sic, q a fides ēt hostibus est seruāda. c. noli æstimare. xxiij. q. j. & accedat. ff. de cēsi. l. j. in prin. & in auth. đ nup. §. distrahuntur. & totū illud generale pacta seruari. Ecōtra vr̄ ꝙ nō vr̄ casus expressus. C. de decur. l. euacuatis. ad hoc C. de trāsa. l. interpositas. Sol. Dic, ꝙ iustitia erat, & fuit de illis dissensionibus ex parte ciuitatis, tūc erat calumnia in restituentibus, & nō debet eis seruari conuētio scđm q̄ no. super l. ij. C. de transact. nec statutū tanquā ambitiosum valet. ff. de decre. ab ordi. fac. ambitiosa. & sic saluabitur. l. euacuatis. Aut iustitia super contentionibus faciebat ꝓ castellanis, & tūc seruabunt, quia tunc cessat ambitionis causa. C. de transa. l. preses. & facit C. de nox. l. iiij. nō ob. l. interposita. C. de trāsact. quā quidā inducūt, quia isti nō sunt serui, licet sint subditi, ꝙ patet, quia admittunt ad iudicia, & oēs actus ciuiles, quod non est in seruis. l quod attinet. ff. de re iud. sed plus obst. quod supra not. de patria oppugnāda in quo trāsactio prohibetur, sed patet solu. quia supponitur vbi sit iustitia ex parte castellanorum, quia ex parte ciuitatis erat notoria violentia, quo casu eis quamuis subditis licuit resistere & se defendere. C. de iu. fisci. l. prohibitum. d. Hug. de la Fon. Parmē-

11 sis. † Item dependet & alia quæstio quæ est talis. fecit præconizari potestas, ꝙ præsentans aliquem bānitum de homicidio cācellabitur de criminalibus, id est de damno seu tale pactum cum aliquo fecit bannitus aliquis. seu idem cum quo pepigit potestas. præsentauit bannitum, petit se de banno & criminationibus eximi. q̄ritur an potestas ex se possit hoc? & videtur ꝙ sic, & pro hoc faciunt prima argumēta proximæ questionis, & C. ex qui. cau. ser. pro præ. li. ac. per totum. quia cū sit potestati permissum bānitos capere, & hoc ꝑ qđ peruenit ad illud. l. oratio. ff. de spon. l. cui iurisdictio. ff. de iurisd. om. iu. & hoc cōcedit do. Gui. de Suza. Ecōtra vr̄ per l. p̄ses C. de trāsact. & l. pactū curatoris. de pact. & l. distin. c. j. ij. & iij. ff. de pœ. l. diui. & l. relegati. & est casus ff. qđ vi aut clā. l. prohibere. §. plane. & hęc est ipsa veritas. nec obstāt signata in contrariū. Primo generale de pacto seruādo vel ordinādo, q a ius sibi administrādi ei nō cōpetit. l. iusiurandū qđ ex cōuentione. ff. de iureiur. ibi, sed replicabit &c. ex quo tollitur aliud generale, cui aliquid ꝓmittitur &c. q a hoc

a expresse interdicitur a p̄sidi, nisi quantū lex cōis vel municipalis cōcedit. Hug. de la Fō.

12 de Parma. † Itē nunquid transactio facta in criminali p̄iudicat postea i ciuili agēte actore, & ex eo facto sicut fit in quolibet crimine, vt ff. de priua. deli l. fi. ff. de pub. iu. l. interdū. in quo casu de priuato & marsupiali dāno lege agitur, vt de domo incensa & similibus, ne obijciatur de l. quod sena. & l. &. ꝑtor de iniu. & vr̄ ꝙ nō l. j. C. q̄n ciui. actio, præiu. cri. Et econtra dic ꝙ præiudicat vt, aliud sit in sententia, & aliud in transactione, vt hic. & no. Accur. C. de transact. l. si de certa in gl. de quibus non sit actū &c. & facit C. eo. tit. l. si causa cognita. & ratio diuersitatis ibi assignatur, & hęc est veritas. Hug. de la Fon. An habens pacem post pactionē & transactionē factam pro homicidio no-

13 ceat communi. † Sed pone questionem, ꝙ filij & heredes cuiusdā hominis occisi fecerunt pacem cum homicida de prædicto homicidio & totius sui iuris remissionē. vult potestas illum homicidam punire & condēnare in capite, dicta pace & remissione obtenta, quæritur nunquid possit? & videtur quòd sic. Ius acquisitum cōmuni pactis priuatorum nō tollitur, nec immutari potest, vt ff. de pact. l. iurisgentium. §. si pasciscar. & l. ius publicum. & l. si vnus. §. pacta. Item quia maleficia non debēt remanere impunita,

mita, vt ff. ad leg. aqui. l. ita vulneratus, & ff.
de fideiuss. l. si à reo. & ff. depos. l. bona fides
& arg. ff. de offi. p̃si. l. cōgruit. & ff. de iurisd.
om. iud. l. si familia. Ecōtra vr̃ q̃ nō possit.
Nā pax est ad bonū lenitas quædā, vt C. de
cadu. tollen. l. vna. in princip. & quia nemo
sine accusa. punitur, vt ff. de mu. & ho. l. ra-
ptores. §. si quis. itē quia iā iste deciperetur
autoritate primi statuti, quod esse nō debet,
vt C. de iis qui veni. ætа. impet. l. i. Itē si pę-
na posset imponi iā l. trāsigere imponeret
verbis, quod esse non debet, vt C. cōmu de
leg. l. ij. in fi. itē d. l. transigere. indistincte lo-
quit, ergo indistincte est intelligēda, vt ff. de
pu. l. de pretio. & de offi. p̃si. l. iii. Itē super
hoc lata est lex. dñi Imperatoris. q̃ mādat
seruari per oēs rectores. in vsib. feud. de pa
ce tenen. inter subdit. &c. Solu. s̃m d. Gui.
de Suza. dicit q̃ si potestas super illo crimi-
ne habet statutū, q̃ illud debeat obseruare,
& pœnā imponere scd̃m formā statuti il-
lius. Nā ciuitates bene possunt habere hu-
iusmodi leges & statuta, vt ff. de iusti. & iu.
l. oēs populi. & lex illa seruari debet, & si p̃
quā dura sit, vt ff. q. & à quib. p̃spexit legis
lator. nā p̃ talia statuta recessum est à iure
cōi, vt d. l. oēs. Si aūt super illo crimine seu
delicto nō sit statutū & tale sit illud crimē,
sup̃ quo possit trāsigi. tunc dicit idē d. Gui.
q̃ sup̃ illo homicidio vel alio delicto pote-
stas nō possit procedere, nec pœnā impone
re delinquenti nā trāsactio seu pactio, q̃ to
leratur à lege tm̃ habet efficatiā & autori
tatē q̃ omnē iniuriā, etiā reipub. sustulisse
videtur, per iura supra proxime allega. Sed
secundum opi. communiter omnium doct.
aliorum dico, q̃ siue super illo crimine pos
sit transigi siue non, q̃ talis pax non impe-
diat condemnationem super illo crimine fa
ciēdam potestatem, siue super illo crimine
sit statutum siue non sit. & ita de consuetu
dine seruatur, & hoc ista ratione, q̃a omnis
homo, qui delinquit, offendit rem publicā
ciuitatis vbi male committitur, & offendit
etiam illum, quem ledit, vt ff. de pub. & ve-
cti. & com. l. licitatio. §. q̃d illicite, vnde re
mittendo quis iniuriam suam, non propte-
rea remittitur iniuria communis & publi.
vt ff. de pact. l. iurisgentiū. §. si paciscar. & ff.
quod vi aut clā. l. iij. & ff. de no. ope. nun. l.
præter. §. inquirit. & facit. ff. de iniur. l. j. §. si
forte cadauer. & ff. ad legem Iul. de vi pu-
bli. l. q. cœtu. §. qui vacantē. & ff. de re iudi. l.
ne quid pignus. & in hac opi. fuit d. Dyn. &
14 ita determinauit Bononiæ. † Sed quid si fe
ci iniuriā aliquā tibi, & postea comedisti &
c bibisti c mecum, nunquid possis postea me
de iniuria accusare vel agere mecum? vr̃ q̃
nō vt insti. de iniur. §. fi. Econtra vr̃ quia illa
iniuria iam erat nata, q̃ patet ex eo q̃ dissi-
mulatione tollitur. nam non posset tolli, si
nō esset nata, quia q̃ nullum est, rumpi vel
tollit non pōt. ff. de iniust. rup. & irri. testa. l.
nā & si. quod dic vt no. Accur. sup̃ d. §. vlt.
dic q̃ iniuria nō tollitur quantū ad ius q̃d
est acquisitū cōi seu publi. vt patet ex iniur.
supra p̃xi. q. no. hoc est q̄n pro iniura agitr̃
criminaliter, quod fieri potest, vt instit. de
iniur. §. in suā. Nā eo casu pęna q̃ debet im
poni applicanda est fisco, vt ff. de iniur. l. fi.
Si aūt agatur ciuiliter, tunc tollitur iniuria
dissimulatione, vt dicto. §. vlt. insti. de iniur.
nisi statim dixisset illā iniuriā ad animū re-
uocasse. Nā eo casu non tollitur nuda volū
tate seu dissimulatione, sed verbis expres-
sis vel pacto, vt no. Accur. super §. vlt. in gl.
15 q̃ incipit, aboleuit. in fine gl. † Itē subijcio
aliā & dubitabilem q̄onem, & quæ sæpius
assessoribus occurit de facto. Ecce Titius p̃
cussit & vulnerauit Sēproniū inferendo si-
bi multa vulnera. iste Sēpronius eidē Titio
fecit pacem & remissionē de dictis vulneri
bus, & postea mortuus est, modo quæritur
an videatur fecisse pacē nō solū de illis vul
neribus, sed ēt de morte postea subsecuta?
Et primo vr̃ q̃ non, q̃a in dicta pace nō fuit
actū de morte, ergo pro omisso debet habe
ri, vt ff. de ver. ob. l. quicquid. nā iniquū est
perimi pacto id, de quo cogitatum non do-
cetur, vt ff. de transact. l. qui cum tutoribus.
& l. Aquiliana. ff. de pactis. l. tres fratres.
Item is qui habet duo remedia remittēn-
do vnum retinet aliud, vt ff. de peti. hæred.
l. legitima. & de inoffic. testa. l. mater. Item
non videtur renūciare iuri quod ignorabat
sibi competere. C. de fur. l. fi. §. finautem.

Item ille vulneratus non videtur renun
ciare iuri suo casuali & futuro, vt ff. de le.
j. l. & si ita. & ff. de acquir. hær. l. is qui hæ-
res. & l. is potest. Item quomodo potuit
remittere iniuriam publicam seu commu-
nis non video, vt ff. de pac. l. iurisgētium. §.
si paciscar cum legibus similibus alleg. su-
pra proxi. q. in fin. Item quomodo potuit
pacisci

paciſci de morte nondum ſecuta neq; enim dolus futurus remitti poteſt, vt ff. de pact. l. ſi vnus. §. illud. & §. pacta. Item nec accuſationem, quam non habet, poteſt remittere, quia accuſatio de morte non tãtum defuncti, q̃ hæredum eſt, vt ff. ad legem Falci. l. reperitur caſus. Regulariter enim nullus poteſt iuris plus in alium transfere q̃ ipſe in ſe habet, vt ff. de reg. iur. l. nemo. & ff. de acquiren. rerum do. l. traditio. Item in caſu noſtro duplex actio naſcitur, vna đ occiſo, altera de vulnerato, quorum vna per aliã nõ tollitur, vt ff. ad leg. Aqui. l. ſi vulnerato ſeruo. põt ergo de ſubſecuta morte dãnari, licet pax proſit de vulneribus, & habet locũ actio legis Cor. de ſicc. vt ff. de ſiccar. l. fi. in §. fi. vnde conſtat ex d. l. ff. de ſicc. ꝙ ſi actũ & cognitũ ſit de vulnerib⁹ ẽt mortiferis, ꝙ nihilominus poſtea agitur de occiſo, ꝑ qđ dat̃ intelligi, ꝙ mors & vulnus nõ ſunt idẽ, qa ſi eſſent idem, iã ſequeretur ꝙ lata ſnia ſuper vno, obſtaret exceptio rei iudi. ſuper altero, quod tñ nõ eſt, vt d. l. ſi vulnerato ſeruo, cũ le ſeq. & eſt ibi ratio, quia aliter fit æſtimatio vulneris, & aliter mortis, vt ibidẽ dr̃ à ſimili in propoſita qõne. Aliud venit in iudicium, cũ quis accuſatur de morte, quia cõdẽnatur in capite. Aliud cũ accuſatur de vulnere, qa fit cõdẽnatio in pecunia. ꝓterea cũ ex eodẽ facto oriuntur plura crimina, quorũ qđlibet exigit pęnalẽ coartationẽ in talibus regula cõprobata eſt ꝙ đ vtroq; tãquã de diuerſis põt accuſari & puniri, ita ꝙ exceptio tranſactionis vel iud. ſuper vno habere, non nocet in alio, vt C. de acc. l. q đ crimine. ver. ſi tñ. & de priua. deli. l. pe. ita & erit in qõne ꝓpoſita, ꝙ pax nõ proſit illi quominus poſſit de occiſo cognoſci, cũ aliud mors, aliud vulnus, vt ſupra dictũ eſt. Nã hodie ſ̃m aliam generalẽ cõſuetudinẽ Lõbar. & totius Italiæ vulnerũ nõ ẽ accuſatio publica, ſed priuata, quanq̃ ſ̃m iura communia cõſueuerit eſſe capitalis, ꝙ patet ex eo ꝙ defenſor interuenit, & quia pœna ſequitur pecuniaria, ſed ſecus cũ agitur de morte, quia tunc defenſor reſpuitur. & capitalis imponitur pęna. cum igitur ſint diuerſa, ergo pax non obſtat in caſu propoſitæ quæſtionis. Econtra videtur ꝙ pax facta fauore pacis obſtet. C. de cad. tol. l. i. circa princ. vnde pacis beneficium debeat ampliari, quia beneficia & fauores ampliandi ſunt, vt ff. de libe. & poſthu. l. cum quidam. Item remittentibus actiones ſuas, non eſt ad eas amplius regreſſus, vt ff. de ædil edic. l. quæritur. §. ſi vẽditor. Item hęres non reuocat per ingratitudinem ea, quæ pater nõ potuit reuocare, vt ff. de re. do. l. j. & vlt. nec vr̃ obſtare ꝙ ſi ꝑ ſeruo vulnerato actũ eſt ciuiliter lege Aquilia, ꝙ nihilominus põt poſtea agi lege Corn. de ſic. vt d. l. ſi ſeruo & ff. ad leg. Aquil. l. idẽ Neratius §. ſi dolo. & C qñ ciui. act. præiud. cri. quia hoc eſt verũ qñ vna eſt ciuilis, alia criminalis, vel quia agitur pro re familiari, & ꝑꝑ rem q̃ mihi abeſt de familia mea, ſed vtraque actio nõ cõpetit ad vindictã. Nã facta pace ſuꝑ vna non tollitur altera ſed ſi vtraq; ſit criminalis, & cõpetat ad vindictã (vt eſt in noſtro caſu) tunc vr̃ ꝙ facta pace vel abſolutione ſuper vna, ꝙ altera tollatur, vt ff. de iniur. l. ait ꝑtor. §. i. Itẽ pro hac parte facit ff. ad l. Aquil. l. huic ſcripturæ. §. j. & l. ait lex ꝗbus dr̃, ꝙ ſi Titius mortiſere vulnerauerit ſeruũ meũ, & poſtea ex longo interuallo ille ſeruus ex naufragio vel ictu ab alio illato ſit mortuus, nõ põt agi cũ primo de occiſo, ſed de vulnerato, quia tp̃e illorũ vulnerum vr̃ & reputatur occiſus, & licet illũ ſeruũ vendiderim vel manumiſerim anteq̃ moriat̃, tñ nihilominus poterit (vt dixi) agi de occiſo. ꝑ quas duas leges noſtra qõ ſopiri & terminari vr̃. Itẽ ſi facta eſt pax đ vulneribus mortiferis vel abſolutis, quomodo põt poſtea agi de occiſo, qa iã fieret probatio ſuꝑ ipſis vulneribus? Nã cũ principale ſublatũ eſt, per cõſequens & acceſſoriũ. ff. de reg. iu. l. cũ principalis. Itẽ facit ꝙ nõ poſſit agi de occiſo ex eo, ꝙ pro vulneribus mortiferis põt agi lege Cornelia de ſicc. vt C. ad leg. Cor. de ſic. l. is q cũ telo. & ff. eo. ti. l. iij. ſi igitur tranſactum vel cognitum eſt de vulneribus, non debet poſtea agi de occiſo, ſeu de morte, quia de admiſſo cuiuſdam hominis ſæpius quæri non debet. ff. de nau. cau. ſtab. l. licet. Sol. videtur poſſe dici ſecundum opi. do. Gui. de Suza. & cõiter aliorũ doc. ꝙ pactũ vel tranſactio ſuper vulneribus mortiferis factis, non noceant in accuſatione de morte, quia pactũ in vna re factũ, in alia nõ præiudicat, [d] vt ff. de pac. l. ſi vnus §. inſulam. & quia eſt iniquum perimi pacto id, de quo nõ docetur cogitatũ, vt d. l. qui cũ tutori. §. fi. & ff. ad leg. Aqui. l. ſi autem. ſit. & l. ſi. vulne-

vulnerato seruo. & l. ita vulneratus §. j. nõ ob. d. l. ff. ad l. Aq. huic scripturæ. & l. ait lex, quia in dictis legibus agitur pro re familiari ciuili actione legis Aquil. ad æstimationē dãni serui vulnerati, vbi ꝑ eas ll. fingitur mortuus tẽpore vulnerũ, quantũ ad respectũ æstimationis serui habendæ à die illatorũ vulnerum, sic actio illa l. Aquil. respicit se retro. hic aũt vtroq; modo ad vindictam habendã intẽditur, tã de morte q̃ de vulneribus. igitur vr̃ dicere ꝙ homo mortifere vulneratus nõ sit idẽ ꝙ mortuus, nisi tũc cũ spiritũ emiserit, ꝙ probatur aperte ꝑ l. ff. ad l. Aq. l. ita vulneratus. §. fi. vbi qs interfecit seruũ ab vno mortifere vulneratũ, tenetur de occiso, quod nõ esset, si hominẽ mortuũ interfecisset, q̃a hominis mortui homicidiũ cõmitti nõ põt, cũ nõ sit homo, vt ff. de ver. si. l. Paulus. & ff. de vsu & habi. l. Sẽpronius. & iõ ad cautelã dic pacẽ esse faciẽdã de vulneribus & de morte, si sequeret̃ vel de omni vel de toto eo, qđ subsequi posset occasione illorũ vulnerũ. nã hoc casu bene intelligitur pax facta ẽt de morte subsecuta, q̃a iuri futuro bene põt renunciari ꝑ pactũ, vt C. de pac. l. ij. & ibi no. per Accur. per l. ff. ad Silla l. i. §. fin. & l. seq. ff. de reuoc. dona. l. j. & fina. & ff. si quis cau. l. non exigimus. j. respõ. nã hæc clausula, & de omni eo qđ posset subsequi &c. debet aliquid operari, vt omnia specialiter cõplectantur, vt ff. ad l. Aqui. l. si seruus. §. inquit lex. refertur ergo illa clausula ad mortẽ & nõ ad vulnera, de quibus specialiter est actũ, vt ff. qui. ex cau. l. sed & si ꝑ prætorẽ. §. dictũ. & ff. de ver. ob. l. doli clausula. & facit ẽt ꝙ clausula apposita aliquid operetur, vt ff. de vsu. vt ff. de vsu. l. si stipulatus. & ff. de leg. i. l. si q̃n ff. ad

16 munic. l. ii. &c. † Sed pone ꝙ quidã mortifere vulneratus iacẽs in lecto dicit, Titius q̃ de isto maleficio iculpatur, nõ fuit ille q̃ me vulnerauit, sed fuit alius. q̃ritur nũquid iste Titius sit ex hoc liberatus? vr̃ ꝙ non, quia nõ est pactũ, quia pactũ est duorũ plurium ue &c. vt ff. de pac. l. i. § pactũ. licet dicat lex non refert cũ quibus quis de supremis loquatur vt ff. de leg. ii. l. cũ pater filios. §. donationis sed tu dic secundum do. Gui. ꝙ ille Titius per hæredes mortui accusari non possit, vt ff. ad Silla. l. i. §. fi. & l. seq. Itẽ si dicat, Titius me vulnerauit, nunquid præiudi

e cat ipsi Titio, dic ꝙ non.[e] vt ff. ad Sill. l. si qs in graui. §. i. & not. glo. & ibi Ang. in l. ii. C. de calum. Postquã vero aliquis transactionẽ & pacem fecit de vulnere sibi illato, illũ eundẽ de dicto maleficio accusare non põt, vt patet ex prædictis, & vt no. supra qui accus. pos. vel non. in vltimis duabus quæstio-

17 nibus. † Sed quid si dicã, talis trãsactio vel pax non valuit, quod multis casibus contingere põt, nunquid hoc casu audiatur accusans. in sua proxi. q. dic ꝙ sic, si talis pax vel transactio fuerit contra legẽ. arg. C. de sacr. san. eccl. l. iubemus §. sane. & ff. de libe. cau. l. i. & ff. de agri. & censi. l. queadmodũ. & ff. de sepul. viol. l. ii. §. pen. licet quidã dicãt cõtra per l. ff. ad Treb. l. qui destituit. & C. ad Treb. l. quãuis statuto cauetur, ꝙ quicũque habuerit pacẽ de maleficio, ꝙ nõ puniatur. Duo ad inuicẽ se percusserunt ad pacẽ, ambo requiruntur per iudicẽ. vnus eorũ cõparuit, & producit chartã pacis, alius vero fuit contumax, & bannum recipit. modo quæritur, an productio dictæ pacis prosit huic cõtumaci, videtur ꝙ non, propter contumacã suã, & quia pro eo nõ sunt factæ defensiones & probationes, quæ fieri nõ poterãt, quia præsentia opus erat, vt ff. de pub. iudi. l. fi. §. ad crimen. Sed de æquitate sunt argu. contra, vt per consortẽ & socium criminis beneficium sit huic acquisitum, vbi est eadẽ causa defensionis & idẽtitatis, vt arg. C. si in cõi eadẽq; causa. per totum. & si vnus ex pluri. appel. ꝑ totũ. & ff. de mi. l. ii. §. fi. & si ser. ven. l. si cõe. & maxime quia hodie ex inquisitione non proceditur solẽniter vel in figura iudicii. Ioã. And. faxolus de Pisis &c.

18 † Sed pone ꝙ Titius percussit & vulnerauit Seium, ex quo inter prædictos & eorum amicos est orta magna guerra, modo Titius & sui petunt pacẽ à Seio & suis, saltẽ quòd

f satisdet de nõ offendendo,[f] quæritur nunquid ad dictam pacem vel saltẽ ad dictam satisdationem possit compelli? & primo videtur quòd sic, nã curare debet potestas, vt quietam atque pacificã habeat prouinciã, quam regit, vt ff. de offi. præsid. l. congruit. Item non debet prætor pati, quòd veniant ad arma & rixam, quos potest sua interdictione compescere. vt ff. de vsufruc. l. æquissimum. Item vides ꝙ alias satisdatur pro rebus saluandis, vt ff. de iudi. l. in omnibus. & ff. si ser. vendi. l. harum. & per totum. ff. de dam. infec. ex quo edicto satisdatur ꝑ damnum

damnum futurum, ergo multo fortius debet satisdari pro corpore saluando, quia corpora q̃ animata sunt ceteris rebus pferẽda sunt, vt C. de sacrosan. eccl. l. sancimus. & in corpore auth. vt cũ de appel cog. §. sed si ali cuius. Econtra vr̃, q̃ nõ debet quis grauari superuacanea satisdatione, vt ff. de procur. l. non cogẽdũ. §. fi. & ff. vt lega. nomi. caue. l. hæc stipulatio. in fi. Itẽ quia durũ est præstare talẽ satisdationẽ, & q̃ durũ est & difficile respuitur à iure. vt ff. de procu. l. sed & hæ personæ. in fi. ff. si quis cau. l. fi. Itẽ non est facile interdũ omnibus satis; quod interdũ difficilius reperiũtur fideiussores, q̃ pignora vel pecunia ad soluendũ, vt ff. de iu. l. ij. §. sed si dubitetur. & lex dicit q̃ quoties quis nõ põt satisfacere; quod cõmittitur iuratoriæ cautioni, vt insti. de satisda. §. sed hodie. & C. de epis. & cle. auth. generaliter. Itẽ quia ille Titius ex iniuria & delicto qđ cõmisit, non debet premiũ aliquod reportare, sed pẽnã, vt alias dr̃ C. de hẽre. & Manich. l. curiales. & ff. de interd. releg. l. relegatorũ. §. fi. & ff. de neg. ge. l. siue hæreditaria. imo debet pẽnã reportare, qa quicquid mali ex hoc sequit, iste Titius tanq̃ author maleficij puniẽdus erit, vt C. ad l. Iul. de vi pub. l. qm̃. Solu. duæ sunt qões. Ad primã de pace dicã, q̃ ille Seius nõ sit cogẽdus ad pacẽ faciẽdã rationibus pdictis, nisi in casu. s. qñ ex tali guerra posset tumultus & scandalũ in ciuitate illa oriri. seu loco, nã tũc possunt partes ad pacẽ compelli. argu. ff. de sicca. l. pe. ad ii. q. dic, q̃ iniuriati non possunt com-
g pelli & fideiussores dare per iura superius allegata. Sed alio modo poterit adhiberi remedium, videlicet, q̃ potestas prẽcipere poterit parti iniurianti, q̃ nullam offensionẽ faciat sub certa pœna, & etiã poterit dictis iniuriantibus assignare confines. argu. ff. de offi. præfe. vrb. l. i. §. fi. & ff. si quis ius dicen. non obtemp. per totum vel dic q̃ iudex ex qualitate personarum poterit sumere cõiecturam & debet, vt ff. de neg. ge. l. Pomponius. & si in animo ipsius sedeat, potest suo officio compellere prædictos ad pacem & ad satisdationem de non offendendo, sicut alias in contractibus fieri contingit. arg. l. si
19 fideiussores. §. i. † Itẽ quæro Titius accusauit Seiũ de vulneribus sibi per eũ factis, demum venerunt ad pacem & trãsactionẽ de illo maleficio, de quo nihil p testes cõstat, vel per confessionẽ modo queritur nunq̃d dictus Seius possit de prædictis vlneribus cõdemnari propter talem trãsactionem & pacẽ quam fecerunt ad inuicẽ, & vr̃ quod sic qm̃ is vr̃ cõfiteri crimen, qui paciscitur, vt ff. de his q no. in fa. l. qm̃. & facit q̃ puniatur tanq̃ cõfessus, vt ff. de bo. eor. qui ante. l. i. & ii. & ff. de iur. fisi. l. in fisci. & l. eius q̃. in prin & consueuit no. C. de probat. l. sciant. tacite enim vr̃ cõfessus, qđ illud maleficiũ cõmisit, de quo tacito consensu legit. C. de re iudi. l. ad solutionem. & C. de pact. inter empt. & vend. l. cõmissoriæ. Sol. dicta Gui. de Suza. dicit q̃ ille Seius & omnis, qui data pecunia trãsigit vel paciscitur, debeat haberi pro cõfesso in his casibus in quibus trãsactio prohibita est, ita q̃ possit condemna-
h ri ex hoc, de quo etiã dic vt no. supra de indi. idu. §. põt. vnde ad cautelã dic, ita pacẽ fore faciẽdã. Seius fecit pacẽ & transactionem Titio de vulneribus, q̃ dicuntur, quod intulit & fecit eidẽ, negat tñ dicta vulnera se fecisse vel maleficia cõmisisse, abundans enim cautela nõ nocet vt C. de testa. l. testamentũ. & quæ dubitationis causa inferunt in contractibus, ius cõe nõ lædũt, vt l. q mutuam. ff. man. supra dictũ est nõ posse transigi in casibus in qbus nõ imminet sangui-
20 nis pœna. † Sed pone q̃ ex forma statuti pro homicidio imponatur pœna pecuniaria, nunquid sup illo maleficio poterit trãsigi? R ñdeo, dic pro & cõtra & sol. vt no. in simili qõ. supra. vtrũ pcu. interueniat & qñ Itẽ pone, q̃ qdã mortifere vulneratus iacens in lecto accipit pœnitẽtiã, & in manibus sacerdotis recipiẽtis nomine & vice offensoris, fecit pacẽ de illo maleficio & homicidio, q̃ritur an talis pax valeat & teneat? & vr̃ q̃ sic, qa sacerdos est publica persona, vt ff. de iusti. & iur. l. ius publicum. & nobis p publicam personam acquiritur actio & ius vt ff. de adop. l. non aliter. Econtra vr̃ q̃ illa pax non valeat, quia alteri per alterũ nõ acquiritur actio, vt ff. de ver. ob. l. stipulatio ista. §. alteri. insti. de inuti. stip. §. alteri. ff. de reg. iu. l. qui tutelã. §. fi. Itẽ ille sacerdos non est filius, seruus, vel procurator quibus nobis actio acquiritur, sed est extranea & libera persona, & per liberam personam nõ acquiritur actio, vt ff. de verb. ob. l. filius. & l. si ita. §. Chrysogonus & de bo. auto. iu. pos si. l. cum vnus. & quod vi aut clam. l. iij. Itẽ

non

non solet quis absens alterius confessione cōdemnari, vt ff. de cōfess. l. certū. §. pe. Sol. dic qđ pax valeat & teneat. arg. d. l. nō aliter & §. ius publicū. & qa ꝓcliuiores debemus esse, vt res potius valeat quā pereat, vt ff. de verb. ob. l. quoties. & quia pactum pacis fauorabile est, vt C. de cadu. tol. l. iusta. & qa fauores sunt ampliandi ff. de lib. & posth. l. cū quidā supra circa prin. dictū est, ꝙ de crimine adulterii nō pōt fieri pax vel trāsactio.

21 † Sed pone qōnem quā sæpius vidi de facto fore, statutū est, ꝙ quilibet, qui de maleficio habuerit pacē ante accusationē porrectam, vel inquisitionē inchoatā ꝙ ex illo maleficio puniri nō posit. contingit ꝙ quidā cōmisit adulteriū, vel ante accusationē porrectam, vel inquisitionē inceptā venit ad trāsactionē de illo adulterio, postea vero accusatur de illo adulterio & maleficio, probatur fore cōmissum, quæritur an illa transactio prosit sibi? Sol. Dic quod statutū illud non valet in hoc casu vel similibus, quia de quo pōt fieri pactū, & lex seu statutū fieri pōt, & econtra, vt no. Accur. C. de decre. decur. in rub. li. x.

22 † Itē pone ꝙ Titius percussit & vulnerauit Seium, ita ꝙ mortuus fuit. iste Seius reliquit plures suos hęredes filios impuberes & vxorē. hoc vxor data fuit tutrix dictis filiis suis, seu ꝙ à iure sibi delata est tutela filiorū suorū, hæc vero vxor fecit pacē eidē Titio de dictis vulneribus & de morte dicti Seii patris dictorū filiorū pupillorū, quæritur an hæc pax valeat? & primo videtur ꝙ nō, quia tutores & curatores impuberū debitū exigentes nō etiā remittentes præstant obligationis liberationē. C. de pact. l. pactū. Itē quia tutor loco dñi habeť, cū res pupilli bene administrat, nō cū male; ff. pro emp. l. qui fundū. §. si tutor. Econtra i vř quod tutor potest deferre iusiurandū in causa pupilli. ff. de iureiu. l. tutor. Itē qa tutores iurātin litē, vt ff. de in lit. iurā. l. videamus. §. si tñ. Itē quia tutores iurant de calumnia, vt C. de iura. calum. l. ii. §. quod obseruari. Itē tutor potest transigere cū fure, qui rem subtraxit. vt ff. de fur. l. si pignore. §. fi. & l. interdum. §. qui tutelā. Item tutor est loco dñi. ff de admi. & peri. tuto. l. tutor qui tutelā. Solu. Dic quod aut est certū Titiū illud prædictū homicidiū fecisse, & tūc non valet pax facta, aut nō est certū, & tūc valet, vt arg. ff. de iureiu. l. iii. & ff. de admi. tuto. l. Lucius. in fine glo.

23 † Pone statuto caueri, ꝙ si bannitus ꝓ maleficio habuerit pacem cū offenso vel eius hęredibus posit exire de bāno, quæritur an expedit quod pax procedat ab omnibus hæredibus, qui sunt tres fratres & hæredes, an sufficit procedere pacē à duobus tantū? dic quod est necesse, ꝙ oēs hæredes pacē faciunt. per l. ff. de leg. 2. l. si pluribus. Dy.

24 † Itē pone qōnem in de facto. Titius & Seius venerunt ad verba, post hæc fecerunt inter se pacē, quā seruare promiserunt sub pœna centū librarū. post hæc Titius pacis fœdera nō seruauit, qa ꝑcussit & vulnerauit Seiū. Seius vero repercussit Titiū, quæritur nunquid Seius posit accusari tanq̃ violator pacis. & ad pœnam promissiuam conueniri? & vř quod sic. vt C. ad l. Iul. de vi publi. vel pri. l. si quis. Item quia nō incontinenti hoc fecit, sed ex interuallo. quod sibi non licuit. vt ff. de vi & vi arma. l. iii. §. cū procurator. Itē quia stipulatio facta de vi non facienda sæpius cōmittitur, vt ff. de vi & vi arma. l. iii ff de verb. ob. l. si sit item in stipulatione de raro, vt ff. rem ra. habe. l. si ꝓcurator. Tu tñ dic ẜm d. Gui.

K ꝙ non pōt accusari [k] de pace rupta, vel conueniri ad pœnā per l. C. de pact. l. cū proponas. & de transa. l. siue apud acta. & l. si quis maior. & ff. de inof. test. l. si instituta. in prin. Itē qa pęna semel cōmissa fuit. s. qñ Titius vulnerauit Seium, ergo amplius cōmitti nō pōt, vt ff. de arbi. l. si duo. §. si hoc verū intelligas esse, nisi in charta pacis sit dictū, ꝙ pœna toties cōmittať, quoties contrauentū fuerit, sicut etiā in contractibus apponiť, quia tunc bene pōt accusari, & tenet ad pœnā, vt ff. de trāsa. l. qui fidē. & d. l. si duo. in fi. de vulneribus aūt semper teneť, quia non debuit sibi vindictā sumere, vt C. de iudæ. & celi. l. nullus. & ff. quod met. cau. l. extat. & ff. ad l. Iul. de vi publi. l. creditores.

25 † Quæritur nunquid in criminali vel publico iudicio posit deferri iusiurandū? dicit d. Azo. ꝙ sic. arg. ff. de iureiur. l. nā & postea §. si damnetur. licet postea super eo transigi nō posit, sed hoc ẜm d. Odof. vř habere locū i voluntario nō aūt in necessario vel iudiciali iuramento, cum eis probationes dsle debent sole clariores. C. de proba. l. fi. Vltimo circa materiā istam intendo quæstionē formare per quam aliæ multæ qōnes similes deciduntur.

26 † Pone ꝙ statutū sit in ciuitate, ꝙ qui-

cunque fecerit homicidiũ, nunquã possit habere pacẽ & cõcordiã, & si pacẽ habuerit, ꝙ illa pax nõ prosit ei, modo est qđ quidã sua manu propria homicidiũ non cõmisit, sed tractauit, ordinauit, & mandauit ꝙ quidam occideret. quæritur nunquid iste mandans possit habere pacẽ, & ea habita sibi prosit. & eadẽ est qõ de bonis, si statuto dicatur ꝙ bona homicidæ debeant destrui: vtrũ bona eius, q mandauit & fecit fieri homicidiũ destrui possint? 1 Allegationes. n. infrascriptæ pro & contra faciunt pro illa qõne quã subiiciã, infra de homi. §. itẽ pone ꝙ Titius. & infra de pœnis. §. itẽ q mandat. Et in primis vr̃ quod ille, q mandauit fieri homicidiũ nõ contineatur sub illo statuto, qđ loquit de pace vel destructione bonorũ & ꝙ illud statutũ non vendicet sibi locũ in persona mandantis, sicut in persona principalis rei. quia in ipso statuto nulla fit mẽtio de mandante, sed solũ de cõmittente homicidiũ vel maleficiũ. Et ideo aliud est mãdãs & aliud est faciens, vt patet ex diuersitate vocabulorũ & nominũ varietate ex quibus diuersi habentur effectus, vt C. de codicillis. l. si idẽ. Itẽ q a lex dicit expresse aliũ esse homicidã, aliũ mandantẽ, vt C. de accus. l. nõ ideo. lex igit facta super vno, nõ intelligitur facta super vno alio, cũ sint diuersa. Si enim statutarijs placuisset idem seruari, in vno, qđ in alio bene erat eis hoc dicere & exprimere. arg. C. de cadu. tol. l. vnica. § sed ne veritas. Cũ igitur nõ dixerũt, debet haberi pro omisso? & pro hoc est lex aurea. ff. so. mat. l. si vero. § de viro. Nã & ipse imperator qñ vult idẽ seruari in mãdatoribus & fauoribus, ꝙ in ipsis reis principalibus hoc exprimit sua lege, vt C. de ijs qui ad eccle. cõfu. l. præsenti. §. adijcientes. ergo cũ statutũ de mãdante nullã fecerit mentionẽ, nec aliquid innouauerit, relinquit iure cõi, qđ enim nõ mutatur, quare stare prohibeat? vt C. de test. l. sancimus. ergo mandans poterit habere pacẽ, & habita prodest sibi de iure cõi, vt C. de transa. l. transigere. & ꝑsens statutũ non vẽdicat sibi locũ. Præterea hoc est regulariter in iure nostro in ijs quę sunt stricti iuris, vt in statuto terrarũ & in stipulatione ꝙ id, qđ non est expresse cautũ, hr̃ pro omisso, vt ff. de ver. ob. l. quicquid. ĩ. rñ. nisi palã verbis exprimatur. vt ff. de condi. ob tur. cau. l. si à seruo ad hoc. ff. de iniur. l. itẽ apud. §. ait prætor. & de reg. iur. l. expressa præterea statuta terrarũ sunt stricti iuris, & sterilia tanq̃ multæ, & sic nullã interpretationẽ & subauditũ intellectũ recipiunt, sed ẜm eorũ verba iuxta grammaticalẽ intellectũ stricte & rigide sunt intelligenda, & ẜm rudẽ & primã significationẽ, vt ff. q & à quib. ma. li. non fi. l. prospexit. & l. lator. & de exerci. l. j. §. is q. & de mi. test. l. qđ cõstitutum. Præterea solum homicida dicitur proprie sumpto vocabulo ille qui manu adhibita cedere fecit, quia homicidiũ deriuat à cede. ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. ĩ prin. ibi qui adhibita manu &c. iste aũt mandãs non adhibuit, sed solũ mandauit. Itẽ omnino aliud est facere, aliud mandare, vt ff. de ma. vin. l. iiij. §. fi. ff. sic alius est homicida, alius est mãdans. ff. ad Sillania. l. etiã. §. si certus. & l. si prius. itẽ ex forma & ordine conueniendi arguitur aliũ esse mandantẽ, a iũ principalẽ, vt C. de fideius. auth. præsente. & de act. & obl. authen. hodie. & concessus est modus arguẽdi de qõnibus ciuilibus ad delicta, vt ff. de cust. & exhi. re. l. ij. ad fi. cõtra vr̃, ꝙ idẽ in mandante seruetur, ꝙ in homicida, & dante auxiliũ & fauorẽ, propter generale brocardicũ, quod sit se habet cõiter ad maleficia, quod qui maleficiũ fieri mandauit, ipse fecisse vr̃, & perinde puniatur. ac si fecisset, vt ff. de vi & vi arma. l. j. §. deiecesse. ff. de iniur. l. nõ solum. in prin. §. si mãdatũ. & §. proculus. & l. itẽ apud labeonẽ. §. fecisse. & §. audiuisse ff. de admi. tut. l. ita aũt. §. gessisse q enim maleficiũ mandauit fieri, id propria manu fecisse vr̃. ff. de siccar. l. diuus. §. senatus ibi ipsius dñi manu &c. ff. de re iud. l. hoc iure. §. deijcit. ff. de eo per quẽ factũ est. l. j. § j. corrumptit enim alium & is qui mãdauit. ff. de iurisd. omn. iud. l. si q s. id quod. §. hoc iure. versi. itẽ & qui. Itẽ hominẽ interfecit & q mãdat, & qui mortis cãm præbuit. ff. de sol. l. qui mãdat. & ff. de parric. l. vtrũ. & melius. ff. de re. iudi. l. is q. dam. quid plura casus est legis, ꝙ ita dicit homicida, qui mãdat, sicut q manibus suis fecit. ff. ad l. A quil. l. ita vulneratus. ij. respõ. hæc est enim regulariter in l. Corn. de sicc. vt nil intersit inter occidentem & mandantem, vel alias mortis causam prębentem ff. de sicca. l. nihil interest. Si igitur n hil interest, ergo pax facta super vno, intelligitur super altero. non ob. l. ff. ad l. Aqui l. ite si obstetrix.

stetrix.j.respon. & l.itē vulneratus.ij. respon. quia dicit non haberi pro homicida qui mortis causam præbuit, sed tm̄ qui propria manu cedē fecit detracta nominatione à cedo, cedis, q̄a illud verū est quantū ad tractatū l. A qui.di recto cōpetētē, vbi intēditur. ad interesse siue ad æstimationē dāni applicādi agēti, sed q̄tum ad criminis accusationē ex publico iudicio descendentē.ex l.Cor.de sicca. ex qua delatione habet coerceri pœna capitali ēt mandans,& q mortis causam præbuit,habetur pro principali homicida.& ita soluitur contrariū de dictis legibus.ad l.ff.de sicc.l.nihil interest.in gl.ordi. præterea quæ de principalibus reis sancita sūt, eiusdē legis autoritate de fauoribus & mandatoribus sancitū est.ff.de ijs qui ad eccle.confu. l.fi.§.sicubi. Itē pari pœna puniuntur mandās & faciēs. C.de accu.l.v. non ob.alleg.partis aduersæ in eo q̄d dicit,statutū est stricti iuris,& sic eorū verba rigido &c.& sic non sunt trahēda in argumētū,vel de similibus ad similia p̄cedendū,quasi cōtra regulas iuris introducta. ff.de leg.& senatuscon.l.quod contra.quia secundū veriorē intellectū & opin.cōem docto. statuta intelliguntur secundū determinationē iuris cōmunis, & eius interpretationem, vt ff. de ven.inspi.l.i.§.quis.ff.de mu. & ho.l.vt gradatim.§.& si lege præterea si statutū quod loquitur in homicida,dicatur loqui in mandante,hoc nō est interpretari,cū ius mādantē habeat pro homicida,vt supra dixi, nā interpretari proprie dicitur.vbi obscura est declaratio. ff.de verb.obl.l.j.in fi.ff.de iur.& fac.igno.l.ii. Itē in verbis huius statuti non est ambiguitas, ergo interptetationi vel q̄ōni ambiguitatis,nō est locus.ff.de leg.iii.l.illa aut.§.cum in verbis præterea posito quod mandans & faciens non sit idē nihilominus ad consequentiā trahendo de similibus ad similia procedendo, dicā statutum istud in mādatoribus obseruari multo fortius,quemadmodū in iure cōi proceditur de similibus ad similia. ff.de legi.& senatuscon.l. non possunt.ita de particulari lege ad particularem legem,sicut & de similibus idem est iudicium,vt ff.de ser.l.i.§. hoc interdictum. & omnes similes passiones similem exigunt medicinam,vt in auth.qui.mo.nat.e.ffi.sui.§.si q̄s ergo.quæ enim quo ad culpæ effectum paria sunt, eadem debent iuris interpretatione gaudere.ff.de adulte.l.si postulauerit.§.ratio.ff de consti.pec.l.fi.C.de epis.& cle.l.sed quāquam. ad finem mandare autem homicidium fieri, prius est q̄ propriis manibus interficere, quia mandans peccat in se, & in alium, quia illū m cui mandat,fecit peccare.& hac ratione dicit lex iustius est primum autorem delicti coercere pœnali iudicio quàm delinquentem, vt in eum seuiat pœna à quo autore emanauit offensa.ff.de ser.corru.l.in hoc iudicio ibi iustius est enim teneri &c.ff.quod vi aut clam.l.si tibi.ergo acerbius est & seuerius iudicandum delictum per alium factum,quàm per seipsum. Præterea etiam quæ cōtra regulas introducta sunt,licitum est trahere ad consequentiam, & trahi arg. de similibus ad similia procedendo vbi est par ratio & maior & in nostro casu. Solu.d.Iaco. de Are. dicit semel hanc q. dum accidisset de facto Bononiæ fore solutam & male,quod dictum statutum locum non habeat in mandante,cum statutum nihil dicat de eo.aurea lex est de hoc.ff.solu.ma.l. si vero.§. de viro. C.de accusa.l.non ideo.& ff.ad Silla.l. si certus.& d.§.occidisse.& ff.de vi & vi arma. l.j.ibi per vim &c.sed d. Vber. de Bob. & d. Iac.aliter sentiunt,q̄ idem ius seruetur in mādante,quod in eo,qui est principalis per iura pro hac parte alleg.& hæc opi.magis est cōmunis,& ideo pacem dicit non prodesse mandanti,sicut nec ipsi reo.& bona mandantis & homicidæ fore destruenda secundum formam m statuti,& ita communiter obseruatur & sic etiam sentit d. Odof.dicens not. quod mandans maleficium fieri ipsum videatur propria manu fecisse per l.arg.& bene no.ff.de fal.l.diuus Claudius.§.scribere autem ibi,videri non solum eum ad idem fortius.ff. de sicca.l. nihil interest.vnde vterq; puniendus est tam mandans,quàm committens.ff.ad Silla.l.si prius & si percussor.C.de accusa.l.nō ideo.insuper magis peccat mandans quàm faciens,vt probatur supra proxi.ibi,in audire autē &c.& ideo acerbius puniendus,vt in auth.vt iud.sine quoquo suffr.§.eos autē.colla.ij. vbi & non ipsi,& ista sunt efficacissima argumenta aduersus illos.q aliquos offendi faciunt per passiones vt acerbius puniantur,qui geminum facinus perpetrasse videtur. C.de sepul.vio.l.qui sepulchra. j.respon.& est aurea lex ad hoc.C.de vi pub. l.apud.ibi,& alterius parti &c.& ff.si quadru. paupe.fec.di.l.j.§.cum auto.& not. aliam q. infra in ti.no.de mādante.§.j.ad finē ti.Gand.

ADDITIONES.

a ¶ Adulterii. Adde vt per Pa.de Ca. cōs. xx. Ber.
b Interdicitur. Adde & p Alex cōs.cxxvii.in.li.
c Bibisti. Adde vt per Io.de Ana.cōs.xlvii.Ber.
d Prgiudicat. Adde tamen quod pace facta super delicto licet sit facta mentio de qualitate, facta intelligi-

intelligitur, vt consuluit Ro.consi.cccexlix. Ber.

e Quod non. Adde Alex.consi.x xiiij.ij.lib.Pau. de Cast.consi.cxcvii. Ber.

f Non offendendo. Adde Pet. de Ancha. consi.lj. vbi petit quid si per statutum sit dispositum, ꝙ offensus teneatur satisdare offensori & suis cōsanguineis, si maior pars cōsanguineorum renunciat cautioni an preiudicent alijs? Ber.

g Com...lib. Adde ꝙ iudex possit etiam partes inter quas diu fuit discordia ad pacem compellere. Roma.consi.cxxvj. Ber.

h Condemnari. Adde ꝙ tamen si quis de pœna paciscuntur cum iudice, ꝙ per hoc non videtur crimen fateri, ita voluit Pau.de Cast.consi.cxix.in j. n.pr. fsis. Ber.

i Econtra. Adde ꝙ idem consuluit Abba. consil. xiiij. Ber.

k Accusari. Adde Alex.in consi.cxix. Ber.

l Possint. Adde Io.de Ana.consi.lix. Ber.

m Obscruatur. Adde quod Bal.consi.lii.iii.lib.consuluit quod stante statuto quod homicida capite puniatur ita quod mori.& stante alio statuto quod nullus corporaliter puniatur nisi l. municipali caueatur quæ statuta vigent mediolani quod mandans homicidium committi non debet capite puniri de quo an mandans dicatur vere facere vide late in consi. Alex.consi.lvj.iiij.lib. Ber.

De pœnis reorum. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Pœna quid sit, delictum uero quot modis committatur, & pœna quot modis aggrauetur, & attenuetur.*

2 *Delicti distinctio seu diuisio, et maleficiū omissum cum cogitat & perficit punitur.*

3 *Maleficium ut supra commissum quando impune committi possit.*

4 *Maleficium cogitans & agens non tamen perficiens, quando puniatur, & quando non.*

5 *Maleficium cogitans, non tamen agēs, nec perficiens, quando puniatur & quando non.*

6 *Maleficiū agēs & perficiens, nō tamē de illo cogitans, quando puniatur & quando non.*

7 *Maleficium non cogitans, non agens nec perficiens, quando puniatur & quando non.*

8 *Iudex quomodo se habere debeat in pœnarum impositione & quæ considerabit.*

9 *Maleficium cogitans & agens non tamen perficiens, an puniatur uel non.*

10 *Punitur grauius rixam incipiens quam alij in rixa delinquentes.*

11 *Pecudem tuam inueni in agro meo dantem dānum an meā authoritate illam possim retinere usque quo mihi de damno fuerit satisfactum.*

12 *Mādans aliquod maleficium fieri, uidetur illud propria manu committere, ac grauius peccat quam committens, & grauius punitur dus est.*

13 *Offendi facientes per assassinos grauius puniuntur quam si proprijs manibus fecissent.*

14 *Maleficium debet esse instructum apertissimis documentis ut possit pœna imponi.*

15 *Instrumentum an probet homicidium fore commissum, ita quod homicide eo ipso pœna possit imponi.*

16 *Maleficiū cōmissum per Placentinum in districtu Cremonæ posito quod illud iure communi puniatur pœna pecuniaria, & uigore statuti Cremonæ pœna corporali quando punietur.*

17 *Maleficium an puniatur pœna statuti extantis tempore commissionis illius, an pœna statuti quando punitur.*

18 *Alapam dans uolenti, an puniatur.*

19 *Accusatione contra Seium pendente si uulneratus ab illo ante sententiam & condemnationem moriatur, an iudex super dicta accusatione possit procedere.*

20 *Stante themate supra dicto si hæredes Titij intra triginta dies à morte sequuta accusent Seium de dictis uulneribus & morte sequuta, an Seius poterit condemnari ex inductis super accusatione prius facta.*

21 *Accusatus de homicidio uel strata derobata, quia non comparuit eo habito pro confesso fuit condemnatus & in banno perpetuo positus, ita quòd si uenerit in fortia moriatur eo capto auditur ipse & accusator.*

22 *Maleficio commisso propter quod aliquod membrum abscindetur.*

23 *Manus quando uenit amputando quæ amputabitur.*

24 *Manus debet alicui amputari, si tantum unam habeat quid fiet.*

25 *Manus si debet alicui amputari, & nullam habeat, quid fiet.*

26 *Officiali seu alicui de sua familia, si notorie fiat iniuria in persona uel rebus uerbo uel facto an iudex poterit delinquentes punire.*

27 *Iniuria facta iudici an censeatur duplex sic est facta illi tanquam priuatæ personæ, et positæ in dignitate ut duobus modis agatur.*

28 *Vulnerans aliquem cum forcipe, & plura faciens uulnera, an punietur pro pluribus uulneribus stante statuto, quòd quilibet puniatur in libris x. pro quolibet uulnere.*

Statuta

29 *Statuto dicente quòd percutiens in uia publica magis puniatur quam si alibi fiat, si Titius alium percutiat in uia priuata, per quam vulgo fit iter, quid erit. Et an uidens homicidium fieri teneatur se interponere et ferre auxilium.*

30 *Minor uigintiquinque ann. quando & quomodo puniri debeat si delinquit.*

31 *Maleficio à pluribus commisso, qui erunt conueniendi; & qui tenebuntur.*

32 *Maleficio commisso à Titio fuit accusatus et citatus; ille postea occasione maleficij effectus est clericus, ac deinde subsequuta est condẽnatio an potuerit condemnari.*

33 *Processus ordinem sancti Augustini si postea exeat, uxorẽ ducat arma portet, et uestes laicales & more laicali uiuat, de percussione sit condemnatus, ultimo committit delictũ propter quod est condemnatus, si appellet, an sententia debeat annullari.*

34 *Priuilegium clericale quot modis perditur.*

35 *Vulnera plura uel plures alapæ si uni uno, momento illata fuerint, an pro uno vulnere uel pro pluribus debeat puniri.*

36 *Consilium dans quòd fiat homicidium uel furtum, an eo sequuto puniatur consulens.*

37 *Stante statuto quod quicunque fecerit insultũ puniatur in centum libris, & alio statuto dicẽte pro percussione audiatur in centum lib. Parmen. aliquis simul & semel faciat insultum, & percutiat Titium, & condemnetur in ducentum & appelletur, an sententia ueniat infirmanda uel non*

38 *Laboratores ducti à Sempronio in fundum Titij, ut illum deijceret de possessione si accusentur una cum Sempronio an puniantur.*

39 *Pauperes & diuites, an pari pœna puniantur.*

40 *Percutiens in confinibus plateæ, an puniatur ac si percussisset in platea in qua per statutum imponitur maior pœna.*

41 *Insultus factus contra Titium ad domum quã habebat conductam, an uideatur fecisse insultum ad domũ propriam Titij cum per statutum imponatur maior pœna quam si ille insultus fuisse alibi factus.*

42 *Statuto dicente quòd pœnæ maleficiorum commissorum de nocte dupliciter si quidam de sero malum commisit quæritur, an pœna sit duplicanda.*

43 *Statuto dicente quòd magis puniatur, qui insultum fecerit ad domum alicuius quam alibi, si aliquis faciat insultum ad portichum domus alicuius, an uideatur fecisse ad domum.*

44 *Accusatione una dicente quòd tu fecisti mihi insultum cum cultello, et alia quod tu me percussisti cum cultello ita quòd sanguis exiuit, si de prima fuit probatus insultus, non tamen cum armis, & de secunda quòd tu me percussisti cũ cultello, non tamẽ quòd exiuit sanguis, an debeat sequi cõdẽnatio sine armis in prima et de percussione sine sãguine scdã.*

45 *Vulnerato Titio per iactũ lapidu factũ ab uno quatuor existentem in quadam domo si nesciatur quis proiecerit, quid faciet iudex.*

46 *Maleficium percussio, aut damnum à pluribus factum quomodo & quando punietur.*

47 *Potestas præcipit Titio ut iuraret ei præcepta sub pœna lib. x. eo existente in contumacia præcepit sub pœna lib. xx. deinde sub xxx. an poterit exigere dictus potestas omnes pœnas prædictas.*

48 *Sentẽtia qua aliquis ad mortem damnatus est, quomodo debeat exequi, & an exequendo cõmittatur peccatum.*

49 *Sententia condemnatoria in criminalibus, an sit mandanda executioni statim.*

50 *Iurans & promittens alteri facere aliquod maleficium uel illicitum, nunquid ratione iuramenti & promissionis teneatur illud facere.*

51 *Interpretatio quando sit facienda in fauorem delinquentis, & quando non, & quid sit in hoc seruandum.*

52 *Manũ in quibus casib. quis dicatur amittere.*

53 *Pedem in quibus casibus quis amittat.*

54 *Oculum in quibus casibus quis amittat.*

55 *Verberari in quibus casib. quis debeat et tũdi.*

56 *Tundi in quibus casibus quis debeat.*

57 *Comburi in quibus casibus quis debeat.*

58 *Suspendi in quibus casibus, quis debeat.*

59 *Bullari quis debeat.*

60 *Pœna quãdo quis nõ subiaceat propter delictũ*

VONIAM supra vid mus de multis & varijs & necessario præcedentibus pro maleficiis imponẽdis, restat nũc vt videamus i genere de pęnis, & de percussionibus, & insultu, de quibus per ordinẽ videamus. Vnde primo videamus qd sit pęna, & qualiter imponatur, & q̃ qñ, & post hæc subiiciam multas & vtiles qõnes.

1 † Pœna aũt est delicti vel pro delicto satisfactio, quæ propter delicta imponitur

nitura l. vel a ministro legis. Sed in his attēditur vtrū delictū proueniat ex animo vel non, quia si non proueniat ex animo plerunque nullo modo punitur, vt si omittatur casu, vel impetu, vel furore, vel ebrietate, vt ff. ad l. Pompe de parri. l. pe. & ff. de offic. præsi. l. diuus, & ff. de pę. l. respiciendū. § fi. Si autē delictū proueniat ex animo, tūc subdistingue, vt infra subiiciam. Delictū autem comittitur quatuor modis, dicto scilicet scripto, facto, & consilio. Et septē modis aggrauatur, & attenuatur pęna causa, persona, tpe, loco, qualitate, quantitate, & euentu. & fertur sūia contra præsentē & contra absentē, in criminibus in quibus imponitur pœna supra, de legatione. de quibus omnibus plene dic, vt no. d. Azo. i sum. C. de pę. Verū circa præsentē tractatū intendo multa extraordinaria enarrare, & multas quęstiones de facto subijcere vt patebit infra.

2 † Et in primis notanda venit distinctio, vt sciamus de impositione pœnarū, quia aut q cogitat, & agit, & perficit, aut cogitat, nec agit, nec perficit, aut nō cogitat, & agit, & perficit, aut nec cogitat, nec agit, nec perficit. In primo casu cū cogitat, agit, & perficit punit, qa publice interest ne maleficia remaneant impunita, vt ff. de iudi. l. si longius. ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. in fi. ff. de fideius. l. si a reo ff. depo si. l. bona fides. ff. de iniur. l. si qs iniur. & facit. ff. vi bon. rapt. l. palā. & ff. de fur. l. q ea mēte. Nā in l. Mosi sūt verba. Qui irrogauerit alicui maculā sicut fecit, fiat ei fracturā pro fractura oculū pro oculo, dentem pro dente, manū pro manu, pedē pro pede, vulnus pro vulnere, lemure pro lemure, animā pro anima, adustionē p adustione, & sicut fecit fiet ei, vt in veteri testamēto lib. Leuitic. xxiiii. c. & in lib. Exod.

3 c. xxi. † Hoc tn̄ fallit contra hostes populi Rom. quos licet occidere, vt ff. ad l. Cor. de sicca. l. iii. Itē in casibus contra hostes no. supra in rub. qn̄ posset quis occidere aliū sub titu. de defensione a reo facienda. Itē fallit in eo, q occidit aliquē volentē stuprū inferre per vim. ff. de sicca. l. diuus. euitat tn̄ pœnā aliqs qn̄do q si pœniteat se vel emēdet, vt C. de cri. stel. l. j. ff. de ser. fugi. l. j. §. j. & ff. de publi. & vecti. l. j. & l. q si fecerit & ff. qđ met. causa. l. si eū. §. fatis. Itē cū quid fit ob tutelā suarū rerū vel sui corporis. ff. de iust. & iur. l. vt vim. & C. vnde vi. l. ij. vel ob tutelam filij patris, fratris, vxoris, vel alterius q essent in societate mea, q dic vt no. supra. de defen. facien. Itē fallit. C. qn̄ lic. vnicuiq; sine iudi. se vend. l. j. & seq. Itē fallit in adulterio, quē patri & marito mulieris in facino

a re deprehēsū occidere licet, [a] vt C. de adul. l. Gracchus. & ff. eo. l. marito. & l. pater. Itē fallit. ff. ad l. Aquil. l. si seruus seruū. §. q oliuam. Itē fallit in fure nocturno si se telo defendat deprehenso in furto, dummodo cū clamore hęc fiat vt ff. de sicca. l. furē. & ff. ad l. Aqui. l. iiij. & vj. Itē fallit in iudice, q ſm legē aliquē occidi fecit, vt ff. de sicc. l. lege. §. plane. & ff de iniur. l. iniuriarū. §. j. & ff. de vi publi. l. j. §. quod si fecerit. & ff. quod metus cau. l. si cū exceptio §. fatis. Itē euitat pœ

b nas in multis alijs [b] casibus. quod dic vt infra eo. tit. ad fi. Si autē cogitauit & egit, sed

4 non perfecit, tūc subdistingue. † qa aut noluit, & potuit, aut noluit, & non potuit, quia noluit, venia dignus est, vt ff. de fal. l. quia falsum. Si aūt quia nō potuit punit, quia in maleficiis spectatur voluntas non exitus, vt ff. de sicca. l. diuus. & ff ad l. Pompe. de Parric. l. i. & C. de epis. & cle. l. si quis nō dicam rapere. & C. de fun. & ser. cor. l. si quis. & ff. de extraor. cri. l. i. in prin licet sit arg. cōtra. ff. de verb. sig. l. sæpe in fi. vbi dr̄, q quis nocendi animū nō dr̄ habuisse, nisi & factum fuerit subsecutū. Sed quod supra dictū est, fallit in vno casu speciali, vt ff. quod quisq; iur. l. i. in fi. qđ ideo cōtingit, qa verbū statuit rem perfectā significat, vt ibi dr̄ & intelligas egit & non perfecit. i. ad aliquē actum peruenit, vel subdistingue ſm d. Odof. qa aut cogitauit, & ad actū processit, & per eū nō stetit, & fuit de maleficiis atroci, & tunc punit p iura pdicta, vt C si quacunq; præ. po. l. i. aut nō erat de malefi. atroci, & tūc punit p iura pdicta, vt d. l qđ quisq; iuris. l. i. in fi. Itē non punit, quia tractauit & ordinauit malefi. fieri, ita q pēr eū non stetit quominus illud malefi. nō fuerit subsecutū. quod dic vt no. infra de ho. §. itē pone quod ego

5 dedi &c. † Si aūt cogitauit, nec egit, nec pfecit, subdistingue, quia aut agit in foro seculari seu cōtentioso, & nō punit. qa cogitationis pęnā nemo meret, vt ff. de pę. l. cogitationis fallit in crimine læsæ maie. nisi spōte cōfiteat & socios pdiderit & manifestauerit, vt C. ad l. Iul. maie. l. si qs Itē fallit in crimine hęresis, vt C. de hęre. l. qm̄. si aūt agaī in foro

in foro diuino seu pęnitētiali, subdistingue, q̃a aut cogitatio est firma seu fundatur in peccato scilicet faciendo, & tunc punitur. quia tunc iudicio animæ sola talis cogitatio & voluntas meretur pœnam vt in decretis. & de pœni. distin. j. c. hom. & c. seq. Deus enim non ex operibus iudicat, sed ex corde. xxij. q. v. c. qui peierare. & Deus cor respicit, non autem manum, vt xiiij. q. v. c. si quid inuenisti. & ex corde procedunt adulteria & criminalia peccata. xv. q. vj. c. j. & ff. de verb. sig. l. fugitiuus. Si autē cogitatio est solummodo tentatiua & ei resistatur in aliquo non punitur, sed potius præmium meretur. quia nō coronabitur nisi, qui legitime certauerit. & primi motus non sunt in potestate nostra, & beatus qui tenebit & ligabit paruulos suos ad Petram. & secundum hoc cōsueuit exponi moraliter. j. q. j. quisquam. Si autē egit & perfecit, sed non cogitauit. vt in eo, qui hominem prætereuntem occidit, vt ff. de sicca. l. pe. & ff. ad l. Aquil. l. si putator. & ff. de pœ. l. respiciendū. §. delinquentē. & tunc subdistingue, q̃a tūc aut infans vel furiosus, minor vel maior primis duobus casibus impunitū est facinus. ff. de sicca. l. quod infans Si aūt est maior
6 & sanæ mentis iterum subdistingue. † Quia aut est propter ebrietatē, aut propter lasciuiā, aut non. Primo casu punitur minus, vt ff. ad l. Cor de sicca. l. in lege. & hoc si agatur criminaliter. Si autem ciuiliter, aut est tale factū in quo venit dolus tantū, vt in l. Cor. de sicca. l. j. & tunc non tenetur, ff. de pœ. l. respiciēdum. aut est tale in quo venit leuissima culpa, vt in l. Aquil. & tunc non tenetur. vt ff. ad l. Aquil. l. in lege. Si autē est legitimæ ætatis & delinq̃t non ex proposito, sed ex casu, non tenetur, vt ff. a l. Aquil. l. si putator. & ff. de pœ. l. absente. & l. respiciedum. & hoc si agatur criminaliter. Si autē agatur ciuiliter, tunc aut est tale factū, ꝙ non potest cōmitti sine dolo, vt iniuria vel furtū, & tunc non tenetur, vt ff. de fur. l. in furti actione. & ff. de iniur. l. illud. aut est tale factum in quo venit leuissima culpa, & tunc tenetur, vt in l. Aquil. vt ff. ad l. Aquil. l. q̃ occiderit. Odofre. Et vt scias quando minor excusatur à delicto vel nō, dic, vt infra eo. §. cū aliq̃s minor. & vt no. ff. de reg. iur. l. fere ĩ omnibus.
7 † Si autem nec cogitauit, nec egit, nec perfecit, tunc regulariter non punitur, q̃a peccata suos debent tenere authores, vt ff. de pœn. l. scimus. fallit in crimine lęsę maie. vbi filij puniuntur, qui nihil egerunt. Item in crimine habetur, vt C. ad l. Iul. maie. l. quisquis. & extra de hęre. c. vergentis. Item fallit in falsa moneta, vbi

dn̄s amittit domū vel fundū, vbi ipsa falsa moneta fuit fabricata vt C. de fal. mo. l. j. Itē fallit in dn̄o, qui punitur ex delicto serui, quia tenetur dare eū pro noxa, vel æstimationē, vt C. & ff. de noxa & si quad. pau. fec. dic. per totum, quasi. Item fallit in primipilari offic. vbi mulier perdit dotē, vt C. de primipi. l. j. Item fallit in filijs sacerdotū & alijs illegitime natis, vt extra de fil. præsby. per totum. Item fallit in omnibus his causis in quibus quis puniatur ex delicto alterius, de quibus multa not. j. q. iiij. c. in sum. & xxij. q. iij. c. si homines. hanc autē distinctionē sic copiose notauit d. Io. de Angusel. de Cesena legū doc. in vtroque iure Padu.
8 in scholis. ego Albe. didici ab eo. † Et circa impositionē pœnarū est bene notā. q̃d iudex non debet subito & inconsulto calore delatum vel accusatum punire, vt ff. ad l. Iul. maie. l. famosi. Nam eo ipso ꝙ quis accusatur vel defertur corā iudice, non est criminosus de maleficio, vel culpabilis examinandus, vt C. de accu. l. fin. in prin. vnde iudex existimare & indagare debet quis illud maleficiū fecerit, & si inuenerit accusatum, vel illum cōtra quē inquiritur illud malefic. cōmisisse, existimet qua mente illud fecerit. & si inuenerit illud fecisse errore, nō puniet eum, vt ff. ad Turp. l. calum. & ff. ad l. Cor. de fal. l. diuus pius. ad fi. C. de sic. l. j. vbi hoc no. in gl. ord. & ff. de abig. l. j. in fi. & ff. vi bo. rap. l. ij. §. si pub. & ff. de adult. l. miles. §. mulier. iusta enim ignorantia excusationem meretur, vt ff. si quis test. lib. esse ius. fuer. l. pe. Et quia iudex debet pōderate ferre sn̄iam, & cum aliquo benignitatis temperamento, vt ff. de pœn. l. respiciendum debet enim iudex intueri causam & finem maleficij, vt dicitur in illo, qui libidinis causa fregit ostium meretricis, per quod lattones intrauerūt, quod non tenetur pro rebus fu-
c ratis, c quia causa furandi non fuit, sed libidinis, vt ff. de fur. l. verum. nam persona consideranda est, quæ arguitur deliquisse an potuerit facere, & an fuerit an nō, & an cogitauerit, an sane mentis fuerit &c. ff. ad leg. Iul. maiest. l. famosi. Nā in maleficijs spectatur voluntas & nō exitus, vt ff. ad leg. Corn. de sicca. l. j. § diuus cum
9 ll. alleg. supra eo. tit. † Si autem cogitauit & egit, sed non perfecit, maleficium enim ex effectu committentium æstimamus, & intuemur voluntatem potius quàm effectū, vt d. l. verū. & ff. de iniur. l. iij. j. respon. cum simi. delictum enim non studiose commissum caret vocabulo criminis & effectu, vt C. si aduer. vend. l. j. de quo delicto puniendo vel non commisso culpa vel negligentia, dic vt not. infra de ho.

§.item pone. quæstio. Item debet iudex bonus peius præsumere & acrius procedere contra percutientes cũ ferro, q̃ cum ligno vel alia simili re. ff. de sicca. l. j. ibi, sed si claua &c. & ff. de re mil. l. omne delictum. § si quis cõmensatione. vbi seuerius vindicatur percussio facta cũ telo vel ferro, quàm cũ lapide. Itẽ seuerius iudicatur magnũ vulnus, q̃ paruũ, vt ff. de iniur. l. vulneris magnitudo &c. de quibus no. d. Odof. super d. l. sa. & super d. l. j. C. de sicca. habet etiam considerare iudex cuius vitæ antea fuerat iste, quẽ condemnare intendit & cuius famæ & æstimationis, & qualitatem facti considerando circa prædicta varia secundũ veritatem personarũ & qualitatem factorũ contingẽ
10 tium, vt de his no. supra de iudi. †Not. etiam secundũ domi. Odof. ꝙ ille, qui incipit rixam mag s punitur, quàm puniãtur alij. qui in ipsa rixa deliquerunt, vt C. ad leg. Iul. de vi publi. l. quoniã malorum &c. Et ideo cauti aduocati, sæpe probare nituntur, ꝙ talis aduersarius incœpit rixam per ipsam l. & ff. si quadru. pauper. fec. dic. l. si arietes. Pone quod aliquis me in-
d uito [d] intrauit domum meam, quæritur an ex hoc debeat puniri? dic quod sic. quia tenetur actione iniuriarũ. arg. ff. de iniur. l. iniur. §. fin. super verbo, agrum alienũ prohiberi. sed si intrauit causa suæ rei quærendæ etiam me inuito non tenetur, vt ff. ad exhib. l. thesaurus. & ff. de serui. fug. l. diuus. C. eo. tit. l. requirendi. Item quia voluntas & propositum &c. vt ff. de iniur. l. qui iniuriarũ. & C. de sicc. l. j. Nam ignorans non intelligitur delinquere, vt ff. de actio. & obli. l. ex maleficijs. Item errori veniã dedimus, ei qui non ex malignitate sed simplicitate peccauit. vt extra de trãsac. cap. ij. in fin. Itẽ nõ attendas quæ fiunt, sed quę ex animo fiũt. Itẽ quẽ cõsciẽtia defert liber est inter accusantes. Itẽ quãdo Deus erit iudex alius testis, quàm conscientia tua non erit. Itẽ in habentibus potestatem debet esse vinum & oleum, & misericordia & iudiciũ, per vinum seueritatẽ accipere, quãdo iugulãt & suspendunt homines, per oleum notare misericordiã. Item affectio tua nomen imponit operi tuo. itẽ Phara. legis notitiam nõ habuit, & ideo minus peccauit, vt extra de immu. eccle. c. nõ minus. & multũ facit ad hãc materiã extra. de cleri. ex. c. apo-
11 stoli. ę. Goff. †Pone, ego inueni pecudem tuam d ntem damnum in segete mea, quæritur nunquid illam possim mea authoritate tenere, donec mihi illud damnum emendetur? Respon. vtique. Nam & furem in furto deprehendere possum & capere, vt institu. de oblig. quæ ex delict. nasc. §. fur. nec per hoc teneor iniuriarũ, quia hoc facio causa mei iuris seruãdi, vt ff. de iniur. l. iniuriarũ. §. j. & cum hoc nõ faciam animo lucrandi, licet lex videatur contradicere. ff. ad legẽ Aquil. l. quamuis. d. Bagarotus dixit ꝙ cũ retinere potero loco pignoris donec mihi satisfactum fuerit de damno, & donec sciatur cuius sit, & cũ quo agẽdum est, consuetudo cũ talis est, ꝙ tales bestię retineãtur, quæ cõsuetudo est optima legũ interpres, vt ff. de leg. & sena. l. si de interpretatione legis, tamẽ prædicta l. quãuis alias est l. Quintus Mutius. §. si. ponit casum quod non possit re-
12 tineri. †Itẽ no. vt dicit domi. Odof. ꝙ ille, qui mandat & fieri facit aliquod maleficiu, ꝙ videatur illud propria manu fecisse per l. argumẽtabilẽ & bene notandã. ff. ad l. Corn. de fal. l. diuus claudius. §. itẽ si natus. ibi, videri enim agi &c. Ad idẽ est fortius. ff. de sicca. l. nihil interest. & ff. de vi & vi arma. leg. j §. deiecisse. vnde puniendus est vterque. tam mandãs q̃ maleficiũ committẽs. vt ff. ad Silla. l. prius. & l. si percussor. & C. de accusa. l. nõ ideo minus. & ff ꝙ vi aut clàm. l. si ego tibi. Sed quis eorũ magis peccat? respon. mandãs, quia autor est peccati, quia ipse peccat in se, & aliũ peccare facit, & ideo acerbius puniẽdus est, quã si proprijs manibus offendisset, vt auth. vt iud. sine quoquo suffra. §. eos autẽ. versi. & non ipsi. & ff. ꝙ vi aut clam. l. si ego tibi. & ff. de ser. cor. L.
13 in hoc iudicium. ad fi. †Et sunt ista efficacissima argu. contra facientes aliquos offendi per assasinos. vt acerbius puniantur q̃ si proprijs manibus offendissent, geminum enim facinus perpetrare videtur, qui per assasinos aliquem facit offendi, vt C. de sepul. viola. l. qui sepulchra. j. respõ. aurea. l. est ad hanc materiam. C. ad l. Iul. de vi publi. l. quoniã mulcta. & alterutri parti causam malorũ præbuerit &c. & ff. si quadr. pau. fe. di. l. j. §. cũ arietes. quæ lex videtur velle ꝙ plus puniantur illi qui incipiunt rixã. & not. etiã de hac materia. vt not. infra e. tit. §. vlt circa materiã istam &c. Et etiã bonus iudex habet considerare circa impositionem pœnæ, an maleficium sit probatũ testibus idoneis saltem duobus, vel an sit instructũ apertissimis documentis, id est instrumẽtis & actis publicis, vel an ipsum maleficiũ sit instructum indicijs indubitatis clarioribus luce expedita, vt C. de proba. l. vlt. de qua materia dixi supra de indi. vidui. tol. circa materiam intendo q. scribere, per quam aliæ multæ. q. deciduntur.
14 †Sed hic ego quæro, dictũ est supra prox. §. quod maleficium vno modo debet esse instructum.

ctum apertissimis documentis, vt possit pœna imponi, sed ponamus, † ꝙ Titius tali anno mense & loco & præsentibus talibus testibus, & tali nocte vulnerauit & interfecit Sempronium, de quo homicidio ille notatur rogatus fecit instrumentum. modo quæritur nunquid tale instrumentum probet dictū homicidium fore cōmissum, ita ꝙ eoipso possit illi Titio pœna imponi? & primo videtur ꝙ sic. argu. C. de fide instru. l. in exercendis. nā sicut duo testes probant homicidium fore cōmissum, vt ff. de testi. l. vbi & instrumētum cum parē vim obtineat tam testamēta quā instrumēta, vt d. l. in exercendis. Itē instrumēto standum est vt C. de proba. l. cum precibus. quid plura? casus videtur expressus ꝙ instrumentū in casu criminali faciat probationē, & ꝙ illud probet maleficium fore commissum. C. quorū appella. non recip. l. ij. C. de proba. l. vlt. vbi fit mētio de tribus generibus probationū, vt supra proxi. dixi Præterea gl. ordi. videtur hæc dicere, vt C. ad leg. Aquil. l. contra negantē. & ff. ad Turp. l. & in priuatis. vnde videtur sicut in ciuili causa creditur instrumēto, & ita in criminali debet credi. Nam bona est argumētatio de quęstionibus ciuilibus ad criminales vt ff. de custo. & exhib. reo. l. ij. ad fi. adducitur ad hoc & alia lex quę iudicio meo nihil facit ad factum. ff. de fal. l. ij. vbi dicitur ꝙ atrox iniuria æstimatur ex aspectu, & dicunt quidā quod in quæstione nostra est casus. d. l. sed dic. ꝙ illa lex loquitur in iudice, q̄ ex aspectu suo habet æstimare atrocem iniuriam, & non ex alio. Itē facit pro hac parte. extra de maiori. & obedien. c. cū in eccl. & ibi not. Econtra videtur quod instrumentū non probet, quia in casibus criminalibus requiruntur probationes luce clariores, vt d. l. vlti. C. de proba. & C. de fal. l. vbi vltra quā in ciuilibus, per ꝙ videtur argui, ꝙ licet in ciuilibus duo testes sufficiant. l. vbi numerus. ff. de testi. in criminalibus forte non. Nam neque in qualibet ciuili duo testes sufficiunt, ergo in criminalibus maior numerus exigitur, & instrumētum æquiparatur duobus test. in d. l. exercendis. vnde constat quod instrumentum in criminali non sufficit. Nam cum agitur de salute hominis, cautius est agendum, vt C. de app. l. addictos. Item valde facit pro hac parte quod quis absens accusari non potest, nec debet, vt C. de appel. l. absentē. multofortius, nec conuinci, vt iij. q. ix. per totum & C. de requi. re. l. ij. C. de accusa. l. fi. Item facit quod literis patriarcharū de quibus legitur. ff. de mu. & ho. l. munerum. §. ῥnarchæ nō creditur. vt ff. de custo. & exhi. re. l. Diuus Adrianus quæ lex multum facit ad hanc materiam & q. pro ista parte. Præterea testes debent etiam in criminalibus causis corā iudice venire, vt C. de fide instru. l. iudices. & auth. ibi posita. at constat ꝙ tabellio in instrumento pro vno teste reputatur, vt ff. de testamen. l. Domitius Labeo. Nam hic non venit tabellio coram iudice, sed accusati tantū producit instrumentum, quid plura potest dici nisi ꝙ sit casus legis. ff. de test. l. iij. idē dicimus ibi, vbi dicit testi credendum nō testimonijs. nam constat ꝙ testimonia dicuntur chartæ, vt ff. de fide instru. l. j. Solu. d. Ia de la. soluit hanc quæ- c stio. & dicit, ꝙ instrumentum non probat, & hanc. sol. d. Dyn. dicit teneri & seruari pro Euangelio. Restat ergo respondere iuribus & legibus in contrarium alleg. vnde dicit quod l. ij. C. quo. appel. nō recip. loquitur in probationibus coadiuuantibus alias probationes. vt ecce accusatur aliquis de adulterio, oportet ꝙ iste accusatus sciuerit mulierem esse nuptam, ad hoc vt puniatur de adulterio vnde adduco instrumentum matrimonij. illius mulieris, in quo ille accusatus est scriptus pro teste. modo illud instrumentum coadiuuat, ꝙ illa mulier fuerit nupta, & ꝙ ille sciuerit illā esse nuptam q̄ cognouit. Eodē mō intellige. l. sciāt cuncti. C. de proba. & gl. illā positā super illa. l. cōtra negātē, ibi enim probauerā damnū mihi datū esse in tali vinea, & ad probandū ꝙ vinea esset mea, produco instrumentū emptionis vnde potest dici, ꝙ instrumentū cooperatur ad probationē, non tamē probat. verūtamē potest dici, ꝙ in vno casu instrumētū probat maleficiū, vt crimē coniurationis q̄ aliquis fecit aduersus principē vel rēpubli. vel alium, de qua cōiuratione factū est publicū instrumentū. nā per instrumentū publicū probat pactū, & per pactum per cōsequens probatur illud crimen, vt C. ad l. Iul. maie. l. quisquis. nā quędam per consequens cōceduntur, quæ per principalem non concederentur, vt ff. de autor. tuto. l. j. & l. quod dicimus. vn. e. dic in summa secundum opinio. prædictorum docto. aut crimen committitur dicto vel pacto, & tunc probatur per instrumētum, per quod dictum probatur vel pactum, aut crimen alio modo committitur, & dic si criminaliter agatur. non probatum maleficium fore commissum per instrumentum, si aliter ciuiliter agatur, statur instrumentum per iura superius allega. † Pone. q. quæ tota die occurrit. Quidam Placentinus in districtu Cremonæ cōmisit delictum, pro quo delicto de iure communi pœna imponitur pecuniaria,

cuniaria, ex forma vero statuti Cremonæ imponitur pœna corporalis, modo quæritur an iste Placentinus sit puniendus secundum iura & leges communes, an secundum formã statuti & consuetudinis ciuitatis Cremonæ? dic ꝙ ista est veritas secundum opi. dominorũ Dyn. Lamber. de ramp. & Ro. de Roma & cõmuniter aliorum doc. ꝙ dictus Placentinus debeat puniri secũdum statuta cõsuetudinis ciuitatis Cremonæ, nã delinquendo factus est de foro potestatis Cremonæ, & ibi debet puniri vbi deliquit. C. vbi de crimi. agi. opor. l. j. & auth. qua in prouincia & ff. de offi. præsid. l. iij. nam queadmodũ sortitur forum quo ad hoc vt puniatur, vbi delinquit, & cognoscatur, ita sortitur super se leges loci vbi delinquit, ꝙ sic arguitur. Nã quandiu dubitatur, quam legem habet seruare iudex, vel cõsuetudinẽ, dicemus si illa lex vel consuetudo est de decisione causæ spectabimus legẽ vel cõsuetudinẽ loci vbi est celebratus cõtractus, vt ff. de accusationib. l. si fundum. & ff. de administratio. tutorum. l. ita. §. j. & ff. de ædili. edicto. l. ꝙ si nolit. §. qa assidua. & ff. de pigno. action. l. si pignore. §. j. idem dicemus in delictis, vt lex propria loci spectetur, vbi delictum commissum est si, lex illa est ad decisionem litis vel pœnę impositionem. Nec mirum si nos argumentamur de contractibus ad delicta, cum ipsa parificentur à iure, vt dicta authen. qua in prouincia. ff. de custo. & exhiben. reo. l. ij ad finem. ibi, quod in priuatis &c. & ff. de pœn. l. absentem. ij. respon. Expedita est igitur. q. prædicta ꝙ dictus Placẽti. debeat & possit puniri Cremonæ [f] personaliter secundum cõsuetudinẽ & statutũ Cremonæ & non secundum iura communia per iura prædicta, & maxime per l. ff. de extra. cri. l saecularij. ibi, secundum formã cõsuetudinis &c. & ff. loc. & condu. l. ij & C. de ædif. priu. l. an in totum. ibi, secundũ eã quæ in oppido. &c. Præterea iura potestas Placẽtinę absolute seruare statutũ, vnde si nõ seruaret, deieraret, & sic incurreret periculum animæ quæ omnibus est rebus, & ab omnibus præferenda, vt C. de sacrosanctis ecclesijs. l. scimus. & extra de iureiurando. c. contingit. Præterea lege cautur, ꝙ magistratus etiam legem iniquam seruare debet in suo magistratu, vt ff. quod quisque iur. l. prima. §. magistratus. nam est magistratus ius dicere, & si inique decernat, vt ff. de iust. & iur. l. final. Supradicta autem vera sunt in his, in quibus delictum est quantum ad ius commune, etiam si illud delictum à iudice non sit prohibitum, vt in furto, adulterio, falsitate, & similibus, qa ipsa delicta puniri habẽt scd̃m statuta legis & cõsuetudinis loci, vbi cõmissa sunt. In alijs aũt licitis mercationibus, id est quę licite fieri possunt quantũ ad ius cõe, nisi foret ꝓhibitio statuti puta trahere frumentũ, carnes, bestias vel alias res extra iurisdictionẽ dicũt dicti doc. ꝙ si ille, qui fecit contra prędicta fuerit sciẽs, ꝙ teneatur pœna illius statuti quia sciẽs tale statutũ cõtrafaciendo delinqui, propter tale delictũ efficitur de iurisdictione illius rectoris, vt supra dixi. Nam licet alias quo ad ius cõe non sit delictũ, tñ prohibitio facit esse delictũ, vt ff. de re mili. l. iij. §. qui rẽ. & ff. de neg. ge. l. fi. & de oper. nõ. nun. l. prętor. §. ait. vbi hęc no. Si aũt ignorat qđ in dubio præsumitur, nõ tenetur p l. C. de testa. l. iubemus. ad fi. ff. de decre. ab ord. facien. l. fi. Et hęc vera sunt in extraneo qui iuste & probabiliter poterit ignorare, si aũt tantã adeo morã & cõuersationem habuerit in eo loco, ꝙ sciebat vel scire debebat & poterat talẽ prohibitionẽ vel statutũ fore factum super illis rebus nõ exportãdis alio, tunc dicat tanquã scientẽ eũ teneri. quia quo ad obligãdũ scientia vel supina ignorãtia æquiparãtur, vt C. de libe. cau. l. iubemus. & ff. vnde cogna. l. octaui gradus. & C. de in integ.
17 resti. mili. l. de tutela. † Pone me accusare Titiũ de vulnere cõmisso per eũ, nũc est annus, quo tẽpore secundũ formã statu. ciuitatis Parmæ pro vulnere erat pœna. c. lib. nunc vero cum accusatur, est statutum, & est adiuncta vel pœna minuta, quęritur vtrũ pęna sit imponenda secundum statu. præsens, an seruandum statu. quod vigebat tẽpore cõmissi criminis. Et primo videtur ꝙ statutũ pręsens debeat obseruari, & secũdum illud pęna imponi, quod ita scriptum est, & ita iuratum est per potestatem. ad quod est. ff. de ver. obli. l. quę extrinsecus. & C. ad Velleia. l. iubemus. & C. de trãsact. l. si quis. Nam lex vt est scripta debet intelligi, vt ff. de lega. iij. l. non aliter. vt ff. de alb. scri. l. j. & in authen. vt cum de appel. cogno. in prin. Itẽ, quia illud statutum erat annale, vnde non durat plusquam per annum, vt insti. de perpe. & tem po. act. §. j. & facit. ff. iudic. sol. l. cum apud. ibi, iudex totum &c. & C. de reb. cred. l. antepe. & conquerebatur in ver. interposita. Econtra videtur, & ista est veritas. Primo, quia ista potestas idem videtur cum prædecessore suo, vt ff. de iudi. l. mortuo. & l. cum proponebatur. & C. eo. l. propter. §. si autem. & extra de offic. deleg. cap. quoniam abbas. Item, quia tempus maleficij commissi est inspiciendum in pœna imponenda, quia iam erat malefactor obligatus

obligatus, sicut in contractibus initiũ specta tur, vt ff. de nego. gest. l. Põponius. Itẽ vide tur casus. s. q tẽpus delicti spectetur, vt ff. de noxa. l. in delictis. & ff. de fur. l. qa. & l. ser ui. Itẽ qa actio nõ debet esse ambulatoria, vt C. de fur. l. manifestissimi. Itẽ, quia obligatio nõ debet mutari ex persona successorũ, vt ff. de verb. obl. l. ij. §. j. & de dãn. infec. l. damnũ. §. si qs. & ff. de diuer. & tẽpo. præscri. l. cũ hæres. Itẽ, si aliquis mutuat ad certã mẽsurã, & postea mensura mutetur, debet reddere secundũ mensurã cõtractus, vt no. Accur. ff. de vi. tri. & oleo leg. l. ij. Itẽ, qa ius iam quæsitũ communi sine suo facto, & ex certa scientia tolli nõ põt, nisi fieret mentio de præteritis, vt ff. de reg. iur. l. q nostrũ. Itẽ, qa lite pendẽte nihil est innouandũ, vt C. vt lit. pendẽ. per totum. & in auth. vt in medio litis nõ fiant sacræ constitutiones. & melius extra de cõstit. c. cũ M. & c. cum accessi. ff. nt. & c. ecclesia. nõ obst. vt in auth. vt cũ de appel. cog. quia iã erat ibi iudicatum. Itẽ facit, quia cõdictio ex lege est perpetua, & sic perpetuo cõpetit, id est vsque ad xxx. annos, vt ff. de vsufruc. l. cor. Itẽ, quia nõ vt ex nunc, sed vt ex tũc valere debet statu. vt C. de codi. l. cum proponas. & instit. quib. mod. testa. infir. § postea. ff. iudi. solu. l. si qs seruũ. & facit optime. ff. de pœ. l. j. & sic vidi Bononiæ & alibi peritiores cõsulere, & ser-
18 uant cõmuniter assessores. † Itẽ, pone fore statutũ in ciuitate q si qs dederit alicui alapã, puniat in centũ solu. Modo aliquis de-
g dit alicui alapã patienti & volenti. g Modo quæritur an ille percussor debeat & possit cõdemnari in soli. c vr q nõ, quoniã crimẽ, seu violẽtia nõ infertur, in volente, vt ff. de iniur. l. j. § vsq; adeo. & ff. de fur. l. inter oẽs. §. recte. ibi, per contrariũ. & ff. de lib. hom. exhi. l. iij. §. si qs volentẽ. & ff. de aqua plu. arcen. l. iij. Econtra vr q puniatur, vt ff. ad l. Corn. de sicc. l. in lege §. fi. & C. de rap. vir. l. vna. & C. de fur. & ser. corrup. l. si quis. Itẽ si quis offendat volentem puniatur, vt patet ex d. ll. & facit ad hoc optime. ff. ad leg. Iul. de vi pul. l. qui cœtu. §. fi. Sol. dic q ex dicta alapa, & ex quolibet alio maleficio alicui illato, oriũtur duæ actiones: vna reipu. altera passo iniuriã, vt ff. de publ. l. illicitatio. §. q illicite. & arg. ff. ad legẽ Aquil. l. ita vulneratus. & ff. de fideius. l. si à reo. cum si. vnde p iniuria illi facta, nõ debet posse puniri, & sic intelligũtur iura pro prima parte allegata sed quo ad pœnã applicandam cõi pro sua iniuria, dico q debeat & possit puniri, & ita intelligantur le. aliq. & hoc alia ratione, qa pęna debetur, quę publico non debet posse tolli priuatorum cõsensu, pactis vel dissimulatione. vt ff. de pactis. l. iurisgen. §. si paciscar. & ius publi. & arg. d. l. illicitatio. & ita
19 hanc quæstionẽ sol. d. Dy. † Pone q Titius mortifere vulneratus accusauit Seium q eum vulnerauit, ac accu. pendẽte, & pbato illo maleficio p testes, mortuus est ille Titius ante condẽnationẽ & sententiã. Modo quæritur nunquid iudex super dicta accusatione possit procedere ad cõdemnationẽ,
h dic breuiter q non, h quia illud est vnum de generibus abolitionis, quæ ipso facto à lege conceditur absq; petitione à principe facienda, vt ff. ad Turpil. l. & priua. i. i. & ii. respon. nam mortuo accusatore sicut mortuo accusato, petit omnis instãtia iudici, & extinguit omnis actio & alia qcunque acta, vt C. si reus vel accusa. mor. fue. l. i. § i. & no. ibi per Accur. & ff de accu. l. diui. fratres & est casus l. ff. de accusa. l. libel. §. i. & circa hoc caue variũ effectum aboli. q̃ facto contingit, qa si quidẽ accusa. pendente mori cõtingat accusatum, ipso facto à lege cõcedit abolitio sine cãcellatione accus. vel actorũ, & in perpetuũ ab eodẽ, vel ab alio nõ cõceditur accusatio, nisi in tribus casibus in quibus post mortẽ quis põt accusari, vt C. si re. vel accusa. mor. fue. l. fi. §. i. & ff. ad Tertul. l. senatus. §. post mortem. & ff. de pub. iud. l. defuncto. Si autẽ accusatorẽ pendente accusatione mori cõtingat, & hic est casus. q. nostræ, qa fit abolitio à lege ipso facto, tã accusationis, q̃ omnium actorũ. & nomẽ rei aboletur & absoluitur ab oseruatione iudicij tamen accus. alio põt institui intra xxx. dies, & etiam ab hæredibus accusati mortui, non vt ab hæredibus, sed tu ab alijs, vt
20 d. l. libellorum. §. fin. † Sed pone q hæredes dicti Titij intra xxx. dies accusauerunt dictum Seium de dictis vulneribus & morte inde secuta, quæro nũquid iste Seius possit condemnari ex probationibus factis & inductis super accusatione prius facta per ipsum Titium, videtur q sic, quia probatis ipsis vulneribus, videt probata ipsa mors, quia mortifere vulnerauit & occidit, & tenetur lege Corne. de siccar. etiã ante verã mortem,

mortem, vt ff.ad le. Aquil.l.ita vulneratus. in prin.& l.huic scripturæ. §.si quis.& l.j.§. diuus.& l.diuus.& ff.ad leg. Corn.de sicca. & ff.de pę.l.aut facta.§.euētus.& C. de sicca.l.is qui cū telo. Preterea acta in vna causa, valēt in alia. C.de arbi.l.pe.§.fi.& C. de lib.cau.l.iubemus.& quia gesta quæ trāslata sunt &c.vt C.de re iudi.l.gesta. Itē videmus ꝙ qñ ipsa sñia est ipso iure nulla, idē iudex pronunciat ex eisdē actis, tam in causis ciuilibus, q̄ in criminalibus, vt ff.de app. l.si expressum. & C.de accusa.l.si accusa.& C.quomo.& qñ iud.l.si vt ꝓponis. Sol. dic ꝙ iudex ex dictis accusa.seu ꝓba.nil facere pōt, vt supra dictū est proxi.q. accusatio.n. & omnia sunt abolita, prout no. Accur. C. si reus vel accu. mor.fue.l.vlt.dic ēt de hac materia vt plene no.supra qñ de malefi. cogno.per inquisi.c.fi.

21 † Sed quæro nunquid &c. Pone quæstionē de facto, aliquis fuit accusa.de homicidio, vel strata robata, & q̄a nō comparuit, positus fuit in banno perpetuo, demū extitit condemnatus, eo habito pro confesso ꝙ si quo tēpore venerit in fortiā cōis, ꝙ debeat decapitari, vel furcis suspēdi, postea iste malefa.tractu tēporis venit in fortiā cōis. Potestas intendit eum decapitari facere, queritur quid iuris? & primo vr̄ ꝙ iste sit audiēdus ad sui defensionē, & quod ex eo ipso non debeat mori, q̄a absens ad mortē dānari nō pōt, vt ff.de pœ.l. absens. §.j.& condemnatū accipere debemus rite condemnatū, vt ff.de re iudi.l.si se non obtulit. §.condēnatū.nec factū iudi. potuit iuri pub.derogare, vt ff.de fer.l.j.§.j.& ad hoc facit.ff.ad Turpil.l.j.§.senatus. & ff.ad mu. l.ordine.in fi.j.respon.nam facti quidē.q.in arbitrio est iudi.pœnæ vero impositio, demandatur, & reseruatur legis auth.vt d.l.j. ff.ad Turp. Econtra videtur ꝙ non audiat, & ꝙ pęna possit imponi, qm̄ fuit inobediēs & contumax, vnde pro confesso debet haberi. C.de omni agro deser.l. locorū.lib.xj. in auth.de exhibi.& introdu.reis.§.si vero. colla.v.& in auth.qua in prouincia posita. C.vbi de cri.agi opor. & tanquā confessus potuit damnari, vt ff.de cust.& exhi.re.l.si confessus. Itē, ꝙ fuga & absentia facit eum cōfessum, vt C.de asses.l.cōsiliarios.& ff. de suspec.tu.l.iii.§.tutor.& instit.eo.tit.§.si q̄s. ff.de pub.iudi.l.fi. itē quia rebus iudi.standum est, vt C.de re iudi.l.j.& ff.de sta.ho.l. ingenuū.multa.enim fieri non debent, quæ tamē facta tenent, vt ff.quādo app.sit l.ij.§. biduum.& ff.de excu.tu.l.j.§.fi. & no.ff.de fer.l.j.§.fina.& l.si feriatis. Solu.dic ꝙ bene debet audiri.& nisi maleficiū probetur, cōdemnari non debet, nec puniri, cū absens vltra pœnā relegati.damnari non possit, vt ff.de pę.l.absen.& ff.de accu.l. absen.nulla enim præscrip.temporis causa suę defensionis submouetur is qui accusa.est, vt ff.de requi.reis.l.omnes.in fi. Sed quæro nunquid audiatur aduersarius huius accu.dicēs se paratum procedere in accu.& probare maleficium fore cōmissum non ob.quod steterit. v.vel x.annis ꝙ nihil dixerit de prædictis? videtur ꝙ non, quoniā causa criminalis debuit biennio terminari, vt C.de iudi.l.properandum.circa princ.& C.vt intra cer.tēpus crimi.q.terminetur.l.fi. Solu.dic ꝙ debeat audiri, vt C.de tempo.in integ.restitu. l.petendæ.& ff.de requi.reis.l.annus.in fin. nec ob.leges in contrariū allegatæ, quia illud quod ibi dicitur, vendicat sibi locū lit. contest.nam ante lit.contest. non dicitur esse causa regulariter, vt C.de lit.contesta.§. si vero. nam in casu præmisso non fuit lis contesta. nec debet imputari accusa q̄a per eū non stetit quominus procederet in cā, vt C.de instit.& substi.sub condi.fac.l.j. C.de condic.quæ sub mo.l.j.& fin.ff.de condi.& demō.l.iure ciuili.has duas quæstiones ꝓxime dictas fecit & soluit.d. Guid.de Suza.

22 † Sed pone Titiū cōmisisse delictum, propter quod mēbrū aliquod debeat ei abscindi. Modo quæritur quod membrum ei abscindetur. Respondetur, quod vna manus sola, vt in auth.vt nulli iudi. §.quia vero, q̄ est posita. C de ser.fugi.auth.sed hodie.sed quæ sunt illæ leges quæ loquuntur. de abscisione membri? respondeo. C.de ser.fugi.l.si fugi.& auth..sed hodie & in authen. de man.prin.§.coges. Item in nouellis reperitur de quibusdam hæreticis. Itē in Lombarda est de notario q fecit falsam chartā, vt in Lōbarda, de eo q fecit falsā chartā & ff.ad Silla.l.de his.& l.legē.in fi.j.respon.& dic de his qui debēt puniri oculo, manu, pede, bullari, tūdi, verberari, comburi, vel suspendi, vt habes no.infra.eo.ti.ad fi.

23 † Sed quæro quæ manus debeat abscindi, rñ. leges non dicunt, sed tu dic, illa manus abscinditur, in qua minus potest, quia interpretatione

terpretatione legum &c. vt ff. de pœn. l. interpretatione. nisi illud contingat ratione delicti quod magis frequentatur in illo loco, quo casu pœna debet augeri in exemplũ aliorũ, vt ff. de pœ. l. aut facta. in fi. sed si esset tabellio, qui fecisset chartam falsam, vel testis qui falsum tulisset testimonium, tunc tene quod eidẽ amputetur manus dextra cum qua delinquitur, hoc est si ex forma statuti manus amputari debeat ei,
24 qui falsum testi. tulit. † Sed quid si non habeat nisi vnam manum? respon. quod illa sola amputabitur ei. ff. de cõtrahen. emptio. l. si em-
25 pti. §. pen. † Item quid si illæ cui manus debeat abscindi nullã manũ habeat? respondeo & dico, quod in alio mẽbro debeat puniri, vt C. vt intra certum tempus. q. crimi. termi. l. ij. ibi.
26 & si persona vilior. † Item, quid si aliquis fecit iniur. alicui officiali, potestati, vel alicui de sua familia, vt notorium crimen in persona vel rebus. verbo vel facto, nunquid iudex illius curie poterit delinquentes punire? videtur quo, non esset iã aliquis iudex in re sua vel suorum vel in proprio facto, quod esse non debet, vt ff. ne quis in re sua l. vna. & ff. de iurisd. om. iudi. l. qui iuri præest. nec in re sua quis potest esse arbiter, vt ff. de arbi. l. pen. Solu. secundum do. Gui. dic, quod si pube. & noto. est facta offensa iudi. vel suis, vt quia facta fuit dũ ius reddebat, vel sedebat pro tribu. poterit delinquentes punire, nam hanc iniur. sine accusa. & iuris or. prætermisso potest punire iudex l xiij. dist. c. salonitane. & hanc iniur. iudex retractare vel remittere non potest, quia non est tam sibi facta quam communi, & toti populo ciuitatis, vniuersis enim redditur quod pro voto primatibus indulgetur, vt C. de aduo. diuer. iudi. l. restituende. & ff. de condi. & demonstra. l. municipibus. nam in præmisso casu non ipsi iudici vt priuato, sed vt iudici facta est iniuria, & nõ ipse vt in suo negotio, sed vt alius procedit & condemnat, vt argu. ff. de adoptio. l. si pater. §. qui duos. Et ad hoc est nouus canon Innoc. c. Romana extra de pẹn. lib. vj. Nam cui iurisdictio concessa est, id concessum sibi videtur sine quibus iurisdictio. explicari non potest, vt ff. de iurisdict. omn. iudic. l. ij. & extra de offic. & potesta. iudi. delega. c. j. & c. præterea. & c. suspicionis. Alijs vt do. Ioan. videtur procedendũ esse in hac quæstio. secundum formam l. ff. de offi. præsi. l. senatus. Quidam alij distinguunt sic, talis iudex est qui habet merum imperium, & tunc possit hoc facere, an vero si municipalis vel delegatus, & tunc non possit, vt ff. de iu. l. in omnibus. sed prima solutio magis placet.

27 † Quæritur hic an duplex iniurię videatur facta, scilicet iudici tanquam priuatæ personæ & in dignitate posito, vt duobus modis agatur de iniuria iudici facta? dixerũt quidã ꝙ non, quia nõ debet quis duplici pẹna puniri, vt ff. de offi. præsi. l. diuus. nec de eo. delicto sæpius quæritur, vt ff. nau. cau. sta. l. licet. §. fin. Tu dic, ꝙ cõmune vniuersitas potest agere pro sua iniuria, & iudex pro sua propria, vel priuata vt dicitur in filia & vxore vt institutio. de iniur. §. patitur. & præstat ad hanc solutio. argu. ff. de pu-
28 bli. l. licitatio. §. quod illicite. † Sed pone quod aliquis percussit & vulnerauit aliquem cum quadã forfice & intulit duo vulnera vno ictu, quẹritur an debeat puniri pro vno vulnere, an pro duobus, secundum formam statu. dicentis, ꝙ quilibet puniatur in lib. x. pro quolibet vul-
i nere. dic ꝙ puniatur pro vno vulnere,[i] tantũ, vt ff. arb. tur. cæ. l. si gemina. Sed videtur ꝙ pro pluribus puniatur, ẽt si constet ꝙ animum habuit vnum vulnus inferendi, vt quia cum ense, vel alijs armis percussit, nam debet quis puniri secundum effectum, non secundum affectũ. ff. vi bon. rap. l. prætor, §. si quis aduentu. & §. pe. & de fur l. qui saccũ. Item vna conceptione verborum, plures stipu. continentur. l. scire debemus. ff. de verb. obli. & vna nouatione, & sic conceptione, plures obli. tolluntur. ff. de noua. l. fina. licet videatur contra. l. si quod fur. ff. de fur. sed non obstat, quia licet dicatur, ꝙ non teneatur fur, teneor tamẽ in aliquali actione, sed tu potes dicere quòd si statu. imponatur pẹna pro percussione, ꝙ vna pẹna puniatur, quia vna percussio siue ictus, si aũt pro vulnere pluribus pẹnis puniatur, cum plura sint vulnera.
29 † Item pone contineri in statu. quod quicũque percusserit aliquem in via publica, magis puniatur pro vulnere, quàm si alibi percusserit. Ecce aliquis aliquem percussit in via priuata ꝑ quã iter vulgo fit, quid erit? dic ꝙ perinde puniatur, ac si in via publica percussisset, vt ff. de his qui deiec. vel eff. l. j. vbi, dummodo per ea &c. & ff. si men. fal. mo. dixe. l. fi. nam mentem non verba spectamus, vt ff. de alea. l. iij. §. cõdictio. Item pone ꝙ ego vidi ꝙ Titius percutiebat, vel vulnerabat, vel occidebat Seium, quẹritur nunquid ego tenear eum iuuare? videtur ꝙ
k sic,[k] alias aut sum puniendus, vt ff. de re iudi. l. culpa. & ff. de noxa l. in omnibus. & l. in delictis. in princi. Nam non tantum careo culpa, imo hoc maleficium videor fecisse, vt ff. de iniu. l. quod ergo. §. j. Sol. dic secundum canones ꝙ ego teneor me interponere verbis vel alio honesto modo, vt in c. neglıgere cum possis. ij. q. vij.

ij.q.vij.sed secundum lec. non nisi in ijs, quos habeo corrigere vt filios vel seruos per leges prædictas,& dic vt de hoc no.per Accur.super
30 d.l.culpa.ff.de re iudic. †Cum aliquis minor. xxv.annis delinquit,vt sciamus an possit puniri vel non, distingue, quia aut est pubes, aut impubes. Et si est impubes,aut est infans, vel proximus infantiæ,aut proximus pubertati,& dicitur minor.vij.annis,vt C.de iure delibe.l. si infanti. proximus infantiæ est à vij. annis vsque ad xj. cum dimidio masculus fœmina vero à vij.vsque ad ix. cum dimidio, vt instit. de inuti.stip.§.pupillus.& hi si delinquũt nullo modo puniuntur,vt ff.de fal.l. impuberẽ.& ff.ad l. Aquil.l.sed & si quocunque.§.fi.& ff.de rei ven.l.quod infans.& argumen.insti.de inuti.stip.§. sed quod diximus. Si autẽ est pubes vel proximus pubertati,vt in eo qui est maior x.annis cũ dimidio, qui dicitur proximus pubertati,vt ff.de re.iur.l.pupillus. tunc regulariter omne delictũ cadit in cũ puberẽ,qui dicitur doli capax,vt ff.de fur.l. impuberẽ. & d.§. pupillus.& d.§.sed & si infans. Et in hoc casu aut delinquit culpa, & tunc minor in nihilum punitur beneficio restitutionis in integ. vt C. si aduer.delic.l.j. Item in sene,qui si culpa delinquit punitur mitius,vt ff.de ter.amo.l.ij.aut delinquit per imprudẽtiam, & tunc nullo modo punitur,vt arg ff.de iur.om.iud.l.si quis §. doli.aut delinquit dolo pupillus vel pubertati proximus, & tunc si ciuiliter conueniatur, nullo modo punitur,vt ff.de mi.l. si ex causa. §.nunc videndum.ff.de reg. iur.l. fere. si autẽ criminaliter conueniatur, & tunc aut delictũ est tantum atrox, & non subuenitur illi, nisi quatenus miseratio ætatis produxerit iudicem ad mediocrem pœnam imponendam, vt ff.de mi.l.auxilium.§.in delictis.in prin.aut est atrocissimum, & tunc nullo modo ei subuenitur, vt d.§.in delictis.in ij.parte sui.Sed fallit in minore.xiiij. annis in crimine adulterij, vt ff. de adult.l.si minor sed de stupro bene tenetur, vt ff.eo.ti.l. stuprum. in fi. Item excusatur minor.xiiij.annis in crimine falsæ monetæ,vt C. de fal.mo.l.j.§.impubes. Sed ibi forte non erat doli capax,vel dic quod ibi falsum nõ fecerat, sed consenserat. Item excusatur in alijs casibus.C.de ijs qui notan. infa.l. penul. Item à delicto non petiti tutoris, vt C. si aduer. deli. l.fin.& alias.ff.de bon.lib.l. qui cum maior. in princ.Nec etiam impubes tenetur crimine sepulchri violati,vt ff.de sepul. viol.l. prætor.§. j. alias autem punitur, quia legitur quòd impunitas delicti propter ætatem, non datur, vt C. de pœn.l. impunitas. sed qualiter fiet prædictorum punitio? respondeo, leuiter. quia ætas eorum quicquid videt ignorat, vt ff. de iur.& fac.igno.l.fina.C.de fal. mo.l.j.in fin. & insti. de inuti.stipu.§.furiosus. vnde dic quòd impuberes quando alij decapitantur ipsi debent ferula cædi, vt ff. ad Sillan. l.j. Puberes autem iudicis arbitrio puniuntur, vt d.l.auxilium.§ fina.& ff. de termi. amo.l.ij. & facit ad prædicta. ff. ad Sillan. l. si quis in graui. §. clauos.& ff. ad leg.Cornel.de fal. impuberem. Et vide quod not.per Azo.de lega.l.Aquil.§. culpam autem. institu. de obliga. quæ ex quasi delict.nascun.§. fina ff.de furt. l. impuberem.

31 †Pone quòd plures homines commiserunt delictum, quæritur qui conueniantur & teneantur? ad quod dic, quia aut occiderunt tm̃, aut vulnerauerũt tm̃, aut vulnerauerũt & occiderunt. Primis duobus casibus omnes tenentur, & conueniuntur insolidum ad pœnam legalem, vel statuti, nec vnus soluendo liberat alium, vt ff.ad l. Aquiliam.l. ita vulneratus. & l.item mela.§. sed si plures. in tertio casu. Si maleficiũ commissum fuit in rixa, ictus vniuscuiusque contemplari oportet,vt dicta l. & ff. ad leg. Corn.de sicca.l.fin.vt mitius puniatur, qui percussit cum paruo telo leuiter,quàm ille qui percussit cum falcastro, & intulit mortale vulnus,& hoc nisi constaret istos habuisse animum occidendi, quia tunc puniuntur omnes ad mortem, vt dicam plenius infra. de ho.§.ponamus. Et circa hanc materiam distingue secundum do.Odofre.Cum plures tenentur,aut teneantur ad rem tantum, aut ad interesse tantum, aut pœnam tantum, aut ad rem & pœnam. Si ad rem tantum solut. vnius liberantur alij, vt ff. de eo per quem factum erit l. secunda.§.si plures. Si autem ad pœnam tantum,vtputa plures furati erunt rẽ aliquam,tunc restituta re remaneret actio furti ad pœnam,vt ff.de condi.fur.l.si pro fure.§. fin.tunc licet vnus soluat rem vel pœnam cæteri non liberantur à pœna, vt C. de condict. fur.l.1.& ff.de iurisd.omn.iud.l si quis id. ad fi. Si autem ad rem & pœnam, vt est in actione legis Aquiliæ, quæ crescit per inficiationem, tunc si vnus soluat duplum,in alio, quod est simplum cęteri liberantur, in alio vero quod est pœna cæteri non liberantur, vt patet per iura prędicta. In nomine domini amen. circa finem etiam præsentis tit.hic pono.q. quæ fuit de facto coram me Perusij tunc prędidente of-
32 ficio appellatione dicti communis. † Ecce ex forma statuti generalis pœna imponebatur

tur facietibus percussiones & assaltus. quidā cādr. magistri Nicolæ quendā aliū insultauit & vulnerauit, q. postq̄ fuerat accusatus citatus & requisitus occasione dicti maleficij, factus fuit clericus, q. nihilominus in quinque libris extitit cōdemnatus, à qua condēna. ad me extitit appellatū allegabat, ꝙ nō potuit condēnari ex eo, ꝙ tēpore cōdēnationis inueniebat̄ ꝙ erat clericus, modo quęritur quid iuris sit? & primo vr̄ ꝙ potuit & debuit cōdēnari de iure, quoniā iura dicūt, ꝙ si aliquis fuerit accusatus in ius, & postea miles vel alterius fori esse cœpit, ius reuocādi forū nō habet, quasi ab alio iā pręuētus, vt extra de fo. cōp. c. ꝓposui. & ff. de iurisd. om. iud. l. cū quędā puella. & per solā citationē perpetuat̄ iurisdictio tā ordinarij vt p̄dictis iuribus, q̄ delegati vt extra de officio. & potestate iudicis delega. c. gratū & c. relatū. & de offi. lega. c. si. per solā citationē pręuenit̄ iurisdictio, seu per solā cōuētionē, vt extra de appel. c. vt debitus & de rescri. c. p̄ter. & c. sanctę Crucis. Itē tēpus cōmissi delicti debet spectari & nō tēpus iudicij. Nā videmus ꝙ si aliquis cōmittat aliquod maleficiū, & tēpore facti maleficij vna lex vigeat, & tēpore cōtestationis & tempore sententiæ alia, debet iudex iudicare secundum legē, quę vigebat tēpore cōmissi delicti, & vt plene no. C. de legib. & cōstit. l. leg. & cōstit. & in corpo. auth. vt cum de appel. cog. in prin. Item videmus ꝙ si iniuria fiat alicui, & agat̄ iniuriarū ciuiliter debet fieri æstimatio, & referri nō ad id tēpus quo iudicatur Sed semper inspicitur tēpus commisisse iniurię, vt ff. de iniur. l. iniuriarū æstimatio. Item videmus quod post accusationem propositam & actionem secutam, nec actor nec reus possit variare, imo oportet eos vsque ad finem persistere. in accusante loquitur auth. vt C. quom. & qn̄ iud. auth. qui semel & in cor. auth. de liti. § omnē vero. In reo vero loquūtur leges pręallegatę. ff. de iudi. l. si quis postea. & l. vbi. & d. c. ꝓposuisti. & d. l. cū quædā. sic nō licuit forum mutare. Itē videtur casus. l. alia ratione. Nā iura dicunt, ꝙ si aliquis impetret literas à summo pontifice, & ille cōtra quē impetrētur, vt mādatū summi Pontifi. eludat antequā literæ ad iudices perueniat, vel postea prius q̄ citetur euacuādo mandatū summi Pontifi. de possessione de qua controuersia vertit̄ cōmutationē fecit, nihilominus tenetur ratione possessionis, q̄ nō erat tempore citationis penes se corā iudicibus delegatis à summo Pōtifi. respōde ergo multomagis post citationē commissam, vt extra de alie. iud. mu. cau. fac. c. ex quorundā post citationē factā p̄sumitur ꝙ accusatus si fiat clericus, ꝙ fiat causa euitādi iudiciū iudicis secularis & pœnæ imponēdæ, & præsumitur mala fide hoc facere, & de suo iure vacillare. ar. l. C. de acq. pos. l. nemo. ibi interpellationem vero. ff. de pe. habetur l. interuenit. §. petitā aūt fisco. & §. petitam aūt habetur. Itē quātūcūq; efficiatur clericus, non tn̄ ob hoc exuitur. ab obligationibus seu delictis à se cōmissis sed ex præcedentibus contractibus vel quasi, vel delictis vel quasi poterit cōueniri & puniri, vt in authen. apud quos oportet mona. cāni dicere. §. j. C. de epis. & cle. l. qsquis emersis. & l. ad similitudinē. vt ff. de cap. dim. l. iii. & § nemo. & l. tutelas. §. ii. in auth. de san. epis. §. ꝓuidere. i vlt char. & de mona. §. j. & §. si quis aūt semel. & ad fi. gl. q̄ incip. idē in aliis. Itē quia personalis actio vel obligatio semper personas quo vadunt prosequitur. ar. ff. de mu. & ho. l. rescripto. §. fi. & idem dicimus in delictis, vt insti. de noxa. § omnis. & si seruus deliquerit liber effectus tenetur, vt ff. de iniur. l. sed & si vnius. §. si iussu. & ff. de vsufr. l. Iulianus. §. si quis pars. & de contrahen. emp. l. fi. ff. de nego. gest. l. Pomponius in maiori gl. & ar. ff. de verb. obl. l. quicunq;. & de nouo ingredi religionem, vel fieri monachum nō est modus tollendę obligationis, vt insti. quib. mo. tol. obli. per totum. quid plura vr̄ etiā quod dicta causa non prosit collatio ordinis clericatus. Nam hoc factum est post crimen cōtractum quasi in fraudem, & ad euitādam pœnam criminis anteà se cōmissi. argu. C. de sacrosan. eccle. l. qui sub prætextu. & ff. de don. cau. mor. l. si qs. & est quasi expressum in auth. de mo. §. si vero & si quis. vbi ingressus monasterium, ꝓ pęna subeunda eximitur de monasterio, & in pristino statu traditur, & ad hoc optime facit. C. de his q ad eccl. confu. l. j. & ff. de re mil. l. qui mœtu non pos. l. j. & ij. C. de epi. & cle. l. officiales. & ff. de mu. & ho. l. cura. §. fi. Præterea decuriones nō sunt torquendi, vt C. de car. l. decu. & tn̄ si qs tabellio falsa efficit instrumēta, & postea decurio factus est, non propterea

rea excusatur propter superuenie͂te dignitate͂ quominus posit torqueri, vt C.de fal. l.si quis decurio.& nemo delictis exitur,q minuitur capite.vt ff. de capi.di.l.tute.§.1. hinc est quod si seruus delinquerit & ante co͂demnationem ad libertatem peruenit ꝙ inspicitur tempus qualis status fuerit eo te͂pore quo deliquit,vt ff.de pœn.l.i. Item in seruo delinque͂te si postea efficiatur liber, nihilomins tenetur,& noxa capitis sequitur,vt ff.de iniur.l.sed & si vnius.§.si iussu. & insti.de noxal.act.§.omnis.& ff.si ex noxa.cau.aga.l.ij.in prin. Item post munus sibi iniunctu͂ tale priuilegium sit adeptus, quod soleat à tutellis excusare sibi non prodest,vt ff.de excu.tu.l.tutor petitus.in prin. Item ad quid diem in sermone tenemus casus est,vt ff.de iudi.l.si quis pœna & de iuris.om.iud.cu͂ quidam. ad municip.l. incola. & extra de fo.compet.c. proposuisti. Nam sufficit quod iste ca͂drolus te͂pore co͂misi delicti erat de foro iudicis secularis, & si postea alterius fori sit effectus, vt ff.de re iudi.l.si cognatus.& ff.de bon.pos. secundum tab.l.j.§.sinaute͂. Prçterea iste qui deliquit à principio erat laicus,ergo qualis tunc erat eius conditio,est attendenda, quia cuiusq; rei potentissima pars principium est, vt ff.de ori.iur.l.j.& ff.de contrahen. empt. l.vlt.ff.de reg.iur.l. quod ab initio. & ff. de ser.expor.l.si mi.& de pœ.l.j.Non enim vitiatur nec variatur,licet ad eu͂ casum perueuerit,à quo incipere non potuit, vt in authen.vt lic.ma.& auiæ.§.quia vero.& insti. de leg.§.si qs debitori.Sic in proposito non vitietur cognitio secularis iudicis propter superuenientem clericatu͂. licet si ab initio fuisset clericus non potuisset cognoscere,& sic est confirmanda sn͂ia. Item si fuisset clericus an co͂missum delictu͂ non posset per iudicem appellationis exgrauari, cu͂ iudex ipse no͂ eum grauaret,nisi per acta primi iudicis ex forma statuti, & iuris. Econtra vr͂ quod non potuerit vel debuerit per secularem iudice͂ co͂demnari, Imprimis propter quoddam generale.Nam certu͂ est generaliter quod omnis res iudicatur secundu͂ prçsente͂ statum,vt ff.de ver.obl.l. co͂tinuus.§. cu͂ quis cum ergo tempore sn͂iæ no͂ erat secularis persona,sed clericus iam effectus,satis patenter concluditur quod non potuerit puniri à iudice seculari, & tanq̄ à no͂ suo iudice lata no͂ tenuit,vt C.si à no͂ compe iudi. per totu͂.Ite͂ alio generali. Na͂ vbicunq; res deducitur ad eum casum à quo no͂ potest &c.deductione illius casus impedit negotium.de quo co͂queritur,vt ff.de verb.obli. l.inter stipulantem.§.sacra͂.& ff. de ali.cib. leg.l.solenniter.cum si.Item si aliquis tutor accusatur de suspecto durante tutela, & si interim finiatur tutela,iudiciu͂ dissoluitur ia͂ inceptum,vt ff de suspe.tut l. post finitam. ita & hoc finito negotio omnino pe mutatione͂ alterius fori,finit primum iudicium, etia͂ si ia͂ esset ceptum? multo ergo fortius desinit habere initium, vbi iudicium nunq̄ fuerit cœptum,& intelligitur post lit contesta. vt in auth.de liti.§.si vero initiu͂ Præterea sicut superueniente satisdatione,alias sacerdotio,iudicium vel arbritium ia͂ inceptum finitur,vt ff. de arb.l. non distinguemus.§.satida.multofortius vbi per solam citationem est inceptum. Quid plura alio inco͂uincibili ostenditur arg.nam plautianu͂ senatus.locum habet de filiis, qui post diuortiu͂ nascunt,aliud sena.sub diuo Adriano factum de his,qui nascantur constante matrimonio quid si est dubium? certe ex vltimo agetur,vt ff.de lib. agno.l.iij.§. qui Flauianu͂.ita & hoc in dubio. Nam & si dubium esset quod no͂ est ex natura à iurisdictionis vlti.iudicis & fori deberet agnosci. Prætereа licet regulariter à muneribus publicis subeundis quis accusari no͂ posit, tn͂ satisdatione obueniente bene excusatur, vt ff.de va.l.præto.in princi. Quid plura videmus,quod si quis post delictum co͂missum seruus hostiu͂ factus sit, dicitur quod actio pro delicto competens extinguitur,vt ff. de fur.l.si quis in hostium.§.si post noxa͂. multofortius si transit in potestate episcopi. Ite͂ vides quod superuenie͂s dignitas secularis quelibbet liberat ab onere personali,& est casus duaru͂ legum.ff.de execu.tut.l.non solum.§.qui pup.& l.spadonem.§.sinautem. multofortius liberat cum accedit clericalis & sacerdotalis dignitas.quid plura casus videtur se esse duarum legum de excu. tut.l. isti vltimo.§.sunt & alij. vbi dicit ꝙ tutor mutando domicilium authoritate principis à tutela & foro eximitur.secundus.ff. de accu.l.hos acc.§.hoc beneficio. vbi dicitur ꝙ si aliquis post ratum commissum impetrata generali abolitione à principe efficiatur

legatus,

legatus, quod ẽt lite conteſtata non poterit ſuper ipſa accuſatione procedi, multofortius hic, vbi nulla citatio p̃ceſsit, vel ſi præceſsit non bannũ vel cõdẽnationẽ, antequã clericus fieret. Itẽ ſola citatio ſeu accuſatio non vr̃ ſufficiẽs ad impediendũ hominem clericari, niſi prius dãnetur. lxxxi. diſt. quicunque. & c. q̃ ſine examinatione. Si ergo nõ impeditur clericatus p̱p̱ delictũ cõmiſſum, ſequitur ꝙ nõ impedit clericorũ beneficia aſſequi, cũ poſitione vnius ſequatur poſitio alterius, nã poſito quod poſsit fieri clericus, ſequitur ꝙ eum ſequantur priuilegia clericorũ. Et ad hoc optime facit inſti. de hęred. inſtit. §. eſt aũt caſus. vbi dr̃, quod non põt ſeruus manumitti, ergo nec hæres inſtitui, q̃a ſi inſtitueretur, efficeretur liber vt dr̃. Item ſup prædicta probatur alio inconuincibili argumẽto nã nõ ꝙ fuit, licet ꝙ ſit, cõſiderari oportet, vt l. di. fere de terra. Hic ita licet fuerit laicus, tñ quia modo eſt clericus, nunquid poſsit puniri à iudice ſeculari? certe non video m. Quid plura? nõ põt plus ficta confeſsio, q̃ reſultare dicitur ex cõtumacia, quã operaretur vera ſed æquum eſt, ꝙ ẽt hæc fuiſſet cõfeſſus, nihil ſibi nocere multofortius nõ dẽt ſibi nocere, vbi nõ eſt vera cõfeſsio, ſed ficta, vt c. at ſi clerici. extra de iu. Nunc vero reſtat reſpõdere allegationibus partis aduerſæ primo non obſtant prædicta iura. l. ſi quis poſtea cũ quædã puella & d. c. ꝓpoſuiſti. q̃a ſi veritatem velimus intueri, iſta locũ habent, qñ addimus forũ foro, q̃a per talẽ cõditionẽ nõ dicimus forum primũ mutari? ſed ſecundum primo foro addere. ar. ff. de ſenatuſcõ. l. ſenato. & de cond. & demon l. falſa. & ff. ad munici. l. aſſump. § quod ſolet. Verũ quãdo principis ſeu ſummi põtificis ex certa ſcientia concedentis propter dignitatem ſecularẽ vel clericalẽ forũ ſeu domiciliũ mutuamus, vt in caſu p̃ſump. tunc ſequitur locũ ſecundũ domiciliũ vel forũ? primũ nõ cum primi fori nullæ reliquiæ remanſerunt, & ſic intelligũtur ſ̃m iuris ſubtilitatẽ. §. ſunt & alij. & § hoc beneficio & §. qui primipilũ. & ſic manifeſte cõcludit cõtra s̃. dictum cãdiolũ non potuiſſe ꝓcedi? p̃terea põt ad dicta iura ẽt alio mõ reſpõderi, nã oĩs actus primæ obligationis tranſit in ſecundũ, ita ſane vt nihil reliqui ſit quod virtute primæ agi poſsit, ſed virtute ſecundę arg. ff. de act. & obl. l. obligationũ fere. §. fi. & de ver. ob. l. ſi ita ſtipulatus. §. Chryſogonus. & ff. de noua. l. cũ. n. & de tranſ. l. cum acqui. itaque hæc virtus caracteris impreſſa eſt tantæ virtutis, ꝙ cũ eximat omnino à iuriſdictione iudicis ſecularis, ita quod nil fori vel iuriſdictionis penes eum remanebit, ſed oĩa extinguuntur, & tranſeunt in iuriſdictione eccleſiaſtica, quinimo nedũ ſi reclamaret? vt fuit hic, vel ſi ſponte litigaret nõ valet vt ſupra probatũ eſt, ſed in legibus allegatis pro alia parte vtriuſque iudicis poterit eſſe iuriſdictio. Ad alias aũt leges & auth. vt cũ de appel. cog. facilis eſt reſponſio, quare tã primus iudex, quã appellationis erat competens iudex dãnati. Itẽ hic nõ tractat̃ ſcd̃m quas leges debeat puniri, ſed an debuerit et poterit puniri à iudice ſeculari. Itẽ põt reſpõderi, ꝙ ſpeciale eſt in cã appel. ad l. iniuriarũ æſtimatio. duplex eſt reſpõſio, Prima q̃a hic nõ agitur de tẽpore ęſtimationis iniuriæ, ſed vtrũ iudex ſecularis iuriſdictionẽ habeat in clericũ iã effectum. Secunda, q̃a idẽ iudex erat vtroq; t̃pe eiuſdẽ cõditionis homo, tã tẽpore cõmiſsi maleficij quã tempore quo fuit prolata ſñia, ad authen. q̃ ſemel. ſatis patet reſpõ. quia loquitur in accu. ad c. extra de ali. iu. ma. cau. fa. patet reſpõ. quia ibi delinquerunt permutando rẽ cauſa mutandi iudicis, vt duriorẽ cõſtituerent aduerſariũ in auth. ergo in illud edictũ tenetur ad intereſſe, & melius tenetur reſpõdere corã iudice delegato, q̃ alias erat cõpetens, ſed hic vbi omnino forũ mutat̃ nõ põt dici ꝙ teneatur corã nõ ſuo iudice reſpondere. i. iudice ſeculari. Ad aliud aũt quod alleg. q̃ quantuncunq; efficiat̃, clericus ab obligatione, & delicto nõ eximitur. duplex eſt reſponſio. Primo, q̃a licet nõ eximatur tñ dẽt corã ſuo iudice reſpõdere, vt s̃. ꝓbatũ eſt? & ita intelliguntur iura ad hoc alleg. Scd̃o, q̃a ſuperueniẽte ſacerdotio ſiue clericatu à muneribus ꝑſonalibus exuit̃, vt p̃ alle. l. prætor. in prin. ff. de mu. & ho. in fi. j. reſpõ. ibi, vel quid ſi facer. & ad l ſi quis. ff. de dona. cauſa mor. & ad . ff. de remiſ. l. qui me. & ſimiles, facilis eſt reſpon. quia in prædictis legibus probatũ erat plene, quia timore criminis & pœnæ inferendæ prædicta fecerat. Cæterũ qñ hoc non apparuerit vel eſt dubiũ, certum eſt ꝙ non p̃ſumitur, niſi probetur, vt ff. de proba. l. quoties. §. qui de

dolo.tum q̃a quilibet præsumit̃ bonus &c. ff.de re mili.l.non oẽs.§.à barbaris.tum q̃a eo tp̃e quo clericus fuit effectus, nõ erat de crimine cõuictus vel in facinore deprehensus.sc̃d̃m quas terminationes intelliguntur p̃dicta iura in cõtrariũ alle. & ita intelligit̃ lex illa post cõtrariũ &c. p̃terea ex delicto efficitur delinquẽs debitor à tp̃e latæ s̃niæ, vt l. defensionis facultas.C. de iu. fis.lib.x. Itẽ ad alle.ff de pœn.l.j.põt de facili respõderi,q̃a licet dicat ibi q̃ nõ prodeest sibi status priuatio,q̃a mutatur sc̃d̃m statũ in quo erat tp̃e maleficij cõmissi prodest tñ quantum ad hoc q̃ in illa pœna quæ erat sibi inferẽda imponeretur sibi à suo iudice.s.à iudi eccles.& nõ à iud.seculari,vt C. si à non cõpe.iud. p̃ totũ.so.d.Mar. de Fano. dispu. hanc q.& soluit, quod iudex secularis hanc cognitionẽ habeat & punitionẽ de d.maleficio non obstante, q̃d postea factus fuerit cleric⁹ p̃ iura alle. p̃ hac parte.d.vero Dy. de Musel.similiter hanc soluit quæstio. dicens distinguendo, q̃a aut certũ est, q̃ ille malefactor factus est clericus cã euitãdæ pœnæ imponẽdæ per iudicẽ secularẽ, & tunc dicebat, q̃d iudex secularis poterat cognoscere,& pœnã imponere.ar.l.C. de satis.l.q̃ sub prætextu.& de do.cau.mor.l.si aliquis. & in auth.de mona.§. si vero.& §. si q̃s. cũ ll. similibus supra allega. ad hunc arti. Aut certum est, q̃d iste nõ est factus clericus cã euitãdi.d.pœnã nec in fraudẽ: & tunc non poterit puniri,nec cõtra eum p̃cedi à iudice seculari.ar. legũ p̃ hac parte allegatarũ. & specialiter.ff.de accusa.l. hos accusare.§. omnibus.& l hoc ver.ff.de va.mu.l.pen.in prin.ff de excu.tut.l.idẽ.§ sunt & alij.& ff. de bo.eo.qui ante mor l.j.§.j. Aut dubitet̃ an sit factus clericus in fraudẽ & cã euitandæ pœnæ vel nõ sit clericus factus subdistingue. Qui aut fuerit i crimine deprehensus vel de crimine cõuictus p̃ testes vel suã cõfessionẽ, & tunc præsumã q̃ sit clericus factus in fraudẽ, & cã euitãdæ pœnæ,argu.l. allega. circa primũ membrum huius solutionis,& arg.ff.de pet.hære.l.itẽ veniunt.§. petitũ.ff.de iu.l.si q̃s postea.& de iurisd.omni.iud.l.cum q̃dã puella.& ff.ad mun.l.incola.& extra de fo. cõp.c. p̃posuisti. Aut nõ est deprehẽsus vel cõuictus, & tunc nõ vr̃, q̃d i fraudẽ sit factus clericus arg.ff. de bo. eo.q̃ mor.sibi cõ.l.j.§.j.& ad hãc solutionẽ & q̃õ.accedit aurea l.C.de fal.l.si q̃s decur.

33 † Quæstio talis fuit Perusij Pellolus filius Facoli clerici intrauit ordinẽ sancti Augustini & ibi fuit professus.postea exiuit ordinẽ, acccepit vxorẽ, portauit arma & vestes laicales, & more laico vixit, & percusserat quendã de quo fuerat cõdẽnatus in lib.v.a qua condẽnatione fuit ad me appellatum. q̃rit an s̃nia dẽat annillari rõne dictæ p̃fessionis & clericatus?ad hãc q.maxime alleg. fuit q̃dã glo.Inn.papæ quã posuit.extra de apost.c.j.ad probãdũ,q̃ ille Pellolus amiserat priuilegiũ clericatus.q̃ glo. talis est.Triplex est apostasia.s.p̃fidiæ, vt q̃ñ q̃s recedit à fide.ij.q.vij.nõ põt.Secunda inobediẽtiæ, vt q̃ñ q̃s trãsgreditur p̃ceptũ prælati tertia irregularitatis &c. & q̃ñ exiuit ordinem &c. nã tunc si se nõ emendat post admonitionẽ.caret priuilegio clericali,vt no. Innõ. Itẽ no.54.dist..q̃ nedũ illi,sed etiã Psalmista & lector semper gaudent priuilegio clericali,& vlterius non p̃nt viuere secula.nec fieri milites.xx.q̃õ.3.eos.Sed alij contradicunt,cũ q̃bus & nos sentimus, distinguẽtes si sumpserint aliquid ordinis pœnitus contrariũ,vt si accepit secundã vxorẽ,alias corruptã,vel fecit se militẽ & seua exercuit,priuat priuilegio cleri.vt xxxiiij. dis.q̃squis.Si vero nõ fecit aliquid pœnitus cõtrariũ ordini.s. ducẽdo vxorẽ virginẽ vel fieret miles dũmodo nõ exerceat sæua.põt viuere vt clericus,& priuile.cle.gaudere.32. dist.c.feria. Sed si velit viuere seculariter negotiãdo, tabernã tenendo, vel tõsurã dimittẽdo,tunc nullo gaudebit priuile.canonis. extra de cl. excõ.c.Ioã.& c.sed alij tñ dicunt, q̃ gaudebit priuile.c.si q̃s suadẽte.q̃d in fauorẽ ordinis nõ clericorũ,est introductũ, & iõ illi renunciare nõ põt.extra de fo.cõpe. c.si diligẽti.& hoc satis verũ credo anteq̃ moueat̃, sed postea nõ gaudebit si in omnibus laicaliter se hẽt.d.auth.c.eos.nõ ob.q̃a loquit̃ de constitutis in sacris ordinibus &c.Item allegabat, q̃ s̃nia esset confirmanda & pro hoc alle.glo.cuiusdã sapientis, positam extra de sen. excõ.c. cõtingit. cuiusq; gl.talis est casus.Criminosus clericus licet i crimine fuerit deprehẽsus quantuncunq; in negotiationibus se immisceat,semper gaudet priuilegio clericali,nisi monitus nõ destitit. Ad huius mere declarationem(q̃a decretales vario modo loquuntur) vr̃ esse taliter distin-

guen-

puendũ. Aut clericus est in habitu clericali puta in vestibus clericatui conueniẽtibus non virgatis & non in armis, & tunc gaudet priuilegio cle. donec depositus & incorrigibilis curiæ tradatur. extra de iudi. c cũ non ab homine. Aut inuenitur cum habitu seculari, puta in vestibus virgatis & armis alias clericis non cõueniẽtibus, & tunc subdistingue. Aut nõ portat tõsurã quo casu ab exercẽtibus iustitiã põt sine pœna puniri, vt extra de priui. c ex parte.io.3.& de apo.c.i.si qs vero nõ exercẽs iustitiã ipsum pcuteret, q alias eũ clericum noceret, excõmunicatus esset extra de sen. excõ.§.j.si vero nesciret, ignorãtia excusaret eum vt ibi, Aut inuenitur deferẽdo tõsurã in habitu,& tunc aut se immiscet enormitatibus, pseuerãdo in eis,& tunc sine pœna excõicationis posset puniri, vt extra de sen. excõ.c.cũ non ab homine.& c. pp̃edimus. & c. contingit. ẽt si quis sciret eũ esse clericũ, vt dr̃ in d.c. cũ nõ ab homine. aut nõ pseuerat in eis, qa semel cõmisit furtũ aut homicidiũ, & recessit, quo casu subdistingue. Aut erat monitus ter vt desistat, quo casu amittit priuilegium clericatus.ex toto. Aut non erat monitus? & tunc gaudet priuilegio clericali, vt extra de sent.excõ c. in audientia.& c contingit. Abb. Item vr̃ ꝙ d. Pellolus non possit gaudere priuilegio cleri. qm̃ in primordio.d.causæ dixerit se non esse clericũ, vnde quantuncunq; postea clericus appareat denegandũ est sibi propter suum mendacium beneficium,& licet tali beneficio pacto renunciari non possit nisi tm̃ mendaciũ admittat. quod pdicta facta renũciatio non excludit, sic patet in benefi. Mace. ꝙ filius perdit propter mendacium, licet ei renũciare non possit, vt C. ad mace l. & ff.eo.titu.l. nam & si. nã leges mẽdaces psequuntur, & sua beneficia eis denegãt,& auxilia, q̃ citra mendaciũ sibi cõcedũtur, vt ff. qđ cum eo. l. sed & si ex modico.§.j. & C. qui potio. in pign.hab.authen.itẽ posterior.& ff de fide. l.si dubitet.§.j.& ff. de nõ nu.pec. auth cõtra qui propriã.& sic non obstat quòd clericus non posset renunciare beneficio clericali, quia renunciatio eũ non priuat suo priuilegio, sed mẽdaciũ suum & delictum, vt dictum est oẽm enim hmõi honorẽ reatus & mendaciũ excludit, vt C. vbi sena. vel cla.l.j. sic & in clerico dr̃, vt extra de fo.cõpe.c si diligenti.in gl. sed si cõtra eos &c. nõ ob. qũo doceat se clericũ, qm̃ non potuit reuocare. d. suã cõfessionẽ. nisi allegato probabili errore, vt ff. de inter.act l.de ætate. §. Celsus. quid plura? ex eo ꝙ accepit vxorẽ laicali more apostatauit,& sæpius se immiscuit, perdidit priuilegiũ cleri. sic ꝙ põt sub seculari iudicio cõueniri pro criminalibus ab eo cõmissis, siue fuerit clericus simplex, siue religiosus, siue professus, vt extra de vi. & hon.cle.c.cleri.excõ.c clerici.lib vj.vel vt de appel.c.j.& ibi no.Inn.in vers.si vero nõ facit sed velit viuere seculariter &c. Nã de apostasia & irregularitate ibi dicit, & probatur hoc extra de priui. c.ex parte.iij. nec ob.extra de sen.excõ.c si vero. & c.ĩ audiẽtia.qa clerici nõ inferunt iniuriã alijs, sed ipsi ab alijs patiuntur,& econtra, & iõ mitius cũ eis agitur. constat.n. dictũ Pellolum bis alijs iniurias intulisse diuersis tẽporibus de quibus extitit condẽnatus.& binus actus in maleficijs inducit consuetudinem, vt C. de epis.aud.l.3.in fin. & qa qui semel fuit malus, semper p̃sumit malus, vt ff. de accus.l.si cui.§.ijsdẽ. Item non ob. auth. statuimus. qa intelligitur in clericis & alijs religiosis gaudentibus priuilegio cle. qbus hic Pel. nõ dẽt gaudere. Ecõtra allegatur ꝙ dictus Pello. gaudet piuilegio cleric. & ꝙ propterea non debent exgrauari. & in primis, qa clericus cuiuscunq; ordinis nõ debet posse coram seculari iudice cõueniri, vt extra de cõsue.c.ad audien.iam.& de fo. compe.c.si diligenti.ꝙ c.nullus cleri.& xj. q.j. c. inolita. &c.placuit.imo de iure ciuili iudex, q procedit contra clericum priuatur sua iurisdictione,& actor sua clausulã, vt C. de epi.& cle.auth.statuimus. nõ ob.ꝙ d. Pello. sit cõiugatus. qm̃ per iura antiqua & nouissima Titius coniugatus cum vna virgine omni gaudebit priuilegio clericali extra de cleri. cõ.c.j.excepto de collectis, vt ibi not.& eo. tit.cleri.lib.vj. Præterea q. nostra dubitationem non recipit, vt præmissum est dictus Pello.est professus,& sic per cõsequens non põt effici per aliquẽ actum de foro seculari, quia votum solẽnizatum fuit per ipsum, vnde sic annexus est, ꝙ amplius resilire non potest.extra q cleri.vel vo.c. rursus. xxvij. q.i.oẽs fœminæ.& xxiii. qõ.ii.c.eos.q semel in clerico trãslati fuerũt siue in monasterio deputati. Ad idẽ dic ꝙ quæ possent dici per aduersarium

aduersarium nõ obstat dicentem ꝙ dictus Pel. per actus suos perdidit priuilegiũ. quia professus nunq̃ põt priuilegium perdere, vt extra de regu. c. nec religiosus. & ibidem traditur modus, q̃ debet seruare in religiosis religionẽ deserentibus, & nunq̃ reperit ꝙ iudex secularis quãtuncũq; religiosus dimiserit religionẽ & ẽt apostatauerit, hẽt q̃c quam in eo facere. ad hoc facit extra de sta. mo. c. ad monasteriũ. in fi. in eo ꝙ firmat religiosum nõ posse aliquo modo fieri de fo. seculari. ad idẽ certus modus à iure est traditus, qualiter clerici efficiant de fo. seculari, q̃a primo deponit & degradat? & postea exuit vestibus clericalibus, & sic relinquit iudici seculari, vt extra de ver. sig. c. nouim⁹ & de pę. c. degradatio lib. vi. at in clerico p̃missõ præmissus modus seruatus non fuit, sic patet, ꝙ iudex secularis nihil potuit in p̃dictũ iurisdictionis exercere. Quid plura? ẽt dato ꝙ ẽt depositus & degradatus, tñ si viuere vult clericorũ gaudebit priuilegio fori. lxxxi. dist. c. dictum est nobis. præterea dato, ꝙ dictus clericus apostata fuerit & seuis se immiscuerit, tñ adhuc gaudebit priuilegio fori. nã ẽm rei veritatẽ ad hoc vt perdat priuilegiũ fori, nõ sufficit tm̃ ꝙ apostata, & seuis se immiscuerit, imo est necesse cũ p̃dictis, ꝙ se militẽ faciat, vel vxorẽ virginẽ vel corruptã ducat. & ita no. Inn. subtiliter extra de apo. c. j. ad idẽ no. Inn. extra de hære. c. excõica. vbi no. casus in q̃bus clericus perdit priuilegiũ fori, in quibus nõ est casus nostræ. q. preterea religiosus quo ad actus ciuiles ꝓ mortuo habet, vt C. de epis. & cle. l. Deo nobis. & in auth. de nup. §. distrahant. & de epis. & cle. auth. causa q̃ fit cũ monacho. & sic in iudicio esse non põt, sine cõsensu sui p̃lati. & coram suo iudice, vt no. in d. auth. causa. & ff. qui sa tisda. cog. l. quoties. Solu. ego Albe. de Gandi. prædictus cognitor. d. causæ in d. causa appella. habito secreto consilio cum plurimis peritissimis in iure cononico iudicaui bene iudicatũ per supra dictũ d. Capitaneum & male appel. per d. Pollo. per d. iura alle. pero hac parte, & per d. gl. dicti. d. Inno. & per doc. extra de priui. c. ex parte. lo iii. & ꝑ ea quæ ibi no.

34 †Et no. ꝙ tribus modis perdit quis priuilegium clericatus. Primo si facit cõtrarium ordini suo contrahendo bigamiam. s. ducẽdo post mortem primæ vxoris secundã. factus est bigamus. extra de biga. c. i. & c. nuper. & c. debitum. & iste bigamus cõtrahendo bigamiam ipso iure perdit omne priuilegiũ clericatus. extra de biga. c. alterationis. Scd̃o modo apostatãdo, & enormia cõmittendo, & hoc intellige q̃ñ habitu, & tonsura dimissis, nihil de clericatu ostẽdentes o, vt laici inter laicos cõuersatur & pliis & aggressuris & enomitatibus se laicorũ immiscerent? nã tales clerici offendẽtes & occidentes excõicationẽ letæ sñiæ nõ incurrũt. extra de sen. excõ. c. cũ nõ ab homine. & in gl. q̃ incipit, similiter. & c. perpẽdimus. & ibi in gl. quæ incipit, sed contra vr̃ &c & extra de aposta. c. i. & in glo. ibi posita. no. d. Inn. extra de aposta. c. i. in gl. q̃ incip. de sen. excom. & frater Ray. no. idẽ p̃ oĩa in sua summa. de sentẽ. excõ §. v. Tertio modo perdit, si clericus habitũ & tõsurã dimisit postquã à suo Episcopo tertio fuit cõitus, p vt ad ecclesiã reuertatur, si reuersus nõ fuerit. extra de sen. excõ. in audientia. ibi hmõi clerici si à p̃latis suis tertio cõmoniti militaria noluerint arma deponere, de priuilegio clericorũ subsidiũ aliquod habere non debent, vt eo. ti. c. cõtingit. lo ii. & facit extra de iu-

35 reiur. c. cũ nõ ab homine. †Q̃õ frequens & vtilis, quidã eo momẽto dedit alicui plures alapas, vel intulit plura vulnera, modo q̃riẽ an debeat punire ꝓ vna alapa vel vno vulnere an pro pluribus. Primo videtur ꝙ tm̃ de vno debeat puniri. vt ff. ad l. Aquil. l. illud. in fi. C. ad l. Iul. de vi pub. l. q̃m. & C. de mo. mul. l. eos. & ff. de iudi. l. pretor. & d. §. si in plures ff. de fur. l. inficiãdo. §. infans. & ff. si fa. fur. fec. dic. l. i. & l. se. de leg. i. l. cũ. q. & ff. de actio. emp. & vendi. l. non est. ff. pro soc l. cum duobus. §. si plures. & ff. de priua. deli. l. nõnunq̃. Econtra vr̃, vt ff. de priua. delic. l. nunq̃. Nam pro vna iniuria eo momento facta competunt plures actiones & pluribus, vt ff. de iniur. l. i. in fi. & l. seq. multomagis pro pluribus iniuriis eidem factis debent plures actiones cõpetere, & vbi cumulatur delictum & pœna. ff. de pœ. l. regulati. in fi. sol. secundum Dy. & alios cõmuniter docto. Dic ꝙ pro omnibus alapis & pro omnibus percussionibus debeat puniri, & ea imponi pœna iuris vel pena statuti. vt d. l. nonnunquã. & ff. de adulte. & l. si adulterum cum incestu. in prin. & C. de ser. fug. l. quicunq; & ff. de verb. obl. l. quod dicitur.

&

& quasi casus expressus est.ff.de termi.mo. l.agraria.vbi si quis plures terminos auulserit, punitur p quolibet termino .l. aureis. & facit.ff. ad Turpil.l. sena. circa prin. ver. hoc aũt verbũ. ibi vbi dicit sing. causis singulæ pœnę irrogent.& ff.de iniur. l.eũ qui. §.si nupta.Et ad iura in cõtrariũ allegata respondet idẽ d.Dyn.quia vbi ex vulneribus pluribus sequitur idem & vnus effectus.s. mors. tunc vna tñ pœna imponitur,s.mortis & nõ vulnerũ. Nã licet plura fuerint vulnera,tñ quia ad vnũ effectũ tendunt,s.mortis tantũ,ergo de morte punietur. & ita ĩtelligit.d.l.illud.ad fi. supra alleg.Sed si nõ sequatur effectus mortis, p omnibus q vulneribus punietur? & ita intelligitur.l.si adulteriũ.eo mõ.respondet ad d l.qm̃ multa similiter nec obstat.l.eos C.de mo.multa.q̃a illa loquitur in extraordinariis criminibus. Itẽ non ob. l.inficiendo.§.infans. vbi dicit, quod si quis vni rẽ surripuerit,& postea cõtractat, quod nõ punitur.nisi semel ex primo furto siue cõtractione? Rõ est in promptu, quia iteratis vicibus contractationis, non põt magis cõtractari furtũ nisi res medio tpe in domini peruenerit potestatẽ, & sic sufficit quod semel tãtũ dãnetur actione furti.& in hac opinione fuit Dyn. & do.

36 Odofred. † Item pone quod ego tibi dedi consilium, quod tu homicidium, furtũ vel aliud maleficium cõmitteres tu fecisti.quæritur nunquid ego puniar ex hoc?distingue vt habetur secundum d.Dy. quia aut alias nullo modo eras facturus, aut sic.Primo casu quando non eras alias facturus, teneor. ff.de iniur.l.non solũ.§.si mandato.& §. periculus.& §. at ille cuius. Si autem eras alias facturus,tunc aut præbui consilium,& non opẽ,aut opẽ & nõ cõsiliũ,aut opẽ & cõsiliũ. Primo casu teneor, q̃a nõ oportet laudãdo malitiã augeri.ff.de ser. cor.l.2.§. persuadere.C.de fur.l.si quis seruo. Si opẽ tantum sine consilio principali vel secundario non teneor.ff.de fur.l.in furti actione,§. recte.Si consilium & opẽ, teneor.ff. de verb.signi.l. sæpe.§.ita dubitandũ est.insti.de oblig.quæ ex deli.nascun.§.ope & cõsilio,& dic supra dicta l.sæpe.quod Lan. & veteres cõsiderauerunt significationem verborũ ex effectu agendi,& tñ non sunt contrarii? q̃a Lan.loquitur, quia probaui consiliũ sine ope ei, q alias nõ erat facturus, quo casu teneor furti.insti.de obliga. q̃ ex quasi deli.nascun.§. ope.Itẽ qñ præbui opẽ principaliter,consilium secundario, quo ẽt casu teneor fur.ff. de fur.l.si pignore.§. qui ferramenta.veteres vero intellexerunt cũ p̃bui opẽ sine cõsilio principali vel secundario, quo casu nullo mõ teneor,vt d.§ ope.Itẽ cũ præbui consiliũ sine ope ei. qui alias facturus erat secũdũ hoc expone, nisi factũ fuerit secutũ &c. vel nisi consiliũ præbuerit cũ ope,quia dubium est an sit opus p̃bere opem & cõsiliũ ad hoc vt habeat locum actio furti, & determinatũ est,q̃d non sufficit consilium, nisi fiat furtum, sed eo casu, quo consiliũ est mixtum cũ ope,teneor indistincte,siue erat alias facturus, siue non. Dy.

37 †Pone insuper q. quæ assessoribus, & rectoribus quotidie occurrit facto. Continetur statuto q̃d quicunq; fecit insultũ, puniatur in centũ libr. alio vero statu.continetur, quod quicunq; percusserit, in centũ lib. Ecce aliquis simul & semel insultauit aliquẽ,& eum percussit, de quo fuit accusatus & condẽnatus in cc. lib. pro insultu & percussione, à qua condẽnatione fuerit appellatum,quærit an dicta sententia debeat confirmari an infirmari in c.lib. Ad hoc ante omnia sciẽdum est. quod statuta ciuitatum iura ciuilia vocantur, vt ff. de iusti.& iur. l. omnes populi. & insti.de iure natu.§.ius autem.& §.si ius & §.naturalia.Item sciendum est,quod ex statuto ciuitatis oritur condictio ex lege,& sic statutum est stricti iuris, cum non inueniat inter actiones bonę fidei,vt insti.de actio.§. actionum. Nam viso ibi quæ sint bonæ fidei,sequitur quod oẽs aliæ sunt stricti iuris. Nam posito vno de contrariis,sequitur reliquum,vt ff.de tutel.in princip.& de his qui sunt sui vel alie.iur.& ff. eod.titu. in prin.& sic statuta sunt stricti iuris,& sic eorum verbis est inherendum, nec interpretationẽ recipiunt,vt ff.de nego gest.l.si pupil.in fin.& l.fi.& institu.de obliga. quæ ex qua.contractu.in fi.titu.Tertio est præmittendũ, quod iura iuribus concordare debemus, vt correctionem legum inquantũ possumus euitemus.arg.C.de inof.don.l.i.& de inoffi.do, l.vlti.& in authen.de exhi. & intro.§.fin.& in authen.qui.mo.na.effi.sui.§ tribus.& C. de no.codi.comp.§. quibus.& §.tollendis. Item debetis scire, quia de diuersis delictis tractant statuta, quia si diceres insultũ

eum actu & percussione esse verum delictũ iam vnum ex statuto esse superfluũ & inutile, & sic nil operaretur quod esse non debet. cũ similitudo siue superfluitas sit euitãtanda, vt supra dictũ est? & verba debẽt aliquid operari, vt ff. ad muni. l. j. & ff. de leg. j. l. si qñ. & ff. de vsu. l. si stipu. Dicas ergo, qđ insultus cũ actu dicatur assaltus, impetus cum aliquo actu nõ confirmato, vt q̃a voluit ꝑcutere, sed nõ potuit, quia fuit detentus vel quia cecidit, vel quia fortis erat is quẽ est agressus, & fugit, vel aliud quid simile accedit, quod nõ percussit. Sic. n. videmus supra puniri delicta cũ actu non consummato, vt C. de episco. & cle. l. si q̃s non dicam. & C. si quacunque præpo. l. vbi. & ff. de extra. crimi. l. ij. circa princ. & C. de his qui ad eccle. confug. l. fi. & potuit puniri delictũ cũ actu non consummato, cũ de similibus ad similia possumus ꝓcedere, vt ff. de lega. & se. con. l. non põt. cũ l. sequen. & cum sit prõptũ leges legibus cõcordare, vt C. de inof. don. l. vnica. & cũ similitudo sit vitanda. & cũ ꝑcussio sit aliud delictũ? & sic patet qđ de diuersis delictis tractãt statuta, & sic duę pœnæ debent imponi, & vna nõ tollit alterã, vt ff. de priua. deli. l. nonnunq̃. Videmus ẽt quod duo delicta cõmissa de eadẽ re & in eadẽ persona dicuntur plura, & pluribus pœnis puniuntur, quia quodlibet delictum subijt suã pœnã, vt C. de fur. & ser. cor. l. ad uersus. l. si quis seruo. & ff. ad l. Aquil. si seruus seruo. in princi. & vt dixi supra proxi. q. & sic est in crimine falsi. vbi imponitur pęna deportationis & ademptionis bonorũ. C. de fal. l. i. in fi. & facit. C. de episc. audien. l. nemo. Itẽ qui accepit pecuniã ad accusandum alias nõ accusandum, diuersis legibus punitur. s. lege Iul. repetundarũ, q̃ ponit pęnã extraordinariã. & actionẽ in factũ, quæ datur ad quadruplum. & l. Corne. de fal. vt ff. ad l. Cor. de fal. l. j. i. respon. & ff. ad l. Iul. repe. l. eadẽ. § i. & ff. de cal. l. i. § ii. Ecõtra debet dici bene appellatũ, & male iudicatum quo ad speciem. i. quo ad vnã pœnã pluribus rationibus, primo, quia vnum delictũ vr̃ esse in quæstione nostra. s. percussio, & sic de centũ vna tm̃ pœna dignũ, sed secus si verũ esset, qđ insultus factus eẽt interuallo. s. post vel ante vulnera. quia tunc duo sunt delicta, vt ff. ad l. Aquil. l. illud. in prin. §. si idẽ. & l. si vulnerato seruo. & l. huic scripturæ. §. si seruus. & in diuersus legi. inuenies vulnus & actionẽ vulneris vt diuersa delicta puniri, vt ff. ad l. Aquil. l qui occidit: & in seruus, ꝑterea lex Aql. in primo capite loquitur de occisione hominis vel quadrupedis nõ vulnere, tertio aũt capite tractatur de vulnere & nõ de occisione, vt ff. ad legem Aquil. l. secunda. in principio. & l. seruum. § tertio autem capite. & sic apparet aliud esse delictũ vulneris, aliud mortis. Sed simul contingat, ambo dicuntur tantum vnum delictum, scilicet mortis, quasi fuerit incontinẽti secutus, vt d. §. idẽ. in fin. Hoc idẽ ostẽdo alia rõne. lex dicit, ꝙ si vna manu verberasti seruum meũ, & cũ læsisti in corpore ꝙ ex isto delicto oritur actio iniuriarũ. & l. Aquil. sed vna tollit aliã, ĩ eo qđ concurrunt, vt ff. de act. & oblig. l. q seruũ. in prin. & l. plura delicta. & l. cũ ex vno. & sic in nostro casu cũ ambæ pœnæ sint æquales vna tollit aliã ꝑ exceptionẽ. nõ obst. ff. ad l. Aquil. l. sed & si q̃cunq;. §. i. & l. cum. n. ff. si cer. peta. l. certi condictio. q̃a ibi vterque vẽtabatur in eo qđ plus est in vna quã in alia & sic cõcordãt. Præterea nonne alias videmus, qđ plura delicta incontinenti facta in vno impetu, cõprehenduntur sub vno violentiæ nomine. C. ad l. Aquil. de vi publ. l. quoniã multa. ibi verbera, damna, vulnera, homicidia. & sic ibi habes, ꝙ plura delicta sub vno violentiæ nomine continentur. & sic cum vnum delictum dicatur, vna debet pœna imponi pro omnibus illis delictis cũ alias quod licet ex illis delictis separatim factum & cõmissum habet propriam & specialem pœnam. Et ad hoc idem facit, quod no. C. de actio. l. qui de crimine. in glo. quæ incipit, & iniuriam. & ad idem. ff. de iniur. l. is potest. §. si in plures. ibi dicitur, quod pro iniuriis mihi factis simul. & semel, non ago separatim pro qualibet iniuria, sed ago simul, sicut simul factæ fuerunt? & hoc ideo vt pœna imponatur per l. quoniã multa facinora. Nam alius non est effectus vel vtilitas illius. §. si in plures quia quælibet iniuria deberet pati suam pœnam, quare prohibet simul agi, vel quare vellet simul agi, certe q̃ est vtilitas vel lesio, nõ videmus. Ex ꝑdictis apparet vnũ fuisse delictum, s. percussionis, & sic statutum loquẽs de percussione habet locũ, & ꝑ illud in libr. centum dẽt cõdẽnari, nõ aũt habuit locũ statutũ de insultu:

fultu. Prætereà qui vi rapuerit tenetur duplici pœna, s. furti & rapinæ? Sed in eo qđ cócurrunt, vna tollit aliã. vt ff. vi bono. rap. l. i. ff. ar. fur. ce. l. i. Nec ob. qđ dixit statuta nõ debere esse superflua, qa nõ sunt superflua, sed intelligitur tm̃ vnum statutũ de insultu cum actu non cõsummato, aliud cum actu consummato. Nõ obstat qđ dixi, vnũ delictum pluribus pœnis posse puniri, qua aut ꝑ eadẽ lege, & tunc per excep. tollitur, & tunc est verũ, vt no. in falso, aut in diuersis legi. & tũc per exceptionem tollitur, vt d. l. qui seruum. & l. plura. quod vnũ delictũ intelligitur, & sic vna pœna dignum ꝑ d. l. illud. in fin ff. ad l. Aquil. Solu. d. Franc. Accursius. hãc q. disputauit & soluit ꝓ hac vlti. parte, & dixit bene appell. pro libr. c. & male iudicatũ. d. vero Gui. de Suz. soluẽdo dixit, quod si insultũ fecit, & eo animo vt ꝑcuteret, tunc tantũ de percussione fiat punitio nõ de insultu, qa vnũ delictum, est vt supra dictũ est ꝑ d. l. quoniã, si autem insultum facere proposuerim, & postea pro insultu crescente rixa etiam percussi, tunc dicit, quod debeam puniri & pro insultu & pro percussione, quia voluntas & propositum distinguunt maleficia. ff. de fur. l. q ea mẽte. Sed quid præsumemus in dubio si de animo & voluntate non constet? dic quod voluerit tantum percutere per d. l. quoniã.

38 † Pone quod ego duxi certos laboratores ĩ fundum Titii volẽs eum de possessione deiicere, accusantur laboratores quæritur an labora. puniantur & teneantur, dic qđ nõ vt ff. de iurisdi. om. iud. l. si qu. s. §. fi. & vt habes per Mar. de Fano. & no. Accur. ff. de re iudi. l. in rem. §. tignum. in gl. ord. & hoc nisi fuerint scientes & in dolo. Nã serui in delictis non tenentur domino suo obedire, vt C. ad l. Iul. de vi publ. l. seruos. & ff. de ser. ma. l. ii. de quo not. ff. ad l. Aqui. l. liber homo. in princi. sed si fuerunt ignorantes, nihilominus q eos duxit, tenetur. ff. de eo per quem fac. eit. l. j. §. j. & hoc ibi plene habes Odofre.

39 † Itẽ quæro an pari pœna puniãtur tã homines diuites quã pauperes, respõdeo aut tractatur de pœna pecuniaria, aut de pœna corporali? Primo casu magis puniuntur diuites. & iõ dicit lex, quod ꝓpter paupertatẽ debet pœna restringi & minui, vt videmus per potestates fieri tota die, vt not. C. de ser. fugi l. quicunq;. In secundo casu magis puniantur pauperes, vt C. de sum. trini. & fid. cath. l. nemo. & ff. de pœ. l. mitti. & ff. de fur. l. i Fallit secundũ. d. Odofre. in crimine falsi, vbi corporaliter magis punitur diues quã pauper, & maior quam minor, vt C. de episc. & cleri. l. presby. Item fallit in crimine desertæ militiæ, vt puta cũ miles lenociniũ cõmisit, vel cum maior se vẽdit ad pretiũ participãdum, vt ff. de pœ. l. quemadmodũ. Sed cõtra d. Odofr. vide qđ in crimine falsi magis punitur seruus quam liber, vt ff. de fal. l. j. §. fi.

40 † Itẽ pone, ꝙ aliquis percussit aliquẽ in cõfinibus plateæ, nũquid punietur ac si percussisset in platea, in qua ex forma statuti imponit̃ maior pœna. dic quod sic, vt C. de his qui ad eccle. confug. l. præsenti. §. i & ff. de lega. iii. l. ꝑdiis. & ff. de fun. instr. & instru. leg. l. Seie. §. penul.

41 † Itẽ pone quod quis fecit insultum contra me ad domum quam habeo conductã, q̃ritur nunquid vr̃ fecisse insultũ ad meã ꝓpriã domum, cum per statutũ maior imponatur pœna quã si ille insultus factus fuisset alibi? dic quod sic per l. aleator. l. i. §. domũ & institu. de iniur §. pe. & ff. de iniur. l. i.

42 † Prætereà pone contineri in statuto quod omnes pœnæ maleficiorum commissorum de nocte debeant duplicari? mõ quidam de sero malũ cõmisit, q̃ritur an pœna debeat duplicari? & primo vr̃ ꝙ non, tanquã maleficiũ de die fuisset cõmissum. arg. ff. de pœ. l. interpretatione. & C. qui bo. ce. pos. l. fi. & §. fi. & ff. de pact. l. ma. C. de fidei. l. cum interuenies C. de vsu & habi. l. cum antiqua ff. de regu. iur. l. semper. vbi dicitur, quod in dubiis humaniorẽ s̃niam sequi debemus.

Item facit. ff. de act. & obliga. l. Arrianus, & quia fauorabiliores &c. ff. de regu. l. fauorabiliores. & l. non debet. Item aliud est sero quam nox. si enim idem esset, cur diuersis nominibus vacarentur? vt ff. de codic. l. si idem. Item contra fiscum pronunciamus in dubiis, vt ff. de iur. fis. l. non puto. Item in statuto nihil est dictum de sero. ergo intelligitur esse omissum, vt ff. so. ma. l. si cum dotem. § i. & l. si vero & ff. de libe. & posthu. l. commodissime. §. si alter & casus. ff. de ver. obliga. l. qu. equid. E contra videtur, nã dominus diuisit diẽ à tenebris. apponendo diem luci & tenebras nocti. Item factũ mane & vespere dies vnus. Item alias dicitur, quando sol est super terram, dies est, à contrario

à contrario ergo sensu? si sol non est super terram, non est dies. Item attendenda est causa statuti vt alias. quæ sit longa consuetud. leg. prima, cum ergo dicant testes q sero erat & obscurum, debemus iudicare, q fuerit de nocte. Sol. do. Gui. dicit iudicandũ fore commissum de die rationibus pro prima parte allegatis.
43 † Itẽ pone continere in statu. quod magis puniatur qui insultũ fecerit ad domũ alicuius, quã si fecerit alibi cõtingit q aliquis fecerit insultũ ad port. cum domus alicuius quæritur an videatur fecisse ad domũ, vr q sic. quia appellatione domus & porticus continetur, vt ff. de lega. j. l. cætera. §. sed senatus. ff. de verb. sig. l. ædificia. & l. qui cõtinentibns. & ff. de leg. iij. l. Pedius. in fi. ff. de pign. l. credictores. §. fi. nã si aliquis faciat porticum, si tñ noceat vsui publico, non tenetur eum destruere, sed salariũ tm̃ præstare, ut C. de oper. pub. l. ędifi. & ff. ne q d in loco pub. l. i. § si quis. de ope. pu. l. si legatum. §. si tamẽ. Ecõtra videatur Nam porticus fit super solum publicũ merito contra legem quia omne solum debet esse liberum vsque ad cęlum, vt ff. de serui. l. fi. ff. q vi aut clam. l penul. §. fi. itẽ appellatione domus, dr domiciliũ. ff. de iniu. l. lex cor. §. fi. & ff. de adul. l. q domũ. & ff. de vẽ. inspi. l. j. §. fi. solu. vr quod appellatione domus contineatur porticus attenta consuetudine. quia magis ratione suadente, ne maleficia remaneant sine pœna, vt ff. de fideiusso. l. fr à reo. ff. ad. legẽ Aquil. l. ita vulneratus.
44 † Vltimo circa materiã, & tractatum huius tituli intendo formare duas. q. quæ tñ recidũt in idem, quæ tota de facto subsistũt. Prima quarũ talis est. Accusaui te qđ tu fecisti mihi insultum cum spata, cultello, vel alijs armis. Altera ẽ talis. Accusaui te, quod tu me pcussisti cũ quodã cultello, ita quod sanguis exiuit, sup quibus accusationibus ego produxi testes per quos ego probaui, quod tu mihi fecisti insultum, non tamẽ cum armis, vel q tu me percussisti cum cultello, non tamen q exit sanguis. Modo quæritur an debeas & possis cõdemnari de insulto simplici facto sine armis, & de facta percussione sine sanguine, cum per statutũ alia sit pœna in vno casu quam in alio. Et primo videtur q non possit cõdẽnatio sequi per statutũ, quia diuersæ sunt pęnæ statutæ in vno quam in alio per statutum. Itẽ quia diuersa sunt facta, & per legem diuersæ sunt pœnæ. Nã per insultum cum armis est pœna legis iul. de vi publi. l. tu. & l. ii. & institu. de publ. iud. §. item lex. Itẽ aliud est damnum cõmissum dolo, vt ff. si test. liber. esse iuss. fu. l. nam nec dicitur rapi, quod clã aufertur, vt ff. vi bono. rapt. l. ii. §. dãni quid. Itẽ si insultus & pcussio esset idẽ quod insultus cum armis & percussio cum sanguine? cur diuersis nominibus vocarentur, vt C. de conditio. l. si idem. Nã diuersorum separata & varia debet haberi ratio & censeri conditio, vt C. de dona. inter vir. & vxor. l. si maritus quondam. & ff. de cal. l. vlt. Itẽ quòd aliud sit maleficium cõmissum cũ armis aliud sine & aliud cum effusione sanguinis aliud sine. ex hoc declaratur maioris pœnæ impositio in vno quã in alio, vt argu. ff. de sepul. vio. l. iii. §. aduersus. & ff. đ iniur. l. itẽ apud labeonẽ. §. si curauerit. ibi, aut nõ in cetu &c. quod par dicatur esse delictũ, vbi par pœna imponitur no. C. qui accu. nõ possunt. l. item. ad hoc facit quod nõ vr quod possit recedi à verbis in accusatione traditis, vt ff. ad muni. l. cõstitutionibus. Nã secũdũ formã petitionis, formanda est sñia. ff de neg. gest. l. pac. ij. extra de simo. c. licet ptерea. dicit lex, mutata forma vr alia res. ff. ad exhi. l. iij. §. si qs rem. ff. cõmo. sed mihi vr. §. j. ff. de verb. sig. mulieris. sic erit in nostro casu. & sic dictũ testis nõ valet qñ deponitur super capite super quo nõ iurauit. ff. de peti. hære. l. si quis libertatẽ. Quid plura videtur casu legis qui tantum sepulchrum violat cum armis capite punitur. sine armis pœna metalli coercetur. ff. đ sepul. viol. l. iij. §. aduersus. cum ergo diuersæ pœnæ imponantur, diuersa censentur esse delicta. C. de episco. & cleri. l. si quemquã ibi quos per facinus &c. extra de simo. c. nõ satis. Præterea qualitas delicti mutat delictum, & facit vt aliud sit vnum, & aliud sit aliud, vt est videre in furibus manifestis. vt not. vt ff. de pœn. l. aut facta. §. qualitate. sic & in proposito, qualitas & modus insultus diuersificat vnum insultũ ab alio. pręterea si expuli de fundo, armis teneor leg. iul. de vi pub. si sine armis lege iul. de vi priua. ad l. Iul. de vi publi. in l. eadem. §. si personæ. ergo qđ me accusasti. de leg. iul. de vi publi. non probatur de armis, sed de simplici expulsione, nunquid teneor. certe nõ, secus

secus si solum accesasti me nec apparet qua lege nam tunc probato crimine, minor pœna sequenda est, vt ff. de pœn. l. præses. Præterea lex dicit, cum adiicitur vel detrahitur obligationi, vitiatur obligatio, vt ff. de iurisdiction. omniũ iudicũ. l. i. §. cũ adiicitur. sed in proposito, cũ sit detractũ formæ insultus vitiatur. quod actũ est, & aliud vr̃ esse probatum. Præterea qñ ponitur genus criminis, & certa forma sibi addatr̃, descendit ad speciẽ specificata? ita quod de genere est exempta, vt quod sub illa forma vel specie fiat nõ valet. argumen. ff. de sup. lega. l. legata. Ecce accuso te quod falsũ cõmisisti, scribẽdo falsum instrumentũ, modo probatur te falsum cõmisisse in alia specie simili, putat radẽdo instrumẽtũ, vtroq; enim modo falsum cõmittit. ff. de fals. l. prima. §. qui in rationib⁹, & l. Paulus. §. primo. attamẽ exinde non põt sequi condẽnatio, cũ diuersum sit vnũ crimen ab alio? ita in nostro casu insultus est genus cui certa forma fuit annexa, scilicet quod cũ armis est factus, nõ probata forma ipsi generi attributa, licet genus probetur, nõ sufficit. Præterea quoties delicto certa qualitas adscribitur. de ipsa qualitate cõstare debet, vt ff. vi bonorũ rapto. l. prætor. §. actio. vbi dr̃, ꝙ debet cõstare de dãno dato in turba, vt sequatur cõdẽnatio? & sic in casu nostro debet cõstare de armis & sanguine, ad hoc concordat ẽt quod dicitur. ff. ad l. Iulam de adulter. l. denunciasse. §. quid tamen. ibi, vbi dicit, neque enim crimen quod denunciauit &c. vbi crimen non fuit ea forma probatum, vt fuit obiectum, sicut in casu nostro contingit quæstionis prædictæ, stultus ergo fuit quod se artauit, quando necesse non habuit sic si vnum locum posuisset, & de alio probaretur, vt ff. de accusatio. l. libellorum. habet ergo locum probare necesse &c. debet ergo ille accusatus absolui. quia pœnæ sunt demoliẽdæ, vt ff. de pœnis. l. interpretatione. & quia in dubiis contra fiscum pronunciamus, vt ff. de iur. fis. l. non puto. patet ex prędictis duabus legibus. l. prætor. §. hæc actio. ff. vi bono. raptorum. & l. denunciasse. ff. de adulte. quæ videntur esse casus nostræ quęstionis. quod si maleficio sit certa forma adscripta, quod de ea constare debet sicut est in casu nostræ quæstionis &c. ratio, quia facta sunt reiterabilia. scilicet vterque insultus, scilicet cum armis & sine, & vtraque percussio cum sanguinis effusione. & si est adhuc. argumen. ff. si cui plusquã. per l. falci. l. quarta. §. quæsitum. & ff. rem pu. sal fo. l. nõ quasi. §. penulti. & ff. de verb. obbl l. si sic. Idẽ cũ in nostris casibus non constet de qualitate delicti. scilicet de armis & de effusione sanguinis, & potuit contingere hoc, qđ nõ est probatũ, & illud qđ est probatũ, concluditur absolutio. Ecõtra vr̃ posse dici, quod pœna possit imponi de eo quod constat probatũ. Primo quia accusatio vr̃ eẽ facta de duobus, scilicet de insultu & percussione tm̃, & de insultu cum armis & percussione cum sanguine, sicut dicimus de pręcepto arbitri, vt ff. de arbitris. l. Celsus. & facit ff. de calumniat. l. si ab eo. & C. de calũ. l. prima. quasi insultus sine armis, & percussio sine sanguine inuẽtũ pro testibus, videatur inuentum per modum inquisitionis, sicut de illo crimine poterat inquiri? nã tũc dicemus per d. l. Celsus. quod illud crimen probatum videatur venisse in dicta accusatione, & quod de illo possit pœna sequi, dũmodo super his insultu & percussione proba. sit data defensio illi accusato, quę dabet cuilibet super quolibet maleficio assignari, vt ff. de qõ. l. vnius. §. fi. ibi quocunque tpe postulãte reo &c. & C. de iur. fis. l. defensionis facultas. & C. de bon. vac. l. fin. ibi, data copia reclamãdo. qđ si factũ nõ fuerit, nõ subsistit condẽnatio, q̃ fuerit facta. argum. C. de leg. & consti. l. nõ dubiũ. nã defensio si data fuerit de insultu cum armis, non vr̃ super insultu simplici fore data. Præterea si testator legat ancillam cum liberis, debetur ancilla etiam si non sint liberi. ff. de legat. i. l. si ancilla. & l. si cui. Itẽ si legat seruum cum peculio, & etiam seruus non habet peculium, valet prædictum legatum, vt ff. de pecu. lega. l. iij. Item prætor cum dicit vẽtrem cum liberis in possessionẽ mittam, si non sint liberi, ventrem in possessionẽ mittit. ff. de ven. in possess. mit. l. vbicunque. §. fina. Si erit in nostro casu, vt si dicam cũ armis vel cũ sanguine de illo insultu vel percussione facta, & propterea hæc additio cũ armis est accessorium insultus deficiẽte accessorio, non propterea deficit principale, licet secus sit contra ff. de contrahen. empt. & vendi. l. si in emptione. in principio. Præterea quod additur in accusatione, videlicet

cet cum armis, vel cũ sanguine, posita sunt illa verba causa grauandi delictum. Nam delatio armorum aggrauat delictũ. ff. de se pul viola. l. tertia. §. aduersus. non ergo debet deficere ad quod agitur, licet hoc non doceatur, sicut si testator legatus addit causa ampliandi legatum, vt dicta l. sicuti. Præterea duo videntur esse in inquisitione, scilicet insultus factus, & cũ armis. argumẽt. ff. de arbitris. l Celsus. si ergo vnum probetur, sufficit. Præterea duo sunt excessus insultus, & armorum delatio, & non adstringit se ad omnia probanda, sed quod potuit tantum. extra de appella. c. significasti. Nã & si vendidisti mihi domum, & domus nõ erat tua sed publica. si habes ius in ea, scilicet vsum, licet non teneat venditio domus, tenet tñ venditio iuris, qđ habes. ff. de contrahen. vendi. l. qui tabernas, sic erit in nostro casu. Preterea põt dici, quod accusatio pdicta videatur continere vnũ tm̃ delictũ, scilicet insultũ et percussionẽ, quod illa verba cũ armis vel effusione sanguinis veniant ad terminationẽ insultus & percussionis, & nõ per se. qm̃ vno ictu non potuit, vtrunq; cõmitti cũ armis & sine cũ effusione sanguinis & sine, vt ff. de pecu. legat. l j. & ij. & sic hæc dictio, cum ponitur demõstratiue, non causa alicuius adiectamenti, quia tũc secus esset, vt ff. de fundo dotal. l. prima. vnde ex quo testes cõcordant de percussione vel insultu, qđ est principale & substãtiale, licet in qualitate discordẽt, vr̃ quod possit sequi cõdẽnatio de percussione vel insultu. argumen. eorũ q̃ notantur circa percussionẽ vel insultũ, vt ff. de testib. l. ob carmẽ. in fi. gl. q̃ incipit, vt supra, de probatio. &c. d. Dy. de mussel. circa præsentẽ qõnem in scolis legẽdo notauit argumen. allegãdo super d. l. ff. vi bono. rapto. l. prætor. §. hæc actio. quod non possit condemnatio sequi de percussione vel insultu vel per ipsum. §. & per ipsã l. de adulte ff. l. denunciasse §. quid tamen. Verum hæc ea. quæstio consulenda sibi do. Dy. fuit transmissa Bonon. dum ibi legeret per potestatem? & assess. Flo. ibi tunc temporis ego assidebam responsionis cuius talia verba fuerunt. Mihi Dyn. videtur, quod in eodem iudicio siue inchoatione nouę accusation s possint detrahi verba illa. scilicet cum armis, & illa verba. ita quod sanguis exiuit, ita quod in iudicio & consequenter in condemnatione remanebit insultus tantum & percussio tm̃ cũ cultello facta. argumen. l. ff. de noxa. l. in delictis. §. si detracta. Et ita vr̃ quod se habeat consuetudo terrarum cõiter in Lombardia & Tuscia. tñ cũ potestas Senarũ cõsilio cũ assess. cui eramus causa simili cõdemnasset, fuit dicta snĩa appellationis remedio reuocata per capita populi Senarũ consilio duorum assessorius per iura primo allegata. Quid ergo dicemus? rñdeo, dic rationibus pdictis allegatis pro hac parte, & etiam secundum opinion. d. Thomasij de Are. legum docto. à quo deliberato per eum consilio hoc audiui, quod absolutio fieri debeat, & nõn condemnatio per d. l. denunciasse. § quid tamẽ. argumẽt. ff. de iureiurando. l. si duo. §. si quis iniuriauerit. vbi dr̃, quod si q̃s iurauerit causa seu forma adiecta, nõ debet informiter vel separatim iuramentũ intellige, nec enim in crimine i quo dolus est vagari accusationẽ oportet. ff. de dolo. l. si ex dolo. §. in hac. & l. sequen. & per hoc non obstat dictus. § si detracta, licet lex illa sic disponat. vel dic & verius, iuxta consiliũ dict. Dy. quod condenatio sequatur & nõ absolutio. & sic se habet
v cõsuetudo vbicũq; fuit, & vidi.[v] Sed pone absolutionẽ fore secutã de insultu cũ armis vel percussione cũ sanguine s̃m opinionẽ multorũ, nũquid accusator poterit de simplici insultu & percussione accusationem producere & instituere respondeo sic, iuribus & rationibus allegatis pro prima parte quæstionis proximæ dictæ, & sic terminauit do. Thom. sed argumen. videtur fortissimum. quod non possit accusare, & ꝙ obstat exceptio rei iudicatæ. ff. de noxa. in delictis. §. si detracta. sed potest dici quod lex illa loquitur in ciuilibus. leges autem prædictæ loquuntur in criminalibus. Nam pœna ob maleficia solui magis ratio suadet, vt ff. de fideiusso. l. si à reo. §. fina. Item videtur quod obstet exceptio rei iudicatæ secundum opinionem illorum, qui dicunt vnum esse maleficium. & quod illa verba, cum armis vel effusione sanguinis, non veniant in accusatione per se, sed veniant per determinationem percussionis vel insultus, quia vno ictu non potuit vtrunque cõmitti &c. Solutio dic accusationem de nouo posse institui. & quod non obstet exceptio absolutionis factæ de insultu cum armis & percussione

cussione

cussione cũ sanguine, si vis inherere allegationibus & opinionibus & illorũ, qui dicunt absolutionẽ esse faciendã. Si autẽ vis inhibere alijs allegationibus & consilio & opinio. domi. Dyn. dicentis, condemnationẽ sequi de eo, quod est probatũ. dic exceptionẽ absolutionis & rei iudicatæ obstare, quod verum credo & hoc cõmuniter per assessores

45 seruatur. † Pone quod quatuor homines erant in quadam domo, vnus quorũ proiecit lapidẽ de illa domo, & quendam hominem vulnerauit vel interfecit, & nescitur quis eorum hoc fecerit, quæritur quid sit iudici faciendũ, videtur quod omnes teneantur. ff. de his qui deiece. vel effu. l. j. & propter incertitudinẽ. ff. de transac. l. controuersia. & ff. ad leg. Aquil. l. itẽ Mela. §. sed si plures. Contra videtur quod nullus? Nam cõstat quod tres non percusserunt, ergo non tenẽtur. arg. extra de his quæ fiunt à maio. parte capi. quæ sunt. C. de pœnis. l. scimus. melius est innocẽtẽ absoluere &c. ff. de pę. l. absentẽ. extra de simo. c. licet. C. de his q la. l. fi. ff. ad leg. Aquil. l. scientiam. §. causam deficit testis probatio & non ius. de testa. tute. l. duo sunt Titij. dic secũdum do. Gui. & alios sapiẽtes quosdam, quod si illi intrauerunt domum causa offendendi, quod tunc quilibet teneatur, licet vnus videatur fecisse hoc de mandato aliorum & voluntate. C. de sicca. l. nõ ideo minus. ff. de vi & vi arma. l. j. §. quoties. extra de homi. capi. sicut dignum. si vero non quod tunc omnes absoluuntur. extra de proba. c. ex literis. ff. de actio. & oblig. l. Arrianus. & arg. C. de proba. l. scientia omnes tamen iudices vt cæteri terreantur, & ne maleficia remaneant sine pęna, pecuniariter cõdemnent. Guil. Du

x ran.* Et dic de simili materia vt latius est not. infra, de homici. §. pone quæstionem.

46 † Pone etiam, quòd plures homines percusserunt, vel alias damnum vel maleficiũ cõmiserunt, quæritur quomodo & quando sint puniendi? circa hãc materiã distingue, aut dãnum dederunt inter semetipsos, aut contra alios. Si inter se, aut apparet quis primo prouocauit, aut non. Si apparet, aut ꝓuocans dedit damnum, aut prouocatus. Si prouocans, tenetur. Si prouocatus, non tenetur, vt ff. si quadru. paupe. fecis. dica. l. prima. §. cum arietes. ff. ad leg. Aquiliam. l. si ex plagis. §. tabernarius. Si autem nõ apparet quis primo prouocauit, neuter tenetur vt ff. ad leg. Aqui. l. scientiam. §. cum instrumenta. Si aũt plures dãt dãnũ contra alium, si habentur loco vnius, habet locum ff. ad l. Aquil. l illud. §. i. & si fa. fur fe. dic. l. i. Si vero non habentur loco vnius, sed plurium, si vulnerauerunt tantum, vel tantum occiderunt, habet locum d. l. illud. §. i. ff. ad leg. Aquil. Si aũt vulnerauerunt & occiderunt, tunc secus vt ff. ad l. Aquil. §. si alium. sed nunquid idem in l. Corne. de sicca respond. idem & non idem. Nã si consideres causas, quæ inducunt has actiones seu accusationes, non est disceptatio, nisi propter causas, quæ inducunt has actiones seu accusationes, nam l. Cornel. de siccar. tenetur qui dolum commisit. ff. ad legem Cornel. de siccariis. l. in lege, adeo vt lata culpa non æquiparetur dolo. Item l. Corne. de sicca. tenetur, qui gladium strinxit; licet non occiderit. ff. de siccar. l. i. non sic in l. Aqui. vnde ex his collige, quod si quis percutitur in rixa, ꝙ ictus cuiuslibet contemplari debet, secus qñ ex ꝓposito aliquis percutitur? & est ratio, quia ex proposito ita tenetur qui noluit occidere, sicut ille qui occidit? non sic in rixa, vnde vr̃, ꝙ qui in rixa aliquẽ occidit, quod non teneatur lege Corn. de sicc. nisi dolo fecerit, vt ff. de siccariis. l. penultima. & ideo cauti aduocati nitentur probare, ꝙ homicidia facta fuerint in rixa per iura & actiones præallega. verum hodie secundum leges municipales ciuitatum ita punitur qui in rixa percusserit, sicut qui ex

47 ꝓposito. Vber. de Bob. † Quæstio insuper talis est, Potestas Floren. ꝓcepit subdito, ꝙ seruaret ei ꝓcepta, vel quid simile sub pœna. x. lib. & dũ in cõtumacia ꝑsisteret, ꝓcepit eidem sub pœna xx. lib. deinde præcepit sub pœna xxx. modo q̃ritur nunquid potestas posit exigere oẽs pœnas ꝓdictas, & vr̃ ꝙ sic, quia in omnibus fuerit inobediens. ff. si quis ius dic. non obtem. l. i. & crescente contumacia &c. vt extra vt lit. non contesta. c. qm̃. in fi. & ff de pœn. l. relegati. Itẽ in correctione vnius personæ bene põt trina condẽnatio inferri si peccat, & contumacia hoc exigeret, vt C. de mo. mul. l. fin. & quia iteratione delicti iterat̃ pęna, vt C. de epis. aud. l. iii. & de ser fugi. l. quicunque: & in contumacia persistẽtibus seueros esse conuenit, vt ii. q. v. quanto, et quòd fuerint

rint præcepta tot fuerint inobediētiæ. arg. ff.de ver.obli.l.scire debemus. & l.quod dicitur.nec delictum minuit pœnam, vt ff.de priua.delic.l.nunquam.Econtra videtur, ꝙ vnum solum fuit delictum, s.inobedientia, licet plura præcepta incontinenti secuta.ar. ff.si fa.fur.fec.dic.l.j.in fi.& l.seq.& ff.famil. hercis.l.hæredes.§.de pluribus.vnde posito quod in plures pœnas inciderit, vel plures pœnę oriantur,altera tamē debet esse contentus,vt ff.de act.& obli. & l. qui seruum. in princ. & l.plura.l.cum ex vno. plures.n. pœnales actiones se inuicē impediunt, nisi quantum plus sit in vna q̃ in alia. ff.vi bon. rap.l.i.vuum enim factū reputatur, ꝙ fit in impetu vel cōtēptu,ff.de vi & vi arma. l.iii. §. cū igitur.ff.si cert.pet. l.lecta est.extra de elec.c.officii tui.& de testi.c.secundo quod autem delinquens pluries circa eandē rem non nisi semel puniat,probatur. ff.de furt. l.ei qui.& l.faciendo. §. infans . quia plures pœnæ nō sunt ab initio infligēdæ. extra de iudi.c.at si.§.si.item si quis pluries aliquem vno impetu vulnerauerit, tenetur tantum de vulnerato,& nō de occiso.ff.ad l. Aqui.l. illud.§.fi.Solu.dicūt quidā, ꝙ est quasi vnū delictū, cū fuerit tm̄ vna species delinquēdi sicuti vbi sunt diuersæ species , vt si primo rapuerit & postea interfecit. ff.de priuileg. delict.l.nonnunquam.vnde vno bāno,siue vna pœna dicunt esse puniendū, cū idē factū sit, vt supra. & ff.de popul.act.l.iiii.punietur aūt maiori banno siue pœna, quia quoties ex eodē facto in plures pœnas qs incidit, altera debemus esse contenti, licet habere possumus quatenus plus sit in vna pœna q̃ in altera,vt supra dictum est. Potestas enim maiorē pœnā cōminando vel exigendo,vr̄ recedere à minori . ff.manda. l.Stichus.ff.de hære.instit. l.si ita scriptum . & de pto.stipu.l.ideǭ; do.Gui.durā.no.hoc in speculo sui operis. † Pone ꝙ propter ho-

48 micidiū cōmissum per Ioan. lata est sententia, ꝙ ipse Ioannes debeat mori, quæritur qūo illa sniā debeat executioni mandari , & an exequēdo cōmittatur delictū seu peccatū. respon. ꝙ illa sententia est executioni mandanda per executores, qui carnifices vocantur xxiij.qō.v. non frustra. & c.cum homo.& talis carnifex truncādo caput vel membrum,non peccat. ea.q.miles. & c.nō est crudelis.& c.si homicidiū.quia non ipse sed lex occidit ea.q.cū homo.si tn̄ quis occiderit sponte aliquem. qui erat à iudice occidendus,peccat,& homicida est, ea q.cum ministe.& c.seq. & c.cum homo.sed nec iudex,qui iuste hominē ad mortē dānat, peccat,quis officia iuridico bono animo impleri possunt,qūo iudex,& qūo lex.ea.q.c.offi. & c.fi.cum pluribus aliis,nec scelus cōmittit ipse iudex, nec sanguinē effundit, vt ea. q. ipse iudex &c. si cum imo minister Dei est.ea.q.malos & Deus in hoc placatur . & eadem causa q.iiii. c.si quos igitur. Guil.duran.

49 † Sed quæro an sententia condemnatoria sit statim mandanda executioni in cā criminali ? Respondeo distinguendo , quia aut ab illa sententia potest appellari, vel in interum restitutio peti,aut non. Primo casu statim post elapsum decem dierum ij. q.j.sicut fine.C.de pœn.l. cū reus . & hoc nisi incontinenti exceptio legitima probāda obiiciatur.extra de testib.c.veniens.& c. cū igitur.infra,de restit.spol.c.literas.& nisi obiiciatur ꝙ iudex sententiam ex iracūdia tulerit,vt C.de pœnis.l.si vindicari: & cum sentētia capitalis est lata contra mulierem prægnantē,vt ff.de pœn.l.prægnantis. Itē differri solet sentētia in aliis omnibus,vt C. de bon.proscri.l.ij.& de custo.reo.l.ii.in secundo vero casu,qn̄ à sentētia appellari,vel in integrū restitui peti non pōt,pōt & debet incontinēti sententia executioni mādari, vt ii.q.vi.§.sinautem & c.cum speciali.§ porro.Guil.duran.

50 † Pone etiam ꝙ aliquis homo promisit alteri, & jurauit facere aliquod maleficium , & aliquod illicitum , quæritur nunquid ratione sacramenti & promissionis teneatur hoc facere , & si fecit nunquid excusetur à pœna Et vr̄ ꝙ nō, vt extra de elect.c.B.& C.& de reb.eccles. non alie.c.ii.& de reg.iur c.non est obligatoriū.in vj.& ff.de condi. instit. l.filius.& l. quidam, Econtra videtur. C.si aduers.ven. authen.sacramenta.C.de rei vx.act. l. vna. & extra de iniu.cap.licet.in vi. quibus legibus per sacramentum confirmatur, quod alias per legem prohibetur.ad quod dic,ꝙ aut istud,quod est prohibitum , est prohibitum propter turpitudinē facientis, tunc tale sacramentum præstitum nihil operatur per iura prædicta. Aut est prohibitum in fauorem iurantis, & tunc iuramentum est obligatorium, & confirmat rem de qua

qua agitur, vt in aliis legibus supra allega. Dyn Et dicit, quod dupliciter dr̃ male promissum. vno modo ? scilicet super mala vel turpi re, & illud non expedit obseruari ff. de pactis. l. iurisgentiũ. §. generaliter. & institu. de inu. stipula. §. veluti. & ff. de verb. obli. l. generaliter. & l. veluti. & l. stipulatio hoc modo cõcepta. & l. si plagii. & ff. de fideiuss. l. si à reo. §. qđ vulgo. Alio modo dr̃ male cõceptũ, id est male promissum, q̃a interueniẽte dolo, & tunc tene. Sed æquitate datur exceptio, vt in aliis legibus cõtrariis, iuramentum tñ confirmat, vt supra proxime est dictum, & dic de his vt infra proxi. q. Dy. Et quia maleficia variis ex causis, & diuersis modis, & à diuersis personis quotidie committuntur, ideo modo conuenit in ipsis maleficiis puniendis promptos nos esse, et multum intentos ad pertinaciter condemnandum, & ideo circa præsentem materiam &

§ 1 tractatum de pœnis est videre ? † quando interpretatio sit facienda in fauorem delinquentis, & quãdo nõ, & quid sit in hoc seruandũ. Et primo vr̃, quod interpretione legis pęna debeat restringi, & nõ ampliari. ff. de libe. & posth. l. cũ quidã. ff. de suspe. tuto. l. hæc. §. secundo. de poe. l. si præses. & l. pen. ff. de actio. & obli. l. Arrianus. de solu. l. stichũ. §. naturalis. extra de elec. c. statutũ. & de re. iu. c. odia & c. in pęnis. Ecõtra vr̃. ff. de his qui notan infa. l. j. §. exercitũ. Itẽ contra est ẽt, quia si percussero aliquẽ vel occidero, quod p̃sumitur, ꝙ dolo & malo aio hoc fecerim in dubio. C. de iniuriis. l. si nõ conuitij. & de siccariis. l. j. Itẽ si sit incertum, quis ex pluribus percusserit, præsumitur cõtra omnes & ampliatur odium, & restringitur fauor videlicet ꝙ omnes sunt puniendi ff. ad l. Aquiliam. l. item Mela. §. sed si plures. & not. infra proximo. §. & certam materiam &c. ad quæ ita dicendum est secundum quod dicit. & nota dominus Dyn. hic not. extra de regul. iur. c. odia. Quia aut ex vtraque parte. scilicet fauoris & odij. versatur ius publicum, aut priuatum, aut ex altera priuatum ex altera publicum. Primo & secundo casu ampliatur fauor, & restingitur odiũ quia cum iura sint hincinde paria, certum est in rẽ dubia fauorabilem causam potius assumi debere, quã odiosam vt præallegata lege cum quidam. & argumento. ff. de re. iu. l. quoties idem sermo. & lege quoties nihil. Tertio casu qñ ex vna pte versat ius publicũ ex altera priuatũ, semꝑ p̃fertur ius publicũ, siue verset ex parte odij, siue ex parte fauoris, & de isto tertio casu loquitur. l. ff. de his, qui no. infa. ij. §. exercitum. Ratio aũt est, qm̃ fauor publicus p̃ferri debet vtilitatibus priuatorũ, vt ff. de priuile. l. vtilitas. & in auth. de restitu. & ea quæ par. in xi. mense. § quãobrẽ collatio. iiii. sed hoc falsum esse vr̃ euidẽter. Certũ est enim ꝙ in maleficiis puniẽdis fauor publicus versatur, vt ff. de publ & vectiga. & con. l. licitatio. §. ꝙ illicite. & de fideiusso. l. si à reo. & ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. tñ de iure cauetur, ꝙ interpretatione legũ pœnæ sunt potius moliendæ quã exasperãdæ, vt ff. de pœnis. l. si p̃ses. & l. interpretatione ad quod dicendũ est fauorẽ publicũ considerandũ, ne maleficia remaneant sine pœna. ex quo cõstat ipsa maleficia commissa, alias autem in re dubia, & cum sic certa qualitas criminis pęna restringitur. cum debeamus potius esse proni ad lenitatem, quam ad seueritatem vt ff. de pœnis. lege respiciendum. in principio. Eodẽ modo põt r̃nderi le. ff. de suspect. tuto. l. nec enim. §. secũdo quia nec ibi erat certa qualitas criminis. quare tutor esset remotus vt suspectus, ideo p̃sumitur in dubio minus fuisse delictũ, & ideo ad sñiam condemnatoriam sequitur minor pœna, cũ pœna moderanda sit secundum qualitatẽ delicti vt ff. de offi. p̃fec. vrba. l. i. §. cũ patronus ff. de patro. l. i. Dy. Vltimo ẽt circa præsentẽ materiã & tractatũ de pœnis, intendo summatim dicere & ponere de quibusdã pęnis. Primo in quibus casibus quis amittat manum Secũdo, in quibus pedem. Tertio, in quibus oculũ vel oculos. Quarto, in q̃bus nares. Quinto in q̃bus verberet. Sexto, in q̃bus tũdat. Septimo in q̃bus comburatur. Octauo, in q̃bus suspendatur. Nono & vltimo, in quibus casibus quis bulletur vel signũ inferat. Ad pœnã vero capitis nõ scribo aliud præter id quã quod scriptum est. q̃a illa pęna famosa est. post hoc ponam ca

§ 2 sus, in q̃bus quis punitur. † Et primo amittit quis manũ, si aliquis vulnerauerit aliũ infra pacẽ constitutũ quã coactus fecit. scilicet illam cum qua percussit, vt in vsibus feudo. de pace tenend. & eius violat. §. si q̃s alium Item si voluntate fecit pacem, sed negatis per pugnam conuictus est, & non per testes,

testes, vt eo tit. §. qui vero. Item si infra pacem alium vulnerauit, qui nō diffitetur, sed dicit se fecisse ad defensionē suæ vitæ, & ꝑ pugnam probare non poterit, vt eodē tit. §. si quis aliū. Itē tabellio si chartam suo nomine factam, quæ falsa dicitur, non poterit verā probabere, vt in Lōbar. qualiter quis se defendēdo. l. de chartis. & de eo qui chartam scripsit. l. j. idem in eo, qui chartā falsam fecerit licet non sit tabellio, postquam in iudicio producta est, quia punit in amissione manus in quibusdam ciuitatibus, sed per legem Niburiā pollex dexter aufertur, vt in lege Niburiam in c. lxix. Itē si aliquis conuictus fuerit de periurio amittit manū, vt in Lombar. de testi. l. ij. in fine & de periuriis. l. ij. & iij. Itē si res aliqua fuerit bannita, & in potestate iudicis peruenit, & alius veniat, qui dicat esse suam, si sua esse dr̄, iudex faciat ad eum peruenire, si tn̄ suam esse iurauerit, & si postea de falso conuictus, fuerit dextra manus ei amputetur, vt in Lōbard de his qui ad pala. l. cuius. in fine. Itē si descordauerit cum alio in testimonio, & conuictus fuerit per pugnam, vt in Lombar. de testib. l. si duo, §. si quis cum altero. Item si quis sine iussione principis aurum figurauerit, aut monetam confixerit, vt in Lombar. de eo qui falsa monet. l. j. & ij. Itē manū amittit si qus librum hæreticum habeat. & igni non tradat, vt in authen. de depositione §. vnde etiam interdicimus. Item amittit manū seruus qui sine iussu domini sui noua signa in silua alterius fecerit, vt in Lombard. de extra termi. antiqui. l. si quis propter. & l. si seruus. Item manum amittit, qui titulos prædiis alienis imposuit, vt in authē. de proconsule capu. §. titulus. Itē amittit manum tabellio, qui fecit chartam super venditione rei facta à muliere vendēte consentiente viro sine notitia parentum, vt in Lomb. qualiter muli. l. ij. Item amittat quis manum si crimen cōmiserit, quod membri abscisionem postulet, nec lex dicat debere eum mori, vt in authentica. vt nulli iudi. § vltimo. Itē exactores tributorum, qui illicite excutiunt, & suscepta non describūt, vel celant, puniuntur in amissionem manus, vt in authen. de manda. prin. §. coges autem. Item si quis alius percusserit vnde manum amiserit, pcutiens similiter amittat manum vt in lege Moi. in libro Exodi. c. xij. Præterea dominus ver. si rixati fuerint. Item manum amittat mulier, quæ apprehendit manu verecūdia virilia aduersantis vel iurgantis cum viro suo, vt in lege Moysi. lib. Deuterono. c. xiij. si fuerit inter vos homo. i ver. si habuerit inter se iurgiū. Item si quis dexirit falsum testimoniū cōtra aliquē super crimine, vnde manū amittat ipse testis falsus manum amittet, vt in l. Moysi in libro Deutoro. c. xj. si exierit. Le-

53 uites. in ver. cūque diligentissime. † Secundo amittat pedē seruus fugitiuus ꝙ deprehensus est transeundo ad hostes, vt C. de seruis fugitiuis, lege. iij. Itē qui aliū percusserit vnde pedē amittat, vt in lege Moysi in libro Exo i. capitulo decimosecūdo. dixit præterea dn̄s ad Moisen in versiculo si rixati fuerint. Item in eo qui falsum testimoniū dixerit cōtra aliquē in accusatione, vnde accusatus amittere debet pedem in lege Moisi. i lib. Deuteronom. c. xj. si exierit. Leuites. in versiculo cumque diligentissime.

54 † Oculi amissione punitur fur pro primo furto, vt in Lōbar. de fur. de latronibus lege si qs fur. lege si latro. Itē ponitur oculo, si reperiatur quis falsum dixisse testimoniū contra aliquē, vnde oculum amittere, vt in lege Moisi &c. vt supra. Item si oculum quis effuderit oculus ei eruatur, nisi sit dominus serui vel ancillæ, quia pro oculo debet dominus seruo vel ancillæ dare libertatem, vt in lege Moisi, in libro Exod. capitulo. xij. versiculo qui si rixati. & in versiculo si percusserit. & in libro Leuitici. capitulo decimosexto. versiculo qui irrogauit maculam. Nam suspenditur fur pro secundo furto, vt in Lombar. de furt. lege de latronibus. & lege si quis latro. Item in raptoribus, & in conspiratoribus, vt in Lombard. de argumento, in vico factis. lege de

55 conspiratoribus. † Verberatur generaliter quis vbi deliquit, & qui propter inopiam pœnam pecuniariam luere non potest, vt ff. de pœnis. lege prima. § vltimo. & de in ius vocandi. lege vltima, & de iurisdictione omnium iudicum. lege si quis §. in seruos. & in vsibus feudorum. de pace tenend. in er subditos ex lege hac edicta li. §. iudices vero. Item fur si furatus fuerit valens minus quinque solidis, vt in vsibus feudorum. de pace tenenda. §. si quis quinque solidos valens. Item si seruus qui

literas

literas imperiales despexerit nudū ad palus vapuletur, & capilli eius tundeantur vt in vsi.feu. & be.l.liber homo.in Lōbar. de eo q̄ literā depor. l.j. Itē verberant & tundūt mulieres p viros vicinales, q̄ super aliquas aggressionē fecerint, vt in Lombar. de agges.in vico factis.l.telarum.viles & abiectę cōditionis homines, vt C. de pa.gen. l.vlt. & de hære.& manich. l.quicūque.§.si vero
56 ignorātiæ.†Itē debet tūdi seruus.q ignem in sylua mittere ausus fuerit, vt in l.Lōbar. de dānis iniu.l.si tundi debet etiam fur in pdictis superioribus casibus. Decaluat fur p secundo furto, vt in Lombar.de fur.l.de
57 furibus. † Cōburitur aut qui sine iussione principis aurum figurauerit, aut monetam confixerit, vt C.de fal.mo.l.ii. l.fi. item hostis & transfuga ad hostes & renūciator cōsiliorū principis, vt ff.de pœ. l.si quis aliq d. §.i.& l.aut facta §.hostes.Item si quis facultatem depredationis barbaris in Romanos dederit, vel si quis alio modo factā dimiserit, vnius comburatur, vt C. de re mili.l.si quis à barbaris. Itē actor rerū priuatarum vel procurator Cæsaris si aliquē iniuria vexauerit viuus concrematur, vt C.vbi causæ fisca. vniuersi. Item à quibusdā cōcremabantur sacrilegi, vt C.ad l.Iul.pecu. l.vj.§.j.idē de seruo qui mulierem rapuerit, vt C. de rap.virg.l.vna.§.fi.Itē cōburatur seruus qui rem cum domina sua habuerit, vt C. de mul.quæ seruis propriis.l.i. Itē seruus q saluti domini sui insidiauerit, vt ff.de pœ.l. capitaliū.§.cū terminantur. Itē liber homo plebeius, vel humilis insidiās alterius mortē.l.j.§.nunquā. Itē Aruspex.vt C.de male.& ma.l.iii.Item cōburitur incendiarius, qui ob inimicitiam vel prædæ causa incenderit oppidū, aut si casam vel villā, vt ff.de pœn.l.capitalium. §.incendiarii. Item qui ædes vel aceruum frumenti iuxta domum positū scienter combusserit, vt ff.de incend. rui.l.ædes.item iudæus cū suis participibus delēdus est flamma, si aliquem iudęū ausus fuerit acceptare, qui ad Dei cultū respexerit, vt C.de iud.l.ii.item Patarini examinati à viris ecclesiasticis, si enim euidenter inuenti fuerint a fide catholica deuiare vsui in cōspectu populi cōburantur, vt extra de priuil. cre.l.incorruptibile.§.neminem etiā libri ipsorum.C.de hære. & ma quicūque. §.omnis.& l.dānato.& authenti.de posses-sio.l.antiqui serui.§.vii.etiā.item q vsurpauit vada fluētis nili, vt C.de nil.agg.l.vnic. Itē cōburitur, qui scilicet vxorem & filiam duxerit & matrē eius, vt in lege Moysi in libro Leuit.c.iiii. dixit quoq; Dn̄s ad Moysen.vers.sacerdotis filia. Itē cōburitur quicūq; contra pceptū Dn̄i de Anathema furatus fuerit in libro Iosue, cap.vj.fuit ergo do
58 minus cum Iosue. † Itē suspēditur qui furatus fuerit valens vltra quinque solidos, vt in vsib.feud.de pace tenen. §.si quis quinq; solidos.Itē famosi latrones furca suspendūtur versus eū locū, vbi furati fuerint, vt ff. de pœn l.capitaliā.§.famosos. Itē suspendebantur à quibusdam sacrilegis, vt ff.ad leg. Iul.pec.l.vi.§.i. Itē suspendunt trāsfugæ ad hostes.Itē renūciatores cōsiliorū principis. Itē author seditionis & tumultus, vt ff. de re milit. l.iii.§.is qui.ff.de pœn.l.si quis aliquid.§.i.& ii. Itē seruus Regis, qui mortem intulit alicui, suspenditur supra fossam illius, vt in Lombar. de culpis seruorum.l.i. & de homi.liber homo. l.si seruus Regis. Itē principes populi, qui adorāt Deos alienos suspenduntur cōtra solē in patibulis.& ita pōt dici q reges & principes hostium si deprehendantur, q debeant suspendi, vt in lege Moysi in lib.Deute.ca.xii. si exieris ad bellū cōtra hostes.in ver.qn̄ peccauerit homo.& in libro Iosuæ cap.octauo. dixit aūt dominus ad Iosue.versic.Iosuæ autem capitu decimo.qui audiuissent quinque præ-
59 cepta Iosuæ. dicens † signum alicui infertur.primo furti in fronte, si tn̄ in furto deprehensus fuerit, vt in Lombar. de furtis.l.
60 furti. §.omnibus. † Non sequitur punitio pro occiso in prælio.arg. ff.ad leg.Aquil. l. qua actione. §. si quis in colluctatione. in vsibus feud. de pac.tenen.§.postea vero.& §.si quis alium.& ff.de iniur. l.tertia. §.primo.Item nec pro occiso iussu Regis, vt in Lombard. de mor. con.l. prima. & argumento.ff.quod vi aut clam.l.prima. §.fina. & familiæ hærciscundæ l.quoniam autem. & ff.de euictionibus.l.si pignora nam necessitas officii excusat, vt ff.de his quibus vt indig.l.tutorem.primo respon.ff.de fur.l.si seruus communi.§.quod vero. & ff.rerum amotarum.l.similiter.§.primo.Item ne de autore rixæ occiso in rixa, vt in Lombard. de bonis liber.l.si quis ex leui causa.Mediola.lege & argumento.ff.si quad.pau.fe.di.l. j.§.cum

j.§.cum arietes.& ad l.Aquil.l.itaque si seruum.& l.scientiã.§.iij.C.qñ lic.vnic.si.iud. se vin.l.j. Item nec de eo qui occisus est ab eo,qui se defendebat,vt in prędictis legibus vt in Lombar.de aggressio.in vico fac. l.iii. in fin.& l.v.dic tñ latius vt supra, vt not. in rub.de defensio à reis facienda. Itẽ nec pro occiso à seruo defendente dominum suũ,vt ff.de iniur.l.sed &. si vnus.§.si iussu. in fine. Itẽ non sequitur punitio de occiso sine dolo,vt ff.ad leg.Corne.de siccar. l.in lege dicam de hoc latius vt dicitur in proxima rubric.de homicid. §. item pone quæstionem sępe contingentem.& §.quæstione.& subsequitur. Item excusatur qui se vindicãdo occidit canẽ cum virga vel spata, vel aliqđ aliud quod in canẽ euaserit, vt in Lombar. de damno.à iure. §. si quis se vindicando. Itẽ excusatur qui occidit canem damnum facientem in casa seu domo sua de die vel de nocte,vt prædicto titu.l.si quis alienum canem. Item non requiritur si damnũ datum sit intra decem pedes à facolario mensurandos ad pedem mediocris hominis, & nõ ad manus,vt in Lombard.de plag liberi hominis.l.iii. & de dam.iniur. l.ii. Item nõ punitur qui ignẽ fecerit, & transierit viam publicã vel riuum & damnum fecerit,vt in Lombard.de dam.iniu.l.iii. Itẽ nec is, qui facit eundo auferre aliquid propter necessitatem,vt prædicto c. l.x.de iurantibus. l.i. & in vsibus feudorum.de pact.l.quando.§. quicũque.& l.licitũ. cũ nemo in necessitatibus liberalis existat, vt ff.de adl men legã.l. rem legatam. & quod in necessitatibus fit, curandum non est,vt in authen.quib.mod. natu. j.rñ. & quia pater potest filiũ vẽdere necessitate famis, & iunior prædiũ vẽdere. C.patri.qui filios.l.j. & in Lombar de ,phi. ali.in l. si. Item non pnuitur qui damnum dat,si aliter periculum euitare non posset. arg.ff.ad l.Aquil.l.quemadmodum.§.item Labeo.& l.si quis fumo.§. i. & de incend. rui.naufr. l quo naufragio. §.quod ait prætor & de aqua pluuia arcen.l.j.§.de eo. Itẽ nec pro mortuo in fossato alicui,vt in Lombard.de dam.iniur.l.si quis fossatum. Item nec pro mortuo in puteo alicuius fit punitio,vt prædicto titu.l.si annalis. Itẽ nec pro ramboso vel demoniaco occiso punitur qs, nec pro alio occiso ab eisdem, nec à mente capto vel infante,vt in Lõbar.de dam.iniu. l.si peccatrix.& C.de patr.potesta.l.iii.ff.de offi.psid.l.diuus & ff.ad l.Corn. de siccar.l. infans. ff ad l.Pompeiam de parrici. l.pe.in fi.Item nec pro latrone publi. vel desertore militiæ occiso,vt ff.qñ li.vni.sine iud.se vin. l.vlt.itẽ nec pro transfuga ad hostes occiso. ff.ad l.Cor.de sicc.l.eiusdem. §.vlt. Itẽ nec pro occiso à fera ab alio concitata, dum & ipse staret super eã causa eum lucrandi, vt in Lombar.de venato. l.iii.aliud si non causa lucrandi, vt arg.ff.si quad.pau.fe.dic. l.i. &.§.generaliter. & ff. ad l.Aqui.l.itẽ Mela. §.itẽ & cũ eo Itẽ non fit punitio pro homine occiso inuento in curte aliena in nocte, qui non dat manus ad ligandum,vt in Lõbar.de eo qui potest in damnat. l. si noctis. & de curtis raptura.l. si seruus. Itẽ nec pro homine occiso fugiente & deprehenso,qui non dat manus ad ligãdum. Nec pro occiso à fugace, cum eum deprehendere volebat, vt in Lõbar.ff.de fur.l.si seruus aut lib. Itẽ non punitur, qui tres vuas tñ de vite acceperit aliena, vt C.eo.l.si quis supra.nã si ingressus fueris vineã proximi tui comede, nec aliquod tecum portes,& ẽt segetẽ frange,& mann mete, & non falce metas,vt in l.Moysi in Deuter.c.xxiii.versi.ingressus.& versi.si intraue. Itẽ mitius punitur si ꝑ vinum aut ebrietatem lapsus est.ff.de pœn.l. respiciendum.in fi.de custo. & exhib.reo.l. milites & de re mili.l.omne delictum.§.pe. Et propter consanguinitatem minor pœna imponitur,vt ff de recep.l.vlt. Item mitius occidit in tumultum,cũ tumultus aliter sedari non pót,vt ad l.Cor.de sicca.l.q cedẽ. Itẽ releuat quẽ à pœna noxa. & iustus dolor.C.ad l.Iul.de adul.l.Gracchus.ff.eo.tit. l.si adul.§.Imperator.Itẽ si per pacẽ faciẽdã interfecit,vt not.supra.eo.in princ.huius rubr. Itẽ non punitur interficiens,pugnãtẽ contra patriam suam. ar.ff.de reli.& sump. fune.l minime.itẽ nec pater nec vir mulieris qui interfecerit adulterum inuentum in domo viri,& ibi deprehenderit ff. ad l.Iuli. de adul.l patri datur.& l.marito. Item nec dominus punitur,qui interfecit seruũ, quẽ in facinore deprehendit,vt ff.de verb.sig.l. qui seruum.§.quid ergo.& §.si hęres.Nam sine causa nõ licet hoc domino,vt not ff.de his qui sunt sui vel alie.iur. Item parentes & magistri sine pœna habent modicã coercionem.vt C.de emendatio.propin. & l. de

pœn.

pœn.l.aut facta.§.j.eum sim.ꝙ forte intellige si filius vel discipulus hoc meruit.ar.ff. de pign.l.seruum.& pro & contra.ff.de verbo.obl.l.quidam sunt argumēto. Itē patronus in libertum habet modicam coertionē, vt ff.de iniur.l.prætor.§. præterea. & l non solum.§.quanquam. & §. leuis & de pœnis l.respiciēdum.§.furta Itē dominus in mercenarium.argumenti prædicti.§. furta. Itē creditori licet seruum obligatū pro suis maleficijs coercere, vel vinculis ligare. arg.ff. de pign.actio l.eleganter.§.fi.& de pignoti.l.seruū.Item quilibet magistratus in subditis modicam habet coertionē.ff. de iurisdi.om.iud.l.in magistratibus & de re iudi. l.non est.Itē argumento prędictorū potest dici, quod maritus habet modicam coertionem in vxorem, nam quia licet in casu eā occidi.vt supra potest eā verberibus afficere vt ff.de adulte.l si adulterium cū incestu.§.Imperator & l.nec in ea.nā sine causa nō licet eā verberibus afficere.Imo plus puniī quā si in aliā deliquisset, vt ff.de pę.l. capitaliū.§.omnia.& ꝙ possit eā castigare tēperare,taliter maxime cū vxor debet esse in officio mariti, vt ff.de ope.libe.l.sicut patronus.& maritus fungitur corpore vxoris, quæ obsequia præstare debet.C.qui pot. in pig. habe.l.assiduis.Item de fa. viri. est argumē.ff.de re mili.l.quicunque. & Par. ait mulier allig. est viro &c. vnde ad similitudinem vsufructuarij quæ debet impendia præstare, & qui potest coercere & cogere operarios,pōt vir coercere vxorē modice, & eā cogere operari.vt ar.ff.de vsufr.l.sicut impēdia.& l.idē q̄a & solu.mat.l.si cū dotē. §.sin autē.Itē nec puniī quis se defendēdo vel filiū vel vxorē vel fratrē,vel defendēdo qui secū esset in societate aliū occideret, vel si liber vel seruus hoc fecerit defendendo dominū suū, ꝙ dic vt not.supra defen.à reo fa.circa prin.Itē impune occidūtur aggressores in itinere & desertores militiæ & fures nocturni, ꝙ dic vt eo.ti.& §. supradictū est.Itē nō sequitur punitio in alijs casibus, in q̄bus impune ius quis dicere sibi pōt, vt in illo generali.Itē in l.Mo.cauetur ꝙ si fur fodiens vel frangēs domū alienā vulneratus vel mortuus fuerit, percussor non erit reus sanguinis sed orto sole hoc fecerit.homicidiū perpetrauit, vt hæc verba legunī in lib.Exodi.& eo.etiā lib.contineī quod si rixati fuerint viri, & percusserit alter alterum lapide vel pugno, & ille mortuus non fuerit,percussor innocens erit dūmodo operas & impēsas in medicinis factas restituat. Gandinus.

ADDITIONES.

a ¶Licet. Adde an liceat vxorem in adulterio depræhensam occidere Alex.consi.lxxvi.ii.lib. B.

b Multis aliis. Adde quod vbi tria concurrunt. Primo quod quis non aggrediatur factū nō dolū. Secundo ꝙ delictū sequatur in personā eius contra quē aggressura fit præter propositū aggredientis. Tertio ꝙ delictum habeat aliquam probabilem excusationem. his concurrentibus nulla venit imponenda pœna. ita dicit Pau. de Cast.consil. cxcii.incipi.in causa carceratorum. Ber.

c Furatis. Adde Alex.consi.ciii.vbi ponit,an idem sit propter coadunationem gentium furtum factum sit.& an coadunator teneatur.

d Initio. Adde vt per Alexan.consi.xxiiii.ii.lib. & Pau.de Cast consi. cxciii. Ber.

e Non probat. Adde ꝙ hoc non est simpliciter verum, vt pulchre voluit Oldra.consi.cxcix. quem vide, quia faciet tibi honorem. Ber.

f Cremonæ. Adde Alex.consi. cxi.i.lib.& ibi vide quid si pœna non est apposita per statutum loci.delicti quæ pœna debeat imponi. Ber.

g Volēti. Adde tu assessor Alex.cōs.cxvi.vii.li. B.

h Quod non. Adde videndum Bal.consil.lxxxi. v.lib. Ber.

i Vno vulnere. Adde Bal.consi.clxvi.v.lib. Ang. consi.xcvi. Ber.

k Quod sic. Adde vt per Ro.consi. xvii. Ber.

l Plures. Adde vt per Alex.consi.xv.iii.lib. Pet. de Anch.consi.ccliii. Ber.

m Non video. Adde quod ita etiam consuluit Old. consil.iii.& dicit quod ita fuit pronunciatum in curia Aquensi.dicit tamen aliqui senserunt cōtrarium,cum aliquis fraude efficiatur clericus, & de fraude dicitur constare.cum est accusatus, vel in crimine deprehensus. Ber.

n Exiuit. Adde quod hic proprie dicitur apostata vt voluit Cald.consi.i.de apost. Ber.

o Ostendentes. Adde an portans habitum sub mantello & sic coopertum dicatur apostata. Oldrad. consil.iiii. Ber.

p Commonuus. Adde late per Composte. consil. xi. Alex.consi viii.i.lib. Ber.

q Pro omnibus. Adde vt per Ange.consi.xcvi.

r Consilium. Adde an quis teneatur,de consi. Bar. consi.lxv. Ang.consi.xxvii. Ber.

s Dic quod non. Adde vt pulchre per Alex.consi. xxxvi.iii.lib.

t Quod sic. Adde vt per Pau.de Cast.consil.xli.in primo impressis Ber.

u Et vidi. Adde videndum Bar.consi.cxvii.inci. accu.fuit instr. Ro.consi.clxvii. Alex cōs.lxxiii. Pet.de Anchar.consilio. ccccxl. Abba. consilio. xxxviii. Ber.

x Guil.duran. Adde quod opin. Gui.sequitur Bal. consil.lxxxi.v.lib. vide quod notabiliter consuluit Rom.consi.cccci. Ber.

De homicidiariis & eorum pœnis.
Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Homicida quis dicatur & lege Cornel. de sicar. teneatur.*
2 *Iudex ac executores illius cum nonnullis alijs excusantur à pœna l. Cor. de sicca.*
3 *Vulnerato à pluribus in rixa si moriatur, uniuscuiusque ictus erit contemplandus.*
4 *Homicida qua pœna puniatur, & qui excusantur à tali pœna.*
5 *Defensionis facultas non est deneganda ante impositionem pœnæ.*
6 *Homicidium fieri mandans, eo sequuto an puniatur tanquam homicida.*
7 *Auxilium et fauore præstantis occisoribus et de hoc conuicti quomodo puniri debeant.*
8 *Homicidio commisso, dum homicida aufugeret qui dederunt illi fauorem ne caperetur à sequentibus, quomodo puniatur.*
9 *Mandatario punito propter homicidium commissum, an iudex possit contra mandantem procedere & punire.*
10 *Themate superiori retento, quid erit si actum sit ad interesse & quid si ad pœnam, & quid si mandatarius sit absolutus.*
11 *Mandās homicidiū fieri data pecunia mandatario homicidio non sequuto, an puniatur.*
12 *Homicidio à pluribus cōmisso, quorū quilibet intulit vulnus, sed nescitur ex quo vulnere sit mortuus, an omnes teneantur ad mortem.*
13 *Pœnæ impositio quæ requirat, debere considerari.*
14 *Vniuersitas ciui. cast. uel uillæ, an possit committere maleficium, & ex illo an teneatur.*
15 *Vniuersitas ciui. castri, uel uillæ cōmittens homicidium uel aliud maleficium pro quo persona singularis corporaliter puniretur, quomodo erit punienda.*
16 *Vniuersitati ut supra delinquenti, quæ pœna imponatur.*
17 *Vniuersitas in causa capitali. ut supra an poterit per procuratorem respondere.*
18 *Homicidio commisso propter quod non potest sedari tumultus ortus nisi innocens condemnetur uel nocens absoluatur, quid fiet.*
19 *Homicidium uel aliud simile delictum committens non dolo sed culpa uel negligentia an sit puniendus, & quo iure, & qua pœna.*
20 *Dolus præsumitur abesse, nisi probetur, quomodo probetur dolus.*
21 *Maleficium casu commissum, an puniatur.*
22 *Ignorantia allegata per delinquentem in sua excusatione quid erit faciendum.*
23 *Vulnerato Titio non mortifore superuenit febris et mortuus est an percussor tenebitur de vulnerato uel de occiso.*
24 *Vulneratus non mortifere si moritur propter imperitiam medici, an percussor tenebitur de vulnerato uel occiso & si de aliquo vulnere dubitent, an sit mortale, et sequatur mors quid præsumetur.*
25 *Vulnerato aliquo quis elegit medicum, qui cōtempletur vulnera.*
26 *Vulnerato Titio pluribus vulneribus, medicus iuramēto dixit quod erat mortuus ex vulnere Seij et sic Seius fuit condemnatus an Titius poterit ꝑ alios medicos ꝓbare oppositū.*
27 *Vulnerato Titio si postea moriatur, an præsumatur mortuus ex illo uulnere, an ex alia cā.*
28 *Contra inferentē maleficium cum malo animo fecisse semper præsumi nisi contrariū probauerit. et quomodo probabit. & nu. seq.*

ODO restat, vt videamus de homicidiariis, & quā debeant pati pœnā, & quibusdam quæstionibus ad hunc
1 tractatum pertinentibus. † & certe ille dicitur homicida & tenetur leg. Corne. de siccar. qui hominem occidit, de quibus dic plene vt not. do. Azo. in summa eod. titu. circa princip. & vt locum habeat l. Cor. de siccar. necesse est dolum interuenire, nec in hoc casu lata culpa æquiparatur dolo, vt §. eodē. l. in lege. & l. diuus. & lex est quòd infans & furiosus nō punitur hac
2 lege. vt ff. eo. l. infans. † Ita excusatur iudex à pœna legis Cornel. Excusantur etiā executores & parentes, ex eo ꝙ ipsi carent dolo. Item est, cum occido desertorem militiæ vel publicum, vt C. quando lice. vni. se vin. sine iu. l. i. & iii. Si ergo occidam ad defensionem corporis mei, vel mearum rerū, vel ad opinionem meam obseruandam, vel occidam eum, qui mihi stuprum vel liberis meis volebat inferre, non teneor, vt ff. de iusti. & iur. l. vt vim. & C. vnde vi. l. i. ff. de siccariis. l. i. §. idem diuus. de qua materia dixi etiam supra de defensione à reis facienda. Item not. quòd is occidere videtur, qui causam mortis præbuit, vt ff. eo. tit. l. nihil. Item not.

not. quod si aliquis percusit aliquem in rixa, & occiderit, quamuis, vero percusit, tamē si non
a habuit animū occidēdi, alleuianda a est ei pœna. quia magis casu quā animo hominē occidit vt ff. eo. l. j §. diuus. & C. eo. titu. l. is qui. Si autem habuit animum occidendi tenetur, vt di-
3 ctis legibus constat. † Et propterea si in rixa homo fuerit vulneratus à pluribus, & ob hoc perierit, quod actus vniuscuiusq; istorū contēplari oportet, vt sciamus quis intulit vulnus, vel vulnera mortalia, vel quis percusit cū magno falcastro an paruo cultello vel bastone, vt
4 illi magis puniātur quā alij, vt eo. tit. l. si † Sed quæro aliquis cōmisit homicidiū quā pœnā patietur ipse. Respondeo quod altiores debeant de-
b portari b humiliores vero subijci bestijs, vt ff. ad l. Cor. de sicca. l. iij §. fi. Sed vnde hoc quod sic leniter ll. prædictæ puniunt homicidas, sicut hic dicitur, & nos videmus famosos latrones falsarios monetę, & adulteros occidi, vt ff. de pœ. l. capitaliū. §. famosos. & §. crassatores. & C. de adul. l. quamuis. & de falsis mone l. pe. Mar. de Fano dicit, quod homicidia plerunq; non sine causa fiunt, procedunt enim homicidia plerunque ex meritis occisorum sed prædicti sine causa delinquunt, & ideo fortius puniuntur. argu. ad hoc ff. de his qui sunt sui vel ali. iur. l. j. in fi. ff. de pig. act. l. eleganter. §. vlti. vel dic & verius, quod ille, qui alium occidit, debet mori, vt ff. eo. l. iij. ff. tolent. & C. de epi. audi. l. iij. ibi, homicida parricidaq; quod fecit, semper expectet, vt insti. de publi. iud. §. item l. Corn. vt etiam ibi no. per Accur. in gl. ordi. probatur etiam optime per aliam legem. ff. de adulte. l. si adulterium. §. Imperatores. & ante ibi, vlt. suppli. &c. nam & in vete. testamento si quis occiderit hominem industria ab altari meo euelles eum, vt moriatur, vt in lib. Exodi. c. si quis & lib. Leuiti lxxj. vbi dicitur, si quis occiderit hominē morte moriatur, si iniuria & si industria & si insidiauerit, à qua pęna mortis excusatur, qui sine dolo hominem occidit, quod dic vt no. infra eo. tit. §. item pone quęstionem. Item excusantur multi alii quod dic vt supra de de-
5 fensione reor. Et ideo † bene est notandum, quod ante pœnæ impositionem non est deneganda defensionis facultas alicui, vt ff. de quæstio. l. vnius. §. fi. ibi, quocunque tempore postulante reo defensionem denegari non oportet ad hoc est C. de iure fis. l. defensionis facultas. & C. de bo. vac. l. si ibi data copia reclamādi, quid plura? in sponte confesso defensio deneganda non est ad probandam innocentiam suā vt ff. de quæst. l. j. §. si quis vltro. Nam probationes & defensiones possunt fieri vsque ad sententiam. vt C. de re iudi. l. si quis ius. & de
6 proba. l. iudicio. Sed pone † quod aliquis mādauit & fieri fecit homicidium, nunquid ipse punietur tanquā & sicut homicida dic allegādo pro & contra plene vt no. supra rub. de trāsac. & pace. §. vlt. circa fi. & solue etiā, quod puniatur. & de hoc dic vt no. supra de pœ. §. itē no.
7 & dicit do. Odof. &c. Item pone † quod Titius & Sempronius commiserunt homicidiū. aliqui alij fuerunt accusati, quod dederunt & præstiterunt auxilium & fauorem ipsis occisoribus, & de hoc per testes legitimos fuerunt cōuicti. modo quæritur, quomodo isti dantes auxilium & fauorem debeant puniri? hæc qō fuit de facto missa Bononiæ consulenda consilio d. Dy. de Mus. & do. Boni. & cuidā alteri legum doctores. Super qua quæstione idem sapientes dixerunt, quod deberent puniri eadē pœna, qua deberent & debent homicidæ. iuxta illud, consentientes & faciētes pari pęna puniantur. arg. ff. ad l. Aquil. l. itē Mela §. is qui tenuit. & C. de episc. & cle. l. si quemquam. in fi. & quia in maleficijs voluntas spectatur, non exitus, vt ff. eo. tit. l. diuus, & ff. de fur. l. qui ea mente. Ex alia parte videbatur prædictos auxiliatores tam late non debere puniri, quia cōstat eos minus deliquisse, quam ipsum homicidam. nam ille homicida pro omnibus punitur, vt ff. ad l. Iul. de vi publi. l. quoniā multa facinora. Item lex vult, quod qn̄ in rixa factū est homicidium, quod ictus vniuscuiusque debeat contēplari, vt appareat ex cuius vulnere mors fuerit subsecuta, quasi alij, qui contulerint vulnera non mortalia, non puniantur in tantum. Nam inter criminis reos & participes fraudis multum interesse cōstituerunt iura. ff. de pub. l. si multi. Nam de ope. non tenetur quis. nisi crimine consummato. l. sæpe. in fi. ff. de verbo. sign. qood in tantum non puniatur, facit extra de homici. c. sicut dignū. Deinde post multas allegationes & altercationes fuerūt dicti doct. & sapientes in concordia, vt dicti auxiliantes puniātur, media pœna, qua dicti homicidæ debeant puniri vel ex forma iuris cōis, vel forma statuti & hoc dixerunt in dicta qōne & qualibet alia simili obseruari debere argu. l. ff. de fur. l. is qui opem. quæ lex dicit, quod ille qui dat opem furto manifesto, non tenetur pœna quadrupli, sicut fur, sed tenetur pœna dupli, quasi fur non manifestus. sic etiam dixerunt in casu nostræ quæstionis, qui dat opem homicidæ non debet puniri sicut homicidda & facit ad hanc solutionem extra de homi. vo:

vel casu c. sicut dignum, præterea inter reos, id est inter eos, qui soli delictum commiserunt, & participes fraudis, id est eos, qui in alijs deliquerūt multū interesse iura constituerūt, vt ff. de pub. l. si multi. Itē de ope. quis nō tenetur nisi crimine cōsummato, vt ff. de iniur. l. apud Labeonē. §. si curauerit. & ff. de fur. l. si quis vxori §. neque ver. & §. si quis de manu & de pęn. l. cogitati. quod quisque iuris l. j. in fin. per quæ iura ostenditur differentia inter facientem & opem dantem. sicut etiā de ista materia not. j. eo. ti. §. sed pone, quod ego &c. verum dixerūt doc. supra dicti bene esse not. quod si isti, qui opē dederunt homicide præstiterunt & dederunt causam mortis c seu causam dicti homicidij φ eo casu & ipsi auxiliantes tanquā homicidę tenētur & debent puniri, vt ff. eo. l. nihil
8 interest. †Item pone quæstionē nouiter sic motam. Ecce Titius commisit homicidiū, quo peccato cœpit aufugere, quē multitudo hoīum sequebaī, aliqui de dictis hoibus se obuiā fecerūt, & pstiterūt auxiliū, cōsiliū, & fauore dicto homicidæ ne capereī, ac eū vt euaderet sociauerunt. mō quæritur, qualiter isti auxiliantes teneantur & puniantur? ad quod dic, quod prędicti tenentur. de fauore & ope præstito ad ipsum homicidium, licet iam foret commissum. Nam oēs illi actus sunt de ope & fauore, & ad opem pertinent. Nam ex qualitate facti præcedentis & sequentis arguitur dolus, vt C. de rescin. ven. l. dolus iuxta dictū Senecæ. Nil prodest quo animo feceris, si quod fecisti, vitiosum est, facta enim cernuntur, animus autem non videtur. ad hoc facit. C. de episco. & cle. l. raptores. ibi, vbi dicit, & qui auxiliū præbuerit tempore inuasionis, & ibi, adhuc flagrante crimine &c. & C. de raptu virg. l. vni in prin. Item videtur hoc expressum. ff. ad Sillan. l. si quis in graui. §. si quisquā eorum. Et sic est dicendum, φ prædicti teneantur de consilio ope, & fauore homicidij, & φ puniantur arbitrio iudi. cū non sit certa pœna determinata vel dic media pœna homicidij, vt supra proxi. qō. notaui. & hanc quæstio. vidi de facto Florentię.
9 † Pone etiam aliam quæstionem de facto. Titius mandauit Seio, vt hominem deberet interficere. Ille secutus mandatum Titij, hominem interfecit, qui postea captus fuit, & tanquā homicida decapitatus secundum formam iuris vel statuti. modo eo Seio punito potestas ciuitatis volebat procedere contra dictum Titium mandātem. & eum punire, est in quæstione an possit. & primo videtur φ nō arg. l. ff. vi bon. rapt. l. j. §. quoties. ibi, dum dicit, & alterius nomine & c. l. j. ff. de vi & vi arma. Nam ibi per pœnam vni impositam alius liberatur. Præterea ex delicto eiusdem hominis non debet sæpius quæri vt l. licet. ff. nau. caupo. stabu. Nam ex mandato quod fecit, non puniretur nisi constaret Seium maleficium commisisse mandato eius. Nam nemo videtur animum necendi habere, nisi factū fuerit subsequutū. de verb. sig. l. sæpe. & arg. C. de rer. permu. l. ex placito. Nā si delictū sibi mandatū commisisset Seius, Seij factū robur dat, vt Titius teneatur ex mandato. ergo si de facto & homicidio qđ fecit Seius, ex processu quē fecit & potestas contra Titiū vellet inquirere, non posset. vnde quia de illo quærere, non pōt præallega. l. sed §. pe. igitur non puniet istū Titiū, præterea vbicunq; plures sunt culpabiles eiusdem delicti, & apparet ex cuius ictu perierit occisus ille solus punietur, & cęteri liberantur, vt C. de vi publi. l. qm̄ & melius. ff. ad l. Aquil. l. itē Mela §. si plures. & ff. de sicca. l. si in rixa vnde cum apparet de facto Seij illū hominē occisum fuisse, & plus iam eū ex dicto homicidio fore punitū, cōstat istū Titiū debere liberari, & non puniri. Econtra videtur ita φ sit obligentur mandans sicut mandatarius, quia vterq; puniendus est, vt C. de accusa. l. nō ideo. & l. seruos. §. j. C. de vi publi. l. quoniā pęna. ff. ad Turp. l. j. §. fi. & expresse. ff. ad Silla. l. si percussor. est expressum. ff. de de iniuri. l. non solū. §. proculus. & §. si mandato. præterea patet ff. de iure fis. l. ij. §. diuus. & l. nō tantū præterea quotiescuuq; eadē pœna debetur à pluribus, vnus si soluerit pœnā, alias non liberat. Nam alter alterū in pœnis non liberat, vt ff. de iurisdi. omn. iu. l. adeo. & ff. ad l. Aquil. l. itē Mela. §. si plures. Sol. & hęc ipsa veritas est φ ille Titius mandans puniatur tanquam homicida. Nam licet appareat de dolo occidentis, non tamen apparet de dolo mandātis, & ideo iste mādans punitur, cum lex Cor. puniat dolū tantū, & non culpā, vt ff. eo. ti. l. cū quidam. §. lege lex Cornel. & C. eodem titu. l. j quando autem non apparet ex cuius ictu perierit omnes pręsumuntur in dolo, & ideo omnes punientur, ergo cum apparet ambos esse in dolo ambo sunt puniendi, & quod simili pœna puniantur mandans & mandatarius, videtur expressum. ff. de iu. fisc. l. ij. §. diuus Pius. non ob. & d. l. licet. quoniā nō est adhuc quæsitum de dolo mandantis, & ita soluit d. Dy. non ob. d. §. quoties. vbi dicitur, φ per solutionem vnius alter liberatur, quia ibi agitur ad interesse, & ideo non est mirum, cū interesse esse desinat per præstationē vnius. Itē

non

non obst.l.qm multa. qa illud est verum, qn oēs attendebant ad votū vnius. & licet appareat de voto facientis homicidiū, non tñ apparet de dolo aliorū, & si appareat de culpa, quia forte fuerunt in rixa, & ideo illi nō puniuntur l.Cor.cū lex Corne.puniat tm dolū, & non culpā, vt in l.lege Cor.§. cū quidā ad l.Corn. de sicca.& C.de sicc.l. j.Si nō appareat cuius ictu perierit præsumuntur oēs in dolo, & ideo oēs puniūtur, vt ibi. Sic ergo cū appareat istū mandan ē esse in dolo, & parentē similiter, vel exequētem esse in dolo similiter ambo puniendi sunt. Præterea lex aperte facit, & quodāmodo vr esse casus expressus in l.& si certus sit percussor.ff.ad Silla.l.itē Mela.§. si plures. ff.ad l. Aquil.& de siccar.l.si in rixa. rñdet, ꝙ ibi erāt diuersa facta & distincta, sed hic vnū, qa occidere & mādare paria sunt quātum ad finē & effectū. † Sed pone actū e e
10 ad interesse cōtra mandantē.dic quod nō. ff.vi bo.rapto.l.ij.§.quoties. & de eo p quē factū erit l.j §.si plures.Sed si actū est ad pęnam, nō liberat mādans, vt supra dictū est. Sed pone quod dictus Seius extitit absolutus à maleficio, de quo inculpabatur, quid erit de mādante? Rñdeo distingue, qa aut est absolutus, quia nō reperiat illud maleficiū fore cōmissum, & tūc victoria vnius parit libertatē alterius.ff.de appel.l.si quis separatim.§.quod est rescriptū. Aut est absolutus, qa non repertus culpabilis.& tūc no. ff.de iureiur.l.duobus.§.à fideiuss.& §.si ei. & qa res inter alios acta &c.vt C. res inter alios acta.& ff.de re iudi.l.sæpe. & de exce.
11 l.Modestinus.Dy.† Sed pone, qđ ego dedit tibi pecuniā, vt aliquē occideres, & homicidiū non est secutū, nunquid ex hoc puniar, expressum est, quod ego nō puni. arg. ex hoc ff.de iniur.l.itē aput Labeonem.§.si sciuerit & de verb.sig.l.sæpe.ad finē vbi dr, qđ nemo vr habuisse animū occidendi, ex quo factū nō fuerit subsequutū.ff.de fur l.si quis vxori.§.neque verbo.& §.si qs de manu.ff. de pœ.l.cogitationis.& ff.quod quisq; iur.l.i.Sed argumēto est cōtra, quod ego puniar.ff.de calum.l. generaliter.i.rñ. cū pari pœna puniantur tā mandās quā suscipiens mādatū, vt ff.de iu. fis.l.ii.§.diuus.& ad hoc facit ff.de fur.l.si quis vxori.§. neq; verbo. ff.de extraordi.crim.l.j.C.de episc. & cle.l. si qs non dicā.C.si quacun.prę.pōt.l.i.& de his qui ad eccle.confu.l.præsent. faciunt q no.supra de transa.& pace. §.fi.Solutio dic ꝙ refert an aliquis intendat delinquere per aliū, quo casu non punitur, si maleficiū non fuerit sequutū per iura primo alleg.an intēdat delinquere p se ipsum, quia si procedat ad actū, punitur adhibita distinctione posita supra de pęn.circa prin. & ita intellige leges pro hac parte alleg.tñ nō putarē delinquere iudicē, sed bene agere si in casu proposito vel simili puniret extra ordinē crimine stellionatus nā vbicunq; dolus inest, nec pœna est determinata, extraordinaria imponit, vt ibidē dicit Tho. & vt no.supra de pœ.in illa distinctione, cogitat qs & agit & perficit vel dic ſm d.Dy. quia aut delictum est maximū, vt homicidiū. & tunc puniar ego homicida, vt l.iii.ff. de extraor.cri.& p iura pro hac parte alleg.aut non est maxi-
12 mū.& tūc nō, per alia iura.† Pone qōnem quam ego multoties vidi de facto contingere, plures homines interfecerunt aliū sic, ꝙ quilibet illorū hominū vulnerauit, tñ nesci tur ex cuius vulnere illo homo sit mortuus, qa pōt ille homo non habere nisi vnū vulnus mortale, modo qritur nunquid illi
d homines teneātur [d] l.Cor.de sicca.in amissione capitis ad mortē, vt ff.eo.l.iij.§.fi.& l. pe.insti.de pub. iudi.§.itē l.Cor certe fore oēs doc.dicunt simpliciter ꝙ sic.f. ꝙ oēs de occiso teneantur, vt ff.ad l. Aqui.l.ita vulneratus, ibi id que est cōsequens &c.& l.itē Mela.§.plures.& ff.de admi.tut.l.si plures ibi, cū singulor cōtumacia &c. Nam in dubiis nō debemus recedere à verbis ædicti, vt ff. de exerci.l.i.§.sed & is q nauē. & ff.de leg. iii.nō aliter.& ff.qui & a qui. ma.li.non fi.l. prospexit.& l.si priuatus & ita no Accur.ff. eo.l.fi.in gl.ordi.dicens, ꝙ si non appareat cuius ictu quis perierit, ꝙ omnes tenentur. Sed d.Albe.Papien.dicebat & dicunt Moder.doc.quod isti non danatur ad mortē.& hoc dicunt talibus rationibus. qa in maleficiis debent esse probationes luce clariores vt C.de proba.l.vlt.nec debemus vti mendicatis suffragiis, vt C.de accu.l.singulari. At istē non pōt pbare cuius ictu sit mortuus.ergo in dubio non damnabuntur, vt C.de pœn.l.qui sniam.ne vltra progrediatur pęna, quam reperiatur delictū, vt C.de pœ.l.sancimus & his rationibus, inspectis dicit lex.quod ictus vniuscuiusq; contempla-

tet, vt ff. ad l. Cor. de sicca. l. fi. vt quilibet secundum suum ictũ puniatur. Quid enim si vnus percussit de falcastro alius cũ paruo cultello, & nõ appareat quis eorũ percusserit, nec cuius, ictu perierit, nõ in tñ punieṫ, qui modicũ percussisset, quã qui intulisset vulnus mortale, certe sic ideo durũ & iniquũ esset, ꝙ oẽs damnarentur ad mortẽ in tali dubio. Nã impossibile est oẽs insimul occidisse. cũ ergo si deficiat vera probatio, scilicet quis eorũ occiderit, neuter de occiso ad mortẽ dẽt dãnari, vt ff. de test. tut. l. duo sunt Titij. & ff. ad l. Aquil. scientiã. §. cũ sua mente. nec obstat qđ vbi nõ constat cuius ictu q̃s petierit, qđ oẽs teneṅt, q̃a quilibet præsumitur occidisse, vt no. in d. glo. ordi. ꝙ quilibet debet mori q̃a rñdeo, nõ est verũ, quia nemo ex præsumptione dẽt dãnari & maxime in criminalibus, vt ff. de pę. l. absentẽ. nisi hoc cõtingat in duobus casibus, vt C. de adul. l. si adul. & in authen. vt licet ma. & auiæ. §. pen. Nã cũ nõ appareat cuius ictu perierit pœna est potius ei minuenda quã asperanda, vt ff. de pœ. l. interpretatione ꝙ gl. dicit, ꝙ oẽs teneṅt. subaudi ẜm qđ videbit iudici, non tñ dẽt mori. Itẽ nõ obstat l. itẽ Mela. §. si plures. & l. ita vulneratus. q̃a locũ habẽt q̃n ciuiliter agit ex lege Aquil. dãno dato ex seruo occiso, vbi ex p̃sumptione habita cõtra eos quilibet insolidũ & dãnũ emendandũ dãnabitur, sed aliter vbi criminaliter agiṫ, vt supradictũ est, q̃a nihil cõe habẽt criminalia iudicia cũ ciuilibus, vt ff. de pub. iud. l. j. in princ. & instit. eo. in prin. Et his itaq; rationibus cõstat pręd ictos ad mortẽ nõ debere dãnari. verũ q̃a cõstat eos deliquisse & q̃a maleficia nõ debent remanere impunita, vt ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. & q̃a magna ratio &c. vt ff. de fideiussori. l. si à reo. debent prædicti puniri & dãnari aliter arbitrio iudicis, vt supra de facto fuit hęc q̃õ Parmæ, vbi p̃tas aliquẽ condẽnauit in mille lib. Imper. cõsil. o sapiẽtis. Itẽ hæc oĩa intelligas vera esse, quũ non cõstat istos percussores habuisse animũ occidendi, q̃a pone hæc vulnera facta fuisse in rixa. Nã si cõstaret eos tractasse, & percussisse, & occidendi animũ habuisse, tunc ex voluntate quã habuissent, & ex facto postea subsecuto, dicunt sapientes omnes ad mortẽ condemnandos, vt C. ad l. Cor. de sicca. l. is q̃ cũ telo. & ff. e. l. j. §. diuus. & ff. de fur. l. qui iniur. in princ. Sed nonne probaṫ eos habuisse animũ interficiendi eoipso, ꝙ interfecerũt, rñdeo illud verũ est, q̃n cõstat à quo mortuus fuisset, vel cuius ictu, vel si mortuus est ab vno solo tñ, ẜm quod diciṫ C. eo. l. j. sed in q̃õ. prædicta non cõstabant ista. vnde propter incertitudinẽ nõ probantur oẽs habuisse animũ occidendi, sed præsumitur, & ex pręsumptione regulariter nõ damnatur quis vt supra notatũ est. Et circa materiã & dilucidationẽ p̃sentis. q. notan-

13 dum ẜm d. Dy. † quod vbicunq; incertũ est delictũ. s. ꝙ delictũ. sit cõmissum, habet locũ regulariter canonica & ciuilis regula. quia sanctius est &c. ff. de pœ. l. absente. Itẽ vbi certũ est delictum, sed si delicti qualitas est incerta, tunc sequuntur quod est minimũ. ff. de pœ. l. si p̃ses. & de suspec. tut. l. hoc enim versi. quid igitur. sed vbi certũ est delictũ, & certa est delicti qualitas, & certus nõ est animus delinquentis, tunc nõ præsumimus minimũ. i. ꝙ nõ fuerit animus. quia facti atrocitas amouet interpretationẽ animi. C. de sicca. l. j. & de iniur. l. si nõ con uitia. & no. ff. de iniur. l. illud. Itẽ vbi certũ est delictũ, & certe est delicti qualitas, sed ignoraṫ per quẽ cõmissum sit, tunc certũ est neminem puniri, si nullus est in crimine deprehensus, vt d. l. absente. Sed si plures deprehensi dicantur in actu delinquendi, si ignoratur per quẽ eorũ puta quia vna sola percussione, tũc dic oẽs puniendos l. itẽ Mela. §. si plures. ff. ad l. Aqui. & no. C. ad l. Iul. de vi publ. l. q̃m ff. ad l. Corne. de sicca. l. fin. & ideo illa est ratio quia oẽs deprehendũtur in culpa quia oẽs fuerunt animo delinquẽdi. Itẽ quia ratio publica suadet maleficia puniri ff. de publ. l. licitatio. §. qđ illicite. & de fideius. l. si à reo. §. quod vulgo, & l. item vulneratus ad l. Aqui. & quia illi priuatã defensionẽ prætenduntur, & ideo publica est præferẽda. ff. ꝓ soc. l. actione. §. Labeo. & ĩ auth. de non alie. aut per. rer. eccles. §. quia vero. & erit cõdemnatio insolidũ faciẽda. l. si q̃s id. ff. de iur. om. iud. §. fi. l. adeo. & l. vnica. C. de cõdi. fur. & no. ꝙ ex pluralitate ꝑsonarũ delinquentiũ augeṫ pęna. ff. de iniu. l. si plures in prin. Sed ex pluralitate p̃sonarum in quarũ re delinquiṫ pęna delicti non augetur, vt d. l. si plures ar. fur. cęs de homi

14 cidio aut commisso dic vt supra. † Quæstio talis est & sępe de facto cõtingit. Commune

mune seu vniuersitas cuiusdam ciuitatis, ca-stri, vel villæ, seu curiæ commisit homicidium seu delictū, pro quo si aliqua singularis perso-na illud cōmisisset, deberet personaliter condē-nari, vel ędem, villā, vel castrū cōbussit, ex qui-bus qs singularis corporaliter coerceretur, vt ff. ad l. Cor. de sicca. l. iij. §. lege Corne. & ff. de incen. rui. nau. l. qui ædes. & ff. de pœ. l. capita-lium. §. nonnunquā. & §. qui ob inimicitias. modo quæritur an omnes de vniuersitate ha-beant necesse personaliter cōparere an per re-sponsalem. Itē quæritur, an oēs de vniuersita-
e te sint puniendi, & siue quæ pœna sit imponen-da. Et ante omnia est videndū, an vniuersitas possit delinquere. & dic φ sic. Nā vniuersitas & dolū & delictū ex animo prouenicns potest cōmittere, vt ff. de eo quod met. cau. l. metum. §. animaduertēdum, & ff. de dolo. l. si ex dolo. & videtur tunc vniuersitas delinquere, cum oēs delinquunt vt vniuersi. vt si ad sonum tu-bæ vel campanæ vel si fiat ad hoc consiliū, vt ff. ad munici. l. municipes. vel sequēdo vexilla vel eorū rectorē, Nā tunc videntur delinque-re vt vniuersit. & tenetur vniuersitas. Itē vni-uersitas & quolibet collegium potest possidc-re & vsucapere, vt ff. ad exhi. l. tigni. §. itē mu-nicipes. & ff. de acqui. pos. l. ij. & vsucapio pce-dit de solo animo, vt C. de præscript. xxx. vel xl. anno. l. male. ff. de acqui. rer. domi. l. acquiri-tur. ff. de vsuris. l. si sine. Itē & bonorum pos-sessionem petere potest, vt ff. de libe. vniuersi. l. vna. Expeditum est ergo, φ vniuersitas pōt & potuit maleficiū cōmittere, & ex maleficio,
2 f quod cōmisit tenetur. † Sed quæro qualiter punietur vniuersitas ciuitatis, castri, vel villę tale maleficiū cōmittentes, & certe ciues siue municipes videtur nō puniendi, sed excusan-di, qa iussu magistratus & suæ ciuitatis, villæ vel castri voluntate id fecerunt & est pro eis. ff. de aqua plu. arc. l. quanquā. & ff. de reg. iur. l. non videtur. §. qui iussit. & hæc ratione motus Federicus Imperator dicitur pepercisse amba-siatoribus Lombardiæ, qui missi erant contra eūm in Alemāniā pro discordia concitanda inter eum & filium eius Henricum, quia fuerant præcepto suorū potestatū & ciui. Itē & alia ratione videtur, non puniendi, quia qđ ciuitas debet singuli non debent, vt ff. quod cu-iusque vniuer. l. sicut. §. si quid ergo ciues non debent puniri ex eo quod ciuitas delinquit, de-lictum enim ab vniuersitate commissum nō videtur à singulis perpetratum. arg. ff. de quæ-stio. l. j. §. seruum municipium. & ff. de acquir. rer. domi. l. statuam & præallegat. l. sicut. §. si quid. Econtra videtur, φ singulariter sint pu-niendi, quia ciuitas siue municipiū nihil aliud est quam ipsi ciues qui delinquerunt, & φ ci-ues siue municip. sint puniendi, sic potest in-conuincibiliter argui, quia aut præmeditate omnes homicidium commiserunt, vel domū combusserunt, & tunc indistincte sunt omnes decapitandi, nec tūc ictus alicuius cōtemplatur. Nam etiā qui nullum dederunt ictum decapi-tandi sunt, vt ff. eo. l. j. in prin. ibi, cum cultel-lo ambulauit. & C. eo. l. is qui cum telo. & ex-pressus ff. de pœ. l. aut facta. §. euentus. & ff. de sicc. l. diuus aut non præmeditate, sed ad rumo-rē seu rixā, & tunc ictus cuiusque debet con-templari, & si appareat cuius ictu perierit, ille solus decapitabitur, alij aūt aliter punientur. arg. ff. eo. l. fi. si aūt non appareat cuius ictū, tūc omnes tenentur, vt ff. ad l. Aquil. l. itē Mela. §. sed & si seruū plures. nec dicat aliquis si deca-pitētur, sic punirētur singuli, φ esse nō debet, quia vt supra dixi, nihil aliud est ciuitas aut municipium, q̄ ipsi ciues aut municipes. Item vidimus φ condēnata vniuersitate si nil est in cōmuni, coguntur singuli ad collectionem vt iudicato satisfiat, vt ff. φ cuiusq; vni. not. l. j. §. quilibet. sicut & ibi no. & in pposito cū capita-lis debet esse sentētia, coguntur confere capita singuli. Nec mirum si arguo de ciuilibus ad criminales q̄ones. Nam ad hoc lex facit. ff. de cust. & exhi. re. l. ij. S. l. videtur pbabiliter pos-se dici, φ puniantur ipsi administratores, vt C. vnde vi. l. meminerint. in fin. & ff. de dol. l. si ex dolo. in prin. & §. j. vel, potest dici, φ sibi arat aliquis, qui cupiebat offendere, & fuerit initiator & autor, φ ille puniatur corporaliter licet alij pecuniariter puniātur. C. ad l. Iul. de vi publ. l. qm̄. iustū enim est eum teneri qui fuerit princeps & autor delicti. vt dicit l. quo-niam. & ff. φ vi aut clam. l. si ego tibi. & ff. de ser. corru. l. in hoc iudicio. & sic inspicitur ani-mus illius delinquentis, vel forte contemplabi-tur cuius ictu &c. vt d. l. si de sicca. vt ille cuius ictu perierit tātū decapitetur, cæteri aūt aliter puniātur. Si aūt nō appareat cuius ictu perierit videtur φ oēs teneantur, sed in dubio non de-bent oēs municipes decapitari. & hoc arguo pluribus rationibus. Primo. quia ppter deli-ctū ab vniuersitate cōmissum, nō debēt singu-li coerceri. arg. d. l. sicut. §. si quid. Secūda, quia iussus magistratus & cōis habuit aliquā accu-sationem & mitigationem inducere, vt ff. de aqua plu. arcen. l. quanquàm. Tertia ratio, quia quanquàm id φ fit per illos quibus respub. gu-bernati commissa est, fingatur p iura sciri. &

 fieri

fieri per omnes de ciuitate vel municipio, vt ff.ad municip.l.municipes.& ff.de re iudi.l. aliud.§.refert.& C.de aduo.diuer.in l. referē. tamē in rei veritate non oēs ordinant, nec omnes sciunt, nec omnes sunt culpabiles, esset igitur iniquum, si quis diceret omnes decapitandos, ꝙ sic imponeretur pęna insontibus, quod esse nō debet, quia nemo ignorās &c. vt ff.de actionib.& obligat.l.ex malefìcijs.§.j.& C.de his qui latr.l.j.in fi. non.n.debet deperire iustus, quod aggrauetur iniustus, vt ff.de libe.le.l.si is qui. Nec mirū si oēs de vniuersitate non decapitentur, quia quælibet vniuersitas, tam ciuitatis q̃ municipij respubli. appellatur, vt ff. de fur.l.sed & si imaginem.§.j.& ff.de pub.& vecti.l.sed & ij.§.j.& respu.minori æquiparari solet & iure minoris vti, vt ff.ex quibus cau. maio.respublica.& C.de iure reipub.l.rempu. lib.x.& minoribus succurri solet etiā in delictis.s.vt minor imponatur pœna quatenus miseratio ætatis &c. vt ff.de mino.l. auxiliū.§.in delictis.ff.ad Silla.la.j.§.si impubes ibi, ꝓpter ætatis miserationē parcitur in pœna capitis, & alia leuior imponitur sic & in proposito vniuersitatis parcitur in pęna capitis, & alia leuior

26 imponitur. † Sed quęro quæ pœna imponitur? respondeo arbitrio iudicantis, vbi certa pęna nō est determinata, vt de pœn.l.hodie.& l. sanctio.& ff.de effia.l.iij.§.quibus.& forte nulla imponetur, quia iudex relegabit eos ad certum tempus secundū opinio.d. Mar. de Fano, per l.de pœnis.l.absentem.in fi. vel melius secundum do.Guil.de Vber.de Bob.dic.ꝙ ciuitas seu castrum destruetur aratro, sicut facta fuit Chartago & Troia, vt ff.quib.mod.vsus fruct.amit.l.si vsusfruct.ciuitati.nā in princip. diruptis omnibus ædificijs ducetur aratrum circūquaque, & aratro sic ducto definit esset ciuitas, & per hunc modum dicitur ciuitas siue castrum decapitari sine morte, vt est expressum in d.l.si vsusfructu ciuitati ibi quasi mortis &c. Nam in constructione ciuitatis necessarium est aratrum, vt ff.de verb.sign.l.pupillus §.verbis.& sic in destructione. quia nil est tā naturale &c.vt dicit regula, in l.nihil. Nam & collegium ex causa dissoluitur & destruitur, vt ff.de col.illi.l.collegia. Item miles exautoratur ex causa vt ff. de his qui notam. infa.l.ij.

27 §.est enim honestas. † Sed nunquid in hac causa capitali poterit interuenire procurator ad defensionem vniuersitatis? videtur quòd nō, quia quemadmodum pro priuato non interuenit, vt ff.de procurat.l.seruum quoque. §.publice.de publ.iudi.l.accusatorem.§.ad crimen. ita & in causa capitali vniuersitatis, non poterit interuenire procurator, actor, vel syndicus, cū in omnibus corpus vniuersitatis vnius personę representet vicem, vt ff.de fide.l.mortuo.& probabilis & iuri conformis est argumentatio, sic est in defensoribus priuatorū, ergo idem in defensoribus ciuitatis, vel castri debet censeri, vt ff.quod cuiusque vniuer.nomi.l.j.ad fi. ibi, sicut in defensoribus priuatorum. Pręterea si minor defertur ex crimine capitali oportet eū personaliter adesse cū autoritate tutoris, vel curatoris.ita ꝙ necesse est eū ꝑsonaliter adesse vt C.qui accusa.non poss.l.ij. secundū verum intellectū, & intelligitur C. de autoritate præstato, l.clarū. Idē dicā in ciuitate vel castro, & est bona arg.cū respubli. & minor ęquiparentur, vt C.de iur.reipubli.l.rēpublicam.& ff.de fur. sed & si imaginē.§.j. Econtra videtur, ꝙ possit defendi per syndicum vel actorē, qui repręsentet vicē vniuersitatis, vt C. de contra. iu.l. vna.§.prouincias. videtur quippe personaliter oēs municipes respōdere, cū respondeāt ij. quibus respublica est cōmissa, vt ff.ad muni.l.municipes. vniuersis enim redditur, quod pro voto primatibus indulgetur, vt C. de aduoca. diuers.iudic.l.restituendæ.ij. respon.& ff. quòd cuiusq. vniuer.nomi.l.itē eorū.§. si decuriones. Sol.dic.ꝙ poterit defendi per actorē vel syndicum, per l. C.de re milita.l.vlt.§. vt autem.& §.ita.ibi, si vniuersitas &c. arguitur hanc solutionē verā esse. & alia inconuincibili ratione, quia circa crimina potius inspiciatur qualitas impositionis pœnę, quàm natura & origo criminis, vt ff.de pœnis.l.quod ad statum.& ff.de bon.liberto.l.qui cum maior.§.fina.& l.seq.& specialiter hæc consideratur, cum quæritur, an quis in crimine possit defendi per alium, vt ff. de publi.iudi.l.pen.§.ad crimen.in glo.ordina. vnde in proposito casu cum non habeant singuli de vniuersitate pœnam capitis sustinere vt supra dictum est, igitur singuli de vniuersitate non tenentur personaliter adesse, & sic accusata vniuersitas poterit per syndicum vel

28 actorem se defendere. † Sed pone, quòd aliquis fuit interfectus, cuius occasione magnus tumultus ortus est in terra illa, qui non potest aliter se dari, nisi innocens condemnetur, vel nocens absoluatur, quæritur quid sit faciendum? videtur quòd possit fieri condemnatio vel absolutio, licet non sit de iure. l. penulti.ff.de sicariis. dic contrarium, vt ff. eodem l.decurio.& dic quòd pœna est citius imponenda vel differenda propter tumulum & scandalum, & ita intelligo illam leg. per do.

Dyn.

b Dyn. †Item pone quæstioné sæpe contingenté de facto esse. Quidá cómisit homicidiú, non cú dolo, sed sua culpa vel negligétia, & eo modo possumus dicere de crimine falsi vel alio queritur an sit puniendus & quo iure, & qua pœna? & videtur ꝙ delicta nó ex animo & nó dolose commissa, nec dicantur delicta, nec veniát punienda, vt est videre in furto. ff. de fur. l. j. & ff. de ver. sign. l. sæpe. in fi. ibi. nisi consiliú malignú &c. ff. de acquir. hære. l. qui seruum. §. pe. ibi, qué nó callido animo. Item leg. Cor. de sicca. ét lata culpa non æquiparatur dolo, vt & C. eo. tit. l. j. ibi, vbi voluntas nocendi &c. vnde in maleficijs ipsa culpa non equipollet dolo, vt ff. eo. l. in lege Cor. Item falsum nó committitur sine dolo, vt C. de fal. l. nec exemplum. idé in adulterio vt nó cómittatur sine dolo, vt ff. de adul. l. pe. Ité in stupro, vt C. eo. l. eú qui. §. facit. ff. de adul. l. hec verba. & l. si cuius in prin. & §. miles. & §. mulier. Item in receptatore, vt ff. de incen. rui. naufra. l. quo naufragium. §. tamé. & propterea scriptum est, voluntas & propositum distinguunt maleficia, vt ff. de fur. l. qui iniuriæ. j. resp. maleficium enim ex affectu committentium estimamus, & intuemur animú potius quam euentum, vt d. l. qui iniuriæ. & eo. ti. de fur. l. verú. & ff. de iniur. l. iij. j. resp. & ff. eo. l. in lege Cornel. de sicca. ibi pro facto &c. & C. eo. l. is qui cum telo, & ff. eo. l. diuus. & l. diuus Adria. ibi, voluntas non exitus &c. delictum enim non studiose cómissum, vocabulo & effectu criminis caret, vt C. si aduer. delict. l. j. Nam ignorans non intelligitur delinquere. ff. de actio. & obli. l. ex maleficijs. Ité veniam etati dedimus, quia non malignitate, sed simplicitate peccauit, vt extra de transact. c. ij. ad fin. Item affectio tua nomen imponit operi tuo, & ideo minus peccauit Pharaon, q. a legis diuinæ notitiá nó habuit, vt de immu. eccle. c. non minus. & multum bene facit ad hanc materiam extra de cleri. coniug. c. apostolicæ.

20 Et †not. quod semper præsumitur abesse dolus, nisi probetur adesse. ff. de proba. l. quoties. §. qui dolo. & l. cum ita. §. species. de leg. ij. Sed quomodo probatur dolus adesse, dic ex coniecturis exépli causa, quando litis contestatione vel datione libelli, vel post denunciationem facta quis desinat possidere, quia tunc præsumitur dolus. C. de rei ven. l. si fundum. & not. ff. quib. cau. in poss. eatur. l. Fulcinius. §. quid sit latitare. & l. ij. facit etiam quod dolus ex perspicuis insidijs probatur, & hoc verum in contractibus, sed in delictis. sic, vt infra eo. tit. §. item videtur quod ignorantia. Dyn. Sol. Delictum ex animo & studiose commissum punitur ordinaria pena, si pro illo delicto certa pœna nó sit ibi determinata, tunc imponitur pœna consueta. f Si autem delictum non ex animo, sed negligentia vel culpa commissum est, impunitum esse non debet tale maleficium, sed mitius puniri debet. Nam qui hominem non ex animo occidit, remissa homicidij pœna alias minus punitur pro motu iudicis, & pro modo & qualitate ipsius culpæ, vt no. Accur. in gl. ordi. ff. eo. tit. in lege Cornel. ibi, dolus pro facto. & C. eo. tit. l. j. & expressius probatur hoc ff. eod. tit. l. j. §. sed si clam. & l. iij. §. alio sena. & ff. de pœn. l. si quis aliquid. §. abortionis. Item qui ædes ex animo combusserunt personaliter puniuntur. Sed qui negligentia vel culpa mitius coercentur, vt ff. de incen. ruin. nau. l. qui ædes. & ff. de term. mo. l. ij. ad fi. aliter enim dolo cómissa maleficia aliter culpa seu negligentia puniuntur, vt ff. de admi. rer. ad ciui. perti. l. impera. §. rescripserunt. & in talibus erit motus iudicis in pœna imponenda pro modo negligétiæ sine culpæ, vt ff. de custo. & exhib. re. l. milites. ad hoc die vt infra eo. tit. versi. q. etiam l. in fi. Quid plura adhuc est casus magis expressus quod dicta est ex animo non prouenientia sunt punienda, vt ff. de leg. l. greca. ibi, coercio voluntariorum & non voluntariorú, vnde ait Sene. in suis generalibus. Nil prodest quo animo feceris, si quod fecisti, vitiosum est, facta. n. cernuntur, animus non videtur. Preterea desidia seu negligentia cuiusque punienda g est, vt C. de offi. co. sac. lar. l. vna C. de offi. prefect. prætor l. iij. ff. de admi. rer. ad ciui. perti. l. magistratus. & d. l. milites. quid plura? damnú dare maleficiú est, vt insti. de obli. quæ ex quasi maleſi. nasc. in prin. & tñ damnum datum leuissima culpa venit in actione legis Aquil. vt ff. ad

21 l. Aquil. in l. si putator. Sed † quid dicemus nos de maleficio cómisso casu? dic quod nullo modo punitur, vt de pen. l. respiciendum. ad fi. verbi gratia, quando venando cómittitur vel ét non punitur qñ impetu cómittitur, propter furoré vel ebrietatem, vt ff. ad leg. Pompe. de parri. l. pen & de offi. præt. l. diuus. & d. l. respiciendum. §. fi. vel distingue secundum Ber. & ius cano. ꝙ si aliquis cómisit homicidium casu. Aut dabat operá rei licite, aut non. Primo casu. Si adhibuit diligentiá quá potuit, & occidit, in nullo punitur, vt extra de homic. c. ex literis. c. significasti. & c. dilectus. Si tamen scandalum graue esset, vel tanta laboraret infamia, ꝙ purgatio esset indulgétia, tunc purgatio indulgetur, d. c. ex literis. Si vero nó adhibuit diligentiam.

tiam quã debuit, imputatur & ob negligentiã, quæ culpæ adnumeratur in hoc, quia nõ promouetur ad ordines, nec vtetur ordine iam susceptо, vt eo.ti.c.ad audientiam. Si vero dabat operam rei illicitę, siue adhibuit diligentiã, siue nõ, semper ei imputatur, vt eo.ti.c.cõtinebatur & c.dilectus. & ff. de reg.iur.l.culpa. Si vero necessitate homicidiũ cõmisit, tunc aut necessitas illa fuit euitabilis, aut ineuitabilis. Primo casu imputatur ei, ita qđ ad superiores ordines non promouetur, sed in susceptis de misericordia toleratur, vt l.dist.c.de cle. & si fuerit ineuitabilis, siue omni dispensatione põt in ordine habito ministrare.l.de quia ne puta quia clericus habet gladiũ in manu ad sui defensionẽ. Titius surrexit in eũ ita ꝙ clericus nullo mõ potuit illũ euitare, vnde ille Titius mortuus est illo gladio, pręter propositum illius clerici, vt extra de homi.c.ij.& c.lator. ad superiores autẽ non

22 ascẽdit sine dispensatione. †Sed quid si delinquens in sua excusatione ignorantiã alle. quia dicat se errasse? respõdeo, aut pretendit ignorãtiã seu errorẽ facti, & tũc excusatur, vt ff.vi bo. rap.l.ij.§.si publicamus. & ff.de adul.l.miles.§. mulier. & ff. de abig.l.j.ad fin. & ff. de lib.cau.l. igitur.§.pe si aũt pretendat errorẽ seu ignorantiã iuris, tũc aut ciuilis, aut naturalis, vel quasi naturalis, si prætẽdat ignorãtiã iuris ciuilis seu errorem simul excusatur à pœna, sicut dixi in errore facti.ar.ff. de adul.l.si adulteriũ cũ incestu.§.j.& est ratio, quia ẽt in iure errãs nõ est in dolo, vt ff.de peti.hęred.l.sed & si in lege.§. scire aũt. & q.a in dãno error nõ nocet, vt ff.de iur.& fac.igno.l.error. & dic errorẽ iustis vel iniustis rõnibus motũ, secundũ Io. vt ff. de lib. cau.l.igitur.§.pen.& C. ad l.Fal.de plag.l. plagij. vbi not.de hoc. Si autẽ naturalis vel quasi, tũc nõ excusatur, vt C.de in ius voc.l.venia.& ff. de pœ.l.respiciẽdũ. vt no.de hoc itẽ videtur, ꝙ ignorãtia iuris excuset quẽ à pœna.ff.de decre.ab ord.fac.l.fi.l.si quis in graui.§.si qs ignorãs.ff.ad Silla.sed dicendũ est secundũ Dy. ꝙ in legibus, quæ requirũt verũ dolũ iuris ignorantia excusat, nã in aperiẽte tabulas testamẽti ante vindictã necem defuncti, requiritur verus dolus, vt ea.l. si quis.§.qđ ad cãm. & ideo iuris ignorãtia excusat à pœna d.§.si quis ignorãs.in illis vero legibus quę dolũ nõ exigunt, & ius per eas leges inductũ publice erat notũ vere vel interpretatiue, vt quia elapsi erãt duo menses post legem cõditã, vt in auth. vt factæ no.constit. tunc ignorantia iuris non excusat l.fi.§.licet.ff.de publica.sed vbi non esset notũ vere vel interpretatiue, tunc ignorãtia excusat l.fi.ff.de decre.ab ordi.facien. tamen cõtra prædictã solutionẽ est.ff.ad l.Cornel.de falsis.l.diuus Claudius. certũ est enim, ꝙ lex Cornelia dolũ requirit.l.nec exemplũ.C. de falsis. & tñ ignorans leg. Cornel. seueritate nõ excusatur, sed respondeři põt, quia aut lex requirit verũ dolum, aut est contenta dolo præsumpto ex qualitate facti. primo casu excusatur, vt d.§.si quis ignorans. Secundo casu non, vt in eo, qui fecit & sciuit vel scire debuit, ꝙ facere non debebat, vt C.de iniur.l.si non conuitij.& de sicca.l.j & de excep.do.l.j.& d.l.diuus Claudius ratio est, quia qui ignorãtiam iuris prætendit quod est publicum notũ, vnde videtur esse in lata culpa, quę æquiparatur præsumpto dolo, vt ff depo.si.l. quod Nerua. ideo iur. ignoran. non excus. Item oppo.contra prædicta. & videtur, quod iur.igno.non excuset, vt ff.de adult.l. si adulterium cum incestu.§. stuprum C. de in ius voc.l.qui veniam, sed dicendum est, aut prætendit ignorantiam iuris ciuilis, & tunc locum habent supra dicta, aut iuris naturalis, vt quia prætendit filius se ignorasse quod nõ debuit iniuriam facere patri, vel ꝙ non debet furtum vel maleficium committere & his similia iure naturali contraria & tunc ignorantia non toleratur etiam in damno euitando, vt d.§. stuprum, & quando præsumatur ignorantia & quando non distingue, quia aut allegat ignorantia facti, & tunc sumitur bona fides, quia in hoc casu præsumptio iuris allegata ignorantię non resistit, vt l.pen.C.de pręscrip.long. tẽpo. & in l.si cum.§.ex iniusta.ff. de fideicõmiss. liber.& l.hoc aũt.ff.de administra.tut.& de proba.l.veris. si autem allegatur ignorantia iuris tunc præsumitur mala fides. quia præsumptio iuris talis allegationi resistit.ff.pro empto.l.ij. §.si à pupillo.& §.si à furioso.& C.de leg.l.leges de iuris & facti ignor.l.cõstitutiones prin.

23 †Quæstio ẽt dubitabilis subsequitur in hunc modũ, quę plerũque de facto cõtingit. Quidã percussus fuit & vulneratus non mortifere. puta cũ cruma terra vel modico lapide vel ligno, propter qđ vulnus oẽs medici eũ dicebãt non moriturũ & ex illo vulnere verũ superuenit febris, quæ eũ inuasit & tenuit vsque ad mortẽ testimoniũ aut medici ꝙ ex illo vulnere mortuus nõ fuisset, nisi febris superuenisset. modo quęrit, an percussor teneat de vulnere tm̃, an ẽt de occiso, & certe vř qđ tm̃ de vulnere teneat. ff ad l.Aquil.l.q occidit.§. vlt.& l.huic scripturę §.fi.& l.ita vulneratus. pręterea iniuria cõsistit ex affectu faciẽtis tm̃, vt ff.de iniur.l.illud. & alias legitur quòd voluntas & propositum distin-

distinguũt maleficia, vt ff. de fur. l. qui iniuria. Item delictum nõ cõtrahitur, nisi voluntas nocendi interueniat, vt C. e. l. i. non autẽ est verisimile, ꝙ animum habeat occidẽdi qui calce vel gleba, vel modico ligno vel lapide percusserit, vt ff. eo. l. i. §. diuus. præterea dicit lex ꝙ si inferatur alicui modicum vulnus. ꝙ res ista non habet in se delictum, vt C. de pœnis. l. sancimus. & ff. de vulga. & pup. l. sub. l. ex facto. § Iulian. lõgius & melius hoc dicit. l. ff. de ædil. edict. l. i. §. proinde ad fi. ibi. vulnus nullum habet in se delictum, præterea credi debet medicis. qui de egritudine testificantur, vt C. de re militar. l. semel. lib. xii. & in authẽ. de non alien. re. ec. § quod autẽ præterea ex quo ex febre mortuus est non tenetur, qui percussit vel vulnerauit de occiso, sicut non tenetur de occiso. qui percussit & vulnerauit, si vulneratus ab alio interficiatur, quãtuncunq; ꝗ percussit primo mortifere vulnerasset. ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. §. iii. & l. huic scripturæ. § fin. nec refert an febre an alio casu perierit quid plura, non debet posse crescere causa delicti ex proprio facto, vt ff. de re iudica. l. omnis habetur §. nunquã, cum igitur nõ fuerit mortifere vulneratus, licet ex postfacto ex accidenti mors fuerit subsequuta nõ debet propter hoc excrescere delictum vel pena, vt ob id vulnus de occiso teneatur. Nam & ibi in regula prædicta sic ponitur exẽplum per l. qui occidit. §. si vulneratus. ff. de ad l. Aquil. & in l. Mo. in veteri testa. in lib. Deuteronom. sunt hęc verba prosternentur peccatores. verberentur pro mẽsura peccati & plagarum. modo &c. nõ ob. ꝙ occasione vulneris seu percussionis febris superuenit, ex quibus mors est inde sequuta quia inter eum qui occidit, & mortis causam præbuit, est differentia, vt ff. ad l. Aqui. l. qua actione. §. Celsus & ita sentiũt domi. Vber. de Bob. & Host. Cremo. & seruant cõmuniter asses. Econtra videtur, ꝙ teneatur de occiso, quia occasione vulneris seu percussit febris superuenit ex qua mors subsecuta est. & qui occasionem damni dat. damnum dedisse videtur, vt ff. ad l. Aquil. l. qui occidit. §. in hac. & ff. vi bono. raptor. l. ante. §. pen. nec obst ꝙ ille nõ fuit mortaliter vulneratus, quia quandoq; quis ex leui vulnere moritur, de quo alius non morere tur vt ff. ad l. Aquil. l. qua actione. §. sed & si quis seruũ ægrotũ. nec obst. ꝙ leuiter fuerit percussus modico lapide vel ligno, quia occisum accipere debemus, siue gleba terrę, siue lapide, siue quocũq; alio modo, vt d. l. qua actione. §. i. itẽ est arg. ad hęc ꝙ alias dr̃ de muliere & minore, ꝗ incipit i iacturã occasione prioris actus, vt ff. de mino. l. iij. §. j. & C. ad velleia. l. si mulier ꝑfectæ ætatis qd plura? vr̃ l. expressa, ꝙ videat̃ eũ occidisse ex quo ita vulnerauit ꝙ occasione illius vulneris mors est subsecuta vt ff. de damno infec. l. dãnum. §. Sabini. & tũc occidisse eũ vr̃, cum vulnerauit, licet dudũ postea mors fuerit subsequta. vt ff. ad l. Aquil. l. ait lex. & l. huic scripturæ. §. fi. & C. e. ti. l. si vulnerato seruo. Itẽ nõ obst. ꝙ allegat̃ in cõtrariũ. s. ꝙ refert an q̃s occidat an mortis cãm pręstet, vt dicit l. qua actione. §. Celsus. ff. ad l. Aquiliã, quia verũ est ꝙ refert quantũ ad modũ agẽdi ciuiliter seu quantũ ad actionẽ. quia cõtra eũ qui occidit. agit̃ actio. l. Aqui. directa contra vero eũ, qui mortis cãm præbuit agitur actione in factũ vel vtili Aqui. qui. vt ibi no. in apparatu, licet quãtum ad effectũ sit idẽ, quia tantũ quis cõsequit̃ per actionẽ directã, quãtum ꝑ inutilẽ. & ecõtra, vt ff. de neg. gest. l. antepe. & ff. de seruo. cor. l. vt tãtum & no. ff. ad l. Aqui. l. itẽ Mela. §. si alis. dic ẽt ꝓ & cõtra, vt no. supra eo. §. itẽ pone. q. sępe. &c. Solu. distingue, aut habuit animum occidẽdi aut non ille ꝗ percussit & cõprehẽdimus animũ ex dictis & ex factis ꝓcedẽtibus inter eos, & ex sequẽtibus actibus, & ex qualitate percussionis seu ictus & ex qualitate, gladij seu rei cum qua percussit, vt ff. eo. l. §. eum qui. & l. j. §. diuus. & ar. ff. de leg. j. l. si seruus pluriũ. §. fi. Nam ex qualitate facti & cõditione personarũ capit̃ cõiectura vt ff. de don. inter vir. & vxo. l. vir. in primo casu cum habuit animum occidendi tenebitur de occiso, ita quod si ipse moriatur, vt ff. eod. l. j. §. diuus. & C. eod. l. is qui cum telo. & ff. de pęn. l. aut facta. & euentus, & argumen. prædictarum legum & rationum alleg. pro ista parte. In secundo vero casu quando non habuit animum occidẽdi tenet tantum de vulnerato. argu. legum & iurium pro hac parte alle. vel d. c. & verius, ꝙ semper tenetur de occiso, sed tamen mitigabitur pœna pro modo culpæ & condonis personarũ & ex qualitate delicti ex quo nõ habuit animum occidẽdi, vt dictis

dictis legibus & rōnibus & l.j.§.diuus. & l. j.§.cum quędam.ff.eod.tit.& ego semel vidi Mutinæ condemnatum quendam de homicidio non dolo,sed culpa commisso,in li. d.imperialiū vel in pedis amissione & alijs pluribus interfui condēnationibus, & hæc sic dicta intelligas secundū d. Vber. & alios
24 plures moder.docto.Sed quid,quidā † vulnerauit aliū non mortifere postea ille vulneratus mortuus est non rōne vulneris,sed ꝑpter malū & imperitum medicū quem habuit,quæritur nunquid vulnerator teneatur de occiso? Et certe dicendū est,ꝙ teneatur de vulnerato tātū.m arg.l.ff.ad l.Aquil. l.qui occidit.§.pen & ff.de ædil.edic.l.quid sit fugitiuus.§.mancipium.& sic scripsit do. Odof.sed pone,ꝙ aliquis est vulneratus,de quo vulnere medici dubitant,an sit mortale vel ne,postea ille vulneratus mortuus ē. allegatur ꝙ nō est mortuus ex vulnere, sed ex negligētia,quid præsumemus in hoc dubio,cum lex loquatur de tali negligentia.ff. ad l.Aquil.l.qui occidit.§.fi.& Canon.in c. exhibita.extra de homi. respōdeo quod ex vulnere præsumitur mortuus,nisi de negligentia fuerit probatū,vt dicitur in dolo.ff. de proba.l.quoties.§.qui dolū.& l.in exceptionibus. & ita est si non appareat, sed si appareat de negligentia vel mala custodia, tunc tantum tenetur de vulnerato non aūt de occiso,& ponitur exemplum de rustico, qui in capite vulneratus in estate,iuit ad laborandum cum bobus ad solē & iratus cū bobus & calefactus mortuus est. ita sentit d.Alber.Papiē.sed quomodo sciemus nos. an vulnus fuerit mortiferū,an nō.Item q̄s debet contēplari ictus cuiuscūq; vulnerati. respondeo nos debemus scire,& possumus per relationē & dictū medicorum, vt C.de re mili.l.semel.lib.xij.nam ad eum.qui habet peritiam rei,recurrendū est,vt in procemio ff.ad commune reipubli. sanctionē sic dicitur de agrimēsore,vt ff.si men.fal.modi dixe.l.j.j.respon.& ff.de acquirē.rer. dom. l.locū.§.si procur.& propter prædicta iura soluitur quæstio,quia si duo vel tres medici de chirurgia dicant & referant aliquem mortuū fore ex vulnere vel vulneribus, ꝙ magis credatur eis q̄ decē,vel viginti testibus nō medicis,qui deponāt,quod sit mortuus ex febre subueniente.
25 † Item pone aliquem fore vulneratum,iudex vult eligere medicū, qui videat & contēpletur vulnera. Amici vero vulnerati dicūt se velle medicū eligere.quid fiet? dic quod si amici vulnerantis & vulnerati sint in cōcordia, iudex non debet se intromittere, si sunt in discordia,tunc ipse iudex eligit medicū,argumē.eius quod dicitur de tutore.institut. de fideiuss.tut.§.sin auten.& ꝙ alias dicitur de pluribus hæredibus legatarijs, vt ff. de
26 leg.j.l.huiusmodi.§.j. † Item pone ꝙ aliquis fuit à pluribus vulneratus,& mortuus medicus,qui fuit adhibitus ad contēplandū vulnera,dicit sacramento sibi delato, ꝙ ille decesserit ex vulnere sibi illato à Titio, potestas vero cōdēnauit hunc Titiū tanquam homicidam ad mortē.alleg.& dicit iste Titius ꝙ nō ex suo vulnere,sed aliorū sit mortuus. Vnde petit ꝙ alij medici peritiores adhibeantur,qui dicant & cognoscant, cuius vulnere ille sit mortuus,& tunc medici peritiores adhibiti testificantur, ꝙ ille sit mortuus ex vulnere aliorū,an sentētia lata contra Titium valeat,an non? dic ꝙ nō argu.eius ꝙ dicitur latā sententiā propter falsos testes vel instrumenta nō tenere, vt C. si ex falsis instrumen. per totum.& ff.de re iud.d.l.diuus.& not.ꝙ in talibus nō debet adhiberi vnus medicus solus,sed plures debent adhiberi,& hoc cautius adhiberi duo, quia dicit lex relationi medicorū,& plurali nu.vt d.l.semel.C.de remi.& not.d. Odof.
27 † Vltimo quæro circa materiam istam de quęstione,quæ tota die de facto subsistit,pone ꝙ Titius est vulneratus,& postea moritur,modo quęritur an præsumatī mortuus ex illo vulnere,vel ex alia cā, hanc q̄ōnem fecit d. Godoffr. & dicit quod præsumitur mortuus ex vulnere. arg.ff. de ædil. edict. l.si non.& ff.ad l.Aquil. huic scripturę.§.j. & l. ita vulneratus. & l. ait lex. iij.respon. Item dicit intelligi si ille vulneratus incurrit infirmitatem ex causa vulneris, ex qua mortuus sit,vt extra de homici.c. presbyterum.vbi dicitur,ꝙ paucitas dierum inducit pręsumptionē homicidij,vt v.distinctio. baptizari.& xxxj.q.j.c.si qua mulier.& c.si
28 quis viuēte. † Istud aūt notabile nō omitto,quod ex quo constat aliquē alium vulnerasse vel occidisse,vel alias homicidiū commisisse,ꝙ semper contra eum ꝓsumitur,ꝙ dolo & malo animo hoc cōmiserit, vt C. eo.l.i.& C.de iniuriis,l.si non cōuitii. vnde ei incum-

eſt incumbit onus probandi, quod nō dolo hoc
29 fecerit. † Sed quomodo hoc poterit probare? reſpondeo probabit quod erat eius amicus vel filius. vel propinquus, vel quia volebat alium percutere, vel quia furore eum percuſsit, vel quia ludendo hoc fecit, vel quia leuiter eum percuſsit, vt ff. eodem l. diuus Adrianus. §. primo & l. ſequenti. & ff. ad leg. Aqui. l. ſcientiam. & not. Accurſius C. eodem l. prima. hæc autem probatio non excuſat ab omni pœna ſtatuti, per legem Corneliam de ſiccar. licet pro homicidio euitet pœnam homicidij, vt plene not. ſupra eodem titu. §. item pone quæſtionem ſepe contingentem &c. Gandi.

ADDITIONES.

a ¶ Alleuianda. Adde Pau. de Caſt. conſi. cxcvii. ſi cauſa incarceratorem. Alexan. conſi. cxxxvii i. ii. lib. Cepol. conſi. xxxiiii. & cclxxx. q. v.
b Deportari. Adde Cepol. conſi. lxxxv. Ber.
c Mortis. Adde vt per Cepol. conſi. i. & xxviii. & xxxiiii. Ber.
d Teneamur. Adde videndum Pet. de Ancha. conſil. ccxvii. cuius dicta cōmuniter ſequuntur doct. maxime Alex. conſi. xv. i. lib. Ber
e Puniendi. Adde an vniuerſitas poſsit delinquere & puniri, & qualiter debeat citari. Ange. conſil. clxv. & cxcvi. & no. q̄ minor pars vniuerſitatis delinquendo cum conſenſu conſilii, non facit, vt tota vniuerſitas teneatur, vt voluit Old. conſi. cccxv. nec ex delicto adminiſtratoris puniri poteſt vniuerſitas ſecundum eundem conſi. lxv. & licet vniuerſitas non poſsit puniri, niſi delictum fuerit factum communicato conſilio, tamen delictum habet tractum ſucceſsiuum, & poteſt vniuerſitas puniri abſque eo, q̄ cāpanæ ſonus interueniat, vt voluit Petr. de Anchara. conſi. clvi. & vide in materia Fran. de Arct. conſi. clxv. Ber.
f Conſueta. Adde Alex. conſi. lxv. iii. lib. Ber.
g Punienda. Adde videndum Abb. conſi. iiii. i. lib. Cepol. conſi. xxx. Alex. conſi. cxxxviii. Ber.
h Caſu. Adde vidēdum Bal. conſi. cxi. iii. lib. Pau. de Caſt. cōſi. cxciiii. Pe. de Ancha. conſi. ccliiii. B.
i Ignorātiam. Adde vt per Ro. cōſi. ccccvi. Ber.
k Non moriturum. Adde Cepol. conſi. lxii. Ber.
l Animum occidendi. Adde vt per Franc. Are. conſilio lxxx. Cepol. conſi. xli. & lxii. Raph. Cuma. conſi. cxxxxiii. Ber.
m Vulnerato tantum. Adde Cepo. conſi. xxviii. & conſi. lxii. ſupra allega. Ber.

De furibus & latronibus. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Furtum quid ſit:*
2 *Pœna quæ imponi debeat furibus.*
3 *Furtum & latrocinium quomodo differant.*
4 *Fur qui pro primo & ſecundo furto punitus eſt in amiſsione oculi & naſi, an pro tertio moritur.*
5 *Furtum commiſit Titius Regij ſecundo Mutinæ, tertio Parmæ de quibus nondum punitus eſt, an poteſtas Parmæ valeat facere ſuſpendere iſtum, qui alias non eſt de ſua iuriſdictione.*
6 *Fur manifeſtus, & uſurarius manifeſtus quis dicatur.*
7 *Adulter manifeſtus, & homicidium manifeſtē quis dicatur.*
8 *Mulierum trium teſtimonium, an ſufficiat ad condemnandum quem de robaria ſtratę.*
9 *Fur ponitur criminaliter tribus modis & tribus legibus.*
10 *Furtū an puniatur ſecundum legem communē aut Lombardam, aut legem Federicam.*
11 *Furti, an poſsit accuſari ille, qui inueniens boues in uinea ſua damnum ſibi dantes, illos domum ſuam conduxit, & contra uoluntatem domini tenet.*
12 *Retributio quādo poſsit habere locum in delictis, quæ nomine alterius committuntur.*
13 *Paulus in cuius domum frater eius, qui homicidium fecerat, ut abderetur, ſe contulit, an ut receptator puniendus ſit, uel quo modo & qua pœna & nu. 16.*
14 *Statuto dicente, qui receptauerit bannitum puniatur in centum, an ignorans teneatur.*
15 *Malefactores quos ꝓhibeamur ꝑ iura recipere.*
17 *Statuto dicente, quòd ſub certa pœna debeat aliquem bannitum pro certis criminibus receptare, quidam receptauit compatrem, & poſt duos dies manifeſtauit poteſtati, & pater banniti accuſat receptatorem, quid erit.*
18 *Cuſtodiæ ciuitatis deputatus ſi recedat, & poſtea eadem nocte ad cuſtodiam redeat, an punietur & ſoluitur etiam quæſtio immediatæ præcedens de bannito.*
19 *Iudex an ex officio poſsit facere inquiri, an ibi ſit latro cum rebus derobatis.*

VIA de furibus, & latronibus eſt dicendū, videamus primo quid ſit furtum. Secūdo, de pœna furti. Tertio de receptatoribus eorū. Eſt autem furtum
1 † fraudulēta cōtractatio rei alienæ mobilis corporalis, quæ ſit animo lucrandi inuito domino ſcilicet gratia rei vel vſufruct. vel poſſeſsionis

nis, quod furtum iure naturali est prohibitum admittere, vt ff. eo. l. j. §. fina. & insti. de obliga. quæ ex quasi delict. nascun. §. j. Nam & diuina testatur autoritas, quod tibi non vis fieri alijs ne feceris. Item est hoc vnum de præceptis Theologiæ, furtum non facies, vt in l. Moisi in
a veteri testamēto in lib. Exo. fraudulosa, a ideo dixi, quia si credit sibi licere non tenetur furti, vt insti. vi bon. rap. §. quantum. idem si credat facere domini voluntate, vt not. do. Azo in summa eod. tit. Contractatio ideo ponitur in diffinitione, quia sine ea non committitur, vt ff. eod. l. qui saccum. & l. si quis vxori. §. neque, & l. inficiando. & l. falsus. §. nihil. Quę contractio exigitur vera, significat omnem ablationē vel baiulationē. ff. eo. l. si quis vxori. §. si quis. Alienæ autem rei, ideo quia rei meæ non facio furtum, secus si alius habeat mecum rem communem, vt ff. eo. l. si socius. Item ideo dicitur alienæ, quia rei quæ nullius est, puta hæreditatis, furtum fieri non potest, vt ff. eo. l. hereditate. rei mobilis ponitur, quia in immobiliū fur-
b tum non fit, vt insti. de vsuca. §. quod autē. b Corporalis ideo dicitur, quia incoporalia contractari non possunt vel tradi vel possideri, vt ff. de acqui. rer. domi. l. seruus. §. incorporales. quæ fit inuito domino, ideo dicitur, quia si credat dominum permissurū non sit fur, vt ff. eo. l. inter. §. recte. animo lucrandi rē vel possessionem vel vsum, ideo ponitur, quia si aliquis habeat animum non lucrandi, sed libidinem exercendi non tenetur, vt ff. eo l. verum est. & l. insula. & l. sarcinator. §. qui insulam. Et dicitur furtum à furto, id est à nigro quod clā & obscure & plerumque de nocte fit, vt à ferendo, id est auferendo. ff. de vsur. l. j. de quibus omnibus per ordinem inspiciamus, dic plenius
2 vt not. d. Azo in summa circa prin. † Nunc videamus de pœna furibus imponenda, circa
c quod sciendum, quod si fur c non est famosus, & clam faciat furtum secundum iura Romana fustigatur, vt in auth. vt nulli iudi. §. penult. & quæ est signata. C. de ser. fug. auth. sed nouo iure. Si autem fur est famosus debet suspendi, vt ff. de pœ. l. capitalium. §. famosos. Si autem palam aliquis furatur, & est famosus fur, furca suspenditur, vt d. §. famosos. & sunt derobatores stratarum. Si autem palam delinquat derobando & non est famosus, & tunc aut semel tantum, tunc punitur leg. iul. de vi publ. vel priua. vt insti. de pub. iud. §. item lex. si autem sæpius. & tunc punitur furca, vt ff. de pœn. l. capitalium. §. crassatores. & hoc tene & serua de iure cōi vel humano. Tu dic, quod licet aliquis sit famosus fur, puta, quia pluries est furatus, non tamen sequitur, ꝙ sit famosus latro, ideo non debet suspendi, sed iterum fustigari, vt probat l. quicunque. C. de ser. fug. & lex quę loquitur de suspendendo, loquitur de latrone, non autem de fure, vt dixi in authē. sed nouo iure. C. de fur. lac. But. de iure Lomba. pro primo furto amittat fur oculum, secundo nasum, tertio vero suspenditur, ita ꝙ moriatur, & ita seruatur hodie per totā Lōbar. vt in Lōbar. de
3 furt. l. de latronibus. † Sed q̄ro quę sit differētia inter furtum & latrocinium? resp. secundum do. Odoff. ꝙ furtum est iudicium priuatū, & ideo ex eo non moritur. Itē furtū nō cōnumeratur inter casus fortuitos, latrocinium autem sic. ff. de fur. l. enim qui. ff. pro soc. l. cū duobus.
4 §. damna. † Sed pone impo̅ssi tā esse pœnā furi pro primo & secundo furto in amissione oculi & nasi secundū legē Lomb. nūquid pro tertio furto morietur? videtur ꝙ non, quia de duobus est punitus, ergo solo vno furto suspenderetur, & sic puniretur pro primo & secūdo. ꝙ esse nō debet. ff. de accu. l. senatus. & ff. nau. caup. stabu. l. licet. Sed videtur ꝙ debeat suspēdi, quia cum perseuerauerit in crimine, magis delinquit, & maior imponitur pœna. arg. C. ad l. Iul. de vi pub. l. seruos. in fi. C. de episco. aud. l. iij. ff. de pœ. l. capitaliū. §. solēt. Nā dicit Lōbar. pro tertio moriatur, non autem dicit pro primo vel secundo. & secundum vltimo allegata dicit do. Vber. de Bob. quod debeat mori.
5 † Sed iterum pone aliam quæstionē de facto sepissime contingentem. Aliquis Regij commisit vnum furtum, commisit Mutinæ secundum, tertium vero commisit Parmæ, de quibus omnibus furtis nondum punitus est, quęritur an potestas Parmæ possit istum furē qui alias non est de sua iurisdictione facere suspendi? & videtur quod non ex eo quod Parmę vnum solum furtum commisit, de quo tātum potestas Parmę habet iurisdictionem, ratione duplici delicti Parmæ commisit. Alia autem furta sunt commissa alibi, de quibus potestas Parmę habet nullam iurisdictionem. Reprobata autem opinio. Placentini, qui dicebat vbi te inuenero, ibi te iudicabo, quia eadē opinio locum habeat in vagabundis, sicut infra dicetur sub rubrica vbi, & quo loco puniantur delinquentes. Sed tamen potestates feroces
d sępe fures & latrones puniuntur d etiam de furtis & robarijs alibi per eos commissis, qui possunt adiuuari tali ratione, quia per talem consequentiam competat executio criminalis alibi commissi potestati & rectori, qui cognoscit

ſcit de furt.& alijs criminibus commiſsis in ſuo territorio. Nã ſæpe hoc cõtingit ꝙ qs nõ habet directo,habet ꝑ cõſequẽtiã,vt C. de iudi.l.quoties.ff.de confirma.tut.l.j.vnde tene quod de criminibus in ſua iuriſdictione commiſsis poteſtas puniat delinquẽtem,pro criminibus autem alibi commiſsis fiat trãſmiſsio,vt C.vbi de crimi.agi. opor. auth.qua in prouincia.ſecundum Vber.de Bob.Et hæc vera,ſunt quando agitur criminaliter de pœna imponenda furibus. Nam pro furto agitur & agi poteſt criminaliter, vt C.de fur.l.vlt.& ff.de priua. delict.l. vlt. C.de ſer.fugit.aut.ſed nouo iure.Item pro furto ciuiliter, pro furto non manifeſto ad duplum,& pro manifeſto ad quadruplum, & cõpetit etiam condictio furtiua pro re ipſa.quod dic plene vt nota.d.Azo in ſumma §.cõpetunt.& hoc de iure Romano. Item iure Lombard.ciuiliter agitur pro furto,vt infra dicetur.

6 †Solet quæri,quis eſt fur manifeſtus vel vſurarius manifeſtus, circa ꝙ dic,quod aliquando quæritur quis dicatur delinquens,ſeu peccator manifeſtus, vt fur vſurarius, vel alio modo reſpectu certi & limitati delicti,& tunc requiritur apprehenſio vel acclamatio cõtra ipſum in ipſo actu delinquẽdi,vel in ijs quę proxima ſunt delicto,vt l.fur manifeſtus.ff.de furtis.Aliquãdo quęritur vtrũ aliquis ſit peccator alicuius delicti in genere,& tunc non ſufficit,ꝙ faciat ſemel aut bis illud delictum vt ſit manifeſtus,ſed requiritur, ꝙ ſtet publice paratus ad illud delictũ faciendũ,vt facit meretrix in proſtibulo,vel vſurarius ad banchũ, vt l.palã.in prin.ff.de ritu nuptia.& ꝙ not. in c.vſurarũ.& c.quãquam. de vſur. lib.vj. Item ſi nõ facit ita palã, ſed quaſi, vt puta mutuat in camera ſua cuilibet volẽti,argu. d.l.palã.& l.iij.in prin ff. ad Maced. Quis autẽ ſit famoſus, dic vt in l. capitaliũ.§. famoſos.ff.de pœnis.

7 †Item ſcias,ꝙ ſi aliquis deprehenditur in camera , vbi eſt pulchra mulier,certe erit adulter manifeſtus.Ita debet intelligi.l. capite quinto.ff.de adult.idẽ ſi aliquis viſus aufugere cum gladio euaginato,& reperitur aliquis mortuus certe eſt homicidium manifeſtũ ſecũdũ Bar.in l.fur manifeſtus.ff.de fur.Iacob. Butr.

8 † Pone quæſtionem de facto.Accuſatur quis de robaria ſtrate,& quod ſi latro publicus & famoſus,& ſuper hac accuſatione teſtificantur tres mulieres de ſcientia & viſu. Modo quæritur nunquid ille debeat mori teſtificatione illarũ mulierũ? do.Iaco.de Lare. dicit ꝙ non,vt ff.de teſti.l.ex eo.extra de verbo.ſigni.c.forus.xxiij.q.v.c.mulierem. niſi in caſibus in quibus infames admittuntur, vt d.c.mulierem.Et eſt ratio,quia mulierũ vanũ & mutabile eſt cor.vt ff.de inofficio. teſtamẽ l.filia. Item ſi in ciuili teſtamento mulier nõ poteſt eſſe teſtis, multomagis in cauſa criminali vbi diligentius eſt agendũ, vt C.de fal.l.vbi & C.de proba.l.vlt. & C. de appella.l.addictos.

9 †Not. ergo fur punitur criminaliter tribus modis & tribus legibus. Primo ſecundũ iura cõmunia. quo caſu fur non moritur,ſed caſtigatur.ſ.quia fuſtigatur,vt d.authẽ.ſed nouo iure.niſi ſit publicus latro,id eſt conſuetus furari, qui debet mori,vt l. capitaliũ.§. famoſos.ff. de pœn. Item punitur ſecundo modo per legem Lõbar. pro primo furto ſecũdo & iij. vt ſupra dictum eſt,ſed ciuiliter iure. Lombar.punitur,quia ſi fuerit maſculus & liber & furtũ fuerit manifeſtũ rem reddet & pro culpa ſoluet ſol. xxx ſi furtũ fuerit vſq; ad ſol.decẽ,& ſi non poterit ſoluere,mori dẽt. Si aũt fuerit nõ manifeſtũ,tunc rẽ tantũ reddet.Si aũt fuerit ſeruus eodẽ mõ puniatur, excepto ꝙ pro culpa ſoluet tm̃. xl. ſoli. vt in Lõbar.de furt.& ſer.fugit.l.ii.iii.& iiii.Et hæc vera ſunt in maſculo. Si aũt fuerit fœmina liberta,tunc ꝑ manifeſto furto tantũ reddet rẽ, in alia vero culpa nõ dẽt requiri ꝑ eo ꝙ paſſa eſt iniuriã. cũ fuerit deprehẽſa in furto,vt in Lõbar.eo.tit l.ſi mulier. eodẽ mõ punietur pro non manifeſto, ex eo qđ dr in l.3.eiuſdẽ tit.Eodẽ ẽt mõ punietur furtũ ab ancilla factũ,vt eo.titu.l. ſi ancilla. Nã & ſcđm l. Moiſi. ſi qs bouẽ furatus fuerit,aut ouẽ,& occiderit, aut vẽdiderit, quinque boues ꝑ vno & quatuor oues ꝑ vna reſtituat, vt in veteri teſtamento in lib.Exod.punitur ẽt fuit criminaliter, per l. domini Federici Imperatoris, qa ſi qs aliquid quinq; ſolidos valens furatur, ſuſpenditur.de pac.tenen.§.ſi quid. in vſib. feud.

10 †Sed q̃ro ſ'm quas leges punieẽ furtũ, virũ ſecundũ legẽ,cõem, aut ſecundũ legẽ Lombard.aut ſecundũ legẽ domini Federici, reſpõdeo ſuper hac qõne eſt gl.ordina.i vſib. feudõ.de pace tenẽ.cõponenda &c.§. iniuria ſeu furtũ.in qua finaliter cõcluditur puniri

miri furtũ secundum iura allegata communia, & non secundũ legẽ Lombardorũ, vel dic vt in fi. illius glo. puniri secundum d. §. si quis quinq; solidos valens. quia ipsa lex & si per quam dura, seruãda est, sed hoc de consuetudine non seruatur, vt ibi no. nec ẽt seruatur de cõsuetudine, quasi per totã Italiam, quod puniatur furtum secũdum iura cõmunia, vt supra no. licet vltra cõia super pœna imponenda habent diuersa statuta.

11 †Pone qõnem de facto. Quidam boues meos dantes sibi damnum in vinea vel aliare condux t ad domum suam, vt eos cõtra meam detineat volũtatẽ, volo eum accusare de furto quæritur nunquid possim? vr̃ ꝙ sic. ff. de acqui. pos. l. iij. §. si rem. & ff. de fur. l. iiij. §. fi. Sed in cõtrariũ est veritas, qa furtum non fit sine dolo. ff e. l. j. §. j & l. si quis vxori. §. cum creditor. & ad l. Aquil. l. si qs. §. fi. vnde furtum à furando dr̃. insti. de obl. q̃ ex del §. j. Itẽ quia cõsuetudo est, ꝙ homines ducãt in domũ tales bestias, ꝙ dic, vt ẽt notaui supra de pœ. §. itẽ pone ꝙ ego inueni, nec peccat ẽt si fecit ea, q̃ sunt moris & consuetudinis. ff. de edil. edic. l. quis sit fugitiuus. §. apud Labeonẽ. & de admi. tut. l. scire. §. Lucius. & l. i. §. fi. de vẽ. inspi. ita sen

12 tit d. Mar. de Frã. †Sed pone quod aliquis meo nomine (vt dixi) fecit furtũ vel aliud maleficiũ, quod ego tñ habui ratum atq; firmum, q̃ritur nunquid ex hoc puniar? dr̃ quod sic, quia ratihabitio retrotrahitur, & mandato æquiparatur, vt est videre in contractibus: ff. de acqui. pos. l. j §. ꝓcurator. & ff. de neg. gest. l. si ego. & l. iij. ff. de so. & l. ꝓcurator. §. fi. & h. d. in delictis, quæ possunt per aliũ cõmitti. extra de sen. excõ. c. pe. lib. vj & ff. de vi & vi arma. l. j. §. sed & si cum quis. & §. quoties. & §. deiecisse. & de regu. iur. l. hoc iure. §. deiecit. In aliis aũt delictis, quæ non possunt per aliũ explicari, vt adulterium & similia personæ coherentia, dicũt sapientes ratihabitionem nil operari. argu. C. de cadu. tol. l. j. ne aũt. Dyn. Sequitur videre de secunda parte rubri. scilicet de receptatoribus malefactorũ. sup qua vidẽdum est, quid sit malefactor, receptator, seu receptans, & quem malefactorẽ receptare prohibemur, & quæ sit pœna receptantis pro quorum notitia & responsione formo & facio tale qõnem, qnæ de facto cotingit Bononiæ me præsidẽte maleficiorum officio.

13 †Quidam nomine Franciscus, quẽdã mortifere vulnerauit, ita ꝙ incõtinẽti mortuus fuit, hic malefactor incõtinenti peracto illo maleficio scampauit, & se receptauit in domum quorũdam fratrũ suorũ, modo quæritur an illi fratres sint puniendi tanq̃ receptatores & receptantes hunc homicidam? Et primo vr̃ ꝙ non teneantur, nec debeant aliquam pęnam pati, qñ malefactorem receptare est refugium abscõdendi causa pręstare, vt ff. de ser. corru. l. j. §. quod aũt. ergo si causa abscondendi non fuit, sed tñ ille intrauit illam domũ, non videntur illi fratres receptasse, vel recepisse dictũ fratrem suum homicidam, & hoc etiam colligitur manifeste sic quod debeat itelligi receptatio in rubro & nigro C. de his q la. vel ali. cri. reos occul. per totũ. & maxime in l. j. vnde quia non probatur fratres receptasse homicidã, merito non tenẽtur ad pœnam aliquã. Nã solum intrare sine receptatione nõ sufficit. Item ad hoc vt quis intelligatur receptator malefactoris, est opus quod sciat tũc tẽporis cũ recepit eum ab illo maleficium esse factum, vt C. ad l. Fal. de plagia. l. si quis seruum. & de his qui latro. l. j. C. de ser. fugi. l. quicunque. § pe. & arg. C. de epi. aud. l. & si legibus. ad hoc accidit C. de agri. & cens. l. cum satis. §. fi. vbi dum tractatur de punien do receptantem distinguitur, si sciuerit vel ignorauerit ascriptitium esse alienum, qñ receptauerit. Item vr̃ & aliud fuisse necessarium s. ꝙ isti fratres fuerint à curia requisiti, vt illum homicidam repræsentarent, & contumaces fuerint in præsentando eũ, vt C. de his qui latro. l. ij. Sed his obstare vidẽtur hęc iura. C. de fal. mone. l. j. C. de hęre. l. quicũq;. ff. de extraor. cri. l. i. ad fi. vbi dicitur, ꝙ quis receptando præbuerit indistincte tenetur ff. de adul. quasq; adulter punit. l. qui domum. Respõdeo & dico, ꝙ hoc cõtingit in legibus ante dictis, quoniã coloni & procuratores recipiebant in his casibus malefactores ad ipsum crimẽ perpetrandũ puta ad fabricandum falsam monetã, & ad conuenticulam hæreticũ congregandam, vnde quia per hoc sunt participes scelerũ, & merito fuerũt participes pœnæ. ff. de ser. corru. l. pe. & ff. de fur. l. si quis. demum põt dici ꝙ isti fratres sint absoluẽdi, quasi sit casus legis. ff. de incẽ. rui. naufra. l. quo naufragium. §. nõ tñ. ibi. sed cũ additum est dolo

malo

malo &c.§.seq. & ff.ad Silla.l.si quis in graui.§.si qs.quibus legibus probatur, q sine dolo malo non dr quis receptare, & est iõ, quia ignorantia meretur excusationẽ vt d. ll.& ff.si qs testa.liber.esse iuss.fur.l pe.ad fi.
14 & ibi not. † Et faciunt hæc p statuto quo cauetur, q quicunq; receptauerit bannitũ soluat centũ, quia si ignorans qs receptauerit, q nõ teneatur pœna statuti, & faciat ad hoc C.de ser.fugi.l.quicunq;.& quia scientia & nõ ignorãtia obligat, vt C. de tabul.l. generali.& optime facit ad hoc C.de colonis Illiricanis.l.iij.C. de agricol. & censi. l. cũ satis.§.pen.de quo bannito recepto, dic vt plene nota supra de bãnitis p maleficio §.alia aũt qõ. Et posito quod cognoscamus homicidas & malos homines, nũquid claudemus eis hostia.Ipse.n. Christus Christianos peccatores recepit, sed tñ cum eis non participauit in scelere. Præterea frater fratrẽ capere & in fortiã cõis ducere nunquã tenet, vel ẽt accusare. C. vt nemo inui. &c. ff.excusa.tut.l.humanitatis. Nã affectio sãguinis operatur quod sit impunitũ inter cõiunctas personas, quod alias venit dãnandũ inter extraneos, vt ff.ad.l. iul.repetanda.l.i. ad fin.l.argum.C. de exhib.reis.l.vlti. Præterea si sciẽtes receptassẽt, tñ mitius ageret contra eos ratione sanguinis, vt ff. de receptato.l.secunda. Affectio.n.sanguinis, multum operatur, vt ff.de successo. edicti.l.j.§. largius.& ff.de suspect.tuto.l.j.§.si tutor.& C.de transactionib.l.fratris.C. de codicil.l. fi.de adulte.l.quãuis.de iurisdictio.omni.iudi.l.q iurisdict.c.si vero.lo primo, extra de sent.excõmunicatio. Itẽ alias propter parẽtum affectionem, si quis peccauit, venia dignus est, vt ff.de re milita.l. qui cum vno testiculo.§.fin.& ff.de libero homi. exhiben. l.3.§.si cum.Econtra, videtur q indistincte teneantur fratres supra dicti, vt tanquã receptatores puniri possint, non habito respectu si sciuerint vel ignorauerint e.argu tali. si enim seruus meus illiricanus ĩ domo vel agro Titij fuisse monstrabitur, tunc Titius tanquam receptator obnoxius tenebit sublata scientiæ vel ignorantiæ excusatione, vt expressũ est C.de col.Illirican.l.vna.Quid plura? casus est legis, delicta nõ ex animo veniunt punienda, vt ff.de legib. & senatus con.l.græca ibi delictorũ q sponte vel ignorantia &c.& ibi, voluntariorũ.&c.imo plus

est, quia in culpa est quilibet receptator, q ab initio non inquirit de cõditione illius quẽ recepit, vt ff.nau.cau. stab.l.fi.§. seruorum. Præterea est euidẽs rõ & vtilis afficere receptatores & reos criminis pœna pari, qa nõ minus delinquũt receptatores &c. vt ff. de incen.rui.naufr.l.quo naufragiũ.§.non tm. Et quia si tertius quis quo tendat vel recepter se nõ inueniat perpetrato delicto, abstinebit ab illicitis cõmittẽdis, vt C.de agri. & cẽsi.l.seruos.lib.xj.Et quia latrones absque receptatore diutius latere nõ possunt f
15 vt ff.de recep.l.j.† Restat videre quos malefactores per iura prohibeantur recipere. Et certe phibentur recipere incantatores, vt male.& ma.l.2.Itẽ hæreticos ad conuẽticulas vel celebrationes, & pſertim si eos recipiamus defendẽdo, vt C.de hær.& ma. l.iii.ad fi.& l. Arriani.& l. si quẽ in fi. Item existentes in fuga. Itẽ latrones & raptores. C.de his q latro.l.i.& l.ii.& C.de raptu virgi.l.i.vel qui bus est patria vel alia prouincia sententialiter interdicta, vel q, cũ sint hostes fugiũt. & hoc si diu abscõditi teneanť, vt sæpe fieri vidimus, vt ff. de pæ.l.methodorum.q lex pcedit ante penulti. Sed nulla lex est qua caueať, q homicida non possit domũ alicuius intrare, vel q ob hoc sit ille puniendus, q eum domũ permittit intrare. Nã video q cũ homicida cõtrahere possumus, & ab eo emere, & dona recipere, vt ff.de donat.l.post contractũ.& C.ad l. Flauiã de plagia. l.comparentẽ. Itẽ homicidæ post condẽnationẽ habitationẽ nostræ domus possumus locare, cũ talibus nõ sint interdicta ea, q iuris gentiũ sunt, sed ea, q sunt iuris ciuilis interdicta.vt ff. de pœ. l. quidã serui & locare & cõducere est iurisgentiũ, vt ff.de iusti.& iu. l.ex hoc iure. Nã & à malefactore post condẽnationẽ qs emit, nec aliquod periculũ subit, vt ff. de admi. tut.l. chirographi.§.fi.& d.l.cõparentẽ.& solutionem à debitoribus suis recipit, vt ff.de iure fis.l.aufertur.§. in reatu.& l. à reo. de solu. maxime.n.non cõuenit istis, vt fratrẽ suum caperẽt, & morti traderẽt, qm defensionem sanguinis necessitas suadet.ff. de re mili. l. milites agrum.§.pen. parcendũ est.n.& defendendũ est sanguinis affectione, vt ff. de re mili.l.q cum vno testiculo, §.fi. Sol.illud est regulariter, q quotiescunq; qs receptat aliquẽ sciẽter nocẽtem, id est q nocuerit, &

maleficium commiserit, quod ille receptator puniendus est eadē pœna, qua puniendus erat ille nocēs seu malefactor, vt dicit l. C. de his q lat. vel alios cri.oc. l.i. Nā dr̄, Eos q secū alieni criminis reos occultādo, enim eamve occultauerunt, par ipsos & reos pœna expectet, & latrones quisquis sciens susceperit, & sic ex pdicta lege est notandū, qd̄ æquale est delictū eius, q deliquit & qui receptauit, & iō similē exigit pœnā, vt ff. de recepta. l. j. ff. de incen. rui. naufra. l. iii. §. nō tm̄. & ff. de adul. l. castitati. ff. ad l. Iul de vi pub. l. crimē. & est arg. ff. de falsa mon. l. i. ff. ad l. Fal. de plagia. l. si qs seruū. Et intelligas illū malefactorē q sciēter malefactorē recepit, id est receptat in suo loco, vel alieno, pstando sibi cām abscōdendi eū, vt ff. de ser. corru. l. i. §. qd aūt. & dixi bn̄ scienter, nā si ignorāter recipiat & receptet. nō tenet, vt C. de his q latr. l. i. ibi, sciēs susceperit &c. cū legibus s. alleg. eo tit. §. itē ad hoc. Verū cū sit frater vel affinis (vt fuit in casu ppositæ qōnis) q fratrē suū receptauerit vel affinē, non est absoluendus, nec seuere aduersus eum exercēdū est, non. n. par est delictū istorum, & eorum q nihil ad se ptinētes latrones receperunt, vt ff. de recep. l. ii. sic est notādum p illā legē, qd aliquid concedit ratione sanguinis, qd aliter nō concederetur. ad qd̄ facit C. de codi. l. fin. & C. de adul. l. quāuis. ff. ad l. Iul repet. l. j. ff. de re milit. l. iiij. §. fi. & l. milites prohibent. in prin. ff. de iurisd. om. iudi. l. q iuri pest. puniētur ergo dicti fratres si sciēter & dolose receptauerint suum fratrē homicidā. Nā receptatio q nō dolo fit, venit non punienda, vt ff. de incen. rui. naufra. l. quo naufragium. §. non tantū.

16 † Sed qūo punietur & qua pœna? respondeo, cum per legē nō sit pœna determinata cōiter arbitrio iudicantis, vt ff. de pœn. l. hodie. & l. sanctio. & ff. de effracto. l. i. §. qui libet. & vt no. supra de pœ. & infra. verum pœna possit augeri &c. Quæstio insuper talis est, quam de facto habui Bonon̄. Statuto Bonon̄. cauetur, qd nullus debeat aliquē bānitum pro certis criminibus receptare i domo sub pœna cc. librarum, & destructio-

17 nis domus.† Quidam nomine Ioānes Becharius quendam suum compatrē receptauit in domo sua, qui bannitus erat p homicidio, & eum tenuit per duos dies, & p eo certas ambasiatas post conspirationem factam cum peregrino de galiciis eundē, pdidit potestati Bononiēsi, & mihi tunc maleficiorum iudici cōis Bonon̄. receptis libr. l. ex forma statuti. Pater vero dicti bannitū cōparuit instanter, & accusauit dictū Ioannem, & de receptatione probauit, modo qritur, an dictus Ioannes poterit effugere pœnam statuti imponendā receptatoribus bā-

18 nitorum. † Et eadem quæstio de illo, qui tenetur ad custodiā ciuitatis, loco cuius alius fuerat à capitaneo positus. de quo quærit, an euitet pœnam capitis ordinatam tali inobedienti, cum hoc sit, qd ipse ad cor rediēs illa nocte iuerit ad custodiam iā dictam. Et primo videtur, qd ille talis non potuerit pœnitere, ex quo semel in crimē incidit & pœnā meruit arg. C. ad l. Iul. maiesta. l. fi. ff. de arbi. l. si duo. §. semel. cū satis est qd tenuit, vel qd semel fuit criminosus. ff. de cau. ma. l. hæc aūt. j. respō. ibi, si aūt neget. tēpus enim quo eū receperit inspicit, & postea nō poterit variare. arg. ff. de solu. l. dispēsatorē. §. fi. semel q dā criminosus effectus nō solet pœnitentia desinere esse reus. ff. de fur. l. q ea mēte. ff. de ædil. edic. l. si qs sit §. i. video. n. qd ex leui offensa ad iugū seruitutis qs deducit. C. de lib. & eorū liber. l. ii. C. de primipi. l. i. lib. xij. & video qd de sola inurbanitate verborū qs punit. C. de obsequi. pa. pstan. l. manumissori. talis. n. incōstātia et variatio recusatur. ff. de pcura. l. in cāæ. & ff. de instit. l. sed & si pupillus. §. pen. qd qs. n. facit & nō pfecerit, cōsequēter debemus inspicere. ff. de leg. ii. l. statu liberū. §. fin. ff. de libe. lega. l. apud Offidiū. ff. solu. matr. l. seruus dotalis. solet. n. esse puerbium, euolat emissum semel irreuocabile verbū. xliii. distin. c. fi. sed si est irreuocabile qūo pōt retractari? vt de sñia iudicis dr̄, vt l. iudex postq. ff. de re iudica. & l. Paulus. C. sententiam rescin. non poss. l. i. nam si ille, qui ad edictum nō respondebat capite plectebatur, fortius hodie puniendus est, qui male respōdit vel cōtra legis fecit interdictum, quia peius est male respondere, sicut peius est male tradere, q non tradere. ff. de re milita l. qui cum vno. § qui post desertionem. sicut ille, q recusat, qd Imperator lege communi pcepit. argum. ff. de excusa. mu l. Nesennius. §. naturæ. nō enim debent crimina subleuari. C. de cohor. l. apparitor. lib. xii. vt sic alia possunt impune cōmitti. C. de officio diuersorum

rum iudi. l.ad spendidioris nec vltra debet ista trāsire.argu.C.de lucri aduoca.l.ij.lib. xij ff.d.legem Alquiliam. l.ita vulneratus. ad hoc illud generale q̄ penitentiæ non est locus.C.de transact. l.quamuis eum. ff. de statulibe l iij.§.Stichus. C. certū petatur.l. eo q̄.ff. ad senatusconsultū Trebellianū. l. namque.circa medium.Econtra videtur q̄ illud contradictorium verbum,& illud cōtradictorium factum est contēnendum. argumentum.C.si quis Imperat.maledixe.l. secunda. Lubricū enim linguæ non facille trahitur ad pœnam.ff. ad legē Iuliā maiestatis,lege famosi.nō enim qui dixerit, sed quid fecerit inquirimus. argumēto l. fina. C.de donationibus.de re milita.lege cū allegas. Nulla enim fuit illorū verborū, vel factis iniuria,cū nō venerit ad effectū.;ff.qđ quisque iuris.l prima.in fi.nam in simili casu hoc video,quod pęnam contumaciæ nō meretur,qui ad cor rediens obediuit. ff.de interroga.acti.l.pe.§.conductores.& cū satisfecerit,& vltra omni crimine se absoluit. C.de tuto.vel cura.vel vectig.condu. l.j.& de crimi.stellio.l.i.illud enim contradictorum verbū iracundiæ calore prolatū pœnā non meretur. §.de diuor.l.iij.nec vr̄ renūciasse pręcepto,qui incontinenti ab actione cessauit. arg.ff.de in ius vocā.l.quamuis.& l qui cū maior.de bo.liber. §. denunciasse. nēpe in criminibus regulariter nō prodest pęnitentia.C.de aposta.l.ij.& delicti veniā pęnitētibus damus.C.đ hære.& maniche. l.manicheos.nec omnino sunt indigni venia, qui crimen emendationi potius q̄ consuetudini deputarunt.C.de epi.aud.l.iij.in fi.nec vr̄ renūtiatio illa ore ꝓlata, q̄ frusculum con quieuit. arg.ff.de dona.inter vir.& vxo.l.cū hic status.§.diuortiū.plus si quidē valuit,q̄ fecit q̄ qđ se velle facere vel nolle ꝓdixit arg.C.plus valere qđ agi.l.emptione.factū enim plusquam dictū in delictis inspicitur.ff.de fur.l.si quis vxor.§.neq; verbo. & cogitatio nō facit alias criminosum. ff.de pœ.l cognitionis. primi enim motus non sunt in potestate nostra.c.homicidiū. de cōsecratio.d.ist.j.ꝓp q̄ non sunt etiā puniendi ex qua &c.ff.de reg.iur.l.quod calore.& certe,qui dixit se nolle seruare præceptū,potuit dicere posse velle.ff. ad senatusconsul.Turpil.l.filij.cum iuste penitētibus nō sit humanitas amputanda.C.de appel. l.si quis libellos.& facit totum illud brocardum penitentiæ locum esse.ff.qui bo.cedere poss.l.quem pœnitet.C.de epis.& cle.auth. interdicimus.Sol.d. Marti.de Fano.videtur in milite, qui dixit se nolle ire ad custodiā, & postea iuit, dicere non puniendū capite, tamen castigotione dignum, cū leue fuerit crimē,& vsq; ad satisfactionē damnorū & expensarum, quos fiscus, vel est passus, vel alius miles pro illa renuntiatione est merito cōdemnādus,arg.in auth. de mād. prin. §.quod si delinquentes. de excusa. tuto.l.si

19 acriter.de decurio.l.ij.lib.x. † Ad aliam quæstionem de bannito fuit iudicatū Bononiæ peritorum cōsilio,quod ille receptator debet puniri ex forma statuti iurati & præcisi,quia sicut litera sonabat, dicebat intelligi per iura interdicta pro hac parte allega.

20 † Item pone,quod quidam latro furatus est mihi res meas,dicitur quod res & latro, sunt in domo Titii,peto à iudice,q̄ ipse officio suo faciat inquiri & rimari in dicta domo,an hoc sit verū, modo q̄ritur, an iudex hoc facere posit de iure?& primo vr̄ quod posit per legē C.de ser.fugi.l. requirēdi.& quia ad officiū iudicis spectat inq̄rere veritatē,vt C.de edendo.l is apud quē. & q̄a cōuenit bono & graui præsidi &c. vt ff. de offi.p̄si.l.cōgruit.& eo.ti.l.iij. & q̄a reipub. interest, ne quis re sua male vtatur, vt insti tu.de his qui sunt sui vel alie.iur.circa finē. Et quia principis interest sui locupletes habere subiectos,vt ī auth.vt iudices sine quo quo suffra.§.cognitā.Econtra vr̄,q̄ non.ex eo,quia lex dicit,quod nemo cogitur indicare furē.ff.de ꝑscrip.verb.l solent.ff.de cō di.ob turp.cau.l.idem.§ si tibi.nec obst d.l. requirēdi.quia q̄ ibi dicitur de fugitiuo seruo,videtur speciale inductum esse, vt serui terreantur à fuga, vt eod.tit.l.si quis seruo. ergo non est illud trahendum ad consequētiam,vt ff.de legib.& senatusconsul.l.quod vero.Solu.dic,quod posit iudex ex officio suo inquirere de prædictis. nec ob. solent. & §.si tibi.quia iure actionis non compellitur quis indicare furem, sed officio iudicis. & quod no.infra de multis quæstionibus in maleficijs. §. pone quod aliquis fecit mihi furtum,peto à iudice vt compellat vicinos vt indicare debeant fures & furta,quęritur nunquid posit?dic vt infra in ti.qui incipit, Nunc est videndum.§.pone. Gandi.

ADDITIONES.

a Fraudulosa. Adde quid sit furtũ. Alex. cõsi. 125. Rom. consi. cxlii. & in quo differt furtum & damnum vide Alex. consi. clxv. & in quo differt furtum & rapina, vide per Roma. consi. cl. Ber.

b Corporalis. Adde Ro. consi. cl. Ber.

c Fur. Adde quę pœna sit imponenda pro primo furto. Alex. consi. cxxxv. Cepol. cõsi. xxvi. B.

d Puniuntur. Adde vidẽdum Fulg. consi. cl. & ibi vide an ex nouo territorio oriatur noua contractatio, de quo vide Bal. consi. clii. v. lib. Ber.

e Ignorauerit. Adde an stante statuto, quod receptãs incendiariũ puniatur pœna, non vendicat locum in receptante ignoranter, & ignorantia præsumitur, vt consuluit Rom. consi. cccclxxvii. Ber.

f Non possunt. Adde quòd receptans malefactorẽ conuictum puniatur, sed mitius, vt voluit Alexã. consi. cxliii. Ber.

De falsarijs. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Falsum quid sit.*

2 *Falsum quot modis committatur.*

3 *Falsi cognitio, an fiat ciuiliter et criminaliter.*

4 *Falsum instrumentũ faciens vel fieri faciens, quomodo differt ab vtente solum.*

5 *Falso vtens instrumento, si dicat se abstinere ab vsu, an instrumẽtum ex toto careat viribus & an faciens instrumentum falsum & eo vtens pari pœna puniatur.*

6 *Falso vtens instrumento in decennium tantum relegatur. Item vt pœnam falsi euitet quibus protestationibus vti debeat.*

7 *Instrumentum est simpliciter productum si super euidenti suspicione illius feratur sententia, an producens sit puniendus de falso vel quasi falso.*

8 *Instrumentum in se continet plura capitula quorum vnum tantum falsum est, an propter hoc censebitur falsum in totum.*

9 *Instrumento falso existente in ea parte, in qua non est vis aliqua, an punietur vtens tali instrumento.*

10 *Falsos testes producens, an pœna falsi puniatur.*

11 *Falsi pœna quare punitur falsum producẽs instrumentum non habita distinctione an sciuerit vel ignorauerit, cum secus in eo sit, qui producit testes.*

12 *Falsis testibus per tertium ignoranter productis, si illis postea publicatis, & sibi denũciatur, quod sunt falsi, nihilominus illis vtatur, an punietur de falso.*

13 *Statuto dicente qui produxerit falsos testes, puniatur personaliter, si Titius plures testes producat, inter quos scit vnum esse falsum, an sit puniendus.*

14 *Statuto dicente, qui fecerit falsum instrumentũ, puniatur in l libris, si notarius in actis curiæ radat aliquid, aut cãcellet vel falsum scribat an puniatur pœna statuti.*

15 *Tabellio vel iudex manifestans dicta testium ante aperturam, an teneantur pœna falsi. & quid de aliquibus alijs manifestantibus secreta.*

16 *Aduocatus allegans in causa falsum instrumẽtum vel falsos testes, an punietur de falso.*

17 *Probari quomodo poterit quòd in superiori casu allegauerit falsos testes, vel falsum instrumentum scienter vel ignoranter.*

18 *Sentẽtia lata ob allegationem falsæ legis, an irritabitur.*

19 *Falsitas sola instrumento vel testamento apposita, quin pendente accusatione instrumentũ executioni mandari, vel ex testamento hæreditas adiri possit, minime impedit*

20 *Notarius accusatur, quod composuerit falsum instrumentum, comparuit se excusando, & datis fideiussoribus aufugit, an habebitur pro confesso. & an fuga præiudicet creditori contra suum debitorem.*

21 *Falsi causatus, quod falsos testes produxerit cũ testibus ipsis, quorum defensio fuit eos iniuriatos parteque non citata deposuisse qua pœna puniendi veniant. Et quid de eo, qui falsum præter quam quòd articuli cõtineant deposuit.*

22 *Mensuram vel stateram non iustam tenens in domo, an puniri possit.*

23 *Accusatione instituta si per confessionẽ accusantis & testes constet falsam & calumniosam an accusator de falso punietur.*

24 *Nuncius comunis an de falso puniatur, si retulit se citasse quem non citauit, & quid si bona fide vtens instrumento dicatur à parte, quòd est falsum, & non desistat nisi prope finem causæ, an euitabit pœnam falsi.*

25 *Instrumentum quoddam reperitur falsum circa indictionem si alius quam notarius vtatur, an notarius & vtens siue producens teneatur pœna falsi.*

26 *Testis deponens super pluribus articulis, si super vno conuincatur dixisse falsum, an derogetur quo ad omnes articulos.*

27 *Instrumento producto coram iudice per quendam illiteratum dicentem se velle vti eo, si non*

nō sint in illo anni domini, & sit differentia signi tabellionis ad alia signa eiusdem tabellionis, an punietur producēs tāquā falsarius

28 *Notarius fecit mihi instrumentum, post tempus peto illud mihi datum forma publica, ille dicit se non recordari illud fecisse, an possim illud de falso accusare.*

29 *Dolus regulariter non præsumitur, & in quibus casibus dolus præsumitur.*

30 *Tabellio condemnatus de falso, quia falsum instrumētum confecerat, facta reseruatione artis suæ in sententia, an talis reseruatio ualeat.*

31 *Tabellio semel falsum commisit, postea multa alia instrumenta fecit, an illis credatur.*

32 *Tabellio scienter fecit instrumentum falsum, sed in illo deficit dies, an notatarius teneatur pœna falsi.*

33 *Stante statuto quod nullus faciat instrumentū venditionis bonorum, quā fecerit aliquis de de parte Lambertorum sub pœna lib. centū, si notarius faciat instrumentum super alienatione dictorum bonorum sed nō reperiebatur in registro, & sic erat inefficax ex forma statuti, an notarius incidat in pœnam.*

VNC vero est videndum de falsariis & falsitatibus, quid sit falsum. quādo committat̄. qualiter cognoscatur. q̄bus modis committatur. & quæ
1 sit falsi pœna.† Est aūt falsum mutatio veritatis, vt in auth.de institu.cau.prin.col.vj. & cōmittit̄ in crimē falsi dolo adhibito, & non aliter, vt C.ad l.Cor.de fal.nec exempl, cō m ittitur † aūt falsum multis modis, puta scriptura, vt siue scribat, siue deleat: Itē dicto vt in teste, & q̄ accipit pretiū, vt fe
a rat testimoniū, vel non ferat a, & q̄ falsis legibus vtitur in allegādo. Itē cōmittitur fal
b sum facto, vt in falsa moneta b, vel in partu supposito, vel in mensura. Itē committitur
c falsum vsu c vt in eo q̄ vtitur falsis instrumētis, vel si se gessit p̄ milite, vel falsis insignijs sit vsus. Itē falsum cōmittit, qui testamētum celauit, corrupit, vel deleuit, vel q̄ edictū corrupit, vel qui duobus rē insolidū vēdidit, & instrumenta apud se deposita ad
d uersario prodiderit d. Item & qui principi vel præsidi mentitur, vel per obreptionem aliquid obtinuerit, tenetur p̄ena falsi, quasi aūt falsum committit tutor vel curator vel alius, qui deposito officio rationē nō reddit, vel qn̄ aliquis sibi in testamēto ascribit. de q̄bus omnibus, & ēt qn̄ falsum cōmit-
3 tit̄.dic plene vt no.d.Azo i sum.eo.ti.† Cognoscitur aūt de falso criminaliter & ciuiliter, & sic criminaliter & p̄ accusationē, tūc accusatori & accusato incumbit p̄bat'o, vt C.ad l.Cor.de falsis.l.vbi. ciuiliter aūt cognoscit̄ per exceptionē & replicationem, & tunc leuior p̄cedit examinatio, vt C. ad l. Corn.de fal.l.fi. & si dixi instrumētū falsū ciuiliter vel criminaliter excipiēdo, vtrum possim postea accusare de falso vel nō. dixi supra qūo de maleficiis cognoscat̄ p̄ exceptionē. & q̄d velit primo agi ciuiliter vel criminaliter pōt, vt C.eo.l.damus. Est autē pœna falsi & quasi falsi in libero homine deportato, & bonorū publicatio. In seruo aūt est eius pœna vltimū suppliciū, vt ff.ad l.Corne.de fal.l.j.& instit. de publi.iudi §. itē lex Cor.ff.de pub.iudi.l.ii.§.fi.& datur vsq; ad xx.annos, vt C.e.l.q̄rela. Sed hodie quia nō imponitur alicui dicta pœna de cōsuetudine, & quia non vtimur deportationibus, satis dici pōt, q̄ p̄ena falsi debeat imponi s̄m formā statuti, & si de hoc non sit statutū, q̄ tunc imponatur consueta, qua si hoc arbitrio iudicis relinquatur ad hoc est aurea lex.ff.de extraordi. cri.l.saccularii.§. sunt q̄dā.C.de ædifi.priua.l.an in totū.& q̄ sit longa cōsuet.l.j.ff. de pœ.l.hodie. sed de iure Lōbar.si notarius fecerit falsā chartā, debet manū dextrā amittere, aut in Lombar.de eo q̄ falsam chartā scripsit, q̄ hodie seruatur, & ita sentiunt Iac. de Are. & mul
4 ti alij doc.† Not.tn̄ q̄ differētia est inter eū qui fecit, vel fieri facit falsum instr̄m, & eū, qui solūmodo falso in causis vtitur instr̄o. Nā primus vtēndo instrumento falso licet abstineat ab vsu dicti instr̄i, nō propterea pœnā falsi euitat. Alius aūt q̄ autor falsitatis nō fuit, abstinendo ab vsu pœna caret &
5 fraude, vt C.eo.l.falsos codicillos.† Et not. ēt q̄ si ille, q̄ in causis vtitur aliquo instr̄o dicat se abstinere ab vsu ipsius instr̄i, q̄ tūc instr̄m illud viribus caret ex toto, vt C. de fide instru.l.si aduersarius. Itē no. q̄ ille, q̄ fecit falsum instr̄m, & ille, qui falso vtit̄ instrumēto pari pœna puniuntur, vt C.eo.ti. l. falsos codicillos. & C. si reus vel accusa-
6 tor.fue.l.iii. † Item not. q̄ ille solūmodo, qui vtitur minus punit, quia ille solū in de-

sennium relegatur, vt ff. eo. ti. l. falsi. §. ordine. do. vero Guil. de Suz. & alij plerię doc. docent nos cũ aliquibus vtemur instr̃is tali ꝓtestatione vti. Ego Alb. vtor tali instr̃o in dicta cã, ꝙ dico & assero verũ & omni fraude carere. Verũ si quo tpe appareat falsum
6 in toto vel ĩ parte sua, dico & ꝓtestor e eo me abstinere & abstineo ab vsu ipsius ĩstr̃i, & ꝙ talis ꝓtestatio sit admittenda, & p eã euitet pœna falsi, ꝓbatur p l. C. de excep. l. si qdã. ff. de dol. l. elegãter. §. si ꝓcurator. & ff. de dã. infe. l. ptor ait. §. si cõtrouersia. et l. q vas. §. i. & l. si ꝓprietatis. §. placuit. & in auth. de testi. §. si vero. & ff. de po. l. si qs inficiatus. & ff. de peti. hære. l. si debitor. Qđ aũt qs posit se abstinere ab vsu instrumẽ-
7 rum patet, vt C. de fal. l. si quis. † Sed pone instr̃m simpliciter ꝓductũ est, & ꝓbat manifeste fore suspectũ non falsum, & lata est snĩa super euidẽti suspicione, q̃ritur nũquid producens sit de falso puniẽdus, vel quasi falso? dic ꝙ nõ, licet instr̃m careat viribus, nisi ꝓducens ei instr̃o fidẽ adhibeat. C. de
8 proba. l. iubemus. † Pone instr̃m esse tale, ꝙ multa mẽbra siue capitula in se cõtineat, in vno vero ipsoꝝ capitulorũ constat ipsum instr̃m esse falsum, in cæteris vero omnibus esse verũ, q̃ritur nunquid totũ instr̃m cẽseatur esse falsum? & primo vr̃ qđ nõ. Nã nõ cẽset oĩo falsum, quod iuuatur primordio veritatis, vt ff. de leg. ij. l. cũ filius. §. hæres meus. Itẽ qa nos debemus attẽdere ꝓualentiã, vt ff. de acquir. rer. domi. quicqd. in fi. ff. de stat. ho. l. hermafroditũ. Itẽ pœnę sunt molliendæ, non exasperandæ, vt ff. de pœ. l. interpretationem. & C. de lat. lib. tol. l. j. §. fin Econtra vr̃, quod tot sunt capitula, quot sunt snĩæ, tot sunt instr̃a, quot sunt capitula. C. de trãsa. l. si ex falsis. in fin. & ff. de verbo. ob. & l. scire debemus. in prin. & l. ꝙ pluribus. & ff. de mino. l. ẽt. §. i. ff. de euict. l. quod dr̃. in princ. Itẽ vnus testis totũ reddit testimoniũ suspectũ, vt ff. quemad. testa. aper. l. i. §. si quis ad diem. & C. de vete. iure enuc. l. ii. ad fin. secundũ q̃ vltimo d. Guid.
9 qõnem hãc soluit. † Sed quid si instr̃m constet esse falsum in ea parte, vbi non est vis aliqua, an vtens tali instr̃o puniatur pœna falsi. d. Guid. dicit ꝙ sic. arg. ff. ad l. Cor. de fal. l. si quis obrepserit. in prin. & ff. de arbi. l. cum pœna. & ff. si quis cau. l. si quis autẽ. §. j. & ff. de eden. l. ii. §. i. vel dic super qõne ista vt dicimus infra eo. titu. §. subiiciamus.
10 † Pone qđ aliquis ꝓduxit testes, quos constat fore falsos, mõ q̃ritur an producẽs puniatur, & teneatur pœna falsi. dic ꝙ sciens ꝓduxit illos falsos testes, ꝙ punietur pęna falsi. alias nõ, vt C. de falsis. l. nec exemplũ.
11 † Sed quare punietur ille, q falsum instr̃m producit, non habita differentia an sciuerit vel ignorauerit. d. l. si falsos. C. eod. & in eo qui produxit testes falsos est secus. Respõ. quod ille, qui instrumenta ꝓduxit, poterat deliberare super illis instr̃is, si fuerint vera vel non, sed secus est in ꝓducẽte testes, qui
12 ignorans fuit, quid ipsi dixerint. † Sed pone quod aliquis produxit falsos testes (ignorans tñ) publicatis testibus denunciatur sibi, ꝙ ipsi sunt falsi, ipse aũt nihilominus eorũ attestationibus vtitur in cã, nunquid punietur de falso. d. Gui. de Suza. dicit quod sic, quia certioratus dolo nõ caret. ff. de lib. homi. exhi. l. ii. §. is qui. & quia vtendo attestationibus post denũciatiõnẽ dolũ cõmittit. licet à principio fuerit ignorans. ar. ff. de pactis. l. iurisgẽtiũ. §. fine. & ff. de excep. do. l. ii. §. circa. & insti. de acqui. rer. domi. §. fin. & sufficit inter initia sibi fuisse denunciatũ.
13 ff. quod vi aut clã. l. iii. §. illud. † Itẽ statutũ est in ciuitate ꝙ quicunq; ꝓduxerit falsos testes, debeat puniri personaliter, mõ quidã in aliqua qõne ꝓduxit multos testes inter quos vnũ scienter falsum produxit, mõ an producens ꝑsonaliter puniri debeat? & vr̃ quod non, qa statutũ dicit, testes, & pluralis locutio duos testes saltẽ requirit, vt ff. de testi. l. vbi. & ff. de ver ob. l. iter stipulãtẽ. §. si idẽ. nã cũ statuta sint stricti iuris, intelligẽda sunt sicut litera sonat, vt plene scripsi š. de trans. l. & pace. §. vlti. ĩ magna qõ. nr̃a Econtra vr̃ per l. ff. vi bo. rap. l. 3. §. hoĩes. & §. qđ ait ptor & ff. đ neg. gest. l. 3. §. i. & alias dicit lex ꝙ q filiũ hẽt, nõ est sine liberis, vt ff. de verb. signi. l. nõ est sine liberis. ff. de cõdi. & demõ. l. & falsã. §. vltimo. & ff. de legatis iii. l. q cõcubinã. §. q Stichum. Sol. ꝑ sapiẽtes notatũ inuenio, quod sequat̃ punitio secundum formam dicti statuti, quia illa talis pluralitas, quicunque produxerit falsos testes, inspecto cõmuni vsu loquẽdi, in singularitate resoluitur, vt ff. de cõdi. & demõ. l. falsam. §. fi. & de orig. iur. l. ij. §. ex actis. & d. l. non est sine liberis. ff. de nego. gest. l. ait prætor. §. j. aurea lex est ad hanc solutionẽ.

§. vi

ff.vi bon.rapt.l.iij.§.dolo.ver.sed si.& §.ait
14 prætor. Dy. † Pone statutum esse in ciuitate, quod quicunq; fecerit falsum instrumentum soluat pro pœna libr.l.aut quod amputetur sibi manus, modo quidam notarius in actis curiæ cõmisit falsum, puta, quia fecit rasurã vel cãcellationẽ, vel scripsit falsa, quæritur an debeat puniri pœna statuti. Hæc quõ fuit de facto Paduæ, super qua dixit d.Iac. de La. quod notarius ille teneretur pœna falsi de iure cõi, vt ff.e.tit.l.i.§.quod i rõnibus.& l.qui testã .aliàs incip.Paulus. & l.instrumẽtorũ ad fi.ibi, deleuerit.sed de stricta ratione dixit, quod non tenetur pœna statuti, quia nõ cõstat instrm falsum fecisse, qui deleuit vel cãcellauit, tñ appellatione instrumentorũ cõtinentur acta, vt ff.de fid. instru.l.j.& de verbo sig.l.nocentes.§.instrumẽtorum. Sed cum hodie pœna legis Cor. de fal.non imponitur alicui quia deportationibus non vtimur, putat idẽ.d.Iac.& alii pleriq; prudẽtes rectores terrarũ bene facere, si pœnã ordinatã per statutum impõnãt, quare hoc eorũ arbitrio sit relictũ, ergo in hoc cõsuetudinẽ regionis inspiciãt. ad hoc aurea lex est ff.de extraord.cri. l.saccularii.§.sunt quidã.& C.de ædifi.priua.l. an in totũ.& quæ sit
15 lõga consue.l.j.†Sed quid si tabellio vel iudex ante aperturã testiũ manifestet, vel legi passus fuerit dicta testiũ, mõ quæritur, nunquid ille iudex vel notarius teneatur pœna falsi? dic quod sic per l.ff.eod.tit.l.i.§.is qui instrumenta & ea. l.in prin.ibi, inspiciendane &c.ff.de pœ.l.si quis aliquid.§.instrumẽtũ.& §.ii.ff.de extraordin.cri.l.saccularii.§. i.Itẽ dicit d.Iac. de La. in pcuratore vel aduocato reuelãtibus instrã, vel alia iura secreta suæ ptis parti aduersæ p iura pdicta. Idẽ dicit in quolibet reuelante secreta, consilia suæ ciuitatis, vel qui detegit priuata consilia sui potestatis vel præsidis vel alterius, cuius officio obsequitur. Idem in iudice, si manifestauerit vel reuelauerit sententiam, quam laturus erat ante pronunciationem. & facit ff.de fal.in princ.& ff.de offic.præsi. l.obseruandum.& arg.ff.de pœ. l.si quis aliquid §.transfugæ.ff.de re mili. l.omne delictũ.§.exportatores. Nã manifestare secreta est quædam species proditionis vt dicitur, & ita Paduæ contingit de facto, & consilio dicti d.Iac.& aliorũ peritorũ iur. condẽnatus fuit de falso quidã notarius, qui ante aperturam testium attestationes patefecerat eo
16 rundẽ. †Sed pone quod aduocatus allegat in cã falsum instrumẽtũ vel falsos testes, quæritur nũquid possit de falso puniri? distingue in hoc, an faciat sciẽs vel ignorãs. Primo casu si sciuerit põt puniri, secũdo vero casu, si ignorauerit nõ possit, vt arg.ff.e.tit.l.diuus
17 Pius.in fi.†Sed quõ probabit, vtrũ sciuerit an ignorauerit? R.ñ.ex coniecturis, vt ff.de ver.ob.continuus, inspicietur.n.qualitas psonæ, an talis sit, quæ careat omni suspicione, quia tũc psumitur p errorẽ allegasse, si vero sit psona suspecta, psumemus ex mala eius vita preterita contra eum, vt quia similia facere cõsueuit, & quod persona sit spectãda probatur.ff.de test.l.iij.ff.de re militari.l.non omnis.§.Barbarius.& C. si quis Imperatori
18 maledixerit.l.vna. †Sed quid si aduocatus allegat falsam legẽ, & Iudex scdm legẽ allegatam sñiam tulit, nũquid irritabit illa sñia? vr secundũ opi.d. Odo. quod sic, si constet iudicẽ sequutũ allegationẽ illius falsæ legis quia allegatio falsa nõ debet adminiculum pstare causæ, vt ff.de iud.l.si ptor.§.Marcellus.ad instar sñiæ latæ ob falsos testes, vel ob falsa instrumenta, quæ sñia ipso iure nõ tenet, vel beneficio restitutionis i integ.retractatur, vt C.si ex fal.instru.per totũ.si enim sñia sit lata ob falsos testes, vel ob falsa instrumẽta, tunc tenet ipsa sñia, sed irritatur beneficio restitutionis ff.de re iudi.l.diuus. Idem dicas si lata sit per dolum, vel machinationem vel falsas allegationes, quia de rigore iuris tenet.l.seruo.§.cũ ptor.ff.ad Tre. sed de æquitate dat restitutio ex clausula generali, si qua mihi iusta cã &c.l.j.in fi.ff. quib.cau.maiores. & l.sed & si per prorem in fi.& quod det restitutio.facit l.diuus.ff.de in integ.resti.& l.si ptor.§.Marcellus.ff.de iudiciis.fallit tñ fauore minorũ, quia ipso iure sñia est nulla, vt C.si ex falsis instrumentis.l.ii.Itẽ fallit quñ per præuaricationẽ aduocati fertur sñia, quia tunc ipso iure non tenet, vt C.de aduoca.diuersor.iudic l.prima vel dic, quod ibi datur restitutio maioris ex prædicta clausula, sicut minori in prædicto casu datur restitutio.l. minor autem magistratus.§.i.ff.de minoribus, dominus
19 Gotofred. vtriusque legum doctor. †Pone quòd aliquis inducat contra instrumentum vel testamentum, ego vero vtentem accusem de falso sola ratione vsus, modò

 quæri-

quæritur, an illa accusatione pendente possit adiri hæreditas, vel instrumētum mutui executioni mandari? vr̄ quod non, quia lite penden. non est aliquid innouandū. C. vt lite pendē, per totū argumē. C. de contrahē. & cōmitt. stipula. l. optimā sed cōtrariū est dicēdū, ꝙ pendente accusatione pōt peti & adiri hęreditas. ff. de acqui. hęre. l. cū falsam & argumē. C. de falsis. l. satis aperta. Secus si ego accusem aduersariū, ꝙ ipse fecisset falsum testamētum vel instrumēta, quia tunc nō possetꝭ petere vel adire, vt d. l. cū falsam.
20 †Itē quæro de quæstione quā pluries vidi & habui de facto. Notarius quidā accusatꝰ, ꝙ composuit falsum instrumentum, qui ad accusationem comparuit, & se excusauit, & fideiussores dedit, & postea aufugit, quæritur an habeatur pro confesso. item an dicta fuga præiudicet creditori contra suū debitorem. Primo vr̄ quod habeatur pro cōfesso. C. de assess. l. consiliarios. Item quia fuit contumax, & eius contumacia ꝓ facto reputatur, vt in auth. qua in prouincia. C. vbi de crimine agi opor. igitur facit præiudiciū vtrique. l. si qs decurio. C. ad l. Cor. de fals. Ecōntra vr̄, ꝙ accusatus veniens intra annum audit. ff. de pœ. l. absentē. §. j. Itē hæc talis persona sibi tm̄ facit præiudicium, & non aliis. ff. de pac. l. si vnus. §. sūma. & C. res inter alios acta. per totū. Præterea notarius non habetur, nisi loco vnius testis, ergo nō facit instrumentū nisi suspectū, vt ff. quemadmodū testamēta aperiā. l. i. i fi. Sol. dic. quod non habetur pro cōfesso, sed ꝓpter fugā potest peti, ꝙ bona eius annotētur, & intra annum veniens auditur, vt C. de requiren. reis. l. ij. & dic, ꝙ talis fuga non præiudicat creditori, vt supra. Subiiciamus nunc quæstionem. q̄ quotidiæ occur-
21 rit de facto. †Quidā scienter produxit falsos testes, qui cū testibus fuit accusatus, sed eorum defensionem probant seu ostendūt, quod illi testes deposuerunt nō iurati eorū dicta, vel quod non iurauerūt partibus pręsentibus, vel parte non citata, quæritur nunquid debeāt puniri de falso, & ꝙ sint puniēdi tam producēs quàm ipsi testes. argumē. ff. ad Iul. de adulte. l. si vxor. secundo respōso. vbi legitur, ꝙ quamuis vxor. probetur non iusta & non legitima, quia tamē ꝓpter matrimonium putatiuum matronæ nomē assumpsit, poterit, qui eam cognouerit, accusari & coerceri de adulterio. Item si quis legatum rei sacrę scripsit sibi tenetur l. Cornelia de fal. quamuis legatum nōteneat de iure. vt ff. eo. l. si quis legatū. primo & scd̄o rn̄so. optime facit. ff. ad senatusconsul. Sillania. l. si quis in graui. §. si quis codicillos. Nā sufficit factū in homine ad pœnā, quamuis iuris non sortiatur effectū vt ff. ad municip. & de incol. l. q̄d ergo. §. vltimo. cū aūt in maleficiis voluntas spectatur non exitus. ff. de siccar. l. Diuus. & l. i. §. i. C. de siccar. l. is qui cū telo. ff. de fur. l. qui iniuriæ de iniur. l. q̄d reipubli. & l. iii. §. si quis dolo. de tabu. exhiben. Ecōtra vr̄ quod sint absoluendi. argumē. ff. ne quis eū qui in ius vocatus non ier. in. fi. & lex ꝓsumit quē in dubio potius simplicitate q̄ malicia deliquisse, vt C. de his q̄ sibi ascribunt. l. pen. & ff. de fal. l. diuus Pius. & C. si mancipiū ita fuerit alienatū. l. quidā. & ff. de pęnis. l. si quis aliquid. §. testamēto. denuo. est ratio efficax, quæ tales statuit puniendos, quia illa demū falsitas coercenda venit, q̄ vtenti tali falsitate prodest, & alij nocet, vt argumen. ff. eo. ti. l. impuberem. §. i. versi. & si eo seruo. & C. de his q̄ sibi ascribunt. l. i. & de precibus Imperato. offenren. l. rescripta. Nā hęc talis falsitas nec prodest vtenti, nec nocet parti aduersæ. Nā depositio testiū nō iurata vel iurata partibus absentibus & nō citatis, nemini ꝓdest vel nocet, & eadē qō contingit Bononiæ de quodā teste, qui falsum dixerat, & deposuerat extra intentionē, & articulos datos ad probandū. Solu. domi. Marti. de Fano. & doct. Bonon. soluunt & dicunt, dictos testes non teneri pœna falsi. probatur per iura pro hac parte allega. Et ad hanc solutionē optime facit. l. j. ff. de crimine expila. hæredita. l. fin. in fi. ibi. & nihil mutat existimatio surripientis. & d. l. impuberē. §. i. & ff. de fur. l. inter omnes. §. recte ad fi. ff. de incen. ruin. naufra. l. i. §. si suscipio. & C. ad l. Flauiam de plagiar. l. præses. cum quodam tempore assiderem Bonon. cum strenuo doct. dom. Anto. de Sixerata, tunc potestate ibidem, & coram me simul quæstio incidisset de quodā teste qui extra articulos scienter falsum dixerat, voluit idem domi. Ant. super illa causa habere consilium domi. Lamberti. de Ramp. & aliorum doctorū, qui consuluerūt. finaliter illum testem pœna falsi non teneri rationibus præallega. verum quia eum delinquisse consta-

constabat dictum testem, quia vbicunq; dolus versatur, & vbicũque deest certum nomen delicti, illud delictũ extraordinariũ dr crimen stellionatus, vt ff. de cri. stelliona. l. stellionatus. §. stellionatũ. in prin. & generaliter consuluerunt insuper eundẽ testẽ pœna extraordinar. pecuniariter cõdẽnari arbitrio potestatis pdicti. Nã vbicunq; nõ est pœna determinata à lege cõmittitur arbitrio iudicantis. ff. de iure deliber. l. i. & ff. pœnis. l. hodie. & extra de offi. & potesta. iudi. delegat. cap. de causis. vel dic ẽm Dy. vt voluit dum legeret super l. qui testamentũ. ff. de falsis. quod dicti testes pœna falsi teneãtur, quia in seipsis maleficiũ cõsummatum est, & per eos nõ stetit, quin maleficium effectũ habuit argumento legum allegatarũ pro hac parte. Ad hanc qõnem pro & contra est. ff. de falsis. l. si quis legatũ. Nam falsus testis punitur de falso, quamuis nõ lęserit partẽ, vel eius dictũ nõ habuit effectum, vt nota. extra de falsis. in cap. primo. Nec pdest ẽt si dicat erraui, quia non debet adserere verũ esse id de quo nõ est certus. argumẽto cap. primo. de scrutinio. & extra eodẽ tit. ad falsariorũ. & facit. ff. eodem. l. eos. Nã sicut not. Gui. Duran. in opere suo in tit. de teste. §. si testis admittat falsitatem in dicto suo siue scienter, siue ignoranter nõ valet eius dictũ, nunquã enim debet dicere, nisi quod in veritate nouit, & in quo nõ possit esse ignorantia, vt tertia qõ. ix. §. testes. cap. pura. & hæc sic dicta p Dy. & Gui. seruanť quando dictum testis aliquod est nullũ, serua supradicta.

22 † Sed pone quod aliquis habeat & teneat in sua domo mensurã nõ iustam, vel stateram, & põdera, quæro nũquid ex hoc possit puniri? dic quod sic, per legem diuinam Moisi, vt in veteri testamẽto in lib. Deutoronomii. ad idem notat'. in c. ii. de emptione & venditio. & in l. arbitrio. ff. de dolo. §. de eo. & l. annona. in fine. de extraordina. crimi.

23 † Pone quæstionem, quæ etiam de facto mihi cõtingit Bononię, quidam instituit accusationem q à quodã fuit percussus, & vulneratus, quam cõstitit tam per testes, q̃ ex confessione esse falsam & calumniosam, & fuimus in dubio quinq; assessores, vtrum ille accusator posset condemnari de falso, super ea quæstione videtur per id, quod scripsit dominus Gui. qđ ille teneatur pœna falsi, per legem. ff. eodẽ lege j. §. i. & hoc idem videtur sentire gl. Accursii. ff. de calumniatoribus. lege prima. §. primo. & allegat dictã l. in principio. sed argumen. est cõtra, quod non teneatur de falso. ff. ad senatusconsultũ Tertulianum l. i. in principio ibi calũniator &c. Nã talionis pœna falsitatis, id est accusationis. nõ vere vr̃. transfuga in nomẽ calũniæ, q̃ calumnia punitur pœna talionis, id est pœna, qua accusatus debet puniri, vt plene. ff. de his qui notantur infami. l. athletas. & C. de accusationibus. l. fi. In falsitate aũt alia imponitur, vt ff. eodẽ lege j §. fi. Sup qua qõne, nos quinque assessores consuluimus d. Lamberti. de Ramponib. qui deliberato consilio consuluit dictum accusatorem puniri non posse

g pœna falsi[g] rõnibus. pdictis. Sup qua quæstione adduxit casum legis ĩ corpore auth: vt litigantes iurent. §. si quis autem. versiculo si inter. & ibi in gl. & hęc est veritas. & sic vide per assessores, & legũ doctores. possit obseruari. verum q̃a cõstabat dictũ accusatorem calũniose dictã accusationẽ fecisse, consuluit idẽ do. Lamberti. eũ nõ effugere aliã pœnã. quod dic, nota. infra eodẽ subiiciamus ad finẽ.

24 † Pone, quidã nuncius cõis retulit se citasse aliquem, quem non citauit, quæritur nunquid teneatur pœna falsi? dic q sic. ff. eodẽ lege, qui nomine. Sed dic, pone q Titius in causa, q̃ mecum habebat bona fide vtebatur quodã instrumẽto publico cum protestatione vel sine, ego quidam in processu causæ coram iudice dixi eidem Titio, q istud instrumentum erat falsum assignãdo causas falsitatis, ipse nihilominus ĩ vsu instrumẽti pseuerauit quasi ad finem causæ postea vult desistere ab vsu quæritur, si desistat, nunquid euitet pęnam falsi? videtur q sic, per l. si falsos. C. de fals. Sed dic contra quia cercioratus, nõ dicitur dolo carere. ff. de liber. homi. exibẽ. l. iii. §. secundo. Nam licet ab initio ignorauerit, tamen perseuerando in vsu post denunciationem non dicitur dolo carere, vel pœnã euitare posse. ff. de exceptionibus. l. ii. §. circa. & §. generaliter. & de pact. l. iurisgẽtium. §. siue. & de tribu. l. illud. §. si cuius. & sufficit q fuerit semel certioratus. ff. quod vi aut clam. l. iii. §. illud hæc didici à domino Thomasio de Antro famoso legum doctore.

25 † Quæstio talis est. Quidam notarius fecit quoddam instrumentũ, quod reperitur esse

esse falsum circa indictionē tantum. & quidam alius in quadā causa illo vtitur instrumento. modo quæritur, an producēs & notarius pœna falsi teneantur? & videtur qđ non, quoniā falsitas non cōmittitur sine dolo. C. eo. l. nec exemplum. quia videtur esse erratū, licet instrumentū illud non valeat, quia caret vna de solēnitatibus, vt in auth. vt præpona. nomē Imperatoris. & de transactionib. l. cū hi. §. prætor. nec est in culpa producens, si forte notarius sit mortuus, vel nō reperiatur schedula, vnde sufficeret si producens adhibuerit fidē instrumento. C. de fide instru. l. iudices & C. de probat. l. iubemus. sol. dicatis, ꝙ si producens astrinxit fidē instrumēto ꝙ ipse euitet pœnā falsi, licet instrumentū careat viribus, si autē non cōstat de veritate cōtractus, instrumētum redditur suspectum,[h] & producens & notarius incidunt in pœnam falsi. facit extra de fide instru. c. inter dilectos. i j. col. versicu. sed contra. ibi, in annotatione indictionis. & ita fuit consultū Bonon. per duos legum doctores.

26 † Quæstio vtilis, & quę quotidie occurrit de facto. Quidā testis super multis articulis deposuit dictū suū, vnde super vno articulo redarguitur de falso modo quæritur, an in omnibus alijs articulis debeat haberi & reputari pro falso, vt sic in totū derogetur dicto eius? Et primo videt ꝙ non, qa cū super pluribus articulis deposuerit, tot videntur depositiones, quot sunt eius dicta & capita. arg. ff. de euictio. l. cū plures. & ff. de verb. ob. l. cū pluribus i j. respon. ad similitudinē arbitri, qui licet in vno contextu duo præcipiat, duo præcepta dicūtur. vt ff. de arbi. l. Celsus. vnde si iteretur dictū suum in vno, in alio iuuari debet. arg. ff. de minori. l. etiā. & hoc etiā video in contractibus. ff. de dol. l. sci. primo respon. ff. de iure do. l. siue. ff. de vsu. l. pactū. ff. de bono. poss. l. si patronus. §. filius hæc tamē in præcepto videmus, vt pars teneat & pars casset, vt ff. de re iudi. l. si se nō. §. si qs condēnatus. Accedit etiā ad hoc totū illud generale, vtile ꝑ inutile non vitiari. Itē lex dicit non videtur falsum, quod iuuatur primordio veritatis, vt ff. de lega. secundo. l. cum filius. §. hæres. ergo testimoniū, quod non constat falsum nō dicetur falsum propter aliquem falsum articulū. Quid plura potius debemus sustinere falsum, pro vero, q̃ verū pro falso accusare, vt C. de appel. l. præcipimus. in fi. nā hæc etiā videmus in scriptura, quæ pro parte nō tenet. l. j. prope finē, C. de lati. liberta. tollen. & in auth vt cū de appellatio. cognoscen. §. sin autē. C. de transact. l. si ex falsis. Econtra vr̄. Nam modicū particulare totā testificationis seriē deornat, vt iij. q. ix. c. pura. Itē vnus sociorū multorū societatē dissoluit, vt arg. ff. pro soc. l. actio. §. morte. Itē nō est præsumendū ꝙ amplius verū dicit, qui in vno est calumniatus, vt ff. de accusa. l. si cui. §. ijsdem. ff. communia prædio. l. receptū. ff. de trāsa. l. cū hi. §. prætor C. de qōnibus. l. diuo Marco. ff. si quis cautionib. l. si seruus. §. pen. Præterea qui peccat pro parte, punitur insolidū. l. ij. §. pen. C. de veter. iur. enucleā. ff. de leg. ij. l. ēt. & de annuis lega. l. ij. Nā vnū tantū fuit sacramentū super omnibus articul. Sol. ꝯm do. Marti. de Fan. dic ꝙ si testis ĩ vno articu. suę attestationis dixit falsum in cæteris falsum dixisse vr̄, sic quod ei credendū non est, vt ff. de testib. l. qui falsa & varia. & C. de testib. l. eos. & C. de suscep. & archa. l. si quid. lib. x. dominus vero Iaco. de Are. circa solutionē qōnis ꝑfatæ aliter dicit & sentit, dicens cū quęritur an testi, qui in vno articu. dixit falsum, in aliis fides debeat derogari? vr̄ quod sic rationibus præall. vt extra de regu. iur. c. de fal. Nā q. in vno dixit falsum, factus est omnium reus, & totā seriē partis mēdacio decolorat, vt iii. qō. ix. c. pura. sed tu forte dices, ꝙ istud est verū, qñ testis primo falsū ꝛpostea verū dixit, qa primo falsum dicēdo deierauit, & sic se intestabilē facit rōne periurii, sed si primo verū postea falsum dixit, nō vitiatur propterea primū. Sed finaliter soluit ipse dominus Iacobus, & dicit quod testis, qui in vno dixit falsum in cæteris suis dictis falsum præsumatur dixisse, vt dicto. §. ijsdem. Nam certum est, ꝙ qui in vno dixit falsum, in dubio præsumendum est, quòd in alio falsum dixerit. Et pro hoc est text. in l. iii. §. si autem. ff. de suspect. tutorum. Item quia ex præsenti coniecturamus & præsumimus quale fuit præteritū. C. de adulteriis. l. si quis adulterium. Item ratione partis falsæ totum falsum esse dicitur, vt C. de veter. iure enucleando l. secunda in vltima col. Itē ex animo veniunt delicta, vt ff. de ædil. edicto. l. quis sit fugitiuus & hoc est verum, si testis falsum dixerit

super

super substãtiali negotio, vel super circũstã tijs. ita ꝙ deroget fidei ipsius testis in alijs, quia iurat testis dicere veritatẽ negotij, vt C. de test. l. iurisiurãdi. & C. de episc. & cler. authen. sed iudex. Nam vbicunque aliquis dicit extra negotiũ, illud intelligitur dicere fabulando, non testificando, vnde non potest redargui de falsitate, quia falsitas non cõmittitur sine dolo, vt C. eo. titu. l. nec exẽplũ, & dolus committi nõ dicitur nisi alius lædatur, vt ff. de dolo. l. j. §. vlti. & hoc no. p Inno. extra de hære. c. vergentes. dominus vero Vber. de Bob. dicit, ꝙ si causa est diuersa, locum habent primo allegata, si autẽ vnum dictũ coheret alteri vt vidui non possunt, habent locũ secundo allegata; vt l. ẽt. §. fi. ff. de minor.
27 † Sequitur videre aliã. q. quæ talis est. Quidã illiteratus in quadam causa dixit se velle vti corã iudice quodam instrumẽto, quod corã iudice producebat, & de eo velle dare copiã aduersario suo in hoc instrumẽto erãt isti defectus. Nam nõ erant ibi anni domini. Itẽ erat differentia signi ad signa eiusdẽ tabellionis in alijs chartis. Modo istud instrumẽtũ accusabatur de falso, & petebatur, ꝙ producens tanquã falsarius puniretur. Et ꝙ iste non debeat puniri de falso, quia falsum non cõmittitur absque dolo, vt C. de fal. l. nec exemplũ. & lex præsumit in dubio quẽ potius simplicitate quã malitia deliquisse, vt C. de his qui sibi ascribũt in testa. l. penult. & ff. de falsis. l. Diuus Pius. hæc sola sufficerẽt, nisi disputandi causa adijciamus alias rationes. Est & secũda, ꝙ nõ puniatur etiã si manibus proprijs fecisset, quia instrumentũ istud non est falsum, quia illud ducẽti anni omissi sunt errore scribentis. Nã ille tabellio, qui scripsit instrumentum, si voluisset facere chartam falsam, scripsisset ea, quæ in vita sua occidere potuissent. Nã lex præsumit ꝙ falsa instrumenta fiant prolato die & consule. sed hic fuerũt prolati ducẽti anni, quod est impossibile in hoc seculo, cũ falsitas non sit, nisi mutatio veritatis, vt in auth. de fide instr. & cau. in prin. ergo est manifestissimus iste error, & manifestissimus error nõ nocet, vt ff. quemadmodũ testamenta aperian. l. j. §. j. C. de errore aduocato. l. ij. ff. de iurisf. om. iudic. l. si per errorem. C. de iuramen. calũniæ. l. j. C. de testa. l. errore eorũ. Tertia ratio, quia nõ fuit falsitas, sed obliuio. oblitus enim est ponere ducentos annos, & sic per ignorãtiam obmisit, lex enim dicit, ꝙ in talibus consensus & malicia & voluntas exigantur, nõ ignorantia, vt C. de tabellio. l. generali. lib. x. ff. de verb. signi. l. sæpe. ad finẽ. C. de fideicõmiss. l. j. Quinimo plus dico, ꝙ illi ducenti anni, qui fuerũt obmissi debent pro additis & appositis haberi, sic enim dicit lex, ꝙ vbicunque est minus scriptũ, quã sit verum, debet pro addito haberi, vt ff. de hæreticis & maniche. l. quicunque. & ff. de leg. ij. l. cũ pater. §. ex imperfecto. & l. vnũ ex familia. §. obmiss. & C. de fideiussori. l. verbũ nolo. Quarta ratio quia expresse dicit lex, ꝙ non est falsitas, si in annis dñi vel in numero aliarũ rerum vel computatione quis fefellit, vt ff. eod. l. quid sit falsum. non enim debet quis in talibus puniri, nisi dolus affuerit. Quinta ratio, quia ad hoc vt falsitas puniatur, debet talis esse, ꝙ aliquẽ lædat, & alij noceat & vtẽti prosit, sed hic nullum istorũ assu. quia neminẽ ista falsitas offendit, ergo pœna eximendus est & qui scripsit, vt supra dictũ est, & facit. C. de precib. Imperato. offeren. l. rescripto. Itẽ quia falsitas non cõmittitur sine dolo etiã vbi alius lædatur, vt ff. de dolo. l. i. Item nec interdictum quod vi aut clam cõpetit, nisi ex facto opere quis lędatur, vt ff. quod vi aut clam. l. si maturã primo rñso. & l. fi. & est rõ, q̃a nihil obfuit conatus, cũ iniuria nullũ habuit effectũ. ff. quod quisque iur. l. i. §. fi. Sexta ratio, quia nec istud instrumentũ fabricauit, nec fabricari fecit. nec vti vult eodẽ, vñ abstinere põt ab vsu. vt nota. supra eo. titu. §. & non qđ. Si autẽ dicat aliquis eũ teneri, q̃a inuentũ fuit pœnes eũ. ista fuit simplicitas antiquorũ, qui eoipso quod furtũ cõceptũ vel inuentum erat penes eũ, dicebant eũ teneri. Sed hodie ista simplicitas est correcta, vt instit. de obligationib. quæ ex delicto nascun. §. conceptum. Nã non est maleficus ille, penes quẽ est inuentũ venenum, nec hæreticus est ille penes quẽ libri de hæresi sunt inuenti dũmodo velit illos deserere, vt C. de episcopa. audien. l. mathematici. Septima rõ, q̃a posito ꝙ fuisset vsus falso instrumento, euitat pęnam si abstineat ab vsu, vt ff. eodem ti. l. si falsos codicillos. Solutio, ꝙ non teneatur pœna falsi rõnibus superius allega.
28 † Quæstio talis est. Quidam notarius fecit mihi instrumẽtum, in quo continetur

netur, ꝙ Titius debet mihi dare centũ lib. Papien. ex causa mutui, post tempus peto à notario instrumentũ illud in forma public. notarius dicit, ꝙ non recordatur, ꝙ fecerit illud instrumentũ. & illud mihi dare recusat. volo ipsum notarium accusare de falso, quæritur nunquid possum? Et primo ꝙ sic, quia eoipso, ꝙ quis denegat instrumentũ, tenetur de falso, quamquã alias falsum non cõmiserit, vt ff. ad l. Corne. de fal. l. Paulus. in fin. & l. qui testamentũ in prin. reprobata opinione istorũ, qui dixerunt publicã accusationẽ locũ nõ habere de falso, nisi tãtũ in testamento, vt no. ff. de public. iudi. l. j. & in stitu. de publ. iudi. §. itẽ lex Cornelia. nec videtur excusari notarius quod dicat se nõ recordari, q̃a in facto non est tolerabilis ignorantia, vt ff. de iuris & facti ignoran. l. plurimum interest. C. de rescinden. vendi. l. quisquis. Pro hoc facit. ff. de acqui hæred. l. cum falsum. ibi, nosce debeat se falsum non fecisse &c. in alieno enim facto secutus est, vt ff. pro suo. l. fi. Itẽ video, ꝙ argentarius, qui semel habuit codicem rationum à se confectum præsumitur hodie habere, vnde si petat ipsum ab alio edi, nõ audiatur, nisi ꝓbet se casu perdidisse, vt ff. de eden. l. si quis ex argentarijs. §. fi. sic & iste notarius pręsumitur penes se habere instrumentũ meũ, cũ ipse fecerit, nisi probet se vẽdidisse. & sic est præsumptio contra eũ nota. Itẽ pro ista parte contra nota. facit. ff de eden. l. argẽtarius. circa prin. vbi no. ꝙ tabelliones sunt cogẽdi &c. & in auth. de tabellio. §. j. in fi. ibi, & non propter suã requiẽ & delicias corrũpant alienas vitas. Econtra, videtur ꝙ accusatio de falso nõ procedat, põt enim esse ꝙ notarius fecit instrumentũ, & tamẽ non recordatur propter longũ tẽporis spatiũ. Est enim memoria hominis labilis & non de facili duratura, vt ff. de probatio. l. si arbiter. Pręterea video qđ testes quodãmodo possunt variare fidẽ ex tractu tẽporis, vt ff. de Carbonia. edict. l. j. §. duæ autẽ sunt causæ. Alia ratio est, legitur. n. ꝙ lex Cornelia locũ nõ habet, nisi pro falso dolo cõmisso, vt
29 C. eo. titu. l. nec exemplum. † ac dolus non præsumitur regulariter, sed qui dolũ dicit, dolum probare debet, vt ff. de proba. l. quoties. §. qui dolũ. & ff. de iudi. l. cũ prætor. §. Marcel. Hoc autẽ fallit in casibus, in q̃bus dolus præsumitur. Primus enim casus est in tutore qui non cõfecit inuentariũ, vt de administ. tuto. l. tutor q̃ repertoriũ. in prin. Itẽ fallit, cũ quis habens creditores vniuersas res alij tradidit præsumitur enim à iure hoc dolo facere causa fraudandi creditores l. omnes. §. Lucius. ff. quæ in fraudẽ credi. Itẽ fallit in hærede, qui mota cõtrouersia hæreditatis legata soluit sinẽ cautionibus. l. i. dolo. ff. ad leg. Falci. Quartus casus probať. ff. manda. l. si procurator. §. ignorantes. Pro tabel. facit, ꝙ potius videatur in hoc incidere error q̃ malicia, & ideo pœna legis Cor. debet ei remitti, vt ff. de his qui sibi ascri. l. pen. in fi. ibi. magis errore q̃ malicia incidisse. Sol. dom. Lamber. de Rampo. Bonon. legum doctor, hãc q̃õnem disputauit & soluit dicẽs, ꝙ refert vtrũ notarius sit bonę famæ & tẽpus sit longũ, quo instrumentũ factũ dicatur, & tunc nõ posit accusari saluo iure in causa ciuili & iudicio ordinario contra notariũ ad damnũ meũ seu interesse. argu legũ pro hac parte allega. C de testa. l. sancimus. si vero tẽpus est breue, quo factũ fuerit instrumentũ, & notarius sit malę famæ & suspecta persona, tunc dico, ꝙ potest accusare, & accusatus puniri. & pro hac parte est etiã argumentũ. ff. de eden l. si quis ex argẽtarijs. § cogentur. ibi. Quid enim si hu
30 milis & deploratus &c. † Itẽ pone quidã tabellio, qui falsum fecerat instrumentũ fuit condemnatus de falso in certa q̃ãtitate pecuniæ reseruata [i] sibi arte sua per iudicẽ in sententia. Modo quæritur, an illa reseruatio potuerit fieri per iudicẽ, ita quod ille tabellio arte sua posit vti? videtur ꝙ sic. arg. C. de curato. l. generaliter. in prin. & ff. de leg. iii. l. si quis in princ. §. miles. Econtra videť, ꝙ iuris authoritas non est in potestate iudicis, & ideo eũ condemnauit cũ tabellionem de falso videtur statim & consequitur actũ, vt nõ posit esse tabellio, quia infamis, vt ff. ad Municipales l. ordine. & ff. ad senatuscõ. Turpillia. l. j. §. calumniatoribus. ibi facti q̃dem quæstio &c. Solutio secundum domi. Dy. dic, ꝙ illa talis reseruatio non valuerit festucam per iura prædicta, & per iura pro hac parte allega. & per l. ff. de iniuriis. l. Diuus Seuerus. vbi dicitur, ꝙ damnatus pro atroci iniuria in ordine decurionũ esse non potest, nec quicquam operatur sentẽtia iudicantis, qui talẽ in ordine decurionum mãsisse decreuerit, & per hanc l. soluit idem do

minus

minus Dyn. quæstionem præfatam & sol-
31 uuntur aliæ similes quæstiones. † Pone qđ
ꝙ tabellio semel falsum commisit, postea
multa alia fecit instrumēta, quæritur an cre
k datur aliis instrumētis. k Et primo videtur
ꝙ non, quia à falso authore non est verisi-
mile verū instrumentū produci. argu. ff. de
eden. l. si quis ex argentariis §. j. ibi. Quid
enim si humilis & deploratus. Nam cū fal-
sum composuerit puniendus est nō solum
in eo, sed in cæteris, quæ postea scripsit. ar-
gumen. ff. quod quisque iuris. l. penul. §. pe
nulti. vituperauit enim ministerium suū, vn
de ad illud non debet postea posse redire. l.
quicunque. C. de episc. & cler. l. placet. & de
repud. l. consensu. §. hoc enim iure. porro
quia olim fuit malus, male facere existima
tur. arg. ff. de accusatio. l. si cui. §. ij. & l. non
omnes. § à barbaris. ff. de re milita. & l. ij. §.
is qui. Quid plura? lex videtur expressa. C.
de suscep. prępos. & archa. l. si aliquid. lib. x.
Nam & si tutor male gessit, in prętéritū re
mouetur à tutela. argumen. ff. de suspe. tut.
l. iij. §. nunc videamus. & §. si autem ipse.
& §. si curator: nempe qui in vno peccauit
factus est omniū reus, extra de re iudicat. c.
defleat. l. ij. C. de hære. & ideo si semel peie
ro amplius non possum esse testis, ergo si se
mel falsum cōposui, vlterius nō possum in-
strumēta cōponere. arg. ff. de iureiu. l. si duo
§. fi. nō enim desinit esse falsarius, qui semel
se falsitatibus irretiuit. arg. ff. de ædil. edict.
l. quid sit fugitiuus. primo responso. & l. q
ea mēte. ff. de fur. Ecōtra videtur, ꝙ licet in
aliquo minus bene fecit, non tamen cætera
debent irritari. arg. C. de transactionib. l. si
ex falsis. Nam qui olim fuit malus, potest
hodie esse bonus. arg. C. de nuptiis. l. Impe
rialis. ff. de lib. & posth. l. placet. nec pro vno
falso cōmisso debent cætera irritari. dicta, si
ex falsis. quomodo ergo iudicabis falsariū
ex toto, qui in multis vera scripsit. arg. ff. de
leg. ij. l. cū filius. § heres. Nam falsa particu-
la falsam accusationē totam non reddidit.
arg. ff. de repu. l. is q. §. vtrū. & vtile per inu-
tile non vitiatur. ff. de minorib. l. etiā. §. j. &
minimo falso, non debent cætera irritari. ar
gu. l. per minorē. ff. de iudi. nō enim debet
vlterius progredi delictū q̃ fuerit falsitas ip
sa. de pœn. l. sancimus. & certe minus malū
esset pro multis vere compositis falsum ali
quid substinere, q̃ vno falso plura vera falsa
fere disponere, vt plus prosit bonitas q̃ ob-
sit malicia, vt arg. ff. de senatoribus. l. eman
cipatū. in fi. hæc etiā in iudice videmus, qui
male semel iudicat, q a idē postea permitti-
tur iudicare, vt in l. iiij. C. de accusationib.
Simile videmus in teste. ff. de his qui notan
tur infamia. l. Lucius. si. n. delictū falsitatis il
lius hæc instrumenta præcissit, quomodo
ex illo falso suspicio trahetur ad instar. ff. de
suspect. tutor. l. tutor. §. quod si quid. Nam
in bonis nō fit suspicio de præteritis ad mo
derna. arg. l. iij. §. sed & sicuti. ff. de re milit.
semel enim commissa crimina veniā pro-
merentur. l. nemo. C. de episcopis & cleric.
Solutio domi. Marti. de Fan. ita dicit, ꝙ ille
notarius suo officio debuit & potuit priua-
ri, sed quamdiu nō fuerit sentētia cōtra eū
lata, vel non fuerit sibi officiū interdictū, nō
videantur instrumenta, quæ postea scripsit
fore falsa vel irrita. agu. ff. de donationibus.
32 l. post contractum. † Vltimo duas de facto
quæstiones subiicio, quarū prima talis est,
Quidā scienter & dolose cōfecit falsum in-
strumentū, veruntamen in illo instrumēto
deficit dies vel locus instrumēto confecti,
propter quę instrumentū nullū & inefficax
redditur ipso iure ad agendū, quæritur, an
33 notarius teneatur pœna falsi. † Secunda
quæstio talis est. Statutū est Bonon. ꝙ nul-
lus faciat instrumentū venditionis bonorū,
quā fecerit aliquis de parte Lambertorū,
pœna centū lib. modo quidā notarius con-
fecit instrumentū super alienatione de di-
ctis bonis, tamē quia illud instrumentū nō
reperiebatur positum in registro ex forma
alicuius statuti, erat inefficax ipso iure, mo
do quæritur etiā an iste notarius incidat in
pœnā edicti? & super ambabus quæstioni-
bus videtur ꝙ sic, quia punitur conatus, li-
cet non sequatur effectus, vt C. de seruis fu
gitiuis. l. si q̃s seruo. & melius. C. si quacun-
que prædicus po. l. vni. punitur qui contra-
xit matrimoniū ex solo illo actu, quamuis
matrimoniū nō tenuerit ipso iure. ad idē. ff.
de extraord. crimin. l. i. primo responso. C.
de episc. & cler. l. si quis non dicā. & de his
q̃ notātur infamia. l. quid ergo. §. item. & l.
quisquis. ff. ad leg. Iul. maiesta. Præterea si
quis impetrauit rescriptum iniquum, quod
ipso iure non valuerit, quia totum ius alte-
rius absorbet, nihilominus punitur, quia re
conuenitur eo iure, vt C. de testibus. l. eos
ff. quod

ff. quod quisque iuris.l.j. ad finē. In ea nāque re nō effectus, sed animi destinationes cū conatu cōsiderauerunt authores statuti & sui iuris. Nā sufficit factū quantū ad pœnā & sui iuris nō sortiat̃ effectū ad id, ad qđ si stat, vt ff. de infa.l. qd ergo. & hoc notat. C. ad senatusconsultū Sillanianū. l. q duos. Itē pro hac parte facit, quod si quis in testamento sibi ascripsit legatū, teneat̃ de falso vt ff. ad leg. Cornel. de falsis. l. si quis legatū & fa. ff. ad senatuscōsultū Sillanianū. l. si qs in graui. §. si qs codicillos. Pręterea in maleficijs spectatur voluntas & nō exitus, vt C. de sicca. l. is qui cū telo. & l. iniuriæ. ff. de fur. & ꝙ sit condemnandus. arg. ff. ad l. Iul. de adulter. si vxor. secūdo responso. ibi, plane siue iusta vxor fuerit, siue iniusta accusatione instituere vir potest. Econtra videtur, quod non teneantur, qui instrumenta confecerunt, prædicta, quid enim obfuit conatus cū iniuria nullū habuit effectū. ff. quod quisq; iur. l. j. in fi. C. si mancipium ita fuerit alienatū. l. ea quidē. & aurea lex pro hac parte. ff. eo. tit. l. impubes. §. & si ei seruo. Itē si quis exemerit in ius vocatū, si nihilominus cōparuerit ille exēptus, cessat pœna edicti. vt ff. ne quis eū qui in ius vocatus. l. penul. nisi enim factū fuerit effectualiter subsecutū nemo nocendi animū præsumit̃ habuisse. ff. de verb. sign. l. sepe. ad fi. Itē qui testamentū, quod ipso iure nō valuit, surripuit, non est pœna dignus, vt ff. de pœn. l. si quid. §. testamēto. Præterea si quis confecerit instrumentū, quod de iure non tenuit, non pōt dici confecisse instrumentū, quia instrumentū accipimus rite confectū, sicut condemnatū accipimus rite cōdemnatum, vt ff. de re iudi. l. iiij. §. condemnatum. ff. de contratabu. l. non putauit. §. non quæuis. ff. de testam. l. ad testiū. §. si quis. ff. de verb. sign. l. penulti. Præterea in l. potius mens & ratio quā verba intueri oportet, vt C. de legib. & constitutionibus. l. j. & cessante ratione, lex cessat & eius pęna, vt ff. đ iur. patro. l. adigere. §. j. Ratio autem quare imponit̃ pœna est, ne ex talibus instrumentis quis consequatur damnum, vel circumueniatur commune, si banniti pro parte Lombardorum possent alienare eorū bona, sed in proposito cessat hæc ratio, quoniā ex simili instrumēto nō transfertur dominiū rei, vt ff. de acquirendo rerū domi. l. nuda. igitur cessat lex & pœna ipsius legis ff. quod quisq; iuris. l. j. in fi. & ne quis eum qui in ius vocatus. l. penult. & fi. simi. quæ in qua dictū fuit ipso iure nullū, ponitur. supra eod. tit. §. subijciamus. vnde quæ ibi dicta sunt, pro ecclesia hic adaptari possunt, & econuerso. Solutio dom. Iaco. de la Fonta. ad ij. qō. de statuto dicit, ꝙ notarius ille qui cōfecit instrumentū super alienatione illorū bonorū, nō teneatur pœna statuti per iura allegata pro hac parte. Et quod illud maleficiū non est de grauioribus seu atrocioribus, sed de leuibus. & in leuibus delictis regula cōprobata est, quod conatus nō cōparatur actui cōsummato, & non punitur communiter nisi subsequatur effectus, vt C. de his qui ad ecclesiā cōfugiunt. l. præsenti. §. j. ad primam vero quæstionem dic, notarium non teneri pœna falsi rationibus pro hac parte allegata. & per l. ff. de adulter. l. impuberē. ibi, & si ei seruo, & ff. de crimine expila. hæredita. l. fina. ibi, & nihil mutat̃ existimatio surripiētis. & facit. ff. de furtis. l. inter omnes. & l. recte, ad finem. ff. de incendio ruin. naufragio l. si suscipio. & C. ad legem Flauiam de plagiarijs. l. præses. verum quia ille notarius dolose illud instrumentum confecit, & lex dicit in quibuscunque casibus dolus versatur, & vbi deest certum nomen delicti, ꝙ illud delictum extraordinarium dicitur, & coercetur crimen stellionatus. ff. de crimin. stellionatus. l. stellionatus. §. stellionatū. in princip. dico eum extraordinarie puniendū & dic plene, vt no. supra eodē titu. §. subijciamus. Gandi.

ADDITIONES.

a ¶Non ferat. Adde Cepol. consi. xxii. Ber.
b Moneta. Adde qualiter puniatur falsificans monetam principis Alex. consi. ciiii. i. lib. Raph. Cuma. consi. cxxxviii. Ber.
c Vsu. Adde an vtens falso instrumento vel testibus puniatur de falso. Fulgo. consi. clxxvii. Ber.
d Prodiderint. Adde Ro. consi. clxvi. Ber.
e Protestor. Adde Fulg. consi. clxxviii. Ber.
f Pro confesso. Adde quod contra notarium possit formari inquisitio de falso. Alexan. consi. lxx. & lxxiiii. Ber.
g Pœna fal. Adde videndum Alex. consi. xi. B.
h Suspectum. Adde vt per Rapha. Cuman. consil. cxxxv. Ber.
i Reseruata. Adde Bal. conf. incip. Ser Ioan. Ber.
k Aliis instrumentis. Adde Alexan. consil. lxx. & lxxvii. i. lib. & lxii. ii. lib. Ber.

Vbi

Vbi puniatur delinquens. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Maleficiorum causæ in quibus locis tractentur, & delicta puniantur.*

2 *Lex i & ij. C. ubi de crimi agi opor. quomodo intelligātur quo ad habere domicilium reum.*

3 *Maleficij causa ubi uentiletur, & quando non uagabundus transferatur ad locum delicti.*

4 *Homicidio commisso Padua per Titium cui Sempronius hoc mandauit Bononiæ ut fieret Paduæ an mandans sit conueniendus & puniendus Paduæ uel Bononiæ.*

5 *Maleficio spoliationis commisso in districtu Lucano per quendam Lucanam bannitum perpetuo à ciuitate Lucana contra Florentinum si spoliator reperiatur in ciuitate Pisana, an posit ibi accusari.*

EQVITVR videre vbi & in quo loco puniantur delinquēs, & † certe de maleficio
1 cognoscitur in tribus locis, & tribus locis puniuntur delicta. In primis in loco & iurisdictione vbi commissa fuerint, vt ff. de accus. §. si & ff. de offi. præsid. l. iij. & C. vbi de cri. agi opor. l. i. & C. vbi sena. vel clarifs. l. j. & ff. de noxal. l.
2 fin. Item in loco vbi lis est contesta. non opposita fori exceptione ab eo qui sciebat se nō esse suppositum iurisdictioni illius iudicis qui de maleficio cognoscebat, est enim dilatoria hæc exceptio, vnde non opponet post litē contest. vt C. de iuris. om. iud. l. i. & C. de proba. exceptionem. & ff. de iudi. l. sed & si susceperit. j. respon. Item propter regulā quæ dicit, vbi semel inceptum est iudicium, ibi & finem accipere debet, vt ff. de iudi. l. vbi si vero putaret se esse subiectum iurisdictioni illius iudicis, cum non esset, tūc nulla esset sententia contra eum lata, tanq̃ à iudice nō competenti. vt C. si à non cōpe. iudi. l. i. & ij. sed quid si ab initio nesciuit, sed ignorauit esse suum iudicem postea autem in causæ processu sciat, ꝙ nō est suus iudex, nihilominus litigat corā eodem quid erit? dic ꝙ bene tenet iudicium, propter ratihabitionem, vt ff. de iudi. l. licet. Itē & tertio loco, vbi reus habet domicilium, vt legi. & no. C. vbi de cri. agi opor. l. i. Item & videtur ꝙ malefactor ibi pati debeat pœnam, vbi fuerit repertus, vt d. l. i. ibi, vbi dcit, degit &c. & propter iura prædicta fuit Placē. in opinio. ꝙ vbicuq; interuenietur malefactor, ibi posset puniri. dicens, vbi te inuenero, ibi te iu
2 dicabo. † Tu dic secundū veram cōem opi. Accur. & aliorū docto ꝙ d. l. i. & ii. C. vbi de cri. agi opor. intelliguntur, ꝙ ibi de maleficiis cognoscatur, tertio loco, vbi reus reperietur habere domicilium, & quod dicit vbi reperit hēre domiciliū. vel vbi degit. s. si ibi habet domicilium vel forum, quod multis modis cōstituitur. vt no. C. de iurisd. om iud. l. ii. & no. do. Azo in summa C. eo. tit. & not. ꝙ quis dicitur habere domiciliū, vbi habet maiorem partem fortunarū suarum & larem suum, vel dic secundum glo. ꝙ opi. do. Placenti locū habet in vagabundis, vt vbicunq; fuerint reperti, ibi possunt conueniri & puniri etiā pro maleficiis alibi cōmissis, vt C. de coar. l. i. & not. supra. d. l. i. C. vbi de cri. agi opor. vagabundus est, qui inde profectus est, & nihil aduocauit. C. de incol. l. ciues. lib. x. in aliis aūt non vagabūdis obtinet, quòd si alibi latitent vel reperiantur, ꝙ fiat trāsmissio ad iudicē loci, vbi maleficium est cōmissum, vt in corpore authē. vt nulli iudi. §. si vero cognoscatur, & in corpore authen. vt oēs obediant. quæ auth. signata est super l. i. authē. qua in prouincia
3 quis delinquit &c. † Col. ergo ex prædictis ꝙ si pro maleficio ibi cōmisso lis est cōtest. vbi reus habet domicilium, & vbicunque vagabūdus repertus fuerit, quod punietur Si autē nō vagabdūus alibi capiatur transfertur ad locū delicti, si hoc petatur, & vbi de maleficio cognosceretur in loco cōmissi delicti, non poterit iudex domicilij de eo maleficio cognoscere vel econtra, sed tamē iudex cognoscet per citationem, vt ff. de iudic. l. si quis postea. quia de amisso cuiusdā hominis nō debeat sępius quæri, vt ff. nau.
4 caup. stabu. l. licet. † Sed pone quæstionem quæ sæpe de facto contingit. Quidā Bono. mandauit Bo. aliquem occidi Paduæ, ita ꝙ illud mandatum Paduæ fuit sequutum effectum, modo quæro, vbi & in quo loco iste debeat conueniri & puniri, vtrum Bonon. vbi est factus tractatus, & forsan data pecunia pro illo homicidio committendo, an Paduæ, vbi illud homicidium extitit subsecutum? & primo videtur ꝙ debeat cognosci & puniri Paduæ licet existens Bononiæ mandauit. Nā quoties aliquid agit, & eius effectus

effectus ꝙ agitur ad aliũ locũ extenditur, ibi debeat agi, vbi effectus extenditur, & nõ ibi, vbi simpliciter agitur. ff. de actio. & obl. l. cõtraxisse. & ar. ff. de administ. tut. l. Titiũ. & ff. de bo. auth. iu. pos. l. ij. Præterea quoties verba proferãtur, & ex eorũ prolatione oritur aliquis effectus post tẽpus prælationis, consideratur tẽpus sicuti effectus, & nõ prolatorũ verborum tẽpus, vnde si maritus donat vxori causa mortis post mortẽ valebit donatio. quia considerato tempore quo donatio sumit effectũ, desinunt esse coniuges: sic & hic inspicitur locus consummati delicti. argu. ff. de dona. inter vir. & vxor. l. si eũ. §. fi. & l. seq. & ff. de ma. testa. l. Stichus. præterea ex quo mãdãs vr̃ deliquisse. C. de accus. l. non ideo. & ff. de dam. infec. l. dãni. & l. si quis. ff. de vi & vi arm. l. j. ergo & eodem loco, vt consequẽs sit idẽtitas & fictio quantũ ad certas eius partes & species, videlicet quantum ad locum, quia si legatur quoddã plura continens, legari vñr quælibet eius species & partes, vt ff. de lega. iii. l. si chorus. in prin. & ff. de leg. i. l. græco. Prætẽrea nil interest an quis occidat, an mortis causam præbeat, ergo est iste in loco principaliter delicti. s. Paduæ puniendus, vt ff. ad l. Aql. l. q̃ occidit. §. fi. Præterea q̃ mãdauit grauius punitur, q̃ qui fecit, quia qui mandauit, deliquit in se & alios, sed qui fecit in se tm̃ deliquit. non est ergo mirum si grauius punitur in illo loco, vbi est maleficiũ cõmissum, vt ff. ex quib. cau. infa. irro. l. athletas. § Põpo. & §. pe. præterea si seruus cõtrahat mandante dño per nuncium vel per epistolas, cũ ipso vr̃ ille celebratus cõtract⁹, & sic ibi vr̃ conueniendus directo vbi mandatarius deliquit. quia ibi vr̃ mãdans delinquere. arg. l. quod iussu. l. i. in ij. rñs. directa est allegatio, de contractibus ad delicta. ff. de iniu. l. oẽm. & in auth. vt oẽs obed. §. hęc cõsiderantes. & ff. de cust. reo. l. ij. ad fi. præterea delictũ principalis. s. assasinorũ, vr̃ esse principale, quia si nõ delinqueret, mandans non puniretur, vt ff. de iniur. l. apud Labeonẽ. §. si curauerit. de fur. l. si q̃s vxo. §. neq; verbo. & §. si quis de manu. & de ver. sig. l. speciosus ad fi. ff. quod quisque iur. l. i. ad fi. vnde cũ istud cẽseatur principale, nõ videt̃ absurdũ, si delictum mandatũ exerceatur, & puniantur in loco delicti. arg. ff. de his q̃. vt indig. l. post. §. principale. & ff. de bo. lib. l. qui in seruitute. §. si q̃s. ff. de leg. i. contra tab. bon. pos. per l. filium. §. fratri suo. sic & alias si principalis causa agatur corã iudi. & cãm incidat, quæ nõ pertineat alias ad notionẽ eius, nihilominus cognoscit sic. & hoc argu. C. de iudi. l. quoties. Quid plura? qui mandat, id propria manu facere videtur ꝑ legẽ argumentabilẽ. ff. de fal. l. diuus Claudius. §. itẽ senatus. ibi, videri cum. facit etiã ff. de vi & vi arma. l. j. §. deiecisse. & §. quoties. & arg. est ꝙ is videatur occidisse, q̃ mandauit. ff. de solu. l. q̃ mandat. & ad l. Pompe. de parrici. l. vtrum. & melius. ff. de regu. iur. l. is qui dãnum. Quid plura? vr̃ casus legis ꝙ ita dicatur homicida, qui mãdauit, sicuti qui fecit. Nã qui per aliũ facit, per se ipsum facere videtur. ff. de vi & vi arm. l. i. §. quoties. & de admi. tut. l. ita. §. de re. Nã ita dicitur homicida mãdans, sicut is, qui manibus suis facit ff. ad leg. Aquil. l. ita vulneratus. ij. respon. Nam quæ de principalibus reis sancita sunt, eadem legis autoritate sancita suut de secundarijs. C. de his qui ad eccles. confu. l. fi. §. sicubi. & d. l. ita vulneratus ii. respon. Econtra videtur, quia iura simpliciter loquũtur, quod vbi quis delinquit ibi puniatur & conueniatur, vt ff. de accus. l. si cui. §. pe. ff. de re mili. l. desertorẽ auditum. in princ. Præterea certũ est ꝙ mandans punitur in eo, quod mandauit, vt d. l. nõ ideo & l. damni. §. pen. l. si quis missum. & ff. ad Silla. l. si certus. l. si prius. ergo si mandatum punit, quod in loco mandantis puniri debeat, sicut & vbi quis delinquit punitur & conuenitur vt præalle. l. Nam aliud est homicida, & aliud mandans, vt dicit d. l. non ideo. igitur mandans in loco mandati, & homicida in loco homicidii puniet̃, si enim idẽ C. de codi. l. si idẽ. Itẽ aliud est facere, aliud mandare, vel ordinare. ff. de reg. iur. l. aliud ff. de manu. vindic. l. iiii. in fi. sic aliud est homicida, aliud mandans. vt d. ll. & si certus. & si prius. ff. ad Silla. Item ex forma & ordine conueniendi, arguitur aliud esse mandatorem à principali. C. de fideius. præsente. & de action. auth. hodie. Nam concessus est modus arguendi de ciuilibus ad delicta. ff. de cust. reo. l. ii. de iudi. l. omnẽ. Itẽ qui mortis causam præbuit, non habetur pro homicida, sed solus ille, qui propriẽ facit, vt d. l. ita vulneratus. & l. si obstetrix. ff. ad l. Aql. qui ergo mãdauit, deliquit rõne mandati,

mandati, & qui homicidiũ cõmiſit, punitur ratione delicti, ergo ſuis locis cõmiſſa delicta ſuis locis debent puniri. Sol. d. Dyn. de
b Muſel. b determinat hanc q. quod cognitio & punitio dicti mandantis fiat Bonoñ. vbi mandatũ attentatũ fuit fieri homiciũ præfatum Paduæ, & hoc per dicta iura ꝓ hac parte alleg. Nec obſtãt leges cõtrariæ & ſimiles ſupra alleg. quia loquuntur, cũ ſolum eſt vnus cõtractus & nõ plures, & cõceptatus ab eadẽ perſona. Nã ibi videt. contrahi, vbi dirigitur effectus. ſ. in loco ſolutionis, & ꝑ alle. legibus cõtraxiſſe, & l. Titiũ. §. j. cum ſimili. Sed qñ diuerſa ſunt facta, & à diuerſis perſonis cõtracta, qa illa mãdauit & ſequutũ eſt mandatũ, tunc plura delicta ſunt, & vnũquodq; per ſe mandãtis & facientis, iõ diuerſimode ſunt punienda, vt patet ex ſupradictis. non ob. d. l. & alia ratione. quia lata ſnia in cã ciuili ẽt in loco cõtractus pręiudicat reo, ẽt in loco domicilij, quod dic vt not. infra de multis de pen. à ſtatutis. ſub. §. cã: fi. in illa magna q. xi. nec ob. eadẽ ratio,
ſ vt ibi. † Sed pone quidã Lucanus perpetuo à Lucana ciuitate bannitus, quendã Florentinũ in diſtrictu Lucano ſpoliauit, nũc ſpoliatus inuenit ſpoliatorem in ciuitate Piſana, qritur vtrũ ibi poſſit eũ accuſare, vide in Spec. de comp. iud. adi. §. j. ver. ſed pone quidam Lucanus. & ver. ſeq. Gand.

ADDITIONES.

a Lis conteſtata. Adde vt per Ang. conſi. 177. Frãciſ. Are. conſi. lviij. Ber.

b De muſcello. Adde videndum Bal. conſi. ccxiij. incip. iſti excellẽtiſsimi doc. iiij. lib. de opini. Dy. mentionem facit. & vide aliud cõſi. iij. lib. incipiẽ. proponitur quod quidam ſocij ſcelerati. Ang. conſi. clxxvij. in prin. Ber.

Vtrum pœna poſsit augeri. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Pœna an poſsit augeri uel minui.*

1 ET AD hoc vt ſciamus † vtrũ pœna poſſit augeri, an minui, notandũ eſt, ꝙ qdam crimina ſunt publica, & ordinaria. de qbus hr mentio inſtit. de publi. iudi. in princ. & ff. de publ. iudi. l. j. & iõ ordinaria dicuntur crimina, quia pœna certa imponitur, & iõ publica, quia cuilibet de populo executio eorũ plerunq; datur, vt d. legib. manifeſte colligitur. Alia vero crimina dicuntur priuata & extraordinaria ex eo, quod in eis criminibus certa pœna nõ eſt determinata, ſed eorũ criminum pœna cõmittit iudicis arbitrio, vt ſm quali tatẽ perſonæ & delicti pœna imponatur vt ff. de furt. l. vlt. & ff. de priua. delic. l. ſi pœnæ. in ordinarijs autem criminibus, non licet iudicanti minuere, quoniam facti quæſtio in arbitrio eſt, iudicantis vero impoſitio legis poteſtate demandatur, vt ff. ad Turpil. l. prima. §. ii. ibi, facti quæſtio &c. ff. ad munici. l. ordin. . niſi forte iudex hoc faceret augendo vel minuẽdo cauſa cognita, quia tunc poteſt pœnam ordinariam augere vel minuere, vt qñ multis craſſantibus & delinquẽtibus opus eſt exẽplo, vt pœna vnius ſit metus multorũ, quibus caſibus põt pœnã augere vel minuere, vero põt qñ perſona, q̃ delinquit fuit perſona honeſta, & nõ delinquit, niſi ſemel tm̃. Nã tunc pœnã ordinariã minuere põt. imo ẽt põt pœnã indulgere, vt C. qui mo. infa. irro. l. ſi poſt idoneũ. & l. ſi ſeuerior & ff. de his q notan. infa. l. qd ergo. §. pœna grauior. & ff. de pœ. l. in ſeruorũ. § pen & l. reſpiciendũ. & ff. de cuſto. & exhi. reo. l. diuus. & arg. ff. depoſiti. l. bona fides. & C. ad l. Iul. repetun. l. i. in iſ aũt criminibus extraordinarijs põt iudex ex cã augere vel minuere, licet in his criminibus certa pœna nõ ſit determinata, vt ff. de pœnis. l. hodie & l. ſanctio & ff. de effracto. l. j. §. quibus. extra de offi. deleg. de cauſis. Sed qũo in hoc caſu augetur vel minuetur pœna reſpõ. habito reſpectu ad pœnã, q̃ pro talibus delictis cõſueuit imponi, dicetur pœna maior vel minor impoſita, & de augẽdo vel minuendo pœnã ſm varietatẽ perſonarũ & qualitatẽ factorum contingẽtium, dic vt plene not. ſupra de pœn. in genere. poteſt etiam iudex ex cauſa in ipſa ſententia condemnare reum ex maleficio in pecunia, & adiicere quod ſi dicta condemnatio nõ ſoluitur abinde vſque ad certum tempus, quòd fuſtigetur, vel manu, vel pede, vel oculo debilitetur, & maxime ſi perſona fuerit vilis conditionis. argum. ad hoc C. de ſepul. viol. l. fin. ff. de in ius vocan. l. fi. & ff. de iuriſdictio. omni. iudi. l. ſi quis. Gandi.

De bonis malefactorum. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Publicatio bonorum quando fiat.*
2 *Publicatio bonorũ, an debeat fieri per sententiã.*
3 *Maleficio commisso propter quod domus delinquentis veniat destruenda, an uxor poterit quandam domum defendere, ut destruatur ratione dotis suæ.*
4 *Publicatis bonis mariti, an dos uel bona vxoris minuantur.*
5 *Maleficio commisso propter quod bona ueniunt publicanda, si talis malefactor donauit omnia bona sua alicui, an ualeat talis donatio.*
6 *Crimine capitali commisso, si fiat alienatio tituli non lucratiui, an ualebit.*
7 *Crimine commisso Titius alienauit, quasdam res amico suo, non tamen tradidit earum tenutam, sed ipse possidebat, queritur, an hæc bona possint destrui, & confiscari secundum formam statuti de hoc loquentis.*
8 *Statuto dicente quod bona homicidæ debeãt deuastari, si quidam coloni conducant prædia à Titio, & postea homicidium perpetrante deuastabunt segetes colonorum.*
9 *Statuto ut supra dicente, an bona mandantis homicidium fieri destruantur.*
10 *Fratre occidente fratrem, an filius occidentis habebit bona occisi, & si quidam promisit bene custodire castrum, ac dedit fideiuss. postea illud prodidit inimicis, sicq; fuit condẽnatus an fideiussores teneantur.*
11 *Homicidio perpetrato dum iuxta formam statuti destrueretur quædam domus homicidæ, murus domus cecidit super domum vicinæ, eiq; damnum intulit uel forte domus fuit destructa propter connexitatem, quis emendabit damnum vicino.*
12 *Crimine commisso propter quod bona malefactoris veniunt destruenda. si malefactor habeat fratrem cum quo habeat domum vel turrim communem an tota domus seu turris destruetur, an tantum pars malefactoris.*
13 *Stãte casu supra proxime posito, an frater q. nõ deliquit hẽbit regressũ cõtra delinquentem.*
14 *Filiofa. committente delictum, propter quod bona ueniunt publicanda, an pater teneatur assignare dicto filio aliquã partẽ bonorũ, & si dictus filius sit condemnatus propter delationem armorum vel ex alia causa, an pater poterit conueniri de peculio filij.*
15 *Publicatis bonis malefactoris, vel communi obligatis, illa regula tenet quantum ad creditores, qui prior est tempore potior est iure, & quid de acquisitis post obligationem factam creditori, & ante delictum commissũ.*
16 *Bona delinquentis in fiscum vel commune, tacite reddunt obnoxia fisco uel communi.*
17 *Vxore condemnata, an maritus teneatur*

1 VIA supradictũ est de pęnis, restat videre de bonis ipsorũ malefactorũ. †Circa qđ sciẽdũ est, q̃ vbi q̃s dãnatus est ad mortẽ vt amittat ciuitatẽ vel libertatẽ fit publicatio bonorũ, vt C. de bon. pscrip. l in metallũ. & ff. eo. l. relegati. fallit C. de mul. q̃ proprio seruo se sub. l. j. & C. de rapt. virg. l. vna. §. & si quidẽ. Item si filiusfa. damnet, non amittit patris peculiũ, ẽt si sit castrense, vt C. eo. tit. l. si filiusfa. Itẽ statuit in his, q̃ ex officio qđ gesserunt, si fisco teneñt, q̃ si alienauerint sua bona, postq̃ ceperint teneri dolo, vel culpa eorũ, q̃ talis alienatio reuocat, vt C. eo. l. pe. hodie aũt sciendũ est, q̃ non fit publicatio bonorum, si dãnatus habeat cognatos vsq; ad tertiũ gradũ quod intelligo exclusiue, ĩ crimine aũt læsæ maiesta. nihil innouat, vt C. eo. auth. bona dãnato. † Sed q̃ro an sit necesse, q̃ ferat snĩa super publicatione bonorũ. respon. distingue, aut aliquis delinquit circa res & cõtra phibitiones legis, vt est sæpe videre, qñ res deferunt vel ducuntur, q̃ prohibentur deferri, & tunc ipso iure dominiũ rerum cõfiscatur, vt ff. de publ. & vecti. l. cõmissa. & l. j. §. an bona. ff. de iure fis. aut aliter, vt q̃a cõmisit homicidiũ vel crimen læsæ maiesta. vel hæresis, & tũc est necessaria snĩa super crimine, vt bona publicẽtur, vt ff. de donat. l. post cõtractũ. verũ in criminibus hæresis & læsæ maiesta. licet sit necessaria snĩa, tñ post crimen cõtractũ pdit delinquens administrationẽ bonorũ & rerũ suarũ, vt C. ad l. Iul. maiesta. l. pen. §. dotes. & l. fi. & ff. de dona. l. donationes. §. fi. & C.
2
3 de hære. l. iiii. §. j. Dy. †Sed pone, quod q̃dã cõmisit delictũ, pp quod omnia eius bona fuerunt publicata cõi, ita q̃ domus destruitur, arbores extirpant, q̃ritur nũquid vxor possit quandam domum defendere rõne dotis suæ, ne destruatur, videtur q̃ sic, vt C. ad leg. Iul. de vi publi. vel priuata. l. i. & C.

ne

ne vxor pro marito.l.iii. Item vr casus legis,vt §. de distractio.pigno.l.creditoris arbitrio. Nam mulier præfertur aliis creditoribus.vt C.qui potiores in pignore habeantur. l.assiduis. & hæc de iure est veritas a,
a sed de consuetudine seruatur per rectores, quod domus turris & alia ædificia destruãtur ex forma statuti,& in cementis seu aliis bonis mobilibus, vel immobilibus satisfit vxori de dote sua. & h.d.do. Accurl.de Regio. Et pro consuetudine facit, quod potestas iurauerit seruare statuta, vnde licet per quæ dura sit lex,tñ seruanda.l.prospexit.ff.qui & à q. & quia tẽpore homicidii bona illa erant in bonis mariti & malefactoris,quanquam fuissent pignori obligata,vt ff. qui satis.cog. l.sciendum.& C.de ingenu.l.si dominũ. vnde in eis bonis destruendis statutum vendicat sibi locum. Item facit, quia delicta non debent remanere impunita,& quia magna ratio &c.vt ff.ad l.Aqui.l. ita vulneratus.& l.si a reo.ff. de fideiuss.& mand.Item quia illud statutum generaliter loquitur. Item quia si placuisset statutariis leue erat eis excipere de dotibus,vt quod expresse dictum nõ est, haberi debet pro omisso. quod dic vt no.supra de transa.& pa.§ vlti. circa princ. in pluribus & maxime in versi. si enim. & versi.præterea. & seq. Et quia omne sacramentum est seruandum,nisi vergat in dam num salutis æternæ,vt extra de iureiurã.c. cum contingat, & quia quis non debet esse immemor salutis æternæ.l.sancimus.C.ad
4 l.Iul. repetund.† Sed quid si maritus deliquit ita, quod ex forma statuti eius bona debeant publicari. dic quod non minuentur propter hoc dotes vel de bona vxoris vt C. ne
5 vxor pro marito &c. Item pone,quod aliquis commisit delictum propter quod bona omnia, sua ex forma statuti erant publicanda, talis donauit alicui omnia sua bona, modo quæritur an valeat talis donatio, respon
b de secundum Azo, b quia aut talis donatio fit ante reatum,aut post reatum & ante cõdemnationem,aut post reatum & condemnationem de se factã. In primo casu bñ valet,quia legitime factum est &c. vt C de ad mi. tut.l.sancimus Item si permittitur donatio inter vir.& vxo. nõ vt statim valeat. sed vt morte confirmetur,multo fortius debet valere ista donatio,ex quo fit in persona non prohibita. In secundo casu dicit d. Azo. donationẽ valere,per legẽ ff. de do.l. post cõtractũ. & sic intelligit l.de bonis proscrip.C.l pen. Sed hoc fallit in duobus casibus in crimine læsæ maie. & in crimine hæresis,vt C.ad l.Iul.maiest.l. fi.de hæreticis. l.iii. In tertio aũt casu,si post reatũ & cõdẽnationẽ facta est donatio,tũc non tenet, vt C.de bo.dãna l.si qs, & ex ista opi.d. Azo. excogitantur & fiunt quotidie multæ barattariæ. Nã cõmissis delictis fiunt tales donationes, pp quas cõia ciuitatis & loca perdunt ius suũ, & ita male cogitãtibus paratur via delinquendi quod esse nõ dẽt, vt C. vnde vi. l.i.& l.meminerint. Et iõ do. Odo. in ista tali donatione putat & dicit ista fore distinguẽda. Aut aliquis donat vni vnã rẽ alterã alteri, aut donat oĩa bona sua,iõ qa donatio indiget insinuatione, & ipse ppter talẽ reatũ à se cõmissum corã iudice nõ veniret,apparet ex hoc, quod hæc donatio sit facta in fraudẽ,& iõ non valet. Nã sicut nõ criminosus si alienat oĩa sua bona & hẽat creditores,vr facere in fraudem creditorũ, vt ff.q in frau.credit.per totũ.ita hæc donatio vr facta in fraudẽ reipubli.quia facta vr metu futuræ pœnæ,vt ff. de don. cau. mor. l.si aliquis.nõ ob.d.l.post contractũ.quia eã sic intelligit do. Odof.qa si cõtracto crimine capitali quis donat & postmodũ absoluetur,quod illa donatio nõ reuocat,quia sñia declarat eũ nõ criminosum, vñ dicit quod illa lex facit potius cõtra do. Azo.quã p eo. veruntamen do.Odof.dicit,quod omnia,quæ hucusq; dicta sunt,habent locũ in donatio-
6 ne quæ fit ex titulo lucratiuo. † Sed quid in alienatione tituli non lucratiui, valebit ne alienatio facta post cõtractum crimẽ capitale? vr quod sic,quia non inuenio prohibitũ, quod alicui sit interdicta administratio rerum suarũ propter contractũ crimẽ capitale,nisi in prædictis duo.ca. Item facit qa reus potest solui,vt ff.de solut.l.reus.sed in ista q.dicit idem Odof. quod alienatio valet, sicut valet alienatio facta in fraudẽ creditorũ vt ff. de his q in frau. cred.l.qui aũt. §.interdũ & §.simili mõ. Sed qrit,an talis alienatio siue vẽditio põt reuocari tãq̃ i fraudẽ cõis facta.d.Odof.distinguit,qa aut crimen cõmissũ est occultũ, qa de hoc nõ est delatus vel requisitus ille alienator, & tũc nõ reuocat qa nõ psumit aliqua fraus. Si aũt crimẽ est patẽs, qa oẽs dicũt talis occidit talẽ,

 vel

vel requisitus est de hoc, & post talẽ requisitionem, vendidit. hoc casu debet reuacatio habere locum quia in fraudem rei publi. & hæredũ occisi vr̃ facta esse, in petitione hæreditatis ex quo petita est hæreditas, oĩs possessor bone fidei efficit malæ fi. vt ff. de peti. hære. l. itẽ veniunt. §. petitã. & §. petitũ. vel dic scd̃m Alber. qd̃ aut crimen, quod committitur ante alienationem factam est capitale, aut non, primo casu subdistingue, q͠a aut est inculpatus, & præsumptio est cõtra eũ, & tunc presumit alienationi fradulẽta, & nõ tenet ff. de bo. dam. l. cũ ratio. §. ex bonis. si aũt nõ inculpatur, habet locũ lex allega. in glo. ff. de dona. l. post cõtractũ. si vero alienatio p̃cedat crimẽ. dic aut est suspicio cõtra eũ, & tũc nõ valet ff. de do. l. si qs. aut non est suspicio, & tunc valet, vt C. de bo.
7 proscri. l. pe. †Sed pone qd̃ aliquis ante maleficiũ à se cõmissum alienauit res quasdã alicui suo socio vel amico, non tñ tradidit possessionẽ earũ rerum, imo tẽpore delicti easdẽ res inuenit possidere, q̃ritur nũquid hæc talia bona possint destrui & confiscari cõi s̃m. formã statuti de hoc loquẽtis qd̃ ex tali maleficio ipsa veniant publicãda & destruenda, & vr̃ ꝙ emptor possit ipsa bona defendere, q͠a semp stat instrumẽto donec probatur cõtrariũ. l. cũ p̃cibus. C. de ꝓbat. Itẽ quia factus est dñs pp traditionem, vt C. de pactis. l. traditio. Item vr̃ casus expressus. ff. de do. l. post contractũ. Ecõtra vr̃ ꝙ donatio sit facta in fraudẽ, & ideo reuocãda ex illo edicto ff. q̃ in frau. credi. p totũ. & l. creditores ff. de ver. sig. & l. si cui. Item quia ex maleficio fuit obligatio vt instit. de obli quæ ex male. & ff. de act. & oblig. l. ex maleficiis. Item multa sunt introducta cõtra iuris regulas ne maleficia remaneãt impunita. l. ita vulneratus. in fin. ff. ad l. Aquil. Item quia iam daretur materia aliis delinquendi, ꝙ esse non debet C. si aduer. vẽdi. l. i. & de indi. vidui. l. ij. So. secũdum d. Gui. & alios iuris peritos dic, quod si malefactor tempore maleficii possidebat illa bona, ꝙ secundum formam statuti illa debeãt publicari argu. l. sicut. §. qui superuacuus. & §. si debitor. ff. quib. mo. pig. vel hypo. sol. & de acqui. hære. l. is qui. & C. de natu. liber. l. iii. §. quod in subeunda. & de distra. pig. l. i. & l. qui sub imagine. & quod illa venditio fit simulata bene facit. C. de distr. pig. l. q pre-
8 dium. †Item pone continetur in statuto, quod bona homicidæ debeãt penitus dissipari & destrui, tã domus, quã fructus arborum, quidã coloni cõduxerant p̃dia, & seminauerunt segetes ante homicidiũ à dño prædictorũ cõmissum, quærit an iste segetes possint & debeant destrui, & vr̃ ꝙ non quia ita debent latrones seu nocẽtes puniri vt innocentes non tangantur, vt C. de his qui latro. l. fi. in fi. Itẽ dicatur societas inter dñm & colonũ. ff. loca. vt l. si merces. §. si is. non est tñ talis, vt debeat pp hoc puniri, vt C. de pœ. l. sancimus quia alterius crimen, nõ debet alteri nocere, vt ff. de pœ. l. crimẽ. Itẽ si ab aliquo prohibeantur coloni, tenet fiscus, vt ff. loca. & condu. l. si fundum. & ff. de leg. ii. l. nihil. §. fi. itẽ facit C. de euic. l. fi. Itẽ tenet fiscus omnibus creditoribus dñi, vt C. ad. l. Iul. de vi publ. l. tutoris tui. ff. sol. ma. l. si marito publico iudi. Econtra vr̃ imputandũ colono, qui cũ tali malefactore cõtraxit, vt ff. pro soc. l. socius. insti. pro soc. §. fi. ff. de adulter. l. vi passam. §. mulierem. Itẽ fructus sunt dñi. ff. loca. & cõduc. l. cũ in plures. §. messem. ff. de fur. l. filio. §. frugibus. & l. si apes. Itẽ fructus & fundus dicuntur vna res esse, vt ff. q̃ in frau. cre. l. fi. §. fructus So lu. vero quia lex dicit, ꝙ res nõ debent puniri sed personæ, vt in auth. de mãd. prin. §. oportet aũt te. & alia lex dicit ꝙ puniuntur res, vt ff. cõmu. diui. l. si is cũ quo. vnde cõsuetudinẽ dico seruãdã in talibus, q͠a sæpe dat̃ dimidia rusticis, quia nullus casus interuenire põt &c. ff. fa. herci. l. si fundus. 1 pri. q͠a minime sunt mutãda, vt ff. de legi. & senatuscon. l. minime, si aũt nõ appareat d̃ cõsuetudine. dico qd̃ fructus nõ sunt deuastãdi, q͠a iniquũ esset si rustici laborassent frustra, ne doleant diligentes, vt C. de alluuionib. & paludi. l. fi. & sic determinat d. Vber. de Bob.
9 †Itẽ pone cõtineri in statuto, qd̃ qcunq; fecit homicidiũ, qd̃ eius bona debeãt destrui, aliqs nõ fecit, sed fieri mãdauit, nũqd bona talis mãdãtis destruent, dic ꝙ sic, & dic ple. vt no. supra de trãsa. & pa.
10 §. vlti. & supra de pe. in genere. †Quæritur si frater occidit fratrẽ, an bona occisi pertineant ad filium occidentis vr̃ ꝙ non ff de bo. dam. l. cum ratio. sed quod debeãt publicari eo casu. qñ frater ille non habet filios. vel alios sibi coniunctos in eodẽ gradu, q͠a tunc esset secus. ff. si quis ali. testa. prohi. l. ii.

Itē quæritur pone quod quidā promisit bene custodire quoddā castrū, & dedit fideiussores. postea illud castrū prodidit inimicis ex quo grauiter fuit condēnatus, q̄ritur nunquid fideiussores teneātur ad condēnatione dic quod non solum teneantur ad id quod interest cōis, q̄a pone ꝙ condēnatus erat in maxima quantitate, & ita Bononiæ
d fuit terminatū[d] per l. libertus.§.fi.in fin.ff.
11 ad muni. Oy.† Itē pone qō.de facto quidā fecit homicidiū. propter quod ꝓnunciatū fuit,quod omnia eius bona deberēt destrui q̄a super tali maleficio erat statutū accidit cū potestas faceret destrui quādā domū talis homicidæ, ꝙ murus domus p̄dictæ cecidit super quandā domū vicinā,vel forte destructa fuit ꝑ cōnexitatē,mō q̄ritur q̄s debeat illi vicino emendare tale damnū,& vr̄ ꝙ potestas.arg.l.C.de ijs, q̄ latro.vel alias cri.reos &c.l.vna §.tribuni.& ff.ad l.Aqui. l.quemadmodū.§. magistratus.ff.de iniu.l. nec magistrat.arg.ff.de pœ.l.absentē.ff.si q̄s ali.test.prohi.l.ij.§.fratres.Ecōtra vr̄,ꝙ ille teneat dānū emēdare, q̄ maleficiū cōmisit, vt arg.ff.cōi diui.l.si is cū quo. & ff. sol.ma. l.pe.Sol.d.Alb. de Pap. dixit potestatē nomine cōis teneri ẜm iura alleg. cuius opin. vr̄ h̄re locū tantū, q̄m bona malefactoris talis erāt publicata, q̄a tūc tenet ptās nomine fisci,q̄ est hæres & tanq̄ hæres dicti malefactoris tenet resarcire dānū, cuius occasione ille dānū substituit, q̄a qui cām dāni dat,dānū dedisse vr̄, vt ff. ad l.Aqui.l.occidit.vn̄ fiscus succedēs tenet, vt ff. ad l.Iul. de adul.l.tutore.& C.de bo.proscrip.l.si vt ꝓponis.Si aūt bona nō erant publicata,tūc teneat malefactor[e] vt ff.cōi diui.l.si is cum
12 quo.† Itē q̄ro.aliquis cōmisit maleficiū,ꝓpter quod oīa eius bona ex forma statuti erāt destruenda,hic malefactor h̄et fratrē, cū quo h̄ebat turrim vel domū cōem. q̄rit an tota domus vel turris debeat destrui,an vero destruēda sit tantū ꝓ parte cōtingente illi malefactori. Et vr̄ primo ꝙ tota domus vel turris sit destruenda.arg.ff.cōmu. diui.l.si is cū quo.ff.de aqua plu. arc.l.interdū.C.de neg. gest. l. si cogn. Nā qđ cōe est est meū est,vt ff.de verb.sig.l.pupillus.§.fi. do.vero Odof. dixit diuisionē faciēdā esse, q̄a nō dēt alteri per alterū iniqua conditio afferri,vt ff.de reg.iur l. non dēt. & de alie. iudi.mut.cau.l.j.C.de pœn. l. sancimus. & hoc cū solūmodo publicantur, sed si nō publicantur. delinquētes tenētur resarcire dānū cōi diuidundo iudicio vt d.l.si is cū quo. Si aūt nō est soluēdo p̄stat de publico æstimatio nō delinquenti.ar.ff.ad Sil. l.in lege. & C.in quib.cau.ser.acci. lib.l.ii. Odof.S. d in qōne ista d. Franc. Accur.& d.Rolan.de Ro. cōsuluerūt mihi Bononiæ assessori distinctione opus fore dicētes, aut pars malefactoris erat de turri in parte inferiori, vel ita coniuncta,ꝙ illa pars nō poterat destrui sine destructione partis alterius, & tunc dicebāt totā turrim vel totā domū destrui debere ꝑ iura primo alleg.ff.de acqui. re. do. l.si sup.quia superior locus deseruit inferiori,& ecōtra, & ædificiū solo cedit.ff. de acquir.rer.domi.l. si adeo.§ ex diuerso.& in insti.de re.diui.§.ex diuerso & C. de re iudi. l.ij.& hoc cōtingit ne maleficiū remaneat impunitū,vel ita vulneratus.ff. ad l. Aquil. cū simil. Si aūt pōt separatio fieri sine læsione partis vel cōsortis,q̄ nō deliquit,& tunc separatur,vt ff.de adimen.lega.l.& sed.§.si duobus.& ff. de solu. l.si alieni nūmi. & ff. de mino.l.ēt. & ita intelligit d.l. interdū.ff.
13 de aqua plu.arcē. † Sed nūc q̄ro,nūquid superior frater, q̄ nō deliquit habebit regressum cōtra inferiorē ꝓ dāno ei illato occasione maleficij p̄dicti? dic ꝙ sic, vt ff cōmu. diui.l.si is cū quo.ff.de neg.gest. l.nā & Seruius.in princip.ff.de cōdi.indebi.l.indebitū. ff.ad l.Rhod.de iactu.l.j.ff. de neg.gest.l.si cū peculio.& hoc si est soluēdo, si aūt nō est soluēdo dic qđ tunc habebit regressū cōtra cōe.arg.ff.de adulte.l.miles.& facit ad hoc
14 quod no.s.in magna ꝓxima qō.† Pone cōtinetur in statuto ciuitatis, ꝙ quicūq; fecerit tale maleficiū,ꝙ oīa ipsius bona habeāt publicari. Ecce filius quidā familias cōmisit delictū tale propter quod eius bona debeāt publicari. q̄rit nunquid pater tali filio tenet assignare aliquā partē suorū bonorū dic ꝙ nō.arg.l.C.de bon.dā.l.si filius.& l.j. Nā nec tenetur pater respondere pro delicto à filio cōmisso,vt ff. de act. o. & oblig.l. ex maleficio.§.is quoq;.in fi.& C.ne fil.pro pat.&c. sed pone ꝙ filiusfamilias condemnatus est exportatione armorū vel ex alia cā, nunquid pater pōt cōueniri actione in fa
f ctū descēdente ex re iudicata de peculio ipsius filijfami. & certe dicatis ꝙ sic pōt argum. ad hoc.ff. de noxa.l.quoties. & l.seq.

15 & in hoc cōcordāt oēs doc. & ita vidi Bononiæ multoties iudicari. †In summa notādū est, ꝙ si malefactor, cuius bona sunt publicata vel obligata cōi, habeat creditores, ꝙ obtinet regula illa, qui prior est tēpore, potior est in iure, vt ff. qui potiores in pigno. habean. l. fi. & C. de remis. pigno. l. si pignus ignorante. C. qui potio. in pig. habe l. si generaliter. sed priuilegio fisci obtinet, ꝙ si is, qui mihi pig. est loco obligauit oīa sua bona p̄sentia & futura. postea bona aliqua acquisiuit, & postea maleficiū cōmittat, cuius occasione eius bona veniāt publicāda, ꝙ in rebus prædictis postea acquisitis erit fiscus potior priori creditore, vt ff. de iure fisci. l. si
16 is qui. †Itē no. ꝙ bona delinquentis in fiscū vel cōe, tacito fisco vel cōi reddunt̄ obnoxia, vt C. in quib. cau. pig. ta. cōtra. l. i. de pri. fis. l. j. & vide infra, similē qōnē ad hoc.
17 †Quæstio est in fi. istius tit. inserenda. vxor mea, condēnata est in x. lib. qrit̄ nūquid ego maritus tenear, vr̄ ꝙ sic. ff. sol. ma. l. si cū. §. si aūt in feuissimo. Itē quia plus aggrauat paruus ictus fustiū, q̄ maxima pecuniæ accumulatio. ff. de pœ. l. in seruorū. in fi. Item si aliquis est captus ab hostibus & nō sit vnde redimatur, nisi de dote, tunc dos potest alienari. ff. so. ma. l. q̄uis. & ff. de iure do. l. mutus. Econtra vr̄, vt C. ne vxor pro mari. l. marit⁹. Itē qa dos nō venit publicāda nisi in casu. C. de primi. l. primipilus. Sol. de stricto iure non tenet̄ maritus, sed de æquitate sic. Nā maritus tenet̄ vxorē alimentare. & hæc iusta cā alienationis dotis. C. de fund. do. l. fi. Itē quia animæ cœteris rebus sunt præferendæ id est, animata corpora. C. de sacrosan. eccl. l. sancimus. ff. de relig. & sum. fune. l. Neratius. & l. quod sit. §. nulla. vel dic & melius, ꝙ fiat condēnatio, sed differatur exactio donec matrimoniū fuerit solutum, vt ff. ad l. Aqui. l. in lege. & ff. iud. so. l. i.

ADDITIONES.

a Veritas. Adde ꝙ hanc opinio. tenet Roma. cons. cxxviij. Bernar.
b Secundū Azo. Adde videndū Pet. de Anch. cons. cclij. & ibi an talis alienatio possit reuocari. B.
c Quod sic. Adde videndum Ioan. de Ana. consi. lix. Ber.
d Terminatum. Adde vt per Io. And. in additio. ad Spe. in rub. de fideius. Ber.
e Malefactor. Adde, vt per Io. And. in additio. ad Spe. in tit. de societa. Ber.
f Peculio. Adde, vt per abb. consi. lxvj.

De aliquibus quæstionibus varijs in maleficijs. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Consanguineus uel affinis rixatus est cū affine, uel ei est iniuriatus, an puniatur.*
2 *Iniuriarum accusari an possit, qui crimen alteri iniuriasse obiecit.*
3 *Intrans armatus domum mulieris coniugatæ cōtra voluntatem illius, confitens quod per eum non stetit quin carnaliter eam cognosceret, si probat illam esse male conditionis & famæ an iste punietur?*
4 *Homicidæ si imponatur pœna mille librarū ex forma statuti cum iure ciuili sit pœna capitis, si accusatus de homicidio ex forma statuti sit absolutus, an poterit accusari l. Corne. de sicca.*
5 *Masculinum, an comprehendat fœmininum etiā in delictis.*
6 *Quis quicunque nullus uel similia prolata à lege municipali, an comprehendant quæ nulla sunt?*
7 *Respondens dicenti se uelle committere aliquod graue delictum bene placet mihi, facias bonum est, an ex tali responsione aliquam pœnam patiatur.*
8 *Robaria facta in territorio uillæ uel castri, an ille locus teneatur ad emēdam & quomodo.*
9 *Delinquens si efficiatur clericus, post delictum perpetratum. an puniatur per iudicem secularem uel ecclesiasticum?*
10 *Malefactor condemnatus in c. in carcere existens, qui dederat fideiussores de nō fugiendo aufugit & cōem à custodibus condemnatus exegit ac illis iura cessit, an custodes à fideiussoribus exigere poterunt?*
11 *Accusatio instituta de dāno dato, & alia acta facta coram iudice ciuili, quando adest iudex maleficiorum. an valeat?*
12 *Filiusfam. an possit esse in iudicio causæ criminalis sine consensu patris.*
13 *Filiofam. an teneatur pater consentire in iudicijs publicis.*
14 *Minatus fuit Titius animo irato Sempronio de offendendo eum in personā postea intra paucos dies Sempronius fuit offensus in personam, an præsumatur Titium commisisse maleficium tale?*
15 *Furto aliquid mihi est est subtractum, an me sic*

sic requirente index poterit compellere omnes vicinos ad indicandum furem.

16 *Index maleficiorum an possit cognoscere diebus feriatis de maleficijs, et an de robaria facta in territorio alicuius castri teneatur ille locus ad emendam*

17 *Robaria commissa in territorio castri vel villæ an homines illius loci tenebūtur ad emēdam in capita vel pro modo patrimoniorū?*

18 *Potestas existens ad balconū palatij vidit Titium vulnerari à Sempronio, ex quo vulnere secuta est mors, an potestas ex hoc solum, qđ ipse vidit malefactorem committere maleficium possit illum condemnare?*

19 *Accusatus de vulnere cōparuit, & datis fideiussoribus fuit relaxatus, postea cōmisit homicidium, petit iudex ut fideiussores eū repræsentent, an teneantur?*

20 *Stante superiori casu si potestas vult dare fiduciam respectu homicidij, an tenebuntur fideiussores illum repræsentare?*

21 *Clericum percutiens animo irato & grauiter incedentem more laicali an erit excōicatus?*

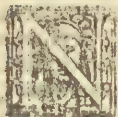
22 *Derobauit me aliquis, uel læsit, ita quod sum damnificatus, probatur maleficium sed non possum probare meum interesse quid erit seruandum?*

23 *Frater fratrem interfecit, filij interfectoris petunt hæreditatem mortui, quæ alias eis ex successione deferiur, quid iuris erit?*

24 *Confitentem Titio in tormentis uel corā iudice, quod mihi furto rem subtraxit, uel alias dānum dedit si postea moriatur, an pro cōfessione illa potero illius hæredes conuenire?*

25 *Filiusfa. propter delictum in aliqua quantitate fuit condemnatus, an pater teneatur partē aliquam pro illo assignare communi?*

26 *Statuto dicente si damnum datum fuit in cōe illius uillæ, & ignoretur malefactor, quod commune teneatur ad emendam, si ecclesia fuit damnificata, quid iuris erit?*

VNNC est videndū de aliquibus quæstionibus in maleficijs, quæ quodammodo nō bene adaptātur ad titulos, supra dictos, & postea subijciā de reb⁹ vetitis nō portādis extra territoriū ciuitatis vel castrorū, quib⁹ vetitæ sunt portari.

1 †Et in primis q̄ro. Ecce duo cōsanguinei vel affines rixati sunt adinuicē, vel iniuriati vnus alteri, modo q̄ritur an possint, & debeant puniri & qualiter? Rñ. vulgare est laicorū, φ nō puniantur, sed certe falluntur, qm̄ delicta cōmissa inter cōiunctas personas cōsanguinitate vel affinitate grauius puniunt q̄ si inter extraneas personas fuissent cōmissa, vt ff. de pœn. l. capitaliū. § oīa admissa. & concordat hæc cū Seneca dicēte tāto maior offensa est iniuria, quāto proximior est, qui eā fecit, vt ff. & C. ad l. Pompe. de parri. per to. Ecōtra vř φ cōsanguinitas suadeat tale maleficiū remanere impunitū, qñcunq; sit cōmissum, vel qui mitius sit iudi. vt ff. de pœ. l. respicieudū. ff. de excu. tut. l. si tutor aliquo vincu ff. de recep: l. ij. ad l. Iul. repetun. l. i de fur. l. nec cū filio. & l. seq. & l. qui vxo. in princip. & C. de pat. pote. l. iij. & iiij. ff. de libe. ho. exhi. l. iij. § hęc verba. ver. his tm̄. Sol. ſm d. Dy. distingue, vtrū maleficia illa sunt attocia, an vilia. atrocia aūt seuerius iudicātur, vt d. §. oīa admissa, leuia aūt & vilia mitius, aut nullo modo, vt in l. i n. contrariū alle. & facit. C. de pa. pote. l. si filius & ff. de iniur. l. ꝑtor edixit. §. ꝑterea. vel dic φ rectores ita puniunt personas coniunctas, sicut extraneas. argu. d. §. oīa. & ita fecit Ro. de fratre suo, vt ff. de re. diui. l. fi.

2 †Quæro si aliquis iniuriose crimen obiecerit alicui, an possit de iniuria accusari? vř φ non, si tñ verū non sit de illo crimine. argu. eligis à cōtrario sensu. C. de iniur. l. si nō conuitij. Itē si verū sit de illo crimine obiecto, qm̄ peccata nota esse expedit ff. de iniur. l. eū qui. Sed in hoc casu Mar. de Fano ita distin, cum iniuriose obijcitur crimen, aut talis est iniuria, qua probata resultat in crimen, quod expedit esse notum, puta quia vocauit eum cucurbita consentiente. & hoc probato, φ consentiat, sequitur φ sit infamis. qa præstat causam lenocinij, vt ff. de his qui not. infa. l. i. & de ritu nup. l. palam. tunc nō tenet iniuriarū. & sic intelli. l. eum qui. si autem dicat ei iniuriam, qua ꝓbata non sequitur aliquod crimen, bene tenetur iniuriarum. d. l. si non cōuitii. ff. de postu. l. i. §. si quis. & hæc distinctio locum habet in verbis iniuriosis criminum. Nam si dico alicui pauper, mendicus, bene etiam teneor iniuriarum, quia turpe est rei familiaris detegere paupertatem. vt C. qaando & qui. quar. pars deb. l. ii. libro. x. & ideo teneor. Idem in aliis. vt si diuitē fideiussorē non recipiam. ff. qui satisda. cogā. l. fideiuss.

nec illa distinctio locum habet in ijs sed solum in criminibus, Marti. de Fã. 3 † Quæstio de facto fuit Mutinæ quod quidã armatus de domo rangonũ intrauit domũ cuiusdã fœminæ coniugatæ contra suã volũtatem, volens eã carnaliter cognoscere, & per eũ non stetit, & hoc fuit cõfessus iste armatus probauit ad suã defensionẽ, ꝙ illa mulier erat malæ cõditionis & famæ & à pluribus cognita. & ꝙ ipse idẽ solitus erat eã cognoscere carnaliter, modo q̃rebatur an iste ex tali maleficio deberet puniri. Et ꝙ non debeat puniri quasi est expressum. C. ad leg. Iul. de adul. l. si ea q. ff. d̃ iniu. l. itẽ apud Labeonẽ. §. si quis virginẽ. ff. loca. & condu. l. si ignorans & q̃ ibi no. Solu. d. Dy. de muscello consul. super. d. q. ita consuluit & b dixit ꝙ si d. mulier quæstũ fui corporis faciebat ꝙ ille armatus nõ possit, nec debeat puniri, alias sic per iu. præallegat. & specialiter ꝑ l. ff. de adult. l. si vxor. §. plane. quæ autem dicat quæstũ palã sui corporis facere, dic ff. de fur. l. eũ. & de his no. sup d. l. si ea quæ. & l. q. de adult. 4 † Quid de qõne, quæ quotidie cõtingit de facto. Iure ciuili cauet quod ꝓ homicidio imponatur pœna capitis, vt dixi, supra de homic. iure vero municipali cauetur, ꝙ imponatur pœna mille librarũ. mõ aliquis accusatus de homicidio ex forma statuti fuit absolutus, modo q̃ritur an ipse possit accusari pẽna legis Cor. d̃ sicc. de iure cõi? Et primo vr̃ quod sic, quia ius municipij nõ tollit ius cõe, vt ff. de libe. hom. exhi l. iij. in princ. & expresius. ff. de action. & obligation. l. quoties. nisi expresse dicatur in l. municipij, quia ius cõe nõ debeat obseruari, sed statuta tm̃, vt d. l. quoties. Itẽ pœna corporalis nõ tollit pecuniariã, vt C. q̃ñ ciui. actio. præiu. crimi. l. i. ff. de tab. exhi l. iiij. §. si quis dol. ff. vi bonorũ raptorũ. l. ii. §. j. & ff. de sepul. viola. l. qui sepulchrũ. Nam q̃ñ potestas iurat seruare statuta, iurat ea seruare secundũ iura & leges, vt in corpore auth. ꝗ iusiurã. ꝙ præstatur ab iis, qui admi. acci. Item si statutariis placuisset ius commune non seruari, leue erat eos hoc dicere, vt C. de cadu. tollen. l. vna. Ecõtra videtur statutum debere obseruare. Primo quia potestas iurat tantum seruare statuta, vnde non debet via periuriis aperiri, vt C vnde vi. l. meminerint. & C. de indict. vidu. tol. l. ij. C. si aduer. rẽ iudi. l. ij. & auth. ibi posita. Itẽ certa pẽna est per statutũ posita vnde qđ per statutũ conceditur, in aliis vr̃ prohiberi. ff. de iudi. l. prætor. Itẽ si pro eodẽ delicto duplex pœna imponeretur, esset contra, vt ff. de nau. cau. stabu. l. licet. C. de pœ. l. oẽs. extra de ætat. & quali. c. acce. & c. at si. extra de iud. c. cũ percussio. vij. q. i. & c. pe. de cle. ægro. Sol. dicit d. Cy. ꝙ iste nõ possit amodo accusari per l. j. ff. de acc. l. senatus. & d. l. licet. & ad l. in contrariũ allega. rñ. quia vna pẽna daẽ ad bursam actionis principaliter, & sic in ea per se ciuiliter agitur & nõ ad vindi. Alia daẽ ad vindictã pro pœna corporali infligenda, vel pecuniaria fisco applicãdã, seu cõi, & sic ẽ criminalis, quia nõ datur ad bursam actoris, sed in proposita. q. vtraque pœna datur ad vindictam & bursã cõis, & sic vna electa tollitur alia, vt d. l. senatus & l. prætor §. i. ii. iij. & 4. rñ. Alii vero sapientes aliter dicunt. Nã dicũt. ꝙ si apareat de mẽte statutariorũ volẽtium pœnã statuti subrogare legi ciuili, ꝙ tunc si exacta est pẽna statuti. vel sublata ꝑ absolutionẽ, vlterius nõ imponaẽ pẽna legitima, quia pœna statuti subrogata est loco pœnæ legalis, igitur fungi dẽt partibus eius vt ff. de iudi. l. mortuo. & ff. si q̃s cau. l. si eũ. §. qui iniuriarũ. Si vero nõ appareat, ꝙ tũc põt agi ad plus quod est in pœna legali, q̃ in statuto, vt C. de act. & oblig. l. cũ ex vno. & l. si plura. & arg. ff. arb. fur. cæ. l. i. & ff. vi bo. rap. l. i & ff. de act. & obli. l. qui seruũ. ff. cõmo. l. vnde q̃ritur. Et hoc si tm̃ vnum est delictũ, secus si plura sunt delicta. Nã tunc põt pẽna exigi pro alio delicto, de quo non est imposita vel absolutio facta, vt ff. de priua. delic. l. nõnunquã. D. vero Alber. Papi. fuit in hac opi. qđ si aliqua ciuitas habeat statuta super aliquo maleficio. ꝙ illud statutum tollat leges ciuiles tractãtes de illo maleficio in contrarium, vel vltra vel præter. Sed ipse hanc suã opi. nõ probauit aliqua l. sed dic & alleg. pro hac bonã sol. d. Alb. q̃a nõ est recedẽdũ à verbis statuti, vt C. de indic. vid. tollẽ. l. ii. C. si aduer. vẽ. auth. sacra. Itẽ quia constat omissum esse de iure cõi, vñ, ꝙ in vno cõcedit, in aliis ꝓhibet. ff. de iudi l. cũ prẽtor. C. de procura. l. maritus. ff. de leg. l. cum lex. Item quod vltra pœnam statuti possit peti de iure cõmuni, debet haberi pro omisso. argumen. C. de legib. l. nõ dubium. ff. soluto matrimon. l. si vero. §. de

viro.& secũdum hoc iudicatum fuit Bono. per collegium do.iudi. Dominorũ aũt Alb. & Dyn.opi.veriores credo, quæ ẽt de consuetudine obseruantur. †Qõ talis insurgit in lege ciuili, vel ẽt ciuitatis cauetur, ꝙ si qs cõmiserit tale maleficiũ, quod debeat certa pœna puniri, verbi gratia, statutũ est Bono. ꝙ nullus emat bladũ, nisi in platea sub pœdecẽ librarũ . modo qdã mulier alibi emit bladum: quæritur ergo an appellatione si quis, vel quicunque, vel nullus contineatur fœmina, ita ꝙ dicat incurrere pœnã legis vel statuti. Super qua quæstione d.Oodof. consul.à iudic.de vec. Bonon. talem tradidit doct notatam. C.de ser.fugi.l.quicunq; dicens, aut verbũ si quis, quicũque, vel nullus, vel simile, profertur à lege vel statuto cũ statutũ sit lex ciuilis, vt instit.đ iure nat. gen & ciu.§.oẽs vero populi.& C.de ema. lib.l.j.& expresius.ff.de mun.& ho.l.1.§.i. in fi.ibi, ex his enim &c.& l.fi.§.i.& ff.đ iu. immun.l.semp.§.leges.ff. quod cu.vni.no. l.nulli.& l.itẽ eorũ.in prin. & tunc cũ illud verbũ profertur à lege, siue tractet de odio, siue de fauore sub illo verbo masculinũ cõprehẽdit fœmininũ, & ita intelligũtur leges ff.de ver.si.l.i.& l.de testamẽto.§.i.& ff.de cõpẽ.l.i.§.i.ff.de neg.ges.l.3.§.i. & C. vnde vi.l.si quis in tantã. & ff. de iur. fis.l.diuus. alias, ait Diuus & hoc est semp verũ, nisi sit tale negotiũ, quod sexui fœminino nõ congruat, vt in procu.quæ nõ cõuenit mulieri, vt C.de procura.l.alienã.& ff.de regul.iur. l.ii.C.qñ mul.tut.offic.fun.po.l.fina.C.de his qui vecti.ætа.impe.l.ij.C.de procura.l. maritus. Item fallit in immunitate à principe vel à lege cõcessa alicui & suo generi, & posteris suis.quia hæc immunitas ad sexum masculinum tantum, & non fœmininum porrigitur, vt ff.de iur.immu.l.i.in fi. Et fallit si propter causam propter quã statuitur in masculo cessat in fœmina, vt C.de oper.liber.l.i.in princip.& in fi. & secundũ hoc potest intelligi.ff.solu.matrimo.l.si vero.§.de viro.alias autem appellatione maris cõtinetur & fœmina.& quod in vno statuitur, etiam in alio statutũ videtur, sinautem prædicta verba ab homine, id est à statuto, tũc aut tractatur de odio, aut de fauore. Si de fauore, tunc sub masculino cõprehenditur femininũ, vt ff.de legat. tertio.l. qui duos mulos.& l.legatis.§. iumẽtum.& ff.de testamen.tut.l.si quis ita dederit. Si autem tractet de odio, tunc est secus, vt ff.de vent.in possess.mitten.l.i.§. quæritur. vnde cũ mulier in casu qõnis propositæ cõprehẽdi possit, qa põt delinquere. dicit d. Odof. & alii docto.dicunt cõiter, ꝙ mulier comprehẽdatur [d] vt in pœnã legis vel statuti incidat, nisi de mente statuti aliud doceat.

6 † Sed pone quod istud verbũ si quis, vel qcunque, nullus, vel simile proferatur à lege municipali nunquid continebitur & si quã nulla &c.maxime qñ tractatur de odio? vr̃ ꝙ sic per iu.prædi quia statutum est lex, vt ff.đ iusti.& iur.l.oẽs & insti.de iur.natu.§. omnes.sed probata à lege & si cõprehẽdit odium comprehẽdit vtrunque, vt supra dixi. Preterea statutorũ dispositioni sicut cæteris dispositionibus autoritatẽ prestet magistratus, vt instit.de iur.natu.§. plebiscitũ. ergo proinde haberi debent ac si per magistratus cõponerẽtur, quia qui confirmat, ꝓbante & faciente habetur, vt ff. de verb.sig. l.lege obuenire. & ff. de conditio. institu.l. institutio talis.& ff.de hæred. instituend. l. asse, sed per magistratuũ verbũ, si quis, prolatũ cõprehẽndit fœmininũ. vt l.si quis id. ff.de iurisd.omniũ iudi.cũ simi.supra alleg. ergo &c. Preterea masculinum est cõe ad vtrunque.l.inter stuprum.§.fi. ff.de verb.signi. Ergo ad vtrunq; oportet cõiter extendi.l.si seruus.ff.de le.3.l.hominis.de ver.signi. Econtra vr̃, ꝙ lex municipalis non recipiat interpretationẽ.l. cõstitutionibus. ff. ad muni.qđ masculinũ cõprehendat fœmininũ hoc de interpretatio. & mẽte statu.ff. de pri.ob.l.quicquid.Itẽ hic dr̃.ff.de ver.si. l.ꝓnũciatio.qđ masculinũ plerunq; ad fœmininũ porrigit.q.d.in pluribus casib.Ergo vr̃ ꝙ nõ regulariter prolatum verbum à lege municipali posit per interpratationes extẽdi ad fœmin. dico ergo ꝙ interpretatio põt sumi pro expressa verborũ expositione.l.i.ff.de ori.iur. statutum ergo recipit interpretationem seu decla. vt l. gradatim. & ff.de mun. & ho.l.vt gradatim.§.&si lege.sed non recipit proroga.siue extensionẽ sicut stipulatio, quæ est stricti iuris non recipit interpretationem, id est prorogationẽ seu extensionem. Nam quod palam nõ exprimitur ꝓ omisso debet haberi.l. qcquid. ff.de verborum obligatio.sed recipit interpretationem, id est declarationem aliquando

do pro parte promissoris, aliquando ꝑ parte stipulatoris, vt d.l.quicquid.cũ igitur extendere ad sexũ fœmininum esset interpretari vt dictũ est, prorogare non videtur verbum masculinũ à statutariis prolatum ad fœmininũ extendi. Ad argumentũ in contrariũ respõdeo, quod verũ est, ꝙ debet ꝑ lege haberi, in eo quod exprimit.non vt ꝑ interpretationẽ extendatur vt dictum est. secundũ argumentũ non procedit, quia nõ est verũ magistratum præbentẽ legẽ cõponere, qa ꝙ dicitur magistratũ &c. intelligitur in iis, quæ ex mera voluntate & pura confirmantur, vt C.de veter.iur.enuclean. l.j.§.omnia enim.& ad hoc.ff.de verb.sign. l.j.ad tertiũ respondeo vbi no.in l.seruus legatus.ff.de leg.iij.i.glo. ibi posita. in fine. Itẽ ꝑ masculino prorsus impropríetas verborũ significationis, verborũ non põt ad fœmininũ extendi, vt patet C.de procu.l.alienam.& ff.eod.l.neque fœminæ.Dy.de quo vide.d.Cy.l.quicunque.C.de ser.fugi.

7 † Itẽ pone quod aliquis dixit mihi se velle facere vel cõmittere quoddam graue delictũ, cui e ego dixi & respõdi bene placet [e] mihi facias bonũ est modo. quæritur nunquid ex hoc ego debeam pati pęnã aliquam?& videtur ꝙ sic.argu.ff.de seru.corrupt.l.ij.§.sed vtrũ ibi, nõ enim oportet laudãdo.ff.ad Turpil.l. j.§.incidit. Itẽ, ꝙ tenear, videtur quasi expressum ff.de falsis.l.j.§.i.& l.lege Cornel. versi.falsi pœna.& ad leg.Pompe.de parrici.l.frater.& l.si scienter.ff.de reg. iur.l.culpa.de noxa.l.in delictis. in princ.& l.in omnibus.ff.de his qui notan.infami.l.quid ergo.§.i.ff.manda.l.si remunerandi.§.si tua. Econtra videtur quod non argu.ff.de his q no.infa.l.ob hęc verba.& ff.man.l.si remu. §.si tua tantum gratia.Solu.& dic quod nõ patiar aliquã pœnã scilicet quando ille erat alias facturus dictũ maleficium.argu.legis, quę dicit ꝙ non tenetur quis indicare furẽ, ff.de condictio.ob turpẽ cau.l.si idem.ff.de præscript.verbis.l.solent.Cyn.& Gui.

8 † Itẽ ne quod aliquis fuit derobatus in territorio alicuius villæ vel castri.quæritur an locus ille teneatur ad emendationẽ illius robariæ, videtur ꝙ sic per l.ne quid.circa me.§.à domino.ff.de incend.ruin naufrag.sed nunquid homines dictæ villæ ve loci teneãtur in capita vel pro modo patrimonii? dic ꝙ in capita, non concurrunt ad locum robarię & sic punietur eorum negligentiã, vt C.de episc & cle.l.si quacunque. ibi, & eos pares faciamus, sed tu dic & verius, ꝙ puniantur pro modo patrimonii per legẽ primam. C. de muni.patrimo.lib.xii.& de naufra.l.fin. lib.x.

9 † Postea subiicio hic & aliquam quæstionem. Ecce quidam commisit aliquod graue delictum, quo cõmisso ipse effectus f est clericus. [f] modo quæritur an ipse possit puniri pœna legis vel pœna statuti per iudicem secularem? Et primo videtur ꝙ nõ, vt ff.de vac.mu.l.prætor.ibi, vel si quis sacerdotium &c.& §.si post actũ.& l.his oneribus.§.actis.& ff. si quis cau.l.qui autẽ. & ff.de excusa.tuto.l.qui spadonẽ.§. si autẽ: & l.iurisperitos & ff.de arb.l.non distinguemus.§.sacer. & etiam quæritur res illa lite pendente, vel etiam ante litem inchoatam peruenit ad eum casum à quo incipere nõ potuit, vt arg. ff.de suspec.tuto.l.post finitã. & ff.de liber.agnoscend. l.iii.§.quia Plautianum.Econtra videtur ꝙ per iudicẽ secularẽ puniri possit, vt ff.de iurisd.om.iudi.l.pe nulti.& ff.de iu.l si quis postea.& ff.de excu.tut.l.ii.& l.tutor petitus. & l.non tantũ. §.sane.& ff.ad municip.l.incola.& ff.de iu. immu.l.semper.§.hæc circa.ff.de pœ.l.i.Solu.d.Dyn hanc qõnem determinat quod à iudice seculari non fiat punitio, ex quo ille delinquens factus est clericus per l. ff.de accusa.l.hos accusare.§. hoc beneficio. & ad hoc ff.de pęn.l.i.quę dicit, ꝙ tempus delicti sit considerandum, patet ergo quia bene consideratur quantũ ad pœnæ impositionem, non autem quantum ad iurisdictionem, vnde ille euitabit cognitionem iudicis secularis, quia factus est de foro Episcopi, & Episcopus cognoscet de illo maleficio, verum si ille malefactor causa euitandi pœnam clericali militiæ se ascripsit.tũc Episcopus cognoscet an sit clericus effectus in fraudem, & si hoc constiterit, tradet eũ iudici puniẽdũ, & tunc punietur ex forma qua debuisset puniri tempore delicti commissi, vt d.l.i.ff.de pœ.& facit.ff.de his, qui ad eccles.confu.l.ii.& iii. Et ideo circa hanc materiam distingue, quia aut est certum, ꝙ causa euitãdi pęnam factus est clericus, aut non certum, aut est dubiũ, de quibus tribus mẽbris dic vt no.supra in hoc opere, de pęnis.§. pone quod Titius. Et de hac quæstione dic ple.vt no.infra de mul.q.dependen. à stat.

10 à stat. §. item. † Aliam subiicio. q. Quæstio talis hic inferenda quã habui de facto Florentię. Quidã pro maleficio cõdẽnatus erat in carcere in centũ, qui dederat fideiussores φ nõ fugeret. hic talis fugit cõe cõdem natũ exegit à custodibus & cessit iura contra illũ condẽnatũ & suos fideiussores, nũc custodes ex iure cesso agunt contra illos fideiussores, allegant φ custodes nõ possunt agere ex eo, qa fuerunt in culpa. per l. j. §. nunc tractemus. ff. de tuto. & ra. distra. l. si duobus. Econtra dicebant quod poterant agere, quia si fuerunt in culpa, tamẽ ille, q aufugit fuit in dolo. qa sic est in duobus tutorib. quia ille q fuit in culpa agit ex iure cesso cõtra illũ, qui fuit in dolo. ff. de admi. tuto. l. si mi. nã dolus præponderat culpæ, vt ff. ad leg. Aquil. l. si obstetrix. §. vlti. quod vltimum verum est, & ita fuit iudicatum.

11 † Pone quæstionẽ de facto quæ Senæ fuit, eramus assessor. & iudi. quorũ tres de maleficio cognoscunt, & alijs suis præsunt officijs. Accidit φ quidam exposuit quãdã accusationẽ de damno dato in vinea sua coram me, tunc ciuili potestate iudice, petens damnũ dantẽ puniri & sibi emendari damnũ In fine vero dictæ causæ dicebatur iudicium nullũ, quæritur quid iuris? dic breuiter iudiciũ nullũ, & cõdemnationẽ ex tali accusatione subsequi nõ posse, ex eo φ dãnũ dare maleficiũ est, vt ff. de act. & oblig. l. ex maleficijs. j. Respon. & insti. de obli. quę ex malefi. in prin. Et ideo talis causa debuit agi per iudicẽ maleficij, & nõ ꝑ iudicẽ causarum ciuiliũ; vnde si secus factum est, non subsistit ipso iure. Nã quod ꝑ vnũ iudi. vel officialẽ faciendũ est, si fiat per aliũ, nõ valet. C. de decur. l. nemo iudex. lib. x. Nã factũ à iudice, quod ad suũ officiũ nõ spectat, ratũ non est, vt ff. de reg. iur. l. factũ à iudi. vnusquisq; enim iudex debet esse contentus sua iurisdictione cõmissa, & in alterius se immiscere nõ debet, vt C. de appari. l. apparitores. & C. de execu. & exacti l. quicũque. Et si secus factũ est, tanquã ab incompetenti iudice factũ non valet ipso iure, vt d. l. factum. C. si à nõ compe. iud. l. j. ibi, iudex ad certã rem datus, si de alia cognouit nihil agit. Et est ratio, qa ipse Deus ab initio dominationes & prælationes attribuit, & distribuit ad hoc vt qlibet sua iurisdõne sit contentus, & in alterius se non immisce- h ret, vt i corpore auth. qũo opor. epis. in prin. alias autẽ rerũ turbarẽtur officia, quod esse non debet, vt C. de testib. l. consul. diualia. Accidit etiã ad hoc & illa vulgaris rõ, qñ diuersorũ separata & varia debet haberi rõ & censeri conditio. vt C. de dona. inter vir. & vxo. l. si maritus quondã. ff. de mi. l. Papi. exuli. & de cal. l. fi. & ff. fam. hærc. l. his consequẽter. §. j. & C. de edic. diui Adr. tol. l. j. & propter prædi. vr̃ φ factum à nõ suo iudice non teneat, vt extra de reg. iur. c. ea q. & C. de decurio. l. nemo iudex. lib. x. & C. si à non cõpet. iudic per to. & ff. de iur. om. iudi. l. fi. ff. de offi. prætor. l. fi. ff. de iniu. & irri. testa. l. si quis. C. de dila. l. siue. ff. de excu. tuto. l. scire oportet. sed cõtra vr̃ qđ valeat. l. ij. ff. si quis in ius voc. & l. si quis ex alie. ff. de iudic. Solutio dic aut constat factũ spectare ad officiũ tm̃ facientis, aut constat nõ spectare, aut dubitatur. Primo casu valet, et si iudex nunquam decernat, vt ff. de iust. & iur. l. pen. l. cũ iudex. ff. de re iudi. l. cũ prælatis. Secũdo casu ipso iure non valet. l. factũ. ff. de re. iu. l. contumacia. ff. de re iudi. §. contumax. & per iura primo allega. Tertio casu valet ratione dubietatis, vt d. l. ij. ff. si quis in ius voc. & d. l. si quis ex aliena. ff. de iudi.

12 & l. de iure. ff. ad municipa. Dy. † Sed quæritur nunquid filiusfa. possit esse in iudicio in causa criminali sine consensu patris? Re-

g spon. do. Odofre. & not. quod non[g] per l. cũ non solum. C. de bo. quæ lib. & arg. l. tã ex cõtractibus. ff. de iudi. sed pater cogetur consentire, & si nolit consentire, cogetur capitis pignoribus & mulcta indicta, vt ff. de

13 lib. agno. l. si quis. §. si qs. † Sed pone nunquid idẽ erit in publicis iudicijs, φ pater habeat consentire? qdã dixerunt φ sic. arg. d. l. cum non solũ. sed ipsi male dicunt, qa illa lex loquitur in pecuniarijs causis. qa quantum ad ius publicũ, non refert inter patrem & filiũ, vt ff. ad Trebel. l. nã quod attinet. & quia super hoc sunt leges expressæ, vt ff. de adul. l. inter liberas. §. filiusfa. & l. filiusfa. & facit quod consensus patris nõ sit necessarius. l. noxal. de noxa. & l. si cõdem. Sed tutius est qđ pr̃ cõsentiat, & hoc qñ filius est maior. xxv. an. nunqd si est minor, nunqd solus cõsensus patris sufficiat? vr̃ φ nõ, ad filium obligãdũ. ff. de verb. ob. l. fi. j. rñ. instit. de inuti. stip. §. pupillus. ver. sed qui. dic ergo φ debet habere curatorẽ, h si opponatur

nu, ꝙ non potest habere, quia est filiusfa. vt C. de cur. fur. l. j. j. respõ. responde quod in hoc casu dabitur curator causæ, & nõ ꝑsonæ, vt C. de bo. q̃ lib. l. fi. §. j. bene dico, ꝙ habebit authoritatẽ curatoris, & postea habebit cõsensum patris, vt supra dixi. sed si fuerit minor, habebit consensum vtriusq;.
14 & hoc est nouũ & bene notan. † Item pone qõnem. Quidã fuit minatus Titio irato animo. ꝙ eum offenderet in personã, postea intra paucos dies ille Titius fuit offensus in persona & nescit à quo quærit nũquid præsumetur, quod ille minans fecerit illã offensam? & vr quod non, vt C. quod met. cau. l. metum. Nã lubricũ linguæ non facile trahitur ad pęnam vel crimen, vt l. ad leg. Iul. maiesta. l. famosi. & facit. ff de pę. l. absentẽ. Solu. distinc secundũ Gui. quia aut ille erat ita malus, & talis, qui suas minas ducebat & solitus erat ducere ad effectũ, aut nõ. Primo casu præsumitur dictũ maleficium fecisse. Secũdo vero casu nõ, vt ex dictis & ꝑsonis facta pensemus, vt C. si q̃s Impe. maledixe. l. vna. & ff. de neg. gest. l. Pomponius in fi. ff. de act. & obli l. fi. & ff. de rei vend. l. in fundo. & licet præsumatur fecisse, non tñ ex hoc poterat cõdemnari. q̃a ex præsumptionibus non debet vel põt quis cõdemnari, vt ff. de pœ. l. absentem.
15 † Pone ꝙ aliquis fecit mihi furtũ. quæro à iudice ꝙ cõpellat cunctos vicinos mihi indicare furẽ vel furta. quæritur nunquid iudex possit illos cõpellere ad hoc? dic ꝙ sic põt ex suo officio, vt ff. de offic. præsid. l. congruit. & C. de ser. fugi. l. requirẽdi. & C. de edẽ. l. is apud quẽ. nõ ob. ꝙ alias dicit ꝙ nemo cõpellitur indicare furem, vt ff. de præscrip. verb. l. solẽt. ff. de condi. ob turp caus. l. idẽ §. si tibi. quia verũ est quod nõ compellitur iure actionis, sed iudicis officio. sic & facit ad hoc. C. de
16 his qui ad eccl. confu. l. iij. Cyn. † Itẽ quæro an iudices maleficij possint de maleficijs cognoscere diebus feriatis? dic ꝙ sic. arg. l. ff. de off. præfect. vrb. l. j §. solẽt. & ff. de tut. l. in eos. & insti. de suspect. tut. §. sed si quis. & not. quod per leges præd. soluta fuit quæstio de adulto, q petebat à suo tutore sibi rationẽ reddi de administratione, & cũ tutorẽ puniri extraordinarie. q̃a res suas euidenti fraude alienauerat. Nam cum allegaretur nõ posse ꝓcedi in dicta causa ꝑ tempus feriarũ, iudicatũ fuit posse ꝓcedi ꝑ ꝑ dicta verba apposita in dicto libello. s. de punitione facienda per iudicẽ præd. Itẽ pone qđ aliquis fuit derobatus in territorio alicuius castri vel villæ, quæritur an locus ille teneatur ad emendationẽ illius robatiæ? videtur qđ sic, per l. ne quid. cir. me. & § à do
17 mino. ff. de incen. ruin. naufr. † Sed nunqd homines villę vel castri tenebuntur in capita vel pro modo patrimoniorũ? vr ꝙ in capita q̃a non cõcurrunt ad locũ robariæ, & sic puniet eorũ negligẽtia, vt C. de episc. & cle. l. si quẽquã ibi, vt eos quos perficimus, sed dic & verius ꝙ pro modo patrimonij. per leg. j. C. de mu. patri. lib. x. & C de nau. l. fi. lib. xj. de qua. q. vide ꝑ d. Iaco. de Are. ĩ
18 l. j. §. itẽ sciẽdũ. ff. ad Silla. † Itẽ pone qõnem dũ potestas ciuitatis staret ad balconos palatij, & aspiceret per plateã, vidit quod Titius percussit & vulnerauit Seium, ita quod mortuus fuit, modo quæritur nunquid eo ipso quod ita vidit dictus dñs potestas, possit illum Titiũ de homicidio condemnare, cũ aliter per testes probari non possit de homicidio facto? vr quod sic. Nã verũ est homicidiũ prædi. cõmissum fuisse. ergo debet puniri maleficiũ, ne remaneat impunitũ qđ esse non debet vt ff. ad leg. Aquil. l. ita vulneratus. & ff. de fideiuss l. si à reo. Itẽ quia potestas debet iudicare secundũ veritatẽ. vt C. de acti l. singuli. & l. cũ iudex. in fi. C. de sentẽ. & interlocu. omn. iudi. Nã quod hoc sit manifestũ potestati constat eidẽ, ita qđ non exigitur alia probatio, vt argum. ff. de actio. empti. & vendi. l. emptorem. §. idem Neratius. argu. ff. qui satisda. cogan. l. si vero. §. qui pro rei qualitate. & ff. de do. pręg. l. j in fin. Præterea dicit lex quod iudici est facienda fides. ff. proba. l. quinquaginta. in fin. C. de rebus alien. non alie. l. j. ergo cum ipse hoc sciat, non est ei fides facienda. Itẽ iudex qui repertum crimen non vindicat, puniẽdus est, vt C. de commer. & mer. l. ij.

Item opi. fuit do. Mart. quod iudex secũdum conscientiã suam possit iudicare. arg. ff. de fer. l. oratione. ff. fi. regun. l. si irruptione. ff. de fide. l. cũ filiusfamilias. §. militis. ff. de testi. l. iij. tutor mag. ff. de mino. xxv an. Econtra videtur per l. ff. de offic. præsid. l. illicitas. § veritas. ibi, vbi dicit, ex fide eorum, quæ probabuntur &c. & quod de isto homicidio accusatio nõ est exposita. & lex dicit ꝙ sine accusatore nemo punitur, vt ff. de

de mu.& hono.l.rescripto. §.si quis. Item iste Titius non est confessus vel conuictus, ꝙ fecerit istud homicidiũ igitur puniri non debet vt ff.de pœ.l.qui sententiam. Itẽ vbi quis de crimine accusatur, vt sequatur condemnatio, debent probationes esse luce clariores, vt C. de proba.l.sciant cuncti. Itẽ iudex nõ põt esse testis in ea causa, in qua iudicaturus est, vt ff.de testi.l.vlt.§.j.& ij. Itẽ si potestas posset istũ punire, iam fungeret vice duorũ officio, ꝙ esse non debet.s.testis & iudicis vt ff.ad Trebel.l. ille à quo.§.tempestiuũ.& ff.de pac.l.si plures.& C.de asses. l.vlt.Sol.dicit do. Guil.& ita notari cõsueuit super d.§.veritas. quod potestas nõ possit illũ talẽ punire, cum istud homicidiũ nõ sit ei notum vt iudici, sed vt priuato. Nam quotiescunque maleficiũ factũ est notũ iudici, vt iudici, tunc põt iudex ex eo negotio procedere secundũ conscientiã suam. Si autẽ vt priuato nõ, per iu.prædict. & facit C.de iudi.l.rem non nouã.& de hac q.notaui, supra de indi.indubi.§. videtur posse notari secundũ &c.

19 † Itẽ pone q̃ōnem quam Bonon.vidi de facto. Quidam vulnerauit quendã alium, & accusatus de illo vulnere cõparuit & satisdedit,& relaxatus fuit, post paucos dies fecit homicidiũ cuius occasione positus fuit in banno perpetuo, & fuerũt oĩa eius bona publicata, modo petebat iudex à fideiussor. quod deberent eũ præsentare sicut promiserant pro maleficio vulneris, quid iuris quæritur? dicatis qđ fideiussores nõ teneantur per l.ff.si quis cau.l. sed si q.s.§.rei capitales.ibi, qđ ergo hic exceptio & ad hoc facit ff.qui satisda.cog.l.si fideius. in fi.à cõtrario sensu illius legis, sed contra vr.ff.qui satisda.cogã.l.si vero.sed dic ꝙ ibi fideiussores fuerant in mora, & ita non est cõtra vnde in casu nostro cõmuni successit malefactori, vnde fideiussores amplius non tenetur. b vt ff.de fideiusso.l.hæres.l.Nera. nec obst ad hoc C.de fideiusso.l.j. quia illa lex loquitur in fideiu.q̃ fideiusserit in contractu mutui vel venditionis.

20 † Sed pone ꝙ ptãs vult dicto homicidæ dare fiduciã p illo homicidio, adhuc dic, ꝙ fideiussores nõ tenent p iu.prædi. & qa ei semel cõtingit liberatio p fideiussores, ideo amplius nõ tenent, vt ff.de pact.l.vlt.& ff.de bono.possess. contra tab.l.post mortẽ.§.fi.C.de fideius.l. ex persona.C.loca.& cõduc.l.si cũ hermes. ff.locat.& conduc. Litẽ quæritur.§.qui impleto.

21 † Itẽ pone, ꝙ tu pcussisti grauiter & irato animo quendã clericũ incedentẽ more laicali, modo quæritur nunquid iste percussor inciderit in canonẽ latæ sententię vt sit excõmunicatus? & vr ꝙ non arg.ff.loca. & conduc.l.si ignorãs.& in gl. ibi posita. vt ff.de iniur.l.itẽ apud Labeo.§.si quis virgi. & C.de episc.& cle.& l. generaliter. & l. si si qua per calum.§.fi.Solu.Do.Gui.de Suza.dicit, ꝙ incidit in cano.ita ꝙ sit excõmunicatus. Nã licet credat iniuriã facere laicus clericũ, tamẽ videtur eũ percussisse, qđ verum est, quæ veritas potius inspicienda est, q̃ opinio vt ff.de iniur.l.eũ qui nocentẽ. §.si vni.& ff.de neg.gest.l. itẽ si eũ putaui & ff.de iur.& fac.ign.l.regula.

22 † Item pone quod aliquis derobauit me, vel me læsit, ita quod ex hoc sum damnificatus vel propter expensas medicorũ vel alia de causa, probo de maleficio sed non possum probare de interesse meo, modo quærit quid sit seruandũ? Respõ.nõ est necesse istud interesse & illas expensas probare p testes, sed sufficit eas probare per sacramẽtũ mei offensi. p l.ff.qđ vi aut clam.l. semper.§. hoc interdic.taxatione tamẽ iudicis officio adhibita, vt ff.de iniur.l.constit.& ff.de custo. & exhib.reo.l.si quis reũ.& arg. ff.de do.l. arbitrio.& facit bene ad hoc C. vnde vir.l. si q̃n.& ita do.Odo.no.seruari in suo libel. Itẽ videtur ꝙ sacramento meo nõ debeat stari de dãno, interesse,& expensis, quãquã alias constet de maleficio in me cõmisso p testes.ff.de præto.stipula.l.si institu.de verbo.obl.§.penult.quod autẽ meo sacramento debeat stari est tex.ff. quod vi aut clam. l.semper.§.in hoc.& ideo distingue secundum do. Mart. de Fano. vtrũ dãnũ sit datũ culpa, an dolo. Primo casu debet dãnũ vel interesse, probari per testes. Nã per solũ dolum iuratur in litem.ff.de in lit.iur.l.videamus.in fi.& l.in actionibus. si autẽ per dolũ, tũc statur iuramẽto meo, vt d.l.semper. vel dic ꝙ præcise credatur & deferatur, vt d.l.C.vnde vi.l.si quãdo.& quære qđ not. in summa Azo.C.ad leg.Aqui.§.itẽ tenet.

23 † Itẽ pone quod frater interfecit fratrem suũ, filij interfectoris petunt hæreditatẽ interfecti fratris, quæ alias ex successione eis defertur, quæritur quid iuris? dic qđ illa hęreditas applicatur fisco & non dictis filijs. argu.

argu. ff. de bo. dam. l. fi. in fi. & ita per doct.
24 Bononiæ fuit consultũ in qõne facti. † Item pone, quod quidã in tormentis vel corã iudice fuit cõfessus se mihi furatũ fuisse vel alias incendiũ vel dãnum dedisse, post hoc mortuus est, modo quæro, an ego possum hæredes illius cõuenire pro illo furto, vel damnum in emendando. Quidam sapientes dixerunt ꝙ nõ cõueniuntur hæredes nisi lite contesta. vel nisi de eo quod ad eos peruenit, vt C. ne ex delict. defunct. l. post litẽ. Nã nõ est facta in casu prædi. lit. cõtest. per talẽ confessionẽ, quia lit. contest. habet fieri per narrationẽ & contrariã responsionẽ, vt C. de iud. l. rẽ non nouã. § paterni. C. de lit. contest. l. vna imo cõfitenti consueuit fieri præceptũ de soluendo, vt ff. de iud. l. si debitori. Sed dic, ꝙ secundũ determinationem dom. Odof. quod illi hæredes tenent ex confessione defuncti, quasi ex cõtractu, non qa sit lis contest. vt ff. de interroga. act. l. si seruũ & ff. ad l. Aquil. l. proinde. §. si procurator. Itẽ si constat defunctũ fuisse furẽ, conueniuntur hæredes cõdi. fur. vt de cõdi. fur. l. proinde. nã in iudicio quasi cõtrahitur
25 vt ff. de pecu. l. licet. §. idem Odof. † Itẽ pone filiumfamil maleficium quoddã cõmisisse, & bona talis filij fuisse publicata, vel ipsum filiũ in aliqua quantitate pecuniæ fuisse condemnatũ. modo quæritur, nunquid pater eius teneatur partẽ aliquã ꝓ illo suo filio assignare cõi? dic ꝙ nõ. arg. C. de bon. damna. l. si filius. ff. de bon. proscrip. l. j. & facit. C. ne fil. pro pa. vel pater pro filio &c. Itẽ pœnæ debẽt suos tenere autores, vt C. de pę. l. sancimus. nã factũ vnius alteri obesse nõ debet vt ff. ad Silla. l. fi. ff. de nou. ope. nun. l. de pupillo. §. si prædiũ. hæc qõ hic ex abundanti est posita, quia de ea dixi, supra
26 de bon. ma. §. pone ea cõtineri. † Quæstio insuper talis est. Statutũ est, ꝙ si damnũ datum fuit in cõi alicuius villæ, & ignoretur de tali malefactore, ꝙ cõe illius villę teneatur ad emendationẽ illius damni. contigit ꝙ damnũ datũ alicui ecclesiæ de dicta villa & de malefactore ignoratur, quæritur nunquid cõe illius villæ dictũ damnũ emendare teneatur? Primo vr̃ ꝙ sic, quia in modo sunt tria. s. res, corpora, & animę. Res defendũt aduocati. Corpora medici. Animas defendit ecclesia, & lex dicit, ꝙ magis est habenda rõ medicorũ defendentiũ corpora, q̃ eorum qui defendũt res. ff. de varijs & extraordina. cognitio. l. j. in princ. arg. huius legis, magis est habẽda ratio ecclesię, quæ animas defendit, cũ animę hominũ sint cęteris rebus præferendæ. l. sancimus C. de epis. & cler. nã & alias dicitur, si pro rebus tẽporalibus cogitamus, quantomagis pro animarum salute? vt auth. vt cũ de appellatio. cogno in §. si vero. Itẽ quia ecclesia & respublica ambulant in gradu pari. sacerdotiũ. n. & imperium non multum discrepant, vt in auth. de non alie. §. sancimus. sed Imperator est capitaneus, ergo commune debet ei emẽdare, ergo fortius debet emẽdari ecclesiæ, cũ Imperator sit minor q̃ ecclesia. c. solitæ. extra de maio. & obedien. Pręterea milites habent priuilegiũ in his quæ in castris acquirunt, sed illud quod acquirunt clerici appellatur castrense, vel quasi vt C. de epis. & cle. l. sacrosanctę at vero castrense & quasi. hodie æquiparãtur. C. de inofficio. testa. l. fina. Tertio ꝙ idẽ dicendũ sit in ecclesia, quod dicitur in capitaneo. nec obstat, ꝙ statutũ stricti iuris, & ad causas similes stricte debet porrigi. ff. de legi. l. iij. in fi. ergo cum ecclesia sit similis militibus & capitaneis, videtur ꝙ possit extendi. Itẽ ꝙ si cauetur mihi in certo casu, videor mihi in casu simili cauisse, vbi sit eadem ratio ęquitatis. ff. solu. matri. l. si cũ dotẽ primo respõ. ergo fortius videtur, ꝙ statutũ permissum ecclesijs, quę animas curant, cũ animæ sint præferendæ &c. vt supra, quia vbi ratio diuersitatis reddi non potest, idem ius statuti debet. ff. de verb. obl. l. à Titio. ad l. Aquil. l. illud. Econtra videtur, ꝙ illa verba apposita in statutis sunt contra ius, quia cõmune nõ peccauit, & res quæ culpa caret, in ius vocari nõ conuenit, vt dicit regula iuris. & quia temeritas aliena, nõ debet alios affligere. C. vnde vi. l. meminerint. Itẽ quia forma certa data est emendi & contrahendi, & qui præpositus est negotijs, & illa debet seruari, & obligat, & si seruata non fuerit, non valet, nec obligatur. ff. de institutio. l. quicunque. §. nõ tantum. & forma constituta debet seruari. ff. ad municipa. l. constitutionibus. Item licet vna sit ecclesia quo ad fidẽ, quo ad baptisma tamen plures, & vna gaudet maiori priuilegio q̃ altera vt no. C. de sacrosanct. eccle. l. fi. in fi. & auth. ibi posita est at tẽ sola Romana ecclesia. cõmune nõ debet habere

bere nisi tantum quantum habeat illius villæ, sed quia cōmune illius villæ, nō sic enim daretur, ergo nec ecclesiæ. Sol. dicit domin. Vbertinus de Bob. ꝙ commune non teneatur ad emendationē dāni, quia ratio quare statutū sit, est propter inimicos dantes damnum suis inimicis, vt metu emendæ, cessent à damno dādo, sed quia ecclesia non habet inimicos, merito in ea cessat dicta ratio, nā ratio & causa quærenda est. ff. de adulter. l. si postulauerit. §. iubet. & ad hoc facit quod no. Iac. de Are. in l. j. §. quod si quis. ff. ad Sillania. & ibi Dy. & pro decisione istius quæstionis, bene facit qđ dixi, supra in illa quæstione quæ incipit, quæstio talis hic est inserenda, quæ bene cadit hic. pro qua etiā facit illa alia quæstio quæ est supra, quæ incipit. Itē pone quęstionē quā Bononię vidi de facto, quidam vulnerauit &c. Itē in casu nostro cōmune successit malefactori, vnde fideiussor amplius nō tenetur ff. de fideiuss. l. hæres. nec ob. C. đ fideiu. q a l. illa loquit ī fideiussore ī cōtractu mutui, vel vēditionis.

ADDITIONES.

a ¶ Accusari. Adde Pet. de Anch. cōsi. cccxxxvij. Oldra. consi. liiii. & vide Ange. consi. xcv. Ber.

b Quęstū. Adde, vt per Pau. de Cast. consi. cccviii. in primo impressis. Ber.

c Veriores. Adde Franc. de Are. consi. lviii. Bal. consi. xxxiii. v. lib. & quod voluit Roma. consi. ccclxxv. Ber.

d Comprehendatur. Adde an in statutis masculinum cōcipiat fœmininū. Fran. Aret. cōsi. xxxix. Rom. consi. xcii. & cxlviii. Rapha. Cuma. consi. lxxxiiii. & Fulg. consi. xviii. & cōsi. xvi. Alex. consi. xxiiii. ii. lib. & per eundem vide quid etiā in contractibus, & in vltimis voluntatibus consil. lx. & consi. lxxxi. & consi. cxxxv. per Cep. consi. xxvi. Ber.

e Bene placet. Adde Ang. in terminis cōs. xxii. B.

f Clericus. Adde Oldra. consi. iiii. vbi late. Ber.

g Quod non. Adde videndum Pet. de Ancha. consil. lxxii. Ber.

h Curatorem. Adde ꝙ idem dicit Bald. consilio. lxix. Bernar.

i Tenentur. Adde vt per Ioan. Andr. in addit. ad Spec. in tit. de fideiuss. & Cepo. consi. xxv. Ber.

De rebus non portandis contra deuetum. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Statuto dicente si quis extraxerit bladum, carnes, uel similia amittat res & equum portātem &c super equo erant res licitæ, & illicitæ, quæritur an omnes deperdentur?*

2 *Statuto casu superiori, quid erit de equo super quo portabantur res puta q a erat uecturalis.*

3 *Statutum dicit quòd non possit talis res portari extra ciuitatem de nocte & ante pulsatam campanam diei, aliquis credēs pulsatam fuisse campanam portauit dictas res parum ante campanam pulsatam, quid erit?*

4 *Statutum punit portantem bladum extra ciuitatem, modo aliquis repertus fuit portare farinam an incidat in pœnam.*

5 *Procedi an possit de similibus ad similia in lege municipali.*

6 *Portans res contra deuetum, si fuerit repertus in itinere quasi in confinibus & dicit se pœnitere, an excusatur à pœna.*

7 *Statutum imponit pœnam portantibus bladū &c. extra ciuitatem uel districtum, quidam forensis repertus est portare res contra formam statuti, an incidat in pœnam.*

8 *Statutum est Cremonæ quòd nullus forensis ducat uinum forense Cremonam sub pœna uini, quidam Placentinus duxit Cremonam uinum, an incidat in pœnam.*

9 *Potestas ciuitatis dedit licentiam Titio extrahendi res contra statutum ciuitatis, an incidat in pœnam, & quid si bladum Bono. portetur Rhegium per districtum Mutinæ ubi est statutum de blado non portando, an punietur, & quid si aliquis dicit se tempore bāni fuisse absentem, an excusabitur?*

10 *Inuentus cum equo in uia portare uetita extra districtum, nn punietur.*

11 *Inuētus ut supra in limine, seu in cōfinibus illius ciuitatis ut uix negare possit, an puniet.*

Ictvm est supra de prima parte rub. sequitur modo videre de secūda. s. de rebus nō portandis cōtra deuetū. Circa quā materiam intendo plures qōnes formare.

1 Et in primis quæro. † pone contineri in statuto ciuitatis ꝙ nullus de ciuitate, vel de districtu debeat extrahere bladū, carnes, vel qđ simile sub pœna amissionis rerū q̄ portarentur, & equi, & plaustri, & bonum super q bus portarētur. Accidit ꝙ super equo vel plaustro portabantur quædā res licitæ. & quædā illicitæ, modo quæritur; nunquid omnes res illæ sunt deperditæ? respon. qđ res illicitæ tm̄ publicādæ sunt, vt ff. de aqua

2 quotid. & æsti. l. prima. §. Trebatius. † Sed quæro, qđ erit de equo, plaustro, & bobus, super quibus dictæ res vetitæ portabantur puta

puta vecturales erant qui res vehebant & conduxerant ad vecturam, si scienter conduxerunt illas res illicitas, tenētur alias nō vt ff. de publi. vect. & condu. l. cotē ferro. §. dñs. & est ratio, quia ignorans nō dr̄ delinquere, vt ff. de acti. & obli. l. ex maleficiis §. si quis. & facit in auth. de eccl. tit. §. si qs in sua. Itē dicit lex, ꝙ res nō delinquunt, ergo dicimus, illæ res non sunt dominis aufe ferendę, vt in auth. de manda. prin §. oportet. & sup hoc statur sacramēto dñi de sua conscientia. arg. ff. de eden. l. ptor. §. sed & si inscio. & C. de iur. delib. l. fi. §. licentia C. đ his qui ad eccl. cōfu. l. fi. C. de iudi. l propterandū. §. si quidē. C. de fal. l. si quis decurio C. vnde vi. l. si qn̄ & ita sentit do. Vbert. de

3 Bob. & d. Gui. †Itē pone cōtineri in statuto ꝙ nullus de nocte & ante pulsationem cāpanę diei portet tales res extra ciuitatē. Aliquis credens campanā fore sonatā, fecit cōtra dictū statu. portando dictas res parū ante pulsationē nunquid punietur? dic ꝙ nō. ff. de ædil. edi. l. qs sit fugitiuus. §. apud Labeonē. & ita de facto d. Gui. Mutinę deter-

4 minauit & soluit. †Item pone contineri in statuto, ꝙ nullus extra ciuitatē portet bladum sub pęna &c. modū quidam reperitur portare farinam super equo, quærit an debeat puniri, & primo vr̄ ꝙ nō. argum. ff. ad exhib. l. Iulianus. §. sed si quis. Præterea qui legat frumentū, nō vr̄ legasse farinam, sicut qui legat lanam, non vr̄ legasse vestē. Item qui legat marmora, nō vr̄ legasse colūnas, cum hæc omnia nō possint red re ad suam materiam, vt ff. de leg. iii. l. quæsitū. § illud. & l. lana. in prin. Econtra vr̄, sicut de Macedoniano dicitur, quia aliud q̄ pecuniā mutuauit, quia dicitur factū contra senatuscō. Mace. l. sed Iulianus. §. mutui. & ita hoc vr̄ factum in fraudē. Sol. dic ꝙ non puniat, qa statutum dicit tm̄ de frumento, & nō de farina, vnde debet intelligi secundū literā statuti, quia in hoc casu non debet procedi de similibus ad similia, vt dicetur, infra proxi. q. & ita Paduæ fuit determinatū de facto.

5 per d. l. ad exhib. l. vlt. †Sed quęro quare non est procedendū de similibus ad similia vt ita dicat imposita pœna pro farina sicut de frumēto. Et generaliter quæro, nūquid in l. municapali possit procedi de similibus ad similia? & vr̄ quod sic, vt ff. ad l. Aquil. l. illud. & de inof. testa. l. precibus. & ff. de legi. & senatuscon. l. de quibus. Econtra vr̄, quia lex sicut iacet, ita seruāda est, vt ff. qui & à qui. manumis. lib. nō fiant. l. prospexit. Nam q fecit statutū hoc dixisset si voluisset, & leue erat, vt C. de caduc. toll. l. j. §. p secundo & C. de appel. l. pręcipimus. in fi. Solu. dic ꝙ statutum aut est contra ius, aut non. Si est contra, tunc non est de similibus ad similia procedendū, vt ff. de legi. & senatuscon. l. de quibus & l. quod nō ratione. Si aūt statutum est secundū ius, tunc bene potest de similibus ad similia procedi, & vbi ratio diuersitatis reddi non pōt, tunc idem ius est statuendum, vt ff. de libe. & postu. l. posthumus. & ff. de verbo. obliga. l. à Titio.

6 †Sed quid si ille qui portat res cōtra deuetum factum per cōe sit comprehensus in

a itinere,[a] quasi in confinibus, & dicat se pœnitere portasse illas res vetitas, quæritur nū quid excusetur a pęna statuti & vr̄ ꝙ sic. argu. ff. ad l. Cor de fal. l. qui falsam. C. de ac. l. si quis libellum. ff. de ædi. edic l. i. §. fi. & l. ꝙ ita. cum sim. Econtra vr̄ ꝙ nō, vt ff. ad l. Pompeiam de parrici. l. j. in fin. Item quia videtur quasi preuētus, vt ff de iudi. l. si qs postea. & ad hoc ff. de ædil. edic. l. quis sit fugitiuus. cum legibus ibi alleg. in gl. ordina. Item facit ꝙ nō excusetur. C. de seru. fugi. l. si fugitiui. vide de hac q. per Bar. in l. cum proponas. C. de naufra. li. xi. Solu. d. Vber. de Bob. dixit hunc talem deprehensum puniendum fore, sed nō intantū, vt illi q cum effectu res vetitas portant extra districtum quia iste non intantum deliquit, & pęna debet irrogari illi qui non deliquit pro modo delicti, vt dic t Cano. xc. distin. si quis monachus. & ff. de incē. rui. naufra. l. Pedius. C. đ testa. l. nullum. in fi. & C. de pœ. l. sancimus & ff. de pœ. l. respiciendum. vnde hic nō tm̄ debet puniri, quia non facit contra statutū. quia nō portauit bladum extra districtum. vt argu. ff. de pę. l. si quis aliquid. §. quod si. vnde in hoc casu si pœna statuta erat, ꝙ p deret bladum & puniretur in decem libras sufficit ꝙ in alterutro puniatur, quia interpretatione legū pœnæ veniunt molliendæ, vt ff. de pœ. l interptatio. nec ob. d. l. C. de seruis fugi l. si fugitiuus. quia nō dicitur ꝙ tales fugitiui debeant perdere vitā, si deprehendātur in itinere, vt in d. l. imo dicit ꝙ mitius puniantur, vnde illa facit pro hac sñia, & opin. do. Vber. Præterea circa materiā

quæro

7 †quæro pone contineri in statuto, quod de ciuitate vel districtu nō portentur carnes, blada, vel aliæ res sub pœna amissionis earum bestiarum super quibus portarentur, & facientes contra formam dicti statuti incidāt in pœnam ipsius statuti. Ecce quidam forēsis repertus est portare res contra formam statuti, quæritur an ipse incidat in pœnā dicti statuti, & vr quod non, quia ciuitas aliqua non pōt facere legē non subditis. vt C de sum. trini. & fide catho. l. cunctos populos. & C. de incest. nup. l. fi. & ff. de tuto. & cura. dat. ab his. l. j. & l. ius dandi. & C. qui. pro sua iurisdict. l. fi & extra de senten. excommu. c. a nobis. Itē alleg. quod iste forensis ignorabat dictū statutū, quod probatur eo ipso quod contrarium non probatur. arg. de proba. l. verius. Errans enim & ignorans delinquere non videtur, vt ff. de actionib. & obligationib. l. ex maleficio. decreta enim ignorantes non teneri, vt ff. de decret. ab ordin. fa. l. fi. Et ideo si nō delinquit, nō debet res suas perdere, quia res delinquunt, vt in auth. de manda. princ. §. oportet aūt. Et pro hoc est lex expressa. de edifi. priua. l. si qs post. Ecōtra videtur quod non debet posse allegare ignorantiā q deliquit, quia debuit interrogare de cōditione & qualitate loci, quia q in alio contrahit &c. vt. ff. de re iudic. l. q cu alio. Itē dicit lex, quod si quis proiecit lapidem & percussit alium qui erat post murū, quod relegatur in quinquenniū, vt ff. ad l. Cor. de sicca. l. in lege. Itē qualiter posset se excusare? quia crassa & supina ignorantia erat, cū palā & publice erat promulgatū per ciuitatē hoc statutū & deuetū, vnde nō debet singulorū auribus intimari, vt extra de postu. præla. c. j. & in auth. vt factę no. con. i prin. & ideo non debet subueniri. Itē quod teneatur, est argu. ff. de pu. l. fi. §. licet. Nā in qua prouincia quis delinquit, in ea puniendus est. vt in auth. qua in prouin. C. vbi de crimi. agi opor. ff. de offic. præsi. l. iij. Item quia ciuitas potuit rebus suis legem imponere, vt C. manda l. in re mand. vnde forenses res tales exportādo delinquunt, & ideo ratione delicti puniendi sunt per iura præal leg. Solu. secundū do. Guil. dic quod ille forensis perdit res quas portabat, quia potuerunt ciues rebus suis legem imponere, vt C. de contrahen. empt. & vend. l. j. & l. iamdiu. & C. quæ res expor. po. l. ij. & C. mand. l. in re mandata. & C. de rer. permu. l. in rebus. & ff. de dona. l. leg. & ff. de pact. l. in traditionibus. & ff. de pact. dot. l. ob res. Nā illas res exportādo delinquit, vt ff. de publi. & vecti. l. cotem ferro. & per to. ratione delicti puniri debet, vt d. auth. qua in prouin. punietur in amissione rerū, quia venit cōtra statutum quod ligat ipsas res, sed non puniet aliqua pœna pecuniaria, quia statutū ad pęnam illā non ligat forenses. & ad hanc solu. est argu. C. de ædic. pri. l. an in totū & q̄ sit longa consuet. l. j. & ff. de pœn. l. licet. aurea lex est. ff. de publi. & vectiga. conduc. l. licita. & l. fi. §. penul. vbi sciēs in duplū, & ignorans in simplum. per quas leges videtur decidi, quod forēsis perdat res quas extrahebat, licet fuerit ignorans. & quod ad aliā pœnā non teneatur, vel dic aliter secundū alios docto. qui dicunt aut iste sciuit statutū esse super hoc, aut ignorauit Primo casu debet puniri, scilicet in amissione rerū, vt in auth illa, qua in prouin. & alia pœna ordinata in certa quantitate, & qa iudex debet iudicare secundum consuetudinē loci vbi est ipsa consuetudo. vt ff. de vsur. l. j. & ff. de euictio. l. si fundus. & ff. de publi. l. publicanis. Secūdo vero casu qn ignorauit non punietur in aliquo, vt ff. manda. l. si fideiusso. §. itē si cū debitor. & per iura supra alleg. pro hac parte etiā facit. ff. de leg. ij. l. fi. Serua ergo & hoc no. in summa, quod forensis veniens cōtra statutum & prohibitionē, perdit res, siue sciat siue ignoret statutum, secūdū opi. do. Gui. de Suza. sed si ignorat, excusabatur ab alia

b pœna.[b] Si autē sciuit statutum esse, tunc et in alia pœna punitur, secundū autem opi. aliorum punitur & non punitur in aliquo, habita distinctione si sciuerit vel ignorauerit. nā si ignorauit, quod præsumitur in dubio, non punitur in aliquo, per l. iubemus. ad fi. C. de test. & ff. de decret. ab ordi. fac. l. fi. & hoc in his quæ a iure cōmuni non sunt prohibita, vt extrahere bladū de terra vel similibus. Secus autem in aliis prohibitis a iure communi, vt de hac materia no. supra de pœ. percus. & insul. §. sed pone questionem, sed qūo poterit scire si sciuerit vel ignorauerit statutū respōsio si erat homo qui sępe &

c quasi continue ibi conuersabatur, [c] vel vtebatur, nō est verisimile eum hoc ignorasse, quia quo ad aliquam obligationem sciētia & supina ignorantia æquiparantur, vt ff. de

liber.causa.l.iubemus.& ff.vnde cog.l.octa
ui gra.& C.de in integ.restitu.milit. de tu-
te.& facit,quia scire debuit quod omnes de
ciuitate sciebant.ff.de iur.& fac.igno.l.regu
la.§.sed facti & de instit.l.sed & si pupillus.
§.ii.Nā ex quo quis facit contra præceptū,
puniendus est,quia delinquit,vt ff.de re mi
lita.l.ii.§.in bello,prohibitio enim facit de-
lictum,quod alias secūdum ius cōe delictū
non esset,vt ff.de re milit.l.iii.§.qui rem. ff.
de neg.gest.l.fi.ff.de ope.no.nun.l. prætor.
& ibi de hoc no.sed si erat de loco remoto,
ita ꝗ iuste probabiliter potuit ignorare,nō
punitur per d.l.iubemus.C.de testa.& d.l.
vlti.ff.de decret.ab ordi.faci.cum suis simi
libus.Et hæc est opinio do.Mart.de Fano.
& do.Iac.de Lar. Alii dixerunt ꝗ etiam in
hoc vlti.casu,ꝗ ille ignorans puniatur, sed
mitius,quia vbi alias puniretur in amissio-
ne omniū rerū, puniatur in dimidia,vt arg.
8 ff. si pars hæredi.peta.l.antiqua.† Sed po-
ne,statutū est Cremonæ,ꝗ nullus forensis
ducat vinū forense Cremonā sub pœna vi-
ni.Modo quidā Placentinus duxit Cremo.
vinū cum plaustro, quæritur an incidat in
pęnā?dic ꝗ nō,quia nec vinū, nec plaustrū
sunt de iurisdict.Cremo.vt supradi.est,vn-
de non potuit eis aliqua imponi lex.vnde
statutū in hac parte non vendicat sibi locū.
argu.ff.de offi.procura.Cæs.l.fi.potuerunt
tamē Cremonenses prohibere ne dictū vi-
num portaretur,vel potuerūt vinum remit
9 tere apportatū.Hic tñ † quæro, ponamus
quod potestas ciuitatis dedit licentiā aliqui
bus posse extrahere res aliquas extra terri
torium contra statutū & deuetū ciuitatis,
quæro nunquid isti tales incidant in pœnā
statuti?rñ.ꝗ incidūt.& ita sentit do. Vber.
de Bob ꝑ l.solent.ibi,in consil.&c.ff.de off.
procon.nam licentia potestatis non potuit
præiudicare sine licentia cōsiliariorū, sicut
ibi dicitur de principe,sed quid si bladū ciui
tatis Bononiæ portaretur Rhegiū ꝑ distri-
ctū Mutinæ vbi dictū statutū de blado non
portādo habet locū,nunquid punientur cō
d ducētes per potestatē Mutinæ? dic ꝗ nō. d
C.de ædic. priua.l. si quis post. vbi de hoc
per Ac.sed pone ꝗ aliquis dicat se absentē
fuisse tēpore banni missi per ciuitatē super
rebus extra territoriū non portandis,nun-
quid iste talis excusatur à pęna si fecit con
tra bannum? videtur ꝗ sic.ff.quę sententia
sine appellatione rescind.l.i.§.itē ex hoc.&
extra qui matr. accusare poss.c.fi.qđ intelli
gas esse verū,si probet se tunc tēporis fuis-
se absentē, alias contra est,sed si dicat se tūc
fuisse in orto vel vinea, non excusatur.ff.de
procur.l.præsen.& l.seq.& hoc si præceptū
10 erat saltē per vnam diem ante.† Vltimo cir
ca hanc materiā iterū pone ꝗ aliquis sit in-
uentus cum equo in via portare bladum,
vel alia vetita extra districtū,quæritur nun
quid iste talis possit & debeat puniri videt
ꝗ sic,per l.ff.de ser.fugi.l.si fugitiuus.C.ad
l.Cor.de sicca.l.si is qui cum telo.& hoc ve
rum quando cōfitetur ꝗ ipse portabat res
illas extra, sed si negat, & dicat se portare
illas res ad molendinū,vel ad villam,& illa
sit via qua itur ad ipsum molendinum vel
villam & bene sit hoc verisimile, non puni
e tur. e † Sed pone quod sit inuentus in li-
11 mine territorii, seu in confinibus illius ciui
tatis, vt vix ipsum negare sufficiat, tunc te-
netur,vt ff.de pœn.l.qui sniam.nā iudex q
debet de hoc cognoscere, circūspectus esse
dēt,vt inspiciat qualitatē personæ, & an vil
la vel molēdinū ad quod dicat se ire sint vi
cina, vel non. arg. ff.de incen.ruin. naufra.
l.Pedius.§.penult.in fi. & ff.de pę.l.respiciē
dū.& ff.de quæstion.b.l.de minore.§.pen.
Gui.hoc sentit Cōtra determinationē præ
dictarū duarum qōnum est.ff.de vari.& ex
traor.cog.l.i.& ff.de iniur.l.itē apud Labeo
nem.§.si quis virginē.imo videtur ꝗ nul-
lo modo debeat puniri. nam statuta terra-
rum requirunt rem perfectam, cum dicāt,
si quis fecerit, vel portauerit extra territo-
rium,& in istis verbis nulla est obscuritas,
& ideo ab eis non est recedendū. ff. de leg.
iii.l.ille aut ille.§.cū in verbis.nec ob.ꝗ per
uenit ad actū, & sic videtur debere puniri.
ff.de pac.l.qui ea mente & quod ibi no.qa
hoc habet locū in atrocioribus delictis, in
aliis vero quantuncunq; ad actum perue-
niat,puniri non debet.d.l.itē apud.§ si cu-
rauerit.& quod ibi no.C.de epis. & cle.l.si
quis non dicam.imo de generali consuetu
dine Italiæ nūquā actus vel conatus punit
nisi sequatur effectus, vñ videmus ꝗ si qs
ambulet cōtra aliū animo irato cū cultello
euaginato animo occidēdi,& ꝑ eū stet,ꝗ nō
occiso nō puniet. & est rō,qa statuta requi
rūt actū cōsummatū.Sed quid, si dicat se pę
nitere?dic vt supra eo.ti.§.sed quid si ille.

ADDI-

ADDITIONES.

a Itinere. Adde Ioan. And. in additio. ad Spe. in tit. de consti. vbi ponit de hac quæstione. Sed quid si testes dicunt ꝙ aliquis conducens repertus fuit vsque ad talem locum vbi est media via, & aliqui dicunt ꝙ repertus fuit vsque ad talem locum vbi est media via, an dicta horum testium cõiungentur vt probent delictum? dic ꝙ non, vt voluit Roma. consi. xciij. Ber.

b Alia pœna. Adde ꝙ hanc opinion. Gandi. sequitur Alex. consi. lxxxvj. quarto lib. Ber.

c Conuersabatur. Adde quod voluit Roma. cõsil. quadrigentesimo octogesimosecundo. Ber.

d Quod non. Adde Alexan. consil. lxxxvi. supra allegato. Ber.

e Non punitur. Adde videndum Ioan. Andre. in addi. ad Spec. in rubri. de constit. supra alleg. Ber.

De obseruantia statutorum. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Statuta qui facere possunt.*
2 *Decuriones qui dicantur.*
3 *Decuriones quem modum seruabunt in statutis condendis.*
4 *Statuta quanto tempore durant.*
5 *Concesso aliquibus quod possint facere statuta, an poterint antiqua declarare, & quid facient illi quibus est concessum facere uel emẽdare statuta.*
6 *Statutis & reformationibus an possit renunciari.*
7 *Collegium castrum uel uilla, an possint inter se facere statuta.*
8 *Potestas an teneatur seruare talia statuta collegiorum.*
9 *Statutũ à ciuibus factum contra ius an ualeat.*
10 *Ciues an possint facere statuta, ut fructus, & alia comestibilia uendantur certo pretio*
11 *Potestas iurauit seruare omnia statuta, si sunt ibi mala & antiqua, an teneantur illa seruare.*
12 *Statuta ciuitatis et terrarum an recipiant interpretationem.*
13 *Statutũ qs declarare debeat si super eo aliqua dubitatio oriatur, & sit in eo obscuritas.*
14 *Statutum si per consilium non interpretetur. quid faciendum erit.*
15 *Statutis duobus in uolumine statutorũ existentibus contrarijs & diuersis, an potestas ea debeat seruare, uel quod, uel nullum.*
16 *Statutis duobus existentibus directe contrarijs, quid fiet.*
17 *Statuto antiquo dicitur quòd uulnerans cum armis ponatur in banno perpetuo, & bona publicentur, nouo autem quis in platea communi aliquem uulnerauerit soluat pro banno libr. v si Titius aliquam in platea uulnerauerit ei condemnetur in libris quinque an poterit etiam in banno poni secundum statutum sic petente parte.*
18 *Statuto facto & iurato per ciues an possint illud tollere & mutare.*
19 *Statutorum beneficijs an renunciare possint accusati de maleficio, & illi contra quos inquiritur, & qui accusant.*

ET quia in causis maleficiorum frequentissime sunt super eorũ decisione ordinata statuta, imo quasi super omnibus, ideo necessario ne obseruantia ipsorum statutorũ occurrit videre, & postea subiiciam multas
1 vtiles quæstiones ex ipsis statutis. † Et pri-
a mo videamus q possunt facere statuta ᵃ ciuitatis & populi, vt ff. de iust. & iur. l. oẽs. & possunt ipsa statuta facere decuriones ciuitatis & consiliarii, & qñ duæ partes eorum sunt præsentes, vt ff. quod cuiusque vni. no.
2 l. nulli. & l. item eorum. §. si decuriones. † Et no. ꝙ illi dicuntur decuriones. quibus à populo est cõmissum, & qui publice sono campanæ & voce præconia loco & more solito congregati sunt. ff. de verb. sig. l. pupillus. §.
3 decuriones. † Sed queadmodum seruabũt isti decuriones in statutis faciendis? Dic ꝙ potestas eorum debet esse præsens, aliter nõ valeret. C. de seru. reipubl. l. i. quia potestas in illo cõsilio debet proponere quid placeat de statutis faciẽdis, & super hoc arẽget, deliberetur, & reformetur, vt legitur qñ leges fieri debent. C. de leg & consti. l. humana. institu. de iniu. §. illud. circa fi. insti. de iure
4 nat. §. lex. & §. plebiscitum. † Sed quanto tẽpore durant ista statuta? Dic ꝙ per annum tantum, vt ff. de pę. l. fi. contrarium no. Dy. ff. de pęnis. l. fi. & vide insti. de perpe. & tẽp. acti. in prin. tit. nisi sit dictũ, ꝙ perpetuo debeant obseruari & poni in libro statutorũ. Sed videtur ꝙ sint perpetua, p l. i. ff. de pœnam ibi dicitur, quod pręses interloquendo non potest alicui interdicere prouentũ vel artẽ suam vltra suum tempus, cum vltra se nõ extẽdat iurisdictio, sed cum populus habeat perpetuã iurisdictionẽ cõdendi leges, vt in l. omnes populi. ff. de iusti. & iur. ergo

 eius

eius leges debent esse ppetue. Credo tñ ꝙ si consiliarij aliquid eum potestate statuat. vel reforment, ꝙ hoc tãto duret quãto durabant dicta officia, & non vltra. arg. d l. ff. de penis, vel dic ꝙ decre. pro. & sta. le. sunt ppe. ff de iudi. l. si ptor. ff. ne qd in loco publi. l. vlti. ff. ad Trebel. l. seruo. §. cũ seruo ff. de offi. pfe. vigil. j. §. fi. C. de bo. q libe. l fi. §. vbi. ibi, ne leges ludibrio. ff. de postula. l. i. extra de offi. dele. c. fi. quinquagesima dis.
5 cap. si lapsis. †Sed pone ꝙ aliquibus cõcessum est facere statuta. Nũquid possint vetera declarare? dic quod sic, vt C. de emen. Iusti. cod. l. cordi. §. supradictis. ibi. hæc facere. Sed pone qa cõcessum est statutariis facere vel emẽdare statuta, qd facient? Rñ. qd ipsi debẽt talia facere statuta, ꝙ prosint cõiter omnibus. vel maiori parti ciuitatis, qa refert ad vniuersos ciues, vel ad maiorẽ partẽ ꝙ publice fit, vt ff. de reg. iu. l. aliud. §. refertur. & ff. ad municip. l. qd maior. nec ob. ꝙ ius dicatur pdesse pluribus, ergo tribus vel quatuor, vt ff de iusti & iure. l. ius pluribus. qa intelligendũ est qñ statutũ prodest pluribus, & nõ nocet alicui de ciuitate. nã & rescripta contra ius elicita valẽt si psunt petẽti, & aliis nõ noceant, vt C. de pre-
6 cib. Impera. offeren. l. rescripta. †Sed pone, quæro nunquid statutis & reformationib' possit renunciari? Rñ. sic, si inducta sunt in fauorẽ psonarũ illius ciuitatis vel loci, vbi sunt facta. Si aũt sint generaliter facta in fauorẽ & vtilitatẽ publicã vel ẽt in odiũ sunt introducta, tunc talibus statutis & reformationibus non põt renunciari, vt C. de episc. & cler. l. si quis in cõscribendo. & ff. de cõdi. indeb. l. qui exceptionem. C. de iuramen. calum. l. ii. §. sed quia veremur. ff. de procuratori. l. filius. §. sed quia veremur. vbi propter vtilitatem publicam est introductum ne miles possit esse procurator. Sed arg est contra, ꝙ possit renunciare. ff. de pact. l. pacisci. sed contra. ff. de regul. iur. l. nec ex pretorio. ff. de iudi. l. si prætor. ne elusoria sint statuta. sed prima distinct. seruãda est arg. cõtra no. infra in quarta charta. & sunt bo-
7 na. †Sed nunquid collegia ciuitatis inter se possunt facere statuta? Videtur ꝙ sic, nã illi qui alia collegia regunt, iurisdictionem habent, vt ff. de iurisdi. omn. iudic. l. fina. ad hoc. ff. quod cuiusque vni. no. l. . & sequen. C. de edi. priua. l. an in totũ. C. quæ sit longa consuetud. l. j. & hæc est veritas. & hoc
8 idem intelligas ĩ castro vel villa. †Sed nũquid potestas tenetur seruare talia statuta collegiorũ? Dic ꝙ sic, nisi sint contraria iuri cõi vel municipali illius ciuitatis, vt ff. qd col
9 leg. l. fi. †Sed pone ꝙ ciuitas fecit aliquod statutũ contra ius, queritur an valeat tale statutũ? Et dic ꝙ si illud statutũ est cõtra ius naturale, ꝙ illud statutũ non valet de iure, qa iure naturalia sunt immutabilia, vt insti. de iure natural. §. fi. sed si nõ sit cõtra iura, vr̃ quod valet. l. oẽs populi. ff. de iust. & iure. sed vr̃ ꝙ non vleat, quia soli Imperatori licet facere legem. C. de gelib. & consti. l. fi.
10 †Pone qõnem, nunquid ciues possint facere statuta, vt fructus, vel alia comestibilia vẽdantur certo pretio? Vr̃ ꝙ non, vt C. de Iudæ. l nemo. ff. rerũ amota. l. nõ est. C. de monopol. l. i. ff. ad l. Iuliã de ambi. l fina. Itẽ quia nemo emere vel vendere tenetur sine pretio vel mensura, vt ff. de cõtrahen. emp. l. Imperator. C. de iure deliber. l. nec emere. Solu. Dic statuta valere [b], quia ex causa põt constitui modus vẽdendi comestibilia, & ex causa alicui interdicũtur negotia sua, vt C. de episc. audiẽ. l. j. ff. de offi. pfect. vrb. l. i. §. cura & ff. de mun. & hono. l. i. §. episc. Itẽ publica vtilitas pfertur priuatæ. C de cadu. tolle. l. i. in fi. nã si aliter fieret, homines venderent res in immensum, bonũ est ergo ꝙ adhibeatur medela, vt argu. ff. de in
11 terdi. actio. l. de ætate. §. ex cã. †Sed qd si potestas iurauit seruare omnia statuta, & sint ibi mala statuta, & iniqua, nũquid tenetur seruare? Dic ꝙ nõ tenetur, si non vult, vt ff. de pact. l. cõtra iuris. §. quod & ipsum. & in concordan. positis in gloss. super illa l. quæ incip. nisi in c. præterea. videtur c. dec. vt extra de iureiuran. c. i in vi. & c. quintavallis. & ad hoc facit ff. de oper. lib. l. si iur. de leg. iii. l. fideicomissa. §. quanquam. sed nihilominus tenentur, imo nullo modo debent seruari statuta si qua sint contra libertatem ecclesiæ, cum ipsa nulla sint ipso iure, vt in aut. cassa et irrita, quæ est C. de episco. & cleri. l. si iur. & quãquam ista statuta quæ sunt contra libertatem ecclesiæ non tenetur seruare, vt dixi. tamen si non seruat, periurus videtur, vt arg. ff. de pactis. l. iuris-
12 gentium. §. & generaliter. †Est etiam quærere & videre vtrũ statuta ciuitatum & terrarum recipiant interpretationem vel non, ita

c ita q solum intelligantur vt litera iacet,[c] & sonat. super qua quæstione plene alleg. pro & contra, & postea subiiciam sol. Doct. Et primo no. est q interpretatio alicuius verbi obscuri est declaranda. ff. de verb. obl. l. i. §. fi. & ff. de orig. iur. l. facturus & ff. de iur. & fac. ignor. l. ii. nam cum in verbis statuti non sit ambiguitas vel obscuritas, interpretationi vel declarationi nõ est locus. ff. de lega. iii. l. ille aut ille. §. cũ in verbis. In primis itaque vĩ, q nullum stututum possit interpretari pluribus rationibus & causis, nã regula est in iure nostro in his quæ sunt stricti iuris, vt in statutis terrarũ & in stipulationibus, quod id quod nõ est expresse cautum, habeatur pro omisso, vt ff. de verb. ob. l. quicquid. j. respon. ibi, nisi palã verbis exprimatur &c. vt ff. de condi. ob turp. cau. l. fi. accedit ad hoc ff. de iniur. l. itẽ apud Labeonẽ. §. ait prætor. ff. de reg. iur. l. expressa. Præterea statuta terrarũ sunt stricti iuris, quod patet ex eo, q ex statutis oritur condictio ex lege. vt C. de condict. ex leg. l. vnica. actiones autẽ sunt bonæ fidei, aut sunt stricti iuris. Quę autem actiones sunt bonę fidei cõnumerantur, instit. de actio. §. actionum. & §. in bonæ fidei. vnde cum condi. ex leg. non sit ibi commune, ergo per locũ à diuisione, est ipsa cõdict. ex leg. & sta. stricti iuris. Vnde si statuta sunt stricti iuris, q a sunt, ergo sunt sterilia sicut mulieres quæ nõ pariunt, & sic nullã interpretationẽ vel subauditionẽ recipiunt, sed eorũ verba iuxta grãmaticalẽ intellectũ sicut iacẽt, stricte & rigide sunt intelligenda, & ſm rudẽ & propriã significationẽ. vnde licet perquam dura, tamen ita seruanda sunt, vt ff. qui & à quib. manumi. lib. non fiant. l. prospexit legi sta. & ff. de exerci. l. i. §. si is. & facit ff. de mili. testa. l. quod constitutũ. Itẽ legitur q verbis ædicti sit standũ, vt ff. de leg. iii. l. nõ aliter. & in dubiis melius est verbis ædicti seruire, & ideo interpretationi locus nõ est, vt d. l. nõ aliter. & d. l. i. ff. de exerci. §. si is q nauem. & facit. ff. de instito. l. sed & si pupillus §. i. Itẽ facit pro hac parte ff. de verb. obl. l. si quis arbitratu. & ff. ad exhib. l. penult. vnde quidã inhærẽtes Iudæorũ legi, dixerunt interptatione statuti nullo modo fore locũ. Econtra videtur, q statuto possint interpretari & debeant, infrascriptis rationibus. Primo, quia si deberemus tanquã Iudæi inhærere literæ statuti loquentis, q quicunq; fecerit homicidiũ, moriatur, iam infans vel furiosus si homicidiũ cõmitteret puniretur, quod esset iniquũ, quia sensu carẽt, vt ff. de iur. & fac. igno. l. fi. C. de fal. mone. l. i. in fin. & quia carent dolo, & voluntas & propositum distingunt maleficia vt ff. de iniuriis. l. qui iniurię. per legẽ enim de homicidio nõ punitur infans, vt ff. ad leg. Cor. de siccar. l. quod infans. nec etiã furiosus, vt d. l. i. ff. de offi. præsi. l. diuus. est bonũ ergo q interpretetur statutũ vt dicatur, si aliquis occidit aliquem, scilicet dolo. Itẽ si statutũ dicat, si qs nõ traxerit ad ignẽ puniatur in lib. decẽ accidit q infans, vel infirmus, vel fœmina nõ traxerit ad ignẽ, nunquid puniretur? certe sic. si deberemus inhęrere verbis statuti, qđ esset iniquũ. Vtile ergo & necessariũ est qđ statuta possint interpretari & mitigari. Itẽ si statutũ non interpretaretur, iam puniretur etiã qui sui defensione interfecit hominẽ; qđ esset iniquũ, vt homo pateretur se occidi, vt ff. de iusti. & iure. l. vt vim. & C. vnde vi. l. i. & C. quãdo lic. vni. se vindi. per totũ. qd plura? contractus mutui, qui est stricti iuris l. interpretatur. Nã licet senatusc. Maced. prohibeat ne filiofamil. detur pecunia mutuo, tamẽ ipse secus interpretatur, q idem intelligatur de vino, oleo, & frumento, vt ff. ad senatusc. Maced. l. sed Iulianus. §. mutui. Præterea nedũ senatuscõ. sed & ipsa lex principis interpretatur nã benignius leges interpretandæ sunt &c. vt ff. de leg. & senatuscon. l. benignius. & ff. de codicil. l. qđ seruus. multofortius statuta quæ fiunt ab homine sunt interpretanda, nam ipsa statuta sunt leges, vt ff. de iusti. & iure l. omnis. nã dicta l. benignius. non distinguit de quibus legibus debeat fieri interpretatio & possit; ergo nec nos debemus distinguere, vt ff. de pu. l. de ptio. qd plura? lex est expressa, q loquitur in statutis terrarũ q possunt interpretari, vt ff. de mun. & hon. l. vt gradatim. §. sed & si. l. munici. & ff. ad l. Aq. l. ita vulneratus. ad fi. & ff. de lega iij. l. seruos autẽ. Itẽ princeps maioris autoritatis est q̃ sit populus, vt C. de cõsu. l. ii. lib. xii. & in auth. quomodo opor. episco. in princip. & C. de legi. & constit. l. i. & tamen beneficia ipsius plenissime sunt interpretanda, vt ff. de constit. princi. l. beneficia. & si quis malitiose interpretaret, infamis efficeretur, vt C. de legi. & con-

& consti.l.ij. Itē lex principis est communis & generalis, sed statutū non est generale, nisi in ciuitate illa, in qua statutum est factum, vt C.de leg.& consti.l.iij. vnde lex cōmunis debet præualere, vt in auth.de non alie.§.quia vero. ergo quia lex interpretat. multomagis statuta sunt interpretanda. Itē lex Iulia, inhibet ꝙ fundus dotalis alienari non posit, vt insti. quib. à ie.lic.vel non. in prin.& tñ hæc lex ē interpretatur, ꝙ si fiat alienatio omniū bonorū, ꝙ fundus dotalis intelligatur alienatus, & cū vniuersitate bonorum transit vt ff.de fun.dota.l.j. Itē lex imponit pęnā patrono si abstringat libertū iurare ne nubat, vt ff.de iu.patro.l.adigere. & tñ ipsa lex interpretatur, ꝙ si ille talis libertus fuerit castratus, ꝙ tunc dñs nullam pœnā patiatur. Itē voluntas testatoris pro lege seruanda est vt in auth. de nupt.§. disponat. & tamē talis voluntas interpretatur vt C.de leg.l.j. Pręterea video ꝙ lex recipit interpretationē, vt patet. ff.ad leg. Aquil.l. quemadmodū.§.j. sed illud est plebiscitū. Videamus de lege quæ interpretatur, vt supra dixi de fun.dota. Itē ædictū prætoris interpretatur.l. ab hostibus.§.sed ꝙ simpliciter.ff.ex qui.cau. maio.l.quamuis. ff. de in ius voc.l.iij.§.hæc verba.in fi.ff.de neg.ge. Itē senatuscō.interpretatur.l.item si filius. §.si mutui.& l.filiū habeo.ff. ad Maced. C. eo.l.si filius. Itē constitutio principis interpretatur.l.fi.C.māda.& l.fi.C.de eden.l.ex facto.ff.de vulg.& pupil. Itē video interpretari responsum Papiniani.l.ait prætor.ff.de iniur. Itē respōsum Sabini.l.dicere.§.j.ff.de arbi. Itē video interpretari consuetudinē, & ad similia procedi, vbi ratio æquiparat quę cōsuetudo introduxit.l.j. C.quæ sit lon.cōsue l.de quibus.ff.de leg.& hoc vr̄ expressum in omni iure ciuili, q̄a verba eius iuris nō sunt captāda.l.ad exhibendū.ff.ad exhi. l.benignius.ff.de legi.& l.in ambiguis. Absurdū est.n.legē municip.factā à popularibus maioris esse afficaciæ q̄ leges quas ipse princeps cōstituit, q̄ supeminet vniuersis. l.ij.circa fi.C.de quadri.præscrip.l.constitutiones. C.de leg.& l.fin nec ob.sacramentū quod ptās sic iurat, q̄a & leges iurat seruare ptās, vt in auth.vt iud.sine quoq.suffra. §.j.& in auth.iusiur.qđ præsta. §.iusiu. nec enim sacr̄m tollit interpretationē hominis. l.indubitati. C.de non nume.pecu.l.nō dubium.C.de leg.l.iurisgentiū. §. & generaliter.ff.de pact.l.imperialis. cum auth.ibi posita.C.de nup.l.fi.ff q̄ satis cog.nil.n. aliud ē iurare statuta seruare, nisi mētē honesta potius q̄ verba statuti, q̄a non verbis, sed rebus legē imponimus.l.fi.C.cōia de le.l.scire.ff.de legi. Et ad hanc materiā possent adduci illā generalia sensum nō verba spectari, & verba generaliter dicta, generaliter debent intelligi. solu.huius q̄ōnis pōt in solut. dictorū brocardorū reperiri, sic ergo statuta recipi vt interpretātur & traduntur ad similia, nisi esset cōtra leges & contra iustitiā & æquitatē, tunc.n. nō sunt amplianda, sed restringenda.l.de quibus.ff.de legi. & l.quod contra rationē.& l.qđ principi.ff.de consti. prin. Sol.d.Odof. dicit statuta debere posse interpretari à iudice p legē.de leg.iij.fideicommissa.§ hæc verba.& l.seruos.& d.l.vt gradatim.§.sed & si l.& ita no.ff.de mune. & ho.l.honorē.do.vero Iac.de Are.dicit secundū cōem & veriorē opi. doct. ꝙ statuta interpretantur secundū determinationē iuris cōis, vt ff.de ven.inspi.l.j.§. quamuis. sic & d.§. sed & si lege. est ergo verū ꝙ statuta recipiunt interpretationē, & declarationē, & subauditionē, si ambigua fuerint, vel obscura, per rationes, & iura superius allega. nec obst. ꝙ sint stricti iuris, igitur nō posse interpretari, q̄a hoc idē intelligit do. Guil. Statutū enim est stricti iuris, q̄a ex eo orit condictio ex lege, q̄ est stricti iuris, vt supra dictū est & probatū. Ergo si ea rōne est stricti iuris, nō ob.q̄a contractus q̄ est stricti iuris interpretatur, vt est contractus mutui, vt dixi supra. & facit etiā ꝙ posit interpre-
13 tari.ff.de rit.nup.l.j.in fi.† Sed quæro si super aliquo statuto versatur ambiguitas vel obscuritas, quis declarabit vel interpretabit hanc obscuritatē? Et primo vr̄ ꝙ recurrendū sit ad illos q̄ condiderunt primitus illud statutū, scilicet ad statutarios, q̄a illi primi fuerūt qui verba protulerunt, vt ff.de reg. iur.l.in ambiguis.ff.de vino triti.& oleo le. l si q̄s vinū.§ vino. Qui enim fuit primo author legis.dēt esse eius interpretator seu interpres arg.ff.fi. regun. l.eos. ff. de aq.plu. arcen.l.quod principi. Nec enim debemus spectare tēpus cōfirmationis ipsius statuti, sed tēpus factionis, ergo non debemus spectare mētes confirmantiū, sed mentes faciētium.arg.ad hoc.ff.de don.inter vir.& vxo.

l.si donante.§.fi.ff.de re mili.l.si certũ.in fi. ff.de cõdi.ex lege l.quod præterea nec eius qui mãdat quid fieri intentio exequẽda est, sed eius qui fecit.arg.ff.de contrahen.emp. & ven.l.in hoc iudicio.ff de ædil edi.l.cum autẽ.ff.de reg.iur.l.Neratius.ff.de verb.ob. l.in conuentionalibus. Itẽ video ꝙ testator interpretatur voluntatẽ suã, vt ff.qui testa. face.pos.l.hæredes.§.si quid. Itẽ si in scriptis vertitur ambiguitas,cuius est interpretari à quo scriptũ emanauit, vt ff.de reg.iu. l.Neratius.& l.ambigua & ff.de ori.iur.l.ij. §.exactis. ibi, interpretarentur &c. Itẽ tabellio interpretatur suum instrm,vt ff.ad l. Corn.de fal.l.si quis decurio. Itẽ si super lege principis dubietas emergat, recurritẽ ad ipsum principẽ, si sit eius copia,vt C.đ leg. & consti.l.leges sacratissimæ. & ff.eo titu.l. nã ad ea. & l. nã vt Pedius. Econtra videt ꝙ consiliũ ciuitatis ipsum statutũ interpretari debeat,in cuius potestate fuit totũ statutũ irritũ reuocare.arg.ff.de in lit.iur.l.videamus.§.pe.& l.sequen.Non enim dr̃ fecisse statutũ nisi consiliũ quod approbat legẽ,& improbat. Senatores enim vice statutariorũ cõdebant iura, & qđ eis placebat, consulebant principẽ,& ea iura non senatorum,sed leges Imperatorũ appellabantur, quia recipiebant authoritatẽ ab ipso, vt C. de leg.& constitu.l.humanũ Nã & sanctus Pau.dicit, neque qui plantat,neque qui rigat aliquid facit,sed qui fundamentum dat Deus.Nec qui scribit, nec qui dictat cõsiliũ interpretatur, nam aliqua singularis persona non posset facere statutũ, ergo non dẽt posse illud interpretari, vt no.Azo.in sum. C.de consti.in fi.Sol.Dic statutarios ipsum statutum interpretari nõ posse, quia functi sunt officio suo, quia tẽpus transcursum est eis as.pro condendis statutis, vt arg.ff.de re iudi.l.iudex. nec ob.l.ij.ff.de orig.iu. §.exactis.quia non erat ibi tempus eorum fi.Dic ergo ꝙ consilium & consiliarij interpretantur dictum statutũ,quia ei interpretari licet cuius est condere,sicut ex legibus superioribus constat. Vel dic secundum do.Odof.ꝙ iudex interpretabitur dictũ statutũ vt supra dixi in proxima qõne.arg.ff.de lega.iij. l.fideicommissa.§.hæc verba.sed cõis opin. est,& ita vidi sæpius seruari de facto,ꝙ con
14 silium & consiliarij interpretantur. † Sed quid si per illud consilium nõ interpretetur dictum statutũ,quid fiet?dic sic,distinguo, aut in verbis nulla vertit dubitatio,& tunc nulla interpretatio facienda est,nã vbi nulla est in verbis dubitatio non est adimenda voluntatis qõ, vt ff.de leg.iij.l.ille aut ille. ff.de lib.& posthu.l.ij.nam lex sicut lata est, obseruanda est. vt ff.qui & à quib.l. prospexit.& vbi lex nõ distinguit,nec nos,vt ff.de publ.l.de pretio. Si aũt in verbis sit aliqua dubitatio & ambiguitas,tunc si illud statutum ex cõsuetudine sit certo modo intellectum,ei intellectui stabitur.ff.de leg.& constit.l.minime.& l.si de interpretatione. Si autem non sit ẜm consuetudinẽ certo modo intellectũ, tunc debebit scrutari mentẽ statuti, vt ff.de leg.iij.l. non aliter. & ff.de fun.instr.& instru.leg.l. cũ delanionis.§.asi nã. Si aũt non constet de mente, tunc dẽt interpretari in benigniorẽ partẽ,vt ff.de legi.& consti.l.benignius.& l.in ambigua.ita tñ vt non interpretetur cõtra illũ, vel contra illos quorũ fauore factũ esset.C. de leg. & cõsti.l.quod fauore.& ff.eo.tit.l.nulla.Si aũt non appareat quæ pars sit benignior, stabitur rigori verborũ ipsius statuti, vt ff. de leg.iij.l.non aliter.& ff.de cõnd.& dem. l.nam publius.§.i.& in re dubia,melius est verbis ædicti seruire,vt ff.de exerc.l.i.§.si is qui nauẽ.& verba prout sonant, debẽt intelligi,vt ff.de insti.l.sed & si pupillus.§.i.Si tñ nec de cõsuetudine super statuto intelligendo habita constat,nec de mẽte,nec quę pars sit benignior, ꝓcuret ꝙ ꝑ consiliũ fiat interpretatio.ff.de præto.stipu.l.in ꝑtorijs. & ff.de reg.iu.l.in ambiguis.& hoc s̃.determinatũ est,aliter stabimus rigori verborũ,
15 vt dictũ est.† Sed pone ꝙ in volumine statutorũ reperiunt suꝑ eodẽ negotio duo statuta cõtraria & diuersa,quærit nunquid potestas ea statuta,vel qđ,vel nullũ,dẽat seruare.Et primo vr̃ ꝙ nullũ sit seruandũ ꝑ l. C.de legi.& const.l.nõ dubiũ.Itẽ qa in vltimis voluntatibus & in pactis,posteriora derogant prioribus.ff.de iur. codi.l.diui.§.sed licet.& C.de fideiuss.tu.l.ii.& C.de pact. & ff.eo.tit.l.si vnus. §.pactus. & de cõtrahen. emp.l.pacta.& de procur.§.si quis cũ ꝓcu. §.fi.sed tu dic ẜm d.Guil.& alios,ꝙ vtrũq; statutum debeat seruari, qa nullum de his statutis dicitur prius alio,& nullum posterius.arg.legis quę dicit ꝙ si in testamẽto tutorem filiis meis dedero,& postea in codicillis

cillis alium, si oẽs iurãt tpe quo adit hæreditas, & ita tpe quo incipit valere tutela, oẽs tutores erunt, vt C. de testa. tuto. l. ii. & sic est in pmissa qõne, quia tẽpore quo incipit statutũ habere vires. s. qñ eo cõpleto cõfirmatur, nõ est aliquód statutum ante vel post. Et hoc est verũ, ꝙ vtrunque statutum valet, qñ ipsa statuta per aliqua intermedia sunt contraria. † Sed q̃ro, q d si duo statuta directe sunt contraria, ita quod ꝑ obseruationẽ vnius, aliud obseruari nõ potest quid fiet in hoc casu? Dic ꝙ humanius statutũ sit seruandũ. ff. de legibus. l. benignius. & in l. ambiguis. ff. de re iudicata. l. semper inter veteres. & l. quoties. & C. de fideicõmiss. liber. l. fi. Vos aũt dicatis iuxta opinionẽ Domini Guliel. ꝙ neutrũ dictorũ seruãdũ. ff. de regulis iuris. l. vbi repugnantia. C. de fide instru. l. scripturæ. † Quæro, aliquo statuto antiquo cauetur, ꝙ qcũque cum cultello, vel aliis armis aliquẽ hominẽ vulnerauerit, ponat in perpetuo banno, & oĩa eius bona debeãt publicari, alio nouo statuto continetur, ꝙ quicunque in platea communi aliquẽ vulnerauerit, soluat ꝓ banno libr. v. Titius in platea aliquẽ vulnerauerit & in lib. v. est cõdẽnatus, petitur insuper ꝙ ponatur in bãno, scd̃m formã veteris statuti, q̃ritur quid iuris? Et dic ꝓ & contra, vt in qõne statuti, & solue ꝙ ponatur in bãno perpetuo quia videntur esse duo delicta, vnum ratione percusionis, aliud ratione loci. l. aut facta. § fi. ff. de pę. nã cũ quis adulteriũ cõmittit cũ affine, mulier & masculus diuersis pęnis puniuntur, vt C. de adulter. l. quãuis. & in carcerem mittũtur, vt in auth. vt nulli iudicum. §. quia ve o. † Sed pone ꝙ ciues fecerunt statutum & iurauerunt ipsum seruare, modo volunt ipsi ciues illud statutum tollere & mutare, quæritur nunquid hoc facere possnut? Primo videtur ꝙ sic, quia nemo in re sua debet suo arbitrio carere. ff. de pactis. l. nemo. si seru. vendic. l. sicuti. §. apud. Item ꝙ talis contractus nõ tenet. ff. deposi. l. prima. §. penulti. ff. cõmuni diuidun. l. in hoc iudicio. §. si conuenerit. Item q̃ potest ligare, potest & soluere. ff. de acquirend. hæredita. l. is potest. de regul. iuris. l. eius. Item quia nemo potest sibi ipsi obligatus existere. l. si plures. ff. de pact. institu. de interdict. §. retinendæ. ff. de furt. l. hæres. §. seruo. ff. de euict. l. fin. quæ est expressa. Item quia priuatorum pacto iura publica non mutantur. ff. de pactis. l. ius publicum. Econtra videtur, quòd licet vnicuique suo iuri renunciare. C. de pact. l. si quis in conscriben. cap. si diligenti. de foro cõpe. Item quia seruare debet iuramentum ille qui hanc necessitatem sibi imposuit. argu. ff. qui satisda. cogan. l. fideiussor. §. primo. ff. de distra pigno. l. si creditor. §. j. Item nõ debet via periuriis aperiri. C. ad legem Iuliã. repetun. l. fin. ff. eod. l. fin. Item facit. ff. de act. & obl. l. sicut. l. si cõmodato. ff. cõmo. Item quia obligatio semel contracta, non debet posse extingui arbitrio debitoris. arg. ff de eo ꝙ cer. loc. l. ii. Solu. distingue, quia aut illud statutũ est super negotio ipsius ciuitatis, & non est præcisum, & tunc põt tolli & mutari, quia nihil tam naturale est &c. arg. ff. de reg. iur. nihil. & ff. de solu. l. prout quisq;. & ff. qñ lib. ab emp. disce. l. j. q̃a nemo põt sibi legẽ imponere, à qua recedere nõ liceat. ff. de leg. iii. l. si qs. in prin. testam. Si aũt ex illo tali statuto esset alicui ius aliquod acquisitũ, tunc dicti ciues statutũ mutare non pñt, quia nemo põt suũ consilium mutare in alterius piudiciũ, vt ff. de reg. iur. l. nemo. si aũt dictũ sit ꝙ dictũ statutũ sit pcisum, & vltra sit ꝓcessum, vñ ꝙ non possit tolli vel mutari aliquo mõ vel ingenio, vt quotidie fieri nos videmus, tunc dicit domi. Guil. ꝙ ipsum statutũ non possit tolli ac mutari, et contraria cõi voluntate, nã talia verba debet aliquid operari. ff. de vsu. l. stipulatus. de leg. j. l. si qñ. & ff. ad municip. l. j. & hoc dic ſm do. Gui. alii vero sapientes dicunt, ꝙ si dictũ statutũ nõ sit iuramento vallatum, ꝙ mutari possit, si aũt sacramẽto vallatũ sit, ꝙ tunc tolli non possit, vel mutari ꝑp iuramentũ, quia omne iuramentũ seruãdum est, nisi vergat in præiudiciũ salutis æternæ. C. ad l. Iul. rep tun. l. fi. extra de iureiur. c. cum contingit. nam potestas & cõmune posuerunt se in hac necessitate iuramenti, ergo debent hoc seruare. argumẽ. ff. qui satisda. cogan. l. si fideiussor. § fi. nã communi licuit statutũ facere & pacisci, vñ non debuit via periuriis aperiri. C. de iudic. l. ij. & C. ad l. Iul. repet. l. fi. nam multa valẽt firmata sacramento, quæ alias nõ valerent, vt C. si aduers. ven. aut hen. sacrame. pub. & ff. de leg. ii. l. cum pater. §. filius. Nã sicut fuit in potestatis arbitrio iurare vel non iurare,

ita

ita post iuramentũ pstitũ est necesse sacramentũ ipsum seruare. arg. C. de actioni.& obl.l.sicut. Itẽ qa licet vnicuiq; ius suũ cõpetens respuere, vt ff.ď mino.l.si iudex.C. de pac. l.si qs in cõscribẽdo.& quãquã hoc verũ sit, ſm cõem opinio. Docto.tñ videbatur cõtra, quia nemo in re sua põt arbitrio suo carere inuitus.ff.de pac.l.nemo.ff.si seruitus vndice.l.sicut.§.Papinianus. Itẽ quia potestatẽ sui arbitrii non põt à se abdicare. ff.de of.præsi.l.pe. Itẽ qui põt se ligare, põt se absoluere.ff.de acqui.gære.l.is potest.& de regu.iur.l.nemo.& l.ius. Itẽ quia nemo potest sibiipsi obligatus existere, vt vicem duorum sustineat, vt insti. de interdi. §.retinendæ.& est de hoc lex expressa, vt ff.de euictioni.l.fina.ff.de pactis.l si plures. Itẽ quia nemo põt se indissolubili vinculo obligare, vt ff.de solutio.l. si conueniant.& ff.de donation.inter virum & vxorem.l.qď aũt.§ vxori. Vnde aliqui sapiẽtes dicere voluerunt, qa aut consiliarij statutorũ sententiando fecerunt, aut mandãdo, aut contrahendo. Primo casu ipsi non possunt mutare statutũ, neque suam; neq; predecessoris sui suiam quisquã põt mutare, vt C. sentẽ rescind.non poss.l.j. Secundo autẽ casu põt bene reintegra reuocare mãdatũ, quia hoc põt singularis persona. ff. manda. l. si inter causas.& quia vniuersitas loco vnius habet vt ff.de fideiusso.l.mortuo. Si aũt contrahẽdo aliquid statuit, subdistingue, qa aut statutum pertinet ad solam publicam vtilitatem, aut ad priuatam. Si ad publicam, bene possunt tollere ista statuta. ff. quod cuiusq; vniuers l.item eorum.§.si acto.& ff.de decre.ab ord.fac.l.quod semel. Si autẽ ad priuatam vtilitatem pertineat, tũc mutare nõ põt, quia nemo potest. vt ff.de regul. iur. l.
19 nemo. †Præterea quero an illi qui de maleficio accusantur, vel contra quos inquiritur, vel etiam accusent, posint renũciare beneficiũ statutorum in ipsorum fauorẽ facientium? Respon. ꝙ partes possunt renunciare statutis ex quo sentiunt fauorẽ, & nõ odium. Septem enim sunt species legũ, lex plebiscita, senatuscõsulta, prætorum edicta, prudentum respõsa, principum placita, cõsuetudines, & octauum est ius municipale, si cõtra septem prima possunt pacta valere, quę longe dignora sunt, multo fortius valere debet pacta lege municipali, quæ est debilior, quod probatur. ff. de iusti. & iure.& l.ius autem ciuile.& insti de iure natu.in §. scriptũ.& §.ex nõ scripso.& §.penul. Quod aũt pacisci posit cõtra leges per partes, patet in l.falcidia, quæ per partẽ pcipit defalcationem, & tñ si aliquis velit hoc remittere pacto, potest etiã conuenire. C.ad l. falc. auth.sed cũ testor.ibi, si quædã legata &c. vbi qui solidum legatum aliquibus soluit, beneficio legis falcidiæ renunciare vř.& in l.vlt.non obst.ff.ad l.falci. l. quod de bonis §.primo.quia viuo testatore pactũ de futura successione nõ tenuit, vt C.de pactis l.fi. nec obst.l.secunda.quia vel est correctus p authẽ.vel de futuro trahetur quod debuit de primis pensitatio solui. Et sic video tenere pactum contra legem falcidiam. Item video in l.xii.tabula.quæ de furto tractat, vt patet.ff.de furtis.l. si pignore.§ cũ furti. & actio furti ex ipsa lege descendit, sicut & aliæ actiones de furto dico non manifesto, nam de manifesto prætoria est ff.de origin. iur.l.ii.§.proinde.& nor.domi. Azo in summa.§.est aũt.& tñ vidso ꝙ prædicta cõtra actionem furti seruantur. ff.de pact.l.si tibi decem.§ sunt quædam.& de furtis.l interdum.§.i.& §.qui tutela. & l.si pignore.§ fi. Itẽ etiam cõtra plebiscita video pacta seruari. Lex enim Aquil.plebiscita est, vt eodẽ ti l.i.& de eius natura est in dãno dato culpabiliter emẽdãdo, aliter enim nõ, & tñ video cõtra naturã huius plebiscitæ pacta seruari.l.si seruus seruũ, §.si calicẽ.ff.ad l.Aql. & l.itẽ quæritur. §.si gemma.ff.locati. Itẽ contra senatuscõsul. video pacta seruari, ff. ad Velleia.l.fi.§.pen. Itẽ contra edicta prętorẽ, vt ff.de pac.l.pacisci.& l.iurisgẽtiũ.§.si paciscar. Item contra respõsa prudentũ. Voluerunt enim sapientes, specialiter Nerua, depositarium de dolo & lata culpa teneri, tamẽ ex pacto potest aliter fieri.ff.depositi l.i §.non solum.& l. quod Nerua.& simile.ff.si quis cautio.§.quasi. Item contra principum placita. Nam statuit princeps in appellationibus quædam fatalia, & partes suo pacto id immutant. C.de tẽpor. appel.l.fi.in fi. Item consuetudine video pacta seruari, nam vbi de vsuris non est cõsuetudo, de vsuris certis consuetudo seruatur, & tñ si pactũ est, præualebit consuetudo, vt C de vsur.l.eos.§. qui cæteros.ff.e.l.i. Præterea video, ꝙ iudex seruare debet q̃ partes

tes decreuerunt seruāda, tam in forma iudicii, vt C. de epi. & cle. auth. generaliter. q̄ in prolatione sententiæ, vt. ff. de re iudic. l. si conuenerit. l. iudicē. ff. cōmu. diuid. q̄ etiam in executione sententiæ. ff. de pact. l. tale. §. j. cum ergo sic sit in prędictis. quæ digniora sunt, q̄ populorū leges. dic ꝙ statutis vel reformationibus consiliorū possit renunciari, quādo sunt inducta in fauorē partiū, si aūt sint inducta in publicā vtilitatē vel fauorē generaliter, vel etiam in odium, dic ꝙ tunc non possit, quod dic vt not. supra de statu. & eorum obserua. §. quæro, sed nūquid. & quod hic est, poterat ibi scribi & apponi.

ADDITIONES.

a Qui possunt statuta facere. Adde late Doct. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iur. vide Rom. cōsi. lxvj. vbi dicit ꝙ populus Romanus non potest hodie condere leges. Ber.

b Valet. Adde Ang. consi. xxxviij. ber.

c Vt iacet. Adde an statuta recipiant interpretationem, maxime si sint talia statuta, ꝙ debeant intelligi prout iacent. Alex. consi. lxxx. j. lib. & cōsi. ccliiii. ii. lib. de quo vide etiam Fran. Are. cōsi. xix. per Pau. de Castro. In consi. cccxlv. & quæ interpretationes recipiant statuta, vide per Cepo. consi. lxxii. & consi. lxxxi. Ber.

De multis quæstionibus dependentibus à statutis quæ incidunt circa maleficia. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Statutum imponit pœnam centum vulneranti, & mille occidenti; quidam uulnerauit aliū, & accusatus se præsentauit ac fideiussores dedit, & postea moriatur uulneratus, et ptās in mille condemnet reū, an fideiussores ad cētum tenebuntur vel ad mille.*

2 *Statutum dicit quòd faciens insultum ad domum magis puniatur quam alibi, si quis alium insultat ad porticū domus, an incidat ī statutum, & sic an appellatione domus veniat porticus.*

3 *Statutum dicit, si in aliqua villa, vel castro fuerit maleficium factum, cōmune teneatur illū potestati ciuitatis denunciare sub pœna centum, Titius deliquit & postea aufugit, sed deinde in manus potestatis venit, an commune erit liberatum, et quando commune tenetur, an teneantur infirmi absentes, inhabiles, vidua, pupilli, & alia miserabiles personæ?*

4 *Stante casu, vt supra, an inquilini tenebuntur.*

5 *Statutum Pergomi continet quòd faciēs insultum ad domum alicuius puniatur in centum, Titius fuit insultatus ad domum suæ habitationis quam conduxerat, an insultator incidat in pœnam statuti.*

6 *Statuto dicēte, nullus portet arma sub certa pœna, inuentus fuit Titius cum pancerta, an puniatur.*

7 *Statuto continetur, qui fecerit tale maleficiū possit à quolibet accusari, & habet medietatem banni, Titius aliquem denunciauit, sed non accusauit & sequuta est cōdemnatio, an medietatem habebit?*

8 *Statutum ciuitatis punit portantes cultellum si accidat quòd dum familia potestatis perquireret inuenit quatuor homines ī uia, & unū cultellū penes eos in terra uel inuentus fuit sub quodam bancho ubi prædicti stabant, quid erit de condemnatione?*

9 *Statuto continetur quòd nullus ludat ad taxillos sub certa pœna, & quòd quilibet possit accusare & medietatem bāni habeat, si quidam denunciauit non autē accusauit, an habebit medietatem?*

10 *Statuto dicente quòd potestas debeat terminare omnes causas maleficiorum intra duos mēses an elapsis duobus mensibus poterit condēnare vel absoluere.*

11 *Statuto dante domino potestati arbitrium in omnibus maleficijs suo tempore perpetratis contingit quòd illo tempore fuit uulneratus quidam & tempore sequentis potestatis, qui non habebat arbitrium est mortuus, quæritur an potestas hēat arbitr. in illo?*

12 *Statuto dicente quòd potestas habeat arbitriū duobus primis mensibus sui regiminis, de omnibus maleficiji dicto tempore cōmissis, quo tempore quidam fecit maleficium de quo fuit accusatus. quæritur an pendente accusatione currat tempus, ita quod potestas desinat habere arbitrium?*

13 *Statutum ponit pœnam accurrenti ad rumorē cum armis, quidam finito rumore ad illum, cum armis currit, an puniatur?*

14 *Statutum ponit pœnam sol. v si bestia intrando uineam alicuius damnum dederit, an si bestia perdita damnum det, habebit locum statutum?*

15 *Statuto ciuita. dicentis quòd si dānum detur in uilla cōe teneatur, uilla vero hēat statutum,*

quòd

quòd pro damnis datis nulla nō teneatur quod horum statutorum præualebit?

16 Statutum ciuitatis Senarū est, quòd homicidæ bona publicentur, si vasallus homicidium cō mittat, an feudum debeat publicari?

17 Statuto dicēte quod nullus poßit detineri pro maleficio pro quo pœna pœcuniaria sit imponenda, si dederit fideiussores de cōdēnatione soluenda, uel de præsentando, & alia securitas non exigatur ab eo nec à fideiussoribus. Titius si sit accusatus de tali, et fideiussores det, vt supra ac de parendo præceptis potestati fideiussoribus præsentantibus Titium, an poterunt cogi ad soluendum condemnationem factam.

18 Statutum dicit quòd nulla bestia det damnū, vel quòd nauis non vadat ad locum prohibitum sub pœna x. sol. modo potestas condemnauit bestiam vnam vel nauim, quæritur an valeat talis condemnatio?

19 Statutum dicit quòd nullus ponatur ad torturā nisi p homicidio, raptu mulierū, et falsitate si quidam per uim carnaliter cognoscat mulierem, an poterit subijci torturæ?

20 Virginem proijciens in terram, & eam per uim stuprans, qua pœna puniatur.

21 Virginis raptus, an pœna mortis puniatur, & quando.

22 Statutum dicit quòd rapiēs filium decapitetur, si aliquis rapiat carentem patre, an statutum habebit locum?

23 Cognito masculo contra naturam, quid faciet iudex?

24 Vir si membro mulieris non ad hoc concesso vsus fuerit, qua pœna feriatur.

odomita, vel seipsum polluens, vel vxorem extra claustra polluens, aa ab uxore poßit dimitti.

26 Cognoscens pulchram, an magis peccet, quam cognoscens deformem.

27 Statuto dicente quòd banniti pro quibusdam maleficijs nunquam poßint eximi nec cancellari de banno, si quidam pro tali maleficio bannitus petat se cancellari, quia uult ostendere bannum ipso iure nullum, an sit audiendus.

28 Statuto continetur quòd potestas in condemnationibus & absolutionibus maleficiorum faciendis conuocet certos sapientes, quorum cōsilio procedat ad condemnationem vel absolutionem, si potestas conuocatis uel non conuocatis sapientibus condēnauit uel absoluit, non sequens eorum opinionē quid iuris?

29 Statuto dicente, quod pro tali maleficio imponatur pœna lib. centum, si in eodem uolumine reperiatur aliud statutum quod generaliter imponat aliam pœnam pro omnibus maleficijs quod seruabitur?

30 Statuto ciuitatis Castelli continetur quòd nullus cōpellatur restituere rem quā emit publice & sine fraude, nisi ei pretium fuerit integre restitutum, si accidat quod duo boues in agro Aretino derobati ducantur ad ciuitatem castelli & ibi venditi sint, quid iuris erit?

31 Statutum ciuitatis Castelli si faciat cōtra reū, & pro actore forense, an poßit retorqueri cōtra actorem?

32 Bannum fuit missum per ciuitatem super aliqua re & sub certa pœna, si aliquis contra veniat & dicat se ignorasse bannum, an excusabitur?

33 Fideiubens pro custode carcerum de præsentando eum, & soluere totum de quo carcerati fuerunt condemnati, si custos aufugiat cum carceratis, vel aliquod maleficium committat, an poßit cogi fideiussor?

34 Potestas pro tribunali sedens præcepit cuidā alleganti ne amplius loquereī sub pœna lib. centum, & ille nihilominus locutus est, an poterit ptās pœnam illi auferre?

35 Satutum dicit quòd banniti pro maleficio non poßint exire de banno potestas cancellauit de banno quendam bannitum, quia ei prodidit plures derobatores, & sic ei promiserat, an teneat talis cancellatio facta sine licentia consilij?

36 Statutum dicit quòd omnia bona homicidæ debeant publicari, si quidam vendat domum, nec poßeßionem tradat, & postea homicidium committat, & subsequenter condemnatur ac illius bona omnia publicentur an domus in qua stabat tempore perpetrati delicti publicetur?

37 Statutum dicit quòd omnia bona homicidæ debeant applicari hæredi interfecti tam mobilia quam immobilia, an nomina debitorum sint applicanda huic hæredi?

38 Statutum ciuitatis dicit quòd bannitus impune poßit offendi, an pro maleficio bannitus poterit impune occidi?

PONE

1 ONE cōtineri statuto † q̄ quicunque aliquē vulnerauerit soluat pro pœna lib. c. & qui cunque aliquē occiderit, soluat lib. mille. Accidit q̄ quidā aliquē vulnerauerit, & accusatus de vulnere cōparuit, p̄sentauit se & fideiussores dedit, post aliquot dies ille vulneratus mortuus est ex illo vulnere, vnde potestas condēnauit illū accusatū in mille libris, mō q̄ro an fideiussores tenenē ad pęnā centum libr. an ad pœnā mille, quia dati fuerūt solū ad centū lib. Et primo vr̄ q̄ teneantur ad centū tm̄, quia fideiussores non tenenē ad pœnā. ff. de eo quod cer. loco. l. centū Capuæ. & ff. de fideiussorib. l. si fideiussor. §. ꝑ Aurelio. & ead. l. in princip. ff. qui satisda. cogan. l. j. in fi. vnde fideiussores nō debēt posse teneri ꝑ alio q̄ pro vulnere facit ad hoc. ff. de muneri. & ho. l. libertus. §. pen. q. d. plura? quoties quis tenetur in aliquo, non crescit æstimatio ob id quod non restituat, vt ff. de fideiussor. l. fi. ff. de peti. hære. l. itē veniunt. §. cū ꝑdiximus. Ecōtra vr̄ q̄ tenetur in mille, quia vr̄ mortuus primo, cū mortifere fuerit vulneratus, vt ff. ad l. Aquiliam l. huic scripturæ. ff. de dam. infecto. l. dāni. §. Sabini. Præterea id quod proximum est, pro perfecto habetur, vt ff. de re mili. l. ii. & ff. de fideiuss. l. si quis quisq;. in §. si nūmos. Sol. hæc qō cōmuniter determinatur, quia si illud vulnus apparebat illo tp̄e mortale fore, tunc fideiussores tenenē in mille. arg. l. fi. in fi. ff. quo. leg. si aūt eo tp̄e nō appare bat vulnus mortale, q̄ fideiussores tm̄ i cētum tenentur. arg. ff. ad l. Aquil. l. qui occidit. & ita soluit do. Dyn. de mussel. †

2 Item pone q̄ continetur in statuto quicunq; fecerit insultū ad domum alicuius, q̄ magis puniatur q̄ si insultum fecerit alibi, accidit mō q̄ quidā fecit insultum ad porticū domus quæritur an videatur fecisse ad domū & videē q̄ sic a, quia appellatione domus, & porticus continetur. ff. de leg. j. cætera. §. hoc senatusconsultum. ff. de verb. sig. l. ædificia. & l. qui in cōtinentibus. ff. de legat. iii. l. prædi. in fi. & ff. de pign. l. creditores. in fi. nā si aliquis faciat porticum suā & non vsui publico noceat, non tenetur destruere sed salarium præstare. C. de op. pub. l. in ædificia. & ff. ne quid in lo. publi. l. ii. §. si quis. & ff. de oper. pub. l. si legatum. §. si tn̄. Econtra videtur q̄ nō, nā porticus fit super solo publico merito cōtra legē, quia solū debet esse liberū vsque ad cęlū. ff. de serui. l. si & ff. quod vi aut clam. l. pen. §. fi. Itē domus appellatione venit domiciliū, vt ff. de iniur. l. lex Corne. § fi. ff. de adulte. l. qui domum. ff. de ven. inspi. l. i. §. fi. Sol. Videtur q̄ appellatione domus contineantur retenta cōsuetudine generali, qa magna rō suadet &c. vt ff. eod. l si à reo. ne maleficia remaneant impunita. ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. hæc eadē quæst. est supra de pœn

3 † Item pone contineri in statuto ciuitatis, q̄ si in aliqua villa vel castro factū fuerit aliquod maleficiū, q̄ cōe villę vel castri teneatur p̄sentare cōmuni ciuitatis talē malefactorē sub pœna centū libr. accidit q̄ Titius in villa, vel castro cōmisit homicidiū & aufugit, postea requisitus à potestate vel capitaneo, vel alia de cā peruenit in fortiā potestatis & cōmunis ciuitatis, mō quæritur, nunquid cōmune villæ, vel castri possit in centū condemnari? & videtur q̄ nō, qa non interest quid ex æquipollentibus fiat, dūmodo fiat vt ff. de verbo. signi. l. seuus. §. mandati. & C. de conditio. indebi. l. j. vnde qualitercunq; fiat, ēt si aufugit, nōn tenetur de fuga. Solu. Videtur distinguendū vtrū ex eadē cā, id est accusatione dicti maleficij, peruenit ad potestatē, & tunc illud cōe sit liberatū per iura ꝑdicta, an ex alia cā, puta quia commisit aliud delictū, & tunc non liberatur, qa non est ratio quare soluta sit obligatio, cum ex alia causa peruenerit ad potestatē. argum. l. fi. ff. quēadmo. ser. amit. sed qn̄ cōe villæ tenetur in prædicto casu vel simili, nūquid ad pœnam soluendā tenentur absentes, infirmi, & inhabiles? Respondeo non. ff. de adulte. l. penulti. C. de siccar. l. final. licet sit argumen. contra. ff. qui & à qu b. l. prospexit. l. nō aliter. ff. de lenii. & q̄ absentes non teneanē. facit C. de adul. l. adul. et l. si ad Sil. C. de siccar. l. fi. Itē quia statutum est odiosum & contra ius, igitur est restringendū. ff. de liber. & posthum. l. cum quidam. & est expressum in authen. vt nulli iudic. §. quoniam vero contingit. & hæc est benignior sententia. ff. de pęnis. l. in metallum. & l. si præses. & de actio. & obliga. l. Arrianus. sed videtur q̄ decretum dicat q̄ villa & castrū puniantur ob delictum aliorum. xxiii. q. ii. ca. dominus Deus noster. Itē q̄ infirmi nō

teneantur

teneantur probatur, quia infirmitas pręstat excusationem. ff. ad Silla. l. si quis i graui. §. primo. & de reg. iur. l. quæsitū. Itē q̃ vidua, pupilli, & aliæ miserabiles personæ non teneantur, vr̃ esse casus. ff. ad Sillania. l. si quis in graui. §. ignoscitur. et hoc p̃ rectores ser
4 uatur de consuetudine. †Sed quid de inq̃linis? Dic quod ipsi tenentur, & nō dñi eorū. ff. de his q̃ deiec. vel effu. l. i. §. hæc actio. & l. si plures. ii. rñ & l. pe. & ita sentit dom. Odof. licet posſit allegari cōtra, q̃ statutū simpliciter & indistincte loquitur, ergo &c.
5 quod dic vt supra in hoc opere. †Itē pone cōtineri in statuto ciuitatis Porgami, q̃ quicunque fecerit insultum ad domū alicuius puniatur in cētū libr. modo aliquis fecit in sultū ad domū habitantis, quā aliquis cōduxit, nunq̃d insultator punietur in centū libr. dic q̃d sic, vt ff. de alea. l. ptor. §. domū. & institut. de iniur. §. pe. & ff. de iniu. l. lex Iu-
6 lia. †Itē pone contineri in statutis, q̃ nullus sub certa pœna portet arma, ecce aliquis inuentus est portare panceriam, nunq̃d iste punieti? Dic q̃ nō, quia panceria portat pro salute hominis, & nō pro offensa facienda, vt ff. de vi publi. l. is q̃. Itē mens statuti est, q̃ homines amoueant à rixis & maleficiis, q̃ cauere debet pretor. ff. de vsufr. l. si cuius rei. §. itē si inter dominos. & de lega. 3. l. nō aliter. §. fi. ff. de mor. infe. ptor aūt nō vr̃ incidere in statuto, vt arg. ff. de vi publ. l. is q̃.
7 †Itē pone contineri in statuto, q̃ quicunq̃ fecerit tale maleficiū, quilibet posſit accusare, & habeat medietatē banni. accidit q̃ q̃dam nō accusauit, sed denunciauit Titium illud tale maleficiū cōmisisse, non ex illa denūciatione est ille Titius cōdēnatus, modo q̃ritur nūquid habere ille debeat medietatem banni? & vr̃ q̃ non, arg. ff. de inoffi. testamen. l. Papinianus. §. meminisse. & ff. rē rat. hab. l. amplius, & institu. de contrahen. emp. § fi. & arg. ff. de bo. libe. l. q̃ cū maior. §. accusasse. l. i serui. §. i. Itē differētia est inter accusationē & denūciationem, nā libertus non pōt accusare patronū etiam nomine alieno, sed denūciare sic. C. si tu. nō ges. l. i. vbi vr̃ quasi hoc expressum. Econtra vr̃ q̃ sic, nā qui nomen detulit accusare vr̃, vt ff. de iur. pat. l. eū qui. & satisfactū vr̃ verbis statuti, vt ff. de i ius voc. l. quauis. Itē video q̃ tantum facit denunciatio quantum accusatio, & econtra. C. de accusa. l. si quis. Item tantum est consecutus per istam denunciationē, quantū fuisset per accusationē, & ista accusatio & denunciatio tēdunt ad vnū effectū, vt ff. q̃d quis. iur. l. i. in fi. nec q̃s eū q̃ in ius voc. l. si p aliū. Sol. Hæc vlt. opi. vr̃ melior, & ita sentiunt Doct. s. q̃ denūciatio habeat partē, nā licet statuta sint stricti iuris, & iō distinguēdū, tñ ipsum statutū respicit interpretationē s̃m formā iuris cōis, vt plene no. supra, de obse. statu. §. ēt q̃ritur. & ita vidi pluries iudicare de facto p iura præd. & p l. de iur. patr. l. eū qui. cū legib. supra allega. nec ob. §. ille. de bonis lib. l. qui cū maior. § accusasse. q̃a verū est inspectis verbis ædicti, q̃ non sunt minuēdo, per l. palle. ff. q̃
8 pet. tut. l. creditores i. rñ. †Itē pone cōtineri i statuto ciuitatis, q̃ nullus sub certa pœna debeat portare cultellū, accidit, q̃ dū familia potestatis iret cercando pro armis inuenit quatuor homines stantes in via, & vnū cultellū penes eosdē in terra, à q̃bus q̃situ fuit cuius esset dictus cultellus, & oēs dixerunt q̃ nō erat eorū. vel pone q̃ dictus cultellus fuit inuētus sub quodā bācho vbi p̃dicti stabant, quærit nunc an oēs simul istorum teneantur ad pœnā, an vnus eorū tm̃? Et primo vr̃ q̃ nullus teneatur, quia cum nō fuit inuētus portare aliquis, ergo nullus inuenitur in delicto, ergo nec pęna reportatur, cū tm̃ ibi debeat esse pęna vbi est delictu. C. de pœ. l. sancimus. Itē q̃a in criminibus debent esse probationes luce clariores. C. de pbatio. l. sciāt. & ideo iudex q̃ sniam laturus est, nō prius debet quēquā de armorum portatione condemnare, q̃ de crimine sibi constat. C. de pœnis. l. qui sententiā maleficium est enim portare arma, cum sit vetitum per statutum & p iura cōmunia. C. vt armorū vsus. l. vna. lib. xii. & in authen. de armis. in plurib. locis. & maxime in ver. hanc ergo supra &c. Item dolo carere non videtur qui non obtemperat &c. vt ff. de regul. iur. l. nō potest. Item ratione dubitationis quilibet consueuit absolui. ff. ad legē Aquiliam. l. scientiam. §. cum instrumēta. Item sanctius est illum portantem absolue re, q̃ alios innocentes condemnare, vt ff. de pęnis. l. absentem nam hoc est verū si ab initio tantum portabat. Itē incertitudo plerūq; id de quo agitur facit deficere. de testa. ff. de test. tu. l. duo sunt Titii. & l. tutor. Econtra videtur, q̃ in tantum vnus eorum teneri

teneri debeat & puniri,& per iudicem eligi quod sit gratificationi locus, quia cum plu ribus legatur vsufructus plurimorũ pdiorũ separatim eligitur in quo predio sepeliatur defunctus.ff.de religi.& sump.l.fi. sic eligit iudex vnũ ex pluribus personis,vt ff. de accusa.l.si plures.& ff.de li.ho.exhi.l.3.§.hoc interdictum.sic iudex eligit cui puella nubat,qñ sua verecundia nõ vult suã voluntatem exprimere.ff de nuptiis. l.in conuẽtio. in fi.econtra circa istũ articulum vr̃ qđ oẽs quatuor tenentur,per l.ff. ad legẽ Aquiliã. l itẽ mela.§.si plures.& per l.ff.de his q deiec.vel effude.l.j in fine.cum tribus sequẽ. & ff.ad legẽ Aquiliam. l.ita vulneratus.itẽ lege municipali tenere debet sicut lege cõi viã malitiis non aperiri.de transaction l.cũ hi.§.si cum lex.C.de indi.vidui.l.i.quilibet enim videndo familiã,posset permittere si bi cadere cultellum,& sic pœnã euitare.Itẽ & econtra rigore iuris multa pro cõi vtilitate recepta sunt,scilicet vt teneatur aliquis tanquã ipse solus fecerit aliquid, & tñ ipse solus nõ fecit,vt dict.l.ita vulneratus,& ar. ff.arb.fur.cæs. l.si plures. Solu.Dico p iura pallegata qđ quilibet teneatur ad pœnã, sed quia vniuscuiusq; cultellus fuit inuentus,ab vno solo videtur vniuscuisque cultellus deferri, vno prædictorum soluente, cæteri liberãtur, arg.prædictarum legum. ff.de his qui deiec.vel effude.& aliarum le

9 gum allega.pro vltima parte. †Item pone statuto cauetur quod nullus ludat ad taxillos sub certa pœna,& quod quilibet possit accusare,& habeat medietatem banni. quidam vero non accusauit sed denunciauit, quæritur nunquid habebit medietatem bãni?dic pro & contra.vt notaui in dictis quęstionibus statuti.& solue quod sic.ff.de iur. pat.l.eum qui.& quia denunciator & accusator tendunt ad vnum effectum. ff. quod quisque iur.l.i.in fine.ff.ne quis eum qui.l. si per alium.nec obst. ff. de bo.lib.l.q cum maior. §. accusasse. quia verũ est inspectis verbis ædicti,quæ non sunt minuenda, vt ibi.Statuto cauetur quod fuerit facta alicui iniuria p̃sente potestate,quod potestas possit illum punire arbitrio suo, quæritur an statutum locum habeat si verba iniuriosa dicta fuerint alcui in conspectu potestatis? dic ꝙ sic.C.de inoffic.testa.l.cum te. C.fa-

10 mil.hercisc.l.in ipsius. †Itẽ pone in statuto contineri,quod potestas intra duos menses teneatur diffinire oẽs causas maleficiorum cõnumerandas à tpe accusationis porrectę, q̃ritur an elapsis duobus mensibus possit ille sup illis cõdẽnare vel absoluere? Rñdeo sic,vt C.vt oẽs tam ciu.quàm crimi.l.vni-

11 ca.in fi.† Itẽ pone qõnem q̃ quãdoque occurrit de facto. ex forma statuti vel reformatione concilii datũ fuit tali dño potestati Bononiæ arbitrium in omnibus maleficiis suo tpe perpetratis,contingit quod tpe illius potestatis quidã fuit mortifere vulneratus,tpe vero sequentis potestatis ille mortuus fuit, quo tpe ille potestas nõ habebat arbitrium.Et modo q̃ritur an potestas habeat arbitrium i illo homicidio.Et vr̃ ꝙ nõ quia vr̃ ꝙ initium maleficii debeat inspici, sicut dr̃ de illo qui inchoauit rixã,quæritur an teneatur de omnibus ibi actis.C.ad l.Iuliã,de vi pub.l.qñ.& arg.ff.ad Mac. l.tãetsi & ff.de pę.i i.§.quod si seruũ & arg.ff ad l. Cor.de sicc.l.i.§.diuus.Itẽ in maleficiis nõ cõsideratr̃ ex tus sed volũtas.vt ff.ad l.Cor. de sicca.l.diuus.& C.e.tit.l.is qui cum telo. econtra vr̃ ex eo ꝙ tempore pñtis potestãtis est mortuus,nã effectus de quo agit cõsideratur nõ verba,& quod quis. iur.in alterum statuerit.l.i.§.hæc verba. Itẽ ante mortẽ nõ dr̃ homicidium ppetratum.statutũ vero loquitur in tpe pfinito, dum dicit, perpetratum.vñ significat homicidium nõ cęptum sed cõsummatũ, sicut dr̃ de verbo statuti, quod significat rẽ perfectã & consummatã,vt d.§.hæc verba. Item præsens potestas cum veteri potestate videtur esse eadem potestas.ff.de iudi.l.proponebatur. Item dicitur perpetuũ quod ex omnibus suis partibus constat,& nil vr̃ actum, dum aliquid deest ad agendũ C.ad Silla.l.cũ fil. in fi.Sol.Dic ꝙ neuter dictorum potestatũ habet arbitrium.p̃teritus non,quia suo tpe non fuit consummatum homicidium, pręsens non,quia suo tempore nõ fuit inchoatum,cum enim potestas habeat arbitrium, oportet ꝙ illud homicidium cœptum sit & consummatum suo tempore, perpetratum significat rem perfectã, & cõsummatam,vt dictũ est supra,& ita cõsuluit Dyn. scilicet neutrum habere arbitrium, dicens ꝙ videtur casus legis, quia perpetrati rem perfectam significat.ff.de his qui si.mor.cõsci.l.iii.quod non fuit tempore alicuius eorum.

rum. præterea ista monosyllaba, per adiecta alicui dictioni, rem perfectã demõstrat ff. de verborũ significa. l. vrbana. §. pernoctare, Dyn. hoc not. ff. de dam. infect. l. dãni.
12 §. Sabini. † Itẽ pone ꝙ cõtinet statuto ꝙ potestas habeat arbitriũ primis duobus mẽsibus sui regiminis de omnibus maleficiis dicto tpe cõmissis. quo tẽpore quidã fecit quoddã maleficiũ, de quo tpe fuit accusatus. accusatione vero pẽdente q̃rit nunquid currat aliud tẽpus, ita ꝙ potestas ille definit habere arbitriũ, in processu cuius accusationis opponebantur exceptiones, q̃ durãte arbitrio potestatis reijci poterãt. Itẽ q̃ritur de pœna, vtrũ ex arbitrio possit imponi, & primo vr ꝙ ſm arbitrium possit ꝓcedi & punitio fieri. arg. ff. de iurisdi. omniũ iudi. l. cũ q̃dã puella. & ff. de iud. l. si quis. & l. vẽditor. §. iudices, & l. iudiciũ. nam tẽporales actiones si in iudicium deducantur, fiunt perpetuæ. C de anna. exceptio. l. j. § exceptiones ita tutor causas inchoatas potest perficere, ẽt finita tutela, vt C. post pu. tu. ad sit. l. i. ff. de admi. tut. l. ita aũt. §. fi. ff. de appellatio. l. tutor. §. j. Itẽ ptãs debet iudicare ſcd̃m legẽ q̃ erat tẽpore cõmissi delicti, vt ff. de pœnis. l. & in auth. vt cũ de appellatio. cognos. in princ. p. ergo debet posse cognoscere examinare, & inquirere de maleficiis ex arbitrio, quia vbi aliquid permittitur, & id intelligitur concessum, per quod venitur ad illud. ff. de sponsa. l. oratio. Item si cœpit ex arbitrio cognoscere, non debe diuidi posse continentiam causæ. C. de iudic. l. nulli. Item videtur expressum, nam lex municipalis dat formam iurisdictioni, quæ est finita re non integra. ergo ius non finitur, sicut in cæteris mandatis, vt non finiantur, re nõ integra. ff. de iurisdictio. omnium iudicũ. l. & quia. Econtra videtur, ꝙ dicti arbitrii potestas sit finita sicut dicitur in arbitris, vt ff. de arbitris. l. Labeo. & l. nõ distinguemus. §. dies. Item leges volunt in his quæ nõ recipiunt cosummationem, ꝙ vitientur quãdo deueniunt ad eum casum à quo incipere nõ poterunt, vt ff. ad l. Aquiliam. quia & de iudi. l. si à me. & l. Iulianus ait, si alter. ff. de serui. l. propter. & expresse. ff. de his quæ pro non scrip. l. in metallum. & q̃a lex municipalis quo ad tempus cõcedit arbitriũ, non debet vltra posse protendi q̃ verba patiantur. ff. de verborum obligationi. l. quic quid astringendæ. quia quoties ipse recedit à iure communi, est odiosa, & sic restringẽda. ff. de libe. & posthum. l. cum quidam. ff. de pœn. l. interpretatio legum. Præterea lex de arbi. lata, videtur scripta quasi in vanum aut. n. iudex in cognoscendo deuiat à iure cõi, & tunc eius arbitriũ est iniquum, & reducendũ ad arbitrium boni viri id est iudicis, & sic ad ius cõe, vt ff. pro soc. o. l. si societas. §. fi. cum quatuor legibus seq. & sic non põt potestas immutare ius cõe, nec substantiã arbitrii per hoc quod habeat arbitriũ. ff. mand. l. qui in mutuam. ff. de reg. iur. l. q̃ dubietatis. & sic iudiciũ soluitur vetante eo qui iudicare iussit, vt ff. de iudi. l. iudiciũ. ita soluit l. Municipali vetante, quæ non hẽt locum isto tempore. Solu. in hac parte sapientes non dubitãt, ꝙ potestas nõ possit cognoscere reiectis exceptionibus, & ẽt condẽnare, quia isto tẽpore non habet locum statutum de arbitris secundum pro
13 ximè allega † Item pone statuto contineri, ꝙ nullus cum armis currat ad aliquem rumorem sub pœna decem librarum, aliquis sedato aliquo rumore currit ad ipsũ rumorem cum armis, quæritur an teneat ad pœnam? dic ꝙ sic. argumen. ff. de vi & vi arm.
14 l. idem. § armis. & §. arma. Dyn. † Item pone contineri in statuto ꝙ si aliqua bestia alicuius dederit damnum intrando vineã soluat pro damno solidos quinque, dic ꝙ si bestia alicuius perdita dãnum dederit, ꝙ statutum non habet locum. ff. de leg. i. l. huius modi. & l. legatum est. ff. de publi. l. nec. & l. quantæ. § primo. & l. cotem. §. dominus.
15 † Item pone ꝙ ciuitas habet statutum ꝙ si aliquod damnum daretur in aliqua villa. ꝙ cõmune illius villæ teneatur ad emendam illius damni. Item dicta villa habet statutum ꝙ pro damnis quæ darentur non teneatur commune illius villæ, quæritur an statutum villæ deroget statuto ciuitatis vel contra. dic pro & contra, vt notaui in quæstionibus statuti & solue ꝙ statutum villæ valeat inter ipsos de villa & aliis non noceat argumẽ. ff. de pact. l. inter creditorem. & q̃a res inter alios acta, aliis nõ nocet &c.
16 † Item pone quæstionẽ de facto. ciui. S. narum est statutum, ꝙ si aliquis fecerit homicidium, eius bona debent publicari communi, accidit ꝙ quidam vasallus commisit homicidium, modo quæritur an feudũ debeat

beat publicari? primo ꝙ sic. qa potestas iurauit seruare statuta, & bona taliũ malefactorũ publicaře, vnde sacramẽtũ seruãdũ est, vt C.si aduer.ven.l.j. Itẽ qa verba sũt certa q̃ loquunť de publicatione bonorum vñ non dēt admitti qõ, vt ff. de legat.iii.l.ille aut ille.§.cũ in verbis. Itẽ hoc.s. feudum est in bonis vasalli, quia possidet, & habet hanc exceptionẽ, vt ff.de acqui.rer.domi.l. rẽ in bonis.& ff.de verb.sig.l. bonorũ. Item quia venit iudiciũ fami. hercis. vt ff. famil. hercis.l. item. Præterea vasallus hẽt vtilem actionẽ ad similitudinẽ superficiarii, vt ff. ꝺ superfi. l.j.§ quod ait.& ff.de rei vẽd. l.in speciali.ff. si ager vecti.vel emphy.per l.i.& ij. Itẽ fundus cõis cũ alio publicať. ff.cõi diui.l.is cũ quo. Itẽ quia saltẽ in vita vasalli deberẽt publicari, vt arg.ff.de lega.j.l. peto.§. prædiũ. econtra vr̃ ꝙ nõ, quia pœna suos debet tenere autores, vt C.de pœ.l. sancimus. Itẽ quia factũ vnius alteri obesse nõ dēt, vt ff.ad Silla l.fi.de oper. no.nunc.l.de pupillo.§.si pluriũ. Itẽ quia sanctius est nocentẽ absoluere, q̃ innocentẽ condẽnare ff.de pę. l.absentẽ. Itẽ quia quod suum est debet tñ considerari, vt ff.de dam.infe.l. si finita.§.si de vectigalibus. Itẽ quia vasallus vr̃ mortuus, vñ feudũ debet redire ad dñm, vt ff. ꝓ soc.l.actione.§.publicatione. Itẽ qñ bona publicantur, non publicatur ius patroni.ff. de bo.dã.l.rõ §.si in libertũ. Itẽ propter delictũ filii nõ publicať peculium castrense, vt C.de bon.dam.l.si filius, Itẽ creditores præferuntur pœnis fiscalibus.C.de pœ.l.creditores. Sol. Dicunt sapientes feudũ fore publicandũ b in vita vasalli, & nõ vltra, ꝓ hac solutione. facit ff.de dam.in fe.l.si finita.§.si de vectigalibus.ff.de leg.ii. l.peto.§.ii. ff. de donat.l.inter vi.& vxor.l.si cu mors.§.cum igitur.ff.de leg.ii.l.cũ pater.§.hæreditatem. ff.de ver.ob.l.ex ea parte. vel aliter solue, & dic ꝙ ius istius dñi æstimabiť, & tunc aut cõe ciuitatis emet ius istius dñi qđ̃ est i vita illius vasalli, aut dñs emet illud ius à dicto cõi. pro hac solutione est argum.ff. de

17 fur.l.si seruus.§.quod pẽdente. † Itẽ pone statuto cauetur, ꝙ nullus põssit detineri ꝓ maleficio pro quo bona pecuniaria deberẽt imponi, si dederit fideiussores de condẽnatione soluenda vel de pñtando, & alia securitas non exigat ab eo nec à fideiussoribus, & iõ Titius accusatus vel denunciatus de quodã crimine pro quo est pœna pecuniaria imponẽda, ille satisdedit de se pñtando, & de condẽnatione soluẽda, & de parẽdo pceptis potestatis, hanc securitatẽ sic voluit potestas, quia datũ erat ei arbitrium, pro quo tales fideiusserunt in oẽm cãm, post hoc condẽnauit illũ Titiũ in libr. c. ad decẽ dies soluendis, intra quos dies fideiussores pñtauerunt potestati dictũ Titium, quæriť an ex forma statuti sint liberati, an vero nihilominus teneantur ad soluẽdam cõdẽnationẽ secundũ ꝓmissionẽ dicti Titij exactã ex vigore dicti arbitrii. Respondeo pro & cõtra vt notaui in dictis qõnibus statutorũ. & solue quod fideiussores ad dictã condẽnationẽ nõ teneanť, qa statutũ pdictũ seruandũ, nã fideiussores nõ sunt ex maleficio obligati, sed ex cõtractu vt de verb. obl.insti.§.in hac re. arbitriũ ergo nõ debet

18 posse extendi ad fideiussores. † Itẽ pone cõtineri in statuto ꝙ nulla bestia dēt dãnum sub pœna decẽ solid.vel ꝙ naues ad locum nõ vadãt prohibitũ, nũc potestas condẽnauit bestiã vnã, vel nauim in pœna statuti cõtenta, q̃ritur an valeat talis condẽnatio, vr̃ ꝙ non, qa nauis & bestia sunt inanimatę q̃ cõdemnatæ sunt, ergo sñia valere non dēt, quia res non delinquunt, vt in auth. de mãda.prin.§ oportet. & alibi dicit lex, ꝙ ea q̃ sensu carent, iniuriam facere non dicuntur. l.j.§.j.ff. si quad.paupe. fecis.dica. dic tñ cõtra.s.ꝙ valeat sñia, quia video ꝙ hic fit fundo & non personæ adiudicatio, vt ff.fi finiũ regund. l.iij.§. si aliter.& satis est cõdẽnata persona cuius est nauis vel bestia per talem sñiam. facit ad prædicta ff.de neg.gest.l.qui alieno.§.fi. Item si cõdemnatio nõ valeret, iam videretur verbis & nõ rebus &c.C. de vsu.l.fi. C.cõmu.dele.l.ii. in fi.& pro hac solu. facit quod no. Accur ff.de ope.no.nunc.

19 l.fin. in glo. quæ incipit, ad rei. † Item pone quæstionem de facto quæ contingit Bononiæ. continet in statuto ciuitatis cõis Bononiæ ꝙ nullus ponat ad tormenta n.si ꝓ homicidio, vel falsitate, & raptu mulierũ &c. contingit quod quidã famulus d. Alb.quondam Odof. per vnum cępit quandã puellã virginem, & eam prostrauit ad terrã & carnaliter cognouit eã, iste famulus captus fuit præcedentibus indiciis & positus in grauissimis tormẽtis. Idem d. Albe. patronus dicti famuli tempore syndicatus obtulit libellũ contra

contra iudicem dicens, ꝙ statutũ non habe
bat locũ, quia dictus eius famulus non com
miserat crimẽ raptus, & statutũ dicit ꝓ ra-
ptu mulierũ, quæritur qd iuris? dic ꝙ famu
lus nõ potuit, nec debuit ex illo crimine su
bijci tormẽtis & qõnibus, qa rapere est qñ
per vim rapitur mulier & trãsducit de vno
loco ad aliũ, quo casu imponit pœna mor-
tis, vt C. de rapt virg. l. vna. ff. ad l. Iul. de vi
20 publi. l. q. cœtu. §. q. vacantẽ. † at q. virginẽ
c proijcit c in terrã, & eã per vim stuprauit,
nõ dẽt mori de iure, sed punit in dimidia
parte bonorũ suorũ, vt insti. de pub. iudi. §.
itẽ eadẽ. vel dic ꝙ tenet. l. Iul. de vi pub. vel
pri. ff. eo. ti. l. i. §. itẽ. Præterea de hoc idẽ di-
cit Azo in sum. §. nunc de stupro. & qđ te-
neatur l. Iulia de vi publ. vel pri. dicit l. ff. de
adul. l. mariti. & arg. d. §. q. vacatẽ. patet er-
go ꝙ ex diuersitate dictarũ penarũ, qa illud
est rapere, aliud est ꝑ vim mulierẽ cogno-
scere, & ideo de facto potius q̃ de iure, &
ex vigore officii positus fuit ad tormẽta di
ctus famulus, verũ qa idẽ d. Albe. omiserat
in libello pdicto quẽ dari fecerat apponere
locũ vbi ille famulus fuerat tortus apposita
exceptione petitionis inepta, ius fuit quæsi
tum per dños leg. doct. & pronunciatũ per
syndicatores super ipsa petitione nõ posse
procedi ꝑ l. ff. de accu. l. libellorũ. de quo idẽ
21 d. Alber. mirabiliter derisus fuit. † quod au
tem dictũ est supra ꝙ q. rapuit virginẽ pu-
nitur pœna mortis per iura prædicta. C. de
rapt. virgi. l. vnica. intelligas siue ipsa rapina
facta fuit volente vel nolẽte, vt d. l. i. de rap.
virg. qđ intelligit d. Gui. de Suza. siue nolẽ
te siue volente. s. ex post facto post ipsam ra
pinã, nã dicit qđ si ab initio virgo se rapi cõ
senserit, ꝙ nõ sequit pœna mortis, ex eo qđ
dolus nõ infert volenti. C. de transact. l. cũ
donationis. Et qa volenti nõ infert iniuria.
22 ff. de iniu. l. i. §. vsq; adeo. † Sed pone statu
to cauet, ꝙ rapiens filiũ decapitet, aliquis
rapit carẽtẽ patrẽ, certe cessat statutũ quia
vnũ correlatiuorũ dat intelligere reliquũ,
nã filius præsupponit patrẽ & econtra, vt l.
cũ aũt. ibi, pater efficiatur &c. C. de insti. &
23 substi. & ita ibi dixi ego Iac. Bu. † Quid si
cognoscatur masculus cõtra naturã, dic vt
habetur in l. cũ vir nubit in fœmina. C. de
adult. illud enim est peccatũ propter quod
venit ira Dei in filios diffidentiæ, vt hr̃ ex-
tra de vi. & hone. cleri. §. ne vero facilitas.

24 † Sed quid si in aliquo mẽbro mulieris nõ
apto quis se contineat? dic ꝙ erit locus pœ-
næ capitis, vt. xxxii. q. vii. c. adulterii malũ.
25 † Sed an propter opus sodomiticũ, vel si
quis seipsum polluerit, vel si vxorẽ extra
claustra polluit vel hmõi possit vir dimitti?
dic ꝙ non, vt xxxii. q. vii. c. oẽs. & ꝯm Paã
pã. extra de adult. c. i. Itẽ quod peccata cõ-
mittit q. monialẽ cognoscit dic vt xxx. q. ii.
virginibus. & talis nõ põt contrahere matri
moniũ, si tñ cõtrahit, tenet xxxii. q. i. c. hi igi
26 tur. † Itẽ quæro an plus peccet quis cogno
scendo pulchrã, q̃ desormen. dic vt xiii. q. i.
27 c. vlti. Iac. But. † Itẽ pone cõtineri in statuto
ciuitatis ꝙ bãniti ꝓ quibusdã maleficiis nũ
quã possint eximi ne cancellari de banno,
modo quidã bannitus ex tali maleficio est
scriptus in numero bãnitorũ, q. volebat al-
legare & dicere ipsũ bãnũ nullũ fore ipso
iure, & ideo petebat de ipso banno cãcella-
ri deberi, quia forte dicebat & ostẽdebat ꝙ
nunq̃ fuerat citatus, ꝑ qđ ostendit bãnũ ip
so iure nullũ. ff. quæ sen. sine appel. l. i. §. ex
edicto. quærit an sit audiẽdus? & vr̃ ꝙ sic,
quasi nunq̃ bannitus, qa bannitũ accipere
debemus rite condẽnatũ. ff. de re iudi. l. si se
nõ obtulit. § condemnatũ. Itẽ exhæredatũ
accipere debemus rite, vt ff. de contrata. l.
nõ putaui. §. quæsitũ. Itẽ testm̃ accipimus
rite confectũ. de verb. sig. l. Paulus. ff. de pe.
l. si qs aliquid. ff. quemad. test. aper. l. tabella
rii. i. respon. econtra vr̃ ꝙ etiã nõ iure testa
mẽtũ factũ dicat, vt d. l. tabellarii. i. rñ. ff. de
tabel. exhi. l. i. §. siue aũt. nam dr̃ testm̃ do-
nec fuerit dictũ & declaratũ nullũ esse. ff. de
iniust. rup. & irri. test. l. nullo. Sol. dicit d. Dy.
d dictũ bãnitũ audiendũ d esse per l. ff. de fal.
l. si quis leg. in prin. & arg. eorũ quæ ibi no.
28 † Item pone contineri in statuto ciuitatis
ꝙ potestas in condemnationibus & absolu
tionibus maleficiorũ faciendis cõuocet cer
tos sapientes, quorũ cõsilio procedat ad ab
solutionẽ & condemnationẽ nunc ptãs con
demnauit vel absoluit nõ cõuocatis sapien
tibus vel cõuocatis non tñ fuit secutus eo-
rum consiliũ, & occurrit sæpius de facto q̃-
ritur qd iuris? Et primo vr̃ ꝙ non teneat
quod factũ est arg. ff. de insti. l. si pupillus. §.
conditio. C. de acqui. pos. l. pe. & l. cõsilio. ff.
de cur. fur. §. cũ dementis. l. i. ff. de exer. §. si
plures. ibi, sed si sic præposuit &c. ff. de acq.
hære. l. si quis mihi bona. §. iussu. & §. recte.

& gl.ibi posita.in versi.sed quid.ff.de admi. tut.in l.Titiū.in prin.ff.man.l.dignus.diligē ter.ff.de arbi.l.nō distinguemus cū si.& extra de elect c.cū in veteri.& cū olim.de arbitriis. Itē cōtra vr.ff.de condi.& demon.l. cū tale legatū.§.sine arbitrio Titii.& l.filiæ. ff.de leg.i.& l.turpia.§.i.& l.Titiū & Męuiū §.i.ff.de admi.tuto.l.quidā occidens.§.Papinianus.& ff.de arbi l nō distinguemus.§. quæsitū.Sol.dicit ꝙ absolutio vel cōdemnatio valeat & teneat, & dic plenius vt dudū notaui Bononiæ in qōnibus statut.quarum

29 copia est cuilibet iudici. † Itē pone in statuto cōtineri ꝙ pro certo maleficio imponatur certa pœna, puta centū lib. Et in eodē volumine statutorū inuenit aliud statutum quod gñaliter imponit aliā pœnā pro omnibus maleficiis modo quærit qđ statutum sit seruandū? rñdeo ꝙ illud gñale nō derogat statuto speciali, qđ certā & determinatā pęnā imponit.l. si qs procurator.ff. de procu.l.si quis duo.ff.de admi.tut.l.sanctio legū.ff.de pœ.extra de rescrip.c.j.& qa gñalis clausula non refert ad ea de quibus spāliter est dictū.l. doli clausula.ff.de verb.

30 obl.† Itē pone contineri in statuto ciuitatis castelli.ꝙ nullus compellatur restituere rē quā publice & sine fraude emit, nisi pretiū integre ei fuerit restitutū, contingit de facto ꝙ in Aretino fuerunt boues duo derobati & ducti ad ciuitatē Castelli & ibi vēditi fuerunt vbi erat dictū statutū,modo.quritur an ipsum statutū noceat Aretino quo minus possit boues habere, nisi pretiū soluat eorū. Et primo vr obstare, nā cū ibi litiget,debet leges illius loci seruare,& nō dedignari eis vti.arg.C.de sen.& interlo.om. iudi.l.cū Papinian.nā qui Iudæum conuenit,Iudęorū ferias cogitur obseruare,vt C. de Iudæ.& cœli.l.die sabbato.actorē debet rei legib.subiacere,nā actoris differt actio, qa pupillus est reus. C.de carb.edic.l.i.& ii. Itē actori denegat de dolo actio, quia est reus honestus,vt ff.de dol.l.non dēt.nempe, ipsius loci cōsuetudo vigeat, in quo qō ventilatur arg.ff.de euic.l. si fundus qui.ex eodē loco in quo agit rei petitæ, æstimatio terminatur.ff.si cer.pet.l. vinū,quid plura lex vr expressa quę dicit legē loci vbi agitur spectandā esse.ff.de vari.& extraor.cri. l.i.§ in homine.lex dicit legem ciuitatis ad alienigenam posse protendi. C.de emanci. lib.i.C. de succe.& archa.l.iiii. actor enim sequit forū rei,ergo debet illud cū cōmodis suis & incōmodis sequi. C.de bono. pos.l.i. Itē si statuta Castelli quæ sunt pro Aretino bona, libenter ea statuta inducet pro se, ergo male facit qui petit id cuius contrariū nō esset postulaturus.arg.ff.de sol.l.pe. Præterea in iudicio quasi contrahit, vt ff.de pecul.l.sed si licet.& ff.de tute. & rat.dist.l.de fensor.vnde sicut rōne contractus q̄ sortit forū,sic debet sortiri rōne litis quā facit Castelli.nā & dici consueuit, cū fueris Romæ &c.ff.de offi. pręsi.l.obseruare.§. pœna. ff. de vsu.l.i. i.rñ.nā & imperator statuit nauigantes maritimis legibus subiacere,vt ff. ad l.Rhod.de iact.l.pe. Econtra vr, arg.ff. de iurisd.om.iudic.l.fi. Itē qui præcepta in non subditos facit,quasi nil operatur,vt C. qui ꝑ sua iurisdi. dari pos.l.i. nā si hoc esset verum, iam liceret Castellanis statuere ꝙ oēs sui subditi aliis q̄bus essent obligati nō tenerent,qđ esset iniquū,vt arg.ff.de eo qđ cer lo.l.nō vtiq;.i.rñ.porro hoc statutū pro Castellanis factū est,ergo prodesse el obesse aliis nō debet arg.d.l.fi.de iurisd.om. iu. video.n.ꝙ si priuilegiatus cum priuilegiata cōcurrat, ꝙ vtitur quilibet iure cōi, ergo si alienigena cū alienigena litigat, vtit q̄libet iure cōi,vt C.de iudæ.& cœli.l.iudæi. & in authen.de san.epis.§ sed hoc præsenti.ff.de mino.l.verū.§.pe.nam imperator q̄ est dñs mundi, suis tm̄ & nō aliis legē imponit. ff. ad l.Rhod.de iact.l.pen.& C.de sum.trini. & fide cath.l.i.præterea rescripta principis petēti ꝓsunt,si aliis nō inferāt lesionē,quātomagis hoc in statuto est seruandū. C.de preci.impe.offe.l.rescripta. sol.s̄m d.Cy.& in hac opi.fuit Mar. de Fano.& etiā sūt oēs doc.cōiter ꝙ statutū nō obsit,q̄a statuta terrarū dicūtur ꝓpria ipsius ciuitatis, ergo nō sunt ad alios porrigēda.C.de legi.& cōstit. prin.l.ii.æqualitas.n.iam litigatoribus non adesset, si alter ex litigatoribus alienū suo ꝓprio iure offenderet, qa lex abhorret,vt C.de fru.& lit.expen l.i & etiā nō vr honestum ꝙ rōne loci vbi agitur iustitia variet, vt C.de temp.& repara.l.i.§.fi.verū si aliq̄s forensis deliquisset in territorio Castelli, tūc ille punietur secundū statutum illius ciuitatis.quod dic plene vt supra de pę.§ sed

31 pone quæstionem. †Sed pone ꝙ in ciuitate illa Castelli sit aliquod statutū quod faciat

ciat cõtra reum & pro actore foreſe, modo quæritur, an poſsit torqueri cõtra ipsũ acto re? & vr̃ qđ nõ, q̃a æqualitas in iudicijs & arbitrijs eſt ſeruanda, vt ff. de arbi. l. ſi de meis. & l. ſi cũ dies. §. pe. & l. fi. C. de fruc. & lit. expen. & quia reus non põt poſtulare vt ſtatutũ ſeruetur cõtra actorẽ, vt ſupra & q̃s non poteſt poſtulare cuius contrariũ nõ eſſet poſtulaturus cõtra actorẽ l. pe. C. de ſol. l. ratas. C. de reſcind. vendi. ecõtra vr̃ quod ſtatutũ loquitur gñaliter &c. Itẽ quia ptãs iurauit ſeruare ſtatutũ. Solu. dic ꝙ non dẽt ſeruare per iura prædicta & alia ſupra alle-

32 gata in alia proxima q̃one. † Quæro pone fore bãnũ miſſum per ciuitatẽ ſuper aliquo facto faciendo vel nõ ſub certa pœna, aliq̃s venit cõtra dictũ bannũ, quæritur nunquid

e excuſetur ᵉ eo quod dicat ſe non audiuiſſe & ignoraſſe bannum miſſum eſſe? & vr̃ ꝙ talis excuſetur. arg. ff. de iuriſd. om. iudic. in l. ſi quis id. & quia ſi iudex vult eũ de ſcientia redarguere, habet hoc neceſſe probare, ff. de proba. l. verius. & facit. ff. de decre. ab ordi. faci. l. fi. Itẽ quia nõ præiudicat proſcriptum niſi ita proſcribatur, ꝙ ab omnibus legi poſsit & intelligi. ff. de inſtito. l. ſed & ſi pupillus. §. proſcribere. & facit. ff. de origi. iur. l. ij. §. is itaque. Itẽ quia vox præconis &c. quõ & q̃n iudex. auth. qui ſemel. & ſic ratione ignorãtiæ excuſatur. C. de tabu. ex hi. l. generali. ff. de his qui notan. infa. l. genero. nam & hæres ignorans teſtatorẽ occiſũ, ſi poſtea teſtamentũ aperiat, hæreditate nõ priuatur. ff. ad Silla. l. ſi quis in graui. Econtra vr̃ quia hæc lex eſt quæ debet ſciri ab omnib. C. de legib. l. leges. in auth. vt fact. nouæ conſti. §. ij. & arg. bonum contra illos qui dicunt ſe ignoraſſe bannum. ff. de publ. l. interdum. §. ſerui qui in fuga. Sol. diſtin. q̃a ſi erat præſens non excuſatur, quia eſt in culpa. ff. de verb. ſig. l. late. ſi erat abſens, excuſatur. arg. dictarũ legum. Si nõ erat abſens, non excuſatur. ff. de ꝓba. l. ei qui. & argu. C. de procur. l. ij. & qui dicit ſe remotũ, debet hoc probare d. l. ei. & arg. C. de contrahen. & cõmit. ſtipu. l. optima. Mar. de Fa-

33 no. † Pone quæſtionem de facto ſæpius occurrentem, quidã erat cuſtos carceris, qui ꝓmiſit bene cuſtodire, & ſemꝑ ꝑſonaliter præſentare ſe corã poteſtate, & ſoluere id totũ in quo de ea cauſa carcerati fuerint condẽnati, q. fecit pro ſe Titium fideiubere, qui promiſit eũ præſentare &c. Itẽ põt poni de eo qui habet licentiã armorũ, vel de illo q̃ pro crimine quodã promiſit, vt ſupra. mõ ille talis aufugit cũ quodã carcerato, vel cõmiſit cũ dictis armis quoddã maleficiũ, qui citatur ꝙ cõpareat, & quia non venit, ponitur in bãno cõis, & ꝑcipitur fideiuſſori. ꝙ eũ repreſentet ſub pœna in promiſsione appoſita, & quia eũ repreſentare nõ poteſt, condẽnatus eſt fideiuſſor in centũ lib. mõ q̃ritur an fideiuſſor illã condemnationẽ ſoluere teneatur, qui fideiuſſor allegat ꝙ non põt dictũ principaliter repræſentare occaſione dicti banni. Et vr̃ quod fideiuſſor non teneat primo tali ratione, dicit lex, ꝙ ſi ꝓmiſi aliquem ſiſtere in iudicio, debeo facere eũ ſiſtere in eodẽ ſtatu, & conditione, & cauſa, vt ff. ſi ex noxal. cau. aga. l. ii. quod ſecus eſt hic, ex eo quia promiſit ſiſtere i iudicio nõ bannitũ, ergo non eſt eadẽ cauſa, cũ ipſe ſit bãnitus vt inſtitu. de hære. quali. & diffe. §. ſeruos. vbi dr̃, ꝙ mutata perſona, mutatur cã. Itẽ alia rõne, quia ſi ipſe fideiuſſor ſolueret pro principali, poſſet petere à cõi vt cederet iura & actionem contra principalẽ, vt ff. mand. l. Papinianus. ff. q̃ potio. in pig. habe. l. mulier. quia habet actionẽ mãdati contra eũ, ſed cũ ſit bannitus de ciuitate ſua ꝑ poteſtatẽ & in perpetuũ non reuerſurus, non põt cõe dare iura & actiones ſaltẽ perſonales, obſtãte ergo exceptione cedendarũ actionũ, non tenetur fideiuſſor, q̃a per cõe factũ eſt quominus poſsit cedere actionẽ vt legitur. ff. de ſol. l. Stichum. §. pe. vnde ſi cõe petat à fideiuſſore, dicet fideiuſſor, dolo facis quia petis. & hẽt exceptionẽ doli. ff. de do. excep. l. ſi opera. Item nõ dẽt de eodẽ delicto bis q̃rere, vt ff. nau. cau. ſtab. l. licet. Itẽ ſi quis aliquẽ iudicio ſiſti ꝓmiſit, & ipſe mortuus ſit, nõ tenetur. ff. qui ſatiſda. cogã. l. ſi deceſſerit. nã iſte q. eſt bãnitus hr̃ pro mortuo, quo ad actus ciuiles, vt ff. de bo. poſſ. ſm tabul. l. j. § filium. & ſic æquiparatur impoſsibili ꝑcepto, & impoſsibile ꝑceptũ nõ valet, vt ff. q̃ ſenten ſine appel. reſcin. l. Paulus in fin. Itẽ pro hac parte bñ facit. ff. ſi quis cau. l. ſed & ſi quis in prin. ecõtra vr̃ ꝙ fideiuſſor teneat argu. ff. qui ſatiſ. cog. l. ſi vero ꝑ condẽnat. Item alio arg. ff. de pact. l. tale pactũ. §. fi. vbi tale pactũ factũ ꝑ mortuo, valet. Itẽ facit ff. de accu. l. ex iudiciorũ. Itẽ arg. ff. de fideicõ. li-

ber.l.cũ q̃rit. Solũ. saluo consilio meliori ita
vr̃ distinguendũ, quia aut iste fideiussor ci-
tat & ei p̃cipitur vt repræsentet principalẽ
ante bannũ ei datũ, aut postea, si n. ante bã
nũ, d̃co fideiussorẽ indistincte teneri si reũ
principalẽ nõ repsentauerit, vt ff. qui satis.
cog.l.si d̃c. ff. si q̃s cau.l.sed & si quis
si aũt hoc fiat post datũ bãnũ, dico fideiusso
rẽ nõ teneri. arg. dictarũ legũ. vñ bonus &
cautus iudex primo citabit fideiussorẽ, & p̃-
cip. et q̃ repræsentet reum, & si hoc nõ fece
rit cõdemnabit eũ, & postea faciet citari prin
cipalẽ & si contumax fuerit, faciet eũ bãni
ri. vel s̃m do. Odof. & verius. q̃ si p eodẽ
maleficio vel excessu p quo fideiussor fue-
rit condẽnatus, vel in bãno posito, q̃ ppter
bannũ propterea fideiussores nõ releuant,
quia iã circũuenerunt viã per quã fideius-
serunt, q̃d̃ esse non d̃et. ff. de iudi. l.ii. & C.
vñ vi. l. meminerint. si aũt condẽnatus fuit
p p aliud crimen, tunc dicit q̃ fideiussores
excusantur, & principaliter p mittẽs. argu.
ff. qui satisda. cog. l. si vero. ff. si q̃s cau. l. sed
& si quis. sed & fideiussor soluere nõ põt,
nec ẽt põt principalẽ p̃sentare, offerat se de
fensioni ipsius, & sic fideiussor non poterit
condẽnari nisi ad pœnã qua condẽnat̃ prin
cipalis, & hoc si crimẽ respiceret pœnã pecu
niariã, & q̃ fideiussor possit defendere cũ
34 hoc dicat. l. sancimus. C. de fideiuss. †Quæ
stio talis est. dũ potestas sederet in iure pro
tribunali, p̃cipit cuidã alleganti de iure suo
ne amplius loqueretur sub pœna centũ lib.
ille tñ fuit locutus, q̃ritur vtrum potestas
possit illi pœnam inferre? Et primo videt̃
q̃ non, nam dictum præceptum vr̃ potius
voluntatis q̃ s̃niæ. C. commu. de leg. l. episto
las. per totum. Item quia potestas debet au
dire omnium desideria. ff. de offi. procon. &
leg. l. nec quicquam. §. circa aduoca. vnde
quod est factum contra legem, non tenet l.
non dubium. C. de legi. Item quia non d̃et
excandescere aduersus eos, quos malos pu
tat. ff. de offi. præsi. l. obseruandũ. Item quia
non licuit ei alicui facere iniuriam. ff. quod
met. cau. l. continet igitur. in fi. ff. de iniur. l.
nec magistratibus. Item quia vtebatur iure
suo & iure excu. non habet iniuriarũ. ff. de
iniur. l. iniuriarum. §. j. de libe. homo. exhi.
l. iii. §. j. de reg. iur. l. nullus. de dã. infe. l. Pro
culus. Itẽ nemo debet ius suum dimittere
indefensum. ff. de peti. hære. l. illud quoque.

Itẽ quia potestas nõ causa cognita, sed per
calorẽ id dixit, ergo nõ valet. ff. de reg. iur. l.
quod calore. ff. de diuor. l. diuortiũ. de publ.
l. licitatio. & quia illud p̃ceptũ fuit sine cã
ideo nõ valeret, vt ff. de suspec. tut. l. 3. §. fi.
& de transa. l. cũ hi. §. causa. ff. de his qui no.
in fa. l. ii §. ignominia. Itẽ quia impossibile
p̃ceptũ iudicis nõ est seruãdum. ff. q̃ senten.
sine appel. rescin. l. fi. nec etiã turpe siue in-
honestũ. ff. de arbi. l. si cũ dies. §. cõpromisso
& q̃d̃ cõtra bonos mores fit, d̃r impossibile.
ff. de cõdit. instit l. filius. & l. cõditio. nã hoc
præceptũ est cõtra bonos mores, cũ patien-
ter debeat ptãs audire &c. econtra vr̃, quia
edictũ p̃toris nõ d̃et esse illusorium. de iud.
l. cum p̃tor. ff. ne q̃d in lo. publ. l. fi. C. de bo.
quæ lib l. cũ nõ solum. §. fi. Itẽ quia iudex
põt vim inferre subditis gratia oneris quod
sustinet. ff. quod met. cau. l. cõtinent. Itẽ q̃a
licet ei defendere suã iurisdictionẽ pœnali
iudicio. l. i. ff. si quis ius dicen. non obtem.
Itẽ põt denegare suã iurisdictionẽ non ob-
temperantibus. l. licet. & l. si per pectorẽ. §.
sed cũ decreto. ff. ex qui. cau. ma. Itẽ q̃a ille
fuit inobediens, & cõtumacia pœnã accu-
mulat. ff. de pœ. l. relegati. Itẽ quia non vr̃
dolo carere, q̃ ius dicenti nõ obtem. ff. de re
iudi. l. nemo põt. & ex dolo suo nemo d̃et
præmium reportare. extra de do. & contu.
c. cũ cõtingit. ff. de do. l. ne dolo. C. de leg. l.
legata. ff. pro soc. l. verũ. §. hæc quæ. Itẽ quia
potestas debet cõminari. ff. de admi. tut. l. tu
tor. §. si depositi. de offi. præfe. vig. l. nõ so-
lent. §. i. de offi. præfe. l. 3. §. cũ portionis. Itẽ
quia à tali præcepto potuit appellari. C. de
appel. l. cũ multis. C. q̃ñ prouo. nõ est neces.
l. certa ratione. quod cum non fecerit, vr̃ p̃-
ceptum approbasse. C. q̃uo & quan. iud. l. 3.
C. de senten. sine certa quan. profe. l. fin. Itẽ
q̃a põt jubere alicui ne exeat de domo sua.
ff. de interdi. & rele. l. fi. Sol. s̃m d. Guid. de
Suz. & vt alias Bononiæ me præsente fuit p
peritiores cõsultum, dic pœnam exigi non
posse, cum p̃ceptum fuerit nudum & fa-
ctum absq; causæ cognitione. & hoc p l. fi-
liusfa. §. diui fratres. ff. de leg. i. & ff. de lega.
35 iii. l. pater. §. Iulius agrippa. †Itẽ pone conti
neri in statuto, q̃ banniti pro maleficio non
possint exire de banno. quidã bannitus pro
didit p̃tãti plures derobatores qui suspensi
fuerunt & mortui, cui bannito promiserat
p̃tãs pro hoc eum facere cancellari de bã-
no, &

no,& eum cancellari fecit, quæritur an valeat cãcellatio illa sine licentia cõsilij facta? & primo, vr̃ q̄ sic, qa cõgruit potestati purgare puinciã quã regit malis hominib. vt ff. de offi. præsi. l. cõgruit. & l. iij. extra de of fi. ordi. c. j. spãliter de inquisitione. § qñ ver sic. iij. Itẽ ptãs cõcessit vtiliter negotiũ cõi, ergo dẽt p cõmune haberi ratũ ff. de nego. gest. l. Papinianus. Itẽ qa publicũ est & vti le posse secure p itinera cõmeare. ff. de his qui deiec. vel effu. l. j. Itẽ quia seruus recipit libertatẽ, qui manifestat necẽ dñi sui. C. ex quib. cau. seruus perue. ad liber. l. j. & ij. Itẽ qa ille bãnitus nõ dẽt decipi autoritate po testatis. C. de his qui ve. æta. impe. l. j. potuit enim ptãs hoc facere. s. purgare prouinciã malis hominibus. C. de carc. pri. l. j. & quo ciescunq; aliquid cõcedit alicui, & id vr̃ esse cõcessum sine quo explicari nõ potuit. ff. de iurisd. om. iudi. l. ij. ff. de sponsa. l. oratio. Itẽ vr̃ casus. ff. de re mili. l. nõ omnis. § à Bar baris. & § fi. & l. desertorẽ. § fi. Itẽ quia iste bãnitus liberatus est, in obligatione nõ dẽt amplius deduci. ar. ff. đ solu. l. q res. § arcã. Itẽ publica vtilitas præfert priuatæ. ff. pro soc. l. accusare. § Labeo. ecõtra vr̃ quod dr̃ de prætore tutore, vt ff. de pact. l. tutores. & l imperator. C. de pact. l. tutore. Itẽ magi stratibus ciuitatũ, qa ciuitas põt restitui vt minor. C. ex q. cau. ma. l. respublica. Itẽ nõ est dubiũ q̄ bannũ fuit positũ voluntate cõ silij, ergo ita dẽt dissolui. ff. de reg. iur. l. nil tã naturale. Itẽ si qs pronunciet liber non interueniente iusto cõtradictore, non tenet pronunciatio. ff. de collu. deteg. l. nõ iusto. Itẽ facti qó in arbitrio est iudicis, pœnę ve ro persecutio legis autoritate mãdat. ff. ad Turpil. l. j. de pœ. l. diui fratres. C. de pę. l. j. Itẽ isti non põt remitti pœna nisi ab impe ratore, vt ff. de pœ. l. actor. & ff. de pœ. l. rele gatorũ. Itẽ bannũ fuit cancellatũ cõtra sa lutẽ ordinis iudiciorũ, nõ tenuit ergo cãcel latura, vt C. de his q ad eccle. cõfu. l. præsen ti. & de sent. & interloc. om. iudi. l. prolatã. ergo ipso iure nõ tenet. C. qñ prouo. nõ est necess. l. ij. ff. de re iudi. l. Paulus. nec et ptãs põt alicui cõcedere q̄ ædificet in public. vt ff. quod vi aut clam. l. prohibere. § plane. & de offi. procu. Cæsa. l. j. & inuitarent hoies ad delinquendũ, qđ esse nõ dẽt, vt C. de la ti. lib. tol. l. j. § sed ne seruũ. Sol. dic q̄ valet cãcellatio, per l. j. ff. de re milita. l. nõ omnis

§ à Barbaris. & l. trãsigere. ff. ad Velleia. l. j. & ij. § antepen. & § deinde. & C. q. cau. ser. acci. p præmi. liber. l. j. & ij. Item qa in hoc vertit publ. vtilitas, q̃ præfert priuatæ, vt C. de offi. rect. prouin. l. potior. Saluo qđ si statutũ esset ita præcisum & iuratũ, qđ non posset absolui, vt de hoc ponit supra circa primã partẽ huius tituli. § sed pone qđ ci uis. qa tunc dico q̄ bãni cancellatio ipso iu re sit nulla, qa qđ cõtra lege factũ est, ipso iure nõ subsistit. C. de legi. & cõstit. l. nõ du

36 biũ† Insuper pone qõnẽ q̃ de facto contin git de qua supra posui sub rub. de bo. mali. § sed pone qđ statutũ est q̄ oĩa bona hoi cidæ debeant publicari. Quidã vẽdidit do mũ & possessionẽ nõ tradidit, postea cõmi sit homicidiũ p quo positus est in bãno, & condẽnatus, & oĩa bona sua sunt publicata cõi, quærit nunqd illa domus in qua stabat & mo abat tpe dicti homicidij sit publica ta cõi, dicta venditione nõ obstãte. Et vr̃ q̄ emptor possit dictã domũ defendere, quia semper statur instrõ donec probet contra riu. C. de pba. l. cũ pcibus. Itẽ qa factus est dñs p traditionẽ, & vr̃ casus expressus, vt ff. de dona. l. post cõtractũ. Ecõtra vr̃ ex eo qa vr̃ vẽditio facta in fraudẽ, & ideo reuo cãda ex illo edicto, de his q̃ in frau. cred. vt eo. tit. p totũ. & fuit obligatus, vt institu. de obli. q ex deli. nas. & ff de act. & obl. ad iuris ciuilis regulas. ne maleficia remaneãt im punita. vt ff. ad leg. Aqui. l. ita vulneratus. in fi. Itẽ qa daret materia delinquẽdi, qđ esse nõ dẽt C. si aduer. vendi. l. i. & de vendi. l. i. sol. dicit d. Guli. & alii sapiẽtes, q̄ si ille ma lefactor tenebat & possidebat ipsam domũ tpe maleficii, q̄ debeat destrui & publicari ſm formã statuti. arg. ff. q. mo. pig. vel hyp. f sol. l. qualis imaginari. & q̄ sit simulata [f] vẽ ditio bene facit. C. de distra. pig. l. si in va

37 cuam. † Itẽ pone in statuto cõtineri q̄ oĩa bona homicidæ debeant applicari hæredi interfecti tam mobilia q̃ immobilia. modo g quæritur nunquid nomina debitorũ [g] sint applicãda his hæredibus? & vr̃ q̄ sic. qa tan quã immobilia veniũt in restitutione dotis C. de rei vxo. acti. l. vna § & vt plenius. Itẽ appellatione bonorũ & nomina cõtinent. ff. de verb. sig. l. bonorũ. Itẽ immobiliũ conti nẽtur nomina incorporalia, vt insti de rer. diui § pœna. & de rebus corporali. Itẽ tẽ pus statuitur in præscriptione lõgi tempo

 ris

tis.l.§.Econtra vr̃ ꝙ omnia bona ven at di uidenda.ff.fami.erc.sc.l.illud.cum duabus legi.seq. Attamen ista nō veniunt. ff.famil. hercis.l.ij.& ea quæ in nominibus. Itē idē si idē essent nomina & res mobiles & immobiles,cur diuersis nominibus vocarent, vt C.de codicil.l.si idē. itē cū statutū dicat tam bona mobilia q̃ immobilia, melius est verbis edicti seruire.ff.đ excu.l.j.§.vt ergo. Sol.dico ꝙ hæredibus interfecti non applicentur nomina per l.ff.de leg.iij.l.vxore.§. cōcubinę.ff.de leg.ij.l.grauis.j.rñ.vbi dr̃ ꝙ in bonis non intelligunt nomina debitorū legata,vel pecunia ad nomina facienda, vt ff.de pœ.l.quantū bonis.§.hoc amplius.

38 †Circa finē præsentis tituli huius pone q. quā cōmodius inserere potuissem sub rub. de bāni.pro malefi. Continetur in statuto ciuitatis ꝙ bānitus ꝓ maleficio impune possit offendi, sicut euenit in qualibet ciuitate tam Lombar. quā Tusciæ. modo quæritur nunquid bānitus aliquis ꝓ maleficio possit sine pœna occidi? Et primo vr̃ ꝙ non multis rōnibus. Quid enim si ille bannitus erat bānitus ex tali delicto ex quo mortem debeat incurrere,nec ad mortē erat cōdemnatus quō morietᷣ manu ministri si snia iudic.mori debeat,cū nō plus veniat in executione q̃ in snia,& executio nō debeat formā cōdēnationis excedere, vt ff.de appel. l.ab executione.& C.de appel.l.si quis pro uocare.nec vlterius dēat ꝓcēdi metus q̃ reperiatur delictū,vt C.de pœ.l.sancimus. C. commu. de succes.auth.oēs peregrini.Secūda rōne,nā certū est ꝙ hmōi statutū ciuitatis appellatᷣ cōsuetudo,vt colligitᷣ.ff.de fer.l. iij.§.diuus.& nihil aliud sunt q̃ quędā ciuiū cōuentiones,vt colligitᷣ. ff.de aqua plu.arc. l.j.§.fi.& certū est ꝙ hmōi cōuentiones nō excusant quē à pœna,qa nō habēt effectū, vt ff.de verb.sig.l.gnaliter. & l. seq. Tertia rōne,nā lex est expressa quæ exulē agentē admittit,& eū nō repellit,vt ff.de mino.l.Papinianus exuli.si.n.impune liceret offendi, frustra diceret agentē remitti, qa licita puniri nō debēt, vt C.de adul.l.Gracchus. & de admi.tut.l.scimus.& de confir.tut.l.si vt ꝓponis.Quarta rōne, vr̃ ꝙ ex forma talis statuti nulla præstetᷣ autoritas ex eo ꝙ talis cōcessio est merū imperiū,& quę sūt meri imperii, vr̃ ꝙ regētes prouinciā soli habeāt, non ciuitas vel castrū,vt ff de offi.præsi.l.ii. li.§.qui vniuersas & in auth. de defen.ciui. §.nulla.& §.audietᷣ.Quinto qa dato ꝙ statuto tali cōtinetᷣ ꝙ ex qualitate licet offendere,aliud est.n.occidere,aliud offendere, nā proprie offensio partis cōtinet lęsionē, & quasi nihil aliud est q̃ nocere,sed occidere est hominē occidere & extinguere, sicut colligitᷣ.ff.de his q deie.vel effu.l.j.Sexto si verbū offendere vr̃ gnale vt posset vtrunq; cōplecti,tñ quia lex est odiosa, ad mitiorē partē redigenda est, vt ff.de pęnis.l.præses. & l.interpretatio legū.& de lib.& posthu.l. cū quidā.Septimo,qa tale statutū vr̃ iurigētium ac diuinæ legi obuiare, qm̃ præceptū est diuinæ legis nō occidere,qm̃ homo homini insidiari nō dēt,vt insti.de obl.quę ex delinq.in princ.& ff.de ser. expor.l.si seruus.& ff.de iustit.& iure.l.vt vim.nec par in parē imperiū habet,vt C.de leg.& cōmu.h. dign.ff.ad Treb.l. ille à quo.§.tēpestati.ff. de arbit.l.nā magistratus.multominus inferior ī superiorē imperiū exercebit.arg.sumpto à maiori vt ex eis legibus colligitᷣ.Octauo, qa hoc inuitare vr̃ quē ad malefaciendū,& dicendū,& delinquendū, & sic valere nō dēt talis ciuiū conuentio, vt ff.de pact. dota.l.cōuenire.C.de indi. vid.tollen.l.i.ꝙ esse nō dēt,cū non debeat ex lege oriri maleficiū sed ius & iustitia,vt C.vnde vi.l.meminerint. Econtra vr̃ ꝙ liceat talē bannitū occidere multis rōnibus.nam certo certius est,ꝙ pōt per l.dari priuato occidendi autoritas, sicut pro hoc multæ sunt leges vt C. de his q ad eccl.cōfu.l.iii.& de adul.l.Gracchus.& ff.de sicca.l.iii.§.transfugas.& ff.ad l.Aquil.l.iii.in prin. Cū igitur lex municipalis pro lege habeatᷣ, & ius à ciuitate vocetᷣ, vt ff.de iusti. & iur.l. oēs populi.& insti. de iure natu.§.ius autē.quare hanc autoritatē inter suos præstare nō pōt nō video, cū statutū vincat legē in loco vbi factū est. & maioris autoritatis sit q̃ lex generalis in eo municipali.ff.de sepul.vio.l iii. §. diuus ff. cōia prædio.l.venditor.§.cōstat.Secunda ratione,qa huiusmodi exbāniti exceptuati sunt ab omniū ciuium pręmiis,& ciues esse desinunt,sicut sumitur. ff.de pœ.l. qui vltimo. & sunt similes excōicatis, q̄bus actus iudiciorū sunt clausi.vt extra de except. §.iii.& d.l.qui vltimo.de public. iudi.l.is qui. & ff. de iniust.rup.l.si exhæredato. Tertia ratione, nam si existen.non augetur pœna quæ senten-

sententia continetur nihil operaret statutũ, qđ esse nõ debet, vt ff de legi.l.si qñ. Quarta ratione, negare nõ põt quin occisus dicat offendi, sicut ex verbo offendere, tam generaliter omnia continet, vt ff.de re mili.l. in fraudẽ.in fi. Et verbũ gñaliter prolatũ, generaliter est intelligendũ. & postq̃ lex offendentẽ reddit immunẽ ab omni pœna eũ exemisse vr̃ quocunq; modo offendat, vt ff.de adult.l.i.§ & aũt. & vbi lex non distinguit nec nos.ff.de offic.præsi.l.iii.& de pub.l.de pretio.& quinta rõne, nã cõtumacia auget pœnã, vt ff.de pœn.l.relegati.& l.capitaliũ. §.in exulibus.& auth.bona dãna.§.inter tales.n.dãnati eximuntur, qa pœna refugiũt. & dubitari nõ vr̃, qa propter hanc fugam vltra q̃ fuissent condẽnati grauant.grauant enim, quia nec capitalis efficit capitalis, vt d.§.in exulibus. Sexta rõne, quia si dicat q lex municipalis est ambigua, hæc ambiguitas est interpretanda cõtra contumaces, q nitũtur pœnas effugere, nõ contra exequẽtem, vt ff.de pact.l.veteribus.& l.Labeo.§. cũ l.sic & consuetuto interpretari vr̃ vt patet omnibus, quia vr̃ homines bãnitos occidi sine pœna, & sic ab ea cõsuetudine non est recedendũ.vt ff.de legib.l.si de interpretatione.& l.minime. Solu.dupliciter potest solui hæc qõ.vna p viã rigoris, alia p viam æquitatis.per viã rigoris, cũ cõsuetudo generaliter sic interpretari vr̃ seu videatur, &
h talis omniũ opi. est vt posit occidi,[h] à tali opi.nõ est recedendũ vt ff.de fun.instr.l. cũ delanionis.§ asinã.sic propter contumaciã de non capitali efficitur capitale.vt d.§.in exuli.& sic plus venit in executione q̃ in snia propter cõtumaciã. Secunda via est distinguendũ, ex quo delinquens sit condẽnatus & exbannitus, vt si sit ex delicto quod ingerat pœna mortis occidi posit alias nõ. sic alias distinc.ff.de bo.dã.l.v.i.ii.iii.iiii.rñ. hãc qõnẽ sic determinat do.Mar.de Fano.

ADDITIONES.

a Quod sic. Adde Pet.de Ancha.consi.clix. vbi dicit, q fugiens ad porticum ecclesię gaudet eius immunitate. pro quo facit quod voluerunt do. de Rota decis.clvii. de præben. q habens expectatiuã ad præbendã in aliqua ecclesia vacatiuã q si vacet præbẽda in cœmiterio, q illa debetur. Ber.

b Publicandũ. Adde videndum Alex.cons.xxiii. & consi.cxvii. Ber.

c Proiicit in terram. Adde q idem consuluit Rapha. Cuma.consi. xcv. Ber.

d Audiendum. Adde Pet.de Ancha.consi.vi. Ber.

e Excusetur. Adde Roma.consi.lix. Fran.Arct. consi.cx. Ber.

f Simulata. Adde vt per Pet. de Ancha. consil. cclii.& Romi.consi.cclxxvi. Ber.

g Nomina debitorum. Adde an appellatione bonorum mobilium & immobilium veniant iura & actiones.d.Car.cõsi.cxxii. Bar.consi. lxxx. B.

h Occidi. Adde Pau.de Castr. consil.cxcii. & xxxiii.in i.impresis. An.consi.clxxvii. Ber.

Quæstio an in loco domicilii seu originis posit cõtra aliquem inquirere de maleficio alibi commisso. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Potestas Florentiæ an posit inquirere contra eum qui commisit homicidium in territorio Senensi, & hoc quia ille malefactor ratione domicilij & originis erat de iurisdictione illius potestatis.*

LICET finem imposuerim præsenti libello, adhuc tamẽ intendo quatuor quæstiones subiicere quæ de facto fuerunt. Vna in ciuitate Florẽtiæ tres in ciuitate Senarũ, cum ibi assiderẽ. Cum quidam nobilis & egregius aduocatus de ciuitate Pistorii venisset ad Balne.districtus Senẽ.nomine do. Vaninus de Bo.d.Mane.de la Scala de Flo. existens Flor.tractauit & ordinauit cũ quodã suo nepote & tribus assasinis, q irent & occiderent eundẽ do. Vanni.in districtu Senen qui fuerũt & eundẽ occiderunt prope Senen.per miliaria duo.quibus malefactoribus aliqui Senen. prestiterunt auxiliũ & fauorẽ, tunc modo quæritur an dictus do. Mane.posset accusari Sennæ & puniri vbi homicidiũ est cõmissum ex mandato & tractu à Floren supra habitis.& de hac qõ. hic vltra non scribo, qa de ea plene posui sub rub.& vbi & quo loco punitur delinquens in vlti.§. Alia quæst fuit etiã Senæ qa quæsitũ fuit vtrũ dicti malefactores deberẽt puniri secundũ formã statuti & consuetudinis ciuitatis Senen. an vero secundũ ius commune.& ad hanc quæstio.dic pro & cõtra. vt not.supra de pœnis.§.pone quæstio.quę tota die occurrit de facto. Tertia enim qõ fuit Sennę quia quęsitum fuit an dicti auxiliantes deberent puniri pari & eadem pœna qua pœna puniti fuerant malefactores prædicti & occisores, de qua qõ.dic vt etiã

not. s. de homici. §. item pone ꝙ Titius &c.
1 † Quarta vero quæst. fuit ciuita. Flo. qm̄ statuto cōis Flo. continetur ꝙ potestas Florentinorū possit de quolibet homicidio & alijs certis delictis inquirere, in qbus sibi datur arbitriū et puniendi. nō potestas Florētiæ volebat inquirere cōtra eum nepotē & assassinos de homicidio p eos cōmisso extra eius territoriū in districtu Senen. ea ratione, quia ratione domicilij & originis erant de iurisdictione ipsius, quæsitū fuit nūquid posset? & primo vr̄ ꝙ non multis rōnibus. nā vbi ipsi deliquerunt, s. Sennæ illius iuri subiacere debent, vt C. vbi de crimi. agi oportet. authent. qua in prouincia. & l. j. ff. de accusa. l. si cui. §. pe. & ff. de re mili. l. desertorē auditu. in princip. & ff. de offi. psid. l. iii. & ff. de iudic. l. y ēditor. ergo vr̄ prohiberi quod alio loco nō fiat punitio, vt ff. de iudic. l. cū ptor. & C. de procu. l. maritus. Itē quia iniuriā tm̄ est facta potestati. Senen. in cuius territorio maleficiū est cōmissum & non potestati Florenti. & ille vr̄ esse cōtemptus, vt ff. de iniur. l. si quis. & ff. si qs ius di. non obtemper. l. j. ēt potestati Florētiæ nō videntur fecisse iniuriā vel offensam, cum ei nō habeat extra suum territoriū obedire vt ff. de iniur. l. iniuriarū. §. j. de iurisdi. omniū iudic. l. fi. apparet itaq; ꝙ potestas Florentiæ non pōt inquirere, quia inquisitio fit ad vindictā publicā vlciscendā, q̄ debet per patres ciuitatū vlcisci & nō occultari. vt in auth. de man. prin. §. quod si deliquentes. & in auth. de arbi. §. scimus. vn̄ si potestas Flo. inquireret de iniuria facta potestati Senarū & eius cōi, cum in eius territorio maleficiū sit cōmissum hoc aūt facere nō pōt, quia iniuriā factā alteri nemo vindicare potest sed suā tm̄, vt ff. de iniur. l. iniuriarū. Itē si diceret ꝙ aliqua iniuria ex hoc sit facta potestati Flo. vbi delinquentes habent domiciliū, tn̄ potest dici ꝙ potestas Senarum habet vtriusque vindictā, iō quia principaliter ipse iniuriat[9] est sicut pater, cuius principaliter interest vindicare iniuriā factā filio, q suo & filii nomine eā vindicat, vt ff. de iniur. l. sed & si vnius. §. ait ptor. & §. filiofa. vnde cū magis eius intersit, ipse debet pferri in vindicādo, sicut dicimus in publico crimine, qa ille primo admittit, qui propēsiore dolore venit ad faciendā vindictā, & cuius magis interest, vt ff. de accu. l. si plures. & ff. de adulte. l. j. §. fin. fit. n. iniuria per seruū principaliter domino, vt insti. de iniu. §. seruus. & sicut per filiū fit patri iniuria, vt instit. de iniur. §. pariter. sic ēt fit iniuria per subditū iudici & potestati illius loci vbi delinquitur. nā delinquens dr̄ subditus illius loci in quo delinquitur, quoniam ad hoc vt puniri possit. & merito dico, quia sicut per filiū iniuria fit patri, sic fit iniuria domino seu iudici per subditū. Administratores n. vocantur potestates, & ita dicuntur subditos possidere, sicut pater filios, in authē. vt iud. sine quoquo suffra. in §. eos aūt. & §. si aūt. vnde dico ꝙ qn̄ maleficiū cōmittitur, duplici via potest agi seu procedi, vna per viā accusationis, qn̄ iniuriatus vult accusare, & tunc pōt agi in loco vbi maleficium ēst cōmissum & ibi facilius cognoscet. non obst. aliquo priuilegio, vt in auth. vt omnes obed. iud. prouin. §. considerātes & in loco vbi qs accusatur hēt domiciliū, vt C. vbi de cri. agi oport. l. j. pōt & per inquisitionē procedi ad denunciationē officialiū, vt in casibus notabi. s. in hoc opere. in j. rub. in ver. sed quis per inquisitionē principaliter vindicat iniuriā publicè factā. vn̄ illa via pōt procedi per eum iudicē in cuius territorio illa iniuria est facta, & ꝙ ei tantum sit facta iniuria, & nō ei vbi habet domiciliū patet, nā cum quis verberatur, dr̄ toti pupillo fieri iniuria. ar. ff. de iniur. l. quod senatus. ff. de pu. vec. & com. l. licitatio. § quod illicite. ff. ad l. Aquiliā. l. ita vulneratus. ff. de fideiuss. l. fi. à reo. & omnibus redditur, quod vni pro voto omnium indulgetur, vt C. de aduocat. diuer. iu. l. restituendæ. nec obstat si obiicias hoc est in contractibus, quòd si haberē domicilium Floren. & contraho Sennæ quòd vtrobique possum conueniri, per l ff. de iudi. l. hæres absens. §. fina. quia alia ratio est in contractibus, quàm in delict. In contractibus ideo fit, quia interlocutione, vel diffinitione quę fert à iudice loci cōtractus fieret præiudicium reo, & in rebus quas habet in loco domicilii, vt ff. de bon. authen. iud. pos. l. cū vnus. & ff. de re iudi. l. à diuo Pio. vn̄ non est mirū si est inductū ꝙ in loco domicilij possit cōueniri, cū & sine hoc fieret præiudicium sibi. sed secus est in delictis, quia iudex loci quo delictum est factū, nō posset aliquid in absentem statuere in loco domicilij, quia de facili poterit hoc

facere

facere iudex, vt præællega. §. considerantes. nã ẽt si fuerit delinquens alibi trãsmittitur ad iudicẽ loci delicti, vt d. auth. qua in prouin. nec dicat aliquis ꝙ hodie fiat transmissio de vno loco ad aliũ, q̃a licet non videat peti, nec hoc fieri, tñ propterea lex nõ tollit, quia princeps non est qui eã legẽ faciat obseruari, nec propterea iurisdictio ei attribuit, nec habet, nec. n. ex eo ꝙ puniendi essent, debet eis hoc pmiũ tribui, vt argum. C. de hære. l. curiales. nisi forte præscriptio hæc s. punire quis aliũ sibi subditum in alieno territorio delinquentẽ, & tanto tẽpore fuisset vsus cuius memoria non extaret, q̃a alias non posset, cũ iurisdictiones nõ habent perpetuã cãm, vt ff. de ser. l. seruitutes. ff. de aqua plu. arc. l. ij. §. si fossa. & l. fin. sed istud nõ posset cõsuetudo optima, ꝙ malefactor non deberet puniri, q̃a istud male inuentũ esset, & male adiunctũ. & tales consuetudines neq; ex longo tpe confirmantur, vt in auth. vt nul. iud. §. nulli vero. his rationibus vr̃ ꝙ illi Flo. nõ potuerunt ẽt accusari corã potestate Flo. nec poterit ex officio per inquisitionẽ pcedere contra eos, & si contra fecerit nõ valet tanquã factũ à iudice q nõ habet iurisdictionẽ in hoc, vt C. si à nõ com p. iud. l. j. ff. de reg. iuris. l. factũ. E contra vr̃ quod potestas Flo. poterit inquirere, procedere & punire cõtra malefactorẽ sibi subditũ, q̃a ipse hẽt iurisdictionẽ in subditos cognoscendi, & puniendi tã in criminali quã in ciui. vt ff. de offi. præs. l. iij. Itẽ q̃a lex dicit, quod d̃ criminibus cognoscit tribus modis. s. vbi cõmissa sunt, & vbi domiciliũ hẽt reus, & vbi inchoata sunt, nõ apposita fori pscriptione, vt C. vbi de cri. agi. op. l. j. & ita semper intelligẽda est lex illa. vñ minime sunt mutanda, vt ff. de le. & com. l. minime. Itẽ q̃a in cõtractibus istud verũ est, q̃a si cõtraho Senæ & domiciliũ habeo Florentiæ ꝙ vtrobique potero cõueniri, vt ff. de iudi. l. hæres absens. §. vl. sic ẽt si delinquo Senis & in loco delicti & domicilij potero cõueniri. nã quo ad ius fori, paria sunt cõtractus & delictũ, vt ff. de iudi. l. omnẽ. in authẽ vt oẽs obe. iu. pro. §. cõsideran. & not. hic Accurs. super d. l. hæres absens. Itẽ qua ratione potest iudex prouinciæ in qua delinquit punire delinquentes de alieno districtu rõne delicti, ea ratione põt cognoscere & punire qui habet iurisdictionẽ in eos ratione domicilii & originis, q̃a quilibet eorũ habet iurisdictionẽ in eos. nec propterea tollitur priuilegiũ & iurisdictio sui iudicis. & postea per dictũ alibi cõmissum hoc idẽ alias conceditur, s. punire argu. C. q potio. in pigno. habe. l. assiduis. in fi. Itẽ quia sicut iudex extra suã puinciã existẽs, põt negotiũ in sua prouincia delegare & tenere delegatũ, vt ff. de offi. præsid. l. fi. ita in eo in sua puincia existente põt animaduertere, multomagis in suũ subditũ, quia si conceditur ei quod plus est, & id quod minus est vr̃ in vtroque debet idẽ ius statui, vt ff. de ver. ob. l. à Titio. & sic vr̃ ꝙ possit apud potestatẽ Flo. cõueniri de delicto vbicũq; cõmisso. nec audientur si vellent dicere, volumus remitti & puniri apud iudicẽ loci vbi delinquimus, quia actoris est eligere forũ in quo velit reũ cõuenire, vt ff. de eo qđ certo loco. l. sceuola. §. qui stichũ. secus aũt est si in eo loco plures mihi cõpetãt iudices, vt in scholari, quia tunc reo cõpetit electio, vt C. ne filius pro patre auth. habita. persona n delinquentis est illa quæ in se iuris. cõsti. ei iudi. q̃a alias non habet in eum nisi ratione delicti iurisdictionem. vt in authẽ. de mãda. princip. §. quod si delinquentes. nam dicit ipsa lex. iudex puniat delinquẽtes. intellige ergo vbicunque delinquerint dummodo sint suę iurisdictionis, vel ratione originis seu domicilii, vel ratione delicti vel ratione cõsensus, cum indefinita æquipolleat vniuersali, vt ff. de seruitu. vrba. prædio. l. si seruitus. si est suus iudex, de iure potest pronunciare condemnationem cognoscendo, quia in eo consistit ius. ff. de verb. signi. l. notione. vt supra & ff. de iudi. l. de qua re. Itẽ si potestas. Floren. potest procedere per accusationem, vt supra dictum est, debet posse per inquisitionem, quia illa duo ęquiparantur à iure, q̃a in quacunque causa reo exhibito siue accusato existet, siue cum publicæ solicitudinis cura produxerit, statim debet examinatio fieri vt noxius puniatur, & innocens absoluatur. & sic patet ꝙ eadem forma in vtroq; seruatur, & sic eo modo quo potest pcedi per accusationẽ, potest & per inquisitionẽ vt C. de custo. reor. l. j. & sic potestas Floren. potest punire omnes de sua prouincia & iurisdictione delinquentes & mala committentes, non distinguendo vbi illa malefi cia sint commissa, vt ff. de offic. præsid. l. cognuit.

gruit. Item & alias potest ex suo officio ꝓcedere, quia præcipit Imperator, ꝙ iudex debeat ex officio suo inqrere latrones, violentias, iniurias, & alia delicta vt in auth. de collatio. §. iubemus. Itē alia rōne, quia si accusator nō apparet, inquisitio facta ex officio supplet defectū accusatoris quātū ad effectum. Vnde ꝙ pōt iudex in vno, pōt & in substituto, vt ff. si qs cau. l. si eū. §. q iniuria rū. & ff. de ser. expor. l. quæsitū. Sol. ſm domi. Odof. dic ꝙ primo nō obst. dubiū. ꝙ in tribus locis pōt quis coueniri, & ideo si Floren. delinquit in iurisdictione Sennę pōt accusari corā potestate Floren. & hoc qa idē in contractibus. Verū si potestas Floren. vellet ex officio per inquisitionem procedere non posset, quia regula est, quod sine accusatione nemo damnatur, vt ff. ꝺ mu. & ho. l. rescriptum. §. si quis. nisi in casibus quos nota. supra in hoc opere in prima rubri. & ideo non posset per inquisitionē procedere: & hoc dico locū habere, nisi delictū esset cōmissum Florē. sed si ꝓcedit de iure cōi, vel ex lege municipa. & maleficiū nō in sua iurisdictiune cōmiteretur per suū subditum, vt in casu nostræ qō. dic ꝙ tunc non posset ex suo officio inquirere, quia licet ipse posset per viā accusationis, ꝙ reus ratione originis vel domicilij dr̄ subesse suę iurisdictioni. vnde si accusetur, & ibi necesse habet rñdere, nō ea rōne quia deliquit, sed quia ēt est de suo foro, licet eū puniat de delicto si fuerit probatum, sed ex suo officio inquisitionē facere non pōt, quia inquisitus sit, qa deliquit. & prædicti quantū ad iudicē Floren. non deliquerunt. vnde potestas nō habet ius inquirendi de delicto alibi cōmisso. Etiam cōmissum alibi inter duos subditos, quia rōne huius nō habet iurisdictio. in eos sed habet iudex loci vbi est cōmissum delictum vt ff. de officio p̄sid l. iij. sed iudex Florē. habet iurisdictionem in eos nō ratione delicti alibi cōmissi, sed quia sibi tenent coram eo respondere, si volunt remissionem petere fieri sibi corā iudice in cuius territorio est cōmissum delictū ꝙ pōt, vt supra di. est. & sic patet & verū est ꝙ Floren. ptās nō

a potest [a] ꝑ inquisitionē procedere. Nec obstat quod dicit, aut oēs delinquentes puniri qa intelligo legitimo modo per ius accusationis vel inquisitionis, qñ maleficiū est cōmissum in suo territorio, & sic casus vbi possit inquiri. Itē nec obstat iura cano. quibus cauetur triplici via posse in maleficiis ꝓcedi, per accusationē, inquisitionē, vel denunciationem, quia illud locum habet contra prælatos ratione officij sui, & potest eos remouere ab administratione, quia sic est etiam iure ciuili contra tutores vel curatores, vt ff. de suspect. tutor. l. prima. §. primo, vel dic quod licet illud obtineat iure cano, nō tñ obst. iure ciuili, quo iure imponitur pœna sanguinis & mortis, nō iure cano. vt extra de rapt. c. in archiepiscopatu. vbi. n. maius periculū vertit, cautius est &c. ff. de carbonian. edict. l. i. § sed & si quis. C de appellatio. addictos. Ex p̄dictis itaq; patet solu. alterius quæst. videlicet, ptās Floren. nō habet arbitrium in dicto maleficio, nec in quolibet alio, ꝙ extra suū territoriū cōmittetur. posito ꝙ iniuriatus accusetur, ꝙ via ordinaria ꝓcedatur. nā in condēnatione super accusatione non sequitur ipse viā arbitrii sibi concessi ex forma statuti, sed viā iurisdictionis, & ita sentiunt alii multi docto. & ab eis in q̄stione de facto didici & cognoui. Hæc qō fuit de facto Floren. & ex eodem homicidio. Aliæ etiam quæstiones fuerunt Sennæ, vt supra posui &c.

ADDITIO.

a ℭ Non potest. Adde ꝙ Ang. in sua prima gloss. in versi. quæro an de delictis commiss per subditum ratione originis, tenet contrarium, vt delicta puniantur. Bald. tamen consil. v. dicit ꝙ tutius est ꝙ procedatur per accusationem & vide Alexā. consi. cxj. & melius Abb. consi. xxiiij. Lau. Deo beatæque matri necnon diuo Anton. Patauino. Bern. Landrianus.

ALBERTI DE GANDINO I. V. D. CLARISSIMI Libellus super materia maleficiorum nouiter cum plurib. exemplaribus manuscriptis reformatus, & a tenebris (quibus propter infinitos errores offuscabatur) Deo duce illuminatus explicit.

BONIFACII DE VITALINIS DE MANTVA I. V. D. CLARISSIMI.

Tractatus super maleficijs, cum additionibus antea positis, necnon cum apostillis Domini Hieronymi Cucalon Hispani,& cum summarijs nouiter additis,

Vnà cum recenti recognitione, & cum tabula rubricarum in fine operis posita,

Deo opt. maximoque fauente incipit.

SVMMARIVM.

1 *Vindictam facere nullus præsumat sua autoritate & audacia.*
2 *Iudex ante omnia respicere debet ne quid durius aut remissius statuat quã cã deposcat.*
3 *Iudices non debent præsumere iudicare secundum eorum conscientias sed iudicent solum secundum leges, & iura, & probationes sibi factas.*
4 *Iudex per ordinem iuris debet inquirere ueritatem modis licitis & concessis à iure.*
5 *Iudex debet in dubio potius absoluere quàm cõdẽnare, & potius contra fiscum, & cõmune loci q̃ cõtra personam priuatã pronunciare.*
6 *Iudex non debet esse nimium crudelis, nec de facili se mouere, nec literis in detrimentum alterius fidem adhibere, sed secundum iuris ordinem procedere.*
7 *Iudex non debet uerecundari corrigere errorẽ suum si errauerit.*
8 *Iudex non debet dissimulare maleficia sed solicite inquirere, & ueritate reperta delinquentes punire.*
9 *Iudex nec prece nec precio à iusticia declinare debet.*
10 *Iudices qui punire peccata differunt, ad iram Deum prouocant.*
11 *Iudex non debet habere nimiam familiaritatem cum subditis.*
12 *Iudex non debet statuta illicita audire, neque leges iniquas obseruare.*
13 *Leges & statuta contra legem Dei, uel legem naturalem, aut libertatem ecclesiasticam non ualent.*
14 *Iurans seruare leges aut statuta quæ sunt contra legem diuinam, aut naturalem uel libertatem ecclesiasticam, non debet seruare.*
15 *Iuramentum quæ requirat ad hoc quod seruari debeat.*
16 *Iudex condemnando aliquem ad mortem uel ad membrum secundum quod iura uolunt uel peculiariter procedendo per uiam traditam à iure & secundum allegata & probata nõ peccat, nec homicidium committit.*
17 *Carnifex qui mandato iudicis aliquem interficit aut membrum amputat, non peccat.*
18 *Iudices caueant ne timore, amore, prece, uel precio aliquid quòd sit contra Deum faciãt, uel contra salutem animarum suarum, aut contra ius.*

PROOE-

PROOEMIVM.

FORMAVIT Deus omnipotens hominē de limo terrę, q cæteris dignior est planetis & elementis. Planetas & stellas fecit ex igne. Flatus vētos ex aere. volucres & pisces ex aqua Homines & terra meātes, ex terra. Fecitque hominē ad imaginē & similitudinē suā, & ipse se immuscuit multis delitijs & iniquitatibus, pp quod hominū malitia subcrescente, diuino quodam motu leges & iura fuerunt adinuenta, vt humana coerceretur audacia, & vt inter malos homines quiete viuere possent boni. Et ideo ius proditur, vt malorum appetitus noxius sub iuris regula limitetr. Et homines discāt honeste viuere, alterū non lędere, ius suum
1 vnicuiq; tribuere. †et vt nullus psumat sua autoritate & audacia vindictā facere, qa iuris rigor est iō in medio cōstitutus, ne qs
2 autoritate propria vltionē deposcat. †Sed ante oīa oportet iudicantē respicere, ne q d procedendo, aut iudicando durius aut remissius faciat, q̄ causa deposcat. Neque enim aut seueritatis, aut clementiæ gloria affectanda est sed perpenso & iusto iudicio, prout quæque res & cā exposcit statuēdū est. Sed tn̄ in leuioribus causis & negotiis promptiores ad leuitatē & benignitatē iudices esse debent. In grauioribus quidem & atrocioribus delictis seueritatē legum, cum aliquo benignitatis tēperamēto subsequi. Debent etiam iudices habere ante oculos Deum & æquitatem, nō declinando à dextris, neque a sinistris nec excādescere aduersus quos malos putant. Nec precibus nec lachrymis aliquorū illachrymari, quia non est constantis iudicis neque recti, cuius animi motum vultus detegit. ff. de pœn. l. respiciendum ff. de offic. præsid. l. obseruandum. ff. quod certo loco. l. quod si
3 ephesi. † Nec præsumāt iudicare secundum eorum conscientias, vt faciūt multi iuris & iustitiæ ignari, sed solum secundum leges & iura & probationes sibi factas, licet aliud viderint oculata fide, vel habeant in conscientia sua q̄ sit probatum, nisi eis esset notum vt iudici, quod esse debet. Nā omnis cuiuscunque dignitatis sit leges seruare debet, & secundum ipsas iudicare. in auth. de iudiciis. §. omnes autē. collatio vi. in authen. de manda. princ. §. & non permittitur. collatio. iii. & in authen. iusiurandum quod præstatur ab his. §. j. ibi, æquum & c. colū. ii. vel secūdum statuta loci. ff. de iusti. & iure l. omnes. & institu. de iustitia & iure. §. ius ciuile. dummodo statuta sint iusta, vt ibi not. Et ita nec in absoluendo, nec in condēnando sequentur ipsorum conscientias priuatas, sed solum secundum allegata & probata legitime procedant & iudicent, vt ff. de offic. præsid. l. illicitas. § veritas. Sequentes exemplum Christi dicētis. Mulier, quis te accusat? & ipsa respondens ait. Nemo domine, & dominus dixit. Nec ego te condēnabo & tamen ipse sciebat vere mulierē deliquisse, cū ei nullū lateat secretū ipse enim solus scrutator est cordiū & oīa nouit, & tn̄ ipsam noluit iudicare. pbendo nobis exemplum, nisi probationibus cōuinceretur. vt x. qō. iii. summopere. iii. q. vij. iudicēt. ij. q. i. Deus omnipotens, extra de offi. ordin cap.
4 i. & ij. † Oportet etiam iudicē per ordinē veritatem licite inquirere, modis licitis & concessis à iure, vt C. de edendo. l. is apud quem. de iud. c. l. iudice. Nec debent modū nec formā à iure traditam excedere, vt ff. ad municipa. l. constitutionibus, quia transgressio à forma vitiat quod agit, vt ff. manda. l. diligenter. C. de sententia & interlocuto. omnium iudic. l. prolatam. extra de restitutio. spolia. c. pisanis. §. fina. Secundo ta ordinate procedere debet veritate reperta, vt rectam & iustam ferat sententiam, vt institu. de offic. iudic. in princi. Iuxta illud. Recte iudicate filij hominum, & diligite iustitiam vos qui iudicatis terram. nō debent etiam iudices irasci in iustitia facienda vel exequenda, vt C. de pœn. l. si vendicari qa ira impedit animum, ne quis possit cernere verum, debent etiam quemlibet patienter audire & benigne, & diligenter attendere.

Solicite veritatem inquirere, cū magna solēnitate, solertia & deliberatione iudicare, non subdito, vel repente. Sed sententiam suam legere & relegere, corrigere & emendare, & ita q secundū ius & iustitiam pronuncient, vt C. de senten ex peric. recitan. l. ij. cum similibus.
5 † In dubio potius absoluere q̄ condemnare, & potius cōtra fiscum

scum & cōmune loci, q̄ contra priuatā personam pronunciare, vt ff. de actio. & oblig. l. arrianus. de iure fisci. & l. nō puto. †Nec
6 debet esse iudex nimium crudelis, nec de facili se mouere, nec literis in detrimentū alterius fidem adhibere extra de accusatio. c. inquisitionis. §. j. sed secundum iuris ordinem procedere, & veritatē iuris inquirere, & recte postea iudicare. Ita vt secūdum scientiam accusæ vel inquisitionis sentētia dicatur. extra de accusatio. c. qualiter et qn̄
7 de simo. c. licet. †Nec verecundetur si erreuarit suum corrigere & emēdare errorē, vt ff. de reg. iur. l. si librarius errauerit. extra de accusatio. qualiter & qn̄. primo, qa melius est se corrigere ipsum, q̄ in publico verecundiā sustinere, & succūbere. Et sapientis est mutare consiliū suū, & melius reformare. Quod n. factum est incaute, emendādum est. extra de sacra. non rei. cap. j. & fin.
8 †Non enim debet iudex dissimulare maleficia, & maxime grauia, sed solicite inquirere, & veritate reperta delinquentes debita pœna punire. ff. ad l. Iuliā pec. l. iiij. §. mādatis, qa venia audaciā p̄bet delinquendi. C. de pœ. l. si operis. & extra de translatio. ca. qn̄. Imo iudex qui repertum facinus nō iudicat, vt conscius delicta criminosi sustinet, vt xxiij. q. iij. c. inferēda. Negligere enim cum possis percutere peruersos, nil aliud est, q̄ fauere. ii. q. vii. negligere. nā purgare debet prouinciam suam quam regit malis hominibus, nec distinguitur vnde sint. ff. de offic. p̄sid. l. 3. & congruit qa rectorū propriū est corrigere criminosos &c. nō t̄n debet ad clamorē populi vel tyrāni aliquē delinquentē absoluere, vel insontē condēnare, quia vanæ voces populi nō sunt audiendæ. C. de pœnis. l. decurionū. ff. eod. l. ad bestias dānat. Populus enim est monendus, nō sequēdus &c. nec timere clamorē populi vel tirāni, sed cū audacia iustitiā exequeř. Beati enim erunt, qui p̄p iustitiam persecutionem patiuntur, quoniam cū probati fuerint accipient coronam vitæ, extra de renuncia. c. nisi cum pridem. §. verum. nec debet cauere quid os malorū male loquatur, quia natura malorum est male loqui. vnde scriptum est. Non enim curādum est quid os malorum male loquatur. dummodo nō deuiemus à tramite ipsius veritatis. extra d̄
9 voto. c. magnæ. †Nec debet iudex prece nec precio à iustitia declinare, q̄d si fecerit, audi q̄d dicit scriptura. Veh vobis q corrupti estis prece vel precio, qui tracti odio vel amore dicitis bonū esse malum, & malū esse bonū, ponentes tenebras esse lucē, & lucem tenebras mortificātes animas vestras, quæ non moriuntur, sed in inferno sepeliūtur. Vos enim nō attenditis merita causarum, sed merita personarū nō iura, sed munera nō iustitiā, sed pecuniā. Nō quid ratio dicat, sed quid voluptas affectat, nō q̄d lex sentiat, sed quid voluptas cupiat. Nō inclinantes animū ad iustitiā, sed potius, declinātes. Pauperū causas cum mora negligitis, diuitū lites cū instantia prouidetis. In pauperes & debiles rigorem ostenditis, cum diuitibus mansuetudinē dispensatis. Egenos cum difficultate respicitis, potentes cum fauore tractatis. Pauperes negligēter auditis, diuites subtiliter auscultatis. Clamat pauper & nemo exaudit, loquitur diues & omnis applaudit. Diues enim locutus ē, & oēs tacuerunt. Pauper locutus est, & dr̄ ei, quis es tu? Clamat pauper vim patiēs, malus iudex eum nō exaudit vociferatur, & nō est qui iudicet. Pauperes despicitis, diuites honoratis. O miseri q iudicatis vosmetipsos, & facti estis iudices excogitationū inquitatū. In l. n. p̄cipit ita iudicare magnū vt paruum, ita propinquū vt exrraneū, ita amicū, & inimicū, qa apud Deū & iustitiā non est acceptio personarum, facit. ff. de rerum diuisio. l. fi. & ibi nota. Iudex enim dictus est, quia ius debet dicere, q̄d non pōt, si nō est in eo iustitia. extra de verb. sign. c. forus. §. iudex. Et malorū impietati fauet, q̄ eis ob-
10 uiare cessat. † Iudices enim ad iram Deū prouocant, qui peccata punire differunt. Nam malos punire & bonos subleuare & defendere, eorū officiū est. Principes seculi & rectores malis & perfidis ignoscere non debent, imo diligentissimi rectores habentur, qui malos & perfidos homines persequuntur & puniunt, nā corrigēdū est quod male & illicite factū est, sed t̄n p̄ qualitate peccati pœna est infligenda, quia crimen pro iustitia punire non est crudele, sed pietas. Et varia crimina variis pœnis sunt affligenda. Sed tamen melius reputatur errare
11 in misericordia, quàm in seueritate. † Item non debet cum subditis nimiam familiaritatem habere, vt ex hoc nascatur contemptio

ptio dignitatis,neq; pati se à subditis conté
ni,vt ff.de officio præsidis.l.obseruandum.
neque debet iudex pauperis in mala causa
misereri,quia non debet à iustitia declina-
re,nec licitum est cum alterius detrimento
alteri subuenire,nec est auferendum à diui
tibus,nec subtrahandum egenis, vt legitur
12 in decretis.†Et nõ debet statuta illicita au
13 dire,& leges iniquas obseruare. †Nam si
sunt contra legem Dei, non valēt, cum mi
nor non posit tollere legē sui superioris,
vt ff.de arbitris.l.nā magistratus. Si sunt cõ
tra ipsum ius naturale,nõ ualēt,qa iura na
turalia sunt immutabilia, vt institut.de iu-
re naturali §.pe.Si sunt cõtra libertatē ec-
clesiæ,nõ valēt, vt C.de sacro sanctis eccle
siis.auth.cassa. Idē forte si sūt cõtra bonos
mores.ar.C.de pac.Iuxta illud.Veh vobis
q cõditis leges iniquas & seruatis eas. Itē
lex debet esse honesta & iusta,& ʃm natu
rā & rationē naturalē, alias non est lex nec
seruari debet, vt iii.distinc.cap.erit aūt lex.
14 †Etiam si qs iurauerit eas seruare. Ratio
est,qa iuramentum non debet esse vinculū
iniquitatis extra de iureiuran.c.quēadmo-
dum.& c.quintauallis.licet dicatur ꝙ om-
ne iuramentū sit seruandū, vt extra de iu-
reiurando c.cū cõtingat.qđ verum est, nisi
contra salutē aīæ,quia tūc non est seruan-
dum, quia aīa cūctis rebus est pferenda.l.
sancimus.C.de sacrosanct.ecc.& potius de
bemus oīa mala tolerare, q̄ in peccatum
mortale consentire, nec vr̄ deierare hoc ca
su, cum ex iusta cā deierat.ff.q satisda.co-
15 gant. l.fi.†Et est notandū,ꝙ in omni iura-
mento pstito vel præstando,iusta oīa inesse
intelliguntur.s.si Deo placuerit fieri quod
iuratur vt xxij.qõ.ij.beatus.Item si seruan
do iuramentum peccatum nõ sequatur,nā
tunc seruādum est,alias si subsequatur pec
catum,non est seruandum,vt d.c.cum con
tingat.Item si res promissa in eodem statu
permanserit,vt xij.quæstio.ii.ne quis. ff.de
solu.l.cum quis. Item si seruata sit fides &
promissio, vt extra de iureiuran.c. perue-
nit.& ff.loca.l.quæro.§.inter. Item si pos-
sibile fuerit & honestū quod iuratur,vt di-
cto capitu.qnemadmodum.nam ad impos
sibile nemo tenetur.ff.de regul.iuris. l.im-
possibilium . Itē si iuratur aliquid immo-
deratum,vel præcipitur, nõ est seruādum,
vt d.c.quintauallis. & ff. de operis liberto-
rū. l. si libertus. Itē si facultas faciēdi adest
seruandū est,alias secus extra de iureiur.c.
breui. & ff.de verb.sign.l.nepos.sicut & p̄-
ceptum iudicis impossibile nõ valet, vt ff.q̄
16 senten.sine appellatio.rescin.l.fi. †Itē no-
ta ꝙ iudex in condēnando aliquē ad mor-
tē,vel ad mēbrum , ʃm quod leges & iura
volunt,vel pecuniariter procedēdo per viā
traditā à iure,ʃm allegata & probata,non
peccat,nec homicidiū cõmittit, qa non est
peccatū ex officio rectoris hominem inter
ficere.Nec est iudex crudelis,q crudeles iu
gulat.Nec est autor sceleris malos punien-
do.Nec sanguinē effundēdo, q homicidas
sacrilegos & alios homines malos punit.q̄
est rõ?qa iudex, non occidit, sed ius & lex
hoc faciūt.xxiii.qõ.v.q malos percutit.iux-
ta illud.Non patieris maleficos viuere,& c.
dum hõ.& c.officia. & cap.si homicidiū.&
ca.de occidendis.cū similibus. Itē quia nõ
facit sicut ipse, sed sicut minister Dei & le-
gis. Nā minister Dei & legis est q malos
pcutit.xxiij.qõ.v.qui malos percutit. iuxta
illud.Nõ patieris maleficos viuere &c.imo
Deus placatur pp iustitiā, vt xxiij.qõ.v.si
quis igitur. Nā in correctione maleficiorū
Deus placatur, cum ipse sit via, veritas,
17 & vita, & ipsa iustitia. † Itē ille qui trūcat
caput,vel mēbrū vel aliquē laqueo suspēdit
đ mādato iudicis,nõ peccat.Rõ est,qa exe
quitur iustitiā,& est executori iudicis & iu
stitiæ.xxiii.quæst.c.miles.& ca.officia.cum
simi. Nā sanguinem nec scelus committit,
vnde nõ est puniendus,etiam si ex hoc offi
cio nocentem interficit vel punit. Si autem
non habet officium puniendi, peccat & te-
netur, vt dicitur.homicida est, qui publicā
factionem vel officium non habens,aliquē
occidit,vt legitur in decretis.Secure & san-
cte igitur procedant iudices contra malos,
& ipsos debita pœna puniant & castigent,
quia non imputatur illi qui ex officio sibi
concesso tormenta exercet, aut capitalem
sententiam profert secundū ius & iustitiā,
18 vt legitur in decretis.†Caueant autem sibi
iudices,vt nec timore,nec amore,nec prece
vel prec o aliquid faciant, quod sit contra
Deū & cõtra salutē animarū suarū, vel con
tra ius & iustitiā vel contra diuina mādata.
Nam qui diuina mandata cõtemnit,seueri
ter coerceretur.de hoc not.plene in text.&
gl.extra de re iudic.c.cum æterni.lib.vj.

Quid

Quid sit maleficium. Rub. 2

SVMMARIVM.

1 *Maleficium, crimen, excessus, & delictum quid sint.*

VM humana natura sit promptior ad delicta, & ideo lex sic ꝑdita vt appetitus malorum noxius sub iuris regula limitatur, reipublicæ interest ne maleficia remaneāt impunita. Iuxta illud. nō patieris maleficos super terrā, vt ff. de ædi. edic. l. iustissime. ad l. Aquil. ita vulneratus.
1 cū similibus. † Et iō videamus quid sit maleficiū. Dicitur aūt maleficium esse male factū. Sic in simili dicit iniuria esse, quod non iure fit institu. de iniur. §. iniuria. vt nomen sit cōsequens rei, vt instit. de dona. §. est & aliud. Crimen vero dicitur peccatū accusatione & correctione dignissimū, vt lxxxi. distin. apostolus. & continet sub se omne peccatum ex deliberatione procedēs, vt xxv. dist. c. j. §. nunc autem. & §. crimina. Excessus autem potest dici legis trāsgressio. argumen. ff. mand. l. diligenter. & l. si quis ꝑ eo. ibi, igitur &c. Delictum vero est genus generalissimum, comprehendens omne genus delinquendi. C. si aduer. delict. l. i.

De his qui accusare non possunt. Rub. 3

SVMMARIVM.

1 *Accusare qui possunt, mulieres quando accusare non possunt, & in quibus casibus eis permittitur accusare.*
2 *Accusare qui prohibeantur.*
3 *Accusare prohibētur regulariter omnes prædictæ personæ de iniuria alteri facta, non autem si suam uel suorum iniuriam prosequātur, & alijs casibus ibi annotatis.*

VIA primo quærēdum est de ꝑsona, vt ff. de iur. codicil. l. quidā referunt. Videamus de personis quæ nō possunt
1 accusare † Et est notandum quod quilibet ad accusandum admittitur, qui non prohibetur, sicuti ad testificandum, vt ff. de testib. l. j. Prohibentur accusare interdum personæ, vt mulieres de iniuria alteri facta propter verecundiā sexus, vt ff. de acc. l. qui accusare. nisi in certis
a casibus[a] sibi concessis vt in crimine falsi b
b ff. de accusa. l. ii. C. qui accusa. non poss. l. vestra. & l. senatus. & l. nō ignorat. l. & qui de crimine. Item si suam vel suorum iniuriā prosequantur, vt ff. de accusa. l. hi tñ. Itē in l. Iul. de annona, vt ff. eo. l. mulierē. ff. ad l. Iul. de annona. l. fi. Item in l. Iul. maiesta. ff. eo. l. in q̄stionibus. Item in crimine suspecti tutoris. ff. de suspect. tut. l. j. Item in crimine simoniæ & hæresis. extra de diuor. c. de illa. Itē in pupillari actione, si ad eā per-
2 tineat, vt ff. de pupillar. actio. l. mulieri. † Itē prohibetur pupillus infans, sed maior infante admittit cū autoritate tutoris vt C. de auto. præstan. l. clarum. ff. de accusa. l. ii. §. si vero. Sed adultus pōt cū autoritate sui curatoris, ꝑ iura proxi. alle. Fallit tñ in adulterio alieno, vbi nō admittit et cum autoritate sui curatoris. ff. de adult. l. si maritus. §. lex Iul. Itē ꝓhibetur miles imperii qui hodie nō sunt nisi in certis casibus eis concessis, vt ff. de accusa. l. qui accusare. Itē prohi-
c bent infames[c]. C. de infa. l. ii. C. de dignita. l. ii §. j. & l. crimē. nisi ipsi prosequant suam vel suorū iniuriā, vt d. l. Hoc tñ facit in casibus exceptuatis qui ibi nota. & dēt intelligi de infamia iuris & non facti. Itē prohibent socij & participes criminis. C. de testib. l. q̄ liberi. & auth. ibi posita. Fallit ī criminibus exceptuatis, infra. Itē qui trāsigit, vel qui pactus est de crimine, vt de transact. l. trāsigere. ff. de pact. l. si vnus. §. pacta. extra de accusa. c. veniēs. Itē qui accusat spoliatū, repellitur. extra de resti. spolia. frequēs. lib. vj. Itē si est criminosus de aliquo crimine. extra de exceptio. à nobis. Itē persona vilis conditionis, vt meretrix, leno, tabernaria, tribaldus, vt extra de spō. c. cum in tua. de simo. c. licet hely. & C. de secun. nup. l. humilem. Itē fratres & sorores inter se, nisi in certis casibus exceptuatis, infra & non in leuibus criminibus, nam in his licet accusare, secus in grauibus, vt in homicidio, adulterio, & alijs capitalibus delictis, vt C. qui accusa. non pos. l. si virginem. & l. si sororem. Itē pater nō pōt accusare filiū nisi de iniuria sibi facta à filio, vt C. de his qui accusa. nō pos. l. propter insidias. ff. ad l. Cor. de fal. l. mādatum. Item si fuerit quis ab aliquo accusatus prohibetur alium accusare, vel ab alio accusari

accusari, nisi doceat secundus accusator de præuaricatione primi accusantis, & se ignorasse primã accusam ab alio institutam. C. de accu.l. qui de crimine. Item si quis fuerit accusatus ab aliquo, & accusator moriatur, nisi lapsi sint xxx. dies. ff. de accusa.l libellorum. in fin. ff. ad Turpil.l. aut priuatũ. Itẽ prohibet iudæus hæreticus, & similes, vt x.q.j.c.j. & ii. Itẽ prohibentur magistratus alios accusare, vt ff. de accu.l. q accusa. Itẽ q recipit pecuniã ad accusandũ vel nõ accusandũ. ff. de fal.l.j. ad Turp.l.i. Itẽ qui aliã calumniosam facit accusam, nã qui semel est malus &c. vt ff. de accus.l. sicut. §. his debet. Itẽ qui accusauit & sponte destitit ab accusatione, vt ff. ad Turp.l.ii. Item etiã qui tacite renunciauit. ff. qui accu. non poss. l. si ea quæ. Itẽ & ille qui accusat de adulterio, & excipitur cõtra eum de lenocinio, vt C. manda.l. mulier. C. de adult.l. ita. Itẽ si accusator est pauper,[d] quia non habet L. aureos in bonis. vt ff. de accusa. l. nonnulli. Itẽ prohibentur filii accusare patrẽfa. dñm seruus & vasallus, clericus beneficiatus episcopũm libertus patronũ, & similes. C. qui accu. non pos.l. iniquum. & l. fin. & extra de post u.c. si. ff. de obser. liber.l. honori. cum si. Itẽ & ille qui aliàs fuit condẽnatus de aliquo publico crimine, vel est accusatus. ff. de publ. iudi.l. qui publico. & l. is qui. Item & laicus clericum accusare prohibetur, nisi in casu simoniæ & simil. extra de accus.c. cum P. & ibi per Io. And. in nouella not. Itẽ clericus bene accusat clericũ. vt d c cũ P. Itẽ repellitur inimicus, & qui cũ eo cohabitat ab accusando. vt extra de accu. c. repellant. & c. cũ oporteat. Itẽ repellitur persona suspectæ vitæ & malæ conuersationis, vt homicida, fur, latro, raptor, & similes. extra de testi.c. testimoniũ. cũ si. Itẽ conspirator detractor. extra de accu.c. cũ dilectus. cũ si. Itẽ excõicatus, interdictus, suspensus & similes. extra de excep.c. exceptio. de proba. c. post cessionẽ de re iud.c. ad probandũ. Itẽ publicus concubinarius vel fornicator. extra de accu. c. cum dilectus. Item histrio repellitur, vt iii.q.i.c.i. Item qui alias fuit condemnatus de falso testimonio, vt ff. de acc. l iii. vel de alio famoso delicto, vt C. de dig. l. ii. lib. xii. Item apostata, cum sit infamis & excõicatus, vt iii.q.iiii. si quis à suo. xj.q. iii. si à verbis. C. de aposta.l. hi qui. & iii.q. iiii.c. alicui. Item alumnus. C. eo. l. iniquũ. Item accusans suũ accusatorem, nisi prius se purgauerit &c. vt C. eo.l. neganda. Item si renunciauit accusationi factę, postea accusare nõ põt. C. eo.l. accusationẽ. & l. si ea, q crimen. Itẽ qui duos habet accusatos. C. e. l. cũ rationibus. Itẽ socius sociũ eiusdẽ criminis, vt C. de liber. cau.l. filiũ. Itẽ si psens accusat absentẽ repellitur, & econtra, quia non procedit ad sñiam, sed bona absentis annotantur & describuntur, vt C. de accu. l. absentẽ. Itẽ qui promisit aliũ nõ accusare, vel negauit se accusaturũ, repellitur, vt ff. de adulte l. si maritus. §. si negauit. Itẽ si iurauit nõ accusare. extra de accu.c. veniẽs. Itẽ & ille repellitur, quia aliàs tulit testimoniũ cõtra te, quia te non põt accusare, quia psumitur inimicus vt extra de accus.c. meminimus. Itẽ minor[e] xxv. annis de adulterio alterius repellitur, sed in suo, id est vxoris admittitur, vt ff. de adul.l. si maritus. §. lex Iul. Itẽ si accusat sine libello sñiæ cã scripto. ff. de accu.l. libellorum. Itẽ si accusat de pupillari actio. & si persona q repellitur, vt mulier, & pupillus, infans, & similes, vt ff. de pupil. actio.l pupillaris. & l. mulier, & l. sequẽti. Itẽ si accusat nomine alicuius, vt procuratorio nomine, & hoc in publicis iudiciis, vt ff. de accusa.l. pe. §. ad crimen. & hoc si imponatur pęna vltra relegationem, sed si infra sit pœna imposita, tunc admitttur vt ff. an caus. appel. per alium reddi pos.l. ii. & ibi no. & ff. de accusa.l. ii. §. si. vbi de hoc no. & C. q accus. non pos.l. ii. Sed tutor potest accusare nomine suo, & ad vtilitatẽ pupilli sui. C. de his qui. vt indig.l. polla. & ibi not. Sed curator nõ accusat, sed adultus autoritate curatoris. vt de auth. præstan.l. clarum. & not. ff. de accusa.l. ii. §. fina. Fallit etiam in actione iniuriarũ, vbi admittitur procurator, vt C. de iureiuran.l. fi. de procura l. pen. & auth. ibi posita. Item in omni causa vbi fallit infra pœnam relegationis, quia super pcurator. vel alius pro alio admittitur. ff. de procura.l. seruum. §. publice. extra de accusa. c. veniens vbi de hoc not. Item repellitur si quis accusat de crimine commisso ante xx. annos, propter temporis lapsum, vt C. de fal.l. querelã. extra de excep.c. cum venerabilis. Fallit in partu supposito, vbi non currit tempus accusandi. ff. de fal.l. qui falsam. extra de pœnis officii. Item

item repellitur si quis accusat mortuũ. C. si reus vel accusa.mor.fue.l.j. & ij. Fallit in crimine repetundarũ l.Iul.maie.In crimine peculatus & de residuis, vt ff.de accu.l. ex iudiciorũ.vt ff.ad l.Iul.maie.l.si in crimine desertæ militiæ.C.de re mili.l.iij.lib.xij. In veneficio mariti & vxoris. ff.de iure fis. l.Lucius.in crimine apostatarũ & hæresis. C de apost.l.apostatarũ.de hære.l.iij.& de

3 hoc no. C.si re.vel accu.mor.fue.l.j.†Et in

f summa no.ꝙ oẽs prædictæ personæ [f] repellũtur regulariter ab accusando de iniuria alteri facta. Fallit tñ si suã vel suorũ iniuriã prosequantur.nã tunc quilibet prædictorũ admittit in prædictis casibus & in alijs omnibus,vt ff.de accusa.l.hi tñ oẽs.iiij.q v.omnibus.Itẽ fallit in criminibus exceptis in q̃bus prædictæ personæ & similes admittuntur ad accusandũ, denunciandũ & testificãdũ q̃ crimina sunt illa scilicet crimen læsæ maie.C ad l.Iul.maie.l.fi.extra de simo.c. licet hely.Itẽ crimen hæresis. C.de hære.l. manichæos.Itẽ crimẽ simoniæ vt d.c. licet hely. & pluribus alijs. Item crimẽ fraudati cẽsus & fraudatæ annonę,& dilapidationis ecclesiæ,vt d.c.licet hely.extra de reb.eccl. nõ alie.c.si q̃s præsbyterorũ.ff.de accusa.l. ex iudiciorũ.& l.rationẽ.la in saluo ꝙ in dictis casibus specialibus capitales inimici nõ admittuntur.extra de simonia.c. per tuas.

ADDITIONES.

a ¶Casibus. Sed an in his casibus teneatur se inscribere ad pœnam talionis vide quæ posui in addi, ad Ange.in verbo,nec non ad querelam.nu.xvi. in addi.super verbo.mulier. Hiero. Chu.

b Falsi. Adde tu & intellige hoc procedere vbi falsitas circa testamenta est commissa.l.& si a te. C.de fal.secus in alia falsitate.ita Gandi.in tract. malefi.in verbo , qui accusa.possunt.

c Infames. An istud procedat tam de infami infamia iuris ꝙ facti.vide per Abb.in c.i. de accu.Et adde ad materiam & intellige ꝙ quando iudex haberet arbitrium procedendi de iure, & de facto, tunc infamis vel non legitimus accusator admittitur ad accusandum. ita Bald.in l. vbi pactũ, per glo.vbi.C.de transactio.

d Pauper. Adde hæc decisio non videtur habere locũ in paupere fideli.de quo p Abb.in c.i.de acc.

* Tu vide latius Ang.in tract. malefi. in verbo, nec non ad querelam,quęstio. xviii.nu.xxxiiii. vbi ad plenum. Hier. Chu.

e Item minor. vide per Gandi.in hoc eod. titu.& per domi.in l.de pup.ff.de noui ope.nun.per Angel.in tract.malefi.in ver.nec nõ ad q̃relã.col.xi.

f Personę.vide Ang.in additio.ad Ange.in tract. malefi.in verbo, necnõ ad querelam.nu.xxxix, versi.tene tamen menti,&c. Hiero,Chu,

Qui accusari non possunt. Rub.4

SVMMARIVM.

1 *Accusari quæ personæ non possint.*

SEQVITVR videre de perso-

1 nis quæ accusari nõ possunt.†Et quidem papa accusari nõ potest regulariter,q̃a cũ nõ habeat superiorem nisi solum Deum,accusari non potest,& non est subditus legi,sed lex sibi.extra de cõces. præben.c.proposuit.ix.q.iii.nemo.& c.aliorum. Fallit in crimine hæresis. de quo põt accusari. xi. dist.si papa. & tunc punitur à Synodo.xxxiii.q.v.c qualiter.& c.vos.& c. ad fidem.vel punitur tunc à principe, id est imperatore.xxiii.q.v. c. princeps Non põt accusari imperator ab aliquo regulariter, cũ legibus solutus sit, vt de legi.l.digna.Fallit in crimine hęresis,sacrilegio,periurio,voto fracto,& similibus. nam tunc accusat contrã papa,& punit ab eo.extra de sen.& re iudi.c.ad apostolicæ.lib.vi.de homici. c. pro humani.lib.vi.de voto.c.licet.Itẽ nõ possũt accusari mortui, quia extinctũ est crimen personale in personã ipsorũ,quia mors oĩa soluit vt in auth.de monachis.& C.si reus vel accu.mor.fue.l.ii. & fi. Sed fallit in crimine repetundarũ.l.Iul.maiesta. & in crimine peculatus de resid.desertæ militiæ, veneficii mariti & vxo.in crimine apostasis & hæresis, vt no.C.si re vel accu.mor.fue.l.i. & seq.& ibi no.circa fi. Itẽ non accusantur illi qui in ius vocari non possunt tunc tẽporis,vt ille qui ducit vxorẽ,vel q funus familiare prosequitur, vel qui litigali causa necesse habet sistere in certo loco,vel persona quæ religionis causa non põt discedere, & similes, vt ff.de in ius voc.l.ii.& iii.& se. & l.adoptiuũ. Itẽ nec legati, nec illi qui testimonii causa vocati sunt & similes, vt ff.de iudi.l.ii.§.legati.& se.dum absunt. Itẽ nec illi qui accusati sunt ab aliquo de crimine, non possunt ab alio de eodẽ crimine accusari,vt ff.de accu.l.hi tñ.§.ab alio. Itẽ nec absens de capitali crimine põt accusari, vt ff.de pœ.l.absentẽ. Itẽ clericus non põt accusari à laico,nisi in casibus, vt extra de ac cu.c.cũ P. manconella. no. Itẽ impubes de adulterio non põt accusari.ff de adulte.l.si minor. Itẽ condemnatus de aliquo delicto non potest de eodẽ ab alio accusari, q̃a nõ potest sępius q̃ eod.delicto queri,vt ff.nau.

cau.stab.l.licet.Itē in eo qui fuit semel absolutus, q non potest de eodē ab alio accusari, nisi doceatur de præuaricatione primi accusantis & se ignorasse primā accusationem &c.vt extra de accu.c.de his vero.Itē nec infantes nec furiosi.ff.de sicca.l.infantes.Itē non possunt accusari qui reipublicæ causa absunt,nec legati prouinciarū,vel ambasiatores,vel similes,vt ff.de accusa.l.diui fratres C.qui accu.non pos.l.hos accusare.

a Itē non possunt accusari plures,[a] vt tres in eodem libello,vel vltra de diuersis delictis, sed duo sic forte,vt ff.de acc.l.diui fratres. C.qui accu.nō poss.l.cū rationibus.no.Itē nec magistratus,qui habent merū imperiū vt.ff.de accu.l.hos accusare.& distingue,q aut illi magistratus delinquūt, aut contrahunt Si delinquūt,aut ante officiū aut post, si ante non possunt conueniri,vt d.l.hos accusare si vero post,& in ipso officio extorquendo à subditis, vel furtū cōmittēdo,tūc

b etiam durante officio [b] possunt conueniri vsque ad finē officii,vt C.ad l.Iul.repetun. l.iubemus.de offic.præto.l.si quos in auth. de diffe.iu.§.si vero.Et prædicta locū habēt etiā in episcopo,vt in authen. vt apud proprios episcopos.§.fi.& C.de epis.& cleri.l. omnes & auth.ibi posita.Si autē magistratus extra officiū delinquunt, possunt accusari,& vltra nō procedere,vt ff.de adult.l.si adulteriū.§.fin.Si vero contrahunt & sunt de maioribus,qui habent merum imperiū, non cōueniuntur durāte eorum officio. ff. ex qui.cau.maio.l.fin.& l.si p prætorē.§.ii. ff.de solu.l.si reus.de accusa.l.ex iudiciorū. de iudi.l.pars literarū.de offi.præto.l.senatus.Si aūt sunt de minoribus, vt quia nō habent merū imperium , & tunc conueniuntur etiā durante officio,vt ff.de iniur.l.nam magistratibus.imo expectandum &c. ff.ad l.Aquil.l. quemadmodum.§.magistratus. Sed quid in rectoribus hodiernis,vt in potestatibus locorum ? Respon.pōt dici quod cum potestates ex cōsuetudine & secundū statuta locorū exerceant merū imperiū, q idem obseruetur in eis quod in maioribus magistratibus dictū est supra.In aliis autē officialibus, & iudicibus,& militibus,& notariis,& similibus, q possunt conueniri sicut minores magistratus per iura superius allegata. Sed secundūm statuta terrarū & consuetudines nō conueniuntur nisi finito officio , & tempore syndicatus ipsorum , & ita obseruatur vbique locorum .

ADDITIONES.

a ¶Plures. Vide Ange.& ibi posuimus in tracta. maleficio.in verbo,necnon ad querelam , nume. lxv.Hieroni.Chu.

b Durante officio. Adde tu q nedum durante officio talis officialis committens baratariam conueniri poterit,sed etiam de officio expelli,ita Bal. in d.l.iubemus.& ibi Ange.& Bar.in l. nec magistratus.ff.de iniur. Et adde q etiam in crimine adulterii durante officio officialis poterit conueniri , ita Albe.de Rosa.in l.si præses.C.de episc. audien.cum hoc non procederet contra eum durante officio,sed præstabit cautionem q finito officio sistet in iudicio .

De procuratore defensore excusato, quando admittatur in criminali. Rub. 5

SVMMARIVM.

1 *Procurator quis sit .*

2 *Accusatus nunquid poterit procuratorem constituere .*

3 *Procurator nunquid in causa capitali poterit interuenire ad opponendum exceptionēs contra personam accusantis & iudicis .*

4 *Procuratori ut supra an dabitur copia accusæ uel inquisitionis ut suas exceptiones declinatorias uel dilatorias formare possit contra accusatorem uel iudicem ;*

5 *Accusatus uel inquisitus de crimine capitali an possit constituere procuratorem ad dilationes petendas, testes producendos, & positiones faciendas, & similia .*

6 *Procurator defendens,an teneatur satisdare de præsentando dominum .*

7 *Procurator comparens ubi potest ad allegandas causas absentiæ dicens, quod accusatus uel inquisitus est absens causa reipublicæ , uel peregrinationis , uel alia causa ; nunquid si uelit probare causas absentiæ , auditur ?*

8 *Dominus an possit defendere seruum in causa capitalis ?*

9 *Pater uolens defendere filium in causa capitali , an audiendus sit ?*

10 *Infirmus grauiter si fuerit accusatus uel contra eum inquiratur, an teneatur mittere procuratorem ad se defendendum , cum nō possit comparere personaliter .*

11 *Infirmus si non mittat iudici ad se excusandū, an præiudicet sibi ut ualeant ea quæ fiunt con*

tra ipsum infirmum?

12 *Accusatus uel inquisitus citatus ut compareat ad se excusandum, si mittat procuratorem, an sufficiat?*

13 *Accusato aliquo, uel contra eum inquisitione stante de adulterio, homicidio, uel simili crimine de iure communi imponitur pœna capitalis, si per statutũ imponatur pœna pecuniaria, an in tali causa poterit procurator interuenire, & reum in tota causa defendere?*

14 *Statutũ est quòd si accusatus uel inquisitus de crimine capitali fuerit citatus & non cõpareat, quòd habeatur pro conuicto & confesso, & possit cõdemnari non obstante eius absentia, an poterit constituere procuratorem ad se defendendum in tota causa.*

15 *Statuto dicente quòd bannitus uel condemnatus pro homicidio uel aliquo alio delicto possit occidi si Titius interficiat aliquẽ condemnatum an poterit constituere procuratorem ad opponendum & allegandum quòd interfectus erat bannitus?*

16 *Procurator quare non admittitur in criminibus capitalibus.*

17 *Procuratore interueniente in cã capitali si ei non fuerit oppositum ante litem contestatam nunquid per eam facta in causa ualebunt?*

18 *Vniuersitas uel collegium an possit esse in omni causa criminali agendo uel defendendo.*

19 *Accusatus est aliquis uel inquisitus de crimine capitali & citatur Titius offert se ad illius defensionem & satisdat de rato uel iudicato, an audietur?*

20 *Procurator constitutus ad omnes causas an intelligatur ad omnes præsentes & futuras?*

21 *Reus se defendendo an possit plures procuratores constituere?*

22 *Filius an possit patrem defendere, in causa capitali?*

23 *Procurator constitutus ad omnes lites, an intelligatur de criminalibus.*

24 *Procurator constitutus ad omnes causas criminales, an ualet non facta specificatione de aliquo crimine.*

25 *Accusat & defendit quidam tanquam procurator antequam habeat mandatum, postea fit procurator, an ualeant ea quæ facta sunt ante mandatum.*

26 *Procurator regulariter in causa criminali publica uel priuata non admittitur in agendo. nec in defendẽdo fallit in casibus ibi notatis,*

PROCVRATOR est qui negotia domini eius, mandato administrat. ff. de procur. l. i. 1 † Itẽ procurator dicitur, qui mãdato domini lites exercet in agendo & defendẽdo & alia faciendo, iuxta formã mandati. ff. de pub. iudi. l. pe. §. ad causam. ff. an per alium causæ appel. exer. pos. l. i. ff. de procura. l. seruum. §. publice. l. alienã. & l. si procurat. ad vnam speciem. ff. mand. l. diligenter. C. de sati. l. i. cum si. Et dico lites ciuiles & criminales, vt C de transac. l. causas & lites cum 2 superius alleg. extra de pact. c. tuæ. † Sed pone ꝙ aliquis est accusatus, nunquid procuratorem poterit constituere. Respon. in publicis iudiciis ex quibus imponitur pœna mortis, vel alia vltra relegationẽ, non põt, nisi ad allegandũ causas absentiæ excusationis, oppositionis, & simil. vt ff. de pub. iudi. l. pe. § ad crimẽ. Si autem contineat pœnam relegatio, vel infra, vel pœnam pecuniariam pro tali delicto, tunc potest semper procurator adesse ad omnia quæ causa desiderat, vt ff. de procur. l. suum. §. publice. ff. an per alium causa appel. exer. pos. l. i. cũ 3 simil. vbi de hoc notari solet. † Sed nunquid in capitalibus iudiciis vbi non potest ad omnia procurator interuenire, vt dictum est, poterit interuenire procurator ad opponendum exceptionem contra personam accusantis, quia accusatio multis de causis repellitur, vt no. supra de his qui accusa. non poss. Vt quia forte est pupillus, vel infans, vel seruus, vel inimicus &c. vel contra personam iudicis, vt quia infamis est, qui iudex esse non potest, vt C. de dig. l. ii. libr. xii. vel excommunicatus. in cap. ad probandum, de re iudic. vel inimicus, qui repelli potest, vt C. de iudi. l. apertissimi. vel alio modo incompetens, vt C. si à non compe. iudi. l. i. & per totum. & idem in similibus exceptio. dico. Respõ. & videtur ꝙ procura. non possit interuenire, vt d. l. pe. §. ad crimen. ff. de publ. iudic. sed dic secundum Odof. ꝙ sic, quia exceptiones opponere, & allegare ius domini sicut in causa ciuili, admittitur procurator ad tales exceptiones dilatorias & declaratorias opponendas, vt ff. de iurisd. om. iudi l. fi. C. de excep. l. pen. & fi. C. eo. l. ita demum. ita in criminalibus debet admitti. ff de adulter. l. si maritus. §. præscriptiones. de requirend. reis. l. ii. de

 offic.

offi.præsi.l.iij. Item etiam alia ratione, q̃a non reperitur prohibitum.ff.ex quib.caus. ma.l.nec nõ.§.sed quid.ff.de proba.l.ab ea parte. Et q̃d admittat̃ procurator ne reus ponatur in vinculis ad exceptiones opponẽdas.no.extra de accu.c.veniẽs. & ibi plures doct.in hoc cõcordant, ꝙ admittat̃ procurator & audiatur in talibus exceptionibus
4 opponẽdis †Sed nũquid tali ꝓcuratori datur copia accusæ vel inquisitionis vt possit suas exceptiones declinatorias, & dilatorias cõtra personã accusatoris, si adest, vel iudicis, opponere & formare? Rñ.dicit quidam ꝙ nõ, sed principalis debet adesse, vt ex vinculis causam dicat.ff.an per aliũ causa appel.l.j §.plane.de requir.re.l.ij. Item quia in talibus nõ admittit vbi corporalis pœna venit imponenda, vt ff.de pub. iud.l. pe.§.ad crimen. Alij contra, q̃a hoc est abbreuiare ius rei, q̃d non licet, & hoc nõ reperitur prohibitũ, ergo &c. Itẽ si admittitur ad exceptiones opponẽdas, vt dictũ est, dẽt copiã accusę habere vel inquisitionis, cũ aliter nõ posit suas exceptiones formare, q̃a diuinare nõ cogitur.ff.ad l.Aquil.l.si putator.in fi.Itẽ quia vno cõcesso, oĩa intelligũtur concessa &c.ff.de iuris.om.iud.l.ij. Itẽ quia fauorabiliores &c. Itẽ q̃a defensionis facultas nõ est adimẽda.C. de iure fis.l.defensionis.Sol.vidi de facto cõsiliũ pluriũ sapientũ pro parte q̃d non daretur copia ꝓcura, supra primo alleg.Sed tñ nomẽ accusatoris & iudicis debet dari, vt ꝓcurator possit cõtra personas exceptiones opponere, arg.eius quod dr̃, ꝙ nomina testiũ sunt exibenda.extra de accusa.c.qualiter & qñ. lo ij.§.debet. & quia primo cõstare debet de personis, vt C.de procu.l.licet.& de iure codic.l.quidã.
5 †Sed nunquid accusatus vel inquisitus de crimine capitali poterit procuratorẽ cõstituere ad dilationes petẽdas, ad testes producendos, & positiones faciẽdas, & si.Respõ.sic, secundũ Odof.& Guid.de Suza.ratio est, quia non reperitur prohibitum, ergo concessum.C.de reli.& sump.fune.l.statuas.ff.de probat.l.ab ea parte. Itẽ procurator põt ad vnam speciem cõstitui. ff.de procu.l.i.C.de procu.si ad vnam speciem.Item illa fiunt ad defensionẽ, & procurator põt defendere.ff.eo.l.seruum.§.publice.& defensionis facultas debet augmẽtari.C.de hæreti.l.quãdoq;. in fi.& de iure fis.l.defensoris. Sed in Spec.eo.ti.de procura §.j.vers. sed nunquid media causæ contrarium videntur tenere.
6 †Sed nunquid ille procurator q defendit, tenetur satisdare de præsentãdo dñm? Rñ sic vr̃. ne iudiciũ sit elusoriũ.ff.de iud.l. si ptor. & ne maleficiũ remaneat impunitũ.l.ita vulneratus.ff. ad l.Aquil.Ecõtra q̃d nõ, quia nulla lege hoc cauetur expresse, & si hoc ius voluisset, dixisset.C.de cadu.tol.l.j.§.ne aũt.Itẽ q̃a nullus debet grauari superflua satisdatione, vt ff.de procura.l.non cogendũ.§.fi.& vt leg. no.cauea.l.iiii.§.fi. Itẽ quia officiũ suũ non debet procuratori esse damnosum.vt ff.de pto.stipu.l.Paulus.& hoc verũ vr̃.
7 †Sed q̃d si procurator cõpareat vbi põt ad alias causas absentiæ, dicens ꝙ accusatus vel inquisitus est absens causa reipubli.vel peregrinationis, vel alia causa, nunq̃d si vult probare causas absentiæ auditur? Rñ. nõ vr̃, si non habeat mãdatũ expressum, vt ff.de ne.ges. l.si pupill.§.fi.& C.eo.ti.l.si procurator ad vnã speciẽ.cũ si.Ecõtra ꝙ sic, quia põt allegare causas absntiæ, & ipsas ꝓbare, nã cui data est iurisdictio.oĩa intelliguntur esse cõcessa, vt ff.de iurisdi.om.iudi.l ii..ff.de procur.l.ad rẽ.& l.ad legatũ. & hoc verius puto.
8 †Sed q̃d si dñs vult defendere seruũ suũ de capitali crimine, nunq̃d est audiendus? Rñ.vr̃ ꝙ non, vt arg.ff.de pub.iudi.l.pe.§. ad crimen. & an per aliũ cã appe.l.i.Ecõtra vr̃ ꝙ sic.ff.de publ.iud.l.seruus.C.de accu. l.ii.vbi de hoc notatur. & hoc verum puto.
9 †Sed q̃d si pater vult defendere filiũ suũ in capitali causa, nunquid debet audiri?Rñ. dicit gl.ꝙ nõ, nisi satisdederit de ipso præsentando sub certa pœna, ne iudicium sit elusorium.ff.de iudi.l.si prætor.& l. si longius.de fideiuss.l.si à reo.Econtra dicitur ꝙ
a sic [a], quia dñs admittitur ad defensionem serui, ratione dominicæ potestatis, vt ff.de publi.iud.l.seruus.instit.de iure personarũ. §.seruus.& §.pe.Multo magis pater ratione patriæ potestatis, vt insti.de patr.potest. per totũ. Itẽ quia persona patris & filii reputatur eadem.C.de impub.& ali.substi.l. fi.vnde defendendo filium, seipsum defendere presumitur. facit.ff.quod me.causa.l. isti quidẽ. Item quia paterna pietas capit consilium pro filio.ff.de adult.l.in re mea. Item quia non est iure cautum, ꝙ satisdatio sit præstanda.ergo &c.l.vnica. §.ne aũt. C.de

C.de cadu.tol. Itē ꝙ non debet aliquis superflua satisdatione grauari, & difficile est adinuenire fideiussores, vt ff.de procurat.l.
10 non cogendū.§.fi.cū si.† Sed q̄d si aliquis inquisitus vel accusatus grauiter infirmatˀ, ita ꝙ non posit cōparere personaliter an tenetˀ mittere procuratorē ad se defendendum. Rn̄.nō, vt ff.si quis cautio.l.ij.§.si q̄s. & de diuer.& temp.præscrip.l.j.cū simi.sed debet mittere aliquē excusatorē q̄ significet iudici de infirmitate.& idem ei faciat si opus erit vt per duos testes, vt ff.de testa l. vbi vel per medicū, cui danda est fides, vt ff.de re mili.l.q̄ semel.ff.de statu homi.l.se
11 ptimo mense.cum sim.†Sed q̄d si nō mittit excusatorē iudici ad significandū de sua graui infirmitate. Nunquid sibi præiudicat vt valeant ea q̄ fiunt cōtra ipsum infirmū? Rn̄.si est in tali statu suę personæ ꝙ cognoscat & sciat processum fieri cōtra se, ꝙ tūc si nō mittit, præiudicat ei si mittere pōt, q̄a qui scit, nō debet certiorari.ff.de act.emp.l. j.in fi.Itē qui pōt facere & nō facit, sibi præiudicat, vt sibi imputetur, vt ff.de reg.iur.l. qui pōt.& l.damnū.Si aūt ignorat, q̄d præsumitˀ, vt C.de re mili l.super seruis. vel est grauiter infirmus, ita ꝙ nō bene sentit aut cognoscit q̄d agat, tūc excusatˀ.vt puto.nam q̄ insanus est, iustā habet excusationē si nō cōpareat, vel nō mittat. imo sn̄ia contra eū nō tenet, vel saltē reuocari debet, vt ff.de re iudi.l.quæsitū.Sed si haberet febriculā, vel modicū vulnus, vel leuē infirmitatē & modicā, ita ꝙ posit cōparere, tunc nō excusatˀ etiā mittēdo excusatorē, q̄a leuius febricula nō excusat &c. ff.de ędi.edic.l.j.§ sed sciēdū.& l.ob q̄ vitia.§.facit.extra de re iudic. cū Bertoldus.vbi de hoc.Et creditˀ dicto me dici de infirmitate d.l.q̄ semel.C.de re mili.
12 †Sed q̄d si aliquis accusatus vel inquisitus est citatus vt cōpareat ad se excusandū, ipse mittit procuratorē, nunquid sufficit? Rn̄.ꝙ sic, si talis est cā, vel delictū ex quo nō ingeratur pęna sanguinis, sed pecuniaria, vt C. an causæ ap.per procurat.ex.pos.l.j.C.eo.l. fi.ff.de procu.l.seruū.§.publice.extra de accu.c.veniens. vel si est talis causa, quæ contineat relegationē vel infra, alias secus, vt ff.de pub.iudi.l.pe.§.ad crimen.vbi de hoc no.& ff.an per aliū causæ appel. expe. pos.
13 l.j.†Sed cū ꝓ homicidio, adulterio, & similibus capitalis pœna imponatˀ de iure cōi, & in multis alijs casibus, vt de his qui pos.ad mortē condemnari ꝑ totū. Pone quod in tali causa imponitˀ pœna pecuniaria ex forma statutorū, vt est in multis terris vel locis, nūquid in tali causa poterit procurator interuenire, & accusatū vel inquisitū defendere poterit in tota cā? Rn̄. dicit Guid. de Suz.ꝙ nō, q̄a origo criminis, siue titulus homicidij, sine cā respici debet, & potius quā finis, vt C.ad maced.l.iij.ff. de fideiuss.l.tutor. Itē ꝙ pœna pecuniaria sit subrogata in locū pœnæ corporalis, vnde sortitur eandē naturā, vt ff.si q̄s cau.l.si & l. si quis.§.quæ sitū.cū si.Econtra ꝙ sic nā in quocūq; casu vbi pœna pecuniaria venit imponenda, pōt procurator interuenire, vt ff.an ꝑ aliū causæ ap.l.j.Itē quælibet ciuitas pōt cōdere legē, q̄ deroget iuri cōi, vt ff.de iustit.& iur.l. oēs populi insti.de iure natura.§.ius ciuile. Sed s̄m Dy. aut dicit statutum simpliciter ꝙ si quis fecit homicidiū soluat mille lib. ꝓ pœna, & tunc pōt procurator interuenire semper.ꝓ totā.l.j.ff.an ꝑ aliū causę ap.ff.de procu.l.seruū.§.publice.cū si. Aut dicit ꝙ si quis cōmiserit homicidiū, vel adulte.decapitetˀ, nisi soluat mille lib.vel tm̄ pecuniæ quantitatē, & tūc nō posit procurator interuenire, nisi ad allegādū causas absentię, vel exceptiones opponendū, vel similia faciendū, vt supra notatū est, & est rō, quia pœna corporalis est principalis, & est obligatione sed in sola solutione est pœna pecuniara, vn̄ tūc nō pōt ꝓcurator adesse, vt ff.de publi.iudi.l pe.§.ad crimē.ff.de re iudi.l.si q̄s
14 ab alio.cū si.& hoc verius vr̄.† Sed quid si statutū est ꝙ si aliquis accusatus, vel inquisitus fuerit de aliquo crimine capitali & citatus nō cōparuerit, ꝙ habeatur pro cōuicto & confesso, & debeat condemnari nō obstante eius absentia, iste accusatus vult constituere ꝓcuratorē ad se defendēdū in tota cā, nunquid posit? Rn̄.nō vr̄, vt ff.de pub.
b iudi.l.pe.Sed vr̄ cōtra, ꝙ posit, b q̄a de tanto crimine nō pōt absens cōdemnari.ff. de pę.l.abn̄tē.C.de accu.l.absentē.vn̄ si ꝑ formā statuti pōt absens de tali crimine cōdēnari, q̄d est cōtra ius cōe. debet iste absens posse cōstituere procuratorē, q̄a in omni casu vbi pōt absens cōdēnari, ibi procurator pōt ordinarie interuenire, vt ff.eo.l.seruū. §.publice.ibi, vbicunq; absens &c.quia si in hoc grauatˀ vt posit absens cōdēnari, cōtra

ius communẽ vt dictũ est, releuatur in hoc vt possit se ꝑ procuratorẽ defendere in tota cã, vt ff. de iureiur. l. eũ qui. & hoc verius
15 ſm Dy. & ita de facto cõsuluit. † Sed quid si cautũ sit per formã statutorũ, ꝙ bãnitus, vel cõdemnatus pro homicidio, de aliquo delicto possit occidi, quidã interfecit aliquẽ condemnatũ, ipse vult cõstituere procuratorẽ ad opponendũ & allegandũ ꝙ iste offensus erat bãnitus, nunquid poterit? Rñ. sic, vt ff. de adult. l. denunciasse. §. si per procur. ff. de procu. l. seruũ. §. publice. de peculio. l. eo tẽpore. C. de ma. vindi. l. etiã. cũ si.
16 † Sed quæ est ratio quare in criminibus capitalibus nõ admittit̃ ꝓcurator? Rñ. rõ est duplex, vna, qa si procurator succumberet ipse cõdẽnaret̃ personaliter q̃ non deliquit. ff. de neg. gest. l. liberto. quod esse nõ debet. cũ pœna debeat suos tenere autores. C. de pœ. l. sancimus. ext. de consti. c. cognoscentes. Secundo, qa non põt consequi damnũ suũ ꝑ actionẽ mandati, qđ est iniquum, & officiũ suũ esset sibi damnosum, qđ esse nõ dẽt, vt ff. de test. ap. l. si quis ex assignatori-
17 bus. † Sed pone ꝙ constitutus fuerit procurator in causa capitali, nõ fuit ei oppositũ ante lit. cõte. ꝙ in tali cã non posset interuenire, nunquid valeat qđ ꝑ eũ factũ in dicta causa? Rñ. sic vr̃. nã exceptio procuratoria seu cõtra procuratorẽ opponi debuit ante lit. cõte. C. de procur. l. ita demũ. ff. eo. l. filiusfa. §. veterani. sic ẽt valet ꝑ tacitũ consensum qđ à falso ꝓcuratore agit̃. ff. de publi. iudi. l. licet verũ. ff. rem rat. habe. l. falsis. cũ si. Ecõtra ꝙ nõ qa lex ex presse ꝓhibet talẽ ꝓcura. admitti vt ff. de pub. iud. l. pe. §. ad crimẽ. vñ &c. vt C. de legi. l. nõ dubium cũ si. Sed prima opi. cõprobat̃, vt no. extra
18 de iudi. c. iuris esse ambiguũ. li. vj. † Sed nunquid vniuersitas põt vel collegium in omni criminali cã cõstituere syndicũ vel ꝓcura. agendo vel accusando vel defendẽdo? Rñ. sic.[c] vt vr̃. C. de re mili. l. tã collatores. §. ac vniuersitas. li. xij. sicut ẽt in ciuilibus causis vt ff. qđ cuiusq; vniuer. l. sicut. & est rõ, qa vniuersitas, q̃ nõ habet caput, nõ põt cõdẽnari vt priuata persona, vñ vel syndicus, vel procurator, nõ põt personaliter cõdemnari, sicut posset si ꝑ priuatã personã interueniret, vt ff. de neg. ge. l. liberto. & ꝙ vniuersitas nõ possit cõdẽnari vt no. extra de simo. c. dilectus. lo ij. licet Vincẽtius ibi no.

19 contrariũ. † Sed qđ si accusatus, vel inquisitus est aliquis de crimine capitali, & citat̃, & aliquis se offert ad sui defensionẽ, & satisdat de rato vel iudicato, an debet audiri? Rñ. si pœna personalis inde sequi posset, ꝙ nõ admittit̃, qa iam puniret̃ iste talis, qđ esse nõ dẽt, cũ sñia fereda sit in defensum, vt ff. de neg. gest. l. liberto. & ff. de publi. iud. l. pe. §. ad crimẽ. Sed ad allegãdũ cãs absentię vel ad opponendũ exceptiones & similia faciendũ, puto admitti, vt C. de ꝓcu. l. absens reus. Sed in alijs in q̃bus pœna pecuniaria est imponenda, bñ admittit̃, vt ff. an ꝑ aliũ cau. app. l. j. §. fina. aũt. C. de satisd. l. j. & d. l. li-
20 berto. & C. de procu. l. exigẽdi. cũ si. † Sed qđ si cõstitutus est quis procurator ad oẽs cãs, nec est dictum, nec ad pręsentes, nec ad futuras, nunqđ intelligit̃ datus ad p̃sentes oẽs & futuras? Rñ. sic vr̃. argu. ff. qđ quisq; iur. l. ij. §. qđ ait pror. in fi. ff. de serui. vrba. prędio. l. si seruitus. ff. de leg. iij. l. vxorẽ. §. cõ
21 dicillis. † Sed nũquid reus se defendẽdo põt plures constituere ꝓcuratores? Rñ. nõ, ne in plures aduersarios lis distribuat̃, vt ff. de excepti. l. ne in plures. ff. de solutio. l. iam tu. §. fi. & l. si cũ q̃s procura. §. fi. & l. pluribus. sed bene põt plures procuratores cõstituere in agendo vel accusando per iura prędi-
22 cta, cũ simi. † Sed nunquid filius põt defendere patrẽ in capitali crimine? Respõ. sic vt videtur. argu. C. de procu. l. exigendi. ff. qui satisda. cog. l. filius. Itẽ quia eadẽ persona cũ patre reputatur. C. de impu. & al. substi. l. fi. Item sicut pater potest filiũ defendere, ita econtra filius patrẽ arg. ff. de inoffi. testa. l. nã & si parentibus. Itẽ filius tenet̃ patrẽ captiuum redimere ab hostibus. C. de epis. audi. l. aut si captiui. alias priuatur successione C. de his qui. vt indig. l. i. & l. si ideo. eadẽ ratione pater ipsum defendere tenet̃. Sed cõtra vr̃. ff. de pub. iudi. l. pen. §. ad crimẽ. Ego puto ꝙ in casibus in quibus pater põt defendere filiũ, eodẽ modo & filius patrẽ, ꝑ iura superius alle. & supra eo. in q. quæ incip. Sed qđ si pater vult defendere filiũ &c.
23 † Sed quid si procurator cõstitutus ad oẽs lites, & nõ dicat criminales, nunquid intelligitur de criminalibus? Respon. dicunt quidam ꝙ nõ, sed de ciuilibus bene arg. C. de episc. & cle. l. cũ clericis. cum si. Alii cõtra. nã qui omnia dicit, nihil excludit, extra de maio. & obed. c. solite. quia verbũ generaliter

ter prolatũ &c. Sed primũ dictũ approbat.
24 † Sed quid si est constitutus procurator ad oẽs cãs criminales, nõ specificãdo de aliquo crimine, nunquid valet? Respon. nõ vr. debent .n. cõstituentes specificare aliqua crimina, postea generalẽ clausulã subiicere, arg. si quis cau. l. sed & si quis rei capitalis. §. quæsitũ. & arg. extra de testi. c. præsentiũ. versi. specificare casum. li. vi. Ecõtra vr̃ sufficere, quia satis constat de voluntate constituentis, qđ sufficit, extra de procu. c. petitio. Itẽ dum dr̃ ad omnes causas criminales, satis exprimitur de criminibus. vñ suffi cere vr̃, cũ verbum, oĩs, sit vniuersale. ff. de vsur. l. omniũ bonorũ. & l. i. cum si. Sed tñ debet habere speciale mandatũ, vt ff. eod. l.
25 non solũ. § fi. & hoc approbat. † Sed quid. quidã compareat tanq̃ procurator in accusando & defendendo, sed nondũ habet mãdatũ postea fit procurator, nunquid valeat ea quæ facta sunt ante mandatum? Rñ. nõ nisi dñs habeat ratum quod ante factũ est,
26 vt ff. de iud. l. licet. qui satisda. cog. l. I ul. † In summa no. ꝙ regulariter in causa criminali publica vel priuata, non admittitur procurator in agendo, nec in defendendo, vt ff. de pub. iudi. l. pe. §. ad crimen. Sed ista regula fallit in crimine iniuriarũ. C. de iniur. l. fi. & in casibus seq. in quibus procurator admittitur. Itẽ fallit in accusatione ingratitudinis vt ff. de procu. l. sed & hæc. §. patronus. In accusatione suspecti pro priuato intentata ff. eo. licet in popularibus. & l. nõ cogendũ. §. q. publica. Sed pro publico admittit prõ reo, nõ pro actore, vt ff. pro acto. l. q. populari. Itẽ admittitur ad opponendũ oẽs excusationes & exceptiones accusati, vt 5. q. 3. reus capitali. vbi no. Itẽ fallit qñ seruus accusat, quem dñs defendit pro se vel procuratore, vt ff. de accu. l. si cui. § fi. C. eo. l. seruus. Itẽ fallit in leuibus criminibus, vt ff. de accu. l. leuia crimina. itẽ fallit in procuratore dato ad accusandũ, & ad excipiendũ, quia omnia ex causa potest pcurator opponere. extra de dol. & cont. c. cũ dilecti. xxiii. q. v. § reos. ad allegãdũ causas absentiæ. ff. de pcur. l. seruũ. §. publice. v. q. iii. c. si ægrotans. & c. reos. Itẽ qñ agitur de crimine ciuiliter extra de accus. c. super his. de procura. tuæ. item in causa socii, socius criminis eiusdem litis pro socio abesse cauetur, extra de do. & contu. c. cũ dilecti. de accus. licet in princ. itẽ & generaliter in causa publica & priuata criminali, quæ contineat pœnã relegationis, vel infra, vel pœnã pecuniariã, põt procurator ad omnia interuenire, tã in agendo, q̃ in defendẽdo, ad accusandũ, excusandum, & excipiendũ, ad probationẽ faciẽdũ, & omnia alia facienda, quæ principalis persona facere posset, si ad hoc hẽt iurisdictionẽ, & sit persona quæ non repellatur, vt C. de procur. l. reum. & l. fi. cũ si. & ff. an p aliũ causæ appel. l. i. & ff. de pœ. l. absentẽ. Sed si ex delicto imponenda esset pœna corporalis, vel vltra relegationẽ, non põt tunc procurator interuenire, vt ff. de pub. iudi. l. pen. §. ad crimen. nisi ad allegandũ causas absentiæ, vel ad opponẽdũ exceptiones & similia facieñ. vbi admittit pcurator vt supra de hoc no. & ff. de pub. iud. l. pe. §. ad crimẽ. ff. de pcur. l. seruũ. §. publice. & melius extra de procu. c. veniens. Quæ aũt personæ possint ad mortẽ dãnari infra plene notatur.

ADDITIONES.

a Quod sic. Adde Cepol. in consi. xlvi. col. ii. & in consi. lv. & ibi ꝙ si iudex patrem non admittit, facit litem suam in iii. col. ante me. & vide eundem Cepol. in consi. xlix. in princip. & consi. lvi.
b Quod posſit. Adde ꝙ contrarium tenuit Bar. in l. pen. §. ad crimen. ff. de publi. iudic. & in extrau. g. ad reprimen. in versi. legitime. & Alexan. in consi. cxvi. in ii. col. per totũ. Sed contra opin. Bart. tenet consulendo Bart. Cepo. Veronensis in consil. suo. xlix. consi. l. & consi. liii.
c Respon. sic. Adde tu Cepol. consi. l. in fin.

Qui alium posſit offendere, & vindictam facere. Rub. 6.

SVMMARIVM.

1 *offendere alium impune quibus liceat.*
2 *Offendere aliũ impune quomodo liceat alicui.*
3 *Truncans caput uel membrum &c. non peccat, si mandato rectoris hoc faciat.*
4 *Offendere aliquem, aut ius sibi dicere non licet alicui fallit in casibus ibi enumeratis.*

1 Notandvm est: † Quod nulli licet alium offendere, nec vindictam facere, nec punire, nec condemnare, nisi illis personis quæ ad hoc sunt constitutæ, & quibus cura data est, & potestas puniẽdi & cognoscẽdi, vt sunt præsides prouinciarũ, & alij barones,

barones,& rectores terrarum, quia ad hoc tales ſunt deputati,vt xxiii.q.iiii.c. ſi qs po teſtate.& v.q.c.de occidendis.& c.ſeq.& c. nõ fruſtra & c.officiũ regnũ eſt.& c.iudex & c.ſi homicidiũ.ff.de offi.pſid.l.illicitas.§. q̃ vniuerſas.& l.cõgruit.§.ad hoc aũt iube mus.Fallit in cęteris perſonis,quibus licitũ eſt offendere nõ ſolum pdictis ad hoc depu tatis,ſed ẽt cuilibet pſonæ.Nã furẽ nocturnum cũ rebus meis fugientẽ licet mihi occi dere,diurnum aũt licet,ſi ſe telo defendit & cũ clamore,vt de ſicc.l.furẽ nocturnum.ad l.Aquil.l.itaq;.§.lex.extra de homici. c.i.& ſeq.Item licet marito occidere adulterantẽ in domo ſua,aut alibi,ſi eũ inuenerit in ipſo adulterio.vt ff.de adul.l.marito.in auth. vt liceat matri & auiæ.§.quoq;. Itẽ licet patri occidere adulterantẽ filiã ſuã & ipſam filiã. ff.de adul.l.nec ea.§.hi.& l.quod ait.& l.pa ter.& l.ſeq.Itẽ licet patri occidere volentẽ ſe vel filiã ſuam ſtuprare.ff.ad l.Cor.de ſic ca.l.i.& pen.Itẽ licet marito,ſi quem habet ſuſpectũ cum vxore ſua,ne cum ipſa adulteriũ cõmittat illi denunciari tribus vicibus in præſentia teſtium,ne cũ ipſa loquatur,& quod eam dimittat,& ſi ipſum poſtea in pſentia teſtium inuenerit cũ vxore,põt ipſum occidere,vt C.de adulte.l.quamuis.& auth.ibi poſita. Itẽ licitũ eſt dño occidere ſeruum,ſi ipſum cũ filia vel vxore inuenerit cauſa ſe carnaliter immiſcendi.ff. de his qui ſunt ſui vel alie.iur.l.i.no.de leg.i.l.qd ergo.§.ſi hæres.ff.ad Sillan.l.ſi certus.cum ſimil.Itẽ licitum eſt occidere vel offendere illum,qui te aggreditur cum gladio euaginato irato animo.ſ.aĩo occidendi,quod ius pſumitur q̃ veniat aĩo te occidẽdi.ff.de ſic ca.l.Diuus.vnde ſi eum incontinenti offen dis vel occidis,videris facere ad tui defenſionẽ,quod licitum eſt.ff.de iuſt.& iur.l.vt vim.& C.vnde vi.l.i.& ff. de vi & vi arma. l.i.§.ſi quis.& ſic legitime fit,vñ nõ eſt pu niẽdus.C.de adul.l.Gracchus.Itẽ licet offendere & occidere trãsfugas ad hoſtes.ff. de ſicca.l.3.§.fi.Itẽ licet parentibus,conſan guineis,& tutoribus,& curatoribus virginum & viduarũ occidere raptores ipſarũ & alios dantes eis auxilium & fauorẽ ad raptũ faciẽdũ,vt C.de epiſ.& cleri.l.raptores. Et eſt rapere, per vim mulierem aliò ducere,vt inſtit.de pu.iud.§.ſinautem raptis.Itẽ licet alium occidere ad ſui defenſionem, vt ſupra dixi,& ad denfenſionẽ rerum ſuarũ, vt ff.ad l.Aqui.l.ſcientiã. Item licet patri & auo occidere volentẽ occidere filiũ vel nepotẽ, quia ſi licet ad ſui defenſionẽ & rerũ ſuarum, ergo licet ad defenſionẽ pdictorũ, quia magis dubitant parentes de filiis & nepotibus q̃ de ſeipſis. ff. quod met. cau.l.iſti quidẽ.Et quia perſona patris & filii eadẽ reputatur, vt C.de impu.& aliis ſubſtit.l.fi.& appellatione liberorum continẽtur nepotes.ff.de ver.ſigni.l.liberorum.Itẽ licet ma

a rito pro defenſione vxoris[a], vt inſti.de iniuriis. §.ii.ſed nõ licet ſic vxori defendere maritũ ſm quoſdã, vt d.§.ſed vos.contra, q̃a ibi loquitur de iniuria facta marito in iudicio, quia mulier nõ põt eſſe in iudicio pp ſexum. C.de procu.l.alienũ. Si ergo nõ eſt prohibitum.igitur cõceſsũ &c.& aperte cõtra eos facit, quia ſunt ſocii diuinæ & humanę domus vna caro ſunt,vt C.de crimi. expi.hæredi.l.aduerſus.vñ vr̃ quod ſit licitum vxori defendere maritũ,cum ſint ſocii humanæ & diuinæ domus,vt dictum eſt.facit ff.pro ſoc.l.verũ.de liber. homi. exhi.l.i. & ii.extra de coniuga.lepro.c.j.de conuer. cõiug.ad apoſtolicã.in c.ſi diligẽti.& c.gaudemus. §.quia vero.Itẽ licet occidere deſertorẽ militiæ,vinearũ vaſtatores,agrorũ nocturnos depopulatores, vt C.qñ lice.ſe ſine iudi.vindi.l.i.ff.arb.furt.cæſ.l.ii. Itẽ licet filio ad defenſionẽ parentum vel nepotum ad defenſionem aui & auiæ.argumẽ.ff de inof.teſtam.l.nã & ſi parẽtibus.q̃a ſicut filij & nepotes tenentur pdictos ab hoſtibus redimere,vt C. de epiſ & cleri auth.captiui.alias priuant̃ ſucceſſ.vt C.de his quib.vt indig.l.i.cum ſimi.Ideo multomagis tenẽtur eos defendere.facit.ff.de verb.ſigni l.ſi parentes. Itẽ q̃a ſunt vna caro.xxv.q.iii.c. hac autoritate.de cõſecratione alta. c.ſi.ad ſi.Itẽ liceat ad defenſionẽ fratris & cõſan

b guinei[b] ſm quoſdam.vt argu. de lib.cau. l.i.& ii. C. de his quibus vt indi.cum l.fratrem.& l ii. Itẽ licet ad defenſionem ſocii[c] ſm Vber.ff pro ſoci.l.verum. Itẽ licet occidere pro defenſione ſuæ patriæ.ff. de religio.& ſumpti.fu.l.minime.iuxta illud.pugna pro patria.Itẽ licet occidere aliquẽ venientẽ cõtra te cũ gladio euaginato animo occidẽdi,quod ius præſumit vt ſupra & ẽt latrones & robatores ſtratarum & ſimiles, qui te volunt occidere & derobare. vt C. quando

quando liceat se sine iud. vin. l. j. & C. de sic ca. l. is qui. & l. ii. Itē licet filium de mādato patris adulterātē vxorē patris in ipso adul terio occidere, vt C. de adulte. l. Gracchus. Itē licet occidere ꝓ defensione fidei Chri-
2 stianæ. xxiii. q. iii. Maximianus. †Et pdicta intelligo licere fieri, dūmodo fiāt incontinē ti, & in ipso actu, vel antequā essent ad ali- quos extraneos actus vt l. raptores. C. de rap. virg. in tpe inuasionis & instigāte ad- huc delicto &c. Item ꝙ fiant cum modera mine &c. vt C. vñ vi. l. i. Itē ad defensionē potius q̄ ad vindictā, alias nō licet priuatæ personæ nec ex interuallo, quia tūc fieret ad vindictam. Nā iuris rigor idcirco est in medio cōstitutus, ne q̄s sua autoritate pro- pria vltionē deposcat, vt iuribus supra alle gatis. & extra de sententia excom. c. si vero. sed pſidi prouinciarū & aliis rectoribus, vt supra in princip. ꝭm allegata ex interuallo facere vindictam & delinquētes debita pe- na punire & occidere & laqueo facere su- spēdi &c. hī xxiii. q. v. c. officia vindictæ. iux ta illud. Nō patieris maleficos viuere super terrā &c. & minister. qui malos punit &c.
3 † Itē no. quod ille, qui trūcat caput vel mē brum vel laqueo suspēdit, non peccat, nec sanguinē effundit si mandato præsidis vel rectoris hoc facit. d. c. officia. cū similib. &
4 no. supra plene in ꝓœ. †Itē no. ꝙ nō est li citū alicui sibi facere ius, nec aliquē offende re, vt C. de iud. l. nullus. Fallit tñ in quibus- dā casibus. Primo q̄a licitū est hereticos bo nis spoliare, & bona eis auferre sua autorita te. vt xxxiii. q. vi. c. si. Sed nō puto q̄d sit lici tū priuato eū occidere, vt C. de iud. l. nullus & de sara. & pag. l. bona. nisi fiat ꝓ defen- sione fidei, vt d. c. Maximianus. vel pro sua defensione vel suarū rerū vel filiorū & si- miliū, vel supra no. itē licitū est aliū offende re, sed nō occidere. Nā licitū est cuilibet ꝑ- sonæ capere falsariū monetæ sua propria autoritate, & ipsum ad rectorē ducere ad puniendū, vt C. de de fal. mo. l. j. in prin. Itē desertorē militiæ latrones agrorū & depo- pulatores, veniarū vastatores capere, & iu- diciū ducere, q̄a si licet eos offendere, mul- tomagis capere, vt C. q̄ñ liceat se sine iud. vin. l. i ff. arbor. furi cæs. l. ii. Nā si licet q̄d est magis, & id q̄d est minus licere debet, vt ff. de reg. iur. l. cui licet. Itē licet capere male- ficium, vel veneficium, vel mathematicum sua autoritate, & ad iudicium ducere, vt C. de mathe. l. fi. non tñ licet aliter offendere Itē licet mihi mea autoritate possessionē meā ingredi, vt ff. quorum bono. l. i. extra de ord. cogni. c. ii. Itē q̄ñ pactū est factū in- ter partes, potest quis sua autoritate posses sionē capere, vt C. de pign. l. 3. ff. de contra hē. emp. l. si quis sub hac. Itē debitorē meū possum capere fugientē & ad iudicē duce- re. ff. q̄ in frau. creditor. l. ait ꝑtor. §. si debi- torē. Itē possum colonum meum non sol- uentē pensionem mea autoritate expelle- re. C. loca. l. iii. de iur. emphi. l. ii. extra loca. c. pen. & fi. Itē est in eo qui me possessione spoliauit vel deiecit, q̄a possum spoliare & deiicere ipsum. ff. de vi & vi ar. l. i. §. fi. & l. iii. §. cū ergo. idē est in eo qui aquęductū oc cupauit &c. ff. ad l. Aq. l. si quis summo. §. i. de incē. ru. naufr. l. qui aūt. §. ait ꝑtor. Idē in curiali aufugiente qui capi pōt, vt C. de decur. l. quidā. lib. x. facit l. i. si curialis &c. eo. lib. Idē in alio casu. ff. de pet. her. l. si q̄s post. §. sed si ipsi. Idē & iudęo citato nolēte cōparere ꝭm Io. C. de iudę. l. nullus. & ibi no. Itē licet tutori & curatori facere sibi ius in retinēdo, q̄d expēdit in bonis pupilli vel adulti, vt ff. de admi. & peric. tut. l. quoties. §. sicut C. qui tu. da. pos. l. creditorē. Itē pro cur. & negotiorū gest. rōne expensarū facta rum per ipsos in bonis dñi, vt ff. de procu. l. q̄ oīa. đ neg. ge. l. debitori. §. si ipsi. Itē q̄ñ nō pōt haberi copia iudicis. licet sibi facere ius. C. de decur. l. generali. Idē est in vēdito rē vini, cui licitū est effundere vinū post de nunciationē factā emptori vt accipiat si ve lit accipere, vt ff. de peric. & cōmo. rei ven. l. i. §. licet. & sic in istis casib. licet. Itē licitū est monasterio suū apostatā capere, vel mo nachū fugitiuū carcerare. extra đ aposta. c. a nobis. Itē aleatores pñt offendi occasio- ne iud. ff. de ale. vsu. l. j. §. itē notādū. & seq. & sic pōt sibi ius facere & aliū offendere, q̄ casus sunt speciales, regulariter cōtrarium est, vt C. de iud. l. nullus. de exhiben. reis. l.
5 neminē. ff. quod me. cau. l. extat. †Itē no. ꝙ si in vna ciuitate vel loco sunt plures hære tici, licitū est ibi ignem imponere & cōbu- rere eos sine pœna. vt no. xxiii. q. v. c. si au- dieritis. & aduerte diligēter superius alleg. ne fallaris. Sunt & alij casus in q̄bus licitū est offendere aliū iure permittente, vt no. infra de correcti. malorum. & est per totū.

ADDI-

ADDITIONSE.

a ¶ Vxoris. Adde Bal.in l.j. C.vnde vi.in versic. iij q & idem dic in concubina & amasia,propter amicitiam non leuem,quæ inter eos extat, vt ff. de verb.sig.l.inimicissimos. & ex domesticitate & quadam societate iunguntur .l. q ait. ff. de diuor.& l.si vxor.§.si minor.vers.concubinam.ff. de adulter. & adde idem in sponso & sponsa. ita Bal.in d.l.j.ver.qui ma.& adde idē etiam in consortibus,quia vnus poterit aliū defendere.ita not. Bar.in l.cum simus.C.de agric.& censi.lib.xj.

b Consanguinei. Adde glo. & hic Bartol.in l.lex Corne.in prin.ff.de iniur.& in l.vt vim.ff.de iusti.& iur.& Sal.in l.j.C.vnde vi gloria.in l.scien tiam.§.qui cum aliter. ff.ad l.aquil. & adde q ne dum possunt capere defensionē consanguinei, sed & amici vicinorum & peregrinorum. arg.eorum quæ dicit Bar.in l.de metalla. lib.xij.

c Socij. Intellige siue sit socius itineris,vt ff.de iniur.l.item apud.§.tenet. siue cohabitationis, vel vita.xxiij.q.iii.c.hac ratione, siue socius criminis.l.i.C.de rap.virg.& l.raptores. C. de episco. & cler.ita Bal.in d.l.i.vers.vi.

Quibus de causis quis posit ad mortē,vel in membro condemnari. Rub. 7

SVMMARIVM.

1 *Condemnari ad mortem personaliter in quibus causis quis posit.*

2 *Condemnatio in amißione membri in quibus casibus fiat.*

QVIA expedit, ne maleficia remaneāt impunita, vt ff.ad l.Aqui.l.ita vulneratus & vt delinquētes debita pęna puniantur.ad hoc vt alii temere ad delinquendū nō prosiliant. vt C. de

1 pœ.l.si operis. cū similibus. † Videamus in qbus casibus posit quis cōdēnari ad mortē personaliter.Et quidē homicidia,q dolo aliquē occidit, ad mortē dānatur, vt C.de epis.audiē.l.nemo.ff.de postu.l.pen. Item parricida,vt ff.de parricid.l.prima.instit.de pub.iud.§.item lex Pōpeia.de parrici.Item sacrilegus, qui diuina misteria turbat in ecclesia, vt C. de epi. & cle.l.si qs in hoc genus. de his q ad acclesi.cōfu.l.denunciati. Itē ille q attētat rapere sanctimonialē, vel eā cognosci carnaliter,vel cum ea de facto matrimoniū cōtrahit perueniendo ad actū &c.C.de epis.& cleric.l.si qs nō dicā repere.in auth.de sanct.epis.§.si qs rapuerit.col la.ix. Item raptores virginum & viduarū & sanctimonialium & ēt illi q dederunt eis auxilium & fauorē ex certa sciētia ad faciēdum raptum,vt C.de epis.audi. l.raptores. C.de rapt.vir.l.j.Itē hæretici si nolunt redire ad fidē prius moniti vt ad fidē catholicā reuertātur,vt no.xxiii.q.iiii.c.vult Deus & C.de hæreti.l.Ariani.itē publici & famosi latrones vel fures,vt ff.de pœ.l.capitaliū. § crassatores.§ famosos latrones. item & illi,q cōmittunt in l.Iul.maiest. qđ fit multis modis,vt ff.ad l.Iul.l.ii.& seq. C.eo.ti.l. fi. itē mathematici, aruspices,vt C. de veneficis.l.iii.& l.exceptio.item & illi,q ad dictos mathematicos accedunt,vt C.de mathe.l.nemo.itē plagiarius,q pueros & filios alienos furatur.C de plagi. l.qm. & l.fi. itē fabricātes falsā monetā.C.de fal.mo.l.pen. item & seditiosus q ciuitatem vel populū ciuitatis vel loci cōcitat ad rumorē,vt C.de sedi.l.j.& sequē. item q falsum libellum facit de altero ad infamiā & cōtra veritatem, vt C.de fa.li.l.i. itē ille,q cōburit domū vel bladū alicuius,ut ff.de incen.rui.nauf.l. qui ædes.item furatores puerorum & similes: Fallit in patre & aliis personis coniunctis.q alia leuiori pœna puniuntur,ut ff.de recep. l.i.& ii. item & illi,qui cum armis ædes alienas & villas pliarum fregerunt & spoliarūt vt ff.de vi publ.l.pen.de sicca l.si quis.item venefici, qui mala venena conficiunt, & mala venena vendunt, & mortifera medicamenta. item potest dici de ijs, qui vendūt carnes venenosas vel morboas & mortiferas scienter.ff.de pœ.l.capitalium.§.venenata.ff.de sicca.l.j.& ij.cū simi.item crassatores & incendiarij & fugiētes ad hostes & autores seditionis pupulo cōcitato. Et ille q dedit poculū amatori,secuta inde morte.ff.de pęnis.l.si qs.§.i & ii §.q abortionis causa. item & ille, q dedit gladium carcerato,quo rupit carcerē, & q carceratum deseruit & manus sibi intulit causa occidendi se,nisi fuerit ob impatientiā doloris vel infirmitatis,vt ff.de pœ.l.si qs aliquis.§.pe.& fi. item mulier,quæ manum sibi intulit, & partum eiecit,vt ff.de pœ.l.Cicero. Item explorator missus ad explorandum de hostibus &c.vt ff.de re mil.l.desertorem.§.is, qui ad hostes. item miles, qui in exercitu arma vendidit vel alienauit,vt d.l.desertorem.§.miles. Item qui falsat literas Papæ. extra de cri.fa.c.dura. & c.licet.& c.falsariorum.

riorum. & ibi not. Itē ille, qui in bello mādata iudicis potestatis vel capitanei nō seruat, ēt si bene gessit, vt d. l. desertorē. §. in bello. Itē & ille qui murū ciuitatis rumpit vel trāscendit, vt d. l. desertorē. §. nec non. & ff. de re mili. l. fi. Itē & ille, q seditionē militū concitauit, vt d. l. desertorē. §. q seditionē Itē & adulteri & sodomitæ. C. de adult. l. cū vir nubit in fœminā. & l. quāuis. in fi Itē nō solū homicidæ & latrones & similes, sed ēt illi, q fieri faciunt homicidia, & similia, vt de accusa. l. nō iō minus. Itē & ille, q rebaptizatus sit, cū sit species hæresis, vt C. ne sancta baptis. rei. l. ii. & ff. de pę. l. vlt. Itē & ille, q facit cōuenticulā & congregationem. cā faciendi seditionē in ecclesia vel ciuitate, vt C. de his, q ad eccle. confu. l. denū ciamus. Item ille, q adorat idola, stellas, vel planetas cęli vel cęlicolarū. Itē & ille, q ,p,pria authoritate extrahit de ecclesia illum, qui ad eum fugit, vel extrahere conat, q cōmittit in l. Iul. Maiesta. nisi esset homicida vel adulter vel raptor virginum. Nam istos licet extrahere, vt C. de his, qui ad ecclesi. confu. l. fidei. & l. fi. nisi esset extractor tributorum, vt in auth. de man. princ. §. neque autem homicidā. cum fi. Item q Deū blasphemat, punitur pœna capitali, vt in authen. vt non luxu. contra naturam. §. & qm colla. vj. Item & ille, qui suum præpositū vel capitaneum in bello non defendit vel deseruit, vt d. l. desertorē. §. fi. Item deportatus, qui aufugit de insula, vel damnatus ad bestias, qui aufugit. ff. de pœn. l. capitaliū. §. in exulibus. de re mili. l. qui est. §. j. & ii. itē & ille, qui in bello prius aufugit adstantibus aliis, vel qui secreta hostibus nunciat, vel qui commilitonem suum vulnerat, vt l. omne delictum. §. qui in acie. & seq. Item & ille, qui seipsum vulnerat, nisi fecerit ob tædiū vitæ, vel impatiētia doloris, vel morbi &c. vt d. l. omne. §. qui se. item proditores & transfugæ &c. vt ff. de re mil. l. proditores. Item & custos belli, qui aufugit. ff. de re mili. l. qui excubias. Item seruus, q militiam exercet. ff. de re mili. l. qui ab omni. Item qui manus intulit suo centurioni. Et idem potest dici de Potestate & Capitaneo. argu. à simili ff. de re mili. l. milites. §. irreuerens miles. Item & qui priuatum carcerem habet & exercet, & personas contra earum voluntatem in priuato tenet carcere siue in domo, siue ī vinea vel in agro. C. de priua. carce. l. j. Itē ille, q fregit carcerem & fugit, vt d. l. milites. §. eius. ff. de expila. l. i. & seq. itē turbator pacis capite puniat. ff. de re mili. l. fi. §. fi. itē ille, q receptat latrones scienter, & cū eis partit res robatas, & dat eis auxiliū & fauorē, vt l. i. & ii. nā agentes & cōsentientes &c. C. de epis. & cle. l. quaq. in fi. Et not. qd est quadruplex cōsensus, vt no. extra de offi. deleg. c. i. itē & ille, q cum inimicis tractat mortē amicorū C. de re mili. l. si quis à barbaris. C. vbi caus. fisca. l. vniuersis. itē & officialis, q prouētus publicos rei Romanæ subtrahit, & oēs illi, q dāt eis auxiliū & fauorem, vt insti. de pub. iud. §. lex Iul. pecul. & seq. itē seruus falsitatē cōmittens. ff. de falsis l. i. §. fi. itē seruus faciens violentiā. C. ad l. Iul. de vi pub. l. seruos itē mulier, q seruo se supponit. C. de muli. q se propr. seruis subiic. l. i. item iudæus q iudæū cōtra Christianū defendit, vel conatur eum trahere ad suam sectā. C. de iudic. l. ii. item si iudeus vel hæreticus emit mācipiū Christian. C. ne Christian. mancip. item qui ferrum vendunt, vel arma portant ad hostes, vt ff. de publi. l cotē ferro. & C. quæ res ven. non poss. l. i & ii. item & illi, qui furantur & derobantur victualia, quæ ducūtur ad exercitum, vt C. quæ res vendi non poss. l. j. Item & in alio casu, vt C. de rebus q ven. nō poss. l. i. Item & ille, q aliquem castrauit, vt ff. de sicc. l. lege. § fi. item lenę & lenones, vel mulieres q pp vestimenta vel alio mō & maxime virgines, cōiuges trahunt ad meretriciū, q à vltimo supplicio dānant, vt in auth. de lenonibus. §. pconizamus. collatio. iii. itē q dedit bibere vel comedere mulieri vel viro vt nō possit generare vel nasci partus. extra de homi. c. si aliquis. ff. de sicc. l. si mulierem. itē ille, q dat bibere vel comedere mulieri, pp qd faciat abortiuū, si partus erat animatus in vētre, alias extraordinarie punit. extra de homic. c. si qs ex literatū. ff. de pęnis. l. si qs aliquid. §. q abortionis. itē ille, qui spiritualia vēdit vel sanctorū reliquias, pęnā capitalē cum simonia cōmittit & incurrit, vt j. q. j. q studet. itē ille qui aggerē nili rūpit vel alterius fluminis. atg. à simili. C. de nili aggeribus nō rūpendis. l. j. q à iste talis cōburit. itē qui vtit veste religiosa in vituperiū religionis, punit capite, vt no. in auth. de sanc. epis. §. pen.

§.pen.col.ix. Itē & in alio casu ff. de publi. l.cotē.§.dn̄s. Itē iudex, qui captū p malitiā decipit, vt cōfiteatur cōtra veritatē aliquid contra se, per quod quis moriatur, & p qđ innocens occidatur, vt ff. ad l. Cor. de sicca. l.lege. Itē medicus, qui aliquē castrauit, vt d.l.lege.§.pen. de sicca. Itē in eo, qui se ferit vt d.l.§.fi. Idē potest dici de vastatoribus vineatum forte, vel de nocturnis populatoribus. C. vt liceat vnicuique se sine iud. vin.l.j.ff. arbo.furt.cæs.l.ii. Itē iudex qui falso cōdēnauit aliquē ad mortē. Item falsus testis, qui falsum testimoniū tulit, per quod aliquis condēnatur ad mortē. ff de sicc.l.j. extra de crim.fal. c. falcidicus testis &c. cū si. Itē ille qui aliquē conat extrahere de religione, vt C. de aposta.l.cū quis. Itē ille, qui imaginē saluatoris facit in humo, vt pedibus opprimatur, vt C. ne.li.signū salua. l.j. Item ille, qui armata manu vel corpora, vel ossa mortuorū extrahit de sepulchro. ff. de sep.viol.l.iii.§.aduer.l.fin. Itē & in casu. C. de infanti. expo. l.ii. & ff. de libe.agno.l. necare videtur, Itē sacrilegi, qui sacrilegiū cōmittunt ff. ad leg Iul.pec.l.sacrilegi pœna. & l.sacrilegi capite puniuntur. Itē & ille dānatur ad mortē, qui mala fecit sacrilegia vt ff. de sicc.l.eiusdē. nā & sic patet quod in
2 dictis casibus, & similibus, si qui reperiunt, condēnantur ad mortē. † Sunt quidā casus in quibus fit cōdēnatio in amissione membri, vt in seruo fugiente ad barbaros, vt C. de ser. fug. auth. sed nouo iure. Secundo in exactore tributorum falsum cōmittente in officio suo, qui manū ēt admittit ₰m Lombardos, vt in Lomb. de his qui falsum fecerunt instrm.l.j.& ij. Itē in falsario monetæ, qui similiter amittit manū secundū iura Lōbardorū, vt in Lōb. de his, qui mo.fal.l.j.& ii. Itē in eo, qui fecit instrm alienationis feudi, de prohi. feu.alie. l. Imperialē.§. scriba. Itē in eo, qui fregit pacē vulnerādo aliquē, qui manū similiter amittit, vt in vsib.feudo.de pac.tenē.l.j.§. si quis aliū. Item & in furto secundū iura Lōbardorū, qui mēbrū amittunt. Nā pro primo furto amittit oculū, pro secūdo nasum, pro tertio laqueo suspenditur. in Lōbar. de latronibus.l.si quis. quæ leges habēt solū locū in ꝓuincia Lombardiæ, & nō alibi, vt puto, vt ff. de iurisdic. omniū iudi.l.fin. C. de sum.trinit.l.cunctos populos. Et no. quod isti delinquentes puniuntur à rectoribus ꝓuinciarū & locorū quibus concessa est potestas puniēdi, & nō à priuatis ꝑsonis, vt no. supra in ꝓœmio. & supra de personis, q̄ possunt offendi in persona sine pœna, vn̄ nō prosequamur latius.

De publicis iudiciis. Rub. 6

SVMMARIVM.

1 *Publica delicta quæ sint.*
2 *Priuata delicta quæ sint, & quæ capitalia, & quæ non capitalia dicantur.*
3 *Condemnatus de publico crimine est infamis & à testimonio repellitur.*

1 DELICTORVM, † Alia dicuntur publica, quia cuilibet cōpetit accusatio. & sunt illa in l. Iul. maiestatis. l. Iul. de adulter. l. Iul. de siccariis. l. Iul. de vi public. l. Iul. de ambitu. l. Iul. repetund. lege Iul. de anno-
2 na. vt de pub.iudi.l.j.† Alia vero omnia regulariter dicunt priuata, & in priuato regulariter nullus pōt accusare, nisi sua intersit, vt ff. de priua.deli.l.fi.no. C. de fur.l.manifestissimi. Et quidē publicorū aliqua sunt capitalia, & dicuntur capitalia, pro quibus imponit pœna mortis aut exilij ꝑpetui, sed si sit ad tēpus, dr̄ relegatio. Alia vero non capitalia dicunt, vbi pęna pecuniaria imponit, vel aliqua modica corporis coertio, vt ff. de pub.iud.l.iii. si quis cau.l.iiii.§. rei capitalis. de pęn.l.ii. & l. capitalium. cū simil. Et primo videndū est de publicis crimini-
3 bus & earū pęna. † Nota tn̄ qđ condēnatus de publico crimine est infamis, & repellitur à testimonio, vt ff. de pub. iudi.l.infamem.ff. de testibus.l scio. & seq. & l. ob carmen. extra de testibus. c. testimonium. & de testi.cog.c. præterea.

Ad l. Iuliam maiestatis. Rub. 7

SVMMARIVM.

1 *Crimine lege Iulia maiesta. qui teneantur.*
2 *Infames serui, & omnes alij admittuntur ad accusandum & testificādum in crimine leg. Iul. maiesta.*
3 *Tormentis qui possint subijci in crimine l. Iul. maiesta. & qui sint illi qui hoc crimine teneantur.*

Pœna

4 *Pœna qua puniatur crimen lege Iul. maiest. & crimen hæresis. & quomodo puniantur filij annotatorum & uasallorum ecclesiæ & qui collegia illicita faciunt.*

1 LEGE Iulia maiesta. † tenetur, qui maiestatē publicā læserit. id est Imperatorem, siue impe rium & populum Romanum id est ille, qui de bello publico recessit & vi ctoriā hostibus dedit, & qui castrū aliquod tenuerit cōtra principis voluntatē aut suo capitaneo de nouo amisso ad hoc restituere noluerit vel deseruit exercitū principis populi Romani. Item & priuata persona q̄ gessit dolo malo magistratū, sciēs se non esse magistratū ff. eo. l. lex. Itē & ille tenet, qui dolo malo cum iure aliq d gesserit, vel fecerit contra rempublicā Romanorū. Itē & ille, cuius dolo est proditio facta de popu lo Romano, vel insidiatus fuit populo Romano, vel fecerit quominus hostes veniāt in potestate populi Romani. Itē ille, q procurauit vt amici fierēt inimici & hostes. Itē & ille, qui fecit vt aliqua ciuitas vel locus nō obtēmperet vel nō obediat populo Romano. Itē ille, qui fecit vt darētur obsides, vel pecunia vel iuramenta contra rempub. ff. eo. l. cuicūq;. Item ille, qui fecit aduersus securitatem populi Romani, vel cuius con silio & ope factum est contra populū Romanum. Item ille, qui fecit contra iussum principis vt obsides occidentur, vel hostes
a armati sint in vrbe Romana[a], vel q̄d magistratus vrbis occidant, vel q contra rēpublicā arma deferat, vel qui hostibus in dānum populi mitti literas, vel signa facit, vel seditionē solicitauit cōtra rempub. & similia facit, vt ff. eo. l. j. Itē & ille, qui proditionem facit de aliqua ciuitate vel prouincia hostibus populi Romani, vel eius consilio
2 factū, vt ff. eo. l. maiestatis. † In hoc crimine infames, serui omnes alii admittūtur ad ac cusandū & testificandū, vt ff. eo. l. famosi. & l. fi. & institu. de publ. iud. §. public. cū simi.
3 † Itē possunt tales subiici tormentis cuiuscunq; dignitatis. & tormentū debet fieri cū funibus siue cordis, vt C. eo. l. iij. & sequen. præsentibus indiciis, vt C. de qō. l. milites. vel præsumptio. & c. vt not. in tit. quæ debēt procedere tormentum & quæstiones. & ibi de indiciis & præsumptionibus. Item non solum ille, q fecit aduersus principem, sed qui fecit aduersus consules & senatores & consiliarios principis, qui sunt pars corpo-
4 ris eius. † Pœna autem est q non solū qui sic delinquunt puniūtur ad mortem pœna capitis, vt ff. eodē. l. iii. sed & filii eorum, qui bonis omnibus spoliantur sola vita eis reli cta, vt C. eo. l. fi. Idē videtur in crimine hæ
b resis, [b] vt C. de hære. auth gazaros. extra eo. ti. c. vrgente. Idē est filius annotatorum & vasallorum ecclesiæ. extra de præben. c. in quibusdam & est speciale. alias crimen patris non nocet filio, vt ff. de pœ. l. crimē. C. eo. l. infamis. Item tenetur ille, qui collegia illicita & societates prohibitas facit. ff. de collegiis illicit. l. i & ii. ff. ad leg. Iuliā ma iestatis. l. i. ibi cauę cæterum & c.

ADDITIONSE.

a ¶ Romana. adde quod ēt tenetur ille qui congregat gentē in ciuitatibus, quæ non recognoscunt superiorē de quo p Ang. in trac. maleficiorū & ibi Augu. Arimi. in versi. de hac tradito. & vide per Cep. in cons. vij. & ibi quod ille qui falsificat monetam incidit in hoc crimen in iiii. col.

b Hæresis iste infra in rubrica de hæreti. aliter distinguit referendo, Gofredus in summa de hæreti. sed tu vide. de veritate doctor. in d. c. vergentis. hic allega. Hiero. chu.

De adulterio, incestu, & sodomia. Rub. x

SVMMARIVM.

1 *Adulterium quid sit.*
2 *Adulterium committitur, si maritus cognoscat solutam.*
3 *Stuprum quid sit.*
4 *Accusando de adulterio quis primo, & quis deinceps admittatur, & quando poßit agi de adulterio.*
5 *Maritus quādo admittatur ad accusandum de adulterio.*
6 *Vxor quando poßit excipere contra maritum accusantem eam de adulterio.*
7 *Lenocinium quando dicatur, & quando excusetur mulier ab adulterio.*
8 *Vir quando non tenetur de adulterio.*
9 *Adulterij pœna quæ dicatur.*
10 *Sodomiæ quæ sit pœna.*
11 *Stupri quæ sit pœna.*
12 *Raptus quid sit, & quæ sit illius pœna.*
13 *Incestus quid sit & qua pœna puniatur.*
14 *Maritus accusans uxorem de adulterio & non probans, quæ pœna puniatur.*

ADVL-

1 ADVLTERIVM. † Est proprie ad alterius thorũ trãsitus. & cõiter cũ nupta, & ff. eo. l. inter liberos. § lex Iulia. † Et licet vir agat cum soluta, adulterium cõmittit, quia vxorem suã coinquinat. xxxii. q. ii. in coniugio. sicut econuerso, quando coniux cum soluto .i. non vxorato delinquit: Ipsa enim coinquinat virũ suum, quia vir & vxor nõ ad imparia iudicantur. extra de diuorti. c. gaudemus. §. quia vero. xxxii. q. i. c. si quis. † Stuprũ est illicita defloratio virginis. & dicitur illicita, nisi fiat à marito. q2 matrimoniũ est licitũ. & nulla alia, quãuis etiã in vidua possit stuprũ cõmitti, vt d. l. inter liberos. † Et no. ꝙ in accusatione adulterii primo admittitur maritus, & præfert patri adulteræ, vt ff. e. l. ii. §. si simul. nisi maritus colludat cum vxore. vt ff. eo. l. iii. Itẽ præfertur maritus omnibus extraneis ẽt ꝑuenientibus eum,[a] vt ff. eo. l. maritus. § si qñ. Item põt agi de adulterio, etiã si vxor nõ sit legitima. ff. eo. l. si vxor. Itẽ & spõsus agit ꝓ sua spõsa, vt d. l. si vxor. §. diuus. 26. q. ii. desponsatã. Nam adulterii esse debet & oportet. C. eo. l. quãuis. post maritũ & patrẽ admittũtur ꝓpinqui, vt d. l. quãuis, demũ aũt extranei, vt no. C. eo. l. iure mariti. & l. ob cõmissa. & ff. e. l. quinquenniũ. cũ si.

5 † Et no. ꝙ maritus admittitur, siue sit filiusfa. siue nõ. & inuito patre, vt ff. eo l. iii. §. filius & sit minor annis, dummodo sit adultus. vt ff. eo. l. si maritus. §. lex Iuli. & C. eo. l. propter. † Itẽ not. ꝙ mulier põt cõtra maritum excipere, ꝙ ipse adulterium similiter cõmisit, vt ff. eo. l. vxor. §. iudex. ff. so. mat. l. viro atq; vxori. extra eo. c. itelleximus. & c. tua. Itẽ ꝙ ipsam sibi reconciliauit. extra de couer. coniunga. c. gaudemus. ff. eodem. l. si vxor. Item ꝙ ipsam tradidit adulterandã. extra de eo qui cog. cõsan. vxoris suæ. c. discretionem. Item ꝙ ex causa lenociniũ fecerit. † Item dicitur lenocinium, qñ precium pro stupro recipitur, vel donatio vt adulterium tolleret. xxxii. q. ii. c. i. Itẽ no. ꝙ mulier excusatur, si violenter fuit cognita ab alio, quẽ credebat virũ suum. xxxiiii. q. iii. c. cũ in lectum. Item si credidit virũ suũ mortuum, & alii nubit. xxxiiii. q. ii. cum per bellicam. Item non tenetur de adulterio vel stupro qui meretricem vel cauponã cognouit carnaliter propter vtilitatem personæ & vitæ suæ. C. de adul. l. qui adulteriũ cõmisit[b] & l. si quaque. † Pœna adulterantis est mors. C. eo. l. quãuis. in fi. mulier autẽ recluditur in monasterio quam potest sibi maritus recõciliare intra bienniũ &c. vt C. eo. auth. sed hodie. in auth. vt nulli iu. §. manifesta. colla. ix. † Itẽ pœna sodomiæ. & idẽ scelus nefandũ cõmittẽ. est pęna gladii, siue mortis. C e. l. cũ vir nubit. † Pœna vero stupri diuersimode ponitur & punitur, vt hr̃ inf. d̃ pub. iu. §. sed eadẽ l. & dic vt ibi. † Raptus vero[c] est puellã rapere, & alibi deducere causa luxuriæ. Et est proprie in virgine vel vidua honestę vitæ, & sanctimoniali & similibus. Et isti tales rapto. capite puniuntur ad mortẽ, & non solũ raptores, sed ẽt illi qui opẽ sciẽter vel auxilium dederũt &c. vt insti. de pub. iud. §. sin autẽ. C. de epi. & cler. l. si quis nõ dicã rapere. de epis. aud. l. raptores. & de rapt. virgin. l. i. † Incestus vero cõmittitur cũ priuigna, nouerca, nuru, consanguinea, & simili coniuncta, vt institu. de nupt. §. affinitatis. & eadẽ pœna punitur, quã adulteriũ. ff. e. l. adulteriũ cũ incestu. † Et si maritus accusat vxorẽ de adulterio, & non probat, pũnitur in auth. vt liceat matri & auiæ. §. causas. & § quia vero. col. viii. & no. C. eo. l. quãuis. in fi. & eadem pœna punitur qua adulteriũ. ff. eo. l. si adulterium cũ incestu. & l. si maritus. & de ista materia plene no. Azo. in summa huius tit. vnde latius non prosequor.

(Left margin numbers: 2, 3, 4, 6, 7, 8; right column: 9, 10, 11, 12, 13, 14.)

ADDITIONES.

a ℭ Præuenientibus eum. adde ꝙ etiam præfertur patri præuenienti, dummodo ipse maritus non fuerit ngeligens, vt per glo. & Bal. in l. iii. §. fin. ff. de adult. & per Azo. in summa. C. eo. tit.

b Commisit. adde idem si concubinam tenebat. & vide per Pau. de Cast. in consi. cxxvi. incip. in Christi nomine hæc mulier. & in cõs. cxxix. incip. in Christi nomine reuocatur in dubium.

c Raptus. adde tu quod adulteriũ est grauius q̃ crimen raptus, vt in l. i. C. de rap. vir. & dicit Alex. in consi. lxii. i. volu. col. ii. versi. pro hoc. & vide eundẽ in consi. xxiiii. col. pen. versi. Et idem in ii. volum. ibi adulterium est grauius furto.

De homicidio, & qui dicantur homicidæ. Rubr. 15

SVMMARIVM.

1 *Homicidium quid dicatur.*

2 *Homicidÿ dr̃ reus qui hominem dolose occidit.*

Homici-

3 *Homicidij tenetur, qui cum telo dolose ambulauit &c.*
4 *Item quando homicidij teneatur iudex uel potestas, qui uenenum malum scienter facit quiue falsum testimonium contra aliquem tulit, uel tuli fecit, qui dat bibere aliquem mortiferum alicui & multis alijs casibus sequentibus.*
5 *Agentes & consentientes pari pœna puniuntur.*
6 *Homidij pœna quæ sit, & qui non teneatur de homicidio.*
7 *Homicidio commisso, an præsumatur dolus.*

1 VIDEAMVS in genere. † De homicidio, & dicitur homicidium hominis cedium, siue hominis occisio, & dicitur ab homine, & cado cadis &c. Pro homicida † tenetur qui hominem dolose occidit, qualitercunque occidat, siue gladio, siue veneno, siue manibus strāgulādo, vt ff. ad l. Aquil. l. quā actione. §. occisum. ff. ad Sil. l. j. §. occisorū. C. ad Maced. l. plus est, siue sit liber, siue seruus. ff. de sicc. l. j. §. qui hominē. siue sit infans occisus
2
3 siue maior. ff. de extraor. cri. l. diuus. † Item de homicidio tenetur, q̄ furtiue vel palam cū telo dolose ambulauit, & aliquē animo occidendi vulnerauerit, vel traxit gladium cōtra eum perueniēdo ad actū. & percutiēdo animo vulnerādi, & occidēdi, licet non occiderit, vt ff. de sicc. l. j. & C. eo. l. si is, qui cū telo. & l. si quis necādi. & d. l. j. §. Diuus. quia in talibus voluntas & actus pro facto reputantur. ff. eo. l. Diuus. ff. de pœn. aut fa-
4 cta. §. euentus. † Itē tenet̄ iudex vel potestas, qui operam dedit, vt aliquis accusatus vel inquisitus falso aliquid cōfiteretur per quod innocēs dānaretur postea ad mortē. ff. de sicca. l. j. in prin. vel per pecuniā receptā ad cōdēnādum aliquē ad mortē innocentē, vel ira motus condēnauit. ff. ad l. Iu. rep. l. lex. §. fi. Itē & ille tenetur, qui venenū scienter facit cā occidendi aliquē, vel dedit
a ad occidendum. [a] Item & qui falsum tulit testimoniū. vel tuli fecit cōtra aliquē ꝑ qđ quis cōdēnatur ad mortē cōtra ius. Itē iudex, qui ob pecuniā falsam tulit sententiā mortis contra aliquē. ff. eo. in princip. & §. ꝑterea. & l. eiusdē circa prin. & l. j. C. de ac cusa. & l. nō iō minus. cum sim. Itē & ille, qui dat aliquid mortiferū bibere vel comedere, vt puta venenū, mandragorā, vel serpentē, vel cicutā, vel q̄d simile. ff. eo. l. iii. §. alio. Itē ille, qui misit aliquē per aliquā viā vt occideretur dolose, sciens ibi esse homicidas vel inimicos suos. ff. eod. l. §. itē autor. Itē illi, qui fuit autor seditionis, vt d. §. itē autor. Itē & ille, qui castrauit hominē vel puerum cā libidinis faciendæ, vt d. l. eiusdē. §. qui hominē. Itē & ille, qui mulierē cogit, vt eijceret partum iā animatū & viuum. ff. de pę. l. Cicero. Item & mulier, q̄ partū eiecit animatū, vt ff. de sicc. l. si mulierē. & ff. de extraor. cri. l. Diuus. not. Itē & q̄ dat bibere vel comedere mulieri prægnanti, vt partū eijciat, vt ff. de pœn. l. si quis aliquid. §. abortiuū. Itē qui facit vt nec vir, nec mulier possit generare arg. ff. de sicc. l. si mulierē. extra de homic. c. si q̄s. Itē & q̄ facit, vt non possit mulier parere partū. extra de homi. c. si quis. Item iudex, vel potestas vel alius officialis, qui facit aliquē cōfiteri contra veritatē, propter q̄ innocens occidatur. ff. de sicca. l. j. & l iii. §. qui fal. Itē & ille, qui se castrari fecit, & ille, qui eū castrauit. ff. de sicc. l. iiii. §. fin. Itē & ille, qui fecit instr̄m ad hominē castrandū, vt ff. eo. l. hi quoq;. §. i. & l. seq. Item qui homicidium facit vel fieri facit. C. de accusa. l. non iō ff. ad Sil. l. si certus sit percussor. ff. de sicc. l. nihil. Item gn̄aliter quicunq; alium occidit vel occidi fecit spōte & dolo malo, vel aliquid dolose facit, ꝑpter quod aliquis moriat̄, de homicidio tenetur. Item consocii & participantes. qui scienter dederunt auxiliū & fauorē operādo in delicto. † Nā agentes & consentien- 5
b tes pari pęna [b] puniunt̄, & de homicidio tenentur. ff. eo. l. i. in prin. de parrici. l. verum. de adul. l. is cuius ope. nā hic desiderat̄ dolus, & nō sufficit culpa ff. de sicc. l. & lege. & facit. ff. eod. l. nihil & l. qui eo. licet de culpa puniat̄, sed nō ad mortē, qui culpa deliquit & occidit. ff. eo. l. j. §. sed si culpa. & l. iii. §. fi. & l. i. lege. Cor. §. si quis quod est notandū.
6 † Pęna autē homicidii est pęna capitis & mortis regulariter. iuxta illud, homicida, parricida quod fecit expectet. C. de episco. aud. l. iii. §. fi. de parri. & l. penult. §. qui aliis ꝑsonis. instit. de pub. iud. itē lex Iul. de sicc. & ibi no. iuxta illud. qui gladio ferit, gladio peribit. Fallit tamen in quibusdam personis, quæ committunt homicidium, & non

nõ tenentur de homicidio, nec puniuntur, vt est videre in infante,[c] & furioso, qui nõ puniuntur de homicidio, vt ff. eod. l. quo in fans vel furiosus. ff. de offic. præsid. l. Diuus. Itẽ in eo, qui cũ claua vel alia re homicidiũ cõmisit, nõ animo occidendi, vt ff. eo. l. j. §: sed si claua. Itẽ neque in marito, qui occidit mulierẽ deprehensam in adulterio. ff. eo. l. j. §. sed & quæcunque nõ punitur ad mortẽ, vt ff. de adulte. l. si adulteriũ. §. nã & Diuus. Itẽ in eo, qui occidit furẽ nocturnũ. ff. eo. l. furẽ. Itẽ in eo, qui occiditur in rixa, & nescitur cuius ictu perijt, vt ff. eo. l. fi. Item generaliter in omni alio casu, in quo q̃s potest aliũ occidere de iure ad sui defensionẽ, vel rerũ suarũ, vel filiorũ, vel parẽtũ, vel similiũ personarũ &c. vt plene supra de personis q̃ poss. offen. sine pœ. &c. nã isti nõ tenentur de homicidio, licet homicidium faciant. Itẽ & si casu fecit. vt C. de sicc. l. j. & l. eũ qui. ff. de pœ. l. respiciendũ. §. casu. Item maxima dementia, vt factũ à demẽtissimo vt ff. de pœ. l. aut facta. §. euentus Itẽ ebrietas[d] excusat ab homicidio. xv. q. ii. c. fane. & c. inebriarunt. §. insania. xv. q. j. si quis insaniæ. & si fiat ad defensionem suã, vel rerũ suarũ, vel filiorũ, & similium vt supradictũ est. Itẽ ætas excusat vt in impubere nõ doli capace, vt ff. de pœ. l. impunitas. Itẽ furor[e] vt ff. de offi. p̃sid. l. Diuus. Itẽ ẽt in similibus vt no. infra ti. de insultu & & defen. & not. de hoc Gof. in summa sua extra de pœn. in fi. Sunt aũt multæ personæ, q̃ non cõmittũt homicidiũ, & tñ dãnantur ad mortẽ, vt no. supra de personis, q̃ poss. ad mor. cõdẽnari.

7 † Sed nunquid in homicidio cõmisso præsumitur dolus? vide infra. in ti. l. n qõ. quid sit dolus & dolose factum. Respõ. non vr̃ nisi probetur. vt C. de dolo. l. dolũ. Econtra quod sic. Nã omne maleficiũ factũ, praue p̃sumitur actũ. C. de iniu. l. si nõ cõuicii. Itẽ alia ratione, quia oportet homicidã probare, ꝙ casu fecerit homicidiũ, si vult euitare pœnã, vnde contra ipsum p̃sumitur. C. de sicc. l. j. & l. eum q. quod verũ vr̃ de rigore iuris. Sed Azo. in summa. C. ad leg. Cor. de sicca. in fi. dicit ꝙ pœna homicidæ est ꝙ altiores deportantur humiliores bestiis subijciuntur, sed contra eum aperte est. ff. de parric. l. prima. §. qui alias personas. instituit de pub. iudi. §. item lex Cornel. de sicca. & quod ibi no.

ADDITIONES.

a Ad occidendum. Adde & intellige hic etiam si homicidium non sequatur, vt per Cep. conf. col. i. & ibi de pœna.

b Pari pœna. istud quomodo intelligatur vide plene per Cep. in consi. xxxii. col. iii. & per Alex. in consi. xv. in i. volu.

c Infante. Adde tamen ꝙ si est doli capax. infans cõmittit omne delictum præter carnis. l. auxiliũ. §. i. & ibi no. ff. de min. & sic punitur. quod etiam intellige, si sit talis infans proximus pubertati, vt dicit no. Ange. in l. impuberem. ff. de fur.

d Ebrietas. Adde Barto. in l. aut facta. in prin. ff. de poen. & vide eundem in l. respiciendum. §. delinquunt. eo. ti. vbi dicit, ꝙ ebrietas non excusat. de quo per Ro. in l. i. in princi. col. iiii. ff. de ver. ob. & vide do. Mar. Socin. in repet. c. ad audientiam de homic. & per Ang. Aretinum in tract. malef. in versi. scienter. col. viii. & adde quod etiam si dormiendo quis delinquit, quod excusatur de quo p Bar. in l. pen. ff. de parric. Pet. de Anch. & Io. de Imo. in cle. furiosus. extra de homici. & Bar. in l. v. m. ff. de iusti. & iure. & per Flo. in l. si seruus seruum. §. si fornicarius. ff. ad l. Aquil. & in locis supra allegatis.

e Furor. De hoc vide in locis supra proxi. alle. & adde quid de habente dilucida interualla, si delinquit an præsumatur delictum factum tempore furoris vel sanæ mentis. de quo doc. in repe. cle. i. de homic. & adde quod si quis delinquat tempore sanæ mentis, & in præsenti sit in furore. non potest puniri de tali delicto. ita Bald. singulariter quem vide in l. furiosum. C. qui testa. fac. pos. de quo vide latissime per Franc. Aretium in l. ex facto. col. v. circa medium ver. vtrum pro homicida. ff. de vul. & pup. quem omnino vide.

De insultu, percussione, defensione & qui excusantur à delicto. Rub. 12

SVMMARIVM

1 *Insultus quid sit.*

2 *Insultans alium sine armis, illum tamen non tãgens quomodo puniatur.*

3 *Insultus factus ab aliquo habente ensem ad latus, illo tamen non euaginato, si ordinatum sit, quod insultans cum armis puniatur in x. an puniatur in x.*

4 *Insultum faciens ad porticum domus alicuius, siue sit propria siue sit conducta, uel gratis concessa, stante ordine quod insultum faciẽs ad domum alicuius puniatur in c. quomodo puniatur.*

5 *Insultu à pluribus facto contra unum stante ordine, quod qui fecerit insultum puniatur in x. an quilibet insultantium condemnabitur in x.*

6 *Insultu facto ab uno contra plures, an pro uno insultu*

insultu uel pro pluribus teneatur, & an pro una pœna

7 Insultus factus contra Mar. & illo vulnerato, an fiet condemnatio de insultu per se, etiam de vulnere aut de vulnere tantum.

8 Vulneratus siue occidēs ad defensionem illū, qui cōtra eū irato animo, et ense euaginato ibat, an teneatur de vulnerato uel de occiso?

9 Defendere se aut ad sui defensionem aliquid facere & quando aliquis dicatur.

10 Defendere se cum armis quod liceat, quamuis insultans uelit se sine armis offendere.

11 Resistere quomodo possim quando in rebus mihi fit uis.

12 Vulnerato te à Mar. si ille incontinenti aufugiat, & tu prosequendo ipsum vulnerasti an puniaris.

13 Insultātibus se duobus adinuicē, quolibet eorū dicente alter incepit quis condemnabitur.

14 Vulnerato seu occiso in uia Mar qui erat malæ conditionis & famæ à Titio, qui erat bonæ cōditionis & famæ dum se defendit à Mar. tamen hoc probare non potest, nisi per suum iuramentum quid fiet.

15 Vulnus intulit Titius animo occidendi Sempronium an de homicidio punietur, licet non sequatur mors.

16 Vulnerato Titio, puta cum gladio, si pluribus diebus iacuit postea surgat, & huc atque illuc erat, deinde subito moriatur, an vulnerans erit puniendus de vulnere tantum uel de occiso.

17 Vulnerato in causa mortis, an debeat credi, si dicat q̄d talis eū uulnerauit seu insultauit.

18 Ludentibus pluribus unus alium percussit nunquid puniatur.

19 Vulnus intulit Titius existens in uia Caio existenti in domo proijciendo ensem in domum, si sit ordinatum, quod in duplo puniatur percutiens aliquem in domo sua, an pœna dupli punietur Titius.

20 Statuto dicente qui alium percusserit in facie, puniatur in centum lib. aliud dicit, qui percusserit in platea, condemnetur pœna dupli, aliud dicit omnes pœnæ duplicentur de nocte aliquis percussit alium in facie in platea & tempore noctis, an omnes pœnæ duplicabuntur an solum pœna librarum centum.

21 Percussit Titius quendam in uia priuata, per quā itur publice an stante ordinatione quod percutiens in uia publica puniatur pœna dupli Titius punietur pœna dupli.

22 Insultum fecit aliquis & vulnus intulit ex quo mors sequuta est, si stat ordinatio q̄d pro insultu puniatur in x. lib. pro vulnere in c. pro homicidio in mille, an iste punietur de singulis maleficijs & diuersis pœnis.

23 Vulnerauit Mar Ioan. qui sua culpa mortuus est, puta propter coitum uel imperitiam medicorū, an Mar. cōdemnabitur de homicidio.

24 Auxilium præstans, instigans & consilium dans, an puniatur. & uide plura exempla, siue casus.

25 Martinus à pluribus et insultatus et uulneratus dicitur accusatus Titius quod dictū Martinum vulnerauit an sit audiendus Titius, si alterum non ipse fecisse probare uelit.

26 Vulneratus fuit à pluribus Martinus & pluribus percussionibus dicitur quod ex vulnere Titij mortuus est, ille vult probare quod nō audietur, & si probauerit, quid erit.

27 Ensem concedens dolose furioso, cum quo se interfecit an punietur.

28 Vulnerauit quis Titium in platea, si ordinatum sit, quod si quis vulnerauit aliquem puniatur in x libr. & aliud statutum sit, quod si quis deliquerit in platea puniatur pœna dupli. an pœna amborum statutorum punietur delinquens.

29 Statuto dicente, si quis percusserit aliquem cum sanguinis effusione, pro percussione puniatur in x. lib. quidam unica percussione, puta cum forpice intulit plura vulnera, qualiter condemnabitur.

30 Vulnerauerunt in rixa plures unum pluribus vulneribus, ex quibus mortuus est et nescitur ex cuius vulnere, cum omnia vulnera non sint mortalia qualiter punietur isti, & quid cum constat cuius ictu.

31 Vulnerauit Mar. aliquem vulnere non letali, sed decessit imperitia medici quomodo condemnabitur Martinus.

32 Medici quomodo eliguntur, qui habeant ferre iudicium de vulnere.

33 Medici vnius iudicio an stetur uel plures requirantur.

34 Vulnerauit seipsum quidā quomodo punietur.

35 Percussit Martinus Titi. dum uellet percutere Caium, uel dum vellet percutere canem percussit pertranseuntem, & mortuus est, an puniendus sit Martinus.

36 Percussi Titium volentem, qua pœna puniar.

37 *Percussi aliquem non cognoscebã, an puniar.*
38 *Insultauit & occidit Titius inimicum, & antequam id faceret, dixit quibusdam associate me vsque ad talem locum, quod fecerunt ignorantes intentionem illius, & cum fuerunt prope locum, ille antecessit, homicidium commisit, capitur homicida cum socijs quid erit.*
39 *Statutum dicit, qui percusserit potestatem, puniatur pœna dupli percussus fuit illius miles, an eadem pœna delinquens punietur.*
40 *Vulnerauit Titius Mar. condemnatus fuit in lib. xxv communi; Marti. vult repetere expẽsas factas pro medicis à vulnerãte, an possit.*
41 *Iniuriarum an agere poterit Marti. contra vulnerantem in superiori casu.*
42 *Occisus fuit Titius à Caio de mandato Sempronij, an Caio petenti poterit potestas procedere contra Sempronium.*
43 *Statuto puniente percussorem in lib. x. homicidam ad mortem, Martis vulnerauit aliquẽ, postea quis percussit, & interfecit, qualiter isti puniantur.*
44 *Statutum punit percutientem in domo pœna dupli quidam percussit in ecclesia vel molẽdino, an dupli pœna punietur.*
45 *Equus currens super quo erat, sessor, quendam occidit quomodo puniatur sessor ille.*
46 *Pœna dua diuersa si imponãtur ex forma duorum statutorum pro percussione, nec apparet quod statutũ sit prius quæ pœna imponatur.*
47 *Pœna legis & statuti, an quis possit puniri pro percussione uel alio maleficio.*
48 *Delinquens regulariter pœna debita est puniendus fallit in casibus hic enumeratis.*

VIA sæpe fiunt insultus, de his videamus. Et primo quid sit insultus, & quid potest dici.
1 † Insultus a est contra aliũ
a impetuosus ingressus, vñ insultare, est ira & impetuoso animo alterum aggredi, vt nomẽ sit cõsequens rei. insti. de dona. §. est alius. vel insultare est in alterũ
2 irato animo irruere. Sed qd † si aliquis facit cõtra te insultũ irato animo, vt dictũ est, sine armis non tñ te tetigit, qualiter punit, puto iniuriarũ. ff. de iniur. l. apud Labeone. §. j. in fi. si aũt te tetigit, similiter iniuriarum tenet, & æstimabit iniuria an sit atrox, vel nõ, & pro qualitate & atrocitate iniuriæ fiet codenat o. insti. de iniur. §. atrox. & ff. eo. l. prætor. §. fi. & l. se. & de hoc no. infra in tit.
3 de iniur. † Sed quid si ordinatũ est, q si aliqs fecerit iusultũ cũ armis puniat in x. Quidam habẽs arma ad latus, puta ensem, fecit insultũ cõtra aliquẽ, nõ tñ ensem euaginando nunqd puniet de insultu cũ armis? dic q sic, vt notabiliter not. Bar. in l. idẽ est, & si qs armis. versi. qui armati. ff. de vi & vi ar. qđ est notãdũ. & semp mẽti tenendũ, vt ipse Bar. dicit. Itẽ tenet Albe. de Rosa. in q.
4 statuto. in ij. parte q. xxxvj. † Sed qd si ordinatũ est, q si aliquis fecerit insultũ ad domũ alicuius puniat in duplo vel in cẽtũ lib. Aliqs fecit insultũ sub porticu domus. Rñ. quod dẽt eadẽ pena puniri. appellatione. n.
b domus porticus b cõtinet. ff. de leg. j. l. cum hic senatus. de leg. iij. l. prædijs. §. pen. ad fi.
c Et intelligo siue sit propria, siue cõducta, c vel gratis cõcessa, vt insti. ff. de iniur. §. domũ. Itẽ domus appellatione ois forma ædificij continet. ff. de inc. nd. rui. naufra. l. qui
5 ædes. in fi. † Sed qd si ordinatũ est, q q fecit insultũ puniat in x lib. plures faciunt insultũ cõtra aliquẽ simul & semel nunquid qlibet condemnabit in x. lib. Rñ. sic, qa tot vident iniuriæ esse, quot sunt iniuriãtes, vel iniuriã facientes vt ff. de iniur. l. si plures. ff. ad leg. Aquil. l. item Mela. §. si plures. & l. ita
6 vulneratus. ff. ad l. Aquil. † Sed quid ecõtra vnus fecit insultũ contra plures simul & semel, an teneat p pluribus insultibus & delictis, an solũ pro vno & vna pœna. Rñ. dicunt quidã, quod pro pluribus, qa tot vidẽtur fore insultus & delicta, quot fuerũt personæ, contra quas est insultatus. arg. eius qđ dr̃ tot sunt cõdemnationes. quot res. ff. de dona. l. senatus. & tot dicuntur esse stipula. &c. ff. de verb. ob. l. fi. & l. scire. cũ si. facit qđ no. extra de crimne falsi c. j. Alii contra qđ pro vno insultu tm̃, & pro vna pena puniatur, qa vbi est vnus solus insultus nõ põt dici qđ sint plures. cũ vnitas nõ capiat diuisionẽ &c. & impossibile est quod vnũ sit duo, & quod est impossibile nõ capit arg. insti. de inuti. stip. §. impossibile. ff. de regu. iur. l. impossibilium. Itẽ licet quis sit datus tutor pluribus pupillis simul & semel, vna est tutela & nõ plures, quia numerus pupillorũ nõ facit plures tutelas, sic nec plures insultus. ff. de excu. tu. l. tria onera. & l. is. §. fi. Numerus. n. personarũ nõ debet attendi. vt ff. de pœ. l. maiorem. & l. rescripta. §. i. i. respõ.

& facit

& facit ff. ad l. Aquil. l. illud. §. fin. ff. ar. furtis cæs. l. si plures. ibi, at si eadem &c. dic vt ibi. Itē quia penæ sunt molliendæ &c. vt ff. de pœ. l. pe. Itē quia iudex inquantū minus pōt habet condemnare, vt no. ff. de præto. stip. l. fi. & ff de pœ. l. si pces in fi. seruando leges, vt in auth. de iudic. §. omnis aūt. Et verius vř, si procedatur per inquisitionē contra Martinū q insultauit & insultū fecit cōtra tales &c. Non tamē nego, quin possit q libet agere de per se, de iniuria sibi facta via ordinaria per accusationē. Nā tunc ꝓ quo libet q accusat punietur, arg. C de ser. fugi. l. quicunque. ibi pro vnoquoque. &c. ff. de termi. mo. l. ii. vbi pro singulis &c. de priua.
7 deli l. nōnunquā, cū si. † Sed nūquid si Martinus fecit insultū, & in ipso insultu etiā vulnerauit nunquid de insultu de per se, & ēt de vulnere punietur, aut de vulnere tantū? Respō. quod nō, cū hæc fuerint simul & se
d mel. d vnde cū vnū sine altero quasi esse nō potuerit de vulnere tm̄ quasi de maiori delicto debet puniri & nō de insultu per se. argu. de modo mul. l. fi. ibi, si id incontinenti &c. C. ad l. Iul. de vi publica, l. qm̄. secus si ex interuallo fecisse primo insultū, postea vul-
e nus. Nā tūc de vtroq; e teneret cū diuersa essent delicta, nec vnū tolleret ꝑ aliud, vt ff. ad l. Aquil. l. illud. §. si vero. & C. de accusa. l. q de crimine facit ff. de priua. delic. l. nōnunquā. cū si. & ibi ēt no. de maiori delicto dixi, q a maius ꝑfertur minori. arg. C. q accusa. non pos. l. i. C de ordi. iudi. l. i. cū simi.
8 † Sed quid si Titius cū gladio euaginato animo irato venit cōtra te stringendo gladiū, tu dubitas, ne te vulneret vel occidat cū gladio, tu cū tuo gladio ipsum percutis ad tui defensionē, & vulneras vel occidis. quæro
f an tu đ vulnerato vel occiso tenearis. f R ñ. nō. vt C. ad l. Cor. de sicca. l. is qui aggressorē. ff. ad l. Aqui. l. sed & si quemcunq; ferro. & est rō, q a nō licet aliquē insultare nec aggredi, & nō dēt qs expectare se prius per-
g cuti quā ipse percutiat g cū sufficiat terror armorū &c. vt ff. de vi & vi arm. l. iii. §. i. Itē quia cuilibet licitū est se defendere de iure ciuili, vt ff. de iust. & iur. l. vt vim. & de iure cano. extra de sen. excō. c. si vero de homi. c. significasti. etiā iure naturali. i. dist. ius naturale. Et quicquid ad suā defensionē quis facit iuste facere vř, vt d. l. vt vim. & d. l. is q aggressorē, & quod iuste fit nullam pœna
9 merer. C. de adul. l. Graccus. cū si. † Sed qñ dicat quis facere ad sui defensionē. Respō. qñ aliquis venit contra te irato animo cum gladio in manu volens te percutere vel occidere, qđ ius ꝑsumit si stringit gladiū. ff. de sicca. l. i. §. Diuus & vidēs hoc dubitas ne te vulneret vel occidat, percutis ipsum anteq̄ te percutiat vel vulneret, & vulneras ipsum vel occidis, non dēs expectare vt ipse prius te percutiat, cū sufficiat timor armorū. arg. ff. de vi & vi ar. l. iii. § q armati. & §. cū ig t. dūmodo semel ꝑcutiat tm̄. Sed tñ si te vellet iterū percutere, licitū est tibi repercutere ipsum, & nō aliter, vt puto, q a nō esset defensio, sed vindicta, sed tñ si tu ira vel timore ductus, & motus ne te percuteret vel occideret, potius quā te percutiat ex proposito vel dolo percutis illū, excedis modum in vulnerando nō teneris, vt extra de senten. excō. c. si vero. §. pe. & c perpendimus. ff. de reg. iur. l. qđ calore. Idē dico si post percussionē in te vel vulnus illatū, tu incōtinenti, ipsum vulneras anteq̄ vadas ad extraneos actus, vt d. §. cū igitur, quia videris facere ad tui defensionē. C. vñ vi. l. i. & maxime si ipse volebat te iterū percutere. ff. ad l. Aql. l. si ex plagis. §. tabernarius. & l. scientiā. §. sed si offendi. & est rō q a ille est in culpa volendo te offendere, & prouocādo te ad irā. Vnde si ipsum sua culpa offendis, sibi imputer, vt ff. de reg. iur. l. dānū. & l quod calore. arg. si qua. pau fe. di. l. i. §. si cū arietes & ii. q iii. c. si quis iratus. ff. de adul. l. ait lex. § fi. Et idē dico si fiat defensione personarū, q a licitū est defendere, vt filiorū, & parentū, & vxoris, & similiū, vt no. supra de personis q̄ possint offendere sine pœna. Et qđ dixi in-
h continēti, nō ex interuallo. h Facit ad hoc. C. de epis. & cle. l. raptores, ibi tēpore inuasionis &c. ibi. & ī flagrāti adhuc delicto &c. Nā si fieret ex internallo esset vindicta, & nō defensio. & hoc nō licet. vt ff. de iudic. l. nullus. Itē intelligo ꝑdicta vera esse, dum-
i modo fiant cū moderamine i defensionis, vt si ipse, q te insultat velit te offendere cū armis, & tu te defendis cū armis, & si sine ar-
10 mis, & tu sine armis. † Saluo qđ si ipse esset fortior te valde, & vellet te offendere sine armis, qđ tibi licet cum armis te defendere, & resistere, ꝑp inæqualitatē fortitudinis, vt no. C. vnde vi. l. i. Et prædicta vera sunt qñ fit contra personam contra quā debet

11 fieri defensio incontinenti. †Si aūt fieret in rebus, vt quia expellor per vim de possessione rei meæ, tunc nō solum licet mihi resistere & defendere incontinenti, sed ēt ex interuallo p me, & ēt conuocatis amicis, vt ff. de vi & vi arm. l. iij. §. j. & §. cū igit. ubi de hoc, & de ista materia no. extra de homic. c. si-
12 gnificasti. & xxiij. q. j. c. qđ militare. †Sed quid si Martinus te vulnerauit & incōtinēti aufugit, & i psequēdo & fugiēdo ipsum vulnerasti? Rñ. puniendus es. quia potius videris facere ad vindictā quā ad defensionē. quod nō licet. C. de iudæ. l. nullus. C. vnde vi. l. i. & hoc non. Goff. in sua summa.
13 extra de homic. circa fi. †Sed quid si duo insultauerunt se adinuicē vel percusserunt, quilibet dicit quod alter incipit & fecit ad suā defensionē, nec aliter ostēdatur de maleficio. quid psumendum in dubio? Rñdeo presumendum est contra eū, qui cōsuetus est rixari, & talia maleficia cōmittere, quia q semel malus &c. vt de reg. iur. l. q semel. ff. de accu. l. si cui. §. eisdē crimi. Itē cōsuetudo malorum est potius velle rixari, quā illius, qui non sit assuetus, vt ff. de lib. & post. l. si qs posthumos. & facit. ff. de pigno. acti. l. vniuersorū. ibi, solebat &c. ad Macedon. l.
14 sed & Iul. §. qđ dicimus. cum si. †Sed quid si Martinus est homo malæ conditionis & famæ, assuetus ēt latrocinia & robarias, furta, & homicidia cōmittere, & de talib9 alias extitit cōdemnatus. quidam homo bonæ famæ & conditionis eundo per viam fuit insultatus ab ipso Martin. qui volebat ipsum occidere vel robare. Iste bon9 homo ad sui defensionē dictū Marti. vulnerauit vel occidit, nō tñ pōt probare pdicta, nisi per suū iuramentū, modo quærit qd iuris? Rñdeo, & primo vī quod sit puniendus, qui deliqt vt ff. de sicc. l. i. §. Dius. & §. qui hominē ff. ad l. Aquil. l. qua actione. §. occisum. q a nō deficit ius, sed pbatio. l. duo sunt. de testa. tu te. Si enim probaretur per testes, q ad sui defensionē fecisset excusatus esset ff. de iust. & iure. l. vt vim. Ecōtra vī quod iste sit absoluendus, quia licitum est insultācem & latrocinantē occidere ff. de sicca. l. is qui aggressorem. Nam dictus Marti. cōsuetus est mala committere, vnde præsumendum est contra eum, quod ipse inceperit, & voluerit suam malam consuetudinem retinere, cū semel malus semper psumitur malus &c. & pro isto bono homine bonum est presumendum, vt illud quod fecerit si bonum, & licitum est se defendere, vt d. l. vt vim. & de sen. excō. c. si vero. Item fama istius debet isti prodesse, & mala fama illius debet illi nocere, vt ff. de qō. l. de minore. ibi, vel eius existimationis &c. facit ff. de tuto. & cura. datis ab iis. l. sed & personā cū simil. vnde debet absolui dūmodo purget se suo iuramēto, q fecit ad suā defensionē. Nā & alias per sacramentū quis purgat. C. de iis, q ad eccle. cōfu. l. psenti. §. & faue. de pœ. iud. qui male iudic. auth. nouo iure. C. de iure deli. l. scimus. §. si vero. Sed ille, q in tali casu habet iudicare, diligenter aduertat cōditiones & qualitates personarū, & oīa alia q in talibus sunt considerāda, vt ff de pœ. l. aut fa-
15 cta. & q iustū fuerit faciat & obseruet. †sed quid si Martinus insultauit & insultū fecit cōtra l. & cū gladio vulnerauerit & pcussit aīo occidendi, nō tñ occidit, nūquid de homicidio punietur? Rñdeo sic de rigore iuris, vt ff. de sicc. l. j. § Diuus. de penis l. aut facta. § euētus. C. de sicc. l si is qui cum telo. Nā in talibus volūtas & actus pro facto reputatur, vt ff de siccar. l. iij. & l. diuus. sed de cōsuetudine generali & fm formā statutorum secus est. quia licet quis vulneret aīo occidendi, si nō occidit, de vulnere puni-
16 tur, & nō de homicidio. †sed quid si aliquis fuit insultatus & vulneratus cū gladio vel alia re, ita q iacuit plurib9 diebus, & postea surrexit, ita q videbat liberatus, vel ibat p viā huc & illuc, postea subito morit, quęrit an ille, qui vulnerauit sit puniendus de homicidio, aut de vulnere tm? Rñ. aut vulnus fuit mortale & illatū in tali parte corporis, quo homines solent perire, tūc psumit mortuus ex vulnere, siue occasione vulneris, si nondū cōsolidatio vulneris facta erat, vt ff. ad l. Aquil. l. qui occidit. §. fi. & l. ita vulneratus. in prin. & l. huic si seruus. i fi. nisi probetur qđ ex alia cā, vt ex veneno, vel coitu, vel vino, vel mala custodia &c. sit mortuus. Si aūt vulnus nō erat mortale, nec in loco periculoso corporis, nō psumitur mortuus ex vulnere, sed ex alia cā, nisi pbetur quod occasione febris supueniētis occasione vulneris moriatur, vel simili causa. Nā tūc punietur de occiso, si habuit animū occidendi, quia non refert vtrum quis occidat, an det causam morti. ff. de sicca. l. nihil & hoc

casu stabitur iudicio medicorum, vtrum sit mortuus ex vulnere vel occisione vulneris vt probatur extra de homic.c. significasti. Nã creditur medico in arte sua, vt C. de re mili.l. semel.ff. de statu libe.l. septimo mẽse. & cuilibet alij in sua arte. C. de pondere & auri illa.l.fi.ff. si mensor.fal.mo.dix.l.j. ex-
17 tra de præsum.c. qui iudicante. † Sed nun-
l quid debeat credi insultato [l] vel vulnerato in casu mortis si dixerit q Marti.eũ insultauit, vel vulnerauit? R.ñ. nõ, nisi aliter per testes probet.ff. ad Silla.l. si qs.§.i. & l. casus.
18 † Sed quid si plures ludebant [m] & luden-
m do & currẽdo vnus percussit aliũ, nunquid puniat? R.ñ. nõ, si percussio fuerit leuis, & nõ studiose facta.ff. de sicca.l. in l.arg. ff. de ædi.edic.l.j.§. proinde.ff. de ven. inspi.l.j. in fi. Sed tñ si ludẽdo percuteret cũ gladio, vel alia re malitiose, dicẽs ludẽs feci, nõ excusatur, sed punit. vt extra de præsum.c.j. ff. ad l. Aquil.l. nam ludus. Itẽ qs ludos appellat, ex quibus crimina oriuntur &c. vt in procemio.ff. illud vero satis. versi. qs.n. ludos &c.
19 † Sed quid si ordinatũ est, quod si quis percussit aliquẽ in domo sua puniat pœna dupli. pone dũ aliquis esset in via, proiecit gladiũ vel rem aliquã cõtra aliquẽ existentẽ in domo sua, & eũ percussit, quæritur an pœ
n na dupli debeat puniri. Respõ. vr̃ qđ nõ, [n] quia percussor nõ erat in domo percussi vt ordinamentũ vr̃ dicere, cũ à verbis ordinamenti nõ sit receden.ff. de lega.iij.l. nõ aliter. ad munici.l. cõstitutus. de exercitoria.l. j.§. ergo. Itẽ domus dr̃ quæ constat ex tecto & pariete & fundamẽto, vt ff. de verb. signi.l. ædificia. & l. cũ taberna. & cũ non sic fuerit in domo, sed in via, nõ vr̃ puniendus. Itẽ qa dictio, in, significat locũ &c. Econtra vr̃, q puniri debeat pœna dupli cũ proiecit gladiũ, vt ff. ad l. Aquil.l. itẽ Mela.§. si plures. Itẽ qa voluntatẽ habuit, & actũ fecit, vt ff. de sicca.l. Diuus. & nihil interest &c.ff. de sicca.l. nihil. Itẽ & locus aggrauat delictũ. C. de adul.l. Gracchus. Itẽ quia domus est tutissimũ refugiũ.ff. de in ius voc.l. pleriq;. Itẽ qui prope domũ est, videtur in domo esse. argumẽto. C. de his qui ad ecclesiã cõfugiunt.l. præsenti.§. quid in finibus. ff. de procuratori.l. & qui in orto. ff. de lega.iij.l. prædijs.§. pen. & fina. cũ simi. & hoc verius
20 videtur. † Sed quid si dicatur in statuto q si quis percusserit aliquẽ in facie, puniatur in centum lib. & aliud statutũ dicit, q si aliquis percusserit in platea, condemnetur pęna dupli. Aliud statutũ dicit, qđ omnes pœnæ duplicẽtur de nocte contingit quod aliquis percussit aliquẽ in facie, & platea, & noctis tẽpore, quæritur modo an oẽs & singulæ pœnæ in statutis cõtentæ debeant duplicari an solũ principalis pęna in lib. centũ. Responde & videtur q oẽs & singulæ pœnæ sint seruandæ, cũ statuta hoc dicant, & eorũ forma est seruanda. ff. ad munici. l. cõstitutionib. nec à verbis statutorũ est recedẽdum l. non aliter. & de leg.iij. & l.j.§. ergo. ff. de exercit. nec vnũ delictũ tollit aliud.ff. de priua. delict.l. nunquã plura. cum simil. Contra q sola pęna centũ libra. debeat duplicari, & semel tantũ. argu.ff. de peti. hære. l. item veniunt.§. cum prædiximus. & §. itẽ videndum. Nã in actione quod met. cau. solum simplex quadruplatur. sic & in casu nostro sola pœna centũ lib. quæ est principalis debet dupliçari. arg.ff. quod met. cau.l. si cum exceptione.§. hæc autem. & §. quadruplatur. Itẽ quia sola originalis æstimatio cõsideratur, nõ tamẽ qđ deinde nascitur vel occidit, vt ff. de pecu.l. id quod.§ j.ff. de furtis.l. in furti ac. & l. vulgaris.§. j. vi bon. rapto.l.ij. & l. nec.ff. de pœn.l. sanctio legum. in fi. cum sim. & hoc videtur verius, qa pœnæ sunt moliẽdæ.ff. de pęn.l. interpretatio-
21 ne.ff. de præto. stipula.l. fi. † Sed quid si ordinatum est quod si quis percusserit aliquẽ in via publica puniatur pœna dupli. quidã percussit in via priuata, sed tamẽ per eã publice itur, quid iuris? Respon. q debet eadẽ pœna puniri, quia talis via priuata debet haberi pro publica postquã per eam publicè itur.ff. de ijs, qui deie. vel effud.l.j. ibi, dum modo &c.ff. si mens. fal. mo. dixe.l. fin. cũ si.
22 † Sed quid si ordinatum est, q pro insultu quis puniatur in x. lib. & pro vulnere in c. li. & p homicidio in mille lib. Pone q aliqs fecit insultũ, & vulnus, ex quo mors secuta est nunquid punietur de singulis maleficijs & diuersis pœnis? Respon. sic videtur, quia tria videntur esse delicta & diuersa, & vnũ non est aliud.ff. de priua. delic.l. nunq. plura. Econtra vr̃. ad l. Iul. de vi publ.l. qui. Sol. videtur q legem ista delicta simul & semel fuerint commissa, q tunc de vno, sed de maiori, vt de homicidio. cum vnum videatur maleficium ratione continuationis.

Si autem ex interuallo, vt quia insultauit & postea percussit. tunc de pluribus puniatur. ff. ad l. Aquil. l. illud. §. fi. vbi de hoc C. de ac cu. l. qui de crimine. ff. de iniur. l. prętor. §. si
23 plures. †Sed q̄d Martinus vulnerauit Ioã. & ipse Ioan. sua culpa vt propter coitũ, vel aliã causam, vel malã custodiã, vel quia nõ faciebat se medicare, quod si fecisset conua luisset, mortuus est, nunquid Marti. condẽnabitur de homicidio? Respõ. nõ vr̃. vt extra de homici. c. tua nos. Nã damnũ quod quis sua culpa sentit, imputet. ff. de reg. iur.
o l. damno. sed de vulnerato ° tantũ, & hoc debet cõstare per testes duos, vt ff. de testi. l. vbi vel iudicio medicorũ. extra de homic. c. iudicasti. C. de re milit. l. semel. Idẽ puto si per imperitiã medici est mortuus, vt de vulnerato tãtũ, nõ de homicidio puniatur. ff. ad l. Aquil. l. si seruus seruũ. §. si cal. ff. de ædili. edict. l. quod si nolit. §. qui mancipiũ.
24 institu. ad l. Aquil. §. imperitia. cum si. †Sed quid si vnus cœpit Martinũ, per pannos & ipsum tenuit dolose, & alius superuenit & vulnerauit nũquid vterque tenetur? Rñde sic. ff. ad leg. Aquil. l. itẽ Mela. §. sed si alius. & l. ita vulneratus. quia nõ interest vtrũ q̄s occidat, vel prębeat causam mortis. ff. de sic car. l. nihil, de parrici. l. vtrum. Idem est in illo. qui scienter & dolose dat auxiliũ cooperando ad maleficiũ cõmittendũ, quia vterque tunc similiter tenetur. insti. ad l. Aquil. §. opere. & §. si vero. Idẽ & in illo, cuius instigatione est delictũ cõmissum, vt ff. si qua. pau. fe. di. l. j. §. sed si instigati. cũ si. Idẽ & in illo, q̄ scienter & dolose accomodauit gladiũ ad maleficiũ committendũ, vel ferramentũ, vel scalas. insti. de furtis. §. opere. ff. de fur. l. si pignus. §. qui ferramentũ. ff. ad l. Aquil. l. qua actione. §. Celsus. Idẽ & in eo, qui persuasit alicui, vt maleficiũ perpetraret, qui aliter nõ erat facturus. extra de homi. c. sicut. §. qui vero. ff. de seruo cor. l. j. §. persuadere C. de furt. l. si quis persuaserit. Idẽ & in eo, qui accommodauit domũ sciẽter ad adulteriũ cõmittendũ, vt ff. de adult. l. is cui. & l. qui domo. & l. seq. Itẽ in similib. est dicendũ. Nã agẽtes & consentientes dolose & scienter, ita q̃ consentiant & agant, pari pœna &c. C. de epis. & cle. l. si quenq̃. extra de offi. dele. c. i. Et est quadruplex cõsensus, vt ibi not. Et idem dico de illo qui mandauit fieri maleficiũ. q̃ vterque puniatur, vt C. de acc. l. non ideo minus. ff. de iniur. l. nõ solũ in princ. & §. si mandato. si autẽ dedit consiliũ solũ ad delinquẽdũ. aut ille q̄ delinquit etiã erat aliàs facturus sine tali consilio, tunc non vr̃ teneri de tali consilio. Si autẽ non erat facturus sine tali consilio, & tunc de consilio erat puniendus, vt not. insti. de oblig. quæ ex quasi deli. §. certe. de iniur. §. pe. institu. manda. §. tua. ff. de regu. iur. l. cõsilij. & optime facit extra de homici. c sicut dignũ. §. quia vero. & seq. & §. de
25 cætero. & §. seq. † Sed quid Io. insultatus à pluribus & vulneratus, dicitur q̃ V. ipsum vulnerauit. ipse vult probare q̃ alius vulnerauit vel occidit, nunquid est audiendus? Rñ. sic vt ff. ad l. Aqui. l. ita vulneratus. §. fi. de q̃õnib. l. i. §. si quis vltro. ibi, de innocen-
26 tia sua &c. C. de decurio. l. ii. †Sed quid pone q̃ M. fuit à pluribus vulneratus, & percussus pluribus percussionibus, dr̃ quod ex vulnere Alberti mortuus est, ipse vult probare, q̃ ipse intulit in tali parte corporis, q̃ ex tali vulnere nõ potuisset mori, aut vult probare q̃ alius intulit vulnus mortale, & in tali parte corporis, q̃ illud tale vulnus fuit mortale, nunquid est audiendus? puto quod sic. ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. §. fi. de quæst. l. i. §. si quis vltro. ibi, de innocentia sua &c. cũ si. & si hoc probat, debet de vulnere, nõ de occiso puniri. & fit talis probatio per testes vel p̱ medicos, quibus magis est credendũ p̱p̱ experientiã artis suæ, vt ff. de statu ho. l. septimo mense, & l. Diuus extra de homic. c. significasti. c. cõstitutum esset. ibi, experto credo, &c. de re mili.
27 l. semel. †Sed quid si aliquis dolose accommodauit gladium cuidam furioso, quo tñ se vulnerauerit vel occidit nunquid est puniendus? Rñ. sic. ff. ad l. Aquil. l. qua actio. §. Celsus ad l. Cor. de sicca. l. nihil. de parri
28 ci. vtrũ cum si. † Sed quid ordinatũ est, q̄d si quis vulnerauerit aliquẽ, puniatur in x. li. aliud statutũ est, q̃ si q̄s delinquerit in platea, q̃ pœna dupli puniatur. contingit q̃ q̄s vulnerauit in platea. quæritur vtrũ debeat pœna amborũ statutorũ puniri. Rñ. nõ vr̃, quia nõ debet quis duabus legibus puniri. de accu. l. senatus. facit. ff. de sepul. viol. l. sepulchra. de euict. l. quod dicitur. cũ si. Econtra q̄d sic, q̄a videntur esse duo delicta vnũ ratione percussionis, aliud ratione loci, vñ delictũ magis aggrauat. ff. de pę. l. aut facta. §. fi. nec

§.fi.nec vnũ tollit aliud.ff. de priua. delic.l.
nonnunq̃.cũ ſi.& hoc vidi pluries obſerua
ri. Sed tñ alij dicunt contra alia ratione, qa
pœnæ ſunt molliendæ &c.ff.de pœ.l.inter-
pretatione.Sed tñ maiori pœna punitur qa
maior trahit ad ſe minorẽ.arg.C.de ordi.in
l.i.C. q accu.nõ poſ.l.i.Alii dicũt ꝙ minor
29 eſt imponẽda ꝑ l.ſi pſes.in fi.cum ſi.† Sed
nunquid ordinatum eſt.ꝙ ſi qs percuſſerit
aliquẽ cũ ſanguinis effuſione puniat in x.
lib.quidã percuſsit,& in vna percuſsione fe
cit plura vulnera,vt cũ forcipe,vel menãdo
verſus faciẽ percuſsit in facie & pectore,vel
in facie & manu,quod eſt poſsibile. quærit
qualiter debeat cõdemnari. Rñ. dicunt qui
dã ꝙ ſolum in x.lib.cũ vna fuerit percuſsio.
& non plures.arg.ff.ar.fur.cæſ.l. ſi gemina
arbor.dic vt ibi.& ordinamentũ dicit pro ꝑ
cuſsione,& non pro quolibet vulnere. Vñ
cũ vna percuſsio fuerit,vnica pœna,videli-
cet x.li. exponenda quia forma ordinamẽ
ti eſt ſeruanda &c.ff.ad munic.l.cõſtitutus.
ff.de lega.iii.l.non aliter.ff.de exerci.l.i.§.er
go. Itẽ ꝙ nõ eſt expreſſe dictũ pro omiſſo
haberi debet.ff.de verb.obl.l.ſcire. & l. qđ
dicitur.§.quicquid. Sol. hoc eſſe verũ ꝑ di-
cta iura,ꝙ vna tm̃ pœna puniatur & opti-
me facit.ff.ad l.Aquil.l.illud.§.fi.ff. de acti.
emp.l.nõ nouũ. Secus ſi ordinamentũ dice
ret pro quolibet vulnere,tũc puto pro quo
libet eſſe puniẽdũ,licet fuerit vnica percuſ-
ſio.arg.ff.de iniur.l.pretor.§.ſi plures.C.de
ſer.fugiti.l.quicunq;.ibi pro vno quoq; vul
nere &c.Et idẽ puto ſi ſtatutũ diceret,quod
ſi quis vulnerauerit aliquẽ puniatur in x.li.
pro quolibet,licet ſit vna percuſsio. arg.ff.
de termi.mo.l.ij.ibi, pro ſingulis &c.& d.l.
30 quicunq;. † Sed quid ſi in rixa plures vul-
nerauerunt vnũ pluribus vulneribus,ex q-
bus mortuus eſt,neſcitur ex cuius vulnere
deceſſerit,cũ oĩa vulnera nõ ſint mortalia.
P querit qualiter iſti puniant. Rñ.dñt qdã ꝑ
omnes cõdẽnãdos ad mortẽ de homicidio
ꝑ l.iii.ff.de ſicca.§.fi.& l.itẽ Mela.§. ſi plu-
res.& l.ita vulneratus.ibi,denique &c.ff.ad
l.Aquil.& ff.de iniur.l. ſi plurs. Alii dicunt
contra, ꝙ nullus eſt ad mortẽ condẽnan-
dus, nec de homici.ſed de vulnerato tm̃.rõ
eſt,quia nõ cõſtat cuius ictu perierit,qđ eſſe
debet.C.de prob.l.ſancti.de pœ.l.q iniam.
ff.de ſicca.l.pe.& ſanctius eſt impunitũ faci
nus relinquere,q̃ &c.ff.de pœn.l.abſentẽ.
Itẽ qa ratione incertitudinis cõdẽnatio eui
tat.ff.de rei vend.l.Pompo.§.fin. Itẽ quod
ius non deficit,ſed ꝓbatio,vt in l. duo ſunt
Titij.ff.de teſt.tut.& ita de facto fuit cõſul-
tũ, vt nullus cõdẽnaret de homici. ſed ſolũ
de vulnerato ſed ſi conſtaret,qđ oẽs ordi-
naſſent occidere,& peruenerint ad actũ vul
nerãdo,ꝙ oẽs puniant de homicidio.Nam
agentes & conſentiẽtes &c. Si vero in rixa
cũ plures percuſſerãt, & cõſtare cuius ictu
mortuus eẽt, tũc ille ſolus de homicidio pu
nitur,alii de inſultu vel de vulnerato.qa nõ
ordinauerũt occidere.ff.de ſicca.l.fi.& l.i.§.
Diuus. de iniur.l.q iniuriarũ.xxiii.q. vlti.c.
fin.vbi de hoc.C.de ſicca.l.is qui cum telo.
Sunt tamẽ q dicunt,& bene, qđ ſi apparue
rit quis fuerit incæptor rixæ, qđ tũc ille ſo-
lus puniret de homicidio. etiã ſi nõ cõſtat
cuius ictu occiſus ſit.C.ad l. Iul.de vi publ.
l.qm̃.ibi,in ſuppliciũ &c.quaſi videat dediſ
ſe cauſam homicidii.Et nihil intereſt &c.ff.
de ſicca.l.nihil.nam & q cauſam damni dat
&c.ff.ad l. Aquil.l.q occidit. Itẽ incæptor ri
xæ eſt præ omnibus puniendus,vt d.l.qm̃.
ff.de ſer.cor.l in hoc iudicio.§.i.no.ff.đ dã.
infec.l.inter quos.§.i.arg.de ſiccar.l.i. cũ ſi.
Et hoc iuſtũ & æquum eſt, ne maleficiũ ſit
impunitũ.ff.ad l.Aquil l. ita vulneratus.alii
vero de vulnerato tm̃ vel de inſultu,& non
de homicidio,vt ſupra dictũ eſt, puniri de-
31 bent.† Sed quid Martinus vulnerauit ali-
quem & vulnus non erat mortale,ſed ꝑ im
peritiam medici deceſsit,an Martinus cõdẽ
nabitur de homicidio? rñ. nõ,ſed de vulne-
rato ſolũ.arg.ff.ad l.Aquil.l.q occidit. §.fi.
& de ædil.edic.l.qd ſi fugitiuus.§.mãcipiũ.
& ſtabitur iudicio medicorũ,vt extra de ho
mici.c. ſignificaſti.& ff.de ſtatu ho.l.ſepti-
32 mo menſe.cũ ſi.† Sed qũo medici eligunt?
reſpõ.de voluntate propinquorũ defuncti,
& conſenſu vulnerantis,vel iudicis arbitrio
eligentur.inſti.de ſatiſda.tu.§ ſinautẽ. de le
33 ga.iii.l.huius.§.i.† Sed nũquid ſtabitur iu-
q dicio vnius medici? nõ puto,ſed duo neceſ
ſario ſunt adhibendi.arg.ff.de teſti.l.vbi.C.
de re mili.l.ſemel.vbi dicit,medici,in plura
li numero.facit extra de homici c. ſignifica
ſti. Nam illud dicitur rectũ conſiliũ, quod
pluriũ iudicio roboratur &c. Itẽ vox vnius
vox nullius &c. C.de teſtib. Item dictum
vnius non iuſtificat, nec condemnat. xxiii.
q.ii.ad mortem.cum ſim.Bar.in l.ſi in rixa.

ff.ad l.Corel.de sicca.tenui, ꝙ statur dicto
vnius medici, si plures non reperiuntur.
34 †Sed quidā seipsum ꝑcusit & vulnerauit,
nunquid est puniendus. R ñ. sic pęna capita
li de iure cōi., nisi fecerit ob impatientiam
doloris vel tædio vitæ.ff.de re mili. l.omne
delictū.§. q se.de pœnis l.si quis aliquid.ii.
§.fi.de bon.eo.qui mor.sibi consci.l. fi.§.si
quis aūt.vel condēnabitur ƒm statuta loci.
Nā si sibi non pepercit,nec ei parcendū est
35 &c.& punit sicut si aliū vulnerasset. †Sed
quid, dum velles percutere Martinū, per-
cussisti alium. vel dum velles percutere ca
nem, vel auē percusisti alium ꝑtereuntē &
occidisti,nunquid puniēdus es? R ñ.sic in-
iuriarum.ff.de iniur.l.eum qui.§.si iniuriā.
vel saltē l.Aquil.ad dānū.vt ff.ad leg. Aql.
l.scientiā.§. sed si.Et rō est quia fuisti iu cul
pa,vnde teneris, vt dictum est,sed nō lege
Cor.de sicca.vt l.in lege.& l.Diuus.ff.ad le
gem Cor.de sicca. quia vr̄ factum potius
casu q̄ dolo & voluntate &c.vt ff.de pœ.l.
respiciendum.§.pe.vnde de homicidio nō
tenetur,nec l. Cor.de sicca.sed iniuriarum
vel Aquilia,vt dictum est.facit extra de ho
36 micidio.c.lator.& c.ex literis.& c.fin.†Sed
quid pone quod percussi Martinum volen
tem & consentientē,nunquid sim punien
dus.R ñdeo quod pro percussione vel iniu
ria alicui facta duæ oriuntur actiones, vna
quæ competit iniuriato, alia quæ competit
reipubl.cuius interest ne maleficia cōmit-
tantur.ff.de publ.l.licitatio.§. quod illicite.
& l.ita vulneratus cum si.ff.ad legē.Aqui.
sed si sit iniuria volenti nō potest agere vel
accusare,vt ff.de iniurijs.l.j.§. vsque adeo.
ff.de libero homine exhibendo.l.iij.§.si qs
volentem.Sed per hoc non tollitur ius rei-
publicæ. ff. de pactis.l. ius publicum. vnde
debet puniri ratione reipublicæ loci illius,
vt d.l.licitatio. §.quod illicite.ff.de sicc. l. in
lege.ff.de iniur.l.fi.§.si quis seruum. de pu
bli.iud.l.qui cœtu.de episc.audiē. l.raptor.
37 in fine.de seruo corrupto.l.si quis. † Sed
quid si percussi aliquē vel offendi quē non
cognosco, an sim puniendus? Respondeo
sic,nō minus q̄ si cognouissem. ff.de iniur.
l.eum.§.si iniuria.& §.seq.de seruo corru.
38 l.j.§.fina.cum simili. †Sed pone quæstio.
de facto.Quidam percussit quēdā inimicū
suum in loco quodā. dixit quibusdam as-
societate me vsque ad talem locum, & ipsi
fecerunt ignorātes de intentione ipsius,quē
associabāt.dum ipse appropinquaret ad lo-
cum,antecessit istos, qui ipsum associabāt,
& istū suum inimicum insultauit, & percus
sit,& occidit.Iste homicida cum ꝑdictis so-
ciis fuit captus,opponitur cōtra istos socios
ꝙ ipsi debent de homicidio puniri tanquā
socii & participes in homicidio & delicto.
Sed ipsi dicunt qđ nō fuerūt participes nec
scientes,& quod fuerūt decepti ab isto,qui
eos requisiuit vt ipsum associarent ad talē
locū,& ꝙ nō insultauerūt, ꝑcusserūt,vel oc
ciderunt.& ipse homicida confitetur,ꝙ eos
decepit, & ꝙ nihil dixerat eis, ꝙ vellet cō
mittere homicidiū , & qđ nō deliquerunt,
vt dixerat eis,q̄ritur quid iuris? Respon.&
dico,ꝙ ille, qui insultauit & occidit, est de
maleficio puniendus.ff.de sicca.l.i.§. & qui
hominem.ad l.Aquil.l.qua actione.§.occi-
sum,ne maleficium sit impunitum, vt l. ita
vulneratus ad legē Aquil.cū similibus. Sed
alii non tenentur nec puniētur, quia dece-
ptis & nō decipiētibus iura subueniunt. C.
si mi.se ma.dixe.l. ii. ff. ad velleia.l.si deci-
piēs. Si.n.constaret quod dedissent auxiliū
cooperando ad maleficiū cōmittendū, &
scienter associassent illū,q occidit,puniendi
tunc essent de homicidio pro tali ope & au
xilio,vt ff.de furt.l.furti §.ope.de adult.l.si
is cuius ope.de parric.l.vtrum.& l.seq. Nā
agentes & cōsentientes &c. Sed quia fuerūt
ignorantes,excusantur.l.quo naufragiū. §.
39 nō tātū.ff.de incē.rui.nauf. † Sed quid?or-
dinatū est ꝙ si quis percusserit potestatē,pu
niatur pęna dupli.contingit ꝙ quis percus-
sit militem eius,nunquid eadē pęna punit.
Respon.sic vr̄.arg.ad l.Iul.maie.l.quisquis.
Nā priuilegiū concessum potestati & suis fa
miliaribus vr̄ cōcessum.arg.C.ne fil.ꝓ pat.
auth.habita.Ecōtra ꝙ nō. Nā statutū dicit,
solū de potestate,& stricti iuris &c.de exer-
ci.l.i.§.ergo.ad munici.l.constitutus. Itē si
statuarii voluissent.hoc expressissent.C.de
cadu.tol.§.ne autē.quod nō fecerunt igitur
&c. Item istud est personale priuilegium
concessum solū in persona potestatis, vnde
personā nō trāsgreditur.ff.de aqua quoti.&
æsti.l.i.de rē mili.l.priuilegia.& l.fin. & hoc
40 verius videtur. † Sed quid,quidā percussit
& vulnerauit Marti. ꝓꝑ quod fuit condem
natus à cōi in lib.xxv. ꝑdictus Martin. vult
repetere expen. quas fecit pro medicatura
sua

sua ab ipso vulnerãte, nunquid possit? Resp̃o sic, quia ex maleficio cõmisso duæ oriũtur actiones, vna datur offenso, altera reipublicæ & cõi illius loci. ff. de publi. l. licitatio. §. q̃ illicite. & vna nõ tollit aliã. ff. de verbo. obli. l. nunquid. & quod possit petere expensas, ꝓbatur. extra de iniu. & dã. da. c. i. ff. ad l. Aq. l. qua actione. de iis, qui deie. vel effu. l. fi. sed ratio deformitatis nõ habetur, quia liberum corpus non recipit æstimationẽ. ff.
41 l. de iis qui deiece. vel effu. l. i. § sed cũ. †Sed nũquid põt agere iniuriã iste Mar. licet iste, percussus sit cõdẽnatus à cõi? Respon. sic, quia ex maleficio duæ oriuntur actiones vt dixi, vna datur iniuriato, alia cõi cuius interest ne maleficia cõmittãtur. ff. ad l. Aquil. l. quas actiones. de iis, q̃ deie. vel effu. l. fin. & l. ita vulneratus. ff. ad l. Aqui. & d. l. licitatio. §. quod illicite. nec vna tollitur ꝑ alterã, vt d. l. nunq̃. & ff. de iniu. l. si quis seruũ. inst. de
42 iniu. §. petitur. cum si. †Sed quidã nõ percussit, sed mandauit assassinamentũ & fecit percuti vel occidi, iste percussor fuit captus & punitus debita pœna, ptãs vult ꝓcedere cõtra illũ qui mãdauit fieri maleficiũ, nunquid põt? Respon. & vr̃ q̃ nõ põt. ar. vi bo. rap. l. is quoti. & ibi, alterius &c. quia nõ dẽt inquiri sæpius de dicto eiusdẽ. ff. nau. cau. stabu. l. licet. de ver. signi. l. sæpe. cũ sim. Ecõtra quod sic, vt ff. ad Silla. l. & si certus. C. de accusation. l. non ideo minus & est ratio, q̃a si plures delinquũt, pœna vnius nõ liberat alium. ff. ad legem Aquiliam. l. item Mela. §. si plures. de sicca. l. quidã. & l. nihil. cũ
43 similibus. & hoc verius. †Sed quid? ordinatum est, q̃ pro percussione condẽnetur in decem libris, ꝓ homicidio ad mortem condẽnetur. Pone q̃ vnus percussit & vulnerauit Martinũ, postea venit alius ipsum percussit & traxit ad mortem. qualiter punietur isti tales percussores? R̃ideo, q̃ primus percussor tenetur, & punietur de vulnerato, secũdus de occiso, vt ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. & l. ait prætor. xxiij. q. vlti. §. fi. extra de homici. c. significasti. vbi de hoc.
44 †Sed quid ordinatum est, quod si quis percusserit aliquẽ in domo, puniatur pęna dupli. percussio facta est in ecclesia, vel molendino. Respon. pęna dupli dẽt puniri, q̃a appellatione domus continetur ecclesia. C. de sacrosan. eccle. l. decernimus. & auth. si quas ruinas. Itẽ quia appellatione domus cõtinetur omnis forma ædificii. ff. de incẽ. ruin. naufrag. l. qui ædes. in fine. facit insti.
45 de iniur. §. domum. †Sed quid, quidam super equo currebat, & currendo occidit aliquem qualiter punietur? Respon. si dolose & data opera fecit, q̃ de occiso puniatur. Nam occisum dicimus qualitercũque occidatur, vt ff. ad l. Aquiliã. l. qua actione § i. ff. de siccar. l. in lege. & l. Diuus & l. nihil. Si vero non dolose fecit, aut ille locus erat deputatus ad currendum, & tunc non tenetur, nisi dolose fecisset & studiose. ff. ad legem Aquiliam. l. qua actione. §. si q̃is in colluctatione & l. si obstetrix. §. fin. Si autẽ ille locus erat priuatus & nõ deputatus ad currẽdum, tunc si ante proclamauit caue, caue, caue, tunc non tenetur de occiso, quia tunc constat ex eo, quod clamauit caue, caue, quod non habuit occidendi animũ, qui desideratur ff. de siccar. l. prima. §. Diuus. & l. in lege. & l. Diuus. & ad l. Aquiliã. l. si putator. d. l. qui foueas. facit extra de homic. c. significasti. Sed alii dicunt, q̃ si currebat per locum non deputatum ad currendum, quãuis proclamauerit, si sciebat equũ vitiosum & infrenatum, ita non q̃ poterat retinere, q̃ tunc, quia erat in aliqua culpa currendo, cum tali equo, puniatur l. Aquil. ad dãnum, non autem de homicid. quia nõ habuit animum occidendi &c. institu. ad l. Aquili. §. quod si putator. & §. impetu quoque. & §. sequen. & §. ita si quis. & fiet condemnatio in quinquaginta aureos, cum liberum corpus non accipiat æstimationem, & ad impensas vulneris &c. ff. de iis qui deiece. vel effu. l. i. § sed cum homo. & l. final.
46 †Sed quid si per percussionem factam imponuntur duæ pœnæ diuersæ ex forma diuersorum statutorũ, nec apparet quod statutum fuerit prius, nec posterius? Respon. quod minor pena est imponenda. ff. de pę. l. preses. in fi. & l. interpretatio. & de preto. stipu. l. fi. Sed si cõstaret, quale statutũ esset prius conditum. tunc illud seruatur. argu. C. de pac. l. pacta nouissima. & de leg. l. non
47 est nouum. cum simi. † Sed nunquid põt quis pro percussione vel alio maleficio puniri pœna statutorum & pęna legũ? Respõ. & vr̃ quod sic. C. de sepul. viola. l. qui sepulchra. § nihil enim derogatur. & ibi per Accur. in glos. ad verb. videtur impositum. & vide Bar. ibidem ponẽtem, q̃ si statutũ imponat

ponat pœnam pecuniariam pro homicido, non propterea pœna legis Cornel. de sicc. tollitur. Econtra ꝙ non, quia non potest quis pro eodē delicto duabus pęnis puniri, sed solum pœna statuti. ff. de accusation. l. senatus. ff. de excusa. tuto. l. scire. §. illud. de origin. iur. l. i. §. vnde. Et hoc verius secundum Vber.
43 †In summa notandum est, ꝙ omnis qui delinquit, est debita pœna puniēdus regulariter. Fallit ī omni casu à iure cōcesso alium offendere, vt nota. supra de perso. quæ poss. sine pœna offen. per totū. Item fallit in illo, q casu delinquit, qui non punitur. C. de sicca. l. prima. ff. de pœn. l. respiciendum. §. casu. Itē in furioso. ff. de off. præsid. l. Diuus. Itē in dormiēte, qui dormiendo deliquit ad instar furiosi & infantis, qui nō videt quod agat. ff. de sic. l. quod infans. & de rei vendi. l. quod infans cum similib. de iur. cod. l. iii. §. furiosus. Itē in pupillo nō doli capace. C. de pœ. l. impunitas. ff. de fur. l. impuberē. Itē in ebrioso. qui nō punitur, si deliquit. xv. q. ii. inebriauerunt. nisi dolose inebriauerit, vt ff. de sicc. l. iiij. & l. Diuus. Itē in dementissimo. ff. de pœ. l. aut facta. §. euētus. Itē insania excusat à delicto delinquentē. xxv. q. i. si qs insaniæ. Itē ignorātia, vñ si mulier inuenerit hominē in lecto suo credēs illū esse virū suū, & cognita fuerit ab illo, excusatur ab adulterio rōne suæ ignorātiæ. xxxiiii. q. i. cū per bellicā. & c. in lectū. & q d ignorātia excuset no. ff. de le. j. l. j. Itē necessitas magna excusat vt extra de fur. c. si qs p necessitatē. de homi. c. iterfecisti. Itē diuina reuelatio accusat, vt ext. de diuor. c. gaudemus Itē iusta cā, vt ff. q satisf. cog. l. si. extra de pig. c. significātem. Itē iustus metus. extra ꝙ me. cā c. sacris. & l. dist. presbyteros. Item legitima defensio suæ personæ vel filiorum, vel similiū. Nā ꝙ fit ad defensionē suā vel rerū suarum legitime fit, vñ excusationem meretur. ff. de iusti. & iur. l. vt vim. C. de adul. l. Gracchus. cū simi. & de hoc no. Gof. in summa extra de pęnis. in f.

ADDITIONES.

a Insultus. Quid sit insultus vide tu Bar. in l. respiciendū. §. delinquunt. ff. de pœ. & in l. i. §. cōiunctos. ff. ad l. Aquil. per Fran. Aret. in cōsi. xxxiii. col. fi. & vide Ang. in tract. malefi. in ver. fecit insultū. & per Gan. in tract. in malefi. in rub. de pęna imponēda pluribus delinquētibus. Insup. r po ne. c. de adsessoribus vbi videtur cōstituere differentiam inter insultum & assultum.

b Porticus. Adde Bar. in l. meminisse. ff. de offi. pro con & lega. vide Lan. in l. i. ff. de colla. & vide Bal. & Flo. in l. quidā Hiberus. ff. de serui. vr. pręd. qui volunt, ꝙ in materia fauorabili appellatione domus, veniat porticus. Bal. & Raph. in l. prędia. §. senatus. ff. de leg. i. & vide Bal. in rub. ff. solu. mat. & in addi. ad tract. Ang. malefi. in dicto versicu. insultum fecit. col. v.

c Conducta. Adde tu quid si domus sit cōis, an habeat locum statutū? de quo vide per Bal. in l. i. C. qui testa. fac. pos. & in l. illud. ff. de ritu nuptia.

d Et semel. adde Bar. in l. nunquam plura, versicu. iuxta hoc quæro. ff. de priua. delict.

e De vtroque. Adde Bald. in l. fructus. & l. diuortio. ff. sol. mat. & vide Imol. & Mod. & adde ꝙ si insultus fieret in vno territorio, et vulnus in alio, tunc vterque punitur & nō confunditur. ita Bal. in c. i. §. iniuria. de pac. iur. fir. in vsi. feu. & dicit Fra. Aret. consi. x. col. iii. versi. secundo dico.

f Tenearis. Adde & vide Bart. & Docto. in l. i. §. cū arietes. ff. si quad. pau. fe. dic. et omnino vide Ang. pro practica in l. qui aggressorē. C. ad l. Cor. de sicca. Franc. Aret. in consi. xxxiiii. col. ii.

g Percutiat. Adde Bald. in l. i. C. vnde vi. & vide Bartol. in l. idem est §. armis. ff. de vi & vi arma. Anto. de But. in rub. de restitu. spol. quem sequitur Franci. Areti. in d. consi. xxxiiii. & vide omnino Abba. in d. c. cum olim.

h Ex interuallo. Adde tu ꝙ hoc relinquitur arbi. iudi. s. quando dicatur defensio facta incontinenti vel ex interuallo attenta qualitate iniuriæ et personarum. l. iii. §. cum igitur. ff. de vi & vi arma. ita Ange. Areti. in tractatu malefic. in versic. & dicere Titius se defendendo. col. iiii. versicu. aduertas etiam, quia supra dixi.

i Moderamine. Adde & vide hoc p Alex. in cōsi. lxxvi. col. j. versi. hoc etiam. in primo volu. & Cepol. in consi. xlii. col. ii. & in consilio xliiii. colum. fina.

k Ad vindictam. Adde tu ꝙ tunc talis non puniretur tanquam dolosus. sed tanquam culposus. ita Bal. in l. i. C. de vnde vi. sequendo Iac. de Are. & Anto. de But. in c. cum olim. extra de restitu. spo. & adde Alber. in ii. parte statutorum. q. xlv. vide Pau. de Cast. consi. cxc. & Sal. in d. l. i. Et adde Fran. Are. in d. consi. xxxiiii. qui sequitur dictam conclusionē Iac. de Are. in fi. col. §. sed quid si duo. Adde tu, & de hac. q. dic vt per Barto. & Bal. in l. i. §. cum diuites. ff. si quad. paup. fec. dic. & in l. i. C. vnde vi.

l Insultato. Adde tu quid si offensus exculpauit inquisitum, an prosit? vide per do. Alex. in consi. xxiiii. col. iiii. in vol. versi. probatur & tertio. vbi ꝙ sic. & vide Bal. in l. si quis. §. diuus. ad Sil. & in l. athletas. §. calumniator. ff. de infa.

m Ludebant. Adde tu, ꝙ hoc videtur intelligendum, quando ludus esset saltem consuetudine permissus. iuxta ea quæ no. Pe. de Anch. in cōsi. suo. cclxxxiiii. vide Cepol. consi. xxx. & xxxi.

n Quod non. Adde tu, ꝙ pro illa decisione facit, ꝙ ubi agitur de excusatione delicti, inspicitur initiū & nō finis delicti. l. ꝙ ait lex. §. ꝙ ait. vt ibi Bar. ff. de adulter. & vide Alex. in consi. lxxv. col. ii. ver. quo ad aliud. in iii. vol. vbi dicta per ipsum conferunt ad hanc decisionem.

Vulne-

o Vulnerato tantū. Adde tu ad idē & vide Pet. de Anch. in consi. cclxxxiij. col. ij. Et ibi ꝙ videtur sufficere dictū vnius medici attestantis vulneratū decessisse ex alia causa quam ex vulnere.

p Dicūt quidā. Adde tu & vide de hoc per d. Alex. in consi. xv. in j. volu. & in consi. l. & aliquid in consi. xv. in j. volu. & in consilio 50. & aliquid in consi. xlvj. in iiii. volu. & ēt adde quid si in rixa a pluribus quis fuit vulneratus vnico vulnere, & ignoratur a quo ꝙ tūc tales non tenentur de occiso. Pet. de Anch. in consi. ccxvj. et Alex. in consi. xiiij. col. ii. ver. non obstan. iii. vol.

q Vnius medici. Adde tu Pet. de Ancha. in consi. cclxxxiii. qui videtur, ꝙ sic. vide tñ de hoc per Bar. & doc. in l. j. ff. de ven. inspi. & in j. cōsti. ffo. rū in fi. per Ant. de Bu. & Cano. in c. ꝑposuisti. extra de proba. & adde Cepo. quē vide in cōsi. lxii. col. ii. & seq. Et ēt vide aliquid per Alex. in cōsi. xv. col. fi. in i. vol. & adde, ꝙ relatio medicorum potest retractari per relationem secundam per peritiores vt per Cepol. in d. consi. lxii.

r Volētem. adde tu & vide hanc decisionem Bar. & ea, quæ ibi no. in l. inter oēs. §. si teste. ff. de fur. & Alex. in consi. xxiiii. in ii. vol.

s Secundus de occiso. adde tu. & vide de hoc plene ꝑ Bart. Cep. Veronē. in consi. xli. col. iii. & v.

t Domus. adde tu, ꝙ etiam appellatione domus uenit ortus & cænaculum & horreum, vt per Alex. in consi. xxiii. in iiii. vol.

De parricidiis & eorum pœnis. Rub. 13

SVMMARIVM.

1 *Parricidium quid sit crimen parricidij quando committatur, & qui tali crimine tenentur.*

2 *Parricidij pœna quæ sit, & quæ occidentium personas ex crimine parricidij.*

3 *Furor occidens personam, propter quod uideatur incurrere parricidij crimē, quomodo puniatꝰ.*

4 *Filius qui iniuriatur patri, uel matri, auo, vel auiæ, qua pœna puniatur.*

5 *Filius anniculus si reperiatur mortuus in lecto patris, uel matris, aui, vel auiæ, an punientur pœna parricidij, & quid si infantulus reperiatur mortuus in lecto nutricis.*

1 PArricidium proprie dicitur† parentis cędiū, sicut dr̄ homicidiū quasi hominis cædiū, ab homine & cędo. Is crimē parricidii cōmittit, q̄ patrē, matrē, auū. vel auiā, fratrē vel sororē patruelē vel matruelē, auunculū, amitā. cōsobrinū, vxorē nurū, generū, socium socerū, priuignū, vitricū, patronū, vel patronā occidit, vel auus nepotē, vel ꝑnepotē. Itē filius, qui emit venenū, vt patri daret, quāuis dare nō potuerit, vt ff. de parrici. l. j. C. eo. l. j. institu. de publi. iudi. §. alia. itē ea lege tenet medicus, q̄ scienter & dolose venenū dedit filio vt patri daret, & eadē pęna punit. vt ff. eod. l. ii. de sicca. l. iii. §. i. Itē pater, q̄ occidit filiū suum adulterantē vxorē suā tenetur ea lege, sed solū relegari dēt, nō occidi. ff. eo. l. Diuus. itē tenetur creditor de parricidio, q̄ scienter & dolose mutuauit pecuniā filio ad emēdū venenū, vt patri daret, vel cū pecunia ipsa faceret ipsum occidi. ff. e. l. scienter. Itē nō solū ꝑdictę personæ tenentur hoc crimine & hac pœna, sed & oēs consocii alias consocii & participes agentes. & cōsentientes, & cōsiliū dolosē & scienter dātes, vt ff. eo. l. vlti. de adulte.

2 l. is cuius ope.† Pœna aūt horū est, quod debent vulnerare virgis sanguineis, id est de sanguine, & est arbor quædā, vel dicuntur sanguineis, id est vt verberetur donec sanguis exeat, post hoc aūt debet iste parricida poni in corio cuiusdā animalis, & ipse cum cane, gallo gallinaceo, vipera & simia, debet proiici in mari si ꝓpe est, vel in alio flumine, ita vt moriatur, vel debet proiici feris bestiis, vt ff. eod. l. pœna parricidii. Qui vero alias ꝑsonas occiderit dolose p̄ter suprascriptas, capitali pœna punitur, vt l. qui

3 alias ꝑsonas.† Si vero per furorē, q̄s tale crimē cōmiserit, nō punitur, vt d. l. j. §. sane. & ff. de sicca. l. quod infans. sed isti tales furiosi sunt carcerādi. ff. de offic. ꝑsidis. l. Diuus: & facit institutio. de pub. iudic. §. alia deinde lex. & C. de his, qui pat. vel filios occide

4 runt. l. j. extra de homici. c. j. & ꝑ totum.† Si aūt filius iniuriatur patri, vel matri, vel auo vel auiæ, dēt puniri illa pęna, qua prædicti voluerint, vt C. de patr. potesta. l. iii. & seq. dūmodo non excedat modum in pęna, q̄a patria pietas debet in pietate, & non in atro

5 citate consistere. ff. eod. l. Diuus.† Sed quid si filius anniculus reperitur mortuus in lecto patris, vel matris, vel aui, vel auiæ, nunquid punietur dicta pęna parricidii? Respondeo sic, si constaret quod dolose occidisset eum, vt dictum est. Sed in dubio propter amorem parentum, debet præsumi illum potius mortuum casu aut negligētia, q̄ dolo, vnde impunitum esse debet. arg. C. de offic. testam. l. matri extra de pręsumpt. c. afferte. Nā nullus amor est, qui vincat paternū. C. de cur. fur. l. fi. & magis parentes timent de filiis, q̄ de se ipsis. ff. quod metus

cau.

causa.l.isti quidē. Itē quia mater non obliuiscitur de filio, cū sit pars viscerū suorū, vt ii.q.vj. ad Romanam facit extra de homi. c.fi.& idē pōt dici, si reperiatur mortuus in lecto nutricis, si mulier bonę famæ & bonæ conditionis, vt quilibet præsumitur bonus. Itē in talibus desideratur dolus, vt dictum est, & probationes debent esse luce meridiana clariores, vt C.de proba.l. sciant. Sed si fuerint in culpa dictæ personæ puniendæ sunt iudicis arbitrio, sed nō ad mortē.ff. de sicca.l.j. §. sed & si.& l.iii.§. ex senatu.& l. in l.§.quod si quis.

Ad legem Iuliam peculatus. Rub. 14

SVMMARIVM.

1 *Lex Iulia peculatus quid contineat, qui teneantur legi Iuliæ peculatus.*

2 *Pœna legis Iul. pecuia quæ sit.*

1 Avtor legis Iuliæ peculatus †statuit, ne quis pecuniā publicā auferat, nec furetur. Itē nec ī suā rem, vel vtilitatē cōuertat talē pecuniā, nec faciat, vt ab alio auferatur, vel in rē alterius cōuertat.itē ne aliquis misceat aurū vel argentū reipub. dolo cū alio, vt ff. eo.l.j.Itē tenetur hac l.qui pecuniā publicā destinatā ad faciēdum aliquod opus publicū nō posuerit ad illud opus, & sibi retinuit, vt ff.eo. l.ii. itē tenetur hac.l.qui pecuniā publicā factā ex vēditione rei alicuius ptinentis ad rēpubl.vel habitā ex locatione reipub.sibi retinuit, vt ff. eod.l.Iul.§. l.& l.sacrilegii.§.qui eū.Itē tenetur ille, qui surripuit tabulas fisci nedū reipublicæ, vt d. l.sacrilegii.Itē & ille, qui faciat copiā alicui ad scribēdū rōnes publicas sine iussu illius, q talibus pēst, vel massarii cōis, vt l.sacrilegi.§.senatus.itē & ille tenet, qui pecuniā rei publicæ nō posuit in armario, sed sibi retinuit. & iste talis dēt personaliter detineri, quosque reponat.Insuper punit.vt ff.eod.l. cū eo.itē, & ille tenetur, qui scribit in rōnibus publicis se minorē accepisse pecuiæ sūmā, q̄ reuera accepit.ff.eo.l.hac lege tenet. itē & ille, q posuit & immiscuit aliquid in armario, vt inde furaret pecuniā vel aliud, vt d.l.hac lege.§.fi. itē qui muros perforauit, & inde aliquid accepit.ff. eo.l.qui persorauerit muros. & qui surripuit pdā captam ab hostibus.ff. eo.l. is q.& nō solū ipse tene-

2 tur, sed & ipsius hæres, vt ff. eo.l.fi.† Pœnā aūt huius legis est, quādoque deportatio.ff. eod. l. peculatus.vt est quādo quis subtrahit pecuniā publicā, & in casibus supradictis, & in eo, qui misit aliquē ad subtrahēdū pecuniā publicā, vt ff.eo. l.hac l.§.fi. Quādoq; furti, vt in eo, qui subtrahit res priuatarum personarū de æde sacra.ff.eod.l.diuus. & pōt de hoc cognosci vsque ad quinquenniū, vt ff.eo.l.peculatus.la.ii. Itē tenetur restituere in quadruplū quod accepit, vt ff.eo. l.pen. Sed hodie videtur de iure nouo codicis, quod officialis, qui pecuniā publicā vrbis Romanæ vel fisci subtrahit, & ēt ille, q. dederit ad hoc auxiliū & fauorē cooperando capitali puniat pœna.C.de cura.pec.l.i. Qui vero pecuniā ciuitatis subtrahit furti tenet, nō crimine peculatus.ff. eod.l.pen.§. fi.ff.de fur.l.ob pecuniā.insti. de publicis iudic.§.item lex Iulia pecula. cum similibus.

De falsis. Rubrica. 15

SVMMARIVM.

1 *Falsitas quid sit.*

2 *Falsitas committitur dicto, scripto facto, & usu, & vide exempla plura.*

3 *Falsi pœna quæ dicatur.*

4 *Falsum quomodo committatur de iure canonico, & quis euitat pœnam falsi.*

5 *Rasura quando inducat suspicionem instrumenti, uel literarum, & quando non.*

6 *Literæ Papæ vel prælatorum, per quæ reddantur suspecta.*

7 *Instrumenta & literæ quando reprobantur tanquam falsa*

8 *Notarius si falsum confecit instrumentum, qua pœna puniatur.*

9 *Instrumentum si est in aliqua sui parte falsum, an debeat in toto haberi pro falso.*

10 *Instrumentum dicens Mar. filius Anto. confessus fuit habere in deposita à Ioan. decem & si postea reperitur, quod tunc temporis Anto. erat mortuus an tale instrumentum erit falsum?*

11 *Instrumentum in quo deest litera uel syllaba aut dictio, an per hoc vitiatur?*

12 *Iudex an possit instrumentū falsum coram se exhibitum retinere & comburi facere.*

13 *Vtens instrumento suspecto non tamen falso scienter*

scienter, an de falso puniatur?

14 *Instrumentum si est falsũ vbi non est ius an ille, qui fecit, vel vtitur dolose puniatur?*

15 *Producens falsos testes quando puniatur.*

16 *Protestans quod tunc intendit uti tali instrumento & dictis talium testium, si uera sunt, & si apparuerit in processu quod sint falsa, non uult esse usus an teneatur de falso?*

17 *Dicto, tunc, in superiori casu quid operatur, & si simpliciter dixisset uolo uti.*

18 *Statuto dicente si quis produxerit scienter falsos testes, puniatur de falso in centum lib si quis produxerit plures testes, inter quos produxit unũ falsum, an puniatur de falso.*

19 *Statuto dicente si notarius confecerit instrumẽtum falsum puniatur in x lib. & quidam notarius falsauit plura acta vnius causæ, an puniatur pœna statuti?*

20 *Notarius qui est officialis, & scribit acta, processus & dicta testium si promittat parti legere, dicta testium ante publicationem, an teneatur pœna falsi?*

21 *Produxit quidam dolose falsos testes, accusatur de hoc ille se defendit, dicens illorum dicta non ualere, puta qui iurauerunt parte non citata, an producens condemnabitur de falso & quid si teste falsum dicunt extra intentionem & extra capitula.*

22 *Testis inductus super pluribus capitulis si super vno falsum dicat, an reprobatur in alijs tanquam falsarius?*

23 *Producens instrumentum ad probandum de iure suo, in quo deficit dies indictio vel locus, uel quid simile, an de falso punietur?*

24 *Instrumentum debet facere quidam inter te et me super aliquo negotio in mei fauorem, à me requisitus facere non uult, an falsum committat?*

25 *Notarius fuit condẽnatus de falso, & quod nihilominus possit facere alia instrumenta de cætero, an postea confecta ualebunt?*

26 *Producto instrumẽto in quo scripti sunt duo testes, quorũ unus est infamis, puta dãnatus de publico iud. an tale instrumẽtum sit falsum?*

27 *Testis non condemnatus, an poterit adhiberi ad probandum unum esse, quod continetur in instrumento, de quo supra.*

28 *Testis unus cũ notario an sufficeret in instrumẽto publico ad hoc, ut instrumentum ualeat?*

29 *Instru. falsum dolose conficiens, in quo deficiebat mẽsis, indictio uel locus, an punietur de falso, & ad quid tenetur persona læsa.*

30 *Stante, statuto, quod nullus notarius faciat instrumentũ in fauorẽ banniti sub pœna cẽtũ lib. & si factum fuerit nõ ualeat quidẽ fecit tale instrumentum, an de falso punietur?*

31 *Mandante quodam Florentino cuidã familiari suo, quod committat tale maleficium alibi, illo commisso? quæritur an cognosci debeat de tali maleficio Florentiæ, uel ubi commissum fuit delictum.*

32 *Delinquẽs ut supra, si uult potius conueniri Florentiæ quam alibi, an sit audiendus?*

33 *Criminis cognitio, in quot locis tract. possit.*

34 *Excep declinatoria fori quãdo sit apponenda.*

1 ALSITAS nihil aliud est † nisi veritatis imitatio, vt in auth. de instr. caut. & fid. circa prin. ibi, eo ꝙ nihil aliud est &c. col. vi. & l. q̃d sit falsũ. ad l. Cor. de fals. & ideo dr̃ imitatio veritatis, eo quod falsificatores studẽt imitari ea quę vera sunt, vt falsa sint vel verisimilia videanť, vt ij, q̃ alterius chirographũ imitanť & effingũt seu adulterãt. 2 vt in d. auth † Et no. quod plurib. modis cõmittiť falsitas. a dicto, scripto, facto, & vsu. Scripto. cõmittiť, scribẽdo falsum, & delẽdo verũ. extra de fi. ĩstr. c. inter dilectos. nec refert an sit instrm̃ publicũ vel priuatũ, vel scriptura publi. vel priuata, vel tabula, vel rõnes, vt ff. e. l. j. § q rõnibus. & l. nullus. Idẽ est in illo qui signũ adulterinũ & nõ suũ facit & dolose, vt ff. eo. l. Cor. & l. qui testamẽtum. Idẽ ẽt in illo, qui scripsit absentes fore pñtes. l. qui veluti. C. eo. extra de testi. c. tã literis. Idẽ & in eo dr̃, qui superlineearẽ scripturã apponit. extra de reli. do. c. vener. Idẽ & in aliis multis mod. quos habes extra eo. c. licet. Dicto aũt cõmittiť falsum, vt est videre ĩ teste, q̃ sciẽter falsum adserit, & verũ cęlat & supprimit, & puniť ꝑ qualitate, vt C. de test. l. nullũ. in fi. extra de cri. fal. c. i. extra de sic. l. i. §. ꝑterea. & l. eiusdẽ & l. seq. Itẽ & in iudice, q̃ cõtra leges et iura pronũciat. ff. eo. l. i. §. fi. & l. si iudex. Item & in alio. quĩ corrumpit testes iudices & aduocatos, vt ff. eo. l. fi. §. i. Itẽ & qui allegat falsas leges vel falsa statuta. eo. C. l. fi. & C. si ex falsis. instrumen. l. i. Itẽ & qui mẽtiť principi vel præsidi vel Papæ, Episcopo vel iudici, vt ff. eod. l. si quis obrepserit. C. si contra ius vel vtilit. publi. l. puniri. cum simil. Et idem in similibus

similibus casibus potest dici, vt in iudice, q falsam dat sniam vel cōsilium. ff. de re iudi. l. consi. C. de pœna iud. l. ij. & auth. ibi posita. Facto cōmittitur falsum vt in illo, qui falsat pondera, vel mensuras vt ff. eo l. hodie. §. j. ff. de dolo. l. arbitrio. & iste talis diuersi mode punitur. Nā aliqñ ad pœnā relegationis, aliqñ extraordinarie, vt d. l. hodie. ff. de extraor. crimi. l. annonā. §. onera. & de pęnis. l. in dardanarios. Itē in eo, qui apponit vel immiscet picē cum cera, vel sepū, vel termentinā, vel oleum, vel fabas, vel quid simile, vel æs cum auro, vel stannū vel plūbum, cum argento, & idem in similibus cōmiscendo vnā rem cum alia, vel vendendo rem mistā vel falsatā pro bona & vera. arg. ad hoc. ff. e. l. i. §. in rationibus. & l. qui testamentū & l. quicunq;. & l. Paulus. & l. hodie. §. i. ff. de crimi. stellio. l. pe. §. j. ff. de pig. acti. l. i. Nā mala cera & falsata, nō est cera, & argentum falsatum, nō est argentū. & idē in similibus dici pōt, vt ff. de ver. sig. l. Paulus.
b & reprobata [b] pecunia, non est pecunia, & soluentem nō liberat, vt ff. de pign. actio. l. eleganter. §. q reprobos. Item & in illo, qui vera sigilla corrūpit. extra de fide instru. c. inter dilectos. extra eo. c. ad audiētiā. Item & qui falsat monetā. extra de iureiu. c. quāto. & ff. de fal. l. quicunque. & l. sequen. Itē procurator, aduocatus, & similes, vt tutor, & curator, & syndicus, qui secreta cāæ aperit aduesario suo, vel instrumētta partis suę prodit aduersario, vt ff. eo. l. j. §. is qui deposita. ff. de pœ. l. si qs aliquid. § is qui instrumētū. & §. instrumēta. Itē falsum cōmittit, q aperit secretum iudicij. extra de offi. delega. c. olim. & idē ī similibus dici pōt. Vsu cōmittitur falsum vt in eo, qui se pro milite gerit, vel pro doctore, uel ꝑ notario, vel qui ēt illicitis insignibus vtitur, vt ff. e. l. eos §. q senatus, sicut est in nō ordinato, qui se pro clerico ordinato gerit, vt extra de cle. nō ordina. c. i. & ii. sicut est ēt in illo, qui obtinet beneficium tanquā clericus. & nō est clericus, nec consecratus, vt extra de transa ctio. c. ex literis. extra de rescr. c. cum adeo. Item & in illo, q vtiī falso instrumēto, vel falso rescripto, vel falsis literis, falsis actis scienter & dolose, vt ea l. si quis falsos. Si tñ deceptus ab alio faceret, & hoc ꝓbaret, sic purgando suam innocētiā excusatur. C. e. l. maiorem & l. nec exēplum. extra de excess. pla. c. inter dilectos. §. præterea. Item ēt excusatur abstinendo ab vsu, si solūmodo vsus fuerit, nō fabricauerit, si vero fabricasset, & vteretur, nō liberaret abstinendo ab vsu, vt d. l. qui falsos. Item & ille cōmittit qui se dicit procuratorem, & nō est, vt ff. de cōdi. dat. cau. nō seq. l. si ꝓcuratori falso. extra de rescri. c. ex parte decani. & ibi no. C. de furt. l. falsus ꝓcurator. & tūc punitur pœna extraordinaria pro suo delct. seu mēdatio, vt extra de crimi. falsi. c. i. vel pro qualitate delicti. C. de testib. l. nullū. in fi. Itē q
c dolose tacet verū [c] ī testificādo cōmittit falsum. extra eo. c. i. Et generaliter dici pōt ꝙ vbicūq; veritas dolose mutatur cōmittitur falsum, vt auth. de fide instr. circa prin. Nā falsitas nō cōmittitur sine dolo. C. eo. l. nec exēplum. & ff. eo. l. Diuus. sed cōtra. extra eo. c. ad falsariorū. vbi sine dolo & sine vsu cōmittitur falsum, sed illud speciale est in
3 literis dñi Papæ. † Pœna aūt falsi est deportatio sm leges veteres & bonorū oīum publicatio in libero homine, in seruo vltimū supplicium, vt ff. e. l. i. §. fi. qñque alia pęna, vt ff. eo. l. hodie. & l. fi. cū sim. Sed iure nouo bona nō publicātur eorū, q delinquūt, vt in auth. vt mul. iud. §. fi. col. ix. & ī auth.
4 hodie. C. de bo. dāna. † Sed de iure canonico falsitas multis & diuersis modis cōmittitur, & punitur sm diuersitatem casuū & falsitatem. extra de præscr. c. super literis. & c. ex parte de crimi. fals. c. durā & c. licet. de ver sig. c. nouimus. in quibus de hac materia not. Euitat pœnā falsi, qui probauerit se ab alio fuisse deceptum, vt C. eo. l. maiorē. Et ille, qui scit se falsas literas habere, & intra xx. dies destruxerit vel resignauerit, vt d. c. dura circa fin. quod est verum, quando alia ꝑsona literas impetrauit, secus si ipse impetrasset, quia tūc pœnā nō euitat, vt d.
5 c. ad falsariorū. † Itē no. ꝙ rasura, quæ est in narratione facti, inducit suspectū instrumentū, vel literas impetratas, secus si rasūra est in narratione iuris, vt extra de fide instrum. c. ex literis. sed rasura paucarum literarum, quæ sapientius animum in dubitationem nō inducit, non nocet, vt extra eo. c. ti. sicut esset vitiū syllabæ vel defectus literæ, vt ff. de manu. test. l. qui hēbat. extra de fi. instr. c. inter dilectos. sed rasura in loco suspecto bñ suspicione falsitatis inducit. extra de priuile. c. cū olim. de rescri. c. olim.

Sunt

6 †Sunt & alia, quæ literas pl̃atorũ, vel Papæ reddunt suspectas, vt qñ sunt sigillatæ alieno sigillo. extra de appel. c. significãte. Item si literæ vel instr̃m secundo inductũ est cõtrariũ alteri prius ab eodẽ inducto. C. de fi. instru. l. scriptura. extra de fi. instru c. imputari. Itẽ literę Papales sunt suspectæ, si ĩ eis est mala grãmatica. extra de rescri. c. ad audientiã le pre. Itẽ qñ sunt impetratæ per aliquẽ non habentẽ speciale mãdatũ. extra de rescrip. c. nõnulli. & c. ex parte. Itẽ si habebat sigilla falsa. extra de fi. instru c. inter dilectos. Itẽ si literæ papales vel instrumenta publica nõ habeãt annũ mensem, & diem, quo factæ sunt, indictionẽ, & locũ, & similia

7 vt i auth. vt p̃po. no. Imp. §. i. & ii. & fi. †Reprobantur autẽ instrumenta & literæ fore falsa, si probatur aliter rẽ fore gestã, quàm in ipsis literis vel in I̅r̃o cõtinetur. ff. de pactis. l. iurisgentiũ. §. quod fere. C. de pac. l. cũ precibus, C. plus valet. l. fi. extra de fi. instru. c. cũ Ioãnes. Itẽ qñ est rasum & p manum alterius personæ scriptũ & remissum, vel si est inter lineatura vel cãcellatura vel quid simile, vt d. c. inter dilectos. C. de edic. diui Adri. tol. l. fi. ff. de probat. l. chirographa. de his, q̃ in testa. delen. l. j. Vitiũ grãmaticæ licet vitiet literas Papales, non vitiat instr̃a nec acta. C. de testa. l. error. l. qm̃. & l. nõ dubiũ. & l. p̃posteri. l. & ambiguitas. item vitiatur instr̃m, si ab vno incipiatur, & ab alio cõpleatur. C. de fi. instr. l. cõparationes. & in auth de fi. instr. §. si vero. itẽ si vnus scribit instr̃m, & alius apponit signũ suũ, extra de priuileg. c. cũ olim. p p qõnes. itẽ qñ testis scriptus in instrumẽto, cõtradicit instr̃o. ff. quemad. testa. aper. l. j. in fi. itẽ si nõ hẽt legitimũ numerũ testiũ, vt in auth. de fi. instr. §. oportet. itẽ qñ testes nõ fuerunt p̃sentes negotio, vel nõ rogati in talibus, in quibus debent esse rogati, vt in instr̃is & similibus, vt in authẽ. de instru. cautel. & fid. §. si quis igitur. & C. de testi. auth. rogati. vbi de hoc. itẽ qñ inuenitur subsignatũ vel subscriptũ, nisi dicatur. ff. ad l. Cor. de fal. l. Paulus. itẽ qñ instr̃m est incisum ff. si tabu. testa. nul. exta. l. pe. itẽ vitiat & nõ valet qñ exẽplum instr̃i p̃ducitur & non originale, nisi fuerit exẽplatũ iudicis & autoritate. C. d̃ edẽ. aut.

d si quis in aliquo. vbi de hoc. itẽ si probat̃ d quod tabellio, qui cõfecit instr̃m erat mortuus ante cõfectionẽ instr̃i, vel aliquis ex testibus, vel ex cõtrahentibus, vel die cõfecti instrumenti erat alibi cõtinue, vel in loco ita quod nõ potuit esse in loco contractus, vel quid aliud probet. Nã & tunc reprobatur instr̃m, vt C. de cõtrahen. stip. l. optimã. extra de proba. c. tertio loco. & idẽ in similibus casibus dici põt.

8 † Sed quid dicemus in notario, qui falsum cõfecit instrumentũ, quali pœna punietur? R ñ. dicunt quidam, q̃ manus dẽt ei incidi, sicut est in executore, vt in auth. de mãda. princi. §. cogis eos. vt in eo in quo delinquũt puniantur. C. cõmu. de succes. auth. peregri. itẽ de iure Lõbardo. dẽt amittere manũ, vt in Lõbard. de eo, qui fecit falsum instr̃m. l. j. & ij. Alii dicunt, quod dẽt puniri gñali pœna falsi, q̃ est deportatio. ff. eo. l. j. §. fi. in cuius locum successit bannum perpetuũ, vt no. insti q̃b. mo. ius pat. potes. sol. §. relegati. auth. & insuper fit infamis, & ab officio notariatus p̃petuo prohibetur. C. de subsce. & archa. l. si quis aliquid. lib. x. in auth. de arbi. §. fi. Nec instrumenta per ipsum cõfecta postq̃ de falso fuerit cõdemnatus, valebunt. arg. C. de epis. & cle. l. placet. l. quicunq;. & arg. ff. de fur l. nõ poteris. de iniur. l. Diuus. & hoc verius vr̃.

9 † Sed quid si instrumentũ est in aliqua sui parte falsum, nunquid in toto dẽt haberi p falso? Respõ. debet haberi in toto pro falso, nisi probetur verum. C. de proba. l. pen. & idem dixit Bal. per l. ii. de fi. instru. & idem dicit Innoc. & ipse no. extra de hæreti. c. fraternitatis. & idem dicit Iaco. de Are. q̃ cum instr̃m sumpsit vires à fide tabellionis, qui nisi se conscriberet, esset priuata scriptura, vt C. qui pot. in pig. habe. l. scripturas. cum in vno articulo inueniatur falsum non debet in alio fides adhiberi. extra de rescrip. c. ad audientiã. le pre. Alii, vt doctor meus Vgo de Masiis & Tancredus dicunt, quod si in vno instrumẽto sunt plures articuli separati vnus ab altero, qd̃ tñtum illa pars siue articulus erit fasus, q̃a nõ debet ratione partis totum vitiari. ff. de mino. l. etiam. §. ex causa. C. de trãsa. l. si ex falsis. vbi de hoc. Si vero non haberet articulos separatos, tunc si falsitas est vbi est vis totius instr̃i, & in totum tunc hr̃ falsum, vt in d. l si ex falsis. & C. de testamen. l. si vnus. C. de edic. diui Adri. tol. l fi. cum si. &

10 hæc opin. magis placet. † Sed quid si in instrumento contineatur? M. filius B. cõfessus

fuit

fuit habere in deposito à Ioã. libr. x. &c. & postea reperiat q̄d dictus B. tunc temporis erat mortuus nunquid tale instrm̄ erit falsum? R ñ. sic vr̄ q̄a veritas immutat̄, vt in auth. de instr. cautel. & fid. §. j. circa prin. Sed doc. dicunt q̄d tale instrm̄ nõ est falsũ, quia dẽt subaudiri M. filius quõdã B. arg. C. de testa. l. vlt. ff. de dã. infe. l. si finita. §. sed si forte. ibi, dñs, id est quõdã. ff. de pub. l. co
11 tẽ. §. in literarũ. † Sed quid si instr̃o deest litera vel syllaba vel dictio aliqua, nũquid p̱ hoc vitiabit instrm̄. Respõ. nõ, nisi per talẽ defectũ subuertat̄ sensus vel intellectus, vel veritas alias secus esset. extra de fid. instru. c. ex parte. ff. de mino. l. qui habebat.
12 † Sed nũquid põt iudex instrm̄ falsũ corã se exhibitũ retinere & cõburi facere? Respõ. sic ẽm Vber. arg. ff. de tabu. exhib. l. fi. C. de fal. l. pe. Nã ad ipsum pertinet facere, ne illicita cõmittant̄. ff. de offi. p̄si. l. illicitas. eius officiũ latissimũ est. ff. de iurisd. om. iu-
13 dic. l. j. † Sed si q̄s vtit̄. aliquo instr̃o suspecto, sed nõ falso sciẽter, nunquid de falso puniet̄. R ñ. nõ vr̄, sed instrm̄ viribus caret & reiicitur. C. de testi. l. nullũ. C. de fi. instr. l. si veteris. de hoc no. in auth. de nõ aliena. reb.
14 eccle. §. q̄a vero verisimile est. col. ii. † Sed q̄d si instrm̄ est falsum ibi, vbi non est vis instr̄i, an ille, qui fecit vel vtitur dolose puniatur de falso? R ñ. & videtur quod sic. argu. ff. eo. l. si quis legatus. ff. si quis cau. l. qui aũt. §. j. de eden. l. ii. §. j. de arbi. l. cum pęna.
15 § j. cum si. † Sed quid si produxit testes falsos? R ñ. si sciẽter & dolose fecit, tenet̄, alias nõ. C. eo. l. nec exẽplũ. sed nõne dolus p̄sumitur cõtra vtentẽ. arg. extra eodẽ. c. ad falsariorũ. R ñ. q̄d loquitur in instr̃o, sed aliud in testibus, quia nõ potuit. sibi p̱uidere q̄d essent dicturi, sicut in instr̃o potuit: sed si post publicationẽ testiũ dictũ fuit p̱ducenti, quod testes erãt falsi, & apertis attestationibus ipse interrogatur si vult vti dictis talium testiũ, & respõdit quod sic, & sic vsus fuit, tunc tenetur de falso, quia postq̄ certificatus est quod testes sunt falsi, non põt dicere, quod ignoranter fecerit, vnde non habet excusationẽ. arg. C. de rei vend. l. si fundus. & insti. de rerum diui. §. fin. & d. l. nec exemplum. C. de fal. l. maiorem. & l. si fal-
16 sus. † Sed pone quod dico. Ego M. dico & protestor, quod instrumentũ quo vtor scriptum manu talis notarii sub anno domini. M. indictio. &c. vel dicta testiũ quibus vtor, si sunt vera & recta, tunc pro veris & rectis vtor & vti intendo, sed si apparuerit in p̱cessu, quod instrumentum quo vsus sum, esset falsum, vel dicta testium, tunc nolo vsus esse dicto instrumento vel dictis testiũ, & proinde esse volo ac si vsus non fuerim dicto instrumento, vel dictis antedictorum testiũ, arg. extra de crimi. falsi. c. ad falsariorũ. tunc nõ teneor de falso, & si aduersarius diceret, certifica me si velis vti vel ne. R ñ. quod teneor, quia possum respõdere cum p̱testatione, vt s̄. & valet talis protestatio de iure. arg. C. de exerci. l. si quidẽ. & ff. de ope. no. nun. l. de pupillo. §. si quis ipsi p̄tori.
17 † Et not. quod tali præmissa protestatione si apparebit dictũ instrumentum esse verũ, vel dicta testiũ, poterõ vti? & habebunt vim ex virtute dictionis tunc, q̄ extremũ tẽporis significat. ff. de condi. & demon. l. iii. §. fi. de vulg. substitu. l. in substitutione. Sin autẽ simpliciter dicatur, nolo vti, & postea vellẽ vti in processu, nõ possum aliqua rõne, vt C. de testi. l. si aduersarius. C. de fal. l. fal-
18 sos. cũ sim. † Sed quid si cautũ est per statutũ, quod si quis p̱duxerit testes falsos sciẽter, puniatur de falso in c. lib. quidã produxit plures testes, inter quos p̱duxit vnũ falsum, nunquid punietur de falso? R ñ. nõ vr̄ quia statutũ dicit testes, in plurali numero. & iste non p̱duxit plures, sed vnũ, & à verbis statuti nõ est recedendũ. ff. ad munic. l. cõstitutis. ff. de leg. iii. l. non aliter. Econtra quod sic, quia pluralitas restringitur ad singularitatẽ. C. q̄ admi. tut. l. tutores. de verb. sig. l. nõ est sine liberis. ff. de leg. iii. l. qui concubinã. §. si Stichus. vi bo. rapto. l. p̄tor. §. si
19 dolo. ibi, sed vnus &c. & hoc verius. † Sed quid, ex forma statuti cautũ est, q̄d si notarius cõfecerit instrumentum falsum, quod puniatur in x. libr. ipse plura fecit acta alicuius cãæ, vel falsauit ea. nunquid pęna statuti punietur. R ñ. sic vr̄. quia appellatione instrumentorũ ẽt acta cõtinentur. ff. de fide instru. l. ii. ff. de verb. signi. l. necessitatẽ. §. instrumentorũ. Sed põt dici de stricto iure, cũ statuta sint stricti iuris, vt ff. de exerci. l. j. §. cum igitur. de leg. iii. l. non aliter. quod non puniatur ẽm formã statutorum, sed secundum pœnã iuris cõis pœna falsi sit puniendus vel deportandus, vt ff. eo. l. i. §. ĩ ra-
20 tionibus. & §. fin. & l. Paulus. † Sed quid si notarius,

notarius, qui est notarius & officialis, & scribit acta & processus & dicta testiũ permittit parti aduersæ legere dicta testiũ ante publicationẽ, an teneatur pœna falsi. Rñdeo sic vr. arg. ff. eod. l. j. §. si is qui. ff. de pœn. l. si quis aliud. §. instrm. & §. sequen. ff. de iudi. l. si prætor. §. Marcellus. ff. de extraordi. cri
21 mi. l. secularij. §. j. cũ si. † Sed quid quidã produxit falsos testes dolose, & de hoc accusatur producens. ad sui defensionẽ dicit & allegat dicta testiũ non valere, q. & iurarũt parte absente & nõ citata, & sic nõ pĩudicat dictũ ipsorũ extra de testi. c. ij. C. eo. l. pen. nunquid iste producẽs cõdemnabitur de falso. Rñdeo nõ puto. quia talis facultas nõ obfuit alicuius. ff. qđ quisq; iur. l. j. in fi. arg. ff. de furt. l. impuberẽ. §. j. & l. nõ putauit. §. nõ quæuis. ff. de contratab. cum simi. Et quidẽ videtur dicendũ, si testes dicũt falsum extra intentionẽ? & extra capitula super quibus producti sunt. q̃a tale testimoniũ nõ pĩudicat, nec valet. C. qui legi. perso. stan. in iudic. non habent. l. momẽta neæ. nec possunt producẽtes cõdemnari de falso. argumẽto dictarũ legũ? & ita fuit de facto cõsultũ, & plures doctores concordauerunt in hoc. Nõ obstat si dicatur, qđ voluntas & actus habenẽ pro facto, vt ff. de sic ca. l. Diuus. & l. in l. quia istud habet locum in grauibus delictis, in q̃bus imponitur pęna corporalis sed in alijs secus, vt nota. C. de his, qui ad ecclesi. cõfug. l. præsenti. circa
22 princip. † Sed quid si testis inductus super pluribus capitulis dicat falsum super vno e an in alijs reprobatũ tãquã falsarius. Rñdeo, dicunt quidã quod sic, nec est in alijs fides adhibenda, vt ff. de testib. l. qui falsa. C. eodem. l. eos. de suscep. & arch. l. si q. d. de hoc no. extra de hæret. c. fraternitatẽ. per Inno. & est in hac opinio. Alii dicunt contra, & quod super illo articulo? & nõ super aliis reprobatur, quãdo articuli sunt diuersi & separati. arg. de transactio. l. si ex falsis. de tẽpo. appella. per hãc. ff. de minori. l. etiã. & ff. familiæ hærciscũ. l. in hoc iudicio & de hoc notatur extra de reg. iur. c. defleat. Alii dicũt, aut dixit falsum circa substãtialia negotii, scilicet ĩ tẽpore vel loco, vel alibi vbi pẽdet vis negotii & tũc sit vera opinio, vt repellatur in totũ, aut vero super aliquo, in quo non dependet vis negotii, & tunc repelletur tm̃ super illo articulo, super quo falsum dixit, vt d. l. si ex falsis, quia facultas probationis est augmẽtanda & c. l. quoniã. C. de hæreti. ff. de testib. l. curent. cum simi.
23 hoc etiã magis placet. † Sed quid, quidam produxit instrumentũ ad probandũ de iure suo, in quo deficit dies, indictio, vel locus, vel quid simile, nunquid punietur de falso. Rñdeo non, quia in omittendo nõ est falsitas, nisi hoc dolose faciat. Sed vr̃ qđ sit error, qui nõ pręiudicat. ff. de reg. iur. l. si librarius. C. de testamẽ. l. error. de erro. aduoca. l. ii. Sed in mutando vel aliter scribẽdo cõmittitur falsum, vt in auth. de instru. cautel. & fid. circa princip. Præterea hoc nulli nocet, nec producẽti prodest & c. ff. quod quis
24 que iuris. l. i. in fi. † Sed quid, quidã debet facere instrumẽtũ inter te & me sup aliquo negotio & in mei fauorem, à me requisitus non vult facere instrumentũ, nunquid falsum committit, & de falso tenetur? Respõdeo sic. eo ipso, quod facere negat[f] argum. ff eodem. l. Paulus. & l. qui te. cũ simili. Sed si dicit, quod nõ recordatur, quid facere debeat, nunquid de falso tenetur & falsum cõmittit. Respondeo sic videtur per iura superius allegata, vt in l. Paulus. in fi. cũ in facto proprio nõ sit tollerabilis ignorantia. ff. pro soc. l. fin. Alii distinguunt, aut est homo bonæ famæ & conditionis, & tẽpus est de longinquo, & tunc non tenetur de falso, propter tẽporis lapsum & imbecillitatẽ memorię, arg. ff. đ Carbonia. edicto. l. ii. §. duę. ff. de probationi. l. si arbiter. cum simi. Si autem est malæ famæ & assuetus alias talia facere & simil.a, & tũc teneatur. Nam qui semel malus & c. ff. de accusationi. l. si cui. §. ijsdem. de suspec. tuto. l. tutor. §. nunc videa
25 mus cum similib. † Sed quid, quidam notarius fuit condemnatus de falso, & qđ nihilominus de cętero possit facere instrumẽta alia post talẽ cõdemnationẽ, nunquid postea confecta valebunt. Respondeo videtur quod sic, cum hoc sit dictum. argu ff. de legatis ij. l. si quis in princip. testamenti. § miles. quia verba debent aliquid operari. ff. de lega. j. l. si quando. Sed tu dic contra, quia talia instrumenta non valent, nec talis sententia potuit facere, quod valerent? quia casus legis est quod nõ valeant. C de suscep. & archa. l. si quid. & est argumen. C. de episcop & cler. l. placet. ff. de fur. l. non poterit.
26 de iureiuran. l. Diuus. † Sed quid si produ-

citur instrumētū in quo scripti sunt duo testes, quorū est vnus infamis, vt quia damnatus est de publico iudicio, nunquid tale instrumētū est falsum? R ñ. nō qa per hoc nō mutatur veritas, quod requiritur ad hoc vt sit falsum in auth. de instru. caute. & fid. circa princ sed tamen instrm non valet, vt no. ff. de testib. l. scio. & seq. & de testi. l. ij. §.
27 fi. & insti. de testa § neq; mulier. † Sed nunquid per alium testē non condemnatū poterit probari illud quod in instro continet verū esse. R ñ. sic? qa sic essent duo testes, quod sufficit. ff de testib. l. vbi numerus. & talis probatio bene admittitur. extra de fi.
28 instru. c. cū Ioannes. circa mediū. † Sed nūquid sufficit vnus testis cū notario in instrumēto publico ad hoc vt valeat instrm. R ñ. dicunt quidā quod sic? quia tabellio habetur loco duorū testium. extra de proba. c. qm̄ cōtra falsam. ita qđ ille alius testis erit loco tertii testis, vnde bene valet, & duo regulariter sufficiūt, vt ff. de testi. l. vbi numerus. vnde illud in ore duorū vel triū stat omne verbū. Et hoc in casu vbi, nō requiritur numerus testiū, sed i alijs casibus secus. Alii dicunt contra, qa certi sunt casus in quibus tabellio hr̄ loco vnius testis, & in illis casibus debet cōputati loco vnius testis, & non alijs, q casus notan. ff. de testa. l. Domitius.
29 & hoc verius puto. † Sed quid, qdā dolose fecit instrm falsum, in quo deficiebat mensis, indictio, vel locus, & sic non valet de iure, vt in auth. vt præpo. nomē Impe. an iste punitur de falso. R ñ. sm Iac de Are. quod nō. quia tale delictum non pōt habere effectum, cū tale instrm non valeat, vnde pœnā non meretē. arg. ff. eo l. impube. §. si ei. ff. de verb. sig. l. sæpe. in fi ff. de pœn. l. si quis. §. testiū. de fur. l. inter oēs. §. recte. ff. de iure iuran. l. itē Labeo. §. si curauerit. vbi de hoc Sed tenetur ad damnū personæ læsæ ex tali instro propter suā imperitiam, vt institu. ad l. Aquil. §. imperitia. ff. ad l. Aquil. l. si seruus seruū. §. si calcē. & §. si qs. & l. qua actio
30 ne. §. fi. & l. si decurio. † Sed qd ordinatum est per statutū? qđ nullus notarius faciat ali quod instrm in fauorē alicuius exbanniti sub pœna c. librarū, & si fecerit qđ tale instrumētū nō valeat, cōtingit quod quidā fecit tale instrm, nūquid de falso puniet. R ñ. nō, qa nō cōmisit falsum p hoc, cū falsitas sit veritatis commutatio &c. in auth. de instru. cautel. & fid. circa princ. Itē quia talē instrumentū non valet statuto prohibente, & non pōt hoc tale delictū vires habere. ff. q quisq; iuris. l. j. de iniurijs. l. itē apud Labeonē. §. si curauerit. vbi de hoc. sed pœna
31 puniret statuti, in quā cōmisit. † Sed quid quidā Florentinus mandauit quendā amicum suū? vel familiarē ad faciendū fieri instrumentū falsum alibi in alia ciuitate vel loco, vel aliud maleficiū, & factū fuit ita qđ maleficiū habuit effectū quæritur vtrū de maleficio tali cognosci debeat Florētiæ, vbi tractauit de tali maleficio fiendo, vel in loco vbi cōmissum fuit. R ndeo q pōt accusari, cognosci, & puniri Florentiæ, ratione sui domicilij, & delicti ibi tractati, cum & ibi videatur deliquisse. argument. ff. de actio. & obli. l. contraxisse. C. vbi de crimi. agi opor. l. j. Potest etiā cognosci & puniri in loco delicti cōmissi, cū & ibi sortiatur forū, vt in authē. in prouincia. C de crimine. & extra de
32 iudi. c. fi. † Sed quid iste, qui deliquit vult potius conueniri Florentiæ quā alibi, an est audiendus? Respondeo & videtur q sic qa ibi potius principaliter deliquit, & priusquā alibi argu. ff. de iudic. l. si quis postea. & l. vbi. & quia initiū est spectandum &c. facit. ff. de his quib. vt indig. l. post legatū. §. qui principale. cum similib. Et in hac opinione fuit Dyn. Sed contrarium videtur q in electione sit accusantis eligere forum, vt ff. de iudic. l. solemus. & l. venditorem. C. vbi in rem actio. l. i. cum similibus. Sed vterque & qui mādauit & qui delinquit punietur. C.
33 de accu. l. non ideo minus. † Item no. q in tribus locis potest agi de crimine, scilicet in loco domicilii delinquentis. C. de iurisdict. omni. iudi. l. in criminali. ff. de iudic. l. hæres absens. §. inde Item in loco delicti commissi, vt in authent. qua in prouincia. C. vbi de crimine. extra de iudi c. fi. ff. de accusa. l. fin.
34 † Item not. vbi agitur coram aliquo iudice habente iurisdictionem? sed non competentem, non opponitur exceptio fori declinantis ante litem contestatam sed corā ipso litem contestatus est, nam ista exceptio debet ante litem cōtestatam opponi. C. de exceptio. l. penul. & fin. arg. C. de procurato. l. ita demum. tunc non declinando forū, sed litem contestando sponte videtur consentire in iudicem, & sic valebit processus & sententia. ff. de iurisdictio. omnium iudicum.

cum.l.cum quædam.§.si post.& l.conuenerit.ff.de iudi.l.consensisse. Nam vsque ad litem côtestatam potest iudex recusari, post vero litem contestatam recusari nô potest, vt in authent.offeratur. C.de lit. contestatio.& C.de iudi.apertissimi.cum sim. Item quia vbi est inceptum iudicium, ibi finē accipere debet, vt ff.de iudi.l.vbi.&c.

ADDITIONES.

a Falsitas. adde tu & vide quot modis capiatur falsitas per Cepol.in consi.xxij. colum.iij.versicul. nec obst.argument.

b Reprobata pecunia. Adde tu & vide Alexand. in consil.ciiij.in j.vol.

c Tacet verum Adde tu Bald.in l.presybteri.C. de epis.& cle.in c.j.in j.consi.in versi.veritate relata.in ver.de inuesti.inter dom.& vasal.lis oria. & per Bart.Cepol.in consi.lxj.col.ij.

d Item si probetur. adde quod etiā quando instrumentum continet contrarietatem & repugnantiā presumitur falsū.Bar.in l.scriptura.C.de fi.instr. Mod.in c.imputari.eo.ver.& d.Fran.Aret. in cōsil.vij.col.ij.& adde vnum no. quod dicunt Archi.& Domi.de sancto Gemi.in c.in memoriam. xix.distin. quod vbi inerunt falsi suspicio, habetur pro veritate. & dictum refert, & sequitur Alexan.in consi.lxxvij.col.ij.in j.vol.

e Si per vno. adde tu Cepol.in consi.xxij. col. iiij.& d.Alexan.in consi.xlv.col.ij.versic.modo si dictum.in ij.vol.& in consi. cxxxiiij. col.iij. versicu.præterea etiam eo.volu.

f Facere negat. adde tu de hoc & vide per Alexand.in consi. lxxiij. col.pen. versi.falsificantur prędicta.in j.volumi.

De pœna falsantis monetam. Rub.16

SVMMARIVM.

1 *Monetam falsam fabricans uel fabricari faciens, qua pœna puniatur.*

2 *Crimen falsæ monetæ multa habet specialia.*

3 *Monetæ falsator quomodo puniatur iure Longobardorum, & etiam iure ciuili.*

4 *Monetam falsam expendentes quomodo puniātur, & qui monetam plumbeam uel stanneam pro argentea uendidit.*

1 VIDEAMVS de falsificatoribus monetæ.& de pœnis ipsorum.† Et est sciendum, quod si quis fabricauerit cū effectu monetam falsam vel fabricari fecerit, vel super hoc dolose & scienter dederit auxilium ad fabricādū, si quidē fuerit pecunia aurea principis, tunc flammis comburitur, si vero alterius ciuitatis capitali pœna punitur ad mortē.C.eo.l.j.§.si vero. Et hoc est verū, si cōpleuerit & perfecerit.ff.eo.l.qui nummos.& l.sequen. Si autē inceperit, & nō perfecerit, sed pœnituit, non punitur.ff.eo.l.q falsam.& ille, q tingit nummos, vt qa sunt de ære, & tingit supra de auro, vt appareāt aurei vel tingit in argento, vt appareant de argento, cū non sint, vel tingit scu.vel falsos nummos, vel rodit, siue totonderit bonos, & rectos, vt sint minoris ponderis, vel similia false & dolose fecit, capitali pœna punit, aut bestijs datur, si est liber? si seruus, occiditur, vt d.l.q nummos. Sed Azo in sum. sua dicit, quod ille, qui talia cōmittit deportatur.in summa huius tituli. † Et no. quod multa sunt specialia in hoc crimine. Primū quod quilibet pōt istos falsatores accusare, sicut & in l.Iulia maiesta.C.eo.l.j.[a] Secundum qđ ille, qui accusat nō punit de calumnia, licet nō probet, qđ regulariter est contrariū, vt d.l.j.& C.de accu.l. fi.C.ad Turpil.l.ij.& penult. Tertiū qđ dānatus in hoc crimine nō appellat. C.eod. l.j. regulariter contrariū est. C.de appel.l & in maioribus. Quartū quod licitū est cuilibet tales falsatores capere & ad iudicē ducere. C.eod.l. j.& ij.regulariter contrariū est, C.de exhiben. reis l.neminē. Itē aliud, quia domus vbi est facta moneta falsa publicatur, & prædium vbi facta est, licet dn̄s domus sit ignorans, dūmodo sit ibi ꝓpe. si aūt esset à longe excusat, sed eius factores, si ministeriū ad hoc ꝓbuerint capite puniunt. C.eo.l.j.& §.domus. † Sed de iure Lōbardo falsator monetæ amittit manū in Lombar.de eo, qui mo. fal.l.j.& ij. Impuberes personaliter nō puniunt ēt, si sciant, qa ipsos ætas excusat, qa quicquid vidēt ignorāt. Viduæ etiā ignorātes nō puniunt, sed scientes sic, vt C.eo.l.j. §.viduæ. Sed tutores impuberū puniuntur public.bonorū, vt d.l.j.§.impuberes.& §.sequent. Itē bona falsantis monetā[b] publicātur, vt C.eo.l.ij.in princ. Itē si quis impetrauerit rescriptum super falsificāda moneta, debet carere rescripto, & insuper punitur, vt C.eo.l.fi.& cū non sit pœna expresse determinata, extraordinarie iudicis arbitrio punitur, vt ff.de extraordi.crimi.l.j.arg.extra de crimine falsi.c.j. Sed ciuitati licitum est impetrare rescriptum super fabricāda moneta, & aliter non potest fabricare, vt l.prima, cum similibus. † Sed quid de illis qui expēdunt monetam falsam quali pęna puniuntur

niuntur. Respondeo si scienter & dolose faciunt? & sint puberes, debent puniri pœna falsi generali, quæ olim erat deportatio & omnium bonorum publicatio in liberis, & in seruo vltimũ suppliciũ, vt ff. de falsis. l. j. §. fi. Sed hodie bona nõ publicantur, q a non delinquũt, vt in auth. vt nulli iud. §. fi. vnde sola pęna deportationis vr̃ puniẽdus, quia taliter delinquit, in cuius locũ bannũ successit ppetuũ. instit. qb. mod. ius patr. potesta. sol. §. relegati vere. Nã & eadẽ pœna tenetur, qui monetã plumbeam vel stañeã pro argẽtea vendidit. ff. de falsis. l. lege Cor. in eadẽ la pœna. &c. vel puniet̃ alia pęna extraordinaria, cũ nõ sit bene expressa hoc casu. ff. de extraordina. crimi. l. j. sed non ad mortẽ, vt supra dictũ est. Si aũt pluries & dolose expẽderet, & assuetus est hoc facere, tunc consuetudo delinquendi aggrauat delictũ & auget pœnã. C. de episc. audi. l. nemo. & qui sępius deliquit, grauius est puniẽdus. C. de vi publi. l. seruos. §. fin. ff. de pœn. l. aut facta. §. fi. de furt. l. in faciendo. §. quid si infans. de priuat. delict. l. nõnunquã. nã tũc iudex poterit augere pęnã, & maxime qñ multi taliter delinquũt? Nã multis grassãtibus opus ẽ exẽplo, vt alij terreant̃, & pœne vnius sit metus aliorũ. ff. de pœn. l. aut facta. §. fi. C. ad l. Iul. repe. l. i. & punitur pœna capitis vel ignis. & in hoc plures docto. Paduæ concordarunt. & sic ignoret monetã falsam, & ipse expẽderet eã, nõ cõmittit dolũ. C. de fals. l. nec exẽplũ. ff. eo. l. j. & ij. & l. lege. §. pen. & seq & tunc nõ punitur, q a ignorantia ipsum excusat arg. ff. loc. l si quis ignorãs C. de his, qui latro. occul. l. j. & ij. ff. de incen. rui. naufra. l. iij. §. nõ tm̃. ff. de publica. l. cotẽ furto. §. dominus. Item impuberes ẽt scientes non puniuntur, nisi forte sint doli capaces. C. de pœ. l. impunitas. ff. de furtis. l. impuberem, sed puberes sic, sed tamen iudex ratione ætatis potest mitigare pœnam. ff. de minori. l. auxilium. §. in delictis. Item forte posset iudex facere manum amputari. illi, qui expenderet monetam falsam sciẽter, vt in eo cum quo delinquit, scilicet cum manu, in ea puniatur. C. commu. de suc. authen. omnes peregrini. circa fin. in Lombar. de eo qui. mo. fal. l. prima & ij. Sed de consuetudine & secundum locorum statuta in multis locis comburuntur.

ADDITIONES

a &C. eodem, l. i. adde tu quod falsificans monetã committit crimen læsæ maiestatis, ita Bal. in l. si quis nummos. C. de fal. mon. & vide Cep. in consil. xvii. col. iiii. in fin. Adde tu quod falsa moneta etiam dicitur illa, quæ fit de bono auro per non habentẽ potestatẽ, vide per Cep. in cõsi. lxxviii. col. i. & ibi etiam pœna.

b Monetam. Adde tu & vide qualiter puniantur falsantes monetam per Alex. in consi. ciiii. col. ii. in i. vol. & per Cepol. Veronen. in consi. lxxviii. Et ibi quod grauius punitur, qui falsificat aurum quam qui falsificat alia metalla.

De pœna falsantis mensuras & pondera. Rubr. 17

SVMMARIVM.

1 *Mensuras, vel pondera falsantes, quomodo puniantur.*

2 *Mensura falsa vel pondere falso emens, uel uẽdens illi, quem lædit qũo teneatur.*

3 *Mensuram falsam uel pondus falsum cõmodãs, quando teneatur, & ad quid.*

4 *Mensuram falsam uel pondus falsum sub certa mercede locans uel deponens aut uendens an teneatur.*

5 *Mensura falsa non est mensura nec pondus falsum est pondus.*

6 *Mensura, pondere, uel pecunia, mutatis, qualiter fiet solutio.*

1 FALSARIOS † qui falsant mẽsuras & põdera minuendo vel augendo pœna falsi puniunt̃. ff. de falsis. l. hodie. §. j. Item puniri possunt pœna relegationis. tanquam falsarii. ff. de extraordina. crimi. l. annona. §. penultimo in fi. & puniri possunt alia pęna extraordinaria. ff. de pœnis. l. in dardanarios. & d. l. hodie. & est rõ: quia pondera vel mensuræ nõ debẽt a legitimo statu minui nec augeri extra de emptio. & vend. c.
2 vt mensuræ. † Itẽ & ille, qui emit vel vendit scienter cum falsa mensura vel pondere tenetur alteri, quem lædit emẽdare duplum eius in quo lædit, vt dict. l. hodie. tenetur ẽt de dolo. ff. de dolo. l. arbitrio. §. de eo. vbi de hoc. Itẽ tenetur de cõditione furtiua, vt
3 ff. de furt. l. si qs vxori. §. si maiora. † Itẽ & ille, qui cõmodauit falsa pondera? vel falsãs mẽsuras scienter, tenetur ad interesse. ff. eo. l. in rebus. § itẽ q sciens. secus si ignorabat,
4 ff. eo. ti. l. i. † Qui autem locauit sub certa mercede, vel deposuit, vel vendidit certa

pondera

pondera falſa, vel mẽſuras, tenetur ſiue fuerit ſciens, ſiue ignorans ff. loca. l. ſed addes. §. i. de act. emp. l. tenetur. §. ſi vas.
5 † Itẽ no. quod falſa menſura nõ eſt menſura. Item falſum pondus non eſt pondus, ſicut nec falſus denarius, eſt denarius. l. elegãter. §. q reprobos. ff. de pign. actio. quod in ſimili dici poteſt. ff. de verb. ſig. l. Paulus. nec liberat
6 ſoluentem, vt d. §. qui reprobos. † Sed pone quod menſura eſt mutata? vel pondus, vel pecunia qualiter fiet ſolutio. Reſpondeo non ad illam menſuram & ad illud põdus? nec ad illam monetam, quæ erat tẽpore contractus, ſed ſaltem ad illam ęſtimationem, vt ff. ſi cer. pet. l. quod te. de leg. iii. l. vxori. §. Ariſto de auro & argen. leg. l. fi. extra de cenſi. c. olim. vbi de hoc no.

De pœna mutantis ſibi nomen. Rub. 18

SVMMARIVM.

1 *Nomen proprium, pronomen, aut agnomen ſibi mutans quando puniatur & quomodo.*
2 *Mutare ſibi nomen quando liceat.*
3 *Mutare ſibi nomen aduerſus quos liceat.*
4 *Falſitas quid ſit & ſibi mutans nomen, quando puniatur.*

1 SI quis † mutauerit ſibi nomẽ proprium, vel pronomẽ, vel agnomen doloſe vel in fraudem priuatæ perſonę, vel fiſci, vel cõis tenetur de falſo, & eſt pœna falſi puniendus. C. de mu. no. l. vnic. §. fi. & l. ſi falſi nominis. ad l. Cor. de fal. ff. Si aũt nõ fecit in fraudẽ vel damnũ alicuius, non tenetur de falſo, vt ſi iocoſe fecit arg ff. de iniur. l. illud. §. pe. Et hoc in libero hoĩe, cui licitũ eſt mutare, dũmodo non faciat in damnũ vel fraudẽ alterius, ſed ſeruo nõ licet, & ſi faciat pſũmitur, qđ in fraudẽ
2 dñi faciat, vñ punitur. C. eo. l. i. † Itẽ licitũ eſt ſibi mutare nomen pro defenſione ſua & rerum ſuarũ, vt ff. de iuſti. & iur. l. vt vim.
3 † Itẽ licitũ eſt verſus hoſtes vel latrones? q2a licitũ eſt corã eis mentiri, & dolo vti. ff. de dolo. l. i. §. Labeo & in dictis caſibus ſimilib. nõ punit de falſo regulariter & contrarium eſt, & facit. C. de teſti. l. ſi qs in no
4 mine. † Itẽ falſitas eſt mutatio veritatis. &c. in auth. de inſtru. cau. & fid. circa prin. vnde mutãdo ſibi nomen falſum committit, ergo de falſo eſt puniẽdus, vt ſupra dictũ eſt, vel forte pœna extraordinaria & non pęna falſi. l. generali. extra de crimi. c. i. propter ſuum mendaciũ facit. C. de teſti. l. nullum. in fi. quia ſua malitia non debet ſibi prodeſſe. ff. de dolo. l. i. cum ſimilib.

De pœna aſcribentis ſibi aliquid in teſtamento vel aliter. Rub. 19

SVMMARIVM.

1 *Falſum an committit, & an pœna falſi teneatur, qui ſibi aliquid aſcripſit in teſtamento alicuius.*
2 *Filiusfam. & ſeruus iuſſu patris uel domini aliquid ſibi aſcribẽtes an excuſatur à pœna, & quid de emancipato, & quid ſi pater filio et dominus ſeruo dicat quod ſibi ſcribat tale legatum, & pater uel dominus ſe ſubſcribat.*
3 *Agnatus uel extraneus cognatus ſi ſibi aſcribat teſtatore ſe ſubſcribẽte & illis dicente quod eſt de uolũtate eius factũ, an euitẽt pœnam.*
4 *Dictans teſtamentum ſi aliquid ſibi reperiatur relictum an ualebit, & qũo euitabit pœnã, qui ſibi aliquid in teſtamento aſcribit.*
5 *Marito ſibi aſcribente legatum in teſtamento uxoris an ualeat legatum, & an pœna falſi punietur & quid ſi in teſtamento alterius adſcribat legatum uxori.*
6 *Filiusfamil. an poſſit in teſtamento alterius ſcribere aliquid relatum patri, in cuius poteſtate eſt, & qua pœna puniatur, & quid in emancipato.*

1 EST & alia pęna quando aliquis † adſcribit ſibi aliquam rem fore legatã in teſtamento alicuius vel ſcribit ſe hæredem, vel aliquid ſimile facit, committit falſum, & pœ
2 na falſi tenetur. † Sed tamen ſi eſt filiusfamilias, & iuſſu patris facit, & ſeruus iuſſu domini, excuſatur à pœna falſi, ſed legatũ hæreditatem admittit. ff. de fal. l. i. §. inter filiũ. Si autẽ eſt emancipatus vel extraneus, qui facit talia ſiue in teſtamento patris, ſiue alterius, amittit legatum, & pœna falſi punitur. ff. eod. l. ſi filius emancipatus. & l. Diuus Claudius & C. de his, qui ſibi ad ſc. i. in teſta. alle. l. ii. vbi de hoc. Si tamen pater in teſtamẽto ſeſe ſubſcribat, & dicat, qđ filius ſcribat tale legatũ ſibi vel de ſe hæredẽ &c. de volũtate ſua, tunc pęnã falſi euitat, vt d. l. ii. & ff. eo. l. i. §. inter. Idẽ & in ſeruo eſt, ſi dñs ſe ſubſcribat & dicat, vt ſupra de pa-

3 tre dictum est. † Si autẽ agnatus vel cognatus ita scribit in testamẽto, vel codicillo, vel alius extraneus licet testator se subscribat, & dicat quod de voluntate eius est factum, nõ euitat pœnam, qui sibi adscribit, & est ratio, quia hæreditas patris est debitas filio. ff. de liber. & posthu. l. in suis non autẽ agnato vel extraneo, vt ff. eod. l. si quis legatũ. §.
4 fin. de codicil. l. fin. §. penult. † Sed si quis solum dictauit testamentũ, & nõ scripsit, & reperiatur in testamento aliquid sibi relictũ, bene valet relictũ, & non tenetur de falso, vt C. de testa. l. dictantibus. Item ad hoc vt quis pœnã falsi euitet, si sibi ascribit aliquid in testamento, debet renunciare legato, & dicere quod ex ignorantia fecit, vt C. eo. l.
5 senatus. † Itẽ si maritus adscribit sibi legatum in testamento vxoris, amittit legatum & pœna falsi punitur, vt C. eo. l. qui. Sed si in testamento alterius maritus adscribat legatum vxori, nõ tenetur de falso, & valet relictum. ff. de fal. l. vxori. & facit. ff. eo. l. si qs
6 cum falso. & l. seq. & l. si quis legatũ. † Item non potest filiusfamil. in alterius testamento scribere aliquid relictum esse patri, in cuius potestate est, & si facit de falso punitur, vt ff. de fal. l. de eodem. sed in emancipato forte secus à contrario sensu. l. prædictæ. de eo. Nam tale argument. valet de offi. eius, cui man. est iurisd. l. j. §. huius rei. facit. ff. de fal. l. Diuus. C. de testa. l. qui testamento. §. j. & §. sequen. cum similib.

Ad legem Iuliam de vi priuata. Rub. 24

SVMMARIVM.

1 *Lege Iuliæ de ui priuatæ qui teneantur, & quando aliquis tenetur pluribus legibus, an puniatur pluribus uel una?*
2 *Pœna legis Iuliæ de ui priuatæ, quæ sit.*
3 *Iudex qui non punit contra hanc legem peccantes quomodo puniatur?*

1
LEGE Iulia de vi priuata † tenetur, qui conuocatis hominibus vim facit sine armis, ꝑpter quod aliqs est vulneratus cum dolore vel pulsatus, dummodo non sit occisus, nec interest an vocati fuerint homines liberi, vel serui, ad dictam violentiã inferendam, & non solum illi, qui conuocauerunt alios, sed etiam conuocati venientes ex certa scientia tenentur. l. Iulia. ff. eo. & l. ij. & l. sequen. & C. de accusati. l. non ideo.

Item tenetur & ille, qui cętu hominum conuocato vim fecit, vt ff. eodem. l. legis. & ille qui deiecit aliquem de agro suo vel domo sua per vim hominibus adunatis sine armis, lege hac tenetur. ff. eodem. l. si quis.

Item & creditor tenetur qui sua authoritate ius sibi dixit, & est ratio, quia non debet sua authoritate ius sibi dicere. C. de iniurijs. l. nullus. alias vim facere videtur. ff. eodem. l. penulti. & fina. ff. quod metus causa. l. extat. de hoc ibi. & l. in possess. C. eodẽ. & hoc verum, nisi creditor hoc ex pacto faceret. Nam tunc vim facere non videtur. C. de pigno. l. iij. Item tenetur hac lege, qui facit vim nautis, vel de naufragio per vim res capit, vt ff. eod. l. j. §. sed si quis. & §. sequent. Item & ille, qui capit res vxoris ob debitum viri. C. eodem. l. i. Item tutor, qui bona pupilli per vim occupat. C. eod. l. ii. Item tenetur & ille, qui filiam vel sponsam alterius per vim includit & retinet. C. eo. l. filius. tenetur etiam de rap. virgi. l. i. Et etiam punitur de priuato carcere, qui inclusam retinet aliquam personam. C. de priua. carce. l. j. Sed non punitur omnibus legibus & pœnis, sed vna, vt ff. de accusa. l. senatus. Item si quis de possessione fundi, quem possidebam, per vim me expulerit, possum contra eum agere ciuiliter possessorio iudicio, & petere me spoliatum mea possessione in causa restitui, in quam facta protestatione sum illico reponendus & restituendus. C. eodẽ. l. si quis fundum. C. si per vim vel alio modo. l. i.
2 † Pœna autem huius legis est, quòd si qs per vim sine armis violentiam alicui fecerit, tertia pars bonorum eius publicatur, & insuper efficitur infamis, & omni honore spoliatur, & si fuerit homo occisus capite punitur, qui vim intulit. ff. eod. l. i. & ii. in fine. C. eod. l. quoniam. & hoc si fuerit liber qui vim intulit, si vero seruus, vltimo supplicio punitur. & si fecerit sine licentia domini non punitur dominus, si autem cũ licentia domini seruus solum damnatur in metallum & non occiditur, dominus vero
3 fit infamis, & omni dignitate priuatur. † Iudex autem qui vindictam nõ fecerit, aut fecerit minorem, q̃ facere debuerit, punitur infamia. C. eo. l. seruos. facit insti. de pub. iudi. §. item lex Iulia de vi cum simi.

Ad L

Ad l. Iuliam de vi publica. Rub. 21

SVMMARIVM.

1 *Lege Iulia de ui publica qui teneantur.*
2 *Iudex an possit imponere pœnam maiorem quā de iure debeatur, lege Iulia de ui publica, qui teneantur, & quid dicitur turba.*
3 *Armati & arma quæ dicuntur, & quando liceat telum portare, & quomodo puniantur, qui uillam uel ædes expugnauerint, uel fregerint cum turba.*
4 *Pœna legis Iuliæ de ui public. quæ sit in liberis hominibus.*
5 *Agere potest ciuiliter & criminaliter ille, cui facta est uiolentia, & pœna huius legis quæ sit in seruis, & iudicis non punientis, uel leuius quàm debuerit, & quomodo puniantur, qui homines rapiunt in agris, & rectores, qui tales non puniunt, & sæpius delinquens grauius punitur.*

1 TENETVR l. Iulia de vi publica, qui † noua vectigalia exigit per vim vltra solitum & antiquum modū & ordinem, vt ff.eo.l.fi.& etiā punitur pœna perpetuę deportationis, vt C.noua vectigal.induci non poss.l.fi.Itē tenetur & ille, qui facit, ne quis possit secure venire ad iudicium, & facit dolo. Item & ille, qui facit, vt iudex aliter iudicet quàm debeat de iure. Item tenetur iudex magistratus, & qui inducit alicui contra ius publicū, vt per suam sententiam decernat aliter q̃ ius dicat. Item & ille, qui cogit aliquem ad ludū inuitum, & facit aliquem per vim sibi polliceri, vel facit quominus iudicium exerceatur, vt ff.eod.l. qui
2 dolo. † Notandum est quod iudex nō pōt imponere pœnā maiorē q̃ de iure debeat, vt no.infra de pœ.dic vt ibi. Item & ille tenetur, qui conuocatis hominibus vim facit vt quis verberetur vel pulsetur, etiam si nō occidatur, vt d.l.qui dolo.§.i. siue sint liberi siue serui, & non solum, qui cōuocauerit homines, sed etiā conuocati, vt ff.de vi publi.l.hac lege.C.de accus.l.non ideo. Itē & ille tenetur, qui turbam coadunauerit cā seditionis faciendæ, vt ff.eo.l.eadem Et dicitur turba decē vel quindecim hominum vt ff. vi bono.rapt. l.prætor. §.i. Item tenetur, qui ex incēdio aliquid rapuerit, vel puerum vel puellam rapuerit vel qui accōmodant scienter homines suos ad talia facieda vt dicta l.eadē.§.i. & l.sequen. Item tenet & ille, qui cætu hominū congregato fecit seditionem, vel incendium posuit. vel hominem aliquem incluserit.vel prohibuerit aliquem sepeliri, vel cōpulerit aliquid promittere, licet talis obligatio nō valeat, vt ff.eo. l.qui cætu.Itē q vacantē mulierē, id est nō nuptam vel nuptā rapuerit p vim, vltimo supplicio afficitur.ff.eo.l.q cœtu.§.fi.de rapto.virg.l.i.Et si pater mulieris talē iniuriā remiserit rogatus.pōt ille ab alio accusari, vt d.l.q cœtu.§ fi.Itē tenetur iudex, q verberauit, vel iniuriam fecit illi, qui à sua sententia appellauit, vel iusserit aliquid iniurio sum fieri appellanti, vel posuerit aliquid super collum eius vt torqueatur, vt ff eodem. l.lex Iulia. Item & ille tenetur, qui aliquē ligauerit, vel impediuerit, quominus ad iudicium veniat, vt ff.eo.l. lege. Et prædicta videntur locum habere, si cum armis & p
3 vim fiat, & hominibus † armatis, & intelliguntur armati, qui tela habuerunt. Et appellatione armorū intelliguntur fustes, gladii, & omne aliud genus armorum cū quo nocere possit, vt ff.eo.l.armatos.& l.iii.§.telorum.institu.de pub.iud.§. telū autem. Telum autē portare licet, si salutis suæ causa tuendæ portetur.l.hi.§.fi.ff.eo.Qui autem ædes aut villas expugnauerint, aut fregerint cum turba, & telis capite puniūtur, vt
4 l.hi qui ædes.ff.eo. † Pœna autem huius legis est, ꝑ si cum armis violentia inferatur.ꝑ punitur pœna deportationis, & bona illius publicantur.insti.de publ.iud.§. item lex Iulia de vi.& hoc si homicidium nō interuenerit, si autem interuenerit homicidiū tunc illi, qui vim intulerunt tanquā interfectores capite puniuntur.Sed illi qui defendunt & resistunt violentiæ etiam si homicidium committunt, non tenentur secūdum Accur.hac lege, nec hac pœna, vt C eod.l. qm̄ multa.& l.si criminis.ff. de iusti. & iur. l.vt vim.cū simil.q. vim vi repellere licet &c.C.vn vi.l.i.Itē interdicitur ei, qui vim intulit aqua & igni.ff.eo l.qui dolo.§ fi. & ēt ius quod habet amittit ff. qđ met. cau.l. extat.Itē eorū bona publicari debent.ff.de vi pub.l.j.ff de incendi. & rele.l. relegato §.ad tēpus.
5 † Itē & ille, cui facta est violentia pōt ciuiliter agere possessorio & suā possessionē recuperare, & ēt criminaliter ad

pœnā prædictā. C. vñ vi. l. si quis in tātā. Et prædicta locū habēt in liberis hominibus. Serui aūt vltimo supplicio afficiuntur, qui violentiā committunt. C. eo. l. seruos. si domino ignorante fecerunt, si autem mandato dñi, tunc seruus datur in metallū, & dñs
6 infamis efficitur. †Itē & iudex si vindictā non fecerit, vel leuiorē imposuerit quā debuerit pœnā, notā incurrit infamiæ, & 1 lib. centū auri condēnabitur. C. eo. l. seruos. & l. fi. Itē illi, qui per homines rapiūt in agris, & ipsos raptos tenent ligatos, & illi, qui tales malefactoreres scienter detinent ad talia maleficia cōmittenda, capitali pœna puniūtur. Et rectores ēt, qui contra tales vindictā nō exercent in centū lib. auri, & in amissione bonorū & dignitatis puniuntur. & ēt qñq; ue capitali pœna cōdēnantur, vt C. eo. l. fi. & C. de sacrifi. pag. l. i. Itē not. q q sæpius delinquit, grauius punitur, qa reiteratio delicti auget pœnā. C. eo. l. suos. in fi. C. de epis. aud. l. iii. §. fi. cum simili.

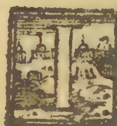
ADDITIO.

a ¶Criminaliter. Dum qō verteretur in facto, quæsitum fuit antē de duobus. Primū, an spoliatus post restitutionē factā posset agere criminaliter pœna l. si quis in tantā. Secundum, si intentatū esset petitorium contra spoliatum restitutum, an posset per modum exceptio. opponere de pœna d. l. Ad quas qōnes breuiter respondeo q sic, & primo ad primū motus decisione Cy. in l. momentaneę. C. vnde vi. vbi post Iac. de Are. tenet q si actum fuit interdicto vnde vi. q postea possit agi condictione ex d. l. si quis in tantā hac ratione, quia persecutoria non tollit pœnalem, vt in l. si pro fure. §. j. ff. de condi. furt. cum ibi not. & hanc opin. sequitur Alb. in d. l. momentaneæ. quā tamen intelligit procedere Salyc. quando agens interdicto obtinuit, si vero succubuit, & tunc aut sententia est lata super facto, & tunc non possit agi condictione dictæ l. si quis in tantam, aut super iure, & tunc sic. vt arg. not. in l. duobus. §. colonus. ff. de iureiur. &c. & pro decisione Cy. est glo. ordina. & ibi Docto. in c. pastoralis. de cau. posses. & propriet. in verb. intentare. Ad secundum, motus decisione gl. in d. c. pastoral. in glo. pen. in fi. quæ hoc decidit, declarata tamen. vt ibi per Abba. in viij. col. in prin. vers. not. bene ex fine &c. quem rogo videas, quia ponit hanc notab. conclusionem, quod spoliatus excipiens de spoliatione possit obtinere pœnam legis si quis in tantam. &c. Hiero. Chu.

Ad l. Iul. de ambitu. Rub. 22

SVMMARIVM.

1 *Lege Iulia de ambitu qui teneantur.*
2 *Pœna legis Iulia de ambitu qua sit.*
3 *Iudicis cameram intrans & rogans, ut sibi in aliqua causa faueat, quomodo puniatur.*
4 *Dans pecuniam pro officio habendo, et recipiēs pro conferendo, quomodo puniatur, & qui literas impetrauit pro officio habendo, & an aureus aliquando sumatur pro libra, & an lxx. aurei libram faciant.*

Ista lex Iul. de ambi. habet
1 † locū, qñ qs dat occulte pecuniā, vt habeat aliquod officiū in aliqua ciuit. pter Romanā, q a i ea cessat hæc lex. ff. e. l. i. vbi aūt expēderet palā pro officio habendo, vt pro ptore ciuitatis, tunc incidit in pęnā huius leg. vt ff. de polli. l. i. §. si qs. Nā & Barbarus Philippus petiit pturā publice, & fuit ptor designatus & sine pęna. ff. de of
2 fi. ptor. l. Barbarius. †itē tenet hac. l. officialis, q est i officio, & dat pecuniā, vt cōfirmetur in tpe seq. C. eo. l. i. & fallit in assessore, qui cōfirmare & cōtinuare pōt officiū dūmodo nō fiat ambitione vel pecunia. vel p ꝑcibus suis interueniētibus, sed ad suā gratiā & libertatē cōfirmantiū. C. de assesso. l. nemo. & l. seq. & l. liceat. itē tenet hac l. q nouū vectigal instituit, vt ff. e. l. i. itē tenetur & ille qui rogauit aliquos p aliquo officio habendo ſm Accur. itē habet locū in illo, qui secūdo anno cōtinuādo susceperit illud idē officiū, & iste deportatur, vt C. eo. l. vnica. Fallit in assessore, vt supra dixi. Pœna aūt istorū est, q puniūtur in cētū aureis, & fiūt
3 infames. C. eo. l. i. †itē no. q si qs intrat camerā iudicis, & rogat eū, vt sibi faueat in aliqua cā, punitur in cētū aureis ff. eo. l. i. §. fi.
4 †itē no. q nō solū qui dat pecuniā pro officio habēdo punit in dicta pœna vel in alia. s. in lib. x. auri, sed & ille, qui accepit pro cōferendo, & ista pęna applicatur cōi loci. vbi tale delictū cōmittitur. ff. de iur. fis. l. Lucius C. de assessor. l. nemo domesticus. itē punitur & ille, q literas impetrauit p officio habendo. l. i. itē no. q aureus qñq; sumit p libra. in it. de pœ. teme. liti. §. fi. itē no. q 72. aurei faciūt lib. C. d susce. & arca. l. quoties.

Ad l. Iuliam repetun. Rub. 23

SVMMARIVM.

1 *Lege Iulia repetundarum qui puniantur.*
2 *Pœna facientis contra leg. Iul. repe qua sit & quomodo*

quomodo punietur, qui pecuniam dedit, ut corrumperet officialem.

3 *Officialis qui iurauit, præsumitur bene, & legaliter suum officium exercere.*

4 *Officialis quando teneatur non solum pro se, sed et pro suis familiaribus, & quæ pœna augeri possit ut pœna unius sit metus multorũ.*

5 *Officiali aliquid dans, ut aliquid faciat pro eo quid fiet, & an etiam repetatur datũ ab hæredibus accipientis.*

6 *Officialis accipiens an possit puniri officio durante & an puniatur ciuiliter, & aliquando criminaliter.*

7 *Officiali an recipere aliquid liceat ultra salarium.*

8 *Actio ad repetendum quod datum est officiali, intra quod tempus competat.*

TENETVR lege Iulia repetun. 1 † officialis, qui accepit pecuniã ab aliquo, vt iudicet aliquid vel nõ iudicet, vel nõ decernat officiũ vel honorem alicui, vel decernat, vel vt quid aliud faciat, vel nõ faciat, vt ff.eo.l.lege. Itẽ & ille qui accepit pecuniã vt ipsam ponat ad aliquod officiũ, vel mittat ad aliquã regionẽ, vel ponat in aliqua societate & idẽ in similibus est dicendum, vt ff.eo.l.i. itẽ & ille, qui accepit pecuniã ad dicendũ vel nõ dicendũ testimoniũ cõtra aliquẽ, vel vt plus vel minus faciat q̃ facere debeat, vt ff.eo.l.iii.& l.seq itẽ qui accepit pecunia, vt nõ mittat militẽ vel custodẽ ad aliquẽ locũ vt nõ legat aliquẽ in cõsilio. vel vt accuset aliquẽ vel non accuset. vel similia faciat vel nũciet, rõ, quia officialis debet esse mũdus ab omni munere. ff.eo.l ea.§.i. C.e.l.iii. itẽ & ille, qui accepit pecuniã, vt det arbitrũ, vel iudicẽ certã personã, vel vt tali mõ iudicet cõtra aliquẽ, vel vt nõ præcipiat quod de iure præcipere debet, vel vt aliquẽ poneret ad torturã, vel in carcerem cõtra ius vel vt nõ ponat, vel vt aliquẽ condẽnet vel absoluat, vel vt faciat maiorẽ vel minorem ęstimationẽ bonorũ q̃ facere debeat, vel vt non designet bladũ quẽ designare debeat, vel vt non vadat ad exercitũ si ire debet, & idem in similibus est dicendũ, vt ff.eo l.Iulia. Item & ille, qui accepit pecuniam ab aliquo, vt det ei aliquod officium, quia non licet officiali accipere aliquid vltra suum salariũ. Et insuper in talibus delictis quilibet

2 potest accusare.† Pœna autẽ recipiẽtis est, vt condemnetur in quadruplũ ad eius restitutionẽ qđ accepit, illi q volebat adipisci honorẽ. C.eo.l.fi. Itẽ ille, qui dedit pecuniam corrumpendo officialẽ. C.eo.l. fi. vel punitur sm l.C.de pœna iud.qui male iud.l.in au-

3 then.ibi posita.† Nota q̄ officialis præsumitur bene & legaliter suũ officiũ exercere, qui iurauit, q̄a non præsumitur immemor salutis æternæ. C eo.l.fi. & optime fa-

4 cit extra de pręsum.c.ad audientiã.† Et no. q̄ officialis nõ solũ tenetur pro facto suo & delicto suo, sed etiã pro suis familiaribus, quos secũ tenet in officio, si ipsi aliquid extorserunt, vel abstulerunt, vel rapuerunt à subditis, ita qđ ad restitutionẽ quadrupli tenetur, cuius dimida datur lęso, alia fisco vel cõi illius loci vbi delinquit extorquẽdo, vt C.eo.l fi. & l.i. quæ pœna quandoq; põt augeri, vt vnius pęna sit metus multorũ. C.eodẽ.l.i. Sed si aliter delinquat officialis, puto officialẽ nõ teneri. C.de pœ.l.sancimus. cũ simi. Sed ipse dẽt ipsos punire, si ipsi delinquant, vt in auth de mand. prin. §. oportet. & in auth. de defenso. ciuita. §. à defensori-

5 bus. cũ simi †Si quis autẽ dederit alicui officiali aliquid, vt pro eo aliquid faciat, quia turpiter dedit, forte nõ repetit, sed fisco tanquã successori vitiorũ applicat, vt ff. de iur. fis.l. Lucius. Itẽ no. q̄ nõ solũ repetitur ab eo qui accepit, sed ẽt ab hæredibus suis. C.

6 eo.l.i.† Item no. q̄ ille talis accipiens põt puniri etiã durante officio. C.eo.l. iubemus §.fi. Itẽ no. quod officiales aliquando pęna corporali puniuntur, vt quãdo accipiunt pecuniã, vt nõ condemnent peccantẽ ad mortẽ, vel si ita mori innocentẽ interficiant. Nã tunc capite puniuntur, vel pęna deportationis, vt ff.eo.l.lex iulia §.fi. Et sic patet q̄ cõtra istos officiales põt agi dupliciter, ciuiliter ad quadruplum, criminaliter ad pęnam corporalem vt dictum est. facit ff. de assesso-

7 ri.l.iii.† item not. q̄ non licet officiali aliq̄d accipere vltra salarium suum, præterquam à consobrino vel propinquo, vt ff.eo.l.fi.& in auth. scriptũ exemplar. col.ii. de manda. princi. §. oportet. col.iii. in authen iurisiu-

8 ran. quod præstatur ab his. col.ii.† item no. q̄ competit actio ad repetendum quod datum est officiali intra annum à die depositi officii cõtra officialem vel hæredes, vt C. eod.l. datur. vbi de hoc plene.

Ad l. Iuliam de annona. Rub. 24

SVMMARIVM.

1 *Lege Iulia de annona qui teneantur.*
2 *Pœna legis Iuliæ de annona quæ sit.*
3 *Accusare qui possunt in casu huius legis quæ sit pœna utentium falsis mensuris.*
4 *Bladum uendere viliori pretio quã communiter uendatur, an aliquis cogi posit?*

1 SCIENDVM est †quod lex ista adinuenta est in odiũ illorum, q emunt bladum causa reuendendi & faciendi caristiã, & illorũ, q faciunt societatem. & cõiter bladũ emunt, & vendunt carius, & inde lucrũ faciunt, vt ff. eo. l. ii. Itẽ eadẽ tenentur l. q sciunt naues venire cũ blado, & faciunt differre aduentum suũ, vel capere nauẽ, vel nautã ad hoc vt nõ veniãt, vel bestias vel plaustra, vt pos
2 sint vẽdere blada cariora, vt d. l. ii. §. fi. †Pœna aũt istorum est, vt in viginti aureis condẽnentur, vt d. l. ii. Quandoque pœna ordinaria criminaliter puniuntur, vt q a in opus publicum damnantur, vel relegantur, & negotium interdicitur, vt ff. de extraordi. cri.
3 l. annona. †Itẽ no. ꝙ quilibet põt accusare istos tales, & serui & mulieres, vt ff. de accusationib. l. mulierẽ ff. de iud. l. incertis. Sed isti tales qui vtuntur falsis mẽsuris, de falso puniũtur. ff. de fals. l. hodie. §. j. de pœ. l. in dardanarios, vt supra de falsarotibus mẽ
4 surarũ & ponderum plene. † Sed nunquid põt quis cõpelli, vt vẽdat bladũ suum viliori pretio q̃ cõiter vendatur? Rñ. non, vt ff. eo. l. Iulia. §. itẽ rescripserunt. & est ratio, q a quilibet in re sua est moderator & arbiter. C. manda. l. in re mãdata C. de iure delib. l. neque emere. C. de iudi. l. nemo. Sed puto ꝙ si caristia esset magna, ꝙ posit per cõmune ordinari, ꝙ minori pretio conuenienti vendatur, ad hoc vt pauperes fame non pereant, cũ omnia sint cõicanda tpe necessitatis &c. facit in arg. C. de episc. audiẽ. l. i. & ibi per Cy. ff. de mune. & hon. l. fi. §. itẽ lex ff. de offi. præfe. vrb. l. i. §. cura carnis. Nam publica vtilitas præferenda est priuatæ. C. de cad. tol. l. i. § nec tam. extra de elec. c. bonæ. & publice interest ne personæ fame pereant, cũ melius sit inter homines conuersari, quàm hominum carere suffragiis.

De crimine hæresis. Rub. 25

SVMMARIVM.

1 *Hæreticus quis dicatur.*
2 *Articuli fidei quot sunt, defendens uel sequens falsam opinionem contra fidem catholicam est hæreticus.*
3 *Hæresis quid sit.*
4 *Hæreticorum sectæ quot sunt.*
5 *Credentes erroribus hæreticis, an pro hæreticis habeantur.*
6 *Hæreticorum pœna quæ sit.*
7 *Relapsi quomodo puniantur.*
8 *Suspectus de hæresi & monitus si non se purgauerit intra annum quid fiet.*
9 *Credentes erroribus hæreticorum, receptatores eorum scienter defensores & fauentes eorum quomodo puniantur, & an credentes eorum erroribus habeantur pro hæreticis.*
10 *Filij hæreticorum quando & quõ puniantur.*
11 *Hæretico uolenti ad fidem reuerti quid fiet.*
12 *Relapsus si uoluerit reuerti quid fiet.*
13 *Papa, Imperator, & qualibet alia persona de hæresi punitur.*
14 *Hæreticos pro suis bonis spoliare an posint fideles sua authoritate*
15 *Hæreticorum loca an posint infideles sua authoritate comburere.*
16 *Magistratus & princeps an pœnam incurrant, si non expellunt hæreticos de suis terris.*
17 *Hæreticum an liceat propria authoritate interficere.*
18 *Hæreticos defendentes eis credentes & fauentes, an debeant admitti ad aliquod beneficiũ uel dignitatem et usque ad quam generationem Episcopi fieri posint.*
19 *Inquisitores & episcopi, an contra hæreticos brachium inuocent seculare, & an domini locorum teneantur illud præstare.*
20 *Inquisitores quid debent facere, quando procedunt contra hæreticos.*
21 *Ciuitas uel locus impediens ne hæretici uel eorum fautores capiantur, quomodo puniãtur.*
22 *Ciuitas uel domus in qua fuerit scienter acceptatus hæreticus an publicentur, & cui acquirantur.*

QVIA crimen heresis publicũ est vt C. eo. l. Manichæos. idcirco inter publica iudicia inseramus, &
1 videamus quis sit hæreticus. † Et quidem

1 quidē hæreticus dr̄ [a] multis modis. Primo q sacramenta ecclesiæ peruertit, iste talis simoniacus appellatur. j.q.j. eos q. per pecuniā. Etiā dr̄ hæreticus, in fide catholica dubius. extra eo. c. j. itē pōt dici hæreticus, qui pōt errantē in fide catholica ab errore reuocare, & nō reuocat. extra eod. c. ii. & i. q. i. c. qui alios. ii. q. vij. Negligere cū posfis. itē ille dr̄ hæreticus, qui se scindit ab vnitate ecclesiæ vt j. q. i. deniq;. itē pōt dici hæreticus excōicatus, vt iiii. q. j. c. quod aūt hi. itē & ille pōt dici hæreticus, qui nouā sectā facit cōtra fidē catholicā, vel talē iā factā sequitur & credit, vt xxiiii. q. i. hæc est fides
2 &c. † Et qm̄ principales articuli fidei sunt septē ſm Bart. secundū quē sunt septē dona Spiritus Sancti, quos qlibet Christianus scire tenet, s. clerici, explicite, laici implicite. Et sunt hi. Christi natiuitas, passio eius, descensus ad inferos, resurrectio à mortuis, ascensus in cœlū, ad patris dexterā sessio, & aduentus eius ad iudiciū. Sed aliter & melius articuli fidei sunt xii. pp xii. apostolos, q eadē hora simbolū fecerunt instinctu Spiritus sancti, vt patet in alio simbolo. Credo in Deum patrē &c. de hoc no. extra de sūma trinita. & fide catholi. c. firmiter credimus &c. Sed theologi dicunt qđ articuli fidei sunt xiiii. vt audiui. s. septē qui pertinēt ad diuinitatē. itē dr̄ hæreticus, qui falsā opinionē cōtra fidē catholicā defendit, vel se-
3 quitur, vt xxiiii. q. ii. hæreticus. Vnde † hæresis est peruersum dogma. xxiiii. q. iii. in-
4 ter hæresim. † Sectæ aūt hæreticorum sunt multæ & diuersæ, vt hr̄. xxiiii. q. iii. quidam aūt hæretici. C. eo. l. Arriani. & auth gazaros. Quæro oēs sectæ hereticorū cū sint excōmunicatæ & dānatæ, sunt euitādæ. extra
5 eo. c. ad abolendā. & c. excōicamus. † itē credentes eorū erroribus p hæreticis reputantur, vt d. c. excōicamus. §. j. & auth. gazaros.
6 & auth. credētes. C. eo. † Pœna aūt hæreticorū est multiplex. Prima quia omnis hæreticus excōicatur, vt d. c. ad abolendā. & c. excōmunicamus. itē punitur deportatione, & bonorū omnium publicatione. C. eo. l. Manichæos. & l. quicunq; in hoc. itē repellunt à dignitatibus, qa non sunt creādi ministri ecclesiæ, nec ad regimē ciuitatis admittunt, vt d. l. quicunq;. §. nullū C. de iudi. l. fi. item non possunt cōuenire in aliquo loco, vt suā hæresim doceāt, & locus ille publicat. C. e. l. q cūq;. §. nec quicquā. §. q d. & §. eos vero & d. c. ad abolendā. itē quia eis indicit publica pœnitentia per crucis impositionē, vt ex hoc etiā alii terreantur &c. extra de pœ. c. i. ij. q. j. si peccauerit. itē non possunt hæredes institui, nec in testamento eis aliquid relinqui, nec donari, vt d. c. excōmunicamus. §. credentes. & d l. Manichæos. & l. fi. itē repelluntur ab omni actu legitimo. vt extra eod. c. ad abolendā. in fi. & c. vergentis. licet lex eos admittat ad testimoniū, vt C. de testi. l. qm̄. in fi. sed cum sint infames ipso iure hodie repelluntur à testimonio, vt not. C. de summa trinit. & fide catholi. l. i. in gl. fin. & in auth. gazaros. itē si est clericus iste hæreticus, degradatur, vt d. c. excōicamus. & bona ipsius publicantur, & si perseuerauerit in hæresi, & nolit reuerti ad fidē tertio monitus, tunc degradari dēt & tradi curiæ seculari puniēdus, & condēnabitur ad mortem. C. eod. l. Arriani. & extra eo. c. ad abolendā. c. j. & ii. & c. excōmunicamus. sed de cōsuetudine cōburuntur, vt no. xxiiii. q. iiii. c. quoniam vult Deus. Et etiā seculares siue laici eadem pœna puniuntur, si reperiū tur hæretici, & nolunt ad fidem reuerti cito
7 vt d. c. Arriani. & c. excōmunicamus. † Relapsi aūt hæretici similiter per inquisitorē iudicio seculari puniuntur, vt dictum est in d. c. excommunicamus. el secundo. §. dāna-
8 ti. & c. ad abolendam. §. illos. † item si quis fuerit suspectus de hæresi, & monitus se nō purgauerit intra annum, excommunicatur & si perseuerauerit post annum, pro hæretico iudicatur & punitur, vt d. c. excommunicamus. §. i. & ii. de senten. excommunica. vt
9 fame. in fi. † item credentes eorum erroribus, & receptatores scienter, & eorum defensores & fautores excommunicanī, & si intra annum non satisfecerint mandatis ecclesiæ efficiuntur infames ita quod ad nullū publicū officium admittuntur, nec ad testimonium, nec possunt condere testamēta nec alteri succedere, nec hr̄ditare, nec aliū conuenire in iudicio, sed possunt ab alio cōueniri, & si fuerit iudex, sententia eius non valet, si aduocatus, eius patrocinium pstare non potest, si notarius, non potest facere instrumenta, & si fecerit, non valent, &c. vt d. c. excommunicamus. & C. eodem. auth. credentes. Et etiam credentes eorum erroribus pro hæreticis iudicātur, vt dicto c. excommu-

10 excõmunicamus. el secundo. itẽ† filii hæreticorum, qui nisi sint fideles, puniuntur in amissione saltẽ bonorũ paternorũ, sicut & in d.l.Iulia.maie: C.eo.auth.gazaros. & nõ restituuntur eis bona, nisi de gratia speciali & ex misericordia, vt extra eo. c.vergentis. Sed Gof.not. in suma huius tituli, dicit, ꝙ si filii sunt orthodoxi, id est fideles in fide catholica, ꝙ non priuantur bonis paternis in terris non suppositis ecclesiæ, cum leges præualeant illi decretali vergentis &c. & facit pro eod. C. eo.l. Manichæos. & l.cognouimus. iuxta illud, Nõ portabit filius iniquitatẽ patris &c. facit ff.de pœn.l.crimen.
11 & C.eo.l.sancimus. Sed† quid, si hæreticus vult reuerti ad fidẽ? Rñ., quod debet audiri & recipi, quia ecclesia non claudit gremiũ. redeuntibus &c. vt d.l.Manichæos. C.de sũma trinita.& fi.catho.l. inter claras. debent tamen in carcerẽ recludi ad agendã pœnitẽtiã. extra eo.c.excõicamus. el secundo.§.
12 si quis aũt. †Sed quid de relapsis, nunquid sint recipiendi & audiendi. vt dictũ est de aliis hæreticis? Respon. sic videtur, vt not. extra eo.c.ad abolendã.§.illos quoq;.& est ratio, quia Deus non vult mortẽ peccatoris &c. & quacunque hora cõuersus fuerit pec
13 cator ad me, nõ despiciã &c. †itẽ not. quod non solũ viles ꝑsonæ puniuntur, sed ẽt Papa & imperator, & quilibet alius puniuntur de hæresi, & ille est deponendus ab origine dignitate, potestate, & dominio, vt xl.dist. si Papa.xxiiii.q.j. qui cum pacem.& d.c.ad
14 abolendã.§.i.& ii.cum similibus.† Sed nũquid fideles & catholici pñt sua authoritate hæreticos suis bonis expoliare? b Rñ. sic vr̃ secundum Odof. extra eo. excõicamus
15 §.catholici. †Et not. ꝙ pñt loca cõburere, vbi hæretici degunt. xxiii.q.v. si audieritis. Sed tñ tutius est quod authoritate ecclesiæ vel iudicis aliquis eorum faciat. Et ꝙ possint hæretici spoliari, no.xxiii.quæst.vi.c.fi.
16 †Itẽ no. ꝙ potestates locorum & rectores quibuscunque fungantur officiis, tenentur expellere hæreticos de terris suæ iurisdictionis, alias priuãtur omni officio, & dignitate sua, & ẽt domini tẽporales, vt Reges, Duces, & Marchiones debent hoc facere, & si cõtra fecerint. vel opẽ scienter darẽt, priuari debent dominio suarum rerum, & loca ipsorum debent publicari, & omnibus con cepi recuperanda. Debẽt etiam isti tales excommunicari & interdici, vasallibus & fidelibus suis priuari, & omnibus suis bonis: extra eodem cap. excommunicamus. & c. ad abolendam.§.statuimus.& in fide catholica pro hæretico est habendus, vt dicto c.
17 excommunicamus.§.si quis vero.† Sed nũquid licet occidere hæreticũ sua propria authoritate? Rñ. non puto, vt dictum est supra.& C.eodem.l. Iudæis.& l.nullus.& de Sarrace.& Paga.l.Christianus. & nisi fieret pro defensione fidei Christianæ, vt nota. xxiij.quæstione.vj.capitu.fina. Sed rectores & iudices locorum, quibus data est potestas puniendi, possunt hæreticum condemnare & etiam occidere, vt dicto cap. excommunicamus. Idem dico, si sunt condemnati per ecclesiam vel inquisitorẽ hæreticorum, possunt tradi dictis rectoribus per inquisitores qui debeant eos occidere vel comburere, vt extra eodẽ.c.ad abolendam.§.laicus.et §.sequen.et c.pen.§ damnati, et C.eodem.l.Arriani.nisi vellent re-
18 dire ad fidem, vt supra dictum est† Itẽ no. ꝙ defendentes hæreticos et credentes eis, et fautores eorum non debent admitti ad aliquod beneficium, et officium, vel dignitatem ecclesiasticam, vnde non possunt fieri Episcopi etc. vsque ad secundam generationem. extra eodem capitu. fina. libro vi.
19 †Item inquisitores et Episcopi contra hæreticos, et eorum defensores possunt implorare auxilium brachii secularis, et tenentur domini locorum et rectores dare auxiliũ: extra de offi.delega.cap.j.extra eodem.ca-
20 pitu.vt officium. libro.vj.† Item not.quod inquisitores debent de consilio peritorum contra hæreticos ferre sententiam, vt extra eod.c.fina. libro.vi. et dare copiam processus inquisito.vt possit se defendere. d.c.
21 contra.cum similib. †Item no. ꝙ si ciuitas vel locus dederint impedimentum, vt hæretici vel eorum fautores nõ capiantur vel non puniantur, ꝙ debent priuari cõmercio et dignitate episcopali. extra eodem c. ad
22 abolendam.§. ciuitas.†item nota.quod ciuitas vel domus in qua fuerit acceptatus scienter ex certa scientia à domino ipsius, bona publicant, et ecclesiæ acquirunt, vt in auth.de interdi hære.in fi.col ix. Si aũt dominus fuerit ignorãs nõ publicant, vt C.de hære.l.qcunq;.§.vniuersis.et §.seq.et i aut. de ecclesiasti.tit.§. si qs in sua cum similib.

ADDI-

ADDITIONES.

a ¶Hæreticus dicitur. Quis dicatur hæreticus. ad. de tu. & vide per Cald. in ver. de hæret. consi. iiii. & v. & adde tu quod ad probandũ quẽ hæreticum, sufficiunt testes singulares per Anto. de But. in c. cum oporteat. de accus. vbi per Mod. & Alex. in consi. lxxii. in i. vol. col. iiii. ver. & Ant. de But. & in iiii. col. vers. quinimo, vide tamen per Caccialupum in repe. l. admonendi. ff. de iureiur.

b Expoliare. adde & intellige tu quod iudex secularis, licet bona hæretici sint confiscata, tamen illa non poterit apprehendere, nisi primo super crimine per iudicem ecclesiasticum fuerit declaratum. c. cum secundum. de hære. lib. vi. & dicit Cardi. in consi. suo cv. in iiii. col. in fi.

De Iudæis & in quibus grauantur: Rub. 26

SVMMARIVM.

1 *Iudæi antequam crucifixissent Christum multu gaudebant priuilegijs.*

2 *Iudæi in quibus grauantur, & an Christianus possit cum Sarracenis comedere.*

VIA Iudæi cõtemnũt trinitatẽ, & diuinã maiestatẽ, videamus in quibus grauãtur ipsi Iudæi. †Et antequã Iudæi crucifigerẽt dñm nostrũ Iesum Christũ nõ grauabant, sed multis gaudebant priuilegiis, vt C. eo. l. i. & per totũ. & appellabantur populus Dei, sed postea sua priuilegia pdiderũt, pp illud delictũ, vt e. ti. l. iussio. †Vñ grauãtur in multis. Primo qa nõ põt eis in testamẽto legari. C. eo. l i. Itẽ repelluntur ab officiis pub. & personalibus extra eo. c cũ sit. & c. ex spãli. & C. eo. l hac. Itẽ repelluntur à legitimis actibus a, cũ sint infames. ii. q. vii. alicui. Itẽ repellũtur à cõione Christianorũ & ipsorũ participatione, vt xxviii. q. i. in illo cõsortio. Itẽ repellunt ne habeãt Christiana mãcipia, nec Christianas vxores, vt extra eo. c. Iudæi & C. eo. l. nequissimũ. Itẽ nõ habeãt Christianas nutrices filiorũ suorũ pupillorũ, vel obstretrices. extra eo. c. Iudæi. & c. ad hoc. cõsuluit. C. eo. l. fi. Itẽ nõ possunt esse testes cõtra fideles, sed fideles sic cõtra Iudeos, extra de testibus, c. Iudæi. sed inter se possunt, vt C. de hæret. l. qui. Itẽ nõ capiũt ex testamẽto Christiani. C eo. l. i. & maxime ex testamẽto clerici. extra de hęreti. c. si qs Episcopus. Itẽ nõ debent esse medici Christianorũ infirmorũ, nec debet Christianus cũ ipsis comedere, nec balneari. xxviii. q. i. nullus. Sed cum Sarracenis manducare potest. xi. q. iii. ad mẽsam. ratio diuersitatis est, quia Iudæi magis cõtẽnunt scripturam diuinam, & fidem catholicam, & magis impugnãt, vt extra eodem. c. quam sit laudabile. Item non debent aliquid facere in contumeliam fidei Christianæ, alias puniũtur. C. eo. l. Iudæos. Item non debent apparere in publicum in die parasceuæ, id est lamẽtationis siue septimanæ sanctæ, ne illudant Christianos. extra eo. c. in nonnullis. §. in diebus. Item non debẽt aliquid facere in opprobriũ crucis vel crucifixi, alias puniuntur, vt d. c. in nonnullis. §. fi. & c. postulasti. & C. eo. l. Iudæos. Itẽ nõ debent tenere hostia vel fenestras apertas in diebus passionis domini ne illudant Christianos, alias puniũtur, vt eo. ti. c. quia super his. & c. nonnullis. §. penulti. Itẽ non debent emere mãcipia Christiana pro se, nec circũcidere, & si emerint reddere cõpelluntur, & ptium nõ redditur, & mancipia libera reddũtur. extra eo. c. multorum. & secundum leges decapitantur Iudæi, vt C. ne Iud mãci. Christia. l. i. Itẽ debent habere habitũ vestimentorum separatum ab habitu Christianorum. extra eo. c. in nonnullis. Itẽ non debent iniuriã facere Christianis nec eis p Christianos fieri, alias puniuntur. C. eo. l. nullus. Itẽ non debent ab aliquo in iudicio conueniri die sabbati. Itẽ potest iudæus esse iudex & arbiter secundum leges inter iudeos, vt C. eo l. iudæi. Item non potest esse potestas vel rector alicuius loci, vel similes dignitates habere inter Christianos. C. eo. l. hac. extra eo. c. cũ sit c. speciali. item non potest Christianus iudæã habere in vxorem. C. eod. l. ne quis. item non possunt cogi iudæi inuiti habere baptismum, sed suaderi &c. extra e. c. sicut. itẽ nullus debet iudæũ occidere vel offendere, vel bonis spoliare, vel tempore festiuitatis suę iniuriari, vel turbare, alias puniũtur, vt d. c. sicut. § i. & fi. item possunt agere contra Christianos corã iudicibus Christianis, & ab eis etiam conueniri non corã suis senioribus. C. eod. l. iudæi. & l. qui. item possunt emere, vendere, b contrahere, sicut & Christiani possunt, vt C. eo. l. nemo. itẽ non debent Christiani pro mercede aliqua se exponere seruitiis iudæorũ in domibus eorum, vt extra eo. ab omnibus. sed in agris seruire

seruire & laborare non prohibentur, vt eo dem ti.c.multorū. itē compelluntur iudæi soluere decimas prædiales. extra de deci.c. terris. itē si iudæi faciunt contra canonicas sanctiones, puniuntur realiter & personaliter. extra eo.c.in nonnullis.& c.& si in fi.de rap.c.in episcopatu. Bonifacius.

ADDITIONES.

a ¶ Legitimis. Adde tu ꝙ Iudæus non pōt esse testis per Christianū, C. de Iudæ. & deinde.& ii.q. ii.c.nullus. Alex. in cōsi. xxxv. col. fi. & in cons. lxx. col. fi. versi. & primo non obst. in i. vol. Et an ipsi Iudæi possint testari quando & vsurarii possunt manifeste non seruata forma.c. quanquam, de vsur. in vi. per Francis. Aret. in cons. clviii. vbi qđ sic. Et ita alias consuluit dominus Io. Ba. Caccia. lup. & Io. de Lig. prout refert do. Barth. Soci. in eius consi. incip. præsupponitur in facto, quod quidam Hebræus. Et adde quod Hebræus proprie non potest dici hæreticus, vt per Cal. in versi. de Iudæis, cosi. ii.

b Vendere. adde tu ꝙ etiam poterit præscribere &c. x. ann. gl. est sing. d. Ro. in. §. porto. xvi, q. iii. refert Cepo. consi. lxxv. & ibi ꝙ Iudæus pater poterit in iudicio capitali cām filii defendere.

De apostatis. Rubrica. 27

SVMMARIVM.

1 *Apostasia quid sit, & quotuplex sit.*
2 *Pœna apostasiæ secundum leges.*
3 *Pœna apostasiæ secundum canones.*
4 *Apostata irregularis cui acquirat.*
5 *Apostatæ suprascripti filij cuius sint.*
6 *Apostatæ uolenti redire ad monasterium, & nolenti redire, quid fiet.*

1 APOSTASIA dicitur temerarius† excessus, vnde dicitur apostat a retro status à bono proposito. Est aūt triplex [a] apostasia, scilicet perfidiæ, inobedientiæ & irregularitatis. Perfidiæ autē dicitur apostasia, quādo qs recedit à fide catholica, vt fuit Iulianus apostata, vt ii.q.vii.nō pōt item inobedientiæ, vt qn̄ quis sponte trāsgreditur pceptū, vt fuit Adam & Eua, vel qui sacris canonibus obedire contemnit, vt iii.q.ō.iii. alicui. extra de maiori.& obediē.l.si quis. item irregularitatis, vt in clerico, vel canonico, vel monaco, vel alio religioso, q suū ordinē derelinqt, vel tōsurā dereliqt. vel suū habitū abiecit, vel coronā, vel tōsurā dereliqt. xx. q.i.eos. ext.e.c.i. vel ad negotia secularia reuertit, vt extra de vit.& hone.cler.c.ex literis. vel vxorem de facto accipit, vt extra de cleri.cōiug.c.ex parte. vel religionis habitū dimittit, & aliū assumit. xx.q.iii.c.i.& ii.&
2 extra eo.c.i.& c.tuæ fraternitatis. † Pœna apostasiæ ꝟm leges est, ꝙ bona ipsius publicantur. Sed hodie vr̃, ꝙ bona sint monasterii, & non publicentur, vt in auth. ingressi monasteriū. C.de sacrosanc.eccle. nisi forte habeat filios vel cognatos, qbus deferat, vt in auth. si qua mulier. C.e.& C. de aposta. l.i.& l.apostatarū. itē repellunt a testimonio nec pn̄t facere testamenta, nec pn̄t capere legatū, nec hæreditat. ex testamēto. C. eo.l. hi qui.& l.seq. itē repelluntur de ciuitate sicut hæretici. C.de summa trinita. & fide catholic.l.ii C.e.l.fi. sed ꝟm iura canonica alia
3 pœna imponitur. † Nā si sit apostata perfidiæ, vt qa recedat à fide catholica, & tūc p hæretico habet, & punit vt hereticus. Quali aūt pena puniuntur hæretici no. supra đ hæretic. Si aūt est apostata inobediētie, tūc excōmunicatur & efficitur īfamis. iii. q.iii. si qs venerit & c.cū ecclesiasticis. Si vero irregularitatis vel religionis, vt pdixi, efficit infamis. ii.q.vii. alicui, & interim ad ordinē vel dignitatē non possunt promoueri, vt l.
4 dist.c.vlt. † itē quicquid acquirit suo monasterio acquirit, sicut seruus dn̄o. xviii.q.ii.c. Abbates. ff. de acquir. pos.l. seruus. itē à suo monasterio vel religione pōt capi & incarcerari. d.c. Abbates & extra eo.c. à nobis.
5 † Item filii, qui nascūtur ex ipsis sunt famuli monasterii, qa nascunē de matrimonio de facto cōtracto, vt lxxxi.di.quidā. xxxii. dist. eos. secus, si ex cōcubina vel simili. xv. q vlt. contra militē. C. de incest. nup. auth.
6 ex cōplexu. † Et no. ꝙ si apostatæ volunt redire ad religionem & habitum recipere & deferre, sunt recipiendi, & si monasterium nollet ipsos recipere, debet à superiore cōpelli, vt xxvii.q.i.c.& quia. cum similibus. Sed si apostata vel religiosus fugitiuus nollet ad religionem redire. debet suaderi, vt reuertatur, quod si facere recusauerit, capiatur, & in graui carcere recludatur, donec se conuerterit, vt extra eo c. à nobis.

ADDITIO.

a ¶ Est autem triplex. adde idem vt per Cal. in versicu. de aposta. consi. i. adde ꝙ proprie apostata dicitur. qui reliquit habitum, vt per doct. in c.i. de aposta, & per Arch. in c.i. de tempo. ordi. lib. vj.

De

De pœna blasphemantium Deum & sanctos, & de periurio. Rub. 26

SVMMARIVM.

1 *Blaspemans Deum qua pœna puniatur.*
2 *Blaspemans calore iracundiæ, uel simili modo quomodo puniatur.*
3 *Blaspemans beatam Virginem, aut alios sanctos quomodo puniatur.*
4 *Blaspemans si est clericus, quomodo puniatur de iure canonico.*
5 *Blaspemans Episcopum uel ei iniurians quomodo puniatur.*
6 *Blaspemans priuatã personam quo puniatur.*
7 *Blasphemans Papam quomodo puniatur.*
8 *Imperatori maledicens ex leuitate an puniet.*
9 *Imperatori maledicenti propter insaniam irrogandam quid fiet.*
10 *Iurans per Deum & deierans, quomodo puniatur de iure ciuili.*
11 *Iuramentum quid contineat & iuramentum impuberis liget.*
12 *Deierantis pœna quæ sit de iure canonico.*
13 *Deierans sponte an peccet mortaliter & quid sit periurium, & an accipiatur solidus pro aureo in iure.*
14 *Iuramentum quando faciendum sit.*
15 *Iurare per quæ liceat & si iuratum fuerit per quæ iurare non licet an seruari debeat.*
16 *Iudæi quomodo iurant.*
17 *Iurare quæ excusant, & in quolibet iuramento multa intelliguntur, licet non exprimant.*

SI QVIS dñm Deũ & saluato-
1 rẽ nostrũ † Iesum Christũ filiũ suũ vel spiritum sanctum, q̃ sunt vnum & idẽ blasphemauerit, a
2 vel iurauerit per caput vel per capillos Dei nostri, q̃ non licet secundum leges, est ad mortem puniendus. Et est ratio, quia p hoc fames, & tempestates, & terremotus adueniunt &c. vt in auth. vt non luxurien. cõtra natu. § & quoniã. col. vi. & hoc si sponte &
b voluntarie fecit. b † si vero fecerit calore ira
2 cundiæ, vel ebrietate, vel dementia, tunc leuius punitur, vt ii. q. iii. §. si quis. & §. notãdũ. scđm Gof. facit. de reg. iur. l. quod calo-
3 re. † Si aũt beatã Virginẽ Mariã aut alios sãctos blasphemauerit, cũ hic nõ sit expresse pœna, & delictũ sit graue, puto istos tales pœna extraordinaria puniendos, vt lingua, vt in eo puniantur, cum quo delinquũt. C. cõmu. de success. auth. oẽs peregrini. ad fin. inspecta qualitate psonarũ. vt ff. de extraor. crimi. l. i. & l. fin. l. pen. §. in Aegipto. ff. de
d iureiu. l. si duo. §. fi. Nã maleficia nõ debent esse impunita. ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus.
4 de iudi. l. si longius. † Sed de iure canon. si est clericus, punit à iudice ecclesiastico in hoc, q̃a pluribus diebus dñicis sine vestibus debet poni ante ianuã ecclesiarũ corrigia ligata ad gulã dũ missa cantatur, vt ab omnibus videa, & quod septẽ diebus in pane & aqua ieiunet. Si à iudice seculari, dẽt cõdemnari in xl. sol. si est diues, quia sic delinquit. si aũt nõ est diues, in xxx. vel xx. vel in v.
5 solidis, vt extra de maledi. c. ii. † Si vero Episcopũ blasphemauerit, & cõuitiũ ei fecerit, degradatur, & depositus datur curiæ seculari puniẽdus. xi. q. iii. si q̃s sacerdotiũ. & si pœna erit pecuniaria, dat Episcopo iniuriato
6 scđm Gof. † Itẽ si priuatã personã blasphemauerit, punit similiter inspecta qualitate & dignitate psonarũ. in auth. vt nõ luxu. cõtra natu. § & qm̃. colla. vi. extra de maledic. c. i. & ii. tenet et iniuriarũ actione, cũ verbis fiat iniuria, vt l. itẽ apud Labeonẽ. §. q̃ turpibus. & §. cõuitiũ. §. fi. ff. de iniu. facit ex
7 tra de extraor. crim. l. pe. § in Agypto. † Si vero Papã blasphemauerit, est deponẽdus & puniẽdus, put iudici videbit ita tñ vt pœna illius sit aliis in exẽplum. extra de male-
8 dic. c. i. † Si vero Imperatorẽ maledixerit, si factũ est ex leuitate non est curandũ, si pp insaniam vel furorem, est miseratione di-
9 gnũ. † Si vero pp insaniã vel propter iniuriã irrogãdã principi dẽt ad ipsum principem remitti puniendus, vt ex dictis ipsius facta pensari valeant &c. vt C. si quis Imp.
10 maledic. l. i. † Si autem quis iurauerit per Deum & deierauerit, secundum ius ciuile Deum habet vltorem. C. de iureiurando. l. ii. & nihilominus potest à iudice puniri corporaliter & fustigari, vt ff. de iur. iuran. l. si
c duo. § fin. Item quia efficitur infamis. c. C. de transac. l. si quis maior. vi. q. i. infames. & potest puniri crimine stellionatus ad pœnã extraordinariam exilii, vt ff. de crimi. stell.
11 l. fina. facit. ff. de infam. l. Lucius. Item not. q̃ iuramentum continet in se veritatem, iudicium, & iustitiam. extra de iureiurãdo. l. & si Christus. §. Iacobus quoq; & tale iuramentum tanquam licitum est seruãdum alias esset vinculum iniquitatis, quod esse non debet, vt extra de iureiuran. c. quemadmodum.

admodū. & intellige quando puberes iurāt vel maiores. Nā iuramentū impuberis nō ligat eū, nisi sic forte doli capax ff. de iureiu. l. qui iurasse. & de libera. cā. l. fi. †Itē no. 12 ꝙ pęna peierātis est bñficij amotio, siue priuatio de iure cano. extra eo. c. tuas. & c. cæterū. & quādoque depositio, vt xxv. distin. 13 c. Dominus. †itē no. ꝙ ille, q̃ spōte peierat mortaliter peccat. xxii. q. j. c. fi. Et dr̄ periuriū, falsa iuratio, vel trāsgressio iuramēti liciti, vel mendaciū iuramento firmatū, & de hoc no. Gof. in summa sua. de iureiu. & no. C. de nup. auth. qđ ei permittitur. in fin. Et scias ꝙ in iure ponitur solidus ꝓ aureo, vt instit. de pœ. teme. litigan. §. i. & in auth. vt 14 sena. l. nō solū. § j. colla. v. †itē no. ꝙ iuramentū non est indiscrete faciendū, sed solū cā necessitatis vel vtilitatis, vt d. c. & si Chri 15 stus. §. Iacob. quoq;. †itē no. ꝙ nō est licitū iurare per creaturas vel Deos falsos, sed tñ si iurat seruādū est ſm Gofre. xxii. q. i. Moueor duntamē sit licitū quod iuratur, quia multa fieri nō debent, q̃ tñ facta tenent &c. Sed tñ licitū est iurare per crucē Domini xxii. q. v. qui peierat. itē per euangelia xxii. q. i. si aliqua. itē per ordines Angelorū. j. q. vii. itē per salutē principis ff. de iureiu. l. qui per salutē. Itē per altare sanctū vel per reliquias sanctorū. xxii. q. j. habemus. aliter non licet Christianis iurare, vt extra de iureiu. c. & si Christus. & ibi nota. circa principi. 16 †Sed Iudæi iurāt ſcđm legē suā, vel secundū ꝑceptum Moysi. C. de Iudæ. l. si qs. vii. q. i. deniq;. j. q. i. qui studet. v. q. v. hoc aūt cū 17 simili b. †itē not. ꝙ difficultas & necessitas excusant quē à iuramento. extra eod. c. breui.[d] itē impossibilitas & alia plura, vt no. extra eo. c. quemadmodū. in gl. no. quod plerique &c. & no in c. petitio. in gl. & not. qđ licet &c. Nā in quolibet iuramento multa intelliguntur, licet nō exprimantur, vt not. supra circa finē prooemii huius quæstionis.

ADDITIONES.

a Blasphemauerit. Adde an maledicere dicatur blasphemare, vide Bar. in l. itē apud Labeonē. §. i. ff. de iniur. quem simpliciter refert & sequitur Io. de ana. in c. ii. de maled. & Ang. Are. in tra. malefi. in vers. verba iniuriosa. vbi inquantū verba referuntur ad Deū est idem. Et vide consiliū domini mei do. Bar. Soc. incip. præsupponitur in facto, ꝙ quidā Hæbreus, qui consuluit, ꝙ statutū puniens blasphemantem habet locū & cōprehendit maledicētem. quia idem est blasphemare & maledicere. al. leg. Bald. & Ang. in l. i. C. si quis Impera. maledic. & Sanctum Tho. ii. ii. q. xiiii. argu. j. & refert idē tenere do. Maria. Soci. eius genitorem in d. c. ii. de maledi.

b Fecit. adde tu quod quis quādo blasphemat, ex quo se oppugnat Deo incidit in hæresim. f. quat do scienter & appēsate hoc facit. Tho. titu. ii. q. xiii. argumen. j. Et Cal. in ti. de iudi. consi. ii.

c Infamis. adde Io. Cal. in ti. de iur. iur. cōs. v. Et adde quod qui non facit promissa iurata, cadit ab actione. d. l. si quis maior. & dicit Alex. in consi. lxxvi. col. iii. in v. volu.

d Cap. breui. adde gl. in d. c. breui. & Alex. in cōs. xcii in i. volu. col. v vers. ite posito. & adde ꝙ et iusta causa excusat a periurio, vt per eundē Alexand. in consi. cxxiiii. eo. volumine c. l. ii.

De pœna committentis sacrilegium. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Sacrilegium quid sit, & quando committatur, & præses debet contra sacrilegos inquirere, & captos punire.*

2 *Sacrilegorum pœna quæ sit.*

1 SACRILEGIVM est quādo † quis aufert, vel furatur rem sacrā de loco sacro, vel de ecclesia, vel de monasterio. Et dicitur res sacra, corpus domini, reliquiæ sanctorū, vel libri diuini officii, & vestes sacræ siue sacratæ, diaconorum siue præpositorum, cum quibus diuina officia celebrantur. item pecunia sacra & religiosa, & res dedicata & relicta ad ecclesiam fabricādam, vel ad vestes sacras comparandas, vel paramenta altaris, vel sacra vasa, vt calices & turibula & similia, cum quibus diuina constituuntur misteria, vt ff. ad l. Iuliam pecul. l. lege. in princip. §. i & §. non sic. & l. Diuus. & C. de sacrosanc. ecclesi. l. sancimus. & ff. de furt. l. si nondū. & institu. de rerum diui. §. sacra. item si auferatur sacrum de non sacro, non committitur sacrilegium secundū ius ciuile, vt d. l. Diuus. sed committitur furtum vt ibi. Sed de iure canonico committitur sacrilegium, siue res sacra auferatur de loco sacro vel dedicata, siue non. xxvii. q. iiii. quisquis. quod forte in hoc casu præualet iuri ciuili. item dicitur locus sacer, qui consecratus est per pontificem. institu. de rerum diui. §. nullus, & §. seq. & in authen. vt in priua. domi. sacra myste. non fiant. colla. v. item committit quis sacrilegium, qui errat in fide catholica, siue in articulis fidei. item qui contēnit fidē catho-

catholicam, vt in auth. de manda. princ. §. si vero canonicũ. collatio. iij. & facit. C. de sacrosanct. eccles. l. placet. in fi. & l. iubemus. xvij. q. iij. §. qa autẽ. Itẽ cõmittit quasi sacrilegiũ, q dubitat an ille sit dignus quẽ princeps elegerit. Itẽ & ille qui in sua prouincia procurat vt officiũ habeat. Sed si spõte fuerit ei oblatũ euitat pœnã. C. de crimi. sacri. l. ij. & iiij. Itẽ debet præses prouinciæ solicite inquirere contra sacrilegos, & ipsos captos debita pœna punire. ff. ad l. Iul. pecul.
2 l. mandat. † Pœna aũt sacrilegorũ est, vt quandoq; dentur bestijs, quandoq; comburantur, quãdoq; ad furcas damnentur. Sed tñ est imponẽda pro qualitate personarũ, & pro ætate delinquentis, in minore. n. ætas miseratione indiget, vt ff. de mino. l. auxiliũ §. in delictis. Itẽ pro tpe, an fiat necessitate, vt extra de fur. c. si quis necessitate. Itẽ pro sexu mulierũ, pro rei qualitate, & simile. ff. ad l. Iul. pecu. l. sacrilegij pœna. Itẽ punitur pœna extraordinaria, & aliquando capitali vt ff. eo. l. sacrilegi capite &c.

De sortilegijs & mathematicis. Rub. 70

SVMMARIVM.

1 *Sacrilegij qui sint.*
2 *Diuinandi species quot sint.*
3 *Geomantia an sint reprobata.*
4 *Iromantia, Aeromantia, & Piromantia, an sint illicita?*
5 *Nigromantia & alia quæ fiunt per incantationes spirituum, & inuocationem idolatriæ, an sint illicita?*
6 *Diuinatio quæ fit pro furtis inueniendis, uel alijs occultis sciendis an sit illicita?*
7 *Diuinationes quæ fiunt propter uitæ salutem, an sint illicitæ?*
8 *Pœna sacrilegorũ in illicitis, quæ sit secundũ l.*
9 *Sacrificia illicita facientes, adorantes idola, uel statuas illicitas, quomodo puniantur?*
10 *Cælicolæ an pro hæreti h antur et puniantur?*
11 *Sacrilegij siue clerici, quomodo puniantur, & an aliquando sors licita sit?*
12 *Sors in iure ciuili quando concedatur.*
13 *Mathematicus quis sit, & quomodo ipse et consulens punitur, & quomodo alias uocatur.*
14 *Magicu est prohibitum accedere ad domum alterius causa faciendi istam artem, alias q° punitur magicus & illum uocans.*
15 *Astrolo. q permittãtur diuinare et q° punit.*
16 *Magicam artem docens & addiscens qua pœna plectantur.*
17 *Magicis artibus inducentes animos mulierum ad libidinem quomodo puniantur*
18 *Ventos imbres ac tempestates facientes uenire quomodo puniantur.*
19 *Ventos ac tempestates prohibens an præmium recipiat?*
20 *Accusare permittitur cuilibet istos & etiam utentes nec dignitas aliquẽ à pœna excusat.*
21 *Occidere nõ licet propria authoritate suprascriptos sed bñ capere et ad iudicẽ ducere.*

VIDEAMVS quid sit sortilegus vel mathema. 1 † Et qdẽ dr̃ sortilegus à sorte. Nam sors est ars diuinandi & proprie in malam partẽ accipitur. Sortileg. sunt, qui sub noĩe fictę religionis per quasdã artes, quas appellãt sortes sanctorũ, vel apostolorum, scietiã diuinãdi profitent & dicũt. xxv. q. j.
2 c. j. † Species diuinãdi sunt multæ, q numerantur. xxv. q. iij. igitur. & v. q. v. Episcopi.
3 & c. nec mirũ. † Sed Geomantia, quæ fit in terra ẜm quosdã Theologos, nõ est dãnata cũ sit approbata, & de approbatis p sanctã eccle. Romanã, vñ nõ deliquit, qui in ea se
4 exercet. † Alia fit in aqua, & vocat idromãtia. Tertia fit in aere, & vocat aeromantia. Alia in igne, & vocatur Piromantia, & istę oẽs sunt illicitæ & reprobatæ, vt d. c. igit. &
5 xxv. q. v. nõ oportet. & c. aliquanti. † Itẽ & oẽs illæ sunt illicitæ, quæ fiunt per incantatores spirituũ, vt Nigromantia, & simi es,
6 vt p inuocationẽ idolatrię † Itẽ & illa, quæ fit pro furtis inueniendis, vel alijs occultis sciendis, vt extra eo. c. ex tuarũ. xxvj. q. ij. il
7 lud. & q. v. sortes. & §. peruenit. † Itẽ & illæ prohibitæ sunt, quæ fiunt pp huius vitæ sa
8 lutẽ, vt xxvj. q. ij. qui. & c. illud. † Est autem pęna sortilegorũ in istis illicitis ẜm leges pęna capitis. & libri ipsorũ debent cõburi, vt C. de hære. l. in hoc. § nemo in fin. & C. de
9 mathemat. l. nemo. † itẽ & illi qui faciunt illicita sacrificia, vel adorãt Idola, vel statuas illicitas capitali pœna puniunt, vt C. de Sa
10 cra. & Paga. l. ij. & l. nemo. † Cælicolæ, q cœlũ adorãt, vel planetas, p hæreticis hñr, vt C. de iudæ. & cælico. l. cælicolarũ. & p hæreticis puniunt. Quali aũt pęna puniuntur hæretici, & dãnantur, supra de hære. plene
11 no. † Scd̃m canones pęna clericorũ est, de-

positio,& laici istos cōsulētes excōicant, vt xxvj.q.v.si qs Eps,& presbyter.j.q.j. amoueantur & hoc qn̄ fit ex voluntate, nō ex necessitate, sed si ex necessitate fiat sors, li-
a cita [a] est, si fiat cū illo simbolo, id est cū illo Credo in vnū Deū &c. vel oratione dn̄ica, scilicet Pater noster &c. vel cū missa & similib⁹, vt xxvi.q.ij.no.ea q.c.nō licet.vt puta cū duo electi sunt paris bonitatis, & nō pōt alij gratificari pp scandalū euitandū, tunc pn̄t plures chartulæ haberi,& in vna scribatur electus, vel qd simile, vt Eps & ponatur super altari,& veniat, & det eā cui vult & ille habebitur electus, q habebit cartā illam scriptā,& præferatur alteri. Nā in talibus pp discordias sopiendas sors fieri pōt, sicut Mathias Apostolus fuit sorte electus, & intalibus nullus obligat, neq; in electis in
12 pastorē, vt extra eo.c.ecclesia nostra. † itē
b propter lites [b] derimendas sors in iure ciuili concedit, vt C. cōia de lega.l. si duobus. ff.de iudi.l.si cū ambo institu.de leg.§.euictionis.ff.de fideicōmiss.liber.l.gn̄aliter.§.si qs alienū.ff.fami.hercis.l.si q̄ sunt. In his.n. & similibus diuinatio vel sors nō est aliqd mali,& nō sequit inde pœna, qa tunc talis sors tollit dubitationē, & diuinā indicat vo
13 luntatē, vt xxvj.q.j.sors. † Mathematicus autē dr̄ à mathesis, quod est diuinatio, & proprie dr̄ mathematicus, qui vtitur arte Magica,& nō solū iste capite punit, sed etiā ille, qui talē cōsuluit super talibus exercendis. C.eo.l.nemo.& isti tales qn̄que vocant Augures,& qn̄que Aruspices, vt d.l.nemo:
14 † istis prohibitum est accedere ad domū alterius causa faciendi artē istā Magicā, alias cōburuntur,& ille, qui eū vocauit, deportatur,& ipsius bona publicant. C.eo.l.nullus
15 † itē no.quod permittitur Astrologo vera diuinare, nō falsa.ff.de iniur.l.itē apud Labeonē.§.si qs Astrologus.vel capite punit,
16 vt ibi no.. † itē quod ille, q doceat istā artē Magicā, aut Nigromantiā,& ille, qui addiscit, pœna capitali punitur, vt C.eo.l.ij.& l.
17 culpa. † itē & illi, qui arte Magica, vel per demonū inuocationē. vel coniurationē reflectunt animos mulierū ad libidinē, vel cū imaginibus, vel similibus, vel experimētis, maleficijs dantur bestijs feris lacerandi, vt tali crudeli morte moriantur, vt C.eodē.l.
18 multis.vel decapitantur. † Et simili pœna puniuntur illi, qui faciunt venire tempestates,& vētos,& imbres, q fructus, & vinde-
19 mias absorbent, vt C.eo.l.eorū. † Sed iste, q obuiat talibus,& ꝓhibet talia fieri, vel & tēpestates,& imbres,& venti veniant vt fructus ne vineæ nō lædant, iste nō pœna, sed præmio dignus erit, vt d.l.eorū.ſm Accur.
20 & in l.nullus &c. † itē no.ꝙ quilibet admittitur ad accusandū contra istos, ac si delinquerent in l.iul.maiesta. & conuicti grauiter puniunt, in culeo.n.id est in sacco de corio cū feris bestijs vel culeo ponunt, vt ita moriant. Et nō solū prædicti, sed ēt qui talibus artibus vtunt, nec vllus excusatur ꝑtextu
21 dignitatis quin puniat, vt C.eo.l.fi. † Et no.ꝙ nō licet alicui ꝓpria authorita. istos occidere, alias ꝑsumptio est cōtra istos, vel qđ faciunt ne idē suū facinus publicēt, vel sub hoc ꝑtextu de inimico suo vēdicēt,& si occiderit puniunt l.Cor.de sicca.ad mortē: Sed licitū est istos tales capere,& ducere ad iudiciū sine pęna, vt C.eo.l.fi. & facit C.de iudæ.l.nullus.& C.vbi sena. vel claris.l.j.& est arg.qđ nō licet offendere bānitū vel malefactorē captū, sed licitū est istos tales ī forma cōis ducere, nō tn̄ offendere, vt dictū est.

ADDITIONES.

a ¶Sors licita est.adde tu & vide Bal.in l.meminimus.C.qn̄ & quibus quar.pars.lib.x.vbi nunquā res dirimuntur sorte, nisi in casibus a iure permissis, alias continent peccatum. Et no. ꝙ in beneficialibus nō est locus sorti.ita singulariter Cardi. in c.licet.col.vlt.extra de proba. cōtrariū tn̄ vř velle in suo consi.xv. sed tu pro concordia vide Fely.in c.capitulum.col.fi.de rescrip.

b Lites. Adde tu & vide Bar. in l.ij §.ex his.& ibi doct.ff.de verb.oblig.& Alex.in l.huiusmodi.§.fi.ff.de lega.j.Et intellige quod dirimūtur forte lites quādo est dubium in iure.non autem quādo est dubiū in facto.ita dixit Ioan.Andr.in c. licet cām.de proba.qa actus est nullus per dubietatem facti l.duo sunt Titij.ff.de testa.tut. & q affirmat factum, debet illud probare.l.ei qui.ff.de proba.

De pœna violantis sepulchrum. Rub. 49

SVMMARIVM.

1 *Actio ciuilis competit contra uiolatores sepulchrorū, & quando locum habeat, & an publicetur domus ad quam portatum fuit aliquid detractum sepulchro.*

2 *Fisco inquantum puniatur, qui aliquid detrahit sepulchro et an talis committat sacrilegium & an iudex hoc negligens punire, puniatur.*

3 *Actio criminalis competit contra extrahentes corpora*

corpora uel ossa defunctorum à sepulturis et qua lege tenetur impediēs aliquem sepeliri, & an istud delictum irroget infamiā, & an sepulchrum reficere liceat sine pœna.

1 SCIENDUM † est quod cōtra violatores sepulchrorū duplex est remediū, scilicet ciuilis actio ad interesse, si agitur ciuiliter, & cōpetit dño sepulchri, & cognatis, vel hære dibus defuncti pro iniuria sibi facta in centum aureis, sed alii cuicunq; agere volenti centū aureorū. ff. eo. l iii. §. i. & ii. Nā ista actio est popularis, & competit cuilibet, sed prius illi cuius interest, vt d. l. iii. §. fi. Et hoc locū habet si statuta vel saxum amoueatur de sepulchro. ff. eo. l. iii. & l. sepulchra. & l. sequen. & datur actio in factū ad interesse, vt ff. eodem. l. pen. Et si allego q̄ detractū fuerit aliquid de sepulchro alicuius, & deportatum ad domum alicuius, talis domus pu
2 blicat̄ & fisco applicatur, vt C. eo. l. ii. † item punitur fisco in decē pōdus auri, qui sacra marmorea, vel columnas, vel aliā materiā extrahit de sepulchro &c. C. eo. l. q̄ sepulchra cōmittit etiā sacrilegiū, q̄ talia facit. C. eo. l. pergit. Et iudex, q̄ hoc punire neglexerit punitur in libris viginti auri, vt C. eo. l.
3 iii. † Et est alia actio criminalis cōtra ipsos qui corpora defunctorū, vel ossa extrahunt de sepulchris sine armis. Nā si sunt viles ꝑsonæ, vt C. de secun. nup. l. humilem. isti tales summo supplicio afficiūtur, honestiores autē in insulam deportantur, vel relegātur, vel in metallū damnantur, vt ff. eod. l. fina. Si vero manu armata faciūt capite puniunt̄ ff. eo. l iii. §. aduersus. & l. fi. itē tenetur l. iul. de vi, qui impediat aliquē sepeliri, vt ff. eo. l. sepulchri violati. item interrogat infamiā istud delictū, vt ff. eo. l. i. & de minor. inferē. l. i. in fin. Sed reficere licet sepulchrum sine pęna, vt ff. eo. l. ii. & l. sepulchra.

Deo gratias. Amen.

De pęna plagiarii. Rub. 72

SVMMARIVM.

1 *Plagium quid dicatur.*
2 *Plagij pœna in quibus locum habeat, & quando excusantur à plagio.*
3 *Plagij delictum dolum & scientiam desiderat & alio modo plagium dicitur.*
4 *Plagij accusatio an sit publica & quando quis, à plagio excusatur.*
5 *Pœna huius delicti quæ esset olim, et quæ nūc sit.*
6 *Capitalis pœna pluribus modis dicitur.*

1 PLAGIVM † autem dicitur à plagiario plagium cōmittēdo.
2 Habet † autē locū pęna plagij in illo, qui liberū hominē vel seruū alienū sciens vendidit, vel alio modo obligat, seu alienat, donādo vel in dotē dando, vt ff. ad l. Faui. de plagia. l. fauia. itē tenetur de plagio, qui aliquē ligatū hominē tenet, vel celat, vt C. eo. l. eū. itē seruo alieno suasit, vt à domino aufugeret. ff. eo. l. eū qui. & l. non statim. §. lege. itē & ille, qui liberum hominē sciens pro seruo emit, vt ff. eo. l. i. item habet locū in eo, qui seruū alienū scienter, vel quemlibet aliū hominē liberum capit vel seducit, furat̄ vel exportat de loco ad locū, vel de vna ciuitate ad aliā ciuitatē vel locū, vt C. eo. l. quoniā. Si autem crederet seruū alienū exportare vel vendere bona fide de voluntate domini, vel crederet seruū esse suum iustis rationibus motus vel filium suū esse, tūc nō tenetur, vt ff. eo. l. leges. si bona fide possidebat seruum vel filium. † Nā in hoc delicto desideratur
3 dolus & scientia, sicut etiā in Cor. de sicca. l. in lege. & in falso, vt ff. de fal. l. impuberē. §. si ei seruo. secundū Accur. itē dicitur alio modo plagiū, quia ille, qui furatur filiū alterius, & ducit d̄ loco ad locū, infert plagā cordibus parentum & dominorū, quādo fura
4 tur seruum illorū. † item no. q̄ illa accusatio est publica, & cōpetit cuilibet, vt C. e. l. plagiā. Excusatur autem quis. si seducit filium alienum, vel seruū, qui iusta opinione ductus credebat esse suum, vt C. eo. l. plag.
5 † item no. quod in isto delicto olim secundum iura ffor um erat pœna ciuilis & pecuniaria, vt l. e. l. fi. hodie vero sola criminalis imponitur, vnde si seruus vel liber ī hoc delinquit, bestijs subijcitur. ingenuus vero gladio cōsumitur. Nobilis autem in metallū damnantur. & sic est in quolibet casu pœna
6 capitalis, vt C. eo l. fi. & l. quoniam. † Nam capitalis pœna dicitur pluribus modis, vt quando quis vltimo supplicio afficitur per mortem, vel est aqua vel igni interdictus, vel deportatur, vel in metellum damnatur vt ff. de pœnis. l. ii. & l. capitalium. institu. de public. iudic. §. pub licorum. & §. sequen.

De collegiis illicitis. Rub. 33

SVMMARIVM.

1 *Collegia quæ conceduntur, collegia regulariter sunt prohibita, facientes collegia illicita causa proditionis qua pœna puniuntur.*

2 *Collegijs duobus aut duobus societatibus ascribi non licet.*

3 *Publicanus vel eius familiaris exigens per fraudem plusquam debeat quomodo punitur.*

4 *Incidens in uectigal ui uel tempestate excusatur, publicanus potest prorogare terminum illi quod soluere debet & indebite solutum repetitur ratione fugæ uel ignorantiæ seruorum uel animalium pro quibus soluitur datium, an excusetur quis à pœna, & an à datii solutione?*

5 *Collegia dicuntur illicita, quæ nō sunt à iure cōcessa, & quædam sunt expresse prohibita.*

1 SCIENDVM est † quod quædam sunt collegia concessa à iure, vt collegium publicanorū, & dicuntur publicani, quia conducunt aliquid à fisco, vel aliquod datium vel gabellā, vt ff. de publica. l. j. §. publicani. Nā licitū est habere collegiū & societatem vectigalium facere, & etiam licitum est causa fodiēdi metalla, vt fit in massa de Mantua, vel causa fodiendi salem, vt fit Ianuæ, vel causa panis faciendi vt pistores vel fornarii, vt ff. quod cuiusq; vniuers. nom. l. i. Itē decuriones possunt habere collegiū, vt C. de natu. lib. l. si quis. & l. quisquā. C. de decur. l. ij. §. nominatim. & §. fi. Item scholares. C de iur. om iud. l. fi. Itē iudices seu aduocati, vt C. de aduo. diuer. iud. l. fori. & l. cū aduocati. & l. nemini. & l. petitorē. Itē religiosi. C. de sacros. eccl. l. i. quod & pōt dici in similibus. Sed regulariter collegia sunt prohibita, vt C. de colle. illi. l. iii. §. i summa. vn notādū est quod si quis facit collegiū illicitū vel societatē illicitā causa proditionis faciendę in vrbe Romana, vel in prouinciis, vel in ciuitate, vel forte idē in alio loco capite punitur, vt ff. ad l. Iul. mai. l. i. & l. maiestatis. & C. de seditio. l. j. vel punit l.
2 Iul. de vi publi. vt ff. eo. l. ij. † Itē no. quod non licet alicui de duobus collegiis, siue de duobus societatibus esse, vt ff. eo. l. nō licet. † Et
3 nota quod si publicanus vel datiarius, id est exactor datii, vel gabellæ, exigit per fraudē amplius quā debet, in duplū reddere cōpellitur, & si per vim facit, in quadruplum, vt ff. de publ. l. i. §. publicani. & §. seq. & l. si vltra. Idē & si familiares dictorū publicano-
4 rum fecerint, vt ff. e. l. cotē. † Itē no. quod si quis incidit in vectigal vi vel tēpestate, quod excusatur, vt ff. eo. l. fi. §. si pp. Itē no. quod publicanus pōt prorogare terminū illi, qui soluere debet, & si quid indebite solutū est repeti pōt vt d. l. fi. Itē quod ratione fugę, seruorū, vel animaliū, de quibus solui debent datiū vel vectigal quis excusatur à pœna, sed à solu. datii. Excusatur enim rōne fugę vel ignorantiæ, vt ff. eo. l. interdū. §. fin. & §. seq. &
5 l. imploratores. & l. seq. † Itē no. quod oīa collegia dicuntur illicita, quæ nō sunt à iure cōcessa, vt quæ sunt à iure prohibita. C. de hær. insti. l. collegiū. & ff. e. l. iii. §. in summa & l. collegia. Sunt aūt quędā expresse prohibita, vt Iudeorū. C. de iudæ. l. i. & hæreticorū, vt C. de hæreticis l. ij. & l. seq. & lege Arriani. idem in similibus est dicendum.

De seditiosis. Rubri. 34

SVMMARIVM.

1 *Seditiosus quis dicatur, & quæ pœna puniatur, & an bannum succedat in locum deportationis.*

1 SEDITIOSVS † aūt dr ille, qui seditionē vel proditionē tractat de aliqua ciuitate vel castro habendo, vel dādo causam faciēdi guerrā cōtra publicā vtilitatē, vel tractat facere nouitatē in ciuitate, vel nouitatē cōtra publicū & bonū statū ciuitatis vel tractat se fieri dnm terre, vel loci alterius ad turbam populi, vel similia cōtra publicam vtilitatē, ista talis capitali pœna punitur. C. de seditio. l. i. & ij. vel tractat proditionē de terra, & dare eā inimicis, vel quod simile, & iste talis ad mortē punitur, vt C. de re mili. l. proditores. ad l. Iuli. maie. l. pe. Itē si occupauerit aliquod castrū, & guerrā faciat suæ ciuitati, vel cōi, vel si offendat & rebellet suo cōi, vt C. eo. l. j. Itē non solū iste, sed alij agentes & consentiētes sciēter perueniendo ad actū & opē & auxilium dando & fauorem & operam dando ad talia facienda, vt C. de episco. & cleric. l. si quequā. C. de accu. l. non ideo. ff. de furt. l. in furti. §. ope. de adult. l. si is cuius. ff. de siccar. l. nihil interest. de parrici. l. vtrum. ff. ad leg. Aqui.

l.item mela.§.si alias.& §.itē cū eodē.Et dixi perueniendo ad actū. quia sola cogitatio nō meretur pœnā.ff.de pœn.l.cogitationis.
a vel pōt dici ꝙ isti seditiosi,[a] q prouocāt tumultū vel rumorē populi puniūtur ꝓ qualitate dignitatis, vel in furca, vel subijciunt bestijs aut in insulā deportātur, vt ff.de pę. l.si q̄s aliq̄d.§.si autores.vide Bar.in l capitaliū.§.solēt.ff.de pœ.Sed in locū deportationis hodie successit bānū perpetuū, vt no. insti.quib.mod.ius patr.potesta.sol.§.relega.facit.ff.ad l Iul.de vi publ.l.q cetu.& de incen.rui.& naufrag.l.quo naufragiū.§. nō tm̄.cū si.Si vero hoc fiat in vrbe Romana, punit̄ l.Iul.maie.ff.ad l.Iul.maiest.l.j.& iij.

ADDITIO.

a Quod isti seditiosi, Adde tu & vide Alex. in consil. iij.col.fi.in j.volu.& ibi qualis debeat esse pœna contra seditiosos & conspiratores: quando pœna non est statuta.

INCIPIT LIBER TERTIVS.

De priuatis delictis. Rub. 75

SVMMARIVM.

1 *Priuata delicta quæ sint.*
2 *Accusare qui promittuntur in delicto priuato.*

SVPRA dictum est de publicis delictis, quæ maiora sunt q̄ priuata delicta, vnde restat videre
1 de priuatis delictis.† Et possunt dici regulariter omnia delicta esse priuata, quæ non connumerantur inter publica, sicut dicuntur oēs contractus stricti iuris, qui
2 non connumerantur inter bonæ fidei. † Et no. quod in priuato delicto nullus admittitur ad accusādū, nisi sua intersit, vt ff.de priua.delic.l.si vero.& C.de fur.l.manifestissimi.circa princ.cū si.Fallit in certis casibus exceptuatis, in quibus quilibet ad accusandū & denunciandū admittitur, licet nō connumerētur inter publica crimina secūdū iura ciuilia.l.j.ff.de pub.iudi.vt in crimine hęresis, vt C.de hæret.l.Manichæos.extra eo. c.vergentis. In crimine simoniæ. extra de simon.c.licet heli.In crimine sacrilegij. C. de epis.& cleric.l.si quis in hoc genus. Idē in simi.vt no.supra de his, qui accusare prohibentur.in si.ti.§. in summa no.

De furtis robarijs & latrocinijs: Rub. 76

SVMMARIVM.

1 *Furtum quid sit, & quotuplex sit.*
2 *Furti actio duplex est scilicet criminalis & pecuniaria, & cui datur actio furti.*
3 *Furtum an sola cogitatione uel uerbo fieri dicatur.*
4 *Furtū dicitur qn̄ fit inuito domino rei furtiuæ.*
5 *Furti, an teneatur, qui furtum committit credens dominum permissurum, & rationabiliter credit, & quid si aliquo errore ductus, & quid si credat facere domino inuito, & tamen sit uolens.*
6 *Furti an teneatur, qui rem suam apud alium existentem surripit, & quid in re communi, & quid si emisti rem meam bona fide, & ego eam tibi surripio.*
7 *Furtum est quod occulte fit, & licet rapiens sit fur, tamen alia pœna punitur.*
8 *Furti non solum agitur ciuiliter ad pœnā sed et condictione furtiua, et licet actum sit ciuiliter, nihilominus agi potest criminaliter.*
9 *Fur qualiter pœna corporali puniatur per commune loci.*
10 *Latrones famosi qualiter puniantur.*
11 *Furtum de iure ciuili scripto non uidetur puniri morte, & quomodo iure Lōbar. puniatur.*
12 *Fur & latro quomodo differ & ubi lex Lombarda sibi locum uendicet.*
13 *Lex Federici Impera. quod si quis quinque solidos furatus fuerit suspendatur, an sit seruanda?*
14 *Robariam aliqui fecerunt, & in ipsa sunt capti, nullam aliam fecerunt, uel non fecerunt in illa iurisdictione, an laqueo suspēdantur?*

1 FVRTVM est contractatio† rei alienę inuito domino &c. vt ff. de furt.l i.insti.de obli. quæ ex delic.nasc.in prin. Et no. ꝙ furtum aliud est manifestū, aliud nō manifestum. Manifestū dicit̄, qn̄ cū re furtiua deprehēditur fur anteq̄ veniat ad locū destinatū. Non manifestū est, quando non de
2 prehēditur fur. vt ff.eo.l.ii.& l.seq. †Et no. qd̄ pro furto agit̄ dupliciter.s.criminaliter & pecuniariter. ad pœnā pecuniariā ꝓ furto nō manifesto datur actio dupli furti in duplū.pro manifesto in quadruplū, vt insti. de oblig.quæ ex delic.nasc.§. plu. Et datur actio furti cuilibet cuius interest, vt C.eo.l. manifestissimi.ff.e.l.vtriq;.§.si res.& l.cre-

ditor. Criminaliter vero ad pœnā corporalē, vt in auth. vt nul. iudi. §. si vero. colla. ix.
3 C. de ser. fugi. auth. sed nouo iure. † Et no. ꝙ sola cogitatione nō fit furtū, neq; verbo, vt ff. eo. l. i. & l. si quis vxori. l. neq; verbo. &
4 l. inficiando. & l. falsus. §. si qs. † Et dr̄ fieri furtū, qn̄ fit inuito dn̄o rei furtiuæ, qui semper præsumitur inuitus, nisi probet volens.
5 ff. eo. l. qui vas. §. vetare. † Sed si quis cōmittit furtū credens dn̄m permissurū, & iuste & rationabiliter credat, vt qa est filius vel
a propinquus a vel amicus, tūc nō tenet̄ furti, vt insti. de obli. quæ ex delic. nasc. §. placuit. vel tenet̄ furti, vt ff. eod. l. is q̄ te. Sed si credat facer̄ dn̄o inuito, licet sit dn̄s volēs, peccat, non tn̄ dn̄s agit furti, vt C. eo. l. oēs. §. fi. Et idē si aliquo errore ductus facit, vt
6 institu. vi bono. rapto. §. quia tantum. † Sed quid si res mea est apud te, & ipsam surri-
b pio? b Rn̄. non est furtū, nec teneor furti, nisi tua intersit. ff. eo. l. qui iniuriæ. §. si ex donatione, sed in re cōi aliud est, qa est furtū. ff. eo. l. socius. Si aūt emisti rem meā bona fide, & ego eā tibi surripio, teneor furti. ff. eo. l. cū res §. i. & l. si is q̄ rem. sed tn̄ res nō est
7 furtiua &c. † Et no. ꝙ furtū est, ꝙ occulte fit & pcipue de nocte, vt ff. eo. l. i. & licet, q̄ rapit vi, sit fur, tn̄ alia pœna punit̄, vt insti. vi
8 bo. rap. in prin. † Itē no. ꝙ nō solū agit̄ furti a d pœnā ciuiliter dico, sed cōdictione furtiua ad ipsam rē, vt ff. de cōdic. fur. l. si pro fure. §. furti. Sed licet sit actū ciuiliter, vt dixi, nihilominus pōt agi criminaliter, vt C.
9 qn̄ ciui. act. cri. præiu. l. i. C. de fur. l. fi. † Sed quali pœna corporali punitur iste, qui furatur per cōe ciuitatis vel loci. Rn̄. dicunt doct. aut est publicus & famosus fur, q̄ accusatus est & assuetus pluries furari, id est bis vel vltra, & est infamatus de hoc, qa binus actus inducit cōsuetudinē &c. de epis. audi. l. iii. in fi. & q̄ sæpius delinquit, grauius punitur &c. & reiteratio delicti auget pœnā &c. ff. de priua. deli. l. nunq̄. in prin. & ar. de pę. l. aut dāna. §. quisquis. & ff. eo. de pœ. l. capitaliū. §. solēt. & C. de pœ. l. impunitas. cū si. & tunc iste talis laqueo suspendit̄. ff. de pœ. l. capitaliū. §. solent. & §. famosos. & §. grassatores. vbi de hoc ēt no. vide ēt Bal. ī auth. sed nouo iure. C. de ser. fugi. & hoc quantū ad pœnā corporalē infligendā. Si aūt alicui factū est furtū, ciuiliter agit ad damnū, tunc
10 locū habet quod in princ. dixi. † Latrones aūt, qui in itineribus aut domibus vel in mari cū armis vel sine armis homines per vim spoliāt & derobant, & sunt famosi. id est infamati consueti pluries derobare, illi debēt laqueo suspēdi, in locis, vbi tales robarias fecerunt, vt in d. §. famosos. & in d. authē. sed nouo iure. & ita de cōsuetudine obseruat̄.
c Sed de iure c ciuili scripto nō vr̄ ꝙ pro fur
11 to quis debeat mori, vt in authē. vt nul. iud. §. si vero criminis. col. ix. sed debeat fustigari, vt ibi patet. de iure aūt Lombar. fur pro primo furto oculū amittit, ꝓ scd̄o aūt nasum, ꝓ tertio suspēdit̄ laqueo, vt in Lom-
12 bar. de fur. §. de latronibus. † Et est differētia inter furē & latronē. vt d. auth. sed nouo iure. quæ lex Lombarda vēdicat sibi locū ī prouincia Lōbardiæ & nō alibi, qa Reges, q̄ illas leges cōdiderunt nō ligauerunt, nisi subditos, vt in l. cūctos populos. C. de sum. trini. & fide catho. & ff. de iuris. om. iud. l. fi.
13 cū simi. † Sed nunquid seruabimus legē Federici Imper. posita in vsibus feudo. vbi dr̄ ꝙ si qs furet̄ seu furatus fuerit quinq; solidos laqueo suspendat̄. sub tit. de pace tenē. & eius violato. §. si qs quinq; solidos. Rn̄. nō, qa illa loquit̄ de illo qui furtū cōmisit, vt frangeret pacē, q̄ de iure debet decapitari, vt ff. de re milit. l. fi. §. i. sed seruabimus ius cōe, vt supra dictū est, qa pęnę sunt molliendæ &c. ff. de pę. l. pe. & l. interpreta. & facit de præto. stipu. l. fi. & ibi no. Itē qa lex illa abiit in desuetudinē, & sic sublata est, vt ī
14 i. C. cōstitutio. §. pe. † Sed q̄d, aliqui fecerūt robariā, & in ipsa capti sunt, & nullā robariā fecerūt suo tēpore, nisi solū illā, vel si alibi fecerunt, nō fecerūt in iurisdōne ista, nunquid debeāt laqueo suspēdi? Rn̄. nō vr̄, qa nō sunt fures, nisi sint assueti furari pluries vel derobare. Nā & de maleficiis cōmissis alibi nō pn̄t puniri, vt ff. de accu. l. si cui. §. fina. & de hoc no. ff. de pœ. l. capitaliū. §. grassatores. & §. famosos. in j. & ii. glo. namq; q̄ fecit semel tantū, meretur veniam à furca.

ADITIONES.

a ¶ Vel propinquus. adde tu tēporis ratio est, quia censetur tunc furtum domesticū, quod quando sit punibile vide per Alex. in cons. cxxxv. in j. vol. quod cōsilium est inter consi. Cepo. consi. xxxvj.
b Surripio. adde tu & vide an & quando licitum sit furtum rei proprię per Pau. de Cast. in suo cons. xxxv. col. iij. & per Alex. in consi. cxxxv. in j. vol. & per Bar. Cepo. in consi. xxvj. & aduerte quia dictum consi. d. Barth. Cepo. & consi. Alex. allegatū

allegat.est vnum & idem consil.
b Sed de iure. adde & vide de hoc per Alexan. in consil.v.colum.fina.in fin.& consil. cxxxv. col.pe.in j.vol.& in consil.cx.col.vlt.in iiij.vol. & Cepol.in consil.xxvi. alleg.

De notoriis criminibus cum forma accusa. & proba.filiationis & consanguinitatis. Rub. 77

SVMMARIVM.

1 *Notorium triplex est.*
Notorium iuris per confeßionem sponte factam quod dicatur.
2 *Notorium iuris per sententiam rite latam quod dicatur.*
3 *Notorium iuris quid sit, & in isto an admittatur appellatio & probatio in contrarium.*
4 *Notorium facti quod dicatur.*
5 *Notorium facti ad hoc ut sic dicatur ubi debet fieri & coram quibus, & qui dicantur pauci homines, & quot homines faciant populum & parochiam.*
6 *Testimonium quot personarum requiritur ad hoc ut faciat aliquid esse notorium.*
7 *Notorium facti triplex est, notorium facti transeuntis quid sit.*
8 *Notorium interpollati quid sit.*
9 *Notorium facti permanentis quod sit.*
10 *Notorium per euidentiam facti iudici ut iudici, & multis personis et iudici ut priuato, quo modo puniatur & in illo procedatur.*
11 *Notorium facti quomodo probetur per testes & per quot.*

VANDOQVE agit de crimine in notoriis criminibus, vnde de notorio inspiciamus
1 † Sciendũ est qđ triplex est notoriũ iuris, facti, & p̃sumptionis. Notoriũ vero iuris dr̃ duobus mo
2 dis, vno modo per confessionẽ sponte factã de maleficio in iudicio corã iudice pro tribunali sedente, vt C.de confes.l.i.ff. eo l. confessus.§.fi. dũmodo spõte fiat cõfessio. & idẽ dici põt si fiat per tormẽta habitis p̃cedentibus indiciis vel pręsumptionibus, vt C.de testa.mili l.milites.& ipse cõfitens postea sponte perseueret in sua cõfessione, vt ff.de qõ.l.i.§.qõni de cust reo.l.i.& ibi not.
2 † Secundo modo dr̃ notoriũ iuris p̃ sñiam
b rite latã[b] contra accusatũ vel inquisitũ vel denunciatũ. Nã res iudicata ꝓ veritate accipit.ff.de re iudi.& dr̃ condẽnatus, qui ritè cõdemnatus est.ff.de re iudi.l.iiii. §.condemnatus. Nã sñia præsumitur rite lata ꝓpter iudicis autoritatẽ. extra de renun. c.in
3 pręsentia.vnde sic diffiniri põt. † Notoriũ iuris est spõtanea cõfessio in iure legitime facta, vel clara probatio cũ sñia diffinitiua liciteq; subsecuta, vt colligi põt.C.de ꝓba. l.sciant.de re iudi.l.gesta & de re iudi.l.j.ff. de sta.homi.l.ingenuũ.cũ si.Sed in isto tali notorio admittitur appella.C.de appel.l.in minoribus. Itẽ admittitur in isto notorio similiter probatio in cõtrariũ, vnde si qs fuerit cõfessus hominem se occidisse, si postea vult probare contrariũ, ꝙ ille viuat, quem dixit se occidisse auditur, & idem in similibus dico.ff.ad l.Aquil.l.inde Neratius.§.fi. extra de appel.c.cũ sit Romana.& de re iudi.c.sicut.&de proba.c.ꝓposuisti.& c.cau-
4 sam matrimonii.cum si. † Notorium facti dicitur illud, quod fit in cõspectu totius vel maioris partis populi vel loci alicuius, & ita se præbet conspectui & visui hominum ꝙ nulla potest tergiuersatione celari.extra de coha.cle.& mul.c.nostra.& c.fi.ff.de insti.l. sed & si pupil.§.proscribere.de rit.nup.l.palam.de verb.sig.l.palam.ad muni l.qđ maior.lxi.dist.sacerdotibus.in fin. & hoc verũ est dũmodo interuenerint tot homines, qui
5 faciant populũ.† Et no. ꝙ ad hoc vt sit notoriũ facti debet fieri in loco publico, vt in palatio cõis, vel in ecclesia, vel ĩ platea, vel in via publica corã populo. Si enim fieret ĩ loco priuato vel occulto, vel in præsentia paucorũ non esset notoriũ. Et possumus dicere paucos homines à x.ꝑsonis intra quos ad hoc notoriũ, cũ per maiorẽ numerũ nõ fiat populus, quãquã x homines faciãt populum.extra de elec.c.i.& no.x.q.i.c.vnio. Item quia x.homines faciunt pareciam, vt
6 d.c.vnio † Testimonium alicuius pareciæ facit aliquid esse notorium, vt extra de pur. ca.c.cũ dilectus.ideo videtur ad hoc sufficere, ꝙ sit notorium, q. fiat in præsentia decem hominũ & vltra. Alii dicunt ꝙ efficitur notorium in conspectu totius viciniç, & ꝙ omnes de vicinia clamãt tale quid factũ esse, vt c.cũ dilectus.§ præsertim.& ii. q.i. scelus. Alii dicunt ꝙ sufficit maior pars viciniæ, vt ff.ad muni.l.maior.ii.q.i.de manifesta.extra de pur ca.c. cum dilectus. Alii dicunt relinquendũ arbitrio iudi. per quos

homines fiat notoriũ cum non sit expresse diffinitũ & terminatũ à iure, dũmodo fiat in cõspectu & tot hominũ pñsentia, q excedant numerũ x. personarũ, vt d.c. cũ dilectus.& extra de elec.c.j.& x.q.iii.vnio, vel xv.psonarũ.ff.vi bo.rap.l.ait ptor.§.j. cũ si. cũ tot psonæ facerẽt populũ numero, vt dictũ est. Nã vbicũq; nõ est expressum aliqd à iure, relinquit arbi.iudicãtis. extra de off. dele.c.de causis. ff. de iure deli.l.i.dũmodo delictũ cõmittat đ die, & nõ de nocte, ita q clare videri possit.ar.extra de off.dele.c.cõsuluit.in fi.& de testi.l.testiũ.§.tu magis scire potes.hoc dictũ magis placet, saluo semper cõsilio saniori & intellectu meliori.

7 †itẽ no.q tres sunt species huius notorii. Nã aliud dr notoriũ facti actu trãseuntis, & hoc qñ semel notoriũ factũ est, ita q nõ põt tergiuersatione celari, nõ tñ hẽt reiterationẽ, vt est homicidiũ publice cõmisũ qđ reiterationẽ nõ recipit, & sic fuit de Christo saluatore nostro, vt đ cõse.dis.ii. c.semel Christus passus &c.de pœ.dist.i.aut facta. extra de testi.cog.c.peruenit.

8 †Aliud dr notoriũ interpollatũ, sed tñ ita publice fit q celari nõ põt p tergiuersatiõnẽ q qs sæpius reiterat, tñ nõ fit cõtinue, sicut est crimẽ vsurarii manifesti, q habet mensã paratã ad mutuãdũ & publice tenet, nõ tñ facit cõtinue mutuũ, sed frequẽter hoc reiterat, vt extra de vsur.c.cũ mafestis.& c.vsurarũ voraginẽ.li. vi.vbi de hoc.

9 †Aliud est notoriũ facti actu permanẽtis qđ ita fit publice q celari non põt, & habet in se facti continuationẽ, vt est videre in illo, q cõtinue carcere detinet. đ hoc ext đ app.c.dilectis filiis.& idẽ vr in eo, q publice tenet cõcubinã cõtinue in domo, lecto, & mẽsa, & liberos ex ea hẽt.arg. C.de nup.li.vi. extra de app.c. cõsuluit. de diuor.c.significasti. cũ si. quis istud tale sit potius notoriũ iuris, q̃ facti, cũ cõiter ñ fiat in conspectu hominũ sed occulte, sed tñ ita vehemẽter opinatur & psumit, q pro notorio facti reputatur à iure. extra de pscrip.c. literis.& de coha.cle.& mul.c.clericos.& c. tua vox.

10 †Et no.q si delictũ sit notoriũ per euidẽtiã facti iudici & multis aliis, vt q a factũ in psentia & cõspectu iudi.pro tribunali sedẽtis & aliorũ tot quot sufficiũt ad notoriũ, vt x.hominũ vel vltra, vt supra dictũ est, tunc nec accusator, nec denũcitor, nec libellus denũciatorius, accusatorius, vel inquisitorius, vel lit.cõte.vel testiũ examinatio est necessaria, vel alia pbatio, sed citat ad sñiam audiẽdã, & fertur sñia cõdẽnatoria, in scriptis p iudicẽ pro tribunali sedentẽ &c.& sola sñia de ordine spectatur. Nã in tali notorio ordo iuris est ordinẽ nõ seruare.ext.de iureiu.c.ad nostrã.& d.c.tua vox: Nec poteris à tali sñia appellari, nec cõtra eã aliqd pbari, vt extra đ appel.c.cũ sit Romana.in fi.& c.puenit. cũ si. si aũt sit notoriũ aliis & nõ iudici, tunc necessaria est probatio.& iuris ordo seruãdus ẽ.extr.de elec. c.bonæ.§.licet.ii.q.j.§.fi.& §. qñ autẽ. ff.q satis.cog.l.si vero.§.q p rei qualitate. Si aũt nõ est delictũ cõmissum ĩ psentia iudicis p tribunali sedẽtis, & sic nõ est ei notoriũ vt iudici, sed vt priuato, tũc necessaria est probatio & libellus, si ab aliquo accusatur, & li. cõtest.& oĩs ordo iudiciarius est necessari⁹ vt C.de lit.cõte.l.i.& auth.offeratur.& C. de proba.l.fi. extra de vsur.c.cũ tu. de cor. vitia.c.de tua.de of.ord.c. si sacerdos.cũ si. Sed si nõ accusatur in isto tali & taliter notorio, poterit tñ iudex per inquisitionẽ procedere, fama, vel clamore, vel aliquo alio modo pcedẽte, & illũ inculpatũ examinare & si spõte cõfiteatur delictũ poterit absque alia probatione condẽnari. C.de confes.l.i. ff.ad l.Aq.l.pinde.ff.de cõfes.l. cõfesso. Si aũt negauerit, tunc necessarta est probatio. C.de probat.l.sciant.de pœ. l.q sñiam. extra de offi.ordi.c.i.

11 † Itẽ no.qđ in notorio facti testes, qui inducũtur ad testificãdum, dẽnt dicere duo. Primũ q viderũt cõmitti maleficium de quo talis accusatur vel inqritur, vel psentes fuerũt. q a testis in maleficiis debet testificari de psentia & visu, in auth.de hæredi.& fal.§. si vero absunt.& dẽt testificari qđ maleficiũ fuit publice factũ, & in loco publico, vel in platea, vel via publica, vel in palatio cõis, vel ĩ ecclesia tali in psentia populi vel in præsentia.x.hominũ vel xv.vel vltra, qui publice potuerunt videre committi dictum maleficium, cum hoc sit impossibile, sed de præsentia sic, vt dictum est. Et ad proban. istud tale esse notorium, sufficiunt duo testes. ff.de testi.l.vbi.

ADDITIONES.

a ¶ Per confessionem. Adde tu & vide de hoc per Gandi.in cons.cs.

b Latam. Adde tu & quæ in rẽ iudicatã transiuerit, ita Ant.de Bu.in c.Inter monasteriũ.de re iu. & dixit Alex in cons.xxxx.col. fi.in j.vol.

Forma

Forma accusatio. in notorio facti. Rub.

12 *Forma accusationis in notorio facti qualis sit, & quomodo procedi debeat.*

13 *Accusatus uel inquisitus in alio notorio quàm facti, an citari debeat ad uidendum iurare testes?*

14 *Notorium præsumptionis quod sit, illiusque exempla.*

15 *Testatore aliquem nominante filium suum, an statur tali nominationi?*

16 *Consanguinitas alia quomodo dicatur notoria præsumptiue.*

17 *Filiatio & consanguinitas quō probentur.*

18 *Filiatio ætas, & consanguinitas per quot testes probentur.*

In isto notorio facti potest accusatio ita formari.

12 CORAM vobis dño† potestate Mantuæ. B. suo iuraméto denunciat & accus. A. filium. B. quē dicit de anno & mēse pŝenti in ciuitate Mātuę in loco tali percusisse & vulnerasse d. Io. cū vno cultello feritorio de ferro in facie, cuius pcussione & vulnere sanguis exiuit. Quod quidē maleficiū fuit publice & palā cōmissum, & in pręsentia x. personarū & vltra, & ita & tali modo q dictus A. nō pōt negare q dictū maleficium nō ppetrauerit, nec est locus iustificationi, cū dictū maleficium sit manifestū & notoriū & manifeste, palā publice & notorie cōmissum & perpetratū, vnde petit p vos dictum A. puniri & cōdēnari ŝm formā iuris, & omni via iure & forma quibus melius fieri pōt. Nā tunc in tali notorio debent solummodo testes examinari, & si probatum fuerit illum deliquisse, eum cōdēnare ŝm probata &c. Si aūt in pŝentia iudicis factum est & aliorum vltra x. vel xv. hoīes, vt dictū est, tunc nō est opus probatione, sed dēt ille citari ad sniam au-
a diēdā,[a] nā tunc in tali notorio ordo iuris est ordinē nō seruare. ext. đ iur. iu. c. ad nostrā.
13 de accu. c. audiētia. † Sed an in alio notorio crimine vbi testes sunt examinādi, debet ac
b cusatus vel inquisitus citari[b] ad vidēdum iurare testes? R̄n. dicunt quidā q sic, alias nō valeret. extra de testib. c. ii cū si. Alii dicunt cōtra q citatio est de ordine iuris, & in istis nō est seruadus ordo iudiciarius, vt dictum est. & d. c. ad nostrā. & ii. q. i. cūm mani
14 festa. cum si. † Aliud est notorium pŝumptio. sicut est paternitas & filiatio, quæ non potest vere probari, vt ff. de condic. & demon. l. Lucius. sed probaē per præsumptionem. Vnde si vir & vxor aliquem nutriuerint tanq̄ filium nominando & vocādo ipsum filium dando ei aliméta, vt filio & alia similia faciendo tanq̄ parētes filio faciūt, vt pro filio habeatur. Et eidē dicēdum est si nascatur in domo viri & vxoris vicinis hoc dicentibus, & credentibus vere illū esse filiū vel eum esse natū vt filium in domo viri & vxoris. C. de nupt. l. si vicinis. Nā filiū dicimꝰ, quē demōstrat matrimoniū viri & vxo. vt dictū est, si probetur per vicinos. extra đ probatio. c. per tuas. & qui fil. sint legit. c. cū causā q̄ ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. filiū. Sed tñ si negetur fil. necessaria est probatio, vt dictū est. extra q fil. sint legi. c. trāsi
15 uisse. & ibi no. † Itē si testator nominet aliquē filiū suum in suo testamēto, statur nominationi, vt præsumaē filius, donec contrarium fuerit probatum. C. de nat. lib. aut. si qs itē. extra q fil. sint legi. c. per tuas. dic
16 vt ibi. † Est & alia consanguinitas inter cōsanguineos & cōiunctos. Nā consanguinitas dr̄ notoria præsumptiue, vnde si aliqui vocāt se cōsanguineos & cōiunctos, præsumiē qđ ita sit dūmodo inter vicinos ita habeatur. arg. dictorum iurium. & extra de diuor. c. porro. §. i. & statur illi tali pŝumptioni, si tñ negetur consanguinitas vel genus, necessaria est probatio. ff. de proba. l. i. & fi. & C. eo. l. nō exēplis. facit. C. de testa. l. neque. & ad dicta probāda sufficiunt duo te-
17 stes, vt ff. de testi. l. vbi. † Sed qualiter fiet
c ista probatio?[c] Respondeo hoc modo.

ADDITIONES

a ¶ Audiendam Adde tu & vide an antequam sententia feratur sit requiranda declaratio notorij per Francis. Are. in consi. clxv.

b Citari. Vide tu de hoc per Are. in d. consi. clxv.

c Ista probatio. Adde & vide per Alexan. in cōsi. ij. in j. vol. col. j. in fi. & seq. & ibi qđ sufficit q probetur quasi possessio filiationis, & communis opi. & ibi & vide capitula. & adde eundem in cōsi. lxxiiij. col. i. & cōsi. xc. versi. circa secundum in 1. col. in ii. vol. & in cōsi. lxxxvij. col. pen. versic. alia char. & in iij. vol. vbi de nominatione facta per patrem in testamento.

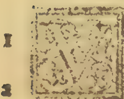
INTENDIT PROBARE & fidē facere M. q ipse est vel fuit filius Alberti & dom. Ioan. f. q. Galeam vxor. dicti A & fuit habitus

habitus & tractatus pro filio dictorū A. & Io.& ꝙ ipsi tenebant & tractabant eum vt filium, dando sibi alimēta, vestes, & alia necessaria & alia faciēdo, quæ parentes faciūt suis filiis, & ita habetur & tenetur. & est habitus & tentus ꝓ filio ꝑdictorū & cōuicinis & aliis gētibus, & ꝙ natus fuit in domo prędictorum posita in ciuitate Mātuę in tali loco penes tales. Itē qđ de ꝑdictis est publica vox & fama. Et idē dico in probādo cōsanguinitatē ꝙ talis est habitus pro cōsanguineo talis, & qđ nomināt se & consueti sunt nominare se adinuicē pro cōsanguineis & cōiunctis, & adinuicem diligere & tractare tanq̄ cōsanguinei faciūt, & qđ tenent & habent & habiti sunt pro cōsanguineis ꝑ vicinos & alias personas. Itē qđ đ prędictis est publica vox & fama. Et hoc modo ꝓbētur
a similia. †Itē no. ꝙ ī ꝓbāda filiatione, ætate & cōsanguinitate admitttuntur parētes cōsanguinei & vicini. ff. de ꝓbat. l. ēt matris, extra de his q̄ ma. acc. pos. c. vř. xxxv. q. vi. c. i. & ij. qa ipsi melius sciunt veritatē, vt in dictis iurib. Facit C. de nup. l. vicinus. extra de testi. c. super eo. de spō. c. cum in tua. cū si. Et de ista materia no. extra de coha. cle. & muli. c. nostra. & c. tua nos. & de elect. c. per inquisitionem. & ii. q. i. c. de manifesta. & ibi no. Bonifacius.

De citatione accusati vel inquisiti. Rub. 39

SVMMARIVM.

1 *Accusatus vel inquisitus qualiter sit citandus.*
2 *Iudici nullus debet exhiberi, nisi de mandato iudicis constet.*

1 IDEAMVS qualiter in criminibus † accusatus vel īquisitus sit citādus. Et q̄s citādus est de
2 mādato a iudicis, de quo mādato & cōmissione debet constare in actis. C. de exhi. reis. l. neminē. rō est, qa ei nō creditur, nisi quatenus cōstet in actis. vt extra đ proba. c. qm̄ cōtra falsam. ff. de pœ. l. absentem. & qđ in criminalibus debeat q̄s pluries citari. ff. de pub. iud. l. inter accus. & per interualla dierum. facit. l. absentē. ibi sæpius moniti &c. ff. de fer. l. fi. sed de cōsuetudine nō seruatur, imo arbitrarie faciunt assessores. arg. C. de ꝓb. l. sue pars, sed illa vř loq
2 in ciuilibus. †Et no. qđ nullus debet exhiberi coram iudice, vt dictum est, nisi de mādato iudicis cōstet, vt d. l. neminem. quia rigor iuris est obseruandus, cum sit in medio cōstitutus, vt C. de Iudæ. l. nullus. & hoc regulare est. Fallit tn̄ in tertiis casibus, in quibus licitum est sibi facere ius, quos casus notaui supra etiam de personis, quæ possunt offendi sine pœna. Cōmissio aūt fit hoc modo.

ADDITIO.

a ¶De mandato. Adde Bar. in l. fi. C. de iure do. in pen. col. in l. si quando. quem vide. C. de testib. & an talis cōmissio præsumatur. vide additionē infra in. §. de forma relationis nuncij. in fin.

Forma citatio. accusati vel inquisiti. Rub. 40

3 *Citationem contra accusatum vel inquisitum qualiter committat iudex.*

IN Dei æterni nomine amē. Anno à natiuitate &c. die x. mensis Maij. †Ioā. iudex maleficiorum cōis Mātuę, sedēs pro tribunali in palatio dicti cōis ad banchum maleficiorum pro iure reddēdo, imposuit & commisit M. publico & iurato nuncio dicti cōis, ꝙ ex sua parte vadat & requirat Io. de Licitia filiū tal. accusatū per talem, vel inquisitum per d. iudicē super tali maleficio personaliter vel ad domum suæ habitationis, quod intra tertiā diem vel quintam compareat coram dicto dn̄o iudice in palatio cōis ad dictum banchum maleficio. personaliter, vel per legitimum procuratorē ad se defendendum à dicta causa vel inquisitione, & de iis, quibus accusatus est vel inquisitus ab ijs quæ in dicta causa vel inquisitio. continentur. Alioquin dictus d. iudex procedet contra eum eius contumacia vel absentia non obstāte, vel q̄tū prout de iure poterit & debebit.

Forma relationis apparitoris vel nuncij. Rub. 41

4 *Relationis apparitoris vel nuncij forma.*
5 *Personaliter comparere pro quo delicto quis tenetur, & pro quo non.*
6 *Iudex an possit committere nuncio die sabbati, ut aliquem citet.*
7 *Citatio facta die feriata, ut compareat die nō feriata, an valeat. & quid si fiat die non feriata ut compareat usque ad diem dominicam, an ualebit?*
8 *Citatione facta ex parte plurium iudicum cui est obediendum.*

Citatio

9 *Citatio qualiter fieri debeat, & ad quam domum, quando plures habet.*
10 *Citari ubi quis debeat quãdo cõmisso delicto mutuauit domicilium, & quid facit iudex uolens citare quem extra suum territorium.*
11 *Citatio quantum tempus continere debeat.*
12 *Citatus qui non potest sine periculo personæ cõparere propter inimicos, quos habet in loco ad quem citatur, an sit excusandus.*
13 *Relationi citationis unius nuncij an stetur?*
14 *Accusato uel inquisito comparente sine citatione, an processus uel sententia ualebit?*
15 *Expulsi de suis ciuitatibus qualiter citari debeant.*
16 *Citatio an recipiat probationẽ in contrarium.*
17 *Accusatur Petrus quòd commisit homicidium Cremonæ, ille negat & dicit illud fuisse cõmissum Placentiæ, an prius cognoscetur de isto incidenti & quomodo?*
18 *Locus maleficij an debeat designari hoc petente accusato.*
19 *Citatus ad comparendum, non apposito aliquo tempore, quomodo comparebit.*
20 *Citatus ut compareat incontinenti, quomodo comparebit.*
21 *Citatus ut compareat extra iurisdictionem suam quid faciet.*
22 *Citationi quæ debeant inseri.*
23 *Citatus sine loci designatione ad quem locum ibit.*
24 *Citatione cadente in die feriata, quãdo comparebit citatus.*
25 *Citatio ad cuius instantiam fieri debeat.*
26 *Citato comparente si non compareat, qui facit citare, quid erit faciendum?*
27 *Citationis dies an computatur in termino?*
28 *Citatus excusatur multis modis si non cõpareat.*
29 *Primo excusatur citatus ratione immunitatis, quam habet in loco ad quem citatur.*
30 *Item quãdo citatio fit extra iurisdõnẽ citãtis.*
31 *Item quando citatus impeditur per actorem uel accusatorem, ne citatio possit ad ipsum peruenire, uel impedit in itinere.*
32 *Itẽ quando sunt plures iudices eiusdẽ nominis in eo palatio, & comparet corã uno pro alio.*
33 *Item quando unus iudex delegatus citat de eõ sensu alterius.*
34 *Item quando citatur ad locum non honestum.*
35 *Item quando citatur ad locum non tutum, etiã si habeat literas de saluo conductu.*
36 *Item quando est occupatus circa rem rusticam existentem in periculo.*
37 *Item quando impeditur magna ualetudine.*
38 *Item quando impeditur ui fluminis tempestate & alijs de quibus ibi.*
39 *Item quando citatur mulier, quæ prægnans est & proxima partui, uel peperit & iacet in partu & similibus.*
40 *Item quando prius est citatus à maiori iudice.*
41 *Item an excusabitur ratione caloris extremi.*
42 *Itẽ quãdo expoliatus est, nisi prius restituatur.*
43 *Item quando citatur hora incongrua.*
44 *Item quando citatio est nimis breuis:*
45 *Item quando citatur coram iudice, qui est suus inimicus.*
46 *Item quãdo citatus est in carcere uel uinculis.*
47 *Item generaliter quãdo habet iustã causam excusationis comparendi, & an debeat mittere excusationem et facere fidem de impedimento.*
48 *Item an leuis febricula excuset?*
49 *Item an leue impedimentum excuset?*
50 *Commissio & citatio an debeant scribi?*
51 *Citatio an sit de substantialibus iudicij?*

4 Die a tali cõparuit dictus † M. nuncius dicti cõis corã dicto domino iudice ꝓ tribunali sedente ad dictũ banchũ maleficiorũ in palatio dicti cõis ꝓ iure reddẽdo, & corã me notario illic existẽte ad dictũ officiũ exercendum retulit dicto domino iudici & mihi notario se citasse & requisiuisse dictũ Ioã. accusatũ vel inquisitum ꝑsonaliter ad domũ suæ habita. vt intra tertiã diẽ vel diẽ quintã cõparere debeat corã dicto domino iudice in palatio dicti cõis ad bãchũ maleficiorũ ad se defendendũ, & excusandum à dicta accusatione vel inquisi. prout & sicut
5 in dicta cõmissione plenius continetur. † Et not. quod dixi personaliter. q̃a si est tale delictũ ex quo imponat̃ pœna corporalis vel alia vltra relegationẽ, ꝙ tunc debeat personaliter cõparere, & nõ per ꝓcuratorẽ, nisi ad allegãdum causas absentiæ, & ad exceptiones opponẽdas & ad similia, vt not. s. de procu. Sed si pœna pecuniaria vel alia pœna infra relega. esset imponẽda, tũc per procu. posset cõparere ad totã cãm, vt ff. de procu. l. seruũ quoque. §. publi. ff. de accusa.
6 l. ex iudiciorũ. §. ad crimẽ. cum si. † Sed nunquid iudex potest committere die sabbati nuncio communis vt citet aliquem? Respõ. in

in ciuilibus non, vt ff. de fer. l. j. & si facit, nō valet. C. de feri. l. oēs dies. nisi in casibus. ff. eo. l. ii. & l. eadē. Sed in criminalibus & maxime cōtra latrones & simi. dr̄ quod possit vt C. de feri. l. ꝓuinciarū. & in Lōb. de ferijs. l. quotidie. & l. agitur. & in auth. vt iud: sine quoquo suffra. §. oportet. ibi, festiuis quoq; diebus. colla. ii. & hoc de iure ciuili, sed de iure cano. secus, vt extra de feriis. c.
7 fi. † Sed qd si citet̄ quis die feriata, vt compareat ad diē non feriatā? Rñ. non videtur valere. C. de feriis. l. oēs. nisi forte in maleficiis vt dictū est. Sed de iu. cano. secus, vt d. c. fi. & est rō. quia citatio est de substātialibus proces. extra de prob. c. qm̄ cōtra falsā. & ꝓcessus factus die feriata nō valet, vt extra de feri. c. fi. cōtra hāc determina. vr̄ tenere Bar. in l. miles. §. sexaginta. ff. de adulte. quē vide. Quid si fiat die nō feriata vt cōpareat vsq; ad diē dominicā, tūc vr̄ valere, quia pōt ante cōparere, ēt die nō feriata. extra de do. & cōtu. c. cū dilectus, ibi, volētes
8 &c. extra de accu. c. veniēs. † Sed quid si citat̄ ex parte pluriū iudicū? Rñ. vr̄ ꝙ illi debeat prius obedire, qui prius fecit illū citari. arg. extra de ordi. cog. c. ii. Sed si nō constat quis fuerit primus, maiori iudici obedire tenet̄. ff. de re iudi. l. cōtra pupillū. Alii dicunt, ꝙ maiori semper obedire tenetur, vt xxviii. dist. si Episcopus. vt d. l. cōtra pupillū. extra de appel. c. cū parati. ꝙ tutius est.
9 † Sed qualiter dēt fieri citatio? Rñ. ꝙ personaliter si fieri pōt, vt ff. de admi. tuto. l. scire ibi, in facie &c. aliter dēt fieri ad domū, vt
a ff. de dā. infec. l. iiii. §. ꝑtor. a C. de anna. excep. l. vt perfectius. & intelligo domū, vbi quis habitat tpe citationis, licet plures domos habeat, vt institu. de iniur. §. domū. C. vbi de cri. agi opor. l. j. in fin. & l. ii. C. vbi in
10 rē act. extra de rescri. c. dilectus. † Sed quid si aliquis delinquit in loco isto, & post hoc aufugit ad aliū locū, & ibi habitat vbi dēt citari? Rñ. vr̄ qđ sufficiat citari vbi delinquit, cū illic rōne delicti sortiatur forū, vt in auth. qua in ꝓuincia. C. vbi de cri. agi opor. extra de iud. c. fi. Alij dicūt ꝙ dēt citari illic, vbi degit tpe citationis qm̄ bene potuit mutare domiciliū. ff. ad munici. l. vtiq;. & l. nihil. vnde ille est citandus. C. vbi de cri. agi opor. l. ii. Sed qa nō hēt iste iudex iuris.
b extra suū territoriū b. vt de iuris. om. iud. l. fi. dēt ꝑ suas literas iudex loci, vbi deliquit significare iudici sub quo ille degit, qualiter ille est accusatus vel iquisitus de maleficio, & qđ dēt cōparere intra talē diē ad se defendēdū & excusandum à tali cā vel denūtiatione de ipso facta vel inquisitione &c. arg. ff. de bo. autho. iudi. pos. l. cū vnius. §. pe. & ille iudex, cui mittit vel significat dēt obedire, & illū talē citari facere corā se, & monere illū vt cōpareat corā tali iudice ad se defendēdū vel excusandū à tali accusatione vel inquisitione &c. vt dictū est. & hoc dēt facere scribi in suis actis, qa aliter non crederet̄, vt extra de ꝓba. c. qm̄ cōtra falsā. itē dēt ad hoc vt constet de tali citatione mittere citationis cōmissionē, siue relationē factā illi iudici corā quo ꝓceditur, in publica forma vel suis literis sigillatis sigillo cōis qbus dāda est fides. ad hoc vt ille nō possit negare nec dicere se nō fuisse citatū. facit extra de ꝓba. c. post cessionē. vbi not. ꝙ statur literis sigillatis sigillo cōis vel officialis, facit extra de offic. deleg. c. Pastoralis. §. j. & c. sane. Sed de rigore iuris est, ꝙ citatio fieri dēt, vt veniat ad notitiā citati. Tutius est qđ fiat citatio illic, vbi degit ille, qui deliquit. arg. C. vbi de crimi. agi opor. l. fi. et supra dictū est. & hoc si sciatur vbi degit, vel aliàs cōsueuit morari, extra de fo. cōp. c. ex parte circa fi. & notificet̄ amicis & cōsāguineis. ff. ex qb. cau. in posses. l. hoc aūt. vel citet̄ publice voce ꝑconia, vt in auth. qua ī ꝓuincia, & in locis cōsuetis, & in loco vbi cōsueuit morari, vt possit sciri & ei notifica
11 ri. arg. dictorū iuriū. cum si. † itē no. qđ in citatione dēt assignari tm̄ tēpus, habito respectu ad distātiā loci, vt citatus possit cōmode cōparere. arg. C. de dil. l. j. extra de appel. cū sit Romana. de re iud. c. ad cōsultat.
12 † Sed qd, si iste citatus nō pōt cōparere sine periculo ꝑsonæ ꝑ ꝑinimicos, quos hēt ī loco ad quē citatur? Rñ. vr̄ excusatus. ar. ff. si qs cau. l. ii §. fi. de inter. act. l. de ętate. de excu. tu. l. scire. §. sufficit. Sed dēt mittere excusatorē ad faciēdā suā excusationē & ad significandum iudici qualiter non potest cōparere secure, propter talem inimicitiam, quā habet cum talibus, & de hoc vult facere fidem iudici &c. vt extra de appel. c. cum parati. & de re iudi. c. cum Bertoldus. aliàs nō esset excusatus. & hoc intelligo si potest excusatus mittere &c. Et tunc iudex debet facere vt præstet̄ ei securitas à dictis suis inimicis

micis de non offendendo eum, vt C. de his qui ad eccle. confug. l. denunciamus, vel assignare locũ aliũ tutũ ad quẽ debet iudex accedere, & ille cõparere ad se defendendũ &c. ff. de cust. re. l. j. & iii. alias est excusatus de iure. extra de appel. c. ex parte. in fi. vbi de hoc. & ff. de arbi. l. si cũ diẽ §. si cũ arbiter. extra vt lite nõ contest. c. accedens. l. ii.

13 †Sed nunquid statur relegationi vnius nũcii de citatione? Rñ sic, si nũcius est iuratus, vt extra de appel. c. cũ parati. Itẽ de cõsuetudine obseruatur, sed de iure ciuili secus vr. C. de decur. l. i. sed duobus bene creditur. ff. de test. l. vbi. iuxta illud, in ore duorũ &c. extra de testi. c. cũ omnis. & c. relatũ.

14 †Sed qd, si accusatus vel inquisitus cõpareat nulla citatione facta de eo, & negat vel cõfitetur maleficiũ, nunquid snia postea lata vel pcessus valet? Rñ. dicũt quidã quod non. ratio est, quia citatio non interuenit, q̃ est de substantialibus iudicii, & de ordine iudiciario, vnde ea omissa non valet pcess. nec snia. extra de const. c. ecclesia de maio. & obe. c. quatuor. C. de sentẽt. & interlocu. omniũ iudi. l. prolatã. C. qño & qñ iudex. l. ea quæ. & idẽ vr. dicendũ, si aliquod substãtiale omittatur, q̃ aũt sint substãtialia. no. infra de accusatio.

15 †Sed qualiter fiet citatio illorũ, q sunt expulsi de suis ciuitatibus? Rñ: aut sunt expulsi ob tale maleficiũ per quod de iure amiserunt ciuitatẽ & oĩa bona sua, & tunc tales deportatis cõparantur & pro mortuis habentur. ff. de bo. dãna. l. i. ff. de capit. diminu. l. iiii. & l. tutelas. §. libertatẽ. & §. fi. C. de fide. l. i. ff. ad legẽ Iul de vi publ. l. tuto. cũ simi. & isti nõ possunt citari in suis ciuitatibus, sed alibi vbi degunt arg. C. vbi de crimine agi opor. l. i. Si vero retinent sua bona, & sunt relegati, vel cõfinati, & tunc possunt ẽt in suis ciuitatibus vel locis citari arg. ff. de mino. l. minor. & l. Pap. exuli. ff. si qs cau. l. sed & si quis. §. rei capitalis. inst. q. bus modis ius patr. pot. ess. sol. §. relegati. vbi de hoc. Possunt etiam citari in loco vbi degunt tempore delicti vel citati. C. vbi de crimine agi oportet. l. i. & i. inst. de iniur §. domũ. vel sicut vagabũdus citabit voce pconis in loco delicti cõmissi, vt in d. aũt. qua

16 in puincia. vel ibi, vbi reperitur. †Sed nunquid poterit quis probare cõtra citationẽ de se factam? Rñ. aut negat se simpliciter citatum, & tũc probari nõ põt cum sit pura & simplex negatiua. Sed si diceret vel negaret se fuisse citatũ die tali vel loco tali, tũc põt probare cõtra, probando q die tali fuit alibi, ita q nõ potuit citari in loco illo cõtento in relatione. C. de cõtrahend. & cõmitten. stipula. l. optimã. in fi. & de hoc ex-

17 tra de electio. c. bone. †Sed qd si aliquis accusatur de homicidio perpetrato Placentiæ accusatus vel inquisitus dicit illud homicidiũ cõmissum fuisse Cremonæ, & negat se illud cõmisisse. Nũquid debet prius cognosci de ista incidenti vel emergenti vtrũ maleficiũ sit cõmissum Placentiæ vel Cremonæ? Respõ. sic vr. cũ de emergenti sit prius pronunciandũ. C. de ord. cogni. l. i. extra de ordi. cogni. c. i. vbi de hoc, & C. de dila. l. à procedente. cum similib. Alii dicunt cõtra cum accusatus dicat q nullũ maleficiũ fuit cõmissum Placentiæ. ipse accusator debet pbare, & si nõ pbauerit, absoluitur accusatus. C. de eden. l. qui accusare. vel si accusatus pbauerit, q dictũ maleficiũ fuerit perpetratũ alibi, q̃ in accusatione contineatur, nõ valebit processus tãquã à iudice nõ cõpetente factus. C. si à nõ cõpeten. iud. l. i. cũ

18 simil. †Sed quid si accusatus petat locũ sibi designari, vbi maleficiũ dr fuisse cõmissum nunquid debet designari? Respon. sic vt ff. de accus. l. libellorũ. de actio emp. l. Titius. & dẽt locus ostẽdi ad oculũ de iure. vt insti tu. de gradi. §. fi. ff. fi. reg. l. si ruptione. §. fi.

19 †Sed quid, quis citatur vt cõpareat, nec dr in citatione intra quod tempus. nunquid tenetur cõparere q̃ citius cõmode poterit. argu. ff. de verb. sign. l. nepos proculo. Rñ.

20 q sic. †Sed qd si citatur vt compareat incontinenti. Respõ. q debet venire q̃ citius cõmode poterit, & debet expectari per tantum tempus, q commode venire possit. argu. insti. de inutil. stipul. § fi. ff. de sol. l. quo enim. Nã illud dr fieri posse q commode fieri potest, vt ff. de verb. sig. l. Nepos proculo. Alii dicunt quod põt vsque ad triduum cõparere, cũ verbum continenti, intelligatur intra tres dies C. de err. aduo. l. fi. de iu-

21 di l. fi. †Sed quid si citatur vt cõpareat extra iurisdictionẽ suã? Respon. non tenetur obedire ff. de iurisdictio. om. iud. l. fi. ff. de iu-

22 di. l. fi. †Itẽ no quod in citatione debet inseri nomen citati, & nomen illius ex cuius parte citatur siue causa propter quam citatur, & ad quem locum citatur, & ad quem

dicm

diem,vt extra de rescri.c.olim.& c.fi.Ad cu
ius instantiā citatur. extra de do.& contu.c.
fi.& c.cū causam.de in inte. rest.c.ex literis.
in fi.facit. C.qui accusa.nō pos.l.qui crimē.
ff.de operis noui nunciatio.l. de pupillo. §.
qui post opus quod vi aut clam.l.aut facta.
23 extra de dilat. c. dudum. † Sed quid si ci-
tatur,& nō dr̄ ad quē locū debeat cōpare-
re?R̄n.debet ire ad locū solitū,vbi iudex,q
citari fecit,solitus est reddere ius.ff.de iud.
24 l si locus.& si hoc facit excusatur. †Itē no.
q si citatio cadit in diē feriatā,q die seque
c ti non feriata debet cōparere. c Nā tunc va
let citatio,& tenetur citatus die sequēti nō
feriata cōparere, & debet iudex eum expe
ctare in diem sequentem, vt extra de offic.
25 deleg.c.cōsuluit. †Itē citatio debet fieri ad
instantiā accusatoris vel actoris.ext.de dol.
& contu.c.cū causam.& c.fi.cū simi. Et est
ratio,quia isti habent ꝓbare. C. de eden.l.
q accusare.de prob.l.actor. & l.sciant.alias
non tenet citatio,nisi iudex ꝑ inquisitionē
26 procederet &c.†Itē no.q si ad instantiam
alicuius aliquis citatur, & citatus compa-
reat, & alius qui fecit citari nō cōpareat,q
dēt in expēsis cōparentis cōdēnari.ff.de iu
di.l.eū quē temere.&,C. q acc.nō pos.l.ii.
de do.& cōtu.c.actor.l.vi.& qđ prius dēt sa
tisdare đ cōparēdo ad dictū terminū alias
27 nō audit vt d.c.actor.§.i. †Itē no.q dies
citationis nō cōputatur in termino.extra đ
ap.c.super eo.l.ij.in fi.ff.si qs cau.l.i.de re-
quirē. reis. nisi cōstet de hora assignationis
termini.Nā tunc fit cōputatio de momēto
ad momentū,vt ff.de ad muni.l.minorē.ff.
de diuer.& tēp.ꝑscri.l.ii. in prin. arg.extra
de re iud.c.ad cōsultatio. extra de exce.c.
pia.li.vi.de rest.spo.c.frequēs.lib.vi.de sen.
excō. cū medicinalis.& ii.qō.v.biduū.cū si.
28 †Itē no.q citatus multis de causis excusa
29 tur,si nō cōparet.†Primo rōne inimicitię,
quā habet in loco ad quē citatur, vt s̄.dictū
30 est †Itē qn̄ citatio fit extra iurisdictionē ci
31 tantis.ff.de iur.om.iud.l.fi.†Itē qn̄ citatus
impedit ꝑ accusatorē vel actorē ne citatio
possit ad ipsum ꝑuenire,vel impedit in iti-
nere.ff.đ eo ꝑ quē factū erit.l.j.§.si reus.&
32 l.fi.extra de offi.dele.c.pastor.§.fi.†Itē qn̄
citat corā iudice,vt cōpareat ī palatio cōis,
illic sūt plures iudices eiusdē nominis,& dū
dēret cōparere corā vno. errore ductus cō
paret corā alio,satis habet iustā excusatio-
nē. & ita de facto cōtingit sæpe. & facit ad
33 hoc.ff.de iud.l.antepe. †Itē si duo iudices,
sunt delegati.ad aliquā causā,& vnus solus
citet cū cōsensu alterius,vt C.qn̄ prouo.nō
est necesse.l.cum magistratus.ff.de re iud.l.
34 Pōponius.ext.de of.del.c.Pasto.†Itē qn̄ ci
tatur ad locū nō honestū.ff.de arb.l. si cum
35 dies.§.arbitri. †Itē qn̄ citatur ad locū non
tutū, ēt si habeat literas de saluo cōductu.
extra vt lit.nō cōtest.c.accedēs.de app.c.ex
36 parte. †Itē qn̄ citatus est occupatus circa
rē rusticā,& res erat in periculo.ff. de fer.l.
37 ne qs.extra de iud.c.fi.†Itē qn̄ aliquis im-
peditur valetudine magna.imo quod fit cō
tra eum nō valet,& reuocari debet ff. de re
38 iud.l.cōtuma.& l.quæsitū.†Itē si impedit
propter vim fluminis vel tēpestatis vel via
rum discrimina,quia guerra est in loco,vel
quia absens est causa testimonij ferendi ali
bi, vel causa reipublicæ, vel quia vocatus
est ad officiū,vel quia impeditus propter fu
39 nera familiaria,† vel quia mulier quæ cita
tur est prægnās & prope partum, vel pepe
rit & iacet in partu, & in his similibus pōt
dici,vt ff si quis cau.l.ii.§.i.& §. si quidē.&
l.si is qui.& l.seq.ff.ex quib.cau.ma.l. item
40 is cum si. † Item qn̄ vocatus est à maiori
iudice prius,vt ff.de re iudi.l.cōtra pupillū.
41 §.is qui. †Sed nunquid rōne caloris extre-
mi excusatur?R̄n. nō extra de do. & cōtu.
42 c.cū dilecti. †Itē excusatur cū expoliatus
ē nisi prius restituat.ext.đ re.sp. c.frequēs.
43 & c.fi.li.vi. †Itē qn̄ citat hora nō cōgrua,
vt de sero,vel de nocte.extra de of. dele. c.
44 cōsuluit.in auth đ iu.§.sedebūt.†Itē qn̄ ci
tatio ē nimis angusta & nimis breuis,vt vi.
45 q.ij.si priuatis.& c.j.& ff.de fer.l.i.†Itē qn̄
citat vt cōpareat corā iudice, q est suus ini
micus.extra de lit.conte.c.accedens.ff.de li
46 be.le.l.si pr̄.C.de iud.l.apertissimi.†Itē si
citatus est in carcere vel vinculis, ita quod
nō pōt venire,vt ff.ex qui.ca.mai. l. succur
47 ritur. & l.seq. †Itē generaliter vbicunque
quis habet iustā cām excusationis cōparēdi
& iustū impedimentū,satis excusatur.ff.ex
qui.ca.mai.l.i.& l.si cōuenerit.& l.seq.& l.
itē ei.& l.si ab hostibus,& l.sed si per præto
rem.& ff.de admi.tu.l.scire.§. sufficit.cū si.
dēt tn̄ mittere excusatorē si non pōt ire ad
se excusandū,alias nō est excusatus, vt ex-
tra de re iud.c.cū Bertoldus,vbi de hoc.&
facere fidē de impedimēto iudici.Nā ei fa-
cienda

48 cienda est fides &c. †Et no. ꝙ febricula nõ excusat ff. de ædil. edic. l. j. §. ꝓinde. & l. ob
49 q̃ vitia. † itẽ leue impedimentũ nõ excusat & modicũ. qͣ de minimis nõ est curadũ. ff. de ven. inspi. l. j. & ff. de re iu. l. q̃situ. §. põt.
50 ff. si q̃s cau. l. ii. §. tẽpore † itẽ no. ꝙ iudex debet cõmittere nuncio, vt citet accusatũ vel inquisitũ, vt dictũ est. C. de exhi. re. l. nemi-
d nẽ. & ista talis cõmisio [d] vel citatio nuncii dẽt scribi in actis, alias nõ valeret, vt d. l. neminẽ. & extra de ꝓbati. c. qm̃ cõtra falsam. nec posset de iure ꝓcedi cõtra accusatũ, nisi cõstaret de cõmissione & relatione in actis vt d. c. qm̃ cõtra falsam. qͣ nõ vr̃ cõtumax, si nõ est legitime citatus, qͣ nõ refert vtrũ quid non fiat, an minus legitime fiat. ff. de
51 aut. ꝓstã. l. nulla. † itẽ citatio est de substantialib. iudiciis. vt ꝓbat̃ đ acc. l. i. & oĩa substãtialia sũt legitime seruãda & fienda aliter nõ valẽt, vt d. c. qm̃ cõtra fals. arg. C. in q̃b cau. in inte. rest. nõ est nece. l. si tutor cũ si.

ADDITIONES.

a .§. prætor. Vide Bar. ibi & doct. & Alex. in cõs. ij. in iij. volu. & ibi de forma relationis nuncij & per Gãdi. in cons. xiij. & ibi de qua domo intelligatur, quando fit ad domũ, vbi quod intelligitur de domo præsentis habitationis.

b Extra suum territoriũ. adde tu & vide quando iudex, in cuius territorio est factum delictum, possit extra territorium citare, per Fran. Are. in cons. lviii. & an citatio facta de reo extra territorium, valeat vt procedatur contra eum per eundem in consi. 135. & ibi quid operetur citatio extra territorium qñ plures ꝓuinciæ sunt sub eodẽ principe.

c Comparere. adde tu & intellige hoc verum, nisi in citatione esset in certa cã propter quam deberet cõparere. & esset ex illis, quæ possent tractari die feriata, quia tunc si non comparent die feriata est contumax. ita gl. & ibi doct. in l. ij. ff. si quis in ius voca. & dicit Alex. in cons. cj. col. ii. in v. volumi.

d Commissio. adde ꝙ licet appareat de citatione & nuncii relatione, tamen non præsumitur facta commissio, si de ea non apparet. Ita dicit Anto. de Bu. in c. j. de iudi. & videtur sentire Bar in l. i. .§. qui æs. ff. de offi. præfect. vrb. ꝙ dicit cõmuniter hoc teneri do. Franc. Are. in consi. xxxiij. in iij. col. versi. iiij. præmitto. & an talis cõmissio p̃sumatur. vide plene in addi. (Ang. in tract. male. fi. in ver. qui iudex commisit. Caio, col. iij.

De comparatione accusati cum forma confessionis, promissionis satisfac. & termini. Rub. 42

52 Citatus comparens quid facere debeat.

53 Citatus comparens ad iuris banchum, si iudex abest, quid faciat.

54 Iudex si assignauit dila. ad cõparendũ, & hoc ad instãtiã accusãtis, an ea elapsa audietur

55 Iudex si ea causa dilationem nouam concedere posit ea finita quando prorogabit.

56 Iudex si assignauit terminũ accusatori ad probandum, & reo ad se defendendum illis elapsis an positiones poterunt fieri in causa per accusatorem uel accusatum?

57 Accusa à reo quot dilationes dantur et quando.

58 Reus uel accusatus siue inquisitus quando sit detinendus in carcere & non relaxandus fideiussoribus & quid faciet iudex.

59 Constituti rei forma siue confiteatur, siue neget & quid post constitutum faciet iudex.

60 Satisdationis forma quæ fit pro reo.

61 Stipulatione magistratus in officio præsidentis & notarij, an requiratur communis actio, cuius nomine stipulati sunt.

62 Reus qui promisit se præsentare coram iudice sub pœna &c. si se non præsentauerit quid faciet iudex.

63 Reus an cogi possit cauere de parendo iudici et soluendo condemnationem?

64 Fideiubente aliquo pro reo de soluendo condẽnationem, si reum ducat in fortiam communis, an poterit cogi soluere ille fideiuss.

65 Fideiussoribus pro aliquo promittentibus de præsentando eum toties quoties fuerit requisitus, quomodo contra eos proceditur.

66 Præsentare se aliquis promisit & fideiussorem dedit postea in banno pro alio maleficio est positus, si exigatur à fideiussore quod præsentet reum, quid fiet?

67 Fideiussor ut supra, si vult defendere reum pro quo fideiussit, an audietur?

68 Fideiussor ut supra, vsque ad quot tempus tenetur extrahere reum, & an pœna possit pluries committi?

69 Satisdationis forma quæ sit pro reo.

70 Fideiussit quidam pro delinquente, de soluendo omnem cõdemnationem &c. comisit aliud delictum propter quod sunt confiscata omnia illius bona & in c. libris est condemnatus, an fideiussor ad ista c tenetur?

71 Fiscus siue commune an habent omnia bona delinquentis obligata saluo iure creditorum?

72 Delinquens si sit in casu in quo posset torqueri, & cum confiteatur sponte an possit incarcerari siue dederit fideiussores soluendi condemnationem siue non.

73 Citato nõ ueniẽte an describãt bona, et q̃d fiat.

74 Citatus non comparens, an de consuetudine

Italia

Italia ponatur in banno etiam ad mortem, & an ualeat de iure talis sententia, & quid in delictis leuioribus.

75 *Accusato contumace existente quid sit faciendum late dicitur hic.*

76 *Testes in omni casu, si reus non comparet an sint examinandi?*

77 *Accusatus non ualens cõparere, an debeat mittere excusatorem?*

78 *Citatus est quis diuersimode & pluribus ex diuersis delictis & non apparet, an pluries possit exbanniri?*

79 *Citatur quis ratione maleficij, vult se defendere per suos familiares, an possit: et iudex habet ueritatem inquirere omnibus modis quibus potest.*

VIDIMVS supra proxi. de citatione. Modo sequitur videre de
52 cõparatione † Sciẽdum est qđ citatus nõ dẽt iudicẽ cõtinere, quod si fecerit, põt puniri. ff. si quis ius di. non obtempe. l. j. nisi esset certus iudicẽ nõ esse suum. Nã tunc venire nõ tenetur, vt ff. de iurisdi. omn. iud. l. fin. ff. si qs in ius voc. non ier. l. j. & ibi not. Sed dẽt corã iudice ad terminũ assignatũ cõparere, & se repræsentare, hora cõgrua, in loco, congruo, vbi ius redditur, ff. de iustitia & iure. l. pen. de iud. l. si locũ. & faciat scribi in actis sicut se præsentauit die tali corã iudice ꝓ tribunali sedente super palatio cõis ad ius reddendum pro se defendendo à tali accusatione vel inquisitione &c. & non dẽt post p̃sentationẽ discedere sine licentia, vt C. de decu. l. decurio. de qua licentia recedendi debet apparere per scripturam in actis, alioquin videtur contumax, & posset cõtra eũ ꝓcedi sicut cõtra cõtumacẽ, quia non vr̃ venisse, qui non stetit. ff. de rei vendi. l. si is qui se liti. in fi. ff. ex quib cau. in poss. eatur. l. ii. cum simi. & argu. extra de iudi. c. i. Itẽ quia nõ creditur iudici, nisi quatenus cõstat ex actis, vt extra de proba. c. qm̃ cõtra falsam. Itẽ v. i. e esset. ꝙ hora præsentationis scriberet, vt appareat, si cõpareat, licet dies tota cedat citato, nisi de hora exprimatur, qa debeat cõparere, argu. extra de dolo & contu. c. cũ dilect. in fi. de procu. c. auditis. itẽ cõtra nõ venientes ius male p̃sumit, & cõtra ipsos male p̃sumitur. extra de præsump. c. nullus. de rescrip. c. ex timore. de testib. cõsti. Ipse autem reus qñ cõparet consideret si põt iudicis iurisdictionẽ declinare, & declinatorias exceptiones fori si põt primo ꝓponat & ante litẽ contest. vt C. de exce. l. j. Nã illæ debent ab initio ꝓponi. Põt ẽt opponere cõtra ꝑsonã accusantis, si nõ est cõpetẽs & ante & & post lit. cõte. C. de ꝓcu l licet ext. de accusa. c. . Nã multa cõtra personã accusantis p̃nt opponi, vt not. supra de personis, q̃ accu. non possunt per totũ. Et vr̃ ꝙ istę exceptiones debeãt probari intra octo dies computandos à die quo opponuntur. extra de excep. cap. pia. lib. vj. vel intra tẽpus assignatũ per iudicẽ ẜm l. excep. C. de proba. nam sicut in ciuilibus opponuntur excep. ita in criminalib. vt ff. ađ adul. l. si maritus. §. õscri.

53 †Sed quid si citatus cõparuit ad banchũ iuris ꝓ se defendendo, & iudex abest. R ñ. faciat scribi per notar ũ qualiter cõparet paratus se p̃sentare corã iudice, & stet ibi, si fuerit de mane vsque ad horã tertiarum, si post nonas vsque ad vesperas, nã tunc excusatus est, qa per eũ non stat, vt. ff. de con di. & demon. l. iure ciui. sed stat per p̃torem vt ff. de diuer. & temp. p̃scrip. l. j. cũ similib.

54 † Sed quid si iudex assignauit dilationem ad cõparandũ ad instãtiã accusa. an ea elapsa audietur? R ñ. non, vt C. qui acc. nõ pos.

55 l. si ea q̃. †Sed de nouo põt iudex ex causa aliã dilationẽ dare seu concedere. ff. de re iudi. l. iiii. in princip. sed si elapsa est, nõ poterit iudex prorogare, quia quod non est, prorogari non põt. argu. extra de spon. impub. c. ad dissolutionẽ, sed de nouo põt concedere, vt dictũ est. Si aũt nõ est elapsũ tempus, tunc bñ põt iudex prorogare. ff. de iudi. l. ii. §. si iudex. extra de offi. delega. c. de causis. quia iudex quãdoq; prorogat, quandoq; arctat ꝓ suo arbitrio, cã legitima tñ interueniente. ff. de iudi. l. nõnunquã de re iudi. l. qui pro tribunali. extra de appel. cum

56 si. † Sed pone ꝙ iudex assignauit terminũ primo accusatori ad probandũ suã accusã intra octo dies vel quinq;, prout ei videbit qđ facere dẽt, & postea eo elapso assignat reo ad suã defensionẽ faciendã, vt C. de ꝓbatio. l. exceptio. extra de proba. c. licet, & in auth. de fide instr §. oportet. nũquid ela-
a pso termino potuerunt fieri positiones a in causa per accusatorẽ vel accusatũ? Respon. si assignatus fuerit terminus ad omnẽ probationem faciẽdam & omnem defensionẽ faciendam,

faciendam, tunc nõ possit pp verbũ ad omnem quod quidẽ est vniuersale &c. cõprehendit n. oẽ genus ꝓbationis. arg. optimũ ad hoc C. de nõ nu. pec. l. in cõtractibus. C. q accu. nõ pos. l. si ca. ext. q fil. sint le. c. lator & C. de ing. & ma. l. diffamari. Et positiones sunt de genere ꝓbationũ, vt j. de ꝓba. dicet. Si aũt nõ dicatur ad oẽm suã ꝓbationẽ vel defensionẽ, sed solũ ad suã defensionẽ, vel ad suã probõnem, tunc bñ possit vsque ad cõclusionẽ iudicij. arg. extra de fid. instru. c. cũ Io. in fi.

57 † Itẽ no. ꝙ accusatori dant duę dilationes, reo aũt tres, & si habẽt iustũ impedimentũ dabit alia dilatio. Nã ꝓ singulis causis & impedimẽtis dãda est dilatio, vt ff. de fer. l. fi.

58 † Itẽ not. qđ qñ reus vel accusatus vel inquisitus, si quid ex tali delicto procedit cõtra eũ ex quo subsequẽda est pœna corporalis, & tunc dẽt poni in carcere custodiẽdus, & nõ dẽt relaxari etiã si idoneos vellet dare fideiussores, b alias debet relaxari, id est datis fideiussoribus idoneis de p̄sentãdo eũ, de soluendo oẽm condemnationẽ, quæ de ipso fieret occasione dicti maleficij, de quo est accusatus vel inquisitus, vt ff. de cust. reo. l. j. vbi de hoc no. & l. Diuus. & l. si cõfessus. Itẽ dẽt iudex facere eũ corporaliter iurare dicere veritatẽ de oĩbus de q̃bus fuerit interrogatus, & facere ꝙ notarius ad hoc deputatus legat vulgariter, si sit ꝑsona illiterata totã cãm vel inquisitionẽ, & dẽt ipsũ examinare diligẽter, si cõmisit delictũ in accusatione vel inquisitione contentũ, & si dixerit sic, dẽt notarius scribere id quod dixit, prout infra videlicet.

59 CONSTITVTVS † corã dño B. iudice maleficiorũ cõis Mãtuæ sedẽte ꝓ tribunali in palatio dicti cõis ad banchũ maleficiorũ ꝓ iure reddẽdo. Mar. iuratus dicere veritatẽ de oĩbus, q̃bus interrogabit vel interrogat, & examinatus per dictũ dñm iudicẽ super cõtentis in dicta accusatione vel inquisitione eidẽ lecta & vulgarizata p me notariũ &c. diligẽter rñdendo dixit, & confessus fuit oĩa & singula vera esse & fuisse, q̃ in dicta accusatione vel inquisitione ꝑ ordinẽ cõtinent, & se cõmisisse & perpetrasse maleficiũ ĩ dicta accusatione cõtẽtũ. Si aũt negauerit dico sic, videlicet. Cõstitutus &c. rñdendo dictæ accusationi vel inquisitioni negauit, & negat se esse culpabilẽ de prædictis, de q̃bus accusatus fuit vel inquisitus. Sed q̃dã simplices notarij scribunt sic. videlicet, quia negat oĩa & singula vera esse & fuisse, quæ in dicta accusatione vel inquisitione cõtinent, male faciũt pluribus rõnib, qđ dic vt no. j. de accus. §. itẽ no. qđ notarius nõ dẽt scribere &c. Et his peractis dẽt iudex, si est tale crimẽ, ex quo imponẽda sit pœna corporalis, facere poni in carcerẽ custodiẽdũ, vt ff. de pę. l. aut dãna. §. solẽt. alias dẽt eũ relaxare datis fideiussoribus idoneis, vt dictũ est s. Quæ satisdatio dẽt sic scribi.

60 CONSTITVTVS † talis corã tali iudice malefi. ꝓ tribunali sedente ad banchum iuris in palatio cõis ad ius reddendũ, & corã me notario promisit dicto dño iudici, & mihi notario stipulanti & recipienti pro dicto cõi Mantuæ, & pro dicto dño potestate sub tali pœna parere & obedire mãdatis eius, & se præsentare ad dictũ banchũ corã dicto dño iudice ꝑsonaliter, & toties quoties fuerit requisitus ꝑsonaliter, vel ad domũ suæ solitæ habitationis, & si nõ venerit toties in dictã pœnã incidat, promittens mihi notario antedicto etiã soluere oẽm cõdemnationẽ, q̃ de ipso fieret occasione dicti maleficij perpetrati in personã talis, vel maleficij in dicta causa vel inquisitione cõtenti, obligãdo se & oĩa bona sua pręsentia & futura, pro dictis oĩbus & singulis attendendis & obseruandis renũcians omni iuri sibi cõpetẽti & exceptioni nõ factæ promissionis. & omni legũ & statutorũ auxilio &c. Pro quo tali accusato vel inquisito Ioã. & And. & quilibet ipsorũ insolidũ fideiussores in oẽm casum & euentũ promiserunt mihi notario infrascripto stipulanti & recipienti pro dicto cõi sub tali pœna se facturos & curaturos, qđ dictus talis accusatus vel inquisitus attẽdet & obseruabit cũ effectu oĩa & singula suprascripta & qđ soluent oẽm cõdẽnationẽ, quæ de dicto tali fieret occasione dicti maleficij. Alioquin ipsi & ipsorũ vterq; attendẽt & obseruabũt pro se & de suo, se & oĩa sua bona pro prædictis oĩbus & singulis attendẽdis & obseruandis, obligantes & renunciantes epistolæ diui Adriani. & de fideiu. & de duob. reis. & omni alij legũ statutorũq; auxilio &c. Cui accusato vel inquisito ibi præsenti, dictus dñs iudex sedẽs pro tribunali ad dictũ banchũ statuit, & assignauit terminũ quinq; dierũ ad oẽm probationẽ seu defensionẽ fiẽdã super pre-

61 dictis.† Et no. ꝙ ex stipulatione iudicis, id est magistratus in officio præsidētis acquiritur actio & ius cōe, pro quo & cuius nomine stipulatē. Et idē in notarijs, vt ff. de magi. cōue. l. j. ff. rē pupi. sal. fore. l. ii. §. j. de adopt.
62 l. nā & ita. cū si. † Sed qd si reus ꝑmisit de se pſentādo corā iudice, vt supra dictū est, & se nō pſentat, sed est cōtumax. Resp. dēt cōdemnari ad pęnā promissam, & si pœna nō est ꝑmissa citabit vt cōpareat corā dicto dnō iudice sub certa pœna intra talem terminū, & si nō cōparuerit eū cōdemnabit vt ff. si qs ius dicēt. nō obtēperaue. l. j. & si sępius fuerit requisitus, & nō cōparuerit, poterit exbanniri & relegari de iure. ff. de pœ. l. absentē. §. aduersus. l. capitaliū. §. j. ff. an ꝑ
63 aliū cā appel. l. j. † Sed nunqd pōt reus cōpelli inuitus de parēdo iudici, & de soluēdo cōdemnationē. Rñ. non, vt ff. de pœ. l. fi. vñ carcerabit quousq; fuerit absolutus, & si fuerit cōdēnatus, detinebit carceratus, & custodiet quousq; cōdēnatus soluerit, cū sit debitor fisci. C. de custo. reo. l. si cōsensus. & l. Diuus. & C. eo. l. fi. ff. de pœ. l. aut dāna. §.
64 solent. † Sed qd si aliqs fideiussit ꝑ aliquo q cōmisit delictū aliquod de soluēdo ipsā cōdēnationē, & duxit malefactorē in forciā cōis. An ille fideiussor possit detineri & cōpelli soluere cōdemnationē. Rñ. dicunt quidā doc. qđ nō. arg. ff. de transac. l. fi. C. locat. l. si cū Hermes cū & poterit ꝑ modum excipere, ꝙ nō tenet ad solutionē, postquā principalis est in fortia cōis ꝑ iura prędicta.
65 † Sed qro qualiter procedet cōtra fideiussores, q fideiusserūt ꝑ accusato vel inquisito, & q promiserūt eū representare toties quo
c ties ᶜ fuerit requisitus. Rñ. aut promiserunt sub certa pœna, & tunc ad illā pœnā tenebunt, vt ff. si qs cau. l. ij. de extraor. crimi. l. si qs reū. Si aūt ꝑmiserunt simpliciter non adiecta certa pęna, tūc tenent ad interesse cōis, vel iudex pcipiet sub certa pęna, vt illū exhibeāt & representēt, qđ si nō fecerint mulctabunt. ff. si qs ius dicen. nō obtēpe. l. i. & d. l. si qs reū. & ista talis pęna pecuniaria fisco seu cōi applicabit, vt C. de modo mul. l. fi. Sed si dolose fecerit accusans, ꝙ exhiberi nō poterat, punit accusans. ff. de extraor.
66 crimi. l. si qs reū. cū si. † Sed pone qđ aliqs promisit se præsentare, & dedit fideiussorē, post hæc positus in bāno ꝑ alio nouo maleficio, pcepit ei iudex, quo ad certū terminū ꝙ istum talē ꝑ quo fideiusserat, & ꝑmiserat exhibere exhibeat, iste dicit & allegat, qđ nō pōt, qa est banitus, quærit qd iuris. Rñ. aut fuit præceptū anteq̄ fuerit bānitus de nouo, vt illū representaret, & tunc si nō facit, punit, vt ff. q satisd. cog. l. si decesserit. secus si post bānū. vt ff. si qs cautio. l. sed &
67 si qs. §. rei capitalis. cū si. † Sed qđ si iste fi-
d deiussor vult defendere reū ᵈ pro quo fideiussit, nunqd audiet. Rñ. si est tale delictū, quod exinde possit & debeat sequi pœna corporalis vel vltra relegationē, & tunc nō possit, etiā si velit satisdare, de soluēdo omnē cōdemnationē &c. vt ff. de pu. iud. l. pe. §. ad crimē. alias sic, vt ff. de procu. l. seruū
68 quoq; §. publi. † Sed quæro vsq; ad qđ tps tenet fideiussor exhibere. Rñ. aut ꝑmisit exhibere ad certū terminū, & tūc ad terminū ꝑmissum dēt exhibere, aut ꝑmisit exhibere ad terminū quē iudex ordinabit, & ordinat, & assistit, & tunc dēt ad illū terminū exhibere, vt C. de fideiuss. l. sane. cū si. vnde vtile est qđ notarius & officialis curiæ stipulet à fideiussore qđ exhibebit, & pſentabit reū accusatū, vel inqsitū sub certa pęna ad terminū, quē iudex ei assignabit, & toties quoties assignabit, & toties incidet i pęnā, si nō attēderet, ꝙ ꝑmisit, vel nō exhiberet reū accusatū, vel inquisitū prædictū &c. Nā pęna potest semel & plures cōmitti & exigi, si dicatur. ff. de arb. l. si duo. in fine. de transact. l. qui fidem. C. de pact. l. cum proponas. cū si. vñ satisdatio debet sic formari.
69 CONSTITVTVS † M. accusatus vel inquisitus corā tali iudice pro tribunali sedēte in palatio dicti cōis, promisit dicto iudici & mihi notario stipulāti & recipiēti ꝑ dicto cōi, stare parere & obedire mēdatis eius, & se pñtare personaliter corā dicto dnō iudice ad dictū bāchū maleficio. ad terminū arb. iud. assignādū sub pœna c. lib. & toties & quoties fuerit reqsitus ex parte dicti iudicis ꝑ aliquē nunciū dicti cōis ꝑsonaliter, vel ad domū suę habitationis, & soluere oēm condēnationē, q̄ de ipso fieret occasione dicti maleficij, & toties incidat in pœnā, quoties nō cōpareat, vel nō obseruaret oīa singula suprascripta, & toties exigi possit pęna cū effectu oībus & singulis suprascriptis sēper durātibꝰ in sui firmitate, obligādo pro prædictis oībus & singulis attendendis & obseruandis oīa sua bona præsentia

sentia & futura &c. ꝓ quo fideiusserũt &c. Et eodẽ modo & forma ꝓmittãt fideiussores, & se obligẽt, & oĩa sua bona, vt s. dictũ est. Renũciãtes epistolæ diui Adriani, & de fideiuss. & de duob. re. &c. & oĩ legũ & sta-
70 tutorũ auxilio &c. † Sed q̃d q̃dã ꝓ maleficio cõmisso dedit fideiussores de soluendo oẽm cõdemnationẽ, vt supaa dictũ est, contingit ꝙ iste cõmisit aliud maleficiũ, ꝑ qđ oĩa bona istius sunt publicata, & insuper est cõdẽnatus in centũ libris ꝓ alio delicto, nũ quid fideiussores teneñt ad ista centũ soluẽda. R ñ. dñt q̃dã qđ sic, vt C. de fideiuss. l. nã aliter. ff. de iur. fis. l. in fraudẽ. §. j. C. de sen. pass. l. iij. Sed alij dñt cõtra, quia confusa est actio ꝑ publicationẽ bonorũ, q̃a fiscus in oĩ cã succedit illi cõdemnato. ff. ꝓ soci. l. actio. §. publica. facit. ff. de fideiuss. l. si debitor. &
71 l. numerarius. §. j. cũ si. qđ verius vr̃. † Item no. qđ fiscus siue cõe habet oĩa bona delinquendis obligata & hypothecata rõne delicti, saluo tñ iure creditorũ. C. de priui. fisci.
72 l. j cũ si. & ibi no. † Itẽ nõ. ꝙ si iste accusatus vel inquisitus esset ĩ casu quo posset torqueri, & nõ sponte cõsiteẽ, qđ iudex põt facere ipsum poni in carcerẽ, vt ipsum habeat qñ voluerit. ꝑ l. ij. C. de cust. reo. l. ij. & idẽ est si nõ dat fideiussorẽ de soluendo cõdẽ-
73 nationẽ, vt d. l. ij. cum si. † Itẽ no. ꝙ si citatus nõ cõparet sed cõtumax est, bona eius debẽt describi, & annotari, vt ff. de pę. l. absentẽ. & expectari vsq; ad annũ ff. de requi. re. l. annus. & si decesserit intra annũ bona occupanẽ à fisco & danẽ hæredibus ipsius accusati vel inquisiti & citati, vt ff. de requi. re. l. si præsides. §. sed Pompo. Si aũt nõ venerit intra annũ. bona occupanẽ à fisco, siue cõi. ff. de requir. re. l. fi. & d. l. annus. cum si.
74 † Sed de cõsuetudine Italiæ, si citatus non cõparet, ponitẽ in bãno, & cõdemnatẽ etiam ad mortẽ, vel ad mẽbri abscessionẽ, q̃a eorum absentia haberetẽ ꝓ præsentia & confess. & plena probationẽ, licet de iure nõ valet talis sñia. ff. de pœ. l. absentẽ. Sed in alijs delictis leuioribus vr̃ contra contumacẽ, ꝙ bene posit procedi ad condẽnationẽ, dum modo sæpius requiratur, vt d. l. absentẽ. §.
75 aduersus. † Vnde ad notitiã huius materię distingue. Aut accusatus est contumax ante lit. contest. aut post. Si quidẽ ante, ẽm leges oẽs oĩa eius bona annotanẽ & describuntur. C. de bon. proscri. l. si q̃s. de excu. l. absentẽ. Et si intra annũ venerit, & iuri paruerit pſtita fideiussione de repræsentãdo, & stando iuri, & de præsentando & de soluẽdo bona recuperat, & super crimine, suꝑ quo accusatus est, auditẽ. Si vero post annũ cẽ paruerit, bona confiscantur, & si satisdet de parendo iuri, bona per hoc nõ recuperat. sed auditur defensio sua super crimine. ff. de requi. re. l. j. §. præsides. et §. fi. C. eo. l. quicunq;. et d. l. q̃ de crimine. C. de accu. l. absentem. C. de pœn l. nec diu. Si autẽ est lis contest. & postea se absentet, similiter nunquam fertur sñia in absentem in maioribus delictis, in quibus imponatẽ pęna mortis, vel alia vltra relegationẽ, vt ff. de pœ. l. absentem. Imo quandocunqne rediens auditur, vt ff. de requi. l. annus. cum si. Sed in alijs leuioribus delictis, quæ cõtinent pęnã relegationis vel infamię vel infra relegationem, vt in pecuniarijs, tunc bene proceditẽ contra absentem, vt ff. de pœ. l. absentem. & iij. q. ix. c. decernimus. vbi de hoc. Debet tamen accusatus, quando contra eum proceditur, nisi in casu. C. de adulter. l. quamuis comparere. Sed de consuetudine cõmuniũ
76 obseruatur, vt dictum est supra. † Sed consulo ego Bonifa. de Vitalinis de Mantua Iudex cõpilator huius summæ, quod in omni casu iudex examinet testes, etiam si accusatus vel inquisitus, sit absens, & veritatẽ inquirat & rectam faciat sententiam, et sic non peccat. facit extra de dolo et contu. c. necessitatis et extra vt lit. non conte. c. quoniam frequenter. §. sunt et alij. extra de accusa. c. qualiter. §. debet. C. de eden. l. ij. de
77 iudi. l. ij. cum simi. † Item not. ꝙ si accusatus non potest commode comparere ob aliquam iustam causam, ipse debet mittere excusatorem, qui excuset eum corã iudice, vt supra no. ti. proxi. Nam multę sunt causę propter quas excusatur, vt no. supra titu. proxi. per totum. et maxime in §. item not. quod citatus multis modis excusatur
78 etc. † Sed pone quod ex diuersis delictis est quis diuersimode citatus et pluries? ipse non comparet, sed est contumax, nunquid pluries exbanniri potest. R ñ. videtur quod infamatus non potest amplius infamari. C. vt intra cert. temp. cri. q̃ő. termi. l. ij. ff. de infa. l. iiij. §. ait prætor. ff. si quis cau. l. actio. et l. sequen. Sed dic contra. Nã excõ
c municatus poterit iterum excõicari.[c] extra

de iudæ.c.inter quorūdā.de sent.excō.cū ꝑ cā.& c.cū pro cā.& c.officii. Alioq̄u de malefi.pœnā nō reportabit. quod esse nō debet ff.de interd.& rele.l.relegat.§.fi.de neg ge-
79 stis.l.siue hæreditaria. cū simi. †Sed q̄d si q̄s citaē occasione maleficii, vult se defendere per suos familiares & excusare, nūquid pōt? R̄n. aut maleficiū dr̄ fuisse cōmissum in domo istius, & tūc si nō pōt probari per alios defensio, q̄ per famaliares, ꝙ tunc audiatur.arg.C.de repud.l.cōsensu.§.su ꝑ plagis.C.de qōni.l.interrogati.ff.ad Sill.l.si q̄s in graui.§.pupillus.& §.sequen. & argu.extra de testib.c.veniens.vbi de hoc,alias regulariter secus est,vt C.de test.l.ii.ff.e.l.pecū si.Nā iudex veritatē habet īquirere omnibus modis, quibus pōt.vt C.de eden.l.is apud quē.de iud.l.iudi.vt rectā possint ferre sententiam, vt insti.de act.§.curare.

ADDITIONES

a ¶Positiones. Quādo possint fieri ꝓbationes post terminum. vide tu plene per Sal.in c.licet. de ꝓb.

b Fideiussores. adde tu & intellige hoc non solum procedere qn̄ pœna principaliter esset corporalis, sed ēt secundario in defectum pecuniariæ, vt per Bar.in d.l.j.de custo. reor. & intellige hoc nō ꝓcedere, qn̄ in loco esset consuetudo, ꝙ quis relaxaretur, ēt ubi imponeretur pœna corporalis, vt ꝑ Rom.sing.suo cx.incip. tu scis. & adde ꝙ ēt vbi venit imponenda pœna pecuniaria, quis non est fideiussoribus relaxandus, quando talis aufugit alias de carcere.ita Ro.in l.lege Corn.ff.ad Silla. Hic ēt relaxatur, qn̄ confitetur crimen. ita Bal.in l.nullus.C.de exhib.reis. Hic relaxatur, quando voluit a principe carcerari, & quando fertur sententia cōtra eum, vellet dare fideiussores, ita Ang. in d.l.nullus. & ibi eum omnino vide.

c Toties quoties. De hoc quomodo intelligatur ista cautio. vide per docto.in l.si finita.ff.de dam. infec.& per Rom.in consi.suo xiiij.

d Defendere reum. Adde tu de hac quæstione, & in similibus terminis, dic vt per Gandi.in tracta. malefic.excōmu.quid agendum sit reo præsente, col.iij.vers.sed quæro pone.

e Excomunicari. adde istam esse communē opin. vt per doct.in locis alleg. & vide de hoc ꝑ Nell. plene in tract.banni.in j.par.j.tempo.q.iij.

De probatione, & quot sunt genera probationum. Rub. 43

SVMMARIVM.

1 *Probatio quid sit, & vnde dicatur.*
2 *Probationis primum genus quod sit.*
3 *Probationis secundum genus quod sit.*
4 *Probationis tertium genus quod sit.*
5 *Probationis quartum genus quod sit.*
6 *Probationis quintum genus quod sit.*
7 *Probationis sextum genus quod sit.*
8 *Probatio etiā fit per famam & alijs indicijs.*
9 *Item per libros antiquos & scripturas antiquas etiam incisas lapidibus.*
10 *Item per librum census.*
11 *Item per literas auth. sigillatas sigillo authentico personarum hic enumeratarū, & quādo credatē literis priua. & officiali in suo offō.*
12 *Probatio fit per indicia indubitata.*
13 *Item per communem opi. hominum alicuius loci uel maioris partis, uel alterius conuicinia, & quæ dicatur communis opinio.*
14 *Proba plena & semiplena, ꝑ quos testes fiat.*
15 *Probatio fit per comparationem literarum.*
16 *Item per scripturam domesticam.*
17 *Item per fugam alicuius contra quem proceditur, & maxime officialis.*
18 *Semiplenam probationē per unū testē fieri quomodo intelligatur, & qn̄ uni testi credatur.*
19 *Dilatio an primo de iure tenetur actori ad probandum, deinde elapso reo ad se defendendum uel probationem faciendam, & quæ faciant iudices ignari.*
20 *Reo in quibus casibus prius detur probatio, quàm actori.*
21 *Maleficium probato per duos uel tres testes, licet malefactor nolit confiteri, etiam cum tormentis, an poterit puniri.*
22 *Maleficium an per duos testes probetur, uel tres requirantur.*
23 *Maleficio probato per duos uel plures testes, an reus torqueri possit.*
24 *Teste dicente quod firmiter credit illud quod dicit, & inducit rationes uerisimiles & præsumptiones, an tale dictum sit sufficiens ad talem præsumptionem.*
25 *Accusatio de furto continens annum, mensem locum furti, & res furto subtractas, si etiā contineat quòd sit homicida plagiarius, an super tali accusatione examinabuntur testes de homicidio & plagio.*
26 *Accusaui te furto mihi facto tali anno mense &c & processum est sup ea, an si uelim probare ꝙ tu es assuetus furari audiēdus sim.*
27 *Accusatio an dēat fieri secūdū formā accusæ.*

1 BONVM & vtile est vt videamus quid sit probatio, & quot sunt genera probationem, siue probandi. †Et quidem probatio

batio est alicuius rei dubiæ per testes, vel
instrā, vel indicia vel præsumptiones ostē
sio. Et dr̄ probatio à probe aduerbio, nā p
be facit, q probat qđ intendit, qa pœnā ca
lumniantis euitat. Et no. ꝙ multa sunt ge-
2 nera probationū.† Primum genus est pro-
bandi p testes fide dignos & oī exceptione
maiores, q à testimonio non repellant, vt
extra de testi.c.j.& ij.& c.ex literis. & c.cū
clamor.ff.eo l.scio.& l.ob carmē. & l. pen.
& multis alijs. Qui aūt à testimonio repel
3 lant.no.infra de testi.† Secundū est per in-
strā, vt ext.de fid.instr.c.i.& ii.& c. imputa
4 ri.& in pluribus aliis. † Tertiū genus probā
di est, per cōfessionē sponte factā, vel p posi
tiones si cōfitentur, ēt in criminali iudicio
ff.de cōfes.l.i.& l. cōfessos.de qō.l.i. §.si qs
5 vltra † Quartū est p euidentiā facti.ext.de
accu.c.euidētia sicut est in notoriis, vt no.
plene j.de notori.ext.decoha.cle.& mulie.
c.nostra.ii.q.i.de manifest. vbi de hoc not.
6 †Quintū p præsumptionē violentā, vt ext.
de præsum.c.afferte.vt est ēt videre in illo,
qui corrupit testes aduersarii sui, vñ p̄sumi
tur cōtra eū, q iniquā causam foueat, vt ex-
tra de testi.c.intimauit.& c.peruenit. argu.
C.de postul.l.prouidendū. Itē est in eo, qui
est inuētus in loco secreto solus cū sola, vel
in lecto nudus cū nuda. Nā præsumptio est
qđ simul fuerint fornicati.ext.de p̄sum.c.li
teris.& idē in similib⁹ est dicendū. facit C.
7 de adult.l.si quis.† Itē sexto modo p iurm
delatū à parte alteri parti, extra de iureiur.
c.i.& ii. vel à iudice. C.de iureiur.l.in bonæ
8 fidei ext eo.c.si † Item p famā cū aliis in-
a dicijs violētis intellige vt ext.de præsum.c.
illud.& ibi no & de adul.c.significasti.& ff.
9 de test.l.ii.§.eiusdē. † Itē fit probatio p li-
bros antiquos & scripturas antiquas etiā fa
b ctas in lapidibus.[b] ext.de proba.c. cū cām.
10 vbi de hoc no.ff.de alb. scriben.l.i.† Itē fit
p librū censualē, in quo requiritur scriptu-
ra solius census vel tributi, vt ff.de proba.l.
census.C.de fi. instru.auth.ad hæc.ext. de
11 præsum.c.ad euidentiā.† Item fit p literas
authen. quibus credit sigillatas sigillo au-
thentico.no.in d.c. post cessionē. vbi est ca
sus, ꝙ creditur literis ordinarii iudicis &c.
vt sigillo Epi, vt ext.de pba.c.iii. vel sigillo
legati Ecclesiæ Romanæ.ext.de confir. vti
li vel inuti.c.cū dilecta. vel sigillo cardina-
lis.ext. de fi.instr.c.sup hoc.vel sigillo ab-

batis.ext. de his q̄ fiunt à plat. sine consen.
ea.c.cognoscit.vel sigillo cōuentus alicuius
monasterii vel collegii, vt ext.de fi.instr.c.
cū dilectus.C de adul. q̄uis. Item credit ap
probatis literis sigillatis sigillo principis, vt
ext.de fi.instr.c.cū dilectus. C.de adul quā-
uis.Itē sigillatis sigillo ciuitatis, vt d.c.tertio
loco & c.significauit. Et prædicta vera sunt
si sigilla sunt no. Nā tunc tales literæ pbāt,
& eis est credendū propter autoritatē sigil
lorū.arg.ext.de fi.instru.c.ii de sen.excō.c.
cū medicinalis.cū si. Itē statur literis alte-
rius priuatæ personæ sigillatis sigillo suo cō
tra se.vt de reb.alie l.ii.de pba.l. instrā. &
l.rōnes.Itē credit literis officialis in suo of-
ficio, vt ext.de tēp.ord.c.nec.de epi.& cle.l.
si qua p calumniā.ext.de præsump.c. cū in
iuuentute.de dolo & cōtu.c.veritas. sed nō
facit plenā fidē in maleficiis.ff.de cust.reo.
12 l.Diuus.cū si.† Itē fit probatio p indicia in
dubitata.extra de hære.c.excōicamus.C.đ
13 rei vēd.l.indicia.† Itē per cōem opi.homi-
nū alicuius loci vel maioris partis, vel alte-
rius cōuiciniæ. Et dr̄ cōis opi.cōis credulitas
personarū, & est quasi idē qđ fama, & ista
14 probat per auditū.† Et no.qđ plena pba-
tio fit per duos testes fide dignos in oī casu
vbi certus numerus testiū nō exigit.vt ff.de
test.l.vbi.sed semiplena per vnū testē, vt ibi
15 †Itē per cōparationē literarū, vt in auth.de
fid. instru.§.si vero minor. & §.seq. col. vi.
16 †Itē p scripturā domesticā C. de proba.l.
17 instrā.& l.oēs.Itē † per fugā alicuius cōtra
quē procedit, & maxime alicuius officialis,
vt in authē.de coll.§ sui hominis.& §.si qs
18 aūt.colla.ix.† Et no.qđ dixi, per vnū testē
fieri semiplenā probōnem regulariter verū
est, in casibus vbi nō exigitur numerus te-
stium, sed vbi exigit certus numerus, vt in
testa.& similibus, tunc tres vel quatuor fa-
ciunt semiplenā probationē. Fallit tñ in ca
sibus vbi statur dicto vnius testis, ad plenā
probationē ſm quosdā. Vnus casus est in
reuocatione mādati, vbi statur iurō.s.testis
& producentis.ext.de procur.c. ex insinua
tione. Itē & in alio, qa statur dicto solius ta
bellionis, & si dubitet, an instrm sit publicū
vel priuatū, etiā si dixerit se fecisse. C. ad l.
Cor.de fal.l.si qs decurio.in auth. de instr.
cautel.& fid.§. sed & si instrā. collat.vi. Itē
statur iurō solius creditoris in superfluo p̄
tii rei venditæ pro debito, vt C.de iure dot.

impe.l.fi.§.si vero.Itē statur dicto vnius te-
c stis qñ testator pcepit stari,[c] vt ff.de dot.p-
lega.l.Teopompus. Itē in alio casu, ext. de
sen.excō.c si vero.ii.q iiii.c. cū itaq;. Itē in
alio casu. C.de reb.credi.l.in bonæ fidei.ex
d tra de pba.c.sicut.Itē in baptismo [d] & con
secratione ecclesiæ.de cōsecra dist. iiii.c.cū
itaq; & c.per nullos.& c.solennitates.Item
in alio.C.quemad.testa.ape.l.i.in fin.Itē in
terminorū assignatione, vt ff. fini.regun. l.
eos.fm verū intellectū.Itē in mrimonio cō
trahendo dictū vnius impedit ext. de testi.
c.super eo.ext.de sponsa.c.præterea. el fin.
Itē in purgatione.ext de pur.cano.c.dubiū.
Itē in casu ext.de iureiu.c.fi. Itē credit vni
sacerdoti de pœnitentia alicuius. extra de
simo c.nemo.de pœniten.& remis.c.oīs.itē
credit viatori ff.de reb.credit.l.magis illud.
versi.ne tñ.Itē nuncio pub.ext.de app.c.cō
parati. itē creditur patri dicenti inuitū filiū
monachū factū,vt x.q.iiij.c.prius.Itē credit
vni reuelāti insidias factas principi, vt 74.
dist.c.si qs Papa.vi.q.i.c. quicunq;. sed con
trariū habes vii.q.ii.c.si tm.& c.seq. itē stat
dicto vnius,qñ couentum est inter partes.
arg.C.de acqui.pos.l.fi.& ff.de pa.l.i.& d.l.
Theopompus.itē in alio casu.ff.de re mili.
l.desertorē.§.is qui apud. itē in casu statur
dicto vnius cū iuro.C.vñ vi.l.si qñ.item in
alio circa fraudē aduersarii. ext.de re iudi.
c cū Bertoldus. itē in casu denunciationis,
vt ext.de testi.c.in omni.de iudi.c.nouit.cū
19 fi.† itē no.qđ de iure debet primo dari di
latio actori vel accusatori vel denunciato
ri ad probandū de iure suo, & postea dila-
tione elapsa debet accusato vel denunciato
dari ad defensam suā vel probationē fiendā
vt pbatur. C.eo.l.excep.de excep.l.si q dē.
Sed hoc nō obseruāt ignari iudices & asses-
sores,imo vtriq, parti terminū assignāt ad
probādum.Et qñq; primo reo vel accusato
q̄ accusatori, quod nō est de iuris ordine.
20 †Fallit tñ in præiudicialibus qōnibus in q
bus pbat prius reus q̄ actor vel accusator.
extra de ordi.cogni.c.i.ff.de proba.l in ex-
cep.ext.eo.c.in literis.cū si.itē fallit in casi-
bus in quibus vterq; est actor & reus,vt in
famil.herci.cōi diuid.& si.nā vterq; tunc p
bationibus indiget.ff.de iud.l.in tribus.ext.
eo.c.in literis.cū si.Itē fallit in exceptione.
q̄ primo debet pbari à reo, cū reus in hoc
sit actor.ff.de exce.l.i.de probat.l. in exce-

21 ptio.ext.eo. c.ex literis. Sed † quid malefi-
cium est probatū p duos testes, vel tres de
veritate malefactor nō vult cōfiteri nec tor
mentis,nec sine dictū maleficiū,nunqd pōt
puniri? Rñ.dicunt qdā q non,nisi ore pro
prio cōfiteat,iuxta illud ex ore tuo te iudi-
co serue nequā, vt C.de cōfes.l.i.ff.de cust.
e reo.l.si cōfessus Sed dic cōtra, [e] q possit pu
niri, vt C.de defen.ciui.l.defen. C.de rapt.
virg.l.i.ibi, post legitimas probationes &c.
C.vbi senat.vel clariss.l.fi.ibi , tñ &c qa in
ore duorū vel trium &c.ext.de testa.c.cū es
ses,& c.relatū.& qa duo plene probant, vt
ibi,facit optime C.de acti.& obli.l. negan-
22 tes.de pœn.l.q absentiā.† Sunt tñ q dicūt,
q in maleficiis sunt necessarii tres testes,p
l.sciant.C.de proba.qa ibi dicit q proba-
tiones debent esse plenissimæ,& duo testes
plene pbāt,nō tñ plenissime, vñ vt sint ple
nissimæ probōnes reqrunt tres testes. Sed
puto duos testes sufficere vt dictū est dum
modo sint tales, q nō repellant à testimo-
23 nio de iure. † Sed qd,probatum est malefi
cium cōtra aliquē per duos testes aut plu-
res,& sic plena facta est pbatio, vult iudex
q iste cōtra quē est probatum cōfiteat,ipse
nō vult,nunqd poterit ipsum subiicere tor
mētis pp hoc? Rñ. quod qdā dicunt quod
nō,qa tormentum concedit vbi semiplena
probatio est facta, ut sciat plene per cōfes-
sionē,ergo vbi est plena probō, nō hēt iu-
dex aliud facere q̄ condemnare, & postea
exequi, vt in d.l.defensores.C.de defen.ci-
ui.& d.l.negantes. de actio.& obl.cū si.Alii
cōtra,qa si in semiplena probōne cōcedit,
vt qs possit torqueri, multomagis in plena
qa si licet quod magis est,ergo & quod mi-
24 nus est,vt ff.de reg.iur.l.non debet. † Sed
qd si testis reddit testm̄ suum, & dicit,q fir
miter credit illud quod dicit,& alleg.rōnes
verisimiles, & inducit psumptiones, vt qa
dicit,q alias cōmisit adulterium cū tali mu
liere,& hoc firmiter credit,propterea qa vi
dit ipsos nudos in lecto, & audiuit ipsos si-
mul cōmisceri,licet nō viderit aliter, vel di-
cit Titium vulnerasse talē pluribus vulneri
bus,& credit firmiter, q ex dictis vulneri-
bus sit mortuus nō tñ vidit eū mori. Nun
quid tale testimonium est sufficiēs ad talē
probationem?Rñ.dicunt quidā q sic. arg.
extra de præsum.c.literis.de purg. cano.c.
de testifi.ff.de abig.l.i.§.generaliter. de vē.
inspi-

inspi.l.j.extra de homi c.ad audientiã.cum
fi.vbi de ista materia probat no.& apparet
25 in summa de probat.† Sed quid, accusaui
te de furto mihi facto de anno tali,de mẽse
tali,& in loco tali,& de talibus rebus,sed in
dicta causa postea dico & assero q tu es ho
micida,plagiarius, hæreticus, adulter &c.
Nunqd talis accusatio admittat,& super ip
sa possit cõtra te pbari. Rñ.nõ,sed solũ p
furto debeo admitti, & meæ pbationes re
cipi.Ratio est,qa tu es homicida plagiarius
&c.nõ cõtinent, nec annus, nec mẽsis &c.
&c.nõ cõtinent, nec annus, nec mẽsis &c.
quod esse nõ debet, vt ff.de accu.l.libello-
rum & extra de pba.c.qm contra falsam.
vnde nõ valet talis accusatio in ipsa parte,
& sic probões nõ sunt in illa parte admit-
tendæ.d.l.libellorũ.arg.C.q legi perso. stã
di in iudi.non habent.l.momẽtaneæ.cũ si.
26 †Sed qd accuso te de furto mihi facto an-
no tali,mense tali,de talibus rebus,& in ta-
li loco dum pcessum est super accusatione
volo pbare, qđ tu assuetus es furari, & es
homo malæ famæ, nunqd possum & sum
audiẽdus. Rñ.sic vr,qa per talẽ probatio-
nẽ magis aggrauat fama tua,& inducit ma
ior præsumptio cõtra te, super eo de quo
accusatus es.Nã qui semel malus &c.Item
peccata nocentiũ nota esse expedit & opor
27 tet.ff.de iniur.l.eũ q nocentẽ.† Itẽ no.qđ
probatio debet fieri secundum formam ac
cusæ,vel inquisitionis, vel denunciationis,
vt dictũ est,vt extra de accusa.c.qualiter &
qñ.lo ñ.de simo c.licet. quod esse nõ pos-
set,licet super coherentijs dependẽtibus &
cõnexis bene admittat probatio ad coadiu
uandum processum, dũmodo non sint ex-
tranea, siue extra cãm.arg.C.de tem.app.
l.per hãc.extra de off.deleg.c.prudentiã.§.
sexta.ibi, explorati quidẽ iuris.& extra de
fide instr.c.cũ Io.& q sit nouũ &c.extra de
testi.c.fraternitatis.C.qui legit.perso. stãdi
in iudi.nõ hab.l.momentaneæ cum sim.&
arg.C.de eden.l.fi. vt supra proxime no.

ADDITIONES.

a ¶Per famã.Quã probationẽ faciat fama.adde tu qđ hr per Alex.in consi.xix.col. ij.versi. subsequenter in j.vol.& in consi.xxiiij col j.versi.ij. fortificatur in ij.vol.& cõsi.iiij.col.vij.in prin.& in consi ccj.in col.pe.versi.nec ẽt.in eo.vol.& in cõsi.lxvj.col.vlt.versi.& sic fiat.in iiij.vol.cõsi. xix.col.pe,versi,quę singula,& in cõsi.xxv.col. ij.per Cepo.consi.xxxiiij.col.iij.per Fran.Aret. in consi,xiij,col.vi.& ibi, an cũ vno teste coniũcta fama in criminalibus fiat plena probatio.cum consi.lxj.vbi quid in ciuilibus per Alex.in consi. xl,col.pen.circa med.in v.volumi.& per eundem in consi.j.col.xiij.quid plura.& in cõsi.lxxxix. in princ.versi.preterea.in eo. vol.

b Etiam factas in lapidibus.adde tu & vide per d. Fran.Cur.in prelud.feud.col.iiij.

c Stari.adde tu & vide ad hoc plene per Alexan. in consi.xlvij.col.ij.versi.sed premissis,in j.vol. & duplicatum in iij.vol.consi.cii. & adde q vni testi fide digno deponenti de actu plene creditur. glo.est in l.Titio fundus,ff.de condi.& demonst. per Bal.in c.cum contingat,extra de rescr.Cepol. consi.xl.in vii.col.in fin.

d Baptismo.adde Hiero. Zanetinum in tracta.inter ius cano & ciui.in differẽtia.cxcix.Hie.Chu.

e Sed dico contra.adde Io. And.in c.cum in contemplatione,extra de reg.iur.& Ange.in l.si certus.ff.ad Silla.& vide Bald.in l.milites.C.de qõ. Catal.in suo tracta.de syndi.q.cxxii. & q.ccix.

De testibus & qui repelluntur à testimonio. Rub. 44

SVMMARIVM.

1 *Testimonium perhibere quilibet permittitur, qui non prohibetur.*

2 *Testes qui repellantur, & quomodo rõne inimicitiæ,litis,odij,et cohabitationis cũ inimico.*

3 *Testis an repellatur ratione auaritiæ.*

4 *Conspiratores & similes, an repellantur à testimonio.*

5 *Parentes & liberi utriusque sexus, an repellantur à testimonio.*

6 *Ascendentes & descendentes in infinitum an repellantur, & quomodo parentes testificari possunt pro liberis.*

7 *Frater pro fratre affinis pro affine, an admittantur in testes, & quando.*

8 *Frater pro fratre affinis pro affine in causa ciuili,quando sunt omnium bonorum socij, an admittantur in testes.*

9 *Affinis utrique pariter coniunctus, an admittatur in testem.*

10 *Domestici & familiares an repellantur à testimonio.*

11 *Vir, uxor,& amasia,an repellatur à testimonio.*

12 *Cohabitans cum aliquo & familia, an generaliter repellatur à testimonio, & in quibus casibus admittatur.*

13 *Testis an esse posit in causa collegij unus de collegio & unus de uniuersitate ciuitatis uel uilla in causa sua uniuersitatis, et an tantam fidem faciat sicut faceret alter.*

14 Domesticus uel familiaris an cogantur testificari ad instantiam partis aduersæ, & quid in aduocato procur. & similibus.
15 Aduocatus procu. & similes, an repellatur à testimonio, & quomodo admittatur & quãdo.
16 Testis an esse possit in causa habens similem litem causæ in qua producitur.
17 Testis an esse possit qui in alia causa criminali testimonium contra me tulit.
18 Testis an possit esse ille qui habet causam cõtra eum contra quem producitur.
19 Domesticus si est receptus aduersario ignorante, an dictum illius tenet.
20 Infames periuri, & criminosi, an repellantur, & quo iure.
21 Homicida an repellatur à testimonio.
22 Carceratus repellitur à testimonio. Itẽ accusatus. Itẽ dãnatus de publi. cri & similes.
23 Item remotus à dignitate, propter turpitudinem suam.
24 Item excommunicatus. Item suspensus nu. 25.
26 Impubes quando repellatur. & quando non.
27 Pubes an possit testificari de his, quæ uidit & audiuit in pupillari ætate existens.
28 Cecus an possit deponere de his, quæ uidit ante cecitatem.
29 Minor uiginti annis, an admittatur in criminalibus & quam probationem faciat.
30 Socius eiusdem criminis repellitur.
31 Hæreticus paganus, & infidelis contra Christianum non admittitur.
32 Venditor pro emptore, debitor pro creditore, repellitur.
33 Item vilis persona, meretrix, lena, tabernaria, leno, & similes.
34 Itẽ nõ cognoscens personas cõtra quas deponit.
35 Mulier in quibus admittitur & in quibus nõ, & quo iure.
36 Laicus contra clericum quando admittatur, & quando non.
37 Mulierũ testimonium, an in delictis faciat probationem, si forte non interueniant mares.
38 Mulier an admittatur in criminali, si delictum probari non possit per mares.
39 Furiosus & mentecaptus repellitur, & qui in re propria principaliter uel secundario testificari uult.
40 Accusans uel denuncians aliquem non potest testificari in illa causa.
41 Condenatus de adulterio, uel de falso, uel de publico iudicio an possit dicere testimonium.
42 Testis non rogatus in casibus in quibus rogandus est an repellatur.
43 Iudex, arbiter, assessor, et similes, an repellantur à testimonio.
44 Pecuniam accipiens, ut parti faueret, vel contra eam staret, an repellatur.
45 Testimonium interrogati nõ reddentis sufficientem causam dicti, an ualeat, & quid si non fuisset interrogatus.
46 Paupertas an aliquẽ à testificando repellat.
47 Frater an admittatur pro fratre uel contra, in criminali & quando.
48 Cõsanguinei & collaterales usque ad quartũ gradũ an repellãtur, & quomodo admitãt.
49 Obscure loquens repellitur à testimonio.
50 Apostata uel excommunicatus, an repellantur à testimonio.
51 Seruus repellitur à testimonio.
52 Item ille, cui potest imperari ratione patriæ uel dominicæ potestatis.
53 An illi de quibus in uer. præced agitur, admittantur, si per alios probari non possit.
54 Testis debet deponere dictum suum super aliquo ex quinque sensibus suis.
55 Testimoniũ de uisu in quibus casibus desideratũ.
56 Testimonium de auditu in quibus casibus desideratur, & surdus non potest esse testis, ubi agitur de auditu.
57 Mutus an testificari possit de pertinentibus ad auditum & uisum et an surdus, mutus, et cecus prohibeatur testificari, cecus, surdus, in quibus testificari non possint, et sic in alijs.
58 Testis de gustu debet testificari.
59 Testes duo, tres, uel plures deponunt cõtra aliquẽ, quòd ille sit conscius de crimine priuato uel publico, quod commissum est, de quo crimine nunquã ab alio fuit infamatus uel inculpatus, nisi ab istis, an ĩduceret præsumptionẽ, ut iudex possit ad inquisitionem procedere.
60 Infamia & clamor ortum habens contra aliquem post capturam de delicto commisso, qui erat malæ opinionis & famæ, an faciat quòd iudex inquirere possit.
61 Testibus duobus dicentibus quòd fama publica est contra aliquem, an poterit procedi ad condemnationem.
62 Fama cum uno teste an sufficienter probet.
63 Famã quot hõies faciant an fama unius parochiæ ali[illegible]d faciat notoriũ ꝑ quot testes ꝓbetur fama, an fama c[illegible] uno teste plene probet.
64 Testis unus cum fama in leui, ex quo pœna pecuniaria

pecuniaria & modica imponitur, an faciat plenã probationẽ fama an inducat praesumptionem vel semiplenam probationem.

65 *Fama per quos testes probatur*

66 *Testibus receptis qui deponunt de fama uel uisu si postea reperiantur infames, an & in quibus eorum testimonium ualebit.*

67 *Periurus an repellatur à testimonio tanquam infamis.*

68 *Testis super aliquibus articulis deponens super aliquibus dicens se nescire, si postea in fine interrogetur si de praedictis omnibus est publica vox & fama, & dicat quod sic, an referatur responsio ad omnia.*

IDENDVM est qui testes
1 repellãt à testimonio, cũ quilibet admittat qui non prohi
2 betur, vt ff. de testi. l. i. † Et quidẽ phibẽtur inimici magna inimicitia, vt capitali, vt C. e. l. si q̃s. extra e. c. quoties. Itẽ si sunt inimici ob litẽ criminalem inter eos vertentẽ, secus si ob litẽ ciuilẽ, quia tũc admittunt. Itẽ si sunt odiosi inter se, sed reseruant in tpe suo, & tũc iudex inspecta qualitate personarũ pôt admittere vel reiicere testimoniũ prędictorũ testiũ, vt C. eo. auth. si vero dicãt. extra de acc. c. cũ oporteat. vbi de hoc plene no. Itẽ repelluntur à testimonio cohabitãtes cũ inimicis. extra de accu. c. repellãtur. & c. meminimus. Itẽ repellitur, q̃ fuit inimicus, & nũc intẽdit se vindicare per suum testimoniũ. vt iii. q.
3 v. c. i. & iiii. † Itẽ rõne nimię auaritię repellitur. ff. eo. l. iiii. extra eo. c. cogẽtur. & c. cæte
4 rũ. † Itẽ cõspiratores & similes. extra de si-
5 mo. c. licet hely. & c. per tuas. † Itẽ parentes
6 & liberi vtriusq; sexus. C. eo. l. parẽtes. † Itẽ ascendentes & descendẽtes in infinitũ. ff. de ver. sig. l. parẽtes. Q̃d aũt dixit quod parẽtes non possunt testificari pro liberis, verũ est regulariter. Sed fallit ista regula. Nã pater testificat in testamẽto filii testãtis de peculio. ff. de testa. l. qui testamentum. §. p contrariũ. Itẽ in cã religionis. xx. q. iii. c. prę sẽs. Itẽ mater in ætate filii in genere siue cognatione. ff. eo. l. ẽt matris. Itẽ in causa ma-
a trimoniali[a], qñ quæritur vtrum possit esse matrimonium, vel nõ ratione consanguinitatis, vel affinitatis, vt extra qui matrimon. accusã. pos. c. videtur. de re iudi. c. tenor. Si dicatur matrimoniũ esse factũ per eius filium, & eius sponsa negat, tũc si vir ipse est ditior, vel nobilior, vel potentior nõ admittitur vir, nec pater sponsæ, & maxime si videatur suspecta persona. Si aũt sunt parẽ es, nec maritus est superior, tũc admittitur, vt ext. eo. c. sup eo. de spõsa. c. sicut ex literis.
7 † Itẽ frater p fratre, vel ecõtra, nõ admittit ĩ cã criminali, nec affinis vsq; ad tertiũ gradũ ff. eo. l. lex Iul. & d. l. parẽtes & liberi nisi in crimine hæresis. extra de psum. c. literis. & xxvii. q. viii. c. legitur. Sed in ciuili bene admittũtur, quia nõ reperitur prohibitũ, ff. e. l.
8 j. nisi essent † socii omniũ bonorũ. Nã tunc repellunt &c. sicut socius p socio in bonis cõibus, secus in bonis non cõibus, quia tũc admittitur, cũ nõ prohibeatur &c. facit ff. e. l. qñ. ff. pro soc. l. cũ duobus ff. qñ app. sit. l.
9 i. §. propria. † Sed si pducit affinis, q vterq; attineat in eodẽ gradu bene admittitur, q̃a par cã effectionis tollit suspicionẽ, vt ff. de
10 ritu nup. l. nõ solum. §. ii. † Itẽ repelluntur domestici & familiares, vt serui, coloni, adscripititii, & similes. arg. ff. de pœ. l. respiciendum. §. furta. C. eo. l. ẽt. & l. eos. de his q̃ ad
11 eccles. cõfug. l. fi. §. siue. † Itẽ vir & vxor & amasia, vt ff. ad Sil. l. i. §. si vir. C. de re mil.
12 l. quicunq; cũ si. † Et generaliter quilibet, q̃ cohabitat in domo cum aliquo de familia repellit à testimonio ferendo pro eo. c. extra de offi. deleg. c. insinuãte. & extra e. c. in literis. Fallit in casibus in quibus admittit, vt in crimine hæresis, vt supra dixi, & recipiũtur ĩ casu l. cõsẽsu. C. de repud. §. & sup. & in l. Iul. maie. & in simonia. vt extra eo. c.
13 si cũ si. † Itẽ in collegio. Nã vnus de collegio monachorũ pôt pro collegio siue monasterio ferre testimoniũ, vt extra eo. c. insup & c. tuis. & c. cũ nũc us, & maxime in defectũ testium aliorum, vt extra de iureiu. c. & si Christus. in fi. & specialiter de his, quæ agũtur in c. q p alias sciri bene nõ possunt. extra eo. c. veniens. in fi. Itẽm dico de vni-
b uersitate ciuitatis vel villa[b], quia vnus de ciuitate vel villa pro vniuersitate sua pôt testificari, vt pbatur per iura allegata & ff. de rer. diui. l. in tm. Non tñ puto tantã fidem adhibendã quantam alteri personę quę nõ sit de collegio vel vniuersitate, q̃a licet q̃d vniuersitatis est nõ sit singulorũ, vt ff. q. cu iusq; vni. nomi. l. sicut. tñ aliquale commodum spectat ad vnũquemq; de collegio vel vniuersitate, vñ minor fides est adhibẽda.

Sed

14 †Sed nũquid domeſticus vel familiaris cõ
pellant̃ teſtificari ad petitionem partis ad-
uerſæ. Rñ. ſic vr̃, ſicut eſt in aduocato, & ꝓ
curatore, & ſimilibus, qui nõ poſſunt teſti-
ficari ad petionẽ ſuę partis, ſed ad petitionẽ
15 partis aduerſæ ſic, vt no. ff. eo. l. fi. †Itẽ re-
pellitur aduocatus, procurator, & ſimiles,
vt dictũ eſt in d. l. fi. ff. eo cũ ſi. Sed ſi nõ poſ
ſunt probare niſi per aduocatos, vel ꝓcura
tores, vel ſimiles perſonas tunc dico qđ dẽt
remoueri ab aduocatione, vel ꝓcuratione
&c & in loco eorũ aliũ ſubrogari, & tũc poſ
ſint teſtificari ad hoc vt iuſtitia nõ pereat,
nec veritas occultetur. extra eo. c. dilecto.
16 †Itẽ repellit̃ q habet cũ alio talẽ litẽ qualis
eſt illa ſuper qua producitur ad teſtificãdũ.
c extra eo. c. perſonas.[c] †Itẽ repellitur & ille,
17 q in alia cã criminali tulit teſtimoniũ con-
tra me, quia præſumit̃ inimicus. ff. eo. l. pro
18 duci. & extra de accu. c. meminimus. †Itẽ
repellit̃ ille, q habet aliquã cãm cõtra eum
cõtra quẽ producit̃. arg. extra de pur. cano.
cũ in iuuẽtute. ꝓpe fi. argu. contra ꝙ nõ re-
pellitur. inſti. de excuſ. tut. §. itẽ ꝑ litem.
19 † Quid ſi domeſticus ẽ receptus, ſed igno
rante aduerſario, qđ eſſet domeſticus, nun-
quid tenet dictũ eius? Rñ. quod nõ vt puto
qa nõ debet admitti iure prohibẽte, vnde ſi
fuit admiſſus, factũ eſt contra legẽ, vnde va
lere nõ debet. ff. de pœ. l. Diuus. §. quidẽ. C.
de legib. l. nõ dubiũ. argu. extra de iud. c. at
20 ſi clerici. †Itẽ repelluntur infames, & per-
iuri, & crimĩoſi, vt fures, latrones, & homi
cidę de iure cano. vt extra eo. c. teſtimoniũ.
& c. ſup eo. no. ext. de acc. c. cũ oporteat. de
iure ciui. bene repellũtur infames, vt C. de
digni. l. ii. ff. e. l. ob carmẽ. & l. iii. circa prin.
& §. l. Iul. & l. ſcio. & l. ſeq. C. de hęre. l. qm̃.
21 †Sed homicida nõ repellitur, vt no ff. e. l.
iiii. §. Iul. qđ verũ nõ puto, prout no. in d. c.
teſtimoniũ. niſi in caſibus except. in qbus
quilibet admittitur, vt ſupra q acc. nõ poſſ.
22 §. fi. itẽ repellitur carceratus. †Itẽ accu. Itẽ
dãnatus đ publico crimine & ſimiles, vt ff.
eo. l. iii. §. l. Iul. l. ſcio. & l. ſeq. & l. teſtimoniũ.
23 & extra e. c. fi. †Itẽ remotus à dignitatibus
24 ꝑ turpitudinẽ ſuã. C. đ dig. l. ii. li. xii. †Itẽ
25 excõicatus, vt extra eo. c. veniens. † Item
ſuſpẽſus repellit̃ ſm Hoſti. vt extra de acc.
26 c. olim. de exce. c. appellet. †Itẽ impuberes
repellunt̃ in ciuili & crimi. vt C. de teſta. l.
hac cõſultiſsima. ff. e. l. iii. §. l. Iul. & hoc ve-
rũ quo ad plenã probationẽ, ſed tñ ſi eſt do
li capax, facit indiciũ aut p̃ſumptionẽ. Fal-
lit qñ q̃ritur de morte dñi occiſi à familia,
27 vt ff. ad Sil. l. ii. §. impuberes. †Sed pubes fa
d ctus põt de iis, q̃ vidit & audiuit in pupillari
ætate teſtificari, ſi tũc erat maior infante,
vel ꝓximus pubertati, vt ff. de ver. ſig. l. no-
28 tionẽ. §. fi. & no ff. e. l. i. †Et idẽ dici põt de il
e lo, q vidit anteq̃ fieret cecus[e], qa põt teſti-
29 ficari, vt d. l. notionẽ. §. fi. ff. e. l. i. †Sed in cri
minali nõ admittit̃ minor xx. annis, vt ff. e.
l. in teſtimoniũ. & male ſeruatur per aſſeſſo
res, q minores xx. annis admittũt, niſi ad p̃-
ſump. vt dixi. Nã eius teſtimoniũ p̃ſump. in
ducit, nõ plenã probationẽ, quia lex prohi
bet teſtimoniũ minori xx. annis in crimina
libus. qđ intelligo ad plenã ꝓbatiõnẽ, ſed
30 ad p̃ſumptione recipit̃, vt dixi. †Itẽ repel-
lit̃ ſocius criminis, ſi in eodẽ crimine ſocius
eſt. C. e. l. qm̃. extra eo. c. veniẽs. & c perſo-
31 nas. †Itẽ repellit̃ hæreticus, paganus, & in-
fidelis cõtra Chriſtianũ. extra e. c. Iudæi. C.
32 de hæret. l. qm̃. †Itẽ repellitur vẽditor pro
emptore, & debitor pro creditore, cũ ſit cã
cõis, vt ff. qñ appel. ſit. l. ii. §. ſi aliũ. C. e. l. oĩ-
33 bus. ff. eo. l. nullus. †Itẽ repellit̃ vilis perſo-
f na, vt meritrix[f], lena, tabernaria, leno, &
ſimi vt ff. e. l. ob carmẽ. §. fi. & C. de ſecũd.
34 nup. l. humiliter. †itẽ ſi qs nõ cognoſcit p̃-
ſonas contra quas teſtificat̃, vt extra e. c. li-
35 cet ex quadã. †Itẽ mulier in criminalibus
de iure cano. extra de ver. ſig. c. forus. §. fi.
Sed de iure ciui. admittit̃ in oĩbus cauſis, vt
ff. e. l. i. & l. ex eo. p̃terq̃ ĩ teſtamẽtis & ĩ feu
dis, vt ff. de teſta. l. teſtamenta. §. mulier. in
vſi. feu. quot teſtes ſunt &c. c. niſi. & in codi
cil. ſm quoſdã nõ admittitur mulier, vt ff.
36 de iure codic. l. diui. †Itẽ repellitur laicus
g cõtra clericũ[g] in criminalibus, niſi ĩ caſib9
excep. ut hæreſis, ſimoniæ, & ſi. extra eo. c.
veniens. extra de accuſ. c. cum P. Manconel
37 la. & ibi no. † Nunquid in delictis faciat
probationẽ teſtimoniũ mulierũ, ſi forte ma
res non interueniant? de iure cano. vr̃ ex-
peditũ. ꝙ in criminalibus mulieres teſtimo
niũ ferre non poſſunt, vt not. extra de ver.
ſig. c. forus. Sed ſecus de iure ciui. quod vbi
h cunq; ſeruatur, ꝙ mulier[h] ĩ teſtimoniũ au
diatur. Et ratio eſt in promptu, quia ædi-
ctum de teſtibus eſt prohibitoriũ. ff. de teſt.
l. j. cũ ergo expreſſe non prohibeant̃ mulie
res, ergo admittunt̃. ff. ex q. cau. mai. l. nec-

non §. qđ eis. Propterea ꝓbatur ex eo ꝙ mulier ꝓhibetur in speciali casu. s. in testamẽto perhibere testimoniũ. ff. de testi. l. qui testamento. § mulier. per qđ relinquitur, ꝙ regulariter admittatur. quia excep. regulæ
38 &c. vt ff. de reg. iu. l. i. † Quid n. si delictũ cõ missum nõ põt ꝓbari ꝑ mares, quia forte ibi nullus fuit nisi fœminæ, remanebit ne impunitũ? nõ vr̃. ff. de fideiu. l. si à teo. item ferre testimoniũ dignitas est &c. xxxiiii. q. v. c. ꝓceptũ. à qua dignitate regulariter non magis repellit fœmina q̃ masculus, vt dixi. nec in hoc inueniemus hr̃e deteriorẽ cõditionẽ fœmineũ genus, quã masculinũ, ergo &c. Sed d. Ia. de Are. contrariũ seruat. s. quod mulier nullo mõ in testificatione causarũ criminaliũ admittatur de iure ciui. qđ probat sic, mulier ꝓhibetur à testimonio i cã testamẽti, & eadẽ imo maior rõ est i criminalibus, quia ibi de salute hois agit, ergo fortius est agendũ. ff. de carb. edic. l. j. §. sed & si quis. C. de app. l. adictos. & de falsis l. vbi. Cũ ergo maior, vel eadẽ rõ sit in criminibus, ergo idẽ ius seruãdum est, vt no. ff. de iud. l. si ꝑtor. ff. de appel. l. qui separatũ. § fi. extra eo. c. pe. Et maxime rõne, qa cõditio mulieris vana est, & instabilis, & mobilis. C. de inof. testa. l. si filia. & d. c. forus. i fi. ergo nõ facile credendum. ff. de testi. l. iii. Dic tñ, ꝙ ẽt de iure cano. mulier quãdoq; ad testimoniũ criminis admittit, s. in cã inquisitionis, & exceptionis. extra de testi. c. qm̃. & no. Tãcredus in ti. de qõ circa mate
39 riã ꝓbationũ. in q. xii. † itẽ repellitur furiosus & mente captus. ff. de iud. l. cũ furiosus. itẽ si quis velit testificari in re sua priopria principaliter, vel secundario. C. eo. l. omni-
40 bus. & extra eo. c. isuper. † itẽ repellit ille q accusauit, vel denunciauit aliũ, & vult testificari, qa nõ põt esse accusator, vel denũciator, & test s, vt extra de testi. c. i omni. & extra de ver. sig. c. forus. §. ii. & de simo. c. licet
41 Hely. §. nõ tanq̃. & ibi no. † itẽ qui aliàs fuit cõdẽnatus de adulterio, vel de falso, vel de publico iudicio, vt ff. eo. l. q̃sitũ. & l. scio. & l.
42 qui falsa. & l. eos. † itẽ repellit si nõ fuit testis rogatus in casibus in quibus testes debent esse rogati. de qbus hr̃ in auth. rogati. C. de testa. & in l. fin. C. de codi. & in auth.
43 đ testi §. & licet. coll. vii. † itẽ repellit iudex, arbiter, & assessor, & similes, vt ff. eo. l. fi. de assesso. l. i. de arbi. l. ne i arbitris. §. fin aũt. ex
44 tra eo. c. romana. † itẽ qui accepit pecuniã. vt parti faueret, vel contra faceret, vt i. q. j.
45 eadẽ. † itẽ nõ valet testimoniũ illius qui interrogatus nõ reddit rationẽ siue cãm sufficientẽ dicti sui. Sed si nõ fuisset interrogatus, valeret dictũ suum prout dixi, quia nõ dẽt esse verbosus. Et ꝑsumitur ꝙ dixerit interrogatus. C. eod. l. solã. & no. extra eod. c.
46 sicut nobis. † itẽ repellitur rõne paupertatis i, & si nõ habet quinquaginta aureos in bonis, vt in auth. de testa. § fi. & §. scimus. & hoc verũ est, si est inhonestæ vitæ & suspectę, alias secus puto, vt extra eo. c. si qui.
47 & insti. de suspe. tut. §. fi. † itẽ frater ꝓ fratre vel cõtra, in criminali cã, vt iiii. q. iii. c. itẽ lex Iul. nisi in crimine hæresis & si. vt xxiii. q. vii. legi Sed Azo. no. cõtra in sũma huius
48 ti. §. fratres. † itẽ consanguinei & collaterales repellunt vsq; ad quartũ gradum. Sed Bar. in l. qui testamen. §. q̃cunq;. ff. de testa. vr̃ tenere oppositũ, vbi oio vide no. per eũ plenissime. Sed vltro admittũtur volentes, nõ tñ cõpelluntur, vt iii. q. vi. c. j. & iiii. q. iii.
49 c. itẽ lex Iul. † itẽ repellitur si obscure dicit, & dic de hoc vt no extra eo. c. cum c amor.
50 † itẽ apostata, qui efficit infamis, vel excõicatus, vt iii. q. v. c. si quis aluo. xj. q. iii. c. si à
51 nobis. & C. de app. l. qm̃. † itẽ repellitur ser
52 uus. C. eo. l. qm̃ liberi. & authẽ. si vero. † Itẽ repellitur ille cui põt imperari ratione dominicę potestatis, vel patrię. extra eod. c. literis. ff. ad l. Aquil. l. liber homo. cum si.
53 † Sed quid si nõ potest aliter probari, nisi ꝑ istos tales. Rñ. dicunt quidã tũc admittendos fore, si iudici videbitur ꝙ sint personæ bonæ cõditionis, & sint tales qui nõ deierarẽt. arg. C. de repud. l. cõsensu. ad hoc ne iustitia pereat. extra de testi. c. dilecto. ad fi. & c. veniens ad apostolicam. in fi. & ibi no. & e. ti. c. in literis. Quod verũ puto de hoc, ne
54 veritas occultet &c. vt dictũ est. † Et no. ꝙ testis debet deponere dictum suũ super aliquo ex quinq; sensibus sui corporis, videlicet, đ visu, auditu, gustu, odoratu, & tactu.
55 † De visu quidẽ desiderat testimoniũ i causis, in quibus necessarius ẽ visus. Si volo ꝓbare ꝙ aliqua res sit alba, vel nigra, vel alterius coloris: opus est ꝙ testimoniũ reddatur de visu: vnde dẽt dicere testis, scio rem esse talis coloris, quia vidi, vel scio ꝙ talis equus ẽ niger & signatus i pede dextro vel sinistro, quia vidi. Vel si volo ꝓbare ꝙ talẽ fundum

fundum tenui, vel possedi faciendo illũ arare vel seminare &c. dēt dicere testis scio, qa psens fui, & vidi. In his. n. & similibus non est aliud testimoniũ sufficiēs, quia hoc congruit naturæ, & officio de quo q̄ritur. Si. n. diceret, scio qđ tetigi vel palpaui &c. nō est sufficiēs, qa nō congruit actui naturali, de quo q̄ritur. Vñ in istis talibus non pōt testificari, itē debet dicere cām sui testimonii, & sufficienter ēt q̄ sit rōnabilis, & coueniat illi actui naturali & facto de quo q̄ritur, & hoc si interrogatur. Et si dicit, dico verum esse quod dixi, & scio, nō est sufficiēs testimoniũ, vnde non valet. Si nō interrogatur statur dicto suo, vt dixi. C. eod. l. solā. extra de re iudi. c. sicut. Et ꝙ dēat dicere se fuisse psentē & vidisse, ꝓbatur. C. eo. l. testium. in authen. de hære. & Fal. si vero absens, vnde dicit Euangelista, quos vidimus scimus, & quod scimus testamur, & testimonium nostrum est verum, vt de celebra. missa. c. in
56 quadam. † Cæterum de auditu de quo testis dicit testificari in casibus in quibus desideratur auditus, vñ si volo probare ꝙ tali tpe tale quid fuit publice pdicatũ, vel ꝙ talis fuit coronatus in palatio & dixit sic, vel ꝙ talis scit bene cātare vel concionari, vel quod talis dixit mihi talia verba & iniuriosa, vel cōminatus fuit mihi, vel quod cāpana erat sonata, & idē in similibus dico, tunc testes debēt testificari de auditu. Et si testis diceret, scio qa vidi, nō valet testimoniũ, qa verbũ non pōt videri sed audiri, sic nec cōsonat actui alteri bene naturali. Sed si diceret, scio quia vidi & audiui, bene valet, & bonũ est testimoniũ & potuit bene videre hominē cantantē & audire, vel cāpanā se mouentē & audire &c. Et in his talibus surdus non pōt esse testis, vt insti. de testa. §. testes. & facit ad arg. ff. de iudi. l. cum ptor. §. non aũt. itē si dixerit testis, qa audiui & bñ
k cognoui vocē dicētis k, vel sonũ campanæ sufficit, quia istud testimoniũ bene consonat actui naturali de quo q̄ritur, & dēt testificari de suo auditu, vel de alieno C. eo. l. testiũ. & ff. de aqua pluuia arcē. l. in similibus. & ibi no. qa vnus nō pōt testificari de auditu alterius, quia hoc esset impossibile, sed de psentia bene, & dēt testificari & di-
57 cere, talis erat psens. † Sed an mutus pōt de his testificari? Rñ. sic vr̄, qa si scit literas, poterit scribere, & stabitur scripturæ, dummodo interrogetur à iudice & examinet, & sit q̄ videat & audiat. itē quia pōt iudex eũ interrogare p signa, & ipse potest nutu & signis respōdere, vt arg. ff. de leg. iii. l. nutu. extra de spōsa. c. cũ apud. & c. tuæ cũ si. Sed quidā dicunt nec surdũ, nec cæcũ, nec mutũ, in aliquo repelli casu, qa quilibet admittit, qui non prohibetur &c. vt ff. eo. l. j. Sed respōdeo, licet alias nō repellat, tñ naturali rōne repellunt, habito respectu ad̄ de quo testificantur. Nā cæcus nō pōt testificari de his ī qbus desiderat visus. Nec surdus de his in qbus desiderat auditus & sic in aliis hæc rō naturalis nō minus est seruāda q̄ ipsa lex, sed magis quia naturalia incōmutabilia sunt, vt ff. de bo. dā. l. cũ rō naturalis instit. de iure natu. §. rō naturalis: cum
58 si. insti. de testa. § testes vbi repellunt. † De gustu dēt testis quoq; testificari, vñ si volo ꝓbari vinũ meæ vineæ esse dulce & saporosum, vel quod aliqua res sit dulcis vel amara, dēt dicere testis. scio ꝙ ē dulcis aut amara, qa degustatus fuit, & aliter nō pōt reddi sufficiēs rō. Nec hoc aliter vel alio mō sci-
59 ri vel ꝓbari pōt. † Pone ꝙ crimē publicũ vel priuatũ sit cōmissum, & duo vel tres seu plures testes deponāt contra aliquē qđ ille sit cōscius de dicto crimine vel culpabilis, de quo crimine nunquā fuit ab alio infamatus vel inculpatus pterquā ab istis testibus. Nunquid talis inducit psumptionē, vt iudex possit ad inquisitionē ꝓcedere? Rñ. non vr̄ de iure, qa priuatorũ fama nō inducit psumptionē, per quā cōtra aliquem ꝓcedi possit. de fund. instruc. l. cũ delanionis. §. asinā extra de acc. c accusationis de cōsa. & affini. c. super eo. de psump. c. illud. ar-
60 gu. ff. de testi. l. iiii. §. eiusdem. cum si. † Sed
l quid l cōmissum fuit maleficiũ in aliquo loco, nescitur quis tale maleficium cōmiserit. Post hoc quidā homo malæ famæ & opinionis captus est, cōtra quē clamor & infamia insonuit, ꝙ iste est conscius & culpabilis de isto maleficio, de quo delicto antequā esset captus, nullatenus erat ifamatus. Nunc vero quidā ꝓbāt, ꝙ ille est malæ famæ & malæ conditionis item quia publica fama est contra istum per maiorem partē hominum loci, vel viciniæ, ꝙ ipse cōmisit maleficium, & hoc ꝓbatur per duos testes vel plures, quæritur an ex dictis indiciis & præsumptionibus siue ꝓbationibus iudex possit

posit contra istũ inquirere? R ñdeo ꝙ non vr̃ quia vanæ voces populi nõ sunt audiendæ &c. C. de pœ. l. decurionũ. ff. de appella. l. constat. Itẽ quia nõ debet iudex ad clamorem, nec absoluere, nec cõdẽnare. ff. de pę. l. ad bestias. Itẽ quia talis fama orta post capturã non est sufficiens nec rationabilis, sed potius suspecta. arg. ff. de fide instr l. modus. & l. cum his. Itẽ quia talis fama sæpe mentitur. extra de purga. canoni. cũ in iuuẽtute. Itẽ quia talis fama orta postquã fuit captus, quæ ante cõtra ipsum nõ erat, non procedit ab alio legitimo vel rõnabili actu, vnde nõ valet. ff. qui & à quibus. l. si priuatus. C. qui accu. non poss. l. diuo Marco cũ similib. Contra, ꝙ sic, quia qui à pluribus suspectus habetur, & ꝑ cæteros suspectus haberi debet, vt ff. de suspect. tut. l. iii. § finaũtẽ. ff. de testamẽ. l. testõ. Item qui semel malus &c. Itẽ q̃a talis reputatur, qualis de ipso fama prędicat. ff. de qõ. l. de minore. §. tormẽta. Itẽ quia expedit peccata nocẽtiũ esse nota, vt ff. de iniur. l. eũ. Item crimina quomodocunque claruerint, puniẽda sunt. xxiii. q. iii. ecce. Itẽ quia iudex debet cuncta rimari. C. de iudi. l. iudicẽ. & habet inquirere veritatẽ omnibus modis. C. de eden. l. ii. & facit. ff. de extraordi. crim. l. ii. §. j. de iniu. l. itẽ apud Labeonẽ, §. sed q̃d dicit. & §. itẽ apud. cũ similib. Et hoc verius puto, ꝙ possit iudex bene inquirere ſm allegat. ff. de officio præsidis. l. ii. & l cõgruit. & extra de officio ordina. c. i. Sed non põt ponere ad tormenta, nec condẽnare, nisi aliter probet cõtra eũ & legitime, vt de iure requiritur. C. de probationibus. l. sciant. de pœn. l. qui

61 sniam laturus. † Sed q̃d, ꝑbatur per duos testes vel plures, ꝙ fama publica est contra aliquẽ, an per huius famæ ꝑbationẽ poterit ad condẽnationẽ procedi? R ñ. ꝙ nõ, quia fama per se non inducit plenã, nec sufficientẽ probationem, vt ff. de testib. l. iii. §.

62 eius rei. vbi de hoc. † Sed nunquid fama cũ vno teste sufficienter probat? R ñ. videtur

m ꝙ sic m, in casibus ciuilibus, vt ff. de ædi. edicto. l. quæro. in fi. Et est ratio, quia vnus testis semiplene probat, vt ff. de dote præleg. l. Theopompus. sic & fama inducit semiplenam probationẽ, similiter vel pręsumptionem, ergo probant plene in ciuilibus, vt ff. de excusationibus. l. ii. & ibi not. Sed in criminalibus secus videtur, nã ibi plenissime probationes requiruntur, vt C. de proba. l. sciant. C. de pœ. l. qui sñiam extra de testi.

63 c. veniẽs. & ibi no. cũ sim. † Sed quot homines faciũt famã? R ñdeo decẽ, ſm ꝙ faciũt populũ, vel parochiã, vt x. q. iii. c. vnio & fama vnius parochiæ, facit aliquid esse notoriũ. extra de purga. cano. c. cũ dilectus. Alij dicunt quindecim faciũt, turbã. ff. vi bono. rap. l. prætor. § i. Alii dicunt, cũ nõ sit bene expressum à iure quot homines faciant famã relinquitur arbi. iud. dũmodo excedat numerus decẽ vel xv. hominũ, inter quos sit fama, vt dictũ est arg. de iur. delib. l. i. §. ait ꝑtor. cũ simi. Sed tñ verius puto, ꝙ per

n duos testes probetur fama, n vt ff. de test. l. iii. §. eiusdẽ. Itẽ no. Guilel. in Spe. ti. de notorio crimine. §. fama. cũ vno teste, plene ꝓbat in ciuilibus, sed secus in criminalibus.

64 † Sed q̃d erit in leui in crimine, ex quo pœna pecuniaria & modica imponet, nunq̃d vnus testis cũ fama sufficiat ad plenã ꝓbationẽ, vt ff. de dote prælegata. l. Theopõpus & fama inducit ꝑsumptionẽ, vt extra de ꝑsumptionib. c. illud vel ꝓbationẽ semiplenã, vt ff. de testib. l. iii. §. eiusdẽ facit extra d̃

65 proba. c. cũ cãm. de testib. † Sed quæro per

o quos testes ꝓbetur fama? R ñdeo o, per bonos & prouidos viros & fidedignos, & tales qui non repellantur à testimonio, vt extra de testib. c. i. & c. testimoniũ. Nã q̃libet admittitur, qui nõ prohibetur. de testibus. l. i. extra de accusationibus. c. cũ oporteat.

66 † Sed quid aliqui sunt recepti in testes cõtra aliquẽ, q testificãtur de fama vel visu, reperit postea quod sunt infames, nunquid valeat testimoniũ ipsorũ? R ñ. nõ, vt ff. de his qui notã. infamia. l. i. de testib. l. iii. § lex Iul. nisi in casibus exceptuatis, vt in l. Iul. maie. hæresis, peculatus, & simoniæ &c. facit. C. de dignitatib. l. ii. lib. xii. Quæ aũt sunt crimina exceptuata. no. supra qui accusare

67 nõ pos. circa fi. † Sed nũquid periurus repellitur à testimonio tanquã infamis? R ñ. sic videtur, vt C. de trãsact. l. si quis maior. Cõtra quod nõ, quia quilibet admittitur, q nõ prohibetur. ff. de testib. l. i. nec vlla. l. cauetur quod periurus repellatur. Itẽ quod punitur stellionatus crimine, vnde non est infamis. ff. de cri. stellio. l. i. & l. de periurio. Et hoc quidẽ ad probationem, quod nõ repellitur de iur. ciui. Sed de iure cano. planũ est quod repellitur, vt extra de testi. c. testimonium.

monium.xii.q.ii.paruuli.extra de simon.c.
68 per tuas §.denique vero. †Sed qd si testis interrogatur super pluribus articulis,& super alliqbus dicit & deponit dictũ suũ sup aliquibus vero dicit se nescire. Postea in fine interrogat̃ si de p̃dictis omnibus est publica vox & fama,dicit qđ sic,modo q̃ritur an hoc dẽat ad oĩa præcedẽtia referri. Rñ. dicunt quidã, quod solũ ad ea de quibus testificatus fuit.& nõ ad ea de quibus dixi se nescire.arg.C.de trãsact.l.si ex falsis.circa finẽ.ff.de minoribus.l.ẽt. cum simi Alii dicunt qđ ad oĩa,quia verbũ generale prolatũ,debet generaliter intelligi.Itẽ quia talia verba debent aliquid operari. ff.si mensor falsum modũ dixerit l.j.ff.de leg.l.si qñ.Itẽ põt esse quod testis nescit per visum id sup quo testificatur,& tñ põt scire per famam. hoc probat Bonifacius Vitalinus† Qm̃ aliquando ille cõtra quẽ testes producuntur intendit oponere et excipere cõtra personas ipsorũ testiũ,videlicet, qđ sunt inimici illius,cõtra quẽ producũtur,ideo formetur libellus in hac forma,videlicet &c.

ADDITIONES.

a ℭ Matrimoniali. De hoc qñ pater & mater possit esse testis in causa matrimoniali pro filia,etiam quando sunt pares sponsus & sponsa vel qñ vnus superat nobilitatẽ alterius. vide plene per Alex. in consi.cliij.col.iii.versi.ex quib.in v.vol. & in cõsi.seq.,in prin.per Francisc. Aret. in consi. xiii. col.vij.& in consi.lxxxii.

b Vel ville.vide hoc plene no.Bar.in l.non tantũ §.vniuersitatẽ.hic alle.& adde ea,quæ no.Alex. in consi.cxix.col.v.versi.præterea.

c Personas. Adde & vide de hoc etiã per Alex. in consi.lxxxviij.in v.volum.

d In pupillari. Adde & vide per Alex. in consil. lxxxviii.col.iiii.& in v.vol.& per Franci.Are. in consi.ciiii.

e Cecus. Adde tu & vide per Specu. in tit. de teste.§.j.versi.sed nunquid cecus.per Alex. in cõsi. xxiiij.col.iii.in princi.ver. nec obst.& in consi. xliij.cir.med.ij.col.in ii.vol.

f Meretrix. vide tu de hoc per Alex.in consi.xi. in j.volu.

g Cõtra clericum. Vide plene per Alex.in consi. lxiiij.in j.volu.col.ultima.ver.ad idem.

h Mulier. De hoc vide per Cepol. consi. xxxij. per Alexand.in consi. xj.& consi.lxiiij. col.ij.in prin.& consi.xcix.col.vlt.in j.vol.& in ij.volu. cõsi.24.in iiii.col.in vers.v. quia nõ vr.,& in iiij. col.ver.nec ob. & in cõsi.177.in j.vol.& vide per Aret.in c.cum tu.extra de testib.

i Paupertatis. adde tu & vide an & quando pauper possit esse testis in criminalibus per Alexan. in consi.xv.in iii.volum.per Cepol.consil.xxxi. per Angel.in tracta.malefic.in ver.qui iudex.fuit ad opponendum. colum.i.

k Vocem dicentis.Quod habens voces notas personarum. licet ipsas non videat, possit testificari per Alexan.in consi.xcix.col.ii. vers. accedit. in iii.volu.& in consi.xxiiii. in iii.col. versicu.nec obstat ꝙ iste testis.in ii.volu.

*l Sed quid. Adde Gandi.in tract.malefi.in rub. quomõ. de malefic.cognosc. in §.nunc videamus. col.iii.versic.sed pone q.&c. vbi per duas colum. examinat hunc articulum. Hiero.Chuca.

m Quod sic. Adde tu & vide Franci.Areti.in cõs. xiij.colum.vi.in consi.lx.& ibi quid in ciuilibus. Alex.in consi.cl.col.pen.circa med.& in consi.L. col.iii.versi. quid plura. & in consi.89. in princi. versicu.præterea.in v.volu.& per Alex.in cons. lxvi.in iii.volum.

n Fama. Adde Gandi.in tracta.malefic. in rubri. quomodo de maleficiis cognosc.per inquisi.col.ii. versi.& not.&c. Hiero. Chuc.

o Respõd.vide notanter per Gandi.in d.tract.quõ de malefi.cogno.quando crimen ex noto.in.§.nũc videndum est qui ad famæ probationem possint et debeant admitti &c. Hier.Chu.

Forma libelli. Rub. 45

69 *Forma libelli quod non examinentur testes ob inimicitiam capitalem, & quando opponitur talis inimicitia an prius ille articulus discutitur antequam recipiantur, & quid sit quando inimicitia non est capitalis.*

70 *Testibus potest opponi quòd sunt infames, uel condemnati de falso uel alio publi. crimi.*

71 *Statuto dicente quod bannitus de maleficio possit impune offendi, si condemnatus pro maleficio requiratur quod ueniat in tali termino ad soluendum & non ueniat & banniatur an poterit impune offendi.*

72 *Clerico exbannito à iudice seculari, an quis eum impune offendat.*

73 *Bannitus qui poterat impune offendi ex forma statuti, captus ab officialibus ab alio fuit offensus, an offendens punietur & quid de offendente bannitum existentem in carcere.*

74 *Bannitus satisdedit idonea de soluendo, & dũ iret ad soluendum fuit offensus, an offendẽs punietur.*

75 *Bannitus si offendatur, & postea soluat an poterit accusare offendentem.*

76 *Statutum an possit fieri quòd licitum sit cuilibet offendere bannitũ uel condemnatum.*

77 *Offendens alium, stante statuto, de quo in uer. praced. an puniatur*

78 *Statutum & ordinatum est quod qui cœperit bannitum & duxerit in fortiam cõmunis habeat lib. centum, quidã exbanitus de Mantua fuit*

tua fuit captus in territorio Brixiæ an relamabitur, an capiens habebit lib. centum.

79 *Exbannitus comparens si de banno liberetur per publicam sñiam & postea aliquis eum offendat an possit defendi, quia non erat deletus de libro bannitorum.*

80 *Statutum seu ordinatum est quod nulla persona debeat ire post sonũ cãpanæ, quæ sonat de sero, & ante cãpanã quæ sonat de mane sub pœna sol. x. si cãpanarius nõ sonat hora debita, uel nullo modo sonat, an inuentus post horam, uel ante punietur.*

81 *Cãpanarius stante ordine suprascripto pulsauit campanam in matutinis dũ deberet pulsare in aurora, aliquis est inuentus post sonum campanæ ante horam debitam an punietur.*

82 *Campanarius an poterit conueniri ab isto qui est deceptus.*

83 *Statũ seu ordinatũ est quod offendens clericum puniatur pœna dupli, aliquis pcussit clericũ in habitu laici, an punietur pœna dupli.*

84 *Accusatus uel inquisitus sit ad suam defensionem vult probare negatiuam &c. an sit audiendus & quomodo procedetur.*

85 *Statuto permittente bannitum impune offendi, si offendatur, & cõtra offendentẽ procedatur, an exceptio banni impediat processũ.*

86 *Procurator an constitui possit ad proponendum exceptionem. uide in præcedẽ. uer.*

69 CORAM vobis † domino A. potestate Placentiæ &c. M. filius Aegidij de tali loco excipiendo dicit ꝙ non potestis, nec debetis tales testes nominando ipsos testes quos intenditis recipere & examinare super tali accusa porrecta corã vobis per Io. de sauiola, vel super tali inqsitione per vos formata cõtra eũ sup eo ꝙ debuit insultasse & percussisse C. de tali loco &c. vt in ipsa inquisitione cõtinet, cũ dicti testes sint capitales inimici dicti M. ꝓpterea qa B. frater dicti M. occidit patrẽ vel fratrẽ dictorũ testiũ, ꝑꝑ ꝙ minati sunt sibi mortẽ, & non loquunt sibi ad inuicẽ & deferũt arma, cauẽdo sibi à dictis testibus tãquã ab inimicis capitalibus ꝑꝑ q̃ dicit ipsos testes nõ fore admittendos ad testificãdũ cõtra ipsum, & si aliter fieret p vos ꝓtesta. dictã exceptionẽ inimicitiæ & oẽs alias, sibi cõpetentes & cõpetituras falsas cõtra personas & dicta, dictorũ testiũ &c. Quid si opponit de inimicitia capitali, ꝙ testes non debent recipi, nisi prius d̃ hoc cognoscat, vr̃, ꝙ iudex dẽt talẽ exceptione admittere, & terminũ assignare opponenti ad probadã, quia si probatur de inimicitia capitali, dẽt istos tales testes repellere. extra de test. c. quoties. ff. de testi. l. testiũ. & de qõ. l. i. §. j. Si vero nõ esset inimicitia capitalis, vel testes essent odiosi, vel ꝑꝑ litẽ, vel alio mõ, tunc recipiãtur reseruato tpe sniæ disputãdo super his vtrũ sint legitimi testes vel nõ, vel an talis sit inimicitia, vel taliter sint odiosi vel nõ, quod valeat testistimoniũ ipsorũ, vel nõ valeat, vt C de testi. auth. si vero odiosus. Et est in arbitrio iudi. hoc cõsiderare, vtrũ admittat vel repellat dicta taliũ testiũ, vt no. extra de accutra de accusa. c. cũ oporteat. & facit ff. de te
70 sti. l. testiũ. § tu magis scire potes. † itẽ no. ꝙ põt excipi cõtra testes, q. sunt infames, vel aliter cõdẽnati de falso, vel alio publico iudicio, ꝑꝑ quod repelluntur, vt ff. de testib. l. scio. & l. ob cãm. extra de testi. c. testimonii. Et multa alia similiter pñt opponi cõtra testes, propter q̃ à testimonio repelluntur, vt no. supra de testi. Et similiter multa possunt opponi contra personã iudicis, vt nota.

71 † Sed quid, dicit statutũ ꝙ bãnitus de maleficio possit ĩpune offendi, qdã erat cõdẽnatus ꝓ maleficio, fuit requisitus & veniat ad soluendũ cõdẽnationẽ p̃dictã ad certũ terminũ, qa nõ venit, fuit bãnitus in x. libr. Quæritur an talis bãnitus intelligit bannitus ꝓ maleficio vt possit impune offendi? Rñ. vr̃ quod sic, qa nõ obediuit iudici, vñ deliquit, vt ff. de reg. iu. l. non vr̃ dolo carere, vñ potuit banniri & cõdẽnari. ff. si qs ius dic. non obtẽp. l. j. de re iud. l. cõtumacia. itẽ qa scriptus est in lib. banitorũ & pro bãnito dẽt haberi. ff de re mili. l. ex quo. cum si. Ecõtra ꝙ non, quia non reperit iure cautũ, ꝙ hoc tale nõ obedire sit maleficiũ, qa oia crimina ordinaria, & extraordinaria sunt expressa à iure, vt ff. & C. patet, ꝑ speciales rubricas maleficiorum, vnde cum non sit maleficiũ, non debuit exbanniri, & si aliter fuerit, nõ valet, ergo ꝓ exbãnito nõ debuit haberi. facit. ff. de priua. delic. l. iii. §. fi. C. de legib. l. nõ dubiũ in fi. itẽ licet sit scriptus in numero bãnitorũ, nõ dẽt haberi ꝓ bãnito, nisi doceatur ꝙ legitime sit bãnitus. arg. ff. de decu. l. Herennius. de re iudi. l. iiii. §. cõdẽnatũ cũ si. itẽ sola scriptura nõ facit aliquem debitorẽ, & sic non facit aliquem exbãnitũ nisi

nisi doceat, vt dictũ est. arg. ff. de acti. & obl. l. nõ figura. qa nõ verbis, sed de rebus, lex seu statutũ dẽt fi ri. C. cõmu. de leg. l. ii. ĩ fi. itẽ quia veritatẽ spectare debemus, nõ verba &c. ff. de castr. pec. l. forte. idem in similibus citationibus, q̃ fiunt ꝑꝑ testimoniũ ferẽdũ, vel ob aliã cãm dici põt, & hoc verius
72 ſm Mar. de Fan. † Sed pone ꝙ quidã clericus exbãnitus fuit à iudice seculari, & scriptus in l bro bãnitorũ, & sic tale bãnũ fuit nullũ tãquã à iudice incõpetẽti fact .. extra de iud. c. at si cle. & iste talis fuit offensus, q̃ritur an de iure potuerit offendi? Rñ. & vr̃ ꝙ nõ, qa tale bãnũ fuit nullũ, vt dictũ est, vñ offendẽs dẽt puniri, qa perinde dẽt haberi, ac si nõ fuisset datũ. C. de leg. l. nõ dubiũ. nã cõdẽnatus dr̃, qa rite fuit condẽnatus. ff. de re iud. l. iiii. §. condẽnatum. Econtra ꝙ nõ sit cõdẽnandus offendens, ꝓbatur pluribus rõnibus & causis, & primo qa iustã habuit cãm ignorãtiæ postq̃ erat publice bannitus, & iusta ignorãtia excusat. ff. de iniu. l. itẽ apud Labeonẽ. §. si qs virginẽ. ff. de abig. l. j. §. fina. de liber. caus. l. igitur. §. j. de adul. l. pe. & l. si vxo. cũ si. Et hoc verius
73 scđm doct. plures. † Sed pone quidã bãnitus, qui poterat impune offendi per formã statutorũ, fuit captus vt cõduceretur ĩ fortiã cõis ad potestatẽ, aduenit quidã, & insultauit istũ bãnitum, & ꝑcussit vel occidit, q̃ritur an iste sit puniẽdus? Rñ. & vr̃ ꝙ nõ, ꝑꝑ formã statuti, q̃ cõcedit ꝙ impune possit offendi. Nã lex est seruãda. quãquã dura. ff. q & à qb. l. ꝓspexit. ff. ad munici. l con stitutus. de le. iij. l. nõ aliter. itẽ qa lex nõ distinguit qualiter offendat, ergo nec nos &c. l. de precio. ff. de pub. vñ cũ fuerit factum. l. permittẽte legitime factũ vr̃, vñ pœna non meretur. C. de adul. l. Gracchus. Ecõtra vr̃
a ꝙ sit puniẽdus,[a] qa licet qs possit offendere hostẽ, vt ff. de sicc. l. iii. §. fi. tñ postq̃ captꝰ est, non licet occidere, sed seruari dẽt. ff. de stat. hom. l. libertas. §. serui. insti. de iur. ꝑsonarũ. & põt dici casus legis. de do. l. fi. itẽ ille qui occidit sponte illum qui est à iudice occidendus, peccat, & de homicidio tenet, & punitur. xxiii. q. v. cum homo. & c. dẽt. vbi de hoc & c. seq. & c. ea vindicta. itẽ fugitiuus dẽt capi & custodiri, & ad magistratũ reduci & seruari, & nõ dẽt occidi. ff. de ser. fugi. l. i. & hoc verius ſm Iac. de Are. & idẽ dicendũ est de illo q̃ offendit exbãnitũ in carcere existẽtẽ, per iura ꝑdicta. & ff. de re iud. l. nõ licet singul s. C. de Iudæ. l nullus,
74 cum si. † Sed pone ꝙ bãnitus satisdedit idonee de soluẽdo bãnum, vel cõdẽnationem de ipso factũ, & dum iret ad soluendũ condẽnationẽ, fuit offensus in via, vel occisus, q̃rit nunquid offendens puniat? Rñ. omissis ambagibus, ꝙ sic, ꝑ iura superius allegata ꝓxime. ff. de sta. homi. l libertus. §. serui. xxiij. q. v. c. dẽt. vbi de hoc not. cũ si. s̃. alleg. itẽ alia rõne, qa satisdatio loco solutionis hr̃. ff. qui satisd. cog. l. j. & ꝓstita satisdatione, vr̃ bãnum euanuisse, tãquã solutione facta, qa solutio eius quod debet, tollitur oĩs obligatio. insti. quib. mod. tol. oblig. in prin. itẽ quia iste qui satisdedit hẽt exceptionẽ & exceptione elidit actio & condẽnatio, vt ff. de exce. l. ii. §. illud. ergo nõ fuit licitũ offendere istum qui hẽt exceptionẽ, vt ff. de reg. iur. l. inuitus. §. cui damus. facit. C. de his qui ad eccle. cõfug. l. ꝑsenti. & ita
75 fuit determinatum ꝑ d. Iaco. de Are. † Sed pone ꝙ tꝑe offensionis iste erat bãnitus & scriptus in lib. bãnitorũ, postea ille soluit cõdẽnationẽ, & cãcellatus fuit de bãno accusat offendentẽ vt puniat de offensione, nũquid est puniẽdus? Rñ. nõ vr̃, qa inspicitur tẽpus delicti cõmissi. ff. de pœ. l. i. de testibus. l at testium. §. j. ad l. Aqui. l. ait lex. iuxta illud. in eo statu in quo te inuenio &c. C. de ser. expor. l. moueor. cum si. Vñ cum tẽpore offensionis esset bannitus, potuit impune offendi, & sic offendens nullã pœnã meret quia facit l. permittente &c. C. de adulte. l.
76 gracchus. † Sed nunquid licitum est ciuitate, vel castro facere statutum, ꝙ licitum sit cuilibet offendere bannitum, vel cõdẽnatum. Rñ. in casibus à iure permissis vr̃ ꝙ sic, in quibus aũt casibus licitum est offendere alium sine pœna. no. supra de ꝑsonis q̃ poss. offen. sine pœna per totum. Sed ĩ aliis casibus vel maleficiis, non vr̃ ꝙ sit licitum facere statutum, quia condẽnatus pro iniuria, vel alapa, vel simili delicto possit impune offendi vel occidi, quia istud tale statutum est contra legẽ diuinã. Non occides &c. & minor nõ põt tollere legẽ sui maioris, vel sũperioris. Nã par in parẽ nõ hẽt imperium, multominus minor in maiorem. ff. de arb. l. nam magistratus. item, quia est cõtra ius naturale. Iuxta illud, quod tibi non vis fieri, alii ne feceris, & iura naturalia nõ sunt

sunt mutabilia, & insti. de iur. natu. §. sed & naturalia. Itē q̄a est cōtra vtilitatē publicā, cuius interest, ne maleficia remaneant impunita, & ne cōmittant, vt ff. ad l. Aqui. l. ita vulneratus. de his q̄ deiec. vel effu. l. in summa. Itē q̄a cōdēnatus est iam punitus de delicto p̄ eū cōmisso, & nō dēt addi afflictio. ff. de offi. præsi. l. Diuus. Itē q̄a statutū tale est cōtra bonos mores, vñ valere nō dēt. argu. C. de pœn. l. pœna. Itē malę cōsuetudines nō sunt seruādę, sic nec malū statutum &c. Itē q̄a per tale statutū hoīes inuitant ad male faciendū, q̄ esse nō dēt, q̄a nō debet via maleficijs aperiri &c. C. de indic. vidui. tollen. l. ij. in fin. Itē q̄a istud statutū est contra rōnem. Itē omne statutū & oīs lex dēt esse honesta & iusta, & ſm naturalē rationē, alias nō est lex nec statutū nec valet de iure, vt probaт̄ expresse. iiij. distin. c. erit autē lex. & hoc verius vr̄, ſm Mar. de Fan. Sed cōtra vr̄, q̄a licitū est omni populo legem facere, vt ff. de iusti. & iur. l. oēs populi. sed illud est verū, dummodo lex sit iusta & rationabilis, alias nō valeret, vt supra ꝓbatū est.

77 † Sed pone q̄ aliquis vulnerauit vel occidit exbānitū vel condēnatum, credens sibi licere offendere talē personā propter statutum dictans q̄ licitū est offendere exbannitum vel cōdemnatum à quinquaginta lib. supra, quæritur nunquid offendēs debet puniri? Respō. sic videtur, quia facit cōtra legē Dei, nō occides &c. q̄a nulli licitum est ignorare &c. Itē quia facit cōtra ius naturale. Iuxta illud q̄ tibi nō vis fieri, alteri ne feceris &c. non licet ignorare, vt C. de in ius vocā. l. ij. vbi gñali ratione &c. itē naturalis ratio est magis seruāda, q̄ ipsa lex, ff. de bon. damna. l. cū ratio naturalis. cū sint immutabilia ista talia. insti. de iur. natura. §. sed naturalia. itē, quia maleficia non debent esse impunita. ff. ad l. Aqui. l. ita vulneratus. itē quia statuta nō debent derogare iuri diuino. iuxta illud, nō occides &c. item quia iam minor tolleret legē superioris sui, quod esse nō debet, vt ff. ad Trebel. l. ille à quo. §. tēpestiuum. itē quia iam seruus esset maior dño suo, qđ esse nō pōt &c. Ecōtra q̄ non debeat puniri, q̄a quicquid fecit, lege permittēte, fecit, vñ pœnā nō mereт̄. C. de his q̄ veniam æta. impet. l. j. itē q̄a credēs sibi licere fecit, vñ est excusatus. ff. de adulte. l. pen. facit. ff. de arbit. l. pen. §. fi. de libe. cau. l. cū igit. §. gñaliter. C. de plag. l. plagij. & ita fuit de facto cōsultū p̄ Dy. Sed prima opi. hēt validiores rōnes, vñ q̄ in tali casu hēt iudicare diligēter aduertat superius alleg. & alia ad hoc spectantia, & qđ iustū fuerit

78 obseruet, & faciat. Sed quid ordinatū est, q̄ quicunq; cœperit aliquē exbānitū & duxerit in fortiā cōis, habeat à cōi lib. centū. Quidā cœperūt quendā exbanitū cōis Mā-

b tuæ in alieno districtu b puta Brixiæ, istę bānitus excipiendo alleg. q̄ captores nō debent aliquid habere à cōi ꝓ tali captura, & q̄ dēt relaxari & suæ libertati reddi & restitui, cū nō fuerit captus de iure. Et primo, quia fuit captus extra iurisdōnē cōis Mantuæ, q̄ esse nō debet. arg. de iuris. om. iudi. l. fi. C. de sum. tri. l. cunctos populos. vnde nō vr̄ factū de iure, quod fieri nō debuit. arg. ff. de arb. l. quod tamē. §. Labeo. ff. de auto. præstan. l. nulla. itē quia cōdēnatus dr̄, qui rite condēnatus est, &c. ff. de re iudi. l. iiij. §. condemnatū. cum talis captura fuerit facta contra ius, ꝓ nulla ergo debet haberi. C. de leg. l. nō dubiū. Vnde vr̄ de iure relaxādus, & captores de iure puniendi, q̄ sua autoritate fecerunt, qđ facere nō debuerūt. C. de exhib. re. l. neminē. C. de iudę. l. nullus. arg. ff. quod met. cau. l. extat. cū si. Econtra vr̄ q̄ nō sit relaxandus, q̄a iudex potuit requirere cōe loci vbi dictus bānitus degebat, q̄ dictū bānitum trāsmitteret ad locū delicti puniendum, q̄ facere teneт̄, vt in auth. qua in ꝓuincia. C. vbi de cri. & C. de adul. auth. si vero. Si ergo hēt ius iudex ad ipsum petendum, multomagis ad puniendū & retinendum. ff. de reg. iur. l. q̄ actione hēt. ff. de superfi. l. j. § ait prætor. vnde vr̄ q̄ possit ipsum punire, ne maleficiū remaneat impunitum. ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. itē vr̄ q̄ illi captores nō sunt puniendi, q̄a fecerunt lege permittente, vñ pœnā non mereнт̄. C. de adul. l. Gracchus. alias essent decepti legis autoritate, quod esse nō debet. l. j. C. de his qui ven. æta. impe. & ad hoc ff. de adult. l. j. C. de plag. l. plagijs. itē multa fieri nō debent, q̄ facta tñ tenent. ff. qñ appel. sit. l. j. §. biduū. itē quia per cōdemnationē de ipso factā, & per banū, forū iam sortitus erat dicti iudicis, q̄ eū cōdemnauit, vt ff. de iudi. l. consensisse. & l. si quis postea. vnde ab ipso iudice est puniendus, licet alibi aufugisset, vt C. de episco. & cle. l. officialis. & de fals. l. si q̄s

decurio.in fi. Preterea iudex nõ fecit ipsum capi, sed in suã fortiã fuit deductus, vñ ipsum relaxare nõ debet, ne maleficiũ sit impunitũ &c. itẽ iura volunt & cõcedunt, qđ malefactores puniant seu capiantur & ducantur in fortiã cõis. C. de his qui latr. occul. l. j. & ij. de mathe. l. fi. vnde dr̃ legitime captus, & sic in pœnã nõ incidit, qui capit, qa facit l. pmittẽre &c. itẽ qa nõ refert qualitercunq; venerit ĩ fortiã cõis &c. arg. ff. de aqua quot. & æsti. l. j. §. quæsitum. item officialis debet attendere solicite ad capiendũ malefactores. & ad ipsos puniendũ. C. ad l. Iul. de vi pub. l. fi. ff. de offi. præ. l. iiij. & l. cõgruit. & l. illicitas. §. illicita. ibi, deprehensa coercere &c. multomagis si habet in sua potestate, dẽt punire ne maleficiũ sit impunitum &c. nec dẽt relaxari ad hoc vt hoies nõ prosiliãt ad mala cõmittenda. C. de pę. l. à pęna. alias bãnũ vel cõdẽnatio esset nulla, nã hoc modo nõ posset executioni mãdari, si de nullitate opponat. itẽ in eo statu in quo te ĩuenio &c. C. de ser. exp. l. moueor. & hoc verius puto.

79 † Sed pone, q quis fuit exbãnitus vel cõdẽnatus, post hoc ille comparuit ad se defendendũ, & fecit suã defensionẽ qđ facere põt, vt qa tp̃e citationis vel condemnationis erat infirmus, ita qđ sñia ei nõ præiudicauit propter infirmitatẽ, vel aliã cãm similẽ, vt ff. de re iud. l. quæsitũ. cũ si. & ita fuit absolutus publice, vel sñia annullata publice. Tñ bãnum nõ erat adhuc cancellatũ & scriptum in libro rebãnitorũ iste talis bãnitus fuit offensus, offendẽs accusatũ ab offenso vt puniat iste ad sui defensionẽ opponit excipiendo, & dicit q potuit impune offendi, tanq̃ exbãnitus, & inducit bãnum scriptũ nõ cãcellatũ de libro cõis. Accusans dicit, q fuit publice absolutus, vel sñia fuit publice annullata, vñ iste offendens debet cõdẽnari, nõ obstãt. q bannum inueniatur nõ cãcellatũ, quia euanuit per sñiam latã publice, quęrit quid iuris sit. Respõ.[6] & vr̃ q offendens sit absoluẽdus. quia cõstat q fuit exbãnitus, sic in excõicato dr̃, vt extra de elec. c. per venerabilẽ §. sunt. n. & de sen. excõ. c. proposuit. ad fi. vbi de hoc. itẽ archiuo public. stãdũ est, vbi ille reperit in bãno scriptus, vt ff. de iur. fis. l. in fraudẽ. §. quoties. vñ cũ iste offendẽs habeat credere q possit illũ exbãnitũ offendere postq̃ erat bãnum nõ cancellatũ, non vr̃ esse in casu cõdemnationis, sed absolutionis, cũ iusta rõne motus p formã statutorũ & bãni, offensam fecit in dictũ exbãnitũ, vt ff. de adul. l. pen. ff. de abig. l. j. §. fi. de lib. cã. l. cum igit. & §. gñaliter. C. de pla. l. plagij s. alias esset deceptus legis autoritate, qđ esse nõ debet. Ecõtra q sit in casu cõdemnationis, cũ cõstet q publice fuit absolutus per sñiam, quæ pro veritate accipit, vt ff. de re iudi. l. res iudicata. itẽ quia fuit publice pronunciatũ, vnde nõ dẽt offendens ignorare, vt ff. de insti. l. sed & si pupillus. §. pscribere. itẽ quia publice pmulgatũ est, nõ debet singulorũ aurib⁹ intimari. ext. de pę. c. j. §. vñ ista talia ignorare esset supina ignorantia, q̃ non excusat ff. de iur. & fac. igno. l. nec supina. itẽ qa per sñiam euanuit bannũ & cõdẽmnatio, & perinde debet haberi, ac si nõ fuisset lata. arg. ff. q satisda. cogan. l. j. §. j. itẽ quia nõ videt rem habere, qui extra eã repellit, & sic nõ videt bannitus q fuit absolutus ff. de reg. iur. l. rẽ habere. & l. nil tã naturale. itẽ ignorãtia delinquentis nõ excusat. ff. de iniu. l. cum qui. §. iniuria. debuit. n. inquirere diligenter, an adhuc esset in banno vel non. in argu. l. ad Maced. l. penult. de iniurijs. l. prætor. §. præterea. item nulli priuato licet aliquem offendere regulariter. l. nullus. C. de iudæ. nisi in casibus not. supra de personis quę sine pę. offen. poss. per totũ. item quia facit cõtra ius naturale, & q tibi nõ vis &c. itẽ cõtra ius diuinũ, vt nõ occides &c. quæ iura nõ licet ignorare &c. itẽ maleficium nõ debet esse impunitũ, vt ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. & hoc verius videt.

80 † Sed pone, ordinatũ est q nulla persona debeat ire post sonũ campanæ quæ pulsat in aurora dici, pœna. x. soli. Cõtingit q cãpanarius nõ pulsauit campanã hora solita, vel nullo modo pulsauit, aliquis fuit inuentus ire post horã solitã pulsandi cãpanã, nũquid dẽt cõdẽnari. Rñ. sic vr̃, si fuit inuentus ante sonũ cãpanæ, quia ordinamentũ hoc dicit, quod est seruãdum, quãuis durũ. ff. qui & à quib. l. prospexit. ff. ad muni. l. cõstitutionibus. de leg. iij. l. nõ aliter. cũ si. Ecõtra q nõ, quia fuit defectus cãpanarij qui nõ pulsauit cãpanã hora debita, vel nõ pulsauit vllo modo, & sic ẽt nocere nõ debet, quia alteri per alterũ &c. ff. de reg. iur. l. nõ oportet alterum. itẽ quia sufficit, si seruãt hora debita vel solita, & facit illud quod commu-

communiter alij faciunt.argu.ff.de pigno. acti l.pignus.in fi.& l.vel vniuersorũ. co.ti. ibi,solebat &c.ad Maced.l.si quod dicitur. cum similibus.itẽ cõsuetudo excusat.C. de testa.l.testamenta.ff.mãdat.l.si qs negotia. §.fina.de admini.tutor.l.fine hærede.§.Lu
81 cius.cum si.& hoc vr̃ verius.† Sed q̃d ecõ tra,cãpanarius pulsauit cãpanã in matutinis dum deberet pulsare in aurora diei, vt dictũ est. Aliquis fuit inuentus post sonũ cãpanæ ante horã debitã & solitã,nunq̃d debeat cõdemnari. Respõ.nõ vr̃,q̃a fuit inuẽtus post sonũ cãpanæ, vnde iustam habuit causam eundi,cũ ordinamentum cõcedat, quòd post sonum ire possit, vt ff.ad muni. l.constitutionibus. itẽ quia dies à media nocte incipit &c.vt ff.de ferijs.l.more Romano.cum si.Ecõtra q̃ sic debeat cõdemnari, quia si sonuit ĩ matutinis,& ante horã debitã,& iste sciebat vel scire debebat,nõ est excusatus.ff.si cert.peta.l quod te.item quia sciebat,q̃ nõ erat opus quod certioraretur. vt ff.de actio.emp.l ij.itẽ quia ista fuit supina ignorantia credere,quod si sonauerit cãpanã in matutino,quod esset hora debita sonata, & supina ignorantia nõ excusat.ff. de iur.& fact.igno.l.nec supina. itẽ q̃a non debuit esse nimis credulus.ff.de eo per quẽ fact erit.l.j.§.dolũ.itẽ quia prætextu liciti, nõ debet fieri licitũ.ff.de offic.præsid.l.illicitas.§.illicita & ff.ne quid.C. de sacrosan. eccle.l.sub prætextu.ff.de extraordi. cogn.
82 l.j.cũ simi.& hoc puto verius. † Sed nunquid poterit agere iste cõtra cãpanariũ ad dãnum suũ,qui decepit eũ in sonãdo cãpanam ante horã debitã? Respon.sic vr̃.arg. ff.de incen.ruin naufrag.l.ne pisca.Nã ipse fuit causa dãni istius, & q̃ causam dãni dat &c.ff.ad l.Aquil.l.qui occidit.§. in hoc. & in §.seq.& de seruo corru.l. j.§.fi. de sicc.l. nihil.Itẽ quia imperitia ipsius campanarij obesse nõ d̃et,vnde vr̃ teneri.ff.de reg. iur. l.imperitia.ff.loca.l.si quis dolũ §.cellsus. & §.si qs vitulos.Itẽ q̃a interest nostra ne fallamur.ff.si mẽsor fals.mod.dixer.l.j.ĩ prin. Itẽ quia fuit in culpa tali hora pulsando, vnde tenet̃.arg ff.mãd.l.si mãdauero.§. fi. Ecõtra quod nõ teneat̃, q̃a iste dicit se deceptũ, dicens cãpanã esse sonatã ante horã debitã,vnde nõ debet audiri contra formã ordinamenti.Nã qui scit nõ debet certiorari.ff.de actio.emp.l.j.in fi. Itẽ sibi imputet si ante horã debitã sciens iuit per terrã, & dãnum quod quis sua culpa sentit, sibi imputet.ff.de reg.iur.l.damnum. Itẽ non debuit esse nimis credulus.ff. de eo per quem factum erit.l.j. §.dolum. Item quia scienti non infertur dolus. C.de transact.l.cũ do-
83 nationis.cũ si.& hoc verius puto.†Sed pone ordinatũ est,quod si quis offenderit clericũ pœna dupli puniat̃,aliquis offendit clericum in habitu laicorum siue scholarium, & dum potestas procederet contra istum, iste excipiendo ad sui defensionem dicit,q̃ ipse clericus erat in habitu laicorum,& probauit, nunquid est audiendus in sua exceptione,ita vt nõ puniat̃ pœna dupli sed simplici.Respondeo sic videt̃, quia ignorantia excusat.ff.loca.l.si quis ignorãs. & videtur casus.ff.de iniu.l.item apud Labeonem. §. si quis. C.de episc.& cle.l.si qua per calumniam.cum si. Sed dic cõtra per l.eum qui. §.si mihi iniuriã.ff.de iniur.& ff.de neg.ge. l.si computaui.Sed primum dictum magis
d placet. †Sed pone quod quidã accusatus
84 vel inquisitus est de quodã maleficio. Iste ad sui defensionem negat:& excipiendo dicit videns,quod non probatur cõtra eum, quod ipse est purus, liber,& extra omnem dolum & culpã, & quod est insons à dicto maleficio,& quod prætermisit committere maleficiũ in tali loco, & quod nõ potuisset cõmittere dictum maleficiũ, quin tales qui erant ibi præsentes in tali loco, vidissent,& probat,& probare vult, quod homo solus & sine ipso vulnerauit &c.vel quid simile ad suã innocentiã & defensionem nunquid est audiendus.R̃ñdeo & dico quod sic. q̃a iudex h̃ẽt inquirere veritatẽ,vt C. de eden. l.is apud quẽ.de iudi.iudices. Itẽ defensiones factas &c. C.de hæreti.l.quoniã.de iure fisc.l.deferre.cũ si.Sed si testes dicant,quod ipse est purus,& liber, & extra oẽm culpã & quod est insons à dicto maleficio, & q̃d prætermisit cõmittere dictũ maleficiũ &c. interrogati de causa scientiæ, respõderunt & dicunt se scire ex eo, quod cõtinue & sẽper fuerunt penes eum in tali loco, & viderunt eum continue, quod non potuisset se mouere vel delinquere, quid ipse vidisset. An tale testimonium sit sufficiẽs probatio, quia si multi sunt in domo vel loco, & conuersantur simul,& alius,qui non est in culpa accusatur,vel contra eum inquiritur, cũ

non possit aliter suã innocentiã purgare, cũ esset in loco tũc cõmissi delicti, nisi per formam prædictã, quia talis præsumptio, defensio, probatio admittitur cũ pœna suos debeat tenere autores, & nõ alios &c. vñ cum aliter nõ possit fieri, est admittẽda. argu ext. de testi. c. veniens. in fi. & c. dilectæ. Itẽ, quia negatiua hoc modo probari põt, vt ff. de pact. l. iurisgẽtiũ. §. quod fere. C. de probati. l. cũ precibus. extra fide instr. c. cũ Ioan. dummodo probetur per maiorẽ numerũ testium, quã probatũ sit contra eum,
e vel per tot dũmodo sint fide digniores.[e] argu. C. de bonorũ poss. ſm tabu. l. fi. Nã maior numerus præfertur minori, & maiores præferuntur aliis argu. ff. de iudi. l. per minorẽ. ff. de testib. l. ob carmen. §. si testes. extra de testi. c. in nostra. & supra de testi. ver. fi. Vel posito quod ista esset negatiua probatio, tñ est talis quod habet in se multiplicem ad firmitatẽ vel æquipolentẽ, & talis quod põt probari. arg. C. de codicil. l. nõ codicillos. in auth. de hære. & falci. §. si vero. & per iusiuran. &c. vbi de hoc no. & arg. ff. de inoffi. testamen. l. libellorum. ibi, nisi fedẽs &c. ff. de pact. l. circa. §. fi. Itẽ qđ illa negatiua habet adiectionem loci, vnde põt probari. C. de contrahen. & cõmit. stipul. l. optima. in fi. & hoc verius vr. itẽ hoc probato dẽt absolui, cũ legitimã fecerit defensionẽ, & suã innocentiã ostẽderit, vt C. de accu. l. neganda. ad fi. l. i. C. de adul. l. serui. ff. quæsti. l. i. §. si quis vltro. ibi, de innocentia
85 &c. cũ si. † Sed pone, quod per formã statutorũ possum offendere exbãnitũ cõis sine pœna, aliquis offendit exbãnitũ, ꝓceditur cõtra eũ ipse excipiendo dicit illum esse exbãnitũ, & sic potuisse offendi impune, & ꝙ nõ põt, nec debet de iure procedi cõtra ipsum ꝑ bannũ, q̃ritur an talis exceptio bãni sit admittẽda, quin qõ vlterius procedat & an impediat processum? Rñ. dicunt quidã ꝙ nõ quia certæ sunt exceptiones, quæ impediunt processum & lit. conte. sicut exceptiones rei iudic. transactio & simi. vt ff. de cõdi. indeb. l. elegãter. §. si qs. vbi de hoc extra de lit. cõtest. c. excep. li. vi. inter quas ista nõ enumeratĩ, vñ nõ vr impedire processum. Sed alii dicũt cõtra. & qđ est admittẽda, & impedit processum, cũ habeat naturã dilatoriæ exceptionis, vt C. de pcu.l. ita demũ. de proba. l. exceptionem. de excep. l. penul. §. fin. & istæ exceptiones regulariter impediunt lit. cõtest. & quãtũcunq; possint dici anomalæ. ista exceptio bãni ad instar exceptio, cõicat, q̃ cũ sit anomala, põt opponi & ante lit. cõt. & post, & ante sñiam & post qñq;, vt extra de excep. c. exceptione excõicatio. & c. pia de excep li. vi. Itẽ qa ꝑ talẽ exceptionẽ imponitur finis toti processui & futuræ sñiæ siue cõdẽnationi, & talẽ exbãnitũ subiicit oĩbus pœnis exbãnitorum, vt ff. ad Turp. l. i. §. calũniatoribus, ar. ff. de cap. dimi. l. amissione. §. i. & hoc vr verius.
86 † Sed nunquid [f] põt procurator cõstitui ad talẽ exceptionẽ opponendã, & per ipsum opponi ꝙ potuit impune offendi? Rñ. sic vr per l. denũciasse. §. si procuratore. ff. de adulte. de man. vind. l. ẽt. C. e. l. neq;. ff. de proc. l. seruũ quoq;. §. publice. & de hoc not. supra de procu. plene de hac materia.

ADDITIONES.

a Quod sit puniendus. adde quod hoc idẽ tenet Bar. in l. in laqueũ. ff. de acquir. rer. domi. & in l. iii. §. transfugas. ff. ad l. Cor. de fal. per Albe. de Ros. in materia statutorum q. xlv. per do. Nellũ in tract. bannito. in ii. parte secundi temporis. q. xxix.

b Districtu. hanc q. vide tu per Nel. de sancto Gemi. in tract. banni. in ii. par. ii. temp. q. xxix.

c Adde de hac q. & dic vt p Bar. in l. pe. ff. de adul. & in l. genero. ff. de his qui notã. infa. late per do. Nel. plene declarantem in tract. bãnnito. in i. par. tertii temporis q. ii. & in q. seq. ponit quid de offendente bannitum non legitime concellatum de banno. & concludit quod non punitur. alleg. Bal. in c. i. hic fini. lex Corra. & Ray. in l. non solum. ff. de dona. inter vir. & vxo.

d Placet. Cogita tu super hoc. quia est distinguendum, quod aut talis offendens fuit in culpa, aut non si fuit in culpa: vt puta, quia publice tenebatur illum esse clericum, & punitur pœna dupli, ꝑ ea quæ dicit do. Nel. in tract. bannito. in ii. parte secundi temporis. q. xxvi.

e Vide digniores. adde tu et vide de hoc plene per Fely. in c. in nostra. col. ii. ver. preferuntur etiam testes. extra de test. vbi late ponit qñ credatur testibus deponẽtibus super negatiua, dicas tñ ꝙ si pro accusato sunt duo testes, licet non sint digniores testibus contra accusatum, tamen cæteris paribus præferuntur testes pro accusato. gl. est in c. si clerici. lxxxii. distin. quod alleg. Abb. in c. cum P. Manconella, de accus. & dicit Abb. in c. bonæ. el i. de elect. Card. in cõsi. xxvii. & ex illa gl. ẽt habes ꝙ in criminalibus plus creditur negantibus q̃ affirmantibus. & ad hoc illã ponderat Ro. in l. i. & in l. in illa. ff. de ver. ob. vide Fel. d. c. cũ P. Manconella.

f Sed nunquid. adde & vide Imo. in l. pe. §. ad crimen. ff. de pu. li. iud. col. xix. & plene per d. Mana. Soci. in repet. c. veniens. de accusa. & aliquid per Nell. in tracta. banni. in ii. parte secundi temporis. q. xiiii.

De indiciis. Rub. 46

SVMMARIVM.

1 *Indicium quid sit.*
2 *Præsumit cōtra te de maleficio, si malefactor q vulnerauit aliū est in domo tua te sciēte etc*
3 *Item si procurasti eum fugere, & non permisisti eum capi.*
4 *Item si fuisti cum malefactore, uel si inculparis & propter hoc absentas te.*
5 *Itē si ille est repertus uel uisus postea exire domum cum gladio euaginato, & ibi repertus est homo vulneratus.*
6 *Item quādo iactauit se fecisse tale maleficium, licet extra iudicium.*
7 *Item si ante minati sunt sibi adinuicem, uel uerba dixerunt sibi iniuriosa:*
8 *Item si suasit alicui ut iret per certam uiā ubi sciebat esse latrones uel eius inimicum, qui postea eum offendit.*
9 *Item si culpatus alias offendit istum, uel offensus fuit ab eo.*
10 *Item quia qui semel malus &c & præterita indicant futura.*
11 *Occisus reperitur in domo quadam, de qua uisus est à pluribus exire Titium cum gladio euaginato, an poterit Titius condemnari.*
12 *Violentum iudiciū est qn̄ aliquis est uisus exire de domo habentem unum tantum aditum cum gladio sanguinolento stupefactus &c.*
13 *Item capitalis inimicitia, quòd uisus fuerit exire de tali loco cum gladio euaginato & sanguinolento &c.*
14 *Item iactantia quòd fecerat eum occidi &c.*
15 *Item si accusatus de adulterio dicat se consanguineo excusando, postea contrahat cū illa.*
16 *Item quando aliquis transegit super crimine.*
17 *Violenta talia indicia uel similia una cum fama, an sufficiant ad condemnandum & an ad tormenta.*
18 *Indicia uiolenta cum uno teste de uisu, an sufficiant ad condemnationem.*

IDEAMVS de indicijs, dicit
1 † aūt indiciū a signū & demon
a stratio alicuius maleficij cōmissi, vt ff. de præscri. verb. l. solent
a institu. de publi. iudi. §. fi. † Et no. q multis modis p̄sumit, & multis de causis cōtra aliquē q fuerit culpabilis de maleficio. Vno modo si aliquis vulnerat vel occidit aliū, & homicida est in domo tua te sciēte, cū nullā affinitatē, vel amicitiā ante maleficiū haberes, & ipsum defendis, p̄sumit. n. contra te, q fueris cōscius maleficij, maxime si vul
b neratus erat inimicus b tuus. arg. C. de his q latrones occult. l. j. ff. de recepta. l. j. & ff.
3 de incē. rui. nauf. l. ij. §. non tm̄. † Alio modo, si pcurasti, q iste fugeret vel euaderet, vel nō permisisti eū capi, & ad potestatē duci. arg. ff. de cri. pec. l. j. §. ii. de eo p quē fact.
4 erit l. i. in prin. † Itē si fuisti cū illo, q cōmisit maleficiū, vel si tu es inculpatus de maleficio, & pp hoc tu fugis & te absentas. arg. C. de asse. l. cōsiliarios. Nā fuga inducit suspicionē, vt C. de oī agro deser. l. locorū. ff. de suspe. tuto. l. impuberibus. §. propterea.
5 † Itē si ille postea inuenit, vel visus fuit exire domū cū gladio euaginato, & ille reperit homo vulneratus. ar. ext. de p̄sump. c. iii. in auth. vt liceat matri & auiæ. §. is quoq;. col.
6 viii. † Itē qn̄ iactauit se & dixit, q fecit tale maleficiū, licet extra iudiciū dixerit. ar. C. de
7 secun. nup. l. q adulteriū. circa fi. † Itē si an̄ murmurati sūt, siue minati se adinuicē, vel verba dixerint sibi iniuriosa. ar. ff. d bo. dānat. l. cū rō. C. de iniur. l. si nō couicii. de ędili. edict. l. si tu. §. ei q. q in maleficijs volun
8 tas multū operat. ff. ad l. Cor. l. diuus. † itē si suasit alicui dolose, vt iret p certū locū, vbi sciebat esse latrones, vel inimicū eius, q postea eū offendit, vt ff. ad l. Aqui l. q occidit. §. pe. ff. de sicca. l. iii. §. alio. ff. vi bo. rap. l. pe.
9 §. si cū. & l. sed & si qs. † Itē si culpatus alias offendit istū, vel offensus fuit. argu. C. de vi
10 pub. l. seruos. ibi, qbus &c. † itē qa ille q semel malus est, p̄sumit semper malus. ff. de accu. l. si cui. §. ijsdē. Nā pterita indicāt futura. ff. de re mil. l. nō oīs. §. à Barbatis. & l. seruorū. Sunt & alia plura indicia, q de facto pnt occurrere & accider, q bonus iudex habet cōiecturare, de qbus nō posset tradi ple
11 na doctrina. † Sed qd, qdā vulneratus fuit vel occisus, & hoc qs fecerit, n̄ plene cōstat. dr̄ tn̄, q Titius cōmisit dictū homicidiū, & pbat cōtra eū p testes, q viderunt eū exire
c de domo, vel vinea cū gladio euaginato, c & postea inuentus fuit homo vulneratus vel occisus, mō q̄rit, an hæc sufficiāt ad hoc vt possit cōdēnari. Rn̄. & vr̄ q sic, cū talia indicia sint veritati pxima arg. C. de pba. l. fi. itē licet qa singula p se nō sufficiunt, tn̄ oīa simul iuncta plenā pbationē facere vident. argu. ff. de app. l. si qs separatim. §. j. de excu. tu. l. ii. §. hoc ampli. iuxta illud. Et quę

non prosunt singula, multa iuuāt. facit ff. de re mili. l. desertorē. §. is q. & in auth. vt lic. matri & aui. §. illud. col. viij. Ecõtra vr̃ ꝙ nõ qa in casibus criminalibus debēt esse ꝓbationes luce meridiana clariores. C. de ꝓba. l. pen. de pœ. l. q sniam. de accu. l. singuli. cū fi. Itē fit indiciū ꝑ vnum testē, q deponit de visu. C. ad l. Iul. maiest. l. si qs. ſm Accur. & etiā fit semiplena ꝓbatio, vt ff. de dot. ple. l. Theopõpus, qa duo p'ene ꝓbāt. ff. de test. l. vbi ergo vnus semiplene, vt no. ff. de iureiu. l. admonēdi. Sed bene poterit talis iudex ꝑ talia indicia ad tormēta ꝓcedere. C. đ qõ. l. milites. & facere istū delinquētē cõfiteri, & postea ipsum cõdēnare ſm qualitatē de
12 licti. Sūt & alia indicia violēta & magna.[b]
b Primū qn̄ aliquis exit de domo q̄ nõ hēt nisi vnū aditū cū cultello sanguinolēto stupefactus, tepidus, & illic inuenit homo mortuus, vel vulneratus de recēti indiciū ē magnū, & tāta præsumptio siue ꝓbatio est cõtra istū talē exeuntē, ꝙ in casu illo ſm plures doct. põt puniri, dūmodo cõstet hoc per plures testes, cū sit etiā fama. ff. de test. l. vbi extra de præsum. c. illud. & de ꝓba. l. fi. Pal-
c liditas[c] enim indicat de maleficio cõmisso. arg. ff. de qõ. l. de minore. §. fi. Gladius sanguinolētus indicat de facinore perpetrato. Nā ex qualitate facti, capit cõiectura. ff. de do. inter vir. & vxo. l. vtrū. qđ verum puto.
13 † itē aliud indiciū violentū est. Pone ꝙ aliquis est occisus ĩ vinea, vel in cāpo, de quo maleficio inculpat. Mar. probat cõtra eū, ꝙ est capitalis inimicus occisi. Itē ꝙ fuit visus euaginare gladiū. itē ꝙ fuit visus solus exire de dicto loco, cū gladio euaginato sāguinolēto. itē qa publica fama est cõtra ipsum
14 quod cõmisit dictum maleficiū. † Itē aliud indiciū inculpat Titius ꝙ fecit occidi A. ꝓbatur cõtra eū ꝙ erat capitalis inimicus dicti A. itē probat contra eū ꝙ Titius erat ꝑ pe illum locū, vbi factū fuit dictum maleficiū. itē probat, ꝙ ipse receptauit dictū malefactorē in domo cõmisso dicto maleficio. itē quia dictus malefactor erat domesticus dicti Titii. itē probat, ꝙ ille Titius minatus fuit A. prædicto, & dixit, qđ ipsum faceret occidi, vel offendi, vel se iactauit, ꝙ fecit di
15 ctum maleficiū. † Itē est aliud indiciū. Quidam accusatus fuit de adulterio, ille se excusauit sub ꝑtextu consanguinitatis, & postea cõtraxit m̃rimonium cū ea, indicium & præsumptio est magna cõtra eum. C de
16 adul. l. qui. & ex hoc põt puniri. † Item est aliud indicium etiā in eo, q transegit super crimine, qui dicitur confiteri de ipso. ff. de iure fis l. causas. & l. eius. ff. de his qui notā.
17 infa. l. furti. §. pactus. † Sed nunquid per talia indicia violēnta vel similia, cū fama, poterit qs puniri & cõdemnari R n̄. sic, si rector habet arbitriū super maleficiis, tūc dicunt quidā doct. ꝙ possunt cõdemnari, qa talia indica cū fama bene sufficiunt. C. de proba l. fi cū fi. & qa arbitriū dēt aliqd operari, vt d. l. si qn̄. de leg. i. cū fi. Sed si non hēt arbitriū, tunc dicunt quidam, ꝙ etiā põt cõdemnari, nisi tantū in cõtrarium probetur, ꝙ deroget dictis indiciis, vt supra dictū est, & plura inducunt, vt C. de ꝓba. l. fi. C. qn̄ appel. nõ recip. l. obseruare cum fi. Alii contra, nisi adsit alia probatio, quia ex præsumptionibus, vel solis indiciis nemo est damnādus. ff. de pœ. l. absentē. C. de pœ. l. qui sententiā de accu. l. singuli. cum fi. & multi doct. hoc probāt, & in hoc concordant. Sed tn̄ per talia indicia bene põt iudex procede
18 re ad tormentum, vt dictum est. † Sed si habetur dictū vnius testis de veritate, qui viderit maleficiū cõmitti, & per alios testes constaret de talibus indiciis & etiam de fama, tunc dicunt quidam posse ad condemnationem procedi per iura prædicta. C. de ꝓba. l. fin. cum simi. ad hoc, ne maleficium sit impunitum vt ff. ad legem Aquiliam. l. ita vulneratus. quod verum puto.

ADDITIONES.

a ¶ Indicium. Vide hac diffinitione vltra ea, quæ ponit Ange. Aret. in tracta. malefic. in versi. famæ publica versi. nunc videamus per Moder. in tracta. de indi. & tortu.

* Et latissime per do. Gandin. in tractatu malefic. in rubri. de præsumptio. & indiciis indubitatis, quibus plerūq; ꝓcedit ad tormēta &c. Hie. Chu.

b Inimicus. adde tu & intellige; si erat inimicus capitalis, vel cum eo habere litem maioris partis bonorum. ita Bar. in l. iij. §. fi. ff. de adoptionibus.

c Euaginato. adde de hoc an quis possit condemnari ad mortem. in c. afferte. per Fely. late col. iij. & seq. de præsumpt. & adde Alex. in consi. xiiii. col. j. in iij. volu. & in dictis locis de aliis indiciis indubitatis. & in dicto tracta. de indi. & Ioan. de Imol. in l. fin. col. vj. ff. de hære. insti.

* d Vide late do. Gand. in tracta. malefi. in rub. de præsum. indu. & vide supra in apost. super verbo, indicium. Hiero. Cucha.

e Palliditas, Adde illud Ouid. O quam difficile est crimen non prodere vultu,

De rumore. Rub. 47

SVMMARIVM.

1 *Rumor quid sit.*

1 ESt autē † rumor [a] particularis
a clamor ex incerta authoritate & sola præsumptione ꝓueniēs, vt extra de eo qui cog. consan. vxo. suæ. c. super eo. de elec. c. cum causam. & hoc minus probat quàm fama. Nā fama est cōis viciniæ clamato vt dixi. Rumor vero est, cum pauci clamāt, & dicunt aliquid publice vt dixi, & probatur extra de regula c. veniens. circa princ.

ADDITIO.

a ¶Rumor. Adde Specula. in titu. de noto. §. quidem. versi. nunc de rumore. & Ioan. de Imol. in l. fina. col. i. ff. de hęred. institu.

* Et per Gand. in tract. malefi. in rub. de rumore occulto & manifesto &c. Hie. Chuca.

De præsumptionibus. Rub. 48

SVMMARIVM.

1 *Præsumptio quid sit.*

2 *Præsumptio insurgit ex persona ex loco, ex tempore, ex taciturnitate ex negligentia, ex familiaritate, ex obscuritate, ex qualitate viri, ex dilatione, ex frequentia, ex ætate.*

3 *Præsumptio temeraria quæ sit.*

4 *Præsumptio probabilis quæ sit, & an inducat purgationem & probationem in contrariū admittat, & an ad sententiandum moneatur iudex per hanc.*

5 *Iudex per istam præsumptionem cum uno teste de ueritate uel simili præsumptione quid faciet in ciuilibus, & quid in criminalibus.*

6 *Præsumptio uioléta ex quibus insurgat per multa exempla.*

7 *Præsumptio necessaria quæ sit, & an admittat probationem in contrarium, & ad quid inducat iudicem.*

8 *Præsumptio iuris & de iure quæ sit, & an admittat probationem in contrarium.*

9 *Præsumptio iuris tantum quæ sit, & an admittat probationem in contrarium.*

10 *Præsumptio temporis præcedentis quæ sit, et an recipiat probationem in contrarium.*

11 *Præsumptio hominis quæ sit, & an cōtra istam recipiatur probatio.*

12 *Præsumptio facti ꝓcedētis circa uētura q̄ sit.*

13 *Præsumptio facti subsequentis quæ sit.*

14 *Præsumptio de iure tantum quæ sit, & an probatio in contrarium recipiatur.*

SEQVITVR videre de præsumptionibus. † Præsumptio est argumentum ad credendum aliquod factum esse, surgens ex præsumptionibus alterius, videlicet cum adiacētia personarū, vt extra eo. c. literis. Vel ꝑsumptio est alicuius facti dubii, aliqñ plena aliqñ se
2 miplena ꝓbatio. † Ista. n. præsumptio insurgit ex multis causis. s. ex persona, vt extra eo. c. fi. quia quilibet præsumit idoneus, nisi contrarium probet, quilibet præsumit bonus & c. vt C. de inof. testa. l. omnino. itē ex loco insurgit præsumptio, vnde si quis inuētus est in lecto nudus cum nuda, aliqua ꝑsumit fornicatio, vt extra eo. c. tertio loco. Itē ex tp̄e insurgit præsumptio. Nā si mulier cohabitauit cū viro per annum & vltra & postea velit ꝓbare, quod violēter contraxit, non audit propter lapsum tp̄ris, q̄a præsumptio est contra eā, ꝙ ipsa contraxerat vt extra de spon. c. ad id q̄d per tuas. itē ex taciturnitate inducit præsumptio contra officialē fugientē. C. de assess. l. cōsiliarios. itē ex negligentia, Nā officialis de negligentia tenetur. C. de offi præfect. præto. l. si quos & qui olim fuit negligens, præsumit negligens in futurū extra eo. c. scribā. itē ex familiaritate. Nā qui familiaritatē habet cū inimico ꝑsumitur meus inimicus. extra de appel. c. repellat. Itē ex obscuritate, vnde si iudex fert sniam de nocte, præsumit nō rite lata. extra de offi. dele. c. cōsuluit. item ex qualitate viri extra de præben. c. nisi essent. item ex quantitate. extra de reb. eccle. non alie. c. cōsensus. & de simo. c. pares. Itē ex dilatione præsumptio inducitur qñ cōfertur beneficium coniuncto, nō idoneo. extra de præben. c. grauē. Item ex frequentatione. Nam si clericus frequētat monasteriū fœminarum sine rōnabili causa præsumitur malum facere, vt extra de vit. & honesta. cle. c. monasteria. itā ex ætate. Nā qui bonus fuit
a in iuuentute sua, præsumit bonus [a] in sene
3 ctute sua extra eo. c. cum in iuuētute. † Et no. quod præsumptionū alia est temeraria, alia probabilis, alia violēta, alia necessaria. Temeraria pręsumptio est illa, quę insurgit à malis hominibus, & à maliuolis, & ex cau-

sis vilibus, vtputa, quia viderũt aliquem senem loqui cũ aliqua muliere, statim præsumunt malũ, & dicũt de ea &c. cũ dubia sẽper in meliorẽ statũ, siue partẽ debeãt interpretari. extra de re iud. c. ii. xi. q. iii. c. absit. & ista talis p̃sumptio nõ est valida, nec à iure admittit, nec dẽt mouere animũ iudicãtis. ext. simo. c. licet Hely. vj. q. i. c. oues. cũ si.

4 †Probabilis p̃sumptio est seu dr̃, p̃sumptio iudicis, q̃ insurgit ex multis causis & suspicionibus. vt supra notaui, & dixi de indiciis fama super his p̃cedẽte à bonis & nõ à maleuolis, vt c. qualiter & qñ. el ii. & ista inducit purgationẽ. extra de purg. cano. c. si qs dẽt. & cõtra istã admittitur ꝓbatio in cõtrariũ, vt vij. q. i. in p̃sẽntiũ. extra de ieiun. sup hoc. Sed per istã talẽ p̃sumptionẽ nõ mouetur iudex ad sentenciãdũ, nisi ille deficeret in purgatione, vt dict. s iuribus. & extra de coha. cle. & muli. c. tua. Saluo qđ in notoriis nõ inducitur purgatio, nec ẽt admittitur, vt extra đ purg. can. c. pe. §. his igit. Sed iudex ꝓcedit ad cõdemnationẽ, vt dixi supra de notorio.

5 †No. tñ ꝙ licet iudex nõ debeat ꝓcedere ad cõdemnationẽ per istã talẽ p̃sumptionẽ, q̄a nõ plene probat, tñ si talis p̃sumptio interueniat cũ vno teste de veritate, vel cũ alia simili p̃sumptione, tũc ẽm Tãcredũ plene ꝓbat. extra de probat. cap. illud. C. ne de statu defunc. l. ij. vel saltẽ mouet iudicẽ ad tormentũ faciendũ in criminalibus. In ciuilibus vero ad deferẽdũ iusiurãdũ inducẽti talẽ p̃sumptionẽ, & ipso iurante dẽt pro ipso sñia ferri. C. de iureiu. l. in bonę fidei. C. vñ vi. l. si qñ. ff. de iureiur. l. admonẽdi extra de pręsump. c. illud. & c. sicut. de cõsuet. cũ si.

6 †Violẽta aũt præsumptio insurgit ex visibili ꝓbatione, & ista appellatur præsumptio iuris, qñ ius præsumit ita esse, vñ si instrm̃ debiti reperit cancellatum, ius p̃sumit debitorẽ liberatũ. ff. de ꝓba. l. chirographũ. ff. de pact. l. postq̃. & l. Labeo. cũ si. Itẽ ius præsumit. ꝙ quis non renuat personatũ & postea cõsequat vicariatum. extra eo. c. q̄a verisimile. Itẽ p̃sumit ius, ꝙ qs nõ trãseat de maiori dignitate ad dignitatẽ minorẽ, vt extra de cleri. nõ resi. c. i. Itẽ ius præsumit, ꝙ vir cognouerit vxorẽ quandiu cohabitauerit cũ ea. xxiiii. q. c. nec aliquo. Itẽ si qs inuẽtus fuerit solus cũ aliqua, vt nudus cũ nuda, vel per siluas & nemora vagãtes, vel adinuicẽ solus cũ sola in locis secretis pręsumitur fornicatio inter ipsos, vt supra no. & extra eo. c. literas. & c. tertio loco. Itẽ in accusato de leui crimine in pęnã relegationis, vel infra legitime citato & fugiente, vt supra dixi, nã ille talis põt cõdẽnari, q̄a præsumit cõtra eũ, ꝑ talẽ fugã. ff. de pœ. l. absentẽ. §. aduersus. ff. de bo. libert. l. libertinũ. C. vt oẽs tã ciuiles q̃ criminales. l. & cũ si. Item si qs denũciauerit quẽ habet tãq̃ suspectũ, ne cũ vxore loquatur, & illa cũ ipso loquat, p̃sumit cõtra eũ. de adult. auth. si qs ei. itẽ si qs accusatur de adulterio cõmisso cũ aliqua, ipse se defendit sub spe ꝓmissionis, & postea cũ alia cõtraxit matrimoniũ vr̃ cõfiteri de crimine, đ quo fuerat ante accusatus, & est p̃sumptio vera cõtra ipsum, vt C. đ adul. l. si qs adul. Itẽ si qs inuẽtus fuerit solus exire đ domo cũ gladio sanguinolento tepidus & stupefactus, & homines currunt & inueniunt illic hominẽ mortuũ siue vulneratũ, p̃sumptio est vera cõtra istũ, ꝙ ipse fecerit, & idẽ in similibus dicẽdũ est. Itẽ talis p̃sumptio mouet iudicẽ ad ꝓnunciãdũ & sententiãdũ, nisi doceatur cõtrariũ, vt in præmissis iuribus patet, & extra e. c. literas. Alii dicunt, ꝙ prædicta vera sunt in leuioribus delictis, sed in aliis grauioribus, nunq̃ præsumptiue põt aliqs cõdẽnari, vt in illis in q̄bus imponitur

b pœna mortis b vel vltra relegationẽ, vt ff. de pœ. l. absentẽ. q̄a in talibus probationes dẽnt eẽ meridiana luce clariores. C. de ꝓba. l. fi. C. de pœ. l. qui sñiam. cũ si.

7 †Necessaria p̃sumptio dr̃ illa q̃ appellatur iuris & đ iure, & hæc inducit p̃sumptionẽ tantam ꝙ nõ admittitur ꝓbatio in contrarium, & inducit iudicẽ ad sententiãdũ. verbi gratia, aliqs cõtraxit mr̃imoniũ ꝑ verba de futuro, & postea cognouit eã carnaliter, ius præsumit verũ matrimoniũ ĩtercessisse per cõsensum, vt extra de spons. c. is q̃ fidẽ. Itẽ in eo ꝙ cõtraxit matrimoniũ sub cõditione, & postea eã cognouit, præsumit ius purũ cõsensum interuenisse, vt extra de cõditio. appo. c. per tuas. Itẽ & in illa q̃ dicit se inuitã traditã viro suo, & consensit in carnalẽ copulã cũ eo. Nã postea nõ auditur, quia ius pręsumit verum consensum. extra de eo q̃ duxit in vxorẽ quã pol. ꝑ adul. c. significauit, & qui maio. acc. pos. c. insuper. vel si cohabitauit cũ viro per annũ & dimidiũ, quo non reclamauit, postea nõ audit ꝑ cõsensum

praesumptiuum

præſumptiuũ à iure, vt extra de ſpõſa.c. ad id quod & c. veniens. Itẽ & in ea q̃ dicit ſe inuitã intraſſe religionẽ, vt extra ne cle. vel mo.c.fi. Et idẽ in tutore cõficiente inuentarium. C. arbi.tut.l.fi. Et in Velleiano ſenatuſconſul.& ẽt in Maced.ſenatuſcon. C.ad Velleia.l.antiquę.& C.ad Maced.l.fi. Aliqñ admittitur ꝓbatio ĩ cõtrariũ, & ad iſtas præſumptiones, faciunt ea, q̃ notãtur ſupra in tit. de fama & de indiciis. & de iſta pſum ptione no. Goff. in ſum. de eodẽ. Sed alii aliter dicunt & deſcribũt ſic. Præſumptio alia eſt iuris & de iure & alia iuris tm̃, alia naturę, alia tpis prẹcedẽtis & ſubſequẽtis. † Prę

8 ſumptio iuris & de iure eſt, cũ lex fingit ꝓ vero, qđ falſum, vt in l. Cor. q̃ fingit hominẽ mortuũ tpe captiuitatis. C. de capti.& poſtli.reuer.l.i. cũ aliter poſtlimiũ quod fingit reuerſum captũ ſemꝑ in ciuitate fuiſſe poſt rediit, vt ff. de cap.& poſtli.reuer.l.neu ter. inſti.q.mod.ius pat.pote.ſol.§. ab hoſtibus. Et ſi qñ captus erat fecit teſtamẽtum ĩ captiuitate, & deceſsit, ſuccedit ei hæres inſtitutus in tali teſtamẽto ac ſi nunq̃ fuiſſet captus. ff. de teſta.l.lege Cor. Idẽ in muliere q̃ prẹſumitur ſtipulatã dotẽ, licet nõ fuerit. C. de rei vxo.actio.l.i.§.accidit. Idẽ ĩ tutore, q̃ fuit cõfeſſus ĩ inuentario ſe talia bona inueniſſe in hæreditate ſui pupilli. C. arbi.tute.l.fi. Idẽ & in filiofa.& muliere, q̃ cõfeſſa eſt aliquid inueniſſe per inuẽtariũ. C. ad Vell.l.antiquæ. C. ad Mace.l.fi. cũ ſi. Et in iſto nõ admittit ꝓbatio in cõtrariũ, vt in

9 dictis iuribus patet. † Alia eſt pſumptio iuris tm̃, cõtra quã admittit ꝓbatio in cõtrariũ, vt ĩ filiof. qui præſumittĩ poſsidere bona paterna, niſi cõtrariũ ꝓbetur. C. de ꝓba. l.ſiue poſsidetis. Idẽ & ĩ alio, q̃ donauit vnã rem, & alia fuit ſcripta in inſtro donationis ſed ꝓbat aliter fuiſſe, q̃ in inſtro cõtineatur C. de ꝓba.l.cũ precibus. C. plus valere qđ agit.l.i.& per totũ. Idẽ & in illo, q̃ dr̃ mecũ cõtraxiſſe in iſto loco, ſi probo ꝙ tpe cõtractũs erã alibi, debeo obtinere, vt C. de cõtrahen.& cõmit.ſtip.l.optimã. facit ad hoc. C. de fide inſtru.l.cõtractus. de do. cau. nõ nume.l.fin. Faciunt ad has prẹſumptiones oĩa iura q̃ præſumut oĩa ſolẽniter acta, niſi contrarium probetur. inſti. de fideiuſ. §. fi. ff. de verb.ob.l.ſciendum. cum ſi. Idẽ in Epiſcopo, qui præſumitur habere de bonis eccleſiæ quicquid habet. C. de epiſ. & cleri. auth.licentiam. extra de ſucce. ab inteſt.c. ij. vbi de hoc. Idẽ in muliere, quæ præſumitur habere de bonis mariti. ff. de don. inter vir.& vxo.l. Quintus Mutius. C e.l.ẽt. Itẽ in filiof. qui pſumit habere de bonis patris, C. de bo. q̃ libe.l.cũ oportet. §. vbi de hoc. Idẽ & in filio, qui præſumit deciſiſſe viua matre, q̃ in puerperio deciſit. C. de inoff.

10 teſtamen.l ſi mater. † Alia eſt præſumptio tpis præcedentis, vt in illo, qui fuit accuſatus de adul. ſed ratione cõſanguinitatis fuit abſolutus, & poſtea ipſe duxit in vxorẽ ipſam eandẽ, per hoc pſumitur adulterium cõmiſiſſe, & ſic debet puniri. C. de adul.l.ſi qui. nec admittitur probatio in cõtrarium. Idem, & in milite, qui aufugit ab hoſtibus. Nã ſi probauerit ſe fuiſſe captũ, reſtituendus erit ĩ ſuis bonis. Nã & modo præſumitur bonus. ff. đ re mi.l.nõ oĩs.§.à Barbaris. Idẽ eſt in illo, qui eſt aſſuetus calumniari. Nã & tũc prẹſumitur calumniari. ff. de ac-

11 cu.l.ſi cui.§ iiſdem. cum ſi. † Præſumptio hominis eſt, q̃ prẹſumitur contra aliquem ꝓp malã famã, vt ff. de qõ.l.de minore.& cõtra iſtũ bene admittitur ꝓbatio in cõtrariũ. extra de ſponſa.c.cũ in tua. quod metus cau l. q· eſt veriſimile. Præſumptio verę eſt, qñ exhæredo filium meũ. Nam contra me prẹſumitur, ꝙ iniuſte fecerim, niſi hęredes mei probẽt, ꝙ iuſte exhæredauerim eũ

12 C. de inof.teſta. auth. licet patri. † Alia eſt præſumptio facti præcedentis circa vẽtura vt eſt videre in illo, qui ſemel calumniatus eſt, quia præſumitur alias iterum calũniari.

13 ff. de accu.l.ſi is cui.§.iiſdem. † Alia eſt facti ſubſequentis circa prẹterita, vt in illo, q̃ eſt accuſatus đ adulterio, & ſub nomine cõſanguinitatis euaſit, & poſtea cũ ea cõtraxit matrimoniũ. C. de adul.l.ſi qs adulter.

14 † Alia de iure tm̃, vt ille, q̃ diu cohabitauit cũ vxore. Nã ius præſumit, ꝙ fuerit ab ipſo cognita. extra de ſponſa.c.ad id qđ. xxii. q.i.dixit dñs. cõtra hãc bene admittitur ꝓbatio in cõtrariũ. extra de prob.c. propoſuiſti. cũ ſi. & de hoc no. plenius extra de ſpõ. c.is qui fidẽ.& de his prẹſumptionibus no. ff. quod me.cau.l.nõ eſt veriſimile. C. de ꝓba.ſiue poſsidetis. Nã bonus & diſcretus iudex ex iſtis talibus pſumptionibus poterit multa colligere, & ſui animum informare ad recte pronunciãdũ & vidẽdũ & ꝓcedendũ, tã in cauſis criminalibus, q̃ in ciuilibus.

ADDI-

ADDITIONES.

a Bonus. Adde tex.in l.nõ omnis.§.a Barbaris.ff.de re mili.& ex pcedenti vita psumitur in pñti siue in bonũ,siue in malũ in eodẽ genere mali.l.sicut.ff.de accus.& in l.iij.§.sinautẽ.ff.de suspe.tuto.& dicit Bar in tract.præsumptionum.col.j.

b Mortis. Quando quis ex psumptionibus possit condẽnari ad mortẽ,per Alex.in consi.xv.col.iij.in j.vol.& Fely.in c.afferte.de præsumpt.

De quæstionibus & tormentis, & quæ personæ excusantur ab eis. Rub. 49

SVMMARIVM.

1 *Quæstio quid sit.*

2 *Quæ personæ possint torqueri.*

1 VIDENDVM est quid sit † q̃stio.[a] Quæstio autẽ est inquisitio, q̃ fit per torméta & corporis dolorẽ. Nuda igiẽ interrogatio vel leuis nõ pertinet ad hoc dictũ. ff. de iniu.l.itẽ apud Lebeo.§.q̃situ. †Quæ aũt [b] personæ possint torquæri? Rñ.ta liberi q̃ serui, & statuliberi, vt ff.co.l.edictum. ff.de pœnis.l.prægnantis.ff.e.l.ex libertis. & l.filiusfa.§.testes.ff.de fal.l sicut.& l. si qs.& d̃ re mili.l.proditores.C.eo.l. milites.vbi distincte loquiẽ quo ad crimina, & quo ad personas. Excipiuntur tñ in dignitate positi, q non torqueri debent. C.de infa.l.nullo, vbi de hoc C de assess.l.nullus, in fi.q̃ leges loquunẽ de qõnibus habẽdis. Et excipiuntur minores.xiii.annis. Nã illi etiã nõ debent torq̃ri, licet ferula possint cædi, vel terreri ad veritatẽ perhibẽdã, vt ff.eo.l.de minore & l.ex libero.§.de minore.& ff.ad Sil.l.i.§.impuberes. Itẽ excipiuntur homines decrepitæ ætatis, vt ff.eo.l.de minore.ad Sil.l.iiii.§.ignoscitur. Item decuriones & filii & eorum nepotes. C.eo.l.milites.& l. diuo Marco.l.decuriones ff.de decurio.l. fi. Fallit tñ in quibusdã criminibus, in quibus nec ætas, nec dignitas excusant glo.lest in l.inuiti.la ij.ff.de testa.vt in crimine læsæ maiesta. & prodictionis, & similib⁹ aliis; vt d.l.de minore.j.respõ.& l.libero.§.i.& ff.de fal.l.si quis & de re mili.l.d sertcrem.§.is qui & l.proditores. Item quando tractatur de fide instrumen.quæ qs ante decurionatum fecerit. C.de fal.l.si quis decurio. Nã excusatur decurio. Itẽ excusantur mulieres prægnantes, vt ff.de pœ.l.prægnantes.

ADDITIONES.

a Quæstio. De hac materia vide etiã late per Gandin.in tract.malefic.in rubr.de quæstio.& tormen. vbi de omnibus quæstionibus hic traditis per do. Vitalinum, & per Ang.in tract.malefi. in verbo, fama publica &c. Hiero.Chuca.

b Quæ autem. Vide omnia ista in tracta. Guido. de Suza, quem facit in hac materia quæstionum.

Qualiter sit fienda tortura. Rub. 50

SVMMARIVM.

1 *Tormenta qualiter habenda sint, & à quibus sit incipiendum.*

1 DICO † q tormenta nõ sunt in immensum habẽda, nec quanta postulat accusator, &c. vt ff. de quæst.l.de minore.§.tormẽta. Sed qa non põt tradi certa doctrina iudex debet considerare ætatẽ, fortitudinẽ, & debilitatem delinquentis, cũ qualitate criminis, & prout ei conuenire videbiẽ procedere poterit, vt ff.de re milita.l.iii § fi.ff.ad Silla.l.si quis in graui.in prin.& §.puberes. Itaq; inculpatũ innocentię vel supplicio eũ seruet incolumem. ff.de quæsti. l.quæstionis modum. Et habenda est quæstio hoc modo, quia si plures sunt torquendi à timidiori est incipiendum & à magis suspecto, vt ff.eo.l.i.§.i.& l.vnius. Itẽ si pater & filius sunt torquẽdi, incipiendũ est à filio in conspectu patris, vt pater timens de filio facilius confiteatur, qa de filio magis q̃ de seipso timet. ff.de quod met.cau.l.isti quidẽ.in stit.de noxali.§. sed veteres. Itme fœmina prius q̃ masculus dẽt torqueri, qa citius ipsa cõfiteẽ, cũ ipsa nõ sit tãtæ cõstãtiæ vt masculus. C de inoffic.test.l.filia.ff.de iur.fis.l. deferre, extra de verb.signi.c.forus.

De qbus causis quis possit torqueri. Rub. 51

SVMMARIVM.

1 *Torqueri an possit quis in ciuili & criminali causa.*

1 TORQVERI † quis põt in ciuili & criminali causa, vt veritas reperiaẽ, si aliter reperiri nõ potest, vt ff.e.l. Diuus.& l.ex libero.& C.e.l.in summa. §.torqueaẽ. sed non ex omni causa est torquẽdus, nec quælibet persona indifferenter, vt ff.eo.l.edictum.

Quæ

Quæ indicia debeant præcedere torturam. Rub. 52

SVMMARIVM.

1 *Indicia sufficientia debent præcedere torturam.*
2 *Indicia quæ & qualia debeant torturam præcedere.*
3 *Quæstionis absque formidine tormentorũ quis sit effectus.*
4 *Confessio in tormentis uel formidine tormentorum facta, an illi statur, & an debet naturæ conuenire, & debeat esse possibilis?*
5 *Tortus si confiteatur contra alium an stetur dicto suo, & an inculpati per talem præsumptionem poterunt torqueri.*
6 *Inculpato de delicto existente malæ famæ, an poterit torqueri in aliquo casu, qui non sit exceptuatus?*
7 *Accusato aliquo de furto legitimis indicijs præcedentibus, & torto, si confiteatur furtum, an possit iterum torqueri de alijs furtis de quibus non est accusatus?*
8 *Tortus aliquo præcedētibus indicijs de maleficio & nihil confiteatur, an poterit iterato torqueri sine alijs indicijs, & quid debet considerare iudex in quæstione adhibenda.*
9 *Reo adhuc non torto, si ipse dicat torqueatis, quid erit faciendum.*
10 *Iudice uolente aliquem torquere, si reus dicat antequam torqueatis me, detis mihi meas defensiones, quia reprobabo indicia contra me, quid erit faciendum?*
10 *Confessus crimen, si postea ante sententiam uelit reuocare confessionem dicens se errasse, an possit?*
12 *Tortus legitimis indicijs præcedentibus & confessus, si postea non perseueret, an prior confessio sibi præiudicet?*
13 *Tortus non præcedentibus legitimis indicijs, si confessus est & perseueret, an talis confessio & perseueratio sibi præiudicent, & quomodo tormentum fieri debeat.*

1 DICO quod † ante quæstionē habendā debēt pcedere indicia sufficiētia & verisimilia. Nã à tormentis nõ est incipiendũ, vt ff. eo. l.iii.j. respõ. Nã sine presumptionibus & indiciis nõ est quis torquēdus ff. e.l. vnius §.in ea.& l. maritus.& l.fi. C.de fal.l.sicut. Et est caute agēdum qa plerunq; in tormētis multi perire solēt, vt ff. de poe. l.aut dãna.§.j.& C. eo.l.
2 milites.& l.cũ cognitio. †Sed q̄ro q̄ & qualia indicia debēt pcedere? Rñ. vt no. supra de indic. Sed qa bene in omnibus casibus exprimi nõ pñt, iudex debet cõsiderare, si sint sufficiētia, vt dr. ff.đ testi l.iii ibi, tu magis scire potes &c. sicut etiã dr de mora, ꝙ omnino cõmittit iudicis arbitrio. ff. de iur. delib.l.j.§.ait ptor, facit.ff.de pę.l.hodie. Et debent esse indicia quasi vero proximiora. Nã indicia dicuntur quasi veritatis demõstratiua, & ,pbationũ adminicula. C.de ,pba.l.instrumenta.& l. fin. Sunt aũt indicia pars claræ ,pbationis, vt C. q. test. fa.pos.l. hac cõsultissima.§ deinde ibi, indicia &c.& insti.de pub. iudi.§.fi. Nã indiciũ ab indicãdo dr. ff.de adul.l.si adulterii. Itē iudex dēt q̄rere p quæ loca, & cũ qbus psonis cõuersat accusatus, vel inculpatus, qa mala conuersatio indiciũ indicat. ff.de administ. tut. l. si plures. §.assidue. ff.de ędili.edic. l. ediles.§.Pedius. vnde philosophus qualis quis est, tali delectatur cõuersatione. Itē ex locorũ cõuersatione colligit cõiectura, vt ff. de poe.l.aut facta.§.euenit.C.si manci. ita fue. alie.l.fin. Itē dēt inquirere, si erat inimicus offensi, qa facilius trahitur cõiectura, & psumptio, cũ inimicus malũ facere de inimico psumatur, vt ff.de his qb.vt indi.l.si inimicitiæ.& ff.de adi.leg.l.iii.§.fi. de his.qb. vt indi.l.j.§.pterea.& §.seq.cũ si. Itē dēt inquire cuius vitæ & cuius famæ sit accusatus. Nã mala de eo opi. multũ aggrauat, vt ff.eo.l. de minore.§. tormēta.& facit.ff. de re milita.l.desertorē.§.is qui ad hostē. & l. nõ oĩs.§. à Barbaris, Itē si fuit aliquo tempore minatus, ꝙ eũ offenderet? Nã erit indiciũ ꝙ ore protulit facto adimpleuerit, cũ ex dictis hoium facta pensemus. C. si quis Impe.male.l.j ff.de sup.leg.l.Labeo. Itē cõsiderandũ est, an sit talis psona, q̄ cõsueuit facere, quæ ore suo dicebat. ff.ad l.Iul.maiesta.l.famosi & an potuit facere &c. & an q. similia fecerit. Item si fuit in fuga, & se repræsentare recuset, vt in auth. de exiben. reis.§.si vero.col.v.de assesso. l. cõsiliarios. itē dēt iudex recipere testes morãtes in loco delicti, & de fama, & de voce hominum dicti l. ci. nam ista adiuuant ex pdictis offi. iudi. vt possit facilius ad tormēta ,pcedere, vt ff.de flumi.l.j.§. flumen. Et ex prædictis & etiam

& etiam aliis multis pōt iudex inquirere et formare cōſcientiā ſuā, vt poſsit procedere ad tormenta. † Sed q̄ro quis ſit quæſtionis effectus abſq; formidine tormentorū? Rn̄. quod ſi quis vltro & ſine tormētis cōfiteat̄ ſecundū quoſdā non pōt dānari, niſi perſe ſeueret & ſæpe interroget̄ p diuerſos dies, ſi velit perſeuerare, vel nō, & rō ſecundum eos, q͞a cōfeſsio, in criminali cā non ſtatim præiudicat, nec facit aliquā ꝓbationē, & ſic intelligit̄. ff. de q. l. j. §. Diuus. ibi, nec ſtatim haberi &c. & §. ſi q̄ s vltro. ſed in ciuilib. nō eſt perſeuerantiæ locus, nec opus, & eſt ratio diuerſitatis, quia in criminalibus ſolennius eſt ꝓceden. vt C. de fal. l. vnica. & C. de prob. l. ſciant. & de pœ. l. q̄ ſn̄iam. Et q͞a ēt criminalia iudicia nō habent ſimilitudinē cū ciuilibus, vt inſti. de pub. iudi. in princip. Tu dic a contra ſecūdū Azo. & hæc eſt cōis opi. q̄d ſi quis confiteatur ſpōte ſtatim eſt carcerādus, & ſine alia p̄ſumptione dānandus, vt C. de cuſt. reo. l. fi. C. de pœ. l. cū res. ff. de cuſt. reo. l. cōfeſſ. nec obſt. §. Diuus. & §. ſi quis vltro. quia ibi loquitur de cōfeſſionibus factis in tormētis. & ſic pōt intelligi. C. de cuſt. re. ſ̄m verū intellectū. Sed tutius puto, ſi iudex faciat eū perſeuerare in cōfeſsione ſua, vt no. ff. de cuſt. reo l. j. † Sed ſi cōfiteatur in tormētis vel formidine tormentorū, tunc non ſtat̄ dicto eius, nec dēt haberi ꝓ cōfeſſo, niſi poſtea ſpōte perſeueret, vt ff. eo. l. j. §. Diuus. & C. quo. appel. nō recip. l. ii. ff. eo. l. j. §. qm̄. eſt & rō, q͞a q̄ſtio eſt res fragra & periculoſa &c. & tunc hēt locū. C. de cuſ. & exhi. reo. l. ii. vt iudex facit criminoſum ad ſe venire, & q̄rat ſi velit in ſua cōfeſsione ꝑſeuerare vel nō, vel reuocare; & ſi ꝑſeuerauerit, cōfeſsio b tenet alias nō vt d. §. ſi q̄s vltro. & C. quo. app. nō reci. l. ii. & hæc oīa dēs facere ſcribi in actis alias ei nō credit̄, vt in c. qm̄ cōtra falsā. extra de ꝓba. itē dēt cōfeſsio cōuenire naturæ, alias nō credit̄. ff. de inter. act. l. cōfeſsionibus. §. j. itē dēt eſſe poſsibilis, alias ſi eſſet impoſsibilis nō nocet, arg. ff. q̄ ſen. ſine ap. reſcin. l. fi. de reg. iu. l. impoſsibiliū. † Sed q̄d de caſu occurrēti, quotidie, aliq̄s tortus eſt & cōfitet̄ contra aliū, nunquid ſtatur dicto ſuo, dic aut c torquetur ſimpliciter in alios, & nō in ſe, & tunc ſtatur eius dicto cū aliis indic. vt C. de aſſeſ. l. nullus. in fi. ff. eo. l. edictū. & l. j. §. q̄ quæſtionē. ibi, efficaciſsimas &c. vt Tullius dicit. Nā tormētis verberibuſq; fatigati, q̄ dicunt ipſa veritas v̄r dicere, ſaluo ſi dixerit de inimico, q͞a tūc nō eſt facile credendū, ſed nec oīno eſt fides adhibēda, vt ff. eo. l. j. §. p̄terea. & arg. ff. de teſti. l. iii. in prin. Si aūt torquetur in ſe, & alios, & ſi de ſe melius cōfiteat̄. hn̄t locū ſupra proxime dicta. Si de ſe. cōfiteatur & aliis, tunc nō ſtatur dicto ſuo de aliis, ſeu cōtra alios regulariter q͞a de ꝓprio crimine confitens nō dēt ſcrutari de cōſcietia alterius, & iſta eſt regula. ff. e. l. q̄ de ſe. C. de accu. l. ſi. Fallit tn̄ in caſibus, in q̄b. ei ſtatur, cū aliis indiciis. Primus in latronibus, & maxime iſaureorū. C. de fer. l. pe. ff. de cuſt. reo. l. Diuus. Secūdus eſt in falſa moneta. C. de fal. mo. l. j. ff. ad exhi. l. fi. Alius in ſeruo cōfeſſo in ſe d̄ nece ſui domini, q̄ interrogat̄ quo mandāte &c. ff. ad Sill. l. ſæpius. & l. ſi ꝑcuſſor. et l. q̄ de ſe. Alius in l. Aqui. ff. ad legē Aquil. l. ꝓinde. §. ſed & ſi ſeruus. & bn̄ dixi aliis p̄cedētibus indiciis. q͞a nō dēt interrogari de aliis. C. de qō. l. j. itē eius cōfeſsio nō erit plena ꝓbatio cōtra alios, ſed p̄ſumptio aliqua vt no. C. de acc. l. fi. Sed an ꝑ talē p̄ſumptionē potuerunt inculpati poni ad tormēta, v̄r ꝙ ſic, in dictis caſibus, i q̄bus cōfeſsio facit p̄ſum. in aliis vero nō. C. de acc. l. fi. & ff. de qō. l. hi q̄. † Sed q̄d ſi perſona inculpata de delicto ſit malæ famæ & cōditionis, nunq̄d poterit in aliis caſibus exceptis p̄dictis ſubiici qōnibus? Rn̄. nō de iure d niſi p̄cedāt indicia ſufficiētia, q͞a nō debuit interrogari, vt d. l. fi. C. de accu. & ſi cōtra factū fuerit, nō valebit iure ꝓhibēte, vt C. de legi. l. nō dubiū. Sed tn̄ iudices q̄dā de cōſuetudine cōtrariū faciunt, & ꝓ eis facit ff. eo. l. i. §. Diuus. † Sed q̄d, accuſat̄ aliquis de furto & indiciis legitimis p̄cedētibus torquetur & cōfitetur ſe illud furtū cōmiſiſſe; nunq̄d poterit iterū torqueri ꝓ aliis furtis, de quibus non eſt accuſatus, & de quibus nulla p̄cedant̄ indicia? Rn̄deo nō de iure. argu. ff. de qō. l. is qui. C. de acc. l. fin. C. qui legit. ꝑſo. ſtan. in iudi. non habent. l. momentaneæ. Et eſt ratio, quia ſuper aliis non procedunt indicia, & ſine indiciis nullus eſt torquendus, vt C. eo. l. milites. & C. de fal. l. ſicut. Sed de conſuetudine contrarium ſeruatur ꝑ multos aſſeſſores, & male vt puto. Sed ſi ꝓcederetur per inquiſitionē, tunc aliud forte eſſet, quia ad officiū iudi maleficia pertinet inquirere

inquirere & punire, vt ff. de offi. præs. l. congruit. & l. iii. & extra de offi. ordi. c. i. †Sed
8 quid præcedentibus indiciis de aliquo maleficio fuit quidā tortus, qđ esse potuit de iure. C. de qō. l. milites. & tñ nihil cōfessus fuit nūquid poterit iterato sine aliis indiciis nouis superuenientibus torqueri? Rñdeo nō vr̃. ff. de qō. l. vnius. § reus. & repeti. secus si aliud nouiter probaretur cōtra eū, vt ar. ff. de ver. sig. l. boues. § hoc sermone. & ff. pro soc. l. si socius pro filia. §. sed nec ꝓpriorū. Sed assessores vana gloria & salutis suæ immemores aliqñ seruant cōtrariū & ꝓ eis facit ī auth. vt iud. sine quoquo suff. § oportet. ibi īdicio torqueat &c. Itē bonus iudex debet consyderare in tormēto faciēdo cuius qualitatis & formidinis sit tormētādus & ita tunc tēperate torqueri dēt, vt corpus saluū reddatur supplicio & tormēto, vt nō lædatur multū, vt ff. de q. l. vnius. § reus. &
9 § seq. †Sed qđ reus nō est adhuc tortus, & dicit torqueatis, nūquid poterit per hoc torqueri. Rñ. nō nisi pcedētibus indiciis, vt dictū est, nec per hoc est dimittēdus, sed recipiendę sunt probationes cōtra eū, & si indicia reperiuntur sufficiētia, debet torqueri ꝟm criminis qualitatē & corporis fortitudinē. C. de qō. l. milites. & ff. eod. l. vnius. §. reus. & si confitebitur vel negauerit, scribatur, qa aliter nō creditur iudici, nisi quatenus cōstet legitimis documentis, vt extra de ꝓba. c. qm̄ cōtra falsam. Et si iudici videbitur reponatur in carcerē, & ibi demū alię ꝓbationes requirātur, & si nouæ superuenerint ꝓbationes vel indicia iterū torqueatur & fortius quā primo. ff. de qō l. repeti. l. vnius. Et si cōfitebitur, & postea perseuerauerit spōte dēt cōdēnari. vel si per testes cōuincatur, alias dēt absolui. C. de act. & obli. l. negātis. de edēd. l. q accusare. ff. de qō. l. ii.
10 § pterea. & d. l. vnius. †sed qđ dū iudex vellet pcedētibus indiciis ꝓcedere ad tormēta, dicit reus, dn̄e antequā torqueatis me assignetis mihi terminū ad defēsionē meā faciendā, qa paratus sum reprobare indicia & probationes cōtra me habitas, nunquid est audiēdus? Rñ. vr̃ quod non. C. vbi sen. vel claris. l. iii. & qa primo actor admittitur ad ꝓbandū, & reus postea ad excipiēdū. C. de ꝓba. l. excep. l. si quidē. Sed dic contra, quia prius auditur & ei terminus defensionis assignat̃, qa melius est añ tēpus occurrere &c. qa posset in tormēto deficere vel mēbro debilitari, & nō esset in culpa, vt ff. de pœ. l. aut dāna. §. i. Itē quia cōfessio & cōdēnato datur defensio & retractatur sñia, si de innocētia cōstiterit, vt ff. eo. l. i. §. si quis vltro. multo magis isto casu. qa melius est ante tēpus occurrere &c. facit. ff. de in li iurā. l. cū furti. Itē qa defensionis facultas nō est denegāda. C. de iur. fis. l. defēsionis. Imo cōcedenda qñcunq; reo postulāte. ff. eo. l. vnius. §. cognitorū. C. e. l. si qs. & hoc verū ē, si petat reus dilationē sibi dari & assignari, vt d. § cognitorū. Sed si nō petat nō dēt iudex assignari, vt C. de dila. l. i. C. vt intra cer. tēp. cri. qō termi. l. ii. quod intelligo ad ꝓbandū ꝓbatā famā vel indicia & similia sed fundata ꝓbatione accusatoris vel iudicis, tunc antequā feratur sñia debet iudex dilationē assignare ad oēm defensionē C. de proba. l. excep. ff. ad l. Aquil. l. inde Neratius. §. si. de mil l. desertorē. §. si à die vt possit se excusare Quia monitio dēt pcedere vindictā, vt extra de sent. excō. c. sacra. & ibi
11 no. †Sed pone qđ aliquis fuit cōfessus [e] de
e crimine, postea ante sñiam dicit quod errauit in sua cōfessione, & vult reuocare errorē suū, nunqđ pōt? Rñ. dicunt quidā doct. aut errauit ī facto, & tūc pōt vsq; ad sñiam quia nō vr̃ cōfiteri, qui errat ff. de cōfes. l. ii. ff e. l. i. §. si qs vltro. aut in iure, & tūc secus. & maxime si potuerit cōsulere peritiores. C. de iur. & fac. igno. l. errorē no. Alii indistincte dicūt errorē nō nocere. ar. ff. de iur. om. iu. l. si per errorē. de acq. rer. do. l. si ꝓcur. C. de cōfes. l. errore. de reg. iu. l. si librarius, & est ratio, quia error nō pīudicat veritati. C. de err. aduo. l. i. & q errat nō fatet̃. ff. de cōfess. l. nō fatetur. & hoc verius puto,
12 dūmō cōstet đ errore añ sñiam latā. †Sed quid aliquis fuit tortus legitime indiciis pcedentibus & cōfessus, & postea examinatus negat, & nō perseuerat in sua cōfessione, an prior cōfessio aliquid operetur & sibi pīudicet? Respon. non. [f] quia nō vr̃ confiteri,
f si terrore tormētorū cōfessus est, nisi perseueret sponte postea, vt ff. de custod. reo. l. si vero. sed contra. ff. eod. l. i. § Diuus. & C. de
13 custod. reo. l. ii. † Sed quid aliquis tortus est nō præcedentibus indiciis legitimis vel probationibus, & confessus est, nunquid talis confessio valet & præiudicat? Rñd. non. etiā si perseueret in ipsa confessione, vt ff. eod.

co.l.Diuus.§.ex quibus.& est rō, quia non debet à tormentis incipere iudex, nisi pcedāt indicia vel probationes &c.C. de qō.l. milites, vnde si aliter factū est, nō valet tanquā factū cōtra legē. C.de legib.l.nō dubiū Itē no. quod tormētū dēt fieri cū fune, nec reperitur.l.cautū, quod aliter fieri possit.C. ad l.iul.maie.l.nullus.vñ si iudex aliter facit forte peccat, licet ſm Tullium possit fieri alio modo, vt no.ff.de qō.l. edictum.

ADDITIONES.

a ¶ Tu dic. Adde tu & vide de hoc per Angel. in tracta.maleficio.& ibi addi.in ver.comparuerunt dicti inquisiti & confitentur totum.& in tractat. de indic.& tortu.in char.antepe.

b Confessio. Quando confessio facta post torturā teneat, vide per Alexan.in consil. xlviij.in fi.in iiij.libro.

c Dic aut. Vide Moder. Neapoli.in tracta.de syndica.in ver.tortura.§. an stetur dicto torti. vltra ea, quæ ponuntur per Ang.in tracta.maleficio. in verbo, fama publica.colum.xj.versi. quæro an ꝑ recepta.ibi, addentes.& in col.xl.versi.x. supremam impreſsionem.

d Respond.non de iure. Vide Bar.& ibi addita in l.repet.ff.de quæsti.& adde quod hanc opi. tenet Gandi.in tract.malefic.in rubri.de quæstioni. & Guid.de Suzar.in suo tracta.tormentorum. vide Abb.in c.j.de confess.& Rayn.in c.quoniam.extra de testi. & Ludouic.Roman.in l. & si certus ff.ad Sillanianum.

e Fuit confess. De hac qō.qñ cōfessio possit reuocari per Alex.in consi.xliii.col.ii.in j.vol.consi. xlvij.col.v.in ver.ii.respon. & consil.xc.col.ij. ver.hoc probo.& in iij.vol.consi.cxij.col.iij. & in v.col.ver.præterea.& in consi..cxix.

f Respondeo.non. Adde Petr. de Anch. in consi. cxxii.incip.visa inquisitione.alleg. Bal.ita consuluisse.& vide Bald.in l.nouissime. ff. quod fal. tuto.auto.

De perseueratione post tormentum & de ipsius pœna. Rub. 53

SVMMARIVM.

1 *Perseueratio in tormentis quæ dicatur et an præiudicet.*

2 *Tormenti appellatione quid veniat.*

3 *Tormenti appellatione quid intelligatur.*

4 *Iudice dicēte extra locum torturæ, aut dicas veritatem, aut te ducam ad torturam, si reus confiteatur, an dicetur confeßio facta metu tormentorum.*

5 *Perseueratio quæ fit post tormentum, in quo loco fieri debeat.*

1 SEQVITVR † videre de perseueratione post tormentū, & de ea, quę fit in tormentis. Nā dicitur fieri perseueratio in tormentis, qñ fit ipso existente in ipso tormento suspenso, vel si ligatus stat ad pedē tormenti siue voluculæ & confitetur, & tunc talis cōfessio dr̄ facta metu tormētorum, & nō piudicat, nisi postea iterum, & iterum confiteatur, vel perseueret sponte. & nō coacte, vt no.de cu.re.l.i.ff.& est ratio, qa lex ęquiparat confessionē factā in tormētis, vel me

2 tu tormētorū, vt ibi no. † Itē quia tormēti appellatione oīs mala mansio cōtinetur, vt ff.de iniur.l.itē apud Labeonē.§.adiicitur. in ver.fi.qōnis.nō tñ leuis territio habenda est pro tormento, facit arg.ff.de vi & vi ar. l.idē est.§.qui armati.ibi, terror armorū.&

3 C.quod met.cau.l.metū. † Itē intelligo tor

a mentum a nō solum si torqueatur sed ēt si spoliatur nudus & ponitur ad frigus, vel si denegat sibi alimēta, vt ipse confiteatur, vel ponatur ad fumū, vel piiciatur de aqua frigida super eū tpe frigoris, vel i naribus, vel detur sibi flāgeta, vt sæpissime fit, vel quid simile molestū fiat.ar.d.l. itē apud Labeo-

4 nē.§.adiicitur cum si.† Sed qd si iudex ducit istum tormentatū ex interuallo extra locum torturæ, & dicat ei, aut dicas veritatē aut ducā te ad locum torturæ, & te ponā ad tormentū, & ipse tali terrore ductus cōfitetur, an videatur cōfessus terrore tormētorum. Respon.non, quia leuis territio &c. vt d.l.itē apud Labeonē.§.quæstionis, arg. C.quod met.cau.l.metum.i.respō ff.ex qbus cau.maio.l.iii.in fi.Itē quia factum extra locū torturæ delusoriū vr̄.argu.ff.si cui

5 plusquā.per l.fal.l.hæc aūt satisdatio. † Et not. ꝙ perseueratio q̄ fit post tormentum, dēt fieri in loco, vbi ius redditur.arg. ff. de iusti.& iur.l.pen.ff. de iudi.l si locus.vel in alio loco publico & honesto.ff.de inter.act. l.voluit.& l.seq.& C.de cust.reorū.l.iii.ibi, publico testimonio.& debet scribi sic.

ADDITIO.

a ¶ Tormentum. Vide alia genera tormentorum in tract.de indi.& tortu.per nouiss. Senen.

FORMA.

SVMMARIVM.

1 *Perseueratio facta post tormenta, quomodo scribi debeat.*

Confes-

2 *Confessioni seu perseuerationi an adhiberi debeant testes, & an pluries debeat perseuerare reus.*

3 *Perseueratio quantum temporis interuallum habere debeat à tormentis.*

4 *Reo mortuo, aut membro debilitato in tormentis, an teneatur iudex?*

5 *Reo mortuo, ut supra, uidetur quod iudex non teneatur.*

6 *Unum indicium an sufficiat ad torturam, & an unus testis.*

7 *Fama sola probata an sufficiat ad torquendum quem, & an iuncta cum dicto unius testis uel alijs indicijs sufficiat.*

1 TALIS cõstitutus corã tali iudice† ad bãchũ maleficiorũ lecta & vulgarizata dicta accusa vel inquisitione per ordinẽ de verbo ad verbũ, & ẽt lecta & vulgarizata ei cõfessione sua. Interrogatus à dicto iudice si dicit & confitet, vt cõfessus fuit, vt supr. in sua confessione, vt per ordinẽ continetur, q respõdit, quod sic, debet scribi in actis, alias non creditur iudici, vt in c. qm̃ contra falsã.
2 extra de proba. † Sed nunquid confessioni testes sunt adhibendi? Respõdeo non videt necesse, cũ actis sine testibus sit credendũ. ar. C. de dona. l. in don. Sed tutius est, quod adhibeantur saltẽ duo, vt ff. de testi. l. vbi. Et no. quod pluries dẽt perseuerare, vt not.
3 C. de custo. reo. l. j. † Sed quantũ tẽpus dẽt trãsire inter tormentũ & perseuerationẽ? & respondeo & vĩ modicũ argumentũ C. de custo. reor. l. ii. ibi, sed post modicũ &c Sed cõmitto iudicis arbitrio, vt argu. ff. de iur. deliberand. l. j. §. j. Et puto quod melius est, ꝙ fiat diuersis diebus q̃ vno die, & in loco iudicii ad banchũ, & non ad locũ tormenti. Et licet sit tutius & minus suspectũ, quod testes adhibeantur confessioni & perseuerat, vt dictum est, tñ bene stabitur actis factis corã iudice per notariũ in secreto & sine testibus. extra de testibus c. in omni. & hoc not. Azo. in summa. C. eo. §. sed & habetur. & ita de cõsuetudine generali obseruatur q̃ vicem legis obtinet. ff. de legib. l. de quibus. § inueterata. l. cũ de consuetudine,
4 & C. eo. l. cõsuetudinis. † Sed quid si tormentatus moriatur in tormento, vel ratione tormenti, vel mẽbro debilitetur an teneat potestas de homicidio vel iudex? Respondeo sic videtur, quia dẽt sic moderate procedere, vt supplicio saluus fiat. ff. de qõ. l. vnius. §. quæstionis modus. ff. de iniuriis. l. itẽ apud Labeonem. §. qõ. ibi, teneri &c. argum. ff. ad l. Aquiliam. l. sed & si quandocunque. §. magistratui magna seuitia culpæ annumeratur. ff. de sicca. l. i. cum simili.
5 † Econtra quod non [a], dummodo præcedant legitima indicia vel præsumptio violenta &c. C. de quæstionib. l. milites. Nam quod facit ipse causa & zelo iustitiæ causa veritatis eruendæ iuste facit, cum ad ipsum spectat hoc facere. C. de eden. l. ipse. & l. sequẽ item facit exequẽdo officium suũ &c. ff. de verb. significatio. l. sæpe in fi. & sic legitime facit, vnde pœnam non meretur. C. de adult. l. Gracchus. & iure executio non habet iniuriam. ff. de sicca. l. in lege. ff. de publi. l. licitatio. §. ꝙ illicite. ff. vi bonorum raptor. l. ii. §. si publicanus. de fur. l. qui ea mẽ te. Et hoc verius videtur postquam non cõstat quod dolose egerit. quia præsumitur ꝙ rite fecerit officium suum quod iurauit. extra de præsump. c. ad audientiam. itẽ quia præsumitur, quod nemo sit immemor salutis æternæ &c. Quidam alii contradicunt & dicunt quod tenetur, & est puniendus. argumen. ff. de furt l. tutor. & ff. de iniur. l. itẽ apud Labeonem. §. quæstion & in hac opinione fuit Guilel. † Sed an [b] sufficit vnum
6 indicium, vt possit quis tormentis supponi? Respondeo non, sed plura indicia exigũtur vt C. de quæst. l. milites. vbi loquitur in plurali numero indiciis plene, & licet non sufficiat vnum indicium, nisi sit violentum, tamen sufficit dictum vnius testis de visu concludentis, qui non repellatur à testimonio. C. ad leg. Iul maiest. l. si quis alicui. & Azo
7 in summa. C. de quæstioni. l. indiciũ. † Sed an sola fama ꝓbata sufficit, vt possit ad tormentum procedi? Respondeo non, quia fama per se sola non probat, sed coadiuuat alia indicia præcedentia, vel præsumptiones, vt ff. de test. l. iii. §. eiusdem. vbi de hoc. Si autem præcederet dictum vnius testis, cum fama postea subsequente, quæ facit semiplenam probationem, vel indicium violentum, tunc potest ad tormentum ꝓcedi. facit. ff. de do. præleg l. Theopompus. vel si præcederent alia indicia cum fama, tunc similiter posset iudex bene ad tormentũ procedere, vt plene no. supra de indiciis. & supra. in titulo de fama.

ADDI-

ADDITIONES.

a Econtra quod non. De hoc per Ang. in tracta. maleficio. ſecundum primam impreſsionem. in verbo fama publica. col. xxxviii. & ibi Augu. in additio. & ultra eum vide Mod. Neapo. in trac. ſyndic. in ver. tortura. §. an ſi officialis.

b Sed an. Adde tu quod hoc totum relinquitur arbitrio iudicis, ut plene per Ange. in tracta. maleficior. col. v. uerſi. quæro an unum indicium, & ibi vide in addi.

De confeſsione & contra eos quid ſit fiendum. Rub. 54

SVMMARIVM.

1 *Confeſsionis effectus quid ſit, & ea habita quid ſit faciendum.*

2 *Sententia lata uigore confeſsionis quomodo impugnetur.*

3 *Confeſsio quando non ualet & impugnari poteſt ſi fuit facta metu mortis, qui cadere poteſt in conſtantem uirum.*

4 *Item ſi facta per errorem & probatur error.*

5 *Item facta per tormentum non præcedentibus indicijs, licèt poſtea perſeueret.*

6 *Item quando fit coram iudice incompetente.*

7 *Itē ſi fiat extra iudiciū, & extra locum iudicij.*

8 *Item ſi fit contra naturam, uel ſit impoſsibilis.*

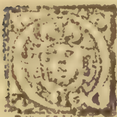
9 *Item ſi ſit incerta & de delicto incerto.*

10 *Confeſsio facta abſente accuſatore an ualeat?*

11 *Confeſsio facta à procuratore tutore, curatore, uel ſimilibus an præiudicet?*

12 *Confeſsio facta in ſecreto coram iudice & notario ſcribente, an ualeat quando iudex procedit per uiam inquiſitionis.*

13 *Confeſsio facta in cauſa ciuili, an ſufficiat in criminali, ſi producatur.*

VIA plerunque accuſati vel inquiſiti cõfitentur delictum ab eis cõmiſſum, videndū eſt
1 de effectu cõfeſsionis. † Et ſi quidē confitetur ſponte delictū à ſe cõmiſſum, cõis eſt opi. quod eſt ſtatim carcerandus, & ſine alia probatione vel præſumptione dānandus ff. de pœ. l. cū reis de cuſto. reo. l. ſi cõfeſſus Si vero confitetur per vim tormentorū p̄cedentibus legitimis indiciis vel pſumptionibus &c. & ſpōte perſeueret, ſimiliter eſt dānandus, extra de confeſſ. c. inſuper de deli. c. per inquiſitionem. ff. de q. l. j. §. Diuus. & §. ſi quis ultro cū ſi. Et intelligo dānandū p. ſententiam, quæ ferenda eſt, non aūt ipſo iure, q. ſententia eſt neceſſaria. ff. de cuſto. reor. l. ſi q̄s reus, de q̄ō. l. j. §. fi. C. de pœn. l. ante ſnīam. ii. q. j. & nos
2 in quenquā. † Sed iſta talis ſententia pōt impugnari, vt nō p̄iudicet pluribus de cauſis. Et primo rōne pupillaris ætatis, doli nō capacis, q. ipſo iure nō p̄iudicat ſibi cõfeſsio. xxii. q. v. paruuli. & eſt rō, quia in eo nō eſt intellectus, vt ff. de furt. l. impuberē. idē eſt ēt in furioſo & mente capto & ſimi. vt ff. ad Silla. l. quod infans. de pœ. aut facta. §. euentus & ſeq. Et idē in eis, qui offendunt aliquē, qui pōt offendi ſine pœna, vt no. ſupra de perſo. q̄ poſſ. offend. ſine pęna. itē nō p̄iudicat confeſsio illorū, q. excuſantur à delicto, qui aūt ſint illi no. de hom. ad fi. & infra. de pœn. & condem. ad fi. ſimiliter no. Si
a vero cõfitens [a] eſt doli capax vel pubes, licet ſit minor. xxv. annis præiudicat ſibi ſua confeſsio & punitur, vt d. l. impuberē. & C. de pœ. l. impunitas nec reſtituitur, ſi ex animo delinquit. C. ſi aduer. del. l. j. tñ iudex pōt inſpecta qualitate perſonæ & delicti minorare & mitigare pœnā, vt l. auxiliū. §. in delictis ff. de mino. l. aut facta. ff. de pœnis. Sed in delicto carnis vel luxuriæ impubes non punitur, quia hoc tale crimen non ca-
3 dit in eū, ff. de adul. l. minor † itē impugnatē cõfeſsio alia rōne, & non pręiudicat, nec valet ſi facta eſt metu mortis, qui cadere pōt in conſtantem hominem. extra quod metus cau. c. j. vel metu tormentorū & ſui corporis cruciatū, ēt p̄cedentibus indiciis, niſi poſtea ſponte perſeueret, vt dictū eſt. ff. de q̄ō. l. j. no. xxxi. q̄ō. i. Lotharias. vel ſi p fraudē exorta ſit cõfeſsio, vel per vim. vt xxv.
4 q. vj. c. j. & C. quod met. cau. l. j. † itē qñ facta eſt per errorem, & probatur error ante ſententiam. extra de confeſſ. c. fin. ff. eod. l. non fatetur. C. de iur. & fac. ignoran. l. er-
5 ror. j. q. iiii. c. notandum. vbi de hoc. † item quando fit per tormentū non p̄cedentibus indiciis, licet poſtea ſponte perſeueret. ff. de
6 quæſtioni. l. Diuus §. ex quibus. itē quando
b fit corā non ſuo iudice. [b] extra de iudiciis. c. at ſi clerici. de conſuetud. c. ad noſtram
7 de appellatio. vt debitus. † itē ſi fit extra iudiciū & extra locū iudicii, quia omnis actus iudicialis dēt fieri coram iudice & in loco iudicii, alias non valet, vt c. quoniā contra falſam. extra de probationib. ibi, loca deſignando & c. ff. de iuſti. & iure. l. pen. cum ſi.
8 item ſi ſit cõtra naturā, vel eſt impoſsibilis,

lis, vt puta, cõfiteri me hodie occidisse hominẽ in loco longinquo, quia impossibile est me illic, & hic fuisse ar. C de contrah. stipulatio.l.optimã.vel confiteor me deuirginasse puellã, quæ virgo est, & reperit esse virgo, vel me hominẽ occidisse, qui viuit, & hoc constat.arg.ff.ad l.Aqui.l.inde Ne-
9 ratius. §.fi.& xxij.q.ij.c.cum ergo. † item nõ valet si sit incerta & de delicto incerto vt arg.vj.qõ.iij.graue.& arg. ff de confess. l.certum.ff.de rei vendi.l.Pomponius.in fi.
10 † Sed nunquid valet si fiat absente accusato tuo, qui est aduersarius tuus, vt C.eo.l.cer
11 tum.§.pen.& extra eodẽ cap.fi. † Sed nunquid confessio facta per procuratorem, vel tutorem, vel similes valeat & præiudicet? Respondeo si est talis causa criminalis, in qua possit procurator adesse, quod est in omni casu, nisi vbi imponit pœna corporalis &c.vt ff.de publ.iud i.l.penult. §.ad crimen.& ff.de procurato. l.seruum quoque. §.publice no.tunc confessio præiudicat & valet, nisi probetur contra confessionẽ, vt ff eo.l.certũ.§.sed an ipsos &c. & extra de confess.c.fi.de appel.cum causam, alias secus, quia si non potest adesse in tali casu à iure prohibente, nec eius confessio præiudicat. Nam quod fit lege prohibente nõ valet.C.de legib.l.non dubium. & si non tenet principale, ergo nec accessorium, vt in regula iuris.cum principalis facit arg.C.si
12 à non competente iudice.l.j & fina.† Si vero super maleficio proceditur ex officio iudicis per inquisitionẽ, quod esse potest.ff. de off.præsi.l.congruit.extra de officio ordinarij.c.j.tunc sufficit, si confessio in secreto fuit coram iudice & notario, qui scribat, quia iudex tunc fungitur loco accusatoris, vnde valet si scriptura reperiatur, alias secus, q̃a nõ creditur iudici, nisi quatenus cõstet ex actis, vt in c quoniã contra falsam. extra de proba.cum simi.facit. C.de testib.
13 l.nullũ.† Sed nunquid confessio facta in cã ciuili sufficit in causa criminali, si producatur corã iudice, vt possit condemnari confessus. Respond.sic videtur.arg.C. de arbi. l.pe.§.fi.C.de edẽ.l.ij.quia acta facta in vna cã bene valent in alia.C.de lib.cau.l. iubemus. Econtra quod nõ, quia in criminalib[9] lucidiores exiguntur probationes quàm in ciuilibus, q̃a vbi maius est periculũ, ibi cautius &c.facit.C.de probatio.l.sciant.de pę. l. qui sententiam.de adult.l.denunciasse.§. fina.& humanius hoc videtur.

ADDITIONES.

a ¶ Si vero confitens, adde & dic plene vt per Ange.in tract.malefi.in versi.comparent & totũ cõfitetur.col.v.versi.nec non.& ibi Ange.in addi.& vltra adde Paridem Neap.in tracta.de syndic.in versicu. tortura.§.officialis. posuit vero an confessio adulti.

b Non suo iudice. adde idem sit super inepta accusatione; vt per Ange.in tracta.diuer.col.ij.versi. quero an confessus.

De pœnis condemnationis, & bannis & eorum formis. Rub. 55

SVMMARIVM.

1 *Bannum quid sit.*
2 *Pœna quid sit.*
3 *Pœna multorum exigit considerationem quando imponenda uenit.*
4 *Pœna in pecunia consistente, quantitas imponetur quam lex ponit.*
5 *Pœna existente corporalis, quomodo sit imponẽda & quæ sit legitima causa augendi pœnã & quæ minuendi.*
6 *Iudex diligẽter considerabit ne grauiorem pœnam imponat quàm iuris sit.*
7 *Liber homo non potest perpetuis carceribus dãnari, & plus punientur serui quàm liberi.*
8 *Puniri non potest quis in facie.*
9 *Absens non potest pœna corporali uel ultra relegationem damnari*
10 *Condẽnari nullus debet, nisi liquidis probationibus conuincatur.*
11 *Cõdemnari aut absolui quis non debet ad clamorem populi.*
12 *Pœna corpalis & pecuniaria, an possint remitti?*
13 *Puniri an quis possit peculiariter in causis criminalibus ratione contumaciæ suæ inobedientiæ.*
14 *Punitur in expensis quis ratione contumaciæ.*
15 *Ordinarius & delegatus an imponant pœnã pecuniariam.*
16 *Arbiter an mulctam imponere possit, & quomodo differt pœna à mulcta, & an à pœna personali appelletur sicut à mulcta?*
17 *Pœna siue corporalis siue pœcuniaria cui sit imponenda.*
18 *Excusatur quis à pœna multis modis ut hic.*
19 *Iudex circa pœnæ impositionem quid debet indagare & examinare.*

20 Incipiens rixam magis punitur quàm alius.
21 Incertitudine existente per quem sit commissum delictũ quid erit faciendũ, et quid si certũ sit delictũ. et qualitas incertã, et si certũ sit delictũ, et qualitas, sed incertum quæ uis delinquentis, & si certũ sit delictum, et qualitas delicti, sed delinquens incertus.
22 Iudex an poßit præcipere suas cõdẽnationes solui usq; ad talem terminum sub pœna aliqua.
23 Banno existente, quod nullus intret talẽ locum uel quid simile sub pœna decem si aliquis contrafaciat an statim sine alio haberi debet pro condemnato, et quõ fiet ad hoc quod aliquis statim habeatur pro condemnato.
24 Processu ordinarie facto, & sñia lata propter absentiã, quõ scribetur sñia condẽnatoria?
25 Scribi quomodo debeat in principio quaterni sñiarum condemnationis uel absolutionis.
26 Sententiæ an sit ferenda per os potestatis, uel capitanei, uel iudicis.

TRACTANDVM est de pęnis
& banno. Primo videndũ est
quid sit bannũ & quid pœna.
1 † Et quid est bannũ? potest di
ci mandatum iudi. sub pœna pecuniaria fa
2 ctum vel missum, vt xvj.q.j.statuimus. † Pę
na autẽ delictorũ est debita castigatio, quæ
à lege imponitur, vel pœna est delicti com
petẽs & iusta coercio, vel est pro delicto de
bita castigatio. quæ à lege imponitur, vel à
legis ministro, vt à iudice qui est minister le
3 gis. ff. de arbit. l. celsus. † Et no. quod in pœ-
nis imponẽdis multa sunt consyderanda. s.
causa delinquentis, persona delinquentis &
in qua delinquitur, tẽpus, locus, qualitas de
licti quantitas, euentus, ætas delinquentis,
dignitas. nobilitas, sexus, sciẽtia, & cõditio,
vt colligitur. ff. de pę. l. aut facta. & l. quidã.
& ĩ l. seruorũ. §. fi. & extra de homi. c. sicut.
C. de vi pub. l. seruos. extra de off. de leg. c.
4 sane. ff. de incen. rui. naufrag. l. Pedius. † itẽ
no. q pœnarũ alia cõsistit in pecunia, & tũc
est imponenda illa quantitas, quæ est ex-
pressa à iure vel lege, vt est videre in cõmit
tente stuprum, vt insti. de pub. iud. §. sed ea
dẽ. l. & in raptore, vt insti. vi bono. rap. §. j.
ff. eo. l. j. & ij. & in similib. delinquẽtibus, vt
dixi supra in singulis titulis huius summæ.
5 † Alia est pœna corporalis ad illos qui ha
bẽt gladij ptãtem spectans, vt præsides. Du
ces & similes dños prouinciarũ, vt ff. de of.
præ. l. illicitas. §. qui vniuersas. & l. cõgruit.
& idem in similibus dico, vt nota. supra de
personis q poss. offen. sine pœna. in prin. &
ista talis pęna imponenda ꝫm qualitatẽ de
lict. vt no. supra per singulos titu. & specia-
les rubri. & hoc verũ est, qñ pœna est ter-
minata & certa à lege, qa pœnæ impositio
est in legis ptãte, & nõ in arbitrio iudicis,
vt ff. ad Turpil. l. j. §. si autẽ. & ista pœna li
mitata à lege nõ põt augeri nec diminui à
iudice, sine magna & legitima cã, & si con-
trafacit, grauiter punit, vt C. de vi pub. l. ser
uos. §. fi. Causa ltĩma est audiẽdi, qñ multi
delinquunt. qa multis grassantibus & delin
quentibus opus est exemplo maioris pęnę,
vt alij terreant, vt ff. de pę. l. aut facta. §. sed
C. ad l. Iul. repetun. l. j. Causa. n. diminuẽdi
est, qñ qs nõ dolose nec ex proposito, sed
casu vel luxuria delinquit vt ff. eo. l. absen-
tem. §. fi. & l. respicien. § delinquentibus. ff.
de his, qui no. infa. l. qd ergo. §. pęna gra-
uior. vbi de hoc no. Si autẽ pœna nõ est or
dinata nec limitata à lege, tũc pęna extraor
dinaria est imponenda iudicis arbitrio pro
qualitate delicti & personę delinquentis, vt
6 dixi de coerectione maleficiorũ. † itẽ not.
quod iudex diligẽter dẽt inspicere, ne gra-
uiorẽ pœnã imponat quã iura volunt, nisi
qñ multi delinquunt in eodẽ modo delin-
di. Nã tunc multi grassantibus &c. vt supra
dixi. Itẽ debet semper iudex cũ tempera-
mento benignitatis pœnã imponere quam
debet de iure inferre, & nõ cũ seueritate, vt
ff. eo. l. respicien. §. furta. Sed pater vel auus
dẽt filios corrigere vel nepotes. C. de emen
7 datio. propin. l. ij. † itẽ nota. quod liber ho-
mo nõ põt perpetuis vinculis damnari. C.
eo. l. incredibile. itẽ plus puniunt serui quã
8 liberi vt ff. eo. l. capitaliũ. §. fi. cũ simi. † Itẽ
no. quod non põt in facie aliquis puniri, qa
ad figurã cęlestis imaginis est figurata. C.
9 eo. l. si quis in metallo. † itẽ non põt aliquis
absens pœna corporali vel alia vltra relega
10 tionem damnari, vt ff. eo. l. absentẽ † Item
no. quod nullus est condẽnandus nisi luci-
dis probationibus conuincatur, vt C. de ꝓ
ba. l. sciant. Nã per præsumptiones nõ põt
aliquis damnari. Sed melius est nocentem
absoluere in dubio quàm innocentem con
demnare, vt d. l. absentẽ. & fauorabiliores
debent esse iudices in dubio ad soluendum
quã ad condemnandum, vt ff. de actio. &
oblig.

11 oblig.l.Arrianus.† Itē non debet iudex ad clamorē populi aliquē absoluere vel condemnare vt ff.eo.l.mandatur.qa vanæ voces populi nō sunt audiēdæ, vt C.eo.l.decu
12 rionū filij. † Itē no.quod pœna corporalis nō pōt remitti sed pecuniaria sic. C.de pę. l.pœnā. si rite lata sit pœna vel sñia. facit. ff.de verb. signi.l.si qua.& C. de mō mulc. l.fi.§.fi. Sed quia feci speciales titu.vt supra patet in hac summa specificando qualiter in delicto quolibet aliquis puniatur, nō fui ad præsens latius prosecutus hanc materiā
13 de pœnis. † Itē in causis ciuilibus ratione contumaciæ & inobedientiæ quis punitur qñque pecuniariter, vt C.de modo mul.l. eos.ff.si quis ius dicē.nō obtē.l.j.& ij.& p
14 totū.† Itē punitur in expens.vt C.de iudi. l.sancimus.ff.de iudic.l.eū quē temere. ex-
15 tra de pœ.c.calumniā.† Item no.quod nō solum ordinatius imponit pœnā pecuniariam,vt extra eo.c. dilectus.& ff. si quis ius dicent.non obtempera.l.j.sed quilibet delegatus,vt ff. de iudi.l.ij §.fi.C.de dispor.l.ij.
16 † Item arbiter etiam mulctam imponere potest. Nā pœna proprie est in persona & etiam in pecunia, qñ est certa à iure inducta,mulcta autē est pœna pecuniaria, quæ à iudice irrogatur, vnde à pœna personali nō appellatur,sed à mulcta sic.ẜm Goff.ff.
17 de verb.sig. l.si qua pœna.† Itē no. qđ siue sit pęna corporali siue pecuniaria est imponenda soli delinquenti & nō alij.C.eo.l. sancimus.& ēt agenti & cōsentienti & mādanti & similib. Nā agentes & cōsentientes &c.C.de episc.& cle.l.si quenquam. C. de accus.l.nō ideo minus.C.de his, qui latro. occu.l.j.& ij.cū si.Fallit in crimine lęsæ ma
18 iest.& hæresis,vbi ēt filij puniuntur.† item no.quod qui excusat à pœna ratione ętatis vt infans. Itē ratione furoris, vt furiosi, vt ff.ad Silla.l.quod infans.ite rōne violentiæ absolutę,extra quod met.cau.c.sacris.l.distin.c.ponderet.itē ratione iustæ ignorantiæ.xxxiij.q.j.per publicā. & c.in locū. itē rōne magnæ necessitatis, vt famis itē ratione diuinæ reuelationis,vt extra de diuor.c. gaudemus.itē propter iustā cām.ff. qui satisd.cog.l.fi.extra de pigno.c. significante : itē ratione ebrietatis,vt xv.q.sane.& c inebriauerit.itē insania excusat.xv.q.ij.insani.
19 & huius similia.† in summa no. circa pœnæ impositionē,quod iudex debet examinare,& indagare subtiliter, qua mente malefactor cōmisit maleficiū,& si inuenit illud fecisse errore vel casū nō punit à iure,vt ff. ad Turp.l.calūniantis.de fal.l.j.§.Diuus.ff. de sicca.l.i.de abig.l.i.in fi.de adul.l. miles. §.mulier.qa ignorantia excusat quē qñq; à delicto,vt ff.loca.l.si quis ignorās.§.si qs cū si.itē casus excusat à delicto & idē i aliis casibus quis excusatur, vt supra no. itē dēt considerare causam & finē maleficii cōmissi,vt est videre in illo, q causa libidinis fregit hostiū domus, & alius intrauit & furatus fuit. Nā fractor domus nō tenet ꝑ illo furto,qa non fregit animo furādi &c. ff.de fur.l.verū,qa in maleficiis potius spectatur volūtas,quā exitus de iure cōi, vt ff.de verbo.sig.l.Diuus.de iniur.l.iii §.fi.Itē quia delictum non studiose cōmissum nō pōt dici delictū.vt d.l Diuus. C. si aduer.delict.l.i. Nam iudex debet potius præsumere malū cōtra illū,qui gladio malitiose aliquē percutit,quā contra illū, qui gladio non apto ad maleficiū ita de facili cōmittendū, vel contra eū,qui cū ligno vel alia re malitiose delinquit, vt ff.de siccar.l.i.§.Diuus. Ibi, sed claua &c.ff.de re mili.l. omne delictū. §. si quis.itē vulneris magnitudo inspiciēda est, vt ff.de iniur.l.vulneris magnitudo.itē & in qua parte corporis, vt in facie vel alio loco vt insti.de iniur.§.atrox. itē cuius vitæ vel conditionis sit percussor vel delinquens, &
20 cuius famę sit &c.ff.de cō.l.de minore.†itē quia incœptor rixæ magis punit, quā alius cū ipse fuerit,qui prębuit causam totius maleficii,vt ff.đ ser.corru.l.hoc iudicio.§.i.C. ad l.Iul.de vi publi.l qm.ibi, maleficiorum causā præbuit.Nā ista & alia similia debet bonus iudex considerare.facit extra de ele
21 ctio.c.ad apostolicæ.† itē no.quod si est incertū delictū esse cōmissum ꝑ aliquē, quod nullus est puniendus,sed soli Deo relinquit qui omnia nouit &c.Si vero est certū delictum esse commissum,sed est incerta qualitas delicti vt quia cōstat aliquē esse vulneratū cū sanguinis effusione, sed nescit vtrū cū gladio vel manibus vacuis,tūc debemus præsumere quod minimū est,videlicet percussionē esse factā potius manibus vacuis, quia minor pœna in dubio est imponēda, vt ff.de pœ.l.ꝑsens.&l pe.& l.enim.§ quid ergo.Sed vbi est delictū, & qualitas delicti certa,sed tñ incertū est quæ vis delinquentis,

tis, tūc præsumitur animus delinquēdi quē habuit. q̄a facti atrocitas inducit p̄sumptionē contra delinquentē, dūmodo sit p̄sona habilis & potēs ad dilinquēdū, vt ff. de sic. l. i. & ēt q̄a oē maleficiū praue p̄sumittitur actū, vt i l. si nō cōuicii. C. de iniu. C. de pę. l. impunitas. Itē vbi est certū delictū & certa qualitas delicti, sed persona q̄ delinquit est incerta, vt qñ plures in rixa delinquunt nec scitur quis fuerit, tunc oēs saltē Aqui. l. puniūtur ad dānū, vt ff. ad l. Aqui. l. itē Mella. §. si plures. sed nō puniunt̄ Cor. đ sic q̄a s̄m illā l. ictus cuiusq; cōsiderādus est &c. vt ff. ad l. Corn. de sic. l. fi. & in dubio debemus magis absoluere, q̄ condēnare, vt ff. e. l. absentē. & de act. & ob. l. Arrianus. vel q̄ libet cōdēnabit̄ pœna extraordinaria, p̄ut iudici videbit̄ inspecta qualitate delicti & qualitate personarū delinquentiū, vt ff. e. l. aut facta. ff. de extraor. cri. l. i. cum si. vt ma
22 leficiū, nō remaneat impunitū. † Sed nunquid iudex pōt pręcipere suas cōdēnationes solui vsq; ad talē terminū sub pœna tertii vel quarti vel pluris? R̄ñ. qđ sic puto. ar. ff. de vsur. l. fellā. & l. caius Stichus. ff. si cer. pe. l. lecta. & est rō, quia pōt suā iurisdictionē defendere pœnali iudicio. ff. si q̄s ius di-
23 cē. nō obtē. l. i. † Sed pone ptās vel iudex fecit poni tale bannū vel tale p̄ceptū, publice fieri facit quod nulla persona intret talē locum. vel aliquid aliud faciat in tali loco sub certa pœna & bāno x. li. venit aliquis & cōtra fecit, an ipso facto debet haberi pro condemnato sine inquisitione vel cōdemnatione? R̄ñ. non sed opus est quod fiat in bāno vel pręcepto sic. Cōdemno quicunq; intrauerit talē locū vel tale quid fecerit, tūc cōtrafaciens ipso facto est cōdemnatus, & nō indiget quod de nouo fiat inquisitio vel cōdemnatio. Sic ēt est in excōmunicato. extra de eo qui fur. or. su. c. i. de iure patro. c. relatum. no. de simo. c. sicut. đ sagitta. c. i. vbi de hoc. Sed poterūt cōtrafactores de facto cōpelli ad dictā pœnā siue bānū per iura prędicta cum similibus, nec poterūt appellare quia in talibus exactio est quædā executio, & ab executione nō appellatur. C. quomo.
24 & qñ iud. l. per executio. † Itē no. q̄ si per viā ordinariā, vt per accusationem fuerit p̄cessum, sed propter cōtumaciā ferat sniam tunc sic potest scribi sententia condemnatoria, in principio quaterni, sic scribetur.

IN NOMINE DONINI Amen.
25 † Istæ sunt cōdemnationes & snię cōdēnationis, vel istę sunt sniæ absolutionis, vel absolutiones factæ p̄ nobilē virū dn̄m M. potestatē vel capitaneum ciuitatis Mātuę de omnibus & singulis infrascriptis personis p̄ singulis infrascriptis delictis, & excessib⁹
26 p̄ut inferius per singula cōtinetur. † Et est notādum, quod snīa est ferenda per os ipsius ptātis vel capitanei vel iudicis &c. & aliter lata nō valet. C. de sent. ex peri. reci. l. i. & ii. & fi. ff. de arbi. l. diē. i prin. & l nō distingue. § qđ si hęc. nisi p̄sona sit illustris. Nā pōt per aliū ferre sniam, vt in aūth. vt ab illustri. §. sancimus. coi la. v. Sed de cōsuetudine Italiæ notarius legit, & potestas vel iudex postea dicit, & ita cōdēno & sic pronūcio & absoluo & bene valet, & ita obseruatur, q̄a bene est lata p̄ os ipsius iudicis.

Alia forma condemnationis.

27 *Forma condēnationis reo existente cōtumace.*

NOS M. PRAEDICTVS potestas
27 infrascriptas † cōdēnationes damus & p̄ferimus in hunc modū M. filius Ioannis de ferris denūciatus accusatus đ Petro filio A. in eo & super eo quod dictū M. de anno & mense tali fecit insultū cōtra ipsum Petrū irato aīo & malo modo cū vno cultello feritorio de ferro in ciuitate Mantuæ in quarterio maiori ī vicinia sancti Geruasii in via publica ante domū magistri fratris medici & ipsū Petrū percussit & vlnerauit cū ipso cultello in facie, ex cuius p̄cussione sāguis exiuit, quē citari & moneri fecimus, vt ad terminū iā elapsum corā nobis, & nostra curia cōpareret ad defendēdū & excusandū à dicta accu. & ab aliis de q̄bus accusatus fuit q̄ ñ cōparuit, sed potius mādatū nostrū habuit in cōtēptū, vñ ipsum habuimus pro cōfesso, p̄p eius contumaciā & inobediētiā, vt hæc & alia in actis nostræ curiæ plenius cōtinentur s̄m formā statutorū omni via & modo q̄bus melius possumus in his scriptis in c. lib. denar. dādis & soluen. cōi Mātuæ sentētialiter cōdēnamus. Si vero est facta probatio plena cōtra accusatum, sic potest & debet scribi condemnatio.

Alia forma condemnationis.

28 *Forma condemnationis quando reus cōparuit.*

NOS

NOS M. Potestas prædictus &c. M. de-
28 nunciatus & accusatus corã † nobis & no
stra curia in eo & pro eo super. Quẽ M. ci-
tari & requiri fecimus ꝑ nunciũ cõis ex par
te nr̃a & nr̃æ curiæ, vt corã nobis & nr̃a cu
ria cõpareret ad certũ terminũ ad se defen
deudũ &c. & cõparuit, & nullã legitimã ex-
cusationẽ fecit, quia nobis cõstat dictũ M.
loco & tempore suprascriptis cõmisisse di
ctum maleficium vt hæc & alia &c. Idcirco
prædictum M. pro percusione facta in fa-
cie in lib. c. & pro percusione facta i manu
lib. xxv. dañ. & soluen. &c. & ita &c.

Alia forma cõdemnationis capitalis quãdo reus est in fortiam potestatis.

29 *Forma condemnationis ad mortem reo existẽte in fortijs.*

NOS M. Potestas prædictum M. &c. in
29 nostra præsentia † constitutũ † &c. córam
nobis &c. A. B. de tali parte in eo de eo &
pro eo ꝙ percussit C. filiũ dicti B. in ciuita
te Mantuæ &c cũ vno ense. &c. vna percus
sione i capite, ex qua percussione mortuus
fuit est &c. cui M. in nostri fortia cõstituto
terminum adsignari fecimus ad sui defeñ.
&c. Quia nobis legitime per ipsius M. spon
tancam confessioné constat ipsum &c. vel
per legitimũ numerum testiũ cõstat &c. vt
hoc & alia in actis curiæ nostræ &c. de cõsi-
l o iudicũ &c. secundum formam statutorũ
& omni modo &c. Quod ad locũ solitũ in-
iustitiæ ducatur, & ei caput amputetur, ita
quod moriatur, & anima eius &c. & ita &c.

Forma condemnationis qñ est processum ad denunciam alicuius, puta consulis.

30 *Forma condemnationis quando aliquis fuit denunciatus.*

MARTINVS denunciatus fuit à Ioã
30 ne in eo de eo † & ꝓ eo quod de anno &c.
insultum fecit cõtra B. in palatio &c. quem
citari fecimus ad terminum iám elapsum,
vt coram nobis &c. Idcirco ipsum M. in li.
x. &c. dañ. &c & ita &c.

Si autem fuerit processum per inquisitionem & ex officio, tunc sic scribatur.

31 *Forma condemnationis quando processum fuit per inquisitionem.*

MARTINVS contra quem processi-
31 mus † ꝑ inquisitionẽ ex officio nr̃o in eo
&c. ꝙ ad aures &c. fama publica &c. qđ de
anno &c. animo furandi &c furatus fuit
duos boues valore lib. xx. de stabulo &c. cõ
mittẽdo &c. quẽ citari fecimus, vt corã no
bis &c. & ipso nõ cõparẽte assignatus fuit ei
terminus ad se defendẽdũ &c. & nullã defen
sioné fecit &c. vel cõtra quẽ fuit plene ꝓba
tũ &c. pu hæc & alia &c. Idcirco dictũ M.
in lib. c cõi &c. q ad refectionẽ dictorũ bo-
nũ dicto tali &c. intra. x. dies &c. & ita &c.

Alia forma quãdo processum est ex officio contra famosum latronem &c.

32 *Forma condemnationis, quando processum est per inquisitionem contra famosum latronẽ.*

32 NOS M. potestas &c. † M inquisitũ per
noc &c. In eo &c qđ ad aures &c. M. est pu
blicus & famosus latro & multas robarias
& furta cõmisit i loco tali &c de anno &c.
Quẽ in nr̃a fortia detinemus, examinatus
super inquisitione &c. ad banch. &c. Rñden
do dixit & sponte cõfessus fuit se derobasse
vnã mulierẽ de vna gunella panni rubei &
& de vno correxino valoris &c in tali loco
&c. Itẽ de stabnlo talis duos boues &c. Itẽ
quãplura alia latrocinia robarias & furta in
alijs pluribus locis fecisse, cui terminus &c.
Idcirco ipsum tanq̃ publicũ & famosũ la-
tronẽ & derobatorẽ stratarũ debere i furca
laqueo suspẽdi, ita qđ moriať de cõsilio no
strorũ iudicũ &c. ꝭm formã statuto. &c. &
oĩ mõ &c. in his scriptis. &c. Et no. qđ sñia
cõdẽnatoria vel absolutoria semꝑ ẽ formã
da ꝭm formã accusę vel inquisitionis vel de-
nunciationis vt ext. de acc. c. qualiter. & qñ
§. ad corrigẽdũ. & de simo. licet heli. § nã iu
sta. ff cõi diui. l vt fundus. cũ si. Itẽ no ꝙ iu-
dex dẽt prius veritatẽ inquirere, & postea
ꝭm veritatẽ formare suam inquisitionẽ, &
sic nõ poterit errare vel peccare, vt no. s. de
inquisi. Item no quod in fine cõdemnatio-
nis debet scribi lata & data &c.

Quot modis super maleficijs procedatur. Rub. 56

SVMMARIVM.

1 *Proceditur super maleficijs per accusationem, denunciationem, inquisitionem, exceptionem & extraordinarie in notorijs.*

VERA dictum est ordinate de maleficijs & pœnis ipsorum. † Modo restat videre quot modis super maleficijs procedat. Et quidem
1
a pluribus modis proceditur a videlicet per accusationē per denunciationē, per inquisitionem, per exceptionē & extraordinarie ī notorijs, vt probat. C. ad l. Cor. de fal. l. cū suppositi de accu. l. ea quidem. de aboli. l. ii. extra de accusa. c. inquisitionis. & c. super his. Extraordinarie in notorijs procedit, vt ext. de accus. c. euidentia. & c. qualiter & qñ. §. ad cogēdos. ff. de extraor. cri. l. j. & extra de iureiu. c. ad nostrā. de cohabi. cle. & muli. c. si. ij. q. j. c. scelus. & c. de manifesta. cū simili.

ADDITIO.

a *Proceditur.* Tu vide latius per d. Henri. Bohic in c. super his extra de accusa. in prin. Hie. Chu.

Quid sit accusatio. Rub. 57

2 *Accusatio & accusare quid.*

1 QVID sit accusatio videamus † igit, & certe accusatio nihil aliud est quàm contra aliquem alicuius criminis delatio.
2 a Sic accusare nil aliud est quàm per libellū aliquē reū alicuius criminis deferre, vt C. q accu. nō pos. l. nō ignorat. & l. cū rōnibus. ff. de accusa. l. libellorū. ibi, reū deferre, cū sim. Formatur aūt libellus accu. vel accusati hoc modo. videlicet.

Forma libelli accusationis de insultu. 58

3 *Forma libelli accusationis de insultu.*

3 CORAM vobis † dño tali &c. Ego Ioā. filius &c. habitator &c. accuso talē quē dico qđ sub anno dñi currēte &c. idē talis insultauit me, & insultū fecit iniuriose, malo mō & illicito, irato animo cōtra me cū vno cultello ferreo, vel cū vna spata, vel lācea ī tali loco, cui coheret &c. & me percussit & vulnerauit cū dicto cultello in facie cū sanguinis effusione, vñ peto per vos cōtra dictū M. accusatū procedi super dicto maleficio & ipsum puniri & cōdemnari secundum formā iuris & statutorum &c. & omni alio modo &c.

Forma accusationis vel denunciationis de insultu. 59

4 *Forma libelli accusationis vel denunciationis de insultu.*

4 CORAM vobis &c. † M. filius &c. suo sacramento dicit, denunciat, & accusat A. filiū. &c. habitātis &c. quē dicit de anno &c. & mense cū animo irato insultasse in tali loco &c. cui coheret &c. & ipsum percussisse & vulnerasse cū vno spōtono in manu sinistra cū sanguine &c. Quare petit &c. per vos cōtra ipsum procedi & ipsum cōdemnari secundū formā iuris &c. et omni modo etc.

Forma accusationis contra adulterum. 60

5 *Forma accusationis contra adulterum.*

5 CORAM vobis &c. † Suo iurō dicit, denūciat, et accusat. B. de tali loco. M. de tali parte, filiū talis habitatorē etc quē dicit cōmisisse adulteriū cū do. A. vxore sua cognoscēdo eā carnaliter turpi et illicito mō ī domo sua posita ī tali loco etc. cui coheret etc. vñ petit per vos eū puniri et cōdemnari secundum formā iuris et statutorū etc. et omni modo etc. Et prædicta ferunt de tali anno etc.

Forma accusationis contra furem. 61

6 *Forma accusationis contra furem.*
7 *Libellus siue accu denunciatio, seu inquisitio quæ dabeant continere.*

6 CORAM vobis etc. † M. suo iurō dicit denunciat, et accusat B. de tali loco filiū talis, quē dicit de anno præsenti et tali mense noctis tēpe furtiue et malo modo intrasse domū suā in stabulo equorum posito in tali loco et de ipsa domo extraxisse furasse et cōtractasse vnū suū equū brunum stellatū in frōte etc. et tales alias res videlicet vnū mātellū de pāno viridi foderatū etc. et vnā gunellam ab hoīe etc. vñ petit etc. † Et not. quod in
7
b omni libello b siue accusa, siue denūciatione, siue inquisitione dēt apponi anni dñi, dies, et mensis, indictio, qualitas delicti, vbi maleficiū fuit cōmissum, et nomē et pronomē et agnomē accusātis et accusati, vt plebe cōstet de personis cū primo sit de persona quærendū. ff. de iu. codi. l. quidā referūt. ff. de accu. l. libellorū. arg. C. de testi. l. si qs in noīe. Et nomē rectoris loci et villæ iudicis, vt cōstet corā quo fuerit actū. extra de offi. deleg. c. corā delicto. et quę qualitas delicti. ff. de iudi. l. si locus. et l. libellorū. cū si. aliter de iure nō valet, vt in auth. vt præpo. nomen Imper. col. v. et extra de proba. c. qm cōtra falsā. itē et locus, vbi fit processus debet apponi in processu et in actis scribi,

alias

alias non valet processus, vt d.c.quoniā cō tra falsam.et ff.de iustit.et iure.l. pen. et in auth. vt prępona.nomen imper.§ fi.tamen iam de facto obtinui propter defectū loci iudicij qui non erat in actis scriptus. Vnde debet notarius maleficiorū scribere in actis suis sic et tali modo. videlicet.

Forma productionis accusæ.

8 *Forma productionis accusæ & quid iurat accusator, & scribi debet.*
9 *Lis contestari debet super libello siue accusa, et de calumnia iurari.*
10 *Substantialia iudicij & accusæ.*
11 *Actus iudiciarius an debeat fieri præsente aduersario, & scribi per notarium coram iudi.*
12 *Libellus siue accusa, aut alia scriptura iudicialis uel instrumētū potest cōcipi in prima uel tertia persona, anni domini, mēsis & dies dati libelli scribi debent, nō autē dies cōmissi delicti, sed dies contractus & an accusaus debeat se subscribere ad pœnam talionis?*

8 ANNO DOMINI † MCCCXL. indictio.etc.Die.x. mēsis Augusti porrecta fuit ista accusa per Ioā.corā tali iudice maleficiorum pro tribunali sedente in palatio cōis Mantuæ ad banchū maleficiorū ad ius reddēdum.Et debet accusator iurare accusam suā esse verā & nō calūniosam. & hoc dēt scribi in actis per notariū, vt infra dicā.

9 †Itē no. qđ super libello siue accusa debet lis cōtest.& de calūnia iurari,& alia substantialia obseruari, sicut obseruatur in causis ciuilibus,vt in auth.offerat. C.de lit.cōte. & l i.ff.ad Turp l.in senatus §.q post.alias nō valet snia de iure.C.de sen.ex peri.rec. l.ii.Sed cōsuetudine tāta solēnitas nō obseruaē,sed tn̄ de iure est seruanda,qa nō quid fiat, sed quid fiendū est inspici dēt.vt ff. de of.pſi.l.sed licet.imo accusator cum porrigit accusam iurat dictā accusam esse verā & nō calumniosam,& hoc sacrm̄ dēt præstari post lit.cōtest.cū sit iuramentū calumnię, vt C.de iur.calū.l.ii.§ fi.extra eo. c.cū

10 accusam. † Substantialia aūt iudicii sunt ista.s.citatio, libelli oblatio,litis cōtestatio, iuramēti calūniæ protestatio,depositio testiū scripta in actis, & testimoniorū ipsorū publicatio,& qđ snia scribatur,& qđ à iudice sedēte pro tribunali publicetur. Et si quid de pdictis dimittatur vel ppostereτur nō valet rōne substātialis ordinis nō seruati, vt no. C.de sen.& interlo.om.iud.l. prolatā.& extra de proba. c. qm̄ cōtra falsam. Substātialia aūt accusę sunt ista, scilicet annus, mēsis, indictio.locus cōmissi delicti, &

11 qualitas delicti, vt supra dixi. †Itē no.φ oīs actus iudiciarius dēt fieri pſente aduer-

c sario,[c] alias nō valet, vt ff. de re iudic. l. de vnoquoq;.đ cōfes.l certū.§.si qs abnte.dēt ēt scribi in actis siue in libro tabellionis coram iudice videlicet citationes dilationes, exceptiones protestationes, & oīa q̄ in iu-

12 dicio fiūt, vt d.c.qm̄ cōtra falsam.†Itē no. φ nō refert vtrū libellus sit siue accusa vel alia scriptura iudicialis, vel instrm̄ cōcipiaē in prima persona vel in tertia ꝑsona, vt in formis accusationū posuit. vt probatur extra de conuer coniu.c. fi. §. verum de iure

d pat.c.quod autē.in fi. Sed anni [d] domini mensis, indictio.locus & dies dati libelli debent vt dixi, scribi, dies autem cōmissi delicti non, vt d.l.libellorum cū fi.sed dies celebrati contractus debet apponi in instrumento. C.de cōtrahen.& commit. stipula. l.optimam. alias valeret &c. Item not.

e φ ille, qui accusat debet se inscribere [e] ad tallionis pœnam, si non probauerit suam accusam, & scibatur sic. videlicet.

13 *Forma inscriptionis ad pœnam talionis.*
14 *Accusator & accusatus an in grauibus delictis debeant carcerari.*
15 *Accusator an satisdet de prosequēdo accusationem et an punietur si non fuerit prosequutus.*
16 *Accusater quomodo debeat suam accusationem probare,*
17 *Accusare in publicis delictis quis possit, et an denuncians teneatur probare.*
18 *Loci fines an debeant in accusa poni.*
19 *Accusa vel denunciatio non continens annū nec mensem neque indictionem, an valebit si tamen ista sint in principio quaterni.*
20 *Forma accusæ eorum qui alieno nomine accusant, puta tutores &c.*

CONSTITVTVS M. coram dño

13 P.iudice † maleficiorū cōis Mantuę ꝓ tribunali sedetē ad banchū maleficiorū ad ius redden.in palatio dicti cōis vt moris est se inscripsit ad pœnā talionis si non probauerit accusā, quā substitutus esset dictus Ioā. si probaret dictam accusam cōtra eū factā

anno dñi &c. presentibus tunc testibus &c. Ratio est, quia debet puniri quia q nõ ꝓbat. calũniari vr. & est puniendus, vt C. de aduo. diuer. iu. l. i. de calũ. l. fallaciter. extra de procu. c. tuæ. de calũ. c. cõtra. Et si nõ sub scripserit se ad pœnã talionis, nõ minus est
14 peniẽdus, vt no. C. de fid. instr. l. i. † Et debent in grauibus delictis accusator & accusatus carcerari. ff. de custo. re. l. Diuus pius. & l. de custodia. & C. eo. l. i. cũ accusator debeat puniri eadẽ pœna, si nõ probauerit. vt supra dictũ est qua accusatus. Vnde si accusat⁹ est carcerãdus, ita & accusator, ad hoc vt possit puniri si nõ ꝓbauerit, per iura pdicta, sed hoc non seruat de consuetudine.
15 † Itẽ accusator dẽt satisdare de prosequendo accusam sicut fit in ciuili vt C. de epi. & cle. auth. generaliter. de lit. cõte. auth. sed libellum. & si nõ fuit prosequutus, incidit in Turpi. senatusconsf. & ea pœna punit, vt dixi supra de seuetuscon. Turpil. & no. extra q accusa. nõ pos. cõtra crimẽ. sed nõ pstat
16 ista satisdatio de cõsuetudine. † Itẽ no. qd accusator dẽt accusationẽ suã plene probare, vt C. de proba. l. sciãt. de pe. l. q snia laturus est, vel saltẽ simpliciter & per vnũ testẽ fide dignũ vel violenta indicia &c. vt supra no. & C. de edẽ. l. qui acc. C. ad l. Iul. maie. l. si quis. & dixi latius supra de test. & iudi.
17 & supra de proba. † Itẽ no. qđ in públicis iudiciis. qlibet põt accusare, q nõ ꝓhibet. Quę aũt sunt publica hr. ff. de pub. iud. l. i. Et qui prohibẽtur accusare no. supra de his qui accu. nõ pos. ff. de priua. deli. l. fi. C. de fur. l. manifestissimi. Et idẽ vr in denunciãte q probare debet, cũ loco accusatoris habeat, vt ff. ad Turpil. ab accusatione §. viato
18 res. † Itẽ no. vt supra dixi qđ locus dẽt apponi in accusa. Sed nunquid fines loci debeant designari? R. ñde non vr. quia in illa lege libellorũ. ff. de accu. non dicit qđ fines designẽtur, sed q locus apponatur in accusa, & sic debet sufficere, si locus solus apponatur. Sed tutius est q fines loci designent & saltẽ duo, vt ff. de censi. l. forma. & d. l. li-
19 bellorum. ibi in domo illius &c. † Sed qđ si non cõtinetur in accusa vel denunciatione nec annus, nec mensis, nec indictio, &c. sed cõtinẽtur in prin. quaterni, vt quotidie fit. R ñ qđ de rigore iuris nõ valeat, quia in illa libellorũ. dicit, qđ pdicta debet apponi in dicto libello siue accusa, non aũt in prin. quaterni, sed forte tolerari põt per l. si quis ex argẽtariis. ff. de edeu. sed põt dici q ista loquitur rõnibus cõibus, non aũt in accusis seu denũciatio. vel accusationib. Sed tñ de cõsuetudine ita seruat, q in prin. quaterni
20 ponunt anni dñi, & indictio. † Sed qd de his, q noie alieno accusant, vt est curator, ꝓcurator, & syndic⁹. R ñ. tutor põt suo nõe & ad vtilitatẽ pupilli sui accusare, & maxime si ẽ ĩfãs vel pupillus hoc mõ videlicet.

CORAM vobis d. T. potestate &c. Ego tutor Alberti. f. q. Io. iuro nomine & ad vtilitatem dicti pupilli mei & iuramento meo denuncio & accuso M. quem dico. de anno præsenti & mẽse percussisse pupillũ meum cũ manib⁹ ĩ capite iniuriose & irato aĩo & malo in ciuitate Mantuæ in cõtrata &c. in via publica &c. Cui coheret &c vnde puto ipsũ M. Accusatum puniri & condẽnari secũdũ formam iuris &c. & omni modo &c.

Alia forma accusæ pro damno dato. 63

21 *Forma accusa tutoris in damno dato.*
22 *Tutor an possit uel debeat accusare suo nomine, & ad utilitatem pupilli.*
23 *Adultus quomodo debet accusare.*

21 CORAM vobis &c. † I. filius talis de tali loco tutor &c. suo nomine proprio & ad vtilitatẽ ipsius pupilli suo iuramento denũciat, & accusat duos boues M. fil. i talis quos dicit dãnũ dedisse in quodã cãpo ipsius pupilli seminato frumẽto posito in territorio &c. cui coheret &c. corrodẽdo & pascẽdo bladũ dicti cãpi & dãnũ dãdo in eo qđ dã-
22 nũ fecit æstimatio sõ. x. vnde petit &c. † Et qđ tutor possit vel debeat suo noie & ad vtilitatẽ pupilli sui accusare no. C. de his q. vt ind. l. Polla. C. q ac. nõ po. l. ii. ff. de his q.
23 vt ind. l. curatorẽ. † In curatore aũt dico, q adultus debet accusare suo noie cũ cõsensu tñ psentia, & autoritate sui curatoris, vt no. ff. de accu. l. i. §. fi. & C. de auth. præstan. l. clarum. cũ si. Et si ipse adultus vult accusare, sic formari debet accusatio.

Forma accusationis quam facit adultus. 64

24 *Forma accusationis quã facit adultus, & quãdo constitutio procuratoris ad accusandum siue denunciandum teneat.*

24 CORAM vobis &c. † A. filius quondã talis minor xxv. annis & maior xiii. cũ cõsensu

sensu, præsentia, & authoritate & parabola B. ibidē pſentis & cōsentiētis cūr dicti A. cū iuramēto denunciat & accusat talē &c. quē dicit de anno &c. tale q d fecisse &c. vñ petit &c. In procuratore aūt dicēdū, ꝙ si est cōstitutus ad accusandū & denunciādū. qd esse pōt, vt extra de ꝓcur. c. tuæ. de accu. c. veniens. vbi de hoc no. Aut causa ad quā cō stitutus est, est talis, ex qua de iure pōt imponi pęna corporalis, vel alia vltra relegationē, tūc talis ꝓcurator nō est admittēdus ad talē accusam, nec in agēdo siue accusando, nec in defendēdo, vt ff. de pub. iud. l. pe. §. crimē. nisi ad excipiēdū vel allegādū causas absentię; vel ad similia faciēdū, vt no. solēne supra de ꝓcu. & defen. & dic vt ibi. Si vero est pecuniaria, ex qua debeat cōsequi condēnatio pecuniaria vel alia intra relegationem, tunc procurator est admittendus. Et debet sic formari accusa videlicet.

Forma accusæ porrectæ per procuratorem. 65

25 *Formo accusæ porrectæ per procuratorem.*

26 *Procurator constitus ad denunciandum, siue ad causas criminales, an debeat habere speciale mandatum, & an sindicus sit indistincte audiendus?*

25 CORAM vobis &c. † Talis procurator vel ꝓcuratorio noīe P. suo iuramēto denūciat & accusat M filiū talis, quē dicit de anno &c. tale quid fecisse &c. vnde petit &c.

26 † No. tñ, ꝙ talis ꝓcurator cōstitutus ad denunciādū siue ad causas crimi. debet habere speciale mandatū, vt ff. de ꝓcur. l. non solū. §. fi. aliter repellitur, & ēt si fuerit cōstitutus nō admittit, nisi in certis casibus, vt no. extra de accu. c. veniēs. dixi supra de ꝓcu. §. i summa. Syndicus vero vniuersitatis vel collegii vī indistincte audiēdū, cū vniuersitas & collegiū possit constituere syndicum etiam ed causas criminales, vt no. supra de procu. § sed vniuersitas. Et per talē Syndicum sic est formanda accusa. videlicet.

Forma accusæ porrectæ per Syndicum. 66

27 *Forma accusæ porrectæ per Syndicum.*

28 *Accusa quando porrigitur, quid scribere debeat notarius.*

29 *Libello eodem sine eadem accusatione an possit agi ciuiliter & criminaliter, & quando.*

30 *Accusari plures una accusa an possint, & qñ.*

31 *Accusare an possim unum de diuersis delictis in una accusa, & quomodo.*

32 *Accusato aliquo ut supra si accusator in probatione unius delicti deficiat, an admittatur ad alia, & an pro eodem delicto possit quis simul diuersis legibus accusari.*

33 *Accusare an possint plures unum de eodem delicto, & quis prosequatur, & quando ex uno delicto plura crimina oriuntur, an poterunt plures diuersimode accusare.*

34 *Accusatoribus duobus simul uenientibus ad accusandum quis erit præferendus.*

35 *Accusato Titio, si opponat Titius accusatori, quod non potuit eum accusare & exceptionem suam Titius non probet, an accusator aget contra Titium actione iniuriarum.*

36 *Ordinatione existente, quod si quis fecerit insultum puniatur in x lib si plures faciant insultum simul, an quilibet condemnabitur in libris decem.*

37 *Insultante Titio plures uno actu, an pro uno insultu uel pluribus punientur.*

38 *Accusato Titio quod percusit aium, si uult probare quod percusit casu. an audietur Titius & probato hoc quid erit.*

39 *Delictum qūo probabitur factum esse à casu.*

40 *Accusata aliquo de uulnere alicui illato nunquid præsumitur dolose commissum, & qūo probatur se non dolose fecisse.*

41 *Prohibere potens maleficium, si nō prohibeat, si accusetur, an puniendus sis.*

42 *Occiso patre, si iudex non possit procedere sine accusatore, an posit filium uel hæredem cogere ad accusandum.*

43 *Filius interfecti an poterit accusare aliquē de morte patris & licet primo sit ab alio porrecta accusa & lis.*

44 *Accusato aliquo ut supra usquequo audietur filius interfectus.*

45 *Accusato aliquo & ob contumaciam iudicio capitali cōdemnato, an talis sententia ualet.*

46 *Accusati sunt plures, quod dolose et appensate aliquē interfecerunt, & probatum fuit, an omnes condemnandi sunt de homicidio.*

47 *Accusatus quod dederit plures alapas alicui. an pro qualibet condemnabitur.*

48 *Accusatis pluribus de dāno dato in una accusa, de qua est imponenda pœna lib. x. an quilibet intelligatur condemnatus in lib x.*

49 *Ebrius homicidiū committēs quomodo punitur.*

Ordinatio-

50 Ordinatum fuit, quod percutiens aliquem gladio puniatur in c. lib. si percussit cum bastono, an sic punietur, et quid ueniat appellatione gladij seu teli et appellatione armorum.

51 Cultellus paruus an contineatur appellatione armorum.

52 Maritus uel pater occidens adulterantem filiã suam an puniatur.

53 Accusato de homicidio fugiente ad aliã terram, an remittatur ad locum delicti.

54 Literis sigillatis sigillo publico illius ciuitatis in casu suprascripto, an adhibetur fides ad faciendum remissionem.

55 Denunciatione facta & inquisitione testa. si uenerit inquisitus an denũciator poterit procedere accusam.

56 Accusa data de furto tali anno & mense facto &c si postea inferatur quod tu es homicida an ualebit. & procedetur super criminibus in ea contentis.

57 Processu currente super furto an possim probare quod tu sis homo malæ famæ assuetus furari &c.

58 Ordinatũ est q̃ percutiẽs cum sanguinis effusione puniatur in xx. lib. & si abscīderit puniatur in c accidit quod quis abscidit digitũ uel auriculã, an punietur ĩ xx uel c li.

59 Ordinatum est quod portans cultellum puniatur ĩ v lib. et per aliud statutum est ordinatum, quod uulnerans cultello, puniatur ĩ 25. libr. accidit quod quis uulnerauit cum cultello, an puniatur de deportatione cultelli & uulnere.

60 Ordinatum est qui percusserit aliquem sine armis puniatur in x si cum armis in xxv quidam habens arma percussit cum pugno alium non cum armis qua pæna punietur.

61 Statuto dicente qui percusserit aliquem manu uacua puniatur in x et qui armata in c qui dam habens in manu chirotecã corij percussit cum manu alium, qualiter punietur.

62 Ordinatum est quod percutiens cum armis puniatur in centum lib. quidam stans super equo percũssit alium cum capello uel capucio an punietur de percussione facta cum armis.

63 Statuto continetur quod percuciens manibus siue sanguine puniatur in x. lib si uero cum sanguinis effusione in xx lib quidam cæpit alium per capillos & per terram traxit, ita quod cecidit super lapidem cum capite, & sanguis exiuit, an punietur in lib. xx.

64 Ordinatum est, quod percutiens aliquem cum sanguine puniatur in c. lib aliquis percussit aliũ cũ ense uno magno uulnere & magna sanguinis effusione, & alium cum ungue & modica effusione sanguinis, nũquid de utraque percussione æqualiter punietur.

65 Accusatus fuit Titius de insultu cum armis & de percussione cũ sanguinis effusione, & idẽ in simili, nõ fuerunt probata prædicta secundum formã accusæ an absoluetur accusatus.

66 Accusatione ut supra facta si accusator uult de nouo accusare de insultu simplici vel in simili, an sit audiendus, & an iudex possit dicto modo inquirere.

67 Ordinatum est quod qui accusam dat, & eã nõ probat puniatur in x. lib quidã accusauit plures de uno maleficio una accusa, & accusam non probauit, an cõdẽnabitur in lib. x. solum uel in x. lib. pro quolibet accusato.

68 Ordinatum est quod percutiens aliquẽ cõdemnatur in libr. x. & potestas fecit bannum quod uolens portare arma satisdet de non offendendo aliquem sub pœna c lib. quidã satisdat & postea offendit cum armis, an in x. lib. uel in c. puniatur.

69 Vulnerato Titio mortifere à Io. & lit pendente ante sententiam mortuus est Titius an iudex poterit procedere ad condẽnationem de morte dicti Titij, et quid fieri poterit.

70 Ordinatum est, quod nullus receptet malefactorem in domo sub pœna c. lib quidã commisit maleficium, & te inscio abscondit se in domo tua, an punieris, & quid erit si recusas illud dare iudici.

71 Rixa inter aliquos plures orta aliqu's est interfectus uno uel pluribus uulneribus, et nescit ex cuius uulne an oẽs sint de homi puniẽdi.

72 Accusatur quidam in una accusa de pluribus maleficijs, accusator quædam crimina probauit & quædam probare non potuit an sequatur absolutio uel condemnatio, & quid si procederetur per inquisitionem.

73 Insultans cum gladio alium animo occidendi si illum uulneret neque percutiat an de homicidio punietur & quid si percuciat & uulneret cum re apta ad homicidium.

74 Ordinatum est, quod si quis fuerit in banno cancelletur si soluit x. lib communi quidam positus fuit in banno ante ordinamentum, & facto ordinamento soluit x. lib. communi an erit cancellandus.

Ordinatum

75 Ordinatum est quod si aliqua domus uel bladum in villa fuerit combustum, debeant capi malefactores, aliter damnum compensetur domus ecclesiæ vel bladum fuit combustum, & malefactores non fuerunt capti, an villa teneatur damnum emendare.

76 Ordinatum est, quod si aliqua domus fuerit clã combusta vicini emendarent dãnum. in domo fuit clã positus ignis, qui postea ui ventorum alias domos cõbussit, an vicini teneant ad emendã domorum cõbustarum pp uẽtũ.

77 Consiliarij si teneantur venire ad consilium quando pulsabitur campana sub tali pœna, pone quod aliquis venit quasi in fine consilij, an comdemnabitur.

78 Ordinatum est, quod nullus ducat bladum vel alias res extra districtum sub pœna lib. x et amisionis rerum bestiæ vel nauis &c. cum qua portantur, quidam fuit inuentus contra facere ordinamento, an poterit condemnari secundum formam illius.

79 Accusatur Titius de insultu in alium facto cũ gladio, & probatur tantum, quod manu uacua an punietur in eo quod est probatum.

80 Ordinatum est, quod nullus ducat bladum uel vinum extra districtum sub pœna lib. x. & amissionis bladi & vini. Quidam portauit farinam vel acetum an punietur.

81 Ordinatum est, quod emens rem aliquam publice in platea iuste, non teneatur ad restitutionem, nisi reddito sibi precio. Pone forensis probat rem esse suam & sibi furto subtractam quæritur quid iuris

82 Inuentus portare vinum vel rem aliam contra deuetum, qui nondum erat extra confines ciuitatis & ille neget se portare contra deuetum quid erit.

83 Bladum vel rem aliam portans contra deuetum de licentia rectoris, an incidat in pœnam.

84 Ordinatum est per leg municipalem quod villa vel castrum teneatur capere malefactorem committentẽ maleficium in suo territorio sub pœna c. si plures fuerunt malefactores ad unũ delictum & non sint capti, an fiet condemnatio in lib. c pro quolibet malefactore & quid si fuerint capti præter vnum.

85 Accusatus vel inquisitus est T. comparuit, & dedit fideiussorem de se præsentando & soluendo condemnationem si qua fuerit facta fuit condemnatus & citatus ad soluendum condemnationem, comparuit & postea recessit, an fideiussores poterunt cogi ad soluendũ.

86 Accusatus vel inquisitus fuit aliquis & condẽnatus appellatione pendente moritur, quid iuris erit super bonis defuncti.

87 Statuto dicente quod bannitus possit impune offendi, si aliquis sit bãnitus & ipse vel eius procurator opponat, dicens bannum nullum ac pendente causa nullitas offendatur, an impune poterit offendi.

88 Ordinatum est, quod si quis amiserit equum in seruitio communis debeat ei emendari pone equus stans in seruitio communis fuit mangagnatus. & post multos dies est mortuus, an commune emendabit.

89 Statuto dicente, quod nullus possit equum vendere sub pœna. Quidam dedit equum in solutum vel donauit, an incidat in pœnam.

90 Vxor alicuius deliquit propter quod fuit condemnata, an maritus cogatur soluere de dote vxoris sibi aßignata.

91 Ordinatum est quod quicunque habet in bonis mille lib debeat tenere vnũ equũ Quidã habet in bonis mille lib. cõputata dote uxoris aliter non. an teneantur ad ordinamentum.

92 Potestati concessum est arbitrium super maleficijs inquirendis puniendo et procedendo pro suo arbitrio. Quidam captus est & ducitur ad potestatem, & dicitur quod est latro uel malefactor, an poterit illum sine alijs indicijs ponere ad torturam, & si fuerit confessus condemnare & punire.

93 Potestati si detur arbitrium vt supra & hoc post maleficium commissum, an poterit illo vti & secundum illud procedere.

94 Vulnerato Titio sed mortifere vt medici dicunt si postea occasione vulneris superueniat febris & sequatur mors an vulnerans punietur de homicidio, vel de vulnere tantum.

95 Delinquens punitus pœna statuti, an etiã pœna legis poßit puniri.

96 Statuto dicente, si aliquis fecerit tale maleficium puniatur in x libris an fœmina delinquens comprehendatur tali statuto.

97 Ordinatum est, quod si quis percuserit aliquem puniatur in libr. x. & ordinatum est etiam quod si fuerit de nocte duplicetur in pœna, & etiam ordinatum quod si fuerit in ecclesia pœna duplicetur. aliquis percußit alium de nocte in ecclesia, an punietur pœna omnium istorum statutorum.

98 Acccusatus uel inquisitus de aliquo maleficio, si citatus

si citatus compareat & satisdet, & iudex ipsum non examinet, ac recedat nō respondens accusæ uel inquisitioni, an iudex postea possit ipsum tanquam contumacem cōdemnare, & quid facere poterit iudex.

99 Maleficium committens non dolo s. d. culpa uel negligentia, an de homicidio puniatur.

100 Homicida habens in domo, & nolens ipsum dare iudici, an puniatur & qua pœna:

101 Vulneratus grauiter ordinauit cum suis q̄d dicerent illum mortuū ex dicto vulnere, vt vulnerator occidatur, & sic fuit factum, et vulnerator decapitatus est postea vulneratus conualuit, an iste vulneratus, & qui ad talem ordinem uenerunt decapitabuntur, propter dolosum ordinem.

102 Vulnerauit me Titius cum gladio, dum fugerem proieci gladium ut Titium offenderem & percussi Caium, an puniar. & quid si uolēs pcutere canē percussi prætereuntem.

103 Delictum faciens committere, licet ipse non committat, an puniatur.

104 Accusatus fuit quis quòd dolose dedit auxilium ipse & fauorem ad committendum delictum, & probatum est, an de homicidio erit puniendus.

105 Maleficium commisit Titius, dum eum uellet quis accusare medico cuiusdam amici desistit ab accusa & delinquens certam pecuniam dedit offenso, an medicator punietur, & an dans pecuniam videatur fateri crimen.

106 Maleficio commisso ut supra si ille medicator est affinis uel coniunctus an punietur.

107 Vniuersitas castri uel uillæ campana pulsata & turba coadunata cum uexillis & armis commisit homicidium uel aliud delictū propter quod priuata persona ad mortem condemnaretur, quid iuris erit.

108 Vniuersitas in casu dicto supra, an poterit constituere sindicum ad defendendum.

109 Accusator Mar. quod uulnerauerit Ti. infa. cum sanguinis effusione, & tempore noctis cum vno cultello, si Martinus neget & Titius probet quòd eum percussit de die non de nocte, uel sine sanguinis effusione &c. nunquid Martinus condemnabitur, & quid si dicatur in accusa de uno loco, & probetur de alio quid fieri poterit.

110 Accusatur Semproni. quòd dedit Titio certam quantitatem denariorum quòd & erat uerum ut occideret Caium, & fuit etiā probatum, an dānabitur Sempro. de homicidio.

111 Accusatione, ut supra facta, an Sempronius poterit repetere pecuniā, quam dedit Titio.

112 Mandans an grauius peccet quàm committens maleficium.

113 Statuto dicente, quod accusatus de homicidio si fuerit contumax, habeatur pro conuicto & confesso, & condemnetur. quod debeat decapitari nulla eius defensione audita si quo tempore in fortiam communis uenerit, Accidit casus quod potestas vult eum facere decapitari, reus petit sibi dari dilationem ad suam defensionem, quid iuris erit.

114 Accusatus de maleficio comparuit & negauit, probato maleficio dicit, quod fecit ad sui defensionem, uel quod poterat ille impune offendi, & petit dilationem ad faciendum defensionem, an debeat sibi dari.

115 Accusatus est Martinus de aliquo delicto, & per sententiam fuit absolutus, an alius possit eundem de eodem delicto accusare.

116 Accusatus est Martinus de aliquo maleficio & citatus non comparens fuit bannitus, si iterum delinquat, an erit iterū puniendus.

11 Accusatus est Martinus, quod vulnerauit Titium, Titius in præsentia iudicis uel testium dicit quod M. non vulnerauit eum an possit procedi contra M.

118 Offendens aliquē nō cognoscit, an sit puniēdus

119 Accusato M. de aliquo delicto, si moriatur pend. accusatione an possit cōtra eū pcedi.

120 Accusato Mar. ut supra & mortuo an pcessus primæ accusæ valebit in secuda accusa.

121 Accusato & condēnato aliquo in eius absentia sit reuersus admittatur ad suam defensionem, an aduersarius admittatur ad probandum dictam accusationem.

122 Accusato Mar. de aliquo delicto pro quo debet amittere membrum, & condemnato in amissione alicuius membri, de quo membro intelligimus de iure.

123 Delictum committens pro quo nō est pœna determinata quo. erit puniendus delinquens.

124 Puniuntur non solum delinquens, sed etiam qui doloſe ex certa scientia dant auxilium & fauorem & huiusmodi.

125 Puniri an possint non delinquentes in aliquo casu.

126 Clericus effectus post delictum commisum à quo puniatur.

Clerico

126 *Clericus effectus post delictum commissum à quo puniatur.*

127 *Clerico effecto aliquo, ut supra an præsumitur factus fuisse in fraudem uel non.*

128 *Ordinatum est quod percutiens de nocte puniatur pœna dupli, tunc si aliquis de hoc sit accusatus & testes dicant quod fuit de sero, an condemnabitur pœna dupli*

129 *Impedientes potestatis familiā quo minus homicidam capiat an sint puniendi & qua pœna, & monstrans uiam homicidæ, ita quod euadat, an puniatur.*

130 *Malefactorē indicare an quilibet teneatur.*

131 *Accusato Titio quod uulnerauit Sempro. si Sempronius decedat, dicitur quod decessit ex uulneribus Titius negat, quid iur. erit.*

132 *Pauperes & diuites an pari pœna puniantur.*

133 *Accusato Titio à Sempronio de aliquo maleficio, si hoc non probatur, an de falsa accusa erit puniendus Sempro.*

134 *Accusato patre & filio uel duobus fratribus quod adinuicem rixati fuerint uel percussi, nunquid sunt puniendi.*

135 *Accusato M. quod commisit adulterium cum uxore Titij ipse probat ad sui defensionem quod est mulier malæ conditionis, & assueta exponere se multis & ipse alias cognouit eam pluries carnaliter, quid iur erit.*

136 *Pœna li. c. imponatur l. muninicipali pro adulterio, & M. sit accusatus & absolutus, quia non fuit inuentus culpabilis, an postea possit accusari l. Iul. de adult.*

137 *Lapide proiecto de quadam domo in qua erāt plures, & occiso prætereunte si cōstet de proiectione lapidis sed non à quo quid iuris.*

138 *Maleficij causa an possit etiam in diebus festiuis tractari.*

139 *Accusato & condemnato M. de uulnere, si uulneratus moriatur postea nunquid poterit de homicidio accusari & condemnari.*

140 *Accusato Martino de aliquo maleficio si testes per accusatorem inducti non probēt an iudex ex suo officio possit alios testes ad inquirendam ueritatem examinare.*

141 *Pater potens prohibere filio ne committat delictum, si non prohibeat, an sit puniendus & qua pœna.*

142 *Accusato Titio à Sempronio an Titius possit Semproni accusare.*

143 *Accusato Titio de cri. cōmisso in xxx. ann. elapsis an poterit super tali crimine procedi.*

27 CORAM vobis &c. † B. syndicus & f syndicario nomine[f] talis loci & vniuersitatis vel collegii fabricarum suo iuramento denūciat & accusat M. quē dicit tale q̄d fecisse &c. de anno. &c. in tali loco &c. vñ pe 28 tit &c. † Et no, quod qñ porrigit aliqua accusatio vel denunciatio, dēt notarius curię scribere in actis sic, videlicet, De tali porrecta fuit dicta accusa corā Iudice vel p̄tāte sedente pro tribunali ad bāchū iuris maleficiorū, ad ius reddēdū sub palatio &c. per dictū B. accusatorē p̄sente dicto accusato vel absente &c. Et postea debet scribi qualiter fit cōmisso nuncio cōis, qui vadat ad citādū talē accusatū ad talē terminū vt cōpareat corā dicto iudice, in palatio dicti cōis, ad bāchū maleficiorū ad se defendendum &c. Et postea scribat relationē nuncii, & ēt omnia alia actitata ordinate q̄ fierent in iudicio in 29 qualibet cā &c. vt no. de cita. &c. † Sed nunquid pōt agi ciuiliter & criminaliter in eo. libello siue accusatione contra aliquē? R̄ñ. nō nisi agatur de re familiari, vt furti, vel de talibus exhiben. vel interdicto vñ vi. vel crimine falsi &c. Sed vna intentata & finita, altera poterit intentari, vt no. insti. ad l. Aquil. §. liberū. ff. vi bon. rap. l. ii. & qñ ciui. 30 act. cri. præiu. l. i. §. fi. † Sed nunquid plures g p̄nt accusari in vna accu. R̄ñd. sic[g] de eod. delict. vt C. si reus vel accu. mor. fue l. i. §. fi. de adul. l. nō palā. §. in testa. Sed de diuersis delictis non, nisi suā vel suorū iniuriā prosequantur & non aliter. ff. de accu. l. hos accusare. §. lege. & C. eo. l. cum rōnibus & dic vt ibi no. Fallit in adulterio vbi plures rei accusare non poss. sed de incestu, sic, vt C. eo. l. res. & ff. eo. l. si maritus. §. fi. l. iure pa-31 lā. §. duos. † Sed nunquid vnum solū possum accusare in eod. libello siue accu. de diuersis delictis. R̄ñd. sic. arg C. de anna. excep. l. si quis ex multis. extra de acc. c. licet. Sed tñ delicta sunt clare specificanda, & sigillatim, vt accusatus certificetur. facit ex-32 tra de elect. c. vt circa. † Nota tñ quod si postea agitur de vno crimine, & deficit accusator in probando, quod non admittitur ad alia crimina, alias sic, vt iii. q. x. placuit. Sed pro eo. delicto non potest aliquis accusari diuersis leg. simul & semel, vt extra de iudi. c. at si clerici. & ff. de accu. l. senatus. q̄a nō debet bis puniri siue dupli pœna, p̄ eodem delicto. ff. nau. caupo. stab. l. licet. in fi. Sed

33 † Sed nunquid plures possunt accu. vnum de eod. delicto. R ñd. sic, sed magis idoneus est eligendus ad prosequendum. vt ff. de accu. l. si plures. Sed si ex eo. delicto plura crimina nascerentur, vt esse pōt. §. de vi pub. l. q̄m multa. tūc ab vno sic accusatus de vno crimine, nō prohibetur ab alio de alio crimine accusari, vt C. eo. l. q de crimine. ibi si
34 tñ. & de hac materia ibi plene no. † Sed q d si duo veniāt ad accusandum simul, qs preferri debet in accusando. R ñ. ille cuius magis interest, & qui magis suū dolorē prosequitur. ff. e. l. si cui. §. fi. sed si æqualiter interest, tunc magis idoneus, vt ff. eo. l. si plu-
35 res. & l. qui crimen. † Sed pone aliquis me accusauit, oppono contra eū q̄ non potuit me accusare, quia ꝓhibetur, sed meā exceptionē nō ꝓbauit, vñ vult agere cōtra me actio. iniuriarū nūquid pōt? R ñ. cū aliquis vult accusare suum accusatorē, aut opponit aduersario de crimine in modum accusandi. Primo casu, aut fuit lis contesta. aut nō, si quidē fuit lis contest. tunc nō pōt exceptionē suo accusatori opponere. alias sic, vt ff. de adul. l. i §. extraneis. & §. q̄m hoc. & §. si publico. & l. maritus. §. præscriptionis. In secūdo casu qñ in modū accusandi vult opponere, si non est lis cōtesta potest accusari de maiori crimine, quia sua accusa tanquam maior, debet præcedere. C. qui accu. non poss. l. i. Si de minori, vel pari non pōt, nisi suā vel suorum iniuriā ꝓsequatur C. q acc. nō pos l. negāda. Si vero ipse ꝓsequitur suā vel suorū iniuriā, tūc indistincte admittitur, vt ff. de accu. l. ii. tñ si prosequitur iniuriā publicā non admittitur, vt ff. de pu. iud. l. is qui reus. Si aūt sñia fuit lata super prima accusatione, & fuit absolutoria, planum est q̄ auditur, vt d. l. is qui reus. ibi dū dicit, nec ante fuit accusatus, ergo est arg. à contrario sensu, si fuit absolutus, accusare pōt, vt d. l. i. Si aūt fuit cōdēnatoria, aut fuit talis q̄ ademit ciuitatē, aut libertatē, aut vitā, aut nihil. Si quidē ademit nihil, & vult accusare extraneum, non pōt, quia infamis factus est, vt ff. de pub. iudi. l. infamē. §. si q repellunt, vt ff. de eden. l. hos accusare. ed suum accusatorem pōt accusare, quia quodāmodo conceditur ad vindictā, vt d. l. is q & de lib. ho. exhib. l qui cum maior. §. libertas. Si autē talis sñia ademit ciuitatē, & libertatem, & tunc de nouo non pōt accusare, vt d. l. is q. §. serui. sed accusam iā porrectam pōt prosequi, nisi sit per sñiam cōdēnatus ad mortē quia tunc nō pōt prosequi, cum pœna non sit differenda vt ff. de pę. l. si quis forte. C. e. l cum res. & l. si creditori. alias bene auditur, si prosequatur suam vel suorū iniuriā, vt ff. de pub. iud. l. is q. §. illud
36 ff. de acc. l. q iudicio publico cū si. † Sed q d si ordinatum est, quod si quis fecerit insultū, debeat puniri in x. lib. pone q̄ plures fecerunt insultū simul & semel, & de hoc accusati sunt, nunq d quilibet cōdēnabitur in li. x. R ñ. sic, & ff. de iniur. l. si plures, q a tot vñr esse iniuriæ quot sunt faciētes iniuriā, vt ff. ad l. Aqui. l. Mel § si plures. & l. ita vulneratus. §. fi. & de furtis. l. vulgaris. cū si. §.
37 pe. † Sed quid ecōtra, vnus insultat plures simul & semel vnico insultu, & de hoc facta fuit īquisitio cōtra talē qui insultauit & fecit insultum cōtra tales, nunquid pro vno insultu punitur, an pro pluribus? R ñ. dicūt quidā q̄ pro pluribus, quia quot sunt personæ insultatæ, tot vñr esse insultus, sicut alias dr̄, quot sunt res, tot dicuntur esse donationes & tot stipulationes, vt ff de dona. l. sena. de ver. ob. l. quod dr̄. ff. de le. ii l. iii. ff. de termi. amo. l. ii. C. de ser. fu. l. quiūcq; extra de cri. fal. c. i. Ecōtra h quod ꝓ vno insultu tm̄ puniaī & vna pœna, q a insultus cōsistit in facto, & vbi est vnū factū nō pñt dici plura. quia vnitas nō capit diuisionē, & q̄d impossibile est, nullū est, vt ff. de reg. iu. l. impossibiliū. Itē vnū est malum & nō plura, nec est dictū q̄ ꝓ quolibet insultato puniaī, & q̄ dictū nō est ꝓ omisso dēt haberi vt ff. de ver. ob. l. quicquid. Itē licet qs sit datus tutor plurib⁹ pupillis simul & semel, vna tutela est, & nō plures, quia numerus pupillorū. nō facit plures tutelas, vt ff. de excu. tuto. l. tria onera. & l. si is. §. fi. Sic nec q plures insultauit, plures fecit insultus. Itē q a numerus ꝑsonarū nō semper attendiī, vt ff. de pact. l. maiorē. & l. seq. Itē q a regulariter vnus īsultus nō pōt plures inuadere, & rō naturalis nō minus, imo magis sequēda est, quā ipsa lex. ff. de bo. dā. l. cum rō, & quia iura naturalia sunt immutabilia. insti. de iur. nat. §. sed & naturalia. & vr̄ quasi casus. l. q̄d ꝓ vno insultu puniaī. ff. ad l. Aq. l. illud. in fi. ff. arb. fur. l. si plures. ꝓ hoc facit ff. ꝓ soc. l. cū duobus. §. si plures. de ac. em. l. nō est nouum. ff. de fur l. ea quidē. & facit optime.

optime ff. de actio.& obli.l.q seruũ.in prin. cũ si.Et ista op.magis placet.q̃a pœnæ sunt moliẽdæ.ff.de pœ.l.si pses.& l. interprætatio.itẽ qđ iudex inquantũ minus põt condẽnare dẽt,vt no.ff.de pto.stip.l.fi.& in auth. de iudi.§.oẽs aũt.col.vj.C. de vi pub. l.seruos.& l.fi: Nõ obstãt iura alleg. in cõtrariũ. ff.de do.l.senatus.de verb. ob. l. qđ dr̃.& l. Stichũ. q̃a ibi sunt plures res & diuersæ, & iõ lex fingit plures donationes & stipulationes, sed hic est vnũ factũ & vnus insultus, nõ fingit quod sint plures,vt no.ff. de lega. ij. l.iii. quia ibi fuerunt plures res expressæ & non obstat.ff.de termi.mo.l.ii.& d.l quicunq;.quia ibi fuit reiteratio delicti, si bene aduertatur,vñ ibi reiterat pœna,vt ibi no. in d.l.quicunq;. Fateor tñ quod si quilibet accusat de p se de iniuria sibi facta vel plures fierẽt inquisitiones p quolibet insultu, quod p quolibet tunc puniretur, vt ff. de priua.delict.l.nunquã plura. arg.ff. de excep.rei iudi.l.si cum vno.ibi,nã & est.Et de
38 hoc ẽt no.supra de insultu & percus. † Sed quid, accusatus est M. ꝙ ipse pcussit,& vulnerauit. Iste M. dicit quod casu percussit, & vult pbare,nunquid debet audiri? Rñ. sic,quia defensionis facultas nõ est denegãda. C.de iure fis. l. defensionis.ff.de quæst. l.vnius.§.cogniturũ.ff.ad l. Aqui.l.inde Neratius.§.fi.de qõ. l.j.§. si quis vltro.ibi innocentia sua &c.Et hoc probato debet absolui,q̃a casus excusat,vt ff.de pœ.l.respicien-
39 dũ.§.casu.& §.relinquit.& C.đ sicc.l.†Sed q̃uo probabit quod casu delinquit. Respõdeo, quia pbabit ꝙ ibat sup equo per aliquã viã & equus ob aliquã cãm inopinate territus piecit se ad aliquẽ partẽ,& cultellus vel ensis quẽ portabat cecidit,& illũ tali mõ percussit,vel simile q̃d. vel probabit ꝙ cũ vellet percutere ferã bestiã,vel auem, transeuntẽ percussit,vt ff.de pœ. l.respiciẽ-
40 dũ.§.pen.cum si.†Sed pone ꝙ aliquis vulnerauit aliquem, & de hoc accusatus est, nunquid psumatur ꝙ dolose fecerit? Rñ. sic vr̃,quia omne malũ malitiose præsumit esse actũ.C.de iniu.l. si nõ cõuitii. nisi probet se dolo non fecisse. Et pbabit hoc isto mõ, quia probabit se hominẽ bonæ famæ & bonæ cõditionis, & ꝙ cõsuetus sibi cauere à rixis & à malis operationibus. Itẽ q̃a persona offensa est filius vel nepos, & ita nõ est psumptio quòd dolose fecerit, quia nullus amor vincit paternũ.C. de cur. fur: l. fi.ff.quod metus cã. l. isti quidẽ.in fin.vel aliter esse sibi sanguine cõiuncta psona, nã tunc tollit psumptio in iure.ff. de iniu l.vestẽ.vel erat socius suus,vel amicus,vel domesticus,vel simile.C. de fur. l. de emẽda. ff.de iniu. l.itẽ apud Labeonẽ.§. adiicit vel pbabit qđ fecit ad sui defensã,vel rerũ suarũ,vel filiorũ,vel similiũ,vel qđ casu fecerit vt dictũ est s̃,vel quod erat talis psona quæ poterat offendi impune, vt supra de perso: q̃ poss.offen.sine pœna.vel pbabit quod cũ tetigit spinctus vel fecit eũ cadere & tali mõ vulnerauit,vt ff.ad legẽ Aqui. l. qua actione.§.pinde.& l.si ex plagis.si quadru.pau-
41 per.fe.dic.l.i.§.si instigatu. cũ si.†Sed quid M.ibat ad cõmittẽdũ maleficiũ,homicidiũ, vel furtũ,vel q̃d simile,ego sciui, q̃a mihi dixit, nõ tñ dolo meo vel culpa pmisi, sed potui phibere, & nõ phibui, & de hoc fui accusatus,nunquid sum puniẽdus? Rñ.quo ad Deũ planũ est,vt puta; quia teneor arg. extra de hære.c.ii.& ii.q.vii. negligere cum possit.extra de hære.c.cũ ex iniuncto.Iuxta illud, Dilige pximũ tuũ, sicut te ipsum: Sũt quidã q̃ dicunt quòd teneor & sum puniendus si nõ prohibeo,si facere possum. casus est ff ad l. Aqui. l.qui sciẽtiã. de noxal.l. in omnibus.& facit.xxxiii.q. iii. nõ inferenda & c.vltimo,ꝙ si nõ possit opere,saltẽ clamore,vt ff.ad Silla.l.ii.§. hoc aũt. Alii dicũt ꝙ si sum officialis ꝙ teneor, secus si priuata psona,& de hoc no.extra de sen.excom. c.quãtæ psumptionis.extra de homi.c.sicut
42 dignũ.§.ibi ẽt no.cõtrariũ.†Sed pone ꝙ pater fuit mortuus, & iudex nõ põt pcedere nisi accusetur, & nullus accusat,nunq̃d poterit cõpellere filiũ vel hæredẽ interfecti accusare? Rñ. non.C. vt nemo inui.ager. vel accu. l. j. Sed quia reipublicæ interest ne maleficia remaneant impunita.l.ita vulneratus.ff.ad l.Aqui. & quia iudex habet punire maleficia i & purgare prouinciã malis hominibus,vt ff de off.præsi. l.congruit. & ppter scandalũ euitandum,vt ff.de siccar.l pen & quod res mali exempli, vt ff.de pœ. l.si quis aliquid.& etiã ad terrorẽ aliorum ne de facili cõmittant maleficia.C.de pœ.l. operis puto.quòd ex suo officio possit compellere filium vel hæredẽ accusare & si non fecerit puniatur, aliàs priuetur successione tanquã indignus,vt ff.de his quib.vt indi.l. cum

cũ fratrẽ. si maior est. vt C. eo. l. in minori-
43 bus. † Sed pone q Titius interfecit Ioã. & est accusatus ab aliquo, & lit. cõtest. venit filius interfecti, & vult accusare nunqd audiatur? R ñ. vt dicunt quidã q nõ, vt C. de accu. l. q de crimine, nisi doceat secũdus de p̃uaricatione primi accusãtis, & se ignorasse primã accusã fuisse factã, vt ff. de accu. l. hi tm. § ab a'io. & l. is cui. § iisdẽ. q ꝓbõ fiet p iuiuramentum accusatoris huius, iurãdo se ignorasse accusationẽ fuisse ab alio porrectã. Alii dicunt cõtra, qđ põt, & est audiendus, vt ff. de adul. l. i. §. fi. de iur. fis. l. eo. §. cũ aũt. de bo. lib. l. si filius. cũ ipse ꝓsequat suã vel suorũ iniuriã, qđ verius est, & no. in d. l.
44 de crimine. † Sed vsq; quo audit? R ñ. dicũt quidã qđ semper ante aperturã testium, & & nõ post, argu. de euic. l. si rẽ §. fi. C. de tẽ. appo. l. iii. in fi. n. si dolose fieret, vt p secũdã accusationẽ ꝓcessus impediret, tũc nũquã est audiẽdus secundus accusator, quia malitijs est obuiãdũ &c. vt ff. de rei vendi. l. in fundo. & iudicis officiũ nõ dẽt esse delusoriũ. vt ff. de iudi. l. si p̃tor. Alii dicũt audiri dẽre ante sñiam. vt ff. de adul. l. si maritus. qa ordinariũ auxiliũ p̃fert. ff. de mino. l. in
45 cãæ. la. ij. † Sed quid, accusatus est Titius de homicidio & citatus & requisitus ꝑsonaliter vel ad domũ vbi tunc habitabat, nõ cõparuit, sed fuit cõtumax, pp quod fuit condẽnatus pœna capitali, ꝓut fieri debuit, vt no. supra de homi. an valeat talis sñia? R ñ. nõ siue sit absens lit. cõte. siue nõ, qa in absentẽ potest ferri talis sñia de iure. ff. de pœ. l. absentẽ. sed bona debuerunt describi & etiã annotari in lib. accusat. malefici. & si absens moriatur ĩtra annũ, bona dãtur successoribus, post annũ nõ. vt ff. de req. re. l. j. §. si p̃sidiis. & §. sed Papinianus. l. annus. & d. l. absentẽ. C. de accus. Fallit in casu vbi valet sñia in absentẽ, vt d. l. absentẽ. §. i. & seq.
46 † Sed quid, plures dolose & appẽsate fecerũt insultũ cõtra aliquẽ, & ipsum interfecerunt, & ipsi accusati sunt. & ꝓbatũ est cõtra eos, nũquid fiunt puniendi & cõdẽnandi de homic. R ñ. sic, vt ff. ad l. Aq. l. itẽ Me-
47 la. §. si plures. & l. ita vulneratus cũ si. † Sed pone quòd aliquis dedit plures alapas alicui & accusatus est, nunquid pro qualibet dẽt cõdẽnari? R ñ. sic quia plura fuerunt delicta. arg. C. de ser. fug. l. quicunq;. ff. de termi. mo. l. ii. ff. de adul. l. si adulteriũ. ff. de in-
48 iu. l. si p̃tor. §. si plures. † Sed pone q plures accusati sunt de dã. dato in vna accusa, de quo dãno est imponẽda pœna x. lib. nũqd intelligitur quilibet cõdẽnatus in x. lib. R ñ. nõ, sed quilibet tenetur ꝓ parte, & nõ insolidũ in x. li. C. si plu. vna sen. l. j. & ii. nisi sit dictũ ipsos & quẽlibet ipsorũ condẽnamus insolidũ in x. lib. Sed hoc dici nõ dẽt, nisi petitũ sit in accusa. arg. ff. cõmu. diui. l. vt fundus. qa sñia est formãda ſm formã accusæ & nõ alio mõ, vt extra de accusa. c. qualiter & qñ. §. pen. de simo. c. licet. fac. t. C. si
49 cer. pet. l. si nõ singuli insolidum. † Sed pone qđ quis pp ebrietatẽ cõmmisit delictũ aut homicidiũ, accusatus est, nunquid de homicidio punieť? R ñ. non vr̃, quia istud delictũ non cõmittitur sine dolo. ff. de sic. l. in lege. sed iste non vr̃ dolo facere, cũ sit extra mẽtẽ suã. Et quod ebrietas excusat, ꝓbať. xv. qõ. ii. c. sane. & c. inebriauerunt. Sed de ebrietate est puniendus, vt xv. q. ii. c. sane diximus. & puto iudicis arbitrio, & nõ ad mortẽ, nec de homicidio, sed alia pœna pecuniaria extraordinaria. vt ff. de crimi. stellio. l. iii. Et de facto fuit quidã in casu isto cõdẽnatus in carcerẽ p' x. annos. & quod nõ da-
50 retur sibi vinũ bibere & fuit Ianuæ. † Sed quid. ordinatũ est q si quis percusserit aliquẽ cũ gladio puniatur in c. lib. quidã accusatus est quod ꝑcussit cũ bastono magno, vel cũ lapide magno, nunquid dicta pœna
k dẽt puniri? R ñ. sic k quia appellatione gladii siue teli cõtinentur fustes, & lapides, & omne quod ab arcu mittitur, & ita ferrũ et hastæ, lãceæ, scuta, & galeæ, vt insti. de pu. iudi. §. itẽ lex. ff. de vi & vi ar. l. iii. §. i. de ver. signi. l. armorum. insti. de interdi. §. sinautẽ. Itẽ omne illud q nocere põt, vt ff. de pig. fur. l. si pig. §. furẽ. & ff. de pu. iu. l. armatos. & l. q ædes. §. telorũ. & intelligo si satis nocere põt. Si aũt est baculus modicus vel lapis paruus, vel alia res modica, q nihil aut modicũ possit nocere, puto q de minimis nõ est curãdũ. vt ff. de vẽ. insp. in fi. arg. ff. de ædil. edic. l. j. §. proinde. & in talibus modicis arbitrio iudicis cõmitto, vt ff. de extraordinariis crimi. l. i. Item appellatione armorum continentur enses, spatæ, sagittæ, cassides, helmi, & his similes, vt in authenti. de
51 armis. §. ꝓhibemus col. vj. † Sed nunquid cultellus paruus continetur appellatione armorum? Respon. videtur q non, vt in d. authen.

auth.de armis.§.solas aũt. vt tẽperator vel cultellus paruus ad incidendũ panẽ, vt ibi no.quo ad portionẽ armorũ. Sed si talis cultellus esset magnus,longus,& malitiosus & acutus,& aptus ad nocendũ, puto ꝙ appellatione armorũ cõtineri possit, vt d.l.si pignore.§.si furẽ, & d.l.armatos.& l.hi q.§. telorũ Sed si percutit cũ talibus armis, bñ punit de percussione facta cũ dictis armis, vt in dictis ll. continet, cũ talia satis nocere possint,licet sint modici cultelli,per iura ꝑdicta.

52 † Sed q̃d,accusatus est M. ꝙ ipse interfecit adulterantẽ vxorẽ suã,& ꝓbatum est nunq̃d puniat de homicidio? Rñ.nõ, quia licitũ est ei hoc facere,vt ff.de adulte: l.marito. & in authẽ.vt lic.ma.& auiæ.§.is quoq; . idẽ est in patre occidẽte adulterantẽ filiã suã,& ipse occidit,nunq̃d puniet de homicidio.Rñ.nõ, quia quod fit lege permittẽte,pœnã nõ meret,vt ff.de sicca.l.j.§. fi.de adult. l.si adulteriũ cũ incestu.§.impuberem.& §.seq.

53 †Sed pone ꝙ M.accusatus est de homicidio vel de alio delicto,citat vt cõpareat ad se defendẽdũ & excusandum, ipse aufugit ad aliã terrã vel locũ,nunquid debet capi & remitti ad locũ vbi delinquit & accusatus est.Rñ.sic & de iure,vt in authent.vt nulli iudi.§.si quis cõprehensorũ . col.xviij.C.de adult.auth. sui criminis. vt ibi puniat vbi delinquit, vt in auth. qua in ꝓuincia,C.vbi de cri.agi.opor.Sed de cõsuetudine cõtra seruatur.

54 † Sed nunquid debet credi literis sigillatis sigillo publi.illius ciuitatis sine alia probatione cõtra talẽ accusatũ,vt eis fiat trãsmisso? Respõ.videt quod sic, quia tales literæ probant.C.de episco.& cle.l.si qua per calumniã. de reb. alie.nõ alienan. l.ij.extra de fid.instru. c.ij. de prob c. post cessionẽ.vbi de hoc not.sed tutius puto,ꝙ videatur processus & ꝓbatio facta super dicto maleficio, vt C.de eden.l. is apud quẽ.cum si.

55 † Sed quid quidã denũciauit potestati ꝙ pater eius vel filius fuerat interfectus, potestas incępit procedere per inquisitiones , ille inquisitus cõparuit, & negauit. Modo iste qui denunciauit vult accusare illũ,& procedere via ordinaria.nũquid audiet,vr ꝙ sic,q̃a ordinariũ auxiliũ, præfertur xetraordinario , vt ff.de mino.l. m in causę.ff.ad munici l.j.Ecõtra m quod nõ eligendo illã viã denuncia.in alia sibi pręiudicat.ff.de tab.l.quod in hæredẽ.§.eligere. C.de codi.l.fi. Sol.aut nominauit homicidas certos contra quos est inquisitũ ad instãtiã istius,& tunc nõ audit ad accus. quia elegit illã viã . vñ in alia sibi ꝑiudicauit,vt d.l.quod in hæredẽ.§.eligere.cũ si. & ff. de acc.l.si cui. §.eisdẽ.q̃a de qua re cognouit iudex de ea &c.vt ff.de iudi.l. de qua re. Si aũt nõ nominauit aliquã certã personã,sed solũ notificauit iudici maleficium fuisse cõmissum in personã talis & iudex cœpit inquirere,& tunc audit.vt ff.de custo.reor.l. Diuus.circa mediũ.de iure fis.l.edictũ.§.cũ autẽ.Itẽ q̃a ordinariũ iudicium ꝑfertur, vt d.l.in causæ. Itẽ q̃a solũ notificando nõ vr̃ renunciare iuri ꝙ ignorat &c.vt ff.de inof. testa.l.mater. Alij autẽ dicũt ꝙ semper est audiendus vsq; ad testium aperturã vel ad sñiam.q̃a ordinarium auxiliũ &c.vt d.l.in causæ.ff.de euict.l.si tũnc.§. fi. cũ si.

56 † Sed q̃d,accusaui te de furto mihi facto tali anno,mẽse,& in tali loco,& postea in accusa insero,ꝙ tu es homicida,& plagiarius,sacrilegus &c.nunq̃d valet talis accusa,& sit ꝓceden.suꝑ criminibus in ea cõtentis? Rñdeo quod solũ super furto debet procedi; ratio est,quia nõ hr̃ annus,mensis,nec locus in illa parte accusæ, vbi dr̃ q̃d tu es homicida,plagiarius &c. qui dies & locus esse debet.ff.de accusa.l.libellorũ.& extra de ꝓba.c.q̃m contra falsam. & sic nõ valet accusã in illa parte, nec etiã testis põt deponere suꝑ ijs,cũ sit extra accusam,vt ff.de peti.hęre.l.si q̃s libertatẽ.§.si C q̃ legi.ꝑson.stan. in iudi. nõ habẽt.l.momẽtaneę.

57 † Sed quid dũ ꝓceditur super facto furto volo ꝓbare ꝙ tu es homo malæ famæ assuetus furari, & latrocinari,nuuq̃d sum audiendus? Rñ. sic, vr̃ q̃a per talẽ approbationẽ aggrauat tua fama,& cõtra te inducit pręsumptionẽ quia qui semel malus &c. itẽ quia quis reputatur talis, qualis fama de eo prædicat, vt ff.de q̃õni l.de minore.§.tormẽta ibi, nã quisquis talis &c. itẽ quia expedit peccata malorũ fieri no.ff.de iniur.l.eũ qui.ff. ad l. Iul.maiesta.l.famosi.§.serui quoque.ibi nã & persona &c.ff.de ædil.edict.l.quæro cum si.

58 † Sed quid ordinatũ est quod si quis percusserit cũ sanguinis effusione aliquẽ quod puniatur in xx.lib.& si membrũ absciderit puniatur in c.libr. pone ꝙ quis ascidit vnũ digitũ vel duos vel auriculã,vel quid simile, quæritur vtrũ sit puniendus in xx.li.ꝑ Bonifa.de Vital.super male. KKk

percussione, an in c. pro abscisione mẽbri, cum digitus videat esse mẽbrũ. ff. ad l. Aq. l. si seruuũ §. & si nullũ. ibi aliquod mẽbrũ. ff. de ædili. edi l. idẽ offilius. & l. quæritur. §. si qs digitus. Econtra ꝙ nõ, cũ digitus non sit membrum sed pars & officium mẽbri. s. manus, in qua est, vt ff. de sta. homin. l. non sunt liberi. ibi, officia ampliauit. C. de ser. fugit. authen. sed nouo iure. Si. n. digitus est manus quæ membrũ est, nõ diuersis nominibus dicerentur, vñ cũ sit diuersitas in vocabulo & in effectu esse debet, vt C. de codicil. l. fi. itẽ facit. ff. de calum. l. fi. C. de dona. inter vir. & vxo. l. si maritus. Itẽ vulgari sermone digitus nõ dicitur manus, sed digitus, vnde nõ est mẽbrum sed pars mẽbri. itẽ & ramus arboris nõ dr̃ arbor, sed ramus vulgariter & est pars arboris, nõ aũt arbor, & naturalis ratio nõ minus consideranda est, q̃ lex. ff. de bo. dam. l. cũ ratio naturalis. & iura naturalia sunt immutabilia &c. itẽ ẽt vulgaris sermo est obseruãdus. ff. de fun. instr. l. cũ de lanionis §. asinã. itẽ auricula est pars capitis & nõ caput, quod dr̃ principale mẽbrũ hominis, vt de relig. & sump fun. l. cũ in diuersis. Vnde nõ est membrũ digitus nec auricula, sed pars membri, vt d. l. nõ sunt liberi. & l. si idẽ & c. cum si. vnde nõ puniuntur de abscisione membri, sed solum de percussione, & ita tenent doc. & ita fuit determinatũ de facto. facit extra de corp. vitia. c. fi. Si vero eruatur oculus, vel abscindatur nasus propter deformitatẽ quę subsequitur dico, ꝙ maior pœna sit imponẽda de iure q̃ pro digito vel auricula &c. vt in. stit. de iniur. §. atrox. ff. de iniur. l. prætor. §. fi. & l. seq. Si vero propter abscisionẽ digiti tota manus esset facta arida, & inutilis, tũc puto ꝙ pœna abscisionis membri puniat̃, cum perinde valeat talis percussio, acsi mẽbrum esset inc. sum. arg. extra de cle. ęgro. c. ij. ff. de ædili. edic. l. offilius. ad l. Aqui. l. ita vulneratus. ibi, versi. &c. Sunt quidã qui dicunt qđ oculus, pollex, & nasus sunt mẽbra lv. dist. c. si qs pro ęgritudine. & c. lator. & c. si euangelica. cũ si. Sed illi canones loquuntur inquãtũ ad hoc vt talis mutilatus non possit consecrare corpus Christi propter deformitatẽ suã. & facit extra de cor. vitia. c. ... & fi. & c. exposuisti. de cle. ęgro. & c. præsbyter. cũ si. † Sed quid ordinatũ, est

59 quod quicunq; portat cultellum puniatur in v. lib. & per aliud statutũ ordinatũ, est qđ si quis vulnerauerit aliquẽ cũ cultello, puniatur in xxv. libr. quidã habendo cultellũ cũ ipso vulnerauerit, quæro an debeat puniri de portatione cultelli, & ẽt de vulnere? Rñ. aut iste percussor fuit ad accipiendum cultellũ, & subito cũ ipso vulnerauit, & quasi eodẽ impetu, tunc solũ de vulnere punietur, & nõ deportãdo cultellũ, aut vero habebat & portabat, & de vtroq; punit̃ argu. C. de mo. mul. l. eos. ibi, sed aliud continuatim. & ff. de priua. deli. l. nunq̃ plura. & ibi

60 Dy. † Sed pone ordinatũ qđ si qs percusserit aliquẽ sine armis puniat̃ in x. lib. si vero cũ armis in xxv. qdã habendo arma percussit manu vacua, vel pugno, vel pede, nõ tñ cũ armis, q̃ritur qua pœna sit puniẽdus Rñ. vr̃ in x. lib. qa illa dictio cũ, denotat cõditionẽ facti, vnde necesse est ad hoc vt puniat̃ in xxv. lib. qđ percussio sit facta cũ armis prædictis. non tñ habendo solũ arma, & quod dictio cum, sit cõditionalis hr̃. ff. de verb. obli. l. quicunq;. § pe. Vnde cum non percusserit cũ dictis armis, licet ipse haberet nõ dẽt puniri nisi in x. lib. de percussione facta manu vacua, vel pugno, vel pede vt dictum est. item alia ratione, qa ordinamẽtũ dicit si quis percusserit cũ armis, nõ dicit habendo arma, nec ista verba, cũ armis, ita debẽt intelligi, qa sic verbis & nõ rebus lex esset imposita, qđ esse nõ dẽt, vt C. qñ dies leg. ced. l. ij. in fi. Itẽ qa pœnę sunt molliendæ, vt ff. de pœ. l. interpretatio. Ecõtra vr̃ ꝙ in xxv. lib. quia ordinamentũ dicit si percusserit cũ armis, & vbi lex nõ distinguit nec nos. l. de pretio. ff de pub. itẽ verba statuti sunt stricti iuris, vñ debẽt intelligi prout iacent, vt ff. de exer. l. j. §. cũ igitur. cum si. Sed

61 quod prius dixi verius puto. † Sed qd, dicit statutũ qđ si qs percusserit manu vacua puniat̃ in x. lib. si vero armata manu puniatur in c. quidã percussit cũ manu, habendo chiroteca de corio in manu vel aliã rem similem, qualiter punietur? Rñ. dicunt qdã quod in c. lib. cum nõ possit dici manus vacua si habet aliquid in manu. arg. ff. de contrahen. emp. l. ii. §. j. cũ l. seq. cum si. Sed puto aliter diceñdũ nã iste percussor aut habebat aliquid in manu, qđ cõtineatur appellatione armorũ, cũ quo possit de facili offendere, et tunc sit verum ꝙ supra dictum est, alias secus, qa in dubio cõtra fiscũ est pronuncian-

nunciandum, vt l. nõ puto. ff. de iure fisc. & quia pœnę potius sunt molliendæ. ff. de pę. l. præses. & l. interpreta. cum si. †Sed quid,
61 ordinatũ est ꝙ si qs percusserit cũ armis, puniatur in c. lib. quidã est stãdo sup equo percussit cũ pectore equi, vel percussit cũ capello, vel cũ caputio, vel cũ pane, vel piro vel mantello, vel simili re, nunquid puniet̃ de percussione facta cũ armis? R̃n. dicunt quidã ꝙ sic, qa appellatione armorũ cõtinentur oĩa quibus nocere qs põt. ff. de ver. sig. l. armorũ cũ ergo talia nocere possint, dẽt puniri. Econtra qđ nõ, quia arma specificata sunt à iure, vt in auth. de armis. § solos. col vj. & p̃dictæ similitudines vt panis nõ cõnumerant̃ appellatione armorũ, nã si lex voluisset hmõi cõtineri genere armorũ expressius dixisset. C. de cadu. tol. l. j. §. ne autẽ. vñ cum nõ fuerint specificatę ꝓ omissis haberi debent. ff. de verb. ob. l. quicquid. Itẽ qa in talibus debemus cõsiderare naturã, aptitudinẽ, & cõsuetudinẽ, sicut in mutuo. ff. si cert. pet. l. ii. §. mutui. Itẽ etiã cõem vsum loquẽdi, sed ₰m cõem vsum loquendi, talis res nõ cõtinent̃ appellatione armorum, & talis sermo cõis obseruandus & sequẽdus est. ff. de leg. iii. l. l brorũ. §. qđ tñ cassius. nõ ergo dẽt puniri de ꝑcussione facta cũ armis. Si. n. volumus dicere esse de genere omne quod gñaliter nocere põt, iam granum fabæ & festuca palearũ cõtinebit appellatione armorũ, cum aliqualiter nocere possit, & sic in tm̃ punietur pro percussione cũ grano fabæ vel simili re quantũ pro percussione facta cũ cultello vel cũ ense, qđ ridiculũ vr̃, cũ magnitudo vulneris & atrocitas sit inspiciẽda. ff. de iniu. l. vulneris magnitudo. cum si. & de modicis nõ est curandum, vt ff. de ven. inspi. l. j. & ẽt qualitas rei est spectanda cũ qua maleficiũ est factum. ff. de sicca. l. j. §. sed si claua. ff. de pœ. l. aut facta, ibi qualitatẽ & quãtitatẽ. Itẽ quia iura adaptant̃ ad ea q̃ cõiter accidunt & frequẽter, vt ff. de legi. l. ex his. & l. seq. & hoc verius puto. vñ in talibus & similibus casibus cõmitto iudicis arbitrio in puniẽdo taliter delinquentẽ cũ nõ sit pœna expressa &c. facit. ff. de iur. delibe. l. j. § j. cum sim. facit qđ no. extra de sen. excõ. c. cum illorũ. in gl. qd
63 sit mod. cu. Sed quid, cõtinet̃ in statuto ꝙ si quis percusserit manibus sine sanguine, qđ puniat̃ in x. lib. si vero cũ sanguinis effusione in xx. lib. Quidã cepit per capillos aliquem & extraxit ipsum ad terrã ita ꝙ cecidit super lapidẽ cũ capite, vel cũ genu, vel cum manibus, & sanguis exiuit, nunqd puniet̃ in xx. lib. tanq̃ pro percussione facta cũ sãguinis effusione? R̃n. nõ vr̃, qa nõ percussit vt statutũ dicit, & forma statuti est seruãda. ff. ad muni. l. cõstitutionibus. nec à verbis eius debet recedi. ff. de exerc. l. j. §. ergo. de lega. iij. l. non aliter. cũ si. Econtra ꝙ sic, licet nõ percutiat, quia tantundẽ fecit. arg. l. optimũ. ff. ad l. Aquil. l qua actione. §. proinde. & l. itẽ Mela. §. si plures. & §. itẽ cũ eo. ti. l. boues. & l. si ex plagis. §. æque. Itẽ illi qui causam dãni, dat dãnum dedisse vr̃, & nihil p̃stat &c. ff. de siccar. l. nihil. de parri. l. vtrũ & maleficium nõ dẽt esse impunitũ. ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus cum si. & hoc verius
64 vr̃. † Sed qd, ordinatum est ꝙ si qs ꝑcusserit aliquẽ cũ sanguine puniat̃ in c. lib. cõtingit ꝙ aliqs percussit aliquẽ cũ gladio cũ magna percussione & magna sanguinis effusione, & aliũ percussit cũ vngula vel alia modica re, & cũ modica sanguinis effusione, nunquid puniet̃ in tm̃ de modica ꝑcussione, quãtum de magna? R̃n. sic, & vr̃ qđ verba statuti indistincte loquunt̃, & nõ distinguunt inter magnã percussionẽ & paruam. dũmodo sanguis exeat, ergo nec nos. ff. de pub. l. de p̃tio. & gñaliter ꝓlata, gñaliter sunt intelligenda &c. ff. de leg. præstan. l. j. §. generaliter. ff. de legat. tertio. l. nõ aliter. & forma est seruanda. ff. ad municip. l. cõstitutionibus. Ecõtra qđ nõ, qa vulneris magnitudo est cõsideranda, vt ff de iniu. l. vulneris. ff. de ædil. edi. l. j. §. proinde. ibi minisculũ vulnus &c. vt qs magis & plus puniatur pro magna percussione, q̃ ꝓ modica, debemus intelligere verba cũ effusione sanguinis. s. magna. arg. C. de inof. testa. l. 2. & xv. q. reuertimur. xvij. dist. sæpe. itẽ quia quantitas & qualitas est cõsideranda. ff. de pœ. l. aut facta ibi, qualiter. Itẽ & res cũ qua facta est percussio, vt ff. de sicca. l. i. §. sed si claua. Itẽ statutũ debet intelligi & interpretari ₰m ius cõe, vt ff. de mu. & hon. l. vt gradatim. §. si l & hoc verius est de rigore iuris, vnde arbitrio iudicis committuntur pœnæ, considerata qualitate & magnitudine vulneris & effusione sanguinis, vt dictũ est, & hoc no. extra de sen. excom. c. cum illorum. in gl. quid sit modicum, sed per formã

statuti primā opi. vidi multoties obseruari, sed contra ius est vt dixi. † Sed quid. quidam accusatus fuit de insultu facto cū armis & de percussione facta cū sanguinis effusione, sed qa nō probauit pdicta ſm formā accusæ, vt debuit, vel qa accusauit te de maleficio cōmisso cū armis, & ipse probauit sine armis. & idē in simili & dico ꝙ de eo, vt vidi alias, facta fuit absolutio, vt debuit, qa de necessitate est ꝙ fiat probatio ſm formā accusæ. ff. vi bo. rap. l. ptor. §. docere. & §. hæc aūt actio. & ff de adul. l. denūciasse. §. quid tñ ibi neq; enim &c. Itē quia ſm formā accusæ, facienda est cōdenatio. ff. cōi diui. l. cū fundus. extra de accu. qualiter & qñ. §. pe. de simo. c. licet hely. vnde si nō est facta probatio ſm formā accusæ necessario est sequēda absolutio, q nō debuit ignorasse delictū in se cōmissum. ff. de dolo. l. ex dolo. §. in hac & §. seq. nec ēt qualita-

66 tes delicti in se cōmissi. † Sed si iste accusator vult accusare de nouo, & nouā accusationē facere de simplici insultu i ipsum facto vel de percussione sine sanguine vel in diē, & idem in simili dico nunquid est audiendus, vel si iudex, vult dicto modo inquirere vt dictū est, nunquid pōt? R ñ. & vr ꝙ nō, quia nō debet sepius de eodē delicto inquiri. Itē obstat exceptio rei iudicatæ. l. i. & ii. de excep. rei iud. Ecōtra vr ꝙ sic, quia aliud est maleficiū cōmissū de nocte, aliud de die, & aliud cōmissum cū sanguinis effusione, & aliud sine, & aliud de simplici insultu, & aliud de insultu & percussione, & idē in simili dico, & alia pœna imponit ꝓ vno, & alia pro alio. ar. ff. de sepul. viol. l. i. §. aduersus. sicut aliud est dānum culpa cōmissum aut dolo. ff. si quis testa. lib. esse ius. fue. l. i. Itē sicut est separata natura diuersorū, & cōditio & modus separatus intelligit. ff. de calū. l. fi. Itē talia maleficia sunt reiterabilia. ff. de verb. obl. l. si sic. & hoc verius. ſm Tho. Sed puto tutius eē dicere ꝙ si fiat absolutio ab obseruatione iudicii ꝓꝑ ineptam probationem, & processum ꝙ potuerit tūc de nouo cognosci de dicto maleficio. vt not. ff. si mens. fal. mo. dixe. l. i. §. hæc aūt acti. ad hoc ne maleficium sit impunitū vt in l. ita vulneratus. ff. ad l. Aquil. cum simil.

67 † Sed pone ordinatum est ꝙ si quis fecerit aliquam accusam & ipsam non probauerit ꝙ condēnetur in lib. x. Quidā accusauit plures in vna accusa de eodē maleficio, qd esse pōt. C. de his qui acc. nō pos. l. cū rationibus. & l. cū reus & si reus vel accu. mor. fue. l. i. sed ipsam accusam nō probauit, qritur an debeat cōdēnari in x. lib. pro vna accusa, & vno maleficio, an pro quolibet accusato in x. lib? R ñ. ꝙ vr ꝙ pro quolibet accusato. ar. C. de dona. l senatus. de ver. ob. l. scire. Itē quia vidētur tot esse iniuriæ quot sunt personę, vt ff. de iniu. l. si plures. C. cōi diui. l. ad officiū de ser. fug. l. quicunq;. §. iū. cū si Ecōtra ꝙ solū vna pęna x. lib. cū vnū sit maleficiū, vna sit accusa, vnus sit libellus in quo sunt plures accusati, qd esse pōt, vt supra dixi, & vbi est vnus libellus nō pōt dici ꝙ sint plures, qa vnitas nō capit diuisionem. Itē qa licet detur vnus tutor simul & semel pluribus pupillis, vna tutela nō plures, sic & hic. ff. de excu tut. l tria onera. l. si is. §. fi. & nō debet numerus personarū attēdi. ff. de pac. l. maiorē & vr quasi casus. ff. ar bo fur. ces. l. si plures. §. fi. & l. at si &c. Item quia vna fertur sñia contra oēs & pro vno maleficio, vt C. si plur. vna senten. fue. l. ii. Facit optime. ff. de iuris. om. iu. l. si idē cum eodem. §. fin. Item quia statutum non distinguit vtrum fuerint plures accusati in vna accusa vel libello, an vnus solus, ergo nec nos. ff. de pub ic. l. de pretio. ff. ad munici. l. constitutionibus. de leg. iii. l. nō aliter cu sim. & hoc verius puto, quia pęnæ sunt molliendæ. &c. Sunt alii qui tenent primā opi. per iura primo allegata & primo inducta.

68 † Sed quid, ordinatū est si quis percusserit aliquem, cōdēnetur in x. lib. Potestas fecit bannū ꝙ quicunq; volēs portare debeat satisdare de non offendēdo sub pœna c. li. accidit quidā satisdedit, & postea offendit & percussit cū dictis armis aliquē, qritur an in c. li. an in x. debeat cōdēnari? R ñ. videt ꝙ in x. ratio est qa pœna est in legis vel statuti potestate, nō autem in arbitrio potestatis. ff. ad municip. l. respiciendum. & de arbi. l. Celsus. Item quia nō potuit potestas siue iudex duriorem pęnā imponere q̃ statutum, siue lex imponat. ff. de verb. signifi. l. si qua pœna. in fi. & si aliter facit nō valet. C. quando prouo. non est nec. l. certa. cum si. Econtra videtur quod pœna c. lib. propter satisdationem præstitam, quia satisdatio illa præstita fuit authoritate iudicis vel potestatis ad quietem populi, quem facere

cere potuit arg. de offi. præsi. l. congruit. ff. de offi. præfe. vrb. l. penulti. §. quies. Itē & qa offendit cū armis & cōtra satisdationē præstitā, vnde dēt in lib. centū puniri, quia satisdatio debet aliquid operari. ff. de leg. j. l. si qñ. Alioquin verbis & non rebus satisdatio esset imposita, quod esse nō debet. C. qñ di. lega. ced. l. j. in f. Solu. pōt dici, aut illa satisdatio fuit extorta per iudicē ex sua voluntate & ex officio suo, & tunc puniat in decē lib. p iura primo allegata, aut p formā statuti, & tunc si cū ipsis armis offendit puniat in dicta pœna centū lib. per iura pxime inducta, vel puniatur vtraq; parte pęna ſm formā vtriusq; statut. per l. ff. de priua. deli. nunq̄ plura. ff. de actio. & obli. l. cū ex vno. ff. vi bo. rap. l. j. Si aūt percussit habendo arma, & nō cū ipsis armis, & tunc pęna minori damnet, quia pœnæ sunt molliēdæ. ff. de pœ. l. si pses.

69 † Sed quid, Mar. fuit mortifere vulneratus à Ioā. & de illo maleficio fuit accusatus dictus Io. lite penden. & ante sniam condemnationis latā dictus M. mortuus est, opponit per dictū Io. q dictus iudex nō pōt procedere ad cōdemnationē de morte dicti Mar. cū extincta sit accusatio pp mortē dicti Mar. qritur quid iuris? Rñ. omissis ambagibus, vr̄ q iudex nō possit procedere ad cōdemnandū dictū Io. de morte dicti M. de rigore qa per mortē dicti vulnerati & mortui subsecutā, criminis cū mortuo accusatore vel accusato extinguit accusatio, & oīa actitata, vt ff. ad Turpil. l. an priuati & l. senatus. § post mortē. ff. de pub. iud. l. diffamato. de accu. l. diui fratres. l. libellorū. §. fi. C. si reus vel accu. mor. fue. l. ii. in fi. Sed facta absolutione & cancellatione dictæ accusæ & actorū bene poterit ab alia psona de nouo accusari intra xxx. dies vtiles, vt d. l. libellorū. §. fi. vel si nō appareat accusator, poterit iudex p inquisitionem procedere & punire. extra de cel. miss. c. i. & fi. C. de abo. l. i. & ad hoc ne maleficiū sit impunitū. ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus.

70 † Sed qd, ordinatū est q nullus debeat receptare malefactorē in domo sua sub pœna c. lib. quidā cōmisit maleficium & aufugit in domū tuā & se abscōdit te ignorante vel sciente q absconderat, sed ignorabas q cōmisisset maleficium, quæritur quid iuris? Rñ. q nō debes cōdēnari, qa nō abscondisti eum, & abscōdere est receptare. ff. de ser. cor. l. i. §. q autē. Itē quia nō constat q scieris fugā istius, q opus est arg. ff. ad l. Fla. de pla. l. si qs seruum. de ser. fugi. l. quicunque. §. pe. de his qui latro. occu. l. si qs ignorās in auth. de san. epis. §. si qs ī domo sua. colla ix. Sed si tu recusares dare istum malefactorem iudici, tunc tu debes puniri extraordinaria pœna. C. de his q latr occu. l. i. & ii circa princ. Alij dicunt, q iste dēt puniri de recept. p l. q domum. ff. de adul. & ff. de ser cor. l. pe. & ff. de fur. l. si quis. cum si. Sed nō obstant qa in dictis legibus ideo punit q fuit sciens & particeps in delicto nā si fuisset particeps tunc puniret, vt d. l. q domū cū si.

71 † Sed pone q orta rixa inter aliquos plures aliqs est vulneratus vnico vulnere vel pluribꝰ vulneribus, ita q mortuus est, nescit tñ ex cuius vulnere sit mortuus, quærit an oēs sint homicidio puniēdi? Rñ. dicunt quidā q sic, p l. ita vulneratus. ff. ad l. Aql. & l. itē Mela. §. si plures. & l. qua acti. §. occisum. eo. ti. & ff. de iniur. l. si plures. cū si. Ecōtra q nō, qa nō cōstat q oēs occiderunt, q esse dēt, qa in delictis pbationes debent esse luce meridiana clariores. l. sciant. C. de pba. de pœ. l. q sniam. nec debemus talibus vti psumptionibus vel mendicātis suffragiis. C. de accu. l. singuli. ff. de pœ. l. absentē. Itē qa in talibus debemus cōtēplari ictus cuiuslibet delinquentis, vt ff. de sicca. l. i. Ita vt ille q mortifere vulnerauit vel occidit de homicidio puniat. Alii autē de insultu vel de vulnere tm̄, vt d. l fin. & d. l. ita vulneratus. nā ſm qualitatē delicti est pœna imponenda. C. de testi. l. fi. ff. eo. l. aut facta. Itē qa impossibile est insolidū oēs occidisse, vel quemlibet occidisse & q impossibile est, nullū est, vt ff. de reg. iur. l. impossibiliū. vnde cum nō cōstet quis occidit nullus est puniendus, cū ius nō deficiat, sed probatio. ff. de testa. tut. l. duo sunt. Itē quia in dubio melius est nocentē absoluere, quā innocentē cōdēnare. ff. de pœ. l. absentē. ff. de rei vēd. l. Pōponius. §. sed. vnde nullus dēt de homicidio puniri, & hoc verius & ita tenent cōiter doc. Sed qa delinquerunt & ne maleficium sit impunitū, vt d. l. ita vulneratus. & iura suadēt ob maleficiū solui pęnā. ff. de fideius. l. si actio. debēt pecuniariter cōdēnari, put iudici vr̄ de insultu vel de vulnere inspecta qualitate facti & psonarū & facultatibus ipsarū, vt d. l. aut facta. ff. de pę.

& l.hodie.ff.de extraor.cri.l.i. Si.n.constaret oēs ordinasse simul & tractasse de tali homicidio cōmittēdo & faciendo, tunc oēs de homicidio puniunt, vt ff.de sicca.l.i.§.diuus.q̄a vnus vr̄ mādato alterius fecisse, vt l.nō ideo minus.C.de accu.ff.de iurisf. om. iudi.l.si inde.§.fi.ff.de fur.l.q iniurie.& qui per alium facit p̄ seipsum facere vr̄, vt ff.de adm.tuto.l.si ita.§.gessisse. Nec ob.ff.ad l. Aquil.l.itē Mela.§.si plures & l.ita vulneratus.& ff.de iniur.l.si plures cū si.quia in dictis legibus quis punit̄ p̄ dāno dato ciuiliter,& nō criminaliter,& ciuile iudicium nil habet cōe cum criminali, vt insti.de pub.iudi.in prin.cum suis simi. Sed si cōstaret quis fuisset author, tunc ille solus puniret̄ de homicidio pro oībus.C.de vi pub.l.q̄m̄.ibi, in eum &c.& dixi supra de insultu in §.sed

72 quid in rixa &c.† Sed quid, quidā fuit accusatus in vna accusa de plurib⁹ maleficiis cōmissis per eum, q̄ esse pōt arg.C.de an.excep.l.si quis.extra de accu.c.qualiter & q̄n. Iste accusator quedā crimina probauit fore cōmissa, quædā nō potuit p̄bare, q̄ritur an sit absoluēdus vel cōdēnādus? R n̄.omissis ambagibus, aut maleficia sunt coniunctiue posita in accusa, & simul & semel & tūc vr̄ ab oībus absoluendus, ratio est, quia nō est facta probatio s̄m formā dictæ accusæ. prout iura requirunt, vt ff.vi bo.rap.l.p̄tor. §.hæc autē actio.ibi.docere &c.ff.de adult. §. quid tn̄.ita q̄ nō pōt sequi cōdemnatio s̄m formā dictæ accusę prout dēt, vt extra de accu c.qualiter & q̄n.§.dēt.si autē separatim fuerunt delicta specificata in accusa, vn̄r esse tot accusæ quot sunt delicta. ff. de mino l.etiā.ff.fami.herc.l.in iudicio.& tūc super probōne sequitur cōdēnatio, sup̄ nō probatis, sequit̄ absolutio, p̄ iura p̄dicta,& facit.C.si aduer.rem iud.l.i. Alii dicunt indistincte debere absolui, per iura primo allega. Sed q̄d dixi verius puto. Sed si p̄ceditur p̄ inquisitionē, tunc semper super p̄batis fiet & sequit̄ cōdēnatio ne maleficiū sit impunitū, vt d.l.ita vulneratus. & xxiii.q.iii.hæc crimina.quia in īquisitione nō requiritur tāta solēnitas quāta in accusa.facit.ff. de offi.præsi.l.cōgruit.& in auth. de colla.

73 § iubemus.coll.ix.† Sed quid, quidā irato aīo insultauit alium cū gladio modo & animo occidendi eū, nō tn̄ p̄cussit eū nec vulnerauit, q̄a ille forte aufugit vel gentes in medio fuerūt, nunq̄d est de homicidio puniendus? R n̄.dicunt q̄dā q̄ sic, p̄ l.C.de sica.l.is q̄ cū telo.q̄a volūtas cū actu p̄ facto hr̄.ff.de sicca.l.j.§.diuus.ibi,& in eos. Ecōtra q̄ nō, q̄a nō habuit maleficiū effectū, vt ff.q̄ quisq; iur.l.j.ad fi.Itē q̄a vbi factū desiderat̄, vt in casu nr̄o nō sufficit voluntas, vt ff.de acqui.poss.l.cū hr̄des.Itē q̄a verba debēt intelligi cū effectu.l.si p̄ aliū.§ docere.ff.si q̄s in ius voc.nō ier.& magis sensum quā verba spectamus, vt ff.de iniur.l. item apud labeonē.§.j. Nec obst.l.is q̄ cū telo.cū si.q̄a dēt intelligi s̄m determinationē dictę legis, vt ff.de sicca.l.j.§ diuus. vt necessaria sit p̄cussio, vt dictū est, q̄a nō est nouū posteriores leges ad priores trahi, vt ff.de leg. l.nō est nouū. Itē q̄a debēt leges legib.concordari, vt C.de inof.testa.l.ij & legū correctio est euitāda &c.& q̄ nō mutat̄, ī sua firmitate durat, vt l.sancimus.C.de testa.l. facit.ff de actio & obl.l.quoties.de sepul.viol.l.fi.cū si.& hoc verius puto. Si vero p̄cussit & vulnerauit cū re apta ad homicidium cōmittēdū aīo occidēdi, tunc punit̄ de homicidio de iure cōi, licet nō occiderit, vt ff.de sicca.l.i.ī prin.& §.diuus.& l.in l.dicta.§.is

74 q̄ cū telo.cū si. † Sed q̄d, ordinatū est q̄ si quis fuerit in bāno cācellet̄, si soluat cōi x. lib.q̄dā positus fuit in bāno t̄pe p̄sentis potestatis,& post dictū ordinamētū factū soluit x.lib.cōi,& petit se de dicto bāno cācellari, q̄ritur q̄d iuris? R n̄.& vr̄ q̄ sit audiendus & debeat cācellari cū ordinamētū debeat trahi ad futurū t̄ps C.de leg.l.leges.& in auth.vt cū de app.cog.§.i.cū si.Ecōtra q̄ nō, q̄a dictū verbū, fuerit, est p̄teriti tēporis & dēt trahi ad p̄terita,& nō ad futura, vn̄ dictū ordinamētū nō vr̄ habere locū.argu. C.de gene.abo.l.cū eo.ff.de legi.l.cū lex.ff. de verb.ob.l.si quis stipulatus. Sed ad hoc vt oīs cesset dubitatio dēt dici si quis fuerit vel erit in bāno &c. p̄p verbi significationē.ff.de verb.sig.l. verbū erit. vbi de hoc. & l.verbū oportebit.& hoc approbat̄ de iuris rigore. Sed prima opi.vr̄ benignior. & ideo p̄ferenda, vt ff.de legi.l.benignius.C.

75 de iudi.l.placuit.† Sed q̄d, ordinatū est q̄ si qua domus fuerit cōbusta, vel bladū in aliqua villa, debeant capere malefactores, q̄ si nō fecerint, emendēt dānū datū, pone q̄ domus ecclesiæ vel bladū fuit cōbustū vel cōbusta,& nō fuerint malefactores capti,

pti, nunquid tenet emendare dãnũ? R ñ. sic vr̃ ꝑ verba statuti. ff. ad muni. l. cõstitutionibus. de leg. iii. l. nõ aliter. nã statutũ loquitur gñaliter &c. nec distinguit inter res ecclesiæ nec aliorũ, ergo nec nos. ff. de pub. l. ꝺ ptio. Itẽ qa res ecclesiæ sunt fauorabiliores &c. C. de sacrosan. eccle. l. iubemus. & l. fin. ergo &c. ff. de libe. & posth. l. cũ qdã. cũ si. E cõtra ꝙ nõ, qa statutũ nõ potuit imponere legẽ nõ subditis, & rebus nõ subditorũ, vt l. cunctos populos. C. de sum. tri. & fide cath. Itẽ cũ ecclesia nõ stet ad emẽdationẽ dãni dati in rebus aliarũ ꝑsonarũ dictæ villæ, ideo nõ dẽt ei emẽdari, quia ꝙ quisq; iuris in alterũ statuit &c. C. de solu. l. pe. Item qa vbi dẽt esse emolumẽtũ, dẽt esse & onus &c. ff. de regu. iur. l. ẜm naturam. facit ff. de adul. l. si postulauerit. §. iubet lex. C. de vsu.

76 l. ea. & l. lex. & hoc approbat.† Sed qd ordinatũ, est ꝙ si aliqua domus fuerit clã cõbusta ꝙ vicini emẽdẽt dãnũ, pone ꝙ ĩ vna domo fuit clã & occulte positus ignis, sed postea ꝑp ineptũ & vim ventoꝶ aliæ domus sũt cõbustæ, q̃rit nũqd vicini teneant ad dãnum istaꝶ domorũ cõbustarum ꝑp vim ventorũ? R ñ. dicunt qdã ꝙ sic, ꝑ l. ff. de dam. infe. l. q bona. §. ii. de incen. rui. nau. l. ii. §. is qui. Et ita de facto fuit iudicatũ Bononiæ. Alii cõtra, qa de casu nemo tenet, nisi expresse dicat, vel nisi culpa p̃cedat supra loca. l. si merces. §. vis maior. & §. culpæ. & incẽdium est casus fortuitus. insti. q b. mod. re cõtrahi. obli. §. fi. Itẽ dãnum ꝙ ꝑp violẽtiã accidit, nõ est mihi imputandũ. extra de homici. c. de certo. c. significasti. & c. fi. & c. cũ dilectus cũ si. Et hæc opi. vr̃ benignior.

77 †Sed qd, ꝓnunciatũ est ꝙ oẽs cõsiliarii veniant ad cõsiliũ qñ pulsabit cãpana sub tali pœna. qdã venit quasi in fine cõsilii, nunquid dẽt cõdẽnari? R ñ. & vr̃ ꝙ non, postq̃ venit anteq̃ cõsiliarii recederent & finitum esset cõsiliũ, arg. ff. de leg. i. l. si seruus. §. fi. & l. plane. §. fi. ff. si q s cau. l. & si rõ. quia dictio ad, denotat perfectionẽ tẽporis, vt ff. de cõdi. & demon. l. in annos. vñ qñ venit ante finitũ cõsiliũ vr̃ sufficere. itẽ quia venit adhuc rectore sedente ꝓ tribunali ꝙ sufficit, vt ff. de in integ. resti. l. diuus pro hoc facit. ff. de peri. & commo. rei ven. l. illud cõmo. l. iii. in fi. ff. de his qui. vt indig. l. pe. Econtra ꝙ nõ, quia nõ venit in princ. ꝙ est pars potentior. ff. de ori. iur. l. i. Itẽ quia qui in vno delinquit, in omnibus delinquere vr̃, vt extra de hære. c. ii. in fi. Itẽ quia nihil vr̃ actũ, cum qd superest ad agendum. C ad Silla. l. fi. C. de distr. pig. l. quadiu. sed prima opi. vr̃

78 verior de rigore iuris † Sed quid, ordinatũ est ꝙ nulla persona ducat bladũ vel vinum vel alias res extra districtũ sub pœna x. lib. & amissionis rerum & bestiæ vel nauis vel plaustri cũ qbus dr̃ vel portat. Quidã inuẽtus est facere vel ire cõtra dictũ ordinamẽtum, vnde cõdẽnatus fuit in amissione rerũ dictarũ bestiæ vel nauis vel plaustri, & ĩ lib. x. ẜm formã ordinamenti, quærit nunquid valet talis cõdẽnatio quãtum ad res? R ñ. nõ vr̃, quia res caret dolo & culpa, & est qd inanimatũ, vnde delinquere nõ põt, vnde nõ potuit condemnari, vt in auth. de mand. prin. §. oportet. coll. iij. in auth. vt nul li. iudi. §. fi. Itẽ bestia caret sensu, vnde non delinquit, si nõ delinquit non põt cõdemnari. ff. si quad. paupe. fecis. dic. l. j. §. j. Sed dic talẽ condẽnationẽ valere per l. fi. ff. de ope. no. nunc. vbi de hoc. & l. si aliter. ibi, qm̃ magis &c. & ita de cõsuetudine quotidie obseruatur.

79 †Sed quid, accusaui M. de insultu & percussione in me facta cum gladio, deinde probaui tñ ꝙ manu vacua & nõ cũ gladio, quærit nunquid debet puniri, saltẽ de eo ꝙ probatũ est? R ñ. quidã dicunt ꝙ non, quia nõ est facta probatio ẜm formã accusæ, vt opus est. ff. vi bon. rap. l. prætor edixit. ĩ prin. & §. j. & §. hæc aũt act. ibi docere &c. ff. ad l. Iul de adulte. l. denunciasse. §. super hoc. Et vide Bar. q pulchre posuit, ꝙ vi aut clam. l. aut. §. si quis. vnde nõ põt sequi condemnatio, cum ipsa debeat formari ẜm formam accusæ, quod esse nõ potest. extra de accu. c. qualiter & qñ. Sed dẽt sequi absolutio ab obseruatione iudicij, ratione ineptæ probationis, & de nouo poterit accusari & inquiri & puniri. ff. de accusa. l. libellorum. & extra de collu. c. j. & fi. cum si. Alij dicunt ꝙ potest condemnari de eo ꝙ probatum est ad hoc ne maleficium sit impunitum. ff. ad l. Aquil. ita vulneratus. & ff. de fideiuss. l. si à reo. facit. C. si aduer. rem iudi. l. j. cũ ibi

80 no. †Sed quid, ordinatũ est ꝙ nullus ducat bladum vel vinum extra districtũ sub pœna x. lib. & amissionis bladi & vini. Quidã portauit farinam vel acetum extra districtum contra ordinem, quæritur nunquid possit & debeat puniri? R ñ. ꝙ farina non

est bladum, nec acetū est vinū, q̄a mutata est forma & natura, nec pōt ad pristinū statum redire, vt arg. ff. ad exhib. l. Iulianus. §. sed & si q̄s. de leg. iii. l. quæsitū. §. illud. & l. lana. & statutū dēt seruari prout iacet, nec ab eius forma dēt recedi. ff. ad munici. l. cō
81 stitutionib⁹. & de le. iii. l. nō aliter. † Sed q̄d ordinatū est ꝙ quicūq; emeret rē aliquam publice ī platea quā iuste emerit, nō tenea tur ad restitutionē rei nisi pretio sibi reddito. Et pone ꝙ quidā forensis probet rē suā esse, & sibi fuisse furatā q̄ritur q̄d iuris. R ñ. ꝙ res dēt sibi pretio ēt nō reddito restitui. C. de fur. l. in ciuili nisi cōstaret pretiū fuisse versum in vtilitatē petentis. Nā tūc dēt illud reddere. ff. de rei vēdi. l. emptor. Nec ob. statutū q̄a nō ligat forenses & nō subditos, nec pōt rebus nec subditorū lex imponi C. de sum. tri. & fi. cath. l. cūctos populos. ff. de iuris. om. iud. l. fi. cū si. facit. l. pſens. ff. de acquirer. domi. de capti. & postli. reuer. l. si cōpertus. §. ex p̄missis. ff. de reg. iur. l. quod
82 nostrū est. † Sed pone ꝙ aliquis fuit inuētus portare bladū vel vinū vel aliā rē cōtra deuetū, sed nōdum est extra cōfines ciuitatis vel castri dicunt custodes ꝙ ipse portabat cōtra deuetū, & ille negat, q̄ritur q̄d iuris? R ñ. dicit Gofre. aut iste q̄ portabat erat prope cōfines distructus, nec est ibi aliquis locus suppositus illi ciuitati vel loco ad quē possit portare, & tūc præsumit cōtra deuetum, & tunc est puniēdus. arg. C. de pœ. l. q̄ sniam. ibi & vix negari sufficiat. ar. ff. d̄ iud. l. si q̄s postea. facit ff. de incē. rui. naufra. l. pedius. §. pe. de pœ. l. respiciendū. de q̄ō. l. de minore. Alias nō punit nisi probet. l. sciāt. de proba. l. qui accusā. C. de eden. de ser. fu
83 gi. l. quicunq; cū si. † Sed q̄d, si de licentia rectoris q̄s portat bladū vel aliquā rē contra deuetū vel bānum, nunquid incidit in pœnā? R ñ. dicunt quidā ꝙ nō. arg. ff. de acquir. pos. l. iuste. q̄a p̄tor facit licitū, q̄d alias non licet. ff. de iuris. om. iud. l. si quis id q̄d. ff. quod fal. tut. auto. l. i. & l. nouissime. Alii contra, quia prætoris officiū non pōt derogare ordinamēto. ff. de fer. l. i. ff. ad muni. l. ordine. §. i. Itē quia forma statuti seruāda est. ff. ad muni. l. constitutus. & hoc v̄r verius, quia non licet isti ignorare ordinamētum. arg. C. de legi. l. leges. Nec ob. quod dicit, ꝙ iudex facit licitum id quod alias non licet, quia illud est verū in eo quod nō prohibetur expresse a lege vel ordinamento, si vero prohibetur expresse, non valet licētia q̄ cōceditur. C. de legi. l. nō dubium in fi. cū
84 si. † Sed quid, ordinatū est per legē municipalē ꝙ villa vel castrū teneat capere malefactorē cōmittentē maleficium in suo territorio sub pœna c. lib. pone ꝙ plures fuerūt malefactores ad illud maleficiū vel homicidium cōmittendū, & nō fuerunt capti, q̄ritur an debeat fieri condēnatio c. lib. solum pro vna pœna, an pro quolibet malefactore debeat condēnari in lib. c. R ñ. ° & v̄r ꝙ pro quolibet malefactore debeat condēnari in c. lib. cum tot videantur esse maleficia quot sunt personæ delinquentes, vt ff. de iniur. l. si plures. ad Tur. l. senatus. de lib. ho. exhi. l. ii. de termi. mo. l. ii. C. de ser fugi. l. quicunq; cū si. Cōtra vr ꝙ vna sola pœna lib. c. cū vnū fuerit maleficium, scilicet homicidiū, & vbi est vnū factū nō possunt dici plura, cū vnitas nō recipiat diuisionē. Item quia nō fuit dictū ꝙ ꝓ quolibet malefactore puniatur in c. lib. Et q̄d nō fuit expresse dictū pro omisso haberi dēt. ff. de ver. ob. l. quicquid. ff. de testa. tut. l. duo sunt Titij. facit. ff. de his qui deie. vel effu. l. j. §. fi. & seq. q̄d vi aut clam. l. semper. §. in sepulchro. Et q̄d plus si oēs fuerūt capti p̄ter vnū, nō minus dictū pœna c. lib. punietr, q̄a nō v̄r actū si quid restat ad agendū. C. ad Sil. l. fi. C. de distr. pig. l. quādiu. & est rō quia in vniuersali si aliquid deest totū deesse v̄r, vt ff. de reb. dub. l. si is qui ducēta. §. vtrū. facit. ff. de ver ob. l. in executio. §. pe ff. de iniur. l. item plura. §. abduxisse. cū si. & hoc verius puto: quia pœnæ sunt moliēdæ &c. ff. de pœ. l. si pſes. & l. interpreta. de præto. stip. l. si vero:
85 † Sed quid, quidā fuit accusatus vel inquisitus de quodā maleficio, iste cōparuit & dedit fideiussorē de se pſentādo vel soluēdo cōdēnationē, si qua pro ipso facta fuerit ꝓ ipso maleficio, Iste malefactor fuit cōdēnatus, & post condēnationē factā fuit citatus de mandato dñi potestatis ꝙ cōpareat corā ipso ad soluēdū cōdēnatione iste cōparuit, & postea recessit, venit ptās & petit fideiussorem ꝙ soluat cōdemnationem, ipse dicit ꝙ non tenetur; quia iudex habuit principalem in suā fortiā, & ipsum dimisit recedere vnde est liberatus ab ipsa fideiussione, q̄ritur quid iuris? R ñ. & v̄r fideiussorē fore liberatum per l. fi. ff. de pact. de solu. l. q̄ res.

§. aream.

§.areā.ff.de bon.poss.l post mortē.§ fi.C. de fideius.l.ex psona loc.l.si cū hermes. & l.si cū hæredes.cū si.multo magis sunt libe rati si principalis est in sortiā cōis per iura
86 pdicta.cum si.†Sed quid, aliquis fuit accu satus vel inquisitus & cōdēnatus, iste appel lauit, pendēte appellatione decessit, q̄ritur quid iuris super bonis defuncti? R̄n.& dico quantum ad personalem pœnā, oīa esse
p extincta p pp mortē.C. si reus vel accusa. mor.fuer.l.i sed quātum ad bona dēt procedi per hæredes super causa appellationis & si per sniam bona fuerint publicata, licet sit extincta pœna corporalis, non extingui tur quo ad bona. ff.de interdi. & relaga. l. relegatorum.§.ad tempus.ff.de publi.l.dif finite.Si vero in snia bona forent tacite adē pta, vt contingeret in deportato, vt C. de bon.prescrip.l.deportati. & tūc extincta cā principali.s.deportationis, extinguitur ēt ac cessoria.s.cā bonorum, vt C.si reus vel ac-
87 cu.mor.fue.l.fi.in fi.†Sed quid, pone q̄ p statutum bānitus pōt offendi impune, quidam fuit exbannitus, ipse vel eius procura tor opponit, & dicit bānū esse vel fuisse nul lum pendēte cā nullitatis, iste est offensus, q̄ritur an impune poterit offendi? R̄n.aut opponitur per modum appellationis, & tūc non habetur pro exbānito de iure, quia p appellationē suspēditur bānum.ff.ad Tur. l.i.in fi.ff.nil no.app.pen.l.i.ff.de pœ.l.iii.& fi.tunc nō pōt offendi impune.Si vero op-
q ponitur directe de nullitate sola 9 & nō in modū appellationis, & tunc pendente ista cā nullitatis hr̄ p bānito donec super hoc fuerit pronunciatum, vnde interim vr̄ pos se offendi.arg.ff.de lib.cau.l.iii.§.si seruum. & est ratio, quia bānum lotum à iudice p̄sumitur rite datum.ar.ff.de re iud.l.res iu dicata. extra de renun c.in p̄sentia.cum si.
88 †Sed q̄d, ordinatum est q̄ si quis amiserit equū in seruitio cōis, q̄ debeat sibi emendari. Pone q̄ equus stans in seruitio cōis est mangagnatus & post multos dies est mortuus, quæritur nunquid cōe debeat emēdare? R̄n.& vr̄ q̄ nō q̄a nō fuit mortuus siue nō decessit in seruitio cōis. Nā forma statu ti est seruāda.ff.ad munic.l.cōstitutionibus de lega.iii.l.nō aliter.de exer.l.i.Econtra q̄ sic, quia vr̄ mortuus fuisse tēpore quo fuit mangagnatus.arg.ff.ad l.Aquil.l.huic scripturæ.§.si seruus.& l.ita vulneratus.§. i.& ff.de dam.infe.l.dāni.§.sabinus.de solu.l.q̄ res.§.i.Itē quia dr̄ amissum tunc licet postea amittatur cum māgagnatio fuerit cā q̄ amitteret.arg.ff.de incen.rui.naufra.l.i.
89 §.ex incēdio.& hoc verius vr̄. †Sed pone q̄ statutū est q̄ nullus vendat equum sub certa pęna, quidā nō vendidit, sed creditori insultum dedit, vel donauit, nūquid incidit in pęnā, videt̄ q̄ nō, q̄a statutum dicit solū de venditione, & statutum seruādum est, vt sonat.ff.de leg.iii.l.nō aliter. ad munic.l. cōstitutionibus.cum si.Sed cōtra vr̄, q̄a ver bum vēditionis ad alios cōtractus extēdit. ff.qui.mod.pig.vel hyp.sol.l.sicut.& appel latione venditionis & alienationis contine tur oīs actus trāsferendi dn̄ium.C.de fun. do.l.i.facit.ff.de leg.i.l. senatus. & hoc q̄dā
90 approbāt, verū esse.† Sed quid, vxor alicu ius delinquit p p q̄d fuit cōdēnata, nūquid maritus suus dēt cōpelli ad soluendum cō demnationē p̄dictā de dote sibi assignata? R̄n.vr̄ q̄ non, quia ipse est dn̄s rei dotalis, & non vxor, vt C.de rei ven.l.dote. Itē q̄a dos datur marito vt sustineat onera matri monii, & q̄d in eius fauorē introductū est, nō dēt in eius lęsionē retorqueri.&c.vt C. de legb.l.q̄d fauore.Itē ob debitum vxoris nō dēt maritus inquietari, vt C.ne vxor p mari.l.fi.& l.ob maritorū.Itē q̄a pęna dēt suos tenere autores &c.C. de pœ.l.sancimus.ff.de pœ.l.crimini.vt q̄a nō pōt cōpel li indotatā vxorem habere.ff.ad l.Aqui.l.si dos.facit in auth.de nup.§.fi.col.iiii. Ecōtra vr̄.q̄ sic, quia vir & vxor debēt esse par ticipes in bono & in malo.ff.so.mat.l. si cū dotē.§.si maritus.& §. sinautem in seruisi-mo.& C.de crimi.expil.hære. l. aduersus. Itē quia sunt vna caro & vnum corpus, & socii diuinæ & humanæ domus. Sed dicūt quidā primā opi.esse verā, per iura primo alleg.Fallit.n.in casibus. in quibus p p delictum vxoris bona publicant qui casus nota ff.so.ma.l.si maritus.& ff.de bo.dā. l.iiii.
91 †Sed quid, est ordinatū q̄ quicunq; habet in bonis mille lib. debeat tenere vnū equū pro cōi, quidā cōputatis dotibus vxoris, bene habet dictam quantitatē, aliter nō, nunquid debet cōpelli tenere equum pro cōi? Respon.sic vr̄, quia est dn̄s dotis. C. de rei vē.l.dote.Ecōtra q̄ nō, vt in l. Lucius.§.idē vr̄. ff.ad munic. C. de dona.l si constante. quia nō debet cōputari in bonis, q̄d verius est.

92 est. †Sed quid, cōcessum est potestati arbitrium super maleficiis inquirendis puniendo & procedendo pro suo arbitrio, quidā captus ducitˋ ad potestatē, & dicitur ꝙ est latro vel malefactor, nūquid poterit istū talē sine aliis indiciis vel probationibus ponere ad tormenta, & si cōfessus fuerit maleficiū ī tormētis ipsū punire & cōdēnare? R ñ. vr̄ ꝙ sic, ex vigore arbitrii sibi cōcessi, quia talis concessio dēt aliquid operari. ff. de leg. i. l. si qñ. alias verbis & nō factis &c. quod esse nō debet. qñ dies leg. ced. l. ii. cū si. in fi.
r Ecōtra ꝙ nō, quia licet habeat arbitriū, tñ tenetur seruare iura, quia per arbitrium nō intelligitur derogatū solennitati legū. C. de inof. test. l. si qñ. ff. de cōdi. inde. l. si ꝓcur. §. Celsus. ff. man. l. creditor. §. Lucius ad munici. l. Lucius. § Imperator. ergo nō pōt ad tormēta procedere sine indiciis, siue probationibus vel p̄sumptionibus, quia arbitriū nō supp̄et defectū iudicii, sed oportet qđ p̄cedāt indicia vel præsumptiones &c. vt l. milites. C. de qōni. & ff. e. l. i. Itē qō facti est in ptāte legis nō aūt in arbi. iud. ff. ad Turp. l. i. §. j. & ij. ad muni. l. ordin. §. i. Nā licet potestas possit ex arbitrio de iuris solēnitate aliquid omittere in procedendo vel dilationes abbreuiare, nō tñ ex toto dēt subuertere, vel iuris ordinē omitter̄ vel solēnitatē vt d. l. si qñ. nec pōt ēt rationis modū excedere, vt ff. de pœ. l. hodie. in fi. de ver. si. l. aliud &c. & eo. ti. l. si qua pęna. ibi igit̄ simul atque &c. immo semper in ferēda sñia dēt iura seruare, vt in auth. de manda. prin. §. ōis autē iudex. & ſm probata, & non ſm conscientiā iudicare debet, vt ff. de off. p̄si. l. illicitas. §. veritas extra de off. ord. c. i. vbi de hoc no. veruntamen cū minoribus probationibus vel indiciis pōt probare procedere vel iudicare vnde si habet vnum testē de veritate fide dignū, & vnum indicium cum fama probata saltē per duos testes tūc si haberet conscientiam de maleficio cōmisso posset ad condēnationē procedere, ꝙ nō posset alias si non haberet indicium, qa in criminibus, probationes debēt esse luce meridiana clariores, vt l. sciant. C. de ꝓba. de pœn. l. qui sententiam. Item arbitrium datum reducendum est ad arbitriū boni viri, id est iudicis. ff. de ope. liber. l. libertis. de verbor. obligat. l. continuus. & iudex habet iudicare secundum probata, vt dictum est, & hoc verius vr̄, vel refert vtrum dicat ad libitum merum & purū arbitriū &c. vel solum ad arbitrium. Primo casu nō tenet̄ seruare solēnitatē iuris si nō vult, sed in secūdo casu sic, vt ff. de legat. iii. l. fideicōmissa. §. quāquā debet tñ in quolibet casu causa cognita procedere, vt C. de effra. & expi. l.
93 i. §. i. & seq. †Sed quid, si post maleficium cōmissum datum est arbitrium potestati, nunquid poterit isto vti arbitrio & ſm illud procedere? R ñ. nō, quia nō extendit se ad p̄terita, sed ad futura tantū, nisi istud esset forte expresse dictum, vt C. de legi. l. leges. & in auth. vt cū de appel. cog. §. i. extra de cōstit. c. fi. Itē quia illud qđ cōceditur in p̄iudicium alterius lite peden. non trahitur
94 ad præterita, vt habet̄ in d. c. fi. †Sed quid, quidā percussit aliquē, sed nō mortifere vt medici asserunt quibus est credendū. C. de re mili. ff. de sta. ho. l. septimo. sed tñ postea occasione vulneris superuenit febris huic vulnerato, ex quo mortuus est, nunqd iste percussor est puniēdus tanq̄ homicida, an de vulnere tm̄? R ñ. omissis ambagibꝰ, aut iste ꝑcussor habuit animū occidēdi, & hoc scitur per cōfessionē suā sponte factā, vel p̄sumitur ex iis q̄ præcesserunt inter offensum, & offendentē per minas dictas per ipsos vel ꝓp inimicitias p̄cedētes, vt ff. de arbit. l. sed licet. & C. si quis Impe. maledixe. l. i. cum si. & ēt ex qualitate percussionis rei cum qua percussit vt cū gladio magno & apto ad homicidiū cōmittendū, & tunc vr̄ de homicid. puniēdus, vt ff de sicc. l. i. §. diuus. ff. de pę. l. aut facta. § euētus. C. de sic. l. si is qui cū telo. nā & q̄ causam dāni &c. ff ad l. Aqui. l. qui occidit. §. in hac. de parri. l. vtrū. cum si. Si aūt nō habuit animum occidendi. quod perpendi pōt propter amicitiam vel parentelam quam simul habebāt offendens vel offensus, vel ob aliam similē causam. vt C. de siccar. l. & arg. C. de epis. & cler. l. eum qui. de adul. l. si quis. de iniur. l. vestem sordidam. vel quia percussit cū re modica non apta ad homicidium cōmittēdum, & tunc de vulnerato tātum & nō de occiso tenetur, cum iniuria consistat in effectu facientis. ff. de iniur. l. illud. de ædil. edi. l. i. §. proinde. ibi minusculū, & quia ex qualitate factorum & personarum capitur cōiectura. ff. de don. inter vir. & vxor. l. omnis hæreditas. §. nunquam. Alij dicunt de homicidio

micidio istū esse puniendū, quia occisum dicimus qualitercunq; occisus sit. ff. ad legē Aqui. l. qua actione. §. occisum. & nihil interest an qs occidat an mortis cām pbeat &c. ff. de sicc. l. nihil. & de parri l. vtrū. cum si.

95 Sed prima opi. verior vř, & benignior. † Sed quid quidā cōmisit maleficiū de quo punitus est pœna statuti itē petitur ꝙ puniat pœna legis ꝑ maleficio? R ñ. dicunt quidā ꝙ dēt puniri ēt pœna legali, quia ius municipale, id est statutum, nō tollit ius cōe, nisi expresse dicatur, vt ff. de actio. & ob. l. quoties, de libe. ho. exib. l. iii. in princip. itē q̄a cā pecuniaria nō tollit corporalē. ff. vi bo. rap. l. ii. § i. C. de sepul. vio. l. qui sepulchrū cum simi. Alij cōtradicunt his rōnibus, quia si ꝑ statutū imponitur pœna pecuniaria videt prohibere corporalē, vt ff. de iudic. l. cum ptor. Itē quia pro eodē maleficio non pōt duplex pœna imponi, vt C. de pœnis. l. omnis. nec dēt sæpius de delicto eiusdē quæri, vt l. licet. ff. naut. capon. stabula. nec legibus duabus dēt quis puniri ff. de accusa. l. senatus. & hoc verius secundum Iac. de Arct. & Dyn.

96 † Sed quid statutum dicit quod si aliquis fecerit tale maleficiū puniatur in x. li. contingit quod fęmina cōmittit & delinquit nunquid dēt puniri simili pœna, ita quod appellatione si quis, cōprehendatur si qua, & sic masculinū cōcipiat fœmininū R ñ. dicunt quidā quod non licet puniatur muli r iure cōmuni non scđm statutū, q̄a licet statutum recipiat interpretationē, id est declarationē à iure cōi. ff. de mu. & hon. l. vt gradatim. §. sed si lege nō tamē recipis extensionē, quia eius statuti est forma seruāda. ff. ad municip. l. cōstitutionibus & à verbis nō est receden. ff. de lega. iii. l. nō aliter. & hoc & ēt aperte apparet in simi. Stipulatio. n. quæ est stricti iuris nō recipit extensionē. imo illud quod nō palā exprimit, pro omisso hř, vt ff. de verb. obliga. l. quicquid. cum igitur extendere genus masculinū ad genus fœmininū esset protogare, vt dictū est genus masculinū ad genus fœmininū & verbum ꝑlatum à statuto sit stricti iuris non dēt extēdi ad fœmininū. & sic fœmina nō pœna statuti, sed legali est punienda, & in hac opinio. est Dy. vt ipse plene not. ff. de verb. sig. l. j. Alii dicunt quod qn̄ verbū masculinū ꝑfertur à lege siue statuto s quod est lex, vt l. oēs populi. ff. de iusti. & iur. siue de fauore siue de odio. semper masculinū cōprehendit fœmininū, cū eomodo ꝙ dř de masculino, cōueniat femini no, vt in casu isto. itē ꝙ appellatione si qs, cōtineatur si qua, ꝑbatur. ff. de verb. signifca. l. j. & in l. testamēto. ff. de cōpen. l. j. §. fi. ff. de nego. gest. l. j. §. j. C. vnde vi. l. si quis in tm̄. C. de seruis fug. l. quicunq; cum simi. vnde Cy. ibi plane ponit hanc materiā dicit eadē pœna dēt puniri fœmina, qua masculus, si deliquit, quia hoc ita congruit fœminæ sicut masculo, cū ita possit delinquere fœmina sicut masculus, & hoc verius puto. Ad id quod dř de statuto, ꝙ verbū à statuto ꝑlatum nō recipiat extensionē, videt cōtra, scilicet ꝙ extensionē recipiat, nam ꝙ verbū venditionis ēt ad alios cōtractus extenditur. ff. quib. mod. pig. vel hypo. sol. l. sicut. §. vēditionis. not. extra de postu. c. ii. in v. t. gl.

97 † Sed quid ordinatum est ꝙ si quis percusserit aliquē, puniatur in x. lib. & per aliud ordinatū est & ꝑuisum ꝙ si de nocte percusserit duplicet pœna, & per aliud ꝙ si fuerit cōmissum in ecclesia vel in palatio maiori pœna duplicetur. Pone ꝙ aliquis percussit de nocte, & in ecclesia, vel in palatio, nūquid punietur pœna oīum statutorum? R ñ. sic t vř, cum plura sint delicta, vnum rōne loci quia in ecclesia, aliud ratione tēporis, quia de nocte, nā locus aggrauat delictū. C. de his qui ad eccles. cōfug. l. denunciamus. C. de episco. & cleri. l. si quis in hoc genus. & maxime augetur pęna delicti, vt ff. de pę. l. aut facta. §. locus. & institut. de iniur. §. atrox. ibi vel ex loco &c. C. de incest. nup. l. cum ancilla. §. pe. & fi. item tēpus magis aggrauat, vt est videre de fure nocturno. ff. de sicc. l. si furē. de pœ. l. aut facta. §. pen. & fi. C. de adulter. l. Gracchus. & pœna vnius, nō minuit pœnā alterius. ff. de priua. delict. l. nūquā plura. de adul. l. si adulterium cum incestu. Nam delictū aggrauatur. vij. de causis. videlicet qualitate & quātitate, loco, tempore, causa &c. vt ff. de pœ. l. aut facta. in princip. & §. sed hoc. & §. seq. & per totā l. & ita de facto vidi obseruari & condemnari per assessores locorum.

98 † Sed quid, quidam fuit accusatus vel inquisitus pro aliquo maleficio & citatus cōparuit & satisdedit, sed iudex ipsum nō examinauit, & recesserat ita ꝙ non respondit accusæ vel inqsitioni, postea vult iudex istū tanquam

tanquã contumacẽ punire & cõdẽnare, nunquid põt? R ñ. vr̃ ꝙ sic, argu. C. de asses. l. cõsiliarios. & in auth. qua in ꝓuincia. C. vbi de cri. Ecõtra ꝙ nõ quia cõparuit & satisdedit, vnde non põt dici cõtumax, & sufficit semel cõparuisse. ff. de success. edict. l. j. §. qui semel. arg. ff. quib. mod. pigno. vel hypo. sol. l. pe. §. deinde &c. ff de pact. l. fin. ad fi. nec debet pro eodẽ facto plus cõpare re. argu. de iur. deli. l. fi. de pœ. l. oẽs. & hoc verius vr̃. Sed bene põt iudex facare, vt co rã ipso cõpareat sub certa pœna, ꝙ si nõ fecerit, poterit ipsum mulctare, vt ff. si quis ius dicen. nõ obtẽp. l. j. itẽ poterit bona ipsius annotare, & si venerit intra annũ, audietur, alias secus, vt ff. de requi re. l. annus. cũ si. vel forte poterit nouã inquisitionem formare de ipso maleficio, si est maleficiũ reiterabile, & de nouo citare, & si nõ cõparuit ipsum tanquã contumacẽ punire per

99 iura superius alleg. cũ si. † Sed quid, Aliqs cõmisit maleficiũ sed nõ dolo, quia tũc puniretur. l. Cor. de sicc. ad mortẽ. ff. de sicc. l. in lege. & not supra de homi. sed culpa vel negligentia, nũquid iste punitur de homicidio? R ñ. nõ ad mortẽ vt dictũ est, sed punitur aliqua pœna prout iudici videbitur inspecta qualitate & cõditione personarũ & culpæ, vt ff. de sicc. l. j. §. sed si claua. & l. iii. §. sed alio. & est rõ quia aliter punitur delictũ dolose cõmissum, & aliter si cõmittatur culpa vel negligẽtia, vt ff. de admini. rerũ ad ci. perti. l. Imperator. §. rescripserunt. & l. magistratus. ff. de cust. reor. l. milites. cum

100 si. † Sed pone ꝙ quis habet in domo homicidã, & non vult ipsum dare iudici vel eius familiæ, nunquid ex hoc puniri põt? R ñ. sic, pœna extraordinaria prout iudici videbitur, vel pœna pecuniaria, vt ff. de ser. fugi. l. j. de pœ. l. hodie. de extraor. cri. l. i. de his qui latro. occul. l. j. cũ si. & qñque pœna corporali punitur, vt ff. ad Sil. l. iij. §. si quã-

101 quã. † Sed quid, quidã grauiter vulneratus est, & ipse ordinauit cũ propinquis suis ꝙ ipsum dicerẽt mortuũ fore ex dicto vulnere, ad hoc vt ille qui eũ vulnerauit occidatur, & sic de facto cõtingit qỏ, ꝑꝑ quod ille qui vulnerauit decapitatus fuit. Postea ille vulneratus conualuit & liberatus est à vulnere & percussione & pater decapitati petiit ꝙ iste vulneratus & liberatus decapitaretur tanquã homicida, quia dolose ordinauerat ꝑdicta ad hoc vt filius decapitaretur, q̃ritur quid iuris? R ñ. iste & alii sui propinqui qui ꝑdicta ordinauerunt & tractauerunt sunt tanquã homicidæ puniendi, quia tractauerunt mortẽ illius decapitati indebite, iniuste, & dolose, nã nihil interest &c. vt ff. de sicc. l. nihil. de parr. l. vtrũ. & qui cãm dãni dat &c. ff. ad l. Aqui. l. qui occiderit. itẽ quia fecerunt conspirationem aduersus innocentẽ dolose, vñ decapitatus est, & sic l. Cor. de sicc. veniunt puniendi. ff.

102 de sicc. l. j. circa prin. & fi. cũ si. † Sed quid, M. me percussit cũ gladio, & dũ fugerẽ ipsum gladiũ proieci contra ipsum, volendo eũ percutere, cõtingit ꝙ nõ ipsum, sed aliũ percussi, accusatus ab illo quẽ percussi, probo cõtra aliũ quẽ fugabã, & qui me ꝑcusserat &c. Nunquid sum puniendus? R ñ. nõ l. Cor. de sicc. quia nõ habui animũ offendendi ipsum quẽ offendi, nec interfuit dolus quẽ necesse est interuenire, vt ff. de sicc. l. in lege. & l. diuus. itẽ quia potius facto & casu vr̃ factũ, quã dolo, vt ff. de pœ. l. respiciendũ. §. pe. vñ nõ teneor, quia casus excusat, vt ff. de sicc. l. cũ si. Et idẽ põt dici si volebã percutere canẽ vel auem, ꝑtereuntem percussi, quia non teneor, quia vr̃ potius casus quã dolus &c. sed si fui in aliqua culpa ꝓiiciendo gladiũ, põt dici ꝙ teneor actione iniuriarũ, vt ff. de iniu. l. cũ qui. §. si iniuria. & Aqui. ad dãnũ vt ff. ad l. Aqui. l. sciẽtiã. §. sed si. Et idẽ põt dici ꝙ si me defendo ab vno qui me volebat offendere nõ ipsum sed alium percussi, ꝙ nõ teneor, nisi forte Aquil. ad dãnũ, vt dictum est, & facit. ff. de

103 iusti. & iur. l. vt vim. † Sed pone qa M. nõ cõmisit maleficium, sed cõmitti fecit, & de hoc est accusatus, nunquid puniendus est? R ñ. sic, nã qui mãdat fieri, facere vr̃. ff. de sicc. l. diuus. §. senatus. argu. ff. de solu. l. qui mãdat. ff de parric. l. vtrã. itẽ qui per aliun facit &c. ff. de iniur. l. Itẽ apud Labeonẽ. § fecisse, & nõ solum ille qui mãdat fieri, sed & ille qui facit est puniendus. C. de accusatio. l nõ iõ. ff. ad Silla. & l. si certus sit ꝑcus-

104 sor &c. cum similibus. † Sed pone ꝙ quidam fuit accusatus ꝙ dolose dedit auxiliũ, opem, & fauorem ad committendum maleficium, & probatum est, nunquid de homicidio est puniendus? Respondeo secundum Dynum. V & quosdam alios qui de facto consuluere, vt in scriptis inueni, ꝙ tali

de homicidio

de homicidio non debet puniri, nisi appareat ꝙ iste qui dedit auxilium, præstitit causam mortis cooperãdo manibus suis, nam tũc bene tenet de homicidio, q̃a nõ interest &c. vt .de sicc.l.nihil.& ita fuit cõsultum ijs rõnibus. primo q̃a nõ reperit lege cautũ ꝙ ille debeat puniri. vñ pro omisso haberi debet. ff.de verb.obl.l.quicquid. item ille qui dat auxiliũ nõ tñ deliquit tantũ quãtum homicida, qui pro omnibus punier, vt C.ad l.iul de vi pub.l.quoniã ibi in eũ &c. ff. si qua.pa.fe.dic.l.i.§.cum arietes cum si. item alia ratione, q̃a lex vult ꝙ in rixa contempletur ictus cuiuslibet delinquentis, vt ille cuius ictu mortuus est solus de homicidio puniatur nõ autẽ alius.l. si in rixa.ff.ad l.Cor.de sicc. itẽ qui dat opem nõ tenet nisi opere & crimine consummato. ff.de ver. sig.l.sæpe in fi. facit extra de homi. c. sicut dignum itẽ qui dat opẽ ad furtũ cõmittendũ nõ ten tur de furto manifesto. arg. ff.de fur.l.is qui opẽ. item qui dat auxilium ad raptũ virginis nõ in tñ punit sicut raptor. C. de epi.& cle.l.raptores §.fi.i cęteris aũt &c. per quę iura cõstat esse differẽtiã inter faciẽtẽ & dãtẽ opẽ, vt ita nõ puniat ille qui dat opem, sicut ille qui facit. ff.de iniur.l.item apud Labeonẽ.§.si curauerit.de fur.l.si qs vxo.§.neq; verbo,& §.si qs.de manu. ff.de seruo cor.l.in hoc iudicio.§.j.vñ q̃ dat opẽ dẽt pecuniariter puniri, & nõ corporaliter arbit.iudic. inspecta qualitate & facultate istius, vt ff.de extrardi.cri.l.j.de off.præsi.l. illicitas.§.fi.de pę.l.milites.& l.hodie.cũ si. Et si pęna esset pecuniaria ꝓ homicidio vel alio delicto, ꝙ puniat iste talis solũ in dimidia pœna vel minori, vt dictũ est iudicis arbitrio, & nõ vltra. & ita de facto vidi & audiui pluries cõdẽnari & obseruari ꝑ rectores locorũ. Sed cõtra eos faciunt multa iura ff.de adi.leg.l.is cuius. insti.de obl. q ex delict.nasc.§.at cũ. & seq.& C.de epi.& cle.l.si

105 quenq̃. in fi.cũ si. † Sed q̃d quidã cõmisit maleficiũ, dũ vellet accusari de isto maleficio, venit quidã & posuit se in medio, & ꝓcurauit ita ꝙ iste qui deliquit dedit certam quantitatẽ illi offenso q̃ volebat eũ accusare, & sic nõ accusauit, nunq̃d iste mediator est puniẽdus? R ñ. sic vr̃, eadẽ pęna qua debuit iste puniri, vt ff.de adul.l.is cuius ope. in prin. nisi forte esset tale crimẽ de quo posset transigi. C.de transac. l. transigere. Sed iste qui dedit pecuniã vr̃ puniẽdus, quia pacisc endo vr̃ confiteri de crimine. ff. de infa. l.qm̃. ff.de iur. fis.l. Imperator seuerus. & l. cuius. Sed pro ipso facit ꝙ nõ puniatur, q̃a licitũ est redimere se quocunq; mõ põt. ff. de bo.eor.qui mor. sibi cõsc.l.ꝙ verũ est in criminibus, q̃ pœnã sanguinis ingerunt, vt d.l.transigere.& ff.de pœ.l.fi.in alijs aũt criminibus secus. Sed si repertus fuerit innocens qui dedit pecuniã, nõ vr̃ puniendus, & ille qui accepit debebit restituere &c. vt C.

106 de adul.l.serui.& d.l.si vero. † Sed quid si iste mediator est affinis vel cõiũctus illi ꝓ quo taliter ꝓcurauit? R ñd. ꝙ minori pęna est puniẽdus. arg. ff de recep l.ii.cũ alijs ibi

107 not. † Sed pone ꝙ vniuersitas alicuius castri vel villę cãpana pulsata, & turba coadunata cũ vexillis & armis cõmisit incẽdiũ, vel homicidiũ, vel aliud delictũ, ex quo priuata ꝑsona cõdẽnaretur ad mortẽ, cũ talis vniuersitas possit delinquere. ff. de dolo.l. ex dolo.§.sicut, ꝙ me.cã.l.metũ. §.animaduertẽdũ. cũ si. q̃ritur quid iuris? R ñ. dicunt

x quidã oẽs de vniuersitate ✱ cõdẽnandos, & ad mortẽ puniendos, ꝑ iura ꝑdicta, vt ff. ad l. . qui.l. itẽ Mela.§.si plures.de pę.l.aut facta.de sicc.l.diuus. C.e.l.is q̃ cũ telo cum fi. Alii dicũt ꝙ dẽt puniri villa vel castrum iudicis arbit. ff.de pę l.hodie.de extrao.cri. l.i.d. Guid.de Suza.& Vber.de Bob. dicunt ꝙ castrum vel villa debet destrui sicut fuit Chartago, vt ff.q̃b.mod.vsusfru. amit. l.si vsusfruct.in fine. de colleg. illici.l.collegia. cũ si. Alii dicũt ꝙ solũ illi q̃ delinquũt, & illi qui regunt vniuersitatẽ castri vel villæ, vt sunt rectores, cõsiliarii, & similes, & ẽt illi q̃ induxerunt ad delinquẽdum sunt puniẽdi vt arg. C.vñ vi.l.meminerint.in fi. ff.de dolo.l.si ex dolo in princi. C. de vi pub.l.qm̃. ibi visum est &c. ff.q̃d vi aut clã.l. si tibi.de ser.cor.l. in hoc iudicio. §. fi.& est rõ. quia oẽs de vniuersitate nõ delinquũt, nec sciũt. nec cõsentiunt & pęna dẽt suos tenere autores C.de pœ.l.sancimus. Si enim oẽs punirẽtur, iam infantes & furiosi punirẽtur, quod esse non debet ff.de sicca.l.infans. Itẽ vxor ob culpã mariti, q̃d esse non debet, vt C ne vxor pro marito.l.ob maritorũ. Itẽ filius ob culpam patris, quod esse non debet, vt C.ne filius pro patre.l.i. & fi. ff. de pœ.l.crimen. Item alteri per alterũ nõ debet iniqua conditio inferri. ff.de regu.iu.l.

non

non debet cū si. Et hoc magis placet in qua opi. est d. Inn. & ipse no. extra de simo. c. dilectus. ii. de sentē. excō. c. graue. Sed Ber. vr̄
108 dicere cōtra sup d. c. dilect. † Sed q̄ritur nuuquid vniuersitas poterit facere syndicum ad defendēdū in tali casu? R n̄. sic vr̄, vt C. de re milita. l. tā collectores. §. ac vniuersitas. li. xi. & qd̄ cuiusq; vni. l. itē eorū. §. si decuriones. & l. sicut. §. si quid. cū si. & de hoc no. supra de ꝓcurat. & defen. §. sed
109 nunquid vniuersitas. † Sed quid, M. accusauit te ꝙ ipsum ꝑcussisti in facie vel alibi cū sanguinis effusione, & noctis tp̄e cū vno cultello, vel ense, tu negasti, & ipse probauit per testes ꝙ ipsum percussisti de die & nō de nocte, vel sine sāguinis effusione, vel manu vacua, vel pugno vel sine gladio. nū quid es tu in casu cōdēnationis? R n̄. nō, sed in casu absolutionis ꝑꝑ ineptā ꝓbationem ab obseruatione iudicii, vt ff. si mēs. fal. mo. dixe. l. i. §. i. & est rō, quia sn̄ia debet formari ſm formā accusæ, vt extra de acc. c. qualiter. §. ad corrigendū. de simo. c. licet hely. ff. cōi. diuid. l. vt fundus. & idē pōt dici si dicatur in accusa, ꝙ percussio facta fuerit in vno loco, & ꝓbatur in alio, vn̄ cū possit formari sn̄ia ſm formā accusæ debet sequi absolutio saltē ab obseruatione iudicii, sed de nouo poterit accusari, vt ff. de acc l. libellorū. & de ædil. edic. l. bouē. & poterit iudex ex officio suo inq̄rere, vt extra de collu. c. ii. & fi. et in auth. de collatorib. coll. ix. & de hoc ēt alias dixi sæpius supra. §. iubemus:
110 de off. præs. l. cōgruit. cū si. † Sed qd, dedi M. certā denariorū quātitatē, vt occideret. P. & accusatus sum de hoc, & ꝓbatū est nū quid sum de homicidio dānandus. R n̄. & vr̄ ꝙ sic, q̄a volūtas ꝓ facto h̄r, vt ff. de sic.
y l. Diuus. Sed dic y aut ille ꝑuenit ad actū & occidit, vel percussit, vel vulnerauit aīo occidēdi, & cū re apta ad hoc, & sū puniēdus per d. l. diuus. cū si. & C. e. l. is q̄ cū telo, quia qui mādat, facere videtur. ff. de sol. l. qui mandat. & qui per alium facit &c. C. de accu. l. non ideo minus. Si aūt nō peruenit ad actū, tunc secus, q̄a maleficiū nō fuit subsecutū, vt ff qd̄ quisq; iur. l. i. in fi. de in-
111 iur. l. itē apud Labe. §. si ꝓcurauerit. † Sed nunquid potero repetere pecuniā quā dedi. R n̄. nō vr̄, quia in pari cā melior est cōditio possidētis, vt C. de cōdi. ob tur cau. l. ſi. Sed fiscus qui est vitiorū successor. ff. de
112 iu. fis. l. Lucius. † Sed fiscus q̄s grauius peccat, an ille qui mandat fieri maleficiū, an ille qui fecit. R n̄. ille qui mādat. in se & in aliū peccat, vn̄ grauius pun̄iēdus est ff. de in fa. l. athletas. §. Pōponi. no. & in auth. vt iudi. sine quoquo suff. §. eos. collat. i. Itē q̄a plus delinquit qui clam facit, quā q̄ palā, & ideo
113 grauius punit̄, vt ff. de nup. l. fi. † Sed qd, M. accusatus est de homicid. vel adulterio, & cautū est lege municipali, ꝙ accusatus si fuerit cōtumax, & nō cōparuerit, ad se defendendū, ꝙ habeatur pro cōuicto & cōfesso. & ꝙ fuerit cōtumax, & cōdēnatus, ꝙ debeat decapitari nulla eius defensione audita. si quo tp̄e in fortiā cōis peruenerit, & sic dictus accusatus fuit per suā cōtumaciā cōdēnatus cōtingit ꝙ postea venit in fortiam cōis. ptās vult eū facere decapitari, ipse petit dilationē sibi dari ad suā defēsionē faciēdā, q̄rit̄, an sit dāda, vel nō? R n̄. & vr̄ ꝙ nō sit dāda per formā statuti & sn̄iæ latæ, nā statutū est seruādū. ff. ad muni. l. cōstitutionibus. de leg. iii. nō aliter quāuis sit durū. ff. q̄ & ā qui. l. ꝓspex. Itē res iudicata p̄sumit̄ rite lata extra de renun. c. ī p̄sentia. ff. de re iu. l. res iudicata. Ecōtra ꝙ debeat dari dilatio. & qd̄ sit audiendus, q̄a talis & tāta sn̄ia nō potuit ferri in absentē. ff. de pœ. l. absentē. Itē q̄a defensio nō est denegāda sed q̄n cunque petente reo concedēda. ff. de q̄ō. l. vnius facinoris. §. pe. C. de iur. fis. l. defensionis facultas. imo est augmentāda. C. de hæret. l. q̄m. ī fi. Itē q̄a si cōfessus fuisset homicidiū vel delictum & postea vellet ꝓbare cōtrariū, est audiēdus. ff. ad l. Aquil. l. inde neratius §. fi. multo magis hoc casu. Itē q̄a tale statutū ē iniquū & cōtra ius naturale, & ideo nō seruandū, vt C. si contra ius vel vti. pub. l. fi. cū si. Itē & mala cōsuetudo nō est cōsuetudo, & ideo nō seruāda, vt ī auth. vt nulli iud. §. fi. colla. viii. & ff. de legib. l. ꝙ cōtra rationē, & ita fuit determinatum per do. Iac. de Are. ꝙ iste audiretur ad eius defensionem, non obstan. statuto de condēna-
114 tione facta. † Sed quid aliquis fuit accusatus de maleficio aliquo, ipse comparuit & negauit, probatur maleficiū cōtra eum qd̄ iste cōmisit iste dicit ꝙ cōmisit ad suā defensionē faciendā, vel ꝙ ille offensus potuit impune offendi, vnde petit dilationem, sibi dari ad defensionem faciēdam nunquid debet sibi dari? Respon. videtur ꝙ non ratione

rône sui mêdacii, q̃a negauit, & nõ vult ꝓbare & rône mêdacii quis repellitur. C. de nup auth. côtra negantē. ff. de rei vendi. l. fi. Alii dicunt côtra ꝙ dēt audiri. ff. ad l. Aqui. l. inde neratius. §. fi. inst. de noxa. §. itē. quia defensio est denegãda. C. de iur. fis. l. defensionis. imo quãdocunq; reo petēte concedēda est. ff. de qõ. l. vnius facinoris, §. cogniturũ. & hoc verius scdm quosdã. Sed si dixisset nego me culpabilē de iis de quibus accusatus sum, vel nego me fecisse ea de quib. accusatus sum, sed si apparet me fecisse, dico fecisse ad meã defensionē, vel ꝙ facere potui, q̃a exbãnitus erat, vel quid simile dico ꝙ tunc dēt indistincte audiri, & hoc côiter dicunt doct. quia talis responsio pōt fieri sub. côdi. tali. C. de exce. l. si quidē. ff. de noui oper. nun. l. de pupillo. §. si quis ipsi. & quia defensio est côcedēda quãdocũque reo petēte, vt dictũ est facit. C. de hæreti. l. q̃m. in fi. itē no. ꝙ notarius nõ debet scribere talis examinatus negauit oĩa vera esse q̃ in accusa continent, ita ꝙ si nõ ꝓbet ꝙ ptas sit potestas, vel ꝙ iudex sit iudex vel officialis, vel saltē sit in possessione officii, nõ valet processus de iuris subtilitate. Sed dēt scribi sic, videlicet, negat eã de q̃b. accusatus est, vel sic negat se eē culpabilē de iis ꝺ quibus accusatus est, vel inquisitus, rõ, q̃a qui oĩa negat nihil excipit &c. Vnde si nego te ꝓcuratorē, oportet te ꝓbare de mãdato, alias nõ audiris C. de ꝓcu. l. licet. q̃a primo de person s côstare dēt. ff. de iur. codici. l. q̃dã referunt sic & in casu isto, q̃n negat oĩa vera esse &c. vñ oportet ꝙ fiat fides de ꝑsona potestatis, vel iudicis corã quo accusa fuit porrecta, vñ accusator dēt ꝓbare cum in accusa dicat ipsum esse potestatē vel iudicē, nã ei qui dicit, nõ qui negat incumbit onus probãdi. ff. de ꝓba. l. ei qui. ff de pub. l. quicunq;. ff. de rebus cor. l. qui neque. itē si dicas te filiũ talis. & ego nego, oportet tē ꝓbare filiationē, vel saltē ꝙ tu es in possessione filiationis alias nõ es audiendus. extra qui fi. sint legi. c. trãsmisse. ff. de ꝓbat. l. j. &
115 ii. sic ergo & in casu isto, vt dictũ est. †Sed quid, accusatus fuit M. de aliquo maleficio, & quia nõ repertus culpabilis fuit per sententiã absolutus, mõ venit quidã & vult eũ accusare de eodē delicto. R ñ. non pōt nisi doceat de præuaricatione primi accusatoris, & de collusione, & se ignorasse primam accusam fuisse ab alio institutã, vt no. extra de accusa. c. de his. & C. de accu. l. qui de crimine, & est rõ, q̃a nõ dēt sepius de delicto eiusdē quæri. ff. nau. cau. stabu. l. sed si. §. fi. itē q̃a obstat rei iudicatæ exceptio. ff. de re iudica. per totũ nisi agatur de re familiari &c. C. quando ciui. actio præ. cri. l. fi. § fin.
116 †Sed q̃d, M. fuit accusatus de aliquo maleficio, & requisitus & citatus non côparuit vnde pro sua contumacia fuit condēnatus & exbãnitus, sed iterũ ipse delinquit, nunquid puniendus est iterũ? R ñ. nõ vr. ff. de adul. l. si adulteriũ, q̃a nõ dēt addi afflictio afflictio. ff. de off. pſid. l. diuus. Sed dico côtra ꝙ ad multiplicationē delictorũ, sequit multiplicatio pœnarũ. ff. de pœ. l. aut facta. & l. relegati. & C. de episco. aud. l. iii. in fin. de ser. fug. l. quicunq;. & vt infra certũ tempus cri. qõ. termi. l. ii. ff. de priua. delict. l. nõ nunquã de termi. mo. l. ii. de lib ho. exhi. l.
117 iii. §. si q̃s dolo. †Sed quid, accusatus fuit M. ꝙ vulnerauit Titiũ, & ipse Titius dixit ĩ pñtia iudicis vel testiũ ꝙ M. nõ fuit ille qui vulnerauit eũ. quæritur nũquid possit amodo ꝓcedi côtra eũ? R ñ. ꝙ nõ secundũ Guil. Cu. sed hoc verũ puto ad petitionē vulnerati. Sed quia reipublicæ interest ne maleficia sint impunita, vt l. ita vulneratus. puto q̃d ꝓcedi possit per iudicē per inquisitionē quia crimina vbicunq; claruerunt, sunt punienda. vt xxiiii. q. iii. ecce extra de collus c. crimina. ff. de public. l. licitatio. §. ꝙ illicite. cum si. Quia ex iniuria alicui facta duæ nascuntur actiones, vna quæ datur iniuriato. alia quæ datur reipublicæ, cuius interest ne maleficia cõmittantur. ff. de public. d. l. licitatio. §. quod illicite. sed ipse vulneratus bene non poterit agere, quia iniuria nõ fit volenti. & sic intelliguntur iura primo alle. sed per hoc nõ tollitur iniuria facta reipub. vt d. l. licitatio. §. quod illicite. ff. de sicca. l. iii. & ff. de vi pub. l. qui cetu. §. fi. Itē q̃a ius publicũ nõ tollitur pacto priuatorum. ff. de pact. l. ius publicũ. vnde per côe pōt ꝓcedi
118 nõ obstãte pacto per iura prædicta. †Sed q̃d si offẽdo aliquē quē nõ cognosco? Respon. sum puniẽdus. ff. de iniu. l. eũ qui. §. si
119 iniuriæ. & §. se. de serui. cor. l. j. & fi. †Sed quid, M. fuit accusatus de aliquo delicto. pēdente accusa moritur, nunquid pōt ꝓcedi contra eũ? R ñ nõ regulariter. & no. de hoc in Spe. de accusatore. §. fi. versic. itē reus est mortuus.

mortuus.xxiii.dist.quorūdā.& qa extinctū est crimen, vt ff.ad Tur. l.aut priuatū.& de accus.l.libellorū.§.fi.& l. diui fratres. Fallit in crimine læsæ maie.hæresis,apostasiæ, peculatus,& si.vt no.C.si reus vel accus.mor. fuer.t.l.j.sed si accusator morit, fit absolutio ab obseruatione iudicii,& qlibet alius ī crimine publi. admittit ad accusandū intra xx. dies vtiles, nō aūt post.ff. de accus.l.li-
120 bellorū.§.fi.†Sed nūquid accusa & pcessus primæ cāæ eo mortuo valēt in alia secūda accusa? Rñ.dicūt qdā φ sic,ar.C.đ edē. l.ii.de arbi.l.cū antea.de re iudi.l.gesta.Alii dicūt cōtra φ extincta cā pp mortē, oīa intelliguntur extincta, vt C.si reus vel accu. mor.fu.l.fi.C.de iud.l.pperādū.§.fin.cū si.
121 hoc verius vř.†Sed qd si aliquis fuit accusatus & cōdēnatus & in eius absentia, & sic nō valuit snīa. ff. de pœ.l.absentē.& postea reuersus admissus ad suā defensionē qđ esse dēt, vt ff.de exhi. reis.l.annus,an eius aduersarius audiet ad pbandū dictā accusā? Rñ.sic vř,vt C.de tēp.appel.l. fi. de tpe in integ.resti.l.petēdæ.nā in iudiciis seruanda
122 est equalitas.C.đ fruc.& lit.expē.l.fi.†Sed quid M. fuit accusatus de aliquo maleficio ex quo dēt amittere mēbrū,& cōdēnatus ī amissione alicuius mēbri, de quo membro dēt intelligi,de iure. dicūt qdā in eo ī quo eligit.vt ff.de iur.do.l.plerunq;. Alii dñt φ in manu qa vbi fit mētio de mēbro, intelligitur de manu.C.de ser.fug.auth.sed nouo iure.& tunc cōdēnatus hēt electionē in qua manu velit, vt d.l.plerūq; & si nō elegerit, in illa puniat in qua minus pōt, qa pœnę sunt moliēdæ &c.ff.de pœ. l. interpretatione.& hoc verius vř.Sed si nō hēt manū dēt puniri in pede, vt puto,qa est simile membrū, nā de similibus ad similia pcedi dēt &c. ad hoc ne maleficiū remaneat impunitū.ff.ad l.Aqui.ita vulneratus.ff. quod quisque iur.l.pe.in fi. in sūma vero cū aliqs deliquit,aut est maior,aut est minor, si quidē est minor,& est doli capax, tunc punit,qa malorū mores &c.C. si aduersus delict.l j. iudex tñ poterit pœnā mitigare rōne ætatis.ff de mino.l.si ex cā.§. nunc vidēndū.& l.auxiliū.§.in delictis, nā omne delictū pōt esse in puerū capacē doli pter delictū carnis & luxuriæ,vt C.de pœ. l. impuberē.ff. de adul.l si minor.Si aūt nō est doli capax, sed infans,nō punitur, vt ff. de sicc.l. φ infans. & dř doli capax in masculo à x. annis cū dimidio,ꝫ in fœmina vero à nono cū dimidio,supra vt no.insti. de inuti. stip.§.furiosus.nā dř pximus pubertati,vt no.insti: de obl.q̄ ex delict.nascun.§. in sūma.Si aūt est pubes & maior,& est sanæ mentis,tunc aut est in delictis q̄ pueniunt ex aīo deliberato,& tūc aut cogitauit tm̄ & nō puenit ad actū,& nō punit tunc, qa primi motus non sunt in ptāte hominis, sed in instinctu naturæ,vt ff.de pę.l.cogitationis.Si vero ad actū puenit & cōfirmauit,punitur ꝯm qualitatē delicti, vt ff.& C.de pœ.p totum.ff.de furt. l.j.& per totū.C.de ser.fugi.auth.sed nouo iure.ff.de extraordi.crimi.l.j.& p totū cū si. Si vero puenit ad actū,& nō consummauit si voluit bene punitur, qa voluntas p facto reputatur.& hoc est verum in grauioribus delictis in qbus pœna corporalis imponitur vt pro homicidio pro adulterio. & si.C. de epi.& cle.l.si qs non dicā.ff.de sicc.l.i.§.diuus. Si vero nō cōsumauit, quia noluit sed bene potuit,& tunc quia puer p eum stetit nō punit.ff.de fal.q falsum.Si aūt nō peruenit ex animo,id est nō dolose, nec per eum est factum,vt qa piecit gladiū vel lapidē cōtra canē,vel auē, vel ferā bestiā, & idē in similibus dici pōt, & lapsus vel gladius prætereuntē percussit, vulnerauit,& læsit, nō tenet,qa dolus opus est.ff.de sicc.l. in lege.& l.Diuus.sed pecuniariter ad dānū legis Aq. ff.ad l.Aqui. l. scientiā §.pe.& l.si ex plagis §.æque & l.si putator, & hoc habet locū in grauibus delictis, vt dixi in aliis vero leuioribus, nō sufficit actus & voluntas, nisi sequatur effectus vnde si qs intrauit domum meā aīo furādi, si nō fuit furatus nō tenet furti.ff.de furtis.l.vulgaris. §.q furti. sed tenet actione iniuriarū de introitu domus.itē si qs pcurauit, vt alius me pcuteret.& non percussit,non tenetur,quia non habuit effectum,vt ff.de iniur.l.item apud Labeonē. §.si curauerit,& ibi not. Item si quis impetrauerit ius iniquum contra aliquē, & non fuit visus non punitur, vt ff.quod quisq; iu. l.j.in fine. Et φ in atrocibus delictis sufficit actus & voluntas, & non in leuioribus,nisi sequatur effectus.no.plene. C.de episcop.& cle.l.si quis non dicam.& de his qui ad eccle.confug. l.p̄.enti.ff.de fur.l.qui ea mente.& ff.de iniu. l. item apud Labeonem.§. si curauerit. Et prædicta locum habent in

delictis,

delictis, vbi est pœna determinata & ex-
123 pressa à iure.† Si aût delinquit & non est
ꝑ tali delicto, pęna determinata & express-
sa venit tûc delinquês puniêdus extraordi.
pœna iudicis arbi. inspecta qualitate delicti
& personæ delinquêtis: vt de pę. l. aut facta.
& l. hodie, & de extraor. criminibus. l. j. de
effractoribus & expilatoribus. l. j. cû. fi. qa
maleficiû nô debet esse impunitum, vt l. ita
vulneratus. ff. ad l. Aquil. & ne det materia
124 delinquêdi &c. de trâsl. c. quâto. † Et not.
ꝙ nô solû q̃ delinquunt puniûtur, sed êt illi
qui ad delinquendû dolose & ex certa sciê-
tia dât auxiliû & fauorê, & huismodi simi-
les, vt no. supra in ti. de insultu. §. sed pone
125 ꝙ vnus cœpit M per pannos &c. † Illi aût
qui nô delinquût, nô sunt puniêdi, vt C. de
pœ. l. sancimus. Fallit in crimine lęsæ maie.
hæresis &c. vbi ob delictû patris, filius punit
vt C. ad legê Iul. maie. l. pe. de hæreti. auth.
gazaros. extra de hæret. c. vrgentis cû si. Et
pdicta locû habent tam in fœmina, quâ in
masculo, quia genus masculinû côprehêdit
fœmininû, & maxime cû verbum masculi-
num profertur à l. ff. de verbo. signi. l. j. C.
vnde vi. l. si quis in tantam. C. de ser. fugi. l.
126 quicunque. † Sed quid, quidâ commisit
maleficiû de quo accusatus est, & post hoc
efficit clericus vel religiosus. q̃ritur an pos-
sit puniri à iudice seculari? Respôdeo secû-
dum Dy. ꝙ nô, p l. hos accusare. ff. de accu.
§. hoc beneficio. ff. de arbi. l. non distingue-
mus. §. sacerdotio. & hoc si nô côstat ꝙ p̃-
dicta fecerit causa euitandæ pęnę, vt ff. de
adult. l. si maritus. si autê côstat, tûc tenet
& punitur. C. de his qui ad eccle. côfug. l. ij.
127 & l. sequê. cum si. † Sed quid p̃sumemus,
in dubio distingue, aut iste fuit in crimine
deprehensus, vel iam erat accusatus vel ci-
tatus, vel alio modo p̃uentus, vt quia côpa-
ruit, & respôdit, & satisdedit de stâdo mâ-
datis, & de soluêdo côdênationê, vt quoti-
die fit, & tunc p̃sumitur se in fraudê clericas-
se, & tûc potest puniri à iudice seculari. ar.
ff. de iur. om. iudi. l. cû q̃dâ puella. ff. de iud.
l. côsensisse, & l. si quis postea. aut nô fuit de-
p̃hensus aut p̃uentus, vt dictû est, & tûc nô
p̃sumitur se clericasse in fraudê. arg. ff. de
bo. eorû qui mor. sibi côsci. l. j. C. de fal. l. si
quis decurio. Alij dicût ꝙ de iure ciui. pu-
niêdus est à iudice seculari si est citatus &
accusatus. C. de epis. & cle. l. offi. & l. si quis
decurio. §. necnô. in auth. de monach. §. si
vero. & §. seq. & ff. de iudi. l. si quis. Sed de
iure canoni. secus, quia p clericatû est fa-
ctus alterius fori. ita ꝙ iudex secularis non
hêt se intromittere, vt extra de foro côpe.
c. si diligenti. de iudi. c. si. C. si nô côpe. iudi.
l. j. & p totû, de epis. & cle. auth. statuimus.
Sed tñ si iste talis dimitteret habitû clerica-
lê, vel exiret religionê nô professus, tûc iu-
dex secularis pôt ipsum punire, cum p̃sumi
debeat se clericasse vel religionê intrasse in
fraudê, & causa euitâdi pœnâ. & hoc sibi
ꝓdesse nô debet. arg. C. de sac. sanc. eccle. l.
qui sub p̃textu. de distract. pign. l. qui sub
imagine. Itê quia dolus nô debet alicui ꝓ-
desse. & est malitijs obuiâdû &c. & malefi-
ciû nô debet esse impunitû, vt l. ita vulnera-
128 tus. ff. ad l. Aqui. cû si. † Sed quid, ordina-
tû est ꝙ si quis percusserit aliquê de nocte
ꝙ debeat puniri duplici pœna, & de hoc
z accusatus est, testes dicunt ꝙ fuit de sero,
nunquid pęna duplici côdemnabit. Respô.
nô, sed est puniêdus ac si de die, quia pęnę
sunt moliendæ. ff. de pœn. l. si interpretatio.
arg. C. q bo. cede. poss. l. fi. § vlt. nam etiâ in
obscuris sequitur ꝙ est minimû. ff. de reg.
iur. l. semper. Item qa fauorabiliores sunt
rei &c. vt ff. de act. & ob. l. Arrianus. Item
quia in dubijs côtra fiscû est ꝓnunciâdum,
vt ff. de iur. fis. l. nô puto. Ecôtra ꝙ pęna du-
plicum dicat ab ortu solis vsque ad occa-
sum &c. ibi mane & vespere dies vnus &c.
129 Sed prius dictum approbatur. † Sed quid,
quidâ cômisit homicidiû, & orto rumore
dum iste homicida prosequeretur à familia
potestatis causa capiendi eum, quidâ amici
& propinqui fecerunt se obuiâ familiæ dâ-
do impedimêtum, ita ꝙ nô fuit captus, sed
euasit, & de isto maleficio, auxilio, & fauo-
re, accusati sunt, quæritur an sint puniendi?
Respon. ꝙ sic, eadem pœna arg. C. de episc.
audiê. l. addictos. & de epis. & cle. l. raptores
§. fin ad Silla. l. si quis in graui. Alij dicunt
quod sunt puniendi pœna extraordi. nô de
homicidio, quia nô dederunt auxilium vel
fauorê ad maleficiû cômittendû seu homi-
cidium. & imponetur pœna pecuniaria, vel
relegationis ad tempus, vel alia extraordi-
naria arbi. iudic. cum non sit pœna determi
nata, vt ff. de extraor. cri. l. j. de pœn. l. hodie
cum simi. & ita fuit de facto consultum, &
hoc verius videtur. Sed si monstrauerit iter

ad fugiēdū homicidæ, & ꝑ hoc ipse euasit, nō tenetur, ſm quoſdā. Sed vr̃ cōtra quod puniatur arg. C. de exac. trib. l. quoties. lib. x ſaltē pęna extraordinaria, cū ſint tres mali exēpli fauere malefactoribus. arg. de his qui latro. occult. l. ij. circa prin. & §. deinde. ff. de adulte. l. is qui opē. C. de episco. & cle. l. raptores. §. fi. ff. de pœ. l. ſi quis aliquid. §. ſi abortus cā. & l. hodie. quod verius puto ne maleficia ſint impunita &c. nā vr̃ ꝙ quilibet tenet̃ capere malefactores, & in fortiā cōis ducere, alias punitur. argu. C. de his q̃ latro. occul. l. j. & ij. circa princip. & C. de malefi. l. fi. ergo ſi facit eum euadere, debet dānari ſaltē extraordinarie vt dictū eſt mōſtrādo ei viā vnde fugiat, qa dat ei opē ad fugiendū. quod eſſe nō dēt ff. de ſeruis fugi. l. j. §. vnuſquiſque. l. impunitum. itē non dēt &c. ff. de fur. l. furtū non cōmittitur, & l. qui ſeruo. quia licet nō puniatur de furto. quia furtū non cōmiſit. tamē quia delinquit præſtādo fauorē ad fugiendū, debet puniri ſaltē pęna extraordinaria, vt dictū eſt, qa maleficiū nō dēt eſſe impunitū &c. ff. ad legem Aquil. ita vulneratus cū ſi. Itē ſi quis ſociat latronē punitur de ſocietate. multomagis ſi facit ipſum euadere. C. qui latro. occul. l. j. Itē ſi quis mittit literas, dr̃ ꝑſtare fauorē. ff. ad leg. Iul. maieſta. l. j. §. fi. multomagis ſi mōſtrat ei viā ad fugiendū. Itē ſi quis allegat ꝓ iſto corā iudice, vr̃ ipſum defendere & fauorē ꝑſtare. ff. de ꝓcurat. l. ſeruū quoque. §. publice. & de accuſa. l. res vñ debet puniri. facit extra. de iude. c. quod olim arg.
130 ff. de conſti. pec. l. licet. cum ſi. † Sed nunquid tenetur quilibet indicare malefactorē & furē? R ñ. non vr̃, ſecundum iura vetera, quia ſi licitū eſt accipere ꝑtium propter indicandū, ergo cōpelli nō pōt, vt ff. de condi. ob turp. cau. l. dedi tibi. Sed p ōt cōpelli iudicis officio ad quē ſpectat punire maleficia & purgare ꝓuinciā malis hominibus, vt ff. de offi. ꝑſi. l. 3. & l. cōgruit. & ad hoc ne maleficia ſint impunita, vt l. ita vulneratus. ff. ad l. Aquil. ſed de iure canonico poteſt indiſtincte cōpelli ad indicandū. extra de fur. c. q furc. & ſupra no. de fur. facit. C. de his qui
131 latro. occu. l. j. & ij. † Sed qd, vulneraſti aliquē de quo accuſatus fuiſti, & ille vulneratus deceſſit, dr̃ ꝙ ex dictis vulneribus deceſſit, tu negas, q̃ritur quid iuris? R ñ. dicūt q-dā ꝙ ſi intra paucos dies deceſſit ꝙ præſumit̃ mortuus ex vulnere. vt extra de homic. c. Petrus & appellant paucos dies quinquaginta, vt l. diſt. ſi quā fœmina. & xxx. q. j. ſi quis inuentus. Ego puto diſtinguendū aut erat mortifere vulneratus, aut non, vt not. ſupra de inſultu. §. ſed quid aliquis fuit accuſatus inſultatus vel vulneratus cū gla-
132 dio &c. † Sed q̃ro nunquid diuites & pauperes pari pœna puniantur? R ñ. aut tractat̃ de pęna pecuniaria, & tūc maiori pęna diuites q̃ pauperes puniūtur iure cōi, imo rōne paupertatis pōt remitti mulcta, vt C. de mō mul. l. eos. C. de ſer. fugi. l. quicunq;. ff. de offi ꝑſi l. illicitas. §. fi. Si vero de pœna corporali, tunc magis pauperes quā diuites, vt ff. de pœ. l. milites. itē plus ſerui q̃ liberi. ff. de fal. l. j ī fi. & iſta pœna corporalis nō pōt remitti de iure ciuili, vt C. de pœ. l. pœnā. niſi à principe, vt ibi no. Sed đ iure ea tñ ex cā
133 pōt, vt extra de of. leg. c. de cauſis. † Sed pone ꝙ T. accuſauit M. de aliquo maleficio, & hoc non ꝓbatur, nunquid eſt de falſa accuſa puniēdus? R ñ. ſic vr̃, vt ff. de calū. l. j. §. j. vbi de hoc. Nā falſitas eſt mutatio veritatis &c. vt in auth de fide inſt. in prin. Alii dicunt cōtra. ꝑ auth. vt litigantes iurēt §. ſi
134 qs aūt. coll. ix. Sed primū verius eſt. † Sed qd. accuſati ſunt duo, pater & filius, vel duo fratres, q ad inuicē rixati ſunt vel ꝑcuſſi, nunquid ſunt puniendi? R ñ. ſi grauiter adinuicē delinquerunt, ſunt puniendi, vt ff. de pœ. l. capitaliū. §. an ipſa. de re iudi. l. fi. Si autē leuiter in cauſa correctionis tunc leui pęna aut nulla ſunt puniendi. ff. de pœn. l. reſpiciēdū. §. furta. de iniu. l. prætor edixit. §. ꝑterea. & l. veſtem. §. j. C. de pa. po. l. ſi filius
135 tuus. de emenda. propin. l. j. cū ſi. † Sed qd accuſatus eſt M. quod ipſe cōmiſit adulteriū cum vxore Ioānis, ipſe ꝓbat ad ſe defendēdū, ꝙ ipſa eſt mulier malæ cōditionis & aſſueta ſe exponere multis hominibus, & ipſe alias eū pluries cognouit carnaliter, q̃ritur quid iuris? R ñ ꝙ ſit excuſandus per l.
136 C. de adul. l. quāuis. in fi † Sed qd, ordinatū eſt per l. municipalē, ꝙ qui adulteriū cōmiſerit puniatur ī c. li. Accuſatus fuit M. de adulterio, & ſic dicto in aliis delictis, & quia non fuit inuentus culpabilis, abſolutus fuit ab illa pœna pecuniaria, poſt hoc accuſat̃ l. Iul. de adul. & petit ꝙ occidat̃. C. de adul. l. quāuis. in fi. quæritur quid iuris? R ñ. & vr̃ ꝙ debeat procedi ſuper accuſa, & puniri ſi fuerit

fuerit culpabilis,& est ratio, quia pœna pecuniaria, non tollit corporalē, vt C. qñ ciuilis ac. cri. preiu. l. j. C. vi bo. rap. l. ij. de sepul. vio. l. qui sepulchrū. Econtra ꝙ non, quia duabus legibus nō debet quis puniri de eodē delicto, vt ff. de accus. l. senatus. nec debetur sæpius quæri de delicto eiusdē ff. de nau. cau. sta. l. licet. nisi doceret de præuaricatione & collusione primi accusatoris, vt extra de accu. c. de his. & ibi no. Et

137 hoc verius puto. †Sed pone ꝙ plures homines erant in vna domo de qua lapis proiectus est in via, & quendā prætereuntē percussit & occidit, & oēs isti accusati sunt, cōstabat bene ꝙ lapis fuit proiectus de domo, sed nō cōstat per quē, quæritur quid iuris? Rñ. dicunt quidā ꝙ oēs debēt condemnari. ff. ad l. Aquil. l. item Mela. §. si plures. & l. ita vulneratus. ff. de his qui deie. vel effūd. l. j. §. fi. & l. seq. Econtra ꝙ nullus teneatur cū pœna debeat tenere suos autores. C. de pœn. l. scimus & nō constat quis proiecit, & in dubio melius est nocentē absoluere quàm innocentē condemnare. ff. de pęn. l. absentē. Item ratione incertitudinis pœna euitatur. ff. de rei ven. l. Pompo. in fi. Solu. Aut oēs interuenerunt studiose & animo delinquendi, & tunc omnes puniuntur, quia vnus videtur mandato alterius fecisse, vt d. l. item Mela. §. si plures. & de vi & vi arma. l. j. §. quoties. C de accusa. l. non ideo minus. Si aūt non interuenerunt animo delinquendi. tunc ille solus punitur qui proiecit. ff. de sicca. l. fi. si hoc constat. Si vero non constat quis fuerit, oēs in dubio debent absolui, vt d. l. absentē. cum si. Sed quia res est mali exēpli poterūt pecuniariter in aliquo cōdemnari iudicis arbitrio. ff. de pœ. l. hodie. de

138 extra. cri. l. j. cū si. †Sed nūquid omni tpe ēt feriato poterit cognosci de crimine et maleficio ēt festiuis diebus Rñ. sic videtur. C. de fer. l. prouinciarū. in auth. vt iud. sine quoquo suff.

139 §. oportet. coll. ij. †Sed pone ꝙ M. fuit accusatus, quia vulnerauit Ioā. de vulnere fuit condemnatus, postea ex illo vulnere Ioā. mortuus fuit, nunquid poterit de homicidio accusari &

* cōdemnari. Rñ. dicunt quidā ꝙ non* quia nō debet sæpius quæri de delicto eiusdē. ff. de nau. cau. sta. l. licet. Itē fuit iā accusatus vnde nō pōt ab alio accusari. C. de accu. l. qui de crimine. cū si. Sed dico contra ad hoc ne maleficiū sit impunitū. l. ita vulneratus. & videtur casus. ff. ad l. Aquil. l. seruo vulnerato. de actio. & obl. l. qui seruū. Itē si hoc fieri nō posset iā per minorē cām vulneris fieret præiudicium causæ maiori homicidij, quod esse non debet. ff. de iudi. l. per minorē. Itē non obstant allega. in contrariū, qui ibi fuit accusatus solū de vulnerē, & nō de occiso, & sic de alio maleficio accusatur, videlicet de morte. Nō ob. exceptio rei iudi. arg. C. de exhi. re. l. neq;. in fi. & C. de pe hæred. l. hę-

140 reditas. cū si. †Sed quid, M. accusauit Ioā. de aliquo maleficio, & dedit quosdā testes qui nō approbant maleficiū, iudex ad inquisitionē veritatis vult alios testes inducere & examinare ex suo officio, nūquid poterit? Rñ. dicunt quidā ꝙ nō, quia accusator habet suā accusam probare, & si non probauerit, reus venit absoluendus. C. de eden. l. qui accusare. Et est alia ratio, quia accusa est ordinari. iudiciū, & ex officio procedere est extraordinariū, et vbi habet locū ordinariū nō pōt habere locū extraordinariū. ff. de minor. l. in causæ. & hoc verius. Sed si accusator desisteret & nollet probare suā accusam, tūc videtur ꝙ in publico iudex possit examinare ex suo officio, & inquirere veritatē ad hoc ne maleficiū sit impunitū. extra de collu. c. j. & ij. nā ipse habet inquirere veritatē omni modo quo pōt. C. de eden. l. ij. C. de iud. l. iudices. xxx. q. v. Iudicantes oportet cuncta rimari.

141 cum simi. †Sed pone ꝙ filius tuus vult cōmittere maleficiū te præsente, & dum posses prohibere noluisti, nunquid es puniendus? Rñ. sic videtur, vt in seruo & dño contingit. ff. ad leg. Aquil. l. scientiā. de noxa. l. omnibus. Sed quali pœna debes puniri. Rñ. forte eadē, cum videaris præstare fauorē negligēdo prohibere cum posses. arg. extra de hæret. c. ij. & c. cum ex iniuncto. & ij. q. vij. c. negligere. dum dicitur negligere cum possit prohibere, nihil aliud est, q̄ fauere &c. & de ope quis punitur. ff. de fur. l. is cuius ope. inst itu. de oblig. quæ ex delic. nas. §. ope. & §. seq. vel cum non sit expressa, tunc extraordinaria pœna debet puniri, vt ff. de pœ l. hodie. de extraord. cri. l. j. cum si. quod verius

142 videtur. †Sed pone ꝙ M. accusauit Ioan. & pēdente accusa, Io. vult accusare M. suū accusatorē, nūquid pōt? Rñ. non, nisi prosequatur suā vel suorū iniuriam ff. de accus. l. is qui reus. sed prosequendo suā vel suorum iniuriam, vt filiorū, tunc potest, vt no. C. qui accusa. non pos.

143 l. j. †Sed pone ꝙ accusatus es de crimine vel de maleficio per te cōmisso iam sunt xxx. anni elapsi, nunquid debes super tali crimine procedi? Rñ. non puto, sed intra xx. annos sic. C. de fal. l. querela. extra de excep. c. cum venerabilis. ad fi. & hoc est regulare, fallit in partu supposito. ff. de fal. l. qui falsum. extra de pœnis c. officij. & idem potest dici in ea quæ partū abiecit. ff. de pœn. l. cætero. quia potest tunc accusari perpetuo.

ADDITIONES.

a Delatio. Adde tu ad vindictam publicam in iudicio legitima interueniente descriptione, ita doct. in rubr. extra de accusa.

* Tu vide Ang. in tract. malefi. in verbo, necnon ad querelã. col. j. & quae ibi posui in addi. Hie. C.

* b Libello. Vide Ange. de malefi. in tracta. malef. in verbo, haec est quaedam inquisitio. nu. 52. & quae ibi latissime posui. Hie. Chuca.

c Aduersario. Intellige vel citato, vt d. l. de vnoquoque. & in d. c. quoniam contra.

d Sed anni. De hoc per Alex. in consi. lxxij. col. & vers. his suppositis. in j. volu. et in ij. volu. cõs. cxlix. col. ii. & cõsi. clxxvii. col. iiii. vers. his praemissis. de his autem dic, ꝙ iudex suadente sibi aequitate poterit ad instantiã rei iubere, vt ponatur dies, ita Bar. in l. libellorum. alleg. licet Imol. contra, in l. is qui reus. ff. de publ. iudi. sed opin. Barto. communiter tenetur. Adde ꝙ etiam & dies de necessitate requireretur, quando per statutum fieret in illa die delictum, & ẽt hora, vt per glo. in l. cum actum. ff. de neg. gest. & dicit Bart. in d. l. libellorũ.

e Inscribere. Adde ꝙ hoc de cõsuetudine non seruatur, ita Bart. in l. si cui, in princip. & in l. libellorum. ff. de accus.

* Tu vide Ang. Aret. & quae ibi posui in tractatu malefic. in verb. necnon ad querelam &c. vers. secundo requiritur. vbi reperies omnia hic dicta, in isto versi. constitutus &c. notabiliter & latius declarata. Hiero. Chuca.

* f Nomine. De veritate huius quaestionis, scilicet an syndicus possit accusare syndicario nomine, vide Ange in tracta. malefi. in verb. necnon ad querelam. nu. 20. versi. tertio non admittitur &c. vbi vide quae ibi posuimus. Hiero. Chuc.

g Respõ. sic. Intellige tu hoc verũ qñ plura delicta puniuntur eadem lege. l. non est nouũ. ff. de restitu. spoliato. si autem puniuntur pro diuersis legibus, tunc diuersae causae requiruntur. d. l. non est nouum. ita Bar. in l. libellorum. §. sed aliud. & in l. senatus. ff. de accusa. & vide eundem, & Bal. in l. qui de crimine. ff. de accus.

h Econtra. Vide Gand. in tracta. malefic. Et adde ꝙ pro hoc facit quod dicitur de vno praestante pluribus auxilium, vt per Barto. l. si in rixa, ff. ad leg. Corn. de siccar.

i Maleficia. Quando quis compellatur accusare, vide tu de hoc per Barto. in l. incip. ff. de accus. & Bald. & Sal. in l. si quis homicidii. C. de accusa. & per Sal. in l. ex morte. col. ii. C. ad l. Aquil. qui videntur tenere contra Bart. in d. l. incip.

k Respon. sic. Adde tu ꝙ ista decisio non videtur vera, quia in statuto proprie appellatione armorum, non veniunt fustes, & similia, ita Ange. in l. si de pignore. §. si furem. ff. de fur. & Ro. in l. i. §. occisorum. ff. ad Silla. & ꝙ fustes & similia proprie non veniunt appellatione armorum. glo. est singu. in clem. i. de statu monacho.

l Respondeo non. Intellige si adulter sit vilis, vt l. Gracchus. C. de adult. & ꝙ si nõ punitur l. Corn. de sicca. punitur tamen aliter, vt per Salyc. in d. l. Gracchus. & intellige quando deprehendit occisum in actu Veneris, ita & in patre, de quibus vide late per Ange. in tracta. malefi. in ver. (che hai adulterato.) col. i. & ii. et vltra ibi dicta adde Alexand. in consi. lxxvi. colum. i. versi. tamen pio. in primo vol. et in consi. cxli. col. fin. versi. praeterea. in ii. vol. in quibus locis habeas quando possit occidere vxorem.

m Econtra. De hoc vide per Ang. in tracta. malefi. in vers. haec est quaedam inquisitio. col. i. & versi. quaero an inquisitus.

n Oculus. Adde ꝙ imo oculus est membrum, quia habet proprium & distinctam operationem in corpore nostro, vt tetigit Aristot. in iiii. moralium. & dicit Imol. in l. ii. col. iiii. ff. de public. iudi. allegando Bald. & Ang.

o Respondeo & videtur. De hoc vide tu Bart. in l. si vxo. ff. ad leg. Corn. de sicca. & per Bald. in l. j. C. si plu. vna sentẽ. et in l. i. C. de cõdi. fur. & Bar. in l. si cum exhibuisset. §. si plures. ff. de pub.

p Extincta. Intellige tu vtrum nisi essemus in casibus in quibus memoria hominis esset condemnãda, iuxta not. in. §. per contrarium. insti. de haered. quae ab intest. facit l. fi. §. fi. ff. de bon. eo. & adde ꝙ corpus famosi latronis, poterit puniri ipso mortuo, vt per Imol. in l. defuncto. ff. de pub. iudi.

q Nullitate sola. Intellige hoc verum si constat ꝙ bannitus calumniose dicit sententiam nullam, quia tunc poterit attendi, vt per Bald. Angel. Imol. & Docto. in l. quia latronibus. ff. de testam. secus si de nullitate constaret. vide per Barto. & communiter Docto. in d. §. si seruus. & adde etiam ꝙ non potuerit offendi talis bannitus, qui dixit de nullitate, licet non constaret de iustitia vel iniustitia banni. ita do Bartho. Vero. in d. l. iii. §. seruus. vbi plene de materia. & vide Alex. in consi. lxxxvii. in iii. vol. incip. visis dubitationibus.

r Econtra ꝙ non. Adde glo. sing. in clem. saepe. in vers. defensionem. de verb. sig. Bal. & Imol. in l. filiusfa. ff. de do. per doct. in c. i. de constitu. & vltra vide Alexan. in consi. lxv. col. ii. vers. nec praetextu. in i. volu. Pari. de Neapo. in tract. sing. ad verbũ torturã. §. an de repetitione. col. iii. versic. an potestas. & in §. an fietur. col. v. versi. licet iudex.

s Siue statuto. Adde ꝙ ista est vera, & vide Bart. in l. iura. ff. de legib. Imol. in §. l. si ita scriptum. ff. de libe. & posthu. Pet. de Ancha. in consi. cix. incip. superstite. & Alex. in consi. cx. incip. circa dubitationes. col. iiii. in ii. vol. & in consi. lxxx. col. iii. vers. sed praemissis. in i. vol. & in cons. xxiiii. col. ii. in prin. & col. iiii. vers. nec obst. in ii. vol.

t Respon. sic. Vide tu per Barto. & latius in l. sanctio legum. ff. de poe. & latissime per Areti. in tractatu malefi. in vers. in plateae communis. col. pen. versic. & aduertendum.

u Secundum Dy. Adde tu ꝙ Bar. in l. is qui opem. ff. de furt. tenet contra Dy. de quo vide per Doct. in l. i. C. de nil. agg. non rumpen. & in l. pen. C. de rap. virg. per Ang. Aret. in tract. malefic. in verbo, dicto maleficio semper astiti. col. iii. versic. quaero primo. plene per Fely. in c. i. de off. deleg.

x De vniuersitate. Adde Bart. in l. aut facta. §. fin. ff. de poen. quem vide, qui sequitur Pet. in c. graues. extra de senten. excõ. ꝙ vniuersitas non possit puniri corporaliter. Ang. in consi. clxiii. & Sal. in l. i. col. pen. C. de seditio. adde tamen ꝙ ob magnitudinem delicti, totus populus punitur, vt docto. in c. dilecti. ii. de simo. & ibi per te. vide Fel. qui ponit

multos

multos casus, vbi propter atrocitatem delicti ciuitas destrui potest.
y Sed dic. Vide per te Bar. in l. non solum. §. si mandato. ff. de iniu. aliter distinguentem, quem videntur sequi doct. maxime Sal in l. non ideo minus. versi, quero tertio. C. de accusa. Et adde q vbicunque mandatum habetur pro perfecto in se, tunc tale mandatum punitur poena ordinaria; ac si delictum principale fuisset commissum. per tex. in c. pro humani. de homici. lib. vj. & inquantû hic dicit q mandans delicto sequuto non punitur, intellige poena ordinaria; vt per Bar. in d. §. si mandato & Ange. in consi. xiiij. incip. nos Carolus. & adde Alex. in cōsi. lxv. in iiij. vol vbi statutum loquens de homicidio non habet locum in mandante.
z De fero. adde tu & vide, an de fero dicatur de nocte per Bar. in l. qui duos. §. j ff. de manumis. testa. & in l. aut facta. §. tēpus ff. de pe. & in l. Titius §. j. ff de l. be. & posth. vbi optime distinguit.
* † Dies. adde Ange. Are. in tracta maleficiorum in verbo & ex interuallo dictus Titius ex dictis vulneribus mortuus fuit &c. vbi vide quę ibi posuimus. Hiero. Chuca.
* Quod non. Adde q ita tenet Bar. in l. nunquam plura. versi. quæro circa hoc. ff. de priua. delic. & in l. senatus. ff. de accusa. & in l. prætor edixit. §. ff. de iniur.

De denunciationibus, & notificationibus, & pluribus formis earum. Rub. 67

SVMMARIVM.

1 *Denunciatio & denunciare quid sint.*
2 *Denunciator quid facere debeat, & an iuret.*
3 *Denunciare quis possit, & an procurator & quando denunciet.*

IDEAMVS de denunciatione, posteaquā de accusatione tractauimus. † Denūciatio est alicuius criminis delatio, vnde denunciare est ratione alicuius delicti aliquē ad pęnā deferre. nam præpositio, de, auget nuncupationē. arg. ff. depo. l. j. † Et not. q ille qui denunciat, debet suam denunciationem probare & ei assistere, cū ille talis loco accusatoris habeatur. ff. ad Turp. l. ab accusation. §. nunciatores. arg. C. de eden. l. q accusare. debet et a iurare q nō calumniose accusat vel denunciat. C. de iura. calum. l. j. ff. de op. no. nunc. l. de pupillo. § q opus. ff. ad exhiben. l. thesaurus. cum si. † Itē not. q nullus admittitur ad denunciadum, nisi sua intersit, vt extra de accu. c. illa præpositorum. nisi sit officialis, vt l. ea quidē. C. de accu. & pōt fieri ista denunciatio per procuratorem & probari vt extra de præsum. c. cum in ver. tate. de testi. c. ex parte. nisi sit
1
2
3

forte imponenda pęna vltra relegationem nā tunc pcurator nō admittit, vt ff. de pub. iu. l. si pe. §. ad crimen. & in tali denunciatione, puto illas psonas repelli q̄ repelluntur ab accusando, nisi prosequat suā vel suorum iniuriā. Quę autē sint istę personæ not. supra de personis quæ pos. accu. vel nō. vnde sic est formanda denunciatio.

Forma denunciationis de insultu. 68

4 *Formæ denunciationis de insultu.*
5 *Denunciatio an sit idem quod accusatio.*

4 CORAM †vobis domino ptāte &c. In suo sacramento dicit & denunciat P. filium tal s &c de tali loco &c. quem dicit dē anno, mēse &c. Insultasse & insultū fecisse ai... in eo, & m ... mō cōtra M. filiū suū cū vno cultello ferito io de ferro malitioso, & ipsum vulnerasse in manu dextera cū sanguinis effusione. Quare petit prædictum P. denunciatum puniri secundum formam iuris &c Et prędicta fuerunt perpetrata in tali loco &c. Potest & alio modo formari secundum quod qualitas facti requirit. Secundū formam accusationis no. supra de accus. &
5 & formis accusationum. † Sed no q denunciatio nō est idē q accusatio, sed est q̄dā notificatio, vn̄ nunciare nil aliud est, quā notificare maleficiū fore cōmissum, vt colligit. C. de accus. l. ea quidē & per talē nunciationē siue notificationē pōt iudex inquirere de maleficio, quia maleficia quandocunq; clauerint sunt punienda. xxiij. qō. iij. ecce. ff. de officio præsi. l. congruit. cum simi.

Forma notificationis. 69

6 *Forma notificationis.*

6 CORAM †vobis &c. P. filius &c. notificat vobis q tale maleficium cōmissum p talem in personam talis, in tali loco, & tali tempore, vnde super his potestis inquirere & procedere ex officio vestro, & oēs repertos culpabiles punire &c.

Alia forma notificationis de vulnere illato. 70

7 *Forma notificationis de vulnere illato.*
8 *Notificare & accusare, an quilibet possit, et an homo malæ famæ denunciare possit, & quid debet facere iudex recepta denunciatione.*
9 *Denunciare, an teneātur illi de uicinia vbi cōmissum est maleficium.*

10 *Officiali afferenti aliquē commisisse aliquod delictum uel contra se fecisse statuto, an credatur & qui poterunt in his testificari.*

11 *Ordinato quòd qui accusauerit habeat lib. x. si aliquis non accuset sed denunciauerit, an habebit dictas lib. x.*

12 *Ordinatum est quòd qualibet uilla uel castrū debeat denunciare maleficia commissa in suo territorio, fuit commissum delictum in confinio duorum territoriorū, et nulla facta fuit denunciatio, quid iuris erit.*

13 *Iudex quid facere debeat sibi facta denunciatione.*

7 CORAM † vobis &c. B. suo sacramēto notificat ꝙ M. insultauit & insultū fecit cōtra A. filium quondā Anto. cū vno cultello feritorio, & ipsum percussit & vulnerauit in facie cū sanguinis effusione, ex qua percussione mortuus est. Et prædicta fuerunt tali anno, mense, & loco, in tali parte &c. super quo procedať ex officio vestro si vobis vř &c. Et iste talis notificator nō debet aliquid probare nec assistere si nō vult. † Itē
8 no. ꝙ quilibet pōt notificare cū nō reperiatur &c. Sed nō potest quilibet accusare & denunciare, vt patet supra qui accu. nō pos. Itē denunciare non possunt homines malę famæ, sed debent esse bonæ famę, vitę, & cōuersationis vt extra de accu. c. repellať, & c. qualiter. & cū oporteat. Et recepta denunciatione debet iudex inquirere &c. vt infra de inquisitionibus plenius dicet. † Sed nun
9 quid illi de vicinia vbi est cōmissum maleficium tenentur denunciare delictum fore commissum? Rñ nō videt, qa nec furē indicare tenentur, vt ff. de cond. ob turp. cau. l. iij. Contra ꝙ sic, ad hoc ne maleficium sit impunitum, vt l. ita vulneratus. ff. ad le. Aquil. & quia expedit peccata nocentū esse no. ff. de iniur. l. eum qui. Itē quia quilibet tenetur capere malefactorē, & in fortia cōis ducere. C. de his qui latro. occult. l. j. quod si non faciunt extraordinarie puniuntur, vt d. l. j. & ij. multomagis denunciare &c. tacit ff. de ser. fug. l. i. §. vnusquisq;. & l. impunitū.
10 C. de mathe. l. si cū si. † Sed nunquid creditur officiali aliquē cōmisisse aliquod maleficium, vel aliud fecisse contra formā alicuius statuti? Rñ. non videtur nisi probet. C. de accu. l. ea quidem. Alii distinguunt, aut ille officialis est electus & deputatus ad denunciādum maleficia & excessus, & portantes arma vetita, & ludentes ad ludum azardi, & similia facienda, sicut sunt custodes noctis, & vinearum, & similes, tunc eis non creditur nisi probent, & nisi expresse sit dictum ꝙ eis credatur, & sic potest intelligi d. l. ea quidem. Si enim dictum sit & ordinatum ꝙ eis credatur, debet credi. ff. ad muni. l. constitutionibus. Aut eorum of
10 ficium consistit nō solum in denunciando, sed etiā cognoscendo & puniendo, vt est videre in iudice maleficiorum qui potest ex officio suo inquirere, cognoscere, & punire maleficia excessus, & tūc eius relationi creditur & statur si iurauit officium suum legaliter exercere. Nam statur relationi nuncii iurati, extra de appel. c. ꝓuenit. ff. de reb. eor. l. magis puto. §. ne tamē. de offi. præfe. vrb. l. i. §. quies. Sed tutius esse puto ꝙ testes adhibeantur, vt ff de offi. præsi. l. illicitas. §. veritas. Et poterit familia rectoris & nuncii cōis in his testificari, qm̄ pœna applicatur cōi, quia non reperitur prohibitū, ergo vř concessum. ff. de testi. l. i. & l. ob carmen.
11 † Sed quid, ordinatum est ꝙ quicunq; accusauerit aliquē malefactorē habeat à cōi x. lib. quidā nō accusauit sed denunciauit, nunquid debet habere dictam pecuniam? Rñ. non, quia si idem esset denunciare & accusare, non essent diuersa. C. de codicil. l. si idem. ff. de bo. lib. l. qui cum maior. §. accusasse. & l. in seruitutem. §. petiisse. cum si. Econtra ꝙ sic, nam qui denunciat accusare videtur. C. de iure pat. l. eum qui. Itē qa denunciatio & accusatio pariter ambulant, nam sicut accusator probatur, sic etiam denunciator. ff. ad Turp. l. ab accus. §. denunciatores. Item quia potius effectus q̄ verba spectanda sunt. l. quamuis. ff. de iur. patr. & tantum consequitur commune per istam denunciationem quantum per accusam, ergo debet esse idē ius in vna q̄ in alia. Et
12 hoc approbatur & verius reputatur † Sed nunquid ordinatū est ꝙ quælibet villa vel castrum debeat denunciare maleficia cōmissa in suo districtu sub pęna. c. lib. contigit & in confiniis duorū castrorum, vel villarū est cōmissum maleficium, & nulla fuit facta denunciatio ab aliquo, quæritur qd iuris? Rñ. ꝙ quilibet punitur dicta pęna. ff. ad l. Aquil. l. si vero plures. §. interdū. ff. de
13 fur. l. si plures. † Item no. ꝙ iudex denunciatione sibi facta debet ꝓcedere super ea, dummo-

dummodo intersit denunciantis, vt supra dixi in prin. & C. de accu. l. ea quidē. de custo. reo. l. in quocunq; de sepul. vio. l. qui se pulchra. ff. de offi. præsi. l. congruit. cum denunciatio sit vnus modus procedēdi in criminalibus no supra de accu. in princ. & extra de accusa. c. super his.

De inquisitionibus & earū formis. Rub. 71

SVMMARIVM.

1 *Inquisitionis descriptio.*
2 *Item alia descriptio.*
3 *Item alia descriptio, & an inquisitionibus sit ordo servandus.*
4 *Inquisitio quando requirat ordinem iudiciarium servari & quando non, & an assessores obseruent hæc.*
5 *Puniri an possit aliquis secundū iura uetera sine accusatore & in quibus casibus hoc fallat.*
6 *Inquisitio an in omni casu fieri possit, & quid de generali consuetudine obseruetur.*
7 *Iudex quam debeat adhibere diligentiam, & quid facere quādo relatū fuerit de crimine.*
8 *Testes quales debeant esse, et mali assessores nō sunt assessores, sed canes uunenpari merētur, & inquisitio multis modis formari potest.*

1 SEQVITVR † videre de inquisitionibus. Inquisitio [a] est alicuius criminis indagnatio, vt colligitur. C. de fal. l. vbi.
2 † Vel inquisitio est iudicis officium ad inueniēdum malorum delicta, & pœna debita puniēda fauore rei publi. introductum, vt ff. de offi. præfe. vig. l. nam. de off. præsid. l. congruit. & l. illicitas. nam reipublicæ interest ne committantur maleficia, vt l. ita vulneratus. ff. ad l. Aquil. & facit extra de accusa. c. qualiter & qñ. el ii. §. corrigendos. & c. inquisitionis. & de si-
3 mo. c. licet hely. † Vel inquisitio est quoddā iudicis officiū à iure cōi permissum ad malos & perfidos inquirendos, & pœna debita puniendos, vt ff. de offi. præsi. l. iii. §. iii. & in auth. de colla. §. ad hoc prohibemus. collat. ix. & d. l. congruit. cum si. Et in his inquisitionibus secundū quosdā non est ordo iudiciarius obseruandus, sed ex mero iudicis officio procedit, vt in dictis iuribus constat.
4 † Alii dicunt, aut inquiritur aliquo promouente dictam inquisitionem, vt contra singularem personam, & tunc talis promotio habet probare, & si non probauerit de calumnia, punietur, vt extra de calum. c. ii. & c. cum dilectus. & tunc in tali inquisitione iudiciarius ordo seruandus, quia debet dari libellus, inquisitioni, & lis contestari &c. vt extra de accu. c. qualiter. el ii. §. debet. & ibi no. & c. ad petitionē. vbi de hoc in glo. no. Si autē iudex ex officio suo mero sine aliquo promotore procedit ꝙ facere pōt dūmodo fama præcedat, vt d. c. qualiter. circa princ. & extra de accusa. c. inquisitionis. §. ad hoc. & c. cum oporteat. de simo. c. licet hely. §. tunc. n. & tunc non est ordo iudiciarius seruandus. & de hac materia plene no. in d. c. qualiter & qñ &c. vt no. Inno. in c. olim. de accus. Sed assessores hmōi solēnitates nō
5 obseruant. † Itē no. ꝙ secundum iura vetera nullus sine accusatore puniebatur. ff. de mune. & hono. l. rescripto §. si quis accusa-
b torē. C. qui accus. non pos. l. iij. Fallit [b] hoc in aliquibus casibus in quibus sine accusatore proceditur, vt in crimine sacrilegii. C. de epis. & cleri. l. si quis in hoc genus. Item in crimine suspecti tutoris & curatoris, vt ff. de suspe. tuto. l. tutor quoq;. §. præterea. Itē in charta falsa C. de prob. l. iubemus. Itē in instrumento falso. C. de testi. l. nullū. Item in calumniatore. C. de calum. l. j. Itē in crimine fal. C. de fal. l. si quis falsos. & l. vbi. Itē in adulterio, vt ff. de adul. l. j. §. reipublicæ. vbi de hoc no. vnde dicunt quidā ꝙ non potest procedi per inquisitionē n. si
6 in dictis casibus. † Sed cōtra eos aperte sūt multa iura, per quæ vr̄ ꝙ procedi pōt per inquisitionem in omni casu, vt in authē. de collatore. §. iubemus. coll. ix. vbi expsse videtur ꝙ procedi possit, vt extra de accu. c. super his. de offi. ord. c. j. ff. ad l. Iul. pecul. l. lege. §. mandatis. & ita de generali consuetudine etiam obseruatur, quæ vicē legis obtinet. ff. de leg. l. cū de consuetudine. & l. de quibus. §. fi. & C. quę sit longa consue. l. j. & p totū. & hoc intelligo si fama pcedat, vel clamor, vel indicium, saltē vnū de duo, vt extra de accu. c. qualiter & qñ. & cū oporteat. iudex aūt suo motu. Fama non præcedente &c. non potest procedere ad inquisitionē, quia iam nō posset infamare inicutē & non culpabilem, & punire iniuste ꝙ non videtur iuridicū. extra de simo. c. licet hely. §. ad corrigēdos. & c. per iuris. §. nos vero. de accu. c. inquisitionis. §. ad hoc nam licitū non est etiā aliū infamare, vt v. q. j. c. j. ij. & iij. & c. si quis famosum. imo qui ex officio offendit

offendit innocentē, vel condēnat punitur, vel infamat contra veritatem, punitur. C. q. latro. occul. l. ij. §. finaūt. ibi vero ignaro iudice &c. ff. de sicc. l. i. circa princ. ibi quē cū magistratus. ff ad l. Iul. repe. l. lege Iul. §. fi.
7 & dixi supra de famo. libel. † Itē no. q̃ iudex debet esse cautus, vt cū relatū sibi fuerit de crimine cōmisso ab aliquo, ipse dēt interrogare q̃ erāt præsentes, & ipsos examinare, & veritatē inquirere, & ſm veritatē suā formare īquisitionē, & testes super ipsa
8 examinare, & sic nō peccabit. † Itē testes debent esse bonæ cōditionis & famæ, inimici, nō cohabitātes cum inimicis, & tales qui nō repellātur à testimonio, vt extra de accu. c. cū oporteat. de testi. c. i. & c. testimonium. ff. de testi. l. scio. & l. ob carmen. cum si. & dicetur infra plene de test. Sed mali assessores & proterui & ignorantes iuris, vt vilipendentes Deū & iustitiā nō obseruant prædicta, & tales nō possunt dici iudices, si nō habēt in se iustitiā, & si eā nō obseruāt. extra de ver. signi. c. forus. §. iudex. imo isti tales non sunt iudices, sed potius canes nūcupati merentur. Formari autē potest inquisitio multis modis secundum quod qualitas delicti reqrit, & ad instructionē rudiū assessorum aliquas formas deferre intēdo in hunc modum videlicet.

Formā inquisitionis contra insultantem de percussione. 72

9 *Forma inquisitionis contra insultantem de percussione.*

9 IN † NOMINE Domini, &c. hæc est inquisitio quę fit & fieri intenditur per nobilem virū d. A. potestatē &c. cōtra L. filiū talis, de tali loco, in eo, & de eo, & super eo q̃ ad aures &c. Fama publica &c. peruenit q̃ tali anno, mense, & loco &c. insultauit & insultum fecit prædictus L. cōtra talē &c. & ipsum percussit & vulnerauit cū vno cultello feritorio in facie ex cuius percussione & vulnere sanguis exiuit, super qbus omnibus & generaliter super aliis omnibus cohærentibus dependentibus & connexis, dñs ptās inquirere intēdit & dictū L. repertum culpabilē de p̄dictis vel aliquo p̄dictorum punire & cōdemnare ſm formam iuris &c. omni modo &c. Formata fuit dicta inquisitio p dictū dominum potestatē sedentem pro tribunali &c. die tali &c.

Alia forma inquisitionis contra insultantem &c. 73

10 *Forma inquisitionis contra insultantem & occidentem.*

10 IN † NOMINE Domini, &c. Hæc est quædā inquisitio quæ fit &c. & fieri intenditur per talē potestatem & eius curiā &c. cōtra talem &c. in eo & de eo, & super eo, q̃ dictus talis insultauit & insultū fecit contra talem animo irato, & malo modo, & ordine, & ipsum percussit & vulnerauit cum vno spontono in corpore ipsius, ex qua percussione & vulnere dictus talis mortuus est. Et p̄dicta fuerūt in tali loco &c. cui cohæret &c. Formata fuit dicta īquisitio &c.

Alia forma contra illum qui intrat domum alicuius. 74

11 *Forma inquisitionis contra illum qui per vim intrat domum alicuius & illum interfecit.*

11 IN † NOMINE Domini, &c. Hæc est quædā inquisitio quæ fit &c. per talē potestatem &c. contra talem &c. in eo &c. q̃ p̄dictus talis noctis tpe per vim vel manu armata cū armis offendibilibus, vel defensibilibus, scilicet pāzeria, tabulatio, siue rutella, cultello, & spata, & lancea intrauit domum talis, & ipsum percussit, & vulnerauit in capite, pectore, pluribus percussionibus, & vulnerib⁹, ex qbus sanguis exiuit, & mortuus est ex dictis p̄cussionibus & vulnere. Et prædicta fuerunt &c. super quibus &c.

Alia forma eiusdem materiæ. 75

12 *Forma inquisitionis contra illum qui alienam domum per vim intrans uxorem alienam carnaliter per vim cognouit.*

12 IN † NOMINE Domini, &c. Hæc est quædam inquisitio quæ fit &c. per talē potestatem &c. contra & aduersus talem in eo &c. q̃ dictus talis noctis tempore per vim intrauit domum habitationis talis & ib. inuenit talem eius vxorem, & ipsam p vim proiecit in terram, & violenter & carnaliter eam cognouit, committēdo adulterium cum ea contra eius voluntatē, & prædicta fuerunt in tali loco &c. tali anno &c. super quibus omnibus &c. forma fuit.

Alia

Alia forma contra robatores. 76

13 Forma inquisitionis contra robatores.
14 Iudex debet formare inquisitionem secundum ueritatem, & non aliter, & quæ alia sunt considerand a, & quid faciant de consuetudine assessores.
15 Iudex an debeat dare copiam totius processus inquisito, antequam cogat illum respondere.
16 Inquisitione formata non præcedente fama uel clamore an ualebit processus & sententia.
17 Iudice inquirente ex officio non ad instantiam alicuius, publicatis attestationibus, poterit alios testes recipere ad inquirendam ueritatem.

13 IN † NOMINE Domini, &c. Hæc est quædã inquisitio q̃ fit &c. contra talẽ & talẽ publicos latrones & famosos, & stratarũ robatores & assasinos publice & palã, & per vim homines & personas ĩ strata publica sepius derobare, & spoliare assuetos, in eo &c. q̃ pdicti & quilibet ipsorũ de anno &c. in tali strata publica &c insultauerunt, derobauerunt, & spoliauerũt, talẽ de vno equo stellato in frõte, & de vno mãtello blãcho &c. & de qbusdã aliis rebus quas secũ habebat, & ẽt derobauerũt talẽ d̃ vna sua gunella blaueta, & de talibus rebus, super quibus oĩbus &c. & pdicta fuerunt de
14 ãno &c. formata fuit &c. † Et no. q̃ iudex dẽt formare suã inquisitionẽ ſm veritatẽ & non aliter, alias falsum cõmittit & peccat mortaliter, q̃ inquisitio ẽ formãda ſm qualitatẽ delicti, vt ff de iniur. l. prætor. & qualitatẽ rerum & signa, vt ff. de fur. l. actio. §. verum. ff. de accu. l. libellorũ. extra de accus. qualiter & qñ. & c. qm̃ cõtra falsam. de pb. Itẽ antequã formet inquisitionem, debet pcedere fama vel clamor &c. vt supra dixi. Et de hoc debet prius cõstare per testes fide dignos, & tales qui nõ repellantur à testimonio, vt supra no. quorum dicta debet iudex facere redigi in suis actis. extra de accusã. c. inquisitionis. §. q̃suiuisti. ibi. ad hoc &c. & c. cũ oporteat. ibi discretioni vestræ. & c. inquisitio. n. si. & ij. q. i. Deus omnipotens. ibi descendam inquit &c. quia nõ creditur ei nisi quatenus constet legitimis documẽtis. vt d. c. qm̃ contra falsam. sed. de cõsuetudine etiam a mia nõ probata proceditur ad inquisitionem multoties per assessores. Itẽ debet apponere locum vbi processus fit in palatio cõis, vt dixi alias nõ valet de iure, vt in auth. vt præpo. no. Impera col. v. & d. c. qm̃ cõtra falsam. ff. de iu. & iur. l. pe. cum
15 fi. & alia debent apponi, vt no. supra de accu. §. seq. † Itẽ no. q̃ iudex debet dare copiã inquisitionis illi contra quẽ inquiritur, & nomina & dicta testium, & copiã totius pocessus, & anteq̃ cõpellat ipsum inquisitioni rñdere. cũ adhuc possit suas exceptiones & suã facere defensionẽ & pponere, vt extra de accu. c. qualiter & qñ ii. §. debet igit. Nam qñcunq; reo petente dẽt dare vt possit se defendere, vt ff. de q. l. vnius. §. cogniturũ. nã defensionis facultas nõ est denegãda &c. C. de iur fisc. l. defensionis. lib. x. Itẽ qa melius est ante tẽpus occurrere, q̃ post vulneratã causam remediũ q̃rere. Sed mali assessores iure à iustitia ignari cõtra Deũ & iustitiã cõtemnentes hoc non seruant.
16 † Sed pone q̃ iudex formauit inquisitionẽ non pcedente fama vel clamore &c. vt dixi supra, & procedit, nunquid valet processus & sñia? R̃n non de iure. extra de accu. c. inquisitio. ibi ad quod respondemus &c. & est ratio, quia nõ seruatur iuris ordo, vñ non valet. facit extra de rescript. c. cũ dilecta. §. deide. & c. exhibita. §. i. & fi. C. de sen. l. plat ã. itẽ & modus est seruandus, & forma alitet nõ valet quod fit. ff. ad munici. l. cõsti. ff. mã. l. diligenter. extra de resti. spo. c. pisanis. vbi de hoc. C. de procu l. ad vnam.
17 † Item no. q̃ si iudex procedit per inquisitionem ex officio suo, & nõ ad instantiam alicuius, q̃ publicatis testibus siue attestationibus testium receptorum poterit alios testes recipere ad inquirendam veritatem, vt extra de testib. c. cum clamor. secus si ad instantiam alicuius præcessisset, quia tũc timet de subornatione, vt arg. ff. de acc. l. alii.

Alia forma de insultu & percussione. 77

18 Forma inquisitionis de insultu & uulneribus.
19 Inqsitio cõtinebit cõmisso dicto maleficio uel alio in dicto loco uel alio &c. & inquisitionis informatio siue probatio, an debeat fieri secundum formam inquisitionis.

18 IN † NOMINE Domini, Amẽ. Hæc est quædam inquisitio quæ fit &c per d. potestatẽ &c. cõtra & aduersus talẽ in eo &c. q̃ prædictus talis insultauit & insultum fecit

cit contra talem irato animo & illicito modo in tali loco, & ipsum percussit & vulnerauit cum vno cultello de ferro & malitiose in pectore, & alibi in pluribus partibus corporis, ex quibus percussionibus sanguis exiuit super quibus omnibus &c.& prædi-
19 cta fuerunt de anno &c formata &c. † Et no. ꝙ in inquisitione dr̃ cõmisso dicto maleficio, vel alio in dicto loco vel alio &c. & debet fieri informatio ẜm formã inquisitionis, & si aliter fieret, nõ valet de iure. ff. cõi duid l.vt fundus. extra de accu.c. qualiter. sed tñ si ista verba apponantur, qa debent aliqd operari ẽt si ꝓbatio nõ est facta ẜm formã inquisitionis, ꝙ nõ minus dẽt qs cõdẽnari, ẜm quod ꝓbatũ est. facit. ff de leg. j l.si qñ. Itẽ verba generaliter ꝓlata &c. quod nõ puto, qa inquisitio debet esse certa, & in se cõtinere certũ. de iniur.l.ptor.in princ. ff. vi bo.rap.l.ptor.§. docere. Itẽ iura volunt ꝙ sñia feratur ẜm formã inquisitionis vel petitionis, nõ aũt prout facta fuerit probatio, vt dictũ est, vt extra de acc.c.qualiter & qñ.ii §.pe. quod esse non poterit, nisi secũdũ formã inquisitionis vel petitionis facta probatio, vt dictũ est, & sic vr̃ ꝙ dicta verba generalia non sufficiant ad condẽnationem fiendã. Alii dicunt ꝙ inquisitio generalis valet ẽt si dicat cõtra quãlibet psonam repertã culpabilẽ de tali maleficio &c. arg. C. cõi diuid.l.ad officiũ, quia verbũ generaliter &c. ff. si mensor fal. mo. dixer.l.i.§ generaliter. xxiii.q.iiij. & hoc quia crimine vndecunq; claruerint sunt punienda &c cũ similibus. Fit etiam generalis inquisitio cõtra officiales per sindicatores ad hoc deputatos hoc modo vel simili &c.

Forma inquisitionis contra officiales in syndicatu. 7 ⁋

20 *Forma inquisitionis contra officiales in syndicatu.*

21 *Inquisitio generalis contra officialem an debet contineri istam clausulam, quòd officialis deliquit in suo officio.*

22 *Officialis, an teneatur de negligentia dolo, & an poßit duplici officio fungi.*

23 *Et an condemnatus appellet.*

24 *Et an fugiens de loco habetur pro confesso, & an poßit per procuratorem respondere, & per quot dies stare debet ad syndicatum.*

25 *Officialis si non respondeat per se uel per procuratorem idoneum, an stabitur iuramento petẽtis ad fidem plenam si non habeat aliã probationem.*

26 *Officialis repertus inutilis, propter quas causas poterit amoueri.*

27 *Officialis tenetur dolo & imperitia et an imperitia assessoris imputetur assessori.*

28 *Officialis quomodo puniatur ꝓ subtractis, & an poßit accusari quãdoque durante officio.*

20 IN † NOMINE Dñi amen. Hęc est quædã inquisitio q̃ fit & fieri intenditur ꝑ do. A. syndicatorẽ generalẽ &c. deputatum ad syndicadũ oẽs & singulos officiales &c. pro sex mensibus ꝓxime pteritis ad inquirendum de eo & super eo, ꝙ dictus B. officialis &c. tpe sui officii habuit & recepit de pecuniis vel aliis rebus dicti cõis vltra salariũ sibi deputatũ, & ẽt sup eo ꝙ habuit vel extorsit aliquid malo modo vel illicito cõtra formã iure statutorũ &c. ab aliqua persona cõi collegio vel vniuersitate &c. & ẽt sup eo ꝙ dictus olim officialis fuit negligẽs in dicto suo officio excẽdo de aliquo, qd ꝑ suũ officiũ facere debuit ẜm formã &c. Et ẽt super eo ꝙ cõmisit dolum vel fraudẽ, ac culpam in dicto suo officio, & ẽt qa dãnificauit dictũ cõe vel aliã singularẽ psonã &c. & ẽt sup eo ꝙ ipse itulit aliquod grauamẽ vel iniuriã alicui personæ &c. indebite &c. & ẽt se absentauit à dicto suo officio &c. & ẽt qa omisit aliqua facere de his q̃ facere debuit &c. & ẽt quia multa fecit cõtra formã statutorũ &c. Super qbus oib. illicite cõmissis, & ꝑpetratis ꝑ eũ vel ptermissis dolo negligentia vel culpa sua. Et super aliis oibus cohærentibus, depẽdẽtib. & cõnexis ac prorsus extraneis, q̃ fecit vel ptermisit, inquirere intẽdit & ipsum repertũ culpabilem, de prædictis vel aliquo prædictorũ debita pœna punire & condẽnare secundũ formam iuris &c. & omni alio modo &c & ipsum non repertum culpabilem absolue-
21 re &c. formata fuit &c. † Et not. ꝙ in ista tali generali inquisitione secũdum quosdã non debet poni assertiue ꝙ officialis deliquerit in suo officio, propterea quia ius p̃sumit pro ipso ꝙ bene gesserit officiũ suũ quod iurauit, vt extra de præsumpt.c.illud & c.audientiam. Nã nemo præsumitur immemor salutis ęternæ. C. ad l. Iul. repetũd.
22 l.fi.cum simi. † Item no. & officialis tenetur de negligentia. C. de off. præfect. prætor. l.fi

si quis.de diuer.off.apparitores. libr.xii.ff. de off.psid l.diuus.Et no.ꝙ non pót qs duplici officio fungi,vt no.C. de iudi.l.ij.itē tenetur de dolo & culpa.ff. de magist. con.l.j.
23 ff.quod quisq; iur l.ii.† Itē no. ꝙ si officialis cōdēnetur,non pōt appellare.C.quo.ap-
24 pellari.nō recip.l.nulli.† Itē no.ꝙ officialis aufugiat de loco, ꝙ habetur ꝓ confesso de his de quibus accusatur vel inquiritur cōtra eū.C.de assess.l.cōsiliarios de dignitat. l.iudices.lib.xij.Itē pōt respōdere per procuratorē,vt C. vt oēs causæ tā ciui. q̃ crimina. l. j.§ si. Et dēt stare ad syndicatū ꝑ quinqua-
25 ginta dies,vt d.l.cōsiliarios.patet. † Itē not. ꝙ si nō steterit per se vel ꝑ procuratorē idoneū qui pro ipso respondeat,& eum defendat, ꝙ stabitur sacramēto petentis ab eo ad plenā fidē,si nō est alia probatio,vt in auth. de colla.§.pen.§ si quis aūt.colla.ix.Facit in
26 auth.de man.prin.§. oportet.col.iii.†itē no. ꝙ si officialis reperiat inutilis ad officium exercendū,vel ꝑꝑ infirmitatē lungā,vel propter negligentiā vel imperitiā,vel aliā similem cām,quod debet remoueri, & alius idoneus loco ipsius subrogari. arg.C. de off.pfect.præto.l.si quis facit.ff. de suspect.tutor.
27 l.in locum. † Item not. ꝙ officialis tenetur de dolo & imperitia,vñ si quid in dolo facit punitur,& si imperite facit, tenetur ad damnum & interesse, vt ff. quod quisque iuris.l. hoc edicto.instit.de oblig. quæ ex quasi delict.nascun.in prin.facit instit.ad legē Aqui. §.imperitia. sed tamen imperitia non debet assessori imputari, sed potestati vel capitaneo cū quo assessor ille moratur, vt d.l.edi-
28 cto.&C. de asses.l.j.†Itē no.ꝙ si ipse aliqd subtraxit ab aliquo, ꝙ tenet ad restitutionē in quadruplū,vt duplū hēat cōe siue fiscus, & aliud duplū ille à quo extraxit.C.de asses. l.cōsiliarios.ad l Iul.repet.l.i. vel punit aliter.C.de pœ.iud.qui male iud.l.i. & in auth. ibi posita. itē qñq; pōt ēt durāte suo officio accusari,vt no.supra de his q acc. nō pos.circa fin. Sunt ēt qdā simplices q formant inquisitiones suꝑ relatu hoc modo, videlicet.

Forma inquisitionis super relatu.

29 *Forma inquisitionis super relatu.quomodo fiat & quomodo sit facienda.*
30 *Inquisitionis processu pendente, si compareat, extraneus quod uelit accusa.an sit puniendus.*
31 *Accusatus an sit citandus ad uidendum iurare testes,quos iudex ex officio vult examinare super inquisitione.*
32 *Inquisitione cœpta per iudicem super aliquo maleficio.si iudex moriatur,aut suum finiat officium, an successor super dicta inquisitione procedet, & an dabit nouam dilatio.*
33 *Inquisitione facta super homicidio, si inquisitus sit contumax & tanquam confessus condemnetur.an sententia ualebit.*
34 *Bona absentis quando publicantur.*
35 *Iudex quomodo debet esse cautus circa officiū maleficiorum ne decipiatur.*
36 *Iudex quomodo debet accedere ad locum mortui,& eum uidere &c.*
37 *Iudex debet credere dicto medicorum.*
38 *Vulnerans animo occidendi aliter punitur secundum ius commune, aliter punitur secundum leges municipales, & generalem cōsuetudinem morte non sequuta.*
39 *Iudex intendens examinare testes contra inquisitum uel accusatum,an debeat facere citare eum ut uideat iurare testes.*
40 *Procedi de nouo an possit super eo super quo prius fuit processum & lapsū est biēniū, infra qd debuit processus fieri & snīa ferri.*
41 *Linguam sibi abscindens timore tormentis dū procederetur cōtra eū dēprehēsū ī adulterio uel alio maleficio,an habebitur pro cōfesso.*
42 *Delinquens in Ecclesia, an grauiori pœna puniatur,quam alibi delinquens.*
43 *Ludendo si unius ex socijs alium impellat qui cadens sibi frangat caput uel brachium,an impellens puniatur.*
44 *Faber faciens gladium ad uendendum,quo aliquis postea mortuus est, an debeat puniri.*
45 *Familia potestatis inquirente contra portantes arma,si inueniatur cultellus ad pedes plurium,uel sub bancho ubi sedebant, an quilibet sit condemnandus.*
46 *Confitens quòd in isto loco commisit unum delictum,& alijs locis alia delicta,an hic poterit de omnibus puniri & quando.*
47 *Denunciato Pe.& Anto.si lite habita pro contest.per responsionem istorum ad inquisitionem.an si ille qui denunciauit vult eos accusare,audiatur.*
48 *Capere malefactorē si eum nouit,& illū ducere in fortiā communis,an quilibet teneatur.*
49 *Inquisitio si fiat cōtra Martinum quod vulnerauit Ioann. & Marti. dedit, si deiussere super*

super vulnere de quo inquirebatur de præsentando eum, vel soluendo c. lib. pro condemnatione si qua fieret occasione dicti vulneris.

50 *Fideiubente Titio pro Marti de præsentando eũ pro aliquo maleficio, si dictus Mar. aliud maleficiũ cõmittat propter quòd exbanniatur, an potestate requirente Titium quòd præsentet Martin. teneatur illud præsentare.*

51 *Iudice inquirente contra aliquem ille comparet & negat se fecisse maleficium de quo inquiritur, probatur per testes quòd illud commiserit certum, ille comparet & dicit, feci ad meam defensionem, quod offero me probaturum, an sit audiendus.*

52 *Delicto commisso per Senensem in ciuitate Lucana, ex quo iure communi imponitur pœna pecuniaria, & lege Municipali abscisionis manus quo iure puniatur.*

53 *Delicto commisso si biennium labatur, & fiat lex noua quã iurauit seruare potestas nouus, an condemnabitur delinquens secundum legem antiquam vel nouam, siue maior sit siue minor pœna.*

54 *Potestate habente arbitrium super criminibus, quidam ciuis commisit delictum extra iurisdictionem illius & in forensem, an potestas possit contra istum delinquentem inquirere & debita pœna punire.*

55 *Forensi delinquente extra iurisdictionem Patauinam, puta Taruisij in forensem vel ciuem an potestas Patauij poterit illum punire si reperiatur Patauij.*

56 *Forensi delinquente, ut supra an erit locus remissioni.*

57 *Fideiubens de præsentando aliquem citatum pro aliquo delicto, si nõ præsentat illum monitus à iudice qualiter debet puniri.*

58 *Iudice faciẽte plura præcepta unum post aliud de præsentando, an de omnibus sit condemnandus, vel de uno.*

59 *Præceptum factum alicui alleganti coram iudice de iure suo, ab ipso iudice ne loqueretur in pœnam lib. x. & ille nihilominus loquatur allegando, nunquid tenebitur, ita quòd possit condemnari.*

60 *Delicto commisso in confinio duarum ciuitatũ vel castrorum habentium iurisdictionem, an uterque rector inquirere & punire poterit, & an erit locus præuentioni.*

61 *Delicto commisso ut supra si per unum rectorem fuit inquisitum, et reus absolutus, an rector alterius ciuitatis poterit de dicto maleficio inquirere & punire.*

62 *Inquisitione facta contra Titium de aliquo maleficio, ac eo contumace si condemnetur ut si venerit in fortiam communis decapitetur, an eo perueniente in fortiam communis debebit decapitari.*

63 *Inquisitio delicti usque quod tempus fieri põt.*

64 *Vulnerans aliquem de familia potestatis uel capitanei, an possit inquiri & puniri per potestatem uel capitaneum.*

65 *Potestate habente arbitrium super criminibus suo tempore commissis, si quidam suo tempore sit mortifere vulneratus, & postea tempore sequentis potestatis decedat, cui non erat datum arbitrium, an secundus potestas poterit procedere super homicidio ex tali arbitrio.*

29 HAEC † EST quædã inquisitio quæ fit per &c. cõtra & aduersus talẽ, pro eo in eo & super eo q̃ dictũ & relatũ fuit dicto dño potestati & suæ curiæ, sic & sic &c. dico q̃ ista est mala forma, & modus insufficiens inquirendi tribus rõnibus principaliter. Prima q̃a prius debet constare de relatione in acti. quia non creditur iudici nisi appareat, vt no. extra de pba. c. q̃m cõtra falsam. Secunda, quia iste nõ de modis est traditis à iure pcedẽdi, vt no. supra de accus. in prin. Tertia, quia snia debet formari & pronunciari secũdum formã inquisitionis. ff. cõi diuid. l. vt fundus. extra de acc. c. qualiter ij. §. pe. de simo. c. licet Heli. & sic snia formabitur super relatu alterius, & sic sup incerto, q̃ esse non debet, q̃a snia debet esse certa, vt institu. de act. §. curare. vñ talis modus mihi nõ placet saluo semper consilio saniori, alias nisi vbi psona esset deputata ad deferẽdũ maleficiũ vel portantes arma, vel ludẽtes ad azardũ, vel similia p formã statutorũ ve ordinamentũ, nã tũc valet relatio.

30 † Sed pone q̃ iudex pcessit p inquisitionẽ pẽdente adhuc pcessu, cõparet alter extraneus q̃ vult accusare. nunquid est audiendus? R. n. sic vr, rõ est, quia ordinariũ auxiliũ pfert extraordinario, vt ff. de mino. l. auxiliũ. & l. in cãæ. ff. de eden. l. quædã. ad munic. l. j. de adul. l. si maritus. §. fi. vnde si mõ cõpareat ante litis cõtestationẽ per rñsionẽ inquisiti, secus si post, quia de qua re cognouit iudex &c. ff. de iudic. l. de qua re.

Ali j

Alij dicunt q debet audiri vsque ad aperturã testium.arg.C.de tem.appel.l.iij. in fi. Sed alij dicunt q qñq; ante sententiã.arg.ff.de adult. l.si maritus.§.fin.de ædili.edict.l.bouê.§.si sub conditione.extra de accus.c. de his. cũ simi.& hoc approbat Dyn. facit d.l. in causæ. & ff. de
31 libera.causa.l.vno.§.plane. †Sed nũquid iste accusatus debet citari ad videndũ iurare testes quos ex officio suo intendit examinare super dicta inquisitione? respon.sic de iure, vt C. de testib.l.si qñ.& in authen.ibi posita.alias dicta testium non valent.extra de testi.c.ij.sed igna-
32 ri assessores hoc non obseruant. †Sed quid processit iudex per inquisitionem super aliquo maleficio, & decessit nondum finito processu, vel recessit suo finito officio, nunquid successor poterit super dicta inquisitione procedere? Respondeo sic,vt ff.de iudi.l.mortuo.de inoff.testamen.l.possemus.§.si quis.& sine noua inquisitione debet tamen nouus iudex nouam
33 dare dilationẽ.ff.de iudi.l.edictum †Sed quid iudex processit super inquisitione super homicidio vel alio delicto capitali, ille inquisitus citatus non cõparuit, & sic propter suam contumaciam habitus est pro confesso,fuit condemnatus,nunquid valeat talis sententia? Respõd. non,vt ff.de pœn.l.absentem. & dic vt ibi. Et prædicta vera sunt quando imponitur pœna capitalis,vel alia vltra relega. In alijs vero delictis in quibus imponitur pœna pecuniaria, vel alia intra relegationem, bene potest ferri
34 in absentes,vt d.l.absentem.§.j. & seq. †Not. tamen q bona absentis vsque ad annum non publicantur, post annũ vero secus.ff. de req. reis.l.j.§.præsides. & §. sed Papinianus. & l.
35 omnes.cum simi. †Item not.q iudex debet esse cautus circa officium maleficiorum,ad hoc ne decapiatur,quia inuenta veritate delicti cõmissi debet formare inquisitionẽ suam secundum veritatem,vt alibi supra dixi, & ponere in parte corporis fuerint vulnera illata, vel in capite, vel in pectore, vel alio loco, ad hoc vt aperte constare possit, vtrum vulneratus sit mortuus ex vulnere vel non, nam tunc scire potest,vtrum de homicidio, an de vulnere tãtum debeat vulnerantem condemnare, & sic
36 non peccat in sua sententia. †Item debet accedere ad locum mortui, & videre eum, & facere scribi qualiter vulneratus mortuus est, & habere medicos paratos & peritos qui eum medicauerunt,vel alios,& facere vt videant illum mortuũ,& vulnera,& delato eis iuramento interrogare si ille est mortuus ex dictis vulneribus,vel ipsorum occasione vel non, & ista omnia faciat scribi in actis suis, & si dixerint illum esse mortuum ex dictis vulneribus, vel eorum occasione,tunc condemnare debet vulnerantem de homicidio quantuncunque est condemnandus de iure.ff.de sicca.l. nihil. alias de vulneribus tantum,& sic per viam istã non
37 peccabit,& iustam dabit sententiam.† Debet etiam credere dicto medicorum, vt extra de homic.c.significasti. C.de re milita.l.semel.sed iudices imperiti hoc non obseruant nec curãt, & male agunt & de facili peccare possunt, & iniustam ferre sententiam, quod facere nõ debent,iuxta illud. Recte iudicate filij hominũ, & diligite iustitiam vos qui iudicatis terram.
38 †Item not. secundum ius commune legis Corne.de sicca.qui vulnerat animo occidendi aliquem, quamuis non occidat punitur, vt ff. de sicear.l.j.§.diuus. Sed secundum iura municipalia, & secundum consuetudinem generalem secus est,quia licet quis aliquem vulneret animo occidendi, sed non occidit, non punitur de homicidio,sed de vulnere tantũ, vnde intelligas ea que notantur in hac summula, vbi tractatur de vulnere & percussione secundum dictam consuetudinem,vt quãuis percutiat & vulneret animo occidendi, non punietur,nisi de vulnere vel percussione, nisi inde sequeretur homicidium, vt dictum est. Item not. q si ipse iudex testes intendat examinare, debet facere citare illum accusatum vel inquisitum,contra quem testes debent examinari,vt intersit ad videndum iurare testes. C. de test. l.si quando.& authen.ibi posita. alias non valet testimonium.extra de testi.cap.ij. sed ignari assessores quandoque hoc non obseruant, vt dixi supra proxime. Sed pone q processum est contra aliquem de aliquo maleficio, & lapsum est bienniũ intra quod debuit processus fieri,& sententia ferri, nunquid poterit de nouo super eodem procedi? Rñd.sic, quia sola causa instantiæ perijt propter lapsum dicti temporis. C.de iudi.l.properandum. §.fi. & vt
39 intra cert.tempus cri.q.termi.l.ij. †Sed pone q procedatur contra aliquem deprehensum in adulterio, vel alio maleficio, & ipse timore tormenti furtiue abscidit sibi linguam, an debeat haberi pro confesso? Rñ.dicunt quidam q sic postquàm fuit deprehensus in crimine,alias secus.ff.de his qui mor. sibi consci. l.j.& l.qui rei.§.fin.sicut contingit in carcerato qui fregit carceres.ff.de custo.reor.l. in eos. ff.de ritu nupt.l.palam.§ quæ in adulterio cũ
40 simi. † Sed quid, si quis deliquit in ecclesia, nunquid est grauiori pœna condemnandus quàm

quàm si alibi deliquisset? Respon. sic, vt C. de sac. san. eccles. l. si quis in hoc genus. de his qui ad eccle. confu. l. denunciamus. Nam loco & tempore fit iniuria atrocior. ff. de iniur. l. prætor. §. fi. & l. seq.
41 †Sed pone ꝙ plures ludebant & solatiabantur, & ludendo & currendo vnus impulit alium, & ille cecidit & fregit sibi caput vel brachiũ, vel cecidit super aliũ, & fregit sibi caput vel aliud simile, nũquid tenetur? R ñ. non, nisi dolose factum esset. ff. de iniur. l. illud. ad l. Aqui. l. si ex plagis. §. fi. & l. si obstetrix. cum simi.
42 †Sed nunquid faber qui facit gladium ad vendẽdũ, vnde postea aliquis mortuus est, debet puniri. R ñ. non, vt arg. ff. locat. l. qui domũ. Itẽ qui fecit artẽ suã & rem licitã pœnam non meretur. ff. de adul. l. Gracchus. & non est interdicendum alicui vti arte sua, nisi ex causa, vt no. ff. de postu. l. puto. §. fi. de pœn. l. vlt. Itẽ quia faciendo gladiũ ad vendendũ nõ habuit animũ delinquendi qui desideratur, vt ff. de sic. l. in lege. & l. Diuus.
43 † Sed pone dum familia potestatis iret rimando pro armis per ciuitatẽ contra portantes arma, inuenit vnum cultellũ ad pedes plurium vel subtus banchũ vbi sedebant, quæritur nunquid quilibet sit cõdemnandus? R ñ. dicitur ꝙ sic. arg. l. j. §. fin. & in hac opi. fuit Guid. de Suz.
44 †Sed puto contra, ꝙ nullus condemnetur, quia ex præsumptione, nullus est cõdemnandus, nisi cõstet cuius sit cultellus, vel qui posuerit, nam ille tunc condemnandus est. arg. ff. de sicc. l. fin. sed quia non constat, omnes sunt absoluendi, nã melius est nocentem absoluere &c. ff. de pœn. l. absentem. Item quia probationes debent esse luce meridiana clariores &c. de prob. l. sciant.
45 † Itẽ in dubio etiam contra fiscum &c. ff. de iur. fisc. l. non puto. Item quia ius non deficit sed probatio. l. duo sunt Titij. de testa. tut.
46 † Item quia nullus potest condemnari nisi probationibus conuincatur. ij. q. j. Deus omnipotens ff. de offic. præsid. l. illicitas. §. necessitas. Item ratione incertitudinis euitatur condemnatio. ff. de rei vendi. l. Pomponius. in fin. Nec obstant iura contraria, quia ibi certũ erat per aliquem de illis deiectum esse qui erant in domo. Sed in casu isto bene potuit cultellus per alium poni, & non per istos quos penes fuit inuentus vnde in dubio potius sunt absoluendi, & non condemnandi, vt dictum est ff. de action. & oblig. l. Arrianus. cum simi.
47 †Sed pone ꝙ quis deliquit in pluribus locis. Sed in loco isto cõmisit vnum delictum, & iudex inquirit contra eum, & ipse confitetur ꝙ alibi pluries, deliquit sed hic semel tantum, nunquid poterit hic de omnibus delictis etiam alibi commissis puniri? Respon. non, sed solũ de isto ꝙ cõmisit hic. C. vbi de crim. agi opor. auth. qua in prouincia. ff. de accu. l. si cui. §. pluraliter. nisi esset vagabundus, nam tunc vbiq; locorũ potest puniri, iuxta illud. Vbi te inuenero, ibi te iudicabo & cæt. Si autẽ proceditur via ordinaria, vt per accusam, potest puniri, quod dic vt supra de furt. §. sed quid aliquis cõmisit plura furta &c. Sed quid, quidã denunciauit iudici ꝙ M. Pe. & O. cõmiserunt quædã maleficia, iudex incepit inquirere lite quasi contestata vel habita pro contestata per responsionem istorum inquisitorũ, siue contra quos inquirebatur, comparet iste qui denunciauit eos, & vult istos accusare, nũquid debet audiri? R ñ. non puto, nam elegit viã denunciationis, vnde in alia sibi præiudicare videtur. arg. C. de furt. l. manifestissimi. §. tales. de codicil. l. fi. de tribu. l. quod in hæredẽ. §. eligere. de iniur. l. quod senatus in fi. secus si non denunciasset certas personas. nã tunc posset. ff. de accu. l. diuus. quia ordinariũ iudicium prefertur extraordinario. ff. de mino. l. in causæ.
48 †Sed nunquid tenetur quilibet capere malefactorẽ si eũ nouit & in fortiã cõmunis ducere? R ñ. sic videtur. C. de his qui latro. occul. l. j. & ij. circa prin. C. de mathe. l. fi. & quod si non facit videtur pœna extraor. puniendus iudicis arbit. cum non sit pœna expressã à iure. ff. de extraor. cri. l. j. Itẽ tenetur quilibet prohibere si põt, ne maleficia cõmittantur, quod si nõ facit, puniri debet. ff. ad l. Aquil. l. scientiam. de noxa. l. in omnibus. & quilibet merito debet capere malefactores, quia reipublicæ interest, ne maleficia cõmittantur, vt d. l. ita vulneratus. ff. ad l. Aquil. Nec videtur obstare ꝙ dicitur, ꝙ nemo cogitur iudicare furem. ff. de condit. ob turp. caus. l. iiij quia illud verũ est secũdũ iura vetera & iure actionis, sed officio iudicis sic, vt ibi not.
49 †Sed pone, inquiritur contra M. ꝙ ipse vulnerauit Ioan. & dictus M. cõparuit, & dedit fideiussorẽ super vulnere de quo inquirebatur de præsentando dictum M. vel de soluendo centum lib. pro condemnatione, si qua fieret de ipso occasione dicti vulneris, de quo quæritur contra eum, vt moris est, contingit ꝙ dictus Ioan. ex dictis vulneribus moritur, propter quòd dictus M. condemnatur in mille lib. de homicidio, per formã statuti. Modo quæritur, an iste fideiussor debeat compelli soluere mille lib. pro homicidio, an solũ lib. centum pro vulnere? Respondeo, videtur ꝙ soluet lib. centum pro vulnere, quia de alio nõ inquirebatur, tunc cũ fideiussit, nec aliud erat deductum

deductum in iudicio, vt ff. de iudic. l. solemus. de transact. l. qui cum tutoribus, in fi. & l. non est ferendum, vnde fideiussor debet soluere lib. centum, & ad plus non videtur teneri. ff. qui satisda. cogan. l. i. facit. ff. ad Municip l. libertus. §. pe. de fideius. l. fideius. §. Aurelio. & l. seq. Alij, vt Dy. distinguunt, aut erat mortifere vulneratus, & tūc videbatur fideiussisse in lib. mille pro homicidio, & tūc tenetur ad soluēd. dictas mille lib. argu: ff. ad l. Aqui. l. huic scripturæ. ff. de fideiuss. l. si quis ꝓ eo. §. si minus. arg. ff. quor. leg. l. Aquil. q occidit. cū si. Sed primū verius vř. Sed si fideiussisset de soluēdo omnē cōdēnatione q fieret de M. occasione maleficii cōmissi ꝑ eū in ꝑsonā Ioā. tūc planū est ꝙ tenet ad omnes mille lib. ꝑꝑ verbū, omne, ꝙ est generale, & vniuersale. arg. ff. de leg. iii.
50 l. patronus. de adi. leg. l. à filio. §. fi. cū si. †Sed pone ꝙ Titius fideiussit pro aliquo de præsentando eū pro aliquo maleficio, puta M. contingit ꝙ dictus M. de nouo cōmisit maleficiū ꝑpter ꝙ exbannitus est potestas petit à dicto Titio fideiussore ꝙ præsentet dictū M. ꝓ quo fideiussit, ipse dicit ꝙ non potest, quia ipse ipsum posuit in bāno pro alio maleficio, quęritur qd iuris. Respon. aut potestas c vel iudex præcepit, vt ipsum præsentaret ante bannū datū. ff. qui satisda. cog. l. si decesserit. ff. si quis cau. l. sed & si quis. §.
51 rei capitalis. cū si. †Sed pone ꝙ iudex fecit inquisitionē cōtra aliquē ꝓ aliquo maleficio, & ipse cōparuit & negauit fecisse simpliciter maleficiū de quo inquiritur contra eū, sed tamē probatur ꝙ dictū maleficium cōmisit per testes. ipse inquisitus cōparet ad sui defensionem, & dicit, & allegat quod istud maleficium ad suā defensionem fecit, & hoc offert se paratum probare, quæritur an sit audiendus, d Respon. dicunt quidam, vt Dy. aut iurauit à principio, & suo iuramento negauit illud maleficium se commisisse, & tunc non auditur, quia ei licitum esse nō debet, vt extra de iureiuran. c. si vero, & c. quemadmodū. de dona. c. cum dilectus. de excep. c. cum venerabili.. Si autem negauit se esse culpabilem de prædictis, de quibus inquiritur contra eum, & tunc audiatur, si velit probare quod ad suam defensionem fecerit, quia isto casu videtur solum negasse ꝙ istud maleficium iniuriose fecerit, sicut cōtra eum inquiritur, quia per hoc patet quod nō fecit iniuriose. Sed in primo casu negauit factum, videlicet ꝙ non fecit illud maleficium, & negāti factum nulla est probatio &c. C. de proba. l. actor. Fallit ad hoc. ff. de reb. dub. l. si is qui ducēta. §. verū. cum simil. & ibi Dyn. sed contra eum facit aperte. ff. ad legem Aquil. l. inde Neratius §. fin. vt post confessionem suam audiatur. Alii aliter dicunt, vt no. supra de accusatio.
52 †Sed quid Senensis deliquit in ciuita. Lucana. de iure communi ex tali delicto punitur pœna pecuniaria, sed secundum legem Municipalē debet puniri in amissione manus, vel pedis, quęritur an secundum ius cōmune sit pœna imponēda, an secūdum ius municipale? secūdum. opi. cōmunem Doct. Respon. quod secundum ius municipale, quia ratione illius delicti sortitus est forum illum, & secundum illā legem municipalē est puniendus: C. vbi sena. vel cla. l. i. C. vbi de cri. agi oportet. l. i. & in authen. qua in prouincia. & est ff. de offic. præsi. l. iii. de extraordi. cri. l. sacularios. ibi, secundum fori consuetudinem &c. & hoc habet locum in delictis à iure cōi ꝓhibitis, vt in furto homicidio, raptu, adulterio, & si. In aliis aūt delictis ꝓhibitis ꝑ ius muncipale, vt nō liceat extrahere carnes, bladū, vel vinum, vel bestias, vel quid simile de ciuitate vel districtu, & tunc ille qui tali modo deliquit erat sciēs ꝓhibitū à l. municipali, & tūc punitur secundū leg. munic. q̄a sortitus est ille forū ratione delicti, vt d. authen. qua in prouincia. extra de iudic. c. i. quia licet extrahere bladum &c. quamuis nō sit delictum de iure communi, tamē per ius municipale delictum est ratione prohibitionis, vt C. de mi. l. iii. §. qui rem. ff. de oper. no. nuncia. l. prætor. §. ait. vbi de hoc. de regul. iur. l. non videtur dolo. de nego. gest. l. fina. Si autem ignorauit prohibitum à l. municipali, vel à statuto non tenetur, quia forensis erat quia directe non ligat ignorantes. ff. de decre. ab. ordi. facien. l. fi. nec ligant non suppositā personā. C. de sum. tri. l. i. nisi forte iste talis esset assuetus venire pluries, & stare in dicta ciuitate, ita ꝙ nō est verisimile ipsum ignorare, sed potius scire, nam tunc est puniendus, quia supina ignorantia nō excusat ff. de iur. & fact. igno. l. nec summa. de lib. cā l. iubemus. ar. C. de rest. mili. l. tutela. cū si.
53 †Sed pone ꝙ aliquis deliquit iam est annus,

nus, vel biennium, & tunc ex tali delicto poterat cõdemnari in centum lib. & postea ꝑ nouã legem diminuta est pœna, vel augmẽtata pro tali delicto, an secundum talem legem veterem q̃ erat tempore delicti commissi, vel secundum nouam punitur, quam nouus rector iurauit obseruare? Respon.
e dicunt [e] quidam secundum nouam legem mutatam & iuratam per rectorem vigore sacramenti præstiti. extra de iureiurã. c. si vero. & quia lex noua videt̃ primæ derogare, quia vltima derogat primæ, vt ar. C. de pac. l. pacta nouiss. & facit C. de transactio. l. si quis maior. ff. ad Velleia. l. iubemus. Econtra q̃ secundum legem veterem, quæ erat tempore delicti commissi, quia nouus potestas vel rector subrogatus in locum prioris, vr̃ eadem persona cum priori. arg. C. de iudi. l. cum proponas. Item quia debet iudicare sicut primus tenebatur. ff. de iudi. l. mortuo. C. de iudi. l. properãdum. §. sin aũt. extra de offi. dele. c. qm̃ Abb. Item quia tẽpus maleficij debet spectari, vt ff. de nego. gest. l. Papinia. ad Macedo. l. tã & si. & videtur casus. ff. de noxa. l. in delictis. de fur. l. quia. Item lite penden. nihil debet innouari. C. vt lit. pen. l. j. extra de cõstit. c. cum M. & c. cum accessissent. & c. cum ecclesia. C.
54 de leg. l. leges. & hoc vr̃ verius. † Sed pone q̃ rector habet arbitriũ super maleficijs, quidam ciuis cõmisit maleficiũ extra iurisdictionẽ suã, & in forensem, & potestas vult per inquisitionẽ ꝓcedere, & istũ delinquentem debita pęna punire, nunq̃d possit. Rñ. nõ vr̃ plurib. rõnib. Prima, q̃a nõ deliq̃t in sua iurisdictione sed extra: nec in personã sibi suppositam, & sic nõ habet in eũ iurisdictionẽ ratione delicti, vt ff. de iur. om. iu. l. fi. de offi. præsi. l. iij. Secũdo ipse debet puniri illic vbi deliquit, vt in d. auth. qua in prouincia. vñ debet transmitti ad locũ vbi deliquit puniendus, vt C. de adul. auth. si vero criminis. ff. de accu. l. si cui. §. pe. & l. fi. & si cõceditur à iure, q̃ puniatur vbi deliquit, ergo in alijs prohibetur. ff. de iud. l. cũ prætor. Item alia ratione: quia potestati & cõi illius loci, vbi deliquit facta est iniuria; vñ ille habet plus punire q̃ alius, vt in d. auth. qua in ꝓuincia. vt ille cuius magis interest, præferatur alteri, vt ff. de adul. l. j. §. pe. & in auth. de man. prin. §. q̃ si delinquentes. col. iij. & ar. ff. de iniur. l. iniuriarum in prin. Itẽ & ille cui principaliter facta est iniuria, cum eius magis intersit, ꝑfertur ad accusandũ, sic & in casu isto ad puniendũ. ar. ff. de acc. l. si plures, & de adul. l. si maritus. in prin. §. fin. & inst. de iniur. §. patit̃. & §. seruus. Ecõ-
f tra, [f] q̃ possit per inquisitionẽ procedere, q̃a debet purgare prouinciã malis hominibus nec distinguitur vñ sunt. ff. de of. præs. l. iiij. & l. cõgruit. Item quia in locis pluribus agitur de crimine. s. in loco delicti & in loco domicilij, vt in casu nostro, & vbi agitur & lis contestatur, non opposita fori exceptione declinatoria. C. vbi de cri. agi. opor. l. j. & ij. C. vbi sen. vel cla. l. j. nam fori exceptio debet ante lit. cõtest. opponi, cum sit dilatoria nõ potest. C. de excep. l. pe. & fi. ante lit. contest. videntur etiam iuribus consentire, vt ff. de iudi. l. consensisse de iurisd. om. iud. l. cum quædam puella. et l. si cum venerit. cum si. Sed primum est verius, & ita determinatum est, si vult procedere per inquisitionem, si autem vellet procedere per accusam, tunc bene potest procedi, & punitur, cũ rõne domicilij, vel originis sortiat̃ forũ, vt ff. de iudi. l. hęres absens. § si & C. de cri. agi opor. l. j. & ij. ff. de accusa. l. fi. Itẽ actor siue accusator debet sequi forum rei. C. de iuris. om. iudi. l. in criminali. cum similibus.
55 † Sed quid, forensis deliquit extra iurisdictionem istam in alium forensem, vel in aliquem ciuem, nunquid potest eius potestas punire? Respon. non. de iure, per aliq̃ viam, quia nõ est suppositus isti iurisdictioni, nec ratione delicti, nec ratione originis,
g nec ratione domicilij, [g] vnde non habet potestas in eum iurisdictionem. ff. de iuris. om. iudi. l. fi. de accus. l. si cum si. nisi esset vagabũdus forte. iuxta illud. vbi te inuenero, ibi te iudicabo &c. Quis autẽ sit vagabundus not. infra de fur. & latrociniis. tit. proxi. §. q̃d si aliquis cõmisit plura furta &c. quia actor & accusator debent sequi forum rei. C. de iur. om. iud. l. iuris ordinẽ. & l. in criminali.
56 † Sed nunquid debet istum talẽ forensem remittere ad locum delicti, vt ibi puniatur? Respõ. vr̃ q̃ sic. C. de adult. auth. si vero criminis. in auth. vt nulli iud. §. si vero. ad hoc ne maleficium sit impunitum. ff. ad l. Aqui. l. ita vulneratus. C. de iis. qui latro. occul. l. i. & ii. Sed cõtra videtur, cum nõ habeat iurisdictionẽ in eum. ff. de iuris. om. iu. l. fi. prius
57 dictum vr̃ verius. † Sed pone q̃ aliquis occasione

casione alicuius delicti citatus cōparuit, & dedit fideiussorē de ipso psentādo, sed fideiussor nō repręsentat monitus à iudice qualiter dēt puniri. R̄n. aut promisit sub certa pœna expressa, & tunc ad illā pęnā tenet, & est cōdemnādus, vt ff. si quis caut. l. ij. de custo. reo. l. si quis reum. si autē non sit expressa, tunc ad interesse cōis tenet, vt d. l. si quis reum. vel punit arbitrio iudic. inspecta qualitate delicti, vt ff. si quis ius di. nō ob. l. j. de re iudi. l. non vr̄. extra de matri. inter-
58 dict. c. cum simi. † Sed pone φ iudex fecit plura præcepta de præsentādo, videlicet vnū post aliud, an de omnibus sit condēnādus, an de vno tantū? R̄n. vr̄ φ de omnib⁹. arg. C. de ser. fugi. l. quicunque. & arg. ff. de dona. causa mort. l. senatus. Itē contumacia aggrauat delictū, & auget pœnā. ff. de fur. l. inficiando. §. quod infans. Ecōtra φ sit vnū delictū licet fuerint plura pcepta. ff. de acti. & obl. l. q seruū. §. fi. & l. si plura. & l. cū ex vno. Itē illa quæ incontinenti fiunt, vident inesse. C. de pact. l. petēs. Solu. dico si plura fuerint pręcepta continue facta vnum incōtinēti post aliud, φ esse nō debuit. arg. ff. de pigno. act. l. si conuenerit. ff. de iudi. id est, p interualla & tunc præsumatur vnū fuisse pceptū, vnde tunc vna sola contumacia est, & vna pœna puniri debet. ar. ff. ad l. Aquil. l. illud. ff. de accus. l. cū ex vna. de priua. delict. l. nunq̄. & hoc verū est si præceptū fuerit iustū & possibile alias nō valet tale præceptum, nec est obseruandū, si est impossibile. ff. qn̄ app. sit. l. pe. Item posito φ plura fuerint pcepta cōtinue facta, si vltimo obedit, nō pōt cōdēnari. ff. si quis cau. l. i. in prin. de eo φ cer. loco. l. fi. & pe. Nā licet aliquantulum distulerit obedire, si postea obedit, nō piudicat sibi, qa in mora modici tēporis nō est periculū. ff. de iud. l. si debitori. de sol. l. quod diuus. & l. raptū. & ff. de vsur. l. pecu
59 niæ. §. fi. † Pone du aliquis allegaret de iure suo coram iudice, iudex pręcepit ei ne loqueret in pœnā x. lib. Iste nihilominus loquitur, allegando iura sua, & dicendo de iure suo. Nunquid poterit iudex ipsum condēmnare de hoc? R̄n. sic vr̄, qa pōt iurisdictionē suā defendere pęnali iudicio. ff. si qs ius di. nō obtem. l. i. φ met. cau. l. certū. Itē qa nō vr̄ dolo carere, q nō obedit &c. ff. de reg. iu. l. non vr̄. ff. de inter. & rele. l. fi. Econtra φ non, qa tale præceptū fuit iniustum, vnū nō valet, cū licitū sit cuilibet se defendere, & iura sua dicere & allegare. iuxta illud. ætatē habes, de te loquaris, vt in decretis legitur. Itē quia iura volunt φ iudex debeat quēlibet patienter audire. C. de testi. l. omnium. ff. de offi. præsi. l. obseruandū. de offi. procon. l. nec quicq̄. §. circa. Itē nō vr̄ iniuriā facere qui vtitur iure suo. ff. de iniur. l. iniuriarū. Itē præcepta iniusta nō valent, vt argu. ff. de acqui. pos. l. iuste. & ff. qn̄ appel. sit l. pe. Itē non debent nasci iniuriæ vnde nascuntur iura C. vnde vi. l. meminerint. si p vim vel alio modo. l. fi. Itē pręceptū fuit nudum & sine causa legitima factū, vnde non valet arg. ff de legi. i. filiusfa. §. diui. & ibi no
60 ta. † Sed pone in cōsilio duarū ciuitatū, vel castro℞ habentiū iurisdōnem cōmissum est maleficiū, nunquid rector vtriusq; poterit inquirere & punire. R̄n. sic, vt ff. d excu. tu. l. peritos. §. i. Sed tn̄ si vnus incœpit inquirere & citauit delinquentes, alius non poterit pcedere quasi præuentus. ff. de iudic. l. si qs postea. Itē quia per inchoationē perpetuata est iurisdictio sua. extra de offi. deleg. c.
61 gratum. de iudi. c. proposuisti. cum si. † Sed pone φ vna ciuitas, vel castrum, vel rector alicuius ipsarum inquisiuit cōtra delinquētem, & qa nō repetit culpabilē absoluit, an poterit p aliū de dicto maleficio inquiri & puniri? R̄n. non, quia non debet sæpius inquiri de delicto eiusdē. ff. n ut. caā sta. l. licet. Itē qa obstaret rei iudicatæ exceptio. ff. de exce. rei iudi. l. i. & iii. & p totū. & hoc verum nisi doceat de collusione, vel pręuaricatione facta in primo iudicio. C. de accusa. l. qui de crimine. extra de accu. c. de his.
62 & ibi no. † Sed pone h φ aliquis fuit inquisitus super aliquo maleficio, & citatus non cōparuit, & sic ratione suæ contumacię fuit condemnatus ad mortem, vt si quo tempore veniret in fortiā cōis, φ decapitari dēat, vt quotidie fit. Iste post condemnationē factam per aliquod tēpus venit in fortiā cōis, nunquid debet decapitari? R̄n. nō de iure. ff. de pœ. l. absentē. & maxime si nō fuit probatum de maleficio per legitimas probationes. C. de epis. & cle. l. raptores. § in prouincis. ib. aut impositis post legitimas probationes. C. de pba. l. sciant. Itē posito φ sententia valeret, debet sibi dari terminus ad defendēdum se s̄m quosdā, vt ff. de requi.
63 reis. l. annus. † Sed vsq; ad quod tēpus pro

cedi & inquiri de maleficio potest? Rñ.à die cōmissi criminis vsq; ad xx.annos & nō vltra, vt ff.ad l.Aqui l.ait prætor.C.de fal.l. querela.§.falsi. Fallit in crimine suppositionis partus, vbi perpetuo pōt agi.vt ff.de fal. l q falsam.§.i.& in crimine parricidii. ff.de parrici.l.si ad Silla.l in cognitione.†Sed pone q aliquis vulnerauit aliquē de familia potestatis, vel capitanei, nunquid potestas, vel capitaneus pōt inquirere & punire istū malefactorē? Rñ.non vr.C.ne quis in sua cā l.i.ff.de iurisdom.iudi.l.qui iurisdictioni. Sed doct dicunt q si iniuria siue percussio fuerit manifesta, & publice facta dum ipse offensus exercet officiū suum, vel facta fuit occasione officii sui, & tunc pōt inquirere & punire, adeo q offensus nō possit talem iniuriā remittere, quia non tm ipsis, sed cōi ciuitatis vr esse facta. & est ratio, quia vniuersitas læditur &c.de aduo. diuer.iudi.l.i. ff de condi. & demon.l.municipes. qa talis offensio nō est facta ei, vt priuato sed publicæ personæ & officiali.ff.de adop.l.si pater §.qui duos. C.de accus.l.eidem. extra de accusa c.euidētia.ff.de re mili.l.miles.§. in re uertendo.nam non tanq̄ potestas facit vindictam, sed tanq̄ executor iuris & iustitiæ, vt xxiii.q v.officia.c.miles. & c. interdicta. & c iudex.& summarie sine iuris solennitate, vt d.c.euidencia.dummodo illud delictū sit publice & palā commissum in cōspectu multorū, quod nulla possit tergiuersatione celari, vt no.in d c.euidentia.& extra de coha.cle.c.fi.ff de publi.l.licitatio §.quod illicite.Si autē maleficiū non sit notoriū, tunc forte secus per priora, sed successor eius poterit.ar. C.de iudi.l.properandū. §. si autē in medio.& C.de acc.l.accusatoribus.in fi. †Sed pone datum est arbitrium potestati super omnibus maleficiis suo tempore cōmissis, quidā fuit mortifere vulneratus, sed postea tpe sequentis potestatis decessit cui non erat concessum arbitriū, quæritur, an iste secundus potestas ex tali arbitrio pōt inquirere & procedere super homicidio Rñ. vr q sic, qa cōsideratur voluntas, & exitus. ff.de sicca.l.diuus.C.eo.l.si is cū q cū telo. Item qa initiū maleficii est spectandū. arg. ff.ad Macedo.l.tam & si. Itē qa mortifere vulneratus pro mortuo reputatur. ff. ad l. Aquil. l.huic scripturæ.§.ii.& l.qui occidit. §.fi.& l.ita vulneratus.Econtra q nō, quia finis & nō principium est spectandū, & effectus, & nō verba.ff.quod quisque iur.l.j.§. hæc verba.ff.de iure patr.l.adigere.§.quāuis.Item quia ante mortem non dicitur homicidium, sed vulnus, vnde super homicidio non potest procedi ex arbitrio. et fuit determinatum de facto q nō possit per viā arbitrij procedi, sed per aliam viam sic, ne maleficium sit impunitum, vt l.ita vulneratus.ff.ad l.Aquil.Sed, quid datum est arbitrium vsq; ad duos mēses, vel tres, vt inquiratur super aliquo maleficio, sed anteq̄ feratur sententia, finitum est tempus arbitrij nunquid ex arbitrio, & secundū arbitrium poterit procedi ad sentētiā ferendā? R ñ. sic videtur, vt cau.post pub.adsit.in l.j.ff.de appel.l.tutor. §. i. Itē quia secundum legem & arbitrium q erat tempore delicti commissi, habet iudicare, vt ff. de pœ.l.i.in auth. vt cum de appel.cog.in princ & §.fin.col.viii. Ecōtra q non tempus arbitrii finitum est, vnde postea non potest.

ADDITIONES.

a ¶Inquisitio. De omnibus istis diffinitionibus videatis Angel. Are.in tracta.malefic.in verbo hæc est quædam,in ij.& in iij.col. vbi etiam videatis quæ ibi posuimus. Hiero. Chuca.

b Fallit. Vide Ange. Are.in d.tract.in verbo; hęc est quædam inquisitio &c.col.iij.in versi.ij.principaliter in hac materia &c. Hiero.Chuca.

c Aut potestas. Vide tu de hac quæstio.quam ponit hic author indecisam per Bar. Alexā. in locis hic allegat. Et adde quod dicit Rapha.Cu.in consilio.xxij.de eo qui promisit pręsentare aliquem qui fuit in cōtumacia, postea damnatus ad mortē.

d Audiendus. ad hanc qō.faciunt nota. per do. in simili in l.eum qui.ff.de iureiuran.cum l.cōtra negantem.C.ad l.Aquil.Ro.in suo cons.lix.

e Respon.dicunt. vide per Bartolum aliter distinguentem in l.omnes populi.ff.de iusti.& iur.colū. xv.versicu.iuxta pr̨edicta quæro.vbi infra disputat Ray.de Forl.& vide Pet. de Anchara. in repetitio.c.j.de constitu.col.xiij.versicu. quæro a quo tempore, & ad quod tempus. Et vsque ad quod tempus statutum.

f Econtra quod possit. Adde q hanc opin.tract. Cyn.in l.i.C.vbi de crimi.agi opor. & Bar.in l. ij.ff.de offi.pręsi.& in l.j.C.de sum.tri.Et adde q pęna tunc debet imponi secundum statuta loci delicti, vt in dictis locis.& Ang. Are.in tract.male. in verbo, quędā inquisitio.dicit q ita practicauit.

g Domicilij. De hac materia, scilicet vbi puniatur delinquens, adde notabiliter per Gandin. in suo opere maleficio.in rubri. vbi puniatur delinquens &c. Hiero.Chuca.

h Sed pone. De hac quæstio. vide plene per Bar. in l.si quis forte.§.si quos.ff.de pœ.

De furibus latronibus[a] & robatoribus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 Latrones, an censendi sint, & tanquam latrones puniendi, qui ordinauerunt inter se uelle ire ad stratam & derobare omnes transeuntes & dum sic ordinarent fuerunt capti, & rem cõfessi sunt, et quis actus sit necessarius, & quot requirãtur, ut robatores dici poßint, & an debent esse infamati.

2 Furtum est delictum priuatum latrocinium uero est publicum.

3 Furta duo comisit Titius et p illis punitus est, postea comisit tertiũ, an laqueo suspẽdi dẽt?

4 Furta plura alibi cõmisit Titius, et unũ hic, de quorũ nullo adhuc fuit punitus an ĉ oĩbus hic poterit puniri an solũ de illo qđ hic cõmisit.

5 Furto apud aliquem reperto an propter hoc præsumatur fur. & an iudex poßit inquirere contra eum qui assuetus est furari.

6 Fure in domo capto, an poterunt esse testes illi de domo.

7 Ostio alterius fracto causa adulterij committẽdi, si ingrediatur alius, & furtum faciat, an fractor teneatur furti?

8 Furti tenet̃ nõ so ũ q furtũ facit, sed ẽt q scienter præstat opem ad furtum faciendum.

9 Furti tenetur qui dat auxilium, vel suadet, vel instigat aliquem ad faciendum furtum.

10 Opem dans ad faciendum delictum, an in tantum teneatur quantum ille qui facit.

11 Consilium dans ad committendum furtum, quando teneatur.

12 Furti tenentur, qui patiuntur sciẽter cũ fure.

13 Segetẽ de cãpo qui furto subtrahit vel vinũ de vase, vel fructus, tenet furti, et pluribus aliquã rẽ furantibus omnes tenentur insolidũ.

14 Arbores, tabulas instrã, crateras, aut venã ferri uel argenti qui furatur, tenetur furti.

15 Pupillos, gallinas, uel pauones qui furantur, cum simil tenentur furti.

16 Furtũ generaliter cõmittit qui rẽ aliquã mobilem contractat fraudulose inuito domino, nõ inspecta quantitate, vel qualitate rei.

17 Gregem animalium, qui furto subtraxit furti & crimine abigeatus tenetur.

18 Puerũ alterius, qui furatur, tenetur ad mortẽ.

19 Tutor & curator furti tenentur.

20 Creditor falsus et procurator falsus tenentur furti.

21 Furti tenẽtur rem furtiuam scienter alio trãsferens, & celans furem. & ille cui rem meã do quasi suam, & ille scit meam esse, tamẽ eam furandi animo retinet.

22 Furtum an sit quando filius rem patris, & seruus rem domini furatur.

23 Furti an teneatur qui à me missus ut rem quã alteri commodaueram acciperet, & mihi apportaret, si sibi retineat.

24 Vxor surripiens rem mariti, an furtum faciat. & contra eam furti agatur, & an dans consilium uel opem furti teneatur.

25 Furti an teneatur, qui dixit quod ille qui petebat à me pecuniam mutuo esset bonus debitor propter quod numeraui ei pecuniam, uel supposuisti alium hominem pro illo, & postea pecuniam cum illo partitus es.

26 Furti personæ quæ tenentur an teneantur ciuiliter uel corporaliter. & quando.

27 Furti an teneatur qui audiens uerba quæ dicebam habenti rem meam scilicet si mittam ad te pro tali re mea, mittas eã mihi postea audiuit illum. & ea re accepta illam tenet.

28 Furti an teneatur qui tunicam, uel cultellum alterius in uia inuenit nesciens cuius sit, & quid facet ne furti teneatur. & an aliquid petere poßit pro inuentione.

29 Furti an teneatur qui tempore famis comestibilia furatur, uel propter nuditatem vestem si sit infirmus &c.

30 Receptatores qui puniantur, & quomodo, & an aliqui sint sine pœna.

31 Furti an puniatur qui domum intrauit animo furandi, licet non furtum commiserit, qui ex metallo argentum uel aurum furatur, vel consiliũ dat, vel constat, qua pœna puniatur.

32 Furtum prohibere valens si non prohibeat & sit dominus, an furti agere poßit.

33 Iudex an poßit præcipere q ... tales res furatæ, quæ ... esse.

34 Vxor an poterit agere & accusare quãdo res dotalis est furata.

35 Accusare an poßum furem qui Petro aliquid furatus est.

36 Accusare potest q libet cuius interest.

1
L ... s ordinauerũt inter se velle ire ad stratã & derobare oẽs trãseuntes, q cũ sic ordinarẽt plures ex ipsis capti sunt, q

 prædi-

prædicta quæ ordinauerant cõfessi sunt, q̃ritur nunq̃d puniendi sunt tanq̃ latrones? Rñ. vř ꝙ sic, q̃a volũtas pro facto reputať. & in maleficiis atrocibus voluntas accipiť pro facto, & nõ exitus, vt ff. de sicc. l. i. §. diuus. & l. diuus. cũ fi. & ff. de fur. l. q̃ ea mẽte Sed dic cõtra. oportet enim ꝙ perueniatur ad actũ ad hoc, vt possint dici robatores, vt q̃a aliquẽ insultauerint cã robãdi & ille aufugit, vel derobatus fuit & sic loquiť lex ꝑdicta si bene intelligitur. C. de epi. & cle. l. si q̃s nõ dicã & C. de his q̃ ad eccl. cõfu. l. ꝑsenti circa prin. & ibi no. & d. l. q̃ ea mẽte. & no. ff. de extraor. cri. l. i. & est rõ, quia cogitationis pœnã nemo patiť &c. ff. de pœ. l. cogitationis. & hoc in grauibus delictis. in leuibus aũt nõ nocet actus, nisi sequatur effectus, vt d. l. ꝑsenti. & ff. de iniuri.. Itẽ apud Labeonẽ. §. si curauerit. Itẽ oportet ꝙ sint famosi & infamati, vel assueti sæpius derobare, id est bis, vel vltra, vt ff. de pœ. l. capitaliũ. §. grassatores, vt possint laqueo suspẽ

2 di, alias secus est, vt supra no. † Itẽ no. ꝙ furtum est priuatũ delictũ, & ideo fuit tractatum de furtis in libro de priuatis del. ctis, sed atrociniũ est publicũ delictũ, & ideo inter casus fortuitos numeratur. ff. de fur. l. ei q̃. insti. quib. mod. re cõtrahi. obli. §. et is.

3 † Sed quid, aliquis commisit duo furta. & punitus est ꝓ duobus, & postea aũt cõmittit tertium furtum, nunquid debeat laqueo

b suspendi? Rñ dicit Vber. de Bob. ꝙ sic,[b] quia cum perseuerauerit i delinquẽdo, maiori pœna est puniendus. arg. C. ad l. Iul. de vi publ. l. seruos. in fi. de epis. audi. l. iii. ff. de pœ. l. capitalium. §. solent. Sed alii dicũt cõtra scilicet ꝙ debet puniri pro vno furto solo, q̃a alias punitus est de aliis, vnde de isto solo debet puniri, & non ad mortem, sed fustigari sic, vt in aut. sed nouo iure. C. de ser. fugi. q̃a non dẽt addi afflictio afflicto &c. ff. de offi. præsi l. diuus. & non debet q̃s de eodem delicto bis puniri, nec duabus legibus. ff. de accu. l. senatus. de regu. iu. l. bona fides nec debet de delicto eiusdem sæpius quæri, vt l. licet. ff. nau cau. stab. cum sim. & hoc verius vř. de ista materia tractatur in vsib. feud. de pace iuramẽ. fir. §. iniuriã seu

4 furtũ. † Sed quid, aliquis cõmisit plura furta alibi, sed hic vnũ furtũ cõmisit, & nondũ fuit condẽnatus de aliquo, nũquid ꝓ oibus condẽnabitur hic, an solũ pro illo quod hic

c cõmisit? Rñ. si per [c] inquisitionem proceditur, solum de hoc q̃d hic cõmibt, q̃a de aliis iudex iste non habet iurisdictionẽ in eum, vt probatur. ff. de accu. l. si cui. §. fi. & in authen. qua in ꝓuincia. C. vbi de cri. agi opor. pro aliis vero furtis alibi cõmissis põt transmitti ad locũ delict. C. de adul. auth. si vero crim. nis. nisi esset vagabũdus. nam tũc forte habet locũ op n. Pe vbi te inuene ro &c. Et dř vagabundus ille cuius patria est deserta, vt fuit Cartago. ff. ad munici. l. eius. § fi. Itẽ & ille põt dici vagabundus, secundum quosdam, qui non habet certũ domicilium propriũ vel cõductũ, vel gratis sibi cõcessum, vt instit. de iniur. §. q̃n in quo se reducat, sed huc & illuc vagať per mundum S. aũt proceditur via ordinaria ꝑ accusationẽ, tunc in tribus locis põt q̃s rõne delicti cõueniri & puniri, scilicet in loco de licti in loco domicilii, & in loco vbi agitur, nõ opposita fori exceptione ante lit. cõte. C. de excep. l. pen. & fi. C. vbi de crimi. agi opor. l. i. & ibi no. & per Azo. in summa co.

5 ti. † Sed q̃d si res furtiua reperitur penes aliquẽ, an ꝑ hoc ꝑsumatur fecisse furtũ. Rñ. nõ q̃a expræsũp. &c ff. de pœ. l. absentẽ. Itẽ quia probationes debent esse luce meridiana clariores, vt l. sciant. C. de probat. & hoc verũ, n. si iste talis esset malæ famæ, & assuetus furari, nã tunc maior præsumptio est

d cõtra eũ, [d] quia qui semel malus &c. ff. de re mili. l. nõ oĩs. §. à Barbaris. & iudex põt inquirere contra eũ q̃ assuetus est furari ꝑ

6 talẽ præsumptionẽ. † Sed q̃d captus fuit fur in domo alicuius, ꝓcedit cõtra eũ, nunq̃d põt recipere i testes illos de domo? Rñ. vř ꝙ sic. si sunt bonæ famæ, & si aliter veritas haberi non põt. arg. C. de repu. l. cõsensu. §. super plagis. extra de test. c delicto & c. veniens. l. ii. in fi. vbi de hoc. de re iudi. c. causam. Alii contra, vt C. de testi. l. ii. arg. ff. de

7 pœ. l. respiciendum. §. furta. cum fi. † Item no. ꝙ si q̃s fregit ostium domus tuæ causa faciẽdi tibi aliquã iniuriam, vel causa adulterii committẽdi, vel stupri &c. & alius intrat domum tuam & furtũ committit in rebus tuis, ꝙ ille fractor nõ teneťur furti, q̃a nõ inspicitur quod factum est, sed causa facientis, vt ff. eod. l. verum. et l. qui iniuriam.

8 cum fi. † Item no. ꝙ non solum teneť furti ille qui furtum facit, sed etiam ille qui opẽ præstat scienter ad furtum committendũ, quia

quia scalas vel ferramenta prestat, vel simi-
9 lia præbet ad faciendum. † Item si dat au-
xilium, vel suadet, vel instigat aliquem ad
faciendũ furtum, vel instit. eo. §. interdũ. ff.
10 eo. l. furti actio. §. recte. † Sed no. ꝙ intan-
tum punitur ille qui dat opẽ, quantũ ille q
facit. ff. e. l. is qui opẽ. & C. de rap. vir. l. ra-
11 ptores. §. pe. † De cõsilio aũt dato ad furtũ
cõmittendũ nõ tenetur, nisi fiat furtũ. ff. eo.
l. is qui. §. si tu. & distingue, quia aut alias
erat facturus, & nõ tenetur, alias sic, vt no.
12 insti. eo. l. qui opẽ. & §. certe. † Itẽ qui par-
tiuntur res furtiuas cum fure sciẽter, tenẽt
13 furti, vt extra de fur. c. qui furẽ. † Item qui
segetẽ furatur de cãpo, vel vinũ de vase, vel
fructus vel aliud. tenetur furti. ff. eo l. vulga
ris. §. i & seq & l. filio. §. i. & si plures sunt fu
rantes aliquã rẽ, omnes tenẽtur insolidum.
ff. eo. l. vulgaris. §. si duo. & ff. arb. fur. cæs. l.
14 si plures. C. de condi. fur. l. i. † Itẽ qui furat
arbores, tabulas vel instrumenta, vel crate-
ras, vel venã ferri, vel argenti, tenetur. ff. eo.
15 l. si opes. & l. tabulas. & l. filio. & l. certe. † itẽ
q pullos, gallinas, vel pauones furantur, te-
16 nentur. ff. eo. l pauones. cũ si. † Et genera-
liter qui aliquã rẽ mobilẽ contractat frau-
dulose, inuito domino, furtũ cõmittit, ẽt si
sit modica, quia nõ inspicitur quãtitas rei,
nec qualitas, sed voluntas furantis, vt ix. q.
vlt c. pen. & si quod incipit, furtum aũt &c.
17 insti. vi bo. rap. in prin. & ff eo. l. i. §. fi. † Sed
si quis furatus fuit gregem animalium, te-
netur furti, & crimine abigeatus, vt ff. eo. l.
18 in furti. §. fi. de abig. l. i. in fi. † Item qui al-
terius puerũ furatur, tenetur furti, vt l. fla-
uia. de plagiarijs. ad mortẽ. ff. eo. l. si filius. &
C. ad l. Fla. de plagia. l. ij. & l. si fratrem. & l.
19 eum. & l. pe. & fi. † Itẽ tutor & curator fur
20 ti tenetur, vt ff. eo. l. tutor. † Item falsus cre-
ditor & falsus procurator tenetur furti, vt
21 ff. eo. l. falsus in prin. §. j. & l. si iussit. † Item
qui rem furtiuã alio transfert, sciens eam es
se furtiuam, tenetur vt ff. eo. l. si quis profe-
rendũ. Item qui cælat furẽ, furti tenetur, vt
ff. eod. l. qui vas. §. j. Itẽ si rẽ eam tibi do qñ
tuam, vt scis meã esse & eam retines animo
22 furãdi, teneris furti. ff. eo. l. si iussu. §. i. † Itẽ
c si filius furatus rem patris,[c] vel seruus rem
domini, furtũ est, sed non agitur furti. ff. de
3 pœ. l. respiciendũ. § furta domestica. † Sed
quid, commodo tibi librũ meum, nisi quen
dam pro ipso, vt mihi apportaret, & sibi re
tinet, tenetur, vt ff. eod. l. si quis vxori. §. iu-
24 lianus in princi. & C. eo. l. si quis. † Item si
vxor surrupuit res mariti, furtum facit, sed
nõ agitur furti cõtra eã, sed actio in factum.
Ille aũt qui dederit opẽ, vel consiliũ, tenetur
25 de furto. ff. eo. l. si quis vxori. † Sed qd qui-
dã petebat à me pecuniã mutuo, asseruisti il
lum esse bonũ debitorẽ, & propter hoc nu-
meraui ei pecuniã, vel supposuisti aliũ pro
illo homine, & postea partitus es cũ illo pe-
cuniam, teneris furti. ff. eo. l. si quis vxori §.
26 cũ Titio. † Et not. ꝙ licet illæ personæ teneã
tur furti, intelligitur ciuiliter ad pęnã dupli,
vel quadrupli, sed ad pœnã corporalẽ non
secundũ quosdã, nisi essent publici fures, vel
latrones, vt supra dixi. Alij autem qui sunt
participes in crimine, & eis publicis furibus,
vel latronibus dant opẽ scienter frãgendo,
vel accõmodãdo scalas, vel ferramenta, &
cum eis participando & associando, & per-
cipiẽdo res derobatas, & furatas, & ipsas re
ceptãdo sciẽter, vel similia faciẽdo, isti tales,
& similes bene puniũtur corporaliter. Nam
agentes, & consentientes cooperando &c.
facit. C. de epis. audi. raptores. & l. si quan-
quam. in fi. extra de offi. deleg. c. j. ff. de rece
pta. l. j. & ij. & in similibus. & ff. de furt. l. si
qs persuaserit. ff. de adul. l. is cuius ope. in-
27 sti. eo. §. interdũ. † Sed pone ꝙ qs habet rẽ
meã & dixi. Si ergo mittã pro tali re mea,
mittas eã mihi. quidã eũdo per viã audiuit
ista verba. Postea venit ad istum ex parte
mea, & petiit rẽ meã quã habuit ab isto, &
tenet eã. Rñ. ꝙ tenetur furti. ff. eo l. si quis
28 vxori. §. apud labeonẽ. † Sed qd, aliquis
inuenit tuã tunicã in via, vel cultellũ alicu-
ius, & nescit cuius sit, & habet tenet. Rñ ip
sum furti teneri, nisi publice exposuerit, vel
dici fecerit ꝙ ipse inuenit talẽ rem, paratus
restituere eã, vel faciat & dicat similia per
quæ appareat ꝙ nõ habeat animũ retinẽdi,
vt ff. eo. l. filius. §. qui alienum. Sed tñ po-
test petere aliquid sibi dari pro inuentione
29 siue catatura, vt d. §. qui alienum. † Item
no. ꝙ si aliquis propter necessitatẽ famis fu
ratur comestibilia, vt quia infirmus est, ita
ꝙ nõ potest sibi querere victum, & caristia
est, vel propter nuditatem furatur vestem,
non tenetur furti, quia omnia sunt cõia tẽ-
pore necessitatis, vt extra de fur. c. si quis
30 propter necessitatem, & ibi no. † Item no.
ꝙ licet receptatores puniãtur, vt dixi. Fal-

sit ĩ patre, filio, fratribus, vxore, & similibus, qui nõ puniunt ea pœna qua extranei, sed leui, vt ff. de recept. l. j. & ii. & est rõ, q̃a q̃libet dẽt redimere sanguinẽ suũ &c ff. de bo. eor. qui mor. sibi consci. l. j. & vxor vna caro est cũ marito, & socia humanæ & diuinæ domus. C. de custod. & exhi. reo. l. aduersus. extra de cõiug. lepro. c. j. cũ si. Alii dicũt q̃ in nullo puniunt receptãdo & faciendo eos fugere, nisi essent participes in crimine, vt ff. de re milit. l. qui cũ vno. §. j. & l. q̃ milites. §. pen. de adul. l. nec in ea. § si. quod metus cau. l. isti q̃dẽ. §. nec cũ filio. C. de patria
31 potesta. l. iii. cũ si. † Sed quid, aliquis intrauit domũ, vel locũ alicuius aĩo furãdi, nõ tamẽ aliquid exportauit, vel furatus est, nunquid de furto puniri dẽt. R̃n nõ. C. de pœ. l. cogitationis. de fur. l. si q̃s furtũ cum si. Itẽ ille q ex metallo aurũ furatur, vel argẽtum furatus fuit in metallum dãnatur, vel qui consilium dedit, vel cõflauit ĩ quadruplũ, vt ff ad ad l. Iul. pec. l. sacrilegii. §. fin. Sed vr̃ q̃ solo aĩo fiat furtũ. extra de extraordi. cri. l. ii. ibi,
32 intrauit domum, & ibi no. † Sed quid, sciebam q̃ volebas mihi furari bouẽ, vel aliã rem, & poteram prohibere & nõ prohibui, postea volo agere furti. R̃n. non possum, vt
33 ff. co. l. pe. † Sed quid si dicatur iudici q̃d talες res furtiuæ sunt in domo Titii, nunquid poterit de iure inquirere & inquiri, & rima-
f ri facere in dicta domo. R̃n. sic vr̃, f q̃a ad ipsum spectat inuenire veritatẽ, vt C. de edẽ. l. 3. de ser fugi. l. diuus. in auth. vt iudices sine quoquo suffra. §. cognita. cum si. colla. ii.
34 † Sed quid si res dotalis fuit furata, nunquid mulier poterit agere & accusare. Respõ. nõ, sed maritus, vt ff. de fur. l. interdum. §. si. q̃a ipsa non est domina, sed maritus, vt C. de
35 rei ven. l. dotem. cum si. † Sed nunquid tu poteris accusare furẽ, qui Petro furatus est bouẽ, vel aliã rem. Respon. non, quia furtũ est crimen priuatum & nõ publicum, vt ff. de priua. delict. l. si. & nullus admittitur, nisi eius intersit. Nam quilibet cuius interest, potest accusare, vt C. eo. l. manifestissimi, & ibi no. & d. l. si. de priua. delict.

ADDITIONES.

a Furibus. De hac etiam materia posuit satis abunde dominus Gandi. in opere malefic. in rubr. de furibus & latro. &c. per Ang. in tract. malefi. in vers. & vestem cœlestem, &c. Hiero. Chuc.

b Quod sic. Adde q̃ hanc opi. Vbert. tenet Gand. in tracta. malefic. sub rub. de furibus & latro. vers. sed pone peti. & illam approbat consuetudo, vt dicit Ang. in tracta. malefic. ver. & vestem cęlestẽ. vers. quæro quid si alias fur.

c Respon. sic. Per Bar. in l. fi. in. §. fi. ff. de accu. qui dicit quod de consuetudine seruatur, q̃ furta alibi commissa aggrauãt delictum. & adde Ioan. And. in addi. Specu. in rub. de furt. & Saly. in l. seruos. C. ad legem Iuliam. de vi. vbi q̃ furta alibi commissa connumerantur in numero furtorum ad hoc, vt quis pro tribus furtis suspendatur. & adde Angel. in loco supra allega.

d Contra eum. Adde tu, & intellige q̃ hic non poterit condemnari licet posset deueniri ad torturam, ita Imol. in l. fin. ff. de hęredib. instit.

e Rem patris. Intellige tu si sit leuis res, sed si sit magna, tenetur furti, vt in l. serui & filii. ff. de furt. & dicit Bart. in d. §. furca. & adde idem in vxore, vt per Bar. in l. i. ff. rer. amot. & in tex. glo. & Bar. in l. si libertus. ff de fur. & intellige q̃ tenentur etiã criminaliter quando furtum esset magnum.

f Respond. sic videtur. Adde quod hæc opinio fuit Specu. de instru. edi. in. §. cohæredem. versic. pone instrumenta. & Ioan. Fab. institu. de obliga. quæ ex delic. §. conceptum. & intellige hoc verum non solum in vno territorio, sed etiam in diuersis territoriis. ita Bald. in l. sequirente. §. ita tenetur. C. de furtis.

De raptoribus. Rub. 41

SVMMARIVM.

1 *Raptor vnde dicitur, & quod modis dicitur ac puniatur, & an raptor furtum committat.*
2 *Raptores personarum quomodo puniantur.*
3 *Auxilium & fauorem qui dederint ad raptum cooperando, quomodo puniuntur, & qui raptores non puniantur.*
4 *Raptor pueri causa libidinis qua pœna puniatur.*
5 *Clericus raptũ cõmittens qua pœna puniatur.*
6 *Sodomiæ vitium turpissimum est cum masculo, & quomodo puniatur commissum cum quacunque persona, & cum bestia.*
7 *Iudæam uel sarracenam per uiam matrimonij rapiens, uel per uiam legitimam, ita est natura cognoscens quomodo punitur.*

1 RAPTOR † dicitur à rapina. Et quid est, dicitur duobus modis, scilicet rerum & personarũ, nã rapina proprie dicitur rerum. Et dupliciter punitur, s. ciuiliter & criminaliter. Ciuiliter in quadruplũ, si itra annũ agit, reipsa ĩ quadruplũ cõputata, post annũ vero in simplũ, vt ff.

ff.vi bon.rap.l.j.& ij. Criminaliter vero,vt quando fit rapina per vim.& si fiat sine armis in amissione certæ partis bonorum suorum, si vero cum armis,pœna deportationis.vt instit. de pub.iudi.§, Item lege Iul. de vi. Item & raptor furtum committit, & pœna furti tenetur, quia nullus improbior fur est, quam qui vi rapit, vt institu.vi bon.rap.in princ. Item quandoque puniuntur ad furcas, vt sunt publici latrones,vt ff.de pœn.l.capitalium. §. famo-
2 sos. †Raptores aūt personarum[a] si quidē ra-
a piunt mulierem impuberem per vim honestam virginem,vel viduam causa libidinis, vel sanctimonialem, secundum legem capitali pœna puniuntur, & ipsius raptoris substantia illi raptæ applicantur,vel sanctimonialis,monasterio,vt de raptu virg.l.i.de episco.& cleri. l. ra-
b ptores.& hoc verum[b] si mulier fuerit volens, siue inuita, siue soluta, siue coniugata, libera siue ancilla,vel aliena, adeo ꝙ si fuerit propria sponsa, non poterit cum suo raptore matrimonium consummare, vt in dictis legibus. & si matrimonium perfecerint, amittit substantiam quam habuit de raptore, vt in authen. de rap.mul.§.i.colum.ix. Et si est impubes mulier rapta,alia pœna punitur qui rapit.ff.de pœnis l.si quis aliquid.§.qui nondum, quia alias in metallum damnantur, vel relegantur, vt ibi. Sed de iure cano. secus, est quod præualet,quia bene potest mulier nubere suo raptori,vt extra de rap.c.accedens,& tunc euitat illam pœnam,quia bona non efficiuntur mulieris raptæ,secundum Gof. extra de secun. nup.
3 c.dominus. cum simi. †Et non solum raptor punitur capitali pena,sed etiam illi qui cooperando scienter dederunt auxilium & fauorem ad dictum raptum faciendum,vt d.l. raptores.
c in fin. Fallit in meretrice. [c] nam si quis ipsam rapiat causa libidinis, non punitur.ff. de furt.l. verum,quia vilitas vitæ ipsarum non patitur ipsas in laqueis innodari.C.de adult.l. si ea. & l.quemadmodum. Item fallit in virgine quæ vtitur veste meretricali.ff.de iniur.l. itē apud Labeonem.§.si quis virginem. secundum Io.
4 †Sunt & alij raptores qui rapiunt pueros causa libidinis contra naturam , vt sunt sodomitæ,& illi capitali pœna gladio puniuntur,vt C.de adulte.l.cum vir.ff.de sicca.l.iij.§.qui libidine. in authen.vt non luxu. cōtra naturam.
5 colum.vj. †Si vero clericus tale delictum commisit,prælatus ipsum pecuniariter puniet, & etiam corporaliter flagellabit, vt non moriatur,cum hoc non liceat prælato sanguinem effundere xxiij.quæstio.vlt.his à quibus. & c. sequē.lxxxvj. dist.non licet.vel poterit ipsum degradare si fuerit infamis,vt extra de hæreti. cap.ad abolēdam.& tradere iudici seculari,qui eum puniat. vt extra de rap.cap.in archiepisco-
6 patu.& xxiij.quæstio.iiij.illud. †Sed turpissimum est hoc fieri cum masculo, vt d.l. cum vir. & siue fiat in meretrice, siue cum vxore, vel masculo,quòd fit contra naturam , semper qui facit,debet puniri pœna prædicta, vt in authen. vt non lux.contra naturam. colum. vj. qui loquitur indistinctè &c nec distinguit masculum à fœmina.ergo nec nos.ff. de publ.l. de pretio. cum simili.multomagis si cum animali fiat,vt cum equa,est quis puniendus dicta pœna,quia fit contra naturam, per dictam authē. & maleficia non debent esse impunita, vt ff.ad
7 leg.Aquil.l.ita vulneratus. †Et idem est forte si fiat per viam matrimonij cum sarracena, vel iudæa,quamuis nō sit matrimonium, multomagis si per alium modum fiat etiam per legitimum,id est per viam naturæ propter infidelitatem, nam non debet christianus cum talibus commisceri, sicut nec in animalibus. facit.C.de iudæ. l.ne quis.xviij.quæst.j.cap.nullus.cum simi.

ADDITIONES.

a ¶Personarum. De hac materia vide Ang.in tract. malefic.in verbo, (che hai adulterato la mia dona.)col.xv.versic.quæro quando dicatur committi stuprum. cum sequentibus &c. Hier. Chu.

b Et hoc verum. Adde tu quod ille qui rapuerit mulierem honestam debeat decapitari , quod si aliquis rapit mulierem ab alio cognitam , vel quam alius cognitus est , non incidit in pœnam raptus . ita Paul.de Cast.in suo consil.ccclxx. & ibi quod raptus non punitur in muliere nupta, inhoneste viuente.

c Meretrice. Adde Albe.de Rosa,in iij parte statutorum,q.lxij.

De receptatoribus furum & aliorum malefactorum. Rub. 82

SVMMARIVM.

1 *Receptator latronum , furum , uel aliorum similium, uel sciēnter associans aut inuitans ad latrocinia seu robarias faciendas uel similia non receptans robarias, aut diuidens cum eis qua pœna puniatur.*

2 *Latronem capere potens si accepta pecunia promittit eum euadere, qua pœna puniatur.*

3 *Latronem conseruantes ac receptantes sponte & scientes eum esse latronem qua pœna puniuntur, si sint extranei.*

4 *Latronem conseruantes, ut supra si sint agnati aut coniuncti, an puniantur.*

5 *Vxor receptans maritum, an puniatur.*

6 *Filius, an nepos occultans patrem, aut auum, uel frater, fratrem, an puniantur,*

7 *Receptantes personæ de quibus, supra an puniantur, & qua pœna.*

8 *Associans latrones ad latrocinandum scienter & cum eis scienter latrocinatur, uel occultat eos, aut celat, & non reprehendit, quo modo puniatur.*

9 *Latrones tenens in domo uel agro, & non offerens eos iudici quo modo puniatur, siue fuerit dominus siue procurator.*

10 *Ignorantes domini quod latrones sint in domibus suis, uel prædijs an excusentur.*

11 *Malefactores capere & ad iudicium deducere, an quilibet teneatur.*

12 *Iniuria nulli est facienda, nec pœna irroganda nisi post legitimas probationes, & an accusati & inquisiti de graui delicto sint capiendi, carcerandi, & custodiendi.*

1 SI Quis latrones, †fures, vel alios similes sciéter associauerit, vel inuitatus fuerit ad latrocinia, vel robarias faciendas, vel similia delicta committenda, seu scienter furta ipsorum & robarias receptauerit, & partitus cum eis fuerit, pœna simili puniatur, vt particeps, & agens & consentiens, vt ff. de recep. l. j. C. de epis. & cle. l. quanquã. ff. de re mili. l. nõ oẽs. §. a Barbaris. C. vbi causæ fiscales. l. vniuersi. †Idem est
2 si cum posset latroné capere, pecunia accepta, permisit eũ euadere, vt l. j. †Idem est in illis
3 apud quos latro conseruatus est eis receptantibus eum sponte, & scienter eum esse latroné, vt eadé pœna puniantur, vt ff. eo. l. ij. in princ.
4 & hoc locum habet in personis extraneis. †Fallit in cognatis & alijs proximis & coniunctis personis, vt in patre, auo, auia, & in consanguineis & similibus, qui nõ ita aspere puniuntur, nam isti coniuncti ratione sanguinis excusantur receptando & occultando, vt nõ atrociter puniantur, sed alia leuiori pœna pecuniaria, vt iudici videbitur, vt d. l. ij & quia ibi non est certa pœna expressa, committitur arbitrio iudicãtis. ff. de extraor. cri. l. j. ff. de effrac. & expi. l. j. cum simi. & est ratio, quia quilibet debet sanguinem suum redimere quantum potest. ff. de his qui mor. sibi consci. l. j. & parentes magis timent de filijs, quàm de seipsis &c&c. ff. quod met. cau. l. isti quidem. Sed si esset particeps in delictis, tunc puniretur, vt dictum est, alias
5 secus, vt C de pœn. l. sancimus. †Sed quid in vxore? Respon. videtur idem, quia leuiori pœna punietur, vt ff. eod. l. ij. ibi dum dicit, attines &c. & vxor est socia diuinæ & humanæ domus, vt C. de cri. expil. hæreditatis. l. aduersus, & hoc verum puto. facit extra de coniug. lepro. cap. j. sed videtur contra ꝙ non, vt institu. de iniur. § patitur. sed hoc intellige in iudicio. C. de procu. l. alienam. sed extra sic. nam ꝙ vno loco prohibetur, alio loco conceditur, vt ff. de iudic. l. cum prætor. Item quia sunt vnũ corpus & vna caro, vt extra de conuer. coniug. cap. ad apostolicam. facit extra de diuor. cap. gaudemus §. qui vero. Sed si maritus facit pro vxore, videtur excusari, vt non eadem pœna puniatur, quia defendi vxorem à viris æquum
6 est, vt d. §. patitur. †Et idem videtur de filio & nepote si occultet patrem, vel auum. arg ff. de inoff. testa. l. nam & si parẽtibus. C. de epis. & cle. auth. si captiui. & idem videtur de fratre. arg. C. de lib. cau. l. j & ij. C. de his quib. vt
7 indi. l. cum fratrem. & l. seq. cum simi. †Sunt tamen qui dicunt personas huiusmodi non teneri in aliquo, nec puniri propter sanguinis cõiunctionem, vt ff. de re mili. l. qui cum vno. §. fina. sed puto non in totum excusari. Sed saltem pecuniaria pœna puniri. ff. de except. l. ij. ff. de liber. homi exhib. l. ij. §. si eum. cum simi. & C. eo. l. j. in fin. dummodo non excedat iudex modum &c vt C de mo. mult. l. fina. ff. de pœn. l. hodie vel puniatur alia pœna pecuniaria, prout iudici videbitur, inspecta qualitate delicti facultatibus delinquentis. ff. de pœn. l. aut facta. nam parentes debent capere consiliũ pro suis defendendis, vt ff de adult. l. nec in ea. §. fin. ff de furt. l. in ea § filiæ. ff. de re milit. l.
8 milites agrum. cum simi. † Item not. ꝙ illi qui associant latrones ad latrocinandum scienter, & cum eis latrocinantur, vel occultant eos, eadem pœna puniuntur corporali. ille autem qui celat & associat, nec participat, sed solum non reprehendit, pecuniariter, vt iudici videbitur. C. de his qui latro occul. l. prima in fin.
9 †Item si quis scienter latrones tenet, vel similes in suis domibus, vel agris, vel similes occultat, & sponte non obtulerit iudici, vel requisitus non fecerit, id est eos non præsentauerit, si quidem dominus domus vel prædij fuerit præsens & sciens, priuatur dominio & possessione

sione rerum, si fuerit ipsius procurator, vel factor, qui non repræsentauerit, perpetuo exilio damnatur. C. de his, qui latrones, vel aliis criminibus reos occultauerint. l. ij. in princ. & tenentur etiam alij officiales dare auxilium & fauorem ad tales malefactores capiendos, & puniendos, vt d. l. ij. §. si autem. C. de episco. & cler. l. si quis in hoc genus. in fi. & l. raptores §. fin.
10 autem. † Sed si sunt domini ignorantes quòd isti latrones sint in suis domibus, vel prædijs, excusantur, vt dicto §. domini. ff. de publ. l. cotem ferro. § dominus. C de here. l. quicunque. §. vniuersit. & §. fina. in authen. de eccle. titu. §. si quis in sua domo. cum simi. colla. ix. † Et
11 sic not. arg. ꝙ quilibet tenetur capere malefactores & ad iudicium deducere, alias punitur extraordinarie pœna pecuniaria. C. de his qui latron. occulta. l. j. in fin. & l. ij. in prin. & §. domini. ratio est, quia reipublicæ interest ne maleficia committantur. ff. de his qui deiece. vel effu. l. j. Alia ratio est, quia non expedit peccata esse, & non esse not ff. de iniur. l. eum qui. Alia ratio, ne malefícia sint impunita. ff. ad leg. Aquiliam. l. ita vulneratus. cum simi. Sed sub hoc prætextu innocentes non sunt capiẽdi, nec grauandi, alias contrafaciens punitur, vt d. l. de his qui latron. occulta. l. ij. §. si autem. & §. sequen. & §. fina. † Item not. quòd nulli facien-
12 da est iniuria, nec pœna irroganda, nisi post legitimas probationes, vt d. l. raptores. §. finautem. & C. vbi senatores vel clarissimi ciuiliter vel criminaliter conueniantur. l. fina. §. ita tamen vt apud &c. Sed accusati, vel inquisiti de graui delicto, bene sunt capiendi, custodiendi & carcerandi. ff de offic. præsid. l. congruit. C. eod. l. i. & ij. in princ. ff. de custod. reorum. l. j. cum simi.

De furtis aduersus nautas. Rubrica. 83

SVMMARIVM.

1 *Furti quando agatur aduersus nautas caupones, vel stabularios.*
2 *Nauta, caupones uel stabularij pro quibus teneantur personis, & an possit agi iniuriam, & furti ac quomodo.*
3 *Agi an iterum possit aduersus nautas &c. de eodem delicto si semel actum fuit, & quando agi possit aduersus nautas &c.*
4 *Nautæ, caupones &c. an teneantur, si res fuerint immissæ ipsis ignorantibus, & quid si ipsis præsentibus & uidentibus, & quid contradixerunt.*
5 *Nautæ vel caupones &c si res fuerint assignatæ in sacco simul non autem particulariter, & quid erit.*
6 *Caupone dante hospitari claues cameræ in qua reposuerit res suas, & quid erit?*
7 *Nauta, caupo &c. potest conueniri non solum pro se sed etiam pro suis quibus vtitur, & quando pro seruis & filijs teneatur.*
8 *Nautæ, caupo. &c. an teneantur, non solum pro furto, sed etiam pro damno dato & quando.*
9 *Actio una an datur in simplum ex contractu de recepto, alia in duplum pro delicto & damno dato.*
10 *Nauta, caupo, & stabularius, rebus amissis vel damno dato, quando excusentur, aut naturaliter pereant, & an actio detur contra hæredem, & an quilibet nauta teneatur pro parte sua, si plures fuerint nautæ.*

SI QVID surripitur per nautam † vel cauponem, vel ab aliquo libero homine, cuius opera vtebatur nauta, vel caupo, vel stabularius, datur actio ciuiliter in duplum eius quod subreptum est furtiue. ff. eo. l. j. ff. nau. cau. sta. l. debet. §. hoc actũ. & hoc quando non recipit custodiã in se, quia dominus rerum subrepatarũ potest agere, vel contra nautã caupo. vel stab. vel contra furem ciuiliter ad duplum, vt d. l. in princi. Si autem recepit in se custodiam, cum ipse non habeat, non agit dominus rei furtiuæ, sed ipse nauta, caupo, vel stabularius, vt d. l. j §. quod si reci-
2 pit. † Et no. ꝙ tenetur solum pro ijs siue de ijs personis quas tenet pro seruiendo in caupona, naui, vel stabulo, vel pro ijs qui habitant ibi continue. Sed pro facto viatorum qui veniunt & vadunt, non videtur teneri, vt dicta l. j. §. si caupo. & §. sequen. Item non tenetur nauta pro ijs qui apportant res in naui, sed pro suis seruitoribus qui habitant cum eo, vt dicta l. j. §. fina. nam si vtitur opera malorum hominum, & ipsos secum tenet, pro ipsis bene tenetur, vt institu. de obli. quæ ex quasi deli. nas. §. item exercitor. & ff. nau. cau. sta. l. idem ait §. fi. & l. seq. potest etiam agi furti & iniuriarum, sed alteram intentari sufficit. ff. nau. caup. sta. l.
3 vt rei. & l. licet §. possumus. † No. tamen quòd si semel actum fuit, non potest postea agi de eod.

nod.delic.quia nō debet sæpius quæri de eiusdem personæ delicto, vt d.l.j.§.fi. Et prædicta locum habere videntur, qñ res fuerunt immissæ in naui, vel in caupona vel in stabulo sciente exercitatore nauis, vel caupone, vel stabulario, & ipse in se recepit custodiam rerum, vt ff.nau.caup.sta.l.j.in prin.§.recepit.& §. ait

4 prætor. † Sed quid si res immissæ sunt ignorante stabulario, vel caupone &c. nunquid tenetur? Respon.non puto.argumen. in authē. de eccle.tit. §. si quis in sua domo. colla.ix.C. de hæreti.l.quicunque.§.vniuersi.& §.fina.ff. de incen.ruin.naufra.l.quo naufragium.§.non tantum.ff.de publi.l.cotem ferro.§. dominus. C.de his qui latrones, vel alijs criminibus reos occultauerint.l.j.& ij. §. dominus. cum simi. Sed si ipso præsente & vidente res immissæ sunt, tunc videtur recepisse custodiam. Si vero contradixerit, non videtur tunc teneri. argumen.ff.de acquiren.possessio.l. quod meo. §. si per venditorem, quia patientia habetur pro consensu. argumen.ff. de aqua plu. arcen. l.Labeo. facit.ff. de contrahen. emptio. l. clauibus. & argumen. ff. manda.l. si non remunerandi. §. passus. & l. qui patitur. & lege sequen. cum simi.

5 † Sed quid si assignauit res in mala vel in sacco simul & semel, & non particulariter singulas res, vt quotidie contingit. Respon.autem mala, vel saccus fuit signatus cū signo vel sigillo, modo redditur sine sigillo, vel dissigilatur, & tunc est præsumptio cōtra nautam, vel cauponem, vel stabularium, vt vel ipse, vel alter de sua familia amouerit, vel furtum fecerit, & tunc tenetur ipse ciuiliter in duplum ad restitutionem, vt ff.nau.cau.sta.l.j.in princ. & l.debet.§.hæc accusatio.& §.hoc iure.& tūc iudex premissa taxatione stabit iuramento hospitatoris, vel designantis malam, vel saccum. arg.ff.de furt.l.in actione.de in litem iurando. l.in actionibus.§.fi.de pollicita.l.j.§.si quis argentum. & l. diem sponsaliorum. §. qui pecuniam.ff.deposi. & quod vi aut clam.l. semper. C.de iudi.authē.post iusiurandum.cum si. Et non solum veniunt in restitutione res, sed etiā mala, & saccus, & similia, vt ff. deposi.l.prima.

6 †Sed quid si caupo, vel hospes dedit hospitanti claues camere, vel alterius rei sub qua reposuerit res, vt scrinia, & hospitatus recepit. Respon. videtur quòd non teneatur, quia hospitatus recipiendo, videtur renunciare custodiæ, ita quòd non teneatur caupo vel hospes secundum quosdam.ff.commo.l. si vt certo.§. si de meis.de acquir.rerum dominio. l. quorūdam.Sed alij vt Iacob.contra per l. ff. commo.

7 l.si rem.§.j.cum simi. †Item not. quòd non solum datur actio contra nautam, cauponē, vel stabularium pro se, sed etiam pro suis quibus vtitur, vt insti.de ob. quæ ex quasi delict. nas.§.item exercitor.& §.seq.& etiam pro suis seruis & filijs, sed de ipsorum voluntate exercet cauponam, nauem, vel stabulū. ff. nau. cau. stab.l.debet.§.si seruus.& §.penul.& fi.& l.li-

8 cet.§.j. †Item no. quod nō solum tenetur pro furto, sed etiā pro alio dāno dato, vt ff.eo.l.nautæ.§.fin. & hoc quando pro hospitando merces soluitur, vel etiam si gratis fieret, vt ff.eo-

9 dem lege prima. †Et not quòd dantur actiones, vna in simplum ex contractu de recepto, alia in duplum pro delicto, vt pro damno dato à familia nau. caupo. vel stabularij, vt dicta

10 l.idem Iulian.in princi. †Excusatur tamen nauta si per vim piratarum res amittantur, vel damnum detur, vel si res naturaliter perempta est, & idem in stabulario, vel cau. si quid per vim in damnum contingerit, vel per casum fortuitum, vt ff. eodem l. Iulia. §.primo. & sequen.ff.de incend.ruin. naufra.l. si fortuiti.ff. de pigno.actio.l.fina.§. si propter. Et datur etiam actio contra hæredem, vt ff. naup. caup.stab.l. & ita.§.hæc autem actio. sed contra videtur. eodem titu. l.fina. §. hæc indicia. Item si sunt plures nautæ, quilibet pro sua parte tenetur, ff. eodem l.fina §.si plures.cum similibus.

Vi bonorum raptorum.
Rubrica. 44

SVMMARIVM.

1 Actio vi bonorum raptorum contra quem sit prodita, & ad quantum detur intra annum, & ad quantum post annum, & an ui bonor. raptor teneatur furti. & an si actum fuerit, an possit agi ui bon rapto & pro immobili occupata, an detur solum in ipsa re, & in æstimando cuius temporis habebitur ratio.

2 Vi bonorum raptorum tenetur qui hominibus, uel amicis conuocatis damnum dedit, uel rapuit, & quæ damna ueniunt restituenda in isto delicto. Item ui bonorum rapto tenetur ille cuius ope & consilio dolose factum est, & qui homines collegit ad hoc faciendum & nume 3.

4 Item ui bonorum raptorum tenetur qui concitauit

citauit homines ad faciendum.

5 *Agi potest furti conductione furti, & rei uendi. ubi bona rapta sunt.*

6 *Actio rerum raptarum quibus detur, & an publicé custos agrorum abducens pecus quod inuenit dans damnum teneatur ui bonorum raptorum & an restituens rem quam ui rapit pœnam euitet, & an si datur damnum cū turba habeat locum prædicta pœna, & an quando in simplum, & quando in duplum sit, & quid turba, & rixa, & an proprie mobilia dicantur rapi, & immobilia inuadi.*

7 *Rapina quando puniatur criminaliter, et quā de lege Iulia de ui priua. & quando impubes non doli capax teneatur, & quando non.*

8 *Actio ui bonorum raptorum, datur hæredi contra raptorem & contra hæredem ipsius, inquantum factus locupletior, & an solum qui rapinam fecit teneatur.*

1 SI QVIS dolo †Malo per vim rem mobilem alicuius recipiat, prodita est
2 actio a vi bono. rapt. ciuiliter contra ipsum, & datur intra annum in quadruplum ex quo potuit de iure expedire, Post annum vero in simplum, re ipsa rapta in ipso quadruplo computata, vt ff. eodem l. prima & secunda. §. in hac. & lege prætor. § hoc autem. & institu. eodem. §. primo. in princi. Tenetur etiam furti, quia nullus est magis improbior fur, quàm qui vi rapto. instit. eo. in princ. Sed si actum fuerit furti, non poterit agi vi bono. rapto. nisi in eo quod excedit, nec contra in dicta lege prima & secunda. Sed pro re immobili occupata non datur nisi in ipsa re, secus si esset res mobilis, vt ff. de vi & vi arma. l. prima. §. si fundus de furt. l. si quis ex domo cum simil bus. & fiet æstimatio pretii tempore rapinæ quanti tunc valet, vt ff eod. l. prætor. §. hæc autē actio. arg. ff. ad l. Aquil.
2 l. ait. & ff. eod. l. ii. §. in hac actione. † Item tenetur & ille qui hominibus vel amicis conuocatis, scilicet, vno vel pluribus dedit damnum, vel rapuit, vt ff. eod. l. ii. in princ. & §. dolum. & sequen. §. dolo. & omnia damna veniunt in isto delicto restituenda, vt dicta l. ii. §. damni. dummodo fiat rapina dolo malo, vnde si quis rem suam rapuit, non tenetur vi bonorum raptorum, sed à iure suo &c. vt ff. eodem. l. secunda. §. hac actione, is demum &c. & C. eo. l. eos, dic vt ibi.
b & C. vnde vi. l. si quis in tantā.[b] & C. eo-
3 dem l. iii. & institu. eodem. §. quia. † Item tenetur & ille cuius ope, & consilio dolose factum est, & ille qui homines collegit ad hoc faciendum, vt dict. l. ii. §. dolo autem & §. si quis. de furtis. l. si vendidero. §. cum ra-
4 ptor. † Item & ille qui concitauit homines ad faciendum, vt ff. eodem. l. prætor. §. hoc
5 autem & § si quis. † Not. etiam quod potest agi furti, vt dixi & conditione furti, & rei vendicatio. vt dicta l secunda. §. rerum.
6 † Item not. quod non solum datur domino rerum raptarum ista actio, sed etiam illi cuius interest, dicta lege secunda. §. in hac actione. & §. sequent. & institu eodem. §. sane. Si publice custos agrorum abduxit pecus, quia inuenit damnum dare, non tenetur vi bonorum raptorum, vt dicta l. secunda §. si publicanus. Et licet quis restituat rem quam quis vi rapuit, pœnam non euitat, vt ff. eodem. l. penult. Et si datur damnum cum turba, locū habeat prædicta pœna, vel datur actio intra annum in duplum solū, & postea in simplū. Et dicitur turba decem, aut quindecim hominum. rixa vero dicitur duorum. ff. eo. l. prætor in principio. Et not. quod dicuntur propria mobilia siue res mobiles rapi,
7 immobilia inuadi, vt C. eodē l. i. & ii. † Agitur etiam criminaliter pro ista tali rapina, vt si quidem facta fuit cum armis. l. Iulia. de vi publica, vt supra de vi public. not. si vero sine armis, tunc lex Iulia. de vi priuata, vt supra ad legem Iuliam. de vi priuat. plenius vero facit institut. de public. iudic. § Item lex Iulia. de vi. cum similib. Impubes tamen non doli capax non tenetur nisi seruus eius, vel familia fecerit, nam tunc
8 tenetur. ff. eodem. l. ij. §. impuberem. † Item not. quod ista actio datur hæredi contra raptorem, sed non contra hæredem ipsius nisi inquantum factus est locupletior, vt ff. eodem. l. fina. Item non solum qui rapinam fecit tenetur, vt ff. de fur. l. si vendiderim. §. cum raptor. C. de accus. non ideo.

ADDI-

ADDITIONES.

a Actio. Adde tu quibus rebus detur actio vi bo- rap. & vide per Alex. in consi. ciii. col. iii. in i. vol. & ibi in ver. insuper. habes an contra raptores p vi turbatiua detur actio iniuriarum, & quomodo & qñ stetur iuramento damnū passi. in d. col. in fi.

b Si quis in tantam. Adde tu Alexand. pro intel. d. l. in consi. ciii. per totum. in j. volu. & ibi an habeat locum d. l. in rapiēte rem communem. & vtrū miles excusetur à pœna dictæ leg s.

Si quid raptum est occasione incendii, ruinæ vel naufragij. Rub. 45

SVMMARIVM.

1 Pœna rapientis aliquid occasione incendij, naufragij uel ruinæ quæ sit.
2 Pœna supra dicta quando locum habeat in incendio & ruina, & an habeat locum propter suspicionem incendij, non sequuto incendio, & quomodo tunc tenebitur.
3 Pœna occasione naufragij quando habeat locum & quando nauis dicitur expugnari.
4 Pœna quia teneatur qui rapiens de domo, uel uilla quando expugnantur.
5 Pœna prædicta an solum rapiens teneatur, sed etiā qui recepit sciens, uel abstulit, uel amouit, uel damnum dedit.
6 Rapiens clauum, anchoram, uel remum nauis, uel quid simile, qua pœna teneatur.
7 Naufragium fieri facientes, uel quorum consilio factum est, uel qui fuerunt impedimento quominus nauis euaderet naufragium qua pœna puniantur.
8 Naufragij tempore recipiens, uel in trepidatione naufragij quomodo puniatur.
9 Nautarum duorum uel trium dicto statur.
10 Naui propter uim eunte in domum alterius & damnum dante, quid fiet.
11 Actio de naufragio datur hæredi & contra hæredem.
12 Naufragium suum cuilibet & in quolibet loco impune colligere licet, & impediens punitur & agitur contra possessores agrorum, ubi nauis rupta, uel infixa est.
14 Incendens, scienter uel negligentia domum, uel segetem alterius, quomodo puniatur, & appellatione domus quid ueniat.
14 Incendium in ciuitate, data opera uel casu faciens, quomodo puniatur.
15 Piscatores de nocte cum luce decipientes nauigantes propter quod damnificantur quomodo sint puniendi.

1
REIPVBLICAE † interest ne quid occasione incēdij, vel ruinę, vel naufragij rapiatur. ff. de incē. rui. nauf. l. j. §. j. vnde prætor voluit prouidere, ne quis rapiat ex incendio, ruina, vel nauf. alicuius nauis, & qui contrafecerit, puniatur &c. vt infra sequitur vt intra annum ad restitutionem in quadruplum ciuiliter, post annum vero in simplum, vt ff. eo. l. j. in princ.
2 † Et not. prædicta locum habere solum si domo rapitur vbi incendium erat, sed si de adiacentibus domibus, vel prædijs, raptum est de dolo malo, & satis videtur factum occasione incendij, si sit durante incedio, vt d. l. j. §. ex incēdio, & idem videtur si fiat occasione ruinę, vt d. l. j. §. ruinæ. Sed si fieret per suspitionē incendij, vel ruinæ, & non sequeretur postea ruina, vel incendium, prædicta locum non habent ff. eo. l. j. § si suspicio, quia falsę suspitioni non statur, sed tenetur tunc furti, vt ff. de furtis. §. interdum. §. pen. & l. interesse. §. repente. & l. j.
3 † Item si quis rapit de naufragijs tempore & loco quo fit naufragium, vel nauis expugnatur, tenetur in quadruplum intra annum, & postea in simplū, vt dictum est, & ff. eod. l. j. & ii. in prin. & l. si quis. & C. de furtis. l. in eum. & in auth. nauigia. Et dicitur expugnari nauis, cum spoliatur, aut funes inciduntur, aut vela &c.
4 vt ff. eo. l. expugnantes. † Item si quis rapiat de domo, vel villa quando expugnatur, tenetur in quadruplum, vel duplum, vt dictū
5 est, vt d. l. iij. § Labeo. † Item no. quod non solum qui rapit. sed etiam qui recepit sciens vel abstulit, vel amouit, vel damnum dedit tenetur, vt d. l. iii. §. non tantum. & §. sequē.
6 † Item si rapuit clauum, id est gubernaculū vnum, seu plures, tenetur omnium rerum nomine, vel aliam rem propter quam nauis fuit in naufragio, vt forte anchora, vel remus, vel quid simile, vt d. l. iii. §. senatus. facit. ff. ad Sillania. l. si quis in graui. §. si quis
7 tabulas. † Illi autem qui fieri fecerunt naufragium, vel quorum cōsilio factum est, vel impedimentum dederunt quominus auxilium haberent ad euitandum naufragium, tenetur. l. Cornel. de siccar. ff. de ince. ruina naufragio. l. ii. §. alio senatusconsul.
8 † Si autem tempore naufragii recipiatur, vel nō in naufragio, sed in alia trepidatione naufragij

gii diuersimode, etiam criminaliter punit. Nam quidam releganrur, quidam flagellantur. ff. eodem. l. prædiis, & l. ne quid. & non minus ciuiliter tenetur ad quadruplũ vel duplum, vt supra dictum est, & ff. codẽ l. i. in principio. C. de naufragi. l. penulti. li-
9 bro. xi. †Item notat ꝙ statur dicto nautarum duorum, vel trium. C. de naufrag. l.
10 quoties lib. xi. & ibi no. †Sed quid si nauis tua propter vim venit in domo mea, & dedit mihi damnum? Respondeo non teneor tibi dimittere, nisi primo caueas mihi de damno meo, vel emendes damnum, vt ff.
11 eodem. l. ratis. †Item nota, quòd agitur cõtra hæredes ciuiliter, nedum contra delinquentem, & datur etiã hæredi illa actio
12 & c. vt ff. eo. l. Pedius. †Item no quod licitũ est cuilibet colligere in quolibet loco. & impune suum naufragium, siue suas res ob causam naufragii, vt ff. eodem. l. fi. Et si qui impedimentum præstat, punitur, vt ff. eo. l. ne quid. §. fi. Potest etiam agi contra possessores agrorũ vbi nauis est infixa, vel ru-
13 pta, vt d. l. ne quid in princi. †Item nota. ꝙ si quis posuit incendium sciens in domo, vel segete alterius & cõburitur sine negligentia, ad damnum tenetur, et appellatione domus, omnes species ædificii continen-
14 tur, vt ff. eo. l. qui ędes. † Qui autem in ciuitate dãdo operam, incẽdium fecerit, aut ad mortem damnatur, aut relegatur, vt ff. eodem. l. fi. Si autem casu fortuito incẽdiũ fiat, tunc venia dignus est. ff. eo. l. fortuito.
15 †Item nota. ꝙ si piscatores de nocte cum lumine decipiant nauigantes, vt ibi veniãt credentes ibi esse portum, et propter hoc naues pereunt et damnificantur, ipsi sicut & alii raptores tenẽtur & puniuntur sicut dictum est supra. & ff. eo. l. ne piscatores & C. de naufragiis. l. j. in princip. & l. fi. et ꝑ totum lib xj. facit. C. de furtis. l. in cum. et authenti. nauigia, & quod ibi nota. Et sic videtur hodie per dictam authen nauigia. ꝙ solum puniantur in publicatione bonorum, et aliter vt principi placuerit, qui rapuit res de naufragio, nisi sunt nauigia quę piraticam exercens prauitatem, vel sint inimica imperio, et sanctæ Romanæ ecclesiæ, vt quia sint sarracenorum, vel hereticorũ, et similium. nam in aliis non habet locum dicta pœna, quia licet, et licitum est rapere talia bona, vt in d. auth. nauigia. q̃ fuit Federici Impera. Sed in aliis raptoribus occasione incendii, vel ruinæ, habet locũ pęna supradicta, vt supra notatum est, & in supradictis legibus continetur.

De incendiariis. Rubri. 46

SVMMARIVM.

1 *Incendiarius unde dicitur, & qui incendium facit dolo, vel negligentia quomodo puniatur.*

2 *Incendio sequuto in domo mea vicina tuæ quia tuus inimicus posuit ignem in domo tua, an tenearis mihi ad emendam.*

3 *Incendio sequuto ut supra duarum opinionum in tali casu quæ sit verior.*

4 *Incendens ecclesiam, vel alium locum quomodo puniatur, & an ad sedem apostolicã sit mittendus pro absolutione.*

5 *Domus appellatione, quæ ædificia cõtineãtur.*

1 INCENDIARIVS † dicitur ab incendio, vnde si qs domus alicuius, vel segetes, vel alias res accendit, imponendo ignem dolose, vel imponi faciendo, iste talis, aut igne cõcrematur, aut capite punitur vt ff. de incendio ruina naufra. l. qui ædes. et l. fi. & pen. ff. de pę. l. capitalim. §. qui ob inimicitias. et §. incendiarii. & xij. q. ii. cũ deuotissima. xxiij. qõ. viij. pessimã. si vero negligentia, tunc corporaliter punit, forte fustigatione, vel manus abscisione, vt iudici videbitur, vel alia pœna, vt d. l. qui ædes bene facit. ff. de in ius vocando. l. fi. ff. de pœ. l i. C. de acc. l. nõ
2 ideo. et l. si fortuitu. † Sed quid, quidam tuus inimicus posuit ignem in domo tua, vel in alia re quæ est vicina domui meę, ꝓpter quod domus mea est cõbusta, vel alia res. q̃ritur, an tu tenearis mihi ad emendationem damni mei? Respondeo, et videtur ꝙ sic quia et incendium factum fuit accusatione tuæ inimicitiæ, vñ tu teneris emendare, vt ff. de iniur. l. fina. argumen. ff. de solutio. l. in iis. ff loc. l. si merces. §. culpę. et ibi no. et est ratio, quia tu videris causam damni dedisse &c. & nihil interest &c. ff. ad siccar. l. nihil. ff. communi diuidun. l. is qui cõmunes ædes. C. ad l. Iuliam. de vi publi. l. quoniam. Alii contra, quia congruũ non est, vt id quod prætor volũtatẽ meam accidit,

cidit, in meum redundet periculum. xxvii. q. v. de occidendis. Facit extra de homic. decreto. Item quia delictum alterius tibi nocere nõ debet. C. ne vxor pro mari. l. maritorum culpa. C ne fil. pro patre. per totũ
3 C. de pœnis. l. sancimus. †Sed quidam approbauit primam opinionem, per iura primo allegata. & hoc quando quis culpa sua habuit inimicitias, vt d. l. si merces. § culpę. & facit pro hac parte. ff. ad legem Rhodiã de iact. l. i & ij. §. æquissimum. ff. pro socio. l. cum duobus. §. quidem. Sed Vber. tenet opinionem secundã, q᷑ non teneatur damnum emendare. Sed prima opinio videtur
4 verior, vt not. in dicto §. culpæ. † Sed quid de iure cano. si quis incendit ecclesiã vel locũ religiosum, ipso iure est excõmunicatus. vt extra de sent. excõ. c. conquesti. & c. tua. xi. q. iii. c canonica. Si vero alium locũ, non est excõmunicatus, sed excõmunicandus, & dãnum emendare tenetur, vt extra de rapto. c. in literis. & d. c. tua. & debet postea mitti ad sedẽ apostolicã absoluendus,
5 vt d. c. tua. †Item not. q᷑ appellatione
a domus,[a] continentur omnes species ædificii, vt d. l. aedes. in fi. ff. de adul. l. q domũ. & l. nec. n ea. §. ij. & insti de iniur. §. domum.

ADDITIO.

a ¶ Domus. Adde tamẽ q᷑ in statuto appell. domus non venit capana in incendio, ita Bal. in c. ii. de fratri. de no. benefi. inuesti. pro quo facit tex. in l. senatus. §. maritus. ff. de leg. 1. & bar. in l. cętera. §. quod senatus. eo. ti. & intellige etiam si capana sit ad vsum hominis, & faciunt ea quæ dicit alex. in consi. ciiii. in 1. vol.

De iniuriis. Rub. 67

SVMMARIVM.

1 *Iniuria tribus modis irrogatur scilicet facto, verbis, & literis.*
2 *Iniuria facto quomodo dicatur fieri.*
3 *Iniuria quomodocunque inferatur in corpus, uel in rem alterius animo uulnerandi dicitur fieri iniuria facto, & non solum ratione propriæ personæ, sed etiam aliarum hic enumeratarum.*
4 *Iniuria facta uni personæ quando inferatur pluribus, & an uno agente iniuriarum, tollatur iniuria alteri facta.*
5 *Iniuria facta filio, uel nurui, qui poßint agere iniuriarum.*
6 *Iniuria facta marito, uel socero, an uxor uel nurus agere iniuriarum potest.*
7 *Iniuria facta filiofamilias, poterit agere per se, & per procuratorem.*
8 *Iniuria facta seruo proprio, uel communi, quis poterit agere.*
9 *Iniuria quomodo fiat uerbis, & an posit fieri absenti.*
10 *Conuitium unde dicatur.*
11 *Iniuriarum tenetur non solum iniuriam faciens, sed procurans fieri, & alios incitans ad faciendam.*
12 *Iniuria quomodo fiat literis.*
13 *Iniuria dicitur multis modis.*
14 *Iniuria non fit uolenti & ille agere non potest & quot actiones nascãtur pro uno delicto.*
15 *Iniuriarum an teneatur qui me in ius facit uocare sine iusta causa.*
16 *Item an prohibens bestias meas in loco publico pascere.*
17 *Item an prohibens me lauare in balneo publico, & in similib. publ. locis aliquid facere.*
18 *Item an uolens diuinare contra ueritatem me fecisse furtum, uel quid simile, quod non feci, & qua pœna puniatur.*
19 *Item an tenetur qui non debitorem requiri fecit tanquam debitorem.*
20 *Item an tenetur qui sibi incognitũ offendit.*
21 *Item an teneatur aliquid iniuriosum faciens etiam si nesciat ad cuius iniuriam uel contumeliam fiat.*
22 *Item an tenetur inquietãs fideiussores, quando principalis paratus est soluere.*
23 *Item an teneatur faciẽs ludibrium de aliquo.*
24 *Item faciens uel dicens aliquid ob infamiam.*
25 *Item an prohibens me uendere, uel alienare rem meam.*
26 *Item an imponens signa domui meæ, uel rebus meis ut sua appareant, uel aliena.*
27 *Item an intrans domum meam me inuito, etiã si sit nuntius citans.*
28 *Item an utens ueste sordida, uel capillis in opprobrium alicuius.*
29 *Item an index faciens contumeliam appellanti quia appellauit.*
30 *Item an index uulnerans appellantem, & qua pœna teneatur.*
31 *Item an si inferior fumum faciat superiori, uel superior proyciat feces, uel aliquid simile inferiori.*
32 *Item an index iniũgens mihi onus ultra debitum modum, uel præcipiens iniustum, uel illicitum.*

Iniuriam

33 *Iniuriam facientes personæ, quæ tamen non tenentur iniuriarum hic enumerantur.*

34 *Iniuriarum an teneatur ille qui ad imminuendum dignitatem meam non permisit me habere officium, uel quid simile.*

35 *Item an pater, uel dominus, quando filiusfamilias, uel seruus iniuriam facit, ita quòd contra istos agi possit, & an iniuria sit maleficium.*

36 *Item an uerberans aliquem pugnis, uel aliam rem, uel tormenta faciens alicui, & quæ dicantur tormenta, & quæ ueniant appellatione tormentorum.*

37 *Iniuriarum actio datur non solum illi cui facta est, sed etiam alijs personis hic enumeratis, & licet una remittat persona, alia uidetur agere posse.*

38 *Iniuriarum ciuiliter agi potest, & quō statur iuramento iniuriati, & aliarū psonarū, & quid de taxatione & condemnatione.*

39 *Iniuriarum actio ciuiliter quando detur heredi & in heredem, & quando non.*

40 *Iniuria à pluribus illata omnes tenentur insolidum, nec uno soluente alij liberantur.*

41 *Iniuriarum an tenetur non solum faciens, sed curans, & solicitans illam fieri, tenentur suadens & incitans iniuria sequuta.*

42 *Iniuriæ ciuiliter æstimatio, an fiat aliquando plus & minus & quo respectu, & quibus rationibus iniuria dicatur atrox.*

43 *Iniuriarum agitur ciuiliter & criminaliter lege Cornelia, & licet actum fuerit criminaliter, nihilominus agitur ad damnum, & quantum duret ista actio.*

44 *Iniurians an præsumatur facere animo iniuriandi, & quando fallit.*

45 *Iniuriarum actio, an per pactum tollatur.*

46 *Item an ipso iure per pactum parentum de non accusando.*

47 *Item an si iniuriatus bibit, uel comedit cum illo qui fecit iniuriam.*

48 *Iniuriarum an teneatur ciuiliter qui leuauit manum ad percutiendum aliquem, licet non percusserit.*

49 *Iniuriarum an ignorantia excuset.*

50 *Iniuriam faciens cadaueri defuncti, an iniuriam faciat heredi, & an heres possit agere iniuriarum.*

51 *Iniuriarum an teneatur qui dum uellet unum percutere, alium percussit.*

52 *Iniuriarum agens quid debet designare in suo libello vel accusa & an debet ponere omnes iniurias in vno libello.*

53 *Iniuriarum potest agi lege Cornelia de sicc. & non minus aquilia homine occiso.*

54 *Tutor & procurator, an pro alio agere possint iniuriarum.*

55 *Magistratus aliquid faciens pro suo officio & curia non tenentur iniuriarum, alias sic. & minor magistratus durante officio poterit iniuriarum conueniri.*

56 *Iniuriarum an tenetur qui dum crederet offendere Petrum, offendit Antonium & quid de offendente sibi incognitum.*

57 *Offendente Titio filiusfamilias, quem paterfamil putabat, & nuptam quam credebat viduam, an marito & patri dabitur actio, & an prohibens rem meam vendi teneatur.*

58 *Iniuriarum tenetur generaliter quandocunque & quomodocunque quis fuerit contra alium vel ad infamiam alterius siue facto siue verbis siue literis animo iniuriandi.*

59 *Accusās ad infamandū aliquē, vel per calūniā & animo calūmniandi quō puniatur.*

60 *Iniuria omnes debēt in eodem libello describi quando plures iniuriæ alicui inferuntur eodem loco & tempore, & agere vult.*

1 MVLTIS modis, † & diuersis iniuria irrogatur. Sed altero de trib. mod. fit iniuria videlicet, aut facto, aut verbis,
2 aut literis. † Facto dicitur fieri iniuria, quando quis pulsatur & verberatur vel domus eius introitur aīo iniuriādi. & dicitur verberare cum dolore, pulsare dicitur sine dolore. ff. eod. l. lex Cornel. Item domum intellige, siue sit propria, siue cōducta, siue gratis concessa, & siue sit in ciuitate, siue in villa, siue sit etiam hospitium in quo quis hospitatur vt d. l. Cor-
3 nel. §. domum. insti. eo. §. domū. † Et generaliter quōcunq; iniuria inferatur in corpus, vel in re alterius animo vulnerandi dicitur facto fieri. & non solum si fiat in tua propria persona, vel re tua, sed etiam si fiat in persona vxoris, vel sponsæ tuæ, vel filii, vel nepotis tui, qui est in tua potestate, vel serui tui ad tuam contumeliam, vt insti. eodem. § patitur. ff. eod. l. apud Labeonem. §.
4 sponsum. † Et fit etiam pluribus personis iniuria. vnde si fiat vxori tuæ quæ est filiafamilias

familias Titij & ipsi filiæ, & marito,& pa-
tri sit iniuria,vt si vnus agit iniuriarum, nō
tollitur per hoc iniuria alteri facta, vt ff. eo.
5 l.j §.fin †item si fiat filio,pater, vel auus,vt
dictum est,potest agere.idem iuris si fiat in
iuria nurui ex filiofamilias. quia socer pote
rit agere iniuriarum,vt d.§.j quia socer lo-
co parentis habetur.ff.soluto matrimon.l.
6 quia socer.& instit. eodem.§.patitur. † Si
autem fiat iniuria marito, vel socero, vxor
vel nurus agere non potest, quia defendi
vxorem à viro &c. æquum est & non ecō-
7 tra,vt l.ij.ff.eod.†item filiusfamil.pro iniu
ria sibi facta potest agere iniuriarum per se
& procuratorem,vt ff.eodem.l.sed si vnus.
8 §.idem Iulian.†Sed si fiat iniuria seruo, nō
agit seruus, sed dominus cui videtur facta
iniuria.vt institu.eodem.§.seruus.ꝙ si fue-
rit seruus proprius vel communis. Nā vter
que dominorum poterit agere, vt institut.
9 eodem.§.si communi seruo. † Verbis autē
fit iniuria, vt quando sit cōuitium siue de-
decus,vt si dicat, tu es latro, tu es falsarius
tu es assassinus,cucurbita, vel cacucius vt l.
apud Labeonē.§.generaliter.in fi.ff. eo.vel
quid simile dicatur præsenti. potest etiam
fieri iniuria absenti, vt si quis ad domum
tuam, vel ad apothecam, vel ad tabernā ve
nit te absente & mala verba dixit & turpia
de te,vt dictū est,ad infamiam tuam, vt ff.
eodem.l.j.§.iniuria.& l.item apud Labeo-
10 nem. §. qui turpibus.† Et dicitur conuiciū
à vociferatione, vel à vocum prolatione,vt
ff.eodem.l.apud.Labeonem.§ conuicium.
11 & §.sequen.& §. fecisse.& §.fi.† Et non so-
lum qui facit iniuriam,sed qui procurat fie
ri, & incitat alios ad faciendum , tenentur
iniuriarum,vt d.l.apud Labeonem.§. si cu
rauerit.& §.seq.& §.ait prætor.& §.genera
12 liter. † Literis etiam fit iniuria, vt quando
facit quis librum, vel carmen, vel historiā
vel literas, vel scripturam porrigit non ve-
ram,vel cōponit, vel scribit,vel dictat, vel
quid simile facit dolo malo,siue suo nomi-
ne quis faciat siue alieno,vt inst.eo.§.iniu-
ria. & ff.eo.l. lex Cornel.§.si quis librum.
facit ad hoc quod not.in titu.de famosis li-
bellis,& dic vt ibi no. Si autem verum esset
quod diceret,non tenetur iniuriarum, quia
expedit peccata nocentem &c. vt ff. eod.l.
13 eum qui nocentem † Item nota.ꝙ iniuria
dicitur multis modis,nam dicitur contume
lia dicta à contemnendo.item dicitur iniu-
ria,id est dānum datum iniuria, vt est in l.
Aquil.dicitur.etiam iniuria id est iniustitia
vnde si iudex contra aliquem iniuste pro-
uocat, dicitur iniuriam facere, & nō tenet
14 iniuriarum. †item no. ꝙ non fit iniuria vo
lenti,& ille talis non potest agere iniuriarū
non tamen per hoc non tollitur iniuria fa
cta patri,vel marito,vel simili,vel commu
ni,vel loco,vel fisco.ff. eo.l.j.§. vsque adeo
& l.pater.§.si quis seruum.ff.de sic.l.lege.
§.si.ff.de publi l.licitatio.§.quod illicite cū
simili.Nā pro delicto duæ nascuntur actio
nes,vna quæ datur iniuriato, & alia q̄ da-
tur fisco,& vna non tollitur per aliam, vt
d.§.quod illicite. siue reipublicæ vel com-
muni illius loci,vbi quis degit.ff.de vi pub.
15 l.qui cœtu.§.vacantem.cum simi.†item te
netur iniuriarum q me fecit vocari in ius
siue ad iudicium sine causa iusta.ff.eo.l.in-
16 iuriarum.§ si quis.†item si quis prohibet
me pascere cum bestiis meis in loco publi-
co tenetur,secus si in suo priuato, vt ff. eo.
17 l.si iniuriarum.§.si quis me.& §.fi.†item si
ꝓhibet me in balneo publico lauare, & in
similib.publicis locis aliquid facere, vt in d.
18 §.& seq. † Item tenetur qui vult diuinare
cōtra veritatem me fecisse furtum, vel q̄d
simile quod non feci,quod plus est capita-
li pœna punitur.ff.eo.l.item apud Labeon.
§.si quis astrologus.& C.de mathe.l.nemo
19 †item qui fecit me requiri tanquā debito-
rē suum,& nō sum debitor, tenetur, vt d.l.
itē apud Labeo.§.si quis nō debitorem.
20 † item si quis ostēdit aliquē quē nō cogno
scit,nō minus tenetur,vt ff.eo.l.eū qui.§.in
21 iuriariū.†itē non faciat aliquid iniuriosum
etiam si nesciat aliquid ad cuius iniuriam,
vel contumeliam fiat,punitur,saltem à cō-
muni cui videtur facta iniuria.ff. eodem.l.
quod senatus. & est ratio, quia reipublicæ
interest ne maleficia sint impunita.ff.ad le-
22 gem Aqui.ita vulneratus †item si quis in-
quietat fideiussores dum paratus sum sol-
uere debitum,tenetur iniuriarum.ff. eod.l.
23 si creditor.†item si quis facit ludibrium de
aliquo.vel ducit ad ludendum, vel ad locū
vbi ludibria sunt tenetur, vt ff.eod l.si quis
24 seruum. † item si facit vel dicit aliquid ob
infamiam,tenetur iniuriarum, vt ff. eodē.
l.item apud Labeonem.§. generaliter.& §.
25 sequenti. & lege constitutionibus. † item
si quis

si quis prohibet me vendere, vel alienare rem meam, tenetur iniuriarum, vt ff. eod.l.
26 si quis seruum. †Item si quis imponit signa sua domui meæ, vel rebus meis ad hoc, vt suę appareant vel aliena, tenetur iniuriarũ, vt ff eod.l.si iniuriæ.& C.nemini lice.signa
27 imponere rerũ alie.l.i. & ii. † Item si quis intrauit domum meam me prohibente, vel nuncius intrauerit me inuito, & me citauerit, tenetur, vt ff.eod.l.qui in domũ.& est ratio, quia domus est tutissimum refugiũ, vt
28 ff.de in ius vocan.l.pleriq;. † Item si quis vtitur veste sordida vel capillis in oppro-
29 brium alicuius, tenet.ff.eo.l.vestem. † Itẽ si appello à iudicis sñia, & propter hoc faciat mihi iniuriam, ipse tenetur, vt ff.eo.l.iu
30 dici.facit.ff. de appel.l. illud. † Item si iudex vulnerauit appellantem, tenetur l.iulia de publi.l. lex iulia de vi. & not. supra ad
31 l.iuliam.de vi public. † Item si quis inferior habitator fumum facit superiori, vel si superior proijciat feces vel aliud simile turpe super inferiorem, tenetur iniuriarum, vt
32 ff.eo.l.si inferior. † Item si iudex iniungit mihi onus vltra debitum modũ, vel præceptum illicitum, vel iniustum facit, tenetur, vt ff.eo.l.iniuriarum.§.Labeonem. & §.se-
33 quen. †Item not.ꝙ quædam sunt personæ quæ faciunt iniuriam & nõ tenentur, vt pupillus non doli capax. item furiosus, vt ff. eo.l.illud.ff.de sicca.l. infans item dementissimus non tenetur, quia excusatur, vt ff. de pœn.l.aut facta.§.euentus. item ebrietas excusat, vt l. respiciendum.§.casu.ff.de pœn. Item & in similibus casibus contingit, vt not.supra de homicid.in fi. Item qui facit ꝑ iocũ nõ tenetur, nisi iocus esset valde noxius.ff.ad l. Aquil.l.nam ludus.ff.eo. l.illud.extra de præsum.c.i.itẽ non tenetur qui facit causa correctionis, nisi excesserit modum in corrigendo.ff.eo.l. apud Labeonem.§.adiicitur.ff.ad l. Aquil.l.præceptoris. C.de emenda.propin.l.i.& maxime persona coniuncta sanguini.ff.eo.de iniur.l.vestẽ. item excussor qui facit aliquid iniuriosum ob honorem reipubl.ff.eo.l. quam reipublicæ.item non tenetur qui exequitur ius & iustitiam secundum ius, quia iuris exceptio &c.vt ff.eo.l. iniuriarum.§.ii.& seq. Item licet pupillus, vel furiosus, vel similis non possint facere iniuriam nec teneantur, tñ possunt pati, & ille qui facit punitur, vt d.l.
34 illud. †Item etiam tenetur ille qui nõ permisit me habere officium vel assequi, si facit ad minuendum dignitatem meam. idẽ, & similibus, vt ff.eo.l. iniuriarum.§. si quis
35 de honoribus. †Item si filiusfamilias facit iniuriam, ptest agi contra patrem ciuiliter, vel si seruus contra dominum, vt ff.eodem. l.sed si vnius.§.cum seruus. & §. si iussum. & §.ait prætor.& l.si filij nomine.cum sim. Not.etiam ꝙ iniuria est maleficium, vt d.
36 §.cum seruus. †Item tenetur qui aliquem verberat, pugno, pede vel alio impulsu facto de suo corpore, aut per alia facta quæ dant tormentum corpori vel ea quæ ad mutilationem membri possunt esse apparentia ita ꝙ ea quæ sũt per dolorem corporis aut appellatione tormentorum, in quibus continetur omnis mala mansio, vel si denegat alimenta, vel quid simile facit, leuis aũt territio vel iniuria nõ dicitur tormentum, vt ff. eo.l.item apud Labeonem.§.verberasse.& §.quæstionem.& §.sequen. Fallit in iudice qui infert tormenta præcedẽtibus indiciis, & secundum iura qui non tenetur iniuriarum, vt C.de quæsti.l.milites.quia iuris executio non habet iniuriam.ff.eo.l. iniuriarũ.
37 §.his.& §.sequenti. † Et no.ꝙ non solum datur actio iniuriarum illi cui facta est iniuria, sed etiam alii pro eo, vt patri pro filio, domino pro seruo marito pro vxore, sponso pro sponsa, abbati pro monacho & similibus, vt insti.eodem.§.patitur.ff.eo.l.i.§.itẽ aut per. & §. sequen.& §. Labeo. & §.seq. & l.item.§.sponsum. Et licet vnus remittat iniuriam, nihilominus alter videtur agere posse, vt d.l.i.& fi.& l.si vnius.§.fi. & l. ser-
38 uo.§.filio.& l.pater. † Et potest pro iniu-
a ria ciuiliter agi, & stabitur iuramento[a] iniuriati, si iurauerit potius de suo velle misisse tantum, q̃ pati talem iniuriam tẽpore iniuriæ irrogatæ, quia ad tempus debet fieri ęstimatio. idem in patre & domino, & similibus est dicendũ, si iurauerit certam, præmissa prius à iudice taxatione quantitatem arg. C.de iudi.l.apertissimi.& auth.pascuis & l.videamus.§.pen. Et posteaquam iuratum fuerit, nõ licebit iudici in minori quãtitate cõdemnare, vt in auth.de iudic.§.opor
39 tet.colla.vi.& extra eodem c.olim. †Item no.ꝙ illa actio ciuiliter non datur hæredi, nec in hæredem, vt ff.eod.l. iniuriarum. in prin.nisi lit.contest.vt ibi no.& ff.eo.l.iniu-

40 riarum. in benis. † Item not. ꝙ si plures simul faciũt iniuriam, omnes simul tenent insolidum, quia tot sunt iniuriæ quot sunt facientes, vt ff. eo. l. si plures, nec vno soluēte alii liberantur, cũ sit pœna. ff. ad l. Aquil. l. item Mela. §. si plures. vbi de hoc no. ff. de fur. l. vulgaris. §. si duo. ff. ad l. Aquil. l. ita
41 vulneratus. in fi. cũ si. † Item not. ꝙ non solum qui facit iniuriam, sed qui curauit & solicitauit fieri tenetur. & hoc verũ est, si iniuria sequatur & habeat effectum, alias secus vt ff. eo. l. item apud Labeonem. §. si curauerit. vbi de hoc. Idem dico de illo qui suadet & incitat vt fiat iniuria, vt ff. eo. l. non solũ.
42 & l. item. §. fecisse. & §. adduxisse. † Item no. ꝙ fit ciuiliter æstimatio iniuriæ plus & minus, aliquando ratione personæ, vt ff. eo.
b l. actione. & dicitur magis atrox b vt puta si fiat magistratui, vel iudici, vel episcopo, vel simili, vel si fiat parenti per filium, vel patrono per libertum, q̃ si fieret per extraneum, & magis q̃ si fieret alicui vili personæ. Et fit etiã atrox ratione loci, vt si fiat in ludis in multorum conspectu, potiusq̃ si fieret in loco occulto, vel si fiat in conspectu prætorum, vel in palatio, vel alio simili loco publico. Fit etiam reipsa, id est facto ipso atrocior, vt si quis percutiat in ore, vel in facie, vel in oculo magis q̃ si in spatulis, vel alia parte corporis. Et non solum dicitur atrox si fiat corpori, sed etiã si fiat vestibus quæ dilacerantur, vel similibus, vt ff. eod. l. prætor. §. fi. & l. seq. & insti. eo. §. atrox cum
43 si. † Item not. ꝙ pro iniuria agitur ciuiliter & criminaliter. l. Corne. vt ff. eod. l. lex Corn. & l. fi. Et quamuis l. fuerit actum criminaliter ꝑ iniuria, nihilominus agitur ad damnum. l. Aquil. ff. eo. l. item apud Labeonem. §. si quis seruo. & inst. eo. §. in summa. licet alias tollatur ciuilis per criminalem, cũ vtraq; detur ad vindictam, vt ff. eo. l. senatus & l. prætor. §. i. & durat per annum continuum ista actio, & non vltra licet Mar.
44 xerit contra. C. eod. l. si non conuicij. † Sed nũquid præsumitur quis semper facere animo iniuriãdi si facit iniuriam? R̃n. sic, q̃a esse malum praue præsumatur actum, vt d. l. si non conuicij. Sed tñ fallit in personis cõiunctis, quæ nõ præsumuntur facere animo iniuriandi &c. ff. eo. l. vestem. § i. & facit. C. de emen. propin. l. i. & in marito & vxore, qui sunt socii & diuinę & humanę domus, & vna caro. C. de cri. expi. hære. l. aduersus,
45 extra de coniu. lepro. c. j. cum si. † Item no. ꝙ tollitur actio illa per pactum, vt ff. de pactis. l. si tibi decem milia. §. quædam actio.
46 Item tollitur pro ipso iure si fiat per parētes de non accusando, vt d. l. si tibi. extra de
47 accusa. c. meminimus. cum si. † Item tollit similiter actio, vt si iniuriatus bibit vel comedit cũ illo qui fecit iniuriã, vt instit. eo. §.
48 fi. † Item si quis leuauit manum ad percutiendũ aliquem, licet non percusserit, tenet ciuiliter iniuriarum, vt ff. eo. l. itē apud. §. i.
49 † Item excusatur ab iniuria ratione ignorantiæ. vñ si quis attentauerit pudicitiã virginis vel alterius honestæ mulieris in habitu meretricali incedētis, non tenet, sc̃dũ Ioan. vt ff. eo. l. itē apud Labeonē. §. si quis virginē. & l. illud. §. fi. alias secus, vt ff. eo. l. j. §. iniuriã, in fi. & l. sed. & est q̃stio. §. fin. & l.
50 seq. † itē si quis facit iniuriã cadaueri defuncti, facit ēt hæredibus iniuriã, vt d. l. i, §. & si forte. & §. seq. & agit hæres iniuriarũ si
51 vult vt patet in d. l. † Itē no. ꝙ si dum vellem vnũ percutere & alium percussi, iniu-
52 riarum teneor. vt ff. eo. l. iiij. † Itē no. ꝙ ille q agit iniuriarũ, debet in sua actusa vel libello designare certã quantitatē iniuriæ, vt in qua parte corporis, & in quo loco, nec licet ei ignorare, vt ff. e. l. pretor. in prin. & §. prætor. & §. quod aũt. & debet oēs iniurias ponere in vno libello, vt d. l. fi. & hoc ꝓbare debet. ff. vi bo. rap. l. prætor scđo. §. doce-
53 re. † Item si homo est occisus ꝓ iniuria, põtest agi l. Corn. de sicca. ff. de sicca. l. j. & §. q hominem. & non minus põt agi aquilia
54 ad dãnũ, vt ff. eo. l. prætor. §. i. & §. seq. † Itē no. ꝙ tutor & procurator pro alio põt agere, vt ff. eo. l. iniuriarũ. § agere. & l. si vnius.
55 § idem Iul. & C. eo. l. fi. † Itē no. ꝙ si magistratus aliquid facit pro suo officio & cura, nõ tenet iniuriarũ, q̃a iuris executio &c. vt ff. eod. l. iniuriarũ. § i. & seq. alias sic, vt ff. eo. l. magistratibus. & si est de minoribus, põt conueniri, ēt durãte officio, alias secus, vt d. l. & de hoc no. supra de perso. quæ non
56 pos. accu. in fi. ti. † itē not. ꝙ si quis credit iniuriã facere Ioan. & facit Petro, tenet, idē si facit alicui quem non cognoscit, vt ff. eo.
57 l. eum. §. iniuria. † item no. ꝙ si quis facit iniuriam filiofa. quē patrēfa. esse putabat, nõ datur patri actio. Idē si facit iniuriã nuptę, credens ipsam esse viduam, nõ datur marito

to &c. vt ff. e. l. eũ qui. §. fi. sed ipsis bene dat. itẽ qui prohibet rem meã vendi, tenet, vt
58 ff. eo. l. si qs. † Et generaliter dico, ꝙ quandocunq; & quomodocunq; aliquis facit cõtra aliũ, vel ad infamiã alterius, siue facto,
c siue verbis, vel libello c siue literis animo iniuriandi, q; tenet iniuriarũ, quia iniuria est omne qđ non iure fit, vt insti. eo. in prin. & ff. eo. l. j. in prin. §. iniuria. & l. item apud La
59 beonẽ. §. generaliter. & C. e. l. si vero. † Et no. ꝙ si qs facit accusam ad infamandũ aliquẽ, vel per calumniã facit, & animo calũniandi, punit extraordinarie pœna relegationis, vel exilii, vt ea. l. qui iniuriarum. vel
60 punit, vt no. infra de famo. libel. † Et not. ꝙ si plures iniuriæ alicui inferũt eodem loco & tpe & vult agere, ꝙ oẽs debent in illo libello & non diuersis inferri, vt ff. eo. l. prætor edixit. §. si mihi. distinguendo qualitatẽ iniuriæ, vt d. l. prætor. in princi. & §. præterea. & §. quod autem. & insti. eod. §. atrox. & §. in summa. cum simi.

ADDITIONES.

a Iuramento. adde tu & vide de hoc late per dominum meum Soci. in consi. cxlvi. col. fi. versi. fi. circa quartum & vlti. & in dicto consi. iiii. vers. circa tertiam, quomodo probatur interesse iniuriæ & quæ pœna inferatur pro iniuria illata in fi. per Alexan. in consi. xxv. in fi. in ii. volu.

b Atrox. quæ dicatur esse atrox iniuria per Alex. in consi. x. ix. col. i. versi. capto primum in i. uol. in consi. ccvi. col. iiii. fi. & ibi quæ dicatur grauis & quæ grauissima, & adde ꝙ iniuria dicitur magis atrox quæ fit per maledictum in specie quàm per maledictum in genere. ita Soci. in consi. suo cxviii. in i. volu. in principio.

c Vel libello. Vide de hoc per Alexand. in consi. ccxv. in ii. volu.

De damno dato. Rub. 58

SVMMARIVM.

1 *Damnum vnde dicitur, & an oporteat qđ culpa detur si damno agi debet, & nec infans nec furiosus tenetur de damno dato.*

2 *Impubes non tenetur de damno dato, nisi sit doli capax.*

3 *Damnum dans ad sui defensam quando teneatur & quando non.*

4 *Damnum aliquãdo datur à quadrupede quandoque à persona,*

5 *Damno dato ab animali mansueto de sui natura quid dicendum sit in diuersis casibus, & quid quando vnum animal aggreditur aliud.*

6 *Damno dato quando non apparet quod animal prius aliud aggressum sit, quid iuris.*

7 *Damno dato per hoc quod animal tuum concitauit meum, & sic damnum dedit alteri, quid erit: & quid si aliquis facit insultum contra me cum gladio volendo percutere, & ipsum percutio.*

8 *Damno dato per animal tenetur qui erat dominus tempore damni dati, & quid si moritur animal ante litem contestatam?*

9 *Actio damni dati competit heredi, & contra heredem.*

10 *Actio de paupere vel in factum, datur cuilibet cuius interest.*

11 *Actio de damno dato an competat mihi si aliquod animal tuum comedat granum meum, vel quid simile? & quæ actio competat.*

12 *Gallina vel ansere tuis damnum dante, quæ actio habet locum.*

13 *Equo vel alio animali damnum dante in personam alicuius quid iuris.*

14 *Cane, vrso, vel lupo, aut simia alicuius dante damnum quid iuris?*

15 *Lupo vel alio animali alicuius dante damnum, quomodo tenebitur ille qui tenet ipsum animal.*

16 *Lupo, vrso, uel alia fera bestia aufugiente à domino an teneatur dominus si quis interficiatur, & quæ actio dabitur.*

17 *Damno dato corpore animalis siue rem quam tangit quod est idem quid erit.*

18 *Possessor animalis tenetur, & si non possideat, quomodo interrogabitur, & quid erit si plures sint domini, an insolidum teneantur.*

19 *Damna omnia ueniunt in æstimatione & restitutione & damni æstimatio venit damno dato in rebus.*

20 *Damno dato personæ per seruum siue ille sit vnus, siue plurium, siue detur damnum in re propria, siue communi, quid iuris, & cõtra quem actio datur.*

21 *Damno dato in personam liberam, quid iuris sit?*

22 *Damno dato in personam liberam, quæ actio dabitur?*

23 *Damno dato in personã serui quid iuris erit.*

24 *Vulnerantibus pluribus unum, & per hoc in lecto iaceat, quid iuris?*

25 Cisternam uel foueam faciens in loco publico, si homo, uel aliud animal in illa incidat, quid iuris?

26 Damno dato per tuum animal, depascens herbam uel bladum meum, ad quid agere possum, & quomodo mihi satisfiet?

27 Damno dato per animal inuentum, quando possim illud retinere, & quando expellere, et an liceat animal offendere?

28 Igne posito per me in stipula mea si dederit alteri damnum, quando teneor de dãno dato, & quando non.

29 Domo incensa ab aliquo, si ego propter hoc sustinui damnum, quid iuris?

30 Damno dato licet non animo nocendi, an teneatur ad emendam damnum dans.

31 Impulso me & cadente super aliquo, uel super rebus, sic quod damnum dem: quis tenebitur ad emendam.

32 Onerans se plusquam ferre possit, & ob hoc damnum dans, an puniatur.

33 Medicus imperite medicans, uel incidans, aut curam derelinquens, & per hoc infirmus sit læsus, an teneatur ad damnum.

34 Vectuales & muliones dantes damnum, & notarij omittẽtes scribere acta causæ, instrumenta, uel imbreuiaturas, an teneantur ad damnum.

35 Vestem meã lacerans, scindens, uel deturpans, ad quid tenetur?

36 Incendium faciens, si ignis mihi damnum det dormiendo, an excusabitur.

37 Furnum habens apud domum meam dantem mihi dmnum an teneatur, & si uolo agere damni infecti ante dãnum datum, an mihi teneatur cauere.

38 Apes meas includens uel aues, uel excutiens, an teneatur ad damnum legis Aquiliæ.

39 Lolium, vel auenam, uel quid simile in bladũ meum immittens, uel uinum, aut acetum meum corrumpens, an teneatur ad dãnũ.

40 Nummos cadere faciens mihi de manu, uel faciens equam meam aborsum facere, aut nauem perforans, ita quòd læsus sum, an teneatur ad damnum.

41 Vuas meas nondum maturas colligens, uel segetes, aut bladum, uel similia. uel syluam meam non maturam, uel salicetum, uel oliuam incisit, an teneatur de damno dato: & quid si dicta essent matura, & si alibi asportauit, an teneatur furti?

42 Conductor alicuius operis sua imperitia mẽ damnificans, an teneatur, & quid si uitio rei hoc fiat.

43 Ostia uel fenestras domus rumpens sua imperitia, an teneatur.

44 Vinum meum effundens, an teneatur.

45 Currens super equo & damnum dans, & nõ proclamans, caue caue, an teneatur.

46 Magistratus damnum dans, an teneatur & credatur.

47 Vinum meum libens, & bladum meum uel fructus comedens, an teneatur.

48 Fumo dans danum in rebus meis an teneatur, & an iniuriarum teneatur.

49 Putator si arboris ramum proijciat nõ clamãs an puniatur si aliquem percutiat.

50 Rector domus si aliquid proijciat, & aliquem percutiat, an puniatur

51 Plaustrum tuum contra meum ueniens, si boues meos uel aliquid aliud læserit, an tenearis mihi ad damnum meum.

52 Mulio mulas uel bubulcus plaustrum deserẽs propter timorem, si propter hoc damnum sentio, an teneantur.

53 Ludendo & currendo si unus alteri data opera damnum dederit, an teneatur ad damnum.

54 Equam uel uaccam meam in orto cogens, & percutiẽs ita ut abortum patiatur, an tenebitur mihi ad damnum.

55 Damni dati tenetur quis, nisi causa periculi uitandi illud fecerit.

56 Vxor dans damnum in bonis mariti, an teneatur.

57 Equo meo tibi commendato, si alius equus super quo sessor erat, percutiat equum meũ, & læserit, contra quem agam?

58 Damni generaliter quis tenetur in quolibet casu quo mihi dat damnum in rebus meis, uel fructibus.

59 Dato per imperitiam uel negligentiam, per se, uel alium mandantem, uel auxilium dantem, an uterq; tenetur, & quando?

60 Actio damni dati an detur in confitentem in simplum, & negantem in duplum, & quid dupletur in hac actione? & quid ueniat in isto simplo? & quomodo fiet æstimatio.

61 Ciuiliter & criminaliter simul & semel agi non potest.

62 Damnum dare an sit maleficium.

63 Proijciens feces uel quid aliud ante domum meam

meam propter quod fui condemnatus, an mihi tenebitur.

64 *Animalia mea si pascunt fructus tuos vel glãdes tuas, quid iuris.*

65 *Ouibus vel porcis suo motu intrantibus bladũ meum si damnum dederint quid iuris, & quid veniat appellatione glandis.*

66 *Aestimatio damni dati, ad quod tempus debet referri.*

67 *Pecudibus immissis per dominum in prediũ meum, & mihi damno dato, an liberetur dominus dando ipsas pro noxa.*

68 *Colono uel laboratore tuo mihi damnum dante, quis tenebitur.*

69 *Bestia tua deperdita dante mihi damnum, an agam contra te ad damnum datum te ignorante.*

70 *Infans furiosus, pupillus, non doli capax, dementissimus, necessitate famis aut casu dãnum dans, non tenetur de damno dato.*

71 *Damnum dans ei cui licitum sit dare iure cõmuni vel municipali, non tenetur de damno dato.*

72 *Equam tuam si misisti in siluam meam, uel illam incidisti siue matura sit siue immatura, quid iuris erit.*

73 *Incidens domum quomodo teneatur.*

74 *Aquam faciens deriuare in locum meum, an teneatur.*

75 *Damnum dantibus pluribus, an uno satisfaciente alij liberantur, & quid erit si non ut pœna, sed ut interesse petatur.*

76 *Soluens, ut supra an poterit agere cõtra alios actione negotiorum gestorum.*

77 *Bonæ fidei possessor, an agat ad damnum datũ in re possessa, & quid de creditore, & commodatarius quomodo agat.*

78 *Bestiam tuam si ego inuenio in uinea uel campo meo dantem mihi damnum, quid potero facere circa dictam bestiam.*

79 *Actores tui si cum bestiis tuis dederũt mihi dãnum in fructibus meis uel campo meo, uel in alio loco te ignorante, an tu tenearis emẽdare damnum mihi datum.*

1 DAMNVM dicitur ad diminutionem † patrimonij, vel à demo demis, vt ff. de dam. infe. l. iij. Nam ad hoc vt agatur ad damnum, oportet ꝙ culpa detur, alioquin nõ posset agi, vnde nec infans, furiosus tenetur, qa non habet animi discretionem, & sic damnum culpa inferre non posset, vnde impunitum est, vt ff. ad leg. Cor. de sicca. l.
2 quod infans. † Item impubes non tenetur nisi sit doli capax, vt ff. de furt. l. impuberẽ; C. de pœ. l. impunitas. † Item non tenetur
3 qui ad sui defensam, facit. ff. ad l. Aquil. l. scientiam. § qui cum aliter. dummodo faciat incontinenti, vt ff. ad l. Aquil. l. si ex pla
4 gis. § j. † Et no. ꝙ damnum quãdoq; datur ab animali quadrupedo, aliquando à perso
5 na, de quibus videamus. † Datur autem ab animali mãsueto de sui natura, vt est equus, bos, canis, & si. vnde si bos, vel animal alterius personæ cornu petit, vel cum cornibus nocet, & dat tibi damnum suo motu, & commota feritate contra naturam sui generis, vel equus cum pede calcitrat vel mordet canis, potes ad damnũ tãtum agere vt damnum tibi emendetur, vel detur animal pro noxa, vt ff. si quadru. paupe. fecis. dica. l. j. in princ. §. j. & l. fi. Si autẽ culpa hominis non suo motu, nec sui natura dederit damnum, vt quia animal est plus iusto oneratũ vel propter loci angustiã dederit damnũ, non poterit agere actio. in factum de pauperie, sed iniuriarum cõtra illum cuius culpa tibi damnum datum est, vt eod. §. in fin. Si autem canis ducebatur ab aliquo, & ipse non potuit canem retinere & aufugit ab eo, quia est ipse in culpa, tenetur, nõ dominus canis, vt ff. si quadru. paupe. fecisse dica. l. j. §. sed si canis. Si autẽ instigatu alterius dat canis damnum, ille qui instigauit canem tenetur, non dominus, vt ff. si quadru. paupe. fecis. dica. l. j. §. si instigatu. Itẽ si equus calceribus vel baculo percutit & re calcitrat, vel bos cornu petit & dat damnum, ille qui percussit tenetur, si autẽ palpitauit tñ, tunc dominus animalis tenetur. ff. eo. l. j. § generaliter. & § seq. Si autẽ equus tuus vel bos animal meum percutit, & per hoc animal meum dat alicui damnum tu teneris, non ego. ff. eo. l. j. §. & si alia. Item si tuum animal aggreditur meũ, & propter hoc tuum animal leditur & vulneratur, vel occiditur, non tibi teneor, quia tuum fuit in culpa aggrediendo meũ, vt ff. eo. l. j. §. sicũ arietem. & ff. ad l. Aquil. l. si ex plagis. §. tabernarius. & est duplex ratio. Prima, qa est in culpa tuum aggrediendo meum. & damnũ quod quis sua culpa &c ff. de reg. iur. l. damnum.

Alia ratio quia meum videtur facere ad sui defensionem, quod licet, vt l. scientiam. §. q
6 cum aliter. † Sed quid si nō appareat ꝙ animal sit prius aliud aggressum. R ñ. neutrū alteri tenetur, quia paria delicta mutua cōpensatione tolluntur. ff. solu. ma. l. viro. §. cū
7 sacramenta. † Sed quid si tuum animal cōcitauit meum, & per hoc dedit damnū alteri? R ñ. agitur contra te, quia tuum videtur dedisse damnū, quia dedit causam, & q causam damni dat &c. ff. ad l. Aquil. l. qui occidit. § in hac. & l. seruus. §. si instigatu. de ser. corrup. l. Neratius. §. j. de sicca l. nihil. & est optimū argumentū, ꝙ si aliquis fecit insultum contra me cum gladio volendo percutere me, & ipsum percutio, ꝙ non debeā condemnari, quia est in culpa, quando videor facere ad mei defensionem, vt dictū est facit ff. de sicca. l. eum qui. & l. is qui cū
8 simi. † Et no. ꝙ dominus animalis qui tunc habet animal quando dat damnum, ille tenetur, & non alius, cuius fuerit, & si animal moritur ante lit. contest. non potest agi, vt ff. eo. l. j. § & cum. secus si postea, vt d. l. j. §.
9 post litem. † Itē cōpetit hęc actio hæredi &
10 contra hæredem, vt d. l. j. §. fin. † Et not. ꝙ actio de pauperie vel in factum datur cuilibet cuius interest, vt ff eo. l. actio. † Sed qd
11 si animal tuum comedit herbam meā vel granū vel canis, vel muscipula carnes meas vel porcus farinā sine īuasione sed suo motu, & sic facit nō cōtra naturā sui generis, sed ſm naturā. R ñ. ꝙ nō hēt locū ꝙ supra dictū est, sed poterit agi actione in factum gñali ad dānū datū. ff. de pscri. ver. l. si seruandarum. § pe. & fi. & C. ad l. Aquil. l. fin.
12 † Sed quid gallina tua vel anser dat damnū R ñd. habet locum vtilis actio de pauperie non directa quia illa habet locū in quadru
13 pede ad damnum, vt ff. eo. l. pe. † Sed quia animal tuū dat damnum in personā alicuius; vt quia equus recalcitrat & frāgit crus eius, vel brachiū. R ñ. si commota feritate & contra naturā sui generis facit, tu teneris, vt dictū est, vel dare pro noxa vel emendare, vt ff. eo. l. fi. Si autē instigatu alterius ille tenetˀ, vt supra dixi, & venit in æstimatione dāni æstimatio expensarum factarū in medicatura & curatione vulneris & operarum quibus caruit si erat homo alicuius artificii, vt ff. eo. l. ex hac. & de his qui ad ec
14 cle. confu. l. fi. † Item si canis, vel vrsus alicuius, vel lupus, vel simia dant damnum, habent locum prædicta, vt l. hæc actio. §. i.
15 inst. eo. §. hoc autem. & §. hæc sunt. † Itē si quis habet & tenet lupū, vel aliud animal, & dat damnū, ipse tenebitur quanti iudici videbitur, quia nullus debet tenere, vt damnum inferre possit alicui, vt insti. eo. §. pen. ff. de ædi. edict. l. hi. & l. generaliter. & l. seq.
16 † Si autem aufugit lupus, vel vrsus, vel alia fera bestia à domino, tunc dñs non tenetˀ, quia desin t esse dñs, imo q occidit, lucratˀ corpus animalis, vel saltē dabitur actio nō
17 directa, vt ff. eo. l. i. §. in feris. † Itē no. ꝙ prędicta locum habent siue animal dedit damnum in corpore suo, siue tetigerit aliā rem quæ ei dat & det damnum, vt ff. e. l. i. § fin
18 autē corpore suo &c. † Itē tenetˀ ad damnum ille qui possidet animal, si autē nō possidet, debet interrogari si velit defendere, & si dixerit sic, agitur contra eū & non aliter, vt ff. eo. l. i. §. si ratione. Si plures sunt domini, quilibet insolidū tenetur, vt d. §. facit.
19 ff. de noxa. l. quoties. † Itē no. ꝙ in æstimatione & restitutione veniunt omnia damna, quæ quis passus est, vt ff. ad leg. Aquil. l. inde Neratius. §. in summa. & si datur in rebus, fit æstimatio damni, vt insti. eo §. pe.
20 & C. de noxal. actio. in l. fi. cum si. † Datur autem qñque damnū personę, vt dixi supra vnde si seruus tuus dat mihi danum, potero agere contra te, vt vel emendes damnū, vel des seruū pro noxa, vt ff. ad l. aquil. l. in lege. §. quoties. & hoc verum, si dominus ignorat seruum delinquere, si autē scit, & prohibere potest & nō facit, tunc ipse tenetur, & nō liberatur dando pro noxalibus. l. ii. C. eo. l. si seruus. & ff. eo. l. in omnibus. Si autem est seruus plurium, datur actio contra quemlibet ipsorum insolidum, vt ff. eo. l. si plurium. & l. si seruus cōis. Si autē dat dānum in re cōmuni, potest agi, vt vel dānum cuilibet emendetur, vel detur coiter pro noxà. vt ff. de noxa. l. si in re communi & cōmunia diui. l. cōi diui. § fi. ad l. Aquil. l. si seruus. §. item si seruus. cum si. Et nō solum datur contra dominum possidentem noxalis actio, sed etiā cōtra eum qui dolo desiit possidere, vt ff. de noxalib. l. fi. & §. si
21 quis & l. si seruus. §. fi. & l. seq. † Itē datur quandoq; damnum in personam, & si datur in libero homine qui percussus & vulneratus est, agit ciuiliter ad impensas factas in me-

in medicinis & in sua, vt extra de iniur. &
22 damno dato.c.j.† Item datur libero homi ni actio legis Aquiliæ non directa, qa nemo est dñs membrorum suorum, vt ff.ad l. Aqui.l.liber homo nec habetur ratio deformitatis, qa liberũ corpus nõ recipit æstimationẽ sed habetur ratio operarũ quibus caruit, aut cariturus est, & ob id quod inutilis factus est, vt ff.eo.l.ex hoc. de his qui ad eccle.cõfu.l.j.§.in hoc factum. & l. si.ad legem Rhodiã de iactu.l.ij.§. corporum. & fiet æstimatio operarum vsque ad illud tempus quo verisimile est aliquem viuere posse habito respectu ad suã ætatẽ, vt ff.ad l.Falci.l.hæreditatũ.§.in computatione. de
23 trãsact.l.cum hi.§.modus.† Si vero seruus fuerit vulneratus, qui vulnerauit tenetur, inquantum seruum deteriorem fecit, vt ff. ad leg. Aquil.l.si seruus seruum.§.rapuisse. Item potest liber homo agere actione iniu
24 riarum.arg.ff.de iniu.l.lex Cornelia.† Itẽ datur & alio modo damnum in persona. vnde si plures vulnerant aliquẽ, & per hoc iaceat in lecto, tenentur isti vulnerantes ad impendia facta occasione vulnerũ ad æstimationẽ operarũ quas amisi, & amissurus est ob eã causam, vt extra de iniur.& dam.
25 dato.c.i.† Item si quis aperuit cisternã, vel foueam fecit in loco publico, & in eam bos vel animal aliud, vel homo cecidit & læsus est, tenetur emendare damnum & operas &c.Secus si in suo priuato fecit, vbi est con suetum fieri extra de iniuriis.c.ii. ff.ad leg. Aquil.l.qui foueas. & hoc verũ si non denunciauit quod fecit alias secus, vt d.l.fina.
26 † Itẽ si animal tuum depascit herbam vel bladum meum, vel dat mihi damnũ in vinea mea, vel agro, possum agere ad damnũ meum, & ad æstimationem damni, quod emendabis, vel animal pro noxa dabis, vt extra de iniu.& dam.da.c.si læserit.& c.fina.ff.de præscrip.verb.l.qui seruandum.§.
27 singulares.† Et est licitum mihi animal ꝙ inuenero dare dãnum si scio cuius est expellere, & non retinere, sed si nescio cuius sit, retinere potero donec sciam cuius est, & tũc agere possum cõtra dñm animalis, sed non licet mihi offendere animal. ff. ad
28 l. Aquil.l. quintus. † Item si misisti ignẽ in stipula tua, & ignis dedit mihi damnũ, possum agere ad damnum contra te, si negligentia tua acciderit, vel culpa, vt quia tempore ventoso fecisti. Si vero non culpa tua, sed propter subitaneũ ventum hoc contingit, non teneris. ff ad l. Aqui.l.qui occidit.§.
29 in hoc extra eo c.si egressus.† Item si quis incẽdit domum, & propter hoc sustinui dãnum, si voluntarie fecit, tenetur emendare damnum in quadruplum, si negligentia, in duplum si dolo, comburitur. extra eodem ca.si quis domum. ff.de incen.rui.naufra.l. i.& l.qui ædes.& no.plenius.supra de incẽ.
30 † Item nota ꝙ si dedisti mihi dãnum nõ animo nocendi, ꝙ non minus teneris mihi emendare damnum, vt ff.ad l.Aquil.l.sed
31 & quicunque.§. i.& sequen. † Item si aliquis me impulit & cecidi super aliquem, vel rebus, sic quod damnum dedi, ipse tenetur emendare damnum. ff.ad legem Aqui.
32 l.qua actione.§. proinde. † Item & in illo qui plus se onerauit q̃ portare posset, & ob hoc dedit damnum, vt dicta l.qua actione.
33 §.ij.† Item si medicus imperite me medicauit, vel incidit, vel curatorem dereliquit, & per hoc sum læsus, tenetur ad damnum. ff.ad legem Aquil.l.qua actione.§. primo,
34 & l.i.† Item & in vecturalibus & mulione & arg.à simili in notorio qui omisit acta causæ scribere, vel instrumenta, vel imbre uiaturas, vt ff.eodem.l.in domum.§.primo in princip.& argument.ff.de eo per quẽ fa-
35 ctum erit.l.fin. cum similibus.† Item si aliquis scindit vel lacerat vestes meas vel turpat, tenetur ad damnum meum. ff.eodem. l.item Mela.§.cui.& l.si seruus.§. si quis tenetur & extraordinaria pœna. ff.de extraor
36 dina.crimi.l.prima ad fin.† Item si quis fecit incendium, & ignis dat mihi damnum dormiendo, non excusatur, quia culpa præcessit casum, vt ff.eodẽ.l.si seruus.§.si for-
37 nicarius. † Item si habes furnum apud domum meam & dat mihi damnum, teneris mihi, vel si ante damnum volo agere dam ni infecti, teneris mihi cauere, vt dicta lege
38 si seruus. §. furnum. & sequen. † item si includit aues vel apes meas, vel excusseris
39 tenetur ad damnum leg. Aquiliæ. † item si immisisti lolium vel auenam, vel quid simile turpe in bladum meum, vel corrupisti vinum, vel acetum meum, vt d.l.si seruus.§.si cum ap. s.& § sequen.& §.cum
40 eo & §.item si quis. & §. præterea. † item si quis fecerit mihi nummos cadere de manu, vel equam prægnantem percussit, ita ꝙ

 partum

partum eiecerit, vel nauem perforauerit, & ita sum læsus, tenetur, vt d. §. seruus. §. si qs
41 de manu. & §. sequen. †Item si quis colligit vuas meas nōdum maturas, vel segetes vel bladum, vel similia, vel syluā meā non maturam, vel salicetum, vel oliuam incisit, tenetur sed si matura esset, nō tenetur, qa videtur impensas factas mihi velle donare vt d. l. si seruus. §. oliuam. Tenetur etiam criminaliter furti, vt ff. de fur. l. vulgaris. & l. fullo. § i. & l. si opes. §. i. si alibi exportauit, cum furtum sit contractio rei alienæ
42 inuito domino, vt ff. de fur. l. i. †Item si cōductor alicuius operis me damnificauit imperitia sua tenetur, secus si vitio rei, vt d. l. si
43 seruus. §. si calcem. †Item si rupit ostia domus, vel fenestras imperitia sua, vt d. l. si qs
44 ædificii. & §. seq. † Item si quis effundit
45 mihi vinum meum, tenetur, vt d. l. fi. †Itē si currendo super equum meū damnū dedisti, teneris, nisi proclamauerit caue caue, vt arg ff. eo. l. si quis foueas. § f. & l. si puta
46 tor. †Item si magistratus dat damnū creditur & tenetur, vt ff. ad l. Aquil. l. quemadmodum. §. magistratus. & l. sequen. §. fina.
47 †Item si quis vinum meum bibit, vel bladum vel fructus comedit, tenetur, vt ff. e. l.
48 qui occidit. §. si quis. † Itē si quis fumo facto dat vel infert dānum in rebus meis, tenetur, vt ff. eo. l. si qs fumo facto. tenetur ēt mihi iniuriarum. ff. de iniur. l. si inferior.
49 †Itē si putator arboris ramū eiecit & non clamauit, si est prope viā publicā vel vici-
50 nalē, & aliquē percutit, punietur. †Idē pōt dici de rectore domus. arg. ff. e. l. si putator secus si proclamat, vt insti. eo. §. si putator.
51 †Itē si tuū plaustrū cōtra meū venit, & boues meos vel aliquid aliud læserit, teneris mihi ad dānum meum. ff. eo. l. si ex plagis
52 §. i cliuo capitulino. †Itē si mulaterius pp timorem dereliquerit mulas, vel bubulcus plaustrū, & p hoc sustineo dānum, ipse te-
53 netur, vt d. l. §. sed si mulæ. & §. seq. †Itē si plures currunt, & currēdo, & ludēdo data opera, ad dānū vnus alteri tenet, alias secus
54 vt d. l. §. fi. †Itē si coegisti equā vel vaccā meā in locū strictū, & percussisti, & p hoc eiecit partum, teneris mihi ad dānū meū,
55 vt ff. eo. l. boues. † Et prædicta locum habent q̄ quis de damno tenetur nisi fecerit causa euitandi periculum, vt ff. eo. l. quemadmodum. § item Labeo. & §. fi. & l. si quis
56 fumo. §. fi. cum si. †Item no. q̄ si vxor dat
57 damnū in bonis mariti, ipsa tenetur. † Itē si tibi cōmodo equū meū, & alius equus super quo alius equitat percusserit equū meū & læserit, possum cū illo de æquitate agere,
58 vt ff. eo. l. fi. & si seruū. §. si maritus †Et generaliter ī quolibet casu in quo quis dedit dānū mihi in rebus meis vt instit. eod. §. itē in oībus rebus. & §. fi. vel fructib⁹ dolo vel lata culpa, vel leui vel leuissima, excepto q̄ in duobus casibus, tenetur mihi ad dānū meū, vt ff. eo. l. sed & si quisq;. §. iniuriis. & l. in leg. hac ēt leuissima culpa &c. ff. ibī no.
59 † Itē vbicunque datur danum ab aliquo per iniuriā, vel imperitiā, vel negligentiam per se, vel aliū mandantē, vel auxiliū dantem, vterq; tenetur, vt extra eod. c. fi. & C. de accu. l. non ideo. ff. de fur. l. is cuius opera Fallit in filio & seruo qui dant damnum de mandato domini vel patrioni, quia in leuibus obedire tenetur, secus ī atrociaribus, vt ff eo. l. liber homo sed agitur contra pa-
60 trē vel dn̄m, vt ibi no. † Itē no. q̄ agit ad dānū in simplū cōtra confitentē, contra vero negantē datur in duplū. ff. eo. l. cōtra negantē & ff. eo. l. inde Neratius. § hæc actio. & duplatur illud quod erat simplandum, vt ibi no. Itē veniūt in isto simplo oīa dāna quæ veniunt pp dānum illatum, & omnis vtilitas intrinseca, vt ff. eo. l. inde Neratius. in prin. & §. in summa. & § idē Iul. & l. proinde. & insti. §. illud. & fiet æstimatio secundū cōem opi. non s̄m singularem affectionem, vel vtilitatem, vt ff. eo. l. si seruum
61 meum. ff. ad l. Falci. l. pretia. cum si. † No. tn̄ quod ciuiliter & criminaliter simul & semel agi nō pōt, vt insti. ad l. Aqui. §. liberū.
62 & ibi no. † Sed q̄ro nunquid dānum dare sit maleficiū? R n̄. sic vt ff. de actio. & obli. l. ex maleficio. instit. de obli. q̄ ex quasi deli. nas. in princ. vnde iudex q de maleficio cognoscit, dēt de hoc cognoscere, & nō alius, alias non valeret processus. vt C. de decur. l. nemo iudex. quia non debet vnus de officio alterius se intromittere, vt C. de appari. l. apparitores C. si à nō cōpe. iud. l. ii.
63 extra de iud. c. ad at si clerici. †Sed quid si proiecisti feces, vel quid aliud ante domū meā cōtra formā statutorū, & per hoc fui condemnatus. R n̄. agam contra te ad dānum, nam qui causam dāni dat &c. vt ff. ad l. Aqui. l. qui occidit. §. in hac. & l. si seruus seruum.

seruū.§.pe.& §.si nauē.& §.fi.de his q̄ deiec.vel eff.l.si vero.§.cū.aūt.& §.pe.& hoc si domus mea ꝑpria, si aūt est cōis mihi & tibi,agā cōi diuidun.ad interesse meū,vt ff.

64 cōi diui.l.si is cū quo.†Sed qd si oues meæ pascunt granū tuū,vel porca mea. fructus, vel vuas,vel glādes tuas?R ñ.si immisi eas, poteris agere cōtra me actione in factū de pastu pecorū ad dānū officio iudi. vt ff.de pſc.verb.l.q̄ seruādarū.§.fi. vel actione ad exhibē.ff.ad l.Iul.l.si glās.Et appellatione glandis,cōtinetur o:s fructus.ff.de glā.leg.

65 l.j.†Sed quid si oues, vel porc. nō fuerunt immissi in blado tuo, vel in fructibus tuis, suo motu intrauerūt & dānū dederūt?R ñ. ꝫm Azo. ꝙ habet locū vtilis de pauperie, quia directa nō pōt habere locū,cum dānū nō fit datū cōtra naturā sui generis, & sic verba actionis deficiunt,v ñ vtilis vēdicat sibi locū,vt ff.si quadru paupe.fecis.dica.l.i. q̄a actio in factū de pastu pecorum nō habet locū,q̄a nō fuerunt bestiæ immissæ,qđ esse oportet,vt ff.de pſc verb.l.qui seruāda rū.§ fi.nec actio.l.Aquiliæ tunc ēt locū habere pōt, q̄a non facta per iniuriā,qđ esse oportet,vt insti.eo.circa prin.C.eo.l.ii.& animalia nō dicunt iniuria dānū dare,quia sensu carent,vt ff.si quadru.paup.fec.dic.l.

66 j.§.ēt.†Sed qualiter fiet æstimatio damni dati,an tpe dāni dati,an quāti pluris valuerit eo anno?R ñ.& vř tpe dāni dati.ff. ad l. Aqui.l.ait lex.Ecōtra qđ quanti pluris valuerit in futurū eo anno,vel tpe mesium, vel vindemiarū, vel alio tpe il ius anni.ff. ad l.Aq.l in l.§.si delictū.l.locū §.cōdēnatio.& ff.de his qui deie.vel effu.l.fi.ibi,operarum q̄bus cauit,q̄a ibi refert se lex ad futurū tps. facit extra loc. c.pp.cū si.& hoc

67 verius vř. † Sed qd si dñs immisit pecus suū in ꝑdio tuo.& dedit tibi dānū, nunq̄d dādo ipsum pro noxa liberatur?R ñ.nō, secus si nō immisisset,vt ff.de nox.l.i delictis.

68 ff.si quad.paupe.fec.dic l.i §.i.& l.fi. †Sed quid si colonus tuus,vel laborator dat mihi dānum?rñdeo ipsum teneri, & potes tu mihi dānū emēdare, & postea illud ab eo consequi ꝑ actio.l.locati,vt ff.de aqua plu. arcen.l.si colonus. sed si iussu tuo fecit,etiā agam contra te vt d.l.i.& C.de accus. l.nō

69 ideo minus. † Sed quid si bestia tua est perdita & dat mihi dānum, nūquid agam contra te ad ipsum damnū datum te ignorante?Respon.non vř.argu. ff. de public.l. cotem ferro.§.attilicinius.& l.quatenus.§. pe.quia rōne ignorantiæ dñs excusatur, vt ff.locat.l.si quis ignorans.Ecōtra ꝙ sic, q̄a debuit ista custodire, ne dānum daret qđ si non fecit,sibi imputetur. Nam imperitia culpę æquiparatur.institu.ad l.Aqui.§ imperitia Sed vř ꝙ si dimisit in pascuis cum illa custodia quam alii faciunt, ꝙ excusatur, quod nō teneatur.arg.ff.ad Macedo.l.si q̄s patrem.de pigno. actio.l.vel vniuersorum C.de pig.acti.l.pignus.in fi.cum sim. alias

70 contra.†Item not.ꝙ infantes & furiosi nō tenentur de damno dato, sicut nec in aliis delictis.ff.de sicc.l. quod infans.idem dico de pupillo non dolo capace.ff.de fur.l.impuberē.& idē in dementissimo.ff. de pœ.l. aut facta.§.euētus.& idem de eo qui necessitate fam.s hoc facit.extra de fur. c.si quis per necessitatē.idem si casualiter fecit. ff.đ

71 pœ.l.respiciendum. §.casu. †Et idē si dānum datur alicui,cui licitum fit dare, vel iure cōi, vel ꝫm formā statutorum, ne quis decipiatur legis auxilio,argu. C.de his qui

72 ve.æta.impetra.l.i.cum sim.†Sed q̄d si misisti equā tuā in syluam meā, vel incidisti non maturā.R ſideo, teneris mihi l.Aquil. ad dānum. C.ad l.Aqui.l.j.Si autem esset matura,tunc furti,vel arbor.furtim cæsarū

73 vt ff.eo.l.si seruum.si fornicarius. †Idē ēt in eo qui incendit domū, quia tenetur ciuiliter.l.Aqui.C.eo.l.iii.nisi fecerit causa euitandi periculū,vt ff.eo.l.si quis furno.& l. qui occidit.§.pen.quod vi aut clam.l.alius. §.est & alia.Itē punitur ēt criminaliter pœna corporali.vt ff.de incen.l.qui ędes.§.fi.

74 †Itē si quis facit deriuare aquā in locum

75 meū,tenetur.C.eo.l.pe.& fi. †Sed quid si plures dant dānū, nunquid vno satisfaciēte alii liberātur?R ñ.nō vř,vt ff.e.l.itē mela §.si plures.cū sit pœna,& in pœnis quilibet tenetur insolidū.C. de cōdict. furt.l.i.ff.de iurisd.om.iud l.si quid id.§.fi & l.sequen.Si aūt pœna petatur non vt pœna, sed vt interesse,tūc vno soluēte, alii liberātur, vt ff.

76 de his qui deiece.vel effu.l.i §.fina. † Sed an ille soluens poterit agere contra alios actione negotiorum gestorū.vt ff. de neg. gestis.l.soluendo. Respondeo non puto, quia quod soluit,fecit ratione delicti sui,& soluit pœnam sui delicti.argumen.ff.ad Senatusconsultum Trebellianū.l. si plures.& ff.de

ff. de tutel. & ratio distra l. si ex duobus. ff.
77 de condictio. furti. l. si ex furtis †Itē no. q̄ bonę fidei possessor agit ad dānum datū in re possessa, vt ff. eo. l. Itē mela. §. sed si seruus. ff. de ædilitio ædicto. l. iustissime. §. fin. Itē et creditor agit, vt ff. e. l. qui occidit. §. q̄ pignori. ff. e. l. huic scripturæ. Sed cōmodatarius non agit. l. Aqui. sed in factū de pauperis, vt d. l. itē mela. §. cū cui. ff. si quadru.
78 paup fecisſ. dicat. l. ii. †Sed quid si inuenio tuā bestiā in vinea mea, vel cāpo dantē mihi damnum. Respondeo, q̄ possum dictā bestiam capere, & ducere ad domum meā & tibi denunciare qualiter inueni eam, & petere ā te q̄ damnum mihi emendes, sed non possum equam percutere, vel offende
79 re, alias vero essem puniendus. †Sed quid si pastores tui cum bestiis tuis dāt damnū mihi in fructibus meis, vel in campo, vel in alio loco te ignorante, nunquid tu teneris mihi emendare damnum datum. Respondeo, non quia fuisti ignorans, vt ff. loca. l. si quis ignorans. ff. de public. l. cotem ferro. §. dominus. cum sim. quia pœna dēt suos tenere autores &c. C. de pœ. l. sanc. Ecōtra q̄ sic, quia tuæ bestiæ dederunt mihi dānū, vnde debes emendare. ff. si quadru. paupe. fecisſ. dic. l. i. & l. fi. Itē quia fuisti in culpa eligēdo malos pastores, nā mala electio est in culpa. insti. quib. modis re cōtrahitur obligatio. § p̄terea, & tit. pro socio. §. fi. vn̄ pp culpā tuā & malam electionē debes emendare damnū mihi datum. & hoc verius vr̄. Sed tu potes agere contra pastores tuos ad emendandum dānum tuū, cum illorū culpa fueris illud cōsequutus ff. de aqua plu. arcē. l. si colonus. Itē qui cām dāni dat &c. arg. ff. ad l. Aqui. l. qui occidit. §. in hac. & l. si seruus. §. pen. extra de iniur. c. fi. cū simi. Item damnum quod quis sua culpa sentit &c. vnde si apposuit malos custodes, sibi imputet &c. vt ff. de reg. iur. l. damnum.

Si quid sit deiectum de domo alterius, ex quo damnum datum sit alicui. Rub. &c.

80 *Aqua fecibus uel aliquo alio deiecto per quod mea uestes detrimentum sentiant, contra quē agam, & ad quid, & an habeatur ratio qua uia sit illa in qua sit proiectum.*

81 *Proyciens aliquid sine dolo per quod liber homo occisus aut offensus est, ad quid tenetur proyciens, & quid si deiectum sit in loco priuato & quid si illud per se decidit, & aliquid de domo propria uel conducta eyciatur per filiumfamilias an contra eum agetur & quod dicitur de domo an intelligatur siue sit propria, siue conducta, siue gratis concessa.*

82 *Hospes qui nuper uenit in hospitio an teneatur de proiecto, uel qui tenet hospitium, & quid erit si plures habitant in eadē domo et nesciatur quis proiecit, & quid si domus sit diuisa & quid si unus tenet maiorē partem.*

83 *Discipulus uel operarius si aliquid eyciat, an magister uel conductor teneatur, & quomodo & an detur actio hæredi & in hæredem.*

84 *Appensum aliquid tenere uel habere nullus debet quod nocere posit super loco quo aliqua pars uulgi transit alias tenetur.*

85 *Appensum tollit an quilibet agere poßit, & hoc siue in ciuitate siue alibi.*

86 *Pœna appensum tenentis quæ sit.*

87 *Pictor qui appendit clypeum ad solem uel alia persona quid simile si cadat & dānum det, an teneatur.*

88 *Cadente aliquid de naui, an præpositus teneatur, & an intelligatur si hoc accedat de die non de nocte.*

89 *Libero homine ut supra læso quomodo æstimatio damni fiet, & an poßit agi ciuiliter & criminaliter.*

90 *Condemnatione facta communi quando agit quis criminaliter, an poterit agere ciuiliter ad damnum suum & impensas &c.*

80 SI de domo alicuius aliquid deiectum est, † vt aqua vel feces, per quod vestes meæ vel aliæ res deuastentur, vel deteriorētur, possum agere contra eum ad damnum in duplum mihi datum. ff. de his qui deie. vel effu. l. i in prin. Et not. q̄ hoc locū babet siue proiiciatur in via publica per quā iri consuetū est, siue in priuata, dummodo assuetum sit per eā pu-
81 blice iri. ff. eod. l. i §. in summa. & seq †Sed not quòd si aliquid proiectum est sine dolo, per quod liber homo occisus sit, tenetur is qui proiecit ciuiliter in quinquaginta aureis, quia liberum corpus non recipit æstimationem. & ad operas quibus caruit & carīturus est, vt ff. eo. l. i. & l. fina. Item ad expensas factas in curatione vulneris, vt extra

tra de iniur. & damno dato.c.j. Si vero offensus est & nō occisus, tenetur ad dānū in duplū.ff.eo.l.j. in prin. & §. si viuet.& l. fi. itē ad operas,& ad impensas factas, vt dictū est.Si aūt deiectū fuerit in loco priuato, tunc non tenetur,si non erat assuetū iri per talē locū,vt d.l.j.§. cæterū. Si nō est dolose deiectū,vt quotidie videmus.itē si istud per se decidit & nullo id impellente, nunquid agetur ad dānū?R nd. sic. vt ff. eo.l.j.§.qđ cū.& §.seq.itē si de domo ꝓpria, vel cōducta ab ipso filiofamilias aliquid eijciat agitur cōtra eū,nō aūt contra patrē, vt ff.eod. l.j.§.si filius.itē not. quod dr̄ de domo &c. intellige siue sit ꝓpria domus siue sit cōducta,siue illa fuerit gratis cōcessa.ff. eo l.j.§.
82 §.habitare. † Sed nunquid hospes qui nuper venit in hospitio ad hospitandū teneī? Respō.non,sed hospitator,qui tenet hospitium,vt ff.eo.l.j.§. pen. Sed si plures habitant in eadem domo,vel cœnaculo & nescitur quis proiecit, insolidū omnes tenenī, & vno soluente, omnes qui in domo sunt liberantur,vt ff.eo l.j.§.fi.& l.ii.cum ll.seq. Si vero diuisa est domus, tunc tenetur ille de cuius parte deiectum,vt ff.eodē. l.si vero. Si vero maiorem partē domus quis sibi retinet, & aliā particulā ipsius domus amico concedit,ipse qui maiorē partē habet domus tenetur, si de domo aliquid deiicitur, vt d. l. si vero.§. idem tenet.& §. sequenti.
83 † Sed si discipulus vel operarius aliqđ eiecerit, magister vel conductor tenetur, sed ipse postea agit actione in factum contra discipulū vel operarium ad damnum suū, vt d.l.si vero.§. si operarius. & datur actio hæredi eius qui damnificatus est ex tali deiectione, sed nō in hæredem deijcientis,vt d.
84 l.si aūt. † Et not. ꝙ nullus siue sit dn̄s siue inquilinus dēt tenere aliquid appēsum vel habere quod nocere possit ī domo,vel alio ædificio super locum vbi aliqua pars vulgi transit,alias tenetur,vt dictum est, siue ipse posuerit,siue alius,& ipse patiatur appēsum esse,vt ff.eo.l.j.si vxor.§.ait prætor.&
85 §.seq. † Et not. ꝙ quilibet pōt agere vt qđ positum est tollatur,vt d. l.§.fina. Et habet locum siue sit in ciuitate,siue in alio loco ꝑ quem eatur, vt ff. eodem. l. hoc edictum.
86 †Et est pęna tenentis appensum x. aureorum.institu.de oblig. quæ ex quasi delict.
87 nascun.§.cui similis est. †Sed quid si pictor appendit clypeum vel tabulam ad solem, vel alia persona quid simile appensum habet supra viā vel locum per quem itur & & cecidit, & damnum dedit alicui, nunqđ tenetur? Respondeo, sic. Sed si aliquid de domo ceciderit puta circulus ante tabernā, aut insignia domus vel domicilii quę vt facilius hospitentur homines seu mercenarii apponuntur in via publica ante fores domus tenetur, & idem in simili est dicendū,
88 vt d.l.si vero.§.si id. & §. seq.†Et idem dico si aliquid de naui deiectum est, vel cecidit,ꝙ præpositus nauis tenetur, vt ff. codē. l.hoc edictum.§.si de nauicu.Et prædicta locum habent si de die contingat fieri, secus
89 si de nocte,vt d.l.hoc edictum.§.i. † Si aūt liber homo fuit hoc modo læsus,quia liberum corpus non recipit æstimationem, sic æstimatio dāni in expensis factis in medico & medicinis,& operibus quibus caruit siue cariturus est, si est artifex,ob id quod inutilis est factus.ff.eo.l.fi.extra de iniur.c.i.ff.si puadrupes pauperiem fecisse dica.l.ex hoc & ad l.Rhodiam.de iactu.l.ii.§.corporum. & habet locum si ciuiliter agitur, potest ēt agi criminaliter pro iniuria facta, vt ff.de iniur.l.lex Corne.& l.fina.& in eadem.l.plu-
90 ra.de iniur. criminaliter actis repies †Sed quid si egit quis criminaliter & facta fuit cōdemnatio cōi pro iniuria volenti &c. nunquid poterit agi ciuiliter ad damnū suum, & ad impēsas factas in curatione vulnerū &c. Respon.sic videtur.instit.ad l Aquil.§. liberum. vbi de hoc.& C. qn̄ ciuilis actio criminali præiudicet, & an vtraque ab eodem exerceri possit.l.i. & extra de iniur.c. i.& ff. de his qui deiece. vel effuderunt. l.i. cum similibus.

De Abigeis. Rubrica. 90

SVMMARIVM.

1 *Abigeus dicitur ille qui pecora depascuit falso subtrahit.*

2 *Abigeus proprie dicatur, & quot oues, vel quot porci faciunt gregem, & sic in ceteris animalibus.*

3 *Equum uel bouem de armento qui furatur, abigeus est. idem est si furatur de stabulo, & grauius punitur.*

4 *Animal unum qui furatur & sepius, abigeus potius quam fur, dicitur, & an plus puniatur*

niatur qui maiora quam minora animalia furatur, aut teneatur potius quam abigeus.

5 *Pœna abigei frequentãtis delictum & non frequẽtantis, quæ ſit, & quomodo puniatur uilis perſona, quæ cum armis deliquit, & ſi multis graſſantibus pœna augeatur.*

6 *Gregem uel animal litigioſum ſubtrahens, & credens eſſe ſuum an puniatur, & quomodo agatur, & receptatores abigeorum quomodo puniantur, & licet abigeatus ſit crimen priuatum, tamen quilibet poteſt accuſare, & ſine ſcriptis.*

1 ABIGEVS dicitur ille q † pecora de paſcuis, vel ex armẽtis ſubtrahit, porcum, vel equum, vel bouẽ de gregibus. Si autẽ vnum equũ vel bouem, vel ouem, vel aliud animal errans inuenit, & ſubtrahit, potius fur
2 eſt quã abigeus, vt ff. e. l. j. §. abigei. † Itẽ dicitẽ abigeus ꝓprie qui gregẽ ſubtrahit & furatꝰ, nam dece oues faciunt gregem, quinq; vel
3 quatuor porci faciunt ſimiliter gregẽ. † Itẽ qui furatur vnũ equum vel bouẽ de armẽto, abigeus eſt, vel qui furatur de ſtabulo,
4 & grauius punitur. † Itẽ licet quis non furetur gregẽ, ſed vnũ animal, & ſæpius facit, potius abigeus q̃ fur propter frequentationem iudicatur, vt ff. eod l. fi. Item plus qui maiora animalia ſubtrahit, q̃ q minora fu-
5 ratur, vt ff. eo. l. j. §. ſed & hoc. † Pœna abigei eſt, ꝙ ſi frequẽtatur hoc delictũ, ꝙ gladio punitur ad mortem, vt ff. eo. l. j. in princip. vt alii terreantur, & vt ipſorum pœna metum aliis imponat. C. ad legem Iul. repetun. l. j. nam pœna augetur quando multis graſſantibus opus eſt auxilio. ff. de pœ. l. capitalium. §. penult. & l. aut facta. §. fina. Si autem non frequentatur hoc factũ, vel datur in metallum vel ad tempus relegatꝰ vel ſi eſt vilis perſona, quæ cum armis deliquit, beſtijs ſubiicitur, vt ff. eodem. l. j. in
6 princi. & §. quãquam. & l. ſequen. † Sed q̃d ſi quis ſubtrahit gregem, vel animal litigioſum credẽs eſſe ſuum, motus & ductus iuſtis rationibus, nõ tenetur tunc nec punitur, ſed ciuiliter agitur, vt ff. eod. l. j. §. final. Receptatores autem ipſorum relegantur extra ꝓuinciã. x. annis, vt ff. eo l. fi. Et eſt crimen priuatum & tamen quilibet poteſt accuſare & ſine ſcriptis, vt ff. eod. l. prima. & C. eod. l. prima.

De crimine concuſsionis. Rub. 87

SVMMARIVM.

1 *Concuſsionis crimen quis dicatur committere.*
2 *Officialis, nuncius, communis, & iudex quando teneantur crimine concuſsionis, & quomodo puniuntur de concuſsione, qui delinquit ſit.*
3 *Concuſsionem faciens tenetur l. Iul. repetun.*
4 *Item ad reſtitutionẽ quadrupli eius q̃d accepit*
5 *Item crimine falſi.*
6 *Item crimine calumniatoris.*
7 *Item pœna turpiliani.*
8 *Pœna una impoſita in crimine concuſsionis an alia tollatur.*
9 *Accuſato me poſtquam probaui quod ille mihi minatus eſt de accuſando me: niſi dederim ei x. libr. non debet ſuper ipſa accuſa procedi.*

a NOTANDVM eſt ꝙ crimen concuſsionis[a] cõmittitit ille
1 q † mihi minatur, ꝙ me accuſabit de aliquo de quo nõ ſum culpabilis, vel quod teſtificabitur tãquã teſtis cõtra me ſuꝑ aliquo maleficio de quo ſum accuſatus, & nõ ſum in culpa aliqua niſi dederim ei x. lib. vel xx. vt ff. eo. l. ij. vel dedi pecuniã alicui ꝑp timorẽ de me nõ accuſando, vel denunciãdo, vt
2 d. l. ii. & ff. de calũ l. ſi ab eo. † itẽ teneẽ ead. l. officialis, vel nũcius cõis, qui accepit à me pecuniã, vt nõ accuſaret me, vel diceret me nõ citaſſe, vel iudex, qui accepit à me pecuniã, vt nõ formaret cõtra me inquiſitionẽ de tali maleficio de quo ſum inculpatus, cui dedi pecuniam & cauſa euitandi latrocinium ſuum. Nam iſti & ſimiles tenentur de conceſsione, vt ff. eo. l. prima & ſecunda. Et iſti compelluntur reddere quod extorſerunt. & extraordinarie puniuntur vt iudici videbitur, vt d. l. i. C. de cõdi. ob turp.
3 ca. l. quod euitandi. † Item tenetur l. Iul. re
4 pe. l. iii. & ſeq. & C. eod. l. iubemus. † item tenetur ad reſtitutionem quadrupli eius q̃d accepit, vt d. l. iubemus. & l. ſi in fi. & no. ſu-
5 pra ad l. Iul. rep. l. plenius. † itẽ tenetur cri-
6 mine falſi. vt ff. de fal. l. j. §. j. † item tenetur
7 crimine calũniatoris, vt ff. de cal. l. j. † item pœna turpilliani, vt ff. ad turpil. l. j. in princ.
8 † Sed an ex dictis pœnis vna tollatur per aliam, ſi vna imponatur? R̃nd. q̃que ſic, &

dic

dic vt no.ff.de calum.l.j.in glo.quæ incipit cri
9 minalem &c. †Item not. quod si probauero quod ille qui mihi minatus fuit quod me accusabit nisi, dederim ei.x.lib. vel xx. vt supra, si postea me accusat,non debet super ipsa accusa procedi,cum falsa & calumniosa præsumatur. arg.ff.ex qui.cau.in pos.ea.l.fulcinius.§. sed is qui fraudationis &c. & ibi not.sed contra facit. ff.de quæst.l.j.§.quæstioni.ver.præterea.

ADDITIO.

a Concussionis. Adde quod concussio est quædã legis timoratio.do. Odof. in l.iubemus.C.ad leg. Iul repe.& de materia vide in l.quoties.C.de digni.lib xii.& etiam adde quod ille officialis, qui cogit aliquem dare fideiussorem, incidit in hoc crimen. vt per Bart.in l.iii.C.ad l.Iul.repe.& plene de hoc delicto in tract. sind. per Par. de Neapol. in titu. de offic.sindica. vel sindicantur etiam officiales.

De famosis libellis. Rub. 92

SVMMARIVM.

1 *Libellum famosum quando quis facere dicatur, & quæ sit pœna facienis.*
2 *Libellum famosum qui fecit, & si non constet ad cuius iniuriam factus sit libellus, vel nesciat ad cuius iniuriam faciat punitur.*
3 *Infamans aliquem de eo quod deliquit non tenetur iniuriarum.*
4 *Libellum famosum falso faciens ad alicuius infamiam, qua pœna puniatur.*
5 *Libellum famosum inueniens & manifestans ad infamiam alterius in capitalibus iudicijs & non capitalibus qua pœna puniatur.*
6 *Accusare an prohibitum sit, & quid si probat, uel non probat, & quæ sit pœna de iure canonico.*

1
SI QVIS †autem fecerit vel dictauerit aliquam accusationem vel literam siue libellum ad infamiam alicuius,dicendo quod talis cõmisit tale delictũ vel tale quid fecit,per quod si verum esset,iste deberet digne mori. Si verum non erat, iste
a talis punitur dupliciter,a scilicet iniuriarum ciuiliter,& tenetur iniuriarum quanti iurauerit potius amisisse de suo, quàm pati talem iniuriam, vt ff. de iniur.l. item apud Labeon. §. generaliter & §.sequen. & l. lex Cornel.§. si quis libellum.& l.iniuriarum. & hoc siue suo nomine,siue altero fecerit, & siue suum nomẽ siue alienum posuerit in tali libello. vt dicto §.
2 si quis. †Item punitur si fecit & si non constet ad cuius iniuriam factum sit,vt ff. de iniur.l. quod senatus. vel nesciat ad cuius iniuriam faciat,vt ff.de iniur.l.illud.§.itaque.& l. eu q i.
3 §.si iniuriam.†Si aũt quis infamat aliquem de eo quod ipse deliquit,non tenetur iniuriarum,
4 vt ff.eo.l.qui nocentem. †item punitur criminaliter qui famosum libellũ falso fecerit ad ali-
5 cuius infamiam,quia capite punitur. †Eadem pœna punitur qui inuentum libellum non celauit,sed manifestauit ad infamiam alterius, vt C.eo.l.j.& v.q.j.qui maligni spiritus.& hoc locum habet in capitalibus casibus siue iudicijs. In alijs aũt punitur eadẽ pœna qua puniendus esset ipse infamatus si probatum esset cõtra eũ. arg.de priua.delic.l.fi.& de hoc no.C.eo.l.j.&
6 x.q.v.si quis famosum.†Et not.quod non prohibetur accusare.quia licitum est cuilibet accusare,& si probauerit,præmio dignus est,si non probauerit,punitur vt dictum est. Sed de iure canonico flagellatur, & excõmunicatur dictans famosum libellũ.vt v.q.j. qui in alterius & c.hi qui. Item posset deponi, cum sit graue peccatum vt xxv.dist.c.j.§.nunc autem.

ADDITIO.

a Dupliciter. Intellige tu hoc verum etiam si talis libellus non peruenerit ad bonos & graues viros. vt l.i.C.de famo.libe. & per Bar. Angel. & Paul.de Cast. in l.turpia.ff.de leg.i.de quo ibi per Aret.& Alexan.

De residuis. Rub. 93

SVMMARIVM.

1 *Residuorum lege qui teneantur.*
2 *Pœna legis de residuis.*
3 *Residuorum lege tenetur, qui aliquod opus fecit, & pecuniam quæ superfluit non restituit, sed in usus suos conuertit.*
4 *Item qui in administratione alicuius reipub. pecuniam publicam in usus suos conuertit, & non restituit.*
5 *Residuorum lege qui tenentur, an etiam furti teneantur.*

1
Ex ista de residuis.†vendicat sibi locum, contra illum qui deputatus fuit ad aliquod opus publicũ faciendum, & data fuit ei pecunia pro dicto opere faciendo, & ipse illam pecuniam

niam non expedit in dicto opere destinatam,
2 sed sibi retinet,& in suos vsus conuertit. †Pœna autem est, quia iste talis condemnatur ad restitutionem dictæ pecuniæ, & in triplum dicto communi plus quàm habuit, vt ff. eod.l. iiij.§.ij.& ad l.Iul pec.l.ij.& iij.§.sed & si qui.
3 †Item tenetur eadem l.qui fecit opus, sed aliqua pecuniaria superfluit, & ipsam non restituit,sed in vsus suos conuertit,vt instit. de publi.iudic.§. sunt præterea. & in prædictis not.
4 †Item habet locum in administratione alicuius reipub.qui pecuniam publicã in vsus suos conuertit,& non restituit,vt d.§.præterea no.
5 †Item potest dici,quod teneatur etiam furti vt arg.ff.commo.l. si vt certo.§.quinimo.quia videtur contrectasse pecuniam talem, & furtum est contractio rei alienę,&c.ff.de fur.l.j. & l.is qui.& l si pignore.§.j.

De extraordinarijs criminib. Rub. 94

SVMMARIVM.

1 *Extraordinarie punitur qui uxorem alterius procurat carnaliter cognoscere, perueniendo ad aliquem actum, de quibus hic, & quid si carnaliter eam cognouit.*
2 *Item qui iniuriam fecit alteri cum fumo, & similia de quibus hic uel puellam causa libidinis attentauit &c.*
3 *Item qui pretextu religionis societates illicitas uel prohibitas uel quid illicite facit.*
4 *Item abigeus extraordinarie potest puniri.*
5 *Item illi qui trahunt blada ut cariora faciant.*
6 *Item qui uendunt mala medicamenta pro bonis.*
7 *Item qui instrumenta alicuius proditorie tradit aduersario.*
8 *Item habentes stateras non rectas, uel pondera non recta*
9 *Item qui sub pretextu iudicis domum alicuius ingrediuntur, & aliquid furantur.*
10 *Item qui ludunt cum serpentib. & per hoc metu inferunt & forte damnum pregnantibus & pupillis.*
11 *Expilatæ hæreditatis crimen & stellionatus sunt crimina extraordinaria.*
12 *Expilatores hæreditatem, extraord. puniuntur.*
13 *Item sacculary & effractores.*
14 *Extraordinarie generaliter punitur delinquens ubi non est pœna determinata pro tali delicto prout iudici uidebitur, inspecta ætate, qualitate &c. de quibus hic, ita tamen quod modum non excedat sine magna causa.*
15 *Expilatæ hæreditatis crimen contra quos locum habeat et an datur in locum actionis deficientis & contra quas personas non datur, et qua pœna locum habeat in his contra quas datur & crimen stellionatus ubi datur.*
16 *Crimen stellionatus habet locum in illo qui duobus rem eandem obligauit.*
17 *Item in illo qui æs pro auro obligauit, & in similibus.*
18 *Item generaliter crimen stellionatus habet locum ubi quis deliquit & deficit ti. criminis, uel habet locum pœna extraordinaria secundum qualitatem delicti &c.*

1 SI QVIS solicitat & procurat habere vxorẽ † alterius vt ipsam carnaliter cognoscat, per ueniendo ad aliquẽ actum, vel colloquia, vel ad basia, vel interpellat accipere eam in vxorẽ causa libidinis faciẽdę, licet nõ peruenerit ad actũ, punitur pœna extraor.ff.eo.l.j.in prin. si enim peruenisset ad effectũ, quia carnaliter cognouisset vxorem alterius, tũc de hoc puniretur pœna capitali, vt
2 no. supra plene in tit. de adult.† Itẽ punitur extraordinarie ille qui fecit iniuriã alteri cum fumo, siue letamine, vel furfure, vel luto super vestimentis alterius, vel corrũpendo fistulas fontis, vel putei, vel aliquã aliã aquã, vel puellam attentauit causa libidinis, vel suæ pudicitiæ insidiatur. Nã aut in insulã deportatur, vel vltimo supplicio afficitur, vel pœna alia extraor. vt iudici videbitur, vt ff.eo.l.j.§.qui puero.&
3 seq. †Item & ille qui pretextu religionis aliquid facit illicite, vel qui facit societates illicitas
4 vel pro hibitas, vt ff.eo.l.ij. †Item etiã abigeus põt pena extraordinaria puniri. ff.eo.l. Diuus.
5 & no. plene. supra in tit. de abigeis. † Itẽ & illi
6 qui trahunt blada, vt cariora faciant. †Item illi
7 qui vendunt mala medicamẽta pro bonis. †Et qui instrumenta alicuius proditiose tradit ad-
8 uersario. †Item & illi qui habent stateras non
9 rectas, vel pondera non recta. †Et illi qui intrant domum alicuius sub pretextu iudicis, & aliquid furantur. Nam isti & similes diuersimode puniuntur, vt ff.eo.l.annona. & l. sequẽ.
10 †Item & illi qui ludunt cũ serpentibus & per hoc metum inferunt & damnũ forte pregnan-
11 tibus & pupillis, vt ff.eo.l.fi.†Item not. ꝙ crimen expilatę hæreditatis & stellionatus, sunt
12 extraordinaria crimina, vt ff.eod.l.iij. †Item & expilatores, qui sunt quidẽ fures qui expilant

lant hæreditatē, puniuntur extraordinarie.
13 †itē sacculari j. itē effractores puniant pœna extraordinaria & diuersimode, vt ff. eo.
14 l. j. §. j. & §. seq & l. seq. †itē generaliter vbi cunq; aliquis deliquit vbi nō est pœna expressa & determinata ꝓ tali delicto, punit extraordinarie prout iudici videbitur inspecta qualitate, ætate, & cōditione delicti, & personæ delinquētis, & inspecto loco & & tēpore & similib. vt ff. eo. l. j. §. expilatores. de pœ. l. aut facta. extra de offi. delega. c. de causis & C. si aduers. d. dict. l. j. & ii. cū si. ita tñ qd̄ modū nō excedat sine magna causa. vt ff. de pœn. l. hodie. & l. aut facta.
15 itē noc. quod crimen expilatæ a hæredita-
a tis habet locū contra illos qui furantur bona hæreditaria, siue sit hæreditas adita, siue non adita ab hærede. ff. de crimin. expil. hære. l. i. & ii. Et datur in locū deficiētis actionis illa actio expilatæ hæreditatis, vt ff. eod. l. j. & i i. & fi. & C. eo. l. Si autem illa cā petere tur, ubi d[illegible] non datur cōtra hæredē, [illegible] hæc. fa. hercis C fa here. i. aduersus. Itē nō datur cōtra illas ꝑsonas contra quas nō datur actio furt. vñ nō dat cōtra vxorē, vt C. eo l. aduersus. Sed cōtra vitricum & nouercā bene datur, vt C. eo. l. 3. & seq. Et in his contra quos datur habet locum extraordinaria pœna prout iudici videbitur, vt ff. eo. l. diuus. & l. pen. vel punitur crimine stellionatus, quod datur vbicunque tit. criminis deficit, & extraordinarie imponitur pœna, vt ff. de crimi. stell. l. ii.
16 & seq. & C. eod. l. fi. † Item habet locū in illo q. duobus candē rem obligauit, vt C. e.
17 l. j. †Item & in illo q. obligat æs pro auro,
18 & in similib. vt ff. de pig. act. l. j. no. † Et generaliter vbicunque quis deliquit & deficit titulus criminis, habet locum stellionatus, vt ff. eo. l. fi. in fin. & de hoc no. Azo. in summa huius tit. vel habet locū pœna extraor. secundū qualitatē delicti & personæ, & debet iudex pęnam imponere, ita tamē quod modū nō excedat, vt ff. de pœ. l. hodie. & vt supra dixi. Facit extra de offi. dele. c. de causis. in fi de hoc no. etiā. C. de mo. mul. l. fi.

ADDITIO.

a Crimen expilatę. adde q̄ Bal. in l. de his. C. de accusa. dicit q̄ expilator comprehenditur ac punietur a statuto puniente furtum quod dictum reprobat ibi Salic. per sex rationes de quib. in d. l. de his. & vide eund. Sal. in l. si te. C. de insa.

De termino moto: Rub. 95

SVMMARIVM.

1 *Terminos pro finibus positos intra possessiones aliquorum furto subtrahens furti punitur*
2 *Terminos ut supra mouens causa occupandorum finium corporaliter punitur ut hic.*
3 *Terminos mouens dolose de mandato alterius, quomodo puniatur.*
4 *Terminos non dolose sed per negligentiam amouens, qua pœna puniatur.*
5 *Terminus amouens causa seminandæ discordiæ inter uicinos qua pœna puniatur.*
6 *Finium existente quæstione si unus litigantium ante sententiam diffinitiuam occupet confines, & de prædio alterius usurpet ponendo confines intra prædium, quomodo puniatur.*
7 *Finium amotor ut supra an ipso iure, uel per sententiam puniatur.*
8 *Occupans de prædio alterius, ut supra an teneatur ad restōnē fructuū eius quod occupauit.*
9 *Arbores confinium incidens, non autem terminos amouens, an puniatur de termino amoto, & an arborum furtum cæsarum.*
10 *Cædere quid sit & cingere quid, & an cum serra secans dicitur cædere.*

1 Qvis terminos pro finibus positos iura possessiones aliquarum personarum furatus fuerit, tenetur furti, cum furtum sit contrectatio &c. ff. de furtis. lege i.
2 †Si autem fecerit causa occupandorum finiū tunc corporaliter punitur, vt ff. eo. l. i. Nam iste talis pōt ad tempus relegari, & si fuerit homo iuuenis, ad longum tempus, si
3 vero antiquus, minori tempore. † Sed si fecerit mādato alterius, pōt fustigari & relegari vsque ad biēnium, & hoc qñ dolose factum est, quod præsumitur. nā quod suū nō est, debet scire ad aliū pertinere. C. vñ
4 vi. l. conquerebatur †Si aūt non dolo, sed per negligentiam, tunc solum fustigetur, vt
5 ff. eo. l ii. †Si aūt fecerit causa seminandæ discordiæ inter vicinos, tunc si liber est, punitur in quinquaginta aureis soluendis cōmuni & iuri publico, priuato vero siue priuatę personæ, ad interesse quanti iurauerit sua interesse, vt ff. eo. l. fi. in princ. Si vero fuerit seruus, capitali pęna punit, nisi dominus pro ipso soluerit quinquaginta au-
6 reos, vt d. l. fina. §. i. † Si autem erat qō inter me & te de finibus, & tu ante sententiā diffini-

diffinitiuam,& tua authoritate occupasti confines,& de prædio meo vsurpasti, ponendo cõfines intra meum prædium, & ita occupando, tunc puniris, vt tantundem habeam de tuo prædio, quantum attentasti vsurpare de meo. C.fin. regun.l.si constiterit. Si autem tantum de tuo prædio non habes quantum occupasti de meo,teneris mihi ad interesse meum. argu. ff.de rei vendi.l.qui restituere.ff.de verb. obl.
7 l.in executione. † Sed nunquid ipso iure punior. Respon.non,sed per sententiam. arg.C. de iur.om.iud.l.in criminali,& auth. si qui in
8 cautum. †Sed nunquid ad restitutionem fructuum eius quod occupasti de meo prædio in quo erant fructus teneris,puto quod sic. argu. C.de vsur.l.videamus.de verb sign.l.j. cum si.
9 †Sed quid si non remouet terminos,sed arbores finales incidit? Respon.idem,vt institu. de offic.iud.§.pen.in fin.Tenetur etiam arbo.fur. cæs.l.j.& l.facienda est ff.eodem.arb.fur.cæs.
10 † Quid autem sit cedere, dico quòd non solum ex toto incidere, sed ferire causa cædendi. Sed cingere,est degambare ramos,& auferre,& exportare. Qui autem cum sera secat, nõ dicitur cædere,vt ff.eo.l.cædere.

De arboribus furtiue cæsis. Rub, 96

SVMMARIVM.

1 *Arborum fur. cæsa. cui detur, & ad quantum & quomodo fiet æstimatio. & quid si ligna arboris contrectentur arbor quando in numero arborum contineantur, & quæ arbores fur cæsa dicantur.*
2 *Arbores incidens domino sciente, quibus actionibus teneatur.*
3 *Vsufruct quæ actio detur pro arborib cæsis.*
4 *Emphyteota datur actio arbo furt. cæsarum ad damnum.*
5 *Colonus Titij incidens arborem Caij,qua actione tenetur.*
6 *Arbor una quando dicatur, & quando plures dicantur.*
7 *Arborem unam pluribus incidentibus, quomodo agitur,& contra quos,& an uno soluente,alij liberabuntur, & si arbor sit plurium quid erit.*
8 *Cædere est non solum in totum incidere sed ferire causa cedendi cingere, exglobare, & excoriare,& tunc habet locum arb furt.cæs.*
9 *Secans serra non tenetur hac actione, sed l. aqu.*
10 *Actione arborum fur cæs.an ego possim agere quid, uendidi tibi fundum in quo arbores meæ erant incisæ.*
11 *Arbore Titij plantat per Titium in fundum meum, an postea quam egit radices, poterit Titius illam incidere.*
12 *Arbore tua subintrante fundamentum domus meæ,quid facere possim contra te.*
13 *Arborum appellatione an uites contineantur.*
14 *Arbore mea pendente in tuo fundo & dante tibi damnum cum umbra, quid sit faciendũ & qui possint agere in tali casu.*
15 *Arbore pendente ut supra habebit locum quod dictum est non solum in domo aut fundo proprio, sed etiam iure communi.*
16 *Actio arborum furt. cæsa. uendicat sibi locum secundum prædicta quando agitur ciuiliter, & potest etiam agi criminaliter,& furtiue incidens arbores maxime uites,tanquam latro puniuntur.*

1 SI † Quis clam furtiue incidit arborem alicuius, & hoc modo dederit damnum,datur læso actio arborum fur. cæsa. ad duplum damni dati. & duplicatur interesse de dictis lignis. Verbi gratia, antequam arbor esset incisa, valebat communiter xv. nunc ligna arboris valent v.deductis istis v. æstimabunt dicta ligna, scilicet xv.veruntamen licet damnum sit dupli,solum simplum vnum est pœna, & sic fiet æstimatio in xxx.deductis lignis arborũ, quia in isto casu concurrit aquilia pro damno,sed si egeris aquilia,& consecutus fueris interesse,postea poteris agere actio.arb. fur.cæsa. ad reliquum,id est ad illud simplum quod est pœna. Sed si primo egeris actione ar.fur. cæs. cessat aquilia. Si autem ligna arboris contrectentur pro eis,habet locum actio furti,& hoc probatur.ff.arbo.fur.cæs.l.j.ij.& iij. Item si stipites oliuarum,siue radices egerunt,siue non,vt d.l.iij.§.fi. Si autem arbor sit tenera sicut herba,non continetur in numero arborum.ff. eo. l.certe. Item dicuntur arbores furtim cæsæ, quæ ignorante domino fuerunt cæsæ alias se-
2 cus.ff.eod.l.furti & l.facienda.§.i. † Si autem domino sciẽte per uim incidit non tenetur ista actione arbo.fur.cæs. sed tenetur vi bono.rap. ff.vi bon.rap.l.ij.in princ. & l.damna. tenetur etiam l. Aquil.ff.ad l. Aquil.l. si seruus seruũ.
3 §.si oliuam facit. ff.eo.l.facienda.§.fi.†Sed an datur vsufructuario actio arbor. fur.cæs. Rñ. non

non.ff.eodem.l.cædere.§.j.sed datur aquil.
4 ff.ad legem Aquiliam.l.item Mela.† Sed emphyteotæ bene datur actio arb. fur. cæsa.ad damnum.ff.eodem. lege cædere.
5 §.fina.† Sed quid si colonus meus incidat arborem tuam. Respon.tenetur actione ex locato ad damnum tuum, non ista actio. arb.fur.cæs.& ff.eodem. lege si colonus.&
6 ff.loca.lege si merces culpę. † Et not.quod arbor dicitur,quę supra terram habet vnã iunctam,sed si plures stipites sunt cæsæ supra terram,tunc plures arbores esse dicuntur,licet vnam solam radicem habeant.ff.
7 eodem l.gemina arbor. † Item not. quòd si plures vnam arborem incidunt,cum singulis insolidum agi potest ad damnum, nec vno soluente, cæteri liberantur vt ff. eodem l.plures.ad legem Aquil.l.ita vulneratus.in fin.de furt.l. vulgaris §. si duo. cum simil. Sed si arbor sit plurium. vnam solam pœnam petere possum omnes, non quilibet de per se,vt dicta l.si plures.§. fin.
8 † Item not. quod cædere non est non solum in totum incidere,sed ferire causa cedendi, cingere exglobare, & excoriare,& tunc habet locum actio arb.fur.cæsa.l. cæ-
9 dere.ff. eodem. † Qui autem secat cum serra vel resega,non tenetur hac actione, sed legis aqui.ad damnum, vt ff. eodem l. cædere. ad legem Aqui.l.si seruus seruum
10 §.oliuam. † Sed quid vendidi tibi fundum meum,in quo arbores meæ erant incisæ,nunquid potest venditor agere arbo. fur.cæs.actio. Respon.sic. ego. & non tu
11 emptor, vt ff. eodem l. fina. † Sed quid si plantasti arborem tuam in fundo meo & radices egerit,an poteris incidere. Respon. non,nisi prius denuncies &c. vt ff. eodem. l.si plures.§.i.de arb.cæd.l.prima in principio.& §.j.quia mea facta est vt institu. de
12 rerum.diui.§.titius. & §.seq. † Item not. quod si arbor tua subintrat fundamenta domus meæ possum adire iudicem & prædicta probare, & ipse tibi præcipiet vt radices vellas omnes,quod si non feceris,possum radicitus extirpare, & ligna auferre, vt ff.de ar.cæd.l.j.& §.ait prætor.& §.fina.
13 † Et arborum appellatione etiam vites continentur,vt dictũ est. facit.C.de inter-
14 d.l.i.vbi de hoc not.†Si autem arbor mea pendet in tuo fundo, & dat tibi damnum cum vmbra,tunc debet succidi.per xv.pedes à terra,vt ff.de arbo. cæden.l.i.§. dictũ & §.seq.& l.fin.& non solum dominus fundi potest hoc facere, sed etiam vsufructuarius,& similes quorum interest, vt d.l.i.§.
15 non solum.† Item nõ solum habet locum in domo propria vel fundo,sed etiam in re communi & insolidum, vt ff. eodem.l.i.§. præterea.facit.ff.si ser.vend.l.loci.§.si fun-
16 dus.& l.si forte.§.& si ædes. † Et prædicta locum habent quando agitur ciuiliter ad damnum,& potest etiam agi criminaliter ad pœnam corporalem,& tunc qui furtiue incidit arbores,& maxime vites tanquam latro punitur, vt ff.arbo. fur. cæs.l.ii. nec vna tollit aliam.C.quando ciui. act. crimi. præiu l.prima. facit. C. vt lice. sine iud. se defen.in l.prima.

De ludo azardi & alearum. Rubri. 97

SVMMARIVM.

1 *Ludus azardi diabolicus est: & a quo sit inuentus, & quæ mala ad illum sequantur.*
2 *Ludus alearum ad quid sit inuentus, & qui ludi sint prohibiti, & quomodo amissum in ludo possit repeti, & qui debent prouidere ne tales ludi fiant.*
3 *Equi lignei ne fiant qui prouidere debent, & contra facientes quomodo puniantur, [illegible] na ludentium quæ sit, & alearius qui sit, & quis dicatur caupo.*
4 *Ludus alearum qui sit, & qui ludi sint prohibiti, & qui concessi.*
5 *Promissum in ludo, an euictum peti possit per eum qui uicit, & an solutum possit repeti per eum qui amisit.*
6 *Ludere nemo cogi debet, & cogens ludere quomodo puniatur.*
7 *Aleatores quantum sint odio a iure hab[illegible], & an ribaldi inter se percutientes manibus accusare se possint, & an condemnari & puniri.*
8 *Venditione in alea facta, an uenditor de euictione teneatur.*
9 *Clericus aleator an repellatur a beneficio obtinendo, & an deponi possit.*
10 *Ignorans quod in domo sua ludus fit, nõ tenetur.*
11 *Aleator si uerberatur uel decapillatur occasione ludi, non agit pro iniuria sibi facta, & si iniuores inter se faciant iniuria uel*

rapinas, possunt agere inter se.
12 *Aleatori si fiat furtum uel rapinam alio tem-*
pore quàm tempore ludi, an agere poßit.
13 *Lusores isti qua pœna puniantur.*
14 *Bona hodie an publicantur.*
15 *Ludere videntes seu stante super ludo ad ui-*
dendum ludere an puniantur, & quid de mu
tantibus pecuniam ludentibus.
16 *Commodans taxillos uel tabulerium, ad luden*
dum, uel domum scienter, uel alio modo opẽ
dans ad talia faciendum, vel instigans, uel
similia cõmittens an puniatur et qua pœna.
17 *Ludo amittere solam pecuniam an sit prohi-*
bitum, uel etiã alia res perdi ludo prohibea
tur, ludere autẽ ad scachos nõ est prohibitũ.

1 SCIENDVM † est quod
a ludus azardi [a] est ludus dia-
bolicus, inuentus ab azardi
diabolo, ad homines decipiẽ
dos vt suas substãtias & ani
mas perdant & incurrant ad blasphemãn-
dum Deum saluatorem nostrum, & san-
ctos, vt pericula, & maleficia, & mortem
2 incurrant. † Ludus etiam alearum est in-
uentus ad homines inducendos ad male
peragendum, & ideo omnis ludus vbi pe-
cunia perditur: vt ff. de alea. l. solent. §. i. est
prohibitus, siue fiat in genere, siue fiat in
specie, siue in locis publicis, siue in priuatis
domibus, adeo quod si quis in ludo euictus
fuerit per aliquem, nulla fiat condemnatio
de eo qui lusit de iure, si ille qui lusit & ami
sit soluit, potest petere, & eius hæredes ab
eo qui vicit & ab eius hæredibus non ob-
stante prescrip. quinquaginta annorum, vt
C. de reli. & sump. fu. authẽ. alearum vsus.
Et si non repeteretur, potest fiscus, vt in d.
auth. quia fiscus est vitiorum successor, vt
ff. de iure fis. l. lucius, & debent episcopi &
rectores prouidere ne talia fiant. & vt ho-
3 mines à talibus ludis conquiescant. † Item
debent prouidere ne equi lignei fiant, & si
contrafecerint, domus vbi talia fiunt, de-
bet publicari, vt in d. auth. patet. versic. fin.
Item puniuntur & alia pœna extraordina
ria, vt in d. auth. versi. non solum. Sed quia
non est expressa pœna & determinata in
ludentibus, potest dici quod relinquitur ar
bitrio iudicis, vt ff. de extraor. cri. l. i. secun-
dum Mod. C. de mo. mul. l. fi. cum similib.
Alearius autem dicitur, qui ludum alea-
rum apud se retinet causa lucrandi, sicut
caupo dicitur qui cauponam & stabulum
exercet, vt ff. nau cau. sta. l. prima. §. caupo-
nes. vt nomen sit consequens rei. insti. de
4 dona. §. est & aliud. † Ludus autem alea-
b rum [b] est qui fit per vsum alearum sine ta
bula cum modis qui etiam in manibus for
tunæ existit, & iste similiter ludus, & om-
nes regulariter sunt prohibiti. Fallit in quin
que ludis concessis, vt in authen. alearum
vsus &c continetur. Item fallit quando ali
qui ludunt hasta certando simul quod vul
gariter dicitur istora vel certant ad proii-
ciendum pilam. vel palum ferri, vel lapi-
dem, vel saliendo, vel currendo, vel similia
faciendo, causa virtutis vel fortitudinis
ostendendæ, nam isti ludi conceduntur, vt
in authen. vt omnes obe. iu. prouin. circa fi.
colla. vj. & ff. de aleę lusu. l. solent. §. i. & l.
sequen. vel si luditur vt quicunque paucio
ra puncta taxillorum dederit, soluat quin-
que solidos pro comestione, vel pro vino
bibendo, vel similia, vt ff. de aleæ lusu. l. fin.
5 in princ. † Item not. quod si aliquid pro-
missum est in ludo vt euictum, non potest
peti per eum qui vicit, imo si solutum est
potest repeti ab eo qui amisit siue fuerit fi-
liusfami. siue alius, siue seruus. ff. eodem l.
6 fin. §. j. † Item quod nullus debet compel-
c lere [c] aliquem ad ludum, & si quis contra-
fecerit punitur pœna pecuniaria extraor-
dinaria vt dixi vel in carcere, vel in publi-
cis vinculis damnatur, vt ff. eodem. l. i. §. in
eum & §. seq. tenetur etiam iniuriarum, vt
7 ff. de iniur. l. si quis seruum. † Item not.
quòd isti aleatores sunt adeo odiosi & à iu
re odio habentur quòd si fiat eis iniuria vel
damnum occasione ludi, vt quia malos ta-
xillos dant, vel ob similem causam, non pu
nitur ille qui fecit eis talem iniuriam, vt ff.
eodem l. i. in princ. & §. item notandum.
Et sic videtur quod ribaldi inter se percu-
tientes se occasione ludi manibus, non pos
sunt inter se accusare de iniuria alteri per
alterum facta per dicta iura nec possunt pu
niri ob hoc vel cõdemnari, nisi grauiter de
liquerit, vt extra de præsum. cap. i. ff. ad leg.
Aquiliam. l. nam ludus. & l. ita vulneratus.
8 cum similib. † Item si res venditur in alea,
non tenetur venditor de euictione, vt ff.
9 qua. re. ac. non da. l. ii. §. si in alea. † Sed cle
ricus aleator repellitur à beneficio obtinẽ
do, &

ao,& depani pôt extra de vita & honest. cler.
10 c.clerici.de exces.præla.c.inter dilectos. †Itē si in domo aliquius fuerit ludus, non tenetur nisi constiterit quod fuerit sciens de ludo,quia ignorans non tenetur, in authē.de eccl.tit.§.si quis in sua domo.ff.de publi.l. cotem ferro.§. dominus.de actio.& oblig.l.ex maleficijs.§. si quis.C.de hæreti.l. quicunque. §. vniuersi.& §.seq.ff.de incen.rui.nau.l.quo naufragium.§.
11 non tm. †Item si aleator verberatur vel decapillatur occasione ludi,non agitur pro iniuria sibi facta,vt in l.j.§.item notandū.ff.eo. Si aūt lusores inter se faciāt iniurias vel rapinas, pos-
12 sunt agere inter se, vt d.l.j. †Sed quid si fiat furtū vel rapina aleatori alio tēpore quā tēpore ludi. Rñ.dicit Azo.quod tūc poterit agere, vt not.in summa.C.de relig.& sump.fun.l. inferre.facit quod not.ff. de mi.l. quod si minor
13 xxv. anno. †Sed quali pœna puniuntur isti lusores. Rñ.quod cū pœna non sit ordinata, vt in auth.prædicta alearum vsus. ibi, non solum &c.nec expressa sit qualitas,nec quantitas pœnæ, quod extraordinaria pœna pecuniari
d ter puniātur, vel domus publicetur d vt supra dixi,quia quilibet iudex habet iurisdictionem suā pœnali iudicio defendere, vt ff. si quis ius di.nō ob.l.j.& cui data est iurisdictio &c. ff. de iurisd.omn.iud l.cui. Item habet prouidere ne quis in re sua male vtatur,vt instit. de his qui sunt sui vel alien.iur. §. si minor. Item habet prouidere ne illicita fiant,vt ff.de offi. præsi.l. illicitas.& l.congrun. Item maleficiū non debet esse impunitum.l. ita vulneratus. ff. ad l.
14 Aquil. †No.tū quod hodie bona non publi-
15 cātur,vt in auth.vt nulli iud §.si.colla.ix.† Sed quid de his qui stant super ludo ad videndum ludere. Rñ. videtur quod illi sint puniēdi, cū prohibitū sit ludos inspicere,& super ludis stare,vt ar.C.de epis.& cle. authen.interdicimus extra de vi.& hone. cler.c. clerici. Item dico
e de illis qui mutuant e pecuniam ludentibus, quod puniuntur,cum sint particeps in ludo & delicto,& agētes & consentiētes &c.C.de epis.
16 & cle.l.si quenquam.extra de offi.dele.c.j.† Et idē de illo qui accōmodat taxillos, vel tabulerīū.ar.insti.de oblig.quæ ex quasi delic.nas.§. ope.vel cōmodat scienter domū ad ludendum arg.ff.de adul.l.qui domum.vel alio modo dat opem ad talia facienda,vel instigat, vel similia committunt argu.ff.de adult.l.is cuius. de ser. cor.l.j.§.persuadere.ff.ad Turp.l.j. §. incidit. & puniuntur similiter in pœna arg. dictarum legum.&.ff.de iniur.l.nō solum.& insti.de iniur.§.non solum.ff.de parric.l. verū. cū si. vel forte & melius puniuntur pecuniariter pœna extraordinaria iudicis arbitrio, cū non sit expressa nec determinata à iure,vt ff.de extraor. cri.l.& forte.C.de mo.mul.l.fin. & de reli. & sump.fun.auth.alearū vsus. ibi, sed ista &c. cū
17 simi. †Itē no.quod dicitur,ne in ludo pecunia perdatur &c.ff.de alea.l.solent.§ j. Sed quid si alia res amittitur in ludo,puto idē quod in pecunia,quia appellatione pecuniæ oēs res continentur,& qui pōdere, numero,vel n ē ura cōtinentur,vt C.de condi.pe.l.ij.§.vt non erubescant. ff.si cer.pe.l.ij.§.inter mutuū.ff. de verb. sig.l.pecuniæ.& l.appel.pecuniæ. & l.rei. ff. de calum.l.j.§ fin. ludere aūt ad scacchos,non est prohibitum,vt d.authen.interdicamus.

Quibus concessa est correctio. Rub. 96

SVMMARIVM.

1 *Marito an sit permissa castigatio uxoris & qua.*
2 *Creditor potest seruum sibi pignoratum castigare non tamen tenetur.*
3 *Magister potest discipulum in disciplina non bene faciente leuiter corrigere.*
4 *Vsufructuarius potest seruum castigare, si tamen atrociter faceret,punitur.*
5 *Domino licet seruū corrigere. non autem occidere, & quando liceat etiam seruum occidere.*
6 *Patrono, licet corrigere seruos liberos, & eos propter ingratitudinem reuocare in seruitutem.*
7 *Patri filium auo nepotem propinquo seniori minorem corrigere moderate licet. & an coniunctio sanguinis inducat præsumptionem quod animo corrigendi non iniuriandi faciat & coniunctus sit atrociter faciat punitur.*
8 *Filio patrem, nepoti auum corrigere non licet, & quid possit pater contra filium qui eum o endit.*
9 *Maior uerberans iuuenem causa corrigendi & modum non excedens non tenetur iniuriarū.*
10 *Iocose aliquem uerberans non tenetur,nisi modum excedat.*
11 *Ludentibus pluribus simul, si unus alium o en dat non dolose nec data opera non tenetur.*
12 *Magistratus potest corrigere subditos secundum qualitatem delicti.*
13 *Episcopus & quilibet prælatus suos clericos corrigere potest, & licitum e alium impune offendere iure concedente.*

1 SCIENDVM † quod licitum est marito castigare vxorem suam, dum tamen non excedat modum in castigando, vt ff. solut. matrimo. l. si constante. §. si maritus. nam si modum excederet grauiter puniretur. ff. de pœn. l. capitalium. §. ad-
2 missa omnia. † Item creditor seruum sibi pignoratum potest castigare & corrigere. ff. de pign. actio. l. eleganter. §. plane. tenetur credi-
3 tor. † Item magister potest discipulum in disciplina non benefacientem leuiter corrigere & castigare ff. ad l. Aquil. l. sed & si quemcun-
4 que. §. magister. † Idem in vsufructuario serui. vt ibi not. sed si atrociter faceret, punitur,
5 vt ff. ad l. Aquil. l. præceptores. † Item dominus potest suum corrigere seruum. ff. de his qui sunt sui vel alien. iur. l. secunda. non tamen occidere, vel nimis seueriter castigare, vt ff. de his qui sunt sui vel alien. iur. l. j. & ij. §. primo & sequen. imo dominus qui sine iusta causa seruum occidit, de homicidio punitur, vt dicta l. prima. § fina. & ff. ad legem Aquil. l. inde Neratius §. & si dolo. & C. de emen. ser. l. prima. Fallit quando inuenit seruum adulterantem vxorem suam, nam tunc licet ei seruum occidere. ff. de verbo. oblig. l. qui seruum Item licet ad sui defensionem. ff. de vi & vi arma. l. vt vim. Item licet domino seruum occidere quando fuit aggressus & insultatus ab alijs animo occidendi ipsum, & serui non dederunt ei auxilium, vt ff. ad Sillan. l. & si certus. §. fina. quia iustam causam habuit occidendi, vt ibi not. Item si inuenit cum filiabus suis turpiter conuersari vel commisceri, tunc licet eum occidere, vt ff. de legi. l. quid igitur. §. si hæres. & ibi not. Item in similibus casibus, vel si seruus vulnerauit dominum suum nam iustam causam habet, quia salutem domini debet ante suam ponere. ff. ad Sillan. l. excusantur. & per totam. l. & l. si quis in graui. & l. cum dominus. & dicta l. & si certus. & l. sequen. facit. C. de his qui ad eccle. confug. l. iij. & insti.
6 de his qui sunt sui vel alien. iur. † Item licitum est patrono corrigere seruos libertos & ipsos ingratos reuocare in seruitutem, vt C. de ingra. li. l. j. & C. de libe. & eorum libe. l. si manumissos. & ff de iniur. l. prætor. §. præte-
7 rea & §. sequen. cum simi. † Item licitum est patri corrigere filium, & auo nepotem, & etiã propinquo & consanguineo seniori corrigere sine pœna minorem, moderate tamen, vt C. de emen. propin. l. prima. & coniunctio sanguinis inducit præsumptionem quòd animo corrigendi factum fuerit, & tollit suspicionem iniuriæ, vt ff. de iniur. l. vestem. ff. de pœn. l. respiciendum. §. furta. ff. de iniur. l. prætor. §. sed & quis. Si enim atrociter faceret, tunc puniretur, vt d. ct. l. prima. in fin. & ff. de parri. l. diuus facit. C. de pat. potesta. l. congruentius.
8 † Sed non licet filio corrigere patrem, vel nepoti auum, nam erubescimus filios esse castigatores parentum, vt in authen. de nup. §. ita. collat. iiij. imo si filius offendit patrem, potest ipsum castigare, & si filius perseueret in offensione, debet iudex facere vindictam de filio quam pater vel auus dicet, vt C. de pat. pote. l. si filius. de bon. quæ libe. l. fina. §. filij. dummodo non excedat modum vindictæ, quia paterna pietas non debet in atrocitate, sed pietate, consistere, & quia debet accipere consilium pro filijs, vt ff. de adult. l. nec in ea. §. penul. ff. ad leg. Pompo. de parri. l. diuus. cum simili.
9 † Item si quis maior verberat alium iuuenem causa corrigendi, non tenetur iniuriarum, nisi excesserit modum in verberando. ff. de iniur. l. item apud. §. si communem. cum similibus.
10 † Item si quis iocose aliquem verberat, non tenetur, vt ff. de iniur. l. illud. de actio. & obliga. l. secunda. in fin. & hoc nisi modum excederet. nam si cum gladio percuteret, vel atrociter verberaret & dicat, ludens feci, non excusatur. extra de præsum. cap. primo. nec potest dici ludus, ex quo crimina oriũtur, vt in proœm.
11 ff. ad leg. Aquil. l. nam ludus. † Idem si plures ludendo simul vnus alium offendit vel lędit, non dolo, sed non data opera ad hoc, non tenetur, vt ff. ad l. Aquil. l. si ex plagis. §. fin. & l. item Mela. in princ. secus si data opera fecit,
12 vt eod. titu. l. item si obstetrix. §. fina. † Item magistratus potest corrigere subditos secundũ qualitatem delicti, vt ff. de offic. præsid. l. congruit. & l. iij. & l. illicitas. alias punitur, vt ff. de iniur. l. nec magistratus. & not. supra de homic.
13 † Item potest episcopus corrigere suos clericos, idem, & quilibet prælatus, vt extra de offi. ordin. cap. irrefragabili. & cap. primo. cap. licet. de accusa. cap. qualiter & quando. j. & ij. & c. inquisitionis. & de simon. cap. licet heli. & pœnam debitam imponere, secundum quòd iura volunt, & secundum allegata & probata. vt extra de offic. ordin. cap. j. not. ff. de offic. præsi. l. illicitas. § veritas. & sic not. quòd licitum est alium offendere sine pœna iure concedente, vt in dictis casibus. Sunt & alij quam plures casus, vt no. supra de perso. quæ offen. pot. sine pœna. per totum. Qualiter autem delinquentes corrigantur & puniãtur patet per speciales

ciales tit. huius operis, secundum delicti qualitates, vt supra de perso. quæ propter delic. condem. ad mor. vel membri amiss. per totum.

ADDITIONES.

a ¶ Ludus azardi. Vide Ioann. de Imo. in l. si quis cum sciret. ff. de vsucap. pro empto. & Alex. de Imo. in consi. lxxvii. in fi. in v vol.

b Ludus autem alearum. Adde quod dictus ludus ex quo non simpliciter pendent ex viribus fortunæ, sed etiam ex ingenio ratione amissionis, censetur licitus. ita Ioan. And. in c. clerici. de vita & hone. cleri. quem refert & sequitur Io. de Imo. in l. si quis cum sciret. supra alleg. col. iii. & ibi ꝙ vincens in tali ludo non tenetur ad restitutionem etiam in foro conscientiæ. Quod sane intellige. dolo cessante. Et vide per Inno. in d. l. si quis cum sciret, vbi plene quando quis tenetur ad restitutionem eius quod vincit ludo, vel in pauperes irrogare.

c Compellere. quod etiam adulationibus quis compellitur, vt per Imo. C. eodē. l. si quis cum sciret. & per Ang. in tract. malefi. in ver. metidore de mali dadi. col. iii. versi. ii. sciendum est. Et dicit autor infra proxi. col. circa fi.

d Domus publicetur. Intellige hoc verum quando retinens in domo facit spe emolumenti, secus si aliquis nobis causa recreationis in domo sua retineret ludum, quia non punitur. gl. est in l. i. in prin. ff. de aleat. dicit Azo. in rub. C. de reli. & sump. fu. ex quo potest inferri quod ludus qui alias esset prohibitus, causa recreationis est permissus. ita videtur velle Ioan. de Imo. in d. l. si quis cum sci. col. i. circa fin.

e Mutuant. Vide per te multa circa hoc per Aret. in suo consi. lxxxi. per totum. & per Ang. in d. tract. malefi. in versi. metidore de mali dadi. an excedat modum quando quis puniatur de excessu in castigando, plene per Alex. in consi. lxxv. in iii. volu. per totum, & ibi an statutum loquens de verberante habeat locum in castigante. & in d. consi. quando permittatur castigatio in carcere priuato, sed quære tu per quantum tempus oportet quod quis retineatur, ad hoc vt talis detinens dicatur incarceratus? vide Bar. in l. verum. ff. de fur. & in l. capite quinto. ff. de adulte. qui videtur velle quod priuatus ad hoc vt puniatur requiritur, ꝙ detinuerit per xx. horas, sed tu adde primo quod dicit Ang. in l. i. C. de priua. carce. vbi ille qui detinetur in via & recedere non potest, dicitur incarceratus, & detinens punitur pœna de priuatis carceri. & tamen non dicit quod requiritur quod detineantur per xx. horas & cōtra Bar. sic intellectum facit etiam quod dicit idem Ang. in l. qui in carcerem. ff. quod metus cau. vbi ille dicitur incarceratus, qui ad sui libitum exire non potest de loco. & adde etiam Albe. de Ros. in suo dictio. in versi. carcer. vbi quod detentus per momentum horæ dicitur incarceratus, & priuatus sic detinens, punitur pœna priuati carceris. & ad doctrinam Barto. in locis supra alleg. responde ꝙ loquitur in his qui habent ius detinendi & capiendi, vt in exemplis ibi per ipsum positis, & ita fuit obtentum in ciuitate Lucæ ibi me assidente cum mag. do. Carreto in personam Terii de gentilibus. vide tu Bart. ad materiam in l. diuus. ff. de custo. reo.

* f Iniuriæ. De quo vide Iacob. de Bel. in sua practica malefi. colum. iiii. versic. aut aliter numero xi. Hiero. Chuc.

De aggeribus nili vel alterius fluminis non rumpendis. Rubri. 99

SVMMARIVM.

1 *Nili aggeres corrumpens vel vsurpans, consentiens participās, uel author existens, qua pœna puniatur.*

2 *Opem dans ad furandum quæ supra dicta sunt qua pœna puniatur.*

3 *Suadens et instigans fieri quæ supra dicta sunt, qua pœna puniatur*

1 NVLLVS debet † aggeres nili vel alterius fluminis vsurpare, vel corrumpere, & si quis contrafecerit, debet flammis comburi in loco vbi delinquit, & non solum ipse, sed & alii consentientes, consortes & participes, & autores deportatione, & bonorum publicatione teneantur, vt C. eodem l. i. alias autem regulariter agentes & consentientes pari pœna puniuntur, vt C. de epis. & cle. l. raptores §. vltra. † Itē qui dat opem ad faciē-
2 dum, vt ff. de fur. l. i. §. opere. & l. qui seruo.
3 §. item pomponius & § fi. † Itē qui suadet & instigat fieri, vt arg. ff. de iniur. l. item apud. §. adduxisse. de ser. corru. l. i. § suadere. & facit ff. de sicc. l. nihil interest. de adulter. l. is cuius. ff. ad l. Aquil. l. item Mela. §. si alius. & §. item cum eo. cum si. Sed videtur ꝙ alia pœna puniatur qui rumpit aggeres vt ff. de extraord. cri. l. pe. §. in Egypto. quia damnatur in metallum, vel in opus metalli, vbi dicitur. sed ibi loquitur ad aggeribus prædiorum, non autem de aggeribus fluminis.

De carceribus priuatis vel fractis, & custodibus earum. Rubrica. 100

SVMMARIVM.

1 *Carcerem priuatum tenens qua pena puniatur, & reipublicæ interest carcerem habere.*

2 *Carceri quando accusatus siue inquisitus & sponte confessus mancipandus sit & quando relaxandus est fideiussoribus, & quando non & quomodo carceribus teneri debet.*

3 *Mulieres carcerandæ non sunt in loco ubi masculi sunt, & quomodo detinendæ, & pro debito pecuniario non sunt carcerandæ & quid tunc fiat.*

4 *Custodes carcerum quomodo tractare debeant carceratos, & si secus fecerint qua pœna puniatur. & quomodo punitur iudex non puniens dictos custodes.*

5 *Custos carcerum debet singulo mense notificare iudici nomina carceratorum & delicta ipsorum, ætates &c aliter punitur in xx. lib auri.*

6 *Confessus non sponte quando sit carcerandus, & quomodo de eo sit procedendum.*

7 *Custos carceris quando & quomodo puniatur si carceratus aufugiat, & uni non debet custodia carceris committi, alias custos punitur pro qualitate culpa.*

8 *Carceratus spoliari non debet.*

9 *Carceratus non statim pœnam patitur, & quomodo contra eum procedatur.*

10 *Confessio sponte reo uel testibus conuicto, quid sit faciendum.*

11 *Fideiussores in criminibus quando dari debeant, & quomodo & promittens sub certa pœna reum exhibere uel condemnationem soluere si non soluat quomodo puniatur, & dominus pro seruo fideiubet.*

12 *Carcerati si ruptis uinculis aut carcere fracto aufugiant quomodo puniuntur.*

13 *Carceratus reuelans qualiter fugere debeat, an debet relaxari.*

14 *Carceratis pro graui crimine an debent apponi ferramenta quod si custos non fecerit, uel passus fuerit ferrum portari in carcerem unde illi euadere possit aut uenenum unde possit occidi, quomodo punitur, & quid si negligentia fecerit.*

15 *Latrones apprehensi sunt interrogandi de socijs & receptatoribus à iudice, qui notum faciet iudici ubi illi socij & receptatores degunt, & quomodo in tali negotio sit procedendum.*

16 *Carceratum pro debito pecuniario fugere faciens ad quid teneatur, & si negligentia custodum aufugerit ad quid teneatur.*

17 *Carceri in perpetuum an quis damnari possit.*

1 CIENDVM est † quod
nō licet alicui priuatæ perso
næ carcerem habere priua-
tum, nam si aliquis tenet ali
quē in carcere priuato, siue
in domo, siue in agro, imponitur ei pœna
capitalis vt C. de priua. carce. l. i. Sed reipu
blicæ interest habere carcerem, in quo ho-
mines delinquentes ponantur ad custodiā
donec sententia contra eos fuerit lata, vt ff.
2 de custo. reo. l. si confessus. † Not. tamen ꝙ
cum aliquis accusatus est, in fortiā iudicis
manet, si quidem sponte confitetur de cri-
mine de quo accusatus est, vel ex officio
inquisitus, tūc est ponēdus in carcerē vt cu
stodiatur, vt d. l. si cōfessus. ita tñ vt quā
cito potest cōdemnetur, vt C. de cust. reo.
l. fi. sed tñ ante condemnationē cōduci de-
bet sæpe corā iudice, vt eius cōfessio audia
tur, & in publico iudicio cōmemoratio cri
minis fiat, vt malo iudici tēperies & frenū
adhibitū videatur, vt C. eo. l. si quis. Si autē
cōfiteatur de crimine, aut crimen est leue
ex quo nō debet poni pęna corporalis, sed
pecuniaria, & tūc si velit dare fideiussores
idoneos & soluēdo cōdemnationē, & de se
præsentādo, debet relaxari & nō incarcera
ri, præstita satisdatione, vt dictū est, alias si
nō satisdaret, est incarcerādus, vt d. l. si qs.
C. eo. l. i. & l. quoniā. & ff. eo. l. diuus. Sed si
crimē est graue, & tale ꝙ ex eo veniat im-
ponēda pœna sanguinis, siue corporalis, &
tūc est ponendus in carcerē, nec est fideius-
soribus dimittēdus, vt ff. eo. l. i. & l. diuus.
& debet iudex q̄ cito potest procedere cō-
tra delinquentē, & ita si inuentus fuerit cul
pabilis de eo de quo accusatus est vel in-
quisitus, cito puniatur. Sed si in culpa non
fuerit, cito absoluat. Sed interim nō debet
cathenis vel aliis ferramentis iniuriari, sed
diligenter custodiri ne aufugiat, & est ra-
tio, quia carcer nō ad puniendū, sed ad cu-
stodiendū fuit inuentus, vt ff. de pœ. l. aut
damnū. §. solēt. Nec debet includi in ali-
quo loco carceris, vt nō posit lumē videre
de die, sed nocte debet duplicari custodia,
& de die adueniente in solis ortu habet ad
locū deduci, vt posit lumē diei & claritatē
videre ne pęnis carceris moriat. Quod q-
dem facere malū est innocētibus, sed delin
quētibus & malis nō satis seuerū est, nec sa
3 tis credule. vt C. eo. l. i. † No. tñ ꝙ mulieres
non

nō debet poni in carcerē in loco vbi mascu li ponuntur, sed per se separatim ab ipsis vt C. eo. l. quoniam. Sed hodie iure nouo au then. debet mulier pro delicto poni ad aliquod monasterium, vt ibi custodiatur donec contra eam iudicetur. Sed pro debito pecuniario non debet carcerari, sed debet fieri missio in bonis eius, vt C. eodem authen. nouo iure. & in authen. vt nulli iudi.
4 §. necessarium. colla. ix. † Et not. tamen quod custodes debent cum humanitate & benignitate tractare carceratos, & non suā crudelitatem vendere pretio, vel gratia, nec ipsos affligere famæ, vel angustia, vel siti, vel longa fame subtrahendo eius audientiam & non permittendo eis loqui, vel ponendo eos in aliquo malo loco, vel occulto ut non possint audiri si clamauerint ad hoc, vt famæ, vel siti pereant, & si talia fecerint, debent capitali pœna puniri. Et debet iudex ipsos custodes prædicta pena punire quod si non fecerit, infamatur, & grauiter punitur, vt C. eod. l. prima puniuntur
5 etiam in x. lib. auri. † Debet etiam custos vel capitaneus singulis mensibus notificare iudici nomina carceratorum & delicta siue causas quibus sunt incarcerati, & ætates & conditiones ipsorum carceratorum, alioquin custodes puniuntur in xx. li. auri,
6 vt C. eodem l. fina. † Sed si quis non sponte, vel per tormenta confessus fuerit de crimine, præcedentibus indiciis, vt C. de quæstio. l. milites. tunc non constatur confessioni suæ sed pluries debet interrogari si vult perseuerare alias confessio non præiudicat sibi, vt ff. eodem. l. prima nisi sponte perseueret, vt ff. de quæstio. l. j. §. quæstioni. & §. si quis viro debet tamen si est graue delictum in carcere poni & custodiri, vt supra dictum est, vel relaxari si satisdederit & cū effectu, vt ff. de custo. reo. l. prima. nota & l.
7 diuus. † Et no. quod si carceratus aufugit si quidem per fraudem custodis qui dimisit aufugere carceratum tunc custos capitali pena punitur. Si autem per negligentiam custodis, tunc punitur eadem pœna qua carceratus debuit puniri, nisi probauerit quod casu, vt per incendium ortum in carcere, vel ruina carceris, vel propter alium casum fortuitum euaserit, vt ff. eodem l. fi. & l. milites. §. si vero. & hoc si probatur, nō punitur. Nec vni debet cōmitti custodia, sed pluribus. Sed qui vni commissit, puniuntur pro qualitate culpæ, vt ff. eodem. l. non
a facili, & l. milites. Sed si carceratus[a] custodem interfecerit, capite punitur. Si autem carceratus cum aliquo custode fugerit, tūc alteri custodi venia dabitur, vt d. l. fina. interdum. Si vero per ebrietatem dimisit fugere similiter punitur extraordinaria pena, vt d. l. milites. §. si tamen cum non sit pœna expressa à lege, vt ff. de effrac. expil.
8 l. prima. † Item not. quod carceratus nō de
9 bet spoliari, vt ff. de bon. dam. l. i i. † Et not. quod licet aliquis sit carceratus. non statim pœnam patitur, sed proceditur contra eū, & probationes recipiuntur, & si conuincitur per testes, auditur eius defensio, & pluries debet adduci coram iudice, si velit aliquid cōtradicere vel probare, vt C. eodem l. ii. ff. de quæstionibus. l. ii. & l. diuus. §. si
10 quis. † Si autem confessus fuit sponte, vel conuictus testibus, tunc non est expectandus, sed condemnandus, & statim condemnatio exequenda in graui crimine, vt C. quando appellan. sit. l. obseruare. & C. de custo. reo. l. i. in prin. & l. fin. nisi in casu quādo seuerior pœna est imponenda, nā tunc plus
11 differtur, vt C. de pœn. l. vendicari. † Item no. quod in leuibus criminibus vbi non imponitur pena corporalis, debet quis dare
b fideiussorem,[b] qui promittat dare & soluere condemnationē. Et quod promiserit sub certa pena reum exhibere vel condemnationem soluere, & si non obseruauerit quod promiserit ad pœnam promissam condēnabitur, vel ad interesse cōi vt ff. eod. l. si quis reum. potest etiam extraordinaria pœna puniri, vt d. l. & equē. & C de modo mult. l. eos. Item dominus pōt fideiubere pro ser-
12 uo suo, vt ff. eod. l. seruus. † Item not. quod si carcerati ruptis vinculis & effracto carcere euadunt, pœna capitali puniuntur, vt ff. de effract. l. i. in princi. vel alia extraordinaria pœna, vt d. l. i. vel puniūtur pœna illius delicti pro quo sunt carcerati, et si sūt
c innocētes, vt habeantur pro cōfessis c pp fugam, vt ff. eo. l. in eos. & in auth. de colla.
13 §. prohibemus colla. ix. † Item not. quod ille carceratus qui reuelauerit qualiter debent fugere, debet de carcere relaxari, vt
14 l. in eos in fi. † Item no. quod carcerato pro graui crimine debent apponi ferramēta, vt melius custodiat. & si custos corruptus pe-

cunia non fecerit apponi vel passus fuerit qđ ferrũ portetur in carcerẽ vnde possit ille euadere, vel venenũ vnde possit occidi, tunc officio iudicis puniendus,& si negligẽ
15 tia fecerit ab officio est remouendus. † Itẽ no. quod si iudex apprehẽdiderit latrones, quod debet ipsos interrogare de sociis & receptatoribus ipsorum, & significare iudici vbi illi socij & receptatores ipsorũ degunt, vt ipsos capiat,& qui facere procurauerit, laudandus est, non tñ est semper literis credendum sed inquirendum de ipsorum conditione & scelere,& si quis velit ipsos accusare vel arguere &c.ff.eo. l. diuus.ii.& l. de militibus.& l.non est.& l.solent.cum simil.
16 †Item no.quod si quis est in carcere pro debito pecuniario, & alius vt custos carcerũ vel alia persona facit ipsum debitorem fugere, quod tenetur ad debitum soluendũ, vt C.de cen lib.xj. l. si per æquatorem. de exac. ribu.l.quoties.lib.x. Si vero per negligentiam custodum fugerit, puto ipsos teneri ad debiti solutionẽ, vt C. de cust. reo. l.ad commentarien.nisi casu fugerint, vt dictum est supra facit ad huius negligẽtiam. C.de censi l.si per æquatorem libr.xi. & ff.
17 de offi.præsi.l.diuus in fin. † Sed nunquid potest quis damnari ad perpetuum carcerem. Respond. non videtur. si liber homo est, secus in seruo, vt ff.de pœn. l.mand. C. eo.l.incredibile.& l.seruus.

ADDITIONES.

a Sed si carceratus. Adde tu quod si carceratus repertur mortuus, præsumitur cõtra custod. de quo in l.cum res. & ibi per glo. & doc.ff. de leg.ii.§. species.& Ang.in l.si quis ex argentariis.§.prætor.in fi.ff.de eden.dat cautelã, vt custodes subito habeant medicum peritum qui deponat q carceratus mortuus est absq; culpa custodum, sua morte,& hoc scribi faciant per notarium, & per hoc tollitur suspicio contra custodes.

b Fideiussore. Adde quod quis non relaxatur fideiussoribus quando in defectum pecuniarie vt per Bar.in l.ii.ff. de pub.iudic. & in l.i.ff. de cust.reo. & datur tunc cautela, vt pœna soluatur fisco sub conditione si condemnabitur. vt per Bar.in l.si sub conditione.ff.de solu. & Ange. in l.ii.C. de exhi. reis. & adde quod quis etiam non relaxatur fideiussoribus si alias fugit de carcere glo.est singula. & ibi Ro.in l.lege.ff.ad Silla.

c Pro cõfessis. Adde quod hoc voluit Guil.de Cu. in l.succurritur.ff.ex quibus cau. ma. & ibi Bald. & Bald.in l.admonendi.ff. de iure iurand.& Ange. in l.prima.ff. de effrac. & ita debet intelligi Barto.in l.in reos.ff. de custo. reorum & in l.fina. eodem.titulo vt per Bald.in d.l.succurritur.

De pœna desistentis ab accusatione, & qui puniantur pœna turpilliani. Rub. 101

SVMMARIVM.

1 *Tergiuersator seu ab accusationibus porrectis desistens punitur.*
2 *Senatusconsul. Turpillianum quando locum habeat.*
3 *Senatusconsul. contra dominum in quibus criminibus non habet locum, & qua pœna veniat tunc.*
4 *Desistere ab accusatione quando quis dicatur, & quando quis dicitur agere, & quando agere nolle*
5 *Desistens propter iustum impedimentum, non videtur desistere nec pœnam incurrit.*
6 *Desistere etiam dicitur qui non prosequitur suã accusam negligentia vel culpa sua, tempore sibi aßignato.*
7 *Item ille qui subijcit vel instigat accusatorem, & postea non pergit.*
8 *Item & ille qui composuit cum suo aduersario sine iudicis licentia.*
9 *Componens cum aduersario quando non incidat in pœnam, & in quibus casibus abolitio non habet locum, & in quo accusatore habeant locum prædicta.*
10 *Accusator desistens ut supra incidit in senatuscon turpillianum fallit tamen in fœmina & & in minore.*
11 *Turpilliani pœna tenetur qui desistit in appellatione à sententia quæ in sui fauorem prolata fuit*
12 *Desistens non admittitur amplius ad accusandum immo punitur ut supra dictum est, vel vt hic.*
13 *Iudex non debet resistere, imo prosequi & punire delinquentem, licet quis desistat in prosequendo accusationem.*

1
VONIAM †plerunque accũsatores desistunt ab accusationibus porrectis in iudicio,& sic dicuntur tergiuersari propter quod pœna est imponenda, vt ff.eod.l.j.§. tergiuersari. videre restat quę pœna sit imponenda pro tali crimine. †Et primo notãdũ. est quod hic
2 senatusconsultum locum habet contra illũ qui accusam porrectam de aliquo super crimine

mine publico, & postea lite contestata a di-
cta accusa desistit, ipsam sequi non curat, vt C.eo.l.j.& ff.eod. l.destitisse. Quę autē sint publica iudicia habemus.ff. de pub. iud.l.j.

3 †Et no.quod dixi supra publico crimine, quia in priuato secus videtur, vt in crimine stellionatus.vel expilatæ hæreditatis, vel furti, vel iniuriarum, in quibus pœna turpilliani directa & ordinata non videtur locum habere, vt ff.eod.l.si quis.§.stellionatus. Sed tunc officium iudicis locū habere videtur in pœna imponēda in his extraordinariis delictis, vt 1 d.§.in quibus imponitur pœna pro qualitate delicti, vt ff.eo. l. & in priuatis.

4 † Et dicitur quis desistre, qui in totum desistit. & animum deponit, post lit. contesta.vt ff eodem. l.ab accusatione.§.j.& § destitisse & ideo dixi post litem contestatam. quia ante nō dicitur agere velle, vt ff.rem ratam habe.l.amplius nō peti

5 † Si autem quis destiterit propter iustum impedimentum, vel propter occurrētem necessitatem, non videtur desistere nec incidit in pœnam, vt ff eodem.l.senatus.§ commune.& §. sequen.

6 †item dicitur desistere ille cui assignatus fuerit terminus ad prosequendam suam accusām, & ipsam non prosequitur culpa vel negligentia sua, vt d.l.accusatione.§.destitisse. C. qui accusa.non poss.l.qui crimen.

7 † item & ille qui subiicit vel instigat accusatorem & postea nō peregit, vt in d l.senatus.in prin.& l.j.§. incidit.

8 † item & ille qui composuit cum suo aduersario, vt d.l.ab accusatione 1 princip.fine iudicis licentia.

9 † Si enim de licentia iudicis faceret impetrata abolitione, nō incideret tunc in pœnā, vt ff. eo l.j.§.si qs. & §.abolitio.& C.de aboli.l.i. & ii. Fallit tamen in quibusdam casibus in quibus non pōt habere locū abolitio, & cōcessa nō excusat, vt in l. Iulia. maie. In patria oppugnata vel prodita. In crimine peculatus, cum simili.vt C.de aboli.l.fi. ad fi. Item non petitur abolitio qñ aduersarius sustinuit verbera vel tormenta, vel catenas, vel similia propter accusam factam de eo. nisi ipse consentiat, vt C.de abo.l.fin. in prin Et prædicta locū hñt in accusatore desistēte & nō psequente suam accusam, vel transigēte, q. hr pro cōfesso. eo quod transegit vel cōposuit, vt dictū est, vt ff.de pręuari. l. in oibus sed in reo secus est, quia debet redimere sanguinē suū qñcunq; pōt, vt ff. de bo. eo.q mor. sib.consci.l.j.

10 †Et no.quod iste talis a accusator qui desistit, incidit in Turpillianū senatusconsul.& pęna Turpilliani punitur, vt dictū est, vt C.e.l. quāuis. Sed fallit in fęmina b.

†Itē fallit in minore rōne suæ ætatis.

11 item incidit in Turpillianum ille, qui prosecutus fuit accusam suam vsque ad sententiam & obtinuit, à cuius sententia fuit appellatum, & in ipsa appellatione desistit, vt ff.eod.l.i §.vna.

12 †Itē not.quod ille qui desistit, non admittitur amplius ad accusandum.ff.eod.l.qui desistit.imo punitur, vt dictum est, vel saltem in v.lib.aur. vt ff.de p̄ua.l.iii.§.fin.& ff.ad exhi.l.iii.C.eod. l.ii.cū si.vel punitur si de publico crimine accusauit ad similitudinem supplicii pro priuatis, vero pęna extraord. vt ff.e.l i.§.calumniatoribus.& in l.priuatis.& de hoc not. supra de calum.& præuari.& suppel. vt ibi no. supra titu.proxi.

13 †Et no. quod licet quis desistat in prosequendo accusationem, & Iudex tamen non debet desistere, sed prosequi, & inquirere, & punire delinquentem, vt no.infra titu.proxi.

ADDITIONES.

a Et no. quod iste talis. Vide per Bar. in l.iii.§.i. ff.de præuari. vbi distinguit an expresse an vero tacite quis desistat & eundē aliter distinguentem, in l.i.§.si quis autem.ff.ad Turp.

b Sed fallit in fęmina. Adde tu quod est falsum, quia etiam mulier incidit in turpillianum. hoc quo vide per Alex.de Imo.in consi.xi.col.i.ver.super secundo. in i.volu.

De collusione. Rub. 102

SVMMARIVM.

1 *Collusio quid sit, & causarum genus triplex est, scilicet criminale, ciuile, & spirituale.*

2 *Collusio in criminalibus quando fiat, & quomodo tunc colludens puniatur, & an efficiatur infamis.*

3 *Collusio et dicitur quādo accusator desijt ab accusatione. & qd in ustin incidat & qua pœna puniatur & an efficiatur infamis*

4 *Accusator in causa criminali quando possit desistere per gratiā sine pœna & accusator absens si citetur & non ueniat prosequendum quomodo puniatur & si patitur labi biennium, qua pœna puniatur, & quando est quæstio*

questio de statu persona & fiat collusio, quid iuris erit.

5 *Desistere quando liceat in causa ciuili, et si alio modo fiat collusio, punitur.*

6 *Discedere à lite per gratiam spiritualibus quomodo licet, & quomodo non, & si quis in causa crimali siue spirituali desistit aliter quam debeat, debet iudex ex suo officio quirere contra desistentem & punire.*

7 *Discedere uolenti ab accusatione iusta causa, iudex debet abolitionem concedere, & non punitur desistens.*

8 *Iudice colludente cum inquisito, absolutio non tenet, & poterit iterum accusari.*

9 *Colludens super beneficio, non punitur super beneficio.*

10 *Maritus accusans uxorem de adulterio, an posit discedere quandocunque uult.*

11 *Colludunt non solum principales personæ & puniantur, sed etiam aduocati & aduocatus in principali causa colludens, quomodo puniatur.*

12 *Procuratores quomodo colludant, & quomodo puniantur, & quomodo agitur.*

13 *Accusato Martino si accusans non prosequatur, quid facit index, & desistens non potest amplius accusare.*

14 *Accusare quando nō possim illum quem alius accusauit, & quando possim.*

15 *Collusione & præuaricatione probata quid pronunciabit index, & an poterit postea alius accusare.*

1 OLLVSIO est† latens & fraudulosa cōuentio inita inter accusatorem & reū vel accusatum in aliqua causa. Et nota, quòd triplex est genus causarum scilicet criminale, ciuile, & spiritua
2 le.†In criminali autem fit collusio, quando accusator abscondit ueras probationes criminis cōtra accusatū, uel dissimulat bonas ꝓbationes, vel falsas executiones admittit & cōsentit, & iste incidit in uitiū præuaricationis, & extraord. pœna punitꝰ, vt ff. ad Turp. l. i. §. pꝛuaricatore ff. de pꝛua. l. i. & ii. & pe. & efficit infamis ff. de pręua.
3 l. si is cū si.† Dicit etiā collusio qñ accusator destitit ab accusatione ꝑ qꝫ incidit in vitiū tergiuersatoris, & punit in v. lib. aurei. & infamat. ff. de pꝛua. l. iii. in fi. & d. l. si is.† No. tñ ꝙ in cā criminali, ante lit. cōte. potest accusator desistere per gratiam sine pœna à lite, vt ff. ad Turp. l. mulier. & l. inquisitū. post litē vero contesta. non licet sine cōsensu aduersarij, si passus est iā iniuriā vel carceres vel tormenta, vt C. de aboli. l. fi. nec sine licentia iudicis, vt C. eo. l. j. C. de aboli. l. ij. & hoc licet intra xxx. dies, vt C. eo. l. fi. §. quando aūt alias punitur, vt dictū est. & facit. ff. ad Turp. l. si quis. §. stellionatus. Sed idem & in priuato crimine videtur, vt ff. ad Turp. l. & in priuatis. & C. eod. l. ij Sed si accusator est absens, & citatur, & nō vult venire, nec in accusatione procedere, tunc punitur in x. lib. auri, vt supra dictū est: & etiā vltra: quia qui incidit in Turpil. condemnatur in sumptibus litis, vt ff. de pœn. l. absentem. C. qui accusa. non pos. l. qui crimen. & l. si ea. vbi de hoc. Si vero patitur labi biennīū intra quod debet causa criminalis finiri, tunc punitur in quarta parte bonorum, & sit infamis, vt C. vt intra certū tempus cri. quæstio termin. l. j. cū simi. Si vero esset quæstio de statu alicuius personę: tunc ille qui colludit, amittit ius quod habet in personę illius: & applicatur illi qui collusionem detexit. C. eo. l. fin.
5 ff. eod. l. j. †In causa vero ciuili licitum est desistere à causa quandocunque sine licentia iudicis & liti renunciare. C. de pact. l. postquam nisi sit causa famosa intentata: nam tunc non potest transigi, nec desistere sine consensu iudicis ff. de his qui not. infa. l. furti. §. potestas. Et si in ciuilibus alio modo fiat collusio, punitur pro motu iudicis qui delusit forte secūdum l. C. de mo
6 do multa. l. fin. †In spiritualibus vero per gratiā licet à lite discedere: vt extra de simo. c. nemo. sed non per transactionem, vt extra de transactio. c. super eodē. & c. præterea. imo & si quis in causa criminali siue spirituali desistit aliter quam debeat, debet iudex ex suo officio inquirere contra desistentem, vt extra eo. c. i. & ij. & C. de aboli. l. j. & ij. & punire debita pœna: vt supra di-
7 ctum est. †Si vero iusta causa velit quis ab accusatione desistere vel discedere: debet iudex abolitionē cōcedere, vt C. de aboli. l. j. ij. & iij. §. abolitio. & tunc desistens non
8 punitur. † Sed si iudex colludat cum inquisito, et ipsum per gratiam vel pecuniā absoluat, talis absolutio non valet, nec pręiudicat quominus iterū inquiratur et puniatur,

niatur, vt extra eod. c. j. & ij. & c. iterum. ff. eodem. l. cum iusto. & l. collusione & l. sententiã. & potest etiam iterum accusari, vt ff. de præ-
9 uaricat. l. iij. †Si vero colludit super bene-ficio, colludens punitur super beneficio, vt ex-
10 tra eod. cap. audiuimus. †Sed si maritus accusat vxorem de adulterio, potest quandocunque vult discere, quia potest vxorem sibi reconciliare intra biennium, vt C. de adulte. authen. sed hodie. extra de conuer. coniu. c. gau-
11 demus. †In summa vero notan. est, quod non solum principales personæ colludunt & puniuntur, vt supra dictum est, sed etiam aduocati. Et si in causa principali fuerit per aduocatum collusum, punitur pœna extraordinaria, vt ff. de pœn. l. prima. §. verum. & l. ij §. quod si. & l. penult. & ij. quæstio. iiij. §. notan-
12 dum. & not. supra titulo proximo. †Colludunt etiam procuratores, qui dolosa patiuntur se superari in causa, qui tenentur de dolo ad omne interesse si sunt soluendo, alias igitur contra illos qui colluserunt cum eis. ff. de
13 dol. l. eleganter. §. si dolo. †Sed quid M. accusauit aliquem de aliquo delicto publico vel priuato, iste Marti. non videtur prosequi accusam suam, vel non produxit probationes suas. Respond. quod iudex debet assignare ei terminum ad producendum suas probationes, & si non fecerit, videtur tacite desistere, & renunciare iuri suo, vt C. qui accusare non pos. l. si ea quæ. & insuper incidit in turpillianum, & punitur, vt supra dictum est. & supra titulo proxim. not. Et poterit tunc iudex, & debet contra talem accusatum per inquisitionem procedere & punire, si culpabilem inuenerit, vt extra de collu. cap. primo & secundo. in fin. & C. de aboli. l. prima & secunda. §. sinautem. Not. tamen quod ille qui destitit, non potest amplius accusare, vt ff. eod. l. qui destitit. de præuaric. l. accusator. cum simi. Sunt & alij qui prohibentur accusare aliquos, vt not. supra de his qui accusa. non possunt per
14 totum. †Si autem fuerit quis ab vna parte accusatus de vno crimine. non poterit ab alio super eodem crimine accusari, nisi doceatur de collusione, & præuaricatione primi accusatoris, & se ignorare primam accusam fuisse ab alio institutam, quod ignorare quilibet præsumitur. C. qui milit. non poss. l. super his, & de hoc not. C. de accusatio. l. qui de crimine. &
15 extra de accusat. cap. de his. †Et probata [a]
a collusione, & præuaricatione debet iudex interloquendo pronunciare collusum fuisse in dicta accusa, & poterit postea accusare. ff. de præua. l. iij. in princ. not. de accu. l. hi tamen. §. fina. & l. si cui. §. de criminibus. not. cum similibus facit. ff. de iud. l. de qua re. Nam si accusatus opponat exceptionem rei iudicatæ, vel solutionis iam factæ, oportet quod iudex pronunciaret super ista emergenti prius, vt dicta l. iij. & dicta l. de qua re. & extra de ord. cog. cap. primo. & ibi not. alias non posset secundus accusator accusare, nec procedere, vt dictum est. Et dicetur sic per iudicem. Nos iudex cognitor quæstionis vertentis inter talem accusatorem ex vna parte, & talem accusatum ex altera, visis talibus exceptionibus oppositis per talem accusatorem quorum tenor talis est &c. Quia cognouimus in j. accusa siue processu facto super illa collusum fuisse in dicta accusa, & processum per talem modum. Et not. quod debet specificari qualitas collusionis. Et auditis allegationibus partium. Et super omnibus habita deliberatione diligenti interloquendo pronunciamus procedendum esse, & procedi debere super dicta accusa de nouo porrecta per dictum accusatorem cõtra dictum accusatum per quem propositæ exceptiones obstare non possunt quin procedi debeat super noua accusa &c. vel pronũciabitur prout qualitas negotij requirit, prout iudex viderit, & cognouerit expedire.

ADDITIO.

a Et probata. Adde tamen quod collusio præsumitur quando accusator conuersatur cum accusato ex quo per accusationem solent oriri inimicitiæ capitales inter accusatorem, & accusatum ita Bartol. in l. iii. ff. de admen. lega. vbi tex. & in l. si inimicitię. ff. de his quib. vt indign. Quod est notabile.

De abolitionibus. Rubri. 103

SVMMARIVM.

1 *Abolitio quid sit.*
2 *Abolitio quot modis fiat.*
3 *Abolitio facta a principe quid operatur, & si fiat ad petitionem partis, quomodo fiet; & quid erit cognoscendum.*
4 *Accusatione per errorem facta quando abolitio conceditur & quando non*
5 *Abolitio intra quantum tempus peti debet.*
6 *Abolitio regulariter conceditur quando petitur*

titur propter mortem, fallit in casibus hic positis.

7 *Accusans calumniose, si pecunia conuictus uelit abolitionem fieri non auditur, etiam parte consentiente. fallit in casib. hic positis.*

8 *Abolitione generali uel speciali tollitur pœna & crimen extinguitur, non autem tollitur infamia.*

IDEAMVS quid sit abolitio. Et quidē potest dici sic. † Abolitio est accusæ peremptio siue exclusio, vt nomen sit consequens rei. Sicut dicitur exceptio, actionis exclusio. ff. de excep. l. ij. in princ.

2 † Et not. quod abolitio fit tribus modis. Vno modo à principe ex suo motu ob rem prospere gestam, vel ob gaudium, vel ob similem causam, vt ff. ad turpi. l. si quis. §. fina. & l. sequen. Secundo modo ad instantiam & postulationem accusatoris coram iudice ordinario, qui de causa cognoscebat. Tertio modo per mortem accusatoris vel accusati, cum extinctum fuerit crimen regulariter morte superueniente, vt ff. eodem l. aut priuatim. vel propter iustum impedimentum superueniens accusatori, vt dicta l. autem. & l. senatus. §. reos. C. si

3 accus. mor. fuer. l. secūda. & l. defunctis. † Et not. quod si fit abolitio à principe nullo postulante, quod talis abolitio extinguit omnes ac-

a cusationes ᵃ quo ad omnes, præterquam ad actorem, quia ipse non minus poterit vsque ad xxx. dies repetere accusam, vt C. eod. l. fin. computandos à die quo feriæ generalis abolitionis sunt finitæ. & debet accusare eo modo quo prius fecerat, vt C. de genera. aboli. l. ij. ff. ad turpil. l. aut. §. in iudicio, Si vero fiat ad petitionem accusatoris coram iudice, tunc debet fieri vtraque parte præsente, scilicet accusatore, & accusato, & causa cognita. Et vertitur in causæ cognitione hoc modo, vt si accusator calumniose hoc modo fecit accusam, abolitio non concedatur, vt C. eod. l. fina. in princ. de calum. l. fallatia. imo puniatur de calumnia,

4 vt supra not. de calum. † Si vero per errorē accusauerit, si quidem accusatus substinuit iniuriam, vel carceris, vel verborum, vel tormēti, non est concedenda abolitio. si vero non substinuerit iniuriam, vt dictum est, & tunc conceditur, alias non, etiam vtraque parte volen-

5 te. † Et debet peti abolitio intra xxx. dies cōputandos à die institutæ accusationis, alias non auditur, vt C. eod. l. fina. & ff. eod. l. j. §. aboli-

6 tio. & l. aut. §. in iudicio. † Si vero propter mortem petitur abolitio, debet concedi regulariter, quia morte extinguitur crimen, vt C. si reus vel accus. mor. fue. l. ij. cum si. ff. eo. l. in senatus. §. si propter mortem. Fallit in casibus in quibus nullo modo conceditur, vt in crimine læsæ maiesta. patriæ oppugnatæ vel proditæ, vel crimine falsi, vt C. eod. l. si falsis. ff. ad turpil. l. fallaciter. Item in crimine peculatus, repetundarum, & de residuis, & in crimine apostasiæ, & hæresis, & simili. vt C. si

7 reus vel accu. mor. fue. l. j. & ibi not. † Item q̄ si quis calumniosam fecerit accusam, & ipse pecunia conuictus velit abolitionem fieri, non est audiendus etiam consentiente parte aduersa, sed procedi debet in accusa ita vt nocens puniatur, vt C. eod. l. ij. fallit etiam si accusauit pro sequendo suam iniuriam, vel accusauerit consanguineos vel similes, nam tunc conceditur

8 abolitio, vt dicta l. ij. §. fin. † Item not. quòd per abolitionem generalem vel specialem tollitur pœna, & etiam crimen extinguitur, sed non tollitur infamia. C. de genera. aboli. l. fina. cum simi. & de hoc not. AZO. in summa huius tituli.

ADDITIO.

a Accusationes. Adde tu quod ista generalis abolitio non extenditur ad crimina iam liquidata, l. fina. C. de abo. Nec etiam extenditur ad crimen falsi licet non sit liquidatum, vt est text. in l. Lucius ff. ad turpil. & ibi Bartol. & Ang. nec etiam ad iam carceratos. l. domitius & ibi Bartol. ff. ad turpillianum. quod intellige vt per Bart. & Ang. in dicta l. Lucius. & per Angel. in l. falsorum. §. fina. ff. de accusat. nec etiam porrigitur ad accusationes nondum inchoatas. l. prima & secunda, C. de genera. aboli.

De treuga. Rub. 164

SVMMARIVM.

1 *Treuga quid sit.*

2 *Pax quid sit.*

3 *Treuga duplex est, scilicet conuentionalis, & canonica, conuentionalis quid sit.*

4 *Treugam supradictam qui frangit, qua pœna puniatur & fit infamis & quando fit seruanda inter personas priuatas.*

5 *Treugam qui fecit aliquem percutiendo, quomodo puniatur.*

6 *Treugam qui fecit si homicidium committat,*

pat, capite punitur.

7 *Treugam qui fecit si aliter quam supra delinquat quomodo puniatur.*

8 *Treuga canonica quae sit & quae sit pena contrafacientium, & debent iurare ut seruetur aliter puniuntur.*

1 TREVGA † est securitas siue fiducia praestita rebus & personis inimicorum ad certum tempus,
2 discordia nondum finita. † Pax autem est finis discordiae. † Et
3 not. quod duplex est regula, scilicet ex pacto initio inter inimicos. & illa appellatur conuentionalis quia ex pacto & conuentione sumit formam sicut & contractus, vt ff. de pactis. l. conuentione. & depositione. l. prima. §. si conuenerit. de regulis iuris. l. contractus. Et ista talis treuga est seruanda hostibus, nam etiam fides hostibus est seruanda, vt xxiij. quaestione prima & xxij. quaestione iiij. innocens &
a hoc verum, si hostes tibi seruant, alias non [a] est eis seruanda. extra de iureiuran. cap. peruenit. Iuxta illud frangenti fidem, fides frangatur eidem. vt C. eodem l. cum proponas. C. de transaction. & l. diuersa. & ff. locati. l.
4 quaero. §. inter locatorem. † Et qui talem treugam frangit, & maxime peregrinis mercatoribus, rusticis, dum culturae agrorum insisterent, & auferrent animalia & instrumenta agrorum cum quibus cultura fit, illud quod abstulit in quadruplum restituat, insuper fit infamis, & personaliter punitur qui talia committit, vt ff. de re milita. l. fina. & hoc intelligo de treuga facta inter ciuitatem & alia loca, si autem inter priuatas personas dico quod est seruanda, dummodo eis seruata sit, vt supra
5 probatum est per iura praemissa. † Et si quis fecit treugam, percutiendo aliquem ex illis cu
b quibus [b] facta erat treuga, quod puniatur in manus amissione, vt in authent. de manda. princi. colla. iij. §. coges. ita vt in ipso puniatur cum quo deliquit, vt C. commun. de success. authen. omnes per g[...]. & in vsib. feud. de pace tenen. cap. primo § si quis. vel potest dici quod cum dicta iura loquantur de pace rupta, & non treuga, quod poena extraordinaria punitur inspecta atrocitate delicti, vt ff. de iurisdictio. omn. iudic l. praetor §. fina. & l. vlt. & de extraor. crimi. l. prima. de effrac. l. prima. & secundum diuersitatem facti, & delicti, vt pa-
6 tet per titu. speciales in hoc opusculo. † Si vero per homicidium commiserit, capite punitur, vt ff. de parrici. l. penult. §. qui alias per-
7 sonas. & not. pulchre. supra de homici. † Si vero aliter delinquit, secundum qualitatem delicti poena debita & ordinata punitur, vt patet in hac summula per titu. speciales com-
8 petentes. † Est & alia treuga canonica, siue a iure inducta, quae certo tempore est seruanda, & maxime personis ecclesiasticis & peregrinis, mercatoribus, & personis rusticanis, maxime dum agriculturae insudant, vt extra eodem cap. primo & secundo. Et qui contra facit, excommunicatur. Et episcopi debent prouidere, vt talis treuga seruetur, & debet vnus episcopus alteri dare auxilium & fauorem alias dignitate priuantur &c. & dic vt plene not. extra eod. tit. cap. j.

ADDITIONES.

a Alias non. An si vnus fregit treugam alius possit frangere. Ioan. And. & Anto. de But. in cap. iij. de iniur. quod non & Ioan. And. in addi. Spec. in rub. de treug. & pac. Ang. Pau. de Cast. Raph. & doct. in l. si ex legati. & in l. qui seruum. ff. de ver. obl. & vide Alex. in l. cum proponas. C. de pact. & ibi addita, & vltra praedicta vide late per Fel. in c. j. col. ij de treu. & pace.

b Cum quibus. Sed quid si rapta est filia vnius patris ab alio ex alia parte, an per hoc dicatur treuga rupta, dic quod non, vt plene per Alex. in consil. cxiij. per totum, in ij. volu.

De pace. Rubrica. 105

SVMMARIVM.

1 *Pax quid sit.*

2 *Procuratores pacem facientes debent habere speciale mandatum.*

3 *Pax potest fieri super quolibet maleficio pro quo ingeritur poena sanguinis, fallit in crimine adulterij.*

4 *Occiso aliquo si haeredes illius aut filij fecerint pacem & remissionem de homicidio, iniuria &c an potestas poterit procedere, & quid si statutum esset quod posset fieri pax.*

5 *Vulnerato Titio, Titius fecit pacem vulneranti de omni iniuria & offensa, an alius possit vulnerantem accusare.*

6 *Vulnerato Titio, Titius fecit pacem vulneranti de vulneribus sibi illatis, & de omni iniuria & offensa. posito quod pax fieri possit & teneat, si postea Titius moriatur, an he-*

an hæredes Titij possint de homicidio accusare, non obstante pace, vel an videatur facta pax de morte & quæ verba sint ponenda in contractu pacis.

7 *Offensus an compelli possit ad faciendam pacem cum offendente.*

8 *Satisdare de non offendendo an aliquis compelli possit.*

9 *Iniuriam fecisti Titio qui postea bibit & comedit tecum & sic uidetur renunciasse iniuria, an Titius possit postea se accusare.*

10 *Vulnerato Titio mortifere, si inculpetur de hoc Mar. Titius uero dicat quod Mar. non uulnerauit eum sed alius, an iudex potest contra Martinum procedere.*

11 *Potestas an possit ponere guerrantes ad confines, & accipere fideiussores.*

12 *Accusatione uel inquisitione facta duo fecerunt pacem de maleficio quod fuit inter eos an per talem pacem uideantur confessi crimen, vt iudex possit eos condemnare sine aliqua probatione, & quibus verbis ad cautelam sit utendum in contractu pacis.*

13 *Pupillus an possit pacem facere de morte patris uel offensa patri facta cum authoritate sui tutoris.*

14 *Pacem & remissionem aliquis fecit Titio in præsentia iudicis quodam presbytero præsente & recipiente pro offendente &c an talis pax ualeat.*

15 *Statuto dicente quod quis habuerit pacem ab offenso uel hærede eius, non possit personaliter de homicidio damnari, Titius fuit occisus pluribus hæredibus relictis, nunquid est opus quod habeat pacem ab omnibus.*

16 *Statuto dicente quod pace non obstante homicida condemnetur de homicidio, si Mar. fuerit interfectus mandato Titij qui postea habuit pacem, an pax proderit Titio?*

17 *Pacem & remissionem duo fecerunt, & promiserunt eam obseruare si postea unus frangit pacē alterū offendēdo qualiter puniatur.*

18 *Guerra existente inter duas ciuitates uenerunt ad concordiam quam promiserunt perpetuo obseruare sub certa pœna si postea una terra unius ex istis ciuitatibus supponat se alteri ciuitati propter quod ciuitas priuata tali terra commisit homicidia contra aliam ciuitatem, an incidat in pœnam.*

19 *Ordinatum est per legem Mantuæ quod homicida puniatur in x lib. Titius fuit condemnatus in dicta pœna pro homicidio commisso postea habuit pacem à filio occisi, uel illo cuius interest, an commune possit exigere illam pœnam ab homicida?*

20 *Tutor nomine pupilli uel infantis & curator nomine adulti an pacem facere possit ita ut ualeat.*

21 *Pace à pluribus facta de omnibus iniurijs & offensis hincinde illatis promissum fuit illam obseruare sub certa pœna, si unus facit contra pacem & alius ex alia parte illum percutiat, an possit accusari & puniri de pace rupta uel aliter.*

22 *Statuto dicente quod habens pacem cum inimico dimittatur ei pœna, uel condemnatio, uel de banno eximatur, si uniuersitas fuit propter delictum condemnata & uelit facere pacem quomodo faciet, & quomodo congregabitur?*

1 IDEAMVS † Primo qd sit pax. Et quidem pax dicitur finis discordię, sed treuga est securitas data rebus & personis ad certum tempus,
2 discordia nondum finita. † Et not. quod si pax fieret per procuratores, debēt habere speciale mādatum, qa generale nō sufficit. extra de treug. & pace. c. i. de transactioni. c. cōtingit. de arbitris c. per tuas. ff. de procu
3 ratorib. l. mandato. cum si. † Item nota. ꝙ super quolibet maleficio, ꝙ quidē ingerit pœnā sanguinis, licet transigere & pacisci, & pacem facere, & hoc est regulariter verum ex parte delinquentis, & sine aliqua pœna, vt C. de transactionib. l. transigere. ratio est, qa licet vnicuique se & sanguinē suum redimere. ff. de bonis eorū qui mortē
a sibi cōsciuerūt. l. prima. Fallit hoc crimine a adulterij, vbi transactio non admittitur propter frequentiam delicti, & eius atrocitatem, vt nota. in d. l. transigere. Et est ratio, quia paciscēdo videtur de crimine confiteri, & pro confesso habetur. ff. de pręuar. l. in omnibus. & de ista materia no. Azo in
4 summa de transactionibus. † Sed pone ꝙ quidam fuit occisus, eius hæredes aut filii fecerūt pacem & remissionem illius homicidii de homicidio, & de iniuria omni, & percussione & offensa illatis & factis per

ipsum

ipsum homicidam in personam occisi dicto vel facto. Sed potestas non minus procedit contra istum homicidam, non obstante tali pace, & vult istum homicidam de homicidio punire & condemnare. Quæritur quid iuris. & videtur quòd posit, quia per tale maleficium commissum acquisitum est ius ciuitati, vbi perpetratum est maleficium, ita quòd postea per pacem & pactum priuatorum non potuit tolli, vt ff. de pact.l.ius publicum. & l.iuregentium.§. si paciscitur. Itē quia reipublicæ interest ne maleficia sint impunita, vt ff.ad leg. Aquil. l.ita vulneratus in fine.facit ff.ad leg.Iul.de vi publi.l.qui cœtus.& ff.de public. l. licitatio.§ quòd illicite.& extra de collu.cap.i. & in hoc concordant communiter doctores. Et ita seruatur, nisi statutum esset præcise in cōtrarium,quòd posset pax fieri.Et pace facta non debet potestas se intromittere de tali crimine,nam statutum illud est seruandum.ff.ad municip.l.constitutionibus. de lega.iii.l.non aliter.& not.ad Sillan.l diuus. Sed do.Guid. de Suza. dicit quòd pax valet & est seruanda, & potestas nequit se intromittere, quia nemo sine accusatore punitur.ff.de muneri.& honori. l.rescripto. §. si quis accusatorem non habens. Item quia pacis lenitas est seruanda, vt C.de assef tol. l.prima.circa principium.Item quia lex iubet fieri pacem & obseruari, vt in vsib.feudorum. de pace tenend. Item prætor non debet curare si partes volunt cōponere &c. ff.de oper.noui nuncia.l.i.§.inde quæritur. ff.de vsufruct l.æquissimum. & pro eo facit xx.distinct.per totum.& c.discordantes. &
5 c.discedentes.cum similib. † Sed quid, aliquis fecit pacem cum eo qui eum vulnerauit,& remissionem sibi fecit de omni iniuria & offensa. Modo venit alius & vult istū accusare,nunquid potest? Respondeo.dicit Guil. ꝙ non potest, quia per talem pacem prēclusa est via omnibus aliis accusandi per l.i.ff.de iureiuran.l.eum qui.§.in popularibus ff.de sepulch.viola.l. sepulchrum.ff.de accusa.l.si cui.§ iisdem.Sed alij docto.contra per l.ff.de vi publi.l.qui cœtu.§.fina. de adulter l.si maritus.§.si negauerit.de pac.l. iurisgen.§.si paciscar.vbi de hoc no.cum si.
6 Et hoc verius videtur. † Sed posito quod pax valeat & fieri posit. quæro quid si Titius vulnerauit M.& facit pacem de vulneribus sibi illatis & de omni iniuria & offensa,postea ipse moriatur, an hæredes possint de homicidio accusare non obstan.pace,vel an videatur facta pax etiam de morte postea subsecuta. Et videtur quòd accusare possint, nec videatur facta pax de morte secuta, quia non fuit actum de morte &c. & non videtur pacto perimi id de quo non fuit cogitatum. ff.de transac. l. qui cum tutoribus.Item quia non potuit paciscens remittere iniuriam factam reipub.ff.de pac.l. ius publicum.& l.iurisgen. §. si paciscar. de publica l.licitatio.§.quod illicite. & videtur casus.ff.ad legem Aquil.l.si actum sit.& l.si vulnerato seruo.& l.ita vulneratus.§ i.cum similib. Econtra videtur quòd accusari non posit,quia pacis lenitas est seruanda. C.de cadu.tollen.l.i. Item quia non debet curare prætor si litigantes ad concordiam veniant &c.ff.de oper.noui nuncia.l.prima. §.inde quæritur.Item quia si pax facta est de vulnere, & de morte quæ subsequitur intelligitur esse facta, vt ff. de fideiuss. l. si quis pro reo.§.i.ff.quo legato.l.si. & ad l.Aquil. l.huic scripturæ.ff.de dam.infec.l.damni.§. Sabini.cum similibus. Solu. dicunt omnes docto. primam opinio. esse veram per iura primo allegata.vnde potest accusari de homicidio pace non obstāte, vnde quādo fiat pax,debet notarius dicere. Fecerunt pacem & remissionem de omnibus vulneribus & offensis, & iniuriis factis & illatis, & de morte si subsequeretur &c. & inde &cete. Nam tunc de morte intelligitur esse facta, & hic non possunt accusari de homicidio, si postea subsequeretur &c.dummodo posit de tali, & tanto maleficio per statutum fieri pax,aliàs secus,vt notatur supra. Sed pone
7 quòd quidam &c.†Sed nunquid offensus b
b posit compelli à iudice ad faciendum pacē cum offendente. Respond.sic videtur, quia iudex habet procurare quòd ciuitas quam regit sit in pace. ff.de officio præsid. l. congruit. Item debet facere,vt ad arma, & rixas homines non veniant, vt ff.de vsufruct. l.æquissimum.vbi de hoc nota, & facit in argument. de serui.l.harum. & l.egi.C.de cadu.tollen.l.prima. in vsibus feudorum de pace iuramē.firman.capitu.primo. cum similib. Et maxime si propter hoc magnus tumultus

tumultus, & magnum periculum posit inde contingere, aliàs secus, vt dicunt quidã doctores. Sed videtur contra, quòd ad pacem non posit præcise compelli, vt nonagesima distinct. capitu. discordantes. & capitu. placuit. & capitu. studendo. quod verius videtur. non tamen per hoc remittitur pœna, vt supra nota. ff. de pactis. l. iuregentium. §. si paciscar. & facit in authentic. de manda. princip. §. oportet. vbi de hoc not.
8 colla. iij. † Sed nunquid potest quis compelli satisdare de non offendendo? Respõ. dicunt quidam doctores quòd non, quia graue est adinuenire fideiussores, & nõ debet quis superuacua satisdatione onerari, vt ff. de procura. l. non cogendum. §. fina. ff. si quis caus. l. prima. de iudic. l. secunda. §. si dubitetur. Item ex suo delicto est quis puniendus, & non debet ex maleficio præmium consequi, vt ff. de interdict. & relega. l. relegatorum. in fine. ff. de nego. gest. l. si hęreditaria. C. de hæreti. l. sed si. Sed si alium non offenderit, tunc ne ab alio offendatur, debet ille compelli satisdare de non offendendo, vt nota. in titu. de accusationi. Sed alij dicunt quòd si offendens est damnandus de offensa, & soluit condemnationem, quòd cum sit punitus, non debet amplius puniri, & tunc posit offensus compelli ad satisdationem præstandam de non offendendo, vt C. de his qui ad ecclesiam confugiunt. l. denunciamus. argumen. C. communi diuidundo. l. cum vsufructus. Itẽ quia prætor habet curare, vt pacata sit ciuitas &c. ff. de offi. præsid. l. congruit. & ff. de vsufruct. l. æquissimum. cum similibus. quod
9 verius videtur. † Sed quid fecisti mihi iniuriam, si postea bibi & comedi tecum, & sic tacite videor remittere iniuriam, si post hoc volo te accusare, nunquid sum audiendus? Respond. vt nota. institu. de iniuriis.
10 §. fina. † Sed quid Titius fuit mortifere vulneratus, de quo M. inculpatus, sed vulneratus dicit ꝙ M. ipsum nõ vulnerauit, sed alius, nunquid potest iudex contra ipsum procedere, respondeo, non videtur, quantum est per iniuriam sibi factam, sed pro facto communis, sic videtur. ff. de public. l. licitatio. §. quod illicite. ff. ad Sillanianum. l.
11 si quis in graui. §. i. † Sed an potestas poterit guerrantes sibi ad inuicem ponere ad confines si nolunt facere pacem? Respondeo sic videtur, per l. ff. de offic. præfect. vrbis. l. prima. § fina. & argumen. ff. de interdict. & relegat. l. relegatis. §. solent. & §. iudicare & l. fina. Item poterit accipere fideiussores à qualibet parte, & postea eis præceptum facere quòd vnus alterum non offendat sub certa pœna, vt ff. si quis ius dicẽ. non obtempe. l. prima. argumen. ff. qui satisdare cogan. l. si fideiussor. §. fina. ff. de of-
12 fic. præsid. l. congruit. cum similibus. † Sed quid duo fecerunt post accusationem, vel inquisitionem factam de maleficio quod fuit inter eos, nunquid per talem pacem videantur confessi de tali crimine, vt posit iudex eosdem offendentes condemnare sine aliqua probatione? Respondeo dicunt quidam quòd sic, vt ff. de infami. l. quoniam de iure fisci. l. in fi. & l. eius qui. & l. imperator. & argument. C. de re iudicat. l. ad solutionem. cum similibus. vnde ad cautelam quando fit pax offendens debet negare se deliquisse & notarius debet dicere. Tales fecerunt concordiam & pacem de quibuscunque iniuriis, vulneribus & offensis, quæ dicuntur tales inuicem fecisse & intulisse, nam tunc non videtur confiteri sed negare. Sed si dicatur de vulneribus & offensis illatis & factis tunc videtur confiteri &cęt. vnde cautela est adhibenda quæ non nocet, sed prodest, vt ff. negot. gest. l. Pomponius. & facit. ff. mand.
13 l. qui. mutuam. cum simi. † Sed nunquid pupillus potest facere pacem de morte patris, vel offensa facta patri cum authoritate sui tutoris. Respon. dicunt quidam aut certum est de offensa facta, & tunc non posit: aut est dubium, & tunc posit & valeat: quia tutor in dubio potest transigere pro pupillo, & valet transactio, & ipse pupillus cum tutoris authoritate: vt C. de transact. l. præses. ff. de iureiurando. l. tutor. ff. de administratio. tuto. l. Lucius. in fin. & facit. ff. de fur. l. qui pignore. & l. interdum. §. cautelam. cum similibus. Sed alij dicũt quod si aliquid est datum pupillo pro tali pace, quod tunc valeat & sit seruanda. ff. de trãsact. l. præses. quia minoribus interest litibus non vexari, nec grauari, vt ff. de minoribus. l. minoribus. ff. de iniur. l. sed si vnus. §. filio. & facit. ff. de censi. l. prima. C. de veteri

teri iure enucle.l.j.cum simili. Sed Vbert. dicit, aut pupillus est infans, & tunc non valet pax etiam cum authoritate tutoris, sed si est maior infante, & tunc cum authoritate tutoris & decreto iudicis valet, vt ff. de pœn.l.j ff. de administratio. tuto.l.j. C. de
14 prædi.min.l.minores.cum similib. † Sed quid aliquis in præsentia iudicis fecit pacē & remissionem M. præsbitero quodam præsente & recipiente pro offendente & eius vice & nomine &c. an talis pax valet? Respond. dicunt quidam quòd sic. quia sacerdos est publica persona, vt ff. de iusti. & iure.l.ius publicum. & per publicam personam alteri acquiritur ius. C. per quas perso. no.acqui.l.i.ff. de adoptio.l.non aliter. item quia pax est res fauorabilis, vnde est ampliandà.ff. de libe. & posthu.l.cum quidam. & in hac opi. fuit Guido de Suza. Sed videtur contra, quod alteri stipulari, vel pacisci nemo potest, vt institu. de inutili stipula.§ alteri.ff. de verb. obligatio.l.stipulatio ista.§.alteri de bonis authoritate iudi. pos. l.cum vnus.ff. quod vi aut clam.l.j.cum si-
15 milibus. †Item quæritur dicitur in statutis, quod si quis habuerit pacem ab offenso vel hærede eius, quo nō possit personaliter de homicidio condemnari. quidam fuit occisus & plures reliquit hæredes, nūquid est opus quod ab omnibus habeat pacem, an sufficit si ab vno habeatur? Respond. & videtur quod ab omnibus, quia quod omnes tangit ab omnibus debeat approbari. argu. C. de auto. præstan.l.fi.in fi.ff. de lega.ii l. si pluribus hæredibus cum similib. Dy. sed tu
16 dic quod sufficit qđ à maiori parte. † Sed quid dicit statutū quod homicida nō possit habere pacem, & si habuerit, quod pax ei non prosit. imo non obstant. condemnetur de homicidio contingit quod quidā nō occidit, sed mandauit fieri, & fieri fecit homicidium. An pax prosit isti si habuerit? Respondeo, dicunt quidam quod sic, quia statutum dicit solum de occidente, & si vo
d luisset idem esse in mandante, d dixisset. C. de cadu.tollen.l i.§.ne autem. item quia statutum est stricti iuris, & seruandū est prout iacet.ff. de extraordina. crimi.l.i.§.cū ergo. de leg.iii.l.non aliter. item forma statuti est seruanda.ff. ad munici pa.l. cōstitutionibus. Itē illud quod non est expressum in statuto, pro omisso haberi debet.ff. de verb. obli. l.quicquid astringendæ. itē cum diuersitas sit in vocabulo ergo & in effectu, vt C. de codicil.l.si idem. & facit pro ista parte.ff. solut.matrimo.l.si vero.§.de viro. ff. de iniuriis.l.item apud labeonem.§. ait prætor. ff. de regul.iur.l.expressa nocent. cum similibus. Ecōtra videtur quod pax non valeat, quia qui mandat fieri, facere videtur. ff. de solutio.l.qui mandat de iniur.l.non solum. §.si mandato. nam qui per alium facit &c. ff. de vi & vi arma.l.i.§.deiecisse. de administratio.tutor.l.ita autem.§. gessisse. item qui mandat fieri magis delinquit, quā qui facit, quia peccat in se & in alium quē peccare facit, vnde grauius est puniendus. ff. de seruo corrup.l.in hoc modo. ibi, iustius est &c.ff. quod vi aut clam.l.si tibi cum similibus, & hoc verius puto per iura nunc allegata. facit. C. de accusatio.l.non ideo minus.ff. solu.matrimo.l.si vero.§. de viro. ff. de vi & vi arma.l.i.ibi, per vim &c.ff. ad Sil la.l.& si certus sit percussor. cū simil. item quia licet statutum dicat solum de occidente, debemus illa verba reducere, vt idem sit in mandante secundum iuris interpretationem, vt ff. de mune. & hono.l. vt gradatim.
17 §.sed & si lege.cum similibus. † Sed quid duo fecerunt pacem & remissionē, & promiserunt pacem obseruare, vnus postea frāgit pacem & vulnerat alium, qualiter punitur? Respond. videtur in manus amputatione, vt in vsibus feudorum. de pace tenen. c. i.§. si quis alium. Si vero occidisset alium, tunc punitur.l.Cornelia. de siccar. ad mortem, sicut homicida.ff. de siccar.l.i.§.penul. de parrici.l.penu.§.qui alias personas.cum similibus. Vel si alio modo offenderet, punitur secundum qualitatem delicti, vt patet
18 per diuersos titulos huius opusculi. † Sed pone & genera erat inter duas ciuitates, vel castra, tandem peruenerunt ad pacē & cōcordiam, & promiserūt adinuicem sub certa pœna pacem & concordiā perpetuo inuiolabiliter obseruare. Cōtingit quod aliqua certa terra de vna ciuitate, vel castro se supponit & commisit iurisdictioni alterius, propter quod illa terra sub cuius iurisdictione erat supposita ante pacē indignata fuit, & fecit nouitatem contra illam terram, quę nouiter suscepit sub sua iurisdōne & com-

misit homicidia, vel incendia, vel alia delicta. Quæritur nunquid videatur contra pacem fecisse, ita vt incidat in pœnam? Respon. omissis ambagibus, & videtur quòd sic. argu. ff. de serui. rusti. prædio. l. seruitus. ibi efficiatur &c. ff. de testa. tut. l. si quis filia
19 bus. cum simi. Dy. † Sed quid, ordinatum est per legem Mantuę, quòd homicida puniatur in decem libr. quidam fuit condemnatus in dicta pœna pro homicidio cõmisso & postea fecit pacem cum filio occisi vel cum alio cuius intererat, cõmune vult quòd ille homicida soluat dictam pœnam, iste dicit & allegat pacem factam. Modo quæritur quid iuris? & videtur ꝙ soluere teneatur, quia maleficia nõ debent esse impunita, vt ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. itẽ quia reipublice interest ob maleficia pœnas solui. ff. de fideiusso. l. si à reo. item quia ex dicto maleficio duplex iniuria nata est, vna iniuriato & eius filiis & parentibus. alia reipublicæ, vt ff. de pub. l. licitatio. §. ꝙ illicite. ff. de iurisdictio. omnium iudicum. l. si familia. item quia pax facta per priuatam personam non præiudicat communi siue reipublicæ. ff. de pact. l. ius publicum. & l. iurisgentium. §. si paciscar cum similib. Econtra ꝙ nõ fauore pacis. C. de transa. l. transigere. C. de cadu. tollen. l. i. in princip. item quia non habet quærere prætor qualitercunque partes velint à cõtrouersia discedere, vt ff. de ope. noui nunc. l. i. §. inde quæritur. cum similib. Sed prima opinio uidetur
20 verior, per iura prius alleg. cum si. † Sed
c an tutor c vel curatór nomine pupilli, infantis, vel curatoris pro adulto põt facere pacem vt valeat. Respon. & videtur ꝙ nõ, vt C. de pactis. l. pactis ff. pro empto. l. qui fundum. § si tutor. cum sim. Econtra quod sic, quia pro ipso iurare potest, & iuramentum deferre & transigere. ff de iureiuran. l. tutor. de in lit. iurand. l. videamus. ff. de fur. l. pignora. §. fin. & l. interdum. § qui tutelã. Item quia loco domini tutor est. ff. de administra. tuto. l. tutor. §. qui tutelam. Solu. dico, aut certus est de maleficio commisso, & tunc non possit in præiudicium minoris, alias si videtur. arg. C. de transact. l. pactũ. de administ. tuto. l. j. §. sufficit. & l. Lucius. in fi. cum simi. Sed an possit minor paci- sci cum autoritate tutoris vel curatoris di-
21 xi supra proxime. † Sed nunquid si plures fecerunt pacem adinuicẽ de omnibus iniurijs; vel offensis hincinde illatis, promittens adinuicem non contrauenire sub certa pœna &c. contingit ꝙ vnus fecit contra pacem, & alius postea ipsum percussit ex parte diuersa, puta M. percussit B. an possit de pace rupta accusari & puniri, & incidat in dictam pœnam? Respond. & videtur quòd sic per l. C. de vi public. l. si quis. item quia fecit ex interuallo, vnde ad vindictam fecisse videtur, quod non licet. C. de iudic. l. nullus. ff. de vi & vi arma. l. quarta. §. cum igitur. Item quia promissio de non faciendo sæpe committitur. ff. de verborum obligatione. l. sicut. Econtra quòd non, quia ille fregit sibi pacem, vnde non debuit ei obseruari pax. C. de pact. l. cum proponas. C. de transact. l. siue apud. & l. si quis maior, & hoc verius videtur. Sed tamen potestas loci poterit ipsum punire de offensa illata, nõ autem de pace rupta, quia maleficium non debet esse impunitum, vt ff ad legem Aquiliam l. ita vulneratus. & quia quantũ est ad commune delinquit, vt l. licitatio. §. quod illicite. de public. vnde puniendus est communi, cuius publice interest ob maleficia pœnas solui. ff. de fideiussori. l. si à reo.
22 cum similibus. † Sed pone, quòd statuto cauetur quòd si quis habuit pacẽ cum suo inimico, quòd dimittatur ei pœna vel condemnatio, vel quod debeat eximi de banno. Ponamus quod vniuersitas alicuius loci propter delictum commissum fuit condemnata, & vult facere pacem, vt pœna minuatur, vel vt eximatur de banno, qualiter fiet? Respond. faciet syndicum cum speciali mandato. vt supra dixi in princip. & ille syndicus nomine, & vice vniuersitatis prædictæ faciet pacem, & hoc videtur sufficere. argument. quod cuiusque vniuer. l. item eorum. §. actionem, & l. secunda. ibi, quod non erit dicendum &c. & l. nulli. & ff. de fideius. l. mortuo. quia syndicus repræsentat totam vniuersitatem, & ideo dicitur syndicus, id est singulorum causam dicẽs &c. Et qui per alium facit, per seipsum facere videtur &cæt. dummodo syndicus sit legitime constitutus, vt dicta l. nulli. Nam omnes consiliarij sunt vocandi, vel sono campanæ, vel voce præconis prout moris est.

est, vt quod omnes tangit, ab omnibus approbetur. C. de auto. præstan. l. prima. Sed saltem duæ partes omnium consiliario rum debent esse præsentes, & maior eorũ pars debet consentire, vt in dictis legibus. & ff. ad municip. l. maior. & authoritas etiã superioris, & consensus debet accedere, vt l. si decretum ordininis. C. de seruis reipublicæ ma. cum similibus.

ADDITIONES.

a ¶In crimine adulterij. adde tu ꝙ licet super tali crimine non possit transigi, fiet tamen pax, ita Bar. in consi. suo clxxv, incipit; domino potestati Rochę. & dicit Alber. & Franc. Tigri. in d. l. transigere. & ibi Alex. & Mod. adde ꝙ in adulterio præsumpto poterit fieri transactio, vt per nouis. Papienses. in d. l. transigere, col. ij.

b Sed nunquid offensus. Vide plene Fede. per te, in rubric. de treug. & pa. in j. & ij. colum. vbi ponit regulam negatiuam cum septem fallentijs.

c De non offendendo, Vide Fely. in d. rub. de treuga & pace col. iiij. in fi. & seq. vbi ponit circa hoc nouem declarationes, & tres no.

d Mandante. addde tu, an statutum loquens de occidente habeat locum in mandante per Alex. de Imo. plene in con si. lxv. in iiij. vol.

e An tutor. Vide Bal. in d. l. pactum hic allegata & ibi Alex. & adde Abb. quem omnino vide in consi. suo. xxix. in j. vol. Ane. & Pau. de Castr. in l. tutoris, ff. eod. titu.

Finis huius operis.

QVAESTIO D. IOAN. ANDREAE.

De clericis relinquentibus habitum & tonsuram, & delinquentibus, qualiter puniantur. Rub. 106

SVMMARIVM.

1 *Decretalium dubitatio tollitur circa clericos delinquentes non in habitu & tonsura.*

2 *Clericus clericaliter viuens si delinquat an priuilegium amittat.*

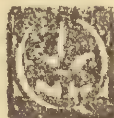
3 *Clericus non clericaliter viuens, quando amittit priuilegium.*

4 *Clericus accipiens secundam vxorem, vel viduam, vel se faciens militem, amittit priuilegium clericale ex toto.*

5 *Clericus accipiens vnam vxorem & virginem quando perdat priuilegium. & quando non.*

6 *Clericus non vxoratus non portans habitũ nec tonsuram quando priuilegium perdat.*

7 *Clerici non deferentes habitum nec tonsuram & se enormibus immiscentes &c quando nullo gaudeant priuilegio.*

1 QVIA sæpe, † quærimus & dubitamus de clericis relinquẽtibus habitum & tonsuram. & delinquentibus, vel facientibus contrarium ordini clericali. ad dubitationem tollẽdam omnium
2 decretalium sic distingue. † Aut clericaliter ducit vitam suam, aut non. Et si quidem viuit clericaliter & delinquit in habitu quocunque modo & qualitercunque, nõ amittit priuilegium, nec potest capi detineri, vel puniri per iudicẽ secularem, & percutiens, vel capiens incidit in canonem latæ sententiæ. xvij. quæstio. quarta. cap. si quis suadente. & in casu loquitur supra de iudi. capitu. si quis ab homine. quod apparet ex verbis ipsius capitu quæ dicunt ipsum esse clericum, & in ordinibus constitutum assertiue. & hoc nisi fuerit incorrigibilis & fuerit depositus per iudi. ecclesiasticum, & traditus postea curię seculari, vt ibi dicitur. Si vero clericus non viuit clericaliter. Distingue, aut portat tonsuram &
3 habitum, aut nõ. † Et si quidem portat tonsuram & habitum, tamen vadit negociando, vel tenet tabernam, vel stat ad aliquam stationem, & ad faciendum aliquam mercantiam. Et tunc non perdit priuilegiũ clericale, nisi post trinam admonitione, & hoc casu loquitur extra de vi & hone. cle. c. si. & hoc apparet per id quod dicitur in d. c. quidam clerici &c. & ita ponit assertiue, & postea dicit in negotiationum suarũ quæstionibus, per ꝙ apparet qui loquitur quando clericus mercatur & negotiatur causa lucri
4 & quæstus. † Si vero accipit secundam vxorẽ, vel viduã, vel facit se militem, tunc ex toto amittit priuilegiũ clericale, quia in talib. non cadit caracter ordinis clericalis, vt 34. dis. c. quisquis. & extra de bigamis. c. ii. & iii.
5 † Si vero accepit vxorem vnicam & virginem, tunc portando habitum & coronam, & clericaliter viuendo, non perdit priuilegium clericale, ut extra de ui. & hone. cle. cap. clericus. si tonsura dimissa, alias si acce

pit vxorem & relinquit habitum clericale, perdit priuilegium, vt extra de cle.cõiug. c.penul.& c.Ioan.& ibi no.
6 † Si vero nõ coniugatus. & non portat vestes, nec habitum, nec tonsuram clericalem, & facit aliquid contrarium ordini clericali, vel delinquit, vel aliquid facit cõtra regulam ordinis clericalis, vt quia portat arma, vel ludit ad tabulas in viis, vel mutuat ad ludum, & vadit venando, & tunc si aliquis ignorans eum clericum committat in eum, non incidit in pœnam canonis, si quis suadente. ipsum percutiendo, vel ferriendo, secus si scienter, vt extra de senten ex commu.c.sacro.el ij. & hoc, nisi post trinã monitionẽ, quia tunc perdit omne priuilegium. extra de senten.excom. c in audientia. vbi dicit, quòd portabat arma relicto habitu & tonsura clericali. & in c.si cõtingat. dicit, quòd delinquit seculari luxu. & ita quodammodo nõ delinquit leuitatis causa, seu muta. per quæ apparet quòd in ipsis capitulis loquitur quando leuiter delinquit vel modice. †Si vero relinquit habitum & tonsuram, & immisceat se enormitatibus, vel seua exerceat, & in istis pseueret, ita quòd hoc faciendo fuerit deprehensus per iudicem secularem, vel offensus fuit per alium, tunc nullo gaudet priuilegio, vel beneficio, & in his casibus loquitur extra de apostatis c.i.& c. priuilegijs. de exces.prælа.c.ex parte circa fi.& c.perpendimus. Et est ratio manifesta, quia cum elegerit vitam secularem, ipsius vitæ debet subijci disciplinæ, iuxta illud, dignum est vt qui cum aliis similem vitam suscipiunt, similem in legibus sentiant disciplinam, vt extra de statu mon.c. recolentes. & per hoc reducentur ad concordiam gl. Inn. Ber.& aliorum doctorum. Deo gratias. Amen.

PRIMVM VOLVMEN MALEFICIORVM, IN QVO continentur tractatus ad materiam maleficiorum pertinentes, & perquam necessarij, domini Angeli de Aretio, ac domini Alberti de Gandi. necnon domini Bonifacij de Vitalinis de Mantua. Iur. Vtri. clarissi. do. cum disputatione dom. Io. Andreæ, & cum quibusdam allegationibus in causa adulterij I. V. principis do. Alexãdri de Tar. de Imola, & respõsionibus do. Vgolini de Arimino, nuper repertis, & in hoc volumine char. 113. impressis, & aliis nouis apostillis locis suis insertis, cum summarijs nouiter adiũctis, & repertorio copiosissimo nuper excogitato. Deo maximo cum Virgine matre concedentibus, Fœliciter finem cepit.

TABVLA RVBRICARVM IN HOC VOLVMINE BONIFACII CONTENTARVM.

Quid sit maleficium. char.384
De his qui accusare non possunt. char. ea.
Qui accusari non possunt. char. 385
De procuratore, defensore, excusa. & quando admittatur in criminali. char. ea.
Qui alium possit offendere & vindictam facere. char. 288
Quibus de causis quis possit ad mortem, vel in membro condemnari. 389
De publicis iudicijs. 290
Ad legem Iul. maiest. 391
De adulterio, incestu, & sodomia. ea.
De homicidio, & qui dicantur homicidæ. char. 392
De insultu, percussione, defensione, & qui excusantur à delicto. 395
De parricidis & eorum pœnis. 398
Ad legem Iul. peculatus. 398
De falsis. 399
De pœna falsantis monetam. 402
De pœna falsificantis mensuras & pondera. char. eadem.
De pœna mutantis sibi nomen. 402
De pœna ascribentis sibi aliquid in testamento, vel aliter. ead.
Ad legem Iul. de vi priuata. 403
Ad legem Iul. de vi publica. 404
Ad legem Iul. de ambitu. 404
Ad legem Iul. repetundarum. 405
Ad legem Iul. de annona. 405
De crimine hæresis. 405
De Iudæis, & in quibus grauantur. 407
De apostatis. 407
De pœna blasphemantium Deum & sanctos & de periurio. 408
De pœna committentis sacrilegium. 408
De sortilegis & matematicis. 409
De pœna violantis sepulchrum. 410
De pœna plagiarij. 410
De collegiis illicitis. 410
De seditiosis. 410
De priuatis delictis. 411
De furtis, robariis latrociniis. 411
De notoriis criminibus cum forma accusationis & probatione filiationis & consanguinitatis. 412
Forma accusationis in notorio facti. 413
De citatione & accusatione vel inquisitione. 413
Forma citationis accusati, vel inquisiti. 413
Forma relationis correrij, vel nuncij. 414
De cōparatione accusati cum forma confessionis, vel negationis promissionis, satisdationis & termini. 416
De probationibus & quot sunt genera probationum. 418
De testibus, & qui repelluntur à testimonio. 420
Forma libelli. 424
De indiciis. 427
De rumore. 428
De præsumptionibus. 428
De quæstionibus, tormentis, & quæ personæ excusa. 429
Qualiter sit fienda tortura. ead.
De quibus causis quis possit torqueri. ead.
Quæ indicia debeant præcedere tormentum. 430
De perseueratione post tormentum, & de ipsius pœna. 431
Forma perseuerationis. 432
De confessis, & contra eos quid sit fiendum. 432
De pœnis condemnatorum & eorum bannitis, & eorum formis. 433
Alia forma condemnationis. 434
Alia forma condemnationis. 435
Alia forma conditionis capitalis, quādo reus est in fortia potestatis. 435
Forma condemnationis quando est processum ad denunciadum alicuius, puta consulis. 435

Alia.

Alia forma quando est processum per inquisitionem, & ex officio. 435
Alia forma quando processum est ex officio contra famosum latronem. ea.
Quot modis super maleficiis procedatur. ea.
Quid sit accusatio. ea.
Forma libelli accusationis. ead.
Alia forma accusationis, vel denunciationis. ea.
Alia forma contra adulterium. ead.
Alia forma contra furem. ea.
Forma productionis accusæ. 436
Forma inscriptionis ad pœnam talionis. ea.
Alia forma accusæ de damno dato. ead.
Forma accusationis quam facit adultus. ea.
Forma accusæ, porrectæ per procuratorem. 437
Forma accusæ porrectæ per syndicum. ea.
De denunciationibus & notificationibus & pluribus formis. 451
Forma denunciationis. ead.
Forma notificationis. ead.
Alia forma notificationis de vulnere illato. char. eadem.
De inquisitionibus & eorum formis. 452
Forma inquisitionis contra insultantem de percussione. ead.
Alia forma inquisitionis. ea.
Alia forma contra illum qui intrat domum alicuius. ead.
Alia forma eiusdem materiæ. ead.
Alia forma contra raptores &c. 453
Alia forma de insultu & percussione. ea.
Forma inquisitionis contra officiales in syndicatu. ead.
Alia forma super relatu. 454
De furibus, latronibus, & robatoribus. 458
De raptoribus. 459
De receptatoribus furum & aliarum maleficiorum. 460
De furtis aduersus nautas. 461
Vi bonorum raptorum. ea.
Si quid raptum est occasione incendii ruinæ vel naufragij. 462
De incendiarijs. 463
De iniurijs. ead.
De damno dato. 466
Si quid deductum de domo alterius ex quo damnum datum sit alicui. 469
De abigeis. 470
De crimine concussionis. ead.
De famosis libellis. 471
De residuis. ead.
De extraordinariis criminibus. ead.
De termino moto. 472
De arboribus furtiue cæsis. ead.
De ludo azardi & alearum. 473
Quibus concessa est correctio. 474
De aggeribus nili, vel alterius fluminis non rumpendis. 475
De carceribus priuatis vel fractis custodibus. ead.
De pœna desistentium ab accusatione, & qui puniantur pœna turpilliani. 476
De collusione. 477
De abolitionibus. 478
De treuga & pace. ea.
De pace. 479
De clericis relinquentibus habitum & tonsuram, & delinquentibus, qualiter puniantur. 484

FINIS.

Registrum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z:

AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM NN OO PP QQ RR SS TT VV XX YY ZZ:

AAa BBb CCc DDd EEe FFf GGg HHh IIi KKk LLl MMm NNn OOo PPp.

Omnes quaterniones, præter MM & PPp duerniones.

V E N E T I I S,

Apud Cominum de Tridino Montisferrati.

M D LXXII.

新譯和英辭典

Aretino · a · Malatesti

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm